

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XIX-A

1973

IANUARIE-IUNIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești: perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. – București, Editura Muzeului Literaturii
Române, 2010 –

vol.

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 19-A : 1973 / Ana-Maria Bănică, Carmen Brăgaru, Alunița Cofan, ... ;

coord. redacțional: Lucian Chișu. – 2020. – Conține bibliografie. – Index. –

ISBN 978-973-167-565-7

I. Bănică, Ana-Maria

II. Brăgaru, Carmen

III. Cofan, Alunița

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

Volum realizat în cadrul Proiectului *Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe* (INTELLIT), PN-III-P1-I.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircea Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Simona ANTOFI, Ana-Maria BARB, Ana-Maria BĂNICĂ, Răduț BÎLBÎIE,
Elena BOTEZATU, Carmen BRĂGARU, Oana CENAC, Carina Iulia CHEREJI,
Lucian CHIȘU, Alunița COFAN, Anca-Bianca COMAN, Cristina DEUTSCH,
Andrei Cornel GOGU, Nicoleta IFRIM, Andra IONESCU, Andreea MARINAȘ,
Andrei MILCA, Marija NENADIĆ ZURKA, Lavinia TACHE,
Andrada YUNUSOGLU

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XIX-A

1973

IANUARIE-IUNIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

NOTĂ

Pentru realizarea *Cronologiei vieții literare românești* (anul 1973) au fost procesate materialele/ textele existente într-un număr de 36 de publicații, acestora adăugându-li-se scurte referințe din revistele pentru copii și tineret:

„Albina”, „Amfiteatru”, „Argeș”, „Astra”, „Ateneu”, „Cinema”, „Contemporanul”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Echinox”, „Familia”, „Flacăra”, „Knjizeveni zivot”, „Lupta de clasă”, „Lucefărul”, „Munca”, „Orizont”, „Presa noastră”, „Ramuri”, „România liberă”, „România literară”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Scânteia”, „Scânteia tineretului”, „Secolul 20”, „Steaua”, „Teatrul”, „Tânărul Leninist”, „Tomis”, „Transilvania”, „Tribuna”, „Tribuna României”, „Vatra” „Viața militară”, „Viața românească”, „Viața studentească”.

Distribuția publicațiilor din *Cronologiei vieții literare românești* (anul 1973) a fost următoarea:

Institutul de istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”: Ana-Maria Bănică („Argeș” (nr.10), „Astra” (nr. 2, 11, 12), „Contemporanul”, „Convorbiri literare”, „Lucefărul” (nr-ele 8-40; 44-48; 51-52), „Tânărul Leninist”, „Tomis” (nr. 21) „Viața românească”); Carmen Brăgaru („Albina”, „Cinema”, „Cronica”, „Secolul 20”); Alunița Cofan („Amfiteatru”, „Echinox”, „Orizont”, „Steaua”); Cristina Deutsch („Flacăra”, „Munca”, „Teatrul”); Andrei Milca („Familia”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Viața studentească”); Marija Nenadić Zurka („Tribuna României”, „Književni život”, „România literară”, „Scânteia”, „Transilvania”) (de la IITL „G. Călinescu”);

Universitatea „Dunărea de Jos” Galați: Simona Antofi („Astra”), Elena Botezatu („România liberă”), Oana Cenac („Ateneu”, „Tomis”) Nicoleta Ifrim („Era socialistă”, „Scânteia tineretului”);

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu: Răduț Bîlbîie („Presa noastră”, „Viața militară”);

Masteranzi și voluntariat Universitatea București: Andreea Barb, Carina Iulia Chereji, Anca-Bianca Coman, Andrei Cornel Gogu („Lucefărul” nr-ele 1-7, 41-43, 49-50); Andra Ionescu, Andreea Marinaș („Ramuri”); Andrada Yunusoglu, Lavinia Tache („Argeș”, „Tribuna”, „Vatra”), voluntariat.

[DECEMBRIE 1972]

29 decembrie

• [„Contemporanul”, nr. 1, Săptămânal al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, format A1, 10 pagini, săptămânal, zi de apariție: vineri; Colegiul Redacțional: Redactor șef: Constantin Mitea; Redactori șefi adjuncți: Margareta Bărbuță, C. N. Constantiniu; Secretar general de redacție: Roger Câmpeanu; prezentare grafică: Elena Marinescu.] Redacția revistei semnează textul: *Republica XXV*: „Ceea ce caracterizează viața politică, social-economică și culturală a României contemporane, este dinamismul activității la toate nivelurile creației sociale, materiale și spirituale, efortul susținut de înnoire și continuu progres calitativ, urmărirea raționalizării permanente a proceselor productive, a folosirii chibzuite, cu maximă exigență gospodărească a resurselor naturale și bunurilor sociale, la capacitățile creative ale oamenilor”. ■ Semnează texte omagiale: Maria Banuș, Virgil Teodorescu, Nina Cassian, Paul Anghel, Teodor Mazilu, Maria Banuș. □ Virgil Teodorescu, *O primăvară dreaptă*: „Cu slove de foc și lumină este înscrisă ziua de 30 Decembrie în viața poporului nostru. Ea constituie punctul central în jurul căruia gravitează o nouă orânduire, întemeiată pe demnitate și dreptate socială, ea înseamnă afirmarea conștiinței revoluționare a națiunii noastre și totodată cucerirea poziției necesare pentru victoriile care au urmat. Acum un sfert de veac, pământul, în neîntrerupta sa mișcare de rotație, a schimbat dintr-odată sub presiunea faptelor omenеști, sensul și culoarea anotimpului, căci aceea zi din toiu iernii va dăinui în veci ca primăvara dreaptă a existenței noastre istorice și sociale”. □ Nina Cassian, *Ceasuri totale*: „Mai puțin temerară decât Rousseau cu ale sale confesii, îndrăznesc, totuși, din când în când, să mă gândesc la istorie și ca la o suită de evenimente personale. Acum 25 de ani, în seara de 30 decembrie, eram foarte tânără, foarte îndrăgostită, amândoi eram ziariști, el lucra la «Contemporanul», eu la «Rampa», îmi apăruse prima carte, eram membră de partid și trăiam tot timpul într-un aer festiv și intens pentru că, iată, poporul era la putere cu fiecare act revoluționar de după eliberare, puterea aceasta se consolidase, căpăta amploare, își dilata semnificațiile, acum desființasem odioasa monarhie, se proclamase Republica – Republică, ce cuvânt mândru, antic și modern, sunet solemn al democrației, dangăt sărbătoresc al libertății!”. □ Teodor Mazilu, *Anii aceștia*: „Au trecut 25 de ani de la proclamarea Republicii și totuși n-am sentimentul că între mine și acel memorabil eveniment s-a așternut timpul. Pesemne că evenimentele hotărâtoare sunt totdeauna în prezent, ele n-au trecut, nu cunosc uzura timpului. Sunt întâmplări

pe care le uităm imediat, și chiar dacă s-au petrecut acum o săptămână avem senzația că ne despart de ele sute de ani”. ■ În cadrul textului *Scriitori tineri în reportaj*, Lucian Raicu prezintă două cărți, făcând, mai întâi, referire la Geo Bogza: „Există o singură *Carte a Oltului*, dar există o întreagă școală de reportaj trasă din ea; ceea ce Geo Bogza a scris cândva, numai Geo Bogza poate scrie la fel [...] Bunii reporteri de la noi, dinainte și de după Geo Bogza, de la Brunea-Fox la, bunăoară, Ioan Grigorescu, s-au lăsat, în ce au scris, dominați de obiectul observației, s-au retras pe ei din centrul atenției lăsând tot locul faptelor, evenimentelor, întâmplărilor, mai mult sau mai puțin extraordinare, mai mult sau mai puțin impresionante. La Geo Bogza accentul cade pe personalitatea reporterului, subiectul domină obiectul, îi dă un anume înțeles, uneori departe de cel care se vede cu ochiul liber, mai ascuns, mai aproape într-un fel de esența a cincea”. □ „Prima dintre ele, *Cinstirea patriei*, publicată la Editura Eminescu (salutară inițiativa acestei edituri de a tipări cărți de reportaj și de a scoate cărți dedicate Republicii) cu sprijinul revistei «Lucefărul», e o carte de reportaje semnate de scriitorii tineri, unii încă neafirmați, o carte închipuită – cum spune Virgil Teodorescu într-un *Cuvânt înainte* – ca pe un «omagiu adus sărbătorii unui sfert de veac de la instaurarea republicii»”. □ „Apărută în colecția Reporter a Editurii Eminescu, *Țara Lotrului* de Valentin Hossu-Longin este odiseea construcției «celei mai mari hidrocentrale de pe râurile interioare ale țării», transcrisă de un prozator care și-a petrecut multe zile pe an, din 1968 încoace, printre constructorii de pe Lotru”.

IANUARIE

1 ianuarie

• [„Flacăra”, Anul XXII , nr. 1 (917). Format A3, 36x26 cm., *Numere cu 64 de pagini: nr. 1, Numere cu 32 de pagini: nr. 2-7, nr. 19, Celelalte numere au câte 40 de pagini; Săptămânal, ziua de apariție: sâmbăta ; Nu este precizată componența redacției. Începând cu numărul 6 este menționat ca redactor-șef Adrian Păunescu] În *Dialog cu cititorii*, H. Dona abordează, printre altele, problema greșelilor de tipar. □ În *Mapamond '73*, Ioan Grigorescu scrie *Nisa, strada Panait Istrati*, evocând figura scriitorului. □ Henri Wald publică eseu *Obiectivitate*. □ În *Anul lor*, Magda Mihăilescu și Tita Botez publică trei interviuri. În cel cu Ilarion Ciobanu, se discută despre „suita de filme polițiste realizate după scenariile lui Titus Popovici și Petre Sălcudeanu”. În aceeași rubrică apar, sub semnătura Sandei Faur, alte șase interviuri, cel dedicat Vasileicăi Tastaman având ca subiect rolul interpretat de aceasta în piesa lui Arthur Miller, *După cădere*, în timp ce Mariana Mihuț vorbește despre *Mincinosul* de Goldoni și *Valentin și Valentina* de V. Roșcin. □ În *Literare*, Valeriu Cristea prezintă volumul lui Mihai Beniuc, *Arderi*:

„Lirica lui Mihai Beniuc - de temperament, de atitudine, de ton - atinge, nu de puține ori, atitudinilor de mare poezie. Savoarea versurilor sale și totodată fiorul lor suprem sunt date de acea caracteristică superbă beniuiană, de felul dârz, ce exclude capitularea, de a privi viața și oamenii, de hotărârea de a nu se da bătut și de a merge, în orice împrejurare, pe un drum propriu”. □ În *De la A la Z*, revista publică un portret biobibliografic despre Alfred Hitchcock. □ La rubrica *Memento*, secțiunea *Carte*, se face o trecere în revistă a ultimelor publicații de la Univers: *Maxime și reflecții* de J.W. Goethe (traducere de Gheorghe Ciorogaru), *Intențiuni* de Oscar Wilde (amândouă în colecția „Eseuri”), *Prometeu sau Viața lui Balzac* de André Maurois (traducere de Marcel Aderca), *Visul* de A. Strindberg (traducere de Maria și Petre Banuș), *Versuri alese* de Robert Browning (traducere de Leon Levițchi), „prima versiune integrală a *Fabulelor* lui Esop” (traducere, prefață și note de Traian Diaconescu), *Imnurile orfice* (traducere de Ion Acsan, prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga) ș.a. □ În *Memento*, *Cinema* apare o prezentare a filmului *Explozia*, scenariul fiind semnat de Ioan Grigorescu. □ În *Memento*, *Teatru* sunt prezentate piesele *O noapte furtunoasă* și *Conu Leonida față cu reacțiunea* de I.L. Caragiale (Teatrul dramatic de stat din Ploiești), *Regele gol* de Evgheni Svartș (Teatrul de stat din Oradea), *O familie îndoliată* de B. Nușici (Teatrul de stat din Turda), *Tineretea, bat-o vina* de Eugene O'Neill (Teatrul municipal „Maria Filotti” din Brăila).

● [„**Tribuna României**”, nr. 4; editată de Asociația „România”; redactor-șef: Paul Anghel; format A3; apare de două ori pe lună; număr de pagini 16] Versuri semnează: Gheorghe Tomozei (*Trunchi de țară*), Al. O. Teodoreanu (*Predoslovie*), apare și *Plugul* după G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare*, 1885. □ Ilie Purcaru publică *Sărbătoare*. □ Citim *Cozma răcoare* de Mihail Sadoveanu în *Serialul nostru ilustrat*. Desenele sunt semnate Demian. ■ Pe prima pagină citim *Ramură de merișor* de Fănuș Neagu: „În mădul inimi mele, noaptea aceasta așază sămânța iubirii. De Anul Nou, pe casa fiecăruia dintre noi, o ramură de merișor”. ■ În *Cuvântul zilei* acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei Republicii Socialiste România, publică *La un sfert de veac*, un text omagial dedicat împlinirii 25 de ani de la proclamarea Republicii: „Dar să nu ne înșelăm, o țară e mare sau mică nu numai prin numărul de locuitori, ci și prin calitatea lor, prin voința lor de a face o istorie mare și – s-o spunem exact – prin calitatea celui ce o reprezintă, fiind una cu destinele ei. Cei ce rostesc numele României spun astăzi Nicolae Ceaușescu. 25 de ani e foarte mult pentru un om, e însă puțin pentru o țară. Puținul acestei vârste – 25 de ani – măsoară o epocă, pe care cei mai tineri o numesc eră. Eu i-aș spune vârsta noastră republicană, de fapt cea mai tânără vârstă a României eterne. Fie ca acest sfert de veac să reprezinte pragul adevăratei ere de prosperitate și pace pe care toți o dorim României!...”. ■ Apare următoarea notă, nesemnată: „O știre din Londra ne anunță apariția, în aceste zile, a volumului intitulat .Nicolae

Ceașescu – *The Man, his Ideas. and his Socialist Achievements (Nicolae Ceaușescu – Omul. ideile sale, înfăptuirile pe calea socialismului)*, tipărit de casa de editură «Russel Press Ltd». [...] La închiderea ediției primim, tot din Londra, vestea apariției, la câteva zile de la volumul semnalat, a unui nou volum – expresie a marelui curent de interes față de personalitatea președintelui român – intitulat *Ceașescu și România*. Tipărit de editura «Abacus Press Ltd» și semnat de cunoscutul scriitor și publicist englez Donald Catchlove, noul volum dedicat președintelui Ceaușescu inaugurează o serie de lucrări – semnificativ intitulată *Făuritori ai istoriei* – care-și propune să prezinte cititorilor pe cei mai prestigioși conducători de popoare din lumea de azi”. ■ Citim despre *O seară a „Tribunei României”*: „Joi, 21 decembrie, în saloanele Hotelului „Athénée Palace” din București a avut loc un cocktail oferit cu prilejul editării numărului de sfârșit de an (nr. 4) al revistei. Ne-au onorat cu prezența d-lor: prof. univ. George Macovescu, cu soția; acad. Alexandru Rosetti; prof. univ. Constantin C. Giurescu, dramaturgul Horia Lovinescu și ambasadorul Valentin Lipatti, vicepreședinți ai Asociației «România»; Virgil Cândea, secretarul general al Asociației; scriitorul Fănuș Neagu, secretar al Asociației Scriitorilor’ din București; Benedict Gănescu, membru în Biroul Executiv al Uniunii Artiștilor Plastici; Adalbert Miltz, secretar al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană; Cristian Popișteanu, redactor-șef al revistei «Magazin istoric»; prof. univ. Romul Munteanu, directorul Editurii «Univers»; Ecaterina Oproiu, redactor-șef al revistei «Cinema»; poetul Gheorghe Tomozei, redactor-șef al revistei «Argeș»; C.N. Constantiniu, redactor-șef adjunct al revistei «Contemporanul»; scriitori, oameni de artă, știință, cultură, ziariști, ingineri tehnicieni tipografi. Un cadru de bună atmosferă românească, de plăcută comuniune, în care oaspeți și gazde s-au simțit ca într-o seară de sărbătoare”. ■ Revista se ocupă de *Vulturești – un sat cu copii geniali*, și citim: *Eu am văzut „Minunea” cu ochii mei* de Sânziana Pop și *Micii barbari au pornit să cunoască lume* de Cristina Angelescu. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu textul *Gingașele flori de hârtie*. ■ Virgil Cândea prezintă volumul *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi* de Const. C. Giurescu și Dinu C. Giurescu, Albatros, 1971: „Este scrisă frumos, simplu, pe înțelesul cercetătorilor dar și al cititorilor fără o pregătire deosebită”. ■ Marcel Negreanu semnează *99 de cărți*: „După expoziția de incunabule de la Biblioteca Academiei R.S.R. (pe care v-am prezentat-o în nr. 1 al revistei noastre), o nouă expoziție, deschisă în localul Muzeului de istorie al municipiului București, își înscrie pe frontispiciu o invitație seducătoare: *Cărți vechi românești*. Este cea de-a doua expoziție de acest fel deschisă la București (prima, în 1954, făcând un succes de public ale cărui ecouri au dăinuit multă vreme)”.

• [„Steaua”, An XXV, nr. 1, *Revistă bilunară a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, Cluj*; serie nouă, apare la 1 și 16 ale fiecărei luni, 40 de pagini; Colegiul redacțional: Redactor șef: Aurel Rău; re-

dactor șef-adjunct: Aurel Gurgianu; redactor șef adjunct: Virgil Ardeleanu; secretar general de redacție: Virgil Nistor] Virgil Ardeleanu cere de la roman să fie distractiv, să amuze și să placă, dat fiind că nu s-a lăsat prea mult impresionat de inovațiile formale ale noului roman francez și chiar ale unor „tineri prozatori din literele noastre” și, prin urmare, nu a prizat deloc anti-romanul: „Să nu rămânem, deci, la muzica de agrement și la povestea previzibilă? Să nu rămânem, dar să ne gândim foarte bine dacă în urcușul spre amezișoarele înălțimi nu cumva ne lasă încălțările”. (articolul *Romanul și muzica de agrement*). ■ Aflat „pe treptele amintirilor”, Barutu T. Argezi scrie despre colaborarea lui Argezi la revista *Țara noastră*, fondat de Octavian Goga, care în 1926 ajunge ministru (articolul *Colaborări clujene*, rubrica „hotare de aer”) □ Ion Mircea publică cinci poeme, *Bacovia*, *Noaptea în gura minei*, *Sita*, *Perechea*, *Calfa* din ciclul *Ișthar*. □ Este aniversat Petőfi Șandor, la 150 de ani de la naștere; în consecință, Aurel Rău (*Un glas familiar, interior*), Mihai Beniuc (*Câteva impresii*), Aurel Gurgianu (*O miraculoasă noapte*), Gavril Scridon (*Petőfi în receptare românească*) scriu articole omagiale. ■ Constantin Crișan realizează un interviu cu Pierre de Boisdeffre, aflat la București, despre „istoria și critica literară, despre sociologie, regalitatea eselui și chiar despre altele”. ■ Gabriela Melinescu își comunică impresiile despre portretistul englez Gainsborough, la rubrica curentă „cutia Pandorei” (articolul *Portretul englez*). ■ Un periplu prin poezia lui Aurel Rău, cu accent pe ultimul volum *Zei asediați*, după o trecere în revistă a unor volume anterioare – *Focurile sacre* (1956) și *Turn cu ceas* (1971) –, realizează Petru Poantă, în cronică sa literară, făcând următoarele observații: „Începând cu 1947, când e datată prima poezie, și până în prezent, se poate foarte bine urmări efortul lui Aurel Rău de a ajunge la o «poetică» personală, de a-și configura o sintaxă proprie, dincolo de accidentele istorice și, în general, dincolo de orice derogare de la legile aspre ale «scrisului lucid». [...] Aurel Rău ar fi ajuns la sintaxa poeziei sale actuale chiar dacă nu l-ar fi cunoscut, să spunem, pe Kavafis [din care a tradus masiv]”. A doua cronică literară include comentariul lui Virgil Ardeleanu la romanul *Fără vâsle* al lui Bujor Nedelcovici, introducerea cuprinzând următoarele notații: „Romanul lui Bujor Nedelcovici pare să constituie o excelentă bază de discuție în ceea ce privește destinul romanului contemporan. Prozatorul care a fost bine primit când a apărut cu *Ultimii* (pe a doua copertă a *Vâslelor*...se găsesc extrase din cronicile semnate de Lucian Raicu, Nicolae Manolescu și Dana Dumitriu) își dă seama, din câte putem observa, că romanul tradițional a devenit inacceptabil și că trebuie întreprins ceva pentru a-l menține în atenția cititorilor. [...] Astăzi, un roman se cuvine a fi conform cu structura, de nu angoasată, în orice caz modificată a individului. [...] se cer indivizi problematici nu descripții de personaje comune”. ■ Poem semnat de Al. Andrițoiu, *Țigan*. ■ Nicolae Balotă fixează calitățile lirice Lidice Lidice *Sabia timpului* de Zaharia Stancu, recunoscând că poetul „și-a convertit existența

într-o cântare neîntreruptă”. ■ Tudor Ionescu traduce din Marcel Proust, un fragment intitulat *Regrete și visări*. ■ La rubrica „unghiuri și antinomii”, Constantin Noica configurează semnificațiile verbului a fi, privitor la ființă, începând cu o declarație șocantă despre Heidegger: „Ce este rău în filozofia lui Heidegger e faptul că a retrimis speculația la o temă fără ieșire: la tema ființei. Ce este totuși bun în ea e că s-a adâncit tot timpul, cu regresivitatea ei ontologică spre ființă, în altceva: în preființă. Cu preființa nu te mai așezi în lumea lui «este» ci în tot ce înconjoară ca un brâu această lume: în «cum e cu puțință ceva care să fie», în «va fi fiind», în «ar fi să fie», în «era să fie», sau la limită în «a fost să fie.» (articolul *Modulații românești ale ființei*). ■ Despre ideile de filozofie socială, scrie un eseu Achim Mișu în articolul E. Lovinescu, *filozof și sociolog* (I). ■ Mircea Micu îl parodiază pe Petre Stoica în *Călare pe un doivleac*, la rubrica „dicționar parodistic contemporan”.

3 ianuarie

• [„Scânteia”, an XLII, nr. 9378; Organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român; format tipografic A2, 6 pagini, cotidian; nu se precizează componența redacției] Primul număr al anului se deschide cu tradiționala *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului nou*.

4 ianuarie

• [„Munca”, nr. 7816, Anul XXIX. Organ al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România; Format tipografic A1; Numerele variază între 4 și 8 pagini; cotidian. Nu este precizată componența redacției; Total: 309 numere.] În ciuda faptului că este cotidian, există anumite zile în care ziarul nu a fost publicat. Rubrica „Punct” este realizată de Anca Bărbulescu-Tănase. Rubrica „Agenda cotidiană” este realizată de Adriana Luscalov).

• [„Scânteia”, nr. 9379] Apar două recenzii: □ George Muntean comentează *Orașe cu geometria variabilă* de Traian Filip, Dacia: „Adunate între coperte, textele ce alcătuiesc prezenta carte capătă parcă o altă dimensiune, ceva mai greu vizibilă, cât timp se avea în vedere fiecare reportaj în parte. E vorba anume de un sentiment al plenitudinii, al înaintării ferme și al îmbogățirii reliefului economic și social al țării, al apariției și creșterii unor oameni care, fără a o rupe în nici un fel cu datele fundamentale ale ființei noastre, accentuează altfel raporturile dintre ei și și configurează cu o nouă responsabilitate peisajul lor existențial”. □ Victor Atanasiu prezintă *Fata cu păr lung* de Traian Coșovei, Albatros, încă un volum de reportaje: „În fața realizărilor epocale care îi stau în față, scriitorul adoptă un ton de uluire, uluire ce persistă în ciuda faptului că explicația «minunilor» întâmplare arată nu numai că acestea au fost posibile, dar se deslușește limpede că sunt de domeniul posibilului și altele asemănătoare, sau chiar mai impunătoare”.

• [„Albina”, An 76, Seria a II-a, nr. 1(1305); Revistă săptămânală a așezămintelor culturale; Format tipografic A3, 8 pagini; ziua de apariție: joia; nu este precizată componența redacției] Revista se deschide cu fotografia și Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului Nou. În colțul din dreapta sus, un catren din poezia *Noi* de Nichita Stănescu. □ Maria Arsene, țărancă publicistă, este prezentă cu o pagină intitulată *În fața lui Ovidiu*, fragment din volumul în pregătire *Amintiri... amintiri*, ce reconstituie atmosfera din octombrie 1944.

• [„România literară”, nr. 1; Săptămânal de literatură și artă editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; format A3, număr de pagini 32, săptămânal, ziua de apariție: joi; director George Ivașcu] Versuri semnează: Petre Ghelmez (*De patrie vorbește-mi...*), Haralambie Țugui (*Maica noastră de cântec...*), Ion Segărceanu (*Pământ de flori*), Nicolae Ioana (*Cellalt grai; Cum s-a făcut; Bătrânul și pisica; Poem; Fumul*), Victor Nistea (*Imn*). □ În *Atelier literar* apar, tradițional la începutul anului, *Modele negative (sau, încă o dată, cum nu se fac versurile)*. □ Citim *În ușoara zăpadă...* de Eugen Barbu, un fragment din romanul *Ianus*. ■ Primul editorial al anului, *Visul de aur*, este semnat România literară: „În legământul de gândire și de sentiment, îmbrățișând rodul celor 25 de ani de viață nouă, fiecare cetățean pășește cu întreaga putere de voință, de fapte creatoare, pe noua treaptă a istoriei Patriei. Cu conștiința – mai vie ca oricând – că în fruntea ei, cumpănind cu îndrăzneală revoluționară, se află cel mai dăruit călăuzitor al unui glorios destin”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Idealul de valoare*: „Din cauza acestei retrageri unele publicații nu mai au cronicari de prestigiu, înlocuiți fiind cu modești condeieri sau, și mai rău, de sărmani îmbătați cu cuvinte, palavragii literari lipsiți de rigoare, criterii și cultură, nestăpâni nici pe înțelesul propriu de dicționar, al cuvintelor. De ce nu sunt chemați cu insistență să facă cronică literară Șerban Cioculescu, atât de tânăr spiritual și de încântător în articolele sale de istorie literară, Crohmălniceanu, Paul Georgescu, pentru a da doar nume care-mi vin în primul rând în minte? Și se mai pot adăuga câteva cu ușurință, dintre cei mai tineri. [...] O frapantă lipsă de echilibru se constată și în proză. Nici opere de mari dimensiuni, preocupate de o sinteză vizionară și coerentă a lumii în care trăim, nici aplecarea imediată, crudă, de o acută autenticitate. Poezia, poate mai bună, e lipsită mai totdeauna de directitate și de pândită de verbalizare. Desigur, cu mari excepții, dar care încep să fie de istorie literară. [...] Tentația acestui ideal de valoare, ce se poate realiza prin mare sinceritate și în contact cu realitatea vie și problematică, cu întrebarea acută, este urarea noastră pentru 1973”. ■ Ilie Păunescu publică *A merge înaintea prezentului*: „A ne rosti pe noi înșine înseamnă a trăi prezentul, a-l înțelege și a-l explora permanent, cu luciditate, cu maximă disponibilitate. Oamenilor de teatru le revine astăzi o răspundere covârșitoare. Niciodată, în trecut, ei nu au avut în mâini, ca acum, viitorul întregii culturi.

Precizez, viitorul imediat”. ■ Despre *Vasile Nicolescu și tensiunea expresiei* scrie Cornelia Ștefănescu: „Totuși volumele sale de poezie se cuprind unele pe altele, fără a se contopi ori a se confunda. La reluarea temelor se simte tenacitatea unei continui verificări, tensiunea expresiei fiind cea care marchează etapele”. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice*, ocupându-se de această dată de *Geo Dumitrescu sau refuzul «poeticului»*: „Poezia tânără din jurul anului 1949, sub presiunea, poate, și a evenimentelor istorice, dar și ca urmare a unei evoluții firești, începe din nou să comunice. Ea continuă să hărțuiască pe cititorul comod și să ridiculizeze inerțiile literaturii, dar face acest lucru în chip inteligibil cu o mare varietate de procedee: Geo Dumitrescu folosește inteligent ironia. Edecii, un ironist, ceea ce vrea să spună un sentimental, un patetic mascat. Întâia lui preocupare e să ia în deriziune *obiectele* sacre ale poeziei tradiționale”. ■ Șerban Cioculescu scrie *Câte ceva despre cartea ră-*. ■ În *Bilanț neobișnuit* Franyó Zoltán spune: „Sunt un scriitor începător, care în fiecare zi și în fiecare noapte pornesc din nou la trăirea și realizarea într-un miracol artistic al vieții cotidiene, așa cum este, strălucitoare ori murdară, rea ori sângeroasă, dat totuși minunată”. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară intitulată *Texte comentate*, adresându-se volumelor apărute în colecția cu același nume, *Pasteluri* de Alecsandri și *Poemele „Noptilor”* de Macedonski, Albatros, 1972. Despre volumul *Pasteluri* spune că „ediția și comentariile lui Paul Cornea sunt admirabile, interesante chiar și în afara scopului lor imediat didactic”; în schimb, pentru volumul *Poemele „Noptilor”*: „Nu, hotărât lucru, și ediția și prefața lui Mircea Anghelescu stârnesc confuzie”. ■ Citim recenzii: □ Victor Atanasiu prezintă *Jaguarul* de Vasile Rebreanu, Eminescu, 1972: „În mai toate povestirile sale, Vasile Rebreanu tunde către simbol. Reușita sau nereușita va depinde de felul în care se produce sudura între materia epică și sensurile multiple pe care prozatorul vrea să i le confere. Uneori, poetizarea ce se încearcă pare forțată și oricât de profunde ar fi intuițiile lirice, efectul nu va fi cel scontat, din moment ce prozaismul materialului faptic nu va îngădui țâșnirea flăcării simbolului”. □ Viola Vancea recenzează *Spațiile altora* de Octavian Simu, C.R., 1972: „Ceea ce nemulțumește în acest roman este evoluția, la un moment dat previzibilă, a derulării epice și caracterul restrâns al observației ce mizează numai pe sondajul psihologic, investigația mai largă a socialului ce ar fi slujit destinul personajelor fiind prea puțin expresivă”. □ Sorin Titel comentează *Spațiul continuu* de Irina Mavrodin, Univers, 1972: „Refuzul unei critici didacticiste (există o astfel de critică, pandant al unei poezii sau proze de același fel) mi se pare a fi principala calitate a acestor eseuri”. ■ Al. Piru scrie despre *Cincinat Pavelescu, epigramistul*, notând apariția volumului *Versuri, epigrame, amintiri, corespondență*, Minerva, volum îngrijit de Victor Crăciun și George Zarafu. ■ În *Viața literară* citim: □ *Proiecte* planificate pentru anul 1973 ale scriitorilor Virgil Teodorescu, Al. Piru, Marin Sorescu, Matei Călinescu,

Tudor George, Petre Ghelmez, Ion Th. Ilea, Eugen Luca, Dumitru M. Ion, Eugen Frunză. Consemnări sunt făcute de Al. Raicu. □ Apar *Premiile Uniunii Tineretului Comunist* (vezi „Scânteia”, nr. 9382, anul XLII, duminică 7 ianuarie 1973), juriul a fost format de Petru Popescu (președinte), Grigore Arbore, Dan Cristea, Ion Hobana, Laurențiu Fulga, Letáy Lajos, Nicolae Manolescu, Aurel Martin, Mircea Martin, Constantin Stătescu, Niculae Stoian, Franz Storch, G. Trif (adjunct șef de secție la C.C. al U.T.C.) și Mihai Ungheanu. Premiile au fost înmânate de Ion Traian Ștefănescu, prim secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului. În numele premiaților a vorbit Adrian Păunescu. Urmează o notă de Petru Popescu, *Premii tinere*: „În dimineața zilei de sâmbătă, presa a făcut cunoscute premiile pentru literatură ale Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist. Sâmbătă a fost 30 decembrie, un sfert de veac de la înfăptuirea Republicii, și o clipă înaintea sosirii anului nou. Nu se putea moment mai festiv pentru decernarea unor premii. Dar un premiu are el însuși un conținut festiv. Dat literaturii de către organizația de tineret a României, conținutul festiv crește într-atât încât îți pui firesc întrebarea cât de ușor, ori cât de greu a fost de ales niște cărți, din cascada de literatură a ultimilor ani. [...] Alegerea s-a făcut însă ușor, într-o atmosferă senină și unanimă. Și au fost încununat cărți bune și foarte bune. Semn că literatura tinerilor este cunoscută și preocupă conștiințele, și operele cele mai interesante se grupează firesc în aceste conștiințe, într-o ierarhie a talentului, proșpețimii, sincerității și adresei sociale și politice”. □ Știri din *Uniunea scriitorilor*: „În cinstea aniversării Republicii, sub egida Consiliului Național al frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor din R. S. România, în colaborare cu Universitatea Populară București, a organizat un festival literar-omagial, ce s-a desfășurat joi 28 decembrie 1972, în sala mică a Palatului. Cuvântul de deschidere a fost rostit de George Macovescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România. Au citit din operele lor: Agatha Bacovia, Maria Banuș, Teodor Balș, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Constanța Buzea, Ion Caraion, Radu Cârnci, Ben Corlaci, Mihail Cruceanu, Dan Deșliu, Ioana Diaconescu, Eugen Frunză, Constantin Florea, Mihai Gavril, Traian Iancu, Eugen Jebeleanu, Toma George Maiorescu, Ion Sofia Manolescu, Mircea Micu, Gellu Naum, Constantin Nisipeanu, Sașa Pană, Letiția Papu, Adrian Păunescu, Gheorghe Pituț, Ștefan Popescu, Veronica Porumbacu, Szezlér Ferenc, Virgil Teodorescu, Tiberiu Utan, Dragoș Vicol, Dragoș Vrânceanu, Violeta Zamfirescu. Au mai fost făcute lecturi din: Zaharia Stancu, Camil Baltazar, Menelaos Ludeimis. □ La Casa Corpului didactic din Timișoara s-a desfășurat o șezătoare literară intitulată *Poezii cântă Republica* la care au participat Al. Jebeleanu, Mircea Șerbănescu, Grigore Popiți și George Drumur. □ Sub egida Frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor și revista «Transilvania», în colaborare cu Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al județului Sibiu, au organizat în sala Astra din Sibiu un festival literar *Poezii cântă Patria*. Au citit din

creațiile lor: Dan Deșliu, Traian Iancu, Mihai Davidoglu, din București, precum și scriitorii sibieni Mircea Tomuș, Victor Nistea, Mira Preda, Emil Bruckner, Wolf Aichelburg și Cornel Brahaș”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă, în *Din nou și mereu Balzac...*, un text despre *Comedia umană*. □ Maria-Luiza Cristescu semnaleză apariția volumului *Le rapport de Brodie* de Borges, Gallimard, 1972. ■ George Botez scrie o prezentare a Muzeului de literatură a Moldovei, sub titlul *Casa Pogor*. ■ Sub titlul *Petőfi* citim un text omagial semnat de Mihai Beniuc, prin care se comemorează 150 de ani de la nașterea poetului: „Prin Petőfi poporul maghiar și-a pus în stema spiritua-lă o nestemată cu strălucire, nepieritoare pentru idealurile umane de libertate și dreptate socială convenite fiecărei țări și fiecărui popor din lume”. În traducerea lui Mihai Beniuc citim și poeziile lui Petőfi: *Câinii și Lupii* și *La sfârșitul lui septembrie*. ■ Premiul Goncourt a fost acordat lui Jean Carrière, iar prezenta-rea acestui scriitor este semnată c. u. În continuare, citim în traducerea lui Cristian Unteanu *Eratele de pe Maheux*. ■ S. Eugen trimite o *Scrisoare din Paris*, datată decembrie 1972, intitulată *Pe marile bulevarde...*

• [„Tribuna”, An XVII, nr. 1 (837); publicație editată de Consiliul Cul-turii și Educației Socialiste; format A2, 16 pagini, săptămânal, zi de apariție: joi; Colegiul redacțional: Redactor șef: Dumitru Radu Popescu; Redactori șefi adjuncți: Victor Felea, Ion Vlad; Secretar general de re-dacție: Augustin Buzura] Secțiunea de *Cronică Literară* este despre *Sabia timpului* (Eminescu 1972) de Zaharia Stancu – „avem de a face cu o altă impe-tuoasă izbucnire lirică” afirmă Victor Felea; „tehnica poemului e aceeași: tre-cerea alternativă de la datul obiectiv la cel subiectiv, într-un admirabil joc al aproprierilor sugestive și semnificative”. □ în secțiunea *Lecturi*, N Prelipcea-nu recenzează următorii poeți: Grigore Arbore, Mihaela Minulescu, Florentin Popescu și Șt. A. Banaru; Ion Marcoș scrie o cronică despre *Critică, estetică, filozofie* de N. Tertulian. □ Interviu de Emil Cilanu cu Francisc Munteanu: „Filmul este o consecință a literaturii mele, iar literatura de acum e o conse-cință a filmului” – Francisc Munteanu vorbește despre debutul său literar din 1939; povestește despre cum a fost regizor secund și coscenarist al filmului *La valurile Dunării*, despre condiția scriitorului și a cineastului, despre criticul de film: „eu am convingerea că românul se naște critic de film și nu poet”; ■ Interviu de N. Prelipceanu cu George Bălăiță: „Este temerar să apari în fața lumii, dar este la fel de temerar să aștepti” – condiția scriitorilor și relațiile dintre ei: „lumea nu trebuie să-și închipuie că relațiile între scriitori sunt idili-ce. Există o încordare firească a acestei munci obositoare, există mari diferențe de personalitate, nemulțumiri profesionale care duc uneori la ciocniri spectaculoase”; George Bălăiță spune că „de vreme ce scrierile mele sunt angajate în politica țării mele și se vor drepte, neșovăielnice, eu sunt un scriitor politic”. În acest număr apare un fragment din romanul *Înainte unei plecări* de Grigore Zanc. În secțiunea de *Umor* apar 8 parodii de George Boitor, fiind parodiați

următorii poeți: Ion Alexandru, Mircea Ciobanu, Cezar Ivănescu, Dumitru Mureșan, Ana Blandiana, Ion Iuga, Gheorghe Pituț și Ioanid Romanescu. □ traducere de Eugen Zehan din Frank Sullivan, *Expertul în clișee depune mărturie asupra dragostei*. □ I.A. Zavadaski face o prezentare a lui Dos-
toievski. În secțiunea *Evocări*: Enea Borza scrie despre actorul Nicolae Bretan. ■ *Meridiane* – secțiune scrisă de A.E. Baconsky – despre Srecko Kosovel – „prezență fundamentală în poezia iugoslavă modernă. E considerat un Rim-
baud al Iugoslaviei”.

5 ianuarie

● [„**Munca**”, nr. 7817] În rubrica *Punct*, cu titlul *Elementul cel mai frapant este originalitatea creației noastre poetice*, revista publică un scurt interviu cu Vasile Nicolescu. Acesta răspunde la întrebări legate de activitatea sa de poet și de traducător. □ Cu titlul *Succes*, revista publică o notă despre debutul editurii „Scrisul Românesc”.

● [„**România liberă**”, an XXXI, nr 8771; **Cotidianul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste; format tipografic A2, 6 pagini, cotidian; nu se precizează componența redacției**] Veronica Porumbacu recenzează volumul lui Demostene Botez, *Patria și oamenii*, în care realizează „un buchet de ofrande, oferite anume la aniversarea unui sfert de veac de la întemeierea Republicii, un cântec al pământului, al patriei”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9380] Victor Atanasiu prezintă volumul *Poezia militanță* de Mihai Beniuc: „Este firesc ca un poet cu o operă ca aceea a lui Mihai Beniuc să-și mărturisească pregnant și convingător un crez militant. Între creatorul de poezie și autorul de eseuri există o deplină concordanță. Oricărei mari personalități, observă poetul, fie că s-a manifestat în literatură sau în alt domeniu, îi este proprie o atitudine militantă. Referindu-se la spațiul literaturii române, autorul constată că tuturor marilor figuri ale scrisului românesc le-a fost străină o atitudine caracterizată prin indiferență pentru viața și problemele societății”. ■ Sub titlul *Profil, actualitate, ritmicitate – atribute necesare ale colecțiilor de carte* citim *Însemnări despre colecțiile de carte social-politică* semnate de Mircea Miciu și Paul Dobrescu: „Colecțiile de carte social-politică ar trebui, în același timp, să promoveze insistent dialogul, confruntarea de opinii, spre a face mai bine cunoscute, de pe pozițiile filozofiei marxiste, gama largă, extrem de diversificată, de probleme teoretice și practice cu care se confruntă lumea contemporană”. ■ Apare și o știre nesemnată, *Supliment al ziarului „Times” consacrat vieții social-culturale a României*, din care reținem: „Poezii de Eminescu, Blaga, Arghezi, Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Marin Sorescu în traducere engleză, precum și numeroase fotografii, hărți, reușite reproduceri de artă întregesc suplimentul publicat de ziarul «Times»”.

● [„**Scânteia tineretului**”, an XXVIII; **Organ central al Uniunii Tineretului Comunist, seria a II-a, nr. 7350;** **Format tipografic: A1; cotidian;**

Nu se precizează componența redacției] Dinu Flămând semnalează debutul poetic al lui Radu Anton Roman, cu volumul *Ohaba, țara asta* (publicat la Cartea Românească), în care autorul se definește ca „un poet care vizualizează metafora și spațiul poeziei cu forță și cu limpezime. Un vitalist cu respirație sănătoasă în elementul primar”.

• **[„Contemporanul”, nr. 2]** Dan Zamfirescu semnează textul: *Bilanț și perspectivă*: „A scrie istoria pe care o faci, găsim cumpăna cea mai dreaptă între mândria legitimă și cuvântul ce exprimă numai adevărul este unul din cele mai grele lucruri omenești. Secretul reușitei stă în acel sentiment profund de devoțiune către o mare realitate colectivă, ale cărei limite depășesc în timp și spațiu și pe cel mai mare dintre cei ce-și zidesc gândurile, faptele și uneori ființa întregă la temelii unei națiuni [...] Un raport solemn și emoționant asupra istoriei noastre contemporane, din care am simțit trecând prin sufletele noastre amintirile unui sfert de veac fără egal, a fost cuvântarea secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de a XXV-a aniversări a proclamării Republicii”. ■ În *Reviste care au fost*, Dumitru Micu prezintă două cărți semnate de Adriana Iliescu și Emil Manu. □ „*Revistele literare la sfârșitul secolului al XX-lea* este a doua carte de acest gen a autoarei. [...] În noua monografie, Adrian Iliescu prinde în obiectiv un deceniu de literatură, 1890-1900, perioadă dintre cele mai puțin studiate și, adesea, superficial apreciată. O primă preocupare a cercetătoarei e tocmai aceea de a invalida ideea preconcepută (de sorginte junimistă) după care, odată cu dispariția lui Eminescu și Creangă, literatura română ar fi intrat într-o perioadă de sterilitate, că după 1890 n-ar mai fi apărut opere de valoare [...] În tot, cartea Adrianei Iliescu realizează o foarte exactă radioscopie critică a publicațiilor literare ale sfârșitului de secol, punând la îndemâna celor ce vor studia de aici încolo respectiva perioadă un instrument de lucru indispensabil”. □ „De un prețios ajutor, atât pentru cercetătorii de profesie îndeobște, e și cartea lui Emil Manu. Înfațișând doar reviste dedicate în exclusivitate poeziei și comentariului de poezie, acesta nu are de discutat programe, de urmărit polemici, de analizat doctrine. Caracterul ei rămâne, prin definiție, predominant descriptiv”. ■ Florin Mugur se întreabă: *Cum să trăiești nicăieri?*: „Am trăit ultimii ani într-un oraș românesc de provincie. Probleme neliniștitoare, anevoie de rezolvat, [...] crize de adaptare am întâlnit destule. Plictiseală, nu. [...] Absența plictiseli și a disperării, din locurile unde cândva ele își aflau răspândite pretutindeni reședințele de cenușă, poate fi și ea un motiv și un imbold pentru ceea ce numim poezie patriotică”.

• **[„Cronica”, An VIII, nr. 1(362); Săptămânal politic, social, cultural; Format tipografic, A3, 16 pagini; ziua de apariție: vineri; Colegiul de redacție: Liviu Leonte (redactor șef), Andi Andrieș, N. Barbu (redactori șefi adjuncți), Ștefan Oprea (secretar general de redacție) Al. Andriescu, Const. Ciopraga, Ion Creangă, Al. Dima, Ilie Grămadă, Dan Hatmanu,**

Mircea Radu Iacoban, Gavril Istrate, George Lesnea, P. Milcomete, Cr. Simionescu, Corneliu Sturzu, Corneliu Ștefanache, Nicolae Țațomir] La rubrica intitulată „Cronica literară”, nemascându-și îndoiala legată de vocația epică genuină a autorului recenzat, Liviu Leonte consideră că romanul lui Nicolae Țațomir, *Manuscrisul de la Marrakech* (1972), este „atractiv la lectură” și are ca model îndepărtat *Romeo și Julieta*. □ Const. Ciopraga, în rubrica săptămânală intitulată „Fragmentarium”, glosează eseistic *Despre tentația cuvântului* la Homer, Eminescu, Gauguin și Mallarmé, Cervantes, Tirso de Molina, Nichita Stănescu. □ La aproape un deceniu de la apariție, romanul lui Dumitru Radu Popescu, *Vara oltenilor* (ediția a III-a, revizuită, Eminescu, 1972), face obiectul cronicii literare entuziaste, intitulată *Realism moral și poezie*, semnată de Zaharia Sângeorzan la rubrica *Romane de azi*. □ La *Mențiuni critice*, I.D. Lăudat recenzează volumul lui G. Mihăilă, *Contribuții la istoria culturii și literaturii române vechi*, o culegere de studii științifice centrate pe raporturile lingvistice și culturale româno-slave. □ În articolul *Lumina umbrelor*, V. Pavelcu prezintă cel de al doilea volum al lui Aurel Leon din seria de *Umbre* (Junimea, 1972), cuprinzând „schife, profiluri psihologice de nu mai puțin de 44 de personalități: scriitori, pictori, actori, profesori, medici, oameni de cultură și știință ieșeni sau alții în trecere prin Iași, rămași în amintirea ieșenilor”. □ Poezii de Ben Corlaciuc. □ *Rebeliunea pădurii îmblânzite* este titlul unui amplu eseu semnat de Mihai Ungheanu în două numere consecutive, ocupându-se de „pădurile și pădurarii” lui Sadoveanu din întreaga operă, dar mai cu seamă din *Ochi de urs*, nuvelă comparabilă cu *Ursul* de William Faulkner. □ La rubrica *Verb*, Andi Andrieș semnează săptămânal câte o tabletă eseistică cu subiecte diverse. □ *Prieteni*, fragment de roman inedit, semnat de Tudor Teodorescu-Braniște. □ N. Barbu face cronica piesei lui Paul Everac, pusă în scenă la Teatrul Național din București, *Un fluture pe lampă*, urmărind avatarurile ratării. De altfel, N. Barbu va semna pe tot parcursul anului mici eseuri pe teme de teatru, la rubrica *Antract*. □ Ștefan Oprea semnează cronica filmului *Bariera*, realizat de Mircea Mureșan, după un scenariu de Teodor Mazilu. „Cu toate nemulțumirile pe care ți le produce pe parcurs, filmul îți lasă, la sfârșitul vizionării, o anume satisfacție estetică, dublată de o umbră de tristețe impusă de destinul personajelor (...), eroi comuniști luptători dârji pentru o cauză dreaptă”. □ Val Gheorghiu semnează tablete eseistice săptămânale la rubrica *Crochii*. □ Hertha Perez scrie despre *Actualitatea lui Heine*, la 175 de ani de la nașterea poetului. □ *Reflecție unui poet după stingere* este titlul unui necrolog Ezra Pound, semnat de Petru Popescu. □ În articolul intitulat *Prospecțiuni în „spațiul continuu”*, Al. Călinescu comentează laudativ volumul Irinei Mavrodin, *Spațiul continuu* (Univers, 1972), ce cuprinde o serie de eseuri despre literatura franceză. □ *Gruzia, țară de legendă(II)*, însemnări de călătorie semnate de Corneliu Ștefanache.

• [„Orizont”, nr. 1 (254), anul XXIV, serie nouă; Săptămânal politic-social și literar-artistic editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș și Asociația scriitorilor din Timișoara Săptămânal politic-social și literar-artistic; Format: A3, 12 pag; Colegiul de redacție: Ion Arieșanu (redactor șef), Albert Francisc, Nicolaus Berwanger, Ignat Bociort (redactor șef adjunct), Ioan Cornea, Coriolan Drăgulescu, Anghel Dumbrăveanu (redactor șef adjunct), Ispas Moțiu, Gabriel Popa, Dan Popescu, Svetomir Raicov, Ioan Românu, Gh. Tomoroga, Cornel Ungureanu (secretar general de redacție), Emil Vlaicu.] Chiar de pe prima pagină ne ia în primire M. N. Rusu cu un interviu al Gabrielei Melinescu pe tema poeziei și a conceptelor ei din care extragem câteva fragmente: „ – *În ultima vreme s-a ivit o dispută între poeți și critici asupra conceptului de lirică feminină. Ce părere ai în aceasta chestiune Gabriela Melinescu?* – Această înțelegere că poezia scrisă de femei să se numească „feminină” nu mă supără deloc. Dar mă gândesc uneori de ce poezia scrisă de bărbați nu se numește și ea într-un fel. Prejudicata că poeziile realizate de femei sunt într-un fel anume a dat naștere unui echivoc și astăzi, când zici «poezie feminină», te gândești, chiar dacă ești în fata unei poezii puternice, la o poezie viscerală, sentimentală, iradiind din ea o slăbiciune caldă. [...] – *În diferite reviste, dumneata susții câteva prestigioase rubrici de publicistică propriu-zisă. În ce măsură extemporalul gazetăresc servește poezia?* – Habar n-am dacă gazetăria servește poezia. Când scriu un articol, în orice caz, fii sigur că nu mai scriu multă vreme poezie, aceasta pentru că iau în serios lucrul scris. Ca și cum aş scrie literatură. – *În revista «Femeia» numele tău se leagă de o foarte interesantă rubrică de artă. Ce legătură există între imaginea poetică și cea vizuală?* – Pe când lucram la aceasta revistă, mi s-a dat acea rubrică. Am scris-o cu plăcere și uneori cu mare dificultate, pentru că scriam de pildă despre muzee mari din străinătate, pe care le văzusem doar în albume. Trebuia pentru acest articolaș să iau în piept bibliotecile și desigur imaginea mea despre muzeu nu era autentică, ci imaginativă. Am recitat de curând rubricile scrise, între timp am văzut cu adevărat unele muzee despre care scrisesem, am fost uluită ca bunul meu simț nu s-a înșelat!”. ■ Camil Baltazar îl evocă pe Vasile Voiculescu în tonuri calde și elogioase: „Vasile Voiculescu avea, ca și Liviu Rebreanu, ca și Ion Jalea și Ion Vlasiu, calitatea de a fi rămas structural, cu umorul, scepticismul și bonomia proprie țaranului și era, ca și Rebreanu, împătimit de carte și de dezbateră problemelor de artă” (*Tonusul uman al scriitorului V. Voiculescu*). □ Marcel Pop-Corniș notează în cronică sa literară impresiile critice despre cel de-al doilea volum, o antologie lirică realizată de autoare, al Gabrielei Melinescu, *Îngânarea lumii* (Albatros, 1972), despre care scrie: „cea mai de seamă calitate a poeziei Gabrielei Melinescu, spre deosebire de cea a Constanței Buzea de pildă, mai egală cu sine, este imprevizibilul”. ■ Anavi Adam publică o scenă dramatică *Kepler și Andromeda*, în traducerea

lui Andreas A. Lillin. ■ Un top al filmelor românești apreciate în epoca (și după cum suntem informați este un clasament realizat de tineri de profesii diferite membri ai cinematecii de la Casa de cultură a studenților din Timișoara) ne indică producțiile cinematografice ocupând primele cinci locuri: *Puterea și adevărul* (1), *Cu mâinile curate* (2), *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (3), *Felix și Otilia* (4), *Drum în penumbră* (5). ■ Poezie semnată de Șt. Aug. Doinaș și Darie Novăceanu. ■ Livius Ciocârlie își relatează impresiile despre Universitatea Paris X din Nanterre, într-un prim episod evocator.

● **„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 109, din 11 decembrie 1970 – serie nouă, nr. 1; Publicație editată de Comitetul pentru cultură și educație socialistă al municipiului București; Format tipografic: A 2, 16 pagini, apare săptămânal (vineri); Colegiul redacțional: redactor-șef Eugen Barbu; În 1973 colegiul de redacție îi cuprinde pe Ion Lotreanu (sgr), Ileana Colomieț (Lucaciu), Dan Mutașcu, Raluca Bungărzan, Gh. Florea-Stanciu; Colaborează începând din decembrie 1970: Dan Zamfirescu, Romulus Vulpescu, Marian Popa, I. Negoitescu, C. Regman, A. Marino, Al. Stark, Ioan Grigorescu, G. Sbârcea, A. Baranga, N. Carandino, V. Kernbach, Neagu Rădulescu, M.H. Simionescu, V. Râpeanu, E. Manu, H. Zalis, Florian Potra, Silvia Kerim, Cristian Țopescu]** *Săptămâna pe scurt* semnaleză o nouă versiune scenică a piesei lui Aurel Baranga, *Fii cuminte, Cristofor!*, reluată pe scenă Teatrului Ion Vasilescu, la un deceniu după succesul premierei de la Bulandra (istoria piesei e rezumată în cronica sa din rubrica *Scena* de Dinu Săraru). □ În editura elvețiană Gute Schriften a apărut o antologie a nuvelei românești, cuprinzând lucrări ale scriitorilor Zaharia Stancu, Eugen Barbu, D.R. Popescu, Fănuș Neagu. □ Editura Scrisul românesc din Craiova a debutat cu volumele *Poeme noi* de Tudor Arghezi și *Scene din viață publică* de Mihnea Gheorghiu. □ E. Manu scrie despre *Caietele Prințepelui*, vol. I. „Prin *Caietele Prințepelui* cunoaștem biografia cea mai fidelă a autorului, biografie neacceptată poate de specialiști, dar pusă în relație cu destinul operelor. Aceste ipostaze tulburătoare, autodevorante, ale lecturii și ale călătoriilor și-au găsit în Eugen Barbu un confident vicios, contribuind prin însemnările sale nu la complicarea vieții și a sensurilor ei ci la înțelegerea ei mai profundă și mai umană... *Caietele* sunt o opera în care autorul «pândește cuvintele» într-un fel de exerciții spirituale, într-o mistică pozitivă și fascinantă a vorbelor și ideilor. Eugen Barbu trăiește o nevrotică sete de lectură și de cunoaștere, trădând o sensibilitate de clasic... spiritual, se aseamănă și cu G. Călinescu, pe care-l iubește, și cu Gide uneori, dar practic e gata să-i conteste atunci când le descoperă erorile”. □ A. Baranga, un original *Timbru* punând în discuție *Mărturia unei generații* (Labiș și ceilalți), despre volumul *Moartea unui poet*, gestionat de Gheorghe Tomozei: „A spus cineva că o generație e o patrie, și n-a greșit, mai ales atunci când e vorba de o generație de poeți, legați între ei prin aceleași aspirații, speranțe, nelămuriri, vise, zboruri și idealuri.

Generația lui Nicolae Labiș – orice generație e desemnată prin șeful ei de promoție – reprezintă pleiada de tineri poeți care la începutul celui de al șaselea deceniu al veacului nostru aveau superba vârstă a poeziei: 20 de ani... Cartea lui Tomozei nu e deci doar mărturia unui poet despre un alt poet, ci depoziția unei generații care are, astăzi, posibilitatea să se obiectivizeze și să-și judece drumul parcurs, în deplină reculegere și seninătate”. □ Romul Munteanu dezbate în articolul sau fenomenul *Lansonismului*.

6 ianuarie

• [„*Munca*”, nr. 7818] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Dumitru Ciobanu, Laurențiu Olan.

• [„*Scânteia*”, nr. 9381] Apare o mini-anchetă *Anticipații editoriale – Ce vom citi în primul trimestru al noului an?*: „Din dorința de a ne informa cititorii asupra aparițiilor editoriale ce vor jalona în primul trimestru al acestui an drumul spre public al cărții românești, al traducerilor din literatura universală, găzduim în coloanele noastre, cu începere de azi, succinte «avanpremiere publicistice». Răspunzând invitației noastre, directori și redactori-șefi de editură propun interesului viitorilor lectori o selecție din cărțile acestui trimestru”. În acest număr al ziarului aflăm informații din editurile: □ *Academiei*, Alexandru Graur, director al Editurii Academiei anunță, printre altele, că va apărea volumul III din *Istoria literaturii române*. □ Hedi Hauser, redactor-șef al Editurii Kriterion spune că, pe lângă apariția volumelor în limbile germană și maghiară, vor fi traduse în limba germană volumele: *Însemnarea călătoriei mele* de Dinicu Golescu, *Florița din codru* – o culegere de basme de Ion Slavici și romanul *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu. □ Petre Ghelmez, director al Editurii Albatros vor apărea volumele de Hortensia Papadat-Bengescu, Calistrat Hogaș, A.R. Radian, precum și proza semnată de Radu Tudoran, Menealos Ludemis, Silvia Cinca, Iulian Rațiu, Lidia Igrișanu. Sunt anunțate și două volume de debut: *Locul* de Dumitru Matală și *Floreta de argint* de Valeriu Bucuroiu. Vor mai apărea titlurile semnate de Liviu Macoveanu, V. Vetîșeanu, E. Aisberg. □ Aurel Martin, director al Editurii Minerva spune că vor apărea volume din operele lui Grigore Alexandrescu, Gh. Asachi, Al. Macedonski, Ștefan Petică, N. Bălcescu, Tudor Arghezi, E. Lovinescu, Tudor Vianu, G. Călinescu, Dimitrie Cantemir, Pavel Dan, C. Dobrogeanu-Gherea, Al. Philipide, Titu Maiorescu. Din literatura actuală apar volume semnate de Mihai Beniuc, Demostene Botez, Ion Pas, Eugen Jebeleanu. Din literatura universală vor fi traduși autorii: Vauvenargues, Petöffi, H. Melville, P. Grimal, Alain, Al. Tibaudet, P. Claudel, M. Bulgakov, Lion Feuchtwanger. Din contribuțiile de interes istorico-literar: *Istoriografia literară românească* de Marin Bucur, *Dicționar de pseudonime* de M. Straje, *Neagoe Basarab și învățăturile către fiul său Teodosie* de Dan Zamfirescu, *Ilarie Chendi* de Mircea Popa. Memoriile sunt semnate de Velisar Teodoreanu, Sașa Pană, Virgil Carianopol.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7351] Secțiunea *Literatură*. *Artă* prezintă *Premiile Uniunii Tineretului Comunist*. Sunt premiați scriitori și critici literari: Adrian Păunescu (pentru *Istoria unei secunde* – „o tulburătoare carte a unuia dintre acei rari poeți pentru care poezia politică nu este doar o simplă formulă artistică ci un mod de a respira în univers” – Gr. Arbore), Virgil Duda (pentru romanul *Catedrala* – „o carte bine scrisă, matură, impresionantă prin densitatea materiei parcurse” – C. Stănescu), Valentin Hossu-Longin (pentru *Țara Lotrului* – în care „relatarea este febril cinematografică” – M. Ungheanu), A.I. Zăinescu (pentru *Tinerii* – „o carte despre aspirațiile și frumusețea tinereții în care autorul ei crede, alături de noi, că tinerețea nu trebuie creată cu predici”. – M. Ungheanu), Gabriela Melinescu (pentru volumul de poezii *Îngânarea lumii* – care „ne invită, prin poezie, la ceremonia tinereții” – Dan Cristea), Vasile Sălăjan (pentru romanul *Coborând spre nord-vest* „în care confesiunea acționează ca un element de disoluție, pledoarie implicită pentru supremația planului prezent” – M. Iorgulescu), Ion Pop (*Avangardismul românesc*, studiu critic ce se remarcă, în opinia lui G. Dimisianu, prin „spiritul unei abordări complexe, dialectice a fenomenelor culturii”).

• [„Flacăra”, nr. 2] În *Carnet teatral*, Sanda Faur publică o serie de cronici dramatice: *Un fluture pe lampă* (Teatrul Național din București) despre care afirmă: „piesa lui Paul Everac, puternică, amplă, angajată politic, s-a convertit într-un spectacol pe măsura sa: un spectacol cu care Naționalul se arată capabil de a iradia și fascina cu valorile sale de artă, de a convinge prin mesajul civic și patriotic al reprezentațiilor sale”. Cealaltă cronică dramatică îi este dedicată piesei *Casa care a fugit pe ușă* de Petru Vintilă (Teatrul Giulești). □ În *Literare*, Lucian Raicu prezintă volumul Mariei Banuș, *Oricine și ceva* (C.R.) ce „arată în ce măsură un poet veritabil se poate înnoi fără a se trăda pe sine, fără a deveni un derutant și neconvincător *altcineva*”. □ În *Agendă* apare o notă omagială dedicată lui Rafael Alberti la împlinirea vârstei de 70 de ani. □ La rubrica *Memento*, secțiunea *Carte*, se publică o prezentare a volumului lui Radu Boureanu, *Funia de nisip* (C.R.): „observația atentă a mecanismului social, meditația responsabilă a omului de cultură, suflul generos al liricului conferă acestei cărțiapoetului *Zborului alb* atributele unui înalt nivel publicistic”. □ Prezentarea volumului de povestiri pentru copii *Taina crăieșei* de Dorina Rădulescu (Creangă). □ Se semnaleză apariția, în colecția „Orfeu” (Univers), a unui volum de *Versuri* de Mallarmé, „traducerea culegerii din lirica marelui poet francez poartă girul semnăturii lui Ștefan Augustin Doinaș, care e autor și al Prefeței, de fapt un studiu de mare comprehensiune asupra poetului Irodiadei”. □ În *Memento*, *Cinema* apare o notă despre filmul *Zestrea*, o „reîntâlnire cu eroii pasionantei dezbateri etice semnate de Paul Everac și Letiția Popa și cunoscute, într-o primă ediție, din spectacolul Tv de binemeritat succes”. □ În *Memento*, *Teatru* sunt prezentate piesele: *Noaptea nechemată* de Al. Popescu (studioul Teatrului „C. Nottara”), *A doua față a*

medaliei de I.D. Sârbu (Teatrul Național), precum și evenimentul dedicat *Lunii dramaturgiei originale la televiziune*, cu patru premiere (*Coroană pentru Doja* de Aurel Gh. Ardeleanu, *Timp și adevăr* de Eugenia Busuioceanu, *Întâlnire peste ani* de Lucia Demetrius și *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu).

• [„*Lucefărul*”, an XVI, nr. 1 (558); Organ al Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română, format tipografic A1; 8 pagini, publicație săptămânală, zi de apariție: sâmbătă; Comitetul de redacție este alcătuit din Ștefan Bănulescu (redactor-șef), Cezar Baltag, Fănuș Neagu, Adrian Păunescu (redactori șefi-adjuncți), Constantin Țoiu (secretar general de redacție)] Dan Cristea, în *Cărțile tinereții*, anunță decernarea premiilor pentru literatură, acordate de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, acordate pentru trei ani de producție literară (1969-1972): „Lucrări de certă ținută artistică [...] cărți scrise de autori tineri prin vârstă și prin forța de realizare a talentului lor”. ■ Având în vedere scrierile lui Florin Mugur și Virgil Duda, Radu Petrescu scrie despre *Varietatea stilurilor*: „Dar se întâmplă un lucru foarte interesant, încă neobservat până acum, și anume că pluralitatea stilurilor se verifică nu numai pe aria întregii noastre literaturi, ci pare să tindă a deveni un mod foarte serios al demersului artistic ca atare, la unii scriitori, și asta în cuprinsul unei singure cărți, a unui singur discurs epic”. ■ Ilie Constantin recenzează textul lui Dragoș Vrânceanu, *Migdalul înflorit a doua oară* (C. R., 1972): „slăbiciuni – austeritatea exemplară a versului rămâne uneori în stadiul de insuficiență, de sugestie precară, cu înclinare spre expresia șters-aulică”. □ Nicolae Ciobanu sesizează particularitățile noilor opere ale lui Petre Stoica, *Bunica se așază în fotoliu; Sufletul obiectelor* (Eminescu, 1972, C.R., 1972): „De la un imagism al notațiilor libere de tip poantilist, care miza pe efectul descripției bogate în elemente desuet-melancolizate, acum se trece la construcția riguroasă, coerentă nu numai la nivelul alcătuirii ei plastice, dar și la acela invederat de formularea tranșantă a unei anumite «judecăți» moral-filozofice”. ■ Mircea Iorgulescu aduce în lumină apariția la Dacia, în 1972, a volumului lui Ion Horea, *Încă nu*: „Parțial anticipată prin câteva poeme din volumul *Calendar* (1969), noua carte a lui Ion Horea se află în întregime sub semnul unei mari frământări lăuntrice. Imaginile unei crize revelată prin sentimentul unei solitudini apăsătoare și convulsionate, ca și prin sugestia unei neliniștitoare derive în necunoscut”. □ Despre *Patimile după Bacovia* (C.R., 1972), de Ovidiu Genaru, scrie: „modifică radical imaginea consacrată a poetului contemplativ și cerebral, de o rafinată senzualitate, în *Nuduri* (1967) și *Țara lui Pi* (1969)”. □ În *Fum și ninsoare* (Dacia, 1972), a lui Vasile Igna, se observă progresul: „Dominantă în *Fum și ninsoare* este sugestia unei lumi suspendate, cețoasă, tremurătoare și incertă, expresie a unei sensibilități dispersate, aflate într-un «punct zero»”. □ Comentariul despre *Ohaba, țara asta* (C.R., 1972), de Radu Anton Roman, este următorul: „Volum de o căutată unitate, fără exces de regie decât în latura exterioară a titlurilor date poeziilor,

Ohaba, țara asta propune o insolită geografie lirică a unui teritoriu sufletesc, principalele «forme de relief» fiind erotica și sentimentul unei continuități ancestrale, prin care se exprimă de fapt jubilația înfiorată a intrării adolescentului într-o nouă vârstă”. □ Pe Anamaria Pop, cu *Castelul din siclame albe* (Albatros, 1972), o discreditează: „Debut inconcludent”. ■ Se sărbătorește 75 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu. □ Edgar Papu rememorează efectul lui Vianu asupra mediului academic, în *La catedră*: „Poate că în trecutul nostru mai depărtat sau mai apropiat, cu excepția lui Maiorescu, nici un alt profesor nu poseda, la un grad atât de înalt, darul de-a te învăța să gândești”. □ Gelu Ionescu, în *Posteritatea cărturarului*, îl diferențiază de ceilalți critici renumiți: „Cred că Tudor Vianu a reprezentat în cultura românească o tendință, o necesitate deseori mai greu sesizabilă, dar în fond totdeauna prezentă: necesitatea solidității, a respectării criteriilor fundamentale – criterii valorice morale și estetice – a continuității de fond și a necesității adăugărilor de fond care au putut-o apropia de ceea ce se numește o cultură modernă, comparabilă cu toate celelalte prin comuna acceptare a aceluiași criterii”. □ Nicolae Balotă, în *O mare natură*, analizează direcțiile discipolilor criticului: „Imitându-i-se apetența lirică printr-o poezie de pedant și voința de clasicitate în compilații despre clasicism, duhul însuși viu, de filozofică vietate, al magistrului – era trădat”. ■ În *Filă de istorie literară*, Mihai Gafița are în vedere profilul familiei Hașdeu, discutând despre B.P. Hașdeu: „face parte dintre oamenii cei mai interesați ai secolului XIX, [...] este un revoluționar național-popular, un reformator spiritual, un mare folclorist, savant și scriitor cu adevărat creator”. ■ Alexandru George scrie despre autobiografia lui N. Iorga, apărută la Minerva, în 1972, *O viață de om – așa cum a fost*: „tonalitatea acestor amintiri e sumbră. Arareori Iorga satirizează cu bonomie sau se oprește asupra câte unui moment hazliu”. ■ Lucian Raicu analizează lumea și personajele lui Gogol în *Gogol și fantasticul banalității*: „Personajul apare ca un ecou vag, îndepărtat, caricatural al «omenescului»; de care face eforturi să-și amintească și nu izbutește. Cum ar reacționa «un om» față de ceea ce mi se întâmplă mie acum? [...] Geniul lui Gogol stă și în repeziciunea marilor sale deplasări în interiorul limbajelor și al sistemelor de gândire, menite să desființeze orice diferență dintre aparent și profund, logic și absurd, natural și artificial”. ■ Sunt publicate poeme de Nora Iuga, precum *În case femeile*: „Umbra ta/ toată noaptea a înconjurat orașul”.

7 ianuarie

• [„Scântea”, nr. 9382] În adnotări citim: □ *Recompensa tinerelor talente*, semnat G.C.: „Împlinirea unui sfert de veac de la proclamarea republicii a constituit nu numai prilejul încheierii unor rodnice bilanțuri în toate domeniile vieții sociale, ci și un prilej propice de încununare a strădaniilor tinerei gene-

rații de scriitori care și-au dedicat scrisul noilor realități ale patriei, evenimentelor și transformărilor înnoitoare care au loc în cadrul societății noastre socialiste. Sub acest semn se înscriu și premiile decernate recent de Secretarul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist. [...] De asemenea, s-au mai atribuit următoarele premii: * Poezie: *Istoria unei secunde* (C.R., București, 1972) de Adrian Păunescu; *Îngânarea lumii* (Albatros, București, 1972) de Gabriela Melinescu; *Kreise ums Unvollendete* (Editura tineretului, București, 1969), de Frieder Schuller. * Proză: *Catedrala* (E.P.L., București, 1969) de Virgil Duda; *Coborând spre nord-vest* (Dacia, Cluj, 1972) de Vasile Sălăjan; *Ullö, dobzso, harang* (Editura tineretului, București, 1969) de Szilagy Istvan. * Critică și istorie literară: *Avangardismul poetic românesc* (E.P.L., București, 1969) de Ion Pop. * Literatură științifico-fantastică: *Vocile vikingilor* (Albatros, București, 1970) de Voicu Bugariu”. □ Dorana Coșoveanu publică *Marginalii la un dicționar*: „Conținând formulări concentrate, comprimate chiar, potrivit imperativelor unui dicționar de proporții restrânse, beneficiind de varietate în expunere conform particularităților stilistice ale autorilor ce au colaborat la această lucrare, Dicționarul de estetică generală – prețios și util instrument de lucru – exprimă rezultatul unor eforturi meritorii cărora li se cuvin deopotrivă salutul și mulțumirea lectorului”. □ G. Cuibuș în *Abstractizarea... nimicului*: „Nicolae Coban, semnatarul unui recent volum de poeme intitulate *În memoria substanței* își propune să ne dezvăluie – prin intermediul versului – «esența lucrurilor». Intenția sa de a filozofa pe această temă, de a-și explica universul și existența omului, de a-l situa într-un context cosmic poate fi, desigur, reținută; există, de asemenea, în unele din poemele sale, un timbru aparte, reluat ca o permanență interogație, care conferă volumului un caracter unitar al imaginii. Din păcate, această perspectivă lirică este insuficient slujită pe planul ideilor: acestea sunt împinse spre o conceptualizare excesive, până la uscăciune, datorită aglomerărilor de abstracțiuni”.

9 ianuarie

- [„România liberă”, nr 8774] Dragoș Vrânceanu analizează volumul de versuri al lui Dumitru Popescu, *Un om în agora*: „Ne dăm seama că în acest caz e valabil vechiul dicton *dura lex sed lex*, în tensiunea cunoscătoare a acestei poezii, dedicată în fond sensului orb și totodată finalist al istoriei. E vorba în prevalență de o poezie a umanismului revoluționar, în seismica ei vulcanică lăuntrică”.

10 ianuarie

- [„Scânteia”, nr. 9385] Nicolae Dragoș prezintă volumul *Scrisoare către un fost procuror...* de Alexandru Sencovici, Editura Eminescu: „Este sintetizată aici esența crezului revoluționar al comuniștilor. El i-a animat întotdeauna: și

în anii grei ai ilegalității, și în anii de energică mobilizare a forțelor, anii construcției noii orânduiri. Lecturând această emoționantă mărturie, înțelegi o dată mai mult că slujirii unui asemenea crez merită să-i dăruiești totul, viața întreagă”.

• [„Tomis”, An VIII nr. 1 (87), Revistă bilunară editată de Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Constanța; Format tipografic: A3, 16 pagini; Colegiul de redacție: Ion Bădică (redactor-șef), Nicolae Motoc (redactor-șef adjunct), Ștefan Careja, Gh. Dumitrașcu, Marin Porumbescu, Florica Postolache, Adrian Rădulescu, Em. Ștefănescu] Nicolae Motoc scrie despre *Portretul criticului în actualitate*: „A surprinde portretul contemporan al criticului – a te mișca în cuprinsul sufletesc al unor idei. A-l deprinde de fapt din puțin previzibila derulare a unor demersuri critice paralele. Am în vedere trăsături din care să rezulte o imagine abstractă, ideală. Mă gândesc la criticul necesar literaturii române.[...] Acțiunea criticului nu se poate opri la înțelegere și explicare. E adevărat, el distinge, disociază, definește, dar mai ales judecă, alege, estimează, dă verdicte. Sentimentul valorii trebuie să fie hotărâtor. [...] Criticul trebuie să se elibereze chiar de «uneltele» de care s-a folosit: orgoliul, încrederea în sine, luciditatea. Astfel purificată, imaginea critică propusă se poate înfățișa cititorului”. ■ Alex. Ștefănescu semnalează apariția volumului *Hanibal*, C.R., 1972), prin care „Eugen Jebeleanu se raliază acelor scriitori contemporani care acceptă, dar și judecă civilizația modernă. Meritul său este de a sublima evantaiul procedeelelor lirice într-o comunicare directă care, asemeni privirii, nu poate fi ocolită sau ignorată”. ■ În articolul *Pe marginea ultimelor studii despre Veronica Micle*, G.G. Ursu își propune „o evaluare estetică a versurilor ei, care a fost nu numai o muză, ci și o poetă ce merită o cinstire antologică. Importanța istorico-literară a versurilor este mai mare întrucât sunt o mărturie a unei amicitii celebre, confesiunea primei conștiințe în care s-a reflectat imaginea astrală a celui mai mare poet român, împresurată de nimbul celei mai mari devoțiuni”. Plecând de la recent publicata monografie *Veronica Micle*, semnată de George Sanda (C.R., 1972), semnatul articolului comentează o serie de „probleme pe care le-au pus cu competență Augustin Z. N. Pop, în cartea sa *Mărturii... Eminescu, Veronica Micle* (ed. Tineretului, 1969), precum și critici de seamă ca Șerban Cioculescu și Al. Piru, primul în «Gazeta literară» (nr. 46, 1968), al doilea în «România literară» (nr. 9, 1970), în articole ce demonstrează interesul încă viu față de prietena poetului național și față de primul poet al curentului eminescian”. În demonstrația sa, mai sunt amintiți: N.V. Baboianu și Octav Miler, „oameni lipsiți de competență științifică și de gust literar: pentru primul, Veronica Micle a fost «o poetă de forță», pentru cel de-al doilea, «o poetă de cugetare adâncă», dar și Delavrancea care „de la 29 de ani îi contesta orice originalitate sau chemare”. În finalul articolului său, G.G. Ursu pledează pentru excluderea

„elementului trivial. S-au scornit destule, fără pietate, intimități triste”. În acest context, este amintit studiul *Eminescu și epigonii lui* („Viața Românească”, nr. 6, 1914), semnat de G. Ibrăileanu care, „combătând indiscreția și picanterea, goana după senzational în dezvăluirea vieții intime a lui Eminescu, își termină articolul cu un apel care e și azi actual: «Lăsați-l să se odihnească, așa cum a trăit: solitar și departe de Luceafăr»”. ■ Mircea Iorgulescu scrie despre *Intransigentul Moromete* cel care „dacă nu urăște pe nimeni, nu este totuși incapabil de ură. Însă el nu poate urî persoane, indivizi: capacitatea de a urî se preface în adversitate conștientă față de ceea ce se opune codului său moral. În raporturile cu indivizii care întruchipează forțele aflate în contradicție cu principiile sale etice, Moromete este disprețuitor. Bălosu, ulterior Bălă, Oauăbei, Vasile al Moașii sunt socotiți ființe inferioare și tratați ca atare, printr-o glacială ținere la distanță, procedeu cu efect nimicitor. Din acest motiv, deși nu urăște pe nimeni, Moromete este totuși urât. [...] Valoarea în funcție de care se grupează personajele romanului este inteligența, din care decurg toate celelalte însușiri. Moromete se află pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei cărții: el este un aristocrat al spiritului, «avea ciudatul dar de a vedea lucruri care lor le scăpau, pe care ei nu le vedeau»”. Demonstrația lui Mircea Iorgulescu continuă susținând că ne aflăm în fața unui erou care „nu este deloc un olimpian și un epicureu, trăind în contemplații nesfârșite, retras în meditațiile sale, refuzând acțiunea directă. [...] Moromete este un «om al faptei», dar acțiunea este urmarea unui act de gândire. [...] Noblețea morală a eroului lui Marin Preda vine din noblețea lui intelectuală”. ■ În rubrica *Critici contemporani*, Silvia Bogdan schițează, într-un articol purtând numele celui evocat, portretul lui Mihai Gafița, punctând toate coordonatele biografice și artistice ale acestuia: activitatea editorială (inițiază apariția revistei șapirografiate *Răsărit de soare*, secretar de redacție și, ulterior, redactor responsabil la revista *Universul copiilor*, colaborator la revistele *Academie*, *Studentul român* și ziarele *Universul*, *Victoria*, *Națiunea*, redactor la *Viața românească* și *Gazeta literară*), activitatea de secretar al Uniunii scriitorilor (1956-1960), de redactor-șef al E.P.L (1960-1969), iar din 1970, redactor-șef al editurii „Cartea românească”. La acestea se adaugă activitatea didactică: „profesor de matematică și franceză în învățământul elementar și mediu, apoi a predat teoria literaturii în cel universitar. [...] A contribuit la cunoașterea peste hotare a literaturii noastre, participând la elaborarea antologiei de poezie românească la Moscova, scriind un studiu-prefață, și a alcătuit între altele pentru tipărire în limba maghiară o antologie masivă, în cinci volume, din literatura românească dinainte de 1944, cu un veritabil compendiu de istorie literară alcătuit din postfețe și din note introductive la fiecare scriitor. [...] Scrie numeroase studii introductive despre scriitori români și străini: Alecsandri, Sadoveanu, Marin Preda, Talev, Wittstock, Meliusz etc., schițându-le [...] portretul moral, de o remarcabilă finețe analitică (Anton Holban,

Brătescu-Voinești, Duiliu Zamfirescu etc)”. Nu sunt uitate nici cele două monografii – *Cezar Petrescu și Duiliu Zamfirescu* – care reprezintă „partea cea mai interesantă din creația oferită până acum publicului”. ■ Se publică poezie, semnată de Virgil Teodorescu, Haralambie Țugui, George Mihăescu, Adrian Beldeanu, Dumitru Bălăeț, Ion Negureanu, Florin Mihai Petrescu, Doina Barbu, și proză (fragmentul *Patima*, de Ion Movilă).

● [„Viața studentească”, An XV, nr. 1; Revistă a Uniunii Asociațiilor Studențești (Studenților Comuniști) din România; format tipografic: A 3, 16 pagini, apare săptămânal, miercuri (*cu modificări de periodicitate în timpul vacanțelor studențești și cu modificări la 24 sau 20 de pagini pentru numerele speciale); Colegiul de redacție: Ion Cristoiu, M.N. Rusu, Medeea Ionescu, Virgil Simion, Ion Segărceanu, Tudor Octavian, Mihai Tatulici, Mircea Florin Șandru, Nicolae Dan Fruntelată – secretar general de redacție, Niculae Stoian – redactor-șef; se specifică și șefii principalelor subredacții: Vasile Astărăstoie – Iași, Octavian Știreanu – Cluj, Horia Crișan – Timișoara; prezentare artistică: Victor Mașek] Doru Mielcescu propune pe prima pagină un *Început de calendar*, la rubrica *Estudiantina*: „Poate că ceea ce ne caracterizează mai pregnant, decisiv, e conștiința începutului, și, extrapolând puțin, a întemeierii. Nu terminăm un lucru decât pentru a începe un altul... viața e o succesiune continuă de începuturi chiar sub auspiciile tradiționale ale anului calendaristic. Începem așadar un nou an, după ce am sărbătorit maturitatea Republicii și a noastră totodată, cu gândul mereu treaz de a da viață hotărârilor Conferinței Naționale a partidului, potrivit-ne inima și fapta după ritmul societății noastre socialiste, ritm care se traduce prin «cincinalul în patru ani și jumătate.»”. □ La rubrica *Dialectica ideilor*, Vasile Constantinescu abordează *Dialectica relației om-cultură* [Ce este cultura (umanistă vs științifică), în ce constă esența ei, care e rolul culturii în istoria societății și a omului?], discutând despre *autodeterminare conștientă* și *auto-perfecționare*, dar și despre necesitatea intensificării muncii politico-ideologice și cultural-educative, de modelare a personalității omului – „o necesitate obiectivă, deopotrivă condiție socială a formării omului, dar și cale de acces a individului însuși la esența noii societăți”. □ Adrian Isac pune în dezbatere, în același context, volumul colectiv apărut la Ed. Meridiane, *Conceptul de realitate în artă* (studii de Ion Pascadi, H. Wald, Adrian Rădulescu și alții). □ Sabin Bălașa, în rubrica *Arta – un mod de a trăi*, se referă la *Nicolae Grigorescu, poetul*.

11 ianuarie

● [„Munca”, nr. 7822] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Eugen Frunză, *Privegheați lângă privighetori* (C.R.).

● [„Scânteia”, nr. 9386] Dumitru Micu publică o cronică literară la volumul *Hanibal* de Eugen Jebeleanu: „Foarte diferit structurate prozodic și, în

genere, artistic, poeziile transmit, natural, o pluralitate de stări sufletești și o fac, de la sine înțeles, la niveluri variabile de expresivitate. Versuri de subtilă vibrație alternează inevitabil cu acorduri mai de zile obișnuite, imagini de o rară prospețime înfloresc alături de notații și reflecții ce pot părea oarecum prea directe”.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 7355]** M. Ungheanu semnalează apariția volumului de interviuri al lui Ilie Purcaru, *Poezie și politică*, care include „opiniile literare ale altor 12 scriitori cunoscuți ai literaturii române. Cei 12 sunt în ordinea folosită de Ilie Purcaru următorii: Miron Radu Paraschivescu, Ion Vinea, Petre Pandrea, Geo Dumitrescu, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Ana Blandiana, Virgil Teodorescu, Nichita Stănescu, Paul Anghel [...]. Care este raportul scriitorului, al poetului cu socialul, cu politica? Iată întrebarea fundamentală a cărții”.

• **[„Albina”, nr. 2]** Versuri de Florin Muscalu și Vasile Zamfir. □ Pentru *Poșta prozei*, Dragoș Vicol reține două bucăți scurte trimise de Ioan Vasilescu (Leleasca-Olt), respectiv Corneliu Vasile (Caracal). Primul este laudat, dincolo de meșteșugul literar, pentru „o temeinică cunoaștere a vieții rurale, a oamenilor, a frământărilor lor, a naturii lor”. Tot aici, aspirantului Ion Scorobete i se răspunde: „Deși scrisă bine, cu meșteșug, ceea ce demonstrează că aveți posibilități literare, schița dv. *Katia* n-a atins acel prag al împlinirii care să o facă publicabilă. Încrezători în posibilitățile dv. așteptăm alte lucrări, mai aproape de profilul și specificul revistei”. □ Pagină de *Satiră și umor*, semnată de Stelian Filip, Alec. Valentin, Ștefan Croitoru.

• **[„Orizont”, nr. 2]** O convorbire cu Ion Băieșu (cunoscut pentru umorul său) de pe prima pagină cucerește imediat atenția, întrebările fiind puse de Virgil Oancea: „ – *Care credeți ca e tendința prozei noastre contemporane?* – Proza actuală se menține prin numele mai «vechi»: Stancu, Preda, Barbu, Titus Popovici, Fănuș Neagu, D.R. Popescu, Ivasiuc, Breban, Velea. Cei care au apărut în ultimul timp sunt promisiuni care își așteaptă confirmarea. Proza clasică, realistă, este la putere. Noul și micul val care apăruse cu câțiva ani în urmă s-a risipit repede. Furioșii partizani ai prozei abisale, fără subiect, s-au dovedit fragili și s-au descurajat singuri. – *În viața și în publicistică aveți mult umor, dar principala caracteristică a operelor dvs., după unii critici, se pare că e cea grotesc-satirică...?* – Modalitatea grotesc-satirică îmi convine cel mai mult. Primul critic care mi-a descoperit aceasta vocație și m-a încurajat a fost Paul Georgescu. Viitorul meu roman va fi scris în aceasta manieră. Sunt ferm decis să nu scriu decât un singur roman în întreaga mea carieră și, de aceea, nu mă grăbesc. [...] – *V-ați gândit vreodată, să ajutați tânăra generație de scriitori? Cum?* – Un tânăr scriitor nu-l poți ajuta decât într-un singur fel: publicându-l. În cazul în care are talent, firește. Am făcut aceasta vreme de trei ani, cât am condus revista *«Amfiteatru»*. Acolo, am fost fericit să pot fi de ajutor unor tineri de mai mare sau mai mijlociu talent ca: Adrian Păunescu, Petru Popescu,

Constanța Buzea, Ion Alexandru, Mircea Martin, Mihai Ungheanu, Dan Cristea, Dinu Kivu, Costin Mioreanu, Ioana Creangă, Ileana Bratu, Maria Luiza Cristescu și alții. Ideea de mentor nu mai e suportată de generația tânără, și pe bună dreptate. Literatura nu se scrie după sfaturile măștrilor. Maiorescu, de pildă, nu și-a îngăduit niciodată să-i dea sfaturi lui Eminescu. A preferat să-l publice și să-l ajute cu o bucată depăine omenește”. ■ Liviu Grăsoiu semnalează ceea ce el numește „al doilea debut” al unor scriitori români cu greutate, cu alte cuvinte precizează el: „vreau să aduc în discuție redebitul unei generații de mari poeți, a doua înfățișare în fața publicului cititor a unor autori iluștri. I-am numit pe Blaga, Voiculescu, Barbu, Pillat, Maniu, Vinea. Fenomenul s-a produs în decursul ultimului deceniu când, practic, tânăra generație de cititori a făcut cunoștință cu creația acestor scriitori. Efectul a fost vizibil, impunându-se o altă scară a ierarhiilor valorice, tabloul de ansamblu al literaturii române fiind completat cu piese de maximă rezistență, ce și-au demonstrat vitalitatea tocmai în competiția cu cel mai de temut adversar: timpul”. ■ Versuri de Ion Th. Ilea, Ligia Tomșa, Nicolae Motoc.

● **[„România literară”, nr. 2]** Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Ca un bulgăre de zăpadă*), Mihail Sabin (*Miracole; Numai un semn*), Emil Botta (*Legitimare; Vânt al durerii; Oarba; Arc*), Leonid Dimov (*Compoziție*), Grigore Arbore (*Într-o livadă verde, montană; Somn; Lângă locurile de baștină; Din spini și rouă...; Un tremur lin, de flaut; Orice strigăt; Dar te închide drumul*). □ Viorel Bageacu semnează traduceri din lirica iraniană: Saie (*Pace*), Nader Naderpur (*), Siavus Kesrai (*Muncitoarea câmpurilor de orez; Asfaltatorii*). □ Din lirica pakistaneză citim pe Muhammad Iqbal. D. Marin traduce poeziile *Evocare; Ghazal; Vulturul*. Otto Starck semnează traduceri *Caria de carte și Viață și muncă*. □ Mircea Ivănescu prezintă pe scriitoarea Ingeborg Bachmann și semnează traducerea din poezia *Țara de ceață* și un fragment din *Malina*. □ Radu Petrescu publică *O singură vârstă*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Finalitatea socială*: „Creația noastră literară constituie astăzi un tezaur de valori a căror strălucire înlătură prin ea însăși falsele atribute ale non-valorilor, suntem, adică, – în prelungirea ideii maioresciene -, în situația fecundă când în bună parte, prin propria-i existență și circulație, cartea bună înlătură pe cea rea, când talentul și vocația reale se impun de la sine, prin ele însele, în contextul social-cultural. Se-nțelege, pentru aceasta, revoluția pe care am parcurs-o în ultimul pătrar de veac al Republicii își spune acum cuvântul prin propriile-i dobândiri, că, prin chiar ridicarea nivelului general de cultură, valorile se remarcă și se selectează altfel decât acum zece sau cincisprezece ani. Că, în același timp, avem de-a face și cu o anume inflație de non-valorii, aceasta se explică – după noi – tocmai ca un proces favorizat de vitalitatea creației artistice. Dialectic, însă, mecanismul social de selectare și promovare a valorilor se va afirma, și el, în raport cu creația propriu-zisă. [...] Criticii literare îi revine astăzi un real determinant tocmai prin aceea că sfera

creației a căpătat proporții care, la prima vedere, par de necuprins și, ca atare, incontrollable. În realitate, cu un efort de diagnostic – mai întâi – a situației în parametrii ei științific determinați, cu voința – apoi – a unei consecvente valorificări estetice a unui conținut socialmente necesar, critica și istoria literară – ele însele supunându-se acestui proces selectiv – pot și trebuie a-și spune cuvântul”. ■ Eugen Luca semnează *Beneficiarii imposturii*: „Cu extremă bunăvoință și benedectină răbdare am citit unsprezece plachete de versuri dintre cele recent tipărite. Pagină cu pagină și rând cu rând, pe toate – mai groase sau mai subțiri, dar unsprezece în cap – le-am citit. O dată și încă o dată. Cu atenție încordată. Și cu speranța vie că, în acest noian de stihuri, voi afla totuși, e cu neputință să nu găsesc, o sclipire măcar, una singură, de poezie adevărată. Și iată-mă acum în situația de a mărturisi cu mâhnire zădărnica acestei obositoare strădaniei”. ■ Domițian Cesereanu în *Romanul în secolul al XX-lea* prezintă volumul lui Romul Munteanu, *Profiluri literare*, Univers, 1972: Cunoscător dintre cei mai avizați ai romanului în secolul nostru (de adăugat aici și comentariile periodice din revista «Săptămâna») el nu tinde, deocamdată, spre o teorie care ar urma să privească explicit metamorfozele genului, ci culege cu necesitate roadele unor observații critice. Estetica romanului, în sfera căreia așază foarte hotărât aspectele tradiție-inovație, suportă astfel examenul documentar, deloc neted, ca o chestiune ce e de «văzut» pentru fiecare formulă epică în parte, presupunând (cum aminteam) un conținut spiritual, uman, istoric, paradigmatic la care romancierii înșiși nu ar putea renunța decât sancționați de propria lor scriitură”. ■ Hristu Cândroveanu se ocupă de *Poemele lui Mircea Ivănescu*: „Poezia lui Mircea Ivănescu ar putea deveni, mai curând decât ne-am aștepta, loc de pelerinaj pentru cititorii împătimiti de frumos, mai cu seamă dacă autorul ar dezvolta virtuțile din prima sa carte, cum spuneam. Dar, necunoscutele sunt căile demiurgilor, precum acelea ale Domnului”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Un om în agora* de Dumitru Popescu, Eminescu, 1972, sub titlul *Un poet al dialecticii*: „Ceea ce atrage în noua culegere a lui Dumitru Popescu nu este retorica tribunalului modern, ci dialectica în sensul cel mai larg al cuvântului, de la monologul interior, al gânditorului care se întrebă asupra problemelor timpului său, căutându-le soluția, până la dialogul cu semenii săi, muncii de aceleași incertitudini”. ■ George Munteanu prezintă volumul *Istoria și teoria comparatismului în România*, o lucrare elaborată de Marin Bucur, Bernhard Capesius, Dávid Gyula, Alexandru Dima, Engel Karoly, Rodica Florea, Emil Manu, I. Opreșan și Ovidiu Papadima; „lucrarea aceasta marchează un moment deosebit în istoria comparatismului din România ca și în viața Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu», în planurile de cercetare ale căruia a fost înscrisă”. ■ Prof. Paul Grigoriu semnează un text omagial, *Spiru Haret*, comemorând 60 de ani de la moartea acestui om al culturii. ■ Nicolae Manolescu revine cu o nouă cronică literară la *Celălalt* de Ilie Constantin, C.R., 1972:

„Poezia se aseamăna tot mai mult unui ritual savant, unui joc al cuvintelor condus cu artă secretă, prin arenele suave ale unor convenții doar de poet știute”. ■ Citim recenzii: □ Mircea Angheliescu prezintă *Scrieri* (vol. 6) de Pompiliu Constantinescu, Minerva, 1972. □ Dana Dumitriu recenzează *Poezia militantă* de Mihai Beniuc, Eminescu, 1972: „Eseurile cuprinse în *Poezia militantă* alcătuiesc un adevărat angajament social al poetului, atestă aspirația sa spre o artă care să se impună printr-o «mare demnitate artistică și morală», spre o poezie patriotică, «unul din cele mai dificile moduri de manifestare ale artei cuvântului»”. □ Aureliu Goci se ocupă de *Oglindiri* de Sandu Tzigara-Samurcaș, C.R., 1972: „Structural poezia lui Sandu Tzigara-Samurcaș este confesiune sentimentală care nu refuză ecourile de romanță și acordurile plângărețe dar și unele accente conceptualiste”. □ Tib. Tretinescu prezintă *Mușcate la fereastra inimii* de Radu Crișan, Eminescu, 1972: „Luciditatea căutată a stilului din majoritatea poeziilor care amintește de atmosfera unor poeme ale lui Geo Dumitrescu pledează tocmai pentru încrederea acordată lui Radu Crișan, în posibilitățile sale de zbor prin grădinile poeziei veritabile”. □ Viola Vancea comentează *Concert inaugural* de Dorin Baci, Junimea, 1972: „Volumul lui Dorin Baci recomandă o sensibilitate căreia îi lipsesc deocamdată mijloacele adecvate de comunicare; observația restrânsă și incapacitatea de a organiza materialul de viață în funcție de coordonatele prozei realiste diminuează interesul și importanța faptelor, «transcrise» cu sinceritate”. ■ Al. Piru notează că a apărut *Marin Preda: „Risipitorii”* (Ediția a IV-a revăzută, B.P.T., două volume). ■ În *Viața literară* găsim: □ Revine Șantier cu anunțarea proiectelor ale lui Franz Liebhard, Al. Căprariu, Cezar Ivănescu, Mircea Șerbănescu, Mihail Davidoglu, Jiva Popovici, Virgil Nemoianu, Negoită Irimie, Ion Cocora, Dim. Rachici. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*, pe lângă o telegramă semnată de acad. Zaharia Stancu prin care felicită ziua de naștere scriitorilor Sandra Coțovu, F. Brunea-Fox, Alexandru Tietz și I. D. Mușat, sunt: „Sub egida Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România și a Consiliului Oamenilor Muncii de naționalitate maghiară din R. S. România, luni 15 ianuarie a. c., orele 18, la Teatrul Național I.L. Caragiale (Sala Comedia) va avea loc o adunare festivă organizată cu prilejul aniversării a 150 de ani de la nașterea poetului Petőfi Sándor. Cuvântul de deschidere va fi rostit de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. Vor omagia memoria poetului scriitorii: Eugen Jebeleanu, Meliusz Jozsef, Adrian Păunescu și Laszloffy Aladar. Își vor da concursul actorii Silviu Stănculescu și Ferenezi Csongur. [...] * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor și Artiștilor din Cuba au plecat la Havana Mircea Radu Iacoban, secretarul Asociației Scriitorilor din Iași, și Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociației Scriitorilor din Timișoara”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă, în *Teodora în fața istoriei*, prezintă volumul *Teodora, împărăteasa Bizanțului* de Charles Diehl.

□ Cristian Unteanu semnaleză apariția volumului *La nuit américaine* de Christopher Frank, Ed. du Seuil, 1972. □ Tot Cristian Unteanu scrie și despre volumul *La pierre, la feuille, et les ciseaux* de Henri Troyat, Ed. Flamarion, 1972. ■ Revista dedică un număr semnificativ de pagini comemorării lui Tudor Vianu. Citim texte: □ *Inedit: Despre el însuși*, un text din colecția lui H. Zalis, datat 10 septembrie 1931. □ Valentin Lipatti semnează o *Evocare*. □ Alexandru Philippide publică *În memoria lui*: „Tudor Vianu a întrunit, într-un chip puțin obișnuit, calitățile unui om de știință și pe acelea ale unui poet. În el aceste însușiri atât de deosebite nu numai că s-au împăcat foarte bine, dar chiar s-au îmbinat, alcătuind o armonioasă individualitate deschisă deopotrivă către cercetarea științifică și către creația poetică”. □ Matei Călinescu, *Personalitatea umană*: „Revenind la Tudor Vianu, m-a impresionat și atunci, și mai târziu, amestecul de solemnitate, discreție, melancolie pe care-l împărtășia prezența lui”. □ Venera Antonescu, *Adevăr și poezie*: „Parafrazând observația adâncă a lui Tudor Vianu, putem conchide că opera lui s-a încheșat, granitică și exemplară, pentru că a existat un suflet mare, care s-a exprimat în ea”: □ L. Raicu, „*Sacerdot al simpatiei*”: „Tudor Vianu, desigur, este omul altei epoci, iar idealul său de armonie și echilibru a încetat de-a ne mai face fericiți. Și totuși, încă o dată, îl simțim foarte aproape, avem, cum zice Edgar Papu într-o splendidă evocare, *nostalgia prezenței sale*”. □ Henri Zalis, *O concepție despre critică*: „Totuși, cumpănind judicios lucrurile, Vianu a făcut alegerea sa. Mai bine o literatură deschisă afirmărilor celor mai felurite (și calitativ, nu numai ca tehnică de expresie) și angrenată, prin coeziunea ei, în promovarea noului, decât una degradată de tendințe negativ-polemice și condamnată printr-un radicalism inadecvat să rămână la iluzia că a excomunicat dimensiunile mijlocii și că a rupt cu dibuirile”. □ Doina Ciurea, *Tudor Vianu psihologia feericului*: „Autorul *Esteticii* a precizat de altfel și în paginile sale de memorialistică faptul că însuși interesul pentru estetică nu echivala cu aspirația spre cercetarea întreprinsă cu răceală, ci era un moment constitutiv al întocmirii sale interioare”. ■ Valeriu Râpeanu prezintă *Du style classique* de Yves Gandon. ■ Gianfranco Folena, „profesor la Universitatea din Padova, este recentul laureat al Premiului Fellinelli, decernat de Academia dei Lincei din Roma, pentru studiile sale de teoria și istoria limbii literare italiene”, semnează articolul *Traducere și tradiție*.

• [„*Tribuna*”, nr. 2] Ion Marcoș cronică literară despre *Convergențe* de Ion Vlad: „având deja un sistem referențial complex, eficient, care-i permite stabilirea de raporturi, vecinătăți, ierarhizări adecvate”. În *Lecturi*, Marcel Petrișor recenzează volumul *Fum și ninsoare* de Vasile Igna; Traian Vedinaș recenzează *Seara privim foarte sever* de Ilie Păunescu – „încercând să fie o proză experimentală”; în ceea ce privește istoria literară, Aurel Sasu analizează *Principii de literatură comparată* de Al. Dima. ■ *Portrete literare: Marin*

Preda – Timpul și destinul autorului de Ion Vlad – „Căci timpul dictează motivele operei, în timp ce scriitorul traversează istoria răspunzând unor imperative interioare”, „exprimând nu doar circumstanțe ci un fond spiritual situat dincolo de anumite împrejurări consemnabile publicistic (eventual), atunci e firesc să privim opera din perspectiva semnelor care modelează conștiințele; aceste semene aparțin unei colectivități, iar colectivitatea se exprimă, la rândul ei, prin destinele individuale create de un scriitor implicat în modul cel mai dramatic în viața oamenilor. În cazul lui Marin Preda, biografia scriitorului are numeroase puncte de contact cu motivele potențiale ale operei”; „În realismul lui Marin Preda coexistă și experiența unui principiu clasic și o dispoziție sigură pentru transpunerea în planul superior al invenției artistice”; „Motivul înseamnă la Marin Preda o succesiune de întrebări, de obsedante și neliniștite observații, reveniri și explorări, o înfrigurare care prevestește creația și prezența unei viziuni active asupra lumii”; „La Marin Preda se impune în cele din urmă Istoria, nu numai ca o necesitate – ea determină în conformitate cu legile care-i guvernează devenirea, procese esențiale pentru condiția individuală -, ci îndeosebi ca *idee*: o lume în plin proces de cunoaștere dictează motivele literaturii”; „Marin Preda a optat încă de la primele povestiri pentru o literatură integrată în datele istoriei, iar romanul urmează aceluiași principiu subliniat și programatic”. ■ Portret literar făcut la 150 de ani de la nașterea lui Petöfi - *Petöfi în două imagini românești* de Ion Oarcăsu. □ *Poezia altei generații*: N. Prelipceanu spune că „Argumentul meu pentru această pagină intitulată «poezia altei generații» este ideea că există, fără a se opune celorlalte, deja marcante critic, și o altă generație de poeți. Care deocamdată nu intră în clasamente, în marginea căreia nu se glosează încă, ceea ce face ca puțini dintre noi să știm ce are nou, al ei, această altă generație de poeți”: Ioanid Romanescu, Ovidiu Genaru. □ *Meridiane*: interviu cu Marcelino Arozarena, poet, și Imeldo Alvarez – interviul este realizat de Marcel Constantin Runcanu și Victor Ivanovici.

12 ianuarie

• [„*Munca*”, nr. 7823] În rubrica *Punct*, cu titlul *Literatura nu poate exista fără mesaj*, revista publică un scurt interviu cu Mihai Beniuc. Acesta răspunde la întrebări legate de modul de a vedea literatura română în noul an, discută despre ce priorități există în acest domeniu („sarcina principală a scriitorilor rămâne aceea de explorare a realităților sociale, mai cu seamă transformărilor ce s-au produs în acești 25 de ani în structura sufletească a oamenilor cu aspecte mai luminoase sau mai adumbrite. O grijă deosebită trebuie purtată tinerelor generații în ceea ce privește formarea lor intelectuală, ținând seama că ele vor duce literatura mai departe din socialism spre comunism. Pentru aceasta se cere o cunoaștere tot mai deplină a documentelor de partid din toate punctele de vedere”), despre ce ar trebui eliminat („cred că

ar trebui renunțat la acele experiențe care n-au dat rezultate, în sensul că n-au dovedit nici a reflecta ținuturi sociale noi, nici a combate curajos, ceea ce îngreunează mersul înainte al socialismului și poartă chiar caracterul experimentului de dragul experimentului. Or, literatura nu poate exista fără mesaj, ale cărui rădăcini se găsesc în realitatea socialistă. S-au făcut destule experimente și cred că trebuie pusă cu mai multă exigență și acuitate problema accesibilității literare, desigur însă într-o mare varietate de stiluri și de modalități de exprimare”), își exprimă opinia asupra a ceea ce ar trebui să fie poziția criticii literare și vorbește despre rolul editurilor.

• [„Scânteia”, nr. 9387] Citim o scurtă notă, nesemnată – *Festivitate Petőfi Sándor*: „Cluj (corespondentul «Scânteii», Alexandru Mureșan). – Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului Cluj a organizat, joi după-amiază, în cadrul manifestărilor culturale recomandate de UNESCO, o festivitate dedicată împlinirii a 150 de ani de la nașterea marelui poet maghiar Petőfi Sándor. Despre viața și opera poetului au vorbit prof. univ. dr. Gavril Scridon și conf. univ. dr. Antal Árpád, de la Universitatea Babșe Bolyai. Actori ai Teatrului Național și ai Teatrului maghiar de Stat au prezentat un atractiv program de recitări din opera poetului”.

• [„Contemporanul”, nr. 3] Nina Cassian meditează la *Aventură în suprastructură*: „Am crezut că lăudabila invenție numită *Cartea prin poștă* este menită să-i scutească pe oamenii ocupați să colinde librăriile, iar, pe cei oboșiți, să care kilograme de cărți. Greșeală. Trebuie să te duci la Oficiul poștal și să ți le transporti singur acasă”. ■ Paul Georgescu notează despre *O carte impresionantă*: „Autorul, care ne-a dat două substanțiale cercetări ale domeniului – *Sămănătorismul și Țărănismul*, completează, cu ultima carte, un întreg peisaj spiritual: reflectarea obsedantei «cestiuni țărănești» în conștiința ideologică românească. Bine cunoscut pentru solida informație, pentru rigoarea cercetării, Z. Ornea urmărește exhaustiv fenomenul în toate încrângăturile lui, pe toate dimensiunile suprastructurii”. ■ Recenzând *Caietele Princepelui* de Eugen Barbu, Laurențiu Ulici conchide: „Pasionantă prin stil, *Caietele Princepelui* este cartea unui destin literar, biografia devenirii personalității unui scriitor, scrisă cu vervă și de o arhitectură exemplară, captivantă, deopotrivă, prin ce este înlăuntrul ei și prin deschiderea spre volumele următoare pe care mărturisesc, le aștept cu o mare curiozitate”. ■ Aureliu Goci analizează volumul de versuri al lui Ion Crânguleanu: *Omul de rând*: „Deși volumul nu este secționat în cicluri, remarcăm două tipuri deosebite de orientări lirice pe același fundal de semnificație: în primele poeme, până spre mijlocul cărții, poezie de factură optimistă, dinamică, vitalistă, quasi-patriotică: dincolo de limita admisă – vitalismul capătă o altă coloratură, de esență blagiană, devenind un fel de incantație cosmică, elogiu al forțelor germinative, beție a existenței în marele tot al universului. Ceea ce unifică cele două nuclee de iradiație lirică sau, mă rog, apare și într-o parte și-n alta, ar fi ideea eroziunii umane în fața timpului;”.

• [„Cronica”, nr. 2] Versuri de Andrei Ciurunga. □ *Copac*, poezie de Mihai Beniuc, pe prima pagină a publicației: *Dar una știu: securi și ferăstraie/ Veni-vor într-o zi, ca să mă taie,/ De oameni mânuite, care-au stat/ La umbra mea. Și ce-i? Or fi uitat!* □ În luna aniversară, la 123 de ani de la naștere, revista publică un număr tematic: o tabletă de Andi Andrieș, intitulată *Eminescu* („Că Eminescu a devenit universal, e un adevăr care măgulește și justifică spiritul nostru autohton. Dar că universalitatea lui ne reprezintă atât de deplin, că ne cuprinde atât de semnificativ, că ne definește atât de intens – aceasta înseamnă neîndoielnic că în Eminescu se află unul dintre termenii fundamentali ai existenței noastre naționale”) și două pagini centrale de „interpretări eminesciene”: D. Irimia, „*Lacul*” („*Lacul* nu este o capodoperă, nu este nici o creație dintre cele de mari și tulburătoare adâncimi; este, însă, una din micile bijuterii eminesciene, una din micile bijuterii ale literaturii române”); *Condiția lirismului* de I. D. Zamfirescu („Modul specific de convergență a «poeticului» cu «filozoficul» constituie nucleul de foc al creației și al spiritualității eminesciene.”); *Permanența eminesciană* de N. Barbu („Eminescu este prezență perpetuă. Când îl citești – a câta oară? – ai impresia că el este dintotdeauna. Spiritualitatea românească pare că nici nu a putut fi în afara acestei sinteze unice. Eminescu s-a născut, de fapt, odată cu poporul român”). □ În *Istoria literară nu are vârstă*, Aurel Leon și D. Vacariu prezintă eseistic Casa Pogor din Iași în care s-a deschis recent Secția modernă și contemporană a Muzeului de literatură a Moldovei, „fericit ostrov de împlinire între stilul propriu-zis al oamenilor de cultură ieșeni și moldoveni de la Asachi încoace”. □ Scriind despre opera poetică a lui Ion Gheorghe, Al. Andriescu îl consideră *Un tradiționalist răzvrătit*: „Opera lui Ion Gheorghe pare străbătută de două direcții stilistice; una este ilustrată de *Zoosophia* și *Mai mult ca plânsul*, iar cealaltă de *Cavalerul trac* și, după un proces de decantare, de *Avatara*, volumul din urmă al poetului. Cele două linii nu se opun niciodată și nu trebuie să încercăm să vedem care va învinge, pentru că poetul este capabil să ne mai ofere încă multe surprize”. □ Const. Ciopraga îl vede pe *Nichita Stănescu în două oglinzi* (continuare în numărul 3), recenzând, de fapt, două volume recente: *Măreția frigului* (Junimea, 1972) și *Belgradul în cinci prieteni* (Dacia, 1972): „Suportul filozofic al volumelor ultime rămâne cel cunoscut. În două oglinzi, înclinare diferit, apar unele detalii complimentare, însă fondul e același”. □ La rubrica *Mențiuni critice*, Magda Ursache prezintă succint două volume de poezie: *Mereu-peregrinul* de Florentin Popescu și *Alte versuri* de M. Ivănescu („Poezia lui M. Ivănescu amintește întrucâtva de meșteșugul creatorului anonim care înalță o biserică dintr-un singur lemn. Și într-un caz și în altul, adică al versului ori al artei cioplitelui, multiplicarea uneia și aceleiași forme materiale este surprinzătoare”). □ Neonila Negură scrie despre byronism, ca fenomen european, pornind de la recentul volum de traduceri din poetul englez, semnate de Șt. Avădanei și Al. Pascu, publicat de

Junimea. □ Versuri de Petőfi Sándor, în tălmăcirea lui N. I. Pintilie. □ Ionel Bandrabur oferă cititorilor versiunea românească a primelor două pagini din romanul *Banco* de Henri Charrière, în continuarea lui *Papillon*. □ Petru Popescu publică un interviu luat la Stockholm lui Artur Lundkvist. □ La rubrica *Moment*, N. Irimescu îi dedică o notă lui Haralamb Lecca, la împlinirea unui secol de la nașterea scriitorului „uitat astăzi”.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 110]** La *Săptămâna pe scurt* se anunță că UNESCO a înscris în calendarul sau sărbătorirea pe plan mondial, în 1973, a unor personalități românești remarcabile: Dimitrie Cantemir, Gheorghe Lazăr, Gheorghe Țițeica, Dimitrie Pompeiu, Dimitrie Paciurea. □ *Gloria victis*, foiletonul despre balcanism al lui Eugen Barbu, se oprește la Alecsandri. □ Const. C. Giurescu vine cu un portret Miron Costin, *Biruit-au gândul*. □ A. Baranga se referă la volumul lui Al. Piru, *Varia*, în care criticul își adună diverse articole din presa ultimilor ani. □ Romul Munteanu semnează un portret de autor: *Erich Maria Remarque*. □ Eseul *Cuvânt și tăcere* de Dan Mutașcu, scurt periplu literar prin opere dedicate „tăcerii poetice” de Pârvan, T. S. Eliot sau Blaga. □ Cronică teatrală de Dinu Săraru: Ștefan Tita – *Culorile nemuririi* la Teatrul Evreiesc. □ 150 de ani de la nașterea lui Petőfi Sándor, ilustrat cu poemul *Închipuirea mea nu-i*, în traducerea lui Octavian Hodârneu.

13 ianuarie

● **[„Munca”, nr. 7824]** În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Copel Moscu, Ion Alexandru Durac. □ În *Însemnări de lector*, Mihai Cernat prezintă volumul *Trepte spre împlinire*, antologie „de versuri și proză apărută în județul Ilfov”.

● **[„Scânteia”, nr. 9388]** Nicolae Balotă semnează recenzia la *Teatru* de Paul Anghel: „Teatrul lui Paul Anghel ne oferă nu numai prilejul unor desfășurări artistice – prin verbul înaripat – ci și al unor lecții dramatice la care putem medita. Teatru prin excelență patetic, el mobilizează în cititor și spectator înalte, necesare pasiuni și virtuți”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7357]** Mihai Ungheanu publică un interviu cu Petru Popescu, *Dacă vreau să-mi dau o temă grea trebuie să scriu pentru tineret*, în care scriitorul își definește poziția față de literatura contemporană, pledând pentru „exercițiul sincerității personale”.

● **[„Flacăra”, nr. 3]** Henri Wald publică eseul *Ateismul*. □ M. Mihail, în *Film*, publică *Secvențe afective din filmele românești ale anului 1972*, referindu-se la *Puterea și adevărul* și la *Felix și Otilia*. ■ În *Literare*, G. Dimisianu prezintă volumul lui Ion Caraion, *Duelul cu crinii* (C.R.): „aproape toată lirica de azi a trecut pe sub privirile acestui lector avizat și tenace; se va vedea mai ales că noile promoții de scriitori au avut și au în Ion Caraion pe

unul dintre cei mai atenți și mai nedescurajați prospectori: *planetele* sale (una din secțiunile cărții) întâmpină talente aflate la prima lor afirmare mai subliniată, asistă procesele de închegare ale unor lumi poetice noi, îndeplinesc o acțiune valorificatoare care discerne cu tact însă cât se poate de răspicat între vocațiile adevărate și veleitățile ambițioase, între reușite și eșecuri, între soluții fecunde și tentative lipsite de șansă”. □ La rubrica *Memento*, secțiunea *Carte*, se publică o prezentare a volumului lui Al. Cerna-Rădulescu, *Arbori din țara promisă* (C.R.), unde „sunt evocați și comentați: Liviu Rebreanu, Petre Pandrea, Nicolae Iorga, [...] Tudor Arghezi, Gala Galaction”. □ Se anunță apariția, în seria „Arcade” a Editurii Militare, a volumului *O samă de cuvinte* de Ion Neculce, „antologie și prefață de Valeriu Cristea”. □ Sunt semnalate culegerea *Cântece sugrumate* de Menelaos Ludemis (Eminescu, traducere de Ioaniche Olteanu și Doina Talaz), *Bateria albastră* de Aurel Mihale („traducere în limba maghiară de Bálint István”, Kriterion). □ Sunt criticate „versurile satirice” din *La propriu și la figurat* de Barbu Alexandru Emandi (C.R.), „fără vervă, plate, de o precară anecdotică și un simplism ce nu o dată atinge treapta cea mai de jos a rudimentarului”. □ În secțiunea de *Teatru*, apar o serie de note despre montarea pieselor *Testamentul cânelui* de Ariano Suassuna (Teatrul Mic), *Culorile nemuririi* de Ștefan Tita (Teatrul evreiesc de stat), *Adio, majestate!* de Al. Voitin (Teatrul de stat din Ploiești), *Femeia fericită* de Corneliu Leu (Teatrul de stat din Sibiu).

●[„**Luceafărul**”, nr. 2] Florin Mihăilescu scrie despre *Critica și individualitatea operei*: „Ceea ce conferă în ultimă instanță individualitate operei nu sunt speculațiile sterile pe marginea tehnicilor artistice, studiate și experimentate în sine, ci procentul de umanitate esențială al fiecărui univers care ne îmbogățește viața afectivă și spirituală”. ■ Virgil Cândea în *Melcul, raza și steaua* resuscită simbolurile din opera lui Antim Ivireanul. ■ Ileana Mălăncioiu aduce în prim plan poemul *Peste vârfuri*: „Cred că pentru Eminescu viața este, înainte de toate, locul în care «Melancolic cornul-sună»”. ■ La rubrica *Cronică literară*, Ilie Constantin recenzează volumul *Varia* (Eminescu, 1972): „Al. Piru scrie cu un anume farmec de sorginte călinesciană, dar ajuns cu timpul original, ironia de obicei binevoitoare fiindu-i specifică (ironie care poate fi, pe mari spații, și curat sarcasm)”. ■ Nicolae Ciobanu conchide despre *Poporanismul* (Minerva, 1972) lui Z. Ornea: „Rod al unui tenace efort de cercetare, dar și al unei mature angajări de ordin interpretativ din perspectivă cu adevărat marxistă, lucrarea aceasta, avem convingerea, are darul de a relansa cu excepțională vigoare pasionanta, contradictoria și (în primul rând!) vital necesara discuție pe tema poporanismului”. ■ Mircea Iorgulescu are în vedere trei titluri la rubrica *Jurnal de lectură*. Scrie despre *Convergențe* (Dacia, 1972) de Ion Vlad: „În ciuda însă a materialului din care este compusă cartea, aspectul predominant rămâne cel de discuție pur teoretică [...] Critica publicistică, pentru Ion Vlad, capătă astfel o valoare secundară, de lot experi-

mental necesar dar nu și indispensabil unui cercetător de cabinet”. □ Recenziază *Cântece și descântece de piatră* (C.R., 1972), de Radu Selejan, astfel: „Hotărâtoare pentru Radu Selejan este, așadar, găsirea unei formule adecvate unei sensibilități deocamdată prea disponibilă și fluctuantă pentru a i se fixa nota personală”. □ Cât despre *Împăratul nimeni* (Ion Creangă, 1972), de Vasile Mănuceanu, nu are cuvinte admirative: „În totul însă, cartea lui Vasile Mănuceanu nu este o agreabilă culegere de povești scrise cu evidentă îndemnare și cu un simț al proporțiilor remarcabil”. ■ Alexandru Ivasiuc are în vedere în *O cartea necesară* scrierea lui Dumitru Ghișe, *Contrapunct*: „Cartea lui Dumitru Ghișe este polemică, dar nu pamfletară, partizană însă ferindu-se de afirmațiile pripite care consideră discuția terminată înainte de a începe, care nu «ascultă» pe adversar. Ea nu denuștește și nu etichetează, ci dovedește”. ■ Alexandru George reflectează asupra apariției de la Minerva, cartea „*Convorbiri literare*” și *spiritul critic*, a lui Pompiliu Marcea: „În locul unei analize interioare a revistei, P. Marcea ne dă rezumatul comentat al articolelor lui Maiorescu, ceea ce încă ar fi de oarecare utilitate, dacă prin stilul comentării nu ne-am întoarce la faza pre-critică, pre-lovinesciană a considerării lui Maiorescu”. ■ Mihail Petroveanu în *Critică și metodă* abordează *Estetica* lui Georg Lukács: „Pune în evidență felul în care arta răspunde naturii sale duble, și anume realizând o sinteză specifică la fiecare din nivelele sale, în fiecare din compartimentele ei constitutive”. ■ Liviu Rusu aduce *Note despre Dicționarul de estetică generală*, meditănd asupra noțiunii de frumos: „Conchid însă că articolul ar trebui rescris într-o formă mai clară, într-o succesiune mai logică a trăsăturilor caracteristice”. ■ În *Un manierism modern?*, Nicolae Balotă are în vedere scrierile lui Hocke, *Die Welt als Labyrinth* și *Manierismus in der Literatur*: „Structurile unei arte manieriste, stabilite prin punerea în paranteză a factorilor istorici, pot duce la configurarea unei fenomenologii a manierismului. [...] Dincolo de unghiul de vedere intuitiv-subiectivist al autorului, cercetările lui Hocke [...] sunt revelatoare pentru o simptomatologie a acestei vaste crize a culturii”. ■ G. Dimisianu în *Romane simbolice și viziune* discută despre *Condotierul* lui Mihai Giugariu și despre *Lunga călătorie a prizonierului*, de Sorin Titel: „Amândoi autorii de care am vorbit sunt în posesia unui scris matur, expresiv, foarte suplu în articulațiile sale. Dau opere de reverberații ciudate, aparent criptice și în orice caz dificile, sacrificând dinamismul acțiunii și farmecul eposului unei formule literare care reclamă mai curând disponibilități de receptare poetică”. ■ Ion Bălu se situează *Între real și fantastic* prin abordarea scrierilor lui Vladimir Colin, *A zecea lume*, *Dincolo de zidul de neon*, *Un pește invizibil* (ultima apariție) ș.a.: „Excursuri sentimentale în dimensiunile timpului, nuvelele ultimului volum al lui Vladimir Colin contribuie substanțial la edificarea genului sciencefantasy în literatura română contemporană. Nostalgicul și pasionatul călător în vreme este un original talent”. ■ Se sărbătoresc 150 de

ani de la nașterea lui Sándor Petőfi, iar Vasile Netea scrie, în *Poetul libertății*: „Singurul climat social iubit de poet a fost climatul libertății; singurul simbol politic al vieții sale, a fost drapelul patriei; singura soluție națională, independența poporului său”. ■ Fragment din *Spaima de demult*, de Corina Cristea, și din *Descoperiri*, de Virgil Duda. Versuri din *Basm*, de Leonid Dimov, și din *Euridice*, de Matei Gavril.

15 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 9390] Citim despre *Manifestări dedicate sărbătoririi nașterii lui Ioan Slavici*: „Arad (Corespondentul «Scânteii», C. Simion). În perioada 13-18 ianuarie 1973, sub egida comitetului județean de cultură și educație socialistă, în județul Arad se vor desfășura ample manifestări cultural-artistice dedicate împlinirii a 125 de ani de la nașterea marelui scriitor transilvănean Ioan Slavici. Astfel, sâmbătă 13 ianuarie, în incinta librăriei «Ioan Slavici» din Arad s-a deschis o expoziție de carte organizată în memoria scriitorului. În zilele următoare, programul manifestărilor cuprinde: un simpozion pe tema *Peisajul arădean în creația literară a lui Ioan Slavici*, organizat la Casa de cultură din orașul Ineu, deschiderea în holul Teatrului de stat din Arad, a expoziției *Ioan Slavici și epoca sa*, organizată în colaborare cu Muzeul literaturii române. Miercuri, 17 ianuarie, în sala «Studio» a Teatrului de stat din Arad va avea loc o sesiune de comunicări științifice organizată în colaborare cu Societatea de științe filologice, filiala Arad. Manifestările închinare sărbătoririi nașterii lui Ioan Slavici se vor încheia joi, 18 ianuarie, când la Arad vor avea loc: dezvelirea bustului scriitorului, un simpozion cu participarea unor cadre didactice din centrele universitare București, Cluj, Timișoara și prezentarea spectacolului cu piesa *Fata de birău* de Ioan Slavici în interpretarea formației de teatru a căminului cultural din Pecica. * Tradiționala serată lunară de evocări literare a Muzeului literaturii române este dedicată de această dată omagierii personalității scriitorului Ioan Slavici, de la a cărei naștere se vor împlini în curând 125 de ani. Sunt invitați scriitorii Ion Pas, D. I. Suchianu, Barbu Solacolu. Amfitrion: prof. univ. Șerban Cioculescu. Participă, de asemenea, Titu Slavici – fiul scriitorului – și prof. arhitect Dan Slavici – nepotul marelui prozator ardelean. Manifestarea va avea loc luni 15 ianuarie a. c., ora 19,00, în «rotonda» Muzeului literaturii române din str. Fundației nr. 4”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 1; *Revistă bilunară de literatură editată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România*, nr. 1, format A2, nr. pagini 12, apare în zilele de 15 și 30 ale lunii; *Colegiul redacțional: redactor-șef: Corneliu Ștefanache*] Corneliu Ștefanache semnează textul *Sensurile unui an*: „Mai poate face oare astăzi abstracție critica de ce-a realizat totalitatea disciplinelor ce vizează fenomenul literar și, mai ales, un critic marxist trebuie să repete idei și teze arhicunoscute (de teama unor eventuale erori), în loc să aducă un plus de originalitate în efortul de a surprinde fenomenul lite-

rar în datele lui reale, adevărate? Răspunsul se subînțelege, concepția marxist-leninistă nu numai că nu limitează, dar și presupune originalitate. Și la originalitate, la adevăr, nu se ajunge prin repetarea unor lucruri știute, ci prin experiențe repetate”. ■ Const. Ciopraga continuă studiul *Despre nebuniile Otiliei (II)*: „Antiteza și construcția în contrapunct caracterizează romanul în totalitate. Vulgaritatea se confruntă, în zeci de moduri, cu noblețea gestului, cu elanul pur (Otilia nu are sentimentul infinitului), aerul închis din casele de pe strada Antim contrastează cu aerul înalt al Bărăganului, acesta din urmă fixat în pagini antologice. Deoparte aptitudinea pentru frumos a lui Titi, pe de alta fiorul liric al Otiliei cântând din Liszt sau delicatețea lui Felix descifrând o pagină din *Folies d'Espagne* de Coreli”. ■ Lucia Negoită-Chirilă consemnează: *Scriitorul și societatea: un interviu cu Al. Piru*: „– *Stimate tovarășe profesor, vă propun să începeți aceste mărturisiri, vorbindu-ne despre Iași. Pentru existența și formația dv., Iașul este sinonim cu anii sfârșitului de adolescență. Ce-a însemnat, pentru dv., orașul acesta de glorioasă tradiție culturală?*– Datorez Iașului formația mea spirituală și, ca să mă exprim goethean, anii de ucenicie. Am fost student al Facultății de Litere și Filosofie din Iași între 1936-1940, colaborator la principalele periodice care au apărut la Iași între acești ani, cu deosebire la «Însemnări ieșene» și «Jurnalul literar», jurnalist profesionist. Am avut profesori străluciți la română și filosofie, secții pe care la început le-am urmat deopotrivă, dintre care n-a mai rămas în viață decât academicianul Iorgu Iordan. Păstrez o vie amintire lui Octav Botez, Ilie Bărbulescu, George Pascu, Ilie Minea, Mihai Ralea, Petre Andrei [...] G. Călinescu. Venirea lui Călinescu la Iași încă din primul meu an de studenție a însemnat cea mai însemnată aventură a vieții mele intelectuale. Mi-a prezidat examenul de licență împreună cu Octav Botez și Iorgu Iordan, în 1940. – *Sunteți moldovean de origine. Considerat, de către unii, greu de... împlânzit. Sunteți sentimental? Ați mai putea reveni la Iași?* – M-am născut în Moldova și am viețuit în Moldova 27 de ani. De 28 de ani m-am stabilit în Muntenia. Cred că am dreptul să mă consider deopotrivă moldovean și muntean. M-am împăcat bine oriunde am stat temporar, în Transilvania, Dobrogea, Oltenia. Am fost pretutindeni iubit de cei mai mulți și urât de puțini. Revin totdeauna cu plăcere la Iași, fără a fi un ieșenist. Nu eram ieșenist când locuiam în Iași, dimpotrivă simțeam de pe atunci dorința de a fugi la București. Nu sunt ceea ce înseamnă un sentimental, n-am nostalgia locurilor părăsite. Ceea ce nu înseamnă că am uitat Iașul, că nu-mi face plăcere să revin din când în când la Iași. Nu poate fi vorba, desigur, să revin pentru totdeauna la Iași, nu trebuie să se teamă nimeni de o asemenea eventualitate. – 3. *Teza de doctorat și prima carte publicată au fost dedicate lui Ibrăileanu. Erați foarte tânăr când murea Ibrăileanu. Ce rol a avut personalitatea lui Ibrăileanu pentru literatura română?* – Eram în ultima clasă de liceu, a opta, când a murit Ibrăileanu, nu împlinisem încă 19 ani. La Iași, toamna, în primul an de studenție m-a întâmpinat

fotografia lui de doliu. Nu l-am cunoscut în viață, dar l-am considerat totdeauna unul din profesorii mei. De altfel, la Iași, până la venirea lui G. Călinescu, Facultatea de Litere și Filosofie era impregnată de spiritul lui. I se spunea încă «domnul» Ibrăileanu lăsase cu limbă de moarte ca locul lui la Universitate să fie ocupat de G. Călinescu. Am putut deci să-mi împart simpatia intelectuală în mod egal între Ibrăileanu și Călinescu. Fascinat de cel din urmă ca student, pe Ibrăileanu l-am descoperit, ca să zic așa, mai târziu. Am luat hotărârea să scriu o carte despre el încă din 1940. Ibrăileanu a fost sufletul marii reviste «Viața românească» între 1906 – 1933 în a cărei ideologie m-am regăsit. – *Lui G. Călinescu i-ați fost multă vreme un apropiat. V-a iubit. Spuneți, undeva, că adevăratul dv. debut a foat acela de la «Jurnalul literar».* V-ați gândit la o carte despre Călinescu? Călinescu v-a fascinat, v-a înspăimântat? Când va apărea *Istoria literaturii române de la origini până în prezent?* – Am fost legat de G. Călinescu aproape trei decenii. Relațiile noastre au fost întâi de la student la profesor, apoi de la asistent la profesor, în fine de ordin literar. A încurajat colaborarea mea la «Jurnalul literar», apoi m-a făcut celebru în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. Rândurile pe care mi le-a închinat acolo provoacă astăzi invidia colegilor de generație. Cuvintele lui Călinescu m-au ajutat mult în cariera literară următoare, pricinuindu-mi și mari neajunsuri. Am publicat fără nicio dificultate în 1946 *Viața lui G. Ibrăileanu* la Fundația pentru literatură și artă de sub direcția profesorului Al. Rosetti, dar mi s-a cerut totdeauna mai mult decât îmi cerea G. Călinescu însuși, satisfăcut de fiecare dată de ceea ce făceam. Sper, natural, să scriu o dată despre G. Călinescu, nu înainte însă de a-i reedita *Istoria literaturii române* în forma pe care a lăsat-o la moartea sa. Am pregătit această ediție pentru tipar. Cartea se găsește în redacția editurii Minerva. – 5. *Pentru că am pomenit de «Jurnalul literar», amintiți-vă de poetul G. Mărgărit. Ce impresie v-a făcut cartea sa de poeme Vulturii amiezii apărută la Editura Junimea? Îl reprezintă?* – Am scris despre volumul lui G. Mărgărit, *Vulturii amiezii* în «România literară» din 10 decembrie 1969. Articolul destinat inițial revistei «Iașul literar» n-a ajuns la destinație. Spuneam acolo că nu vom ști niciodată cât de sus ar fi urcat elanurile lirice ale lui G. Mărgărit, dacă n-ar fi dispărut prematur în 1961, cele patruzeci de piese din *Vulturii amiezii* nereprezentând doar «câteva fragile ecouri ale unui destin vitreg, cu notații de jurnal în așteptarea morții palide, palide exaltări, și întrezăriri ale infinitului». Memorez din poeziile mai vechi un elogiu adus lui G. Călinescu: «E-un anotimp de frenezie cu mințile în arc,/ Condeiele ne-așteaptă muiate-n auroră;/ Să nu trăiești tu, optimiste Aristarc,/ Luceferii ivind pe mare și la proră». – 6. *Permiteți-mi să vă fac o destăinuire: ați fost (și sunteți) profesorul iubit al studenților Facultății de Limbă și literatură română din ultimii ani. La examene... generozitatea dv. era absolută. Pe contemporanii «maturi», pe scriitori și critici i-ați tratat cu severitate. Este în această atitudine un revers... pedagogic. Îl reprezintă pe*

susținătorul «controverselor»? – Am fost și sunt generos cu studenții mei. În ultimii ani datorită condițiilor severe ale examenelor de admitere, toți studenții sunt buni. Am contribuit cu ceva la ușurarea muncii studenților, prezentării lor la examene, prin cursuri tipărite ... N-am cerut și nici nu cer tuturor studenților să devină poeți, prozatori sau dramaturgi. Aici e vorba de vocația pe care o ai sau n-o ai. Am fost și sunt la fel de generos în critică atunci când am avut de-a face cu scriitori de vocație și amabil sau cordial ironic cu cei lipsiți de har. Natural, vin în contradicție cu opinia altora, de unde controversele. De fapt reputația mea de critic rău nu e falsă. N-am desființat, cred, pe niciun autor de talent, am scăzut doar înălțimea la care unele pseudovalori fuseseră, fără temei, ridicate. Ca unul ce sunt incapabil de ură am restabilit adevărul cu umor, amuzându-mă. Cineva m-a desemnat drept urmaș al lui Șerban cel Rău, domnitor neatestat în istorie, în vreme ce au existat Alexandru cel Bun, Alexandru cel Rău și Alexandru cel Mare. – 7. *Ați fost nedrept cu Popovici în aprecierea activității sale de critic. Veți mai scrie, vreodată, astfel, despre el?* – Contemporanii (G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu) nu au fost mai buni decât mine față de D. Popovici, aprobat doar de D. Caracostea a ocupat la Universitate locul lui E. Lovinescu. Este drept că Dimitrie Popovici era altceva, nu m-am înscris însă și nu mă înscriu printre admiratorii lui. Îi lipsea talentul polemic. Vezi înțepăturile lui nefericite la adresa lui G. Călinescu în comentariile la ediția I. Heliade-Rădulescu. – 8. *Cum îl vedeți pe «universitarul» de astăzi, pe colegul de catedră?* – Categoria de «universitar» e abstractă, folosită în critică în înțeles peiorativ («critica universitară»). Prețuiesc pe colegi prin activitatea lor de catedră ca și prin ceea ce publică. Sper a nu da loc de interpretări, obișnuiesc să scriu ce gândesc. Din nefericire n-am avut totdeauna prilejul și nici timpul să scriu tot. – 9. *Numiți câteva cărți fundamentale ale literaturii noastre contemporane.* – Fundamentale în literatura noastră de după război sunt romanul lui Stancu, *Desculț*, *Moromeții* lui Marin Preda, *Groapa* lui Eugen Barbu, unele poezii ale lui Mihai Beniuc și Emil Botta, romanele lui G. Călinescu, studiul lui Șerban Cioculescu despre Arghezi, lucrările lui Adrian Marino despre Macedonski. – 10. *Ce revistă literară în afară de «Ramuri», vă place?* – Numai «România literară». Celelalte reviste, în frunte cu «Viața românească», sunt în suferință la sectorul critic. – 11. *Pe când următarea dv. «panoramă»? La ce scrieți acum, în materie de istorie și critică literară? Veți mai scrie proză?* – Meditez la un tablou al literaturii române din perioada 1950-1970 în patru volume tratând despre poezie, proză, teatru și critică. Nu pot preciza data când îl voi termina. Proză voi publica de îndată ce voi avea timp. – 12. *Care scriitor tânăr vă interesează? De ce? Știți vreun vers pe dinafară?* – Nu cultiv scriitori pe vârste. Știu multe versuri pe dinafară din toți marii poeți. Recitalurile le dau însă numai în intimitate”. P.S.: Redacția nu împărtășește multe dintre opiniile distinșilor noștri interlocutori, dar le tipărește integral, respectând astfel punc-

tul lor de vedere”. ■ C. Trandafir descoperă în *Angajarea – principiu estetic fundamental*: „Mai trebuie spus că literatura care pledează nu poate fi prin aceasta valoroasă. Dacă pledoaria nu este izbutită sub raport artistic, nu-și va exercita influența pozitivă asupra cititorului, nu va avea longevitate. Condiția fundamentală a artei privită ca fenomen specific stă în realizarea esteticului, rezultat al sensibilizării principiului”. ■ Despre *Critică și sistem* scrie Mircea Muthu: „Din cele de mai sus rezultă că e vorba desigur de o critică de sistem, ce poate fi etichetată cu ușurință ca lipsită de originalitate și care rămâne să fie înfirmată ori, dimpotrivă, confirmată de practica cercetării. Și în cazul când pornește de la textul literar, valorizarea se transformă treptat într-o critică a ideilor de diferite nuanțe. Așa cum am afirmat cu altă ocazie, menirea teoreticianului este, în ultimă analiză, aceea, de a chintesența observațiile criticului și istoricului literar în construcția de idei, sortită (deseori programatic!) vieții eterne”. ■ Doru Scărlătescu, în textul *Un personaj în căutarea de monolog*, conchide: „Nota din romanul *Patul lui Procust*, este deci, un fals epilog. Desigur, cu toată plasarea sa, intenționată, în imponderabil, traiectoria lui Ștefan Gheorghidiu este, cum demonstra, reluând o idee mai veche, Marian Popa, în monografia abia apărută, previzibilă: angajarea în alte experiențe de sincerități, ridicate la aceeași înaltă tensiune vizând absolutul. [...] Drama existențială a lui Ștefan Gheorghidiu trebuie să rămână, prin voința autorului, fără rezolvare”. ■ Daniel Dimitriu recenzează două volume de versuri. □ Marin Mincu, *Eterica noapte*: „Volumul de față aduce date noi, unele surprinzătoare dacă nu chiar suspecte, evidențiind o mare disponibilitate în a schimba registre, în a înlocui obsesii, în a descoperi teritorii noi cel puțin la fel de prielnice ca cele vechi, poate chiar mai convenabile. [...] În *Eterica noapte* Marin Mincu se simte atras de «vraja adâncurilor», de astă dată acvatică...”. □ Mihaela Minulescu: „Un debut promițător este *Profet spre ziuă* al Mihaelei Minulescu. Avem de a face cu o poetă cerebrală, trăsătură ce determină o utilă cenzurare, o discreție care dă confesiunii un aer ocult și misterios. Atmosfera se încheagă din câteva notații, e vorba de o atmosferă apăsătoare, aflată la limita dintre real și fantastic”. ■ George Pruteanu semnează rubrica intitulată: *Critica prozei*. □ Eugen Barbu, *Caietele Principelui*: „Un Jurnal [...] e de fapt un dialog platonician, o dispută cu tine însuși. Definiția este excelentă, dar nu vine *Caietelor Principelui*, care nu-i dialog platonician, ci mai degrabă «gâlceavă a înțeleptului cu lumea». Barbu este într-o veșnică stare de replică. El se încălzește numai lovit. Un simplu bobârnac produce o rafală argheziană”. □ Fănuș Neagu, *Cronici de carnaval*: „Găsim în *Cronici de carnaval* un Fănuș Neagu al ingenuității și candorii infantile. De fapt, pe jumătate, Fănuș Neagu este un copil. Un puști dintr-un cartier bucureștean, cu toate notele de rigoare: și pușlama, și pezevenghi și mucalit și slobod la gură, și visător și arțăgos... Fănuș Neagu susține că scrie despre sport pentru că află în el o întoarcere în copilărie. Îl credem. Sportul, cu sublima sa gratuitate, dar și cu

dedesupturile uneori deșucheate, este într-adevăr un carnaval veșnic adolescent”. ■ De *Critica criticii* se ocupă Al. Dobrescu. □ Liviu Călin: „*Portrete și opinii literare* este o scriere hibridă, aliaj imperfect între memorialistică și analiză critică, fapt relatat și de autor în prezentarea de pe coperta ultimă... Că Liviu Călin va fi reflectat îndelung n-am nicio îndoială, dar se vede că reflexia s-a prelungit până foarte aproape de data intrării volumului la tipar...”. □ Adriana Iliescu, *Revistele literare la sfârșitul secolului al XIX-lea*: „Recitind cele scrise despre volumul Adrianei Iliescu, mă întreb dacă nu cumva am exagerat puțin. Probabil că da, căci cu unele porțiuni ale lucrării nu mă pot declara de acord. Am socotit însă că în fața calităților evidente, părțile discutabile pălesc fără vreun efort special din partea-mi. Și, apoi, după parcurgerea atâtor cărți care n-au decât meritul de a fi apărut, am tot dreptul să mă entuziasmez în fața uneia care o merită!”. ■ Constantin Pricop notează *Despre traduceri*: „În cadrul acestei rubrici am urmărit traduceri mai importante apărute la noi în ultimul an. De cele mai multe ori au fost cărți semnificative, transpuse fără a face deservicii originalului. Am considerat că o carte importantă din literatura universală este mai adecvată prezentării decât critica unei traduceri proaste sau a unei lucrări lipsite de importanță. În următoarele numere vom încerca totuși să urmărim și aceste realități – când va fi cazul – pentru a ne apropia cât mai mult de definiția «criticii»”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 5] Citim poezia *A cache-cache* de Tudor Argezi, în traducerea lui Edmee Gregorian. □ Citim versuri de Zaharia Stancu (*Plaiuri; Cântec; Voi zile, voi nopți; Ce mult...; Amurg*). ■ Numărul se deschide cu un citat din mesajul de Anul Nou al tovarășului Nicolae Ceaușescu. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Felinarele Bucureștilor*. ■ În *Cuvântul zilei* citim despre *Unirea*, text semnat de Dan Berindei: „La 5 și 24 Ianuarie 1859 n-a avut loc simpla alegere a unuia și aceluiași domn în două țări românești, la Iași și la București, nu s-a înfăptuit doar o ștergere de hotar, care despărțea nefiresc pe moldoveni și pe munteni, ci momentul a avut, pentru contemporani, o semnificație cu mult mai profundă”. ■ Texte despre Sadoveanu semnează: Ilie Purcaru (*Miorița nu s-a născut sub stele*), Mihai Pelin (*O descindere în Munții Tarcăului, pe urmele lui Sadoveanu, care a scris o dramă cu ciobani: Baltagul*) și textul nesemnat „*Baltagul*” în 11 puncte, care apare și într-o variantă în limba engleză, „*The Hatchet*” in 11 Points. ■ În rubrica numită *Cartea* citim: □ *Edgar Papu glosează despre: Creangă poetul*: „Poezia ritmică a muncii își are obârșii străvechi, îmbogățite ulterior, într-o fază evoluată a oralității, cu conștiința mării perfecțiuni artistice. Creangă poetul nu ilustrează, desigur, numai un asemenea aspect (mai există elementul ludic, registrul plăcerilor etc). Ne-am mărginit, însă, pentru moment, numai la această trăsătură, pe care o considerăm dominantă în poezia sa. Și credem a nu ne fi înșelat în optarea pentru acest comentariu, deoarece, ca poet al muncii, în sensul ei primordial. Creangă rămâne unul din cei mai

mari ai lumii”. □ M. Negreanu scrie despre *Cartea românească în 111 țări*, o prezentare statistică a schimburilor de cărți și prezența cărților românești în bibliotecile lumii. ■ În rubrica *Filarmonia* citim *Cella Delavrancea evocă pentru Dvs.: O plimbare nocturnă cu Victor Eftimiu*. ■ Tudor Mușatescu publică epigrame, sub titlul *Mușatisme*.

16 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 7826] Nicu Dumitru publică un articol omagial la „125 de ani de la nașterea lui Ioan Slavici”, cu titlul *Un creator de literatură autentică*: „Pentru cultura românească, Slavici e în multe laturi, un precursor, iar întinsa creație literară, pe care cu generozitate a oferit-o semenilor săi, un monument din cele mai durabile”.

• [„**România liberă**”, nr. 8780] Dan Mutașcu recenzează volumul lui Ovidiu Genaru, *Patimile după Bacovia*, „o poezie de un suprarealism reținut, amintind de poemele de tinerețe ale lui Tristan Tzara. [...] Burlescul poemelor lui Ovidiu Genaru are ceva din hohotul unei trompete de început de veac, cântând seara, în chioșcuri de duminică prin orașe de provincie, cu nevroze și parfum de regina nopții”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9391] Nicolae Balotă comemorează 75 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu cu textul *Remarcabil gânditor umanist*: „Încredere în valoarea educativă a artei, încredere în comunicarea valorilor, în puterile rațiunii cercetătoare și curaj în afirmarea valorilor, toate acestea conturează profilul moral al unui magistru în domeniul umanităților. Că Vianu a fost, în același timp, un adevărat poet al culturii, toată opera sa stă mărturie. Opera unui mare umanist modern”. ■ Citim despre *Manifestări culturale*: □ *Omagiu lui Petöfi*: „În cadrul marilor aniversări recomandate de Consiliul Mondial al Păcii și UNESCO, luni seara a avut loc la Teatrul Național «I.L. Caragiale» (sala Comedia), sub auspiciile Uniunii scriitorilor și Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, o manifestare consacrată împlinirii a 150 de ani de la nașterea poetului maghiar Petöfi Sándor, la care au participat oameni de artă și cultură, un numeros public. În cuvântul de deschidere, Laurențiu Fulga, primvicepreședinte al Uniunii scriitorilor, a evocat personalitatea marelui poet și revoluționar. În continuare, scriitorul Eugen Jebeleanu, membru corespondent al Academiei, a citit un poem în proză închinat revoluționarului pașoptist, poetul marilor idealuri umane de dreptate și libertate. A urmat apoi alocuțiunea scriitorului Meliusz Jozsef, vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, care a prezentat aspecte semnificative din viața și opera sărbătoritului. [...] * Cu același prilej, a adunare comemorativă a avut loc și la Sighișoara. De asemenea, la muzeul memorial «Petöfi Sándor» din comuna Albești a avut loc un spectacol artistic”. □ *În memoria lui Ioan Slavici*: „Muzeul literaturii române a organizat, luni, o seară omagială dedicată scriitorului Ioan Slavici, cu prilejul aniversării a 125 de ani de la naștere. Despre persona-

litatea marelui nostru prozator, despre opera sa, străbătută de un înalt mesaj umanist, în care se oglindesc viața și sufletul poporului român, frământările și năzuințele sale spre bine, adevăr, frumos și dreptate, au vorbit prof. univ. Șerban Cioculescu, scriitorii Ion Pas, Barbu Solacolu, D.I. Suchianu. Au participat membri ai familiei scriitorului”.

• [„*Steaua*”, nr. 2] Preluând niște observații critice ale unei poete N., dintr-un carnet păstrat de la Congresul Scriitorilor din 1956, despre *succesele și lipsurile* literaturii de atunci, Aurel Gurghianu sesizează că antinomia maioreșciană între poeți și critici a fost reactualizată în contemporaneitate (articolul *Alte foiletoane de duminică*). ■ Nicolae Balotă se ocupă de volumul *Hanibal* al lui Eugen Jebeleanu și afirmă că „avem în fața noastră una dintre cele mai secret-patetice poezii de dragoste din lirica noastră”. ■ Poezii de Mihai Beniuc. ■ Criticul universitar Ion Vlad detaliază, studiu cu studiu, aspectele gândirii critice a lui Șerban Cioculescu, cel din volumul *Aspecte literare contemporane* (Minerva, 1972), despre care, la final, face următoarele afirmații: „În *Aspectele* lui Șerban Cioculescu se unesc magistral principii fundamentale ale unei critici echilibrate, raționale, călăuzite de o riguroasă situație în istorie a faptelor de cultură, precum și un spirit deschis spre valorile autentice, confruntate de fiecare dată prin lucrarea temeinică a înaintașilor”. ■ Barbu T. Arghezi dezvăluie activitatea radiofonică a lui T. Arghezi, care a susținut rubricile sonore la *Radio-carnet*, *Cronica modei*, *Cronica* sau *Caleidoscop*, iar „unele dintre articolele radio-difuzate au fost publicate în revista *Radio-fofia*, câteva au intrat în unele volume, foarte puține au rămas în arhiva radio, celelalte dispărând în eter”(articolul *Avram Iancu*, rubrica „hotare de aer”). ■ Eta Boieriu publică șase poeme din ciclul *Cântece din infern* (Roma, 1970). ■ Despre scopul artei, mai precis al artei poetice, se interoghează Gabriela Melinescu în tableta curentă de la rubrica „cutia Pandorei” (articolul *Trăiască dansatoarea*). ■ Considerat „prozator de indubitabil talent”, Nicolae Velea este ținta tirului critic al lui Virgil Ardeleanu, care îi comentează romanul *În război un pogon cu flori* în următoarele formulări: „această compunere”, „flagrantă deficiență”, „totala inapetență în ordonarea materialului epic”, „umorul, cam ușuratic, dar umor veritabil”, „viziune operetistică”. ■ Poezie de Constanța Buzea, *De umbra ta să te apropii*. ■ O analiză a miturilor și a temelor din proza lui Pavel Dan realizează Sergiu Pavel Dan în articolul *Realismul fantastic al prozei lui Pavel Dan*. ■ Este publicată o scrisoare deschisă adresată redacției *Steaua* de către Serge Fauchereau cu titlul *Noutăți literare franceze* (titlu ales de redacție). ■ Constantin Noica își continuă itinerarul printre variațiile semantice ale verbului „a fi” în articolul *N-a fost să fie*, de la rubrica „unghiuri și antinomii”. ■ Adrian Popescu recenzează favorabil romanul lui Romulus Guga, *Viața postmortem* (C.R., 1972), în care „asistăm la derularea existenței afective, la recapitularea și sancționarea greșelilor și lașităților unui om răzbind în viață cu ajutorul lozincilor”, „riscurile asumate pentru a scrie un

roman al autenticității depline nu sunt din cele mai neînsemnate”, „autenticitatea poate fi, uneori, de o anume expresivitate paraestetică, dar deficitară sub raport artistic”. ■ Tot Adrian Popescu dă răspunsuri și verdicte critice la poșta redacției. ■ A venit rândul lui Marin Sorescu să se afle în vizorul parodiei lui Mircea Micu, în poemul *Sunteți bolnav, domnule!* (rubrica „dicționar parodistic contemporan”).

17 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 9392] Zaharia Stancu publică un *Jurnal de lectură* la *Un om în agora* de Dumitru Popescu: „*Un om în agora* înseamnă un mare pas înainte pentru poezia nouă, a erei socialiste, inspirată din frământările creațiilor ale acestor ani. De asemenea, un mare pas înainte pentru arta poetică a lui Dumitru Popescu. Suntem încredințați că fiecare nouă carte a acestui autor va constitui o nouă treaptă pe drumul care duce la înaltele culmi ale desăvârșirii. Omul din agora, Dumitru Popescu, un poet al ideilor celor mai generoase, exprimate deschis, de la inimă la inimă. De la inima poetului la inima celor mulți”. ■ Valentin Silvestru semnează *Dramaturgia originală sub auspicii promițătoare*: „În artă, cantitatea nu e un termen revelatoriu, aici se potrivește adagiul latin «non numero, sed pondere», nu prin număr, ci prin greutate; totuși e de observat că în timp ce anul trecut pe vremea asta numărăm târăgănat piesele românești pe jumătate din degetele unei mâini, acum se pot cita iute vreo zece lucrări originale (printre care și câteva debuturi), care se bucură de favoarea publicului și judecata favorabilă a criticii. Momentul e semnalabil și prin aceea că parte din aceste piese dau contur mai net unor direcții creatoare anterioare sau sugerează căi noi”. Sunt menționați dramaturgii: Paul Everac, Dumitru Radu Popescu, Ilie Păunescu, Mircea Bradu, Petru Vintilă, Ion Băieșu.

• [„Viața studențească”, nr.2] Medeea Ionescu semnează cronică teatrală vizând piesa lui Paul Everac, *Un fluture pe lampă*. □ La rubrica *Șapte arte*, M.N. Rusu comentează volumul *Hanibal* al laureatului Herder din 1972, Eugen Jebeleanu. „Nu cred că *Hanibal* se compune din două cărți distincte – *Răul pe obraz* și *Parabole civile* – e mai degrabă vorba de două fețe (cel puțin două) ale aceleiași obsesii. Dar tot atât de bine poate fi vorba și de o unică obsesie privită din mai multe unghiuri și experiențe (erosul, de pildă, și perspectiva morții)... *Hanibal* este un cod al înțelepciunii, al uneia deprinse cu viața în toată complexitatea ei. Există la marii poeți un moment al devenirii lor când poezia este filosofie și viceversa; când nu poți spune cu precizie care din ele cedează locul celeilalte. Este și cazul lui Eugen Jebeleanu, și, am mai spus-o, și al lui Zaharia Stancu. De fapt, «parabolele civile» ale lui Eugen Jebeleanu sunt tezele unui edificiu moral, clădit pe terenul atât de mișcător al existenței. Cu *Hanibal*, poezia îți amintește că rolul ei este și acela de a fi cariatidă.”

18 ianuarie

• [„Munca”, nr. 7828] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă *Măhniri lângă leagăn* de George Popa (Minerva), în timp ce Veronica Porumbacu scrie despre volumul de versuri *Patimile după Bacovia* de Ovidiu Genaru. □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Voichița Martin publică o cronică dramatică a piesei lui Ariano Suassuna, *Testamentul câinelui* (Teatrul Mic). □ Lucia Bogdan, în *Cronica filmului*, prezintă *Zestrea*, scrisă de Paul Everac special pentru televiziune.

• [„Scânteia”, nr. 9393] Mircea Zaciu comemorează *125 de ani de la nașterea scriitorului* cu textul *Ioan Slavici un precursor lucid al poeziei realiste*: „Aparent placid, tern (ca și stilul prozei sale), el observă și înregistrează, iar mișcarea sentimentală vizibilă doar în «idilele» primelor nuvele, cu viziunea ritualică a existenței rurale, e repede reprimată, ca și accentul unui umor greoi, pentru care în mod vizibil nu avea vocație”. □ La finalul textului citim și următoarea notă despre omagierea scriitorului: „Sub auspiciile Comitetului județean de cultură și educație socialistă, miercuri, în județul Arad, au continuat manifestările cultural-artistice dedicate împlinirii a 125 de ani de la nașterea scriitorului Ioan Slavici. Astfel, la Casa de cultură din Ineu a avut loc simpoziunul cu tema: *Peisajul arădean în creația literară a lui Ioan Slavici*. În aceeași zi, în holul Teatrului de stat din Arad a avut loc vernisajul expoziției omagiale *Ioan Slavici*, organizată în colaborare cu Muzeul literaturii române din București. Expoziția urmărește, printr-o bogată suită de mărturii documentare (manuscrise, fotografii, corespondențe, ediții principes) reluarea momentelor esențiale ale vieții și activității scriitorului, a semnificației operei sale. În sala «Studio» a Teatrului de stat din Arad s-au desfășurat lucrările unei sesiuni științifice de comunicări la care au participat cadre universitare din București, Cluj, Timișoara și Arad, cercetători, istorici și critici literari”.

• [„Albina”, nr. 3] Pe prima pagină, poezii de Ion Bănuță (*Unirea*) și Vasile Nicolescu (*Fântâna*). □ La 125 de ani de la nașterea lui Ioan Slavici, Florian Dudaș, din Sebiș-Arad, semnează articolul intitulat *Pe meleagurile unde era „Moara cu noroc”*, despre prefacerile datorate epocii noi din țara noastră. „Dacă ar mai trăi Slavici și pornind de la Ineu către Oradea, ar poposi în Lunca Teuzului, ar scrie astăzi o altă «nuvelă din popor», a vieții noi a acestui sat”.

• [„Orizont”, nr. 3] De pe pagina cronicilor literare, le reținem pe cea a lui Marcel Pop-Corniș referitoare la romanul politic scris de Romulus Guga, *Viața postmortem* (Minerva, 1972) și pe cea a lui C. Ungureanu privitoare la cartea *Aspecte literare contemporane* (C.R., 1972) a lui Șerban Cioculescu, caracterizată în felul următor: „Critica lui Șerban Cioculescu e o specie a publicisticii literare, scrisă pentru public, și nu pentru altcineva, alcătuită cu gândul la el, la cititorul mediu, bun iubitor de literatură. E o critică «democratică», nesofisti-

cată, directă și francă, înzestrată cu vocația definiției drepte și neșovăitoare, cu intuiții perfecte, dar și cu un zâmbet malițios și cu o substanțială moștenire de otrăvuri saint-beuviene”. ■ Andreas A. Lillin comentează volumul al doilea din ciclul istoric românesc al lui Radu Theodoru, *Vulturul*, subliniind „dimensiunea epică monumentală” urmărită de romancier (*La întâlnirea noastră cu Vulturul lui Radu Theodoru. Note pe marginea unei metode epice*). □ Alexandra Indrieș revine, în peisajul revistei, cu un comentariu asupra liricii lui Vladimir Ciocov (*Simbol și perspectivă în poezia lui Vladimir Ciocov*). □ Versurile publicate le aparțin lui Anghel Dumbrăveanu Dan Mutașcu, Jiva Popovici. ■ Prezentarea biografiei lui *Arthur Rimbaud – poetul blestemat* este concepută în mai multe episoade și este remarcabilă ca încercare de a conecta publicul românesc la valorile iconoclaste ale literaturii universale. ■ Livius Ciocârlie urmează, la rubrica „corespondențe internaționale «Orizont»”, relatarea episoadelor pariziene în *Anotimp universitar parizian*.

● **[„România literară”, nr. 3]** Versuri semnează: Al. Jebeleanu (*Arhitecturi; Bărăgan*), N. Prelipeanu (*Eminescu; Orga; Pom invizibil*), Petre Got (*Flori galbene; Către arbori; Veghe; De toamnă; Pentru-o clipă; Revenire; Îmi scriu florile; Iarbă și netimp*), Nicolae Nasta (*Poetul; Călcați ușor*), Aurel Baranga (*Fabulă simplă; Fabulă gastronomică; Fabulă literară; Fabula disperării; Fabula polemice; Fabulă plastică; Fabula critice; Fabula faptului divers*). ■ Sanda Râpeanu semnează traducerea unui fragment din *Povestea vieții mele* de Charlie Chaplin, intitulat *Chaplin despre el însuși*. □ Citim *Îngerul de ghips* de Nicolae Breban, un fragment din romanul cu același titlu. □ Revista publică *Medeea*, un text inedit de Vladimir Streinu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Flori pentru Eminescu*: „Așa cum, la 15 iunie al fiecărui an, la ceasul chemării sale, Geo Bogza se întâlnește cu un număr de pelerini întru Poezie în fața mormântului lui Eminescu, tot astfel, – de când în inima Capitalei s-a așezat monumentul celui întru nemurirea Literaturii Române – același Geo Bogza ne transmite, în apropierea datei consemnând nașterea, mesajul său de sacră vibrație. Ca în «Contemporanul» din 12.1.1972 [sic! trebuia anul 1973]: «Inspirata statuie a lui Eminescu, datorată lui Anghel, se află mereu în fața Ateneului și așteaptă, mai ales în preajma zilei de 15 ianuarie, flori din partea celor ce, netemându-se de judecățile comune pot trăi sublimul». [...] Laudă, deci, celor care, la chemarea și pilda lui Geo Bogza, au depus flori la monumentul lui Eminescu. Laudă artistului care a făurit acest monument. Laudă celor care au comunit întru o asemenea nobilă faptă! Ea trebuie cât mai larg cunoscută, cât mai sincer și mai demn prețuită. Prin ea, într-adevăr, oamenii pot trăi sublimul”. ■ Pe prima pagină citim *Trecute nopți* de Mihnea Gheorghiu: „Lupta contra violenței și agresiunii nu are dreptul să cunoască tihna, până ce nu se va obține concursul și garanția tuturor națiunilor și tuturor guvernelor, consensul lor, parafat cu toate marile sigilii ale istoriei contemporane, că agresorul nu mai poate trece, iar dacă trece, că nu va rămâne

nepedepsit. Purtării de cuvânt cei mai autorizați ai poziției României au arătat cât de încredințați suntem că există astăzi premisele pentru înfăptuirea unei politici noi, adică «apreciem că a sosit timpul ca oamenii politici, partidele politice, guvernele, conducătorii de state să-și asume răspunderea în fața propriilor popoare, în fața tuturor națiunilor lumii și să acționeze în concordanță cu năzuințele și interesele acestora»”. ■ Gr. C. Moisil semnează *Geometria ca insultă*: „Lumea se schimbă. Să nu ne întristăm. Suntem mulți cei pe care viitorul nici «supratehnicizat» nu ne sperie. Știm să ne folosim de tehnică și să n-o lăsăm să se folosească ea de noi, cum zic unii, nici alții de ea în contra noastră, ceea ce e adevărul. Cine vrea să vină cu noi? Cuc ei care nu ne simțim insultați când ni se spune «geometre». Să facă poezie bună. Și nouă ne trebuie. Sau să ne învețe s-o înțelegem. Și asta trebuie. Să nu plângă singur un trecut care nu se mai întoarce. Cine vrea să vină? Cine?”. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice* cu un text despre *Constant Tonegaru*: „Spirit, totuși, modern prin limbajul disonant și neîncrederea programatică pe care o arată față de puritatea categoriilor (frecvent e procedeul de a substitui tragicului grotescul și invers!), C. Tonegaru este înainte de orice un poet al metamorfozei. Regimul lui efectiv este instabilitatea, fuga de o identitate sigură (și, în compensație, plăcerea de a purta mai multe măști)”. ■ Sub titlul *O poetică a lirismului modern*, Domițian Cesereanu scrie despre volumul *Conceptul modern de poezie* de Matei Călinescu, Eminescu, 1972: „Citind paginile lui Matei Călinescu putem aprecia că în poezia și în general în literatura modernă teoria estetică ajunge să însemne, în grade și proporții diferite, un ferment al creației. Opțiunile cu caracter teoretic-estetic, accentele reflecției și autorefecției dețin aici un rol incomparabil mai subliniat decât în mișcările sau orientările literare anterioare”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *Alexandru Claudian – poet și sociolog*, notând apariția a două volume: *Senin*, alcătuit de Constantin Crișan, Minerva, 1972 și monografia *Alexandru Claudian și sociologia erorii* de Vladimir Krasnaseschi: „Apariția ambelor cărți, la zece ani după încetarea din viață a lui Alexandru Claudian ne îngăduie mai dreapta prețuire a unui spirit superior, numai în parte realizat. Dar despre ce a fost drama lui ne interzice să examinăm însăși discreția sa exemplară”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Poezie și dans*: „La cei mai mulți dintre poeții contemporani cu Magda Isanos poezia este un spectacol dirijat din culise, cuvintele rămânând mereu în prim plan pentru a juca roluri insolite și pentru a ajunge, după conflicte aparent irezolvabile, la concilieri surprinzătoare. La Magda Isanos ele transpar, anunțând doar, ca o respirație, prezența vie a celei ce le rostește”. ■ Mircea Mancaș scrie despre *Sensul și implicațiile actului poetic*: „Arta nu poate fi o reproducere servilă, o imitație fidelă și automată a lumii concrete. O atare interpretare ar duce la îndepărtare de adevăratul sens al creației, tot atât de primejdioasă ca și acceptarea explicației mistice, transcendente. [...] Adevărați rapsozi ai unei epoci unice în dezvoltarea milenară

a omenirii, poeții noștri de azi au datoria de a-și concentra întreaga lor forță creatoare – talent și viziune clară a lumii actuale – pentru a reda, în opere exemplare, grandioasele transformări sociale ale prezentului și perspectiva luminoasă a viitorului. A face abstracție de sensul contemporaneității, a lipsi creația de bogatul ei conținut umanist, a nu simți imperativul proiectării lumii de azi în strălucita continuitate a celei de mâine înseamnă a rămâne în afara vibrației unanime a solidarității umane pe calea ireversibilă a progresului universal”. ■ *400 de sonete* e titlul noi cronici literare semnate de Nicolae Manolescu, care se ocupă de două volume: *Sonetele aeriene* de Tudor George, *Cartea întâia* (sic) din *Trilogia sonetelor*, C.R., 1972 și *Armura de sudoare*, *Cartea a doua* din *Trilogia sonetelor*, Albatros, 1972: „Poetul se leagănă în iluzia că fixitatea structurală a speciei conduce automat la concizie și rigoare. În realitate, sonetul este o școală a formei numai în sensul că dezvoltă o plăcere exagerată a artificului (artificiu de cuvânt, de ritm, de rimă, și transformă, în cele mai multe cazuri, poezia într-un joc, într-o virtuozitate. [...] Inegal, nu o dată confuz și silnic (sau coborându-se, mai ales în *Armura de sudoare*, până la nivelul unor plate versificări de ocazie închinat prietenilor), Tudor George este totuși, în clipe de grație, un poet adevărat și original”.

■ Citim recenzii: □ Aureliu Goci prezintă *Semne pe scut* de Emil Giurgiuca, Eminescu, 1972: „Emil Giurgiuca – un remarcabil poet și exponent de frunte al lirismului ardelenesc, a cărui operă intrată definitiv în istoria genului, rezistă și unei lecturi actuale”. □ Mihai Minculescu scrie despre *Aici lângă Carpați* de Ion Lotreanu, Editura Militară, 1972: „Caracteristic pentru poet rămâne însă tensiunea latentă, strecurată cu migală, fără gesturi patetice, în structura sonetului”. □ Mircea Anghelescu recenzează *Reviste literare la sfârșitul secolului al XIX-lea* de Adriana Iliescu, Minerva, 1972: „O astfel de lucrare nu poate fi – exagerând – decât o lucrare de extreme: ori un eseu absolut subiectiv, subordonat viziunii și personalității autorului, ori o bibliografie. Autoarea rămâne între aceste două extreme. [...] Cartea este însă o utilă introducere în atmosfera publicisticii de la sfârșitul secolului, cu observații interesante și juste. Lipsurile ei, inerente aproape într-o carte atât de dificilă, provin din inconsistență”. □ Tib. Tretinescu scrie pe scurt despre *Ora singură* de Valeria Boiculesi, C.R., 1972: „Lectura cărții dă senzația unui îndemn la deschiderea aripilor imaginației, nesuștinut însă, într-o măsură suficientă, de o angajare pozitivă mai fermă în realitatea din care se inspiră. Valeriu Boiculesi, prezență discretă în arena liricii noastre, rămâne îndatorată elementului viu și însuflețitor care trebuie să străbată poezia de azi”. □ Lucian Raicu scrie despre volumul *Duelul cu crinii* de Ion Caraion, C.R.: „Ca și poezia sa, eseurile lui Caraion se nasc dintr-o exacerbare a sensibilității, irup dintr-o vitalitate interioară stimulată la maximum, dintr-o solicitare incomodă, aspră și irepresibilă”. □ George Munteanu semnaleză apariția volumului *Fabian* de Mircea Berindei, Albatros, 1972: „Scrisă clar, cu simțul expresiei literare mereu mo-

derate, dar și modelate în funcție de tensiunea disputei, cartea lui Mircea Berindei e adecvată colecției în care a apărut, vârstei avute în vedere, ca și cititorului de orice categorie dornic a se desfăta și instrui”. ■ În *Viața literară* apar: □ *Şantier*, în care aflăm planurile literare ale lui Aurel Rău, Henriette Yvonne Stahl, Gellu Naum, Ioan Alexandru, Florin Mugur, Grigore Hagiu, Petru Popescu, Mircea Radu Iacoban, Radu Cârnecki, Vasile Băran. □ Majtényi Erik semnează *În amintirea lui Földes László*. □ Scurte știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La 15 ianuarie 1973, la împlinirea a 123 de ani de la nașterea Luceafărului poeziei românești, conducerea Uniunii Scriitorilor a depus o jerbă de flori la monumentul lui Eminescu de la Cimitirul Bellu. De asemenea, la statuile din Capitală, iubitori ai poeziei marelui poet au adus – ca vibrant omagiu – numeroase buchete de flori. * În cadrul marilor aniversări culturale recomandate de UNESCO și Consiliul Mondial al Păcii, luni 15 ianuarie, a avut loc la Teatrul Național «I.L. Caragiale» din București o manifestare organizată de Uniunea Scriitorilor și Consiliul oamenilor muncii de naționalitate maghiară, consacrată aniversării a 150 de ani de la nașterea poetului Petőfi Sándor. După cuvântul de deschidere rostit de Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, au vorbit despre viața și opera poetului scriitorii: Eugen Jebeleanu, membru corespondent al Academiei R. S. România, Meliusz Jozsef, vicepreședinte al consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară din R. S. România, Adrian Păunescu și Laszloffi Aladar, Membri ai Consiliului Uniunii Scriitorilor. Din prezidiul adunări au mai făcut parte: prof. dr. doc. Jean Livescu, președintele Comisiei Naționale pentru UNESCO, Dina Cocea, membră a Comitetului național pentru apărarea păcii din R. S. România, prof. Amza Săceanu, președintele Comitetului pentru cultură și educație socialistă al municipiului București. Actorii Șerban Cantacuzino și Ferenczi Csondor au citit din opera poetului aniversat, în traduceri semnate de St. O. Iosif, Octavian Goga, Mihai Beniuc și Eugen Jebeleanu. Au fost prezenți membri ai Ambasadei R. P. Ungare la București, numeroși oameni de cultură, scriitori, ziariști, studenți. * Tradiționala serată lunară de evocări literare a Muzeului literaturii române a fost dedicată omagierii scriitorului Ioan Slavici, de la a cărui naștere se vor împlini în curând 125 de ani. În fața unui numeros public a fost rostit cuvântul înainte de prof. univ. Șerban Cioculescu, iar Ion Pas, D. I. Suchianu, Barbu Solacolu și Vasile Netea au evocat personalitatea marelui prozator. Au fost prezenți fiica scriitorului și prof. arhitect Dan Slavici – nepotul scriitorului. Manifestarea a avut loc luni 15 ianuarie în «rotonda» Muzeului literaturii române. În cadrul «Zilelor Ioan Slavici» organizate la Arad, Muzeul literaturii române a prezentat câteva comunicări științifice precum și documente inedite privind creația literară a lui Slavici, cuprinse în revista «Manuscriptum» aflată sub tipar, iar în holul Teatrului de stat din Arad a deschis expoziția «Ioan Slavici – 125 de ani de la naștere». [...] * În cadrul acordului cultural încheiat între R. S. România și Danemarca, poetul Gellu

Naum a plecat la Copenhaga. * La librăria «Minerva» din Capitală a avut loc lansarea volumului *O viață de om* de Nicolae Iorga, îngrijit de Sandală și Valeriu Râpeanu. După prezentarea autorilor ediției, făcută de Teodor Vârgolici, Valeriu Râpeanu a acordat cititorilor săi autografe”. □ *Analiza revistelor „Steaua”, „Utunk” și „Igaz Szó”*: „În zilele de 10 și 11 ianuarie 1973, la Cluj și Tg. Mureș, au avut loc ședințe de lucru consecutive pentru analiza revistelor «Steaua», «Utunk» și «Igaz Szó». Au participat colectivele redacționale respective, în frunte cu redactorii șefi Aurel Rău («Steaua»), Letáy Lajos («Utunk»), Hajdu Gyözö («Igaz Szó»). Ședințele de analiză au avut loc în prezența tovarășilor Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Dumitru Radu Popescu, secretar al Asociației Scriitorilor din Cluj, Laszloffy Aladar, secretar al organizației de partid de la Asociația din Cluj, Sütő András, vicepreședinte al Uniunii și secretar al Asociației scriitorilor din Tg. Mureș, Petru Anghel și Hegedus Ladislau de la Direcția publicațiilor culturale și literar-artistice din C.C.E.S., Sever Trifu și Aniși Kalman de la Comitetul județean P.C.R. – Cluj, Sos Rudolf, de la Comitetul județean P.C.R. – Tg. Mureș. Au mai participat Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor, Radu Cârnci de la Uniunea Scriitorilor și Teodor Balș, președinte al Comisiei de cenzori. Cu aceste ultime ședințe s-a încheiat analiza tuturor revistelor editate de Uniunea Scriitorilor din R. S. România. Concluziile generale ale acestor analize, ca și măsurile ce se impun, vor fi supuse dezbaterii Biroului Uniunii Scriitorilor în proxima sa ședință de lucru, dedicată exclusiv acestei probleme, și la care vor fi invitate să participe toate colectivele de conducere ale revistelor, secretarii Asociațiilor și secretarii de partid ai Asociațiilor, în a căror zonă geografică revistele noastre își desfășoară activitatea”. ■ Al. Piru prezintă volumul *„Convorbiri literare” și spiritul critic* de Pompiliu Marcea. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă scrie despre *Macimele lui La Rochefoucauld*, volumul apărut în Biblioteca pentru toți, traducere și note de Aurel Tita. □ În textul *O carte reprezentativă* Mircea Martin notează apariția volumului *L'évolution des genres dans l'histoire de la littérature* de Ferdinand Brunetière. ■ În *Meridiane* citim *Premiul Herder 1973 lui Eugen Jebeleanu*: „La propunerea juriului special, Universitatea din Viena a acordat premiul «Gotfried von Herder» pe anul 1973, pentru România, poetului Eugen Jebeleanu, ca o consacrare a meritelor sale deosebite, în activitatea literară. Premiul Herder, pe al cărui palmares sunt înscrise nume dintre cele mai prestigioase din cultura europeană, cinstește astfel opera poetică și publicistică a lui Eugen Jebeleanu, ale cărei ecouri ample au depășit, de mult, hotarele țării noastre. În 1971, el a fost încununat cu premiul de poezie «Etna Taormina» considerat ca una dintre cele mai frumoase recunoașteri ale creației literare. [...] Decernarea oficială a premiului Herder va avea loc în cadrul unei ceremonii tradiționale, în luna mai, la Viena”. ■ Mircea Zăciu trimite o *Scrisoare din Budapesta*, intitulată *Petőfia*, despre comemorarea 150 de ani de la nașterea scriitorului în Ungaria.

• [„Tribuna”, nr. 3] *Cronica Literară*: Eugen Jebeleanu – *Hanibal* – recenzie de Victor Felea. □ N. Prelipceanu scrie despre Aurel Rău cu volumul *Zei asediați*. □ C. Cubleşan scrie despre volumul de „schițe” – *Sângele alb al pietrelor* de Rodica Braga. □ Ion Marcoş despre *Semnul Ironiei* de Ion Omes-cu, eseuri despre teatrul lui Shakespeare. ■ *Portrete literare: Marin Preda* – partea a două din eseu despre Marin Preda scris de Ion Vlad: „Chiar și în absența unor precizări provenite din mărturisirile scriitorului, se pot reconstitui etapele pregătitoare ale romanelor și, în special, fazele unor proiecte încheiate și definitivare prin *Moromeții*”; „Cum spuneam, Marin Preda preferă un discurs epic întemeiat pe conflicte puternice care angajează direct și inexorabil conștiințele, opiniile, credințele intime ale oamenilor. E vorba de cele mai multe ori de conflicte generate de raporturile sociale din statul românesc interbelic sau de perioada revoluției socialiste”; ■ Adrian Marino scrie o prefață la o antologie de proză românească care apare în Elveția: Zaharia Stancu, Eugen Barbu, Laurențiu Fulga, D.R. Popescu – „într-un cuvânt, o proză care merită să fie descoperită. Căci acești prozatori nu dublează pe nimeni, nu fac nici paste, nu execută nici confecții literare impuse de «curente» și «mode». Culegerea de față stă măturie. Nădăjduim că îi vor urma și altele”. □ La secțiunea *În discuție* participă D.R. Popescu, Ion Lungu, Ion Marcoş, Ion Oarcăsu, Ion Pop, Mircea Popa, Valentin Taşcu, Ion Vartic, Constantin Zărnescu împreună cu Titus Moraru, Mircea Muthu, și Aurel Sasu. □ Adrian Marino nu participă la discuție, dar scrie despre debutul în critică a celor menționați. ■ *Premiile U.T.C.* – 3 interviuri realizate de N. Prelipceanu cu Vasile Sălăjan („literaturii nu i-a lipsit niciodată dimensiunea politică”, „actul lecturii, al receptării este cunoscut ca un act oarecum secret”), Ion Pop („n-am crezut niciodată că poezia și critica, practicate de aceeași persoană trebuie să marcheze un conflict ireductibil”, „în ceea ce mă privește, mi se pare normal să scriu și poezie, și critică a poeziei”, „există totuși un risc al *criticului* literar care observă actualitatea. Citind mereu ultimele apariții, riscă să neglijeze valorile trecutului”) și Szilágyi Istvan („literatura ar trebui să însemne pentru noi ceea ce înseamnă pentru zidar construcția, pentru olar confecționarea vasului de ceramică, pentru crescătorul de animale șeptelul, pentru călău condamnatul la moarte”, „și eu opinez că fiecare secundă a scriitorului este un act politic”). □ Liviu Petrescu traduce *Sensurile activismului, astăzi* de André Malraux.

19 ianuarie

• [„Munca”, nr. 7829] În rubrica *Punct*, cu titlul *Cerința primordială pentru orice scriitor este să aibă, pe lângă talent, o perspectivă revoluționară*, revista publică un scurt interviu cu Virgil Teodorescu. Acesta răspunde la întrebări legate de direcția revistei „Luceafărul” („Revista «Luceafărul» nu este chiar o punte de lansare a tinerilor poeți și prozatori pentru că nu are încă această posibilitate. Revista apare într-un tiraj restrâns, 10000 de exemplare,

nici acestea răspândite cum trebuie din pricina modului defectuos în care funcționează difuzarea presei. Pe de altă parte, numărul paginilor este prea mic pentru a putea cuprinde fenomenul literar actual sub toate aspectele sale și a ne putea ocupa totodată, așa cum trebuie, de activitatea scriitorilor tineri. Facem totuși eforturi în acest sens: în jurul revistei s-a constituit un nucleu de tineri reporteri talentați și harnici care, după părerea noastră, aduc o notă de prospețime, contemplând cu un ochi atent și abil peisajul inedit al României socialiste. Editura „Eminescu” a tipărit, de curând, o culegere din lucrările lor. Publicăm cu regularitate poezia și proza tinerilor, selectând din enorma cantitate ce ne sosește la redacție lucrările de oarecare valoare, deși câteodată, sub presiunea nerăbdării lor și a grabei noastre, mai dăm greș”), despre cum poate fi definită creația literară a tinerilor, despre promovare și publicare ș.a.

• [„Contemporanul”, nr. 4] Al. Piru analizează cartea lui Dumitru Popescu: *Un om în agora* (Eminescu, 1972): „În noul său volum de poezii [...], Dumitru Popescu exprimă gândurile și sentimentele omului cetății obișnuit prin activitatea sa politică, social-culturală, să stea în piața publică, departe de spațiul închis între patru pereți ai unei încăperi solitare, ca și de interiorul așa-zisului turn de fildeș, ocupat sau numai râvnit de poetul retras de lume, în dialog cu el însuși”. ■ Veronica Porumbacu prezintă cartea lui Florin Mugur: „*Aproape noiembrie* conține în prima parte, intitulată *Cum eram*, însemnările unui tânăr profesor citadin, practicându-și câțiva ani profesia la țară. Nu un jurnal propriu-zis, niște fișe psihologice, niște sondaje pe viu în universul școlărilor-copii și elevilor de la seral, foi desprinse dintr-un caiet înrudit cu carnetul doctorului Ulieru, simpatie umană, umor discret, spirit de observație, de asociere – iată câteva din însușirile acestei reflectări, din imediata apropiere, a realității privity cu lentile măritoare ale unui binoclu”. ■ Analizând cartea Irinei Mavrodin, *Spațiu continuu*, Al. Dumitriu-Păușești conchide: „Irina Mavrodin realizează un tip de eseu lucid, fără teribilisme, sau bombasticisme, într-o frază de meandre, în care parantezele frecvente indică un spirit meditativ și analitic, dar și o sensibilitate feminină, poetică prin excelență”. ■ De *Manuscrisul de la Marrakech* (Junimea, 1972) al lui Nicolae Țațomir se ocupă Hristu Căndroveanu: „Titlul, ușor enigmatic, al noii cărți a autorului nu e mai mult decât un procedeu din recuzita romanticilor, menit să pareze, cumva, o eventuală acuză de sentimentalism [...] Fiindcă acest volum de proză al lui Nicolae Țațomir este mai degrabă un memorial al nostru, al tuturor celor ce am trăit perioada imediat premergătoare ultimei mari conflagrații, decât o povestire obișnuită, deși are toate elementele ficțiunii. Prin personajul central al cărții, suntem martorii alienării care cuprinde progresiv Europa după înscăunarea hitlerismului în Germania”. ■ Laurențiu Ulici semnalează apariția volumului 6 din *Opere* al lui Ioan Slavici: „Începută în 1967, editarea operelor lui Ioan Slavici, sub regim de ediție critică, a ajuns acum la al șaselea volum. [...] Conform intențiilor, volumul al șaselea trebuia să cuprindă romanele marelui

prozator. În fapt, el cuprinde creația dramatică și situația aceasta mi se pare oarecum nefirească, fiindcă a lăsat la urmă capodopera acestui scriitor (*Mara*) care a fost înainte de toate un mare autor de proză și nu atât un dramaturg sau un publicist, e o întreprindere riscată”.

• [„Cronica”, nr. 3] Pe prima pagină, revista publică *Mireasă-i țara*, poezie de George Lesnea: *Mireasă-i țara, iar partidul mire,/ Cu trainic legământ de propășire,/ Iar noi, nuntașii, tineri și bătrâni,/ Cu steagurile libertății-n mâini.* □ Al. Andriescu semnează cronică literară la volumul intitulat „modest” *Varia* de Al. Piru (Eminescu, 1972), care însumează articolele, recenziile și comentariile pe care le-a tipărit în diferite periodice literare în ultimii ani: „Țepos, neiertător, spirit malign, trecut însă printr-un mare val de candoare impus de o credință fermă în cultură și talent, informat ca o bibliotecă cu rafturile îndoite de cărți, Al. Piru scrie cu dezinvoltură [...], fiind mereu în mișcare, în căutarea unor «preciziuni», cum le spune autorul, pe lângă care alți cercetători au trecut, pentru a-i apropia pe scriitorii comentați și nu pentru a-i înăbuși sub povara valurilor de date biografice și bibliografice pe care le răscolește cu pasiune”. □ La rubrica *Mențiuni critice*, Aureliu Goci prezintă volumul de versuri *Dimineți* de Aurelia Batali, iar D. D. Șoitu, *O bibliografie B. Jordan*, realizată de Gh. Ștefănescu pentru „prozatorul învățătorimii românești din perioada interbelică”. □ *O frescă socială* este eticheta pe care o pune Zaharia Sângeorzan romanului *Maimuța plângăreață* de Bălint Tibor (în românește de Paul Drumaru, cu o prefață de Eugen Barbu, Kriterion, 1972). □ În articolul *Teatrul istoric – teatrul politic*, Florin Faifer scrie despre piesele istorice ale lui Paul Anghel: „Nu fascinația unor alte, arhaice, vremuri este aceea care subjugă, nici pitorescul lor, ci o cu totul altă, pasionantă, aventură. În negura acelor timpuri, cărturarul caută cu înfrigurare să deslușească un răspuns la întrebări de astăzi, nu numai tulburătoare, ci, încă, dureroase”. □ Grupaj poetic semnat de Corneliu Sturzu, Vasile Constantinescu și Florin Mihai Petrescu. □ *Comedia țărănească*, cronică dramatică de N. Barbu la piesa lui Ion Istrati, *Moldovence vesele* (Teatrul Național din Iași). □ Ștefan Oprea face cronică a *Două filme românești*: primul, lăudat pentru originalitatea scenariilor împletite, semnate de Mircea Veroiu și Dan Pița după nuvelele *Fefelega* și *La o nuntă* de Ion Agârbiceanu, al doilea, repudiat pentru mediocritatea scenariului semnat de Al. Mîtru, filmul *Săgeata căpitanului Ion* de Aurel Miheleş fiind considerat cea mai slabă producție a cinematografului românești. □ *Furtuna*, povestire de George Sidorovici. □ Grupaj poetic semnat de Nicolae Țațomir, Horia Zilieru și Ioanid Romanescu. □ În articolul intitulat *Despre „realismul psihologic”*, Al. Dima ia atitudine față de punctele de vedere „superficiale și inadecvate” ale Danei Dumitriu din articolul *Realismul psihologic*, taxate anterior și de D. Bălăieț și Vasile Constantinescu. □ P.V. Luca prezintă *Anul literar francez*, așa cum reiese el din paginile revistei „Vie et langage”, ce reproduce extrase din panorama

literară franceză (din toamna anului 1971 până la zi) ce vor fi publicate în *Jurnalul anului* la Editura Larousse. □ V. Harea scrie despre *O nouă interpretare a dramaturgiei lui Cehov*, datorată exegetului Leonida Teodorescu (*Dramaturgia lui Cehov*, Univers, 1972). □ În eseu intitulat *Romancierul și adevărul romanului*, Al. Călinescu, pornind de la aserțiunile teoretice ale lui Thibaudet, demonstrează că cele mai reprezentative romane românești contemporane „ilustrează relația dintre experiența individuală și imaginația creatoare a autorului” (trimiteri la Marin Preda, Al. Ivăsiuc, Petru Popescu). □ Pentru rubrica *Moment*, N. Irimescu reține, într-o notă, invitația revistei „Luceafărul” (din nr. 2/1973) către scriitori și critici, „de a participa la o dezbatere mai largă și de durată, curajoasă, de ținută, privind receptarea poeziei contemporane române de critica literară de azi”.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 111] 125 de ani de la nașterea lui Slavici, un articol de M. Emilian. □ E. Manu prezintă *Scene din viața publică* de Mihnea Gheorghiu. „Scenele, ca și cele din *Viața lui Shakespeare*, sunt numai un pretext pentru o causerie intelectuală, pentru emisiunea unor idei despre lume, pentru punctarea unor problematici, sunt, unele, chiar fragmente de jurnal de creație sau figurația unor certitudini teoretice... Oricare ar fi tema tratată, Mihnea Gheorghiu se referă în permanentă la pământul și la poporul român... din orice parte a istoriei ar porni, autorul ajunge în actualitate... Fie invitații la lectura clasicilor, fie descoperirea unor clasicisme în lumea contemporană, scenele lui Mihnea Gheorghiu sunt forme ale *eseului politic*, specie pe care a teoretizat-o nu demult, sunt niște noi scrisori, din imediată apropiere, mai pamfletare, poate, păstrându-și deopotrivă severitatea universitară a argumentelor dar și poezia discret intelectuală a jurnalistului modern”. □ *Critica pubertară* de Dan Mutașcu se referă la criticii tineri, veleitari, care abia au terminat liceul și au intrat la o facultate de filologie și imediat „se simt obligați să-și aducă patetica și neavenita contribuție la elucidarea problemelor esențiale ale literaturii române de azi...cu o dezinvoltură de bar de zi, pe un ton agreabil și ironic, ei tratează anecdotic și de sus operele, autorii, se tutuiesc cu scriitorii mari din literatura universală, lasă impresia sau țin să lase impresia că au scotocit prin biblioteci și se încăpățânează în «genialitatea» lor de recenzenți și esești cu metrul să scrie mereu Kierkegaard cu un singur a... marele lor neastâmpăr retribuit adesea generos din fondurile redacționale ne pune în dificultate când citim fraze incongruente și amorfe, lipsite de cel mai elementar simț al construcției logice ca și de simțul limbii, fraze convenționale, confecționate ca la gherghef ... O literatură tânără și ambițioasă ca a noastră, modernă, nu are nevoie de o critică diletantă, aproximativă și facilă, sau, mai direct spus, neserioasă [...] trebuie să se renunțe la serviciile unor nechemăți, capabili la urma-urmei să infesteze climatul literar, să creeze confuzii valorice în masele de cititori”. La celălalt pol, al tinerilor capabili, sunt menționate destule nume care s-au afirmat ca ținută intelectuală și

probitate a actului critic în revistele literare: Mircea Iorgulescu, A. Goci, I. Lotreanu, Dan Culcer, Horia Bădescu, Daniel Dumitriu, Al. Dobrescu, Cornel Ungureanu, Marin Mincu, A.I. Brumaru, Mihai Minculescu, Magda Ursache, Petru Poantă etc – adică noul val șaptezecist al criticii și eseisticii românești.

□ Romul Munteanu despre *Francoise Sagan sau declinul unui mit*.

□ *Brunea-Fox*, văzut de Aurel Baranga, la 75 de ani de viață: „Brunea Fox descoperă reportajul atunci când genul nu exista nicăieri, în nicio presă a lumii... o viitoare istorie a presei românești va așeza reportajele lui Brunea lângă pamfletele lui Argezi și Cocea... la acea altitudine de artă care dă paginilor (teoretic) efemere durată și perenitate. Brunea-Fox are meritul și mândria de a fi deschis un drum, fără care glorioasele reportaje ale lui Geo Bogza ar fi fost cu neputință”.

□ O scurtă istorie a jurnalului de călătorie în *Itinerarii afective* de Virgil Dan, sau „o filosofie a călătoriei... cum i-ar spune Marian Popa în remarcabilul său studiu *Călătoriile epocii romantice*”. Sunt urmăriți, de la noi, G. Călinescu, M. Ralea, Eugen Barbu, O. Paler, *scriitorii-călători* ce pun în discuție practic două biografii: ale lor și ale epocii „parcurse”. „Ideea de a călători însemnează mai cu seamă a te investiga pe tine însuși [...] autorii parcurg nu numai itinerarii precise, seci, controlabile în grade de longitudine și latitudine, dar și itinerarii afective, spirituale... consemnând nu acte de narcisism intelectual, dar nici plictisitoare note de comis-voiajori, ci forme speciale de căutare și consemnare cu aplomb a universalului în particular, uneori în erotic chiar, a transcendentului în contingent”.

20 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 7830] În *Filigran* Gheorghe Tomozei publică *Vocația lecturii*. □ În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ion Vasîu, Niculae Iorga. □ Cu titlul *Numai 12 ceasuri* de N.D. Cocea, revista publică un fragment din volumul *Lenin văzut de români*.

• [„**Flacăra**”, nr. 4] În *Teze și paranteze*, Aurel Baranga publică *Doamna Bulandra*. □ În *Literare*, Traian Stoica prezintă volumul lui Horia Panaitescu, *Amândoi la Stratford*. □ În *Flacăra Actualitate* apare o notă intitulată *Justiția și poezia*, despre Cenadcul Asociației Juriștilor din R.S.R. Tot aici se face o trecere în revistă a *Omagiilor editoriale aduse României și conducătorului ei*. ■ La rubrica *Memento*, secțiunea *Carte*, se publică o notă despre volumul *Cu o torță alergând în fața nopții* de Eugen Barbu (C.R.). La aceeași editură este publicat volumul *Ochii și ploile* de Iv Martinovici. □ Semnalarea apariției celei de-a doua ediții, revăzute, a volumului *Bacovia, poezie sau destin* de Agatha Grigorescu-Bacovia (Eminescu). □ Notă despre volumul *Varia* în care Al. Piru „adună [...] o seamă de articole și foiletoane din mereu via și interesanta sa activitate critică” (Eminescu). □ Se semnalează următoarele apariții: Zola, *Gervaise* (Minerva, traducere de Vlad Mușatescu și prefață de Georgeta

Horodincă), *În fata oglinzii* de V. Kaverin (Eminescu, traducere de Tatiana Nicolescu), *Selecție din selecție* de Cornel Regman (Eminescu). □ Se semnalează publicarea, în numărul 9 al revistei „Secolul 20”, a ultimei părți a romanului *Portret al artistului la bătrânețe* de W. Faulkner. □ În rubrica de *Teatru* apar câteva note despre ultimele piese puse în scenă la diferite teatre din țară: *Femeia fericită* de Corneliu Leu (Teatrul „G. Bacovia” din Bacău), *Anunț la mica publicitate* de Natalia Ginsburg (Teatrul „Bulandra”), *Dănilă Prepeleac* de Constantin Paiu (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani), *Moldovence vesele* de Ion Istrati (Teatrul Național din Iași) ș.a.

●[„Luceafărul”, nr. 3] Numărul îi este dedicat lui Ioan Slavici, celebrându-se 125 de ani de la nașterea sa. □ Al. Săndulescu scrie în *Ioan Slavici și romanul românesc*: „Slavici e un realist mai modern, apropiindu-se de naturalism prin reacția fiziologică și comportamentul personajelor, prin scenele dure, ce vor fi moștenite de Liviu Rebreanu”. □ Nicolae Balotă se plasează în *lumina amintirilor*: „Pornind din podgoria Ardealului, cel care va evoca mai târziu «lumea prin care a trecut» va privi adeseori în urmă spre acel ținut al începuturilor sale ca spre un tărâm în care paradiziacul a fost corupt demult, dar a lăsat încă destule urme luminoase”. □ Savin Bratu îl așază *Alături de mării clasici*: „îl citim prin toată proza românească de observație realistă și contemporană care se opune unei alte direcții, a prozei artistice și înțelepte, trăind într-un prezent etern sau într-un trecut «prezentificat»”. □ Dan Cristea îi leagă numele de *Voință și iubire*: „Din solul dur al realității imediate, vizibile, pe care îl străbat pas cu pas, aidoma unui tăvălug, personajele lui Slavici ies cu capetele într-un plan metafizic prin două «spărturi»: prin complexul voinței și prin fatalitatea iubirii”. □ Emil Manu îl descoperă drept *Prozatorul modern*: „Prin romanul *Mara* și mai ales prin *Moara cu noroc*, nuvelă de nivel european, e un clasic ce contribuie substanțial la modernizarea categorială a epicului.” ■ Este anunțat faptul că Eugen Jebeleanu este laureat al premiului Herder: „Cum se știe, în același timp, autorul memorabilelor cărți de poezie *Surâsul Hiroshimei*, *Elegie pentru floarea secerată* și *Hanibal* este unul dintre laureații nu mai puțin prestigiosului premiu literar italian Etna Taormina, așa în încât recenta conferire a premiului Herder nu face decât să consolideze o reputație internațională afirmată”. □ Sunt publicate versuri din *Un vis*. ■ Ilie Constantin scrie despre *Semne pe scut* (Eminescu, 1972), de Emil Giurgiucă: „Poemele sale izvorăsc dintr-o vână telurică, în care folclorul, sentimentul naturii și elegia dură se-mpletesc sau alternează, cu un belșug de imagini și o tenacitate ajunsă la expresie destul de personală”. ■ Nicolae Ciobanu are în vedere *Megaliticele* (C.R., 1972) lui Ion Gheorghe, comparând publicația cu *Zoosofia*: „Aspirația spre sinteză lirică se întruchipează în structuri poematice-baladești imposibil de uitat și, cu atât mai puțin, imposibil de a fi confundate cu altele, chiar dacă aparțin, și acestea din urmă, tot lui Ion Gheorghe”.

■ Mircea Iorgulescu recenzează *Celălalt* (C.R., 1972), de Ilie Constantin: „Totul nu este însă decât o înscenare, o parodie a cărei putere de a induce în eroare dă măsura artei elaborate și lucide a autorului”. □ Despre *Întoarcerea lui Don Quijote* (C.R., 1972), de Lucian Valea, afirmă: „Echilibrul versurilor lui Lucian Valea, sentimentale și trădând o limpede înclinație către miniataturalul grațios, este tulburat aproape în permanență de o neliniște retrospectivă, caracteristică poetului fiind tocmai această suprapunere”. □ Cât despre *Mai mult decât o elegie* (Litera, 1972), de Șt. A. Banaru, nu are cuvinte de laudă: „Compozițiile lui Șt. A. Banaru stau sub semnul unei mari neorânduiei lingvistice, care ar trebui să exprime după toate aparențele un impuls vehement și polemic; dar expresia poetică este numai anarhică și nu o singură dată efectele sunt involuntar parodice”. ■ Edgar Papu îi dedică un articol lui Dumitru Popescu cu *Un om în agora*: „Alternarea, coliziunea sau chiar contopirea între gestul hieratic, ritual și tonul vehement al revoltei constituie o configurație pe care o putem urmări de la Goga și până la Arghezi. Fără a semăna cu niciunul din ei – în ciuda unor rare și vagi reminiscențe – Dumitru Popescu ajunge la o sinteză profund personală din conjugarea acestor resurse permanente și fecunde ale spiritului românesc în poezie”. ■ În *Revista revistelor* este avut în vedere nr. 24 din „Convorbiri literare”: „Număr de bilanț literar – artistic al anului și al anilor Republicii, Sectorul cel mai rezistent al revistei este poezia. Semnează poezii remarcabile: Ioanid Romanescu (*Eu și poemul meu vă aparținem*), Dumitru Micu, Negoită Irimia, Leila Mossora, Anghel Dumbrăveanu, Ion Beldeanu”. ■ Georgeta Horodincă descoperă *Esența imaginației* în figura francezului Nerval: „Invenția neașteptat de bogată a lui Nerval nu născocesc probleme inexistente ci numai simboluri, metafore mitologice sau apariții tulburătoare care, exprimând exagerata accentuare a unei subiectivități ultragiutate, nu fac decât să scoată mai bine în relief aspirații profund și general omenești, suferințe deplin explicabile”. ■ Sunt publicate poeme de Emil Botta (*La vederea cucului, Vrăjitoarea, Iluzoria*), precum și *A bătut clopotul, Petrecerea*, de Marin Sorescu.

21 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 9396] Acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei Republicii Socialiste România semnează *Proiecte și perspective în unitățile Academiei. Cercetarea științifică, mereu mai adânc integrată problemelor dezvoltării sociale*; printre altele aflăm că: „Activitatea editorială a Academiei va avea ca obiect – și în anul 1973 – îmbogățirea patrimoniului științific și cultural cu noi opere de valoare: monografiile, tratatele, colecțiile, dicționarele și valorificarea realizărilor științifice prin publicarea lor în periodice de specialitate. [...] La ora actuală, Biblioteca Academiei efectuează un schimb de publicații cu peste 10 000 parteneri din 104 țări, trimițând publicații în valoare de peste 2 milioane lei și primind lucrări în valoare de peste 3 milioane lei”. ■ Ziarul

comemorează 49 de ani de la moartea lui V. I. Lenin publicând un fragment din amintirile lui N.P. Gorbunov, *Cum lucra Vladimir Ilici*. Apar și informații despre *Editarea operelor lui Lenin în țara noastră*. ■ În *Adnotări* citim *Povara amănuntului de prisos* de Victor Atanasiu: „În ciuda multor scăderi și a unui aer ușor desuet nu se poate nega existența, în volumul *Strada Labirint* (Eminescu) de Serghiu Than a unor bune pagini de roman de observație”.

22 ianuarie

• [„*Scânteia*”, nr. 9397] Citim despre noi *Manifestări omagiale Petőfi*: „Miercurea Ciuc (prin telefon, de la Lorand Deaki). – La Cristuru Secuiesc, județul Harghita, au avut loc ieri – sub egida comitetului județean pentru cultură și educație socialistă – manifestări prilejuite de aniversarea a 150 de ani de la nașterea marelui poet maghiar Petőfi Sándor. Au participat tovarășul Ludovic Fazekas, prim-secretar al comitetului județean de partid, reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, oameni de cultură și artă, numeroși cetățeni. Cu acest prilej, în piața centrală a acestui oraș, legat de activitatea revoluționară din ultima perioadă a vieții lui Petőfi, a fost dezvelită o statuie a poetului. La casa de cultură din localitate a fost organizat un simpozion, urmat de un montaj literar conținând o selecție din cele mai frumoase versuri ale poetului. * Satu-Mare (Corespondentul «*Scânteii*», O. Grumeza). – Sub auspiciile Comitetului județean de cultură și educație socialistă Satu-Mare, în colaborare cu consiliul județean al oamenilor muncii de naționalitate maghiară, în sala Teatrului de Nord a avut loc o adunare festivă consacrată aniversării a 150 de ani de la nașterea marelui poet maghiar Petőfi Sándor. Au vorbit profesorii G. Georgescu și Antal Péter. Actori de la secțiile română și maghiară ale Teatrului de Nord au recitat din opera poetului. * Sf. Gheorghe (Corespondentul «*Scânteii*», Tömöri Géza). – La Casa de cultură a orașului Covasna a avut loc o festivitate dedicată împlinirii a 150 de ani de la nașterea marelui poet revoluționar maghiar Petőfi Sándor”. ■ În *Noi ediții editoriale* aflăm pe scurt: „Bacău (Corespondentul «*Scânteii*», Gh/ Baltă) – Bibliografia operei lui George Bacovia este ultima lucrare elaborată de biblioteca municipală din Bacău. Cartea cuprinde peste 1100 de informații referitoare la opera poetului băcăuan, opinii critice și fapte de istorie literară înlesnind cunoașterea creației unuia dintre marii reprezentanți ai liricii noastre”.

23 ianuarie

• [„*Munca*”, nr. 7832] G. Navarra, în *Puncte de vedere*, publică *Pseudo-literatură nocivă*, un articol îndreptat împotriva romanelor polițiste în foileton.

• [„*Scânteia*”, nr. 9398] George Lesnea publică poezia *Urare de bună venire*, care apare cu următoarea notă: „*Să trăiți mulți ani și buni pentru noi și România!*”: „După cum este cunoscut, în ziua de 17 ianuarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a sosit la Iași, unde a făcut o vizită de lucru, participând apoi la

lucrările conferinței organizației județene de partid. Sosirea secretarului general al partidului a fost întâmpinată și salutată cu deosebită căldură, stimă și dragoste de întreaga populație a Iașului – într-o atmosferă cu atât mai entuziasată cu cât vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu se desfășura în preajma celei de-a 55-a aniversări a zilei sale de naștere: 26 ianuarie 1973. Cu acest prilej, ziarul «Flacăra Iașului» a publicat o poezie omagială, pe care o reproducem”.

■ Z. Ornea prezintă volumul *Critică – Estetică – Filozofie* de N. Tertulian: „Dacă ar fi să reproșăm ceva acestui volum – în care se revelează capacitatea, rară, a autorului de a expune captivant dificile chestiuni teoretice – ar fi nesupravegherea sumarului. Autorul ar fi trebuit să renunțe la ultimele studii din sumar, eterogene și mai depărtate de ideea principală a cărții. Așa cum sunt sau tocmai pentru că sunt aici și astfel, conferă ultimelor pagini un nepotrivit caracter compozit. Evident că ele nu prejudiciază sensibil valoarea și substanța acestei cărți remarcabile”.

24 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 7833] Cu titlul *Răsună peste țară-un nume drag: Partidul, Ceaușescu, Viitorul!*, Laurențiu Olan, Mihai Secoșanu și Mihai Vlad publică o serie de poezii omagiale. □ În *Filigran*, Gheorghe Tomozei publică *Amintirea Unirii*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9399] Aurel Dragoș Munteanu semnează *Secretarul general al partidului împlinește 55 de ani de viață și 40 de ani de activitate în rândurile mișcării comuniste. „Iubite Ceaușescu”, așa își încep mesajele cei care se adresează secretarului general al partidului ca unui om ridicat dintre ei, ca unui conducător stimat și prețuit, apropiat inimii lor*. Autorul prezintă cele mai strălucitoare și înălțătoare felicitări, din care reținem acrostihul semnat de Vasile Diaconescu, de la Remiza de locomotive C.F.R.–Făgăraș: „Ceaușescu! Nume scump cu drag rostit,/ Eminent conducător, stimat, iubit, / A aprins în noi făclia, croind drumuri vitejești,/ Unui viitor de aur, pentru neamul românesc,/ Sincer fiu al țării noastre, cavalier al libertății, Expresie înaltă a gândirii, omeniei, echității, / Stegar pe drumul mare al umanității,/ Curier al înfrățirii și al păcii-ntre popoare,/ Urmând drumul deschis pentru țara-nfloritoare!”. ■ Apare și *Scrisoarea adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de consiliul rectorilor din Centrul universitar București și senatul Universității*, semnat de Consiliul rectorilor din Centrul Universitar București: George Ciucu, rectorul Universității București, Leonte Răutu, rectorul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, Radu Voinea, rectorul Institutului politehnic, Constantin Anastasatu, rectorul Institutului de medicină și farmacie, Tiberiu Mureșan, rectorul Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu”, Gheorghe Dolgu, rectorul Academiei de Studii Economice, Stan Soare, rectorul Institutului de petrol, gaze și geologie, Cezar Lăzărescu, rectorul Institutului de arhitectură „Ion Mincu”, Radu Prișcu, rectorul Institutului de construcții, Eugenia Popovici,

rectorul Institutului de artă teatrală și cinematografică „I.L. Caragiale”, Gheorghe Achiței, rectorul Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu”, Leon Teodorescu, rectorul Institutului de cultură fizică și sport, Petre Brâncuși, rectorul Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, Ion Sasu, președintele Consiliului Uniunii asociațiilor studențești din Centrul universitar București, Cornel Pacoste, prim-secretar al Comitetului de partid al Centrului universitar București, Marius Preda, președintele Consiliului sindicatelor din Centrul universitar București și Vladimir Marin, secretar al Comitetului municipal București al U.T.C. Din scrisoare reținem: „Consiliul rectorilor din Centrul universitar București și senatul Universității, dând expresie sentimentelor corpului profesoral, ale tuturor oamenilor de știință din țara noastră, de adâncă recunoștință față de Partidul Comunist Român, de înaltă prețuire pentru activitatea pe care o desfășurați în fruntea partidului și statului, vă adresează rugămintea de a accepta titlul de doctor honoris causa al Universității București. [...] Decernarea acestui titlu reprezintă un omagiu adus meritelor deosebite pe care le-ați câștigat față de poporul nostru. În perioada de după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, țara noastră a obținut realizări remarcabile în economie, în știință, cultură și învățământ, în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, în dezvoltarea democrației, perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale. [...] Am fi deosebit de bucuroși ca decernarea titlului de doctor honoris causa să se înscrie, cu prilejul celei de-a 55-a aniversări a zilei dumneavoastră de naștere, ca o manifestare a sentimentelor profunde și durabile pe care vi le poartă cadrele didactice și oamenii de știință din țara noastră, întregul nostru popor. Exprimându-ne speranța că veți fi de acord cu propunerea noastră, dorim să vă încredințăm, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că acceptarea acestui titlu ar reprezenta o deosebită cinste pentru Universitatea București, pentru întregul învățământ, pentru întreaga știință românească”.

■ Unirea Principatelor este comemorată printr-un text semnat de Alexandru Porțeanu, *Unirea Principatelor un act fundamental în istoria poporului român* și scurte prezentări ale *Manifestărilor consacrate Unirii Principatelor*. ■ Din *Știri culturale* reținem: „Marți, în holul Bibliotecii centrale universitare din Iași, a avut loc vernisajul unei expoziții prilejuite de împlinirea a 125 de ani de la nașterea marelui scriitor Ioan Slavici. Expoziția cuprinde lucrări reprezentative ale scriitorului, precum și traduceri din opera sa”.

• [„**Viața studențească**”, nr. 3] *La mulți ani, întru tinerețe fără bătrânețe, spre propășirea socialistă și comunistă a patriei, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu!*, un panegiric de Nicolae Stoian. □ La rubrica *Aflăm cu emoție...* (nesemnată), este persiflat limbajul autorului din *Năvod pentru scrumbii albastre*, Ed Junimea (și anterior *Dintr-o cabină de transmisie*), Grigore Ilisei: „un nou crainic sportiv s-a aventurat pe terenul prozei”. □ O recenzie de Doru Mielcescu, la volumul *Solitarul citadin*, poezii de Ion Segărceanu, de la Eminescu, 1972.

25 ianuarie

• [„Munca”, nr. 7834] Dumitru Almaș publică poemul *Cântec pentru un bărbat ca noi și mult mai mult ca noi*. □ În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă *Un om în agora* de Dumitru Popescu. □ În *Carnet Cultural-Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Petru Vintilă, *Casa care a fugit pe ușă*.

• [„Scânteia”, nr. 9400] Continuând comemorarea zilei de naștere a lui Ceaușescu, ziarul publică textul *Revoluționarul, patriotul, internaționalistul* de Zaharia Stancu: „Pretutindeni, Nicolae Ceaușescu pare – și nu pare, ci este într-adevăr – la el acasă. Întrebându-l odată cum de cunoaște totul, cum de cunoaște atâtea, mi-a răspuns simplu: «Citesc. Studiez». E omul politic cel mai harnic din câți am cunoscut în viața mea. Se duce la odihnă după miezul nopții și se trezește înainte de răsăritul soarelui. În toate împrejurările a reprezentat partidul, statul și poporul român cu demnitate. [...] La cei cincizeci și cinci de ani ai săi îi urăm, alături de întregul nostru popor, ani mulți și buni, ani fericiți, plini de succese, ani în care să-și vadă împlinite, alături de poporul său, visurile cele mai frumoase”. ■ Sub titlul *Omul, conducătorul de partid, bărbatul de stat* citim felicitări cu ocazia zilei de naștere a lui Ceaușescu, dar și *Retrospectivă din agenda de lucru a secretarului general*. Printre mesaje găsim: □ *Să ne trăiți cât țara, pentru țară!* de Pop Simion: „Adevăratele virtuți nu apar din neant, ele se formează în timp, se cuceresc în practica revoluționară, prin mod de a fi exemplar, prin persuasiune și legături neslăbite cu poporul, al cărui fiu ești. E motivul pentru care noi, comuniștii români, nu despărțim nici o clipă virtuțile și personalitatea tovarășului Ceaușescu de virtuțile poporului, în al căror miez își găesc izvor nesecat opera și destinul conducătorului. La cei 55 de ani de viață îi urăm de bucurie și sănătate, frumos și curat, pe românește, cum obișnuim din străbuni, cu «să trăiți, să înfloriți»; dar cum urarea asta nu este doar a mea, cum înaltul omagiu aniversar e al tuturor, voi rosti ceea ce este pe buzele și în inima fiecăruia: să ne trăiești cât țara și pentru țară!”. □ *Calmul marilor decizii* de Paul Anghel: „Deciziile fundamentale pe care le rostește Nicolae Ceaușescu vin din conștiința identificării cu destinele acestui popor și au calmul prin care respiră câteva mii de ani de istorie, calmul istoriei mari. Prin această politică a partidului și statului, pe care o promovează în chip strălucit, România își croiește o istorie mare”. □ Méliusz Jozsef, *Marea artă de a ști să-i ascuți pe oameni...*: „Față de acest om contează inima ta deschisă, sinceritatea ta, care s-a dezbrăcat de patetisme, de automatisme, de ceea ce nu ești tu, fiindcă idei care se vor identifica în acțiune au nevoie de cuvânt, iar cuvântul de idei. [...] Acestui om îi spun prin aceste câteva cuvinte: iată cele mai sincere și mai bune urări”. □ Traian Coșovei, *Fluviul de umanitate*: „Îl îmbrățișăm astăzi și îi urăm viață lungă și fericire pentru viața și pentru fericirea țării întregi. La mulți ani!”.

• **[„Albina”, nr. 4]** Pe prima pagină, alături de fotografia lui Nicolae Ceaușescu (dedesubtul căreia se află un citat în care acesta își ia angajamentul să servească „partidul, poporul, cauza socialismului”), revista publică editorialul redacțional, intitulat *Marele cetățean*, dedicat aniversării a 55 de ani de la nașterea secretarului general al partidului. Tot aici, se găsește poezia *Câte flori*, mostră de folclor nou în care creatorul popular anonim mulțumește partidului pentru viața cea nouă: „[...] și pe toate le adun,/ și-n cunună i le pun,/ că-l avem părinte bun;/ tu, partidule iubit,/ fulger în vrăjmași clipit,/ de la smârcul cu nevoi/ ne săltași în vremuri noi:/ primește-ne florile/ ca și mulțumirile [...]”. □ În același spirit, semnează versuri omagiale Dumitru Bălăeț (26 ianuarie), Ileana Lazăr din „orașul Vulcan-Petroșani, județul Hunedoara” (*Iubitului nostru conducător*), Vasile Diaconescu „de la Remiza de locomotive C.F.R. din Făgăraș” (*Sincer fiu al țării noastre*). □ Numărul tematic se încheie cu o pagină în care se reproduc copertele câtorva dintre lucrările publicate de și despre Nicolae Ceaușescu, precum și fragmente din declarațiile unor editori din Anglia, Japonia, Franța, Italia, Iugoslavia. □ Maria Arsene, țărâna publicistă din Banatul de odinioară, este prezentă cu o pagină intitulată *Cronică de început*, fragment din volumul aflat în pregătire la C.R., *Amintiri... amintiri*, fragment ce reconstituie greutatea întâmpinate de tinerii implicați în tipărirea primului număr al ziarului „România liberă”. □ *Cântecul tatei*, versuri de Ion Bujor Pădureanu. □ Scurte cronici de film semnează Vladimir Pană: pentru *Drum în penumbră* (cu un scenariu de Petru Popescu) și *Săgeata căpitanului Ion* (după scenariul lui Al. Mitru).

• **[„Orizont”, nr. 4]** Spațiul tipografic al primei pagini este dedicat aniversării a 55 de ani de viață ai lui Nicolae Ceaușescu, „întruchiparea sufletului națiunii noastre românești”. □ La rubrica „lector”, de pe pagina a doua, sunt de reținut câteva recenzii literare; Eugen Dorcescu scrie despre două volume ale lui Nichita Stănescu, *Măreția frigului* (Junimea, 1972) și *Belgradul în cinci prieteni* (Dacia, 1972). ■ Olimpia Șerban face adnotări despre studiile de istorie literară ale lui Z. Ornea, intitulat *Studii și cercetări* (Eminescu, 1972), despre care comentează (surprinzător) în încheiere: „Mimând dezinvoltura stilului publicistic, Z. Ornea confundă suplețea expresiei cu neglijența. Ne surprind, astfel, adesea, formulări confuze, vag tautologice, sau anacoluturi care stânjenesc și complică inutil textul”. ■ Traian Liviu Birăescu reconstituie viața largă, proprie istoricului literaturii universale, a lui Romul Munteanu din ultimul volum publicat, *Profiluri literare* (Univers, 1972). ■ Virgil Vintilescu realizează o selecție documentară a scrisorilor lui Ioan Slavici (din anii 1877, 1884, 1888, 1889, 1895, 1896) printre care se găsesc și câteva inedite (*File din corespondența inedită a lui Ioan Slavici*). ■ Petru Popescu publică un lung fragment de proză intitulat *După accident*. ■ Barutu T. Arghezi reconstituie, din amintire, o convorbire a tatălui său cu Gabriel Țepelea pe tema preocupărilor poetului legate de limba română veche, a studierii ei precare în

învățământul superior, căci susținea Arghezi: „Trei secole de literatură românească sunt parcurse în câteva ore. Cantitatea de ore este invers proporțională cu durata. E ca și cum ai ridica o casă cu temelie mai slabă decât pereții sau acoperișul. Cum poate fi apropiat Eminescu sau Sadoveanu fără cunoștințe de limbă veche?” (*Din ultimele proiecte ale lui Tudor Arghezi*). ■ Biografia lui *Arthur Rimbaud – poetul blestemat* continuă, într-un nou episod, cu detalii despre perioada școlară și despre fratele său, Frédérique. ■ Ștefan Augustin Doinaș și Virgil Nemoianu traduc din Hölderlin.

● [„**România literară**”, nr. 4] Versuri semnează: M. Beniuc (*Fiul patriei*), Ilie Constantin (*Când Saja...; Ocheane; Liniște; Evanescențe; Zorii; Planetă*), Hamilcar Petrescu (*Merele; Air-land; Matinală*), Mircea Dinescu (*Echilibrând; Oare; Melancolia nu-i un pepene verde; Pe-o masă simplă; *; Seceriș; Pământul ca un copil*), Ștefan Aug. Doinaș (*Izvoarele*), Emil Ciuraru (*Scrisoarea mamei*). □ Geo Dumitrescu semnează traducerea poeziei *Întoarcerile dulcii libertăți*, iar prezentarea autorului, *Rafael Alberti – la 70 de ani* este semnată i. v. □ Maria și Petre Banuș traduc poeziile lui Lars Forsell (*; *Scrisoarea de adio a lui Hokusai; Crede-mă; Urechea lui Van Gogh; Joc de măști*). □ Citim *Piticu*, un fragment din romanul *Apa* de Alexandru Ivasiuc. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Nicolae Ceaușescu*: „Iar când Nicolae Ceaușescu – celui cărui unanimitatea românească îi urează mulți și buni ani – a îmbrățișat pe un pionier ce-i oferea buchetul lui de flori și candoarea lui omagială, am vibrat și noi, ca țara întreagă, la acest sărut al Viitorului”. ■ Pe prima pagină citim și *Călăuzitorul și prietenul nostru* de Zaharia Stancu: „Relațiile dintre partid și scriitori sunt foarte bune. Conducerea partidului ne dă sfaturi, ne dă îndrumări, ne dă sprijin în toate împrejurările în care avem nevoie. Mă simt obligat de realitate să mărturisesc un lucru: secretarul general al partidului cunoaște aproape pe toți scriitorii, chiar pe cei foarte tineri. El se interesează de munca fiecăruia dintre noi și nu pot să nu adaug: de viața fiecăruia dintre noi. La sugestia sa și sub directă sa îndrumare s-au făcut legi de sprijinire a literaturii și a creatorilor de literatură. Una din principalele sale preocupări este buna dezvoltare a artelor și a literaturii. Am fost cuprinși de o adâncă emoție când Nicolae Ceaușescu a venit în mijlocul nostru, al scriitorilor, însoțit de principalii săi colaboratori. Am fost adânc cuprinși de emoție când ne-a urât spor la muncă, sănătate și fericire. L-am asigurat atunci, în sala Conferinței, și îl încredințăm și prin mărturia acestor rânduri, de dragostea noastră, de prețuirea noastră, de întregul nostru devotament. Ne socotim soldați apărători ai construcției României socialiste și, deopotrivă, ne socotim una cu constructorii acestei noi Românie. Unitatea dintre noi și partid este – și va rămâne – indestructibilă, admirația, stima și devotamentul nostru față de secretarul general al partidului sunt fără margini și nepieritoare. Cu aceste cuvinte simple, pornite din toată inima, scriitorii întâmpină cea de-a cincizeci și cincea aniversare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, urându-i ani mulți și buni de viață, de succese, de fericire”.

■ Revista publică citate din Cuvântarea la Conferința națională a scriitorilor din 23 mai 1972, cuvântarea rostită de Nicolae Ceaușescu, sub titlul *Cuvinte către scriitori*. ■ Felicitări adresate lui Nicolae Ceaușescu semnează: □ Mircea Nicolescu, *Aniversarea noastră*: „Ce ar fi să facem dintr-o oră de muncă două ore de rezultate? Ar fi cel mai frumos dar pe care am putea să-l oferim aceluia care ne dăruiește din plin munca sa, odihna sa, sănătatea sa”. □ Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Calitatea timpului, calitatea omului*: „Fie timpul prielnic alesului acestui moment istoric al României Socialiste, pentru ca el să-și poată desfășura, ani și ani mai departe, atât de hotărâtoarea, atât de strălucita sa misiune! Ceea ce, tradus în formula noastră tradițională de urare înseamnă: La mulți, mulți ani, mult stimat Tovarășe Secretar General, spre înălțarea istoriei noastre pe culmi!”. □ Radu Popescu, *Tovarășul de muncă*: „Toată intelectualitatea română trăiește sentimentul profund că în fruntea statului acționează cel ce are orizontul larg al omului de cultură, rigoarea neslăbită a omului de știință și capacitatea de emoție, de sensibilitate, de vis, a artistului. Un asemenea conducător nu putea forma, din materia primă a umanității românești, decât partidul comunist. Iar un astfel de om nu apare în fiecare generație, în fiecare epocă. De aceea, noi care-l avem, și cu deosebire noi, cei ce ne găsim, cu munca noastră, cu viața noastră, cu toate puterile noastre, în imensul domeniu al culturii, să ne arătăm demni de norocul nostru istoric, să-l iubim, să-l ajutăm, să ne străduim a contribui la împlinirea vieții noastre socialiste, densă, pură creatoare, în care spiritualitatea noastră să-și desfășoare aripile, în toată largimea și forța lor!”. ■ Traian Podgoreanu semnează *Fantezia și „Capcanele timpului”*, o prezentare a volumului *Capcanele timpului* de Vladimir Colin: „În *Capcanele timpului* Vladimir Colin ne oferă încă o carte în stare să contribuie la răspândirea genului fantastic. Literatura de ficțiune științifică – gen literar cu un viitor ilimitat – ar merita o atenție mai mare decât i se acordă la noi în prezent, fiind probabil socotită un fel de *paraliteratură*. Viitorul acestei literaturi reprezintă o problemă de principiu”. ■ Roxana Sorescu scrie despre *Poezia lui Dan Deșliu*: „De la începutul activității sale Dan Deșliu se remarcă prin muzicalitatea versului și printr-un deosebit simț ritmic, puse în serviciul unor mari acumulări de fapte eroice, săvârșite într-o lume limpede împărțită în buni și răi. Gustul poetului pentru măreția cotidiană își caută inspirația printre minerii care realizează mai mult de 3 norme într-o noapte, iar altelei personifică sarcinile concrete ale construcției socialismului”. ■ Șerban Cioculescu semnează *Citind „Umbre”* de Aurel Leon, un volum de evocări: „Micile mele observații se înțelege de la sine, nu întunecă cu nimic strălucirea evocărilor lui Aurel Leon”. ■ În *Spiritul cronicăresc* Ștefan Andreescu scrie începuturile cronicărești: „Se știe astăzi că primele încercări de cronici au fost făcute în vremea lui Ștefan cel Mare, pentru Moldova, și în vremea lui Radu de la Afumați, pentru Țara Românească, cu alte cuvinte în două perioade de maximă tensiune politică. [...] Ni se pare însă cu titlul semnificativ

faptul că aceste începuturi de cronici nu au fost deloc singurele mărturii pe care oamenii epocilor respective au ținut să le transmită peste veac”. Sunt menționate o filă înregistrată în 1946 la Războieni, o inscripție pe o piatră de mormânt a lui Radu de la Afumați în Țara Românească, observând existența spiritului cronicăresc în ambele state feudale. ■ J. Wertheimer-Ghiks scrie despre *Ion Luca Caragiale printre tipografi*, un text de istorie literară. ■ *Un poet expresionist* se numește noua cronică literară de Nicolae Manolescu, în care sunt comentate două volume de Ion Gheorghe: *Avatara*, Editura Eminescu și *Megalitice*, C.R., 1972: „Poetul scrie într-o limbă cu neputință de imitat, greoaie și discursivă, însă incandescență, târând peste toate obstacolele, ca un șuvoi de lavă, resturile carbonizate ale vocabularului comun”. ■ Citim recenzii: □ Victor Atanasiu prezintă volumul *Poeni. Moldoveni* de Georgeta Mircea Cancicov, Minerva, 1972: „*Poeni și Moldoveni*, scrieri apărute pentru prima oară în 1938, alcătuiesc prin unitatea organică ce există între ele o singură carte. Postfața ediției de față este semnată de George Găină”. □ Sorin Titel scrie despre *Numărătoare inversă* de Petru Vintilă: „Romanul lui Petru Vintilă ne oferă o lectură pasionată nu numai prin dramatismul indiscutabil al întâmplărilor și ci prin noutatea și acuitatea debaterii pe care el ne-o propune”. □ Viola Vancea recenzează *Amândoi la Stratford* de Horia Panaitescu, C.R., 1972: „*Amândoi la Stratford* se reține prin imaginea justă a universului adolescenților și prin interesul stârnit de relațiile dintre copii și părinți”. □ Toma Roman comentează *Axiologia și condiția umană* de Ludwig Grünberg, Editura Politică, 1972: „Scrisă într-un stil alert ce urmărește un crescendo al complexificării teoretice, după un plan lăuntric, cartea de față reprezintă o întemeiere ce se cere remarcată și o deschidere ce dincolo de stabilirea unei paradigme axiologice este importantă prin ea însăși”. □ Lucian Raicu recenzează *Aproape noiembrie* de Florin Mugur, Albatros, 1972: „Într-un stil limpede și direct, de care nu prea se abuzează astăzi. Florin Mugur întocmește un foarte interesant jurnal de zi al unei experiențe trăite, de fapt o meditație asupra relației dintre scriitor și lumea observată de el, cu toate subtilele condiționări presupuse de această relație, cu toate modificările operate în interiorul ei de trecerea timpului și de fatala schimbare a «unghiului de vedere». Scriitorul repune în discuție, în scopul unei maxime relativizări, conceptul de *autenticitate*, nici pe departe atât de sigur cum pare la prima vedere”. □ Aureliu Goci prezintă *Cântece sugrumate* de Menelaos Ludemis, Eminescu, 1972: „Creația lui Menelaos Ludemis acoperă cea mai pură accepție a noțiunii de poezie politică: referințe la evenimente reale și trăite, patetismul participării directe la revoltă, aversiunea față de orice minim indiciu de poetizare, obsesia Libertății”. □ Mihai Minculescu recenzează *Arena cu paiețe* de Mihail Sabin, Editura Cartea Românească, 1972: „Doar câteodată străbate prin noianul cuvintelor câte o poezie de album, singură și modestă recunoaștere a talentului”. ■ În *Viața literară* citim:

□ În *Șantier* găsim pe scurt prezentate planurile literare ale lui Alexandru Bălaci, Camil Baltazar, Dumitru Corbea, Aurel Chirescu, Virgiliu Monda, Platon Pardău, Vicu Mândra, Sorin Titel, Șerban Nedelcu, Dan Tărchilă, Ioana Postelnicu. □ *Omagiu lui Tudor Vianu*: „La 75 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu, Catedra de literatură universală și comparată din Facultatea de limbă și literatură română a Universității București a organizat sâmbătă 20 ianuarie un simpozion comemorativ. Deschis de prof. dr. doc. D. Păcurariu și desfășurat în fața unei numeroase asistențe, cadre didactice, cercetători de la institutele Academiei, studenți, public, simpozionul a cuprins emoționante evocări ale *Omului, Profesorului, Învățăturii Tudor Vianu*, evocări făcute de prof. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, prof. dr. doc. Ion Zamfirescu, lect. Venera Antonescu și Valeriu Filimon. De asemenea, au fost prezentate pertinente comunicări: *Tudor Vianu, ctitor al comparatismului* de prof. dr. doc. Al. Dima, *Tudor Vianu și Italia* de prof. dr. doc. Nina Façon, *Tudor Vianu sau demnitatea criticii* de lect. dr. Fl. Mihăilescu, *Tudor Vianu și idealul clasic* de lect. Mircea Martin, *Posteritatea cărturarului* de lect. Gelu Ionescu”. □ *Știri din Uniunea scriitorilor*: „Recent, la Sofia, în sala de conferințe a Uniunii Scriitorilor bulgari, a avut loc o seară de lirică românească, dedicată celei de a 25-a aniversări a Republicii. Festivitatea a fost deschisă de Kolin Gheorghiev, secretar al Uniunii Scriitorilor bulgari. Despre marile realizări ale literaturii române clasice și din anii puterii populare, ca și despre relațiile frățești româno-bulgare a vorbit poetul Nicolai Zidarov. A rostit un cuvânt de mulțumire pentru aprecierile asupra României și pentru organizarea acestei sărbătoriri, Vasile Lupu, atașat cultural al R. S. România la Sofia. Artiști ai teatrelor din Sofia au făcut lecturi, în traducere bulgară, din operele poezilor Zaharia Stancu, Tudor Arghezi, Mihail Beniuc, Ion Brad, Victor Tulbure, Radu Boureanu, Veronica Porumbacu și Al. Andrițoiu. [...] * La Uniunea Scriitorilor s-a primit o scrisoare din partea Consiliului național al organizației pionierilor din R. S. România prin care se aduc mulțumiri participării scriitorilor Veronica Porumbacu, Gheorghe Tomozei, Ion Grecea, Viniciu Gafița, Ion Crânguleanu și Virgil Carianopol la șezătorile și discuțiile cu pionierii, pe timpul vacanței de iarnă, la taberele de odihnă și instruire de la Sibiu, Iași, Orșova, Dragomirești din Vale, Vivata, Câmpulung Muscel, Călimănești și Constanța. [...] * Ziua aniversară care a marcat 125 de ani de la nașterea lui Ioan Slavici – 18 ianuarie – a fost subliniată la Sibiu de festivitate care a avut loc în sala «Astra». Despre omul Slavici și opera sa literară au vorbit Mircea Tomuș, redactor șef al revistei «Transilvania», lectorul universitar Ilie Guțan, ca și scriitorii Mircea Avram, Ecaterina Săndulescu, Ladmis Andreescu și Aurel Călinescu. Festivitatea a fost organizată de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, cu participarea membrilor din Sibiu al Uniunii Scriitorilor. * La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. Cehoslovacia, Jean Grosu a plecat la Praga, pentru a participa la comemorarea a 50 de ani de la moartea scriitorului Jaroslav Hašek, inițiată în colaborare cu Insti-

tutul de literatură al Academiei cehoslovace. [...] * *Bibliografia operei lui George Bacovia* este una dintre recentele lucrări elaborate de Biblioteca municipală din Bacău. Cartea cuprinde peste 1 100 de informații referitoare la opera poetului băcăuan, opinii critice, fapte de istorie literară etc.”. □ Știri din *Asociația scriitorilor din București*: „Duminică a avut loc la Sala Dalles deschiderea oficială a Cineclubului Asociației Scriitorilor din București. Într-un succint cuvânt de deschidere Fănuș Neagu a precizat sarcinile și rolul cineclubului înființat la cererea unui mare număr de scriitori în a căror preocupare scenariul de film stă la loc de frunte. Întrunirile vor avea loc săptămânal, în fiecare duminică, la Sala Dalles. Scriitorii care doresc să se înscrie ca membri ai cineclubului, pot ridica legitimațiile, pe baza unei cereri, de la sediul Asociației. * Asociația Scriitorilor din București a organizat duminică, 21 ianuarie, la Clubul Ministerului Afacerilor Interne, o seară de umor. Au participat scriitorii Vasile Băran, Mircea Micu, Valentin Silvestru. Și-au dat concursul actorii: Mihai Fotino, Al. Lulescu, Nicu Constantin, precum și caricaturistii: Cik Damadian și Adalbert Poch”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Romulus Vulpescu notează apariția volumului *Tu, spune-mi viața mea* de Pierre Seghers, André De Rache, éditeur (septembrie, 1972). Prezentarea este acompaniată de poezia *Tu, spune-mi, viața mea...* de Pierre Seghers. □ Cristian Unteanu semnalează că a apărut volumul *Des bleus à l'âme* de Françoise Sagan, Ed. Flammarion, 1972. ■ Petre Popescu-Gogan scrie despre *Unirea și literatura*. ■ Maria Luitza Cristescu publică eseu *Ioan Slavici un romancier modern*. ■ În *Ochiul magic* citim: □ *Elogiu reporterului*, semnat C. S.: „În «Contemporanul» de vinerea trecută, amintindu-și, ca de obicei înaintea altora, că luna aceasta F. Brunea-Fox împlinește 75 de ani, Geo Bogza scrie un inspirat elogiu celui care «a pus piatră de temelie a reportajului românesc», gazetarul mereu tânăr și curios de ce se întâmplă în jurul lui, iubitor de senzațional, dar și capabil, oricând, să zguduie sufletele, să răscolească conștiințele: [...]. Oricând și oriunde se va vorbi despre reportaj va trebui să se spună că Brunea-Fox a pus piatra de temelie a reportajului românesc”. □ *Critici și recenzii* de A. B.: „Sub acest titlu, «Luceafărul» nr. 3 a publicat un incitant editorial despre dificultățile recente critice. [...] Recenzia n-ar fi, așadar, forma critică de început, accesibilă tânărului fără experiență, ci din contră, o specie dificilă și pretențioasă, în care se verifică din plin calitățile criticului matur, căci ea pretinde concizie și fermitate, știința de a spune în puține cuvinte lucruri esențiale despre o carte. Fiind de acord cu aceste opinii, în latură ideală (spre a relua termenii distincției din editorialul «Luceafărului»), ne întrebăm dacă ele nu sunt cumva limitative în latură practică. Pentru că, în definitiv, majoritatea criticilor s-au format scriind recenzii. Excepțiile, rare, confirmă regula”.

● [„Tomis”, nr. 2] În rubrica *Cronica literară*, Mirela Roznoveanu semnalează apariția volumului de poezie *Încă nu*, semnat de Ion Horea care reușește să adune laolaltă „toate extremele itinerariului pe care l-a parcurs poezia sa.

Într-un loc, pastelul alcătuit cu un simț exact al compoziției sau euforia câmpenească dau măsura unei personalități robuste, echilibrate de aerul proaspăt și muncile câmpului.[...] În altă parte, nevrozat de curgerea timpului, boală tipic intelectuală, poetul se lansează în viziuni negre, prospețimea de altă dată a naturii este macerată de ipohondrii și diluvii”. Cu un ochi critic, recenzenta observă că „dispoziția meditativ filosofică, cu rezultate înghețate, nu-l avantajează cu nici un chip pe poet. Cel mai bine îi stă când face elogiul naturii. Dar, desigur, nu prin «lire» străine”. Sub aspect stilistic, este remarcată predilecția pentru un „limbaj învechit, cu multe forme regionale (*acăți, țărți, uști, bucin, târnaț* etc.) care accentuează încă o dată în plus o persistentă și imposibilă desuetudine romanțioasă”. □ Cea de-a doua cronică are în vedere două apariții: *Oglinda lui Cagliostro* (Dacia, 1972) și *Călătoriile lui Sindband Marinarul* (Eminescu, 1972), ambele semnate de Dan Mutașcu ale cărui „poeme tind într-un consens unanim, spre o simetrie exactă și o linie melodică bine definite. Natura este stilizată, aplicându-i-se preceptele unei estetici ce admite luxura, culoarea rafinată în nuanțe, invocațiile exotice, grațiosul și gestul vățuit, molatec, detestând stridențele de orice natură.[...] Totul este un prilej de fabulație verbală, iar citadinismul poetului ține de o evocare melancolică a unei urbe mateine și nu de sincronizarea cu pulsul modernității. Dan Mutașcu exprimă, de fapt, prin cărțile sale un «bizantinism» literar ilustrat în proză de Eugen Barbu și Adrian Beldeanu”. □ Ultima cronică literară, semnată de Mirrela Roznoveanu, este dedicată analizei poemelor din volumul *Eterica noapte* (Albatros, 1972), volum semnat de Marin Mincu pentru care „inteligenta constrângătoare prevalează până la un punct, cu fixațiile ei, asupra instinctului poetic, încercând să formuleze un decor ambițios, fals însă în hieratismul vestust, căci, prin poezia sa, Marin Mincu pare să fie ultimul exemplar, răătăcit în timp, al unei civilizații păstorești”. Analiza volumului îi relevă cronicarului un poet a cărui poezie „este, de fapt, aceea a unui mic romantic autohton care n-a reușit să ajungă încă la expresia adecvată a dispoziției sale poetice actuale”. ■ În *Restituirea jocului*, Nicolae Motoc semnalează apariția volumului *Poezii*, prin care Miron Georgescu propune „o cale pentru a desluși întemeierea unei ars poetica.[...] Cunoaștem nu atât un poet, cât un program poetic, descifrăm nu niște poezii, ci un singur poem care s-ar putea numi, după modalitatea esențială pe care se structurează, *restituirea jocului*. Spirit deloc previzibil și refractar izbândii comode, alegând jocul, Miron Georgescu a ales și legea, ordinea. Contradictoriu, el face ca lipsa oricărei punctuații să se împace cu versul clasic bine ritmat, logodește tonul aparent egal și supravegheat cu explozia metaforică. Și toate acestea, cel mai adesea, nu cu prețul ofilirii expresiei sau al diluării emoției”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Lirism și cultură*, de fapt o analiză a operei lui Al. Philippide în care punctează faptul că „aluziile livrești cad pe un plan secundar. Pentru a parcurge această operă, cititorul nu trebuie să cunoască în mod special mitologia antică, istoria sau

aforismele celebre. Totul este trainic și circumscris. Cuvintele înseși aparțin în marea lor majoritate limbajului comun și dacă vreodată printre ele se rătăcește vreun neologism sau vreun termen arhaic, contextul îl absoarbe și îl aclimatizează”. Cu toate acestea, semnatul articolului notează: „contradicția de bază a operei lui Al. Philippide se manifestă tocmai între aparenta simplitate și indefinibilul rafinament al implicațiilor. Inventariind lexicul, o analiză stilistică ar ajunge la concluzia că scriitorul este un maestru al oralității”. Demersul analitic are în vedere atât creațiile lirice (*Monolog în Babilon*, 1967, *Aur sterp*, 1922, *Stânci fulgerate*, 1930, *Visuri în vuietul vremii*, 1939), cât și cel în proză (romanul *Floarea din prăpastie*, 1941 și nuvela fantastică *Îmbrățișarea mortului*, 1940). Plecând de la o serie de opinii formulate în epocă, Alex. Ștefănescu își încheie demonstrația concluzionând: „Opera lui Al. Philippide, scriitor contemporan de prestigiu, este considerată rezultatul unei colaborări fericite între o componentă spirituală clasicistă și una romantică. În măsura în care clasicismul înseamnă cultură, iar romantismul – elan liric, această opinie nu poate fi contestată”. ■ În *Dimitrie Cantemir și ideea Unirii*, Ion Bădică își propune să fixeze pe cel invocat în titlul articolului în „galeria luptătorilor pentru unire, prin felul cu totul particular de a trata problema unității poporului român. Ideea este dezvoltată în ultima sa lucrare istorică, *Hronicul vechimii a romano-moldovlahilor*” în care, „Cantemir se străduiește să demonstreze că Dacia – așa cum a fost cucerită și populată de Traian «săditoriul și răsăditoriul» neamului românesc, și-a păstrat unitatea politică și administrativă până la al doilea descălecat, când s-a scindat în cele trei principate: Moldova, Țara Românească și Ardealul. O asemenea țară a fost capabilă să opună rezistență «năpăzilor» popoarelor «varvare»”. Fără a exclude caracterul fantezist al teoriei lui Cantemir, semnatul articolului notează: „Chiar dacă din punct de vedere științific teoria lui Cantemir păcătuiește, va trebui să fim de acord cu țelul politic al autorului: să convingă întreaga Europă că poporul român, unit, a reușit să stăvilească «năpăzile» și să salveze astfel de la pieire civilizația”. Mai mult decât atât, se consideră că Dimitrie Cantemir „apare ca un strălucit precursor în șirul luptătorilor pentru unire, a cărui viziune cuprinzătoare țintește dincolo de ce s-a realizat în 1859, spre unirea cea mare care se va înfăptui de popor, prin luptă dârză, la 200 de ani după scrierea *Hronicului*”. ■ Plecând de la o anecdotă din epocă, în *Matei Caragiale – un bovaric levantin*, Liviu Călin notează: „Dacă genealogia nepotului ilustru trebuia căutată pe tărâmurile Eladei sau Asiei Mici nu are nicio importanță esențială. Și totuși opera îi datorează ceva din ceea ce am putea numi complexe caragialiene. Trei dintre ele sunt evidente, mai cu seamă dacă anexăm mărturiile contemporanilor și corespondența: complexul originii, al culturii și, în fine, cel politic”. ■ Al doilea număr din luna ianuarie al revistei „Tomis” publică versuri, semnate de Virgil Teodorescu, Ion Drăgănescu, Marin Sorescu, Metodi Rădulescu, Mihai Dușa, proză (un fragment din ro-

manul *Treptele Diotimei*, de Radu Ciobanu) și teatru (un fragment din drama *Decebal*, de Grigore Sălceanu).

• [„**Tribuna**”, nr. 4] La *cronica literară*: Ion Vlad recenzează cartea de critică a lui Ion Brad, *Emil Isac un tribun al ideilor noi* (Dacia, 1972). □ Vasile Grunea scrie despre eseu *Utazas a gyokerek korul (Călătorie în jurul rădăcinilor)* de Kantor Lajos; □ Victor Felea arată că premiul Herder 1973 „a fost designat în persoana poetului Eugen Jebeleanu”; □ Ion Marcoș scrie o cronică despre *Ziua uitării* de Corneliu Ștefanache. ■ *Portrete literare*: Marin Preda (3) – partea a treia din eseu *Ion Vlad despre Marin Preda* „Diversitatea soluțiilor epice nu anulează o idee ordonatoare unificatoare; ea străbate seria epică realizată o până acum, eliminând, din acest punct de vedere, orice ambiguitate sau semn de nesiguranță în proiectele prozatorului. Romanele se integrează unei concepții compoziționale precise și, în special *Moromeții* și *Marele Singuratic*, urmează unor soluții clasice literatura realistă.”; „Marin Preda ilustrează, cum bine se știe, o expresie literară consolidată și inaugurată de fapt de proza lui Liviu Rebreanu. E un moment precursor, care a decis dezvoltarea romanului românesc de factură și construcție clasică”; Apar poezii de Natasia Maniu și Valentin Radu. □ Fragment de text din *Polei de Lună* de Petru Popescu. □ În *discuție*: Radu Mareș cu romanul *Anna sau pasărea paradis*. Discuție purtată împreună cu: D.R. Popescu, Vasile Sălăjan, Ion Marcoș, Ion Oarcăsu, Ion Lungu, Emil Bunea, Mircea Muthu, Constantin Zărnescu și Marcel Runcanu. □ Eseu de Radu Mareș – *Romanul ca recuperare*. □ *Ancheta „Tribunei”*: *Condiția scriitorului din provincie* – pleacă de la următoarele întrebări: „1. Considerați că, pentru un scriitor, a trăi în provincie (sau mai bine zis: nu în București sau în alt mare oraș și nu în preajma unei reviste) înseamnă un avantaj? Sau un dezavantaj? De ce? 2. Care sunt, după Dvs., condițiile absolut necesare scrisului? 3. Înseamnă ceva sau nu «experiența provinciei»? 4. Există un statut aparte pentru scriitorul din provincie? 5. Cum se desfășoară colaborarea Dvs. cu ziarele locale și cu revistele din provincie? Dar cu editurile?” – ■ Emil Brumar (Suceava) – „... voi mărturisi că m-a mirat întotdeauna numărul mare de poeți aflați în capitală. Poeții ar trebuie să acopere cu sufletele lor porțiuni de relief. Prin părțile pe unde nu-i nici un poet am impresia că și lumina e mai searbădă, iar blana mieilor e mai aspră și mai prost cârlionțată”, despre condițiile absolut necesare scrisului: „o cultură solidă, o recunoaștere loială a valorii celorlalți (mai tineri sau mai vârstnici) și o ucenicire atentă pe cărțile lor de vis, credința că ai măcar un singur cititor care ți-ar lua cartea pe-o insulă pustie”); Iv Martinovici (Hunedoara). □ Poezii de Petőfi Sándor în traducerea lui Ștefan Bițan.

26 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 7835] Veronica Porumbacu publică poezia omagială *De-dicație*.

• [„Scânteia”, nr. 9401] Cu ocazia zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu este organizată *Ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de miniștri consacrată sărbătoririi tovarășului Nicolae Ceaușescu*, și apare o scrisoare de urări semnată de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, Consiliul de Miniștri ai Republicii Socialiste România.

■ Sub semnătura lui Aurel Dragoș Munteanu, Mihai Caranfil și Mircea Bunea citim „*Stima noastră și mândria: Ceaușescu – România!*”, un reportaj despre „aseară, în piața palatului, o impresionantă manifestare de atașament față de partid, față de conducătorul iubit”. ■ Apare *Un cântec* de Adrian Păunescu: „Când spune Ceaușescu,/ noi spunem România,/ Și comunism, și oameni, și spunem un drum demn”.

• [„Contemporanul”, nr. 5] Cu prilejul zilei de naștere a lui Nicolae Ceaușescu, semnează articole omagiale: Șerban Cioculescu, Paul Anghel, Dina Cocea, Adrian Păunescu. □ Șerban Cioculescu: „Una dintre calitățile cele mai rare ale unui om public este dăruirea de sine, zi de zi, ceas de ceas, prezența permanentă în mijlocul poporului său, pentru a-i stimula puterea de muncă și de creație. Ecranul televiziunii noastre ne oferă cotidian imaginea tovarășului Nicolae Ceaușescu, străbătând toate șantierurile țării noastre, strângând mâinile oamenilor muncii, întreținându-se la toate treptele producției asupra metodelor de lucru și a rezultatelor obținute, propunând soluții în domeniile cele mai diferite ale activității obștești. Este reconfortantă această dăruire de sine a bărbatului de stat, care ne dă sentimentul unei depline securități și a unei ritmicități creatoare, unică de-a lungul istoriei noastre. Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu animă activitățile tuturor sectoarelor de muncă, materială și spirituală”. □ Paul Anghel, *Un mare om*: „Trebuie să spun că n-am cunoscut scriitori, poeți, vizionari crezând în cuvinte cu atâta ardoare; Ceaușescu trăiește literatura actului politic. Nimeni nu mai poate contesta adevărul în plină lumină. Este tocmai ceea ce se întâmplă cu adevărurile rostite de Nicolae Ceaușescu, după ce ochiul său, inteligența sa, bărbăția sa le-au rostit. [...] Ceaușescu e un Om ca de altfel toți oamenii mari ai lumii. Ei sunt memoria istoriei și ei intră în marea memorie a istoriei”. □ Dina Cocea, *Afecțiune și admirație*: „Iubitului nostru secretar general al partidului îi dorim viață lungă, deplină sănătate, energie și putere de muncă, fericire, nelimitate succese în reușita întregului nostru popor, tradiționala și străbuna urare de La mulți ani”. □ Adrian Păunescu, *Cel ce aude omul*: „Trebuie să recunosc cu sinceritate că l-am privit, deseori, pe tovarășul Ceaușescu, nu numai cu stima și iubirea cu care-l privim noi, românii, ci și foarte curios. Mă interesa, pur și simplu, nu numai felul cum știe domnia sa să conducă [...] ci și cum se uită președintele țării noastre la om, la omul simplu și ofensat câteodată de birocrație, la omul comun [...] L-am văzut, de multe ori, pe tovarășul Ceaușescu la lucru. Domnia sa a avut și amabilitatea să mă primească de mai multe ori și să mă asculte până la capăt. L-am

văzut lucrând. Pot spune că un moment esențial al felului său de a lucra îl constituie ascultarea oamenilor. Președintele Ceaușescu știe să asculte oamenii. El are puterea de a-i auzi. El are puterea de a nu se refugia în idei generale, când e vorba de oameni concreți și de a nu se pierde în detalii mărunte când e vorba de treburile mari ale țării”. □ Nina Cassian, *Marele destin*: „A cunoaște și a înțelege atât de la înălțimea pasării cât și de la aceea a zilnicului mers pe pământ; a fi în inima mulțimii și a-i deduce unanima bătaie de a gândi mereu la o sublimă cauză și a i se dedica ei; [...] A respira mereu aerul demnității și al libertății – ce destin mai măreț își poate dori un om?!”. □ Ion Brad semnează poezia *Istorie*: „Din istorie vine, ca pe-o aspră cărare de munte/ Pândită de capcane, vânată de primejdii./ Pe care, copil a-nvățat să le-nfrunte/ Încingând toate armele/ De cavaler ne-nfricat al nădejzii. [...] Numai el a smuls din pământ,/ Cum se dezgroapă, primăvara, vița de vie./ Într-un mănunchi de lujere îngemănând/ Seva neliniștită-a cuvintelor: «Să fim comuniști de omenie!»”.

■ În *Poezie și adevăr existențial*, D. Micu se ocupă de lirica Mariei Banuș: „Fără a subestima însemnătatea cuvântului, poeta nu l-a cultivat niciodată ca atare. Efortul de a rosti adevăruri asupra existenței a prevalat în activitatea sa întotdeauna asupra aspectului ludic al actului de creație, fie că viza o experiență intimă de descoperire a lumii, fie că exprima un protest sau o adeziune de ordin social-istoric, fie că, precum în culegerile de poeme din ultimii ani, îmbină autoconfesia cu meditația generalizată. Căci asta delimitează etapa în care se găsește poezia Mariei Banuș, cam de la *Metamorfoze* încoace, de cea imediat anterioară. Extinderea meditației și, în același timp, subiectivizarea ei”.

■ Laurențiu Ulici recenzează *Două romane*. □ Corneliu Ștefanache, *Ziua uitării* (Eminescu, 1972): „Indecizia prozatorului, chiar de va fi fost un act involuntar, lasă impresia, în economia cărții și în arhitectura ei, că ține de o tehnică specială, practică cu bună știință; spun asta pentru că în mare, substanța romanului reclamă ea însăși o tehnică amestecată, așa de evidente sunt diferențele dintre secțiunile lui”. □ Platon Pardău, *Ore de dimineață* (C. R., 1972): „Cartea lui Platon Pardău e o radiografie a responsabilității comuniste în manifestările ei individuale, romanul consolidării conștiinței partinice și al vieții de partid, văzută, cum spuneam, de un scriitor care o trăiește. Scrisă curat, *Ore de dimineață* nu știu dacă e suficientă spre a impune un prozator, dar e sigur că ea rămâne, deocamdată, ca o insulă de literatură adevărată și valoroasă în creația autorului ei și unul dintre cele mai bune romane din ultimul timp”.

• [„**Cronica**”, nr. 4] Cu ocazia vizitei lui Nicolae Ceaușescu în municipiul și județul Iași, revista publică o poezie de întâmpinare semnată de George Lesnea și intitulată *Urare de bună venire: Fiți binevenit la Iași./ Pisc și suflet de vâpaie/ Ce-ndrumați ai țării pași:/ Ceaușescu Nicolae*. □ Zaharia Sângeorzan recenzează elogios volumul de *Portrete și opinii literare* (Albatros, 1972): „Criticul Liviu Călin este un fin analist care descoperă, într-un limbaj afectiv, deloc profesoral și rece, în fiecare operă, ideile fundamentale, spe-

cificul”. □ „Prin ce trăsături poate atrage atenția, în perspectivă universală, literatura română de astăzi?” se întreabă Const. Ciopraga în articolul intitulat *Perspective spre universal*, de la rubrica *Fragmentarium*, iar concluzia criticului este aceea că literaturii noastre contemporane „îi este specific, în ciuda dilemelor, acordul cu viața. Existența e concepută ca *participare*, ca sete de *absolut*, ca *sentiment patetic de continuitate*”. □ La rubrica *Debut*, schița *Pedeapsă* de Crina Dumitriu. □ Grupaj de versuri de Haralambie Țugui. □ Considerând că Ion Larian Postolache este mai degrabă cunoscut în calitate de traducător al *Imnurilor Vedice*, Adrian Beldean îi recenzează succint volumul de poezii originale, intitulat *Orații*, considerându-l un „pillatian convins”. □ R.[adu] Șt. M.[ihail] prezintă cel de al treilea volum de versuri al lui Ion Lotreanu, *Aici, lângă Carpați*: „Alegând forma fixă a sonetului, poetul adaugă un plus de noblețe sentimentelor sale patriotice, ceea ce conferă volumului o notă de aleasă sobrietate”. □ La rubrica *Premiere*, Const. Paiu, Victor Parhon și Ștefan Oprea semnează succinte cronici dramatice ale spectacolelor cu piesele: *O fată imposibilă* de Virgil Stoenescu (Teatrul „M. Eminescu” din Botoșani), *Casa care a fugit prin ușă* de Petru Vintilă (Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad), *Trei crai de la Răsărit* de B. P. Hasdeu (Teatrul de Stat din Arad) și *Hiroșima*, un spectacol de balet adaptat de Opera de stat din Iași după poemul *Surâsul Hiroșimei* de Eugen Jebeleanu. □ Horia Zilieru traduce, în colaborare cu Măthé Iulia două poezii din Garai Gábor. □ În *Ralea, estetician*, Mircea Mancaș se ocupă de *Prelegerile de estetică*, publicate la Minerva în 1972: „Gândirea lui M. Ralea în estetică implică – odată cu cunoașterea opiniilor consacrate – și accente originale, sclipiri ale propriei concepții, nu o dată temerară și inedită în rezolvările propuse”. □ Infirmând prejudecata conform căreia teatrul contemporan ar fi rămas în urmă, Mihai Nadin scrie succint, în articolul *Cu ochii spre dramaturgie*, despre piesele publicate integral sau fragmentar în ultima vreme în revista „Teatrul”: *Totul de la început* de B. Elvin („piesa de rezistență a rutinatului om de teatru”), *Ceea ce vine* de Iosif Naghiu, *Plecarea mea vremelnică* de George Genoiu, *Accidentul* de Al. Cornescu și *El, ea și ea* de Dorina Rădulescu. □ Ion Munteanu prezintă o filă de arhivă intuitivă *Vlahuță la Academie*, povestind cum, după respingeri succesive de la premiere a volumelor de nuvele (1887) și poezii (1888), la alegerea ca membru corespondent în 1893, scriitorul a refuzat onoarea, printr-o scrisoare acidă publicată în presă. □ N. Irimescu reține, pentru rubrica *Moment*, masa rotundă propusă de revista „Tribuna” pentru discutarea debutului în critică a trei aspiranți: Titus Moraru, Mircea Muthu și Aurel Sasu, de asemenea, culegerea *Florile Patriei*, prima de acest fel din Iași, ce cuprinde o selecție din cele mai bune poezii prezentate în ultima vreme la concursurile pionierești (cu o prefață de Aurel Leon), precum și bogatul sumar de poezie din recentul număr al revistei studențești „Alma Mater” din Iași.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 112] Număr special în 75 000 de exemplare, cu ocazia aniversării lui Ceaușescu – 55 de ani. □ Schița unui

portret *Nicolae Ceaușescu*- văzut de Mihnea Gheorghiu, ca într-un fel de legendă mioritică. „Odată, în cursul uneia din multele sale întâlniri cu oamenii de artă, un scriitor, invocând într-un fel ideea inaccesibilității marilor poeți în rândul maselor largi ale cititorilor, i-a pus această întrebare: – *Credeți dvs , tovarășe secretar general, că un țăran din Vrancea poate percepe integral Luceafărul lui Eminescu?*... Surprins de aceasta întrebare, pe chipul său s-a așternut o umbră de neplăcere... acum, altceva îl întristase pe Nicolae Ceaușescu în vorbirea poetului și anume introducerea în discuție a unui criteriu învechit. După acea clipă de răbdare, cumpănindu-și răspunsul ca pe o simplă vorbă de duh, el zise, întrebându-l zâmbind la rândul său, cu mirare, numai atât: – *De ce crezi dumneata că omul care a făcut Miorița nu poate înțelege Luceafărul?...*” □ *Săptămâna pe scurt*: la Tirana a apărut o culegere de momente și schițe sub titlul *Lanțul slăbiciunilor*, prima traducere a operelor lui Caragiale în albaneză, iar directorul Bibliotecii române din New York, prof. Dan Grigorescu, a ținut o Conferință la Societatea Americană de Istorie a Culturii, cu tema *România azi – împliniri și perspective*. □ Poemul *Combustii comuniste* de Virgil Teodorescu. □ E. Manu punctează necesitatea retipăririi „originalei și impulsivei” autobiografii *O viață de om – așa cum a fost* de Nicolae Iorga, apariție îngrijită de Sanda și Valeriu Râpeanu, „până acum cea mai bună ediție a unei opere de Iorga”. „Demonstrația lui V. Râpeanu este exegetică, iar afirmația că avem de-a face cu o capodoperă a literaturii române e convingătoare... V. Râpeanu a căutat să surprindă în studiul introductiv un scurt istoric al memorialisticii noastre literare, de la cronicari la Ghica, Alecsandri și la memorialiștii *Junimii* (inclusiv *Jurnalul* lui Maiorescu).” □ Mircea Damian scrie despre antologia *Inimi fierbinți* (proze scurte, schițe, povestiri) de la Ed. Militară, sub îngrijirea lui Mircea Radina, cu o prefață de Dumitru Rădulescu (redactor șef al publicației „Viață militară”), adunând texte publicate în „Viața militară” de L. Fulga, Fănuș Neagu, Nicolae Tăutu, Ion Lotreanu, Ion Aramă, Dan Mutașcu. □ Dinu Săraru, în cronică *A două față a medaliei*, se oprește la revenirea lui I.D. Sârbu (în 1973 secretar literar la „Naționalul” craiovean) în actualitatea dramaturgică, prin două piese, cea omonimă și o alta la Teatru Tv, *Întoarcerea tatălui risipitor* (după un debut mai puțin convingător cu *Arca bunei speranțe*). „Adevărul despre erorile unor raporturi umane în societatea noastră, iată, mai ales, mobilul conflictului care structurează drama lui Sârbu [...] dacă e ceva care să ne convingă în *A două față a medaliei*, că avem de-a face cu un dramaturg de mare clasă, ei bine, aceasta este arta de a construi tipuri și caractere de o rară autenticitate, în sfârșit, arta unor replici de o mare frumusețe literară, expresie, în aceeași vreme, a faptului că I.D. Sârbu este elevul unui filosof-poet, Blaga, și că el însuși este un poet și un filosof.” □ Se semnalează, în cronică tv a Ilenei Colomieț, lansarea cu succes a *Revistei literare TV*, o emisiune de Adrian Păunescu, în fiecare luni, pe programul 1 al TVR.

27 ianuarie

● [„Scânteia”, nr. 9402] Citim pe frontispiciu: *Ieri, țara întreagă a sărbătorit a 55-a aniversare a zilei de naștere a secretarului general al partidului.*

■ Numărul stă sub semnul conferirii titlului Doctor Honoris Causa lui Nicolae Ceaușescu de către Senatul Universității din București, conferit „pentru merite excepționale în lupta de eliberare socială și națională a poporului român, în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, pentru contribuția deosebită la întărirea Partidului Comunist Român și creșterea rolului său de forță politică conducătoare a societății, la dezvoltarea și îmbogățirea gândirii marxist-leniniste și practicii revoluționare, pentru rodnică activitate consacrată afirmării României în viața internațională, dezvoltării relațiilor sale cu țările socialiste, cu celelalte state ale lumii, întăririi unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, triumful cauzei păcii și colaborării în întreaga lume”. Semnătura: „Comisia superioară de diplome din Republica Socialistă România confirmă hotărârea Universității din București. Președintele Comisiei superioare de diplome Paul Niculescu-Mizil, Rectorul Universității George Ciucu”. □ Citim și reportajul despre *Solemnitatea decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București și Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu.* ■ Sub titlul *Omagiu la aniversare* citim: □ Poezii semnate de: Mihai Negulescu (*Darul nostru*), Victor Tulbure (*Ștafetă-steag*), Al. Andrițoiu (*Partidul, Ceaușescu, România*). □ Felicitări semnate de: Acad. Ștefan Milcu, *Mărturia stimei și afecțiunii*, acad. Remus Răduleț, *Operă ce va străluci întotdeauna*, Radu Litan, *Suflet din sufletul neamului nostru*, Radu Beligan, *Meritul de excepție al unei gândiri creatoare*, Ion Spătărelu, *Îndrumările – ca sămânța bună*, Dr. Vasile Tomescu, *Din inima mereu tânără*, Ioan Grigorescu, *Dreptatea a ieșit la lumină*.

● [„Flacăra”, nr. 5] Henri Wald publică eseul *Originalitate*. □ În *Film*, Magda Mihăilescu prezintă *Zestrea*, scenariul de Paul Everac, ce „lărgeste nucleul filmelor noastre de «azi», nucleu agonisit atât de anevoie, și nu mi se pare lipst de interes să reamintim contribuția unor scriitori la dobândirea unui spor de autenticitate umană și artistică: Petru Popescu, «Drum în penumbră», Ioan Grigorescu, «Explozia»”. □ În *Literare*, Valeriu Cristea prezintă volumul lui Florin Mugur, *Aproape noiembrie* (Albatros). □ În *Carnet teatral*, Sanda Faur publică două cronici dramatice: *Fii cuminte, Cristofor!* de Aurel Baranga (Teatrul „Ion Vasilescu”) și *Femeia fericită* de Corneliu Leu (Teatrul „G. Bacovia” din Bacău). □ În *Flacăra Actualitate*, M. Mârza prezintă un *Omagiu* dedicat lui F. Brunea-Fox. □ În *Memento*, *Carte se face o trecere în revistă a ultimelor apariții de la Univers: Tristele și Ponticele* de Ovidiu („Teodor Naum, care semnează și prefața, s-a străduit, după propria-i mărturisire, să prezinte o traducere «care să redea caracterele esențiale ale poeziei ovidiene din cele două culegeri de elegii»”), *Spațiu continuu* de Irina Mavrodin, „eseuri

despre literatura franceză”, *În tranșeele Stalingradului* de V. Nekrasov (traducere de Al. Philippide și T. Berindei), *Iuncherii* de A. Kuprin, *Versuri* de Ivan Bunin (traducere de Ștefan Aug. Doinaș și Igor Blockk). □ În *Memento, Cinema* se anunță aniversarea de 10 ani de la apariția revistei Cinema. □ La rubrica *Memento*, secțiunea *Teatru*, sunt prezentate piesele *Valentin și Valentina* de M. Roșcin (Teatrul tineretului din Piatra Neamț) și *Sora cea mare* de A.M. Volodin (Teatrul dramatic „G. Bacovia” din Bacău). □ La rubrica *Memento*, secțiunea *Tv, Literatură*: „într-o viziune radical și fericit revizuită, *Revista literară Tv*, purtând girul poetului și ziaristului Adrian Păunescu, ne propune un sumar bogat, divers, atractiv”.

●[„**Lucafărul**”, nr. 4] Ov. S Crohmălniceanu, Valeriu Râpeanu, Ben Corlaci, Arnold Husser dedică articole aniversării lui Nicolae Ceaușescu, în timp ce sunt publicate versuri cu caracter propagandistic de Ion Brad și Violeta Zamfirescu. ■ Numărul este dedicat „debutantului”. □ Alexandru Ivasiuc vorbește despre *Soarta debutantului*: „Societatea noastră permite artiștilor o mai repede ascensiune, o ardere de etape, un fel de viață cu multe avantaje. E bine că e așa, dar acest lucru atrage mulți veleitari care altfel s-ar fi făcut negustori de brânză de mare anvergură...”. □ Lucian Raicu are în vedere problematica *Scriitorului tânăr și criticii*: „Criticul trebuie să rămână contemporanul de spirit al celor mai tineri scriitori și această tinerete spirituală, să nu avem nicio îndoială, constituie și partea rezistentă a operelor sale consacrate marilor vârfuri, gloriilor sigure ale literaturii”. □ Mihai Beniuc scrie despre *Exigență și receptivitate*: „Talentul singur nu ajunge. Se mai cere acel daimonion de care vorbeau anticii și care nu te lasă să dormi”. □ Alexandru George, în *Care este momentul definirii?*, lămurește confuzia în vederea definirii talentului: „fiind un simplu nume pentru o facultate care, oricât ne-ar ajuta să ne descurcăm când facem fraze, rămâne una cu desăvârșire nelămurită”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează *Măreția frigului* (Junimea, 1972), de Nichita Stănescu: „aspiră să cuprindă și să reevalueze nu puține dintre motivele tematice și formulele stilistice care se bucură de o circulație constantă în întreaga poezie a lui Nichita Stănescu”. ■ Ilie Constantin îl are în vedere pe Florin Mugur cu *Aproape noiembrie* (Albatros, 1972): „Florin Mugur, unul dintre poeții reputați și substanțiali ai generației sale [...] obține cu *Aproape noiembrie* adeziunea prin «simpatie», deci prin simțire laolaltă, a cititorului sensibil”. ■ Mircea Iorgulescu scrie despre *Ziua uitării* (Eminescu, 1972), de Corneliu Ștefanache: „Dacă «repetiția» și «monotonia» izbitoare a romanelor lui Corneliu Ștefanache, departe de a fi o insuficiență, au rolul de a fixa și de a preciza un particular univers romanesc, a cărui notă distinctă este dată de un inconformism structural, stins însă și supus unui proces de interiorizare, schimbarea de tehnică din *Ziua uitării* aduce o superioară cursivitate narativă și un dinamism altădată aproape absent”. □ Laudă *Călătoriile lui Sindbad Marinarul* și recenzează *Ochiul lui Zamolxe*, ambele apărute la Albatros în

1972, de Dan Mutașcu: „Principala însușire a poetului este plasticitatea imagistică, întemeiată pe asociații nu atât violente, cât neobișnuite, savante și rare și a cărei superioară expresie este viziunea fundamental «estetă»”. ■ Vasile Florescu aduce în discuție *Problemele de bază ale literaturii române vechi*, de I. C. Chițimia (Ed. Academiei, 1972): „literatura veche poate fi și «obiect de simțire», nu numai de «înțelegere», cum socotea un alt ilustru detractor al ei, Eugen Lovinescu”. ■ Mihail Petroveanu revine asupra *Esteticii* lui Lukács: „Extinzând în asemenea măsură aria realismului și a principiului mimetic, ajungem să confundăm arta, literatura majoră, satisfăcând optim definiția Lukácsiană a esteticului (sinteză antropomorfizantă a subiectivului cu obiectivul), dar de oriunde și oricând, cu mimesisul”. ■ Adrian Anghelescu scrie despre *O istorie vie a literaturii franceze de azi*: „Având ca fundament o concepție critică pentru care – așa cum arată Valeriu Râpeanu în prefața cărții – «arta nu-i nici joc gratuit, nici cuvinte goale de sens, nici abdicarea de la principiile morale, ci înseamnă demnitate, aspirație spre libertate, împlinire spirituală, lecție de energie și vitalitate», această ierarhie de valori pe care o propune Pierre de Boisdeffre în *Istoria...* sa oferă o imagine vie, coerentă și sistematică asupra literaturii franceze de azi”. ■ Edgar Papu abordează subiectul *Tinerilor și vârstnicilor*: „Ceea ce desconsider este numai pretenția de exclusivitate a unei atare orientări poetice, precum și disprețul pentru orice altceva”. ■ Stephan Roll îi aduce un omagiu lui Filip Brauner în *F. Brunea-Fox, castelan al stilului*: „Cultura lui nu este una oarecare, ci de rafal de deasupra”. ■ Este publicat un fragment din *Pavilionul de aur*, de Yujio Misima, în traducerea lui Sorin Titel: „Adevăratul erou al romanului este însă Pavilionul de Aur, frumusețea sa răscolitoare și în cele din urmă, în ciuda oricărui incendiu, nemuritoare”.

28 ianuarie

● [„Scânteia”, nr. 9403] Și acest număr stă sub semnul *Aniversării a 55 de ani de viață și a patru decenii de activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu*. Printre altele citim și *Omagiul adus de oamenii de știință, artă și cultură conducătorului iubit*: „Împărtășind simțămintele de însuflețită dragoste, prețuire și recunoștință cu care întregul popor sărbătorește pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Consiliului de Stat, la aniversarea a 55 de ani de viață și 40 de ani de activitate în mișcarea muncitorească și în rândurile partidului oamenii de știință, artă și cultură l-au omagiat, sămbătă, pe conducătorul iubit al partidului și statului nostru, în cadrul dejunului oferit de Comitetul Central al Partidului Comunist Român. Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri, cu prilejul conferirii titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București, eveniment primit cu deosebită satisfacție de intelectualitatea românească, de întreaga noastră națiune. La dejun au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ion Gheorghe Maurer,

Manea Mănescu, Paul Niculescu-Mizil, Gheorghe Pană, Virgil Trofin, Ilie Verdeț, membri și membri supleanți ai Comitetului Executiv, secretarii C.C. al P.C.R., împreună cu soțiile. În marea sală de recepții a Consiliului de Miniștri se aflau rectorii institutelor de învățământ superior din București și din țară, membri ai senatului Universității din Capitală, președinții Academiei Republicii Socialiste România, Academiei de științe sociale și politice, Academiei de științe agricole și silvice, Academiei de științe medicale, membri ai conducerii Ministerului Educației și Învățământului, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, academicieni și alți reputați savanți, profesori universitari, reprezentanți ai unor importante institute de cercetare, scriitori, muzicieni și artiști plastici, slujitori ai teatrului și cinematografului, ziariști – intelectuali din toate generațiile, care își consacră talentul, pasiunea și întreaga putere de creație înfloririi culturii noastre socialiste, afirmării ei în lume”: Dintre alocuțiuni, reținem: □ Cuvântul lui Virgil Teodorescu: „Scriitorii României Socialiste – a spus în toastul său Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii scriitorilor – elogiază în persoana domniei voastre pe strălucitul călăuzitor și deschizător de drum în arta și literatura României revoluționare, pe omul care, respingând tot ce este vechi, inert, impracticabil, favorizează apariția și dezvoltarea germenilor noului, stimulând și susținând, în calitatea domniei voastre de conducător al partidului și al statului, o literatură și o artă care se înfățișeze viața în toată complexitatea ei, cu toate frământările și contradicțiile ei, o literatură strâns legată de viața și năzuințele poporului, și care să contribuie la afirmarea valorilor morale noi, a umanismului socialist, a principiilor de existență socialiste și comuniste. [...] Personalitatea, viața și activitatea domniei voastre constituie, pentru noi, scriitorii, un exemplu și un permanent îndemn de a face din scrierile noastre chemare patetică. Să trăiți, mult stimate și mult iubite tovarășe Ceaușescu, mulți ani cu sănătate și bucurie, alături de cei dragi!”. □ Cuvântul lui Horia Lovinescu: „Îngăduiți-mi – a spus dramaturgul Horia Lovinescu – ca în numele oamenilor de teatru, scriitori, regizori, actori, al tuturor celor ce au găsit în această profesiune artistică o nouă dimensiune morală datorită îndemnurilor domniei voastre, să vă urez un fierbinte «La mulți ani!». [...] Cu prilejul aniversării de 55 de ani a domniei voastre, mi-ar plăcea să urez ca această epocă să se numească «Secolul Ceaușescu». Mărturisindu-vă recunoștința noastră pentru acest sentiment de demnitate și răspundere majoră pe care ni le-ați însuflat, vă asigurăm, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, că vom depune toate strădaniile pentru ca, potrivit îndemnurilor domniei voastre, teatrul românesc să devină din ce în ce mai mult o tribună a conștiințelor angajate în opera de construire a României socialiste și să contribuie la făurirea omului nou. Pentru că modelul acestui om nou, spre care trebuie să tindem cu toată tăria, e înfăptuit, îl avem în fața noastră. El se cheamă Nicolae Ceaușescu”. □ Ziarul publică și *Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu*, rostit cu această ocazie.

30 ianuarie

• [„Munca”, nr. 7838] În *Agenda cotidiană* revista anunță premiera filmului „Nunta de piatră”.

• [„Scânteia”, nr. 9405] Ziarul comemorează *Trei decenii de la apariția primului număr al ziarului „România liberă”* cu un text nesemnat, intitulat *O tribună de luptă a partidului pentru o Românie independentă, democratică și prosperă*: „Cu prilejul celei de-a 30-a aniversări, «Scânteia» adresează colectivului redacțional și tehnic al ziarului «România liberă», tuturor colaboratorilor săi, calde felicitări și urări de noi succese în activitatea lor pusă în slujba partidului, a poporului, a înfloririi patriei socialiste, a cauzei generale a socialismului și păcii”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 2] Const. Ciopraga semnează textul *Despre reprezentarea tragicului (I)*: „Convertirea morții, din realitatea concretă, într-o atitudine existențială de aspect senin, într-o idee, este biruința unei inteligențe deschise, obișnuită să abstractizeze în funcție de anumite norme și, implicit, un Weltanschauung. Conștiința ajunge la un fel de eliberare, nu pe cale religioasă, nu prin alchimie spirituală, ci prin expansiune în natură, finalul fiind în același timp (prin «nuntire») proiecția, mai exact enunțul unui nou ciclu”. ■ Petru Eugen Gora consemnează *O convorbire cu Mircea Radu Iacoban*: „-Cum e munca de editor? – Din multe puncte de vedere îmi place, dintr-un singur punct de vedere mă deranjează. Lucrând mult în presă, mai ales în presa vorbită, la Radio, m-am obișnuit cu alte ritmuri. De la o emisiune Radio sau TV, pe care acum o faci și acum ajunge la ascultător, de la o revistă, pe care azi o concepi și peste circa cinci zile e la cititor, până la munca de editor, unde o carte o gândești astăzi și apare peste un an și jumătate – este foarte mult. Între bucurii, aș pomeni-o în primul rând pe aceea (nu e o complezență, te asigur) de a lucra la o editură care reînnoadă un fir, într-un oraș unde se tipăresc cărți încă din 1643, oraș în care, la un moment dat, s-a fost creat un hiatus în activitatea editorială. Fiecare carte te bucură. N-am răbdare s-aștept exemplarele de semnal, mă duc la tipografie și-mi broșez singur câte un volum, îi lipsesc singur coperta, o tai singur la mașina de tăiat (m-am calificat la locul de muncă!), o răsfoiesc și, cum îți spuneam, mă bucur. – *Spune-mi, te rog, care zici că este până acum cartea ta «fundamentală» sau, cum să-i zicem?, cartea ta temeinică?* – Cartea în care cred se numește *O mască în plus*. A trecut aproape neobservată de critică la vremea ei. Mă bucur că începe acum să fie luată în discuție. Țin la ea. Restul, onest, să zic așa... Cu unele, într-un fel m-am jucat. Mi-a apărut acum, de pildă, o carte intitulată *Altfel despre sport...* – *Fănuș Neagu, în cartea lui recentă merge pe ideea principală că el scrie despre sport pentru că vede în aceasta o întoarcere la copilărie. Tu de ce te ocupi așa avid de sport?* – Scriu despre sport pentru că aș vrea să readuc sportul acolo unde consider că s-ar cuveni să fie. Cu cât a crescut interesul pentru sport ... exact în aceeași măsură s-a produs și depărtarea noastră de stadioane. Între noi și sport

s-a interpus ecranul televizorului. Cartea mea reprezintă o pledoarie pentru întoarcerea către adevăratul sport. Pe făcute. – *Aș vrea să știu, pe critică nu ești supărat că nu te «ratifică» unanim?* – Nu. Critica are dreptate. Pentru că până la această oră eu nu am dat ceea ce consider că aș putea da. Am scris și mi s-au jucat două piese de teatru, de al căror prea roz final nu-s mulțumit. O altă piesă, *Stress*, se află în curs de definitivare. – *Te deranjează cumva că stai în provincie?* – Nu mai este pentru mine un handicap că stau în provincie. Pentru a scrie, Iașul e de preferat oricărui loc din țara asta. – *La editură ai mai multe manuscrise dacă ai putea publica, sau dimpotrivă?* – Putem publica circa 10 la sută din ofertele ce ne sunt adresate, până în 1980. Am eșalonat de aceea multe cărți, dându-le termene ca 1977, 1978... Mă-ntreb care e scriitorul care acceptă să-și vadă tipărit romanul în 1978, dar mai ales care e omul de știință ce poate aștepta până atunci, când se știe că-n știință... În două domenii avem la Iași un potențial apreciabil, cam neglijat până acum: medicina și sistemul științelor sociale. În total, vrem să publicăm cam 100 de cărți pe an, din care jumătate beletristică”. ■ Adrian Isac semnalează: *Riscurile „realismului psihologic”*: „Articolul Danei Dumitriu intitulat *Realismul psihologic*, apărut în «România literară» (nr. 45/1972), a înregistrat deja două reacții în presă după câteva săptămâni mai târziu (Dumitru Bălăeț, *Realismul și falsele opoziții*, «Contemporanul» nr. 48 și *Discutând realismul*, «Cronica» nr. 50). Mă miră că Dana Dumitriu nu a răspuns, cel puțin până acum, deoarece integritatea ideii sale a fost în modul cel mai serios zdruncinată. [...] A susține că realismul, chiar dacă e psihologic, apare prin ruptura de realitatea obiectivă, înseamnă a susține una din cele mari ineptii pe care literatura critică a putut să le emită. Separarea categorică a realismului psihologic de orice interferență cu realitatea obiectivă... și a cere în numele realismului, sondarea haotică în abisurile spiritului este o operație care sfidează toate contribuțiile efective valoroase în definirea termenului de realism”. ■ Daniel Dimitriu recenzează două volume de versuri. □ Primul aparține lui Ovidiu Genaru, *Patimile după Bacovia*: „[...] în volum găsim puține nostalgii compensatoare. Ca simbol al purității, copilăria revine cel mai adesea, singura aptă, prin inconștientă de a stârni curiozități, de a trezi pasiuni, de a crea iluzii. Poate că tocmai acest gen de nostalgii conduc la ideea că avem de-a face cu un poet sentimental, dar de fapt ele exprimă una din multiplele ipostaze”. □ Al doilea este semnat de Dan Mutașcu, *Ochiul lui Zamolxe*: „În ciuda evocărilor pline de nostalgie, Dan Mutașcu este mai puțin un contemplativ și mai mult un speculativ. *Ochiul lui Zamolxe* este în foarte mică măsură o evocare, în esență avem de a face cu o apologie elaborată, cu refacerea mitului în virtutea unei viziuni personale, de o accentuată factură intelectuală. În plus, figura lui Zamolxe este trecută printr-o baie de calofilie balcanică, ceea ce indică originalitate și, în alt sens, consecvență”. ■ De critica prozei se ocupă George Pruteanu. □ Nicolae Țațomir: „*Manuscrisul de la Marrakech* relatează trăirile și gândurile unui student în

medicină română la Paris în anii '37 în care proliferarea fascismului devine violentă și obsedantă. [...] Nicolae Țațomir a dorit să realizeze romanul unei generații pierdute, aceea al cărui destin a fost tragic întretăiat de demența sub semnul zvasticii și de urgia celor șase ani”. ■ Al. Dobrescu prezintă studiul lui S. Damian, *Fals tratat despre psihologia succesului*: „S-a văzut, cred, din cele de mai sus că S. Damian excelează la extreme: în comentariile de amănunt și în formulările ultragenerale. Așa se și explică de ce un articol ca *Elemente de fundal*, inclus în secțiunea de analize a *Falsului tratat*, nu aduce nici măcar un singur citat în sprijinul suitei de afirmații... După cum tot astfel se explică și reușita *Fizionomiilor* care dau greutate aceluiași *Fals tratat*. Dar ele nu sunt critică literară, ci – mai degrabă – beletristică, S. Damian făcând o neașteptată dovadă a aptitudinilor de prozator”. ■ Ștefan Avădanei, în *Contradicțiile eseului*, se referă la *Eseurile* Virginiei Woolf: „Suntem totdeauna tentați de ideea, că cea mai mare parte neîntemeiată, probabil, că orice critic sau eseuist își justifică în scrierile de acest gen proiectele, ambițiile sau realizările literare propriu-zise. Virginia Woolf se încadrează, acestei categorii de scriitori, însă geniul ei creator este atât de sofisticat încât atunci când face critica criticii își apără pozițiile de critic, ea fiind de fapt romancier prin excelență”.

31 ianuarie

● [„Scânteia”, nr. 9406] Aflăm că *Ieri, la Consiliul de Stat, Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmănat ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” clasa I conferit ziarului „România liberă” cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la apariția primului număr. Apare și Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu.* ■ Prof. univ. Al. Dima semnează *Rigori ale eticii cercetării literare*: „Ne vom referi astfel, mai întâi, la atitudinea acelei părți a criticii care elogiază producții literare ce eludează marile obiective ale tematicii actuale, marile realizări ale orânduirii noastre, substituindu-le pedante și îndelungi analize psihologice cu scop în sine sau ridicând aparent răscolitoare «probleme existențialiste» în consonanță cu anume mode de prin alte părți. Se produce, în acest caz, de fapt, o răsturnare de finalități înlocuindu-se preocupările majore cu minuscule îndeletniciri de însemnătate cu totul secundară. Se asociază acestei mentalități utilizarea insistență a unui stil alambicat menit nu să comunice idei și sentimente, ci – dimpotrivă -, să le ascundă sau să le acopere. În aceeași matcă se așază și tendința unora dintre critici de a estompa aspectele negative ale fenomenului literar analizat. Intervine aici, câteodată, crearea pe lângă unele reviste sau instituții de cercetare a unor cercuri închise primenirilor din afară și care întonează imnuri de laudă doar celor care aparțin cercurilor respective. Ni se pare apoi că, printre deficiențele cercetării literare care trebuie combătute, se situează și înclinația unor critici de a nu respecta operele despre care vorbesc, în textele lor autentice, redactate de autori după voința lor. [...] Nu credem, de asemenea, că istoriile literare autentice ar putea fi vreodată identificate cu sim-

ple compilații sau parafrazări ale unor respectabile lucrări anterioare. Se vorbește, de la un timp tot mai frecvent, despre necesitatea sintezelor, fapt de sigur îmbucurător, dar ne întâmpină – din păcate – cazuri în care așa-numitele «sinteze» nu sunt acoperite de nici un fel de analize prealabile de autori, opere sau culegeri care să fi fost aprofundate mai înainte. [...] Ne surprinde, alteori, o anume tendință de impunere a «autorității» cu orice preț prin simple afirmații categorice fără acoperire de argumente. Ni se spune, pur și simplu, că problema x nu se poate soluționa decât în felul dorit de criticul în cauză, orice altă ipoteză nemaifiind accesibilă. Încep să apară, cu acest prilej, «chestiuni închise» o dată pentru totdeauna, ceea ce nu corespunde firește spiritului în continuă efervescență al cercetării”.

• [„Viața studentească”, nr. 4] Cu ocazia aniversării tovarășului Ceaușescu – 55 de ani, i se decernează și titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din București (din comisia decidentă fac parte, printre alții, acad. Iorgu Iordan, prof. Constantin Daicoviciu, Miron Nicolescu, președintele Academiei – dar și Președintele Comisiei superioare de diplome, Paul Niculescu-Mizil). □ Îi dedică versuri cu acest prilej Nicolae Dan Frunteletă, *Ceaușescu și studenții* („Cuvântul Ceaușescu înseamnă astăzi/ tot ce se mișcă și devine-n țară/ Și vârsta noastră, floare a Almei Mater/ Și tot ce îndrăznim întâia oară”.) și Corneliu Ostahie, *Ceaușescu*.

[IANUARIE]

• [„Amfiteatru”, An VIII, nr. 1 (85); Revistă literară și artistică editată de Uniunea Asociațiilor Studențești din România; Format tipografic A3, apariție lunară, 32 de pagini; Redacția: conf. univ. dr. Gheorghe Achiței (redactor șef); Grigore Arbore; Ana Blandiana; Simelia Bron; Adrian Dohotaru (redactor șef adjunct); Ștefan Iureș; Aura Matei Săvulescu] Lucian Hanu îi anunță și îi enumeră pe cei doisprezece autori premiați de Uniunea Tineretului Comunist pe data de 30 decembrie 1972, „un act politic”, dintre care nu lipsesc: Adrian Păunescu – *Istoria unei secunde*, Virgil Duda – *Catedrala*; Ion Pop – *Avangardismul poetic românesc*; Gabriela Melinescu – *Îngânarea lumii*; Voicu Bugariu – *Vocile vikingilor*; Valentin Hossu-Longin – *Țara lotrului*; A.I. Zăinescu – *Tinerii*. ■ Marcel Pop-Corniș umple două pagini despre ceea ce înseamnă *Actul critic: hermeneutică sau erotică a artei* și în care sunt antologați critici români și gândirea lor despre menirea criticii, începând cu E. Lovinescu, G. Călinescu și Tudor Vianu, continuând cu D. Micu, N. Balotă, Ion Vlad, Marin Mincu, Nicolae Manolescu, Vlad Sorianu, Voicu Bugariu, L. Ulici, M. Ungheanu, nuanțările între diferitele idei care marchează fondul ideatic și obsesiile criticii făcându-se cu dezinvoltură: delimitare între foiletoniști și universitari, de fapt, între critica artistică și cea profesorală; critica devine subiect de literatură; critica actuală se confundă tot mai mult cu ideologia; încercarea de sincronizare cu progresele realizate în alte

sfere ale cercetării științifice o transformă într-o specie hibridă; transformarea criticii într-un fel de confesiune entuziastă a jubilației față de literatură; necesitatea unei critici de afirmație, ea fiind prin natura ei „construcție și entuziasm”; hermeneutica care, în postura de metodă centraă a criticii, ambiționează să devină „glosă metafizică”; critica – o formă de iubire față de cărți etc. ■ Ana Blandiana pledează în eseu ei pentru „un almanah literar echilibrat” care „trebuie să aibă un ritm armonios și un ton unic” (tableta *Almanahul literar*). ■ Marian Popa iese din sfera studiilor despre comic și comentează volumul profesorului Gheorghe Achiței, *Ce se va întâmpla mâine?*, „prima abordare marxistă quasi-completă a fenomenelor și tendințelor caracteristice artelor vizuale din întreaga lume, operație executată cu calm, rigoare și perspicacitate” (articolul *Un examen al fenomenului estetic contemporan*). ■ Al. Ronai selectează din caietul inedit al lui Maiorescu cinci însemnări semnificative pentru descrierea formării lui intelectuale, la rubrica „inedite”, într-un articol cu titlul *Scrisori de album semnate de Titu Maiorescu*. □ Povestire, *Onomastica*, de Paul Strepol. Poezie de George Vrânceanu, Dan Verona, Ștefan Dumitrescu. Ilustrații cu picturi de Alexandru Ciucurencu căruia Theodor Redlow îi dedică un articol intitulat *Alexandru Ciucurencu și virtuțile culorii*. ■ Un interviu al lui Ștefan Iureș cu Marcel Iancu, aflat (în momentul interviuării) la vârsta de 77 de ani, un pictor situat în primele linii ale mișcării de avangardă, dadaismul; din acest interviu ne oprim asupra unor întrebări și răspunsuri semnificative: „– Cum ați vrea să contribuiți, în beneficiul cititorilor din România, la elaborarea unei definiții a lui Dada? – De definiții nu poate fi vorba, dar aș încerca [...] să-i evoc în câteva rânduri pe câțiva dintre cei ce au însuflețit și au înnobilit cu substanța lor umană și artistică efervescența Dada. [...] Să încep cu Jean Arp, coleg puțin mai vârstnic, pe care îl consider profetul generației mele. [...] Natura simplă, sănătoasă, în felul lui Brâncuși, Arp era un suflet de copil, cu un mod de a percepe lucrurile, de a medita asupra lor, nespuse de uman, nealterat. [...] Tristan Tzara, alt prieten și coleg de universitate, unde făcea studii de literatură, a adâncit aceeași idee de bază... : că artistul nu ar fi un privilegiat, un snob estetizant]. Pentru a putea să-și găsească un loc între oameni, arta trebuie gândită cu a mic, nu cu A. La o parte cu ambițiile și vanitățile, jos cu complicarea, ultrafinarea, sofisticarea umanului, drum liber unei arte pentru toți.– Și rezultatul a fost...? – Paradoxal: o artă abstractă. Căci, ziceam noi, toate atributele unei educații care deprind omul să-și falsifice adevărata natură, ca și toate trucerile învățate prin academii de ucenicii școlilor de artă sunt la fel de inutile. Omul trebuie să învețe, cu modestie, de la cei simpli”. ■ Natalia Seleșteanu traduce din volumul *Art, affluence and alienation* al autorului englez Roy McMullen un stufos fragment intitulat *Estetica abundenței*.

• [„Argeș”, An VIII, nr. 1 (80); Publicație editată de Comitetul județean pentru cultură și artă Argeș; Format tipografic A2, 20 de pagini,

lunar; Colegiul redacțional: Redactor șef: Gheorghe Tomozei, Redactori șefi adjuncți Florin Mugur, Al. Cerna-Rădulescu, Colegiul de redacție: ing. Gh. Constantinescu, Constantin Dinischiotu, ing. Mihai Dumitru, V. Firoiu, Constantin Ioniță, ing. Nicolae Păunescu, Augustin Z. N. Pop, ing. Costache Sava, Gheorghe Stănculescu, ing. Nicolae Țilivea, I. Gh. Vrăneanțu] Romul Munteanu consemnează o apariție editorială de excepție, și anume cartea lui Eugen Jebeleanu intitulată *Hanibal*, în care discută poeziile prin intermediul valențelor temporale pe care le creează, prin ideea de eternitate și reconstituire a trecutului. De asemenea, Ana Blandiana insistă pe caracterul temelor metafizice prezente în acest volum de versuri. ■ *Cronica literară*: M. Iorgulescu recenzează cartea lui Al. Piru, *Varia*, care adună lalolaltă articole, eseuri, diferite scrieri, considerând apariția volumului un exemplu de erudiție ■ Dana Dumitrescu comentează *Cartea de proză*: Florin Mugur (*Aproape noiembrie*, Albatros) și Emil Bunea (*Am lăsat iarba să crească*, Dacia) □ Sunt redată poezii de Viola Vancea (*Alb, Aproape, Castel vegetal*) ■ Petru Mihai Gorcea comentează în secțiunea *Arta prozatorilor români* cartea lui Petru Popescu – *Prins* – observând tema singurătății și filtrul subiectivității drept coordonate care fundamentează volumul. ■ Petru Vintilă efectuează o *Cronologie eminesciană. Anul când s-a stins Luceafărul* (1889) ■ Apare, sub egida revistei „Argeș”, o carte poezii de George Alboiu (*Imnul soarelui*) ■ Secțiunea *Eseu*: Luiza Petre discută despre modernitatea formală, behaviorism și omul *naturans* în V. Voiculescu și modernitatea unor structuri epice. □ Sunt redată poezii de Ion Sofia-Manolescu ■ Mihai Ilovici despre *Un episod din viața lui Camil Petrescu*: „Acesta era Camil în intimitate: iubea ființele vii, cărțile și mă îndemna în scrisori să nu fiu leneșă, să-mi scriu notele de călătorie, că altfel mă pedepsește obligându-mă să-i cânt o oră la pian”. (Lia Romașcu) □ *Tineri poeți argeșeni*: Nicolae Coman, Eugen Pelin, Gheorghe Matei □ Sunt redată poezii de Camil Baltazar, Mihail Sabin, George Buzinovski.

●[„Astra”, an VIII, nr. 1 (80); Lunar politic-social-cultural editat de către Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Brașov; format tipografic A 3, 20 pagini; redactor șef: Dan Tărchilă] Rubrica *Sens* găzduiește o analiză a volumului *Hanibal*, al lui Eugen Jebeleanu, apărut la C.R. în 1971, analiză intitulată *Durerea spiritului*. Socotită o „parabolă pilduitoare” care utilizează toate nivelurile textului, inclusiv pe cel grafologic, pentru a transmite un sens ultim, scriitura poetică ascultă de algoritmul semantic sau de „mecanismul propriu al constituirii sensului poetic” pe care îl construiește Jebeleanu, surprins în ipostaza unui contemplator avizat al lumii și al sensurilor ei, care înțelege să nu „cedeze în fața niciunui cataclism moral”. În acest mod, la scara istoriei, se poate spune că „orice asalt de brutalitate și teroare s-a irosit în van”. ■ În rubrica intitulată *Caiet*, A.I. Brumaru analizează *Universul heraldic* din *Caietele Princepelui*, apărute la Dacia, în 1971, pornind

de la ideea existenței unei legături specifice între roman și *Caiete* – acestea din urmă menite să „realizeze o mediere” de semnificație, căci „au ceva de critică și interpretare, permițând romanului a se vedea pe sine”. *Caietele* ating, în acest fel, o funcție specială a criticii, care „îngăduie operei să se autocontemple descoperindu-se ea însăși” și care deschide lectura romanului spre o nouă perspectivă – aceea în care o „heraldică a spiritului” se îmbină cu un „univers heraldic”, ambele având la bază „cercetarea lexicului rar, caracteristic doctri- nelor esoterice și folclorului”. ■ Într-un articol distinct, intitulat *Caietele Prin- cipelui*, Adrian Beldeanu propune o abordare care pornește de la subtitlul *Jurnal de creație* și care, deși adăugat de cel care îngrijise ediția, acoperă în mod corect specificitatea acestui prim volum al *Caietelor principelui*. Afir- mând că a putut vedea multe dintre cele peste 4000 de pagini ale manuscrisu- lui, Adrian Beldeanu crede că avem de-a face cu un „roman deghizat”, cu- prinzând „capitolele unei vaste călătorii” spirituale, un roman „de o construcție stranie, totalitar modernă”, cuprinzând un material „scris egal, cu forță de pro- pensie lirică și cu informația calculat distribuită, închipuind o construcție de tipul numerelor perfecte”. Recenzentul adaugă *Caietelor* propriu-zise și alte texte din manuscris precum *Defăimarea Principelui*, *Procesul Principelui*, *Pagini regăsite* – jurnalele, *Istoria pamfletului*, *Romanul romanului Ianus*, identificând, în insterștițiile tuturor acestora, un personaj care, „ușor melanco- lizat” „se vede silit să răspundă fie prin ocolișul parabolei, fie prin săgetarea pamfletului, fie prin acea invazie secretă de lirism și neostenită dragoste pentru oameni, la întrebările unei existențe viitoare a planetei”. Mai mult, recenzentul vede în *Caietele principelui* un preambul la ceea ce numește „o epopee româ- nească” – *Frica* – o cronică a secolului XX. Aici, un „Ulise danubian” „adună faptele, acele fapte atât de periculoase, de ispititoare și uneori de perfid banale, le prefiră, le alege cu răbdare, ca pe niște bijuterii”. Reunind mai multe tipuri de discurs – confesiuni, adnotări, jurnale, fragmente memorialistice, copieri de texte fundamentale, reflexii filosofice etc., cartea construiește un personaj care „înțelege că oscilațiile eternului uman ascund de fapt conturul particular al isto- riei punctat de flăcările Pantheoanelor și ale revoluțiilor”. ■ Paul Antim semnează un *Centenar Ibrăileanu*, salutând apariția unui număr al „Analelor științifice” ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași special dedicat criticului lite- rar, datorat sărbătoririi celor 100 de ani de la naștere. În acest număr al „Ana- lelor” semnează studii și articole Iorgu Iordan, Gavril Istrate, Constantin Ciopraga, I.D. Lăudat, Alexandru Dima, I. Apetroaie, Maria Platon, Al. Husar, Petru Ursache etc. ■ Voicu Bugariu semnează, în *Cronica literară*, o analiză a ediției a treia – revăzută și adăugită – a romanului *Moromeții*. Prima secvență a cronicii literare, intitulată *Moromete și fiul său*, începe prin a contextualiza romanul într-un câmp mai larg de referință, format din scriitura Noului Roman Francez, a lui Kafka și a lui Beckett. Pe acest fond, Voicu Bugariu identifică specificitatea romanului lui Preda, cu accent pe volumul al II-lea, în structura

umană a lui Ilie Moromete care, pentru a fi înțeles, „trebuie urmărit în destinul lui de om sucit, făcut pentru alte lucruri decât cele pe care a fost nevoit să le facă o viață întreagă”. În secvența *Faptele și cuvintele*, așază față în față profilul distinct al tatălui cu cel al fiului – două „configurații psihice deosebite”, căci Niculae este „produsul vremurilor noi și trece imediat de la meditație la faptă, chiar dacă are adeseori senzația că acțiunile sale nu sunt suficient de coerente, el înfăptuiește noul chiar dacă uneori acest nou pare ilogic”. În ceea ce-l privește pe Ilie Moromete, el este un „om vechi, a cărui logică funcționează impecabil”, dar care nu știe „că noul pătrunde de multe ori prin spasme ilogice. Ilie Moromete vrea ca evenimentele pe care le trăiește să fie perfect îmbrăcabile în cuvinte, dorește să poată explica totul prin raționamentele sale de țăran inteligent”. Ultima secvență a cronicii, *Vârstele lui Moromete*, identifică, în primul volum, o simbolică vârstă adolescentină, dată de „contemplarea netulburată de griji a lumii, cu plăcerea dialogului gratuit”, și o vârstă a senectuții, în volumul al doilea, dată de nedepășirea, de către personaj, a probei simbolice a luptei cu timpul. ■ Rubrica *Note de lector* propune recenzia semnată de Aurel B. Ioan la romanul lui Vasile Sălăjan, *Coborând spre nord-vest*, apărut la Dacia, în 1972. Romanul are în centru un personaj care suferă de o stranie „boală de nord”, care reunește pustietatea sufletească determinată moral și social, personaj construit pe dimensiunea parabolică a scriiturii al cărei nucleu de sens este dat de efectele grave ale compromisului etic. □ Tot aici, Aurel B. Ioan recenzează volumul de versuri al lui Florentin Popescu, *Mereu peregri-nul*, apărut la C.R. în 1972, arătând că „poezia lui contează pe o mișcare nostalgică a sufletului, care e o întoarcere spre lucrurile esențiale, adică spre complexitatea inițială a lumii”. Opțiunea stilistică specifică poetului este dată de „gustul verbelor vechi, mai apte a sugera regresivitatea”, corelată unei simbolice nevoi de „deambulație, rătăcire, zbor melancolic” în căutarea unor soluții de „contopire în unitatea elementară”. □ Paul Antim recenzează volumul de versuri al lui Iv Martinovici, *Ochii și ploile*, identificând, în structura creatoare a lui Martinovici, un „poet din familia obsedaților monocorzi”, dotat cu o „capacitate de a imprima fluxului imagistic un ritm perpetuu lent ale cărui accente sibilinice au adeseori o tentă expresionistă”. □ Ion Buzași prezintă volumul de versuri al lui Ion Th. Ilea, *Eflorescență*, un volum de „îmnuri în fața bucuriei vieții, elogii aduse omului și omeniei”. Hibridizarea voită a genurilor permite „utilizarea unor formule din ceremonialul povestirii” și construirea unor personaje – simbol cu rădăcini în mitologia populară românească. ■ În rubrica *Recenzie* Emil Manu prezintă romanul lui Constantin Cuza, *Capriciu*, apărut la Eminescu, în 1972 – al treilea roman al prozatorului, după *Inorogul nu moare* și *Printul de aur*, dedicate lui Dimitrie Cantemir, respectiv Constantin Brâncoveanu. Acest al treilea roman propune un „univers cu complicații de ordin moral și estetic” în care sunt angrenate personajele – există pagini ale unui jurnal al tatălui celor doi domnitori menționați deja, și frați vitregi, dar și o „investi-

gație în contemporaneitate”, adică „sondarea universului moral al intelectualului de azi”. ■ Paul Constant publică *Teofana, monaha*, un fragment din nuvela cuprinsă în volumul *Volburi peste veacuri*, ce urmează să apară la Ion Creangă. ■ Ștefan Augustin Doinaș publică poezia *Lumină domoală*. ■ A. I. Brumaru semnează articolul intitulat *Teme în dramaturgia lui Horia Lovinescu*, care are în vedere volumul acestuia, *Omul care și-a pierdut omenia – Teatru*, apărut la E.P.L., în 1967. Identificând motivul turnului, drept un instrument simbolic de inducere a unui „agent nefast” „în ordinea naturală”, A.I. Brumaru corelează macrosemnificația piesei de teatru *Moartea unui artist* cu raportul dintre „dimensiunea creatoare a omului” și „legitatea cosmică”, raport văzut din perspectiva necesității ca artistul să își construiască opera cu scopul explicit de a servi „interesele istoriei și ale societății”. Protagonistul piesei *Și eu am fost în Arcadia*, Hans, matematician de mare valoare, dar suferind de o boală incurabilă, funcționează ca un instrument simbolic de expresie a îndemnului, adresat oamenilor în genere, de a nu-și pierde „ingenuitatea și simțul uman” în orice condiții, oricât de dificile. În *Hanul de la răscruce* și în *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* – prin simbolistica puternică a seismului de proporții uriașe, care amenință existența omenirii înseși, se resemantizează, cu instrumentele parabolei, mitul biblic al lui Cain și Abel. Căci un Abel simbolizând „sterilitatea și indiferența” trebuie să dispară de mâna unui Cain – personaj devenit astfel necesar, în ordine simbolică, singura supraviețuitoare, Ana, fiind, tot în grilă simbolică, însărcinată și putând să asigure, astfel, renașterea omenirii. ■ Publică versuri Iv. Martinovici, Ștefan Popescu, Al. Husar, Ștefan Stătescu, Dan Mutașcu, Platon Pardău, Mircea Avram, Valeriu P. Vaida. ■ Viorel Știrbu publică proza Sentința *lumii* – fragment din romanul *Sulina*, în curs de apariție la Eminescu.

• [„Ateneu”, An X nr. 1(102); **Revistă de cultură, editată de Comitetul județean Bacău de cultură și educație socialistă; format tipografic: A3, 20 pagini; apare lunar; Colegiul redacțional: Sergiu Adam, George Bălăiță (redactor-șef adjunct), Constantin Călin (redactor-șef), Cicerone Cernegura, Calistrat Costin, Horia Gane, Ovidiu Genaru, George Genoiu, Mihail Sabin, Vlad Sorianu, Eugen Uricaru**]. În rubrica *Convorbiri*, Mariana Filimon dialoghează cu Peniu Rusev, profesor universitar din Sofia, pe tema *Locul literaturii în sistemul comunicației artistice*, fiind de părere că „literatura artistică [...] joacă un rol de prim rang în crearea și menținerea unității cultural-istorice a fiecărei societăți. Poezia, literatura în general, are legături permanente cu celelalte arte”. Pentru profesorul bulgar, poezia este o categorie estetică fundamentală, iar acest statut este determinat de faptul că „poezia reprezintă un canal ideal de acumulare, redare și folosire a celei mai variate informații artistice și de alt gen, informație privind portrete, sentimente, cunoștințe, idei – mai ales idei – politice, estetice etc.”. ■ Emil Manu comentează *Superstiția cuvintelor la Eugen Barbu*, plecând de la un interviu în care scriitorul mărturi-

sea că „și-a scris și rescris *Principele*, dintr-o superstiție a cuvinetelor, dintr-o severitate față de expresie, înțelegându-l pe scriitor nu numai un plăsmuitor de universuri. Scriitorul netorturat de cuvinte n-ar avea ce căuta în literatură. Preocupările din ultimii ani ale prozatorului se înscriu în domenii frecventate mai ales de istorici literari, de critici și de lingviști. *Caietele Principelei* sunt deopotrivă documente de creație și de studiu; decupajele de lectură, reflecțiile, cuvintele rare, extrase cu voluptate sau comentate extrem de personal într-un stil de jurnal, nu susțin o posibilă acțiune, o construcție epică sau un fragment de epocă imaginată. Toate aceste subsidiare anticipante definesc structura unui autor ce-și pregătește opera prin studii, detalii, proiecte și mai ales printr-o cercetare profundă, de «rezistență a materialelor» de construcție epică, a cuvintelor. S-a spus că pentru scriitorul modern cuvintele au devenit universul; scriitorii au ajuns să aibă o conștiință a cuvintelor. Scriitorul în genere nu mai înseamnă nimic dincolo de cuvinte”. Analizând universul artistic al lui Eugen Barbu, Emil Manu consideră că acesta este un „constructor «autorizat» de universuri epice, e un *practician al cuvântului*, un meșteșugar ce-și ciocănește materia (Cuvântul), ascultându-i sunetele (interioare și exterioare), descoperind și redescoperind straturi și substraturi semantice, iar în contextele pe care le realizează, prin asocieri de cuvinte, ajungând la o desemantizare a imaginilor”. ■ Petru Poantă scrie despre *Treptele lirismului la Aurel Rău*, identificând „două probleme esențiale: mai întâi una de *atitudine* față de versificația epocii în care se produce debutul său adevărat (1956). El debutează în 1953 cu *Mesteacănul*, dar abia odată cu *Focurile sacre* din 1956 începe să existe. [...] Aurel Rău nu are viziunea unei geografii interioare și spirituale, ci obsesia exterioară a spațiului transilvan închis, care ar aduce prejudicii poeziei. Din care cauză, el caută ieșirea la mare, sau smârcurile obscure ale deltei. Trebuie să vedem în această eroziune a poetului nu atât o aventură lirică, cât rezolvarea unui complex. Ea nu ține neapărat de o disponibilitate sufletească, fiind, mai degrabă, demonstrația lipsei de prejudecăți în ordine intelectuală. De aceea, substanța poetică a lui Aurel Rău nu poate fi căutată într-o nouă viziune asupra naturii, opusă «pășunismului» ardelean, cu care poeții de la *Steaua* au polemizat, ci în tehnica tratării peisajului, opusă dezmățului epic din versificațiile contemporane debutului său”. După o analiză a principalelor volume semnate de Aurel Rău (*Focurile sacre*, *În munții Neamțului*, *Unde apele vorbesc cu pământul*, *Turn cu ceas*), Petru Poantă concluzionează: „Aurel Rău știe drumurile posesului și face poezie din evocarea lor, solemnă și misterioasă. Este un mod de a oficia și de a poetiza, deosebit de riscant, dar și rafinat. E o activitate esențial intelectuală”. ■ Mircea Mancaș semnează articolul *Ion Luca dramaturgul*: „Temperament auster, pentru care solitudinea reprezenta însăși condiția necesară reflexivității și întăririi propriilor convingeri în valorile artei și literaturii, Ion Luca a fost un autor fecund care a cultivat teatrul îndeosebi drama istorică cu implicații de ordin psihologic, în care viziunea epocii se îmbină cu proble-

matica etică”. După o trecere în revistă a principalelor piese (*Femeia Cezarului*, *Năframa iubitei*, *Amon Ra*, *Chiajna*, *Rachierîța*, *Alb și negru*, *Cele patru Mării*, *Morișca*), profesorul Mancaș concluzionează: „În ansamblu, creația dramatică a lui Ion Luca îmbină satira cu elementele artei realiste în scene de încordare, patetism și uneori de incontestabil tragism. Drama umană [...] se înscrie în registrul amplu al dramaturgiei de factură psihologică, nu fără a resimți uneori prezența unor stări de nuanță mistică. Dar, prin ceea ce exprimă ea din autentică natură a omului nepervertit și prin rezistența împotriva dezumanizării și a degradării morale, concretizate în satira lumii decadente din trecut și a celei exploatoare, recent dispărute în țara noastră, teatrul lui Ion Luca rămâne o contribuție de valoare la afirmarea dramaturgiei noastre contemporane. O operă, insuficient apreciată și cunoscută, căreia [...] i se cuvine o valorificare și o cunoaștere largă în rândurile cititorilor actuali”. ■ Ion Pop semnează cronică literară la volumul Mariei Banuș, intitulat *Oricine și ceva* (C.R., 1972), o carte în care „poezia se dezvoltă pe linia unei notații orientate conceptual, aduse la limita alegoriei. Se trasează astfel mereu un spațiu de dezbatere, poemul capătă un marcat aer «demonstrativ». Obsesia «marelui teatru» persistă în versurile noii cărți, cele mai multe sugerând înscenarea. Notația servește parcă exclusiv «argumentării» unei desfășurări conflictuale, în care «personajele» sunt câteva idei generale. În figurarea lor, poeta se oprește aproape de limita alegoriei, procedând întrucâtva similarului Emil Botta: gustul baroc pentru decorativ e însă ceva mai atenuat, iar «poza» – mai puțin spectaculoasă”. □ Despre volumul semnat de Ion Gheorghe și intitulat *Avatara* (Eminescu, 1972), Ion Pop e de părere că „nu e cea mai valoroasă apariție. Întregul suferă nu atât de o lipsă de unitate a tonului (căci acesta este mereu foarte evident și de neconfundat, cât de o scăzută stringență structurală. Noile «scrisori esențiale» își păstrează atributul doar în măsura în care fac din nou dovada unei înalte conștiințe etice, orientată către problemele fundamentale ale timpului pe care le descoperă și «comentează» cu neascuns patos civic”. □ Lectura volumului *Fără vâsle* (Eminescu, 1972), de Bujor Nedelcovici, îl face pe cronicarul literar C. Costin să identifice „sentiment al prozei, ca literatură de implicare în cauze fundamentale imediate. Avem nevoie în artă de probleme pentru ieri, azi și mâine, adică pentru prezent. Cronică timpului nu poate fi redactată decât într-un sens politic. Cititorului de proză îi place fila de cronică [...], el vrea să vadă pe hârtie tipografică și nu în arhive de taină, istoria așa cum a fost. Întocmirea analelor unei epoci ține de o aspirație ireductibilă: realizarea acelei plinătăți a plinătății sufletești [...] sub specia adevărului. Este enormă, camilpetresciană, pofta lui Bujor Nedelcovici de a se insinua în esența evenimentelor, cucerit sincer de gândul libertății, în singurătate și în social: «Vreau să fiu liber în raport cu ceilalți, dar alături de ei»”. □ În cartea Mariei-Luiza Cristescu, *Castelul vrăjitoarelor* (C.R., 1972), C. Costin identifică „câteva pagini antologice (*Prințul Regele Franki*, *Viața la țară*) în care se întâl-

nesc toate seducțiile posibile într-o narațiune inteligibilă care situează volumul [...] în fruntea nuvelisticii anului 1972. La prima vedere, autoarea alege *literatura de imaginație*, fantazând comod în maniera neguroșilor germani din veacul romantic. Materia epică este dispusă clasic, aproape didactic: o expunere clară, o intrigă cu toate momentele ei, inevitabilul punct senzațional de culminație, după care, sfârșitul, abrupt sau nu, fără excepție sumbru, personaje logice – totul suspect de cuminte și «frumos»». □ Ultima cronică literară este dedicată lui Radu Mareș și volumului său *Anna sau pasărea paradisului* (Dacia, 1972): „Cred în destinul de scriitor al lui Radu Mareș. *Anna sau pasărea paradisului* este un documentar ilustrativ pentru o rezistentă apariție editorială de debut. Cartea, deloc comodă, frământă până la astenie, neliniști. Un contemplativ dezvoltă un leitmotiv poetic: *singurătatea*. Narațiunea, cu totul altceva decât canonul clasic, are aparența unui cinemontaj zigzagat, sonorizat doar în punctele limită. Dispersarea, dispunerea parantezică a gândurilor nu exclude rigoarea logică a ideilor. Avalanșa de fraze frânge ritmul continuității, propriu prozei tradiționale și dilată obsesiile până la neverosimil.[...] *Anna sau pasărea paradisului* indică un stilist meticulous, de mare rafinament”. ■ Ion Popescu-Sireteanu scrie despre *I. Heliade Rădulescu – concepția lingvistică*, fiind de părere că acesta „este primul la noi care distinge existența unui fond principal lexical. Lexicul limbii noastre împarte, în concepția sa, în două categorii de cuvinte: 1. «*de întâia trebuință*» și care sunt de origine și de familie romane, și 2. «*de a doua trebuință*» care sunt împrumuturi. Îmbogățirea vocabularului a constituit, alături de ortografie, o preocupare de primă însemnătate în activitatea de filolog a lui Heliade. El admite și chiar cere să se facă împrumuturi, dar cu măsură, numai când este nevoie, și *cum trebuie*, adică înveșmântând cuvântul împrumutat în haine românești.[...] Creator al gramaticii românești moderne și al terminologiei corespunzătoare, inițiator al unor cercetări pe teren a graiurilor populare și dialectelor, teoretician al limbii literare și deschizător de drumuri în lingvistica romanică, pasionat până la sfârșitul vieții de problemele limbii, Heliade trebuie restituit generațiilor de azi și de mâine”. ■ Se publică poezie, semnată de Constanța Buzea, Mihai Ursachi, Constantin Știrbu, Ion Alex. Angheluș, și proză: fragmentul *Viclenie*, de Maria-Luiza Cristescu.

•[„Cinema”, An XI, nr. 1(121); Revistă lunară de cultură cinematografică; Format tipografic A5 (48, 54, 62 de pagini; Redactor-șef Ecaterina Oproiu; nu este specificată componența redacției] Și în acest an, aproape toate numerele se deschid cu citate din Nicolae Ceaușescu, iar printre semnatarii rubricilor lunare se numără Gelu Ionescu, Teodor Mazilu, Ov. S. Crohmăniceanu, Radu Cosașu, Felicia Antip, Al. Mirodan. În prima parte a anului, rubrica *Telesport* este asigurată de Adrian Păunescu, ulterior aceasta revenindu-i lui Cristian Țopescu. □ Ancheta numărului curent lansează întrebări conducătorilor noilor case de filme românești, privitoare la proiecte, teme,

scenarii, colaboratori, în vederea realizării unei producții de 25 de filme de calitate pe an. Al. Ivasiuc se declară împotriva „rabaturilor calitative”, autorii vizați pentru ecranizări fiind Zaharia Stancu sau Eugen Barbu. „Avem o literatură bună. Ea poate constitui sursa multor filme”, susține Corneliu Leu, nominalizându-i pe Marin Preda, Laurențiu Fulga, Nicolae Mărgeanu. □ Pe fiecare pagină a retrospectivei redacționale *10 ani în 10 pagini*, este publicat câte un scurt citat din scriitori și critici români: I.L. Caragiale, G. Călinescu, Lucian Blaga, Liviu Rebreanu, Titu Maiorescu, O. Goga.

●[„Era socialistă”, *Revistă teoretică și social-politică a Comitetului Central al Partidului Comunist Român*, LIII (1973); este titulatura nouă a revistei „Lupta de clasă”, denumire sub care a apărut începând din iulie 1920 până în august 1972; format tipografic X 5, număr variabil de pagini, lunar; Colegiul de redacție: Ștefan Andrei, Ernest Breitenstein, Cornel Burtică, Miron Constantinescu, Ovid Crohmălniceanu, Emilian Dobrescu, Gheorghe Dolgu, Mihai Dulea, Constantin Florea (redactor șef-adjunct), Mihai Gere, Dumitru Ghișe, Ion Ianoși, Constantin Lăzărescu (secretar general de redacție), Ion Mitran (redactor-șef adjunct), Paul Radovan (redactor șef-adjunct), Leonte Răutu, Ștefan Ștefănescu, Gheorghe Stoica, Alexandru Tănase, Constantin Vlad, Ștefan Voicu (redactor-șef), Gheorghe Zaharia] Dumitru Micu prezintă, sub titlul *O monografie a poporanismului*, studiul lui Z. Ornea, *Poporanismul* (publicat la Minerva, 1972, 531 p.), „cea mai substanțială dintre lucrările de până acum ale autorului, o contribuție notabilă la revalorificarea marxistă a moștenirii cultural-ideologice”. În schimb, „O mai strânsă organizare, cu evitarea repetițiilor și a trimiterilor de la un capitol la altul, de la cutare la cutare paragraf, ar fi fost de natură să faciliteze lectura, să dea un mai pregnant relief ideilor (ce riscă să fie înecate pe alocuri de materialul documentar) și, de asemenea, să reducă din proporțiile cam exagerate ale volumului. După ultimul capitol, predominant informativ, cu care cartea se încheie abrupt, o privire sintetică, din care să rezulte clar concluziile cercetării, era necesară. Absența ei dăunează monografiei, evident”.

●[„Familia”, nr. 1 (89), seria a V-a, an 9 (109); *Revistă lunară de cultură*, editată de Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al județului Bihor; Format: A3, 24 de pagini, apare la Oradea, la sfârșitul fiecărei luni; Comitetul de redacție: Al. Andrițoiu (redactor-șef), Radu Enescu (redactor-șef adjunct), Stelian Vasilescu (secretar general de redacție), Emanoil Enghel, Horvath Imre, Mircea Malița, Titus Popovici, Gheza Vida; cu o *Poștă a Redacției* realizată de Ștefan Augustin Doinaș] Tova-rășul Nicolae Ceaușescu este celebrat la 55 de ani, cu articole omagiale, semnate în redacție – *Pasiune și luciditate* sau individual – Radu Enescu, *Dialog continuu*. „În contextul muncii intense de educare socialistă a conștiințelor, de înțelegere cât mai aprofundată a concepției noastre materialist-dialectice a tu-

turor fenomenelor, de instaurare plenară a principiilor eticii și echității socialiste, și revistei noastre îi revin sarcini de onoare... totul într-un spirit de înaltă principialitate și exigență calitativă, spre a surprinde tot ce e novator, prin mijloace cât mai variate și mai atrăgătoare, accesibile maselor de cititori, adevărații noștri beneficiari. Revista «Familia», reapărută în veșmânt nou, creator, datorită grijii părintești a partidului, salută cu profundă satisfacție noul organ de partid județean, își exprimă mulțumirea față de ajutorul neobosit dat până acum, se angajează să depună eforturi sporite spre o cât mai optimă îndeplinire a sarcinilor ce-i incumbă în edificarea politicii partidului, în militarea consecventă pentru idealurile singurei noastre filosofii, cea marxist-leninistă”. (*Familia*) „Astăzi, la vârsta maturității rotunjite – la 26 ianuarie a împlinit 55 de ani de viață și 40 de activitate în rândurile mișcării comuniste – a personalității multilateral dezvoltate, ca un desăvârșit cristal, bărbatul de stat Nicolae Ceaușescu ne înfățișează o biografie vie, dialectică în același timp, o biografie care se contopește cu istoria poporului său. Gândirea acestui om atât de stimat, e dialectică în toate articulațiile ei, iar viața sa așîșderea, pentru că Nicolae Ceaușescu constituie o indestructibilă unitate între om și operă, între teorie și practică adânc revoluționară”. (Radu Enescu). □ De reținut și publicarea unei urări *marca* Eugen Barbu: „Nicolae Ceaușescu este o figură proeminentă a istoriei care-l va înregistra alături de marii săi conducători. Europa întregă și lumea întregă îl salută ca pe un luptător pentru pacea lumii, ca pe un neobosit șef de stat ce militează pentru un viitor în care să domnească egalitatea între națiuni, fericirea generală, eliberarea de exploatare și domnia celor oropsiți”. □ Gh. Grigurcu se ocupă de Șerban Cioculescu, în *Aspecte literare contemporane*: „Șerban Cioculescu e un mare distant, un anafectiv. Scrisul său aduce tot timpul dovezile acestei distanțări care se convertește în moralism implacabil, ale acestei lipse de afectivitate care irumpe în aproape neconținutele forme ale refuzului, de la ironie până la pamflet. Căci ce altceva decât lipsa de aderență simpatetică a criticului la obiectul sau se investește cu autocaracterizarea de «critică obiectivă»?... «Negativ», ne învață Șerban Cioculescu, e forma subtilă a unei afirmații care poate fi găsită alături. Încrederea în valorile literaturii se confirmă prin tratarea lor dialectică”. □ Val. Tașcu în rubrica sa de recenzii, *Paranteze*, se oprește la câteva volume ale unor autori mai puțin urmăriți în vizorul criticii: *Memoriile recente* (vizând volumul de la Eminescu din 1972, *Restituire*, versuri de Victoria Ana Tăușan), *Fum și ninsoare* (despre volumul de la Ed. Dacia, 1972, al lui Vasile Igna), *Missa solemnă* (Eminescu, 1972, volum omonim de Mihai Ursachi), *Jocul cu vipere* (de Mircea Oprea, Dacia, 1972) și antologia de la Dacia, 1972, *Eu port această fîntă* (incluzând nume ca Dan Damaschin, Mariana Bojan, Dușan Petrovici, Aurel Șorobetea, Radu Ulmeanu etc.) □ Versuri de Eugen Evu și Al. Andrițoiu. □ Un articol de Crăciun Bejan, discutând cartea apărută în 1972 la Ed. Meridiane, *Mărturia artei* de Victor Ernest Mașek. □ Marin Bucur vine cu o *Addenda la*

dicționarul eminescian – Dor. □ H. Wald se referă la *O nouă teorie a culturii: semiotica*. □ V. Nemoianu, în rubrica *Morala și stilul*, îl abordează pe *Filologul pelerin*, Timotei Cipariu. □ Un eseu de Cornel Ungureanu, *Nostalgia eposului*, glosează pe marginea poeziei lui Vasile Voiculescu. □ Dumitru Chirilă semnează o cronică dramatică, în care dezbate noua piesă a lui D.R. Popescu, montată la Cluj, *O pasăre dintr-o altă zi*. □ La *Poșta Redacției*, titularul rubricii, Șt. Aug Doinaș, mizează pe *Un voluptos al imaginii* – George Vulturescu, tipărit aici cu 3 poeme: „Cu timpul poetul va deveni, probabil, mai econom cu sine, cu cuvintele, cu noi... până atunci, am bucuria de a saluta în George Vulturescu o voce lirică interesantă, personală, de o mare prospețime a expresiei”.

• [„Presa noastră”, an XVIII nr. 1 (200); Revistă a Uniunii Ziaristilor din R. S. România; Format tipografic A4, apare lunar, 48 pagini; Colegiul redacțional: redactor șef: Petre Constantinescu, în colegiul de redacție: Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C.N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni] Număr cu multe pagini consacrate aniversării zilei de naștere și împlinirii a 40 de ani de la intrarea în mișcarea revoluționară a lui Nicolae Ceaușescu. Cu acest prilej, revista publică, printre mesajele diferitelor întreprinderi de presă, pe cel al colectivul redacțional al revistei „Contemporanul”, în care se menționează: „Ne-ați dat tuturor un viu exemplu și ne-ați învățat că nu trebuie să ne mulțumim să cităm teze juste, ci că suntem datori să studiem, să analizăm noile fenomene, să le aflăm explicația, să desprindem concluzii care să ajute mersului înainte al construcției socialiste din patria noastră. În spiritul documentelor partidului, al îndrumărilor deosebit de prețioase pe care dumneavoastră le-ați dat tuturor acelora care activează pe tărâmul artei și culturii, al muncii de educație socialistă a maselor, ne vom strădui din toate puterile noastre să contribuim la crearea unui climat favorabil inițiativelor curajoase, seriozității și muncii creatoare pe tărâm ideologic, în toate domeniile științifice, și literar-artistice. Vom stimula și sprijini schimbul de idei pe platforma marxism-leninismului, vom milita și mai activ pentru promovarea unei arte și culturi inspirate din năzuințele maselor care, oglindindu-le preocupările, să contribuie eficient la formarea omului nou, devotat cu toată ființa sa cauzei socialismului și comunismului, întăririi și înfloririi Patriei noastre socialiste. Vom milita activ pentru ca normele moralei comuniste, principiile eticii și echității socialiste – la care știm că țineți atât de mult – să se instaureze trainic în viața noastră socială; vom face totul pentru a contribui la ridicarea continuă a conștiinței socialiste a întregului nostru popor. Ne vom strădui din toate puterile noastre, vom munci cu pasiune comunistă, pentru a ne dovedi la înălțimea înaltelor cerințe pe care partidul le pune în fața celor ce activează pe tărâmul muncii ideologice, pentru a răspunde cu cinste încrederii pe care ne-o acordați,

iubite tovarășe Ceaușescu”. □ O relatare prezintă solemnitatea care a avut loc marți, 30 ianuarie, la Consiliul de Stat, în cadrul căreia Nicolae Ceaușescu a conferit Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” clasa I ziarului „România liberă” pentru *contribuția deosebită adusă la înfăptuirea politicii partidului și statului, de construire a socialismului în patria noastră și pentru activitatea de educație socialistă a maselor de oameni ai muncii*, cu prilejul aniversării a 30 de ani de la apariția primului număr al ziarului. Alte distincții au fost oferite personalului redacției, printre care, Ordinul Muncii Clasa a III-a: Cleopatra Rădulescu, redactor principal, Ștefan Răchită, secretar de redacție, Crina Sârbu, redactor, Anton Uncu, redactor principal, Constantin Vrânceanu, redactor-șef adjunct, Ana Visu, reporter principal, Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” – Clasa a IV-a : Alexandru Cornescu, redactor șef adjunct, și Gheorghe Constantinescu, secretar general de redacție; Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” Clasa a V-a: Sorin Mihai Bădărău, secretar general adjunct de redacție, Lucia Manolescu, redactor principal, Ion Pavelescu, publicist comentator, Gheorghe Russu, secretar general adjunct de redacție, Mânzu Radian, publicist comentator și Dumitru Tabacu, redactor principal, „Medalia Muncii”: Igor Butnaru, redactor principal, Mihai Creangă, redactor, Gheorghe Nicolescu, redactor, Ion Stoica, redactor, Eugen Szasz, redactor, Medalia „Meritul cultural” Clasa I : Boris Buzilă, șef de secție, Florica Ichim, redactor, Ecaterina Iftimie, redactor, Constantin Sîrbu, redactor principal. Sala de marmură a „Casei Scânteii” a găzduit, miercuri 31 ianuarie 1973, adunarea festivă, organizată cu prilejul aniversării a trei decenii de la apariția primului număr al ziarului „România liberă”. La festivitate au participat Cornel Burtică, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Mihai Gere, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., secretar al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Teodor Marinescu, șeful secției de presă a C.C. al P.C.R., Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, Nestor Ignat, președintele Uniunii ziariștilor, conducători ai principalelor cotidiene, ai revistelor și publicațiilor editate în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare, activiști de partid și ai unor organizații de masă și obștești, reprezentanți ai unor instituții centrale, personalități ale vieții științifice și cultural-artistice, vechi colaboratori, redactori și corespondenți voluntari ai ziarului „România liberă”, redactori ai presei centrale, ai Agenției Române de Presă – „Agerpres”, Radioteleviziunii, muncitori tipografi, alți lucrători din presă. Au rostit cuvântări: Nestor Ignat, președintele Uniunii ziariștilor, Octavian Paler, redactorul șef al ziarului „România liberă”, Virgil Dănculescu, secretar general de redacție al ziarului „Scânteia” Eugen Florescu, redactorul șef al ziarului „Scânteia tineretului”, Szilagy Dezideriu, redactorul șef al ziarului „Elore”, Anton Breitenhofer, redactorul șef al ziarului „Neuer Weg” și Constantin Teodorescu, muncitor tipograf. □ La împlinirea a 75 de ani F. Brunea Fox este omagiat într-un

medalion, *F. Brunea-Fox-cavaler al cuvântului cotidian*, semnat de Gheorghe Dinu: „În ultima zi a lunii ianuarie F. Brunea-Fox împlinește 75 de ani. O asemenea împrejurare este pentru noi, cei care l-am cunoscut ca prieteni, ca și pentru întreaga presă română un mare prilej al exprimării unor sentimente de care, sunt sigur, nimeni nu s-ar putea lipsi. Adresăm cu toții – prin coloanele acestei reviste a presei – felicitările cele mai călduroase, aducând prinosul recunoștinței și venerației noastre aceluia care a pus bazele reportajului românesc contemporan, marelui prinț al reportajului, cum, pe drept cuvânt, a fost numit. Gazetăria, care până la el era o simplă și banală înșiruire fără simțire a unor realități prăfuite, capătă – el dându-i-le – tonalități epice necunoscute prin dezvăluirea aceluia fapt de viață – superb sau hâd, mai ales – pe care-l caută și-l descoperă în ascunzișurile cele mai intime ale mizeriei și suferinței. Leproșii lui sunt pecinginea unei societăți cinice, nepăsătoare, zdrențe omenesti azvârlite într-un colț de țară ca să nu contamineze cumva epiderma plimbată prin osânză a multora. Am lucrat cu el sau, mai bine zis, lângă el ani în șir. Am admirat și poate mi-am însușit nonșalanța, vehemența, ceva din fluidele lui. Cât am putut. Biroul redacțional în care lucram era minuscul, un fel de boxă cu două mese alăturate. Aici, de multe ori, într-o flecăreală zurbagie care avea loc pe prichiciul ferestrei din lipsa spațiului, Brunea-Fox umplea cu grafia lui mare hârtia. Scria reportajul pentru a doua zi unde, leproșii din Lărgeanca, oropsiții nu știu cărei provincii sau cine știe ce alte fapte de inuman destin descoperite prin peregrinările lui de reporter alcătuiau una după alta o concentrată monografie a caznei umane, a suferinței și mizeriei dezmoșteniților soartei. Prin creația sa reportericească, prin tot ce a scris Brunea-Fox rămâne unul din reprezentanții cei mai tipici ai presei românești – aș spune chiar – unul din succesele sale cele mai mari”. □ Florian Tănăsescu semnează un profil al gazetarului L. Ghelerter la împlinirea a100 de ani de la naștere. □ Publicația anunță „din dorința de a stimula activitatea publicistică a corespondenților voluntari din fabrici și uzine, de pe șantierul de construcții, din unitățile agricole, din instituții etc. în prezentarea muncii și vieții omului zilelor noastre, de a descoperi și promova talente autentice în gazetărie, Uniunea ziariștilor în colaborare cu Radioteleviziunea română, ziarele centrale și cu ziarele locale organizează în perioada ianuarie – 15 februarie a.c. un concurs de reportaje, portrete și însemnări etc. Concursul are ca scop și o preselecție a celor dornici să candideze la concursul de admitere la Facultatea de ziaristică din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”. □ Constantin Crișan, membru al Comisiei de educație permanentă, redactor șef al sectorului de Radioteleviziune educativă (CIDI) – Ministerul educației și învățământului publică un studiu, *Repere pentru o fizionomie a presei scrise radiotelevizuale* în care prezintă emisiunile *Radioșcoala* și *Teleşcoala* și a suplimentului tipărit „Radioteleşcoala” care apare într-un tiraj de circa 35.000 de exemplare.

• [„*Ramuri*”, nr. 1; Revistă de cultură; Format A2, 24 de pagini; Colegiul redacțional: Al. Piru (redactor-șef), Ilarie Hinoveanu (redactor-șef adjunct), Mihai Pelin (secretar general al redacției)] Aureliu Goci în *Romanele lui Bujor Nedelcovici* scoate în evidență tehnica de compoziție principală a romanelor sale – *Ultimii, Fără vâsle*: „Schema abstractă a romanului este următoarea: un personaj care călătorește frecvent, efectuează și un itinerar al mediilor și o sondare a conștiințelor (a sa în raport cu celelalte) sau toate acestea se derulează mental, cu osebite motivații”. □ Grigore Traian Pop în *Vasile Pârvan. Virtualitatea stoică a tragicului* identifică nucleul gândirii lui Vasile Pârvan ca fiind stoicismul. Tragicul lui Pârvan este conferit de conflictul antinomic dintre *eternul* din interioritatea ființei umane și „destinul” . ■ M. Beșteliu în *Câteva observații asupra definerii preromantismului românesc* citându-l pe D. Popovici spune că trăsăturile preromantice răsar din perioada postpașoptistă. Este reactualizată „atitudinea byroniană complicată cu decorul preromantic colorat strident”. În centrul acestei trăiri se află *grandilocvența* și *satanicul*. Această etapă din cultura română este o *căutare* a „tonurilor romantice”. Scriitorii reprezentanți sunt Grigore Alexandrescu și V. Cârlova. ■ În „Cronica literară” Al. Piru scrie *Eugen Barbu: Caietele Princepelui* (Dacia, 1972); Tudor George: *Sonetele aeriene* (Albatros, 1972); *Armura de sudoare* (C.R., 1972). Al. Piru lansează ipoteza că prin *Caietele Princepelui*, Eugen Barbu a vrut să se apere de plagiat. Tematica jurnalului său se învâрте în jurul teozofiei. Cartea prezintă referințele bibliografice pentru romanele pe care le-a scris. Despre Tudor George, Al. Piru conchide că: „cele patru sute de sonete [...] lasă totuși o impresie de confecție cerebrală entuziasată, dar crispată și rece”. ■ În „Studii. Mărturii. Documente” apar trei studii. În Liviu Călin: *Portrete și opinii literare* (Albatros, 1972), G. Gheorghită spune că „Portretele lui Liviu Călin au savoare și pitoresc, autenticitate și culoare, subtilitate și viață”. Sunt apreciate rafinamentul, sensibilitatea și seriozitatea cercetării. Tot G. Gheorghită scrie M. Nițescu: *Între Scylla și Charybda*. Discursul autorului este depreciațiv. M. Nițescu „face mult caz de originalitate, fără a fi deloc original și [...] bazându-și demonstrația *fantezistă* „pe citate *trunchiate*”. Ov. Ghidirmic semnează *Moartea unui poet?* în care discută despre valoarea unică și incontestabilă a lui Nicolae Labiș. Poezia lui se remarcă prin „categoria tragicului vital, inconformismul lăuntric [...] generozitatea și puterea rară de dăruire [...]”. □ În „Confluente” Eugen S. Cucerzan are articolul *Kant și idealul de pace*. Pentru Kant idealul de pace este un continuu proces de manifestare la care trebuie să lucreze întreaga societate, cu răbdare. □ Marica Beligan publică o secvență dramatică din piesa *Un oarecare Molière*, iar Andrei Pandrea un text în proză intitulat *Prietenie*.

• [„*Secolul 20*”, An 12, nr. 1 (144); Revistă de literatură universală editată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; Format tipografic A5 ; fără număr fix de pagini; fără zi de apariție; Comitetul de

redacție: acad. Al. Philippide, Ion Brad, Ov. S. Crohmălniceanu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Mihnea Gheorghiu, Dan Hăulică redactor-şef, Ştefan Aug. Doinaş redactor-şef adjunct, Georgeta Horodincă, Tatiana Nicolescu, Florian Potra, Alexandru Baci secretar general de redacție] Grupaj de poeme de Al. Philippide, transpuse în franceză de Aurel George Boeşteanu, la rubrica *Scritori români în perspectivă universală*. Textele sunt urmate de articolul lui Ştefan Aug. Doinaş (*Clasicismul cucerit*) despre creația acestui poet, a cărui valoare „este departe de a se bucura, deocamdată, de ecoul pe care îl merită”: „Primul indiciu asupra poeziei lui Al. Philippide ni-l oferă totala absență a biografiei reale a autorului: în lipsa ei, opera se constituie, ea însăși, ca o unică biografie spirituală – densă, mărturisind o puternică personalitate, pilduitoare în totalitatea ei, semnificativă în fiecare amănunt”. □ Despre arta de a traduce își împărtășesc părerile Nina Cassian (*Traducerea – descoperire și identificare a propriei originalități*), Virgil Nemoianu (*Curba receptării*) și Mircea Vaida (*Ion Vinea, traducător*). Acesta din urmă comentează traducerile migăloase datorate poetului în cauză, pornind de la manuscrisul povestirii fantastice *Scrisoarea furată* de Edgar Allan Poe: „Nepredispus extazului dionisiac, teluric, (atât de propriu lui Blaga), nici spiritului formativ germanic, în genere, Vinea a evitat traducerile din acest spațiu de cultură. Stilist rafinat, cunoscând alături de greacă și latină, franceza, engleza și germana, Vinea avea o mare capacitate de transpunere a eului său în lumea cărții pe care o tălmăcea”. □ Transpunerea, de o „remarcabilă exactitate”, a lui Marin Sorescu în italiană (de către Marco Cugno) este comentată de Rodica Locusteanu, iar aceea în engleză (o antologie bilingvă de 25 de poezii, alcătuită de Roy MacGregor-Hastie), de Irina Grigorescu.

•[„**Tânăr leninist**”, nr. 1, serie nouă, anul III; **Revistă de cultură social-politică pentru tineret a C.C. al U.T.C.**; format A5, 48 de pagini, apariție lunară; **Colegiul de redacție: Redactor șef: Eugen Florescu; Constantin Borascu, Aculin Cazacu, Iulian Cârțână, Petre Datculescu, Domokos Ernő, Tórk Francisc, Nicolae Lotreanu – redactor șef adjunct, Marin Mari, Vladimir Marin, Valentin Mureșan, Cătălina Moga, Radu Negru, Ion Noja, Ingrid Partisch, Petru Popescu, Dumitru Priceputu, Aurel Stoica, Mihail Stoica;**] Șerban Cionoff recenzează un studiu critic și trei volume de versuri. □ Intitulându-și textul *Labiș: între real și imaginar*, cronicarul apreciază cartea lui Gheorghe Tomozei, *Moartea unui poet* (C.R., 1972): „Meritul dintâi rămâne, în acest sens, acela de a fi distrus o legendă falsă, a unui Labiș boem, dacă nu chiar în pragul unei iminente prăbușiri, opunându-i adevăratul chip al unui tânăr revoluționar, de o exemplară cinste și dăruire. Nu sunt uitate (deși sunt mai discret sugerate) «micile mizerii» – nici chiar atât de mici cum vor să ne convingă Petre Iosif, Al. Hoajă sau Mihai Gafița – din fosta școală de literatură (vezi mai ales mărturiile lui Gh. Tomozei, Florin Mugar, Mihai Stoian sau Radu Cosașu)”. □ Despre cele trei volume de versuri, Șerban

Cionoff afirmă: „Am ales spre prezentare trei cărți ce au apărut în noua colecție a Editurii Albatros, colecție ce își propunea să lanseze numai poezii. Nu e lipsit de interes să alegem dintre aceste apariții câteva lucrări care pot schița, deocamdată o posibilă colecție și mai puțin o generație poetică propriu-zisă”.

□ Despre volumul Aneimaria Pop, *Castelul de siclame albe*, recenzentul afirmă: „[...] este o foarte sugestivă mostră de ambiție literară lipsită de acoperire. Autoarea a prins câteva ticuri, câteva clișee predilecte, și-a construit chiar o proză de circumstanță și emite aforisme cu o siguranță demnă de Șerica Băleanu”. □ Cu privire la debutul lui Florin Costinescu, *Adierea tărâmului*, cronicarul observă: „Întrebarea poeziei lui Florin Costinescu rămâne aceea a obârșiei, a începuturilor elementare, poezia constituindu-se ca o panoramă a ciclurilor vieții [...] Obosește, însă, mult prea elaborata perfecțiune a versului, aerul mult prea definitiv al unor fragmente în care nu muzica interioară, ci învelișul cuvintelor vorbește cu vorbele poetului”. □ De aprecierea recenzentului se bucură volumul Mihaelei Minulescu, *Profet spre ziuă*: „Cu totul remarcabil este debutul Mihaelei Minulescu, debut foarte ambițios, dacă ne gândim că există aici un refuz deliberat al feminismului intimist, de salon”.

•[„Teatrul”, nr. 1, an XVIII, nr.1, nu are număr însumat, Revistă editată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă de Uniunea Scriitorilor din R.S.R., format tipografic: A4, conține între 96-104 pagini, apare lunar; redactor –șef : Radu Popescu] Mihnea Gheorghiu scrie despre *Permanența teatrului*: „Interesul și semnificația actului dramatic au stat multă vreme sub semnul normelor „clasice” sau „moderne” ale teatrului. Apoi, pe la jumătatea secolului nostru, lumea s-a schimbat mai repede și mai profund decât mai înainte, iar „anormalitatea” a devenit atât de frecventă, în teatru, încât nonconformismul acesta s-a preschimbat într-un alt soi de conformism. Am asistat deci, mai ales în ultimul sfert de veac, la un proces de convenționalizare a neconvenționalismului, de normalizare a anormalității. [...] Acum se revine la „normal”, în sensul respectării legilor fundamentale [...] ale teatrului, fără de care arta dramatică ar fi fost amenințată de vidul absolut, mai ales în...săli. [...] de vreo câțiva ani încoace s-a instalat în Europa moda teatrului „politic”. Bazele ei social artistice sunt foarte serioase și vrednice de stimă și atenție. Nu știu dacă, de la teatrul revoluționar din anii primului război mondial și cei imediat următori, arta dramatică europeană a fost atât de profund radicalizată, ca în ultimul deceniu, al nostru. E un fenomen îmbucurător și semnificativ pentru întreaga istorie contemporană a culturii, fertilizată de ideile socialismului. În același timp, acest fenomen s-a tradus în metafenomene artistice epigonice, de o valoare culturală mai mult decât dubioasă, din care se distinge un fel de anarhism porno-religios, care te izbește în cele mai numeroase dintre producțiile ce invadează piața spectacolului din principalele capitale europene. [...] Din păcate, cedând snobismului pseudo-revoluționar al claselor avute, care vor să „întinerească” capitalismul și biserica, unii scriitori dramatici au pășit

pe drumul acesta, încurcând o dată mai mult conținutul recipientelor cu „normal” și „anormal” pe etichetă”. ■ Revista publică piesa în patru acte *Puterea și adevărul* de Titus Popovici. □ În *De la text la spectacol*, Margareta Bărbuță scrie *Marginalii istorice la o problemă actuală*, abordând disocierea făcută de Aristotel „între opera dramatică și interpretarea ei scenică”. □ Cu titlul *Omagiu*, revista publică un amplu articol comemorativ dedicat lui Victor Eftimiu. □ Șerban Cioculescu, cu titlul *Amintiri...*, publică un amplu fragment autobiografic. ■ Nicolae Balotă, în *O mare voce a teatrului românesc*, publică un articol omagial dedicat lui Victor Eftimiu: „Om de teatru, în sensul plenar al acestui cuvânt, omul care se simțea la el acasă pe podiul de scânduri, printre decoruri, în culise ca și în focurile rampei, care iubea, în sensul cel mai concret-material, tot ce ține de teatru - falbalale, vocea răsunând în largi săli, căzând în potop de silabe bine temperate printr-o dicțiune măiastră, măștile și artificiiile - el a înțeles prea bine că verbul shakespearian, după care lumea este un vast teatru, poate fi întors și astfel: teatrul este o întregă lume”. ■ Valeriu Râpeanu, în *Între Caragiale și Alecsandri*, creionează un portret al lui Victor Eftimiu. □ Bogdan Ulmu, în *Pieseale „bucureștene” ale maestrului*, prezintă *Dansul milioanelor*, *Inspectorul broaștelor*, *Parada*, *Fetele Didinei* și *Omul care a văzut moartea* de Victor Eftimiu. □ Florin Tornea, în studiul intitulat *Poezia și tehnica teatrului*, realizează o amplă panoramă a implicării lui Victor Eftimiu în „problemele scenei”. □ Ioan Massoff realizează un portret al lui Victor Eftimiu în postura de *Director al Teatrului Național*. □ În *Pseudoantonomii*, Ion Pascadi scrie despre *Imitație sau originalitate*: „Pentru a contracara opunerea antagonică a termenilor relației pe care o discutăm trebuie, după părerea mea, nu numai să recunoaștem inovației rolul creator de noi esențe și structuri, dar să admitem și un al treilea termen - asimilarea - care ar corespunde integrării unor elemente existente dar privite dintr-o perspectivă inedită în funcție de circulația și interfluența generală a valorilor. Poate că ar trebui să revizuiim puțin chiar și propozițiunea cu care am început: „arta este unică, inimitabilă, irepetabilă”. [...] Totul este ca asemenea posibile similitudini (și nu cred că este operă de artă care să nu semene absolut cu nimic, care să nu aibă măcar minime contacte cu contextul) să nu fie exacerbate, să nu se pornească în explicație de la premisa unei continuități absolute, pentru că așa ceva nu există nici pe planul mai puțin marcat de subiectivitate al științei darmită în cel în care rolul suveran îl are personalitatea creatoare cum este în artă. Și pentru a nu ne mai zbate fals polemic între extreme, să pledăm în artă pentru autenticitatea operei atât față de gândirea și simțirea creatorului ei, cât și față de realitatea pe care o reprezintă”. □ Mihai Nadin, în *Autentic și sincronie*, scrie despre turneul Teatrului Tineretului din Piatra Neamț unde au pus în scenă o adaptare după *Harap Alb* de Ion Creangă. □ În *Cartea de teatru*, Ionuț Niculescu prezintă volumul *Teatru* de Paul Anghel, analizând piesele *Săptămâna patimilor* și *Viteazul*. □ În *Cronica dramatică*, cu subtitlul *Piesa românească pe scenă*,

Mira Iosif prezintă piesa *Fii cuminte, Cristofor!* de Aurel Baranga (Teatrul „Ion Vasilescu”), M. I. scrie despre *Noaptea nechemată* de Al. T. Popescu (Teatrul „Nottara”), Virgil Munteanu despre *Casa care a fugit pe ușă* de Paul Everac (Teatrul Giulești și Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad), Fl. T. despre *Culorile nemuririi* de Ștefan Tita (Teatrul Evreiesc de stat); Radu Albala despre *Hanul piraților* de I. Grinevici (Teatrul de Revistă și Comedie „Ion Vasilescu”) și despre *Femeia fericită* de Corneliu Leu (Teatrul „Bacovia” din Bacău); Valeria Ducea despre *Baronul* de C. Paraschivescu (Teatrul de Stat din Arad); Cristina Constantiniu despre *O fată imposibilă* de Virgil Stoenescu (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani); Dumitru Negreanu despre *Avram Iancu* de Pavel Bellu (Teatrul Dramatic din Baia Mare); Irina Toma-Constantinescu despre *Despot Vodă* de V. Alecsandri (Teatrul de Stat din Ploiești). □ În *Premiere*, Ileana Popovici publică o cronică dramatică la piesa *Testamentul câinelui* de Ariano Suassuna (Teatrul Mic); V. D. scrie despre *Mascarada* de Lermontov (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța); D. N. despre *Regele gol* de Evgheni Svartț (Teatrul de Stat din Oradea, secția română); Mihai Crișan despre *Somnul rațiunii* de Antonio Buero Vallejo (Teatrul Dramatic din Baia Mare); Maria Marin despre *Cele douăsprezece luni ale anului* (Teatrul „Ion Creangă”). □ În *Carnet I.A.T.C.*, T. Z. publică o prezentare a colocviului științific „Teatrul și problemele contemporaneității”. □ În *Pagini de jurnal din Teatrul Tv*, D. Solomon, scrie printre altele, despre *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu, adaptată pentru televiziune de Călin Florian. □ V. Munteanu prezintă „Luna dramaturgiei românești”, eveniment de teatru radiofonic.

• [„Transilvania”, An II (LXXIX), nr. 1; Revista lunară editată de Comitetul județean Sibiu pentru cultură și educație socialistă; Revistă politică, social-culturală și literară, serie nouă, Sibiu; director fondator George Barițiu; Format A4, număr de pagini: 64; Colegiul de redacție: Titus Andronic, Wolf Aichelburg, Mircea Avram, Mircea Braga, Al. Dima, Maria Fanache, Ioan Folea, Dorin Fulea, Carol Göllner, Ilie Gușan, Al. Hudîțeanu, Cornel Irimie, Ion Itu, Erwin Kuttler, Pamfil Matei, Christian Maurer, Eugen Onu, Mircea Oprișiu, Marin Panait, Ștefan Pascu, Mira Preda, George Popa, Henry Selbing, Georg Scherg, Mircea Tomuș, Vasile Ztrifu, C. Voiculescu] Versuri semnează: Victor Eftimiu (*Zeus*), Ion Bănuță (*Panorama străzii Constituției*), Anghel Dumbrăveanu (*Situarea în vis*), Bernd Kolf (*Dinamică*, în românește de Gh. Rațiu), Petőfi Sándor (*Liber să fii și să iubesc; Visul; Nu, nu se prăbușește omenirea* – traducere de Constantin Olariu), Radu Stanca (*De-a lungul tuturor hotarelor*). □ Din proză, citim *Wilhelm Zimmermann* de Ladmis Andreescu, o nuvelă care inițial a apărut în revista „Neue Literatur” nr. 5, mai 1972, în traducerea lui Wolf Aichelburg și e cuprinsă în volumul *Nuvele*, C.R. ■ Primul număr al anului se deschide cu editorialul semnat Transilvania și intitulat *Anul unui puternic*

avânt: „Premisele favorabile pentru acest an sunt nu numai de ordin intern, ci și cele reieșite din politica externă a partidului și statului nostru. Evenimentele din viața internațională au adus noi confirmări realismului politicii externe a partidului și statului nostru, care a promovat neabătut, în viața internațională, principiile independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Acționând cu consecvență în spiritul acestor înaintate principii, România își va aduce în continuare contribuție activă, cu largi ecouri internaționale, la normalizarea relațiilor interstatale, la instaurarea păcii și securității în lume. 1973 se arată, așadar, a fi un an în bogate înfăptuiri, pe toate planurile, în viața României socialiste. Prin traducerea în viață a mărețului program elaborat de Congresul al X-lea al partidului, se asigură prosperitatea patriei, creșterea bunăstării întregului popor, liber și stăpân pe soarta sa. Pentru aceasta, suntem cu inima alături de îndemnurile rostite, la posturile de radio și televiziune, cu prilejul Anului Nou, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului: «Fie ca anul 1973 să aducă poporului nostru noi și însemnate victorii pe calea progresului socialist, a bunăstării și fericirii tuturor celor ce muncesc. Fie ca în noul an omenirea să repurteze noi succese în lupta pentru împlinirea nobilelor idealuri de pace și colaborare»”. ■ Rubrica numită *Cronica politică* este semnată de George Serafin și în primul număr al anului dă un sumar al anului 1972. ■ *Despre succes* citim în interviul cu prof. dr. Iosif Const. Drăgan, convorbirea fiind realizată de Coriolan Gheție. □ În *Album sentimental* citim *Sibiu, cetatea umbrelor* de Radu Stanca. ■ Romul Munteanu publică eseu *Dreptul natural și pledoaria iluminiştilor români pentru libertate și egalitate*: „Folosita la început de către cărturarii români pentru justificarea unor cerințe privitoare la comportamentul moral al ființei umane, transferată apoi pe planul reglementării relațiilor dintre individ și conducătorul statului, *legea firii* devine în cele din urmă argumentul fundamental prin care iluminiştii români susțin dreptul de emancipare social-politică a poporului nostru, ca și egalitatea sa cu alte popoare. În felul acesta, conceputul de dreptul natural traversează și în cultura română toate semnificațiile majore, începând cu libertățile fundamentale ale individului și comportamentul său etic până la necesitatea justificării istorice a unității poporului nostru și a independenței sale”. ■ În acest număr citim trei texte despre Radu Stanca: □ *Radu Stanca și Sibiul* de Horia Stanca: „Prin Radu i-a fost dat Sibiului, orașului care și-a clădit la 1788 primul teatru din țară, care va fi și primul în care se va auzi pe scenă limba românească, anume la 1815, când, după cum spunea cronica «pentru a atrage la teatru pe toți locuitorii orașului» trupa lui Gerger va juca piesa lui Kotzebue *Vecinătate primejdioasă*, «în limba valahă», – să aibă mândria de a fi crescut în el și din el un dramaturg în același timp poet, care, îmbinând teatrul cu poezia, va da la lumină marea noutate în literatura noastră a teatrului poetic. Reînviind, pe această tradiție, teatrul românesc în Sibiu, Radu și-a achitat obliga-

țiile față de orașul în care și-a găsit atâtea surse meditative. Dacă și prin această contribuție Sibiul își merită o întâietate, o datorează și lui Radu, care s-a străduit și a izbutit, dincolo de zgomotele și trecătoarele succese de aiurea, să făurească între zidurile lui o operă care abia acum, după zece ani de la plecarea lui în lumea celor ce se odihnesc, începe să iasă la lumină și să se impună”.

□ *Aventura interioară și iluzie* de Ilie Guțan: „Poetul Radu Stanca este un disimulat, iar modul esențial de a comunica și de a se comunica în plan poetic este – cum s-a observat – masca. Mascându-se, liricul se personalizează cu acuitate sporită și se substanțializează în adâncimile eului, unde fața poetului se multiplică nelimitat ca într-un salon de oglinzi cu reflexe ciudate și deformatoare, din ale căror imagini neechivalente este dificil a reconstitui modelul. [...] Indiferent de formula literară – baladă, lamentație, odă etc. – poezia lui Radu Stanca se structurează esențial ca iluzie și spectacol, modalități estetice cu semnificații grave și adânci care, în fond, transcriu o aventură interioară și o sensibilitate de fantast. Puterea disimulatorie nu cunoaște limite. Lirismul izvorât din aceste tărâmurii imaginare curge aidoma unor efluvii de spiritualitate muzicală. Eșecul existențial se sublimează în apoteoza victoriei, ca și cum învinsului i s-au deschis căile spre mântuire și râvnit triumf asupra șubreeniei condiției sale pământești. Cântecul, poetul și-l țese din visuri și deșertăciuni. Radu Stanca pare a fi un împlânzitor și pețitor de himere, dar, oricât de intens va fi fost posedat de acestea, n-a rămas credincios nici uneia în afară de nu mai puțin zadarnica plăcere de a se amăgi. În dosul măștii se joacă ceremonios spectacolul deconcertant și dureros al himerei”.

□ *Note despre condiția livrescă a teatrului lui Radu Stanca* de Ion Vartic: „Complexitatea și seducția teatrului lui Radu Stanca provine din diversele nivele posibile ale receptării critice. Într-un sens, teatrul acesta poetic poate atrage prin treptata dezvăluire a frumuseților sale formale, iar într-un alt sens, poate interesa ca tragică înscenare a unei reale drame existențiale. Totodată, piesele acestui scriitor intelectualist, care reia motive tradiționale, nuanțându-le ori chiar destrămându-le sensurile consacrate, incită adesea rediscutarea unor probleme aparținând istoriei culturii. Condiția livrescă, fără a distruge de altfel spontaneitatea artistică, conferă acestui teatru o forță de iradiere superioară”.

■ Mircea Ivănescu scrie despre *Spații poetice*, un text despre traducerile lui Sorin Mărculescu: „Situția sa este instructivă pentru că versiunile întreprinse de acest scriitor, fără a sacrifica niciodată cursivitatea și eleganța limbii literare românești în care și-au găsit expresia, nu pot fi niciodată subsumate tonului personal al scrierilor sale originale, cu alte cuvinte nu impun niciodată personalitatea proprie a traducătorului asupra modelelor. Versiunile sale păstrează, pentru cei care au posibilitatea să le cerceteze în limbile originale, tonul specific al scriitorilor aleși pentru traducere și fac să sune, în formele specifice ale limbii noastre literare, vocile diferențiate ale unora dintre personalitățile literare importante ale Angliei sau Spaniei contemporane”.

■ În *Cronica ideilor* citim *Reflecții pe mar-*

ginea unor prevederi ale proiectului de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste de Marin Panait. ■ Ion Pascadi scrie despre *Teoria marxistă a culturii și arta*: „În viziunea științifică a marxismului, nouă nu este atât problematica prezentată, cit subordonarea dialectică a mijloacelor culturii unui anumit scop, explicarea verigilor interrelațiilor tuturor factorilor discutați într-o ierarhie deterministă riguroasă și încercarea de a construi o viziune globalizatoare, integrală, asupra subiectului cultural: Omul. Funcția modelelor culturale de-a lungul vremii este relevantă nu numai pentru caracterul intens socializant al receptării, dar și pentru sinteza dintre concret-istoric și general-uman pe care o exprima. Perenitatea modelelor-cheie are o mare influență formativă nu numai asupra conștiinței, dar intervine în raportul tradiție-inovație, în conștiința însăși”. ■ Clio Mănescu semnează *Noi cercetări comparate în țara noastră*, ocupându-se de volumul *Principii de literatură comparată* de Alexandru Dima, ediția a II-a, Editura enciclopedică 1972 și volumul *Istoria și teoria comparatismului în România*, volum îngrijit de Al. Dima și Ovidiu Papadima: „Din punct de vedere teoretic, utilizarea, în toate studiile citate, a unei poziții metodologice care, deprind ideea unei metode comparatiste autonome, scoate în evidență multiplele relații ale literaturii comparate cu alte discipline ca estetica, stilistica, etc., recurgând la sugestiile atât de bogate ale dialecticii materialiste, probează existența unei atitudini teoretice unitare, caracteristici pentru întreaga școală comparatistă română, atitudine pe care am semnalat-o ai în lucrarea lui Al. Dima, *Principii de literatură comparată*”. ■ Mircea Braga publică *Plăcerea estetică un concept contestat*: „Naturalismul nu a ocolit peisajul insalubru; post-romantismul nu și-a refuzat accesul la macabru și grotesc; suprarealismul și descendenții săi au creat, printre altele, o poetică a oniricului, a halucinatoriului, a dispersiunii și a incoerenței; în sfârșit, unele tendințe din arta actuală reclamă cerebralizarea ori cultivă o anume rigiditate a formelor, chiar etalarea nudă a structurilor și substructurilor «pure». Fără îndoială, este vorba de principii care au alimentat «estetici» exclusiviste, dar suntem obligați a recunoaște că, astăzi, negarea lor absolută este imposibilă. Ceea ce fiecare dintre ele a adus specific în cadrul general al esteticului ne îndreptățește să vedem și noi în plăcerea estetică un concept în criză. Astfel încât «critica plăcerii estetice» se fundamentează pe un plan extins: «scurt circuitul» declanșat la contactul cu marea artă nu este exclusiv de natură afectivă. Considerând opera de artă un univers constituit, intrarea în această lume presupune un salt, o comutare de disponibilități multiple, o mutație integrală care – într-un anumit sens – poate fi asemănată fenomenului spargerii zidului sonic. Pentru noi, deci, plăcerea estetică rămâne doar o componentă a acestei treceri, nu întotdeauna prezentă și nu cu intensitate egală pentru toate situațiile”. ■ Citim două cronici literare: □ Mircea Tomuș scrie despre volumul *Povestirea destinul unei structuri epice* de Ion Vlad: „Este adevărat că Ion Vlad scrie despre povestire, încercând subi-

ectul cu maximum de raportări colaterale care se pot face, supunându-l unei perspective istorice ei comparatiste mai atente decât o fugara schiță, îl disociază până la ultimele componente, dar nu lipsește, cu toate acestea și tocmai prin toate acestea, să mascheze propria pornire interioară, adeziunea la povestire, capacitatea de a simți, la superlativ, încântarea provocată de povestire. De aici constantele interpretării sale: pe de o parte, predispoziția pentru zona superlativului, pe de alta, receptivitatea promptă și generoasă la farmecul narativ. Acestea sunt, de fapt, și dimensiunile de bază în care este proiectată definiția povestirii, ca specie superlativă pe scara valorică, cumulând la maximum factorul plăcere estetică”. □ Titu Popescu prezintă trei cărți de Nichita Stănescu: □ *Măreția frigului*, Junimea: „Asumarea filozofică și lirică a destinului înseamnă recunoaștere; deci, *Măreția frigului* este o carte a semnelor («Ca să fiu trebuie să afirm că sunt») de inițiere în starea de grație a poeziei, din care izvorăște o substanță proiectivă de mari îndemânări imaginative. Imprevizibilitatea acestora este ea însăși semnificantă, ca parte și simbol, pentru intenționalitatea poetică de decantare a traiectoriei de foc a creației. Ca atare, chintesența ideatică se află în însăși vigoarea plastică a identificării cu sine a poetului, a conștientizării sale lirice; imperativul numirii solicită hiperbola intensivă, având o rară forță de comprimare și alcătuirii semnificante din eterogenitatea obiectuală naturală”; □ *Belgradul în cinci prieteni*, Editura Dacia: „*Belgradul în cinci prieteni* este cartea identificării cu sufletul comunicant al celor apropiați; expansiunea afectivă dă măsura ideii-pivot de altruism intens colorat cu valorile umaniste ale solidarității. Un fel de seducție a sincerității, o sensibilitate eticizantă, netulburătoare a izvorului orfic, acționează insistent asupra lectorului, izgonindu-l din indiferență ai neliniștindu-i habitudinile”; □ *Cartea de recitare*, C. R.: „*Cartea de recitare* este o lectură ca sufletul, descoperitoare de poezie în texte de aur, înviorându-le pulsul interior cu o lectură spiritualizată, având față de caligrafia lor o grijă de gramătic și zăbava îndemânatică a copistului înzestrat. Construită pe principiul afectiv al lecturii, în carte, cu toată pioasa umilință a autorului, nu știm precis dacă splendoarea dintâi a textelor strălucește sau revărsarea de dragoste și emoție a poetului cititor se strămută în sufletul nostru. Înclinăm totuși să credem că nu poemul descripției are prima valoare, ci poemul incrustat în viziunea ritmică asupra acestor texte”; □ În concluzie: „Prin aceste trei cărți, Nichita Stănescu își stabilizează o stare interioară în care numirea, pasiunea indicativă, introduc o sintaxă a comuniunii ideale între magia cuvântului și fascinația umanismului activ”. ■ În rubrica *Patrimoniu documentar* Mircea Avram scrie despre *Ioan Slavici în documentele bibliotecii „Astra”*. ■ În paginile numite *Bibliografie* aflăm ultimele noutăți din următoarele edituri: F. B. Stănescu scrie despre noile volume din C.R., de Dacia se ocupă V. Tătaru, Reimar Alfred Ungar prezintă *Cărți în limba germană*, iar Ilie Guțan prezintă activitatea Editurii Junimea. ■ În *Cronica lunară*

citim *Revista revistelor*, în care găsim sumarul mai multor reviste împărțite în secțiuni *Istorie literară*, *Poezie*, *Proză* și *De limba germană*. ■ În *Calendar* găsim două note: □ *Ateanu, 100*: „Jubileul de 100 de numere al revistei «Ateanu» reprezintă un fapt însemnat de cultură și confirmă prestigiul binemeritat al unei publicații care și-a câștigat o personalitate distinctă în contextul culturii noastre. Demni din toate punctele de vedere de tradiția pe care o afirmă prin înscrierea pe frontispiciului ei al unuia dintre numele mari ale literaturii române, revista își aduce cu fiecare număr o contribuție importantă la evoluția tot mai diversă a culturii noastre noi. Ne alăturăm omagiul celorlalte publicații care au salutat jubileul revistei din Bacău, și îi urăm în continuare succese repetate care să întărească și să continue realizările de până acum”. □ *Ramuri, 100*: „Reflectând în principal o arie spirituală bogată în valori distincte, în care încărcătura tradițională se conjugă stimulativ cu înfăptuirile prezentului, revista craioveană «Ramuri» contribuie, cu specificul ei, la conturarea climatului cultural actual. Numerele apărute dau puțința nu numai unei simple însumări a varietății materialelor cuprinse, ci ilustrează mai ales o contribuție substanțială la afirmarea principiilor culturii socialiste, reflectând un aport real la configurația unitară și în același timp diversă a spiritualității românești. Revista «Ramuri» a reușit să se impună, prin acestea, între celelalte publicații de profil din țară, înțelegând menirea de a selecta și propaga valorile intelectuale, artistice, științifice din zona pe care o exprimă. Transmitem, cu ocazia jubileului numărului 100, salutul nostru colegial revistei craiovene, împreună cu urări de noi succese”.

• [„Vatra”, an III, nr. 22/ ianuarie; revistă editată de Uniunii Scriitorilor din România și Comitetul de Cultură și de Educație Socialistă al județului Mureș; Format tipografic A2, apare lunar, pagini 12; Colegiul redacțional: redactor-șef Cornel Moraru, Mircea Zăciu – Director de publicare] Conține dialogul dintre Gheorghe Cunescu și Ion Pas (pseudonim pentru Pascu-Ion Marin Pascu), scriitor aparținând clasei muncitoare, de stânga, ale cărui cărți sunt „străbătute de un suflu umanist”; publică începutul romanului *Omul de mâine* în „Cugetul literar”, romanul rămânând neterminat, din motive politice „Era un roman politic prea direct” □ *Moduri tematice*: Paskandi Géza discută despre genurile literare; în operele sale dramatice scopul este de a surprinde „timpul ca simultaneitate” ■ *Dan Culcer despre viața literară*: prin întreprinderea unei contabilizări a raportului de publicări și cumpărare, Culcer analizează vânzarea operelor unor debutanți precum Nina Cassian, Emil Botta, Ileana Mălăncioiu. Culcer sugerează că viitorul poeziei românești se poate construi prin cluburi literare, apoi efectuează scurte recenzii ale unor poeți pe care îi consideră „mai mult sau mai puțin talentați” Mihaela Minulescu, Ion Lotreanu, Ovidiu Genaru. *Paralaxe* – Serafim Duicu despre Ion Vlad: *Povestirea, destinul unei opere epice* este o cercetare importantă prin statutul său de pionierat, studiul fiind unul de teorie literară. Este conside-

rat un studiu modern prin faptul că face o largă incursiune în istoria povestirii și prin interpretarea drept „structură” a povestirii. Conform lui Ion Vlad, povestirea este prima formă care trebuie analizată, înainte de nuvelă și de roman, construită din șapte majore trăsături și fiind creată sub forma unor povestiri-serie, după modelul *O mie și una de nopți*. ■ *Simetrie și sinteză* (de Aureliu Goci) despre „lirica solară” a lui Al. Andrițoiu, printr-un exemplu din volumul *Euritmii*, o continuare a lui Ion Pillat. ■ *În căutarea romanului*: rubrici de Radu Ciobanu, Norman Manea, Cornel Moraru, Anton Cosma. Norman Manea discută despre scopul și receptarea literaturii în contextul redefinirii omului în societatea socialistă; Anon Cosma observă „concepția polifonică” a romanelor cu titluri metaforice: *Crepuscul*, *Nebunul și floarea*, alături de combinarea planului real cu cel imaginar, oniric, un exemplu de „infrarealitate” constituindu-l *Absenții*, de Augustin Buzura. □ Este redat un fragment din romanul *Anamneza* de Ștefan Luca; sunt redată poezii de Dan Mutașcu. Petre Stoica, Nicolae Prelipceanu ■ *Cumințenia pământului*: Ion Apostol Popescu, *Elemente de folclor literar și pictură populară la Țuculescu* □ *Punct Contra-punct*: se remarcă poeziile Rodicăi Tott, publicate în *Urzica* □ Menționarea revistei străine *Poésie*, unde un poem în proză de Paul Vincellini este considerat important). ■ La sfârșitul revistei, sunt redată fragmente de proză din *Spărgătorul asasin în fața tribunalului* de Jaroslav Hašek (în românește de Jean Grosu) și din *Ora „H”*, de Ray Bradbury (în românește de Gheorghe Rotaru).

•[„Viața militară”, nr. 1; Revistă ilustrată de literatură și artă, editată de MAPN, Consiliul Politic Superior; format tipografic A4, apare lunar, 32 de pagini; Colegiul de redacție: Dumitru Rădulescu (redactor-șef), Gheorghe Bejancu, Grigore Cuza, Gheorghe Ene, Laurențiu Fulga, Ion Grecea, Aurel Martin, Nicolae Mărgeanu, Adrian Merlușcă (redactor-șef adjunct), Traian Reu, Traian Uba, Dragoș Vicol, Petru Vintilă, Haralamb Zincă] Publică versuri: George Florin Cozma (*Poporul se-oglindește-n omul drag, Motiv de poem*), Radu Cârnelci (*Poem de slavă partidului, În așteptarea statuilor*), Ștefan Popescu (*Azi*), Florin Mihai Petrescu (*La vatra țării*), Nicolae Dumbrovă (*Peisaj*), Traian Reu (*Purificat în palme avem cerul*), Mihai Stănescu (*Marină*), alături de tinerii ofițeri, Nicolae Boghian (*Pământul*), Ioan Benche (*Fântâni*), Viorel Domenico (*Ne sunt...*). Scriu reportaje: Adrian Merlușcă (*Lumini pe drapelul regimentului*), Banu Rădulescu (*Totul a început în urma unei inspecții...*), proze și însemnări: Traian Uba (*Salutare, băiețică*), Ion Aramă (*Gânduri despre orașul iubit*), Vasile Băran (*Aceleași trăsături*), Petru Vintilă (*Milcov*), Dan Mutașcu (*Și ninge...*), studii: Ioan Adam (*Eminescu, cronicar teatral*), Ion Lotreanu (*Chipul lui Cuza, I*), alături de un interviu cu Dan Mutașcu, semnat de Mircea Radina: « – Ce însemnătate îi acorzi literaturii de inspirație patriotică și locului pe care-l ocupă ea în literatura noastră din toate timpurile? – Mi se pare că una dintre literaturile care au o foarte bună

tradiție a liricii și poeziei patriotice este literatura română. În această direcție cu valențe atât de morale, cu o substanță atât de generoasă s-au ilustrat scriitorii de primă mână ai literaturii noastre, de la Cârlova la Alexandrescu, de la Alecsandri la Eminescu, Coșbuc și Goga, și tot așa până la buna poezie patriotică a contemporanilor României socialiste, căreia reușesc să-i dea un sunet propriu și subtil, trăirile și metaforele de reală originalitate ale lui Ștefan Augustin Doinaș, Nichita Stănescu, Gh. Tomozei, Grigore Hagiu ș.a. De altfel, cred că un poet sau un prozator face aproape totdeauna o literatură patriotică, în măsura în care înțelege că arta nu poate fi străină de problemele fundamentale ale nației sale, fie că e vorba de tradiție sau trecut istoric, fie că e vorba de eroismul cotidian al prezentului. Aș vrea să mai precizez ceva, în afară de asta: o literatură patriotică, profund educativă, dar nu la modul didactic, ci artistic, care înalță omul și cultivă dragostea de patrie și de libertate, poate fi – și chiar este – și aceea a superbelor descrieri de peisaj ale prozei lui Odobescu, Sadoveanu sau Eugen Barbu. – Îți cunosc unele preocupări în materie de literatură patriotică și ostășească. Dintre proiectele pe acest plan, care îți reține atenția cel mai mult? – Fără îndoială că, în momentul acesta, cel mai mult mă interesează «rotunjirea» manuscrisului meu de lirică patriotică și ostășească. Mă refer la volumul de versuri «Stema din inimi», aflat la Editura militară, în pregătire, el urmând să apară în primăvara anului 1973. În legătură cu acest volum, din care unele poezii au apărut în presă, în reviste ca «Viata militară», «Săptămâna», «Tribuna», «Cronica», în «Scânteia tineretului» etc. am purtat discuții fructuoase cu redacția și conducerea editurii, ca și cu referentul ei literar criticul Mircea Iorgulescu, totii aceștia oferindu-mi sugestii prețioase privind împlinirea unei siluete cât mai ferme a volumului. În afară de aceasta, voi continua să colaborez cu plăcere la «Viata militară» – după cum vezi și din proza alăturată – și n-ar fi exclus ca peste un an sau doi, așa cum am discutat în principiu, să pot preda Editurii militare un volum de eseuri intitulat «Armata română ca factor de cultură și civilizație». □ O cronică literară semnează Aurel Martin, volumului de versuri, *Hanibal* de Eugen Jebeleanu, o alta, semnată de Emil Manu, volumului *Zodia Taurului* de Mihnea Gheorghiu □ Rubrica *Orizont* semnalează apariția în Editura Militară a volumului *Poemele țărâniei* de Tudor Arghezi, o antologie îngrijită de Mircea Iorgulescu, precum și a romanului de mare succes, *Fata morgana* de Ion Grecea. □ O notă semnalează apariția în colecția Biblioteca ostașului a Editurii Militare a volumelor de proză *Suflet de ostaș* de Dan Mihale, *Cadente* de George Florin Cozma și *Drumuri* de Stelian Dragnea.

• [„Viața românească”, nr. 1, Revistă a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România; Format A5, apariție lunară, 160 de pagini; Colegiul redacțional: Demostene Botez – director; Radu Boureanu: redactor-șef; Alexandru Balaci (membru corespondent al Academiei R.S. România), acad. Mihai Beniuc, acad. Geo Bogza, Șerban Cioculescu

(membru corespondent al Academiei R.S. România), Vladimir Colin (secretar general de redacție), Lucia Demetrius, Paul Georgescu, acad. Iorgu Iordan, acad. Alexandru Philippide, Ioanichie Olteanu (redactor șef-adj.), acad. Zaharia Stancu, D.I. Suchianu, N. Tertulian] Radu Boureanu semnează textul omagial: *Tovarășul Nicolae Ceaușescu la 55 de ani de viață și patru decenii de activitate în mișcarea revoluționară*: „Am putea intitula aceste rânduri închinare Conducătorului Statului, Secretarului General al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără odihnă* – fiindcă fără odihnă, de aproape 40 de ani, arde această flacără care cu cât se consumă nu se mântuie, ci își crește vâlvătaia, asemenea generoasei inimi a lui Danko, din parabola gorkiană. Cei care l-au cunoscut îndeaproape, tovarășii de luptă, luptă care a început pentru el de la 15 ani, mărturisesc premisele pentru marea plecare, marea angajare a unei conștiințe”. ■ Redacția revistei consemnează evenimentul: „Senatul universității din București conferă tovarășului Nicolae Ceaușescu secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România Titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din București pentru merite excepționale în lupta de eliberare socială și națională a poporului român, în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, pentru contribuția și creșterea rolului său de forță politică conducătoare a societății, la dezvoltarea și îmbogățirea gândirii marxist-leniniste și practicii revoluționare, pentru rodnică activitate consacrată afirmării României în viața internațională, dezvoltării relațiilor sale cu țările socialiste, cu celelalte state ale lumii [...] Comisia superioară de diplome din Republica Socialistă România confirmă hotărârea Universității din București. Președintele comisiei superioare de diplome Paul Niculescu- Mizil, Rectorul Universității- George Ciucu”. ■ Petru Popescu consemnează: *Brunea-Fox: interviu sentimental*: „- Ai spus adineauri că citești ziarele rând cu rând. Nu te-ai plictisit, de atâția ani? – Deloc. Întâi că le citesc din invidie. Dau alții știri pe care le-aș fi putut da eu. Pe urmă, toată viața am învățat câte ceva din presă și grație ei mi-am completat cu vârf și îndesat escapadele făcute aveau în unele locuri de pe harta continentelor [...] Dă-mi voie să fac apologia reportajului, pe care-l consider cel mai sigur detector de realități. Așa se explică de ce romancierii, nuvelistii care pe vremuri refuzau măcar să-l coopteze în panorama literaturii, îl folosesc nu ca un exercițiu marginal, ci ca un strașnic instrument, de cunoaștere a vieții, a piesajului social. Acum vreo patru decenii, într-un interviu luat celebrului scriitor francez Paul Morand, venit în capitala noastră să se documenteze pentru o monografie romanțată a Bucureștiului, – a fost atunci de față și Ilarie Voronca – l-am întrebat ce l-a făcut să abordeze reportajul, incompatibil cu maniera lui literară, comparabilă cu pictura de șevalet până la un moment dat. Mi-a răspuns că reportajul l-a familiarizat cu orizonturi necunoscute. Fără el nu ar fi putut lua contact aveau cu România, de exemplu, pe care Occidentul o situa eronat chiar

și sub raport geografic. Reportajul i-a oferit prilejul de a se reabilita. L-a ridicat de pe scaunul cabinetului de lucru și i-a dat brânci în lume. Grație lui privilegiile nu mai erau fantasmagoriile lanternei magice desuete, oamenii nu mai purtau travestiul din litografiile și albumele ilustrate, vetuste”. – *Ai făcut aluzie și la alți scriitori francezi din perioada aceea, care au luat drumul reportajului. La cine te referi?* – La mulți: André Gide, cu reportajul lui din Spania, din timpul războiului civil, cronicile judiciare, cărțile de drumeție africană. Și alții: Georges Duhamel, Blaise Cendrars. – *Ce înseamnă un gazetar care cunoaște viața?* – E acela care nu caută pretexte s-o ocolească, pentru că viața nu e așa cum ți-o închipui din redacție – comodă, surzătoare, mirosind apă de trandafiri. Gazetarul care ezită s-o abordeze de aproape, ca să-și menajeze ciuboțelele, nasul, răbdarea, gusturile estetice, n-o va cunoaște niciodată. Și apoi oameni nu sunt oricând dispuși la taclale, la confidențe, așa, hodoronc-tronc, pentru că ești ziarist. [...] Așa că, în ce mă privește, nu-i deranjem când erau prinși de muncă, care, oricât ar vrea s-o pasteizeze unii, e acaparantă, dură, epuizantă. Așteptam – vorba lui Creangă – momentul când muștii nu se bat în capete, când poți trece printre ei ca să ajungi la sălașul Smeului. Așa trebuie procedat din respect pentru actul muncii, din respect pentru omul care o să-vârșește. [...] Pe scurt, gazetarul trebuie să «se bage», să fie indiscret când trebuie, altfel nu află nimic. Reportajul, în fond, e o indicație uneori genială. ... Și eu pot spune, parafrazând, că reportajul poate cuprinde totul, cu condiția de a se depăși pe sine. E vorba de o depășire morală, pe care o permit perfect exigențele «fizice» ale reportajului. – *Atunci, ce e cu adevărat reportajul?* – Din moment ce admitem ideea depășirii, mai putem răspunde ca la școală? Cum vezi, cei ce au practicat ani de zile reportajul și s-au lansat prin el, azi vor să facă literatură mai «serioasă». Au ars, în fond, ceea ce au adorat, au renegat genul care i-a născut. Poate că sunt mai serioși, dar nu-s mai fericiți. Unii spun că niciodată n-au părăsit reportajul, că-l continuă în romanul realist. Dar am răspuns mai bine la întrebarea asta, în 1934 dacă nu mă înșel, în «Vremea», tot unui interviu, luat de... Geo Bogza! Atunci din pasiune pentru reportaj, îi mărisem sfera atât de mult, încât ajunsesem să-l includ în ea și pe Homer, pe care l-am declarat un mare precursor, cu reportajul de război *Iliada*, și cel de voiaj. *Odiseea* amândouă în cânturi, adică «seriale». Geo a scris atunci despre mine și m-a lăudat foarte mult, a spus că prin mine reportajul s-a rupt de formele stupid festive, de stilul sec, proces-verbal de poliție, și că am adus la lumină, o lume necunoscută (lumea băieților mahalagii, pe care mai apoi fiindcă devenise la modă, s-au apucat s-o bântuie toți, și unii o bântuie și azi, referindu-se tot la acei ani). Argezi, care a fost întotdeauna extrem de binevoitor cu mine, a zis că am scris cu o peniță de aur, cu o cerneală de aur. Alții, destul de cunoscuți s-au declarat și ei impresionați de genul de presă pe care îl sprijineam eu. E vorba în fond de o optică, optica adevărului. Asta e singurul lucru sigur. Numai reportajul există, și vocația lui, talentul lui de a descoperi viața, curajul

de a scrie, lupa de a tipări adevărul. – *Sar de la una la alta. Cum îți place să fie un roman?* – Băbește răspunzând: să fie nou, original, bine scris, Și dacă se poate într-o epocă de uși deschise, să nu le forțeze pe cele mai scârțâitoare, ci pe cele unse mai bine. Și să-mi descopere iar lumea. După mine, un roman realist trebuie să-mi ofere realitatea, însă în forma ei unică, originală, zguduitoare transfigurată. Altfel, un roman realist care nu-mi dă decât realitatea plată e un indigo la mașina de scris a vieții. După zecile de mii de romane care, în rafturi pline, ar putea înconjura ecuatorul, e greu să inventezi motive noi, orice teme ți se par cunoscute, orice tip de personaj are precursori. Dar, slavă domnului, omul are o constanță, o permanență. Datele nobile din el rezistă. Rezistă și generozitatea, și vocația artistică, și năzuința înscrierii în istorie. Rezistă și naturalețea chiar dacă societățile urcă din treaptă în treaptă, tot mai sus. Talentul și forța de transfigurare a scriitorului sunt menite să arate ceea ce e schimbător, progresiv în societate, și ceea ce e cu ea. Dar datele umane nu sunt distruse de goana nebună a tehnicii și nici zborul pe lună nu ne-a răpit sentimentele umane cele mai banale, cele mai cunoscute și cele mai previzibile și, după mine, cele mai frumoase. Uite, eu cred că nu trebuie să ne temem că omul va fi vreodată bănuț și dominat de mașină. Umanitatea îl va ajuta în această luptă, dacă ea se va da, și omul va învinge. Dar cu o condiție. – *Care?* – Omul să nu-și piardă capul, amețit de propriile succese. Să nu se zăpăcească. Să se umilească, să se smerească, cum zice Dostoievski. Adică să nu-și piardă simplitatea, generozitatea, firescul. Calitățile care l-au deosebit, odată cu rațiunea, de restul naturii”. ■ Alexandru George recenzează două cărți. □ Prima aparține lui Șerban Cioculescu: „Și nu ne grăbim să arătăm că *Aspecte literare contemporane* reprezintă una din cele mai substanțiale lecturi pe care le poate oferi literatura noastră critică. Volumul acesta compact și elegant deschide calea adevăratei considerări a operei de critic a lui Șerban Cioculescu, în forma ei aplicată, vie, imediată, despre care generația actuală de cititori ai săi nu are idee prea precisă. O serie de articole și de studii pe care cu greu le putem găsi chiar frecventatorii presei din epoca 1933 -1947. [...] Ceea ce ne dezvăluie în subsidiar acest volum de *Aspecte literare contemporane* este imaginea unui critic mai sever cu sine însuși decât alții: poate chiar faptul adunării atât de tardive a acestor cronici să stea sub același semn”. □ A doua este semnată de Florin Mihăilescu, *E. Lovinescu și antinomiile criticii*: „E o cercetare doctă și armonios încheată, cea mai bună de până acum închinată marelui critic și purtând ca an de redactare martie 1970. De atunci, discuțiile în jurul lui Lovinescu nu au încetat să se poarte, aducând noi contribuții, interpretări, uneori complementare, alteori contradictorii sau formulate în spirit exclusivist. Niciunul dintre criticii de dinainte de Eliberare nu a atras atâtea discuții”. ■ Tot două studii prezintă și Florin Mihăilescu. □ N. Tertulian, *Critică, estetică, filosofie*: „Studiul consacrat de N. Tertulian lui Georg Lukács este în fond o monografie aproape completă asupra gânditorului maghiar, urmărind metodic geneza și

structura concepției sale estetice și filosofice. Intenția centrală a întregii analize este în fond, prin opoziție cu tezele croceene, aceea de a argumenta fără nicio concesie față de obligativitatea nuanțelor o teorie științifică a determinismului artistic. Ce este de fapt întreaga evoluție a gândirii Lukácsiene decât o dramatică aspirație [...] spre înțelegerea și acceptarea ca atare a constrângerilor ei obiective care prezidează deopotrivă și domeniul vieții noastre materiale și acela, distinct dar nu contradictoriu, al formelor spirituale?”. □ Adriana Iliescu, *Reviste literare sfârșitul secolului al XIX-lea*: „N-am putut încheia fără să evidențiem stilul aplicat la obiect și aspirând la exactitatea, dincolo de unele neglijențe care trădează o insuficientă revizie a textului. Altfel Adriana Iliescu, cum am spus, nu numai autoare de monografii, scrie cu ironie și umor intelectual, fapt care împrumută textului și implicit lecturii o calitate rară, din păcate, în paginile atâtor și atâtor «contribuții» ale istoriei noastre literare”. ■ De volumul lui Zaharia Stancu, *Sabia timpului*, se ocupă M. Petroveanu: „Ca și în culegerea precedentă, *Cântec șoptit*, sau, dacă-l avem în vedere pe povestitor ca și în *Ce mult te-am iubit* și chiar *Șatra, Sabia timpului* este teatrul disputei cu moartea, al unei vitalități care, nici în declinul vârstei, nu acceptă înfrângerea. Sub asaltul când insinuant, când năpraznic, al timpului, încolțitul se îndoiește până la neliniște și, la limită, până la spaimă, de rezistența sa, de șansele lui într-o întrecere în care spre a folosi limbajul sportiv, el suportă handicapul vârstei gravate în trup”. ■ Eugenia Tudor analizează două cărți. □ Vladimir Colin, *Capcanele timpului* (Albatros, 1972): „Cartea [...] conține mai multe bucăți literare, unele foarte scurte, dar deosebit de sugestive pentru psihologia omului modern, a omului contemporan. Vladimir Colin, am mai spus-o și cu alt prilej, este un poet căruia nu-i scapă nici cele mai recente descoperiri în domeniul tehnicii, dar ceea ce predomină în această carte [...] este senzația acută că ai fost atras într-un joc de umbre și de lumini, într-un joc plăcut, unde arcuirea fanteziei este nespus de atrăgătoare, dar unde, după joc, descoperi cu uimire că, de fapt, scriitorul s-a folosit de joc pentru a strecura în mintea cititorului niște idei foarte contemporane, foarte grave, la care urmează să meditezi, niște idei majore, toate având în centrul lor de greutate această necunoscută ce se numește om”. □ Horia Aramă, *Țărnuț interzis*: „Și Horia Aramă este un bun creator al unei atmosfere de crepuscul, de melancolie, el creionează discret amurguri, sau sugerează sensibil atmosfera spațiilor închise, ca un parfum specific: a unei piațete renașcentiste (pe care personal cred că am întâlnit-o undeva) a unei odăi, umbrite, în care mobilele nu au numai contur și volum, dar și personalitate, degajând parcă afectivitate. Horia Aramă este, cred, un [...] analist în cadrul genului literaturii științifico-fantastice, și la aceasta îl conduc atât arta introspectării minuțioasă și atente, cât și știința de a crea o atmosferă poetică atât de necesară unei stări”. ■ În cadrul rubricii *Note de lectură*, semnează texte Sanda Radian, M. Nițescu, G. Gibescu, Vlaicu Bârna, George Chirilă, Anatol Ghermanschi, Dan Ciachir. □ Sanda Radian se ocupă de volumul *Ver-*

suri (Minerva, 1972) al lui Al. O. Teodoreanu: „Antologia de la editura Minerva constituie, de la moartea scriitorului, cea dintâi culegere reprezentativă pentru creația lui poetică. Ea cuprinde o selecție de versuri din lucrările apărute anterior, precum și o parte din numeroasele poezii ocazionale și epigrame adresate colegilor de breaslă, iar la capitolul *Varia* – câteva texte puțin cunoscute și nepublicate până astăzi în volum. Îngrijitorul ediției, Ilie Dan, dorind să compartimenteze diferitele aspecte ale poeziei lui Al. O. Teodoreanu, preferă o împărțire mai curând tematică decât cronologică”. □ M. Nițescu semnaleză reeditarea studiului lui E. Lovinescu la Minerva, 1973: „Reeditarea monografiei *T. Maiorescu* (sub atenta îngrijire a Mariei Simionescu) trebuie salutată ca un eveniment cultural de însemnătate deosebită. În substanțialul său *Cuvânt înainte*, Alexandru George afirmă [...] că monografia nu a însemnat o «întoarcere» la Maiorescu, dată fiind «ireductibila opoziție» a autorului față de junimism. Lovinescu a vrut să facă din înaintașul său, într-o perioadă de confuzie a valorilor spirituale și politice, «un instrument de luptă de o superioară dar certă oportunitate»”. □ De *Poemele cu soldați* (Militară, 1972) ale lui Ștefan Popescu se ocupă Vlăicu Bârna: „Meditație, mărturisire sinceră, îndemn însuflețit și plin de căldură, versul lui Ștefan Popescu se exprimă simplu, voit dezbrăcat de orice ornament. Și aceasta pentru a comunica cât mai direct mesajul pe care-l aduce”. □ Cartea lui Nichita Stănescu, *Belgradul în cinci prieteni*, (Dacia, 1972), este analizată de George Chirilă: „După întoarcere, abia, când ceremonia nu se va încheia încă, poetul descinde din nou pe linia șirului de care ține. Nichita Stănescu realizează în paralel niște discursuri lirice la mitologiile din care se inspiră. Ineditul și forța viziunii sale contează ca și altădată. Asociații, aparent bizare, trădează o mobilitate neobișnuită a gândirii, vecină uneori cu hazardul și voluptosul joc de artificii. Deosebit de unitară, această carte ne înfățișează un Nichita Stănescu puțin obosit, dar înfometat de un nou periplu, încă repetându-și momente ale drumului pe care atât la singular și l-a gândit”. □ Dan Ciachir analizează romanul lui Ștefan Dimitriu, *Trapez*: „Un roman scris cu aplicație cea mai riguroasă tradiție realistă, cu o narație minuțios obiectivă. Având certe afinități temperamentale cu genul, autorul acestei cărți manifestă o indubitabilă îndemânare în cadrul acestui teritoriu epic”. □ Vlăicu Bârna consemnează despre evenimentul *Eugen Jebeleanu: Premiul Herder 1973*: „Comitetul întrunit la începutul anului pentru decernarea premiului Herder a acordat această înaltă și prestigioasă distincție poetului român Eugen Jebeleanu. După premiul Etna-Tarmina cu care a fost încununat în 1971, autorul lui *Hanibal* figurează pentru a doua oară în rândul consacraților de răsunet pe plan internațional”. □ Referindu-se la *Debuturi lirice*, Alexandru Lungu, în textul *Poezia poeziei și crizele creșterii*, notează: „În perioadele începuturilor și în cursul maturizării poetice există întotdeauna un oarecare spațiu mort între poet și poezie, aceasta din urmă rămânând, într-o măsură mai mare sau mai mică, exterioară universului intim al autorului. Din

existența unui asemenea hiatus decurg o serie de ticuri și de carențe ale creației lirice. Prin golul dintre poet și poezie se strecoară mai ușor mimetismele și aluviunile mai lesne și mai perfid viciul cuvântului frumos în sine și ideea (atât de nocivă pentru creație) că noțiunile, fenomenele, visele și ideile de găesc împărțite aprioric în poetice și nepoetice. Și tot aici își realizează tendințele ticul de a face poezia poeziei”.

FEBRUARIE

1 februarie

• [„Munca”, nr. 7840] În *Filigran*, Gheorghe Tomozei publică *Mortar și emoție*. □ În *Carnet Cultural -Carte*, Veronica Porumbacu prezintă volumul lui Ion Brad, *Emil Isac, un tribun al ideilor noi*. □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui I.D. Sârbu, *A doua față a medaliei*, prezentat în premieră la Teatrul Național din București.

• [„Scânteia”, nr. 9407] Aflăm că *Azi începe „Luna cărții la sate”*: „Luna cărții la sate», manifestare culturală de masă, devenită tradițională, este organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Tineretului Comunist și Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum. Ea își propune să apropie și mai mult cartea și pe scriitorii de masa largă a cititorilor din mediul rural, sporind interesul pentru lectură și contribuind la popularizarea producției noastre editoriale. Cele peste 2 500 de titluri, într-un tiraj de 11 milioane exemplare difuzate la sate anul trecut, au aparținut literaturii social-politice, tehnico-științifice și beletristicii, precum și sferei agrozootehnice”. ■ Citim și despre *Adunarea festivă cu prilejul aniversării a trei decenii de la apariția primului număr al ziarului „România liberă”*: „Sala de marmură a «Casei Scânteii» a găzduit, miercuri la amiază, adunarea festivă organizată cu prilejul aniversării a trei decenii de la apariția primului număr al ziarului «România liberă». La festivitate au participat tovarășii Cornel Burtică, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Mihai Gere, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., secretar al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Teodor Marinescu, șeful secției de presă a C.C. al P.C.R., Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, Nestor Ignat, președintele Uniunii Ziariștilor, conducători ai principalelor cotidiene, al revistelor și publicațiilor editate în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare, activiști de partid și al unor organizații de masă și obștești, reprezentanți ai unor instituții centrale, personalități ale vieții noastre științifice și cultural-artistice, vechi colaboratori, redactori și corespondenți voluntari ai ziarului «România liberă», redactori ai presei centrale și Agenției române de presă – «Agerpres», Radioteleviziunii, muncitori tipografici, alți lucrători din presă”. Apare și *Telegrama* trimisă Comitetului Central

al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu: „Sărbătorind aniversarea ziarului a cărui istorie se identifică publicisticii românești contemporane, care s-a născut și s-a dezvoltat sub îndrumarea înțeleaptă a partidului, ne angajăm solemn, iubite tovarășe Ceaușescu, să slujim și pe mai departe, cu toate puterile noastre, cauza Partidului Comunist Român, cauza fericirii poporului, a păcii și socialismului”.

• [„**Albina**”, nr. 5] Pe prima pagină se continuă omagierea lui Nicolae Ceaușescu, printr-un nou articol redacțional festiv, intitulat *Cuvinte firebinți*, alături de care se publică poezia lui Ion Brad, *Nume drag*. □ Al. Bardieru oferă spre publicare cântecul bătrânesc *Văduleasa*, cules de un învățător în 1906, de la un rapsod popular în vârstă de 90 de ani. □ Elena Popa traduce poezia *Mignon* de J. W. Goethe. □ I. Peltz îl evocă pe „scriitorul țăran” I. C. Vissarion, la 90 de ani de la nașterea acestuia. Îi fusese prezentat de Brătescu-Voinești, care îl numise „un al doilea Creangă”.

• [„**Orizont**”, nr. 5] Dintre cele trei cronici literare, două sunt de remarcat. Una dintre ele este a lui C. Ungureanu care se referă la volumul VI din *Scrisorile* (Minerva, 1972) lui Pompiliu Constantinescu, o sumă de articole, reflecții și microsinteze, reprezentând o trecere în revistă a „participării criticului la bătăliile literare ale timpului său” în calitate de foiletonist sau critic de întâmpinare, din reflecțiile căruia despre critică C. Ungureanu o selectează pe următoarea: „«Un critic acceptat de toți scriitorii, prin amabilitatea constantă, devine inutil ca o viață dinainte cunoscută»”. ■ A doua cronică îi aparține lui Eugen Dorcescu despre poezia lui Aurel Turcuș, *Umbra râului* (Facla, 1972) în care comentatorul crede că poetul „evită [...] cu prea mare grijă prilejurile de înnoire a expresiei”. ■ Un captivant studiu despre gândirea poetică la Eminescu scrie Eugen Todoran care face următoarea remarcă în introducere: „Până la Eminescu, poezia română a fost: *imagine* la Alecsandri, *sunet* la Bolintineanu, *idee* la Alexandrescu, *temă* la I.H. Rădulescu. Cu Eminescu ea primește dimensiunea *gândirii poetice* într-o sinteză originală [...]”. (*Eminescu sau geneza gândirii poetice*). □ Ion Velican publică o povestire cu titlul *Scrisori nedeschise*. ■ Episodul al treilea din biografia *Arthur Rimbaud – poetul blestemat* ne întâmpină pe pagina a 11-a. ■ Ramona Boca Bordei încheie numărul cu un studiu despre personajul dostoevskian și ipostaza de martor, *Între două abisuri*.

• [„**România literară**”, nr. 5] Versuri semnează: Ben Corlaci (Acolo; Căutam), Adi Cusin (Flaut), Victor Tornyopol (*Cântec în zori; Oglinda; Peisaj; Subiecte; Polenul; Mă caut; Nocturnă; Olimp*), Cezar Ivănescu (*Prepan; Veghe; Rod*). □ Revista propune și un nou poet – Mircea Florin Șandru (*Uite, -n orașul acesta; Am să mă tem; Chinuitor este; Labirint; Cădere; Bate târziu; Simți în somn; Peisaj; Orașul; Voi auzi*). □ Gabriela Melinescu și Sânziana Pop semnează două reportaje cu același titlu: *Despre rostul naturii*. □ Citim *Prietenul meu cizmarul* de F. Brunea-Fox. Alături apare și un text

despre F. Brunea-Fox, semnat de Radu Popescu și intitulat *Telegramă*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Reportajul*: „Elogiem în acest număr personalitatea, talentului, activitatea unuia din străluciții noștri gazetari, F. Brunea-Fox. El a dat, într-adevăr, o nouă dimensiune națiunii și practicii de reportaj în presa română, care, în perioada interbelică, a marcat – pe ansamblu – un veritabil salt înainte în dezvoltarea ei. [...] Reportaj care, în anii noștri, înscrie, printr-o nouă revoluție a mijloacelor informaționale și printr-o nouă finalitate socială – un nou salt. De unde și un «nou val» al unui alt mod de reportaj, operă a unor alte generații de scriitori, de ziariști. (Nu întâmplător publicăm, alături de cel al lui F. Brunea-Fox, reportajul semnat de Sânziana Pop și Gabriela Melinescu. Izbânzile lor sunt, prin ele însele, un omagiu sărbătoritului de astăzi”. ■ Pe prima pagină citim și *Ceas al păcii* de Constantin Țoiu: „La ora convențională, ora zero și o secundă, grea secundă, două documente fotografice apărute într-o revistă străină de mare tiraj mi se asociază în memorie. Prima secundă de pace în Vietnam se confundă cu amintirea acestor două imagini, dintre cele mai revelatoare de la încheierea celui de al doilea război mondial”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Politică editoria-lă*: „Cultura română peste ani va avea de mulțumit editorilor timpului nostru, celor care sprijină și lansează colecțiile, de la ministrul de resort și până la redactorul care știe să accepte o idee. Și trebuie să o spunem că acesta este materialul care va asigura victoria împotriva imposturii pe care nici o cenzură nu o poate înfrânge și pe care numai cultura autentică o poate răzbi. Să ne permitem să existe goluri în informația noastră ca, apoi, când o generație, expusă brusc la cultură, să-și piardă capul și să intre în beția de cuvinte. Cred că studenții de astăzi cu o soartă incomparabil mai bună decât a noastră se pot pregăti temeinic și mai ales organic”. ■ Aurel Dragoș Munteanu semnează *Cartea, această necunoscută*: „Scriitorul literar, l’homme de lettres, sau cum să-i mai zic, e un cadavru pe care îl mai poartă mulți dintre noi în spinare. Aruncați-! Artistul Instruit înseamnă altceva, este om de acțiune, sociolog, și în curând va fi matematician, să nu radeți. Am auzit că un mare oftalmolog a susținut anul trecut o teză cu o cercetare matematică a unor probleme de glaucom. Ciudat, în era specializării excesive, lumea intelectuală este mai unitară decât oricând, iar universul mai bine structurat. Scriitorul este mai dator decât oricine să trăiască această unitatea a lumii”. ■ Nicolae Ciobanu scrie despre *Gellu Naum – poet al viziunilor „radicale”*: „Întreaga evoluție a operei lui Gellu Naum este puternic marcată de obsesia pentru radicalitatea estetică (în sens polivalent moral, social, politic), dar care nu-și refuză nici un moment apetitul pentru forme de expresie dintre cele mai insolite. Cu alte cuvinte, ideea că inconformismul moral, social și politic – după modelul oferit de un Lautréamont, socotit de poetul nostru ideal – are cu adevărat șansa să-și asigure maximum de eficacitate estetică dacă beneficiază de libertatea absolută a expresiei”. ■ Eugen Simion revine la rubrica sa cu textul *Poezia lui Dimitrie Stelaru*: „Dimitrie Stelaru are

uneori intuiții cu adevărat extraordinare. Sunt clipele în care acest mare închi-puit devine un liric conștient și stăpân pe mijloacele lui de expresie. Poezia țâșnește atunci cu o rară forță din coasta poemului pentru a intra după un timp, din nou, în întunecimea frazelor dezarticulate”. ■ Șerban Cioculescu se ocupă în rubrica sa de *Umorul lui N. Iorga*, pornind de la cartea memorialistică *O viață de om așa cum a fost*, de Valeriu Râpeanu, Minerva, 1972. ■ Alex. Ștefănescu publică *Încântarea de-a scrie*, despre George Alboiu: „Spiritul modern suportă greu monumentalitatea. Ca și cum ar fi de acord cu un asemenea raționament, George Alboiu a publicat anul trecut volumul *Gloria lacrimelor* în care poezia începe să se descătușeze din fortificațiile care o susțineau și o ascundeau totodată. Mai puțin preocupat să ofere comentatorilor material pentru divagații savante, el descoperă treptat încântarea de-a scrie și încântarea de-a încânta. [...] Spre deosebire de alți poeți, George Alboiu nu progresează acumulând, ci risipindu-și cu tot mai multă dărnicie lirismul”. ■ D. Micu scrie despre *Victor Papilian romancier*: „Scriitor cu o foarte vastă activitate, Victor Papilian nu s-a bucurat în trecut și nu beneficiază nici azi, de considerația meritată. Nici una din cărțile sale n-a fost retipărită. Și e păcat. Căci autorul *Vecinului* și al *Manechinului lui Igor*, al culegerii de narațiuni ardelenice *De dincolo de râu* și al *Nuvelelor oltenești* este un prozator de mare forță și complexitate, dublat de un original dramaturg”. ■ *Romanul în actualitate* este titlul pe care îl dă Nicolae Manolescu noi sale cronici literare la *Ziua uitării*, Corneliu Ștefanache, Eminescu, 1972: „Multe din acțiunile personajelor rămân neexplicate în resorturile lor intime, ceea ce creează impresia de lipsă a necesității epice. Traiectoria posibilă a unui personaj de roman trebuie să fie una singură. Câteva din personajele lui Corneliu Ștefanache sunt disponibile, fără să fie neapărat ambigue. Este la mijloc și o carență mai gravă a observației psihologice care scade din valoarea acestei cărți construită pe atât de promițătoare premise”. ■ Apar recenzii: □ Victor Atanasiu prezintă *Vara oltenilor* de D.R. Popescu, Minerva, 1972: „Personajele acestui roman, retipărit în cadrul colecției «Romane de ieri și de azi» sunt bântuite (cu excepția unora, desenate de autor în negru) de o sete enormă de descătușări lăuntrice. [...] Cu unele stângăcii, *Vara oltenilor* rămâne un roman interesant”. □ Dana Dumitriu recenzează *Romanul unui oraș* de Ion Ianoși, Univers, 1972: „Autorul este un spirit rafinat, înclinat spre reflecția teoretică, mai puțin solicitat de analiza mărunță și mai captivat de viziunea sintetizatoare. Tocmai prin această trăsătură a sa aș motiva o deficiență a cărții, pentru că foarte multe notații de detaliu se pierd în pagini, în detrimentul valorii lor, din pricina accentului prea puternic pus asupra sintezei”. □ Lucian Raicu scrie despre *Arbori din țara promisă* de Al. Cerna-Rădulescu, C.R., 1972: „Al. Cerna-Rădulescu scrie apologuri vibrante, este dotat pentru ele, știe să admire și să se lase în voia unei emoții solemne, de aceea s-ar cuveni poate să-și aleagă mai necruțător idolii, în genere «cazurile» ce-i stau bine

și față de care nutrește o nobilă fervoare, o elocventă aplicație. Puterea de a vibra nu e la îndemâna oricui, dar trebuie să se asocieze și cu preocuparea (pe care autorul cărții o manifestă în paginile sale cele mai bune) pentru *temeiuri* care o autorizează”. □ Al. Raicu se ocupă de *Ora târzie* de Constantin Salcia, C.R., 1972: „În general, Constantin Salcia rămâne un poet al descripției. Ori de câte ori evadează în tumulturi, viziunile lui se înapoiază repede în decorurile lucrate în linii miniaturale, încețoșate, ca în niște pânze de Andreescu sau de Matisse”. □ Sorin Titel comentează *Semnul ironiei* de Ion Omescu, C.R., 1972: „În general cartea are unele pagini în plus și ne-am referi nu numai la cele amintite, de la începutul cărții, ci și la altele, cum ar fi de exemplu acela în care se încearcă să se facă un scurt istoric al decorului în teatru, expeditiv și fără să cuprindă prea multe noutăți (în care se încearcă și o comparație nefericită: decorul e alungat din teatru cu fârașul ca... miriapodul din nuvela lui Kafka). În ciuda acestor lungimi, calitățile cărții nu pot fi ignorate și încercare de subliniere a lor și-a propus și această recenzie”. □ Valeriu Cristea recenzează *Anton Holban – complexul lucidității* de Al. Călinescu, Albatros, 1973: „Critica de informație, rigoare și inteligență, dar care știe totodată să se plieze într-un fald de eleganță, a lui Al. Călinescu (nume norocos în critica românească!) își află în acest *Anton Holban* o confirmare promițătoare a posibilităților ei”. □ Aureliu Goci prezintă *La propriu și la figurat* de Barbu Alexandru Emandi, C.R., 1972: „Alexandru Emandi este un autor onorabil, de imediată accesibilitate și, neîndoios, volumul său va avea mare succes de public. Socotind că, astăzi, cărțile de poezie satirică sun mult mai rare, această apariție trebuie salutăată. Fără supralicitări însă...”. ■ În *Viața literară* citim: □ În *Șantier* aflăm planuri literare ale lui Al. Dima, Sergiu Dan, Profira Sadoveanu, Ion Lăncrănjan, Liviu Călin, Emilia Căldăraru, Toma George Maioreșcu, Nicolae Jianu, George Drumur. □ Gh. C. semnează *In memoriam George Mărgărit*. □ Nota neșemnată *Salonul Național al Cărții la a treia ediție*: „Devenit o manifestare cu largi rezonanțe în rândul iubitorilor de literatură, Salonul Național al Cărții – aflat la a treia ediție – va prezenta în Sala Dalles vizitatorilor. între 3 și 12 februarie, aproape 3 000 de volume care au văzut lumina tiparului în 1972 în cele 25 de edituri. Pentru prima oară vor expune, cu această ocazie, propriile lucrări cele mai tinere edituri din țara noastră: Editura pentru turism, Facla și Scrisul românesc. În ultima zi a Salonului Național al Cărții (12 februarie), se vor decerna premiile concursului «Cele mai frumoase cărți ale anului 1972» ca și Premiul publicului”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La liceul Gh. Lazăr din Capitală a avut loc o manifestare cultural-artistică organizată de Biblioteca publică a sectorului 6, dedicată împlinirii a 114 ani de la Unirea Principatelor Române. A conferențiat Dumitru Almaș despre *Importanța și semnificația actului Unirii*. De asemenea, la Casa Centrală a Armatei, formația de teatru a Casei de cultură a sectorului I din Capitală a prezentat un

montaj literar-muzical intitulat *Unirea*. Printre altele, au fost citite fragmente din operele lui Al. Vlahuță, Mihail Sadoveanu, St. O. Iosif și D. Anghel. [...] * La Școala nr. 158 din Capitală a avut loc o întâlnire cu cititorii, organizată cu sprijinul bibliotecii N. Bălcescu, cu prilejul căreia Virgil Carianopol a citit din poemele sale și a răspuns la numeroase întrebări ale cititorilor. * La Casa de cultură a sindicatelor din Cisnădie, județul Sibiu, au avut loc, în colaborare cu Organizația județeană a tineretului comunist, trei întâlniri între cititori și scriitori Ladmis Andreescu, Ion Crânguleanu și Emil Bruckner. Discuțiile au fost fixate în jurul problemei romanului contemporan românesc. * La Timișoara, s-a desfășurat o frumoasă șezătoare literară, organizată de Asociația scriitorilor din localitate, în care au participat Al. Jebeleanu, Mircea Șerbănescu, Aurel Turcuș, Traian Dorgoșan și George Drumur. După lecturi din operele proprii, numeroșii bibliotecari din cadrul cooperației meșteșugărești, prezenți la șezătoare, au pus întrebări cu privire la lucrările în curs de elaborare ale scriitorilor prezenți. [...] * La Casa Scriitorilor din Capitală a avut loc reluarea activității Cenaclului de literatură științifico-fantastică. Noul Birou ales este compus din Vladimir Colin, președinte, Romulus Bărbulescu, Sergiu Fărcășan și Adrian Rogoz, membri. În cadrul primei ședințe, s-au citit fragmente din piesa *Despărțire de marele zbor* de Romulus Bărbulescu și George Anania, lectura fiind însoțită de muzică. La discuții au participat Ion Hobana, Edgar Papu, I. M. Ștefan, Romulus Dinu și Paul Mihail Ionescu. Cei ce doresc să citească din lucrările lor în cadrul Cenaclului sunt invitați să depună textele (dactilografiate la două rânduri) la secretariatul Asociației scriitorilor din București, cu mențiunea «Pentru Cenaclul Marțienilor». Se primesc și lucrări ale membrilor cenaclurilor din provincie. Viitoarea ședință va avea loc marți, 27 februarie, orele 17,30, la Casa Scriitorilor. [...] * Marți, 30 ianuarie, Editura pentru turism s-a întâlnit cu un numeros public la librăria «Mihail Sadoveanu» din Capitală, pentru a prezenta ultimele sale apariții. Au fost prezenți autorii unor cărți ieșite recent de sub tipar – Paul Anghel (*Recitind o țară*), Ștefan Dumitriu (*Țara lui Skanderbeg*), Toma George Maiorescu (*Operațiunea 0,17*), Marin Mihalache (*Ghidul muzeelor din România*), Platon Pardău (*Decembrie în Cuba*), Florentin Popescu (*Țara fântânilor*), Pop Simion (*Cimitirul vesel*), Emanoil Valeriu și Sebastian Bonifaciu (*București de la A la Z*). De asemenea, a fost lansat volumul antologic *O zi, un om, o faptă*, în care semnează 117 scriitori români contemporani. Autorii noilor volume au fost prezentați de Pop Simion, directorul Editurii pentru turism. Autorii au acordat cititorilor autografe”. ■ Al. Piru semnează *Barbu Paris Mumuleanu*, un text despre volumul de *Scrieri*, întocmit și prefațat de Rodica Rotaru, Editura Minerva, 1972, volum care „readuce în actualitate opera interesantului poet din faza premodernă a literaturii române”. ■ În *Despre poporanism* Mircea Iorgulescu recenziază volumul *Poporanismul* de Z. Ornea, Minerva, 1972: „Obiectivă și aplicată, cercetarea lui Z. Ornea are meritul de a risipi multe dintre confuziile legate de aprecierea

mişcării poporaniste, impunând totodată primul tablou unitar asupra unui curent pe care majoritatea exegeților îl văzuseră scindat până la inexistență în tendințe contradictorii”. ■ În *Cartea străină* găsim: □ Nicolae Balotă prezintă volumul *Deșertul tătarilor* de Dino Buzzati. □ Cristian Unteanu semnaleză apariția volumului *La tragédie sans masque* de Henry de Montherloant, Gallimard, 1972. ■ În *Ochiul magic* citim *Procesul Caragiale-Caion*, semnat m. p.: „Considerăm foarte lăudabilă inițiativa Muzeului Literaturii Române de a revizui *Procesul Caragiale-Cion*, pe bază de documente, într-o ședință cu public (18-VI-1972). La fel de meritorie este, de asemenea, tipărirea în volum a dosarului revizuirii, apărut zilele acestea, însoțit de articole și polemici din presa vremii, facsimile de documente (inaccesibile altfel publicului larg), care constituie o lectură edificatoare asupra tristei situații prin care a fost sortit să treacă marele Caragiale. Altfel spus, este și această apariție un frumos omagiu de ziua nașterii lui – 30 ianuarie”. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Revista «Norda Prismo», nr. 2/1972, din Copenhaga, a publicat recent un amplu fragment din povestirea *Florile pământului* de Zaharia Stancu. Traducerea în limba esperanto este semnată de Eugenia Morariu. * În numărul «Nagy Világ» din Budapesta (nr. 1/1973) a apărut, sub semnătura Martei Kosaly, o notă de lectură la primul volum din *Porțile* de Veronica Porumbacu, în traducerea lui Istvan Klumak la editura Europa din Budapesta”. ■ Dumitru M. Ion trimite o *Scrisoare din Erevan* intitulată *Miracolele lumii într-o floare de trandafir*.

● [„*Tribuna*”, nr. 5] Alexandru Lungu scrie despre *Marcel Gafton sau Privilegiul Durerii*; Victor Felea prezintă volumele de versuri ale lui Petre Stoica: *Bunica se așează în fotoliu* (C.R., 1972), *Sufletul obiectelor* (Eminescu, 1972) și volumul de traduceri din Yvan Goll, *Noul Orfeu* (Univers, col. Poesis); ■ Secțiunea *Poezia unei generații* cuprinde continuarea eseului lui Ion Pop despre Nicolae Labiș și poezia lui. □ În *Poezia altei generații*, Laurențiu Ulici scrie articolul cu titlu *Critica și generația bifrontă*, unde sunt amintiți Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Gabriela Melinescu, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Cezar Baltag etc. ■ Apar poezii din Constantin Abăluță: *Crepusul cu fecioare*, *Popas*, *Pielea mintea*, *Înțeleg*. □ Fragment de proză din Ion Lăncrănjan – *Cordovani*, *cartea de început*; poezii din Aurel Dragoș Munteanu, Teohar Mihadaș, Petre Romoșan. □ Ilie Călian în secțiunea *Top libri* face un top al cărților de critică: *Se citește critica literară românească?* – sunt alese 15 cărți, împărțite în trei grupe egale, fiind clasate în funcție de vânzări. ■ Continuarea *Anchetei „Tribuna”*: Lucian Valea (Botoșani), Radu Ciobanu (Deva); Vasile Dîncu (Bistrița-Năsăud), George Popa (Mediaș). □ Dr. G. Ciulpan semnează articolul *Eminescu despre muncă și diviziunea muncii*. □ *Meridian* – articol scris de Adrian Marino: „extrag din micile mele însemnări geneveze câteva pagini privitoare la discuțiile mele cu dl. Bernard Gagnebin, decanul facultății de litere din Geneva”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 6] În rubrica *Hyperion* citim poezia *Der Winter* de Vasile Alecsandri, tradusă în germană de Franz Johannes Bulhardt. □ În *Lyra* citim poezii de Eugen Jebeleanu (*Renaștere; Fără; Discontinuu; Hanibal; Orfeu*). □ În *Serialul nostru ilustrat* apare *Alcyon sau diavolul alb* de V. Voiculescu, desene de Magdalena Rădulescu. ■ În *Sânziene* Fănuș Neagu publică prima parte a textului *Nerantsula*. ■ Apare *Trei nume românești în Pantheonul universal*: „Numele românești sunt frecvente în istoria culturii și civilizației universale. Ele reprezintă piscuri de referință, în gândire, literatură, artă, tehnică, iar lexicoanele și enciclopediile internaționale le consemnează la loc de cinste. Le consemnează și calendarul, nu numai calendarul inimii noastre, ci și calendarul internațional. Agenda marilor aniversări culturale – organizate în acest an, pe plan internațional, sub egida UNESCO – cuprinde cinci nume românești de prestigiu: Dimitrie Cantemir (300 de ani de la naștere), Gheorghe Lazăr (150 de ani de la moarte), Gheorghe Țițeica (100 de ani de la naștere), Dimitrie Pompeiu (100 de ani de la naștere), Dimitrie Paciurea (100 de ani de la naștere). În numărul de față al revistei vă prezentăm trei dintre personalitățile care vor prilejui aceste aniversări. România se exprimă prin acești fii de prestigiu”. Citim trei texte: Alexandru Duțu scrie despre *Dimitrie Cantemir*, prof. dr. Dan Simionescu îi face un portret lui Gheorghe Lazăr, iar acad. Octav Onicescu scrie despre *Gheorghe Țițeica*. ■ Revista dedică trei pagini tematicii *Dracula între fantezie și adevăr*: □ *Romanul unei descoperiri*, text nesemnat, în care aflăm că Walter Pater, istoricul de artă, a descoperit în colecțiile Galeriei austriece un tablou cu Vlad Țepeș, pictat de un austriac anonim și se presupune că ar fi fost realizat în jurul anului 1470. □ Dinu V. Rosetti scrie despre *Trei enigme*, anume: *Prima enigmă: unde este mormântul teribilului domnitor?*; *A doua enigmă: după lupta de la Krossen a avut loc un turnir cu hainele, caii și armele învinșilor morți și A treia enigmă: după cinci veacuri mitul lui Țepeș este resuscitat. Cum? De ce?*. În ultima enigmă autorul textului se ocupă de prezentarea literară a acestui personaj istoric. □ I. Matei semnează *Istanbul: Kazîlik vayvoda și cronica otomană*. □ Alcibald Ionescu publică *Toronto: ultima victimă a lui Dracula*. □ Alexandru Predescu semnează *...Și ceea ce nu mai ține de fantezie*. □ Apare și o *Cronologie Vlad Vodă Țepeș*, semnată A. P. ■ În *Personalia* Romulus Dianu scrie un text elogios, *Martha Bibescu sau cum intră violetele în istorie*: „Dincolo de fruntariile patriei, inima ei luminează ca o candelă aprinsă pe pământul natal, singura materie care se confundă cu spiritul. Viața i-a sculptat o splendidă personalitate, care ar culege conuri de brad, ca pe niște amintiri din România, cu simplitate”. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu textul *Florile poezilor*: „Știm ce este nostalgia țărâmului natal, o știm și pe aceea a copilăriei spulberate în funigeii ei albaștrii... Dăinuie însă și o nostalgie a grădinilor estivale, un dulce jind după solarele flori ucise de brumă și de promoroacă. Nevolnici ca niște aripi frânte de cocori și melancolici ca un crepuscul de noiembrie, asistăm, cu obraji par-

că mai palizi și ochii mai încercănați, la agonia, apoi la moartea succesivă a irișilor, a trandafirilor, a chiparoaselor, a ultimelor dalii”. ■ În rubrica dedicată *Cărții* citim *Alecsandri, poetul ierni* de Edgar Papu: „Și de astă dată, ca în fiecare an, zilele lui ianuarie mi-au trimis gândul la unul din cei mai mari poeți ai iernii pe care l-a dat literatura noastră, la Vasile Alecsandri. Din poemele împărsiate în *Pasteluri*, în *Legende* și în *Varia* se poate întregi o frescă, unică la noi, a naturii și atmosferei hibernale. Poetul din Mircești a cântat, de fapt, toate anotimpurile, am putea spune aproape toate lunile anului. În unele din ele s-a văzut depășit de alții, în primul rând de Eminescu. Ca poet al iernii a rămas, însă, neîntrecut”.

● **[„Steaua”, nr. 3]** Poem de Eugen Jebeleanu, *Îngerul ciung*. Mai publică poeme: Grigore Hagi, Barău T. Argezi, Modest Morariu, Petru Anghel. ■ Articole dedicate lui Vasile Voiculescu: C. Ungureanu face exeGéza romanului *Zahei orbul*, punând în lumină harnica activitate a lui Mircea Tomuș, un consecvent cercetător al operei voiculesciene (articolul *Agonie și parodie*), iar Ion Voiculescu, unul dintre fiii poetului, relatează câteva *Amintiri despre Vasile Voiculescu, la zece ani de la moarte*. ■ Adrian Popescu apreciază drept „fericite momente editoriale” câteva cărți de traduceri din poezia universală, recent apărute, „atât din punct de vedere al oportunității tălmăcirii textelor în cauză, cât și din cel al strădaniei și gustului artistic al traducătorilor”, fiind vorba de traduceri din Mallarmé (ed. Univers) tradus de Ștefan Aug. Doinaș, din Aleksandr Blok (ed. Dacia) de Aurel Rău, din Robert Browning (ed. Univers) de Leon D. Levițchi, din poemele atribuite lui Orfeu, poezia orfică, tălmăcite de Ion Acsan (articolul *Traduceri din poezia universală*). ■ Tableta Gabrielei Melinescu cuprinde notații despre viața cotidiană (articolul *O viață venind din altă parte*). ■ Petru Poantă își lărgeste observațiile critice în două cronici: prima este consacrată volumului de sonete *Armura de sudoare* a lui Tudor George, „un poet adevărat, printre puținii care mai acceptă condiția de *paria* pentru a demonstra posibilitatea răscumpărării prin creație”, „stilul e întotdeauna picant, buf de multe ori și orgolios, dar sentimentul pe care-l lasă nu e de gratuitate”; a doua cuprinde impresii despre volumul antologic, *Piatra și alte poezii* al lui Constantin Abăluță, care „are o vocație reală”, „un debut nesemnificativ, așezat sub semnele discursivității și ale ilustrativismului”, poetul „a ajuns la stadiul la care trebuie să-și organizeze haosul, adică pulsația poetică reală”. ■ Noua carte a criticului S. Damian, *Fals tratat despre psihologia succesului* atrage atenția cronicarului Virgil Ardeleanu, care combate cu vervă ierarhiile valorice literare stabilite de acesta și îi reliefează contradicțiile de judecată. □ Poem de Dinu Flămând, *Levițiație*: „Până la tine, în gol deschis/întuneric înflorit cu cireși -/ marea amurgului urcă-n grădini suspendate,/ un val ne urcă, ne trage din moarte”. ■ Mircea Tomuș cercetează „liniile generale de evoluție a prozei epice a lui Caragiale” în articolul *Schiță asupra direcțiilor epice în proza lui Caragiale*. ■ Continuă investigația printre „anumite con-

strucții semnificative ale verbului a fi cu el însuși, în limba română” Constantin Noica, descoperind în aceasta varietate „anumite situații ale ființei (articolul «*Va fi fiind*», rubrica „unghiuri și antinomii). ■ Adrian Popescu continuă să țină poșta redacției. ■ Mircea Micu zeflemisește stilul lui Nichita Stănescu în *Zise iute capra* (rubrica „dicționar parodistic contemporan”).

2 februarie

• [„**Munca**”, nr. 7841] În rubrica *Punct*, cu titlul *Spectatorul trebuie să se recunoască în personajul de pe scenă*, revista publică un scurt interviu cu Eduard Covali. Acesta răspunde la întrebări legate de activitatea Teatrului Tineretului din Piatra Neamț, al cărui director este.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7374] Dinu Flămând semnaleză debutul poetic al lui Dușan Petrovici, cu volumul *Lebede ale puterii*, poetul fiind „adeptul deliberat al unui imagism și al unui ilogism de proveniență suprarealistă”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 6] În textul *Două prezențe tulburătoare*, Marin Sorescu analizează volumul de versuri al lui Adrian Păunescu: *Istoria unei secunde*: „Adrian Păunescu vine în poezie cu armele și bagajele gladiatorului roman. Lupta e regimul său preferat, iar bagajele și le cară cu mare vacarm și vuite, ca într-o formidabilă expediție cu cămile și elefanți. Pâinea poeziei e adevărul simplu, care trebuie trăit cu pasiune și spus răspicat. Versul său constituie ca un manifest, un steag furtunos, ținut cu amândouă mâinile și ridicat sus cu decizia revoluționarului romantic. Și, în același timp, ca un spectacol mare, de forță și pasiune. Având toate calitățile necesare unui excelent poet – Adrian Păunescu chiar este un mare poet. Ultimul său volum, *Istoria unei secunde*, înmănușează poeme memorabile. Deși există o mulțime de simboluri și metafore în fiecare poezie, toate la un loc ne dau senzația unei jerbe de lumină azvârlită pe cer. Secunda explodează. Asta e *Istoria* ei. Ne dor ochii”.

■ Laurențiu Ulici semnaleză *Poeți la primul volum*: „Apărută spre mijlocul anului trecut, *Cercuri la Elsinore* (Eminescu) de George Virgil Stoescu, e cartea unui poet de factură barbiană, acomodată cu tehnica sugerării prin vers eliptic, antrenat sânguincios la carul, extrem de dificil și tot mai rar practicat astăzi, al formelor fixe de poezie, în fine înclinat spre călătorii regale prin odăile Castelului de gheață al gândirii, un cerebral așadar pentru care poezia e aproape o voință de chestiune intelectuală și prea puțin una de temperament”. □ „Un clasicizant încă de la debut (!) se arată Eugen Dorcescu în *Pax magna* (C. R.). Nu numai seninătatea olimpiană a poemelor o spune dar, în egală măsură, și perseverența în rigoarea formală, prozodică. Permanența versurilor de la 10-12 silabe, tentarea, pe alocuri, a hexametrelor cu suficientă corectitudine, vădesc buna stăpânire, prin exercițiu, a versificației”.

• [„**Cronica**”, nr. 5] *Cuvinte în ninsoare și Noapte*, două schițe de Stelian Baboi. □ *Un liric vibrant* îl consideră Aura Pană pe Horia Zilieru, aflat la al

șaptelea volum de versuri, intitulat *Nunțile efemere* (Junimea, 1972). □ Virgil Cuțitaru propune cititorului să privească *Dincolo de măști*, atunci când citește proza lui Mircea Radu Iacoban, care „se refuză tiparului obișnuit, fiind eliptică de cadru și de atmosferă, locul acestora complinindu-l starea personajului, mai exact caracterul totalitar și expansionist al acestuia”. □ Volumul de versuri *Megalitice* de Ion Gheorghe (C.R., 1972) este recenzat empatic de Magda Ursache: „Din punctul de vedere al imaginării secvențelor de viață autentic românească, nu s-a repetat niciodată de la volumul *Vine iarba* încoace, apărându-ne mereu inepuizabil, ca și fondul spiritual pe care și l-a ales ca model poetic”. □ Versuri de Mihail Sabin. □ Când vorbește despre *Restituiri*, Liviu Leonte se referă la inițiativa Editurii Minerva de a tipări, pentru uzul specialiștilor, monumente literare ale trecutului, între ele numărându-se și a treia ediție a revistei *Dacia literară*, sub îngrijirea Mariei Platon. □ Petru Ursache prezintă volumul *Istoria esteticii* de Katherine Everett Gilbert și Helmut Kuhn (Meridiane). □ Irina Burlui traduce *Portret în sticlă*, povestirea lui Tennessee Williams, care a stat la baza primului succes dramatic, *Menajeria de sticlă*. □ La *Poșta literară*, Nicolae Turtureanu propune două poezii de Valeriu Perianu și una de Echim Vancea. □ Pentru rubrica *Moment*, N. Irimescu reține încercările de sinteză critică privind literatura română contemporană (din „Viața românească”, nr. 12/1972), datorate lui Mihail Petroveanu, Petru Popescu și Alexandru George, „care publică sub un titlu comun, *Direcțiile literaturii contemporane*, o retrospectivă având ca temă poezia, proza și critica românească din ultimul sfert de veac”. □ Marta Alboiu-Cuibuş publică un interviu cu Jack Lindsay despre realitățile lumii contemporane. □ Al. Andriescu scrie elogios despre prima ediție a romanului *Ziua uitării* de Corneliu Ștefanache (Eminescu, 1972). □ *Fauna bufonă* (Albatros, 1972), un soi de „manual de morală în pilde”, a scriitorului Romulus Dianu, i se pare lui N. Barbu *O carte actuală*. □ La rubrica *Fragmentarium*, Const. Ciopraga teoretizează scriind *Despre ideea de generație* (continuare în numărul 6): „După 1900, ideea de generație reprezintă, literar, mai degrabă o realitate de aspect cronologic, un fenomen de coexistență în cuprinsul aceleiași epoci, decât un fenomen de convergență spirituală, cum se petreceau lucrurile cu generația pașoptistă sau cu cea a lui Eminescu–Caragiale–Slavici, care se plasau pe terenul unor exigențe fie și parțial apropiate.”

• **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 113]** Ziarul „România liberă” a fost distins cu prilejul împlinirii a trei decenii cu Ordinul Steaua RSR clasa I. Scriu despre acest eveniment Mircea Damian („Ziarul «România liberă» este, fără îndoială, un bun exemplu de presă comunistă și, nu întâmplător, în paginile sale... întâlnim semnături de prestigiu: George Macovescu, Mihnea Gheorghiu, Eugen Barbu, Pop Simion, Aurel Baranga, Adrian Păunescu, Radu Popescu, Ecaterina Oproiu... și pe atâția alți condeieri de prima mână ai tiparului nostru”) și Aurel Baranga („În anul 1943, a apărut, în plin regim fascist, un

ziar, mare cât o palmă, răspândit cu riscul vieții celor care îl scriau... Am intrat în redacția acestei gazete în toamna anului 1944 împreună cu Miron Radu Paraschivescu, însărcinați cu redactarea paginii «a doua», de cultură... Tudor Teodorescu-Braniște, acest admirabil om de cultură și ziarist strălucit, nu și-a putut cenzura elanul și a recunoscut cu cinstea care i-a caracterizat toată viața: «*un ziar care arde*»...) □ E. Manu analizează monografia dedicată lui *Emil Isac* de către Ion Brad. □ H. Zalis se referă la viziunea trepanatoare/ dispensarea de invenție/ pitoresc înseamnă deformare în *Un paradox de istorie literară*, abordând *naturalismul* din câteva aspecte ale lui în lucrări ca *Foc în hanul cu tei* de I. Peltz, *Maidanul cu dragoste* de G. M. Zamfirescu, *Fecioare despletite* de Hortensia Papadat-Bengescu. „Pitorescul negru al naturalismului ar fi... forma de anulare a convergenței dintre mecanismul psihic și intuiția normală a restului... Înghițit în undele conștiinței destramate, eroul literar (n.b. Apostol Bologa e dat ca exemplu) suportă violul dureros al realității opresive. Propria lui dezordine internă reflectă dezordinea exterioară, surparea sistemului de valori acreditat”. □ Premiera filmului *Nunta de piatră*, după nuvelele *Fefelega* și *La o nuntă* de Ion Agârbiceanu (scenariul și regia: Mircea Veroiu, Dan Pița). □ Un portret laudativ al criticului de artă – *Pleșu*, în „timbrul” tv semnat de Virgil Dan, vizând emisiunea *360 de grade*. □ Ileana Colomieț face un rezumat al primelor emisiuni ale lui Adrian Păunescu, *Revista literară tv*, fiind enumerați scriitori-invitați, respectiv titluri de rubrici și dezbateri: „literatura și viața/ literatura în viață; dreptul de a avea poezie patriotică, datoria de a scrie astfel de poezie; poziția morală a poetului (*Prefața* emisiunii de Adrian Păunescu); ce înseamnă a fi contemporan – un interviu de Dinu Săraru cu Miron Radu Paraschivescu; rubrica *Poesis* – susțin recitaluri Gabriela Melinescu, Mihai Beniuc, Christian Maurer; *Cronica literară dialogată*: Gh. Achîței și Aurel Dragoș Munteanu; rubricile *Atitudini*, *Cronica ineptiilor* și *Remember*; ancheta *De ce poezia patriotică este poezie de dragoste?*, cu invitați ca Maria Banuș, Grigore Hagiu, Al. Paleologu.

3 februarie

- [„**Munca**”, nr. 7842] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Victor Georgescu, Ion Dumitrescu.

- [„**Scântea**”, nr. 9409] Aurel Martin scrie despre *Inaccesibilitatea agresivă sau refuzul mesajului artistic*: „Accesibilitatea nu e doar o chestiune de claritate (atâtea pagini de o limpezime descurajantă depun mărturie). Ci una de lungime de undă. De folosire a acelor frecvențe afective pe care sensibilitățile noastre le trăiesc cotidian. De utilizare a acelor semnale cărora codul modern să le recepteze firesc adresa și să fie capabil a le reține și fluxul emoțional și mesajul conținut. [...] Existența unui punct de vedere asigură mesajului semnificație. Și nu numai mesajului în sine, ci reprezentării lirice, opțiuni afective,

problematicii abordate și, uneori, chiar tipului de expresie. Semnificația e o condiție a literaturii. Întrebarea e dacă valorile răscolite se impun ca esențiale, iar interpretul liric reușește să obțină audiența râvnită. Spațiul în afara căruia ideea de accesibilitate e de neconceput”. ■ Valentin Silvestru notează apariția unei „noi și interesante rubrici a micului ecran”, *Revista literară TV*: „Combativitatea critică – remarcabilă – a autorilor și colaboratorilor, manifestându-se într-un teritoriu de o specificitate atât de sensibilă, își va mări, neîndoios, raza de acțiune prin acțiuni convingătoare, de seriozitatea și adâncimea țelului urmărit și cu măsura ce a și impus, de altfel, intervențiile de până acum ale scriitorilor Eugen Barbu, Maria Banuș, Petru Popescu, criticilor Ovid Crohmălniceanu, Al. Paleologu, Mihai Ungheanu sau a aceluia foarte interesant interlocutor care a fost directorul general al Centrale de autocamioane și tractoare, Gheorghe Trică”.

• [„**Flacăra**”, nr. 6] În *Film. Pe ecrane* Magda Mihăilescu publică o analiză la *Nunta de piatră*, scenariul fiind bazat pe două schițe de Ion Agârbiceanu. □ În *Flacăra Actualitate* apare o notă intitulată *Mihai Eminescu în S.U.A.* în care se anunță apariția, la editura Universității din Iowa, a volumului *Ultimul romantic: Mihai Eminescu*. „Cartea cuprinde șapte poeme mai mari și alte zece mai mici, însoțite de o biografie, o bibliografie completă a traducerilor din Eminescu și o introducere aparținând lui Roy MacGregor-Hastie, care semnează și traducerea versurilor eminesciene în limba engleză”. În *Memento, Cinema* apare o notă despre filmul *Nunta de piatră*. □ La rubrica *Memento, secțiunea Teatru*, sunt prezentate piesele *A doua față a medaliei* de I.D. Sârbu (Teatrul Național din București), *Baronul* de Constantin Paraschivescu (Teatrul de stat din Arad) și *Veciniada* de Ion Băieșu (teatru radiofonic). □ *Memento, Televiziune: Literatură* este amintită „*Revista literară TV*” realizată de Adrian Păunescu ce „continuă pasionanta dezbatere pe marginea poeziei patriotice”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 5] Mircea Horia Simionescu (*Portretul scriitorului în cadrul ușii atelierului său*) meditează asupra unui ipotetic portret-robot al scriitorului contemporan: „Vremea noastră îl privește pe artistul cuvântului în culori ceva mai puțin stridente, în sepia fotografiilor de familie, [...] Vremea noastră este nemaipomenit de bogată în evenimente cu profunde semnificații. Este datoria scriitorului să le înțeleagă și să le inventarieze”. ■ Semnează versuri: Dan Deșliu, Augustin Iza, Victor Felea, Traian Iancu, Florența Albu, Dan Rotaru. ■ Radu Petrescu publică textul în proză *Transmutații*. ■ Este publicat interviul luat de Sânziana Pop lui Dimitrie Cuclin. ■ Virgil Căndea anunță începutul „anului Cantemir”: „Și vom avea astfel prilejul să medităm o dată mai mult, cu bogate puncte de referință, asupra pildelor înalte de patriotism, luciditate și hărnicie lăsate nouă, pentru a le imita, de înaintașii noștri”. ■ Prezența lui Em. Condurachi la Colocviul africaniștilor desfășurat la Dakar este relatată într-o într-o primă *Scrisoare din Dakar*. ■ Secțiunea *Cronica*

literară cuprinde două recenzii literare semnate de doi autori prezenți adesea în coloanele revistei: □ Ilie Constantin propune o viziune unitară asupra liricii lui Mihai Beniuc: „E demnă de interes urmărirea drumului în poezia al lui Mihai Beniuc, din care volumul al doilea de *Scrieri* adună creația unei prime etape, de la culegerea debutului – *Cântece de pierzanie*, 1938 până la *Azima*, 1955. [...] Mihai Beniuc, unul din destinele literare semnificative la noi, aflat între protagoniștii generației sale. [...] Viitorul e așteptat de poet, în acei ani de primejdie, cu anxietate și totodată, cu funciar optimism, rod al convingerilor sociale, într-o dublă ipostază”. □ Nicolae Ciobanu discută volumul *Alte versuri* (Eminescu, 1972), semnat de Mircea Ivănescu: „Singura primejdie reală care pândeste și acum poezia lui Mircea Ivănescu, la drept vorbind, este monotonia. Este vorba de o monotonie alimentată nu atât de revenirea obsesivă în aceleași puncte de pornire, cât mai ales de senzația că uneori «patentul» este folosit cu oarecare plictiseală; ceea ce favorizează producția în serie. [...] Captivați în cel mai înalt grad de originala formulă poetică stilizată cu deosebit succes de Mircea Ivănescu până acum, ne întrebăm dacă, la un moment dat, prin suprasolicitare, ea nu-și va dezvălui, totuși, limitele”. ■ Rubrica *Jurnal de lectură* reunește trei recenzii, semnate de Mircea Iorgulescu: □ Platon Pardău, *Ora de dimineață* (C. R., 1972): „Iată un roman surprinzător, asupra căruia, cel dintâi, a atras atenția Laurențiu Ulici [...] prea puțin recomandat de cărțile anterioare, Platon Pardău a dat în Ore de dimineață un roman solid construit, autentic și personal [...] nu fără inegalități frapante dar în totul de o ținută deosebită”. □ Dumitru Dem. Ionașcu, *O singură noapte* (Ed. Eminescu, 1972): „Însă nici eroii și nici atmosfera prozei lui Dumitru Dem. Ionașcu nu au pregnanță, mai degrabă putându-se spune că autorul literaturizează, complicând inutil și doar formal lucrurile”. □ N. Caratană, *Lampadoforie* (C.R., 1972): „Un debut deosebit, o mare surpriză prin lipsa evidentă de «contact» cu realitatea comună a poeziei actuale [...] plachetă care poate consacra un nume sau poate deveni o curiozitate”. ■ Mihai Berza (*Corespondența lui N. Iorga sau reflecții melancolice despre reversul gloriei*) realizează un inventar al reeditărilor operei lui Nicolae Iorga, concluzionând că: „E neapărat nevoie de planificare și ordine în tot ce tipărim, de canalizat interesul editorilor spre ce este esențial, de suscitată și sprijinită de către edituri acest interes, de triat riguros tot ce se publică, de refuzat fără șovăire orice improvizație”. ■ Melania Livadă (*Pompiliu Constantinescu. Cronicile tematiche*) susține editarea integrală a articolelor semnate de Pompiliu Constantinescu drept fiind „un act de cultură care restituie literaturii române o operă ignorată și nevalorificată, risipită cum se găsea în atâtea periodice”. ■ Edgar Papu discută pe larg cartea Elenei Bălan-Oslac, *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* (Minerva, 1972): „Salutăm într-însa prima mare sinteză efectuată asupra noțiunii de dor în cultura noastră. Ea va deschide, negreșit, o serie de cercetări care, chiar dacă vor contesta unele idei

ale acestei serioase lucrări, îi vor recunoaște inevitabil meritul”. ■ Valeriu Cristea atrage atenția asupra veleitarismului și imposturii în literatură: „Orice scriitor, înainte de a se afirma, a fost un veleitar, un visător al literaturii. [...] Neîmplinirea, eșecul, fac parte din condiția firească a literaturii. [...] Ele pregătesc o atmosferă, asigură un context, constituie plutonul ușor de depășit, de stimulare a scriitorului tânăr și dotat [...] Veleitarul devine cu adevărat primejdios când se transformă în impostor. Impostorul e veleitarul care [...] face o anumită carieră literară. [...] Căci o carte acceptabilă ca literatură poate fi mai nocivă decât una slabă în chip franc dacă anumite împrejurări o fac să treacă drept o capodoperă. Direcția principală a ofensivei criticului trebuie să fie combaterea imposturii sub toate formele ei. Impostura nu trebuie lăsată să dureze!”. ■ Apar fragmente din romanul lui James Joyce, *Ulise*, într-o „tentativă de traducere de Andrei Ion Deleanu”.

4 februarie

● [„România liberă”, nr. 8797] Dragoș Vrâncianu prezintă volumul lui Ion Caraion, *Munții de os*: „Întreaga lirică din acest volum arată totuși că spiritul lui Urmuz, sub semnul căruia au stat fără îndoială și începuturile lui Caraion, s-a devedit susceptibil de dezvoltare poetică organizată, în mod contrar influenței resimțite de primii noștri suprarealiști și cu atât mai mult de câțiva mai recentși”.

● [„Scânteia”, nr. 9410] Aurel Dragoș Munteanu semnează cronică literară la vol. I al *Caietelor Princepelui* de Eugen Barbu: „*Caietele Princepelui* este o carte despre care se poate discuta mult și cu folos. În literatura română există puține cazuri fericite când marii scriitori au ținut jurnale, și genul nu este în general prea bine reprezentat la noi. Cu atât mai mult comentarii și alunecări de fantezie, note de lectură și itinerare spirituale de bogăția și autenticitatea celor relevate de Eugen Barbu”. ■ G. Cuibuș informează că *Ieri, în Capitală s-a deschis Salonul Național al Cărții*: „La festivitatea de deschidere au participat Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, funcționari superiori din Ministerul Afacerilor Externe, directori de edituri, alți oameni de cultură, un numeros public. [...] Au luat cuvântul Zoe Dumitrescu-Bușulenga, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice, Mircea Sântimbreanu, directorul Direcției literar-editoriale din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, și Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor. Cei prezenți s-au oprit cu un legitim sentiment de mândrie în fața standului care prezintă lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, apărute în țară și peste hotare, sinteză a operei secretarului general al partidului, a politicii interne și externe a. P.C.R. și a statului român, expresie a aportului creator la dezvoltarea teoriei marxist-leniniste”. ■ În *Adnotări* citim: □ *Zece ani de „Cinema”*: „Consemnăm apariția numărului 1/1973 al revistei «Cinema» din

două motive: pentru că cele 64 de pagini ale sale au un conținut bogat și interesant, de actualitate, răspunzând prin ținută publicistică și relief grafic exigențelor unei reviste de informație și cultură cinematografică; și pentru că numărul recent apărut – al 121-lea de la înființarea revistei – marchează împlinirea unui deceniu de existență a acestei publicații, care, de-a lungul anilor, și-a dobândit o îndreptățită popularitate în rândurile unor cercuri largi de cititori”.

□ *Proze cu arome de cafea* de George Gibescu: „O minimă experiența de viață și o cultură insuficient asimilată își pun amprenta pe schițele lui Andrei Popescu-Drumuri, reunite sub titlul voit metaforic *Mugurii de foc* (Albatros). [...] În fața unor asemenea fraze deconcertante prin stereotipie și sărăcia miezului te întrebi de unde atâta dezgust cu arome de coniac și cafea?”.

5 februarie

• [„*Munca*”, nr. 7843] Anca Bărbulescu-Tănase, în *Cronica filmului*, prezintă *Nunta de piatră*, ecranizare după I. Agârbiceanu.

6 februarie

• [„*Munca*”, nr. 7844] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, printre altele, în articolul intitulat *Poezie și adevăr*, despre seria de emisiuni *Spectacolul lumii* de Ioan Grigorescu, precum și despre *Revista literară* condusă de Adrian Păunescu.

• [„*România liberă*”, nr. 8798] Boris Buzilă recenzază volumul lui Călin Gruia, *Cu ochii ca iarba...*, publicat la C.R.: „Unitară în stil și modalitate narativă, cartea prezintă aceeași omogenitate sub raportul universului obsesional și de observație. Câteva motive preluate din arsenalul nuvelisticii clasice devin pentru prozator câmpul unor experimente aplicate, al căror rezultat final îl constituie proprii *variații pe aceeași temă*. Unul din aceste motive, de fapt și cel mai răspândit, grupând în jurul său majoritatea prozelor din volum, este cel al *durerilor înăbușite*, al dramelor în care sunt implicate existențe mărunte, vieți anodine, ființe solitare și ciudate”.

• [„*Scânteia*”, nr. 9412] Damian Hurezeanu publică o notă de lectură la *Pagini de luptă din trecut* de Petre Constantinescu: „*Pagini de luptă din trecut* depășesc ca semnificație simpla prezență a unei interesante și valoroase culegeri de articole în timpul publicisticii; ea este încărcată de mesajul profund pe care-l transmite activitatea unuia dintre cei mai vechi militanți al partidului nostru”.

7 februarie

• [„*România liberă*”, nr. 8799] Ion Drăgănoiu scrie despre *Nevoia de poezie*, pornind de la ultimele două volume de poezie ale lui Nichita Stănescu, *Belgradul în cinci prieteni* (Dacia, 1972) și *Măreția frigului* (Junimea, 1972): „Foarte interesantă și, mai mult decât atât, profund originală – și numai în liri-

ca noastră – această foame cosmică de a privi totul cu ochii totului, de a fi pe rând și în același timp om și animal, vegetal și mineral și conștiința a acestui fapt, pe deasupra. Aici, în această foame și conștiință cosmică, se ascunde valoarea unei poezii care pare inegală celor care nu știu că și tăcerea se poate auzi, nu numai sunetul, care pare monotonă acelora care nu o văd în mișcare, pentru că nu știu că și lucrurile care stau se mișcă”.

• **[„Scânteia”, nr. 9413]** Z. Ornea notează apariția volumului *Eseuri. Cronici. Memorial* de Mihail Sebastian: „Mihail Sebastian a fost multă vreme considerat exclusiv prozator și dramaturg. Deși unele dintre eseurile și cronicile sale au apărut fragmentar (de pildă, cronicile dramatice), în ultimii ani, ele nu au fost considerate cum se cuvenea. Scriitorul de ficțiune continua să-l diminueze pe critic. Recent, o ediție masivă de peste 700 de pagini, apărută la Editura Minerva (sub îngrijirea Cornелиei Ștefănescu, care semnează și o notabilă prefață), a restabilit – sperăm – fericit lucrurile. Firește, am fi nedrepti dacă nu am adăuga că eseistul și criticul a fost semnalat și prețuit. Dar mai totdeauna în spațiul dedicat comentării romanelor sale, dintre care unele aveau, cum se știe, un pronunțat caracter eseistic”. □ Cezar Ivănescu recenzează volumul *Oricine și ceva* de Maria Banuș, C.R.: „Tonul intelectual, ispita lexicală argotică o înrudesce pe Maria Banuș (mai ales în ciclul „Călușei”) cu Ion Barbu, cel din pitorescul *Isarlîk*, fără a-i leza originalitatea proprie; în același sens, alte poeme (mai ales ciclul *Profane*) prin rostirea lapidară, al cărei patetism e continuu cenzurat de ironia tandră ori de sarcasm, ne fac să credem că nu e deloc riscată o apropiere de Eugenio Montale. Afinitatea se vedește a nu ține numai de o circumstanță stilistică, dacă ne gândim că poezia Mariei Banuș, ca și a marelui liric italian, își găsește, ca ultimă justificare, tocmai gloria de a întemeia anonimă experiență umană”. □ Emil Vasilescu se ocupă de *Ce mi –sa întâmplat cu două cuvinte* de Ștefan Aug. Doinaș: „Lirica lui Ștefan Augustin Doinaș din acest volum subliniază încă o dată posibilitatea de a exprima fără confuzii sau obscurități de prisos virtuțile unei arte poetice pe deplin contemporane”. □ Aurel Dragoș Munteanu scrie despre *Literatura mărturisirilor de la Cellini la Malraux*, o antologie de Silviu Iosifescu, Editura Minerva: „Selecția este făcută cu gust. Reunirea textelor în antologie are avantajul prezentării însumate a unei mari diversități de expresie, cu accent pe aspecte foarte variate ale realității, în funcție de interesul autorilor, pe tonuri diferite, de la jovialitatea lui Cellini la gravitatea lui Kafka”.

• **[„Viața studentească”, nr. 5]** Este rândul scriitorului Victor Frunză, autor al cărții *Priveghiați lângă priveghetori*, să fie ironizat în cadrul scurtei rubrici *Aflăm cu emoție...* (semnată *Titular*). □ Ion Cristoiu recenzează volumul de reportaje al lui Valentin Hossu-Longin, *Țara Lotrului*.

8 februarie

• **[„Munca”, nr. 7846]** În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă monografia lui George Ivașcu despre Titu Maiorescu.

• [„Albina”, nr. 6] Pe prima pagină, Ion Bănuță este prezent cu poezia *Patria*. □ În articolul „*Carte frumoasă, cinste cui te-a scris*”, Vladimir Pană scrie despre „Luna cărții la sate”, inițiativă pusă în practică de 12 ani. □ *Eroilor Griviței*, versuri de Gabriel Stănescu. □ Cu titlul *Spre Alba Iulia*, revista publică un fragment din romanul lui Dumitru Corbea, *Patima dreptății*, în curs de apariție la C.R.

• [„Orizont” nr. 6] Revin în prima pagină convorbirile cu scriitori, în acest număr Virgil Oancea îl alege drept interlocutor pe Eugen Barbu, convorbire din care redăm câteva declarații surprinzătoare: „*-In literatura noastră sunteți socotit, după mulți, un inovator sub mai multe aspecte: stilistic, compozițional, tipologic ca viziune. Cuvintele dvs. au o culoare și o violență de asociere deosebite. Mereu au avut ele aceste atribute? De când datează la dvs. pasiunea scrisului?* – L-am citit foarte devreme pe Arghezi, apoi, au urmat alții la fel de violenți ca limbaj, mi se și potrivea cuvântul ardeiat, pentru că trăisem într-o mahala unde metafora este la îndemâna oricui. Avem o limbă minunată, o limbă de catifea, e păcat să scrii ca la jurnal când ai atâtea sinonime și atâtea parfum în cuvânt. Cât privește experiența mea de viață, ea este destul de precară. Am fost un tocilar, nu la școală. Cea mai mare parte a vieții mele mi-am dedicat-o lecturii. M-am născut, ca să zic așa, într-un chioșc de ziare, al bunicii mele. La șapte ani, citeam *Adevărul* și *Dimineața*, de aceea poate știu să fac ziare. Grozăviile din cărțile mele sunt închipuite, mai mult material livresc. Credeți că aș fi știut cum să-l pedepsesc pe Messer prin mâna Prințepelui dacă nu-l citeam pe Justinian? – *Ați publicat totuși, târziu...* – Scriu în fiecare zi de patruzeci de ani. Am publicat, într-adevăr târziu, după ce marile mele exerciții fuseseră făcute. Am copiat sute de pagini din clasici la mașină. Sunt capabil să-ți fac un „Călinescu” de nici n-ai să simțică e fals, sau un Arghezi, sau cine vrei dumneata...Viziunea mea artistică nu s-a schimbat până acum. Sunt un scriitor behaviorist, un comportamentist. Vreau să las pe cititor să scrie și el citind”. ■ Cronica lui C. Ungureanu relevă meritele de istoric literar ale lui Al. Piru, „departe de a fi minore”, din volumul *Varia – precizii și controverse* (Eminescu, 1972), cronica începând cu așezarea criticii lui Al. Piru sub semnul caracterizării călinesciene din *Istoria literaturii...* („Se pot pune legitime nădejdi în cariera de critic a lui Al. Piru încă tânăr și de aceea dogmatic și inclement, înrâurit de vechi decizii”) la care aduce juste amendamente: „Dacă nu a lansat tineri scriitori, dacă nu a descoperit nume de poeți și prozatori, Al. Piru a ocupat prin cărți bine întemeiate, mai toate «petele albe» ale istoriei literare actuale. Profesorul excelează prin cunoașterea amănuntului, a datelor greu accesibile, a relațiilor subterane, de arhivă, ale epocii. Erudiția, apetența amănuntului, a filoanelor și corespondențelor obscure sunt ale specialistului greu de controlat de iubitorul de generalități.” □ Marcel Pop-Corniș pătrunde, prin cronica sa, în schițele și tabletele lui Ion Arieșanu din volumul *Primiți puțină duiosie?* (Facla, 1972), iar Eugen

Dorcescu se ocupă, în a treia cronică literară, de ciclul de poezii din *Hanibal* (C.R., 1972) a deja laureatului premiu Herder, Eugen Jebeleanu, cum se menționează în cuprinsul ei. ■ Aurel Sasu cercetează poezia unui poet minor, Bazil Gruia, pornind de la o caracterizare a lui Călinescu („«romantic, neadap-
tat la complicația vieții sufletești mai noi»”) și despre care, se pare, s-au pronunțat și alți critici precum Șerban Cioculescu, Nicolae Manolescu, Marian Popa, Ioan Oarcășu, Petru Poantă, însă „fără urmări pentru o existență discretă, aproape anonimă, a poeziei sale” (articolul *O poezie constituită în sens romantic*). ■ G. Nistor îl evocă, la un sfert de veac de la moarte, pe *Ramiro Ortiz, un deznădăcinat*, printr-un tablou sugestiv al contribuției savantului italian: „Pare curios, dar odată retras la Universitatea din Padova, după douăzeci și patru de ani de profesorat în România, în patria mamă, savantul Ramiro Ortiz (n. 1879) avea să trăiască o mocnită dramă a deznădăcinării, care izbucnea din când în când în nostalgice epistole către intimi. La București, el se integrase cu totul realităților spirituale românești și nimic nu pleda pentru o cât de neînsemnată tulburare a statornicirii în noua lui țară. Foarte apreciat prin activitatea sa prodigioasă, crease o școală de comparațiști și italieniști români, în rândurile căro-
ra la loc de frunte stă G. Călinescu [...]”. ■ Un nou episod din viața lui Arthur Rimbaud în care se relatează prietenia dintre Arthur și profesorul său Izambard, cât și evadările poetului din mediul familial, unde se simțea terorizat și încapsulat.

● **[„România literară”, nr. 6]** Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Clavecin*), Eugen Jebeleanu (*Hanibal*), Leonid Dimov (*Irizare*), Victor Felea (*Peisaj de iarnă; În somnul cuvintelor; Cuburi de aer; Sfios treceam; Cineva; Fericiți...; Același; Frânturi*), Damian Ureche (*Roua Carpaților*), Nadia Filip (*Răni dăruite; Orgoliului rănit; Zbor*), Teodor Anastasiu (*Mai mă recunoști?...*), Ștefan Mihăilescu (*Norii cern ploi hoinare; Gânduri mov*), Maria Constantinescu-Pitești (*Treci în amurg; Seară în pârgă; Îngenuncheat*). □ Citim *Mărturie despre Tudor-Miu* de Geo Bogza: „Acest text va precede volumul de versuri *Întâlnire cu pasărea Phoenix* de Al. Tudor-Miu, ce va apă-
re în cursul primăverii la Editura Minerva”. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Cartea*: „Salonul Național al Cărții, aflat în plină desfășurare, ca un vast dialog vehiculând deopotrivă cunoștințe de ordin științific și valori până la inefabilul operelor artistice, constituie astfel nu o demonstrație ad-hoc, ci un indice de vast orizont și de nobilă perspectivă”. ■ Florin Mugur semnează *Timpul regăsit*: „Modestia excesivă a unora dintre scriitorii contemporani europeni – care vine dintr-un explicabil complex de vinovăție – poate avea efecte neașteptate, într-un moment când savantul, om obligat de îndeletnicirea sa să știe mai multe decât ceilalți, găsește liber locul Eroului, loc pe care, în secolul trecut, l-a ocupat scriitorul. Depinde numai de poet dacă va ști să-și păstreze (sau să-și recunoască) în conștiința publică înălțimile pe care e menit să le ocupe”. ■ În *Fragmente critice* Eugen Simion îl prezintă pe *Al. Philippide, eseist* din *Con-*

siderații confortabile II, Eminescu, 1972: „Ce interesează, în aceste *Considerații confortabile*, nu este, în fond, nici exactitatea analizei, nici adevărul diagnosticului (Al. Philippide nu este un critic sistematic al fenomenului literar), ci figura morală a eseistului ascunsă în comentariile despre cărțile altora. Al. Philippide ne pare, aici, mai clasicizat decât în alte texte, mai circumspect față de *modernism*, un spirit, în fine, retras în spatele legilor, gândind deasupra școlilor literare și prețuind, în creație, *munca*, elaborația lentă”. ■ Despre *Camil Petrescu – critic literar* scrie Ovidiu Ghidirmic: „A rămas în general ignorată activitatea de critic literar a lui Camil Petrescu, deși autorul *Patului lui Procust* a creat în critică un stil, cu influențe fertile și nebănuite ecouri în critica actuală. Camil Petrescu a introdus în critica noastră un stil al *atitudinii* ferme, tranșante, în antipodul relativismului și impresionismului lovinescian, un stil nervos, direct, incisiv, polemic, de o inepuizabilă vervă dialectică”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* și scrie despre *Corespondența lui Dobrogeanu-Gherea*. ■ George Arion în *Natură și civilizație* scrie despre lirica lui Marin Sorescu: „Dramatica poezie a lui Marin Sorescu este scrisă într-o epocă de dezvoltare coplesitoare a civilizației. Poetul se înfățișează cu deliciu înconjurat de obiecte care, paradoxal, nu-l umilesc, ci, dimpotrivă, îi conferă o senzație de siguranță, de confort. [...] Poetul caută să găsească, în rarele sale incursiuni în afara orașului, ceva similar cu aceste produse ale civilizației pentru a-și înfrânge teama”. ■ Octavian Simu scrie despre volumul *Fals tratat despre psihologia succesului* de S. Damian în *Un diagnostician*: „Foarte puține cărți de critică din ultima vreme s-au apropiat ca valoare de cartea lui S. Damian. Ea este originală prin modalitatea de a releva rostul criticii în diagnosticele bune și rele, în sugerarea căilor de sprijinire a creației, abandonând atitudinea contemplativă, sau, dimpotrivă, războinică în folosul unei participări efective cu rol de catalizator sau ferment. Interesant mai este că ideile cărții lui S. Damian nu se restrâng doar la fenomenul literar, ci își au valabilitate în aria mai largă a artei. Forța de generalizare a autorului putea să acționeze mai din plin! Cu această carte S. Damian se dovedește un diagnostician remarcabil, un psiholog. El ridică prestigiul criticii nu numai în ochii marelui public, ci mai ales în acela al scriitorilor”. ■ Nicolae Manolescu semnează o nouă cronică literară la *Ore de dimineață*, Platon Pardău, C.R., 1972, o cronică intitulată *Biografii contemporane*: „*Ore de dimineață* face parte dintre acele tot mai frecvente scrieri care redescoperă (și acesta este un merit esențial) tocmai forța unei realități umane autentice, a unor personaje ce nu trăiesc în aer și ale căror probleme nu sunt abstracte, a unor conflicte lesne de identificat în lumea noastră, asumându-și (alt merit incontestabil) și o deschisă sarcină critică. [...] Platon Pardău are deocamdată informația (cunoașterea vieții), nu și imaginația epică și psihologică necesare adevăratului romancier”. ■ Citim recenzii: □ George Muntean prezintă *Poeți și critici despre poezie* de Adriana Miteșcu, Albatros,

1972: „Căci, oricâte lipsuri i s-ar semnala (o antologie e cu atât mai utilă, cu cât i se evidențiază mai multe minusuri, reflecta spiritual cineva), o astfel de carte își are rostul ei în existența unui climat literar, deschizând și consolidând gustul și interesul pentru domeniul avut în vedere”. □ Constantin Crișan comentează *Panorama focului albastru* de Ion Bănuță, C.R., 1972: „Poezia lui Ion Bănuță este un imn al cunoașterii, dar mai ales al sondării propriului suflet și trup, pe care dănuie focul necruțator al cercetării; acesta este simbolul focului albastru”. □ Aureliu Goci recenzează *Favoare* de Ioanid Romanescu, C.R., 1972: „Nonconformismul acesta responsabil care nu devine nici odată negativism factice este, trebuie să recunoaștem, o formulă aproape singulară în contextul liric actual, însoțit fiind de luciditate, inteligență, de o anume aureolă enigmatică și sarcasm. Cu toate că îmbibate de imagism, de altfel ca toate textele poetice de azi, și de sintagme metaforice, poemele au o clară structură discursivă”. □ Tot A. [Aureliu] G. [Goci] se ocupă și de volumul *Bucurii cotidiene* de Vasile Zamfir, Eminescu, 1972: „Vasile Zamfir – un poet serios al sentimentelor comune care își descoperă nota personală în vitalitatea estompată, pe coarda cea mai grațioasă a instrumentului liric”. □ Mihai Minculescu scrie despre *Dincolo de cercuri* de Marta Bărbulescu, Albatros, 1972: „Chiar și «grațiosul feminin» de altădată – într-un context adolescentin și fals hipersensibilizat – este transferat în spații nepoetice. De fapt, poeta pare epuizată, și versurile ei caută un punct de plecare – și de sprijin – în exterior, simțindu-se adesea nevoia de pretext [...], «poezia» rămânând doar un simplu efect al rimei”. □ Valeriu Cristea recenzează *Povestea minunatelor călătorii* de Dumitru M. Ion, Editura Ion Creangă, 1972: „*Povestea minunatelor călătorii*, carte pentru copii, ce știe să fie totodată, cum ar trebui să se întâmple mereu, o adevărată carte de poezie, ne-a prilejuit o lectură plăcută, tonifiantă, liniștitoare. Am citit acest volum cu sentimentul că ne-am aflat tot timpul înăuntrul creației poetice a lui Dumitru M. Ion”. □ Virgil Mocanu comentează *Ce se va întâmpla mâine?* de Gheorghe Achiței, Albatros, 1972: „Absența tonului apodictic, verdicțional, prudența judecăților nuanțate și refuzul dogmatismului fac din lucrarea lui Gheorghe Achiței mai mult decât o lectură utilă și plăcută: ne aflăm în fața unei ferme opțiuni din perspectiva afirmației după care: «Marxismul și viitorul se contopesc în aceeași plasmă unică a umanității de mâine»”. □ Sorin Titel prezintă *1000 de ore în Spania* de Valentin Silvestru, Albatros, 1972: „Valentin Silvestru dorește să ne spună cât mai multe lucruri despre Spania și o face ca un om îndrăgostit de această țară cu totul extraordinară și tragică, și chiar dacă uneori abuzul de informație este în dauna unei meditații mai profunde, iubirea pentru pământul iberic câte molipsitoare”. ■ În „Viața românească” citim: □ Din *Șantier* aflăm planurile literare ale lui Radu Tudoran, Ștefan Tita, Mihail Șerban, Ion Lăncrănjan, Catinca Ralea, Darie Novăceanu, Petre Solomon. □ Aflăm și știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În sala

Dalles din Capitală a fost inaugurat «Salonul național al cărții», aflat la cea de a III-a ediție. La festivitatea de deschidere au participat Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, funcționari superiori din Ministerul Afacerilor Externe, directorul de edituri, scriitori și alți oameni de cultură, un numeros public. Au fost prezenți atașați culturali și de presă ai oficiilor diplomatice din București, corespondenți ai presei străine. Au luat cuvântul: Zoe Dumitrescu-Bușulenga, vicepreședinte al Academiei de științe sociale și politice, Mircea Sântimbreanu, directorul direcției literar-editoriale din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, și Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor. [...] În cadrul manifestărilor prilejuite de Salonul cărții, sâmbătă seara, în ciclul tematic *Autori-editori-cititori* a fost lansat volumul *Miorița*. A luat cuvântul Petre Ghelmez, directorul Editurii Albatros, după care a făcut o largă expunere, asupra *Mioriței*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga. * În perioada 29 ianuarie – 3 februarie 1973, s-a aflat la Budapesta o delegație a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, alcătuită din Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor și Aurel Martin, membru al Biroului Uniunii Scriitorilor, directorul Editurii Minerva, pentru a discuta prevederile Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară, pe anii 1973-1974. Înțelegerea a fost semnată de Ion Hobana și de Garai Gábor, secretar general adjunct al Uniunii Scriitorilor din R. P. Ungară. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. au plecat la Riga, pentru a participa la discuția *Probleme ale poeziei contemporane române și sovietice*, scriitorii: Al. Piru, Ion Horea, Horia Zilieru, Barbu Cioculescu și Hans Liebhart. * La invitația postului de radio Novi Sad au plecat în R. S. F. Iugoslavia: Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Traian Coșovei, Farkas Árpád, Gálfalvy Zsolt, Mihai Gavril, Traian Iancu, Kanyady Alexandru, Paskandi Géza, Szemlér Ferenc, Sütő András, Mircea Tomuș”. □ Informații din *Asociația Scriitorilor din București*: „La sediul Oficiului Național de Turism din Capitală, în prezența a numeroși ghizi și salariați ai instituției respective, s-a desfășurat o seară literară cu prilejul căreia au citit din lucrările lor Ana Blandiana, Ion Bănuță, Mircea Micu și Fănuș Neagu”. ■ Al. Piru comentează *Literatura epistolară* de Al. Săndulescu, Minerva, 1972: „Operând o selecție prealabilă, Al. Săndulescu întocmește în lucrarea sa portretul a paisprezece autori de scrisori particulare. Deși cei mai mulți nu sunt doar epistolieri, ci scriitori, caracterizările sunt aproape totdeauna potrivite, la obiect”. ■ Constantin Țoiu semnează *Omul și cartea*, un text motivat de *Salonul cărții '73*. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă în *Mallarme în românește* notează apariția volumului de versuri în traducerea lui Ștefan Aug. Doinaș prin care „verbul liric românesc dobândește o nouă demnitate”. □ Sub semnătura r. a. r. apare o notă despre volumul *O meserie de senior* de Pierre Boule, Editura

Militară, 1972. □ Nota prin care aflăm că la Librairie Plon în 1972 a volumului *La mort de près* de Maurice Genevoix, este semnată c. u. ■ Cu textele *Bertlot Brecht și teatrul epic* Mihai Isbășescu și *B. B.* de Lucian Ghiurchescu revista comemorează *75 de ani de la nașterea scriitorului*. Alături de cele două texte, citim și poezia *De ce va fi rostit numele meu?* de Bertolt Brecht, tradusă de Al. Husar. ■ Ioan Comșa semnează rezumatul a unei convorbiri cu Erskine Caldwell, prozator american. Din nota introductivă reținem: „În ziua de 6 februarie, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din București, mai mulți scriitori români au participat la o întâlnire cu Erskine Caldwell. În cadrul unei discuții amicale, acesta a vorbit despre situația literaturii americane de astăzi și a răspuns la întrebări privind opera și concepția sa artistică”. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Sub semnul jubiliar al sărbătoririi unui sfert de veac de la proclamarea Republicii noastre și al aniversării a 25 de ani de la semnarea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre România și U.R.S.S., revista sovietică «Literatnaia gazeta» publică în nr. din 31 ianuarie (5/1973) o pagină dedicată literaturii române de azi. În articolul intitulat *Drumul unui sfert de veac*, acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S.R., face o prezentare concentrată, dar cuprinzătoare, a împlinirilor culturii românești, în amplul context al realizărilor politice, sociale și economice ale poporului nostru, de-a lungul celor 25 de ani ai Republicii: [...]. În cadrul unei mici culegeri de proză și versuri, «Literatnaia gazeta» prezintă cititorilor căi câteva file de reportaj din opera lui Geo Bogza (în traducerea lui M. Friedman), precum și poezii de Victor Eftimiu, Al. Philippide, Vasile Nicolescu, Teodor Balș, traduse de Kirill Kovaldji și Viktor Bokov. Criticul literar Valeriu Râpeanu, director al Editurii «Mihai Eminescu» din București, semnează articolul *Cărțile țării mele*, realizând o incursiune istorico-literară ilustrată prin nume și cărți ce s-au afirmat în sfertul de veac care s-a scurs de la întemeierea Republicii. [...] * În numărul său din 11 ianuarie 1973, suplimentul cultural al ziarului «Luxemburger Wort» remarcă articolele consacrate de scriitorul Romul Munteanu, în revista «Săptămâna», poezilor luxemburgezi Henri Blaise și Mimmo Morina. * În numărul pe ianuarie al revistei literare italiene «Silarus» care apare la Salerno, sunt publicate poeme ale scriitorului român Anghel Dumbrăveanu, precedate de un comentariu biobibliografic. Traducerea și prezentarea aparțin poetului Dan Ciachir”.

• [„*Tribuna*”, nr. 6] *Cronica Literară*: Ion Vlad recenzează volumul *Varia* (Eminescu 1972) de Al. Piru. □ N. Prelipceanu scrie despre Ioanid Romanescu – *Favoare*, Dușan Petrovici – *Ale Puterii*, Mihail Sabin – *Arena cu paiețe*. □ La secțiunea de proză Kantor Lajos scrie despre Vari Attila – *Tinerete, vis, realitate*. ■ Continuarea *Anchetei Tribuna*: Romulus Cojocar (Turnu Severin), Radu Brateș (Blaj); Gheorghe Schwartz (Arad). □ Continuarea eseului lui Ion Oarcăsu despre Petőfi. □ Fragment text dramatic *Obișnuitul flanel tricotate*, de Iosif Naghiu. □ Poezii de Corneliu Sturzu. □ Secțiunea *Top*

libri – are în vedere 11 cărți de literatură universală, iar pe primul loc se află Dumas cu *Războiul femeilor* (Dacia). ■ *Portrete literare*: Titus Popovici, cronică scrisă de Ion Marcoș. ■ Valentin Tașcu prezintă *Romanele nescrise ale lui Eugen Barbu*. □ Dr. G. Ciulpan continuarea articolului *Eminescu despre muncă și diviziunea muncii*. □ Radu Mareș interviu cu Wladyslaw Machejek – „Sunt un scriitor politic, cărțile mele sunt cărți trăite”. articol scris de Sever Trifu despre *Scriitorul contemporan – scriitori americani*.

9 februarie

● [„**Munca**”, nr. 7847] În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia - îndrumător de conștiință al cititorului*, revista publică un scurt interviu cu Ștefan Popescu. Acesta răspunde la întrebări legate de locul poeziei în viața spirituală românească.

● [„**Scânteia**”, nr. 9415] Mircea Zăciu semnează cronică literară la volumul *Emil Isac, un tribun al ideilor noi* de Ion Brad: „Bine informată, concepută ca o «pledoarie» cu solide argumente istorice și literare, intens colorată afectiv, monografia lui Ion Brad (căci este totuși o «monografie sentimentală» sui generis) vorbește despre gestul plin de noblețe pe care orice generație poetică e dator să-l facă față de înaintașii săi apropiați. Nu intră, într-o atare intenție, nimic din pioșenia ipocrită sau didactică, de factură conformistă; omagiul fostului discipol e numai justificarea unei republici ideale a poezilor care cunosc prețul creației adevărate”. ■ Citim și *Agendă editorială*, notă nesemnată: „În cadrul noutăților editoriale ale a-cestei săptămâni predomină studiile de istorie, teorie și critică literară, traduceri din patrimoniul literaturii universale, cărțile pentru copii și tineret”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 7] Mircea Martin vede: *Lumea prin Geo Bogza*: „E semnificativ că însăși *Cartea Oltului*, dincolo de pretextele geografice ori etnografice, urmează o intrigă antropologică din care accentele tragice nu lipsesc, [...] un om, un foc, un câine. Focul se stinge treptat, oamenii dorm câinii stau de veghe. [...] Elogiul cosmicității se nuanțează astfel dintr-o perspectivă umanistă, integrarea e corectată prin identificare. Căci, la Geo Bogza, uimirea cu care descoperă organcitatea universului se însoțește mereu cu gravitatea care nu-i îngăduie să ignore solitudinea esențială a omului. Și așa cum uimirea presupune întotdeauna gravitate, integrarea cosmică implică întotdeauna identificare. Se înțelege de ce această conștiință a solitudinii e sinonimă cu asumarea unei responsabilități”. ■ Răzvan Theodorescu meditează la *Începuturile culturii medievale românești*: „Dacă am relevat câteva asemenea interpretări recente pe marginea fenomenului cultural românesc în evul mediu am făcut-o, se înțelege, nu dintr-o gratuită pornire polemică ci tocmai pentru a sugera, o dată mai mult, necesitatea acelor abordări minuțioase, critice, multilaterale ale unuia dintre cele mai spinoase capitole ale istoriei noastre”.

• [„Cronica”, nr. 6] Pe prima pagină, două poezii de Dragoș Vicol: *Țară de dragoste* și *Bărbatul țării*. □ „Volumul selectiv al prozei lui Vasile Rebreanu, *Jaguarul* (Eminescu, 1972) ne oferă imaginea exactă a profilului unui scriitor care, plecând de la o literatură în tradiția realist-ardelenească [...] s-a dedicat aproape în exclusivitate narațiunii alegorice și simbolice, parabolei grefate pe un puternic fond liric și meditativ”, scrie Liviu Leonte la *Cronica literară*. □ Zaharia Sângeorzan consideră că unul dintre cele mai bune romane ale anului 1972 este *Masa zarăfului* de Dana Dumitriu (Eminescu), „un roman de idei ce poate fi apropiat prin tematică și metodă de construcție narativă de romanele lui Alexandru Ivasiuc și ale lui Mircea Ciobanu, toți folosind cu succes mijloacele eseisticii moderne”. □ Poezii de Emil Nicolae. □ *Culorile clipei*, pagină de proză de Vasile Băran. □ „Un prozator cuminte, în molcuma tradiție a unei proze moldovenești, ar fi Grigore Ilisei, dacă povestirile sale nu s-ar învălui și de o aură mai ciudată”, consideră Florin Faifer în articolul *Un prozator senzitiv*, în cadrul rubricii *Mențiuni critice*. □ Continuând ideile din prima parte a articolului, publicat în nr. 38 al revistei, din 22 septembrie 1972, Mihai Drăgan își expune *Simple păreri literare*, reprezentând răspunsurile sale la ancheta inițiată de redacție cu privire la momentul actual în critica și istoria literară. □ La 75 de ani de la naștere, revista îi dedică lui Bertolt Brecht o pagină aniversară: Constantin Pricop schițează profilul poetului, citând din volumul de *Versuri* tradus de Demostene Botez și Lazăr Iliescu în 1964, Al. Husar traduce două noi poezii, iar Nicolae Octavian scrie despre *Ancorarea în timp* a scriitorului german. □ Salutând inițiativa Editurii Minerva de a tipări volume de versuri bilingve aparținând unor autori români precum Blaga sau Bacovia, D. Irimia prezintă volumul de 80 de poezii traduse de Marco Cugno din lirica lui Marin Sorescu (Eminescu, 1972). □ La rubrica *Moment*, N. Irimescu semnalează, în nota intitulată *Veleitate și impostură*, un articol semnat de Valeriu Cristea (în „Luceafărul”, 3 februarie 1973), care, privind retrospectiv anul literar 1972, „polemizează cu acele texte beletristice care dau dovadă de insuficiență artistică”.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 114] *Săptămâna pe scurta-* nunță traducerea în limba esperanto, la Copenhaga, a povestirii lui Zaharia Stancu, *Florile pământului*, dar și un articol al revistei luxemburgheze „Nouvelle Europe”, dedicat criticului și istoricului prof. dr. univ. Romul Munteanu. □ Versuri de Ovidiu Genaru și S. Ajarescu. □ Marginalii la *Teatrul lui Ghelderode* de Romul Munteanu; *Poezia de more geometrico...* de Dan Muțescu; *Fantasticul real*, un timbru de A. Baranga urmărind volumul lui Pop Simion, *Cimitirul vesel*; C. Otobăcu în *Expresia poetică* face o analiză pe câteva poeme de Nichita Stănescu, Adrian Păunescu și Marin Sorescu. □ O cronică de E. Manu despre „cea mai bună carte de până acum a lui Ion Gheorghe” – volumul *Megalitice*, „o carte politică – despre obârșii, despre vechimea spiritului și culturii românești, despre dramele și apocalipsele acestui popor de ță-

rani... existența în sine fiind o dialectică rituală de erupții erotice, de rituri primordiale și naive, de o sălbăticie pură și veșnic neliniștită”.

10 februarie

• [„Munca”, nr. 7848] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Laurențiu Olan, Mihai Lău.

• [„România liberă”, nr. 8802] Radu Popescu prezintă masivul volum al lui Ion Brad, dedicat „vieții și operei lui Emil Isac” – *Emil Isac – Un tribun al ideilor noi*, constatând că „sursa morală a cărții de care mă ocup este poetică: dragostea, admirația, pietatea, unui poet față de alt poet. Emil Isac a fost ultimul reprezentant al ultimei generații de poeți ai unui Ardeal încă despărțit atunci de patria-mumă”.

• [„Scânteia”, nr. 9416] Gheorghe Istrate semnează *Poezia – dialog cu viața*: „Vitalitatea operei literare actuale se justifică prin vitalitatea epocii socialiste cu care ea se acordă. Poetul contemporan nu mai poate fi un Narcis confundat în sine, abstras și îndrăgostit doar de mișcările lăuntrice ale sufletului său; el se regăsește astăzi în semenii lui; fiindcă numai realitatea – omul real – certifică utilitatea artei. Aceasta implică o angajare totală și definitivă în slujba omului, o dragoste superioară al cărei fruct este opera de artă. Desigur, fericiți sunt scriitorii care au puterea să poarte acest dialog până în straturile celui mai îndepărtat viitor; dar acest «vorbitor» universal începe, cum e și firesc, din pragul timpului tău, al zilei tale de adevăr și de viață. Este necesar ca poetul să îmbrace salopeta de lucru a vremii sale – și nici o confuzie nu se îngăduie în definirea acestui adevăr atât de simplu”.

• [„Flacăra”, nr. 7] În *Literare*, G. Dimisianu prezintă volumul *Castelul vrăjitoarelor* de Maria Luiza Cristescu (C.R.). □ Henri Wald scrie despre *Formă și formalism*. □ În *Flacăra Actualitate* se anunță prezența lui Ion Creangă în librăriile daneze, volumul de *Povești* fiind tradus de Erling Scholler și publicat la „Borgens Verlag”, Copenhaga. □ În *Memento, Carte*: notă despre romanul *Ore de dimineață* de Platon Pardău (C.R.), „o proză de acută actualitate, de majoră dezbateră etică și ideologică, bine și antrenant condusă”. □ Se semnaleză apariția volumului de *Poezii și poeme* de Petőfi Sándor, traducere de Eugen Jebeleanu (Minerva). □ Notă despre volumul de *Correspondență* de C. Dobrogeanu-Gherea (Minerva, „ediție, studiu introductiv și note de Ion Ardeleanu și Nicolae Sorin”). □ Notă despre studiul lui Silvian Iosifescu, *Analiză și interpretare (orientări în critica literară contemporană)*. □ *Memento, TV: Literatură* este anunțată tema emisiunii lui Adrian Păunescu, „Revista literară TV”, „Nu măria-sa publicul ci - pur și simplu - cititorul”, precum și emisiunea „Biblioteca pentru toți”, dedicată lui Ion Agârbiceanu. În *Teatru* se semnaleză piesa *Sfântul* de Eugen Barbu.

• [„*Luceafărul*”, nr. 6] Interferența factorului ideologic cu cel literar poate fi observată în două dintre articolele amplasate în deschiderea revistei: □ Alexandru Ivasiuc (*Romanul social*), discută situația romanului social autohton: „Un roman bun creează o lume, este un model al lumii, or lumea umană e lumea relațiilor sociale și istorice. Problema romanului social în literatura română este foarte acută. [...] Nu cred că ne lipsesc romanele sociale [...] puține dintre ele însă, [...] nu s-au lăsat înșelate de o perspectivă insuficient de largă ca să le facă să dăinuie”. □ Conform lui Ion Dodu Bălan (*Sărbătoarea cărții*), cel de al treilea Salon al Cărții dovedește faptul că: „Statul socialist a creat condiții optime pentru afirmarea și înflorirea talentelor, pentru promovarea unei mari diversități de stiluri artistice, de pe o platformă ideologică unică, marxist-leninistă [...] Al III-lea Salon al Cărții atestă, încă o dată, eficiența reorganizării sistemului editorial”. ■ Publică versuri: Emil Botta, Ștefan Aug, Doinaș, Ovidiu Genaru, Ion Cocora, George Iarin. Nichita Stănescu semnează poemul *Învățăturile cuiva către fiul său*. ■ Se exprimă prozastic: Mircea Cojocaru și Paul Georgescu. ■ Al. Philippide (*Creatorul modernismului românesc*) îi recunoaște lui Ilarie Voronca meritul de a fi „cu o mare strălucire de expresie și cu o sinceritate adâncă a fondului, creatorul unui modernism românesc”. ■ Ilie Constantin recenzează volumul lui Ion Ianoși, *Romanul unui oraș* (Univers, 1972): „Căci *Romanul unui oraș* este o întinsă evocare, prin intermediul căreia vechea capitală nordică [Sankt Petersburg] trăiește înaintea cititorilor în monumentele ei literare cele mai de preț. [...] cartea lui Ion Ianoși e o călătorie printr-o istorie și o literatură, neconținut grandioase și pilduitoare – povestea vibrantă și sobră a unui din marile centre culturale ale lumii moderne”. ■ Mircea Iorgulescu semnează patru recenzii: □ George Macovescu, *Catargele înalte* (Albatros, 1972): „Constantă în atitudine și echilibrată în judecăți, deloc didactică, superior pedagogică, însă fermă dar nu și rigidă [...] autorul nu se refugiază în pedante considerațiuni livrești și nu recurge la facilul procedeu al montajului de citate «erudite» [...] ci expune deschis termenii dezbaterii, într-un climat de înțelegere [...] *Catargele înalte* este o carte de conștiință și de atitudine”. □ Volumul colectiv *Cinstirea patriei* (Eminescu, 1972): „Revista *Luceafărul* a publicat un serial de reportaje aparținând unor scriitori tineri, mai mult sau mai puțin cunoscuți [...] importanța reală a reportajului în «viața» unui scriitor tânăr este alta: aceea de școală a adevărului”. □ Aristide Buhoiu, *Slalom pe meridiane* (Albatros, 1972): „Terne, cacofonice și agramate sunt însemnările de călătorie ale craiului sportiv Aristide Buhoiu”. □ *Procesul Caragiale-Caion* (Ed. Muzeul Literaturii Române, 1972): „La 70 de ani după ce în procesul declanșat de absurdele acuzații ale lui Caion se pronunțase achitarea calomniatorului, «cauza» a fost revizuită și după o dezbatere în cursul căreia au fost reînviată circumstanțele și desfășurarea faimoasei acțiuni s-a rostit un nou verdict: «în numele tribunalului istoriei literare și al acestei instanțe supreme, condamnatul

Caion ia oprobiul veșnic al opiniei publice, în literele române»". ■ Articolul semnat de Adrian Isac (*Marginalii la o anchetă*) reia concluziile anchetei *Opinii critice contemporane*, găzduită de revista *Argeș*: „Nicolae Manolescu vorbește despre sine luându-se în considerare exclusiv în ipostaza de cronicar literar «Câți critici, atâtea opinii – spune Nicolae Manolescu. [...] Nu am alt program decât lectura cărților actuale în care pândesc, săptămână de săptămână, apariția valorii.» [...] modul de a vedea lucrurile al lui Nicolae Manolescu e tipic pentru o parte din criticii noștri. «Orice critic – spune Nicolae Manolescu – are, probabil, un program [...] și anume susținerea valorii...Dar valoarea nu există în stare pură, ea e o realitate de care devenim conștienți, pe care o afirmăm și o susținem.» [...] adevărata problemă este alta: ce fel de valori susținem, care este crezul și atitudinea noastră de critici? [...] Or, dacă avem un crez estetic ferm, dacă avem anumite convingeri filosofice nu putem susține valori estetice care contravin acestor convingeri. Iată un exemplu notoriu: Georg Lukács. [...] Lukács a negat literatura «decadentă» nu pentru că n-ar fi înțeles-o, ci tocmai pentru că înțelegând-o a optat pentru o literatură care nu se mulțumește numai să consemneze alienarea și, implicit, o condamnă. [...] criticul Eugen Simion ridică o obiecție [...] viabilitatea programului individual al unui critic [...] este condiționată de existența unei reviste conduse de criticul respectiv”. ■ Redactorii revistei condamnă critica adusă de Constantin Hârlav lui Aurel Sasu și Mircea Muthu, doi dintre colaboratorii revistei studențești „Echinoc”: „Cu atât mai neașteptată, așadar, ni se pare recenzarea, cu fum de tămâie, a cărților lui Aurel Sasu și Mircea Muthu [...] pentru a forma o generație adevărată [...] trebuie să adăugăm mereu necesitatea de a fi dreți, în primul rând, cu scrisul nostru și al colegilor noștri”. ■ Este inițiată ancheta intitulată *Biografie și operă*: □ Edgar Papu răspunde: „Cu condiția de-a nu ieși dintr-o dependență directă, permanentă și vizibilă față de operă, considerăm biografia ca un studiu atât de necesar, încât n-am ezitat să-i postulăm folosința chiar și la scara celui mai vast câmp al cercetărilor literare, acela al comparatismului” și propune „dezvoltarea biografiei comparate, ca și știința specială desprinsă de literatura comparată”. □ Florin Mihăilescu consideră că „Operele artei sunt neîndoiește rezultatul oarecum surprinzător al unei fericite întâlniri: aceea dintre imaginație și experiență. [...] Nu-i vorba însă numaidecât, ba chiar foarte puțin, de expertiza psihanalitică a inconștientului, ci de cuprinderea cât mai amplă a întregii psihologii a creatorului”. □ Dumitru Micu atrage atenția asupra faptului că: „Sub vădita influență a «noii critici» franceze, o anume eseistică de la noi se înverșuna mai anii trecuți să elimine [...] biografia din sfera cercetărilor literare, ca inutilă. [...] Există cazuri când studiul literar n-are ce face cu «viața» unui scriitor. [...] cercetătorul face în chip natural abstracție de toate determinările exterioare faptului de artă, inclusiv de biografia autorului sau autorilor. De îndată însă ce își propune explicarea unui fenomen, el se vede constrâns de însuși obiectul studiului să

întreprindă investigații dincolo de marginile acestuia”. □ Nicolae Balotă este de părere că „Asistăm, astfel, în zilele noastre la proclamarea unui gândiri anonime (Michel Foucault), a unei gândiri fără nici un raport cu un gânditor. [...] biografia pretinde azi o mai temeinică justificare decât cu ani în urmă. [...] A depista un viciu, o manie poate fi elocvent în cunoașterea unui caracter nu a unei opere”. □ Pentru Z. Ornea, „singura realitate estetică este opera [...] Mi-e greu să înțeleg prejudecata potrivit căreia materialismul istoric aplicat în istoria literară ar acorda valori preponderente biografismului [...] După unii metodologia marxistă ar postula chiar exclusiv considerarea absolută a acestor factori. E o prejudecată [...] Confuzia [...] provine, cred din confundarea [...] scientismului pozitivist cu marxismul. [...] Biografia nu trebuie fetișizată și nu poate fi considerată ca factor esențial. Dar nici nu trebuie ignorată sau desconsiderată pentru că [...] reflecțiile sale se proiectează (firește, complex) în spațiul coerent și semnificativ al operei de artă”. □ M. Ungheanu observă: „Idea de biografie a scriitorilor a prins mai ales la scriitori. Interesul scriitorului român actual pentru ceea ce s-ar putea numi biografia lui este uneori excesivă. [...] Biografia, informația biografică își începe adevărata carieră după ieșirea din viață a personajelor”. □ Georgeta Horodincă discută de asemenea atitudinea scriitorului în fața unei lecturi biografice a textului său: „Anecdotică vieții poate răsfrânge o judecată diminuantă asupra imaginii literare dacă această imagine apare drept rezultatul unui proces de creație simplificat, redus la o simplă transpunere a faptului real [...] într-un fapt artistic. [...] Efectuarea unor asemenea vaste analize [...] se întemeiază pe cercetare și îndeamnă la cercetare. În acest sens deschiderea către metodele moderne de cercetare a literaturii (sociologică, psihanalitică etc.) nu poate decât să îmbogățească resursele ei de investigație”. ■ Rubrica *Evocări* reunește două aduceri-aminte: □ Liviu Călin, *Melomanul Caragiale*: „Lui Caragiale muzica îi oferea obsesii plăcute și cel care era în stare să-și terorizeze familia pentru liniște monahală, când se așeza la masa de lucru, putea elabora pe fondul acesteia.” □ Cella Delavrancea, *Poeta Elena Văcărescu*: „Caracterul ei de o înaltă ținută morală a apărât-o de recriminări și învinuiri, cu toate că a suferit mult de exilul impus care a îndepărtat-o de România 40 de ani. Azi, întoarsă acasă, odihnește în pământul bunicului ei”. ■ Emilia Șt. Milicescu (*Virtuțile etice ale narațiunii*) discută pe larg particularitățile tematice ale romanului *Șatra*, semnat de Zaharia Stancu: „Zaharia Stancu construiește în *Șatra* imaginea sintetică și cutremurătoare, prin elocvența ei, a unei lumi de coșmar. Infernul dantesc [...] este răscumpărat în *Șatra* de nobila substanță a unui decalog moral [...] Printre cele 98 de suflete, întâlnim înțelepți ca în *Iliada* [...] rolul fatal de Elenă îl are o Lisandră cu piele oacheșă, concentrând ca într-un focar orbitor toate energiile șatrei determinând înfruntări și nimiciri epopeice. [...] scriitorul realizează un tulburător basorelief, îmbogățind treptat conținutul moral al romanului”. ■ G. Dimisanu (*Romanul unei patimi*) observă cum perioada imediat urmă-

toare celui de al Doilea Război Mondial continuă să reprezinte o temă literară de actualitate: „Momentul de după război a continuat să preocupe și pe prozatorii din seriile mai noi. [...] În această direcție nuvelistica lui D.R. Popescu, Fănuș Neagu, Bănulescu, Velea a creat o tipologie caracteristică: inși pe care împrejurările războiului [...] i-au marcat într-un chip ieșit din comun [...] Interesul nu pare epuizat nici astăzi și un roman apărut acum câteva luni – *Patima* de Mircea Micu – reafirmă substanțialitatea unui domeniu tematic ce mai poate fi încă exploatat. [...] *Patima* e printre acele scrieri ale autorilor din nou generație care își impun să adâncească linia reliasmului”. ■ Acad. Em. Condurachi comentează retrospectiv experiența participării la *Colocviul de studii africane*. ■ Vera Călin (*Retorizarea omisiunii*) extinde discuția pe tema expresiei eliptice, abordată într-un articol anterior: „Urmărind, în literatura publicitară, [...] procesul de retorizare a unor tehnici cândva anti-retorice, cum au fost tehnicile bazate pe omisiune, voi fi, cred, în situația cea mai prielnică pentru a descrie ultima etapă din cea de «a doua istorie» a figurilor absenței. [...] Se pare că sensibilitatea consumatorului hrănit cu sublitteratură publicitară, începe să se simtă măgulită de discreția stilistică. [...] Această tendință [...] este de natură să ofere argumente aceluia care constată mersul spre entropie al limbajului și imposibilitatea de a opri, în secolul simultaneității electronice, o atât de tragică evoluție”. ■ Numărul se încheie cu eseul lui Valeriu Cristea, *Popasurile unui cavaler rătăcitor*: „Călătoria statică, zborul pe loc cu Lemnopiron constituie totodată metafora artei lui Cervantes. [...] Un nivel ideal se suprapune la Cervantes peste stratul realității. [...] Citindu-l pe Cervantes călătorim cu Lemnopiron, devenim, împreună cu eroii săi, victimele aceleiași iluzii. Scriitorul ne dă sugestia ridicării în ideal în timp ce, de fapt, ne fixează solid și iremediabil în real. Lemnopiron, simbol al imposibilității de a decola, sarcasm al visării, e calul troian introdus de Cervantes în cetatea iluziei”.

● [„Tomis”, nr. 3] Alex. Ștefănescu semnează două cronici literare. Prima dintre ele este o analiză a volumului *Varia. Preciziuni și controverse* (ed. Eminescu, 1972), semnat de Al. Piru care „este (de multe ori simultan) un istoric literar ironic și un critic literar riguros – contradicție fertilă care de altfel îl și individualizează în contextul literaturii de azi. Conținând în cea mai mare parte recenzii asupra unor reeditări sau a unor lucrări de istorie literară, volumul [...] exemplifică, în pofida (sau datorită) înfățișării sale eteroclite, rezultatele interesante la care poate duce o asemenea contradicție. [...] În *Varia*, problemele nu sunt exclusiv de istorie literară. De multe ori, se iau în discuție monografii al căror obiect îl constituie operele unor scriitori clasici sau contemporani, astfel că autorul recenziiilor are ocazia să-și confrunte sau să-și impună, printr-o polemică tăioasă, opiniile critice”. Analizând concepția critică a lui T. Vianu, cronicarul constată că aceasta se bazează „pe câteva principii călinesciene (organicitatea, inefabilul, opoziția între particular și universal), unilateralizate însă la un moment dat și responsabile de anumite idiosincrasii. [...]

Al.Piru nu suportă exagerarea și de aceea el se înverșunează pe nedrept împotriva unor scrieri a căror valoare stă tocmai în exagerare, în capacitatea de a acredita o idee descoperind-o pretutindeni, cu insistență. În literatură, o perspectivă care să cuprindă totul este imposibilă, Al. Piru, a cărui perspectivă cuprinde *aproape totul*, rămâne un reper necesar în istoria și critica noastră literară”. □ A doua cronică literară este o analiză a volumului *Selecție din selecție* (Eminescu, 1972), „o antologie de texte critice ilustrând nu atât evoluția, cât datele constante ale personalității lui Cornel Regman. De altfel, însăși structura volumului are la bază criterii tematice, ceea ce face ca articolele să se sustragă irelevantei succesiuni temporale și să-și dezvăluie, prin confruntarea directă a celor mai diferite etape, fondul comun.[...]Ca un acid, critica lui Cornel Regman atacă tot ceea ce se sedimentează prematur. Este însă un acid subtil, care nu distruge, ci precipită, care readuce substanța literară într-o stare de fertilă instabilitate. [...] Cornel Regman este un critic sagace și mușcător care își permite uneori luxul de a glumi, dar niciodată pe acela de a spera, de a revela într-un debut o personalitate posibilă. Un asemenea critic nu promovează valori, dar are în schimb meritul de a le întreține vii pe cele deja constituite”. ■ Ov.Ghidirmic surprinde câteva *Aspecte ale prozei actuale*, analiza sa fiind centrată pe o serie de comentarii în legătură cu tipul de scriitură propus de Zaharia Stancu, Marin Preda și Fănuș Neagu: „*Ce mult te-am iubit* este un recviem de o tulburătoare frumusețe. Poate nici unul din romanele lui Stancu nu dă senzația de o mai adâncă substanțialitate decât *Ce mult te-am iubit*, deși formula lirică a rămas aceeași, nu a fost abandonată”. Ca element de noutate, este evidențiată „o dimensiune a reflexivității, de care creația scriitorului era, până la această scriere, oarecum frustrată. Stancu nu mai este un senzitiv prin excelență, așa cum era privit îndeobște de către critică”. Marin Preda este amintit cu romanul *Marele singuratic*, în care semnatarul articolului identifică „pagini excepționale, la înălțimea primului volum al *Moromeților*. Cea mai frumoasă bucolică – dură – din întreaga literatură română o întâlnim în *Marele singuratic*. Printr-o însemnată parte a ei, scrierea întrecește cum nu se poate mai bine ciclul moromețian.[...]Lectura *Moromeților* rămâne indispensabilă de aceea a *Marelui singuratic*. Scriitorul a compus un roman în același timp dependent și independent de *ciclul moromețian*”. Despre Fănuș Neagu se apreciază că „vine de undeva, poartă o lume cu sine, cu rădăcinile coborând adânc în ancestralitate. Opera se pretează, tocmai prin profunzimea și autenticitatea ei, la o gamă bogată de interpretări, nu numai de natură strict estetică, dar, și antropologice sau etnografice. [...] Un argument în favoarea substanțialității operei sale îl constituie și faptul că prozatorul a intuit un filon al tradiției literare ce unește autori ca Sadoveanu, Panait Istrati, C. Sandu-Aldea.[...] Calitățile esențiale ale operei sunt umorul și simțul limbii. În special stilul oral atinge aspecte demne de pana marilor creatori”. ■ Ion Dodu Bălan semnalează apariția, sub semnătura lui Eugen Barbu, a volumului *Cu o*

torță alegând în fața nopții, „o carte, o excelentă carte de reportaje apărută la Editura Eminescu. [...] Cartea aceasta este alcătuită din două volume mai vechi: *Pe-un picior de plai* (1957) și *Cât în șapte zile* (1960) precum și din alte reportaje inedite care se încheagă în acest volum într-un tot armonios din punct de vedere al concepției și surprinzător de unitar din punct de vedere stilistic”. În finalul analizei sale, recenzentul punctează: „Dincolo de substanța ei atât de densă, dincolo de observațiile pertinente și nuanțate care desfată intelectual, cartea lui Eugen Barbu se impune printr-un farmec al stilului, al cuvântului colorat și viu, care iradiază o autenticitate convingătoare, o senzație de viață aievea, o atmosferă artistică în care spiritul nostru se integrează cu interes și plăcere”. ■ Al. Dan recenzează volumul lui Liviu Călin, intitulat *Portrete și opinii literare*, „a cărei primă mare calitate stă în desăvârșita distincție a cuvântului scris. [...] Cele mai multe dintre portrete reprezintă lucrarea unui vizual cu voluptăți artistice mai largi[...]care preferă cărbunelui apăsător, pastelul și voluta elegantă. Ochiul autorului alunecă, blând și deloc turbulent, pe chipuri și opere, anume parcă pentru a nu stârni detalii împotriva armoniei generale”. Dintre schițele creionate, sunt amintite: „chipul augur, wagnerian al lui Ion Barbu, sacralitatea statuară a lui Gala Galaction ori prezența esterică a lui Emil Botta”. La finalul analizei sale, Al.Dan concluzionează: „În viziunea lui Liviu Călin, portretul reprezintă un *orizont* materializat al operei, ce se deschide numai, sau tocmai atât cât ne poate face inteligibilă coborârea în miezul operei. [...] Parcimonios cu mărturisirile,[...]protocolar, chiar poetic pe alocuri, rafinat în analizele ce depășesc adeseori condiția unor marginalii, Liviu Călin ne oferă o carte cu totul agreabilă și interesantă, model de gust și etică literară”. ■ În articolul *A trăi cultura*, Marin Mincu comentează volumul *Scene din viața publică* (ed. Scrisul românesc, Craiova, 1972), de Mihnea Gheorghiu care „se dovedește un cugetător activ asupra destinului uman, atât de frământat, în acest secol. Actul său meditativ vrea să fie un îndemn spre luciditate, dar și o justificare a umanității în expresia sa cea mai specifică, anume *cultura*. [...] Mihnea Gheorghiu scrutează[...]graficul actualității. Atent la rostul omului de cultură (scriitor, artist etc.) în contemporaneitate, el accentuează asupra influenței *constructive* a acestuia în cadrul societății”. ■ Paginile de poezie, semnată de Virgil Teodorescu, Grigore Sălceanu, Luisa Stoica, Florin Pietreanu, Dolores Oprișan, G.G. Ursu, Ion Andrei, Sorin Roșca, dar și cele de proză (un fragment din *Porecla*, de Ovidiu Dunăreanu) completează peisajul literar al epocii.

11 februarie

● [„**România liberă**”, nr. 8803] Pentru Dan Mutașcu, volumul lui Al. Cerna-Rădulescu, *Arbori din țara promisă*, propune „un elegant și viu discurs, pledând uman, cald, pentru restabilirea unor adevăruri necesare *vis – à – vis* de unele personalități de prim rang ale literaturii și culturii românești.” Este

„o carte a restituirilor”, „uneori eseu”, altelei „de-a dreptul roman autobiografic.”.

• [„Scânteia”, nr. 9417] Virgil Teodorescu semnează *Umanismul socialist – umanism în acțiune*: „Omul de artă nu poate fi un privilegiat, el nu poate cultiva o ambiguitate etică, nu poate trăi dincolo de normele generale care guvernează societatea noastră. E de la sine înțeles că numai participând din plin, fără rezerve, la viața comunității el poate elabora imaginea artistică a unui veritabil umanism, un umanism fertil, imagine pe care i-o asigură tocmai această neprecupețită participare. [...] Opera de artă trebuie să includă noua dimensiune a umanismului, pe care i-o conferă caracterul operei de edificare a societății socialiste în toată amplitudinea ei și în decursul căreia se dezvoltă o nouă conștiință socială, superioară și ascendentă”.

13 februarie

• [„Munca”, nr. 7850] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, în articolul intitulat *Accidente și accidente*, despre „anul teatral al televiziunii”.

• [„Scânteia”, nr. 9419] Aflăm de *Închiderea celui de-al III-lea Salon național al cărții*: „Cu prilejul festivității de închidere a Salonului național al cărții au fost decernate distincțiile acordate de Societatea română de bibliofilie, precum și distincțiile concursului «Cele mai frumoase cărți ale anului 1972». Premiul național de bibliofilie, pentru cea mai frumoasă carte prezentată în cadrul anului, a revenit volumului *Miorița*, apărut la Editura «Albatros», sub îngrijirea grafică a lui Emil Chendea, iar diploma de onoare «Ex libris» a Societății române de bibliofilie a fost acordată lucrării *Codex aureus*, tipărită la Editura «Meridiane». În cadrul concursului «Cele mai frumoase cărți ale anului 1972», diploma specială a juriului pentru cartea tipărită în tiraj de masă a fost atribuită seriei *Documente ale Partidului Comunist Român* (Editura Politică). Au fost distinse cu medalia de aur volumele: *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte* (Minerva), *Manon Lescaut* de Abatele Prevost (Univers), *Atlas istoric* (Editura Didactică și Pedagogică), *Măgura* (realizat sub egida Uniunii Artiștilor Plastici), *Dacia literară* (Minerva). Medalii de argint au revenit lucrărilor: *Pentru securitate și cooperare internațională* – volumele I-II (Editura Politică), *Artă și matematică* de Victor E. Mașek (Editura Politică), *Tristele*, *Ponticele* de Ovidiu (Univers), *Kalevala* (Kriterion), *Non possumus* de Marcel Gafton (C.R.), *Teoria codurilor* de I. Angheloiu (Editura Militară), *Cimitirul vesel* de Pop Simion și Ion Miclea-Mihale (Editura pentru turism), *Chimie generală* de C. D. Nenișescu (Editura Didactică și Pedagogică) și seriei *Mica bibliotecă de artă* (Editura Meridiane). Cu medalii de bronz au fost distinse volumele: *Hanibal* de Eugen Jebeleanu (Editura Cartea Românească), *Metode fizice în chimia organică* de I. Pogany și M. Banciu (Editura Științifică), *Taina crăiesei* de Dorina Rădulescu (Editura Ion Creangă), *Povestea mie-*

lului de aur de Nicolae Drâmbă (Editura Ion Creangă), *München* de Ion Miclea (Editura pentru turism), *Desen tehnic pentru construcții de mașini* de Gh. Husein și L. Săveanu (Editura Didactică și Pedagogică) și seria *Restitutio* (Editura Minerva)”. □ Ion Adam publică o cronică literară la volumul *Un leagăn pe cer* de Sütő András, Editura Kriterion, traducere de Romulus Guga: „Imposibil de rezumat, cu un farmec ce se dezvăluie integral numai la lectură, *Un leagăn pe cer* este o carte densă și gravă, un document al unui destin comun cu o soliditate monolitică”.

14 februarie

• [„**România liberă**”, nr. 8805] Tia Șerbănescu publică un *Dialog despre poezia actuală* cu Mircea Martin, criticul reproșând generației tinere de poeți lipsa unei coerențe „în ansamblul operei, un sens al ei care să depășească fiecare volum în parte sau adunarea acestor volume.”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9420] Ziarul publică *Scrisoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, adresată tuturor celor ce l-au felicitat cu prilejul celei de-a 55-a aniversări a zilei de naștere și împlinirii a 40 de ani de activitate în mișcarea revoluționară*: „Doresc să mulțumesc pe această cale tuturor activiștilor de partid și de stat, organizațiilor de partid și obștești, instituțiilor de stat, tuturor oamenilor muncii care, prin telegrame sau scrisori, m-au felicitat și mi-au adresat urări cu prilejul celei de-a 55-a aniversări a zilei mele de naștere și împlinirii a 40 de ani de activitate în mișcarea revoluționară din țara noastră. Consider toate aceste manifestări drept o expresie a dragostei și încrederii comuniștilor, a întregului popor, în Partidul Comunist Român – în rândurile căruia am crescut și m-am format ca militant revoluționar – a hotărârii oamenilor muncii de a înfăptui și în viitor politica internă și externă a partidului și statului nostru, de a asigura triumful mărețelor idealuri ale socialismului și comunismului în România”. ■ Adrian Anghelescu semnează o prezentare a volumului de reportaj *Azi, în România*, Eminescu: „Ceea ce sporește de altfel interesul față de paginile cărții e faptul că dincolo de măreția imaginilor, de monumentalitatea realizărilor consemnate, autorii au știut, și aceasta în primul rând, să vadă chipurile neretușate artificial, autentice ale celor care le-au făurit și să arate cum în ritmul alert al construcției socialismului în patria noastră s-au fortificat moral conștiințele, s-au plămădit adevărate caractere umane care, legându-și destinul prin profesii și înfruntând cu tenacitate obstacole și asperități, au învățat să cunoască «prețul muncii și al încrederii»”. □ Ioan Adam prezintă antologia *Dedicații lui Eminescu*, publicată sub semnătura lui Victor Crăciun, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Botoșani: „Într-un amplu studiu introductiv, antologatorul își propune să refacă metodic, pas cu pas, datele fundamentale ale efigiei literare eminesciene, urmărind în consecință pe două planuri atât receptarea critică a operei lui Eminescu, cât și

– îndeosebi – scrierile în care acesta este ipostaziat ca personaj. Firește, astfel de viziuni literare nu pot fi decât subiective, propunând varii puncte de vedere, adevărul integral ivindu-se numai prin alăturarea lor”. Prezentarea se încheie cu un citat din Nicolae Ceaușescu, citat aflat pe pagina de gardă a antologiei.

• **[„Viața studențească”, nr. 6]** Sabin Bălașa vorbește despre *Sentimentul de bucurie în Arta de a trăi*: „Nu cred în arta-robot. Sunt convins că oamenii înaintează spre acea artă ce va propulsa noul, dramaticul, gravul sentiment al bucuriei. Această artă o vor face purtătorii de conștiința nouă, învingătorii; nu lipsiți de acea îndreptățită mândrie, de a simți, a fi, în abis, materie sensibilă, gânditoare, care ia cunoștință de sine”. □ Despre premiera piesei *Femeia fericită* de Corneliu Leu scrie Medeea Ionescu. □ Călin Stănculescu amintește despre dificultatea ecranizării lui Ion Agârbiceanu deci implicit reușita tandemului Mircea Veroiu – Dan Pița din acel *Poem al luminii și al umbrei – Nunta de piatră*. □ Cronica literară a lui M.N. Rusu urmărește două volume în două recenzii: *Lama apelor de munte* (despre *Cântece și descântece de piatră*, versuri de Radu Selejan, apărute la C.R.); respectiv *Arlechinada cuvintelor*, conspect pe marginea cărții de poezie *Monologul alb* de Nicolae Ioana (Eminescu).

15 februarie

• **[„Munca”, nr. 7852]** În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă *Arbori din țara promisă* de Al. Cerna-Rădulescu, „opera unei conștiințe avide de adevăr, al unui mânuitor al condeiului elegant și vioi”. □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Marin Stoian publică o cronică dramatică a piesei lui Eugen Barbu, *Sfântul* (Teatru tv).

• **[„Scânteia”, nr. 15]** Ioan Grigorescu publică *Opinii privind condiția literar-artistică a scenariului de film*, sub titlul *Vicisitudini ale „marelui nepublicat”*: „Faptul că, prin practica lucrurilor, scenariul cinematografic a pierdut dreptul de a se înscrie printre genurile literare perene nu îi mai intrigă nici măcar pe scenariști. Dar că el este un gen cu rigori dintre cele mai exacte, chiar fără a apela la dreptul de a fi socotit literatură în sine, nu mai poate fi de nimeni contestat. Natura lui de «hibrid» între proza cu un a-numit specific de difuzare – condiționată de peliculă – și dramaturgia fără scenă, l-a situat în zonele «de serviciu» ale cuvântului scris. Și, nu o dată, prin această condiție de proscris abinitio s-a motivat îndepărtarea multor scriitori de practicare lui, vădându-se astfel cinematografia de posibilul aport al unora dintre cei mai reprezentativi prozatori și dramaturgi de la noi”.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 7385]** C. Stănescu prezintă romanul lui Platon Pardău, *Ore de dimineață*, un discurs „cu o construcție strânsă, pe un motiv epic ce are darul să adune într-un singur ghem firele unor biografii accidentate”, „un roman politic adevărat, cu o neobișnuită autenticitate.”

• [„Albina”, nr. 7] Număr tematic dedicat evenimentelor de la atelierele Grivița, din 1933. Pe prima pagină: versuri de Vasile Nicolescu (*Pe poarta Griviței*) și editorialul lui Ion Bănuță intitulat *Nemuritorul februarie*. Acestea se continuă în pagina a cincea, realizată de Iulian Neacșu, cu articolul *Grivița roșie* și un interviu cu diverși participanți la evenimente. Tot aici poezia *Doi lei* semnată de Daniil Hatman (alias Ion Bănuță).

• [„Convorbiri literare”, nr. 3] Redacția revistei semnează textul *Politica prin critică*: „Critica este un mod de a trăi social, adică a fi atent și răspunzător de ce se petrece în jurul tău. Scriind bine și cinstit, criticul ajută din colțul său de pagină, la propășirea spirituală a oamenilor acestei țări care a ales ca resort funciar al înaintării ei adevărul”. ■ Const. Ciopraga continuă eseuul *Despre reprezentarea tragicului*: „Fenomen tipic, dedramatizarea tragicului caracterizează, pe o mare întindere, literatura română mai veche. Tranziția de la reprezentarea la suprafață, de la frescă la o literatură a profunzimilor se produce, după o lungă acumulare, sub ochii noștri. Modernii au un mai subliniat sentiment al tragicului. Câteva romane din ultimii ani, diverse piese cu subiect istoric, câteva reușite construcții de aspect parabolic, poezia în unele privințe, reflectă, în parte, acest reviriment”. ■ George Pruteanu consemnează *Un dialog cu Alexandru Călinescu*: „-Spune-mi te rog, te rog, crezi că ai niște obsesii literare? – Adică scriitori, opere...? – Adică, pentru a încerca alt cuvânt, niște idei fixe în materie de literatură. Te rog să dai cuvântului un sens nobil. – Obsesii literare am avut mai multe. Și am și acum. Poate altele decât la început. – Perfect să ne ocupăm de devenirea lor. – Prima mea obsesie literară, ca să zic așa, în sensul pe care-l dai tu, a fost multă vreme Călinescu. - Și ce perioadă a ocupat-o el? – Adolescența. Și studenția. – Cum ai intrat în Călinescu și cum ai ieșit din el? – N-aș putea spune că am fost ieșit, ci pur și simplu că a fost o perioadă când citeam avid pe Călinescu. În această perioadă erau sub-perioade când citeam numai pe Călinescu. Efectiv numai. Și juram numai pe el. Pasiunea a rămas aceeași, însă acum numai jur numai pe el. – Pe cine mai juri? – De fapt acum nu mai jur. Încerc să nu mai jur pe un nume. Obsesiile literare de care vorbeai nu mai sunt acum pentru mine nume, ci idei. – Aici voiam să ajung. Care-s cele fixe? – Ideile mele fixe se reflectă în și comandă, dirijează, orientează preocupările mele actuale. Printre altele, în rubrica din «Cronica». Încerc aici să ridic o serie de probleme în plan teoretic, și mă preocupă foarte mult – deci ar fi o obsesie, o idee fixă, în sensul pe care vrei să-l acorzi acestui cuvânt – chestiunile de poetică a prozei. – De ce există acest quasi-paradox: poetică prozei? – S-a ajuns la el pe o cale foarte firească. Este o reacție față de proliferarea criticii jurnalistice, foiletonistice. Poetica poeziei implică desigur actul critic, dar ea tinde să găsească un sistem de norme, pornind de la text sau de la «corpus» de texte. – Dar orice sistem de norme este a posteriori, deci nu se exercită asupra originalității creatoare. – Nu e un sistem normativ orientativ. Instrument de lucru, atât. Sau, mai

modest spus, o ipoteză de lucru, ce răspunde unor exigențe metodologice. Ca să se evite arbitrarul și notația impresionistă. – *Cred că ești de acord că, în sensul acesta, și Călinescu făcea o dată un exercițiu de «poetică a prozei», când, într-un foileton, găsea cele N tipuri de intrigi posibile într-un roman. Găsea structuri universal valabile. Poetica intrigii. – Perfectibilă. Călinescu găsea 6 tipuri posibile, Etienne Souriau, mai prudent decât Călinescu, fiind mai științific, poate tocmai de aceea, își intitulează o carte *Cele 200.000 de situații dramatice*. Cercetări cum sunt acelea ale lui E. Souriau, Propp (*Morfologia basmului*) (și Călinescu are o carte interesantă despre *Estetica basmului*)”. – *A lui Călinescu e un fel de Fenomenologia basmului*. – Mai curând. Deci, Propp, formalistii ruși, apoi cercetările lui Lévi-Strauss despre mituri – toate acestea au servit unor investigații cum sunt acelea ale lui Greimas, cel mai competent în acest domeniu, de formație semiotician și lingvist, sau Barthes, Todorov, iar dintre români, iată, ce lucru excelent a făcut Ion Vlad despre *Povestire* (prima cercetare românească de asemenea anvergură). – *Mă-ntorc nițel înapoi. Pronunțai cumva expresiile critică foiletonistică, jurnalistică, impresionistă cu un anume ton peiorativ?* – Nu. Cu stânjenea la o numesc altfel. N-am alți termeni. E o critică foarte utilă, asigură contactul dintre scriitor și public. Cetățeanul, sperăm noi, se ghidează după o cronică, nu după o carte de poetică a prozei. Dar eu văd practicabil acest tip de critică mai ales în ziarele de mare tiraj. Aici criticul ar căpăta autoritate. Și ar fi, deci, cazuri când cineva s-ar duce să cumpere o carte pentru că a citit cronică la Cutare. Dar la noi situația e următoare: foarte multe cronici apar în reviste mult timp după ce cartea s-a epuizat. Atunci mă-ntreb? Ce rost au cronicile astea în stimularea pieții literare? – *Da, dar tu privești chestiunea foarte retrospectiv acum. Acorzi criticii doar un rol propagandistic («asta e bun, cumpărați; asta nu-i bun, nu cumpărați!»). Dar critica are și o valoare în sine, dincolo de factorul stimulat, de trimitere a publicului spre librării. Propaganda editorială mi se pare una din misiunile minore ale criticii. – Misiunea minor a criticii? Cred că e una din cele mai importante ale criticii de acest tip, foiletonistice. – Sunt de acord că face legătură între scriitor și public, dar nu între public și librărie. Pentru asta există buletinul *Cărți noi*. Iar faptul, relevat de tine, că unele cronici apar tardiv, nu mi se pare a avea vreo importanță. – De acord. Un articol poate fi valabil și după un an, sau mai mulți. Dar cronicii de tipul de care vorbeam mai înainte i se acordă o mare importanță în revistele noastre. Iată, observ o adevărată inflație de cronicari literari. – *Crezi că sunt chiar așa de mulți? Toate revistele au câte unul, maximum doi («Luceafărul», «Orizont»)* – Fapt e că citesc de multe ori cronici, recenzii a căror utilitate n-o văd deloc. Sunt fie pur rezumative, total insignifiante deci, fie flagrant subiective. *G.P.: – Obiectivitatea deplină la critică este imposibilă, întrucât fiecare scrie conform temperamentului, experienței de viață și culturii sale, și nu conform unor norme fixe și absolute.***

Doar dacă vrem să înțelegem prin obiectivitate acel suport de cinste și de curaj-al-adevărului. Chiar curajos și cinstit fiind, nu ești obiectiv deplin – adică impersonal – pentru că rămâi tu însuși. A.C.: – Obiectivitatea o realizează pe alt plan – cercetările de care-ți pomeneam. Acolo nu mai e vorba de subiectivitate în apreciere. Sunt niște tentative de scientizare a actului critic. G.P.: – *A privi științific literatura mi se pare a te limita să spui doar atât: cartea are 318 pagini, paginile sunt făcute din celuloză, titlul are 32 de litere, numele autorului e de origine greacă etc.* A.C.: – Cei care vorbesc de o știință a literaturii se referă la cu totul altceva. Ți-aș răspunde cu un argument pe care mi l-a oferit Todorov într-o discuție: se confundă îndeobște disciplina de studiu cu obiectul ei. De pildă, magia nu e știință, dar poate fi studiată științific; literatura nu e știință, dar poate fi studiată științific. G.P.: – *Între actul literar și cel științific nu este identificare. Știința lucrează cu certitudini fixe. Literatura «lucrează» cu particularul, cu impresia, cu emoția, cu imponderabilul sau cum vrem să-i spunem.* A.C.: – Științific nu înseamnă nici matematic, nici fizic, nici chimic... Înseamnă a ține cont de câteva evidențe. Că literatura înseamnă, de pildă, a afirmat-o atât de categoric Valéry, înseamnă în primul rând limbaj. G.P.– *Dar limbaj e și textul semnat de Honoré de Balzac și un proces-verbal al unei ședințe la o fabrică de șuruburi. Care alte premise ar mai fi în sprijinirea ideii de studiu științific al literaturii?* A.C.: – Ei, deci, vorbesc de această «gramatică a prozei»... G.P.: – *Nu, nu, lasă-i pe ei, apără tu ideea de «studiu științific al literaturii»* A.C.: – Vorbesc de «ei» fiindcă trebuie să judecăm lucrurile după ceea ce au făcut până acum Greimas, Barthes, Todorov și ceilalți. Te trimit la cărțile lor pentru a te convinge tu însuși. Așadar avem apoi la îndemână aparatul teoretic și metodologic furnizat de semiologie și lingvistică. Am putea găsi, vorbind de proză, o sumă de scheme, de situații epice, de tipuri de intrigă, am putea disocia implicațiile «perspectivei narative», ne-am putea opri asupra aspectelor legate de temporalitatea narațiunii... [...] G.P.: – *Eu vreau să spun că analiza științifică este neputincioasă în fața textului literar. Că nu-i poate surprinde esența, așa cum nu poți, apuca aer cu un clește. Dar s-o luăm socratic: consideri că literatura poate fi lucrată științific?* A.C.: – Literatura poate fi cercetată științific. Aceasta este o etapă. Nu zic că dă secretul aprecierii operelor literare, cheia care deschide orice ușă, passepartout-ul miraculos. Este o etapă în primul rând descriptivă. Deci și un roman cu totul oarecare poate fi analizat științific, ca să vezi mecanismul de producere a unei cărți proaste. Chiar m-ar amuza ideea. G.P. – *Altă idee fixă a ta.* A.C.: – Holban. Este un prozator foarte interesant, într-o familie «de excepție», în proza românească, un precursor și un romancier care se pretează la o tratare «eseistică». Pe mine m-a interesat în primul rând delimitarea dintre personaj și autor, căci s-a exagerat de către o anume critică impresionistă, identificarea lui Holban

cu Sandu. M-ar interesa apoi și ca precursor al prozei miturilor citadine (telefonul, magazinele, localurile etc.). G.P.: – *Dar ce din tine ai căutat – sau ai găsit – în Holban?* A.C.:– Nu știu, nu m-am gândit la asta. În fond, personajul lui Holban, dacă ar fi să-l «scot» din ficțiune și să mi-l închipui real, mi-e foarte antipatic. G.P.:– *Deci: științificul în literatură (1) și (2) Holban. O altă idee fixă de-a ta în materie de scris sau de citit.* A.C.: – A treia e Gide. Lucrez la o carte *Les Faux-Monnayeurs*. E un roman care se găsește la o încrucișare de drumuri. Găsim aici toate marile probleme ale prozei românești. Romanul e o sinteză a dramei creatorului modern. [...] G.P.: – *Tu prin critica ta încerci să ridici niște întrebări sau să dai niște răspunsuri?* A.C.:– Să ridic niște întrebări. Iar răspunsurile pe care le dau sunt parțiale și provizorii. G.P.:– *Deci te consideri mai mult un critic interogativ decât unul afirmativ?* A.C.:– Întrebările mele sunt niște probleme pe care le pun. Soluțiile pe care eventual le găsesc știu că sunt perfectibile, amendabile, contestabile. Și așa trebuie să fie. Soluțiile definitiveucid literatura. [...] G.P.:– *Spune-mi «frază» din Holban pe care o consideri cea mai reprezentativă pentru tine-înșuți.* A.C.: – Îmi ceri un lucru foarte dificil. O selecție din selecție... Să deschidem, mai mult sau mai puțin la întâmplare cartea. Iată: «Cum să știu adevărul asupra ei, când nu știu adevărul asupra mea?»». ■ De *Poetica suspiciunii în romanele Hortensiei Papadat-Bengescu* se ocupă Nicolae Crețu: „Nedesprinsă încă de lirismul începuturilor, în *Feciorele despletite* romanciera interpune între ea și personajele sale propria imagine, abia deghizată în sensibilă și inteligentă, totuși palidă Mini, «raisonneur» interiorizat al romanului. Nu este însă o simplă și arbitrară convenție, ci o necesitate reală, născută din ritmica specifică a unei inițieri, intrarea naturală nu doar în lumea Hallipilor, cât mai cu seamă în universul tuturor acelor motive care, schițate acum ca într-un imens preludiu, vor reveni mai târziu, intens și profund”. ■ Daniel Dimitriu analizează volumul lui Eugen Jebeleanu, *Hanibal*: „Repet, Jebeleanu demonstrează în mod convingător, după opinia mea, ceea ce știm foarte bine cu toții și anume că poezia politică nu este un simplu gest de adeziune, ci unul de implicare. În acest sens *Hanibal* poate fi considerată și ca un pamflet”. ■ George Pruteanu, în secțiunea *Critica prozei*, semnalează apariția a două cărți. □ Florin Mugur, *Aproape noiembrie* (Albatros, 1972): „[...] scriere în egală măsură trăită și construită, pentru că are și naturalețea unui jurnal dar și gide-ismul unei lucrări care-și este propriul ei subiect, este o carte-amalgam. Nu numai actorul e numeros prin profesie ca un hotel”. ■ Rubrica intitulată *Critica criticii* este semnată de Al. Dobrescu. □ Pompiliu Marcea, „*Convorbiri literare*” și *spiritul critic*: „Firese în centrul cărții lui Pompiliu Marcea stă Maiorescu, identificat aproape cu junimismul și explicațiile furnizate în chestiunile ce privesc acțiunea critică a acestuia sunt pe deplin acceptabile”. □ Al. Piru, *Varia. Precizuni și controverse*: „După atâtea volume prin care a permis publicului familiarizarea cu textele lui N. Cartoian, D. Popovici, G.

Călinescu ș.a., Al. Piru a trecut de la strângerea între două coperti a intervențiilor sale în presă, operație inaugurată prin acest prim *Varia. Precizii și controverse*. Autorul are indiscutabil complexul culturii, numai așa explicându-se aglomerația de titluri și date despre care crede că-i asigură autoritatea literară”. ■ În textul *Realismul între exclusivisme și prejudecăți*, Al. I. Friduș afirmă: „Nu trebuie neapărat să fii de acord cu părerile Danei Dumitriu (*Realismul psihologic* – «România literară», nr. 45/72) pentru a constata cu surprindere, în unele dintre replicile date în alte publicații, o anume supradimensionare a reproșurilor. Mai mult chiar, articolul semnat de Adrian Isac (*Riscurile realismului psihologic* – «Convorbiri literare» nr. 2/27), abordând problema în manieră quasi-justițiară, se lansează în formulări a căror virulență apare cu atât mai deplasată, cu cât fundamentarea gestului său critic este destul de fragilă”.

• [„**Orizont**”, nr. 7] C. Ungureanu comentează, în cronică sa literară, întinsa activitate publicistică a „excepționalului poet Ion Caraion” din volumul *Duelul cu crinii* (C.R., 1972). ■ Articolul intitulat *Momente Bлага*, sub semnătura lui Bazil Gruia, dezvăluie montarea pieselor *Cruciada copiilor, Dăriei și Tulburării apelor* (în perioada războiului, 1943) de către tânărul regizor Ion Olteanu, la Timișoara, Sibiu, Cluj, cât și corespondența dusă de Bлага cu acest regizor de teatru. ■ Un alt episod din biografia lui Arthur Rimbaud, acela a declanșării Comunei din Paris tocmai în momentul în care el voia să meargă în capitala Franței, este inserat pe penultima pagină a revistei. ■ Baladele lui Charles d’Orléans sunt tălmăcite de Romulus Vulpescu.

• [„**România literară**”, nr. 7] Versuri semnează: Cicerone Theodorescu (*Vetrele*), Gheorghe Tomozei (*Zidire de floare*), Dan Rotaru (*Râsul păsării; Sfârșit de poem*), Ștefan Popescu (*Trebuim; Deschiderea*), Maria Banuș (*Incinerarea mamei; Columbar; Destinul ei; Cele două; Avea umbreluță; Grădina cu lacrimi; Mașina Singer; Nu aveam; Pomul; Rune; Caut o ramă; Singura minune; Pe unii îi mistuie; De mirare*). □ Nichita Stănescu publică epigrame sub titlul „*Ideea de națiune la români*”. □ Dragoș Vrânceanu prezintă pe poetul Desmond O’Grady și semnează traducerea din poeziile acestui autor (*Un bătrân cu o veche rană; Poetul vârstnic pescuind seara*). □ Sub titlul *Februarie ’33* citim texte: *Istorie vie* de Virgil Mocanu, *Grivița Roșie* de Ion Munteanu, *Noaptea cea mai albă* de Iosif. H. Andronic. ■ Editorialul *Februarie 1933* este semnat de George Ivașcu: „În apriga luptă pentru eliberarea țării, pentru instaurarea, apoi, a noii orânduiri, luptele din februarie 1933 și-au demonstrat forța ecoului, adâncimea și amploarea semnificației. Sunt, de atunci, patru decenii. Iar în fruntea unei țări înfloritoare, a României Socialiste, se află acel fiu al poporului căruia, de curând, i s-a adus omagiul pentru cei 40 de ani de luptă revoluționară, luptă purtând ca prim sigiliu eroismul acelui an de bărbăție și de jertfă: 1933. Istoria unui popor, istoria adevărată își are legitățile lui. Decisive”. ■ În *Pro domo* citim *Ratare nespectaculoasă* de Alexandru Ivăsiuc: „Un-

de lipsește concepția, lipsește o strategie a vieții iar omul e lăsat în seama tacticelor de moment care îl hărțuie fără răgaz și cine nu are o strategie de viață trăiește doar clipe izolate, moare de prea multe ori. Și sosește un timp când tocmai ca în *Unchiul Vania* revolta celor din jur se manifestă cu putere și personajul, indiferent de succesele exterioare, este pus față în față cu propria sa non existență”. ■ Maria-Luiza Cristescu semnează *Ideea și poetica romanului*: „Romanul s-a dovedit, ca formă a artei, foarte necesar omului tocmai prin complexitatea lui și, în același timp, prin capacitatea revoluției interioare, în propria lui structură, poate și din pricina mai de curândei lui existențe. Istoria a impus o evoluție rapidă și perioade de efervescență, de modificare a metodei de creație, urmare nu numai a schimbării și dezvoltării gustului literar, ci chiar a concepțiilor și mentalității epocii. [...] Romanul de narație, lipsit de o poetică, de transfigurarea subtilă, duce doar la un document, un reportaj ce încearcă să depășească regulile genului său, fără să se poată supune legilor artei, rămânând la fapte de viață ce nu devin obiect literar. E o pseudo-literatură sau, altfel numită, o literatură de sacrificiu care ar avea meritul de a pregăti calea creatorului ales, dăruit”. ■ În *Câmpia eternă* Roxana Sorescu analizează creația lui George Alboiu: „Spunând că poezia lui George Alboiu pune individul, redus la arhetip, în relație cu un cosmos, pătruns de mister, supus magiei născute din corespondența cu o realitate ascunsă, cognoscibilă extatic, că mișcările din lumea reală sunt dominate de un sentiment apocaliptic, stilizat în viziuni totalitare, că metafora de predilecție este cea revelatoare, am descris universul celui mai ingenuu poet expresionist din literatura română”. ■ Grigore Smeu publică „*Marele singuratic*” și *reveria amurgului*: „Cronici la *Marele singuratic* au apărut în toate revistele, însă o dezbateră, o efervescență în jurul acestei cărți nu s-ar putea spune că a avut loc. Firește, unele rezerve sunt posibile – ele au și fost făcute – însă am avut mereu sentimentul că unora le-a scăpat ceva esențial din dinamica spirituală a acestui roman ,fapt care a fus, poate, la o comentare mai rapidă decât de obicei și, cum spuneam, relativ reținută, a operei în cauză. Departe de noi pretenția de a crede că oferim aici cheia cea mai adecvată de relevare a semnificațiilor ultimului roman al lui Marin Preda, încercăm să avansăm o opinie privind unele din resursele reale ale dinamice ascunse ale acestei proze”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie un *Elogiu lui Emil Isac*, un text despre volumul *Emil Isac, un tribun al ideilor noi* de Ion Brad, Dacia, 1972. ■ Alex. Ștefănescu semnează *Un portret ideal*: „Deși consacrate unor scriitori diferiți ca structură, monografiile publicate de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (*Ion Creangă*, 1963, *Mihai Eminescu*, 1963, *Suro-rile Brontë*, 1968), se suprapun și se completează până la a compune un portret ideal. E ca și cum adevăratul scop al exegetei ar fi nu reconstituirea fidelă a personalității unor mari creatori, ci regăsirea propriei personalități, a propriilor aspirații în reprezentările oferite de istoria literaturii. Aceasta explică dubla valoare – lirică și «imperativă» – a monografiilor. Prin ele, Zoe Dumitrescu-

Bușulenga se destăinuie, dar și propune un model de existență spirituală”.

■ Șt. Cazimir publică *Temă și variațiuni*: „Amatorii de curiozități literare zăbovesc cu plăcere asupra așa-ziselor «scrieri gemene», a cărora asemănare frapantă se datorează unor cauze obscure, dacă n ude-a dreptul hazardului”.

■ Sub titlul *Literatura română în epoca „Luminilor”* citim noua cronică literară de Nicolae Manolescu la volumul *Studii literare, vol. I* de D. Popovici, ediție îngrijită și note de I. Em. Petrescu, Editura Dacia, 1972, considerând că această lucrare „rămâne cartea cea mai bună a lui D. Popovici”.

■ Citim recenzii: □ Lucian Raicu prezintă *Alte versuri* de Mircea Ivănescu, Editura Eminescu, 1972: „Mircea Ivănescu caută situațiile care se repetă și se lasă în voia lor, numai ele configurează un reper de stabilitate, un criteriu al confirmărilor. Adevărul, pe care îl caută, pentru el înseamnă repetare obsedantă”.

□ Aureliu Goci scrie despre *Monologul alb* de Nicolae Ioana, Eminescu, 1972: „Nicolae Ioana scrie o poezie de definiții metaforice (a felurite realități), de paradoxuri și judecăți tragice, unificate pe postura tematică a unei singure idei generale”.

□ Valeriu Cristea recenzează *Cântece de alchimist* de Teodor Mazilu, C.R., 1972: „Anti-poezia programatică a lui Teodor Mazilu se transformă în tulburătoare poezie. Versul ferm, trasat parcă cu bisturiul unui chirurg într-un mediu sterilizat, anulând aproape complet orice vibrație afectivă, emoționează și incită adeseori mai mult decât unele ce se revendică dintr-o personalitate impetuoasă”.

□ Mihai Minculescu semnalează apariția volumului *Fără interpret* de Beke György, Kriterion, 1972: „Purtând cu subtitlu *Convorbiri cu 56 de scriitori despre relațiile literare româno-maghiare*, cartea, pe care Editura Kriterion o editează în deosebite condiții tipografice, este departe de a fi o simplă culegere de interviuri. Semnatarul ei, un bun cunoscător al literaturii maghiare și, deopotrivă, al celei române, tălmăcitor al unor opere de căpetenie ale literaturii române în limba maghiară, se dovedește a fi acomodat pe deplin cu subtilitățile interviului, reușind nu numai să obțină o cantitate de informații, ci și să provoace o conversație deschisă și sinceră, adesea asupra unor probleme de certă acuitate, producând uneori o atmosferă de atâta sinceră intimitate, încât conduce la confesiune”.

■ Sub titlul *Salonul național al cărții* aflăm despre *Distincții pentru cele mai frumoase cărți ale anului 1972*: „Cu prilejul festivității de închidere a Salonului național al cărții au fost decernate distincțiile acordate de Societatea română de bibliofilie, precum și distincțiile concursului *Cele mai frumoase cărți ale anului 1972. Premiul național de bibliofilie*, pentru cea mai frumoasă carte prezentată în cadrul salonului, a revenit volumului *Miorița*, apărut la Editura Albatros, sub îngrijirea grafică a lui Emil Chendea, iar diploma de onoare «Ex libris» a Societății române de bibliofilie a fost acordată lucrării *Codex aureus*, tipărită la Editura Meridiane. În cadrul concursului «Cele mai frumoase cărți ale anului 1972», diploma specială a juriului pentru cartea tipărită în tiraj de masă a fost atribuită seriei *Documente*

ale Partidului Comunist Român (Editura Politică). Au fost distinse cu medalia de aur volumele: *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte* (Editura Minerva), *Manon lescaut* de Abatele Prevost (Univers), *Atlas istoric* (Editura Didactică și Pedagogică), *Măgura* (realizat sub egida Uniunii Artiștilor Plastici), *Dacia literară* (Minerva). Medalii de argint au revenit lucrărilor: *Pentru securitate și cooperare internațională* – volumele I-II (Editura Politică), *Artă și matematică* de Victor E. Mașek (Editura Politică), *Tristele, Ponticele* de Ovidiu (Univers), *Kalevala* (Editura Kriterion), *Non possumus* de Marcel Gafton (C.R.), *Teoria codurilor* de I. Angheloiu (Editura Militară), *Cimitirul vesel* de Pop Simion și Ion Miclea-Mihale (Editura pentru turism), *Chimie generală* de C.D. Nenișescu (Editura Didactică și Pedagogică) și seriei *Mica bibliotecă de artă* (Editura Meridiane). Cu medalii de bronz au fost distinse volumele: *Hanibal* de Eugen Jebeleanu (C.R.), *Metode fizice și chimia organică* de I. Pogany și M. Banciu (Editura Științifică), *Taina crăieșei* de Dorina Rădulescu (Editura Ion Creangă), *Povestea mielului de aur* de Nicolae Drâmbă (Editura Ion Creangă), *München* de Ion Miclea (Editura pentru turism), *Desen tehnic pentru construcții de mașini* de Gh. Husein și L. Săveanu (Editura Didactică și Pedagogică) și seria *Restitutio* (Minerva)". ■ În *Viața literară* citim: □ Din Șantier aflăm care sunt proiecte literare ale lui Demostene Botez, Ion Biberi, Ilie Constantin, Aurel Baranga, Adrian Beldeanu, Veronica Porumbacu. □ Nota nesemnată Editura „Eminescu” lansează: *Concursul anual pentru debut în volum*: „În scopul promovării și stimulării creației literare originale, ai lărgirii și diversificării prezenței tinerelor talente, pentru a asigura un cadru larg și exigent de afirmare autorilor debutanți, Editura Eminescu instituie, începând din 1973, un concurs anual pentru debut în volum. [...] Sunt considerați debutanți toți cei care n-au mai publicat până în anul respectiv un volum în genurile literare pentru care candidează la concurs. Examinarea și aprecierea manuscriselor, ca și rezultatele concursului, vor fi stabilite de juriu pentru fiecare gen în parte. Juriile vor fi compuse din critici și scriitori, personalități ale literaturii noastre actuale. Dacă un volum de poezie sau un volum de schițe, nuvele nu întrunește în ansamblul său calitățile publicării integrale în volum, juriul are latitudinea să recomande tipărirea celor mai valoroase lucrări în cullegeri colective de poezie și proză (Caietele de poezie și proză ale Editurii Eminescu). [...] În afara drepturilor de autor, care se acordă conform legislației în vigoare și în funcție de calitatea lucrării, se atribuie următoarele premii: Pentru poezie: I – 4 000 lei; II – 3 000 lei; III – 2 500 lei; Pentru roman: I – 8 000 lei; II – 6 000 lei; III – 4 000 lei; Pentru nuvele și schițe: I – 6 000 lei; II – 4 000 lei; III – 3 000 lei; Pentru reportaj: I – 5 000 lei; II – 4 000 lei; III – 3 500 lei. Volumele premiate vor purta pe copertă mențiunea: *Premiul de debut al Editurii Eminescu*. Editura va asigura un cadru corespunzător de lansare lucrărilor premiate la concurs, se va îngriji de pregătirea întâlnirilor cu cititorii

și va colabora cu Uniunea Scriitorilor, revistele de specialitate, presa cotidiană, radioul și televiziunea în vedere prezentării și popularizării acestor volume”.

□ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Joi, 8 februarie 1973, a avut loc la sediul Uniunii Scriitorilor semnarea înțelegerii de colaborare pe anii 1973-1974 între Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Bulgaria. Din partea română înțelegerea a fost semnată de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, iar din partea bulgară de Kamen Kalcov, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. Bulgară. De asemenea, vineri, 9 februarie, a fost semnată înțelegerea de colaborare dintre Uniunea de scriitori din R. S. România și R. D. Germană. Înțelegerea a fost semnată de Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor din R. S. România și Gerhard Henniger, prim secretar al Uniunii Scriitorilor din R. D. Germană. Ambele acțiuni s-au desfășurat în prezența reprezentanților Ambasadelor din R. P. Bulgaria și R. D. Germană la București, al unor reprezentanți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a numeroși scriitori. * La librăria Mihai Eminescu din Timișoara a fost lansat volumul *Luceafărul* de Mihai Eminescu, apărut la Editura Facla, în traducerea – în limbile germană și maghiară – a lui Franyó Zoltán, cu ilustrații de pictorul Vasile Pinte. A luat cuvântul cu acest prilej Al. Jebeleanu, redactor șef al Editurii Facla, și prof. univ. Victor Iancu. * La invitația postului de radio din Voivodina (R.S.F. Iugoslavia) a fost organizat, în cadrul Studioului «M», un festival literar la care au participat: Vlaicu Bârna, Ion Bănuță, Traian Coșovei, Farkás Árpád, Falgalvi Zsolt, Mihail Gavril, Kányádi Sándor, Traian Iancu, Paskandi Géza, Sütő András, Szemlér Ferenc, Mircea Tomuș. După cuvintele introductive rostite de Gálfalvi Zsolt și scriitorul iugoslav de limba maghiară Herceg Ianoș au citit din lucrările lor poezii oaspeți, traducerile în limba maghiară fiind realizate de actori ai teatrului din Novi Sad, în regia lui Varga Istvan. A doua zi, scriitorii români au vizitat Editura Libertatea și redacțiile revistelor «Lumina» și «Bucuria copiilor» din Panciovo, după care s-au deplasat la Vârșeț. În acest oraș, oaspeții au avut o întâlnire cu tineretul în amfiteatrul Școlii normale. La această manifestare, după cuvântul introductiv rostit de Mircea Tomuș, redactor șef al revistei «Transilvania», au citit din lucrările lor și au răspuns la întrebările celor prezenți poezii Vlaicu Bârna, Ion Bănuță, Traian Coșovei, Mihail Gavril și Traian Iancu. În aceeași zi, scriitorii români de limba maghiară au participat la o șezătoare literară în orașul Subotica. În ziua următoare, aceiași scriitori au fost prezenți la întâlniri cu oamenii muncii maghiari din comuna Lasko. La rândul lor, poezii români, însoțiți de scriitorii iugoslavi de limbă sârbo-croată și română Adam Puslojić, Ion Marcoviceanu, Slavo Almăjan și Ion Bălan au fost oaspeții comunei Degheľ-Toroc [e vorba de satul Begejci (Begheiți)-Torak,]. Aici, la Casa de cultură, a avut loc un fructuos dialog asupra problemelor artei și literaturii cu locuitorii comunei. După șezătoarea literară, reputata orchestră locală «Lira», condusă de Lucian Petrovici, solist și șef de orchestră al postului de

radio Novi Sad, a prezentat un concert de muzică populară românească”.

□ Știri din Asociației Scriitorilor din București: „Recent a avut loc la sediul Asociației Scriitorilor o ședință de lucru cu secretarul Asociației, condusă de George Macovescu. Au fost discutate chestiuni organizatorice și planul de muncă pe trimestrul în curs”. ■ Al. Piru scrie despre *Poezia lui Mihai Beniuc*: „Constatăm că anii 1954-1955 au fost cei mai productivi pentru Mihai Beniuc, fiecare soldându-se cu câte trei volume de poezii (în actuala ediție *Azimă* apărut în 1956, este datat tot 1955). Cantitatea afectează calitatea, totuși în epocă (suntem înainte de revenirea lui Arghezi), Beniuc n-a avut rival”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Tallemant des Réaux și clasicismul*, o prezentare a volumului *Istorie de Tallemant des Réaux*. □ Cristian Unteanu semnalează că a apărut volumul *Voici le temps des imposteurs* de Gilbert Cesbron, Ed. Robert Laffont, 1972. □ Ioana Crețulescu prezintă volumul *Marele doctrine literare în Franța* de Philippe Van Tieghem, Editura Univers, 1972. ■ Revista comemorează *Molière după 300 de ani* publicând: *Astă seară joacă domnul Molière*, un fragment dintr-o fantezie de Marica Beligan și *Drama autorului satiric* de Valentin Silvestru. Note scurte despre acest autor semnează: Mihnea Gheorghiu (*Răsul lui Molière*), Aurel Baranga (*Argument*), Dinu Cernescu (*Scriitorul-cetățean*) și Ion Finteșteanu (*Molière și... prepelelița*). ■ În *Prezențe românești* citim sub semnătura G. M. despre *Poezie românească în limba croată*: „Radio Zagreb a transmis la 1 februarie, ora 22,30, în cadrul programelor sale culturale, o emisiune de poezie românească. Alcătuită de Gheorghe Baciki, care a tradus versurile și le-a prefăcut, emisiunea a încumtat câte o poezie scrisă de următorii 15 poeți contemporani: Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Virgil Teodorescu, Maria Banuș, Nichita Stănescu, Veronica Porumbacu, Ștefan Augustin Doinaș, Nina Cassian, Tiberiu Utan, Constanța Buzea, Ana Blandiana, Anghel Dumbrăveanu, Grigore Hagiu, Marin Sorescu și Ilie Constantin. Fiecărui poet i s-a făcut și câte o succintă prezentare, astfel încât ascultătorul de limbă croată a putut avea o imagine destul de complexă asupra stadiului actual al poeziei noastre”.

● [„**Tribuna**”, nr. 7] Victor Felea – cronică la *Eu port această ființă. Antologie de poezie tânără*; Ion Vlad – *Introducere în poetică*; Mircea Zăciu – cronică la Biuvac *O carte despre „dor”*. ■ Continuarea *Anchetei Tribuna*: Valentin Raus (Bistrița), Alexei Rudeanu (Suceava), George Suru (Caransebeș). □ Articole despre importanța filmului, numărul acesta este aproape integral dedicat artei cinematografice, fiind constitui din multe proiecte de film sau interviuri cu regizori, scenariști sau actori.

● [„**Tribuna României**”, nr. 7] Numărul este dedicat zilei de naștere a lui Nicolae Ceaușescu: □ Nota nesemnăată: „O zi de sărbătoare, ale cărei ecouri nu s-au stins, o zi de mândrie în calendarul nostru: la 26 ianuarie 1918, în satul Scornicești, județul Olt, s-a născut Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România. Viața sa reprezintă o expresie do

exemplară dăruire, abnegație și eroism în slujba poporului său, în slujba ridicării României pe drumul progresului, civilizației, buneistării [sic!], pentru libertatea, independența și suveranitatea acestui pământ românesc”. Aceeași notă apare și în germană și în engleză. □ În *Sânziene* Fănuș Neagu publică *În Vârful cu Dor*: „Nicolae Ceaușescu este fața curată a României, scrisă cu ierburi, în care tremură umerii florilor, scrisă cu grâu și cu brazi extaziați de ninsoare. Ridicat din ținutul cel mai scăldat de lună al României, Argeșul, pământ în care dorm îmbrăcați în aur și legendă voievozii din începuturile neamului nostru, el a crescut răzvrătit și demn, arzând de patima iubirii pentru țară și, înălțându-se în Vârful ei cu Dor, și-a amestecat viața cu a mulțimii – aceleași speranțe, aceleași dureri, aceleași bucurii – și-și poartă poporul său dintre Dunăre și Mare către izvoarele frumuseții și împlinirii. Personalitate dinamică a istoriei contemporane, așa cum numai Bălcescul va fi fost în alt veac al afirmării României, Nicolae Ceaușescu reprezintă credința noastră în revoluție, visul nostru de a trăi în veșnicie liberi, stăpâni peste câmpiile noastre de mătase, neatârnați decât ideii de dragoste, de muncă și de cântec. În acest sfârșit de ianuarie, inima mea i se închină. Și sufletu-mi îi așterne lângă prag garoafe”. □ Eugen Barbu publică textul *Omul Nicolae Ceaușescu*: „Vă fac o confidență pe care vă rog sa n-o luați ca un compliment, pentru că eu, înainte de toate, rămân un scriitor, adică un martor al istoriei: totdeauna spun celor apropiați ca prezența acestui mare și curajos bărbat în fruntea țării e o fericire pentru noi, într-o lume atât de controversată, într-o lume care trece printr-o teribilă criză morală, o lume în care mic și mare voim să supraviețuim. El, acest curaj al acestui mare bărbat, ne ține treji în fiecare minut al existenței noastre. Dacă toate fumurile patriei se ivesc în fiecare zori de zi sub geana soarelui, este și pentru că acest om există. Dacă avem pe masă pâinea de fiecare zi, bună-rea, cum este, că nu toate zilele și anii noștri sunt sărbătoare, asta se datorează și acestui vajnic bărbat care știe să spună și nu când trebuie, care stă neabătut la cârma țării, dând în fiecare ceas titanicul său exemplu de muncă, fără răgaz și fără cruțare. [...] El nu poate fi comparat decât cu marii bărbați ai antichității, cu acei șefi de cetate despre care Plutarh spunea că *sunt ai cetății și deasupra cetății*. Nicolae Ceaușescu este o figură proeminentă a istoriei, care-l va înregistra alături de marii săi conducători. Europa întregă și lumea întregă îl salută ca pe un luptător pentru binele lumii, ca pe un neobosit șef de stat ce militează pentru un viitor în care să domnească egalitatea între națiuni, fericirea generală, pacea”. □ *Ceaușescu – 55 de ani*, nesemnat: „La 26 ianuarie, pe întreg cuprinsul țării poporul român a sărbătorit într-un fierbinte și larg elan, pe cel mai iubit și prețuit fiu al său: Nicolae Ceaușescu. [...] Dând o înaltă expresie sentimentelor de admirație față de multiplele sale calități, Senatul Universității din București i-a conferit președintelui Ceaușescu, în această zi memorabilă, titlul de Doctor Honoris Causa. În fața publicului numeros, a academicienilor, profesorilor, studenților, a intelectualilor adunați sub cupola

Universității, Nicolae Ceaușescu a rostit o amplă cuvântare în care a abordat, cu limpezimea și profunzimea sa caracteristică, coordonatele esențiale ale edificării societății socialiste românești actuale, ale politicii noastre externe. [...] Numeroasele manifestări ale dragostei poporului român, ale încrederii sale în președintele Ceaușescu, s-au cristalizat, în același gând și sentiment, și în jurul mesei sărbătorești date în cinstea conducătorului României socialiste de Comitetul Central, consiliul de Stat și guvern. Au participat conducătorii partidului și statului, reprezentanți ai principalelor instituții economice, de învățământ și culturale, vechi militanți ai partidului, soli ai muncitorilor, ai țăranilor, ai tineretului, reprezentanți ai naționalităților conlocuitoare, care au adus la această masă reprezentativă vibrația caldă a întregii noastre pașuni [sic!]. Ciocnind cupa aniversară cu cei care au stat la masă cu domnia-sa, Nicolae Ceaușescu a ciocnit cu noi toți. La mulți ani!”. □ Radu Budeanu semnează *Demnitatea României în lume*: „Conducător strălucit al României socialiste, eminent lider al mișcării progresiste internaționale, prestigios demnitar al lumii contemporane. Nicolae Ceaușescu este, cum au afirmat adesea autorii biografiei sale politice, un om de excepție. Îndrăznesc să afirm că în conștiința noastră Nicolae Ceaușescu nu este doar o excepție superioară, ci, o necesitate istorică pe care poporul României a avut șansa s-o trăiască într-un moment fundamental al existenței sale. Nicolae Ceaușescu este simbolul demnității României în lume”. □ Apare și reportajul *În satul președintelui*. ■ În *Memento* citim: □ *Flori pentru Eminescu*, semnat Ov. Pop: „Într-o tabletă publicată în revista bucureșteană «Contemporanul», cu câteva zile înainte de aniversarea nașterii lui Eminescu (15 ianuarie), scriitorul și publicistul Geo Bogza adresa următorul mesaj cititorilor: «Inspirata statuie a lui Eminescu, datorată lui Anghel, se află mereu în fața Ateneului și așteaptă, mai ales în preajma zilei do 15 ianuarie, flori din partea celor ce, netemându-se de judecățile comune, pot trăi sublimul». La 15 ianuarie, buchete de imortele, garoafe și gladiole, flori cu culori minerale, smălțuite de ger, au decorat statuia, aduse de numeroși bucureșteni. La fel, în zilele următoare”. □ Hajdu Gyözö semnează *Petőfi la noi*: „Serbările Petőfi din acest an, prilejuite de aniversarea a 150 de ani de la nașterea poetului, au cunoscut o nouă și deosebită amploare. Pe scena Teatrului Național din București a avut loc o seară comemorativă, organizată de Uniunea Scriitorilor și de Consiliul pe țară al oamenilor muncii de naționalitate maghiară. Revistele din România au consacrat articole și numere speciale acestei aniversări, demonstrând vitalitatea spiritului revoluționar al lui Petőfi în conștiința largă a posterității, inclusiv în perimetrul culturii și literaturii maghiare din România. În sfârșit, la 21 ianuarie, la Cristurul Secuiesc, unde poetul și-a petrecut ultima sa noapte de viață, a avut loc sub egida Comitetului pentru cultură și educație socialistă al județului Harghita, solemnitatea dezvelirii unei statui a lui Petőfi, operă a sculptorului Markos Andras. La această manifestare au participat peste 5.000 de persoane”. ■ Apare următoarea notă a redacției: „Nr. 7 din «Tribuna

României» s-a imprimat într-o ediție specială pentru Austria și R.F. a Germaniei, paginile 6-7 și 10-11 fiind dedicate cititorilor noștri din aceste țări. Cititorii din alte țări, care doresc această ediție pentru completarea colecțiilor d-lor, sunt rugați să se adreseze, ca de obicei, redacției noastre: București, Calea Victoriei nr. 125. Vă mulțumim”. ■ În ediția specială pentru Austria și R. F. a Germaniei apar, adițional: □ În rubrica *Lyrik* citim poeziile lui Franz Johannes Bulthardt, în limba germană (*Mein Vaterland; Moldauer Kloster; Schässburg; Die Karpaten*). □ Citim *Die rümeniendeutsche Literatur im letzten Vierteljahrhundert (Literatura româno-germană în ultimul sfert de secol)*, iar despre *Literatur (Literatură)* scrie dr. Heinz Stănescu. Textul e în limba germană. □ În *Personalia* Romulus Dianu face un portret Elenei Văcărescu: „Cu toate că de la nașterea ei au trecut o sută și șase ani, iar de la deces un sfert de veac, Elena Văcărescu pare mult mai «antică», mai umbrită de vreme”. □ În *Cartea* Ion Ianoși scrie despre *Hegel în România*, iar Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează *Limbaj și poezie*: „La Padova. în sala împodobită cu fresce din Trecento a Academiei Patavine, a avut loc, nu demult, o întâlnire de studii – un «convegno» italo-român – cu tema: «Limbaj și poezie». Aceasta întâlnire, născută din inițiativa prof. Sorin Stati, care predă actualmente limba și literatura română la Seminarul de română al Institutului de limbi și literaturi romanice din Padova, a stat sub o dublă oblăduire italiană: cea a Universității padovane cu atât de veche tradiție (și legată pentru noi de Constantin Stolnicul Cantacuzino, unul din primii studenți romani padovani) și cea a Academiei Patavine. [...] Toate comunicările au mers în direcția investigației moderne, folosind mijloacele cele mai noi de analiză, propunând lecturi și interpretări mai puțin obișnuite sau deschizând drumuri spre viziuni mai adânci în cercetarea limbajului poetic. Discuții foarte numeroase și pasionate au întregit lucrările «convegno»-ului cu autoritatea specialiștilor italieni și români, creând o atmosferă de colaborare extrem de rodnică – premisă pentru noi și fructuoase întâlniri”. □ În *Filarmonia* Cella Delavrancea publică amintirile *Prietenul meu, Goga*. □ În *Ultima oră* citim despre *Pace în Vietnam*, știre semnată de Virgil Dănciulescu.

16 februarie

• [„**Munca**”, nr. 7853] În rubrica *Punct*, cu titlul *Dificultățile genului îi descurajează pe impostori și îi îndârjește pe cei cu vocație*, revista publică un scurt interviu cu Ion Băieșu. Acesta răspunde la întrebări legate de dramaturgia românească contemporană care, în opinia lui Băieșu, „face de câțiva ani eforturi disperate pentru a ajunge din urmă proza și poezia. Acestea au avut un deceniu de-a dreptul glorios în care s-au născut opere și nume de rezonanță europeană, drept care criticii și istoricii au acceptat ideea că scriitorul român cu excepția lui Caragiale nu are vocație de dramaturg, fiind un liric prin excelență. Convingerea mea este că deceniul care urmează va fi al dramaturgilor,

un deceniu în care autorii de teatru se vor impune decisiv în literatura română contemporană”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9422] Citim poezia *Un cea în care piatra rodi în ea statui și Grivița, Grivița, Grivița roșie...* de Ioan Grigorescu. ■ Aflăm și de adunări memoriale, simpozioane, manifestări științifice organizate cu ocazia împlinirii a *40 de ani de la eroicele lupte dinte ianuarie-februarie 1933 ale muncitorimii ceferiste și petroliste. Un omagiu al artei.*

• [„**Contemporanul**”, nr. 8] Ștefan Aug. Doinaș semnează textul: „*Cartea* – acest saturat de semn, poros infoliu, cum o definește plastic Ion Barbu – mă tulbură mai mult decât oricare ecran, tocmai pentru că nu-mi propune reflecția lucrurilor, ci spațiul în care durează simbolurile lor. Ce-mi pasă că ea solicită un singur organ – ochiul? Acest organ e singurul care se poate deschide înlăuntru. Univers în miniatură, pagina unei cărți anulează, fără îndoială, a treia dimensiune a spațiului, pentru că e destinată inimii și sensibilității, imaginației și inteligenței mele, nu activității mele deambulatorii”. ■ Laurențiu Ulici prezintă: *Doi poeți*. □ „Ocolit sau numai expedit de reprezentanții cărților de poezie, Marius Robescu e un poet serios, de atitudine clasică, un întârziat ce prețuiește încă – ciudat sună astăzi aceste cuvinte – transparența, rigoarea și scrisul frumos. Un calofil – cu discreție – și un privitor – cu decență – în oglinda pădurii de sticlă dintr-o Arcadie limpede, imaginată în ambianță acvatică”. □ „Un partizan al scrisului frumos, al transparenței pare să fie Grigore Arbore în *Auguralia* [...] În viziunea sa, Poetul e întocmai acelui preot al anti-chității romane, augurul ce vestea viitorul după zborul și cântecul păsărilor. E în asta o intenție programatică, întreținută de-a lungul întregii cărți, ridicată uneori la rang de *ars poetica*”. ■ D. Micu se referă la *Povestirea și literatura epistolară*: „Esențial rămâne însă faptul că Al. Săndulescu a consacrat, asemenea lui Ion Vlad – urmând o metodă de studiu diametral opusă (singura adecvată obiectului) – o cercetare laborioasă unei specii ce nu fusese aproape deloc examinată ca atare [...] Unind vigoarea studiului cu o vervă eseistică bine supravegheată, izbutind să transmită pulsația lăuntrică a scrierilor înfățișate, Literatura epistolară atestă, întocmai ca *Povestirea*, bogăția literaturii naționale, constituind implicit un stimul pentru explorarea ei integrală, pentru dezvăluirea tuturor zonelor de frumusețe pe care le cuprinde scrisul românesc”.

• [„**Cronica**”, nr. 7] Al. Andriescu scrie despre *Permanențele liricii lui Eugen Jebeleanu*, subliniind că „În *Veacul nostru de uraniu*, Eugen Jebeleanu a găsit elementele unui dialog necesar între Erato, muza elegiei și a poeziei în genere, și Clio, muza istoriei. În acest dialog se află semnificația lirică cea mai adâncă a întregii sale opere”. □ Scriind despre *Caietele Princepelui*, Const. Ciopraga constată că formula acestora „nu prea are precursori în literatura română. Fiindcă nu e vorba nici de memorii, nici de însemnări zilnice, nici de autobiografie, ci de ridicarea confesiunii (directe sau prin intermediul unor personaje) la nivelul unui seducător monolog despre existență, despre frumos,

despre îndoială și bucurie, în sfârșit, o confesiune când amară, când polemică, împărțită între subiectiv și obiectiv, sugerând în o mie de feluri pulsul vieții”.

□ N. Barbu scrie despre *Molière, modernul*. □ Grupaje de versuri de Gheorghe Istrate, Tamara Pintilie și Corneliu Ostahie-Cosmin. □ Magda Ursache recenzează volumul de versuri *Munții de os* de Ion Caraion (C.R., 1972): „Asocierea între termenii realului, în aparență de neîmpăcat, iată procedul tehnic cultivat cu predilecție, «dinamitând» fantezia lectorului antrenat într-o aventură spirituală plină de suspense”.

□ Mihai Drăgan semnează o *Glosă despre editarea criticilor*, pledând pentru o reeditare extrem de atentă și de îngrijită a acestora, singura în măsură să impună o atitudine publică favorabilă.

□ Pornind de la aserțiunea lui Eugen Luca din recentul volum intitulat *Sadoveanu sau elogiul rațiunii* (Minerva, 1972), conform căreia autorul *Fraților Jderi* ar fi un autor necunoscut, recenzentul N. Barbu îl urmărește pe *Sadoveanu în critică*, adică receptarea de care au avut parte scrierile pe măsura apariției lor.

□ Ștefan Oprea semnează o cronică dramatică a piesei *După cădere* de Arthur Miller (Teatrul Mic din București), iar Al. I. Friduș, a piesei istorice *Povestea Unirii* de Tudor Șoimaru (Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași).

□ *Șoseaua cerului*, fragment de proză semnat de Petru Popescu.

□ *Natură, arbore, om, la Goethe*, își intitulează Constantin Noica eseul despre concepția poetului german despre om: „Rămas doar cu natura, Goethe nu a intrat în exasperare, ca unii dintre urmașii săi. A studiat natura pe toate fețele și a văzut că își este suficientă sieși. A adâncit omul în toate versiunile lui și a văzut că nu e chiar un animal bolnav, cum se spusese încă de pe atunci. A primit mesajul tuturor culturilor mari, iar în fața căte unui autor sau a unei opere, în fața lui Shakespeare sau a antichității a exclamat: «Natură!»”.

□ Eugen Costescu traduce *Viața e un joc* de Alberto Moravia. □ În continuarea articolului despre *Temporalitatea narativă* (din nr. 50, din 15 decembrie 1972), Al. Călinescu reține și dezvoltă unele idei teoretice din *Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage* alcătuit de Tzvetan Todorov și Oswald Ducrot, precum și din volumul *Rhétorique générale*, publicat de grupul „MU” de la Liège (Larousse, 1970).

□ Portret biografic Teodor T. Burada, la 50 de ani de la moarte. □ N. Irimescu semnează o notă de prezentare a revistei studențești „Echinoc” de la Cluj, laudând activitatea poetului și criticului Ion Pop, în jurul căruia se grupează tineri poeți precum Dinu Flămând, Adrian Popescu, Ion Mircea, Petru Poantă ș.a.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 115**] Un poem de Eugen Barbu, *Februarie ' 33*: „Ei nu mureau atunci,/ Nu puteau fi uciși,/ Ei se-nălțau peste timp,/ Sosiseră în viitor/ Anunțând ziua de azi...” □ Amza Săceanu vorbește despre *Setea de artă (și necesitatea comediei)*, abordând evenimentul *Luna Comediei la Teatrul Național*: „Nu întâmplător Karl Marx constata că omenirea se desparte de trecutul ei răsând. Spunem Alecsandri, Caragiale și nimum gloriei nepieritoare ale umorului scenic românesc; nu vom uita comediile

lui Mușatescu, Kirițescu, Sebastian, Camil Petrescu... O sumară cercetare a cifrelor statistice legate de repertoriul bucureștean ne dovedește că printre spectacolele de vârf, ca număr de spectatori, se află comedii de A. Baranga (n. b. prezent simultan în Capitală cu: *Interesul general, Opinia publică, Travesti, Siciliana, Fii cuminte, Cristofor!*), E. Barbu, Al. Mirodan, I. Băieșu. □ *Săptămâna pe scurt* semnaleză la 17 februarie tricentenarul morții lui Molière, dar și apariția în Danemarca a unui volum de *Povești* de Ion Creangă, respectiv succesul piesei *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian la Tallin și Rakvere. □ Cronică teatrală de Dinu Săraru: *Femeia fericită* de Corneliu Leu. □ O antologie de prefete ale romanului francez (de secol 19), o recenzie a lui Romul Munteanu despre cartea lui H.S. Gerrshman și K.B. Whitworth. □ Versuri de L. Dimov, *Goyesca – Poemul motocicletelor*. □ E. Manu semnează cronici la volumul lui Pompiliu Marcea – „*Convorbiri literare*” și *spiritul critic*, Minerva, „cea mai pozitivă reconsiderare a lui Maiorescu”, respectiv debutul târziu în volum al lui Lucian Valea – *Întoarcerea lui Don Quijote*.

• [„*Steaua*”, nr. 4] Situându-se pe poziția unui observator al „faptelor literare”, Ion Vlad glosează pe marginea a ceea ce reprezintă jurnalele scriitorilor pentru cercetarea literară (articolul *A ști, a cunoaște...*). Ca atare, Teodor Vârgolici împărtășește publicului jurnalul intim al lui Gala Galaction, ținut de scriitor de la vârsta de 19 ani timp de șase decenii până la moartea lui în 1955 și cuprinzând nouă volume manuscrise (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction*). □ Marcel Petrișor prezintă ideile lui Simion Bărnuțiu din *Estetica* sa, „constituită după model nemțesc, adică metodic și complet”, una dintre acestea fiind subordonarea criticii față de estetică căci „nu există mare critică în afara esteticii, după cum nici o mare estetică în afara filozofiei” (articolul *Estetica lui Bărnuțiu*). ■ Poezii de Ștefan Aug. Doinaș. ■ Eseul Gabrielei Melinescu îl cuprinde de Emil Brumar și obiceiurile lui, precum acela de a căra dulciuri în geamantan, când vine la București de la Dolhasca (articolul *Fra Emil*, rubrica „cutia Pandorei”). ■ Incursiunea lui Petru Poantă prin opera lui Slavici cuprinde referiri mai ample la *PopaTanda*, mai puțin la *Moara cu noroc, Pădureanca, Gura satului* și începe astfel: „Istoria literară a păstrat imaginea unui Slavici corect până la pedanterie, cumpătat și ardelean, ceea ce vrea să însemne modestie pragmatică și convingerea că cea mai bună dintre lumi este aceea în care trăim. Omul a devenit măsura exemplară a operei sale. Posteritatea l-a judecat aproape numai în funcție de voința de a moraliza, în funcție de o pedagogie implicită sau explicită scrierilor sale”. ■ Șase poezii de Aurel Rău. ■ T. Tihan trece în revistă trei studii docte, în bună tradiție universitară, despre Ion Vinea, și anume: Sergiu Sălăgean, Ion Vinea (Eminescu, 1971); Elena Zaharia, monografie și Simion Mioc, *Opera lui Ion Vinea* (articolul *Ion Vinea – ipostaze critice*). ■ Miza reflecțiilor lui Leonida Neamțu este formată din idei precum „dispariția romanului”, „anti-romanul”, romanul „ca

basm pentru adulți”, „noi structuri ale epicului” (articolul *Romanul și dispariția sa*). ■ Poem de Adrian Popescu, *Grădina botanică*, cu un aparat explicativ în subsol, asemănător „jucărelei” lui Budai-Deleanu. ■ Mircea Zăciu evocă reprezentanți ai liricii americane, mai exact a lui William Carlos Williams și a lui Allen Ginsberg, publicând un lung fragment din volumul *Călătorie sentimentală în America* (articolul *Seară cu tigri și Allen Ginsberg*). ■ Petru Poantă analizează cu dificultate volumul *Moartea unui contabil* de Ion Negoitescu, întrebându-se de ce poetul vrea să „reabiliteze prețiozitatea și gongorismul, singurele «cununi» ale poeziei, [...] demult compromise pentru sensibilitatea modernă” și, la final, mărturisește o nedumerire: „în ce măsură lirica actuală, chiar dacă mizează atât de mult pe experimente, acceptă ca dominantă a ei gratuitatea absolută. Personal credem că jocurile pure de limbaj o subminează. Iar Ion Negoitescu se lasă prea adesea antrenat în asemenea inutilități”. ■ Poem de Adrian Păunescu, *Dintr-o dată fără să fie nimeni*. ■ Din recenzia lui Adrian Popescu la volumul de reportaje, „preponderent lirice”, *Cu o torță alergând în fața nopții* (Eminescu, 1972) a lui Eugen Barbu ne-au rămas în memorie aprecierile elogiatoare: ■ „Între scriitorii contemporani Eugen Barbu ocupă un loc privilegiat. Autorul *Gropii* și al *Princepelui* a intrat definitiv în conștiința publicului și a criticii nu numai ca romancier de o forță epică și un rafinament al cuvântului cum în puține cazuri se întâmplă a sta împreună, dar și ca o personalitate literară autentică, probând o mare onestitate profesională și însușiri intelectuale și sufletești nu oricărui literat date”. ■ Tot Adrian Popescu răspunde la poșta redacției. Subiectul parodiei lui Mircea Micu, la rubrica „dicționar parodistic contemporan”, este Zaharia Stancu, cu un poem intitulat *A venit un urs...*

17 februarie

• [„**Flacăra**”, nr. 8] În *Flacăra la dispoziția dumneavoastră*, Adrian Păunescu își invită cititorii să scrie în revistă, motivând: „Înțelegem să dăm cuvântul cititorilor noștri, pentru a-și spune punctele de vedere, pentru a-și mărturisi necazurile și bucuriile, pentru a cere drepturile lor, pentru a primi drepturile lor, pentru a-și manifesta gândirea și pentru a-și citi viața, scrisă de ei înșiși”. ■ Adrian Păunescu semnează un amplu articol intitulat *Să ne merităm numele!* în care anunță apariția unei noi serii a revistei: „Ca om care va răspunde de azi înainte de destinul revistei «Flacăra» - pe perioada mandatului meu de redactor-șef, perioadă ce nu poate fi stabilită, firește, de pe acum - înțeleg să fac totul, dar absolut totul, pentru ca «Flacăra» să-și merite numele și pentru ca paginile ei să fie identități veline ale focului interior și ale focului lumii în care trăim. [...] autorul acestor rânduri știe pe dinafară legile luptei, de sublim adevăr ale Partidului Comunist Român, în lumea de azi, pentru acțiune pozitivă, pentru faptă și nu poate rămâne străin de ele - la nivelul celulei sale morale de scriitor-gazetar - nu poate abdica de la acțiune, câtă îi stă în putere și câtă are

nevoie societatea al cărei membru este. «Flacăra» va fi o revistă de luptă. O revistă de luptă și de acțiune, așa cum totdeauna cu o mare sau o mai mică intensitate au știut să tipărească fiii cei mai buni ai acestei națiuni. «Flacăra» dorește să se facă expresia militantismului celui mai acut, pentru ideile revoluționare ale timpului, pentru programul de propășire a României, înfățișat popoului de Partidul Comunist Român după al IX-lea Congres al său. [...] Ne vom strădui să fim rațional-critici, cu privire la acele aspecte ce ne vor reține atenția, având mereu grija de a critica, din interiorul cauzei noastre, în scopul îmbunătățirii situațiilor incriminate. Cine nu știe să spună «nu!» nu știe să spună «da!». Vom fi o revistă a adevărului”. ■ Mircea Malița publică *Discurs despre carte*, fragment din volumul *Aurul cenușiu*, volumul al III-lea, „în curs de tipărire la editura Dacia, Cluj”: „Cartea se acomodează la viața modernă, nedezipindu-se de rolul său de companion credincios. Ea nu e asocială, cum a fost acuzată. Conține dialoguri, conversații, relații umane. Prin ea stăm de vorbă cu oamenii cinstiți din toate vremurile, cum zicea Descartes. Nu poate fi opusă experienței, căci este ea însăși experiență condensată. Nu acceptă să fie contrară vieții, cenușie în raport cu verdele auriu al acesteia, odată ce este secțiune pătrunzătoare a vieții. Ea poate să rezerve cel puțin atâtea surprize, câte ascunde mersul evenimentelor reale, satisfăcând curiozitatea imensă și gustul ascuțit al noutății. Niciun elogiu nu este mai presus de meritele cărții, cu condiția ca ea să fie bună”. ■ În rubrica *Drumuri prin memorie*, Octavian Paller publică eseu *Fata morgana*, în care încearcă să explice poziția sa de „anticălator”. ■ În *Istoria în ciorne*, Ilie Purcaru publică o rememorare a unui *Ultim interviu cu George Călinescu, luat cu zece ani în urmă*. Aici, criticul afirmă: „Unii scriitori, stârnind la contemporani reacții violente și contradictorii, trebuie să stea mult timp în fața oglinzii până ce aburul se usucă și privirea apare mai clară. Afara de asta, el, scriitorul nu-și va vedea niciodată chipul său în viitorul care-l depășește presupunând că nu se va destrăma ca un nor. Așadar, a vorbi despre felul cum am ajuns la «izbânzile grele ale maturității», cum spuneți dv., este, pentru o conștiință adâncă, o problemă gravă. «Izbânzile» înseși, dacă le luăm cu sensul de «succese», pot fi înșelătoare. Ar trebui deci esteticeste să definim ce înseamnă în artă «izbândă», ceea ce ne-ar duce prea departe”. □ În *Culise*, Victor Parhon face o trecere în revistă a ultimelor noutăți din lumea teatrului: printre altele, se face o referire la reluarea piesei *Transplantarea inimii necunoscută* de Al. Mirodan la Teatrul „Bulandra”. □ În *Viața literară*, Lucian Raicu prezintă volumul de versuri *Sâmbătă seara* de Sterian Gheorghiu (C.R.). □ Valeriu Cristea scrie despre volumul lui Valentin Silvestru, *1000 de ore în Spania*. □ Traian Stoica prezintă volumul de *Poeme* al lui Victor Nistea (C.R.). ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă: *Panorama poeziei universale contemporane* de A.E. Baconsky (Albatros): „Apărută la hotarul dintre 1972 și 1973, antologia întocmită de remarcabilul poet și om de cultură A.E. Baconsky este unul dintre

cele mai frumoase daruri pe care le-au primit iubitorii de poezie în ultimii ani. Antologia include, după mărturisirea autorului, poeți și nu teoreticienii curențelor poetice ale epocii (1900-1950)”; M. Ivănescu, *Alte versuri* (Eminescu): „Actualul volum e în măsură să demonstreze că M. Ivănescu reprezintă una din puținele prezențe lirice contemporane bine definite. Poezia sa se desfășoară în același spațiu liric, pe care poetul l-a inventat și pe care-l va epuiza, cu siguranță, în solitudine. Lipsit de concurență în această feudă lirică, M. Ivănescu își poate începe oricum, oriunde și oricând meditațiile sale rafinate”; debutul lui Dușan Petrovici cu volumul de versuri *Lebede ale puterii* (Dacia); volumul de versuri *Ramură solară* de Negoită Irimie (Dacia); *Celălalt geomăn* de Traian Dorgoșan (Facla). □ S. Traian remarcă *O carte de excepție, Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* de Elena Bălan-Osiac (Minerva): „o cercetare riguroasă și nuanțată, totodată, a prezenței acestui motiv în poezia celor trei popoare romanice”. □ B. Ioanid, în *Bolile presei*, scrie *Frazeologie*, o critică la adresa cultivării „editorialului de vagi generalități și sforăitor, peste care atenția cititorului, oricât ar fi el de binevoitor, alunecă fără nicio aderență”. Se critică în special editorialele semnate de George Ivașcu în ultimele numere ale „României literare”. □ M. Ungheanu publică *Eșalonul doi*, subliniind prezența unor scriitori nu la fel de importanți ca Fănuș Neagu, Nicolae Breban sau Zaharia Stancu, dar care îmbogățesc și ei peisajul literar contemporan: Florin Mugur, Platon Pardău, Petru Vintilă. Referindu-se la noile volume ale acestora, autorul susține: „meritul acestor cărți, cărora li se pot adăuga și altele, este de a ne restitui viața, de a ne apropia din nou de ea, de a ne reaminti timpul și locul și problemele pe care le trăim și pe care uneori în fața unor pagini mai detașate le uităm. Priceperea literară a fiecăruia este desigur alta, măiestria inegală. Dar efortul de a realiza autenticitatea, de face să circule în paginile cărților un suflu de viață necontrafăcută este indiscutabil”. □ În *Oameni despre care se vorbește* se publică o notă în care se reproduce un fragment de interviu luat lui Georges Simenon de către cotidianul „24 de ore” din Laussane, la împlinirea vârstei de 70 de ani.

●[„Luceafărul”, nr. 7] Evenimentele din februarie 1933 sunt amintite prin intermediul unor articole răspândite în întreaga publicație: „memorabilele lupte eroice ale muncitorilor ceferiști și petroliști din februarie 1933, care reprezintă cele mai puternice acțiuni proletare organizate și conduse de P.C.R în întreaga perioadă interbelică” (Augustin Deac, *Februarie 1933*) ; „Gică Salamandră [...] eroul meu din *Explozia*, nu este pură ficțiune. [...] îl știu pe nea Gică Oprișan din copilărie, os domnesc dintr-o stirpe nobilă de petroliști buștenăreni” (Ioan Grigorescu, *Petroliștii*). ■ Florin Mihăilescu (*Ultimul Arghezi*) vorbește despre metamorfozele liricii argheziene: „Fără să-și schimbe universul artistic și fără a-și substitui radical viziunea lumii, maturizată numai prin contextul cu filozofia marxistă, Arghezi rămâne mai departe un poet al experienței proprii”. ■ Semnează versuri: Ben Corlaci, Gabriela Melinescu,

Ovidiu Hotinceanu și Vasile Nicolescu. ■ Al. Simion publică textul în proză *Asediul timpului*. ■ Nicolae Ciobanu recenzează două volume de poezii: □ Ovidiu Genaru, *Patimile după Bacovia* (Ed. Cartea Românească, 1972): „Recenta culegere de poeme a lui Ovidiu Genaru este și ea «traducerea imaginară» a unei cărți ipotetic necunoscută (de fapt, inexistentă) aparținând, de data aceasta, lui G. Bacovia. [...] Volumul lui Ovidiu Genaru, așadar, aspiră la realizarea unui «studiu» relativ detaliat consacrat fenomenului de perpetuare a spleenului provincial în structuri postbacoviene. [...] una dintre cele mai originale culegeri de poezie apărute în ultimul timp”. ■ Marius Robescu, *Clar și singurătate* (C.R., 1972): „Ultima carte de versuri a lui Marius Robescu (poet a cărui cotă la «bursa criticii» e departe de cea meritată!) [...] e o culegere de versuri ce impresionează tocmai prin remarcabila proprietate a limbajului poetic”. ■ Mircea Iorgulescu semnează rubrica *Jurnal de lectură*: □ Petru Vintilă, *Numărătoare inversă* (Eminescu, 1972): „Uniformitatea în banal a mijloacelor și mai ales o superficialitate de tip jurnalistic a perspectivei sunt cauzele pentru care în persoana lui Petru Vintilă [...] trebuie văzut un urmaș al lui Cezar Petrescu [...] Viciul profund al cărții stă în absența implicațiilor [...] disproporția dintre materialul faptic și substanța autentic umană dă romanului un caracter de puternică artificialitate”. □ Eugen Seceleanu, *Eternitate locală* (C.R., 1972): „Roman satiric amintind [...] de literatura lui Ilf și Petrov și a lui Jaroslav Hašek [...] Absența investigației într-un plan social mai extins și scoaterea eroilor de sub semnul comunului [...] sunt sursele insuficienței romanului [...] Oricum, Eugen Seceleanu este un debutant remarcabil într-un gen dificil până la a fi evitat”. □ Zaharia Stancu interpretat de... (Eminescu, 1972): „O antologie utilă dar foarte inegală de texte critice despre opera lui Zaharia Stancu a întocmit Zaharia Sângeorzan [...] Sunt astfel reproduse insignifiante fragmente [...] care nu aduc însă o contribuție revelatorie asupra scriitorului”. □ Al. Philippide interpretat de... (Eminescu, 1972): „Mai riguroasă [...] este antologia lui George Gibescu, deși nici aceasta nu este fără cusur. Cele mai evidente scăderi sunt absența unei bibliografii complete [...] și convenționalismul absolut reprobabil care a prezidat selecția comentariilor mai recente”. ■ Sub titlul formulat sub formă de interogație *Ce este eseul?* sunt publicate o serie de răspunsuri și reflecții: □ Dinu Pillat (*Un gen cu tradiții ilustre*) punctează cele mai importante momente din istoria eseisticii în cultura română pe care o conectează la prezentul epocii sale: „Critici profesioniști de prestigiu, începând cu Adrian Marino, deopotrivă cu unii comentatori mai tineri [...] ca bunăoară paradoxalul Virgil Nemoianu, au de obicei în scris o vervă ideativă, care ține de libertatea de mișcare a manierei eseistice. [...] Nu ne putem sfârși sumarele considerații asupra eseului, fără a atrage atenția că încep să apară de la o vreme și simptome de inflație [...] detectabile mai ales în articolele confuze și pretențioase ale unora dintre publiciștii mai tineri”. □ Lucian Raicu (*O scriere*

liberă și vigoasă) propune o altă definiție a eseului: „Se pornește, însă, după cum înțeleg, de la o realitate, care ar trebui cât mai limpede delimitată de aparențele ei ușuratic: apariția, în ultima vreme, a unor cărți de structură aparte [...] Eseurile veritabile apărute în ultima vreme de disting prin gradul înalt de angajare filozofică, morală și intelectuală [...] Într-o definiție a eseului, preferăm să vorbim de acea categorie de scrieri [...] dovedindu-se în stare să zdruncine inerții. [...] *Imposibila întoarcere* a lui Marin Preda depășește cu mult limitele unei obișnuite confesiuni. [...] Matei Călinescu, Alexandru Ivăsiuc, Alexandru George, Ion Omescu, propun în eseistica lor un punct de vedere «radical», urmărit cu vigoare și tenacitate”. □ Asemenea lui Dinu Pillat, Geo Șerban (*Eternitatea clipei*) distinge între „eseu” și „eseism”: „În umbra eseului proliferază parazital eseismul, de obicei trădat tocmai prin morga facilă și prețiozitatea vulgară. Între eseu și eseism este distanța dintre calmul ideilor și precipitarea retorică frivolă”. □ Comparând eseistica lui Al. Paleologu (*Bunul simț ca paradox*, C.R., 1972) cu cea a lui N. Tertulian (*Critică, estetică, filozofie*, C.R., 1972), Toma Roman (*Un portret virtual al eseistului*) concluzionează: „Paleologu poate fi asociat unui spirit socratic care se auto-ironizează, în timp ce Tertulian ar putea fi considerat un spirit socratic care se autoscrutează cu toată seriozitatea”. ■ Ileana Vrancea (*Disociații*) discută despre tensiunile ce pot apărea între reprezentanții aceleiași generații: „Cred că ironia pe care [...] o revarsă unii critici asupra grupărilor, grupulețelor, cercurilor, își poate exercita terapeutică doar cu condiția de a depăși limitele fenomenului pe care [...] îl condamnă: [...] ciocnirile de grup, nu sunt singurele și nici cele mai importante aspecte ale confruntărilor din viața literară”. ■ Valeriu Cristea (*Conu Leonida față cu Istoria*) alocă personajului caragialian un demers analitic extins: „Piesa e o farsă răzbunătoare, pedepsitoare, al cărei autor nu e un alt personaj [...] ci chiar Autorul. Până la un punct [...] conu Leonida poate fi comparat cu don Quijote. Ca și acesta, el este victima unei anumite literaturi: cea cavaleriească într-un caz, cea politică specifică vremii, în celălalt. [...] Smulgându-și personajul din așternut, Caragiale se prefăce că vrea să-l arunce [...] în brațele Istoriei, despre care-i plăcea atât de mult să vorbească”. ■ Dumitru Micu (*Mateiu Ion Caragiale și curentele literare*) urmărește îndeaproape colaborarea lui Mateiu Caragiale la revista *Gândirea*: „Aceste două particularități [portretura și orientalismul], împreună cu oroarea de prezent [...] grefate pe fondul de «taină» caracteristic întregii creații a scriitorului nu pot în nici un caz fi o probă de anexare a lui de către gândiriști. [...] cartea lui Mateiu Caragiale [*Craii de Curtea-Veche*] și doctrina retrogradă, mistică a *Gândirii* posedă [...] conținuturi diferite până la opoziție, astfel încât punctele lor comune rămân formale, abstracte, pur noționale”. ■ Andrei Ion Deleanu (*Shakespeare – contemporanul nostru. Doamna brună din sonete*) prezintă concluziile la care A. L. Rowse ajunge comparând manuscrisele astrologului Simon Forman cu

sonetele shakespeareiene: „Emilia, femeia orgolioasă și dornică de parvenire [...] e una și aceeași persoană cu Doamna Brună din Sonetele lui Shakespeare. Perioada în care dr. Rowse este convins că au fost scrise sonetele face verosimile aventurile scrise se Foreman. Procedeele femeii capricioase sunt și ele aceleași care-l chinuseră și pe bard. O taină shakespeareiană e pe cale să se dezlege...”. ■ Radu Nichita dezaprobă poziția luată de Graham Greene în discursul său de acceptare a Premiului Shakespeare: „În orice caz, un laureat al premiului Shakespeare nu-și putea demonstra mai ostentativ inconformismului. Un scandal premeditat adică un inconformism ostentativ poate fi numai o altă față a păcatului incriminat. Cum ar spune Shakespeare: măsură peste măsură”. ■ Cu ocazia împlinirii a șaptezeci de ani de la nașterea lui Manuel Menicovici, Gheorghe Dinu remarcă: „A fost, prin articolele lui, un pedagog politic, el care era educat de partid. A făcut parte din pleiada eroică a combatanților, pe care nu putem, nu trebuie să-i uităm”. ■ Într-o scrisoare adresată redacției, Pompiliu Marcea polemizează cu Alexandru George, respingând afirmațiile criticului cu privire la cartea sa, *Convorbiri literare și spiritul critic*: „Consemnăm, de la început, îndârjirea autorului articolului împotriva lui Maiorescu (ceea ce este, firește, dreptul său) din care rezultă, însă, după părerea noastră, câteva opinii cel puțin discutabile. [...] Înscriindu-se împotriva opiniei exprimate de noi, după care Convorbirile literare n-au deviat, prin cultivarea culturii germane, orientarea noastră tradițională către spiritualitatea latină [...] asprul comentator se indignează profund [...] Și, ca argument decisiv în denunțarea francofobiei junimiestre, D-sa citează vorba de pomină a vestitului Pogor (care, ghinion, era de formație franceză): Porcul de Boileau. [...] În fața unor asemenea argumente, vorba lui Al. George «nu ne mai rămâne decât să depunem pana»”. ■ Sunt publicate versuri din poezia mexicană, în traducerea lui Dumitru Fara: „Cu toate că a fost și este deschisă marilor influențe din afară, poezia actuală a acestei țări își păstrează mereu un fond caracteristic și un stil propriu, bine definit”.

18 februarie

- [„Scânteia”, nr. 9434] În *Adnotări* citim *Aburoșii eroi ai ilogicului* de George Gibescu despre volumul *Concert inaugural* de Dorin Baciuc, Editura Junimea: „În loc să dezvolte psihologii coerente, să mediteze mai profund asupra aspectelor realității, autorul procedează dictatorial, silindu-și – în virtutea unui nemotivat „trebuie” – aburoșii «eroi» să evolueze ilogic. Iar rezultatul este un opuscul de proze «fals analitice»”.

19 februarie

- [„Scânteia”, nr. 9425] Citim despre *Tricentenarul Molière*: „La Teatrul de stat din Ploiești a fost prezentată comedia *Avarul* do Molière, manifestare consacrată împlinirii a 300 de ani do la moartea clasicului francez, aniversare

înscrisi în calendarul UNESCO pe anul 1973. Spectacolul a fost precedat de o festivitate în cadrul căreia au luat cuvântul artistul poporului Marcel Anghelescu, artista emerită Dina Cocea, vicepreședinte al Asociației oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale, și Jean Salles, consilier cultural al Ambasadei franceze la București. Cu același prilej a fost organizată o expoziție omagială cuprinzând lucrări ale marelui dramaturg francez. * A doua jumătate a lunii februarie este marcată de prezența unui adevărat eveniment teatral radiofonic: difuzarea unei «Săptămâni Molière», suită omagială prilejuită de împlinirea a 300 de ani de la moartea marelui comediant francez. Beneficiind de un cuvânt introductiv, rostit de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, «Săptămâna Molière» a debutat ieri cu o premieră: *Soțul păcălit*, (tradusă de Valentin Lipatti și adaptată radiofonic de Radu Popescu). Azi, 19 februarie, Teatrul radiofonic prezintă în premieră auditorilor săi: *Astă-seară joacă domnul Molière*, fantezie radiofonică de Marica Beligan. «Săptămâna Molière» continuă cu trei înregistrări din «Fonoteca de aur» a Teatrului radiofonic: *Tartuffe*, care se va difuza marți, 20 februarie; *Bolnavul închipuit*, (miercuri 21 februarie), iar vineri, 23 februarie, în cadrul matineului teatral: *Burghedul gentilom*. Difuzarea spectacolelor radiofonice cu piesele lui Molière vor prilejui auditorilor noștri reîntâlnirea cu mari actori ai scenei românești”.

20 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9426] Radu Constantinescu semnează *Revista „Tomis” privește peste umăr la activitatea culturală de masă*, un text care vine cu următoarea precizare: „Rânduri care nu vizează în exclusivitate revista constănțeană”: „Nu cu multă vreme în urmă, secretariatul comitetului județean de partid a analizat activitatea revistei «Tomis». Și cu acel prilej, scoțându-se în evidență revirimentul înregistrat o dată cu apariția bilunară, s-a subliniat faptul că eforturile redacției trebuie să se îndrepte spre legătura tot mai strânsă cu problematica locală. Recomandarea este valabilă și în ce privește reflectarea activității cultural-educative de masă. Printr-o cunoaștere mai aprofundată a vieții ce pulsează în sate și orașe, prin lărgirea cercului de colaboratori, sub directa conducere a organizației județene de partid, revista «Tomis» are certe posibilități să devină acel seismograf sensibil al vieții locale pe care cititorii îl așteaptă”.

21 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9427] Mihai Beniuc semnează *Orizontul fără limite al poeziei*: „Subiect de poezie, indiscutabil că poate fi orice, de la mușuroiul de furnici până la gigantica desfășurare de forțe umane pentru construirea barajelor Porților de Fier, de la un cărăbuș de mai până la cunoașterea de către om a tainelor selenare. Cuceririle minții omenești realizate printr-un efort creator de neimaginat cu câteva decenii în urmă, au demonstrat rolul hotărâtor al muncii

conștiente, capacitatea ei de a zămisli o conștiință și o etică a muncii. [...] Comuniștii nu numai că nu proiectează viitorul omenirii dincolo de limitele realului în paragini metafizice, nici caută mersului înainte al istoriei cauze supraumane, ci acordă omului ce produce și creează bunuri materiale și spirituale locul de frunte ce-l mentă și cer inexorabil să fie respectate drepturile lui imprescriptibile la viață, individual și colectiv. Individul nu este decât parte a colectivității, singurul mediu unde se poate făuri conștiința sa socialistă, ca factor în propășirea și bunăstarea generală. E vorba de un om de tip nou, care știe că nădejdea e în mintea și în brațele sale și ale tovarășilor săi și că toată răspunderea se afla pe umerii săi și ai lor, pe umerii partidului lor. Acestui om care nu-si cruță puterile-n muncă și-n luptă pentru dreptatea sa i se cuvine cântecul vremii noi. Pentru poezie, în sufletul său este aur nativ”. ■ Mircea Iorgulescu semnează o recenzie la volumul *Povestirea. Destinul unei structuri epice* de Ion Vlad: „Prin lucrarea sa despre povestire, Ion Vlad reia subtextual o discuție niciodată încheiată la noi, ceea ce reprezintă un alt merit al cărții, cu nimic mai prejos decât cele de prim ordin, deduse din obiectivele stabilite”.

● [„**Viața studentească**”, nr. 7] Sub titlul *Conspect – Publicistica filosofică*, Ion Cristoiu trece în revistă câteva apariții notabile, cărți ce reunesc tablete, eseuri și articole din ziare și reviste, ale publiciștilor-filosofi: Gh. Achîței, *Ce se va întâmpla mâine?*, Petru Pânzaru, *Convîngeri filosofice* (ambele la Ed. Albatros și comentate în nr. următor de Ion Cristoiu și D.N. Zaharia); Dumitru Ghișe, *Contrapunct*; Pavel Apostol, *Omul anului 2000*. □ Cronica dramatică a Medeei Ionescu discută piesa lui Petru Vintilă, *Casa care a fugit pe ușă*. □ M. N. Rusu analizează volumul lui Ion Gheorghe, *Megalitice*, C.R.: „Cu acest volum, poezia românească trece pe sub arcul de triumf al monumentalului... poetul își dă întreaga lui personalitate lirică, pregătită cu tenacitate și forță încă din celelalte volume. Dar ce sunt aceste *Megalitice*? Cartea numită astfel este o expresie a modului de gândire arhaic, pe latura lui dionisiacă... *Megalitice* – carte a genezei, a dionisiacului? – monument în eternitate dedicat țăranului ca simbol al spiritului ce lucrează în pământ și ape, în cer și natură? – o carte de inițiere orfică sau pur și simplu o carte cu teză? E greu de spus care definiție e mai exactă... *Megalitice* e un moment esențial al evoluției ideologice și estetice a poetului... Ion Gheorghe este poetul care a dat literaturii noastre socialiste unul din cărțile ei de reper”.

22 februarie

● [„**Scânteia**”, nr. 9428] Valeriu Râpeanu comemorează 70 de ani de la nașterea lui Tudor Mușatescu prin textul omagial *Un reprezentant ilustru al teatrului românesc*: „In paginile sale cele mai reprezentative, Tudor Mușatescu este unul din scriitorii de seamă ai literaturii noastre, căruia îi datorăm comedii de o mare vigoare artistică, de o valoare nepieritoare”.

• [**„Albina”, nr. 8**] Revista se deschide cu editorialul *Satul meu, vatra noastră*, un eseu semnat de Barutu T. Arghezi. □ Tot pe prima pagină, versuri de Petru Anghel (*Astfel, din toate câte*) și un fragment de folclor nou ce preamărește țara. □ Sub auspiciile „Lunii cărții la sate”, Valentin Dărăban semnaleză *Noi apariții editoriale sălăjene*: culegerea de folclor literar sălăjean *Du-te dor și vino dor* și placheta *Pătrar de veac*, ce adună „între scoarțele ei câteva dintre cele mai izbutite creații lirice ale poezilor sălăjeni”, prin care aceștia aduc „un omagiu fierbinte înțelepciunii, forței și omeniei partidului nostru, un imn frumuseții de glorie, putere și strălucire pentru patria noastră la marea sărbătoare. Din noianul de nume se disting Ion Grigore Bălan, Claudia Cătană, Ion Negrilă, Gheorghe Pop, Nicolae Verș, Nicolae Popa, Viorel Varga, Aurel Păușan”. De asemenea, „un volum excelent”, *O monografie sentimentală*, i se pare lui Mihai Neagu Basarab *Cimitirul vesel*, semnat de Pop Simion, cu fotografii de Ion Miclea-Mihale. □ Vladimir Pană salută apariția unui „dicționar geografico-istorico-etno-folcloric privind Țara Vrancei”, intitulat *Locuri și legende vrâncene*, rodul documentării de o viață a culegătorului nărujan de folclor Simion Hârnea (*O enciclopedie vrânceană*). □ Pagină de *Satiră și umor* realizată de Fred Firea, A. Croitoru, D. C. Mazilu, V. D. Popa.

• [**„Orizont”, nr. 8**] Epistolele lui Emil Rebreanu, valoarea lor documentară și strict umană, plus talentul literar al epistolierului constituie subiectul contribuției literare a lui Cezar Apreotesei care punctează multiplele aspecte semnificative pentru istoriografia literară din însemnările rămase de la fratele romancierului (*Romanul epistolar*). ■ M. Cazacu își alege ca subiect al articolului *Poezie și literatură* concepția estetică a lui B. Croce, așa cum transpare ea din *Estetica și Breviarul de estetică*. ■ Un subiect de cercetare interesant, bazat pe studierea presei din vremea scriitorului, aduce și Radu Tomoioagă despre paternitatea unor articole de Ion Eliade Rădulescu. ■ Radu Theodoru publică un fragment din romanul istoric *Vulturul* (vol. IV). ■ Un alt episod din „marea aventura spirituală a poetului”, contemporan al Comunei din Paris, *Arthur Rimbaud –poetul blestemat*. □ La rubrica „colocvii internaționale «Orizont »” este invitat profesorul Otto Lang, intendent general al Teatrului National din Weimar în prezentarea și hermeneutica lui Andreas A. Lillin.

• [**„România literară”, nr. 8**] Versuri semnează: Mihai Negulescu (*Grai românesc*), Ion Lotreanu (*Bălcescu*), Ioana Bantaș (*Din străinătate; Prima noapte cu Bosch; Descântec de dimineață; A doua noapte cu Bosch; Scrisoare, Conjugare*), Petre Ghelmez (*Sonetul, acest cântec...; Ne frânge norul palid...; Acum te pierd prin ramuri...; La împlânzirea pietrei...; Va fi o vară lungă...; Furtunilor din sânge...; Deprinde-te cu piscul...; Prin viscolirea apei...; De unde vine focul...; De unde știi tu umbra...)*), George Pruteanu (*Romanță mică*), Gheorghe Tomozei (*Iubita; Revers; Coșmar cu țevi de apă; Han târziu; Prima noapte; Motiv; Echilibru instabil; Galion; Datină; Itine-*

rar), Elisabeta Costin (*Sacrilegiu, Kaa; Ceas rău*), Constanța Dascălu (*Noro-coasă floare; Izvorul*). □ Al. Piru semnează *Jurnal din Riga*. □ Dan Ciachir prezintă pe scriitorul Edigio Ferrero și semnează traducerile din *Neajunsul stăpânului și Viața mea e viața noastră*. □ Sub titlul *Cântece vechi din Franța lui Tudor Gheorghe* citim „echivalențe” semnate de Romulus Vulpescu (*Renald; Ana bretana; Pe cărările Lorenei; Trei toboșari; Companionii lăcrămi-oarei; Malbrough; În brațele blondei; În zbor de-a roata; Nu lacrima, Jeannette; Tâlharii spânzurați*). □ În *Atelier literar* apare poezia *Elegie la nașterea unui om* de Gabriel Chifu. □ Citim *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura. □ Sub titlul *Un critic prezintă un nou poet* Mircea Martin semnează o succintă prezentare a scriitoarei Olga Neagu (*Azi; De dincolo; Numărătoare; Gara; Peisaj*). □ Nichita Stănescu publică *Absurdul ca sublim ratat*. ■ Sub semnătura lui George Ivașcu citim editorialul *Nobile interferențe*: „Aflăm cu bucurie că la Varșovia s-a organizat o expoziție Ștefan Luchian, cu 36 de lucrări ale marelui pictor. Răsfoim monografia (ESPLA, 1956) a lui Ionel Jianu și Petru Comarnescu și în paginile de început întâlnim desenul înfățișând pe Eminescu. Aflăm, totodată, și prețioase date confirmând interesul lui Luchian (de la nașterea căruia se împlinesc 105 de ani) pentru marile valori ale literaturii noastre, pentru Odobescu, pentru Eminescu”. ■ Mircea Iorgulescu scrie *Despre foiletonism*: „Moare foiletonismul? Descinsă din eruditele exegeze ale Renașterii aplicate operelor antichității, având așadar la origine o nevoie de înțelegere și de discernământ, critica modernă și-a găsit în foiletonism expresia cea mai vie a menirii inițiale: analiza, definirea și judecarea operelor literare. [...] Pe de altă parte, progresiva apropiere a comentariului critic de literatura propriu-zisă – în care de fapt trebuie văzut și un proces de abstractizare a literaturii, de diminuare a forței de creație în favoarea capacității reflexive – a dus la reducerea ori chiar la pierderea funcției criticii de a selecta valorile și de a ordona un peisaj altfel inform”. ■ Voicu Bugariu semnează *D.R. Popescu și monologul justițiar*: „Se poate constata, privind ansamblul scrierilor lui D.R. Popescu, o adevărată frenezie a relatării. De aici caracterul de monologuri pe care, de multe ori, întregi fragmente îl iau, de aici acumularea uriașă de întâmplări neobișnuite, reținute de memorii ce păstrează mai ales împrejurările insolite, ieșite din comun. Se poate constata, de asemenea, (acesta fiind probabil sunetul fundamental al acestei proze) un ton de exasperare moralistă pe care mai toate replicile îl au. O enervare, o nerăbdare, o nemulțumire fundamentală sună în mai toate aceste voci. Adolescenții sau maturi, femei sau bărbați, acești oameni clamează, formând parcă un cor uriaș, echitatea morală”. ■ În „*Aproape noiembrie*” sau *luciditatea târzie* de M. Ungheanu prezintă volumul *Aproape noiembrie* de Florin Mugur, Albatros, 1972: „Și, în ultima instanță, *Aproape noiembrie*, cartea de azi care o îngloriază pe cea veche, își are interesul ei aparte: ea ne arată cum, cu cât curaj, cu câtă duritate sau cu câtă cochetărie își gândește un scriitor actual traiectoria”. ■ Șerban Cioculescu publică în

Breviar un text despre *Cella Delavrancea: poetă a corespondențelor*. ■ Emil Manu semnează *Ion Vinea în posteritate*: „Sintezele recente, operate în câteva lucrări mai mult sau mai puțin întinse (semnate de Sergiu Sălăgean, Elena Zaharia, Simion Mioc), implicațiile exegetice ale unor critici și istorici literari (Ovid. S. Crohmălniceanu, Nicolae Manolescu, Ion Pop, Constandina Brezu), descoperirea unor manuscrise și a unei corespondențe revelatoare au operat o mutație în interpretarea contribuției sale la dezvoltarea și mai ales la sincronizarea literaturii române cu lumea, propunând o altă lectură: un Vinea citit după sincopele și resurecțiile contemporane ale modernismului”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară la volumul *Marin Preda – vocație și aspirație* de M. Ungheanu, Eminescu, 1973: „Compusă cu grijă și scrisă bine, clar, cu nerv și cu o anumită tenacitate în urmărirea ideii, ea este neîndoielnic utilă și interesantă. Ineditul vine mai puțin din natura sau adâncimea observațiilor decât din expresia lor sistematică. Pentru un scriitor important e ideală, la un moment dat al evoluției sale, o astfel de carte care, în bună măsură, face suma comentariilor anterioare despre el și-l verifică validitatea”. Dar, „Moromete nu e Maiorescu, după cum Țugurian n-are nimic cu «l’homme révolté» al lui Camus, cum afirmă mai încolo criticul. Prin astfel de comparații, scriitorul însuși iese deformat, îndepărtat de ceea ce-i formează esența. Talentul lui M. Ungheanu nu are nimic de profitat de pe urma unor astfel de «speculații» critice”. ■ Citim recenzii. □ Lucian Raicu prezintă *Starea de urgență* de Ben Corlaci, C.R., 1972: „Situțiile de dramatică intensitate sub semnul cărora stau poeziile din ultima vreme ale lui Ben Corlaci produc, în mod aparent paradoxal, o de-tensionare, o dezgolire a sufletului, o eliberare a sa de ceea ce s-ar putea numi complexul trecutului. Ele sunt favorabile percepției directe, despo-vărate de «amintiri», capabile să realizeze un *prezent* continuu, esențial, singurul important din perspectiva «stării de urgență»”. □ Mihai Minculescu se ocupă de *Datoria* de Ion Murgeanu, Eminescu, 1972: „Versurile stau în cumpănă: este tot atât de greu să demonstrezi epigonismul acestui volum ca și să-i enunți originalitatea”. □ Valeriu Cristea recenzează *Martorul* de Gheorghe Schwartz, Facla, 1972: „Talentul echilibrat și puternic al tânărului scriitor, orientarea, pe care o bănuim perseverență, de durată spre temele sociale și politice ale istoriei recente (la următorul său volum am vrea să putem scrie și actuale) sunt evident de bun augur. În perspectivă deci, un posibil destin literar”. □ Victor Atanasiu se ocupă de *Povestiri* de D.D. Pătrășcanu de Minerva, 1972: „Volumul de față, cu caracter selectiv, poate edifica asupra imaginii de ansamblu oferită de proza lui D.D. Pătrășcanu. Ediția este alcătuită de Valentina Marin Curticeanu care semnează și prefața”. □ Nic. Ulieriu comentează *Aducere aminte* de Ion Pas, Eminescu, 1972: „Volum antologic, reunind prin fragmente caracteristice – portrete, schițe, povestiri – cele trei ipostaze mai importante ale scrisului lui Ion Pas – de memorialist, de ziarist și de romancier – *Aducere aminte* evocă

principalele momente și figuri ale mișcării socialiste din țara noastră, începând cu perioada următoare trădării «generoșilor» și mergând până-n preajma constituirii Partidului Comunist”. ■ În *Viața literară* apar: □ Din *Șantier* aflăm proiectele literare ale lui Șerban Cioculescu, Lucia Demetrius, Ștefan Aug. Doinaș, Mircea Ștefănescu. □ Nota *O carte despre Marin Preda*: „Luni, 19 februarie, la librăria Mihail Sadoveanu din Capitală, a avut loc lansarea cărții lui Mihai Ungheanu: *Marin Preda – vocație și aspirație*, apărută la Eminescu. Cartea a fost prezentată de Alexandru Paleologu și Petru Popescu”. □ Nota nesemnată *Seara literară românească la Havana*: „Luni, 12 februarie 1973, în sala de festivități a Uniunii Scriitorilor și artiștilor din Cuba, a avut loc o seară literară românească. Au participat redactori șefi ai publicațiilor literare și artistice, poeți, prozatori și dramaturgi din Havana, ziariști, reprezentanți ai Ambasadei R.S.R. În prima parte a seriei literare au fost prezentate (în traducerea lui Desiderio Navaro) versuri de Anghel Dumbrăveanu și fragmente din romanul *O mască în plus* de Mircea Radu Iacoban. În continuare, Mircea Radu Iacoban și Anghel Dumbrăveanu au răspuns unor numeroase întrebări privind literatura română clasică și contemporană. În încheiere a luat cuvântul Vasile Dan, secretar al Ambasadei R.S.R. la Havana”. □ Notă nesemnată, și fără titlu: „La invitația Departamentului de Stat și a universităților Southern Illinois University și University of Iowa, scriitorul Radu Lupan a făcut în cursul lunilor decembrie și ianuarie a. c. o călătorie de studii în Statele Unite. În cursul acestei călătorii, Radu Lupan a luat parte la lucrările Seminarului de limba și literatura română, organizat în cadrul Congresului lui Modern Language Association ținut la New York și a conferențiat despre *Literatura română între cele două războaie* în cadrul Programului Internațional scriitoricesc de la Universitatea din Iowa. La Southern Illinois University, Radu Lupan a ținut patru prelegeri privind: *Arta traducerii și traduceri din literatura română în limbi străine*, *Probleme ale României de azi*, *Legături literare româno-americane* și *Literatura și teatrul în România contemporană*. Conferințele și prelegerile au fost ținute în fața unui public compus din studenți și membri ai corpului profesoral și au fost reflectate în presa locală și universitară într-o serie de interviuri referitoare la cultura și literatura română”. □ Nota nesemnată *Gala consacrată poeziei românești contemporane la Radioteleviziunea franceză*: „Radioteleviziunea franceză (O.R.T.F.) a organizat o gală consacrată poeziei românești contemporane. Actori francezi de prestigiu, printre care Jean Topart și Nathalie Nurval, au recitat, în traducere franceză, poezii de M. Eminescu, T. Argezi, Ion Barbu, M. Beniuc, Geo Bogza, E. Jebeleanu, Marin Sorescu, Ana Blandiana și alții. Ilustrațiile muzicale au fost asigurate de Gheorghe Zamfir. Realizatorul Georges Godebert a făcut o elogioasă prezentare a poeziei românești contemporane, insistând asupra contribuției poporului român la îmbogățirea valorii culturii universale contemporane”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*:

„Vineri, 16 februarie 1973, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor pentru a dezbate asupra concluziilor acțiunii de analiză a revistelor editate de Uniune. Ședința a avut loc în prezența tovarășilor Vasile Nicolescu, director al direcției publicațiilor culturale și literare-artistice din C.C.E.S., Valeriu Bucuroiu, instructor al C.C. al P.C.R., Dumitru Carabogdan, șef de secție la Comitetul municipal P.C.R. – București. În afara membrilor Biroului au mai participat colectivele de conducere ale tuturor revistelor noastre, secretarii asociațiilor de scriitori și secretarii organizațiilor de partid ale acestor asociații, Comitetul de partid de la Uniunea Scriitorilor. Pe marginea informării prezentate de conducerea colectivă a Uniunii Scriitorilor au luat cuvântul scriitorii: Corneliu Ștefanache, Radu Boureanu, Ștefan Augustin Doinaș, Letáy Lajos, S. Damian, Romul Munteanu, Al. Papilian, Gabriel Dimisianu, Nicolae Manolescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Teodor Balș, Eugen Jebeleanu. Biroul a aprobat un plan de recomandări către conducerea revistelor pentru o temeinică organizare a treburilor redacționale, pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin. Lucrările Biroului au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România. * Recent au plecat la Moscova pentru a semna înțelegerea de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. pe anul 1973, Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor, și Dumitru Radu Popescu, membru al Biroului Uniunii, secretarul Asociației scriitorilor din Cluj. * În ziua de 14 februarie, cu prilejul aniversării a 40 de ani de la glorioasele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor din 1933, Uniunea Scriitorilor a organizat, la Clubul Uzinelor «Grivița Roșie» din Capitală, o șezătoare literară. În deschidere, acad. Mihai Beniuc a vorbit despre semnificația în timp a acestui important moment din lupta clasei muncitoare. Au citit din scrierile lor poeme inspirate și închinete acestui măreț eveniment poezii: Maria Banuș, Teodor Balș, Ion Bănuță, Radu Boureanu, Vlăicu Bârna, Radu Cârnelci, Eugen Frunză, Traian Iancu, Victor Tulbure, Violeta Zamfirescu. În numele celor prezenți, oaspeții au fost salutați de ing. Marin Voinea, secretarul Comitetului de partid, și de Vasile Ciobanu, directorul clubului. Cu sprijinul Uniunii Scriitorilor, manifestări asemănătoare au avut loc și la: Direcția Regională C. F. R. – București, Casa Centrală a Armatei, la Academia R. S. România, în localitățile Deva, Simeria, Toplița, Călan și Dăbica din județul Hunedoara etc., cu participarea scriitorilor: Dumitru Almaș, Ion Bănuță, Liviu Bratoloveanu, Șerban Cioculescu, Aurel Chirescu, Mihai Cruceanu, Angela Chiuaru, Radu Ciobanu, Eugen Frunză, Mihai Gavril, Ion Th. Ilea, Ion Molea, Theodor Maricar, Ștefan Popescu, Ion Potopin, Al. Șerban și Dragoș Vicol. [...] * Din inițiativa organizației U.T.C. de la Uniunea Scriitorilor, cu colaborarea Comitetului Municipal U.T.C. și a sectorului 1 U.T.C., în ziua de 19 februarie 1973, scriitorii Dinu Flămând, Dumitru M. Ion, Paul Cornel Chitic, Alexandru Papilian au făcut o vizită de documentare la Uzinele 23 August și F.C.T.B. În aceeași zi, cei menționați mai sus, precum și poezii George Alboiu,

Mircea Dinescu, Dan Verona, au oferit, în cadrul acțiunii de prezentare a antologiei *Glasurele patriei*, inițiate de organizația U.T.C. de la Editura Minerva, la Ateneul Tineretului, un recital de poezie patriotică”. □ Știri din *Asociația scriitorilor din București*: „Recent a avut loc ședința lărgită a Comitetului Asociației Scriitorilor din București și a birourilor secțiilor de creație. Au fost discutate probleme organizatorice, criteriile de acordare a premiilor literare ale Asociației pe anul 1972. Lucrările ședinței au fost conduse de George Macovescu, secretarul Asociației”. ■ În „*Inima bătrânului Vezuv*” Al. Piru scrie despre creația lui Mihai Beniuc, pornind de la ediția definitivă de *Scrieri*, Minerva, 1973, ajungând la concluzia că „Antologic, Beniuc e un pot totdeauna excepțional”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Cuvântul lui Ady Endre*, notând apariția volumului în traducerea lui Paul Drumaru. □ Despre apariția volumului *La tête la première* de F.M. Banier, Ed. Grasset, 1972 aflăm din nota semnată de s. g. □ Sub c. u. este semnalat volumul *Le seigneur du fleuve* de Bernard Clavel, Ed. Robert Laffont, 1972. ■ În paginile numite *Teatru* citim o anchetă realizată de Bogdan Ulmu, *Cum își văd autorii piesele pe scenă*. La întrebările: „1. V-a plăcut spectacolul cu piesa dv.? 2. Cărui teatru ați încredințat viitoarea lucrare?” răspund: □ Ion Băieșu: „1) Deocamdată nu am văzut decât versiunea de la București a *Preșului*. Cu Cojar am lucrat (la *Iertarea*) și, ca de obicei, el a pus un accent deosebit pe actori și a căutat cea mai bună distribuție. [...] 2) Viitoarea mea piesă pleacă de la nuvela *Chițimia* și se intitulează *C.I.C. (Ca ieșit din Comun)*. Presimt că va fi o tragicomedie. Nu știu la ce teatru va fi pusă în scenă, dar eu am să caut mai întâi regizorul, apoi teatrul. Am o speranță: Alexa Visarion vrea să plece cu ea la Cluj”. □ Mircea Bradu: „1) [...] Deci pentru a răspunde întrebării d-voastră ar fi fost suficient să spun că am avut o concretizare scenică plină de atenție pentru creația unui debutant, o colaborare care mă onorează. 2) Intenționez să dau spre lectură secretariatelor literare două piese în speranța că ele vor întruni aprecierile necesare și vor fi introduse în repertoriile stagiunii viitoare. Mă gândesc mai întâi la drama istorică *Menuș*, [...]. Cea de a doua piesă este o metaforă dramatică având un pronunțat caracter satiric împotriva lipsei bunului simț și a imposturii. Îndrăznesc să mă gândesc la un teatru din Capitală, nu de alta, dar pe ruta Oradea-Brașov se poate ajunge la București”. □ Horia Lovinescu: „1-2) Cu regret trebuie să mărturisesc că nu am văzut nimic din ce mi s-a jucat în stagiunea actuală. În ceea ce privește viitorul nu pot să spun altceva decât că mă voi simți – ca și până acum – solidar cu regizorii care-mi vor pune piesele în București”. □ Alexandru Popescu: „1) Ultima mea lucrare dramatică, piesa *Buna noapte nechemată*, s-a bucurat și de o bună primire pe scenele a 9 teatre din țară: [...]. S-au realizat spectacole bune, foarte bune și excelente. Sunt foarte mulțumit. 2) În general nu-mi place să fac pronosticuri asupra lucrărilor mele viitoare. O piesă de teatru începută este departe de-a fi o operă terminată”. □ Dumitru Radu Popescu: „Ce să spun eu inteligent despre un

regizor inteligent? Alexa Visarion a propus, pentru montarea piesei mele *O pasăre dintr-o altă zi*, o viziune personală, ceea ce, la un regizor, mi se pare un act de maturitate”. □ I.D. Sârbu: „1) Ca autor, sunt foarte fericit că două teatre naționale s-au oprit asupra textului meu. Dar am prea multă experiență ca să cred că vreuna din montări a coincis cu ideea mea literară. Ceea ce pot să spun cu mulțumire, se leagă de faptul că, deși montările au fost foarte diferite, nu m-au trădat. [...] 2) Nu știu cum va arăta viitoarea mea piesă; dar am alte trei lucrări dramatice în sertar și cred că a venit și timpul lor”. □ Dumitru Solomon: „1) Ținând seama de posibilitățile artistice ale colectivelor care mi-au jucat piesa (Sibiu și Bârlad), pot să afirm că, în general, sunt mulțumit (cu o mențiune specială pentru Teatrul din Sibiu, care prezintă o distribuție de comedie mai omogenă). [...] 2) *Platon*, nefiind terminată, prefer să vorbesc despre *Diogene, câinele*, care există încă fierbinte, în mine. E o piesă despre filozofie, dar nu e o piesă filosofică”. □ Virgil Stoenescu: „1) Am fost fericit că piesa mea i-a plăcut Mariettei Sadova și nu consider dezonorant faptul că și-a început cariera la Botoșani. [...] 2) Am terminat de curând o comedie polițistă, în care pun dificila problemă a apărării secretului de stat. Eroii mei sunt obligați să se definească: au tăria de-a se sacrifica pentru patrie sau nu? Dezbăt problema în modul (sper) palpitant, pe care-l pretinde genul. Văd această piesă jucată la Teatrul Mic, unde există actorii corespunzători”. □ Petru Vintilă: „1) Premiera piesei mele a avut loc la Reșița. Apoi mi s-a mai jucat la Bârlad, București («Giulești»), Pitești și Tg. Mureș. Fiind prima mea piesă m-am jurat că nu voi face nici o presiune asupra regiei în legătură cu mizanscenă. [...] Din succesul cu *Casa care...* am învățat mai mult decât din toate înfrângerile mele la un loc. Deci, am continuat să scriu piese. Am terminat o comedie – *Vikingii* -, a cărei acțiune se petrece pe șantierul de la Porțile de Fier”. ■ În *Prezențe românești* citim: „Premiul internațional Emerson pe anul 1973 «pentru contribuția valoroasă adusă pe plan intelectual la înțelegerea între popoare» a fost decernat directorului Bibliotecii române din New York, prof. Dan Grigorescu. * Ziarul «Il Tempo» informează că Academia de Științe, Literatură și Artă din Cordoba – Spania, în sesiunea generală anuală l-a ales pe clasicistul și traducătorul român Grigore Tănăsescu, membru corespondent, pentru activitatea publicistică în domeniul umanist și meritele sale în activitatea asociației internaționale «Ovidium»”.

• [„Tomis”, nr. 4] Valeriu Cristea scrie despre *Pudoarea și orgoliul criticii*, punând față în față criticul literar și scriitorul, „condiționat în primul rând de marile sale calități, dar și de unele defecte. Două dintre acestea îi sunt, mai mult decât oricând, indispensabile scriitorului de astăzi, atât de întârziat în perspectiva culturală a timpului: orgoliul, încrederea excesivă în sine care-i însuflă convingerea, speranța frumoasă și nebună, că va putea spune ceva ce nu s-a spus încă, nicăieri și niciodată, și un fel de tenacitate puțin obtuză care-i permite să ignore (sau să nu accepte) o bună parte din ceea ce s-a realizat”. Pe de

altă parte, criticul „este mai obiectiv în judecățile sale, posedă un simț al evidențelor nealterat de subiectivitatea creatoare: el nu poate să ignore, să minimalizeze, să estompeze sau să eludeze ceea ce cultura umanității a dat până la el, valorile acesteia și se impugnează, fără omisiuni, în mărime naturală.[...]Critica s-ar putea defini ca expresie a unui sentiment de pudoare,[...]este[...]un fenomen de paralizie a reflexelor, de inhibare a instinctului creator. Criticul poartă un rucsac enorm de cărți care-l împiedică uneori să meargă înainte. Cu un gest de voioasă nepăsare, totuși necesar și binevenit, scriitorul și-l deșartă pe al său, uneori până la fund. Continuitatea literaturii este astfel mereu asigurată”.

■ Mirela Roznoveanu semnează trei cronică literare. Prima dintre acestea vizează volumul *Nisipuri* (Eminescu, 1972), semnat de Anei Barbu, o carte care „este mai degrabă o nuvelă ceva mai mare decât un roman” și în care autoarea „continuă investigarea stărilor incerte care fac obiectul nuvelor din *Nunta de argint* (1966) și *Viscol* (1969). Prozatoarea este înclinată să cartografieze cu răbdare analitică acele trăiri minuscule ce se sfârșesc, cu toată imensitatea de senzații care le încearcă, într-o clipă, insignificantele gesturi ale femeii casnice a cărei demitizare la microscop îi conferă acesteia o indiscutabilă aură misterioasă”. Cu obiectivitate, se remarcă „faptul că autoarea se pierde în fața cuvântului frumos” a cărui consecință este „o anume obscurizare a frazei.[...] Aproape redusă la o temă, proza Anei Barbu pare să sufere de o curioasă limitare a invenției epice, pe care cele mai multe prozatoare adevărate au știut s-o depășească la timpul cuvenit, și în prezența căreia romanul, ca gen, este prea puțin posibil, iar reala îndemânare analitică[...]este împiedicată să se poată exercita plener”.

□ Cea de-a doua cronică literară a Mirelei Roznoveanu aduce în centrul atenției romanul lui Romulus Guga, intitulat *Viața postmortem* (C.R., 1972), „în care, printr-o simplificare a demersului analitic, asistăm chiar la un dialog sui-generis între conștient și subconștientul răzvrătit, mustind de latențe. [...] În ce are bun, *Viața postmortem* se remarcă printr-o succesiune de tablouri cu un grad mare de vizualitate (de reținut în special excelențele pagini despre copilărie) în care un prim loc îl ocupă tulburătoarele scene de travestire a ideilor latente în simbolurile reprezentate ale visului. Prin aceste trăsături, probate valoric mai ales de *Nebunul și floarea*, Romulus Guga vine în tradiția certă a lui Gib Mihăescu”.

□ Analizând *Ziua uitării* (Eminescu, 1972), de Corneliu Ștefanache, aceeași Mirela Roznoveanu observă că „oamenii sunt ciudați fără excepție. Figura lor se compune în linii stabile cu greu poate și dintr-o voluptate nouă pentru autor. [...] Cartea are un ritm lent, chiar tacticos care dă sentimentul unei mari siguranțe. Aceasta pare să vină uneori dintr-un bagaj de situații convenționale probate de practica prozei [...], dar și din analiza meticuloasă, sufocant de apropiată de obiect. Ar fi o nedreptate dacă n-aș remarca grija extraordinară a lui Corneliu Ștefanache de a crea prezențe rotunde, misterioase. În acest sens, nicio preferință și nicio antipatie. [...]

Ziua uitării este fără îndoială un roman reușit, în orice caz cel mai bun pe care l-a scris până acum Corneliu Ștefanache”. ■ În rubrica *Un poet al Dobrogei*, Ioan Mincu recenzează volumul lui Aurel Dumitrescu, intitulat *Sunt țărmul*: „Pentru poetul Aurel Dumitrescu apariția acestei plachete lirice a constituit o dorință ce se cerea imperios împlinită.[...]Marea e un element permanent, e mereu în preajma cântărețului ei, participă sau, mai mult, face parte integrantă din însăși viața lui. Prezența ei e simțită olfactiv, cu adierile de flori moarte și de săruri marine (*Pirații visului*), zbaterea ei se petrece între abruptele abise țărmorene. [...] Aurel Dumitrescu ne-a dat în *Sunt țărmul* o carte a mării, întrucât marea este pentru el, ca și pentru omul lui Baudelaire, oglinda [...]pe care el, poetul nostru, va iubi-o întotdeauna”. O a doua muză este, consideră recenzentul, „Dobrogea care îl dispută, fără eroare, deopotrivă cu cea dintâi, cu marea. Nevoind să le suscite gelozia, poetul se arată la fel de inamorat și de farmecele uneia, și de ale celeilalte, într-o convenabilă și deloc condamnabilă dublă ipostază”. Analiza volumului îl determină pe recenzent să constate că o trăsătură caracteristică poetului este „ancorarea în prezent. Cu creația sa, el se situează în timpul de azi, când omul a desființat mitul ori i-a dat alte interpretări adecvate vremurilor noi, când «legendele au sucombat în știrbe monumente,/umbrele zeilor s-au descărnat de seve/ și alb rânjesc în soare femurele lui Cronos». (*La sfat cu zeii noi*)”. În finalul analizei sale, Ioan Mincu concluzionează: „Pe lângă calitatea selecției poetice, volumul *Sunt țărmul* se impune și prin ținută, a cărei valoare crește datorită gravurilor lui Cristea Grosu”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Adrian Păunescu la prima lectură*: „Volumele de versuri *Ultrasentimente* (1965), *Mieii primi* (1966) și *Fântâna somnambulă* (1968) au amplificat succesiv, în conștiința criticii literare, imaginea unui poet care cântă mișcarea prodigioasă, erupția. Dar poezia lui Adrian Păunescu nu este o poezie a vitalității, ci o poezie vitală. Poetul nu asistă extaziat la spectacolul vieții, ci organizează el însuși spectacolul. Așezat pe scena condiției de «excepție», Adrian Păunescu este în același timp autor, interpret, regizor și, uneori, chiar public al pieselor sale”. După ce încearcă o demonstrație a vitalității din lirica scriitorului, Alex.Ștefănescu își continuă demersul punctând faptul că „nu trebuie înțeles că poezia lui Adrian Păunescu este o continuă stare de grație. [...] Când actualizează teme sociale, Adrian Păunescu realizează unele poezii politice pasionante, textual politice, cum îi place lui însuși să spună. El are întotdeauna darul de a mobiliza, dar în acest caz particular, de referire directă la problemele comunității, glasul său se aude mai mobilizator ca oricând”. Astfel, *Istoria unei secunde* (1971) „dezvoltă imperativ, într-o suită de discursuri, imperativele sociale imediate”. Ultimul aspect adus în discuție de semnatarul articolului este latura de autor de interviuri: „Spirit comunicativ, acaparând atenția prin entuziasm și franchețe, Adrian Păunescu a apelat la un moment dat la un gen care prin definiție pretinde celor ce-l profesează o anumită pasivitate: interviul. Găzduit de publicații

prestigioase (*România literară*, *Luceafărul*, *Contemporanul*, *România liberă* ș.a.) el a imprimat acestui gen copleșit de convenții un impuls regenerativ, alegându-și interlocutorii dintre cele mai diverse categorii sociale, profesionale și de vârstă și adresând întrebări imprevizibile, îndrăznețe, greu de ocolit și imposibil de rezolvat prin răspunsuri formale.[...] *Sub semnul întrebării* (1971), volumul în care au fost adunate cele mai multe dintre interviuri, este în ciuda diversității sale, extrem de unitar. El rămâne documentul unei epoci, dar al unei epoci în viziunea lui Adrian Păunescu”. ■ Nicolae Motoc recenzează ultimul volum semnat de Ovidiu Genaru, nu înainte de a face o serie de comentarii cu privire la activitatea literară anterioară a scriitorului: „În *Nuduri* (1967), poemele lui sunt aici niște aparent grăbite descripții sau meditații – fragmente de peisaje, de idei uneori demistificatoare, amestecate cu sintagme solemne sau metafore foarte subtile, trădând o permanentă aspirație spre puritate, impregnate de parfumul unor vechi și prestigioase texte poetice – toate *prinse*, cu o desăvârșită tehnică a colajelor, în aceeași pastă diafană, transparentă, aproape imaterială”. Analizând particularitățile liricii anterioare a poetului, recenzentul constată o continuitate tematică în discursul poetic al autorului: „Toate aceste aspecte se păstrează și iau forme mai mult sau mai puțin accentuate, specifice și în ultima carte a lui Ovidiu Genaru: *Patimile după Bacovia*. Aceleași structuri indecise, aceeași tehnică a colajului. Notația directă, ironică se menține dar cu o pondere mult sporită, la un pas de satiră și pamflet. Aceleași încredere în descripție, cu o preferință în plus, în defavoarea metaforei, mult mai rară, pentru enumerarea de lucruri, adesea eterogene, cu scopul de a crea tot ironiei un câmp mai larg de manifestare. Nouă cu adevărat este tendința cărții de a evoca și condamna un sentiment – acela al provinciei – în consonanță cu o realitate fizică și morală care aparține istoriei. Ca atare, *Patimile...* este un roman liric, înainte de toate un evantai de stampe ironice pe care poetul Ovidiu Genaru, monologând, ni-l pune sub ochi cu o îndemânare de prestigiat”. ■ Ioan Popișteanu semnaleză apariția volumului *Istoria bibliografiei române*, (Editura enciclopedică română, 1972), semnată de Barbu Theodorescu. Cartea este „un foarte important instrument de lucru, «un ghid cu caracter practic în spirit științific». [...] Ea reprezintă, incontestabil, cea mai de seamă realizare a profesorului Barbu Theodorescu în ale bibliologiei; este cartea care încununează laborioasa activitate a autorului pe tărâmul scrisului și tipăritului”. După o scurtă prezentare a volumului, nu fără a fi omise „unele lipsuri inerente pentru o lucrare de o asemenea anvergură”, recenzentul concluzionează: „Lucrarea profesorului Barbu Theodorescu are merite deosebite prin multitudinea de date, referințe, caracterizări și sinteze înscrise în paginile ei, prin modul viguros, elastic, original și comprehensiv de prezentare a lor”. ■ Grupajele de poezie, semnată de Eugenia Zaimu, Virgil Teodorescu, Ștefan Aug. Doinaș, Petre Stoica, și fragmentele de proză (fragment din romanul

Moartea lui Augustus, de Platon Pardău) completează tabloul vieții culturale din epocă.

• [„**Tribuna**”, nr. 8] *Cronica literară*: Ion Vlad recenzează *Fals tratat despre psihologia succesului* (C.R., 1972) de S. Damian; □ *Lecturi*: cronică făcută de Csehi Gyula la volumul de eseuri *Rațiune și frumusețe* de Racz Győző; Viorel Cacoveanu recenzează cartea *Minori în derivă* scrisă de Mihai Storian; Ion Marcoș scrie o cronică la cartea lui Gh. Drăgan *Corabia Argonauților*. □ Mircea Braga publică articolul *Despre recurența moralismului*, amintind aici următorii scriitori: Geo Bogza – *Privești și sentimente*, Marin Preda – *Imposibila reîntoarcere*, Nichita Stănescu – *Cartea de recitare*, Al. Paleologu – *Bunul simț ca paradox*. ■ H. Zalis scrie un articol despre naturalism: *Protestul social în naturalism* – „exactitatea relatării, așa zisa reconstruire, accelerarea ritmului epic prin inserția evenimentului biologic în câmpul de activitate al memoriei afective nu epuizează toate variantele discursului narativ. În schimb îi conferă suflu, audiență”; „Naturalismul este acum inutil dat fiindcă el nu slujește o experiență literară ci un paricid foiletonistic de tip carnavalesc”; „Naturalismul înseamnă, mai cu seamă, *problematizarea* proceselor degenerative ale lumii burgheze, scriitorii afiliați obiectivându-și spiritul analitic în direcția explicării ascunzișurilor erotice sau fiziologice. Instinctele – am impresia – s-au angajat într-o cursă prelungită, iar degradarea morală fiind altceva decât simplul reflex al extenuării vom înțelege de ce ancheta naturalistă își ia răspunderea de a trata felurite forme de diminuare fizică și de infirmitate lăuntrică ca echivalențe ale dezgustului și a dezechilibrului social”; „Incisivitatea scriitorului naturalist are drept unitate de măsură amploarea divorțului dintre luciditate și mistificație”. ■ *Portrete literare*: Valentin Tașcu scrie un articol despre Eugen Barbu (2); Fragment dintr-un roman scris de Dan Mutașcu – *Bunul cetățean Arhimede*; Poeme de Ion Rahoveanu; continuarea *Anchetei Tribuna* – *Condiția scriitorului din provincie*: Olga Caba (Sebeș), G. Georgescu (Satu Mare), Corneliu Rădulescu (Lupeni). □ Academicianul Victor Eftimiu publică articolul *Amintiri despre I.L. Caragiale*; ■ *Poeme de T. S. Eliot* traduse de Gabriel Gafița. □ *Meridian*: interviu făcut de Liviu Petrina cu Kobo Abe, „socotit unul dintre cei mai mari scriitori japonezi contemporani”.

23 februarie

• [„**Munca**”, nr. 7859] În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia - cea mai scurtă linie între inimile oamenilor*, revista publică un scurt interviu cu Veronica Porumbacu. Acesta răspunde la întrebări legate de activitatea sa în domeniul prozei, vorbește despre implicarea sa în promovarea „copiilor-poeti”, despre „locul liricii în viața cotidiană” („Poezia te conectează cu tine însuși, și e, în felul ei, linia dreaptă, cea mai scurtă linie între inimile oamenilor. Cum ar fi posibilă viața fără ea?”). □ Cu titlul *Laude României* apar o serie de note ce au ca subiect difuzarea literaturii române în străinătate: punerea în scenă a

piesei lui Al. Mirodan, *Celebrul 702*, la teatrul „Alfa” din Atena, precum și recenzia semnată de Fernando Zappo, publicată în revista franco-elvețiană „Cenobio”, la volumul lui G. Călinescu, *Clasicism, baroc, romantism*. □ Se anunță punerea în scenă, la teatrul Giulești, a piesei lui Victor Ion Popa, *Răzbunarea sufleurului*.

● [„Contemporanul”, nr. 9] Andrei Pleșu prezintă: *Patriotismul ca program estetic*: „Artistul patriot de astăzi va înțelege să includă în programul său estetic tot ce ține de capacitatea de a educa a artei sale. Că nu ești patriot până la capăt înainte de a sădi patriotismul și în alții. Pe linia aceasta, arta are, mai mult decât alte domenii, privilegiul de a putea crea mentalitate, de a uni conștiințele sub imperativul unui singur țel, țelul suprem al socialismului: întemeierea unei Români cu chip nou, și cu o nouă autoritate între marile valori ale lumii. E ușor să iubești desăvârșirea țării tale. Greu și cu adevărat patriotic, e să-i iubești lupta, lupta zilnică angajată în politică sau în artă, în structurile sociale și în economie, cu aceeași vitalitate și cu aceeași speranță pe care noi le-am demonstrat... Va fi o formă de creații și o ipostază a demnității”. ■ Eugen Luca descoperă *Demnitatea poetului la Al. Philippide*: „Lecția de demnitate poetică a lui Al. Philippide – și pe tărâmul creației și în comportamentul său social – se cere reținută. Căci de felul în care poeții vor ști să-și apere demnitatea depinde astăzi, poate mai mult ca oricând, însuși prestigiul poeziei. Suprema glorie a poeziei contemporane e de a se fi transformat în acest veac, din privilegiul unei restrânse, autentice elite, alta de obicei decât cea a puternicilor și a avuților, într-un bun de larg consum. Suprema ei glorie, dar și supremul ei risc”. ■ Valeriu Râpeanu recenzează cartea lui Ion Brad, *Emil Isac un tribun al ideilor noi*: „Ceea ce spune Ion Brad într-o carte atât de bine scrisă, aș spune, fără să exagerez, chiar captivantă și atât de bine gândită, intră în domeniul certitudinilor. Și pentru Emil Isac și pentru istoria noastră literară monografia de față este un pas prețios în înțelegerea și explicarea acestor valori ce trăiesc în adevăratul înțeles al cuvântului nu numai în amintirea noastră, ci și în spiritul și în coordonatele majore ale epocii noastre”. ■ Petru Popescu analizează studiul lui Al. Călinescu, *Anton Holban. Complexul lucidității*: „Ceea ce pune în valoare studiul lui Alexandru Călinescu e, după noi, mai ales, elementul permanent și vechi al acestei opere, fondurile nedecarate, ignorate, ale afișatului modern Holban. Dar despre această carte multilateral remarcabilă, și despre sursa ei, s-ar mai putea scrie încă prea multe. Aș încheia aducând un elogiu și stilului în care e scrisă – academic fără exagerare, critic fără prejudecată [...] și uneori jurnalistic în sensul de jurnal intim”.

● [„Cronica”, nr. 8] Zaharia Sângeorzan recenzează monografia dedicată de Mircea Zăciu lui Ion Agârbiceanu: „Preocupările critice ale lui Mircea Zăciu pentru viața și opera lui Ion Agârbiceanu sunt destul de vechi (v. *Ion Agârbiceanu*, 1955, 116 p. și *Ion Agârbiceanu*, 1964, 146 p.) și marchează nu numai o iubire statornică față de un mare scriitor clasic, dar și o excepțională

vocație a actualizării creației autorului *Arhanghelilor*. Criticul a recitat cu alți ochi opera, revalorificând-o. E o monografie substanțială, esențial retranscrisă și cu informații bibliografice aduse la zi. Cartea a apărut de curând în prestigioasa colecție Universitas a Editurii Minerva, București, 1972, 347 p., cu un rezumat în limba franceză”. □ Const. Ciopraga, în rubrica sa *Fragmentarium*, schițează două *Profiluri de poeți: Ioanid Romanescu, Silviu Rusu*. Celui dintâi îi prezintă cel mai recent volum, *Favoare* (C.R., 1972): „Într-o formă vizibil superioară față de volumele anterioare, Ioanid Romanescu a renunțat la abstracțiunile ce-i obstacolau ritmurile lirice. S-a produs, în ultima vreme, fenomenul acela de decantare, destinat să pună în lumină un moment esențial”. Despre cel de al doilea afirmă: „După alte volume, Silviu Rusu pare a-și găsi în *Rost* (Junimea, 1972) tonul ce i se potrivește. De remarcat o tonică exaltare a vegetalului [...], un sentiment frust, cu deschidere largă spre natură [...], apariții proiectate pe un fond mitologic”. □ Mircea Mancaș prezintă cititorilor *O mare sensibilitate poetică: Alexandru Claudian*, scriind despre sensibilul și delicatul poet ocultat de recunoscutul profesor ieșean, titular al cursurilor de Istoria filosofiei, Logică, Etică și Sociologie. „Recentul volum, apărut postum (*Senin*, Minerva, 1972), ne dă prilejul să privim într-o grupare de poezii, îngrijită și însoțită de un studiu introductiv datorit lui Const. Crișan, cu un Cuvânt înainte de prof. Șerban Cioculescu, majoritatea versurilor originale, pe care autorul și le-ar fi dorit editate. Poet al «tristețelor senine», cum a fost caracterizat, Alexandru Claudian este greu de încadrat într-un curent literar sau de situat în conul de lumină al marilor personalități poetice universale. Versurile sale, prin tonalitate și inspirație meditativă, denotă un intelectual cu înclinare către reflecție și tentă afectivă – asemenea lui J. M. Guyau – dar cu o clasică modalitate de exprimare și cultul spre pentru muzicalitatea cuvântului ca în poezia simbolistă (Baudelaire, Verlaine, Samain)”. □ „Poeziile volumului par a-și împlini destinul de manifest, fiind concepute drept arme ale cuvântului”, scrie Al. Arbore despre *Anotimpurile* lui Aurel Butnaru (Junimea, 1972). □ Un anume AL. împărtășește câteva din impresiile frecventării câtorva cenacluri literare din triumghiul Piatra-Neamț–Roman–Tg.-Neamț, reproducând câteva poezii patriotice ale unor cenacliști locali: Ion Vremelnicu, Ion Ivancea, Victor Stan, Silviu Pădure. □ Al. Călinescu ține să facă unele precizări referitoare la punctele de vedere exprimate într-o discuție găzduită de revista „Luceafărul”: „Citind intervențiile participanților la discuția pe tema *Biografie și operă*, discuție inițiată de «Luceafărul» (din 10 februarie 1973), nu poți să nu fii frapat de următorul fapt: unii participanți se arată alarmați de *neglijarea* biografiei – fenomen totuși recent și, în orice caz, observabil mai puțin la noi în țară – și nu de perpetuarea vechilor prejudecăți privind relația viață–operă, și nici de rutina, de metodele anacronice care mai guvernează încă o serie de manuale și stau la baza multor studii de istorie literară.” Sunt citate și comentate, confirmate sau amendate opiniile lui Edgar Papu, Florin Mihăi-

lescu, Dumitru Micu („opinii contradictorii și vulnerabile”), M. Ungheanu, N. Balotă. □ Grupaj poetic semnat de Cătălin Bordeianu. □ Nicolae Balotă se ocupă de romancierul V. Voiculescu, comentând, în foileton, romanul postum *Zahei orbul* (continuare în nr. 9 și 11): „În orbul Zahei, V. Voiculescu închiuie unul din rarele profiluri tragice ale prozei românești. Asemănător cu eroul tragic elen din perioada tragică a tragediei, cu Oedip a cărui orbenie finală este liber asumată în clipa în care i se dă să se vadă pe sine, ci cu Ciclopul, cu titanii, cu anumiți eroi aparținând unui strat mitologic arhaic”. □ *Rigoare și fantezie* își intitulează Val. Panaitescu amplul articol despre personalitatea lui Raymond Queneau, urmat de traducerea unui mic fragment din *Duminica vieții* (1951). □ Constantin Coroiu prezintă itinerarul spaniol publicat de Valentin Silvestru cu titlul *1000 de ore în Spania*. □ Marta Bărbulescu traduce două poezii ale canadiencei Anne Hébert. □ Pentru rubrica *Moment*, N. Irimescu salută, în primul rând, „gazetăria fierbinte” care se face la revista „Flacăra”, în noua formulă propusă de noul redactor șef Adrian Păunescu. Semnatarul rubricii reține, de asemenea, articolul lui Al. Dima din „Scânteia”, intitulat *Rigori ale eticii cercetării literare* („În cuprinsul materialului sunt detectate cu luciditate, fără exagerările patimei, mai multe practici reprobabile care îngreuiază progresele cercetării în domeniul eticii și istoriei literare.”) și pe cel al lui Petru Popescu din „Contemporanul”, intitulat *Formule fără fond* („În ultimă instanță, mărturisirea scriitorului devine polemică, vizând o anumită mentalitate comodă prin care curajul teoretic al unora e contrazis de lipsa curajului civic în manifestările concrete ale artei literare. Opoziția încă frecventă între adevărurile literaturii noastre socialiste și timorarea fără acoperire în fața problematicei grave și decisive – este ceea ce semnalează cu justete articolul amintit”).

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 116**] Din sumar: *Gloria victis* de Eugen Barbu despre Costache Caragiale; Ion Lotreanu scrie despre Dante Alighieri, *Divina Comedie*, în *Analogia suverană*; Romul Munteanu comentează Cartea străină: *Aragon vorbește* (despre volumul omonim de interviuri al lui Dominic Arban); articolul *Demnitatea criticului* de Sorin Arghir se opreste la S. Damian și al său *Fals tratat despre psihologia succesului*; E. Manu – o recenzie dedicată lui Liviu Călin, aflat la al patrulea volum liric: *Suflet în spațiu*; Constantin Crișan abordează *Călătoriile epocii romantice* de Marian Popa, Univers, 1972 (pornind de la o teză de doctorat a criticului, coordonată de Romul Munteanu); o recenzie a Ilenei Colomieț: *În loc de cronică teatrală*, „în întâmpinare la cartea cronicarului nostru Dinu Săraru (*Al treilea gong*)”. □ Reținem *Heraclitica – starea medie* de Nichita Stănescu: „Îmbătrânesc necheltuit și neschimbat pe nimic/ între aceste ruine adolescente/ între coloanele care încă mai miroso/ a piatră proaspăt lustruită./ Câteodată mă mai uit lung/ înspre locul din cer/ unde s-a mistuit zeul...”.

24 februarie

• [„**Munca**”, nr. 7860] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ioan Chiraș, George Simion. □ În *Însemnări de lector*, Mihai Cernat prezintă volumul *Vitralii*, „rodul eforturilor și strădaniilor literare ale membrilor cenaclului literar „Cezar Petrescu” de pe lângă comitetul sindicatului” uzinei Electroputere din Craiova.

• [„**Scânteia**”, nr. 9430] Edgar Papu scrie despre *Critica și rigorile debutului*: „De multe ori actul lansării unui nume nou de către cei din generațiile vârstnice este înțeleș ca un act formal, convențional, dacă nu e uneori dictat de interese înguste. Un asemenea sprijin înseamnă, mai degrabă, un deserviciu decât un serviciu pentru un debutant în literatură. Dacă, dimpotrivă, acest prim pas spre lumina tiparului este privit cu toate rigorile de cei în cauză, drumul spre afirmare al unui debutant devine mai lesnicios; la această concură și eforturile sale spre perfecțiune, formația sa intelectuală, cultura, convingerile sale politice, comportamentul său moral și etic în societate. Când observăm asemenea calități la un debutant putem privi cu încredere efortul său spre afirmare, spre împlinirea personalității. Ostentația și neacceptarea apriorică a debutului său ar fi acte contrare rațiunii însăși, pe care se bazează misiunea unui critic. Alteori, neajunsul vine din partea opusă. Există autori care arborează o atitudine prezumțioasă [sic!] și desconsideră cu dispreț unele opinii autorizate cu privire la încercările lor. Și – ca în cazul acelor bolnavi care refuză să consulte medicul – tot astfel și autorii din această categorie vor refuza, aprioric, cuvântul critic al celor vârstnici. [...] Din păcate există un anume contingent de critici – de toate vârstele și din toate generațiile – dispuși să laude fără reticențe aparentele scipiri din primele scrieri ale unui mânuitor al condeiului. Consecințele acestui mod de a recepționa creația celor tineri nu pot avea alt efect decât hipertrofierea crezului artistic, proliferarea până la megalomanie a eului și, în fine, ratarea pretimpurie. Acei critici care caută prin toate mijloacele să menajeze orgoliul unor scriitori – fie că sunt sau nu la prima lor scriere – nu fac altceva decât să anuleze actul de simbioză necesar unei mișcări literare și unei culturi, realități bazate, în ultimă instanță, pe fondul onest și sever al relațiilor dintre scriitori. Numai o critică permanent preocupată de afirmarea adevăratelor valori poate sprijini cu adevărat literatura contemporană, îi poate înrâuri destinul”. ■ Emil Vasilescu semnează *Lecturi pentru un milion de cititori*: „Este un imperativ ai activității editoriale de a conferi un sens concret inițiativelor și acțiunilor noastre, de a direcționa permanent eforturile spre zonele de real interes și maxim folos obștesc. O asemenea înțelegere superioară a finalității, necesară a fi prezentă în toate sferile de manifestare umană, ni se pare a fi călăuzit, de altfel, unele acțiuni întreprinse în ultimul timp de editurile noastre. Printre acestea, un loc aparte ocupă seria de «texte comentate» tipărite la editura Albatros în colecția, de acum, de largă popularitate și prestigiu

«Lyceum»». [...] Desigur, aflată abia la început, seria poate fi susceptibilă de îmbunătățiri, ce țin de lărgirea corpului de colaboratori, prin atragerea celor mai cunoscuți istorici și critici literari, ca și de orientarea mai hotărâtă spre acele lucrări moderne de largă circulație, a căror analiză și explicare, mai apropiate de specificul de realizare actuală a operei, se cer întreprinse cu grijă și fără întârziere. Ar trebui, de asemenea, ca și întinderea acestor lucrări să nu depășească anumite limite impuse de scopurile ei imediate”. ■ Sub titlul „*Simțăminte mari, nobile, frumoase, idei sănătoase*” – așa vedea, cu mai mult de un veac în urmă, Mihai Eminescu teatrul românesc” Mihai Gafița publică „însemnări pe marginea volumului: Mihai Eminescu – *Scrieri de critică teatrală*”, volum apărut la Editura Dacia: „Critical social, cronicarul parlamentar, comentatorul economic și politic și gânditorul profund care configurează pe gazetarul Eminescu, acesta dublându-l pe marele poet, îi însoțeau pe cronicarul dramatic de mare specializare și de gust ager, pe teoreticianul în materie de estetică a teatrului. Programul său în materie teatrală este evident al unui deschizător de drum, al unui specialist, cu o surprinzător de acută putere de a prefigura și defini coordonate de bază ale vieții teatrale, care-si păstrează și azi valabilitatea”.

● [„**Flacăra**”, nr. 9] Adrian Păunescu semnează articolul de fond *Rodnicul pământ*: „Pentru noi cei care scriem, cuvântul trebuie să fie faptă. Noi n-avem doar de transportat angajamentele oamenilor muncii către tipar, ci de participat la aceste angajamente prin demersul nostru îndrăzneț în spațiul acestor vieți care luptă cu timpul, în numele propășirii României”. □ Adrian Păunescu relatează întâlnirea cu medicul Vasile Boici. □ În *Drumuri prin memorie*, Octavian Paler scrie despre *Mitul lui Dedal*, un reportaj de călătorie. □ În *Telegrame stăine* se anunță succesul piesei *Valentin și Valentina* de Mihail Roșcin în R.D. Germană. □ Notă omagială dedicată lui Norman Mailer la împlinirea vârstei de 50 de ani. □ Victor Parhon, în *Culise*, prezintă ultimele noutăți din lumea teatrului: numirea noului director al Teatrului Național din Timișoara, Traian Bunescu, care afirmă cu această ocazie că „sunt multe probleme de rezolvat în teatrul românesc în general și în teatrul nostru din Timișoara în mod special. Socotesc că în momentul de față, în cazul nostru, se impune cu necesitate maximă crearea unei atmosfere de lucru, de creație artistică. Mai avem câteva luni până la închiderea stagiunii și în momentul de față nu putem fi mulțumiți cu producția realizată până acum”. Se face și o trecere în revistă a ultimelor piese pusă în scenă: *Dragostea noastră moare odată cu noi* de Silvia Andreescu și Theodor Mănescu (Teatrul Mic), *Valentin și Valentina* de M. Roșcin (Teatrul Bulandra), *Răzburarea sufleurului* de Victor Ion Popa (Teatrul Giulești) ș.a. □ Valentin Silvestru, în *Ispravă mică*, scrie *O, Memphis! Spectacol de piese scurte americane* (Teatrul „Nottara”). ■ În *Viața literară*, cu titlul *Întrebări pentru un critic*, se publică un interviu cu Al. Paleologu în care acesta răspunde la întrebarea „ce trăsături noi au

intervenit în structura literaturii noastre actuale, în comparație cu literatura ce se scria în România interbelică?": „Greu de răspuns satisfăcător pe un spațiu așa de restrâns la o întrebare care comportă explicații plurale și nuanțate, cu multiple exemplificări: [...] O superioritate covârșitoare a poeziei asupra prozei, dacă lăsăm deoparte marea număr al «făcătorilor de cuvinte» și al alcătuitoarelor de poezie aparentă, care mimează ermetismul, obscuritatea, simbolul etc., într-un mod dacă nu convingător, cel puțin derutant, încă ne rămâne un mare număr de poeți mai mult decât remarcabili, dintre care probabil că unii vor străluci în posteritate cu o aură sporită. [...] Deliberat am omis însă pe Nichita Stănescu, care îmi pare foarte supralicitat. Nu-i neg valoarea și am intenția să-i recitesc ele mai bune volume, după părerea mea «Oul și sfera» și «Laus Ptolemaei» pentru a-mi verifica (și confirma, sper) buna impresie de la prima lectură. Cred însă că e în folosul lui să fie puțin scuturat (cordialmente) și trezit, până nu e prea târziu, din euforia toxică a inhalării fumului de tămâie. De altfel, nu cred deloc ceea ce se spune de amici săi din grupul admirației mutuale, că ela reformat, făcând dată, limbajul lirismului nostru actual. Adevărul e căa avut norocul să debuteze într-un moment de dezgheț cultural ce corespundea unei noi etape a societății noastre. Breșa nu a făcut-o el: ea tocmai se deschisese și el a trecut printre primii, favorizat și de critici comprehensivi și influenți, dintre care nu trebuie uitat Paul Georgescu”. ■ Lucian Raicu scrie despre Al. Călinescu, *Complexul lucidității* (Albatros), „un volum de comentarii având ca obiect opera, încă rezistentă sub unele aspecte, a lui Anton Holban”. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă: Ion Ianoși, *Romanul unui oraș* (Univers, colecția „Eseuri”), I.D. Pietrari, *Scrisori de primăvară* (Minerva), colecția „Retrospective lirice”), N. Caratană, *Lampadoforie* (C.R.). □ Se anunță viitoarea apariție, într-un foileton săptămânal, a *Memoriilor* lui Șerban Cioculescu. □ În *Bolile presei*, B. Ioanid scrie *Despre obscuritatea limbajului critic*. Plecând de la o recenzie la volumul de debut al lui Dușan Petrovici, semnată de Eugen Dorcescu și publicată în numărul 3 al revistei „Orizont”, autorul afirmă că „de la o astfel de critică, niciodată la obiect, care consideră opera doar un simplu pretext pentru o continuă divagație de formule sibilnice și cu idei desprinse «după ureche», nu ne putem aștepta la nimic bun. Trăiesc autorii unei asemenea critici izolați într-o zonă de absurdă neutralitate, amețiți de o iluzorie intelectualitate, rupți de rosturile unei adevărate critici literare de clară și militantă atitudine. O critică de sigură competență, atentă, deopotrivă, la ce și cum spune”. ■ Însoțită de o fotografie cu M. Ungheanu acordând un autograf, revista publică următoarea notă: „Cu prilejul apariției volumului său «Marin Preda, vocație și aspirație», criticul literar M. Ungheanu a participat luni 19 februarie la o întâlnire cu cititorii organizată la librăria „Mihail Sadoveanu” din Capitală. Volumul a fost prezentat de Alexandru Paleologu și Petru Popescu”. □ În *Oameni despre care se vorbește* apare o notă despre Pablo Neruda care a cerut

să fie eliberat din funcția de ambasador al Republicii Chile la Paris pentru a participa, ca membru al Partidului Comunist, la campania electorală.

• [„Luceafărul”, nr. 8] Numărul revistei prezintă *O discuție despre tehnica romanului*. Participă: Alexandru Ivasiuc, Radu Petrescu, Sorin Titel, Virgil Duda, Mihai Giugariu. □ Redacția revistei semnează textul: *Persoana I singular*: „A spune eu în proză e deschidere spre o lume care îngăduie multe drumuri ce presupun însă fiecare claritatea intențiilor, rigoarea și consecvența alegerii. Literatura noastră din ultimii ani a acumulat o bogată experiență în această direcție și reflecțiile asupra tehnicii narative exprimă și ele indirect o înțelegere asupra relației dintre istorie și destinul individului. Diversele puncte de vedere, expuse de scriitorii, colaboratorii noștri, în cadrul discuției, sunt nu numai confesiuni de atelier, dar și un efort de definire a unui program narativ, o asumare a răspunderilor scrisului. Suntem încredințați că feluritele opțiuni, păreri și sugestii formulate vor stimula și alte intervenții, menite să rectifice, să precizeze, să dezvolte și să fortifice contribuțiile de azi”. □ Alexandru Ivasiuc, *Nevoia unei certitudini*: „Proza la persoana I are ceva nedefinit și verbos iar eu cred că idealul oricărui artist al cuvântului este să scrie o carte care măcar să dea iluzia că nu e făcută din cuvinte”. □ Sorin Titel, *Biografie și scriitură*: „Vorbind despre această ruptură dintre scriitorul care se mărturisește la persoana întâia într-un roman și autorul care scrie romanul, trebuie să subliniem încă o dată că n-am încercat să-l îndepărtăm pe autor, ca biografie și experiență de propria sa operă, ci din contră am căutat să explicăm modul în care credem că eul autorului devine acest eu al persoanei întâia din carte. Și nu cred că mai e necesar să subliniem că marea personalitate a unui Céline, Henry Miller, Malraux, se reflectă și îmbogățește în același timp acest eu, această persoană întâia singular pe care ei au ales-o pentru scrierile lor. Că ei sunt prezenți adică întotdeauna, cu uriașa lor personalitate, în personajele pe care scrisul lor le inventează”. □ Mihai Giugariu, *Panoplia cu arme*: „Folosind persoana întâia singular autorul stabilește o comunicare directă, nemediată cu cititorul. Sau are aerul că o face, ceea ce înseamnă aproape același lucru. Nimic nu-i desparte unul de celălalt, cei doi se află față în față într-un moment de aleasă intimitate. Această lungă confesiune va trebui să sfârșească prin formarea unei identități. Perspectiva spațială se îngustează, semnificațiile cu caracter general devin rodul hazardului, se câștigă o unitate”. □ Virgil Duda, *Unghiul de vedere*: „Cred că un prozator nu ar putea opta, în oarecare cunoștință de cauză, pentru o relatare la persoana întâia decât după ce a rezolvat (nu înainte, ci în afara altor considerente) chestiunea adecvării unui anume conținut la respectiva modalitate narativă. De aceea, mi se pare că și o discuție teoretică privind eventuala superioritate a unei *tehnici* de expunere asupra alteia, discuție ce ar apela doar la argumente de accesibilitate, autenticitate, modernitate, sincronism, etc., nu are cum să-și ajungă scopul; o invitație, oricât de discretă, la restrângerea câmpului expresiei literare capătă vrând-nevrând un subtext abu-

ziv”. □ Radu Petrescu, *Pe marginea unui autoportret*: „Jurnalul pare să marceze un demers contrar. Prin insistența precizării timpului, locului, prin referirile supraabundente la domeniul cel mai de jos al prozaicului, scopul celui care scrie jurnal pare a fi să tenteze pe cititor să creadă într-o ruptură și că pagina scrisă este un reportaj asupra celor petrecute, rămase dincolo. Ispitindu-l pe cititor să creadă în ruptură, în hiat, în golul dintre cele două tărmuri, ale paginii scrise și al lucrurilor despre care se scrie, vine momentul când imaginile acumulate își afirmă brusc, la lectură, structura, autonomia, și în acea clipă tot ce păruse până atunci să fi aparținut domeniului (inventat) al celor rămase dincolo, se dovedește a fi fost poezie și cititorul e tras de pe marginea golului pe teren ferm, înalt. Substanța jurnalului ca gen literar este, toată, în acest joc de iluzii optice cărora le cazi pradă și din care te salvezi. Eroul jurnalului este o creație ca și eroul de roman și cată a fi receptat ca atare”. ■ În cadrul rubricii *Cronica literară*, Ilie Constantin prezintă două cărți. □ Prima aparține lui Dan Verona, *Noapțile migratoare*: „Definitorie pentru Dan Verona este intonarea amplă, bărbătească, plinătatea discursului. Un instinct sigur dar și lecturi bine conduse dau versului din *Noapțile migratoare* farmec, muzicală majestate, fervoare. Surprinde susținuta unitate de ton, conștiința artistică ce guvernează curgerea impresiilor poetice, în umbra dominatoare a unei singure obsesii. Putem distinge și motivul – de sorginte livrescă, dar marcat definitiv de personalitatea tânărului autor – semnul unificator al viziunilor lui Dan Verona. Acest motiv ne pare a fi lira, ridicată la rang de pecete existențială, de reper între viață și moarte, împotriva neantului în numele poetului-om. Lira este «șansa» ieșirii din clipa pieritoare, este stema orgolioasă a unei identități conștientă de gloria și primejdia cântecului”. □ Al doilea volum aparține lui Ilie Țugui, *Cânturile marelui pod*: „Pentru poetul acestor *Cânturi*... actul liric nu are nimic frivol, stihul său e neconținut încordat până la crispate. Destul de dificil de urmărit, poemul încearcă să transmită altceva decât simple încropiri grațioase”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu semnalează apariția volumului de versuri al lui Ion Crânguleanu, *Omul de rând* (Albatros, 1972): „[...] face un elogiu cunoscutului *Om comun* al lui Nicolae Labiș, văzut însă exclusiv în ipostaza festivă, de unde retorismul foarte prozaic: «Iar tu, omule de rând, tu, valoare care, transformi,/ Tu, cel care duci lumea și bucuriile în spate,/ Tu omule anonim, hamalul cinstei și-al mișcării/ Ironicul și neînvinul luptător în fața timpului;»”. ■ În textul *O viziune eroică*, Dan Laurențiu scrie despre creației lui Eugen Jebeleanu: „Acestea ar fi niște exemple pentru tema responsabilității individului în fața istoriei, dar *Parabole civile* conțin alte numeroase poeme dure, sarcastice despre numeroase alte forme ale degradării, alienării omului modern. *Hanibal* va rămâne o carte tulburătoare, mărturia unui poet tragic, de o puritate morală desăvârșită care a trăit suferința lumii ca pe propria-i suferință; mărturia unui poet angajat în istoria timpului care nu se vede în om și în raporturile lui sociale un spectacol idilic, o comedie infantilă,

dramatică pentru frumusețea și adevărul acestei lumi”. ■ În textul *Analiză și luciditate*, G. Dimisianu prezintă romanul lui Virgil Duda: *Anchetatorul apatic*: „Dintre prozatorii amintiți, Virgil Duda ni se pare că este acela care ilustrează în chipul cel mai subliniat mijloacele analistului. Mai ales în ultimul roman, *Anchetatorul apatic*, vocația analizei capătă dimensiunile unei atitudini față de existență; este, în carte, modul precumpănitor de percepere a realului, o percepere care se realizează aproape tot timpul prin lentile măritoare, astfel prevăzute încât să înregistreze infinitezimale detalii și deplasări, refuzate ochiului liber. Nu e vechea analiză psihologică, aceea care-și fixase drept domeniu prioritar procesele conștiinței, viața sufletească, trăirile psihicului; este un analizism extins asupra întregului câmp, depășind fruntariile ființei interioare spre a cuprinde și teritorii din afară, lumea fenomenelor obiective și a raporturilor dintre acestea, apoi cadrul social și dinamica relațiilor care îl compun”. ■ Aurel Martin asociază poezia lui Ștefan Aug. Doinaș cu o *Poezie a transparențelor*: „Ștefan Augustin Doinaș e un Ion Pillat al epocii postbelice. Cu deosebire de orizont, de încărcături temperamentale. De opțiuni și de referințe firești. Ceea ce-i unește este condiția de «homo aestheticus». Vocația de a percepe lumea prea frumos. De a-l înțelege și cultiva ca o dimensiune reală, necesară și definitorie a ființei umane”. ■ Georgeta Horodincă reflectează la *Ritmii istoriei*: „După 125 de ani de la apariția lui, Manifestul Partidului Comunist poate oferi încă sugestii rotnice atât teoretice cât și practice în construirea unei lumi deplin umane”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga notează despre o *Întâlnire cu Erskine Caldwell*: „O întâlnire cu un scriitor ca acesta, a cărui experiență acoperă aproape 70 ani de viață și a cărui operă a intrat între cele definitive, îți dă sentimentul ciudat de a vedea la fața locului un moment pe care-l cunoști de mult, din nenumărate reproduceri și de la care nu știi ce noi impresii vei mai primi. Și e cu atât mai plină de întrebări întâlnirea cu cât Caldwell e unul din scriitorii cei mai elogiați și mai contestați ai Americii. Unii critici îl ignoră de-a dreptul, alții îl socotesc printre primii cinci, alături de Faulkner, Hemingway, Dos Passos, Steinbeck”. ■ Ultima pagină a revistei cuprinde o traducere a Luminiței Coler din *Scrisorile de dragoste* ale lui Kafka.

25 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9431] În *Adnotări* citim: □ *Piruetă printre cuvinte ivite din aburi de cafea* de N. Dragoș, un comentariu la un text semnat de Mircea Damian și apărut în revista „Săptămâna”, în care se invocă necesitatea unei „cafenele literare”: „Trăim alt secol, alt timp și pledoariile noastre trebuie să aibă țeluri mai nobile. Nu în cafenele se vor naște marile opere. [...] Cât privește «obiectul concret», țelul imediat al intervenției publicistice a lui M. D. poate ar fi util să amintim că există o casă a scriitorilor, una din cele mai frumoase clădiri ale Capitalei, în sălile căreia autorii se pot aduna, cum o făceau și anticii evocați, pentru «a comenta filozofia sau pur imagistic ideea de

prietenie, de dragoste, de frumos». Uitănd acestea toate, Mircea Damian n-a făcut altceva decât să înlocuiască visatul «duel cu crini» cu grațioase și gratuite piruiete [sic!] printre cuvinte”. □ G. Gibescu semnează *Cântă fals privighetoarea nimicului*: „Și în ultimul său volum, *Poeme* (C.R.), Victor Nistea continuă să fie dependent, într-o covârșitoare măsură, de Blaga și Ioan Alexandru. Cu oarecari virtuți la nivelul metaforei, volumul pare ilustrativ pentru ceea ce curent numim mimetism, dacă nu chiar diletantism literar. E adevărat că nu i se poate nega autorului capacitatea de a construi, cu intermitențe, un vers, a metaforă sau predispoziția spre expresia caligrafică vizibile în câteva poeme; dar astfel de irizări sunt prea puține pentru a constitui substanța unui volum”.

27 februarie

• [„România liberă”, nr. 8816] Tia Șerbănescu analizează *Poezia polifonică* din volumul lui M. Ivănescu, *Alte poeme*, publicat la Editura Minerva: „Characterul ludic al poeziei lui M. Ivănescu nu poate fi înțeles însă fără specificarea că el duce la perceperea universului ca joc. De data aceasta, drumul e doesebit: poezia există – și prin legile și jocul ei sunt dezvoltate legile universului”.

• [„Scânteia”, nr. 9433] E. Vasilescu publică note de lectură la *Antologia de literatură antimonarhică „Auri sacra fames”*, Minerva: „Numeroasele aspecte și idei ce se degajă din participarea activă a scriitorilor în lupta antimonarhică, subliniate cu competență în studiul introductiv, semnat de Al. Hanță, ne apar și mai evidente, mai fertile pentru progresul societății românești acum când, adunate între copertile unei cărți, dezvăluie, în întreaga ei multitudine, contribuția creatorilor noștri la triumful idealurilor de libertate și democrație”. □ Constantin Crișan prezintă volumul *Cetatea de inimă* de C. Th. Ciobanu: „Paleta lirică a lui Constantin Th. Ciobanu este încărcată, generoasă, proaspătă, ceea ce este încurajator pentru un debut. Un risc notabil îl pândește totuși pe autorul *Cetății*: explicitatea adesea prea largă a simbolurilor și declamativul prea manifest, care nu convinge dacă nu este motivat de explozia trăirii patetice, plurale, ca în poemul titular”.

28 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9434] Sică Alexandrescu scrie despre *Seva actualității în scrisul teatral*: „Dramaturgia creată în țara noastră, în ultimul pătrar de veac, este – prin ceea ce are ea mai valoros – o garanție că drumul scrisului nostru dramatic e bun, că pe aceasta cale – dezvoltată, amplificată, sporită în energii – ne așteaptă pe toți oamenii de teatru satisfacții artistice majore”.

• [„Viața studentească”, nr. 8] Un articol programatic de pg.1 al viitorului disident anticeaușist, Dan Petrescu: *Trecerea în primăvară*. □ Masa rotundă *Climatul debutului*, aflată la episodul I, *Criteriile selecției*, urmărește „un

unghi de vedere mai puțin dezbătut de alte reviste: acela al influenței exercitate de climatul literar asupra formării tânărului scriitor.” La dezbateră de la Cluj, sub egida revistei „Echinoc”, participă Ion Cristoiu, Mircea Copil, Constantin Hârlav, Al. Ionescu, Val. Lepădatu, Ovidiu Mureșan, Nicolae Oprea și Asist. Prof. Ion Vartic. Reținem din prezentarea evenimentului: „Biografiile romanțate vorbesc de convingerea marelui scriitor în talentul său, de vocea interioară care șoptește că, în pofida condițiilor din jur, e sortit unui destin de excepție. Impresia aceasta, de predeterminare a unui destin de scriitor... este, neîndoielnic, falsă. Destinul unei mari personalități, mai ales la începuturile sale, stă sub semnul climatului social-politic și cultural în care trăiește. În consecință, ca-n orice alt domeniu al vieții, e prezentă și în domeniul literaturii responsabilitatea generației mature față de destinul generației tinere, a climatului literar față de formarea personalității tânărului scriitor. În lumina acestui adevăr, «Viața Studențească» își propune o analiză a climatului nostru literar din punctul de vedere al contribuției lui la formarea tânărului scriitor.” Ion Cristoiu se referă aici la existența maculaturii literare/ *impactul nonliteraturii* asupra tinerilor scriitori, influențați și mai ales descumpăniți uneori de toate producțiile mai puțin reprezentative ce apar în edituri sau reviste. „Criteriile de selecție a valorilor, pe care el le caută în spatele producției editoriale, nu există, sau dacă există acționează sporadic. Problema este de a descoperi cauzele care determina palida manifestare a criteriilor ferme de selecție a valorilor la edituri și reviste (n. b. tânărul scriitor nu poate desluși singur *ce esteși ce nu este literatură* la un moment dat, ce șanse de publicare are el)”. Ion Vartic adaugă: „Se pare că publicarea într-o revistă sau într-un volum nu mai înseamnă totdeauna deschiderea drumului spre afirmare. Adoptând o toleranță exagerată în selecția materialelor de publicat, revistele și editurile lasă adevărata selecție pe seama criticii. Dar la rândul ei critica se declară neputincioasă în fața avalanșei editoriale, nu mai poate să se ocupe de tot ceea ce apare în reviste și librării”. Constantin Hârlav vine cu un răspuns în completarea ideilor lui Cristoiu și Vartic. „O importanță covârșitoare are ceea ce numim *autoritatea criticii*. Critica poate influența debutantul numai în măsura în care acesta îi recunoaște autoritatea. Pentru aceasta se cere, pe de o parte, autoritatea criticii în general și autoritatea criticului în care crede tânărul scriitor. Or, idei cum sunt acelea privind neputința criticii în epoca contemporană, relativitatea valorilor, apărute uneori și în presa noastră literară, pun în discuție autoritatea criticii, și, bineînțeles, influența ei asupra tânărului scriitor. Nu e mai puțin adevărat că această autoritate depinde și de onestitatea criticii, înțelegând ca existența unui sistem ferm de valori estetice, aplicat cu consecvență de fiecare dată”. Concluziile le trage același moderator I. Cristoiu: „Recapitulând, țin să precizez că toate elementele analizate mai sus, reviste, critică, edituri, trebuie să-și conjuge eforturile pentru a asigura o selecție valorică exigentă a producției literare, pentru a pune în fața debutantului o

actualitate literară în spatele căreia să se ghicească un sistem valoric bine precizat. Fără unitatea acestor trei componente nu se poate vorbi de o selecție exigentă. În cele de mai sus, s-a insistat mai mult asupra măsurilor care se cer a fi luate pentru a reduce arbitrarul în selecția din reviste și edituri dar înainte de toate, această selecție exigentă, în virtutea unui sistem de valori, depinde de conștiința fiecărui scriitor matur, de dorința lui ca literatura română actuală să fie la nivelul tradițiilor înaintate ale literaturii noastre”. □ O știre, la rubrica *Repere: Cenaclul „Pavel Dan“* a demarat în luna februarie un „serial” de întâlniri cu personalități literare marcante, în prima secvență – intitulată *O seară a baladelor* – fiind invitați Romulus Vulpescu, Nichita Stănescu, Tudor George.

29 februarie

• [„Convorbiri literare”, nr. 4] Const. Ciopraga observă *Dimensiuni ale fantasticului*: „Fapt e că literatura română, cu normale excepții, nu cantonează frecvent în fantastic și atunci încă în scrieri amalagamate. Alecsandri are «fantasmagorii» (halucinații), încât niște arbori, iarna, îi apar ca «fantasme albe». Lui Hogaș, un munte i se arată într-o «fantastică haină de nori»”. ■ *În adevăr și „psihologie”*, Al. Andriescu notează despre: „reacțiile stârnite de un articol al Danei Dumitriu privind *Realismul psihologic* («România literară», nr. 45 din 2 noiembrie 1972) stau mărturie a interesului cu care «implicați» și «detașați» (i-am numit pe romancieri și pe critici) abordează un aspect fundamental al romanescului; fenomenul în care a fost pusă problema de Dana Dumitriu ni se pare a fi puternic determinat de faptul că autoarea este, în egală măsură, «implicată» și «detașată»; implicată, căci Dana Dumitriu scrie și proză, iar articolul ei este, în chip evident, și o mică declarație programatică... Observația de la care pornește Dana Dumitriu se bazează, fără îndoială, pe o realitate: romanul modern a dat naștere, în ceea ce privește «analiza psihologică», unei adevărate revoluții, inventând tehnici noi, perfecționând altele vechi, răsturnând și complicând raporturile tradiționale autor-narator-personaj”. ■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ Ion Lotreanu, *Aici lângă Carpați*: „Patruzeci și opt de sonete cu surse de inspirație înrudite și cu o tematică unică – alcătuiesc a treia carte de versuri (cea mai interesantă de până acum) a lui Ion Lotreanu. În bună parte, sonetele din *Aici lângă Carpați* au ca temă aplicațiile militare, ceea ce apare la o primă vedere ca foarte prozaic și fără îndoială, presupune ambiții foarte mari”. ■ George Pruteanu semnalează apariția celei de-a IV-a ediții din romanul lui Marin Preda, *Risipitorii*: „Valoarea esențială a romanului *Risipitorii* rezidă în tenta sa de frescă. Investigația epică a lui Preda parcurge aici o impresionantă suprafață socială. În acest sens, avem de-a face cu un roman-sondaj. Straturile societății românești la 1952 sunt trecute în revistă aproape exhaustiv, și lapidaritatea este compensată de acuitatea observației. Sunt prospectate lumea satului; periferia,

mahalaua; uzina; mediile funcționărești;” ■ De critica criticii se ocupă Al. Dobrescu, analizând două studii critice. □ Al. Călinescu: „După destul de mulți ani iată și la Iași un debut semnificativ în critică: *Anton Holban – complexul lucidității* de Al. Călinescu, volum apărut în colecția «Contemporanul nostru» a Editurii Albatros. Oscilând între monografia unei probleme și eseu, el urmărește selectiv textele lui Holban, oprindu-se numai la acelea «în care narațiunea se face la persoana întâi». Sunt doar examinate pe rând paginile confesive, de la fragmente la *Jocurile Daniei*, interesul criticului fiind captat de mecanismul operațiunii analitice, prin descifrarea căruia luăm act de statutul psihologic al personajului narator”.

[FEBRUARIE]

• [„Amfiteatru”, nr. 2] Ana Blandiana se decide să combată, în eseu intitulat *Puterea poeziei*, două prejudecăți legate de poezie, că reprezintă o nobilă inutilitate și că nu are nici o influență socială: „Neîncrederea în puterea poeziei, în capacitatea ei de a influența, se rostogolește pe două pante: pe de o parte sunt cei ce susțin că poezia nu e citită, de cealaltă parte, cei ce cred că, citită chiar, ea rămâne inefficientă, o frumoasă inutilitate. Sunt două prejudecăți la fel de puternice”. ■ La rubrica „comentarii la...”, ne întâmpină trei recenzii. Prima aparține lui Paul Dugneanu la *Caietele Princepelui* (Dacia, 1972) a lui Eugen Barbu, recenzentul comentând: „*Caietele Princepelui* pot fi definite ca un laborator poetic, un roman al romanului, deschizător de noi sensuri și ipoteze interpretative asupra creației românești a lui Eugen Barbu.” A doua recenzie este a lui Grigore Arbore la volumul de lirică *Megalitice* a lui Ion Gheorghe, introdus în categoria „poetilor orfici”, „un poet care simte și trăiește viața la dimensiuni grandioase”. În a treia recenzie avem o analiză a poeziei lui Zaharia Stancu din volumul *Sabia timpului* (Eminescu) în care Dumitru Radu Popa îl caracterizează pe poet drept „fundamental exaltat”, „vizionar”, „euforic agrest”, iar volumul analizat „dă versurile cele mai profunde ale poetului”. ■ Marian Popa revine la analiza personajelor literare, mai precis la analiza grupurilor de personaje, într-un articol cu titlu omonim (*Grupuri de personaje*) în care sunt analizate personaje colective din narațiunile lui Dostoievski și W. Faulkner. ■ Lui Radu Aldulescu i se publică proza *Săracu Sfântu Ilie*. ■ Stefan Iures apreciază elogiator poezia Elenei Ștefoi, la rubrica „post-restaurant”. ■ Poezii de Dan Verona și Ștefan Dumitrescu. ■ Traducerea Nataliei Seleșteanu cuprinde un fragment din N. N. Dracoulides, *Art d'avant-garde et art des psychopates*.

• [„Argeș”, nr. 2] Pe prima pagină apar poezii de Virgil Teodorescu □ Secțiunea *Istoria literaturii române* (I. Negoitescu) – despre Nicolae Iorga ■ *Cronica literară* de M. Iorgulescu – *Momentul literar 1972* ■ *Cartea de proză* comentată de Dana Dumitriu: Corneliu Ștefanache (*Ziua uitării*, Eminescu) și Petru Vintilă (*Numărătoare inversă*, Eminescu). ■ Dinu Flămând

comentează *Cartea de poezie*: Ovidiu Genaru (*Patimile după Bacovia*, C.R.) și Grigore Arbore (*Auguralia*, C.R.) ■ „Biblioteca Argeș” publică volumul *O samă de cuvinte* („așezate în chip de vers de către Nichita Stănescu”), de Ion Neculce. ■ Secțiunea *Arta prozatorilor de azi*: Petru Mihai Gorcea comentează cartea lui Laurențiu Fulga, intitulată *Moartea lui Orfeu*. □ Sunt redată poezii de Cristina Angelescu, Elisabeta Novac, Mara Nicoară, Stanciu Aluniș, Dan Mutașcu ■ Articol de Adriana Rujan, în care comentează metafora dansului în cartea *Ciuleandra* (Liviu Rebreanu): „Perfectă corespondență între răbufnirile dionisiace în dans, de eros universal”. ■ Secțiunea de debut publică pe Gabriela Nedelea cu patru poeme. ■ Articol de Mihai Ilovici în care comentează opera lui Camil Petrescu (*Camil Petrescu și tehnica românească*), făcând trimiteri dese la noțiunile de autenticitate și substanțialitate. ■ În secțiunea *Insomnii*, Marin Sorescu scrie despre *Craii de Curtea-Veche*, discutând subiectul, personajele, limbajul, maniera de a scrie, sub titlul *Aureola crailor*:: „Mateiu Caragiale e modern prin faptul că mitizează banalul, vulgaritatea, cotidianul, conferindu-i o aură de basm oriental. Asta nu i-ar fi reușit unui talent fără spirit”.

● [„Astra”, nr. 2] Voicu Bugariu notează despre poezia lui *Dumitru Popescu*: „Una dintre dimensiunile poeziei lui Dumitru Popescu este dată de un regret al rostirii, specific, de altfel, unei importante părți a poeziei moderne. Rostind adevăruri fundamentale cu un patos neabătut, poetul nu poate să se desprindă total de sentimentul că limbajul nu este totuși perfect, că multe dintre cuvintele pe care oamenii le lansează în lume nu reușesc să acopere întru totul comandamentele realității. În această deschidere spre melancolie poezia își află un farmec autentic, contururile se estompează, alături de strigătul optimist o aură de regret, abia simțită, face ca întregul să vibreze cu atât mai impresionant”. ■ La cartea lui Radu Theodoru, *Vulturul*, se referă Emil Manu: „Autorul nu ignoră realitatea religioasă a vremii, contactul cu ordinele atât de influente ale timpului (templierii și Iglisia), relațiile cu tătarii și cu alte seminții de care nu prea s-a vorbit în literatură, dar de care documentele țin seamă etc. Panoramă istorică cu vastități impresionante. [...] povestirea românească consacrată lui Mihai Viteazul este, până acum, cea mai bună operă dedicată acestui mare erou. Autorul n-a intenționat să ne ofere o proză specioasă, abordabilă unor comentarii nonfigurative, ci o bună proză politică în expresie literară. Ce este, în definitiv romanul istoric? Un roman politic”. ■ De volumul lui Haralambie Țugui, *Înalt prin stemă*, se ocupă Ioan Adam: „Poet fecund și inegal, Haralambie Țugui se vedește în placheta *Înalt prin stemă* fidel civismului ardent probat și în volumele anterioare precum: *Poezii* (1966), *Versuri* (1967), *Sub cerul Mioriței* (1971). Aceeași dialectică a apropiierilor de semeni, aceleași incursiuni peste vârstele timpului în istoria patriei sunt proiectate pe fundalul de senină exultanță provocată de contemplarea realităților de sub bolta mioritică. Irizările elegiace, numeroase altădată, sunt acum rapid reprimate în numele

unei poetici care celebrează avântul, verticala aspirațiilor”. ■ A. I. Brumaru recenziază cartea lui Emil Bunea, *Am lăsat iarba să crească* (Dacia, 1972): „Dar nefiind nouă, realizarea descrisă în *Am lăsat iarba să crească* impune prin viziune și interpretare, înfruntări, dramatice altfel, și prezentate ca atare în mai toată literatura după Eliberare [...] *Am lăsat iarba să crească* e cartea unui autor [...] stăpân pe mijloacele sale”. ■ La studiul lui Virgil Cuțitaru, *Cărți și idei* se referă Voicu Bugariu: „Cartea de debut a lui Virgil Cuțitaru însumează articole și studii diverse. Astfel alături de câteva foarte interesante exegeze dedicate creației eminesciene, se află referiri, scrise în diferite maniere, la operele unor autori români contemporani. Fără îndoială, cele mai interesante contribuții sunt cele ce pornesc de la opera lui Eminescu. În mod deosebit se poate reține dintre acestea studiul intitulat *Proza literară a lui Eminescu*, ce cuprinde considerații interesante. Concluziile sunt o reală contribuție la cunoașterea unei părți a operei marelui poet, parte în legătură cu care critica și istoria literară emite de obicei mai puține judecăți”. ■ N. Carandino notează despre piesa de teatru a lui Ion D. Sârbu, *A doua față a medaliei* de la Teatrul Național (Studio): „Piesa lui Ion D. Sârbu era anunțată acum câteva luni cu un titlu straniu: *A treia față a medaliei*. Astăzi, după ce am văzut cele două părți ale spectacolului, «recte cele două fețe», gândul ne aleargă spre a treia cea desigur nescrisă. Nu că piesa lui Ion D. Sârbu, în ciuda finalului ei, suspensiv și fluent, n-ar fi împlinită; fiecare din cele două acte se înfățișează rotund, întreg și ar putea forma chiar o unitate separată. Alăturate însă, ele capătă sensuri și rezonanțe care îmbie gândul, spre o încununare de farsă”.

• [„Ateneu”, nr. 2] Gheorghe Drăgan amintește că *Opțiunea critică* „este un imperativ esențial pentru critica literară, libertatea ce singură și-o conferă spre a-și întări dreptul la existență ca gen.[...] Critica înseamnă program estetic, dar și program de viață, având implicații etice și sociale. Criticul care nu ajunge la conștiința că are de ales nu este critic”. Autorului îi „dă de gândit faptul că se vorbește mai mult de «critica noastră literară», de «critica din țara noastră», decât de critica de la revista «X», ori de poezii de la revista «Y»” și pledează pentru „conturarea unui profil critic” care să definească profilul unei reviste. Un „punct de vedere unitar [...] depinde de prezența unui grup statornic de colaboratori [ai unei reviste, n.n.] înrudiți spiritual, dar mai întâi, a grupului redacțional”. Este condamnată „alergătura după «semnături» de mare notorietate, prejudecata regionalistă, ce exclude aproape cu totul căutarea, descoperirea și atragerea unor colaboratori care, de la început, să se lege, prin ce au mai original, de programul revistei”, precum și „«tămâierea» resemnat-amicală la autorii care «scriu de meserie»”. În finalul articolului se notează „o ultimă părere despre *opțiunea* criticului sau a oricărui scriitor: ea nu este nicidecum depersonalizare, ci afirmare independentă, personală. Independența îl angajează de la sine într-o direcție estetică superioară[...] putem spune că *opțiunea critică* este proprie numai talentului”. ■ *A debuta semnificativ...* este

titlul articolului lui C. Costescu despre două debuturi editoriale: al lui Aurel Sasu, *Progresii* (Dacia, 1972), și al lui Gheorghe Drăgan, *Corabia argonauților* (Junimea, 1972). Aurel Sasu „scrie cu egală tensiune despre reviste din veacul trecut, despre poeți, prozatori și critici, de ieri și de azi, [...]teoretizează asupra «condiției actului critic», citează de pretutindeni, aglomerează argumente ș.a.m.d. Paradoxal, articolașe de 4-5 pagini suferă de o cronică prolixitate! [...] Nu vreau să cer prea mult de la un debut, altfel la locul lui, dar nu știu cât de «representativ». Cred că Aurel Sasu va fi un bun istoric literar, cu toate că și în această ipostază nu este suficientă informația brută, ci punerea în chestiune a datelor, creativitatea. Nu fac cap de acuzare din caracterul discutabil al unor interpretări [...], nici din truismele debitate cu semeție, nici din stilul adjectivat extrem [...]. Dacă pe domeniile istoriei literare, Aurel Sasu are toți sorții de partea sa, pe cel al criticii convinge mai puțin”. Celălalt debut editorial, al ieșeanului Gheorghe Drăgan, „lasă să se întrevadă un program, un crez propriu. Arguția ascunde rafinament, semn distinctiv de maturitate”, de aceea *Corabia argonauților* i se pare recenzentului un „debut editorial semnificativ” ce „impune un critic deplin format, de amplă deschidere asupra fenomenului nostru literar. [...] Pentru Gheorghe Drăgan, cartea de literatură este un punct de plecare către metafora critică, adesea de egală profunzime, în orice caz complementară”. ■ O pagină întregă, intitulată *Cărți*, este dedicată prezentării critice a unor volume apărute în 1972. Astfel, Haralambie Țugui scrie despre volumul al doilea de poezii al lui Alexandru Jebeleanu, *Transparențe* (Eminescu, 1972), „o treaptă spre mai sus a liricii” care „se remarcă prin prospețimi de imagini și delicate monologuri pe tema iubirii” sau prin „teme livrești, fiind evocați deopotrivă: Horațiu și Rilke, Blaga și Ion Barbu”. □ *Disponibilități lirice*, de Vasile Inga, din volumul de debut *Fum și ninsoare* (Dacia, 1972), este analizat de Victor Rusu care descoperă „surprinzătoare siguranță în rostirea lirică” a tânărului poet clujean „obsedat de spectacolul zădărniceii”. Cele mai reprezentative poeme ale volumului au „o tăietură modernă, echilibru compozițional, fluentă incantatorie”, deși „se pot formula, desigur, suficiente rezerve în legătură cu unele extravagante, cu preluarea mecanică a unor particularități ale sintaxei barbiene, cu efortul uneori prea vizibil de a încifra conținutul poemelor”. □ Mihai Matei apreciază „rezultatele de efect și, mai ales, de mare utilitate pentru crearea atmosferei”, obținute de Constantin Apostol în *Război cu zurgălăi* (C.R., 1971), „printr-un procedeu care s-ar putea numi *schimbarea dinamicii narațiunii*. [...] Cartea are un curs interesant, cu o clară idee principală (aceea a redării cu mijloacele literaturii, a istoriei, mentalității și caracterului unei regiuni, a oamenilor ei) și cu foarte multe trimiteri. Interferența capitolelor creează un efect interesant, un fel de împletitură de idei, care [...] menține trează atenția cititorului”. □ Poetul Adrian Beldeanu „creează o proză de gen, citadină” în cartea *Să mai câștigi o zi* (Albatros, 1972), apreciată de C. Costin ca „o carte din familia deconectantelor

de succes, având în plus avantajul gravității și al calității literare. [...] Fabulând picaresc în marginile unei faune de crepuscul, mondenizând în deriziune, știind a ține dreapta cumpănă a bunului gust” aflăm „câte ceva din viața tribunalelor, despre publicul care foiește zi de zi (sperând a mai câștiga o zi...), [...] despre viața așa cum este uneori, fără mască”. □ Același C. Costin constată că „poetul Liviu Călin scrie cu particulară simpatie despre poeți, foarte la obiect despre prozatori și critici, într-o carte care nu este a unui critic literar, ci a unui estest degustător de lecturi rare. *Portrete și opinii literare*, volum de evocări, are ca obiect omul și cartea sub incidența observației atente a umanistului. [...] Autorul a avut fericite prilejuri de a face cunoștință cu personalități ilustre ale literaturii și culturii noastre [...]. Despre fiecare se lasă o mărturie, construită de cele mai multe ori sub impresia unor amintiri, memorialistic, alunecând invariabil, cu bună știință, spre «marginaliile criticii»”. ■ Al. Săndulescu scrie la rubrica *Jurnal de istorie literară* despre *Slavici al amintirilor* pentru a evidenția ideea că „biografia unui scriitor interesează neîndoielnic opera, generând-o, hrănind-o și într-un fel explicându-i înțelesurile. Dar sunt cazuri când prin interferențele ei, ca acestea ale lui Slavici, atât de importante, interesează însăși istoria literară”. Articolul este o reacție la „o anumită orientare a criticii și istoriei literare, care în procesul de interpretare a operei, dacă nu trece cu vederea, pune prea puțin temei pe biografia și formația spirituală a scriitorului”. Discutând corespondența, jurnalele și amintirile lui Slavici, se face observația că „Slavici a fost nu evocatorul, ci creatorul «lumii prin care a trecut». Însemnările lui memorialistice reprezintă mai puțin un text literar, cât diagrama procesului de formație a unui scriitor, care însuși manifesta înclinații pentru «Bildungsroman». Pe spirala acestui proces, moment unic și hotărâtor îl constituie cunoștința și prietenia cu Eminescu. Ce ar fi devenit Slavici dacă nu avea norocul să-l întâlnească de timpuriu pe cel mai mare poet român, care, deși mai tânăr, i-a fost primul îndrumător, va rămâne mereu o întrebare. [...] *Amintirile* lui Slavici ar trebui intitulate *Amintiri despre Eminescu*, deoarece ele vorbesc mai pe fiecare pagină despre marele său prieten, aducând mărturii cu valoare de unicat”. De aceea, în finalul articolului, Al. Săndulescu își exprimă speranța că „parantezele de care uzează o anume orientare critică, ne gândim că nu pot nici ele rămâne prea multă vreme închise”. ■ La rubrica *Arhiva locală*, M. Cosmescu va schița activitatea literară a poetului *G. St. Cazacu-Delarast*, colaborator din 1925 la „Ateneul literar”, din 1927 la „Căminul nostru” (după mutarea acestei reviste de la Sighetul Marmației la Bacău), iar după 1929 va conduce împreună cu Bacovia seria a II-a din „Orizonturi noi”, la București. Se formulează și o opinie despre valoarea poeziei lui: „G. St. Cazacu-Delarast devine în umbra lui Bacovia un poet al umezelii, al ploii nesfârșite, care cade obsedant, apăsător și rece, peste natura cenușie și tristă”. ■ La rubrica *Cronica literară*, C. Costin se referă la trei apariții editoriale din anul 1972. Despre poezia lui Mihail Sabin din *Arena cu paiate* (C.R., 1972),

criticul afirmă că poetul „culege cu acrimonie pasaje care-i prilejuiesc și avantajează dialogul cu existența. El nu este un *inspirat*, ci *se inspiră din*. Există un motiv de la Shakespeare încoace – *lumea ca teatru*. Acesta este și punctul de plecare al autorului nostru, preocupat a investi lumea cu virtuți spectacologice (teatru, circ). [...] Teatrul și lumea sunt vase comunicante” astfel încât „*tema volumului este teatrul (sau circul) ca lume*”. Criticul atribuie volumului o *cheie*, păstrând pentru finalul notațiilor sale „câteva versuri care încoronează un demers poetic adesea derutant, efectuat cu inteligență: «aici e locul arenei, aici vom fi fericiți» (*Aici este locul*) «o, nimeni nu știe mai bine cum pieptul uman este steaua / din care se naște un templu spre contemplare și vis» (*Un astru ce sparge spirala*)”. □ Criticul C. Costin remarcă în romanul Anei Barbu, *Nisipuri* (Eminescu, 1972), „tocmai feminitatea. Aceeași senzitivitate de mimoză ce reține și în cartea Mariei-Luiza Cristescu, *Nu ucideți femeile* (1970). *Nisipuri* [...] un poem (de 150 de pagini) despre imposibilitatea, mai exact eșuarea unei iubiri, proiectează din nou pelicula «uneia dintre erorile sortii»”. Doar „ultimele douăzeci și cinci de pagini de foarte bună calitate, salvează, fără să reevalueze restul, o proză ce părea total compromisă [...] reabilitează un talent, tiranizat copios până aici, de faptul trăit, s-ar putea crede o experiență imediată pe care a vrut-o, cu orice preț, realizată estetic”. □ Romanul Danei Dumitriu, *Masa zarafului* (Eminescu, 1972), este „o proză analitică de remarcat, în primul rând, pentru acuitatea observației. Un verb rece, sec, distant, explicând continuu, dirijat referențial și estetic [...]. În jurul personajelor din *Masa zarafului* se țese un comentariu asemănător cu discuțiile pe marginea cărților. Existențe sumbre, eșuate, Tudor, Alexandru și ceilalți au «ca poeți, conștiința naturii lor predestinate răului și mai ales conștiința unui blestem ce trebuie ispășit până la capăt. Pentru că sunt incapabili să se împlinească, simt nevoia unei motivări a neîmplinirii».[...]Personal, am avut senzația că romanul trebuia să înceapă din momentul în care «la masa Zarafului nu mai era nimeni»... Epavele nu sunt niciodată foarte interesante prin ele însele...”. ■ Se publică poezie: Aurora Coțescu, Andrei Ciurunga, Nicolae Motoc, Ion Grezia, Nicolae Țațomir, Horia Gane, Nicolae Prelipceanu, Stelian Cucu, D. Apostu, Marta Bărbulescu, Mara Nicoară, L. Dorian, Mihi Paulic; traducere de poezie: Petre Stoica; proză: Radu Ciobanu, Dan Mutașcu; traducere de proză: Sanda Mihăescu-Boroianu.

● [„Cinema”, nr. 2] Paul Everac este intervievat de Alice Mănoiu în legătură cu experiențele sale de scenarist: „Prima, *Omul de lângă tine*, era tentația necunoscutului. A doua, *Zestrea*, e mai bine. Sper că la a treia experiență, cu *Patru sezoane*, să fie și mai bine. Ca și *Omul de lângă tine*, nici *Zestrea* nu e autonomă. Primul deriva dintr-o piesă, *Ochiul albastru*. *Zestrea* e un transfer: inițial fusese un scenariu radiofonic, apoi un scenariu de televiziune și acum film. Drumul acesta invers are și unele avantaje, și unele ponoase. Translația dintr-un gen într-altul, după mine, e rău venită, fiecare gen primind exact mu-

lajul optim al capacității emoționale și arhitecturale a autorului. N-am să înțeleg niciodată cum se fac piese după schițele lui Caragiale, ca și când i s-ar atrage atenția marelui dramaturg că, din scăpare, n-a făcut la vremea lui o piesă și acum venim noi să reparăm omisiunea. Cine mai mult decât artistul e în măsură să știe cărui gen să i se adreseze?”. □ În cronica intitulată *Fefelega și nunta*, Alexandru Ivăsiuc analizează filmele lui Mircea Veroiu (*Nunta*) și Dan Pița (*Țara de piatră*) inspirate din creația lui Ion Agârbiceanu. □ În cadrul „dosarului” din acest număr, intitulat *A fi sau a nu fi romantic*, Radu Coșău realizează ancheta cu aceeași temă ce curpinde două întrebări: 1. Considerați romantismul în spiritul sau în contratimpul epocii noastre?; 2. Considerați că filmele (ale noastre și ale altora) sunt un răspuns adecvat la întrebările omului de azi? Răspund, printre mulți alții, Zoe Dumitrescu-Bușulenga („Romantismul se potrivește oricui și în orice împrejurare, dacă omul și vremea au înlăuntrul lor germeni de măreție. În chip firesc, epoca noastră ar trebui omologată cu cele mai caracteristice și acuzate trăsături de natură romantică, dar cine, oare, mai are curajul într-o epocă ultra-tehnică, de sciențizare, să afirme prioritatea gestului romantic?”), Ana Blandiana („Nu trăim într-o lume romantică, trăim într-o lume vie, complexă, dramatică, imperfectă, pe care vrem s-o facem mai bună; nu vopsind-o în roz, ci cunoscând-o cât mai exact și încercând s-o transformăm. Iluziile noastre s-au întors de atâtea ori împotriva noastră, încât am învățat, în sfârșit, că trebuie să le preferăm adevărul”), Alexandru Balaci („Unda romantică se manifestă în vibrația profund patriotică, în meditația gravă asupra istoriei.”), Maria Banuș („Dacă romantism înseamnă «predominarea sensibilității, a fanteziei», atunci el ne este *alma mater*.”), Iorgu Iordan, Grigore Moisil („După definiția «clasică» a romantismului, eu nu sunt un «romantic».”), Petru Popescu („A fi romantic, azi, nu înseamnă a fi dezinformați, naiv, dulceag și căldicel.”). Separat, se publică un articol tematic de D.R. Popescu (*Pe plaja secolului...: „Romantismul apare atunci când omul descoperă că este singur și are nevoie de o unitate interioară, de un sprijin, și-l caută, fie într-o credință, fie în dragoste, care este tot un fel de credință”.*) și comentariul la ancheta menționată, pe care Ovid S. Crohmălniceanu și-l intitulează *Cu realism despre romantism*. Amendând subtil atitudinea Anei Blandiana („suntem realiști, fiindcă nu avem încotro”), criticul se declară surprins de majoritatea răspunsurilor ce dovedesc că „sufletul omenesc păstrează și azi mari disponibilități romantice”: „Eu îmi credeam contemporanii mai blazați, dar probabil că-și ascund foarte bine înflăcărrile secrete, acel «tezaur sacru» de care vorbește colega mea Zoe Dumitrescu-Bușulenga”.

● [„Echinox”, anul V, nr. 1-2, *Revistă studențească de cultură, Universitatea „Babeș-Bolyai”, 24 pagini; patru pagini (16-19) în limba maghiară și germană*; Colectivul de redacție: Ion Pop – redactor șef; Ion Vartic – redactor șef adjunct; Nemeti Rudolf – redactor șef adjunct; Constantin Hârlav – secretar general de redacție; Cselenyi László, Aurel Codoban,

Mircea Constantin, Dan Damaschin, Al. Th. Ionescu, Valentin Lepădatu, Călin Manilici, Ovidiu Mureșan, Nicolae Oprea, Marian Papahagi, Olimpia Radu, Werner Sollner, Octavian Știreanu ; Colegiul de redacție: Mihai Bărbulescu, Ion Cristoiu, Ștefan Damian, Ioan Maxim Danciu, Dinu Flămând, Gaál György, Adrian Grănescu, Vicențiu Iluțiu, Ion Marcoș-Livian, Ion Mircea, Peter Motzan, Ioan Peianov, Alexandru Pintescu, Petru Poantă, Adrian Popescu, Ionel Reghini, Rostas Zoltán, Marcel Constantin Runcanu, Vasile Sav, Eugen Uricaru, Liviu Zăpârțan.] Petru Poantă construiește o analiză a universului unui poet despre care „au scris aproape toți criticii români contemporani”, și anume Ion Alexandru, căruia „i s-au stabilit, astfel, descendența, structura spirituală, tehnicile și sursele acestora, modurile în care poezia sa acționează asupra creației contemporane. Într-un cuvânt, poetul este «clasat» deși nu avem încă o monografie asupra lui, deși majoritatea intervențiilor critice sunt de respirație scurtă în afară, poate, de un studiu mai lung al lui Ion Pop [...]” (*Poezia lui Ion Alexandru*). □ Evaluându-și superlativ înaintașii din critică, Constantin Hârnav reconstituie activitatea de cronicar sau de foiletonist într-un portret spiritual al lui Șerban Cioculescu, așa cum transpare din volumul *Aspecte literare contemporane* și după cum reiese din incipitul laudativ: „Critic de excepțională vocație analitică și de o intransigență intelectuală care-l situează în linia maioreșciană, Șerban Cioculescu și-a creat în cronica literară un stil personal. [...] Apariția *Aspectelor...* a fost un eveniment editorial exemplar întrucât reafirma în date concrete, nu teoretice, funcția militantă a criticii, concepută ca o superioară «pedagogie estetică».” ■ Textele lirice, un fel de poeme în proză, ale lui Alexandru Cistelean sunt expuse pe pagina a cincea a revistei. ■ Din acest număr, receptarea cărților mai importante ale momentului se face pe rubrici clar delimitate: poezie, proză, critică, teatru, cartea maghiară, cartea germană. Astfel, Olimpia Radu acordă atenție unor volume de critică, și anume Ion Vlad – *Convergențe* (Dacia, 1972, volum apreciat pozitiv) și Eugen Luca – *Sadoveanu sau elogiul rațiunii* (Minerva, 1972, legat de care demonstrația se încheie astfel „eseul este mai degrabă dezamăgitor”). □ Al. Cistelean ia sub tirul criticii sale volumul *Octombrie, noiembrie, decembrie* de Ana Blandiana (C.R., 1972) și volumul *Profet spre ziuă* de Mihaela Minulescu (Albatros, 1972, „nu mai obosim întrebând despre vizionarismul volumului”, „un titlu pompos”, „versuri cumițele”). ■ Mai ambicios, Al. Th. Ionescu se ocupă de trei prozatori: Nicolae Velea, *În război un pogon cu flori* (Albatros, 1972), Maria-Luiza Cristescu, *Castelul vrăjitoarelor* (C.R., 1972) și Romulus Guga – *Viața postmortem* (Cartea Românească, 1972). □ Valentin Lepădatu are înclinație pentru piesele de teatru ale lui Paul Anghel (*Teatru*, Eminescu, 1972) și pentru volumul de teorie și istorie a teatrului a lui John Gassner – *Formă și idee în teatrul modern* (Meridiane, Buc., 1972). ■ Ion Vartic îl clasează pe avangardistul Ilarie Voronca sub semnul „barocului citadin” și al

„estetismului extravagant” (*Ilarie Voronca, sub pecete barocă*) din care decupăm următorul fragment: „Încă de la debutul său poetul a șocat datorită extraordinarei sale capacități de asociere imagistică, prin acel «pointilism imagist», cum sugerează inspirat Perpessicius. Poemele sale abundă în imagini senzaționale, insolite, dar juxtapuse și discontinue destrămând necesara organicitate a textului”. ■ Pornind de la o apreciere a lui G. Călinescu, Aurel Sasu construiește o analiză a universului liric al lui Bazil Gruiă, considerat de divinusul critic un poet „fără complicați isufletești” (*Discreția poeziei*). ■ La rubrica „literatura străină”, intră sub reflectorul atenției Herman Hesse în viziunea lui Marian Papahagi (*Seduția idealului de cultură la Herman Hesse – II*) și E. T. A. Hoffmann văzut de Virgil Mihai (*Seduția poetică la E. T. A. Hoffmann*). ■ Călin Manilici se luptă să demonstreze inconsecvențele criticii lui Northrop Frye, cel din *Anatomia criticii*, care a încercat, în această carte, „să îmbine structuralismul cu critica arhetipală”. ■ La rubrica de arhivă a documentelor de istorie literară, Mircea Curticeanu, alături de de Al. Căprariu, pune la dispoziția publicului două scrisori ale lui Lucian Blaga (din vremea când lucra ca ministru plenipotențiar la Lisabona și adresate lui Ion Breazu) și două scrisori ale lui G. Călinescu, dintr-una aflăm că Piru, Marino și Pillat (în 1947) sunt doctoranzi ai divinusului critic. ■ Graziella Silberstein traduce din César Vallejo.

● **[„Era socialistă”, nr. 3]** Victor Atanasiu scrie despre *Actualitatea gândirii eminesciene despre teatru*, pornind de la volumul *Scrieri de critică teatrală* de Mihai Eminescu, publicat la Dacia, Cluj, 1972: „Poetului i-a fost caracteristică o privire exigentă asupra fenomenelor de artă teatrală. Pentru că se vede din rândurile sale că numai înfruntând dificultăți uriașe se poate ajunge la arta autentică, de o înaltă valoare, atât în plan estetic cât și etic.”

● **[„Familia”, nr. 2]** Cronicile literare ale acestui număr aparțin lui Gh. Grigurcu, comentând *Lynxul* lui Petre Ghelmez, respectiv *Nunțile efemere* ale lui Horia Zilieru. □ Marcel Petrișor vizează antologia poetică realizată de Al. Andrițoiu și dedicată lui *Avram Iancu* (incluzând producții din folclor, dar și contemporane, cum ar fi ale lui Ioan Alexandru, cât și gânduri, proză sau piese de teatru ce se adresează *Crăișorului munților*, de la Lucian Blaga și Camil Petrescu până la Al. Voitin și Paul Everac). □ Al. Ruja trasează universul liric al lui Gh. Pituț, de la primul volum *Poarta cetății* și până la cel mai recent, din 1971, *Fum*, în articolul *Sunetul originar*. □ Val. Chifor analizează „prima cercetare exhaustivă a *Poeziei lui Mihai Beniuc*”, întocmită de V. Fanache. □ Un eseu despre... *Distracție* este semnat de H. Wald. □ Radu Enescu, pe urmele lui Blanchot sau Jacques Madaule, se întreabă, retoric, filosofând pe marginea decadentei occidentale: *A murit arta?* □ Câteva gânduri ale lui Eugen Barbu, privind *Instrucțiunea tânărului autor* (prin *Caietele Prințepelui*), *Thomas Mann, Planurile literare pentru 1973*; de reținut ce înseamnă, de fapt, activitatea ziaristică pentru un literat/ *intelectual angajat*: „[...] este

singurul mod de a exista în actualitate al unui scriitor pentru că altfel el pierde contactul cu problemele viei ale vieții. Această activitate ziaristică te silește să cercetezi, să te duci undeva în locuri unde nu ești obișnuit să mergi, ești obligat să cunoști țara unde ai fost, să cunoști mentalități și dintr-o îngrozitoare obișnuință, scriitorul devine atemporal pentru că uită că în fiecare ceas se nasc oameni noi, cu mentalități noi, că viața este un lucru la fel de senzațional ca orice reportaj, de mare calibru să spunem” □ Cronica teatrală este realizată de Stelian Vasilescu, discând piesa lui Petru Vintilă – *Casa care a fugit prin ușă*. □ Recenzii de Al. Covaci – *Zilele* (despre romanul lui Radu Ciobanu, Ed. Albatros, 1972), respectiv Sorin Arghir – *Lunga vară* (romanul polițist omonim de Nic. Ștefănescu). □ Un portet *Al. Papiu Ilarian – printre contemporani* de V. Nemoianu. □ Al. Călinescu propune un eseu despre Gide și tema narcisismului în literatura franceză: *Oglinzi paralele*.

•[„Presa noastră”, nr. 2] O notă prezintă activitatea la împlinirea a cinci ani de ființare a Oficiului de Studii și Sondaje al Radioteleviziunii Române. Instituția” [...] desfășoară o rodnică activitate de investigare sistematică a publicului. Domeniile sale generale de cercetare sunt: relația dintre mesajele radioteleviziunii și public; relația dintre diferitele categorii ale publicului și mesajele menționate; relația dintre mesajele radioului și televiziunii și alte tipuri de mesaje (presă, film, literatură, teatru, comunicarea interpersonală). Pe lângă aceste teme – cele mai generale – au mai fost urmărite și altele ca: structura socială a populației echipate cu tehnică de radiotele-recepție; distribuția pe teritoriu; locul radio și tele-recepției în bugetul de timp al populației; tipologia emisiunilor T.V. după genuri; influența televiziunii asupra capacității de citire a copiilor; televiziunea și modul de trai al populației; funcții și disfuncții ale radioului și televiziunii etc. [...] Ritmul investigațiilor este intens, în fiecare lună desfășurându-se un sondaj operativ pe o temă dată (de obicei, o anumită emisiune) și o anchetă intitulată „Barometrul lunar T.V.”. La acestea se adaugă barometrele trimestriale de radio, sondajele de radio și anchetele tematice. Numai în anul 1972, de pildă, numărul cercetărilor s-a ridicat la 33, aria lor cuprinzând mai toate sectoarele vieții sociale. Analiza rezultatelor se consemnează în informări care sunt distribuite programatorilor și realizatorilor, membrilor Consiliului Național al Radioteleviziunii, altor foruri și instituții interesate. [...] Numărul persoanelor investigate s-a ridicat în 1972 la circa 18 000. Publicul radioteleviziunii având dimensiuni naționale, cercetările Oficiului se efectuează pe colectivități selectate în așa fel încât să aibă un caracter reprezentativ”. □ Valentin Silvestru publică un text *Tudor Mușatescu fișă nebiobibliografică*: „cine dorește să cunoască opera lui Tudor Mușatescu are la îndemână cărțile și piesele, deși doar o parte din ele), și cine vrea să-și formeze o imagine despre enorma popularitate a scriitorului în timpul său, e sprijinit de numeroase mărturii scrise și orale. Vă rămâne o îndatorire a celor care l-au cunoscut – și cunoscându-l l-au iubit – să reevoce mereu personalitatea singu-

lară și de un farmec atât de particular a omului. Toate darurile sale erau înnăscute; școala, experiența vieții, ciocnirile felurite de semeni, călătoriile, n-au făcut decât să i le releve. Era umorist din naștere, modul său de a râde se definea prin generozitatea veseliei și a glumei, pentru el însemna a fi natural. Un atare om nu are niciodată destul loc de manifestare, de aceea el făcea proză, poezie, teatru, operetă, revistă, gazetărie, aforistică, cheltuia, ca Rivarol, într-o oralitate irezistibilă, averi de spirit, prezida reuniuni, se angaja în binevoitoare și îndelungi colocvii, își expunea opiniile asupra cărților ce i se încredințau, întreținea o enormă corespondență. A editat una din cele mai bune reviste umoristice care au apărut la noi, *Mitică*, a trăit doar două numere, al treilea, pecetluit de cenzura antebelică, trebuie să se afle manuscript în mapele rămase. Aici am debutat și eu ca satiric, scriitor ori gazetar de satiră și umor – cum să-mi zic oare? – și nu-l voi uita niciodată; eram un copilandru, trimisem – un anonim din provincie – trei epigrame, mi-a publicat una, în chenar și m-a îndemnat ferm să continui. Nu știu câtă dreptate a avut, disponibilitate colegială pentru debutanți a arătat însă totdeauna, sinceră și integrală. Care umorist actual, se poate mândri cu această însușire? Avea replică scânteietoare, în scris și în verb, depozitul său de observație era fantastic. Putea să șadă ore întregi într-un birt ca să studieze bețivii. Îl fascinau agramății care-o dădeau „pe radical“. Citea cu creionul în mână Anunțurile de la „Mica publicitate“. Asculta răbdător, uneori ceasuri în șir, poveștile altora, dar nu odată poanta, stoarsă chinuit de câte unul, la capătul unei enorme și insipide relatări, era brusc surclasată și pulverizată în neant de încheierea neprevăzută, câteodată într-un singur cuvânt exploziv, a răbdurii audient. Nu fugea de platitudinile realității, le scruta, le selecta, le fixa. Reproducerea banalității îi furniza delicii și rezultatele erau cuceritoare. Când anumiți critici au acuzat presupusa absență de relief a personajelor din *Titanic-Vals*, Camil Petrescu le-a dat o replică profundă și definitivă: impresia de „văzut“ e din pricina lipsei de originalitate a lumii însăși, nu a dramaturgului. [...] Prima oară când, vrând să exploatez profesional prietenia cu care mă onora, i-am solicitat un interviu pentru „Contemporanul“ mi-a trimis în scris răspunsuri ce m-au deprimat peste măsură: lua, cu finețe, peste picior, nu numai întrebările, ci și pe gazetar, cu interviul lui cu tot ! M-am dus, cătrănit, să-l văd; râdea încetișor, îi sclipeau ochii, m-a poftit să stau, a umplut paharele cu vin și mi-a zis: „Vezi ce greu e să știi de glumă? Ia scoate stiloul și scrie ce ți-oi dicta“. Și a ieșit bine. Nu cu teoretizările care, inabil, i le cerusem, ci cu observații adânci și tăioase, foarte individualizate, dar cu o capacitate reală de reverberare în generalitate. Erau observații directe, într-un stil direct foarte caracteristic, iar unele tăioase. [...] În diverse orații și articolașe se încearcă a se acredita imaginea unui bunic blajin și atoațeînțelegător, care nu-și permitea decât zâmbetul condescendent. E o imagine inautentică. Scriitorul era un umorist adevărat și ca toți umoriștii adevărați nu ducea lipsă, în panoplia profesiei, de nici una din armele ei vechi și moderne. Pamfletul său lovea cert

și dur, desfigura un chip dintr-o zgârietură de condei și îneca, într-un duș al ridicolului, o situație absurdă, printr-o singură propozițiune glacial sarcastică. Duiosia omenească pentru năpăstuit ori stângaci, vorba de duh aurită pentru păcatul mărunț, ironia azurie la adresa defectelor cronice de caracter îi erau proprii. Dar în fața imposturii agresive, a rățoielii importante, a prostiei potente și prea sigure pe ea, scăpăra și nu putea fi oprit până nu le făcea scrum, în vâpaia zeflemelii. Avea, și continuă să aibă, foarte mulți prieteni. A dăruit prietenia sa multora. Și casa îi era veșnic deschisă, chiar când o ducea greu – fiindcă, printr-un renghi pe care i l-a jucat destinul, el, scriitorul atât de popular, atât de clar, atât de antiburghez și anticicoiesc prin tot ceea ce scrisese, atât de vajnic cavaler în lupta împotriva a tot ce înseamnă neomenie, a dus-o greu, la un moment dat, – în ani nu apropiați dar nici atât de îndepărtați încît să-i pomenim cu vorbele „de mult de tot“. Nu era tipărit, nu era jucat, nu era publicat. Și ce-a făcut în acel lung și vânat răstimp? A scris, a scris în fiecare zi, a continuat să privească fețele și ochii oamenilor, a ascultat povestiri, a primit în casă cunoscuți și necunoscuți, a glumit fără istov. Apoi au ieșit de sub tipar cărțile, editări și reeditări, au venit invitațiile la premiere, la teatru, la radio, la televiziune, la film, rubricile fixe în reviste de cultură sau de umor – și multe altele”. □ Publicația preia un anunț felicitând inițiativa editurii „Eminescu“ de a organiza începând din 1973 un concurs anual pentru debut în volum cu poezie, roman, nuvelă-schița și reportaj. „[...] Instituit în scopul promovării și stimulării creației literare originale, al largirii și diversificării prezenței tinereilor talente, concursul asigură un cadru larg și exigent de afirmare autorilor debutanți. Sunt considerați debutanți toți cei care n-au publicat un volum la o editură cu profil beletristic, în genul literar pentru care candidează la concurs. Lucrările trimise la concurs nu vor depăși 4-5 coli (80-100 pagini). Premiile pentru această categorie – în afara drepturilor de autor care se acordă conform legislației în vigoare și în funcție de calitatea lucrării – sunt: Premiul I 5 000; Premiul II 4 000; Premiul III 3 500. Manuscrisele vor fi expediate până la 20.IV.1973, cu mențiunea pe plic: Pentru concursul de debut al editurii „Eminescu”. □ Luiza Seche publică un studiu despre *Argoul și limitele folosirii lui în limba presei*.

•[„**Ramuri**”, nr. 2] D. Teodorescu în *Poezia insondabilului* subliniază misterul poeziilor lui Tudor Arghezi, având o interpretare aparte a poeziilor religioase. El vorbește despre natura duală a poetului, de sorginte mistică, din punct de vedere spiritual fiind împărțit între pământesc și ceresc. D. Teodorescu îl include pe Arghezi în tagma poezilor care unesc poezia cu destinul unde moartea este efectul și cauza autenticității trăirii poetice. □ Mihai Pelin publică un fragment de jurnal de călătorie, intitulat *O insulă la ora 25*. ■ Sub titlul „Din poemele celor trei simfonii”, Ștefan Careia publică cinci poezii, printre care le reamintim pe *Privesc la tine, mare...* și *Nu mă lovi cu păsări...* ■ Al. Piru în

„Cronica literară” are articolul *Nicolae Velea, Ovidiu Genaru, Marin Sorescu, Gheorghe Grigurcu*. Despre Nicolae Velea, Al. Piru rezumă o poveste de dragoste aparte din *În război un pogon cu flori* (Albatros, 1972). Îi este remarcată lui Nicolae Velea apropierea de stilul lui Marin Preda, „ușor ironic, un pictor interesant al naivității sufletului rural.”. Despre volumul de poezii *Patimile după Bacovia* (C. R., 1972) de Ovidiu Genaru, Al. Piru remarcă registrul tematic al melancoliei în care dragostea „mai poate salva” și „recrea lumea”. *Suflete, bun la toate* (Albatros, 1972) de Marin Sorescu, este un volum de versuri care problematizează conflictul dintre *a simți* și *a nu mai simți* „Poetul pare a ironiza obișnuința de a pune în toate sufletul, când ar trebui poate să mai uzăm și de indiferență”. Al. Piru conchide că abordarea cosmologică, mitologică și erotică a iubirii în poezie, este o „temă” ce „ar putea fi lungită la infinit”. Finalul cronicii îl plasează pe Gheorghe Grigurcu în apropierea lui Rimbaud. Poeziile din volumul de versuri *Familia* (Albatros, 1972) sunt constituite din versuri create ca o uniune între poet – cânt – idee – expresia poetică, o încercare pe care Rimbaud și-a exersat-o în tăcere „în momentul când a atins „poezia poeziei”, închizând în el însuși virtualitatea desăvârșirii”. □ Alexandru Mironov are un text *science – fiction*, intitulat *Migrații fără sens*. ■ În secțiunea „Cartea de critică” G. Gheorghită are recenzia *Mircea Vaida: Sextil Pușcariu – critic și istoric literar*. I se recunoaște lui Mircea Vaida, meritul de a aduce în atenția cititorilor activitatea critică a lui Sextil Pușcariu. Îi sunt apreciate intuiția, spiritul obiectiv și înclinația de a integra într-o unitate, artele „făcând mereu asociații între muzică, pictură și literatură”. ■ În rubrica „Studii. Mărturii. Documente”, în *Portretul în cronică lui Miron Costin*, Ion Trăistaru evidențiază la cronicar, tehnica portretizării personajelor istorice, înscriindu-se în tradiția „începută de Azarie” și „continuată de Ureche”. ■ D. Păcurariu în *Orientări și tendințe estetice la Junimea (I)* discută despre particularitățile criticilor literari și scriitorilor din cadrul grupării junimiste. Despre drama *Răzvan și Vidra* de Hasdeu, reținem că structura unitară a acțiunii este modelată de „statornicia și unitatea caracterelor”. M. Străjanu în studiile sale de estetică discută modalitățile de reflectare ale idealului în *Natură* și în artă. Ștefan Velovan în *Raportul între știință și artă* (Convorbiri literare, 1887) subliniază importanța „simplității” în opera de artă. □ În secțiunea „Confluente”, în *Măștile lui Molière*, Maria Schintee și Ion Schintee vorbesc despre conferința lui Mme Dussane „în fața publicului craiovean” – „*Molière et ses masques*”. ■ În *George Bacovia. Elev la gimnaziul din Bacău*, P. Țugui prezintă povestea devenirii lui Vasiliu D. Gh. în George Bacovia, încă din primii ani de școală.

• [„Secolul 20”, nr. 2] Leonida Teodorescu traduce piesa lui Mihail Bulgakov, *Cabala bigoșilor*. □ *Un omagiu maghiar lui Octavian Goga* este titlul recenziei pe care Nicolae Balotă o face monografiei semnate de profesorul bu-dapestan Domokos Sámuel: „Remarcând interesul stârnit de personalitatea și

opera poetului, îndeosebi în ultimii ani (reeditări ale operei, studii privind biografia, articole de exegeză, ampla monografie a lui Ion Dodu Bălan), autorul lucrării *Octavian Goga, A költo és a műfordító (Octavian Goga, Poetul și traducătorul)*, publicată de Editura Kriterion din țara noastră, consideră că poetul merită să fie cercetat mai de aproape și din perspectiva istoriei și a criticii literare maghiare, date fiind relațiile strânse pe care – după cum se știe – le-a avut O. Goga cu literatura maghiară și cu diverși literați maghiari”. Ca moștră semnificativă din acest volum (apărut în 1972), L. Voita traduce un fragment intitulat *Goga și Ady*, despre relațiile de prietenie și corespondență a celor doi poeți. □ „Darie Novăceanu este, fără doar și poate, un poet talentat, chiar când mănuieste un instrument lingvistic care nu e al său, în cazul de față, spaniola. Ceea ce nu permite ca *En el gran correr* (Buc., Minerva, 1972) să fie o traducere izbutită este lipsa conștiinței critice [...]. Voi exemplifica ponderea pe care o capătă această calitate și acest defect în versiunile sale după câteva celebre poeme blagiene”, scrie Victor Ivanovici, în cronică sa intitulată *Lucian Blaga în limba spaniolă*. □ Rubrica de *Prezențe românești* continuă cu scriitori români în „Almanacco internazionale dei poeti 1973”, trecuți în revistă de Ștefan Delureanu. „Florilegiul liric” universal, datorat lui Giancarlo Vigorelli, este completat și cu poeți din țara noastră care „au făcut de mult ca România să nu mai fie o provincie neștiută a marii poezii, ilustrând-o în conștiința epocii prin mesajele lor”: Ioan Alexandru, Geo Bogza, Ștefan Aug. Doinaș, Eugen Jebeleanu, Gellu Naum, Marin Sorescu, Dragoș Vrânceanu. □ *Noi traduceri din Zaharia Stancu, Blaga și Rebreanu* în limba polonă sunt semnalate de Rodica Ciocan-Ivănescu. Este vorba, în primul rând, despre romanul *Ce mult te-am iubit*, tradus de Danuta Bieńkowska în 1972, beneficiind și de o substanțială recenzie semnată de Ewa Karuzelska. Sunt amintite și alte tălmăciri, precum romanul *Ion*, versuri de Lucian Blaga sau fragmente din dramaturgia lui Ion Băieșu.

●[„Tânărul leninist”, nr. 2] În cadrul rubricii *Artă și cultură* sunt redată *Pagini inedite de Camil Petrescu*, respectiv *Fragmente* din studiul despre *Substanțialism (I)* (1928). □ La aceeași secțiune M.N. Rusu și C. Șerban semnează două texte. □ Despre *Cazul Substanțialismului*, M.N. Rusu afirmă: „De altfel în *Substanțialism* prin metoda lecturii, prin tehnica raportării literarului la social, Camil Petrescu este mult mai aproape decât s-ar fi bănuț de tipul de critică profesat de Dobrogeanu-Gherea. Punctul său de vedere are o solidă platformă sociologică, dictată, firește, de bogata și agitata sa biografie personală, de maniera investigațiilor în climatul social, asemănătoare cu aceea utilizată în piesa *Jocul ielelor*”. □ Analizând cartea lui Petru Pânzaru, *Convingeri filosofice* (Albatros, 1972), C. Șerban afirmă: „Structura cărții cuprinde două secțiuni, fiecare corespunzând sau răspunzând unei întrebări tematice fundamentale, secțiuni ce se întâlnesc într-un cuvânt de ordine asupra nevoii și condiției de a fi a filosofiei”.

• [„Teatrul”, nr. 2] În *Masa rotundă*, subiectul este *Dramaturgia originală a stagiunii*, așa cum afirmă în introducere Radu Popescu. La discuție participă Constantin Măciucă, Valeriu Râpeanu, Natalia Stancu, Margareta Bărbuță și Andrei Strihan. Constantin Măciucă susține: „În mod evident, în actuala stagiune, dramaturgia originală cunoaște o certă ascensiune, în comparație nu numai cu cea precedentă - care nu ne-a oferit satisfacție din acest punct de vedere - dar chiar cu alte stagiuni „rodnice”. Este îmbucurător că până la sfârșitul lunii ianuarie au fost realizate 23 de premiere absolute, așa cum este reconfortantă perspectiva ca până la sfârșitul stagiunii să se realizeze alte 17 spectacole”. Valeriu Râpeanu răspunde: „Cred că nu putem să discutăm o dramaturgie și o mișcare teatrală decât în măsura în care ea are niște urmări asupra publicului, deci în funcție de ecoul ei. Vor fi 7 piese românești, vor fi 14 piese românești, vor fi 28 de piese românești, vor fi 46 de piese românești, ele vor crește de la o stagiune la alta într-o proporție aritmetică sau chiar geometrică. Toate lucrurile sunt bune. Dar întrebarea este: ce ecou au? Și să fiu mai explicit: dacă această creștere numerică a piesei românești (sau, adaug, dacă această creștere, chiar în *calitate*, a piesei românești) aduce public la teatru sau nu aduce public la teatru. Dacă această creștere calitativă a dramaturgiei românești, pe care am simțit-o, se resimte și în planul afluenței de public, adică dacă vine mai mult public la teatru pentru, ori datorită unei piese românești sau creșterea publicului se realizează pe seama unei piese precum *Anunțul la mica publicitate*. Aici ar fi lucrul foarte interesant: dramaturgia noastră are un ecou real, adică venită din dezbateră care-l implică pe spectator, sau este o creștere falsă?”. Constantin Măciucă replică la această întrebare: „Relația teatru-public se stabilește într-un cadru extrem de mobil și de multe ori greu de determinat, provocat de mai mulți factori dintre care rețin, în primul rând, lipsa de omogenitate a spectatorilor, existența unor niveluri de receptivitate eterogene, exprimând orizonturi de cultură diferențiate, teatrul trebuind să se adreseze nu numai spectatorului rafinat, ci și celui care își formează acum gustul estetic. Aceasta face ca nu în toate cazurile succesul la public să legitimizeze o valoare artistică efectivă”. Trecând peste problema valorii, Valeriu Râpeanu aduce în discuție dramaturgia cu tematică țărănească, pentru a ajunge la raportul dintre generații. Natalia Stancu abordează tematica teatrului politic și problema asumării „problematicii reale” în acest tip de teatru. În încheierea discuției se consideră că părerea comună „pune în relief - indiferent de nuanțe sau poziții aparent contradictorii - constatarea unei axări mai evidente, mai clare, mai ferm urmărite, pe linia ideologiei noastre, a scrisului nostru dramatic. În partea critică relevată aici, această axare nu apare întotdeauna însoțită și de o înarmare, de o instrumentare expresivă pe măsura cerințelor artistice. [...] Accentele, ici-colo polemice, privind măsura în care aceste câștiguri trebuie să fie întărite, încărcate cu forță artistică, vorbesc, în fond, despre năzuința noastră spre o dramaturgie de maximă eficiență politică,

de integrare efectivă a culturii teatrului nostru în procesul general de construcție și creștere materială și spirituală în climatul căruia trăim”. □ În *Puncte de vedere*, Leonida Teodorescu vorbește despre *Emanciparea dramaturgiei*, făcând o analiză istorică a fenomenului. Concluzia sa este că „lucrul esențial care s-a realizat a fost că dramaturgia a încetat să mai fie o stare difuză (alcătuită doar din piese și dramaturgi izolați) și a devenit un moment dinamic, realizat ca urmare a unei mișcări dramaturgice. Meritul prim (cronologic) revine primei generații, meritul secund (cronologic), dramaturgilor din cea de-a doua generație. Faptul este, în primul rând, colectiv și din acest punct de vedere nu se pune problema valorii care este în toate cazurile o chestiune personală și nu de grup sau generație. Important este că, pentru prima dată în întreaga istorie a literaturii noastre, dramaturgia a încetat să mai fie un mănunchi de autori și de piese și a devenit o mișcare”. □ Edgar Papu publică un amplu articol comemorativ intitulat *Molière și publicul de azi*. □ Șerban Cioculescu publică un eseu intitulat *Mizanropul*, dedicat lui Molière. □ I. Igiroșianu scrie *Un apucat zis Molière...*, „fragment din volumul, în pregătire, cu același titlu”. □ Cu titlul *Molière în România* Ioan Massoff scrie *La începuturi...*, iar Ileana Berlogea *...Și de-a lungul vremii*. □ Sică Alexandrescu publică *Întâlniri cu Molière*. □ Lucian Ghiurchescu scrie despre *Complexul Molière*. ■ În *Consemnări*, cu titlul *Critica și arta*, se detaliază articolul lui Dumitru Popescu intitulat *Critica de artă – parte componentă a îndrumării culturii de către Partid*, apărut în „Era Socialistă”, nr. 2. În analiza studiului menționat, se remarcă: „Examinând, în termeni incisivi, problema criticii și implicit problema criticilor în general, tovarășul Dumitru Popescu subliniază că dintre criteriile criticii de artă „nu putem scăpa din vedere elementul subiectiv, inevitabil în fiecare analiză, determinat de factori strict personali: competență, experiență, formație spirituală, gust, orizont cultural, educație socială, politică, morală. Criticul nu este și nu poate fi un judecător total imparțial. Subiectivismul său este agravat uneori de relațiile pe care le are în lumea creatorilor. Apartenența criticului la grupuri create nu pe afinități filozofice, ci pe considerații extraartistice știrbește esențial obiectivitatea judecății operelor – și ale amicilor, și ale inamicilor. Critica dobândește atunci o pronunțată tentă partizană de interes meschin”. Dar, în esență, animat de datoria de a promova în permanență arta marilor idealuri, arta care se armonizează cu necesitățile societății, criticul angajat în lupta ideologică „trebuie să fie un ghid pe drumul lung și spinos al cunoașterii artistice. Procedând astfel, se achită de o îndatorire patriotică, democratică, contribuie la lărgirea orizontului de cultură al poporului, la asimilarea celor mai elevate descoperiri ale spiritului”. Această îndatorire obligă pe critici să fie ei înșiși la curent și, implicit, să țină publicul la curent cu fenomenele artistice noi, obișnuindu-l pe consumatorul de artă cu ideea că „arta nu este un fenomen stagnant, ci un organism viu, care se dezvoltă, se perfecționează sub impulsul evoluției sociale, al înaintării cunoașterii

pe toate fronturile”. Aceasta este școala estetică pe care critica e chemată să o țină mereu deschisă marelui public, pentru a-l face să meargă în pas cu progresul artei, să-și îmbogățească neîncetat spiritul, să-și formeze conștiința socialistă. Cu deosebire în domeniul teatrului și al criticii teatrale, unde arta capătă mai mult decât oriunde o dimensiune în plus, o mai autentică apropiere de viață, ideile expuse, în studiul publicat de „Era Socialistă” trebuie să fie clar înțelese și creator interpretate pentru a exprima cu adevărat mesajul critic pe care-l definim ca instrument de cunoaștere artistică și judecată de valoare, în progresul artelor”. □ În *Cronica dramatică*, Alecu Popovici prezintă *A doua față a medaliei* de I. D. Sârbu (Teatrul Național „I.L. Caragiale”); Valeria Ducea despre *Anunțul la mica publicitate* de Natalia Ginsburg (Teatrul „Bulandra”); Virgil Munteanu despre *Tragedia fecioarei* de Beaumont și Fletcher (Teatrul de Stat din Sibiu). □ În *Pagini de jurnal din Teatrul Tv*, D. Solomon discută, printre altele, despre *Revista literară Tv* realizată de Adrian Păunescu: „Acest tânăr poet, viguros și repezit, este, înainte de toate, un remarcabil publicist, iar publiciști remarcabili nu avem astăzi foarte mulți: se pot număra pe degete. Dacă nu este un comentator, un pamfletist, sau un reporter extraordinar, Păunescu este, fără doar și poate, un înegalat autor de interviuri; aș spune că aproape întotdeauna, întrebările lui sunt mai interesante decât răspunsurile primite (nefiind chiar atât de simplu să-l scoți pe om din clișeele lui de gândire și de limbaj). Ceea ce se observă și în discuțiile lui de televiziune. Deocamdată nu putem decât să urmărim eforturile lui Adrian Păunescu de a primi arta dialogului publicistic, asistând la dezbateri care se anunță interesante, dar care cad repede în poncif și verbiage, un fel de antrenamente intelectuale (tot atât de nespectaculoase ca și cele fizice) în vederea unei posibile performanțe”. □ Revista publică „piesa în șase tablouri” *Gloria și moartea lui Joaquin Murrieta* de Pablo Neruda, traducere de Ion Bănuță și Rosalia Banu. □ Ionuț Niculescu, în *Cartea de teatru*, prezintă volumul de *Scieri de critică teatrală* de M. Eminescu, apărut din inițiativa lui Ion V. Boieriu. „Volumul este un act de cultură și trebuie tratat ca atare, căci întocmirea lui permite o imagine amplă a ceea ce gândea Lucașăruț poeziei despre teatru”.

● [„Transilvania”, nr. 2] Versuri semnează: Mihai Cramă (*Nașterea*), Petru Anghel (*În lume, tu*), Wolf Aichelburg (*Fântână arteziană*), N. Prelipceanu (*Ieșind din fluture*), Victor Nistea (*Imn către eternitate*). □ Din proză citim *Răzbunarea* de Ioana Postelnicu. □ În *Album sentimental* Mircea Tomuș publică *Sibiul imaginar și fotografic*. □ Citim și *Primul act al Răscoalei* de Liviu Rebreanu. ■ Numărul se deschide cu două mesaje: □ *Mesajul adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, de Comitetul Central al P.C.R., Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România*: „Scumpe tovarășe Ceaușescu, La a 55-a aniversare a zilei de naștere și la împlinirea a 40 de ani ide la intrarea ta în mișcarea muncitorească și în rândurile partidului, Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de

Miniștri îți adresează din toată inima un fierbinte salut comunist și cele mai calde felicitări. [...] Munca și lupta ta de patru decenii în mișcarea revoluționară, activitatea desfășurată în fruntea partidului și statului sunt o demonstrație strălucită a faptului că și-ai consacrat întreaga viață slujirii intereselor și aspirațiilor fundamentale de progres și bunăstare ale poporului, cauzei nobile a socialismului, păcii și colaborării între națiuni. Acesta este temeiul încrederii depline și al atașamentului profund cu care te înconjoară poporul român, noi toți, al dorinței și hotărârii noastre de a fi alături de tine, pentru ca împreună cu întregul popor să asigurăm împlinirea generoaselor idealuri ale socialismului și comunismului în patria noastră. În această zi de sărbătoare, îți urăm cu toții, iubite tovarășe Ceaușescu, viață îndelungată, multă sănătate și putere de muncă spre a încununa cu noi și strălucite realizări activitatea, prodigioasă, neobosită pe care o desfășori. Te îmbrățișăm cu nețărmurită și tovarășească dragoste și îți adresăm din inima tradițională urare românească, La mulți ani!”.

□ *Mesajul Comitetului județean de Partid Sibiu adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu*: „Iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, De aproape patru decenii vă numărați între militanții care, întruchipând în mod ideal aspirațiile maselor, ați înțeles profund chemarea istoriei. Dumneavoastră ați văzut mai clar, mai departe și cu o energie puțin obișnuită, ați izbutit să tăiați drum sigur și drept acolo unde era mersul greu, suișul plin de primejdii. Astăzi, la împlinirea a 55 de ani, comuniștii, toți oamenii muncii – românii, germanii, maghiarii – de pe meleaguri sibiene, alături de întregul popor român, vă aclamă ca pe cel mai destoinic și mai iubit dintre fiii țării, personalitate de frunte a istoriei contemporane. [...] Cu stimă adâncă, cu alese sentimente omagiale, ne alăturăm glasurile în corul poporului întreg spre a vă ura, cu prilejul zilei Dumneavoastră de naștere: La mulți ani! Să fiți sănătos! – spre binele națiunii, al patriei. Ne știm alături de Dumneavoastră, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, vă vom urma și în viitor cu încredere, cu neabătută hotărâre. Viața Dumneavoastră ne este exemplu, munca Dumneavoastră îndemn, chemarea Dumneavoastră scop – sublime măsuri ale dragostei nețărmurite ce v-o purtăm”.

■ Romul Munteanu publică eseu *Candide și sensurile fabulei filozofice voltairiene*. ■ În *Pasiunea unui poet necunoscut* Nicolae Balotă scrie despre Brutu Catone Horea și volumul *Amoru și Patria – Poezie*, 1869, apărut la Turin: „De fapt, nu descoperim un poet în acest opuscul liric publicat la Turtin ci o simplă voce purtătoare a multor voci din Transilvania acelor timpuri. Pasiunea poetului necunoscut (vom vedea altă dată cine era) reprezenta pasiunea unei națiuni”.

■ Mircea Ivănescu semnează *Spații poetice*, un text despre volumul *Umbre de apă* de Matei Călinescu, C.R., 1972: „Volumul *Umbre de apă* (apărut în ultimele săptămâni ale anului trecut la Editura Cartea Românească) îl confirmă pe Matei Călinescu – atât prin piesele păstrate din cele două culegeri anterioare cât și prin importantul grup de poeme inedite – ca pe unul dintre liricii cei mai interesanți ai generației sale, și nu numai al acestei generații. Ceea ce îl dife-

rențiază în primul rând de colegii săi de vârstă (deși clasificarea pe generații a scriitorilor nu a fost niciodată cea mai concludentă) este gravitatea cu care își asumă gestul poetic. Față de virtuozitățile verbale și (ca să folosim iarăși un cuvânt al lui Camil Petrescu) bufoneriile coctoiste în care-și găsesc prea adesea expresia dispozițiile ludice ale prea multor poeți tineri de astăzi, este reconfortant și întâlnești un scriitor care să fie în stare nu numai să gândească real la ceea ce este esențial în gestul creației, dar care să și poată să-și simtă poetic, cu toată ființa, această gândire astfel încât să-i dea o expresie artistică imediat convingătoare. Este bine că ni se amintească, din când în când, că poezia nu este (nu trebuie să fie) o simplă, sau poate chiar complexă exclamație, o gesticulație a sensibilității, ci o manifestare omenească, gravă, complicată, și din care în nici un caz nu trebuie să lipsească tocmai ceea ce este cel mai caracteristic pentru om”. ■ Victor Ernest Mașek semnează un comentariu la volumul *Arta rece și știința fierbinte* de Victor Săhleanu: „În această epocă, în care aproape nimeni nu mai citește, pentru că toată lumea este ocupată să scrie, Victor Săhleanu, el însuși un autor extrem de productiv, se dovedește un lector atent și pasionat, ce vede în fiecare carte prilejul unui dialog, al unei confruntări și al unei noi surse potențiale pentru creația proprie. Spirit efervescent și cutezător, extrem de mobil și excitabil, Victor Săhleanu și-a luat arareori răgazul de a se retrage și izola în vederea aprofundării și edificării riguroase a unei singure idei, acceptând riscul ticheetării [sic!] de diletant, ca și pe cel al probabilităților de eroare sau imperfectă elaborare în favoarea prezenței cât mai active și diverse în confruntarea de idei, în favoarea angajării sale în prezent. În acest sens, eseul la care ne referim este, prin pasiunea cu care a fost scris și prin conștiința responsabilității morale ce-l angajează în lupta pentru umanizarea științei, cea mai reprezentativă carte a sa, opera care ni-l dezvăluie cel mai plener”. ■ Mircea Braga semnează *Don Juan sau eroarea intenționalității*, despre opera lui Molière: „De aceea, în *Don Juan*, tragicul se anulează întru nimic. Opțiunea, pe toate cele trei trepte (creator – operă – consumator), nu are loc, intențiile alungându-se pe spații contradictorii. Evident, vorbim de o opțiune artistică, gândindu-ne totodată că orice act de valorizare implică o opțiune, o determinare. Alunecare și oscilații de intenții, *Ospățul de piatră* constituie el însuși o eroare a intenționalității, un document al indeterminării artistice și extraartistice deopotrivă”. ■ Apar două cronici literare: □ Mircea Tomuș scrie despre *Caietele Prințepelui I* de Eugen Barbu: „Ținând cont de calitatea și cantitatea emoției personale cuprinse în *Caiete*, ca și de aspectul cel mai simplu și mai definitoriu al genezei lor, care nu este nici numai comentariu, nici numai confesiune, nici numai jurnal, nici numai meditație, nici numai note de lectură, ci toate acestea în același timp, adică, cu un singur cuvânt, scrisul, ca act uman, ca forma fundamentală de manifestare a omului, se impune încheierea că, de fapt, *Caietele Prințepelui* reprezintă consemnarea, sub formă de carte, a unei activități umane complexe și continuative, cu origine

obscură și sfârșit imprevizibil, față de care autorul nu a simțit nevoia să manifeste vreun scrupul cronologic sau de altă natură, decât simpla îngrijire ca textul rezultat să fie cât mai aproape de valoarea propriei trăiri. Formula literară intenționată și cea rezultată în care se încadrează nu pot fi definite cu vreun termen din panopia teoriei estetice, *Caietele* cuprinzând, mai degrabă, mai multe formule, unele în stare de intenție, altele de rezultat. Poate doar dacă, pornind de la simplitatea și esențialitatea demersului uman care le-a prilejuit, scrisul, acceptăm formula de literatură totală, ca pe o expresie a unei funcții de bază a omului contemporan, în rând cu funcția nutritivă sau cea a respirației”.

■ Titu Popescu se ocupă de *Alte versuri* de Mircea Ivănescu, Eminescu: „Ceea ce poate apărea ca manierism, în volumele sale de poezii cu titluri modeste și anonime (*Versuri, Poeme, Poezii, Alte versuri*), este o stare de refuz a superficialului imaginativ, înnoitor la modul sonor, insurgent, și păstrarea unui ton de calme reverberații adânci, încercând suflul diversității într-o panoramă a distincției suflatești. Aceasta se reface, pe alt plan, într-un amplu discurs liric (înșăși serialitatea titlurilor amintite pare a o sugera), implicând de fapt existența într-o cosmicizare [sic!] a reveriei”.

■ În *Patrimoniul documentar* Viorel Faur scrie despre *Octavian Goga și „Astra”* (date inedite). ■ În *Bibliografie* citim recenzii: □ Ioan Adam scrie despre monografia *Ion Vinea* de Elena Zaharia, C.R., 1972: „Poezia, proza, mai puțin publicistica, sunt examinate minuțios, cu o matură tehnică a extragerii citatului revelatoriu. Spre deosebire de comentarii anteriori, autoarea nu se prosternă în fața poetului, comentându-i – pe un ton cam condescendent – peisajul interior mărginit de neant și de moarte, tăiat din retrageri în vis. Itinerarul poetic a lui Vinea este reconstituit pas cu pas de la începuturile simboliste la experimentele avangardiste, cercetătorul polemizând subtextual cu adoratorii poetului Vinea, pentru a insista compensatoriu asupra prozatorului”. □ Ilie Guțan prezintă *Oglinda lui Cagliostro* de Dan Mutașcu, Dacia, 1972: „La Dan Mutașcu și spontaneitatea și căznirea deliberată a versului sunt riscuri evidente: prima duce la prolixitatea și incoerența imaginii; a doua – la sterilizarea oricăror înțelesuri ale poeziei prin ermetizare. *Oglinda lui Cagliostro* este indiciul unui poet aflat între Scila și Caribida”.

□ Ion Buzași se ocupă de monografia *Sextil Pușcariu* de Mircea Vaida, Editura Dacia, 1972: „S-a reproșat acestei cărți că se ocupă de un aspect secundar al activității lui Sextil Pușcariu. Obiecția, adevărată în fond, trebuie amendată cu observația că exegeza lui Mircea Vaida încearcă tocmai să scoată din planul secund activitatea de critic și istoric literar a cunoscutului lingvist”. □ Aflăm și de apariția volumelor I și II din *Literatura mărturisirilor*, Minerva, 1972, nota asupra ediției de Silviu Iosifescu: „Fără îndoială că importanța acestei antologii nu este una dintre cele de rând. Nu numai că ea devine o anexă elocventă a *Literaturii de frontieră*, dar oferă cititorului român o privire de ansamblu asupra literaturii memorialistice universale. Și, dacă unele pagini ne erau

cunoscute, din cei 47 de autori propuși, 19 beneficiază de tălmăciri inedite în românește: Cardinalul de Retz, Saint-Simon, Montesquieu, Benjamin Franklin, Carlo Goldoni, V. Alfieri, Benjamin Constant, Chateaubriand, Al. Dumas-tatăl, Fr. Kafka, J. Cocteau, Roger Graves, A. Malraux”. □ G. Nistor recenzează *Eflorescență* de Ion Th. Ilea, C.R., 1972: „Nu credem ca de acum înainte să se mai producă o cotitură în poezia lui Ion Th. Ilea. După cum a evoluat, bănuim că volumele se vor succede (poetul nu este prolific totuși) ca să se confirme în continuare un profil poetic conturat. Poate doar o scurtare de exclamațiile prea «neaoșe» după cum reiese și din recenta plachetă, să aducă un plus de fluiditate versurilor”. □ Gh. Bulgăr semnează prezentarea volumului *Codex Auerus* de Dan Simionescu, Meridiane, 1972: „Lucrare admirabilă, de erudiție și de finețe a interpretărilor, ediția de față, pe care reputatul bibliolog, coautor al acelei masive și unice Bibliografii academice a literaturii române, colaborator al lui Ion Bianu și N. Cartoian, prof. Dan Simionescu ne-o oferă, este un adevărat eveniment editorial pe care-l consemnăm cu toată prețuirea și gratitudinea față de autorul recentei ediții a Codexului”. □ Rareș Cornea recenzează *Autografe pariziene* de Teofil Bălaj, Dacia, 1972: „Documentată fără a fi aridă, ambițioasă fără ostentație, scrisă frumos fără a literaturiza, cartea lui Teofil Bălaj este, folosind un cuvânt predilect al autorului, o carte «cinstită»”. □ Nicolae Petru prezintă rezultatele statistice ale unei anchete despre *Tineretul și literatura beletristică*: „Recent am organizat o anchetă în municipiul Sibiu încercând să surprindem aspecte ale relației dintre tineretul sibian și literatura beletristică. Deși nu pretindem că datele acestei anchete sunt reprezentative pentru întreaga masă de tineri de la noi le considerăm totuși relevante, ele putând constitui o prestare a acestui câmp special. [...] Din toate preferințele (și motivațiile lor) s-a constatat că, din 57 de tineri, doar 10 (cam 19 la sută) au ales ca eroi preferați personaje din literatura română (patru tineri și-au ales aceste personaje din cadrul cărților istorice și de aventuri, iar șase din romanele românești de dragoste, formare etc.). Ca o constatare generală, la aceste întrebări s-au putut observa cum tinerii și-au ales în majoritate eroi cu înalte trăsături morale, spirituale, sufletești etc., motivațiile acestor alegeri trădând o reală aplicare asupra celor citite, prețuirea, cu puține excepții, a acele modele umane demne de urmat. Rămâne însă un deziderat continuu ca literatura română de azi să ofere astfel de modele și să se apropie cât mai mult de tineri. Ancheta a mai scos în evidență lipsa unei ferme orientări a lecturii, selecției și îndrumări acesteia. S-a putut observa, în răspunsurile primite, că actual lecturii se face ades fără criterii, ceea ce nu duce la o reală îmbogățire spirituală și afectivă a lectorului. Desigur, s-ar mai putea formula și numeroase concluzii. Ne mulțumim însă cu cele reținute mai sus, nutrind în același timp speranța că ele prezintă un real interes”. ■ În *Revista revistelor* găsim sumare mai multor reviste împărțite în domenii de care se ocupă: *Ideologie*, *Istorie literară*, *Poezie*, *Literatură universală* și *Proză*. ■ În *Curier* citim: „A

apărut revista «Tribuna României», publicație adresată cititorilor de limbă română de peste hotare. Într-o prezentare grafică asociind o modernitate a sobrietății, cu un conținut foarte divers, mereu actual, mereu interesant, revista promite să devină, peste meridiane și paralele, purtătoarea mesajului românesc de pace și colaborare comunicând, ritmic, străinătății, într-o formulă publicistică atrăgătoare, unică armonie, desprinsă din inefabil, a peisajului, istoriei și civilizației românești trecute și actuale. Așteptând noile apariții, dorim «Tribunei României» ediții de succes și răsunet, pentru împlinirea înaltei sale chemări. [...] În zilele de 21 și 22 februarie, conform unei înțelegeri de reciprocitate profesională, redacția noastră a avut ca invitați pe câțiva reprezentanți ai revistei «Astra»: Dan Tărchilă, I. A. Brumaru, Nicolae Stroe și C. Merleu. Cu acest prilej, după discuțiile de interes redacțional specializat, au acut loc două întâlniri cu cititori, la Sibiu și Jina, Din partea revistei «Transilvania» au participat: Mircea Tomuș, Mircea Ivănescu, Titu Popescu și Ion Mircea”.

• [„**Vatra**”, nr. 23/februarie] Conține o analiză întreprinsă de Mihai Sin (cu titlul *Un teritoriu al tuturor?*), referitoare la genul reportajului; „credința în acțiune, în dinamism, în infinitele posibilități de imortalizare a zilelor pe care le trăim” – reportajul este construit ca modalitate de exprimare a identității publicației. □ Poezie pentru Nicolae Ceaușescu de Victor Nistea: *Când tricolorul flutură pe metereze* ■ *Dan Culcer despre viața literară*: „Reportajul este făcut să fie o oglindă plimbată de-a lungul drumului unei societăți în plină transformare”; în *Reabilitarea reportajului*, Mihail Sebastian aduce un „elogiu genului”, când observă psihologia reportajului (în *Cuvântul*, an 1929). Pentru avangardiști, reportajul reprezintă un mijloc de exprimare a frondei împotriva literaturizării: Geo Bogza, Panait Istrati, Sahia. În reportajele lui Eugen Barbu se observă „expresia personalității autorului”, fiind consemnate drept un exemplu de reținut în istoria reportajelor românești. Reportajul devine un gen în sine, ca urmare a dorinței omului de experiență directă. Alte nume care au cultivat genul sunt: Traian Filip (*Orașe cu geometrie variabilă*), Radu Mareș, Vasile Sălăjan, Nicolae Prelipceanu (volumul colectiv: *Vine istoria*); volumul mai puțin reușit este *Cununa de spice* dată fiind lipsa de personalitate a autorilor (Mihai Caranfil, Mihai Creangă, Gh. Fartaiș, Grigore Ilisei, Vasile Nicorovici, Ilie Tănăsache, George Sidorovici. Cel din urmă preia, în *Oameni și munți*, tehnicile lui Bogza), fără eleganța stilului. Ansamblul care caracterizează reportajele este alcătuit din pendularea trecut-prezent, alegerea cadrului natural și civilizațional pentru construirea fondului dialogurilor ■ *Paralaxe*. Serafim Duicu discută condiția istorică a reportajului: Geo Bogza este considerat un întemeietor al genului, căruia i se alătură C. Hogaș, mai ales pentru că ei posedă și calități literare propriu-zise. Despre C. Hogaș însă, nu se poate afirma, în totalitate, că este un reporter veritabil, fiindcă nu este vizibil „scopul documentar”, ci amprenta literară este cea predominantă: „Este elemen-

tul care-l diferențiază de toți înaintașii, dar îl și scoate din sfera reportajului.”. La Geo Bogza, în *Țara de piatră* și în *Cartea Oltului*, se remarcă detalii senzaționale, dialogul cu cititorul, și, în principal, capacitatea de a conduce reportajul în sfera literarului: „este singurul reporter român care a ridicat reportajul în zonele literaturii”. Astfel se întâmplă și în *Țara de piatră*, care nu constituie doar o schemă documentară, ci este prilejul unei „confesiuni”, al unor evocări personale. ■ *Manuscris – Bătrânul, marea și pisica*: Romulus Guga scrie despre moartea lui Hemingway, autor la care se apreciază aplecarea către înțelegerea naturii umane prin a fi un reporter al vieții: „Toată viața lui este viața unui adevărat reporter”. ■ *Viaticum*, de Mircea Zăciu – „Plăcerile excursiei” – se realizează o asimilare a lui Filimon prin Stendhal, prin filonul tematic al călătoriei, pe care Filimon o numește o „igienă a spiritului”, prin care bucurăsteanul se întâlnește cu spații străine, dar mai ales, autorul analizează oamenii „în spirit lavaterian”; este menționat Al. Vlahuță, cu *România pitorească* ■ Romulus Guga scrie despre Adrian Păunescu în *O lacrimă și un suris pentru noaptea de noiembrie*, la redacția ziarului *Tribuna*, de pe strada Universității, la o partidă de șah, despre Păunescu spunându-se: „lipsa lui totală de tact și hazul înnoielnic”. ■ *Schițe pentru un elogiu al orașului românesc*: experiența lui Dan Culcer referitoare la satul Lueriu; la sfârșitul scrierii, autorul mărturisește că un locuitor citadin nu poate să scrie cu ușurință un reportaj despre mediul rural □ Dumitru Mureșan: *Drumul optim*: text despre Transilvania, tema este cea a plecării din sat, cu versuri aparținând lui Soril Miavoe. Ion Călion: *Scena are margini, să privim o dată și dincolo de ele*: despre Teatrul de Stat din Tg. Mureș ■ *Scrisori colegiale de la Ben Corlăciu către Romulus Guga* ■ *Biografii contemporane: Iubire și oameni pentru pământ*: consemnări despre Molnár Imre: „Vobește Molnár Imre cu suflet, cu pasiune despre oameni și despre pământ” ■ *Istorie*: despre literatura memorialistică mureșeană a secolului XX: Isaia Moldovan cu lucrarea *Din întâmplările vieții* (publicată în 1898), Vasile Moldovan, Ioan Oros, Koos Ferenc, Ștefan Branea. Isaia Moldovan (istoric, lingvist, etnolog) a colaborat cu *Gazeta Transilvaniei*, publicându-și memoriile către sfârșitul vieții: „Așternute în ordine cronologică, firească unui jurnal, însemnările lui Isaia Moldovan conturează o lucrare unitară”, unele pagini fiind dedicate perioadei școlare, altele Blajului, iar o mare parte revoluției din 1848. ■ *Cumințenia pământului: Funcția detaliului în basm și poveste*: plecând de la funcția estetică identificată de Roman Jakobson în basm, Ion Apostol Popescu schițează scheme epice care însoțesc basmele și poveștile, care ar consta într-o serie de evenimente și apariții ale unor personaje tipice, fapt strâns legat de „incoștientul colectiv” și arhetipurile conceptualizate de Jung, apelând și la Etiembe și Paul Cornea pentru a susține caracterul migrator al unor elemente care formează ansamblul recurent de teme, motive, entități identificabile în basme și povestiri (pe lângă „arspulsorii” specifici legați de spiritualitate și frumusețe). ■ *Punct Contrapunct*:

Membrii cenaclului literar *Hyperion* s-au întâlnit la Casa de cultură a studenților: a citit Andrei Ujică. La sediul *Vatra* au citit poezie Ion Iovan, Petru M. Haș, iar proză Ion Popa și Marlene Hekmann. ■ Mihai Sin debutează în proză cu volumul *Așteptând în liniște*. ■ Publică poezie: Dan Teodor Oltean ■ *Radar*: redarea textelor în proză – *Mamdou, prietenul nostru din Africa*, de Silviu Olaru și *Drum în peninsula* de Ilie Constantin □ *Antologie science-fiction*: continuarea fragmentului din numărul anterior – *Ora „H”*, de Ray Bradbury (în românește de Gheorghe Rotaru).

●[„**Viața militară**”,nr. 2] Publică versuri: Virgil Carianopol (*Trebuie să știi*), Dumitru Ion Dincă (*Grănicer*), Vasile Zamfir (*De dragoste*), reportaje: Clement Eșanu (*Succesul misiunii de foc*), Banu Rădulescu (*Fruntea*), Dragomir Magdin (*La «Grivița roșie»*), proze și însemnări: Radu Theodoru (*Atac la sol*), Eugen Teodoru (*Mândria armelor*), Gheorghe Istrate (*Buzău, o individualitate distinctă*), Haralamb Zincă (*Dr. Tester spion în România*), Vasile Băran (*Mitul lui Manole*), Petru Vintilă (*Dochia*), studii: Ion Lotreanu (*Chipul lui Cuza*, II), Ioan Adam (*Doi memorialiști*), cu referiri la Duiliu Zamfirescu și Barbu Delavrancea. □ O cronică literară semnează Aurel Martin, primului volum al *Caietelor Principelui*, de Eugen Barbu, o alta, semnată Nicolae Baltag, prezintă antologia realizată de Mircea Radina, *Inimi fierbinți*, apărută în Editura Militară, ce reunește scurte narațiuni publicate în revistă în ultimii ani, printre care și un text de Fănuș Neagu. □ Sergiu Stelian semnaleză apariția volumului *O dramă pe cerul Indiei*, de V. Firoiu. □ Sorin Movileanu realizează un profil de tânăr autor romancierului Ion Aramă. □ Redacția publică versuri și proză ale elevilor militari din Cenaclul Nicolae Labiș din Brașov, Raul Câmpeanu, Mircea Hamza, Culai Ștefan.

●[„**Viața românească**”, nr. 2] În cadrul rubricii *Interviul vieții românești*, Petru Popescu stă de vorbă cu Ov. S. Crohmălniceanu: „– *O discuție despre proză, ori despre realism, într-o viață literară atât de «vorbăreață» cum e a noastră, sigur că nu poate fi ceva nou. Tocmai de aceea, căutând un punct de plecare mai original, i-am propus lui Ov. S. Crohmălniceanu ideea că realismul poate fi considerat și o «formă de modernizare a prozei», dacă firește, e practicat în mod superior. Iată ce mi-a răspuns: – Ideea aceasta mi se pare judicioasă și ea are, de fapt, precursori cu reputație. S-a creat, în unele mentalități, o opoziție ciudată între realism și modernitate, ca și cum pe de o parte realismul nu poate fi decât suma tuturor tradiționalismelor, iar modernitatea nu ar putea avea nicio legătură cu realitatea. Dar, la urma urmei, realismul nu trebuie înțeles ca o metodă literară conservatoare, fiindcă atunci tocmai esența lui ar fi pusă la îndoială. Dimpotrivă, între realism și modernitate există o strânsă legătură. Realismul – cel adevărat, de valoare, firește – se situează întotdeauna, cu necesitate, în avangarda artei. Prin însuși faptul că o operă realistă aduce în scenă adevărul, ea produce un șoc, surprinde și chiar deconcertează uneori, efecte pe care mulți le consideră specifice modernismului. Dacă o carte realistă*

e foarte bună și plină de adevăr, cine îi poate contesta caracterul modern? -P: *Un exemplu foarte limpede e acela al prozei americane – cine ar spune că ea nu e modernă, așifată modernă de cincizeci de ani încoace? Dar, pe de altă parte, se poate face demonstrația că e nu numai realistă, ci chiar «îngust realistă», vorba lui Călinescu, tradiționalistă, și asta folosindu-ne de aceleași cărți. Dar adevărul vieții e incontestabil, și atunci cărțile înseși își impun o imagine complexă, prevenind confuzia critică.* – C: Ai făcut bine că ai amintit această literatură, fiindcă am intenția să revin și eu asupra ei, mai târziu. Dar precursorii de care vorbeam sunt europeni. Unul din cei mai interesați romancieri germani moderni, Alfred Döblin? În esență că nu suntem destul de realiști, și de aceea nu suntem destul de moderni. El folosea, conform convenției critice a epocii, cuvântul naturalism pentru realism, și arată că spiritul se acoperi de jeg, și că acest jeg mental trebuie spălat cu un duș naturalist, un duș al vieții, fiindcă astfel senzația autentică a acesteia dispare din scris și, odată cu ea, orice modernitate. Mai aproape de noi, un romancier, Alain Robbe-Grillet își argumenta demersurile pentru un roman nou tot printr-o nevoie de realism. – P: *Mi se pare că am citit un eseu al lui, despre realism și realitate, în care compara realismul cu un fel de drapel, pe care, într-o luptă foarte confuză, pe un câmp de bătălie extrem de mare și de haotic, se reped să și-l smulgă tot felul de combatanți (adică de scriitori de o orientare ori de alta).* – C: Exact. (Cum se vede, autori, mai mult ori mai puțin realiști în chip obiectiv, sunt însă toți foarte doritori de a fi considerați exploratori ai realității, ba fiecare ar vrea să convingă restul că el și numai el exercită efectiv această operă de explorare îndrăzneată. Asta e un semn că instinctul către adevăr, și considerația pentru realism ca formulă artistică fecundă, inovatoare, funcționează foarte bine. Ca să mă întorc la Robbe-Grillet, el, în pledoaria sa pentru un roman cu totul nou se plângea de faptul că descrierea realității suferă de un mare antropomorfism, ceea ce pune la îndoială adevărul acestei descrieri. Majoritatea romancierilor – zicea el – când descriu lucruri, le antropomorfizează atât de mult încât le modifică adevărata natură. Dar, în realitate, lucrurile există pur și simplu, nesinchisindu-se de noi. Acțiunea personificatoare a autorului, intervenția lui prea umană contaminau realitatea, după Robbe-Grillet, care voia să descrie lucrurile «exact așa cum sunt», nu cum le vede omul. După o asemenea descriere, fără intervenția omului, ori cu o intervenție cât mai limitată este posibilă, și dacă din punct de vedere estetic ea mai reprezintă vreun interes, asta e altă problemă și unii chiar așa explică impasul destul de timpuriu al noului roman. Oricum, ambiția lui Robbe-Grillet confirmă locul înalt pe care îl ocupă realismul, ca problemă, în conștiința unui scriitor. În fond, dacă apreciezi realismul, dacă reflectezi asupra lui și dacă vrei să-l practici consecvent, asta te obligă să reflectezi asupra problemelor fundamentale ale scrisului. Acum, opinia mea este că o artă neantropomorfizată nu e posibilă, și nu e vorba în fond doar de artă. Omul nu poate ieși din cadrul uman al reprezentărilor sale, oricât

efort de obiectivitate ar dori să facă. [...] Dar acum îmi vine altă idee. Există în «poetica» realismului un paradoxal pericol de... estetism. Realismul nu se poate baza numai pe sinceritatea dintre scriitor și hârtie – el trebuie mereu verificat prin confruntarea cu viața practică. Există scriitorii care au debutat ca realiști și apoi, nesiliți de nimic și de nimeni, au ajuns să interpreteze și să explice, uneori candid și inconștient, realismul ca un fel de estetică formalistă. De ce? Pentru că au deplasat-o în câmpul experienței omenești practice, cu problematica lui atât de bogată, în cel strict al scrisului. [...] În fond, a asimila realismul cu o literatură obsedată exclusiv de social înseamnă a-l limita – realismul e și pe adevăr, își poate schimba ființa în modul cel mai neprevăzut, cum și-o schimbă însăși realitatea. – P: – *Mă gândesc, pornind de la ideea că realismul, printr-o deficiență de aplicare, poate duce la estetism, la faptul că trebuie să existe o dialectică în conștiința oricărui scriitor – să zicem o dialectică a observației realiste și a invenției. Flaubert, fiindcă l-ați citat, e autorul, fantastic de convingător, al unei ample ficțiuni istorice, care fără multă imaginație nu poate fi scrisă.* – C: Sigur și Rebreanu a scris, pe lângă *Ion* și *Răscoala*, *Adam și Eva* (ba chiar susținea că e cea mai bună carte a lui). – P: *Și Caragiale, la urma urmei, ca naturalist al limbajului, ca «fonetist» fără pereche, pare incompatibil cu psihologul sumbru din O făclie de Paști.* – C: Spre deosebire de poet, romancierul începe prin a pune frână imaginației, prin a nu-i da voie să se desfășoare foarte liber, în schimb cultivă observația. Poeții, când scriu roman, nu-și frânează imaginația, nici metafora, în sens strict liric, și atunci avem de-a face cu cărți de proză pe care tot pentru meritele lui poetice le citim. Arghezi nu se poate spune că nu are intenții epice (vezi bucățile lui intitulate *Subiecte* sau chiar *Cimitirul Buna Vestire*), însă povestirile și romanele argheziene nu-și impun acțiunea, alunecă prea repede într-o frenezie imaginativă. Poetul nu-l lasă să-i funcționeze calm observația, ci o sabotează, altfel ar deveni prozator. În orice romancier bun există însă – trebuie să existe – un poet ținut în carantină, un imaginativ la arest. Poezia și imaginația trebuie să-și ia însă revanșa, la un moment dat, pentru ca autorul să se exprime plenar. Uneori și-o iau în romane care sunt mai declarat poetice, ori fantastice. Împlinirea se face însă cel mai bine atunci când romanul rămâne, în stofa lui, de observație, iar forța lirică și imaginația îmbogățesc concepția. La urma urmei, ca să vezi larg lumea, să-i surprinzi datele eterne, alcătuirea secretă, să pătrunzi mecanismul unei societăți, adevărul unor destine, și să «montezi» totul la un loc într-o operă, e nevoie de poezie și imaginație. – P.: *Eu cred chiar că îți trebuie o foarte puternică imaginație pentru a reuși să vezi realitatea. Realitatea nu ți se dă niciodată direct, ea vrea s-o cauți, vrea s-o descoperi, și fără imaginație nu poți vedea decât suprafața ei. De altfel, imaginativii nu sunt întotdeauna neapărat poeți, ba chiar aș spune că poetul, în clipa de față, la noi și în lume, e într-o criză de imaginație. Romancierul, în fond, își imaginează lumea, cu tot ce cuprinde ea, inclusiv poezia, iar poetul adesea nu-și imaginează decât poe-*

zia, și nici atât. – C: În orice caz, tendința anti-mimesis, declarată uneori de destui artiști și teoreticieni, trebuie cercetată atent. Dacă prin mimesis, ei au dreptul, ca artiști, să respingă un asemenea principiu. Însă eu înțeleg că literatura reprezintă, prin sinteză și inteliecție, un progres față de realitate nu s-au mulțumit niciodată, și cu atât mai mult azi, să atingă un realism de gradul întâi. Ea practică un realism de gradul doi și trei, adică un realism al esențelor, al principiilor directoare, nu numai al motivărilor imediate, un realism care vrea să înțeleagă mai mult și mai adânc, pentru oameni a căror foame de date esențiale a crescut. –P: Am pornit discuția de la legătura dintre realism și modernitate. Ne plângem adesea că literatura noastră nu are destulă modernitate. Nu cumva am putea spune că nu are nici destul realism? –C: Ba cred că am putea spune asta. Un păcat al multora dintre romancierii noștri de azi este acela că practică un realism minor, ceea ce, în fond, are în conștiințe efectul unei lipse de realism. Sigur că avem și alte exemple, demne de toată stima. Dar privind o bună parte a literaturii de orizont restrâns, manufacturieră, s-ar putea zice că observația lui G. Călinescu e încă în picioare, aceea cu realismul îngust, pe care ai pomenit-o dumneata în alt context. –P: *Apropo de observația asta. Eu n-am avut niciodată stimă pentru Cezar Petrescu, pe care G. Călinescu îl discuta cu multă seriozitate și, deși în ce privește calitatea se arată drastic, către sfârșitul capitolului dedicat lui în Istoria Literaturii Române el îi face un compliment nemaipomenit: «Cezar Petrescu aduce prozei românești un element care-i lipsea, invenția», și asta tocmai după ce-i acuzase pe ceilalți prozatori, pe care uneori, în parte, îi stimează mai mult ca artiști, de realism îngust. Eu m-am gândit mult la această afirmație și până la urmă i-am dat dreptate lui Călinescu. Contestabil ca artist, Cezar Petrescu nu e mai puțin un romancier, și în sensul profesional al cuvântului, dând carte după carte unui public pe care singur și-l formase, și în sensul conștiinței lui de om modern, informat, trăind dinamic și cu atitudine. Cezar Petrescu nu poate fi acuzat de realism îngust.* – C: Întocmai. Acești autori ai realismului îngust – după Călinescu – plecau însă de la o realitate pe care cel puțin o cunoșteau foarte bine, chiar dacă orizontul le era uneori restrâns cât o ogradă. Azi însă avem prozatori care scriu despre lucruri care, se vede clar, nu le sunt deloc o umanitate foarte diferită, dar altele da; e vorba de uzine, șantiere, centre intelectuale etc. Etc. Medii pasionante prin ponderea socială și prin suflul colectiv al vieții lor, care însă nu se pot evoca pe neștiute, fără o cunoaștere aprofundată, îndelungată, trăită. Mă rog, scriitorii buni au scris întotdeauna ceea ce au cunoscut direct. Se pune însă problema ce anume au cunoscut. Dacă ce au cunoscut e limitat, atunci progresul realismului, care trebuie să crească simultan și în lărgime și în adâncime, este întârziat. În lumea de față lumea contemporană trăiește un proces intens și foarte rapid, de destructurare și restructurare. De pildă, la noi, revoluția a înlăturat relațiile sociale burgheze și le-a înlocuit cu cele socialiste. Procesul acesta progresa neconținut de la

macrostructurile vieții la microstructurile ei. În unele compartimente însă, (morală, familie, credință etc.) microstructurile vieții burgheze nu au dispărut cu totul. Azi, dacă te cantonezi într-o astfel de microstructură, e foarte greu să dai imaginea realistă a lumii de azi. Brătescu-Voinești a trăit într-o lume ale cărei microstructuri reflectau intim macrostructura socială. Nu aceleași sunt șansele prozatorilor noștri care încearcă azi să surprindă realitățile vieții socialiste din niște microstructuri tradiționale, vechi, puține sau ne semnificative modificate. –P: *Dacă înțeleg bine, în fond conștiința literară a unor asemenea scriitori e cam oprită prin anii '30, epocă în care microstructurile amintite erau confirmate de macrostructură.* –C: Uite, Marin Preda, de pildă, înțelege macrostructura, și pe cea veche și pe cea nouă, și atunci sigur că stăpânește microstructurile, că nu se plictisește cu lucruri fără semnificație, că orizontul lui e larg și în continuă lărgire, că înțelege devenirea lumii. Întâlnim însă prozatori mai tineri, care nu vin din mediul rural, s-au format direct în anii puterii populare și, totuși, înțeleg mai puțin societatea în ansamblul ei. Aș zice că nu sunt destul de umblați, nu în sensul de voiajați ca turiști, în țară și peste hotare [...] Însă ei au intrat în literatură repede, fără să trăiască, mulți n-au avut nicio meserie afară de cea strict literară, nu cunosc oamenii, nu li s-a întâmplat mare lucru, n-au avut cotituri și ciocniri în existență și atunci nu-i de mirare că estetizează minor. La urma urmei, e de neconceput scriitorul care nu are o biografie mișcată. Aceasta este marele atù al multor prozatori americani – cine n-are o experiență de viață bogată, ce să ne spună despre lume? Ceea ce a citit în alte cărți? Generația lui Fănuș Neagu, Nicolae Velea, D.R. Popescu, Teodor Mazilu, Radu Cosașu anunța un moment fericit în proza noastră: oamenii făcuseră gazetărie, străbătuseră țara în lung și-n lat, cunoscuseră tot soiul de oameni, trăiseră o viață publică, surprinseseră esența unei epoci, și au experimentat-o în proză, unii mai bine, alții mai puțin bine, dar oricum au venit să prefigureze un tip de prozator al zilei de azi, autentic, nesofisticat, neturmentat de snobisme și mode literare, direct, tip care e de dorit să fie continuat și perfecționat de alte generații; dar, din păcate, generațiile mai tinere de după ei (cu câteva excepții laudabile) n-au urmat acest exemplu și s-au afundat într-un estetism epigon. Orice tărăboi s-a făcut în jurul experiențelor lor, până la urmă a apărut că nu prea au ce să spună. Dacă te uiți în propriu-ți buric, sigur că nu vezi atâta cât să umpli substanțial niște cărți groase, și atunci începi să-ți sofisticezi și să-ți estetizezi buricul, ceea ce poate fi interesant în prima clipă, dar mai târziu? – P: *Da, cred că nu poate fi interesant, fiindcă la urma urmei buric avem fiecare. Însă cauza lipsei de viață a unei asemenea proze cred că nu e doar asta. Eu am băgat de seamă că prozatorul nu poate intui rotunjimea și armonia unei lumi dacă lumea din care vine chiar el nu are o anume tradiție, o bază de funcționare mai mult sau mai puțin logică, o schemă pe care omul s-o poată folosi toată viața ca exemplu, ca model și, prin comparație cu ea, să înțeleagă de pildă, fiindcă el vine dintr-o lume completă, rurală însă completă, și atunci*

firește că e și el un om complet, echilibrat, sesizează alte lumi complete și alți oameni echilibrați. El înțelege lumea orașului, și modul în care ea șochează un tânăr țaran, de pildă. Există însă scriitori, unii mai tineri, dar și destui mai în vârstă, care nu înțeleg lumea din care vin, și de aceea nu înțeleg nici lumea în care au descins – nu înțeleg lumea din care vin pentru că era un mediu de tranziție hibrid, neprecizat, pentru că oamenii au aflat că valorile au fost așezate în ei inegal, în salturi, pe neașteptate, și nu au fost digerate cum trebuie. N-au avut timp să-și închege personalitatea pe valori stabile, și nu sesizează valoarea stabilă în mediul nou în care au venit. De altfel, unii nu înțeleg deloc România de azi fiindcă habar n-au de istoria României. Cum să poți aprecia, într-un mod ori altul, ce e azi, dacă întrezărești ca prin ceață ce a fost până ieri? De așa ceva depinde până la urmă însuși specificul național și patriotismul, angajarea socială a scriitorului, personalitatea politică. Nu se pornește la scris proză, mai cu seamă proză realistă, cu bagaj de cunoștințe și de întâmplări trăite redus. – C: Ceea ce numim noi profesionalizare timpurie e de fapt o neprofesionalizare scriitoricească, în sensul adevărat al cuvântului. De foarte tânăr, scriitorul se încăpățânează să trăiască exclusiv din scris, uneori din scrisul efemer și nu o dată de pur amator, care nu-și caută un public, nu-și simte o răspundere a cuvântului. Pe de altă parte unii se îmbată cu o mândrie puerilă că sunt scriitori, nu pentru că au intrat în conștiința publică, ci pentru că au intrat în Uniunea Scriitorilor și se căznesc să nu trăiască decât în lumea literară, limitându-și experiența de viață. O uniune de creație nu poate suplini societatea reală. – P: E interesant câți scriitori trăiesc la București și în sânul lumii literare de douăzeci de ani și de mai mult, dar scriu tot din primii ani ai vieții, amintiri din copilărie. Și astfel a apărut un foarte ciudat pesimism sătesc, care e greu să pasioneze un public din ce în ce mai preponderent orășean. De altfel, eu am impresia că unii scriitori cam disprețuiesc mediile din care au provenit, de-aia se zbat atât să ducă existență de artiști, rupându-și legăturile ca publicul și nemaiîntreținând relații decât cu breasla. Or, o viață de genul ăsta, în colonie, mi se pare foarte falsificatoare. Ce-i de făcut? – C: Cred că e foarte necesar pentru prozatorii mai tineri să reflecteze mai mult la condiția existenței, și mai exact la condiția de azi a țării noastre; există autori care-mi dau senzația stupefiantă că nu citesc nici măcar ziarele, ori le citesc căutând doar un anume gen de informați, nu ca să mediteze apoi la soarta umanității contemporane. Poate și de aceea ei nu comunică sentimentul lumii în care trăiesc. – P: Da, dar uneori nu comunică nici sentimentul propriei persoane, n-au pic de carte, ca autori. Cum să credem într-un personaj, de pildă tânăra X de douăzeci de ani, dacă nu degajă niciun pic de carnalitate, nimic, ca și cum ar avea doar nume, dar ființă biologică nu?! Eu găsesc că atât în atitudinea față de viață, cât și în cea față de personaje și de ei înșiși, autorii tineri sunt extrem de discreți, de nepartizani, fără ca prin asta să devină obiectivi, fiindcă discreția în chestiune nu e rezultatul omiscienței, ci al igno-

ranței. Ce-i de făcut . – C: Ce să fie de făcut? Înapoi la viață, firește, și mai ales înapoi la public, pe care, ca să-l recâștigi, și să te reautentifici prin el, trebuie să-l înțelegi. Și cum să-l înțelegi și să-l exprimi dacă nu te înțelegi adânc, și critic, și dacă nu te exprimi foarte sincer, crud de sincer, întâi pe tine? Din râul de oameni ai existenței, toți preocupați, grăbiți, munciți, unii sunt gata să renunțe la ziare, la cinema, la televizor, pentru o carte. Dar ea trebuie să le dea o înțelegere a lumii superioară ziarelor, filmelor și micului ecran, și cel puțin tot atâtea fapte. În fond, scriitorul bun, realistul adevărat, a fost întotdeauna competitiv, adică a oferit atât de multă viață, atât de mult adevăr, încât lumea a lăsat ziarele și distracția și i-a smuls cărțile și i le-a citit pe nerăsuflăte. La această performanță trebuie să ajungă din nou prozatorii noștri de azi, dacă vor să mențină în conștiința unei națiuni ca a noastră, care are o respectabilă tradiție a citirii din literatură”. ■ Mircea Mancaș se referă la *Realismul, un concept contemporan*: „De aceea, în ultimă instanță, de acord cu optica contemporaneității înnoitoare, realismul în literatură devine un umanism revoluționar, iar umanismul socialist un factor creator de valori demne de epoca socialismului”. ■ Dumitru Bălăeț analizează raportul dintre *Scriitorul și opinia publică*: „Am creionat toate cele de mai sus pentru a sugera ideea după care relația scriitorului cu opinia publică se definește în operă și nu în afara ei, rezultă din acele elemente, incluse personalității scriitoricești, care-i dau dreptul, cinstea, onoarea, de a se constitui în partea componentă a conștiinței publice, și totodată de a-și asuma toate răspunderile care decurg de aici. Întrebările care i se pun privesc toate planurile vieții și, după cum am văzut, în primul rând, acelea care vizează mai direct existența vitală a colectivității, constituită în opinia publică. Între opera scriitorului și manifestarea sa de om al cetății, al poporului și al omenirii, nu există o opoziție, ci dimpotrivă, o legătură adâncă ținând de însăși funcția imaginativă a creației”. ■ De *Critica și sociologia literaturii* se ocupă Florin Mihăilescu: „Explicarea și valorizarea literaturii noastre contemporane sau clasice dobândesc astfel baze mai certe, asigurând criticii premisele finalității ei cele mai înalte. Evident, aplicarea principiilor sociologice nu poate fi la îndemâna oricui sau, în caz contrar, ea va genera apariția unor noi vulgarizări, ceea ce ar fi mai mult decât regretabil. Eforturile pe care le solicită o critică sociologică autentic marxistă trebuie asumate numai din perspectiva unei pregătiri teoretice solide și a unei maturități de gândire ce nu se câștigă de la primul contact cu voluptatea scrisului. Dar pătrunderea în adâncimile operei cu ajutorul unei sociologii estetice, și bineînțeles nu numai cu al ei, constituie pentru critica noastră marxistă un ideal față de care datoriile ei sunt încă foarte mari. A respinge cu toată hotărârea și consecvența socialismul vulgar nu înseamnă nici pe departe a refuza sociologia în studiul literaturii și artei. Am zice chiar dimpotrivă: una o presupune pe cealaltă”. ■ Marcel Petrișor face *O invitație la realism*: „Existențial posibil, fenomenalizându-se

deci, devine realitatea pe care omul o percepe, o trăiește și o gândește în tiparele minții sale. Sfera realului însă e atât de complexă ca modalități de existență încât își impune aspectele atenției noastre în funcție de gradul de acuitate. Acuitatea devenind însă factorul care contribuie la transformarea realului categorial în realitate obiect – pentru că sub această formă să poată fi supusă cunoașterii imediate – va acționa din două direcții: mai întâi ca un apelativ al realității obiectuale, apoi ca impuls din interiorul obiectului cunoscător spre această realitate înconjurătoare”. ■ Mircea Vaida analizează conceptele de *Clasic și baroc în proza realistă*: „Slavici și I.L. Caragiale exprimă două ipoteze ale prozei realiste românești. *Moara cu noroc* decurge dintr-o tradiție în care clasicul a trecut prin filiera Aufklärung-ului Școlii Ardelene, rejucând lumea în oglinzi plane și geometrice. *Hanul lui Mânjoală*, ca una din expresiile maxime ale stilului și temperamentului caragialesc poate fi de asemeni descris ca un joc”. ■ Despre *Geo Bogza sau fascinația realului* scrie H. Zalis: „În simetria faptelor, Geo Bogza este, ca și Grigore Alexandrescu. [...] Dar acolo unde poetul *Umbrii lui Mircea la Cozia* e un evocator melancolic al circumstanțelor, Bogza explodează patetic sau indignat. Tensiunea de care vibrează cuvintele prin care își dezvoltă procesele de conștiință este o formă explicită a participării, indiciul că scriitorul știe să fie pe rând sau concomitent adversar și partizan, liric și pamfletar”. ■ M. Petroveanu prezintă cartea lui Eugen Jebeleanu, *Hanibal*: „Ambele cicluri se sprijină astfel, se completează, dând volumului *Hanibal* o structură simetrică și o semnificație comună: afirmarea vieții ca trăire totală. Alimentat de această formă a patosului existenței, *Hanibal* este un document liric reprezentativ pentru Eugen Jebeleanu, pentru umanismul său militant”. ■ Cartea lui Romulus Guga, *Viața postmortem*, este prezentată de Eugenia Tudor Anton: „Autorul posedă o reală cunoaștere a dimensiunilor epocii, faptele odioase sunt prezentate însă cu prea mult patos, cu mult prea nestăpânită mânie, pentru ca ele să se poată așeza în albia unui roman, fie el și de analiză. Există toate elementele unui bun roman realist, cu vădite accente polemice, există și o dotare specială pentru dialog, dar insuficientă grijă în prezentarea unui caracter”. ■ Alexandru George prezintă două cărți. □ Prima aparține lui Eugen Luca, *Mihail Sadoveanu sau elogiul rațiunii*: „Încă o dată, fără a fi în dezacord cu afirmațiile lui E. Luca, îl vom urma mai greu în acest stil de pledoarie prea însuflețită și care umbrește paginile de analiză, cele mai bune ale cărții. Autorul monografiei se dovedește nu o dată un profund cunoscător al acestei opere, dar folosește datele ei prea mult ca elemente de susținere a unei apologii îndreptate împotriva unor adversari care, cum chiar el observă, nu au vrut de fapt să-l denigreze pe Sadoveanu și nici să-l scoboare. Ni se pare a vedea în partea pozitivă a acțiunii lui E. Luca un punct de plecare de la niște temeuri câștigate, poate cu prea multă risipă de eforturi, dar totuși ferme”. □ Al doilea studiu aparține lui M. Nițescu, *Între Scylla și Charybala*: „Încă o

dată deci, remarcând factura curajoasă a demersului critic pe care-l propune M. Nițescu și fără a-i trece cu vederea posibilitățile analitice și de expresie nu o dată remarcabile, vom saluta în el mai puțin un critic care și-a probat toate valențele și mai mult o foarte relevabilă conștiință critică”. ■ În cadrul rubricii *Debuturi lirice*, Alexandru Lungu consemnează despre *Poezie și realitate, transfigurare și transcriere*: „O forță de transfigurare lirică destul de rar întâlnită în debuturile ultimilor ani, cu un tonus susținut și o iradiere unitară, caracterizează volumul *Adierea tărâmului* (Ed. Albatros, 1972, 64 pag.) cu care își marchează intrarea în poezie Florin Costinescu”. □ „Cursive și molcome, versurile lui Paul George Stati din placheta *Nisipuri zburătoare* (Ed. Litera, 1972, 56 pag.) arată elocvent ce se întâmplă în cazul în care o înclinație lirică se lasă copleșită de modele. Ne aflăm în fața unui caz în care prezența literaturii copleșește aproape total ciocnirea personală cu toate celelalte elemente reale”. ■ În cadrul secțiunii *Note de lectură* semnează texte: Traian Stoica, Paul Dugneanu, Eugenia Tudor, Lucia Feneșan. □ Traian Stoica analizează volumul lui Emil Giurgiucă, *Semne pe scut* (Eminescu, 1972): „Emil Giurgiucă s-a impus atenției criticii și cititorilor, încă de la început, printr-o creație de atitudine majoră, din care improvisația și facilul erau excluse. Evocarea transilvanelor locuri natale, un acut sentiment al naturii, civica adorație a patriei, elegiacele amintiri ale copilăriei și, acum cu vârsta, ale tinereții stabilesc cadrul afectiv al unei poezii de conținute și durabile emoții pe care a cultivat-o și continuă să o cultive poetul aceluși remarcabil debut editorial din anul 1938, *Anotimpuri*”. □ De romanul lui Mircea Micu, *Patima* (C.R., 1972) se ocupă Eugenia Tudor: „Un concentrat roman, scris aparent după canoanele prozei ardelenesti – în descendență mai mult a lui Agârbiceanu decât a lui Slavici -, vădind o ciudat de echilibrată vâslire a povestitorului când printre datele reale (nu lipsite de cruzimi) ale faptelor, relatate cursiv, când prin hățișul ademenitor al unei poematice emanând un puternic parfum de legendă. Dar trecerea narrațiunii [...] prin filtrul purificator al unei siguranțe ce se încadrează perfect în economia romanului de tip realist, face din *Patima* nu numai istoria unei voine ieșite din comun [...] dar încă mai mult, istoria unui loc populat de apariții umane, pe cât de pitorești pe atât de specifice în manifestările lor obișnuite sau elementare”. □ De volumul de poeme al lui Dragoș Vrânceanu, *Migdalul înflorit a doua oară* (C.R., 1972) se ocupă Lucia Feneșan: „Dominându-și temperamentul romantic, evocarea, confesiunea sunt la Dragoș Vrânceanu doar obiect al prelucrării artistice. Experiența din Italia se resimte în întreaga formație literară a lui Dragoș Vrânceanu, enumerațiile, acumularea de epitete și metafore vizionare, efuziunile sale romantice fiind riguros selecționate de un deosebit simț al măsurii și echilibrului, de un spirit clasicist [...] Pe alocuri, poezia lui Dragoș Vrânceanu capătă o notă de intelectualitate, referințele livrești sau mitologice fiind topite în fluidul lirismului. Poezia rememorării, evidentă în *Migdalul înflorit a doua oară* ne pare un singur poem, ce se remarcă

prin muzicalitate, relevând un evocator subtil unit ca un reflexiv delicat”. ■ Nicolae Bârna semnalează apariția studiului lui Maurice Bardèche, *Marcel Proust, romancier* (Ed. Les sept couleurs, 1972): „Cunoscător până acum mai ales ca autor al unor studii despre Balzac, criticul Maurice Bardèche a publicat în vara anului 1972 o carte monumentală despre Marcel Proust. [...] Vasta lucrare a criticului francez constituie fără îndoială, una dintre contribuțiile cele mai importante la procesul de descoperire și interpretare a marelui scriitor de către generațiile mai noi de specialiști și cititori, proces care se află, într-un fel, încă la începuturi”.

MARTIE

1 martie

● [„Munca”, nr. 7864] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă romanul lui Platon Pardău, *Ore de dimineață*. □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui I.D. Sârbu, *A doua față a medaliei*, pusă în scenă la Teatrul Național din București. □ În rubrica *Film*, Marin Stoian prezintă *Adio, arme!*, ecranizare după Ernest Hemingway.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7397] C. Stănescu glosează pe marginea cărții lui Mihai Ungheanu, *Marin Preda, vocație și aspirație*, „solidă, curajoasă, un foarte important obiect de referință pentru literatura actuală în general, pentru opera lui Marin Preda în special.”

● [„Albina”, nr. 9] Pe prima pagină, versuri de Haralambie Țugui și eseu lui Ion Horea intitulat *Poeții și țara*: „Nici poeți fără țară, nici țară fără poeți nu se poate. De cându-s poeții poeți, ei au fost ai comunității ce le-a dat graiul fără de care n-ar fi fost. [...] Suntem mai mult ai lumii decât au fost oamenii altor vremuri. Cu atât mai mult însă, ne simțim ai țării, și adevărații poeți sunt gestul ei, sufletul ei în mișcare, ideile sale de edificare a societății celei mai drepte”. □ Cu titlul generic *De dragoste*, revista publică o pagină de doine și strigături din Bonțești, culese de Vitalie Munteanu de la un muncitor. □ Cronica filmului *Cu mâinile curate* (scenariu de Titus Popovici și Petre Sălcudeanu) este semnată de Vladimir Pană. □ La pagina *de Satiră și umor*, semnează epigrame G. Zarafu, schițe umoristice, A. Croitoru și versuri satirice selectate *Din tolba veselă*, adică de la cititori. * Dintr-un necrolog aflăm că Simion Lazăr, membru P.C.R. și gazetar militant, a fost redactor al revistei din 1956 până la moarte.

● [„Orizont”, nr. 9] În editorial este anunțată inițierea unei noi dezbateri privind traducerile, cu accent special pe „politica traducerilor”. Ca atare, Andreas A. Lillin ia atitudine în privința teoretizării traducerilor, a ceea ce înseamnă „arta traducerii” și dând exemple dintr-o bogată bibliografie despre cum se fac traducerile (articolul *Arta traducerii – o problemă mereu în dis-*

cuție). În același ton, Ion Maxim pune în discuție problema traducerii textelor poetice grecești sau latine în română (articolul *Ars antiqua*). Stefan Aug. Doinaș pune accentul pe „capacitatea creatoare a celui care traduce” și pe ideea că traducerea înseamnă o „re-creare a operei”, remarcând că „fidelitatea față de structura formală a unei opere poetice implică sacrificarea elementelor de conținut, o sărăcire a semnificațiilor originalului” (*Traducerea este crearea operei*). Pe aceeași pagină, poetul Ștefan Aug. Doinaș dă o mostră de dificultate a traducerii luându-se la „trântă” cu poemul *Brise marine* de Mallarmé („La chair est triste, hélas! et j’ai lu tous les livres”), în original și în traducere. Romulus Vulpescu, traducător versat, profund și nuanțat din literatura franceză, face confesiuni despre „luptele” sale pe marginea traducerii textelor poetice, raportându-se la Charles d’Orléans și François Villon (*Despre suplețea limbajului*). Ca dovadă de practică a traducerii, este dată o baladă a lui François Villon (*Ballade des menus propos*) a cărei tălmăcire este semnată de Romulus Vulpescu. ■ Virgil Oancea face o ancheta pe tema „De ce traduceți?” în numele revistei. La anchetă răspund Tașcu Gheorghiu, care consideră că „opera traducătorului se aseamănă cu munca unui șlefuitor de lentile sau a unui orologer”; Mircea Ivănescu care afirmă că „necesitatea traducerii rezultă și din faptul că e greu de cuprins diversitatea literaturii universale, chiar pentru cei ce cunosc mai multe limbi”; Iv Martinovici care pretinde că „traducerea dintr-o literatură trebuie precedată de o cunoaștere a spiritualității popoului”; D. I. Suchianu care susține că „scriitorii nu își dau seama de un adevăr, anume că o traducere de versuri este o operație mult mai grea (și poate chiar mai meritorie) decât compunerea de versuri originale”. Ca sprijin pentru afirmațiile lui D. I. Suchianu, sunt publicate două retroversiuni: una executată de Eugen Ionescu și Ilarie Voronca, traducându-l în franceză pe Arghezi cu poemul *Între două nopți*; a doua este o echivalare în franceză a sonetului eminescian *Trecut-au anii ...* realizată de D.I. Suchianu însuși.

● **[„România literară”, nr. 9]** Versuri semnează: Marcel Breslașu (*Cele mai frumoase vise – inedit*), Petre Strihan (*Pământ românesc*), Nicolae Neagu (*Jocul; Dulce atârănare*), Al. Voitin (*De-a scrisul; Aniversară; Crai nou; Demitizare; Fapt divers; Pieptar; Stop; Poză veche; Sincron*), Székely János (*Muzica; Telemah; Țărm și mare; Lumânare – traduceri de H. Grănescu*). □ În *Atelier literar* este propus un nou poet – Marius Stănilă (*Liniște; Și a fost o noapte; Discurs împotriva ierbii; Cântec de îngropat la temelie; Măști; Comunicare; Capacul etern; Toate le-am împlinit*). □ Citim *Sezonul ploilor* de Eugen Barbu. □ Nichita Stănescu semnează *De arhitectura*. ■ Editorialul *Critica* este semnat de George Ivașcu: „De conținut și de călăuzire marxist-leninistă, critica noastră actuală are a medita asupra acestei atât de dense tradiții de constituire și afirmare în funcție de finalitatea ei socială, ca forță motrice în promovarea creației literare care, artă a cuvântului, poartă – trebuie să poarte, cel mai activ însemnele de progres ale culturii și civilizației noastre. Ca

atare se și definește gradul de conștiință ideologică și artistică al criticii de astăzi: trăind efectiv, la dimensiunile întregului proces al devenirii noastre spirituale, noua direcție a istoriei – profund revoluționată – a poporului român”.

■ Nicolae Jianu semnează *Criterii*: „O tratare sociologică a fenomenului literar actual ar împărștia multe nedumeriri și aprehensiuni sau cel puțin ar explica stări aparent contradictorii. Un articol recent, construit din generalități panice, pune în circulație, cu o terminologie de tehnică bancară, ideea că spațiul literar ar fi invadat de impostori și grafomani, de o mediocritate neobosită, asemenea unei mașini producătoare de vorbărie goală. [...] Dar ce ne facem în situația în care am înființat peste tot cenacluri și cercuri literare, când revistele întrețin cu mare zel o «poștă a redacției», și concursurile literare se înmulțesc? E absurd să credem că toate aceste forme de instruire literară urmăresc constituirea unor detașamente de scriitori profesioniști, clientela planificată a editurilor și a Fondului Literar. Erori de înțelegere a unor procese obligatorii în socialism, generozități suspecte, supralicitări extraliterare, au putut crea imaginea unei mari confuzii”.

■ H. Zalis scrie *Ceva despre estetica neoromantismului*: „Neoromantismul care este un romantism temperat de raționalism și filtrat de experiențele sufletului național s-a cristalizat literar sub câteva înfățișări. Vom încerca să le reținem pe cele mai reprezentative. Din matca creației populare a venit sentimentul baladesc care ridică la înălțimi cerești forța elementară a iubirii și ardența patriotică. Freamătul simpatetic, zborul spre nemărginirile cosmosului (cu reversul său – divorțul de mărginirea societății), sacrificiul de sine și nostalgia după trecutul edenic vin însă din altă sursă și poartă alte întâipăriri. Sunt trăsături ce decurg din viziunea reflexivă, deschizătoare de perspective demonice sau titanice, a romantismului cult. Neoromantismul preia, cumva, toate aceste straturi, le reorganizează prin parțiala detașare de impulsul primar, statornicind alte legături între elemente”.

■ Ilie Constantin se ocupă de *Parodiile lui Marin Sorescu* din texte cuprinse în *Singur printre poeți*: „Chestiunea valorii literare a parodiilor nu e dintre cele cu un singur răspuns. Parodia ca și epigrama sunt niște «distracții», ele fac parte mai puțin din *textul literaturii* și mai mult din *atmosfera* ei. Marin Sorescu se arată îndeajuns de detașat de faza începuturilor sale glumețe. [...] Parodiile nu te îndeamnă la grave meditații, rostul lor e unul mai modest. Ele provoacă un anume surâs (ce nu se poate confunda cu al glumelor groase, de estradă), iar acest surâs nu este incompatibil – la respectivul stadiu! – cu poezia. În ultima instanță, și în aceasta constă generozitatea gestului parodic, ele constituie începutul unui drum spre poezia însăși”.

■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică *Retrospectiva Radu Boureanu*: 1De la simbolism încoace, Poezia cu majusculă râvnește și adeseori izbutește să concureze muzica, fie prin savante procedee de aliterație sau de alternanță vocalică, fie prin realizarea mai dificilă a ceea ce s-a numit «muzica interioară». Valorile armoniei muzicale sunt remarcabile, în mai toate poemele lui Radu Boureanu, dar ele intră în concurență severă cu cele plastice

(lucru n ude mirare din partea aceluia care a făcut și mai face pictură și desen în orele libere!). Dacă n-ar fi alternanța în perfect echilibru al celor două tendințe simultane, aș fi ispiti să-l înscriu pe poetul nostru în acea clasă căreia i se potrivește preceptul horatian: «Un pictura poesis»". ■ Gheorghe Muntean scrie despre *Vasile Gherasim*: „Amintit în mai toate lucrările mari în legătură cu Eminescu pentru cercetările sale privitoare la genealogia și originea etnică a marelui poet, Vasile Gherasim n-a prea beneficiat de atenția istoricilor literari, deși scrisul său merita a fi examinat într-o atare perspectivă”. ■ În *Izbăvirea prin poezie* George Arion scrie despre Cezar Ivănescu: „Cezar Ivănescu își prezintă obsesiile cu ostentație. Oamenii ascund de obicei în straturile cele mai intime ale sufletului lor spaima de moarte. Dar poetul acesta de o sensibilitate exacerbată își încredințează versurilor oroarea și deznădejdea, socotind că prin poezie se va mântui”. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară la *Două cărți de critică*: □ *Între Scylia și Charubda* de M. Nițescu, Ed. Cartea Românească, 1972: „M. Nițescu are mereu aerul de a se afla în dezacord cu G. Călinescu, fie asupra valorii lui Barbu, fie asupra aceleia a lui Arghezi, ca și cum el însuși ar deține «adevărul» despre ei. Adevărul în critică are însemnătate doar când este exprimat. Dacă aș fi malițios, aș zice că greșeala lui G. Călinescu constă de fapt în a nu fi cunoscut scara de valori a lui M. Nițescu, rămasă, ce-i drept, deocamdată, secretă”. □ *Opera și destinul scriitorului* de Aurel Dragoș Munteanu, C.R., 1972: „Ar fi fost de așteptat, de la un prozator «dificil» și nu lipsit de plăcerea de a teoretiza ca Aurel Dragoș Munteanu, fie un jurnal de creație deghezizat, fie o carte de probleme, acută și originală. *Opera și destinul scriitorului* nu este nici una, nici alta. Ne oferă din plin în schimb (mai ales în prima secțiune) mostrele unui eclecticism filosofic și artistic și ale unei prezumții greu de întrecut. Articolele, mai toate ocazionale, de obicei răspunsuri la anchete, abundă în nume proprii și citate, și fac uz de referințele cele mai exorbitante”. ■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu prezintă *Sufletul obiectelor* de Petre Stoica, Eminescu, 1972: „Volumul cuprinde câteva din cele mai frumoase poeme scrise în poezia noastră actuală, atestând prezența discretă și elegantă a unui pot de profundă trăire lirică. În totalitatea elegiacă a versurilor persistă o forță de netăgăduit a imaginației și o sensibilitate ușor melodramatică, dar intelectual rafinat cenzurată care fac din Petre Stoica un poet de autentică vibrație, cu acea nostalgie a stării ingenuie, cu aceea vocație a melancoliei pe care mulți din poeții «generației tutunului» le-au impus. Tendința spre calofilie și paseism a unui grup destul de numeros al poeților noștri de azi cred că ar trebui analizată cu mai multă atenție și cu această ocazie calitățile incontestabile ale poeziei lui Petre Stoica ar putea fi mai exact apreciate”. □ Mihai Minculescu scrie despre *Dincolo de alb* de Stela Vinițchi, Eminescu, 1972: „Cel mai adesea, poeziile autoarei rămân doar exerciții și comunul, banalul, umbrește mare parte din volum: [...]. Totuși, ar fi nedrept dacă în versurile acestei plachete, printre lucruri de mult spuse, printre impertinențele stângăciei

și ale modei, n-am recunoaște un posibil poet”. □ Aureliu Goci notează apariția volumului *Poemele candorii* de Vladimir Ciocov, C.R., 1972: „Contrar afirmației din prefața lui Andreas Al. Lillin, am spune că poezia lui Vladimir Ciocov dezvoltă, aproape în toate cazurile, un nucleu epic, o poveste semnificativă convergentă către o morală sau o sentință filosofică. Totuși, poetul nu e un filozof, cât un înțelept care deduce maximele din practica vieții de toate zilele și de toate nopțile, din visare și meditația solitară”. □ Mihai Dascăl recenzează *Al. Philippide, interpretat de...*, Eminescu, 1972: „Trecând peste punctele de vedere radicale (Ovid Densusianu, N. Davidescu, Camil Petrescu, Eugen Lovinescu) sau excesiv partizane (Al. O. Teodoreanu, N. Iorga), distingem în procesul de raportare critică la opera lui Al. Philippide, două atitudini explicite care diverg în bună măsură și care își subordonează pe parcurs, asemenea unor norme magnetice, și alte luări de poziție. Prima formulează ideea subsumării poetului și prozatorului, doctrinei romantice; a doua – nu atât de tranșant opusă, ci mai degrabă integratoare prin caracterul ei de mare generalitate – concludă asupra clasicismului său în spornică și progresivă conturare”. □ Sorin Titel comentează *Transparența subpământului* de Radu Selejan, Albatros, 1972: „Din întreaga carte transpare cu ușurință o autentică dragoste pentru oamenii acelor locuri în mijlocul cărora Radu Selejan a trăit și muncit. Ce păcat însă, o spunem încă odată, că toate aceste intenții laudabile rămân câteodată la nivelul unui ilustrativism la care nu putem adera”. ■ În *Viața literară* găsim: □ *Șantier* cu planurile literare ale lui Dragoș Vrânceanu, Constantin Ciopraga, Gheorghe Dinu, Florin Mihai Petrescu, Ilie Purcaru, Nicolae Ioana. □ Mihai Gafița semnează necrologul *Vintilă Russu-Șirianu*. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Recent a plecat la Varșovia Constantin Chiriță, secretar al Uniunii Scriitorilor din R. S. România, pentru a participa la o ședință consultativă între reprezentanții ai uniunilor de scriitori din unele țări socialiste. * Nicolae Balotă a plecat la Budapesta pentru a lua parte la Sesiunea științifică organizată de Academia R. P. Ungare, cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la nașterea poetului Petőfi Sándor”. □ Știri din *Asociația scriitorilor din București*: „La sediul Asociației Scriitorilor din București a avut loc o ședință pentru constituirea colegiului de redacție al «Almanahului literar» pe anul 1974. Din colegiul respectiv fac parte: Ov. S. Crohmăniceanu, Ben Corlaci, Sergiu Fărcășan, Mircea Grigorescu, Sânziana Pop, Căntina Ralea, Al. I. Ștefănescu, G. Tomozei și Romulus Vulpescu. * Luni 5 martie, orele 18, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», Calea Victoriei nr. 115, va avea loc ședința inaugurală a cenei Asociației Scriitorilor din București”. ■ Al. Piru, în „*Pe coardele timpului*” comentează a doua parte celui de-al treilea volum de *Scrieri* al lui Mihai Beniuc: „Versurile din *Pe coardele timpului* nu-s, cum s-ar putea crede, o meditație pe marginea timpului, deși am văzut că un sentiment al trecerii vremii există la Mihai Beniuc și motivul *fortuna labilis* revine adesea, ci

mai curând alcătuiesc un jurnal liric cu însemnări rugare pe marginea evenimentelor cotidiene, de unde și lipsa lor de semnificație mai adâncă”. ■ În *Cartea străină* apar: □ Nicolae Balotă semnează *Gide franctirorul*: „În versiunea excelentei traducătoare Irina Mavrodin (care semnează și prefața volumului) cele două texte ale lui Gide provoacă tensiunea romanelor polițiste”. □ Ioana Crețulescu semnaleză apariția volumului *Minciuna romantică și adevăr romanesc* de Rene Girard, Univers, 1972. ■ Virgil Nemoianu semnează textul *Steiner despre trecut și viitor*: „Poate că într-adevăr, așa cum îl acuză mulți dintre cronicarii săi, Steiner nu este decât un diletant pus pe o vulgarizare mai înaltă, poate că nu face decât să spună *frumos* lucruri știute, poate că mișună contradicțiile într-un text care s-a avântat spre adâncimi pe care nu le poate sonda pe deplin. Dar pentru cititorul versat în uzul metaforei critice, pasionat de critica creatoare, de capacitatea de sinteză și de înțelepciune mai curând decât de inteligență, o confruntare, sau fie și numai un conflict cu Steiner, rămâne un lucru profitabil”. Urmează în traducerea Ancăi Nemoianu un fragment din *In Bluebeard's Castle* de George Steiner, London, Faber, 1971, un fragment intitulat *Marele „ennui”*. ■ Paul Alexandru Georgescu semnează *Un geometru al visului: Borges*: „Susținând, ca gânditor, himera, dar practicând, ca artist, luciditatea, Borges mi-a dat o lecție involuntară, dură și necesară. Acum știu că visul poate fi mai mult decât vis și că pentru aceasta are nevoie de transparența ordonatoare a spiritului uman, de integrarea într-o superioară trezie pe care, în lipsă de alt cuvânt, o putem numi geometrie. E lecția de lumină a lui Borges, prin care nesfârșita exuberanță, meandrele și capriciile mirajului oniric nu dispar, dar sunt limpezite prin așezarea lor în structuri și perspective; o lecție de speranță prin care, fixând vertijul și dominând dezordinea, Borges se salvează și ne salvează de tentațiile neantului, multiple și nebănuite”. ■ Eugen Simion trimite o *Scrisoare din Paris*, intitulată *Sorbona, azi*: „Sorbona își caută, așadar, o fizionomie nouă. Un spirit nou, transformator a pătruns în amfiteatrele ei. Sorbona merge spre distrugere, spun scepticii. Sorbona se vindecă de scleroza medievală, spun tinerii”.

● [„Tribuna”, nr. 9] *Cronica Literară*: Ion Marcoș recenzează monografia lui Mircea Zăciu despre Ion Agârbiceanu; *Lecturi*: N. Prelipceanu scrie despre următoarele apariții: Gheorghe Grigurcu – *Salută viața*, Horia Zilieru – *Nunțile efemere*, Titus Andronic – *Memoria toamnei*, Ion Lotreanu – *Aici lângă Carpați*. ■ N. Carandino recenzează *O istorie vie a literaturii franceze de astăzi* de Pierre de Boisdeffre. ■ Adrian Marino scrie un articol despre *Succes și public* – explicând relația dintre scriitor și public: „scriitorul care pretinde că succesul nu-l interesează nu trebuie crezut pe cuvânt”; „după modesta noastră opinie există patru tipuri de succes, pe care vom încerca să le numerotăm și definim în ordine, făcându-le la fiecare câte o scurtă «fișă»: 1. [...] un prim tip de public și deci de succes (dar noțiunile sunt circulare, reversibile) aparține *forurilor*. Prin această noțiune globală, generatoare de «succes», înțelegem

totalitatea organismelor care se ocupă de orientarea, organizarea, editarea și administrarea literaturii. [...] 2. De un tip total diferit este publicul și succesul sferei *specialiștilor*. [...] 3. De o mare pondere în confecționarea și propagarea succesului, a succesului său specific, bineînțeles[...] este a treia categorie de «public», dominant în *viața literară*. [...] 4. Marele adevăr, hotărâtorul succes rămâne orice s-ar spune, succesul de *public*, tradus prin vânzarea și cumpărarea masivă a cărților”; □ *Poezia altei generații* – C. Ungureanu publică un articol cu titlul *Altă generație?* – definind, astfel, o nouă generație poetică. ■ Publicate poeme din Emil Brumaru; fragment din romanul *Sărbători fericite* de Romulus Guga; □ Eseu scris de Mircea Zăciu – *Din nou Scrisorile*, despre importanța zonelor de „frontieră” din literatură. □ Continuarea *Anchetei Tribuna* – *Condiția scriitorului din provincie*: Horea Vasilescu (Caransebeș); Vasile Andru (Suceava). ■ *Meridian* – fragment tradus de M. Ivănescu din *Peisaj (Landscape)* de Harold Pinter.

• [„**Tribuna României**”, nr. 8] În *Lyra* citim poeziile lui Meliusz Jozef (*Plecarea poetului; Mureșul; Smeura; Poem Neterminat; Trei îngeri; Vreau să petrec; Curcanul*). Poeziile sunt traduse de Virgil Teodorescu și H Grămes-cu). ■ În *Cuvântul zilei* citim *Mărțișoare pentru Dumneavoastră* de Paul Anghel: „Cuvântul *Mulțumesc* este cel moi scump mărțișor pe care Vi-l dăruiește în transparențe de luceafăr, limba română. Vă rugăm să-l primiți”. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu a doua parte a tabletei *Nerantsula*. ■ În *Remember* acad. Al. Rosetti semnează *G. Călinescu*, comemorând opt ani de la decesul criticului (12 martie). Întregul text sunt memoriile întâlnirilor sale cu G. Călinescu. ■ Și acest număr are o ediție specială, de data aceasta dedicată Israelului: □ Numărul se deschide cu nota: „Stimați abonați! Ediția noastră specială pentru Israel este încă o expresie a constanței noastre prietenii pentru toți cititorii de limbă română din această țară. Care este sensul acestui gest? Iată-l: nici meleagurile copilăriei nu se uită, nici meleagurile nu vă uită...”. □ *Cuvântul zilei* vine cu textul *Scrisoare de la inimă la inimă* de Paul Anghel: „A vorbi despre contribuția evreilor la civilizația și cultura românească înseamnă a evoca un întreg și prețios capitol de istorie, în care sunt consemnate fapte de creație importante și nume mari. A vorbi despre rodnicia și buna conviețuire cu românii, despre respectul nostru pentru orice lege, ca și despre disprețul pentru fărădelege – sunt iarăși lucruri prea bine știute, prețuite de toți cei ce ne cunosc. [...] Faptele mari desfid însă vorbele mari, iar un fapt mare, care se cuvine revelat în chip deosebit, pe care îl vedem exprimat în mii de forme, este legătura Dumneavoastră, stimați cititori, cu țara de origine, România. Ce magnetism aparte emană oare aceste locuri ale noastre, de nu se pot uita? Ce vrajă și ce muzică degajă limba română, de nu poți s-o numești altfel decât *dragă*? Cât de adânc purtați în inimă acest tezaur de amintiri, încât oriunde poposiți, oriunde vă stabiliți, ctitoriți de fapt un meleag românesc, o mică Românie? Probă, chiar acest dialog al nostru, de la inimă la inimă, pe care îl dorim și mai

intens, ca semn al unui fapt unic: *între noi nu există uitare*". □ Constantin Mitru semnează *Sadoveanu, tălmăcitor al Psalmilor lui David*: „Scrupulul artistic al lui Sadoveanu s-a arătat, și de astă dată, imens: Sadoveanu a încercat să realizeze nu numai o traducere muzicală, poetică în sens superior, dar și de o desăvârșită rigoare; el și-a propus să nu întrebuițeze, într-un verset, mai multe cuvinte decât în original”. În text apare și o scrisoare pe care Sadoveanu a trimis-o lui Moses Duff. □ În *Lyra* citim traducerea *Psalmilor lui David*, făcută de Sadoveanu. □ În *Hyperion* apare *Dosoftei: Psaume*, traduse în franceză de Edmée Gregorian. □ Apare interviu cu Marin Preda, realizat de Florin Mugur: „- *Vă interesează opiniile criticilor despre Dumneavoastră? Citiți ce se scrie despre cărțile pe care le publicați?* – Cel mai adesea, scriitorul citește ceea ce se scrie despre el și e dornic să vadă dacă ceea ce a gândit și simțit el e socotit bun. Dar nu întotdeauna îți pasă cu adevărat de ceea ce se spune. Există o perioadă anume, când ești într-adevăr foarte sensibil la opinia criticii: imediat după apariția unei cărți noi. Atunci, da, poți fi cu ușurință lovit. Toate porțile casei tale sunt deschise. Firește, pot intra și indivizi grosolani, care nu au nici o legătură cu arta scrisului și care folosesc prostul lor gust, stupiditatea și bătăria lor, ca pe o măciucă ridicată împotriva scriitorului pentru o scurtă vreme sensibil la opinia critică. Nu e vorba aici de acceptarea sau respingerea unei cărți, ci de intrusiunea nechemaților, care mimează foarte adesea pe cei care înțeleg, pentru ca la un moment dat să-și dea în petic. Mi s-a întâmplat nu numai o dată ca una sau alta dintre cărțile mele să fie obiectul atenției lor obtuze. [...] – *Ați vorbit despre libertate și despre condițiile libertății. Întrebarea din subtitlu vi se adresează: Vă socotiți un om liber?* – În sensul în care discutăm înainte, referindu-ne la faptul că structurile sociale moderne sunt foarte prezente în viața indivizilor, aș fi ispitit să spun că scriitorul este mai liber față de ele decât alți inși, cu alte profesii. Asta e adevărat, dar pe alt plan libertatea îl lasă singur în fața unei mari responsabilități. Ce să facă el cu această libertate? Cum s-o folosească? În *Marele singuratic* există un răspuns la această întrebare, dat de eroina mea, pictorița. Ea a fost o artistă peste care, deși n-a încetat niciodată să picteze, n-a dat inspirația. În momentul în care dă, nu-și pierde capul, nu se culcă pe urechea cealaltă, nici nu face gesturi grotești de entuziasm, ci, pur și simplu, cu un fel de fanatism, cu un sentiment că nu se poate ști cât o s-o țină această stare, se apucă de muncă și muncește atât de mult, încât moare. E ceea ce crede ea că trebuie să facă, atunci, cu libertatea ei de artistă. Un caz, firește, împins la limită. Așadar, dacă scriitorul, artistul în general, e mai liber decât alții, în profesia lui nu e liber față de inspirație, pe care trebuie s-o servească și să fie la înălțimea ei. Asta face ca scriitorii ca Balzac să fie numiți «ocnași ai scrisului». De fapt, el a fost un servitor al inspirației sale prelungite, care nu l-a părăsit o clipă toată viața, ca și pe Sadoveanu. – *Vă referiți foarte rar la poezi. Care sunt totuși poeziile Dumneavoastră preferate?* – Îmi plac poeziile care n-au nici un cusur. Cutare poet, de pildă, scrie o poezie

în care o strofă e foarte bună, e excelentă, iar celelalte trei sunt proaste. Sau invers, trei strofe excelente și una proastă. Felul acesta de poezie, acum, în această perioadă a carierei mele, mă irită. Vreau ca scriitorul să-și adune el ce are mai frumos și cartea să fie bună de la început și până la sfârșit. Nu așa, să pună laolaltă și lucruri bune și lucruri rele, după un criteriu pe care nu-l înțeleg. Sigur că există în opera fiecărui scriitor înălțimi și depresiuni uneori spectaculoase, care sunt ale aceluiași, îi aparțin. Asta e foarte adevărat, recunosc, dar, nu știu de ce, sunt un cititor mai pretențios decât altădată, vreau mai mult, vreau totul. Poate din pricina unei diminuări a interesului pentru literatură... Nu mai citesc cu aceeași pasiune cu care citeam la nouăsprezece ani, când, dacă începeam un roman de cinci sute de pagini seara, până dimineața îl terminam. Acum îmi trebuie o săptămână. Citesc mai încet. Geo Bogza spunea că o face ca să înțeleagă mai profund textul, dar asta eu cred că nu e singura cauză. Cauza adevărată e o anumită micșorare a interesului; nu ne mai atrag atâtea cărți; știm mai multe, despre oameni, despre vremuri, și acceptăm cu greu un scriitor care nu intră repede în subiect și nu merge drept la țintă. Nu mai putem citi orice. În școală citeam tot. Sandu Aldea mi se părea un scriitor bun; sau Ion Adam și alții ca el. Bineînțeles, astăzi nu l-aș mai putea citi pe Sandu Aldea, chiar dacă ar îmbrăca și el o mantilă mai potrivită, mai modernă... [...] – *Dar nu mi-ați povestit ce-ați făcut ieri. Cu asta începusem... Cum lucrați?* – În cele douăzeci și patru de ore, mi se întâmplă să scriu pe perioade lungi care alternează, fie noaptea, fie în cursul dimineții. Sau după amiaza, pe seară. *Marile singuratic*, de pildă, a fost scris în după amiezile lui '71, ambițios să-l termin înainte de a împlini 50 de ani, să apară adică în '72. Veneam pe la orele șase la Mogoșoaia și făceam timp de o oră baie în lacul de lângă castel; pe urmă, mă urcam în odaia mea (este vorba de Casa de creație a scriitorilor, de la Mogoșoaia – n. red.), de unde se vedea frumoasa grădină, cu arborii ei bătrâni, îmi făceam o cafea și lucram timp de două-trei ore. După aceea luam manuscrisul într-o geantă, mă urcam în mașină și mă întorceam la București, să-mi văd copiii mici. Diminețile mă simțeam întotdeauna obosit, dar mă duceam la editură, unde activitatea mă acapara. Uneori, aceste ședințe de lucru de două-trei ore începeau pe la unsprezece noaptea și atunci, la ora trei și uneori chiar la patru, plecam cu mașina pe șoseaua pustie dintre Mogoșoaia și București. Acceleram și luam viteză ca să ies cât mai repede din singurătatea câmpiei și a nopții prin care treceam, când nu mă întâmpinau chiar zorile, răsăritul soarelui, amintindu-mi de diminețile când mergeam la seceriș... Eram fericit, dar oboseala, noaptea nedormită îmi dădeau și fiori de neliniște. Iată, îmi spuneam, pot să scriu, dar ce-o să fie când nu voi mai putea? Ce-o să fac? Odată era să mor. Mă afluam cu soția mea și nu m-am uitat când, ieșind din drumul castelului, am intrat în șoseaua mare. Ea a strigat de două ori, înspăimântându-mă și determinându-mă instinctiv să accelerez. Asta ne-a salvat. Din stânga noastră venea, cu o viteză halucinantă, un camion care abia a putut vira, reușind să nu

ne strivească...”. □ Stephan Roll semnează o prezentare a scriitorului Ilarie Voronca, semnând și traduceri din opera acestui scriitor (*Două umbre*; *; *Povestire*). □ Florin Mugur realizează și un scurt interviu *I. Peltz și lumea lui*, un interviu despre vizitele lui Macedonski, Adrian Maniu, întâlnirile sale cu N. D. Cocea, Gala Galaction, Gib Mihăescu, Ion Vinea, Ionel Teodoreanu. □ În secțiunea *Cartea citim despre „Meșterul Manole” în literatura portugheză* de Edgar Papu: „Sub aspectul apartenenței, spiritul românesc se dovedește amfibi, participând, pe de o parte, la lumea sud-est-europeană, îndeosebi balcanică, iar pe de altă parte la lumea romanică. În cazul de față este vorba nu de altceva decât de motivul *Meșterul Manole*, care confirmă începutul discuției noastre. Prilejul ne vine de la o mică scriere a regretatului umanist român Victor Buescu. Textul cuprinde conferința pe care Buescu a ținut-o în ziua de 13 noiembrie 1969 la Universitatea din Lisabona, cu ocazia inaugurării catedrei de Limba și Cultura Română la acel înalt for de învățământ. Invitat ceva mai târziu la Asociația hispano-română din Salamanca, doctorul umanist și-a expus din nou conferința, la 21 aprilie 1971, în străvechea Universitate a orașului, ilustrată atâta vreme de prezența, ca profesor, a lui Unamuno. Publicată de acea Asociație cu titlul *Un mit românesc în literatura portugheză*, (*Un mito rumano en la literatura portuguesa*), scrierea a ajuns și la noi prin bunătatea distinsei cercetătoare, doamna Leonor Carvalho Buescu”.

● [„**Steaua**”, nr. 5] Mircea Zăciu se arată preocupat de soarta literaturii române în școală, dar mai ales în facultatea de Litere, unde cursurile dedicate diferitelor epoci și scriitori suferă de superficialitate, unde programa nu ține seama „de nevoile educării gustului estetic și ale formării simțului critic al studentului” (articolul *Literatura română, o cenușăreasă?*) ■ Nicolae Balotă se întoarce, de la studiile de anvergură europeană, spre lirica unui singur poet, Dumitru Popescu, cel din volumul *Un om în agora*, un poet „pentru care exercițiul liric nu este nicidecum un divertisment ci o gravă confruntare cu sine și cu alții” (articolul *Un om în agora*) ■ Un eseu captivant despre *Persona fizică a poetului* scrie Dinu Flămând, revenind la izvoarele gândirii lui Parmenide, eleatul, care a emis dictonul „același lucru este a fi și a gândi”, stabilind o tulburătoare relație între *ontic* și *noetic*; rezumată de Dinu Flămând în formula identității dintre *ontic* și *poesis*. ■ Despre ridicarea unui „monument din poezie”, vorbește și Gabriela Melinescu în eseu *Exegi monumentul* (la rubrica „cutia Pandorei”). ■ Poezie inedită de Tudor Arghezi, *Și nu știu...*, datată 14 august 1957, Geneva. ■ Prima parte dintr-o proză scrisă de Nicolae Breban, *Falsă victimă*. ■ Sunt semnate poezii de Florența Albu, Ioana Flora, Ștefan Damian, Ion Caraion. ■ Teodor Vârgolici continuă să dezvăluie pagini din însemnările intime ale lui Gala Galaction (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction*). ■ Marian Papahagi lansează câteva observații cu privire la studiul *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* de Elena Bălan-Osiac și, dincolo de relevarea scăderilor și defi-

ciențelor (ce țin de traducere și formulări teoretice, referitoare la aria semantică a termenilor *saudade*, *soledad*, *dor*), acceptă că aceasta carte este „angajată curajos într-o investigație în atâtea privințe necesară” și „constituie un bun de referință pentru studierea în spirit comparatist a poeziei romanice”.

■ Încercând să fie echilibrat, Petru Poantă îi reproșează totuși câteva lucruri lui Marin Sorescu, cel din volumul *Suflete, bun lat toate*, unde „poeziile sunt mici fabule, cu aluzii subtile, în care apar toate ticurile stilistice ale autorului din celelalte volume”, reproșurile fiind: „Marin Sorescu a fost supralicitat de critică. E adevărat că el reprezintă o singurătate poetică în literatura română actuală, dar asta nu înseamnă numaidecât valoare absolută”, „Credem că formula soresciană actuală s-a epuizat. Mai mult ea acționează asupra lui Sorescu însuși precum asupra celor mai derutați dintre tinerii poeți care-i preiau involuntar clișeele”, „[...] a cunoaște, în poezie, nu e tot una cu a pune în ecuații amuzante fapte banale”, dar subliniază ideea de înnoire poetică pe care o reprezintă lirica marinsoresciană: „Marin Sorescu a democratizat mult discursul liric și l-a întors spre niște surse, pe care acesta le uitase, pierdut în iluzia turnului de fildeș”.

■ Virgil Stanciu traduce o proză de Graham Greene, *Pe malul celălalt*.

■ Romul Munteanu fixează critica lui Jean Rousset, în descendența școlii geneveze din ultimele cinci decenii (inițiată de Albert Béguin și Marcel Raymond), și stabilește filiațiile criticii lui J. Rousset: „metodologia critică adoptată de Jean Rousset este tributară în același timp atât formalistilor ruși și școlii americane cunoscute sub numele de *New Criticism*, cât și criticii stilistice europene, reprezentată mai ales de Leo Spitzer”, opera literară fiind privită de Jean Rousset „ca un demers spre interior”, „ca un ansamblu *închis* și o cale de acces, ca o enigmă și totodată ca un secret ce își oferă *cheia* de înțelegere” (articolul *Jean Rousset și stilistica formelor semnificante*).

■ Incitat de excelențele eseuri pe care tânărul critic francez Serge Fauchereau le scrie, Petru Poantă punctează, admirativ chiar, „plăcerea francezului pentru experiment” în cadrul noii critici și „iluzia schimbării radicale a literaturii” (articolul *Serge Fauchereau și critica*).

■ Excursul prin fenomenologia ființei este completat de Constantin Noica cu relevarea a noi sensuri lingvistice legate de ființă și preființă (articolul *Ar fi să fie*, rubrica „unghiuri și antinomii”).

■ Din cadrul rubricii de recenzii la cărți românești, remarcăm recenzia lui Adrian Popescu la volumul de poezie *Salută viața* (Albatros, 1972) a lui Gheorghe Grigurcu, „un caz singular în poezia actuală”, „criticul de orgolioasă și tenace atitudine al revistei *Familia*. El aparține direcției lirice estetizante, de rafinament intelectual, unde, păstrând, firește, nuanțele necesare, ar putea fi subsumați și un Ion Negoitescu, Mircea Ivănescu sau Leonid Dimov”; și recenzia lui T. Tihan la volumul de poezie patriotică *Metope* (Eminescu, 1972) de Gheorghe Chivu, în a cărui structură lirică recenzentul detectează „elogiul străbunilor dar și însemnele materiale și spirituale pe care ei le-au perpetuat prin vreme”, recomandarea fiind: „o mai severă cenzură critică [...] pentru că altfel eforturile lui sunt pândite de sterilitate și desuetudine”.

2 martie

• [„**Munca**”, nr. 7865] În rubrica *Punct*, cu titlul *Afinitate*, se discută despre studiul dedicat de M. Ungheanu lui Marin Preda. Acesta, întrebat de ce a făcut această alegere ca temă a volumului său, răspunde: „Deși se vorbește mult despre literatura care se scrie astăzi, atenția care i se acordă este mult mai puțin concludentă decât pare. Literatura română dintre cele două războaie mă fascinează încă, nu în mod nejustificat, ochiul critic. Dar și astăzi se scriu și se tipăresc opere remarcabile, și astăzi într-un înțeles larg al cuvântului se împlinesc destine scriitoricești. Apropierea ucide perspectiva și din pricina ei nu se mai realizează dimensiunile adevărate ale unor creatori pe care-i întâlnim în carne și oase. [...] Literatura noastră suferă de pe urma puținătății monografiilor și încercarea mea caută să înfrângă o inerție. [...] Alegerea mea s-a oprit asupra lui Marin Preda din motive de afinitate. O interpretare ne poate spori longevitatea operei. Sper ca și cea pe care o dezvolt în cartea despre Marin Preda să fie dintre acestea”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 10] Dan Zamfirescu afirmă: *Funcția creatoare a culturii*: „Una din contribuțiile cele mai însemnate ale Partidului Comunist Român la dezvoltarea creatoare a marxismului o reprezintă, neîndoielnic, sublinierea locului și rolului factorului cultural în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Teoria și practica politică a partidului nostru în etapa actuală au conferit culturii, și implicit omului de cultură, un rol deosebit de important. În numeroase rânduri, secretarul general al partidului a dovedit, prin atenția acordată creatorilor, problemele și nevoile lor specifice, că nu se mai poate da noțiunii de suprastructură interpretarea simplificatoare și uneori aproape pejorativă care tindea să prezinte munca intelectuală aproape ca un lux, scoțându-l pe omul de știință, de litere, de artă, din comunitatea participanților activi la construirea societății socialiste. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit știința în etapa intelectuală a construcției socialiste, o veritabilă forță de producție, iar în istoria plenară din 3-5 noiembrie 1971 a pus în lumină adevărata amploare a responsabilității și implicit a însemnătății creatorului de filosofie, literatură, artă etc.”. ■ Dumitru Micu se referă la *Maiorescu și Gherea în micro-monografii*: „La un interval doar de câteva luni de la apariția micro-monografiei *Dobrogeanu-Gherea* de George Ivașcu, Albatros publică, sub aceeași semnătură și în aceeași colecție, un studiu analog, obiectul său fiind celălalt exponent de prim rang al criticii literare românești, întâiul în ordine istorică, neegalat ca ținută intelectuală: Titu Maiorescu. Împreună, cele două monografii înfățișează cititorului însuși procesul genetic al criticii noastre, Maiorescu fiind marele ctitor, iar Gherea un continuator și, în același timp, un oponent, prin care critica literară națională și-a trasat primele jaloane metodologice în concordanță cu orientările criticii europene, devenind enunțiativă și sentențioasă – analitică. Metoda, în ambele studii, este aceea, clasică, a urmăririi activității autorilor în ordinea derulării ei obiective și în strânsa corelație cu

marile momente biografice. Rezultă, în fiecare caz, un foarte exact și complet curriculum vitae spiritual, o radiogramă a etapelor evolutive parcurse de cei doi critici. Cum, pentru fixarea fiecărui moment important din existența creatoare a lui Maiorescu și Gherea, pentru definirea atitudinilor ideologice și în genere intelectuale adoptate de ei pe parcursul unei întinse perioade istorice, se apelează constant la citate edificatoare, fie din propriile lor opere, fie din acela ale unor evocatori sau comentatori, micromonografiile devin două biografii interioare ilustrate”. ■ Petru Popescu recenzează volumul lui Radu Boureanu: *Funia de nisip*: „Radu Boureanu face parte dintr-o generație care înțelegea scrisul ca pe o expresie multiplă. Poet, prozator, eseist și critic, el ne dă într-un volum antologic recent, de peste patru sute de pagini, o idee extrem de justă despre formația și destinul generației sale, explicând și o serie de fenomene de cultură și civilizație românească mai noi, care își au sursa între cele două ”. ■ De volumul de *Versuri* al lui Ștefan Aug. Doinaș se ocupă Laurențiu Ulici: „În ciuda unei disponibilități lirice de mare suprafață, Ștefan Augustin Doinaș a publicat în trei decenii numai șapte volume de versuri, dintre care două sunt selecții, una ceva mai veche (*Ipostaze*, 1968) iar cealaltă de dată recentă, mai cuprinzătoare și cu un aer vag de ediție definitivă (*Versuri*, Eminescu, 1972). E drept că poetul deși se afirmase încă din anii războiului a debutat editorial la 42 de ani, în 1964, cu *Cartea merelor*, ceea ce face ca, în aparență, numărul volumelor raportat la numărul anilor trecuți de la debut să dovedească o productivitate poetică la fel ca a majorității autorilor de azi: în realitate cei douăzeci de ani de poezie fără volum sunt, desigur, răspândiți în fiecare dintre volumele poetului, încât impresia de severă cenzură lăuntrică se confirmă și din acest unghi, să zicem exterior poeziei. [...] Poet de factură clasică, prin temperament, prin cultură și nu doar prin simpla opțiune spirituală, extrem de riguros la aspectul versului la fel de riguros în ce privește comunicarea prin vers. Ștefan Augustin Doinaș ilustrează în poezia noastră contemporană – nu singur, dar parcă mai consecvent decât alții – tipul poetului care vrea să se înțeleagă cu lumea, s-o înțeleagă și să fie înțeles la rândul-i, și sub raportul ideilor și sub acela al sentimentelor”.

● [„Cronica”, nr. 9] „Nu credem că există în poezia noastră actuală un poet mai consecvent cu tema vârstelor, sursă eternă de lirism, decât Ilie Constantin”, consideră Al. Andriescu în cronica sa la volumul de versuri *Celălalt* (C.R., 1972). □ Const. Ciopraga se ocupă de *Doi prozatori: Corneliu Buzinschi, Grigore Ilisei*, recenzând, în cazul celui dintâi, *Păcală și Tândală* (C.R., 1973), o repovestire a isprăvilor celor doi, în cheie de epos eroic-comic, iar, în cazul celui de al doilea, debutul editorial cu volumul de povestiri *Năvod pentru scrumbii albastre* (Junimea, 1973). „Prozator cu fraza sobră, cu atâta culoare, discret, sentimental, observator înduioșat al sufletelor simple, Grigore Ilisei se apropie de ambianța sadoveniană în care «nu se întâmplă nimic» sau frecventează alte medii pentru a extrage din fapte de viață aparent insignifiante

un sens etic, valențe diferite”. □ La rubrica *Mențiuni critice*, Nicolae Turtureanu recenzează noua plachetă de versuri a Anei Mășlea, *Ziua dragostei* (Junimea, 1972), „un *lamento* întru dragoste și o perpetuă stare de veghe a singurătății”, precum și volumul de poezii *Din Nord* (Junimea, 1972), semnat de George Damian: „Un alt sucevean (după George Sidorovici, Vasile Andru, Alexei Rudeanu, Constantin Ștefuriuc) își scoate la lumină o carte, sporind cu încă un «inel» acest nucleu scriitoricesc din inima Țării de sus”. □ *Mihai Ralea și specificul național în artă* este titlul eselui semnat de Titus Popovici, abundând de citate edificatoare: „M. Ralea fixează exprimarea aspectului de național în artă, «între specificul complet, care atinge inconștientul inexprimabil, și științificul integral, care singur e universal, uman», unde «este loc pentru o *specificitate temperată*, relativă, pentru un compromis între individual și general. Acest intermediar îl constituie *etnicul*»”. □ Când scrie despre două piese românești în limba maghiară, Liliana Moldovan se referă la *Puterea și adevărul*, scenariu de film rescris pentru teatru de Titus Popovici, pusă în scenă la Teatrul Maghiar din Cluj, și la *Casa care a fugit prin ușă*, „lucrare dramatică de debut în teatru a unui cunoscut reporter și nuvelist”, Petru Vintilă, pusă în scenă la Teatrul de Stat din Tg. Mureș. □ Grupaj de versuri de Angela Traian. □ Când titrează *Poporanismul reinterpretat*, Liviu Leonte se referă la volumul lui Zigu Ornea, *Poporanismul* (Minerva, 1972), „o restituire clădită pe un imens material documentar, cu concluzii meticuloase pregătite, formulate abia după ce tot eșafodajul demonstrației a fost epuizat”. □ Sub același supratitlu din nr. 7: „Concepția lui Goethe despre om”, Constantin Noica urmărește de această dată *Privirea sănătoasă a lui Goethe*, referindu-se la modul în care poetul a reconsiderat antichitatea. „Întâia perspectivă prin care încearcă Goethe să prindă fenomenul grec, cea a *ochiului liber* nu-i reușește așadar, și nu-i putea reuși – decât subiectiv, firește, adică luând de la greci «atât cât îi trebuia». Perspectiva aceasta este însă cuprinsă de o alta, mai vastă, cea a sănătății, și din ea trebuie să încercăm acum a privi, împreună cu Goethe fenomenul grec, spre a vedea dacă nu căpătăm un înțeles mai adânc al antichității, și odată cu el al omului”. □ Ion Constantinescu scrie despre *Actualitatea poetului comic*, care a fost Molière, actualitate ce se vedește „atât din punctul de vedere al structurii comediei, cât și din punct de vedere dramatic. Marele actor-dramaturg a ilustrat și ca om de teatru acea vocație a artei dramatice de a fi o artă autonomă”. □ În același spirit scrie Georgeta Loghin despre *Molière și sensurile comicalului*, afirmând: „Alternând întreaga gamă a formelor comicalului cu care a răspuns tuturor adevărilor și neadevărurilor din interiorul și din afara noastră, respingând rigorismul gândirii și limbii timpului său, marele comic se relevă «un irrégulier dans le siècle» și, prin aceasta, cu atât mai apropiat de atitudini foarte moderne”. □ Al. Călinescu prezintă și *Alte raporturi temporale*, în continuarea articolului precedent despre „temporalitatea narativă”, chestiuni teoretice preluate

din același *Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage* alcătuit de Tzvetan Todorov și Oswald Ducrot. Dincolo de raporturile clasificate în funcție de „distanța dintre cele două timpuri”, al narațiunii și al ficțiunii (cazurile limită fiind lipsa oricărui raport, în cazul miturilor, legendelor etc. și coincidența lor, presupunând „monologul stenodactilografiat al personajului”), există raporturi ce se pot stabili „din perspectiva *direcției* celor două temporalități, altfel spus raporturile dintre faptele propriu-zise și *cronologia* lor în operă”. □ „Anul 1972 a adus în atenție personalitatea lui Blaga, prin cartea Nicolettei Corteanu Loffredo, *Profili di estetica europea*, publicată la Roma (Casa Editrice Oreste Barjes, Roma, 1973). Volumul are în subtitlu trei nume, repere de seamă ale esteticii timpului nostru și nu numai în spațiul european: Lucian Blaga, Gaston Bachelard și Carl Gustav Jung”, scrie D. Irimia într-o scrisoare din Torino intitulată *O interpretare a poeticii lui Blaga în Italia*, conchizând: „Volumul este o contribuție la cunoașterea lui Blaga, dincolo de hotarele țării, în primul rând prin interpretarea densă și inteligentă a ideologiei sale estetice, în context european. Dar mai are și meritul de a fi oferit cititorului italian, în partea a doua, consacrată interpretării creației lui Blaga, câteva traduceri care vorbesc prin ele însele de adâncimea filozofică a poeziei singurului poet român care și-a constituit un sistem poetico-filozofic”. □ Sub deviza *Luna cărții la sate*, revista publică texte-reportaj semnate de Sergiu Teodorovici și Aurel Leon, despre manifestări tematice din județul Iași, unde diverși scriitori (Horia Zilieru, Nicolae Ioana, George Lesnea, Ioanid Romanescu, Nicolae Turtureanu ș.a.) s-au întâlnit și au intrat în dialog cu cititorii. □ Din acest număr, rubrica de sport, ținută sporadic până acum de Grigore Ilisei, va apărea constant sub semnătura lui M.R.I., alias Mircea Radu Iacoban.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 117] A. Beldeanu analizează culegerea de tablete fotbalistice a lui Fănuș Neagu, *Cronici de carnaval*, „un capriciu de duminică... un pretext... sau un jurnal «ocolit» al simpatiilor și antipatiilor atât de nete... o îndreptățită ocazie de a declanșa pamfletul într-o rostogolire de adjective ca o erupție vulcanică din totdeauna nepotolită... Alături de Eugen Barbu, Fănuș Neagu a preschimbat fotbalul în personaj literar; alături de Eugen Barbu, Fănuș Neagu scrie romane crezând că face jurnalistică... Citind cu nesaț *Cronicile de carnaval*, am înțeles încă o dată taina și patima sfântă a unui mare scriitor: Fănuș Neagu desenează în sintaxa românilor privighetori cu pene de oțel și duh de parfum”. □ *Cantemir, contemporanul nostru* – un articol de Dan Mutașcu. □ Cronica teatrală a lui Dinu Săraru selectează piesa *Dragostea noastră* de S. Andreescu și Th. Mănescu, la Teatrul Mic. □ Romul Munteanu scrie un articol despre *J. P. Sartre și starea existențială de greață*, în jurul romanului-eseu *La Nausee*. □ A. Baranga, un timbru dedicat poetului Ion Bănuță. □ Cristian Livescu semnalează o nouă colecție care se va intitula *Pe scurt despre...* la Ed. Politică. □ E. Manu recenzează cartea de „fabule” a lui Romulus Dianu: *Fauna bufonă*.

3 martie

● [„Flacăra”, nr. 10] Adrian Păunescu, în *Forța exemplului* afirmă: „E bine să subliniem caracterul democratic al plenarelor partidului nostru, pentru că democrația este un spațiu bun conducător de idei, de simțăminte, de adevăr. O largă participare, atât în secții, cât și în plenul întâlnirii, a dovedit încă o dată că rolul conducător al partidului este el însuși un fapt concret, exercitat concret și asupra căruia, prin toate instrumentele sale, partidul acționează spre perfecționare”. ■ Octavian Paler, în *Drumuri prin memorie*, scrie *Eric și Venus*, un eseu pe teme de călătorie. □ Dinu Săraru, în *Martor ocular*, publică un reportaj intitulat *Am fost într-un avion cu oameni, în avionul lovit de un trăsnet deasupra orașului Amsterdam*. ■ Cu titlul *Între amintire și amnezie*, revista publică un fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Culise*, Victor Parhon scrie despre „o formă cu totul inedită a teatrului sătesc” inventată de Constantin Jugan din comuna Șanț, județul Bistrița Năsăud. ■ Pe pagina *Viața literară*, în *Jurnal de critic*, George Pruteanu publică *Un frenetic al construcției*, având ca subiect publicistica lui G. Călinescu: „Publicistica reprezintă degajarea cea mai liberă a temperamentului lui G. Călinescu, nu în latura sardonică, dar în cea senină. Critica sa e a unui petulant ce se strunește prin erudiție, iar gazetăria e defularea entuziasmului pur din acest spirit îndrăcit. [...] Publicistica e singurul spațiu în care Călinescu pășește mai puțin înveșmântat în Absolut. Clasic categoric în celelalte texte ale sale, el se ascundea cu totul în operă, își anihila eul sub falsurile ideii sau ficțiunii. Nu-și permitea cuvinte despre sine. În publicistică, G. Călinescu își eliberează pornirile de romantism aspru, constructivist, și își îngăduie puseuri confesive. [...] Călinescu gazetar e un vizionar vehement înrudit cu Heliade și Iorga, un raționalist jovial, idealurile sale monumentale își trag marmura din Eminescu, cu care consună și-n cultul muncii sau setea de grandios, gânditorul coboară avid în cotidian aflând în el eternul, e solicitat de Hecuba dar și de...Cuba, stilul e involburat și sclipitor ca șuvoaiele unei cascade”. ■ În aceeași pagină, G. Dimisianu publică o recenzie a volumului lui Emil Giurgiuca, *Semne pe scut* (Eminescu): „De atenția mai susținută a criticii actuale s-ar fi convenit să se bucure poezia lui Emil Giurgiuca, prezență neostentativă dar afirmată decis, devotată unui spațiu liric pe care de multă vreme îl populează cu valori caracteristice. Poetul este din generația lui Mihai Beniuc, Ion Th. Ilea, Vlaicu Bârna [...], poate mai puțin productiv decât ei (decât primul în orice caz!), dar având de partea sa meritul constanței. Însuflețit de o pulsație liniștită și egală, lirismul său nu a căzut în dezechilibrări șocante, ci s-a configurat prin acumulări progresive, sub semnul organicității; volumele apărute de-a lungul anilor înregistrează o îmbogățire în nuanțe a profilului liric, în timp ce viziunea, temele, atmosfera generală rămân constante”. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul lui M. Ungheanu, *Marin Preda - vocație și aspirație* (Eminescu): „Valoarea cărții lui M. Ungheanu este dată, în mare măsură, de intuiția

exactă pe care a avut-o criticul: era nevoie de o carte care să fie, nu atât o biografie a lui Marin Preda, nici o pură exegeză critică a operei acestuia, ci de o carte care să urmărească «aventura conștiinței» unuia dintre marii scriitori români contemporani». Autorul se ocupă și de volumul de versuri *Ora singură* de Valeria Boiculesi (C.R.). □ În *Bolile presei*, Traian Stoica analizează *Scrisul „artist” al criticilor*, apreciind că „nu suntem, nicidecum, împotriva scrisului frumos în critică. Ar fi absurd să se interzică peniței criticului să nu deseneze și ea pe albul hârtiei conturul floral al unei metafore sau al unei imagini. Despărțirea noțiunii de critic de aceea a scriitorului ni s-a părut, întotdeauna arbitrară. Ceea ce concură la conturarea personalității unui critic e, fără îndoială, și folosirea distinctivă a cuvântului, stăpânirea unui stil propriu. Și criticul, ca orice mânător al condeiului, cată să-și comunice ideile cât mai expresiv. Numai că uneori ambiția din partea criticului a unui scris «artist» duce la efecte nedorite de umor involuntar și prolixități». Ca exemplu este dat un articol al lui Grigore Smeu publicat în nr. 7 din 15 februarie a.c., al revistei „România literară”. □ Nicolae Balotă prezintă volumul Elenei Bălan-Osiac, *Despre sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză*. □ În pagina intitulată *Universul*, în *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Strania dispariție a comisarului Maigret*. □ În *Telegrame străine* apar o serie de note despre: volumul *Colette, imposibilitatea de a iubi* de Margaret Crosland (editura britanică „Peter Owen”); apariția unei noi reviste la Londra, intitulată „Interview”. O *Antologie a prozei bulgare* apărută la Paris, sub egida UNESCO.

• [„Luceafărul”, nr. 9] Numărul găzduiește o rubrică despre: *Femeia, autor și personaj literar*. Semnează texte: Maria Banuș, Constanța Buzea, Alexandra Târziu, Ileana Mălăncioiu, Maria Luiza-Cristescu, Cella Serghi. □ Redacția revistei prezintă o *Motivație*: „Idea revistei noastre de a întreprinde o discuție cu privire la situația femeii ca autor și personaj literar, a întâmpinat o opoziție înverșunată tocmai din partea celor chemați să participe în cea mai mare cunoștință de cauză la asemenea dezbateri. Principalul argument al acestei opoziții se întemeiază pe o evidență greu de negat: acceptând ideea unei discuții asupra femeii ca autoare și ca personaj literar acceptăm de fapt ideea unei inegalități *de plano* între femeie și bărbat, atât în planul realității curente cât și în domeniul spiritualității creatoare. Nimănui nu i-ar putea trece prin minte ideea năstrușnică de a organiza o discuție asupra situației scriitorilor în calitatea lor de reprezentanți ai genului masculin. Atunci de ce să discutăm despre scriitoare ca femei? De ce să discutăm separat probleme care sunt comune întregii literaturi, îndreptățind astfel chiar noi, femeile, o veche prejudecată discriminatorie? Scriitoare sau nu, femeia este om și problemele ei nu sunt altele decât problemele tuturor oamenilor indiferent cărui gen aparțin. Mai mult decât atât, trăim într-o țară în care egalitatea deplină a femeii cu bărbatul este înscrisă în legea fundamentală a statului, în Constituție, ceea ce oferă în

consecință aceeași bază juridică posibilităților de instrucție, de exercitare a unei activități profesionale, sociale și politice atât pentru femei cât și pentru bărbați. Multe femei din țara noastră încearcă pe bună dreptate în asemenea măsură sentimentul unei depline egalități pe toate terenurilor cu bărbatul încă revendicarea lor de către o categorie care ar mai avea încă probleme cu natura timidă, nesigură, insuficient perseverent în activitățile de mare concentrare intelectuală sau spirituală, deci cu natura îndeobște considerată «feminină», le apare ca o vană tentativă de a nesocoti faptul împlinit al personalității femeilor”. □ Maria Banuș, *Mit, realitate și etern feminin*: „Lumina realistă nu se opune mitului, misterului. La hotarele îndepărtate și mobile ale zonei luminoase se adună chervanele de umbre, de taină, care vin din tărâmul nepătruns. Ele își cer dreptul de a pătrunde în cetate, în țara frumoaselor arte. Și pătrund, dând realismului – dimensiunile cerute de căutătorul, neliniștitul spirit, însetat de adâncuri, al contemporanilor noștri”. □ Corina Cristea, *O formulă înseamnă limitare*: „Miturile feminine corespund anumitor stadii de dezvoltare a societății. Multe din miturile feminine ale literaturii ne fac azi să zâmbim. Miturile, cred eu, orice fel ar fi ele, nu se creează. Ele își încep existența mai târziu, mult mai târziu și sunt astfel printr-un proces de amplificare numai niște efecte întârziate. Deci, vorbind la prezent, un mit nu este ci devine. Femeia-mit se naște încet, în multe ape, oglinzi estetizante, își pierde oarecum viața pe care o avea în momentul creației, câștigă o alta prin desprinderea de context, prin etapele către noțiune. Devine mit trecând printr-un an cosmic. Mitul nu poate fi deci propus și nici cerut. Cauza care îl generează este o mare forță, o realitatea. A prezenta condiția femeii într-o lumină realistă ne exclude posibilitatea apariției de noi mituri feminine. Cred de asemenea, că prezentarea realistă a femeii în literatură nu omite misterul feminin ci îl implică”. □ Ileana Mălăncioiu, *Lumină nouă asupra tainei*: „Din punctul de vedere al literaturii nu există condiție de femeie cum nu există nici condiție de bărbat. Există condiția de om care se naște trăiește și moare și care, tocmai pentru că nu este veșnic încearcă să pătrundă taina vieții și a morții. Scriem deci pentru că suntem muritori, astfel nu ne-am pune întrebări despre ce este «aici» și ce va fi «dincolo» ci am trăi pur și simplu la nesfârșit și ne-am comunica mesajul prin viu grai. Revelația (în absența căreia arta e imposibilă) este tocmai depășirea «condiției» și a concluziilor care decurg cu necesitatea din ea. Ca urmare socotesc că așa zisa condiție a femeii în literatură este fără îndoială o prejudecată și nu are nicio legătură cu actul scrisului. O scriitoare cu această prejudecată își calculează ea însăși succesele și insuccesele în raport cu condiția ei de femeie și prin chiar acest surogat de judecată se autoexclue din literatură, chiar dacă nu e total lipsită de talent. Un critic cu această prejudecată este inapt să facă judecăți de valoare adevărate și ca urmare este inexistent. Nu-mi pot închipui realizarea sau nerealizarea în literatura atestată printr-o judecată de valoare emisă de un astfel de critic. Nu pun semn de echivalență între succes și realizare.

Succesul și insuccesul pot fi amestecate cu condiția de femeie, nu însă și realizarea pe plan literar. 2. Citesc uneori scris cu litere mari deasupra unor pagini de reviste: «Din poezia medicilor», «Din poezia militarilor», «Din poezia actorilor» etc. De fiecare dată, în fața unei astfel de formule am senzația că o redacție se scuză într-un mod jenant fiindcă a tipărit cu bună știință versuri proaste. Aceeași senzație mi-o dă și formula «literatura feminină». Cred că există literatură bună și literatură rea și atât”. □ Maria Luiza Cristescu, *Artiștii sunt puțin femei*: „Critica literară mi-a așezat cărțile în nenumărate rânduri sub emblema «proza feminină»”, la care, în textul ce o justifică se referea la duritatea, obiectivitatea și chiar virilitatea opurilor mele. De mult nu mă mai supără. Mă distrează superior această discordanță, sau, mă întristează atunci când apreciez gândirea și talentul celui care semnează. Cât despre «natura feminină», de data aceasta a celor care mă înconjoară: știu că ori natura feminină îmi oferă o enormă simpatie ori o violentă și trivială opoziție. Ea nu cunoaște decât aceste extreme între care trece cu iuțeala fulgerului, înainte și iarăși înapoi. Cazurile rare și mirifice ale unor prietenii cu femeile (două!), mă umplu de mândrie și salvează de orice judecată pe celelalte, multe prea multe, și uneori înarmate cu funcții legate de literatură care ne otrăvesc o clipă viața, uneori izbutesc să ne zdruncine încrederea într-o carte *Mentalitatea femeilor – simple femei*, care nu admit, dintr-o gelozie socială, ca o alta să se agațe cu un deget, rareori cu o mână de coada Pegasului, mă întristează de multă vreme”. □ Constanța Buzea, *Eu sunt un caz fericit*: „Literatura făcută de femei? Am citit cărți scrise de bărbați, cărți slabe, cărți aproape feminine. Am citit femei revoltate și femei energice care își depășesc așa-zisa condiție. Femeia suferă poate mai mult. Dar este cert că ea se supune. Tactica ei, când e bine intenționată, când trece peste ea, când vrea să-l ajute pe el, este supunerea. Tactica aceasta este un sacrificiu absolut, cu care se mândrește în secret. Lupta ei de idei și de sentimente, cred, este demnă de luat în seamă, ca un omagiu adus bărbatului, și ca o alarmă, ca să nu ne pierdem în afara vieții adevărate. Dincolo de drepturile pe care și le cere o femeie, de foarte multe ori aceste drepturi înrobind-o ea își face datoria de a stăvili măcar disprețul de atâtea ori rușinos și nedrept al celui cu care își împarte existența. Eu sunt un caz fericit. Sunt ocrotită poate și de firea mea dar și de acel spectacol dur de care am amintit. Despre mituri? Despre misterul femeii? Despre lumina reală? Vom trăi și vom vedea!” □ Alexandra Târziu, *Scriitorul e unul singur*: „Personal, nu-mi doresc altceva decât să pot citi o carte bună, atât de bună încât să pot spune: bravo lui! adică acelui om care a scris-o indiferent dacă este bărbat sau femeie. Bravo acelor oameni care scriu până la capăt cărți nepieritoare. Care comit gesturi de un curaj nebun. Numai rezultatul acelui gest interesează pentru că, numai el rămâne. Restul, sunt gesturi și pieritoare”. □ Cella Serghi, *Sunt împotriva miturilor*: „Mi se pare că dificultățile atribuite naturii feminine – adică

faptului că scriitorul este o femeie – ține tocmai de vechile prejudecăți care persistă, cu privire la condiția de femeie. Am trăit mai întâi experiența tristă a femeii avocat. Pe atunci, (cu treizeci și cinci de ani în urmă) prejudecățile erau atât de numeroase, încât n-am rezistat, și am renunțat la advocatură cu toate că avem toate însușirile necesare ca să exercit această profesiune. Mi-a lipsit tocmai forța de a lupta cu prejudecățile. Le-am reîntâlnit și ca scriitoare, dar «privind în urmă cu mâine» din furii și revolte acumulate, am extras forța necesară de a scrie și puterea de a rezista. Prejudecățile au fost aicea mai ascunse, mai perfide. «Da, cartea e bună, dar nu cumva i-a scris-o X, nu i-a stilizat-o Y, n-a ajutat-o Z?» [...] Numai faptul că editorul (în 1938) ca să lanseze cartea unei debutante, a pus pe banderola romanului numele a trei cunoscuți scriitori care i-au recomandat manuscrisul a suscitât discuții, suspiciuni. Și dușmanii lor literari, au devenit dușmanii ei. Arma de luptă: minimalizarea cărții, și mai ales complotul tăcerii. Mi se va răspunde: «au fost totuși critici care au scris despre *Pânza de păianjen*. Dar eu întreb câți? Foarte puțini. Și apoi din ce în ce mai rar și mai timid (scuzându-se parcă) și-au spus cuvântul. Există decalajul între prețuirea de care se bucură romanele mele din partea publicului cititor, și atenția pe care le-o acordă critica literară. Decalajul acesta, nu cred că se întâmplă când autorul este un bărbat. Și atunci de ce nu ne susțin condeiele talentate ale femeilor critici sau esești? De ce revistele pentru femei nu au susținut cu mai multă forță, cu mai multă tenacitate, de ce nu și-au spus cuvântul mai răspicat, când o carte de valoare a fost scrisă de o femeie? De ce n-au stăruit să fie tradusă și cunoscută peste hotare? Să fie tot prejudecăți pe linie paternă? 2. Singurul specific pe care îl admit în literatura scrisă de femei este locul mai important pe care îl ocupă personajul feminin, o mai adâncă înțelegere a femeii, o mai profundă simpatie pentru ea. Sigur, sunt exemple celebre, ca Ana Karenina bunăoară, sunt excepții care țin de genialitatea unor autori, de nevoia lor de a pleda împotriva prejudecăților. Despre formula «literatură feminină»? Cred că nu există o asemenea literatură [...] Nici surorile Brontë, nici Margaret Mitchell, nici Hortensia Papdat-Bengescu, nici o scriitoare cu adevărat mare, n-a scris «literatură feminină», în sensul peiorativ pe care-l are această formulă. Ciudat mi se pare, că pe meleaguri unde femeile nu au drepturi cu adevărat egale, literatura scrisă de femei, se bucură de o atenție mai susținută din partea criticii literare. 3. În ceea ce mă privește sunt împotriva miturilor, și când e vorba de femei și când e vorba de bărbați. Aș vrea ca, demitizați, oamenii să rămână mari, în eroismul lor de fiecare zi, ca și în acele clipe care-l obligă să-și arate măreția. Condiția femeii ca și a bărbatului, chiar într-o lumină realistă rămâne misterioasă, fiindcă viața sufletească e prea complexă, prea greu, dacă nu imposibil de pătruns, de cuprins în totalitatea ei. Investigarea zonelor misterioase e poate chiar unul din sensurile literaturii, sau poate sensul ei major.

Și despre aceste zone ale feminității cine ar putea scrie mai bine decât o femeie? Să face acum o imensă publicitate *Jurnalului* – în trei mari volume a scriitoarei Anaïs Nin, care a avut în jurnalul ei prieteni ca Henry Miller, Lawrence Durrell, Salvador Dali”. □ O altă rubrică asociată aceleiași tematici prezintă niște *Siluate feminine* (Ticu Archip, Ignea Floru, Cora Irineu, Magda Isanos) întocmite de Geo Șerban pentru *Dicționarul paralel*. ■ Virgil Teodorescu scrie despre: *Mânie de velur: Preliminarii pentru o eventuală „Poștă a redacției”*: „A discerne. A face dificilul efort, un efort cu caracter aproape științific, obiectiv și competent, de a selecta, dacă nu absolut exact cel puțin convenabil, cel puțin plauzibil, măcar așa cum stabilești, în medicină, pronosticul care duce la ameliorarea unei maladii, iată prima operație de ecarisaj literar care ni se cere aici, la revista aceasta, când ne apucăm să cercetăm enorma cantitate de manuscrise trimise de tinerii și mai puțin tinerii preopinenți spre grabnica publicare”. ■ Analizând studiul lui Ion Vlad: *Povestirea. Destinul unei structuri epice*, Nicolae Ciobanu conchide: „Citind cu adevărat studiul lui Ion Vlad, rămânem cu revelația potrivit căreia «secretele» povestirii sunt cu mult mai numeroase și mai complicate decât se crede îndeobște”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează cartea Margaretei Sterian, *Castelul de apă* (C.R., 1972): „[...] o carte memorabilă profundă și de mare finețe tocmai prin transformarea «naturală» a biografiei în literatură, prin, se înțelege, absența totală a literaturizării”. ■ Aureliu Goci face *Însemnări despre poetica lui Ilarie Voronca*: „Întreaga poezie a lui Ilarie Voronca este un imperiu al metaforei, al asociațiilor insolite între cele mai disparate elemente. «Eu din toate Națiunile aleg imaginațiunea» nu făcea un simplu joc de cuvinte. Poetul a cultivat cu predilecție imaginea interesându-se mai puțin de continuitatea și gradația sintagmatică a textului. Relația de coagulare dintre imagini e laxă, de aceea poemele au o structură compozită, în care componentele își păstrează individualitatea”. ■ În textul *Romantismul stilistic*, Victor Atanasiu analizează studiul lui Paul Cornea, *Originile romantismului românesc* (Minerva, 1972): „Dacă în cartea sa Paul Cornea se ocupă de romantismul românesc în perioada de început (1780-1840) sub aspectele de «mentalitate» și «curent», noi vom încerca pe baza datelor și mai ales a explicațiilor subtile pe care le oferă, să observăm ceva din relațiile dintre spiritualitatea noastră națională și romantismul în sens tipologic stilistic”. ■ De cartea lui Ion Brad, *Emil Isac – un tribun al ideilor noi*, se ocupă Adrian Isac: „Așa cum e concepută, recenta carte a poetului Ion Brad, *Emil Isac – Un tribun al ideilor noi*, suscită o problemă de interes mai general pentru critica și istoria literară: aceea a evaluării istorice, nu numai estetice a unei opere literare. Dezbătând, la început, această problemă, voi lămuri și premiza «metodologică» ce stă la baza cărții”. ■ În ultima pagină a revistei Georgeta Horodincă traduce un fragment din creația lui Simone de Beauvoir, intitulat: *Fapte și mituri*.

6 martie

• [„Scânteia”, nr. 9440] Nicolae Dragoș scrie despre *Dramaturgia originală în actuala stagiune teatrală*: „În genere, privind cu discernământ dar și comprehensiune repertoriul și condiția scenică a dramaturgiei originale, putem afirma că ne aflăm în fața unei experiențe utile, a unui an rodnic, care ne îndreptătesc să anticipăm realizările superioare de mâine. Este știut că nu în fiecare an se pot ivi, cu duzina, capodopere. Dar efortul de detașare de faptica minoră, preocuparea pentru a angaja dialoguri autentice cu spectatorul, de a i se vorbi acestuia de pe scenă în numele prezentului, al viitorului, de a contura chip propriu piesei românești de actualitate sunt semne ale unei orientări bune”. ■ Agerpres transmite știrea despre *Cenaclul Asociației scriitorilor București*: „În Capitală a fost inaugurat, luni, cenaclul Asociației scriitorilor bucureșteni, care își propune să stimuleze tinerele talente, să contribuie la desăvârșirea personalității lor artistice. [...] Printre viitoarele acțiuni preconizate de asociația bucureșteană se înscriu dezbateri pe teme *Literatura actuală și problemele realității noastre socialiste, Literatura pentru copii, Creația tinerilor scriitori afirmați în reviste și edituri*, o suită de recitaluri destinate lui Arghezi, Blaga, Călinescu, Labiș”.

7 martie

• [„Scânteia”, nr. 9441] Emil Vasilescu publică „însemnări pe marginea paginilor de lirică ale revistelor «Astra», «Ateneu» și «Vatra»” sub titlul *Poezia emoției simulate*: „Așadar, în revistele amintite poezia cu problematică de interes real, venită «din adânc», din realitățile esențiale, coexistă nefiresc cu versul gol, cu gândul pitic și pieziș; proliferază încă prea insistent un lirism atrofiat, un intimism fără substanță, o poezie cvasiabsentă [sic!] de la întâlnirea cu uriașul spectru – curcubeu peste timp – al vieții zilelor noastre. Este evident că redacțiile și, îndeosebi, conducerile publicațiilor respective au îndatorirea de a fi mai exigente în selectarea și trimiterea la tipar a 'poeziei'. Preocuparea pentru promovarea literaturii originale, încărcate de seva reală a vieții clocotitoare a zilelor noastre, de problematica majoră a imensului efort creator, de marile idealuri ale timpului nostru, trebuie să se facă mai mult simțită și în calitatea poeziei publicate în reviste”. ■ Marina Preutu prezintă monografia *Milița* de Petru Vintilă, dedicată Miliței Petrașcu: „Limbajul simplu, mărturiile inedite, emoția pe care autorul știe să o transmită cu farmec și subtilitate transformă această carte într-o punte de înțelegere spre universul a-cestei artiste de o atât de pătrunzătoare putere de exprimare psihologică”.

• [„Viața studentească”, nr. 9] Partea a doua a *Climatului debutului* se oprește la colaboratorii revistei „Alma Mater” din Iași: C. Ostahie-Cosmin (“numai o promovare în funcție de valorile noastre clasice, de nivelul general ridicat al literaturii noastre poate duce la micșorarea coeficientului de hazard ce înconjoară pragul debutului”), Dan Mărgărit (crede că vinovată de situația

nu prea favorabilă debutanților ar fi critica literară), Victor Teisanu (“încearcă o disociație valorică între noțiunile de debutant și de scriitor... neînțelegerea termenilor poate fi speculată de profesioniști ai debutului, dar și de cei care își fac o specializare din a recomanda și susține rețete pentru categoria limitativă de debutant”), Vasile George-Puiu (cel care cere candidatului la literatură o ucenicie publicistică, pentru familiarizarea cu contextul literar general și cu cerințele realității, trăirea sentimentului *concretului istoric*). Nicolae Manea („cred că factorii care răspund de lansarea tânărului debutant sunt creatori ipotetici de cultură, într-un grad, firește, mult mai responsabil și înalt, decât poate fi la începuturile lui un tânăr scriitor – deci, într-un anume fel, și redactorii de editură și revistă sunt, în fața culturii naționale, niște debutanți”) și Val Condurache (el vine cu o pledoarie rimbaldiană, în replică la debuturile anoste și înțelege arta cuvântului ca o expresie a unei *necesități de conștiință*). Condurache critică și mimetismul unor debuturi, „acelea care... imită *moda zilei*, una prezentă în lucrările mediocre ale unor scriitori «consacrați» – căci există un front al mediocrității care trece uneori drept al literaturii înaintate; în raport cu aceste «serii de cuvinte» se cere cuvântul ardent, tensionat de idee” .

□ Concluziile asupra opiniilor studenților literați de la Iași îi aparțin lui M. N. Rusu: „Cel mai adesea, momentul debutului nu e unul decisiv pentru o cultură, ci numai pentru individ. În schimb, evoluția sa ulterioară poate deveni una creatoare în sens larg. Debutul înseamnă *asumarea unei responsabilități în numele unei deveniri ulterioare* și, de aceea, el are din partea celui care îl produce un anumit grad de subiectivitate. Pe când celui care îl receptează și lansează i se cere o foarte bună cunoaștere a legilor obiective de dezvoltare ale literaturii contemporane, pentru a vedea pe care din ele le slujește cel ce bate în poarta vieții literare”.

8 martie

• [„**Munca**”, nr. 7870] Cu titlul *Cinstire femeii, simbol al hărniciei, dragostei și vieții*, revista publică două poezii semnate de Matei Mateiciuc și Nicolae Nicoară. □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Voichița Martin publică o cronică dramatică a piesei lui Antonio Buero Vallejo, *Somnul rațiunii* (turneul Teatrului Dramatic din Baia Mare).

• [„**România liberă**”, nr. 8824] Dorin Tudoran înregistrează volumul de debut poetic al lui Dan Verona, *Noaptele migratoare*: „o carte despre viață și moarte, despre iubire și prietenie, despre conștiință și, mai ales, o artă poetică reprezentând un punct de vedere ferm despre condiția poetului”.

• [„**Albina**”, nr. 10] Revista se deschide cu versuri de Dan Mutașcu (*Descriptio Romaniae*) și Ion Bănuță (*Toate florile*), precum și cu editorialul-eseu al Veronicăi Porumbacu, intitulat *Ziua aceasta de primăvară*, închinat zilei de 8 Martie. □ *Satul meu*, versuri de Emilia Iercoșan, scriitoare-țărăncă prezentată de Felicia Dudaș, la rubrica *Rapsozi ai satelor*. □ Cu titlul *Ena*,

revista publică un fragment din romanul *Zăpada nevăzută* de Silvia Cinca. Textul este precedat de o notă de prezentare a subiectului, în care romanul este considerat „o dezbatere contemporană despre ideea responsabilității omului față de sine și față de societate”. □ *Mândricel*, povestire despre un oștean al lui Țepeș-Vodă, semnată de prof. Petru Demetru Popescu.

● [„**Orizont**”, nr. 10] În vederea publicării unei viitoare *Istoria esteticii* în România, Gheorghe Iancovici relevă în articolul său meritele lui Eugeniu Speranția, specializat în pedagogie, filosofie a dreptului și sociologie, dar interesat în egală măsură și de ideea frumosului în artă (*Eugeniu Speranția, estetician*). ■ Este publicat un fragment din romanul *Sărbători fericite* a lui Romulus Guga. ■ La rubrica „teatru”, reține atenția interviul cu actorul Amza Pellea, o discuție consemnată de Enric Roșcovici, din care selectăm: „ – *Să începem cu ce e mai greu: cum v-ați defini ca om?* – N-am stâmpăr. Cred că și noaptea dorm într-un picior, mă caracterizează o mobilitate continuă. Odihna mă obosește. Sunt un neliniștit. [...] – *O întrebare indiscretă: cum se împacă Nea Mărin de pe micul ecran cu Mihai Viteazul de pe marele ecran și invers?* – A fost o mare cinste pentru mine să joc Mihai Viteazul, dar sunt mai aproape de nea Mărin. Pe unii îi șochează prezența acestui personaj la TV și găsesc că-l compromite pe Amza Pellea. Nu pot fi de acord. Dacă poți să amuzi pe oameni, ești dator s-o faci. Asta e lecția pe care am primit-o de la Mihai Popescu și o aplic. Mă simt foarte bine în pielea lui nea Mărin, probabil pentru că eu însumi sunt țaran oltean și jur că n-ar fi fost o cădere”. ■ Un alt episod din viața lui *Arthur Rimbaud – poetul blestemat*.

● [„**România literară**”, nr. 10] Versuri semnează: Florența Albu (*Ecou*), Anca Socolescu (*Piață*), Marian Dopcea (*Mă dăru*), Ștefan Dumitrescu (*Imn*), Passionaria Stoicescu (*Mica publicitate; Plângere de vară; Amiaza*), George Arion (*Până când; Bradul; Stăpânul meu; Vino din nou; Privesc; Lasă-mă singur; De ce n-am iubită*), Adi Cusin (*Orașe*), Ion Lotreanu (*Patria vizată; Am iubit anotimpurile; Spre temeuri; Ideea de curgere; Ca în marile călătorii; Monumentul șoaptei; Sat al meu...; Punctele cardinale*). □ Cristian Unteanu prezintă pe laureatul premiului Femina, Roger Greiner, și semnează traducerea din *Ciné-roman*. □ Apare a doua parte din *Sezonul ploilor* de Eugen Barbu. □ Nichita Stănescu semnează *Lacrima lucrurilor*. ■ Revista comemorează *125 de ani de la apariția Manifestului Comunist*: □ Editorialul *Manifestul* este semnat de George Ivașcu: „Cu prețuirea unei asemenea – îndelungate – tradiții, aniversarea a 135 de ani de la apariția *Manifestului Comunist* a vibrat cu atât mai intens în sufletele tuturor prin cuvintele celui care, în fruntea Partidului marxist-leninist, în fruntea României socialiste, întruchipează astăzi conștiința vie a noi istorii, concretizată de poporul român în tot ce s-a conceput mai nobil ca ideal de societate umană”. □ Alături citim și o notă semnată de Nicolae Ceaușescu: „Sărbătorind apariția *Manifestului Comunist*, Partidul Comunist Român este hotărât să acționeze și de acum înainte în spiri-

tul concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice ale cărei baze au fost puse de Marx și Engels, să militeze în continuare cu toată fermitatea pentru triumful mărețelor idei ale comunismului pe pământul României, făcându-și totodată cu cinste datoria de detașament activ al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, acționând neobosit pentru victoria cauzei socialismului în lume, pentru progres social, pentru pace și prietenie între toate națiunile planetei noastre”. □ Alexandru Ivăsiuc semnează *Estetica marxistă ca estetică aplicată*: „Scopul celor care se reclamă de la Karl Marx nu poate fi acela de a scăpa de condiționarea istorică, de a avea tot timpul și totdeauna, în permanență, dreptate, fără păstrarea în contact cu realitatea mișcătoare. Trebuie, din contră, să acceptăm toate riscurile istoriei, să nu pierdem nici un moment legătura cu concretul, pe care nu îl putem interpreta în mod absolut, dar pe care îl putem interpreta în mod just, nu numai prin siguranța unei doctrine, ci prin activitatea practică de partea forțelor înnoitoare ale societății, a acelor forțe care reprezintă elementele progresului”. □ M. Grigorescu scrie despre *Manifestul Comunist*, despre apariția acestuia. ■ Mircea Iorgulescu scrie despre *Debutul – între eveniment și fapt divers*: „Inițiativa editurii «Eminescu» de a institui un concurs pentru debutanți, ca formă unică de lansare a noilor scriitori, este sub toate aspectele remarcabilă (mai puțin bizara introducere a regulii «debutului în alt gen»). Se creează astfel posibilitatea reabilitării *debutului-ca-eveniment*; sunt excluse nedreptățile; posibilitatea deformării personalității autorilor prin repetate amânări este îndepărtată, fiindcă se presupune o scurtare a circuitului editorial (sunt numeroase cazurile în care un debutant a fost publicat după 4-5 ani de așteptare, timp în care fizionomia lui artistică s-a modificat radical); există, în sfârșit, o garanție de prestigiu, a juriului și a editurii. Sunt posibile și alte forme de reabilitare a debutului ca eveniment? Neîndoielnic; ele urmează însă a fi redescoperite sau inventate”. ■ În *Prima carte* Nicolae Ciobanu scrie despre debutanții: □ Traian Dorgoșan: „Traian Dorgoșan ni s-a părut încă de la primul contact luat cu poemele sale (ne aflăm, de fapt, în fața unui debut tardiv, poetul fiind prezent în viața literară timișoreană începând cu anii '58-'60) un împătimit al modului poetic barbian, asimilat cu pondere, într-o viziune caracteristică prin deschiderile spre reflecția înfiorat-detașată și prin «scriitura» atent șlefuită, aproape pedantă, dar străină de tentația ermetizărilor factive”. □ Dușan Petrovici: „Dacă ne putem exprima astfel, autorul volumului *Lebede ale puterii* este un poet al stărilor de spirit ingenui, trăite însă și comunicate prin vers la un mod care vădește o violență dintre cele mai naturale; ceea ce, în ultimă analiză, constituie tot un indiciu al ingenuității, de vreme ce «scriitura» nu trădează eforturi speciale spre a fi lucrată, pentru ca astfel să se impună atenției cititorului ca fapt de stil în sine”. □ Aurel Turcuș: „Aurel Turcuș, ardelean de origine, pare a se afla la începutul unei cariere poetice care, așezată sub cupola autohtonismului mitic blagian, se îndreaptă, în particular, pe căile deschise de explorarea în «mic» a substratului mitofogic popular”.

□ În încheiere: „N-am vrea să încheiem înainte de a ne face cunoscut următorul gând: în Timișoara, din câte știm, mai există cel puțin trei tineri poeți care merită să debuteze cât mai curând. Ei sunt: Șerban Foartă, Eugen Apaca și Constantin Novăcescu. Ne place să credem că mai ales Editura Facla îi va înscria nu peste mult timp în cataloagele ei”. ■ În *Breviar* citim despre *G. Ibrăileanu și Al. Vlahuță* de Șerban Cioculescu. ■ Revista publică *Vladimir Streinu – inedit. Un studiu italian despre Eminescu*. ■ Nicolae Manolescu scrie despre *Versurile lui Șt. Aug. Doinaș*, o cronică literară la *Versuri* de Ștefan Augustin Doinaș, Ed. Eminescu, 1972: „După *Ipostaze*, din 1968, Șt. Aug. Doinaș ne propune în ultimul său volum o nouă antologie de autor: mai completă decât cealaltă și cu o structură mai subtilă, în orice caz nu pur și simplu cronologică”. ■ Citim recenzii: □ George Muntean prezintă *Poeme* de Petru Rezuș, C.R., 1972: „Volumul evidențiază mai ales nota elegiacă a versului său: «Trecut prin toate, străbătut de toate, / sunt în cuvinte parcă translucid, / numai povara de singurătate / nu a avut niciodată un trup lichid». Astfel, acest trăzielnic volum de versuri, apărut în al 60-lea an al poetului, va fi pentru mulți o surpriză”. □ Lucian Raicu scrie despre *Noaptea migratoare* de Dan Verona, C.R., 1972: „Tânărul poet se lansează netulburat, cu ochii închiși, într-o aventură foarte riscantă, la capătul căreia l-ar putea aștepta descalificarea, dar buna credință îl ocrotește și-l readuce nevătămat în suprafață”. □ Toma Roman recenzează *Întors* de Cornel Brahaș, C.R., 1972: „Desigur, evoluția viitoare ne va lămuri mai bine asupra posibilităților lui Cornel Brahaș. O afirmație se poate însă face cu toată certitudinea în acest moment: este poet”. □ Sorin Titel comentează *Muntele alb* de George Maria Banu, Eminescu, 1972: „Voit încurcată ni s-a părut *Sfânta tăcere din noi* și de un sentimentalism firav *Acompaniamentul la piculină, Cum rămâne cu dragostea?* sau *Între două așteptări*. Dincolo însă de aceste eșecuri, reținem din acest volum prozele despre care am vorbit mai sus, proze care credem că merită atenția cititorului și bineînțeles a criticii. Proze care fac din George Maria Banu un prozator pe care îl vom citi în continuare cu interes”. □ Valeriu Cristea recenzează *Cronici de carnaval* de Fănuș Neagu, Editura Stadion, 1972: „Cronicile sportive ale lui Fănuș Neagu, reprezentând mici poeme, uneori polemice, alteori evocatoare, pline de pitoresc, de culoare, de umor, de reverii ciudate și de o savoare a limbii caracteristică acestui scriitor, se adresează în primul rând amatorului de literatură”. □ Victor Atanasiu prezintă *Ghiceștemi în cafea* de Victor Ion Popa, Minerva, 1972: „Proza scurtă a lui V. I. Popa prezintă apropieri sensibile de tematica epicii ruse a secolului trecut”. □ Nic. Ulieriu scrie despre *Toate au pornit de la păpușă*, de Ioana Postelnicu, Eminescu, 1972: „Într-adevăr, un «roman». Și încă unul care nici din punct de vedere stilistic nu stă prea bine... Neglijență și exagerare am putea denumi cele două deficiențe imediat vizibile ale «limbii» acestei cărți”. ■ În *Viața literară* găsim: □ *Șantier* în care citim pe scurt care sun planurile literare ale

scriitorilor Cella Serghi, Victor Felea, Al. Mirodan, Dan Rebreanu, Alexandru Baci, Petru Vintilă. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Începând de la 5 martie, la librăria «Eminescu» din Capitală, au avut loc zilele Editurii «Mihai Eminescu». Cu acest prilej, scriitori și critici literari s-au întâlnit cu cititorii și au dat autografe pe următoarele lucrări apărute în ultima vreme în Editura Eminescu: *Mozaic în timp* de Cella Delavrancea, *Sunt un pământean* de Lucia Demetrius, *Dicționar de idei literare* de Adrian Marino, *Păsările* de Al. Ivasiuc, *Surorile Veniamin* de Sergiu Dan, *Mi-am amintit de zăpadă* de Sorin Titel și *Al treilea gong* de Dinu Săraru”. □ Știri din *Asociația Scriitorilor din București*: „Recent s-au desfășurat, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», ședințele pe secții ale Asociației Scriitorilor din București, în care a fost dezbătut modul de exprimare în literatură a problemelor realității noastre socialiste, în lumina documentelor de partid și s-au ales reprezentanții secțiilor în juriul Asociației, care va decerna premiile literare pe anul 1972. Ședințele au fost conduse de secretarii secțiilor: poezie, Ștefan Augustin Doinaș; proză, Ioan Grigorescu; dramaturgie, Radu Popescu; literatură pentru copii și tineret, Octav Pancu-Iași; critică și istorie literară, Ion Ianoși. În cadrul dezbaterilor au luat cuvântul la secția de proză – Maria Arsene, Emilian Bălănoiu, Elvira Bogdan, Liviu Bratoloveanu, Vintilă Corbul, Laurențiu Fulga, Al. Gheorghiu Pogonești, Alecu Ivan Ghilia, Danos Miklos, Iulian Neacșu, Fănuș Neagu, Sânziana Pop, Petru Popescu, Mihai Stoian, Tiberiu Vornic; la secția de poezie – Maria Banuș, Aurelian Chivu, George Chirilă, Stelian Cucu, Ion Crânguleanu, Ștefan Augustin Doinaș, Dumitru M. Ion, Eugen Jebeleanu, Ileana Mălăncioiu, Dumitru Moșandrei, Leonida Secrețeanu, Barbu Solacolu, Paul Sterian, Emil Vora; la secția literatură pentru copii și tineret – Victor Bârlădeanu, Emilia Căldăraru, Vladimir Colin, Viniciu Gafița, Ion Hobana, Gica Iuteș, Mircea Sântimbreanu; la secția de critică și istorie literară – Ion Ianoși, Mircea Mancaș, Mircea Martin, Romul Munteanu, Ion Negoitescu, Vasile Netea, Z. Ornea, Al. Paleologu, Laurențiu Ulici, R. Zalis, Dan Zamfirescu; la secția de dramaturgie – Ion Băieșu, Victor Bârlădeanu, Radu Dumitru, Sergiu Fărcășan, Horia Lovinescu, I. Naghiu, Radu Popescu, Valentin Silvestru, Leonida Teodorescu și Al. Voitin. * Luni 5 martie, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» a avut loc în prezența tovarășului George Macovescu, secretarul Asociației Scriitorilor din București, ședința inaugurală a cenaclului Asociației. Poeții Valeriu Gorunescu și Dumitru M. Ion au citit din versuri inedite. În cadrul ședinței de lucru au fost prezentate și supuse discuției poezii de: Vasile Andronache, Nicolae Mircea Ben, Dumitru Ion Dincă, Ion Dragomir, Grigore Georgiu, Grigore Ionas, Nicolae Jinga, GH. Duță-Micloșanu, Valeriu Veliman, Petre Vlad, Constantin Voiculescu. Au făcut aprecieri asupra versurilor citite în cenaclu: Sandală Diamandi, Dinu Flămând, Sever Iordănescu, Valeriu Pantazi, Florentin Popescu, Ion Potopin și Alexandru Rali. Lucrările au fost conduse de Fănuș Neagu, secretar adjunct al Asociației Scriitorilor din

București. Viitoarea ședință va avea loc în ziua de 19 martie a. c., ora 18".

■ Al. Piru scrie despre volumul *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* de Elena Bălan-Osiac, Minerva, 1972: „Lucrarea Elenei Bălan-Osiac este una din puținele contribuții remarcabile românești de literatură comparată din ultimii ani".

■ În *Cartea străină* citim: □ În *Orifica* Nicolae Balotă prezintă volumul *Legende mitologice din opera poezilor greci și latini*, semnat de Ion Acsan, o antologie de fragmente din operele lui Homer, Hesold, Pindar, Bachilide, Callimah, Teocrit, Ovidiu, Vergiliu, Catul etc. □ M.I.C. semnaleză că a apărut la Ed. Grasset, 1972 volumul *L'arbre jusqu'aux racines* de Dominique Fernandez. □ Sub semnătura c. u. aflăm de apariția volumului *Un trésor englouti* de Jacques-Yves Cousteau și Philippe Diolé, Ed. Flammarion, 1972. ■ În *Prezențe românești* citim despre *Colaborare culturală româno-iugoslavă*, semnat g. p.: „Ziarele maghiare din Iugoslavia «Magyar Szó» și «Dolgozók» își consacră rubrica literară din numerele de 11 și respectiv 16 februarie, unei promițătoare inițiative de colaborare culturală româno-iugoslavă. Este vorba de întâlnirea care, la propunerea și în organizarea studioului de radio-televiziune Novi Sad, a reunit, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R.S.R., o seamă de condeie românești și maghiare din România, în fața unui primitor public din Iugoslavia. Grupajul intitulat *Din poezii români contemporani* prezintă în tălmăcirea maghiară pe Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Traian Coșovei, Mihai Gavril și Traian Iancu, în «Magyar Szó», pe lângă reprezentanții maghiari al grupului din România (poezii Farkas Árpád, Kányádi Sándor, Páskándi Géza, Szemlér Ferenc și prozatorul Sütő András), se înserează prezentarea făcută de Mircea Tomuș. Deosebit de bine primit de către publicul din Novi Sad, în cadrul unui program radiodifuzat mixt, și al unei emisiuni în limba română, grupul de scriitori din România a luat de fapt primul contact mai consistent cu cititorii a continuat în regiuni românești – Vârșet, Begheiți-Torac, și maghiare – Bacska – având în mod egal un răsunset deosebit. După cum, foarte real, o constată în expunerea sa (publicată parțial) Gálfalvi Zsolt, directorul direcției pentru problemele activității culturale și educative în rândul naționalităților conlocuitoare, din Consiliul Culturii și Educației Socialiste – inițiativa confrăților din Iugoslavia s-a dovedit a întrece, în rodnicie, așteptările legate de ea. Și cum acest fapt rezultă primordial din interesul pe care practic publicul l-a manifestat față de cunoașterea culturală reciprocă – evenimentul câștigă în perspectivă valențe promițătoare în privința adâncirii și lărgirii unor asemenea acțiuni".

• [„*Tribuna*”, nr. 10] *Cronică literară*: Ion Marcoș recenzează *Fragmentarii critice* (Dacia, 1973) de Matei Călinescu și *Despre prozatori și critici* (Dacia, 1973) de Ilie Constantin. Valentin Tașcu – cronică despre *Portrete și opinii literare* de Liviu Călin. □ Eugen Uricaru – cronici ale următoarele cărți: Alfred Andresch – *Zanzibar sau ultima rațiune* (Univers, 1972); Vsevold Ivanov – *Sisif fiul lui Eol și alte povestiri*; Vladan Desnica – *Primăverile lui Ivan*

Galeb. ■ Ion Pop scrie în secțiunea *Poezia unei generații* despre Ilie Constantin. □ Mircea Zăciu – articol *Lucruri uitate* – „în *Craii de Curtea Veche* nu știu să fi observat cineva, între multele comentarii ale acestei capodopere, că *hagialâc* (din turcescul *hagialâc*) nu are numai sensul de «pelerinaj, drum la locurile sfinte», ci în limbaj bucureștean expresia «a se duce la hagialâc» mai înseamnă și «a se ruina, a scăpăta»”, „Klaus Wagenbach aduce o curioasă, dar poate adevărată, fiindcă foarte firească, explicație a obscurității stilului kafkian, a cărei vogă n-a încetat să terorizeze pe unii scriitori tineri”; „Relația dintre suprarealism și romantism a fost ades invocată. Jean Arp nu pare a fi străin de romanticii germani, de Novalis în primul rând”; publicate poeme de Vera Negulescu; □ *Clipe trăite* – pagini din jurnalul lui Pavel Dan; □ Traducere de I. Negoïtescu a unui poem în limba germană scris de Radu Stanca. ■ Interviu de N. Prelipceanu cu Sorin Titel – *Literatura este făcută de oameni și oamenii sunt vulnerabili*: „Mi se pare absurd să te superi pe critică, cel mult poți să crezi, dacă ai încredere în ceea ce ai scris, că un critic nu te-a receptat, nu te-a prizat. Nu vreau să învinuiesc niciodată critica de rea voință, mi-am făcut chiar un crez din asta și chiar criticilor care au scris rău despre mine nu le-am făcut un proces de intenție, am continuat să-i salut, lucru care, trebuie să recunosc, la noi în literatură se întâmplă destul de rar”, „cred că în primul rând criticul trebuie să fie un cititor avizat, adică acel tip de cititor care să facă legătura între scriitor și cititorul mai puțin avizat”, „Este vorba de prejudecată că literatura poate fi înțeleasă numai cu inima, fără să apeleze la inteligența cititorului. Aceasta înseamnă să disprețuim cititorul; în momentul în care nu credem în inteligența lui, în capacitatea lui de a citi o carte și cu mintea și cu inima, înseamnă a-l jigni enorm”, „Mai ales că lauda este periculoasă, putând să te inducă în eroare; poate să apară să spunem o carte foarte proastă a unui scriitor foarte bun și critica, dintr-o anumită pudoare, nu subliniază acest lucru”; „Deci este foarte important ca într-un oraș să existe o mare personalitate, care să dinamizeze viața literară”; „Da, prostia în literatură este catastrofală”; □ *Meridian*: fragment tradus de Gheorghe Dragoș din *Antologie negro-africane* de Lilyan Kesteloot: *Sounditata – epopee vest-africană* de D. T. Niane.

9 martie

- [„**Munca**”, nr. 7871] În rubrica *Punct*, cu titlul *Radioul - un ziar fără hârtie, cerneală și rotativă*, revista publică un scurt interviu cu Vasile Rebreanu.

- [„**Contemporanul**”, nr. 11] Dragoș Vrânceanu semnalează *Sensul activ al literaturii*: „Oricum am întoarce-o, o pagină de literatură nu poate fi introdusă în realitate (sau crea o realitate), decât lovindu-se, prin însăși mișcarea ei, de aspectele critice ale lumii. În afară de această funcție fatalmente contestată, de negare, literatura vine cu un rost sugestiv: ea poate stârni exemple de

viață contagioase, atractive, care se nasc din aspirațiile umane cele mai legitime și devin idealuri. Aceste două dimensiuni fundamentale ale literaturii sunt coexistente și convergente în natura ei: cea critică completează pe cea sugestivă – curățindu-i drumul – și viceversa, cea sugestivă umple golul moral subliniat de cea critică, propunând noi structuri umane posibile. Oricum am vedea-o, literatura apare ca un motor al vieții. Acestea ni se par a fi chestiuni de abecedar ale definiției ei”. ■ În cadrul dezbaterii *Despre romanul social* se afirmă: Petru Popescu, Platon Pardău. □ Petru Popescu, *Viața în cuvinte*: „Nu e rău faptul că avem azi romancieri care, ca persoane intelectuale, au cultură, ori chiar erudiție. Am avut mai de mult cazuri de confuzie terminologică, și să nu mai vorbesc de erori de regim gramatical, în cărți, altfel, promițătoare. Am avut și cazuri de prozatori care, citiți, provocau unui învățător un zâmbet de toleranță. De la toți aceștia era greu să te aștepti la performanțe stilistice, cum, la urma urmei, de la artiști fără cultură greu de aștepti la performanțe de orice fel. Problemele stilului se leagă strâns de condiția romanului social, care mă preocupă pe mine. Nu rareori socialul și stilul au fost văzute antagonic. Stilul corespundea, după unii, scrisului inaccesibil, iar literatura prizată de publicul larg ar fi trebuit să facă concesii formale, ca să fie înțeleasă și să circule. Opoziția aceasta, nu cu totul adevărată odinioară, azi nu mai are niciun sens. Stilul, mai întâi, are toată lumea, în sensul că noțiunea de stil s-a lărgit și nu mai cuprinde doar «frumosul», «superiorul», «pozitivul», «gustul» etc., așa că abia în interiorul noțiunii putem căuta să stabilim ierarhii. S-a revoluționat însăși și conștiința lingvistică a omenirii, accentul fiind acum tot mai mult pe sinonimia tehnică și științifică, nu pe aceea afectivă, «sufletească». Publicul larg, culturalizându-se începe să conteste artiștilor dreptul de a-i dicta preferințe și ierarhii. De când acționăm pentru literatură realistă și socială, acțiunea care se vede că își are rostul, oricât de cunoscută ca program ar părea unora, din moment ce abia acum programul e luat cu adevărat în serios de creatori, și operele serioase confirmă în fine acest program, mă gândesc că e tot mai necesar să ne preocupăm și de stil, fiindcă problemele de tematică și abordare nu pot fi discutate eficient în sine doar. Seria actuală de prozatori cunoaște viața mai bine decât celelalte, o exprimă mai franc, tinzând spre viziuni complete, și caută să-și folosească destinul personal, extrăgând din el episoade semnificative, grăitoare nu numai pentru el, ci pentru cei mai mulți din cititori. S-au făcut progrese în sensul atitudinii «etice», organizându-se dezbateri, unele mai furtunoase, altele mai calme, s-a mărit suma subiectelor, s-a mai renunțat la «ne-sămănătorismul» de care la un moment dat se plictisise tot publicul. [...] Mai rară este, încă și din păcate, atitudinea unui autor care vrea să facă roman social și care pornește de la o atitudine dezinhibată față de limbă, de la o triere autentică, decomplexată a cuvintelor. Acesta e autorul care nu se sfiește să numească realitățile organice cu numele lor, dar știe să sublinieze «intricația» acolo unde e nevoie, care nu se ferește de episoadele directe și carnale, însă

disociază critic, și chiar științific, când logica romanului o cere. El insistă asupra analizei și introspecției cât trebuie, nu în mod obsesiv, ca să stânjenească epica, și nu are mania monologurilor moraliste, nici nu exasperează publicul cu motive din Nietzsche, ori cu dostoevskiene nedigerate”. □ Platon Pardău, *Marea șansă a romanului*: „Încotro merge la noi, astăzi, romanul de actualitate? Cred că astăzi, într-o măsură incomparabil mai mare ca oricând în istoria sa ca specie literară, destinul romanului depinde de problemele comunicării cu realitatea țării. Dacă e adevărat că o epocă de ușor detectabile câștiguri în direcțiile polivalenței expresiei, a realizat o sincronizare formală a romanului nostru cu cel al altor literaturi, e incontestabil că rămâne deschisă, foarte acut cred, problema specificului de fond al comunicării. Paradoxul este că, cel mai adesea, câștigul tehnic nu a devenit un instrument, ci s-a transformat în scop în sine ori a fost îndreptat către investigarea unor zone obscure, de minim interes social. [...] Carența este, deci, una de conținut, și nu poate fi escamontată nici prin talent, nici prin mimare. Romancierul, fie el cât de înzestrat, dacă nu-și asumă riscul de judecător al propriului timp, dacă nu se constituie în instanță, dacă nu încearcă să se amestece în ceea ce se petrece în cetate, își trădează vocația. Fiindcă vocația adevăratului romancier este, după opinia mea, în cel mai înalt grad, politică: ochiului meditației sale nu trebuie să-i scape arena socială, în tăcerile sale trebuie să răsunе tumultul contemporaneității. A fi romancier presupune atitudine, viziune activă, dorință de transformare. În această ordine de idei se poate vorbi despre implicarea politică a romancierului ca individ, ca ins capabil să observe dar și să discearnă”. ■ În textul *Marin Sorescu – Suflete bun la toate*, Laurențiu Ulici observă: „Încet, încet, poezia lui Marin Sorescu se fixează în conștiința literară a timpului nostru ca o cale diplomatică, eficiență la maximum, de împăcare a celor mai divergente moduri de receptare a poeziei. [...] Marin Sorescu e un poet cu vocația parodiei, foarte sensibil adică la tot ceea ce ar putea fi schemă lirică și apt de a sesiza dintr-o dată automatismele diverselor moduri poetice. Pe care le îmbracă într-o haină nouă, ca apoi, trecându-le în propria-i poezie cu calitatea schimbată, să și le asume într-un chip personal. Poetul pune în evidență caracterele automatismului, uzează inteligent de ambiguitatea naturală a cuvintelor, dezvoltând cu o foarte limpede intenție de a șoca, toată silogistica echivocului”.

• [„Cronica”, nr. 10] „Ideea eseului lui Al. Călinescu dedicat lui Anton Holban este enunțată cu limpezime în aprecierile finale în care, sintetizându-și observațiile, criticul situează scriitorul în epocă și distinge ferm între romancier și personajele sale”, scrie Liviu Leonte în cronica sa la volumul *Anton Holban – Complexul lucidității* (Albatros, 1972), considerând că autorul este „un critic de solidă formație universitară, fructificând în interpretare bogate lecturi din noua critică. Scrisul său exact și supus obiectului, inspiră un sentiment de securitate, de încredere în analiza propusă”. □ Constatând transformări importante în perceperea diverselor zone ale țării și relația lor cu

literatura, în jumătatea de veac scursă de la aserțiunile lui G. Ibrăileanu din *Caracterul specific național în literatura română*, Const. Ciopraga cumpănește *Între regional și național*, notând: „Dacă literatura din Moldova învederează propensiune spre sensibilitate și contemplație (reverie în natură), se cade să adăugăm că reflecția, de asemenea îi face onoare; îmbibată de contemporaneitate, deschisă spre citadin, literatura munteană – căreia nu-i lipsește nici patosul sentimental, nici fiorul cosmic – e mai înclinată spre un anumit pitoresc. Dar literatura din Transilvania? Subliniat etică, «activistă», de expresie severă și străbătută de un spirit clasic, acesteia îi vom găsi și inflexiuni afective”. □ În *Critică și negație*, N. Barbu ia atitudine față de negarea care ia tot mai mult locul afirmării în actul critic din practica jurnalistă, citând din Pierre de Boisdeffre: „Criticul nu-i merit a face rechizitorii decât dacă e convins de propria-i neputință și e obsedat de nevoia de a denigra”. □ La rubrica *Romane de azi*, cu titlul *Vocația analizei*, Zaharia Sângeorzan recenzează romanul lui Dumitru Radu Popescu, *Anna sau pasărea paradisului* (Dacia, 1972), subliniind de la bun început că „ceea ce impresionează cu adevărat [...] nu este acțiunea propriu zisă, ci arta literară a lui Radu Mareș, limbajul rafinat și, nu o dată, poezia lui”. □ Grupaj poetic semnat Dumitru Bălăeș. □ C. Pricop comentează echidistant volumul de povestiri cu care debutează Dorin Baci, *Concert inaugural*. □ Magda Ursache titrează *Antimimesis*, semnând un eseu referitor la „renașterea realității concrete”, datorită tensiunii emoționale a subiectului, cu referiri teoretice la Hugo Friedrich, Titu Maiorescu, Kafka sau Nichita Stănescu. □ La 125 de ani de la nașterea „memorialistului Junimii”, Pavel Florea scrie despre *George Panu în perspectiva timpului*. □ Ștefan Oprea face cronică filmului *Zestrea*, după un scenariu de Paul Everac, iar Șt. O. Mugur comentează dramatizarea realizată de Const. Paiu după *Dănilă Prepeleac* de Ion Creangă (Teatrul „M. Eminescu” din Botoșani). □ Amplu grupaj de versuri semnat de Ioanid Romanescu. □ Lucia Negoită-Chirilă stă de vorbă cu Ștefan Aug. Doinaș despre momentul liric actual și noile generații de poeți, distingând între cei afirmați imediat după 1960 și cei veniți ulterior: „Tinerii care au apărut imediat după ei n-au mai avut aceeași forță de a se impune, nu-i mai puțin adevărat că n-au mai avut nici aceleași condiții. Primii veneau după o adevărată secetă a poeziei românești, ceilalți trebuiau să se confrunte cu niște valori autentice. În această situație a apărut un puternic fenomen de mimetism literar, de epigonism, căruia eu i-am spus «modă poetică», fenomen care există mereu în istoria literară a unei culturi”. □ O pagină de folclor african, transpus în românește de Petre Stoica. □ Încă un grupaj poetic intitulat *Timp liric*, semnat de trei poeți tineri: Mugur Loth, Ana Maria Bistrițeanu și Constantin Dracsin. □ N. Irimescu reține pentru rubrica *Moment*, sub titlul *Clarificări necesare*, „un remarcabil articol de sinteză privind *Școlile, curentele și orientările literare*, semnat de Dumitru Micu în revista „Limbă și literatură pentru elevi”, nr. 1/1973. □ Un dialog

parizian cu Ives Berger, romancier și director al editurii Grasset, intitulat *Criza romanului și hipertrofia criticii*, consemnează Eugen Simion pe ultima pagină a revistei. Discuția este purtată în jurul numeroaselor romane franceze care apar săptămânal, dar care nu impun romancieri de talia unor Camus, Céline sau Mauriac.

• **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 118]** C. C. Giurescu îl repune în discuție pe Dimitrie Cantemir – *Personalitatea europeană* (la un sfert de mileniu de la moarte). În nr următor, un alt portret, realizat de E. Manu: *Academicianul Dimitrie Cantemir*. □ E. Manu recenzează *Ploaia de la miezul nopții* de I. Lăncrăjan, culegere ce adună nuvelele scrise între 1955 și 1967. □ A. Baranga, un excelent timbru despre M. Ungheanu („de o alarmantă precocitate la apariția sa în câmpul criticii... și-a validat ulterior chemarea printr-o activitate caracterizată prin seriozitate, temeinicie, informație amplă și verificată, gust sigur și surprinzătoare intuiții”) și ultima carte a acestuia, *Marin Preda – vocație și aspirație*, „o monografie strălucită ce va face dotă în istoria criticii contemporane.” „Analiza întreprinsă de M. Ungheanu... situează această operă în contextul întregii literaturi române, indiferentă la periodizări arbitrare și liberă de cunoscutele complexe ce făceau lucrărilor contemporane un caritabil rabat... Subtilă... monografia se construiește armonice într-un sistem polivalent menit să lumineze din unghiuri diverse, uneori contradictorii, o operă surprinzătoare prin unitatea ei implicită... o frescă tulburătoare a omului însingurat. Fiindcă aceasta e opera lui Marin Preda, de la primele sale schițe publicate în «Timpul» până la *Marele singuratic*: un vast și chinuitor caleidoscop al alienării”. □ Foiletonul *Analogia suverană*, semnat de Ion Lotreanu, se oprește la *Joc secund* de Ion Barbu. □ La rubrica *Top T*, de spectacole, un articol vitriolant despre snobismul în muzică: *Etica spectatorului* de Eugen Barbu.

10 martie

• **[„Scânteia”, nr. 9444]** Sub titlul *Idei care transformă lumea* ziarul comemorează 125 de ani de la apariția *Manifestului comunist*. Citim un citat din Nicolae Ceaușescu, *Principialitate ideologică, combativitate, consecvență revoluționară* de A. Petrescu, *Internaționalism neabătut* de I. Fântânanu, *De la începuturile ei, mișcarea noastră muncitorească și-a însușit principiile marxismului* de dr. N. Copoiu, și aflăm pe scurt despre *Editarea operelor lui Marx, Engels, Lenin în România*.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 7405]** George Banu scrie despre *Istorie și politică în dramaturgia lui Paul Anghel*, considerând că „Săptămâna patimilor are valoare exemplară pentru dramaturgia noastră istorică, dar și pentru universul dramaturgului”.

• **[„Flacăra”, nr. 11]** Adrian Păunescu, în *Conștiințele epocii*, afirmă: „Ne gândim azi la conștiințele epocii, la acei oameni care, în toate domeniile de

activitate, indiferent de funcția pe care o ocupă, își fac datoria. Un grănicer care apără într-o noapte a vieții lui țara de o primejdie are grad de general. Un muncitor care-și face datoria la locul de muncă poate avea gloria celui ce-a scris Hora Unirii. Un inginer care descoperă o cale de prosperitate economică are prestigiul unui conducător de departament. Prima noastră funcție este aceea de cetățeni. Idealul nostru este să fim conștiințe ale epocii, să realizăm o lume mai bună pe acest pământ zbuciumat, locuit de români, și alături de ei și de maghiari, și de germani, și de ceilalți care trăiesc aici, pământ care se numește astăzi, în numele întregii sale istorii, și în virtutea dreptului ultimilor douăzeci și cinci de ani, România socialistă”. □ Dumitru Eliade publică un grupaj de interviuri pe tema celei de-a XIII-a ediții a „Lunii cărții la sate”, cu titlul *Nu, Hasdeu n-a scris „Ciocoi vechi și noi”*. ■ Octavian Paler, în *Drumuri prin memorie*, publică *Oglinzile și ghepardul*, eseu pe tematică de călătorie. ■ Revista publică al doilea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*, intitulat *Bunica*. □ În rubrica *Culise*, se semnalează o serie de piese noi: *Între noi doi n-a fost decât tăcere* de Matei Mușat, *Caii albaștri* de Andrei Băleanu și *Totul de la început* de B. Elvin. Tot aici se notează: „semnalăm secretariatelor literare din București și din țară, în calitatea lor de apărători ai autorilor români și străini, în viață sau decedați, faptul că piesele care urmează să fie puse în scenă au, în general, un singur titlu și acesta trebuie să fie respectat”. ■ Pe pagina *Viața literară*, C. Stănescu prezintă „monografia sentimentală a scriitorului Pop Simion”, intitulată *Cimitirul vesel*. ■ În *Întrebări pentru un critic (II)*, *Răspunde Al. Paleologu*, autorul se referă la diferențele dintre literatura interbelică și cea contemporană („Influența lui Barbu, Blaga sau Bacovia nu a putut produce, cum de altfel era și firesc, decât un fenomen de epigonism. Influența lor nu se vedește, în tot cazul nu în mod direct și nici precumpănitor, la niciunul dintre poeții actuali de primă mărime (care, așa cum arătam data trecută, nu sunt deloc puțini). Cele mai frumoase poeme ale lui Ioan Alexandru, de exemplu, nu prea seamănă cu ale lui Blaga. Dar etalonul, cum spuneam, al marilor poeți restaurați în aura lor reprezintă repere de nivel pentru situarea celor care, mergând pe cu totul alte căi, ilustrează epoca noastră”). Discutând despre situația prozei, criticul afirmă: „Oricât ar părea de ciudat, tot ce am spus rândul trecut despre superioritatea poeziei nu mi se pare un fapt atât de îmbucurător dacă îl considerăm în contextul general al literaturii noastre actuale. O mare literatură se face cu o mare proză. Oricât de uscat ar părea tabloul unei epoci literare în care poezia nu ar avea culmi, dacă în acea epocă există mare proză, nivelul superior al literaturii e asigurat (iar reciproca nu e tot atât de adevărată). [...] Marea proză, ca fenomen dominant, o vom avea, putem fi siguri de asta, dar e necesar să se risipească anumite confuzii și false criterii nu numai în aprecierea, dar și în producerea ei. De pildă: unul dintre fenomenele de confuzie este supralicitarea poeticului și invazia lui în proză. «Proză poetică» sau, și mai rău, «poematică» - iată niște formule pe

care le întâlnim foarte des și prin care se recomandă, de obicei cu un soi de euforie ce obnubilează inteligența și gustul, niște produse literare bastarde și fastidioase. Proza mare e *prozaică*, iar sublimul în proză nu se obține niciodată cu sublimități ci numai cu cel mai acut și radical realism. [...] Mai există și tendința către o literatură parabolică, de mituri și simboluri. Sunt exemple ilustre de felul acesta, și vechi și recente. Ele ating grandooarea numai dacă sunt adânc impregnate de realitate, cum e cazul la Rabelais, Cervantes, Melville sau Kafka. Realitatea empirică nu este adevărul, dar îl conține; privirea artistului trebuie să pătrundă până la el. Fuga de realitate e totuna cu fuga de adevăr. Forța marii proze constă în încărcătura ei de adevăr, în aptitudinea ei de a cuprinde și pătrunde realitatea. Prin definiție nu poate exista realism hagiografic, idilic și jubiliar. Anevoie înțeleg aceasta cei care în principiu recomandă realismul, dar în fapt se sperie de el. Aceștia au o teribilă spaimă față de anumite cuvinte sau anumite teme și situații funciar-umane și sociale. Spaima de cuvinte și de subiecte înseamnă în fond credință în magie și încă într-o formă a ei degradată până la superstiție. Nimic nu e mai incompatibil cu gândirea marxistă”. □ Traian Stoica prezintă volumul lui Al. Rădulescu-Cerna, *Arbori din țara promisă* (C.R.) în care acesta analizează personalități precum Liviu Rebreanu, Petre Pandrea, Nicolae Iorga, D. Tomescu, Tudor Arghezi, Gala Galaction.

• [„**Luceafărul**”, nr. 10] Virgil Teodorescu semnează textul, *Oglinda severă*: „S-a exagerat, într-o vreme atât de mult, prin aplicarea acestui mod strâmt de a gândi rațional, încât splendoarea gândirii umane trebuia să fie servită în felii de gândire, un fel de fleici de gândire care să poată fi tranșate, cântărite pentru a nu depăși un anumit gramaj și eventual transformate în bunuri de larg consum, de la ciorapi de damă la automobile de turism”. ■ Mircea Iorgulescu, la rubrica *Însemnări despre proza publicată în reviste*, expune *Criterii de selecție și promovare*: „Nu este lipsită de interes constatarea că aproape toate prozele publicate sunt fragmente de roman. Ce rezultă de aici? Că pentru aceste texte revistele nu sunt decât gazde binevoitoare; fără a cădea în extrema opusă, cerând adică unui autor să scrie proză în mod special pentru o anumită revistă, ceea ce ar duce ușor la o deformare a personalității lui artistice, nu se poate totuși neglija amănuntul că fragmentele de roman nu sunt întotdeauna nici reprezentative cu adevărat pentru scriitorii în chestiune și nici nu au independența lucrului finit, necesară pentru a insera și în alt fel decât prin simpla calitate anticipativă. Interesul cititorului (al criticii nu există) pentru proza alcătuită din «fragmente de roman» este mult diminuat, uneori până la dispariție, fiindcă se așteaptă publicarea integrală a cărții”. ■ Ion Ianoși reflectează la *Tinerete și înțelepciune*: „Marx și Engels au prevăzut cea nouă asociație «în cadrul căreia dezvoltarea liberă a fiecăruia este condiția pentru dezvoltarea liberă a tuturor». Un vis poetic și realizabil. [...] Tinerețea e vârsta poezilor. Nu au fost oare cu adevărat poeți acești tineri de 30 și 28 de ani, în stare să

electrizeze lumea? După un secol și un sfert, *Manifestul Comunist* rămâne o mărturie nestinsă a tinereții. La care omenirea va apela permanent, de dragul întineririi ei”. ■ Ilie Constantin analizează studiul lui M. Ungheanu despre *Marin Preda, vocație și aspirație*: „Cartea lui Ungheanu este, sperăm și un început pentru că drumuri din acestea mai trebuiesc tăiate prin insuficient cunoscuta noastră literatură actuală. Ne vin în minte alte câteva nume ale unor scriitori de primă importanță: cum altfel decât prin cercetarea atentă a unor astfel de destine literare vom putea realiza întregul tablou critic al literaturii în care ei sunt protagoniști? Desigur, în luminarea spațiului literar se pot trimite fascicule de intensități și lungimi felurite, se pot cerceta direcții etc. Explorarea prin studiul unor personalități proeminente ne pare, între toate o modalitate de mare eficiență critică, lucru dovedit și de practica istoriei literare”. ■ M. Iorg. prezintă două cărți. □ Prima aparține lui Al. Călinescu, *Anton Holban complexul lucidității* (Albatros, 1973): „Deși Al. Călinescu nu-l scoate în mod explicit pe Anton Holban de sub vechea prejudecată a proustianismului și a «analizei psihologice», concluzia indirectă a eseului său nu este alta”. ■ Cu prilejul împlinirii a opt ani de la dispariția lui G. Călinescu, revista publică texte omagiale semnate de Cornelia Ștefănescu, Geo Șerban, Dinu Pillat. □ Cornelia Ștefănescu notează despre *Jurnalul din Scrinul negru: un document inedit*: „Acum după parcurgerea carnetului-calendrar, ne dăm seama de diferența dintre ultimele două romane ale lui G. Călinescu, în ceea ce privește tehnica. Fiindcă nu încapă îndoială că la baza *Scrinului negru* stă documentul autentic. *Autenticul* merge până acolo încât «scrinul», comoda franțuzească Ludovic al XVI-lea, pe care Sultana îl vede în roman (p. 59), plasat pe un fond având un Aubusson, un Giordez sau o broderie Buhara, ni se oferă privirilor, în casa lui G. Călinescu, desenându-se elegant pe un vechi șal indian”. □ Geo Șerban reflectează la *Patosul civic*: „Profund actuală, ostilitatea lui Călinescu față de orice formă de inerție unită cu utopismul său constructiv, se exprimă într-o viziune omogenă de la care se revendică toate operele sale, inclusiv paginile ce vor constitui edificiul postum al *Gâlcevei înțeleptului cu lumea*. În diversitatea lucrărilor sale se reflectă, nu planuri eterogene, nici preocupări divergente, ci numai multiplele fețe ale unui același mod suplu, dinamic, profund creator de a privi și a înțelege rostul spiritului în univers. Nucleul patosului călinescian se află în sensul înalt acordat «creației», prin care omul se constituie în centru al unui cosmos geometric, inteligibil și perfect perceptibil”. □ Despre *Posteritatea criticului* notează Dinu Pillat: „În consecință, nimic surprinzător în faptul că opera lui G. Călinescu, de câțiva ani încoace, începe din nou să suscite obiecții, care trebuie precizat totuși că nu mai seamănă cu regretabilele atacuri întreprinse mai de mult de niște exegeți improvizați. Ne referim anume la rezervele formulate de câțiva critici de toată seriozitatea, de la Nicolae Balotă și Ovidiu Cotruș la Alexandru George sau M. Ungheanu. Admiratorii lui G. Călinescu nu trebuie să se alarmeze. Controversele, pe care

le provoacă inerent mai toți marii scriitori, fac în definitiv mai vie posteritatea lor. Bineînțeles, dacă aceste controverse implică o argumentare inteligentă, nedenaturând adevărul cu rea credință”. ■ Redacția revistei continuă ancheta despre *Biografie și operă* inițiată în numărul 6/1973: „Am deschis în nr. 6/1973 al «Luceafărului» o discuție asupra raportului dintre operă și biografia scriitorului, cu intenția de a provoca o cristalizare a opiniilor cu privire la probleme de mare importanță metodologică în studiul literaturii. Am publicat atunci intervenții semnate de Edgar Papu, Dumitru Micu, Nicolae Balotă, Georgeta Horodincă, M. Ungheanu, Z. Ornea, Florin Mihăilescu. Solicitând ulterior și contribuția altor critici și istorici literari, găzduim în acest număr o continuare a dezbaterilor. Alături de răspunsurile lui Al. Săndulescu, Ileana Vrancea, Mircea Vaida, Savin Bratu publicăm un articol al lui Al. George, care deși nu se înscrie direct în confruntarea de opinii tratează o temă care are multe tangențe cu ea. Lăsăm în continuare paginile revistei deschise, așteptând și alte păreri, despre relația biografie și operă și aspectele ei concrete, de strictă delimitare și aplicare practică, și ne rezervăm dreptul ca, în final, să prezentăm și unele concluzii ale redacției”. □ Al. Săndulescu: „Cred că spre a defini valoarea și sunetul specific al operei literare, aceasta urmează a fi investigată din unghiuri multiple. Nu resping în principiu nicio metodă și consider că, mânăuită de buni «metodiști», fiecare își poate aduce contribuția. Îmi displac însă tendințele excesive, absolutizante. Astfel, n-aș subscrie nici biografismul, care transformă viața scriitorului într-o cheie universală a operei, dar nici unor direcții critice mai noi, care pun biografia între paranteze sau o alungă în câteva prizărite rânduri de subsol, confundând-o cu simpla cronologie”. □ Ileana Vrancea se referă la legătura dintre opera și biografia criticului E. Lovinescu: „Condiția existenței în vreme a criticului, ca ființă umană, explică cred eu, opera și în bine, și în rău, chiar dacă se află la distanțe astronomice de speculație estetică”. □ Mircea Vaida: „Dar a închide ochii în fața evidențelor biografice e o orbire, pentru că acolo sunt fapte, sunt date ale existenței reale. A nu voi să știm izvorul biografic, a ocoli factorii de mediu social care au generat ivirea unui element al operei, înseamnă a refuza realitatea. Avangardismul moderat al liricii lui Ion Vinea, valențele clasice ale substratului poemelor sale, găsesc nu o dată justificări în paginile «Contemporanului», ca expresie a unui climat literar”. □ Savin Bratu: „În fine e vorba de raportul biografie-operă în istoria literară, raport relevant și acceptat mai de toată lumea. Rămâne de văzut dacă istoria literaturii, spre deosebire de orice istorie concepută științific, se va confunda în continuare cu povestea personalităților ei”. □ Alexandru George, *Pentru și contra lui Sainte-Beuve*: „Rareori s-a produs în istoria literaturii un moment care să dezvăluie mai bine gravele slăbiciuni ale criticii și, în același timp, marea ei vitalitate, ca acela în care s-a luat cunoștință de textul lui Proust, rămas nepublicat în timpul vieții și intitulat *Contre Sainte-Beuve*. Venit de la un mare scriitor și în același timp de la un om de gust, de rafinament intelec-

tual și de înțelegere profundă a artei, acest atac ridică în subsidiar unele întrebări la adresa însuși statutului disciplinei. Și deși mare a fost bucuria în rândul spiritelor ostile criticii sau fundamental a-critice, critica și-a văzut înainte de treabă ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat”. ■ Valeriu Cristea prezintă *Tineri romancieri*: „*Fără vâsle*, al doilea roman al lui Bujor Nedelcovici, din care în 1972 autorul ne-a dat numai primul volum, evocă o situație de impas provizoriu trăită însă neresemnat, cu o mare voință de a lupta până la capăt, ceea ce conferă cărții o notă specifică de energitism viril, de un om puternic lucid, ce nu e dispus nicio clipă să alunece în compromisuri”. □ „La o cu totul altă formulă aderă Octavian Simu, valorificând în chip inteligent, personal influența unor lecturi evident foarte moderne. De la volumul de schițe cu care a debutat la actualul roman (*Spațiile altora*, ed. Cartea Românească, 1972), factura prozei sale nu s-a modificat: aceeași înregistrare atentă, precisă, minuțioasă a realului urmărit până în aspectele sale cele mai umile, și chiar meschine, înregistrare ce pare a fi scopul ultim al unui autor ce nu-și propune decât atât, dar nu e, căci acea imagine fermă, liniștitoare care ne-am așteptat să rezulte nu se produce”.

● [„Tomis”, nr. 5] Alex. Ștefănescu semnează *Cronica literară*, o rubrică care comentează două volume recent publicate. Primul dintre ele este *Ore de dimineață* (C.R., 1972), de Platon Pardău, „un roman de actualitate (în accepția proprie a termenului) care, mai mult decât toată creația sa de până acum, a suscitat vii comentarii. Romanul este inspirat din viața de partid și are drept cadru un oraș de provincie care, la sfârșitul deceniului șase, se află în plin proces de industrializare și perfecționare a relațiilor sociale. Teatrul acțiunii îl reprezintă sediul comitetului regional spre care se îndreaptă activiști, în primele ore ale zile, activiști cu munci de răspundere, reprezentanți ai unor întreprinderi sau organizații”. În cadrul analizei sale, cronicarul punctează și aspectele care i-au fost reproșate autorului, între acestea fiind și „faptul că nu ridică experiența la rangul de literatură, că nu adâncește psihologia personajelor și că, în general, are o consistență de reportaj”. Un alt aspect vizează „incapacitatea de a diferenția personajele prin limbaj. Aceasta este, de altfel, una dintre caracteristicile prozatorilor moldoveni: ei pot povesti tot ce se petrece în conștiința personajelor, dar nu pot intra în rol, nu pot adopta limbajul unuia sau altuia”. ■ A doua cronică semnalează apariția volumului *Zilele* (Albatros, 1972), de Radu Ciobanu, la care se remarcă „capacitatea de a abandona experiențe și de a iniția altele. După ce, prin nuvelele din *După-amiaza bătrânului domn* (1971), a dat impresia că va evolua exclusiv în interiorul unor sfere de influență, prozatorul a publicat la scurt interval romanul *Crepuscul* (1971, premiul Uniunii Scriitorilor) – reprezentare originală și amplă a declinului spiritualității «onorabile» mic-burgeze. În *Zilele*, asemenea orientări dispar, împreună cu preocuparea de a construi echilibrat, proprie, în rău sau în bine, cărților

anterioare. Viața irumpe acum de pretutindeni, dilatând prezentul, și scriitorul abia reușește să dea faptelor o aparență ciclică, închizându-le ca între două coperti între o introducere și un final care seamănă între ele”. Analizându-l în contextul mai amplu al întregii creații de până acum, cronicarul observă că „fără a fi compus din elemente întotdeauna redutabile, ultimul roman al lui Radu Ciobanu se impune printr-un dinamism interior care însuflețește faptele. Prozatorul dă impresia că ar reuși să intereseze chiar și dacă s-ar limita să povestească romanele altora, datorită oralității și persuasiunii stilului său”.

■ Mirela Roznoveanu comentează *Poezia lui Emil Botta*, despre care afirmă că „este rodul unei sensibilități concentrate asupra ei înseși într-un mod particular ce se poate indica simbolic prin complexul celor douăsprezece fete de împărat din poveste atât de fragile încât, rănite de lumina zilei, își petreceau adevărata viață noaptea, pe un alt tărâm, unde un vrăjitor le îndeplinea într-un castel al iluziilor orice dorință”. Semantara articolului observă că „autoironia, autodetracarea, ca efecte ale pudoarei, sunt prezente chiar în modul de concepere a poemelor. Ele[...]sunt de obicei compromise spre final. Încercarea de a banaliza rodul stării poetice pe măsură ce el se înfiripă ca act de valoare, este rezultatul aceleiași alternări dintre spiritul constructiv și cel distructiv, dintre visare și trezie sau expansivitate și pudoare, granițe între care pendulează opera lui Emil Botta. Tonul poeziei și mai ales al prozei, protocolar, întortocheat cu ceremonioase evitări ale cuvântului direct, ale frazei concise, ascunde aceeași timiditate vorbărească”.

■ Mirela Iorgulescu scrie despre *Treptele debutului*, încercând o clasificare a acestora, nu înainte de a le stabili câteva atribute: „debutul presupune o maximă concentrare, o strângere decisivă a forțelor, implică o «pregătire» prealabilă, din care nu lipsește o atentă confruntare cu tendințele existente în momentul literar dat. [...] Debutul este echivalent cu un examen și, după ce proba a fost trecută, urmează «destinderea», de multe ori trădătoare: posibilitățile reale ale autorului abia acum sunt dezvăluite la proporțiile autentice”. Totuși, este necesar să se facă distincție între „debuturile care nu au decât o consecință bibliografică – apariția unui nou autor, nu însă și a unui nou poet – și cele în care mai presus decât stângăciile și ezitățile sunt semnele unei vocații ce-și caută încă un principiu ferm de cristalizare în forme definitorii: acestea sunt debuturile așa-numite «obișnuite»”. O poziție aparte o au „debutanții care se impun printr-o ordine poetică riguros păstrată, semn de maturitate și de îndelung exercițiu prealabil, dar nu și întotdeauna de personalitate, fiindcă nu trebuie exclusă ipoteza unei inspirații mecanice și rigide ale cărei articulații descriu la nesfârșit o aceeași unică mișcare într-o repetiție a gesturilor. [...] Sunt debuturile cele mai «dificile» deoarece originalitatea închisă în ea însăși își poate deveni cel mai primejdios inamic: suprema treaptă a debutului deschide brusc perspective versantului de coborâre. Rămân, firește, în afara acestei categorisiri, debuturile excepționale”. ■ Al. Proto-

poescu recenzează volumul de debut al lui Gheorghe Drăgan, intitulat *Corabia argonauților*, o carte „apărută la sfârșitul anului trecut în editura Junimea. Aș spune despre acest volum că nu conține nicio eroare dusă până la capăt, așa cum nu cuprinde nicio inițiativă spirituală desăvârșită. Lipsește pur și simplu formula și statornicia ei, consecință incontestabilă a unor nostalgii de creator mereu amestecate în treburile judecătorului. Găsim între copertile ei fel de fel de itinerarii argonaute, începute și părăsite, reflecții și citate din cele mai surprinzătoare direcții, modalități de exprimare critică extrem de diverse, mergând de la poem la exegeză. Efortul organizatoric al autorului este aproape zadarnic, fiindcă fiecare titlu reprezintă altceva și toate la un loc, un neostoit periplu. [...] Ceea ce Gheorghe Drăgan dovedește a avea în *Corabia argonauților*, de netăgăduit este în primul rând inteligența lecturii sporită cu vocația judecății expresive, capacitatea asociațiilor revelatoare, calități deloc anonime, ce se cuvin însă altfel exploatate, și în nici un caz din puncte de vedere care să fie în parte ale sale, fără a fi în întregime ale nici unei opere”.

■ Marin Mincu recenzează *Ape adânci*, de Hortensia Papadat-Bengescu: „Lectura nouă a operei de început, aparținând Hortensiei Papadat-Bengescu (ocazonată de ediția definitivă de *Opere*, 1972, începută sub auspiciile prestigioasei edituri «Minerva») ne-a obligat să revenim cu alte perspective asupra prozei feminine.[...]Deși rămâne în domeniul senzorialului, realizând deci o cunoaștere a lumii în primul rând prin simțuri, Hortensia Papadat-Bengescu dezvăluie adesea virtuți evanescente prin explorarea sufletului feminin în ipostazele sale cele mai mai ascunse. Există în feminitățile din *Ape adânci* zone misterioase de penumbră sufletească unde popasul introspecției divulgă impresii de imponderabilă puritate. [...] Prozatoarea configurează o «mitologie» a sufletului feminin, extrăgându-i deocamdată liniile de idealitate. Scriitura ei se fixează acum în inefabilul evanescenței analitice. Parfumurile lirice sunt încă prea tari”.

■ În analiza volumului *Octombrie Noiembrie Decembrie*, de Ana Blandiana, recenzentul Vasile Petre Fati observă că autoarea „își cultivă o adolescență târzie, capricioasă și definitiv confesivă, imagine de altfel ideală a poetei. *Octombrie Noiembrie Decembrie*, cu ambiția nedeclarată a unui mic itinerariu epic, lasă să se întrevadă virtuțile unei poezii al cărei farmec poate fi sesizat în prospețimea unor reflecții și mai puțin în aventura unui limbaj particular, a unor posibilități de expresie.[...]Poezia Anei Blandiana se consumă cel mai adesea ca un comentariu inteligent, cu certe aplicații decorative, cu o imprevizibilă dispoziție afectivă, de unde și farmecul ei aparte. Dincolo de o anumită preferință tematică, nu putem desprinde imaginea fundamentală, unică, obsesivă a poetei. Capriciul unei teme sau al alteia încă decide pentru o întregă lirică feminină”.

■ Dan Simionescu scrie despre prelegerea doamnei profesoare Florica Dimitrescu-Niculescu, în cadrul *Societății de filologie română*, având ca temă prezentarea *Dicționarului limbii române din secolul al XVI-lea*: „Pentru prima dată în lexicologia română se

pune problema elaborării dicționarului limbii române din secolul al XVI-lea (DLR XVI). [...] Comunicarea pune concluzii la cea mai meticuloasă și grea parte, totuși terminată, din elaborarea dicționarului, anume exceptarea cuvintelor din textele vechi respective de c.700.000 de fișe lingvistice și clasificarea lor alfabetică”. Subliniind importanța prelegerii doamnei profesoare Dimi-trescu-Niculescu, semnatarul articolului punctează cele două aspecte care dau valoarea textului prezentat: „Importanța comunicării constă în acest fapt că dezvăluie activitatea sectorului DLR XVI în etapa exceptării celor c.7000.000 fișe și arată orientarea metodică a sectorului în a doua etapă, aceea de prelucrare a fișelor strânse până acum și redactare a DLR XVI”. În ceea ce privește „linia de orientare a dicționarului”, se menționează: „DLR XVI va înregistra cuvintele din toate textele manuscrise și tipărite ale secolului al XVI-lea. Aceste texte, deși sunt în parte cunoscute de lingviști, (*Psaltirea Scheiană, Codicele Voronețean, Psaltirea Hurmuzachi, tipăriturile lui Coresi* ș.a.), totuși ele au fost cercetate pentru un dicționar specializat”. ■ Primul număr din luna martie publică versuri, semnate de Virgil Teodorescu, Aurora Conțescu, Arthur Porumboiu, Octavian Georgescu, Petre Vlad, fragmente de proză, sub semnătura lui Victor Frunză, Grigore Sălceanu, dar și un fragment din *Divina Comedie*, în traducerea lui George Buznea.

11 martie

• [„Scânteia”, nr. 9445] Franz Johannes Bulhardt semnează *Scriitorul – conștiință a timpului său*: „Poezia pierde din semnificații dacă este separată artificial de mișcarea politică a timpului. Scriitorul distilează pe jarul inimii sale realitățile epocii lui și se străduiește să formeze acel concentrat din care se hrănește opera de artă. El trebuie să știe însă ce merită a fi «distilat». A fi scriitor realist, adică a fi capabil să sesizezi și să cuprinzi clocotitoarea mișcare a țării noastre socialiste de azi, înseamnă, înainte de toate, să ai o concepție înaintată despre lume și, totodată, o reprezentare fidelă a ei. Realismul concentrează în plasma sa fluidă problemele de conștiință, năzuințele multiple, în primul rând pe cele fecunde ale societății. Iar toată această încărcătură acordă puterea de a da conținut opereii”. ■ Citim în *Adnotări*: ■ „*Manuscriptum*” la numărul 10 de Emil Vasilescu: „Remarcăm, pe lângă amploarea materialelor publicate, grija deosebită pentru ținuta științifică a prezentării materialelor, pentru autenticitatea lor deplină, ca și prezentarea grafică superior realizată. Așadar, prin cele zece numere tipărite până acum, «*Manuscriptum*» s-a impus în peisajul actual al literaturii și culturii noastre ca o prezență distinctă, pe deplin necesară mai buneii cunoașteri a creației originale românești și universale”. ■ *Năvod pentru ape moarte?* de George Gibescu: „Povestirile din volumul de debut al lui Grigore Ilisei, *Năvod pentru scrumbii albastre* (Junimea), par adesea simple digitații pe claviatura unui pian dezacordat”.

12 martie

• [„Scânteia”, nr. 9446] Apare nota *Recital Petöfi* de Cezar Ivănescu: „Recitalul Petöfi, susținut la studioul de concerte al Radioteleviziunii patronat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Radioteleviziunea Română, încununează numeroasele manifestări prilejuite de sărbătorirea a 150 de ani de la nașterea poetului maghiar Petöfi Sándor (născut 1823, la Kiskörös), poet a cărui operă și al cărui destin l-au păstrat în memoria popoarelor ca pe un inimitabil chip al libertății. Cuvântul introductiv rostit de poetul Eugen Jebeleanu, membru al Biroului Uniunii Scriitorilor, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, traducătorul inspirat al poetului maghiar, a evocat impresionant fulgurața unei vieți eroice și atributele unei poezii de puternic mesaj revoluționar și uman. Istvan Simon, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P. Ungară, prezent la manifestare, a vorbit, cu acest prilej, despre unicitatea poeziei lui Petöfi, insistând asupra valorii ei exemplare în poezia universală. A urmat, apoi, un frumos recital din creația poetului, la a cărui reușită și-au adus contribuția de talent și sensibilitate artiști din țara noastră, precum și oaspeți din Republica Populară Ungară, manifestarea dobândind astfel semnificații deosebite”. ■ Aflăm și de *Seară de evocări dedicată lui G. Călinescu*: „Marți, 13 martie a. c., ora 19,00 are loc în rotonda Muzeului literaturii române din str. Fundației nr. 4, sector 1 o seară de evocări, dedicată strălucitei personalități a lui G. Călinescu. Participă cunoscuții critici și istorici literari: Ș. Cioculescu, G. Ivașcu, Mihai Novicov, Ovidiu Papadima, Dinu Pilat și Al. Piru”.

13 martie

• [„Munca”, nr. 7874] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, printre altele, în articolul intitulat *Permanențe și absențe*, despre piesa *Iubirea mea cu zurgălăi* de Constantin Munteanu.

• [„Scânteia”, nr. 9447] Agerpres transmite *Expoziție de carte cu prilejul aniversării a 125 de ani de la apariția Manifestului Comunist*: „Cu prilejul aniversării a 125 de ani de la apariția Manifestului Comunist – document-program al comunismului științific – la librăria Academici din Capitală luni a fost organizată o expoziție de carte”.

14 martie

• [„Scânteia”, nr. 9448] „La a 90-a comemorare a lui Karl Marx” ziarul publică textul nesemnat *Armă teoretică de neînving în lupta pentru transformarea revoluționară a societății*.

• [„Viața studentească”, nr. 10] *Intelectualul ca om al cetății*, privit de Ion Cristoiu, în rubrica *Dialectica ideilor*: „Într-o tabletă publicată după 23 August, G. Călinescu sublinia, ca o revelație a intelectualului din timpurile contemporane, faptul că seismele social-politice de tipul celui de-al doilea

război mondial, au putut lăsa multe gânduri neterminate. De aici, din această tabletă intitulată sugestiv *Război războiului*, G. Călinescu proclama necesitatea integrării intelectualului în bătălia care a urmat în numele creării aceluia răgaz necesar terminării unei opere. În acest context, trebuie să vedem aderența dintru început a intelectualilor români la programul partidului comunist, program politic care pune în slujba maselor largi ale poporului rezultatele descoperirilor științifice... intelectualului de astăzi nu trebuie să-i fie străin nimic din ceea ce este omenesc, și tot ceea ce e omenesc e și social în același timp. E, de altfel, o cerință întâlnită tot în programul de educație a membrilor de partid, a oamenilor muncii, de fortificare revoluționară a conștiinței socialiste, cerință care se adresează cu stringență oricărui intelectual în care partidul comunistilor vede întotdeauna un om al cetății, în accepția plenară pe care i-o atribuim în prezent”.

15 martie

• [„**Munca**”, nr. 7876] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui M. Ungheanu, *Marin Preda - vocație și aspirație*, considerând că „o carte despre Marin Preda este indiscutabil o întreprindere temerară [iar] M. Ungheanu a realizat o exegeză critică, de fapt un eseu ce merită toată atenția”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9449] Pe prima pagină citim *Imperativ și datorie: Toți cei apți de muncă – la înlăturarea consecințelor înzăpezirii! Decret cu privire la instituirea stării de necesitate în municipiul București și în unele județe afectate de viscol și de căderile masive de zăpadă*. ■ Sub titlul *Prezenți la datorie* citim despre mobilizarea muncitorilor, țăranilor, ostașilor și întregii populații la eforturile de dezăpezire, precum și informații despre transportul, aprovizionare și sfaturi de la ministerul sănătății.

• [„**Albina**”, nr. 11] Revista se deschide cu articolul lui Mihai Dogaru, despre *Manifestul comunist*, la 125 de ani de la apariție. Scris de Marx și Engels, este cunoscut îndeobște cu numele de Manifestul Partidului Comunist. ■ Tot pe prima pagină, o poezie de Ion Bănuță ce îl comemorează pe G. Călinescu: „Călinescu este:/ *Istoria literaturii române*./ Călinescu este:/ *Bietul Ioanide*/ [...] Călinescu este:/ Călinescu. Călinescu. Călinescu”. ■ Comemorând dispariția criticului, survenită la 12 martie 1965, Iulian Neacșu rememorează aflarea tristei vești, revista alăturând textului *Tristețea este stearpă*, o poezie de G. Călinescu. ■ *Ghiociei*, versuri de N. Crevedia. ■ Pagina de *Satiră și umor* găzduiește o brigadă artistică de agitație (versuri satirice, schițe umoristice etc.) pe care Bogdan Căuș, în prezentarea pe care o semnează, o aseamănă cu ziaristica, în ceea ce privește operativitatea.

• [„**Convorbiri literare**”, nr. 5] Const. Ciopraga continuă eseuul intitulat: *Dimensiunile fantasticului (II)*: „Dificultățile în creația fantasticului sunt, se vede de aici, mai mari decât își închipuie unii. Câte scrieri de această factură de la romantism încoace [...] se înregistrează în literatura universală? Desigur,

nu aceasta indică gradul de personalitate al unei literaturi față de altele, însă perspectiva fantastică, deși nu cea mai importantă, răspunde unei profunde înclinații către insolit a condiției umane. [...] Literatura științifico-fantastică, propulsată în zilele noastre opune fantasticului cu sintagme arhaice un romanticism deschis viitorului”.

■ Petru Eugen Gora consemnează interviul cu Valeriu Râpeanu: „*P.E.G.- Înainte de orice, o curiozitate, să zic așa, «principlă». Ați practicat și dv. (la alt nivel, cu alte intenții) genul interviului. Întrebarea mea este: în ce vedeți sensul interviului? De ce se fac interviuri?* V.R.: – Întâi o precizare: datorită popularității pe care o are interviul luat unor personalități peste hotare, și datorită faptului că atât în volumul *Noi cei dinaintea noastră*, apărut în '65, cât mai ales în volumul *Călător pe două continente*, apărut în '70, am publicat interviuri cu André Maurois, cu François Mauriac, cu Pierre de Boisdeffre, cu vedete internaționale ca Shirley Mc Laine, un compozitor ca Aron Copland sau un dirijor ca Ionel Perlea, cu dr. Solerio (cel care le-a despărțit pe cele două surori siameze) – fără să vreau numele meu se leagă de aceste interviuri, dintre care unele au și început să fie citate în diferite contribuții, cum ar fi interviul luat lui Maurois, în care el își explică etapele realizării biografiilor sale, sau un titlu dat interviului cu Shirley Mc Laine, numit de mine *Interviu cu o anti-vedetă*. Unele s-au bucurat de o oarecare răspândire, nu numai în volumele citate, interviul cu W. Gibbson a fost reprodus în diferite programe de teatru (nu e meritul meu). Eu am personalități ale literaturii noastre, și în '57 – '58 am avut o suită de interviuri în «Gazeta literară», cu Baranga, cu T. Popovici, I. M. Sadoveanu. Poate cel mai reușit e cel luat lui I.M. Sadoveanu, în iarna lui '57, în locuința sa din centrul Bucureștiului, îi apăruse *Ion Sântu*; pe care l-am luat, dovadă faptul că în ediția critică pe care Ion Opreșan o tipărește la Minerva interviul e foarte citat, pentru că am reușit, fiind un cunoscător al operei lui I. M. Sadoveanu, să-i pun niște întrebări «cheie». În interviurile mele n-am urmărit senzaționalul. Îmi amintesc că Aron Copland mi-a cerut în prealabil întrebările; voia să știe ce întrebări i se vor pune. Pe André Maurois l-am întâlnit la Cannes, la o recepție, era președintele festivalului; ne-am retras, mi-a dat pe loc câteva răspunsuri; vă mărturisesc, deși poate Maurois nu e pe gusturile unor confrăți, eu am o mare admirație pentru el, gusturile unor confrăți, sigur, merg dincolo de André Maurois; și de aceea eu doream un interviu mai mare. Maurois m-a primit a doua zi între 9 și 10 la hotelul «Majestic». Mă interesau chestiuni privind genul biografiei. Deci, interviul pe care l-am practicat (ultimul a fost cel luat lui Emmanuel Roblès) a fost cel în care căutam să pătrund spre esența și explicarea operei. În «Scânteia», în 1970, am luat un interviu lui Marcel Mihailovici, în care pentru prima dată acesta făcea distincția clară între folclorul lui Brâncuși și, respectiv, la Enescu, la unul atitudinea fiind rațională, la celălalt, sentimentală. Rolul ce ia interviul e să declanșeze. Interviul dă posibilitatea să pătrunzi în psihologia omului. De pildă, la Perlea am observat

că nu purta ranchiună celor ce-i făcuseră foarte mult rău. La noi interviul s-a practicat cu mult succes. Chiar eu am prefațat *Mărturia unei generații a lui Aderca*, și am arătat că Aderca și Valerian sunt pionierii interviului românesc. Cred că ar trebui publicate și interviurile lui Romulus Dianu. Acum, Păunescu a luat interviuri deosebit de interesante, și unor oameni de cultură și unor oameni, să spunem, obișnuiți. [...] *P.E.G.:– Prin această inițiativă, el a produs o schimbare de direcție a interviului de jos în sus... El a schimbat sensul, și avem interviuri luate de o personalitate unei «nepersonalități». E o «democratică» schimbare de sens.* V.R.- Da, această schimbare de sens e salutară. În calitate de director de editură..., azi e vineri, miercuri i-am cerut lui Păunescu să publice interviurile în «România liberă» la noi. Interesante au fost interviurile TV difuzate în serile de marți: cu George Macovescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Ca să faci interviuri trebuie să fii îndrăzneț și modest. E o specie modernă și cu inestimabilă, uneori, valoare de istorie literară. *P.E.G.– Un puști din cei interesați de Păunescu, spunea, teribil de spiritual, că un interviu e atunci când un nene te întrebă ce vrea el și tu răspunzi ce vrei tu. Ați pledat de mai multe ori, cu ani în urmă, pentru reeditări și, implicit, reconsiderări. S-a făcut mult la noi în această privință. Ce nu s-a făcut, ce s-a făcut rău, ce credeți că ar mai fi de făcut?* V.R.:– În volumul *Noi și cei dinaintea noastră* am o postfață, o «profesiune de credință», în care punem cu multă vehemență (pe vremea aceea: 1962) problema reeditărilor. Am mai scris în «Scânteia», în 1963, un articol în care am pledat pentru valorificarea lui Iorga, Lovinescu. Care e problema în momentul de față? S-au făcut și multe confuzii, v-o spun și în calitate de editor. Nu era stagiune, între războaie, fără piesele lui A de Herz, Al. G. Florescu, Emil Nicolau, Carapancea, C. Răuleț. Pentru ediția G.M. Zamfirescu pe care o fac, am recitat piesele lor. Deziluzia e foarte mare. Fiecare epocă are sub- și para-literatura ei. Pentru aceasta, reconsiderarea e nefolositoare. Mihail Drumeș a avut un mare succes, sau Octav Dessila. Retipărirea întreține acest fals succes, seamănă o confuzie a valorilor, tentează la educarea gustului public. Trebuie să fim atenți să dăm publicului acea literatură care rămâne. Apoi, mai avem de făcut pentru a da din tezaurul nostru clasic opere de mare valoare. Am îngrijit ediția lucrării *O viață de om*, de Iorga care, așa cum am constatat cu câteva minute înainte de acest interviu, în Iași (ca și în București) s-a vândut până și la acele mici standuri. Iată o «capodoperă a literaturii române», cum am îndrăznit s-o numesc (ieri, în «România literară», prof Cioculescu, cu înalta-i competență, a ratificat părerea mea – ca și la Televiziune, prof. Berza, criticii Balotă și Căndea, în «Luceafărul» Al. George) care a stat multă vreme ne-reeditată. Mai sunt asemenea lucrări. Teatrul lui Iorga. Nu tot, e inegal. Dar Constantin Brâncoveanu e un lucru de o mare forță. E un exemplu. Ar mai fi Eugen Lovinescu, ar trebui o culegere din cronicile lui dramatice. Nu s-a retipărit *Istoria literaturii române vechi a lui Cartoian*; îl putem considera «factolog» sau cum vrem, dar asta e o lucrare

peste care nu se poate trece. [...] *P.E.G.–Unii au trecut prin ea și n-au ieșit cu mâna goală...* – Sigur, începe să fie «folosită», și nu e bine.. Sau, operele lui Vianu, ar trebui grăbit ritmul ediției, foarte meritorii, al lui M. Călinescu – S. Alexandrescu. Totul trebuie, sigur, privit cu un ochi critic. Nu diminuare, explicare. E nevoie de acest dialog, mai ales într-o cultură marxistă ca a noastră. Trebuie grăbit ritmul unor bune ediții. Alexandrescu a rămas la vol. I, Caragiale la vol. IV (1964) (eu am scris despre el, e publicat în volumul *Noi și cei dinaintea noastră*, printre puținele lucruri care s-au scris, din păcate, despre acest volum excepțional). Rămâne problema editării în continuare a operei lui Eminescu. Alecsandri stă, la vol. I. A rămas la volumul II ediția Odobescu. Ediția Argezi. [...] *P.E.G.– Chestiunea editării corpusului clasic ar trebuie «instituționalizată»*. V.R.: – Da, ca să putem avea imaginea de ansamblu. Ar trebui un efort de «instituționalizare» cum spuneți și dv., nu în sensul unei rigidități, ci al unui accent mai puternic pus de către edituri, institute de cercetare, pe aceste lucruri ce devin nevralgice [...] Trebuie să încurajăm culegerile de documente, foarte utile istoricului literar. Nu trebuie încurajată o anume specie de memorialistică, care nu oferă imaginea omului așa cum a fost, ci o imagine «ideală», reconstituită din monografiile de fapt. Apar memoriile despre Coșbuc, în care Coșbuc, cum îi intra un amic în casă, el îi vorbea de frumusețea poeziei populare; Macedonski se revolta împotriva orânduirii burghezo-moșierești la fiecare două minute; Camil Petrescu nu făcea altceva decât să fie un perpetuu protestatar etc. Etc. Lucruri contrafăcute. Un exemplu ar fi memoriile lui Constantin Argetoianu, total nesincere și riscând să provoace confuzii grave; ele au fost prezentate ca o demascare a societății burghezo-moșierești. Dacă există un om care n-are dreptul să critice această orânduire, el e C. Argetoianu. Amoral, abject, cinic (interzise primul Congres al P.C. în 1921), memoriile sale sunt falsuri. *P.E.G.:– Există, pe lângă memoriile nocive prin idealizare, un alt tip, nocive prin telurizare. Le-aș numi «memoriile prin gaura cheii». Îmi amintesc de paginile unui Jurnal (nu de zi), unde figuri de primă mărime erau prezentate în posturi triviale*. V.R.: – Aceste memoriile prin gaura cheii, eu le-aș explica prin: invidie. Pornim, o generație, la drum cu dorința de a ne afirma. Unii reușesc, alții nu. Atunci, încep mărunte răzbunări. Sunt pentru o memorialistică exactă, clară, fără indecențe și fără idealizări. *P.E.G.:– Observ, stimate Valeriu Râpeanu, că aveți tendința de a răspunde, la întrebările ce vi se pun, «exhaustiv», de a epuiza subiectul. La fiecare răspuns, aruncați întâi o privire înapoi, «istorică», apoi în una în prezent și în spațiu. Ține asta de o anume formație spirituală?* V.R.:– Formația spirituală a generației noastre a fost foarte mult marcată de Tudor Vianu. Generația de după noi a fost mai marcată de Călinescu, nu pentru că nu l-ar fi avut profesor, dar pentru că, din 1955, datorită lui George Ivașcu, Călinescu a avut rubrica de la «Contemporanul», a început să țină unele lecții, au început să-i apară lucrările. Noi am fost desprinși să avem o perspectivă istorică – la

mine se adaugă și un motiv personal, particular: am avut în liceu un excelent profesor de istorie, Nicolae Simache. Eu recunosc că în momentul de față confrății mei tineri privesc această perspectivă istorică, drept o concepție critică puțin, dacă nu chiar total depășită. Eu, în prefața la *O viață de om* a lui Iorga, am căutat să explic unele aspecte ale gândirii lui și prin psihanaliză. Am folosit psihanaliza și la explicarea succesului teatrului de bulevard [...]. În «Viața românească» nr. 10 am căutat să dau o explicație sociologică a unui succes teatral cum a fost *Zestrea* prietenului meu Everac, pe care eu – așa cum dânsul a mărturisit-o – am luat-o de la Radio și m-am gândit să o montez și la Tv. O schemă veche («triumghiul») cu un conținut nou a captat publicul; greșim uneori condamnând «schema» ca atare. Așadar, perspectiva istorică nu m-a împiedicat să-mi apropiez și unele metode moderne, cum ar fi, de pildă, unele explicații freudiene [...] *P.E.G. – Într-o conversație avută ieri, la aplicații lui Caragiale, căruia îi găsești trei complexe dominante.* V.R.:– Da. Complexul omului care n-a făcut carieră. Complexul omului care n-a avut «succes». Complexul omului care n-a avut învățătură. *P.E.G. – Cred că putem – și chiar e cazul – să dăm un sens cu totul nobil noțiunii de «idee fixă», în activitatea spirituală a cuiva. Periculoase sunt ideile care se clatin, ideile - «cameleon», Care ar fi ideile dv. fixe în materie de editare?* – Dacă un editor, sau în genere un om chemat să se ocupe de construcția unui sector de cultură, nu are idei fixe, acest om nu face mare lucru. Cât am lucrat la Televiziune am crezut (și cred) că teatrul TV trebuie să fie teatrul marelui repertoriu. Am avut această idee fixă, pe care mi-am urmărit-o. Ce rezultate a dat, nu eu sunt cel chemat s-o spun. La fel și în privința a doua stagiuni de muzică simfonică pe care le-am făcut cu Orchestra Radio, unde iarăși am crezut că marea misiune – și rezultatele s-au văzut, sunt scrise, nu eu mă pronunț – este marea muzică, muzica fundamentală. În materie de editare: nu cred că editorul e un dispecer cultural. Editorul trebuie să fie un constructor de cultură. Vreau, la «Eminescu» să canalizez debuturile spre niște forme mai fertile; începând de anul acesta vom publica volumele de debut (poezie, proză, reportaj) prin concurs secret. Autorii tineri au aplaudat ideea. Apoi, a doua «idee fixă»: așa-zisa literatură care «merge». Literatura care «nu pune probleme»; ea sporește inflația, chit că e făcută de oameni cu cele mai bine intenții, de oameni care încercă să prelucreze propria lor viață sau istoria patriei. Ne-am gândit că ar fi mai bine, mai util să dăm materia neprelucrată: am inițiat o colecție de Documente omenеști. Apoi (altă idee): o mai mare sistematizare editorială, prin colecții permanente. De asemenea: contemporanizarea colecției «Romanul de dragoste»; suntem în «tratative» cu Roblès, Jean Dutourd etc. Vrem să modernizăm sensibilitatea cititorului. *P.E.G. – Cu același înțeles, care sunt pe scurt ideile fixe ale dv. în ce privește critica și istoria literară?* V.R.:– În momentul de față mă ocup mai mult de cronica dramatică, de cariera dramatică. Mulți din colegii mei consideră dramaturgia noastră de azi o

formulă mai periferică a literaturii [...] P.E.G.– *Permiteți-mi o întrerupere. Deseori în cursul acestui interviu ați folosit formula «unii din confracții mei», «mulți din colegii mei». De ce această delimitare. Există o vagă «ostilitate». – Nu, dimpotrivă, am cele mai bune relații. Ca redactor la «Luceafărul», la «Scânteia», la «Gazeta literară», la Radio, i-am invitat să colaboreze, și cred că unul din meritele mele a fost acela că tot timpul mi-am chemat confracții să colaboreze. Dar o critică ar fi foarte plicticoasă dacă între noi n-ar fi deosebiri de păreri. Întrebarea dv. e foarte bună pentru că îmi permite o mică paranteză. Ceea ce noi nu reușim încă să realizăm este... vedeți... în momentul când un critic e în contradicție cu altul, la noi. [...] P.E.G.:–*Bănuiesc că doriți să spuneți că lipsește cordialitatea. – Cordialitatea. Dacă ești în contradicție, înseamnă așa: că «îi bagi o pilă», că ai ceva personal. Or, în critică, divergența de păreri – aș vreau să spun ceea ce spuneam într-un articol din «Scânteia», săptămâna trecută, în legătură cu «teatrul și tineretul», că o generație contrazice pe cealaltă – este foarte binevenită, vie. Dacă eu cred într-un fel, și altul în alt fel, diferența de nuanță sau chiar de fond nu ne face ireconciliabili. Despre mine, de pildă, s-a spus să aș practica o critică culturală. Prin asta, cei ce o formulau insinuau că aș fi în afara criticii estetice. Nu mă deranjează. Sunt oameni care au vocația acestui gen de critică, foarte necesară într-o cultură. Ei întrețin o stare de entuziasm. Iată un exemplu e Comarnescu, de care am fost foarte legat [...] P.E.G.– *În glumă fie spus, vă leagă și un amănunt fonetic. – Așa e. Ei bine, el împrăștia un mare entuziasm. Se spargeau ușile când vorbea el despre Brâncuși. Nu tot ce a spus despre Brâncuși va rămâne (chiar eu am scris în «România liberă» astă vară, în mod critic despre monografia lui); dar este nevoie asemenea popularizatori de cultură oameni cu pasiune pentru cultură, care se dăruie pentru ea. Firește, critica culturală nu trebuie să eludeze criteriul estetic. În ce mă privește, totul a pornit de la ediția Vlahuță pe care am făcut în '63-'64 și volumul intitulat Vlahuță și epoca sa, apărut în '65. S-ar fi înțeles că eu pledez pentru ridicarea lui Vlahuță, deci că aș avea poziții estetice depășite. Totuși, tot ce se spune azi despre Vlahuță, chiar de către cei care-l neagă, e sprijinit cu argumente din cartea mea. Trebuie să privim dialectic permanența valorilor românești. Nu rezolvăm mare lucru scoțându-i pe Vlahuță, Cerna din programa analitică. Omul trebuie educat estetic de la inferior la superior. Și să i se inculce un anume cult pentru valoarea artistică. *Rapsodiile* lui Enescu sunt depășite pentru specialiști, dar nu pentru omul care abia intră în sala de concert. Opera lui Grigorescu e «depășită» pentru un Dan Hăulică, un Ion Frunzetti, dar nu pentru cel ce abia ia contactul cu arta românească. Abuzăm de noțiuni ca «perimat», «depășit». Dacă noi creăm tânărului sentimentul de îndoială față de marile valori, el se va îndoii și de valorile care se nasc. Trebuie să-i dăm sentimentul continuității. Eu mi-am atras multă «dușmănie» spunând, în câteva articole, că suprarealismul în cultura noastră n-a produs opere. A fost un fenomen de ruptură, dar care n-a***

produs o înnoire, ea se produsese deja (Rebreanu, Camil, H.P. Bengescu). M-am bucurat să-mi regăsesc această idee în excelenta prefață a lui Matei Călinescu la *Antologia* lui Sașa Pană. Asta nu înseamnă că eu sunt contra sentimentului în artă. Am scris chiar, acum câțiva ani, un articol intitulat *Artă și risc* (în «România literară»). Noul trebuie să pătrundă, încurajat – dar nu contra organicității unei literaturi. – *Încă o mică întrebare. Întrucât iubiți cordialitatea, și o iubesc și eu, nu o veți lua ca pe o maliție. Am observat în cursul acestui interviu (ca și în conversația de ieri) că aveți uneori tendința de a trimite în mod sistematic spre activitatea dv. anterioară, de a vă autocritica cu regularitate («după cu am scris într-un articol»). Este aceasta din jena de a repeta ceea ce a fost spus o dată și bine, sau e cumva o slăbiciune? – Aveți dreptate. Provine și din faptul că activitatea mea a fost o anumită perioadă foarte împrăștiată. Această referire la ce am spus înainte vine, cred eu, din această răsfirare. Cum cititorul nu poate să ne urmărească în toată această răspândire, fac aceste trimiteri. Unele din contribuțiile mele au stârnit anumite polemici, știam că le vor stârni. Fac trimiteri ca să arăt că am urmărit o anume continuitate». ■ În *Contradicțiile criticului*, Al. Călinescu afirmă: „În cel de al șaselea volum din seria de *Scrieri* ale lui Pompiliu Constantinescu predomină articolele cu caracter programatic, precum și profesiunile de credință; prilej de a cunoaște mai în amănunt poziția teoretică a celui ce s-a ilustrat drept cronicarul literar prin excelență, comentatorul imparțial și exact al actualității imediate [...]; dar mai ales prilej de a medita asupra situației ingrate în care s-a aflat Pompiliu Constantinescu, situație generată credem noi, de contradicțiile – reale sau «artificiale» (adică provocate de criticul însuși) – care i-au marcat activitatea». ■ Referindu-se la poezia argheziană, în textul *Exigențele scrisului*, C. Trandafir conchide: „Poetica argheziană dezvăluie o conștiință artistică de o excepțională complexitate și profunzime. Prin exemplul propriu, prin îndrumări înțelepte, dar și prin invective neîndurătoare, ni se oferă o lecție magistrală despre exigențele actului creator”. ■ Victor Atanasiu analizează *Străinii lui Titus Popovici*: „Într-un anume sens *Străinul* este un roman al marilor posibilități în bună parte doar schițate și în ce privește însăși realitatea estetică a personajelor. Nu este un reproș pentru romancier, întrucât intențiile sale au fost de a realiza o frescă (după opinia noastră, spre deosebire de *Setea* aici titlul romanului nu ni se pare potrivit, autorul neocupându-se în primul rând de o anume individualitate, ci de un întreg ansamblu). Pentru a trăi în cuprinsul acestei fresce romancierul le-a insuflat personajelor sale destulă viață”. ■ La rubrica despre *Cartea poeziei*, Daniel Dimitriu notează despre două volume de versuri. □ Ioanid Romanescu: „*Favoarea*, până acum cel mai bun volum al lui Ioanid Romanescu, discută cu precădere problema relației dintre poet și propria creație, conferind acestei relații un statut aparte, dintre cele mai puțin obișnuite. Volumul se constituie ca o pledoarie revendicativă, uneori încrâncenată, dacă nu chiar teribilistă, ca o dezvoltată artă poetică, ca*

un manifest programatic tranșant. Apare ca o meditație activă, cu vizibile accente polemice asupra amintitei relații dintre poet și poezie, în concepția lui Ioanid Romanescu termenii aflându-se într-un raport de subordonare invers celui aparent”. □ M. Ivănescu: „*Alte versuri* reprezintă un stadiu incomod al poeziei lui M. Ivănescu o apropiere de anumite limite care pun în discuție utilitatea actului poetic. Edificiul construit până acum tinde să se prăbușească prin renunțarea la pilonii de susținere absolut necesari. Dacă facem un salt înapoi – la *Versuri* (1968) – avem surpriza de a găsi o lume mai respirabilă și, cred eu, mai interesantă;”. ■ Rubrica dedicată *Criticii prozei* este semnată de George Pruteanu. □ Eugen Barbu, *Cu o torță alergând în fața nopții* (Eminescu, 1972): „[...] e o culegere, mai bine zis un montaj din mai vechi reportaje scrise de Eugen Barbu în ultimele două decenii. Texte din volumele *Pe-un picior de plai* și *Cât în șapte zile...* plus altele mai recente, sunt alese și grupate așa încât dispunerea lor să dea un tablou de ansamblu al României noi. Obiectivul reporterului panoramează *Farmecul apelor* (marea, Dunărea, lacul Bâlea), *Elementele* (metalul, cărbunele, grâul, lemnul) [...] E o replică la pitorescul lui Vlahuță: *România trepidantă*”. □ Platon Pardău, *Ore de dimineață* (C.R., 1972): „Epic și stilistic romanul merită elegii și comentatorii de până acum (L. Ulici, M. Iorgulescu, C. Stănescu) nu și le-au reținut. Ceea ce însă îi diminuează valoarea este insuficiența psihologică. Câteva personaje centrale trăiesc doar epic, nu și lăuntric. [...] Lipsește cu alte cuvinte legătura imanentă, armonia internă dintre individ și destinul său”.

● [„**Orizont**”, nr. 11] Revin interviurile pe prima pagină. De această dată, Lucian Bureriu se află în dialog cu acad. Al. Graur din care extragem câteva fragmente: „– *Există o lingvistică a «profesioniștilor* », *exilată într-un «turn de fildeș* »? – Atunci când am vorbit la librăria din Timișoara de «turnul de fildeș » nu m-am gândit la un anumit fel de lingvistică, ci la un anumit fel de știință. Exista și în lingvistică un «turn de fildeș », fără îndoială. Aici este ceva mai greu de criticat, având în vedere că e vorba de unele specialități noi și sigur că atunci când se dezvoltă o cercetare nu-i chiar așa ușor să cuprinzi întregul public în interesul tău, dar eu nu mă pricep la metodele noi care se aplică acum, nu mă cred obligat să le învăț pentru că este altceva decât ceea ce am făcut eu. Poate că are să fie bine, poate că rezultatele au să fie bune, dar are să fie altă meserie, altă specialitate. [...] – *Considerați deci, că un om de știință trebuie să aibă și o activitate publicistică* ? – Activitate publicistică în măsura în care asta ajută să se creeze un interes pentru știință și în măsura în care el poate afla ceva de la curentul ăsta. Evident că un chimist n-are ce să învețe de la marele public care îi citește lucrările, dar un lingvist poate să învețe pentru că limba este a tuturor, nu-i numai a lingvistului și până la urmă cuvântul hotărâtor îl spune masa, nu lingvistul”. ■ C. Ungureanu comentează, la rubrica de „cronică literară”, voluminosul tom al lui A. E. Baconsky, *Panorama poeziei universale contemporane* (Albatros, 1972), socotind că aceasta „reprezintă o

carte necesară în cultura noastră fără ca prin aceasta să marcheze un eveniment literar” și că „are un caracter documentar. Înainte de a fi o carte despre poezie, ea este o carte de inițiere în poezie”. ■ Se derulează o discuție de mari proporții, numită „masă rotundă”, în jurul volumului *Eminescu* de Eugen Todoran la care participă Nicolae Țirioi, Simion Mioc, Andreas A. Lillin, Marcel Corniș-Pop, Ion I. Popa, Vasile Crețu, Cornel Ungureanu, Ion Neață, Ovidiu Cotruș și Eugen Todoran. ■ Versuri de Adrian Mușiu și N. D. Pârvu. Proză de Octavian Popa și un debut în proză a lui Sorin Teiușanu. ■ Un nou episod, prietenia cu Verlaine, din biografia lui *Arthur Rimbaud – poetul blestemat*.

● [„România literară”, nr. 11] Versuri semnează: George Țârnea (*Explozie în roșu delicat*), Ovidiu Genaru (*Vale minunată; E sigur; Acum; Scara de serviciu; La fel; Oglindire; Regele covrigilor; Prieten cu umbrele; Cimbru argintiu*), Al. Vițianu (*Poetul; Optimism*), Veronica Russo (*O seară de iarnă*). ■ Citim *Preludii* de Sergiu Dan, un fragment din „volumul în curs de apariție la Editura Cartea Românească”. ■ Mircea Micu publică *Trist ca un pom în septembrie*, un fragment din romanul *Umbra*. ■ Nichita Stănescu semnează *Timpul ca distanță*. ■ Revista comemorează 8 ani de la decesul criticului G. Călinescu: ■ George Ivașcu semnează editorialul *Călinescu – profesorul*: „Evocăm, la împlinirea a 8 ani de când, în noapte de 11 spre 12 martie 1965, a trecut în lumea umbrelor, pe G. Călinescu – profesorul. O facem nu numai ca un bine-cuvenit omagiu unei excepționale personalități a învățământului nostru, dar și pentru a readuce în actualitatea vie noțiunea însăși de dascăl al tineretului, călăuzitor de înaltă competență științifică și de generoasă dăruire umană, trăind în conștiințe printr-o autentic-prestigioasă exemplaritate”. ■ Vasile Nicolescu semnează *Impetuoasa ninsoare*: „Mi-ar fi plăcut să mă duc la mormântul lui Călinescu într-un martie care-și întâmpină echinocțiul cu muguri țâșniți neverosimil peste noapte și să simt impulsul tainic-muzical al ierbii «întepând lumina». Urcușul meu pe dealul Filaretului s-a desfășurat însă neașteptat, găfâit, sincopat și dur, absurd de zig-zagat printre nămeți și autobuze încremenite, printre siluete fantomatice, într-un viscol care sufoca inima și ardea retina”. ■ Antoaneta Tănăsescu, *Patosul unei personalități*: „Asemenea tuturor marilor spirite, Călinescu a scrutat orizontul în căutarea unor certitudini himerice”. ■ Eugen Barbu, *Portretul*: „Frapa la Călinescu masca lui faunescă, acele riduri grave ale obrazului și mai ales luminile ochilor. Era straniu și cuceritor, nu avea silueta unui sportiv, dar asta se uita din primele minute. vorbele curgeau scăzând la pragurile de jos, ori urcând în patetice măsuri avântate”. ■ George Muntean, *Vocația*: „E greu de spus dacă în martie 1923, când îl întâlnim întâia dată profesor (il suplinea la italiană pe Claudiu Isopescu, la liceele Gheorghe Șincai și Matei Basarab din București), G. Călinescu era conștient de marea lui vocație pentru această îndeletnicire și intuia consecințele intrării lui în învățământ – pentru destinul său și mai ales pentru al altora, care îi vor fi în timp elevi, studenți și colaboratori”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro do-*

mo cu textul *Încolo nu este decât electricitate*, recomandând cititorilor revistei să citească *Paștele blajinilor* de Mihail Sadoveanu. ■ Al. Dima scrie despre *Problemele actuale ale comparatismului*, anunțând că în curând se va desfășura al VII-lea Congres al Asociației Internaționale de literatură comparată în Canada, la Montreal și Ottawa: „Participarea românească va fi, și de data aceasta, activă, înscriindu-se până acum aproape 20 de cercetători la mai toate temele în discuție. Nu va lipsi contribuția noastră nici cu privire la raporturile literaturilor americane cu literatura română (prezența lui Edgar Poe în România, relațiile cu literatura canadiană, scriitori de origine română în S.U.A.), nici mai ales opiniile noastre relative la periodizarea în comparatism. Cel mai mare interes l-a trezit printre participanții români subtema *Conceptele de valoare în literatura comparată*. Cercetătorii noștri au fost atrași, de asemenea, în mod deosebit, de simpozionul cu privire la *statutul literaturii comparate în universitățile din lume*, cu atât mai mult că de această problemă e preocupat stăruitor astăzi învățământul superior din România, în cadrul căruia comparatismul trebuie să-și găsească o nouă așezare în consonanță cu însemnătatea contemporană a disciplinei în toate țările. De altfel, nu e lipsit de interes să arătăm că dezvoltarea comparatismului, asupra căruia a apărut recent la noi o lucrare redactată de un colectiv al Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu», a trezit ecouri peste hotare. Acestea au determinat Comitetul de organizare al Congresului din Canada să aleagă, pe lângă un membru în Biroul de conducere al Asociației internaționale de literatură comparată, trei președinți români de secții la unele din cele mai de seamă aspecte ale tematicii mai sus amintită”.

■ M. Ungheanu semnează *Prozatorii și prestigiul romanului*, un text despre romanele scriitorilor: ■ Gheorghe Suci, *Lucrări și zile din viața lui Nick*: „Rătăcirea lui Gh. Suci prin teritorii străine romanului, cu tot caracterul avantajos pe care-l pot avea exercițiile pregătitoare, s-ar putea să-i procure și un transport de inutilă divagație în textura paginii. Moralismul excesiv poate afecta pe puternicul observator al vieții. Cu aceste observații pășim către ultima: *Lucrări și zile din viața lui Nick*, chiar dacă nu este un roman, exprimă în egală măsură conștiința și nostalgia romanului”.

■ Petru Vintilă, *Numărătoare inversă*: „Scriitorul se rezumă de fapt în a povesti. A te bizui doar pe anedotic este fără îndoială o soluție românească. Dar extrem de important devine în acest caz dozajul, organizarea epică, cu un alt cuvânt, regia. Ceea ce relatează Petru Vintilă este iarăși fără îndoială captivant. [...] Interesul pentru întâmplări rămâne viu, dar autorul nu s-a detașat deloc de faptul brut, n-a contemplat suficient materia epică, n-a ridicat-o prin problematizare la o cotă de superioară înțelegere. Ceea ce ne interesează aici este atitudinea autorului față de roman: pentru Petru Vintilă romanul înseamnă în primul rând întâmplare pasionantă, fapt, anedotică, materie. Este un drum posibil, dar parcurgerea lui cere un deosebit tact artistic”.

■ Bujor Nedelcovici, *Fără vâsle*: „Romanul se distribuie inegal ca valoare între racursiurile în trecut și întâmplările pre-

zente. Ceea ce ține de evocare, de o lume trecută, este tratat exemplar din punct de vedere epic. [...] Esențial ni se pare însă că în Bujor Nedelcovici deși neajutată însă până acum de o egală capacitate de observație și creație, putem recunoaște năzuința de a construi și de a problematica în granițele fi-rești ale romanului”. ■ Platon Pardău, *Orele de dimineață*: „Nemulțumit par-că de granițele autoimpuse, autorul apelează la câteva forțate confesiuni în sala de audiențe prin care încearcă să suplinească ceea ce credea probabil că este lipsă de cuprindere. Cartea se dezechilibrează și-și încalcă principiul de construcție. Un *roman-acțiune* nu poate fi decât atât. Forța lui stă în capacita-tea de a refuza frica și a apela la sugestie”. ■ Ov. Ghidirmic scrie despre *Poe-zia lui Zaharia Stancu*: „Zaharia Stancu e în poezie un dionisiac și un exaltat, un senzorial cutremurat de frenezie vitalistă. Poezia vitalității e aceea care dă tonul înalt al scrierilor lui Stancu. Opera e, de fapt, în întregime, un elogiu neîntrerupt al *vitalității*, al bucuriei de a trăi peste orice opreliști, al dorinței obstinate de smulgere dintre «desculți» și de a răzbi, de a răzbate la o îndrep-tățită lumină”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Cărți vechi cu însemnări*. ■ Grigore Smeu se ocupă de *Clișee poetice*, un text în care con-semnează „- după opinia noastră – unele tendințe, suficient de largi ca să fie îngrijorătoare, de manierizare a poeziei de astăzi. Pentru că – realitate, desi-gur, incomod de recunoscut – pe lângă bucuria contactului cu nuanța poetică autentică, peisajul poeziei noastre actuale oferă cititorului și imaginea unor aplatizări conformiste, ce îngreuiază nu o dată depistarea grăuntelui veritabil de vis din noianul unei versificații amorfe, proliferând, serializând chiar, cap-canele acelorași tipare”. Tendințele poeziei moderne sunt: obiectivizarea, de-personalizare, „provocare și mimare conștientă”, „hipersofisticarea trăirilor”, „potențarea individualizării”, „apel la mituri, zei, legende, eroi simbolici cu nume prețioase” etc. ■ Sub titlul *Vocația romancierului* citim o nouă cronică literară de Nicolae Manolescu la volumul *Anchetatorul apatic* de Virgil Duda, C.R., 1972: „Epic, se petrec prea puține lucruri) și acestea interpretate retros-pectiv), acțiunea fiind aproape exclusiv interioară; romanul rămâne însă pasi-onant prin nuanțe, prin observarea acelor particule infinitesimale de suflet a căror deplasare schimbă configurația generală a sentimentului. Profund și ori-ginal fără ostentație, *Anchetatorul apatic* este un foarte frumos roman de ana-liză”. ■ Citim recenzii: ■ Dan Cristea prezintă volumul de versuri *Umbre de apăr* de Matei Călinescu, C.R., 1972: „Poetul închide peste fiecare din vârste-le lui poetice câte o ușă, întorcându-se apoi să arunce o ultimă căutătură prin gaura cheii în încăperea de-abia părăsită, ca și cum păstrarea pe retină a unei ultime imagini ar constitui sursa dezvoltării altora, nostalgice și mai ales con-tradictorii. Scrutarea, în timp, a versurilor lui Matei Călinescu este, ea însăși, pilduitoare pentru o mică istorie de poezie. a trecerii de la plinul emoțiilor și al sensibilității la golul cuvintelor ce exprimă numai o absență obiectivă, sau de la limbajul sentimentelor la curate meditații asupra actului comunicării”.

■ Aureliu Goci notează apariția volumului *Poeme noi* de Tudor Arghezi, Ed. Scrisul Românesc, 1972: „Dar indiferent de teme, ultima perioadă argheziană este un nesecat izvor de poezie gnomică, opera unui înțelept care transmite oamenilor adânci povețe și învățături pentru praxis-ul existenței”. ■ Valeriu Cristea comentează *Mi-am amintit de zăpadă* de Sorin Titel, Eminescu, 1973: „Cu o dotare excelentă pentru un anumit tip de realism (simț al concretului, putere de observație, capacitate de invenție, echilibru al mijloacelor, pătrundere psihologică etc.) dar lăsându-se în același timp adeseori vizat de insidioșii demoni ai tentației de a fi la curent cu ultimele noutăți sau de a experimenta excesiv, Sorin Titel, scriitor de înzestrare superioară, rămâne, în raport cu evoluția prozei sale, un caz deschis. În ce ne privește, judecând diferitele formule nu în sine, ci în funcție de structura și predispozițiile unui anumit talent, credem că, în cazul scriitorului de care ne-am ocupat, direcția cea bună e cea a începutului său; deci a unui realism evoluat, complex, modernizat, dacă vrem, care, transfigurându-se, să-și păstreze totuși consistența concretului, echilibrul viziunii, precizia trăsăturilor”. ■ Mihai Minculescu recenzează *Naufragiații* de I. M. Ștefan, C.R., 1973: „Evident, despre o astfel de carte n-ar trebui să se scrie – și aceasta în virtutea dreptului de preselectare a criticului – dacă ar fi un simplu accident editorial. Dar *Naufragiații* lui I. M. Ștefan nu este nici prima, nici singura carte de acest fel și în fața proliferării uriașe și în tiraje nu tocmai neglijabile a unor astfel de «producțiuni» este necesară o atitudine; este mult mai folositoare o negare hotărâtă a unei cărți rele decât lauda parțială, cu rezerve, a alteia bune”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* vine cu informații despre planurile literare ale scriitorilor Cella Delavrancea, Al. I. Ștefănescu, Ion Băieșu, Ben Corlaci, Nicolae Damian. ■ Ion Horea publică necrologul *Ovidiu Hotinceanu*. ■ *Comemorare Victor Eftimiu*: „În cadrul manifestărilor culturale, la Muzeul Nottara din Bd. Dacia nr. 51, va fi comemorat, luni 19 martie 1973, orele 18, scriitorul Victor Eftimiu. Din fonoteca de aur a muzeului, cu acest prilej, publicul îl va putea asculta pe Victor Eftimiu recitând Balada Aurului din *Cocoșul Negru* și pe Agepsina Macri Eftimiu. Profesorul Virgil Brădățeanu va vorbi despre personalitatea și opera scriitorului. Actorii: Dina Cocea, N. Brancomir, Dinu Ianculescu, Chiril Economu și Dinu Dumitrescu vor recita din creația lui Victor Eftimiu”. ■ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „Manifestarea consacrată lui Molière, (de la a cărei moarte se împlinesc 300 de ani), ce trebuia să aibă loc luni 12 martie 1973, în Sala Teatrului Mic din Capitală, a fost amânată pentru luni 19 martie, orele 18, în aceeași sală. Vor lua cuvântul prof. univ. dr. doc. Zoe Dumitrescu Bușulenga și prof. univ. dr. doc. Șerban Cioculescu. Cu acest prilej va fi prezentată piesa *Vicleniile lui Scapin*, în interpretarea actorilor Teatrului Mic. [...] * În cadrul Simpozionului *Spiritul înaltelor virtuți umaniste ale culturii românești*, ce a avut loc la Casa Prieteniei Româno-Sovietice, a vorbit prof. univ. Edgar Papu și prof. univ. Marcel Breazu. * Săptămâna trecută a avut loc ședința ple-

nară a secției de traduceri și literatură universală, în care s-a dezbătut modul de exprimare în literatură a problemelor realității noastre socialiste, în lumina documentelor de partid. Ședința a fost condusă de secretarul secției, Radu Lupan. În cadrul dezbaterilor au vorbit: M. Aderca, I. Andraș, A. Benteoiu, A. G. Boeșteanu, Ana Cartianu, I. Cassian, C. Chiriță, I. Comșa, J. Grossu, C. Kormos, E. B. Marian, C. Olariu, T. Popa. Au fost aleși reprezentanții secției în juriul Asociației Scriitorilor din București, care va decerna premiile literare pe anul 1972. [...] * Vineri, 9 martie, s-au încheiat *Zilele Editurii Eminescu*, ce s-au desfășurat la librăria Eminescu din Capitală. Au fost prezentate cu acest prilej în premieră lucrări de Cella Delavrancea, Lucia Demetrius, Al. Ivasiuc, Adrian Marino, Dinu Săraru, Sergiu Dan, Sorin Titel. De asemenea, a fost lansat primul volum din culegerea de studii a *Caietelor Eminescu*, îngrijită de Marin Bucur. În cadrul prezentărilor făcute autorilor și noilor lucrări au luat cuvântul: Valeriu Râpeanu, directorul Editurii Eminescu, Șerban Cioculescu, Sică Alexandrescu, Aurel Baranga, Petru Popescu și autorii respectivi. Au participat critici literari, scriitori, artiști și regizori, un numeros public”. ■ Notă nesemnată, *Laboratorul de literatură comparată*: „La 7 martie a. c. a avut loc deschiderea Laboratorului de literatură comparată din cadrul Universității București. Alocuțiuni privind organizarea și finalizarea acestui centru de cercetare a relațiilor specifice dintre literaturi, a locului și contribuției literaturii române în context european și mondial, au rostit prof. dr. docent D. Păcurariu, decanul Facultății de limba și literatura română, și prof. dr. doc. Al. Dima, conducătorul Laboratorului. A fost discutat în continuare planul de muncă al Laboratorului cuprinzând lucrări de metodologie și teorie a literaturii comparate, precum și studii privind difuziunea literaturii române peste hotare”. ■ Al. Piru semnează *De la versul liber la versul clasic*, un text despre opera lui Miron Radu Paraschivescu: „Supus constrângerilor tehnice, patosul liric al lui Miron Radu Paraschivescu declină”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă prezintă volumul *Graal-pirat* de Robert Pinget. ■ M. B. prezintă volumul *Personalități accentuate în viață și în literatură* de Karl Leonhard, Ed. Enciclopedică, 1972. ■ Sub semnătura c. u. aflăm că a apărut volumul *L’Ezpo, 2000* de Alfred Fabre-Luce, Librairie Plon, 1972. ■ Dana Dumitriu publică *Un eseu despre Henry James* intitulat *O aventură primejdioasă*. ■ Paul Alexandru Georgescu semnează *German Arciniegas despre România*.

• [„Tribuna”, nr. 11] Număr dedicat lui Ioan Slavici. *Cronica Literară*: Victor Felea recenzează volumul *Stare de urgență* de Ben Corlaci. ■ 125 – *Ioan Slavici*: Iosif Pervain scrie despre *Popa Tanda*; Ion Oarcăsu scrie despre relația lui Slavici cu Eminescu; Nicolae Oprea publică articolul *Dramaturgul* – amintind perioada în care Slavici considera „că teatrul reprezintă pentru el o veritabilă vocație”; Eugen Todoran – articol *Tragicul în „Moara cu Noroc”*, D. Vatamaniuc scrie despre *Slavici și „deșteptarea” din Brașov*. ■ În secțiu-

nea *Teatru de buzunar*: apar fragmente din *Pintea*, *Dialog de seară* și *Asul Volanului* de Vasile Rebreanu. Interviu făcut de N. Prelipceanu cu acad. Constantin Daicoviciu – *Adevărul este sufletul istoriei*; ■ Mircea Zăciu în rubrica *Bivouac: George Călinescu și obsesia Occidentului*. ■ Tot în rubrica dedicată lui Slavici apar următoarele articole: Mircea Popa – *Slavici călătorul*, Eugen S. Cucerzan – *Național și universal la Slavici*, Constantin Zărnescu – *Personaje demonice*, Petru M. Ardelean și Teodor Uiuu – *Pe urmele lui Lică Sămădăul*, ■ Ion Marcoș – *Slavici și posteritatea lui critică*; ■ *Meridian*: traducere de Ion Caraion din Michel Butor – *Poem scris în Egipt*.

• [„**Tribuna României**”, nr. 9] În *Cuvântul zilei* citim *Primăvară de pace* de Ilie Purcaru: „La puțin timp după înțelegerea de pace din Vietnam, eveniment istoric care demonstrează – până la ultimele implicații – că spiritul negociator este singura modalitate de dialog între state, tot din Indochina, o știre de calibrul a reținut, din nou, atenția observatorilor: după întâlniri repetate, între cele două părți laotiene a intervenit Acordul de pace și înțelegere națională. Așadar, o nouă țară s-a înscris pe orbita păcii, concilierii politice, comprehensiunii”. ■ În *Sânziene* Fănuș Neagu publică *Ghioceii*. ■ Revista publică *16 ani de comemorare Brâncuși azi*. Citim: ■ *Nota Brâncuși*: „«Capul de față» din imaginea noastră este una din cele 39 de sculpturi de Brâncuși, considerate de specialiști pierdute sau distruse. Lucrarea – datată 1907-1909 – a fost regăsită, recent, la București. Autorul descoperirii, dl. Adrian Petringenaru (a cărui comunicare o publicăm în corpul revistei, în pag. 8-a), considera «capul de față» ca un punct de plecare al întregului ciclu de «ovoide» brâncușiene”. ■ *Un Brâncuși regăsit la București* de Adrian Petringenaru. ■ *Brâncuși și meșterii lui* de Victor Bibicioiu. ■ *Ecouri brâncușiene în arta modernă* de Amelia Pavel. ■ *La Craiova „Informatica Brâncuși”*, un interviu cu V. G. Paleolog, realizat de Ilarie Hinoveanu. ■ Apar și 26 aforisme Brâncuși. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu *Primăvara ostroavelor*. ■ În secțiunea *Cartea Alexandru Duțu* prezintă *Fenomenul românesc*, un studiu semnat de prof. Klaus Heitmann, publicat în „Südost-Forschungen”, vol. XXIX, 1970. ■ Ov. Pop stă *De vorbă cu dl. Petre Ghelmez, directorul Editurii „Albatros”*: „- *Conduceți o editură specializată. Între cele 25 de case de editură din România, «Albatros» este numită și «editura tineretului». Teoretic vorbind ce este o «editură a tineretului»? – O editură pusă în slujba celui mai exigent cititor, cititorul tânăr. Tânăr nu numai ca ani. Ci tânăr, mai ales, ca spiritualitate. Tocmai de aceea ne și place să spunem că suntem o editură pentru toți cititorii tineri... de la 9 la 99 de ani! Aceasta nu este numai o formulă frumoasă la care ținem, ci este, mai ales, un adevăr. În sensul că nu vrem să privim cărțile pentru tineret cu un aer concesiv în felul lui «bun pentru...». La vârsta când oamenii își formează personalitatea, ei sunt mai pretențioși, iar noi avem față de ei răspunderile cele mai mari”. În continuare este discutată activitatea Editurii.*

16 martie

• [„Contemporanul”, nr. 12] Dan Zamfirescu analizează *Sensul optimismului*: „Lecția lui Călinescu în paginile acestei reviste, rămâne mereu vie, și dacă nimeni nu poate spera să-l ajungă, oricine trebuie să învețe de la neuitatul magistrul. Căci el a știut, pe soare sau pe ceață, cu inima tresăltând de bucurie sau cu fruntea încrețită de gânduri, să vadă neconținut germeii vii, forțele inepuizabile prin care societatea noastră socialistă și făuritorul ei, Partidul Comunist Român, înaintează implacabil, împlinindu-și menirea istorică: de a purta poporul român și geniul său creator pe culmile spre care au aspirat zecile de generații dinaintea noastră”. ■ Sabin Bălașa descrie: „*Artistul epocii* noastre este un visător activ, participant la lupta pentru înfăptuirea aspirației comune. El este purtătorul de idei noi și făuritorul unei noi arte. A fi modern, înseamnă a fi novator. Noul, în esență, nu poate fi altceva decât conștiință. Conștiința nu poate fi decât umanistă; evoluția ei, este chiar evoluția. Astfel, se închide cercul: modern, novator, om de conștiință, umanist, evoluat, totuna”. ■ În cadrul dezbaterii despre roman Valeriu Râpeanu reflectează la *Noile tipologie sociale*: „Deci nu este o pledoarie pentru romanul social, ci o încercare de definire a lui astăzi și aici, vom încerca în rândurile de față. Trebuie totuși să pornim de la tradiția romanului social românesc, pe care aș vedea-o exprimată în câteva direcții: o abordare vie, acută și imediată a dinamicii sociale, a raporturilor între grupurile reprezentative ale structurii societății, chiar în momentul când aceste grupuri se afirmă în chip plener: o explicare a reușitei sau eșecului individual prin împrejurări sociale favorabile sau defavorabile; o definire a omului nu ca un ins abstract, ci ca un om social în toate reacțiile lui; un interes deosebit pentru evenimentele care au antrenat mari colectivități sau chiar au implicat viața întregii țări. Dacă romanul social românesc de astăzi nu poate face abstracție de această tradiție, nu-i mai puțin adevărat că astăzi romanul românesc nu mai poate rămâne la schemele tradiționale. Și aceasta, deoarece transformările structurale ale societății noastre în ultimele trei decenii au adus cu sine modificările unor raporturi esențiale dintre oameni și grupuri sociale. Să luăm o temă veche și permanentă a prozei sociale românești: relația sat-oraș. Mai poate să fie ea pusă în termenii de la începutul secolului sau chiar în cei ai anilor dintre cele două războaie? Mutațiile survenite în dinamica populației rurale și urbane nu au dus la o nouă structură a orașelor noastre: Creșterea lor nu a însemnat doar o extindere a suprafeței lor sau a înălțimii construcțiilor. Ele au astăzi o fizionomie morală mult mai complexă, mult mai diversă și, aș spune, mai puțin închistată în psihologiile de altădată. [...] dacă literatura actuală a adăugat cu strălucire câteva tipuri noi (cele mai multe definind tot situații din trecut), ceea ce cred că ne lipsește și abia de acum înainte va trebui creat sunt tipologiile specifice oamenilor noștri, oamenilor formați în condițiile sociale și psihologice ale zilei de astăzi”. ■ La cartea lui Carol Ardeleanu: *Diplomatul, tăbăcarul și actrița* se referă D. Micu: „Modestă ca realizare artistică, proza lui Carol Ardeleanu reprezintă, oricum, o direcție, o

tendință a romanului românesc din perioada interbelică – aceea de a-și lărgi aria tematică, de a explora zone noi de existență. Ca atare, ea merită, trebuie chiar, să fie cunoscută”.

● [„Cronica”, nr. 11] Pe prima pagină, poezia *Fântâna* de Ion Chiriac. ■ Al. Andriescu își împarte cronica literară între două volume de versuri: *Monologul alb* de Nicolae Ioana (Eminescu, 1972), în care descoperă o „poezie cerebrală”, și *Arena cu paiate* de Mihail Sabin (C.R., 1972), ce conține „meditații sceptice despre *comedia lumii*”. ■ „Durerea spiritului la Eugen Jebeleanu se eliberează prin artă”, conchide Const. Ciopraga în cronica sa la cel mai recent volum de versuri, intitulat *Hanibal* (C.R., 1972). ■ *Clientul*, o povestire de Ion Țăranu. ■ Două *Poeme târzii*, semnate de Alecu-Ivan Ghilia și dedicate lui Zaharia Stancu, respectiv Nichita Stănescu. ■ Magda Ursache recenzează succint două volume de versuri, ambele apărute la C.R., prima în 1973, cea de-a doua, în anul precedent: *Cumplita apoteoză* de George Alboiu („ton imnic, apoteotic al tratării motivelor”) și *Lampadoforie* de N. Caratană („Această goană după arhetipuri, proclamată ca boală, se transformă într-un fel de gasconadă involuntar amuzantă”). ■ *Preludii la o monografie Zaharia Stancu* își intitulează Florin Faifer prezentarea antologiei critice (Eminescu, 1972), alcătuită de Zaharia Sângeorzan: „Reunind o adevărată constelație de critici, precum și alți cronicari și esești de prima mână, antologia e mănoasă în caracterizări dense, expresive, în formulări memorabile”. ■ Grupaj poetic de Gheorghe Tomozei. ■ În continuarea seriei suprintitulate „Concepția lui Goethe despre om”, Constantin Noica semnează un nou articol, *Natura care nu face salturi*, stăruind asupra viziunii poetului german asupra antichității: „Cine vrea să vadă ce înțelesuri mai adânci și mai organizate știe Goethe să pună în joc trebuie să-l urmărească pe acesta în fragmentele lui, adică peste tot dincolo de operele mari. Pentru înțelesul lui Goethe despre om trebuie să vezi care e lecția lui despre antichitate, iar aceasta nu e de căutat în actul III din *Faust II*, admirabilul act al Helenei, ci în câte un studiu episodic”. ■ Ion Caraion traduce *10 poeți din R.D.G.*: Jens Gerlach, Wulf Kirsten, René Schwachhofer, Bernd Jentsch, Henryk Keisch, Sarah Kirsch, Helmut Preissler, Max Zimmering, Uwe Berger și Günter Kunert. ■ I. Constantinescu prezintă volumul colectiv, sub îndrumarea lui Al. Dima și Ovidiu Papadima, intitulat *Istoria și teoria comparatismului în România* (E.A.R.S.R., 1972), lucrare ce „acoperă un gol și răspunde unor necesități multiple legate de studiul complex al fenomenului literar în general, al celui românesc în egală măsură”. ■ La rubrica sa intitulată *Caiete*, Al. Călinescu își continuă preocupările pentru teoreticienii francezi în articolul *Câteva exemple*: „Rezultate interesante, în planul analizei critice, au obținut unii comentatori ai noului roman. Ne gândim, în primul rând, la Jean Ricardou, cu *Problèmes du nouveau roman* (1967) și *Pour une théorie du nouveau roman* (1971), și la Françoise Van Rossum-Guyon, cu *Critique du roman* (1971) – convingătoare și rigu-

roasă demonstrație a sprijinului pe care îl poate primi critica din partea poeziei (obiectul de studiu este aici *La Modification* de Michel Butor)". ■ *Din Azore în Antile* își intitulează jurnalul de călătorie Mircea Radu Iacoban (continuare în nr. 12-13). ■ Un anume Ignotus semnalează *Mici aberații conceptuale*: „De câteva decenii asistăm la un pronunțat proces de literaturizare a criticii și istoriei literare ale cărui consecințe sunt încă imprevizibile: exegeții sunt tentați să abandoneze normele și tehnicile statornicite în timp, elaborându-și textele în cele mai diverse maniere. Asistăm, în același timp, la încadrări forțate de opere și autori în tot felul de scheme și tipare standard. Nu există autor care să nu fie comparat cu ceilalți, cu generația sa, cu cei de dinaintea sau de după el, cu cei autohtoni sau cu cei de aiurea”. ■ N. Irimescu reține, la rubrica *Moment*, faptul că G. Călinescu este evocat, la împlinirea a opt ani de la moarte, numai în „Luceafărul”, nr. 10/1973, singura publicație care consemnează această comemorare. ■ O *Exagerare* i se pare aceuiași semnatar afirmația gonflată a lui Valeriu Cristea la adresa romanului „mediocru” al lui Octavian Simu, *Spațiile altora* (C.R., 1972): „una dintre cele mai interesante apariții în proză ale anului 1972”. ■ Tot N. Irimescu semnează un scurt necrolog închinat lui George Talaz, *Poetul luptător*, iar Nicolae Turtureanu pe acela dedicat poetului Ovidiu Hotniceanu.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 119] Un nou poem de L. Dimov, *La capăt de forfote*. ■ E. Manu și A. Beldeanu comentează volumele recent apărute, ale Elenei Bălan-Osiac, *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză*, respectiv *Tanit* de Gh. Tomozei. ■ I. Lotreanu discută despre ermetismul lui Blaga, în rubrica sa de *Caligrafii* – serialul *Analogia suverană*. ■ Pompiliu Marcea descoperă o obsesie a noii critici: dreptul la negare, în textul *Negare și valoare*. „Revendicarea (criticilor) se referă, însă, în mod ciudat, nu la pseudovalori ci la autori ce stau în vârful literaturii și este interesant să constăți că aceiași publiciști care neagă pe Arghezi sau pe Călinescu supralicitează mediocrități calificate... De la ideea că Maiorescu sau Călinescu sunt autori ce pot fi criticați și până la negarea sau disprețuirea lor este o distanță prea mare pentru a încapa în limitele tolerabile, deci firești, ale disciplinei... Un mare autor, fixat ca atare de un consens imposibil de ignorat, nu poate fi negat de un ins oarecare, debutant de ieri de alaltăieri... nimeni n-a contestat serios pe I. A. Bassarabescu, pe Mihail Lungeanu sau Ion Ciocârlan... Eminescu, Caragiale, Arghezi, Rebreanu, Călinescu, Iorga au suportat însă un asemenea tratament. Și-l suportă încă, se vede. Ca și în viață, negările violente urmează marilor iubiri. Și atunci, nu cumva, o condiție a valorii este însăși negarea?” ■ La 8 ani de la moarte, G. Călinescu stârnește încă pasiuni și polemici, după cum consideră și textul lui M. Emilian: „Personaj incomod prin inteligența și profunzimea ironiei, cu o cultură tulburatoare prin esențe și relații, spirit iscoditor și fecund, G. Călinescu a reeditat într-un spectacol modern fanteziile unui Cantemir, unui Heliade și unui Hasdeu. În posteritate, istoricul

literar și criticul n-a creat o școală sau un curent, a creat ceva mai mult, un șoc, o efervescentă, un stil. [...] G. Călinescu, devenit nu model ci ipostază spirituală, este o melancolie și un ideal al nostru, al celor de după el. Că există un critic imberb care-l neagă pe Călinescu dorind să iasă astfel el în evidență, sau că există alți critici dispuși să explice în mod mecanic totul prin Călinescu, aceste lucruri țin de patologii și de conformism. Istoria postumă a lui Călinescu nu e cu nimic deteriorată de aceste accidente”.

● [„Steaua”, nr. 6] Petru Poantă pune problema „declinului metaforei” în literatura contemporană, actualizând ideea emisă de poetul A. E. Baconsky în eseul *Schiță de fenomenologie poetică* unde eseistul „pledează împotriva formalismelor și a literalității. Între *mimesis* și *literalitate*, el optează pentru sensul existențial al poeziei”; Petru Poantă îl consideră pe A.E. Baconsky drept teoreticianul generației de poeți afirmați după 1960, fiindcă „eliberează poemul din corsetele decorativismului și pune limbajul într-o situație existențială. Demonstrează, cu alte cuvinte, că adevărata creație începe prin refacerea lumii ca imagine esențială. E un mod de a vorbi despre primatul absolut al imaginației asupra «abilității spirituale»”. (articolul *Declinul metaforei. Literalitate sau expresivitate?*). ■ Plutește peste număr o *Pledoarie pentru angajarea socială a scriitorului* (semnat de I. Precup), tema fixată și pe copertă. ■ Fănuș Neagu publică un fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, cu titlul *Umbra zăpezii*. ■ Ion Caraion analizează volumul de poezii *Umbre pe apă* a lui Matei Călinescu, o antologie de experimente poetice din paginile a două cărți anterioare *Semn* (1968) și *Versuri* (1970); comentatorul recunoaște la Matei Călinescu imagini și exprimări din Nichita Stănescu, Ion Caraion, Ion Negoitescu și chiar Adrian Păunescu și jubilează discret la următoarea declarație poetică: „E minunea minunilor că sunt/ ceea ce trebuie să fiu: cea mai tainică/ bălbâială a lumii” (articolul *A râde de lucruri*) ■ Poezie semnată de Ioan Alexandru. ■ Gabriela Melinescu scrie despre *Logodna în cer*, un titlu eliadesc (rubrica „cutia Pandorei”). ■ Lung fragment în proză de Nicolae Breban, cu titlul *Falsă victimă*. ■ Mircea Zăciu îi dedică istoricului C. Daicoviciu un articol aniversar la împlinirea a 75 de ani (articolul *Dascălul*). ■ Poezie de Leonid Dimov, *Pasăre*, în memoria lui Brâncuși. ■ Petru Poantă consacră cronica literară ultimului volum al lui Ion Gheorghe, *Megalitice* nu înainte de a face referiri la specificul volumelor anterioare acestuia, și anume *Zoosofia* (1967), *Cavalerul trac* (1969), *Mai mult ca plânsul* (1970), cărți în care este vorba de „căutarea unor mituri autohtone ale protoistoriei, precum și despre o aventură lingvistică neobișnuită. Sunt scotocite vechile cărți de înțelepciune populară, se explorează descântecurile și ritualurile străvechi ale folclorului, sunt plâsmuite diferite cuvinte, fie prin stâlcirea unor cunoscute, fie pur și simplu prin combinații gratuite de sonorități, totul transpus într-o sintaxă de certă proveniență argheziană”, în timp ce „*Megalitice* vrea să fie o carte a facerii. [...] Reinterpretează adică niște mituri, transpunându-le în di-

mensiunile unor alegorii și parabole, după cum plasticizează câteva motive folclorice. Este credem, volumul cel mai substanțial de până acum al lui Ion Gheorghe, deși, în majoritate, și poeziile cuprinse aici suferă de un exagerat pitoresc lingvistic, de acumulare excesivă a detaliilor care sufocă viziunea de ansamblu. Se vede limpede că poetul este un instinctual.” Mai polemic, Virgil Ardeleanu decorticează motivațiile lui Al. Piru la publicarea voluminosului volum *Varia* unul dintre acestea fiind „apărarea” lui G. Călinescu, iar al doilea „cultul pentru propriul scris”, ajungând la concluzia: „Ce este la urma urmei *Varia*? O culegere de dări de seamă asupra studiilor de istorie literară apărute în ultimii vreo zece ani. Nu există nici cel puțin un articol care să propună o contribuție personală. Avem de-a face numai cu simple rezumate și previzibile, uniforme «delimitări». Peste toate, un ton de acreală și o superioritate care ne face să tremurăm doar la gândul ca Al. Piru ne-ar putea, vreodată, lăuda”. ■ Alte pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction pune la dispoziția cititorului Teodor Vârgolici cu intenția de a pune în relief „mărturiile deosebit de interesante referitoare la marea prietenie dintre Gala Galaction, Tudor Arghezi și N. D. Cocea, întemeiată la sfârșitul secolului trecut, pe când erau elevi la liceul Sf. Sava și continuată nezdruccinată de timp de peste șase decenii, până la stingerea lor din viață.” (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction – III*). ■ Domițian Cesereanu radiografiază cartea *Călătoriile epocii romantice* (Univers, 1972) a lui Marian Popa, ideea de bază a cărții fiind să demonstreze că „fiecare epocă are ideile ei proprii despre călătorie” (articolul *Călătoriile romantismului*). ■ Constantin Noica caută „ființa românească”, luând ca punct de pornire „viziunea clasică a ființei” (articolul *Este să fie – I*, rubrica „unghiuri și antinomii”). ■ Adrian Popescu ține poșta redacției. ■ Mircea Micu îl parodiază pe Gheorghe Tomozei în *Adde la idei*, la rubrica „dicționar parodistic contemporan”.

17 martie

• [„Munca”, nr. 7878] În *În 24 de ore. Prezențe românești peste hotare*, se anunță evenimentul intitulat „Zilele filmului românesc” ce are loc la Haga.

• [„Scânteia”, nr. 9451] Ziarul comemorează *80 de ani de la crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România*, în forma unui colaj de citate și extrase din publicațiile din secolul XIX-lea intitulat *Partidul Comunist stejar cu adânci rădăcini în istoria patriei*.

• [„Flacăra”, nr. 12] Adrian Păunescu, în *Însemnări pe o pagină de un alb vinovat* publică un eseu cu tentă socială. ■ Cu titlul *Coltucul babei*, revista publică al treilea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În rubrica *Culise* se protestează împotriva comportamentului „direcției unor teatre care ajung să prezinte publicului bucureștean pur și simplu alte spectacole decât cele vizionate de cronicari la premiera de la sediu”. ■ În *Cine, ce, unde, când?*, se publică o notiță despre filmul *Casa cu păpuși (Nora)* a cărui reali-

zare, începută de Josef Losey, a fost suspendată din cauza unui scandal. ■ Pe pagina *Viața literară*, A. Paleologu prezintă expoziția Ion Sava de la Ateneu, justificând această alegere în modul următor: „Nu cred că paginile de literatură sale unei reviste ca aceasta se pot limita exclusiv la fenomenul literar, adică la cărți și reviste. Ca scriitori, ca oameni de litere, ne incumbă tot ce interesează cultura și, prin ea, societatea”. ■ M. Ungheanu scrie despre *Un controversat: Gh. Panu*, un articol comemorativ la 125 de ani de la moarte, în care sunt reproduse opiniile lui Titu Maiorescu și Garabet Ibrăileanu. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă: romanul de debut al lui Eugen Seculeanu, *Eternitate locală* (C.R.), apreciat pozitiv; volumul de versuri al Martei Bărbulescu, *Dincolo de cercuri* (Albatros); debutul în poezie, „din seria marilor gafe editoriale”, al lui George Damian, cu volumul *Din Nord* (Junimea). ■ În *Bolile presei*, Traian Stoica scrie despre *Indiferența la conținut*, referindu-se la o recenzie semnată de Toma Roman din nr. 10 al revistei „România Literară”. ■ Traian Stoica prezintă debutul liric al lui Cornel Brahaș, *Întors* (C.R.). ■ În *Despre reviste*, S. Traian prezintă numărul 9 al revistei timișorene „Orizont” și numărul pe februarie al revistei „Astra”. ■ În *Telegrame străine* se anunță inaugurarea Editurii Academiei din Austria. Notă despre montarea *Operei de trei parale* de B. Brecht la teatrul Metastasio din Prato.

● [„Luceafărul”, nr. 11] Virgil Teodorescu meditează la *Eternitatea clipei*: „Dacă revoluția socială a izbutit să ridice milioane de oameni la o viață culturală inaccesibilă lor în orânduirea burgheză, care avea tot interesul să țină masele largi în obscurantism, asta nu înseamnă că înțelegerea lor în ale artei trebuie supusă unui barem care jignește și subestimează posibilitățile pe care le dețin în ceea ce privește însușirea criteriilor superioare ale accesibilității și valorificării artistice, ci aplicând metoda maieuticii, să ne silim să ajungem împreună, autori și consumatori, creatori și lectori, pe cele mai înalte culmi ale artei”. ■ Despre *Veșnic tânărul Marx* notează Em. Condurachi: „Făurind o metodă precisă de analiză cantitativă și calitativă a aceluia ansamblu de fapte, care constituie esența istoriei, Marx a dovedit că pot fi înțelese nu numai trecutul și prezentul acestei istorii a societății românești, dar și viitorul său, determinat de creșterea irezistibilă a rolului clasei muncitoare și în valoarea politică a gândirii marxiste, devenită călăuză în analiza noilor situații și complexe de fapte, ce caracterizează societatea contemporană”. ■ Eugen Stănescu se referă la *Dimitrie Cantemir și vocația mesajului enciclopedic*: „Nu are de ce să ne surprindă faptul că operele lui Dimitrie Cantemir, în acest sens, ca și prin intenția militantă de a oferi o imagine cât mai plină despre poporul său pot fi caracterizate, fără reticență, ca cele dintâi. Astfel *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu Lumea* este cea dintâi operă filosofică originală scrisă în limba română dar și demonstrația capacității de *filosofare* a societății românești contemporane. *Istoria ieroglifică* este cel dintâi pamflet politic din literatura noastră, dar și prezentarea unei vieți politice complexe în care *politicieni avant*

la lettre își desfășoară deja activitatea dăunătoare”. ■ Despre cartea lui Marin Sorescu, *Suflete, bun la toate*, scrie Nicolae Ciobanu: „Cum se vede, apetitul poetului pentru explicitările realizate cu mijloacele transpunerii epic-fabuliste este nelimitat. În ce ne privește, avem convingerea că tocmai în această acțiune de abstractizare a lirismului, grație masivei infuzii de materialitate metaforică, stă secretul marelui succes de public al poeziei lui Marin Sorescu. Cu nimic mai prejos ca fond ideatic, ca dimensiune morală și filosofică față de aceea a confracților săi, împătimiți politicieni ai poemului așa-zis de concepție, mediativ, această poezie își asigură priza la cititori datorită extraordinarei fascinații pe care ea o exercită la nivelul dovezilor palpabile. [...] Dar e mai presus de orice dubiu că ultima carte de versuri a lui Marin Sorescu ne pune din nou în contact cu o prezență poetică în toate privințele singulară”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează volumul de versuri al lui Ioanid Romanescu, *Favoare* (C.R., 1972): „Tăioasă, biciuitoare, explozivă și revoltată, dând impresia că fiecare cuvânt este o bucată de trotil, poezia lui Ioanid Romanescu se definește printr-o combativitate mândră și inflexibilă, impresionând prin caracterul de luptă, de groază înfruntare de forțe dominate de un elan irezistibil, într-un gigantism extins până și asupra propriei persoane”. ■ Redacția revistei organizează ancheta *Critică și poezie*: „În ultima vreme s-a făcut tot mai des constatarea că apar prea multe volume de poezie mediocre și chiar submedicre, că revistele literare publică o cantitate considerabilă de versuri amorfe, insuficient structurate artistic, producții de sere, neasimilabile unei arte care cere imperios soluții unice. În această ordine de idei, ne-am întrebat în mod firesc, dacă nu există o legătură între felul cum înțelege uneori critica noastră literară să se achite de obligațiile ei teoretice ca și analitice pe de o parte și invadarea zonelor poeziei de către o mediocritate, nu de puține ori, agresivă, pe de altă parte. Împreună cu noi au acceptat să mediteze la raporturile criticii cu poezia, o seamă de scriitori ale căror intervenții pot fi citite în cele ce urmează. Redacția noastră, mulțumind pe această cale celor care au binevenit să ia parte la discuție socotește că răspunsurile primite sugerează interesante puncte de vedere asupra problemei, puncte de vedere constructive de la care s-ar putea porni la o mai justă echilibrare a exercitării spiritului critic. Unele carențe teoretice ale criticii de poezie, lipsa unei metodologii clare și, uneori, eclecticismul ei ideologic așa cum arată câțiva participanți în discuție sunt într-adevăr constatări care merită toată atenția și de care făgăduim să ne ocupăm în paginile revistei noastre și de acum înainte în mod susținut. Efortul de clarificare a principiilor ideologice și estetice care trebuie să stea la baza actului critic constituie o problemă de importanță capitală, și de la care, în orice caz, trebuie pornit dacă voim să evităm sau măcar să limităm cât mai mult în critică emiteră un judecări estimative întâmplătoare sau pur și simplu inadecvate. Convingerea că un critic de poezie care este înzestrat cu gust și sensibilitate nu are nevoie de o concepție teoretică la exercitarea activității sale, rolul său fiind pur

și simplu acela de a se «adapta» diversității valorilor, nu poate să provoace decât confuzie în stabilirea judecăților de valoare. Impresionismul criticii, oscilațiile de principiu nu pot decât să aibă un efect negativ constituind un stimulent pentru viziunile retrograde și mediocre, care tind să se dea drept poezie. Balansul pe care-l constituie o asemenea producție nu-și poate găsi nicio justificare și ideea, destul de răspândită, că ea ar constitui pentru poezia autentică un «îngrășământ» necesar este una dintre cele mai fanteziste. Istoria literaturii ne sugerează destul de clar că tradiția poetică se transmite (chiar în cazul actelor iconoclaste) pe înălțimi, de la Baudelaire la Rimbaud, nu de jos în sus și e greu de crezut că fără Samson Bodnărescu, Eminescu nu ar fi devenit Eminescu. De asemenea opera de interpretare și de impunere a valorilor autentice ale poeziei contemporane, efortul de a întreprinde mai curajos lucrări de sinteză (asupra poeziei actuale în general sau asupra personalităților ei marcante) ar continua, credem, mai fructuos în lumina disocierilor care se impun. Sperăm că unele intonații temperamentale ca și unele gesturi prea largi, de îmbrățișare egalizatoare a unui evantai critic care ar fi cerut la rândul lui o disociere critică mai nuanțată, vor întâmpina din partea cititorilor noștri înțelegerea și rectificarea necesară care, dealtminteri, se schițează, credem, chiar din înfruntarea opiniilor exprimate. Esențial ni se pare faptul că intervențiile publicate în numărul de față arată atenția asupra faptului că în ciuda importanțelor realizări în domeniul criticii aplicate există încă puncte nevralgice în raporturile criticii cu poezia. Socotim că aceste intervenții pot constitui un bun prilej de meditație și chiar de discuție”.

□ Răspund: Șerban Cioculescu, Gheorghe Tomozei, Nina Cassian, Florin Mihăilescu, Alexandru Ivăsiuc, Adrian Isac, M. Ungheanu, Mihai Petroveanu.

□ Șerban Cioculescu, *Din capul locului*: „Din capul locului, critica literară apare stingherită în fața fenomenului liric. Nu doar că și-ar declina «competența». Un anumit «complex» o domină totuși, când are să se pronunțe despre așa zisa poezie modernă sau modernistă. Se știe că o parte din această poezie se subsumează unui curent general, că romancierii fac «antiromane», dramaturgii «antiteatru», iar poeții «antipoezie». Ce este această antipoezie, se știe: ea pendulează între «discursul» prozaic, mai adesea în versuri libere ori albe și mai arareori ritmate și rimate corect, și între ermetismul mai mult sau mai puțin vaticinant. Așa se prezintă poezia în Occident și în multe alte țări din continentul nostru și din lumea întreagă. Când acest gen de poezie nu năzuiește să afecteze o alură prozaică (regretatul meu prieten, Vladimir Streinu scria «prozastică»), ea cultivă încifrarea, temându-se grozav de a comunica, de a fi inteligibilă. În această circumstanță aș spune planetară, majoritatea cititorilor nu vor să pară a nu fi în curent, a nu înțelege, a nu adera. O falsă rușine pare chiar a-l obliga să se prefacă de conveniență cu poeții [...], declarându-se încântați de a putea promova fenomene în fond neexplicite. Puțini sunt criticii care mai au curajul să ceară poeziei un sens, un argument, o temă. Sub cuvânt că «poezia nu se poate re-

zuma», – ceea ce e perfect adevărat, – ei se mulțumesc a cita un crâmpei, a tăia firul în patru, a rafina asupra inefabilului, a încurca lucrurile ca să nu riște să treacă drept proști. Am avut ocazia să spun înaintea unui public numeros, mai acum trei-patru ani, tâlcul poveștii lui Anderson, în care îi este dat unui copil să spună ce vedeau toți, că împăratul era gol! Confratele meu, Ovid S. Crohmălniceanu și-a amintit și el de această grăitoare poveste, într-un articol ulterior. Un proces, așadar, de conveniență, leagă majoritatea criticii care vrea să treacă drept atoateînțeleghătoare, de poezia care s-a golit de conținut, vânturând vorbe goale, care nici măcar nu mai sună din coadă. Evident, nimeni nu cere poeziei să se întoarcă la declarația romantică, sau la aceea «Gedankenlyrik» a lui Cerna, adică la poezia conceptuală. Aceasta nu lipsește însă unor antipoeti din zilele noastre, adesori prinși și ei în flagrant delict de retorică seacă. Critica ar fi datoare să nu se mai rușineze a spune ce nu este poezie, prin alte cuvinte a se opune unui curent la baza căruia, vai! stăruie snobismul. Când însuși criticul abdică de la datoria de a fi sincer cu el însuși și cu ceilalți, atunci publicul luminat mult mai numeros decât își închipuie poezii absconși și criticii în subordinea lor) este acela care își întoarce fața de la «antipoezie» și scoate din raft ca să-i recitească pe marii clasici, limpezi, muzicali și bogați în viață interioară». □ Gheorghe Tomozei, *O dublă experiență*: „O dublă experiență, de autor și redactor de revistă literară îmi îngăduie să-mi spun părerea despre critica poeziei considerând – ca și «Luceafărul» care a inițiat discuția – că subiectul propus dezbaterii poate genera concluzii constructive. Din capul locului am fost tentat să fac publică o mai veche convingere a mea (dar nu numai a mea) potrivit căreia critica poeziei îi implică mai puțin pe critici și mai mult pe poezii care, atunci când comentează literatura confrăților se «rostesc» mai convingător decât temuții semnatari ai rubricilor de recenzii ori cronici literare. Într-adevăr, numărul poezilor care scriu «bine» despre poezia altora și a lor este impresionant, articole ocazionale au stârnit la mulți slujitori ai muzei vocații insolite (și adormite) de critici și exercițiul practicat într-un atât de seducător încât le-a umbrit îndeletnicirea inițială. În alte cazuri, nu se mai știe care e vocația primă și care a jocului... secund și nu mai știu dacă românul s-a născut poet ori critic literar». □ Nina Cassian, *După toate cărțile mele*: „Știu din propria experiență (și în ciuda experienței mele de cititor de poezie și de poet) cât de greu este să numești valoarea unei poezii, s-o analizezi sau chiar numai s-o descrii. A atinge acest țesut organic, mineral și abstract totodată, presupune o sensibilitate tactilă și speculativă deosebită, un dozaj de intuiții, raționamente și revelații care aparțin celei mai fine și mai turburătoare «specializări». De aici și ideea că cele mai bune texte de comentariu al poeziei ar fi semnate de înșiși poezii, idee doar parțial adevărată, criticul fiind (în principiu) cel care are investitura unei mai mari obiectivități și discipline a culturii, a unui mai continuu exercițiu de vocabular caracteristic

vocației lui. Dintre criticii mai mult sau mai puțin specializați în poezie, i-aș cita pe Ov. S. Crohmălniceanu, Mihail Petroveanu, Valeriu Cristea, Dan Cristea, Șerban Foarță și încă pe alții (îmi amintesc cu nostalgie de însemnările lui Gelu Ionescu despre «noua pleiadă»), ale căror articole m-au interesat întotdeauna, fie prin claritatea expunerii de motive, fie prin capacitatea de a da o echivalență, «cu alte cuvinte», a obiectului în cercetare, fie prin forța de pătrundere în misterioasa intimitate a obiectului, fie prin acuitatea de înregistrare a alchimiei verbului, fie prin sugestivitatea formulării. De asemeni, dintre poeți, Ștefan Aug. Doinaș, Ilie Constantin, Dan Laurențiu și alții, au publicat analize sesizate și adesea concludente ale fenomenului poetic actual, multe puncte de vedere, mai ales ale lui Șt. Aug. Doinaș fiind, de acum încolo, imposibil de ignorat”. □ Florin Mihăilescu, *Obligațiile teoretice*: „Va constata oricine cu destulă ușurință că analiza și aprecierea poeziei, nu numai contemporane, reprezintă la noi niște operații ce se efectuează sub semnul absolut al inspirațiilor de moment într-o incertitudine perfectă, când nu e chiar confuzie, a propriilor lor criterii. Cum astfel s-ar putea explica demobilizarea criticii în fața avalanșei de volume de versuri, pe care, dacă e drept că nu se dă în lături să le disocieze uneori cu mai mult decât cu ironie, nu izbutește numai să le trateze corespunzător unei anume poziții principiale care să constituie punctul de reper al unui schimb de opinii?”. □ Alexandru Ivasiuc, *Poezie și irraționalism*: „Poetul, evident, nu îndeplinește numai o funcție dar cu atât mai mult tocmai în numele relativei autonomii a artei, el nu e doar [...] un posedat al unui spirit individual sau colectiv în total în afara controlului său. Poezia nu este doar o manifestare a inconștientului, manifestare care trebuie să rămână obscură, să crească doar un terifiant mister existențial, să se opună cunoașterii raționale chiar dacă arta este un fel special de cunoaștere. Versurile nu trebuie să fie un mijloc de scoatere din istorie, chiar dacă arta urmărește o adâncire a contactului nostru cu Cosmosul din care prin Cunoaștere ne-am desprins”. □ Adrian Isac, *Pentru o critică a conceptului de poezie*: „Ar trebui poate înainte de a discuta poezia ca niște atotcunoscători, s-o delimităm clar ca aspirație a existenței poetice de a se impune lumii, să-i conceptualizăm valorile și să le dezbatem ca atare, s-o raportăm lumii fără de care ea apare, pentru a-i desluși «mesajul»”. □ M. Ungheanu, *Afinități*: „Presupun că actuala anchetă e provocată de o insatisfacție. E justificată oare nemulțumirea? Critica de poezie să fie într-adevăr călcâiul lui Achile al criticii literare de astăzi? E greu de spus, da. O parte din critici nu s-au exprimat încă. Personal n-am scris încă despre poeții pe care-i prețuiesc: Constanța Buzea, Ion Gheorghe, Ion Alexandru, Ileana Mălăncioiu, Mihai Ursachi, Gabriela Melinescu, Grigore Arbore, Marius Robescu și încă alții, nu prea mulți totuși. [...] Nici cartea de poezie nu este întru totul absentă. Citim câteva titluri: Șt. Augustin Doinaș, *Lampa lui Diogene și Poeziei și metodă politică*; Ilie Constantin: *Despre*

poeți, Aurel Martin: *Poeți contemporani*, vol. I și II”. ■ Andrei Roman are o *Tentativă de interpretare a „Vănilor pustiei”*: „Pustia reprezintă în poezia lui Ion Alexandru magnetul suprem care orientează totul spre o țară a «ideilor pure», absolute în sensul în care și Camil Petrescu se vedea pe sine trecut dincolo de granița relativului: «eu am văzut idei». Este o permanentă neliniște, o permanentă și multiformă luptă a poetului cu depășirea concretului, a relativului, a tranzitoriului spre o realitate esențializată și eternă. Dar, prin firea lucrurilor, este o tentativă care restaurează omenescul în toată demnitatea lui deoarece în contact și în opoziție cu realitatea concretă, obiectivă se zămislesc nu numai aspirațiile spre corectarea ei printr-o «purificare» ci se zămisleşte implicit omul însuși, poetul și se definește sensul superior al efortului său constructiv”. ■ Ion Vianu meditează la *Biografia geniului*: „Istoria literară mai nouă a preconizat un gen pe care, l-a denumit psiho-biografie, încercare de-a aborda o mare personalitate din unghiul unei psihologii mai avertizate și mai adânci. Totuși nu suntem singuri că aici stă cheia înțelegerii. Un alt tehnicism, mai rafinat, mai elaborat se substituie celui vechi, dar îi lipsește și lui atributul congenialității, acea intrare specială în rezonanță fără de care cel care ia cunoștință de viața unor oameni ca aceștia nu poate să iasă îmbogățit în substanța lui intimă”. ■ Tașcu Gheorghiu traduce din niște *Scrisori* către Jenny Colon ale lui Gérard de Nerval. □ Aceeași temă este abordată și de Georgeta Horodincă în textul *Steaua cea neagră*: „Scrisorile lui Gérard de Nerval adresate cântăreței Jenny Colon au o istorie incomplet elucidată. Parte din ele au fost publicate fără nume de autor chiar de către poet, la câteva luni după moartea adresantei, în revista «Sylphide» sub titlul *Un roman à faire*. [...] Pentru poetul Soarelui negru al Melancoliei, Jenny Colon era refluxul palid, omenesc al unui astru măreț care sclipea înăuntru descriind traiectoria în același timp glorioasă și tragică a propriului său destin”.

18 martie

● [„România liberă”, nr. 8833] Zoe Dumitrescu-Buşulenga scrie despre *Realism tradițional și realism modern*: „Într-o privire cuprinzătoare aruncată asupra realismului din perspectiva zilelor noastre și a preocupărilor noastre specifice de oameni ai unei lumi aflate în deplină construcție, voită, deliberată, se poate vedea cât s-a îmbogățit de considerabil arsenalul recuzitei care stă la îndemâna autorului de proză realistă contemporană românească”.

● [„Scânteia”, nr. 9452] Constantin Măciucă scrie despre *Dramaturgia universală în actuala stagiune*: „Există premise ca rezultatele obținute în valorificarea dramaturgiei universale să se situeze, în viitor, la un nivel superior. Ne îndreptățește să credem acest lucru faptul că toate teatrele abordează pregătirea stagiunii viitoare cu o si mai mare răspundere, cu o mal dezvoltată exigență. Întrevădem o stagiune cu o fizionomie artistică atractivă, cu multe piese

inedite, în special contemporane, semnate de nume prestigioase, o stagiune care va satisface, sperăm, într-o și mai mare măsură cerințele spirituale ale unuia public din ce în ce mai exigent”.

19 martie

- [„**Munca**”, nr. 7879] Revista publică un necrolog dedicat lui Demostene Botez.

- [„**Scânteia**”, nr. 9453] Aflăm că a decedat Demostene Botez. Necrologul este semnat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România, Academia Republicii Socialiste România și Consiliul Culturii și Educației Socialiste: „Au încetat, după o îndelungată suferință, bătăile inimii scriitorului Demostene Botez, slujitor de frunte al literelor românești – poet, prozator, publicist – neobosit promotor al culturii în viața poporului. [...] Lirica lui Demostene Botez îi relevă drept o sensibilitate artistică aparte, un spirit umanist și patriotic. În domeniul prozei, contribuția lui Demostene Botez este rodnică și pilduitoare pentru spiritul ei popular, pentru consecvența orientare către zugrăvirea realistă a vieții, către problematica socială majoră. După 23 August 1944, întreaga sa creație a dobândit accente noi, viguroase, în consens cu înfăptuirile mărețe obținute de poporul român sub conducerea partidului său comunist. [...] Literatura și cultura românească suferă prin moartea scriitorului Demostene Botez o grea pierdere. Opera sa generoasă și durabilă va rămâne mărturia unei vieți dăruite cu abnegație afirmării culturii și artei românești”.

20 martie

- [„**Munca**”, nr. 7880] Cu ocazia împlinirii a trei sute de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, Nicu Dumitru publică un articol omagial intitulat *Un reprezentant ilustru al spiritualității românești*. ■ Notiță despre lansarea, la Baia Mare, a volumului de proză *Muntele alb* semnat de George Maria Banu (Eminescu).

- [„**România liberă**”, nr. 8834] Dorin Tudoran prezintă volumul lui M. Ungheanu, *Marin Preda – vocație și aspirație*, publicat la Editura Eminescu: „Combustia interioară provocată de înfruntarea între vocație și aspirație are în cazul lui Marin Preda o valoare deosebită”.

21 martie

- [„**Munca**”, nr. 7881] Prezentarea funeraliilor lui Demostene Botez.

- [„**Scânteia**”, nr. 9455] Citim recenzii: ■ George Mirea prezintă *Aducere aminte* de Ion Pas, Eminescu: „În portretistică, Ion Pas nu urmează modele și nu încearcă să fie exhaustiv în argumentație. Linii simple, crochiuri lapidare alături de enunțuri în care simplitatea este compensată de densitate, de o percutantă forță de sugestie, se constituie în imagini la care autorul nu amplifică și nu estompează elementul valoric”. ■ Nicolae Baltag scrie despre volumul

Aproape noiembrie de Florin Mugur: „Florin Mugur nu se mulțumește numai să dezvolte amintirile; le retrăiește, le reinterpretează, iar sensurile descifrate le propagă, în cercuri concentrice, spre zări tot mai largi. Așa încât montajul autorului – realizat din perspectiva unui spirit angajat în concret, în realitate – apare, într-un prim plan, ca dialog al profesorului cu elevii și se prefigurează, într-un plan mai îndepărtat, ca un dialog generos, permanent actual, al scriitorului cu lumea”. ■ Aurel Dragoș Munteanu notează apariția volumului *Piatra filozofală* de Marguerite Yourcenar, tradus de Sanda Oprescu și cu o postfață de Nicolae Balotă. ■ Ioan Adam semnează *În revistele literare ieșene* „Cronica” și „Convorbiri literare” *Proza caută spațiu și criterii artistice*: „Este simplu să apelezi la scriitori valoroși din București, Cluj și alte centre ale țării (autori a căror colaborare se cere mai bine alternată cu publicarea unor creații ale scriitorilor localnici), dar o adevărată revistă se impune în ochii cititorilor în primul rând prin scriitorii lansați și cultivați de ea. Din acest punct de vedere, la «Cronica» și la «Convorbiri literare» mai sunt, cel puțin în domeniul prozei, încă multe de făcut, atât în ceea ce privește afectarea unui spațiu mai întins unor lucrări în proză, stimulându-se mai energic genul scurt, mai ales în publicarea unor creații din care să transpară mai exact realitatea vremii noastre, problematica ei majoră”. ■ Agerpres transmite *Funeraliile lui Demostene Botez*: „În Capitală au avut loc marți funeraliile scriitorului Demostene Botez, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, director al revistei «Viața Românească», reprezentant eminent al literelor românești, creator al unei opere valoroase în domeniul poeziei, prozei și publicisticii. În jurul catafalcului, aflat la Casa scriitorilor «Mihail Sadoveanu», erau depuse coroane de flori din partea Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri, Biroului Marii Adunări Naționale, Academiei Republicii Socialiste România, Uniunii scriitorilor și altor uniuni de creație, Consiliului Culturii și Educației Socialiste, unor reviste și publicații, instituții cu caracter literar și științific. [...] La adunarea de doliu a luat cuvântul acad. Alexandru Philippide, membru al Prezidiului Academiei Republicii Socialiste România, președintele secției de literatură și artă, care a spus, printre altele: Deplângem aici plecarea pentru totdeauna dintre noi a unui scriitor care, timp de peste 50 de ani, a luat parte la dezvoltarea literaturii române contemporane. [...] Vorbind în numele întregii bresle, al conducerii Uniunii scriitorilor și al redacției revistei «Viața Românească», Radu Boureanu, membru al Biroului Uniunii scriitorilor, a spus: Să ne gândim la ce a fost luminos, la ce a fost constructiv în viața omului și scriitorului Demostene Botez. [...] Criticul literar Valeriu Râpeanu, directorul editurii «Mihai Eminescu», aducând un ultim omagiu defunctului, a spus: Despre Demostene Botez s-au scris și se vor scrie pagini multe. [...] Noi, moldovenii, a arătat în cuvântul său scriitorul Mircea Radu Iacoban, directorul editurii «Junimea», ne luam rămas bun acum de la marele moldovean, care a fost Demostene Botez. Îi mulțumim maestrului Demostene pentru tot ce a dăruit Iașului, Moldovei și României”.

• [„**Viața studențească**”, nr. 11-12, 24 de pagini] Număr special, cu ocazia celei de a IX-a Conferințe a U.A.S.R. ■ *Istoria la zi a studenției*, un grupaj de M. Tatulici și Tudor Octavian, „cu linii intersectate în punctele care se numesc universitate (ca spațiu de manifestare), politică (în sensul unei opțiuni dinamice), morală (un mod de existență socială), examen (ca singur sens al efortului) și profesiune (ca deschidere spre viitorul apropiat), care configurează profilul acestei generații, convingerile și punctele de vedere asupra propriei existențe.” ■ În cadrul acestui grupaj semnează versuri Veronica Galiș, Petru Meinhardt, Kiss Ferenc și Nicolae Petru. ■ Un alt grupaj complex – *Artele studențești și înnoirea mesajului spiritual* („Spiritul creator al artei studențești este, fără îndoială, un spirit contemporan. Creația studențească... se manifestă cu putere de fenomen și arte calități distincte în ansamblul culturii românești. [...] Când spunem fenomen, nu avem deloc în vedere manifestări izolate și dispersate. Ci ne gândim la o diversitate de procedee a căror unitate de substanță o găsim în noțiunile de potențial și de actualitate [...] Potențialul artei studențești este un fenomen care se manifestă în concretul culturii”), urmărește teatrul (regizorul Mihai Dimiu: *A exprima vibrația esențială a contemporanilor noștri*), plastica (Ovidiu Maitec, sculptor: *Mi se pare demn de laudă că mulți tineri abordează domeniul artelor*), muzica (Marin Constantin, dirijorul corului Madrigal: *Și în muzică studențimea posedă un potențial artistic impresionant*) și literatura, despre care glosează M.N. Rusu – *Un dat esențial al vieții literare de la noi*, marcând principalii piloni ai noii literaturi tinere: revistele studențești de institut, cele centrale de cultură, editurile centrale, cenaclul/ cercul din jurul unor reviste, Colocviile literare studențești și a m d. „Fenomenul creator studențesc este unul de masă, cu notă deosebită că, în ceea ce privește pe tinerii debutanți, la literatură, aceștia vin cu un alt orizont cultural și moral decât cel de acum un deceniu [...] O recentă anchetă a noastră, *Climatul debutului*, a marcat viziunea intelectuală sistematică pe care tinerii literați o cer forurilor respective, dar și lor înșiși. Debutarea cu un volum de versuri sau de proză încă de pe băncile facultății a devenit o tradiție. Ea a fost «citorită» de Labiș și continuă cu o strălucită pleiadă de tineri poeți... În literatura noastră au intervenit noi mutații estetice (n. b. exemplul «*Echinox*»)... Spiritualitatea studențească este un dat esențial al vieții culturale de la noi, este un izvor ce alimentează destinele diverselor noastre domenii de activitate”.

22 martie

• [„**Munca**”, nr. 7882] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Marin Sorescu, *Suflete, bun la toate*: „Lectura poeziei lui Marin Sorescu captează imediat cititorul, antrenându-l într-un element indispensabil acestei creații, ce îmbracă aparent haina unui joc. Însă această rafinată formulă poetică ascunde o teribilă capcană: versul luând forma alegoriei și chiar a pa-

rabolei. Așadar, numai înțelegând și descifrând sensul lor, poezia lui Marin Sorescu se lasă cucerită. Ceea ce însă implică suficient efort. În fața poetului, pe masa lui de lucru stau felurite elemente (fie că aparțin regnului animal, fie celui vegetal, sau sunt simple obiecte de folosință generală) convins că ideea poetică va fi mai limpede exprimată dacă va apela la virtuțile expresive ale acestor elemente, poetul transferă calitățile unora altora, își dezvăluie secretul creației în văzul tuturor”.

• [„**Albina**”, nr. 12] Pe prima pagină, tableta lui Ion Bănuță, intitulată *Eroism și datorie*, precum și versuri de Al. Cerna-Rădulescu. ■ De ziua mondială a teatrului, Iulian Neacșu elogiază a opta Artă, care nu a dispărut, chiar dacă filmul o concurează. ■ Dintr-o anchetă realizată în Vrancea de Radu Levârda despre *Festivalul teatrului sătesc*, aflăm care sunt piesele puse în scenă de amatori: *Nepotrivire de caracter* sau *Fiul satului* de Ion Băieșu, *Mireasa cu mașina* de Hans Kehrer, *Năpasta* de I.L. Caragiale, *Jocul cu focul* de Octav Măgureanu. ■ Necrologul închinat lui Demostene Botez este urmat de o poezie a acestuia: *Primăvara*. ■ Prof. Constantin Catalano, muzeograf, semnează o notă de prezentare a noilor achiziții efectuate de muzeul „George Coșbuc” din Bistrița-Năsăud: fotografii, reviste, acte.

• [„**Orizont**”, nr. 12] Din interviul lui Virgil Oancea cu Teodor Mazilu reținem câteva fragmente interesante despre metoda sa de creație: „ – Când vă așezați la masa de lucru? – Cel mai dificil lucru pentru un scriitor e acela de a ajunge la masa de lucru. De multe ori, după câte o noapte de insomnie, pagina, în fața lui L. Rebreanu, rămânea albă, totuși. Din punct de vedere al meditației asupra lucrurilor pe care vrea să le scriu, eu lucrez zilnic. De scris, propriu-zis, însă, nu scriu în fiecare zi, deoarece nu am energia și starea necesară creației. Starea de creație e o stare excepțională, în care scriitorul trebuie să fie liber de prejudecăți și mai important, să trăiască viața personajelor. Dificil nu e să scrii. Dificil e să trăiești realitatea ce vrei să o descrii. [...] – Ați scris cu succes proză, piese de teatru, scenariu de film, eseuri filozofice și...poezii. Care din aceste genuri le iubiți mai mult? – Cred că vocațiile mele sunt egale în toate direcțiile. De pildă, am început să scriu poezie la 40 de ani, fără ca până atunci să fi avut vreun vers pe conștiință. Iubesc mult poezia, deoarece la ea am ajuns cel mai greu. Eu mă aplec spre genuri diferite în funcție de starea afectivă în care mă aflu. Am zile poetice când n-aș putea scrie un rând de proză, iar în zilele de proză, poezia sau teatrul se îndepărtează de mine. Sunt zile în care viața prea agitată a personajelor mă obosește; încerc să văd dincolo de dezbaterea lor, atunci scriu eseuri filosofice, pe care le-am publicat, de exemplu, în *Ipocrizia disperării*. Acum, de pildă, am o stare de roman. Nu-mi place să fiu considerat dramaturg sau poet sau romancier, deoarece sunt un om care se exprimă prin cuvânt, așa cum pictorul se exprimă prin culoare”. ■ Urmează „ancheta Orizont”, pe tema „critică și actualitate”, la care răspunde Nicolae Manolescu, întrebarea fiind: „– *Ce cărți de valoare au scăpat din vedere, după*

*dvs., din atenția criticii literare? Ce false valori au fost promovate de critica literară? – [...] În poezie, dincolo de toate volumele mai mult sau mai puțin anodine de care sunt pline rafturile librăriilor, este de semnalat absența (pentru prima oară în ultimii 8-10 ani) a unor debuturi notabile. Ce debutant își va lega numele de anul 1972? Poate Dan Verona, poate Radu Anton Roman poate alții pe care spiritul meu critic nu e în stare să-i distingă deocamdată din masa amorfă de cărți. Neîndoielnic, poezia tânără stă pe loc, amenințată de manierism și epuizare. Din generațiile mai vechi, Eugen Jebeleanu (*Hanibal*) și Zaharia Stancu (*Sabia timpului*) au dat, probabil cărțile lor cele mai bune de până acum; Nichita Stănescu (*Măreția frigului*) și Marin Sorescu (*Suflete, bun la toate*) în schimb, pe cele mai proaste. Au atras atenția criticii Ion Gheorghe, (în *Megalitice* sunt câteva poeme originale și puternice) și Adrian Păunescu. Nu a atras atenția volumul remarcabil al lui Petre Stoica, *Sufletul obiectelor*. Nu s-a scris suficient despre poeți care și-au publicat antologii și culegeri din opera proprie poate și pentru că gestul nu are în unele cazuri semnificație prin repetare (Ștefan Aug. Doinaș) sau prin lipsa de spirit critic (Ion Caraion). Proza s-a îmbogățit cu câteva romane, în genere de nivel mediu, dar având toată ambiția laudabilă de a trata teme actuale. Romanul social și politic numără câteva titluri onorabile în 1972. Însă nivelul «reconstituirii» timpului istoric și moral rămâne adesea reportericesc și nu întâmplător paginile cu adevărat durabile sunt de căutat, din nou, în evocarea unui trecut mai mult (*Fără vâsle* de Bujor Nedelcovici; *Patima* de Mircea Micu) sau mai puțin (*Aproape noiembrie* de Florin Mugur) îndepărtat. Primejdia este a ceea ce aș numi superficialitate – curajoasă, fetișizare, adică a documentului social și a dezvăluirii. Într-un roman mare, răscolitor, prezentul, istoria imediată, omul contingent trebuie să se lase descifrate prin intermediul simbolurilor unei umanități esențiale. Un tratament critic nemeritat a avut ultimul roman al lui Marin Preda, *Marele singularic*, carte sub nivelul celorlalte ale prozatorului, dar ale cărei vicii de substanță și de compunere au fost trecute sub tăcere». ■ Livius Ciocârlie relatează o întâlnire „dialogală” dintre Roland Barthes și Maurice Nadeau în studiourile casei radioteleviziunii franceze pe tema literaturii contemporane și ale căilor ei (*Literatura contemporană, o necunoscută*) din care nu ne putem abține să redăm o replică a celebrului autor al gradului zero: „Dacă, relatând, aș dori să obțin efecte de pitoresc, ar trebui să insist asupra momentului când, discuția fiind urmată de dezbateri publice, un participant puțin bâlbâit dar care învățase bine jargonul criticii post-structuraliste, adică cel pe care îl veți recunoaște în continuare, a stăruit, netulburat de hazul asistentei, să ducă până la capăt o interminabilă întrebare în care acumulasă toți termenii lui Roland Barthes, încât acesta s-a văzut obligat să exclame într-un târziu: «Hélas! Trebuie să recunosc, domnule, că sunt complice cu dumneata la acest limbaj»”. ■ Anghel Dumbrăveanu scrie o tabletă evocatoare despre Adam Puslojič, despre condițiile în care l-a întâlnit și despre activitatea acestuia de*

traducător al poezilor români: „Prietenul nostru din țara sârbească vorbește astăzi limba română c-o lejeritate și c-o expresivitate care mă emoționează. El este și un bun cunoscător al literaturii noastre, iar biblioteca lui de la Belgrad fascinează prin ritmul, aș zice vertiginos, în care crește. Adam Puslojić este un mare prieten al literaturii române, pe care o cercetează cu voluptate, traducând cu vocație și exigență, an de an, noi și noi valori ale acestei literaturi”. ■ Este continuată biografia lui *Arthur Rimbaud – poetul blestemat*.

● **[„România literară”, nr. 12]** Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Izvorul*), Demostene Botez (*Pământ; Stiloul meu*), Gheorghe Tomozei (*Întoarcerea lui Costandin Vodă*), Gheorghe Istrate (*Cuvântul; Câmp; Ritual; Luntrea; Pasăre; Casa neamului; Iubesc bărbații care spală caii*), I. Negoieșcu (*Floral*). ■ Gabriela Melinescu și Aila Siren Garcia traduc din *Lirică finlandeză* pe poetul Kosti Sironen (*Petunia; Numai ei știu...; Despre soldat; Pleacă departe!*). ■ Revista publică sub titlul *Cenaclul „Junimea”* creația literară a membrilor cenaclului de la Facultatea de limba și literatura română a Universității București: Gheorghe Crăciun (*Poemul...*), Irina Gorun (*Ruptură*), Mihai Andrei (*Hoța*), Constantin Stan (*Brod*). ■ Citim *Anamneza* de Ștefan Luca, un fragment de roman. ■ Editorialul *Tradiții active* este semnat de George Ivașcu: „Demnă de remarcat în ultimul timp, atât în presa scrisă, cât și în cea radio-televizată, precum și în planurile editoriale, este preocuparea pentru a pune în valoare contribuțiile teoretice din trecutul nostru cultural și literar, după intrarea țărilor române în perioada istoriei lor moderne. [...] Vast proces de continuitate pe spirala dialectică a dezvoltării uneia din cele mai originale culturi, în strâns raport cu progresul propriu-zis de civilizație, ideologia noastră literară a intrat, credem într-o nouă fază: cea determinată de revoluția socialistă. «Trecut», «Prezent», «Viitor» au devenit, ca atare, noțiuni multiplu evaluate, într-o dinamică a conștiințelor privind – cu deplină încredere în propriile forțe – indicii de creație la scara mondială a progresului uman. De unde și necesitatea cuprinderii avizate a tradițiilor noastre, valorificându-le îndrăzneț și activ”. ■ Zoe Dumitrescu Bușulenga scrie despre *Cercetarea eminesciană*: „Vedem *Caietele Eminescu* prinse într-un ritm fără greș și integrate într-un sistem internațional de eminescologie (dar fără nimic din formalismul lucrărilor instituționalizate), alături de catedră, de comisia pentru continuarea ediției Perpessicius, și de un eventual Institut Eminescu în măsură să coordoneze toate activitățile specifice închinată poetului național. Este o perspectivă înspre care ne încurajează astfel de inițiative admirabile, pornire din elanul îndrăzneț al cercetării științifice umanistice românești. Și un cuvânt de laudă, binemeritat, pentru Editura Eminescu care a realizat, practic, inițiativa”. ■ Vera Călin semnează *Iluzoriul punct zero*: „După unii, «gradul zero» – concept astăzi curent în lucrările de stilistice și retorică – este obiectul unei aspirații, termenul perfecțiunii stilistice în gândirea estetică modernă. [...] Alții asociază idealul neutralității stilistice cu densitatea excesivă a figurației retorice în limbajul

literar”. ■ Eugen Simion scrie despre *Poezia lui Eugen Jebeleanu*: „La Jebeleanu aspectul etic primează. Tot ceea ce scrie implică un angajament, o dramă a conștiinței, un viu sentiment al datoriei. Pentru alții poezia este un limbaj, o confesiune pură, pentru el poezia este înainte de orice un act de responsabilitate, o plasare în istorie, o încercare, în fine, de a crea dintr-un material fragil (cuvântul) un instrument teribil de sancționare a răului”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *G. Ibrăileanu și postumele lui Eminescu*. ■ În rubrica *Documente și contribuții* citim *Titu Maiorescu – doctorand la Sorbona* de Simion Ghiță. ■ Nicolae Manolescu semnează *Critici și poeți*, o cronică literară la două volume: ■ *Despre prozatori și critici* de Ilie Constantin, Dacia, 1973: „*Last, but not least*, să spunem și că adversității pe care Ilie Constantin le-a trezit, în ciuda urbanității perfecte a scrisului său, și care i-au atras replici pline de iritare, nu i-au răpit seninătatea și nu știu nici un singur caz în care atitudinea criticului despre un scriitor să se fi modificat în urma unor asemenea incidente”. ■ *Poezii* de Mihai Ursachi, Junimea, 1972: „Un sever volum antologic și-a alcătuit Mihai Ursachi pe baza celor două publicate până acum (*Inel cu enigmă* și *Missa Solemnis*). Autorul este incontestabil un poet interesant și cultivat, poate prea influențat încă de Emil Botta, însă plin de fantezie, amestecând ingenuitatea cu ironia, sentimental și lucid”. ■ Citim recenzii: ■ Dan Cristea prezintă *Lebede ale puterii* de Dușan Petrovici, Albatros, 1972: „De altfel, pe cât arată acest volum de debut, tardiv apărut cum și poemele mai noi ale autorului, Dușan Petrovici se dezvăluie ca un remarcabil poet al sentimentului erotic, cu o voce pătrunsă de blândețea melancoliei”. ■ Dana Dumitriu recenzează *Balansoar pentru maimuțe* de Ștefan Oprea, C.R., 1972: „În actuala criză a dramaturgiei românești, Ștefan Oprea vine cu piese modeste, poetic-sentimentale, în care se face multă paradă de sensibilitatea și idealul romantic al unor eroi cam fără vlagă”. ■ Aureliu Goci scrie despre *Cumplita apoteoză* de George Alboiu, C.R., 1973: „Autorul acestui volum este unul dintre poeții importanți ai zilei de azi”. ■ Lucian Raicu recenzează *Calitatea de martor* de Ana Blandiana, Ediția a II-a adăugită, C.R., 1972: „Cele mai bune pagini sunt cele care dau expresie unei îngândurări provocate de o astfel de alternativă, cele în care se simte tensiunea unei alegeri dificile între puncte de vedere în sine greu contestabile, avându-și fiecare, cum se întâmplă, un grad superior de îndreptățire”. ■ Mihai Minculescu notează că a apărut *Casa Isolda sau cutremurul* de Leonida Neamțu, C.R., 1972: „Este regretabil că un scriitor cu astfel de calități ale scriiturii se supune ritmului industriei tipografice moderne”. ■ Sorin Titel comentează *Așteptând în liniște* de Mihai Sin, Dacia, 1972: „Povestirile întregului volum stau sub semnul aceleiași problematice pe care autorul o urmărește cu atenție și cu indiscutabil simț analitic”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* apar planurile literare ale lui Cicerone Theodorescu, Valeriu Râpeanu, Ioana Diaconescu,

Horia Zilieru, Maria Arsene. ■ Nota nesemnată: „În Capitală au avut loc marți funeraliile scriitorului Demostene Botez, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, director al revistei «Viața Românească», reprezentant eminent al literelor românești, creator al unei opere valoroase în domeniul poeziei, prozei și publicisticii. În jurul catafalcului, aflat la Casa scriitorilor «Mihail Sadoveanu», erau depuse coroane de flori din partea Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri, Biroul Marii Adunări Naționale, Academiei Republicii Socialiste România, Uniunii Scriitorilor și altor uniuni de creație, Consiliului Culturii și Educației Socialiste, unor reviste și publicații, instituții cu caracter literar și științific. Pe o pernă de catifea vișinie erau rânduite ordine și medalii românești, acordate scriitorului Demostene Botez pentru meritele sale. În cursul dimineții, au adus defunctului un ultim omagiu academicieni, scriitori, personalități ale vieții noastre literare, ziașiți, studenți, numeroși bucureșteni. La adunarea de doliu a luat cuvântul acad. Alexandru Philippide, Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Radu Boureanu, membru al Biroului Uniunii Scriitorilor, Valeriu Râpeanu, directorul Editurii «Mihai Eminescu», și Mircea Radu Iacoban, directorul Editurii «Junimea», care a dat citire și unei poezii omagiale adresate de George Lesnea, ca o ultima scrisoare, prietenului său Demostene Botez. A fost intonată apoi *Internaționala*. După încheierea adunării de doliu, cortegiul funerar s-a îndreptat către cimitirul Bellu, unde a avut loc înhumarea. În fața mormântului, a adus un ultim omagiu defunctului, ing. Octav Luchian, din partea foștilor elevi ai liceului internat «Costache Negruzzi» din Iași”.

■ *Recital de poezie Dimitrie Stelaru*: „La Studioul Teatrului «C.I. Nottara» s-a desfășurat un reușit recital din lirica lui Dimitrie Stelaru. Și-au dat concursul scriitorii: Ben Corlaci, Dan Deșliu, Mircea Dinescu, Tudor George, Al. Lungu, Fănuș Neagu și Ion Segărceanu și actorii: Liliana Tomescu, Gilda Marinescu, Paul Sava și George Buznea”.

■ *Dezbatere literară la „Casa magistraților și avocaților”*: „Ultima ședință a Cenaclului «Titu Maiorescu», al Asociației Juriștilor din R. S. România, desfășurată sub conducerea lui Gabriel Iosif Chiuzbaian, a găzduit o interesantă expunere despre *Poezia ca știință sentimentală* prezentat de poetul și criticul Dan Mutașcu. În continuare, a debutat cu proză Eugenia Cernat și au citit versuri Titus Andrei, Jean Gheorghiu, Ioana Martiș și Petre Strihan. Au participat la discuții: regizorul Dinu Cocea, prozatoarea Maria Luiza Cristescu și scriitorii-juriști Gheorghe Popescu Ludești, T. Crăciun, M.R. Voinea, T. Andrei, P. Strihan, G. I. Chiuzbaian”.

■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Luni 19 martie 1973 a avut loc în Sala Teatrului Mic din Capitală o manifestare consacrată marelui autor dramatic francez Molière, de la a cărui moarte se împlinesc 300 de ani. La această manifestare, organizată în cadrul marilor aniversări culturale recomandate de Consiliul Mondial al Păcii și UNESCO pe anul 1973, după un cuvânt de deschidere, rostit de artista emerită Dina Cocea, vicepreședintă a Asociației oa-

menilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale, prof. univ. Zoe Dumitrescu-Bușulenga și prof. univ. Șerban Cioculescu au evocat remarcabila personalitate a lui Molière, vasta sa creație dramatică, considerată pe drept cuvânt o frescă a moravurilor epocii. Un colectiv al Teatrului Mic a interpretat apoi cunoscuta comedie a lui Molière – *Vicleniile lui Scapin*. La manifestare au asistat personalități ale vieții noastre culturale și artistice, reprezentanți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Comitetul Național pentru Apărarea Păcii, Institutul român pentru relațiile culturale cu străinătatea, un numeros public. Au fost de față Francis Levasseur, ambasadorul Franței la București, și membri ai ambasadei. [...] * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., Costache Anton și Viniciu Gafița au plecat la Moscova, pentru a participa la Întâlnirea internațională a scriitorilor pentru copii și tineret. [...] * *Literatura română în contextul literaturii Europei secolului 20* a fost tema expunerii lui Matei Călinescu, oaspete al Universității Indiana din Bloomington, ținută la sediul Bibliotecii române din New York”. ■ Știri din *Asociația scriitorilor din București*: „Miercuri 21 martie a avut loc la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din Capitală, prima ședință de lucru a juriilor pe secții în vederea decernării premiilor literare ale *Asociației Scriitorilor din București*, pe anul 1972. * Din inițiativa Teatrului Giulești din Capitală, sub genericul *Iubiți poezia* a fost organizată o seară literară la Liceul «Aurel Vlaicu», unde, din partea Asociației Scriitorilor din București, a participat poetul Mircea Dinescu”. ■ Al. Piru prezintă *Trei volume de Maria Banuș*: ■ *Se arată lumea*: „Poemele lungi din volumul *Se arată lumea*, începând cu *Fiilor mei*, datat 1949, continuând cu *Despre pământ*, și *Ție-ți vorbesc, Americă!* și sfârșind cu *La porțile raiului*, de ecou în contemporaneitate (*Ție-ți vorbesc, Americă!* cunoaște versiuni în limba engleză chineză și rusă) își mențin mesajul umanist, satisfăcând mai puțin sub raport artistic, nemulțumind chiar pe autoare, care declară că, pe acestea sau pe altele, «nu le-aș mai scrie azi sau nu le-aș mai scrie la fel, pentru ca totul e devenire și heracliticul principiu se aplică riguros în art»”. ■ *Torentul*: „*Torentul* din volumul cu același titlu, pe care un mare critic îl găsea «deconcertant», este desigur un simbol al valului revoluționar mondial contemporan”. ■ *Magnet*: „La ce se referă cuvântul «magnet» din volumul xii cu acest titlu? Probabil la poezie și la dorința incoercibilă de a scrie către care poeta este necentenit atrasă, mai ales când trebuie să și lupte”. ■ Omagiile lui Demostene Botez semnează: ■ Ștefana Velisar Teodoreanu, *Ultima vizită*: „S-a stins și prietenul Demostene Botez. Știam și știa și el prea bine că i se stinge viața, când am fost, acum trei săptămâni, să-l văd la el acasă”. ■ Al. Philippide, *Omagiu*: „Deplângem plecarea pentru totdeauna dintre noi a unui scriitor care, timp de peste cincizeci de ani, a luat parte la dezvoltarea literaturii române contemporane. [...] Cu poezia lui Demostene Botez te împrietenești de la prima lectură. Și prietenia este durabilă. Același sentiment de simpatie îl însuflă

citorului și proza lui, fluentă și atașantă, și mai cu seamă *Memoriile* sale admirabile, din care a scris două volume și pe care, desigur, că le-ar fi continuat cu aceeași caldă și emoționantă strălucire”. ■ Profira Sadoveanu, *Când stanele vorbesc*, o rememorare a unei întâlniri la Snagov. ■ Al. Raicu, *Ziaristul*: „Se va ivi poate un tânăr cercetător îndrăzneț și entuziast care să se încumete a mi-găli prin publicațiile unde și-a risipit scrisul cotidian poetul, prozatorul și ziaristul Demostene Botez și a ni-l restitui, luminând astfel integral o latură a activității acestui prestigios muncitor al timpului nostru”. ■ George Muntean, *Scriitorul*: „Un destin de scriitor, cu o activitate pe cât de îndelungată, pe atât de bogată în roade, în «grădina toamnătică» a căruia oricine va zăbovi cu folos”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă scrie despre *Dialogurile lui Diderot*. ■ Ioana Crețulescu prezintă *Nouveau Roman: hier, aujourd'hui. Problèmes généraux (Tome I.)*, Uniuni Générale d'Éditions, 1972. ■ Cristian Unteanu semnalează apariția volumului *Le carrillon de fênelon* de Michelle Maurois, Ed. Flammarion, 1972. ■ Radu Bogdan stă *De vorbă cu Albert Skira*, editor din Elveția, despre începuturile sale în lumea editurilor, despre prima carte editată, despre Picasso. ■ În *Prezențe românești* aflăm: „Săptămânalul cultural «Anteni» din R.P. Bulgaria a publicat nuvela *Maiorul și moartea* de Ion Băieșu, cu o prezentare a autorului. Traducerea aparține lui Svetoslav Kolev”.

• [„**Tribuna**”, nr. 12] *Cronica literară*: Ion Vlad scrie articolul *Pompiliu Constantinescu și disciplina exemplară a criticii*. ; N. Prelepceanu scrie despre *Poetul în agora* – o cronică despre Dumitru Popescu și volumul intitulat *Un poem în agora*; ■ În rubrica *Bivouac*, Mircea Zăciu scrie *Alte „obsesii” călinesciene*. În secțiunea *reflecții contemporane* – fragment de Constantin Cubleșan *Universul provincial amorf*; ■ continuarea *Anchetei Tribuna – Condiția scriitorului din provincie*: Titus Andronic (Mediaș), George Damian (Suceava), Valeriu Armeanu (Drobeta – Turnu Severin); publicate poeme de Virgil Teodorescu; ■ Secțiunea *Masa rotundă* – o discuție pornită de la Ion Vlad – *Povestirea. Destinul unei structuri epice* – purtată cu D.R. Popescu, Mircea Zăciu, Ion Marcoș, Ion Lungu, C. Cubleșan, Marian Papahagi, Valentin Tașcu, Mircea Popa, Titus Moraru, Mircea Muthu, Aurel Sasu, Radu Mareș, Ion Șeuleanu, M.C. Runcanu, Ion Oarcăsu, Ion Vartic, Constantin Zărnescu și Vasile Sălăjan. ■ *Cartea de Artă în editura Meridiane* – recenzii făcute de Negoită Lăptoiu la *Cornel Medrea* de Marin Mihalache, Livia Drăgoi la *Mac Constantinescu* (minimonografie) de Mircea Grozdea; Ana Maria Covrig la *Cubismul* de Dan Grigorescu; Victor Ivanovici la *Velazquez. Goya* de Jose Ortega y Gasset. ■ Corespondența dintre Ramiro Ortiz și Liviu Rebreanu; ■ Poeme traduse de Ștefan Bitan din Dmitro Pavlîciko, „poet ucrainean de prestigiu”; ■ *Ce credeți despre ultima dumneavoastră carte?* – întrebare pusă următorilor autori: Oles Gonețcar, Pavlo Zagreblînii, Natat Ribak, Ivan Soldatenko.

23 martie

• [„**Munca**”, nr. 7883] În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia se dezvoltă pe drumul mare al angajamentului civic*, revista publică un scurt interviu cu Eugen Frunză. Acesta răspunde la întrebări legate de direcția în care merge lirica românească, vorbește despre accesibilitatea poeziei contemporane, precum și despre relația dintre „scriitor și oamenii muncii” ș.a.

• [„**Contemporanul**”, nr. 13] Dan Zamfirescu prezintă: *Un act de cultură*: „Intitulată *Mic dicționar enciclopedic*, această lucrare devansează grandioasa *Enciclopedie Română* în cinci volume și *Marea Enciclopedie a României*, în zece volume, la care se lucrează în prezent la Editura enciclopedică română, editură devenită, în bună măsură, un veritabil institut de cercetare, elaborare și coordonare a muncii de informare rapidă și modernă a cititorului român asupra universului în care trăim”. ■ Zaharia Sângeorzan semnalează apariția traducerii cărților lui André Gide: *Amintiri de la curtea cu juri*; *Sechestrata din Poitiers*: „*Souvenirs de la Cour d'assises* și *La Séquestrée de Poitiers* (traducere și prefață de Irina Mavrodin, Univers, Buc., 1972, 147 p.) sunt cele mai dostoevskiene povestiri ale lui André Gide. Romancierul nu mai creează o lume imaginară, ci redescoperă și condamnă cu brutalitate și fără drept de apel una reală, fățarnică, mortificată în rutină și prejudecăți, posedată de o morală vulnerabilă. Realismul social al acestor povestiri cinematografice neorealiste este profund dramatic, căci literatura cedează în fața adevărului vieții. Imaginația romancierului este depășită de autenticitatea evenimentelor relatate. De fapt, André Gide renunță să mai fie pur și simplu un scriitor pasiv care descrie, comentează, devenind unul angajat, responsabil, care acuză”. ■ În cadrul dezbaterei despre *Romanul social* se afirmă Eugen Luca: „O literatură care se respectă nu poate omite aspectele negative ale relativității noastre, dar, în spiritul adevărului, aceste aspecte înseși ar trebui să lumineze esențialul, adică înaintarea noastră – și materială și spirituală – pe o cale ascendentă. Am salutat romanele care, din unghiuri diferite, au denunțat filistinismul, au dezvăluit mecanismul gândirii omogene și consecințele ei pe plan social, au condamnat indiferentismul etic sau politic, tendința spre îmburghezire, spiritul achizitiv sau dominator, arivismul ori mecanizarea insului uman, au depistat pericolul apatiei. Și am făcut-o, fiindcă vorbind curajos despre aceste tare [...] scriitorii respectivi aveau o perspectivă clară a ceea ce am realizat cu adevărat, a tăriei cu care ideile socialiste s-au impus, a tendinței generale ce ne guvernează”. ■ M. Beniuc se referă la *Demostene Botez*: „Totuși nu-mi vine să cred că la echinocliul anului acesta, 1973, voi sta de veghe în ultima gardă la căpătâiul său. A fost o zi sumbră, la cumpăna dintre lumină și noapte. El a trecut de partea umbrei. Acum prin vraștea mea de cărți îi caut volumele de poezie, așa cum în tinerețe, noaptea, căutam constelațiile pe cer. Pentru astronomia sufletului meu va exista totdeauna un astru dintre aceia care nu cunosc asfințit: Demostene Botez”. ■ Dumitru Micu recenzează două cărți. ■ Ecaterina Săndulescu:

Omul din vis: „Cine e, ce simbolizează *Omul din vis*? Probabil, un ideal de puritate și bunătate, absolutul omeniei, așa cum o înțelege poeta. *Omul din vis* este proiecția idealizată a eului interior a aspirației la realizarea de sine într-o lume în care să nu existe nimic în natură [...] *Prin omul din vis* poeta găsește «cartea» dorită: «cartea cu afirmațiile cele mai simple, dar cu întrebările cele mai grave»”. ■ *Zaharia Stancu interpretat de...* : „Superior tuturor aspirațiilor de până acum este volumul Zaharia Stancu, un veritabil *vede mecum*, cuprinzând o copioasă crestomație, întocmită de Zaharia Sângeorzan, o cronologie și o bibliografie a operei și a traducerilor, elaborate, prima de Ioan Comșa și Corneliu Popescu, a doua de Ioan Comșa singur”.

● [„Cronica”, nr. 12] „Eseul lui S. Damian despre psihologia succesului literar, despre statutul moral și estetic al tânărului scriitor român este o carte de excepție și ne miră faptul că a trecut aproape neobservată”, afirmă Zaharia Sângeorzan în cronica literară dedicată „originalului și singularului tratat de morală literară, apărut în 1972 la Editura Cartea românească”. ■ După o prezentare a noii colecții inaugurate nu cu mult timp în urmă de Editura Eminescu, „Biblioteca critică”, Const. Ciopraga se oprește la recentul volum al seriei, *Al. Philippide în interpretări critice*, antologie alcătuită de George Gibescu: „Este evident că abordarea critică a operei lui Al. Philippide nu e dintre cele mai comode. De la negarea violentă, venind de la Camil Petrescu, până la elogiul total purtând semnătura lui Ion Barbu, poetul, astăzi unanim recunoscut, a fost obiectul unor întreprinderi fluctuante”. ■ *Orizontul e la cincizeci de kilometri*, povestire de Val Condurache. ■ Grupaj poetic semnat de Steliana Delia Beiu. ■ Radu Șt. Mihail recenzează volumul lui Virgil Cuțitaru, *Cărți și idei* (Junimea, 1972), repudiat de critica literară: „Curios, acest volum a suscitat și atitudini evident pătimăse, unii recenzanți, dintre care-și văd adesea numele tipărite în aceleași pagini de revistă, încercând să-i nege orice calitate, doar prin suprapunerea unor citate. [...] Trecând peste unele inadvertențe de formulare, peste tentația de a se exprima cu pompă și de a amplifica meritele, explicabilă, poate, prin dorința accentuării notelor caracteristice, lăsând la o parte, de asemenea, și unele neglijențe stilistice sau ticuri de exprimare, e firesc ca atenția să ne fie reținută de calitățile de fond ale acestui volum care atestă un literat cu seriozitate și aplicație”. ■ În articolul intitulat *Poezie și reportaj*, Const. Coroiu scrie eseistic despre parcursul lui Eugen Barbu din ultimii zece ani, perioadă în care acesta „nu a ocolit aproape nicio formă a manifestării prin scris. A scris (și scrie) despre probleme social-politice, despre artă, cultură, despre literatura veche și contemporană, despre sport, a intervenit prin verbul său caustic (amintind adesea de cel arghezian) ori de câte ori a simțit că se mai manifestă meschinăria, pasivitatea, arivismul și neomenia, a scris eseuri și reportaje despre diverse spații din afara hotarelor patriei”. ■ Al. Dima anunță și participarea românească la cea de a șaptea ediție a congresului internațional de literatură comparată, ce va avea loc în

luna august în Canada. ■ Grupaj de versuri de Dan Mutașcu. ■ Ernest Stere semnează articolul intitulat *Antecedente clasice ale simbolismului*, afirmând că „Înainte simbolismului francez, german sau englez, întâlnim în cultura greacă o atitudine asemănătoare: avântul unei poezii dornică să atingă dincolo de cuvinte și idei rațional formulabile, o realitate care le depășește, ceva analog inefabilului atât de des invocat în epoca noastră. Este mărturia unei puternice nostalgii, imprecise și dureroase, proprie unui suflet romantic, contrastând atât de frapant cu înclinația raționalistă a geniului elin”. ■ Liviu Leonte scrie despre *Poezia „stării de urgență”*, referindu-se la volumul antologic, cu o cronologie inversă scrierii, propus de Ben Corlaci și intitulat *Starea de urgență* (C.R., 1972): „Ceea ce îi dă nota specifică este tocmai fronda convertită în violențe de limbaj, expresie a unei vitalități care își cere dreptul împotriva compresii interioare”. ■ La împlinirea a 50 de ani de la moarte, Al. Zub schițează portretul „distinsului istoric” care a fost Dimitrie Onciul, reproducând și câteva documente inedite, legate de Academia Română, al cărei membru corespondent a fost din 1889 până la moarte. ■ Mihai Tatulici traduce din lirica italiană: Vincenzo Cardarelli, Umberto Saba, Sergio Solmi, Sandro Penna, Alfonso Gatto, Leonardo Sinisgalli. ■ La moartea prematură a Irenei Mokka, scriitoare de limbă germană și traducătoare din Timișoara, Florin Mihai Petrescu îi dedică un scurt necrolog, reproducând și poezia *Cuvinte*, tradusă în românește de Horst Fassel. ■ *De ce retorică?*, se întreabă Maria Carпов, incitată de revirimentul acestei discipline care iritase nenumărate răsunătoare ale cercetătorilor din trecut, între care și Benedetto Croce. Pentru că, răspunde autoarea, metodele, dezbărate de vechiul dogmatism, autorizează orice cercetător „să-și exercite posibilitățile de analiză, de surprindere a elementelor specifice, în măsură să confere fenomenelor trăsăturile definitorii pentru stabilirea unei identități”. ■ La moartea lui Demostene Botez, Andi Andrieș semnează o tabletă comemorativă ce preia în titlu o sintagmă dintr-o scrisoare, *Și să-mi scrii, măi băiete...*, iar revista publică, sub titlul *Ziaristica și literatura*, ultimul interviu acordat de poetul lui Dumitru Lazăr-Sărăianu, despre ipostaza de ziarist: „Principalul punct de contact între ziaristică și literatură este și trebuie să fie viața în complexitatea ei, cu problemele pe care le pune și cu realitățile oamenilor care o trăiesc”. ■ N. T. [Nicolae Turtureanu] îi răspunde tânărului Lucian Vasiliu, care bate la porțile *Poștei literare*: „Lipsește ceea ce s-ar putea numi firul de plumb care să mențină verticalitatea unei poezii, să o ordoneze. Altminteri, există unele versuri «onorabile», chiar dacă minate de o anume obscurizare căutată, pare-mi-se, cu lumânarea”.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 120] *Gloria victis*, serialul semnat de Eugen Barbu la rubrica *Vitralii*, se oprește la comedia lui Kogălniceanu, *Două femei împotriva unui bărbat*. ■ Tot despre Cantemir, Al. Dima, în *Multiplele talente ale prințului*. ■ Virgil Dan vorbește despre *Democrația poeziei*: „În poezie nu există monarhie... Poezia este democratică în sine... ca

act, ca garanție, ca drept universal al fiecăruia la starea de grație... Idolatrizarea unui anume poet și ignorarea forțată a mării mase, clocotitoare, curioase, competitive a tuturor celorlalți va fi , întotdeauna, un risc nepermis în poezie, deseori și al criticii de poezie, care, sinceri să fim, la ora actuală pune diagnostice destul de aproximative, însă, nu putem uita că, idolatrizarea silită de care vorbeam poate fi și rezultanta acestei neglijențe la o modalitate artistică a unei părți a publicului, mai snoabe, mai penetrabile la critica *pro domo*; să ne amintim cazurile uluitoarei și repede uitatei cariere lirice pe care o făceau la un moment dat în literatura română: Skeletti, Th. Șerbănescu, Vasile Militaru, A. Toma s.a.”. ■ Un timbru Baranga, dedicat lui *Demostene Botez*, la dispariție. ■ Romul Munteanu dezbată *Noul roman francez sau preludii la o poetică a antiromanului*. ■ O dublă cronică literară a lui Emil Manu: Mihail Sabin, *Arena cu paiețe*, respectiv Ovidiu Genaru, *Patimile după Bacovia*. ■ Nichita Stănescu este din nou prezent în paginile revistei, cu poemul *Cuvântul*: „ A fost odată un cuvânt atât de frumos/ încât se prefăcea în obiecte lucioase,/ dând mâinii rupte nobil os/ și crivățului, – oase...” .

24 martie

• [„**Munca**”, nr. 7884] Într-o notă se anunță *Încheierea vizitei delegației culturale române în R.P. Chineză*.

• [„**Flacăra**”, nr. 13] Revista publică o poezie nesemnată, intitulată *Secunda dinaintea pâinii*. ■ A. Păunescu scrie un reportaj intitulat *Un sat al Munților Carpați: Rucăr*. ■ În rubrica *România pitorească*, M. Beniuc publică *Ochi pentru timp*. ■ În *Teatru*, Sanda Faur scrie *Despre dragoste, cu frumusețe și disperare*, o cronică dramatică a piesei lui Örkény István, *Joc de pisici* (Teatrul Bulandra), precum și despre *Dragoastea noastră* de Silvia Andreescu și Theodor Mănescu. ■ În *Culise* se anunță cea de-a treia premieră a stagiunii la Teatrul Național „I.L. Caragiale”, cu *Zodia taurului* de Mihnea Gheorghiu. Se anunță că „la sfârșitul lunii martie, la Kammerspiele din München, va avea loc premiera spectacolului cu piesa «Macbett» de Eugen Ionescu, în regia și decorurile lui Liviu Ciulei, costumele fiind create de Radu Boruzescu”. ■ În *Viața literară*, George Pruteanu scrie *Jurnal de critic*, un eseu despre interviu. Tot aici, Iulia Moldoveanu prezintă volumul lui Ilie Constantin, *Despre prozatori și critici*, afirmând că acesta „nu este un op abstract, ci o lectură atrăgătoare. Spre deosebire de multe cărți de structură similară, ea ne descoperă o gândire critică originală și unitară, o capacitate de receptare cu multe ramificații, «un temperament, un gust, o cultură, o conștiință»”. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă: volumul lui Dumitru M. Ion, *Povestea minunatelor călătorii* (Creangă); volumul de versuri *De ziua femeii* de Ovidiu Alexandru (C.R.). ■ S. Traian prezintă primul număr pe 1973 al revistei „Manuscriptum”. ■ C. Stănescu se ocupă de volumul de debut al lui D. Matală, *Locul* (nuvele). ■ În *Film*, Magda Mihăilescu publică o

anchetă cu titlul *În obiectiv - filmul românesc*. Subiectul este cel al filmului politic. Printre cei intervievați se regăsesc Titus Popovici („Trăim o epocă în care evenimentele politice zguduie conștiințele și implică în mod *obiectiv* fiecare destin individual, cu voia sau fără voia lui. În ceea ce mă privește, cred că filmul politic e acela care se ocupă de oamenii care sunt implicați și se *implică* cu voia lor, în deplină cunoștință de cauză, cu toată responsabilitatea și cu toate riscurile. În al doilea rând, raportul fundamental, *miza* acestui gen de film (sau direcție a filmului contemporan) eu o consider raportul dintre *putere* și *adevăr*, ceea ce înseamnă în fond cea mai puternică, mai complexă și mai dramatică ofensivă împotriva alienării umane (sociale, naționale sau pur și simplu individuale). În condițiile noastre, nu văd un film angajat fără eroi angajați. Am sentimentul că vechea formulă a angajării numai a autorului (valabilă în general pentru literatura secolului al XIX-lea) nu e suficientă, în cazul aflat în discuție”), Eugen Mandric, Malvina Urșianu, Ioan Grigorescu. ■ Cu titlul *Grădina copilăriei mele*, revista publică al patrulea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Telegrame străine* se anunță acordarea premiilor Societății poezilor francezi pe 1973.

● [„*Lucaefărul*”, nr. 12] Numărul se deschide cu o anchetă: „Dedicăm în acest număr câteva pagini unei teme de interes major: relația dintre știință și artă (punctele de interferență, determinările social-istorice ale acestei relații; condițiile și cerințele definite de civilizația socialistă; orizonturile pe care le deschid literaturii marile cuceriri ale cunoașterii din deceniile din urmă etc.). Sunt publicate opinii ale unor oameni de știință, scriitori, critici literari care, dincolo de accente poate subiective și influențate uneori prea strict de aria profesională, oferă, în ansamblu, suntem convinși, interpretări și sugestii pline de interes, de natură să stimuleze și alte intervenții rodnice. Numărul este ilustrat cu desenele tânărului Victor Feodorov, desene care trebuie interpretate ca niște metafore plastice, meditații de o factură deosebită asupra temei propuse”. Semnează texte: Paul Georgescu, Nicolae Balotă, Edmond Nicolau, Teodor Mazilu, Adriana Iliescu. □ Paul Georgescu, *Trei prepozițiuni*: „De aceea, a treia prepozițiune ar fi reumanizarea prin artă a spațiului tehnic industrial. Pro-duse ale minții și travaliului uman, obiectele tehnice s-au aglomerat cu o rapiditate teribilă, s-a creat nu numai un peisaj citadin, ci chiar unul industrial. Omul se adaptează greu noului peisaj”. □ Nicolae Balotă, *Literele în secolul cuantelor*: „Un fenomen important (poate cel mai semnificativ al ultimelor decenii) – pe planul corespondențelor dintre știință și literatură – este ceea ce am putea numi un anume logocentrism al lor. Atât oamenii de știință cât și literații și artiștii urmăresc problemele de limbaj ale disciplinei lor. Centrați asupra cuvântului ca semn, ca instrument de comunicare, pasionați pentru fenomenul însuși al comunicării, al informației în general, ei uită uneori tărâmul vast... al existenței”. □ Edmond Nicolau, *Explozia în știință și influența ei asupra literaturii*: „Se îndreaptă oare astăzi cititorul mai mult spre cartea de

știință în dauna cărții de literatură? Eu constat în mediile științifice un foarte mare interes pentru lucrările literare. Creațiile recente ale literaților noștri, ca și marile cărți universale, se bucură de un foarte mare succes de librărie în rândul cititorilor de profesii cele mai diverse. Revoluția științifică și tehnică se va reflecta în literatură în special prin intermediul relațiilor de producție, prin intermediul schimburilor pe care le operează în conștiința noastră și în mediul nostru de viață”. □ Teodor Mazilu, *Teritoriile științei, teritoriile artei*: „Descoperirea teoriei relativității nu l-a împiedicat pe Einstein să cânte la vioară sau să scrie versuri. Avem, ca și Einstein, nevoie nu numai de explicarea riguroasă a lumii ci și de frumusețea și splendoarea lumii”. □ Adriana Iliescu, *Revistele literare socialiste și știința: Ferestre spre lume*: „Revistele de literatură situate în tradiția «Contemporanului» propun o atitudine științifică și față de fenomenul artistic. Ar fi vorba de o parte de «critica științifică», ce are a discuta opera în funcție de determinări obiective, iar pe de altă parte de o atitudine științistă față de însuși procesul de creație. Evident atitudinea de orientare și îndrumare a criticilor de la publicațiile literare socialiste, trebuie încadrată în contextul mai larg al literaturii europene din epocă. A doua jumătate a secolului al XIX-lea a fost prielnică înfloririi și expansiunii curentului numit realism-critic”. ■ Ilie Constantin analizează cartea lui Vladimir Colin, *Capcanele timpului*: „Ca lector al multor lucrări S.F. datorate unor autori notorii din alte țări, considerăm că acest volum (și altele semnate de Colin) se așază cu cinste în rândul succeselor. Scriitorul nostru aduce în arena agitată a literaturii de anticipație (în postfață Ion Hobana face utile disociații între «speciile» genului) suflul poeziei, meditația subtilă și paradoxală, tinzând spre coordonatele vaste și viziuni poetice”. ■ Mircea Iorgulescu semnalează apariția a trei cărți. □ Tatiana Nicolescu, *Pe scara timpului* (Junimea, 1973): „Specialistă în literatura rusă și sovietică, Tatiana Nicolescu este interesată, în textele care compun acest volum conținând însemnări de călătorie, evocări și interviuri, mai ales de imaginea culturală a locurilor vizitate și a oamenilor întâlniți cu ocazia deplasărilor prin U.R.S.S. La Moscova și în împrejurimi sunt descrise clădirile cu importanță culturală și istorică – Mausoleul, Piața roșie”. □ Ileana Corbea, Nicolae Florescu, *Biografii posibile* (Eminescu, 1972): „O remarcabilă culegere de interviuri literare au realizat Ileana Corbea și Nicolae Florescu, mărturisirile cuprinse în acest volum – probabil primul dintr-o serie mai largă – fiind indispensabile pentru cunoașterea în detaliu a celor 35 de scriitori prezenți, în ordine alfabetică, în sumar”. □ Platon Pardău, *Decembrie în Cuba* (Editura pentru Turism, 1973): „Surprinzătoare această carte cuprinzând un «jurnal cubanez» redactat sub forma de însemnări zilnice, de la 24 noiembrie la 22 decembrie (1971): dacă printr-un fel de contagiune cu spiritul locurilor memoriale de călătorie în Cuba au comun, în mod obișnuit, un aer de trepidație și de exaltare tropicală, memoria-lui Platon Pardău se detașază de această recentă tradiție prin instituirea unui

primat absolut al spiritului de observație”. ■ Numărul găzduiește un grupaj de texte omagiale despre Demostene Botez, semnate de Radu Boureanu, Valeriu Râpeanu, Veronica Porumbacu, Eugen Luca. □ Radu Boureanu, *În lumina livezii*: „Aportul scriitorului Demostene Botez la dezvoltarea literaturii române, se asociază cu acea grijă pe care a încercat s-o fructifice cu prilejul activității sale obștești, pe linia difuzării și posibilității de punere în circuit universal a valorilor scrisului românesc”. □ Veronica Porumbacu, *Un gând pentru tinerețea poetului*: „Bătrânul Demostene Botez nu se sfișă să-și arate bucuria și mirarea față de ingenuitatea și noutatea vocilor, față de spiritul sintetic al scriiturii unice din pionierii cu pasiuni literare. Oricând aș fi venit, îl găseam lucrând, mult, intens, comunicând cu lumea până cu puțin înaintea sfârșitului. Mă lega de el și venerația pentru Sadoveanu, mă lega emoția cu care a strâns mâna celor mai tineri dintre tinerii îndrăgostiți de muză lirică, în clipele când începuse să simtă în jur apropierea umbrei de gheață”. □ Eugen Luca, *Omagiu*: „În veacul nostru, existența unui cavalier și generos și sincer și curajos ca cel pe care l-am pierdut, era, prin sine, reconfortantă. A murit Demostene Botez și parcă s-a împușinat bunătatea în lume. E mai frig parcă în univers”. □ Valeriu Râpeanu, *Marea generozitate*: „Scriitorul și ziaristul își are numele înscris în file de carte, el aparține nu numai de astăzi istoriei. Dar omul nu a pierit dintre noi, și el are să trăiască odată cu noi, cu cei care vor veni după noi, cărora le vom istorisi că, la începutul drumului nostru istoricesc, am primit curajul și flacăra entuziasmului de la un om cu părul nins, cu privirile blajine și cu vorba caldă și învălitoare, care acum doar se odihnește, pentru că viața întreagă el n-a știut ce este odihna”. ■ Gelu Ionescu meditează la *Jurnalul între literatură și viață*: „În altă ordine de idei, Eugen Ionescu se dovedește a fi și un sentimental, dar care are oroare de gesturile sentimentale: de unde și toată parodia și șarja datonegației. Unui om care are capacitatea de a descoperi ridicolul în orice fapt uman, în orice atitudine, chiar în aceea în care pentru un moment crede, este greu să-i găsești (și mai cu seamă să-și găsească) un echilibru. De aceea, multe din demonstrațiile rapide și inteligente, multe din paradoxurile, ironiile sau obrazniciile lui vin dintr-o anumită inerție a negației – și aceasta... mărturisită!”.

25 martie

• [„Scântea”, nr. 9459] Al. Philippide semnează *Universalitatea literaturii*: „Valoarea unei literaturi se măsoară în bună parte și prin capacitatea ei de răspândire dincolo de granițele poporului care i-a dat naștere. Cu cât este mai comunicabilă cu atât ea este mai general umană și, deci, mai durabilă. O literatură cu circulație strictă are toate șansele să nu se ridice prea mult deasupra nivelului folcloric. [...] Pentru ca să reziste cu succes la proba traducerii și să devină astfel valoare literară internațională, o operă literară trebuie să exprime adâncul fond o-menesc. Aceasta se întâmplă foarte des și cu precădere

cu opere literare care poartă pecetea unui temperament național. [...] Schimbul literar internațional este stimulat de înmulțirea mijloacelor de transport și de ușurarea comunicațiilor materiale. Schimbul literar a contribuit, într-o mare măsură, la formarea literaturilor naționale. Autarhia literară este imposibilă. O literatură se dezvoltă evident pe bază autohtonă, dar trăiește în bună parte din influențe și din schimb”.

• [„Tomis”, nr. 6] Mirela Roznoveanu semnează trei cronici literare. Prima dintre acestea este dedicată volumului de versuri *Suflete, bun la toate*, de Marin Sorescu cel care „nu dorește să impună atât o viziune creatoare specială cât o modalitate de meditație poetică eliberată de poncifeori de constrângerile unor tematici «preferate». Instalată într-o atitudine surprinzătoare, poetul descoperă firesc o mulțime de noutăți care scăpaseră celorlalte atitudini de mai înainte, banalizează false conexiuni cu aparențe de soliditate eternă, nepăsător, cuceritor, drapat într-o siguranță ce găsește repede calea spre inima cititorului. [...] La Marin Sorescu, se poate vedea [...] indiferența pentru expresia poetică. [...] Poezia, pare să spună Marin Sorescu, [...] se face cu efort maxim de gândire și simțire, și cu efort minim de «înfrumusețare». Pentru asta prozaizează, utilizează anecdota și paradoxul, montajul de versuri din poezia altora (poemul *Trebuiau să poarte un nume*), iar cel mai des ironia – ironia fiind cea mai confortabilă stare a spiritului, prima către care se abate întotdeauna tonul oricărei creații și de care scriitorul care se respectă se obligă să scape, ca o pasăre ce se căznește să atingă fundul apei deși este împinsă tenace la suprafață. ■ A doua cronică literară comentează *Cumplita apoteoză* (C.R., 1973), de George Alboiu cu care „se întâmplă un curios fenomen de degradare prin propria literatură”. Citind cărțile acestuia „se simte un fenomen real de epuizare a inspirației, a mijloacelor poetice și chiar a artificiilor. Poetul se repetă cu o disperare care lasă să se vadă după un colț al perdelei ambiția de a scrie cu orice preț, de a fi cel mai bun alergător de cursă lungă într-o competiție în care miza este propriul destin. [...] Prin *Cumplita apoteoză*, cea de-a șasea carte apărută la șase ani de la debut, [...] George Alboiu își caută personalitatea în intenția de a oferi, în manieră proprie, un ciclu de imnuri către noapte. Dar noaptea, subînțeleasă ca moment ideal al manifestării plene a spiritului, se confundă la George Alboiu cu întunericul decorului dezolant al câmpiei eterne, traversat de turme de fecioare, de giganți sau gigante somnambule printre ai căror dinți înțeleștați răzbat vaiere îngrozitoare”. ■ Ultima cronică literară este dedicată volumului *Celălalt* (C.R., 1972), de Ilie Constantin care „certifică aptitudinea sa pentru caligrafia grațioasă și ușor obosită a peisajului sau a sentimentului. Tot aici, lipsa de obiect real al meditației serioase din cărțile anterioare [...] este înlocuită de o direcție mai generală a eului poetic ce navighează către un fel de stare crepusculară, o hipersensibilizare fertilă a simțirii. Poza poetului este cea voluptoasă, starea de spirit e contemplația, iar cea fizică e o epuizantă

fragilitate menținută de o ambianță-stil pe măsură. [...] Conciziunea, ca un suprem omagiu adus ambiguității, este o chestiune de rafinament însușită cu dexteritate. De fapt aici este poet Ilie Constantin și nu în versificațiile înzozonate de meditații superflue”. ■ O perspectivă interesantă despre *Romanele lui Laurențiu Fulga*, ne oferă Alex. Ștefănescu care notează: „Laurențiu Fulga este un scriitor patetic pentru care schița, nuvela și povestirea (*Straniu paradis*, 1942, *Concertul pentru două viori*, 1964, *Doamna străină*, 1968) sau piesa de teatru (*Ultimul mesaj*, 1951, *Ion Vodă cel cumplit*, 1953, *Meșterul Manole*, 1958, *Este vinovată Corina?*, 1964) reprezintă moduri de manifestare inconvenabile. Abia în roman – înțeles ca un spațiu al tuturor libertăților – personalitatea sa tumultuoasă se exprimă deplin, recurgând deopotrivă la monolog și dialog, la stilul eseistic, reportericesc, aforistic sau epistolar, la confesiunea sentimentală sau la discursul politic”. Sunt amintite „adevăratele romane ale lui Laurențiu Fulga: *Eroica*, 1956, *Steaua bunei speranțe*, 1963, *Alexandra și Infernul*, 1966 și *Moartea lui Orfeu*, 1970”, acestea reprezentând „documentele unei conștiințe pentru care literatura nu reprezintă un scop, ci un mijloc de înțelegere a iubirii și a urii, a vieții”. ■ Marin Mincu comentează *Starea poetică a prozei feminine*, conștient fiind că „prozatoarele știu să asculte cele mai fine acorduri interioare și rafinamentul trăirii lor dă o răsfrângere *estetă* oricărui gest. Proza autoarelor e mai bogată în reacții decât aceea a autorilor, întrucât doza confesivă e aici permanent deschisă oricăror dimensiuni. În artă, în general, condiția feminină se asociază implicit *confesiunii*, în timp ce dispre partea cealaltă, cu rare excepții confesive, nu sunt decât naturile superior-complexate. Altfel spus, artisticește, proza feminină recuperează din interior existența aceasta ca preponderență”. Plecând de la aceste considerente, semnarul articolului recenzează volumul *Nisipuri* (Eminescu, 1972), de Ana Barbu care „transcrie o experiență erotică ratată, folosind o tehnică analitică impregnată de lirism. Filtrul pur al introspecției, întrebuințat într-o laxă libertate, nuanțează laturile ființei biologice, estompându-i contururile rigide prin excesul afectiv. Cu o sensibilitate senzorială tot atât de lucidă ca și la Hotensia Papadat-Bengescu, Ana Barbu își ascunde participarea afectivă în sinuozitățile scriiturii, forțat bărbătești”. ■ Dan Mutașcu recenzează *Starea urgență*, de Ben. Corlaci, un volum care cuprinde „quasi-majoritatea poeziilor scrise de poet între 1941-1971 și care ambiționează și credem că în mare măsură și reușește să-l definească pe poetul Ben. Corlaci, poet cu un timbru personal, chiar dacă uneori mai răgușit, în orice caz demn de interes, afirmând cu o anume ostentație care-i stă bine o experiență de viață și artistică în stare să «secrete» poezie memorabilă”. Lectura și analiza volumului îi permite recenzentului să observe că „volumul retrospectiv *Starea de urgență* (citiți: *Starea de poezie*) poate fi interpretat și ca un original manual de meditații asupra tristeții, ca o carte a regretelor pe care paroxismul dionisiac, prea marea plăcere *de a fi în toate* le poate lăsa în sufletul unui timid, pozând

într-un moralist categoric”. ■ Hristu Cândroveanu semnează articolul *Confesiuni înfiorate*, de fapt o analiză a tipului de lirism propus de Constanța Buzea care „este mai ales o poetă a iubirii, în toate culegerile sale de versuri de până acum, începând cu placheta de debut, *De pe pământ*, și sfârșind cu cel mai recent volum al său, *Sala nervilor* (1971)”. Recenzentul identifică „multe, multe poezii neutre și aici, ca de altfel în toate cărțile acestei poete de indiscutabil har, totuși! Poezii care nu sunt nici bune, nici rele, ci – există pur și simplu. Curioasă carență de simț al selecției. Oricând, însă, Constanța Buzea poate alinia 50 de poeme alegând cât de parcimonios din cele șase volume de până acum”. ■ Despre *Rapsodul din Cotul Văii* scrie Ion Bădică, semnalând „apariția unei noi categorii de scriitori: scriitori rapsozi populari. [...] Îneztrați cu o memorie fenomenală, unii dintre ei erau adevărate colecții vii de producții poetice proprii sau preluate de la alți purtători de asemenea comori de artă. Mă gândesc la acel Petrea Crețul Solcanul de prin părțile Brăilei, de la care folcloristul Gh. Dem. Teodorescu a cules cândva un impresionant număr de admirabile poezii populare. Astăzi omul satelor este tot mai cult. [...] Moș Gheorghe Bică, octogenarul coopertor din Cotul Văii, face parte din această mare familie a cântăreților populari. Dar, ca mulți alți membri ai acestei familii, [...] el și-a așternut versurile pe hârtie. Se poate spune că moș Bică e un scriitor”. ■ Se publică versuri, semnate de Virgil Teodorescu, Traian Coșovei, Ion Faităr, Mihai Păcuraru, A.I. Zăinescu, dar și fragmente de proză, semnată de Eugen Lumezianu, Liviu Bratoloveanu și N. Frânculescu.

27 martie

● [„**România liberă**”, nr. 8840] Romul Munteanu realizează o *Pledoarie pentru judecata de valoare în critica literară*: „Șansa scriitorului contemporan de a fi iubit cu adevărat de public și de a fi stimat de critici, este de a accepta să fie supus actului de critică *judecătorească*, cum se exprima Maiorescu”.

● [„**Scânțea**”, nr. 9461] Al. Piru prezintă volumul *Scene din viața publică* de Mihnea Gheorghiu, Editura Scrisul românesc: „Toate aceste meditații, precum și multe altele, despre rolul intelectualității în societatea contemporană, în viața publică, asigură cărții lui Mihnea Gheorghiu, de o excelentă ținută stilistică o largă audiență în masa cititorilor de toate profesiunile și vârstele”.

28 martie

● [„**Viața studențească**”, nr. 13, 20 de pagini] Tot un număr festiv, urmărind Forumul spiritului revoluționar al studențimii – Lucrările celei de-a IX-a Conferințe a U.A.S.C.R., *Din cuvântul participanților, Sinteza dezbaterilor din comisiile de lucru, Rezoluția conferinței*, dar și *Cuvântarea integrală* a tov. Ceaușescu, pe mai multe pagini. ■ Versuri de Daniela Crăsnaru, *Pe drumul împlinirii* ■ Articole de fond în cinstea discursului ceaușist: Nicolae Frunteală – *Un eveniment care s-a înscris solemn și imperativ în conștiința studenției* și Octavian Știreanu – *Sentiment de echinocțiu*.

29 martie

• [„Albina”, nr. 13] *Lăudăm cinstitele fapte*, poezie patriotică de Ștefan Popescu. ■ Amplu grupaj liric, publicat cu titlul *Cenaclu. Târgoviște*. Semnează Dragomir Magdin, Ilie Tudora, Valeriu Cosmin, George Arădeanu-Bera, Georgeta Caba, Valentin Deșliu, Emil Ciuraru, Constantin Ștefuriuc, Ludmila Ghițescu, Vasile Zamfir. ■ La pagina de *Satiră și umor*, textele umoristice, în proză sau în versuri, aparțin lui Stelian Filip, Bogdan Căuș, Andrei Croitoru, Silviu Georgescu, Napoleon Crețu.

• [„Orizont”, nr. 13] Numărul este dedicat tematic fenomenului kitsch. C. Ungureanu începe cu o incursiune printre „cărțile de mare tiraj sau tiraje-mamut” precum „literatura polițistă, biografiile romanțate, literatura satirică” pe care critica nu prea le bagă-n seamă din pricina calității submediocre a multora, scoase pe bandă rulantă (*La umbra cărților în floare*). ■ Ancheta Orizont pe tema „critică și actualitate” continuă și în acest număr, întrebările fiind două: 1. *Ce cărți apărute în ultima vreme au scăpat din atenția criticii?* 2. *Care au fost supralicitate?* Iar respondenții sunt doi: Șerban Cioculescu și Al. Piru, în josul paginii, printr-o notă de redacție, făcându-se precizarea că revista se disociază de părerile exprimate de aceștia în paginile ei. Din opiniile lui Șerban Cioculescu selectăm o judecată referitoare la Nichita Stănescu (criticat, se pare, și de alții): „În același număr al revistei «Argeș» s-a publicat încă o poezie a lui N. Stănescu: *Până la patru*. Primele patru versuri (Vom rupe rând pe rând/ câte un picior al câinelui/ ca să învățăm sângeroasa numărătoare/ până la patru) e o proză simplă. De ce era nevoie ca aceasta proză perfect prozaică să fie transcrisă în 4 versuri care nu au nici, cel puțin, ritm sau rimă? De ce suntem obligați să numărăm până la patru cu oase rupte? Din următoarele 4 versuri rezultă că dacă am avea pleoape la urechi nu am fi...auzit murmurul mării... N. Stănescu dă dovadă și de o logică bolnavă atunci când afirmă că: Ce păcat că se smulge din noi/ málul cuvintelor murdare... căci în realitate, ar trebui să ne bucurăm când scăpăm de cuvinte murdare. Iată o poezie în care ordinea strofelor e pur arbitrară și care nu-ți dă impresia de unitate organică, pe care ți-o dă poemul. Se susține că poezia nu e rezumabilă. Dar nici incoerența nu e legea fundamentală a poeziei. Faptul că N. Stănescu își chinuie mintea cu asemenea versuri, constituie o pagubă serioasă atât pentru el, dar și pentru literatura română, deoarece nu e un poet mediocre”. ■ În cadrul aceleiași anchete, al doilea respondent, Al. Piru, pune problema demolării valorilor clasice: „Constat cu tristețe că acum este la modă demolarea valorilor, îndeosebi a lui George Călinescu. Aș întreba la rândul meu: ce critici au fost atenți în 1953 la apariția romanului *Bietul Ioanide* și în 1960 la apariția romanului *Scrinul negru*? Aceste opere fundamentale ale literaturii române contemporane au fost în chip brutal negate la apariție și continuă să fie minimalizate de oameni fără cultură și răspundere. Au scăpat și scapă din atenția criticii literare plachetele de versuri ale lui Tudor Arghezi din ultimii șapte ani de viață,

apărute de curând într-o ediție completă, sub titlul *Poeme noi*, în editura *Scrisul românesc*. Critica literară nu a fost destul de atentă cu operele lui Marin Preda: *Risipitorii* (despre care s-a scris mult și rău), *Moromeții*, volumul al II-lea (violent negat la apariție, deși este un roman capital al literaturii noi), *Intrusul*. Nu a fost suficient comentat romanul *Șatra* de Zaharia Stancu, scriere, după opinia mea, superioară superficialului roman al lui Joseph Kessel *Cavalerii*. Scapă atenției criticii chiar cel mai bun roman al anului 1972, *Marele singuratic* de Marin Preda și cel mai bun volum de versuri din 1972, *Hanibal* de Eugen Jebeleanu. Nu s-a vorbit suficient despre ultimul volum de versuri al lui Emil Botta, *Vineri*, publicat pentru prima dată împreună cu volumele anterioare în 1971”. ■ Problema kitsch-ului este pusă pe tapet într-un dublu interviu: primul cu esteticianul Gh. Achiței (consemnat pe larg de Paul Cornel Chitic), iar al doilea cu esteticianul polonez Tadeusz Pavlowsky (realizat de Silvia Ungurean), concluzia fiind că „prostul gust artistic are de-a face în primul rând cu o psihologie a consumului, a receptării și nu a creației. Dacă pe piață se cere multă marfă mediocră, proastă, ea e produsă în cantități corespunzătoare”. ■ Dintre toate luările de poziție pe tema kitsch-ului în artă și literatură, este de remarcat răspunsul formulat de Al. Paleologu: „Kitschul este o formă de bovarism la scară socială”.

● [„România literară”, nr. 13] Versuri semnează: Cicerone Theodorescu (*Cuvântul fără strâmbătate*), Petru Paulescu (*Materie primă; Relief*), Gabriela Grigoriu (*Album de familie*), Nicolae Tudor (*Autoportret în peniță*), Virgil Teodorescu (*Preparative; Dimineața; Peisaj; Ușa; Am arătat cu ochii; Poveste de dragoste; Riduri sub apă*), Grigore Hagiu (*planete răsfărânte; întorși la ti-pare; creier negru; ultimul cântec; să zboare celălalt; inel; materie murind; viață de faraon*). ■ Citim două reportaje, unul de Sânziana Pop, altul de Gabriela Melinescu, sub titlul *Reportaj pe urmele unui reportaj*. ■ Nichita Stănescu semnează *Cu ce fel de glonț putea fi împușcat Eminescu?!* ■ Pe prima pagină citim un citat din *Expunerea la adunarea festivă organizată cu prilejul aniversării a 45 de ani de la crearea Partidului Comunist Român – 7 mai 1966*, cuvântarea rostită de Nicolae Ceaușescu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *P.S.D.M.R.*: „Sărbătorim împlinirea a 80 de ani de la constituirea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. O facem cu conștiința vie că acest eveniment marchează nu numai faptul că mișcarea muncitorească în România are o vechime întrutotul demnă de a fi luată în seamă la scara internațională, dar și prin rapoarte la indicii generatori ai noii etape în dezvoltarea civilizației și culturii române, în ultimele trei decenii ale secolului trecut”. ■ Ion Munteanu semnează *Acum 80 de ani (31 martie – 3 aprilie) P.S. D.M.R.* ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul intitulat *Anticălinescianismul*: „În acest moment, apărarea lui Călinescu redevine un teritoriu de luptă cu implicații fundamentale pentru dezvoltarea ulterioară a literaturii românești. Departe de mine ideea de a apăra valorile împotriva oricărei jude-

căți critice. Valorile de aceea sunt valori pentru că rezistă oricărei critici și nimeni nu poate să aibă privilegiu în acest domeniu. În clipa în care un scriitor nu este contestabil din principiu, el este mort pentru literatură, este un fetiș, și influența lui cade în convenționalitate. Însă discutarea argumentelor criticii, diferențierea lor, replica dură la argumente de rea credință, dezbateră fondului problemelor este necesară și utilă într-un climat de libertate a opiniilor care să permită, dacă nu convingerea adversarilor (nimeni nu pleacă dintr-o polemică convins când e înfrânt), măcar clarificarea opiniei generale pusă să judece între argumente contrarii. Este interesantă în acest sens o singură teză pentru a observa pozițiile de pe care este atacat Călinescu. El este învinuit că ar deduce opera din biografie, tocmai el care a stăruit îndelung asupra independenței operei, adică este învinuit de o concesie făcută unor explicații extrinseci literaturii”. ■ Ion Dodu Bălan semnează *Literatura pentru copii și universul civilizației moderne*: „E nevoie de antrenarea unui mare număr din candelă talentate inspirate, din toate domeniile, de o gândire vie, dialectică, ostilă rutinei și spiritului bătrânicos. Editurile noastre de profil nu se mai pot mulțumi numai cu colaborarea câtorva poeți și povestitori. Numai lărgind sensibil cercul colaboratorilor, luând inițiative mai radicale pentru editarea literaturii de informare tehnico-științifică, a literaturii enciclopedice pentru copil și tineret, a unor lucrări de orientare în științele moderne scrise de specialiști de renume, editurile noastre își vor putea marca personalitatea și-și vor putea aduce contribuția la formarea noilor generații. E vremea să lăsăm deoparte măruntele compilații, subiectele ușurele, fără gânduri profunde și fără idei interesante, subiectele anoste, fals atractive și să privim literatura pentru copii și tineret cu toată răspunderea și maturitatea”. ■ Nicolae Ciobanu scrie despre *Identitatea personajului și modurile lecturii*: „Formula «personaj ca în viață», sanctificată, era susținută prin dovezi socotite peremptorii, prin dovezi, extrase, pasămite, din realitatea nemijlocită, de fapt preluate grosolan din schema generală a evenimentelor de anvergură istorică și din conținutul structurilor social-politice superficiale cunoscute și înțelese. Or, este lesne de dedus că judecând astfel faptele, identitatea personajului, artistic, nu se obține nici cel puțin la treapta edificării «eului» empiric, ca să nu mai vorbim de cel moral-filosofic. [...] «Eul» moral-filosofic despre care aminteam mai înainte este elementul care conferă personajului conștiință de sine și, prin urmare, identitate artistică. De reținut este însă și constatarea că este «eu» moral-filosofic, într-o direcție hotărâtoare, aceea a determinărilor realiste, nu poate avea drept suport de susținere decât ceea ce în chip latent este incorporat prin «naștere» în eul empiric. Căci chiar și în situația în care se apelează la serviciile celei mai calificate lecturi cu finalitate interpretativă, îndreptățirea de a recunoaște sau nu personajul calitatea de posesor al unei conștiințe de sine revelatoare – cum spuneam, semnul suprem al propriei identități – este necondiționat legată de faptul dacă «se simte» sau nu că el este beneficiarul acelei misterioase și indefinibile geneze, tul-

burătoare prin (dacă putem spune așa) materialitatea ei inefabilă. Din unghi critic, aici s-a situa ipoteticul punct geometric dintre lectura așa-zicând ingenuă (singură în măsură să declanșeze exclamația: «e ca în viață!») și lectura criticului, guvernată de un statut estetic riguros închegat, hotărâtă să nu se abată sub nici o formă de la calea ce o conduce spre descoperirea entității personajului. Acest gen de lectură, caracteristic prin aspirația sa spre totalitate, ni se pare singurul apt de a dezlega dilema iscată de antagonismul dintre punctul de vedere din a cărui perspectivă se desfășoară lectura și percepția critică a cititorului, de o parte, și punctul de vedere care tutează demersul interpretativ al comentatorului literar, de altă parte”. ■ Emil Manu semnează *Romulus Vulpescu și instinctul preclasic al poeziei*: „Poezia lui Romulus Vulpescu a pus în derută pe critici, mai întâi prin caracterul ei indirect polemic la adresa originalității; Vulpescu e un poet literat, la care sensibilitatea e viciu de lectură, e o recompunere de structuri sensibile emendate de un nou comentariu; nu e un poet de violențe lirice inconștiente sau subconștiente, nu e un poet al fiorului metafizic. Detector de poezie în stare elementară sau liberă, convertizor de sensibilități, plurimanierist (deci nemanierist), Vulpescu e original prin sintezele pe care le practică. După multe opinii, traduceri ale lui Romulus Vulpescu ar fi mai interesante decât versurile originale”. ■ În *Breviar Șerban Cioculescu prezintă Două cărți omagiale*, adică două volume: *Lui Eminescu* de Gh. Catană, Junimea, 1972 și *Dedicații lui Eminescu* apărută la Botoșani. ■ Constantin Țoiu scrie despre *Realism, însă cum*, pornind de la un articol de Al. Philippide, *Universalitatea literaturii*, „apărut săptămâna trecută la «Scântia»”: „O literatură de pe o zi pe alta. Forțând pe cont propriu arta acestei definiții în care articolul amintit așază producția de amuzament, vom constata că în perisabilitatea acestui «de pe o zi pe alta», intră și acea literatură lipsită de orizont sau cu probleme mici ce n-are nici măcar scuza că te distrează”. ■ Mircea Mancaș se ocupă de „*Poeticul*” în *dramaturgia noastră contemporană*: „În teatrul contemporan, nu alegoria și hiperbola – instrumente ale dramaturgiei romantice (vizibile îndeosebi la Alecsandri și Delavrancea) – creează valorile poetice. Un element deosebit își face loc aici. Nu mizarea pe desfășurarea faptului istoric real, căci fabulația poate fi apocrifă (vezi: *Croitorii cei mari din Valahia*), e esențialul, ci potențarea simbolului și metaforei, care poartă episodul dramatic la confluența istoriei cu ficțiunea sau îl repune în plin cadru al baladei populare. O asemenea practică compozițională întâlnim în teatrul lui I. Omescu, Radu Stanca și, cu nuanțe diferite, accentuând prezența elementului folcloric, la V. Anania”. ■ Nicolae Manolescu scrie despre *O carte de eseuri*, o cronică literară la *Fragmentarium* de Matei Călinescu, Dacia, 1973: „Cultivată, subtilă, eseistica lui Matei Călinescu mi se pare a se caracteriza, în *Fragmentarium* mai vizibil decât în *Aspecte literare* sau în *Eseuri Critice*, printr-un spirit teoretic foarte pronunțat. Cărțile, personajele, imaginile, cuvintele înseși constituie din ce în ce mai des numai un pretext, un punct de

plecare. [...] Ironia se potrivește mai bine criticului decât poetului și, din acest punct de vedere, Matei Călinescu o folosește în eseurile sale (ca, de altfel, și în versuri, care țin de specia lucid ironică pe care am descris-o mai sus), cu o finețe ce vine, deopotrivă, din «răutatea» congenitală a criticului și din cultură. Căci ironia se și învață, e un stil al distanței savant întreținute și al răcelii. Eseistica lui Matei Călinescu (fără a-l realiza deocamdată, decât parțial) tinde evident spre acest stil, din ce în ce mai rafinat și mai secret caustic, mai disimulat într-un aproape insesizabil protocol”. ■ Cîtim recenzii: □ Aureliu Goci prezintă *Ploaia de la miezul nopții* de Ion Lăncrănjan, Dacia, 1973: „Nuveistica lui Ion Lăncrănjan, inegală, pitorească uneori, aridă și jurnalistică altădată, directă în tezele și tendința ei, dar într-un stil personal, în continuitatea eticismului tradițional al prozei ardelenesti, impune prin masivitate și forță”. □ Nic. Ulieriu scrie despre volumul *Eternitate locală* de Eugen Seceleanu: „Scriitor satiric, Eugen Seceleanu e un moralist”. □ Cornelia Ștefănescu notează apariția volumului *Însemnări de călătorie* de G. Călinescu, Editura pentru turism, 1973: „G. Munteanu alege textele mergând la substanță, le leagă printr-un comentariu inteligent, pune în tabelul cronologic datele biografice cu semnificație deosebită pentru amploarea și gravitatea operei. Mai există însă și un bogat fond ilustrativ, fotografiile făcute în timpul cunoscutei călătorii de studii. Cartea ar câștiga mult dacă la o eventuală reeditare ar cuprinde suita de imagini inedite, pline de neprevăzut, ale lui G. Călinescu pe drumurile țării, pe urmele scriitorilor, în tovărășia cercetătorilor Institutului de istorie literară, care astăzi îi poartă numele”. □ Dana Dumitriu recenzează *Pietre la țarm* de Ioana Orlea, C.R., 1972: „Cartea instituie prin detalii o atmosferă cu totul particulară. I-aș reproșa lipsa unei finalități clare, incapacitatea oamenilor de a trăi o spaimă activă, de a acționa atacând și nu apărându-se, doborâți de căldura simțurilor și de narcoticul blând al mării, însingurați în propriile lor trăiri, este o idee seducătoare dar pentru unitatea unui roman insuficientă. Impresia mea este că autoarea are ambiții prea mici față de calitățile ei”. □ Mihai Minculescu prezintă *Suflet în spațiu* de Liviu Călin, C.R., 1972: „Volumul este rodul unei stări melancolice, o privire peste umăr către vârsta de aur”. □ Liviu Cosma comentează *Rost* de Silviu Rusu, Junimea, 1972: „Caracteristică pentru stadiul actual al poeziei lui Silviu Rusu este desfășurarea poticnită a fluxului liric. [...] Dar, ca și cum s-ar produce o curmare a respirației în atmosfera rarefiată a înălțimilor înregistrăm succesiv bruște căderi pentru ca apoi o nouă tentativă de zbor să aibă același deznodământ ș. a. m. d. De aceea în volum nu știi dacă există o poezie demnă de a fi citată ca reușită în întregime. Secvențe în schimb există și nu puține”. □ În *Viața literară* apar: □ În *Șantier* aflăm planurile literare ale scriitorilor Romul Munteanu, Ov. S. Crohmălniceanu, Adrian Marino, Paul Everac, Gica Iuteș, Ion Sofia Manolescu. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La simpozionul cu tema *Eminescu și literatura*, organizat la Deva de Inspectoratul școlar și sindicatul salariaților din Învățământ și

Județul Hunedoara, au fost prezenți Ion Dodu Bălan, Ion Bănuță și Augustin Z. N. Pop. □ Poetul Eugen Jebeleanu și prozatorul Marin Preda, au fost luni seară oaspeți ai *Primăverii culturale piteștene* – acțiune de amploare ce se desfășoară în municipiul de pe Argeș între 21 martie – 1 aprilie a. c. [...] Criticul și romancierul american Leslie Fiedler, care se află în țara noastră, a participat la o întâlnire ce s-a desfășurat la sediul Unității Scriitorilor, la care au fost prezenți Alf Adania, Vera Călin, Ion Comșa, Ovidiu Crohmălniceanu, S. Damian, Ion Hobana, Silvian Iosifescu, Radu Lupan, Petru Popescu și Petre Solomon. ■ La invitația municipalității orașului Neheim, Sânziana Pop și Ion Ianoși au plecat în R.F. Germania pentru a participa la colocviul și concursul internațional pentru povestiri scurte. ■ La invitația societății de limba română din Voivodina (R.S.F. Iugoslavia) au plecat la Vârșeț Ion Arieșeanu, Damian Ureche și I. D. Teodorescu, care vor lua parte la o sesiune de comunicări literare și manifestări culturale organizate în colaborare cu revista «Lumina» din Panciovo. ■ În sala de conferințe a Bibliotecii centrale universitare din Cluj, în cadrul lectoratului francez al Facultății de filologie, Adrian Marino a conferențiat în limba franceză despre *Romantism și critica contemporană* (cu exemplificări din opera lui Eminescu și Macedonski). ■ La Teatrul Național din Cluj a avut loc, cu sprijinul Asociației Scriitorilor din Cluj un recital de poezie, cu prilejul împlinirii a 14 ani de la moartea poetului Radu Stanca. A rostit un cuvânt omagial Mircea Tomuș, redactor șef al revistei «Transilvania», după care a urmat recitări din poeziile lui Radu Stanca”. ■ Știri din *Asociația Scriitorilor din București*: „În cadrul manifestărilor prilejuite de *Luna culturii buzoiene*, Asociația Scriitorilor din București a organizat două șezători literare cu tematica: *Poezia militantă*. Au participat: Dan Deșliu, Mircea Dinescu, Traian Iancu, Mircea Micu, Fănuș Neagu, Romulus Munteanu, Vintilă Ornaru, Florentin Popescu și Nichita Stănescu”. ■ Al. Piru scrie despre *Aventuri lirice* de Geo Dumitrescu, volum apărut la E.P.L. în 1963, folosind volumul ca un pretext pentru prezentarea operei întregi a scriitorului. ■ În *Cartea străină* citim: ■ În *Oscar Wilde între Viață și Literatură* Nicolae Balotă spune: „În colecția de *Eseuri* a Editurii Univers, putem citi aceste *Intențiuni* ale lui Oscar Wilde în traducerea excelentului anglist, tălmăcitorului artist, Mihai Rădulescu”. ■ Sub semnătura C.U. aflăm că a apărut *Cri de la chouette* de Herve Bazin, Ed. Grasset, 1972. ■ Despre apariția volumului *Sisif, fiul lui Eol și alte povestiri* de Vsevolod Ivanov la Univers, 1972 aflăm dintr-o notă semnată R.A.R. ■ Apare nota nesemnată *Sesiune Ioan Slavici*: „Cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Ioan Slavici, Comitetul de Cultură și Educație socialistă al județului Vrancea, Societatea de științe filologice Filiala Focșani, Inspectoratul școlar județean Vrancea și Comitetul județean de lupta pentru pace Vrancea au organizat o sesiune științifică în orașul Panciu, susținută de Petrache Dima, președintele Filialei Focșani a S.S.F., conf. univ. Alex. Hanță, prodecan al Fa-

cultății de limbă și literatură română a Universității București (*Romane mai puțin cunoscute ale lui Ioan Slavici*); dr. Dimitrie Vatamaniuc (*Slavici în istoriografia și critica literară românească*); Dumitru Matei, cercetător principal la Institutul de filozofie din București (*Etic-estetic în opera lui Slavici*) și Ionel Bandrabur, prof. la liceul «Ioan Slavici» – Panciu (*Slavici la Panciu*). Manifestarea a continuat cu un pelerinaj la mormântul scriitorului și pe drumurile străbătute de pașii lui Ioan Slavici”. ■ Valeriu Cristea publică eseu *Universul dragostei în „Don Quijote”*. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „Începând din 11 martie, zilnic, cotidianul spaniol «A. B. C.», continuând seria de *Antologie poetică universală*, consacră un spațiu unui poet român, în prezentarea și tălmăcirea hispanistului nostru Darie Novăceanu. În această serie au intrat: Argezi, Bacovia, Blaga, Ion Barbu, Zaharia Stancu, Beniuc, Eugen Jebeleanu, Virgil Teodorescu, Gellu Naum, Ben Corlaci, Vasile Nicolescu, N. Labiș, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Ioan Alexandru și alții. [...] * La editura Denoël, în colecția «Les Lettres Nouvelles», dirijată de Maurice Nadeau, a apărut una din cărțile lui Marcel Blecher, *Întâmplări în irealitatea imediată*. Traducerea în limba franceză a fost realizată de Mariana Șora. Prefața este semnată de Ov. S. Crohmălniceanu. Pe banderola publicitară a volumului, Blecher este prezentat cititorilor francezi prin următoarea formulă: «Un Kafka român»”.

●[„*Tribuna*”, nr. 13] *Cronica literară*: Ion Marcoș scrie articolul *Tineri prozatori* și amintește următoarele apariții: Platon Pardău – *Ore de dimineață* (C.R., 1972) „un montaj ingenios, preferabil monotonei expunerii de fapte în obișnuitul stil tradițional, dinamizează ritmul bănuț calm al unor destine comune, reține probele concludente, elimină timpii morți, concentrează aparența amorfă a biograficului în decupaje edificatoare”; debutul lui Mihai Sin – *Așteptând în liniște* (Dacia, 1973) „un volum ce probează virtuțile și servituțile unui condei în formare, stadiul incipient al unei evoluții impredictibile”; Gheorghe Schwartz – *Martorul* (Facla, 1972) „proză experimentală actuală”. Liviu Grăsoiu – articol *Poezia patriotică*; ■ în *Bivouac* – Mircea Zăciu publică un articol despre Agârbiceanu – *Un film despre Agârbiceanu*. ■ Ion Dodu Bălan despre editarea operei lui Barbu Nemțeanu; publicate poeme de Horia Bădescu, Paul Emanuel, Mihail Sabin, Vasile Versavia, Mihai Traianu, Octavian Brateș, Traian D. Lungu, ■ Dorin Tudoran, Ion Mărgineanu, Nicolae Drăgan.; ■ *Întâlnirea – scenariu pentru T.V.* de Emil Bunea. ■ Reportaj: *Scriitorul tânăr și literatura sa* – discuție purtată cu Alexandru Papilian, Virgil Mazilescu, Dinu Flămând, Dan Verona, Paul Emanuel, Dorin Tudoran, Paul Cornel Chitic. ■ *Fragmente din Aud cântând America – Antologie a poeziei moderne americane*, „traducerea și selecția le datorăm poetei Margareta Sterian” – poeme din Edgar Lee Masters, William Carlos Williams, E.E. Cummings, Wallace Stevens, Muriel Rukeyser, Archibald Macleish.

30 martie

• [„Munca”, nr. 7889] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul *Despre prozatori și critici* de Ilie Constantin: „Cronicile care alcătuiesc acest volum provin dintr-un răstimp de aproape patru ani, primele sunt din 1968, iar ultimele din 1972, și să observăm că între primele și cele care se situează în ultima vreme se poate constata o diferență valorică sensibilă, semn al maturizării cronicarului și al rafinării instrumentelor sale de investigație. În fiecare foileton, Ilie Constantin se dovedește preocupat, înainte de toate, de a găsi ideea-cheie a operei respective. Așa se explică însuși titlurile cronicilor sale: *Calea dintre târâmurii* (analizează două volume de povestiri ale lui Vasile Voiculescu), *Cartea unei pasiuni intelectuale* (este, de fapt, recenzia volumului de critică *Tânărul Dostoievski* al lui Valeriu Cristea), „În plinul astralei depărtări” (încearcă să sublinieze ideile ce se desprind din studiul lui Edgar Papu, *Poezia lui Eminescu*), *Confesiune și literatură* (cuprinde gânduri despre *Imposibila întoarcere* a lui Marin Preda), *A întreba, a răspunde* (găsește că este „obsesia principală a multor, dacă nu a tuturor textelor”, publicate în cartea lui Adrian Păunescu, *Sub semnul întrebării*) etc.”. ■ În rubrica *Punct*, cu titlul *Romanul - genul vieții trăite cu adevărat*, revista publică un scurt interviu cu Petru Popescu. Acesta răspunde la întrebări legate de opinia sa privind faptul că „scriitorul aparține în întregime cetății lui” („Tocmai aici este, după mine, miezul, și, uneori, partea dureroasă a problemei. Ne găsim astăzi în situația unui consens mai mult sau mai puțin general în ce privește punctele esențiale ale „teoriei literare”. Toți declarăm că suntem pentru legătura nemijlocită cu viața, pentru angajarea în toate problemele naționale, fie ele curente ori permanente, pentru realism, pentru asumarea unei responsabilități sociale de către scriitor, pentru luciditate etc. etc. Foarte frumos. În practică însă lucrurile se schimbă. Evazionism, nesinceritate, „ficțiune” în sensul negativ al cuvântului, necunoașterea vieții, lipsa de interes pentru publicul larg și viața lui, iată defectele pe care le poți vedea imediat, „cu ochiul liber”, la unii scriitori care altfel, în declarații publice, afirmă zelos cele mai sănătoase principii. Personal, am făcut și eu asemenea declarații, fiind conștient de faptul că ele pot trezi și ironii și surâsuri neîncrezătoare. Dar încercarea de a mă autentifica n-o pot face decât scriind cărți, nu programe estetice, și cred că un scriitor aparține în întregime cetății lui atunci când însăși cetatea îl recunoaște. Adică a avea un public al tău e vital pentru scriitor. Scriitor de valoare dar fără public nu există”. Se discută, de asemenea, despre importanța romanului în viziunea sa: „Cred că romanul îmi este apropiat prin temperament. Romanul e genul vieții trăite cu adevărat, și eu nu sunt un experiment de laborator. Romanul necesită o anume dezinhibare față de „literatură” și „limbă literară” (ceea ce poate fi uneori cheia celei mai bune arte literare), o anumită viteză de gândire, o adâncime a [...] senzațiilor și percepțiilor, plasticitate a minții, [...] indiscreție, chiar mai ales... curajul de a te arăta pe tine cum ești, mai ales în defecte și nu în calități, în eșecuri și nu în victorii”.

• [„România liberă”, nr. 8843] Al. Dima analizează *Criterii și tendințe în analiza fenomenului literar contemporan*: unele volume de critică „ne apar, de multe ori, ca niște grămezi de cărămizi din care nu se poate construi un edificiu, fiindcă sunt alăturate întâmplător, de mărimi și culori eterogene, pe care criticii încearcă zadarnic să le organizeze în unități”.

• [„Contemporanul”, nr. 14] În cadrul dezbaterii despre *Romanul social*, Dumitru Bălăeț se referă la *Condiția personajului*: „Am încercat și cu alt prilej să demonstrăm că în ultimul roman *Marele singuratic* al lui Marin Preda, se pot intui posibilități noi ale eposului moromețian. Ceea ce părea cu cel de al doilea volum al *Moromeșilor* un univers țărănesc închis devine *Marele singuratic* o fereastră către altă lume, aceea a cetățeanului său, mai exact, a cetăținării, unul din aspectele civilizatorii ale epocii pe care o trăim. Eroii lui Marin Preda găsesc de data aceasta, mai bine decât în *Intrusul* sau *Risipitorii*, după opinia noastră, propria lor măsură de a privi orașul și de a reacționa în fața lui într-un stil firesc, specific. E de observat, pe această linie, că Nicolae Moromete se integrează perfect ritmului metropolei, el intră în contrast cu cele mai rafinate cercuri artistice și literare, dar rămâne în raport cu toate acestea un frust, ochiul lui înregistrează noul cu prosepțime, și totodată cu puterea de selecție a valorilor pe care o poate da numai moștenirea unei civilizații milenare, cum este civilizația noastră”. ■ De poezia lui Teodor Mazilu se ocupă Ilie Constantin: „Poezia lui Teodor Mazilu își află rostul ei tematic nu numai în destinul bogat al acestui scriitor – unul dintre cei mai importanți în spațiul literaturii române de azi – dar și în peisajul agitat al poeziei noastre din ultima vreme. Versurile din volumul *Cântece de alchimist*, precum și cele apărute ulterior în presă, configurează un poet original, cu expresie pregnantă prin idee, asumându-și cu temeritate riscul de a neglija podoabele de euforie, atât de îndrăgite îndeobște”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 6] Const. Ciopraga vede în *Liviu Rebreanu: un romancier arhitect (I)*: „Pentru categoria de roman realist, Rebreanu continuă să fie modelul cu majusculă. Devizia *realiștilor être de son temps*, a fost și deviza lui. [...] Rebreanu pornește direct de la lucruri, de la fapte, de aceea fraza sa, în marile realizări, sugerează certitudine, romancierul fiind prin excelență unul din marii creatori de viață din literatura română. Retina lui e impresionată de tablouri. Depozitate apoi în subconștient, acestea lucrează subteran, iar după o lungă gestație reapar, amplificate, în asociații multiple, cu ramificații surprinzătoare. Dintr-o scenă agrestă, cu un țăran ce părea că sărută pământul, motiv aproape mitologic, s-a născut, după lungi metamorfoze, *Ion*”. ■ C. Trandafir face *Glose despre arta lui Marin Preda*: „Ceea ce impresionează cu precădere în proza lui Marin Preda este experiența de viață, puțin obișnuită, care se comunică, și, în raport cu ea, atitudinea umanist-raționalistă a scriitorului; dar în aceeași măsură se poate vorbi de valoarea estetică a

creației sale, recunoscută unanim, mai întotdeauna cu superlative. Avem de-a face, deci cu un scriitor de un înalt civism, cu un moralist de o factură deosebită, dublat de un artist excepțional. [...] Construcția *Risipitorilor*, a *Intrusului* și a *Marelui singuratic*, e tot polivalentă, dar, fiind vorba de un «salt tematic», formula se modifică, în sensul unei unități compoziționale mai evidente și a gradării mai firești a evenimentelor. Un element nou, relevabil în *Intrusul*, este povestirea în întregime la persoana întâi, modalitatea care îi înlesnește scriitorului posibilități în plus de a investiga sufletul uman. Ajunși în acest punct, se impune a fi cercetat alt aspect al artei lui Marin Preda: capacitatea portretistică, vigoarea realistă în definirea caracterelor, care se poate demonstra cu majoritatea personajelor, dar mai cu seamă urmărindu-l pe Ilie Moromete”. ■ Daniel Dimitriu analizează cartea de versuri a lui Constantin Ilie, *Celălalt*: „În poezia lui Ilie Constantin întâlnim obsesia relativului exprimată prin multiple variațiuni pe marginea adagiului heraclitian *panta rei*. Din *Celălalt*, cel mai recent volum al poetului, aleg două exemple dintre multe altele: «Trecură zile – păraie repezi între noi/ Și lunile ca niște fluvii mari vor trece» (*Trecură zile*). [...] Cum lesne se observă, elementul acvatic în mișcare este metafora generalizată a acestei poezii și, deopotrivă, spațiul ei de manifestare cel mai adecvat”. ■ Al. Dobrescu prezintă două studii. Primul aparține lui Marian Popa: „*Călătoriile epocii romantice* este, în bibliografia românească unul dintre puținele studii de literatură comparată. Apariția poate apărea părtinitoare, căci nu puține sunt opurile ce se reclamă ca aparținând genului. Din nefericire, majoritatea rămân la purul descriptivism comparatist, ignorând – cum zicea Pompiliu Constantinescu – jocul echivalențelor interne, analogiile de structură, decantările de estetică, confruntările de viziuni, tehnica expresiei. [...] Călătoria romantică – își propune să dovedească autorul – nu este decât termenul unei serii infinite [...] fapt care asigură stereotipiile și permite inovațiile”. □ Al doilea este un studiu monografic despre *Ion Agârbiceanu*, semnat de Mircea Zăciu: „Utilă ca orice carte de acest gen, cu pretenții mari pe linia valorificării lui Agârbiceanu, dar fără a aduce, prin oazele de literatură descoperite, corective substanțiale mai vechilor exegeze, *Ion Agârbiceanu* este exemplară prin scăderi. Personal, îl prefer pe Mircea Zăciu din *Colaje*”.

• [„**Cronica**”, nr. 13] Număr tematic dedicat Revoluției pașoptiste, cu inserții de citate din Nicolae Ceaușescu. Este reprodusă, pe prima pagină, poezia lui Vasile Alecsandri, *Deșteptarea României*. Gh. Platon semnează articolul istoric *1848 în Moldova*, Andi Andrieș, tableta *Acei bărbați*, D. Ivănescu, *Anul 1848 în documente*. Gh. Ungureanu scrie despre *Istoria unui document*, și anume *Prințiipiile noastre pentru reformarea Patriei*, redactat de Vasile Alecsandri la Brașov, la 12/24 mai 1848, și semnat de o parte dintre emigranții revoluționari moldoveni, iar Maria Platon, despre *Scriitorii și revoluția*, referindu-se la condeierii moldoveni, „ostași ai propășirii”, cum se

autodenumiseră, și la sferele de viață intelectuală în care s-au manifestat ca formatori de idei: istorie, creație populară, teorie literară, lingvistică, literatură. „Literatura lor este una dintre acelea care, departe de a fi o reproducere simplistă a evenimentului, reușește, prin concilierea ocazionalului cu universalul, să intuiască semnificația generală a faptelor și să înfrunte timpul prin valori atingătoare de frumusețe artistică”. ■ Al. Andriescu comentează volumul lui Ștefan Oprea, *Balansoar pentru maimuțe* (C.R., 1972), ce cuprinde trei piese: drama *Constelația Ursului* și două comedii, *Balansoar pentru maimuțe* și *Dubla dispariție a Marthei N...* Recenzentul reține „renunțarea la simbolismul de esență poetică ce se desfășura în dauna teatralității și o asimilare a experiențelor dramaturgiei moderne”. ■ Const. Ciopraga atrage atenția asupra adâncirii lirismului, a prezenței mai accentuate a metaforei și a distilării reflecției în cel mai recent volum de versuri al lui Dumitru Popescu, intitulat *Un om în Agora* (Eminescu, 1972). ■ Florin Faifer prezintă *Arta revoluționară*, o nouă ediție a scrierilor lui Raicu Ionescu-Rion, îngrijită de Victor Vișinescu. ■ L. Volovici urmărește să vadă cum apare *Gherea în scrisori*, comentând volumul de *Corespondență*, parțial inedită, apărut la Minerva, în 1972, sub îngrijirea lui Ion Ardeleanu și Nicolae Sorin. ■ Constantin Pavel scrie despre *Lucien Goldmann și creația culturală*, un autor cu care publicul român a făcut cunoștință în 1972, când I. Pascadi a publicat o selecție cu titlul *Sociologia literaturii* (E.P., 1972): „Sociolog pentru care dialectica este conceptul operatoriu fundamental, L. Goldmann este în egală măsură un fin observator al fenomenului literar, pe care nu-l înțelege decât în corelație cu fenomenul economic, artistic, lingvistic, politic etc. Această exigență de pluridisciplinaritate face din contribuția lui Lucien Goldmann unul din domeniile cele mai fertile ale cercetării actuale”. ■ Veronica Porumbacu prezintă elogios o premieră: volumul de *Imnuri* atribuite lui Orfeu, „în tălmăcire românească, într-o elevată limbă literară”, datorată lui Ion Acsan. ■ Grupaj poetic sub semnătura lui Ovidiu Genaru. ■ În *Incidențe* (continuare în nr. 15, sub titlul *Repere metodologice*), Al. Călinescu se referă la „unele similitudini pe care le-a observat între *Străinul* lui Camus și *Intrusul* lui Marin Preda; apropieri între aceste două opere s-au mai făcut, dar nu din această perspectivă” [a temporalității narative]. ■ La *Poșta literară*, Nicolae Turtureanu reține poezia *Mâna albastră* de Valeriu Bârgău și *Regele naturii* de Vasile Stoleru. ■ Ion Munteanu, la rubrica *File de arhivă*, reproduce o fotografie inedită în care apare Panait Istrati, în postură de fotograf ambulant, la Nisa, în martie 1921. ■ În cadrul rubricii *Moment*, N. Irimescu îl apostrofează pe Adrian Păunescu care, într-un interviu acordat Dinei Roșu pentru „România pitorească” (nr. 2/1973), nu face distincția dintre reclamă și publicitate. De asemenea, citând numeroase sintagme, îl ironizează pe același pentru cronica (din „Steaua”, nr. 5) pe care o face cărții lui Gh. Grigurcu, *Salut viață*: „E și acesta un mod de a contempla «marginile și nemarginile pe care le are de urmat poezia». Rețeta: nouăzeci la sută prețiozități și incoerență cât cuprinde”.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 121] Eugen Barbu se ocupă de piesele lui C. Negruzzi, vodevilul *Cârlanii* și *Muza de la Burdujani*. □ Virgil Cândea se referă la *Dimitrie Cantemir – orientalistul*. ■ Un portret D. Onciul de C.C. Giurescu, la 50 de ani de la moarte. ■ Nicolae Mihăescu semnează recenzia volumului lui Iorgu Iordan, *Lingvistică romanică – Evoluție – Metode – Curente*. ■ A. Baranga, în timbrul său, *O profesiune de credință*, semnalează apariția în limba română a cărții lui Pierre de Boisdeffre, *Istoria literaturii franceze de azi*, în traducerea Sandei Râpeanu și a Gabrielei Grecescu, cu o prefață de Valeriu Râpeanu și o interesantă postfață în care Pierre de Boisdeffre lansează o întrebare mereu actuală: *Încotro se îndreaptă literatura?* ■ E. Manu scrie despre retrospectiva poeziei lui Ben Corlaciuc: antologia *Starea de urgență*. ■ Romul Munteanu, *Neoromancierii și critica romanului: Michel Butor*. ■ Dan Mutașcu face *Apologia (operei) lui Brâncuși*. ■ O cronică teatrală de Dinu Săraru, *Zodia taurului* de Mihnea Gheorghiu pe scena Naționalului bucureștean.

31 martie

• [„Munca”, nr. 7890] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ioan Vasiliu, Anton Stanciu.

• [„Scânteia”, nr. 9465] Cu ocazia *80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România* ziarul tipărește *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu* rostită la Adunarea festivă din Capitală. ■ Aflăm și informații despre *Spectacol omagial*: „Spectacolul omagial prezentat după adunarea festivă s-a impus ca o impresionantă manifestare artistică, emoționantă evocare, în versuri și melodii inspirate din lupta de veacuri a poporului pentru eliberarea națională și socială, a celor mai semnificative momente ale drumului victorios străbătut în decursul a opt decenii de partidul politic al clasei muncitoare din România. [...] În versuri vibrante, în imagini clocotitoare este redată istoria vie, eroică, a Partidului Comunist Român. În acordurile cântecului revoluționar *Pășii înainte, tovarăși* este înfățișată insurecția armată, ziua eliberării, piatră de hotar pe care poporul condus de partidul nostru a pus-o la temelie noii istorii a patriei”.

• [„Flacăra”, nr. 14] Adrian Păunescu semnează eseul *Copacii tineri*. ■ Cu titlul *Grădina rai - nu e cazul!*, revista publică al cincilea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Culise* se anunță că „Între 28 martie și 6 aprilie are loc în U.R.S.S. trecerea în revistă ale celor mai reprezentative spectacole ale «Festivalului dramaturgiei românești»”. Sunt menționate *Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian, *Omul care a văzut moartea* de Victor Eftimiu, *Omul care...* de Horia Lovinescu ș.a. Tot aici se anunță: „Concomitent cu premiera pe țară a piesei «Sâmbăta amăgirilor» de I.D. Sârbu [...], la Lodz a avut loc premiera poloneză a piesei *Arca bunei speranțe*”. În

continuare, se anunță o serie de premiere ce au avut loc la diverse teatre din țară: *Conu Leonida față cu reacțiunea* de I.L. Caragiale (Teatrul de stat din Sibiu), *Preșul* de Ion Băieșu (Oradea) ș.a. ■ Pe pagina *Viața literară -Opinii*, M. Ungheanu publică eseu *Numai literatură?*, în care apreciază că „în afara literaturii pe care o scrie, ne interesează, în egală măsură, imaginea pe care fiecare scriitor o are despre literatură. Iată o chestiune asupra căreia scriitorii de astăzi n-au niciun motiv să mai stăruie în tăcere”. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă: *Cânturile marelui pod* de Ion Țugui (C.R.) și Ana Mășlea, *Ziua dragostei* (Junimea). ■ Pe pagina Universul, se anunță apariția, la editura Editori Riuniti, a volumului *România 1918 - Unirea Transilvaniei cu România*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 13] Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la crearea primului partid politic al clasei muncitoare din România, semnează texte: Vasile Petrișor, Paul Georgescu, Gheorghe Matei, Z. Ornea, Georgeta Horodincă, Ileana Vrancea. □ Vasile Petrișor: „Făurirea, cu opt decenii în urmă, a P.S.D.M.R., partid călăuzit de principiile socialismului științific, a marcat un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea clasei muncitoare din România, ca și a întregului nostru popor. Aniversarea sa constituie un minunat prilej de a reliefa glorioasele tradiții de luptă ale mișcării noastre muncitorești, continuate și dezvoltate pe o treaptă superioară de Partidul Comunist Român, sub a cărui conducere înțeleaptă își găsesc împlinirea, în zilele noastre, idealurile cele mai nobile care au animat și pentru care au militat socialiștii secolului trecut. România socialistă de astăzi este opera Partidului Comunist Român care, stimulând și concentrând energiile creatoare ale întregului nostru popor, le îndrumă spre un viitor luminos, spre zorii societății comuniste”. □ Paul Georgescu reflectează la *Socialismul și critica*: „C. Dobrogeanu-Gherea a fost un inițiator, un precursor – de aici calitățile ca și limitele sale. Dar, în mod incontestabil, el a lărgit sfera criticii, transformând critica literaturii în critica structurii burgheze introducând, cu ajutorul ei, în lumea ideilor, pe care a însuflețit-o considerabil, concepte marxiste. Gherea a transformat critica literară subiectivistă și judecătorească într-o școală de gândire, într-un avanpost de luptă socialistă. În aceasta el continuă să constituie pentru noi un model”. □ Gheorghe Matei realizează o conexiune: *Revoluția română de la 1848 în tradițiile mișcării muncitorești*: „Ultimele aproape trei decenii ale istoriei naționale concentrează, ca într-un adevărat focar, aspirațiile de veacuri ale mult încercatului și eroicului nostru popor, conferindu-le semnificații noi. Într-un răstimp istroicește scurt, Partidul Comunist Român, acționând în sensul devenirii istorice, a restituit poporului român, îmbogățite, idealurile și năzuințele sale legitime, într-un cadru social nou, superior – orânduirea socialistă. Prin activitatea creatoare, prodigioasă desfășurată în etapa actuală de clasa muncitoare, de întregul popor român, în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, capătă viață – la dimensiunea epocii noastre – idealurile pașoptiștilor, ale tuturor ace-

lor înaintași, care înfruntând cu dârzenie, demnitate și spirit de sacrificiu vicisitudinile vremurilor și făcând dovada profunzimii și perspicacității spiritualității înaintate românești, au întrezărit, au dorit cu ardoare și au fost încrezători într-un «viitor de aur al patriei»". ■ Georgeta Horodincă prezintă *O revistă de prestigiu internațional*: „La Paris a apărut, ca urmare a activității unui asemenea cerc, o revistă lunară condusă chiar de unul dintre studenții români aflați la studii în Franța, George Diamandy. Revista se numea «L'Ere Nouvelle» și primul ei număr apărut aproximativ în formatul de mai târziu al «Vieții românești», poartă data de 1 iulie 1893. [...] «L'Ere Nouvelle»" este o revistă de mare ținută intelectuală, situată în cea mai vie actualitate și de mare curaj polemic". ■ Z. Ornea meditează la *Intelectualitatea și vechea mișcare socialistă*: „În planul cultural-literar rolul generației de la «Contemporanul» a fost hotărâtor pentru inaugurarea unei noi direcții în ideologia literară a epocii. Știm bine că valoarea estetică a beletristicii acestor scriitori este modestă. Dar semnificația contribuției lor nici nu trebuie căutată în sfera strict artistică. Important era aici climatul pe care l-a pregătit și modificat, direcția nuanțată și creată. Meritul esențial îi revine lui Gherea urmat îndeaproape de tineri critici în formare: Ibrăileanu, Sanielevici, Izabela Sadoveanu, Raicu-Rion, Const. Stere. Ei au adus în discuția celor interesați asemenea puncte de vedere atunci novatoare, scientismul și istorismul în estetică, demonstrațiile privind legitimitatea socialului în artă, lărgirea categoriei esteticii [...]". ■ Despre *Tineri cu știință de carte* scrie Ileana Vrancea: „Un asemenea moment de spor profesional l-a constituit în viața literară de la sfârșitul veacului trecut, școala critică a publicațiilor socialiste și în aceasta a constat punctul de atracție, elementul determinat al prestigiului lor în epocă și în rândurile adversarilor de idei". ■ Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Corneliu Ștefanache, *Ziua uitării*: „Spre deosebire de alți confracți ai săi, în ceea ce privește indicarea și promovarea circumstanțelor biografice palpabile, Corneliu Ștefanache este străin de prejudecata (sau dacă vrem, de snobismul) sublimărilor împinse adesea până la abstractism sau ezoterism. Nefiind tentat nici de practica cufundării în parabola epică și nici de aceea rezidând în încrederea aproape mistică uneori, acordată introspecțiilor conduse imperturbabil după formula eseului, autorul romanului *Ziua uitării* ne apare drept un nedezmințit partizan al analizei realist epice. Această calitate, esențială, este ușor sesizabilă și plăcerea la lectură (o lectură mereu incitantă de cursivitatea narativă a textului) tocmai de aici provine, din existența unui angrenaj faptic coerent și a unor personaje, cel puțin în parte (Petri-na, tatăl acestuia, Irina, șeful de șantier Dobrin) ce dispun de o reală identitate socială și morală". ■ Mircea Iorgulescu recenzează două cărți. ■ Prima semnată de Ilie Constantin: *Despre prozatori și critici* (Dacia, 1973): „[...] a doua carte a lui Ilie Constantin (după *Despre poeți*, 1971) este lipsită de orice criteriu exterior de construcție, unitatea volumului fiind asigurată prin omogenita-

tea de atitudine. Criticul demontează cu o plăcere atentă mecanismele interioare ale cărților, supunând articulațiile unor succesive probe de rezistență în raport cu obiectivele atribuite”. ■ A doua aparține lui Ion Maxim: *Atitudini critice* (Facla, 1973): „Un fel de schiță de istorie a criticii literare contemporane ar conține acest surprinzător volum al timișoreanului Ion Maxim, cunoscut până acum doar în ipostaza de poet, prozator și dramaturg. [...] Autorul privește totul pieziș, cu o mânie țepănă țepoasă, fulgerând pe sub sprâncene volumele comentate și pe autorii lor, cuprins de o acreală profundă, afectând înțelegere și toleranță, luând însă cu două mâini și dând cu un deget, asemenea unui inspector de poliție hârțuit în profesiune”. ■ Dan Cristea analizează *Poezia lui Emil Botta*: „Citind și recitind poezia lui Emil Botta, ai senzația copleșitoare că nimic n-a rămas pe lume ca poetul să nu-i arunce întrebarea și replica sa. Oricât ai încerca să uiți împrejurarea de a fi scrisă și de un mare actor, oricât ai încerca să ieși din clișeele pe care le favorizează o atare relație, scoțându-și înainte, cu prea mare ușurință, termenii de caracterizare și apropiere, poezia impresionează mereu prin mulțimea imensă de roluri ce o traversează, prin înfățișarea de reprezentatie unică, în felul său, în cuprinsul liricii românești”. ■ La *Nichita Stănescu și revelațiile „frigului”* se referă Lucian Raicu în cronică literară despre volumul *Măreția frigului*, Junimea, 1972: „În împărăția «frigului» afectele cedează locul locuțiunilor impersonale, lamentația devine constatare a stării de fapt, în enunțarea albă a căreia limbajul apodictic pare singurul mijloc adecvat. După izolarea violentă de limite, experimentată într-o mare parte a poeziei sale, Nichita Stănescu se simte autorizat să vorbească, însumându-și căutările, spasmele, crizele anterioare, într-un stil enumerativ, răspicat și categoric. A fost de față și poate vorbi. Tonalitatea comunicării (dictate fără șovăire) este specifică înaltelor competențe în materie. Suferința limitării în condiția dată e declarată în felul marilor evidențe, nediscutabile [...] Se petrece astfel un lucru aparent surprinzător, suferința limitării se metamorfozează în orgoliu uman, examenul critic, practicat cu rigoare, redescoperă sâmburele uman ireductibil, originalitatea exaltantă, liberă și nespūsă, a omului”. ■ Dan Laurențiu descoperă *Imaginație și memorie* în lirica Ilenei Mălăncioiu: „De curând editura Cartea Românească a tipărit o amplă și reprezentativă culegere din creația de până acum a poetei Ileana Mălăncioiu, (în măsura în care această lirică există totuși, spre indignarea sfântă a detractorilor ei, esteți anxioși defilând cu Croce în mâna dreaptă și cu Topîrcianu în mâna stângă). Dispuse în ordinea cronologică a aparițiilor în cărțile anterioare (*Pasărea tăiată*, *Către Ieronim* și *Inima reginei*), poeziile Ilenei Mălăncioiu se oferă cu onestitate examenului critic, sugerându-se atât permanența, necesitatea morală, cât și devenirea, adică libertatea lor estetică, a modului specific în care conceptele respective participă la echilibrul organic al operei, se poate face o judecată de existență (și de valoare, evident) asupra

acestei opere”. ■ În ultima pagină a revistei este redată o *Corespondență inedită*: H. Sanielevici către Romain Rolland.

[MARTIE]

● [„Amfiteatru”, nr. 3] Petre Nicolau face o scurtă expunere despre *Utilitatea și profilul unor colecții editoriale* pe parcursul căreia menționează colecții precum *Studii* sau *Eseuri* ale Editurii Univers; *Momente și sinteze* a Editurii Minerva; *Universitas*, serie de mici monografii ale Editurii Albatros; *Confluente* tot ale Editurii Minerva, seria de *Texte comentate* ale colecției Lyceum sau *Introducere în opera lui...*, care își propuneau să publice modele de analize literare, însoțind totodată textul cu note de subsol, tabele sinoptice, o bibliografie și un capitol de referințe critice, accentul urmând să cadă asupra comentariului și al aparatului critic. ■ Adrian Dohotaru crede că detectează „un fenomen specific al culturii românești de azi”, în articolul *Literatura și arta studențească*. ■ Dumitru Radu Popa își propune să dezvăluie „retorica specifică universului reificat” din lirica lui Marin Sorescu, cel din volumul *Suflete, bun la toate* (Albatros), despre care mai notează ■ „programul poetic al lui Marin Sorescu e simplu, temerar și deconcentrant”, „chiar glasurile circumspecțe, care au atras atenția deseori ca aventura poetică a lui Sorescu e riscată în perspectiva istoriei literare, nu au putut face abstracție de neobișnuită popularitate pe care versurile sale și-au cucerit-o”, „poezia aceasta e lipsită de exagerare, da nu de substanță”. ■ Paul Dugneanu se implică tot în lirica contemporană și prezintă volumul *Hanibal* al lui Eugen Jebeleanu, despre care comentează la final: „Volumul lui Eugen Jebeleanu îndeplinește dubla condiție a poeziei autentice; mesajul de o vibrantă rezonanță umană, iar în planul expresiei perfecta adecvare a limbajului la ipostazele lirice al conștiinței poetice”. ■ Aura Matei-Săvulescu studiază cuprinsul cărții *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* a Elenei Bălan-Osiac, un studiu comparativ care își fixează axa de semnificații, simboluri și explicitări în jurul axei lingvistice *dor-soledad-saudade*. ■ Marcel Pop-Corniș se străduiește să reevalueze critica cronicărească, foiletonistică, și să demoleze vechea prejudecată „în virtutea căreia cronica este adeseori izgonită cu dispreț suveran dintre celelalte manifestări ale spiritului critic («marii critici nu s-au recrutat niciodată dintre cronicari» – Adrian Marino) pe motiv că e lipsită de posibilitatea de a se desfășura analitic conform unei metode, de perspectiva evaluatoare și de «durată», adică de continuitatea care să îi confere retrospectiv un statut clar, o viziune și opțiuni ferme”, în articolul *Critici- cronicari și tentația criticii «de perspectivă»*. ■ Poezie de Ștefan Damian. ■ Remarcabilă traducere a Nataliei Seleșteanu din volumul *Du faux dans l'art* a lui E. Moutsopoulos. ■ Articolul lui Gheorghe Achiței se leagă de traducerea Nataliei Seleșteanu din esteticianul grec E. Moutsopoulos, despre care esteticianul român precizează că „încercă să introducă un plus de ordine în discuțiile contemporane cu privire la necesitatea falsului în artă” (articolul *Primii și ultimii*).

• [„Argeș”, nr. 3] Nicolae Balotă despre Al. Philippide (*Vocea poetului*): „În sufletul palimpsest al poetului se întâlnește verbul nou cu anticele rune”. ■ *Literatură și contemporaneitate*: Dialog cu Maria Banuș (și Sergiu Nicolaescu) ■ I. Negoieșcu în secțiunea *Istoria literaturii române: Idealul estetic al omului*: Odobescu: „Odobescu gândește la nivelul unor săltate și luminoase locuri comune, însă o face pentru sine deci cu cu prospețime creatoare, cu o tinerețe care nu era doar a lui, ci a momentului istoric integrator”. ■ Henri Zalis: *Naturalism și psihanaliză la scriitori români dintre cele două războaie mondiale* (sunt menționați Gib Mihăescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Pavel Dan, Dan Petrașincu) ■ *Cronica literară* cuprinde opiniile lui M. Iorgulescu în legătură cu volumul de critică al lui M. Ungheanu (intitulat *Marin Preda: vocație și aspirație*) ■ Dana Dumitriu: Cărțile de proză pe care le abordează sunt *Ore de dimineață* (Platon Pardău, C.R.) și *Spune-mi, unde duce acest drum?* (Ion Marin Almăjan, editura Eminescu); Dinu Flămând recenzează următoarele cărți de poezie: *Îngânarea lumii* (Gabriela Melinescu, Albatros) și *Noaptea migratoare* (Dan Verona, C.R.) ■ Sunt redat poezii de Ion Popa Argeșanu, Dan Rotaru, Crenguța Diaconescu ■ Alexandru Papiilian despre banal în secțiunea *Agon*: „Banalul înseamnă pentru literatură fondul de culoare pe care îl revendică uneori muzica. Fără acest banal, nu există excepțional”. ■ „Biblioteca Argeș” publică un volum de poezii de Miron Codrun ■ În secțiunea *Insomnii*, Marin Sorescu scrie despre *Demonii* lui Dostoievski ■ Rubrica *Arta proztorilor de azi* cuprinde recenzarea romanului *Martorii* (Ana Ciobanu) de către Petru-Mihai Gorcea: „Un roman dens și subtil, pe nedrept ignorat”. ■ Ultima pagină înregistrează poezii de Ioan Alexandru și o casetă dedicată lui Nichita Stănescu, prin ocazia împlinirii vârstei de patruzeci de ani.

• [„Astra”, nr. 3] Sub sloganul propagandistic „Comuniștii acuză!”, asociat grevei din 1936 a muncitorilor din Brașov, publică versuri cu evident caracter politic Nicolae Stoe – *Trei culori*, Radu Cârneci – *Seara, inima mea, Sprijinit de steaua mea, aștept*, Ion Sofia Manolescu – *Clepsidra siberiană*. ■ Articolul intitulat *Alexandru Dima despre Perspectivele literaturii comparate* face o analiză a mișcării comparatiste mondiale încercând să găsească un loc distinct și o identitate precisă comparatismului românesc. Cele două obiective ale literaturii comparate mondiale – la care mișcarea românească aderă – „studiul sistematic al problemelor ei proprii și relativ autonome”, respectiv „dezvoltarea istoriografiei literare naționale cu sprijinul obligatoriu al analizei raporturilor internaționale”, se regăsesc în contribuțiile românești notabile, precum *Principiile de literatură comparată*, din 1968 și 1072, *Istoria și teoria comparatismului românesc*, tot din 1972, în sintezele realizate asupra curentelor literare din Antichitate până în contemporaneitate, în publicarea de lucrări în reviste de specialitate din SUA, Franța, U.R.S.S., R.F.G., R.D.G., ca și în participările comparatiștilor români Tudor Vianu, N. I. Popa, Liviu Rusu, Al.

Dima, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Vera Călin, Matei Călinescu etc. la congresele internaţionale de profil de la Utrecht – 1961, Budapesta – 1962, Friburg – 1963, Belgrad – 1964 ş.a., ca şi din Canada, – 1973. Problemele care preocupă intens pe reprezentanţii de marcă ai comparatismului românesc şi care fac obiectul a numeroase dezbateri vizează „procesul istoric al literaturii comparate, contribuţia antropologiei culturale, analiza discursului literar în comparatismul mondial”, la care se adaugă interesul pentru „cum şi prin care motivări au circulat la noi fenomenele literare universale” – şi cele româneşti către universalitate, în sensul unei legături dinamice, reciproce Occident – Orient. ■ Articolul *Ion Vlad despre interpretare şi text literar* propune o traversare erudită a problematicii interpretării specializate a textului literar care începe cu *Poetica* aristotelică – „program în conformitate cu care sunt decantate structurile interne ale formelor (tragedie, dramă) şi mai apoi, re-compuse după un model ideal”. Pornind de aici, Ion Vlad propune o definiţie valabilă, în linii mari, şi astăzi, a disciplinei numite Poetica – „disciplină care realizează integral obiectivele unei teorii interne a literaturii şi exprimă – în timp – intenţia de a descrie şi formula constatări precise despre natura şi constituenţii funcţionali ai unei creaţii artistice”, precum şi de a „produce un număr de criterii de analiză”. Analiza concretă a operei literare vizează „reprezentările artistice şi semnificaţiile aparţinând unei unităţi consubstanţiale, inseparabile” – dată fiind ceea ce Ion Vlad numeşte „dialectica internă a creaţiei”. Şi presupune „un real efort de descriere (formalizare) şi de apreciere a elementelor operei, sublinierea sistemului de raporturi care exprimă în fond opera cu semnificaţiile ei interne, relevarea legăturilor intime ale componentelor structurale” – ceea ce explică funcţionarea unei metode care „serveşte principiile generale ale teoriei literare, bazate pe principiile materialismului dialectic şi istoric”. Studiile care ilustrează concret acest tip de demers analitic, menţionate aici, sunt datorate lui G. Călinescu – *Tehnica criticii şi a istoriei literare*, Mihai Drăgan – *Metoda istorică şi metoda estetică în literatură*, Tudor Vianu – *Arta prozatorilor români*, Liviu Rusu – *Estetica poeziei lirice*, Şerban Cioculescu – *Critica structurală şi judecata de valoare*, Matei Călinescu – *Conceptul modern de poezie* ş.a. ■ Voicu Bugariu analizează, în *Cronica literară*, romanul lui Platon Pardău, *Ore de dimineaţă*, optând pentru procedeul prezentării în paralel a vieţii mai multor personaje, prin „rememorările ce aduc din trecut fapte, urmând legea capricioasă a sentimentelor”. Cu o acţiune simplă – în sala de aşteptare a Comitetului regional de partid se reunesc mai mulţi oameni – reprezentând, fiecare, o categorie socială şi umană a epocii – prim-secretarul Vârlan, om politic de o „cinste desăvârşită”, cu „angajare politică totală”, Tudor, „activistul modern, angajat într-o acţiune cumpănită, lipsită de spectaculos, dar adecvată sensurilor esenţiale ale realităţii”, ca şi o serie de „avortoni politici” care „frânează dezvoltarea societăţii” – romanul intenţionează să descrie epoca din perspectiva ideologiei partidului unic, punând pe seama societăţii socialiste

capacitatea de a „repara din mers neajunsurile și de a pune pe fiecare la locul său”. ■ Emil Manu semnează articolul – cronică literară *De la „Straniu paradis” la „Moartea lui Orfeu”*, dedicat ultimului roman menționat, al lui Laurențiu Fulga, considerat pe nedrept ignorat de critica literară. Construit în jurul temei morții ființei iubite, romanul propune o „regenerare tematică a mitului orfic” ilustrat, printre alții, de Novalis, Mallarmé, Rilke, Blaga, dintr-un unghi foarte personal. După moartea Horației, protagonistul constată, la modul simbolic, „moartea universului”, căci „desființarea certitudinii e apariția haosului”. Deopotrivă „elegie erotică” și jurnal, amestecând realitatea, mitologia și visul, romanul propune „problematizarea existenței în contemporaneitatea unui mit” – căci „omul modern completează prin tragism dimensiunile mitului antic”. Mai precis, infernul este reprezentat, aici, de lumea reală, din care Horația a dispărut, căci moartea acesteia provoacă „angoasa orfică” și un adevărat „masacru al valorilor”. ■ Rubrica *Note de lector* găzduiește recenzia semnată de Paul Antim la romanul lui Emil Poenaru, *Complot la Sarmizegetusa*, un microman pe tema războaielor daco – romane al cărui protagonist, Dio Crisostomul – „retor roman exilat de Domitian în Dacia” – le istorisește în scris, pe un papirus care va fi găsit într-un tumul. Recenzentul remarcă „alertețea stilului, siguranța cu care autorul se mișcă printre date istorice autentice”, „îmbinate cu ipoteze și ficțiuni pur literare”. ■ A. I. Brumaru recenzează, la rândul său, romanul lui Radu Mareș, *Ana sau pasărea paradisului*, apărut la Dacia, în 1972, a cărui problematică vizează „formarea în Revoluție a insului, dialectica puterii, bănuiala și singurătatea” individului uman. Procedural, „romanul e regizat din afară, de autor, dar există și o regie lăuntrică – opera se regizează pe sine printr-un mod anume de a se expune, prin felul mișcării sale”. Așa se explică „schimbarea planurilor narrative și accentele puse pe simbol”, ca și „vocea unică la care se reduc toate elementele unei arhitecturi destul de inextricabile”. ■ Alexandru Covaci prezintă a doua carte de proză a lui Constantin Cubleşan, *Aproape de curcubeu* (apărut la Editura Militară, în colecția Columna) – ce urmează volumului de schițe și povestiri intitulat *Clopotul de apă*. Opțiunea ideologică a scriitorului pentru *homo faber*, în dauna lui *homo bellicus*, face ca personajele acestor bucăți de proză să fie soldați ale căror fapte și gânduri „pledează pentru o viață tihnită, pentru o iubire statornică, pentru un cămin al liniștii”. ■ În articolul *Despre tipurile de succes*, Mircea Constantinescu identifică o „dimensiune balcanică a epicii autohtone” strâns legată de „originalitatea zonei de interferare a sferelor culturale și de civilizație reprezentată prin poziția geografică și istoria țării noastre”. Din această perspectivă, analizează succesul literar obținut de scrieri care își asumă balcanismul ca „temă, stil, ideal” – precum *Ciocoii vechi și noi*, *Chira Chiralina*, *Princepele*, *Craii de Curtea-Veche*. Toate acestea au în comun petrecerea, văzută ca „ceremonie fastuoasă, hieratică sau agapă dosnică, masă cu dar și lăutari sau onomastică laic rafinată, revelion sau botez”, căci „petrecerea

omoară vremea, conform unor coduri scrise și nescrise”. Romanul lui Filimon este cap de serie ce deschide „tradiția eposului reflectant al acestei frângerii a vremii”, pe „linia balcanică a spiritualității” noastre. Urmează Caragiale, din scriitura căruia reiese o sete de petrecere construită „în limba populară, voit monotonă și absurdă”, căci „evenimentul petrecerii caragialiene e balcanic numai în spirit”. În fine, dacă la Sadoveanu evenimentul petrecerii „este conțut într-o limbă personală, vag arhaizantă, ceremonioasă și monotonă”, Eugen Barbu „combină și colează, juxtapune maniere și inventă alchimii” care „travestesc scriitura și așa dospită ermetic”.

• [„Ateneu”, nr. 3] În articolul semnat de Const. Călin, *Poziția revistei*, se subliniază ideea că „esențială pentru diferențierea unei publicații în contextul dat al presei de același gen e poziția, atitudinea, punctul său de vedere față de problematica momentului”. Autorul precizează câțiva factori care influențează poziția unei reviste: a) periodicitatea aparițiilor editoriale – cititorul unei reviste *lunare* dorește ca revista „în momentul respectiv – de apariție – să-i fie *utilă*, să răspundă (informând, explicând) *preocupărilor* lui *imEDIATE*, să cuprindă o substanțială cantitate de *viață reală*, [...] să fie un *cronicar cu o marcată vocație a implicării în controversesele momentului*, [...] un partener competent și agreabil de dialog spiritual”; b) situația socială și culturală a zonei geografice în care apare revista – „are rolul de filtru selector” al problematicii abordate: „De aici decurge [...] obligativitatea diferențierii tematice. [...] *localismul unei reviste nu e reflexul unei hotărâri subiective, emanația unei porniri sentimentale, ci însăși condiția ei de existență particulară, un modelator al personalității sale*”. c) solidaritatea principială a colectivului care editează revista – vizează capacitatea de detașare „de solicitările îngust conjuncturale”, „de pasiunile de cerc restrâns”; d) recunoașterea, acceptarea poziției exprimate a revistei – „Pe lângă posibilitatea de a sensibiliza, de a influența opinia publică [...] comentariile, punctele de vedere ale presei ar trebui să constituie un instrument analitic pentru orientarea activității culturale locale”. Este de reținut constatarea lui Const. Călin că „interpretări lipsite de măsură, deformează înțelesul localismului. [...] Concentrarea asupra fenomenelor locale nu înseamnă, nicidecum, izolare, securizare în fața circulației ideilor, temelor, opiniilor de altă sorginte. [...] Chestiunea e [...] de tact, încât ne putem permite să credem că prin sincronizarea cu ritmurile realității imediate, fiecare revistă își poate defini o arhitectură particulară, inconfundabilă”. Autorul avansează și soluții: „o reechilibrare a sectoarelor, [...] sublinierea mai puternică și sistematică a unor aspecte locale (în special a celor deficitare, superficial prezentate până acum), [...] imprimarea unor accente noi în direcția combativității”. ■ La rubrica *Interpretări*, în articolul *Conversație și modelare în proza lui V. Voiculescu*, C. Ungureanu aduce argumente în sprijinul ideii că „nu folclorică, ci cultă este proza lui V. Voiculescu. [...] «Protoistoriile» lui Voiculescu nu derivă din folclor, sau nu derivă *numai* de aici: «basmul» voiculescian se hrănește

din lecturi solide, din lecturi din cele mai surprinzătoare, apropiate prin voința autorului de folclor”. Primul argument, cel al sorgintei povestitorului, indică originalitatea prozei lui Voiculescu: „Cei ce povesteau la *Hanul Ancuței* erau purtători de folclor, povestitorii lui V. Voiculescu sunt intelectuali, relatând întâmplări ale *științei lor ajunse în impas*. Ei sunt fie filo-sofi (iubitori de înțelepciune) într-un popas tihnit, fie truculenți și joviali într-o clipă prielnică relației. [...] Nuvela (povestirea) voiculesciană își are, deci, în majoritatea cazurilor, ca argument o întâlnire de intelectuali, de oameni înarmați cu principii, reguli, moralități: din *conversație* apare *povestitorul* care strecoară în lumea celorlalți o *altă lume*, străveche [...]. Este lumea inițiaților, a stăpânilor științei cosmosului. *Banchetul* voiculescian e o întâlnire de «ignoranți» în care vorbitorul mărturisește o experiență. Dar nu mai mult. O mărturisește conștient de gratuitatea *povestirii* sale, *incapabilă de a iniția*”. Al doilea argument, modelul care organizează epicul: „Nuvelele voiculesciene au un *model*, un tipar anume care organizează epicul. Îndărătul *modelării* descoperim o cultură din cele mai variate: *paraconversația* se organizează în jurul unor motive livrești, redescoperite în practica magică, în credințele autohtone. [...] Fiecare dintre povestiri ne trimite înapoi, către o seamă de repere posibile în literatură, mitologia ori mitosofia universală, numărul posibil al comparațiilor și al posibilităților de raportare fiind, teoretic, infinit”. Ritualul epic voiculescian este analizat pe nuvela *Loștrița*. Argumentul al treilea vizează capacitatea lui Voiculescu de creație, de înnoire a modelelor din proza cultă românească: „Lumea nașterii scriitorului V. Voiculescu e cea semănătoristă. [...] Amintirea *semănătorismului* e vie în proza lui V. Voiculescu: arhitectura nuvelei, schematismul eroului, idila, drumul la țară, caleașca, boierul, conacul, conversația... *Modelul* povestirii voiculesciene poate fi descoperit la începutul veacului (al XX-lea, n.n.). În interiorul acestei lumi V. Voiculescu imaginează un continent care e numai al său. Voiculescu descoperă legea unității acestei lumi, *magia*, cea care o organizează într-un cosmos coerent”, aspect analizat pe al doilea volum al prozelor voiculesciene, *Iubire magică*, apărut la B.P.T. Ultimul argument, bogăția universului animal în proza voiculesciană: „Înțelegerea lumii animale la V. Voiculescu trebuie legată de gândirea indică, de înțelegerea lumii ca tot. Integrând omul în cosmos, magia îl leagă pe om de animal, prin legile ei secrete. [...] Animalele ascund, în proza lui V. Voiculescu, ideea de om: inteligența lor poate fi superioară, ele existând și ca metamorfoză a omenescului. [...] Animalele preferate de Voiculescu sunt, în aceeași notă a vechimilor, animale ale pădurii și ale apelor, contactul cu oamenii realizându-se prin ocupațiile primordiale: vânătorul și pescuitorul. Așa cum stăpânul lumilor protoistorice e, pentru Voiculescu, Magul, Vrăjitorul, animalele munților și ale apelor sunt, la rândul lor, conduse de unul de excepție, așezat sub semnul vrajei, deci legat indestructibil de cosmos. [...] El poate fi prins numai prin *vrajă*: prin împlinirea ritualului magic”, așa cum se vede în *Zahei orbul* (pus în paralelă cu *Mă-*

garul de aur), în *Pescarul Amin* sau în *Ultimul Berevoi*. ■ Vlad Sorianu, în *Poetul în Agora*, pune sub semnul unor citate din poezia lui Blaga, comentariul critic la volumul *Un om în agora* (Eminescu, 1973) de Dumitru Popescu. Este remarcată „auto-investigarea lirică, întreprinsă în numele unor principii moral-filozofice fără echivoc («*Flacăra comunismului/se va aprinde și va țâșni din noi/.../să defrișăm/ cu palmele voinței încleștate/ a spiritului magistrală/ ce se înalță-n comunism*») [...] o artă poetică a comunicabilului mărturisit în numele istoriei”. ■ C. Costin observă că a treia din cărțile de versuri publicate de Dan Mutașcu, *Ochiul lui Zamolxe* (Albatros, 1972), „prefigurează dinspre arhaic ideea de nație în spațiul geto-dacic dominat de aura sacrosanctă a marelui duh indigen”. Amintind că „despre acele timpuri de protoistorie românească a scris și Blaga, ducând mai departe ctitoria simbolică a voievodului Eminescu”, criticul apreciază la volumul lui Dan Mutașcu că „zeul dac, plămădat în matricea românismului, este un reper al unității de credință a neamului. Din «întunericul tragic» originile proorocesc, «tăcerea face semne de sărut pe vânt» ca într-un mister păgân, «opațiile cuvintelor plutesc» la porțile orientului. Răzbat din vremuri chemări ale destinului unui popor statornic [...] .Cuvântul, avid de puritate, pulsează cald, sincer emoționat, patriotic”. ■ Debutul poetului sucevean George Damian cu volumul de lirică patriotică *Din Nord* (Junimea, 1972) atrage atenția criticului C. Costin care remarcă „poemele, cam toate compuse la aceeași tensiune, de unde și o oarecare monocromie, conțin «ziceri» foarte inspirate”, deși „o mai mare atenție în alegerea cuvântului celui mai potrivit, evitarea rimelor ușoare, nu i-ar prisosi pe viitor”. ■ Același critic, C. Costin, este interesat și de volumul de debut, *Cetatea de inimă* (Albatros, 1972), semnat de Constantin Th. Ciobanu, un poet din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej: „Volumul de versuri amintit afirmă un liric în căutarea unei formule poetice proprii. [...] Versuri de dragoste în ritm eminescian, arpegii sentimentale delicate, rimate și ritmate corect, îl plasează pe autor printre poeții galați”. Alături de momentele de bună poezie, criticul descoperă și „carențe oarecum nesurprinzătoare într-un debut. Este vorba, în special, de crisparea excesivă a stilului, ca și de unele asociații hazardate de termeni”. ■ Aprecierea lui Ioan Neacșu, „Ana Mășlea dăruie cititorului în *Ziua dragostei* (ed. Junimea, 1972) un șir de poeme care comunică într-un mod original poezia permanenței, a inefabilului, a dorului în ipostază feminină”, recomandă spre lectură poezia Anei Mășlea care „comunică fragil și grațios o vibrație lirică de mare finețe”. ■ Rodica Padina, autoare de teatru poetic, și-a adunat sub titlul *Când iarba are chip de om* (Eminescu, 1972), trei din piesele de teatru care rezistă și la lectură. Cititorul volumului, Octavian Voicu, consideră că „oprindu-se asupra realităților zilelor noastre, mai ales morale, apelând la procedee dramatice nu inedite, dar în orice caz mai puțin uzitate, Rodica Padina aspiră la un loc în rândul autorilor noștri dramatici”. ■ Al. Săndulescu semnează, la rubrica *Jurnal de istorie literară*,

articolul *Despre Mihail Sebastian*, prin care săvârșește „un act de dreptate față de unul dintre spiritele cele mai agere ale perioadei literare interbelice”, dar și față de importanta muncă a autorului de ediții, în cazul de față Cornelia Ștefănescu, care „după o substanțială micromonografie consacrată lui *Mihail Sebastian* (Tineretului, 1968) și o culegere a cronicilor dramatice (*Întâlnire cu teatrul*, ed. Meridiane, 1969), [...] a dat o ediție impunătoare, care-l înfățișează pentru prima dată în mod plener pe critic și eseist (*Eseuri, cronici, memorial*, ed. Minerva, 1972, 714 p.). [...] Cornelia Ștefănescu ne-a propus un M. Sebastian eseist, așa cum l-a văzut ea, «impresionist de structură obiectivă», comentator pasionat al romanului, glosator sensibil și nu o dată polemic al cărților, profesionist al condeiului, confruntându-se neîncetat cu experiența de viață și autoanalizându-se cu o rece consecvență stendhaliană. Această ediție, prin bogăția și diversitatea ei, ne invită să medităm la câteva teme importante, ce aparțin desigur literaturii lui Sebastian, dar și literaturii române a epocii. [...] Eseurile lui Sebastian aduse din ziare și reviste între scoarțele unui volum [...] oferă un interesant spectacol de idei, care indică o înaltă măsură a scrisului românesc. [...] Pentru literatura modernă, teoriile valorează adesea cât opera de creație, dacă nu cumva o întrec. Este într-un fel și cazul lui M. Sebastian, în ceea ce privește romanul”. ■ La rubrica *Cronica edițiilor*, Mihai Drăgan comentează „*Amintirile*” lui Gh. Panu, după „epuizarea într-un timp record, a celei de-a treia ediții a *Amintirilor de la „Junimea”*”, apărute la editura Minerva, în colecția *Biblioteca pentru toți*, 1971. [...] Ultima ediție, îngrijită și prefațată judicios de Z. Ornea [...], fără să poată fi absolut *integrală*, pune la îndemâna specialiștilor și a publicului larg textul celor două volume din 1908 și 1910, revăzut și remaniat, în parte, de însuși Gh. Panu, față de acela inițial din revista *Săptămâna*”. Mihai Drăgan îl consideră pe Gh. Panu „un scriitor reprezentativ” pentru literatura memorialistică românească: „Dacă în latura informativă se pot face oricând amendamente și corecturi, ca să nu mai spunem de obiecțiuni când am avea în vedere părerile lui Panu despre literatura vremii, nu puține dintre ele hazardate sau eronate, în ceea ce privește observația psihologică, adevărul nu poate fi pus la îndoială. Este o dovadă că memorialistul, de la nașterea căruia s-au împlinit, în această lună, 125 de ani (n. 9 martie 1848), captivează și azi prin vervă și tonul franc al evocării”. Articolul se încheie cu citarea a „tot ce s-a scris mai frumos deapre *Amintirile* lui Gh. Panu”, cuvintele lui E. Lovinescu despre antijunimistul cu idiosincrazii durabile Gh. Panu, care „a făcut pentru circulația societății mai mult decât toți ceilalți junimiști la un loc, mici sau mari, oameni de «caracter», dar fără talent... Lăsându-i în planul ideal pe marii scriitori ce o compun, el poate fi privit ca adevăratul «creator» al *Junimii* în conștiința mulțimii; talentul lui de animator a constituit dintr-însa o realitate”. ■ M. Cosmescu scrie, la rubrica *Arhiva locală*, despre *Un fabulist: Iancu Gheorghiu-Budu*, publicist băcăuan ce s-a manifestat de timpuriu și în domeniul poeziei (debutul în gazetele ieșene ale

vremii – „Steaua Dunării” a lui Kogălniceanu și „Calendarul” tipografiei „Buciumul român”, Iași, 1858); „a compus sonete, elegii, epigrame, dar a cultivat cu predilecție fabula, scrisă cu umor și naturalețe”. ■ Rubrica *Cronica literară* găzduiește două cronici semnate de C. Costin. Romanul lui Corneliu Ștefanache, *Ziua uitării*, (Eminescu, 1972), este apreciat a fi „un roman de *azi*”, și evidențiază „o scriere polemică, întemeiată pe solide concepte ideologice, căreia îi găsește un loc meritoriu în producția editorială a anului 1972”, deși „*observația atentă* – monada bunului romancier – cunoaște pasaje de excepțională inspirație, după cum și surprinzătoare denivelări. Frazarea nu totdeauna cursivă [...] , vădește grabă în redactare. Stilistic, [...] romanul are unele carențe”. ■ Cea de-a doua cronică este despre *Ore de dimineață* (C.R., 1972), scrisă de un „ziarist de talent”, Platon Pardău, care „raportându-se la viața reală, needulcorată, din România acestor decenii”, pune „dialectic în dialog, pe parcursul a douăzeci și trei de capitole, aspecte ale societății noastre din perioada confruntărilor decisive între elanul biruitor, în ordine istorică, al comuniștilor, și inerțiile inerente ale unei lumi zguduite din temelie de revoluția proletară. De la înălțimea lui 1972, Platon Pardău parcurge succint stări de fapt din 1958. [...] Pe bună dreptate, autorul nu și-a intitulat scrierea *roman*, cum nemotivat au considerat-o unii comentatori. *Ore de dimineață* are puține virtuți românești, pentru că nu acesta a fost gândul scriitorului, dar întrunește toate bunele date ale unui amplu reportaj despre oameni. Invenția epică redusă nu scade din valoarea lucrării”. ■ La aceeași rubrică, alte două cronici literare sunt semnate de Constantin Călin. Una dintre ele atrage atenția asupra debutului unui eseist „cu spirit cultivat și mobil”, Al. Călinescu, a cărui carte *Anton Holban. Complexul lucidității* (Albatros, 1972) dovedește „suplețea discursului critic, precisa finalitate a scriiturii, [...] abilitatea de a solicita prin noi întrebări textele și de a obține alte semnificații decât cele cunoscute”. Valoarea eseului lui Al. Călinescu vine din faptul că „autorul extinde spațiul analizei, profită de excitația unor lecturi recente din critica literară franceză pentru a opera noi disociații între concepte și categorii, își organizează din chiar textele scriitorului o rețea de citate care luminează profilurile eroului și naratorului din romane și din nuvele, stabilește ierarhii valorice în raport cu tema abordată: funcția lucidității în scrierile lui Anton Holban”. ■ Cealaltă cronică a lui Constantin Călin prezintă volumul *Literatura epistolară* (Minerva, 1972), semnat de Al. Săndulescu, și evidențiază efortul criticului și istoricului literar de a stabili „o serie de delimitări și de nuanțări – în absența unor norme și definiții precise” în domeniul labil al literaturii epistolare: „E, de altminteri, partea cea mai dificilă a încercării lui Al. Săndulescu, care, deși dezvoltată logic, susținută cu argumente proprii rezonabile sau apelând la disocierile unor reputați cercetători români sau străini, nu exclude controversa”. Al. Săndulescu separă *genul epistolar* (ilustrat de *autorii epistolari*), de *literatura epistolară* (datorată *epistolierilor*, cuprinzând scrisorile particulare, familiale): „Scrisoa-

rea intimă (elementul de bază al speciei) desigur va continua să existe, dar – oricât de ciudat ar părea – domeniul literaturii epistolare va fi din ce în ce mai puțin alimentat de scriitori. Ceea ce altă dată era mărturie confidențială devine – din diverse cauze – «scrisoare deschisă», «punct de vedere», «atitudine», «păreră literară», iar conversația – un avatar al scrisorii – *se prelungește* în articol, eseu sau pagină de roman. Dacă, prin excepție, ar putea să se impună, «vocația epistolară» a unui scriitor contemporan ar constitui o nobilă curiozitate”. Abundența materialului îl obligă pe cercetător să stabilească „un plafon cronologic – în acest caz, sfârșitul sec. al XIX-lea” și să facă o selecție riguroasă a valorilor din literatura epistolară străină (Doamna de Sévigné, Voltaire, Flaubert) și românească (după o schiță istorică și o serie de portrete, la Duiliu Zamfirescu): „Însă *Literatura epistolară* nu e doar un studiu util, dintre acelea al căror merit capital e că acoperă un anumit gol tematic, ci și un studiu scris cu distincție. Simpatia față de obiectul cercetării, interferența totală cu unda stilistică a scriitorului analizat fac din această lucrare istoriografică o veritabilă operă de creație, cu pregnante portrete de personalități literare. [...] De altfel, portretul și definiția critică sunt instrumentele pe care Al. Săndulescu le folosește remarcabil”. ■ Se publică poezie: Ioanid Romanescu, Calistrat Costin, Gheorghe Istrate, Al. Jebeleanu, Ion Potopin, Gheorghe Chițimuş; traducere de poezie: Cicerone Cernegura; proză: Petru Popescu; traducere de proză: Hertha Perez, Doina Florea și Adriana Țugurlan.

●[„*Echinox*”, nr. 3] Pe pagina a treia, ne întâmpină un eseu al lui Eugen Uricaru care începe așa: „Don Quijote a fost probabil perfectul cititor visat de toți romancierii lumii. Pentru că toți romancierii speră în taină sau doresc public, fără a mai socoti mărturisirile de credință picate la țanc în diferite interviuri – nutreț al orgoliului – ca operele lor să fie într-adevăr o cuprindere înțeleaptă a lumii și prin asta să câștige dreptul la încredere a cititorului” (*Tentația romanului*). ■ Poezii de Dinu Flămând și de Ovidiu Mureșan. ■ Proză de Augustin Buzura, intitulată *Sentimentul nopții* și găzduită pe două pagini mari de revistă. ■ La cronică literară, Constantin Hârlav ne împărtășește impresiile critice cu privire la lectura poemelor din ciclul *Hannibal* al lui Eugen Jebeleanu, iar Nicolae Oprea comentează antologia de autoare realizată de Gabriela Melinescu și având titlul *Îngânarea lumii*. ■ Rubrica „vitrina” receptării aparițiilor editoriale este populată de această dată după cum urmează: Al. Cistelean analizează două volume, *Oricine și ceva* (C.R., 1972) de Maria Banuș („Maria Banuș se numără printre poeții aflați la un moment dat într-o situație ingrată: aceea de a-și recuceri publicul, înstrăinat pe drept în urma unei evoluții inegale. Faptul ține acum de istoria personală a poetei și orice prejudecată asupra poeziei sale e un act de ipocrizie intelectuală, cupă cum o dovedesc *Scrierile*, inițiativă salutară cu prilejul unei viziuni de ansamblu în ce privește o traiectorie poetică nu lipsită de meandre”). și *Suflete bun la toate* (Albatros, 1972) de Marin Sorescu („Cu foarte puține excepții volumul suferă de pe urma

repetabilității aceluiași mijloace de compunere poetică, boală cu atât mai evidentă în cazul unui poet de un rar curaj al riscului, fie el și al efemerității, cum este Sorescu”).); Al. Th. Ionescu comentează, la proză, volumul lui Bujor Nedelcovici – *Fără vâsle* (Eminescu, 1972) („A doua carte a lui Bujor Nedelcovici, de fapt primul volum dintr-un roman mai vast, a întrunit, și pe bună dreptate, aprecierile favorabile ale criticii, căci, fapt constatat și la romanul *Ultimii*, autorul atestă frumoase calități de romancier”) și cartea *Masa zarafului* (Eminescu, 1972) de Dana Dumitriu („Eseist și critic literar, sânguincioasă și cu vocație, Dana Dumitriu își încearcă puterile și în proză, întâi în genul scurt, iar acum în roman. Nu avem de gând să tragem linie și să socotim care dintre ipostaze i se potrivește mai bine, dar credem că frecventarea criticii literare îi aduc Danei Dumitriu o oarece teama de-a nu lăsa neelucidată vreo problemă, de-a nu lăsa într-un spațiu umbrat vreo fațetă a personajelor romanului”); Olimpia Radu propune două cărți de critică, prima a lui S. Damian – *Fals tratat despre psihologia succesului* (C.R., 1972) („S-a spus despre această carte că ar fi compusă, în esență, din observații și comentarii cu o adresă sociologică. Fără îndoială experiența bogată a vieții literare, a relațiilor dintre scriitori și critici, a acelora dintre generațiile de scriitori, a condiției succesului prilejuiesc asemenea afirmații, sagace și oricând citabile”) și a doua a lui Al. Piru – *Varia. Preciziuni și controverse* (Eminescu, 1972) despre care se consemnează: „Puțini sunt criticii de azi care să dispună de o atât de impresionantă documentare prealabilă, operație imperios necesară și, așa cum arată autorul adesea neglijat, dar și supralicitată pe suprafețe mici”; Valentin Lepădatu comentează, din branșa teatrului și a spectacolului teatral, un eseu despre Shakespeare a lui Ion Omescu – *Semnul ironiei. Măsură pentru măsură. Coriolan* (C.R., 1972) și o încercare de sinteză a istoriei universale a teatrului și dramei de Ion Marin Sadoveanu (*Drama și teatrul religios în evul mediu* (Editura enciclopedică română, Buc., 1972). ■ Nic. Oprea îi introduce pe Dimov și Brumaru în categoria poezilor *manieriști și fantaziști*, cu predispoziții ludice (*Manierism în poezia actuală?*). ■ Tot despre manierism, baroc și arta ornamentală, vorbește și Călin Manilici cu privire la arta de prozator a lui Borges, notând în clar: „În proza lui Borges interferă construcția barocă cu o atmosferă fantastică. [...] Primatul cronologic aparține cert barocului datorită lipsei perspectivei strict realiste asupra faptelor” (*Borges – o artă ornamentală*). ■ Mircea Muthu se întreabă, într-un lung eseu, dacă există un baroc literar românesc și răspunde afirmativ la această întrebare, plasând sub zodia barocului opere și epoci destul de diferite: „În fond, dincolo de influența barocului occidental exercitată asupra fenomenului artistic brâncovenesc, deosebim o constantă a balcanismului nostru literar căruia îi aparține nu numai lumea lui Dinu Păturică, ci și țintuirea acesteia la stâlpul infamiei, alături de încercarea repetată de la Dimitrie Cantemir la marele Mateiu, de răscumpărare estetică a sa” (*Datele unei controverse*). ■ Este anunțat faptul că Editura

Eminescu instituie, începând cu anul 1973, un concurs anual pentru debut în volum. ■ Werner Sollner traduce din poezia baroca germană, Andreas Gryphius (1616-1664), Georg Greflinger (1620-1677), Paul Fleming (1609-1640), Hofman von Hofmannswaldau (1617-1679).

●[„Familia”, nr. 3] O interesantă introducere în *Lectura dublă* semnează Val. Tașcu, discutând abordarea din „Contemporanul” a lui L. Ulici de „declarație” a ultimului roman al lui Romulus Guga, *Viață postmortem*, C.R., 1972, dar și romanul lui Mircea Micu, *Patima*, C.R., 1972. „Critica este deci atotputernică... De aceea, să zicem, este cu puțință ca un scriitor consacrat să scrie numai «cărți mari». Criticul dispune de toate argumentele pentru a le demonstra ca atare, indiferent că, uneori, unele dintre aceste «mari» de la o poștă se dovedesc a fi «mici»... În principiu, orice creație literară (și nu numai literară) poate fi supusă unei *duble lecturi critice*, în funcție de un punct teoretic sau altul, opus, de plecare. Și într-un fel, și în celălalt interpretările sunt (fără ironie) convingătoare”. ■ Gh. Grigurcu analizează monografia lui Ion Brad, *Emil Isac – un tribun al ideilor noi*, iar Viorel Horj discută al patrulea volum de versuri al criticului-poet Grigurcu, *Salută viața*. ■ Un necrolog *Demostene Botez*. ■ În exclusivitate pentru „Familia”, apare un interviu luat de Paul B. Marian profesorului de literatură comparată, germanist și traducător, Lionel Richard, autor al studiului din 1972, *Despre nazism și literatură*. ■ Robotos Imre semnaleză traducerea în limba română a lui Sütő András, *Un leagăn pe cer*, realizată de Romulus Guga, la Kriterion, cu o introducere în opera scriitorului maghiar semnată de Titus Popovici, cât și traducerea în limba maghiară – aparținând lui Forro Laszlo – a romanului lui Titus Popovici, *Moartea lui Ipu*, tot la Ed. Kriterion. ■ Virgil Nemoianu scrie despre *Arta digresiunii la Nicolae Iorga*. ■ Un eseu de Ion Maxim, *Cezar Petrescu și senzaționalul fantastic*. ■ La rubrica *Estetică*, C. Bejan pune în discuție *Conceptul de realitate în artă*, în urma studiilor apărute în colecția *Prospecțiuni estetice* a Ed. Univers: H. Wald, *Realitatea și realismul*; Adrian Rădulescu, *Condiția realistă a artei*; Ion Pascadi, *Realismul între prejudecăți*; Radu Sommer, *Poezie și realitate*; Victor Ernest Mașek, *Identificarea realității în artă*; Grigore Smeu, *Mimesis și mimetism*; Al. Tănase, *Problema realului în arta fantastică* etc. Concluzia ce rezultă din profilul comun al acestor cărți: „nu putem fi – în limitele condiției umane – desprinși de anumite determinări spațio-temporale și ca în funcție de aceste determinații care ne sunt date de propria noastră condiție se conturează o anumită ideologie existențială care este prezentă nemărturisit și în virtutea căreia se operează diverse opțiuni artistice... ideologia existențială acționează ca un dat fundamental al omului ce se constituie dintr-o suită întreagă de factori concreți a căror acțiune se depozitează lent, uneori șocant, în conștiința indivizilor sau comunităților umane și care va influența direct și necondiționat actele acestor indivizi... Pe linia acestei ideologii existențiale este judecată și arta fantastică: *fantasticul nu apare altceva decât o funcție a*

realului. De altfel, în accepțiunea mai largă a studiilor elaborate de Mircea Eliade (!) și alți mitologi... am putea trage concluzia că fantasticul este însuși realul transfigurat în conștiința subiectivă a individului”. ■ O pagină de versuri semnează Nichita Stănescu, cu mai multe *Cântece/ cântări*, alături de Dragoș Vrânceanu (*Secvențe din poemul păstoresc*); reținem stănesciana *Colindă de doi*: „Uneori ai dreptate/ și aceasta mă tulbură și mă face nefericit/ Uneori mă ai pe mine/ însingurând cifra unu/ Uneori ne vine să murim/ cu moartea altora/ Alteori ne vine norocul/ în casa noastră goală/ Astfel ne trăim noi doi,/ singuratecii/ trăiții de alții,/ cum raza rece de la steaua polară/ nicio-dată nu atinge zăpada de la pol”. ■ Pe baza conceptelor marxist-leniniste *Despre literatură și artă*, Radu Enescu lansează eseul-serial *Valoare, artă, ideologie*, despre posibilitățile și limitele artei, „necesitatea de a statua noi norme, fruntarii și formule, o nouă măsură spre a evita alunecarea artei în haosul unde nu se va transforma în nimic”: „Actul critic are elementara obligație să-și îndeplinească funcția euristică fixând coordonatele istorico-sociale ale fenomenului... Actul critic este nevoit să impună opreliști creației spre a o feri de o radicală anarhie, spre a-i salva valoarea. Este chemarea etică a actului critic care decurge din înalta sa responsabilitate. Or, răspunderea care îi incumbă oricărui gest critic rezultă din structura sa genuină, anterioară întrebării dacă critica este o artă, o știință sau amândouă într-un sintetic act plener”. ■ H. Wald vorbește despre *Inventarea semnelor și geneza valorii*, remarcând tendința civilizației noastre electronice de a transforma omenirea într-o societate de roboți, cât și rolul nefast al televiziunii (dincolo și de valoarea ei pozitivă) în tendința de a înlătura cartea, lectura, meditația. ■ Cronică teatrală a lui Radu Enescu semnaleză *Puterea și adevărul de Titus Popovici la Cluj*. ■ Câteva poeme de Hölderlin, în traducerea lui Doinaș și Virgil Nemoianu. ■ Începând cu acest nr, Liviu Rusu repune în discuție, în „foiletonul” *Contradicția lui Maiorescu*, cartea lui Nicolae Manolescu, demontând-o pas cu pas: „nimic din opera lui Maiorescu nu justifică imaginea arbitrară pe care ne-o dă Nicolae Manolescu [...] cele mai importante idei susținute de Manolescu n-au nicio acoperire documentară... mărturisirea lui (în care își declara lipsa de competență filosofică pentru a discuta singura carte de filosofie a lui Maiorescu, *Einiges Philosophische in gemein fasslicher Form*) ne face să înțelegem perfect multe neajunsuri ale cărții lui Manolescu, netemeinicia multor afirmații și multe superficialități, fiindcă un lucru trebuie spus categoric: fără o temeinică pregătire filosofică și fără cunoașterea limbii germane nu se poate aborda cu adevărat problema Titu Maiorescu“ – de aici observăm superficialitatea speculativă a demersului lui Manolescu în construirea lucrării sale complet neunitare/ care „nu are o axă ordonatoare”. „Intenția autorului este să ne reveleze un Maiorescu contradictoriu explorând «zonele cele mai adânci și mai obscure ale geniului său». Prin prisma aceasta el ne prezintă pe marele critic ca pe un fel de demiurg, stăpânit de «obsesia începutului absolut», care vrea să

reducă la zero cultura română existența și care pretinde ca prin forța sa de creație o va putea crea din nou. În realitate însă autorul îi atribuie lui Maiorescu intenții și gânduri pe care nu le-a avut niciodată, recurgând la afirmații fără dovezi sau răstălmăcind ba chiar denaturând pur și simplu texte din Maiorescu”.

● **[„Presa noastră”, nr. 3]** Pan Solcan, redactor șef adjunct al ziarului „România liberă” publică fragmente dintr-o prelegere, *Ziarul tribună de răspândire a ideilor*, ținută jurnaliștilor la Școala interjudețeană de partid – București. Cu privire la problematica culturală, gazetarul apreciază că: „[...] Un ziar nu se poate ocupa de literatură sau de cultură în general, dacă redactorul nu are nicio aderență pentru problemele acestui domeniu. Așa se întâmplă că apar acele cronici și recenzii cenușii, pe care nu le citește nimeni. [...]”. Revine problema reportajului: „[...] Ce s-ar putea spune despre reportaj ? Este poate cel mai generos dintre genurile publicistice pentru a reflecta idei, pentru că reportajul este o investigație directă a realității sociale. Slavă domnului se renunță tot mai mult la reportajul-monografic care a descris toate văile, toți munții, toate asfințiturile. În cadrul reportajului circulă oameni; oamenii aceștia acționează; ca să acționeze trebuie să gândească trebuie să materializeze idei: deci iată că putem și cu acest prilej – și este un foarte bun prilej – să facem ca toate discuțiile pe care le purtăm, să nu fie niște discuții lipsite de consistență, purtate pentru pitorescul lor. Putem comunica prin intermediul reportajului idei cu o mare forță de atracție, subliniate cu mijloace publicistice superioare. Nu putem intra în intimitatea tehnicii reportajului de acest gen, structura lui ține de personalitatea gazetarului: în schimb putem discuta concepția generală a unui asemenea tip de reportaj. Reportajul viu își trage substanța, neapărat din ideile pe care le conține. Valoarea lui este direct proporțională cu suma ideilor pe care le circumscrie”. □ George Marinescu, redactor, redacția de actualități a Televiziunii române publică studiul *Specificul actualității (informației) la televiziune. Telegazeta*. În capitolul *Rolul, funcțiile, sarcinile* publicistul remarcă referitor la funcțiile presei: V. I. Lenin considera propaganda și agitația ca două metode de activitate educativă. În cunoscuta sa lucrare „Ce-i de făcut?”, el a definit astfel funcțiile presei: propagandist colectiv; agitator colectiv; organizator colectiv. Observația lui Lenin privind radioul care a apărut la sfârșitul vieții sale dovedește că socotea în mod analog și acest mijloc de comunicare de masă, văzând în el un *ziar fără hârtie și fără distanță*. □ Victor Bârlădeanu semnează o cronică de carte volumului de reportaje *Orașe cu geometria variabilă* de Traian Filip, apărut la Dacia. ■ G. D. Iscriu semnează un studiu despre gazeta bilunară „Învățătorul satului”, o publicație apărută după instituirea, în 1838, a învățământului public la sate, în Țara Românească, la 1 octombrie 1843, sub conducerea directorului Eforiei școlilor, Petrache Poenaru. În vremea Revoluției din 1848, după 14 iulie, gazeta a trecut, sub conducerea lui Nicolae Bălcescu. □ Ion Felea publică partea a do-

ua a studiului *Ziare dintre cele două războaie (II)* antologând publicațiile „Cuvântul”, „Curentul”, „Luptătorul”, „Facla”.

● [„**Ramuri**”, nr. 3] D. Teodorescu scrie *Eugen Negrici: Narațiunea în cronicile lui Grigore Ureche și Miron Costin*, fiind de părere că Eugen Negrici are un stil care vădește o intuiție ascuțită și este înzestrat cu „o fantezie remarcabilă, [...] exercitată constant atât în dezvăluirea latenței, cât și în inventarea liberă a sensului prin asociații subtile”. ■ Marin Beșteliu în *Un studiu despre Eminescu* de Eugen Todoran îi este remarcat efortul de a interpreta opera lui Mihai Eminescu prin „stabilirea unui raport corect între filozofie și poezie”. De asemenea sunt precizate „sensurile conceptelor poetice: alegoria, metafora infinită, ideea – simbol etc”. ■ În *Orientări și tendințe estetice la Junimea (II)*, D. Păcurar care vorbește despre activitatea critică a lui Xenofon Gheorghiu. Principiul estetic de bază este „imitarea antichității”. N. Petrașcu este orientat spre abordarea psihologică în scris, iar Gherea care apare în atenția junimiștilor cu *Studii critice* (1890). ■ În „Cronica literară”, în *Maria Banuș, Absintos* (Albatros, 1971); *Oricine și ceva* (C.R., 1972), Al. Piru analizează poeziile Mariei Banuș. Al. Piru identifică în stilul poetic apropieri de Baudelaire, Rimbaud, Nichita și Arghezi. ■ În „Studii. Mărturii. Documente”, Aureliu Goci semnează *Necesitatea contradicției* în care spune despre „Contradicție” că „se leagă de cel de Metamorfoză”. O. Octavian are articolul *Un debut remarcabil* în care anunță apariția unui volum de proză, *Mișcarea browniană* (Eminescu, 1972) de George Ghidrigan. Textul său este „o proză „modernă”, în adevăratul sens al cuvântului”. ■ În *Rebreanu: Romane fără sfârșit*, Niculae Gheran se axează pe „creația lui Liviu Rebreanu din ultimii săi ani”, realizând o scurtă introducere despre romanele *Minunea minunilor* și *Păcală* ■ *Tândală*. ■ *G. Călinescu sau claritatea viziunii critice* de Dorin Teodorescu este de părere că la G. Călinescu prevalează „un anume conflict dintre dezvăluire și fantezie”. ■ Ov. Ghidirmic are articolul *Tudor Arghezi: „Poeme noi”* (Editura pentru Literatură, 1963), afirmând că „transcendența nu există pentru Arghezi, este, dacă nu o vorbă goală, cel mult o nevoie, o sete de izbăvire”. ■ Sunt publicate poeme de Petre Dragu (din volumul *Joc uri de cuminte*) și George Corbu (“Limpezire”, „Tăcute ruperi”, „Pescăruși”, ș.a.).

● [„**Secolul20**”, nr. 3] Ileana Mălăncioiu traduce, alături de Aurelian State, din poezia lui Hans Magnus Enzensberger.

● [„**Tânărul leninist**”, nr. 3] În cadrul rubricii *Artă și cultură*, este publicat *Fragmentul al II-lea* din studiul lui Camil Petrescu intitulat *Substanțialismul* (1928). ■ C. Stănescu reflectează la *Condiția politică a poeziei*: „Însă fie că este vorba de «estetica indignării incoercibile, care rupe micile socoteli caligrafice ale versului frumos» din poezia lui M. Beniuc ori din progresul moral de o mare stringență și neîmpăcare cu compromisurile din lapidara și ascuțita poezie politică a lui Eugen Jebeleanu, fie că ne referim la retorica acaparantă,

foarte subiectivă, pătimaș subiectivă din versurile lui Adrian Păunescu sau, dimpotrivă, la aparenta lipsă de «sentiment» și căldură din poemele lui Marin Sorescu, de un surd patetism când nu decad în copii după propria formulă, în toate aceste forme artistice vii, inconfundabile de manifestare a atitudinii politice avem de-a face cu o angajare în numele adevărului acestei epoci, adevăr ce devine el însuși universal cu cât îl separăm mai mult de iluzie, de ceea ce nu-i aparține, de ceea ce, într-un cuvânt, nu-i este specific. Împotriva neadevărului și a tuturor dificultăților nu se poate lupta decât cu realism, cu luciditate, cu spirit critic, adică tocmai cu acele instrumente ale spiritului nou pe care partidul le recomandă și le aplică în tot ce se întreprinde în România”.

● [„Teatrul”, nr. 3] Cu ocazia împlinirii a 75 de ani de la naștere, Edgar Papu publică un articol omagial intitulat *Brecht situat în timp*. ■ Mihai Nadin, în *Puterea de a transforma*, publică o analiză a dramaturgiei lui B. Brecht. ■ Revista publică „piesa didactică” *Excepția și regula* de B. Brecht, în românește de Florin Tornea. ■ Este publicat eseu lui Roland Barthes, *De ce nu mai merg la teatru*, apărut inițial în revista „Esprit”. ■ Cu subtitlul *Cuvânt unor actori-muncitori danezi*, revista publică poemul lui B. Brecht, *Despre arta de a observa*. ■ În *Pseudoantinomii*, Ion Pascadi scrie despre *A fi sau a nu fi?*, abordând problema posibilei crize a artei și a morții acesteia. ■ Revista publică o amplă prezentare a *Festivalului dramaturgiei românești în U.R.S.S.* ■ În *Cronica dramatică* Florin Tornea prezintă *Puterea și adevărul* de Titus Popovici (Teatrul Maghiar de Stat din Cluj): „*Puterea și Adevărul* se mișcă aparent în cadrele unui proces făcut istoriei primilor ani de la preluarea puterii de către clasa noastră muncitoare. În fond însă, pe o întinsă și diversă claviatură de atitudine și psihologii, trecute prin dificultățile, îndârjirile și greșelile acelor ani, se deschide orizontul sintezei încheiate, în zilele de acum, între forța puterii și forța adevărului, când funcția și acțiunea lor nu se mai pot înțelege nici exercita în afara acestei libertăți de a rosti adevărul și acelei domnii a omeniei pentru care lucrarea pledează, nu numai explicit și concludiv, prin intermediul unuia sau altuia din eroi, ci și subtextual, în toată carnația, pe tot parcursul ei. A sublinia actualitatea piesei *Puterea și Adevărul* ni se pare de prisos: vasta rețea de probleme și de aspecte ale vieții și eforturilor societății noastre stă programatic sub semnul partinic, al atenției la omenie”. Virgil Munteanu scrie despre *Dragostea noastră* de Silvia Andreescu și Theodor Mănescu (Teatrul Mic și Teatrul „A. Davila” din Pitești); V. D. despre *Vlad Țepeș în ianuarie* de Mircea Bradu (Teatrul dramatic din Brașov); Radu Albala despre *A doua față a medaliei* de I.D. Sârbu (Teatrul Național din Craiova); Mira Iosif despre *Oțelul*, dramatizare după C. Chiriță și *Războiul vacii* de Roger Avermaete (Teatrul de Nord sin Satu Mare, secția română); V. M. despre *Numărătoarea copacilor* de Kocsis István și *Cel care s-a dovedit laș în dragoste* de Illés Endre (Teatrul de Nord din Satu Mare, secția maghiară); Valeria Ducea despre *Philadelphia, ești a mea* de Brian Friel (Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila); Ileana Po-

povici prezintă turneul Teatrului de Stat din Sibiu, iar M. I. scrie despre turneul Teatrului Dramatic din Baia Mare. ■ În rubrica *Film*, I. P. prezintă *Nunta de piatră*. ■ În *Cartea de teatru*, Ionuț Niculescu prezintă volumul al III-lea de *Opere* al lui Octavian Goga, ce cuprinde dramaturgia acestuia, ediția fiind îngrijită de Ion Dodu Bălan. ■ Revista publică piesa lui Mircea Radu Iacoban, *Sămbătă la „Veritas”*.

● [„**Transilvania**”, nr. 3] Citim versuri semnate de *Tineri poeți sibieni*: Corina Lițescu (*A șaptea zi*), Erika Schuster (*Cuvinte în jurul unui zâmbet*), Ion Laza (*7 ianuarie 1951*), Dănilă Dan (*Taina*), Teo A. Tudor (*Păduri adormite în geamăt*), Ion Băduleasa (*Mioritică*), Dragoș Olariu (*Din vârful păcii albastre*), Gh. Felder (*Aici*), Arnold Kartmann (*Picături pe sticlă*), Wilhelm Schuster (*Alter-ego*, în românește de Traian Suci). ■ În *Album sentimental* Nicolae Balotă semnează *Sibiu, cetate de scaun a țiparului românesc*. ■ Citim *Marele Sofronie* de Aurel Călinescu. ■ Numărul se deschide cu textul *Analiză matură și creatoare* de Vasile Bărbuleț, secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R.: „La baza obiectivelor cuprinse în hotărârea Conferinței județene care privesc munca ideologică și de propagandă s-a ținut seamă de propunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu și hotărârile plenarei din 3-5 noiembrie 1971, precum și de recente documente de partid. Este valabilă și în cazul nostru recomandarea secretarului generic al la Conferința organizației județene de partid Iași: «Organizațiile de partid trebuie să înțeleagă că, așa cum sarcinile producției industriale și agricole, dezvoltarea științei și învățământului sunt probleme de prim ordin ale progresului, tot astfel activitatea educativă, formarea omului nou este o latură inseparabilă a dezvoltării generale a societății noastre»”. ■ Romul Munteanu publică eseu *Ipoteze despre un jurnal de cărți*: „Un jurnal de cărți poartă în mod inevitabil pecetea unor puternice reacții sentimentale față de creația literară. El reprezintă mărturia unui raport intim care se creează între cititor și operă. Ca și jurnalele de călătorii sau jurnalele în care sunt consemnate evenimente cu caracter pur personal, jurnalul de cărți reprezintă un act de etalare liberă a impresiilor furnizate de actul de lectură. La fel cu reporterul care consemnează modificările unui peisaj din cauza progreselor realizate de civilizația modernă” la fel cu omul de litere care își cercetează transparența conștiinței în urma întâlnirii acesteia cu marele eveniment al vieții sale, criticul literar trăiește și el o profundă vibrație interioară, determinată de fixarea pe traiectul vieții sale a unor evenimente de ordin literar”. ■ În rubrica *Lecturi constructive* Ion Vlad publică eseu *Eugen Lovinescu [sic!] și conceptele cercetării sociologice*: „Eugen Lovinescu comite, cum s-a arătat (Z. Ornea are meritul de a fi exprimat exact limitele cercetării lovinesciene), nu puține erori de apreciere și de interpretare. Dincolo de acestea, profesarea conceptelor sociologice și încercarea de a racorda cultura la structurile omologe ale societății rămâne un merit incontestabil al unui om de baltă culturală”. ■ Ion Pascadi scrie despre *Psihanaliza și arta*, pe marginea volumului *Introducere în psiha-*

naliză de Victor Săhleanu și Popescu Sibiu, Editura Științifică, 1972: „Natura complexă a artei permite deci metodologii diverse de abordare, dar aceeași natură respinge unilateralitatea, considerarea acestui minunat produs uman ca rodul doar al unor obscure impulsuri inconștiente de o anumită natură. Marele merit al marxismului este tocmai capacitatea de a aborda multilateral și dinamic fenomenele, neomițând niciunul dintre factorii care le explică geneza, funcționarea sau efectele și nu cantonarea într-o fundătură poate pitoreasca, dar fără ieșire dacă nu se unește cu alte drumuri”. ■ Citim recenzii: ■ Maria Fanache prezintă volumul *Cartea Vlașinilor* de Ioana Postelnicu: „Atrasă de locuri, de existențe și de medii sociale variate și complexe, scriitoarea decantează documentul în fantezie și, trăind cu înfrigurare dramatica încheștare a vlašinelor cu stăpânirea, creează, în plan epic, obiectiv și poetic, totodată, imaginea unei lumi și a unui timp. Virtuți prin care Ioana Postelnicu, prezența de seamă a scrisului nostru contemporan, ilustrează arta realista”. ■ Eugen Onu scrie despre *Sincronism și tradiție* de Mircea Braga, Dacia, 1972: „Ceea ce ne interesează însă în primul rând, de această dată, e faptul că autorul volumului *Sincronism și tradiție* se dovedește un spirit profund, o minte originală, un exeget subtil, pe deplin îndreptățit să iasă total din zona «conspetelor» (atenție: uneori se face exces în citarea de nume ale unor «contrați» de pe alte meridiane) și să își afirme polifonic, pe un și mai larg registru al ineditului, concepțiile și judecățile. (Numărându-ne printre cei care nu-i prea văd, esteticii, cel puțin în formele ei de până acum, vreun rost real, am mai adăugat: în direcția cercetării nemijlocite a fenomenului artistic și nu a speculațiilor asupra artei în general)”. ■ Ilie Guțan prezintă *Poeme* de Victor Nistea, C.R., 1972: „Victor Nistea frecventează câteva cuvinte cu care s-a scris, cândva, o mare poezie. Dar mimetismul niciodată nu generează valori. El e simptomul oboselii și secăturii premature”. ■ Tot Ilie Guțan prezintă și *Sângele alb al pietrelor* de Rodica Braga, C.R., 1972: „Autoarea apelează la formule ale prozei moderne pe care însă nu le asimilează de fiecare dată conform disponibilităților sale creatoare. Literatura nu poate fi decât eveniment, pentru a interesa pe cititorul de azi. Romanțiozitatea nu mai are priza de altădată”. ■ Wolf Aichelburg scrie despre două volume: *Botenpfeil* (Săgeata cu mesaj) de Joachim Wittstock, Dacia, 1972 și *Zahl oder Wappen* (Cap sau pajură) de Emil Bruckner, Kriterion, 1972: „Rezerva despre care am vorbit se manifestă la Wittstock mai cu seamă într-o absență a patetismului, caracteristica generală, de altfel, a unei mari părți a poeziei moderne în tendința ei spre autenticitate. La Bruckner, nu este propriu-zis o absență a patetismului, deși poezia sa, austeră și succintă în expresie, se caracterizează printr-o pudoare verbală, evitând gesturile directe și imagismul mai amplu și colorat. Văditul mesaj etic, ce-l inspiră, îi conferă totuși o vibrație patetică ascunsă, pe care nu-o vom găsi la Wittstock, preocupat mai mult de circumscrierea verbală precaută a unei realități evazive”. ■ G. Nistor scrie despre *Întors* de Cornel Brahaș, C.R., 1973:

„Cornel Brahaș nu este numai o promisiune, ci o certitudine. Rămâne să atragem atenția însă asupra schematismului în care cade adesea (Ecou), asupra retorismului steril din unele poeme, asupra barocului imagistic nejustificat (unde cuvintele aluneca în gol, fără a pune în mișcare idei), deși, în mare, aceste lacune sunt depășite în ciclurile inedite”. ■ Mircea Ivănescu semnează *Spații poetice*, despre creația literară a lui Wolf Aichelburg: „Lirica propriu-zisă a lui Aichelburg lasă, la început, poate, impresia unui poet de factură clasicizantă, în tradiția acelor dăltuitori ai marilor frumuseți verbale ale versului și ale adevărilor morale adânci care au fost Hofmannsthal și George (cu care, spuneam, poetul nostru este înrudit, fără a se putea însă constata vreă influență în înțelesul adevărat). Parcurgerea treptată a poemelor alcătuind ciclul *Popasuri în vânt*, și în și mai mare măsură ale celor ulterioare, inedite, lasă să se întrevadă, în transparența uneori foarte complexelor armonii poetice ale versurilor (acea «armonie aproape clasicizantă a articulărilor» de care vorbea comentatorul unei poezii cunoscute a lui Aichelburg), o sensibilitate mai apropiată modernă, cu neliniști și ezitări, cu suferințe și încrederi pe care le recunoaștem ale vremurilor noastre”. ■ În *Cronica ideilor*: ■ *Om și personalitate* de Marin Panait: „Manifestarea activă, creatoare într-un domeniu sau altul de activitate nu exclude posibilitatea valorificării talentului, a aptitudinilor în oricare altă direcție. Este o îmbinare firească în care se întâlnește pasiunea muncii cu aspirațiile perfecțiunii. Pentru că dimensiunea estetică a personalității, cea axiologică, exprimă nevoia stringentă de frumos, dar și impulsul cel mai nobil al personalității umane, acela de a crea, de a propaga și de a trăi marile valori ale spiritului. Personalitatea umană devine astfel, în cel mai înalt grad, creatoare de istorie și izvor de cultură și civilizație”. ■ *Materialismul dialectic și științele contemporane* de Alexandru Vilan: „O contribuție valoroasă la dezvoltarea materialismului dialectic, la abordarea, de pe pozițiile filozofiei marxiste, a problematicii cunoașterii științifice, o aduce lucrarea *Bazele logiceale științei* de P. V. Kopnin, recent apărută în prestigioasa colecție «Idei contemporane». Autorul pornește de la teza, strălucit confirmată de practică, de viață, că filozofia marxist-leninista se dezvoltă pe baza sintetizării experienței evoluției sociale, a examinării cerințelor și rezultatelor progresului cunoașterii științifice, pe baza unui amplu și continuu dialog cu diversele orientări ale filozofiei nemarxiste, afirmându-și superioritatea în dezvoltarea și soluționarea unor probleme deosebite ale științei, culturii și practicii sociale”. ■ Mircea Braga scrie despre *Călătorie și literatură*: „Esențial rămâne modul de definire, de autoexprimare al subiectului, crearea unei noi dimensiuni a acestuia, astfel încât tendința spre «instituționalizarea subiectivității», în care Roland Barthes vede funcția specifică a literaturii, constituie criteriul de afirmare a literaturii modeme de călătorii. O ieșire din sfera acestor «intenții», de-subiectivizarea (izvorâtă fie din premeditare, fie din neputință) creează condiții spre alunecarea în «culturalizare», în maniera

prospectelor turistice și aruncă asupra paginii scrise umbra a ceea ce azi numim kitsch”. ■ Titu Popescu semnează *Inerența convenționalului*: „Actul percepției devine mult solicitat în arta actuală, cu decisive implicații intelectualiste, spre abstractizarea comunicării. Convențiile artistice devin metaforele unor reacții afective puternice și largi. Aceasta solicită colaborarea cititorului atât ca inițiat teoretic în sistemele simbolice ale operei, cât și în puțința receptării zonelor de poezie deduse din pătrunderea acestor simboluri. [...] Trebuie știut și recunoscut faptul că, prin *convenție estetică*, se exprimă acea inerență a operei de artă care imprimă viabilitate și circulație produsului. După cum am arătat, *convenționalismul* este un narcisism al convenției și nu intră astfel în discuție”. ■ În *Bibliografie* aflăm ultimele volume apărute în editurile Albatros, Univers și Meridiane. Atrage atenția consemnarea volumului *Poetică și stilistică – Orientări moderne*, o antologie apărută la Univers, unde textele publicate semnează, printre alții, și Roland Barthes, G. Genette, R. Jakobson, T. Todorov, V. Shklovsky; textele au fost selectate de Mihai Nasta și Sorin Alexandrescu. ■ În *Patrimoniu documentar*, sub semnătura lui Titus Andronic, sunt publicate *Trei scrisori inedite ale lui Ion Moldoveanu*. ■ În *Revista revistelor* sunt prezentate sumarele publicațiilor din ultima lună, iar revistele sunt împărțite în grupaje *Ideologie, Poezie, Literatură universală, Proză, Critică și Istorie literară*. ■ În rubrica *Curier* citim despre programul „Lunii cărții la sate”, dar și despre apariția plachetei de versuri *Ceas de lumină*, volum apărut sub egida Comitetului județean Sibiu al U.T.C. și dedicat celei de a 25-a aniversări a Republicii. Placheta cuprinde versuri ale elevilor din școlile sibiene.

● [„*Vatra*”, nr. 24/martie] Conține un dosar despre instituția școlară, de Liviu Sebestyen, privind „consolidarea și dezvoltarea formelor existente de educație a elevilor prin muncă și pentru muncă”; contabilizarea școlilor: 546, din care unele instituții se integrează în producția unor întreprinderi ■ *Breviar cultural județean*: se consemnează extinderea artelor plastice și tradiția de a organiza „luna cărții” în mediul rural (au loc întâlniri între scriitori și public mediate de revistele *Vatra, Editura Politică*: Dan Culcer, Solomon Frățilă, Toth István) ■ Publică poezie Ovidiu Genaru ■ *În numele intereselor vitale ale omului*: lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, în care discursul lui Nicolae Ceaușescu, „expresie fidelă a unității indestructibile între partid și popor” vizează dezvoltarea economiei naționale. Se exprimă importanța revistelor de cultură în a transmite în paginile publicate exemple de biografii și explicitarea scopului de *scris angajat*: „să nu existe scriitor fără o prezență cu adevărat angajată în revistele literare din presa cotidiană”. ■ *Eseu: Vasile Pârvan și Măștile sale*: receptarea lui Vasile Pârvan (*Getica, Memoriale, Anaxandros*) prin două categorii, una poemătică (Eugen Barbu, Nichita Stănescu), cealaltă ideologică și estetică (Nicolae Balotă, Marin Mincu), fapt care dovedește actualitatea sa. Ion Vartic este de acord cu ceea ce

Ș. Cioculescu numește „proces stendhalian de cristalizare”, însă atrage atenția cu privire la denominația de „mistic”, pe care i-o oferă E. Lovinescu și Pompiliu Constantinescu, deoarece scriitorul renunță la această latură a istoriei religiilor, tocmai ca urmare a erorilor de interpretare din partea unor cititori, dar și pentru că, de fapt, a fost un „raționalist, respectuos, dar sceptic față de fenomenul religios”. În *Memoriale* există două mari perechi prin care se dezvoltă lumea descrisă și anume solar-lunar și nocturn-diurn. *Anaxandros* este esențial prin faptul că aduce în fața cititorilor un „dialog platonice”, prin care se sugerează o nouă ipoteză a apariției tragediei, precedată de copilărie și maturizare, care culminează, deci, cu „clipa când o individualitate distinctă se desprinde din mulțimea compactă”. Totodată, Ion Vartic realizează comparația de viziune între Nietzsche și Pârvan, ambii plasându-se în dezacord cu direcția tragediei de îndepărtare de la puritatea originară. ■ Publică poezie Vasile Vlad (*Îndepărtarea*) ■ *Restituiri* – Lucian Blaga: Ion Covrig-Nonea consemnează vizitele lui Blaga în atelierul sculptorului Virgil Fulicea, unde este inspirat de statuia *La râu*: „În artă, de multe ori spui mai mult atunci când nu spui tot”, poezia rezultată fiind: *Vara lângă râu*. Se consemnează traducerea lui Blaga în limba maghiară de către Bárd Oscar. ■ Publicarea unui text inedit de Dimitrie Stelaru, intitulat *Pâinea nouă*. ■ *Viaticum: Filimon și „lumea fictivă”*: despre sosirea lui Filimon în Pesta, unde vizitează muzee și întâlnește un fost elev. ■ *Dan Culcer despre viața literară* – despre volumul lui Ben Corlaci: *Stare de urgență* este apreciat pentru sinceritate. ■ *Ore de dimineață* de Platon Parău este apreciat pentru modul de deconstructură a experienței personale și pentru „desfășurarea unei strategii și a unei tactici a deciziilor și responsabilității, a inițiativei și a supunerii, a corectării unor greșeli”. ■ *Paralaxe: Recitind poezia lui Octavian Goga* – Pornind de la observația pendulării poeziei din Ardeal de la epic la liric, Serafim Duicu discută volumul *Poezii* (1905), în care avem de-a face cu „un lirism aflat la jumătatea distanței dintre epic și liric”, deoarece sunt exprimate stări sufletești prin intermediul unor entități literare, fapt denumit în cronică „lirism implicat”. Varianta poetică a lui se exteriorizează printr-o identitate la plural, prin „noi”, ceea ce conduce la interpretarea eului prin anumite măști, prin schimbul cu rurarul și comunitatea satului: „În gesturile sale mesinice, Goga revigorează acest strat adânc al estheșului folcloric scoțându-l la suprafață în cadențe baladice”. ■ Mihai Sin consideră definitoriu la Octavian Goga modul de transmitere a umanității în dublă manieră, în „alb-negru”, oferind exemplul versuri din *Cântece fără de țară*: „un sceptic reprimându-și scepticismul printr-o clocotitoare voință”. În ce privește sistemul figurilor artistice în poezie, acestea nu sunt valoroase, ceea ce se impune a fi reținut la Goga fiind oratorismul său prin care analizează, cu sinceritate, zone ale conștiinței. ■ Apariția ultimei redări a unui fragment în rubrica *Manuseris*, de Romulus Guga. ■ Redarea unui fragment de proză de Ion Lăncrănjan, intitulat *Sfârșitul verii* ■ *Vatra vă propune un poet*: Dumitru

Mureșan – *Portretul unei femei* și propunerea către lectură a prozatorului Șt. M. Găbrian, cu opera *Jocul frumos al nălucii*. ■ Scriitori mureșeni: calitatea prozatorului Vari Attila este aceea de a găsi „calea spre oameni”, în românește de Tudor Balteș. ■ În caseta cu *Tineri poeți mureșeni* sunt redați Viorica Mereuță, Andrei Fischhof, Teodor Borz, Ioan Barassovia. ■ *Cumințenia pământului* – Ion Apostol Popescu despre cele cinci tipuri de detalii prezente în basm: intensificant, revelator, suplimentar, cel de circumstanță, cel incidental. De exemplu, în basmul *Ion Năzdrăvanul-din-Lut* există o „serie de amănunte care ne amintesc imediat de viața și ocupația țărănilor români din Transilvania”. ■ În *Logos și Eros*, Alexandru Toșa îl citează pe Gilles Deleuze, care vorbește despre „un recital interior corpului” în procesul scrierii. Disoluția eului este discutată și se apelează la opinia lui G. Călinescu referitoare la modul de a scrie a lui Eminescu, în unele poezii, fără a uza de un foarte larg registru de figuri artistice, tehnică pe care Vianu a denumit-o „scuturarea podoabelor”, în *Epitetul eminescian*; Toșa este în dezacord cu opiniile acestora, deoarece el consideră că în perioada de maturitate la Eminescu imaginile ample sunt rare, așadar nu este vorba despre o dispariție a unor elemente, ci de o existență redusă a acestora: „Nu e pertinent să se constate ce nu are poezia lui Eminescu, ci e potrivit cu specificul analizei artei să se înțeleagă sorgintea frăgezimii versului eminescian, frumusețea lui”. ■ *Carnet* depre critica teatrală, prin recenzia de gazetă. ■ *Punct Contrapunct*: Romulus Guga notează apariția antologiei *Orele țării* care cuprinde autori români și maghiari, consemnându-se „calitatea indiscutabilă” a acesteia, însă fiind sugerată și o amplificare a publicațiilor atât a scriitorilor români, cât și a celor maghiari. ■ Redarea titlurilor de reviste străine: în *Bagdala* despre Danilo Kiș, Dragoslav Mihajlovic ■ Este publicat cu o serie de poeme Romeo Morari. ■ *Radar*: redarea unui fragment în proză de Petar Saric, *Marele târg din Ahav*. ■ Articol despre Dino Buzzati, la un an după moartea acestuia *Un ideal eroic* absurd; Dino Buzzati a lucrat în redacția cotidianului *Carrière della Sera*, pasionat de ziaristică, dar cu o proză care pulsează prin teme precum este cea a obsesiei: „obsesiile și coșmarurile personajelor sale se datoresc fie orgoliului excesiv fie unor situații absurde, dar aproape întotdeauna finalul e un efort sublim spre echilibru, spre împăcare, spre o reconciliere a existenței cu destinul”; recenzarea volumului *Deșertul tătarilor*. ■ *Poezie americană* – John Haines, John Ashbery, James Wright, Galway Kinnell (în românește de D. Marian) ■ *Antologie science-fiction*, cu o proză de Anatol Dnieprov: *Lumea pe care o părăsisem*.

●[„**Viața militară**”, nr. 3] Publică versuri Gheorghe Istrate (*Toți, Baladă, Ostașii, Primăvara, Verbe ostășești*), Nicolae Boghian (*Santinela*), reportaje: I. Săvoiu (*Al 60-lea transport*), Lucian Zatti (*La ce te gândești sergent Brezeanu*), Romulus Diaconescu (*Simplu și sincer*), Banu Rădulescu (*Tovarășa de viață*), Vitalie Cliuc (*Un om strașnic*), Dragomir Magdin (*Ne preocupă rezul-*

tatele, *Nici un gol*), proze și însemnări: Petru Vintilă (*Ciucea*), Paul Anghel (*Bătălia albă*), Petru Vintilă (*Ghimeș-Palanca*), Dragoș Vicol (*Rădăuți, țărâm de legendă*), Nicolae Minei (*Eisenhower contra Montgomery*), Dan Mutașcu (*Preambul la o carte despre armată*), Mircea Radina (*De ziua ta*), Vasile Băran (*Descoperitorul grâului*), Eugen Teodoru (*Biletul de voie*), studii: Ion Lotreanu (*«Craii munților»*), Ioan Adam (*Literatura și viața*). Ioan Adam apreciază că: «Despre raporturile de intercondiționare dintre literatură și viață se glosează nu de azi, de ieri, din vremuri îndepărtate, cu un apetit încă neistovit, și dacă cineva s-ar îndeletnici cu alcătuirea unui breviar de reflecții pe această temă, cu siguranță că tomul în cauză n-ar avea dimensiuni modice. Există în domeniul acestei reciproce determinări un adevăr axiomatic – literatura autentică este aceea care rezultă din contemplarea și transfigurarea realității în conformitate cu adevărul vieții. Dar adevărul vieții nu este o noțiune care se oferă de la sine, el presupune o abstragere din faptul imediat, o generalizare implicită. Firește, generalul există în particular, iar Goethe avea în bună măsură dreptate când afirma: «Cine sesizează particularul în viață prin propria viață, sesizează totodată și universalul aproape fără să știe». Marele deziderat este însă ca scriitorul să-l sesizeze știind. Să nu rămână cantonat în perimetrul îngust al propriei experiențe, refuzând investigarea altor psihologii, dar nici să pornească la cunoașterea vieții ignorându-se total pe sine, stabilindu-și un regim de apatie. Un unghi de incidență realist și convingător asupra vieții este de neconceput în afara unei minime experiențe personale. Or, se poate constata la scriitorii dintr-o generație sau alta o anumită blocare a dorinței de a-și exprima experiența lor publică sau pe aceea proprie, o retragere impersonală în spatele teoremelor epice pe care le prezintă. Fenomenul este observabil în cadrul literaturii române, mai ales în sfera romanului. Sunt câteva decenii de când Călinescu constata drastic: «Ceea ce lipsește romanului românesc în genere, chiar când aduce însușiri remarcabile de stil și culoare, este contactul cu viața. S-ar părea că scriitorul român nu-și trăiește viața, și în cele mai multe cazuri chiar așa și este. Romancierul nostru este un literat, un meșteșugar care ia o temă, cum ia fierarul un fier, o înroșește, o bate, o răsuțește, și dă în sfârșit o formă regulată, dar metalul cu care lucrează e o substanță inadecvată obiectului pe care-l face, așa că totul rămâne cu valoarea unui exercițiu abstract. Asemenea bomboanelor truate cu vată sau usturoi, romanul românesc mai recent este dulce pe dinafară și insipid la fund». Autorul *Bietului Ioanide* înțelegea să pledeze pentru explorarea de către romancierii a «actualității senzaționale», fără a propune însă drept un model ilustrativismul simplist, copierea cu gesturi mecanice a realității; el celebra «talentul de a proiecta ziua în eternitate, ridicându-l la valoarea unui amplu simbol». Aici – în sfera aceasta a cunoașterii vieții – s-au vânturat în ultimele decenii teorii dintre cele mai divergente, între care cel mai adesea punctul de contact îl constituia egala vehemență cu care erau susținute. Intr-o formă sau alta, necunoașterea vieții se răzbină, fie că este

vorba de ipostaza cam turistică a scriitorului cu diurnă plecat în «documentare» fără capacitatea de a intui sensurile adânci ale realității, fără aptitudinea de a descoperi fața ascunsă a lumii, fie că ne referim la intelectualul de cabinet, la prozatorul trăitor printre cărți, într-un mediu aseptizat, dar străin de pulsația frenetică a realităților. Fiindcă au existat autori de scrieri pedestre, mereu puși pe jubilație, gata întotdeauna să exulte patetic, ocolind cu precauție dramele vieții, tot ceea ce contrazicea un rețetar, s-au ivit (ca o nedorită compensație) încrâncenații, sofiștii eterni dispuși să-și contemple buricul într-un extaz asiatic. Cert este că și idilismul și negativismul sunt fenomene incompatibile cu realitatea vieții, și cu realismul societății socialiste. Marea greșeală a idilismului consta în a concepe oamenii ca entități perfecte, a-i privi sub specia idealității; de a considera că în mod automat schimbarea existenței duce la modificarea esenței. Și, ceea ce este mai trist, eroii «pozitivi» plăsmuiți în conformitate cu «teza bucuriei» erau propuși ca tipuri reale, cu o fervoare ce aparține religiei, dacă ne gândim că Lenin afirma că ceea ce deosebește arta de religie este faptul că arta nu are pretenția ca spusele sale să fie recunoscute drept realitate. Înghesuit în niște tipare înguste, «realismul» de acest gen a cultivat evitarea contradicțiilor reale ale vieții, îndulcirea conflictelor, acreditarea unor scheme sociologizante idealizate. Oamenii deveneau statui ambulante. Se uita importanța lui cum se spune, în favoarea lui ce se spune. Rezultatul a fost că astfel de personaje fără prihană n-au convins pe nimeni, că producțiile ce gravitau în jurul unor astfel de axuri inconsistente au fost uitate. Dar oare reacția contrară sociologismului, zis «vulgar», negativismul, legitimarea independenței individului de datele obiective ale existenței sociale, are mai multe șanse de convingere emoțională a cititorilor? În mod sigur nu. Căci vremurile noi au impus totuși oameni noi. Desigur, aceștia nu sunt încă o chintesență de virtuți, dar nici nu se pot recunoaște în fauna larvară, în personajele atemporale, fără orizonturi. Acești oameni cer cărți noi în care să poată să-și identifice statura. Iar astfel de cărți nu pot fi scrise decât de autori ce își dedică opera oamenilor, studiind atent și cu înțelegere realitatea pentru a surprinde marile mutații survenite în domeniul conștiinței sociale. Este nevoie de autori care să pună pe același plan și pe ce, și pe cum se spune. Numai prin cunoașterea aprofundată a datelor realității, prin intuirea sensurilor evoluției sociale, scriitorul își poate influența concetățenii. Istoria umanității a demonstrat cu puterea evidenței necesitatea ca artistul să nu fie un simplu figurant pe scenele realităților contemporane lui, ci un participant activ, un făuritor al viitorului care să simtă cu maximum de incandescență aspirațiile majore ale societății, să cunoască viața oamenilor. Și fiindcă avem în vedere acest spațiu și acest timp, acest «ev de foc» în care trăim, să-i celebreze – lucid și fără preconcepții – patosul. Într-un cuvânt, să tragă în planul artei învățăminte din îndemnul exemplar al secretarului general al partidului: «Se poate concepe o artă care să nu redea în cele mai variate forme aceste vremuri mărețe? Fără îndoială că nu! O asemenea

artă ar fi fără viață, s-ar ofili și ar muri ca floarea ruptă din plaiuri [...]. Redați în artă mărețele transformări socialiste ale țării, munca clocotitoare a milioaneilor de oameni; veți găsi și contradicții, și conflicte reale, nu închipuite, și fapte mărețe emoționante, demne de numele de om». Sunt cuvinte vii, cuvinte îndreptar.» O cronică literară semnează Aurel Martin, volumului *Aici, lângă Carpați* de Ion Lotreanu. Nicolae Baltag prezintă volumul de versuri *Un om în Agora* de Dumitru Popescu. și romanul lui Stelian Păun, *Fața lumii*. ■ Nicolae Dumbravă semnează *Poșta redacției*.

● **[„Viața românească”, nr. 3]** Trecerea în neființă a lui Demostene Botez determină apariția articolelor semnate de Radu Boureanu, Ioanichie Olteanu, Mircea Mancaș. □ Ioanichie Olteanu, *Amintirea lui Demostene Botez*: „Cu poezia lui Demostene Botez m-am întâlnit la o vârstă când impresiile sunt profunde și de neșters. Numele acestui scriitor care a ilustrat în diverse domenii peste o jumătate de secol literatura română nu l-am putut despărți niciodată de cele câteva strofe ale contactului inițial, prevestind posibilitatea unui cântec nou: «Cânta o caterincă în colțul unei strade,/ Cânta o caterincă un cântec de demult;/ Erau în el acorduri de triste serenade/ Și fără voie parcă am stat ca să-l ascult...»”. ■ Mircea Mancaș, *Un scriitor plurivalent*: „Cu Demostene Botez a dispărut nu numai un exemplar uman dotat cu incontestabile calități morale și o uriașă forță de creație literară. A dispărut un autentic reprezentant al unei generații, care s-a format în climatul ideilor generoase ale socialismului de la începutul secolului și s-a afirmat ulterior în iureșul luptelor sociale și frământărilor înnoitoare din perioada dintre cele două războaie mondiale, aducându-și tributul entuziast în epoca revoluționară a construcției socialismului”. ■ Nicolae Brădișteanu semnează textul memorialistic *Ion Barbu despre Uvedenrode*: „Desigur că postura de poet a lui Dan Barbilian, care pentru noi cei de la matematică era nouă, ne interesa foarte mult. Era vorba să aflăm acel miracol prin care se poate trece de la poezie la geometrie (sau invers) și care este punctul lor comun. [...] Acest joc a fost determinat de cuvântul *Uvedenrode*, care după cum mărturisea magistrul, era un cuvânt creat de el ad-hoc și care firește – nu figurează în niciun dicționar sau atlas geografic. Persistând în ideea pe care și-o propusese, salvarea i-a venit în urma unei discuții ce a avut-o la Capșa, vechea cafenea bucureșteană, unde poetul, ca toată lumea intelectuală, își petrecea o parte din timp, pentru deconectare și pentru a-și întâlni confrășii”. ■ Florin Mihăilescu prezintă două cărți. □ Dumitru Ghișe, *Contrapunct*: „Dacă ar fi să rezumăm orientarea de ansamblu a gândirii lui Dumitru Ghișe, ar trebui să reținem înainte de toate realismul, raționalismul, umanismul și istorismul ei, ceea ce laolaltă reprezintă câteva din cele mai prețioase coloane de granit ale filosofiei marxiste, totul asumat însă în spiritul creator și deschis al unei atitudini științifice. [...] Prin actualitatea sensului său clarificator și prin eficiența indicațiilor practice ce decurg din el, cartea filosofului român are valoarea unui îndreptar, drept pentru care nu am judecat-o altfel”. □ S. Damian,

Fals tratat despre psihologia succesului: „Ochiul atent și iscoditor al analistului a urmărit așadar cu simpatie și nu odată cu aspre rezerve tribulațiile tinerilor debutanți de la înfrigurata așteptare pe coridoarele redacțiilor, când un destin întreg poate depinde de un singur cuvânt judicios sau numai inspirat, și până la afirmarea ulterioară, pendulând, vai! între responsabilitatea gravă a vocației autentice și suficiența infatuată a imposturii. [...] Dintr-o asemenea împrejurare au ieșit un număr de articole pe care acum S. Damian le adună într-un *Fals tratat despre psihologia succesului* (1972), contribuție originală și oarecum fără precedent la dezbaterăa unor aspecte reale ale vieții noastre literare”. ■ De cartea lui Ion Negoïtescu, *Moartea unui contabil*, se ocupă Petru Popescu: „Ca poet, I. Negoïtescu este un creator extrem de consumat, capabil să scrie în multe feluri, și în chip la fel de superior, dar instalarea într-o formulă ori alta e până la urmă indiferentă, așa cum unui profesionist îi e mai drag cutare instrument dintr-un arsenal care i se supune în întregime. Și avem de-a face tocmai cu un volum de mare subtilitate lingvistică, în care cuvântul e clădit în forme foarte ingenioase”. ■ În *Opțiunile romanului și realismul viziunii*, H. Zalis analizează cartea lui Adrian Beldeanu, *Să mai câștigi o zi*: „Adrian Beldeanu a văzut limpede semnificația modificărilor cauzate de caracterul ineluctabil al socialului. Să ne gândim cât de bine apar schițate în paginile cărții sale, *Să mai câștigi o zi*, psihologii de carieriști, învârtiți, demagogi, în general psihologia impostorului, fie el sentimental sau profesional. Autorul nu se face o clipă complicele lor. Din contră, emite în ce privește fauna negativă ce îi populează lucrarea, elocvente sentințe severe. Poziția lui e pătimașă, el scrie cu o pană corozivă. [...] În al doilea rând, dacă nu au respirația vastei interrelații cu mediul și cu propriul adânc sufletesc, nici creatorul lor nu are resursele să le impună prin invenție. El își citește niște piese de dosar. Numai în măsura în care s-ar detașa și le-ar depăși, am asista la creionarea unor destine autentice”. ■ Radu Boureanu scrie despre *Carol Ardeleanu*: „Scrisul lui C. Ardeleanu, limpede, frust, fără cotituri stilistice, necolorat de o paletă diversă, nuanțată [...] este o alternanță de alb și negru, o xilogravură cu tăieturi aspre, o grafie simplă, conjugată firea, cu temperamentul propriu, cu expresia chipului său cioplit de natură gros, calchiat parcă după media expresiei fizice a eroilor săi. Nu este o lege ca romancierul să reflecte caracteristicile fizice, înclinările și temperatura psihică a lumii, pe care o zugrăvește a eroilor săi, însă Carol Ardeleanu putea fi luat, ieșind din galeriile minei în care coborâse ca să observe, să trăiască experimentul condiția mineralului, drept unul din «viermii pământului». Termenul găsit de romancierul reporter dat titlului cărții, era reflexul mentalității adverse, criminale, emanația unei categorii sociale abuzive”. ■ Eugenia Tudor prezintă volumul lui Platon Pardău, *Ore de dimineață* (C.R., 1972): „Dintre romanele apărute la finele anului trecut, *Ore de dimineață* [...] se înscrie în categoria romanelor sociale care încearcă acea – necesară – retrospectivă asupra epoci din dezvoltarea societății românești contemporane, cu

acuitatea ce a lipsit o vreme în proză [...] Fiindcă acolo unde scriitorul aduce suficiente probe la dosarul vieții personajului, acolo unde evenimentul, sau gestul, sau gândul tăios, limpede primează, fac să se estompeze partitura abstractă a unor idei cam fără acoperire de [...] viață. [...] Oricum *Ore de dimineață* rămâne mai mult decât o surpriză plăcută, rămâne o carte de ample rezonanțe ale unui scriitor realist”. ■ Radu Albala descoperă, *Un viguros anticafil: Grigore Lăcusteanu*: „Impetuos și nestăvilit, Lăcusteanu e combatant în scris ca și în carieră: el coboară astfel nu din sfătoșii strămoși moldoveni, ci din familia Anonimatului Cantazicunesc, al lui Radu Popescu, a bățăoșilor cronicari munteni. Stilul lui e oral ca și acestora”. ■ În cadrul rubricii *Note de lectură*, semnează texte: M. Nițescu, Gabriel Gafița, Andrei Roman, Anca Midia. ■ M. Nițescu prezintă volumul de *Versuri* al lui Ștefan Aug. Doinaș: „Culegerea de versuri pe care o publică acum Ștefan Aug. Doinaș este rodul unei activități poetice de peste trei decenii. În *Avertismentul* său autorul arată, între altele, motivele pentru care, în alcătuirea culegerii, s-a condus atât de criterii formale (balade, sonete, poeme), cât și de «criterii de natură tematică» (*Cântece de dragoste*, [...] *Impresii din copilărie*, *Piscul sau descrierea poeziei* etc.). [...] Dacă nu mă înșel, Șt. Aug. Doinaș e singurul poet din generația lui care a reușit, atunci când a urmărit acest lucru, să scrie poezie de factură modernă. Înnoirea lirismului său nu este o comodă mimare a limbajului poetic actual, așa cum se întâmplă la mai mulți poeți din generațiile mai tinere, ci una autentică”. ■ Gabriel Gafița prezintă cartea lui T. Mazilu, *Ipocrizia disperării*: „Volumul lui Teodor Mazilu [...] reunește cronici apărute periodic în revistele literare; este vorba de o dezbatere mai largă asupra unor probleme legate de personalitatea umană, de mediul social, de gândirea omului contemporan, de reacțiile sale în fața fenomenelor înconjurătoare (de natură intimă, psihologice, sau directe sociale). În același timp, cartea este o confesiune, o definire și autodefinire, un crez etic și artistic”. ■ La cartea lui Matei Călinescu, *Umbre pe apă*, se referă Andrei Roman: „Propunându-ne un volum retrospectiv, Matei Călinescu nu ne oferă o perspectivă nouă asupra poeziei sale, ci dovada unei îndelungate continuități în manifestarea lirică a unei conștiințe intelectuale, prezente de altfel în variate domenii ale literaturii. Astfel amprenta lăsată de formația autorului, acumulările culturale, timbrul reflexiv, împing uneori pe un plan mai îndepărtat emoția, percepția directă pe care genul de poezie practică l-ar fi necesitat, în favoarea operei de constructor rafinat, de arhitect – uneori prea bun cunoscător al meșteșugului poetic, căci nu totdeauna luciditatea se împacă fericit cu o severă cenzurare a efuziunii lirice”. ■ Anca Midia analizează cartea Danei Dumitriu, *Masca Zarafului*: „[...] este o carte despre imposibilitatea comunicării, despre dorința trufașă a oamenilor de a se izola în singurătate pentru a-și acoperi lașitatea, neputința, egoismul. O carte despre suflete rătăcite, despre acei care nu mai au curajul să trăiască autentic. Casa Amirarului devine fortăreața în care personajele se claustrează de bună voie, se

autoiluzionează în speranța c-și vor putea păstra starea lor de fixitate. [...] Personajele din *Masca zarafului* devin subit bătrâne prin existența lor amorfă, înțeleștată în ritualuri rigide”. ■ În rubrica *Debuturi lirice*, Alexandru Lungu se află în *Căutarea cuvintelor*: „Valeriu Pantazi se remarcă printr-o maturitate poetică puțin obișnuită pentru debuturile editoriale. Cartea sa (*Estimp*, Ed. Cartea românească, 98 pag.) prezintă mai mult decât o schiță a unui profil liric: avem în față un portret ferm și, în ciuda unor distonii cromatice, destul de echilibrate pentru a ne face să recunoaștem, fără îndoieli, prezența unui poet. Însăși soliditatea de construcție a acestui volum de debut atestă o asimilare organică, printr-o absorbție personală de lecturi întinse, a poeziei moderne în spiritul său și nu numai în litera sa”. ■ „Dacă Valeriu Pantazi este un dirijor calm și grav al cuvintelor, mânăuirea acestora apropiindu-se la el de solemnitățile unui ritual, Miron Georgescu (*Poezii*, Ed. Cartea românească, 72 pg.) se dovedește un foarte iscusit și isteț jucător de cuvinte, animat de voluptatea unor performanțe lexicale, care tinzând spre sprinteneala cântecului gratuit, alunecă uneori în echivocul cimiliturii”.

APRILIE

1 aprilie

- **[„România liberă”, nr. 8845]** În articolul *O poezie a germenilor vieții*, Dragoș Vrânceanu analizează volumul semnat de Liviu Călin, *Suflet în spațiu*, afirmând că: „interioritatea este substanțială [...], substățătoare, copleșitoare [...], implicând și o viziune autobiografică”. În plus, conchide: „Dacă lirismul – fie opulent, fie subtil – este funcția tipică a liricii, oricâte circumvoluțiuni abstractoide ar încerca să parcurgă (țintind, la urma urmei, același obiectiv), un poet de structura și poziția pe care a atins-o în acest volum Liviu Călin se așază de la sine în zona centrală de densitate a mișcării noastre poetice de azi”.

- **[„Scânteia”, nr. 9466]** G. Cuibuș semnează *Un mesager al cărții românești*: „Aflată la cel de-al patrulea număr, revista «Cărți românești» – editată în condiții grafice excepționale în limbile franceză, engleză și spaniolă – își dovedește pe deplin utilitatea și funcția pentru care a fost creată – aceea de instrument bibliografic de prim ordin în cunoașterea și difuzarea producției editoriale din țară peste hotare”. ■ Ioan Adam scrie despre „*Dacia literară*” în ediție facsimilată: „Volumul publicat la Minerva constituie un instrument de lucru ce înlesnește considerabil munca istoricilor literari, a profesorilor, studenților și a tinerilor angajați în procesul de învățământ. Este necesar însă să observăm că efectele lui riscă să fie sensibil diminuate prin editarea într-un tiraj insuficient. Concluziile se impun de la sine”.

- **[„Steaua”, nr. 7]** Virgil Ardeleanu deplânge lipsa unei tradiții îndelungate și intelectuale a polemicii, faptul că nu există articole de atitudine din

partea criticilor, ci aceștia se angajează mai mult în solilocvii: „Când vorbești cu cineva despre palidul duh polemic al «materialelor» din reviste, ți se citează de îndată, ca model viu, activitatea lui Eugen Barbu din vechea serie a *Lu-ceafărului*. Când constăți lipsa aproape cu desăvârșire a pamfletului, ești invitat a reciti *Biletele de papagal* ale lui Tudor Arghezi. Ceea ce vrea să spună că nu avem azi, dar am avut ieri și alaltăieri”. (articolul *Drumuri paralele*).

■ Evocările lui Barbu T. Argezi cuprind conferințele și interviurile lui Argezi cu diferite ocazii, începând cu 1943 (o conferință la Ateneul Român despre *Eminescu*), apoi *7 nopți de vorbă cu Tudor Arghezi* convorbiri realizate de Vasile Netea etc (rubrica „hotare de aer”). ■ Proză semnată de Mircea Horia Simionescu, cu titlul *Viteză maximă în oraș*. ■ Gabriela Melinescu își amintește cu drag de profesorii de latină, începându-și evocarea astfel: „Toți profesorii s-au străduit cu noi, elevii, în fel și chip să ne învețe câte ceva. Ceea ce mi s-a părut absurd atunci era tocmai pretenția lor exagerată de a vedea pe loc roadele strădaniei lor. De aici mirarea unor profesori când se întâlnesc după ani de zile cu unii dintre cei mai leneși elevi, și se miră de aceștia, că tocmai ei, care păreau a nu fi înțeles nimic din învățătura lor, tocmai acești elevi dau acum dovadă că atunci de mult, ceea ce părea de neînțeles s-a limpezit pe parcurs și a căpătat strălucirea sticlei”. (articolul *Profesorii de latină*, rubrica „cutia Pandorei”). ■ Ion Caraion relevă semnificațiile de profunzime și înrâurirea blagiană asupra versurilor Anei Blandiana din volumul *Octombrie, noiembrie, decembrie* (C.R., 1972), despre care mai zice: „Digresiune metafizică pe noțiunile de întuneric și lumină, pe noțiunea de înstrăinare [...] și de somn extatic, elevat. O altă laudă a somnului [...] Divagație despre *panskopos* pe ideea de purificare printr-un lanț de învieri sau de morți”.

■ Adrian Popescu îi închină lui Demostene Botez o evocare întristată, la vestea morții poetului, „a unei vieți dedicate slujirii Cetății literelor”. (articolul *Demostene Botez*).

■ Pindar este transpus în românește, adăugând ample note și comentarii, un aparat critic adecvat, de Ioan Alexandru. ■ Din nou un volum de poezii, „o selecție destul de zgârcită” dintr-o abundentă producție poetică, constituie subiectul cronicii literare a lui Petru Poantă, și anume volumul *Munții de os* despre care comentatorul recunoaște că „este totuși un poet de forță”, chiar dacă este suspectat de critici de „crudități de limbaj” și chiar dacă „îi lipsește fiorul autentic al mării poezii”, Ion Caraion „rămâne un precursor de bază al liricii brutal-expresive de astăzi”.

■ Alte episoade din viața lui Gala Galaction sunt aduse la lumina tiparului de Teodor Vârgolici (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction – IV*), aici fiind menționat procesul intentat unor scriitori și ziariști (1919), printre care Ioan Slavici („om dintr-o bucată, acest om sărac și cinstit”), Tudor Arghezi și alții, care au fost arestați și închiși la Văcărești, în urma acuzației de trădare, pe motiv că înainte de izbucnirea conflagrației mondiale se pronunțaseră, în spirit pacifist, pentru neutralitatea României, iar în timpul războiului rămăseseră sub ocupație, în

capitală; dar Galaction, deși nu a fost arestat și închis, a fost destituit din funcția avută la administrația Casei bisericii, mărturiile lui fiind edificatoare.

■ Mereu branșat la noutățile europene din știința literaturii, Romul Munteanu vrea să arate cum a evoluat conceptul de istorie literară și ce metode de investigație s-au folosit de-a lungul vremurilor pentru un domeniu „riguros determinat” (articolul *Metamorfozele conceptului de istorie literară*, rubrica „confluențe”). Nicolae Balotă reapare la vechea rubrică a „confluențelor”, alături de Romul Munteanu, și scrie despre universul bizar creat de Urmuz (articolul *Post-scriptum urmuzian*). ■ Continuându-și articolele de filozofie a limbajului și de investigație a conceptului de ființă, Constantin Noica începe prin combaterea atitudinii logice: „după logicieni, între este și nu este nu ar fi loc pentru nimic. Totul s-ar întâmpla și pe acest plan ca la mecanisme: este sau nu este, e deschis sau închis, trece curentul sau nu trece.” (articolul *A fost să fie*, rubrica „unghiuri și antinomii”).

● [„**Tribuna României**”, nr. 10] În *Hyperion* citim *Os semeadores* de Vasile Alecsandri, preluat din *Antologia da poesia romena* de Nelson Vainer, Rio de Janeiro, 1966. ■ În *Lyra* citim poeziile lui Nichita Stănescu (*Menire; Poem; Idolii ierbii; Cântec; Spirală albastră, sfâșietoare; Secunda flori*). ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Valea Soarelui*. ■ În *Orarul florilor* citim *Iarba și mugurii* de Radu Gyr. ■ În *Cultura română și gândirea universală* citim *Pasiunea veche și modernă a naturii* de Mircea Malița, un text despre flora și fauna României și munca lui prof. M. Băcescu la muzeul Antipa. ■ În secțiunea *Cartea* citim *Treapta lui Negruzzi* de Edgar Papu: „Negruzzi a realizat în modesta noastră literatură de început – și regretăm din nou că nu ne putem ilustra ideea decât printr-o singură operă de extindere restrânsă – ceea ce în apus va realiza după el nu altul decât un Flaubert. Toate principiile și aplecările artistice ale marelui scriitor francez există dinainte, și nu în germen, ci întrutotul desăvârșite, la scriitorul român în *Alexandru Lăpușneanu*. Este vorba de transpunerea motivului istoric – până atunci tratat romantic – pe un portativ de strictă observație realistă, de ideea «impasibilității», a răcelii față de obiect, pentru a fi mai adânc și mai exact scrutat, potrivit procedeuului folosit de pictor, în sfârșit de cultivarea cea mai laborioasă a *stilului*, în așa fel ca să *individualizeze*, să facă unică și irepetabilă imaginea pe care scriitorul vrea să o fixeze”. ■ Nina Cassian semnează *Silvestri*: „Sunt patru ani de când Costi Silvestri a părăsit cerul, râurile și pădurile acestei lumi, de când două pleoape grele s-au lăsat pe transparența ochilor lui imenși. El continuă, topit în Esența lui, în Muzică”.

2 aprilie

● [„**Munca**”, nr. 7891] În rubrica *Sâmbătă după amiaza, duminică toată ziua*, se anunță „Primăvara culturală piteșteană”.

• [„Scânteia”, nr. 9467] Augustin Z.N. Pop semnează „*Luceafărul*”, poem etern: „Se împlinesc în aceste zile nouăzeci de ani de când *Luceafărul*, creația de boltă a lui Eminescu, a văzut lumina tiparului, în publicația Societății academice social-literare «România Jună» din Viena. [...] Departe de a fi cântecul de lebedă al marelui poet, tânărul poem de-acum nouăzeci de ani rămâne plenara sa împlinire, biruința geniului său artistic”. ■ Agerpres transmite despre *Colocviul național studențesc consacrat lui Mihai Eminescu*: „Duminica și-a încheiat lucrările primul colocviu național studențesc consacrat marelui poet Mihai Eminescu; colocviul s-a desfășurat, timp de trei zile, la Facultatea de limbă și literatură română a Universității București. [...] Tot în aceste zile a fost organizată o expoziție documentară «Mihai Eminescu», care a cuprins ediții princeps, manuscrise, volume apărute în străinătate, precum și lucrări monografice dedicate genialului nostru poet”.

3 aprilie,

• [„Scânteia”, nr. 9468] Aflăm de *Premiile concursului de lucrări literare pe tema economiei*: „S-au acordat recent premiile concursului de lucrări literare pe tema economiei. Juriul, alcătuit din reprezentanți ai Uniunii scriitorilor, Consiliului Culturii și Educației Socialiste și ai Casei de Economii și Consemnațiuni, a atribuit următoarele premii: Piese de teatru: Premiul II – comediei *Leatul nebunilor* de Nicolae Mavrodin. Premiile I și III nu s-au acordat Scenele : Mențiune – scenetei *O pereche fericită* de Victor Hâlmău. Nu s-au acordat alte premii. Schițe și nuvele: Două premii II – schițelor: *Așa s-a convins'* de Vasile Turculescu; „*Moș Bârna* de Ștefan Zăides. Premiul III – nuvelei *Combinatul* de Gheorghe Dumitrescu. Premiul I nu s-a acordat. Monologuri și poezii: Două premii II – monologurilor: *Nina* de Florin Iordăchescu; *Bănuțul* de Elisabeta Bergea. Mențiune – monologului *În jurul unui turcism* de Mircea Popescu. Premiile I și II nu s-au acordat”.

4 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9469] Citim poezia *Cu un dispreț total acoperim Pe cei ce munca ne-o disprețuiesc* de Traian Coșovei.

• [„Viața studențească”, nr. 14, 16 pagini] *Răspunderea pentru viitor* de Cornel Nistorescu este articolul de deschidere: „Studentul îngropat în vrafuri de cărți rămâne o amintire romantică, cel de azi își împarte existența între sala de curs și farmecul sever al marilor platforme industriale. Și între timp încearcă să fie, demonstrează că este omul timpului său, al conștiinței gesturilor sale, un om politic: *studentul comunist...* Răspunderea pentru viitor: ne pregătim pentru a-l transforma dintr-un semn al întrebării într-un mare semn al certitudinii. Generația mea, generația viitorului printr-un limbaj al faptelor își scrie cu hotărâre destinul comunist”. ■ Un *Punct final* încheie serialul *Climatul debutului (III)*, răspunzând pentru concluziile anchetei George Ivașcu, directorul

revistei „România literară” și Petre Ghelmez, directorul Editurii Albatros. ■ Ghelmez reamintește că toți cei cinci debutanți cu volume de poezie la Albatros (Florin Costinescu, Mihaela Minulescu, Anamaria Pop, Dușan Petrovici, Constantin Th. Ciobanu) au fost girați/ „au trecut prin examenul critic” al poetului Doinaș. Totodată, „editorul trebuie să aibă fler, să simtă în aerul manuscrisului talentul, să aibă răbdare și multă generozitate, cenzurată, de asemenea, cu multă, și mai multă responsabilitate și să decidă – presa, radioul, cenaclurile, critica fiindu-i de mare ajutor în sondarea terenului aurifer al talentului”. Dincolo de ajutorul dat debutanților de către „sistemul cultural” (reviste, edituri), apariția unui „nou poet” sau „nou prozator” devenind ceva normal la intervale destul de scurte, greul rămâne totuși pe umerii și penița debutanților. „Oricâte mijloace de promovare ar avea, orice sistem cultural de susținere al debutanților ar exista, fără susținerea lor de către ei înșiși, printr-o muncă imensă asupra manuscrisului, prin cultivarea cu grijă a talentului de care dispun, printr-o privire gravă asupra gestului artistic de către debutanții înșiși, nu se poate realiza mare lucru”. La rândul său, Ivașcu stabilește *statutul debutantului*, care e mai greu de definit fiind aflat într-un vast câmp de manifestare și receptare publică – „nu se pot exercita îndeajuns parametrii călăuzitori specifici creației literare. În consecință, acești parametri se confundă sau se conjugă cu cei extensiv-culturali. În aceste împrejurări, dominate de factorul cantitativ (implicând o generozitate programatică sau vehiculată de «mentori» nu îndeajuns de competenți, sau plictisiți, sau fără rigoare – mai bine zis, fără acel minimum de însușiri care să constituie o «autoritate intrinsecă, echivalând măcar cu anume dimensiuni de personalitate») ... procesul de descoperire, selectare și promovare de valori autentice... este actualmente mult îngreunat.” Răspunzând întrebării *Cum contribuie presa noastră la o riguroasă selecție valorică, cum privești raporturile ce trebuie să existe, dialectic și etic, între cenacluri (mai ales cele studentești) – reviste și edituri?* G. Ivașcu consideră că stilul optim în care ar trebui receptată avalanșa de debutanți ar fi cel călinescian (din „Jurnalul literar”, rubrica *Primii pași*, în care G. Călinescu prefera sa publice 2-3 versuri mai reușite ale expeditorilor, fără a le comenta) sau cel de la *Poșta Redacției* din „România literară”, devenită un fel de veritabil *Atelier* (unde „un poet exigent cu el însuși în primul rand, în sensul că publică destul de rar, răspunde serios corespondenților”). Ivașcu punctează defectele recepției tinerilor: „Generozitatea și pe-alocuri stereotipia unui – nu odată – fals și ineficient dialog al celor care dețin la diferite reviste *Poșta redacției* sau ceva similar ca intenție și funcție socială; modalitatea criptică de a răspunde; tentația de a fi mai degrabă spirituali, decât analitici și la obiect sunt, desigur, modalități prea puțin rodnice... Ne-am lărgit preocupările și la cenaclurile studentești, și ne-am propus a informa, deocamdată, asupra celui purtând numele «Junimea», din care am și publicat recent o pagină reprezentativă (în «România literară»). O vom mai face, cu gândul de a găsi și alte modalități de promo-

vare a acestei forme de debut. În ce măsură va stimula aceasta și alte reviste și mai ales, cât de eficientă din sens selectiv și totodată în intenția promovării cu seriozitate a unor criterii valabile pentru formarea unei opinii și a unui stil de activitate în cenacluri rămâne de văzut”. Concluziile revistei după cele trei episoade ce au conturat climatul debuturilor anilor 70: „Nu se poate vorbi în prezent de existența unui sistem unitar, deplin exigent, de selecție a valorii debutanților; nu există, de asemenea, nici în cadrul editurilor, nici în redacțiile celor mai multe reviste literare o preocupare permanentă a lucrului cu debutanții, pentru formarea lor, pentru educarea lor estetică, pentru ceea ce se numește lansarea și susținerea unui tânăr scriitor; critica literară nu-și îndeplinește constant rolul de filtru sensibil și obiectiv în promovarea creației autentice și în respingerea fermă a mediocrității și imposturii literare; în majoritatea lor, cenaclurile au devenit o formă închistată, superficială, care nu asigură finalitatea activității lor; între cenacluri, reviste și edituri nu s-a stabilit totdeauna un raport firesc de colaborare pentru descoperirea și afirmarea unor debutanți de valoare. În această ordine de idei, sugerăm o dezbatere la nivelul forurilor ce se ocupă de editarea creației literare – în speță, Consiliul editurilor – pe tema debutului literar, pentru că o inițiativă generoasă care trebuie însă să-și demonstreze utilitatea, cum este concursul recent lansat de Editura «Eminescu» să nu rămână o manifestare izolată; în ceea ce privește creația literară studentească – unul dintre punctele principale ale anchetei noastre – considerăm că este necesară o revitalizare a cenaclurilor literare studentești, stabilirea unor criterii mai exigente de promovare a creatorilor studenți în revistele studentești, găsirea unor posibilități și forme mai adecvate finalizării lucrărilor de valoare... Discuția rămâne deschisă, dar unele dintre concluziile anchetei rezultate din opiniile unanime ale interlocutorilor noștri – fie studenți, fie personalități ale vieții literare – constituie cu siguranță puncte de reper în analiza pe care vor trebui să o facă forurile în drept pentru remedierea unor neajunsuri care mai există încă în statornicirea unui climat exigent și echitabil de afirmare a tinerilor scriitori, chemați să facă din talentul lor un semn de continuitate și valoare al culturii noastre socialiste”. De notat și „atacul” înspre revista „Amfiteatru” (ce se va comasa din 1974 chiar cu „Viața Studentească”): „Trebuie să spunem, cu franchețe colegială, că revista «Amfiteatru» are datoria să acționeze mai energic, mai sistematic, în sfera debutului literar studentesc, impunând talente certe, realizând astfel o mai riguroasă selecție a valorilor și o îndrumare competentă a tinerilor debutanți”.

5 aprilie

• [„Munca”, nr. 7894] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul Anei Blandiana, *Calitatea de martor*: „Eseurile cuprinse în volumul „Calitatea de martor” au o ținută intelectuală remarcabilă. Sunt scrise cu precizie și limpezime, demonstrarea ideii, de la care se pornește, insinuându-se cu

abilitate de-a lungul paginii scrise. Dimensiunile extrem de reduse ale meditațiilor Anei Blandiana câștigă (numai o parte din ele însă), prin profunzimea observațiilor. De altfel poeta e preocupată de aflarea esențelor, de aici poate și limbajul „sărac”, fără a-i lipsi însă forța sugestivă. [...] Ana Blandiana scrie cu plăcere, chiar cu o voluptate a demonstrației despre orice, câteva teme însă o preocupă evident: libertatea, fericirea, dragostea, adevărul etc. Închină rânduri inspirate, adevărate meditații unor scriitori, printre care Camil Petrescu, George Călinescu, Nicolae Bălcescu”.

● [„Scânteia”, nr. 9470] Sub titlul *Revistele literare „Tomis” și „Transilvania” în confruntare cu cerințele cititorilor* citim: ■ *Un răspuns, un angajament și câteva propuneri*, nesemnat: „Articolul: *Revista «Tomis» privește peste umăr la activitatea culturală de masă*, publicat în ziarul «Scânteia» din 20 februarie 1973 a fost studiat cu atenție de fiecare membru al colectivului nostru. Problemele pe care le ridică au fost amplu dezbătute în adunarea de partid din luna februarie și în ședința de colectiv în care s-au analizat cele două numere ale revistei apărute în aceeași lună. În unanimitate, întregul colectiv și-a însușit criticile privind insuficienta reflectare a fenomenelor din activitatea cultural-educativă de masă, ca și modalitatea nesatisfăcătoare – de fapt în discordanță cu profilul și nivelul revistei – de a înregistra diferite evenimente ale vieții spirituale locale. [...] Am avea o dorință – care e totodată și o propunere. Dacă în «Scânteia» și uneori în «Era socialistă» găsim articole utile pentru buna orientare și în această latură a muncii noastre, nu tot așa se întâmplă și cu reviste centrale de profil asemănător sau apropiat revistei noastre. În acest sens, considerăm că dezbateră în «Contemporanul» a unor probleme de fond ale activității culturale de masă ar putea constitui un model pentru celelalte publicații. De asemenea, am propune ca la Consiliul Culturii și Educației Socialiste să se organizeze o analiză a modului cum toate publicațiile reușesc să cuprindă, să prezinte și să analizeze problemele activității culturale de masă în zonele geografice respective. Ar fi un deosebit de util schimb de opinii și de experiență”. ■ G. Cuibuș semnează *Comentariu la o scrisoare*: „Pe adresa redacției a sosit recent o scrisoare semnată de un grup de oameni de cultură, cadre didactice, medici, ingineri din Sibiu, în care se fac aprecieri asupra conținutului și calității sumarului revistei «Transilvania», aflata în cel de-al doilea an de existență. [...] Lectura numerelor a-părute până în prezent atestă unele preocupări pentru ca sumarul revistei să devină tot mai cuprinzător. Se remarcă uneori reacția promptă la evenimentele politice și sociale, cultural-artistice, strădania redactorilor de a consemna momente de relief ale vieții contemporane. [...] Redacția revistei «Transilvania» trebuie să reflecteze asupra faptului că succesul unei publicații județene – se spune de asemenea în scrisoare – rezidă în receptivitatea acesteia față de fenomenele și realitățile locale, în abordarea unei problematice de natură să intereseze un public cât mai larg, să-l solicite și să-l stimuleze în susținerea creșterilor culturale și social-politice ale

județului respectiv. [...] Un sondaj larg de opinie în rândul cititorilor revistei, al oamenilor muncii din județ, al unor personalități ale vieții culturale ar putea să vină efectiv în sprijinul colectivului redacțional în efortul pe care va trebui să-l depună pentru îmbunătățirea revistei, apropierea ei de cititori”.

● **[„Albina”, nr. 14]** Pe prima pagină, versuri de Mihail Steriade (*Sunt glasul țării*) și editorialul despre *Literatura orală și literatura scrisă*, semnat de prof. dr. doc. Mihai Pop: „În marea unitate a literaturii române nu putem deci vorbi de literatură orală și literatură scrisă ca de lucruri deosebite, fără contingente între ele. Putem vorbi doar ca despre o minunată și fină țesătură cu fire ce se leagă și se dezleagă neconținut”. ■ Stelian Cârstean trece în revistă *Folclorul literar* în culegerile editate pe plan județean (din Hunedoara, Teleorman, Vaslui, Alba Iulia, Craiova, Brașov, Oradea etc.), conchizând că „ne aflăm, astfel, în momentul de față, în posesia unui material imens, ilustrând cu destulă fidelitate, în ansamblul său, totalitatea categoriilor tematice și tipologice ale folclorului literar al poporului nostru”. ■ *Joinelu*, colindă culeasă din Hunedoara.

● **[„Orizont”, nr. 14]** Continuă ancheta revistei pe tema „critică și actualitate”, întrebările fiind aceleași (1. *Ce cărți apărute în ultimul an vi se pare că au fost prea puțin solicitate de critică?* 2. *Ce cărți au fost în schimb supralicitate?*), dar, dintre cei trei respondenți, facem un stop-cadru asupra părerilor lui Gh. Grigurcu: „Fiecare carte a lui Nichita Stănescu, spre a da un exemplu, sper îndeajuns de elocvent are parte de o desfășurare exegetică ce derivă, evident, în cea mai mare măsură dintr-un mecanism pus în funcțiune la un moment dat și ale cărui reacții sunt previzibile. Dar lăsându-l la o parte pe autorul *Necuvintelor* pe care avem cuvinte a-l taxa drept un caz straniu de iluzionare cvasiunanimă în sfera criticii, să ne oprim la un alt poet de succes, Ion Gheorghe. Dacă suntem de acord de la început a-l situa deasupra lui Nichita Stănescu, ni se pare nu mai puțin că plătește tribut inegalului și prolixului – minereu bogat, dar insuficient prelucrat, într-o mohorâtă masivitate pur geologică. [...] Deși tot mai multe voci lucide îl readuc pe Marin Sorescu la dimensiunile sale reale, de reprezentant major al unei tradiții minore – un Topîrceanu al anilor noștri – i se atribuie uriașe parcele de spațiu critic, demne de o cauză mai bună”. ■ Un fragment din romanul *Treptele Diotimei* a lui Radu Ciobanu este publicat pe pagina a șasea. Poeziile sunt semnate de Dim. Rachici și Al. Jebeleanu. ■ Se mai adaugă un episod la viața și aventurile lui *Arthur Rimbaud – poetul blestemat*. ■ Livius Ciocârlie pune, pe ultima pagină, jaloane teoretice ale concepțiilor contestatate din jurul revistei și grupului *Tel Quel*.

● **[„România literară”, nr. 14]** Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Pe cărarea uitării*), Barbu Cioculescu (*Ploaie de ianuarie*), Ovidiu Hotinceanu (poeme inedite: *Homer; Băta Doamnei; Ahile*), Constanța Buzea (*Despotici; Plan De fum; Aprilie; Sonet; De cumințenie; Desen Agonic; Sărutul alb; Paravan; Coline de rai*), Vlaicu Bârna (*Despre zăpezile; Țărm; Opțiune; Tempore dato;*

Ad improbus; Totdeauna tu; Suvenir; Missa Solemnis; Ev mediu), Leonid Dimov (*Ironica*). ■ Ilie Bodicuț traduce din *Lirica sudaneză* din: Al-Tigiani Yusuf Bașir (*Dervişul chinuit; Altarul Nilului*), Mohammad al-Fituri (*Pogoară dimineața*), Ahmed Mohammed Hayr (*Omul însetat de libertate*). ■ Veronica Porumbacu traduce pe *Poeți din R. P. Ungară*: Kassák Lajos (*Schimbare de anotimp*), Hajnal Anna (*Plopi*), Keresztesy Dezső (*Zorele trezite-n albastru...*), Somlyo György (*Poveste despre drepturi*). ■ Cristian Unteanu semnează prezentarea lui Jacques Prevert, precum și traducerea *Din „Choses et Autres”*. ■ Citim *Paranteze* de Mircea Horia Simionescu. ■ Revista publică *Din noaptea amintirii*, un text memorialistic inedit de I. M. Rașcu. ■ Nichita Stănescu semnează *De ce Miorița și de ce numai ea*. ■ Sub semnătura R. I. pe prima pagină apare editorialul *Cultură editorială*: „În contextul contemporan, al multiplelor interferențe cu tot mai variate modalități de comunicare a științei și artelor, a literaturii, acțiunea editorială consacrată concretizării și răspândirii cărții capătă cu atât mai mare însemnătate. De aici și extensiunea – la scara industrială – a indicilor de ființare a cărții ca un veritabil univers de umanitate, concretizat în numeroase și numeroase domenii, cu profiluri specifice, univers variat cu necesitate în standardizarea impusă tocmai de largul consum, solicitând neconținut noi și noi capacități de invenție spirituală, de originalitate în conceptul și în tehnica de carte”. După ce sunt enumerate exemplele de evenimente literare tipărite la diferite edituri, editorialul ajunge la concluzia: „Cu asemenea exemple – alese doar dintre cele mai recente și doar dintre cele cu profil preponderent literar – putem într-adevăr vorbi de o cultură editorială în România socialistă. Perspectivele se desprind de la sine”. ■ Alexandru Ivăsiuc publică în *Pro domo* textul *Tradiția europeană a culturii românești*: „A vorbi astăzi despre o cultură etanșă care are numai rădăcini, dar nu și deschideri, care se construiește pe mituri fundamentale, anistorice, de neschimbat ca destinul, este nu numai o greșală, dar și o trădare a spiritului în care s-a construit cultura și statul național român de la iluminismul ardelean încoace, deci de la potențarea manifestă a conștiinței noastre naționale”. ■ Ion Băieșu semnează *Starea de veghe*: „Proza devitalizată și abisală, confuză și steapă de idei, de tipuri umane și acțiune a apărut tocmai în clipa când unii dintre foarte tinerii noștri confrăți au încercat să ne convingă că, dacă ai un pic de inteligență și ai făcut câteva lecturi din nu știu care val franțuzesc, poți să scrii o carte despre ceea ce nu s-a întâmplat și nici nu s-ar putea întâmpla niciodată în jurul tău. Din fericire, criza s-a consumat repede și fără urmări notabile asupra literaturii noastre actuale. Superstiția scriitorului care scrie în transă, în momente de singurătate și inspirație necontrolată s-a risipit de mult. A rămas imaginea veridică a scriitorului-cetățean conectat permanent la pulsația timpului său, veghind neîncetat universul viu care-l înconjoară și ocrotește”. ■ Ov. Ghidirmic scrie despre *Poezia lui Radu Boureanu*, cu prilejul apariției unei ediții în seria *Ediții de autor* la Minerva a operei lui Radu Boureanu [nu se menționează titlul

ediției, nici anul în care a apărut]. Autorul textului face o excursiune în întreaga operă a scriitorului, împărțind volumele anterioare „în câteva aspecte mai importante, definitorii, ale creației”: „Viziunea meteorică a Pegasului”, „Elementul folclorico-arhaizant”, „militantism civic și politic”, „Imaginea concretă a Isarlikului”, „«Refrigerația» ca mod poetic”. ■ În rubrica *Evocare* N. I. Bantaș scrie despre *Simion Stolnicu*. ■ Șerban Cioculescu revine la rubrica sa cu un text despre *G. Călinescu și „Literatura nouă”*, despre volumul *Literatura nouă*, îngrijit de Al. Piru și publicat la Editura Scrisului Românesc: „Cartea întregă e pătrunsă de cea mai vie bunăvoință a marelui nostru contemporan de a-și însuși principiile criticii marxist-leniniste. Ce ar spune despre lirica de azi? Mă întreb...”. ■ Constantin Țoiu, în *Estetică și existență*, scrie despre romanul *Viața la țară* de Duiliu Zamfirescu, „unul dintre romanele cele mai frumoase scrise din literatura noastră”. ■ În rubrica *Opinii* apare *Limba culturii și cultura limbii* de Al. Niculescu. ■ Nicolae Manolescu semnează o cronică literară la seria *Restituiri*, Editura Dacia, ocupându-se de ultimele trei volume apărute în această serie: ■ *Peisagii* de Nicolae Iorga, antologie, note, prefață și glosar de Mircea Zăciu, 1972: „Din bogata literatură de călătorie a lui Nicolae Iorga, Mircea Zăciu a selectat aproape cinci sute de pagini, începând de la tinereștile *Amintiri din Italia*, 1895, și încheind cu *Sfaturi pe întuneric*, 1936 și 1940. Selecția nu poate fi, desigur, decât extrem de zgârcită și de aceea *Peisagiile* seamănă cu un mozaic. Însă cum notele lui Nicolae Iorga nu sunt ele însele în întregime memorabile, antologia e un fel potrivit de a le pune în valoare (cel puțin până vom avea o ediție completă)”. ■ *Ceasornicul de nisip* de Lucian Blaga, ediție îngrijită, prefață și bibliografie de Mircea Popa, 1973: „Autorul *Ceasornicului de nisip* scrie normal și banal. Singura intenție de stil pe care o surprindem este preferința pentru cuvântul arhaic sau neaoș, în detrimentul neologismului: eclipsa devine întunecime, sensul, înțeleș, efortul, strădanie ș. a. m. d. [...] Dificultăți de exprimare apar și în pamfletele poetului (din ultima secțiune); expresia n-are nici sulețe, nici finețe. Polemistul e greoi, și lipsit de umor, punând lespezi de cuvinte prea grele peste adversarii săi”. ■ *Sangvine* de Hortensia Papadat-Bengescu, ediție și prefață de Doina Curticăpeanu, 1973: „Deocamdată, în câteva din povestirile cuprinse în *Sangvine*, toate aceste modificări în substanța scrisului prozatoarei sunt abia sesizabile, dar ele anunță modernitatea structurală a viziunii epice din ciclul Halippa. Chiar în timpul în care apar *Ion* sau *Întunecare*, și se pune temelia romanului social modern, nuvelele Hortensiei Papadat-Bengescu pregătesc o altă cale a prozei, surprinzătoare și modernă”. ■ Citim recenzii: ■ Valeriu Cristea recenzează *Ucenicul nicăieri zărit* de Virgil Teodorescu, Albatros, 1972: „Cu *Ucenicul nicăieri zărit* Virgil Teodorescu face un nou și amplu gest de însumare a unei creații la care aderă spectaculos și total, fără a se dezice de nici una dintre laturile ei, creație consecventă în idei și unitară stilistic, dovedind încă o dată că pentru a stabili valabilitatea unor formule artistice decisive în ultimă instanță sunt talen-

tul, valoarea”. ■ Victor Atanasiu prezintă *Trubendal* de Virgiliu Monda, Minerva, 1972: „Detaliile supărătoare se pierd în mulțimea paginilor interesante, adesea foarte interesante (Ar fi de amintit la cusururi introducerea fără necesitate în text a unor pasaje de certă influență dostoievskiană, pe tema întrepătrunderii visului cu realitatea sau un schematism rezultat din apetitul teatralității în construirea unor personaje secundare)”. ■ Aureliu Goci scrie despre *Pretexte critice* de Eugenia Tudor, C.R., 1972: „Tehnica analizei poetice urmărește vers cu vers ramificația simbolică a ideții. Volumele sunt pretexte de a relua întreaga creație, cu specificarea individualității fiecăruia. Judecata de valoare este implicită, adică selecție anterioară actului critic. Autoarea nu scrie despre toate cărțile ci numai despre acelea de vârf, care permit desfășurarea întregului instrument critic”. ■ Mihai Minculescu se ocupă de *Operațiunea 0,17* de Toma George Maiorescu, Editura pentru turism, 1973: „Dar meritul incontestabil al acestei cărți – peste valoarea informativă, peste calitățile scriitorului călător – constă în puterea de a conferi prezentului valori ale mileniilor trecute, fie prin redimensionarea metropolei moderne, fie prin deplasarea în timp, prin actualizarea vechilor semnificații”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* aflăm planurile literare ale lui Méliusz Joseph, Mircea Ciobanu, N. Carandino, Alexandru Lungu, Andrei Ciurunga, Alexandru Baci. ■ *90 de ani de la apariția „Lucașărului” de Mihai Eminescu*, notă semnată V. B.: „Recent, a avut loc la Deva, sub egida Inspectoratului Școlar și a Casei județene a corpului didactic din județul Hunedoara, *Simpozionul Mihai Eminescu – 90 de ani de la apariția «Lucașărului»*. Despre acest important eveniment au vorbit Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al C.C.E.S., prof. univ. dr. docent Augustin Z.N. Pop, prof. univ. dr. I.G. Tohăneanu, prof. Grațian Jucan, Gheorghe Eminescu (nepotul poetului, fiul lui Matei Eminescu) și alții. Cu prilejul acestui eveniment, Casa județeană a corpului didactic a editat lucrarea *Profil eminescian* în care sunt inserate studii, articole și documente, printre care – fotocopia manuscrisului integral al *Lucașărului*”. ■ *Primul colocviu național studentesc „Mihai Eminescu”*: „În zilele de 30, 31 martie și 1 aprilie, în amfiteatrul «Odobescu» al Facultății de limba și literatura română a Universității din București, s-au desfășurat lucrările primului colocviu național studentesc «Mihai Eminescu». Au participat – cu peste 30 de comunicări – membri ai cercurilor științifice ale facultăților de filologie din țară și ale institutelor pedagogice. Alături de studenți au fost invitate personalități ale vieții universitare și științifice, între care Șerban Cioculescu, Al. Dima, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, (care a prezentat comunicarea *Actualitatea cercetărilor eminesciene*), Al. Piru, Ovidiu Papadima, Eugen Todoran, precum și reprezentanți ai institutelor de specialitate. Holul facultății a găzduit o expoziție organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei și cu Biblioteca centrală universitară, reunind manuscrise, ediții princeps, scrisori, publicații la care a colaborat Mihai Eminescu, studii și monografii dedicate poetului în țară și pes-

te hotare”. ■ *Cenaclul „Junimea”*: „Duminică 25 martie a. c., în sala din bd. Schitu Măgureanu, a avut loc ședința de lucru a cenaclului «Junimea» în care au citit Ioana Flora și Paulina Mihăiță (amândoi poezie). Au luat cuvântul: Ion Ivan, Marian Dopcea, Maria Găvan, Gheorghe Crăciun, Mihai Andrei și Paul Țărău. Ședința a fost condusă de criticul Ov. S. Crohmălniceanu”. ■ *Cenaclul Asociației Scriitorilor din București*: „În luna martie a luat ființă Cenaclul Literar al Asociației Scriitorilor din București care ține ședințe bilunare la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu». În cadrul acestui Cenaclu citesc și sunt supuși confruntării cu publicul tineri scriitori din București, cât și din județele afiliate Asociației: Argeș, Galați, Constanța, Brăila, Ialomița, Ilfov, Teleorman. «România literară» va publica în numerele viitoare cele mai izbutite lucrări citite și dezbătute în Cenaclu. Tinerii scriitori care doresc să citească în Cenaclu sunt anunțați pe această cale că trebuie să depună lucrările la sediul Asociației, cu cel puțin zece zile înainte. * Luni 2 aprilie 1973, a avut loc la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» ședința cenaclului «Asociația Scriitorilor din București», în cadrul căreia au citit din lucrările lor Mara Nicoară din Tg. Mureș și Ion Dragomir din Constanța. Ședința a fost condusă de Dan Deșliu. Au participat la discuții: Constantin Călinescu, Florentin Popescu, Maria Rovin, Ion Stanciu, Petre Strihan și Adam Vladimir”. ■ *Teatrul „Manuscriptum”*: „La Muzeul literaturii române din București a avut loc deschiderea ciclului de spectacole-lectură în cadrul *Teatrului Manuscriptum*. Prima manifestare a fost consacrată pieselor lui G. Călinescu: *Răzbunarea lui Voltaire*, *Despre mânie sau Napoleon și Fouché*, *Napoleon și Sf. Elena* și *Fluturele*. Piesele au fost interpretate de cercetători de la Institutul de teorie și istorie literară «G. Călinescu». În partea a doua a spectacolului a fost prezentată *Tragedia regelui Otakar și a prințului Dalibor* – piesă pentru păpuși a cărei lectură, înregistrată pe bandă de magnetofon, a fost făcută cu ani în urmă de G. Călinescu. Al doilea spectacol din carul *Teatrul Manuscriptum*: «*Acolo unde-s nalți stejari*», susținut de actorul Tudor Gheorghe, va avea loc luni 9 aprilie 1973”. ■ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „Sâmbătă 31 martie 1973 au plecat la Praga Virgil Teodorescu vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor și Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, pentru a semna noua Înțelegere de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor cehi și Uniunea Scriitorilor slovaci din Cehoslovacia. * În cadrul schimburilor culturale dintre Consiliul Culturii și Educației socialiste și British Council au sosit în țara noastră istoricul de artă și criticul de teatru englez John Courtenay Trewin și Soția sa Wendy Monik, în vederea unei documentări în legătură cu teatrul românesc contemporan. Între altele, oaspeții au făcut o vizită la revista «România literară» și au avut o întâlnire la sediul Uniunii Scriitorilor, la care au participat Alf Adania, Paul Everac, Sergiu Fărcașan, Radu Lupan, Radu Nichita și Leonida Teodorescu”. ■ Al. Piru scrie despre volumul *Cântece împotriva morții* de Eugen Jebeleanu, volum apărut în 1963.

■ Nicolae Balotă prezintă o panoramă a poeziei universale contemporane de A.E. Bacovsky, Albatros: „Darul cel mai de seamă al traducătorului A.E. Bacovsky este capacitatea simpatetică de a comunica cu voci lirice atât de diverse ale feluriților poeți. Nu este vorba de un mimetism exterior, ci de o intuire a unui centru liric particular fiecărui poet. O vastă experiență a cititorului de poezie se adaugă la intuiția aceasta a valorilor originare. Trebuie să devii un fel de *poeta poetarum* pentru ca să mediezi în acest fel, să devii un corp bun conducător de căldură poetică. Desigur, după locul delicat al afinităților, după felul în care îți este mai apropiată sau mai depărtată poezia, dură o scară a corespondențelor între vocea tălmăcitorului și aceea sau acelea ale poezilor tălmăciți, vom avea traduceri mai mult ori mai puțin congeniale”. ■ În rubrica *Teatrul* apare un scurt interviu cu Marin Sorescu, realizat de Carmen Tudora, *Cu Marin Sorescu despre teatru*: „- *Se vorbește, și nu numai pe șoptite, de o «criză» a teatrului, de o trădare a spectatorului sedus, se pare, de perspectiva instalării comode în fotoliul său teleastic pentru a urmări programul t. v.; să zicem... Credeți în această criză?* – Teatrul se află azi într-o criză, situație cu atât mai paradoxală cu cât, la noi cel puțin, forța de interpretare și reprezentare scenică e remarcabilă. Avem azi o strălucită pleiadă de actori și regizori care, din păcate, funcționează uneori în gol, patinează ca roatele unei foarte perfecționate mașini surprinsă de zăpadă în câmp. Cred într-o urnire a căruței – să-i zicem totuși căruță. [...] – *M-am întrebat, deseori, care să fie cauza absenței din repertoriul stagiunilor a unei piese ca Iona. Doar spectacolul, la timpul său, a fost bine primit de critică.* – Oh, este, de fapt, o întrebare pe care mi-am pus-o și eu, în urmă cu câțiva ani, dar pe care nu mi-o mai pun acum. Actualitatea unei lucrări nu trebuie să țină... 24 de ore și, dacă ea nu și-a găsit imediat regizorul și interpreții, asta nu înseamnă că poate fi aruncată la coș. Am terminat de curând, cum știi, piesa *Matca*, la care lucrez de vreo trei ani, având ca eroină o femeie. Cu aceasta se încheie trilogia închinată unor personaje ale singurătății: Iona, Paracliserul, *Matca*. Fiecare dintre eroii cărora am încercat să le dau viață este un luptător pentru una din dimensiunile mari ale omului, Iona explorează zona căutărilor pe orizontală, Paracliserul caută absolutul, iar Irina, femeia care naște, reprezintă *matca* originală. Am mai scris și niște piese istorice. Intenționez să termin în câțiva ani o nouă trilogie, de data aceasta cu specific național, personajele fiind luate din istoria zbuciumată a Munteniei secolului XV. Cercetarea istoriei are avantajul că îți oferă dramele gata făcute”. ■ Citim nota *În cadrul aniversărilor UNESCO. 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir*: „Împlinirea a 300 de ani de la nașterea omului de cultură român, de renume european, Dimitrie Cantemir – eveniment marcat în calendarul UNESCO pe anul 1973 – constituie și un eveniment editorial. Cu acest prilej, la colecția «Oameni iluștri» a Editurii Albatros a apărut o monografie purtând semnătura lui Constantin Măciucă, interesantă prin investigația întreprinsă asupra omului și operei acestui reprezentant al spiritualității româ-

nești. Se află de asemenea în curs de tipărire, la Editura Academiei, primele două volume din seria de *Opere complete* ale lui Dimitrie Cantemir, redactate sub îngrijirea lui Virgil Cândea. Glosarul, indicii de termeni, ilustrațiile, stampele de epocă, portretele autorului vor spori valoarea documentară și științifică a acestei ediții. Dintre lucrările scrise de Cantemir în limba latină, *Descriptio Moldaviae* va apărea atât în românește, într-un volum separat, tipărit la Editura Minerva, cât și într-o ediție bilingvă româno-latină, la Editura Academiei, redactată sub egida Societății de studii clasice. Introducerea, notele și glosarul poartă semnătura lui Dionisie Pippidi, iar traducerea aparține lui Gheorghe Guțu. În seria «Scriitori români» a Editurii Minerva se află sub tipar *Viața lui Constantin Cantemir* – scrisă de fiul său- frescă a curții și boierimii moldovenești din secolul al XVII-lea”. ■ Darie Novăceanu semnează *De vorbă cu poetul academician Luis Rosales*, sub titlul „Misiunea artistică a timpului nostru este redarea încrederii în viață”, despre propria creație, despre critică și poezia contemporană spaniolă. Alături apar traduceri de Darie Novăceanu din lirica lui Luis Rosales (*Urma violenței pe zăpadă; O încercare de reînviere; Există o oră în noapte când ceasul și mortul se confundă*). ■ Din *Prezențe românești* reținem: „Ultimul număr al revistei «Livres roumains» (nr. 1/1973), revistă de prezentare a cărții românești peste hotare, furnizează celor interesați de fenomenul cultural din țara noastră o bogată informație. Sumarul, mai divers față de numărul precedent, cuprinde, pe lângă materiale informative, de altfel extrem de interesante – de exemplu succinta trecere în revistă a traducerilor în limbi străine din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu – și articole ce permit o privire de ansamblu (*Cartea românească și Anul internațional al cărții* de Ion Dodu Bălan). De subliniat și prezentarea grafică a acestui ultim număr, de un înalt nivel. * În câteva din numerele sale, cunoscutul bilunar atenian «Vatra Nouă» («Neo Estia») publică literatură română sau știri despre viața culturală din țara noastră. Astfel, în versiunea literatului grec Alkis Mirsinis Manthos, a apărut sonetul eminescian *Veneția* și sub aceeași semnătură este prezentată reeditarea cărții profesorului Al. Rosetti, *Note din Grecia*. În fine, într-un număr recent, sub titlul *Literatura română contemporană*, Xen Karakalos semnează un portret al lui Zaharia Stancu”.

•[„**Tribuna**”, nr. 14] *Cronica literară*: Ion Marcoș despre *Proza lui Sorin Titel*, amintește cărțile autorului.; articol de Aurel Sasu despre *Argumente bibliografice* – recenzie la două cărți care încearcă să ofere o imagine de ansamblu revistelor literare românești: Florea Firan și Marta Mitran – *Ramuri* și despre cartea lui Emil Manu – *Reviste românești de poezie*. ■ în secțiunea *Reflecții contemporane*, Constantin Cubleşan scrie un eseu cu titlul *Satul – un potențial de confruntări dramatice*, făcând referire la volumul *Ploaia de la miezul nopții* de Ion Lăncrănjan; ■ Articol despre Radu Stanca semnat de Mircea Tomuș; Ion Dodu Bălan despre Barbu Nemțeanu și importanța editării operei lui (2); ■ Adrian Marino – *Reflecții iberice* (articol despre importanța

literaturii și a culturii iberice); ■ Debut Ștefan Damian – proză scurtă: *La rădăcina stejarului; Un câmp cu maci; Poveste de iarnă; Savin*. ■ Rubrica *Bivruac* – Mircea Zăciu Bazaconii. ■ *Masa rotundă* – În discuție: *Beke György* – Fără interpret cu D.R. Popescu, Letáy Lajos, Ion Oarcăsu, Marosi Peter, Ion Lungu, Fodor Sandor, Kantor Lajos, Emil Bunea, Korda Istvan. ■ Interviu Dan Culcer și Toth István – *Poezia este singurul mod de a recupera valorile omenеști*. ■ *Meridian*: Petre Stoica traduce poeme din Juan Ramon Jimenez – *Din lirica spaniolă*.

6 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 7895] În rubrica *Punct*, cu titlul *Modelele umane din literatură sunt încă schematicе*, revista publică un scurt interviu cu Eugen Jebeleanu. Acesta răspunde la întrebări legate de „atitudine” și „responsabilitate” în relație cu literatura română contemporană, despre „modelul uman din literatura noastră contemporană”, despre accesibilitatea poeziei. ■ Cu titlul *În sfârșit*, se anunță apariția primului volum al *Dicționarului de idei literare* al lui Adrian Marino: „Referindu-se –și alegerea a fost bine făcută – la ideile fundamentale și general valabile ale criticii literare, ce formează subiectele articolelor volumului, dicționarul este categoric un instrument de lucru de pe biroul fiecăruia care vrea să fie în mijlocul coordonatelor esențiale ale momentului ideologic spiritual contemporan. O lucrare riguroasă, ce afirmă o metodă nouă, un stil de muncă propriu de elaborare – o confirmă parcurgerea celor 955 de pagini ale Dicționarului, în fapt prima lucrare românească de acest gen ce-și propune ușurarea drumului nostru spre înțelegerea fenomenului literar din punctul de vedere al criticului de idei literare, care trebuie să fie și teoretician, și dialectician și istoric al ideilor literare”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9471] Șerban Cioculescu publică *note de lectură* la *Caietele Mihai Eminescu*, primul volum, Editura Eminescu, de Marin Bucur: „Un sumar bogat urmează după scurtul *Cuvânt înainte*, în care inițiatorul definește scopul și metoda caietelor, inspirate de «o veche și insistentă îndatorire patriotică și culturală a noastră pentru Poetul național»”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 15] Dan Zamfirescu notează *Despre conștiința trecutului*: „Fiecare moment omagial care ne face a scruta, cu luminile înțelegerii de azi, etapele dezvoltării economice, sociale și spirituale ale poporului nostru, a devenit, în anii din urmă, punct de plecare pentru înnoirea câte unui capitol din știința despre trecut. [...] Oricine urmărește documentele de partid elaborate începând de la Congresul al IX-lea și stăruie mai îndelung asupra paginilor cu referire la trecut, fie că este vorba de cel social-economic și politic, fie de cel cultural, va descoperi într-însele, mai mult decât oriunde altundeva, marele simț al devenirii națiunii noastre prin secole, care a făcut cândva, geniul unui Bălcescu și Kogălniceanu”. ■ D. Micu meditează la *Spiritul critic al „Convorbirilor literare”*: „Studierea contribuției junimiste la cultura națio-

nală implică astfel, înainte de orice, explorarea acestei reviste [...] Acest din urmă aspect face obiectul cărții lui Pompiliu Marcea, «Convorbiri literare» și spiritul critic, care cercetează critica din cuprinsul publicații de la apariția acesteia (1867) până aproximativ la primul război mondial, adică de-a lungul anilor în care orientarea ei a fost dată de Titu Maiorescu și, după retragerea lui, de elevii săi direcți. Cartea devine astfel un ghid; ea extrage și analizează critic tezele fundamentale din toate studiile și articolele edificatoare apărute în «Convorbiri». ■ Petru Popescu notează despre traduceri făcute din creația lui Ion Barbu și Tudor Vianu: „Astfel, anul trecut, Editura Univers a publicat *Studii estetice* de Tudor Vianu, în germană. Și nu s-a scris în presa literară nimic. [...] Un eveniment la fel de important, dar mai nou, este la Editura Eminescu, pe o hârtie gălbuie, ca un ecou stins de fruct, *Jocul secund*, al lui Ion Barbu în versiunea bilingvă româno-franceză, tradus de Yvonne Stratt, cu prefață de Dinu Pillat”.

• [„Cronica”, nr. 14] Pe prima pagină, două poezii de Nicolae Turtureanu. ■ Dând o replică târzie la disputa „inutilă și naivă” purtată în paginile „Gazetei literare”, pe la mijlocul anilor ‘50, despre personajul literar și tipizare, George Macovescu titrează, pe prima pagină a revistei, *Omul personaj*, afirmând: „Nu îmi imaginez că un adevărat creator de literatură, un autentic scriitor își planifică de mai înainte să realizeze personaje după un anumit tipic, dimensionate după anumite măsuri, limitate la anumite calități și defecte. [...] Se pot spune multe despre personajul literar și despre realizarea lui. Un singur lucru nu este de acceptat, mai cu seamă de literatura modernă: rețeta prefabricată și impusă”. ■ Volumul de cronici literare, preponderent despre poezie, intitulat de Al. Andriescu *Disocieri* (Junimea, 1973), este subiectul recenziei lui Liviu Leonte. ■ Const. Ciopraga îl privește pe *Virgil Carianopol în retrospectivă* (continuare în nr. 15 și 16), discutând minuțios fiecare volum de versuri apărute în patru decenii scurse de la debutul editorial din 1931: „Tentația ridicării peste ordinar ia zeci de forme, totdeauna cu același resort, poetul, neîmpăcat de prezența stingheritoare a limitelor, revoltat, blestemând și clamându-și neputința”. ■ Mici grupaje poetice semnate de Florin Mihai Petrescu și Vasile Constantinescu. ■ La *Mențiuni critice*, Emil Nicolae prezintă volumul retrospectiv de versuri, *Umbre pe apă* de Matei Călinescu, publicat la C.R. în 1972, considerând că autorul „demonstrează că se află în posesia unei conștiințe poetice adevărate care coexistă, în mod fericit, cu aceea de critic literar”. ■ În aceeași rubrică, Val Condurache scrie despre volumul de memorialistică al lui Al. Cerna-Rădulescu, *Arbori din țara promisă*, în care sunt evocate personalități pe care autorul le privește fascinat: Tudor Arghezi, Gala Galaction, N. Iorga, Liviu Rebreanu ș.a. ■ „În fascinanta sa aventură, limbajul poetic modern oferă lectorului îndemnul de a fi interconectat într-un circuit de înaltă tensiune și nu de a gusta «deliciul» metaforei confortabile. Scriitorul și receptorul său sunt văzuți ca un organism unitar, iată

o perspectivă de o efectivă îndrăzneală care înseamnă împlinire spirituală”, scrie Magda Ursache în articolul *Aventura limbajului poetic*. ■ *Cartea de recitare* a lui Nichita Stănescu (C.R., 1972) este subiectul cronicii lui Gavril Istrate, intitulată *Limba română literară în viziunea unui poet*: „Nichita Stănescu este cel dintâi poet tânăr care își exprimă, într-o carte, convingerile asupra limbii literare și ne permite să descifrăm, din galeria înaintașilor, pe cei care au constituit și constituie un model, pentru poet, în propria sa creație. Călcând pe urmele lui Eminescu, în *Epigonii*, și pe ale lui Ion Pillat, în *Bătrânii*, el realizează legătura dintre azi și ieri dându-ne, în același timp, posibilitatea să întrezărim drumul pe care urmează să se dezvolte, în viitor, limba noastră literară”. ■ Cinci fabule în versuri de Aurel Baranga: *Fabula destinului*, *Fabulă contemporană*, *Fabulă certă*, *Fabulă frivolă* și *Altă variantă la „Greierele și furnica”*. ■ Sub falsa impresie a unor note de călătorie, Mircea Horia Simionescu publică o pagină de proză intitulată *În căutarea Feniciei*. ■ La rubrica *Dialoguri pariziene*, de pe ultima pagină a revistei, Eugen Simion trimite o nouă convorbire despre romanul francez actual, de data aceasta, cu scriitorul Camille Bourniquel, sub titlul *Întoarcerea la „romanesc”*. ■ Titrând *G. Călinescu și posteritatea*, N. Irimescu reține pentru rubrica *Moment*, o observație „pertinentă” a lui Alexandru Ivasiuc, din „România literară”, nr. 13/1973, „cu privire la aria de iradiere în timp și spațiu a ideilor lui G. Călinescu”: „Este o dovadă a valorii lui Călinescu faptul că el mai poate trezi pasiuni la un deceniu aproape de la moarte”. ■ Același semnatar al rubricii îi ironizează, în nota intitulată *Vai, senzațiile!*, pe tinerii recenzenti în formare (Liviu Cozma, Dana Dumitriu), cărora „România literară” le acordă spațiu „cu o generozitate ce nu-i întotdeauna acoperită valoric”.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 122**] *Săptămâna pe scurt*, o știre: La Muzeul Literaturii a avut loc primul spectacol literar de teatru citit, cu G. Călinescu drept autor. Au participat cercetătorii de la I.I.T.L., Ovidiu Papadima, Al. Bistrițeanu, Elena Piru, Eugenia Oprescu, Stan Velea, Stancu Ilin, Corina Popescu. ■ A. Baranga, despre *Un poet al inefabilului*: Ion Horea. ■ C. Otobâcu repune în discuție *Meșterul Manole*, în *Cronica limbii – Mitul jertfei zidirii*. ■ O carte „bună”, apărută la Junimea, este semnalată de E. Manu: *Disocieri* de Al. Andriescu. ■ Un articol dedicat Revoluției de la 1848 și scriitorilor pașoptiști: *1848 – vocea poporului român* de D. Mutașcu. ■ I. Lotreanu, pe urmele lui John Locke din *Eseul asupra intelectului omenesc*, lansează un nou foileton: *Poezie prin imprudență?* ■ Eugen Barbu ajunge și la teatrul lui Alecsandri: *Iașii în carnaval*. ■ Un *Poem cu dor mereu* de Radu Cârnelci. ■ Gh. Bulgăr continuă seria articolelor ce îl au în prim plan pe Cantemir: *Înnoitorul conceptelor și al limbajului*.

7 aprilie

● [**„Munca”, nr. 7896**] În *Însemnări de lector*, Mihai Cernat prezintă volumul *Ard înalt apele Dunării*, culegere „editată de Consiliul județean al sindi-

catelor Mehedinți”. ■ În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Nicolae Iorga, Mihai Vlad.

● [„**România liberă**”, nr. 8850] În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, Ion Drăgănoiu prezintă *9 romane trăite* de „excelentul reporter și scriitor” Mihai Stoian, încadrându-le în „literatura-document”, pentru că ilustrează situații, cazuri „dureros de reale și, prin aceasta, de neuitat”. Cât privește istorisirea „destinelor” personajelor, la finalul acestora, recenzentul consideră că s-ar impune scris „Meditați, vegheați, asemenea lucruri nu trebuie să se întâmple, cea mai mică neatenție față de semenii noștri costă enorm! Și societatea noastră, profund preocupată de fericirea omului, nu poate îngădui la acest capitol nici o pierdere!”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9472] Emil Vasilescu scrie despre monografia *Titu Maiorescu* de George Ivașcu, Albatros: „Cu monografia despre Maiorescu, autorul realizează – ca și în cazul lui Gherea sau al lui Blaga – o mai judicioasă și, în multe zone, o mai profundă cunoaștere a unor creații validate de întreaga evoluție a culturii. Vocația de sociolog al culturii, evidențiată de autor și în cercetarea de față, slujește deplin intențiile lucrării, așa cum stilul sobru, exact reliefează virtuțile unei cărți ce se adresează cu egal folos specialiștilor și publicului larg de cititor. Monografia lui Geo Ivașcu se impune, indiscutabil, ca o contribuție utilă la cunoașterea mai profundă a prodigioasei personalități maioresciene, a contribuției sale reale la înălțarea culturii și a literaturii românești”.

■ Nicolae Balotă prezintă *Contrapunct* de Dumitru Ghișe: „Exprimându-și încrederea în faptul că «astăzi limba română contemporană este aptă să exprime nu numai exact, dar și frumos orice idee filozofică», Dumitru Ghișe s-a străduit și a izbutit să ne ofere pagini de o evidentă elegantă a gândirii și expresiei”.

● [„**Flacăra**”, nr. 15] Cu titlul *Tata-Mare*, revista publică al șaselea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ Pe pagina *Viața literară*, G. Dimisianu prezintă volumele lui M. Ungheanu, *Marin Preda: vocație și aspirație* (Eminescu) și *Pădure de simboluri* (C.R.): „E vorba la M. Ungheanu de reîmprospătarea recepției critice, de redistribuirea accentelor, de relevarea unor aspecte neobservate sau de respingerea unor interpretări ce au devenit restrictive sau improprii dacă le raportăm la stadiul acumulărilor recente, la perspectiva literară a momentului actual. Desigur că destule opinii ale criticului ne apar controversabile, ipoteze riscante ori insuficient dovedite prin demonstrația ce le însoțește [...], dar important este că ne aflăm în terenul unei dezbateri intelectuale în cuprinsul căreia se produc argumente și se afirmă convingeri, într-un climat de gravitate care exclude, principial, speculația facilă și jocurile improvizației din care alții aspiră să-și formeze un stil. Vrem să subliniem, în amândouă scrierile, organicitatea viziunii generale, prezența unor idei structuratoare în jurul cărora se adună toată materia comentariului critic.

Discuția despre un scriitor, despre o împrejurare din biografia acestuia, despre un motiv literar sau altul e atrasă aproape invariabil către semnificații extinse la scara întregii literaturi, aceasta fiind preocuparea de căpetenie a criticului: să urmărească modurile de integrare a valorilor separate în marele flux general, în cadrele culturii naționale. [...] Se pot aduce fără îndoială încă multe amendamente părerilor lui M. Ungheanu, soluțiilor și ipotezelor sale. Dincolo de acestea rămâne să prețuim îndrăzneala proiecțiilor sale critice, spiritul lor incitant susținut de vocația construcției intelectuale”. ■ Dumitru Lazăr Sărăianu publică, cu titlul *Ziaristica și literatura*, un fragment din ultimul interviu cu Demostene Botez în care acesta vorbește despre activitatea sa jurnalistică. ■ În *Cartea de estetică*, se publică o recenzie a volumului lui Gheorghe Achiței, *Ce se va întâmpla mâine?* ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă: *Opera și destinul scriitorului* de Aurel Dragoș Munteanu (C.R.), temele volumului fiind „artistul, opera și cititorul”. ■ T. Dorin, în *Critică și actualitate*, prezintă o anchetă realizată de Virgil Oancea și publicată în numărul 13/1973 al revistei „Orizont”. La întrebările „Ce cărți de valoare au scăpat din vedere, după opinia dumneavoastră, din atenția criticii literare?”, „ce false valori au fost promovate de critica literară?” și „Ce probleme adevărate și ce false probleme au fost ridicate, în ultimul timp, de critica literară?” răspund Șerban Cioculescu și Al. Piru. ■ S. Traian semnalează *O problemă falsă* legată de „eroarea pe care o comit acei care vor să se sisteze sau să se reducă tipărirea de volume formate din însumarea unor cronici literare”. ■ Ion Predoșanu, în *Divertisment teatral călinescian*, prezintă activitatea teatrului Manuscriptum. ■ În *Dialog cu viitorul*, Vasile Popescu publică un interviu cu Iorgu Iordan. ■ În *Cronica Tv*, Coman Șova scrie despre *Vocea lui Bacovia*. ■ În *Valori românești în Univers*, Stephan Roll îi dedică un articol bibliografic lui Tristan Tzara.

- [„Luceafărul”, nr. 14] În acest număr este găzduită o dezbatere referitoare la relația dintre critici și scriitori: „Inaugurând în acest număr o discuție despre critica literară precizăm de la început că scopul pe care ni l-am propus este restrâns. Ne referim acum doar la câteva aspecte ale situației criticii, de natură să incite un prim schimb de opinii. Astfel, aria dezbaterii cuprinde mai cu seamă problema relațiilor dintre autori și critici, confruntarea părerilor cu publicul, eficiența ideologică a judecății de valoare, autoritatea intelectuală și etică a criticului, nevoia de sinteză și de aprofundare în spiritul obiectivității și a principialității, forța de fascinație a actului critic. Este evident că în cele câteva pagini rezervate putem atinge, în analize sau controverse, doar unele puncte ale dezbaterii asupra criticii literare, prilej oricând, cum știm, de dispute înfocate. Am solicitat acum colaborarea unor scriitori și critici cunoscuți din toate generațiile, oferindu-le posibilitatea de a exprima punctul lor de vedere și lăsăm, în continuare, paginile revistei deschise pentru alte intervenții, de completare, revizuire sau rectificare, noi contribuții într-o

discuție mereu la ordinea zilei”. Se afirmă: Petru Popescu, Paul Georgescu, Lucian Raicu, Ion Ianoși. □ Petru Popescu, *Critica și cititorii*: „De la înălțimea publicului, deci dialogul poate fi egal, dezinhbat, în ultimă instanță democratic, constructiv, nejnignind pe nimeni; ori asta visăm toți. Însă, pentru câștigarea publicului, critica n-are nevoie de alte calități decât restul genurilor. Tot sinceritate i se cere, tot dăruire, tot onestitate. Talentul, inteligența, erudiția nu sunt suficiente pentru cititorii care nu vor să li se dea în stare pură, ci le vor valorificate. Cititorii vor să se conducă după critici fără să li se confirme opiniile în critică. Ei admit să fie educați dar trebuie să creadă în educatori”. □ Paul Georgescu, *Criticul și cartea*: „Tocmai faptul că criticul e din toate câte puțin îi indică situația pe care trebuie să și-o asume cu luciditate. El este motorul producției literare, inima vieții literare. El este [...] necesar între cititor și scriitor, între valorile stabile ale trecutului și creația ce se săvârșește, el păzește continuitatea să nu devină împietrit epigonism și goana de înnoire să nu devină modă, artificiu și vid zgomotos. Cronica e doar prima treaptă a unei scări valorice infinite și mobile, este pariul cu tine însuși, în contingent și efemer, dar sub ochiul crud al eternității”. □ Lucian Raicu, *Între acceptare și contestație*: „Se știe că Georg Lukács «contestă» pe câțiva dintre reprezentanții de valoare excepțională ai literaturii secolului 20. Nimic foarte supărător în rezistența pe care le-o opune. În remarcabilele sale studii despre eminentul critic și estetician marxist, N. Tertulian demonstrează riguros și cât se poate de convingător că aceste «opacități» (chiar dacă regretabile) sunt și ele revelatoare, sunt consecința unei gândiri critice de veritabilă amplitudine, coerente, consecvente și care refuză să se dezmință. A accepta, a contesta: nu înseamnă nimic; și poate însemna foarte mult”. □ La *Condiția biografiei și interpretarea operei* se referă Ion Vlad: „Neadmițând optica egalizatoare și perspectiva simplificatoare asupra relației biografie-operă (eroarea mai veche era de a privi cei doi termeni într-un raport direct, în care biografia se impunea drept factor causal nemijlocit), studiul științific reține și un alt aspect nu fără o anume influență. E vorba de cititorul de literatură atras și el de aspectele «ascunse» ale vieții scriitorului. Adesea curiozitatea, stimabilă altfel, a receptorului duce spre practicarea unor biografii în flagrant dezacord cu postulatele creației autentice. Prejudicata că în textul literar regăsim, mai mult sau mai puțin fidel reprezentate, momente din biografia scriitorului (înțelegerea literaturii în limitele unei «reprezentări» stricte, în sensul unei inadmisibile transparențe) a provocat un tip de biografie cu consecințe nefericite”. □ Alexandru George, *Vocația actului critic*: „Volumul al VI-lea de *Scrieri* (după toate aparențele ultimul din seria actualei ediții a operelor lui Pompiliu Constantinescu) îl dezvăluie pe criticul, a cărui revelare s-a produs relativ de curând, acum într-o nouă ipostază. Cronicarul literar știut și apreciat cedează aici pasul criticului de viziuni mai ample, istorice sau sistematice. Preocuparea pentru reflecția generală asupra criticii și asupra artei nu i-a lipsit lui Pompiliu

Constantinescu niciodată și ea urmează în paralel activitatea cronicarului, după cum o atestă numeroasele articole încă de la începuturile sale publicistice. Dar posteritatea a reținut mai curând situația lui de critic «la zi» decât orice altceva din tot ceea ce el a scris, fapt ajutat și de împrejurarea morții sale premature care a retezat dezvoltarea unor singure virtualități în acest sens”.

■ În *Simptomul „confortului” în literatură*, Nicolae Balotă analizează stilul eseistic al lui Al. Philippide: „Simptomatică pentru viziunea critică dar și pentru arta poetică a lui Philippide această depistare a confortabilului. Și totuși cel care își va intitula florilegiul critic, volumele selective ale eseurilor sale, *Considerații confortabile*. Dând acest titlu câte unui grup de aforisme, de reflecții, dă acestui cuvânt o semnificație cel puțin ambiguă. «Confortabil nu este un epitet peiorativ» – afirmă autorul eseului *Literatură confortabilă*. Mai exact nu are doar un sens negativ”.

■ Ilie Constantin recenzează două studii critice. □ Primul este semnat de Eugen Negrici, *Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin* (Minerva, 1972): „Meditând la scara întregii literaturi românești vechi, Eugen Negrici subliniază o anume relație compensatorie, demnă de interes, ce s-ar stabili între estetic și istoria literară. [...] Sobră dar nu lipsită de fervoarea ideilor și demonstrațiilor, *Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin* ne prilejuiește cunoașterea unui autor dintre cei mai interesanți în domeniul istoriei literare, al stilisticii în general. Îi vom recomanda să renunțe la unele formulări ușor retorice și «ușuratece»: Despot Vodă este «cel mai fascinant bărbat hărăzit să calce scoarța barbară (!) a Moldovei»;”.

□ Al doilea studiu aparține lui Al. Călinescu despre *Anton Holban. Complexul lucidității*: „De dimensiuni modeste, eseul lui Al. Călinescu recomandă un autor *format* încă de la începuturi. Cartea sa e construită sub semnul echilibrului, fraza are o rece fermitate, nu lipsită de farmec, ideile se înșiruie cu o logică strânsă. Al. Călinescu dovedește o stăpânire desăvârșită a materiei luate în cercetare, o dovadă de inteligență critică fiind, între altele, precizia secționării unui sector îngust (dar esențial!) din ansamblul mare al exegezei holbaniene; o dată fixate limitele studiului, el și-a refuzat orice divagații – chiar dacă acestea îl puteau «avantaja». *Anton Holban. Complexul lucidității* are coerența și limpezimea unei demonstrații geometrice”.

■ Despre cartea lui M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri* (C.R., 1973), scrie Mircea Iorgulescu: „Ideea unității profunde a literaturii naționale, în cuprinsul căreia sunt descifrate subterane canale de legătură, conflicte fertile și specifice (densusienii și maioreștii) direcții ale creșterii și împlinirii organice, Duiliu Zamfirescu – Camil Petrescu, Eminescu – Rebreanu) susține explorările criticului, indiferent de sensul în care sunt orientate în persoana lui M. Ungheanu vedem un critic singularizat prin gustul pentru idei generale prin care se pot valorifica trăsăturile fundamentale ale unei literaturi văzută ca parte dintr-un ansamblu mai larg”.

■ În textul *Cunoaștere și originalitate*, Z. Ornea prezintă o carte: „Alexandru Duțu s-a făcut cunoscut ca un cercetător avizat al istoriei

culturii românești. [...] Ultima sa carte, *Sinteză și originalitate în cultura română*, apărută la Editura Enciclopedică într-o colecție nu tocmai fericit aleasă (Enciclopedia de buzunar) atestă aceleași calități de cunoaștere și pătrundere analitică. [...] E, am spune, o lucrare de erudiție în care amănuntul pedestru e cu grijă ocolit pentru a se ridica la comentariul de substanță. De altfel, tema analizei presupune o asemenea ridicare la scara analizei”. ■ Despre rubrica *Oglinzi severe*, redacția notează: „Întrucât acest număr a fost conceput, am putea spune, sub fascinația actului critic, am socotit util să oferim posibilitatea unor tineri scriitori de a aborda fenomenul literar și din perspectiva unor cronicari literari. Astfel, reuniți într-o pagină cu profil aparte, ei supun analizei volumele unor colegi de breaslă. Poate că prin simularea mai frecvență a acestui transfer de situație (scriitor-critic) se vor netezi și raporturile reciproce, se va diminua reflexul excesiv de iritare al unor autori în fața unor posibile obiecții sau rezerve, va crește interesul pentru elaborarea teoretică și programul estetic al creației. Firește aceste cronici ocazionale, scutite de rigorile obișnuite, trebuie judecate în conformitate cu intenția lor de a fi, după o expresie consacrată de un poet, oglinzi severe propuse cordial între tineri confrăți de meserie și de aspirație spirituală”. Semnează texte: Ileana Mălăncioiu, Octavian Simu, Marius Robescu, Mihai Giugariu. ■ În *Aventură și vrajă*, Ileana Mălăncioiu scrie despre volumul lui Ion Gheorghe, *Megalitice*: „Există la Ion Gheorghe un panteism foarte ciudat și foarte fericit pentru poezie în care nu numai că toată natura este însuflețită, dar, toate au sufletul a tot ce există. Mai concret, piatra lui vie are suflet și de piatră dar și de plantă și de animal și de zeu oprit în ea și ca urmare și durerile dar și plăcerile și puterile tuturor regnurilor. Ea poate să vindece sau să ajute la nașterea pruncilor dar poate fără îndoială să și omoare. [...] Numai că nimic nu se face de la sine ci prin sfânta vrajă a poeziei care se simte implicată în destinele lumii și în schimbarea lor, iar cel care îmbracă haina de vrajă este un îndrăgostit de cetate și are încredere deplină că există o dreaptă măsură cu care se împarte și binele și răul”. ■ Referindu-se la proza lui Virgil Duda, în *Jocul cu demonii*, Mihai Giugariu conchide: „Ironicii au vrut să nege romanul *tradițional* insinuându-se în el și glumind așa cum se glumește cu lucrurile foarte vechi și plictisitor de sacre. De aici poate și invenția romanului în roman, într-o prelungire infinită și astfel demonizantă a *unicității* sale”. □ Octavian Simu așază romanul lui Romulus Guga, *Viața postmortem*, sub semnul de *Confruntare și investigație*: „Romanul lui Romulus Guga *Viața postmortem* își propune etalarea unei problematice din cele mai grave. Deși personajul central al cărții nu este un om demn de admirat pentru înfăpuirile sale, ba dimpotrivă, el rămâne, cu întrebările sale ce suntem siliți a ni le însuși adeseori, o figură ce răzbate din magma altor ființe ce populează cărțile ce le citim azi. Calitatea personajului, socotind momentul în care își dezvăluie trecutul biciuit de prezența unui alter ego personificat de Judecător, stă în sinceritatea sa, crudă,

uneori, învăluită în mici viclenii alteori, dar mergând întotdeauna spre despuiere, analiză minuțioasă a unor etape din biografia sa și autocondamnarea fățișă”. ■ Marius Robescu descoperă *Spațiul lăuntric* în poezia lui M. Ivănescu: „Gădesc, de aceea că tocmai în starea, care putem spune că derivă din versul eminescian «Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit/ că sunt bătrân ca iarna» [...] stă marea originalitate a poeziei lui M. Ivănescu, ca și acordul ei cu secolul. Despre forma acestei poezii aș vrea să vorbesc în încheiere. Desigur, o anumită frivolitate îi este implicită. Mă gândesc la unele titluri precum *jacularități* sau *romanele lungi și reci, ca o coadă de șobolan*. În niciun caz însă nu socotesc astfel dispunerea versurilor în false sonete, nici falsele rime (de tipul lăuntrice-factice) cu efect numai, aparent, vizual. Unitatea sentimentului ca și umbra unor personaje ce revin mereu, ca în sonetele lui Shakespeare, îndreptățesc dispunerea versurilor în catrene și terține ca pe o aluzie de cel mai bun gust. Cât despre falsele rime, ele contribuie inefabil la muzica gravă care ne învăluie”. ■ În textul *Direcția privirii*, Valeriu Cristea reflectează la proza Virginiei Woolf: „Una din temele obsedante ale literaturii Virginiei Woolf este aceea a timpului. La puțini alți scriitori, sentimentul duratei, al curgerii capricioase a timpului e atât de intens ca la Virginia Woolf; la puțini alții, materializarea lui e la fel de avansată și de apăsătoare [...] Timpul se confundă în proza scriitoarei cu Destinul, într-atât e de schimbător, de implacabil, de orb”. ■ În ultima pagină a numărului sunt redată versuri scrise de Paul Celan și traduse în românește de Petru Solomon. Tălmăcirile sunt precedate de o introducere succintă semnată de Al. Philippide: „Profetic față de el însuși, Paul Celan și-a întrerupt călătoria către acea insulă nedefinită în mijlocul unei realități ce e gata să se topească în neant. Mișcarea poeziei sale rămâne, totuși, bine definită, și lasă urme adânci în cititor, ca o mărturie a căutării unui absolut poetic, către care drumul e întotdeauna fără capăt, ca și drumul în insula misterioasă din versurile poetului, cu care poate că absolutul se confundă”.

8 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9473] Pe prima pagină citim *Acum 125 de ani, de o parte și de alta a Carpaților, în focul revoluției, poporul român își afirmă vibrant voința de dreptate socială, neatârnare și unitate socială. 1848 început de epocă nouă, pagină de epopee în istoria patriei*. ■ În *Adnotări* citim *Critică mărunță* de George Gibescu: „Sub semnul diletantismului și al improvizației stă în cea mai mare parte volumul lui Virgil Cuțitaru *Cărți și idei* (Junimea), însă-lare de studii tehnice și recenzii anoste, în absența unui punct de vedere critic”. ■ Apare *La închiderea ediției: A încetat din viață Pablo Picasso*: „Paris 8 (Agerpres). – Pablo Picasso, proeminenta personalitate artistică și culturală a secolului nostru – pictor, grafician, sculptor, ceramist și scriitor – marcant militant pe tărâm social, a încetat din viață, duminică, la locuința sa din Mo-

ugins, din sudul Franței, în vârstă de 91 de ani”. Urmează o scurtă biografie a artistului.

9 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9474] Apare scurta notă nesemnată *Asociația culturală „Vasile Alecsandri”*: „Miercurea Ciuc (prin telefon). – În noul cămin cultural din comuna Tulgheș (județul Harghita) ieri a avut loc festivitatea de inaugurare a asociației culturale «Vasile Alecsandri». La festivitate au participat tovarășul Ludovic Fazekas, prim-secretar al comitetului județean de partid, activiști de partid și de stat, numeroși oameni ai muncii din comună, români și maghiari, artiști amatori și alți invitați. [...] Participanții la festivitate au adresat o telegramă Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin care se angajează să slujească neabătut politica partidului nostru, contribuind la realizarea sarcinilor economice actuale, la înflorirea culturii socialiste din patria noastră”.

10 aprilie

• [„România liberă”, nr. 8852] În articolul *Poezie de suris și zîmbet*, Ion Băieșu recenzează volumul lui Valeriu Bucuroiu, *Floreta de argint*. Apreciind că „literatura satirică și umoristică se bucură foarte rar de bunăvoința criticilor” și făcând apel la prefața semnată de Nichita Stănescu ce „salută în Valeriu Bucuroiu pe autorul unei cărți «de suris și zîmbet», ceea ce este frumos, dar puțin spus”, Băieșu punctează „diversitatea frontului etic pe care se desfășoară armele poetului [...] : copacii se revoltă împotriva grafologilor care aspiră, fără acoperire, la gloria literară; [...] două stilouri își deplîng nefericirea de a fi ajuns pe mîna unor impostori literari” ș.a. Poetul scrie „cuvinte lipsite de venin și invidie”, adresându-se chiar unor scriitori ai vremii: „Umblă vorba printre spini:/ Piru are rădăcini”; „Dacă-a reușit Băieșu/ S-aibă-atît succes cu Preșu’/ Vă-nchipuiți cu un covor,/ Unde-ar zbura... ca autor!”.

• [„Tomis”, nr. 7] Rubrica *Cronica literară*, sub semnătura lui Alex. Ștefănescu, analizează două volume recent apărute în librării. Prima dintre acestea este studiul *Titu Maiorescu* (1972), semnat de George Ivașcu și inclus „în colecția de micromonografii a editurii Albatros. Reprezentând o succintă, dar esențială reconstituire a personalității și activității mentorului *Junimii*, studiul fructifică cercetările profesorului universitar, susținător al unui necesar curs de istorie a criticii literare românești la facultatea de limba și literatura română din București (curs însoțit de apariția oportună a volumului *Din istoria criticii literare românești*, I, 1967) și, totodată, se înscrie ca unul dintre capitolele *Istoriei literaturii române* al cărui prim volum a apărut în 1969. [...] Rescriind unul dintre cele mai disputate capitole ale istoriei literaturii, George Ivașcu își pune în valoare cunoscutele aptitudini: obiectivitatea și capacitatea de a gândi dialectic”. Pentru semnatarul cărții, activitatea lui Maiorescu nu este

„o negare a realizărilor pașoptiste, ci o reluare, pe un plan superior, a acestora. În concepția sa, junimismul a valorificat calitativ acumulările cantitative stimulate de revoluția de la 1848. O asemenea perspectivă dialectică deschisă asupra proceselor istorice conferă studiului probitate științifică și clarviziune”.

■ A doua cronică literară este centrată pe analiza volumului *Fals tratat despre psihologia succesului* (C.R., 1972), de S. Damian care „are în critică preocupări de prozator. Analizând schițe, nuvele sau romane, el comentează minuțios comportamentul personajelor și lasă pe un plan secundar definirea individualității operei și, implicit estimarea valorii estetice”. Articolele care alcătuiesc volumul „se concentrează asupra resorturilor psiholoice, morale și sociale care stau la baza debuturilor în literatură. În mod explicabil, analizele tipologice se evidențiază. Printre debutanții care își supralicitează resursele și afișează o poză sfidătoare, S. Damian distinge două categorii: una a celor ce devin iconoclaști pentru că îi înspăimântă vastitatea culturii și alta a carierștilor – pentru care literatura reprezintă un mijloc aparent comod de ascensiune socială.[...] Formația livrescă îl obligă pe S. Damian să ia totul în considerație și prin aceasta să nu promoveze nimic. Aceeași formație explică și violentele rechizitorii morale, pronunțate cu intransigență donquijotescă a unui cărturar care își închipuie că dialectica impetuoasă a vieții se poate supune canoanelor desprinse din cărți.[...] *Fals tratat despre psihologia succesului* este, mai mult decât o carte de critică, portretul unui critic care își dezvăluie aptitudinile și limitele”. ■ Emil Manu scrie despre *Aforistica lirică a lui Mihai Crama*: „La limita dintre aforism și metafora sincopată, dând senzația unor mătăsurii care se transformă în cristaluri, versurile lui Mihai Crama sunt consemnările grave ale unui poet care crede în poezie și care nu se joacă deloc cu vorbele. În concepția lui estetică, *Dincolo de cuvinte* nu apar anticuvintele, ci cea mai severă stare a poeziei – cuvintele-esențe. Dar, din păcate, esențele ajung la scheme ce nu sunt decât strofe dintr-o posibilă compoziție”. ■ Rubrica *Spectrum*, semnată de Al. Protopopescu, semnalează șase noi apariții. Prima dintre acestea – *Banchetul* (Dacia, 1973) – aparține lui Radu Cârneli, și reprezintă „o distinsă ceremonie lirică, inspirat punctată de grafica Daniei Roja.[...] Poetul este mai degrabă un dionisiac în adorație, căruia îi place să-și comenteze virilitatea cu evlavie, după partitura «cântării cântărilor» devenită gamă poetică. Rezultă de aici o elegantă perifrază lirică, în cuprinsul căreia chiar gesturile de protocol erotic contează ca poezie”. ■ În *Clar și singurătate* (C.R., 1972) „poezia lui Marius Robescu trăiește de pe urma victoriei pe care cântă o imagine, cu adevărat pregnantă, o obține în aproape fiecare poezie. Cu cât mai puțin pitorescă și decorativă această ecuație metaforică, cu atât mai profundă este poema”. ■ În *Auguralia* (C.R., 1972), Grigore Arbore se dovedește a fi „un orfic extaziat în fața imenselor planuri marine. Poet de ritual, cu gesticulație de sacerdot martirizat, el reface destinul eternului peregrin elin nu din anecdotă, ci din ecourile acesteia. Pulsul calm al

invocației, cursul liturgic al viziunilor ajung la gravitate și sens printr-o desăvârșită tehnică a estompei.[...] În tot, *Auguralia* e un volum de poezie frumoasă, alcătuit cu o elevată monotonie”. ■ Cu *Aici lângă Carpați* (ed. Militară, 1972), Ion Lotreanu face „câteva propuneri interesante. El vrea să dovedească, împotriva oricăror prejudecăți, că sensul angajat al poeziei este compatibil cu virtuozitatea, pulsul agitatoric cu modulația stilată a vocii, invocația patriotică cu adorația edulcorată. Și în bună parte reușește, fiindcă *Aici lângă Carpați* este unul din cele mai rafinate «oratorii» din câte au apărut după *Roșu vertical* al lui Nichita Stănescu, tipărit cu câțiva ani în urmă. Altfel spus, poetul dovedește cum poate fi subtilizată și formalizată (în sonet) o stare civică refractară oricărui formalism”. ■ *Cânturile marelui pod* (C.R., 1972), de Ion Țugui, reprezintă „o arteră nouă de acces spre poezie, pe care autorul o descoperă cu aparentă întârziere. El se înfățișează în acest volum mai abstract și mai îngrijorat de soarta lucrurilor pământești decât știa s-o facă odinioară sau cum însuși ar zice, mai des «păcătuind spre cunoaștere»”. ■ *Bucurii cotidiene* (Eminescu, 1972), de Vasile Zamfir, este o carte prin care autorul său „se reînfațișează liric, în care niciun vers nu lasă să se întrevadă setea de performanță. Stenic cu gesturi romanțate, declarativ cu expansiuni sufletești supuse prozodiei, poetul rămâne credincios «bucuriilor cotidiene», exprimate cu claritate și inocență. Avem de-a face cu un poet de stirpe beniuciană, mai puțin patetic, dar adeseori convingător”. ■ Florin Pietreanu recenzează volumul de debut al lui Radu Crișan, intitulat *Mușcate la fereastra inimii* (Eminescu) în care identifică „discrete ecouri din poezia tradiționalistă interbelică, Beniuc, Labiș, Sorescu ș.a. Tonul direct, confesiv mijlocește intrarea firească a lectorului într-un univers ce i se dovedește apropiat grație sincerității trăirii, înlesnind astfel procesul identificării cu poetul – prezență în multiple ipostaze în viața cetății. *Mușcate la fereastra inimii* exprimă un perpetuu elan civic – patetic, dar nu șocant crez poetic ce se conturează cu nuanțări, neschimbându-i esența”. Cu acest volum, poetul „certifică un timbru distinct, cu sonorități limpezi – care pot constitui preludiul unei împliniri autentice”. ■ *Încredere în mit* este titlul sub care Nicolae Motoc punctează câteva aspecte privind lirica lui Florin Mugar ale cărui cărți de poezie „se hrănesc nu o dată din iluzia unei anumite echivalențe între tensiunea lirică și dezbateră «explicită, patetică, neocolită de concepte» (Lucian Raicu).[...] Aspirația spre zonele pure ale lumii, paralel cu evadarea în spațiul nu mai puțin imaculat al mitului sunt căi sau răspunsuri posibile care aparțin *mai întâi* conștiinței sensibile a omului Florin Mugar. [...] Deși un meditativ, adesea nostalgic, adesea patetic, [...] Florin Mugar este un om fascinat de miracolul vieții. Dacă este acel miracol și al poeziei, atunci, vrea parcă să spună Florin Mugar, el n-are niciun merit. El a avut doar încredere în acele stări, ale vieții, de basm, de mit. [...] Se înțelege că principalul aspect coagulant al unei astfel de poetici, slăbiciune și calitate, nu poate fi decât *luciditatea*” prin care, „pornind din direcții contrare, se

explică, dar și unifică încercările lui Florin Mugur (evidente în proporții egale și în *Mituri* și în *Destine intermediare* și în *Cartea regilor*) de a introduce mitul în existență sau de a ridica existența la mit”. ■ Grupajele de poezie, semnată de Aurel Dimirescu, Doina Barbu, Gheorghe Tomozei, Ion Negreanu, Liviu Călin, dar și fragmentele de proză, semnată de Eugen Lumezianu, completează peisajul literar al epocii.

11 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9476] Sub titlul *1848 început de epocă nouă, pagină de epopee în istoria patriei* citim: *Revoluția în conștiința vremii* de Dan Berindei, citate din Nicolae Bălcescu, George Bariț, Simion Bărnuțiu și poezii de Vasile Alecsandri (*Deșteptarea României*), Dimitrie Bolintineanu (*Cântec de libertate*), Cezar Bolliac (*Ciocoii din revoluție*).

• [„Viața studentească”, nr. 15] Doru Mielcescu semnalează *Două debuturi sub semnul echilibrului*: Dan Verona cu volumul *Noapțile migratoare, Immuri* și Cornel Brahaș, *Întors*, ambele apărute în 1972 la C.R.. ■ O știre mai amplă, semnată de Florica Todirașcu, *Convorbire cu Marin Preda*, menționează manifestarea culturală organizată de Facultatea de limba și literatură română a Universității bucureștene avându-l în centru pe scriitor care a dezvoltat un nou proiect în lucru: „un roman despre perioada războiului [...] cea mai întunecată, pe care voi (generațiile tinere) n-aveți de unde să o știți”. De asemenea, în dialog cu studenții, Preda a dezbătut câteva probleme de larg interes literar: rolul lecturii în formarea și modelarea mai nuanțată a conștiinței morale a cititorului, intenția moralizatoare a autorului, până unde pot merge conformismul și sinceritatea autorilor într-o opera literară, cum vede Preda dispariția – în ultimul timp – a eroului-țăran din literatură, ce șanse are generația de scriitori între 20 și 30 de ani pentru a se impune, cum se face că viața tineretului rămâne încă o zonă socială pe care literatura evită să o reflecte, până unde merge autodiscernământul scriitorului matur, când este pus în situația de a-și reedita opera, idei despre manualele școlare și maniera în care acestea prezintă elevilor operele literare etc.

12 aprilie

• [„Munca”, nr. 7900] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul de nuvele *Iepurele sub acoperiș* de Dan Rebreanu și romanul de debut al Mariei Baciuc, *Tăceri și fugă*, amândouă apărute la Dacia. □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Anca Bărbulescu publică o cronică dramatică a piesei lui Ion Băieșu, *Preșul*, pusă în scenă la Teatrul dramatic din Galați.

• [„România liberă”, nr. 8854] În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, Tia Șerbănescu analizează romanul lui Platon Pardău, *Ore de dimineață*, menționând că: „sunt deosebit de importante aceste pagini în care viața de partid nu rămîne

o simplă formulă, ci viață adevărată, plină de izbândă, plină de împrejurări în care se evidențiază cei cu adevărat puternici”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7433]** Secțiunea *Literatură și artă* publică articole dedicate *Idealurilor revoluției, idealurilor artei*, punctând anul 1848. *Un moment de răscruce în istoria poporului român.* ■ M. Ungheanu scrie despre „*Inimi mari, tinere încă...*”, remarcând faptul că „dacă observăm că multe din proiectele pașoptiștilor n-au ajuns la ultima lor împlinire, asta nu înseamnă că autorii lor s-au decis de ele, ci numai că, pentru timpul lor, ei au făcut ceea ce era de făcut. Întrucât mulți dintre ei au fost și scriitori și gazetari, se impune a sublinia: crezul lor literar nu era în contrast cu existența lor. Nu numai Eminescu are motive să-i privească cu admirație pe acești sublimi înaintași, ci și noi, astăzi”. ■ Este punctat *Un program politic al poeziei pașoptiste – „Ea trebuie să fie numai filozofică, socială, umană și politică”*, definit de către Cezar Bolliac, „una din personalitățile proeminente ale acestei perioade în care ideile nu aveau timp să se învechească, iar programele, formulate rapid, în spiritul cerințelor naționale, sociale, politice și culturale ale timpului, urmau să fie neîntârziat îndeplinite, ele exprimând interesele acute și aspirațiile profunde ale poporului român”.

● **[„Albina”, nr. 15]** Cu titlul *Când începe dezghețul*, revista publică un fragment din romanul lui Traian Filip, *Crivățul bate năpraznic*, în curs de apariție la Albatros. ■ O notă semnalează împlinirea a 90 de ani de la publicarea *Lucașfăruului* eminescian și manifestările prilejuite de acest eveniment la Deva. La simpozionul organizat de Inspectoratul școlar județean, au participat Ion Dodu Bălan, Augustin Z.N. Pop, I.G. Tohăneanu, Ion Bănuță și nepotul poetului, Gheorghe Eminescu. Cu același prilej, a apărut un volum intitulat *Profil eminescian*, ce reunește materiale ale celor menționați, alături de numeroși alți colaboratori care „semnează articole oneste, mulți dintre ei, profesori fiind, abordează creația eminesciană și din unghiul predării acestei creații în școală”. ■ Pagină de *Satiră și umor*.

● **[„Orizont”, nr. 15]** Laurențiu Cerneț publică o scenetă intitulată *Zidul*. Pe aripile poeziei ne poartă Damian Ureche, *Efigii pe argilă de Horezu*. ■ Tristul episod al împușcării lui Rimbaud de către prietenul său Verlaine (faptă pentru care este condamnat la doi ani de închisoare) este reprodus într-o nouă suită secvențială din biografia *Arthur Rimbaud-poetul blestemat*. ■ Iv. Martinovici îl prezintă și traduce pe poetul național al Indiei, Rabindranath Tagore.

● **[„România literară”, nr. 15]** Versuri semnează: Tudor George (*Ești primăvara!*), Marius Robescu (*Stelele, luna; Ființele...; Fericit și plin; Adu-mi aminte; Lamentație; Dar nu mi se-arată; Din adânc*). Sub titlul *Cenaclul Asociației Scriitorilor din București* citim: Maria Nicoară (*Să nu mă doară...; Moment V*), Ion Dragomir (*Casa; Casa*), Aurel M. Buricea (*Octombrie; Melanholia*). ■ Citim *Praguri* de Iosif H. Andronic. ■ Nichita Stănescu semnea-

ză *Pitagora, Ah tu!* ■ Editorialul *Artă și adevăr* este semnat de George Ivașcu: „Altfel spus: arta cuvântului românesc, inspirat din realitatea vie, dialectică, a istoriei, a devenirii noastre, a trecutului, dar cu atât mai intens a prezentului românesc, socialist, arta aceasta, prin însăși autenticitatea dăruirii de geniu și de talent, poartă valorile intrinsece ale Adevărului. Adevăr constituit, dar și în devenire, dialectic conceput, în coordonatele lui universal-umane. Care, prin indicele de Frumos, sunt și cele mai nobile”. ■ Pe prima pagină citim și *Lui Pablo Picasso* de Paul Eluard, text din *A Pablo Picasso*, Editions des Trois Collina, Geneve – Paris, 1944, pag. 29-30. ■ Revista dedică două pagini lui Picasso; sub semnătura lui Cristian Unteanu citim *Ochiul lui Picasso* de Roland Penrose. ■ Și Alexandru Ivăsiuc scrie despre *Picasso* în *Pro domo*: „Viața lui Picasso reprezintă o victorie a vitalității asupra formei. Și ne este foarte greu să ne gândim în termenii aceștia la moarte. Moartea în opera lui Picasso, din câte știu eu, nu apare niciodată senină, ea este o ucidere. Nu putem să concepem că Picasso s-a terminat prelungindu-se în neant și ne vine gândul că a fost ucis de propriul său corp”. ■ Mihai Drăgan scrie despre *Virtuțile spiritului critic*: „Critica negativistă, care lansează sentințe în loc de argumente (și această «critică» e practică sistematic, cu o satisfacție bolnăvicioasă, de unii autori) este, cel mai adesea, tocmai expresia unei incompetențe față de care spiritul critic trebuie să se rostească radical. Combaterea diletantismului și a incompetenței, în literatură, în critica literară, este o condiție a progresului. Critica negativă, făcută cu ironie, cu maliție chiar, dar în numele supunerii la obiectul analizat și al unor principii morale ferme, este, din când în când, absolut necesară (în unele cazuri, chiar mai des). De aici legitimarea dezbaterii combative, a polemicii de idei, a «polemicii necesare», cum o numea Gherea. Critica literară marxistă nu vine, dar, în contradicție cu delimitarea polemică, chiar cu radicalitatea, ci le presupune ca elemente indispensabile ale dialecticii literare”. ■ Sub titlul *O antologie* apar două texte, introduse prin următoarea notă: „Importantul eveniment editorial pe care îl constituie apariția la Editura Univers a volumului *Poetică și stilistică. Orientări moderne. Prolegomene și antologie* de Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu prilejuiește două opinii ale unor autorizați specialiști: lingvistul Al. Niculescu și criticul literar Virgil Nemoianu”: ■ Al. Niculescu: „Cine mai bine decât Mihai Nasta și Sorin Alexandrescu, unul spirit clasic al sintezelor și al istoriei, celălalt, spirit lucid al structurilor moderne, ar fi putut da culturii românești actuale o viziune de ansamblu atât de vastă, în istorie și în contemporaneitate, asupra poeziei și stilisticii? Lucrarea lor este o meritată victorie. Iată de ce, mai înainte de toate, *Poetica și stilistica*, prolegomenele și antologia înseamnă o invitație profundă și solemnă la lectură și la reflectare, o introducere necesară într-un domeniu mai puțin cunoscut din marea arie a culturii lumii contemporane, pentru care nu putem fi decât recunoscători muncii uriașe care a dus-o la împlinire”. ■ Virgil Nemoianu: „Realizarea lor rămâne remarcabilă. Diversele noastre

obiecții indică o anumită lipsă de «calcul rece», însă cauza acesteia este strădania grăbită a lucrătorului aflat în mijlocul fierbinte și zgomotos al laboratorului său; nu vrem să-i cerem acestuia detașare și corectitudine flegmatică. Utilitatea îi este dincolo de orice dubiu: indicațiile bibliografice, valoarea traducerilor, varietatea materialului (mulți autori apar traduși pentru prima dată, la noi; nu în ultimul rând Veslovski, o autentică descoperire pentru mulți dintre noi, gânditor îndrăzneț și de amplă respirație), temeinicia indicțiilor și a notelor [...], eleganța redactării. Bucuria și folosul vor fi mai mari dacă antologia va fi urmată de câteva lucrări moderne, substanțiale, traduse prompt”. ■ Lucian Raicu semnează *Construcția în critică*, un text despre volumul *Marin Preda: vocație și aspirație* de M. Ungheanu: „Multe dintre afirmațiile sale sunt contestabile, ceea ce nu le împiedică să rămână incitante; ambiția sa de a stabili peste tot raporturi unitare și necesare este uneori prea vădit programatică, nelipsită de riscul asocierilor forțate, dar acestea nu sunt decât reversul unei însușiri respectabile. Atenția la «unic» slăbește adesea sub presiunea nevoii de generalizări cuprinzătoare, valabile la scara întregii literaturi, nu însă până la o limită îngrijorătoare. Inegalitățile «analizei» pierd din vizibilitate, și nu o dată își află justificarea într-o pasiune față de marile «ansambluri» semnificative, față de unitățile construcției ale literaturii. De data aceasta, obiectul pasiunii critice constructive și al capacității de «articulare» de care dispune M. Ungheanu îi constituie opera de prim plan a lui Marin Preda, înainte ca procesul cristalizării ei să se fi încheiat”. ■ Dan Zamfirescu scrie despre *Însemnătatea literaturii române vechi*: „În momentul de față nu se poate vorbi de nici o formă de organizare, de coordonare a cercetării vechii noastre culturi scrise, de creștere sistematică și competentă a noilor cadre, exceptând institutele de lingvistică. Domeniul literaturii române vechi este la discreția întâmplării și la inspirația editurilor. Din fericire, o editură ca Minerva și-a asumat nobila sarcină de a publica anual câteva cărți și ediții aparținând acestui domeniu. Preferințele personale, necesitatea alcătuirii unor teze de doctorat, și mai ales interferența cu alte discipline – în special istoria și lingvistica – sunt factorii care impulsionează, astăzi, studiul literaturii române vechi. Nu există nici o publicație specială consacrată acestei epoci”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre Ilarie Voronca în *Proză și poezie*: „Prin urmare, Ilarie Voronca nu este poet dintr-o dată. El gândește inițial realitatea în proză și abia prozei îi găsește echivalențe poetice. Este un proces semănător folosirii unei limbi străine care nu a fost desăvârșit asimilată: vorbitorul nu poate gândi spontan în această limbă, ci trebuie să-și reprezinte în prealabil realitatea în limba maternă”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un realism al privirii*, o cronică literară la *Pribegii, noi visam* de Nicolae Damian, C.R., 1973: „Romanul lui Nicolae Damian este cel dintâi, la noi, care exploatează conștient și cu remarcabile rezultate această tehnică a privirii și cele mai pregnante pagini sunt tocmai acelea în care autorul se lasă condus de puternicul lui instinct al realului, fără a se com-

plica în teorii. Tehnica corespunde aici unei necontestabile vocații descriptive și psihologice. [...] *Pribegi, noi visam* este, în ciuda finalului confuz și prea lung, un roman original și inteligent construit, scris cu neîndoielnică finețe”.

■ Citim recenzii: ■ Aureliu Goci prezintă *Banchetul* de Radu Cârneli, Dacia, 1973: „Volumul nu reprezintă, cum ar putea sugera titlul platonician, o aproximare prin conversație a valorilor dragostei, ci cântarea iubirii în acte. Dar dacă Gheorghe Tomozei și Horia Zilieru vibrează la modul medieval trubaduresc, «amor genitile», lirica lui Radu Cârneli se pătrunde de senzorialitatea păgână, orientală”.

■ Valeriu Cristea scrie despre *Poezii* de Ileana Mălăncioiu, C.R., 1973: „Fără preocupare de a-și regiza talentul, de o excepțională calitate, pe care și-l cultivă cu modestie și discreție, Ileana Mălăncioiu este, în mod cert, o personalitate a poeziei noastre contemporane”.

■ Mihai Minculescu recenzează *Călătorie în natură* de Iolanda Malamen, C.R., 1973: „Se pare că Iolanda Malamen are conștiința gratuității pretextului liric; de aceea nu revelația naturii constituie substanța acestui volum, ci definirea proprie, propria revelație, luând un termen de comparație arhicunoscut, arhidefinit, și totuși cu atât de multe interpretări; simbolul banal (muntele, izvorul, luna) este, ca în adevărata poezie ermetică, simbolul de raportare între două universuri, stabilirea corespondenței revenind inițiatului”.

■ George Muntean comentează *Din nord* de George Damian, Junimea, 1972: „Siguri, auzim aici ecouri din Frunză, Camilar, Tăutu și Dragoș Vicol, din Labiș, Traian Chelariu și din alți poeți de prin partea locului, dar lucrul nu e nici nou, nici condamnat, poezia fără legături cu a înaintașilor și a confrăților fiind o imposibilitate. De aceea, e de crezut că volumul următor va avea un registru tematic mai divers, că zonele de poezie din cel de debut (amintind, prin titlu, de unul al lui Iulian Vesper – *Poeme de nord*) se vor extinde până la a-i contura un profil încă mai ferm și cuprinzător”.

■ Nic. Ulieșu notează apariția volumului *Țara Banilor* de Ilie Purcaru, Editura Scrisului Românesc, 1972: „Căci o idee fecundă, bogată în implicații stă la baza actualii cărți: aceea de a surprinde și consemna devenirea Olteniei – dintru început și până-n zilele noastre – așa cum în romanul, să-i zicem clasic, este redat destinul personajului principal: personaj cu care autorul – prin ceea ce are mai profund, mai propriu – se identifică”.

■ Cristian Unteanu recenzează *Umanismul lui Tudor Vianu* de Traian Podgoreanu, C.R., 1973: „Lucrarea lui Traian Podgoreanu, destinată unui public restrâns de formație universitară, oferă premisele unei discuții mai largi asupra problematicei umane și, prin aceasta, poate deschide, eventual, noi porți spre înțelegerea desăvârșitului umanist, în sensul plenar al acestui cuvânt, care a fost Tudor Vianu”.

■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* găsim prezentate proiectele literare ale lui D. I. Suchianu, Constantin Nisipeanu, Dumitru Almaș, Ștefan Luca, Ion Th. Ilea, Traian Lalescu, N. Prelipceanu, Radu Lupan, George Chirilă, Ion Potopin, Stelian Păun.

■ Nota nesemnată *La Muzeul Literaturii Române*: „Muzeul Literaturii Române din Capitală va relua spectacolele cu noua

premieră de poezie și proză patriotică română: *Acolo unde-s nalți stejari...* (interpret – menestrelul Tudor Gheorghe) în zilele de luni 16, 23 și 30 aprilie a. c. la orele 19,30 în rotunda din strada Fundației, nr. 4”. ■ Anunțul: „Cu prilejul apariției volumului de versuri *Armura de aer* de Alexandru Lungu, ilustrat de câțiva dintre copiii-pictori din Vulturești-Argeș, Editura Cartea Românească organizează o întâlnire a cititorilor cu autorul și ilustratorii cărții. În cadrul întâlnirii se va desfășura și vernisajul unei expoziții cuprinzând lucrări ale copiilor din Vulturești. Vor lua cuvântul Ana Blandiana și Radu Boureanu. Întâlnirea va avea loc duminică 15 aprilie 1973, orele 11, la librăria «Cartea Românească», str. Nufierilor nr. 41”. ■ Încă o notă, nesemnată și fără titlu: „În zilele de 30-31 martie și 1 aprilie a. c. a avut loc primul Colocviu național «Mihai Eminescu» organizat de Facultatea de limba și literatura română, de catedra Eminescu și de Consiliul Asociației Studenților din Facultate. Au participat cadre didactice și studenți din centrele universitare București, Iași, Cluj, Timișoara, Craiova, ca și de la Institutele pedagogice din Baia Mare, Constanța, Oradea, Pitești, prezentând peste 30 de comunicări referitoare la viața și opera poetului național. La desfășurarea lucrărilor Colocviului au participat și au prezidat ședințe profesorii Dimitrie Păcurariu, decanul Facultății de limba și literatura română, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, șefa catedrei Eminescu, Gheorghe Bulgăr, George Munteanu, I. Constantinescu (Iași), Sergiu Dan (Cluj), G. Tohăneanu (Timișoara), Marin Mincu (Constanța). Într-una din sălile Facultății s-a organizat o expoziție cuprinzând manuscrise, ediții rare, traduceri, monografiile românești și străine, reviste închinete cercetării operei poetului. La sfârșitul Colocviului s-au acordat distincții pentru cele mai valoroase lucrări”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „O delegație a Conducerii Uniunii Scriitorilor din R. S. România, compusă din Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte, Constantin Chiriță, secretar general, și Ion Hobana, secretar, a plecat în R. P. Polonă pentru a participa la cea de-a 10-a Consfătuire a conducerilor de uniuni de scriitori din unele țări socialiste, ale cărei lucrări se desfășoară la Varșovia, în zilele de 10-18 aprilie 1973. ■ Duminică 8 aprilie 1973, în cadrul *Lunii culturii buzoiene*, cu prilejul comemorării a 10 ani de la moartea lui V. Voiculescu, s-a desfășurat la Casa de cultură din Buzău o sesiune de comunicări științifice sub titlul *V. Voiculescu – personalitate prominentă a literaturii române*. Au luat cuvântul Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Lazăr Băciucu – secretar al Comitetului județean al P. C. R. Buzău, Ovidiu Papadima, Dinu Pillat, Ion Voiculescu, fiul scriitorului. Au participat de asemenea la această manifestare: Radu Cârneci, Mircea Dinescu, Gheorghe Istrate, Laurențiu Ulici și prof. Petre Ștefan. În aceeași zi s-a făcut o vizită la Casa memorială «V. Voiculescu» din comuna Pîrscov. [...] ■ La invitația Uniunii Scriitorilor din R. P. Ungară au plecat la Budapesta pentru a participa la o întâlnire internațională a poezilor din Europa: A. E. Baconsky, Mihai Beniuc, Nina Cassian, Szemlér Ferenc și

Al. I. Ștefănescu. [...] . ■ La invitația filialei Cluj a Institutului de istorie și teorie literară al Academiei R. S. România, Adrian Marino a prezentat o expunere urmată de întrebări și răspunsuri în legătură cu recentul său «Dicționar de idei literare» (I). Au participat la discuții cercetători din cadrul institutului, profesori și studenți”. ■ Al. Piru scrie despre *Două ipostaze baconskyene*, un comentariu la două volume de A.E. Baconsky: *Fiul risipitor* (E.P.L. 1964) și *Cadavre în vid* (E. P. L., 1969). ■ Gheorghe Pituș publică profilul *Ion Sofia Manolescu*. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă scrie despre *Adevărul lui Tolstoi*, notând apariția *Jurnalului* al scriitorului, în traducerea lui Paul B. Marian, cu prefață de Tatiana Nicolescu. ■ Revista comemorează 90 de ani de la apariția *Lucașfărului* publicând textele semnate de Augustin Z.N. Pop (*Geneza poemului*) și Șerban Cioculescu („*Lucașfărul*”). ■ Simion Bărbulescu semnează *Câteva precizări în legătură cu Simion Stolnicu*, un răspuns la textul *Simion Stolnicu* publicat în rubrica *Evocări* de N. Ionescu-Bontaș, în nr. 14, 5 aprilie 1973. ■ În *Prezențe românești* aflăm: „La Madrid, în prestigioasa Editura «Seix Barral» a apărut o selecție din poemele eminesciene. Traducerea este semnată de două nume ale liricii spaniole contemporane, pentru care nu mai e necesară nici o recomandare: Rafael Alberti și Maria Teresa Leon. Ediția apărută la Madrid este bilingvă”. ■ În rubrica *Meridiane*, printre altele, citim și o prezentare a prof. Gerard de Ridder, semnată de Paul Alexandru Georgescu, *Un pasionat traducător al lui Eminescu în Olanda*. ■ Teodor Vârgolici scrie despre *Prezențe românești la Neapole*: „La Neapole am avut prilejul și satisfacția de a constata că, în această splendidă ambianță cultural-artistică și continuă efervescență spirituală, există și o permanentă prezență românească, o bogată și vie manifestare de interes pentru valorile literaturii noastre, pentru limba română, pentru frumusețile și realitățile de azi din România. Centrul unde pulsează continuu și ide unde iradiază această preocupare multiplă pentru limba și literatura noastră îl constituie seminarul de filologie română din cadrul Institutului Universitar Oriental, condus de profesorul de origine română Teodor Onciulescu”.

• [„**Tribuna**”, nr. 15] *Cronica literară*: Victor Felea despre volumul *Cutremurul albastru* de Doina Cetea și *Noapțile Migratoare* de Dan Verona; în rubrica *Lecturi*: Traian Podgoreanu despre romanul *Facerea lumii* de Eugen Barbu: *Desfacerea și „facerea lumii”*; Kantor Lajos scrie articolul *Orizontul criticii*, prezentând pe scurt ultimele apariții din acest domeniu. ■ Ion Dodu Bălan – partea a treia din eseul despre Barbu Neamțu; ■ *Note* – Ion Taloș scrie despre proza populară: *O colecție de proză populară*, iar A. I. Brumaru scrie despre *Estetica nepredicativă* – prezintă „partea cea mai însemnată a cărții lui M. Nadin (*A trăi arta – elemente de metaestică*, Eminescu 1972). ■ fragmente din cel de-al treilea ciclu de memorialistică al lui Ion Vlasiu; fragment de proză *Ciungul* de Lucian Zatti; ■ *Masa rotundă*: *Adrian Marino, Dicționar de idei literare* – discuție purtată cu D.R. Popescu, Ion Vlad, Mircea

Zaciu, Augustin Buzura, Mircea Popa, Radu Mareș, Valentin Tașcu, Ion Marcoș, Constantin Cubleşan, Ion Lungu, Kantor Lajos, Aurel Sasu, Nicolae Prelipeanu, Vasile Igna, Marcel Runcanu, Constantin Zărnescu. ■ George Munteanu despre corespondența dintre Eminescu – Veronica Micle: *Din problemele corespondenței Eminescu – Veronica Micle* ■ Articol scris la 13 iunie 1927, semnat V. Voiculescu – *Campania culturală de vară.*; ■ Traducere de Vasile Grunea din volumul *Ospăț fără plată* (Szepirodalom, Budapesta 1964) de Ingyen Iakoma.

13 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 7901] Cu titlul *Unitatea statală și independența națională*, revista publică o serie de citate din N. Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, Alecu Russo ș.a.

• [„**Contemporanul**”, nr. 16] Ștefan Aug. Doinaș, în textul *Poetul și cuvintele*, prezintă volumul de versuri al lui Virgil Teodorescu: „Sub aparenta lui unitate, *Ucenicul nicăieri zărit*, ultimul volum selectiv al lui Virgil Teodorescu, manifestă două direcții, două tentații organice ale poetului, destul de diferențiate, izvorând din arte poetice diverse. Una este aceea a liricii angajate, politice, a doua – a suprarealismului. Cea dintâi, cu o pronunțată atenție la real, divulgă sau propune: divulgă realitatea atroce a lagărelor de exterminare, pe un ton de o anumită degajare [...] aproape rece [...] A doua – a unei experiențe inferioare a limbajului, surprins în mecanismele sale secrete și etalat ca atare, cu un fin simț al ironiei”. ■ De volumul de *Poezii* al lui Al. Philippide, apărut la Minerva, 1973, se ocupă Dragoș Vrânceanu: „Volumul antologic, tipărit de curând din opera lui Al. Philippide de către Editura Minerva, noi îl înțelegem în acest sens. El pare onorabil alcătuit, de un tânăr studios, din grupajele îndeajuns de reprezentative și echilibrate, din toate cele patru culegeri ale lui Al. Philippide: *Aur sterp* (1922), *Stânci fulgerate* (1930), *Visuri în vuietul vremii* (1939) și *Monolog în Babilon* (1967), în colecția *Arcade*, care își alege pe cât de plauzibil pe atât de interesant titlurile repuse în circulație publică”.

• [„**Cronica**”, nr. 15] Pe prima pagină, redacția semnează un articol intitulat *Permanențe*, în care sunt combătute tentativele de denigrare a valorilor, mai vechi sau mai noi, sesizabile în procesul contemporan mai amplu de (re)interpretare și (re)evaluare a fenomenului cultural-literar: „În acest proces firesc și necesar sunt la fel de dăunătoare atât timorarea, refuzul de a accepta interpretări noi pentru valorile încetățenite, cât și agitația gălăgioasă, dorința de contestație și revizuire cu orice preț, ducând la minimalizarea fondului de rezistență al culturii. Dacă tentativele de demolare nu pot atinge decât superficial scriitorii ratificați de istorie, beneficiind de interpretări devenite ele însele clasice, în schimb aceleași intenții aplicate scriitorilor apropiați în timp riscă să deruteze și să întârzie impunerea lor în conștiința contemporaneității. [...] A scrie astăzi despre Sadoveanu, Argezi sau

Călinescu înseamnă înainte de toate a te opri la dominantele operei lor, a avea indispensabila privire de ansamblu care împiedică transformarea accidentalului în esențial, falsificând optica. E curios cum pe calea lipsită de glorie a denigrării se întâlnesc pozițiile dogmatismului sociologic și ale estetismului anistoric. Pentru a ne opri la G. Călinescu, i s-a reproșat recent într-un articol lipsa de concepție, reluându-se parcă, din alt unghi, acuza din mai vechiul opuscul, *Critica criticii*, monument al dogmatismului intolerant. Nu aceasta este calea pe care o urmează astăzi critica și istoriografia noastră literară. Acceptând și stimulând dezvoltarea critică, novatoare, a clasicilor, critica și istoriografia literară discern cu competență între efemer și durabil, propunând acele valori capabile de a înfrunta eroziunea timpului”. ■ Al. Andriescu recenzează volumul de *Poezii* al lui Mihai Ursachi, descriindu-l în primul rând pe autor, „o prezență insolită în lirica actuală, așa cum este, de altfel, și ca om, privit de la distanța pe care o creează rarele lui apariții publice, pentru că evită, dintr-o discreție care devine o floare tot mai rară, întrunirile zgomotoase și afirmarea în for, la care marele lui talent îi dă oricând dreptul. Cu trăsături unghiulare și paloare de claustrat printre mașinăriile fantastice ale unui laboratorde alchimist, poetul cu sficiuni de monac blond acordă rar o privire rece lumii din afară și pare că pășește mereu absent, nepăsător, atent numai la flacăra lăuntrică”. ■ La rubrica *Romane de azi*, cu titlul *Fără vâsle, dar cu sinceritate*, Zaharia Sângeorzan comentează romanul *Fără vâsle* al lui Bujor Nedelcovici (Eminescu, 1972), „un ciclu epic din care apare acum doar volumul întâi: puterea de construcție, limbajul narativ de o exemplară consistență, cu fraza arborescentă faulkneriană, personaje vii, unele memorabile, un vitalism epic de bună calitate, conflicte regizate cu artă, mână sigură în descrierea situațiilor și evenimentelor sociale”. ■ La rubrica *Mențiuni critice*, Val. Condurache prezintă succint volumul de interviuri semnat de Ileana Corbea și Nicolae Florescu, *Biografii posibile*, meritul principal fiind acela de a reține „ceea ce îndeobște se pierde, climatul afectiv al unei perioade literare”. ■ *Ferestre spre lume* își intitulează Henri Zalis eseul referitor la memorialistica românească de călătorie din ultimele două decenii. „Unitatea de ton, relativizată de diapazonul talentelor și informației, se sprijină pe conceptul experienței”, subliniază autorul și conchide: „În tălăzuirea anilor și evenimentelor, pentru călătorul român drumetia rămâne o sobră proiecție a omeniei”. ■ Grupaj poetic semnat de Adrian Copacinschi, Silviu Rusu și Ion Boroda. ■ În *Limbajul artistic*, V. Pavelcu încearcă să răspundă la întrebarea referitoare la multiplele interpretări ale unei opere: care ar fi cea care traduce sensul autentic intenționat de autor? Dând exemple diverse (E.A. Poe, Rafael Alberti, Geo Bogza), autorul stăruie îndeosebi asupra numeroaselor opinii stârnite de *Pasărea în zbor* sau de *Coloana infinitului* ale lui Brâncuși, le inventariază și conchide: „oricât de contradictorii, din punct de vedere logic, ar fi semnificațiile enunțate, le considerăm aproape pe toate adevărate”. Teoretizând apoi

pe marginea semnului artistic, V. Pavelcu insistă asupra demersului unui artist de a suscita în semenii săi, prin intermediul simbolurilor, starea afectivă similară pe care a trăit-o la conceperea operei. ■ Răspunzând întrebărilor lui Ștefan Oprea, legate de punerea în scenă a piesei lui Horia Lovinescu, *Petru Rareș*, regizoarea Sorana Coroamă se declară adepta *Soluției a treia*, „care de fapt trebuie să fie prima: spectacolul dependent de *text* și în același timp *creator*”. ■ Grupaj liric Nicolae Țațomir. ■ Constantin Noica își continuă periplul prin opera și concepțiile lui Goethe despre om, scriind, în *Reabilitarea homeridului*, despre poemul *Achilleis*, care s-a ivit din dorința poetului german de a se apropia de *Iliada*. ■ Hertha Perez și Doina Florea traduc o pagină de proză scurtă intitulată *Pasiune mare*, a autoarei germane Gabrielle Wohmann. ■ Noemi Bohmer scrie despre *Critica lui Northrop Frye*. ■ „Autor a numeroase studii de versificație, și în special de versificație românească, Ladislau Galdi ne oferă o nouă lucrare de proporții, de data aceasta oprindu-se numai la tehnica versului la Lucian Blaga. Lucrarea concepută mai ales ca o stilistică de gen, abordează, în manieră monografică, întreaga operă în versuri scrisă de Lucian Blaga”, scrie Mihai Bordeianu în articolul de prezentare intitulat *Tehnica versului la Blaga*, referindu-se la volumul *Contributions à l'Histoire de la versification roumaine. La Prosodie de Lucian Blaga* (Budapest, Akademiai Kiadó, 1972). ■ La rubrica *Moment*, N. Irimescu semenează un necrolog Picasso, iar prof. Dumitru Coarcă semnaleză *Sesiunea de comunicări „Ioan Slavici”*, organizată în Vrancea la 125 de ani de la nașterea scriitorului.

• **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 123] Săptămâna pe scurt:** La Barcelona, editura Seix Barral, a apărut un volum bilingv de poezii ale lui Eminescu; A încetat din viață Picasso. ■ La Muzeul Literaturii este semnalat un simpozion Delavrancea, cu ocazia aniversării a 115 ani, dar și a comemorării a 55 de ani. La manifestarea literară obișnuită Rotonda 13, prezidată de Ș. Cioculescu, vor participa Cella Delavrancea, D. I. Suchianu, Dinu Ianculescu, Ecaterina Logadi. ■ Un poem de Dimov, *Post-scriptum*. ■ Romul Munteanu scrie despre *Cartea străină: Nathalie Sarraute, dvs le auziți?*. □ A. Beldeanu conspicează volumul lui Edgar Papu, *Între Alpi și Marea Nordului*, eseuri asupra artei germane. ■ M. Emilian comemorează un deceniu de la dispariția lui Vasile Voiculescu: „În acest deceniu postum s-a produs o mutație esențială în înțelegerea operei lui Voiculescu; ca poet e considerat unul din cei mai reprezentativi lirici români, alături de Arghezi, Barbu, Blaga, Bacovia, Pillat; ca prozator a constituit o revelație... G. Călinescu îl considera un prozator de talie continentală... cu un acut simț al limbii și al esențelor, poetul a reabilitat tradiționalismul, conciliind această direcție cu modernismul... prin proză, Vasile Voiculescu contribuie la fixarea unei alte vârste a povestirii, prin împerecherea mentalității tribale cu intelectualismul de ultima oră”. ■ E. Manu analizează publicarea tezei de doctorat a lui Ion Vlad, *Povestirea*, subintitulată „destinul unei structuri epice”, lucrare de teorie a literaturii ce

urmărește toată povestirea românească, de la Ion Neculce la Fănuș Neagu. „Dacă s-ar întreprinde cercetări morfologice asupra fiecărei specii sau a fiecărui gen literar sub această formă, am dispune de o estetică sau mai exact de un tratat de teorie a literaturii române, pentru că, și în lucrarea lui Ion Vlad, tema esențială e literatura românească. În ceea ce privește propunerea pentru o antologie a povestirii românești, schițată în final, e o operă pe care o așteptăm tot de la Ion Vlad”. ■ O altă teză de doctorat publicată, cea a lui Dan Zamfirescu despre *Neagoe Basarab și învățăturile către fiul sau Teodosie. Problemele controversate* (Zamfirescu ocupându-se și de cele două ediții tipărite ale *Învățăturilor...*), este pusă în discuție de Gh. Bulgăr. „Cartea cercetătorului român se înscrie ca o esențială contribuție la cunoașterea temeinică a primei noastre opere geniale, scrisă de domnul Țării Românești... fiind în același timp o piatră de hotar în orientarea noastră asupra vastului domeniu al culturii medievale de la noi și din această parte a Europei.” În studiul său, Dan Zamfirescu demontează teza lui Leandros Vranoussis din 1970, care afirma că *Învățăturile* ar fi fost scrise de cărturarul grec Manuil din Corint (mort la 1530). Se va lansa chiar un foileton în paginile „Săptămânii”, semnat de același Dan Zamfirescu, începând cu nr. 124 din 27 aprilie 1973: *Autori străini pentru Învățăturile lui Neagoe Basarab?*, continuat în nr. 125 și 126, într-o polemică împotriva articolului apărut în revista „Studii”, nr 1/1973, *Despre Învățăturile lui Neagoe* de Al. Constantinescu (acesta din urmă, circumspect, ca și Dem. Russo sau P. P. Panaitescu, mergând cumva pe linia lui Vranoussis, adică acceptând și ideea ajutorului primit de Neagoe din partea unor terți în scrierea *Învățăturilor*, idee dur respinsă de către Zamfirescu). Dreptul la replică al lui Alexandru Constantinescu vine în nr. 131 din 8 iunie și 132 din 15 iunie, *Ad rem în problema paternității Învățăturilor lui Neagoe*, ridicând din nou problema paternității directe discutabile a lui Neagoe asupra *Învățăturilor...*, „ajutat”, se pare, în demersul său de Gavriil Protul.

14 aprilie

- [„Munca”, nr. 7902] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Iosif Chirilă, Nicolae Pană.

- [„Scântea”, nr. 9479] Natalia Stancu realizează un interviu cu Ion Brad, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, intitulat *Un act de cultură, o manifestare a prieteniei*, despre Festivalul dramaturgiei românești în U.R.S.S. ■ Citim și despre câteva *Manifestări consacrate aniversării Revoluției de la 1848*, organizate la Piatra Neamț, Iași, județul Covasna și Cluj. ■ Emil Manu prezintă volumul *Poeme cu soldați* de Ștefan Popescu: „*Poemele cu soldați* sunt în realitate «poeme către soldați», declarații patetice pentru țară, înscriindu-se astfel ca un omagiu aniversar”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7435] M. Ungheanu scrie despre *Literatura document*, care „prevede părăsirea deliberată a literaturii de ficțiune”, așa cum o definește Mihai Stoian în prefața de la *5 romane trăite*: „Scriitorul ia cinci cazuri petrecute și cunoscute de el ca reporter și ni le expune ca mostre de viață autentică. Nu apreciem acum valoare în sine a cărții, valoarea ei literară propriu-zisă, ci a gestului. Inițiativa este extrem de interesantă atunci când scriitorul are ochi care știu să vadă și mână exactă și sigură. Mai interesante și mai ilustrative pentru literatura documentului ni se par însă *Viețile interzise* ale aceluiași în care descrierea cazurilor este mai puțin regizată, mai aproape de documentul brut. [...] A face *literatură-document* pentru a înlocui dosarele existenței de astăzi este o intenție remarcabilă. Condiția reușitei este a evitării *retușurilor* și a absenței tezelor. Ficțiunea are nevoie din când în când de forța înviorătoare a *documentului semnificativ*”.

• [„Flacăra”, nr. 16] Adrian Păunescu publică articolul de fond *Nici muncă fără pâine, nici pâine fără muncă*. ■ Dumitru Radu Popescu scrie un eseu despre *Adevărul pâinii și al muncii*. ■ În cadrul unui amplu material intitulat *1948-1973. Dialog peste veac. 125 de ani de la revoluția din 1948*, revista publică o serie de fragmente biografice despre Nicolae Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, Nicolae Goleșcu, Ion Heliade-Rădulescu ș.a. ■ Cu titlul *Mama*, revista publică al șaptelea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ Pe pagina *Viața literară*, Rodica Pop scrie despre *Al treilea gong* de Dinu Săraru, în care acesta își adună „cronicile și articolele apărute în presa scrisă sau vorbită între anii 1960 și 1972”, volumul propunând „o modalitate prin care oamenii de teatru încearcă, de când s-a descoperit cronicarul, să sfideze uitarea”. ■ G. Dimisianu, în *Între critică și creație*, urmărește activitatea critică a lui Ilie Constantin din „România literară”, despre care afirmă: „Îl citesc pe acest devotat comentator al actualității literare nu numai pentru că îmi place finețea scrisului său atât de suplu în articulații, atât de intim mulat pe idee, nu numai pentru că gust umorul ce-i îmblânzește luciditatea și savurez farmecul întotdeauna incitant al expunerilor sale; dincolo de aceste aspecte care definesc un stil intelectual, mă interesează, cel puțin în aceeași măsură, ce anume afirmă textele critice ale acestui autor, ce contestă și ce promovează, judecățile sale de valoare, punctul său de vedere în legătură cu o împrejurare sau alta a mișcării literare de la noi. Nu-l pot asocia pe Ilie Constantin acelor literați care, manifestându-se în comentariul critic, își mențin mentalitatea artistă; scriind critică el este critic înainte de toate, disociat de alte componente ale personalității sale, fiecare afirmându-se independent. [...] Situat pe această poziție, Ilie Constantin ajunge fatal să polemizeze cu teoria de oarecare vogă a criticii «creatoare» pe care o califică inezitant drept «inacceptabilă». Activitatea unora dintre protagoniștii acestei tendințe (N. Manolescu, L. Ulici) o întâmpină cu rezerve (mai ales pe a ultimului), nu vocația acestora fiind în discuție, ci poziția de principiu”. A doua parte a articolului este dedicată ana-

lizării volumului *Despre prozatoriși critici* (Dacia): „În critica de azi Ilie Constantin întruchipează o binevenită poziție rațională și logică, adept cum este al obiectivării și obiectivității, al dialogului critic-operă, fructuos pentru amândouă”. ■ În *Universul* se publică o notă intitulată *Cunoștință cu dramaturgia românească*, despre apariția volumului de *Teatru românesc* (ce cuprinde *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, *Act venețian* de Camil Petrescu, *Meșterul Manole* de Lucian Blaga, *Sfântul Mitică Blajinul* de Aurel Baranga, *Moartea unui artist* de Horia Lovinescu), publicat la editura Aquilar din Madrid.

● [**„Luceafărul”, nr. 15**] Dan Berindei notează despre *Revoluția biruitoare*: „Revoluția pașoptistă se ridică și astăzi în fața ochilor noștri monumentală prin dimensiuni, impresionantă prin entuziasmul poporului care a făurit-o, biruitoare prin urmările ei”. ■ D. Păcurariu meditează la *Tineretea unui roman*: „*Desculț* este un roman autobiografic, dedicat copilăriei și adolescenței scriitorului, o scriere în esență polemică, un roman liric sinteză – cum s-a observat – în care se întâlnesc și fuzionează organic tendințe deja consacrate ale scrisului lui Stancu, poet și polemist de prestigiu. [...] Cu astfel de virtuți, romanul *Desculț* – care va apare peste câteva zile într-o nouă ediție – s-a impus în conștiința milioanei de cititori români și străini, ca o epopee a satului românesc, creație de mare rezistență a literaturii române”. ■ Ilie Constantin descoperă *Dialogurile prieteniei*: „În foarte utila serie în limba română a editurii Kriterion a apărut, cu câteva luni în urmă, o culegere de «convorbiri cu 56 de scriitori despre relațiile literare româno-maghiare» semnată de Beke György, carte purtând un titlu sugestiv: *Fără interpret*”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Platon Pardău, *Ore de dimineață*: „În altă ordine de idei, este ușor de presupus care ar fi fost valoarea artistică generală a romanului *Ore de dimineață* în situația în care atenția pentru *fința morală* personajului s-ar fi extins peste tot. Reproșul care i s-a adus scriitorului cu privire la unilateralitatea viziunii asupra caracterologiilor, evident, n-ar mai fi avut niciun temei. În același timp, pe lângă însușirea de document epic de indiscutabilă autenticitate social-politică, romanul lui Platon Pardău ar fi avut șansa de a fi și o tulburătoare meditație moral-filosofică asupra temei pe care și-o asumă”. ■ Mircea Iorgulescu semnalează apariția cărții lui Romulus Dianu (Albatros, 1973): „*Fauna bufonă* cuprinde o suită de portrete animaliere [...] interesul căzând însă pe comentariul erudit și moralizator, iar dominantă fiind nota sarcastică. Deși nu sunt doar simple pretexte, animalele au totuși mai mult o funcție de reprezentare, alcătuind ceea ce se cheamă «planul figural», adevărata substanță a cărții fiind o meditație condensată aforistic și fantesist asupra însușirilor și defectelor umane. Noutatea cărții lui Romulus Dianu ține în primul rând de atitudinea față de un material banalizat sub aspect literar. Animalul nu transferă oamenii în lumea animalelor, căutând o întrupare a umanității în sociologie, [...] nici nu privește umanul sub latura bestialității,

deghizând necuvântătoarele în oameni; permanenta, distincția între omenesc și animale asigură legătura dintre *portrete* și face totodată originalitatea lucrării”. ■ La secțiunea *Puncte de vedere*, Dan Deșliu în textul *Despre un dialog „constructiv”* analizează interviurile din revista timișoreană „Orizont”, din 29 martie 1972, polemizând cu opinia lui Șerban Cioculescu despre poezia lui Nichita Stănescu: „Dacă viciile în logică și o anumită incoerență din interviul cu Gh. Achiței pot stârni nedumerire, contribuțiile altor participanți la dialogul constructiv despre «acest frumos pentru toți, acest frumos al tuturor» stârnesc ceva mai mult decât atât. Astfel, prof. Șerban Cioculescu, răspunzând la întrebarea «ce false valori au fost promovate de critica literară», alege drept cal de bătaie poezia lui Nichita Stănescu. Cum își susține cunoscutul istoric literar această opinie? Prin două-trei citate din autorul incriminat, extrase cu precădere din revista «Argeș», precum și prin câteva întrebări și afirmații asupra cărora merită, cred, să ne aplecăm ceva mai insistent. [...] După părerea mea, modalitatea în care prof. Șerban Cioculescu înțelege să trateze lucrările unui poet ca Nichita Stănescu, se integrează într-o măsură foarte superficială analizei estetice. Fără intenția de a oferi citate unui erudit în materie, dar în folosul unor posibile reflecții cu caracter ceva mai complex, îmi îngădui să reamintesc că «le genre le plus bas est celui qui exige de nous le moindre effort». În sfârșit, o ultimă chestiune în legătură cu intervenția prof. Șerban Cioculescu – chestiune minoră, în aparență, dar importantă, pentru liniștea sufletească a subsemnatului: n-am întâlnit nicăieri o afirmație a poetului Nichita Stănescu, prin care acesta să-și exprime convingerea (înșelându-se până și pe sine) că scrie versuri mult mai bune ca în trecut. Vreau să cred că distinsul coleg, care avansează textual afirmația de mai sus, ne poate indica oricând sorgința exactă: altminteri, ne-am găsi în prezența unei arguții insidioase, în speță, folosirea unei dovezi nesigure pentru a face să treacă drept fapt obiectiv o prezumție cu repercusiuni lezatorii pentru cel vizat – lucru absolut regretabil dacă ar fi să fie”. ■ Despre *Critica și metodele* scrie Florin Mihăilescu: „Aspirând spre sistem și metodă, criticul nu poate așadar, aștepta la dispensă de personalitate. Mobilul aspirației sale este în realitate altul: dorința omenească irepresibilă de certitudine în actul de cunoaștere și valorificare a operei de artă. Nu trebuie căutată altă explicație pentru proliferarea sistemelor și metodologiilor critice în epoca noastră. [...] Critica românească nu se poate sustrage unui proces internațional. Ideologizarea mai adâncă a demersurilor sale practice alcătuiește una din exigențele cele mai acute și mai urgente ale actualității”.

15 aprilie

- [„Scânteia”, nr. 9480] Valeriu Râpeanu semnează *Cum înțelegem respectul față de clasici?*: „Clasicii literaturii române s-au Înscriș în însăși ființa noastră națională, ei ne-au însoțit de-a lungul istoriei, opera lor e plămădită din

sufletul poporului și a contribuit la făurirea lui. Prezența lor e un adevăr obiectiv ce nu poate fi negat, «demodarea» lor nu o poate decreta cutare critic dornic de reclamă zgomotoasă; prin opera lor și datorită lor generațiile de astăzi și de mâine vor crește potrivit cu structura morală a poporului, vor trăi cu credința ca pe acest pământ s-au născut mari valori și vor fi mândri că aparțin unei realități spirituale ce a dat asemenea piscuri ale frumosului și ale gândirii. De aceea mi se par demne de o reflecție mai adâncă, determinând îndreptările cuvenite, și tribulațiile programei analitice care, în ceea ce privește studiul literaturii române în școli, a trecut cu prea mare grabă la capitolul «alți autori» scriitori clasici prin a căror operă tânăra generație ar fi avut o imagine complexă a legăturilor atât de trainice între arta și poporul român». ■ În *Adnotări* citim: ■ *Concursul debutanților*: „Ne aflăm cu câteva zile înaintea încheierii unei utile inițiative aparținând Editurii Eminescu. Dorind să contribuie la promovarea unei literaturi de înalt nivel artistic, să creeze condițiile unei selecții veritabile a tinerilor debutanți, încurajând lucrările inspirate din realitatea noastră socialistă, din viața și eforturile eroice ale contemporanilor noștri pentru edificarea României socialiste, din procesul complex de făurire și autoperfecționare a conștiinței omului devotat patriei și partidului celor ce muncesc, editura asigură totodată, prin această inițiativă, premisele barării drumului spre tipar a unor lucrări fără valoare, rod al veleitarismului fără perspective”. ■ *Lectură cu surprize* de Virgil Tătaru: „În editura «Univers» a apărut, într-o excelență ținută grafică, o nouă carte, așteptată cu un viu interes de către cititori: *Prometeu sau viața lui Balzac* de André Maurois.” Sunt notate paginile lipsă din volumul publicat.

• [„Convorbiri literare”, nr. 7] Redacția revistei semnează textul *Literatura și publicul*: „Nimeni nu ne învață cum și despre ce să scriem. Partidul nostru cere scriitorilor, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, să facă totul pentru a sluji în mod exemplar poporul, țara ai cărei fii sunt. Desigur, în ceea ce privește structura publicului, pregătirea sa, problemele sunt foarte complicate”. ■ Const. Ciopraga continuă studiul despre *Liviu Rebreanu: Un romancier arhitect (II)*: „Constructorul s-a vrut un continuator, dar și un inovator. Într-un articol ocazional (*Centenarul nuvelei românești*), autorul *Răscoalei* cita ca reprezentative zece nuvele, între care *Alexandru Lăpușneanu*, *Sărmanul Dionis*, *Hala Sanis* și *Gloria Constantini*. Preferințele dezvăluite în 1940, când practic propria-i operă era închinată, sunt probate în ce privește pluralitatea modurilor, diversitate de care Rebreanu însuși, ca romancier, a fost tentat într-un fel sau altul. Lucru nu îndeajuns subliniat, arhitectul a fost într-o perpetuă căutare de formule, vizând tot timpul construcții, perspective, soluții noi. Dacă în *Ion* și *Răscoala*, frapează ideea de epos contemporan, în *Pădurea spânzuraților* trece în primul plan examenul psihologic, în *Crăișorul* istoria, iar în *Adam și Eva* o doctrină metafizică. Să nu uităm un roman de tip detectiv – senzational. De regretat e că ultimele scrieri, departe de

solidele construcții anterioare, marchează o inovație”. ■ Este inaugurată rubrica *Evenimentul literar*: „Inițiem în acest număr o nouă rubrică, intitulată *Evenimentul literar*, în cadrul căreia intenționăm să punem în discuție, prin alăturarea în pagină a mai multor puncte de vedere, volume a căror apariție reprezintă – după opinia redacției – momente semnificative în dezvoltarea literaturii noastre socialiste. Faptul că începem prin analiza unei cărți o vor reclama, vor acorda spațiul cuvenit și aparițiilor editoriale din sfera poeziei, prozei sau teatrului. Manifestându-ne deschis, dezaprobarea față de elogiile circumstanțiale, exagerat entuziaste, vom insera în cuprinsul rubricii articole substanțiale și la obiect, care – în spiritul exigențelor criticii și esteticii marxiste – să exprime poziții ferme și avizate. Asupra periodicității rubricii nu putem promite nimic. Ea va apărea doar atunci când vor ieși de sub tipar cărțile care să merite o asemenea discuție”. ■ Cartea analizată este un studiu al lui Mihai Ungheanu dedicat operei lui Marin Preda: *Vocație și aspirație*, fiind consemnate opiniile lui Al. Andriescu, Al. Călinescu, Al. Dobrescu. □ Al. Andriescu, *Pasiunea argumentării*: „Cartea pe care M. Ungheanu o consacră operei lui Marin Preda ne apare mai ales ca un exercițiu cazuistic. Ținem să avertizăm de la început că nu mai degrabă încercăm să-i restabilim unul din sensurile fundamentale, adeseori neglijat, de subtilitate chiar excesivă, în argumentare. [...] *Eseul* lui M. Ungheanu se dezvoltă în cercuri concentrice, evidențiate și compoziția cărții, care se centrează ferm în jurul unei idei fundamentale cu privire la viața interioară a eroului lui Marin Preda”. □ Al. Călinescu, *O carte necesară*: „Opera lui Marin Preda acceptă și alte «lecturi», și nădăjduiesc că ele vor fi întreprinse nu peste multă vreme. Cred, de pildă, că un studiu amănunțit al «variantelor» *Moromeților* și *Risipitorilor* ar evidenția funcționarea mecanismului scriiturii la Marin Preda. Sau că ar mai fi multe de spus despre structurile și modalitățile narrative, despre tehnica romanească propriu-zisă. O investigație aparte ar necesita «mitologia» universului românesc la Preda (Mihai Ungheanu însuși scrie pagini excelente despre «mitul grădinii» sau – în *Note disparate* – despre semnificația «cărților»). Indiferent de direcțiile și rezultatele acestor posibile cercetări viitoare, cartea lui Mihai Ungheanu va rămâne o carte indispensabilă pentru înțelegerea creației lui Marin Preda; era o carte necesară din multe puncte de vedere, inclusiv prin aceea că rupe cu o «tradiție», având astfel – sperăm cu toții – efecte stimulatorii”. □ Al. Dobrescu, *Operă și autor într-o viziune necesară*: „Mânătă de contradicția între aptitudine și voință, personalitatea artistică a lui Marin Preda s-ar afla într-un moment de răscruce, șansa scriitorului fiind – după M. Ungheanu – revenirea la autentica vocație. Va determina în vreun fel această observație creația prozatorului? «Șansa» cititorilor și a criticii este una: să aștepte confirmările sau infirmările pe care romanele sale viitoare le vor conține”. ■ Daniel Dimitriu analizează volumul de versuri al lui Dumitru Popescu: „*Un om în agora* pledează de pe poziția unui intelectualism angajat pentru lirismul

deschis spre fapte de stringentă actualitate. Afirmarea unor crezuri sociale și estetice se face fără echivoc, după cum negarea altora, considerate de autor drept anacronice, cunoaște aceeași formulă a exprimării tranșante. Nota specifică a volumului se desprinde tocmai din consecvența întru demistificare. Poezia, azi, nu mai are timp să-și rezolve propriile probleme (multe dintre ele fiind, de fapt, probleme inventate). Aplecându-se cu insistență asupra lor, ea riscă să-și ignore sau să-și cunoască prea puțin timpul și oamenii. Pot exista, deopotrivă, și motive exterioare, la fel de neinteresante, acum, la care poezia s-a oprit cândva, pe bună dreptate; a face azi același lucru este la fel, un gest anacronic”. ■ George Pruteanu semnalează apariția a două cărți. □ Gib I. Mihăescu, *Teatru* (Dacia, 1973): „Textele sunt alese și restabilite cu acuratețe și competență, iar esele ce le încheie, *Teatrul lui Gib I. Mihăescu* este, evident, cea mai amplă și mai nuanțată dintre analizele dedicate scrisului dramatic al autorului *Rusoaicei*. [...] Volumul cuprinde două drame (*Pavilionul cu umbre* – singura jucată, în 1928 – și *Sfârșitul*), comedia *Confrații*, iar în *Addenda*, dialogul *Criza în barou* și fragmentul *Don Juan*”. □ G. Călinescu, *Însemnări de călătorie* (Ed. Pt. Turism, 1973): „Călinescu călătorește realist. Călătoria sa este mai totdeauna o documentare. El nu pleacă pentru a pleca, ci pentru a căuta ceva. Nu are gustul promenadei, al hălăduielii, al excursiei-scop-în-sine, à la Hogaș. Pentru el refugiu, când îi simte nevoia, nu e Natura, ci Cultura. Naturalul prea pur, adică prea epurat de om, prin codri de columne”. ■ De studiul lui Al. Andriescu, *Disocieri*, se ocupă Al. Dobrescu: „[...] Al. Andriescu figurează prin *Disocieri* un moment al procesului în care se află angajată critica noastră, acela de definire a valorilor literaturii contemporane. Motiv pentru care aștept cu încredere viitoarele sale volume”. ■ Constantin Pricop semnalează apariția traducerii scrierilor lui Dino Buzzati: *Deșertul tătarilor* (roman), *Povestiri* de Niculina Benguș: „Chiar dacă în aparență poate fi aliniat în cadrul literaturii «absurdului», Buzzati este altfel de scriitor. Pentru el contează prea mult omul, cu toate adâncimile sale, în toată complexitatea sa, pentru a se opri la anumite probleme fals «metafizice»”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 11] În *Hyperion* citim *Eminescu în două variante*: Elena Barthouil Ionescu semnează traducerea *Venise*, iar *S-a stins viața* apare în traducerea în limba franceză de dr. Maurice Falk. ■ În *Lyra* citim poeziile lui Adrian Păunescu (*Pe cont propriu; Gândul bufon; Într-adins; Mere de Ardeal*). ■ Ion Mărgineanu publică *Studentii în Cuvântul zilei*, un text despre Conferința națională a studenților care s-a desfășurat între 23-24 martie la București, în Palatul Marii Adunări Naționale. ■ În *Acasă* citim *La mocanii din Băbeni* de Dragoș Vrânceanu. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu *Un sărut pentru firul ierbii*. ■ Horia Lovinescu, dramaturg, vicepreședinte al Consiliului de conducere al Asociației „România”, semnează *Libera circulație a ideilor*: „Epoca noastră este, fără îndoială, și epoca celor mai spectaculoase contradicții și paradoxuri. Paradoxul care putea, pe vremuri, să constituie deli-

ciul intelectualilor rafinați, este trăit azi, conștient sau nu, dar existențial, de întreaga umanitate. [...] Cu știință sau nu, ultimul sălbatic dintr-o insuliță pe care am putea-o imagina chiar necunoscută, cât și savanții care pregătesc zborurile cosmice, sunt azi solidari în fața primejdiilor apocaliptice, ca și în fața aventurilor prometeice pe care ni le oferă epoca noastră. Cu voia sau fără voia sistemelor diferite, cea de a doua cetățenie a luat ființa. [...] De ani de zile asist la diverse întâlniri internaționale scriitoricești, mai ales în cadrul P.E.N. Club-ului. și tot n-au încetat să mă uimească dialogurile de surzi, care izbucnesc deîndată ce se aruncă în discuție termenul de libertate. Partea amuzantă, căci până la urmă trebuie să te amuzi, e că principalii cavaleri ai libertății nu au experiența ei reală, existențială, pentru simplul motiv că nu stabilesc nici o relație vie între libertate, necesitate și responsabilitate. Or, în afara acestor raporturi, libertatea nu mai reprezintă decât o noțiune tot atât de abstractă ca și cea de zero în matematică. Cred că poziția României, exprimată în discursul amintit de președintele Ceaușescu, este de natură să elimine confuziile și să atenueze contradicțiile în problema liberei circulații a valorilor spirituale, tocmai pentru că pleacă de la constatarea unei responsabilități comune întregii omeniri, dincolo de sisteme sociale, de credințe și rase. [...] Dacă secolul nostru nu va înțelege că sarcina lui supremă stă în împiedicarea evoluției marilor contradicții existente spre antagonisme cu consecințe ireparabile și că cea mai nobilă misiune a lui este lupta pentru interesul general, pentru cauza «civilizației mondiale», atunci înseamnă că acest secol e cel mai nefast din istorie. Căci cine are urechi de auzit nu poate să nu audă cum bate ceasul al doisprezecelea al supremei bătlăii a rațiunii împotriva haosului. Sunt mândru că în această bătlăie țara mea e prezentă cu atâta înțelepciune, luciditate și fermitate”. ■ În secțiunea *Cartea* citim textul în limba germană *Über die deutschen Bücher des Kriterion Verlags*, text introdus prin următoarea notă: „La rugămintea mai multor cititori din Austria, Canada și R.F. Germania, publicăm – sub semnătura d-nei Hedi Hauser, redactor-șef la Casa de editură «Kriterium» din București – o prezentare a producției de carte germană tipărită, în ultimul timp, sub auspiciile acestei edituri”.

16 aprilie

• [„*Munca*”, nr. 7903] Dumitru Almaș, cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, publică un amplu articol omagial intitulat *Ilustru istoric și patriot*. ■ În rubrica *Sâmbătă după amiaza, duminică toată ziua*, se face o trecere în revistă a „manifestărilor cultural-distractive organizate de sindicate la cluburi și case de cultură”.

• [„*Steaua*”, nr. 8] Gh. Bulgăr ține rubrica intitulată „cronica limbii” și își împărtășește reflecțiile cu privire la expresivitate în limbajul literar, notând: „Șablonul, uniformitatea, fraza fără relief, stilul amorf și fără noutate subminează starea de cultură, care ar trebui să fie marcată prin graficul mereu

ascendent al calității limbajului literar”. (articolul *Vechi și nou în limbajul literar*). ■ Gabriela Melinescu își prezintă impresiile de lectură asupra volumului de poezie *Lebedele puterii* a lui Dușan Petrovici (eseul *Lebede ale puterii*, rubrica „cutia Pandorei”). ■ Din amintirile sale, Barutu T. Arghezi se oprește asupra aceleia în care Arghezi este invitat în 1942 la Cenzura militară să discute cu șeful civil al Cenzurii, Vișoianu, „tip uscat și politicos”, „un maior cu figură de chelner. Solemn și el, grotesc” asupra romanului *Lina* (care suportase diferite tăieri, înainte de a apărea și avea un mare succes de librărie) (articolul *Jurnal de primăvară*, rubrica „hotare de aer”). ■ Poeme semnate de Ioan Șerb, Emil Manu, Agatha Grigorescu-Bacovia, Ioanid Romanescu, Ana Mureșanu, Horia Zilieru. ■ Ion Vlad se lansează într-un amplu studiu analitic despre monografia lui Eugen Lovinescu dedicată lui T. Maiorescu și scrie: „impresia noastră e ca ea a fost elaborată de spiritul unei polemici deschise, urmând să argumenteze în favoarea direcției maioresciene, contestată vehement în anii deceniului al IV-lea de reprezentanții tradiționalismului sau privită cu rezerve de publicistica vremii” (articolul *Eugen Lovinescu și valorile monografiei*). ■ La rubrica „confluente”, Romul Munteanu își continuă investigația prin avaturile conceptului de istorie literară, din care nu lipsesc contribuțiile lui Paul Hazard, Paul van Tieghem și Eduard Winter, printre alții. (articolul *Paul Hazard și metamorfozele conceptului de istorie literară*). ■ Virgil Stanciu traduce un articol despre *Proza ironică a lui John Barth*, scris de Donald Stoddard. ■ Ion Caraion se află în postura de traducător din poezia lui Raymond Queneau. ■ Eugen Uricaru recenzează memoriile Agathe Grigorescu-Bacovia, *Bacovia, poezie sau destin* (Eminescu, 1972), aflat la a doua ediție, și îl apreciază superlativ. ■ Adrian Popescu dă răspunsuri la poșta redacției. ■ Mircea Micu îl parodiază pe Ion Țugui, în poemul *Galop pe săturate*.

17 aprilie

- [„**România liberă**”, nr. 8858] Edgar Papu prezintă *Un roman de factură clasică*, referindu-se la cel al lui Traian Filip, *În singurătatea femeilor*, „care alcătuiește volumul al III-lea din ciclul *Pavilionului*”, apărut la Editura Eminescu. În acest sens, notează că: „Protagonistul, tânărul Sebastian, spre deosebire de protagoniștii lui Camil Petrescu, nu se dedă integral pasiunilor de natură intimă. Pasiunea sa primordială este alta, aceea de constructor, de inginer, contribuind la efortul edificărilor actuale din țara noastră. [...] În toată complexitatea sa, romanul, străbătut de un autentic fior epic, aduce încă o mărturie despre nedeșteptată vigoare creatoare a scriitorului”.

18 aprilie

- [„**Viața studentească**”, nr. 16] Sub titlul *Eminesciana*, trei articole salută Colocviul studentesc Național „Eminescu” (la care au participat D. Păcura-

riu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, George Munteanu, G. Tohăneanu, Marin Mincu, Gh. Bulgăr etc): textul lui Doru Mielcescu punctează cele 32 de lucrări ale tinerilor studenți ce vizează motive și teme eminesciene dar și aspecte / teritorii neexplorate de eminescologie (*Luceafărul*, *Reconstituirea unei mitologii dacice*, *Erotica* respectiv *Semnul arab*, *Spațiul tahanatic*, *Dublul eminescian*); *Grandoarea Luceafărului*, articolul lui Gh. Bulgăr, urmărește cele 9 decenii de la apariția poemului suprem în Almanahul Societății Academice social-literare „România Jună” din Viena, text în 98 de strofe cu 392 de versuri, diferit de cel publicat de Maiorescu în ediția princeps a *Poesiilor*, care are, din voința editorului, doar 94 de strofe; *Tropisme originare* de M. N. Rusu, vizează *Caietele Mihai Eminescu*, Ed. Eminescu, 1972, reprezentând buletinul fenomenului eminescologic de azi.

19 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 7906] În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o analiză a piesei lui Mihnea Gheorghiu, *Zodia taurului*. ■ În *Carnet Cultural-Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul romanul lui Nicolae Damian, *Pribegi, noi visam* (C.R.).

• [„**Albina**”, nr. 16] Numărul se deschide cu tableta lui Ion Bănuță, intitulată *Luceafărul*, scrisă în siajul simpozionului de la Deva, prezentat în numărul anterior: „Și i-a fost dat lui, Eminescului, să devie al nostru, al lumii, al tuturor” etc. ■ Sașa Pană semnează necrologul lui Picasso. ■ Pe două pagini, se publică o mică antologie, alcătuită din lucrări în diverse genuri aparținând unor scriitori iugoslavi de expresie română. Prezența succint de Aurel Gavrilov, aceștia sunt puși în contextul literar al ultimilor 25 de ani din provincia Voivodina. Autorii selectați sunt: Vasko Popa, Radu Flora, Slavco Almăjan, Mihai Avramescu, Ion Marcoviceanu, Florica Ștefan, Ion Bălan, producțiile lor fiind legate direct de destinul revistei „Lumina”. Întregind paginile, Mircea Tomuș scrie despre două întâlniri cu cititorii în localități rurale, prima desfășurându-se în comuna Begheiți, cu populație română din Banatul iugoslav, cea de a doua, la Jina, lângă Sibiu.

• [„**Orizont**”, nr. 16] Interviu de pe prima pagină se scurtează la trei întrebări, interlocutor fiind prof. dr. doc. Al. Dima, care este întrebat: 1. *S-a discutat în ultima vreme despre «provincia literară». Ce părere aveți despre acest aspect? Se poate face în mod justificat o disociere între capitală și provincie în ceea ce privește activitatea de creație și de cercetare literară?* 2. *În altă ordine de idei, v-aș ruga să vă rostiți opiniile înlegătură cu modul în care are loc editarea lucrărilor de critică și istorie literară. Ce părere aveți de exemplu, despre foarte numeroasele culegeri de articole, ce au apărut în ultimii ani?* 3. *Care credeți că trebuie să fie raportul dintre publicistică și cercetare în istoria și critica literară?* ■ Sunt comemorați 10 ani de la moartea lui V. Voiculescu prin amintirile lui Ion Voiculescu despre prietenia dintre

creatorul *Lostritei* și Ionel Teodoreanu (*Amintiri cu V. Voiculescu*), prin trei articole inedite ale lui V. Voiculescu despre *Anton Pann*, *Doctrina culturii*, *Arta și naționalitatea*; prin exeGéza Felicie Giurgiu referitoare la prozele fantastice voiculesciene (*Semnul fascinației*). Tableta lui Ion Arieșanu, *Momentul*, de la rubrica „creion”. ■ Octavian Metea semnează un articol aniversar a 125 de ani de la revoluția „burghezo-democratică de la 1848” și a activității de jurnalist a lui Vincențiu Babeș, aparținând generației pașoptiste (*Vincențiu Babeș și evenimentele de la 1848*). ■ Ultimul episod din biografia lui *Arthur Rimbaud – poetul blestemat*, o traducere a lui Dușan Petrovici după Pierre Gascar.

● **[„România literară”, nr. 16]** Versuri semnează: Dragoș Vrânceanu (*Colosul; Muza*), Petre Stoica (*În fiecare zi; Cu un mort mai puțin*), Ion Iuga (*Casa lui April; Iartă-mă; Cale pașilor*), Veronica Porumbacu (*Cuvintele; Voce; Opt; Și totuși; Afonie; M-auzi?; Riduri; Întredeschisă*), Emil Ciuraru (*Drum; Acord*), Marian Dopcea (*Faun*). ■ Leonid Dimov traduce poeziile lui Andrei Belâi (*Troică; Arlechinade; Fugă; Seară*). ■ Felicia Antip semnează traducerea din Patrick Modiano, laureatul Grand Prix du Roman de l’Académie Française 1972, *Dans în cerc noaptea*. ■ Doina Bratu scrie despre *Peisajul metaforic în poezia lui Adrian Maniu*, iar alături citim două poezii inedite de Adrian Maniu (*Splin; Elegie*). ■ Sorin Titel publică *Drumul spre școală*. ■ Revista publică *Evocări...* de Ion Pas. ■ Nichita Stănescu semnează *Hemografia*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Trăirea istoriei*: „În multiple modalități (pagini speciale consacrate în presă, emisiuni la Radio și la Televiziune, simpozioane, expoziții organizate la marile muzee sau itinerante, studii, apărute sau gata de a ieși de sub tipar), evenimentele Anului Revoluționar 1843 sunt readuse în lumina contemporaneității noastre, – la 125 de ani de la făptuirea lor. [...] Astăzi, când România socialistă se numără printre țările cele mai investite cu demnitatea stimei și a respectului la indicele cel mai înalt al istoriei contemporane, cu atât mai nobilă ne apare lupta «căzușilor» de la 1848, cu atât mai luminoase paginile istoriei de atunci. O retrospectivă cu un emoționant act de trăire profundă în matca proprie noastre ființe, a propriei identități”. ■ Virgil Duda scrie despre *Autor și cititor*: „Oamenii sunt foarte deosebiți între ei, fiecare om constituie un fenomen absolut unic, existența fiecăruia trebuie privită cu atenție și respectată, aceasta pare să fie neînsemnata descoperire pe care stăruie s-o afirme toate cărțile care s-au scris și se vor mai scrie încă. Dar, așa cum s-a spus, tocmai faptul că sunt atât de deosebiți îi unește, îi face să semene între ei și să fie, numai ei, oameni. În umbra acestei constatări, subiecte și teme literare, metode de compoziție și tipuri de fraze, formule stilistice și modalități narative devin simple instrumente, sub guvernarea tactului artistic, care slujesc cât de vine acel adevăr; un adevăr ce nu ia, bineînțeles, numai înfățișarea personajului literar, deși se folosește mai cu seamă de această ficțiune. Impresia cea mai puternică este aceea că nu poate exista literatură adevărată în afara acestei afirmații, iar caracteristica scriitorii-

lor de geniu este de a o rosti cu un grad cutremurător de expresivitate”.

■ Mircea Tomuș publică eseuul „*Bietul Ioanide*” *aspecte de structură problematică*: „În timp, pe verticală, schema romanului urmează o traiectorie spiralată. Procedeu preferat este revenirea în locuri sau la situații marcate ca repere principale ale acestui univers”.

■ În *Breviar* Șerban Cioculescu prezintă *Mic dicționar enciclopedic*: „*Micul dicționar enciclopedic*, recent apărut, cu milesimul 1972, datorită unui proces vast de colaborări științifice, ne dă la fiecare cuvânt originea și pronunția, precum și toate sensurile lui. [...] *Micul dicționar enciclopedic* e o lucrare de încredere, dintre acelea care se epuizează din ziua în care au fost puse în comerț”. Prezentarea se termină cu următorul P. S.: „Nu sunt de acord cu Augustin Z.N. Pop, care persistă, în numărul trecut al «României literare», să creadă în caracterul autobiografic al *Luceafărului*, se vede după «destăinuirile» lui Maiorescu către Brătescu-Voinești. Regretatul Perpessicius mi-a făcut cinstea, în ediția sa de *Opere*, să se declare de acord cu demonstrația contrarie pe care o făcusem în *Viața lui I.L. Caragiale*”.

■ Ion Bălu scrie despre *Debutul lui Marin Preda* (volumul *Întâlnirea din Pământuri*): „În primăvara aceasta se împlinște un sfert de veac de la debutul editorial al lui Marin Preda, ale cărui semnificații nu au fost adecvat înțelese decât în deceniul din urmă. Volumul, printre ultimele editate în fosta Editură Cartea Românească, selecția dintr-o activitate de aproape un deceniu șapte schițe și nuvele, împreună cu un fragment de roman. [...] Propunând meditației teme identice dezvoltate prin intermediul simetriei compoziționale, contrastante, *Întâlnirea din Pământuri* releva un subtil analist ce se îndrepta spre extragerea semnificațiilor morale, cu implicații general umane, din întâmplări lipsite de spectaculozitate, Marin Preda demonstra astfel că pentru artistul mare realitatea rămâne un izvor mereu proaspăt de semnificative revelații”.

■ Doina Ciurea semnează *Din nou despre Caragiale*: „Originalul Caragiale își mai poate regăsi originalitatea? Iată întrebarea care s-ar putea pune în fața unui repertoriu Caragiale, impus câteodată cu ajutorul manualelor școlare, și care ne inițiază din ce în ce mai puțin în spiritul lui Caragiale”.

■ Nicolae Manolescu semnează *Poeți tineri ardeleni*, o cronică literară la *Eu port această ființă*, antologie de poezie tânără, redactor textelor N. Prelipceanu, cuvânt înainte Al. Căprariu, Dacia, 1972: „Am motive să cred că aproape toți sunt ardeleni (și băcăneți), dar s-ar putea să mă înșel în câteva cazuri. Ar fi fost utilă o casetă care să ne ofere aceste lămuriri. Trebuia să se menționeze, de asemenea, dacă poeziile sunt inedite sau, dacă nu, unde au apărut. În ce privește profesiile de credință, ar fi fost neîndoielnic mai bine dacă nu li se puneau tinerilor poeți întrebări atât de generale și de pretențioase: de ce și pentru cine scriu. [...] Valoarea versurilor din antologie este de nivel mediu. Eu aș fi procedat cu mai multă severitate, nealegând de exemplu nimic din Dan Damaschin, Nicolae Drăgan, Gavril Moldovan, Gheorghe Punga, Radu Ulmeanu și Vasile A. Vlad, versificatori modești, în cel mai bun caz, fără accent personal, de o stângăcie, câteodată,

involuntară amuzantă”. ■ Citim recenzii: ■ Victor Atanasiu prezintă *Istori-siri din Ardeal* de Mihail Sadoveanu, Editura Minerva, 1972: „Au fost adunate într-un volum, din inițiativa Minerva, scrierile sadoveniene legate de meleagurile transilvănene”. ■ Valeriu Cristea scrie despre *La Rochefoucauld – aventura orgoliului* de Marcel Petrișor, Editura Albatros, 1973: „Stilul lui Marcel Petrișor păcătuiește însă prin unele oscilații între prețiozitatea științifică și expresia prea directă sau chiar elementară. Studiul lui Al. Călinescu despre Holban, ca și cel de acum al lui Marcel Petrișor, confirmă, după câteva apariții neconcludente, redresarea unei colecții care, bine orientată în privința temelor și a colaboratorilor, ar putea să devină una dintre cele mai interesante la noi”. ■ Sub titlul *Teatrul în cărți* Valentin Silvestru scrie despre: ■ *Al treilea gong* de Dinu Săraru, Eminescu, 1973: „În cele aproape trei sute cincizeci de pagini de cronici reunite, se regăsesc opinii asupra multor evenimente ale teatrului nostru contemporan, sunt discutate, în spirit critic, numeroase înjghebări mediocre, sun amendate sever eșecuri categorice, cea mai bună parte a acestor articole diagnosticând judicios și dând verdicte îndreptățite”. ■ *Reîntoarcerea la zero* de Mihai Nadin, Junimea, 1972: „La a patra cartea a sa, Mihai Nadin, remarcabil critic de artă și merituos estetician, pledează cu convingere pentru posibilitatea «cunoașterii teatrului», adică a pătrunderii cu instrumente științifice fine și noi în universul umane, reprezentându-se, vie, pe sine”. ■ Revista înființează o nouă rubrică, *Prima verba*, în care citim în acest număr *Argument* de Laurențiu Ulici: „Calitatea debutului exprimă, fără îndoială, dimensiunea talentului literar de care dispune scriitorul, numai că foarte multă lume își închipuie că talentul, când este, rămâne mereu, atât cât este, la momentul debutului. [...] Sub un titlu de inspirație macedonskiană, *Prima verba*, vom încerca, săptămână de săptămână, să privim în sensul celor spuse până aici, cu mai multă atenție decât se poate implica într-o simplă recenzie, debuturile literare de la noi și de acum. O cronică a debuturilor, dacă vreți – formula mi se pare pretențioasă, de aceea n-o folosesc – dar una concepută în perspectiva utilității ei pentru cititor, cum și pentru debutanții înșiși. Pentru săptămâna viitoare, cartea de debut a unui prozator: *Locul* de D. Matală”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* anunță proiecte literare ale lui I. Negoșescu, Mihail Petroveanu, Cornel Regman, Virgil Gheorghiu, Petru Popescu, Mihai Moșandrei, Vasile Nicorovici, Nicolae Dragoș, Vladimir Colin, Haralamb Zincă, Emil Manu. ■ Al. Raicu semnează nota omagială *Gion la 60 de ani*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Recent a plecat în R.S.F. Iugoslavia pentru a participa la simpozionul *Convorbiri literare la Zagreb* Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociației Scriitorilor din Timișoara. * Cu prilejul dublei aniversări în această lună (115 ani de la naștere și 55 de ani de la încetarea din viață a lui Barbu Delavrancea), vineri 13 aprilie, la Muzeul literaturii române, obișnuita manifestare *Rotonda 13* a fost consacrată personalității marelui dramaturg și prozator. Figura autorului piesei *Apus de soare*

a fost evocată de Cella Delavrancea și Emilia Milicescu. În continuare, au fost ascultate, în lectura actorului Dinu Ianculescu, fragmente inedite din opera scriitorului. * În cadrul manifestărilor «Scriitori despre cărțile lor» organizate la Casa Prieteniei româno-sovietice, prozatorul Petru Popescu a conferențiat despre *Personajul literar*. Tot aici, în cadrul ciclului «Compendiu de literatură română contemporană», au participat prof. dr. doc. Alexandru Dima, prof. dr. doc. Ion Zamfirescu și dr. Stan Velea, care au vorbit despre «cercetări actuale de literatură comparată și perspectivele universalității literaturii române». * Asociația Scriitorilor din Cluj a organizat în orașele Abrud, Roșia Montană și satul Bucium Sașa șezători literare la care au fost prezenți: D.R. Popescu, Mircea Popa, Nic. Prelipceanu, Marcel Runcanu, Aurel Sasu, Vasile Sălăjan, Valentin Tașcu și Mircea Zăciu. De asemenea, la Casa de cultură din orașul Dej s-a desfășurat un festival literar la care au participat: Doina Cetea, Ion Cocora, Ion Lungu, Negoită Irimie și Mircea Vaida. [...] * La casa tineretului din Iași, în cadrul Clubului artelor, cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la Revoluția din 1848, a fost organizat un festival literar la care și-au dat concursul: George Lesnea, Ana Mășlea, Florin Mihai Petrescu, Ioanid Romanescu, Angela Traian și Nicolae Turtureanu. Tot la Iași, în Aula «Eminescu» a Universității «Al. I. Cuza» a avut loc un dialog cu privire la problemele poeziei și prozei contemporane, la care au participat George Lesnea, Corneliu Ștefanache și Corneliu Sturzu. * La invitația Asociației studenților de la Facultatea de Științe economice din București, Barutu Arghezi, Virgil Carianopol, Mihai Gavril și Constantin Nisipeanu au luat parte la o seară de poezie în cadrul căreia au citit din lucrările lor”. ■ Al. Piru publică *Note despre Nina Cassian*: „Volumele *Sângele* (1966), *Destine paralele* (1967) și *Ambitus* (1969) constituie o etapă nouă în poezia Ninei Cassian, a patra după socotelile mele pentru moment nerevelate (am scris numai despre prima și ultima etapă, fragmentar, doar cu năzuința întregului, cum fac și acum). Volumele nu au unitate, decât poate sub aspect compozițional și putem vorbi și de data aceasta de metamorfoze, adică de succesive transformări ale poetei care caută neconținut noi forme de manifestare a lirismului său polivalent”. ■ Nicolae Balotă semnează *Petöfi despre Homer și Osian*, o prezentare a poeziei lui Petöfi Sándor. ■ Sub semnătura I. C. pe scurt e prezentat volumul *PSychodrame et théâtre moderne* de Jean Fanchette, Ruchet Chastel, 1972. ■ Nota semnată c. u. notează apariția volumului *Sous le poids du vif* de Jean Rousselot, Ed. „Les Cahiers de la Barbacane”, 1972. ■ Mircea Grigorescu scrie despre *Ana Ipătescu*: „Doar câteva ore, situație spre amiaza zilei de 19 iunie 1848, ne sunt, cu adevărat, cunoscute din viața Anei Ipătescu. Evenimentele cuprinse în acele ore se află scrise, negru pe alb, în presa vremii”. ■ În *Ochiul magic* citim o scrisoare deschisă, *Câteva precizări*, semnată de M. Nițescu: „Articolul *Anticălinescianismul* semnat de Alexandru Ivăsiuc în «România literară» nr. 13, din 29 martie a. c., vrea să fie un rechizitoriu exemplar împotriva «contestatarilor» lui G. Călinescu, de la cel

dintâi până la cei de azi, dar dintre care nu citează decât două nume, unul pe jumătate absolvit, celălalt, numele meu, condamnat fără drept de apel. [...] Nu pentru a mă justifica asupra celor ce am scris despre *Istoria literaturii române*, ci pentru a reafirma un principiu vreau să spun că rațiunea oricărei intervenții critice este de a aduce un punct de vedere personal sau cel puțin argumente noi în sprijinul unor puncte de vedere formulate de alții, nu aceea de a «ataca» ori «contesta». [...] Ca și cum, față de un mare scriitor ca G. Călinescu, nu poți avea decât două atitudini: sau de contestare, sau de extaz. Cine nu cade în extaze, cade obligatoriu în contestare...”. ■ În *Prezențe românești* Valeriu Rusu publică nota *Poezia românească în sudul Franței*: „Seminarul de limba română, consacrat analizei operei lui Mihai Eminescu, organizat în cadrul Facultății de litere în Aix-en-Provence, a incitat interesul pentru poezia românească în acest centru universitar din sudul Franței. Câmpul cunoașterii și al interpretării poeziei românești a fost lărgit, în mod constant, de la Ion Eliade Rădulescu la Mihai Eminescu, apoi la Tudor Arghezi, Blaga, Barbu și Bacovia, Miron Radu Paraschivescu și Magda Isanos, Zaharia Stancu și Alexandru Philippide, Nicolae Labiș, Marin Sorescu, Nichita Stănescu și Adrian Păunescu. În această ambianță spirituală, ideea de a realiza o serie de traduceri din poeziile autorilor citați a fost primită cu entuziasm. În ciuda dificultăților pe care le ridică în general transpunerea unui mesaj poetic într-o altă limbă. Pe măsura realizării traducerilor, intenția de a publica o *Petite Anthologie de poesie roumaine moderne*, cu poezii transpuse în limba franceză de către francezi, devenea, treptat, un fapt împlinit”. ■ Tot în *Prezențe românești* aflăm că „În editura Pravda din Bratislava a apărut recent romanul *Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu. Traducerea în limba slovacă este semnată de Milota Baganova”. ■ Eugen Simion trimite o *Scrisoare din Paris*, intitulată „*Dacă mint...*”, o prezentare a volumului *Si je mens...* de Françoise Giroud, Stock, 1972.

• [„**Tribuna**”, nr. 16] *Cronica literară*: Ion Vlad despre cel de-al treilea volum Dinu Săraru – *La al treilea gong* (ed. Eminescu); Al. Căprariu despre Dumitru Popescu; în *Lecturi* – Ion Marcoș amintește *Călătoriile epocii romantice* de Marin Popa, carte care face „o interminabilă listă de nume și titluri, clasificări, tipologii, întocmită voit detașat, neutru, este exagerare dar și demistificare continuă”; Constantin Hârlav face o cronică la volumul *Din nord*, scris de George Damian. ■ Voicu Bugariu – articol despre Nichita Stănescu *Glose la poezia lui Nichita Stănescu*; poeme de Benedict Corlaci și Alexandru Lungu; fragment *Șantajul* din romanul *Un coniac pentru o fată* (în curs de apariție la ed. Dacia) de Viorel Cacoveanu; ■ Partea a doua din articolul lui George Munteanu despre corespondența dintre Eminescu și Veronica Micle; ■ Serafim Duicu scrie despre Vladimir Streinu: *Vladimir Streinu despre un clasicism actual*; ■ Continuarea *Anchetei Tribuna – Condiția scriitorului din provincie*: Ion Sângereanu (Alba Iulia), Vasile Radu Ghenceanu (Baia Mare), Ionel Bândrabur (Panciu, jud. Vâlcea), Dorin Baci (Botoșani), Florin Muscalu

(Focșani); ■ Emil Manu despre *Drumurile lui Ionel Teodoreanu prin adolescența noastră*; ■ *Meridian*: traducere de Modest Morariu din Pierre Jean Jouve și Veronica Porumbacu o traduce pe Doris Mühringer.

20 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 7907] În rubrica *Punct*, cu titlul *Viața unui autor e prea scurtă pentru a-i permite să facă turism cultural*, revista publică un scurt interviu cu Ștefan Augustin Doinaș. Acesta răspunde la întrebări legate de caracteristicile generației actuale de poeți („Dacă formula n-ar fi prea vagă, aș zice că trăsătura principală o constituie fidelitatea față de propria sa tinerete. Mi se pare că poeți ca Radu Stanca, Ioanichie Olteanu, Ion Caraion, Geo Dumitrescu, Ben Corlaci, Al. Lungu - pentru a da doar câteva nume - sunt scriitori fără evoluție: afirmarea lor constă în confirmarea a ceea ce au arătat încă de la debut.”), vorbește despre legătura dintre poezie și societate, își exprimă opinia conform căreia ultimele volume semnate de Nichita Stănescu și Marin Sorescu „indică o scădere a valorii comparativ cu cele anterioare” („Personal, am avut aceeași impresie, și - dacă nu mă înșel - am fost primul care am subliniat acest lucru referitor la Marin Sorescu. Dar, firește, perspectiva e prea limitată, pentru a putea să emitem judecăți de valoare definitive. Poate că cei doi poeți traversează o perioadă de criză, ale cărei efecte pot da fie benefice pentru lirismul lor de mai târziu. Fapt e că „generația” lor, apărută într-un moment de penurie a lirismului adevărat, începe acum să-și „cearnă” valorile”. Cei ce vor să „reziste” acestui examen necruțător trebuie să fie - ca și cei din alte generații - foarte severi, foarte exigenți cu ei înșiși”). discută despre lipsa de influență a „diverselor curente și experimente actuale” asupra propriei poezii. ■ În *Premieră editorială* se anunță apariția, la C.R., a volumului de versuri *Armura de aur* de Alexandru Lungu.

• [„**România liberă**”, nr. 8861] Petru Popescu scrie articolul *Romanul, cunoașterea vieții și aprofundarea istoriei contemporane*, precizând că cele două condiții incluse în titlul sunt singurele ce se cer unui scriitor, căci: „stilul se mai poate învăța. Talentul e des și ieftin. Numai luciditatea și dedicarea, curajul și patriotismul sînt scumpe. Dintre atîtea romane noi, doar cîteva, comprimate aspru, ar fi niște nuvele bune. Și doar cîteva arată că autorul lor se va dezvolta, va fi poate romancierul de mîine, pentru că înțelege viața azi, și nu vrea s-o părăsească în favoarea unui ceremonial, fie el ceremonialul unei curți de artiști”. ■ Boris Buzilă scrie despre *O carte fundamentală: Micul dicționar enciclopedic al limbii române*, reproducând dialogul purtat cu Aurora Chio-reanu, directorul Editurii Enciclopedice.

• [„**Scânteia**”, nr. 9485] Sub titlul *Agresivitatea imposturii*, George Gibescu scrie „Considerații despre actul anticultural al criticii denigratoare”: „Tentativele mai virulente în ultimul timp de obstrucționare a spiritului călinescian întreprinse, e drept cu mijloace diferite, de Alexandru George și

M. Nițescu, ne-au determinat să revenim asupra câtorva probleme privind valorificarea critică a unor scriitori. [...] O cultură sănătoasă prin excelență, cum este cultura noastră socialistă nu poate îngădui existența unei critici denigratoare la adresa marilor conștiințe scriitoricești. A ne cultiva clasicii e un semn de fierbinte patriotism”. Textul cuprinde citate din A. George și M. Nițescu despre G. Călinescu, E. Lovinescu, Paul Zarifopol.

• [„Contemporanul”, nr. 17] Alexandru Philippide se referă la *Aragon și Epoca nebună*: „Louis Aragon a debutat în proză cu *Anicet sau panorama* (1921). Corifeu, pe atunci, al mișcării suprarealiste, care nu-și aflase încă expunerea teoretică (primul *Manifest suprarealist* al lui André Breton e din 1924) dar dăduse deja semne destule despre modul ei de expresie și despre țelurile ei, Aragon a compus acest roman cu intenția de-a răsturna principala regulă a narațiunii clasice care cere dezvoltarea unei acțiuni de la un punct inițial la un punct final”. ■ În textul *Nevoia de opțiune*, Petru Popescu se referă la monografia lui M. Ungheanu dedicată lui Marin Preda: „Cartea lui Mihai Ungheanu recomandă nu un scriitor care acum douăzeci și cinci de ani s-a recomandat, și instalat singur, ci un anume gen de literatură. Ea optează, ea votează, mărturisind nu numai afinități constructive, dar chiar opacități constructive – alegerea unui anume fenomen, nu aplaudarea, prin rotație, a tuturor. Adică revenirea la selecție, și prin ea la valori”.

• [„Cronica”, nr. 16] Zaharia Sângeorzan recenzează eseurile din volumul *Umanități* (Eminescu, 1973), afirmând că „în plin secol XX, Nicolae Balotă este un strălucit iluminist”. ■ Grupaj liric Horia Zilieru, extras din *Cartea mea de copilărie*. ■ *Împreună*, povestire semnată de Doru Kalmuski. ■ *Inocență*, poezie de Camil Baltazar. ■ *La Mențiuni critice*, Gr. Țugui prezintă volumul lui T. Vârgolici, *Introducere în opera lui D. Bolintineanu*, studiu ce se menține „în limitele unei cercetări corecte. Nu ne propune puncte de vedere noi, ceea ce, trebuie să recunoaștem, este și foarte greu, ci completează datele și înmulțește uneori analizele, mai ales asupra poeziei”. ■ Al. I. Friduș semnează o cronică dramatică referitoare la spectacolul *Pădurea împietrită*, după piesa lui Robert E. Sherwood (Teatrul dramatic „Bacovia”). ■ *Conștiințe revoluționare* se intitulează un grupaj ce debutează cu un citat din Nicolae Ceaușescu. În acest context, N.V. Turcu scrie despre Nicolae Bălcescu, D. Ivănescu despre Alexandru Ioan Cuza, iar Anghel Popa, despre Avram Iancu. ■ Sorin Pârnu se ocupă de *Orientări în poezia americană*. ■ Gheorghe Dragoș traduce *Trei poeți ghanezi*. ■ Ion Istrati face o *Pledoarie pentru genul scurt*, constatând că speciile narative de mici dimensiuni, precum schița, povestirea și nuvela „nu ni se impun atenției pe măsura dezideratelor noastre ca niște scrieri concentrate în tablouri veridice, pline de colorituri și nuanțe, capabile să reflecte cu operativitate și la un înalt nivel calitativ, în mod desigur divers și cu autentică forță emoțională, realitățile vieții”. ■ Nicolae Turtureanu reține pentru *Poșta literară*, sub titlul *Timp liric*, trei poezii de Valeriu Salcie. ■ La

rubrica *Moment*, N. Irimescu subscrie la punctele de vedere exprimate de Mihai Drăgan în „România literară”, în legătură cu virtuțile spiritului critic: „Înțelegem articolul ca o opțiune necamuflată pentru o critică literară în afara atacului la persoană, în afara conjuncturilor și a criteriilor diletante și incompetente”. ■ În cadrul aceleiași rubrici, în virtutea dreptului la replică, Marian Vasile își apără studiul din RITL, nr. 3/1972, intitulat *Avangarda literară – termeni și semnificații*, amendat în nr. 11 al „Cronicii” de cineva ce se ascunde în dosul pseudonimului Ignotus. Nota redacției, după tipărirea textului-replică, este aceea că își menține opiniile deja exprimate în legătură cu studiul menționat. ■ Pe ultima pagină, K. Doru semnează articolul comemorativ *Picasso, o formă a timpului*.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 124] Săptămâna pe scurt** : 90 de ani de la apariția capodoperei literaturii eminesciene, românești și universale: *Lucașfărul*. □ E. Manu, o recenzie a selecției eseurilor lui Ion Caraion, scrise în ultimii 25 de ani: *Duelul cu crini*. ■ Un timbru, *Floreta de argint*, despre epigramistul Valeriu Bucuroiu – girat de Nichita Stănescu și semnalat aici și de A. Baranga. ■ Romul Munteanu: *Marguerite Duras și romanul de dragoste*. ■ Vasile Șeitan, la rubrica *Vitrina cărții social-politice*, semnalează apariția de la Ed. Academiei, *Omul, societatea, socialismul*, un studiu de Constantin Ionescu. ■ Dan Mutașcu vorbește despre *Mitul lui Ianus, mitul scriitorului*. „Scriitorul, acest Ianus perpetuu... trebuie să exprime frumosul și logicul prin cuvinte, stabilind o vastă și inefabilă balanță între apă și foc, contingent și transcendent, între existență și adevăr [...] Transformând orice eventuală opoziție între *Ormuz* (cuvânt) și *Ahriman* (Idee) într-o conciliere eternă generatoare de frumuseți insolite... scriitorul, acest Ianus cu cele două fețe ale sale, strălucitoare, mereu proaspete, fascinante, creează pe firul meditației grave și al perfecțiunii stilistice un superb echilibru al emoției și autocontrolului, al trecutului și viitorului, adică, poate, este chemat să cunune realitatea neprețuită, polară a sufletului omenesc: real și ideal [...] Ianus are puterea și menirea de a lega contrariile, scriitorul face la fel și din asta rezultă arta sa (poem, roman, dramă sau eseu)”.

21 aprilie

● **[„Munca”, nr. 7908] În Știință. Artă. Literatură** revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ion Stoica, Ion Secoșanu. ■ În *Note de lector*, Mihai Cernat prezintă *Gânduri pentru început*, „selecție din creația membrilor Cercului literar «I. A. Bassarabescu»”.

● **[„Scânteia”, nr. 9486] Ziarul comemorează 103 ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin**, publicând un text nesemnlat cu acest titlu, precum și informații despre *Adunarea festivă din Capitala și Cuvântarea tovarășului Mihnea Gheorghiu*. Din cuvântare reținem: „Trăsătura caracteristică a societății

românești contemporane o constituie unitatea și coeziunea de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această unitate – bazată pe adeziunea deplină fata de politica marxist-leninistă a partidului, pe hotărârea de a o aplica neabătut ca pe propria politică – reprezintă principalul temei al forței și trăinicieii orânduirii noastre. Da ziua aniversării marelui Lenin – a spus apoi vorbitorul – noi putem reafirma, cu fermitate, că, asigurând înfăptuirea cu succes a vastului program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru își îndeplinește cu înalt spirit de responsabilitate atât îndatorirea națională, cit și cea internațională”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7441] În secțiunea *Notelor de lector*, Mircea Anghelescu recenzează volumul de debut critic al Elenei Tacciu, *Mitologie romantică* (C.R., 1973, 383 pag.), „o nouă încercare de prezentare a șase dintre cele mai cunoscute mituri ale liricii universale, cu paralele concludente în literatura română. [...] Cele șase mituri pe care le discută cartea de față (mitul îngerului căzut, mitul strigoiului, tema melancoliei, a ruinelor, a scurgerii timpului și a iubitei moarte) sunt urmărite atât în geneza lor, pe planul literaturii universale, cât și în transformările suferite pe planul literaturilor naționale și, în primul rând, în literatura noastră, ceea ce-i oferă autoarei prilejul să evidențieze, încă o dată, originalitatea și forța creatoare a valorilor românești”.

• [„Flacăra”, nr. 17] Cu titlul *Copăcel-copăcel...*, revista publică al optulea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ Pe pagina *Viața literară*, Traian Stoica publică *O regretabilă opacitate critică*, abordând reproșurile aduse de critică poeziei lui Marin Sorescu. „I se reproșează lui Marin Sorescu că e posesorul unei formule poetice și că această formulă, îndelung practică, și-a epuizat, chipurile, resursele. Nimic mai fals ca premisă și concluzie. Istoria liricii de pretutindeni e plină de poeți cu o anumită și personală formulă. [...] Într-adevăr, Marin Sorescu are o foarte distinctivă formulă poetică. Și organică în același timp. Pentru că, esențial în asemenea cazuri, e faptul dacă această formulă îi e sau nu organică. Or, după părerea noastră numai organicitatea nu i se poate contesta poeziei lui Marin Sorescu. Oricât de antisorescian ar fi cineva, acesta nu-i poate pune la îndoială originalitatea modului de expresie. Mod care nu e împrumutat sau adoptat într-un moment sau altul al evoluției poetice. Cu această modalitate a venit de la început Marin Sorescu și numai prin ea am luat cunoștință de apariția unui poet puternic marcat de originalitate. Și tot această modalitate i-a conturat personalitatea atât de inconfundabilă. [...] Departe de noi gândul de a zăgăzui libertatea fiecărui exeget al poeziile lui Marin Sorescu de a-și împărtăși rezervele, de a-și expune punctul de vedere critic al propriilor convingeri. Dar nu putem fi de acord cu aceia care, în lipsa unor argumente justificate, neagă numai de dragul de a nega. [...] Poezia lui Marin Sorescu realizează de altfel un paradox de structură. Deși de

factură cum nu se poate mai directă, această poezie poartă cu ea o mare diversitate de *măști* ale poetului. Foarte gravă în fond, poezia are un «mecanism» de o extraordinară vivacitate. Unii critici ai lui Marin Sorescu se lasă prinși în capcana întinsă de poetul însuși. Aceștia văd doar «anecdotica», «formula», «poanta». Nu-i intuiesc adâncul ei lirism, definitoriu printre altele, și prin grija poetului de a se păstra nealterată, autentică starea genuină a omului. O analiză atentă a poeziei lui Marin Sorescu va scoate în evidență cu precădere încrederea lui în capacitatea demiurgică a omului”. Concluzia acestei pledoarii este că „a venit timpul ca liricii lui Marin Sorescu să-i fie consacrat studiul amplu și cu adevărat obiectiv. E cerut un astfel de studiu de valoarea intrinsecă a poeziei, de largă ei audiență la cititori, precum și de controversesele ce le iscă, o mare parte dintre ele provocate (din păcate) de o regretabilă opacitate critică”.

■ M. Ungheanu prezintă romanul lui Arnold Hauser, *Îndoielnicul raport al lui Iakob Büllhman*. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă *Caietele Mihai Eminescu* (Eminescu), volum îngrijit de Marin Bucur. „Debutul «Caietelor Mihai Eminescu» polarizează interesul tuturor acelor care cred în caracterul deschis al operei eminesciene. Cele 26 de contribuții care alcătuiesc acest prim volum sunt semnate fie de eminescologi cunoscuți (L. Gáldi, George Munteanu, Augustin Z.N. Pop, D. Murărașu), fie de lingviști a căror preocupare pentru limba scrierilor eminesciene nu este una de circumstanță (G. Ivănescu, G.I. Tohăneanu). Registrul pe care se întind contribuțiile la acest volum este generos, apropiind «Eufonia eminesciană», cercetare aproape inedită a lui Sextil Pușcariu prin caracterul de raritate bibliografică al volumului care-o conține, de analiza numerică efectuată la calculator de Flora Șuteu și Victor G. Velculescu avânt ca obiect tipurile de antiteză din «Lucefărul»”. ■ Traian Stoica scrie despre *Un interviu remarcabil despre realitatea socială și realism*, referindu-se la interviul realizat de Petru Popescu cu Ovid S. Crohmălniceanu în numărul 2 al revistei „Viața românească”: „Convorbirea pornește de la o idee fertilă în sugestii și cu o deschidere cuprinzătoare și nuanțată asupra raportului dintre realitatea socială și realism, acesta din urmă fiind considerat și «o formă de modernizare a prozei». Axat în jurul acestei idei, interviul propune o seamă de aserțiuni exprimate clar, cu fermitate, din care nu lipsesc și implicațiile polemice împotriva denaturărilor și evadării din realism”. ■ Iulia Moldoveanu realizează o amplă recenzie a volumului al III-lea de *Scrieri* de Mihai Beniuc. ■ Adrian Păunescu scrie un eseu dedicat lui Hari Brauner. □ În *Valori românești în Univers*, Vlaicu Bârna scrie despre Eugen Ionescu, accentul fiind pus pe aspecte de ordin biografic.

● [„**Lucefărul**”, nr. 16] În acest număr tematica abordată este *În căutarea autenticității*: „[...] am încercat să surprindem unele din aspectele aspirației spre autenticitate care caracterizează psihologia contemporană și profilul literaturii. Publicăm documente de un excepțional interes, ca *Jurnalul* lui Liviu Rebreanu, tipărit pentru întâia oară. Găzduim articole, comentarii și interviuri

consacrate relației între adevăr și ficțiune, în formele specifice pe care le promovează veacul nostru, cu multitudinea de semnificații. Am considerat că e plină de interes reproducerea, nu numai ca o curiozitate, a unor scrisori ale lui Plinius cel Tânăr despre un eveniment al antichității, poate unul dintre primii martorii oculari în înțelesul contemporan al autenticității trăirilor. O incursiune în universul prozei lui Faulkner, prin intermediul elementelor de decor și de spațiu descoperite la fața locului, încheie, credem potrivit arhitectura numărului. Inerent eterogene, din cauza caracterului polivalent al temei, paginile «Luceafărului» își propun să servească doar ca un preludiv pentru alte investigații viitoare. Astfel, vom cerceta în curând, la obiect, în analize multilaterale, literatura nouă română prin prisma acestei năzuințe multiple către autenticitate”. □ Mihai Gafița prezintă *Un document inedit, excepțional: Jurnalul lui Liviu Rebreanu*: „Din acest al doilea Jurnal, impresionant în totalitate nu fragmentar, amintim, cu încuviințarea familiei scriitorului, orice publicare intermitentă, fragmentară. Cititorii vor putea intui, din fragmentele pe care soția și fiica lui au consimțit să le încredințeze acum spre tipărire, ritmul și amploarea confesiunilor, notațiilor din *Jurnalul* lui Liviu Rebreanu. Adăugăm doar că acesta se află în pregătire și va apare la Editura Cartea Românească. Pentru ceea ce e posibil să se publice acum, ca să fie respectat legatul scriitorului, nu se va depăși în niciun caz termenul de 30 de ani condiționat de el”. □ Nicolae Balotă face *Glose la tema autenticității*: „Mihail Sebastian făcea parte dintr-o generație (nu în sensul temporal ci într-unul spiritual) al însetaților de autenticitate. Va trebui să cercetăm mai de aproape implicațiile morale profunde, ca și condiționarea social-istorică a literaturii autenticității, a experienței. Ele nu sunt aceleași și nu operează la fel în cazul lui Camil Petrescu și Mircea Eliade, Mihail Sebastian și Max Blecher. Un fapt, însă printre altele, este cert. Ori de câte ori unul din acești scriitori – romancier care nu se mulțumesc să-și proiecteze ficțiunile, ci își consemnează reflecțiile teoretice asupra romanului – pledează pentru o literatură autentică, pledoaria lor manifestă o tendință subiacentă anesteziantă”. ■ Al. Săndulescu expune un *Profil epistolar*: „Ediția *Corespondenței lui Constantin Dobrogeanu-Gherea*, în care n-aș fi inclus toate scrisorile primite de autor, înlocuindu-le cu o bibliografie analitică, se înscrie într-o suită de asemenea publicații (V. Alecsandri, I. Heliade Rădulescu, Al. Papiu Ilarian, N. Iorga, spre a le numi pe cele mai recente), care e menită să îmbogățească nu numai depozitul de informații, dar și lumea spirituală a scriitorilor, dacă nu cumva și literatura lor. După lectura corespondenței, s-a modificat cel puțin cu o nuanță, opinia noastră despre criticul «Contemporanului», un pasionat al marilor idei, minte ageră și dăruită, servită în ultima perioadă a vieții și de un stil evoluat, mlădios, cum e acela din câteva epistole antologice ale culegerii de față”. ■ În textul *Povestiri ale clipei*, Dan Cristea se ocupă de volumul de povestiri al lui Sorin Titel: „Sub titlul *Mi-am amintit de zăpadă*, Sorin Titel strânge câteva

dintre povestirile debutului (*Copacul*, 1963: *Dimineața*, *Gardul*, *Căldura*, *Copacul*, *Iarna fierbinte...*), șase schițe din cel de-al treilea volum al său, *Valsuri nobileși sentimentale*, 1967... și două narațiuni inedite (*Frumoasele zile de vară* și *Coana Chirița – actul I*). [...] În străfundurile sale va păstra însă mereu acea undă de reverică sentimentalitate care afânează lucrurile și care seamănă cu privirile furișate într-o cameră aparent pustie, de unde se aude misterios o muzică difuză sau, cum o descrie autorul, «un fel de melodie mai degrabă îngânată decât cântată, melodie care se pierde, înghițită de foșnetul neîntrerupt al zăpezii». Pe o astfel de melodie par că se înscriu și prozele de început ale lui Sorin Titel”. ■ Ilie Constantin recenzează două cărți. □ Prima aparține lui Vasile Netea și este o carte de *Interviuri literare*, Minerva, 1972: „*Interviurile literare* ale lui Vasile Netea rămân unele dintre cele mai serioase produse ale genului la noi. În ele admirăm ținuta intelectuală, discernământul și gravitatea în formularea întrebărilor – cu sistematica evitare a anecdoticului! -, preocuparea pentru o cât mai exactă redare a răspunsurilor. Un reproș constant pe care i-l facem autorului, de-a lungul întregii culegeri, vizează propriul său comentariu al conversațiilor”. □ A doua carte semnată de Ileana Corbea și Nicolae Florescu se numește *Biografii posibile* (Eminescu, 1973): „Această deplină culegere de interviuri suferă de pe urma improvizației, recunoscută și de autori. E vorba, mai ales, de sumar, nu toți din cei intervievați fiind și chemați să se rostească. Interesul oricărui volum de acest soi stă, mai întâi în acoperirea valorică a celor ce se mărturisesc. Cele mai nobile idei își pierd atracția în gura unui personaj lipsit de relief. Cartea Ilenei Corbea și a lui Nicolae Florescu adună destule mesaje lipsite de importanță sau de o importanță vremelnică. Dar acesta e un risc din cele curente în spațiul interviurilor literare”. ■ Ocupându-se de cartea lui Valeriu Bucuroiu, *Floreta de argint* (Albatros, 1973), Mircea Iorgulescu conchide: „Carte a unui epigramist autentic, în linia celor mai bune tradiții românești ale genului, *Floreta de argint* infirmă prejudecata facilității acestui concentrat de fantezie și spirit care este epigrama”. ■ Radu Lupan întocmește reportajul *În Jefferson, acasă la Faulkner*: „În America, Sudul are o relativă și poate conștientă rezistență la prezent, dar nu trăiește în trecut, după cum nu îți poți imagina un oraș ca New-Yorkul netrăind în prezent și poate oarecum în viitor. Asta a fost probabil și tortura vieții lui Faulkner, imposibilitatea materială a relaționării trecutului la prezent”.

22 aprilie

• [„*Scânteia*”, nr. 9487] Citim despre *Manifestări consacrate aniversării Revoluției de la 1848* organizate la Vrancea, Ialomița, Buzău, Galați, Cluj, Mureș, Arad, Neamț, Vâlcea. ■ În *Adnotări* citim *Un strigăt continuu, dar... neconcludent* de Victor Atanasiu, o notă despre volumul de nuvele *O singură noapte* de Dumitru Dem. Ionașcu, Editura Eminescu: „Dumitru Dem. Ionașcu

dovedește unele virtuți analitice – din păcate exercitate pe cazuri și situații fără vreo semnificație umană și socială concludentă”.

23 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 7909] În *Prezențe românești peste hotare* se anunță participarea României la „cea de-a III-a bienală internațională a cărților și publicațiilor teatrale” de la Novi Sad.

24 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 7910] Lucian Boia, în *Figuri ilustre ale revoluției pașoptiste*, publică un portret al lui Ion Ghica.

• [„**Scânteia**”, nr. 9489] Cu ocazia comemorării Revoluției din 1848, Teodor Vârgolici publică textul *Scriitorii pașoptiști, patrioți înflăcărați, exemplu de angajare politică și socială*: „Înzestrați cu o superioară conștiință civică și artistică, scriitorii pașoptiști au înțeles că adevărata lor menire era aceea de a sluji aspirațiile înnoitoare ale vremii în care trăiau, de a fi în mijlocul problemelor fundamentale ale veacului lor. [...] Scriitorii români pașoptiști au fost scriitori patrioți, însuflețiți de cele mai nobile aspirații ale epocii lor, dăruiți plenar eforturilor depuse în acea vreme pentru binele țării și propășirea națiunii române”.

25 aprilie

• [„**Scânteia**”, nr. 9490] Ziarul comemorează 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir publicând textul *Dimitrie Cantemir domnitorul patriot, savantul, umanistul* de Constantin Măciucă, text introdus prin următoarea notă: „Se împlinesc 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, personalitate de seamă a istoriei și culturii noastre. Hotărârea conducerii partidului ca aniversarea nașterii lui Dimitrie Cantemir să fie marcată printr-o succesiune de manifestări deosebite, să fie amplu reflectată în presă, să constituie obiectul unor sesiuni științifice, apariții editoriale etc. aduce mărturie asupra prețurii de care se bucură marele om politic și strălucit cărturar. Cu acest articol, ziarul nostru inaugurează rubrica aniversară consacrată personalității multilaterale a acestui ilustru exponent al spiritualității românești, savant de talie europeană”.

■ Citim recenzii: ■ G. Cuibuș prezintă volumul *Jaguarul* de Vasile Rebreanu, Eminescu: „Volumul *Jaguarul* – datorită aspectului său antologic – se constituie într-o carte reprezentativă pentru stadiul actual al evoluției sale scriitoricești. O aplecare mai susținută asupra datelor esențiale ale epocii noastre, asupra oamenilor acestor zile ar conferi prozei lui Vasile Rebreanu o notă în plus de interes și audiență în fața cititorilor”. ■ George Gibescu semnalează apariția volumului *D. Anghel – portret în evantai* de Georgeta Horodincă, C.R.: „Am observa că din «portretul» propus nu reiese suficient de clar ce importanța acordă eseistul unor scrieri cu implicații profund sociale și în ce mă-

sură ele se integrează portretului în evantai”. ■ Gh. Stroia scrie despre *Ce se va întâmpla mâine?* de Gheorghe Achiței, Albatros: „Lucrarea lui Gheorghe Achiței, *Ce se va întâmpla mâine?* aduce în peisajul cercetărilor estetice un timbru aparte, o fațetă originală ce realizează o dimensiune nouă a marilor posibilități pe care le oferă gândirea românească actuală”.

● [„Tomis”, nr. 8] Alex. Ștefănescu semnează cronică literară la *Volumul și esența*, de Al. Protopopescu care „își manifestă în critică spiritul contemplativ, tratând cu un aer distrat sau ironic aparențele și însuflețindu-se în fața a ceea ce i se pare esențial. [...] Deși conține studii și analize consacrate exclusiv romanului românesc, *Volumul și esența* (Eminescu, 1972) oferă o imagine sintetică a activității lui Al. Protopopescu. [...] Romanul spre care converg preferințele exprimate[...]se caracterizează printr-o absorbire a creației în analiză, printr-o epicizare a introspecției. Conform acestei optici, printre scriitorii a căror «metodă» este comentată pe larg se situează în primul rând «analistii» afirmați între cele două războaie mondiale: Camil Petrescu, Anton Holban, Hortensia Papadat-Bengescu. Pentru a-i diferenția, criticul studiază modul în care fiecare dintre ei a receptat proustianismul.[...]Aproape fiecare studiu reprezintă o contribuție originală, atât în planul interpretării operelor unor scriitori români (alături de cei citați până acum – Ticu Archip, Geo Bogza, Mircea Ciobanu, Aurel Dragoș Munteanu, Eugen Barbu, Mircea Horia Simionescu) cât și în acela al clarificării unor chestiuni teoretice. Amplul eseu consacrat *Istoriei ieroglifice* a lui Dimitrie Cantemir consolidează acest merit, ilustrând capacitatea criticului de a inaugura, de a interpreta estetic chiar și ceea ce, prin tradiție, părea definitiv sortit interpretării istoriografice”. Analiza cronicarului se încheie cu observația potrivit căreia „*Volumul și esența* ar reprezenta un debut în critică. În realitate însă este vorba de manifestarea, fără ingenuități sau complexe, a unui stil intelectual deja format, de reconfirmare a unei vocații în mod frecvent confirmate”. ■ Cea de-a doua cronică literară este semnată de Mirela Roznoveanu și analizează *Megalitice* (C.R., 1972), de Ion Gheorghe, un autor pentru care „poezia este chiar starea primară, de inocență a lumii, când natura umană se manifestă în armonie cu natura și cuvântul este poezia însăși. În *Megalitice*, găsim o poezie de o simplitate emoționantă, scrisă într-un limbaj dinamic, îngreunat de imagini, din care se configurează puternice densități cristaline. Ion Gheorghe are un simț al limbii pe care nu-l mai găsim, dintre contemporani, decât la Nichita Stănescu”. ■ C. Ungureanu scrie despre *Itinerari voiculesciene*: „Cu *Ultimul Berevoi*, cu *Pescarul Amin*, cu *Zahei orbul* se încheie lungul șir al purtătorilor de mit din opera lui V. Voiculescu. [...] O nouă zeitate ia, în opera lui V. Voiculescu, locul celorlate: *știința*. O zeitate capricioasă, nu o dată înșelătoare, dar zeitate, forță atotputernică. Scrisă în 1943 (deci mai înainte de *Ultimul Berevoi*, *Zahei orbul*, *Pescarul Amin*, dar nu în afara orizontului lor) *Demiurgul* are ca subiect tocmai această lume, lumea ce trebuie purificată prin știință.

[...] În 1943, scriitorul își pune prin această piesă câteva întrebări care îl urmăriseră de-a lungul unor decenii de activitate de scriitor și medic: este posibilă transformarea omului, a ființei, cu ajutorul științei? Oare omul nu se aventurează prea departe atunci când contestă creația naturii, încercând să o perfecționeze? Opera «Demiurgului», genial chirurg, reîncepe lupta titanică de *redefinire a lumii* în virtutea legilor sale inițiale: pentru redefinirea omului”.

■ Pentru Hristu Cândroveanu, poetul Leonid Dimov este *Un cineget al verbului*: „Adevărat muzeu de vorbe – în care stă forța poeziei autorului – Leonid Dimov pornește uneori chiar de la pretexte muzeistice, ca în *Derulare*, unde un coif «ros, cu pene de metal», îi mijlocește reînvierea unei atmosfere ancestrale, coborâtă de el însă în medievalitate – vârstă ce îi convine prin excelență.[...] În felul său, Leonid Dimov este unic în poezia noastră, fără a fi un poet mare – deși atributele mării poezii nu-i lipsesc. Leonid Dimov își caută în sufletul cuvintelor – ca nimeni altul – un chip de altădată”. Cu mereu neistovită nostalgie a împerecherii de vorbe insolite, cu finețuri și miresme asemenea vinurilor vechi”. ■ Cu prilejul împlinirii a șaiszeci de ani de la moarte, I. Matei îl readuce în atenția cititorilor revistei pe Panait Cerna: „Colaborator al revistelor *Sămănătorul* și *Convorbiri literare*, poetul a fost în egală măsură revendicat de sămănătoriști și poporanști, de noua generație junimistă și de adepții mișcării muncitorești ai vremii. Această valorificare ideologică, doctrinară a contribuit la o bună cunoaștere a spiritului său umanitar și democratic. [...] Original prin certitudinea și noblețea cu care cântă iubirea, Panait Cerna este în același timp, în unele privințe, un începător de drum în literatura noastră. Ceea ce e discurs și demonstrație în poezia sa încheie, într-adevăr, evoluția liricii promovate de pașoptiști. Însă acele poeme care reinterpretează mituri, caracterizându-se prin umanizarea unor figuri legendare, corespund sensibilității moderne. Întreruptă înainte de a se desăvârși, opera lui Panait Cerna continuă, după mai bine de jumătate de secol, să-și dezvăluie semnificațiile latente”. ■ Rubrica *Spectrum* semnalează, sub semnătura lui Al. Protopopescu, câteva noi apariții. Prima dintre acestea este *Violoncel solar* (Eminescu, 1972), de Camil Baltazar, „Un poet necontroversat, ba dimpotrivă, aproape copleșit de sufragiile tuturor marilor noștri critici, de la Lovinescu la Perpessicius, de la Călinescu, la Pompiliu Constantinescu”. Cu toate acestea, „nici una din judecățile de valoare înregistrate nu poate fi respectată până la capăt prin prisma recentului volum *Violoncel solar*. Muzicalitatea, hieratismul, lamentația liturgică, «delirul blajin» sau serafismul melancolic al poetului, virtuți ce permiteau să clădească o personalitatea de proporții bacoviene, se regăsesc exploatate aici la scară minoră, printr-o deloc cugetată modificare a «flautelor de mătase» în «violoncele solare»” Concluzia recenzentului este tranșantă: „Ne aflăm pe un tărâm al tristeții «remediabile», unde revizuirea poetului cheamă revizuirile criticii”. ■ *Ce întemeiază privighetoarea* (ed. Junimea, 1973), de Octavian Voicu, este, pentru recenzentul Al. Protopopescu,

„cam colțuros, cam neșlefuit,[...]dar în nici un caz frivol și superficial în substanța lui. Autorul gândește cu seriozitate când scrie, dar, de multe ori, se complăce în ipostaza arhaică a propăvăduitorului cu desagă. [...] Există însă în acest volum momente de autentică poezie, când expresia încetează să mai fie cu precădere gospodărească, precum în această solidă meditație, intitulată *Valea mumelor*: «Roată de azur pe capul morții/ Este nașterea acestei lumi./ Și umblarea noastră ca mume/ Cade-ntr-o vale a mumelor./ Când sub prapurul tău vei odihni –/ Acela-i umbrarul?/ Mai deasupra ochiului/ Este un alt ochi care suferă?/ Mai deasupra stelei –/ O alta care umbrește?»” Analiza volumului îi relevă recenzentului un autor, Octavian Voicu, care „se anunță ca un poet capabil să frământa esențe”. ■ Ultima analiză care completează rubrica *Spectrum* aparține lui Radu Selejan și se intitulează *Târziul clipei* (Eminescu, 1973): „Acest volum este precedat de placheta de versuri *Corturile neliniștii* (1968), de volumul de reportaje *Transpareța subpământului* (1972) și de un alt volum de versuri, *Cântece și descântece de piatră* (1972)”. În cadrul demersului său, recenzentul notează faptul că „cea mai importantă eroare pe care o comite Radu Selejan în *Târziul clipei* este aceea de a nu rămâne poet «neprofesionist», dedicându-se unei frazeologii pretențioase și locvace, stimabilă cel mult pentru vanitatea ei etnică”. Se remarcă „această arhitectură lirică pentru spiritualitatea ei subtil thanatică, tânguioasă, apocaliptică, în hotarele căreia Radu Selejan ar fi putut încă stăruia. Chiar această condiție de rapsod nocturn și lugubru poate echivala cu un destin poetic și mai ales poate deschide încă orizonturi fertile”. ■ Eugen Marinescu semnează articolul *Un studiu de literatură comparată*, de fapt o recenzie a studiului semnat de Elena Bălan-Osiac despre *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* (Minerva, 1972): „Fără îndoială, atacarea unei asemenea teme cu numeroase implicații în diverse compartimente științifice este un act de maximă temeritate – mai ales pentru un tânăr cercetător. Însă, Elena Bălan-Osiac, după investigații migăloase și cercetări bibliografice multiple, se prezintă în fața cititorilor cu o lucrare care interesează deopotrivă folcloristica și istoria literaturii române și universale, lingvistica romanică și etnopsihologia, dar și pe iubitorul de poezie. [...] *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* este mai mult decât o carte despre dor, fiind un studiu complex, extins pe teritoriul mai multor discipline și unic în literatura noastră. Adăugăm că acest studiu, în versiunea franceză, a fost prezentat în 1970 ca teză de doctorat la Universitatea din Toulouse oferind specialiștilor străini o nouă posibilitate de cunoaștere a spiritualității românești în context european”. ■ Se publică poezie, semnată de Gabriel Georgescu, Veronica Obogeanu, Mihai Păcuraru, Ion Tudor, Vasile Botta, Iosif Șerb, Ștefan Mihăilescu, Irinarh Vartic, Ion Andrei, Ion Dragomir, Dumitru Bălăeț și Teodor Baș.

● **[„Viața studentească”, nr. 17]** M.N. Rusu găsește părțile slabe/ contradicțiile de principiu ale *Panoramei poeziei universale contemporane* de A.E.

Baconsky, ce ar merita „o analiză mai amplă deoarece pune în circulație puncte de vedere aproximativ teoretice, pe care le credeam depășite – oricum respinse de organismul unei culturi profund autohtone și de aceea universale, ca aceea românească [...] Principiile după care Baconsky își construiește sinteza vor să fie democratic estetice dar, după cum vedem, ele cuprind și criteriile sentimentale. În acest sens, nu-i putem cere autorului un inventar al poezilor reprezentativi ai secolului 20, putem în schimb să discutăm tezele sale critice, destul de puține, care subzistă în *Panorama*. .. În ciuda titlului exhaustiv (chiar ostentativ) cartea este unilaterală. În modul ei de selecție ea reeditează teze anacronice cu privire la formarea spiritului (liric) universal (n.b. autorul face abstracție de spațiul asiatic, mizând doar pe cel european, cel mult uneori și pe cel american)... Alegându-și personalitățile poetice în funcție de climatul istoric pe care îl reprezintă și care le-a creat, A. E. Baconsky refuză acestora (contradictoriu însă) tematica lor istorică. Tema istorică și socială nu apare totdeauna astfel formulată, ci este, probabil, în înțelegerea sa, implicată ontologicului. În această privință autorul face tot ce poate pentru a evita eventuale motive istorico-sociale ale poeziei universale (n. b. mai mult, pare să găsească în preocuparea pentru aceasta cauza unor ratări poetice universale.)

26 aprilie

- **[„Munca”, nr. 7912]** În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumele 2 și 3 de *Scrieri* de Mihai Beniuc. ■ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Alexei Arbutov, *Povestiri din vechiul Arbat* (Teatrul dramatic din Galați).

- **[„România liberă”, nr. 8866]** Tia Șerbănescu scrie despre faptul că *Vii-torul este al literaturii care dezbat problemele reale ale omului*, reproducând dialogul purtat cu Dumitru Micu. Acesta menționează că: „este dificil să definești perioada actuală. Toți criticii sunt de acord că din 1944 și până astăzi s-a produs o epocă nouă în literatură. [...] Este, deci, o etapă prin excelență diversă, plină de căutări. Aș putea spune chiar că principala calitate a literaturii de după '44 este dinamismul, diversitatea, căutarea de sine. [...] Ziceam, însă, că au existat și etape mai decise, care tind spre o asemănare cu perioadele clasice, bine cristalizate”.

- **[„Albina”, nr. 17]** Poezia lui Negoită Irimie, *Cântec de mai*, deschide numărul.

- **[„Orizont”, nr. 17]** Se evidențiază convorbirea de pe prima pagină cu Al. Paleologu (intervievatorul semnând cu nume generic „interlocutor”), din care redăm un pasaj: „ – Ce este literatura? – Știu prea bine ce e literatura și tocmai de aceea n-aș putea-o defini sumar. «Ce este literatura? » este o întrebare ca și «ce e viața? »: nu se definește ci se trăiește. Poate că e o patimă, un viciu (un viciu nu cu totul nepedepsit), dar dacă ar fi doar viciu ar însemna că o viață normală ar fi una fără literatura, ceea ce nu cred. De fapt, la întrebarea

aceasta răspundem, mai mult sau mai puțin, toți cei care «ne ocupăm» cu literatura. Răspunsurile acestea diferă, după cum diferă temperamentele, inteligențele și talentele noastre. Dar în total contribuim cu toții, după puteri, la constituirea acelei luări de conștiință a lumii despre sine care e literatura și fără de care nu-mi pot închipui că poate exista o societate omenească». ■ Se continuă ancheta *Orizont* pe tema *Critică și actualitate literară*, avându-i de această dată ca respondenți pe Teodor Mazilu și George Gibescu. ■ Cronicile literare sunt semnate de C. Ungureanu la cartea de cronici literare a lui Ion Maxim, „un maiorescian”, *Atitudini critice* (Facla, 1972), și de Șerban Foarță la volumul de versuri *ABC*, al lui Leonid Dimov, „un onirocritic”. ■ Este realizat un grupaj de poeți și scriitori de limba română din Iugoslavia, aduși în atenția publicului românesc. Astfel, la poeți îi avem, cu selecții de versuri, pe Mihai Avramescu, Ion Flora, Miodrag Miloș, Slavco Almăjan, Cornel Bălică, Felicia Marina Munteanu, Ionel Baba. ■ V. Ganea subliniază, în articolul *Tradiție și modernitate în literatura de limbă română din R.S.F. Iugoslavia*, critica realizată de un alt „maiorescian” bilingv Radu Flora cu volumul *Literatura română din Voivodina. Panorama unui sfert de veac* (Ed. Libertatea, Panciova, 1971). Reprezentant al prozatorilor din Iugoslavia este Ion Bălan cu fragmentul *Plecarea*. ■ Margareta Gyurcsik încearcă să lămurească, într-un interviu luat lui Jean Paul Sartre, dacă teatrul sartrian are vreo legătură cu ideile filosofice enunțate în lucrările sale teoretice, la rubrica „colocvii internaționale «Orizont»”.

• [**„România literară”, nr. 17**] Versuri semnează: Grigore Hagiu (*Dacă suntem și rămânem*), Eugen Frunză (*Cea mai frumoasă; Arbore neîmpăcat*), Ion Flora (*Întâia situație; A doua situație; A treia situație; A patra situație*), Vladimir Ciocov (*Mărturisire; Fluturi albi; Iubirea mea; La poarta inimii nu bate; Ai fost tot timpul – traduceri de Dușan Petrovici*), Radu Cârnelci (*La timpul mireasmelor mari*). ■ Dan Ciachir semnează traducerea poeziei *Ți s-ar putea spune moartă* de Alfonso Gatto. ■ Andrei Ionescu semnează prezentarea *Garcia Marquez – etern debutant și traducerea Ultima călătorie a vasului fantomă*. ■ Ion Caraion traduce poeziile lui Goran Sonnevi (*tu ești – noi nu suntem; glob văruit; agonie vândută; copiii din ureche; limitele valorii; un mare oval; fără – limbajul*). ■ Petru Popescu publică *Pe plajă*. ■ Nichita Stănescu semnează *Dintr-un abecedar marțian*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Documente*: „Muncitorimea noastră a sărbătorit 1 Mai ca Ziua solidarității internaționale a oamenilor muncii din întreaga lume încă din primul an (1890), când o asemenea manifestare a avut loc în Franța, Germania, Austria-Ungaria, Italia, Belgia etc. Mărturie, la scara mondială, a afirmării proletariatului din România ca un factor activ, concretizând hotărârea primului Congres al Internaționalei a II-a (Paris 1889). [...] În «Munca» (din 22 aprilie 1890) aflăm un editorial, *Unirea proletarilor*, de întâmpinare a lui 1 Mai, pledând pentru «propășirea omenirii pe temeliiile unei organizații sociale drepte și a frăției tu-

turor oamenilor care vor să muncească». [...] Acest moment a venit: prin înființarea Partidului Comunist Român și lupta lui eroică; după Eliberare și după preluarea puterii de către popor; după Congresele IX și X, când conștiința noastră de sine, în deplin acord cu legalitatea istoriei naționale, a potențat, la dimensiunile de astăzi, istoria, ființa unui popor, a unei țări, în tot ceea ce poate fi mai autentic ca factor activ pe arena internațională, în finalitatea progresului social, în dimensiunile umanismului pe care i-l conferă ideologia, perspectiva marxist-leninistă a dezvoltării întregii omeniri”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro domo* cu *Spiritul criticii*: „Caracterul ei de știință și de obiectivitate are un aspect asemănător limitei din matematică, este un ideal spre care tinde în mod necesar pentru a ființa, este justificarea și fundamentarea ei, ciudată tocmai pentru că critica fiind valorificare presupune o doză de subiectivitate”. ■ Ion Horea scrie despre *Cunoașterea țării*, despre o călătorie prin Hunedoara. ■ Despre *Dicționar de idei literare* de Adrian Marino scriu doi critici: ■ Valeriu Râpeanu, *Un act de cultură*: „*Dicționarul de idei literare* constituie un act de cultură de o deosebită importanță în evoluția gândirii noastre, în afirmarea esteticii românești. Ei ne oferă prilejuri multiple de meditații, subiecte fecunde de discuție, reprezentând o operă de înaltă valoare ce unește erudiția, sensibilitatea literară, perspectiva modernă integrată unei viziuni ce are în temelie cultul valorilor perene. Apariția lui va rămâne fără îndoială o dată în peisajul culturii românești actuale”. ■ Lucian Raicu, *Vitalitate polemică*: „Criticul se lansează cu voluptate în nucleul fiecărui concept pentru alții rece și indiferent, se lasă sedus de probele care se acumulează, face totul pentru a spori dimensiunile dosarului până la proporții impresionante, își creează singur obstacole spre a mări interesul cursei, joacă pe rând toate rolurile posibile într-un proces dificil de condus și uneori cu neputință de rezolvat într-un fel categoric, se îndoiește, se descurajează și se entuziasmează, se declară învins și o clipă mai târziu preia din nou inițiativa cu energie, cu argumente proaspete”. ■ În rubrica sa *Breviar* Șerban Cioculescu notează *O antologie lirică Radu Stanca*, volumul *Poezii*, Albatros, 1973: „Poet al atitudinilor sufletești, de un pathos retoric parnasian, dar de o problematică neoromantică, meșter adeseori al versului-unitate, de esență mnemotehnică, totdeauna tematic, adică propunându-și să ducă la capăt o idee poetică și să-i împrumute o încărcătură emotivă. Radu Stanca poate părea ușor «demodat» liricilor bălbaieleli pretențioase, dar rămâne un exemplu de mare probitate profesională și de strălucite aptitudini”. Textul vine cu următorul P. S.: „Citim, într-un elan de apărare al poetului Dan Deșliu, această frază: «[...] n-am citit nicăieri o afirmație a poetului Nichita Stănescu, prin care acesta să-și exprime convingerea (*înșelându-se și pe sine*) că scrie versuri mult mai bune ca în trecut». («Luceafărul» din 14 aprilie a. c.) Sublinierea este a noastră, dar paranteza perfidă este a imprudentului avocat din oficiu”. ■ Mircea Iorgulescu în *Romane polițiste* comentează mai multe romane: „Nemulțumirile provocate de un roman polițist

vin nu atât din atributele genului, cât din lipsa de vocație literară a celor mai mulți autori de romane polițiste. Un simplu foileton jurnalistic, scris rudimentar, este romanul lui Adrian Cernescu intitulat *Abis* (Junimea, 1972): autorul nu cunoaște nici sensurile elementare ale cuvintelor, spunând, spre exemplu, despre un personaj că purta «o rochie nouă de stofă care-i mula atât de bine formele». [...] Reluând cu discreție câteva date epice de la N. Mărgeanu, autorul unuia dintre cele mai bune romane polițiste românești (*Cercul magic*), Ion Ochinciuc ajunge însă la imense ilarități, punând spre exemplu în gura unei eroine, o «ingineriță», patetisme de un ridicol perfect: [...] (*Egreta violetă*, Albatros, 1972). [...] Foarte productivul Horia Tecuceanu, autorul unei serii întregi de romane având ca personaj principal pe căpitanul Apostolescu, compune într-un stil plin de insanități: [...] (*Căpitanul Apostolescu intervine*, Dacia, 1971). Nu lipsesc aberațiile. Iv Martinovici reușește performanța de a arunca un personaj, acela rămânând totuși neclintit: [...] (*Pe sub arcada porții negre*, Albatros, 1972). [...] Foarte inventivă, cu o fantezie cam mecanică, Rodica Ojog-Brașoveanu s-a impus printre profesioniștii genului, ceea ce nu o împiedică să recurgă la neverosimilități stridente. [...] Debutant în literatura detectivistică, Ilie Tănăsache face eroarea de a încărca prea mult biografiile personajelor negative, complicând artificial intriga și ușurând mersul anchetei (*Palmyra cere rendez-vous*, Albatros, 1972). Deși stugos și abundent în șablonarde amănunte fals «pitorești», romanul are totuși ritm și poate marca începutul unei cariere în genul polițist. Beneficiind probabil de lectura savurosului roman al lui Peter Cheyney *Ce le pasă doamnelor!*, propunând un personaj dezinvolt și imaginând o acțiune foarte ingenioasă, în limitele credibilității însă, Livia Ardelean și Florian Oprea dau în romanul intitulat *În legitimă apărare* (Ed. Dacia, 1972) un produs meritoriu al genului, supărătoare fiind aici unele prozaice considerații prea apăsat moralizatoare, de afiș propagandistic [...] Cu tot efortul de a împinge lucrurile către psihologism, mai ales prin căutarea unor cazuri aproape clinice, Maria Rovau nu iese din cadrele unor exotice clișee minore, descriind medii pretins artistice cu forțarea notei extravagante și făcând naive considerații peisagistice [...] . Cea mai proeminentă nouă prezență în genul polițist autohton este seria de romane a lui Petre Sălcudeanu, având ca erou un detectiv amator, de mode veche, colaborator al organelor de stat: *Bunicul*". ■ Nicolae Jianu prezintă *Un muzeu neobișnuit*: „Amnezia sau nepăsarea, sau cârpeala, planificarea de mântuială, «sistemizarea» din birou, pot face pagube mari, precum s-a văzut adesea. Suceava, pe bună dreptate cea mult cântată, încă n-a dăruit Fălticeniilor o casă de cultură și un hotel modern. Este poate timpul să o facă. Aflu că un bust al lui Nicu Gane, lucrat și donat orașului de sculptorul Ion Irimescu, așteaptă de prea multă vreme să fie așezat în curtea liceului la care a învățat Sadoveanu, Lovinescu, Labiș... E cineva împotrivă?”. ■ Sub titlul *Ediții din clasici*, Nicolae Manolescu semnează o cronică literară la: ■ *Opere*, I, *Poezii* de Gr. Alexandrescu, text

stabilit, note, comentarii și variante de I. Fischer, studiu introductiv de Ion Roman, Editura Minerva, 1972: „După spusele editorului însuși, ordonarea e incomodă dar singură posibilă. *Notele și variantele* sunt, în fine, opera unui perfect cunoscător al poetului și al timpului său, și ar fi meritat o discuție aparte. M-a entuziasmat mai puțin prea lunga prefață a lui Ion Roman, abundând în locuri comune”. ■ *Opere*, III, *Nuvele* de Duiliu Zamfirescu, ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Mihai Gafița, Editura Minerva, 1972: „*Notele și variantele* sunt aproape exhaustive, lucru explicabil dacă ne amintim că editorul de azi este monografistul de ieri a scriitorului”. ■ Citim recenzii: ■ Dana Dumitriu prezintă volumul *Dimensiuni caragialiene* de Silvian Iosifescu, Eminescu, 1972: „Cartea lui Silvian Iosifescu se remarcă prin finețea analitică, prin informația largă (selectată și manevrată economic, fără ostentație), prin forța cu care demonstrează persistența unei coordonate temperamentale în scrisul lui Caragiale. În bibliografia critică a operei caragialiene noul volum se înscrie printre cele mai interesante”. ■ Nic. Ulteriu scrie despre *Recviem rustic* de Ion Lungu, C.R., 1973: „Nu-i vorba, aici, numai de prețiozitatea exprimării – cu efecte contrarii celor urmărite de autor – sau de folosirea improprie a unor cuvinte; ca oricare dintre noi, și Ion Lungu este supus greșelii... Obiecția *de fond* pe care-mi permit s-o aduc scrisului său vizează faptul că realitatea romanului nu-și află aproape nici o corespondență pe plan stilistic; mai mult: cu excepția câtorva expresii vag regionale – scăpate, parcă, din fuga condeiului printre paginile cărții -, personajele vorbesc «alb», de parcă n-ar aparține – prin nimic – nici locului, nici timpului în care «trăiesc». Din această pricină, realitatea pe care încearcă – și nu izbutește – s-o cuprindă romanul rămâne străină autorului; chiar dacă, biografic, îi este – poate – foarte apropiată”. ■ Aureliu Goci semnalează apariția volumului *Cântece și descântece de piatră* de Radu Selezjan, C.R., 1972: „Poezia quasi-socială din prima parte se centrează pe metafora generală a unui anonim Ion-Fără-Țară, însă cu slabe mijloace trecând de la lozincărie la descripție sau explicitare. Mult mai interesantă este a doua carte care își descoperă o formulă de expresie, absorbind zăcământul folcloric și adoptând tiparele lui de creativitate în care toarnă conținuturi foarte moderne”. ■ Mihai Minculescu recenzează *Surorile Veniamin* de Sergiu Dan, Eminescu, 1972: „Roman de maturitate estetică, *Surorile Veniamin* constituie un succes al epicii analitice”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici publică *Stilul memoriei afective*, o prezentare a volumului de debut *Locul* de D. Matală: „La nivelul expresiei, stilul memoriei afective practicat de autorul *Locului* se caracterizează printr-o eleganță, rară astăzi, a frazei, cursivitate și limpezime. Nici o propoziție rău construită, nici un ton forțat, cartea e o curgere aproape flaubertiană, nefiind propriu-zis operă de calofil. Ce am să reproșez acestei interesante cărți este abundența divagațiilor, cu rost uneori, de-a dreptul inutile alteori, și o prea mare cheltuială de cuvinte care, în loc să lumineze mai bine semnificațiile, complică lucrurile și îngreunează întrucâtva lectura”. ■ În

Viața literară citim: ■ În *Șantier* aflăm despre proiectele literare ale lui Eugen Barbu, D. Macrea, Barbu Brezianu, Mircea Dinescu, Mihai Davidoglu, Dan Mutașcu, Modest Morariu, Valeriu Sârbu, Iv Martinovici, Al. Papilian. ■ *Nota Consfătuirea conducerilor de uniuni de scriitori din unele țări socialiste*: „În zilele de 10-17 aprilie 1973, la Varșovia, a avut loc cea de a X-a Consfătuire a conducerilor de uniuni de scriitori din unele țări socialiste. Delegațiile participante au fost conduse de: acad. Pantelei Zarev, președinte al Uniunii Scriitorilor Bulgari; Jan Kozak, președinte al Uniunii Scriitorilor Cehi și Vlado Minaci, membru al prezidiului Uniunii Scriitorilor Slovaci; Dragan Jeremici, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia; Angel Angler, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor și Artiștilor din Cuba; Dalantajn Tarvaa, secretar al Uniunii Scriitorilor din Mongolia; Hermann Kant, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. D. Germană; Jaroslaw Iwazskiewicz, președinte al Uniunii Scriitorilor Polonezi; Dobozy Imre, secretar general al Uniunii Scriitorilor din R. P. Ungară; Gheorghii Markov, prim secretar al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. și Nguyen Duy Thi, secretar general al Uniunii Scriitorilor din Vietnam. Uniunea Scriitorilor din R. S. România a fost reprezentată de o delegație alcătuită din Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte, Constantin Chiriță, secretar general, și Ion Hobana, secretar. Consfătuirea a avut înscrise la ordinea de zi următoarele probleme: informare asupra activității uniunilor de scriitori pe anul 1972; contacte între uniunile și organizațiile de scriitori din țările socialiste și organizațiile similare din țările nesocialiste; colaborarea cultural-literară și securitatea europeană; ajutorarea scriitorilor din Vietnam. Lucrările Consfătuirii s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, tovarășească. După încheierea lucrărilor Consfătuirii, conducătorii delegațiilor au fost primiți de Edward Gierek, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P.”. ■ *Nota Mai – luna poeziei și a muzicii*: „La Muzeul Nottara din B-dul Dacia Nr. 51 vor avea loc următoarele recitaluri de poezie și muzică: * Luni 7 mai va avea loc la orele 17 un recital de poezie clasică și contemporană cu concursul actorilor: Adela Mărculescu, Virgil Ogășanu, Mircea Diaconu și Geo Costiniu. * Luni 14 mai recitalul de poezie clasică și contemporană, susținut de actorii: Violeta Andrei, Vali Marian, Paul Sava, Dinu Dumitrescu și Aurel Cioranu. * Scriitorii Ana Blandiana, Nichita Stănescu, Vasile Andronache, Mircea Dinescu și Ion Iuga vor citi versuri luni 21 mai, orele 17. * Luni 28 mai vor citi din creația lor scriitorii: Gabriela Melinescu, Romulus Vulpescu, Dumitru Stancu, Ioan Alexandru, Virgil Carianopol și Ion Sofia Manolescu”. ■ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „La invitația revistei «Literatura Na Swiecie» («Literatura în lume»), din Polonia, scriitorii Georgeta Horodincă și Ștefan Augustin Doinaș au plecat la Varșovia, pentru a luat parte la consfătuirea revistelor de literatură universală din unele țări socialiste. * În ziua de 20 aprilie 1973 a plecat în R. S. F. Iugoslavia, pentru a participa la *Zilele poeziei de la Sarajevo* poetul Ion Drăgănoiu. [...] * În cadrul manifestărilor prilejuite de cea de a 18-a ediție a

Festivalului de teatru de la Novi Sad (R. S. F. Iugoslavia), a fost organizată cea de-a treia bienală internațională a cărților și publicațiilor teatrale, la care au participat 18 țări, printre care și România. Juriul a acordat standului românesc premiul special pentru înalta calitate a publicațiilor prezentate. [...] * Vineri 26 aprilie, orele 18, Editura Albatros și Centrul de Librării București organizează la librăria «Mihail Sadoveanu» lansarea volumului *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur. Prezintă criticul Mircea Iorgulescu. Autorii vor da autografe”. ■ În textul *Epigramaștii* Al. Piru scrie despre volumul *Culegere de epigrame* apărut la Editura Litera, 1972 și *Epigrame*, tot la Editura Litera, 1973: „N-am luat niciodată drept literatură epigrama când nu e făcută de literați, de oameni care au mai scris și altceva decât catrene epigramatice, fie și de spirit. De obicei, autorii de epigrame se conving cu timpul că speța aceasta, adesea de simplă improvizație, oricât de izbutită câteodată, nu dă singură intrarea în literatură, fiind sortită, cel mult, unui succes efemer”. ■ În pagina numită *Istoria literară* citim două texte: *Sursele italiene ale poeziei lui Gh. Asachi* de N. A. Ursu și *În amintirea lui Teodor Balan* de George Muntean. ■ În secțiunea *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează textul *Cezar*, despre romanele *The Young Caesar* și *Imperial Caesar* de Rex Warner, „publicată la noi într-un singur volum masiv, în tălmăcirea impecabilă a Georgetei Pădureanu”. ■ George Cuibuș prezintă volumul *Le Symbolique de D. H. Lawrence* de Claude Negriolli, Presses Universitaires de France, Paris, 1972. ■ Sub semnătura C. U. aflăm că a apărut volumul *Le calme des mers* de Marc Blancpain, Edition Denoël, 1972. ■ Al. Căprariu semnează *Blajul – permanență istorică*. ■ În *Prezențe românești* citim: „La sediul Bibliotecii române din New York, în fața unui public compus din cercetători, profesori universitari, oameni de cultură și artă, studenți ai universităților newyorkeze, profesorul Vlad Georgescu, oaspete al Universității Columbia, a evocat figura lui Gheorghe Lazăr. Expunerea, prilejuită de comemorarea a 150 de ani de la moartea cărturarului român, aniversare de altfel înscrisă și în calendarul UNESCO; a evidențiat cadrul istoric-cultural al țărilor române în contextul european, contribuția lui Gh. Lazăr la dezvoltarea culturii românești, relațiile cu mișcarea revoluționară a lui Tudor Vladimirescu și participarea sa la mișcarea progresiste ale vremii”.

• [„*Tribuna*”, nr. 17] *Cronica literară*: Ion Marcoș recenzează cartea lui Ion Pop – *Poezia unei generații* (ed. Dacia 1973). ■ În *Bivouac*: Mircea Zăciu relatează o amintire despre Sașa Pană – *La Bucium – Sașa*; Al. Căprariu scrie despre Ion Agârbiceanu – *O amintire*. ■ D. Modola-Prunea scrie un articol despre Agârbiceanu: *Agârbiceanu, publicistul literar*; Mircea Popa publică un articol cu titlul *Meditația lirică și filosofică*; ■ fragment din *Din pragul marii treceri* de Ion Agârbiceanu – *Feciorii*; ■ *Masa rotundă* – discuție propusă de Mircea Zăciu despre Ion Agârbiceanu, discuție purtată cu D.R. Popescu, Ion Vlad, Adrian Marino, Mircea Popa, Marian Papahagi, Ion Oarcăsu, Vasile Ig-

na, Constantin Zărnescu, Ion Lungu, Marcel Runcanu, Mircea Muthu, Valentin Tașcu, Radu Mareș, Ion Vartic, Virgil Bulat, Aurel Sasu, Ion Marcoș și Augustin Buzura; ■ Mircea Braga în *Cearța Esteticii cu ea însăși*, despre importanta esteticii, face o prezentare a cărților care au abordat această problemă; ■ Vasile Sălăjan *Pe urmele lui Agârbiceanu – Apusenii ca teritoriu secret*; ■ *Meridian* – Sorin Barbul face o prezentare a operei lui Yves Bonnefoy și traduce câteva poeme: „e oare Yves Bonnefoy un poet fără ascendență, o apariție singulară în scrisul francez și care nu datorează nimic nimănui”.

27 aprilie

● [„**Munca**”, nr. 7913] În rubrica *Punct*, cu titlul *Un adevărat scriitor exprimă pe alții prin propria lui conștiință*, revista publică un scurt interviu cu Bujor Nedelcovici. Acesta răspunde la întrebări legate de cele două volume ale sale, *Ultimii și Fără vâsle* („Când scriu o carte o simt legată de existența mea, face parte din mine, trăiesc numai pentru ea; după ce este publicată și apare în lume, se desprinde treptat, se rupe până la despărțire, parcă nu-mi mai aparține, are destinul ei propriu. Dacă intră într-un circuit de valori, este șansa cărții. N-aș vrea să înțelegeți că desprind formal cartea de autorul ei și nici că nu mă interesează soarta romanelor mele, ar fi o nesinceritate, dar - privit din exterior - un scriitor reprezintă ceva numai prin opera lui, el trebuie judecat numai prin ceea ce face, sensul cunoaște o singură direcție, cu toate că uneori drumul este parcurs invers, se apreciază mai întâi scriitorul - locul lui în societate, poziția, funcția - și apoi scrierile realizate. Și eu mă gândesc la romanele pe care le-am scris, plin de îndoieli sau speranțe, de încredere sau tăgăduială, dar îi las pe alții să facă aprecieri, să așeze cărțile mele la locul cuvenit. Un adevărat scriitor nu scrie „pentru a îmbogăți patrimoniul literar”, el îi exprimă pe alții prin propria lui conștiință”), vorbește despre motivul pentru care și-a ales romanul ca mod de exprimare predilect, despre rolul atribuit „criticii de specialitate în dezvoltarea creației epice românești” („Unii dintre noi cred că sunt deținătorii singurului adevăr posibil și atunci se întristează privind „vecinii” care gândesc altfel. Nu-mi plac scriitorii - unii dintre ei destul de tineri - care se simt obligați să dea sfaturi și indicații atât în breasla lor cât și a altora; de altfel procedul e bine cunoscut, vorbind despre alții vorbești despre tine. Eu scriu romane, îi las pe critici să vorbească despre ele”).

● [„**România liberă**”, nr. 8867] Dan Mutașcu prezintă volumul *Versuri* al lui Șt. Augustin Doinaș. Referindu-se la stilul scriitorului, notează că Doinaș este „un poet de tipul lui Boethius sau Kavafis”, că „la el cultura nu încorsetează, nu seacă spontaneitatea imaginii, ci, dimpotrivă, o repotențiază: prin abile strategii și alchimii, cuvântul său, chiar atunci când vine dintr-o ilustră sferă de cultură, nu imită, reface, reconstruiește”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 18] Dan Zamfirescu scrie despre *Bariț*: „Meritul capital al lui Bariț este acela de a fi creat presa românească din Transilvania și

de a-i fi imprimat, consecvent, un caracter general-românesc. «Gazeta de Transilvania», fondată în 1838 la Braşov și complementul ei literar «Foaia pentru minte, inimă și literatură» au fost cele mai citite și cele mai influente gazete românești ale vremii. Cu zece ani mai tânăr decât Heliade, Bariț a avut, față de aceasta, avantajul unei cumpene a minții care n-a șovăit niciodată, un imens tact și o știință unică de a dăinui în condițiile cenzurii lui Metternich”.

■ Despre proza lui Fănuș Neagu scrie H. Zalis în textul *Sub zodia istorisirii*: „Vocația lui Fănuș Neagu este fabulosul. În matca lui el adună aventură după aventură, întâmplare după întâmplare, neșansă după neșansă, și când s-au strâns într-un amestec deplin capricios, ca într-o albie, intervine minunea. Cineva face ordine, întâmplările se înșiruie logic, se supun magiei locului, stabilesc între ele relații tainice, le învâluie o imensă originalitate. Din simple incidente devin peripeții. Apetența cu care le cultivă prozatorul îl definește. Îi plac, are nevoie de ele. Datorită lor își configurează universul epic, condensează pasiunile, marchează granițele între care acestea își consumă încărcătura. [...] Destinul în *Doi saci de poștă*, în *Iarbă vânăată* sau *Vară* buimacă își proclamă prezența în conflictele omenescului cu frustrația, cu durerile care îl bântuie”. ■ În *Critica obiectivă*, D. Micu analizează studiul Eugeniei Tudor, *Pretexte critice*: „Tot ce a intrat în *Pretexte critice* e scris cu seriozitate, cu simț de răspundere și mai cu seamă articolele despre volumele contemporane de proză și de critică sunt de natură a oferi cititorului repere sigure. E tocmai ceea ce cititorul obișnuit așteaptă în primul rând de la critică. Spre distincție de atâtea articole, inserate în presă și de acolo trecute în volume, care cultivând excentricitatea și paradoxul, evită validarea analitică a judecăților de valoare, când le escamotează, *Pretextele* Eugeniei Tudor se inserează în categoria acelor cărți de critică ce nu evoluează alături de opere dezbătute, ci pătrund înlăuntrul lor, încercând să le lumineze cât mai complet, pentru cititori, încăperile”.

● [„Cronica”, nr. 17] Pe prima pagină, poezia *Anul 1848* de George Lesnea. ■ „Volumul editat de Leon Baconsky, din care lipsește, ca piesă importantă, dramatizarea nuvelei *Tabloul* și câteva încercări din tinerețe, ne înfățișează un autor dramatic aproape necunoscut, ceea ce precizează de la început meritele ediției”, punctează Al. Andriescu în rubrica se de cronică literară, dedicată în acest număr volumului Gib I. Mihăescu, *Teatru*. ■ *Dintr-o frescă pașoptistă* își intitulează Const. Ciopraga tableta săptămânală de la rubrica *Fragmentarium*. Din pleiada de autori adunați în jurul lui Bălcescu în Asociația literară, criticul ieșean se oprește la două figuri: Costache Negruzzi și Alecu Russo. ■ Amplu grupaj de versuri aparținând lui Ion Chiriac. ■ *O carte adevărată* i se pare lui George Mirea volumul *Un leagăn pe cer* al scriitorului Sütő András, tradus în limba română și subintitulat „pagini de jurnal” (Kriterion, 1973). ■ Deși constată o scădere a debuturilor în dramaturgie în ultima vreme, Mihai Nadin, în *Fabula și morală*, face o trecere în revistă

a pieselor românești publicate în reviste, sub semnături diverse: Titus Popovici, I. D. Sârbu, Paul Everac, Eugen Onu. ■ N. Corivan îl urmărește cu atenție de istoric pe *Aleksandri în 1848*, cu precădere în activitatea politică desfășurată la Brașov. ■ L. Burduja prezintă și traduce, cu titlul „*Semiotica este o disciplină în devenire*”, un interviu pe care Umberto Eco îl acordă lui Claude Ambroise (în „Le Monde”, nr. 8635/1973), la apariția cărții *Struttura assente* (1968) în versiune franceză. ■ Cătălina Francu recenzează cartea lui René Girard, *Minciună romantică și adevăr românesc* (traducere de Alexandru Baciuc, Univers, 1972). ■ *Blaga în teatrul liric*, cu acest titlu semnalează N. Irimescu premiera absolută de la Cluj, a spectacolului de operă *Zamolxe*, după piesa omonimă. ■ D. Irimia prezintă *O nouă versiune italiană din poeziile lui Arghezi*. Traducătorul Marco Cugno a realizat o ediție bilingvă, cu titlul *Accordi di parole (Cuvinte potrivite)*, o antologie lirică argheziană (1927-1967), publicată la editura Einaudi din Torino.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 125] *Săptămâna pe scurt*: în editura Pravda din Bratislava a apărut romanul lui Zaharia Stancu, *Ce mult te-am iubit*. ■ Un articol de Paul Cornea, „*Național*” și „*popular*” în literatura *pașoptistă*. ■ E. Manu salută inițiativa lui Marin Bucur de a scoate *Caietele Eminescu* (de studii, note și documente): concepute ca un „seminar permanent asupra lui Eminescu” și cu libertatea absolută de opinie a specialiștilor colaboratori (de la Edgar Papu, Constantin Noica și Zoe Dumitrescu Bușulenga la George Munteanu, Șerban Cioculescu sau Alain Guillerme, Marta Anineanu punând și problema iminentei tipăririi integrale și a facsimilării realelor caiete manuscrise eminesciene), „caietele vor și reușesc să concureze publicațiile de specialitate din străinătate: *Etudes baudelairiennes; Cahiers Victor Hugo; Etudes rimbaldiennes; Cahiers Paul Verlaine* etc” ■ Romul Munteanu scrie din nou despre *Noul roman francez (și intrigă polițistă)*. ■ Ileana Colomieț receptează, în *Au cu ce se mândri*, succesul turneului Teatrului Notarra în RS Cehoslovacă, prin piesele *Și eu am fost în Arcadia* de Horia Lovinescu, *Cei șase* de Frederic Dard și Robert Hossein și *O lună la țară* după Turgheniev. ■ O dublă cronică dramatică semnează Dinu Săraru, vizând *Stâlpii societății* de Ibsen, la Teatrul Mic, respectiv *Nota zero la purtare* de Virgil Stoescu și Octavian Sava, la Teatrul Ion Creangă. ■ O cronică muzicală a lui Virgil Dan, *Lăsați-l în pace pe Eminescu!*, despre abuzul folosirii versurilor eminesciene în melodii obscure ale unor formații care nu înțeleg nimic din miracolul eminescian. ■ O știre, despre Editura Eminescu și continuarea vechei tradiții a colecției *Masca*: lansarea în librării a noii colecții *Rampa*, sub egida Ed. Eminescu, în care vor fi editate piesele jucate pe scenele românești, la tv și radio, cuprinzând și fișa bibliografică a spectacolului respectiv. În nr. următor, A. Baranga, rubrica *Timbru*, semnalează și primele apariții de la *Rampa*: *Ciuta* de V. I. Popa, *Zestrea* de Paul Everac, *Fata Morgana* de Dumitru Solomon, aflându-se în pregătire pentru

tipar *Puterea și adevărul* de Titus Popovici, *Piticul din grădina de vară* de D.R. Popescu. ■ Într-o știre mai amplă, *Un muzeu viu*, Amza Săceanu laudă inițiativele MLR, ultima fiind debutul Teatrului „Manuscriptum”, ce și-a propus că obiectiv valorificarea și reabilitarea genului spectacol-lectură. În prima manifestare, coordonată de Șerban Cioculescu, Teatrul Manuscriptum i-a adus un omagiu lui G. Călinescu, lecturându-se câteva din creațiile teatrului său scurt: *Răzbunarea lui Voltaire*, *Despre manie sau Napoleon și Fouche*, *Fluturele*, fiind ascultată și vizionată inedita piesă de păpuși *Tragedia Regelui Otakar și a Prințului Dalibor*.

28 aprilie

● [„Scânteia”, nr. 9493] În *Prezențe românești peste hotare* aflăm despre *Cărți oferite în dar Bibliotecii pentru literatură universală din Moscova*: „Moscova. (Corespondență de la N. Crețu) – La 27 aprilie, ambasadorul României la Moscova, Gheorghe Badrus, a remis în dar Bibliotecii pentru literatură universală din Moscova un mare număr de volume de literatură politică și beletristică, între care ediția în limba română a operelor complete ale lui V.I. Lenin, volumele tovarășului Nicolae Ceaușescu *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, precum și alte lucrări consacrate impetuoasei dezvoltări social-economice și culturale a României de astăzi. Directorul bibliotecii, Rudomino Margarita Ivanova, mulțumind pentru acest dar, a subliniat că el se adaugă fondului valoros de cărți românești deja existent, ca un mijloc eficient de cunoaștere a patrimoniului spiritual al poporului român. Au fost prezenți reprezentanți ai Ministerului Culturii al U.R.S.S., precum și membri ai Ambasadei române din Moscova”.

● [„Flacăra”, nr. 18] Pe pagina dedicată lui Nicolae Ceaușescu, Adrian Păunescu publică *Muncă și credință*. ■ Cu titlul *Lecturi de adolescență*, revista publică fragmentul al IX-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ Vasile Netea publică prima parte dintr-un amplu studiu dedicat lui Nicolae Bălcescu. ■ George Stanca, în *Muzică și poezie*, scrie despre *Trei actori și câțiva complici*, având ca temă „un spectacol inedit, alcătuit ad hoc de un grup de actori ai Teatrului Bulandra împreună cu formația Sfînx”. ■ Pe pagina *Viața literară*, Adrian Păunescu îi dedică un portret biobibliografic lui Eugen Jebeleanu. Referindu-se la același autor, C. Stănescu scrie articolul omagial *Memoria poeziei*. ■ Mircea Martin, în *Accesibilitatea poeziei* afirmă: „Divorțul poeziei de marele public este una dintre cele mai triste realități ale culturii din Occident. Nu e câtuși de puțin cazul literaturii și poeziei noastre: tirajele cărților de poezie sunt prea mici pentru nevoile publicului, volumele unor autori cunoscuți sunt luate pur și simplu cu asalt în librării. O bază reală de comunicare există, un dialog s-a instituit și se desfășoară firesc, o credință în poezie există încă la noi. Fără această credință receptarea oricărei poezii moderne este de neconceput. Orice operă de artă modernă se încredințează în mult

mai mare măsură receptorului, este dependentă de el până la reformulare. Este acesta semnalul de intelectualizare a propriei condiții și, implicit, al condiției receptorului. Poetul modern impune publicului exigențele creației sale. Nu înseamnă că misiunea lui e astfel ușurată. Dimpotrivă”. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă: *Călătorie în natură* de Iolanda Malamen (C.R.) și *Muntele alb* de George Maria Banu (Eminescu). ■ Eugenia Tudor Anton publică o amplă recenzie a volumului de micro-eseuri al Anei Blandiana, intitulat *Calitatea de martor* (C.R.): „O desfoliere mai nuanțată de gânduri, înșirate aparent fără vreo ordine sau într-o ordine întâmplătoare, acele scurte dar substanțiale pagini despre fericire și suferință, despre liberul arbitru, despre bucurie sau inaptitudinea de a ne bucura, despre singurătate, sinceritate, melancolie, despre cunoașterea de sine, despre ireversibil, despre, în fine, tot ceea ce este uman sau despre ceea ce ne repugnă ca oameni sau cetățeni, vin să completeze inevitabil niște credințe ale poetei, niște adevăruri rostite și în versuri, dar care, în paginile cărții de față, având formatul modest al unui volum de buzunar, se așază într-un teritoriu al clarităților esențiale. O gândire lucidă, tăioasă, cu sclipiri de cruzime, căreia nu-i scapă nuanțele infime, dar care, ciudat, nu ucide nicăieri poezia. Fiindcă metafora, imaginea, simbolul sunt peste tot prezente fără ostentație, de cele mai multe ori, punctele de pornire, «pretextele», sunt abordate cu eleganță și discreție”.

● [„**Luceafărul**”, nr. 17] Numărul se deschide cu un text omagial *I Mai de-a lungul anilor* semnat de Damian Hurezeanu: „Perioada 1934-1940 a făcut din lupta antifascistă, pentru unitatea forțelor proletare și realizarea frontului democratic popular, sarcina centrală a activității P.C.R. Conștiința solidarității și a unității de clasă a închegat rândurile manifestațiilor de 1 Mai. Alături de muncitorii socialiști și comuniști. În spiritul înfăptuirii frontului antifascist, care anima întreaga activitate a celor mai înaintate forțe progresiste și patriotice, au pășit intelectuali, studenți, oameni cu convingeri democratice. Și este semnificativ faptul că realizarea Frontului Unic Muncitoresc și lansarea primului său manifest datează din Mai 1944”. ■ Despre *Geniul lui Cantemir: receptivitate și detașare* notează Petru Vaida: „Filosofie și parodie a filosofiei, retorică și antiretorică, *Istoria ieroglifică* este charta eliberării spirituale a lui Cantemir, care pare că se desparte răsând de o parte din trecutul său, pregătindu-se pentru marile opere științifice de mai târziu, acestea în adevărată sincronie cu știința europeană modernă: *Istoria Imperiului Otoman, Descriptio Moldavie, Hronicul*”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează romanul lui Nicolae Damian, *Pribegi, noi visăm* (C.R., 1973): „Formula epică adoptată de autorul acestui roman de debut este aceea proprie narațiunii așa-zis discontinue, structurată după tehnica privirii *obiectuale*. Coroborată cu alte elemente aparținând stilisticii *noului roman* – de pildă, eludarea premeditată a diferențierii dimensiunii timpului încorporat narațiunii sau ambiguitatea momentelor de trecere a sarcinilor de povestitor de la un personaj la altul –, această formulă

tinde, de fapt, să se pună în slujba unei viziuni de analiză introspectivă eliberată de avataruri literaturizante”. ■ Referindu-se la volumul de proză a lui D. Matala, *Locul* (Albatros, 1973), Mircea Iorgulescu notează în concluzie: „*Locul* este cartea unui prozator de solidă înzestrare, autor deocamdată al unor complexe și substanțiale nuvele”. ■ Numărul găzduiește rubrica *Pro domo*: „S-ar părea că nimic nu este mai simplu decât să ceri poeților să vorbească despre propria lor poezie. Și totuși [...] În intenția noastră discuția de față trebuie să se intituleze *Pro domo* și să cuprindă confesiunea câtorva poeți care voiesc să-și explice, să-și justifice și, eventual, să teoretizeze propria lor formulă poetică: în realizare, ea seamănă mai mult cu un ansamblu de comentarii asupra ideii de artă poetică sau asupra poeziei în general. Fie: ceea ce spun poeți despre poezie nu poate fi decât interesant. Lăsăm însă deschisă posibilitatea de a relua cândva ideea unei asemenea discuții, în cazul când s-ar afla printre poeți, amatori care să dorească a deveni propriii lor critici. Suntem convinși că din unghiul privilegiat al creatorului însuși, opțiunea determinată deși nu deliberată pentru o anumită structură poetică bine caracterizată ca atare, poate oferi un material inedit de reflecție teoretică și, mai ales, un prilej de a sesiza pe cât posibil, cu mijloace raționale, demersul atât de complex al activității poetice. Întrucât, în ce ne privește, împărtășim convingerea că la baza actului poetic se află determinări sesizabile deși nu întru totul cunoscute și explicate teoretic, determinări psihologice și social-istorice care fac ca fenomenul estetic să se intereseze de alte structuri, mai vaste, față de care el se află într-o stare de diferență specifică dar și de interdependență. Un asemenea fel de a vedea nu constituie firește, un răspuns anticipat la o dezbateră care trebuie să deschidă noi perspective, nu să illustreze adevăruri prestabilite, dar consemnează un cadru, suficient de larg, în care am dori să se situeze discuția. Rămâne de văzut în ce măsură am reușit sau vom reuși”. □ Virgil Teodorescu: „Sunt împotriva «unor concepții de laborator» care fixează poeziei un perimetru rigid, dar și împotriva «creației-transă», care sfârșimă continuitatea ce trebuie să existe între necesitatea interioară și necesitatea exterioară. Noului raționalism care definește poziția actuală a savanților îi corespunde, cred, în sfera poeziei și artei în genere, un realism capabil să răscolească sensibilitatea de la un capăt la altul prin adaptarea imaginii la efortul de a surprinde aspectele contradictorii ale realității, de a le dovedi identitatea și a stabili unitatea printr-o parcelă fugitivă a materiei-emoției, asemeni unei vâsle mari care, lovind apa, conferă orei o respirație încordată și ne menține disponibili la înălțimea ei. Poemul meu se construiește pe principiul heraclitian al formelor neconținut prelucrate și perfecționate, compensate de jocul contrariilor, de coaliția raporturilor supuse simultaneității, care sunt «continuarea spre desăvârșire și motorul indispensabil pentru a crea armonie», – jerba strălucitoare a acordului printre contrarii. Poemul meu nu pune semn de egalitate între contradicție și absurd, dar militează pentru identitatea, care nu mai trebuie

demonstrată, dintre o linie drepată și una curbă, identitate considerată, în logica simplistă, o evidentă absurditate”. □ Ștefan Aug. Doinaș: *Șansa și inerția artelor poetice*: „1. –Orice artă poetică este o pledoarie pro-domo. Chiar atunci când versul care o exprimă o și contrazice totodată (Verlaine), chiar atunci când adevărul ei este o frumoasă minciună (Poe), sau un pariu cu Hazardul (Mallarmé), chiar atunci când nu acoperă decât o parte a *Operei* (Ion Barbu) sau cu mult mai mult decât opera unui singur poet (Horațiu), ea ni se prezintă ca un edificiu ideal: întemeiat pe obsesii, înălțat din visuri, impunând rigori și proclamând libertăți strict personale. Un templu în care nu oficiază decât Maestrul. Discipolii, care cunosc formula tainică de acces, se agită totuși în jurul lui, sporindu-i umbra sau scrijelind cu mare efort o linie în plus pe frică. Prizonier al arhitecturii ei ideatice, Maestrul o poartă, ca melcul cohilia, încet-încet, spre marele cimitir a Istoriei literare. Adesea, poate decenii sau veacuri, se constată că impozanta, utopica clădire era cu totul improprie pentru locuit, că Maestrul însuși intra în ea numai pentru a visa mai frumos, și că până și gloria lui se află în altă parte. 2. – A scrie o artă poetică în marginea propriei poezii înseamnă, pentru mulți, a pune contraforți de cărămidă unei construcții de har. 3.- Actul creației este din păcate intermitent: din când în când, spiritul profan și gospodăresc simte nevoia de a propti bolțile sacre, ca și când acestea ar fi materiale și s-ar sprijini pe pământ. În asemenea momente, peotul – oricât de genial – are conștiința că e un simplu meseriaș. Criză de modestie? Nu tocmai: poetul se simte meseriaș unic al unei bresle unice, – *il miglio fabbro*. Criză de orgoliu? Nu tocmai: o nevoie de a-ți explica opera trădează totuși o ușoară lipsă de încredere în ceea ce faci. Nu izbânzile, ci eșecurile au nevoie de explicații [...] Din celebra și ingenioasa «filosofie a compoziției», înțelegem ce anume a vrut să fie *Corbul* pentru Poe, nu ceea ce este realmente pentru noi. 4. – Și totuși, nu există artă poetică modestă. Considerațiile despre poezia sa nu reprezintă, pentru poet, constatarea unei situații de fapt, ci expresia unui ideal, a unui «program» maximal de creație, oricât ar cuprinde indicații de ordin pur artizanal, amănunte și procedee de laborator artistic, ea ține în esență de strategia cu care autorul atacă Gloria, nu de mărunta și schimbătoarea tactică a succesului în viață. Arta poetică e scrisă, desigur, pentru contemporani și are un rol de îndrumare dar rostul ei major, nemărturisit, e acela de a asigura lectura postumă a *Operei*. De aceea, artele poetice- nu se scriu nici marțea, nici meircurea (Marte și Mercur nu-i iubesc pe poeți), nici măcar joia zi în care fruntea născătoare a lui Zeus pleznește -, ci duminica: pe cât cu puțință la amiază, când umbra sa se ascunde, sfioasă, sub lucruri, iar mărul strălucește ca un rezumat al lui Apollo. 5. – Uneori caracterul pro domo, spiritul partizan al unei arte poetice e atât de pronunțat încât un poet nu se poate afirma pe sine decât negând cu vehemență pe ceilalți. Ion Barbu, mobilizând împotriva poeziei lui Tudor Arghezi invective și anateme de Mare Pontif al Verbului, realizează un fel de «artă poetică inversă» cum nu este

propria sa poezie. 6. Dacă n-ar constitui, fără voia Autorului, asemenea documente, artele poetice ar rămâne doar niște simptome ale prezumției creatoare. Puțini sunt autorii care se cunosc cu adevărat pe ei înșiși; și foarte puțini cei care, cunoscându-se bine, se abțin s-o spună, sau o spun absolut sincer. Într-un anumit fel, a-ți divulga arta poetică înseamnă a cocheta puținel cu tine însuși, afirmând în gura mare că semeni cu Maurul și că nu-ți lipsește decât inelu-n ureche. 7. – Teama de a nu intra în Parnas e însoțită întotdeauna de speranța că măcar documentele de identitate literară (orice artă poetică se vrea un astfel de document) – se depun și vor figura mereu la arhiva nobilei instituții a Muzelor. De aceea, numai cei foarte siguri că vor locui post mortem în incinta Legendei, refuză să-și pregătească, cu atenție și migală, intrarea în istoria literară. Dar chiar și aceștia permit artei lor poetice să se strecoare, subreptice, în corespondența particulară pe care o întrețin cu confrății: e o formă mai vicleană, mai subtilă, poate mai puțin agresivă, de a forța lectura posterității. 8.- Izvorând dintr-un complex de auto-neîncredere, o artă poetică declarată nu se poate sustrage unui rol ingrat: ea elucidează misterul esențial al operei, servind criticii etichete gata făcute pentru caracterizarea și clasarea autorului, invitând-o mereu la o lectură comodă. În loc de a lăsa cititorul ideal (dacă există așa ceva) să ajungă el însuși la miezul inefabil al Poeziei și să-l recepteze ca atare, îi oferă un surogat: enigma rezolvată a Versului. Care critic sau lector poate să reziste unei asemenea ispite? Corpul fix de idei al unei arte poetice ajută la înțelegerea poeziei, exact așa cum cadavrul de pe masa de disecție pune bazele cunoașterii științifice a corpului viu. «Spune-mi cum vei arăta mort – pare a zice criticul, – ca să știu unde să te așez!», iar poetul, dornic să-și ocupe locul în galeria Maeștrilor, îi oferă docil, buletinul propriei sale necropsii. 9.-Poetul se închide de bună voie în gogoșa transparentă a artei sale poetice; dar nu izbutește să iasă din ea decât condus de cultură. Odată scăpat din această temniță de concepte, el își dă seama că artele poetice nu sunt judecări limitative asupra fenomenului poetic. Numai că asemenea prejudecăți, formulate de la misiunea înălimii sale îi confirmă tocmai *la gloire du métier* și-și stimulează elanul creator, așa cum, cu secole în urmă, bulele de aur împărătești confirmau privilegiile și încurajau excesele nobilimii. 10.- Între ceea ce un poet într-adevăr este (poezia lui) și ceea ce ar vrea să fie (arta lui poetică) există întotdeauna destul loc pentru ca jocul subtil al sorților să decidă genialitatea sau eșecul. 11. – Pseudo-normă a criticii: să evalueze un poet exclusiv în funcție de arta lui poetică – pe Poe în lumina unei *filosofii* lucide a actului creator, pe Mallarmé în măsura în care și-a realizat aspirația de a *revirginiza* limbajul poetic. Perfect [...] Dar care este, atunci, situația atâtor poezii ale lui Ion Barbu și anume – acelea care nu se înscriu în poetica «jocului secund»? Ce reprezintă ele: eșecuri nemărturisite ale *programului* poetic inițial? Izbâzni imprevizibile, laterale esteticii sale predilecte? Simple exerciții verbale? Sau, în fine, reușite categorice, conștient acceptate, dar de pe pozițiile

unei arte poetice diferite, la care poetul a aderat, tacit, mai târziu? 12.- Ca orice explicație cosmogonică (adevărata Operă e întotdeauna un Univers), o artă poetică demnă de numele său tinde spre mitologie. Ea legiferează un mit al Poeziei și oricât de aplicată, de artizanală ar fi – conferă poetului virtuți demiurgice. Cu cât aria poetică e mai modernă, cu atât erupția funcției mitopoetice e mai spectaculoasă. Iată un exemplu concludent. Înainte de 1920 – deci, încă în plin Expresionism – Gottfried Benn a publicat o poezie de trei strofe – *Der Sängler*. După opinia poetului german, «cântărețul» modern încercă să uite marea ruptură ... care caracterizează lumea modernă. Amestecând în sângele său elemente și ființe de o mare heterogenitate, reale și imaginare [...] mereu stăpânit de luciditate, el ar avea un rol precumpănitor negativ – acela de «a scinda», de «a despica». [...] Nu e prea greu de observat în ce măsură o asemenea artă poetică face din Benn un discipol al lui Mallarmé! În realitate, nici în perioada când a scris această poezie, dar nici mai târziu n-a urmat cu consecvență preceptele pe care le-a enunțat. «Cântărețul» său este fără îndoială o ființă pur mitologică – imaginea ideală a unui poet – taumaturg care vindecă noul «mal de siècle» prin «neantizarea» Cuvântului. 13.- Poeții care s-au ferit să scrie măcar un rând de artă poetică sunt ori mari strategii ai candorii (ei se prefac a nu ști nimic despre Poezie în genere, tocmai pentru a lăsa astfel intacte șansele lirismului lor de a se impune exclusiv prin sine) ori apostoli ai sublimiei ignoranțe. Să nu uităm însă că, mărturisite conștient, și candoarea și ignoranța devin automat artă poetică! Scriind versul «Ich singe wie der Vogel singt», Goethe recunoaște, fără să vrea, că spontaneitatea lui e programatică [...] 14. – Există, oare o ierarhie, a artelor poetice? Spiritul timpului, căruia suntem adesea înclinați să-i plătim mai mult decât îi datorăm, ne sugerează că *De la musique avant toute chose* ar fi indicele unui «program» poetic superior celui cuprins în vechiul dicton *Ut pictura poesis*. În realitate, avem de a face cu două aspirații la fel de fatale Poeziei: proliferarea componentei vizuale este la fel de fertilă sau de pernicioasă pentru lirism ca și proliferarea componentei auditive. E adevărat că trăim o *civilizație a ochiului*, și că ultimele experimente poetice s-au produs în sensul *vizualizării* lirismului; dar nimic nu dovedește că acestea ar fi superioare unor experimente ce s-ar face în direcția «sonorizării» lui [...] Nici măcar dezideratul *Donner un sens plus pur aux mots de la tribu*, care insistă asupra esenței verbale a poeticului, nu scutește Poezia de riscul inerent oricărei tendințe ce exagerează unul din elementele ei, aici purismul: sombrarea în *Neantul verbal*, în *Tăcerea* care asediază și locuiește, de la început, în orice grai”. ■ Mihai Beniuc, *Noian îndepărtat*: „A descoperi «secretul de fabricație» al unui poet ca meșter ori al unui poem ca operă artistică nu e ceva din domeniul imposibilului. Și aproape că e mai ușor s-o faci la alții decât la tine însuși. Numai că descoperirea acestui secret nu servește la mare lucru, nici al tău propriu nici al altuia, căci nu se poate breveta. Iar de o standardizare în creație nici vorbă nu poate fi. Desigur,

e ușor de recunoscut ceea ce se numește «gheara leului», adică stilul. Dar poezia nu e produs nici al unei profesii nici al unei meserii, unde vorbesc pregătirea și uneltele puse la punct. Nimeni nu poate comanda poetului, nici el sieși, un sonet de exemplu ca acesta al lui Eminescu, al cărui început îl fac versurile: «Trecut-au anii ca norii lungi pe șesuri/ Și niciodată n-or să vină iară...». Poezia, indiferent ce formă de vers îmbracă, e altceva. Ea nu se poate debita ca o lecție *ex cathedra* nici împleti cu un coș de nuiiele. Poetul nu-și știe dinainte și pe de rost poeziile, chiar atunci când construiește prealabil o schelărie și are o idee pe care vrea s-o transpună în versuri. Esențialul, adică esența poetică, rămâne imprevizibil și poate să apară brusc uneori, dar alteori cine știe în a câta variantă și după cât timp, trecut prin filtre ce nu se află nemijlocit sub proiectorul conștiinței. Un element verbal, o armonie, un ritm, un obiect, o ființă, un nume, care n-ai fi crezut niciodată că o să primească o investiție poetică și de mult le-ai și trântit undeva în podul uitării, sar de-odată în hora ielelor și devin incandescente. Personal îmi place să scriu zilnic versuri, fără gândul de a le publica vreodată, ci numai așa ca un exercițiu. Dar câteodată lucrurile se schimbă și vrând-nevrând intri într-un fel de transă lucidă. Atunci într-adevăr poți spune cu Bacovia: «Vedeam ce nu se vede, vorbea ce nu era». E descoperirea unei noi fețe a universului, dar a unui univers psihic din cele mai multe care există câteodată chiar în aceeași persoană. Indiscutabil că există o asemănare între stările onirice din somn și între poezie, însă cu semn invers. Visul, care începe de obicei discursiv, transformă treptat cuvintele în imagini onirice, care acoperă până la urmă integral verbul, mai ales în ceea ce privește raționalitatea lui. În poezie, dimpotrivă – imaginile de îndată ce apar își caută și cuvântul adecvat, iar imaginea trăiește prin cuvânt, prin multiplele lui structuri. Dar cuvântul însuși nu mai rămâne același, ci capătă o încărcătură nouă, care-l transfigurează, îl schimbă la față. Poezia, toată, e o schimbare la față a cuvintelor, a Logosului. Prin aceasta însuși cuvântul se îmbogățește în plasticitatea și elasticitatea sa, și adeseori, din verb poate deveni proverb, – în orice caz un nou simbol. Greu mă las ispitit să mă citez pe mine însumi, dar mă gândesc bunăoară la *Ursul românesc*, *Chivară roșie*, *Melița*, *Vulturul răzbunării* – și ajunge pentru cine vrea să se convingă. Că omenescul, realitatea social-istorică, destinul nostru tentează pe ce mai mulți făuritori de poeziei este foarte firesc. Nici eu nu fac excepție. Asta e poetul: un cetățean cu vocație ori, măcar cu pasiune, pentru poezie”.

29 aprilie

• [„România liberă”, nr. 8869] În cadrul rubricii „Note și contra-note”, Dinu Săraru anunță apariția volumului *Convorbiri cu Marin Preda*, realizat de Florin Mugur, pe care îl consideră „un document de referință pentru istoria literaturii noastre noi”.

• [„Scânteia”, nr. 9494] Citim poezia *Frumoasă patrie în Mai* de Ion Crânguleanu.

30 aprilie

• [„Convorbiri literare”, nr. 8] Const. Ciopraga se referă la *Tradiție și ruptură*: „Practica literară arată că o ruptură totală e, în realitate, imposibilă. Pentru o istorie a avangardei literare se pot găsi mostre, frânturi, forme elementare, «anticipații» acolo unde nu se aștepta nimeni. Un personaj grotesc dintr-un foarte cunoscut basm (publicat în «Convorbiri literare» acum aproape un secol), se exprimă la modul fantastic, dând faptelor dimensiuni absurde”.

■ Este consemnat *Un interviu cu Adrian Marino*: „-*Spiritul călinescian continuă să fascineze încă mulți critici, dar nu întotdeauna rezultatele sunt convingătoare. Poate de aceea «metoda» lui Călinescu e uneori privită critic. Dumneavoastră, ca fost asistent al lui Călinescu și în același timp ca un critic cu metodă personală, cum considerați influența gândirii călinesciene asupra criticii literare românești moderne?* – Despre colaborarea mea cu G. Călinescu, de care se leagă însemnate momente intelectuale ale «primei» mele formații intelectuale, căci – după o întrerupere a frecventării de aproape douăzeci de ani – se poate vorbi, cu deplină îndreptățire, și de o a doua «fază». De altfel, această temă nu-mi pare un subiect important și de actualitate. Tot ce pot să spun de pe acum este că detest pastașă, epigonismul sub orice formă și din orice direcție. Chiar G. Călinescu spunea: «Se apropie de mine cei care fug de mine». Unii, azi, nu știu bine dacă sunt – o vai! – «al doilea Maiorescu», sau numai «al doilea Călinescu». Ezită încă, într-o mare perplexitate [...] Este sigur că avem de-a face în realitate – cel puțin la această fază – doar cu spirite epigonice, mai minore. Cu această mentalitate nu se creează nimic mare, durabil, original, în critică. În ce privește așa numitul de unii «impresionismul călinescian» sunt de făcut o serie de disocieri esențiale, în general trecute cu vederea. Mai întâi, niciodată G. Călinescu nu s-a socotit un «impresionist». Polemicile cu E. Lovinescu, prefața la *Istoria literaturii române, compendiu* («criticul are de la operă două serii de recepții: impresii de gust și o serie întregă de reprezentări mai concrete ori mai abstracte, privind opera literară ca subiect independent de subiectul estetic»), alte texte, un *Preambul* (cules recent în *Literatura nouă...*), articolul *Rostul criticii* din aceeași culegere, pentru a nu mai aminti de *Tehnica criticii și istoriei literare*, dovedesc cu prisosință acest lucru. Visul pe marginea cărților, re-construcția lor imaginară, capacitatea de a re-crea lumi literare fictive, nu înseamnă «impresionism». În critică, impresia nudă, empirică, needucată, «sălbatică», neorientată de o mare cultură, experiență literară, mari repere ideologice, nu are nicio valoare... «Impresii» avem cu toții [...] câteva sute pe zi, dar critici nu suntem numai din acest motiv. Cred însă în «impresie» – ca sinonim al momentului subiectiv, în cadrul procesului dialectic subiect/obiect al criticii – în condiții de mare

educație literară și estetică, proces hermeneutic, raportare la un corp organizat de principii. În treacăt fie spus, în *Introducere în critica literară* (p. 204-212) – am acordat – în acești termeni, în mod inevitabil – un capitol pozitiv *Impresiei*. Dar «impresia» de tip superficial, fantezist, liricoid, divagant, jurnalistic, «estetic», de pură subiectivitate anarhică, needucată, neorientată, o consider o formulă neconstructivă, inutilă, perimată, anacronică, o fosilă critică. Nimeni în Europa, în literaturile de mare tradiție critică nu mai practică în epoca actuală, acest gen mort de inaniție, desuet, prăfuit, plictisitor prin pseudo-literatură, la modă prin 1900-1915, cel mult. Nu cred în fantome, iar mirosul de naftalină îmi este insuportabil. Deci, pentru a reveni la întrebarea dv. consider impresionismul jurnalistic și arogant, neluminat de mari viziuni literare, estetice, ideologice, drept o frână, o superficializare de mari proporții a criticii noastre actuale. A-l asocia de numele lui G. Călinescu mi se pare o impietate, în cel mai bun caz o inadvertență. Adevăratul «impresionism» – ilustrat de bune pagini din Anatole France, Jules Lemaître, Emil Faguet, Remy de Gourmont mai ales, de Walter Pater și Oscar Wilde, de E. Lovinescu într-o parte a operei sale – este cu totul altceva. Asistăm deci la o gravă confuzie de termeni. – *Cum vă explicați persistența foiletonismului ca modalitate primordială de manifestare critică în această «eră a criticii», ce cunoaște atâtea experiențe meritorii?* – Persistența «foiletonismului» (ca noțiune generică pentru totalitatea materialelor de tip «cronică», al cărui obiect sunt ultimele apariții literare) se explică printr-o serie de acuze precise: necesități redacționale stricte, realitatea unor (puține) vocații «foiletonistice» autentice, impulsul organic spre judecata de valoare, ierarhizare, situare cărților în ansamblul literaturii actuale. Acestea sunt aspectele pozitive, efectiv utile ale «foiletonismului», pe care nimeni nu le contestă. Controversa (uneori acută) începe din alte motive: 1. Când unii «foiletoniști» care nu pot scrie decât foiletoane (nu discut acum calitatea lor), minimalizează, disprețuiesc, sau ignoră toate celelalte forme de critică, la nivelul cărora nu se pot ridica; deci exclusiv pentru restabilirea ierarhiei viciate se impune o minimă redresare necesară – atât și nimic mai mult; 2) când unii «foiletoniști» susțin că acest gen este forma esențială, cea mai înaltă de critic, deși până și Pompiliu Constantinescu (poate cel mai bun foiletonist român profesionist) a scris: «Foiletonismul nu poate însă produce critici mari: este etapa precumpănitoare eseului, studiului compact (*Scrieri*, vol. 6, p. 307)». Pentru aceste idei simple și evidente ni s-au adus injurii grave, repetate, dar care s-au prelins ca o picătură de ploaie pe o manta de cauciuc; 3) Când unii «foiletoniști» cultivă acest gen exclusiv în virtutea legii minimului efort; căci, oricine observă că este mult mai simplu, mai expeditiv, mai ușor, a scrie fragmentar despre cărți izolate decât a te concentra în lucrări de sinteză, de meditație, de largă respirație; 4) când unii «foiletoniști» exaltă acest gen și sub încurajarea directă a unor scriitori cu anume poziții, care văd în foileton – gest legitim din punctul

lor de vedere – doar un mijloc eficace de publicitate, de reclamă personală («foiletonistul» naiv nedându-și seama că în realitate devine doar un instrument, un articlier manevrat în mod abil) 5) când unii «foiletoniști» în grațiile unor redacții, deși fără formație riguroasă, experiență, studii etc., încep să dea [...] «lecții» [...] acestora li se aplică foarte bine cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu despre unii tineri care cred că [...] «au ieșit recent din facultăți cu diploma de critici de artă. Viața arată că a fi un adevărat critic presupune înainte de toate a fi creator: de-abia după ce crezi poți ști ce și cum să critici». (*Literatura și arta în societatea noastră socialistă*, București, Ed. Politică, 1972, pag. 145); 6) când unii «foiletoniști» de ocazie, în scopul de a se [...] afirma prin scandal (nu prin opere), se dedau la regretabile excese de limbaj, la polemici violente, sterile, profund negativiste, uitând că în critică esențială și decisivă este afirmația, nu negația. Sunt «eseiști improvizați și cu percepția estetică oxidată în meditații opintite pe la diferite uși», de care scria recent, într-un frumos articol despre G. Călinescu, Vasile Nicolescu («România literară», nr. 11, 15 martie, 1973); 7) când unii redactori «cu experiență», în sfârșit scot uneori castanele din foc cu mâna unor tineri debutanți inocenți, etc. – *Când, în ce împrejurări adică, s-a născut ideea redactării Dicționarului recent apărut?* – Am explicat pe larg, în *Prefață* și articolul program: *Pentru o «nouă critică»: critica ideilor literare motivele conceperii Dicționarului de idei literare*. Drept să vă spun, nu-mi place să fierb ceaiul a doua oară [...] Foarte pe scurt ar fi vorba de: necesitatea interioară de a asuma, defini, delimita și explica altfel, actul critic; de a-l practica teoretic și metodologic într-o nouă formă la momentul actual al criticii române și europene: de a realiza o confruntare originală cu problemele «noii critici», deci de a încerca și o contribuție originală, nu numai a «importa»; de a păși, în cadrul unei noi etape a criticii românești, la teoretizarea și aplicarea unui program personal corespunzător unui alt moment spiritual – subiectiv și obiectiv – ; de a ieși hotărât din eternele teme perimate; de a intra într-un teritoriu nou, cu toate riscurile și voluptățile pionieratului; de a marca energic realitatea- evidentă – a noului climat, stil și orizont ideologic al culturii noastre actuale. Oare nu ne-am obosit de aceleași eterne articole despre Maiorescu, Gherea, Lovinescu, Călinescu etc., care doar rareori aduc elemente efectiv noi unele față de altele? Dar mai presus de orice este vorba de a propune o nouă formă de critică: de idei literare, pe care o vom dezvolta teoretic și într-o lucrare separată. Este de dorit să apară și altele, cât mai multe noi programe critice, personale, diferențiate, în spirit de inițiativă, prin depășirea clișeeilor, rutinei, locurilor comune, banalităților... Trebuie să încercăm să ne învingem inerțiile, timorarea nejustificată, conformismul steril, inhibițiile necreatoare. – *Pentru ca o acțiune să fie eficientă – și Dicționarul Dumneavoastră se dorește o astfel de acțiune – ea trebuie ca în primul rând să se integreze structurii pe care urmează s-o afecteze. În ce măsură credeți că Dicționarul s-a integrat, polemic, în*

*actualitatea criticii noastre? Polemizează el și în mod direct cu realitatea criticii actuale, sau e doar o savantă operă de referință? – Dicționarul, categoric, n-are intenții polemice esențiale, declarate, programatice. Dar, prin dialectica interioară a actului său, în zeci de contexte și situații, articolele Dicționarului adoptă atitudini net polemice, multe, foarte multe de imediată actualitate. Programul este de la început și până la sfârșit o confruntare sistematică (directă și indirectă) atât cu foiletonismul impresionist superficial și desuet, cât și cu pozitivismul erudit, la fel de prăfuit; o luptă deci «pe două fronturi», în spiritul a ceea ce s-ar numi în critică «forța a treia», ca să folosesc o simplă imagine. Este suficient să parcurgem *Actualitatea* din Dicționar pentru a vedea în mod precis o reacțiune sistematică la un anume tip de soluție conformistă, mecanică, plat jurnalistică, dată acestei noțiuni. Inflexiuni și polemici directe se pot întâlni și la *Antiliteratură* (într-o antiliteratură românească, hotărât, nu credem). La fel la *Avangardă*. Articole despre *Decadentism*, *Estetism*, *Formalism* sunt antidogmatice, deși strict critice, principiale, argumentate. Vă rog să nu uitați că este vorba, de la început și până la sfârșit, de un *Dicționar critic de idei literare*. Eseul – trebuie s-o mai spun? – polemizează deschis cu pseudoeseștii de ocazie etc., etc. Dar, repet, angajarea esențială în planul actualității se face cu prioritate la nivelul obiectiv al dialecticii ideilor. Cred că toate cele 28 de concepte din acest prim volum au fost «filtrate» cu oarecare atenție, desigur perfectibilă. – Pentru ca o acțiune să fie eficientă – și Dicționarul Dumneavoastră se dorește o astfel de acțiune – ea trebuie ca în primul rând să se integreze structurii pe care urmează s-o afecteze. În ce măsură credeți că Dicționarul s-a integrat, polemic, în actualitatea criticii noastre? Polemizează el și în mod direct cu realitatea criticii actuale, sau e doar o savantă operă de referință? – Dicționarul, categoric, n-are intenții polemice esențiale. Dar, prin dialectica interioară a actului său critic, în zeci de contexte și situații, articolele Dicționarului adoptă atitudini net polemice, multe, foarte multe de imediată actualitate. Programul este de la început și până la sfârșit o confruntare sistematică (directă și indirectă) atât cu foiletonismul impresionist superficial și desuet, cât și cu pozitivismul erudit, la fel de prăfuit; o luptă deci «pe două fronturi», în spiritul a ceea ce s-ar numi în critică «formația a treia», ca să folosesc o simplă imagine. Este suficient să parcurgem capitolul *Actualitatea* din Dicționar pentru a vedea în mod precis o reacțiune sistematică la un anume tip de soluție conformistă, mecanică, plat jurnalistică, dată acestei noțiuni. Inflexiuni polemice directe se pot întâlni și la *Antiliteratură* (într-o «antiliteratură» românească, hotărât nu credem). La fel la *Avangardă*. Articole despre *Decadentism*, *Estetism*, *Formalism* sunt antidogmatice, deși strict critice, principiale, argumentate. Vă rog să nu uitați că este vorba, de la început și până la sfârșit, de un *Dicționar critic de idei literare*. Eseul – trebuie s-o mai spun? – polemizează deschis cu pseudoeseștii de ocazie etc. Dar, repet, angajarea esențială în*

planul actualității se face cu prioritate la nivelul obiectiv al dialecticii ideilor. Cred că toate cele 28 de concepte din acest prim volum au fost «filtrate» cu oarecare atenție, desigur perfectibilă. – *Dicționarul Domniei-voastre poate fi discutat și s-au făcut deja unele comentarii și în legătură cu concepte pe care nu le-ați luat în discuție...* – Organizarea materialului este strict personală, dar ea nu va evita niciuna din problemele esențiale. Doar că dispoziția «literelor» implică o altă economie. De pildă, problema «comparatismului» va intra în Literatura comparată, deci la litera L. Tot la L, la Literatură, (în volumul) se va discuta, în mod inevitabil, și despre «antirealism» etc. Astfel de «libertăți» – inevitabile – sunt îngăduite oricărui plan personal, oricărei formule necanonice. Mi se pare a fi amintit această problemă și în *Prefață*, la pagina X, unde mi revendic și drepturile unei critici selective. – *La pagina 264 din Dicționar, afirmați: «Este ridicol cine-și propune scopuri fără mijloace trebuitoare». Iată un virtual aforism, pe care v-aș ruga să-l reluați «in extenso», eventual concretizând.* – Într-adevăr, «ridicolul», dacă vreți, al unor discuții critice actuale provine, pentru cine le privește de la o oarecare înălțime, din trei cauze esențiale: spargerea ușilor deschise, descoperirea (pentru a câta oară?) a Americii, totala neadecvare a unor mijloace (firave, diletante, improvizate) la gravitatea și complexitatea unor teme. O revistă (fără îndoială foarte bine intenționată), organizează, să zicem, o discuție despre Biografie. Ori, cine citește articolul *Biografie* din *Dicționar* își dă seama imediat de improvizarea unor răspunsuri [...] date cu rigoare cu zeci, chiar cu sute de ani în urmă. În astfel de discuții nu se poate miza numai pe intuiție, bun simț, inspirație personală, «impresii», aduceri din condei. Alt exemplu: într-o revistă se redescoperă, în șase-opt, articole, relația *Filosofie-Critică*, despre care există... o bibliotecă întreagă. O mică sinteză a problemei se află (încă din 1967-1968!) în *Introducere...* la capitolul «conceptualizarea sensibilității»: *Estetica* (p. 247-297) și *Filosofia* (p. 297-312). Situații precis clarificate (cel puțin de alții.) sunt... «descoperite» într-un limbaj de un diletantism țipător, cu pretenții de mare inedit [...] Ce să mai spunem de unele discuții despre *Realism*, unde se face adesea – o vai! – doar «eseu», ignorându-se o serie de evenimente esențiale, indispensabile: istoria și semantica termenului, variațiile semantice în funcție de contexte istorice diferite, conotațiile vechi și noi? Despre modern, modernism, modernitate se discută adesea fără nicio rigoare [...] G Călinescu este «lichidat» – vorba vine – de obscuri publiciști din care nu se poate cita o singură pagină solidă, de referință. *Rafael, Capela Sixtină*, și alte capodopere sunt aruncate la coș, în stil pur și simplu grotesc. Avangardă? Antiartă? Dadaism reînviat? Neseriozitate totală... Cred cu fervoare în libertatea criticii, dar în libertatea criticii serioase, competente, neridicole [...] Avem o idee prea înaltă despre critica română, pentru a o transforma uneori – din neseriozitate – într-o bufonerie [...] – *Care sunt pașii următori pe linia «noi critici» pe care ne-ați propus-o?* – Despre *Dicționarul de idei literare* aș dori, dacă îmi este

îngăduit, să se discute exclusiv în perspectiva principiilor «noilor critici» care-l inspiră și-l structurează. Pașii următori vor consta în perfecționarea și adâncirea metodei în volumele ulterioare, în cartea în pregătire *Modelul ideii de modern*, în volumul teoretic – sistematizarea «definitivă» a programului meu critic – *Critica și istoria ideilor literare*». ■ În cadrul rubricii *Critica prozei*, George Pruteanu prezintă două romane. □ Primul aparține lui Traian Filip, *În singurătatea femeilor* (Eminescu, 1972): „[...] o istorie sentimentală, bizară și forțată, complicată cu un păienjeniș de întâmplări senzaționale și neavenite. Autorul are multă putere de observații, un stil inteligent și clar, câteva figuri sunt reușite”. □ Al doilea volum de proză aparține lui Corneliu Buzinschi, *Păcală și Tândală* (C.R., 1973): „Cartea lui C. Buzinschi, ca intenție așezată undeva între roman, epopee și basm, aparține de fapt aceluși gen abordat de Voltaire. Lipsită de o dominantă ordonatoare, ea este o juxtapunere de episoade. Ele nu au continuitate, fiind independente, oricând una putând trece în locul alteia”.

[APRILIE]

• [„Amfiteatru”, nr. 4] Luări de poziție și articole consacrate ideii de «a fi student comunist». ■ Adrian Dohotaru se oprește asupra semnificațiilor vieții lui N. Bălcescu, o evocare cu iz liric a figurii istoricului român, al cărei motto este un citat din opera lui Bălcescu despre revoluția pașoptistă (articolul *Bălcescu și starea de revoluție*). ■ Ana Blandiana își relatează impresiile legate de o călătorie în Italia, la Spoleto, în Piața Domului și pe Via del Ponte (articolul *Bibe viator*). ■ Dumitru Radu Popa face cronică *Dicționarului de idei literare A-G* (Eminescu, 1973) a lui Adrian Marino și îl apreciază pozitiv ca fiind o lucrare necesară și acoperind un gol teoretic („am dobândit o lucrare teoretică atât de inexistentă la noi până acum”), iar autorul este așezat la loc de frunte printre teoreticieni: „Din 1966 și până astăzi, Adrian Marino a publicat o serie de cărți care îi creionează viguros personalitatea în istoria literară contemporană. E figura teoreticianului subtil, sensibil și de o remarcabilă mobilitate atunci când e vorba să se aplice la obiect.” (articolul *Cronica ideilor literare*) În cadrul aceleiași rubrici „comentarii la...”, Grigore Arbore prezintă cartea lui Marian Popa, *Călătoriile epocii romantice* (Univers, o carte despre literatura de călătorie a romanticilor, definită contextual și diacronic și prin spiritualitatea epocii luminilor și aceea a perioadei postromantice (articolul *Valoarea experienței*). ■ Veronica Porumbacu face radiografia unui studiu, aparent arid, cu titlul *Revistele literare la sfârșitul secolului al XIX-lea* al Adrianei Iliescu, în care sunt discutate reviste precum *Convorbiri literare*, *Literatorul* lui Macedonski, *Contemporanul*, *Literatură și știință*, *Evenimentul literar*, *Vieața*, *Liga ortodoxă*, *Vieața nouă*, *Moftul român* și aduse în discuție mediile redacționale, ceea ce face, susține recenzenta, să fie „o lucrare de istorie literară scrisă de un prozator” și care „se citește ca o carte de proză, ca un

posibil roman de epocă.” (articolul *Un studiu de istorie literară care e un roman de epocă*). ■ Natalia Seleșteanu traduce un mare fragment din *Arte e educazione. Problemi e prospettive* din *Rivista di Estetica*, I, 1970, autoare Irena Wojnar cu titlul *Artă și educație*. ■ Ca de obicei, în tandem cu traducerea efectuată de Natalia Seleșteanu, Gheorghe Achiței o prezintă publicului român pe esteticiana Irene Wojnar „un nume cunoscut în cercurile estetice internaționale” și „de orientare marxistă”, subliniind faptul că pune câteva probleme interesante despre ceea ce înseamnă educație estetică în acel moment și că Etienne Souriau i-a scris cuvântul introductiv la lucrarea ei *Estetică și pedagogie* (1963).

• [„Argeș”, nr. 4] Nichita Stănescu publică pe prima pagină poezia intuită *Noaptea de la două noptea* (alcătuită din patru părți) ■ În rubrica *O istorie a poeziei românești contemporane* Victor Felea discută despre *Împlinirea vechilor maeștri*, invocând exemplul și prestigiul marilor poeme scrise de Tudor Arghezi, Lucian Blaga, V. Voiculescu, G. Bacovia, Emil Isac, Ion Vinea, G. Călinescu, Al. Philippide. Urmează contemporanii, așezați pe capitole existențiale. ■ Generația vârstnică: Urmează Mihai Beniuc, Virgil Teodorescu, Dimitrie Stelaru, Radu Boureanu, Emil Botta, Emil Giurgiuca, Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Ben Corlaci. ■ Generația vârstei maturității: Radu Stanca, Ștefan Augustin Doinaș, I. Negoieșcu, Veronica Porumbacu, Nina Cassian, A.E. Baconsky, Victor Felea, Aurel Gurghianu, Aurel Rău, Leonid Dimov, Tudor Gheorghe, Ion Horea, Al. Adrițoiu, Ion Brad, Tiberiu Utan, Radu Cârneli, Horia Zilieru; ■ Poeți care se încadrează sub titlatura *La o răspântie a înnoirilor*: Mircea Ivănescu, Cezar Baltag, Matei Călinescu, Nicolae Labiș, Ilie Constantin, Nichita Stănescu, Petre Stoica, Ion Gheorghe, Gheorghe Tomozei, Florin Mugur, Anghel Dumbrăveanu, Ovidiu Genaru, Dan Laurențiu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu ■ La *Cronica literară*, M. Iorgulescu supune atenției *Generații și moduri poetice*: „În ciuda unei mari diversități de formule și de programe, poezii care debutează în jurul anului 1940 și după aceea, noile mișcări literare, au un obiect comun: contestarea poeziei” ■ Rubrica *Poesis* conține poeme de Mihai Beniuc, Eugen Barbu, Maria Nicoară, Adrian Beldeanu, Arthur Porumboiu, Nora Iuga. ■ Dinu Flămând comentează cartea de poezie a lui Mihai Ursachi, *Poezii* (Junimea) ■ „Biblioteca Argeș” publică volumul: *Pindar (Imne)* de Ioan Alexandru. ■ Rubrica *Insomnii* cuprinde cronică lui Marin Sorescu în legătură cu Urmuz și Nicolae Iorga: despre cei din titlu, în ordinea menționării, Sorescu scrie: „Amândoi mi se par geniali într-un mod diametral opus. Unul justifică infinitul mare, Itul justifică infinitul mic. Unul nu este văzut la propria sa valoare pentru că poate fi citit, pipăit, a lăsat urme [...] Nicolae Iorga ... unul din zii inspirației românești care ar trebui invocat, după moda antică, la început de istorii”.

• [„Astra”, nr. 4] Nicolae Stoe publică, în rubrica *Recenzie*, prezentarea plachetei de debut în poezie a lui Șt. A. Banaru, *Mai mult decât o elegie*, remarcând „caligrafierea fină a unor sentimente de natură erotică de cele mai multe ori” și faptul că, „dincolo de versul arid, fără calități literare”, „există substanța unui lirism adevărat”, o „sensibilitate deosebită” și „imagini de o surprinzătoare prospețime”. ■ *Cronica literară*, realizată de Voicu Bugariu, propune atenției cititorilor volumul de versuri al lui Ilie Constantin, *Celălalt*, în care primează, așa cum remarcă Bugariu, „tentația refacerii unei spontaneității iremediabil pierdute prin trecerea timpului” implică o atitudine elegiacă și o gamă de sentimente „exprimate în forme exasperate”. Dincolo de sentimentul acut al trecerii timpului, poetul constată „imperfecțiunea iubirii” și faptul că „poezia nu poate să învingă eroziunea” provocată de trecerea vremii. ■ Tot Voicu Bugariu comentează volumul realizat de Ileana Corbea și Nicolae Florescu, *Biografii posibile*, în care cele 38 de interviuri propun tot atâtea „reportaje ale conștiințelor, cu excelențele și limitele acestui gen al extrovertirii”. Dacă cel intervievat este, de fiecare dată, o „personalitate ce trebuie lăsată să vorbească în mod nestingherit despre ceea ce socotește că este mai important și mai relevant pentru traiectoria literară” urmată, chestionarele au fost elaborate pe ideea că „fiecare personalitate are o notă dominantă”, în așa fel încât interviurile să aibă aspectul unui „profil sintetic”. Din această perspectivă, Eugen Barbu este „scriitorul total”, Mircea Horia Simionescu ilustrează „legile interioare ale jocului” literar, iar pe ansamblu, întreaga carte se constituie ca un exemplu de „literatură secundă ce se compune și se recompune cu fiecare mărturie făcută despre sine sau despre un confrate”. ■ Rubrica *Note de lector* prezintă masivul volum de *Istoria și teoria comparatismului în România*, sub semnătura lui Sergiu Nicolaescu, volum realizat sub egida Institutului „G. Călinescu” de un colectiv condus de Al. Dima și Ovidiu Papadima. Volumul statutează „premisele, cristalizarea și edificarea comparatismului românesc”. Obiectivele acestei istorii decurg din „nevoia relevării valorii intrinseci a literaturii române în competiție europeană”, „nevoia relevării originalității de tratare a unor teme și motive universale”, precum și nevoia „impunerii unor teme și motive specifice românești”. Câteva dintre studiile reprezentative pentru acest demers sunt realizate de Rodica Florea – *Manifestări comparative românești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, I. Opișan – *Formarea școlii românești de comparatism*, Emil Manu – *Comparatismul românesc interbelic*, Marin Bucur – *Dezvoltarea contemporană a comparatismului românesc*. La finalul volumului sunt citați, într-o listă din păcate incompletă de comparațiști români, Liviu Rusu, Nina Façon, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Ovidiu Papadima, Matei Călinescu, Silvian Iosifescu, Vera Călin etc. Lipsesc, din enumerație, Dan Simionescu, Aram Frenkian, Ion Zamfirescu, Petru Comarnescu, Nicolae Balotă, Constantin Ciopraga, Mariana Șora ș.a. ■ În cadrul rubricii *Caiet*, A.I. Brumaru recenzează patru volume de versuri, începând cu cel al

aromânului Nicolae Caratană – *Lampadoforie*, apărut la C.R. în 1972. Ilustrând o caracteristică a poezilor născuți în Pind – „poate din cauza unor condiții psiho-lingvistice speciale”, aceștia sunt tentați să interogheze poetic resursele de semnificație ale cuvintelor, cu precădere cele eufonice, iar Nicolae Caratană caută, în această manieră, să scoată la suprafață ecoul sonor al „straturilor ancestrale”. ■ Volumul de *Poeme* al lui Victor Nistea, publicat la C.R. în 1972, are drept caracteristică, în opinia lui A.I. Brumaru, o metaforizare care unește „idei generale” încifrate și ceea ce pare a fi o suită de „simple stări ale realului” – „căderea unei lebede în apa genunchiului indică o schimbare în ordinea lumii”. ■ Următoarea carte de poezie recenzată îi aparține lui Titus Andronic – *Memoria toamnei*, și este apărută la Dacia, în 1973. A.I. Brumaru remarcă, aici, „caligrafia subțire, gestul madrigalesc, creator de unde nostalgice” necesare laudei aduse materiei „în toate ipostazele ei”. Scrise pe linia unui pantemism poetic, versurile din acest volum se înscriu „pe linia unei anumite poezii ardeleno în care zeii stau în iarbă și prin vinele lor curge o sevă subtilă”. ■ Ultimul volum recenzat este *Muntele alb*, semnat de George Maria Banu, publicat la Eminescu, în 1973. Recenzentul reține, aici, capacitatea versurilor „de a integra o intrigă din ordinea istorică într-un spațiu ritualic”, însoțită de „un sentiment greu, de inevitabil”, care acționează „ca o vrajă”. ■ Publică versuri Mihai Gavril, Toma George Maiorescu, Rusalin Mureșanu. ■ George Pușcariu publică proza scurtă *La un capăt, nordul*. ■ Alexandru Philippide publică o serie de *Considerații confortabile*.

• [„Ateneu”, nr. 4] Valerian Ciubotaru comentează articolul *Stilul criticii și istoriei literare*, observând faptul că „cei care au vorbit despre stil au avut în vedere numai ori mai cu seamă stilurile individuale: stilistica lingvistică este mai tânără decât cea literară. Noutatea explică întrucâtva atenția ce se acordă delimitării stilurilor ca unități funcționale ale limbii literare – limba comună de cultură. În funcție de criterii aplicate mai strict sau mai elastic, lingviștii deosebesc stiluri mai puține ori mai numeroase: se poate vorbi fie numai de trei asemenea varietăți fundamentale (stil artistic, stil științific și stil administrativ), fie de mult mai multe, dacă avem în vedere factori extralingvistici (stil oratoric, familiar, solemn etc.)”. După această introducere, semnatarul articolului e de părere că „o problemă care rămâne încă deschisă este aceea a stilului criticii și istoriei literare. [...] Suntem de părere că acesta nu are autonomie, apropiindu-se pe de o parte de stilul artistic, iar pe de altă parte – mai ales prin existența unei terminologii tehnice – de cel științific. Este normal ca un istoric literar care concepe și istoria literară, alături de istoria societății, ca pe o «știință inefabilă și sinteză epică» (cf. G. Călinescu, *Principii de estetică*, ed. Minerva, 1967), să realizeze construcții susceptibile de apropieri cu literatura propriu-zisă. Un adept al criticii științifice, în schimb, cum e Ibrăileanu, se apropie mai mult, firește, de stilul științific, deși nici la el nu lipsesc fapte de stil artistic”. La finalul analizei sale, Valerian Ciubotaru notează: „Este incon-

testabil că stilul criticii și istoriei literare, care sintetizează trăsături ale stilului artistic și celui științific (ne gândim mai ales la existența unui limbaj «profesional», pe alocuri împrumutat lingvisticii sau filozofiei, dar în mare parte și particular: *discurs, subtext, cazuistică*etc.), are totuși o anume individualitate”.

■ Sub titlul *Memoria imprudentă a poeziei*, Vlad Sorianu recenzează volumul *Hanibal*, semnat de Eugen Jebeleanu: „Poate nu e nici o altă sursă de tragism, mai autentică pentru poetica lui Jebeleanu, decât conștiința că memoria este doar iluzia reversibilității timpului; nici una, afară de cea a aporiei în care ne zbatem ambiționând să cuprindem necuprinsul. Și totuși, în încheiere se cuvine să reamitesc ceea ce am subliniat mai sus: *Hanibal* nu e un volum de poezie sceptică ci, dimpotrivă, de palpantă angajare socială, emoția sa căpătând temperatura simțirii adevărate. De aceea, ca un Orfeu plecat să-și caute iubita, poetul va înfrunta noaptea dornică să-i fure pe veci «veșmântul de naiuri străvezii». Volumul se încheie cu o fierbinte profesiune de credință în oameni: «*Aș putea să zbor și să vă părăsesc./ dar inima mea este urechea unei pânde:/ palidă-n întunericul surd/ așteaptă să audă foșnetul zborului vostru...*». *E ca un zâmbet printre lacrimi, înainte de a fi o promisiune*”.

■ În rubrica *Mențiuni critice*, L. Chiscop recenzează romanele *Poeni* și *Moldovenii*, de Georgeta Mircea Cancicov care, după romanul *Amurg* (1967) [...] și volumele de nuvele *Pustiuri* (1969) și *Călătorul* (1971), [...] reeditează, în 1972, romanele *Poeni* și *Moldovenii* care rămân cele mai izbutite creații ale sale. [...] Apărute pentru prima oară în 1938 și alcătuit – prin unitatea organică ce există între ele – o singură carte”, cele două romane „sunt o evocare cu caracter autobiografic a unor locuri, oameni și întâmplări petrecute într-un sat mic, de «vreo 35 de case», așezat între dealuri în apropierea Bacăului. [...] Interesante sub latura documentară, în semnul unei veridicități neîndoielnice a faptelor relatate, compuse cu îndemănare, romanele acestea rămân oarecum insuficiente epic și analitic.

■ Cu volumul *Recitind o țară* (Editura pentru Turism, 1972), Paul Anghel, „are ambiția unei monografii spirituale a întregii României, în care este urmărită constant intersecția noului cu tradiția în toate compartimentele vieții sociale. Este vădită tendința spre o formulă nouă, inedită. Itinerariul se configurează pe două dimensiuni: cea dintâi e aceea a unei geografii firești, terestre: a doua e aceea a «spiritului». [...] Paginile volumului ne dezvăluie un reporter care nu se sfiește să-și transforme cartea, atunci când are prilejul, într-un colocviu de literatură, de meditație filozofică sau de folclor și comentariu al folclorului”.

■ Recenzând cartea Elenei Bălan-Osiac, intitulată *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* (Minerva, 1972), N. Nicolescu e de părere că „între granița apuseană a romanității, ocupată de spanioli și portughezi, și granița nordică, reprezentată de români, latinitatea se manifestă nu numai prin limbă, ci și prin structuri psihologice relativ asemănătoare. Un sentiment foarte complex și greu de definit, cum este sentimentul dorului, îi apropie pe români de spanioli și de portughezi. [...] Tema dezbătută aici

apartine literaturii comparate. Pusă în situația de a explica numeroasele similitudini semantice între cuvântul românesc *dor*, spaniolul *soledad* și portughezul *saudade*, autoarea s-a convins că se află în fața unui veritabil paralelism literar”. Analiza atentă a cărții permite recenzentului să afirme că demersul autoarei „deschide perspective largi asupra temei în discuție și ne face să gândim la un posibil studiu complet despre sentimentul dorului în cultura românească”.

■ În volumul *Punctul*, de Mihai Georgescu, recenzentul C. Isac remarcă „intensitatea spirituală a eroilor într-o dispută perpetuă cu sine și cu ambianța ostilă. Dacă teatrul este dialog, o confruntare a contrariilor, el este și incandescență umană, o lume de vise și speranțe. Acestea trec de la un capăt la altul al universului de semnificații pe care îl consacră Mihai Georgescu, cu o veritabilă și originală stăpânire a sensurilor”. ■ C. Costin semnează două cronici literare. Prima dintre acestea este dedicată volumului *Caietele Princepelui*, de Eugen Barbu, o carte despre care „se mai poate scrie ca despre o carte originală, cu temele, motivele și liniile ei de forță, cu logica și magnetismul său intern, o carte revelatoare pentru un mod patetic de a gândi existența și arta, precum și existența modernă a artei. *Caietele Princepelui* sunt, în ultimă analiză, «poetica» lui Eugen Barbu, dar și o carte de netăgăduită poezie” care „probează o vastă deschidere către adâncimile eterne ale spiritului, opțiuni, afinități, un temperament expansiv, o conștiință estetică impresionantă prin participare activă și responsabilitate, o sensibilitate de poet”. ■ Cea de-a două cronică literară aduce în atenție *Așteptând în liniște* (Dacia, 1973), de Mihai Sin pentru care „așteptarea (cu sau fără orizont, în vacarm sau în liniște) rămâne o mare temă de literatură, de artă în general. Cartea lui Mihai Sin [...] este dominată de acest reper existențial. În concepția autorului, *așteptarea* nu înseamnă resemnare stoică. *Așteptările* sale sunt acte de viață, experiențe decisive de regăsire a unei esențe alienate, o neîntreruptă goană după un echilibru originar perturbat. Nu întâmplător multe din povestiri respiră freamătul călătoriei, al plecărilor în natură, spre necunoscut”. ■ Se publică proză (fragmentul *Frumoasele zile de vară*, de Sorin Titel) și poezie, semnată de Eta Boieriu, Ovidiu Genaru, Mihail Sabin, Ion Apostol Popescu, Maria Petra și Constantin Dracsin.

● [„Cinema”, nr. 4] Constantin Stoiciu semnează articolul *Scenaristul, incorrigibilul nemulțumit?*, punctând lipsa unui plan de profesionalizare a scriitorului de scenarii de film.

● [„Echinox”, nr. 4, începând cu acest număr Ion Pop devine director, iar Marian Papahagi este redactor șef] Adrian Marino ne atrage în spațiul hermeneuticii și al modelelor sale cu un fragment teoretic despre lecturile alternative (*Hermeneutică și model*). ■ Poezii de Dan Verona, Aurel Șorobetea, Dan Damaschin. ■ Cronicile literare sunt ținute și în acest număr de Constantin Hârlav și Nicolae Oprea. Primul cronicar se oprește asupra biografiei lui Mircea Zăciu despre prozatorul ardelean Ion Agârbiceanu din care spicuim:

„Intre biograf și eroul său se creează o comuniune tainică, așa încât primul ajunge să polemizeze cu toți cei care, în altă vreme sau acum, au păcătuit cu opinii eronate despre opera acestui povestitor singular al literaturii noastre. [...] Cartea creează sentimentul că biograful este o „reincarnare” a eroului său.” ■ Al doilea cronicar, N. Oprea, ia în stăpânire teritoriul liric al lui Ion Gheorghe, încercând să-i găsească resorturile de semnificare din volumul *Megalitice*: „Cu resorturi profunde în *Zoosophia* (1967) și *Mai mult ca plânsul* (1970), cartea de față prezintă simbioza motivelor mitice arhetipale și legendar-istorice cu elemente de magie populară. Lirismul frust și eposul de tip rap-sodic se coagulează în decursul ritualului orfic – măsura capacității demirugice ordonatoare a unui poet civic-mitic prin excelență”. ■ Dinu Flămând scrie un eseu despre poezii revistei, propunându-și să definească un stil și o generație, a echinoxistilor, acelea din 47: „Niciând poezia, mai ales, nu s-a teoretizat și nu s-a construit pe sine cu mai multă fervoare Niciând nu am asistat la o desfășurare mai variată de stiluri, grăbită, nerăbdătoare. [...] O întregă strategie de a ajunge la poezie, construcția ajutoare în vederea începerii altor construcții. Aceasta goană după metode apărea ca un lucru firesc, ținea de însuși avântul literaturii. Era o alfabetizare în estetică. S-a întâmplat însă că această acțiune a fost înțeleasă apoi de alții ca proces de popularizare a căilor spre literatură. [...] s-a ajuns acum la situația că literatura este construită de oricine încearcă să vadă cât de cât niște căi de construcție. La fel s-a petrecut și când suprealismul a început să fie manufacturier [...]; este procesul degradării fenomenelor originare” (articolul *Viața și stilurile*). ■ Cornel Robu analizează atent și sagace sonetul *Toamna* al lui Ștefan Aug. Doinaș din volumul *Seminția lui Laokoon* (articolul *Artificiul fonetic în poezie. Un sonet de Ștefan Aug. Doinaș*). ■ Proză de Nicolae Prelipceanu, *Podul Garibaldi*. ■ Alexandru Papilian realizează un interviu cu Al. George din care selectăm următoarele mărturisiri: „În preocupările mele, critica literară stă pe un plan inferior. Nu mă consider critic și nu vreau să fac carieră în acest domeniu, ilustrat de altfel de prea multe personalități ca să mai aibă nevoie de contribuția încă a uneia.”; „Un om care își precizează mai curând o atitudine față de operă decât e în stare să-i asculte vocea, nu e un critic literar. Și în această categorie exemplul cel mai strălucit este Camil Petrescu, om de intuiții agere, dar fără să accepte în fond realitatea creației altora. În al doilea rând, cred că o caracteristică a activității critice trebuie să fie continuitatea, în sensul urmării, pe cât se poate totale, a fenomenului literar și a înregistrării lui într-un repertoriu critic”. ■ Petru Poantă intră în universul poetic al lui Constant Tonegaru pe poarta unui concept fixat de St. Aug. Doinaș, acela al *fanteziei luxuriante*, dintr-un eseu din *Lampa lui Diogene*; din discursul critic al lui P. Poantă preluăm câteva fragmente cu referire la poezia lui C. Tonegaru: „pentru Tonegaru fantezia rămâne un termen propriu, urmând să vedem în ce măsură i se integrează luxuriantul, înțeles ca natură exotică”; „voluptatea cuceririi imediate a unui su-

prareal”; „alchimia realului”; „discursurile demistificatoare, ivite dintr-o predispoziție boemă, anti-sociale și egolare”: „Tonegaru salvează astfel banalul din marele său exil” (*Poezia lui Constant Tonegaru*). ■ De ideile istoricului olandez, Johan Huizinga, cel din *Amurgul evului mediu*, se arată preocupat Ovidiu Mureșan, citindu-l cu lupa ideologiei marxiste, grila de lectură vizibilă după cum se încheie articolul: „viziunea istoricului olandez prezintă și o serie de fisuri. Acordă credit metodelor de investigație neștiințifice (intuiția), neagă evoluția structurii sociale, economice și culturale într-o manieră asemănătoare cu anistorismul structuraliștilor, acordă factorului social-economic un rol minor în constituirea structurilor civilizației.” (*Johan Huizinga și sarcina «istorieiculturale»*). ■ Ion Vartic ne dezvăluie înclinația muzicală a lui E.T.A. Hoffmann și adorația aproape sacră față de Don Juan-ul mozartian (*Viziunile muzicale ale fantastului E.T.A. Hoffmann*). ■ Alte scrisori ale lui Bogdan Amaru din anii de studenție, un autor al unei singure piese de teatru și care a murit foarte tânăr. ■ Teodor Boșca traduce din *Sonetele* lui Shakespeare.

● [„Familia”, nr. 4] Al. Andrițoiu este autorul festivistului *I Mai*: „Cel mai frumos act de creație este muncă, justificarea supremă a omului față de sine însuși, și față de societate... munca este istorismul existenței noastre umane, dialectica generațiilor prin care țara își motivează existența în timp și în spațiu, național și omenesc, de la metalul sculptat în geometria mașinilor rotitoare, la bobul de grâu din bărăgane, – de la statuia simbolică la *Luceafărul* eminescian. În contextul socialist munca devine partinitate dedublându-și înțelesul printr-o dimensiune nouă în sensul tulburător al cuvântului... Oamenii noștri de cultură, credincioși politiciii P.C.R., realizează meditativ și profund actul muncii, ca pe o datorie patriotică, civică, etică, estetică, către comunism, visul de aur al omenirii”. ■ Val. Tașcu semnează recenziile a două romane: *Masa zarafului* de Dana Dumitriu, Eminescu, 1972, respectiv *Coborând spre nord-vest* de Vasile Sălăjan, Dacia, 1972 ■ Gh. Grigurcu scrie despre Al. Piru – *Varia* și perspectiva totală asupra literaturii române, de la Neagoe Basarab la Paul Anghel, de la Dimitrie Cantemir la Mircea Zăciu: „Criticul e un partizan al inefabilului personalității... Rolul autonom, sau cum se mai spune, *creator*, al actului critic apare printr-o conștiință transparentă a rolului pedagogic în opoziție cu inerția confuziei de criterii cu astuțioasa generalizare profesorală a propriilor limite: Criticul trebuie să pară a fi citit pentru el însuși, nu numai de căt pentru ce se spune despre alții... E, desigur, la mijloc și un *călinescianism*, acea devorare fabuloasă de materii literar-morale, oscilând între istorie literară și roman, între biografie și pamflet... Sobrietatea, rigoarea, acel stil «sec» de «proces-verbal» par a indica la Al. Piru o îndepărtare considerabilă de expresia beletristică (și implicit de magistrul său G. Călinescu, atât de fantast-suculent)... Atât de anti-barocă scriitura lui Piru transmite un lirism de climă aspră ca verdeța de ace a unui conifer.” ■ Poezii de Horvath Imre în traducerea lui Al. Andrițoiu. ■ Versuri de Ion Cocora, Ilie Maduță, Ion

Marinescu, Gabriela Hurezan, Valeriu Bârgău (acesta din urmă recomandat de St. Aug. Doinaş la *Poşta redacţiei*), parodii de Dimitrie Bălan (pornind de la Al. Andriţoiu şi Gh. Grigurcu) şi o tălmăcire din Horaţiu, *Scrisoarea a saispnezece*, realizată de Ion Acsan. ■ Continuă expozeurile lui Radu Enescu – *Valoare, artă, ideologie (II)*, Ion Maxim – *Cezar Petrescu şi senzaţionalul fantastic (II)*, Marin Bucur – *Addenda la dicţionarul eminescian: Lumea ideală lumea cosmică?*, dar şi partea a doua (finală) din articolul prof. Liviu Rusu, vizându-l pe Nicolae Manolescu şi al său volum cu „multe inexactităţi, diformări şi răstălmăciri”, *Contradicţia lui Maiorescu*. „Cândva, Titu Maiorescu, contrar stărilor de fapt, a fost denigrat fără cruţare fiind redus la zero pentru cultura noastră. Am spus atunci un hotărât *nu* (este vorba despre reacţia lui Liviu Rusu din 1963, de apărare a lui Maiorescu) – şi se pare că timpul ne-a dat dreptate. Acum dimpotrivă, acelaşi Titu Maiorescu, iarăşi contrar stărilor de fapt, ne este înfăţişat ca un demiurg ratat, care vrea să-şi fie «sieuşi dumnezeu», care el ar fi tins să reducă totul la zero în cultura noastră cu pretenţia că ar putea să creeze totul din nou din sine şi prin sine. Ne simţim iarăşi obligaţi să spunem un hotărât *nu*. Nicolae Manolescu aminteşte de chemarea care ar circula azi: «înapoi la Maiorescu!». Foarte bine, însă nu trebuie să uităm că Maiorescu simbolizează, înainte de toate, *lupta pentru adevăr*”. ■ Ca un „răspuns” la aceste articole din nr. 3-4 semnate de Liviu Rusu, vine şi polemicul *Maiorescu între document şi viziune critică* de Marian Niţescu, din nr.9/ august 1973, în care autorul este preponderent de partea lui Manolescu, găsiind cumva o parte din criticile lui Rusu exagerate, mai ales pe cele legate de exigenţa documentară. Niţescu afirmă că a analizat cartea lui Manolescu la timpul potrivit („Viaţa românească”, nr 11/ 1970), nu cu întârziere ca Rusu, şi crede că unele acuzaţii ale profesorului de la Cluj sunt oarecum simpliste şi neavenite. „De unde a dedus profesorul Liviu Rusu că lucrarea lui Manolescu vrea să fie o carte «cu serioase pretenţii ştiinţifice»? După câte ştim, criticul nu numai că nu a pornit de la intenţia unei asemenea lucrări, dar nici nu are, în general, o părere excelentă despre cărţile cu «serioase pretenţii ştiinţifice» în materie de critică. Acumularea de acuzaţii şi obiecţii, dintre care unele justificate, îi dă oare dreptul lui Liviu Rusu să-i nege calitatea profesională atunci când scrie între ghilimele «criticul» Manolescu?... Prin cartea sa, Nicolae Manolescu a înlăturat praful de pe bronzul figurii lui Maiorescu, cufundat, prin excesul de studii exegetice, saturate de informaţie şi lipsite de imaginaţie, în memoria istoriei, şi l-a readus în conştiinţa vie a criticii. Chiar dacă imaginea eroului sau are unele trăsături sub care nu-l recunoaştem pe Maiorescu, ea este preferabilă portretului de muzeu pe care i l-au întocmit, cu migală exegetică, istoricii literari”. ■ Un eseu de H. Wald, *Oral şi scris*. ■ Gabriel Ţepelea, pe urmele lui Levi Strauss, comentează diverse nume de plante sau de localităţi în *Trecut şi actualitate în limbă*. ■ Ion Isaiu este autorul unui comemorativ *Radu Stanca* – la 10 ani de la dispariţie.

■ Coriolan Gheție folosește pretextul *Tabletelor* lui Geo Bogza (din „Contemporanul”, în fiecare vineri) pentru un întreg text omagial: „Cum le-aș putea intitula aceste poeme în care copacii, apele, stâncile, căprioarele capătă suflet de om ca acesta să-și înalte casă bună în lume: *De hominis dignitate*, după dizertația lui Pico della Mirandola?... Pentru fiecare pas pe care îl facem ne trebuie avangarda conștiinței noastre... Și chiar dacă am avut o noapte de nesomn pentru mici sau mari turpitudini, lângă mine sau departe de mine, nu știu cum în dimineața de Vineri, citind pe Geo Bogza, îmi crește sufletul la loc și inima bate iar în speranță”.

●[„Presa noastră”, nr. 4] Virgiliu Radulian, președintele Consiliului Național al Organizației Pionierilor, adjunct al ministrului Educației și Învățământului publică o expunere susținută la ținuta la Școala Interjudețeană de partid – București – cursul de presă, *Pionieria și activitatea de propagandă prin presa pentru copii și tineret* «Revista „Cutezătorii”- are un tiraj care în mod obișnuit se apropie de 400 000 de exemplare săptămânal; aceasta este o expresie a forței de pătrundere a presei pionierești, a faptului că ziaristii care lucrează în acest sector au reușit să găsească forme potrivite pentru vârsta copiilor și în același timp să transmită un mesaj cu conținut educativ valoros. Au luat ființă și alte publicații. Pentru copiii din prima vârstă școlară apare „Luminița” cu corespondentul său în maghiară „Nap sugâr” iar pentru preșcolari „Arici-Pogonici”. În cadrul ziarului „Neuer Weg” apare săptămânal suplimentul „Raketen-Post”; pentru copiii de vârstă pionierească, corespondentul revistei *Cutezătorii* edităm în limba maghiară „Jobárát” și de asemenea „Racheta cutezătorilor”, o revistă cu caracter tehnico-științific. Pentru comandanții instructori, pentru cele 100 000 cadre care se ocupă de problemele pionieriei tipărim revista „Educația pionierească” cu apariție lunară; în intenția noastră, este ca în colaborare cu Uniunea scriitorilor să creăm în următorii ani un nou supliment al revistei „Cutezătorii”, cu caracter literar pe care dorim să-l denumim „Pasărea măiastră”. [...] Consiliul National conduce nemijlocit activitatea de presă și propagandă a publicațiilor sale, având pentru aceasta o comisie de propagandă și presă, al cărei responsabil este și membru al Biroului și al Comitetului Executiv. Comitetul Executiv al Consiliului Național al Organizației Pionierilor a examinat și examinează periodic activitatea publicațiilor, de cel puțin două ori pe an, și ia parte directă la pregătirea și organizarea dezbaterilor în colegiile de redacție ale publicațiilor imprimând o exigență sporită față de calitatea publicațiilor. Mai mult decât atât, Consiliul Național a examinat activitatea de presă și editorială de care răspunde și într-o plenară, cu care prilej au fost luate măsurile necesare pentru perfecționarea acestei activități. Pentru a avea o oglindă asupra întregului nostru sistem de muncă educativă este important de știut că avem o bogată activitate editorială: publicăm anual 15–20 de cărți pentru copii, numai din domeniul creației literare și artistice, numeroase volume de îndrumare metodică, de scheme

pentru modelism alte materiale ajutătoare pentru activitatea practică, aplicativă, precum, desfășurăm și o bogată activitate științifică prin tipărirea unor volume realizate de sectorul de cercetare a activității pionierești de pe lângă Consiliul Național cu prilejul unor simpozioane organizate în domeniul activității pionierești cu concursul catedrelor de specialitate din învățământul superior și a instituțiilor științifice din țară. . [...] am primit și primim un ajutor deosebit de prețios din partea unor edituri, în primul rând a Editurii Politice, care s-a dovedit pentru organizația noastră un colaborator foarte serios și responsabil, însuflețit de scopurile formării și educării politice a tinerei generații: același lucru trebuie spus și despre Editura Ion Creangă, Editura Albatros și alte edituri cu care conlucrăm îndeaproape. O altă instituție care acordă un important sprijin pe linia sporirii eficienței educației copiilor este Radioteleviziunea. În acest sistem sunt organizate emisiuni cu destinație specială pentru copii, cum ar fi de pildă emisiunea „Tot înainte” sau „Cravatele roșii”, emisiuni muzical-distractive și altele, după cum un real serviciu muncii educative îl aduc și știrile difuzate prin teletext și radiojurnale și printr-o serie de alte emisiuni cu caracter informativ care țin mereu în atenție munca Organizației pionierilor, preocupările sale și în același timp stimulează activitatea copiilor pe linia unor realizări din ce în ce mai frumoase. [...]»

Dumitru Lazăr Sărăianu semnaleză apariția volumului *Reviste progresiste românești interbelice*, elaborat de un colectiv de cercetători de la Institutul de istorie și teorie literară „G. Călinescu”, sub îndrumarea lui Marin Bucur. Printre contributori: Roxana Sorescu pentru „Veac nou” și „Bluze albastre”, Stancu Ilin pentru „Cuvântul liber” și „Cultura proletară”, Marin Bucur pentru „Manifest” și „Reporter”, Emil Manu pentru „Cadran”, Ileana Verzea pentru „Șantier”. □ Șerban Cioculescu semnaleză un medalion *Demostene Botez, publicist*: « [...] Nota caracteristică a pamfletului lui Demostene Botez a fost cultivarea susținută a ironiei. Se știe că ironia se folosește de procedeul zis al antifrazei, care constă în a înțelege și a face să priceapă cititorii exact contrariul a ceea ce înfățișează, cu un umor sec, autorul prefăcându-se că admiră fără rezerve cele înfățișate și că le face elogiul integral. Genul este primejdios, pentru că riscă să deruteze pe cititorii înclinați să ia *ad litteram* cele spuse. Demostene Botez a reușit să învingă această dificultate și să spună tot ce a vrut să înfiereze, cu acel surâs enigmatic pe colțul buzei, propriu ironiei celei mai fine, dar și celei mai tăioase. Iată de pildă, cum în articolul *Centiron și cizme*, din anul 1933, pune în lumină grotescul și odiosul imperialism al fascismului, plecând de la constatarea că uniforma militară a devenit costumul favorit al conducătorilor săi civili: „Nu mai este zi lăsată de Dumnezeu în care să nu dăm într-un ziar sau altul de o fotografie a lui Mussolini sau a lui Hitler în uniformă militară”. După acest preambul de ordinea evidenței, comentatorul continuă, cu o prefăcută naivitate: „O vreme, ai putea crede cu amândoi își fac serviciul militar și că, deci, au lăsat efemer sacoul țivil lăbărțat și comod”. □ N. Isar

publică studiul *Un ziar din anii premergători Revoluției de la 1848: „Universul“ lui Iosif Genilie*, cu subtitlul *Noutăți din toată natura, cultura, literatura*. ■ Victor Bârlădeanu prezintă volumul de publicistică „Ce lășăm în urma noastră” de Victor Vântu (Albatros). □ În rubrica de stil, *Cum scriem*, Luiza Seche se referă la *Metafora și pericolul metaforizării în presă*.

● [„**Ramuri**”, nr. 4] Ov. Ghidirmic în *O operă monumentală* conchide că „Dintre criticii de astăzi, Adrian Marino ni de pare a fi poate singurul critic care a spart „complexul” în fața criticii intrbelice”. ■ în secțiunea „Cartea de critică” G. Gheorghită scrie despre trei autori. În *Elena Bălan – Osiac: Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză*, Elena Bălan, „reuşeşte să demonstreze [...] prin prisma temei tratate, originalitatea, locul distinct, valoarea de netăgăduit a poeziei noastre în context universal”. În *Const. Mateescu: Memorial de lectură* reținem constatarea hăioasă a lui G. Gheorghită „Critica lui C. Mateescu este în unele momente de o agreabilă stângăcie”. În *Corneliu Regman: Selecție din selecție* (Editura pentru Literatură, 1972), G. Gheorghită nu se arată impresionat de critica lui Regman, considerându-l „obișnuit, banal”. ■ În secțiunea „Cronica literară”, Al. Piru în *Mihai Beniuc, Etape, Arderi, Turnul de veghe* spune că „Opera poetului e menită, ca orice operă de talent, să nu lase pe nimeni nepăsător, să fie prețuită sau sfâșiată pentru ca la rândul ei să cadă greu celor ce-ar fi vrut s- mistuie”. ■ În rubrica „Studii. Mărturii. Documente” Aureliu Goci în *O viață de om. Așa cum a fost*, vede în Nicolae Iorga, „un temperament tumultos, puțin donquijotesc, multilateral și expansiv” și plină de *entuziasm*. ■ C.D. Papastate scrie *Militantismul Elenei Farago*, în care relevă unitatea dintre autorul concret, poetă și eul creator. ■ Titus Bălașa semnează articolul *Apărarea lui Călinescu?*, relatând despre conflictul de idei inițiat de M. Nițescu în *Între Scylla și Charybda* (C.R., 1972) direcționat către opera lui G. Călinescu. ■ Apar poezii de Ovidiu Hotincănu. ■ I.D. Sârbu în *Despre viața și moartea cărților*, scriitorul din secolul al III-lea, Calimaque (*Prometeu Emergetul*). ■ Mihai Duțescu scrie *Cenaclul literar Traian Demetrescu*, un text în care surprinde eferescența spiritului creator, în centru fiind scriitorii tineri (Dincă Ștefan, Iovan Valeriu).

● [„**Secolul 20**”, nr. 4] Precedând primirea premiului Herder de către poetul român (în mai 1973), Alexandru Al. Șahighian traduce în limba germană șase poezii din creația lui Eugen Jebeleanu, scriind și despre dificultățile de tălmăcire a unui creator puternic: „De un sarcasm feroce uneori, suav alteori, el este întotdeauna înțelept și pur, – servitor al dezmoștenișilor soartei – după definiția dată de el însuși artistului-cetățean”. ■ Dintre călătorii germani care ne vizitează țara între 1860-1940 (prezentați în articolul romanistului Manfred Steinkühler, *La Roumanie vue par les voyageurs allemands*), unul reține atenția în mod deosebit: Richard Kunisch, „un german de cultură franceză, care călătorește de la Viena la Constantinopol în 1868 – și care redă în memo-

rialul său de călătorie basmul *Fata cu părul de aur*, după care s-a inspirat Eminescu în *Luceafărul*". ■ G. Ş. [Geo Şerban] scrie despre revenirea lui M. Blecher în vitrina actualităţii pariziene, prin traducerea integrală a „straniei sale cărţi” *Întâmplări din irealitatea imediată*, în versiunea franceză semnată de Mariana Şora, „La Quinzaine littéraire”, nr. 161, deschizându-se cu o cronică despre volum, urmată de o alta în „Le nouvel observateur”. ■ Continuând prezentarea ecourilor româneşti în afara ţării, Ioana Moroiu prezintă *Mioriţa în cinci limbi*, referindu-se la „evenimentul editorial al anului”, datorat Editurii Albatros, reprezentat de apariţia baladei româneşti în versiunea lui Alecsandri şi traducerile acesteia în limba engleză (William D. Snodgrass), franceză (D. I. Suchianu), germană (Alfred Margul-Sperber), rusă (I. Gurovoi) şi spaniolă (Maria Tereza Léon şi Rafael Alberti). Volumul este prefaţat de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, fiind însoţit de un disc cu două variante muzicale ale baladei. ■ Andrei Ionescu semnalează preluarea, de către revista cubaneză „Casa de las Americas” (nr. 75/nov.-dec. 1972), a rubricii *Literatura şi evenimentul*, iniţiată de revista „Secolul 20” începând cu numărul 6-7/1971. După publicarea dezbaterilor româneşti pe această temă, se anunţă o confruntare similară de opinii între scriitorii români şi cei cubanezi.

●[„Tânărul leninist”, nr. 4] În cadrul secţiunii *Cronica atee*, Victor Kernbach reflectează la *Religia şi codificarea religioasă*: „O religie pur teoretică, prezentând credincioşilor un sistem de judecăţi sofisticate, construite din elemente abstracte, nu ar avea niciun fel de audienţă la posibiii credincioşi, întrucât, dornic de cunoaştere, omul are nevoie de informaţie [...] Cum omul aproape că nu se poate lipsi în judecăţile sale, mai bine-zis în efortul său de înţelegere a lumii înconjurătoare, de comparaţie şi de metaforă, materia mitologică slujeşte religiei şi în travaliul de suprapunere a celor două lumi al căror raport îl propovăduieşte: lumea realităţii sociale şi lumea virtualităţii divine”.

●[„Teatrul”, nr. 4] Redacţia revistei publică un articol de fond intitulat *Dramaturgia română - realitate a dramaturgiei universale*, o prezentare a Festivalului Dramaturgiei Româneşti în U.R.S.S., eveniment ce s-a încheiat pe 6 aprilie. ■ Revista publică piesa *De cei dragi să nu te desparţi* de Aleksandr Volodin, în româneşte de Tudor Steriade. ■ Cu titlul *O panoramă a artei româneşti*, E. Azernikova face o amplă prezentare a Festivalului Dramaturgiei Româneşti în U.R.S.S. Aceasta consideră că „teatrul românesc reprezintă una dintre cele mai interesante pagini ale artei ţărilor socialismului: este un teatru cu bogate tradiţii naţionale şi majore idei sociale. Importanţa lui este mare nu numai pentru poporul român; el ocupă un loc deosebit atât în cultura socialistă cât şi, în genere, în practica artistică mondială. Şi, dacă din motive istorice cu totul obiective, contactele dintre teatrul rus şi sovietic şi teatrul românesc au fost, până în 1944, oarecum unilaterale, după Eliberarea ţării, întâlnirea teatrului sovietic cu dramaturgia României frăţeşti, cu oamenii de artă români şi creaţia lor artistică s-a înscris în comunitatea idealurilor şi convingerilor

noastre socialiste”. ■ În *Jurnal teatral*, semnat de Valeria Ducea, se face o prezentare a pieselor puse în scenă în această perioadă la Moscova și la Lenin-grad. ■ În *Pseudoantinonii*, Ion Pascadi scrie despre *Conectant sau deconectant*. ■ Sică Alexandrescu îi dedică un amplu articol omagial lui Mircea Ștefănescu, cu ocazia împlinirii vârstei de 75 de ani. ■ Ileana Popovici, în *Tg. Mureș: nevoia de certitudini*, face o amplă prezentare a activității a celor două secții ale acestui teatru, cea maghiară și cea română. ■ În *La masa rotundă* se publică discuțiile cu membrii colectivelor Teatrului de Nord din Satu Mare. La colocviu au participat: Ács Alajos, directorul teatrului, Mihai Raicu, regizor și director adjunct artistic, o serie de alți regizori și actori, Mira Iosif și Virgil Munteanu. ■ În *Scriitori și dramaturgi*, Mihai Nadin se ocupă de această distincție care a preocupat, la un moment dat, pe membrii Uniunii Scriitorilor. Acesta afirmă că „Dramaturgii nu au avut gânduri secesioniste. Scriitorii, din foarte multe motive, dornici ca dramaturgia să nu iasă din administrația comună (care este un subsidiar al Uniunii), au privit chestiunea cu o intenție concesivă subliniată. Istoria aceasta, devenită publică mai acum un an-doi, nu ne-ar fi reținut atenția dacă dincolo de aspectele ei organizatorice - pe care le-au dezbătut în presă înșiși membrii Uniunii Scriitorilor - nu ar pune în lumină și o diferențiere de fapt, pe cât de ciudată, pe atât de puțin previzibilă. [...] S-ar cuveni observat faptul că s-a petrecut, la un moment dat, un fenomen de epuizare a dramaturgiei; adică, piesele unei anumite perioade și-au consumat utilitatea și semnificația strict în perioada dată, efortul reluării -în stagiunea trecută, mai ales - soldându-se cu prea puține rezultate. Nu este mai puțin adevărat că și destule romane sau volume de versuri, aparținând nu numai unor debutanți niciodată confirmați ca scriitori, au trăit aceeași soartă. Problema nu este aceea de a blama pe unii sau pe alții, pentru că servind, cu bună credință, sper, imperativul unui moment, nu au reușit prin opera lor să intuiască procesul istoric în evoluția sa reală. [...] Dramaturgii n-au fost scriitori numai pentru că au comis și poezie, ori au semnat volume de proză (asta se întâmplă și unor autori din zilele noastre). Când dramele lor și-au găsit același răsunset în sala spectacolului sau în inima cititorului lor, scrisul acesta s-a numit literatură (și se numește, pentru destui autori de astăzi) și asta a vrut să spună că opera, atât de intens determinată, a atins totuși acel grad de autonomie care o eliberează de întâmplarea unei distribuții proaste, a unui regizor neinspirat, a unei hârtii sau a unui tipar inferior. Cât timp o piesă își datorează succesul inspirației de o seară a unui actor, sau bugetului unui teatru, ea va rămâne în afara literaturii, la fel ca versurile ce așteaptă hârtia crețată și tehnoredactorul inspirat ca să poată atrage pe cineva. Deși distincția scriitori și dramaturgi s-a produs în contextul unor relații de breaslă, nu înseamnă că ea este o chestiune internă a breslei, ci privește calitatea scrisului nostru. În cele din urmă e vorba de destinul teatrului însuși, care, simptomatic, atunci când simte nevoia se adresează literaturii, adică valorilor reprezentative, de durată, înțelegând că, deși este arta clipei

prezente, nu poate trăi fără perspectiva infinită a timpului. Perspectivă fără de care nici dramaturgia nu poate exista”. ■ În *Cronica dramatică*, Al. Popovici prezintă *Zodia taurului* de Mihnea Gheorghiu (Teatrul Național „I.L. Caragiale”); I. P. scrie despre *Joc de pisici* de Örkény István (Teatrul „Bulandra”); Mira Iosif despre *Buffalo Bill și indienii* de Arthur Kopit (Teatrul de Comedie); Virgil Munteanu despre *Cei șase* de Frédéric Dard și Robert Hossein (Teatrul „Nottara”); V. D. despre *Nota zero la purtare* de Virgil Stoenescu și Octavian Sava (Teatrul „Ion Creangă”); Radu Albala despre *Doctor fără voie* de Molière (Teatrul „Ion Vasilescu”); Fl. T. despre *Despre unele lipsuri...* de Al. Mirodan (Teatrul Național din Timișoara) și *Doi pe cal, unul pe măgar* de Oldrich Danek (Teatrul Dramatic din Brașov); Magdalena Boianțiu despre *Avarul* de Molière (Teatrul de stat din Ploiești); C. Paraschivescu despre *Revolta marinarilor de pe „Caine”* de H. Wouk (Teatrul de stat din Oradea, secția română) și *Molière* de Mihail Bulgakov (secția maghiară). ■ În *Prolegomene*, Florin Tornea cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la înființarea Teatrului German de Stat din Timișoara, scrie despre interpretarea lui *Faust* de Goethe. ■ În *Cartea de teatru*, Bogdan Ulmu prezintă *Al treilea gong* de Dinu Săraru, „o culegere de cronici teatrale”, și *Dramaturgia lui Cehov* de Leonida Teodorescu. ■ Ionuț Niculescu prezintă *Dramaturgia românească în colecția „Thalia”*, editată de Teatrul Național „I.L. Caragiale” și Editura „Univers”, serie ce „și-a făcut un punct de onoare al programului său de apariții de a difuza în tiraje de masă, printre marile opere ale dramaturgiei universal și titlurile reprezentative ale dramaturgiei naționale”. ■ Revista publică *Scufița cu trei iezi*, „comedie muzicală pentru copii” de Alecu Popovici.

●[„Transilvania”, nr. 4] Versuri semnează: Georg Sherg (*Steaua*, în românește de Adrian Hamzea), Leonid Dimov (*Bust*), Sorin Mărculescu (*Cădere spre sâmbure*), Cristofor Dancu (*Nosturnă*), Cornel Brahaș (*La colțul străzii Mateiu Caragiale*), Haralambie Țugui (*Poem votiv*). ■ În *Album sentimental* citim *Pasărea paradisului: Cisnădioara* de Radu Stanca, din vol. *Acvariu*, Dacia, 1971. ■ În traducerea lui Horia Stanca citim *Termenul (o legendă)* de Wolf Aichelburg. ■ Apare *De-a așteptarea* de George Pușcariu. ■ Numărul se deschide cu *Primatul economicului*, editorial semnat Transilvania: „Un lucru trebuie să fie însă clar pentru întreaga noastră concepție: dezideratul major de a realiza cincinalul înainte de termen nu trebuie să se concretizeze pe seama unui efort fizic excesiv, ci – așa cum s-a arătat în *Cuvântarea* tovarășului Nicolae Ceaușescu – pe seama creșterii eficienței economice a promovării pe toate căile a progresului tehnic, pe seama extinderii mecanizării și automatizării, a organizării pe baze științifice a producției și a muncii, cu alte cuvinte, pe seama creșterii productivității muncii sociale la nivelul actualelor cerințe și condiții”. ■ Romul Munteanu publică prima parte a eseului *Romanul, un gen proteiform sau în căutarea unei definiții*: „Caracterul proteiform al acestui gen literar, atât de elastic, care nu s-a dezvoltat în funcție de anumite

canoane prestabilite, a făcut ca orice tentativă de a-l defini să nu poată pune în lumină decât unele trăsături extrem de generale”. ■ De *Condiția literară a genului epistolar* se ocupă eseuul lui Ion Vlad, în care este prezentat volumul *Literatură epistolară* de Al. Săndulescu, Minerva, 1972: „*Literatura epistolară* confirmă seriozitatea unei cercetări de acest tip, unde istoricul literar este dublat, totdeauna, de teoreticianul formelor literare. Scrisă cu pasiune și siguranță, trimițând exact la momentul istoric și literar, cartea ilustrează proprietățile științei literare contemporane, deschiderea acesteia spre conjugarea criteriilor analitice și a conceptelor definitorii pentru dimensiunea activă și proteică a creației”. ■ Eugen Onu scrie despre *Importanța istoriei literare*, notând apariția volumului *Poporanismul* de Z. Ornea, Minerva, 1972, spunând că nu „ne-am propus să scriem acum o recenzie asupra volumului respectiv”; totuși, există comentarii pe marginea volumului: „O asemenea optică realist-științifică îi permite lui Z. Ornea să poată opera și delimitări mult mai clare decât până acum – inclusiv în spațiul ideologiei literare – între poporanism și sămănătorism. Astfel el arată că cel de al doilea dintre aceste curente «a preluat unele dintre principiile programatice pașoptiste»: idealurile deșteptării naționale, cultivarea folclorului și a literaturii populare, elogiarea trecutului eroic, promovarea literaturii originale în dauna traducerilor, dar – spre deosebire de poporanism, după o analiză atentă o demonstrează – «nu și spiritul pașoptismului»”. ■ Stancu Ilin prezintă *Liviu Rebreanu în „documentare” la Academia Română*, oferind și lista tuturor filelor deținute de Academie. ■ Și în acest număr citim două cronici literare: ■ Mircea Tomuș scrie despre *Un om în Agora* de Dumitru Popescu, Eminescu, 1972: „Drămuind aprecierile nu după criteriile mecanice ale unei judecăți care nu are de ales decât între laudă și refuz, ci potrivit unei justificări cât mai nuanțate, dictate de specificul sensibil al textului comentat, vom spune că versuri cum sunt cele mai sus citate se impun mai întâi de toate prin calitatea rostirii lor, prin solemnitatea dictată de gravitatea conținutului; desigur, nu este aici o simplă chestiune de dicțiune, calitatea dicțiunii însăși fiind impusă autoritar de ținuta ca atare a semnificației. Un gând serios și grav despre raporturile esențiale ale lumii de astăzi, ale existenței noastre actuale, despre sensurile ei de dezvoltare dezvoltate cu gravă răspundere în perspectiva luminoasă a istoriei pe care o fac oamenii conștienți de destinul lor, un asemenea gând ce poartă în sine, virtual, o apreciabilă încărcătură de emoție, este rostit în cadențe apăsate ce antrenează sonori profunde. De aici, din această intercondiționare a concepției despre lume cu ceea ce s-ar putea numi principiul genetic al expresiei particulare, calitatea memorabilă a versului”. ■ Titu Popescu scrie despre *Hanibal* de Eugen Jebeleanu, C.R., 1973: „Apoteotic, în *Hanibal*, predominanta estetică a poeziei constă într-o dimensiune regenerativă și activistă a artei, subliniind înțelesul încrederii în efectul de salubritate sufletească, personală și colectivă, al tratamentului cu lirism. Aici își află chintesența magia influență a

cuvântului, permanența experienței omenești pe care o încrustează în nemurire”. ■ În *Bibliografie* aflăm ultimele apariții ale editurilor Eminescu, Albatros și Kriterion. Din volumele menționate atrag atenția: *Metope* de Gheorghe Chivu, Eminescu; *Pastelurile în creația lui V: Alecsandri* de Paul Cornea, Albatros; *Macedonski, poetul „Noptilor”* de Mircea Anghelescu, Albatros. ■ G. Nistor, care se ocupa de volumele Editurii Albatros, comentează antologia lui D. Murărașu: „Din respect pentru memoria poetului Eminescu, ne vom abține să facem o cât de sumară analiză antologiei lui D. Murărașu. Raportate la aceasta, celelalte antologii discutate sunt excepționale”. ■ În *Revista revistelor* sunt prezentate sumarele publicațiilor din ultima lună, iar revistele sunt împărțite în grupaje *Ideologie, Istorie literară, Critică, Poezie, Proză*, și *De limba germană*. ■ În *Curier*, printre altele, aflăm: „Biblioteca «Astra» din Sibiu a tipărit un elegant album, *Colaboratorii «Lucașfărului»*, al patrulea catalog al colecției iconografice, omagiu la împlinirea a 70 de ani de la apariția *Lucașfărului*. În prezentul catalog sunt reproduse fotografiile originale ale colaboratorilor revistei, inexistente în cataloagele tipărite anterior. Sub aceeași egidă, s-a tipărit bibliografia, *Din literatura europeană contemporană*, cuprinzând opere ale scriitorilor din țările continentului nostru apărute în ultimul timp, traduse în românește și existente în fondurile bibliotecii «Astra”.

● [„**Vatra**”, nr. 25/aprilie] Este redată o poezie în categoria *Efigie* – Victor Niță: *Slăvitul Ștefan* ■ *Dan Culcer despre Viața literară*, în care se întreprinde sistematizarea identității literaturii române contemporane prin apelul la scriitori precum: Ion Caraion, Matei Călinescu, Ilie Constantin, Cornel Regman, Alexandru Paleologu, M. Nițescu, M. Ungheanu. Discutarea a două articole despre actualitate și avangardă din *Dicționarul de idei literare* de Adrian Marino. Actualitatea literară poate fi reală și simulată, concepte înțelese prin filtrul „criteriului statistic al minorităților active”: „A. M marchează complexitatea problemei căci e important de aflat cine o definește, cine îi fixează criteriile, ce calificare reală au purtătorii lui de cuvânt”. Despre avangardă, Marino scrie că este o acumulare de revolte ale momentelor literare din trecut, Dan Culcer considerând că o neo-avangardă nu era posibilă în mometul în care scrie articolul, ci una care să apară mai târziu, de aceea, literatura română nu este încă sincronizată pe deplin cu diverse alte literaturi, cum este cea franceză. Concluzia este aceea că avangarda românească „se manifestă la noi doar prin zdruncinarea (încercată dar încă nereușită) a falselor ierarhii, combaterea judecăților literare și extraliterare, tendința de exterminare radicală a poncifelor și a banalităților apăsătoare”. ■ Recenzia volumelor lui Ion Caraion, *Duelul cu crinii* (C.R., 1972) și *Teritoriu liric* (Eminescu, 1972) de Gheorghe Cunescu ■ *Ancheta noastră* cuprinde un dosar critic bazat pe un chestionar cu trei întrebări, întocmit pe baza opiniilor a 23 de critici și esești, referitor la N. Stănescu și Al. Ivăsiuc: într-o notă a redacției, citim cum: „Am încercat să provocăm o luare

de poziție pe marginea raportului dintre scriitor și critic”, prin opiniile aparținând lui: Al. Brumaru; C. Costin („În privința *locului real al scriitorului în societatea românească*, participarea celor doi la dialogul ideologic este meritorie. Nichita Stănescu i-a consacrat cetății două volume-manifest: *Un pământ România* și *Roșu Vertical*. Ivasiuc pledează cu tot aplombul în reviste pentru impunerea unor comandamente sfinte epocii noastre de avânt socialist”; Alexandru George (despre Nichita Stănescu: „Poezia lui a apărut și și-a urmat destinul în mod firesc, parcă printr-o unanimă acceptare. După cum, tor astfel, el s-a situat fără contestație în fruntea generației sale. [...] Scrisul lui Ivasiuc se înfățișa nu numai ca un proces, deși accentul subiectiv este dominant în romanele sale, dar și ca un act la care a reflectat cu mult înainte de a-l încredința tiparului.”; Mircea Iorgulescu; M. Nițescu operează o diferențiere între inovație și valoare la cei doi autori discutați, amintind și de opoziția efectuată de Paul Valéry între condiția unui scriitor și opera sa, considerând că N. Stănescu a fost supus unui proces de mitizare, de valorizare: „mit, pe care îl consider disproporționat față de valoarea lui reală ca poet.” ■ *Restituiri*: despre Ion Banu, „creatorul școlii naționale de biblioteconomie și bibliografie” (de Ion Buzași) ■ *Vatra – Dialog*: Mihai Sin îl interviează pe Al. Ivasiuc, înregistrând cu magnetofonul și transcriind apoi: „lungi perioade ale discuției au avut caracterul unui monolog febril” – Al. Ivasiuc: „literatura nu este altceva decât un mijloc de a lărgi posibilitatea de trăire a omului.”, despre gândirea politică a scriitorilor, accentul căzând pe importanța esențială între scriitor și mediul social. Cele trei obsesii ale romancierului sunt: sistemul, „presiunea timpului pentru a-ți spune cuvântul despre lume”, legătura cu tatăl. Mărturisește că: „Eu scriu trei luni de zile tot timpul și după aceea nouă luni de zile în afară de articolele de rubrică permanentă, care este exercițiul meu, nu scriu nimic”, își exprimă dezacordul cu privire la aprecierea unui scriitor pe fundamentul apartenenței sale la o uniune sau o revistă, oferind exemplul faptului că despre Bănuțescu nu se mai scrie, deoarece nu mai este angajat *Luceafărul*. ■ *Vatra – Dialog*: Mihai Sin îl interviează pe Nichita Stănescu: Ca în cazul dialogului cu Al. Ivasiuc, se pleacă de la tema încheierii războiului din Vietnam. N. Stănescu vorbește despre gândirea statistică a bombardării Hiroșimei. Pentru poet, denotația de „tânăr scriitor” este doar o conjunctură și nu are alte semnificații. „Nu știu dacă înțeleg foarte bine ce înseamnă lume și nici nu știu dacă aș vrea să fiu altceva. Nu e foarte important ce se întâmplă cu mine. E atât de miraculos că pot să exist, că pot să strâng în brațe o femeie, că pot să beau un pahar de vin, că pot să plâng sau că pot să râd, încât adeseori mă duc cu gândul că există numai o singură viață mare, la care toți participăm. Am făcut și versuri din acest gând al meu”. ■ Redarea poeziilor de Mihai Ursachi (*Cununa*), Valentin Borda (*Era frumos*), Soril Miavoe (*Lumina*) ■ *Scrisori colegiale de la Mihai Bărbulescu*, care consideră că în „masa amorfă” de scriitori ai momentului există trei excepții: Mircea Dinescu, Dan

Mutașcu, Ștefan Cămărașu, numindu-i pe cei din generațiile anterioare care formează un nucleu valoros: N. Stănescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Dumitru M. Ion, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Gabriela Melinescu, Marin Sorescu, Virgil Mazilescu, Adrian Păunescu, Radu Cârnelci, Petre Stoica, Dan Laurențiu, George Hagi, Cezar Ivănescu. ■ Este redat un fragment din romanul *Apa*, al lui Al. Ivăsiuc, intitulat *O cină în vechea sufragerie*. ■ Articol de Grigore Ploșteanu despre Dimitrie Onciul, întemeietorul școlii critice în istoriografia românească. ■ *Paralaxe* – Serafim Duicu constată receptarea critică a lui Nichita Stănescu drept una care privește nouitatea, dar care nu acordă îndeajuns de multă atenție întregului demers poetic. G. Călinescu reproșează picturalitatea poeziei lui Nichita, pe când Paul Georgescu apreciază chiar acest „imagism” liric, N. Manolescu „respingând ideile că ea ar fi o poezie imagistică ori metaforică și configurând-o ca poezie de viziune”. „Pentru Ov. S. Crohmălniceanu (*Gazeta literară*, nr. 15/1964) senzația de inedit din poezia lui N. S ar veni din depășirea gravitației, din «diafanizarea existenței»”; N. Stănescu a fost contestat de doi critici: Gh. Grigurcu și M. Nițescu ■ *Antologie science-fiction*, continuarea prozei de Anatol Dnieprov: *Lumea pe care o părăsisem*.

●[„**Viața militară**”, nr. 4] Publică versuri: Nicolae Dumbravă (*Baladă, Frumuseți, Reportaj*), Dumitru M. Ion (*Lumină și văpaie*), Ștefan Popescu (*Nu doresc să-mi cunoașteți*), Gheorghe Istrate (*Cronici*), Nichita Stănescu (*Recviem pentru eroi: Ion I-IV: I. Ion/ În ultima zi de război/ mierlele i s-au făcut grele/ amestecate cu stele/ și cu noroi./ S-a călătorit pe o schijă/ sufletul lui curat./ Făt Frumos a plecat/ fără grijă./ A rămas Ileana Cosânzeana/ să-l aștepte de ieri spre alaltăieri/ singură într-un pat de tăceri/ pe care nu-l va ninge nici iarna./ II. Ion/ S-a întors acasă nimenea când/ nu mai aștepta să vie/ făptura lui vie/ trăind și cântând./ A deschis poarta, a deschis casa,/ câmpul, dealul, muntele./ Dintre luminile multele/ el se-mbrăcase în raza/ stelei nenăscute/ îndelung visate.../ III. Ion/ La-nceput mai călătorea în palmă/ fețele de om ale boabelor de grâu./ La-nceput se mai scălda în pârâu/ cum glonțul în țeava de armă./ Mai apoi a început să îngroape oasele/ celor mai tineri strămoși,/ ale soldaților sfinți și frumoși/ jertfii pentru Țară: departe... aproape.../ La urmă a semănat/ boabele de grâu cu chipul pe ele —/ al celor căzuți eroic – sub stele/ în pământul cel împărat./ IV. Ion/ Pe el îl cheamă ca pe tat-su,/ fi-su ca pe el./ Pe câmp îl cheamă ca pe dealul/ de sub copita stelelor, de miel./ El știe plugul și arma/ cea care apără fiind/ chipul de grâu reînviind. // El știe cât miracol toamna/ o vară va fi pregătind/ eroilor reînviind // în pâinea noastră/ cea de toate zilele.), reportaj: George Florin Cozma (*Dimensiunile cotidianului*), Ion Căpeț (*Un medic se destăinuie*), Adrian Merlușcă (*Despre pasiune*), Aurel Leon (*Totul a fost salvat, viața intră în normal*), Benone Neagoe (*Sibiul sentimental...*), Dragomir Magdin (*Și reportajul abia începe*), proze și însemnări: Mihai Beniuc (*Oșteanule!*), Banu Rădulescu (*Unu din patru*), Dan Mu-*

tașcu (*Aspirațiile noastre fundamentale*), Mircea Radina (*Un fapt senzațional*), Haralamb Zincă (*Berlin 1940: enigmaticul atașat de presă de la ambasada română*), Petru Vintilă (*Blaj*). O cronică este consacrată, sub semnătura lui Nicolae Baltag, volumului al doilea al romanului *Vulturul* de Radu Theodoru, o alta, semnată de Ion Lotreanu, nuvelei *Doamna Străină* de Laurențiu Fulga. Ion Grecea, șeful redacției de literatură beletristică a Editurii militare prezintă noi volume apărute în colecția *Columna*: „—Literatura colecției «Columna» apărută din anul 1972, după opinia noastră, s-a impus atenției, cititorilor atât prin varietatea tematică a volumelor tipărite, cât și prin calitatea artistică a acestora. Revalorificarea unor opere ce și-au căpătat un binemeritat loc în tezaurul culturii românești, sarcină mereu prezentă în atenția Editurii militare, s-a materializat prin apariția în anul ce a trecut a trei volume ce speram să găsească audiențe în rândul cititorilor de literatură. În primul rând este vorba de ineditul «Jurnal de război» al lui B. St. Delavrancea, ediție îngrijită de Emilia Milicescu, apoi de cunoscutele. *Cântece de vitejie* de George Coșbuc, cu un studiu introductiv de Ileana Manole, și de *Poarta furtunilor*, suită de povestiri istorice datorată lui Eusebiu Camilar. Printre volumele de proză contemporană remarcăm cartea lui Gh. Bejancu intitulată *Un fel de fabule*, apoi povestirile lui Constantin Cubleşan reunite sub titlul *Aproape de curcubeu*, interesanta cartedocument *Ultima noapte de război* a lui Haralamb Zincă, *Ruinele castelului* de N. Rădulescu-Lemnaru, precum și piesa de teatru închinată Unirii Principatelor, *Luceafărul dinspre ziuă*, semnată de Rodica Nicolescu-Padina. Volumele de versuri apărute sub egida colecției au întrunit, prin calitățile lor artistice, prin valoarea lor educativ-patriotică unanime sufragii ale criticii literare, precum și ale publicului larg cititor. *Efigii* de Gheorghe Tomozei, *Înalt prin stemă* de Haralambie Țugui, *Poeme cu soldați* de Ștefan Popescu s-au bucurat de bune aprecieri în presa centrală, în revistele de literatură, la radio și televiziune, cronicarii respectivi subliniind aportul acestor creatori de poezie la îmbogățirea liricii patriotice, la ridicarea acesteia pe-o treaptă superioară. Este ceea ce de fapt caracterizează întreaga poezie publicată de Editura militară, poezie militantă, ce contribuie la educarea socialistă a tineretului patriei noastre”.

□ Rubrica *Orizont* conține o statistică editorială: „Câteva cifre pentru iubitorii de statistici, în țara noastră în anul 1972 funcționau 25 de edituri. De la instaurarea Republicii și până la începutul lui 1973 s-au tipărit 153.000 titluri de lucrări într-un tiraj de 13 miliarde exemplare. Media de tipăriri în actualul cincinal este de 9500 titluri anual în circa 100 milioane exemplare. Conform statisticilor UNESCO, România se situează, la producția de carte, printre primele 15 țări din lume”.

■ Rubrica *Manuscris* înserează un scurt dialog cu scriitorul Petru Popescu: „— Am aflat, tovarășe Petru Popescu, că scrieți un nou roman cu subiect ostășesc. E adevărat? – Pot răspunde «da» la această întrebare, pentru că orice carte cu intenție declarat patriotică se adresează și ostașilor, dar nu li se adresează numai ca ostași («profesional» cum s-ar spune),

ci li se adresează ca tineri și ca cetățeni, ca indivizi iubitori de literatură, care urmăresc niște scriitori și un tip de literatură. E un roman care se va petrece la Mărășești în anul 1917. – *Ce fel de factură va avea romanul ?* – Nu m-am decis definitiv asupra facturii lui. Aș vrea să nu fie un roman istoric în sensul obișnuit al cuvântului. Aș vrea să fie un roman modern – eroul e un tânăr care trăiește bătălia de la Mărășești – dând o senzație foarte vie, foarte fierbinte a acelor clipe din unghiul foarte angajat al unui combatant (folosesc în acest sens amintirile la persoana întâi ale unor membri ai familiei mele, unchi care au luptat la Mărășești, în vârstă de 17 ani, ca elevi-plutonieri!). Dar, deși e un roman epic, construit în jurul unui erou, el trebuie să evoce, direct ori indirect, întreaga atmosferă de mare frământare, sufletească și politici, a momentului, moment hotărâtor pentru România. În clipa de față citesc materiale despre acei ani, și mai ales despre operațiunile din Moldova în vara lui 1917. Faptele sunt atât de pasionante încât e foarte greu să rezisti tentației de a face un roman istoric pur, frescă documentară și obiectivă, în mine se luptă în clipa de față două tendințe – aceea de a «copia istoria» și aceea de a întui printr-un caracter central. S-ar putea ca rezultatul să fie o combinație, în orice caz, e o întreprindere absolut pasionantă, dar am și un mare trac aruncându-mă în ea – un roman adevărat despre această bătălie, de fapt, nu s-a scris, chiar dacă au apărut memorii captivante, cărți de strategie și tactică, evocări școlare, acest moment nu a intrat în conștiința unor mase de cititori sub formă estetică. Aș fi fericit, făcând primul pas în această direcție, să calc cu dreptul”. ■ O notă informează că «luna aceasta a avut loc la Casa centrală a armatei o întâlnire de lucru, organizată de Consiliul politic superior al armatei, cu compozitori și poeți. Cu acest prilej, generalul-colonel Ion Coman, adjunct al ministrului apărării naționale și secretar al Consiliului politic superior a reliefat succesul de care s-a bucurat prima ediție a «Festivalului cântecului ostășesc», prestigioasă manifestare cultural-artistică, faptul că un număr mare de lucrări au căpătat o largă popularitate. După ce a mulțumit creatorilor pentru contribuție, în continuare vorbitorul a subliniat importanța care i se dă, încă de pe acum, viitoarei ediții din anul 1974, ce se va desfășura sub semnul marelui eveniment: aniversarea a 30 de ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, precum și cea de a 30-a aniversarea Zilei Armatei. «Am convingerea – a încheiat vorbitorul – că și a doua ediție va fi o reușită deplină, o nouă pagină plină de strălucire la un act cultural ce devine o tradiție cu profunde rezonanțe educative”. □ Eugen Frunză: „Festivalul cântecului ostășesc este un eveniment cultural în țara noastră. Poeții cei mai buni nu vor lipsi de la a doua ediție. Un autor cu numeroase volume de versuri poate fi invidios pe acel poet ale cărui versuri își iau zborul prin intermediul cântecului”.

●[„**Viața românească**”, nr. 4] O sinteză despre Gib I. Mihăescu și curențele literare este realizată de Dumitru Micu: „Apărute, cele mai multe, în «Gândirea», scrierile lui Gib I. Mihăescu nu au, structural, cu ideologia acestei

reviste mai profunde afinități decât cu aceea a «Vieții românești» (unde scriitorul a colaborat de asemenea) sau a «Sburătorului». Cred, în 1927, se declara într-un interviu – în afara curentelor literare din epocă, zicând că a fi tradiționalist sau modernist e «chestiunea de perspectivă, care variază după poziția din care contempli obiectul», prozatorul articula o aserțiune pe care examenul operei sale o confirma pe deplin”. ■ M. Nițescu analizează *Poezia lui Radu Stancu*: „Prin substanța ei profund umană prin refuzul investigării metafizicului blagian sau absolutului barbian, al gratuității totale [...] poezia lui Radu Stancu participă, într-o anumită măsură, la tendințele unora dintre poezii de generație, care cereau creației întoarcerea la om, la eveniment, la cotidian etc. Prin refuzul prozaismului însă, al contorsionării, al esteticii urâtului, practică în epocă adesea cu ostentație, prin preocuparea de a scrie frumos, prin estetismul său, el ține de poezie în descendența lui Ion Barbu”. ■ De *Caietele Princepelui* (Dacia, 1972), se ocupă Eugenia Tudor Anton: „*Caietele Princepelui* par să conțină – în cea mai mare parte a lor – materia primă, deci brută, aglomerată și uneori chiar nediferențiată a romanului *Princepele*. Dar nu numai a *Princepelui*, ci și a altor romane ca: *Frica*, *Ianus*, *Intrarea artiștilor*, *Calea negustorilor*. Pentru cine are răbdarea să citească acest prim volum al *Caietelor* (având ca model mai puțin pe Camus sau pe André Gide, pe care autorul român îl citează frecvent) este grăitoare parcurgerea unor texte (rezumate ale unor cărți vechi, fișe ale unor cărți mai noi, manuscrise), expuse meticulos, cu o vizibilă plăcere a descrierii amănunțite și uneori incolore, plate, descrieri care se adună succesiv în grămezi, amenințând să strivească prin greutatea lor, împănate cu unele notații pe marginea realităților, a oamenilor din jur ori a personajelor din proiectate romane”. ■ Aceeași autoare prezintă și cartea lui Florin Mugur, *Aproape noiembrie* (Albatros, 1973): „[...] este concomitent o suită de portrete, remarcabile prin acuitatea cu care sunt schițate, aș spune uneori caligrafiate, din vârful subțire, delicat al unei penițe lirice, – ne referim la acele portrete de copii, mai ales, care înscriu un fel de traseu luminos în caietele tânărului profesor, dornic să cunoască acest teritoriu solar al copilăriei, căutând să înțeleagă nuanțele, să perceapă accentele umane atât de ascunse după masca înșelătoare a obrăzniciei, din vina celor mari, a părinților iresponsabili sau a profesorilor neatenți”. ■ Volumul de versuri *Sentinela aerului* (Eminescu, 1972) al lui Virgil Teodorescu este tradus de M. Petroveanu: „Direcția polemică pe care se înscrie bună parte din volumul *Sentinela aerului* nu este nouă în poezia lui Virgil Teodorescu. Fostul adept al suprarealismului a militat conștient împotriva ordinii și mai ales a spiritului burghez, de-a lungul unei cariere abătute un timp doar de la crezul său de artă poetică, nu și de la cel social. Inedite sunt obiectivele alese și, în anume sens poate chiar formele de limbaj. Sarcasmul de tipul grotesc, cultivat cu delicii atât de larii spirituali ai debutului lui Virgil Teodorescu (un Breton, un Benjamin Peret), cât și de comfrații lui de generație, printre care Stephan Roll și Gellu Naum, se descarcă de astă-dată nu nu-

mai împotriva eticii și modului de viață întemeiat pe legile capitalului, ci și asupra avatarurilor actuale ale filistinismului, ale mentalității aparținând în ultimă instanță aceluiași egocentrism, aceluiași duh al proprietății private”.

■ Același recenzent se referă și la cartea lui Leonid Dimov, *Deschideri* (C.R., 1972): „Viziunea carnavalescă, așa cum am numit odată dispoziția lui Leonid Dimov de a privi lumea ca pe o neîntreruptă sărbătoare cu măști, în care lucrurile își părăsesc tiparele într-un triumf al vieții depline, a ajuns să-l țină în stăpânirea sa pe poet. Și în deschideri, cu toate că-și pare a-și manevra, el, lumea vrăjită, oceanul miraculos înaintea căruia universul își rotește dintr-o dată fețele lui de poliedru cromatic, instrumentul îl mână cum vrea. Luciditatea, conștiința este doar un complice neliniștit, încredințat în adâncul său de natura iluzorie a drumului”.

■ Florin Mihăilescu analizează două studii critice. □ *Varia* (Eminescu, 1972) de Al. Piru: „Dar dacă lucrurile stau așa, o primă constatare se impune pe marginea acestui nou volum *Varia*. Cum ceea ce ne interesează este spectacolul personalității, articolele ar fi trebuit antologate în ordine cronologică pentru a ne lăsa să urmărim mai bine desfășurarea procesului critic întocmai ca într-un jurnal de lectură. Ori autorul repartizează materia după criteriul altei cronologii și anume aceea a istoriei literare”. □ Z. Ornea, *Poporanismul* (Eminescu, 1972): „Z. Ornea pare a resimți o veritabilă voluptate prin orientarea investigației sale în două direcții, aparent greu acomodabile în aceeași structură: pe de o parte direcția dezbaterilor de idei pe care le stăpânește cu autoritate și, pe de altă parte, în aceea a incursiunilor epice, în culisele vieții politice și sociale. Fără a fi un spirit speculativ, el are gustul ideilor generale și al privirilor sintetice, de unde fixarea decisă în planul esențial al discriminărilor și al asocierilor teoretice, totul însă printr-o inserție nedesmințită în terenul solid al faptelor verificabile și nu al ipotezelor fantasmagorice”.

■ În cadrul rubricii *Note de lectură*, semnează texte: Petre Got, Aureliu Goci, Andrei Roman, N. Steinhardt, Florența Albu. □ Petre Got se referă la cartea lui Mihai Beniuc, *Turn de veghe* (C.R., 1972): „Noul volum de versuri al lui Mihai Beniuc aduce teme și atitudini specifice creației sale anterioare, amplificând ipostaze știute. Și aici este prezent poetul militant, angajat, apar reflecții pe marginea destinului operei proprii, cugetări despre ireversibilitatea timpului, moarte, efort social. Foarte eterogenă, cartea conține poeme civice, mărturii de credință, peisaje, evocări istorice, stihuri de dragoste”. □ Aureliu Goci prezintă cartea lui Dumitru Popescu, *Un om în agora* (Eminescu, 1972): „Dumitru Popescu scrie o poezie avertisment, o poezie a conștiinței ce implică permanent atitudinea politică. Evenimentul interior și exterior se află permanent în centrul liricii sale, rațiunea nepermițând nicio derogare de la dialectica realității, nicio trecere în haosul fantasmelor”. □ De cartea lui Ion Caraion, *Duelul cu crini* (C.R., 1972) se ocupă Andrei Roman: „Impresionanta culegere de articole ale lui Ion Caraion (aproape 600 de pagini și 97 de titluri) vine să completeze imaginea uneia dintre cele mai interesante figuri ale literaturii noastre contempora-

ne. Poet, traducător, eseist, Ion Caraion ne face să călătorim prin intermediul cărții sale pe cele mai diverse meridiane ale lumii literare și nu numai ale ei [...] Divizată în patru cicluri – *Planete, Ferm, Digresiuni, Logică în întuneric* – lucrarea acoperă mai bine de 20 de ani de activitate publicistică a autorului *Necunoscutului ferestrelor*”. □ N. Steinhardt analizează volumul de versuri al lui Ion Gheorghe, *Megalitice* (C.R., 1972): „Pe mulți, volumul acesta – care nu se citește în tonalitate de *bel canto*, care e neașteptat și pretinde în prealabil acceptarea axiomelor unui univers de sine stătător – îi va șoca. Repede însă vor învăța, se vor obișnui, vor pricepe și se vor încânta. Dreptul imprescriptibil al oricărui poet de a-și confecționa limbajul adecvat lumii pe care o propune legitimează și graiul foarte particular și exclusiv din *Megalitice*: formalizare a unei viziuni proprii, taxonomie riguroasă, veșmânt unic al unicității: universul teluric și pietros, aspru – dar și încolțit în formule supreme ale rafinamentului”. □ Florența Albu se ocupă de cartea lui Ilie Constantin, *Celălalt* (C.R., 1972): „Ilie Constantin aduce cu acest [...] volum al său, o viziune a genezei de înaltă rezonanță lirică, o poezie de idei care nu va disprețui de altfel nici demonstrația seacă, rigidă, atunci când registrele lirismului său își va afla limitele. Nu știu dacă a fost în intenția poetului acest tot, acest unic poem filosofic împlinit de-a lungul cărții; dar este imposibil să nu urmărești – printre unele poeme decorative sau agreabile, bine scrise, bine timbrate – mai ales acest filon liric, aceste aluviuni prețioase, poate nu îndeajuns decantate”.

MAI

1 mai

- [„**Munca**”, nr. 7925] Este publicată poezia *Zi - împlinire* de Laurențiu Olan. ■ Gheorghe Tomozei publică *Ritm de viață*. ■ Cu titlul *Aici, pe-acest pământ...* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. ■ În *De toate pentru toți* se publică o schiță intitulată *Parfum de salcie*, semnată de Gheorghe Filimon.

- [„**Scânteia**”, nr. 9495] Pe prima pagină citim: „Întreaga țară sărbătorește ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc”. Tot pe prima pagină citim: text nesemnat *Trăiască socialismul! I Mai – ziua muncii și internaționale muncă, și flori, și încredere* de Ioan Grigorescu: „Trăim acum o primăvara a exigențelor superioare, a perfecționării muncii și a organizării ei în toate ramurile de activitate, pentru ca întregul potențial uman și material al țării să poată contribui cu un randament sporit la îndeplinirea marilor obiective propuse de partid. Sub explozia florală a primăverii românești grăbim viitorul țării pentru a ne scurta drumul până la el. Acest viitor nu mai este un vis îndepărtat, ci un summum de obiective științific stabilite care, o dată atinse, vor desăvârși saltul calitativ în propășirea României, marcând o nouă și definitorie etapă în istoria

de două ori milenară a poporului român, contribuția noastră internaționalistă la victoria socialismului și comunismului în lumea întreagă”. ■ Versuri semnează: Ion Brad (*Cadențe în mai*), Grigore Hagiu (*Ceas clar*), Radu Selejan (*Partid al biruinței*), George Chirilă (*Patria, rodiri mai mari așteaptă*), Virgil Teodorescu (*Stindardul care-nvăluie Pământul*), Mihai Beniuc (*Sub steagul țării*). ■ În pagina destinată umorului și satirei citim: *La gura peșterii* de Valentin Silvestru, „Mda!...” și „Hm...” de D. Costin, *Bădărâni* de Teodor Mazilu, *De-ale lui Nea Marin „Acte false”!* de Amza Pellea, *Să vă rețin un loc mai uscat la iarbă verde?* de Nicuță Tănase.

● [„Steaua”, nr. 9] Baruțu T. Arghezi evocă alte colaborări solicitate lui Arghezi, dar mai ales prezența lui alături de familie la Teatrul National, în aprilie 1943, când are loc premiera piesei lui Camil Petrescu *Mioara* și la care fuseseră cu toții invitați de directorul teatrului, Liviu Rebreanu (articolul *Însemnări din aprilie*, rubrica „hotare de aer”). ■ Mircea Tomuș face comentariul antologiei de *Poezie contemporană* (Albatros) de A. E. Baconsky, care, zice comentatorul, a folosit prilejul de a celebra „dimensiunea universală a poeziei”, transformând acest prilej și „într-unul de afirmare a dimensiunii universale a liricii noastre” (articolul *Dimensiunea universală a poeziei contemporane*). ■ Ion Caraion recenzează, în stilul său caracteristic și inconfundabil, volumul de poezie *Oricine și ceva* (C.R., 1972) de Maria Banuș al cărei univers poetic este marcat profund de *Țara fetelor*, căci recenzentul adnotează: „Trecă meargă, dacă Maria Banuș s-ar certa numai cu trecutul ei sau numai cu o parte din el. Ar fi o treaba intimă și starea de grație poate că nu s-ar dovedi ingrată până la capăt, cu toate ca neînduplecările sale au rațiunea lor severă. Dar Maria Banuș se ceartă cu trecutul și prezentul prea multora, și mai mult al altora, și prea la modul dispensativ”. (articolul *Figura coborârii din trăsură*). ■ Proză de Vasile Băran, *Departate în munți*. ■ Teodor Vârgolici urmează publicarea câtorva fragmente din jurnalul lui Gala Galaction, conținând „date exacte, prețioase, referitoare la biografia scriitorului”, aici fiind vorba de prietenia cu T. Arghezi și atitudinea plină de căldură față de Ioan Slavici, căruia i-a rămas „un mare admirator și un devotat prieten”. (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction*). ■ Eseul Gabrielei Melinescu include o divagație despre poetul ca persoană în agora și poetul ca figură creatoare (articolul *Pierderea unui sentiment*, rubrica „cutia Pandorei”). ■ Poezii scrise de Marin Mincu, Iv. Martinovici, Radu Cernescu, Doina Cetea. ■ În cronica lui, Petru Poantă și-a ales ca subiect volumul de critică a lui Ion Pop, *Poezia unei generații* o încercare de „sinteză a asupra fenomenului literar de după eliberare”, într-un moment în care sintezele erau destul de puține, iar Ion Pop „are meritul incontestabil de a reformula, pentru prima dată, într-o viziune unitară, principalele direcții ale liricii tinere românești”. ■ Vigil Ardeleanu opinează, în cronica lui literară, asupra monografiei *Marin Preda. Vocație și aspirație* (de M. Ungheanu, nemanifestând prea multe reticențe, aceasta fiind

„o carte foarte bună, pe alocuri excelentă”. ■ V. Fanache relevă avantajele de concepție ale ediției, vizibile în structura aparatului critic „întins pe cinci sute de pagini”, din volumul al cincilea, consacrat *Pădurii spânzuraților*, ediția critică fiind realizată de Nicolae Gheran (articolul *Ediția Liviu Rebreanu*). ■ Doina Curticăpeanu reliefează contribuția lui Dan Zamfirescu, în două volume, la studierea lui *Neagoe Basarab și învățăturile către fiul său Theodosie* (Minerva, 1973).

● [„**Tribuna României**”, nr. 12] În *Hyperion* citim *Testament* de Tudor Arghezi, tradus în englezește de Constantin Michael-Titus. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Crengi către stele*. ■ *Armindeni* din *Cuvântul zilei* este semnat T. R.: „Luna mai e luna înălțărilor noastre: cucerirea primei independențe, scăldată în sângele vărsat în 1877, la Grivița și la Smârdan; cucerirea victoriei din mai 1945, prin jertfa de sânge a soldaților și ofițerilor noștri, care s-au bătut, alături de armatele aliate, pe câmpiile Tisei, în Carpații slovaci și în Tatra, pe Dunărea austriacă, până la salva finală de tun, care a marcat o dată în istoria lumii. În sfârșit, luna mai, inaugurată prin ziua de armindeni, e luna bilanțurilor noastre de primăvară, țărnam al biruștelor din toate domeniile muncii și creației românești”. ■ În *Cultura română în gândirea universală* Mircea Malița scrie despre *O revoluție în științele umanistice: matematica în lingvistică și poetică*, ocupându-se de *Lingvistica matematică* de Solomon Marcus, volum apărut în 1963: „Cartea lui Solomon Marcus e prima carte de lingvistică matematică din lume. E tradusă în engleză, franceză și ceahă. Am întâlnit-o în lista obligatorie de lectură la Sorbona și New York, dar servește ca bază de studiu la universitățile din Louvain, Anvers, Norwich-England. Referințele la lucrările sale sunt de ordinul miilor. La Moscova în 1970 i s-a editat o nouă carte: *Modele ansambliste ale limbajului*”. ■ Și în acest număr citim *Psalmi lui David în tălmăcirea lui Mihail Sadoveanu*, cu textul semnat de Constantin Mitru și traducerea din Psalmi 3, 8, 22 și 42. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu *Lauda liliacului*. ■ În secțiunea *Cartea* citim *Fascinantul Ion Ghica* de Edgar Papu: „Cine vrea, ca în *O mie și una de nopți*, să-și cufunde capul în apa vrăjitorului, și să se pomenească dintr-o dată în altă lume și în altă viață care a fost odată a noastră, să-l ia din nou, să-l recitească cu nesaț pe Ion Ghica”.

2 mai

● [„**Scânteia**”, nr. 9496] Numărul stă sub semnul sărbătoririi zilei de 1 Mai: *Vibranta expresie a atașamentului și unității în jurul partidului fierbinte manifestare a solidarității internaționaliste*. Citim despre *Marea adunare populară din Capitală, Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*, dar și *Sărbătorirea zilei de 1 Mai în țară*.

● [„**Viața studentescă**”, nr. 18] Conica dramatică a lui M. N. Rusu se ocupă de *Festivalul de teatru (studentesc) post-factum*, concursul din cadrul

Festivalului național al institutelor de artă, unde au fost puse în scenă piese ca *O scrisoare pierdută*, *Vânătoarea de vrăjitoare*, vodevilul lui Alecsandri *Kir Zuliaridi* sau recitalul poetic *Aici e soarele meu*. ■ La rubrica *Sintagme*, câteva recomandări: Ortega y Gasset, *Meditații despre Don Quijote*, Ed. Univers, traducere de Andrei Ionescu; H. Wald, *Limbaj și valoare*, Ed. Enciclopedică Română; Lucian Blaga – *Ceasornicul de nisip*, Ed. Dacia – colecția *Restituiri* (exercițiile de ziaristică blagiene); E. Papu – *Între Alpi și Marea Nordului*, Ed. Meridiane – colecția Biblioteca de Artă (despre universal și particular în spațiul european) sau I. Biberi, *Arta suprarealistă*, Ed. Meridiane, colecția *Curente și sinteze*.

3 mai

● [„**Munca**”, nr. 7917] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat publică o recenzie a volumul *Un leagăn pe cer* de Sütő András (Kriterion). ■ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui I. D. Șerban, *Un tânăr mai puțin furios*.

● [„**Scânteia**”, nr. 9497] Mircea Zăciu scrie despre *Paradoxul inaccesibilității*: „Faptul că se scrie mult e un semn al epocii și fenomenul nu are nimic rău, în sine, marcând, în principiu, o maturizare intelectuală, rezultat al unei creșteri culturale sensibile, pe o arie socială imensă. Gustul lecturii, crescut și el, incită adesea și pe acela al scrisului. Imbold natural, semn al unei vocații înnăscute, cultivată prin lecturi sau – alteori – fenomen de imitație, de mimare a celor citite. Nici acest aspect nu e reprobabil, atâta timp cât el nu emite pretenția de a dobândi drepturi egale cu creația adevărată și nu ajunge s-o concureze chiar. Se întâmplă însă ca unele contrafaceri să se manifeste mai agresiv și mai insistent decât arta bună, care e dintotdeauna modestă. Se mai întâmplă, de asemenea, ca simulacrul să se camufleze cu oarecare abilitate după conceptul inaccesibilității artei «moderne». Tot ceea ce e neînțeles, obscur, greu abordabil chiar și pentru cititorul avertizat, nu e rău scris, rău gândit, ci foarte «nou» și, de aceea, «dificil», după cum se pronunță câte unii. Noutate și inaccesibilitate ar fi, în comoda judecată a unei «estetici» profitabile pentru nonvaloare, noțiuni sinonime, obligatoriu sinonime. Există, așadar, pericolul ca dificultatea înțelegerii unei poezii (în fond, o chestiune veche, ca și vârsta artei însăși, căci nimeni nu va pretinde că Sofocle e mai «simplu» decât un autor contemporan!) să fie intervertită în obscurizarea deliberată, voită”.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7450] C. Stănescu analizează, în secțiunea *Cartea de poezie*, discursul poetic contemporan, constatând că „tinerii poeți au știut să apeleze, când a fost cazul, la sursele autentice de lirism, înscriindu-se, printr-un act deliberat, de opțiune poetică, în linia unei tradiții”. ■ M. Ungheanu scrie despre *Intimitatea actului critic*, pornind de la cartea lui Al. Călinescu, *Anton Holban și complexul lucidității*, în care „autorul nu-și propune să scrie o monografie, ci să ne familiarizeze cu spiritul autorului, cu ideile și temele de

preferință, să ne dea o idee despre modalitatea lui literară, despre mijloacele lui predilecte. Toate judecățile sunt făcute din interior și dovedesc o bună cunoaștere a lui Anton Holban, o mare intimitate cu proza și eseistica acestuia”.

• [„**Albina**”, nr. 18] *Partidului*, versuri de Virgil Teodorescu. Tot pe prima pagină, *Victorie*, tableta lui Ion Bănuță, este dedicată zilei de 9 mai 1945. ■ Folclor nou cules din Prahova. ■ I. Peltz îl evocă pe Ion Dragoslav, un alt scriitor țăran, după I.C. Vissarion, care se dorea un al doilea Creangă: „N-a fost, bineînțeles, nici Creangă, nici Vissarion. A fost un povestitor naiv care aducea în schițele sale miresmele și atmosfera locurilor sale de baștină pe care le părăsise ca să răătăcească prin București”. ■ În seria de articole istorice pe care le semnează număr de număr, Dumitru Almaș scrie despre *Dimitrie Cantemir, omul*, la 300 de ani de la naștere și la 250 de ani de la moarte. ■ Pagină de *Satiră și umor*.

• [„**Orizont**”, nr. 18] Mircea Iorgulescu este cel care răspunde la mai vechea anchetă a revistei pe tema *Critica și actualitatea literară*, din care redăm un mic fragment: ■ „Fiind adresate criticilor, întrebările formulate sunt de o suspectă perfidie: fiindcă într-un mod tacit criticii sunt invitați la o dare de seamă asupra propriei activități, autocritică prin însăși tendențiozitatea chestionarului [...], fie la o deloc blândă judecată asupra colegilor de profesiune. [...] Nu este greu de observat apoi că imensa majoritate a celor care dau sfaturi criticei fie că ei înșiși nu sunt critici fie că au renunțat de multă vreme la această profesiune, încât ar trebui să ne întrebăm dacă nu cumva însăși această abundență de consilieri este una dintre cauzele unei atât de mari nemulțumiri contra criticei. [...] Excursionistului amator nu i se poate reproșa lipsa de performanțe alpinistice. Dacă au existat într-adevăr cărți ignorate și cărți supralicite important este nu să le enumerăm, să facem adică «bilanțuri de consolare» și «liste de false glorii», ci să ne întrebăm pentru care motiv unele cărți sunt ocolite iar altele sunt înconjurate de nori groși de fum aromat”. ■ La rubrica „profiluri”, Marin Mincu îl prezintă pe Vasile Nicolescu despre poezia căruia susține: „Metafora focului incendiază lirismul existențial al lui Vasile Nicolescu ca un seism devorator”, „un poet de mari resurse” (*Vasile Nicolescu, poet al arderilor autodevoroare*). ■ O nouă anchetă debutează în paginile revistei, pe tema „proza și «realismul necesar»”, ale cărei întrebări sunt: 1. *Considerați că există un «realism necesar» al prozei românești contemporane? Cum explicați legitatea acestui fenomen?*, 2. *Care ar fi după opinia dvs. raportul dintre realism, actualitate și diversitate de stiluri?* 3. *Cum ați încadra creația dvs. În proză în acest curent de realism ca fenomen de confruntare cu marile probleme ale lumii de azi? Dar față de transformările prozei moderne?*, 4. *În ce măsură lucrările teoretice actuale asupra fenomenului literar vă pot oferi elemente de perspectivă în creația dvs.?* Răspund la aceasta anchetă Petru Popescu, Radu Ciobanu, Romulus Guga și Eugen Barbu din a cărui intervenție am reținut butada: „În general cei ce scriu nu vorbesc mult despre scris,

vorbesc cei ce nu scriu...”. ■ Apariția celei de-a doua ediții a lucrării *Essai sur la création artistique* (ed. I-a, Paris, Alcan, 1935 și ed. a II-a Ed. Univers, București, 1972) a profesorului Liviu Rusu, îi dă prilejul lui Traian Liviu Birăescu să evedențieze ideile din concepția estetică a esteticianului român. ■ Grigore Tănăsescu prezintă și traduce o elegie de Goethe, intitulată *Elogiul muncii*.

● **[„România literară”, nr. 18]** Numărul are ca tematică omagierea a 125 de ani de la *Revoluția din 1848*. ■ Versuri semnează: Ion Barbu (*Bălcescu trăind*), Andrei Mureșanu (*Deșteaptă-te, române!*), Vasile Alecsandri (*15 Mai 1848*), Ion Catina (*Mars revoluționar*). ■ Pe prima pagină citim două citate, unul din Nicolae Bălcescu, iar celălalt din Nicolae Ceaușescu. ■ Texte despre *Revoluția din 1848* semnează: ■ Alexandru Ivasiuc, în *Pro domo*, publică *Te-meziurile generației de la 1848*. ■ George Ivașcu, *Mesaj peste timp*. ■ Prof. Ștefan Pascu, „*Un popor întreg*”. ■ Constantin Țoiu, *Măreția unei idei*. ■ George Muntean, *Aron Pumnul*. ■ Nicolae Manolescu, *Bariț și contemporanii săi*. ■ Al. Piru, *Cărțile anului 1848*. ■ *1848 în Moldova*, nesemnat. ■ *1848 în Transilvania*, semnat I. M. ■ *1848 în Țara Românească*, nesemnat. ■ Vasile Netea, „*Revoluția a făcut-o toată națiunea*”. ■ Viorel Știrbu, *Vara fierbinte*, „fragment din romanul *Omul de stat*”, inspirat din lupta revoluționară a lui Nicolae Bălcescu”. ■ Virgil Mocanu, „*Un grup de tineri cu tricolorul în frunte...*”. ■ Acad. Petre Constantinescu-Iași, *Peisajul artelor*. ■ Valentin Silvestru, *Creatorii teatrului național în întâmpinarea anului revoluționar*. ■ Ion Ianoși semnează *Elogiul gravității*, despre volumul *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur: „[...] simt că trebuie să pun totul deoparte, nu pentru a scrie un articol savant de analiză (nu vor întârzia mult nici asemenea articole, sun convins), ci pur și simplu pentru un gest public de mulțumire. Lui Florin Mugur, pentru ceea ce el numește «destinul unui intermediar, al unui mesager», destin de o orgolioasă modestie, consecvent realizat. Și interlocutorului său, lui Marin Preda, pentru esențialul său mesaj”. ■ Citim recenzii: ■ Victor Atanasiu prezintă *Diplomatul, tăbăcarul și actrița* de Carol Ardeleanu, Minerva, 1972: „Meritele cărții nu trebuie să exagereze. Găsim, e adevărat, nu o dată, tablouri izbutite ale vieții de mahala: o nuntă, de pildă, la care bărbații, în toiul dansului, se descheie la veste și-și scot hainele, iar domnișoarele se împleticesc pe picioare, suflă disperate, făcându-și vânt cu evantaie sau hârtii împăturite etc. Nu lipsesc, pe de altă parte, stângăciile, comparațiile forțate, melodrama etc.”. ■ Sorin Titel recenzează *Între Alpi și Marea Nordului* de Edgar Papu, Meridiane, 1973: „De o mare precizie și siguranță a demonstrației, cartea lui Edgar Papu este fără îndoială una din cele mai bune cărți de acest fel care s-au scris la noi; adică o carte care își propune o privire de ansamblu asupra unei culturi, fără să se piardă în locuri comune sau în generalități și în care dragostea și atașamentul pentru cultura respectivă nu îmbracă hainele multicolore și spectaculoase ale entuziasmului, ci pe cele sobre,

discrete, ale eruditului, ale omului de înaltă cultură, ale omului «de bibliotecă»». ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, cu textul *Vămile cântecului*, un comentariu la debutul editorial al lui Dan Verona, pseudonimul lui Nicolae Crețu, cu volumul *Noapțile migratoare*, C.R.: „Așadar, un ascuțit simț al poeziei, recte instinctul în fond dovada primă a talentului, nedublat încă de o conștiință poetică pe măsură, aceasta mi se pare situația la debut a lui Dan Verona. Este mult pentru că, în genere, debutanții vin cu mari șovăieli chiar în materie de instinct poetic, este puțin față cu elogiile de care s-au bucurat *Noapțile migratoare*. Dar promisiunile închise în carte lasă să se înțeleagă că timbrul personal nu ca întârzie să se facă auzit. Laudele peste măsură fac mai mult rău decât severitatea excesivă și ar fi păcat pentru Dan Verona dacă le-ar lua prea în serios. Poetul e dintre cei adevărați, dintre cei care nu apar după fiecare ploaie, și, știindu-l tânăr, dar mai aproape de maturitate decât de adolescență, îmi place să cred că va ști să ocolească amenințarea modei ascunsă în prestigiul colportat de conjunctura favorabilă a debutului». ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* aduce noi informații despre planurile literare ale lui Ion Pas, Silviu Iosifescu, Ștefan Popescu, Traian Coșovei, Mihai Negulescu, Arnold Hauser, Fodor Sandor, Tudor Mănescu, M. Djentemirov, Ovidiu Zotta. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Nicolae Jianu și George Bălăiță au plecat la Hanoi, în cadrul programului de schimburi culturale dintre țara noastră și R. D. Vietnam. * Traian Iancu a plecat în Franța, pentru a participa la sesiunea anuală a Consiliului Internațional al autorilor literari (C.I.S.A.C.) al societăților de drepturi de autor, în calitatea sa de membru al Biroului executiv al acestui for. Actuala sesiune a C.I.S.A.C. se va desfășura între 2-4 mai la Nisa». ■ Șerban Cioculescu publică *Preludiu la „Sociologia literară” a lui Robert Escarpit*, oferind lista valorile semantice „urmărite de Escarpit, ale noțiunii franceze de *littérature*, sunt de o mare variație». ■ Nicolae Balotă, în *Poeți români, poeți universali*, scrie despre volumul bilingv *Joc secund – Jen second*, pe care l-a tradus Yvonne Stratt („Traducătoarea, Yvonne Stratt, a reușit, fără îndoială, în ceea ce francezii ar fi numit *une gageure*. O întreprindere temerară riscantă, aceea a trecerii – s-ar putea spune: cu arme și bagaje – a unui sistem ermetic, dintr-un registru lingvistic într-altul”) și despre versiunea germană a poeziei lui Bacovia, fără a menționa titlul cărți, în versiunea lui Wolf Aichelburg („Fidel spritului bacovian mai curând decât unor tipare formale, Aichelburg a găsit drumul de acces spre acel lamento care constituie muzica lăuntrică a acestei poezii”). ■ Marcel Petrișor prezintă volumul *Der Dreieine* de Bernhard Philbert, Christian Verlag, 1972. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „La Londra, se află sub tipar, la Editura Anvil Press Poetry, volumul intitulat *The Still Unborn about the Dead (Cei încă nenescuți despre cei morți)*, o culegere de poeme alese de Nichita Stănescu, traduse în limba engleză de Petru Popescu și Peter Jay. Selecția poemelor și cuvântul înainte aparțin lui Petru Popescu. * La Budapesta, la Editura Europa, a apărut sub ti-

tlul *Csapdaban* (*În capcană*) romanul *Prins*, de Petru Popescu. Traducerea în maghiară aparține lui Bella György.

• [„**Tribuna**”, nr. 18] *Cronica literară*: Ion Vlad scrie articolul *Trei volume de proză*, în care amintește *Vara unui fost campion de pian* (Dacia, 1973) de Nicolae Prelipceanu, *Iepurele sub acoperiș* (Dacia, 1973) de Dan Rebreanu, *Recviem rustic* (C.R. 1973) de Ion Lungu. ■ N. Prelipceanu în rubrica *Lecturi* amintește următoarele apariții: *Floreta de Argint* – Valeriu Bucuroiu, *Întors* – Cornel Brahaș, *Ochii fastului, Cânturile Marelui pod* – Ion Țugu; *Semnul de Taină* – George Suru; ■ Maria Vodă Căpușan scrie articolul *Prometeu sau viața lui Balzac* – în care prezintă diferite opere consacrate unor mari autori: *Amorurile lui Musset*, carte scrisă de Jean-Paul Sartre despre Flaubert, *Ariel sau viața lui Shelley* – despre Byron; *Prometeu sau viața lui Balzac* de André Maurois. ■ Mircea Zaciuc în *Bivouac* despre *Spiritul pașoptist*; apar poeme scrise de Dan Rotaru, Ion Sângereanu, Pan Izverna, Petru Romoșan; ■ Articol inedit despre Ion Agârbiceanu – *De vorbă cu maestrul Ion Agârbiceanu*; ■ Fragmente din romanul lui Vasile Sălăjan: *Steag roșu deasupra lumii, Hoțul de biciclete, Orașul, în vechi fotografii*; ■ Traducere de Teohar Mhadaș din „opera voluminoasă și bogată, poezia lui Kypros Hrysanthis”.

4 mai

• [„**Munca**”, nr. 7918] În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia, în structura și în esența ei, este profund a tuturor*, revista publică un scurt interviu cu Nichita Stănescu. Acesta răspunde la întrebări legate de faptul că „poezia domină scena literaturii noastre contemporane” („Poezia românească actuală, spre cinstea ei, nemaifiind conjuncturală, nu a avut încă timp să fie și eternă. Viitorul este al poeziei mari, al acelei poezii ce se implică direct în istorie și exprimă marile idei care domină epoca. De ea nu ne putem despărți niciodată. Dar poezia nu mai domină scena, ea a dominat. Ne aflăm într-o după-amiază a poeziei, când se discern valorile. Libertatea sentimentelor înflorește astăzi la noi ca un reflex al epocii pe care o trăim. Am ajuns în cultură să fim liberi până acolo încât unii își îngăduie însă să jignească prin nonvalorile propuse, libertatea, să anuleze libertatea. Ei nu îmbogățesc cultura noastră atât de străveche, dar nici n-o afectează în profunzimea ei. Sunt doar o umbră... La unii, câteodată ține loc de pâine sufletul altora, iar după ce au mâncat spun cu „îndreptățire”: care alții?”), vorbește despre trăsăturile poeziei române contemporane, despre caracteristicile propriei poezii ce „dorește să imite oameni, vorbind despre ei”. Pentru Nichita Stănescu „poezia, în structura și în esența ei, este profund a tuturor. Inventarea statuilor, ca și a icoanelor, nu ne poate face să credem că bisericile sunt numai un loc de decărcare a credinței și a obsesiei. În realitate, poezia ca și statuile și icoanele sunt opere de artă ale poporului; ele ne dăruie credința sau ne ștampilează obsesia față de frumos. Faptul că există poezie în toți a dus la involuntara inventare a poeziilor”.

□ Nicu Dumitru, în *Figuri ilustre ale revoluției pașoptiste*, îi dedică un articol lui Nicolae Bălcescu. ■ În *Pe glob. În 24 de ore* revista publică o prezentare a volumului *Nicolae Ceaușescu - Scrieri alese* la editura italiană „Il Calendario del popolo”.

• [„Contemporanul”, nr. 19] Al. Philippide descoperă: *Un sunet unic*: „Limba românească este un admirabil instrument liric. Pentru poezia sa are bogății sigure și vaste, pe care, după poetul popular, le-a pus în valoare Eminescu. De la el până astăzi, limba poetică românească a ajuns să poată exprima absolut orice gândire, orice nuanță, orice mlădiere lirică”. ■ Petru Popescu se referă la *Pașoptismul: o categorie*: „Anul 1848, corespunzând unui moment revoluționar general, a avut în Țările Române o semnificație mai largă decât în alte părți, fiindcă spiritul lui stimula și acțiunea de reeuropenizare a unui popor pe care dominația otomană îl silise la un circuit prea îngust, și modernizarea artei, și patriotismul în sens cult, elevat, și consolidarea unui profil moral, care, sintetizat până atunci mai mult în filosofia orală, era flămând de opere”. ■ Fiind continuată dezbaterea despre *Romanul social*, Teodor Mazilu meditează la *Exemplul lui Balzac*: „Balzac ne-a dat nouă, scriitorilor, care vrem să redăm actualitatea, viața indivizilor și a societății, o lecție exemplară. O lecție pe care o acceptăm cu bucurie. Experiența geniului său ne-a demonstrat că realismul nu poate fi privit cu suspiciune la început și că eroarea are mai multe șanse de a fi confundată cu adevărul [...] Dar toate aceste riscuri nu înseamnă că un scriitor autentic își poate alege alt drum decât drumul lui Balzac [...] realismul mi se pare a fi înțelegerea întregului”.

• [„Cronica”, nr. 18] Volumul Magdei Ursache este subiectul cronicii literare semnate de Liviu Leonte: „*A patra dimensiune* este metafora care traduce dificultatea de a defini poezia modernă. Preocupată prin exercițiu critic curent de problemele poeziei, Magda Ursache își dezvăluie în această primă culegere de articole preferința constantă și unitară pentru lirica afirmată în deceniul al șaptelea, căreia caută să-i descopere trăsăturile specifice, elementele diferențiale față de perioada anterioară”. ■ În *Mirajul genului proteic*, Zaharia Sângeorzan comentează critic *Balada celor rău iubiți* (C.R., 1973), aparținând unei „tinere prozatoare care se preocupă, intermitent, și de critică”, anume Tia Șerbănescu. Criticul impută impresia de fals, de neautentic, vorbăria goală, punctând că există și pagini de proză autentică. ■ Grupaj de versuri de Dan Verona. ■ În articolul intitulat *Cămașa poetului*, Nicolae Turtureanu analizează placheta *Cămașa de apoi* a lui Ovidiu Hotniceanu, apărută postum la C.R., regretând plecarea prematură a poetului, tocmai când atinsese unitatea stilistică, imperfectă în primele două volume. ■ *Urna de marmură*, proză fantastică de George Sidorovici. ■ Din lirica latină (Laberius, Statius, Seneca) traduce Traian Diaconescu. ■ Ștefan Avădanei scrie *Despre o antologie bilingvă* alcătuită de Sever Trifu și Dumitru Ciocoi-Pop: *Romanian Poems, a bilingual anthology of Romanian poetry*, enumerând cu precădere

lipsurile acesteia. ■ „*Omul de sticlă*” și „*Omul de fier*” în secolul de aur spaniol își intitulează Valeriu Cristea eseu despre opera și epoca lui Cervantes. ■ Pentru rubrica *Moment*, N. Irimescu reține un *Omagiu lui I. Agârbiceanu*, adus de revista „Tribuna”, la 10 ani de la moartea scriitorului. ■ În cadrul aceleiași rubrici, prof. Ionel Necula din Galați descrie detaliat *Actul de moarte al poetului Ștefan Petică*, pe care l-a consultat recent, și conchide: „Actul de deces înlătură orice îndoială cu privire la data exactă a morții lui Petică. El nu a murit nici în ziua de 18 octombrie, cum crede Dumitru Micu în lucrarea sa *Început de secol* (Minerva, 1970), nici la 20 octombrie, cum este consemnat pe placa comemorativă de pe frontispiciul casei memoriale din Bucești, dată întâlnită de altfel și la Al. T. Stamatiad în studiul său intitulat *Doi dispăruți* (în «Flacăra», 1915) închinat poeziilor Iuliu Cezar Săvescu și Ștefan Petică. Cel puțin în această privință documentuleste clar. «Încetat din viață alaltăieri șapte spre dece octombrie la ora unspre dece dimineața, în casa părinților săi din comuna Bucești»”. ■ Al. Tănase semnează un amplu eseu intitulat *Dialectica național-internațional în cultură*, ocupându-se de problema specificului național în spațiul românesc, atât în ceea ce privește creația populară, cât și cea cultă. „La scriitori precum Alecu Russo, D. Bolintineanu, Alecsandri și Eminescu este pregnantă trăinicia și sinceritatea sentimentului patriotic, a conștiinței naționale. Aceasta se exprimă în însăși transfigurarea artistică a valorilor sufletești ale poporului, a tezaurului său folcloric de mituri și legende, a evenimentelor care atestă tăria caracterului său de popor mândru și viteaz”.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 126**] Rubrica *Vitralii* întrerupe serialul *Gloria victis* pentru a publica fragmente din *Caietele Princepelui*, din cauza unei călătorii în străinătate a titularului rubricii, Eugen Barbu. ■ E. Manu, prin prisma lui G. Călinescu, îl privește și pe „romancierul” Cantemir, cu a sa operă originală, unică, de mare valoare istorică și literară, *Istoria ieroglică*, adresată evident contemporanilor vremii lui Cantemir, în fapt „un roman cu portrete satirice remarcabile” : „Fără să pledăm pentru reintroducerea textului *Istoriei Ierogilifice* în circuitul literar contemporan nouă, pledăm pentru o lectură estetică a textului în care descoperim (lucrul s-a dovedit) atâta poezie, dar și schema unui roman modern. Comparat cu lucrările literare ale timpului scrise la noi, pamfletul lui Cantemir este o carte de nivel mondial, integrându-se într-o modă literară europeană, în sensul cel mai bun al cuvântului.” ■ Același Manu recenzează volumul lui Virgil Carianopol, *Scriitori care au devenit amintiri*. ■ Romul Munteanu îl redescoperă pe J. Prevert – *Despre lucruri și altele*. ■ Pompiliu Marcea, *Despre stilul critic*.

5 mai

● [**„Munca”, nr. 7919**] Este anunțată primirea Premiului Herder de către Eugen Jebeleanu „pentru activitatea desfășurată în scopul promovării relațiilor culturale între popoarele continentului”.

• [„Flacăra”, nr. 19] Cu titlul *Didactica parva*, revista publică al zecelea fragment din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică un text eseistic intitulat *Un activist cultural*. ■ În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea scrie a doua parte a studiului *Viața lui Nicolae Bălcescu*. ■ În *Viața literară - Scriitori de azi*, Dan Cristea publică un articol biobibliografic despre Marin Preda: „Opera lui Marin Preda lasă impresia unor trepte de adâncire a problemelor omului modern și cine măsoară distanța de la *Întâlnirea din pământuri* la *Imposibila întoarcere* vede că a fost parcurs un drum care, întocmai unei lunete, l-a apropiat pe autor de chipul moral al condiției umane. Dacă lumea povestirilor de debut e una violentă și dură, în spiritul prozei tradiționale țărănești, și atunci când oamenii fac răul, dar și atunci când fac binele, pentru că este o lume augurală, *Moromeții* introduc în romanul satului criteriul moral. S-au spus multe lucruri despre valoarea și virtuțile acestui roman, ca și despre crepusculul în care e învăluită atmosfera celui de-al doilea volum al său. Rămâne încă de demonstrat că eroiul lui, Moromete, devine un om conștient în momentul în care e atins atât de spaimele îndiciului (părăsirea fiilor săi, singurătatea), cât și de cele ale colectivității (părăsirea tiparelor vieții tradiționale). Această logică și illogică a existenței, a exigențelor la care e supus individul în lume o analizează Marin Preda. [...] În plină putere de creație, autorul *Marelui singuratic* deține de pe acum un loc de prim ordin în istoria epicii românești. Marin Preda este creatorul unei opere de mare complexitate, de originală prelucrare artistică a datelor realității scrutată cu acută luciditate, de un stil ce se identifică psihologiei personajelor cu o inegalabilă congruență”. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda* (Albatros): „Prin această carte Marin Preda și Florin Mugur ne prilejuiesc reîntâlnirea cu problematica pe care ne-au propus-o două din ultimele lor cărți. Marin Preda acceptă să continue, într-un fel, *Imposibila întoarcere*, iar Florin Mugur continuă ceea ce a făcut în fermecătorul *Aproape noiembrie*, adică dramatica sa confruntare cu un spațiu moral pe care cândva, în *Serile din sectorul nord*, îl considerase parcurs, epuizat. [...] A-l face pe Marin Preda să vorbească despre momentul în care omul devine moral, despre viața văzută, înțeleasă și trăită prin contemplație ori acțiune, despre înstrăinarea lui Sadoveanu și Călinescu de chiar generația lor, despre lipsa de libertate a artistului față de inspirație, ori despre Faulkner, Cervantes, Tolstoi, mi se pare nu numai o performanță personală ci și un mare serviciu social. A-l determina pe Marin Preda să mărturisească ce învinuiri grave are de adus acestui secol, sau de a ne reaminti ce responsabilități își asumă oamenii care-și părăsesc grădinile atrași de un mare apetit de a face istorie, ori de a-l determina să vorbească despre rostul sau lipsa de sens a notelor de călătorie, pentru ca mai apoi să obții de la el povestirea unei călătorii, explicarea stării de călătorie, mi se par merite care vorbesc de la sine despre valoarea acestei cărți”. ■ Al. Paleologu prezintă *Poezii* de Ileana

Mălăncioiu: „Poezia Ilenei Mălăncioiu are ceva de lucru manual pe care ea îl desăvârșește cu încetul în vederea unei întrebuintări ce nu e profană. Mi-o închipui scriindu-și poeziile, cuminte și serioasă, concentrată în lucrarea ei, știind foarte bine că ceea ce face înseamnă un curaj nebun fiindcă se vor ivi poate zmei sau demoni, se vor ivi poate leșurile străvezii sau mutilate ale unor bărbați fără vârstă, purtătorii unor glorii uitate și ai unor dureri nespuse *care se iau*. [...] Poeta provoacă niște forțe latente, unele în aparență firești și aproape inofensive, dar tulburătoare totuși, creând situații fără ieșire: «Caut cuibul cu băieții prin scorburi/ Îngropându-mi mâna până la umăr în putregaiul galben / Înpăimântați când o pasăre întârziată/ Se zbate între mine și-ntre pui.» [...] Ca în *Strigoii* lui Eminescu sau ca în Edgar Poe, este în poezia Ilenei Mălăncioiu o indicibilă și dureroasă fascinație față de frumusețea pe care moartea o așterne pe chipuri. [...] Există de altfel ceva eminescian în toată poezia Ilenei Mălăncioiu, dar nu un eminescianism epigonice, ci unul de afinitate structurală ce nu se vedește de obicei din primă instanță. Marea artă cu care poeta impune versului voința ei de a exprima total și exact lucruri atât de evazive, de nuanțate și de profunde, este în adevăr, așa cum am spus la început, uimitoare. Compactul volum de *Poezii* al Ilenei Mălăncioiu ne pune în fața unei *opere*, de pe acum vastă și indiscutabil de primă mărime”. ■ În *Critica ideilor literare*, G. Dimisianu prezintă *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino (Eminescu): „Adrian Marino, în momentul fericit de maximă ecloziune a vocației sale de critic și istoric literar, înalță un edificiu teoretic menit să resuscite în conștiințele critice contemporane, prin oferirea propriei pilde, aspirația de a construi solid, esențial, sistematic, năzuința de a realiza sinteze și de a epuiza metodic un domeniu de cercetare, curajul de a proiecta monumental și de a înainta pe fronturi vaste. Poziție care atrage, prin reflex, respingerea fragmentarismului și a improvizarilor jurnaliere, discreditarea foiletonisticii și a neoimpresionismului proliferant, față de toate acestea Adrian Marino exprimându-și, tăios și insistent, inadeziunea principială. Aici aflăm de altfel unul dintre impulsurile imediate ce au decis elaborarea dicționarului: jurnalismul critic, va constata autorul, a provocat printre alte neajunsuri o relativizare extremă a terminologiei estetice, o «labilitate a ideilor literare», prin folosirea improprie, inexactă, cu totul aproximativă a termenilor specifici, prin suprapuneri de sensuri și inconsecvențe derutante, provocatoare de confuzii. În fața acestor realități dicționarul și-a asumat o importantă misiune clarificatoare și ordonatoare, de reșezare a noțiunilor în contextele lor firești, în accepțiunile proprii și cu adevărat fecunde conferite de istoria culturii. [...] O lucrare savantă și de înaltă erudiție cum e aceasta oferă spectacolul rar întâlnit al îmbibării de atmosfera zilei și în fond al neputinței de abstragere. Autorul e un cărturar cu suflet patetic, chiar pătimaș, purtat de elanuri polemice și activizat de impulsuri îndrumătoare, care primesc câteodată formulări poate prea subliniate pedagogic (cum e această, dreaptă în fond, povățuire adresată generației noi: «Scriitori

tineri! Nu aruncați în vânt prin improvizări superficiale talentul și arta voastră. Nimic nu este mai amar și mai copleșitor decât sentimentul risipirii și al ratării». Lucrarea lui Adrian Marino se impune printre realizările de primă importanță ale criticii de azi și ar fi să-i diminuăm semnificația dacă i-am fixa efectele multiple numai în spațiul cultural autohton. Prin perspectiva înaltă și prin bogăția punctelor de vedere noi în chestiuni vitale ale artei, ea are toate șansele și îndreptățirea să intre în circuitul mai larg al valorilor spiritului, una din afirmările mature și îndrăznețe ale gândirii critice românești”. ■ În *Opinii*, Alexandru Papilian scrie despre *O falsă problemă: generațiile*, apreciind că „există două extreme în acceptarea literaturii celor mai tineri dintre scriitori, amândouă pernicioase ca orice alte extreme. Cea dintâi ar fi promovarea lipsită de discernământ a unei literaturi ce nu-și justifică prezența nici măcar prin speranțele ce le poate trezi tinerețea autorului. Faptul nu e foarte frecvent. Cea de-a doua, mai jenantă în ultima vreme, este atitudinea acră și brutal autoritară a unor factori responsabili care, nedisociind clar tinerii dotați într-adevăr cu harul de scriitor de veleitarii pripiți dintotdeauna, existenți la periferia lumii literare, califică activitatea tuturor laolaltă drept lipsită de orice valoare, inconsistentă sau, în cel mai bun caz, tenebroasă ori obscură”. Acesta continuă: „Cea mai puțin dorită dintre situațiile care se pot crea într-un anumit moment de avânt economic și cultural este despărțirea pe generații. În momentul în care am pronunțat acest cuvânt, «generație», am pronunțat și diferența puternică de mentalitate dintre componenții generațiilor respective. Faptul nu are nicăieri sens, dar în literatură el devine un nonsens sau un dezastru. Căci literatura nu poate fi decât ceea ce este, adică literatură și nicidecum o caracteristică a vârstei. Că, în general, literatura tinerilor autori vizează mai direct, fără complexe, fără teamă, depășirea unor tipare, instituirea unor noi variante de expresie, e adevărat. Și nu e de mirare. Dar această literatură, odată admisă ca literatură, intră în patrimoniul culturii noastre care nu cunoaște compartimente de vârstă. Mai mult decât atât, dacă am admite diferențierea pe generații, ar trebui să admitem, prin absurd, și lipsa de șansă a generației mai vârstnice. Or, așa ceva intră în contradicție cu realitatea noastră care demonstrează puterea de creație a scriitorilor noștri maturi și vârstnici. Și, mergând mai departe, dacă există o diferență sesizabilă drept caracteristică de generație, înseamnă că există un element de sociologie în stare să definească o generație (literară), ceea ce coboară nivelul de considerare a lucrurilor, prin depersonalizarea pe care o produce criteriul științific, la cel al unei comparații cantitative”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 18] Mihnea Gheorghiu reflectează la *Timpul vitejiei*: „Trăsăturile specifice ale Revoluției noastre – pe care Engels o caracterizează ca unul din ultimele avantposturi ale revoluției, ale cărei «hotare începând din 1789, înaintează neîncetat» – se arată în caracterul ei popular și combatant pentru libertatea națională și dreptatea socială și pentru unitatea politică a poporului român eliberat de sub asupra și ocupația străină, și se mai

demonstrează în faptul că, educația în spiritul internațional al revoluției europene, ideologii pașoptiști l-au adoptat gradului de dezvoltare și necesităților societăților române, adăugând, atunci, ca și altădată, contribuția lor cercetătoare. Poate de aceea justiția istoriei națiunii noastre socialiste situează la cele două vârfuri ale timpului scriitorii de astăzi, – timpul vitejei, – două nume dragi de revoluționari români, fii iubiți ai poporului, purtători de cuvânt ai acestei Istории și făurari de veac nou, iar numele lor este: Nicolae Bălcescu și Nicolae Ceaușescu”. ■ Despre studiul lui Al. Săndulescu, *Literatura epistolară*, Minerva, 1972, scrie Ilie Constantin: „Cercetarea lui Al. Săndulescu se dovedește cu adevărat interesantă atunci când se aplică depozitului de scrisori literare românești (a cărui slabă editare o deplânge, frecvent). Cu fervoare și gust, autorul răsfoiește epistole exemplare, aparținând lui Kogălniceanu, Bălcescu, Caragiale, Odobescu, Duiliu Zamfirescu și alții, atent la valorificarea lor literară”. ■ Mircea Iorgulescu semnaleză apariția cărții lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda* (Albatros, 1973): „În *Convorbiri cu Marin Preda* surpriza constă, de aceea, tocmai în absența acestui tipar; ca și în cazul *Imposibilei întoarceri*, între ideile și convingerile în mod explicit exprimate aici și cele conținute în opera literară, implicite, nu există contradicții. Autorul marelui epopei a țărânimii românești din momentul de răscruce al jumătății secolului al XX-lea se impune încă o dată prin desăvârșita consecvență cu sine și cu propria vocație; iar din acest punct de vedere, meditațiile conținute în cartea realizată de Florin Mugur continuă în chipul cel mai evident pe cele cuprinse în *Imposibila întoarcere*. *Convorbiri cu Marin Preda* este o carte de confesiuni numai prin formulă și material; în realitate, prin acuitatea problemelor puse în discuție, prin sinceritatea și rigoarea mișcării ideilor, este o carte de reflecții care obligă permanent la menținerea spiritului în stare de veghe; este vorba, în fond, despre o suită de eseuri dialogate. Florin Mugur a făcut aici o surprinzătoare operă de critic literar, abătându-se, și el, de la mediocra regulă după care un poet este «numai un poet», un prozator «numai un prozator». ■ Numărul găzduiește o nouă rubrica *Afinități elective*: „Există, bineînțeles, cercetări docte care demonstrează continuitatea tradiției și caracterul organic al dezvoltării unei literaturi. Dar ca un paradox al adevărului, spunea un mare scriitor, fiecare își alege precursorii, inventează încă o dată, pe o altă spirală, tradiția. Să descoperi în creație, în efortul personal de viziune și de exprimare, prezența activă, rodnică a trecutului, – iată o cale de a stabili mereu genealogii literare. Am solicitat unor prozatori care aparțin unor preocupări și stiluri narrative diferite, o mrturisiere cu privire la afinitățile lor elective, adică o dezvoltare a predecesorilor literari, mai apropiați sau mai depărtați, cu care păstrează, tocmai prin creație, o comunicare foarte vie, uneori neașteptată. E un mijloc de a lumina astfel resorturile trainice ale unor legături, asupra cărora, dintr-un alt unghi, mai detașat, stăruie și articolul *Circuitul fecund*, inclus de aceea, în mod

firesc în această pagină”. □ Semnează texte: Paul Georgescu, Alexandru George, Mircea Horia Simionescu, Virgil Duda. □ În textul *Prezentul trecutului*, Paul Georgescu îl semnaleză ca model pe Mihail Sadoveanu: „Dar rolul enorm pe care l-a avut în formația mea Sadoveanu pare mai complicat. De la opt ani, de când am citit *Uyar*, l-am iubit pe Sadoveanu nespus. I-am citit opera de la un capăt la altul, de trei ori, ceea ce nu e deloc puțin și n-a trecut un an să nu-l recitesc cu plăcere mereu înnoită. Cu toate acestea ca stil, ca temă, ca atmosferă – nimic mai opus temperamentului meu introspectiv, dilematic, problematizant și de tensiune la limită. Cred că tocmai de aceea, Sadoveanu a reprezentat pentru mine expresia desăvârșită a liniștii interioare prin înțelegere și însumare. Și cine să înseteze mai mult după pacea lăuntrică decât cei ce n-o au?”. □ Mircea Horia Simionescu bănuiește că *Mă trag (probabil) din geana unei fraze*: „Având, îmi place să cred, o limpede imagine a construcției literaturii române, organism superb și robust, bănuiesc care-i sunt trăsăturile perene și intuiesc care-i sunt tendințele. Acesta poate că este cel mai cert câștig din lecturile clasicilor, al conviețuirii cu ei în familie. Între aceste coordonate încerc să-mi înscriu trecerea, convins că originalitatea nu poate să decurgă decât din potențarea caracterelor programului genetic înscris în textele sale de aur”. □ Virgil Duda se bucură de *Surpriza unor filiații*: „Filiația literară evidentă, recunoscută deopotrivă de autor, critic și cititor la nivelul temelor, subiectelor, stilului și modalităților preferate (și prin care se stabilesc în mod frecvent firele pe care orice scriitor le împletește în frazele sale laolaltă cu firul ce-i aparține în exclusivitate) este uneori trecută în umbră de o înrudire mai geru descifrabilă. Sunt afinități ce par imposibil de dovedit pentru că își au justificarea în zone subterane textului, acolo unde se plămădesc sevele, totodată afinități ce riscă – odată expuse să se afilieze celor mai generale legături dintre scriitorii dintotdeauna și de pretutindeni, indiferent de valoare și de importanță”. □ În *Circuitul fecund*, Alexandru George scrie despre Nichita Stănescu: „Fiind îndemnați de cineva la data apariției volumului *Cartea de recitare* de Nichita Stănescu să scriem despre ea ca despre o carte de critică, am râs ca de o glumă bună. Ulterior, gândind mai bine la stuctura ei, ne-am dat seama că ea propune mai mult decât atât și o atitudine critică. [...] În fața lui Nichita Stănescu și în genere a omului contemporan se pune o tulburătoare problemă, pe care poetul o formulează astfel: «Recitirea scriitorilor vechi, mă refer mai cu seama la poeții preeminescieni, este una dintre cele mai curioase experiențe de lectură pentru insul cu sensibilitate modernă»”. ■ Despre *Tineretea maștrilor* scrie Dan Cristea: „Ecouri din Arghezi, din Bлага, din Ion Barbu sau Bacovia; ecouri ale lui Emil Botta ori Al. Philippide [...] oricine le poate depista în glasurile poeților de astăzi. Cum oricine simte inflexiunea, ritmul și figurația eminesciană, mai adânc asimilate ca niciodată din straturile plutonice, din vocea aceluiași Emil Botta ori din versurile mult mai tinerilor Constanța Buzea, Dan Laurențiu, Ileana

Mălăncioiu etc. Poeții își dau mâna peste generații într-o adevărată «foame de spațiu». Totul e străbătut cu o maximă viteză, spațiile înghițite, epocile devorate. Toate teritoriile poeziei moderne, așa cum apar în istoriile lui G. Călinescu și E. Lovinescu, sunt acoperite, dezvoltate, adăugite, aduse, unele din ele, la deplina stratificare. Toți fagurii posibilităților lirice sunt explorați și gata să fie umpluți de mierea strânsă din travaliul poetic al generațiilor. Rămâne să se dovedească – vorba lui Valéry – că mierea nu se improvizează”.

■ La *Romantismul și revoluția* meditează Adriana Iliescu, recenzând studiul lui Paul Cornea: „Impresionanta carte a lui Paul Cornea *Originile romantismului românesc* impune prin perspectivele pe care le deschide și prin concluziile documentate la care ajunge în ce privește apariția și dezvoltarea în literatura noastră a două curente literare – clasicismul și romantismul. *Analiza literaturii românești* scrisă între 1780 și 1840 are în vedere contextul ideologic general, situația economică, socială și politică a Principatelor Dunărene și a Transilvaniei. [...] Paul Cornea s-a ocupat cu pasiune de o epocă de tranziție și încă ezitantă în ce privește cristalizările fenomenului artistic. Dar dacă pe plan cultural a existat un element ferm și permanent, acela a fost crezul în misiunea scriitorului ca luptător pentru drepturile națiunilor și al claselor oprimate ca un ecou al fenomenelor sociale reprezentative și progresiste”.

■ Sorin Titel descoperă *Forme ale spațiului în Moby Dick*: „Cartea se sfârșește descriind călătoria lui Ismael pe un ocean «catifelat», spre libertate, spre viață. Oceanul și-a pierdut agresivitatea [...] Spațiul nesfârșit al oceanului care fusese un timp un spațiu haotic, în afara oricăror repere (busola lui Pequod nu mai poate la un moment dat indica nicio direcție) primește, așadar, drept reper pânza salvatoare a unei corăbii!”.

■ N. Tertulian semnează textul *Naphta, Lukács și Thomas Mann*: „Încercarea de a descoperi în figura lui Naphta cheia personalității și operei lui Lukács – sfidându-se deopotrivă spiritul operei gânditorului marxist și energicul *fin de nonrecevoir* opus unei asemenea întreprinderi de însuși Thomas Mann – nu poate sfârși decât într-un eșec”.

6 mai

• [„Scânteia”, nr. 9500] În *Adnotări* citim *Stridențele cuvintelor „pentru tăcere”* de G. Cuibuș: „E firesc ca tinerii poeți – aflați la primul sau al doilea volum – să nutrească dorința de a-și depăși în fel și chip predecesorii. Numai că materializarea acestei intenții cunoaște uneori cele mai bizare degenerări, fie pe plan ideatic, fie stilistic. Este și cazul lui Ioan Matei, autorul volumului de versuri *Cuvânt pentru tăcere*, poet nu lipsit de vocație, individualizată mai ales în poeme de dragoste. [...] Universul poetic al lui I. M. se reduce la un haos al minții, la exacerbară stărilor primare, a fricii, a renunțării, a efemerului. Asemenea meditații mărturisesc cât de departe este încă poetul de adevărata poezie. Nu acesta este drumul creației celor tineri, nu aceasta trebuie să fie alura primului volum; sunt adevăruri pe care credem că și semnatarul acestor

versuri le cunoaște. Atunci, cui folosește toată această lamentație, asezonată la tot pasul cu imagini dintre cele mai sumbre?”.

8 mai

• [„Munca”, nr. 7921] Revista publică un microinterviu cu Gheorghe Trandafir, directorul general al Centralei cărții, despre prezența cărții românești la „Librăria Universală” de la Nisa, cu ocazia celei de-a cincea ediții a festivalului internațional al cărții.

• [„Scânteia”, nr. 9502] Ziarul comemorează aniversarea Partidului Comunist Român. Citim pe prima pagină textul *Nucleul vital de energie și lumină al României Socialiste* introdus printr-un citat din Nicolae Ceaușescu. Alături apare poezia *Din vremea vremii, de demult* de Victor Tulbure. ■ Citim și câteva versuri de Mihai Beniuc (fragment din *Partidului*), Demostene Botez (fragment din *Partidului*), George Lesnea (fragment din *Partidului*), Ion Brad (fragment din *Cântecul activistului de rând*), Majtényi Erik (fragment din *Îndemn*, în românește de Ion Acsan), Gh. Tomozei (fragment din *Numele tău, Partid*). Fragmentele sunt introduse prin următoarea notă: „Din zorile dimineții care au dat viață Partidului Comunist Român – simbol al luptei împotriva asupririi sociale și a împilării, pentru libertatea și independența patriei, pentru omenie și dreptate, pentru făurirea unei societății noi, chintesență a idealurilor atâtor generații, – poeții noștri strâns legați de năzuințele și aspirațiile poporului și-au apropiat, în creațiile lor, ca pe un izvor nesecat de inspirație, nobila cauză. Din multitudinea actelor lor lirice alegem câteva versuri care reflectă imaginea partidului în conștiința poeților”. ■ Sub titlul *Locomotiva progresului nostru socialist* citim răspunsuri la întrebarea „Ce gânduri, fapte și sentimente se asociază în conștiința dumneavoastră, când vorbiți despre partid?”; răspunsuri sunt oferite din rândul muncitorilor. ■ Urmează și o scurtă anchetă *Ce gândesc despre partid cei care nu sunt membri ai partidului?*.

9 mai

• [„Scânteia”, nr. 9503] Sub titlul *Memoria anului revoluționar 1848 Bărbați iluștri în marmura recunoștinței pe Câmpia Libertății* citim două texte-portrete: Aurel Dragoș Munteanu scrie despre Ion Heliade Rădulescu, iar despre Aron Pumnul scrie Mihai Gafița.

• [„Viața studentească”, nr. 19] Trei mesaje lirice pentru dubla sărbătoare a lui 9 mai: Ziua Independenței de Stat și Ziua Victoriei asupra fascismului: *Stegarul* de Al. Macedonski, *Ziua victoriei* de Mihai Dragomir, *Ochii eroilor* de Violeta Zamfirescu. ■ Cronica de teatru a Medeei Ionescu, despre *Zodia taurului* de Mihnea Gheorghiu. ■ M. N. Rusu conspectează câteva *Documente epistolare pașoptiste*; este vorba despre volumele de corespondență și acte *I. Heliade Rădulescu* și, respectiv, *George Bariț și contemporanii săi*, ambele apărute la Minerva.

10 mai

• [„**Munca**”, nr. 7923] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă *Îndoielnicul raport al lui Jakob Büllhman* de Arnold Hauser (Kriterion). □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Neil Simon, *Prizonierul din Manhattan* (Teatrul Național din București).

• [„**Scântea**”, nr. 9504] Z. Ornea scrie despre *Virtuțile monografiei literare*: „Ceea ce reclamă imperios acum istoriografia noastră literară nu este, cred, comentariul asociativ sau disociativ pe marginea unor opere de mai mic sau mai mare răsunet. Ci este necesar, înainte de toate, examenul sistematic (până la epuizarea posibilă a surselor de informație literară), serios și aplicat. Cu atât mai mult cu cât avem teritorii întregi încă nedestelenite [sic!], cu harta lor abia conturată. Ne trebuie, de aceea, studii metodice și, repetăm, sistematice, tinzând spre completitudine, care să scoată opera și autori din faza generalului și a clișeului îndătinat. Notăm un truism: a ști presupune a cunoaște. Or, din păcate, mai întâlnim «știutori» care și la un sondaj superficial dovedesc că nu prea... cunosc. Și aceasta, poate, pentru ca nu au avut la îndemână mijloacele adecvate de cunoaștere. N-am vrea să se înțeleagă de aici că pledăm pentru investigație pedantă, plicticoasă, normativă și arida (de tip lansonian sau și mai rău). Am ținut numai să subliniem că modalitatea monografică, departe de a fi atât de «anacronică» pe cât o postulează unii, e dimpotrivă viabilă și, în stadiul actual al lucrurilor, de o inestimabilă utilitate. Dar nu numai utilă în sensul pragmatic al termenului. Ci și în cel al valorii, izbutind – când avem de-a face cu lucrări de ținută – să ofere despre operă și scriitor o imagine estetică cu totul caracteristică. O demonstrează pilduitor monografia ca acelea datorate lui Adrian Marino despre viața și opera lui Macedonski, lui Al. Piru despre Ibrăileanu, M. Petroveanu despre Bacovia, Ion Dodu Bălan despre Goga, S. Damian despre romanele lui G. Călinescu, Mihai Gafița și Al. Săndulescu despre opera lui Duiliu Zamfirescu. Și exemplele ar putea fi mult completate, dovădind – toate – valoarea exemplară a modalității monografice. A unei modalități în care erudiția nu înseamnă mărunțirea faptului existențial, în care scrutarea vieții nu degenerază în biografism pedestru și autonom, evidențierea raportului operă-climat spiritual al epocii nu presupune înfățișarea unei vulgare scheme sociologice mecanice, perspectiva marxistă nu înseamnă deloc coborârea în pozitivismul greoi preconizat de Taine, iar rigoarea nu elimină modalitățile moderne de investigație. E, sperăm, un argument concludent pentru valoarea monografiei care poate contribui enorm la progresul unei culturi”. ■ Citim *Adnotări de acad. Emil Condurachi la O viață de om așa cum a fost* de Nicolae Iorga, Minerva, editor Valeriu Râpeanu: „Este meritul editorilor și al criticului Valeriu Râpeanu care semnează studiul introductiv de a fi încadrat cu competență această operă în seria lucrărilor de același gen și ideea de a fi subliniat cu un clarvăzător spirit critic pe de-o parte valoarea profund umană a acestei opere, pe de alta limitele ideologice și politice ale autorului său, precum și ale vremurilor în care el a trăit, a muncit, a luptat și a suferit”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7456] Secțiunea *Orizont cultural* îi este dedicată lui G. Călinescu în *actualitate*. ■ C. Stănescu scrie despre *Literatura nouă*, „teza” fundamentală a *Istoriei* călinesciene, încât „cine înțelege, deci, temeinicile rațiuni ideologice care stau la baza operei critice a lui G. Călinescu nu va mai putea suspecta viziunea autorului de subiectivism și cu atât mai puțin va putea să-i aducă o acuzație contrară chiar axului cărții: falsificarea unor linii de evoluție”. ■ M. Ungheanu remarcă faptul că în *Istoria literară*, G. Călinescu „ne descoperă o lume de forme artistice nebănuite. Mândria cu care spune *Nasc și la noi monumente!* este îndreptățită”.

• [„Albina”, nr. 19] *Partidul*, versuri de Dragoș Vicol. ■ La centenarul morții lui A.I. Cuza, revista publică o pagină cu legende și doine inspirate din viața acestuia.

• [„Orizont”, nr. 19] Prima dintre cele două cronici literare, a lui Marcel Pop Corniș, țintește spre surprinderea universului narativ din nuvelele lui Ion Lăncrănjan din volumul *Ploaia de la miezul nopții* (Dacia, 1973) apreciind că „scrie o literatură de o autenticitate neobișnuită, de o densitate narativă și profundă a intuiției sociale ce depășește multe din romanele «politice» ale ultimului deceniu”. A doua cronică literară privește un volum alcătuit de asistentul lui G. Călinescu, Al. Piru, din fragmente pentru care „divinul critic” nu și-a dat girul, *Literatura nouă* (Ed. Scrisul românesc, 1972) și este semnată de C. Ungureanu. ■ Tot în ton aniversar, Octavian Metea comemorează 125 de ani de la Revoluția din 1848, prezentându-l pe revoluționarul Eftimie Murgu. ■ Este publicat un fragment de roman de Emanuel Copăcianu, cu titlul *Noi de la Rîm ne tragem*. ■ Adriana S. Brădeanu traduce fragmente din *Antimemoriile* lui André Malraux.

• [„România literară”, nr. 19] Versuri semnează: Dumitru Bălăeț (*Somnul eroilor*), Ursula Șchiopu (*Genealogie; Muzeu; Metatrezorerie; Arșița; Măisus; Depărtare; Cifrul*). ■ Victor Tulbure și M. Magiari semnează traducerea poeziilor lui Elisaveta Bagreana, cu ocazia împlinirii 80 de ani (*Prognoză; Cuvintele și ecoul; Ploi de primăvară*). ■ Mihai Giugariu publică un fragment de roman, intitulat *Iarba*. ■ Nichita Stănescu semnează *Glose*. ■ Editorialul *Imperativul originalității* este semnat de George Ivașcu: „Așadar, în multiple sensuri, conceptul de *originalitate*, implicând pe cel de originar, autentic, adevăr, urmărind pe cel de atribut, de specific *național* al unei literaturi, al unei culturi, ca singura bază de afirmare în sfera *universalului*, – toate acestea le aflăm încă din 1840 în «Dacia literară», rămasă de atunci și până astăzi ca un nepieritor monument al afirmării noastre spirituale, în acel timp de – revelatoare – sinteză a gândirii românești. Înainte de a porni la asaltul marilor piscuri – ale libertății și unității, ale independenței naționale, în 1848. La cucerirea lor deplină, după aceea”. ■ Pe prima pagină citim și *Spiritul revoluționar* de George Macoveșcu: „Istoria – și prin istorie ne înțelegem pe noi înșine – a adus în fața noastră ale țeluri. După steagurile ridicate la 1848, au apărut noi steaguri,

noi forțe le-au purtat și le poartă, noi lozinci sunt scrise pe ele, spre noi orizonturi – cele ale unui continuu spirit revoluționar. Astfel am ajuns la acel neuitat 23 August 1944, la acel 9 mai 1945, și care pune capăt războiului și care ne afla în primele rânduri, cu arma în mână, sângerând în lupta împotriva fascismului. Așa s-a făcut că din lipsurile și sărăcia trecutului și din ruinele războiului am scos la iveală o altă țară și prin munca noastră am construit și dezvoltăm România socialistă. Ne vom opri aici? E o imposibilitate./ Ne-ar zdrobi istoria”. ■ Alexandru Ivașcu revine la *Pro domo cu Fundamentarea filosofică a realismului*: „Elementul fundamental care deosebește realismul de ne sau anti-realism este o anumită atitudine filosofică. Primul său teoretician, Aristotel, a fost un apărător al artei mimetice, adică al unei arte care imită realitatea din cauză că întreaga atitudine filosofică îl conduce fără greș spre o asemenea concepție”. ■ Sânziana Pop publică *Unele părți ale vieții mele*, text împărțit în *Ochiul și nervul; Trecutul și prezentul; Râs și plâns; Ființa și neființa și Centrul e inima*. Din acest text reținem: „Cred că răscumpărarea de tot a artistului este chiar arta sa: libertatea neprețuită de a-ți procura pentru centrul ființei un univers”. ■ Revista publică o anchetă intitulată *Realismul – azi*: „Se manifestă în momentul de față o accentuare a interesului pentru realism, a preocupărilor de a-l defini cât mai exact și mai nuanțat, de a-i explica vitalitatea. Cea mai sigură confirmare o constituie, desigur, orientarea din ce în ce mai insistentă a cititorului contemporan spre acele forme și expresii literare, capabile să întretină impresia de autenticitate, gustul adevărului vieții și să încorporeze semnificații revelatoare pentru destinul omului în contextul social-istoric care-l însumează. Problemele și frământările specifice societății noastre socialiste își află în opere de structură realistă o întruchipare proprie și originală, menită să dea asupra vremii pe care o trăim imaginea cea mai vie și mai convingătoare. Reflectând această semnificativă opțiune, «România literară» se adresează unor scriitori și critici literari solicitându-le opinia în dorința de a contribui la o limpede formulare teoretică a conceptului, a sensului și consecințelor sale în creația literară actuală. Firește, discuția nu poate fi epuizată în aceste pagini; considerăm că pe o astfel de temă de interes major noi intervenții ale colaboratorilor și cititorilor noștri sunt binevenite”. La întrebările: „* Constatăm în publicațiile noastre, în intervenții rostite la radio și la televiziune, reactualizarea discuției despre realism. Cum explicați regenerarea acestui interes în contextul mișcării noastre literare? * Ce precizări și îmbogățiri necesită acest concept, dezbateră însăși, din perspectiva evoluției literaturii, a scrierilor apărute în ultimii ani? * Se constată o predilecție marcată, chiar o aviditate a publicului pentru literatura de bogate implicații social-istorice și totodată psihologice. Care ar fi, deci, modalitățile literare apte a satisface mai adecvat această solicitare ce tinde să devină un veritabil imperativ al epocii noastre?” răspund: ■ Șerban Cioculescu, *Cunoașterea adâncă a societății și a omului*: „Regenerarea interesului pentru dezbateră problematice realismului, – așa cum ați

formulat întrebarea, – este perfect explicabilă într-un moment când în dezvoltarea prozei noastre literare, ca și a poeziei, se impune necesitatea unei intervenții mai eficiente a criticii noastre, pentru a feri talente autentice de a se angaja într-o înfundătură – aceea a ermetismului steril. Acest concept nu cere astăzi propriu-zis o îmbogățire, ci acea veche atașare la obiect, acea probitate de atelier care-l îndemna pe Flaubert să-l îndemne pe Maupassant a privi atent deosebirea de la o frunză la alta, când avea să descrie o ramură. Cu atât mai mult se disting între ei indivizii umani, oricât ar fi de omogenă societatea în care trăiesc. Desigur, publicul e sâstisit de pretinsele adânci sondaje «existențiale» și existențialiste și cere într-adevăr o literatură de variate implicații social-istorice și psihologice. Numai cunoașterea adâncă a societății și a omului poate corespunde cerinței publice de a-și regăsi propriile probleme și aspirații. Scriitorii care taie firul de păr în multiplu de patru sunt neindicați să dea satisfacție cititorului însetat de adevăr și de soluții”. ■ Al. Piru, *O literatură de exemplificare a universalului prin ridicarea la o semnificație*: „Discuția despre realism a redevenit necesară nu din cauză că noile modalități artistice ar fi prin definiție aberante, căci și ele se întemeiază pe fenomenul real, ci mai ales pentru că, referindu-se îndeosebi la zone obscure care scapă observației directe, au sporit dificultatea înțelegerii prin practica excesivă a ermetismului, a limbajului enigmatic, ezoteric, fără priză în public. Literatura devenea inaccesibilă, criptică, uneori ininteligibilă. Atunci s-a produs teoretic și practic, aiurea ca și la noi, o întoarcere la realism. [...] După ce s-au practicat un număr de experiențe profitabile poate sub raportul mijloacelor de comunicare, majoritatea scriitorilor veritabili au revenit la literatura de reflectare autentică a realității, a problematicii social-istorice și psihologice. De altfel se constată că scriitorii importanți de astăzi, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Marin Preda, Eugen Barbu, Aurel Baranga, Horia Lovinescu etc. (citez doar câteva nume) nu s-au lăsat ademeniți de mode și au rămas la procedeele literaturii adevărate de totdeauna, fără să-și contorsioneze stilul și fără să-și învâluie sensul până la a-l face invizibil. Prin aceasta ei și-au câștigat nu numai durabilitatea, dar și popularitatea, în funcție, orice s-ar spune, de gradul de accesibilitate. Pe aceeași linie merg și alți scriitori, printre care remarc pentru moment doar pe Petru Popescu, unul din promotorii discuției despre necesitatea întoarcerii la realism în literatură. Sunt, evident, pentru o literatură realistă, însă pentru literatură, nu pentru reportaj, unde realitatea e re-dată «așa cum este ea», brut și plat, la nivelul efemerului și al accidentului, al amănuntului ne semnificativ”. ■ Dumitru Micu, *Abordând problematica realismului, criticul nu poate evita aspectele de conținut al creației*: „Ar fi absurd din partea criticii să pretindă literaturii realism pentru realism. Să codifice o pretinsă «metodă realistă» și să judece operele în funcție de conformismul lor față de aceasta. Nu, dezbătând problemele realismului, critica urmărește (sau trebuie să urmărească) lumina-rea pentru scriitori a căilor celor mai drepte, mai generoase, spre adevărurile

fundamentale ale realității de azi, ale epocii contemporane și, în același timp, spre conștiința și sensibilitatea cititorilor. [...] Criticul nu știe dinainte nimic. El judecă în funcție de rezultate. Ba da, ceva știe și acest ceva e, din punctul său de vedere, esențial. Știe că fără stăpânirea mijloacelor – a unor mijloace evaluate, moderne – scriitorul nu va fi în măsură să comunice adevărul existenței, să dea opere integral autentice. Și că, pe de altă parte, oricât de spectaculoase performanțe de limbaj ar realiza, el nu va fi multă vreme și de multă lume citit, dacă opera sa ocolește realul, omenescul adânc, sau îl desfigurează”. ■ Gabriel Dimisianu, *Un principiu compensator veghează evoluția literară, atent la conjugarea fecundă a diferitelor tendințe*: „Noul realism, păstrând puternice, hotărâtoare legături cu socialul, năzuind să dea o imagine a lumii sociale văzută prin lentile proprii, tinde la o firească și necesară preschimbare a mijloacelor, înglobează elemente eseistice, lirice, simbolice, apelează chiar la alegorie și parabolă în năzuința către o viziune totală și integratoare a realului. E un simptom de sincronizare binevenită cu evoluția prozei din cadre mai largi, europene și universale. [...] Fără îndoială că pentru temele social-istorice, pentru tratarea unei materii care răsfrânge bogat imaginea unei societăți și a unui timp – forma ideală de expresie rămâne romanul, specie flexibilă și încăpătoare, iar realismul va fi înainte de toate un mod al prozei al epicii. Mai de mult, s-a încercat fără șanse de a se introduce realismul în poezie, inițiativă derutantă, producătoare de hibrizi. În urmă cu două decenii era voga poemului epic (narațiuni versificate), care prelua mijloacele prozei dezinteresându-se de lirism. De la poezie așteptăm totuși altceva decât «tablouri de viață», altceva decât «veridicitate», atribute ale prozei. Aici definitorie e însușirea de a transmite o emoție interioară, preaplinul unei tensiuni sufletești, într-un cuvânt stări emoționale. E drept că pe acestea le dorim «adevărate», «autentice», convingătoare, și în această accepție, numai în aceasta, se poate vorbi de un realism al poeziei”. ■ Virgil Teodorescu, *Realitatea nu poate fi transportată în opera de artă ca un car cu fân adus de pe câmp în ogradă*: „Există în literatura noastră actuală o multitudine de moduri și modalități de expresie, o gamă diversă, lucru foarte important pentru mersul înainte al literaturii, dar nu esențial, pentru că rămâne, totuși, un simplu procedeu. Căci tehnica nu poate lucra în gol. Tehnica trebuie aplicată la viziune și această viziune este determinată de filosofia operei, adică de existența unei anumite ideologii. Ca și în știință, tehnica în artă și literatură s-a perfecționat, procedeele moderne sunt extraordinar de rafinate și de subtile. Dar una e să utilizezi această tehnică din interiorul unei perspective marxist-leniniste asupra lumii, și alta e s-o folosești din exteriorul acestei perspective”. ■ Petru Popescu, *Publicul trebuie câștigat printr-un tezaur de trăire, de sinceritate, de generozitate*: „Publicul numai admite viziuni elitiste, nu-i suportă pe «perfecti», nu are ce învăța din cartea unui autor care este, în chip afișat, un «reușit». Succesul, la urma urmei, îl suportăm ușor, singuri, cu toții, Dificultatea ne îndeamnă spre confesi-

une, spre solidaritate, spre carte. Trebuie să avem curajul de a ne arăta slăbiciunile, umilințele chiar, în fața publicului, căci viața e făcută și din ele. Pozând numai în maștri și purtători de cuvânt, riscăm să devenim exclusiv profesioniști. E bine să-ți cunoști meseria, adică să știi să scrii, dar să devii sufletește «profesionist» e, după mine, sinonim cu ratarea. Fiecare autor să fie mai sincer cu toată lumea dar să înceapă prin a fi mai sincer cu sine. Dacă s-ar vedea dinafara lor, mulți autori ar izbucni în râs. N-ar fi rău să se privească în oglinda publicului”. ■ Corneliu Ștefanache, *Cum putem noi, scriitorii, să ajutăm societatea noastră aflată într-o permanentă devenire spre cel mai înalt umanism?*: „Interesul publicului nostru pentru literatura cu implicații social-istorice și psihologice este firesc. El a fost de altfel totdeauna. Acum, acest interes mi se pare sporit. Cititorul este avid de literatură autentică, aceea care nu ocolește nimic din ceea ce formează lumea noastră. Unii își mai pot închipui și acum că lumea ce o construim este lipsită de conflicte, uitând că acolo unde încetează conflictul, încetează și viața. Ca scriitor, ocolind conflictele sau, mai rău, ajustându-le, înseamnă a părăsi realismul. Dacă unii «uită» de aceste conflicte, alții își pot «argumenta» că prezența lor într-un roman să zicem, ar angaja întreaga noastră societate, nesocotind sensul delimitat al întregii cărți. Dacă nu abordăm frontal aceste conflicte, atunci – iar mă întreb – pentru ce scriem? Cum putem noi scriitorii să ajutăm societatea noastră aflată într-o permanentă devenire spre cel mai înalt umanism? Desigur, literatura nu poate rezolva nu știu ce probleme, dar cred că înalta ei menire este aceea de a-l face pe om să aibă încredere în viață, să o iubească în infinitele și imprevizibilele ei transformări”. ■ Augustin Buzura, *Multe capitole din existența noastră în spațiu și timp n-au fost încă scrise*: „Bineînțeles că definițiile trebuie să plece de la operă, ele sunt obligate să țină seama de complexitatea momentului literar, de structura, noutatea, valoarea unei opere, și nu invers. Numai fenomenul literar concret poate impune discutarea, acceptarea sau negarea unor definiții. Se înțelege că nici un scriitor serios nu se va strădui conștient să se încadreze într-o casetă, nu va căuta să illustreze canoane, reguli, să-și limiteze cu bună știință orizontului etc., dar nici nu se va lansa în exercițiu de dragul exercițiilor; nimeni din cei hotărâți să spună adevărul despre om și societate, nici unul din cel ce simt imensa povară a adevărului neexprimat încă sau neexprimat integral nu se va situa *alături* de realism, deci de viață. Cel puțin pentru scriitorii și criticii de vocație se subînțelege că realismul nu are limite rigide, seci, nu este adăugirea unui mijloc de a eluda adevărul artei și al vieții. Sigur, interesul stârnit de acest domeniu al creației, discuțiile care revin salutar la intervale din ce în ce mai mici în centrul atenției nu se datoresc, cred, faptului că nu avem o definiție nouă – măcar aproximativă -, ci ele par mai degrabă reacții firești la unele prejudecăți încă nedislocate complet. Câteodată cărțile mai sunt judecate după criteriile străinii, fără nici o legătură cu estetica marxistă, deși pretind că în numele ei o fac. Câți – să le zicem «critici» – nu

au făcut afirmații, de extracție idealist-bulgară, plecând de la ideea că toate sunt ori cu plus ori cu minus. [...] Scriitorul interesat de cunoașterea realității în toată complexitatea și profunzimea ei are tocmai în ea un sprijin fantastic și deci va găsi întotdeauna forța și curajul să o transforme în literatură fără să țină seama de prejudecăți. De asemenea, mai dăinuie unele – să le zicem – confuzii: de exemplu, falsa idee că realismul ar fi incompatibil cu modernitatea – de parcă acest atribut nu ar fi determinat în ultimă instanță de noul descoperit în om, în gândirea și psihicul său, ori de adevăr – sau reduc realismul la naturalism ori behaviorism”. ■ Nicolae Manolescu semnează *G. Călinescu, publicist*, o cronică literară la G. Călinescu, *Gâlceava înțeleptului cu lumea. Pseudojurnal de moralist*, I (1927-1939), selecția și îngrijirea textelor de Geo Șerban, Minerva, 1973: „Dificultatea este că acest criteriu (moralismul) e mai mult afirmat decât dovedit, într-o prefață din care lipsesc datele necesare situației publicisticii lui G. Călinescu în epocă și în propria activitate; pentru cititorul neavizat ar fi fost de lămurit tocmai condițiile scrierii unor articole. Așteptam de la Geo Șerban, mărturisesc, o ediție mai puțin pretențioasă în intenții, dar mai riguroasă și mai utilă”. ■ Citim recenzii: ■ Aureliu Goci prezintă *Panoramic* de Nicolae Ciobanu, C.R., 1972: „Deși critica aplicată este așa de larg reprezentată în paginile revistelor, foarte puțini cronicari reușesc să se afirme exclusiv în acest domeniu. Nicolae Ciobanu, unul dintre criticii foiletoniști cei mai cunoscuți ai zilei de azi, și-a creat un mod personal de a aborda producția editorială curentă, detașat, obiectiv. și un stil rece, obiectiv, noțional care inspiră o mare încredere în opiniile sale fixate, cu predilecție, în sfera ideilor generale și teoretice”. ■ Mihai Minculescu scrie despre *Pălării și capete* de Mihail Cruceanu, Eminescu, 1972: „Dar povestirile lui Mihail Cruceanu au doar pretextul fantasticului, eroii și acțiunile fiind reale, profund reale, omenești. *Pălării și capete* este în fond expresia permanenței timp de peste șase decenii în literatura română”. ■ Sorin Titel recenzează *Mitologie romantică* de Elena Tacciu, C.R., 1973: „Călinesciană, așadar, după părerea noastră Elenei Tacciu îi lipsește însă acea minunată spontaneitate a erudiției, cea care face ca paginile încărcate de exemple și comparații ale marului nostru critic să nu fie o clipă greoaie. «Legătura» de la un exemplu la altul se face câteodată cu greutate în cartea pe care o discutăm, ceea ce îngreunează uneori lectura, făcând-o anevoioasă. De asemenea ni se pare că se dă dovadă de o anumită timiditate în susținerea unor teze, încât niște «sublinieri» parcă mai tranșante ar fi fost necesare. N-ar fi stricat, suntem de părere, nici o mai mare rezervă, sau un surplus de ironie, în fața unor producții mediocre ale preromantismului românesc. Prea sunt discutate pe același «ton» poezii de Mumuleanu, sau cele ale lui Novalis sau Eminescu... Dincolo de aceste rezerve suntem însă fără îndoială în fața unei cărți utile și, de asemenea, așa cum am mai spus, deosebit de interesantă în demersul pe care îl întreprinde”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici scrie despre volumul *Așteptând în liniște* de

Mihai Sin, Dacia: „Un debut ambiguu, spuneam gândindu-mă la aceste două realități ale cărții: de o parte spiritul de observație, talentul de a sesiza cu exactitate reacțiile omului fără simțul evenimentului, de alta, defectul nemotivării. Cer este însă că Mihai Sin și-a găsit un spațiu de observație convenabil, o temă epică nu dintre cele mai ușoare, mai puțin poate un stil al său, și, dacă «totul este normal», amendându-și propria eroare tehnică, dacă despre asta este vorba, se va impune”. ■ Prof. Paul Grigoriu face o trecere în revistă a *Monografiilor consacrate lui Alexandru Ioan Cuza* pornind de la *Viața lui Cuza-Vodă. Memoriu istoric* din 1869, monografie scrisă de Dimitrie Bolintineanu, până la *Viața și opera lui Cuza Vodă* de C. C. Giurescu, monografie apărută în două ediții (1966 și 1970). ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier*, în care aflăm planurile literare ale lui Al. Mirodan, Tiberiu Utan, Florența Albu, Ion Arieșanu, Al. G. Pogonești, Mihail Diaconescu, Vasile Sălăjan, Constantin Ștefuriuc. ■ Notă fără titlu și nesemnată: „Universitatea statului Kentucky din orașul Lexington (SUA) a organizat cea de a 26-a conferință anuală de limbi străine, manifestare devenită tradițională în viața universitară americană. Anul acesta, pentru prima dată în istoria conferinței, au fost prezentate, în cadrul unei secții special constituite, au fost prezentate, în cadrul unei secții special constituite, comunicări de literatură și limbă română. Organizatorul conferinței a fost prof. Michael Impey, de la Universitatea Kentucky, iar președinți ai celor trei secțiuni (literatură, folclor, lingvistică) au fost Dan Grigorescu de la Universitatea București, directorul bibliotecii române din New York, Paul Vehvilainen, de la Universitatea de Stat Portland, și respectiv Robert Austerlitz de la Universitatea Columbia. Comunicările, prezentate de profesori de la universitățile din SUA, Canada și de titularii ai lectoratelor de civilizație românească, sosiți ca oaspeți, în cadrul acordului cultural dintre România și Statele Unite, au înfățișat aspecte variate ale culturii noastre, ale tradițiilor ei și ale împlinirilor contemporane. Cu acest prilej, s-a anunțat inițiativa unui grup de profesori americani de a se constitui o asociație de studii românești, a cărei activitate urmează să fie consacrată dezvoltării muncii de cercetare în domeniile științelor sociale, predării cursurilor de limbă, literatură, folclor, istoria veche și contemporană a României”. ■ Nota *De la Editura Eminescu*: „Astăzi, orele 18,30, sub egida Editurii Eminescu, va avea loc la librăria «Mihai Eminescu din Bd. Republicii nr. 5 lansarea ultimelor apariții. Criticul Valeriu Râpeanu, directorul editurii, va prezenta volumele semnate de Fănuș Neagu, Paul Everac, Gheorghe Tomozei, Al. Simion, Vasile Băran, Dumitru Solomon, Mihai Giugariu, Platon Pardău, Ion Țugui și Mihai Caranfil. Cu acest prilej scriitorii vor da autografe. Tot astăzi, vor fi puse în vânzare exemplare cu semnătura autorilor din cărțile *Puncte cardinale europene* și *Flori alese din poezia străină* de Al. Philippide, precum și din *Evocări* de Ion Pas. Totodată, va avea loc și prima zi de difuzare a două noi titluri din colecția «Romanul de dragoste»: André Gide – *Simfonia pastorală* și *Stendhal – Armance*”. ■ Încă o notă, ne-

semnată: „Marți, 8 mai, la librăria Junimea din Iași a avut loc lansarea volumului de teatru *Interludiu* de Andi Andrieș. Cu acest prilej scriitorul a dat autografe pe noua sa carte, iar actorii ai Teatrului Național au interpretat fragmente din piesele incluse în volum. Criticul Valeriu Râpeanu a prezentat volumul, ca și noile colecții în curs de apariție la Editura Eminescu”. ■ Știri de la *Uniunea Scriitorilor*: „La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. România a sosit la București editorul englez Peter Owen. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U. R. S. S., au sosit la București scriitorii Juri Vercenko, secretar al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S., Stepan Aladjadjam, secretar al Uniunii Scriitorilor din R. S. S. Armeană, și Pavel Boțu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S.S. Moldovenească și secretar al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. * La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. România a sosit în țara noastră scriitorul Oug-To Hoai, secretar general adjunct al Uniunii Scriitorilor vietnamezi. * În cadrul schimburilor redacționale dintre revista sovietică «Neva» și revista «Steaua» din Cluj, a sosit în R. S. România scriitorul sovietic Aleksandr Popov. * La invitația Asociației Scriitorilor din Cosovo (R. S. F. Iugoslavia) au plecat pentru a participa la întâlnirea scriitorilor de la Giacovița poezii Adrian Beldeanu și Nicolae Ioana. * Revent au plecat în U.R.S.S. spre a lua parte la *Zilele literaturii sovietice din Uzbekistan*, Ioana Postelnicu și Teofil Bușecan. * La invitația Asociației «Inter Nationes» au plecat în R. S. Germania scriitorii D.R. Popescu, Petre Stoica și Silviu Iosifescu. * Cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la nașterea scriitorului Ion Slavici, la Baia Mare s-a deschis o expoziție documentară cuprinzând manuscrise și fotocopii ilustrând momente semnificative din viața și activitatea scriitorului. Expoziția a fost organizată de Muzeul Literaturii Române în colaborare cu Muzeul județean Maramureș și Biblioteca Municipală. * Cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la Revoluția din 1848, secția de științe filologice a Academiei Republicii Socialiste România a organizat o sesiune de comunicări. Șerban Cioculescu a vorbit despre *Literatura și marele '48*, iar Elena Piru și Marin Bucur s-au referit la activitatea unei *Prietene a idealurilor pașoptiste – Maria Cantacuzino* și, respectiv, la *Presa franceză – mijloc de afirmare a cauzei revoluționare de către pașoptiștii români*”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Ion Creangă în scrisori*, despre volumul *Corespondență* apărut în Editura Minerva. ■ Revista dedică două pagini lui *Alexandru Ioan Cuza*; citim texte: *Un elogiu în presa franceză*, nesemnat; *Heidelberg, 1873* de V. Firoiu; *La Ruginoasa* de Mihai Pelin; *Presa vremii desprefuneraliile Domnitorului Cuza*, nesemnat/ ■ În *Cartea străină* apar: ■ Nicolae Balotă, în *Basmale lui Brentano*, prezintă volumul *Basme* de Clemens Brentano. ■ Cristian Unteanu semnaleză apariția volumului *La mort blanche* de Pierre Kyria, Librairie Fayard, 1973. ■ Mihail Magiari realizează un interviu cu *Iordan Radicikov despre... oameni și zei*. Iordan Radicikov, scriitor bulgar, răspunde la întrebări

despre cărțile sale traduse în română, despre grotescul și proiecte literare la care lucrează. ■ În rubrica *Meridiane* citim *Înmânarea Premiilor Herder* de Victor Hostiuc: „Între invitați – evident și candidații anului jubiliar. Alături de marele poet român Eugen Jebeleanu, în rândul premiaților din anul acesta se află: Zbiegniew Herbst (Polonia), Veselin Besevliev (Bulgaria), Stylianis Charkianakis (Grecia), Janos Harmatta (Ungaria), Peter Lubarda (Iugoslavia) și Jan Racek (Cehoslovacia). Într-un cuprinzător *Laudatio* a fost evocată și opera lui Eugen Jebeleanu, operă plină de semnificații, construită cu trudă și talent în patruzeci și cinci de ani de activitate. Caracterizat ca un poet al păcii, progresului și libertății, au fost evocate, deopotrivă lucrările de început ale poetului, printre care și *Schituri cu soare*, continuând cu operele care l-au consacrat definitiv în literatura noastră: *Inimi sub săbii*, *Ceea ce nu se uită*, *Bălcescu*, *Cântecele pădurii*, *Surâsul Hiroșimei*, *Cântece împotriva morții*, *Elegia pentru floarea secerată* și *Hanibal*. [...] Înfățișând fructuoasa activitate a lui Eugen Jebeleanu, juriul a hotărât acordarea premiului Herder pentru: «remarcabilele sale merite literare în cei patruzeci și cinci de ani de activitate». Presa austriacă a semnalat acest eveniment de cultură, devenit tradițional, iar redactorii radiodifuziunii au ținut să prezinte într-o emisiune aparte momentele cele mai semnificative ale activității poetului român. [...] Recenta încununare constituie o apreciere a activității poetului militant, o recunoaștere a valorilor noastre literare pe plan european, o contribuție românească la tezaurul culturii mondiale”. ■ În prezențe românești citim: ■ „Recent a apărut la Göterborg, în Editura Coeckelberghs, romanul *Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu. Traducerea este semnată de Ingegerd Draniund și Magda Ljunberg. În aceeași editură a apărut și romanul *Uruma, fata tătarului* de același autor. *Uruma* a fost tradusă în suedeză de Barboro Anderson. În iunie apare la Londra, în Editura Abelard-Schuman, romanul *Șatra* de Zaharia Stancu. Traducerea este semnată de Roy MacGregor-Hastie”. ■ *Marcel Blecher la Editions Denoël*: „După cum am mai anunțat, în traducerea Marianeii Șora și cu o scurtă prezentare de Ovid. S. Crohmălniceanu a apărut de curând la Editions Denoël, în colecția «Les Lettres Nouvelles», dirijată de Maurice Nadeau, prima carte, din 1936, a lui Marcel Blecher, sub titlul *Aventures dans l'irréalité immédiate*. Cartea s-a bucurat de un succes de critică puțin obișnuit. «La Quinzaine littéraire» își deschide numărul din 1-5 aprilie cu un articol al lui Hector Bianciotti, intitulat *Des deux côtés de la vitre* și consacrat romanului Blecher”. ■ *Personalități românești în academii străine*: „Recent, Academia Arcadia, fondată în anul 1690 la Roma, a distins cu titlul de membri ai săi pe prof. dr. Alexandru Balaci, prof. dr. Nina Façon și conf. dr. George Lăzărescu. O altă instituție din Roma, Academia Internațională pentru Propagandă Culturală, fondată la Palermo în 1929, a ales ca membri titulari pe prof. dr. George Ciucu, rectorul Universității București, pe prof. dr. Alexandru Balaci, pe prof. dr. N. Barbu și pe conf. dr. George Lăzărescu de la Universitatea București”. ■ „În Editura

Vangelistă din Milano a apărut volumul *L'opinione publica* de Aurel Baranga, cuprinzând piesele *Opinia publică și Sfântul Mitică Blajinu* în traducerea Elenei Margheri”. ■ *Colaborări românești la „Neohelicon”*: „A apărut de curând la Budapesta, în limbi de mare circulație, revista de literatură universală și comparată – «Neohelicon» – editată de Academia de științe maghiară cu scopul de a contribui la proiectul Asociației Internaționale de literatură comparată, de a pregăti o Istorie comparată a literaturilor de limbi europene. Din comitetul de redacție fac parte cercetători cunoscuți în acest domeniu din diferite țări, printre care și România (Al. Dima). În nr. 1-2 al revistei sunt publicate comunicările prezentate la colocviul metodologic internațional ale cărui teme au fost: *Istoria literaturii și valoarea estetică*, *Zonele literaturii universale*, *Curenți și epoci literare*. Participarea românească a fost marcată prin comunicările *Limbajul echivalențelor și difuzarea valorilor* de Paul Cornea, *Considerarea istorică și general estetică a literaturii* de Ion Ianoși, *Perioade și curenți literare* de Al. Dima, *Curentul literar, încercarea unei definiții* de Adrian Marino, *Asupra problemei grupării literaturilor naționale* de M. Novicov. A apărut, de asemenea, o dare de seamă cu privire la cea de-a treia conferință românească de literatură comparată”. ■ Dan Grigorescu trimite o *Scrisoare din New York*, un reportaj intitulat *La New Orleans, serbări și emoții*.

● [„Tomis”, nr. 9] Alex. Ștefănescu semnează două cronici literare. Prima analiză vizează volumul *Suflet în spațiu* (ed. Cartea Românească, 1973), de Liviu Călin pentru care „lirismul este o aptitudine câștigată prin educație. Neexistând mari pasiuni care s-o impună, expresia se constituie în funcție de exigențele gustului, creând ea însăși un climat poetic, o stare de reverie intelectuală. Volumele de versuri publicate până acum (*Spirale*, 1965, *Ochiul adâncului*, 1968, *Identitate*, 1970) au ilustrat posibilitățile genului, ca și admirația discretă a autorului față de eleganta concizie barbiană. *Suflet în spațiu* completează, fără a contrazice, imaginea poeziei lui Liviu Călin. Sintagma «suflet în spațiu» este luată atât în accepția ei proprie, de turism spiritual, cât și în una figurată, de participare difuză la miracolul existenței”. ■ A doua cronică literară, semnată de același Alex. Ștefănescu, este centrată pe analiza volumului *Monolog alb* (Eminescu, 1972), de Nicoale Ioana a care „a găsit un titlu echivalent cu o formulă critică. Într-adevăr, poezia sa este înainte de toate un *monolog*, o mărturisire care nu se adresează unui interlocutor și care, din cauza aceasta, se desfășoară liber, fără efortul de a convinge, de a entuziasma sau a ocoli anumite susceptibilități. Poetul vorbește așa cum respiră, din pura necesitate de a exista poetic, de a se manifesta prin cuvinte. Cea mai importantă consecință a acestui mod de lirism este o impresie de autenticitate. Cine citește cartea lui Nicolae Ioana are senzația că pătrunde, nevăzut, în intimitatea poetului, chiar în momentul în care acesta, singur și în afara oricărei convenții, se destăinuie sieși”. ■ Ultima cronică literară din această rubrică este semnată de Mirela Roznoveanu care comentează volumul *Poezia*

unei generații (ed. Dacia, 1973), semnat de Ion Pop și care „adună laolaltă profiluri critice despre unsprezece poeți afirmați, în majoritate în deceniul șapte, când se configurează pregnant o altă generație creatoare. Această carte a lui Ion Pop pare să fie etapa a doua a unui program ceva mai larg a cărui intenție este să alcătuiască un tablou al poeziei românești atacând momentele cheie, de efervescentă și metamorfoză a conștiinței estetice, fără să omită o didactică «ierarhie a valorilor superioare ale poeziei»”. Comentând maniera de lucru a scriitorului, Mirela Roznoveanu notează: „Analiza operelor se desfășoară unitar conform unei metode revendicate din critica tematică, dar urmărind totodată o idee modernă despre poezie: poezia văzută ca limbaj și exercițiu ludic. O asemenea carte dispusă să cerceteze din mers fenomenul poetic imediat este, prin firea lucrurilor, susceptibilă de controverse”. ■ Mihai Gafița scrie despre *Cărți pentru totdeauna pierdute*, comentând împrejurările în care l-a cunoscut pe Cezar Petrescu precum și cele câteva volume rămase, din diferite motive, neterminate. Sunt enumerate: „ciclul *Neamul Vardarilor*, în șapte volume, *Pământul, mare cotidian independent, Cadavrul, Căpitanul Hartular, Excelența sa, domnul ministru* și altele care au rămas în stadiul în care se află din alte cauze, dintre care unele îi sunt cunoscute semnatarului acestor rânduri. În ceea ce privește *Plecat fără adresă, Mânzul nebun și Vadim*, cu toate că nu știe cu exactitate cum stau lucrurile, el e încredințat că vechea dramă din viața scriitorului a acționat ca o frână, creația deschizând mereu o rană care nu s-a vindecat nicodată”. ■ Gabriel Țepelea semnează articolul *Șerban Cioculescu – filolog și cercetător al limbii literare*: „Recitind opera critică a maestrului Șerban Cioculescu, pot afirma că studiile domniei sale n-ar fi ajuns la subtilitatea și nuanțarea ce le caracterizează dacă autorul n-ar fi avut o solidă pregătire filologică”. Comentând „critica disimulată la adresa non-valorilor”, Gabriel Țepelea menționează articolul *O ediție critică*, „pe marginea ediției critice publicată sub numele lui M. Dragomirescu de discipolii acestuia în 1937. În esență, Cioculescu reproșează învățăceilor lui M. Dragomirescu că au profitat de buna sa credință, combătând fără cruțare ediția lui I. Scurtu pe care o preiau în bună parte, că folosesc arbitrar virgula, apostroful, majuscule, că intervin în textul eminescian”. Ipostaza de cercetător al limbii literare este ilustrată prin menționarea a două studii: *Limba literară a lui Ion Ghica*, „publicat în *Contribuții la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, I, volumul al II-lea, și observațiile asupra limbii și stilului lui Tudor Arghezi (*Introducere în poezia lui T. Arghezi*, București, 1964). Despre primul dintre cele două studii, G. Țepelea notează: „Autorul pleacă în studiul despre Ion Ghica de la condițiile în care și-a realizat opera, analizează cu o precizie de lingvist regionalismele, arhaismele, elementele turcești, rutene, maghiare, franceze, germane etc. După ce insistă asupra foneticii, morfologiei și sintaxei, Șerban Cioculescu se oprește mai îndelung asupra stilului”. Studiul dedicat operei lui Tudor Arghezi „a rămas până astăzi cea mai bună carte despre opera

poetului” și este cu atât mai valoros cu cât apare „într-o perioadă când Arghezi era considerat un scriitor dificil, inabordabil”. ■ Al. Protopopescu semnează rubrica *Spectrum* și comentează câteva cărți recent apărute. Prima dintre acestea este *Poezii* (Dacia, 1973), de Dimitrie Danciu care în „toate cele trei volume reprezentate aici, *Solitudini*, *Lumini peste vămi*, *Ceas târziu* aparțin unui versificator blajin și impersonal, monoton și previzibil pe care mai greu îl vom putea numi contemporan al lui Blaga”. ■ În *Rugul palidității* (ed. Dacia, 1973), de Ion Rahoveanu, recenzentul remarcă o „surprinzătoare nesiguranță de limbaj. [...] Notăm faptul ca fiind esențial, întrucât autorul însuși se lasă în exclusivitate preocupat de discursul eticist, un fel de lirism pedagogic, întemeiat pe sprinteneală lexicală”. ■ În *Semnul de taină* (ed. Facla, 1972), recenzentul punctează că autorul George Suru „practică un soi de lirism exorcizant, interesant prin atmosferă și gesticulație profană. Cel mai important lucru e că el face aceasta fără a apela cu ostentație la recuzita și instrumentele consacrate ale genului, ci printr-o mereu proaspătă serie de imagini și viziuni bine tensionate”. ■ *Ochii fastului* (Dacia, 1973), de Ion Țuguș, este, consideră recenzentul, „cea mai bună carte a sa. [...] Cred că momentul predilect și fertil al volumului este cel în care autorul stăruie în descrierea poetului, în descifrarea și comentarea rosturilor sale, la care aspiră de fiecare dată cu o ceremonioasă timiditate”. ■ În *Cutremurul albastru* (Dacia, 1973), asistăm „la încercarea de caligrafie sensibilă a Doinei Cetea care staționează în pragul confesiunii banale, nesprijinită nici de idei”. ■ Titus Andronic, autorul volumului *Memoria toamnei* (Dacia, 1973), „pare un stenic care schițează, cu acuratețe, peisagii solare. [...] Se distinge mai ales poezia de rezonanță pillatiană, identificabilă până și în titlul ciclului *Liliacul dintre ziduri*. Nu sesizez în plachetă o traiectorie lirică de forță”, conchide Al. Protopopescu. ■ Despre *Nunțile clipei* (Dacia, 1973), de Teodor Crișan, se notează: „O grandilocvență rudimentară stăpânește poezia lui Teodor Crișan. Imaginea întârzie să se nască, năpădită fiind de prozaism și sentință naivă”. ■ În articolul *Dimitrie Cantemir – cartograful*, Ana Turdeanu surprinde rolul major avut de cunoscutul om de cultură în contextul în care „până la începutul secolului al XVIII-lea, când se întocmesc primele hărți românești, reprezentarea țării noastre în hărțile europene era foarte sumară și plină de erori. [...] Este posibil ca această stare a cartografiei să fi fost unul din motivele care au îndemnat pe cei doi cărturari români, stolnicul Constantin Cantacuzino și Dimitrie Cantemir – reprezentanți de frunte ai vechii culturi românești – să întreprindă anevoioasa încercare de a desena o hartă a Țării Românești, respectiv a Moldovei. Acestea, oglindind realități fizico-geografice, economice și politice, erau menite a îndrepta erorile din cartografia europeană, și a-i îmbogăți conținutul cu privire la țara noastră”. Vorbind despre această activitate extrem de complexă, semnatara articolului notează: „Opera cartografică a lui Dimitrie Cantemir oglindește o temeinică și vastă cultură geografică și

cartografică. Harta Moldovei constituie un prețios document cartografic pentru istoria și geografia țării noastre. Ea a îmbogățit și cartografia europeană cu cunoștințe exacte despre Moldova, servind geografului J.B.B. d'Anville la întocmirea hărții Europei din 1761. În ea sunt notate circa 200 numiri din harta lui D. Cantemir”. ■ Se publică poezie, semnată de Ion Andrei, G.G.Ursu, Ovidiu Genaru, Ion Lotreanu, Ion Anghel, Vasile Petre Fati, Eugenia Zaimu, Mariana Filimon, Ana Fenoghen, Doina Barbu, Aurel Dumitrescu, Petre Vlad, Ion Negureanu, Petre Paulescu, Virgil Teodorescu, Dan Mutașcu, și un fragment din piesa *Mesagerul*, de Șerban Codrin.

● [„**Tribuna**”, nr. 19] *Cronica literară*: Victor Felea despre cartea *Milița* (Eminescu, 1972) de Petru Vintilă, „un portret al eminenței artistice”. În rubrica *Lecturi* sunt recenzate următoarele apariții: *Bunicul și porunca să nu ucizi* – Petre Sălcudeanu, *Jurnal la morile de vânt* – Caius Mihăilă; *5 romane trăite* – Mihai Stoian; ■ articole despre Ion Breazu *L-am avut profesor*; *Generația de la 1848 într-un curs al profesorului Ion Breazu* de Ion Vlad, *Scrisori către Ion Breazu*; ■ Fragment din studiul *Slavici în oglinzile criticii* de Ion Breazu. ■ *Masa rotundă*: Nicolae Prelipceanu propune o discuție despre *Vara unui fost campion de pian și Arheopterix* – discuție purtată cu D.R. Popescu, Mircea Zăciu, Valentin Tașcu, Ion Oarcăsu, Teohar Mihadaș, Vasile Sălăjan, Mircea Popa, Emil Bunea, Ion Marcoș, Radu Mareș, M. C. Runcanu, Constantin Zărnescu, Ion Cocora; ■ Articol scris de Mircea Popa despre *Presa și literatura transilvăneană la 1848*; ■ *Meridian*: Mircea Zăciu îi face o scurtă prezentare lui Max Blecher și traduce un text scris de Hector Bianciotti despre Blecher: „*Întâmplări în irealitatea imediată* de Max Blecher, publicată în România în 1936, carte mică dar însemnată, ne parvine în versiune franceză. Este, fără doar și poate, una din acele opere a cărei lectură ne dă impresia că, fără ea, ceva substanțial ne va lipsi”.

11 mai

● [„**Munca**”, nr. 7924] În *Pe meridianele socialismului. Actualități din Uniunea Sovietică*, este publicată o trecere în revistă a pieselor puse în scenă la Moscova.

● [„**Scânteia**”, nr. 9505] Sub titlul *Memoria anului revoluționar 1848 Bărbați iluștri în marmura recunoștinței pe Câmpia Libertății* citim două texte-portrete: Mihai Gafița scrie despre *Costache Negri*, iar *Timotei Cipariu* este prezentat de Dan Zamfirescu.

● [„**Contemporanul**”, nr. 20] Despre *Realismul vizitorilor* scrie Paul Cornea: „Meritul lui Kogălniceanu și al prietenilor săi e de a fi înlocuit o practică incidentală și spontană printr-o strategie atent elaborată și de lungă bătaie. Sub semnul ei s-a produs numai într-o jumătate de secol miracolul trecerii de la Văcărești la Eminescu, Creangă și Caragiale, de la încercările modeste și dispersate ale câtorva boieri luminați la o literatură veritabilă, situată sincron

față de Europa, posedând toate genurile și capabilă să furnizeze modele. O asemenea izbândă nu putea să se producă fără concursul împrejurărilor dar nu se explică numai prin favoarea providenței”. ■ La *Partidul* se referă Dan Zamfirescu: „8 Mai este sărbătoarea națională a celei mai vechi și mai adânc înrădăcinate dintre nevoile și aspirațiile acestui popor: setea de dreptate, dorința de echitate, de frumusețe a existenței sociale, de bună rânduială... Toate acestea, la 8 Mai 1921 au căpătat un nume, la capătul unei întregi istorii, și pe riscul unui glorios trecut de luptă al clasei muncitoare din România: s-au numit atunci și pentru totdeauna, Partidul Comunist Român. Acestui erou colectiv al istoriei noastre contemporane, în care ne regăsim cu toții, cu visurile și speranța noastră de fărurare a unei lumi mai bune și mai bine așezată, conștiința poporului întreg îi închină, ca și eroilor Unirii sau ai Independenței, o zi de lumină, în fiecare an, ziua de 8 Mai”. ■ În textul *Corelații*, Al. Philippide notează despre *Ion Barbu*: „Poezia lui Ion Barbu se mișcă în această lume de corelații. Aproape fiecare din cele treizeci și nouă de poezii care alcătuiesc *Joc secund* este rezultatul unei distilări și al unei redistilări intelectuale. Materialul care este distilat este desigur viața psihică a poetului, dar trecut prin atâtea ciururi încât în poemul finisat, capătă strălucirea rece și fascinantă a briliantului. Ion Barbu, ajunge, prin rafinări succesive, la un complex de combinații care datorită unui limbaj de mare noutate verbală (obținută nu atât cu imagini cât cu împerecheri neobișnuite cu cuvinte și expresii), devine comunicabil, impresionant, fără ca totuși să fie, cu aceasta, întotdeauna perfect inteligibil. Din poezia lui Ion Barbu spontanietatea este cu totul exclusă, așa-zisa inspirație cu totul absentă”. ■ La *Semnificația socialului* reflectează Valeriu Râpeanu: „Critical adevărat este cel care a știut să cheme publicul spre marele mister al artei, cel ce îl face să considere că viața sa ar fi neîmplinită fără marile bucurii ale frumosului. Astfel putem asista doar la sterilitatea unui dialog sau, mai precis, al unui monolog în pustiul admirației mereu acelorași oameni, dar fără nicio consecință asupra literaturii și a publicului rămas în afara acestui joc gratuit, care nu a fost și nu are să fie adevărata critică menită să reprezinte tot ce are mai notabil spiritualitatea unei țări”. ■ De volumul de versuri al lui Lucian Velea, *Întoarcerea lui don Quijote*, se ocupă George Munteanu: „Evident, registrul tematic al volumului e mult mai amplu, atât în planul poeziei sociale, filosofice, erotice, cât și în direcția pastelului, a referințelor istorice și mai cu seamă în cel al reluării inteligente și măsurate a unor motive folclorice, pe care le încorporează organic filioanele sale lirice, ajungând astfel să se exprime încă mai amplu prin apel la ele. Lucian Velea îi propune astfel cititorului său de astăzi o etapă fermă a evoluției sale, poetul fiind relativ eliberat de marile modele tutu-elare și ajuns la o promițătoare maturitate a scrisului său”. ■ În textul *Căutare dovezi*, Maria Banuș se adresează lui Florin Mugur: „Dragă Florin Mugur, Vei înțelege că nu intenționez să rescriu o recenzie asupra ultimului tău volum *Convorbiri cu Marin Preda*, cu toate că, sau tocmai pentru că el reprezintă un

eveniment al vieții noastre. Aici s-ar fi convenit, potrivit tuturor uzanțelor, să adaug adjectivul literare. Cu noimă, nu l-am pus. Sunt încredințată că termenul eveniment dacă-l folosim cu zgârcenie, fără abuz publicistic, chiar dacă se încadrează în sfera vieții literare, sparge marginile ei, se revarsă în domeniul vieții noastre spirituale, afective, în biografia noastră, în dramele și problematica noastră personală. Vor scrie criticii, vor scrie scriitorii, se vor auzi glasuri din public, despre valoarea literară și documentară a cărții. Apar din răspunsurile scriitorului la întrebările tale, pagini antologice de proză artistică, la nivelul cel mai înalt al operei lui Preda și al prozei contemporane. Stârnit de întrebări acute, directe, care merg fără ocolișuri la miezul problemelor, Marin Preda omite opinii despre evenimente, curente filosofice, personalități, întâmplări trecute și prezente, mersul istoriei, viața ideilor. Toate poartă pecetea gândirii sale libere, stăpâne de sine, de o dialectică fermă și suplă, aplicată la obiect, dar nu târător programatică. Un înțelept nu e un sfânt [...] În câți intelectuali nu zace sămânța snobismului – artistic vorbind! La Marin Preda e greu să depistezi urme de snobism intelectual. El nu-și scoate căciula în fața niciunei autorități, până ce n-o trece printr-un examen personal, lucid, necruțător. Dacă rezistă, e bine. Îi face loc în patrimoniul valorilor – de seamă sau mai mărunte – pe care le recunoaște, le omologhează, cu care își populează și-și însufletește mediul spiritual. Acolo unde nu e singur, spune simplu: nu știu, nu mă amestec. Se subînțelege: s-o spună alții mai versați. Ce lecție de ținută intelectuală, etică și, aș spune, civică, ne dă acest scriitor care trăiește cu pasiune problematica epocii sale și reflectează asupra ei, cu tot atâta lucidă pasiune, probitate, cu dorința de a duce întrebările și răspunsurile până la capăt. Observ că mânătă de condei, risc să depășesc limitele convenabile acestei rubrici și să omit, dragul meu prieten, ceea ce aș fi vrut să-ți spun de la bun început și încă n-am spus-o. Cele 30 de pagini introductive ale cărții, intitulate *Argument – mărturisire și eseu* – sunt tulburătoare prin adevărul lor, prin libertatea lor interioară, prin franchețea cu care se pune accentul pe rană și se spune lucrurilor pe nume. În definitiv – dincolo de orice conjunctură – ce căutai altceva, când te-ai îndreptat spre Marin Preda cu întrebările tale neliniștite, decât marile dovezi: că poate exista o conștiință senină, că există pentru omul de azi o speranță, și alte câteva dovezi la marile, chinuitoarele noastre întrebări esențiale. Te-ai așezat voit, în colțul de umbră al celui ce întreabă, pentru ca să se audă bine și clar, în vasta încăpere, glasul celui ales, fericit ales, să răspundă. Așa trebuie să procedezi și nu altfel. Instinctul și inteligența te-au ghidat pe drumul cel bun. Dar lumina în veiouză, care se așterne peste neliniștea ta febrilă, se difuzează blând, insinuant, în liniștea tensionată a răspunsurilor și din această întâlnire izvorăște un plus, ceva nou care nu e numai al tău și nici al lui Marin Preda numai, ci e un bun al nostru, al tuturor celor cu mintea în sufletul deschis la răspântia de vânt și de brumă a epocii noastre”.

• [„Cronica”, nr. 19] Pe prima pagină (continuare în paginile de mijloc ale revistei) se tipărește *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea*

adunare populară de la Iași consacrată aniversării a 125 de ani de la Revoluția din 1848. ■ În sîajul acestui eveniment, sunt publicate ample articole istorice referitoare la Al.I. Cuza, iar, la rubrica săptămînală intitulată *Antract*, N. Barbu semnează cîteva paragrafe despre *Teatrul militant*, subliniind impulsul dat de Vasile Alecsandri și Matei Millo Teatrului Național din Iași. ■ „Cartea lui M. Ungheanu, demonstrînd clasicitatea unei opere care stimulează o pluralitate interpretativă, își demonstrează virtuți critice de excepție”, scrie Liviu Leonte despre volumul *Marin Preda, vocație și aspirație*. ■ Const. Ciopraga glosează teoretic în această săptămînă pe marginea ideii de *Literatură și destinație*, respingînd teza occidentală a artei pentru artă și susținînd în schimb o finalitate mai mult decît estetică. „Numai cărțile care exprimă în esențe tari dramele condiției umane, care ridică întrebări și caută răspunsuri, care surprind grandoearea eforturilor în lupta cu adversitățile au perspectiva de a deveni cărți mari”. ■ Grupaj poetic Aura Mușat. □ Grupaj liric Petre Stoica, cu titlul generic *Amințiri din orășelul cu fete bogate*. ■ Magda Ursache prezintă succint și critic două volume de versuri feminine: *Ora singură* de Valeria Boiculesi și *Cutremurul albastru* de Doina Cetea. ■ Cel de-al doilea volum al *Operele* lui Tudor Vianu (Minerva), ce cuprinde o primă parte din seria de „Scriitori români”, este recenzat de Al. Dima, care subliniază meritele ediției îngrijite de foștii discipoli ai profesorului: Matei Călinescu, Sorin Alexandrescu și Gelu Ionescu. ■ Ștefan Oprea semnează cronică dramatică a spectacolului ieșean cu piesa istorică *Petru Rareș* de Horia Lovinescu. ■ Daniel Lascu traduce din lirica spaniolului Jacinto Herrero Esteban. ■ La comemorarea unui sfert de veac de la moarte, Ilie Dan reface portretul *Unui mare lingvist român: Sextil Pușcariu*. ■ Andreea Rados consemnează interviul acordat de poetul Robert Rojdestvenski la Moscova, laureat recent al premiului Comsomolul leninist. ■ Pentru rubrica *Moment*, N. Irimescu reține un simpozion organizat sub egida Facultăților de Drept ale Universităților din Iași și Cluj, pe tema posibilităților tangente ce se pot stabili între cele două aspecte, literar și juridic, ale activității unor personalități precum Titu Maiorescu și Barbu Delavrancea. ■ De asemenea, revista „Ateneu” îi atrage atenția printr-un text inedit al lui G. Ibrăileanu despre Liviu Rebreanu sau prin fragmentul de roman al lui Sorin Titel, *Frumoasele zile de vară*. ■ În *Critica „nec (sic!) varietur”*, semnatarul rubricii ironizează atitudinea negativistă a lui Mircea Iorgulescu, desprinsă din răspunsurile la o anchetă a revistei „Orizont” (nr. 18/1973), intitulată *Critica și actualitatea literară*: „Acesta se lansează de la bun început într-o filipică împotriva întrebărilor puse, înglobîndu-l și peredactor, sau redacția, apoi pe cei care, militînd pentru o critică la obiect, deplin responsabilă, angajată, bazată pe gust artistic sigur și pe cultură, mai au naivitatea de a pretinde analiză pe text, argumentare și, dacă e posibil, eleganță și politețe. [...] în cele din urmă M.I. nu se dă în lături de a-l incrimina și pe G. Călinescu pentru că, vezi bine, «judecățile

asupra literaturii de după 1930 sunt *în bună parte insuficiente*» (?!)”. ■ Olga Bușneag o prezintă succint pe esteticiana și pianista Maria Hülle Keeding, „o prietenă plină de favoare a culturii românești, o încântătoare și distinsă propagatoare a valorilor sale”, și traduce textul comunicării (*Wagner și Baudelaire*) pe care aceasta a ținut-o în cadrul celui de al șaptelea Congres Internațional de Estetică de la București. ■ Al. Călinescu se întreabă dacă este *O carte surprinzătoare?* atunci când scrie, în două numere succesive (continuare în nr. 20), despre cel mai recent volum marca Roland Barthes, intitulat *Le plaisir du texte* (Seuil, 1973), o carte „dirijată împotriva exceselor lingviștilor și semioticienilor, împotriva acelei «practici terorizante, coercitive, totalitare» care ne împiedică să mai vedem în operă un obiect de delectare”.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 127] Săptămâna pe scurt:** decernarea Premiului Herder poetului Eugen Jebeleanu; romanul *Prins* de Petru Popescu a apărut la Budapesta; în revista greacă „Eolika Grammatō” au apărut poeme de Zaharia Stancu, Al. Philippide, Ion Brad. ■ Portrete *Dimitrie Cantemir* (văzut de contemporanii săi, cu un microfișier bibliografic) de Constantin Simionescu, respectiv *Neculce* de C. C. Giurescu. □ E. Manu comentează ultimul volum al lui Nicolae Balotă, *Umanități*. ■ Versuri de Mara Nicoară și Lucian Valea. ■ Se semnalează un debut (din 1972) George Virgil Stoenescu și *Cercuri la Elsinore* (articol de Ioan Adam). ■ Un timbru despre *Al. Philippide* de A. Baranga, marcând cele două volume apărute la Eminescu, *Flori de poezie străină răsădite în românește* (traduceri de Al. Philippide din Goethe, Poe, Baudelaire sau Rilke, validând aforismul lui Eluard: „o traducere e bună atunci când impune impresia că poezia a fost scrisă, inițial, în limba traducătorului”) și culegerea *Puncte cardinale europene*, în colecția *Sinteze*, eseuri dedicate marilor scriitori, ca Shakespeare, Schiller sau Lermontov, certificând ideea baudelaireană: cei mai străluciți critici se recrotează din rândul marilor poeți. ■ I. Lotreanu, în foiletonul său *Poezie prin imprudență?*, trece de la subiectul Emerson la [...] Brâncuși, văzut de... Petre Pandrea (în *Brâncuși, Amintiri și exegeze*): „Fundamental, autorul lucrării *Portrete și controverse*, a fost un spirit critic, un raționalist, un echilibrat, dublat însă de un însetat de neant, de un contemplativ [...] în *Brâncuși, amintiri și exegeze*, e tentat să folosească expresia plină de sevă, vecină cu metafora... Petre Pandrea nădăjduia să scrie o carte subțire, dar substanțială, sclipitoare și artistică, de puritatea cristalului, meșteșugită, în care să fie topit mai ales «gustul neantului», o carte de mare limpezime și simțire. «*Un final în alb*», cum mărturisește eseistul însuși. Avem de-a face cu aspirația unui poet!”.

12 mai

● **[„Munca”, nr. 7925] În Știință. Artă. Literatură** revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Mihai Lău, Nicolae Popescu.

● [„România liberă”, nr. 8880] Zoe Dumitrescu-Buşulenga scrie articolul *Funcțiile sociale ale literaturii*, precizând că aceasta „nu este o simplă noțiune teoretică, ci o piatră unghiulară pe care crește ori de care se ciocnește faima scriitorului. De aceea răspunderea lui morală, intelectuală și estetică trebuie să fie trează: de el depinde, în mare parte, calitatea ideilor, a acțiunilor, a cuvintelor chiar, care circulă în epoca lui, care formează și exprimă oamenii acestei epoci. Corelațiile între literatură și societate sunt mai adânci și mai nuanțate decât le putem prinde în cuvinte”.

● [„Scânteia”, nr. 9606] Sub titlul *Memoria anului revoluționar 1848 Bărbați iluștri în marmura recunoștinței pe Câmpia Libertății* citim două texte-portrete: *Nicolae Bălcescu* este prezentat de Nicolae Dragoș, iar Mircea Zăciu scrie despre *George Bariț*. ■ Stancu Ilin semnează *Eficiența cercetării literare*: „Printre aparițiile din ultimul timp ne întâmpină unele lucrări «sintetice», care ne fac să ne întrebăm când și unde au mai semnat autorii respectivi ceva despre subiectul abordat. Încercăm, de pildă, un sentiment de surpriză în cazul unor titluri din colecția «Introducere în opera lui...» a editurii «Minerva». Aici își publică, spre exemplu, Mihai Zamfir placheta *Alexandru Macedonski*, punând la punct, cu dezinvoltură, pe T. Vianu și A. Marino, străduindu-se să ofere o nouă «cheie» Macedonski. Cartea este «împodobită» și cu aplicații statistice «moderne», în fond învechite deja de la epigonii lui Leo Spitzer. [...] Îndemnul conducerii superioare de partid spre studiile de sinteză se cer transformate într-un program de acțiuni concertate ale cercetătorilor, cadrelor universitare, criticilor și istoricilor literari din uniunile de creație pentru realizarea acelor lucrări valoroase care să reprezinte cultura noastră socialistă în țară și în străinătate”.

● [„Flacăra”, nr. 20] Adrian Păunescu publică esul *Ciobanul Bucur n-avea buletin de București*. ■ În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a treia a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*. ■ Adrian Păunescu scrie despre *Cristalele profesorului Petrușan*. ■ Cu titlul *Prin școala medie*, revista publică fragmentul al XI-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Viața literară - Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic dedicat lui Șerban Cioculescu. ■ S. Traian prezintă volumul de versuri al lui Valeriu Bucuroiu, *Floreta de argint*. ■ Iulia Moldoveanu prezintă *Operațiunea 0,17* de Toma George Maiorescu. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri *Arheopterix* (C.R.) și volumul de proză *Vara unui fost campion* (Dacia) de Nicolae Prelipceanu: „Constanta care însoțește cele două volume ale lui Nicolae Prelipceanu rămâne, în afara vocației certe, luciditatea. De altfel, multe pagini ale volumului de proză sunt adevărate fișe de jurnal, în care meditațiile asupra lucidității dau greutatea specifică a preocupărilor tânărului scriitor: «Și de fapt un artist are nevoie de înstrăinarea sa de sine, căreia i se mai zice și luciditate, spre a fi un artist perfect»”. ■ G. Dimisianu publică o recenzie a volumului

Convorbiri cu Marin Preda de Florin Mugur: „Regăsim atmosfera problemelor din *Imposibila întoarcere* și s-ar spune că, în mare, interesul e reținut tot de vechile chestiuni: destinul clasei țărănești în lumea de azi, apoi condiția scriitorului și misiunea lui morală în contextul civilizației care-l însumează, apoi, în sfârșit, perspectivele literaturii, ale prozei sociale raportate la procesele mai generale petrecute în sfera artisticului. [...] Mănuind concepte, Marin Preda imprimă disocierilor sale un colorit specific, de neconfundat și, cu toate că ne mișcăm în sfere teoretice, impresia este că nu am părăsit cu totul universul romanelor, al povestirilor, al literaturii sale epice. Este ceva care vine de dincolo de text, un timbru, o tonalitate, un ecou, răsfrângerea unei atitudini sufletești, rămasă aceeași în oricare domeniu s-ar manifesta acest scriitor. De altfel, elementul deosebit al cărții, față de *Imposibila întoarcere*, credem că este de căutat mai ales în această zonă, adică în raportarea foarte directă a problemelor generale la experiența imediată a lui Marin Preda, în ordine existențială și scriitoricească, desigur. Evantaiul tematic e poate mai puțin desfăcut decât în cartea precedentă, dar se aduc în schimb la lumină, în legătură cu chestiunile în discuție, nenumărate elemente de aprofundare, se evidențiază sensuri și nuanțe, se fac raportări la opere și eroi literari, la scriitori ai timpului nostru și la împrejurări ale vieții sociale și artistice din ultimele decenii - o materie pasionantă și semnificativă, generos împărtășită. Vom nota prin urmare că accentul confesiv și memorialistic e mai puternic decât în alte scrieri ale lui Preda și desigur că lectorul al fi dorit încă mai multe elemente de acest fel”. În ceea ce-l privește pe Florin Mugur, acesta „cu o discretă și nobilă devoțiune acceptă postura unei deferente retrageri în planul secund, ceea ce nu înseamnă deloc anulare. I se cuvine mai mult decât lasă să se vadă, și un cititor atent va observa substanțialitatea partiturii sale, caracterul incitant și totodată ordonator al intervențiilor care mențin colocviul pe liniile sale importante. Să amintim și inspiratul *Argument* așezat în deschiderea *Convorbirilor*: pagini dintre cele mai pătrunzătoare din câte s-au scris despre Marin Preda, un portret intelectual și scriitoricesc de care va trebui să se țină seama de aici înainte”.

■ Lucian Raicu prezintă volumul lui Constantin Țoiu, *Pretexte*: „Citite laolaltă și fiecare în parte, tabletele lui Constantin Țoiu, confesiuni pline de interes, răgazuri de meditație smulse hazardului și agitației vieții cotidiene, din care aparent nimic nu rămâne decât gustul cenușii, conțin ceva profund reconfortant ca orice încercare de a ne răzbuna pe vremea care trece. El încercuiesc și stabilizează în cuvânt, în cuvântul bine ales, perfect cumpănit, filtrat prin toate exigențele unui superior simț al culturii, exact latura esențială, aspectul de permanență al întâmplării, al informației de o zi, al impresiei de lectură, luate nu numai ca «pretext» (cum se zice în titlu), dar privite în sine, privite direct și în față, cu atenție, care știe să-și fixeze obiectul, să-și domesticească, dacă se poate spune așa, până ce devine revelator. Aceste tablete nu reprezintă altceva decât miezul foarte consistent, miezul «gustos» al unor situații obser-

vate, meditate intens, constrânse să dea tot ce sunt în stare să dea, adică nebănuit de mult”.

● [„**Lucefărul**”, nr. 19] Paul Cornea și Elena Piru semnează două texte despre generația pașoptistă. □ Paul Cornea își intuiască intervenția *Oamenii „începutului de drum*”: „Generația pașoptistă ilustrează în câmpul culturii noastre o psihologie care s-ar putea numi «a începutului de drum». E vorba de situația cărturarilor care au privilegiul dar și riscul de a intra în arenă într-un moment de cotitură a istoriei, când o schimbare bruscă a perspectivei autoriză luarea în posesie a unor pământuri deșertice sau năpădite de vegetația trivială a locurilor abandonate”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează romanul lui Gheorghe Schwartz, *Martorul* (Facla, 1972): „Partea cu adevărat rezistentă a romanului e de căutat, deci, în alte structuri epice decât în cele de investigație sau de reconstituire realist-documentară. Anume, ne gândim la epicul de iradiație simbolică, prin intermediul căruia propensiunea pentru reflecția moral-filosofică a personajului principal să sublimează în profetii parabolice de mare acuitate. [...] În totul, *Martorul* e un roman de debut care, avem convingerea, merită din plin atenția cititorilor și a criticii”. ■ La cartea lui Platon Pardău, *Aproapele nostru aproape* (Eminescu, 1973) se referă Mircea Iorgulescu: „*Aproapele nostru aproape* adâncește crearea de individualități, personajele fiind văzute nu atât prin mijlocirea categoriei cât sub latura caracterologică, deși hotărâtoare sunt și aici întâmplările și nu experiențele interioare: eroii lui Platon Pardău sunt în mod constant «sub fapte», fiecare eveniment petrecut influențându-le formula personalității, care devine astfel variabilă în funcție de circumstanțe, semn că împrejurările sunt mai puternice decât oamenii. *Aproapele nostru aproape* este o carte vie, lucid elaborată”. ■ În *Zodii de Echinox*, Ilie Constantin se referă la poeții: Horia Bădescu, Dinu Flămând, Ion Mircea, Adrian Popescu. □ „În poeziile lui Horia Bădescu cuvintele curg sub semnul unei reconfortante armonii clasice, cu imagini nelipsite de grandoare în protecție astrală. Eufonia e atotstăpână, sunetele se caută și își dau ecou. Versurile bine strunite și melodioase, emise cu oarecare tihnă lasă să se întrevadă chipul întrucâtva estompat, parcă impersonal, al tânărului poet. Anii vor adânci, poate, liniile acestui portret delicat. În bândețea cântecului, Horia Bădescu impune un timbru propriu neostentativ, el se joacă nesupărător, cum în elegia *De profundis*, cu accente mai grave decât par, cu presimțiri de extincție dincolo de perdeaua fluturătoare a cântului”. □ „Dinu Flămând – care este și un avizat critic literar, cu activitate susținută – a debutat la Cartea Românească, spre deosebire de ceilalți trei promovați de Dacia. Volumul său *Apeiron* atestă capacitatea lirică de a transfigura cu intenții simbolice elemente ale realului, prin acumulări de semnificații și obsesii metaforice”. □ „Greu de urmărit după incantațiile celorlalți, Ion Mircea nu e mai puțin interesant. [...] Noi îl auzim mai distinct în textele ceva mai «generoase», parcă netrecute prin presa care le-a modificat pe cele mai multe. «Iar întregul», de pildă, ne pare o

remarcabilă imagine a clipei, ca pădădie spulberată de respirație”. ■ Adrian Isac semnaleză unele *Probleme ale tinerei critici*: „A debuta azi în critică printr-un «manifest», «program literar» etc. e [...] anacronic. Tânărului aspirant la investitura de critic i se acordă în majoritatea covârșitoare a cazurilor, șansa de a-și dovedi vocația în spațiul recenziei, al notițelor ocazionale etc. Procedul, justificabil prin disciplina lecturii pe care o impune și prin posibilitatea pe care o oferă tânărului de a-și forma un stil, comportă însă un risc, care s-a dovedit a fi destul de mare: recenzii, chiar bune, poate scrie orice intelectual stimabil și pentru că poate, o și face, cu tenacitate chiar, urmărind investitura de critic literar”. ■ În *Obsesia creatorului*, Dan Cristea notează despre Marin Preda pornind de la cărțile *Convorbiri...* cu Florin Mugar și *Imposibila întoarcere*: „Dar ceea ce spunem despre nevoia de confesiune, cu instrumente de expresie noi, își găsește răspunsul în necesitatea contemplării. La Marin Preda, destăinuirea îmbracă acest aspect, chiar, al contemplației și, întrebunțând o metaforă a scriitorului, am putea trage concluzia că după ritmul accelerat al scrisului românesc urmează *mersul pe jos* din *Imposibila întoarcere* și recentele *Convorbiri...* Prozatorul însuși pare că a ajuns la o cotă de altitudine a creației sale de unde privirea înapoi seamănă cu o îmbrățișare de orizont și o scrutare a lucrurilor necercetate. Dialogul devine o luare în posesiune și o explicare a memoriei, o «descărcare» a vieții secrete și o structurare a ei pe traseul arterelor principale de unde își primește pulsațiile. Marin Preda nu vorbește decât despre lucrurile pe care le-a trăit și le trăiește cu adevărat, decât despre lucrurile care îl obsedează. Amintirile și confesiunile sale, ne avertizează scriitorul, sunt provocate numai de măsura în care colorează o anumită stare sufletească, explică o experiență, descifrează o atitudine, indică o plăsmuire, anunță o idee. Valoarea amintirii stă în depozitul de semnificații, în rețeaua care reprezintă continuitatea și discontinuitatea vieții noastre psihice”. ■ În *Pe marginea „Esteticii” lui Bărnăuțiu*, Nicolae Balotă observă: „Prin cursurile sale de filosofie, pașoptistul Simion Bărnăuțiu și-a continuat lupta – de astă dată cu ideile și cuvintele – după ce armele au tăcut”. ■ Reflecțând la *Critica criticii*, Florin Mihăilescu afirmă: „E datoria cea mai înaltă a autenticii critici a criticii (sic!) de a atrage atenția de câte ori e nevoie asupra acestor adevăruri și, mai presus de toate, asupra imperativului dominat al teoriei, de împlinirea căruia depinde însuși existența ei. Empirismul trebuie declarat dușmanul numărul 1 al criticii noastre contemporane. Iar de la declarații, să trecem neîntârziat la fapte!”. ■ Dinu Flămând prezintă pe *Jovan Hristić, interpret al modernității* în culegerea de eseuri: *Formele literaturii moderne*: „După Hristić formele cele mai înalte, mai universale ale literaturii moderne, singurele deocamdată care ar rezista la numita comparație, le dețin critica literară și discursul filosofic. Ceea ce este asemeni unei plase cu ochiuri exegerat de mari, în care se poate prinde numai peștele cel mare, prea rar ca să asigure masa pescarului. În speranțele sale, ușor trădate, lui Hristić îi scapă de

fapt literatura. E adevărat însă că pledoaria lui cea mai pătimasă vizează un gen aparte, un gen complex de spiritualitate literară; în forme care să conțină ce-i mai bun din formele tradiționale ale criticii, ale ficțiunii literare, ale filosofiei, eseului etc.”. ■ Ultima pagină a revistei conține *Poeme* de Buadelaire, traduse de Al. Cerna-Rădulescu.

13 mai

• [„*România liberă*”, nr. 8881] Aurel Baranga abordează *Funcția stimulatorie a teatrului*, notând: „Dacă piesele lui Lovinescu, Everac, Mirodan sau Ecaterina Oproiu suscită atenția criticilor de teatru din lumea capitalistă, se cuvine să interpretăm fenomenul tocmai din perspectiva originalității și autenticității pe care o aduc lucrările autorilor citați, originalitate și autenticitate derivate din spiritul lor militant, din felul cum abordează, deschis și fără complexe, problematica politică a contemporaneității.”. În plus, având în vedere construirea și deschiderea Teatrului Național, menționează: „Dramaturgia noastră nu se poate mulțumi cu succesele repute, e obligată să năzuie, neconținut, la atingerea unor trepte superioare. [...] E datoria tuturor slujitorilor teatrului [...] să sărbătorească evenimentul cu piese demne de prestigiul primei scene a țării”. ■ Ion Felea prezintă volumul semnat de Ion Pas, *Aducere aminte*, în care se rememorează „jertfele pe care le-au dat muncitorii, în 1916, la Galați, [...] teroarea din timpul grevei generale din 1920”, „portretele sale despre Gherea, Frimu, Ștefan Gheorghiu și alții” fiind „cu măiestrie țesute”. ■ În cadrul aceleiași rubrici, „Vitrina cărții”, Dan Mutașcu analizează lucrarea lui Al. Andriescu, *Disocieri*, apărută la Junimea. Alcătuită din trei secțiuni, *Poezia, Critica și poezia și Proza*, volumul oferă, „dincolo de unele inerente, dar nu esențiale inadvertențe, ca și unele analize exclusiv subiective (ca în cazul lui Nicolae Tatomir, de pildă) imaginea modernă și pozitivă a unei cărți de critică literară bine, alert scrisă, interpretând dinamic fenomenul literar, evitând arbitrajul judecăților de valoare ca și clasificările și ierarhiile necontrolabile, propunând, în schimb, cu discernământ și metodă, studierea emoționantă a poeziei”.

• [„*Scânteia*”, nr. 9507] Pe prima pagină citim *Apariția volumului consacrat aniversării tovarășului Nicolae Ceaușescu O carte care ne reprezintă, un omagiu care ne exprimă, ne angajează* de Al. Ionescu: „Iată, așadar, o carte în care ne regăsim, cu gândurile și preocupările noastre, cu sentimentele noastre cele mai alese. O carte căreia tipografii, machetatorii, redactorii, toți cei ce au adunat laolaltă o parte din mulțimea mărturiilor aceluși moment politic i-au dăruit, prin frumusețea ilustrației și a literei, un chip distins, pe măsura evenimentului, o haină grafică sărbătorească. Iată o carte asupra semnificațiilor căreia merită să medităm. O carte care ne exprimă. O carte care ne angajează. O carte cu un singur – mare și inspirat – autor: poporul român”. ■ În *Adnotări* citim *Ideala conlucrare* de N. Stancu: „A intrat în obișnuința editurilor noastre

să își prezinte și să își susțină debuturile prin întâlniri cu cititorii. Editura Eminescu, editură care a organizat și a participat numai în această săptămână la trei asemenea manifestări, dă, în acest sens, un bun exemplu. Ca și editura Cartea românească sau Dacia din Cluj, ca și alte edituri ai căror salariați au descoperit că munca editorului nu se poate limita doar la trimiterea manuscrisului spre tipar. Zilele trecute, la librăria din centrul Iașului, în prezenta autorului, a directorului editurii Eminescu și a unor cunoscuți oameni de cultură și artă, a avut loc lansarea unui nou volum de teatru. El se numește *Interludiu* și aparține scriitorului ieșean Andi Andrieș. Prezentarea criticului Valeriu Răpeanu a fost urmată de lectura unor fragmente din piesele cuprinse în volum. Până aici, nimic deosebit numai că lectura a fost susținută de unii dintre cei mai distinși actori ai Naționalului ieșean. [...] Este un exemplu de solidaritate teatrală și «mândrie locală» demn de urmat. Și un exemplu da «cum trebuia lansați o carte»”.

14 mai

• [„**Munca**”, nr. 7926] Marin Stroia, cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la naștere, publică un amplu articol omagial intitulat *Dimitrie Cantemir, remarcabil reprezentant al umanismului românesc*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9508] Apare nota *Omagiu creației lui Miron Radu Paraschivescu*, nesemnată: „Prezența mereu vie a poetului de înaltă vibrație intelectuală și de rară dăruire umană care a fost Miron Radu Paraschivescu va fi omagiată în cadrul manifestării lunare a Muzeului Literaturii Române, «Rotonda 13», ce va avea loc azi, 14 mai, ora 19, la sediul muzeului din str. Fundației nr. 4. Prietenii și colegii de generație, personalități ale vieții noastre culturale – George Macovescu, Ștefan Voicu, Dorina Rădulescu, Stephan Roll, Brunea Fox – vor evoca memoria regretatului scriitor. «Amfitrion»: Șerban Cioculescu. Vor fi audiate, de asemenea, înregistrări pe bandă de magnetofon cu glasul poetului”.

15 mai

• [„**Scânteia**”, nr. 9509] Prof. univ. Ștefan Pascu semnează *Un nume istoric pe tricolorul Unirii: Alexandru Ioan Cuza*. Textul este urmat de citate *Din gândurile și cuvintele lui Cuza*. ■ Agerpres transmite despre *Adunarea comemorativă din Capitală*: „În aceste zile, când poporul nostru omagiază pe acei revoluționari gânditori și cărturari remarcabili ai anului 1848, bucureștenii au comemorat, luni, împlinirea unui secol de la moartea lui Alexandru Ioan Cuza. La adunarea comemorativă, organizată de Comitetul municipal București al P.C.R.. au luat parte academicieni și alți oameni de știință și cultură, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai oamenilor muncii din întreprinderile și instituțiile bucureștene, studenți. În deschiderea adunării, tovarășul Petre Constantin, secretar al Comitetului municipal de partid, vicepreședinte al

Consiliului popular al Capitalei, a rostit un cuvânt omagial, reliefând locul deosebit pe care îl ocupă în istoria poporului român domnitorul Al. I. Cuza, generația de luptători pașoptiști. Prof. univ. Ștefan Ștefănescu, membru al Academiei de științe sociale și politice, directorul Institutului de istorie «Nicolae Iorga», a prezentat, apoi, comunicarea *Alexandru Ioan Cuza – domnitorul și opera sa*”.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 9]** În cadrul rubricii *Evenimentul literar*, Ion Dodu Bălan, Al. Călinescu, Nicolae Crețu, I. Constantinescu analizează studiul lui Adrian Marino: *Dicționar de idei literare*. □ Ion Dodu Bălan, *Monografii ale unor idei literare*: „Dicționarul lui Adrian Marino înfățișând cunoștințele teoretice și practice referitoare la obiectul, noțiunea desemnată de cuvânt este mai mult decât un dicționar, este o lucrare critică selectivă, și tratat de estetică și o sursă de informare și de referință, un sfătuitor înțelept, capabil să ne scoată din îndoială și neștiință, dar mai ales în stare să ne facă a gândi cu mintea proprie și a judeca dintr-un unghi personal, pe data bazelor ce ni le oferă, diverse fenomene literar-artistice. [...] Creator și critic de spiță călinesciană, Adrian Marino, dincolo de unele insignifiante lacune semnalate dar și dincolo de coplesitoarea fervoare ideatică, ne-a dat începutul unei lucrări fundamentale, care va fi apreciată – nu mă îndoiesc, așa cum se cuvine, un dicționar de idei literare și estetice care datorită calităților sale, pentru a aminti expresia unui personaj din romanul *Adela* al lui Ibrăileanu «nu mai e un dicționar. E un roman de notații sugestive»”. □ Al. Călinescu, *Calitate în consecvență*: „*Dicționarul de idei literare* reprezintă o demonstrație: el ne arată că acel tip de critică în care crede și pe care îl practică Adrian Marino este posibil și necesar. Ne găsim în fața unui program critic de o evidentă originalitate, definit cu rigoare și în termenii cei mai limpezi cu putință: critica ideilor literare. Istoria – se va scrie într-o zi – a criticii literare românești va înregistra acest moment ca pe un moment capital. Ceea ce putem afirma astăzi este că, în contextul criticii actuale, poziția lui Adrian Marino este singulară, iar activitatea sa este salutară și reconfortantă. [...] Așadar, *Dicționarul...* propune un tip de «nouă critică»: critica ideilor literare. Obiectivul acestei «noi critici» este nu textul literar propriu-zis, ci ideea literară. Cartea răspunde unor exigențe și «interese» superioare: din convingătoarea «expunere de motive» întreprinsă de autor, reținem mai ales ideea că, astăzi, critica este în mod obligatoriu, predominant teoretică, precum și afirmația că «ceea ce justifică și consolidează și mai mult acest gen de preocupări..... este și stadiul actual al criticii literare, momentul cultural și literar pe care îl parcurgem» (p. 13; afirmația vizează cu deosebire realitățile criticii românești actuale)”. □ Nicolae Crețu, *Valoarea relației: analiză – sinteză*: „Utilitatea unor lucrări de genul *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino, este, cred, în afara oricărei discuții. Autorul desfășoară el însuși argumentele în ampla pledoarie introductivă intitulată *Pentru o nouă critică*: critica ideilor literare, adevărat program al

acestei direcții de cercetări critice. Nu e cazul să le reiau. În esență, ele exprimă o aspirație, mai mult decât legitimă, la clarificare, o reacție împotriva circulației confuze a unor concepte și idei literare-cheie. [...] Fiecare articol de dicționar este de fapt un studiu în care se reconstituie istoria esențială a ideii literare respective paralel cu delimitarea și trierea accepțiilor ei”. □ I. Constantinescu, *Justificarea ideilor literare*: „O cartea de asemenea dimensiuni ar putea face impresia unor «colecții» de articole. Operă a unui autor, ea propune însă un anumit fel de critică, ambiția ei fiind dintre cele mai mari. [...] Numit impropriu astfel, *Dicționarul* e mai curând, un tratat de critică a ideilor literare. Necesitatea acestei opere ține de constatarea că «tocmai conceptele literare cele mai răspândite se dovedesc cele mai puțin limpezi, tocmai noțiunile de bază sunt și rămân cele mai convenționale și aproximative» (p. 5). Dacă este adevărat că «în toate culturile și în toate epocile confuzia sensurilor a constituit o problemă acută» și că «explicația nu poate fi decât una singură: formularea conceptelor ar suferi de vicii congenitale, imperfecția vocabularului ar fi organică, permanentă și universală», critica ideilor literare, care «își propune să combată această fatalitate semantică», se constituie în mod esențial, ca o critică «absolută»”. ■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ Ben Corlaci, *Starea de urgență*: „Ca și *Poezii* (1968), *Starea de urgență* (1972) cuprinde o selecție destul de generoasă din versurile lui Ben Corlaci. O selecție adusă la zi prin includerea majorității textelor din volumul *Poeme florivore*, apărut tot în 1972. Organizarea textelor urmează ordinea cronologică inversă a aparițiilor editoriale... Cum e și firesc selecția poate mulțumi pe deplin numai pe autorul ei, în ceea ce mă privește aș fi preferat mai multă severitate față de *Pelerinul serilor*, și *Manifest liric*, regretând absența unor texte [...]”. □ Gh. Grigurcu: „Șocante și lapidare, versurile din *Salută viața* atacă proza și artificii fără ca la rândul lor, să poată evita în întregime poza sau artificul. Atacul reușește în *Un poet spunea*, spre exemplu. Sunt compromise prin persiflare și caracterizare calofilia și metafizica întortocheată”. ■ De *Critica prozei* se ocupă George Pruteanu. □ Virgil Carianopol, *Scriitori care au devenit amintiri* (Minerva, 1973): „Amintirile lui Virgil Carianopol sunt aproape toate niște interviuri fulger, înveșmântate în puțină evocare și puțin decor de circumstanță. Memorialistul chestionează invariabil pe literați asupra locului unde scriu, asupra câștigurilor realizate, asupra părerii despre confrăți. Dialogurile sunt insignifiante, iar multe din episoadele relatate bizare, când nu mărunte ori de-a dreptul dizgrațioase”. □ Agatha Grigorescu-Bacovia, *Poezie sau destin* (Eminescu, 1972): „Amintirile Agathe-Grigorescu Bacovia oferă, în principal, filmul unui demn martiraj. Slujind cu o înduioșătoare căldură și cu un admirabil devotament prin el însăși Poezia, doamna marelui tragic al liricii noastre și-a transformat propria viață într-o operă. [...] Un stăpânit și bine ilustrat lamento despre un damnat care și-a trăit poetic disperarea este cartea Agathe-Grigorescu Bacovia”.

■ Constantin Pricop semnaleză apariția traducerii cărții lui Simone de Beauvoir, *Imagini frumoase*, în românește de Ileana Vulpescu (Univers, 1971): „Procese de conștiință – acestea sunt în mare mobilurile urmărite de Simone de Beauvoir în cartea de față. De fapt un singur proces de conștiință, cel al Laurencei, pentru că celelalte personaje sunt atât de cuprinse în angrenajul pe care singur îl formează, încât nu mai au timp și resurse pentru altceva”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 13] În *Hyperion* citim două poezii de Lucian Blaga (*Burning; Oedipus Facing the Sphinx*), traduse în engleză de Andrei Bantaș. ■ În *Sânziene* Fănuș Neagu publică tableta *Cu călcâi de fată mare*. ■ În *Lyra* apar poeziile lui Alexandru Philippide (*Schiță pentru autoportret; O căte lucruri; Miraj*). ■ Sergiu Fărcășan semnează reportajul *Locul pe unde nați mai fost. Hunedoara sau focul nestins*. ■ Constantin C. Giurescu semnează *Alexandru Ioan Cuza 100 de ani de la moarte*: „În acest ceas al amintirii – se împlinesc la 15 mai o sută de ani de când Alexandru Ioan Cuza a închis ochii – personalitatea marelui domn al Unirii și al reformelor fundamentale ce stau la temelie României moderne ne apare în toată frumusețea și complexitatea ei. Căci dacă în vremea cât a domnit și în vremea urmașului său la tron patimile au fost vii și aprecierile adesea contradictorii, astăzi judecata istorică asupra lui Cuza Vodă se poate face obiectiv, senin, «fără ură și fără părtinire»”. ■ Apare și textul nesemnat *Cuza între mit și istorie. Războiul mesajelor*. ■ Mihai Pelin semnează *Ruginoasa. Recviem pentru un castel*. ■ Prof. dr. Cornel Irimie publică *Moment Al. I. Cuza*. ■ Sub semnătura M. R. citim un interviu *Cu prof. dr. docent Al. Piru despre: Cursurile de la Sinaia – ediția 1973*: „- *V-am ruga, stimate domnule profesor, să ne spuneți câteva cuvinte despre condițiile, perioada de desfășurare și modalitățile de participare la cursurile de la Sinaia – ediția din vara aceasta*. – Perioada de desfășurare a cursurilor a fost fixată între 22 iulie și 13 august. Mai precis, luni, 23 iulie a. c., va avea loc deschiderea oficială a cursurilor, al căror director a fost numit dl. Boris Cazacu, iar sâmbătă, 18 august, în cadrul festivității de închidere, vor fi înmânate participanților tradiționalele diplome. În ceea ce privește participarea ca atare, contăm pe prezența a 139 cursanți, dintre care 103 din țările occidentale, din Anglia, Austria, Franța, R. F. Germania, Italia, U.S.A., Suedia etc. Se află în stadiul discuțiilor propunerea ca cifra locurilor să fie majorată, ca și în anii precedenți, de la 139 la 159, pentru a se facilita și pe această cale legăturile cu acele țări cu care România nu a încheiat încă acorduri și schimburi culturale (Japonia, Canada, Israel, Spania, țările din America Latină etc.). De asemenea, se preconizează invitarea la cursuri a unor persoane de origine română, cu rezidența actuală în străinătate. În sfârșit, ținând seama de numeroasele cereri de înscriere contra cost, preconizăm să acceptăm și participarea acelor cursanți care sunt dispuși să plătească o taxă de circa 6 060 lei. [...] – Știm că, în fiecare an, programul cursurilor prezintă anumite priorități, în funcție de calendarul aniversărilor etc. Din acest punct de vedere, ce ne oferă ediția 1973 a cursurilor de la Sina-

ia? – Întrucât, în acest an, în planul de aniversări UNESCO, între alte personalități culturale, figurează Dimitrie Cantemir și Ovid Densusianu, se vor organiza, pentru Dimitrie Cantemir, o expoziție comemorativă (cu sprijinul bibliotecii Academiei Române), precedată de conferințe la care și-a anunțat participarea prof. dr. Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, iar pentru Ovid Densusianu o conferință și un seminar special de interpretare a unui text semnificativ din opera sa. – *O ultimă întrebare: prin ce se va concretiza contribuția Dvs. personală – ca istoric și critic – în cursurile din vara aceasta?* – Personal, voi gira tematica ciclului de literatură română, *Aspecte ale literaturii române contemporane*, cu accent pe direcțiile și tendințele actuale din acest domeniu al culturii noastre. În cadrul expunerilor sintetice introductive la care m-am referit mai sus, vor fi prezent cu o prelegere privind *Evoluția literaturii române*. În sfârșit mi-am propus să expun în detaliu viața și opera lui Dimitrie Cantemir, cu prilejul aniversării a 300 de ani de la naștere, și, în ceea ce privește literatura română contemporană, epica prozatorului Marin Preda”. ■ În secțiunea *Cartea* citim un *Omagiu orientalistului* semnat de Madeleine Karacasian: „Recent a încetat din viață, la București, H. Dj. Siruni (Hogop Djololian), cunoscut armenist și turcolog, istoric și publicist, președintele de onoare al Asociației de Studii Orientale din România [...] Prin dispariția sa se pierde un orientalist de valoare deosebită și un mare prieten al poporului român”. ■ Nota *Cărțile „Anului Cantemir”* este semnată S. D.: „Împlinirea a trei sute de ani de la nașterea excepționalului om de știință, cărturar și artist multilateral care a fost Dimitrie Cantemir, editurile românești se pregătesc să ofere cititorilor cărți de o deosebită valoare documentară, evocări din multiple unghiuri ale strălucitei lui personalități, cum și o primă ediție completă a operei sale. Editura Academiei este aceea care și-a asumat misiunea de a prezenta în nouă volume de *Opere* scrierile marelui erudit român. În 1973 urmează să apară, sub îngrijirea domnului prof. Virgil Cândea, primele două volume, cuprinzând *Divanul* și *Istoria hieroglifică*. În volume separate, «Minerva» va publica *Istoria hieroglifică*, *Sistema religiei mahomedane* și *Viața lui Constantin Cantemir*, în timp ce editura «Dacia» pregătește o culegere de *Povestiri exemplare*. Evenimentul bibliofil al «Anului Cantemir»: o ediție bilingvă (latină și română) a lucrării *Descriptio Moldaviae*. Doamna Alice Botez a scris un roman intitulat *Dimitrie Cantemir* care va apărea la «Cartea Românească». Două monografii, una întocmită de Constantin Măciucă pentru editura «Albatros», alta aparținându-i lui I. D. Lăudat, și urmând a fi tipărită de editura ieșeană «Junimea», un stadiu lingvistic al operei lui Dimitrie Cantemir întreprins sub auspiciile Editurii Științifice și lucrarea *Dimitrie Cantemir – compozitor și teoretician al muzicii*, de Eugenia Popescu-Județ, pe care o va publica Editura Muzicală, completează cuprinzătorul program editorial al «Anului Cantemir”. ■ Apare nota *Nicolae Ceaușescu: „Scritti scelti”*: „Casa de editură «Il calendario del Popolo» din Milano a tipărit un nou volum de tex-

te din opera președintelui Ceaușescu, intitulat *Scritti scelti (Scrieri alese)*. Noul volum se adaugă celorlalte două, semnate de președintele Ceaușescu, apărute sub egida aceleiași edituri în 1971 și 1972. Volumul înmănușează, pe parcursul a 400 de pagini, articole și cuvântări ale președintelui Nicolae Ceaușescu, publicate și rostite în 1972 și grupate în 17 capitole tematice. Volumul este prefațat de profesorul universitar Carlo Salinari, care, referindu-se la principiile politicii externe a României, relevă, printre altele, importanța pe care o acordă președintele Ceaușescu «creării unui climat de prietenie și colaborare în Balcani și în Mediterana, desfășurării cât mai curând posibil a conferinței asupra securității și colaborării europene, la ale cărei lucrări pregătitoare România a participat activ, aducând o importantă contribuție de idei și propuneri»⁷. ■ Revista reproduce fragmente care „sunt extrase din prefața – semnată de Eugen Ionesco – care deschide volumul *Pereții canadieni ai lui Iosif Iliu*, publicat, recent, de Editura pariziană «Arted», în colecția «Albume de artă»⁸. Din fragmentele recenziei reținem: „Îmi place mai ales, în ceea ce mă privește, felul în care a rezolvat problema luminii; îmi plac fațadele sale unde lumina și umbra se schimbă, se nuanțează, se regroupează, se fac și se desfac în funcție de oră, în funcție de cer, căci el face să intre cerul în peisajul urban... Iosif Iliu, în prezent, s-a stabilit în Franța. Sunt convins că va fi nevoie de el. Inventiv, ingenios, cercetător, el este un creator în plină evoluție, în plină metamorfoză. Nu poate trece neobservat la noi”⁹.

16 mai

- [„**Munca**”, nr. 7928] În *Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu*, se anunță vizita scriitorului italian Giancarlo Vigorelli.

- [„**România liberă**”, nr. 8883] Boris Buzilă analizează romanul de debut al lui Nicolae Damian, *Pribegi, noi visăm*, conchizând că „o mai acută și mai substanțială combustie ideatică, o deschidere mai pregnantă spre realismul social, ar putea deveni în alte romane [...] termenul propice de desfășurare a talentului său”¹⁰.

- [„**Scânteia**”, nr. 9510] Petru Popescu semnează *Monumentalul ca vocație artistică*: „Estetica marxistă se dovedește consecventă cu promisiunea fundamentală, aceea de a fi o estetică populară, pentru că se întemeiază pe explorarea realului, pentru că se dedică publicului, și pentru că a scos artistul din psihoza singurătății, i-a redat eficiența publică, i-a amplificat vocea. [...] Estetica marxistă nu numai că a repus monumentalul în drepturi, dar chiar l-a recomandat sistematic. Este firesc. O revoluție trezește vina gigantului în creator. Amploarea evenimentelor atinge și modifică și gustul artistic. Se face apel la sentimentele cele mai mari: patriotism, sacrificiu, curaj, generozitate, dorință de nou. Pașoptismul principial al culturii române a fost trezit și dus cu un nivel mai sus. [...] Monumentalul nu mai e simplu, se dezvoltă. Dar principiile și impulsurile fundamentale sunt aceleași. Anumite opere nu se pot face de

către solitari. Sentimentul unității cu zeci și sute de mii de oameni, cu o țară întreagă și cu un univers obligă și stilul, și temele. [...] Cot la cot cu națiunea, cu lumea, artistul e unul singur și toți la un loc. Viața care se clădește prin el dă valoare de fundamental și definitiv tuturor datelor lui particulare, care altfel nu ar avea nici o semnificație. Pe calea aceasta, într-adevăr, dar numai pe ea, până și miniatura poate deveni monument, emblemă, semn nepieritor al epocii. Caracteristica esteticii marxiste este consubstanțialitatea principiilor care o formează. Unul după altul, ca niște trepte, ele urcă din principiul maselor”.

• **[„Viața studentească”, nr. 20]** Sabin Bălașa amintește despre *Fidias și omul posibil*, la rubrica *Arta – un mod de a trăi*: „Prezența ființei umane în centrul preocupărilor artei din vremea noastră ar fi dovadă certă a prezenței umanismului... Artiștii greci erau mari *oameni* alcătuiți dintr-o nețărâmură iubire și sensibilitate, înzestrați cu o rară inteligență... erau cu mii și mii de ani înaintea epocii lor. Zvâcnim în propria noastră materie, imaginăm în perceptibila metamorfoză a organismului nostru ce tinde spre secțiunea ideală, spre *omul posibil*.” ■ Ion Cristoiu vine cu niște *Însemnări* pe marginea seminarului național studentesc *Actualitatea ideilor economice și social-politice ale revoluționarilor pașoptiști*, în eseu *Spiritul viu al unei gândiri revoluționare*, actualitatea gândirii generației pașoptiste cerându-se privită din punct de vedere fundamental marxist al strategiei gândirii teoretice în raport cu realitatea. De exemplu, crede Cristoiu, „ni se relevă pregnant în opera lui Bălcescu o dimensiune perenă a gândirii pașoptiste, întâlnită azi în concepția și practica partidului comunistilor – teoria folosită nu numai ca explorare a realității, ca dezvăluire a liniilor sale de forță ci și ca instrument de transformare practică a lumii”.

• **[„Steaua”, nr. 10]** Editorialul lui Adrian Popescu are ca temă poezii minore pe care-i definește astfel: „un poet așa numit minor ar fi [...] un poet obscur, din punct de vedere al unei istorii literare, un autor mai puțin citit și întâmplător comentat. El poate fascina în unele cazuri, poate seduce și inspira pasiuni. [...] Un asemenea poet se întâmplă să fie re-descoperit, după câteva generații și idolatrizat, ori să servească drept argument în construirea unui eșafodaj teoretic. Se pare că menționatul criteriu al răspândirii publice, nu este totuși suficient pentru a trasa coordonatele poeziei minore. O tratare nuanțată a autorilor în parte se impune fără nicio îndoială, precum se impune și situarea atentă în contextul literar-istoric al perioadei respective” și exemplifică prin câteva cazuri din literatura română, în felul următor: „Cazul lui Minulescu este de natură a trezi nedumeriri în privința validității unghiului de vedere menționat: audiența publică. Se știe succesul versurilor sale, voga liricii pe care o practica, păstrată și astăzi în rândul anumitor categorii de cititori. [...] Oare un poet ca Marin Sorescu, care s-a bucurat și se bucură de un succes mai mult sau mai puțin motivat, nu face într-un anumit sens (al repetării, al clișeului imagistic, al abilității «poantelor» s.a.m.d) figură de poet minor? Mai puțin cunoscuții

Ovidiu Genaru, sau Mihail Ursachi suportă oare comparații cu autorul volumului *Tușiți?* [...] Într-o altă accepție poezia minoră definește tribulații sufletești banale, o lume insignifiantă. Expresie a unei exacerbări a virtuozității fade unite cu drame amorfe, mimând profunzimea, stările-limită, degradând poezia la tânguire egotistă. Totul camuflat de o vegetație imagistică abundentă, sentimentală, vag exotică. [...] A fi minor înseamnă a fi și incapabil să depășești o atmosferă senzorial-confesivă, descriptiv-dulceagă (chiar dacă împrumută forma unui sumbru decorativism ad-hoc) în sensul închegării unor semnificații, a unui sistem de simboluri și reprezentări, a unei percepții particulare a lumii.” (articolul *Poezia minoră*). ■ Gabriela Melinescu divaghează despre o autohtonă Mary Poppins, care preda numai o limbă folosind la împlânzirea lucrurilor și oamenilor (articolul *Domnișoara Florica Florescu*; rubrica „cutia Pandorei”). ■ Poezii de Haralambie Țugui, Dan Mutașcu, Horia Bădescu, Aurel Sasu, Bazil Gruia, Gheorghe Tomozei. ■ Urmează articole dedicate lui T. Arghezi. În consecință, Adrian Popescu aplaudă publicarea culegerii de versuri argheziene *Călătorie în vis* (Ed. Eminescu), realizată de Mitzura și Barutu Arghezi, o parte din poeziile din cuprinsul ei fiind publicate în revistele *Steaua* și *Contemporanul*, plus piese mai vechi din 1940 și 1953, neincluse în niciun volum arghezian. Eugen Uricaru dezvăluie figura unui Arghezi moralist din paginile răzlețe, scrise între 1904-1914) și cuprinse în volumul 23 al *Scrierilor*, și subliniază că „pentru Arghezi, scriitorul rămâne în orice situație o persoană publică, literatura rămâne un bun public, și de aici, conchide poetul, vine necesitatea unei moralități, sever respectate, a scriitorului și-a scrisului său.” Henri Zalis se întreabă dacă Tudor Arghezi este poet naturalist și se raliază părerii exprimate de I. Negoitescu, și anume : „ciclul *Florilor de mucigai* reprezintă aportul cel mai de seamă al lui Tudor Arghezi la poezia universală, pentru că este singura dată «când naturalismul liric devine mare poezie »” (articolul *Tudor Arghezi, poet naturalist?*) ■ Ion Caraion radiografiază poeziile lui Petru Sfetca din volumul *30 de poeme* (C.R., 1973), observând de la început puținătatea producției lirice a poetului într-un interval de mai bine de 30 de ani de la prima plachetă *Osmoze* (1947, Timișoara) (articolul *După consumul agoniilor*). ■ Episodul al șaselea din jurnalul lui Gala Galaction, realizat de Teodor Vărgolici, ne întâmpină la rubrica documentelor inedite (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul » lui Gala Galaction*). ■ În stilul său polemic și tranșant, Virgil Ardeleanu desființează cartea *Atitudini critice* a criticului timișorean Ion Maxim, despre care notează fără drept de apel: „În fapt, a sa critică a criticii este critica în cea mai deplină accepțiune a termenului”. ■ Traducere a unui lung fragment în proză din John Steinbeck, cu titlul *Înhămat*, de către Melania Culiana. ■ La rubrica „confluente”, revine Romul Munteanu cu un studiu sobru despre *Arta romanului. Comentariile referențiale și discursul narativ. Devenirea lor istorică*, în care sunt citate teorii ale lui Tzvetan Todorov, R. M. Albérès, Pierre de

Boisdeffre. ■ Cercetând semnificațiile filozofice din anumite structuri lingvistice, Constantin Noica își descrie gândurile legate de „ce se întâmplă în logica modernă cu Ființa”. (articolul *Sentimentul românesc al ființei*, rubrica „unghiuri și antinomii”). ■ Paul Petrescu ține rubrica revistei din care selectăm notele scrise despre Marin Sorescu, mai precis preluate de recenzent din revista *Magazin* (14 aprilie) unde întâlnește părerea lui Eugen Barbu despre Marin Sorescu: „Marin Sorescu a fost și va rămâne, fără îndoială, un poet original în literatura noastră. Adevăratul său debut, cel din *Poeme*, a fost salutat de George Călinescu. N-au întârziat însă nici supralicitările, și abia foarte târziu unui critic au îndrăznit să arate cu degetul curatul manierism în care Sorescu se găsea. Exemplară ni se pare, în acest sens, intervenția lui Eugen Barbu din *Magazin*, 14 aprilie, într-o cronică asupra volumului *Suflete, bun la toate*. [...] «Regele e gol. Să i se spună....»”.

17 mai

• [„*Munca*”, nr. 7929] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul *Anton Holban. Complexul lucidității* de Alexandru Călinescu (Albatros, colecția „Contemporanul nostru”). ■ În *Pe glob. În 24 de ore* revista publică o prezentare a „Zilelor culturii românești” de la Roma. Evenimentul este organizat de „Centrul de acțiune latină» în colaborare cu ambasada română, în întâmpinarea vizitei pe care o va efectua în Italia președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu”.

• [„*Scânteia*”, nr. 9511] Sub titlul *Memoria anului revoluționar 1848 Bărbați iluștrți în marmura recunoștinței pe Câmpia Libertății* citim două texte-portrete: Nicolae Dragoș scrie despre *Avram Iancu*, iar Mihai Gafița face un portret lui *Eftimie Murgu*. ■ Horia Ursu scrie despre *Adunarea de la Blaj – izvor de inspirație în literatură*.

• [„*Albina*”, nr. 20] Pe prima pagină, un fragment din poezia *Sinea* de Adrian Păunescu. ■ Cu titlul *Război contra iepurilor*, se publică un fragment din „romanul în lucru” al lui Șerban Nedelcu, *Salba de aur*. ■ La centenarul nașterii lui Henri Barbusse, Iulian Neacșu îi schițează portretul literar. ■ Pagină de *Satiră și umor* realizată integral de A. Croitoru.

• [„*Orizont*”, nr. 20] La interviul luat de Petru M. Haș profesorului dr. Ștefan Munteanu sunt puse în exergă cuvintele (tendențioase) „În arta literară nu există un teritoriu plasat deasupra și deci în afara realității”. ■ Eugen Todoran punctează, în spirit aniversar, ideile esteticii urâtului din universul liric al lui T. Arghezi, *Urâtul sacru în poezia lui Arghezi*. ■ Următoarele două pagini sunt dedicate comemorativ (250 de ani de la moarte) personalității enciclopedice a lui Dimitrie Cantemir, privit din variate perspective. Astfel, Olimpia Șerban își apropie cititorul de latura artistică a prozelor cantemiriene (articolul *Dimitrie Cantemir și începuturile prozei artistice românești*); Nicolae Costin

subliniază latura de istoriograf și filosof preiluminist al domnitorului moldav; Theodor N. Trâpcea se află pe urmele lui Cantemir ca participant la memorabila bătălie din smârcurile Tisei de la Zenta, între armata imperială condusă de Eugeniu de Savoia și o puternică oaste turcă condusă de sultanul Mustafa (articolul *La Timișoara*); M. Cazacu relevă impresionat „opera de vaste proporții” a lui Dimitrie Cantemir, cu accent pe *Istoria ieroglifică* (articolul *Ctitor literar*), iar Ioan Tomi pune accentele pe preocupările muzicale ale lui Dimitrie Cantemir. ■ Alexandru Deal publică un fragment din romanul *Anotimp străin*. ■ Rubrica „poșta poeziei” este ținută de Damian Ureche. ■ Un articol despre viața și realizările lui Nicolaus Copernic apare pe ultima pagină, sub mottoul „sarmaticus astronomus qui movet terram et figit solem”.

● **[„România literară”, nr. 20]** Versuri semnează: Ion Lotreanu (*În Mai, pe Câmpia Libertății*), Ana Blandiana (*Din somn*), Wolf Aichelburg (în românește de Ștefan Aug. Doinaș și Horia Stanca: *Chiparosul; Sculptorul; Noapte monotonă; Portocala; Scoica; Barcaccia; Tao; Broasca*), Coman Șova (*Să nu amânăm; Cursa de fond; Poemul unui dac; O zi*), Daniela Caurea (*Tot mai sus...*), Marieta Nicolau (*Marele gong; Meșter mic; Dacă*), Paul Sân-Petru (*Cuvintele; Unda; Proverb cu pietre; Copacii*). ■ În *Atelier literar*, în cadrul *Poștei redacției*, citim poezia *Ieșirea din copilărie* de Gabriel Chifu. ■ Aurel Covaci traduce din poeziile poete italiene Graziella Medici (*Eliberare; Coșmar; Nocturnă; Ascultând „Sonata Kreutzer”; Celui apropiat*). ■ Cristian Unteanu traduce *Casa maură* de Albert Camus. ■ Fănuș Neagu publică un fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*. ■ Nichita Stănescu semnează *Alte glose*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Sub semnul istoriei*: „Semnificativ ni se pare că în acest mai 1973, când sărbătorim împlinirea a 125 de ani de la Marea Adunare de pe Câmpia Libertății de la Blaj, care a declanșat revoluția din 1848 în Transilvania, ne putem bucura, datorită inițiativei Editurii Politice, de un veritabil univers al gândirii și simțirii românești sintetizat în grandiosul *Omagiu* adus tovarășului Nicolae Ceaușescu. [...] Pe cât de divers exprimat, pe atât de unitar în mesajul sutelor și sutelor de participanți este acest *Omagiu*. De la muncitorul din uzină sau de pe ogoare, la cărturarul din laborator; de la scriitorul, căutând cuvântul ce exprimă adevărul, la artistul încercând a da viață materiei plastice ori sunetul; de la mama-eroină trimițându-și urarea, în numele său și al celor 13 copii, din comuna Sita Buzăului, jud. Covasna, la țăranul cooperador Voicu Nicolae care, în grațioase versuri, se desțănuie atât de sugestiv: [...]”. ■ Paul Georgescu scrie despre *Actul critic*: „Problemele teoretice își cer rezolvarea inedită, imediată și concentrată. În actul critic se simte necesitatea imperioasă a unor prealabile rezolvări ale antinomiilor esteticii, antinomii ce pot fi rezolvate doar dialectic, nuanțat, ținând seama de complexitatea operației întreprinse. Empirismul labil al actului critic poate fi comod și, în cazuri fericite, poate duce la soluții frumoase, dar criticul practicant simte necesitatea unei coordonări interne, a unei consecvențe inte-

lectuale ce nu pot fi găsite în afara unei Estetici deschise, dialectice dar bazată pe o corelație de principii ferme. Se cere criticii să fie morale, iar criticul să aibă caracter, dar ce valoare poate avea o morală fără principii? Subiectivismul poate fi cinstit dar rămâne labil, fugitiv, necoagulat. Singura moralitate e a principiilor ce nu pot exista în afara unei perspective generale asupra fenomenului. O Estetică îmbogățită prin cercetarea specificului trebuie să stabilească relații vii, fertile, cu filozofie sistematică și universală. Numai pe baza unei filosofii deschise dar ferme, numai prin dialogul cu gândirea filosofică activă dar tinzând spre universalitate se poate dezvolta o Estetică modernă căutând adevăruri uman valabile. Atomismul estetic și filosofiele superspecifice duc chiar și cel mai strălucit talent critic la disoluție. A reface corelația dialectică între filozofie, estetică și critică e o necesitate vitală pentru critic, scriitor și cititor. Această filozofie integratoare este materialismul istoric și dialectic”.

■ Mircea Iorgulescu prezintă *Titus Popovici „Străinul” – în versiune nouă*: „[...] noua ediție a *Străinului* este substanțial revăzută, lucru care nu s-a întâmplat deocamdată cu *Setea*. Unele părți au fost suprimate, altele integral rescrise, s-au făcut numeroase adăugiri, iar ultimul capitol, al XX-lea, a căpătat în întregime o nouă înfățișare”.

■ În *Climatul dens al gândirii* Valeriu Cristea scrie despre *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur, Albatros: „Citind *Convorbirile* am pus și noi, după cum spune Ion Ianoși, unele semne de întrebare. Astfel, de exemplu, rezervele pe care Marin Preda le are față de *Don Quijote* îl conduc la generalizări și explicații, după părerea noastră, discutabile. [...] De asemenea, pentru a da un alt exemplu, lista numelor de tineri prozatori, propusă de Florin Mugur și completată de Marin Preda, din care acesta speră că vor ieși marii scriitori de mâine, ni s-a părut foarte pestriță din punct de vedere valoric. Neputând uita că această carte este totuși o convorbire, un dialog, cel mai mare elogiu pe care i-l putem aduce lui Florin Mugur (treacând peste meritele evidente ale unei asemenea întreprinderi) e de a mărturisi că, foietând volumul înainte de lectură, am atribuit pentru câteva clipe una dintre intervențiile sale (cea de la pagina 224) lui Marin Preda. Anumite «spontaneități», de genul: «Ce-ați făcut ieri?» (întrebare la care de altfel scriitorul nici nu răspunde, urmându-și firul gândurilor sale) ni s-au părut însă deplasate. După *Imposibila întoarcere*, *Convorbiri cu Marin Preda* continuă procesul de afirmare, început de fapt o dată cu apariția operelor scriitorului, a unei spiritualități înalte, grave, profunde, a unei spiritualități cu care, sufletește, cititorul se aliază strâns, pentru totdeauna”.

■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Un spirit universalist*, despre o culegere postumă de *Studii de literatură universală* de Vladimir Streinu, îngrijită de George Muntean, apărută la Editura Univers.

■ N. Mihăescu semnează *Studiul limbii și limba studiului*, un răspuns la articolul *Limba culturii și cultura limbii* de Al. Niculescu, „România literară”, nr. 14 din 1973: „Este, totuși, surprinzător și semnificativ faptul că dsa îi include pe unii oameni de cultură – lingviști prin formația lor științifică –

într-o categorie constituită ad-hoc: «non-lingviști»! Cel care semnează cu pseudonimul Profesorul Haddock ca și Romulus Vulpescu, etichetați de autorul articolului drept «non-lingviști» sunt, prin studiile și preocupările lor, lingviști și filologi – chiar dacă nu sunt angajați unui institut de lingvistică!».

■ Emil Manu scrie despre *Versurile lui Victor Torynopol*: „Privită în evoluția ei, activitatea lui Victor Torynopol se înscrie între acești doi poli existențiali: *viscolul* și *armonia*”.

■ Nicolae Manolescu semnează *Modernitatea cronicarilor*, o cronică literară la *Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin* de Eugen Negrici, Minerva, 1972: „În folosul, desigur, al cărții, care nu pierde nimic prin renunțarea la un limbaj în general rebarbativ și simplificator, după cum n-ar fi câștigat nimic dacă ar fi păstrat formula fastidioasă, aparatul critic încărcat și arid ale istoriei literare de tip universitar. *Narațiunea în cronicile...* este un studiu riguros fără pedanterie, total informat, deși n-o arată, într-un stil cultivat, plin de nerv și de un umor secret care irigă frazele ca o sevă nevăzută”.

■ Citim recenzii: ■ G. Dimisianu prezintă *Pretexte* de Constantin Țoiu, Albatros, 1973: „O carte cum e aceasta a lui Constantin Țoiu apare într-un context literar care o singularizează prin forța împrejurărilor. Jurnalistica de preocupări similare scrisă de alți autori este de multe ori divagantă și superficială, sperând să mascheze absența ideilor și deficitul de substanță prin volubilitate și liricizare, prin pitorescul expresiei, căutat și prețios. Constantin Țoiu impune în domeniul de care vorbim, o linie de austeritate intelectuală și necesară demnitate stilistică, înțelegând să acorde preocupărilor jurnaliere semnificația unei manifestări care-l exprimă esențial ca scriitor și om al cetății”.

■ George Muntean scrie despre volumul *Scriitori ruși* de Mihai Novicov, Univers, 1972: „Sigur că atunci când beletristul Novicov intervine în aceste exegeze cu comparații și alte inutile floricele (din fericire rareori), tensiunea paginii scade, zâmbetul o ia înaintea participării lucide și forța ideilor discutate capătă un anume balans. Dar, în covârșitoarea lor majoritate paginile cărții se citesc cu interes, cu certitudinea că află lucruri noi și că, pentru cine i-a urmărit cât de cât scrisul, Mihai Novicov se află într-un moment de deplină manifestare a profilului său de specialist în literatura rusă, când experiența, cultura și darurile sale literare, fuzionează armonios, dând scrisului și ideții sale critice un relief inconfundabil”.

■ Sorin Titel comentează *Eseuri de literatură engleză și americană* de Ana Cartianu, Junimea, 1973: „Uneori autoarea e cuprinsă de admirație în fața scriitorilor despre care vorbește și atunci tonul devine confesiv liric. Mai deosebite ni se par paginile în care se încearcă o explicație a unor motive baroce din literatura lui Faulkner. În general însă cartea oferă o lectură monotonă și neinteresantă”.

■ Aureliu Goci se ocupă de *Țepeș* de Mircea Larian, C.R., 1973: „Autorul a procedat bine, după opinia mea, că nu a mai arhaizat limbajul; autenticitatea istorică se sugerează exact prin cadru, iar acțiunea de atunci pare mult mai naturală exprimată prin limba

contemporană. N-am înțeles de ce Mircea Larian a ținut să adauge în capul pieselor diferite epigrafe din scriitori și cronicari. Personalitatea lui Vlad Țepeș, domnitorul, se susține simplu prin faptele sale istorice, iar pe noi nu ne interesează decât viabilitatea sa ca personaj dramatic, proiectat spectacular pe scenă”. ■ Barbu Cioculescu recenzează *Când iarba are chip de om* de Rodica Padina, Eminescu, 1972: „Rodica Padina exprimă sufletul sensibil, punctul de vedere feminin al sincerității și dăruirii. Cel de al doilea volum de teatru al său se înscrie ca un progres pe o scară cu multe trepte, întotdeauna imprevizibile”. ■ Laurențiu Ulici în *Prima verba* publică *Poezia în fragment*, o prezentare a volumului de debut *Ce întemeiază privighetoarea* de Octavian Voicu, pseudonim lui Octavian Pușcuță, volum apărut la Junimea: „Nu spun că Octavian Voicu nu are, de-a lungul acestei cărți de fragmente poetice, o viziune, însă ea este sub nivelul intenției, așa de frumoase, de a întemeia. Toate locurile comune ale dialecticii panteiste sunt reluate – parcă anume pentru a le întări banalitatea”. ■ În *Viața literară* citim: ■ Despre noile proiecte literare aflăm din *Șantier*: Dan Hăulică, Vlaicu Bârna, Virgil Carianopol, Florin Mugur, Romulus Vulpescu, Al. Jar, Valeria Boiculesei, Ion Larian Postolache, Paul Cornel Chitic. ■ *Primiri la Uniunea Scriitorilor din R. S. România*: „Delegația de activiști al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, condusă de Edmund Makuch, adjunct de șef de secție la C.C. al P.M.U.P. Delegația Consiliului Național al Frontului Patriei din R. P. Bulgaria, condusă de Liubomir Levcev, primvicepreședinte al Consiliului Național. O delegație a scriitorilor sovietici condusă de Iuri Vercenko, secretar al Uniunii Scriitorilor Sovietici. Delegațiile au fost primite de Laurențiu Fulga, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Constantin Chiriță, secretar general, Ion Hobana, secretar, Romul Munteanu, directorul Editurii «Univers», Dan Hăulică, redactor șef al revistei «Secolul XX», Tamara Gane, Olga Zaicic și Victor Tulbure. În cadrul primirilor, s-au purtat discuții privind dezvoltarea relațiilor literar-culturale între Uniunea Scriitorilor din R. S. România și uniunile de scriitori din țările respective”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Luni 14 mai, la sediul Muzeului Literaturii Române din str. Fundației, nr. 4, în cadrul manifestării lunare «Rotunda 13» a fost omagiată personalitatea lui Miron Radu Paraschivescu. Despre viața și opera poetului au luat cuvântul: George Macovescu, Ștefan Voicu, Dorina Rădulescu, Stephan Roll și Geo Bogza. Amfitrion a fost Șerban Cioculescu. Cu acest prilej, au fost audiate și înregistrări pe bandă de magnetofon din recitalurile poetului. * În cadrul festivalului «Primăvara arădană» au avut loc două manifestări ale Editurii Eminescu: luni 14 mai la uzinele Strungul din Arad, în cadrul unui simpozion de teatru condus de Valeriu Râpeanu, directorul editurii, a fost organizată o expoziție de cărți noi apărute în Editura Eminescu; marți 15 mai, Valeriu Râpeanu s-a întâlnit cu profesorii și elevii din Arad, la liceul I. Slavici, unde a prezentat noile colecții ale editurii. * La invitația Uniunii Scriitorilor din Slovenia, Radu Cârnci și Ion Grigorescu au plecat în R. S. F. Iugoslavia,

pentru a participa la întâlnirea scriitorilor ce se va desfășura la Piran-Portoroz. * Vlaicu Bârna și Mircea Horia Simionescu au plecat în Italia pentru a lua parte la Congresul Sindicatului Național al Scriitorilor care se va desfășura la Bologna. * La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. România a sosit la București scriitorul egiptean Faud Badawl. * Asociația Scriitorilor din Timișoara a organizat o ședință plenară a cărei temă a fost *Critica și sarcinile ei actuale*. După referatul prezentat de criticul Cornel Ungureanu, secretar general de redacție al revistei «Orizont», au luat cuvântul: Laurențiu Cerneț, Vladimir Ciocov, Ovidiu Cotruș, Anghel Dumbrăveanu, Alexandru Indrieș, Constantin Miu Lerca, Andreas Lillin, Șerban Foarță, Nicolae D. Pârvu, Grigore Popiți și Nicolae Țirioi. * Comitetul de Partid de la Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Asociația Scriitorilor din București au organizat la Clubul Sindicatului lucrătorilor din instituțiile sanitare o întâlnire cu librării din Capitală. Cu acest prilej au vorbit despre poezia militantă în anii ilegalității și au citit versuri: Ion Bănuță, Mihai Beniuc, Gheorghe Dinu, Constantin Nisipeanu, Mihai Negulescu și Virgil Teodorescu”. ■ Al. Piru prezintă volumul *Agârbiceanu și demonii* de Cornel Regman, Minerva, 1973: „Studiul lui Cornel Regman, ingenios, contribuie la întreținerea interesului pentru un scriitor în genere greu de citit”. ■ Conf. univ. dr. Gheorghe Stoica, în contextul Revoluției din 1848, scrie despre *Bărnuțiu*. ■ În secțiunea *Cartea străină* Nicolae Balotă semnează *Comentarii la „Moby Dick”*, ocupându-se de volumul menționat, dar și notând: „Traducătorul de rară calitate – fidel, excelent stilist – Petre Solomon și-a întovărășit traducerile cu interesante studii introductive. Tot astfel, prozatorul Sorin Titel a publicat de curând un eseu incitant: *Forme ale spațiului în Moby Dick*”. ■ În *Prezențe românești* citim *În Almanahul internațional al poezilor*: „În editura milaneză Giorgio Borletti a apărut de curând «Almanahul internațional al poezilor pe anul 1973», îngrijit de Giancarlo Vigorelli. Printre cei o sută cincizeci de poeți din douăzeci și șase de țări figurează și Ioan Alexandru, Geo Bogza, Ștefan Augustin Doinaș, Eugen Jebeleanu, Gellu Naum, Marin Sorescu și Dragoș Vrânceanu. Volumul este bogat ilustrat cu aproape cincizeci de desene aparținând marilor nume ale secolului: Max Ernst, Marc Chagall, Joan Miro, Rene Magritte etc.”. ■ Într-o *Scrisoare din Roma* Alexandru Balaci scrie despre *Contemporaneitatea lui Alessandro Manzoni*.

●[„Tribuna”, nr. 20] *Cronică literară*: Victor Felea face o recenzie la cartea lui A. E. Baconsky – *Panorama poeziei universale contemporane* – „îl socotim pe autorul *Panoramei*... drept unul dintre cei mai înzestrați transmițători ai frisonului poetic din diferite limbi străine în limba noastră”; „ceea ce merită a fi subliniat în acest veritabil maraton critic, desfășurat pe distanța a o sută de poeți atât de diverși, e prospețimea și vigoarea textelor sale care nu obosesc niciodată, nici nu devin monotone sau lipsite de interes”; „Ca orice antologie și această *Panoramă*... oglindește un anumit gust, anumite convingeri, predilecții, e prin urmare o operă subiectivă”; Ion Marcoș recenzează romanul *Pri-*

begi, noi visăm de Nicolae Damian; ■ Virgil Stancu despre *Intențiuni* de Oscar Wilde (apărută la Univers, 1972), o serie de eseuri care „relevă, după cum spunea Cazamian, orientarea serioasă a unor atitudini care ar fi putut părea unora simple afectări. Aceste texte captivante, cu rezonanță aparte în contextul istoriei acelei specii aparte în literatura engleză care este eseul victorian, sunt o probă palpabilă a îndrăzelii gândului lui Wilde; ele ni-l relevă astăzi pe autor drept un foarte atractiv, și, în același timp profund comentator al fenomenului literar și al fenomenului artistic în general”, patru eseuri: *Decăderea minciunii; Creion, cărbune și otravă; Criticul văzut ca artist; Adevărul măștilor*. Virgil Stancu scrie despre fiecare eseu în parte; ■ Sergiu Pavel Dan despre simbolul mării la Octavian Goga: *Obsesia mării* – „se înțelege că marea pe care o cântă Goga nu va fi un tărâm al evaziunii și al mirajelor exotice, ca la contemporanii săi Anghel sau Minulescu, chiar dacă registrul liric al acestor volume nu este străin – așa cum a arătat I. D. Bălan în monografia sa – de unele ecouri simboliste”, „Dar marea – figură poetică prin excelență – întruchipează nu mai puțin culminația vitalității”; ■ în *Bivuac* – Mircea Zăciu scrie despre Slavici: *Pentru o nouă lectură a lui Slavici (I)* – propune o recitare a operei lui Slavici într-o cheie mai modernă; Marin Mincu – articol despre Gheorghe Pituț: *Un postblagian: Gheorghe Pituț*; Al. Căpraru articol de celebrare a împlinirii vârstei de 65 de ani ai lui Ion Vlasiu: *La mulți ani, Meștere Vlasiu!*; ■ articol de Valentin Tașcu: *Unele valori epice în proza lui E. Barbu* – „Eugen Barbu a scris, în general, sub imperiul a două atitudini: una episodică, generată de capacitatea de impresionare a câte unui moment bine definit și alta permanentă, impusă de propriul său pathos (în accepțiunea dată de G. Călinescu) evenimentelor. Prima atitudine îi oferă lejeritatea transpunerii separate a elementelor plănuită cronografii, în timp minim de creație, iar prin a doua năzuiește să se integreze pe sine, cu îndelungă meditație, în datele unei cronologii spirituale”; „calculează, am spune, cu previziune regizorală punerea în scenă a grandiosului spectacol”; ■ Cornel Robu – *Ficțiune „din piatră seacă”* – despre F. Leverkühn, Thomas Mann, Jurgis Baltrusaitis etc. Matei Gavril – eseu despre *Accesibilitatea artei*. ■ Iv Martinovici despre poetul chinez Qu Yuan – „dacă aș începe aceste rânduri prin a spune: iată un poet contemporan care a trăit acum două mii de ani, aș putea fi acuzat de teribilism. Și totuși aceasta este adevărul devenit axiomatic: poeții mari sunt ai lumii, indiferent de locul geometric în care au cunoscut lumina a zilei și a spiritului”; poeme traduse de Iv Martinovici și Ileana Hogeia di Qu Yuan – *Poeme* (volum în curs de apariție la Editura Univers); ■ Jorge Luis Borges – *Manual de zoologia fantastica* – tradus de Dumitru Radulian.

18 mai

• [„Contemporanul”, nr. 21] Dan Zamfirescu meditează la: *Un om și o țară*: „Omagiul tovarășului Nicolae Ceaușescu apărut zilele acestea la Editura

Politică face parte dintre cărțile menite a fi citite peste veacuri fiindcă păstrează în filele lor mărturii despre oameni și vremuri de excepție. Prezența celui omagiat în istoria României a însemnat și înseamnă, într-adevăr începutul unei epoci noi, în care o țară întreagă a dobândit alt loc în conștiința lumii și în conștiința de sine însăși”. ■ Despre *Libertatea și responsabilitatea artei* scrie Adriana Mitescu: „De fapt, literaturii contemporane îi este specifică această dublă conduită: pe de o parte luciditatea libertății nelimitate a posibilităților creatoare față de realitate, și, pe de altă parte, constrângerea responsabilă la care e silit artistul pentru a recupera sau a realiza propriu-zis actul de comunicare prin artă. Responsabilitatea artistului nu poate conta pe o unitate sau, mai exact, pe o identitate între libertatea creației și existența socială a artei. Și poate tocmai conștiința responsabilă a artistului este aceea care a adus pe primul plan al întrebărilor artei contemporane relația dintre operă și realizarea ei estetică, prin circulație socială”. ■ D. Micu analizează *Estetica dinamică*: „Dar, dacă ne gândim bine, oare, nu și alte estetici, dintre cele mai venerabile, aceea a lui Croce, inclusiv se apropie până la identificare, când e vorba de a-și exemplifica principiile, de critica literară și de artă? Și, oare, e preferabilă o estetică de tip opus, care, cu veleități de «strenge Wissenschaft», manipulează generalități ce nu sunt de niciun ajutor pentru înțelegerea artei? Oricare ne-ar fi opțiunile metodologice, *Essai sur la création artistique* rămâne – obiectiv – o contribuție efectivă la progresul gândirii estetice (nu numai românești), o carte ce a înscris în registrul ideilor contemporane despre artă un punct de vedere îndrăzneț, original și stimulator”.

• [„Cronica”, nr. 20] În continuarea sărbătoririi evenimentului pașoptist din urmă cu 125 de ani, cu importanță deopotrivă istorică și literară, Iașul și revista comemorează un secol de la moartea primului domnitor al Principatelor Române. Astfel, Gh. Platon scrie despre Al. I. Cuza ca *Simbol al „vroinței naționale”*, Al. Zub despre *Prezența postumă* a domnitorului, Gh. Ungureanu, despre *Al. I. Cuza în arhivele europene*, Andi Andrieș publică două pagini ample dintr-un scenariu teatral intitulat *Alexandru Ioan, unele zile...*, iar Florin Mihai Petrescu semnează pe prima pagină poezia *Sub zodia-mplinirilor de aur*, dedicată aceluiași „Domn Cuza”. ■ „Studiul de sinteză al lui Ion Pop despre *Poezia unei generații* (Dacia, 1973, 323 p.) contrazice ideea că tinerii critici de astăzi n-ar fi cei indicați să scrie *Istoria literaturii române contemporane*, să elaboreze lucrări exegetice de amploare, întemeiate și construite sferic pe un sentiment al tinereții valorilor”, consideră Zaharia Sângeorzan în cronica sa literară săptămânală. ■ Al. I. Friduș consemnează interviul realizat cu directorul Editurii Junimea, Mircea Radu Iacoban, intitulat „*Eminesciana*” și *alte inițiative editoriale*. La trei ani de la primele apariții cu marca editurii, este anunțată lansarea, din anul următor, 1974, a colecției „Eminesciana”, sub îngrijirea criticului Mihai Drăgan, care își propune să cuprindă tot ce s-a scris de și despre Eminescu, la noi și în lume. ■ Versuri de Constantin Pricop. ■ I. D.

Lăudat se ocupă de *Aniversarea unui mare umanist: Dimitrie Cantemir*, trecând în revistă cele mai importante scrieri ale „celui mai erudit cărturar al literaturii noastre vechi”. ■ I. Sârbu prezintă succint cel de-al treilea volum de *Scrieri* de Ion Marin Sadoveanu (Minerva, 1973), ce cuprinde romanul *Ion Sântu*, al cărui text este îngrijit de I. Oprișan. ■ *Despre realism și critica inductivă* scrie Magda Ursache, dezvoltând unele considerații teoretice: „Să reabilităm mimesisul, realismul? Foarte bine, dar să-i lăsăm pe artiști s-o facă. Criticii au datoria să procedeze inductiv, adică de la analiza creației la generalizări și nu invers”. ■ Cronicile teatrale semnează N. Barbu (*Mitică Popescu* de Camil Petrescu, Teatrul „Ion Vasilescu” din București) și Monica Lazăr (*Subiectul erau trandafirii* de Frank Gilroy, Teatrul Național din Cluj). ■ Cicerone Cernegura traduce din lirica italiană un grupaj din versurile lui Eugenio Montale și Mario Romano Parboni. ■ În scurtul articol *O enigmă literară descifrată?*, Augustina Belțic rezumă teoria istoricului elisabethan L. A. Rowse, conform căreia misterioasa „Dark Lady” din sonetele shakespeareiene ar fi fost o anume Emilia Lanier, descendenta unei familii de muzicanți de origine italiană. ■ La rubrica *Moment*, N. Irimescu semnalează o ediție trilingvă a poemului *Luceafărul*, apărută la Editura Facla din Timișoara. Versiunile germană și maghiară aparțin traducătorului Zoltán Franyó. ■ De asemenea, este amintită și noua colecție, intitulată „Sinteze”, lansată de Editura Eminescu, pentru studiile de literatură și artă. Sunt consemnate primele apariții: *Puncte cardinale europene* de Al. Philippide, *Valori și echivalențe umanistice* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Deschideri spre lumea muzicii* de Pascal Benteoiu și *Configurație și rezonanțe* de Silvian Iosifescu. ■ În două numere consecutive, Const. Ciopraga prezintă și comentează volumul de *Poeme noi*, titlu sub care Editura Scrisul românesc publică ciclurile argheziene postume *Frunzele tale*, *Crengi și XC*, cu un cuvânt înainte de Al. Piru: „Poate că titlul cel mai adecvat al acestor poeme de crepuscul ar fi fost acela de *Cadențe*, sau mai potrivit încă, *Ritmuri*. Sunt strânse la un loc, aici, ritmurile cu care se rotunjește cercul unei existențe”.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 128**] *Săptămâna pe scurt:Opinia publică* de A. Baranga a apărut la Milano, se joacă la Florența, va fi preluată de tv italiană; piesa a fost publicată în 1973 și de revista „Teatr” din Moscva; lui Zaharia Stancu i-a fost tipărit *Jocul cu moartea* la Ed. Dnipro din Kiev, în 150000 de exemplare. ■ Se certifică o inițiativă a Comitetului de cultură și educație socialistă a municipiului București: *Primăvară culturală bucureșteană*, cu o zi a Poeziei, pe 22 mai (manifestări dedicate lui Coșbuc, Labiș, Eftimiu), și o alta a Teatrului, pe 23 (cu un medalion G. M. Zamfirescu la Sala Dalles, spectacol-lectură cu piesa *Cântecul vieții*.) ■ Cronică teatrală de Dinu Săraru, punctând *Furtuna* de A.N. Ostrovski la Teatrul Național. ■ Romul Munteanu: *Lucien Goldmann și aplicarea structuralismului genetic în critică literară*. ■ A. Beldeanu vorbește despre volumul lui Ion Băieșu,

apărut în colecția *Satyricon* a Editurii Facla, *30 de povestiri: La iarbă albastră* (cu desene de Florin Pucă). ■ Traian Iorga amintește despre *Moralitatea literaturii* („Literatura adevărată... este una morală, artă în care constelațiile de cuvinte și de situații, portetele personajelor celor mai semnificative stau în raport etic, de participare și dăruire, cu momentele și semnificațiile cele mai importante ale vieții în mijlocul cărora trăiesc și creează. Creatorul literar nu poate rămâne doar un contemplator al timpului său, al societății sale, el trebuie să înțeleagă lumea sa și să-i sesizeze armonia, năzuind și uneori reușind să o transpună din câmpul experienței sale direct materiale în acela al metaforelor și analizelor psihologice. Ieșind în mod funciar din orice eventuală izolare a sa, scriitorul își împletește existența cu aceea a tuturor, cu întreg universul... el reacționează, ia o atitudine, scrie”), iar Pompiliu Marcea caută diferențele între *Critica creatoare și critica interpretativă*.

19 mai

• [„**Munca**”, nr. 7931] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ioan Chiraș, Gheorghe Chirculescu. ■ Lucia Bogdan, în *Festivalul dramaturgiei ruse și sovietice*, prezintă *Casa asta veche și dragă* de Alexei Arbuzov (Teatrul dramatic din Brașov).

• [„**Scânțea**”, nr. 9513] Agerpres anunță *Festivalul „Primăvara culturală bucureșteană”*: „Capitala va găzdui, între 21 și 27 mai, o suită de manifestări artistice de anvergură, reunite sub genericul festivalului «Primăvara culturală bucureșteană». Această manifestare cultural-artistică de masă, aflată la prima ediție, urmează să se desfășoare în fiecare an, în ultima săptămână a lunii mai. Prin conținutul manifestărilor programate, în cadrul festivalului, organizatorii își propun să contribuie la cultivarea sentimentelor de patriotism, la stimularea creației pe tărâmul literaturii, muzicii, artelor plastice, teatrului și filmului, la îmbogățirea orizontului spiritual al maselor largi de oameni ai muncii”. ■ Valentin Silvestru scrie despre *Teatrul radiofonic gen de largă popularitate, cu mari posibilități de ascensiune*. ■ Pe scurt se relatează despre *Manifestări consacrate anului revoluționar 1848*, organizate la Pitești, Bistrița, Brăila și Cluj.

• [„**Flacăra**”, nr. 21] Octavian Paler semnează un amplu material intitulat *Roma, pe Capitoliu*. ■ Dorin Tudoran publică «*Las vouă moștenire*», un reportaj despre „fosta reședință a poezilor Văcărești”. ■ Cu titlul *Confruntări familiale*, revista publică fragmentul al XII-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a patra a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată *Călătorie la Brașov*. ■ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică schița *Drumuri*. ■ În *Viața literară - Document*, Traian Stoica realizează un amplu interviu cu I. Valerian. Acesta vorbește despre scriitorii intervievați de-a lungul timpului,

despre convorbirile publicate în revista „Viața literară”, despre istoria acestei reviste, despre relațiile sale cu diverși scriitori ș.a. ■ Dorin Tudoran, în *Scriitori de azi*, publică un portret biobibliografic dedicat lui Geo Dumitrescu. ■ M. Ungheanu, în articolul *O specie care moare?*, abordează problema romanului istoric: „O adevărată mică industrie de romane istorice a apărut în ultimul timp, dar mică din toate punctele de vedere. Reconstituirea istorică se află lăsată în seama celei mai lejere aproximații, faptele sunt răscroite nu după concepții contemporane, iar viabilitatea atmosferei și a personajelor este inexistentă. Romanele de acest fel continuă să apară pentru că le cere cititorul: romanul istoric e o specie preferată de cititor, dar hrana ce i se oferă în mod curent este deplorabilă. [...] Romanul continuă să rămână, în general, o problemă pentru literatura română, ca și cel istoric. Și se poate zice că acesta din urmă cu deosebire. Un roman istoric pune la încercare nu numai talentul nativ al autorului și știința sa de a construi verosimil, ci și întreaga lui profesionalitate. În cazul romanului istoric, procesul deliberativ este mai accentuat, inspirația mai riguros controlată și supusă unor exigențe specifice. Ea trebuie premeasă de o meticuloasă documentare și hrănită din plin de aceasta din urmă. [...] Oricât de dificilă ar fi întreprinderea, romanul istoric nu are de ce să fie scos în afara atenției prozatorului român. Bunele romane istorice românești pe care le avem s-ar putea număra pe degetele ambelor mâini și loc ar mai rămâne”. ■ Gheorghe Anca publică o „corespondență specială de la Roma” intitulată *Întâlnire cu Eduardo de Filippo*.

• [„Luceafărul”, nr. 20] Mihnea Gheorghiu prezintă *O carte monumentală* intitulată: *Omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu*: „Amplă culegere antologică a celor mai importante adeziuni și mărturii de devotată afecțiune, prilejuate de dubla aniversare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, – cincizeci și cinci de ani de viață și patru decenii de activitate revoluționară în cadrul partidului nostru comunist, – acest *in-quarto* apărut la Editura Politică, în excelente condiții grafice, depășește prin conținut actele frumoaselor tomuri omagiale pe care tradiția editorială le înscrie în istoria cărții românești, adeverind, prin bogăția și varietatea cuprinsului celor peste cinci sute de pagini de substanță politică și culturală, dictonul clasic care constata că «un popor poate fi judecat după oamenii pe care-i cinstește»”. ■ Numărul conține texte omagiale cu ocazia împlinirii a *93 de ani de la nașterea lui Tudor Arghezi*: „Se împlinesc, la 21 mai, 93 de ani de la nașterea lui Tudor Arghezi. E un nou prilej, binevenit, de a judeca roadele unor investigații critice cu privire la locul marelui poet în cultura română. Vizionară, inegalabilă realizare de alchimist liric, teren pentru cele mai îndrăznețe decolări, poezia lui Arghezi e și un document grandios de epocă. Însuflețit de ambiția cunoașterii și a rostirii adevărului, de patosul dreptății sociale, autorul *Cuvintelor potrivite* sintetizează un moment al istoriei naționale. Nu e de mirare că, în anii socialismului, la vârsta senectuții, el a scris alte versuri de o splendidă rigoare și strălucire și

a participat, pe multiple planuri, la efortul de înnoire al țării. Publicăm în interiorul revistei (pag 3 și 6) o discuție despre *Posteritatea lui Arghezi*, discuție la care iau parte scriitori și critici literari, mai ales din generațiile tinere. Paginile «Luceafărului» sunt ilustrate cu desene, facsimile, portrete, în cea mai mare parte inedite. Desenele lui Arghezi, independente sau înălțate printre rânduri de manuscris, vor stârni, suntem încredințați, o vie curiozitate, deoarece ele sunt implicate, parcă în dinamica fascinantă a actului de creație”.

□ Semnează texte: Dumitru Micu, Nicolae Balotă, Dan Cristea, Gabriela Melinescu, Valeriu Râpeanu, Savin Bratu, Leonid Dimov, Marius Robescu, Dinu Flămând. □ Dumitru Micu reflectează la *Opera lui Tudor Arghezi*: „Exemplaritatea operei argheziene rezidă înainte de toate în virtutea de a provoca permanent impresia insolitului. Versul arghezian e întotdeauna proaspăt, virginal; el «se sporește», precum cerul, în Miez de noapte, zilnic, «într-o nouă tinerețe». Scriitorul «debutează» ori de câte ori se apleacă asupra albului unei pagini. [...] Puțini scriitori români au fost stăpâniți în aceeași măsură ca Arghezi de «sacra nemulțumire de sine», de o atât de acută și perseverentă ambiție a autodepășirii. Aceasta și este moștenirea cea mai de preț pe care autorul *Testamentului* a lăsat-o posterității lirice. Prin aceasta, îndeosebi, este Tudor Arghezi un scriitor exemplar”. □ Nicolae Balotă apreciază *Etosul efortului*: „Așadar, dacă Arghezi nu e suficient de prezent, e pentru că noi nu suntem îndeajuns de «prezenți» înaintea lui și a operei lui. Or, pentru a cuceri această prezență trebuie să te înscrii într-o orbită argheziană, să stabilești o filiație argheziană. «Cartea mea-i, fiule, o treaptă!». Testamentul lui Arghezi amintind pe acela îndepărtat în timp, al Văcărescului, se adresează unui fiu spiritual. Nodul strâns al credințelor și necredințelor poetului, al laudelor și imperativelor sale se cerea transmis, pus între mâini mai tinere. O pasiune a predicatorului – fie și în pustie! – animă multe din cuvintele lui Arghezi, dând o particulară vehemență atât muștrărilor cât și obligațiilor sale. În fond, însă, acestea sunt rare. Etosul subiacent al operei poetului este, înainte de toate, acela al efortului susținut dincolo de toate slăbiciunile firii, de orice restrîște a istoriei. Etos al muncii, al vitalității dârze, al datoriei împlinite sau al rodului. Estetica argheziană își are temeiurile în această triplă virtute. N-am amintit acest etos subiacent al marelui meșteșugar decât ca pe un incitant al propriei noastre vrednicii. Se impune să-l merităm pe Arghezi”. □ Dan Cristea descoperă *Un poet al existenței*: „În primul rând, geniul arghezian este instabil și marele poet aduce cu sine o atât de profundă și singulară prefacere a limbajului și sensibilității poetice, încât e firesc ca în jurul său să domnească, un timp, un gol de aer. [...] În al doilea rând, față de un Bacovia, de exemplu, Arghezi are o existență mai puțin «artistă», Eminescu și poeul *Plumbului* sunt marile modele existențiale ale liricii românești [...] Pentru poezia de astăzi, însă, când miniaturalul, maniera, strălucirea cuvântului o iau, de multe ori, înaintea substanței, lecția lui Arghezi rămâne de descifrat în aventura omului

în univers (firește, nu numai din *Cântare omului*), în înțelesurile ei existențiale, în măririle și decăderile acestei aventuri, în patosul căutării și al reconcilierii cu viața”. □ Alexandru George descoperă *Linii de influență*: „Arghezi oferă o varietate atât de mare de aspecte, uneori contradictorii, încât o acțiune care ar avea ca punct de plecare numai una din ele ar părea un simplu rol superficial. Interesante la el nu sunt aspectele acestea luate izolat, ci misterioasa lor sinteză. Credem că dificultatea recunoașterii unei influențe provine din aceea că personajul lui spiritual este de excepție, imposibil de repetat. În acest sens, anumite urme ce se pot depista nu vorbesc de vreo influență categorică. Asupra poeziei tinere, acționează mult mai profund cum am mărturisit poezii în cauză, un I. Barbu sau Blaga. Poate că din toată poezia tânără, Arghezi să nu se întâlnească decât în anumite puncte cu Ioan Alexandru și acest lucru se întâmplă nu numai prin felul în care se relevă la ambii «îndreptățirea ramurii obscure», așa cum constata Ion Pop în *Poezia unei generații* (1973, p. 194) dar și în tensiunea provocată de realitatea unei gândiri trudnice, pline de duhuri și de căderi. Am putea numi posteritatea lui Arghezi, în acest moment aflată într-o stare de tranziție, dacă nu ar trebui să ținem seama de caracterul de multe ori paradoxal al felului în care se exercită o influență. Scriitorii admirați și recunoscuți pot forma hrana spirituală a unui întreg public, fără ca, uneori, experiența lor să fie convertită de alți scriitori într-un fapt de creație”. □ În viziunea Gabrielei Melinescu, Tudor Arghezi: *A dat cuvintelor de mâncare*: „Tudor Arghezi în limba română este un poet la care se dă examenul. Dacă ești poet român, neapărat trebuie să treci și pe la Arghezi. El e un fel de tunel aurifer în așa fel centrat încât vrând să cercetezi același pământ de oriunde ai săpa, dai oricum și de el. Și trebuie să dai și de el dacă vrei să treci mai departe. Trebuie să treci acest tunel aurifer, sau să te întorci de la el și lacrima ta secretă să recunoască sincer că n-ai putut trece”. □ Valeriu Râpeanu semnaleză *Privilegiul geniului*: „Posteritatea lui Arghezi nu este până în clipa de față concludentă. Interesant ar fi să descoperim de acum înainte permanențele argheziene și modernitatea operei lui. Efemeritatea ei stă mai mult în jurnalistică pe care, dacă a dus-o prin multe pagini pe culmile adeseori incomparabile ale genului, a ilustrat-o și în tributul pe care îl plătește cotidianul. Dar poezia lui trebuie readusă în conștiința publicului prin acele ediții în care sensibilitatea și gustul omului de astăzi să pună în evidență perenitatea unei creații care a avut privilegiul de a fi atinsă de aripa geniului”. □ Despre „*Arghezismul latent*” notează Savin Bratu: „De altfel, semnul gloriei continuei a lui Arghezi este tocmai forța creației sale de a fi restructurat și de a restructura și azi istoria literaturii. Apariția sa a însemnat, cândva, o ordonare nouă a întregii poezii de până la el, o altă lumină asupra unuia Eminescu și o revalorificare a lui Anton Pann. Azi, prin el, înaintași cu mult mai vechi își află o nouă existență. Avatarurile poetului Arghezi circulă printre noi, cu înfățișări care îl ascund. Mai pregnante, cele ale prozatorului umplu

rubricile periodicelor, cu tablete în care metafora eflorescentă și vorba suduind familiar și blefemator se împletesc în răsucirea frazei asupra ei înșiși. Prozatorul Arghezi e mai fertil, azi, decât poetul? Sau pamfletarul și cronicarul sportiv sunt antemergătorii revenirii stihuitoarului?”. □ Dinu Flămând reflectează la *Actualitatea clasicilor*: „A fost nevoie de un timp mai lung până să-i cunoaștem și să-i înțelegem pe ceilalți poeți mari dintre războaie. Ei au fost reeditați. A început să se scrie din nou despre ei. Nu același sentiment îl încercăm însă și cu Arghezi. El continua să fie catalogat, se scria cu o vădită frecvență despre temele principale ale poeziei sale, o sârguincioasă pedagogie aplica repetat operei argheziene sistematizările ei. Critica «de întâmpinare» se mulțumea să dubleze la modul epic această poezie, de unde ani în șir ne-a rămas sentimentul că Arghezi este înțeles și bine studiat! Și iată că în ultimii ani se scrie despre Arghezi din ce în ce mai puțin. Între preferințele exegeților, Arghezi ca și Sadoveanu, nu mai sunt subiectul marilor pasiuni. Nu avem decât să regretăm acest lucru”. □ Leonid Dimov subliniază *O altfel de fecunditate*: „Și totuși, dincolo de limbaj și prozodie, poezia argheziană (ca și aceea a lui Barbu, fără îndoială) cuprinde un «luminiș» antonpannesc a cărui fecunditate nu a fost pusă încă la încercare. Motivele? Hiatus-ul – când Arghezi însuși a intrat într-un con de umbră – și avântul către poezia în evantai (îndeosebi englezească: Eliot, Cummings, Pound) a tinerilor din ultimele generații au îndepărtat fluxul poetic de Arghezi. Putem spune de aceea că Arghezi este încă lipsit de posteritate. Dar: «Auzi? Cartofii sunt lehuzi...»”. □ Marius Robescu observă *O schimbare de perspectivă*: „Toate aceste considerații vin într-o împrejurare în care, după cum s-a observat, simțim nevoia justificării altor preferințe [...] Dar, pentru o mai dreaptă judecată a acestui univers se impune să-l comparăm cu celelalte, deloc complementare, care s-au desăvârșit între timp. O schimbare de perspectivă este, așadar, necesară. Și numai după ce se vor fi așezat opiniile despre marii contemporani ai lui Arghezi, se va limpezi și privirea pe care o îndreptăm asupra-i. Cred că ne găsim tocmai în miezul unui astfel de proces. De va fi să împărțim admirația pe care i-o purtăm, sau de va fi ca aceasta să sporească iată două ipostaze perfect egale pentru generalitatea poeziei noastre”. ■ Adrian Marino semnează textul *Permanența artei*: „Fără îndoială, eseistul spaniol de origine română George Uscătescu nu este nici primul, și nu va fi fără îndoială nici ultimul care să-și pună și să încerce să dea un răspuns la una din temele cele mai grave, cele mai esențiale, ale meditației estetice occidentale: «criza» profundă, sub toate formele, de la alienare, la negarea și chiar la anihilarea, teoretică și practică loială, a literaturii și artei. Ultima sa carte, consacrată tocmai acestor acute probleme: *Supervivencia de la literatura y del arte* (Madrid, Reus, 1972, 187 p.) merită a fi semnalată și discutată prin câteva particularități evidente. Ele aparțin nu numai tipului de soluție adoptat, dar și modalității de tratare, tehnicii și stilului, unei anume metode eseistice, destul de deosebită de a

noastră. Trebuie spus de la început că impresia de caleidoscop organizat predomină. Definiția este doar aparent paradoxală”. ■ Sașa Pană declamă *La mulți ani, Roll!*: „Citim în «Contemporanul», de câteva luni, un compartiment rezervat lui Stephan Roll. Se intitulează modest și clar *Cuvinte*. Sunt delicioase, suave, iscate din subtile și neprevăzute asociații, sunt proaspete și dădătoare de satisfacții ca la descoperirea unei comori. O autentică sărbătoare a cuvintelor. Scrie-le încă mulți ani, scumpe Roll, spre mulțămirea noastră a celor care le citim, a celor care te iubim. Și voie dă-mi să-ți mai sărut odată fruntea”.

20 mai

● [„Scânteia”, nr. 9514] În *Adnotări* citim: ■ *Eternitatea... banalității?* de G. Cuibuș, o notă despre romanul *Eternitate locală* de Eugen Seceleanu: „Culmea unei atari nonșalanțe «literare» o constituie pentru E. S. inserarea în subsolul cărții a unui lung poem, în care este vorba de nenorocul în dragoste al unui tânăr, prematur dispărut dintre cei vii: [...] În atari circumstanțe, evident nici cele două romane paralele, nici versurile și romanțele de calitate a celor citate nu salvează nici literar, nici moralmente narațiunea. Iar tentativa de a agrementa padinile cu o atitudine ironică, de pe poziția unui rezonator, eșuează intru-cât construcția cărții, inabilitățile stilistice dau adesea sentimentul că autorul ia în serios precara melodramă. Iar umorul pare mai degrabă involuntar, neputând fi predestinat nici măcar unei... eternități locale”. ■ În *dezbatere, probleme fundamentale ale literaturii* de Emil Vasilescu: „În sumarul revistelor literare apar în ultimul timp cu mai multă insistență dezbateri largi, susținute de personalități cunoscute ale scrisului nostru, asupra unor probleme fundamentale ale artei și literaturii românești și străine. Distingem în aceste preocupări prezența unui interes superior, născut din conștiința necesității susținerii și limpezirii prin contribuții teoretice a efortului creator întreprins în întreg spațiul cultural românesc. Discuția, controversa teoretică nu reprezintă doar un act final de transcriere în concepte și norme a unui proces creator încheiat, de catalogare într-un anumit sens a unor experiențe dobândite într-un moment oarecare; acestea sunt acte critice cu destinație fecundă, menite a clarifica și stimula, prin forța argumentului generalizator, tendințe ce se dovedesc a contribui la evoluția artistică. Acestor deziderate le răspund și unele anchete sau dezbateri publicate în ultimul timp, fie că e vorba, pentru a aminti doar câteva din ele, de cercetarea istorico-literară: *Crearea partidului politic al clasei muncitoare din România și unele probleme ale artei și literaturii*, din «Viața Românească», de ampla dezbateră din «Tribuna», în jurul condiției scriitorului din provincie etc. Elucidarea unor aspecte esențiale ale creației face, de asemenea, obiectul anchetei publicate recent în «România literară» despre o problemă de mare actualitate: *Realismul – azi*. Mereu actual, peren ca și creația, realismul atrage încă o dată atenția criticilor și a scriitorilor. Răspunsurile la

anchetă nuanțează unele aspecte, dau mai multă profunzime altora, realismul fiind subsumat ideii mai largi de cunoaștere a lumii și a vieții. [...] Dezbateră asupra realismului (la care participă Șerban Cioculescu, Dumitru Micu, Al. Piru, Virgil Teodorescu, Petru Popescu, Gabriel Dimisianu, Corneliu Ștefanache, Augustin Buzura) se dovedește... realistă tocmai prin caracterul concret al discuției, prin abordarea unor aspecte reale ale peisajului literar actual, ca și prin unele exemplificări ce susțin edificiul unor intervenții. Desigur, tonul polemic, binevenit oricând într-o dezbatere de idei, ar fi fost mai la obiect dacă în unele intervenții autorii nu ar fi rămas în teritoriul considerațiilor generale, interesant de altfel, și le-ar fi extins, prin exemplificări din lecturile cărților actuale, la semnificații mai largi. Ș-ar fi circumscris astfel în sensul adevărat al interesantei și utilei discuții inițiate de revistă”.

22 mai

- [„**Munca**”, nr. 7933] Succintă prezentare a evenimentului „Primăvara culturală bucureșteană”.

23 mai

- [„**Scânteia**”, nr. 9517] Aflăm că a decedat *Grigore C. Moisil*. Necrologul este semnat de Academia Republicii Socialiste România și Ministerul Educației și Învățământului: „Academia Republicii Socialiste România și Ministerul Educației și Învățământului anunță cu profundă durere încetarea din viață a academicianului profesor Grigore C. Moisil, reputat savant, personalitate de seamă a științei și învățământului superior din țara noastră”.

- [„**Viața studentescă**”, nr. 21] M. N. Rusu scrie despre importanța volumului *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur, „monologul unei conștiințe angajate în circuitul universal” : „Se poate vorbi despre Marin Preda ca despre o conștiință a literaturii românești, născută de istoria sa proprie dar și de istoria generală. Numai un scriitor adânc hrănit de valorile clasice ale umanității, de conștiința locului său în lumea contemporană românească poate depăși tentația interviului de cabinet, orgolios, pentru a putea afirma deplină sa încredere în forța spirituală a poporului nostru... Preda gândește cum scrie și scrie cum gândește, ceea ce înseamnă că scriitorul stă întotdeauna de vorba cu gândirea sa... Preda vorbește prea puțin despre sine în această carte – sau, dacă acest lucru se întâmplă, atunci el se petrece în măsura în care eul scriitorului se definește în raport cu problemele umanității... Se poate constata, deopotrivă, tehnica dialogului la Florin Mugur, dar în același timp și efectele literaturii lui Marin Preda asupra unor conștiințe de scriitor și cititor... Din replici (le interviului) nu ne apare alt Marin Preda decât cel pe care îl cunoaștem și îl admirăm din paginile romanelor și nuvelilor sale, sau din acelea ale *Imposibilei întoarceri*. Obsesiile, mai ales, gândurile și opiniile sale intime se prelungesc și în *Convorbiri*. Au poate un mai pronunțat ton confesiv, sunt învăluite într-o

atmosferă neconvențională... Florin Mugur vine către Marin Preda încărcat, dacă se poate spune așa, de *Marin Preda*... încărcat de literatura acestui mare prozator al nostru care a reușit să dea țaranului român, ca și Rebreanu, dimensiunea lui universală, să-l facă, cu alte cuvinte, exponentul unei laturi a individualității noastre în literatura universală... (Iar) răspunsurile lui Marin Preda sunt încărcate de idei, de replici ce stimulează la replică.”

24 mai

• **[„Scânteia”, nr. 9518]** În *Manifestări consacrate anului Revoluționar 1848*, printre altele, aflăm despre *Biblioteca memorială*: „În comuna Nicolae Bălcescu, din Județul Vâlcea, a fost inaugurată o bibliotecă memorială. Colecția cuprinde numeroase volume, periodice, în original și fotocopii, piese iconografice și alte lucrări legate de viața și activitatea marelui revoluționar Nicolae Bălcescu și de principalele evenimente de la 1848. Biblioteca dispune de toate edițiile, apărute din 1848 până în prezent, ale operelor lui Bălcescu, exemplare rare din revistele «Propășirea» (Iași) și «Junimea română» (Paris), extrase din numeroase alte reviste și publicații, foi volante, cele 30 de numere în facsimil ale «Magazinului istoric pentru Dacia». Nu lipsesc nici lucrările despre viața și activitatea lui Nicolae Bălcescu apărute în străinătate, ca, de pildă, volumele semnate de Mario Leporadi (Roma, 1963), Werner Bahner (Berlin, 1970), Emil Biedrzycki (Cracovia, 1971)”.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 7468]** C.Stănescu semnaleză publicarea *Unui roman deschis, Sfârșitul bahic*, al lui Petru Popescu (editura Cartea românească, 1973): „Gândit într-un chip superior celorlalte, ca o construcție literară mai riguroasă, câștigând în concizie și expresivitate, romanul reprezintă un progres pentru autor. *Sfârșitul bahic* este o carte actuală, un roman deschis, de tip ascendent, indiscutabil valoros prin noutate, imperfect și inegal cum poate fi numai o operă vie”.

• **[„Albina”, nr. 21]** Pe prima pagină, alături de poezia 1848 de Ion Bănuță, ilustrată cu reproducerea lucrării lui Al. Ciucurencu, *Ana Ipătescu*, redacția prezintă volumul *Omagiu* tovarășului Nicolae Ceaușescu, apărut la inițiativa E.P., ce înmănușează într-un „florilegiu” urările, versificate sau nu, trimise cu ocazia împlinirii celor 55 de ani de viață și a celor 40 de activitate revoluționară. ■ O pagină este dedicată integral Revoluției de la 1848: un citat tematic din Nicolae Ceaușescu, articolul lui Corneliu Albu, *Avram Iancu în poezia populară*, poezia lui Ion Bujor Pădureanu, *Țară a Ardealului*, și articolul *Pictori revoluționari de la 1848*, semnat de I.L. Georgescu. ■ Pe ultima pagină *Magazin*, la rubrica *5 minute cu...*, Alecu Popovici consemnează un scurt interviu cu Aurel Baranga, ajuns la 60 de ani, despre proiectele sale și despre secretul succesului național și internațional.

• **[„Orizont”, nr. 21]** Întrevedere cu Ion Dodu Bălan, din seria de interviuri, în care întrebările sunt puse de Virgil Oancea duce la următoarele cuvinte

rezumative: „treptat prețioasele documente de partid devin substanța operelor mai reprezentative din perioada actuală”. Numărul este consacrat tematic „marxism-leninismului și societății noastre socialiste”. ■ Abia spre sfârșitul numărului, Radu Tomoioga aduce contribuția pe terenul criticii și literaturii, chiar dacă îl privește pe Gherea din perspectiva gândirii pre-leniniste (*Recitindu-l pe Gherea*). ■ Ileana Hogeș și Iv Martinovici traduc din limba chineză pe poetul Qu Yuan (340-278 î.e.n.).

● **[„România literară”, nr. 21]** Versuri semnează: Dim. Rachici (*Rădăcini neatînse*), Traian Filimon (*Ochii lui Iancu*), Gheorghe Dinu / Stephan Roll („Erată: desigur că cetitorii vor face îndreptările cuvenite, ștergându-se cu pleoapele pe mâini. Stephan Roll”: *Bun venit; Amândoi într-o absență prezentă; *; Gravură; Flash; Coloșii plictiselii; La braț cu dragostea; Tichet; Cuvinte scrise pe o aripă de libelulă; Într-o dimineață de marți*), Tudor George (*Copacul vorbelor*), Ion Segărceanu (*Bălcescu în Revoluție*), Mihai Moșandrei (*Viața pădurii*), Aurel Baranga (*Fabulă muzicală; Fabula moralei; Fabula înălțimilor; Fabula meditației; Fabula concepției; Fabula esteticii; Fabula demnității; Fabula filozofică*). ■ Iulia Eduard Marian, comemorând 25 mai – Ziua Africii, prezintă poetul A. Dan Zaria și traduce din creația sa: *Dă fuga, iubite!; În cimitirul satului; Soarele e orb; Cântecul cocoșului; Scrisori pentru acasă (IV)*. ■ Ovidiu Constantinescu publică *Veșnica reînțoarcere*. ■ Mircea Grigorescu publică reportajul *Din nou pe Câmpia Libertății*. ■ Pe prima pagină citim și *La Blaj* de Ion Horea. ■ Nichita Stănescu semnează *Timpul ca lumină*. ■ George Ivașcu scrie editorialul *Dimensiunile criticii*: „Asociația Internațională a Criticilor Literari, al cărei Comitet executiv s-a reunit, marți, la Moscova și este urmat de o «masă rotundă» pe tema *Rolul criticii în dezvoltarea literaturii* – și-a demonstrat funcția utilă, chiar necesitatea, încă de la reuniunile precedente: în 1970 la Reinus, în 1972 la Nisa. [...] Criticul are sarcina deosebit de dificilă de a opera o selecție valabilă estetic, de a încerca ordonarea peisajului literar în jurul câtorva constante pe cât posibil autentice și plauzibile. Pe de altă parte, el are menirea de a sublinia actualitatea clasicilor, de a realiza o proiecție universalistă a faptelor literare naționale, de a oferi, deci, cititorilor o imagine unitară, armonioasă a culturii. Situația criticului între operă și cititor, mai ales posibilitatea ca el să elucideze complicatele probleme ale celor două domenii, a fost întâmpinată deopotrivă cu scepticism și cu încredere. Oricum, criticul trebuie a păstra dreaptă balanța adevărului. El propune o «lectură» a operei (în acest sens el este un tip special de cititor), o viziune asupra ei care poate fi acceptată în măsura coerenței sale teoretice și analitice, la dimensiunea finalității valorice. În raport cu experiența de până acum, condiția criticului este astăzi mai dificilă, dar și mai spectaculoasă. El se aseamănă arhitecților care proiectează armonioase sisteme plastice, – victorie în fața mișcării browniene a materiei. La fel, criticul stabilește structuri coerente, ordonatoare, de durată”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul

Ironia: „Un studiu despre ironia în literatura română (cu mare maestru Ion Creangă), ne-ar vorbi despre multe din calitățile noastre naționale, dacă nu cumva de armele de supraviețuire prin moderație. E adevărat, mare istorie, fie ea și literară, poate face numai cel căruia nu-i este deloc rușine de ridicol și se expune lui inconștient și grandios. Ironia este o formă a prudenței literare”.

■ Ion Vlad scrie despre *Realismul – un concept programatic*: „O comunicare polivalentă definește realismul contemporan, deschis poeziei infiltrate în structurile obiectivate ale prozei, în timp ce spațiul epic obține esențiale profunzimi prin semnificațiile evenimentelor transfigurate. Capacitatea de absorbție a realismului devine un atribut invariabil, de unde și mobilitatea formelor sale și explicația pentru audiența constantă de care beneficiază privilegiat. Experiența literaturii românești contemporane incită de fapt la atari constatări și ie bine să observăm diversitatea în unitatea viziunii scriitorilor noștri, viziune traducă și fapte artistice edificatoare. Ar fi de amintit aici aspecte cu totul remarcabile, dar nu un inventar de opere e ceea ce ne-am propus. Oricum, soluțiile sunt numeroase: de la construcția epică din romanele lui G. Călinescu la romanul-document al lui Camil Petrescu sau de la poezia prozei lui Zaharia Stancu la tipologia riguroasă din romanele lui Marin Preda; de la structurile originale din *Groapa* și din *Princepele* ale lui Eugen Barbu la proza lui Ștefan Bănuțescu sau Fănuș Neagu și de aici la romanul desfășurărilor de planuri exact construite al lui Petru Popescu etc. Am neîndreptați însă prozatori din generația tânără, autori ai unor cărți remarcabile prin dimensiunea lor problematică și umană, scriitori tentați nu doar de o soluție literară sau alta, ci de a literatură care meditează convingător despre om, extrăgând, într-un demers artistic superior, sensurile fundamentale ale timpului, ceea ce înseamnă, în cele din urmă, adeziune la un realism contemporan”.

■ Ana Blandiana publică un necrolog, *Grigore Moisil*: „La poalele uriașului gol care ne-a rămas, sub fruntea statuii vom mai auzi mult timp aripile zbatându-se încă de gânduri, ale sprâncenelor”.

■ Mircea Iorgulescu, în *Generație și climat*, prezintă volumul *Poezia unei generații* de Ion Pop, Dacia, 1973: „În fond, criticul preia într-un chip strălucit un mod mai general, chiar dominant, de a se discuta despre scriitori ide azi – și numai în măsura în care suntem sau nu capabili de a accepta opiniile clare și rigurose delimitate putem imputa sau elogia această fină diplomatie. Oarecum ezitantă, presărată cu neclarități, câteodată contradictorie, cartea lui Ion Pop nu are în realitate nici unul dintre aceste cusururi: criticul înaintează prin succesive mișcări de învăluire, avansând precaut și folosind o tactică înșelătoare. Punctul de vedere original nu lipsește, dar autorul a simțit nevoia să și-l acopere sub afirmații general admise, pe care apoi le pulverizează discret, urmând strategia războiului de partizani”.

■ Șerban Cioculescu prezintă *Istoriografia literară românească* de Marin Bucur, Minerva, în *Un bilanț generos...*: „Autorul a citit enorm în vederea redactării întâii noastre istorii a istoriei literare, completă cu dense note bibliografice, din care nu lipsește decât uneori opinia

criticii asupra istoricilor literari respectivi (dar aceasta ar fi îngroșat prea mult voluminoasa carte, care cuprinde în realitate materialul a două tomuri)”. ■ Antoaneta Tănăsescu semnează *La 70 de ani „Insula de fum a poemului”*, un text omagial dedicat lui Stephan Roll: „În actualitate prin volumul antologic *Ospățul de aur* (1968), prin numeroasele intervenții în presă, scriitorul este imaginea însăși a continuii tinereții creatoare pe care numai o densă spiritualitate o poate sigura. Stephan Roll, acest navigator spre «insula de fum a poemului»”. ■ Domițian Cesereanu scrie despre *Arta – etalon de aur al hominității*, adică un text despre antropogeneza artei, prezentând studiu *Definiția omului* de Mihai Ralea, studiu apărut în 1928: „Un cititor avizat, respectiv interesat de idei literare, observă fără dificultate că, de pildă, pozițiile esențiale ale esteticianului și criticului literar sunt antrenate fără înțetare în coerența disocierilor pe care autorul le-ar fi urmărit într-o carte așa-zicând specială”. ■ Nicolae Manolescu scrie despre *Tudor Vianu, critic literar* într-o cronică literară la *Arta prozatorilor români*, ediția a III-a, Eminescu, 1973 și *Opere 2 (Scriitori români)*, antologie și note de Matei Călinescu și Gelu Ionescu, Minerva, 1972: „*Arta prozatorilor români* este preluarea întocmai a ediției a doua din 1972. Volumele doi și (sub tipar) trei din *Opere* cuprind studiile critice despre scriitori români și reproduc, cu puține schimbări, ediția lui Pompiliu Marcea din 1970 (Biblioteca pentru toți). [...] În ansamblu, importanța *Artei prozatorilor* constă în a fi prima încercare de critică stilistică sistematică la noi și un bun îndreptar de lectură”. ■ Citim recenzii: ■ Bogdan Ulmu prezintă *5 romane trăite* de Mihai Stoian, C.R., 1972: „În orice caz, o exigență sporită a autorului față de cantitatea amănuntelor din această carte ar fi sporit numărul meritelor ei. Care, oricum, sub vizibile și deloc insignifiante”. ■ Mihai Minculescu se ocupă de *Tănuitele culpe* de George Timcu, Junimea, 1973: „Astfel, prin excesul de privire morală asupra faptelor, prin claustrarea în marginile «implicațiilor posibile», eroii lui George Timcu sunt anormali. Anormalitate evidentă în starea de incertă veghe dintre somn și vis – pe care George Timcu o obține întotdeauna, neforțat, eliminând posibilitatea «vacanței morale»”. ■ Sorin Titel se ocupă de *Cartea proverbelor* de Vasile Băran, Albatros, 1973 și volumul *Cocorii de iarnă*: „Fiecare proză din volumul lui Vasile Băran (*Cartea proverbelor*, Ed. Albatros 1973) are ca moto un proverb mai mult sau mai puțin cunoscut și povestirea care urmează nu are ca scop decât să-l dezvolte, să-l exemplifice într-un fel, printr-o întâmplare plină de tâlc, să sublinieze în cele din urmă «grăuntele de înțelepciune» pe care îl conține, într-o formă indirectă și alegorică. [...] *Cocorii de iarnă*, cea de-a doua carte publicată de Vasile Băran în ultima vreme, foarte diferită, în demersurile ei, de cea despre care am vorbit până acum, continuă într-un fel un roman anterior, *Cuptorul de ars cărămidă*. Și în această carte ca și în cea mai sus amintită, prozatorul face apel la anumite elemente autobiografice”. ■ Aureliu Goci recenzează volumul de poezie *Dis-*

cul de Zeno Ghițulescu, C.R., 1973: „Elanurile însă ar mai trebui temperate, cum nici un plus de coerență n-ar strica. Ermetică sau altfel, poezia e necesar să semnifice ceva, indiferent de opțiunea tehnicii creative. În total însă Zeno Ghițulescu e un poet format și de pe acum personal în interiorul unei modalități de expresie foarte comună în lirica actuală”. ■ În *Prima verba*, Laurențiu Ulici semnează textul *Două stiluri*, un articol despre George Ghidrigan, volumul *Mișcare browniană*, Editura Eminescu: „Fugind de descriptivism și discursivitate printr-o înșiruire de fraze sincopate, prozatorul dă impresia că, din cauza vitezei mari cu care circulă, nu vede gropi, șanțuri, poduri rupte, mă rog, obstacole care tocmai ele provoacă diversitatea tipologică a mișcării. Când își va corecta acest mic defect – poate într-un roman, unde spațiul mai întins îngăduie vizibilitatea la distanță – va scăpa implicit și de verbalism. N-ar fi exclus, ba dimpotrivă, ca, până la urmă, cantitatea de existență ulterioară, experiența, cum i se mai spune, să-i sprijine decisiv proza. Pentru că, în materie de scris literar, de talent pentru proză, G. Ghidrigan a debutat convingător”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* vine cu anunțarea proiectelor literare ale lui Ion Bănuță, Alecu Ivan Ghilia, Mariana Șora, Tudor George, Paul Tutunghiu, Romulus Guga. ■ Mihail Petroveanu semnează felicitarea *Victor Felea la 50 de ani*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Înțelegerea de colaborare între Uniunile scriitorilor din Republica Socialistă România și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, pe anii 1973-1974, semnată marți, se înscrie ca o nouă expresie a colaborării rodnice în acest domeniu dintre țările noastre. Documentul prevede vizite reciproce ale unor delegații de scriitori, publiciști și redactori ai publicațiilor de specialitate, noi traduceri din tezaurul culturii clasice și contemporane a celor două popoare, dezbateri comune asupra celor mai semnificative probleme ale creației scriitoricești contemporane. Înțelegerea a fost semnată de Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, și Jordan Leov, membru al Biroului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă Federativă Iugoslavia. Erau de față Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, numeroși reprezentanți ai scrisului românesc din Capitală, ziariști. A fost de asemenea prezent Iso Njegovan, ambasadorul Republicii Socialiste Federative Iugoslavia la București. * Au plecat în U. R. S. S., pentru a participa la Înființarea Asociației internaționale a criticilor literari, George Ivașcu, directorul revistei «România literară», și Ov. S. Crohmălniceanu. * În cadrul programului de schimburi culturale dintre R. S. România și Grecia a sosit la București poetul Nikolas Karozos”. ■ Citim și despre diferite *Întâlniri ale scriitorilor cu cititori* organizate în toată țara. ■ Al. Piru scrie despre *Alte postume argheziene*, notând apariția volumului *Călătorie în vis*, Editura Eminescu, 1973: „Sunt în total douăzeci și opt de piese din care cinci publicate de autorul însuși, cincisprezece tipărite prin reviste de editori și opt inedite, la care «Luceafărul» din 19 mai 1973 adaugă încă două. Un număr de 14 poezii sunt date de autor, patru pot fi date

după publicațiile în care au apărut, iar restul rămân fără dată”. ■ În secțiunea *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Chateaubriand printre sălbatici*, comentând opera autorului. ■ Cristian Unteanu notează apariția volumului *Rimbaud* de Frederic Musso, Ed. Pierre Charron, 1972. ■ Ioana Crețulescu scrie despre volumul *Arta și elita* de I. Davidov, Editura Univers, 1973. ■ Darie Novăceanu realizează interviul cu George Uscătescu, *Cultura română trăiește momentul universalizării: „- Cu alte cuvinte, o epocă sortită să universalizeze culturile autentice prezintă mari dificultăți de comunicare a bunurilor culturale... – În mod concret, în cazul nostru, accentul trebuie pus mai degrabă decât pe numărul de elemente culturale românești destinate traducerii, transpunerii sau comunicării lor în afară, pe proiectarea în acest spațiu exterior a operelor destinate participării formelor celor mai esențiale și mai valabile ale culturii românești. În același timp, trebuie căutate cu multă grijă și operele mai traductibile. Dacă ne referim la creația literară. Din experiența de traducător pe care o ai, ți-ai putut da seama câtă diferență există între capacitatea de a comunica unui public de altă limbă poezia metafizică a lui Blaga, spre deosebire de atmosfera poetică înserată în absolutul și inefabilul românesc al lui Eminescu. Aceasta nu înseamnă că opera lui Eminescu nu este absolut necesar să fie cunoscută. Dar acest lucru nu poate fi realizat în mod optim, oricât de paradoxal ar părea, pe linia traducerilor. Eminescu aparține altor modalități de comunicare, cum ar fi ermeneutica, proiectarea lui în dimensiunile unei înțelegeri poetice cu totul aparte. Numai astfel i se poate asigura universalitatea operei, universalitate care constă tocmai în faptul esențelor ei pur românești, adică, dacă ni se îngăduie, tocmai intraductibilității ei. Până azi, Eminescu este o forțăreață pe care nimeni nu a putut s-o cucerească din afară. Dacă vrei, asta este drama și orgoliul culturii noastre...”*. Darie Novăceanu semnează și traducerea poeziei *Dărmat Ilion* de George Uscătescu.

• [„**Tribuna**”, nr. 21] *Cronică literară*: Ion Marcoș articol intitulat *Iluzia obiectivității* – despre *Pădurea de simboluri* (CR, 1973) și *Marin Preda, vocație și aspirație* (Eminescu, 1973) de Mihai Ungheanu. Două articole despre Victor Felea, poetul, scrise de N. Prelipeanu – *Ca într-o apă curată, albastră și Preludiu la tăcere* de Ion Cocora; în acest număr apar și poemele lui Victor Felea. ■ *Bivuac*: continuarea eseului despre recitirea operei lui Slavici: *Pentru o nouă lectură a lui Slavici (II)* de Mircea Zăciu; Laurențiu Ulici despre *Confesiunea în exprimarea reflexivă*; continuarea eseului lui Matei Gavril despre *Accesibilitatea artei*; Fragmente din *Maraton* de M. C. Runcanu; Poezii de Adrian Vasiliu la *Poșta literară* – secțiune în de Adrian Păunescu. ■ I. Cheie-Pantea – interviu în exclusivitate cu Sergio Antonielli; Marian Papahagi în *Meridian* – *O ipoteză asupra poeziei italiene*.

25 mai

• [„**Munca**”, nr. 7936] În rubrica *Punct*, cu titlul *Teatrul - oglinda vieții*, revista publică un scurt interviu cu Aurel Baranga. Acesta răspunde la întrebări

legate de relevanța teatrului în ziua de astăzi, vorbește despre conflictul dintre teatru, cinematografie și televiziune, despre criza teatrului („Sunt în criză, permanentă, autorii fără talent. Trăiesc o criză eternă regizorii fără har, care fac spectacole mediocre. În schimb, teatrul bun, slujit de inspirație, n-a cunoscut și n-a trăit niciodată, o epocă de criză. La piesele bune, jucate de actori iubiți de public, sălile sunt pline. [...] Este adevărat că există și piese facile, inferioare, de satisfacții elementare, care fac succes. Dar acest fapt nu demonstrează că spectatorii noștri iubesc teatrul, că-l caută cu fidelitate?”), semnaleză existența a prea puține piese originale, dă detalii despre „ce loc trebuie să ocupe teatrul în cultura poporului său”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 22] În textul *Un mesaj de speranță*, Paul Georgescu se referă la cartea lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda*: „Florin Mugur a grupat materia narativă în zece capitole, corespunzând fiecare unei teme fundamentale și, în genere, cartea apare bine constituită, unitatea provenind nu numai din tonul lui Marin Preda – dar și din dezvoltarea firească a unei personalități. De altfel, și Fl. Mugur remarcă «semnele ordinii» ca pe un efort continuu asupra sa însăși, ca pe o rigoare la care autorul *Moromeților* s-a supus pentru a se decanta și a se constitui ca personalitate morală și literară. [...] Dacă aceste convorbiri sfârșesc cu imaginea mamei, ele încep cu aceea a tatălui; scrisorile neuitatului Moromete, personajul cel mai viu al prozei noastre postbelice, reproduse de scriitor (pg. 52-55) sunt încântătoare. Interesantă relatarea despre reacția părinților – și a satului – față de succesele literare ale lui Marin Preda și față de cartea ce l-a făcut celebru”. ■ Mircea Martin percepe *Dicționarul de idei literare* (Eminescu, 1971) al lui Adrian Marino ca pe o *Enciclopedie critică*: „Nu e nevoie să așteptăm apariția celorlalte două volume ale *Dicționarului* (multe din articole sunt deja publicate), pentru a aprecia valoarea și semnificația acestei inițiative de construcție românească pe teritoriul atât de fluctuant al ideologiei literare. Este oricum consolator pentru noi să înregistrăm o asemenea reușită în vreme ce proiecte internaționale similare (cel al Asociației Internaționale de Literatură Comparată) întârzie să se actualizeze. Cu oricâte deosebiri de ținută stilistică, *Dicționarul de idei literare* a lui Adrian Marino se înscrie, după *Știința literaturii* a lui Mihail Dragomirescu și *Estetica* lui Tudor Vianu, în succesiunea de sinteze teoretice a criticii românești. Elev al lui G. Călinescu, Adrian Marino înțelege să îndeplinească într-un fel propriu îndemnul spre monumental al profesorului său”.

• [„**Cronica**”, nr. 21] „Nu-i greu de observat că multe din poeziile pe care la adună Virgil Teodorescu, în cele trei cicluri ale volumului *Ucenicul nicăteri zărit*, Editura Albatros, 1972, fie că sunt scrise cu mai bine de patru decenii în urmă, fie că sunt de dată recentă, au un caracter demonstrativ, de manifest suprarealist”, consideră Al. Andriescu în cronica sa literară. ■ La rubrica de *Mențiuni critice*, Emil Nicolae scrie despre masiva culegere de *Sonete aeriene* (C.R., 1972) aparținând lui Tudor George, iar Nicolae Turtureanu, despre

schیțele și povestirile lui George Maria Banu din volumul *Muntele alb*. ■ În *Dialectica structurilor narrative*, Al. I. Friduș se întrebă dacă există vreo legătură între mutațiile produse în câmpul structurilor narrative și expolzia informațională din contemporaneitate. În cele din urmă el definește opera modernă ca fiind „o dialectică preluare a modalităților literare anterioare, în condițiile sporitului flux informațional contemporan, ale unor fecunde, tot mai frecvente confluente în planul gândirii filosofice, artistice, științifice”.

■ Grupaj de trei poezii de Corneliu Sturzu, însoțite de precizarea „din volumul *Camera de recuzită*”. ■ În articolul intitulat *Cantemir sau neliniștea creației*, Elvira Sorohan analizează romanul *Istoria ieroglifică*: „o carte caleidoscopică pe care [autorul] a voit-o mai curând ignorată, decât prea ușor și adânc pătrunsă”.

■ Grupaj poetic Dan Rotaru. ■ *Zidirea – o alegorie*, o poezie de Mihai Ursachi. ■ Constantin Noica aprofundează în continuare concepția lui Goethe despre om, semnând un nou eseu, intitulat *Omul, ființa neîmpăcării*, în care meditează asupra atitudinii poetului german în fața tragicului. ■ „Mult-discutata problemă a autorului *Învățăturilor lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* și-a găsit cea mai completă (sic!) rezolvare într-o lucrare de sinteză în care se întâlnește pasiunea pentru cercetare cu spiritul științific. Este vorba despre lucrarea lui Dan Zamfirescu, *Neagoe Basarab și Învățăturile către fiul său Teodosie. Problemele controversate* (Minerva, 1973, 450 p.)”, afirmă I. D. Lăudat în cronică sa intitulată *Învățăturile lui Neagoe: o controversă nerezolvată?*

■ Al. Călinescu traduce un amplustudiu inedit, oferit de Tzvetan Todorov special pentru revista ieșeană, intitulat *Poietică și poetică în concepția lui Lessing* (continuare în nr. 24). ■ În *Debutul lui V. Voiculescu*, Ion Apetroaie constată tatonări poetice tributare atât înaintașilor, cât și contemporanilor, până la găsirea timbrului propriu: „Până la regăsirea de sine, Voiculescu n-a ezitat să cânte pe coarde străine, să-și acorde, adică, foarte încet strunele proprii pentru a parcurge singur înapoi o cale, pe cât de lungă, pe atât de spinoasă, pierzătoare de firi slabe. [...] «Îndrăzneala» ce și-a asumat-o Voiculescu de a fi el însuși mult mai târziu decât au reușit alții, chiar mai tineri ca el, a fost plătită de ajuns de scump: cvasianonimatul vreme de peste un deceniu de la debutul editorial”.

■ Ion Munteanu prezintă o nouă „filă de arhivă”, citând paragraful în care Dimitrie Cantemir descrie orașul Iași în *Descriptio Moldaviae*. ■ Pentru rubrica *Moment*, N. Irimescu reține *Festivalul dramaturgiei ruse și sovietice*, desfășurat în întreaga țară, apoi numărul pe aprilie al revistei studentești „Alma Mater” și un articol nenumit semnat de Mihai Ungheanu în „Flacăra” din 19 mai 1973, în care criticul se întrebă „De când n-a mai apărut și n-a mai fost citit un roman istoric datorat unui scriitor român?” (în nota *O specie care dispare?*) ■ Mihai Lobză traduce esul intitulat *Poezie și libertate*, scris de poetul, eseistul și traducătorul macedonean Gheorghe Arsovski.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 129] *Săptămâna pe scurt*: În Ed. Giorgio Borletti din Milano a apărut *Almanahul internațional al poezilor pe anul 1973*, îngrijit de Giancarlo Vigorelli, printre cei 150 de poeți din 26 de țări figurând și Ion Alexandru, Doinaș, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Gellu Naum, Marin Sorescu și Dragoș Vrânceanu. □ Prin intermediul lui Jean Gheliuc, un inedit manuscris al lui Petre Pandrea vede lumina tiparului: *Popa Șapcă în folclor*, la rubrica *Figuri de revoluționari de la 1848* ■ Virgil Dan semnează necrologul prof. Grigore Moisil. ■ Cronică teatrală de D. Săraru: *A douăsprezecea noapte* de Shakespeare la Teatrul Bulandra, în traducerea lui Mihnea Gheorghiu și regia lui Liviu Ciulei. ■ Barbu Brezianu semnează un prim articol ce marchează evenimentul ce va avea loc la nivel național și mondial în 1976, 100 de ani de la nașterea lui Brâncuși: *Ocol spre centenar*. ■ Emil Manu, o recenzie la volumul *Banchetul* de Radu Cârneli. ■ Remarcăm eseu *Patriotismul, creator de spiritualitate* de Dan Mutașcu. „Patriotismul, formă superioară, de o pură spiritualitate, a unui umanism generos, constructiv, gândit lucid și nobil, a creat în cultură română opere de permanență purtând în eternitate semnături ca: Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Gheorghe Șincai, Heliade Rădulescu, Bălcescu, Grigore Alexandrescu, Alecu Russo, Costache Negruzzi, Dimitrie Bolintineanu, Alecsandri, Eminescu, Iorga, Nicolae Grigorescu, Ciprian Porumbescu, Enescu sau Blaga și Brâncuși...”.

• [„Tomis”, nr. 10] Alex. Ștefănescu semnează cronică literară la două volume aparținând lui M. Ungheanu, un autor care „încă de la prima sa carte – *Campanii*, 1970 – și-a făcut cunoscută ambiția de a profesa o critică energică, aptă să arbitreze controverse și să impună opinii tranșante”. În *Pădurea de simboluri* (C.R., 1973), pare să fie „o meditație calmă asupra literaturii. Ca și cum ar fi înțeles că, mai mult decât vehemența în sine, interpretările profunde și originale au cu adevărat ecou, împărțindu-i pe interlocutori în partizani și adversari, criticul a regizat o atmosferă studioasă, de laborator în care se identifică și se analizează cu mijloace subtile esențele operelor literare. [...] În realitate însă, atitudinea critică a rămas aceeași. Lăsând la o parte faptul că din primul volum unele articole au fost păstrate (*Titu Maiorescu sau noblețea subordonării, Nicolae Iorga sau filiații uitate, Ibrăileanu sau luciditate târzie, G. Călinescu sau construcția programatică*), dorința de a interveni, de a provoca mutații de opinii este pretutindeni evidentă. Uneori incursiunile sale sunt fructuoase reușind, ca în cazul ciclului de eseuri consacrate «subtextului» unor scrieri sadoveniene, să înlăture stratul de comentarii indiferente pentru a revela, ca dovezi ale viabilității, semnificații nebănuite. Alteori, el sosește prea târziu și forțează uși deschise (*V. Voiculescu și traseele prozei fantastice*), sau, după ce denunță zgomotos insuficiența unor interpretări anterioare, dezamăgește profund propunând altele la fel de inconsistente și periferice (*Duiliu Zamfirescu sau antimaioreșianismul tardiv, Critica unui poet ș.a.*)”. Cronicarul literar punctează preferința lui M. Ungheanu pentru „operele deja clasate –

simptom, la alți autori, al unui stil de gândire universitar – trădează aici o înclinație polemică. M. Ungheanu scrie rar despre literatura contemporană (și atunci când o face se referă mai ales la clasici în viață sau la cărți de critică) pentru că vocația sa nu este de a institui repere în necunoscut, ci de a reacționa la puncte de vedere deja consacrate”. ■ A doua cronică literară, semnată de același Alex. Ștefănescu, comentează volumul – *Marin Preda, vocație și aspirație* (Eminescu, 1973) – semnat de M. Ungheanu care, „consacrând o monografie unui scriitor în viață, adoptă încă o dată poza de critic cu inițiativă, apt să se instaleze în plină actualitate și să taie nodul gordian. Dar Marin Preda nu face parte dintre autorii a căror poziție în literatură trebuie proclamată. Opera sa s-a înscris fără mari dificultăți, în succesiunea celei a lui Rebreanu, pe o traiectorie a romanului deja definită în literatura noastră. Criticul putea cel mult să reinterpreteze original o asemenea operă de o valoare certă, să-i reconfirme prestigiul cu o argumentație nouă. [...] Consecvent cu sine, M. Ungheanu a reconstituit din ecouri critice sporadice, nesistematice, o imagine de ansamblu, meritul său constând mai mult în montaj și în retușuri decât în formularea unor intuiții fundamentale”. Deși „nu se ridică la înălțimea obiectului”, cronicarul admite valoarea cărții și „utilitatea incontestabilă. Pentru prima oară autorul *Moromeților* devine în mod organizat centrul de convergență a numeroase supoziții și sentințe, ceea ce înseamnă o punere în evidență a complexității operei sale. Totodată, unor aspecte ale acestei opere li se subliniază importanța, criticul reușind, prin obișnuitele lui pledoarii de anvergură, să acrediteze adevăruri nespectaculoase, dar sigure”. ■ Mirela Roznoveanu semnalează apartința volumului *Călătoriile epocii romantice* (Univers, 1972), care „păstrează spiritul foarte sistematic, logicizat, dar în egală măsură imprezvizibil, îndreptat spre cuprinderea exhaustivă al altor cărți ale lui Marian Popa, *Homo Fictus* (1968) și *Modele și exemple* (1971). Cartea este numai în aparență cercetarea unui motiv, cât mai mult o încercare de redefinire a tipologiei romantice și chiar esența romantismului printr-o anumită producție a lui și anume prin literatura europeană a deplasărilor din secolele XVII, XVIII și XIX (din capul locului, autorul constată că romantismul apropie până la identificare cuvintele *deplasare* și *călătorie* prin mișcarea aproape pulverizantă a raporturilor obișnuite dintre timpul și spațiul fiecăruia). În acest sens este utilizată metoda compartimentărilor exacte pe probleme, studiindu-se nu numai identitatea călătorului romantic, dar făcându-se și sociologia călătoriei romantice. Se răspunde pe rând la întrebările: cine călătorește, care este scopul călătoriei, care sunt mijloacele și metoda, țările vizitate, obiectele ei etc.”. Lectura și analiza cărții îi permit cronicarului literar să observe două aspecte: „*Călătoriile epocii romantice* oscilează între optimismul sufletului romantic care descoperă că «deplasarea este modul fundamental de existență și de definire umană» și între constatarea dramatică că «deplasarea nu-i oferă și infinitul». Această din urmă concluzie a fost însă

fertilă pentru literatura modernă pentru că[...]«deplasările romantice pregătesc revoluțiile spațiale și temporale».[...]O altă idee urmărită atent este trecerea discretă de la consemnarea frustrată a sentimentului naturii, de la o literatură deci circumstanțializată, la una în care deplasarea devine un motiv estetic ce ține de domeniul imaginarului”. ■ În rubrica *Actualitatea literară în dialog*, revista „Tomis” publică *Moment Eugen Jebeleanu* (I), un articol în care Al. Protopopescu și Cornel Regman își expun punctele de vedere despre scriitorul invocat în titlu: „Pentru mine, consideră Al. Protopopescu, Eugen Jebeleanu este poetul care ilustrează în cel mai înalt înțeles artistic celebrul stih parnasian: «le plus grand soupîr fait le plus beau vers». El este un modern thanatic, iar opera sa un prelung bocet în ce are mai pur, mai sfâșietor și mai intraductibil acest cuvânt. El este poetul care a făcut din această matrice poetică românească o dimensiune universală, neresemnându-se să facă din mijloacele lamentației universale o dimensiune autohtonă”. Pe de altă parte, Cornel Regman subliniază „faptul că poetul tipic «de manual» (*Lidice, În satul lui Sahia, Bălcescu* etc.), cu poezii rezumabile în care anecdota, montată cu abilitate, dă pe față și o anumită «măiestrie» (absolut nefolositoare), e concurat relativ repede de poetul unor ambiții mai vrednice, care nu-l înstrăinează nici de istorie, nici mai ales de patosul civic, apropiindu-l în schimb de poezie. *Surâsul Hiroșimei* este indiciul acestei emancipări, al reînscrierii pe orbita lirismului, poziție cucerită nu numai pe planul «viziunii», al «ideii poetice», dar cu consecințe durabile și în planul limbajului”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Scriitorii și patria*: „Până la revoluția de la 1848, nici un alt moment istoric nu a antrenat atât de profund pe scriitorii din țările românești. Nicolae Bălcescu, sufletul acestei revoluții, a fost el însuși un cărturar de seamă, care și-a subordonat talentul și erudiția imperativelor epocii. [...] Reprezentând un act de emancipare națională și socială, revoluția de la 1848 a stimulat energii nebănuite. Cu mijloacele care le stăteau la dispoziție sau pe care și le-au creat din necesități de moment, scriitorii au participat la declanșarea vastului proces de cucerirea demnității românești, proces pe care, la un nivel superior, România de azi îl continuă”. ■ În *Revoluționarii pașoptiști și Dobrogea*, Constantin Cioroiu notează: Deși Dobrogea nu a fost angrenată direct în vârtejul revoluției pașoptiste, [...] numele ei a stat în atenția revoluționarilor români, care, după înăbușirea mișcării, au crezut că vor putea aici, la adăpost de prigoana reacțiunii, să continue lupta de emancipare socială și națională a neamului. Ideea transformării Dobrogei într-un avanpost al revoluției românești a fost îmbrățișată de Ion Ionescu de la Brad, Ion Ghica și Nicolae Bălcescu”. ■ În primul număr din luna mai al revistei „Tomis”, se publică poezie, semnată de Arthur Porumboiu, Virgil Teodorescu, Ștefan Popescu, Șerban Gheorghiu, Gabriel Georgescu, Eugen Ispir, Aurel Dumitrescu, Vasile Botta, și proză (un fragment din romanul *Omul de stat (Bălcescu)*, de Viorel Știrbu).

26 mai

• [„**Munca**”, nr. 7937] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*.

• [„**Scântea**”, 9520] Printre *Manifestări consacrate aniversării Revoluției de la 1848* aflăm: „La Tg. Mureș a ieșit de sub tipar, sub îngrijirea centrului județean, de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, culegerea de folclor patriotic *Pe urmele Iancului*. Volumul cuprinde 35 de cântece populare și balade, culese din zona Mureșului și Câmpia Transilvaniei de pasionatul folclorist mureșean Dumitru Boieru Hodăceanu. Figurile centrale ale creațiilor cuprinse în volum sunt Avram Iancu și tribunii revoluției, așa cum au dăinuit și vor dăinui în conștiința poporului nostru”.

• [„**Flacăra**”, nr. 22] În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a cincea a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată „*Istoria este cea dintâi carte a unei nații*”. ■ Cu titlul *Bătaia ruptă din rai?*, revista publică fragmentul al XIII-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Principii și năravuri*, Mihai Stoian publică prima parte a unui *Ghid ratat* în care face un itinerar al caselor din București în care a locuit Eminescu. ■ În *Scritori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic al lui Mihai Beniuc. ■ Dorin T. publică un interviu cu Romulus Guga intitulat *O revistă de cultură: «Vatra»*. Acesta afirmă că revista își propune „să nu se abată de la statutul pe care și l-a creat. Ne vom strădui să fim și mai prezenți în problemele județului, dar și în cele ale țării, să depistăm și să promovăm artiștii acestui colț de țară, să colaborăm, ca și până acum, cu colegii noștri maghiari, germani pentru ca revista să fie o oglindă fidelă a vieții și culturii de pe aceste meleaguri. De asemenea, vom trece la patronarea unor asociații culturale din județ, ca și din Bistrița, Sălaj, Harghita. Vom fi prezenți în uzine, școli, institute pentru a fi convinși că ne îndeplinim cu adevărat mandatul social încredințat”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 21] Al. Săndulescu notează despre *Misiunea poeziei*: „Ivirea literaturii noastre moderne se produce în epoca ce a premers și a pregătit revoluția de la 1848, epoca tumultuoasă, când, în planul culturii, a trebuit creat aproape totul, începând cu învățământul, cu presa și însăși limba literară. Emancipării social-politice, marelui moment de renaștere națională, care continua tradiția cronicarilor și a Școlii ardelene privind originea și destinul nostru ca națiune în această parte a Europei, îi corespunde și unul de emancipare a literelor și artelor, de formare a unei conștiințe estetice”. ■ Despre cartea de versuri al lui George Alboiu, *Cumplita apoteoză* (C.R., 1973), scrie Nicolae Ciobanu: „Poet de vocație, George Alboiu pare a se afla în momentul în care prima etapă a demersului său poetic se încheie. La un examen critic sever, poezia sa de până acum rezistă însă doar prin selecția întreprinsă cu atenție, cu detașare. Rămâne de văzut dacă pe viitor poetul nu ne va rezerva surpriza de a-l urmări făcând apel la tot mai puține rezerve”.

■ Mircea Iorgulescu notează despre două cărți. □ Prima aparține lui Gheorghe Grigurcu, *Salută viața* (Albatros, 1972): „Nu numai o singură dată lui Gheorghe Grigurcu i s-a răspuns pentru atitudinile critice tranșant personale și comentariile critice mai puțin ortodoxe cu referiri tendențioase și minimalizatoare la poezia sa, procedeu malign și spectaculos dar fals în esență: căci justetea sau injustetea unor propoziții critice trebuie căutată exclusiv în raportarea la obiectul lor”. □ Marin Mincu, *Eroica noapte* (Albatros, 1972): „Ușor naive în prima culegere (*Cumpăna*, 1968) prin ambiția de a figura în termeni existențiali o conștiință livrescă a dualității vocației, poeziile lui Marin Mincu din *Calea Robilor* (1970) se colorează violent în linia unui expresionism hurducat și mormăitor, fiind asimilată experiența lui George Alboiu [...], ajungând în *Eterica noapte* la o esențializată formulă imnică trădând prin motive o năzuință spre fundamental. Două lucruri sunt însă de observat, deși poeziile «frumoase» nu lipsesc: scriitorul urmează cu prea multă rigoare o schemă ideatică, transparentă chiar și pentru un neavizat, iar modelele sunt ușor de recunoscut”. ■ Emil Manu notează despre *Ion Caraion și vârstele poeziei*: „Într-o posibilă istorie a poeziei românești, activitatea lui Ion Caraion se confundă cu epoca cea mai frământată a acestei istorii, făcând parte dintr-o generație a războiului, o generație care a participat la toate experiențele unor cataclisme sociale și la toate intersecțiile de serii cauzale ce-au dus la poezia de azi. Caraion a scris, a militat, a gândit, a trăit aventura poetică în esență și sublimitatea ei, ajungând azi la concluzia că poezia se poate face din orice în afară de superficialitate”. ■ Despre *Dimensiunile caragialiene*, cartea lui Silvian Iosifescu, scrie Savin Bratu: „Situându-l pe Caragiale, în eseu final ca și în întreaga carte, S. Iosifescu acceptă prudent reinterpretări recente dar protestează împotriva oricărei încercări de «transistorizare» a scriitorului. Punct de vedere desigur respectabil, cu atât mai mult cu cât criticul are tăria să refacă azi, un proces istoric pe care unii tind să-l ignore. Discuția probă pe care o propune e bine venită. Ceea ce ne întrebăm, totuși, este în ce măsură o excelentă carte ca aceasta, câștigă prin explicarea genetică a operei. Silvian Iosifescu nu ne-a prea convins că I.L. Caragiale n-ar fi avut dreptate când obiectase unui cercetător”. ■ Nicolae Balotă expune *Efemeride călinesciene*: „Citind textele lui G. Călinescu adunate de Geo Șerban în volumul întâi din *Gâlceava înțeleptului cu lumea*, străbătând efemeridele acestui «pseudo-jurnal de moralist» – cum își subintitulează editorul culegerea sa – gândul mi-era irezistibil atras de sensurile străvechi, eline și latine ale acestui cuvânt: efemer. [...] Mărturisesc că lectura articolelor moralistice ale lui Călinescu m-a reconfortat în mai multe sensuri. Unul dintre acestea privește ceea ce spunem despre caracterul efemer al scrisului jurnalier. Când scrii – ca să spun așa – cu privirea ațintită asupra astrelor, scrisul său, chiar a celui ce nu vrea să lase ziua să treacă «sine linea», chiar dacă se referă la fapte, lucruri, oameni sau cărți ale zilei care trece, prezintă garanția duratei”. ■ Adriana Iliescu descoperă *Origi-*

nalitate și valoare în antologia lui Șerban Cioculescu: „*Aspecte literare contemporane*, amplă antologie de articole și studiile criticului Șerban Cioculescu se constituie, de fapt, într-un adevărat tratat de analiză literară. Citind-o cu atenție, de la un capăt la altul, observi că această carte cuprinde în sine, teoretizată coerent, o metodologie a actului critic. [...] Întocmind această antologie, profesorul Șerban Cioculescu, fără ostentație, cu discreție spirituală, cu eleganță și bun gust, ne oferă un prilej de fructuoasă meditație asupra condiției criticii”. ■ În *Romanul Vlașinilor*, Dan Zamfirescu analizează cartea Ioanei Postelnicu, *Plecarea Vlașilor*: „Romanul are larga desfășurare a unei poeme în proză cu pagini de mare frumusețe, așa cum sunt acelea consacrate momentului urcării turmelor la munte, înfrigerării ce cuprinde satul în ajun, beției obștești provocată de reîntâlnirea primăvara cu muntele din nou înverzit”.

27 mai

● [„*Scânteia*”, nr. 9521] Pe prima pagină citim despre *Vizita solemnă a președintelui Nicolae Ceaușescu la Vatican*, vizita inclusă în itinerariu vizitei în Italia. ■ În *Peregrinările Pegasului pe drumurile banalităților triste* George Cuibuș publică *Însemnări despre poezia inutilă*, analizând producția poetică din revistele „Orizont” și „Tomis” în termeni negativi: „Asemenea producții poetice obligă cititorul, în cel mai bun caz, să ridice nedumerit din umeri și să se întrebe asupra rostului apariției lor în publicațiile noastre de cultură. Firește, nu toate producțiile poetice din cele două reviste fac această impresie. Dar o lectură atentă ne îndeamnă să observăm că numărul poeziilor inutile este destul de mare în cuprinsul paginilor de poezie publicate periodic de revistele citate, că prea adesea Pegasul peregrinează pe drumul unor triste banalități, hrănindu-se nu cu jar, ci cu troscot din cel mai necomestibil. Faptul acesta implică direct răspunderea conducerilor redacțiilor respective față de cultură, față de orientarea pe care o asigură creației originale. Conducerile publicațiilor de cultură au obligația de a selecta cu răspundere maximă față de conținutul și valoarea lor, producții lirice demne de vremea noastră, de tradițiile poeziei românești, de a refuza cu mai multă fermitate pseudo-poezia. O dezbateră pe tema creației literare deschisă în coloanele acestor reviste ar putea concura la o mai statornică aplecare a poezilor asupra realităților epocii noastre, ceea ce ar putea determina ridicarea calității versurilor lor”. ■ În *Adnotări* citim: □ *Omagiu lui George Bacovia* de Dan Bogdan: „Dincolo de înfățișarea modestă a unei case a cărei arhitectură poartă amprenta anilor '30, vizitatorului i se dezvăluie un univers aparte: acela al creației lui George Bacovia, al microcosmosului său spiritual devenit azi bun public și prin intermediul Muzeului memorial care-i poartă numele. Se împlinesc în aceste zile 15 ani de la fondarea acestei instituții de cultură, încorporată în ansamblul rețelei de muzee și case memoriale ale Capitalei. [...] Menționăm inițiativa laudabilă a Institutului pedagogic din Oradea și a Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București de a

edita, cu prilejul acestei aniversări, un caiet omagial, intitulat *Orizonturi noi*, titlul omonim al revistei conduse odinioară de Bacovia; același moment festiv va prilejui și organizarea unei expoziții monografice «George Bacovia», care va face, timp de câteva luni, ocolul țării. De asemenea, sălile bibliotecii municipale «Mihail Sadoveanu» din Capitală vor găzdui o seară «Bacovia», concomitent cu alte manifestări înscrise în programul Casei de cultură a sectorului 5». □ *Un act de cultură* de M. Costea: „Recent, în colecția «Biblioteca Eminescu», girată de editura cu același nume, a ieșit de sub tipar o nouă serie de texte de literatură orală: ...În tradiția populară, inaugurată cu un volum dedicat lui Alexandru Ioan Cuza. Al doilea tom reunește un număr apreciabil de legende, poezii și cântece populare inedite, ai căror eroi principali sunt de data aceasta revoluționarii ardeleni Horea și Avram Iancu – autorii culegerii fiind Ovidiu Bârlea și Ioan Șerb. [...] Producțiile orale citate, devenite prin această identificare parte integrantă a folclorului nostru receptat în antologii, relevă în același timp largă audiență pe care au avut-o evenimentele din 1848 în rândul maselor populare. Prin frumusețea lor, «textele» culese și adnotate de Ovidiu Bârlea și Ioan Șerb vin să suplinească un gol în tezaurul literaturii noastre populare; volumul se înscrie ca un act de cultură, destinat să sublinieze în timp permanența și frumusețea nealterabile ale creației literare orale». □ Citim și despre *Funeraliile acad. prof. Grigore C. Moisil*.

28 mai

• [„**Munca**”, nr. 7938] În *Din patru puncte cardinale* se publică o notă despre traducerea, în ultimii 25 de ani, a peste „5000 de opere din literatura clasică și modernă poloneză” în 70 de limbi străine.

• [„**Scânteia**”, nr. 9522] Aflăm că a decedat Constantin Daicoviciu: □ Primul necrolog este semnat de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România: „Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România anunță cu profundă durere încetarea din viață a academicianului Constantin Daicoviciu, membru al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, vicepreședinte al Academiei de științe sociale și politice. Eminent om de știință și pedagog, academicianul Constantin Daicoviciu, prin multilaterală sa activitate, desfășurată de-a lungul a peste cinci decenii, a servit cu devotament și pasiune știința și cultura românească, dezvoltarea învățământului, și-a pus întreaga sa capacitate de muncă, energia și cunoștințele în slujba cauzei propășirii patriei, a triumfului socialismului în România”. □ Al doilea necrolog este semnat de Academia Republicii Socialiste România, Academia de științe sociale și politice și Ministerul Educației și Învățământului: „Academia Republicii Socialiste România, Academia de științe sociale și politice, Ministerul Educației și Învățământului aduc la cunoștință cu profund regret încetarea din viață, în ziua de 27 mai

1973, a cunoscutului om de știință și profesor, academicianul Constantin Daicoviciu, vicepreședinte al Academiei de științe sociale și politice”.

29 mai

• [„**Munca**”, nr. 7939] Lucian Boia publică un amplu articol intitulat *Dimetrie Cantemir - un strălucit vizionar al independenței românești*.

• [„**România liberă**”, nr. 8894] Mircea Mancaș scrie despre *Militantismul în creația literară*, punctând că acesta „conferă literaturii caracterul celui mai înalt umanism: umanismul socialist”, fiind „un element esențial, ce-i asigură [...] adevărul adânc al vieții și dinamismul ei constructiv”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9523] Nicolae Dragoș publică o cronică literară la volumul *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur: „Lección complexă, expresivă ce ni se propune, slujită cu unelte literare atât de personale, nu este deloc una de desprindere din fluxul vieții; contemplația este înțeleasă ca un act ce presupune o dăruire autentică, o trăire profundă a evenimentelor vieții, ale lumii, fără de care ești refuzat, ca un intrus, de la marele ei spectacol. Lección scrisului lui Marin Preda este una de înaltă responsabilitate artistică și civică”.

30 mai

• [„**Munca**”, nr. 7940] Lucia Bogdan, în *Cronica filmului*, prezintă *Ultimul cartuș*, scenariul fiind semnat de Titus Popovici și Petre Sălcudeanu.

• [„**Scânteia**”, nr. 9524] Citim despre *Funeraliile acad. Constantin Daicoviciu*: „La catafalc se schimbă ultimele gărzi. Lângă corpul neînsuflețit al iul Constantin Daicoviciu au făcut de gardă tovarășii Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al CC. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul educației și învățământului. Ștefan Peterfi, vicepreședinte al Consiliului de Stat, Ștefan Mocuța, prim-secretar al comitetului județean de partid, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, Radu Voinea, secretar general al Academiei Republicii Socialiste România, Ștefan Pascu, rectorul Universității Babeș-Bolyai”.

• [„**Convorbiri literare**”, nr. 10] Const. Ciopraga propune o *Retrospectivă pașoptistă*: „Răspunzând aspirației de a ne afirma ca națiune, literatura română exprimă, începând cu cronicarii, tendințe militante, cu resorturi multiple. Pentru români, fenomen general cunoscut, secole de-a rândul, a exista a însemnat a lupta. Era normal ca literatura dintre 1840 și unirea principatelor să fie creația unor generații dianmice, la care condeii se asociază armelor. Impresionat, Eminescu avea să descopere în reprezentanții entuziaști ai epocii «firi vizionare» cu profil exemplar”. ■ Redacția redă opinia lui Nicolae Balotă despre cartea lui Adrian Marino, cu precizarea: „Deoarece răspunsul lui Nicolae Balotă la dezbateră în jurul *Dicționarului de idei literare* ne-a prevenit prea târziu, ne face plăcuta datorie de a-l publica în acest

număr”. □ „Adrian Marino face parte din stirpea – cu nobili reprezentanți în cultura română – a spiritelor enciclopedice, a constructorilor [...] Erudiția, o superioară lăcomie, în adunarea datelor, fascinația cărților și, îndeosebi zidirea, zidirea cărămidă cu cărămidă a unor opuri-edificii, acestea sunt câteva din virtuțile și actele acestor mari robi ai cuvântului. Cantemir, Hasdeu, Iorga sunt, în galeria cu coloane uriașe a polihistorilor români [...] asemenea binecuvântați sau blestemați ai *Operei*. Adrian Marino este un descendent al lor, dacă nu prin viziune, – căci toți acei mari constructori au fost făpturi vizionare – prin râvna de a croi un opus humanum solid de vaste proporții. Ceea ce a făcut în *Dicționarul de idei literare* este o asemenea operă de constructor”. ■ Mircea Muthu notează *Despre barocul românesc*: „Există deci un baroc literar românesc? Dacă da, este el un simplu artificiu, adică poate fi el limitat și privit doar ca manifestare epidermică aparținând unei societăți în declin? Pe baza celor de mai sus, credem că la prima întrebare răspunsul afirmativ este firesc, el necesitând însă o legitimare mai profundă pe care numai cercetarea atentă a formelor literare o poate oferi. Cât privește cealaltă chestiune, suntem de părere că într-o discuție despre barocul autohton, cel puțin pentru această complexă fază de tranziție, de la secolul XVIII la cel de-al XIX-lea, nu se poate face abstracție de valențele populare ale barocului”. ■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ Radu Cârneli, *Banchetul*: „În final se cuvine de precizat că, acolo unde există, cunoașterea prin eros se vrea o cunoaștere a lumii și nu una de sine. Deschiderea permanentă spre exterior este expresia firească a unui temperament extravertit, este un amănunt care decurge logic din structura ansamblului. *Banchetul* accentuează notele cu adevărat originale ale poeziei lui Radu Cârneli”. □ Dan Rotaru, *Lacrima Laurei*: „Impresia generală pe care ți-o lasă *Lacrima Laurei* este agreabilă fără ca detaliile să șocheze în sens pozitiv sau negativ. Dan Rotaru este un speculativ moderat, și, în același timp, un discret regizor al culiselor poeziei. Obține, cred, întotdeauna efectele pe care le scondează, ceea ce dovedește că stăpânește deja în bună măsură dedesubturile meseriei. E un atac de care profită la maximum, cu folos, reușind să seducă fără să capteze”. ■ George Pruteanu analizează cartea lui Nicolae Iorga: „*Orizonturile mele. O viață de om. Așa cum a fost*, ediție îngrijită de Valeriu și Sanda Râpeanu, studiu introductiv, note comentarii, indice de Valeriu Râpeanu, Minerva, 1972 [...] Temeinicia apartului critic face din volumul, tipărit la Minerva un model de editare a unui text quasi-clasic”. ■ Al. Dobrescu analizează două studii monografice. □ Mircea Popa, *Ilarie Chendi*: „Deși angajat într-o acțiune de reconsiderare, Mircea Popa evită cu grijă tonul apologetic, astfel că Ilarie Chendi nu apare deformat de prețuirea exegetului, ci redus la dimensiunile sale reale. Apelul continuu la texte, pe care comentariile uneori le parafrazează, asigură o lectură concretă și nuanțată. La aceasta contribuie și exacta încadrare a criticului în atmosfera vremii sale, în devenirea generală a literaturii noastre la începutul

veacului al XX-lea”. ■ Teodor Vârgolici, *Introducere în opera lui Dimitrie Bolintineanu* (Minerva, 1972): „Împărțită după genurile literare în care s-a manifestat autorul lui Conrad, cartea se vrea un examen «cât mai obiectiv cu putință», judicios și valorificator deopotrivă. Începutul fiecărui capitol, preocupat de fixarea cadrului european și național în care au apărut scrierile lui Bolintineanu, este – prin forța lucrurilor – preponderent factologic și formează partea cea mai rezistentă a lucrării”.

• [„**Viața studențească**”, nr. 22] Un număr realizat în întregime de studenți; include un *Cântec de mai* de Daniela Crăsnaru; un necrolog Constantin Daicoviciu – *Amintirea Profesorului* de Adrian Isac; recenzii la rubrica *Dialectica ideilor*: Gh Voicu, în *Ateismul – un argument al culturii*, despre vol lui Al. Tănase, *Cultură și religie*, Ed. Politică 1973, respectiv Dan Crăciun, *Căutarea mitului pierdut*, despre volumul lui P. Bala și O. Chetan, *Mitul creștin*, Ed. Enciclopedică Română, 1972; Cristian Calude – *La moartea magistrului*, marcând dispariția lui Grigore Moisil; Cronica literară e semnată de Doru Mielcescu, urmărind volumul lui Gh. Tomozei – *Mașinării romantice*.

31 mai

• [„**Munca**”, nr. 7941] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda*: „Marin Preda discută cu franchețe despre orice (problemele creației literare, precizări de natură biografică, destinul unei clase sociale, amănunte privind psihologia poporului nostru, raportul dintre caracterul național și cel universal al operelor literare etc.) și vădește în unele împrejurări înclinație către analiză, exprimarea judecăților făcând-o numai în urma unui evident proces deliberativ”. ■ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Leonid Leonov, *Vișnița* (Teatrul din Pitești).

• [„**Albina**”, nr. 22] Numărul se deschide cu versuri și un eseu intitulat *Gânduri de ziua copilului*, semnate de Veronica Porumbacu. Iar pe fotografia ce înfățișează doi copii privind niște furnale, un catren semnat Daniil Hatman (alias Ion Bănuță). ■ Tableta aceluiași, de pe prima pagină, versurile semnate de Horia Bădescu și Ion Ștefan, precum și reportajele lui A. Croitoru, din interiorul revistei, descriu manifestările de la Aref, din cadrul festivalului „Memoria Argeșului”. „Cu acest prilej, poetul Ion Bănuță – redactor-șef al revistei – invitat la o întâlnire cu cititorii, a vorbit despre drumul deschis de partid creației literare și a citit dinpoeziile sale. [...] Dimineața, pe un vârf de munte scaldat de soarele libertății, pionierii îndrumați de dascălii lor au organizat o șezătoare în care au prezentat obiceiurile locului. De asemenea, ei au dramatizat și au interpretat poemul *Copiii de pe Argeș* de Ion Bănuță.” ■ Stelian Cârstean consemnează, în cadrul manifestărilor gălățene dedicate Revoluției de la 1848, „o emoționantă rememorare a cunoscutelor întâlniri de la Mânjina”, datorate lui Costache Negri. ■ Pagină de *Satiră și umor*.

• [„**Orizont**”, nr. 22] Apreciindu-l pe Virgil Nemoianu drept „un eseist modern, printre cei mai interesanți din literatura actuală, format în tradiția lui Tudor Vianu” și înțelegând prin „tradiția Vianu”: „densitatea paginii, onestitatea și eleganța intelectuală a comentariului, sobrietatea științifică a argumentării, oroarea de jonglerie metaforizantă, de propoziție împănată cu dichisuri sentimentale”, C. Ungureanu cuprinde în cronică sa patru cărți ale autorului menționat—*Structuralismul* (1968), *Simptome* (1969), *Calmul valorilor* (1971). *Utilul și plăcutul* (Eminescu, 1972). În a doua cronică literară, Marcel Pop-Corniş comentează volumul selectiv al lui Sorin Titel, *Mi-am amintit de zăpadă* (Eminescu, 1973). ■ L. G. Blaga exprimă în articolul său, *Însemnări despre debut*, îngrijorarea față de un fenomen care a luat amploare, și anume „nivelul scăzut al cărților unor debutanți”, făcând următoarele precizări legate de critica literară, politici editoriale și valoarea estetică a cărților: „În vreme ce cărțile ne semnificative ale unor autori mai mult sau mai puțin cunoscuți, unele dintre acestea aflate aproape de limita inferioară a artei, au continuat să apară constant pe piața literară, volumele debutanților, mult reduse la număr, nu au prezentat nici ele o sensibilă creștere valorică. [...] Campania de presă, pentru că realmente așa ceva a fost, care s-a dus împotriva literaturii mediocre, a avut un rezultat cu totul diferit de cel scontat. Limitarea numărului debuturilor și, în general, al cărților de beletristică, paralel cu creșterea spațiului acordat criticii literare, departe de a ridica nivelul literaturii publicate, a condus mai degrabă la efectul contrar”. ■ Poeziile sunt semnate de Ion Căliman, Ion Iovan, Ion Mihalca. ■ Dan Ciachir tălmăcește din poemul *Mările Sudului* al lui Cesare Pavese.

• [„**România literară**”, nr. 22] Versuri semnează: Mihail Sabin (*La Palermo; Din surghiun*), Mihai Ursachi (*Proiecte primăvăratice*), George Țârnea (*Descriptio Valachiae*), Ștefan Careja (*Față la cortină; Farul genovez; Bastonul de lumină*), Ștefan Mihăilescu (*Toamna aprinde felinare*). ■ Din lirica iraniană citim poezii: Siavus Kesrai (*Despre primăvară*, traducere de Dim. Rachici) și Rubaiate (*Omar Khayam; Saadi; Hafez*, traducere de Otto Starck). ■ Doina Curea publică *La Hanul lui Manuc*. ■ Nichita Stănescu semnează *Marele Trohanter*. ■ Editorialul *Artele frumoase* este semnat R. I.: „Înscriindu-se printre evenimentele de seamă ale acestui bogat în semnificații an 1973, apropiata Conferință națională a Uniunii Artiștilor Plastici marchează un moment cu multiple și profunde semnificații pentru evoluția artei din România socialistă. [...] În condițiile existenței unor asemenea lucide precizări de poziție, abordarea fenomenelor particulare se poate face cu un sporit simț al responsabilității. Optând de mult și definitiv pentru caracterul angajat, militant, arta noastră își menține în continuare entuziasmul generat de conștiința responsabilității în fața misiunii ce revine celor ce o slujesc, și, în acest sens, Conferința națională a Uniunii Artiștilor Plastici constituie un sever bilanț și o profundă perspectivă”. ■ Dan Cristea scrie *O panoramă a poeziei*: „Fără

îndoială că o panoramă a liricii române de azi trebuie să înceapă cu marile figuri ale poeziei contemporane: Arghezi, Blaga, Bacovia, Ion Barbu, aflați în postura unor «prezențe paradoxale». Ei constituie tradiția și moștenirea, reperate lirice exemplare, luminând cu intensități diferite, dar luminând, trimițându-și ecourile din aproape în aproape, ca cercurile pe apă, și dacă, la un moment dat, dispar de pe firmament, a totodată clar că până în ora de față poezia românească n-a așezat altceva mai profund, mai masiv, mai tulburător și mai reprezentativ în locul operelor lor. Ideea de operă poetică se împlineste prin destinul lor. Comparațiile și insulele fundamentale de lirism modern se filtrează prin solul lor. Ba mai mult, prin noile cărți pe care le scriu, Arghezi și Blaga sunt efectiv cei mai importanți poeți ai epocii, până la moarte. [...] Capitolul «metamorfozelor» îl poate cuprinde atât pe Al. Philippide și Emil Botta, care prin noile volume sunt mai mult poeți de azi decât poeți de ieri, cât și pe Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, M. R. Paraschivescu, Maria Banuș, Nina Cassian, Vasile Nicolescu, A. E. Baconsky etc. – nume semnificative și pentru aventurile poeziei și pentru configurația ei actuală. [...] «Generația războiului» (D. Stelaru, Geo Dumitrescu, Ben Corlaci, Ion Caraion), pe drept cuvânt numită «generația punte», datorită poziției critice, revoluționare și demistificatoare pe care o exemplifică și o anunță deopotrivă, trimițându-și influențele în aspecte de astăzi, generația «micului romantism social» al anilor 1949-1958, generația lui Labiș, oglindesc ceea ce rămâne și ceea ce se pierde din avatarurile poeziei. Generația lui 1960, a unui tânăr maestru, ca Nichita Stănescu, generația lui 1965 (Ana Blandiana, Constanța Buzea, Adrian Păunescu, Gabriela Melinescu) țin încă de cronologie, dar faptul remarcabil este că de acum criteriile stilistice de clasificare a unei panorame devin tot mai accesibile. Poate că mai mult de jumătate din poezia care se scrie în clipa de față aparține autorilor iviți în literatură după această dată, ei ilustrând cu siguranță resursele de expresie ale lirismului. În prezența lor, poezia își desfășoară întregul evantai țesut din ecou și originalitate: poeți sentimentali și ironici, baladiști, fanteziști, fantaști și grațioși, voluptuoși ai versului și al formelor, manierști, poeți ai ceremonialului, poeți de inspirație trubadurescă sau tradițională realizează, peste generații, un concert al vocilor și al posibilităților lirice. Unde se poate opri periplul unei panorame? probabil la întrebarea dacă printre noi nu s-au născut deja marii deschizători de drumuri...». ■ Ion Brad semnează un necrolog, *Un cititor de școală umanistă*, notând decesul lui Grigore Moisil: „Îl vor plânge, desigur, mulți oameni, mulți învățați din această țară. Savanții de-aici și din alte părți ale lumii își vor pleca o clipă fruntea. Dar eu văd și metopele plângând și toate chipurile de piatră și bronz scoase de el la lumină din cenușa cetăților dacice”. ■ În *Gravitatea cântecului* Ilie Constantin scrie despre volumul de debut al lui Cezar Ivănescu, *Rod*, E. P. L., 1968: „Cezar Ivănescu ne pare a fi unul dintre acei rari poeți care și-au pus viața în balanță cu opera; am putea chiar spune că simpla bănuială că lucrurile

n-ar sta întocmai așa ar trece ca un vânt vestejitor peste poemele sale. Această stare teribilă de a fi gata în orice clipă să plătești cu prețul ultim fiecare cuvânt, de a cânta pe viață și pe moarte, influențează – și nici nu s-ar putea altfel – actul lecturii”. ■ Paul Georgescu semnează *Nexus: „Critică, estetică, filozofie* este și titlul lucrării lui N. Tertulian, axul teoretic al cărții, primul, dar nu ultimul merit al autorului fiind acela al integrării necesarului nexus în discursul său teoretic. Volumul ar fi meritat o îndelungă dezbateră – de care critica leșinat empirică s-a dovedit neputincioasă sau... altfel – fiindcă probleme esențiale au fost tratate (cu o stringentă filosofică, de altfel, de așteptat) printr-o confruntare fecundă între operele celor doi mari esteticieni ai secolului, Benedetto Croce și Georg Lukács”. ■ Cu textul *Cavaler rătăcitor din zilele noastre*, Șerban Cioculescu revine la rubrica sa, scriind despre *Panaît Istrati, un chevalier errant moderne, dossier de la vie et de l'oeuvre* de Al. Oprea, Editura Eminescu, enumerând greșeli în tălmăciri, greșeli și gramaticale și ortografice, greșeli în scrierea numelor proprii, greșelile de diferențele între calendarul gregorian și iulian, dar și despre locul în care tatăl lui Panaît Istrati făcea contrabandă”. ■ Mircea Grigorescu semnează *Catargele înalte*, un text despre George Macovescu: „Scriitor, ziarist, om de stat cu înalte și subtile sarcini, George Macovescu este una dintre cele mai interesante personalități ale vieții noastre publice. E greu de ales domeniul care prevalează în activitatea, mai bine spus în munca lui de creație continuă, neobosită, dusă, dintotdeauna, în același ritm alert, tineresc. Și este aproape de necrezut să afirmăm că George Macovescu a împlinit, ieri, alaltăieri, șaiszeci de ani, cifră impresionantă prin bogăția conținutului ei, vârstă venerabilă pentru oricine dar cu adevărat neverosimilă pentru omul acesta. [...] Fie îngăduit colegilor de muncă de aici să facă ministrului de externe, – atât de intens angajat în problemele țării și ale lumii, și, ca întotdeauna, fidel vocației de scriitor și ziarist, – urări de succes în toată activitatea lui”. În text sunt prezentate, pe scurt și elogios, cărțile și studiile semnate de George Macovescu: *Contradicții în imperiul britanic*, prefața la volumul de opere diplomatice *Nicolae Titulescu, Viața și opera lui Alexandru Sahia, Teoria literaturii, Unele probleme ale reportajului literar, Fapte și oameni, Vârstele timpului, Catargele înalte*. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre poezia Anei Blandiana în *Eseistică și poezie*: „În lirica noastră, procesul de insinuare a eseisticii este extrem de discret. La poeții ca Nichita Stănescu sau Adrian Păunescu consecințele sale abia pot fi reperate și nu au decât o semnificație periferică. Singurul caz reprezentativ îl constituie însă poezia Anei Blandiana. Această poezie, sensibilă și subtilă, este de fapt o eseistică travestită, putând fi «conspectată» și, eventual, glosată polemic. [...] Refugiindu-se mereu în zone care nu pot fi controlate, literatura Anei Blandiana este poezie în măsura în care își asumă libertatea eseului”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Dilema romanului*, o cronică literară la *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu, C.R., 1973: „Câteva din

personajele importante sunt schematice. Dilema încă nerezolvată a prozei lui Petru Popescu rămâne, la al treilea roman al său, aceea dintre o observație precisă, în stare să dea impresia de concretețe a lucrurilor pe care nu mulți prozatori o posedă, și tentația de a ilustra o teză. Suferind de o anumită gravă în a-și da pe față intențiile și părând de aceea tezist, *Sfârșitul bahic* e un roman interesant prin premisele sale, cu pagini ce se țin minte, scris în general bine, alert”. ■ Gheorghe Tomozei semnează *Arghezi, azi*: „Prea aproape de noi pentru a-i distinge cu limpezime contururile, Arghezi se îndepărtează, în timp, spre a ne fi mai aproape și memoria noastră îl primește despovărat de aburul amarei sale legende, fixându-l pe treptele sufletului ca pe un arbore pur...”. ■ Florentin Popescu scrie despre *Cartea de reportaj*: „Dedicată aniversării unui sfert de veac de republică, antologia *O zi, un om, un fapt* (Editura pentru turism) se cere comentată nu numai ca o tipăritură omagială, pusă sub semnul evenimentului și de aceea alcătuită în pripă, după criteriile fragile, cum se întâmplă adesea în cazul asemenea cărți. Volumul, impresionând în primul rând prin numărul mare de autori (semnează 117 scriitori din toate generațiile) și în al doilea rând prin lipsa oricăror restricții privind genul abordat de autori (lângă reportaj propriu-zis întâlnim eseul politic, însemnarea de jurnal, povestirea ori poezia), se vrea, dincolo de evenimentul căruia îi este dedicat, și o temerară încercare de a aduna într-o singură matcă ingeniozitatea și talentul scriitoricesc în jurul unei idei generoase: relatarea, prin mijloace proprii, a unei zile ori a unui fapt din istoria Republicii. [...] Cu *Tineri scriitori în reportaj* (Editura Eminescu) asistăm la un prim «fruct editorial» al unei experiențe încercate mai întâi de revista «Luceafărul». Cartea aceasta, despre care s-a mai scris, în mod elogios, în presă, reunește scrierile a zece poeți și prozatori porniți să colinde țara, să-i cunoască oamenii și faptele. [...] Față de cărțile sale de reportaj de până acum, Paul Anghel ne dă în *Recitind o țară* (Editura pentru turism) cea mai cuprinzătoare și, considerăm, cea mai complexă imagine a patriei văzută de reporter. «Recitirea» este, în fapt, rememorarea unor mai vechi sau mai noi drumuri ale autorului prin țară”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu recenzează *Miazănoaptea miresmelor* de Grigore Hagiu, Editura Cartea Românească, 1973: „Particularități care n-au încetat să se recunoască, adâncându-se, prin valorificarea acelorași obsesii, în volumele următoare ale lui Grigore Hagiu, spre a se cristaliza cu deosebită forță în *Miazănoaptea miresmelor*”. ■ Aureliu Goci scrie despre *Scriitori care au devenit amintiri* de Virgil Carianopol, Minerva, 1973: „Interviurile, foarte libere, ale lui Virgil Carianopol, care oferă o lectură agreabilă, plină de interes, nu le văd consultate de exegeza viitoare, pentru că ocolesc (sau se opresc la generalități) ideile despre literatură ale literaților anchetați”. ■ Victor Atanasiu prezintă *Fauna bufonă* de Romulus Dianu, Albatros, 1972: „Cartea subintitulată «Pseudozoologică», scrisă, după cum ne informează autorul însuși în cuvântul introductiv, în 1942 și rescrisă în 1957, este o colecție de

portrete, de mici eseuri despre diverse viețuitoare, de la unele ce copleșesc prin dimensiuni, precum balena și elefantul, până la furnică și parazitul de trandafir. Volumul este interesant când se întrunește, în paginile închinat cutărui animal, pasăre, insectă etc., condiția fabulei, cu alte cuvinte, când din portretul rezultat se poate defini, la modul clasic, printr-o schematizare pentru a reliefa esențialul, un anume tip uman”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Maculatura machiată*: „Maculatura ușor identificabilă, dacă nu ia niște proporții numerice exagerate, nu mă alertează și nu-l alertează nici pe cititorul cu oarecare experiență de lectură, ne stârnește cel mult râsul ori ne face s-o privim condescendent, lăsând pe seama editorilor îngrijorarea pentru consumul nerațional de hârtie. În schimb, primejdia vine dinspre partea literaturii proaste în esență, dar drapată, cum spuneam, într-un ceremonial iluzionist ce mimează cu îndemânare gestul artistic adevărat. Genul acesta de maculatură machiată are darul perfid de a-l încurca nu doar pe cititor, dar și pe criticul experimentat, fiindcă, în condițiile obiective ale creșterii vitezei lecturii (dictată, în principal, de volumul editorial impresionant ce caracterizează epoca modernă a literaturii), este extrem de greu să zăbovești într-atât asupra unei cărți încât să sesizezi nepotrivirea fundamentală dintre modernitatea, corectitudinea ori rafinamentul expresiei și precaritatea, dacă nu chiar absența, labilitatea, dacă nu chiar falsitatea, cantității de existență cuprinsă – se presupune – în orice act artistic. Machiajele mai des folosite în volumele de versuri, în primul rând, ale debutanților sunt epigonismul de variantă formală, imitația după modele de sensibilitate binecunoscute, obscuritatea pretențioasă a expresiei, simulacrul stărilor catastrofale, bombasticismul frazeologic și imagistica goală dar șocantă. Cu poezie proastă în sensul de maculatură pur și simplu, redebutează Livia Nemțeanu-Chiriacescu în *Marele Pan* (Ed. Cartea Românească). Absența talentului e remarcabilă peste tot, fie că topârcenizează impresii vizuale, [...] fie că prozaizează filosofard pe marginea «ochilor lui Țuculescu» [...] sau îngână ad hoc et ab hac o muzică de cameră compusă anume spre a-l lăsa perplex pe redactorul de carte, inutil însă, redactorul trebuie că e un om tare de vreme ce cartea, totuși, a apărut: [...] . Debutând pe cont propriu, Șt. A. Banaru este în *Mai mult decât o elegie* (Ed. Litera) victima lecturilor prea fidel însușite și a abuzului de stupefiante, cuprins de o tristețe iremediabilă, de, cum zice, o «epidemie a disperării», cum numai drogurile, se spune, o pot da. Altminteri, omul pare sănătos, nu lipsit de talent, dar neavând, deocamdată, ce face cu el”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* prezintă proiectele literare ale lui Mihnea Gheorghiu, Virgil Teodorescu, Radu Albala, Dumitru M. Ion, Petre Got. ■ George Muntean semnează necrolog, *I. Ludo*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În ziua de joi 24 mai 1973 Uniunea Scriitorilor a fost vizitată de delegația culturală din R.P.D. Coreeană, condusă de Lj Mian Sang, membru al C. C. al Partidului Muncii din Coreea, membru al Biroului permanent al Adunării populare supreme a R.P.D. Coreene,

vicepreședinte al Federației pentru literatură și artă, președintele Uniunii Compozitorilor din Coreea. Delegația a fost primită de Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Ion Hobana, secretar, și Radu Lupan, șef al secției relațiilor externe. Au fost discutate probleme privind dezvoltarea culturală dintre oamenii de litere din țările noastre. * La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. România, a sosit la București Pierre Emmanuel, membru al Academiei Franceze, președintele centrului P. E. N. francez, președintele Mișcării pentru dezvoltarea culturii. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., au plecat la Moscova Al. Andrițoiu și Mircea Martin, pentru a participa la «Zilele Pușkin», iar în cadrul schimburilor dintre revistele «Secolul 20» și «Inostrannaia Literatura», scriitoarea Liga Igiroșanu. * La Iași, s-au desfășurat festivalul și concursul național de poezie «Carmen Saeculare», organizat de Uniunea Tineretului Comunist și Consiliul Uniunii asociațiilor studenților comuniști din Centrul Universitar Iași. Deschiderea festivă a avut loc în Aula Bibliotecii Centrale Universitare, după care a urmat o sesiune de comunicări cu tema: *Conceptul de poezie modernă*. În cadrul programului, Clubul Artelor de la Casa Tineretului a găzduit un festival literar din creațiile participanților la festival, – membri ai cenaclurilor studențești din Baia Mare, Brașov, Craiova, Piatra Neamț, Iași și Onești. Iubitorii de teatru studențesc au vizionat un spectacol pe baza unui scenariu intitulat *Sub fruntea noastră este lumea*, realizat de regizoarea Cătălina Buzoianu, după lucrări în proză și versuri de Mihai Eminescu. Au fost vizitate muzeele, casele memoriale și bibliotecile din Iași. Au avut loc, totodată, întâlniri cu scriitorii: A. E. Baconsky, Paul Everac, Constantin Georgescu, Mircea Radu Iacoban, Gheorghe Istrate, George Lesnea, Corneliu Sturzu, Mihai Tunaru și Horia Zilieru. Juriul, prezidat de prof. univ. Al. Husar, a acordat numeroase premii tinerilor scriitori participanți la concurs. * Săptămâna trecută, în cadrul unei ședințe festive a Cenaclului de literatură științifico-fantastică al scriitorilor din București, au fost încununați câștigătorii celui de al III-lea concurs național de anticipație. Organizat de colecția «Povestiri științifico-fantastice», concursul s-a bucurat de un deosebit succes, redacția primind peste 150 de lucrări din întreaga țară. Juriul format din Ion Hobana, președinte, Ion Chițu, Ov. S. Crohmălniceanu, Gabriel Dimisianu, Silvian Iosifescu și Adrian Rogoz, membri, a hotărât să acorde următoarele premii și mențiuni: Premiul I – Mircea Oprîță (Cluj); Premiul II – Dragomir Horomnea (București); Premiul III – Dan D. Farcaș (București); Mențiuni: Romulus Dianu (București), Galla-Maria Gruder (București), Constantin Săplăcan (Dej); Ștefan Zaides (București). Spre deosebire de concursurile precedente, cel actual a fost deschis exclusiv autorilor neprofesioniști”. ■ Știri din *Asociația Scriitorilor din București*: „De curând a avut loc la Academia de științe social-politice «Ștefan Gheorghiu» o întâlnire organizată de Asociația Scriitorilor din București între studenți și scriitorii

Mihai Beniuc, Radu Boureanu, Ștefan Aug. Doinaș, Ioan Alexandru, George Alboiu, Vintilă Ornaru și Mircea Dinescu”. ■ Pe scurt sunt enumerate și *Întâlnirile ale scriitorilor cu cititorii*. ■ Al. Piru semnează *Gâlceava înțeleptului cu lumea*: „Autorul volumului *Ulysse* de G. Călinescu, Geo Șerban, publică la Editura Minerva o culegere de efemeride (deocamdată primul tom din două) de același G. Călinescu sub titlul *Gâlceava înțeleptului cu lumea*. Într-un «cuvânt către cititori» îngrijitorul textelor ne previne că «titlul vrea să plaseze efortul călinescian într-o tradiție care îi este potrivită și de altfel respectă indicații ale autorului însuși», iar la pagina 4 citim că Geo Șerban a întreprins în textele editate o selecție. Nu sunt împotriva adunării în volume a diverselor scrieri călinesciene din periodice, fie și înaintea reeditării operei sale fundamentale, antume. Singurul lucru care se cere într-o astfel de întreprindere este să respectăm totuși ultima voință a scriitorului și să nu amestecăm ceea ce el însuși a selectat pentru volume cu ceea ce a lăsat risipit”. ■ În rubrica *Istorie literară* citim *Document, creație și program patriotic în literatura istorică a lui Odobescu* de Mircea Tomuș. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga publică studiul *Creșterea culturii românești între 1859 și 1866*. ■ Nicolae Balotă semnează *Pierre Emmanuel sau vocația universalului*, prezentând cititorilor, cu ocazia vizitei academicianului francez, opera și biografia sa. ■ Marcel Petrișor notează apariția volumului *Partea și întregul* de Werner Heisenberg, Piper Verlag, München, 1972. ■ În *Prezențe românești* citim *Un portret Duiliu Zamfirescu*: Sub titlul *Un poet român: Duiliu Zamfirescu* apare în ultimul număr al cunoscutei reviste italiene «Il giornale dei poeti» un portret dedicat marelui scriitor român și o trecere în revistă a operei sale lirice. Articolul este semnat de profesorul Mariano Baffi. [...] Autorul articolului traduce totodată două poeme ale lui Duiliu Zamfirescu și se referă la însemnata operă de prozator pe care a lăsat-o”.

• [„Tribuna”, nr. 22] *Cronică literară*: Ion Vlad despre George Bariț – *Epistolarium transilvănean. George Bariț și contemporanii săi*; în secțiunea *Lecturi*: Aurel Sasu scrie despre *Restituiri* (Editura Dacia) de Mircea Zăciu. ■ „Mărturii inedite de Ion Agârbiceanu” – *Ion Agârbiceanu în mijlocul copiilor* – din *Fonoteca de Aur* a studioului de radioteleviziune Cluj; fragment de proză de Vasile Rebreanu – *Întâmplare stranie*; ■ Publicate două proze pentru copii scrise de Grigore Beuran – *Curiozitate pur și simplu; Psihologica pisicii.*; fragmente de proză scrise de Gheorghe Schwartz – *În căutarea verii de demult*; Florin Bănescu – *Prima zi fără țigări de foi*; Horia Ungureanu – *În spatele chioșcului*. ■ În secțiunea *Meridian* – poezii de Mihail Lukonin în traducerea lui Negoită Irimie.

[MAI]

• [„Amfiteatru”, nr. 5] Dacă până acum subtitulatura publicației era „Revistă literară și artistică editată de Uniunea Asociațiilor Studentești din Româ-

nia” cu acest număr aceasta se schimbă în „Revistă literară și artistică editată de Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România”, iar editorialul vorbește festiv despre *Spiritul revoluționar al actului cultural studentesc* „ca urmare aplicării măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971” și despre cultul conducătorului țării căci „spunând Ceaușescu se înțelege România [...] și reciproca”. ■ Ana Blandiana se decide să scrie, în tableta obișnuită, despre „reverii ierbivore” care ar face parte din „plăcerea hoinărelilor” ei prin peisajul urban (articolul *Pe marea ierbii*). ■ Mai mult de șapte pagini sunt consacrate *Festivalului național al studenților de la institutele de artă*, ideii de creativitate artistică (muzică, pictură, dans, teatru) și de cercetare științifică în estetica artei (rezultate prezentate la colocviul de teorie și critică de artă) despre care scriu articole Valentin Silvestru, Ion Zamfirescu, Eugenia Popovici, Ion Nicodim. ■ Grigore Arbore face primele consemnări de cronicar la cartea lui M. Ungheanu, *Marin Preda – vocație și aspirație* (Ed. Eminescu), considerată „un spărgător de gheață” în domeniul monografiilor dedicate romancierului *Delirului*, prima de acest gen: „Cred că nu greșesc afirmând că această prima carte, amplă, consacrată unui mare autor contemporan, ar putea constitui un exemplu pentru altele, de același tip, cărora le-a deschis calea.” (articolul *Critica fără prejudecată*). ■ La rubrica „post-restant”, Ștefan Iureș și Coman Șova își continuă „săpăturile arheologice” pentru descoperirea talentelor poetice și epice. ■ Natalia Seleșteanu traduce din Gilbert Highet, un filosof al educației omului, fragmentul *Noi – cel mai mare mister* din cartea *Man’s unconquerable mind*.

• [„Argeș”, nr. 5] Este publicat un dialog între Nina Cassian și Maria-Luiza Cristescu (în rubrica *Moment literar* 1973): „Nu știu cine sunt: Atitudinea mea poetică este de fapt reflexul atitudinii mele existențiale” ■ Casetă de recenzie a volumului de teatru *Balansoar pentru maimuțe* (de Ștefan Oprea) realizată de Simion Bărbulescu ■ Secțiunea *Cronica literară* (M. Iorgulescu) cuprinde: *Generații și moduri poetice* (de Virgil Teodorescu: *Ucenicul nicăieri zărit*): „poetul este în fond un sentimental viguros, plin de eleanuri, înflăcărat de adierea unor viziuni utopiste”. ■ Dana Dumitriu comentează *Cărțile de proză: Pribegi, noi visam* (Nicolae Damian, editura Cartea Românească), *Așteptând în liniște* (Mihai Sin, editura Dacia); Dinu Flămând comentează cărți de poezie: *Cânturile marelui pod* (Ion Țugui, ed. Cartea Românească) și *Poezii* (Ileana Mălăncioiu, ed. Cartea Românească) ■ La secțiunea *Scriitori din Argeș*, Florin Mugur discută poezia lui Dan Rotaru în articolul *Sub semnul emoției*. ■ Poezii de Vlad Mușatescu și publicarea volumului *Subțire trecere* (Ion Pop Argeșanu) în „Biblioteca Argeș” ■ Gheorghe Muntean oferă publicului un text privitor la La Rochefoucauld, scris de Vladimir Streinu (găsit în timpul lucrului la ediția de *Studii de literatură universală*) ■ Text de Nicolae Breban (*Legile planului înclinat*) ■ Valeriu Cristea despre nuvela *Curiosul nestăpânit din opera lui Cervantes*, Don Quijote: „Curioasa povestire a Curio-

sului *nestăpănit* disimulează semnificații profunde, surprinzător de moderne, sub formă comună, de triunghi amoros, a unei nuvele italiene ca factură și cadru pe tema înșelătorului înșelat”.

• [„Astra”, nr. 5] În acest număr, Emil Manu publică un articol omagial, dedicat lui Tudor Arghezi și axat pe specificul arghezian al poeziei cu și despre copii, intitulat *Poetul „Cântecelor de adormit Mitzura”*. Remarcând faptul că, în volumul *Cuvinte potrivite*, a doua poezie, după *Testament*, este *Cântecul de adormit Mitzura*, criticul literar sintetizează momentele relevante ale poeziei „boabei și a fărâmei” din lirica argheziană, începând cu numărul 279 din 31 decembrie 1928 al „Biletelor de papagal”, al cărui „articol de fond” este *Cum a făcut mama pe Mițu*. Sunt amintite, apoi, volumele din 1934 – *Cuvinte potrivite și încrucișate*, *Ce-ai cu mine, vântule?*, din 1937, *Prisaca*, din 1954, ca și ediția bibliofilă de *Versuri* din 1959, care cuprinde un „basm arghezian” despre *Facerea lumii*, 2 poeme despre *Țara piticilor*, o *Colindă de Crăciun*, *Drumul cu povești* și *Prisaca*. Iar în 1958 apare, la E. Tin., *Cartea mea frumoasă* – volum cu desene realizate de Mitzura Arghezi. Reține, apoi, importanța acestui „roman domestic naiv al Mărțișorului” – *Prisaca*, pentru atmosfera lirică de „joc familial, basm al unei copilării gândită și simțită în universul ei nealterat”, ca o „cântare a simplității, a liniei pure”. ■ În cadrul rubricii *Cronica literară*, Voicu Bugariu comentează *Trei cărți pentru copii* – Tudor George, *Veverița de foc*; Pop Simion, *Sunt fiul lui Nan*; Nicuță Tănase, *Sus mâinile, domnule scriitor!*. Toate cele trei cărți sunt relevante din perspectiva „existenței unor situații moralizatoare, a prezenței unor eroi fără cusur din punct de vedere etic, angrenați în acțiuni justițiare, a apariției unor figuri antitetice” – „elementele ce se opun eroilor animați de intenții corecte din punct de vedere moral”. Subintitulată *Epos*, cartea lui Tudor George prezintă viața copiilor de la periferia Bucureștiului în anii de dinaintea celui de-Al Doilea Război Mondial, angrenați în diferite aventuri precum „tentativa de a elibera o veveriță, călătoria la Sinaia” – petrecute simultan cu evenimente marcate ideologic, precum greva muncitorilor de la Atelierele Grivița. ■ Cartea lui Pop Simion, *Sunt fiul lui Nan*, a doua după cea din 1970, de la Ion Creangă – *Amfora sabină*, surprinde „adolescența în aventură” pe baza unei acțiuni specifice scrierilor polițiste care se desfășoară pe fundalul unor episoade de război – armata română și cea sovietică luptă contra fasciștilor. ■ Și cartea lui Nicuță Tănase, *Sus mâinile, domnule scriitor!*, este un roman polițist „transcris în registrul literaturii pentru copii”, la persoana întâi singular, personajelor – copii alăturându-li-se un personaj în vârstă, care ilustrează „rolul bătrânului hâtru și cinstit din basme”. Reușita cărții constă în modul în care parodia scriiturii polițiste se racordează la specificitatea literaturii pentru copii. ■ Rubrica *Note de lector* propune recenzia volumului semnat de Dumitru M. Ion, *Povestea minunatelor călătorii*, realizată de N. Milea. Corelând „călătoria în fabulosul unei vârste”, „libertatea jocului”, „mecanismul asocierilor fantastice” și regimul simbolic al asocierilor

– „adevărate salturi peste timp și spațiu, în ordinea participării directe a copilului la ce inventă el însuși, ca joc de supremă cunoaștere și exercițiu de infinită imaginație”, cartea ilustrează faptul că plăcerea jocului este „plăcerea pe care o transmite fiecare episod, disponibilitatea lor [a copiilor] e semnul de autentic al acestei splendide vârste” – copilăria. ■ Ion Buzași prezintă sintetic lirica lui Constantin Dumitrescu, de la debutul în revista „Cosânzeaza” la volumele de versuri *Adversar cu destinul*, din 1967, *Suc de fructă amară*, din 1970, *Templul aguridei*, din 1972, ca fiind una de tip meditativ, „alcătuită dintr-o înlanțuire de imagini insolite”, din „îndemnuri generoase la iubirea de oameni” și la „slăvirea frumosului din gândirea și arta populară românească”. ■ În rubrica intitulată Caiet, A. I. Brumaru discută despre mecanismul narativ și simbolic al basmului popular, pornind de la premisa conform căreia acest tip de scriitură literară susține „supremația omului în univers”, include o componentă „etică și socială” și descrie relațiile interumane dintr-o anumită epocă în raport direct cu „obiectul economic de la care pleacă acestea”. Din această ultimă perspectivă, se lansează ideea că basmul reprezintă „un tablou al producției economice din vremuri imemorabile”, glorificându-se „omul bun” care, în basm, „și-a recuperat, cu toate satisfacțiile ei, toate avantajele de clasă”. Dincolo de aceste aspecte cu evident caracter ideologic, basmul este, dincolo de algoritmul specific, o structură literară care, „puțin poetică, puțin fantastă, urmând întotdeauna aceleași personaje, e plină în interior de surprize, adică de noutate”. Abordând, apoi, chestiunea fantasticului în literatură, A. I. Brumaru enumeră particularitățile textului fantastic, respectiv dimensiunea „meta-fizică, neconformă deci cu natura lucrurilor”, „cauzalitatea abolită” și reducerea realității la modele care funcționează ca modalități de cunoaștere pentru om. Invocându-i pe G. Vico, Roger Caillois, G. Călinescu, A. I. Brumaru arată că „desfășurarea mecanică a basmului e numai aparentă, reflectând atitudinea fundamentală a omului în fața cosmosului (moarte, înviere, biruință etc.)”, așa încât „basmul produce în noi o problemă comprehensibilă”. În acest context, basmul românesc „descrie un spațiu rustic arhaic, cu mecanica lui socială și miraculosul, cât e, apare travestit cu element țărănesc natural”. De aceea, crede A. I. Brumaru, „ordinea economică reprezentată de acest basm e cea reală, istorică, și ființele supraumane intră firesc în mișcarea ei” – „Făt-Frumos, Ileana Cosânzeaza, împărații sunt țărani camuflați”. ■ Radu Selejan publică proza scurtă *Getusa*. ■ Nicolae Stoe, Mariana Moșoiu, Zamfir Vasiliu ș.a. publică versuri cu caracter militant.

• [„Ateneu”, nr. 5] Al. Săndulescu scrie despre *Realitate și ficțiune*, două coordonate care „rețin stăruitor atenția discuțiilor noastre literare din ultima vreme. Raportul dintre biografia, determinarea social-istorică, experiența personală a scriitorului și operă, semnificația documentării și a documentului autentic au format obiectul dezbaterii câtorva numere ale revistei *Luceafărul*. Pledoaria pentru o proză a veridicului, a adevărului vieții, în genere, a realului,

ca sursă inepuizabilă de inspirație, mi se pare cu atât mai bine venită cu cât conceptul de realism a căpătat, și nu numai la noi, accepții dintre cele mai elastice, dacă nu și dintre cele mai bizare. *Ficțiunea*, ca o caracteristică distinctă a artei, este interpretată uneori într-un mod absolutizant, conducând indirect și oarecum involuntar la eliminarea din câmpul literaturii a unor genuri întregi care pun accentul pe faptul de viață trăit, cum ar fi jurnalele, amintirile, însemnările de călătorie, reportajele, scrisorile, deși ele stârnesc interesul nu atât prin simple virtuți de compoziție și de stil (acestea putând absentă), cât prin puterea de observație morală și de obiectivare a autorului printr-un soi de fascinație a întâmplării autentice, întrecând adesea orice imaginație”. Construindu-și demonstrația pe romanul *Pădurea spânzuraților*, de Liviu Rebreanu, semnatarul articolului notează: „Scrisorile lui Emil și Caietele de creație ale *Pădurii spânzuraților* refac geneza romanului și, în același timp, scot la lumină anumite resorturi interioare ale actului de creație, resorturi fine care probează încă o dată că arta nu este o simplă copie, dar nici rezultatul unei elaborări pur cerebrale. Marele romancier se documentează ca un om de știință și încearcă să respire cât mai mult în atmosfera personajelor sale, să se contamineze de psihologiile lor. În planul ficțiunii, care este al operei, el nu ajunge decât intrând pe poarta adevărurilor existențiale, a vieții cotidiene”. ■ I. D. Lăudat recenzează monografia *Dimitrie Cantemir*, „apărută într-o versiune la sfârșitul anului 1962 și în alta, în primele luni ale anului 1973. Bine informat în meandrele vieții învățatului principe moldovean și bun exeget al operei sale, autorul monografiei s-a bucurat de la început de aprecierile criticii. [...] Lucrarea lui C. Măciucă, fără a depăși cea mai bună monografie care s-a scris despre Cantemir, aceea a lui P.P. Panaitescu, este ieșită dintr-o cunoaștere temeinică a operei învățatului principe moldovean și, dacă nu duce mai departe decât predecesorii interpretarea gândirii lui Cantemir, nu este nici o lucrare cerută doar de un moment festiv”. ■ N. Nicolescu completează rubrica *Mențiuni critice* cu recenzia volumului *Meșterul Manole* (Minerva, 1973), de Ion Taloș. Cartea „este rodul unor temeinice investigații: de teren și de bibliotecă. Autorul reamintește întreaga problematică a temei, înfățișând istoricul cercetărilor, străine și naționale, până la momentul actual, procedând apoi la analiza critică a fiecărei probleme în parte. Motivul jertfei este urmărit foarte atent, cu toate raportările la fondul magic, istoric și etnografic pe care se sprijină. Apreciem în mod deosebit rigoarea științifică și buna sistematizare a analizelor întreprinse. Confruntarea textelor românești cu cele străine îi permite autorului să sublinieze originalitatea legendei noastre și, în același timp, să corecteze exagerările de interpretare ivite în folcloristica străină”. În finalul analizei sale, recenzentul remarcă valoarea volumului, fiind de părere că *Meșterul Manole* rămâne, fără îndoială, un valoros studiu de folclor comparat, necesar specialistului interesat să afle stadiul actual al cercetării motivului. După această «repetiție generală», un studiu de filozofie a culturii, bazat pe mesajul acestei

balade, comparabil cu *Spațiul mioritic*, ar fi foarte oportun”. ■ C. Costin semnează rubrica *Cronica literară* care cuprinde două analize. Prima dintre ele este dedicată lui Mihai Stoian și volumului *5 romane trăite* (ed. Cartea Românească, 1972) și debutează sub semnul unei întrebări: „Există oare și romane ...netrăite?! Admirabilă și incitantă cartea lui Mihai Stoian. El avertizează de la bun început că toate cele cuprinse – «cele cinci absențe» – s-au petrecut aievea, constituie deci pura *realitate*, documentată cu scrupulozitate maximă. Să însemne oare că acestor romane trăite le lipsește ficțiunea, motivația estetică? Să fie scrierea lui Mihai Stoian [...] o întâmpinare polemică făcută «literaturii», o demonstrație de *literatură* prin negarea «literaturii»?! [...] Montajele lui Mihai Stoian întrețin o tensiune estetică de performanță în cele 5 romane trăite. Literatura presupune un concentrat efect de dramă, [...] conținând, de la sine înțeles, viața, nutrindu-se din diversitatea ei. Or, «romanul» *Absența bărbatului* din cartea lui Mihai Stoian este fără exagerare fascinat! Ar fi oportun [...] de reparcurs un proces de creație, presupus pasionant, de refăcut întreaga documentație a scriitorului-reporter, filmul investigației, de verificat «fișele», pentru a descifra miracolul operei; a vedea deci cât este «document» și cât «rafinament» estetic. [...] Și celelalte romane (*Absența mamei*, *Absența tatălui*, *Absența de sine*, *Absența celorlalți*) testează cazuri la fel de interesante și argumentează singura șansă de existență a literaturii – *șansa vieții!*” □ Cea de-a doua cronică literară este dedicată romanului *Cheia de fa* (ed. Eminescu, 1972), de Ștefan Luca, o carte care „continuă în principiu datele din *Balul intelectualilor* (1961). Romanul, scris între 1969-1971 la Dumbrăveni-Sovata-București, aduce saga Mărienilor, până pe la 1960, cu nemărturisite, dar subînțelese veleități de frescă social-politică. Aproape patru sute de pagini culese cu o literă liliputană, nu alcătuiesc un ansamblu epic. Ștefan Luca (aflat cam la a 20-a carte) nu are, se pare, vocația romanului de semn dostoevskian, în spiritul căruia vrea să creeze. Narațiunea, altfel lejeră, accesibilă și destul de stilată, rămâne o enormă dispersie. Este și foarte greu să scrii despre un atare conglomerat care, pe fragmente strălucește ades, dar, în întregimea sa apare amorf”. ■ Se publică poezie, semnată de Ștefan Aug. Doinaș și de Octavian Voicu.

●[„Cinema”, nr. 5] *Cum se vede în lac?* se intitulează tableta semnată de Dumitru Solomon (continuare în numărul următor) despre aventura scenariului: „Subiectul unor scenarii pare a fi dragostea dintre macara și traveling întreruptă de un transfocator mai intrigant decât Iago”. ■ În scenariul filmului *Ciprian Porumbescu* (regizor: Gheorghe Vitanidis), dialogurile sunt semnate de Fănuș Neagu. ■ La rubrica sa lunară *Cronica cineișilor*, Ov. S. Crohmălniceanu semnează articolul *Cinematograful în concurență cu romanul*: „Filmul s-a simțit pe de o parte intim înrudit cu speța epică, ce mai liberă inamică jurată a tuturor prescripțiilor formale, pe de altă parte, el era constrâns să respecte niște reguli stricte, să se supună unei lungimi fixe, ca sonetul. Ca să împace și

capra și varza a recurs adesea la următorul subterfugiu: a luat nuvele (story) și le-a dat «grosimea» romanului. O direcție totuși i-a rămas interzisă: respirația epică, amplă, care să reconstituie prin acumulări lente și calme, cu desfășurări pe mai multe planuri, un întreg mediu social, o evoluție istorică, o întretăiere multiplă de destine.” ■ Împrumutând ca titlu, pentru cronică sa despre umorul pe micile ecrane, o sintagmă dintr-o schiță umoristică a lui Teodor Mazilu, *Iaurtul și cunoașterea lumii*, Călin Căliman comentează o „tele-seară” închinată creației, personajelor și replicilor satirice „maziliene”, prea rar și prea schematic aduse în fața publicului.

● [„Presa noastră”, nr. 5] Vasile Netea publică, în rubrica *Primele file ale istoriei presei românești*, prima parte a studiului: *Presa română în timpul Revoluției de la 1848* ■ Octavian Butoi publică un interviu *Cu Mihai Beniuc despre ziaristică*. „- *Tovarășe academician, știm că ați activat vreme îndelungată în presă. Doriți să expuneți pentru cititorii „Presei noastre”, în special pentru cei tineri, câteva momente din acest capitol al vieții dvs. ?* – Activitatea publicistică, la mine, a coincis cu cea literară și de traducător, începută ca elev de liceu – din punct de vedere al debutului – cu jumătate de secol în urmă. Nu intenționez să mă profesionalizez în vreuna din cele trei direcții, ci le consideram mai curând înclinații menite să-mi aducă satisfacția personală de a mă exprima, de a lua atitudine în chestiuni publice ori de a-mi manifesta anumite preferințe artistico-literare. Pregătindu-mă profesional pentru psihologie, științele naturale și filosofie, nu mi-am întrerupt niciodată cele trei ocupații de predilecție până la vârsta actuală de peste 65 de ani, decât pentru intervale scurte, afară de versuri care mi-au fost o îndeletnicire zilnică, întocmai ca pentru un ermit rugăciunile, cu deosebirea că mă sileam să nu mă repet. [...] . – *Se discută tot mai mult despre ziaristul complet. Imaginea activității dumneavoastră – ați abordat numeroase teme și probleme – ați scris în diverse specii etc.- oferă cred nu numai o explicație ci și o lecție...* – Am fost și articlier de politică internă, externă, culturală, și eseist, și cronicar literar pentru cărți românești și străine, și redactor de simple note nesemnate, și corector, și paginator și redactor-responsabil sau secretor de redacție, și tare-mi plăcea să stau în miros de cerneală printre tipografi, în timp ce se invârteau rotativele. Aceasta mai ales în perioada când prin 1939 scoatem „Țara Nouă” la Cluj, un săptămânal politic și cultural cu puternică pecete antifascistă. Eram un grup de simpatizanți comuniști sau chiar membri de partid care făceam această treabă în colaborare. După „diktatul” de la Viena, am încercat un timp să fac cronică externă la un ziar – „Țara” din Sibiu – dar foarte curând cenzura a interzis apariția oricărui text sub semnătura mea. După 23 August 1944 am continuat activitatea de publicist și un timp am lucrat susținut la ziarul „Frontul plugarilor”. N-am încetat nici până azi această îndeletnicire. Am considerat publicistica, și o consider încă, vitală în existența mea. – *Care ar fi, într-o formulă concentrată, cel mai de seamă lucru pe care-l cere publicistica, gazetăria celui ce o*

practică ? – Înainte de toate publicistica obligă la o continuă și multilaterală legătură cu realitatea socială în desfășurarea ei dinamică, necesitând o justă cunoaștere a coordonatelor vieții omului și a societății și un autocontrol de busolă publică în hățișul multiplicității faptelor. [...] Publicistica nu e poezie, nu e ficțiune, deci produs al imaginației. Ca publicist nu operezi cu coduri, ci cu idei, fapte și moduri de exprimare cât mai clare, pentru a înfățișa exact acel adevăr pe care intenționezi să-l faci înțeles de toți oamenii. În sensul acesta publicistica a fost pentru mine și o apă de limpezire pentru alte domenii de activitate, făcându-mă să pricep că în dialog trebuie să te ai nu pe tine în primul rând în vedere, ci pe cel cu care dialoghezi, deci marele public, de care vrei să fii înțeles bine. [...] – *Ați îmbinat în mod fericit poezia și ziaristica. Dintr-o asemenea perspectivă, vă rugăm să ne spuneți care sunt după opinia dv. cele mai importante aspecte ale relației ziaristică-literatură ?* - Pentru scriitor activitatea de ziarist și publicist, bine însușită și practică chiar cu oarecare intermitență, devine izvorul viu care-i regenerează mereu forțele creatoare. Toți marii noștri scriitori au fost și publiciști, ca să nu amintesc decât câțiva: Eminescu, Slavici, Caragiale, Coșbuc, Sadoveanu sau Arghezi. Iar, indiscutabil, dintre ei cel mai mare este Eminescu atât prin claritatea și combativitatea stilului său, cât și prin aproape incomensurabila vastitate a cunoștințelor sale economice, istorice, etice și în general sociale. El este într-adevăr primul mare ziarist român, după generația de la 48. [...] ”. □ Mihai Ungheanu semnează un studiu *Problemele literaturii și artei în presa cotidiană*: „[...] În cele ce urmează vom încerca să atingem mai multe chestiuni printre care: aceea a ariei fenomenului, a modului de reflectare, a mijloacelor de reflectare a „evenimentului cultural“, a semnificației și importanței lui, a promptitudinii reflectării, a adaptării muncii ziaristului la profilul ziarului, la raza lui geografică chiar, apoi chestiunea muncii cu colaboratorii, a selecției lor, a felului de oameni care trebuie să fie cei ce tratează despre cultură și artă în presă. [...] Mai există însă și un alt aspect al problemei *cultură de masă*. Până acum am privit lucrurile din interiorul muncii activiștilor culturali și am insistat asupra mutațiilor care se petrec în munca lor ca urmare a mutațiilor pe care le trăiește fenomenul «cultură de masă». Mai exact spus cultura de masă poate fi privită și din alt unghi ceva mai generos decât cel de până acum. Există numeroși oameni care prin instrucția și timpul lor liber n-au acces în modul cel mai direct și mai facil la produsele culturale cele mai diverse, la faptele de artă. Este o fatalitate ca acești oameni să existe și este o necesitate ca lor să li se asigure o hrană culturală adecvată, cu nimic inferioară în ceea ce privește conținutul și expresia, cu atât mai mult cu cât interesul lor față de fenomenul cultural și artistic este real dar condiționat de profesia lor și de timpul lor liber. Pentru aceste categorii trebuie găsite formele cele mai adecvate de păstrare în contact necontrafăcut cu fenomenul cultural viu și autentic. Ziaristul are a se interesa în egală măsură de instituțiile cu caracter de masă dar și de limbajul și de formele pe care aces-

tea le găesc. Am adăugat cele de mai sus pentru că a ne reduce doar la urmărirea activității căminelor și caselor de cultură nu este totul. Ele nu sunt singurele instituții de cultură și artă care participă la ceea ce numim îndeobște cultura de masă. Cultura masei se realizează nu numai prin intermediul lor, am mai spus-o ci și prin intermediul emisiunii de radio, televiziune, prin film și teatru. Și n-am enumerat decât canalele cele mai vizibile de influențare și modelare a mentalității și gustului public. O strictă cantonare a atenției doar la instituțiile create pentru a asigura cultura de masă nu este deci suficientă. Iată de ce raza de observație și acțiune a ziaristului preocupat de cultura de masă este mult mai întinsă. Și aceasta nu doar dintr-o risipire a privirii pe suprafețe cât mai mari, ci pentru a constata în ce măsură acțiunile culturale se sincronizează și devin auxiliare unele altora, pentru a observa momentele când ele intră în contrarietate sau dezacord. Dacă nu sunt armonizate unele cu altele, instituțiile culturale de interes public prin care se face și cultură de masă pot face inutilă munca unor parteneri ale lor. Dacă unele dintre ele nu găesc căile și tonul just al unor acțiuni riscă să rămână nesolicitate ca anacronice. Un frecvent al unei case de cultură este supus simultan influenței pe care o exercită filmul prin repertoriul alcătuit de D.D.F., influenței pe care o exercită radioul, influenței pe care o exercită televiziunea și așa mai departe. Problema nu este deloc simplă și a observa complexitatea fenomenului cultural în ansamblu și a trage concluzii asupra capacității lui de a influența simultan ori contradictoriu pe spectatorul mediu înseamnă totuși a opera în câmpul culturii de masă. Amploarea fenomenului cultură de masă este amploarea întregului fenomen cultural văzut însă în consecințele lui asupra consumatorului mediu și submediu de cultură. Am să mă opresc asupra a două chestiuni. Este important atât ca acest imens public să fie informat corect, să fie format cu grijă din punct de vedere artistic, adică educat în spiritul unei înțelegeri juste a formelor complexe și majore de cultură și artă, dar și orientat într-un spirit care exprimă adecvat marile imperative sociale și politice ale timpului nostru. [...] Consecvența, constanța sunt trăsăturile care pot transforma un ziar într-un factor activ, într-un creator de climat favorabil schimbului de idei și creației artistice. A ne ocupa în mod întâmplător sau discontinuu de faptele vieții culturale și artistice nu duce la rezultatul de mai sus. Abundența fenomenului cultural și artistic poate procura aparența unei false preocupări constante, dar e necesară o urmărire orientată. Un ziar are datoria de a crea opinie, de a insufla cititorului idei, argumente, gusturi și orientări estetice valoroase, ori a proceda întâmplător este totuna cu a renunța la poziția orientativă și îndrumătoare a unui ziar. Când zicem consecvență și constanță nu ne gândim doar la urmărirea atentă a unei teme sau a unui creator ci și la fidelitatea ziaristului față de câteva principii de la care nu trebuie să abdice și de care ne vom ocupa mai departe. Sunt de adăugat câteva cuvinte despre ce înțelegem prin eveniment cultural. Acesta poate fi eveniment prin proporția sa de oricine observabilă; dar poate fi și un fapt

nou de cultură, de mare valoare, ale cărui calități de eveniment deosebit pot fi puse în evidență, la timp, doar prin contribuția ziarului. Cu alte cuvinte adesea este nevoie de intervenția presei pentru a acorda unor fapte de cultură și artă rezonanța meritată. Altfel ele se pot pierde în anonim. În aceste cazuri se cere un sigur spirit de selecție și de orientare fără de care munca unui ziarist pe astfel de probleme nici nu poate fi concepută. Pentru a fi mai bine înțeles voi da un exemplu suficient de ilustrativ. Acum câțiva ani a apărut într-una din emisiunile televiziunii un cântăreț necunoscut care interpreta pentru prima dată în fața publicului nostru, cu mult talent, cântece populare la chitară într-o execuție particulară. Era evident un eveniment pe care presa nu l-a trăit ca atare. Este vorba de actorul Tudor Gheorghe. Dacă presa l-ar fi „simțit“ ca atare pe acest tânăr de inițiativă și talent și dacă l-ar fi sprijinit competent relevându-i valorile originale cultivându-i ideea, felul de a cânta, nu fără grija de a-i sugera anumite retușuri, ar fi receptat la timp intenția și aspirația lui, ar fi reușit nu numai să-l așeze temeinic în gustul publicului într-un timp scurt, ceea ce nu era puțin lucru, ci ar fi reușit să colaboreze cu el în sensul formării unui stil de interpretare cu adevărat nou. [...] Mă opresc asupra colaboratorilor pentru că este adesea o cheie pentru o publicație, pentru prestigiul ei. Aceasta nu se susține doar prin munca redactorilor ci și prin aceea a colaboratorilor. Uneori colaborările pot fi mai importante și mai investite cu autoritate de către publicul larg decât cele ale semnăturilor din redacție. Este cazul cel mai fericit. Nu întâmplător am deschis un paragraf despre colaboratori. El ar fi fost oricum inevitabil dar în situația de care vorbim el merită o atenție în plus. Ceea ce se înțelege uneori prin colaborator nu este de natură să sporească prestigiul publicației care îl folosește. Și asta este rezultatul unei inversări de roluri: nu gazeta folosește colaboratorul ci acesta folosește gazeta. Este urmarea tipică a renunțării de către o redacție la munca ei de coordonare a colaborărilor externe. Este nevoie de o disociere inițială. Sunt două categorii distincte de colaboratori: mai întâi colaboratorii care fac aceeași muncă pe care o fac și cei angajați (reportaje, anchete, deplasări pe teren etc.) și colaboratorii de prestigiu, susținători de rubrici, de obicei și de cele mai multe ori personalități ale vieții artistice, științifice, culturale. Nu ne interesează aici în mod deosebit cea de a doua categorie – care dacă este bine reprezentată printr-o selecție adecvată și printr-o înțelegere perfectă între redacție și ei, poate aduce numai servicii ziarului – ci cea dinții. Este spațiul de infiltrare al falșilor colaboratori, a diletanților, a amatorilor de falsă celebritate. Prin fals colaborator înțeleg în acest caz pe cel ce de fapt nu e colaborator decât cu numele, având alte țeluri decât redactorul sau jurnalul respectiv. El face din publicistică o afacere și numele său poate fi găsit risipit fără nici o preferință în tot felul de publicații și rubrici, mai nicăieri cu vreo contribuție proprie. Acesta e cazul în care publicația e folosită și nu ea folosește. Acest colaborator nu înțelege prin colaborare decât un mod de a câștiga bani sau influență cu orice preț, în dispreț de multe ori față de principii-

le gazetăriei iar rezultatul nu poate fi decât coborârea prestigiului gazetei. Alcătuirea unui corp de colaboratori care să aibă competența și demnitatea publicisticii este la fel de important pentru o gazetă ca și apariția ei zilnică. Am ajuns, și nu numai cu acest prilej, în punctul în care trebuie să vorbim despre oamenii care pot să facă munca de ziariști în chestiuni de cultură. Ziaristica nu se poate face în genere decât cu oameni de talent și bine pregătiți de școală și de experiență, oameni care știu să scrie pentru ziar, care au o vedere de ansamblu asupra fenomenului și care, totodată, cunosc mecanismele lui sociale, care știu să privească în același timp selectiv și sintetic, care știu să scrie în ultimă instanță atrăgător, despre aceste lucruri. Cu alte cuvinte există un cumul de calități înăscute și de deprinderi dobândite pe care nu le poate avea oricine. [...]» Dumitru Lazăr-Săraianu recenzează *o carte de eseuri-reportaj despre problemele vieții sociale, politice și culturale* a lui Mihnea Gheorghiu apărută în editura „Scrisul Românesc“, „Scene din viața publică“, o continuare a volumului „Scrisori din imediata apropiere“ (1971).

•[„Ramuri”, nr. 5] Ov. Ghidirmic în *Spațiul universal al poeziei. Invoacăția orfică*, în prima parte a articolului apreciază la Nicolae Balotă, perpetua sa încercare de a integra literatura română în literatura universală în studiul său *Panorame a poeziei universale contemporane* „Un mare merit al *Panoramei* este, în schimb, acela de a facilita înțelegerea literaturii universale, prin intermediul literaturii române, prin elocvente sinonimii, comparații”. În a doua parte Ov. Ghidirmic îl are în centrul atenției pe Ion Țugui. Poezia sa are sugerează „nevoia unei mai accentuate limpeziri a plânsului orfic”. ■ În „Cartea de critică” G. Gheorghită are trei recenzii. În *N. Ciobanu: Panoramic* (C. R., 1972), autorul spune că N. Ciobanu „este un slab critic de poezie”. În *Al. Protopopescu: Volumul și esența* (Eminescu, 1972), G. Gheorghită este de părere că studiul acestuia este „un debut demn de semnalat [...]”. În *Ion Maxim: Aitudini critice* (Timișoara, 1973), G. Gheorghită conchide că „Pentru Ion Maxim critica pare că nu poate exista decât ca adulație sau ca dărâmare”. ■ În secțiunea „Cronica literară”, Al. Piru scrie *Poezia lui Radu Stanca*. Criticul remarcă un conglomerat de trăsături în stilul poetic: „rezonanță eminesciană”, „stilul feeric”, *fantezia*, „simțul plastic”, „baladescul”, „puritatea emoției”, „elevația spiritului”. ■ În rubrica „Studii. Mărturii. Documente” Aureliu Goci are articolul *Eroina și spațiul intermediar*, subiectul analizei fiind personajele din proza lui Laurențiu Fulga. Romanul „de război”, *Alexandra și Infernul*, are ca puncte slabe „discontinuitatea”, „fluența sugrumată a narației”. ■ D. Păcurariu în *Orientări și tendințe estetice la Junimea* (III) continuă amintirea acelor care au gravitat în jurul gândirii junimiste: polemistul D. Evolceanu, „adversar al naturalismului”, C. Leonardescu. ■ În secțiunea „Studii. Mărturii. Documente”, Nicolae Gheran are articolul *Liviu Rebreanu: „Adam și Eva” (Trepte și confluențe)*, în care trasează geneza documentară a romanului *Adam și Eva*, căutând expresia narativă a îmbinării dintre substratul metafizică și cadrul cul-

tural – istoric al cupului primordial. „Aforismul kantian” plasat de Rebreanu la începutul romanului pare a avea un scop în a ghida receptarea *poveștilor* „Nu trebuie să dăm crezare la tot ce ne spun oamenii, dar nici să credem că ei vorbesc absolut fără vreun temei” . ■ În secțiunea de creație literară, Mihaelei Hașeganu îi este publicată proza scurtă, „Vulpea”, Martei Bărbulescu îi sunt publicate trei poeme, lui Ion Marinescu paisprezece poeme (*Jucați-vă, Ce știți voi, Zbor*) și lui Ștefan Roman optsprezece poezii. ■ În „Cartea străină”, Paul Alexandru Georgescu în *Perspectiva românească asupra universalității lui Pablo Neruda* vorbește despre traduceri în românește ale poeziilor lui Pablo Neruda. Scriitorii care au realizat versiuni în limba română a textelor lui Neruda sunt: Maria Banuș (*Las uvas y el viento*), Eugen Jebeleanu (*Canto general*), Radu Boureanu (*Cien cantos de amor*). ■ P. Rezeanu povestește despre corespondența dintre Constantin Brâncuși și familia Storck. ■ Eugen Negrici în *Despre înțelesurile prozodiei*, leagă relația „sunet-sens” de fenomenologia transcendentului.

● [„Secolul 20”, nr. 5] Numărul se deschide cu un text inedit, *Spiritul literaturii italiene* de G. Călinescu, recuperat de g.șrb. [Geo Șerban], care semnează și o prezentare succintă. „Atâtea note, comentarii despre cărți și autori, apropos-uri, sugestii fugare sau intervenții critice mai insistente cu privire la literatura și fenomenul italian în genere, răspândite de G. Călinescu prin publicațiile pe unde a trecut, începând din 1921 [...], făceau previzibilă o eventuală sinteză, cât de concisă, care să strângă toate firele unei cunoașteri și expertize atât de îndelungate. [...] Surpriza acestei revelații avea să se afle închisă într-o mapă cu manuscrise călinesciene donate recent de văduva scriitorului Bibliotecii Academiei.” ■ Cu titlul *Come una melagrana la terra d'Italia – Ca o rodie pământul Italiei*, Ștefan Delureanu alcătuiește și traduce în limba italiană un grupaj de citate referitoare la acest teritoriu geografic și spațiu cultural, semnate de Miron Costin, Ion Heliade Rădulescu, Ion Ghica, Dora D'Istria, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Ciprian Porumbescu, Al. Odobescu, Vasile Pârvan, Lucian Blaga, Liviu Rebreanu, A. D. Xenopol, G. M. Cantacuzino, Nicolae Iorga, Ion Codru Drăgușanu, Duiliu Zamfirescu. ■ Ca o completare a inițiativei Editurii Albatros, de a grupa într-un volum (prezentat în numărul anterior al revistei), cinci versiuni ale *Mioriței* (în franceză, germană, engleză, rusă și spaniolă), „Secolul 20” „găsește nimerit să-și înnobileze omagiul adus acum multiplelor relații spirituale italo-române prin revelarea unei versiuni italienești a vestitei balade”. Este republicată, astfel, traducerea datorată lui Ramiro Ortiz, apărută inițial în „Viața literară” din 24 martie 1928. ■ Încadrându-se, de asemenea, în tematica numărului, la rubrica *Sinteze*, sunt publicate două studii ample. Primul, redactat în limba franceză, este semnat de Șerban Cioculescu, intitulându-se *Le savant roumain Nicolae Iorga et l'Italie*, iar al doilea, datorat lui Geo Șerban, urmărește ce a însemnat *Italia pentru G. Călinescu*. Dacă în primul sunt trecute în revistă diversele călătorii și întâlniri

cu spațiul italian și ecourile acestora în opera istoricului, în cazul celui din urmă, din pricina vastului material documentar, revista hotărăște să publice doar o primă parte, ce descrie detaliat întâlnirea „norocoasă” a criticului român cu Ramiro Ortiz, ultima parte, „rezervată analizei felului cum s-a grefat experiența italiană pe trunchiul viziunii călinesciene depre lume și oameni”, urmând să apară într-un număr viitor al revistei. „Celui chemat să se smulgă din anonimat – scrie Geo Șerban – purtat de presimțite puteri lăuntrice spre ascensiunea spirituală, cum se întâmpla lui G. Călinescu în momentul apropierei de Ramiro Ortiz, acesta îi oferea modelul unui pătimaș om de carte, atașant prin capacitatea de a transmite și altora voluptățile studiului, nu ca o suspendare, ci ca o consolidare a punților către lume, sondată în esența sa, epurată de zgura contingentului”. ■ În articolul intitulat *Tudor Arghezi între Quasimodo și Rosa Del Conte*, Rodica Locusteanu nu face o simplă cronică a traducerilor, ci compară două versiuni italienești diferite, indicând atât plusurile, cât și minusurile acestora. „În general, traducerea lui Quasimodo manifestă, în toate ciclurile, această nonaderență la cuvântul poetic, în dublasa valoare, semnatică și plastică [...] însă are o mare calitate. Poet el însuși, a știut să-i dea o fluentă poetică în italiană. Un ritm mai lent, o structurare a versurilor, care amintește uneori de propria sa poezie. [...] Într-un cuvânt, nu redă spiritul poeziei argheziene. Acesta este sugerat, în schimb, de traducerea «filologică» a Rosei Del Conte, chiar dacă este mai puțin poetică, în sine”. ■ La 125 de ani de la evenimentele pașoptiste, revista încheie numărul cu un grupaj tematic, prefațat de un citat din cuvântarea lui Nicolae Ceaușescu la adunarea populară de la Iași din 4 mai 1973. Semnează intervenții (despre semnificația istorică, figuri de pașoptiști sau despre fervoarea epocii) Paul Anghel, Mircea Zăciu, Ion Vlad, Marin Bucur, Ș. Constantin, Ștefan Delureanu. Tot aici, Andrei Bantaș traduce în limba engleză poezia lui Ion Barbu, *Bălcescu trăind*.

●[„**Tânărul leninist**”, nr. 5] Traian Gânju consemnează evenimentul: *300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir*: „Sărbătorind nașterea lui Dimitrie Cantemir poporul român își sărbătorește propriile aspirații și potențe cărora umanistul veacului al XVIII-lea le-a conferit o inestimabilă expresie și valoare, cucerindu-și dreptul la memorie și respectul urmașilor”.

●[„**Teatrul**”, nr. 5] Cu ocazia împlinirii a 15 de ani de la Revoluția din 1848, redacția revistei publică un articol de fond intitulat *Revoluția și arta*. ■ Valeriu Râpeanu, în *Era vremea poeziei...* prezintă opera lui Alecsandri prin prisma implicării acestuia în revoluția de la 1947. Concluzia sa este că „teatrul a contribuit deci la crearea unei atmosfere de combativitate civică, de sarcasm și de îndrăzneală; prin teatru s-au spus adevăruri despre societatea românească, despre moravurile ei. Și numai faptul de a le fi spus reprezenta un indiciu al afirmării lui ca factor de conștiință, ca o tribună, constituia dovada maturizării lui. Dar această maturizare s-a împlinit în perspectiva revoluției, a slujit afirmarea unui spirit revoluționar românesc – „sentimentelor de naționalitate și de

independentă”. De aceea, teatrul acestei epoci, dacă nu se ridică la valori artistice absolute, dacă le conține numai în embrion, trăiește însă prin semnificațiile lui, prin acele direcții imprimate, și care sunt caracteristice culturii românești, și anume că teatrul trebuie să fie al epocii sale, să îi slujească ideile cele mai avansate, forțele novatoare, că teatrul trebuie să fie al țării și pentru țară”.

■ Florin Tornea, în *În acele zile fierbinți*, „un domn Dumitrescu”, prezintă periodicele redactate de scriitorii pașoptiști („Poporul suveran”, „Constituționalul”, „Propaganda”, „România”) și rolul acestora în înfăptuirea revoluției.

■ Revista publică piesa *Două sute de galbeni mită pentru o păhărnicie de trei zile căzută prin Constituție*, „comedie în două acte” de I. Dimitrescu-Movileanu.

■ În *Festivalul dramaturgiei ruse și sovietice* se face o detaliată prezentare a evenimentului. ■ Ludmila Teodorescu publică un amplu articol omagial dedicat lui A.N. Ostrovski, cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la naștere.

■ Mira Iosif și Valeria Ducea, în *Consecvență și veleități*, prezintă pe larg stagiunea Teatrului „A. Davila” din Pitești. Concluzia este că „supunându-se, așadar, examenelor critice, Teatrul din Pitești a obținut calificative multumitoare. Importante ni se par a fi rezultatele viitoare. O muncă atât de asiduă, tenace și eroică, desfășurată în condiții atât de grele, merită satisfacția unor reușite maxime”.

■ Revista publică o prezentare a Festivalului de la Novisad.

■ În *Cronica dramatică* Al. P. scrie despre *Prizonierul din Manhattan* de Neil Simon (Teatrul Național „I.L. Caragiale”); Mira Iosif despre *A 12-a noapte* de W. Shakespeare (Teatrul „Bulandra”); Ileana Popovici despre *Stâlpii societății* de H. Ibsen (Teatrul Mic); Al. P. despre *Nathan înțeleptul* de Lessing (Teatrul Evreiesc de Stat); C. Paraschivescu despre *Între noi doi n-a fost decât tăcere* de Lia Crișan (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța); Virgil Munteanu despre *Turnul mi-l aleg eu* de Páskándi Géza (Teatrul Maghiar de stat din Cluj); Fl. T. despre *Scufița cu...trei iezi* de Alecu Popovici (Teatrul „Ion Creangă”); Margareta Bărbuță despre *Un pantof fericit* de Victor Leahu, *Hercule în căutarea merelor de aur* de Valentin Silvestru (Teatrul pentru Copii și Tineret din Iași); I. P. despre *Preșul* de Ion Băieșu (Teatrul de Stat din Galați); V. M. despre *Înainte de potop* de Nagy István și *Pădurea împietrită* de Robert E. Sherwood (Teatrul „Bacovia” din Bacău); Fl. T. despre *Soțul păcălit (George Dandin)* de Molière (Teatrul de Stat din Arad) și *Urfaust* de Goethe (Teatrul German de Stat din Timișoara).

■ Cu subtitlul *La încheierea numărului. Festivalul dramaturgiei ruse și sovietice*, I. P. publică o cronică dramatică piesei *Furtuna* de A.N. Ostrovski (Teatrul Național „I.L. Caragiale”), iar Cristina Constantiniu scrie despre *Poveste din Arbat* de Alexei Arbutov (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani și Teatrul de Stat din Galați).

■ Mircea Horia Simionescu publică un articol despre *Albert Herring și iceberg-urile prejudecăților*, pe teme muzicale. ■ Revista publică piesa *Cine ucide dragostea?* de Petru Vintilă.

● [„Transilvania”, nr. 5] Versuri semnează: Ion Rahoveanu (*Anul infinit*), Nicolae Petru (*Ziditu-s-a această lumină de țară*), Letáy Lajos (*Vom fi proba-*

bil stele, în românește de Aurel Gurghianu), George Popa (*Căprioara lui Labiș*), Mira Preda (*Neutralele țărături*), Christian Maurer (*Mesageri printre dealuri*, în românește de Corneliu Buchholtzer), Lidia Stăniloae (*Phoenix*), George Nimigeanu (*Din prag*), Fluor Strejnicu (*Poartă-mi aripă*), Irina Mavrodin (*Copaci*) ■ În *Album sentimental* apare un fragment din *Proclamația lui Bărnuțiu*. ■ În traducerea lui Adrian Hamzea citim *Podul*, un fragment din romanul *Mantia lui Darius* de Georg Scherg, „în curs de apariție la Editura Cartea Românească”. ■ Numărul stă sub semnul Revoluției din 1848: ■ Editorialul *Țelurile comune ale Revoluției românești de la 1848*: „Revoluția din 1848 a fost astfel o revoluție a tuturor românilor, care au luptat împreună, pentru aceleași idealuri, dând expresie nu numai «părților» ci și «întregului național», reclamând cu aceeași îndârjire, pentru toți românii, atât libertatea, unirea și independența națională, cât și emanciparea social-economică a milioanele de țărani”. ■ Maria Fanache semnează *Blaj, – 1848-1973*. ■ Carol Göllner publică *Înfrății în Revoluție*. ■ Paul Abrudan și Dominica Avrigeanu semnează eseu *Sibiul în timpul Revoluției de la 1848-1849 din Transilvania*. ■ Nicolae Nistor și Mihai Racovițean semnează *Documente sibiene referitoare la Revoluția din 1848*. ■ Romul Munteanu publică a doua parte a eseului *Romanul, un gen proteiform sau în căutarea unei definiții*, eseu în care ajunge la concluzia că „Întrebarea încotro merge romanul rămâne deschisă”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Automobilul și căprioara*: „Concepția lui G. Călinescu era euclidiană. Criteriul poeticului îl găsim prea puțin în pretinsa lucrurilor și mai mult în adaptarea lor la un limbaj și la un stil, în capacitatea de a deveni locuri comune. Există un grad al acestei adaptări în funcție de care un obiect pare mai poetic (fiindcă s-a adaptat mai bine) decât altul (mai nou). Cu cât lucrurile se adaptează mai bine, cu atât ele se constituie mai strâns într-un limbaj utilizat de către poeți. Limbajul constituit istoric al poeziei devine, în fiecare epocă, un fel de a doua natură a obiectelor. Natural pentru un poet este lucrul cu care s-a deprins, indiferent de proveniența lui. Obiectul tehnic poate fi simțit ca mai natural decât un copac dacă poezia respectivă e scrisă din perspectiva celui care, trăind în mediul tehnic, și-a format limbajul în funcție de el. Natură și antinatura sunt noțiuni relative”. ■ Ilie Guțan scrie despre *Noblețea și exemplaritatea poetului*, despre poezia lui Ștefan Aug. Doinaș, pornind de la Cercul literar din Sibiu: „Faima Cercului literar din Sibiu își depășește momentul de entuziasm creator al unor tineri pasionați de cultul esteticului cu profunde implicații umaniste și își continuă tensiunea spiritualității înnoitoare dincolo de circumstanțele epocii, pe traseul celor aproape trei decenii care i-au urmat, când animatorii sibieni ai vieții literare din 1943-1945 și-au cultivat spre realizări și împliniri superioare vocația manifestată sub semnul neastâmpărului juvenil. [...] Lucrată cu multă migală și elaborată conștient, poezia lui Doinaș nu va tinde cu vremea spre mirajul formalist (chiar dacă, în ultimii ani, se înregistrează semne de topire a sensului într-o formalizare preți-

oasă). Cum se observă și la alți poeți, evoluția spre formula clasică se asociază cu profunditatea gândirii și simțirii. Lirica lui Doinaș se substanțializează prin disciplinare tehnică și devine fast de idei într-un ceremonial oficiat savant. Este o lecție de poetică ilustrată magistral de unul din cei mai interesanți poeți contemporani. Clasic în expresie, romantic în structură. Ștefan Aug. Doinaș este un modern în viziune. Ca poet de aleasă cultură, el obține într-o sinteză lirică ingenioasă chipul spiritualizat al poeziei însăși”. ■ Și în acest număr citim două cronici literare: ■ Mircea Tomuș scrie despre *Caietele Mihai Eminescu*, îngrijitor Marin Bucur: „Partea de rezistență a acestei prime apariții dintr-o serie pe care o dorim cit mai bogată o formează, cum este de așteptat și ușor de înțeles, prima lui secțiune, aceea care, prin semnăturile unor Edgar Papu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Constantin Noica, Ladislau Galdi, Nicolae Balotă, Ileana Vrancea, George Munteanu și printr-un text de, până acum, restrânsă circulație, al lui Sextil Pușcariu, ridică apreciabil valoarea și interesul paginilor. [...] În felul în care a apărut primul lor volum, prezentele Caiete... își trădează marea lor sete de prestigiu exterior. Emblema poetului nostru național, acoperirea în aur a problematicii operei sale au fost garanții și premise pe care editorii le-au sporit prin apelul unor semnături de rezonanță în cultura noastră actuală. S-au mulțumit însă cu atât, iar la adăpostul acestor firme atât de onorabile au lăsat să domneasca dezorganizarea, lipsa de ierarhie valorică, lipsa de sistemă și spirit științific, ineficienta. Cu un cuvânt, grava desincronizare cu spiritul vremurilor pe care le trăim, cu trăsăturile definerii ale efortului constructiv multiplu și unitar al actualității”. ■ Titu Popescu scrie despre *Panorama focului albastru* de Ion Băniță: „Deci, este vorba aici de un câștig în general în poezia lui Ion Bănuță, dar și numai față de *Panoramele* de până acum – cu care cea de față face corp comun – în profunzimea cugetării poetice și în interiorizarea experienței sociale, în vrăjitoria artizanală a alegerii și îmbinării, voluptos simple, a cuvintelor. Astfel încât, se observă cu satisfacție că poetul Ion Bănuță a dus pe o pistă particulară, devenită miraculos alee cu busturi, poemul ideologic, realizând, asemeni în special lui Eugen Jebeleanu, o condiție artistică necesară exortației incendiare”. ■ În *Bibliografie* aflăm ultimele apariții ale editurilor Politică, Minerva, Cartea Românească, Facla. ■ În *Revista revistelor* sunt prezentate sumarele publicațiilor din ultima lună, iar revistele sunt împărțite în grupaje *Ideologie*, *Poezie*, *Literatură universală*, *Istorie literară*.

● [„*Vatra*”, nr. 26/mai] În primele pagini, revista conține informații despre rostirea de la Blaj și de la Iași, despre anul 1848 ■ în *Efigie* este prezent George Boitor cu poezia *Timp* ■ Despre perioada 1848-1973: *Memorialistica pașoptistă mureșeană și universalitatea ideilor pașoptiste* ■ *Aniversări UNESCO*: Dimitrie Cantemir – *la originea renașterii românești* – articol de Ion D. Dunăreanu despre omagierea lui Cantemir, la trei sute de ani de la nașterea sa. Este redată concepția lui filozofică asupra lumii și asupra omului:

„Lucrarea care toarnă un prim strat al fundației noii sale morale este «Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea» [...] Cantemir își bazează doctrina sa morală pe interpretarea omului ca ființă liberă, responsabilă” ■ *Viața literară* – Dan Culcer scrie despre volumul lui Matei Călinescu, *Fragmentarium* (Dacia, colecția *Discobolul*, 1973), care este alcătuit din cinci capitole: prima încadrează repere teoretice, a doua se axează pe recenzii, observații despre autorii clasici, a treia este dedicată literaturii române contemporane (poezie, proză, teatru, eseistică), partea a patra conține comentarii asupra literaturii străine, iar a cincea parte cuprinde „cugetări”. În genere, „Lectura e o propunere de definiții sau o luminare din varii unghiuri a conceptului de ironie. Criticul este reverențios, mlădios, suav, descoperindu-și în văzul lumii parcă dintr-o timidă cochetărie «slăbiciunile» vag teatralizate.”. Autorii cuprinși în acest volum sunt: Leonid Dimov, Mircea Ivănescu, Petre Stoica, Emil Brumaru, Fănuș Neagu, Alexandru Paleologu, Cornel Regman ■ *Despre prozatori și critici* este volumul lui Ilie Constantin, în care acesta își exprimă admirația pentru Pompiliu Constantinescu, iar Al. George scrie cronici pentru Adrian Păunescu, Mircea Cojocaru, Dumitru Țepeneag. ■ *Paralaxe : În jurul romanului rural*: pornind de la opinia lui Vladimir Streinu referitoare la proza românească drept un document al ruralității (trei tipuri de ruralități: ancestrală, idealizată, autarhică), Serafim Duicu încearcă să chestioneze tema scrierii despre sate, căci „Nici poeții, nici prozatorii, nici dramaturgii noștri de astăzi nu au realizat un sondaj profund în lumea satului actual. Cauza nu stă în lipsa talentelor, ci în insuficiența cunoaștere a acestei realități, aflată într-o dinamică tulburătoare, scriitorului îi este mai ușor acum să abordeze viața urbană pe care o cunoaște mai bine”. ■ *Micro-interviu* cu Deak Tamás, de Tomory Peter. ■ *Restituiri*, de Tului Racotă: Ionel Teodoreanu este invitat de către Horia Teculescu la Sighișoara. Despre Horia Teculescu: „a tipărit anuare valoroase, a răscolit trecutul regiunii spre a găsi valori de viață românească, a ținut conferințe de aleasă calitate”; fiind publicist, a scris despre L. Blaga, O. Goga, M. Eminescu, G. Bogdan-Duică ■ *Eseu: Între Principe și Ioan Valahul* – A. I. Brumaru afirmă că tema *Principelui* conține mai multe coordonate ideatice, printre care puterea, erotismul, la fel cum acestea se întâlnesc și în romanul lui Th. Mann, *Doctor Faustus*. ■ Redarea a zece poeme de Gheorghe Tomozei, a unei poezii de Marin Mincu (*Katabasis*) și a unui fragment din romanul lui Norman Manea, *Atrium*. ■ *Radar*: Tineri poeți sovietici: Alexei Prosvetov, Ghenadii Lisenco, Dim Daminov, Nicolai Novicov (poezii traduse în limba română de Dumitru Mureșan) ■ *Punct Contrapunct*: revista „Luceafărul” conține transcrieri ale scrisorilor de dragoste scrise de Kafka adresate Felicie Bauer, sau corespondența inedită purtată de H. Sanielevici cu Romain Rolland. Revista *Steaua* publică un fragment din romanul lui Eugen Barbu, *Ianus*. ■ *Antologie science-fiction*: redarea unei traduceri de Iosif Bucur din romanul lui Stanislaw Lem, *Tragedia mașinii de spălat*.

•[„**Viața militară**”, nr. 5] Revista anunță apariția în Editura Politică a volumului *Omagiu*, închinat secretarului general al P.C.R., Nicolae Ceaușescu. Publică versuri: Alexandru Andrițoiu (*Reportaj liric*), Al. Jebeleanu (*Culorile*), Dan Mutașcu (*Dacă iubiți...*), reportaje și însemnări de scriitor: Dragoș Vicol (*Flamuri în cadențe*), Vasile Băran (*Cărți care muncesc*), Banu Rădulescu (*Oameni dintr-o casă a țării*), Mircea Radina (*Și Dunărea îl cântă-n mersul ei*), Ion Căpeț (*Constanța răspunderii*), Ion Aramă (*Mangalia*), proză: Nicolae Minei (*Pirați cu zvastică*), studii: Ion Lotreanu (*Un poet ingenuu*) despre poezia lui G. Călinescu, Emil Manu (*Patria gândită în timp și spațiu*). ■ Emil Manu face un inventar al expresivității reportericești în eseu *Patria gândită în timp și spațiu*: Ideea de a scrie o nouă *Românie pitorească*, o carte a epocii noastre au avut-o mai mulți scriitori sau mai exact au rezolvat-o, fără să se fi organizat în acest scop, autorii de reportaj contemporane. S-a spus că reportajul – ca specie literară – a invadat literatura, dar lucrurile nu sunt nici pe jumătate adevărate; mai exact— reportajul ca specie ziaristică a devenit literatură. Au contribuit la această mutație scriitori ca Geo Bogza (*Țara de piatră* ne-o confirmă), G. Călinescu și Eugen Barbu, în primul rând. Poemele-proze din extraordinara carte a lui Geo Bogza au fost scrise în primăvara anului 1935, în momentul când autorul lor părase mișcarea de avangardă și se dedica jurnalismului. Săptămână de săptămână, paginile publicate în revista *Vremea* au stârnit un interes deosebit pentru că revelau un nou mod de a scrie. Așa se năștea reportajul literar. În ajunul celui de al doilea război mondial, reportajele au fost strânse în volumul *Țări de piatră, de foc și de pământ*, constituind al doilea debut al lui Geo Bogza. Actuala ediție, intitulată *Țara de piatră* este precedată de o mărturisire extrem de semnificativă, pentru că autorul pune aici una din problemele estetice de bază ale speciei: Geo Bogza afirmă că lirismul exagerat poate fi și el o piedică dinlăuntru, la ceea ce numește «accesul la realitate». Reportajul său este o sondare a realității dar este, o spune autorul însuși, o transfigurare sau o redimensionare operată după nevoile spiritului său. Dând realității «mult din chipul și asemănarea sa», Geo Bogza nu falsifică nimic, din contră, revelează. La autorul *Țării de piatră* mărturisirea propriei sale firi prin reportajele din realitate este condiționată și generată de o cauză socială. Obsedat de «demnitatea omului și mortificat de degradarea la care a fost supus» în trecut, pendulând între revoltă și reverie, scriitorul a imprimat realității și datelor ei acest fluid existențial al revoltei și al reveriei. Putem să spunem că, trecute prin inima lui, peisajele românești au început să semene cu reportajele lui Geo Bogza pentru că teza reversă a fost adevărată de la început. Geo Bogza ne-a descoperit o anumită țară, ascunsă pentru ochiul – călătorului comun, o țară tradusă, interpretată de un virtuoz. Eugen Barbu a consacrat reportajului o bună parte din opera sa, începând cu volumul *Pe-un picior de plai* (1957). Acest ciclu cuprinde tot reportaje-poeme scrise pentru a ilustra permanența țării ca izvor de certitudine dar și viitorul et luminos. Reluate în retros-

pectiva recentă (*Cu o torță alergând în fața nopții*, 1973, cuprinzând volumele *Pe-un picior de plai*, 1957, și *Cât în șapte zile*, 1960) reportajele lui Eugen Barbu ne dovedesc cum o țară devine o carte. În Munții Apuseni de exemplu, urcând cu o mocăniță spre Bouțari aude pe un mecanic de locomotivă că-și ceartă ajutorul care se tot uita după fete: « – Mă, ce tot nu te astâmperi, tu. că ai o muiere ca o țară... » Expresia îl seduce și scrie un reportaj numai pentru vorba valorând «cât un poem». Într-o cârciumă de lângă Piatra-Neamț vede niște «împărați» care «beau bere din pocale de aramă», cântând «lumește», aducând prin seară «cu soldații lui Rembrandt» Personajele sunt țăpinarii de pe Bistrița. Nu-i nici melancolia lirică a lui Sadoveanu, domolită în vorbe moldovenesti, nici radiografia severă a lui Geo Bogza, vorbind despre pietre și oameni. E cu totul altceva. Țăpinarii par împărați protoistorici, de la noi, prin costum și statură, dar își relevează această funcție alegorică numai prin cuvintele cu specificitate absolută ale comentariului. Reportajele despre orase-muzee sunt scrise într-o zodie sentimentală călinesciană; prozatorul nu ajunsese încă la fascinațiile balcanice și bizantine de acum, ci se entuziasma doar în fața arhitecturilor, crezând că oamenii își exprimă cele mai mari extazuri în piatră și nu în poeme. Bănuiesc fără nicio intenție simplificatoare, că toate reportajele despre «oameni, locuri și obiceiuri» sunt cristalizate în jurul câte unui cuvânt. Vara românească și pură de la Sarmizegetusa pare o « primeneală de borangic». Stând pe «o loitră de ulm» se gândește la melancolia migrațiilor. «Sârba» din Oltenia e un «joc al amurgului». La Balș întâlnește un convoi de înmormântare, un țăran țeapăn cu o față frumoasă de mitropolit condus cu lăutari. Curios este că lăutarii cântau cînțece de dragoste. Chiar atunci când nu aleargă după cuvinte rare, Eugen Barbu comentează obiecte și obiceiuri rare: «În Ardeal, încărcătura barocă de export a costumelor vecinilor a convertit gustul localnic. Însăși vorbirea are alte savori, cuvintele un gust ciudat pământesc. Legați de peisaj, românii au evitat riscul decolorării materiei prin folosirea exagerată a acestui alb al cămășii aspre de in în care soarele moare ca-ntr-o oglindă». Textul e scris în 1956 și comparat cu reportajele din epocă e foarte îndrăzneț, apărând de-a dreptul ca o reconsiderare ideală a lui Blaga din Spațiul mioritic. Aici incantația cuvântului duce la incantația contextului lexical. Fără să fie o suită de reportaje, *Cartea de recitare* a lui Nichita Stănescu e o modalitate la fel de specifică pentru a defini în timp mai ales permanența acestor oameni și a acestui pământ; în realitate e cartea unui poet, iar «prozele» din sumar sunt poeme și comentarii ce nu evadează din modul de a fi al poeziei lui Nichita Stănescu. Au însă în plus dimensiunea unui omagiu meditativ la ideea de țară și cultură românească, sunt o întoarcere a unui modern la izvoarele unde-și regăsește modernismele inefabile în stare paradisiacă. [...] »

■ Rubrica *Cenaclu* reunește proze și versuri de Petre Turturea, Ioan Precup, Stelian Ghiran, Mihai Smochină, membri ai Cenaclului literar Nicolae Tăutu din Pitești. Revista publică în rubrica *Manuscris*, un scurt interviu cu Dragoș

Vicol: «— E vorba, în primul rând, de volumul de poezii *Țara de dragoste* pe care azi sau mâine îl voi preda Editurii Militare, e o carte în care am înmănușat poezii de dragoste față de patrie, față de ostașii ei. — *Și-al doilea manuscris?* — Un «caiet» cu epigrame, destinat aceleiași edituri. — *Ce alte lucrări aveți predate la alte edituri sau în curs de apariție?* — M-aș opri la volumul «Flăcări în vest», romanul experienței mele de tânăr combatant pe frontul anti-hitlerist. O noua ediție, complet revizuită, intitulată «Țara nimănuși». Am eliminat acele capitole care mi s-au părut cam tehnice, am adăugat altele. Sper că în noua variantă cartea a câștigat în substanță. Împreună cu romanul *Camera 210* va apărea anul viitor la editura Eminescu. La «Junimea» din Iași tipăresc anul acesta un volum de schițe și nuvele în care am căutat să zugrăvesc oameni și locuri din frumoasa Țară de Sus, atât de apropiată inimii mele. De asemenea, editura «Cartea românească» îmi tipărește volumul de versuri *Voievod de stea. Iar aici — și Dragoș Vicol îmi arată cele dintâi pagini ale unui nou manuscris e primul capitol dintr-o carte de proză în care voi încerca să surprind ceva din viața unei redacții în anii noștri. — «Viața militară?»* — Nu, nu e vorba de «Viața militară», deși îmi amintesc cu dragoste de anii când am lucrat în cadrul acestui colectiv, ci de redacția unei gazete dintr-un oraș de provincie. Nu-i însă exclus ca printre viitorii eroi ai acestui nou volum să se afle ceva și din felul de-a fi al unor foști colegi de la «Viața militară». Anii petrecuți aici fac parte din experiența mea de viață și ca atare nu pot face abstracție de ei»). ■ O cronică literară semnează Aurel Martin, volumului *Megalitice* de Ion Gheorghe, o alta, semnată de Sorin Movileanu, celor mai recente volume ale scriitorilor Ștefan Popescu (*Poeme cu soldați*) și Emil Giurgiuca (*Semne pe scut*). ■ Rubrica *Orizont* semnalează apariția la Editura Militară a volumului de proze scurte *Canistracu apă* de Eugen Barbu.

●[„**Viața românească**”, nr. 5] Zoe Dumitrescu-Bușulenga analizează *Ultimele sonete în opera lui V. Voiculescu*: „În opera lui V. Voiculescu *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare* în tălmăcire imaginară se înalță cu frumusețea și ciudățenia delicată a florilor de toamnă târzie. Pretextul e neobișnuit și îndrăzneala lui uimește, mai cu seamă într-o poezie înscrisă, atâta vreme, în sfera unui tradiționalism pitoresc și colorat, de obârșie gândiristă. Până la sonetele acestea, versurile lui Voiculescu, foarte accentuat metaforice, arătau o predilecție pentru natura agrestă, trecută prin succesiunea anotimpurilor, pentru frumusețea resimțită cu pregnanță tactică. Meditația religioasă și influențele lecturii susținute ale lui Rilke au adăugat universului acestuia scene amestecate, biblice și pastorale, ca în *Poeme cu îngeri* din 1927”. ■ Ion Bălu descrie *Poezia lui Ion Gheorghe*: „Ce se observă numai de cânt în *Pâine și sare*, romanul în versuri cu care Ion Gheorghe a debutat în 1957, este străduința poetului de a demitiza imaginile convenționale ale lumii rurale prin prezentarea unei realități sincopate, epurată de elementele nesemnificative. Atitudini individuale, reținute într-o multiplicitate comportamentală, se integrează în viața satului sur-

prinsă din interior pe laturile ei imauabile, dar și cu netăgăduit realism. [...] În peisajul poetic al anului 1960, Ion Gheorghe aduce un lirism confesiv ce va lăsa să se întrezărească, prin intermediul unei voci cu individualitate distinctă, o zbuciumată autobiografie”. ■ Alexandru George se referă la *E. Lovinescu și Pompiliu Eliade*: „Printre marile ingratitude ale memorialisticii lui E. Lovinescu se află și evocarea redusă și caricaturală a lui Pompiliu Eliade, titularul catedrei de literatură franceză la Universitatea din București și autor a numeroase studii care fac din el un pionier al comparatisticii, al istoriei literare și al criticii de foileton”. ■ De volumul de versuri al Mariei Banuș, *Oricine și ceva* (C.R., 1973), se ocupă M. Petroveanu: „Oricum ar sta lucrurile, *Oricine și ceva* constituie, în lanțul poeziei Mariei Banuș, încă o experiență liminară, adică o modalitate proprie spiritului contemporan de a trăi cu toată ființa rosturile ultime și mecanismul existenței ca atare. Tipic pentru astfel de înțelegere a artei este, o dată cu banalitatea, cu natura cotidiană a materiei poetice, radicalitatea problematicii, confruntarea cu temele unei reflecții hamletiene (cine suntem, pentru ce, și cum trăim?)”. ■ Eugenia Tudor Anton se ocupă de romanul lui Corneliu Ștefanache, *Ziua uitării* (Eminescu, 1972): „Incontestabil, *Ziua uitării* este cel mai bine construit dintre romanele lui Corneliu Ștefanache, autor preocupat – ca și alți prozatori din generația sa – de aspectele etice ale faptelor vieții noastre. De altfel, de vreo câțiva ani, romanele-anchetă, romanele care aduc în fața cititorului un caz sau un fapt care poate deveni un caz, cu întrebări ulterioare și reconstituiri, cu memorări ce încercuiesc mai mult sau mai puțin abil culpabilitatea, sunt foarte la modă”. ■ Despre studiul lui George Ivașcu, *Titu Maiorescu* scrie Florin Mihăilescu: „Actualizându-le opera într-o viziune emancipată de vechile și dăunătoarele resentimente dogmatice, George Ivașcu săvârșește un act de mare necesitate culturală, propunându-ne o imagine exactă a tradițiilor celor mai glorioase ale criticii românești. Luminat din toate unghiurile și raportat în spirit dialectic la epoca lui, Titu Maiorescu își preocupă sau, mai exact, își ocupă pentru prima oară locul său de merit în fața cititorilor lui actuali”. □ Același autor se ocupă și de cartea lui Pompiliu Marcea, *„Convorbiri literare” și spiritul critic*: „Meritul cel mai mare al studiului întreprins de Pompiliu Marcea vine din încercarea de a restabili, cu taxe și cu argumente, o seamă de adevăruri uitate sau, mai rău, răstălmăcite. Cercetarea sa nu modifică firește imaginea de ansamblu a personalității criticului, cum s-a încercat la noi și cum încearcă mulți s-o facă din superstiție bolnăvicioasă a originalității cu orice preț și a așa zisei invenții critice”. ■ Dumitru Bălăeț reflectează la *Realitate și realism*: „Ne aflăm astăzi, în mod evident, mult mai aproape de acel prezent în sens filosofic, al orânduirii sociale în care trăim, de maturitatea ei, decât, să zicem, cu 10-20 de ani în urmă. Din această cauză, șansele unei dezvoltări realiste multilaterale a literaturii și artei noastre contemporane sunt astăzi în mod obiectiv mult mai mari ca într-un trecut mai mult sau mai puțin apropiat. În acest sens, se poate spune că

viața de astăzi, și nu de oricând și de oriunde a oamenilor, realitatea noastră socială în contextul ei obiectiv și psihologic actual, trebuie să constituie materia primă preponderentă a operelor care aspiră la ideea de realism în literatura română de azi”. ■ Monica Pillat semnează articolul despre *Virginia Woolf și timpul oglinzii*: „Timpul apare astfel în opera Virginiei Woolf ca o oglindă care reflectă creșterea și disoluția eroului. La început, când eul nu e încă trezit, în această oglindă se vede peisajul obiectelor și tiparelor împrăștiate printre ceasornice. Îndată ce nebuloasa de sunete, culori și parfumuri se încheagă pentru a naște eul, timpul se transformă într-un melodic pictural. Când mișcarea contenește și formele devin limpezi, ochiul conștiinței se deschide spre propria sa imagine. Ființa abia născută, nu va intra în viață pentru a se lăsa dusă de flux. Ea va rămâne neclintită în prezent, încercând să înțeleagă conturul opus din oglindă. Paralel cu dezvoltarea lăuntrică a caracterului, timpul devine o procesiune de stări și gânduri”. ■ În cadrul rubricii *Note de lectură*, scriu texte: Victor Atanasiu, Marcel Petrișor, Paul Antipa. □ Victor Atanasiu prezintă cartea lui Ioanid Romanescu, *Favoare* (C.R., 1972): „Ioanid Romanescu se află la a cincea culegere de versuri. În placheta de debut, *Singurătatea în doi* (1966) [...] cele mai bune versuri traduc o conștiință ultrasensibilizată, torturată de gândul rupturii cu etapele anterioare ale vieții proprii. [...] Cu excepția unor insule de poezie, cărțile suferă de uscăciune, cu neologisme introduse abundant în text fără tact liric, în sfârșit o înclinație către un ermetism cărui îi lipsește la Ioanid Romanescu forța de sugestie”. □ De studiul lui Al. Călinescu, *Anton Holban. Complexul lucidității* (Albatros, 1972) se ocupă Marcel Petrișor: „Dintre cărțile scoase de editura Albatros în colecția «Contemporanul nostru», studiul lui Alexandru Călinescu despre Anton Holban sau mai exact despre complexul lucidității la acest subtil analist, este fără îndoială o memorabilă lucrare a genului”. □ Paul Antipa descrie cartea lui Liviu Călin, *Portrete și opinii literare* (Albatros, 1972): „Ceea ce dă farmec *portretelor literare* ale lui Liviu Călin este eleganța frazării și claritatea demersului critic. Autorul este un calofil, selectând cuvântul deosebit, uneori prețios, pentru a-l integra într-o construcție muzicală, și nu de puține ori sub vălul criticului transpare sensibilitatea poetului. Un model în acest sens îl constituie medalionul dedicat lui G. Călinescu, unde notațiile imaginare, reminiscentele livrești din lectura operelor marelui critic sunt dublate de evocare vie, nuanțată a fascinației personalității”.

IUNIE

1 iunie

• [„**Munca**”, nr. 7942] În rubrica *Punct*, cu titlul „*N-aș putea scrie altfel, decât realist*”, revista publică un scurt interviu cu Radu Cosașu. Acesta

răspunde la întrebări legate despre faptul că volumul său, *Supraviețuiri* a fost prezentat de Marin Preda, vorbește despre realismul literaturii contemporane, despre „atitudinea scriitorului, perspectiva sa clară asupra evenimentelor și a noilor raporturi umane”, despre activitatea sa multiplă de scriitor, cronicar dramatic și gazetar etc. ■ În „*Făgăduieli cubice...*” se face o scurtă prezentare a versurilor publicate de Dan Mutașcu în revista „Steaua”. ■ Mihai Cernat prezintă „Zilele culturii și artei în municipiul Tg. Măgurele”.

● [„*Scânteia*”, nr. 9526] Apare textul nesemnat *Promovarea valorii autentice în literatură și artă răspundere socială majoră de înaltă principialitate partinică*: „Partidul pune în centrul politicii sale slujirea neabătută a omului, afirmarea sa multilaterală. [...] Chemarea adresată de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, creatorilor de frumos de a făuri opere de artă inspirate din efortul constructiv al poporului, strâns legate de viața și aspirațiile superioare ale acestuia, semnifică un manifest artistic demn de măreția anilor noștri socialiști. Și nimic nu poate fi mai presus pentru un scriitor, pentru un făuritor de artă decât aspirația de a surprinde în opera sa realitățile epocii căreia îi este contemporan, de a înfățișa viața și munca eroică a oamenilor timpului său, a constructorilor socialismului. [...] Noua noastră artă, creațiile cele mai remarcabile sunt caracterizate de preocuparea statornică a creatorilor de a situa în centrul operei omul, problematica sa majoră, de a pleda în permanență pentru încredere în om, în puterea sa de creație, de a milita pentru afirmarea pleneră a virtuților sale constructive. Într-o țară în care deviza supremă a întregii activități poate fi sintetizată în cuvintele «Totul pentru om» este firesc, este necesar ca fiecare scriitor, fiecare artist, să fie pătruns de adevărul fără de care rațiunea sa de a fi nu poate fi concepută: «Arta pentru om». [...] O investigare complexă a peisajului nostru cultural nu poate să nu țină însă seama de realitatea că, în raport cu generoasa sursă de inspirație care este viața noastră nouă, socialistă, cu idealurile ce-i animă pe oamenii muncii, cu faptele mărețe cărora le sunt în mod cotidian autori, creația artistică mai are serioase datorii de onorat. [...] Revistele de cultură găzduiesc cu o nejustificată generozitate lucrări în proză sau în versuri, care – atât prin realizarea cât și prin conținutul lor – sunt departe de a satisface exigențele cititorilor, de a sluji țelurile educative care constituie însăși rațiunea de a fi a artei noastre sociale. Continuă să apară volume de poezie în care actul liric se consumă în gol, într-o versificație gratuită, mimându-se tristeți inventate, apelându-se la indescifrabile și gratuite jocuri de cuvinte. Din unele cărți de proză – genul cu cele mai mari posibilități de surprindere a realității, de transfigurare artistică a acesteia – este greu de descifrat când se petrece acțiunea (atunci când aceasta există), ce idealuri animă personajele acestor cărți (atunci când personajele există). [...] Criteriul valoric, consacrarea publică a valorilor, delimitarea creației autentice de maculatură, de impostură – iată un obiectiv de stringentă actualitate al criticii de specialitate. Militând ferm pentru stimularea creației autentice, pentru

încurajarea debuturilor, descoperirea de noi talente, este necesar ca, în egală măsură, să se acționeze în viața spirituală – prin intermediul cenaclurilor literare, al redacțiilor revistelor și editurilor, prin toate mijloacele – pentru îndrumarea creatorilor către o artă pe măsura timpului nostru, a cerințelor contemporaneității, către o artă angajată, militantă, profund implicată în opera de făurire a unei conștiințe superioare, a unui om nou. Partidul nostru se pronunță consecvent pentru promovarea unei literaturi, a unei arte pătrunse de spirit militant, caracterizate printr-un mod superior de a gândi locul omului în viața societății, atitudinea sa în fața vieții. Militând pentru existența unei diversități de stiluri, în raport cu particularitățile, cu talentul fiecărui autor, declarându-se ferm împotriva șablonizării creației, îngustării ariei sale tematice – expresie a concepției superioare asupra creației artistice, a specificului ei – în documentele partidului nostru este subliniată în permanență, cu claritate, necesitatea ca opera de artă să fie inspirată din realitate, din viața oamenilor, și fie puși în slujba acestora. [...] Este datoria revistelor noastre de cultură, în care mai apar numeroase lucrări fără valoare și fără mesaj, să-și îmbunătățească substanțial conținutul, pentru a promova creațiile puse în slujba marilor obiective educative asumate de societatea noastră în actuala etapă, pentru a promova creații puse în slujba înnobilării spirituale, morale a omului zilelor noastre. Este datoria editurilor să aplice cu mai multă fermitate principiile ideologice și estetice, în procesul de tipărire a cărții, să bareze cu mai multă exigență și responsabilitate drumul pseudo-literaturii și mediocrității, al tuturor acelor cărți în care omul de azi, oricâte eforturi ar depune, n-are cum să se recunoască. În mod deosebit, revistele și editurile vor trebui să vegheze asupra debutului autorilor, să se ocupe îndeaproape de aceștia, de îndrumarea lor atentă, să frâneze tentațiile de a-i publica cu ușurință, în afara oricăror criterii ideologice și estetice. Se cere avut în permanență în vedere faptul că altfel se va face un deserviciu atât culturii în genere, cât și tinerilor publicați prea ușor, care pot să ajungă la o concepție falsă asupra misiunii artei, a muncii de creație. [...] Uniunile de creație – și cu deosebire Uniunea scriitorilor – dezvoltând experiența pozitivă acumulată în orientarea activității creatoare spre marile probleme ale vieții, spre o permanentă confruntare cu realitatea, cu comandamentele majore ale timpului nostru, vor trebui să acționeze în continuare în acest sens, să determine în întreaga noastră viață culturală un climat propice înfăptuirii unor opere de artă menite să devină nepieritoare documente artistice despre epoca noastră, despre modul de a gândi și acționa al contemporanilor noștri, a unor opere care să reflecte artistic realitatea noastră socialistă, să se distingă prin marea lor forță educativă, de înrăurire a conștiințelor. Creșterea răspunderii fiecărui activist pe tărâmul culturii – fie director de editură sau revistă, fie simplu redactor – a fiecărui creator față de ecoul operei de artă în conștiințe, o mai fermă atitudine critică față de lucrările fără valoare vor duce, fără îndoială, la îmbogățirea în continuare a artei noastre noi, la sporirea operelor de valoare, de real folos oa-

menilor muncii, a creațiilor demne de prestigioasa tradiție a culturii noastre!”. ■ Aflăm că *În Italia a apărut volumul „Crearea Partidului Comunist Român – mai 1921”*: „ROMA 31 – (Corespondență de la K. Bogdan). În librăriile italiene a apărut lucrarea *Crearea Partidului Comunist Român – Mai 1921*, tipărită de Casa editorială «Editori Riuniti». Pentru apariția în limba italiană a volumului, cunoscuta casă editorială din Italia a colaborat cu Institutul de studii istorice și social-politice de pe lingă C.C. al P.C.R.”.

● **[„Contemporanul”, nr. 23]** Hristu Cândroveanu semnează textul despre *Tradiție și inovație*: „Ceea ce am intenționat să demonstrăm a fost ideea că tradiția și inovația sunt numai momente diferite ale aceluiași proces de structurare și restructurare a artei în timp, și nu procese antagonice. Inovația alimentează tradiția, lărgindu-i limitat aria, după cum aceasta din urmă este izvorul celei dintâi, care nu poate fi concepută în absolut. Absolutizarea conceptelor în discuție ar însemna anularea prezenței noastre de sine, ceea ce ni se întâmplă uneori, e drept. E o chestiune de echilibru”. ■ Constantin Crișan recenzează cartea lui Mihnea Gheorghiu: *Scene din viața publică*: „Intelectual adânc, dublat de atâtea ori de poet pe care l-am fi dorit și mai vizibil liric în unele pasaje, Mihnea Gheorghiu călătorește în spațiul cuvintelor și lucrurilor mânat de ideea aproape obsesivă de a le prinde pe paletă esența, având ca obiectiv o nouă semantică, mai clar, o definiție îmbogățită a lor”.

● **[„Cronica”, nr. 22]** „Dramaturgia lui Andi Andrieș respiră un aer încântător de cordialitate și bună dispoziție, prezente și în abordarea unor probleme mai grave ale relațiilor interumane din societatea noastră”, afirmă Liviu Leonte în cronică sa la volumul de teatru *Interludiu*, ce cuprinde și alte piese: monologul *Destinul*, *vioara a doua*, *Vârsta zero*, *Verbul galben*, *Grădina cu trandafiri*. ■ Const. Ciopraga prezintă volumul *O viață de om – așa cum a fost*, de Nicolae Iorga, ediție recentă, „de un nivel științific exemplar”, îngrijită de Valeriu și Sanda Râpeanu, ce adună cele trei volume ale ediției princeps. ■ La rubrica de *Mențiuni critice*, M. Iulian comentează succint cel de al 23-lea volum din *Scrierile* lui Tudor Arghezi, reactualizându-l pe „publicistul și polemistul din «efemeridele» și «tabletele» publicate între anii 1904-1914”. ■ În cadrul aceleiași rubrici, Florin Faifer scrie despre volumul de reportaje *Țara Lotrului* de Valentin Hossu-Longin, „o carte tinerească, de exaltări și elanuri lucide, scrisă cu vervă neînfrănată, într-o manieră spontană, comunicativă”. ■ Grupaj liric semnat de Tereza Culianu. ■ George Pruteanu semnează *Note la Zarifopol*, însemnări răzlețe de lectură pe marginea eseurilor acestuia (probabil din volumele *Pentru arta literară*, editate de Al. Săndulescu, 1971). Ies în evidență „oroarea de ideile primite”, „zeflemeaua, ca mod spiritual nr. 1”, „lipsa de regie”, „năduful anti-clasicist”, „războiul cu moftul”, „dragostea pentru coerență”, sociologia ideilor, „badinajul fin și paradoxal despre scriitorii străini”. ■ În *Critica ideilor literare*, Zaharia Sângeorzan se ocupă de *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino (Eminescu,

1973): „Macedonskianul Adrian Marino ne-a dat prin acest Dicționar o superbă lecție de critică a ideilor literare, ca «modele» și ca expresie a maturizării literaturii; ne-a deschis inepuizabile teme pentru viitoare studii sau poate chiar pentru viitoare...dicționare! Lucrarea lui Adrian Marino e și un discurs polemic lucid, o exemplară competiție dusă împotriva impovizațiilor, a spiritului îngust didactic. Este, fără îndoială, și o strălucită biruință a călinescianismului și a spiritului critic creator în spațiul și timpul românesc actual”. ■ Al. I. Friduș face cronica teatrală a poemului feeric *Înșir' te mărgărite* de Victor Eftimiu, „un veritabil compendiu dramatic al basmelor românești” (Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad). ■ Diptic poetic George Chirilă. ■ *Excursia*, povestire de Angela Traian. ■ George Munteanu oferă spre publicare un fragment din *Hyperion*, primul volum din *Viața lui Eminescu*, în curs de apariție la Minerva. Sub titlul de *Eminescu – înainte de a fi fulgerat de Apollo*, autorul descrie, între altele, un desen impresionant denumit de poet *Quadratura cercului*. ■ Emil Diaconescu este fascinat de amănunte biografice în articolul *Cultura umanistă a lui Dimitrie Cantemir*. ■ Ion Covaci traduce un fragment din poemul *Oza* de Andrei Voznesenski. ■ C. Pavel traduce schița *Torlé*, semnată de scriitorul african Makombo Bamboté, ziarist, diplomat, profesor, cu o bogată carieră literară în genuri diverse. ■ *La Poșta literară*, Nicolae Turtureanu îi răspunde, între alții, și lui Matei Vișniec: „Din cele opt poezii, trei (*Cu fiecare arbore, Așa pătrund lucrurile, Pe lungi ciocniri de ierburi*) ating un nivel liric ce le recomandă tiparului. Totuși, spre deplină edificare, aștept și altceva. Și poate un pseudonim mai inspirat”. ■ În nota intitulată *Citatul din memorie*, (rubrica *Moment*), N. Irimescu îl taxează pe Teodor Mazilu care citează eronat din Al. Philippide în penultimul număr al revistei „Luceafărul”. Astfel versurile „Mă atâră de tine, Poezie/Ca un copil de poala mării” devin în varianta „după ureche” „Mă agăț de tine, poezie/Ca un copil de fusta mării”. ■ Același semnatar prezintă succint prima ediție a Festivalului de poezie „Carmen Saeculare”, organizat de cenaclul literar „M. Eminescu” al Consiliului Uniunii Asociațiilor studenților comuniști din Centrul Universitar Iași, în colaborare cu Comitetul Județan al UTC.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 130**] Un timbru marca Baranga, dedicat lui Gheorghe Dinu *alias* Stephan Roll, la 70 de ani de viață. ■ George Macovescu împlinește 60 de ani, fiind omagiat de Emil Manu într-un articol *La aniversară*. ■ Ion Lotreanu vorbește despre accesibilitate în *Lectura poeziei*: „Poetul, subliniind specificul artei sale, consideră accesibilitatea drept realitate implicită creației, valorii. Cum poate fi inaccesibilă o operă care are ea însăși acces la «adevărul» artei? Poetul vorbește dinlăuntru. Cine reduce cu orice preț metafora la sens, interesându-se exclusiv de aceasta din urmă, vorbește dinafară. G. Călinescu, în *Principii de estetică*, scrie: «Într-adevăr tăcerea, absconsitatea sunt cele mai nimerite mijloace de a trezi predispozițiunea ceremonială, caracteristică poeziei și de a da impresia de gratuitate fără

sentimentul vidului. Căci atunci când ascunzi, pari a spune ceva mai adânc decât atunci când spui totul». ■ O prezentare a lui Constantin Țoiu, cu al său volum de *Pretexte* – mici eseuri concepute ca note de drum „dintr-o călătorie reală sau imaginară în opere diverse și în melancolii celebre” – este realizată de M. Emilian: „C. Țoiu, prozator de factură modernă, este un parnasian al ziaristicii, un stilist, observator atent al nuanțelor semnificative, al detaliilor simbolice pe care existența le ascunde la prima vedere. *Pretextele* sunt în fond o suită de efemeride diverse, divagante, fulgurante, observații de «morală practică», ziaristică sau imagini ce compun o fiziologie lejeră a lumii noastre contemporane». ■ În *Eroismul istoric și cultural* Mircea Constantinescu caută un arhetip în *Meșterul Manole* și oierul din *Miorița*, „cei care au ocupații definite și în raport tocmai cu ele se vădește eroismul lor (în termeni etnologici, se vădește o *imago mundi* a acestor *genium loci*)”, respectiv în *Făt Frumos din basme* – „cel care stipulează un fel de cauza prima: *ideea (aideion)*.” „Considerăm că omul de azi, lucrătorul contemporan, are mai mult nevoie ca oricând de o autentică sinteză tipologică a celor două stări, de urgență și de necesitate. Un echilibru între Făt-Frumos și Manole, iată foarte probabilul profil al eroului unei veritabile literaturi cu și despre comunism. Căci nu-i comunismul însăși tinerețea fără bătrânețe a lumii?”.

● [„Steaua”, nr. 11] Anunțată încă de pe copertă, tema *Poezia română în spațiul universal*, constituie subiectul dezbaterii lui Mircea Tomuș dintr-un articol cu titlu omonim în care pornește de la bogata antologie poetică realizată de A. E. Baconsky unde apar câțiva poeți români în context universal (Ion Barbu, Lucian Blaga, G. Bacovia). ■ Aurel Rău informează publicul despre moartea istoricului Constantin Daicoviciu, vorbind despre realizările acestuia. ■ Poezie de Virgil Nistor și de Emil Brumaru, poezia celui de-al doilea cu titlul *Sfaturi pentru Reparata*. ■ Este evocată activitatea lui T. Arghezi la redacția Biletelor de papagal de către fiul lui, Baruțu T. Arghezi (rubrica „hotare de aer”). ■ Gh. Bulgăr scrie despre sinteza dintre vechi și nou în limbă la rubrica „cronica limbii”, articolul *Estetica limbajului*. ■ Petru Poantă realizează un tur de forță și scrie trei cronici literare: prima despre volumul *Banchetul* a lui Radu Cârnci, despre care emite următoarea judecată: „Ceea ce supără la Radu Cârnci este totala indiferență pentru discursul liric. Aglomerările de cuvinte, repetițiile enervante uneori, înăbușă lirismul. Poetul nu are simțul geometriilor interioare ale poemului. Îl încântă deocamdată doar fastul lui exterior.”; a doua cronică despre poezia lui Nicolae Prelipeanu din volumul *Arheopterix* despre care dă următorul verdict: „De observat este faptul că lirica ironică și sentimentală de la care se revendică Nicolae Prelipeanu, cunoaște în ultimul timp o adevărată explozie. [...] ea trădează o sursă manieristă, prin cultivarea unui stil al poantelor, adus la strălucire mai întâi de Marin Sorescu, stil pe care nu îl evită îndeosebi această carte a lui Nicolae Prelipeanu. Subtilitățile lui sunt jocuri de artificii, care închid un «program» al originalității, și

nu o vitalitate reală.”; a treia cronică este dedicată Doinei Cetea, celui de-al doilea volum al poetesei *Cutremurul albastru* care beneficiază de apreciere: „In orice caz, în lirica feminină de astăzi, Doinea Cetea trebuie reținută”. ■ Onisifor Ghibu scrie articolul *Amintiri despre Octavian Goga*, plin de evocări și amintiri interesante. ■ Continuându-și analizele despre discursul narativ, Romul Munteanu descrie modelele narative, preluând distincțiile făcute de Franz K. Stanzel în *Typische Formen des Romans* (Göttingen, 1964) (articolul *Dinamica formelor românești*). ■ Petre Stoica traduce din poetul Hans Arp trei poeme avangardiste. ■ Constantin Noica se întoarce spre poezia lui Eminescu, analizând-o sub aspectul ontologiei ființei (articolul «Din sure văi de haos», la rubrica „unghiuri și antinomii”). ■ Adrian Popescu răspunde la poșta redacției. ■ Mircea Micu revine cu o parodie a poeziei lui Damian Ureche, *Inconstantul amorem*, la rubrica „dicționar parodistic contemporan”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 14] În *Lyra* citim poeziile lui Florin Mugar (*Oraș; Elegie cu prinți; O săptămână fericită; Țara inocenței; Alt poet*). ■ În *Serialul nostru ilustrat* citim „*Iubita*” lui N. Bălcescu de G. Călinescu, desene de Geta Brătescu. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Copiii noștri* de Virgiliu Radulian: „Există o vârstă a marilor căutări, a marilor elanuri și cutezanțe; o dialectică a zborurilor imaginare avântate, proprie acestei vârste – gata de dăruire, de a săvârși ceva mareț, unic, irepetabil. E vârsta copilăriei. La 1 iunie, în România, se sărbătorește Ziua Copilului”. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu *Noapți de iunie la Mogoșoaia*. ■ În secțiunea *Cartea* citim *Prezența pașoptiștilor* de Al. Duțu: „Prezenți în studiile savanților și specialiștilor din țară și de peste hotare, pașoptiștii se înscriu la loc de cinste – prin patriotismul lor ardent, prin atașamentul lor față de dreptate socială și independență politică, ca și prin spiritul lor european și orizontul lor ce a atins fruntariile umanității – în conștiința românească de azi”.

2 iunie

• [„**Munca**”, nr. 7943] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. ■ În *Poezia pe care o așteptăm*, Octavian Nica răspunde unui cititor dând detalii despre pagina revistei intitulată *Știință. Artă. Literatură*. ■ Adriana Luscalov prezintă „Zilele cărții pentru copii”, eveniment ce a avut loc la librăria „Mihai Eminescu” din București.

• [„**Scântea**”, nr. 9527] Apare o scurtă notă, nesemnată, „*Zilele cărții pentru copii*”: „«Zilele cărții pentru copii», tradiționala confruntare a celor mici cu universul atât de vast al literaturii, cu peisajul nostru editorial, au debutat, vineri, în întreaga țară. Organizată cu concursul Centralei cărții, Consiliului Național al Organizației Pionierilor și editurii «Ion Creangă», manifestarea, aflată la cea de-a 4-a ediție, va prilejui timp de 20 de zile micilor iubitori ai lecturii întâlniri cu scriitori îndrăgiți, îi va familiariza cu tainele procesului

de creație a literaturii destinate lor, cu probleme ale ilustrării sau tehnoredactării de carte. Simpozioane, festivaluri și șezători literare, expoziții de carte figurează deopotrivă pe agenda manifestărilor. În Capitală, scriitori, editori, pionieri și școlari și-au dat întâlnire la librăria «Mihai Eminescu», unde a avut loc festivitatea de deschidere a «Zilelor cărții pentru copii».

● **[„Flacăra”, nr. 23]** Mircea Malița publică un amplu eseu pe teme de călătorie intitulat *Emirul și poetul*. ■ Cu titlul *Mama Tity*, revista publică fragmentul al XIV-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Buletin de știri* se anunță *Gala recitalurilor dramatice*, eveniment ce va avea loc la Bacău. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic al lui Al. Philippide. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri al lui Ion Țugui, *Ochii fastului* (Dacia). ■ Traian Stoica, în *Atitudini*, scrie *Nu, literaturii nimicului!*, protestând împotriva calității unor materiale apărute în revistee literare. „Avem de multe ori impresia că în paginile revistelor noastre literare se discută mult, foarte mult, despre literatură. Poate că această impresie să fie determinată, până la urmă nu de *cantitatea* discuțiilor în cauză, ci de modul în care se discută. Adică, mai precis, de *calitatea* acestor discuții. Deoarece, în aproape mai toate cazurile, aceste luări de cuvânt, într-o problemă sau alta, nu coboară din înaltele sfere olimpice pe terenul, să spunem, mai tern, dar mai riscant al concretului, ale exemplificărilor. Anchetele, mesele rotunde, așa-zisele articole de atitudine, editorialele își mențin, cu oarecare excepții, structura abstractă, ineficientă. Și așa se face că în timp ce mai marii sau mai micii parteneri la astfel de dezbateri sterile reclamă, mereu în vag și abstract, o literatură ancorată în social, în realitate, multe dintre paginile revistelor continuă să publice, netulburat, o proză inadecvată, greu de parcurs, lipsită fiind de o problematică majoră, o proză nefinalizată artistic și o poezie devitalizată, minoră, în care nu se simte nici cel mai anemic ecou al timpului de azi.” Ca exemplu este dat numărul 22 din 31 mai al revistei „România literară” ce publică poeți precum Theodor Purice și Ștefan Careja. ■ În *Viața literară -Recenzii*, G. Dimisianu scrie despre *Proza lui Teodor Mazilu*. ■ S. Traian, în *Ce mi s-a întâmplat cu două cuvinte*, prezintă volumul lui Ștefan Aug. Doinaș apărut la C.R., ce cuprinde poezii datate 1942 - 1971. Recenzentul consideră că „poezia lui Ștefan Aug. Doinaș nu mărturisește numai o supraveghere a mijloacelor formale, ea ne sugerează, în același timp, o ordonare mai din interior a ideilor și afectelor ce-o generează. [...] Fără pretenția de a pătrunde cumva în laboratorul de creație al poetului, nu putem însă, din lectura atentă a versurilor sale, să nu bănuim efortul de structurare a gândirii lirice. La Ștefan Aug. Doinaș expresia, evoluând spre concis și reci luciri de cleștar, nu este o armătură suprapusă exterior restrictiv, ci indiciul organic al unei viziuni poetice de mari concentrații. [...] De asemenea mai constatăm, azi ca și ieri, că ideea poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș nu se prezintă rectiliniu, fără meandre și dramatism. Aparenta față apolinică a poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș ascunde

neliniști și căutări deloc comode. E semnificativ pentru starea liricii sale poemul, pe cât de frumos, pe atât de dramatic, *Orologiul de gheață* (1942, 1958), în care visata instalare într-un spațiu pur își găsește, nu fără convulsii, un corectiv în neînvingătoare atracție pentru contingent, pentru real. („Eu plâng și mă zbucium în trupul meu cald./ În turn, orologiul îngheață”). Mărturisita stare tensională din poemul citat (să nu uităm data inițială: 1942) nu și-a diminuat intensitatea nici în ora de față a poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș. Doar sporadicul, ușorul retorism a suferit gătuirea necesară unei etape esențializate. Și totuși, poezia lui Ștefan Aug. Doinaș ne lasă și acum, ca și altădată, impresia unui armonios echilibru, de tonice și vitale sugestii. «Secretul» bucuriei cu care-i receptăm poezia stă, sumar vorbind, în două cauze. Una o aflăm în acuratețea și transparența unor mijloace de comunicare, mereu supravegheate pentru desăvârșita lor expresivitate: cealaltă o găsim în încordată tentativă de atingere a unui ținut «privilegiat», condiționat de legile frumosului estetic și moral”. ■ C. Stănescu prezintă romanul de debut al lui Gheorghe Schwartz, *Martorul* (Facla): „Cu reală vocație problematizantă, autorul ne dă personaje palide, lipsite de consistență reală, capabile să se expună discursiv, cu accente retorice, însă fade ca existențe de sine stătătoare. Pentru a suplini acest deficit, autorul reia aceeași dilemă (condiția ambiguă, incertă, a martorului) în mai multe registre: unul strict realist, monoton, altul de proiecție onirică, cu semnificație morală (anticiparea traseului grevei) și, în fine, ultimul, parabolic (partida de șah). Compunând onorabil pe toate aceste claviaturi, scriitorul nu ne dă însă impresia unui talent excepțional”.

● [„**Lucefărul**”, nr. 22] Despre *Dialectica revoluției* notează Alexandru Porțeanu: „Mișcarea revoluționară din România va da cuprinzătoare aprecieri asupra revoluției de la 1848 și a consecințelor sale, prin documentele congresului al V-lea al P.C.R., prin scrierile lui Lucrețiu Pătrășcanu și mai ales prin activitatea practică a partidului în pregătirea și desfășurarea revoluției populare, a construirii socialismului [...] În perspectiva istoriei așadar, revoluția de la 1848 ne apare ca o operă monumentală, pe care poporul român, constructor al socialismului, o omagiază cu mândrie și cu hotărârea de a duce mai departe înfăptuirile bravilor înaintași”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează volumul lui Ben Corlaci, *Starea de urgență*: „Meritele și neajunsurile modului poetic practicat de Ben Corlaci sunt mai evidente decât multe altele. Importantă ne pare reconsiderarea acestui destin poetic, în cadrul căruia accentul va trebui mutat de începuturi pe actuala perioadă a maturității. Nu înțelegem prin aceasta să sugerăm renunțarea la faza furtunoasă a debuturilor din timpul războiului, copios ilustrată editorial, ci o re-echilibrare a creației poetice a lui Corlaci pe cântarul critic. Privindu-i poezia, așa cum el însuși propune, din spre hotărâtoarea acumulare a maturității, ea se cumpănește atrăgător, într-o unitate ce poate justifica încrederea cititorilor, a criticii”. ■ Mircea Iorgulescu notează despre cartea Iolande Malamen, *Călătorie în natură* (C.R., 1973): „Deși poate

fi recunoscut și sub câteva aspecte formale, bacovianismul este asimilat de Iolanda Malamen sub forma sa esențială, de confesiune purificată, redusă mai întâi la o *franchețe* șocantă a enunțurilor (care vor fi teribile, câteodată teribiliste) și apoi la o simplitate expresivă mergând până la alba despuiere a formulărilor nude; este vorba, desigur, de o manieră și nu de o dispoziție organică”.

■ Ileana Vrancea întocmește *O scurtă cronică a unei epoci apropiate*: „Continuăm rememorarea unor episoade din istoria apropiată a criticii și publicisticii literare, evolute în primii ani după 1944. Ceea ce caracterizează atmosfera generală în critica literară a acestor ani imediat după 1944 – răspândită în special sub forma foiletonisticii militante – este o preponderență fără precedent a politicului, concretizată în continuitatea pozițiilor democratice. Când în noiembrie 1944 reapare «Viața Românească», după patru ani de la suspendarea ei de către legionari, bilanțul unor tradiții strălucite era totodată în cuvântul de deschidere preludiul entuziastului program al noii serii”.

■ Un *Portret dintr-un triptic* al lui Ion Agârbiceanu este întocmit de Alexandru George: „Mai adânc decât Slavici și mai divers decât Rebreanu, Agârbiceanu nu anulează meritele de pionier ale primului și nu are desigur vigoarea arhitecturală a ultimului și nici amplexarea perspectivei acestuia. Dar într-un eventual triptic al marilor prozatori ardeleni, noi nu l-am pune pe autorul *Arhanghelilor* între cel al *Marei* și cel al lui *Ion*, ca un simplu element de tranziție, Agârbiceanu își edifică scrisul pe altă linie de interes, aceea a observării sufletelor în ceea ce au ele mai particular sau mai ascuns. Este un drum lăaturalnic în tipografia literaturii epocii. Schițele sale de început, aproape copii de pe natură, nu erau elemente de integrat într-un ansamblu, ci exerciții pentru un artist care voia mai mult și a știut să vadă mult dincolo de ele”.

■ Romul Munteanu asociază *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino cu o *Istorie a ideilor literare*: „Una din problemele fundamentale pe care le ridică *Dicționarul de idei literare* a lui Adrian Marino este aceea a opțiunilor pentru anumiți termeni (concepte), ca barocul, căruia îi conservă o justificată atenție în opera sa. În schimb devine greu de înțeles faptul de ce alte concepte (curente, idei), cu o structură tipologică ce le înscrie pe același plan al atenției într-o carte de acest gen, cu, expresionismul și existențialismul, nu beneficiază de nicio atenție”.

■ Rodica Locusteanu descoperă o *Voință de sinteză* în poezia lui Ion Gheorghe: „Plăcerea inventivității lingvistice provoacă adesea pe lângă caracterul indeterminat, sau strâns legat de el, devierile, pierderea, căderile de idei ale poeziilor. Acolo unde poetul reușește să păstreze un echilibru, forța fanteziei sale poetice dă naștere unor poezii de o mare frumusețe. Sub acest aspect ultimul volum se remarcă printr-un echilibru crescut, o maturizare stilistică și o mai sigură stăpânire a meșteșugului poetic. În poezia lui Ion Gheorghe se produce acea dilatare a poeticului până la limită (și, uneori, chiar dincolo de ea) însă pentru a putea îngloba totul, urâtul și absurdul, diferite tipuri de versificație și diferite stiluri”.

■ În textul *Personalități accentua-*

te, Dinu Flămând se ocupă de studiul unui german: „S-a auzit și la noi despre cartea profesorului german Karl Leonhardt – *Personalități accentuate în viață și în literatură*, mai ales în ultimii ani de când a devenit mai cunoscută psihologia literară. Cartea aceasta apare acum la Editura Enciclopedică, în traducerea lui Virgil Sorin și a Marianeii Zoltán, cu o prefață de academicianul Arthur Kreindler. Lectura ei ni s-a părut interesantă și utilă, dar ne-a amintit că o frumoasă carte publicată nu demult de N. Mărgineanu, *Psihologie și literatură* a fost prea puțin remarcată în presă. De fapt se poate constata că în critica literară de la noi, tendințele acestei discipline au acționat destul de izolat. Nu avem de regretat acest lucru și e bine că psihologia literară nu a fost abordată în scopul unor speculații eseistice efemere. Să o practice, chiar dacă mai izolat, numai oamenii care se pricep cu adevărat”. ■ Georgeta Horodincă traduce un fragment din cartea lui Jean Starobinski din volumul *Portrait de l'artiste en altimbanque* (Skira, 1970).

5 iunie

● [„Scânteia”, nr. 9530] Radu Constantinescu scrie despre prima ediție a festivalului „*Primăvara culturală bucureșteană*”. ■ Alexandru George publică note de lectură la volumul *Scrieri*, vol. XXIII, de Tudor Arghezi, Minerva: „Indispensabile, ediția monumentală, al cărei al XXIII-lea volum îl consemnăm, ar ajuta și mai mult la înțelegerea și mai cuprinzătoare a importanței marelui poet, a locului său în viața literaturii, mai ales pentru perioada începuturilor sale publicistice”.

6 iunie

● [„Munca”, nr. 7946] Lucia Bogdan, în *Cronica filmului*, scrie despre *Un reușit film românesc pentru copii și tineret. „Aventurile lui Babușcă”*, ecranizare a romanului lui Petre Luscoș, *Ostrovul lupilor*.

7 iunie

● [„Munca”, nr. 7947] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă romanul lui Al. Simion, *Sângele unei vârste*, în timp ce Veronica Porumbacu scrie despre volumul de versuri *Armura de aer* de Alex. Lungu. ■ În *Pe glob. În 24 de ore* revista publică o detaliată prezentare a volumului *Nicolae Ceaușescu - Știința conducerii pentru o românie modernă*, apărut la München și la Viena.

● [„Scânteia”, nr. 9532] Aflăm că *Azi se deschid lucrările Conferinței naționale a Uniunii artiștilor plastici*: „Azi încep lucrările Conferinței naționale a Uniunii artiștilor plastici, moment de seamă al vieții noastre artistice, prilej al unor ample dezbateri asupra realizărilor celor mai de seamă ale ultimilor ani, dar mai ales asupra direcțiilor esențiale de evoluție ale artei plastice contemporane românești. Conferința este chemată să aducă prin dezbaterile sale o

contribuție activă la dezvoltarea și afirmarea unei arte plastice în consens cu idealurile cele mai de preț ale poporului nostru, unei arte care, răspunzând cerințelor societății noastre socialiste, să descopere tot mai atent infinita frumusețe a realităților care ne înconjoară”. Cu ocazia acestui event apare și o convorbire cu acad. Ion Jalea, președinte de onoare al Uniunii artiștilor plastici, convorbire intitulată *Lecția mării noastre tradiții ne învață să privim cu răspundere prezentul*. ■ Agerpres transmite că *În editura Bertelsmann-München, Gutersloh-Viena a apărut lucrarea: „Nicolae Ceaușescu – știința conducerii pentru o Românie modernă”*: „Apariția acestei cărți dobândește semnificația unui adevărat eveniment editorial, marcând o nouă contribuție la cunoașterea personalității conducătorului României socialiste, a politicii promovate de partidul și statul nostru”.

• [„**Albina**”, nr. 23] Pe prima pagină, o poezie de Petru Anghel și tableta lui Ion Bănuță dedicată celor 40 de ani de la crearea Comitetului Antifascist Român. ■ Iulian Neacșu prezintă un rapsod al satului din Câmpia Dobrogei, Gheorghe Bică, căruia, în 1972, forurile județene i-au editat o culegere de versuri intitulată *Dobroge, pământ cu flori*. Prezentarea este urmată de un grupaj reprezentativ, extras din acest volum.

• [„**Orizont**”, nr. 23] Numărul este dedicat tematic literaturii pentru copii, jocului și poeziilor ludice copilărești. Maria Foarță imaginează *Note pentru o poetică a «jocurilor de copii»*, în care începe sobru prin citarea lui J. Huizinga cu celebrul său studiu *Homo ludens* pentru a continua prin demonstrarea elementelor de semiotică, a schemelor pure ale limbajului, ale jocurilor lingvistice din ghicitorile și poeziile copiilor. Tot despre *homo ludens*, despre joc și funcționalitatea jocurilor în ritualurile de inițiere, într-un articol omonim, vorbește și Vasile Crețu, citându-i în cuprins pe Jan Huizinga cu *Homo ludens*, pe Jean Piaget cu *Psihologia copilului*, pe Lucian Blaga cu *Geneza metaforei și sensul culturii*, pe Henri Wald cu *Homo significans*. ■ Versuri de Nina Cassian. ■ Tălmăcirile de pe ultima pagină îi aparțin lui Șerban Foarță, cu un desen de Bogdi, „pentru copii și pentru rafinați”, traduceri fiind făcute din Max Jacob, Raymond Queneau, Jean Cocteau, Paul Claudel.

• [„**România literară**”, nr. 23] Versuri semnează: Ion Bănuță (1848), Iustin Moraru (*Grăul veșnic*), Vasile Nicolescu (*Stratford-upon-Avon; Morus; Canterbury; Elegie; Turner; Cântec; Întoarcerea; Elegie; Neizbăvit*), Dan Deșliu (*Cântec de cină*), Dinu Ianculescu (*Celui care vine*), Ion Mărgineanu (*Scrisoare*), Florența Albu (*Senzații; Impresii muzicale; Interior; Cuvinte; Efecte de roșu; Supersonic; Radiografie; Efect de alb; Acord; Zi de imaginat*). ■ Nichita Stănescu semnează *Avatariile bunului simț*. ■ Anda Boldur publică reportajul *Instantanee iraniene*. ■ Numărul stă sub semnul Premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1972: ■ Editorialul, *Premiile literare*, este semnat R. I.: „Parcurgerea listei premiilor conferite anul acesta de juriul Uniunii Scriitorilor

impune o impresie de abundență, vitalitate și varietate. Printre scriitorii distinși se află tineri în curs de afirmare, debutanți. Criteriile de selecție, după cum vedem, au fost îndeajuns de flexibile pentru a autoriza afirmarea unor stiluri individuale, străduindu-se, pe cât a fost cu putință, să stabilească o convergență de opinii, cu valoare de test obiectiv, aspirând la o imagine cât mai nuanțată a literaturii contemporane. [...] În proză, ca și în anii trecuți de altfel, este concludentă promovarea operelor de factură realistă, axate pe o problematică morală, configurând universul spiritual complex al omului de azi. În poezie marile tensiuni ale conștiinței, voința de implicare, dimensiunea politicului au marcat în chip definitiv operele reprezentative. Critica și istoria literară și-au reconfirmat preocupările de valorificare științifică a moștenirii clasicilor, de generalizare teoretică, de analiză și interpretare a fenomenului literar actual. Debuturile au constituit și de data aceasta obiectul unei atenții revelatoare. Premiile pentru scriitorii aflați la începutul unei dificile și pline de răspundere evoluții sunt de natură să încurajeze cu generozitate talentul și, în același timp, să îndrume noile generații pe o cale fecundă, de realizare optimă a vocației. [...] Felicitându-i călduros pe scriitorii premiați, «România literară» își propune, în continuarea unor preocupări ce-i sunt specifice să revină asupra operelor remarcate cu acest prilej, dintr-o perspectivă care să desprindă direcțiile de dezvoltare a creației în climatul fertilizator al actualității». ■ Aflăm și cum au fost distribuite premiile: „Juriul pentru acordarea premiilor literare ale Uniunii Scriitorilor pe anul 1972, în următoarea componență: Geo Dumitrescu (președinte), Nicolae Balotă, Ion Băieșu, Mihai Beniuc, Augustin Buzura, Radu Cârnecki, Constantin Chiriță, Valeriu Cristea, Anghel Dumbrăveanu, Victor Felea, Fodor Sandor, Arnold Hauser, Mircea Radu Iacoban, Mihai Izbășescu, Ioanichie Olteanu, Al. Paleologu și D.R. Popescu, întrunit în ședința de lucru în ziua de 30 mai 1973, la Casa Scriitorilor, supunând dezbaterii totalitatea lucrărilor literare apărute în anul precedent și respectând criteriile regulamentului aprobat de Consiliul Uniunii, a hotărât prin vot secret, să acorde următoarele premii: Poezie: Eugen Jebeleanu: *Hanibal* (C.R.), Ben Corlaci: *Starea de urgență* (C.R.), Constanța Buzea: *Leac pentru îngeri* (Albatros). Proză: Marin Preda: *Marele singuratic* (C.R.), Corneliu Ștefanache: *Ziua Uitării* (Eminescu). Dramaturgie: Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu: *Sechestrul* (Dacia). Publicistică și reportaj: Nichita Stănescu: *Cartea de recitare* (C.R.), Octavian Paler: *Drumuri prin memorie* (Albatros). Literatură pentru copii și tineret: Costache Anton: *Ochii aurii ai Roxanei* (Albatros), Corneliu Buzinschi: *Hoții de vise* (Ed. Ion Creangă). Critică și istorie literară: Șerban Cioculescu: *Aspecte literare contemporane* (Minerva), Mihai Drăgan: *B. P. Hasdeu* (Junimea), Ion Vlad: *Convergențe și povestirea – destinul unei structuri* (Minerva). Traduceri din literatura universală: A. E. Baconsky: *Panorama poeziei universale contemporane* (Albatros), Leon Levițchi: *Versuri alese* de Robert Browning (Albatros).

Traduceri din literatura naționalităților conlocuitoare: Paul Drumaru: *Maimuța plângăreață* de Bálint Tibor (Ed. Kriterion). Literatura naționalităților conlocuitoare: Szilágyi Domokos: *Conferința de presă (Sajtóértekezlet)*, poezii (Ed. Kriterion). Bajor Andor: *Gărgăunii (Tücsök és bagár)*, schițe satirice (Dacia). Franz Heinz: *Mai răi decât câinii (Ager wie die Hunde)*, nuvelă (Ed. Kriterion), Immanuel Weissglass: *Hanul din urmă (Der Nobiskrug)*, poezii (Ed. Kriterion). Debuturi: Al. Călinescu: *Anton Holban, complexul lucidității* (Albatros), Radu Mareș: *Anna sau pasărea paradisului* (Dacia), Dușan Petrovici: *Lebede ale puterii* (Albatros), Dan Verona: *Noapțile migratoare* (C.R.), Saszet Géza: *Certitudini (Bizonyosság)*, poezii (Dacia), Váradi B. László: *Pui de somn (Kólyökharcsa)*, schițe (Ed. Kriterion)”. ■ *Aspecte de la festivitate:* „Festivitatea de decernare a premiilor a avut loc sâmbătă, 2 iunie 1973, la sediul Uniunii Scriitorilor, în prezența membrilor Biroului și Consiliului Uniunii Scriitorilor, precum și numeroși scriitori și reprezentanți ai unor instituții de cultură. Premiile au fost înmânate de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România, care felicitând călduros pe laureați, a spus, printre altele: «Este foarte plăcut pentru mine, la încheierea acestei festivități, să relev semnificația politică a evenimentului la care am fost chemați să luăm parte. Acordarea premiilor literare ale Uniunii Scriitorilor constituie încă o dovadă a prețuirii pe care conducerea partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personal, le acordă valorilor literaturii noastre actuale. Procesul de construcție și dezvoltare multilaterală a societății noastre socialiste înregistrează printre componentele sale, cu aceeași evidentă și statornică strălucire, și efortul scriitorilor de a răspunde sarcinilor puse de partid cu o literatură ferm angajată și de largă audiență spre masele de cititori. Ca unul care am avut imaginea exactă a întregului tabel de propuneri ale editurilor, asociațiilor de scriitori și ale comisiilor special indicate pentru selecționarea celor mai realizate lucrări literare aparținând anului '72, socotesc de datoria mea să pun în lumină cât de bogat și cuprinzător de valori se prezintă acest tabel, certitudinea cea mai convingătoare pentru stadiul de afirmare și creștere a fenomenului nostru literar. E de înțeles cât de greu îi va fi fost juriului pentru a-i hotărî pe cei mai aleși dintre aleși, cu o competență și răspundere care, firește, cinstesc munca și spiritul de echitate ale tuturor membrilor acestui juriu. E de înțeles, cu atât mai mult, emoția celor care se văd azi încununăți cu lauri, de la cei mai prestigioși maeștri ai scrisului nostru până la tinerii noștri colegi debutanți. Astfel că toate lucrările premiate azi onorează, e drept, pe fiecare laureat în parte, dar mai presus de orice onorează o literatură care, prin aportul lor, și-a aflat dimensiunile exacte de a se afirma pentru opinia publică din România, pentru opinia publică din străinătate. Și acum îngăduiți în numele președintelui Uniunii Scriitorilor, Academicianul Zaharia Stancu, în numele întregului colectiv de conducere al Uniunii, să felicit călduros pe cei laureați, să le urez din

toată inima noi și glorioase succese literare puse în slujba patriei noastre socialiste». În continuarea festivității a răspuns, din partea premianților, criticul Șerban Cioculescu: «În primul rând aș vrea ca în numele meu și al colegilor mei care au primit azi distincții, să transmiteți iubitului nostru președinte Zaharia Stancu, de care mă leagă o prietenie veche de 50 de ani, urări de multă sănătate. Aș fi preferat ca aceste cuvinte să fi fost rostite de vel mai tânăr dintre premiații de azi, mai ales că niciodată nu au fost în cadrul premiilor Uniunii Scriitorilor atât de mulți tineri distinși. Înainte vreme, cum se știe, tinerii scriitori băteau la ușile editurilor, în cele mai multe cazuri, fără speranțe. Azi, ei sunt primiți cu fruntea sus la edituri, participă la întrecerea dintre cele mai bune scrieri și uneori, iată, chiar o iau înaintea multor scriitori cu experiență. În afară de emoția pe care o încerc, fiind vorba de primul premiu al Uniunii Scriitorilor ce mi se atribuie, mă alienez la vârsta mea tinerilor și caut să țin pasul cu ei. Le urez să-și desfășoare munca de creație în așa fel încât să repete premiul pe care l-au primit azi. Sunt încredințat că vor înțelege, la fel de bine ca și mine, datoria ce le revine de a da lucrări de înaltă semnificație, care să contribuie la educarea oamenilor în patria noastră socialistă. Le doresc să devină scriitori naționali, așa cum Rebreanu a devenit cu *Ion* și cu *Răscoala* scriitor național, adică scriitor care să fie admirat și respectat de către sute de mii de cititori din țara noastră».

■ În continuare citim scurte biobibliografii ale premiaților: Eugen Jebeleanu, Ben Corlaci, Constanța Buzea, Marin Preda, Corneliu Ștefanache, Vasile Rebreanu, Mircea Zăciu, Șerban Cioculescu, Mihai Drăgan, Nichita Stănescu, Ion Vlad, Octavian Paler, A. E. Baconsky, Costache Anton, Leon Levițchi, Paul Drumaru, Corneliu Buzinschi, Szilagy Domokos, Bajor Andor, Alexandru Călinescu, Dan Verona, Franz Heinz, Radu Mareș, Saszet Géza, Immanuel Weissglas, Dușan Petrovici, Váradi Laszlo.

■ George Ivașcu semnează *Critica literară în context internațional*: „La Moscova, între 21 și 31 mai – precum revista noastră a informat încă în numărul 21 – s-a reunit Comitetul executiv al Asociației Internaționale a Criticilor literari (A.I.C.L.). Lucrărilor acestuia i-a urmat o Masă rotundă, prilejuind o largă și semnificativă dezbateră. Prin numărul participanților – peste 80 – reprezentând 25 de țări, din Europa, dar și din SUA, din America Latină (Cuba și Ecuador), din Asia (India și Japonia), din Africa (Dahomey), ca și prin dimensiunile atât de cuprinzătoare ale problematicii sale, Masa rotundă consacrată *Rolului criticii în dezvoltarea literaturii* a efectuat o abordare din multiple unghiuri de incidență a celor 6 puncte de reper: 1) Critica și modurile de interpretare ale unei opere literare; 2) Literatura ca mijloc de cunoaștere a realității și specificul acestei cunoașteri; 3) Revoluția tehnico-științifică și literatura; 4) Critica literară și contactele între literaturi; 5) Critica și gustul literar contemporan; 6) Criticul literar ca purtător de bune oficii între cititor și scriitor. [...] Desigur, prin însăși definirea ei. *Rolul criticii în dezvoltarea literaturii*, implicând o atât de

multiplă diversitate de aspecte, Masa rotundă (la care, alături de colegul Ov. S. Crohmălniceanu, am participat ca membri în Comitetul executiv al A.I.C.L.) a prilejuit un veritabil flux de indici reciproc utili în diagnosticarea concepției despre rolul criticii astăzi, ca expresie a diferitelor aspecte ale culturii literare specifice din diferite țări, nu mai puțin a atributelor de personalitate a fiecărui reprezentant în parte”. Notând că și comunicarea reprezentanților români a fost consacrată punctelor 4, 5 și 6, adică „rolul criticului ca mediator între scriitor și cititor”, George Ivașcu spune în concluzie: „Criticul are astfel datoria, care unora poate apărea ca sisifică, altora, ca generatoare de mari satisfacții intelectuale, de a stăpâni două forțe: explozia cărții și înmulțirea cititorilor. De aceea funcția sa nu mai poate fi doar una descriptivă, strict analitică, ci una activă, prin care criticul devine un adevărat factor de opinie. El este purtătorul unui sistem filosofic, estetic, ideologic, în lumina căruia întreaga lui osârdie devine o complexă activitate ideologică. Suplețea mijloacelor de analiză se raportează, astfel, la un sistem teoretic ferm. Evident, critica de sursă ideologică și de metodologie marxistă, având o experiență de peste un secol, experiență ale cărei – inerente – contradicții în dialectica aplicării ei constituie astăzi un corolar de validată perspectivă, – o asemenea critică, de largă finalitate socială, este și aceea de la care se așteaptă și cele mai creatoare semne pe spirala umanismului contemporan”. ■ În *Reveria surâzătoare a gloriei*, Valeriu Cristea prezintă volumul *Vacanța, o plecare* de Ilie Constantin, Albatros: „*Vacanța, o plecare* este nu numai o carte agreabilă, fluentă, «invitantă», cum îi place autorului să spună, ci și, într-o bună parte din paginile ei, una de idei serioase și de poezie tulburătoare”. ■ Ioan Alexandru semnează *Patria și poezia*: „Poezia patriotică cere ca poetul să-i fie lumea locurilor și vremurilor, lumea datinilor și nădăjduirilor, tot ce are El mai familiar și apropiat: el nu cunoaște, nu poate avea apropiat decât un anumit loc și anumite obiceiuri, pentru că el cunoaște această lume, nu rațional discursiv, ci intuitiv ființial și această cunoaștere depășește posibilitățile unei singure generații. Experiențele milenare sunt moștenirea și averea de care poetul nu se poate lipsi, întrucât ele fac parte din averea inimii, din câștigurile acumulate ca urmare a cunoașterii pe calea sentimentului”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *M. Sadoveanu – taciturnul*. ■ Paul Anghel semnează necrologul *Un veteran prof. Onisifor Ghibu*. ■ Constantin Țoiu publică *Ion Caraion la 50 de ani. Sarea în lucruri*: „Cred că Ion Caraion, prin marele lui talent, prin cultura întinsă, prin rigoarea excepțională a scrisului, având în urmă o operă ce-l situează printre cei mai buni poeți ai noștri în viață, se află încă la jumătatea drumului și că de abia de-aici înainte își va da toată măsura. El a fost primul poet român care mi-a revelat condiția aspră a poeziei și că a fi poet e un pariu greu ce trebuie ținut până la capăt. Caraion face parte din generația pe care cândva avui îndrăzneala s-o numesc amânată”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Vocația nuvelistului*, o

cronică literară la *Supraviețuiri* de Radu Cosașu, C.R., 1973: „Există risipită în nuvelele lui Radu Cosașu, materie pentru un original roman despre anii '50, cu multe lucruri probabil autobiografice sau scoase direct din experiența gazetărească a autorului. Deși câteva nuvele (mai ales *Sapho și Schubert, Tandrețea ca un refuz al morții și Béte*) sunt, luate în ele înseși, remarcabile, caracterul fragmentar sau chiar de eboșă al altora, revenirea unor personaje, în fine, persistența unei anumite atmosfere sociale indică o temă comună și un posibil roman, altul, firește, decât *A înțelege sau nu* din 1965, care suferea de un romantism cam factice. [...] Viziunea epică e puternică, stilul, încordat, modern, prin cruzimea notației, ca și prin vervă”. ■ Citim recenzii: ■ Maria-Luiza Cristescu prezintă *Alte culori, alte anotimpuri* de Elena Ghirvu-Călin, Editura Ion Creangă, 1973: „Se poate spune că *Alte culori, alte anotimpuri* este un mic caz de psihologie și conștiință adolescentină, urmărit cu subtilitate și pregnanță, cu schimbări de registru ale prozei, schimbări ce dovedesc inspirație și resurse epice evidente. Fantezia, dialogul viu și plin de spontaneitate respectă regulile psihologice ale vârstei eroilor, conferind cărții verosimilitate artistică”. ■ George Muntean scrie despre *Rapsodie pentru Republică* de Gh. D. Vasile, Editura Ion Creangă, 1972: „Sigur că e, în ce face Gh. D. Vasile, mai ales în ultimul volum, cam mult șablon (deși fără violențe și asperități), cam deasă repetarea unor adevăruri comune sau un fel de poezie, ca să zic așa, exterioară versurilor ca atare”. ■ Aureliu Goci notează apariția volumului *Arheopterix* de Nicolae Prelipceanu, C.R., 1973: „Poezia lui Nicolae Prelipceanu, confesiune intimă, exprimând raporturile eului cu ceilalți și cu lumea, se lasă uneori furată de laconismul spovedaniei bacoviene (din ultimele volume)”. ■ Victor Atanasiu atrage atenția asupra volumului *Teatru* de Gib. I. Mihăescu, Editura Dacia, 1973: „Este strânsă într-un volum (ediție, text stabilit, postfață și bibliografie de Leon Baconsky) bună parte din producția dramatică a autorului *Donnei Alba*”. ■ Sorin Titel recenzează *Eu și ai mei* de Romulus Fabian, C.R., 1973: „O carte scrisă cu simplitate, fără afectare, în care lumea reală se reflectă în deplina ei frumusețe miraculoasă”. ■ Laurențiu Ulici semnează, în *Prima verba*, textul *Alte exemple*, continuarea textului din numărul trecut, despre „maculatura” literară în volumele de debut: „Dumitru Velea în *Lucifera* (Ed. Cartea Românească) ilustrează, cu o mare risipă de imaginație, o modalitate subtilă de machiaj poetic: insinuarea în echivoc prin eliptism și discursivitate sfârâmată: [...] Lipsa de rigoare e tulburătoare, la fel și incoerența, acolo, bineînțeles, unde se poate citi cât de cât prin perdeaua opacă de vorbe alandala. Nu cred că tânărul poet are o sensibilitate așa de întortocheată încât să nu se poată exprima cursiv, fie și la nivel de fragment, cred, mai degrabă, că neavând încă de ce și cu ce să scrie poezie, se pregătește pentru o eventuală carieră poetică imaginând propoziții după criterii gramaticale, ci încercând să suplinească absența legăturii, – care e totuna cu absența lucrului de comunicat – prin exprimări

incomplete și prin paranteze întâmplătoare guvernate de o perfectă penurie de sens: [...] . Cu îndemânare și gramatical versifică Teodor Crișan în *Nunțile clipei* (Ed. Dacia). Maculatura e și aici machiată, poetul face uz de monezile modelor lirice de ultimă oră, cultivă misterul lingvistic, paradează meditații definitive, caută și obține efecte sonore împerechind cuvinte nu după ce vrea să spună, ci după cum i se pare mai extravagant: [...] ”. ■ În *Bibliografie bacoviană*, Al. Piru notează apariția monografiei *George Bacovia (1881-1857) biobibliografie* de Liviu Chiscop, lucrare editată de Comitetul de cultură și educație socialistă din Bacău în 1972. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Gentila Colette*, notând apariția volumului *Chéri * Sfârșitul lui Chéri* de Colette. ■ Ioana Crețulescu semnalează apariția cărții *Formele literaturii moderne* de Jovan Hristić la Univers, 1972. ■ Ion Biberi scrie despre *Un roman documentar necunoscut, asupra vieții sociale românești* în pagina dedicată *Istoriei literare*, despre romanul *Ionel Fortunat* de Marco Brociner. ■ Apar și ultimele informații din Uniunea Scriitorilor: ■ *Plenara Consiliului Uniunii: „Miercuri 30 mai 1973, la București, în sala de conferințe a Casei Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», s-au desfășurat lucrările plenarei Consiliului Uniunii Scriitorilor din R.S. România. În afară de membri Consiliului, au mai participat, ca invitați, comitetul de partid al Uniunii Scriitorilor, birourile organizațiilor de bază P.C.R. nr. 1 și nr. 2, comisia de cenzori a Uniunii Scriitorilor, birourile secțiilor Asociației Scriitorilor din București, comisiile de selecționare a lucrărilor propuse pentru premiile literare pe anul 1972. Consiliul Uniunii Scriitorilor a fost informat despre lucrările consfătuirii conducerilor de uniuni de scriitori din unele țări socialiste, consfătuire desfășurată recent la Varșovia. În continuare, Consiliul a fost informat despre semnarea acordurilor de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din România și alte uniuni de scriitori din țările socialiste, precum și despre criteriile statutare potrivit cărora, s-a stabilit tabelul de trimiteri în străinătate în cadrul acestor acorduri* Consiliul a ratificat regulamentele de acordare a premiilor literare ale Uniunii Scriitorilor și ale Asociațiilor de scriitori din București și din țară, pe anul 1972 a ratificat componența Juriului Uniunii Scriitorilor și a rezolvat unele probleme organizatorice. Pe marginea informărilor și documentelor prezentate în plenară au luat cuvântul scriitorii: Ion Hobana, Ioan Grigorescu, Romulus Guga, Paul Anghel, Aurel Covaci, Fănuș Neagu, Marin Preda, Petru Popescu, Alf Adania, Haralambie Zincă, Adrian Păunescu, Constantin Chiriță, Romul Munteanu, Maria Banuș, Alexandru Paleologu, Mircea Radu Iacoban, Virgil Teodorescu, Adrian Rogoz, Alecu Ivan Ghilia, Fodor Sandor, Dumitru Radu Popescu, Ben Corlaci, Victor Tulbure, Octav Pancu-Iași, Ștefan D. Crudu, Edgar Papu, Geo Dumitrescu, Vladimir Colin, Ioanichie Olteanu, Maiteny Erik, Ion Ianoși, Mihail Isbășescu, Gellu Naum, Dan Deșliu, Nicolae Balotă și Traian Iancu. Lucrările plenarei au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R.S. România”. ■ *Pierre Emmanuel în*

vizită la Consiliul Culturii și Educației Socialiste și la Uniunea Scriitorilor: „În cadrul vizitei pe care a făcut-o în țara noastră, la invitația Uniunii Scriitorilor, poetul Pierre Emmanuel, membru al Academiei Franceze, președinte al P.E.N. Clubului francez, președinte al Consiliului pentru dezvoltarea culturală, a avut întreprinderi: la Consiliul Culturii și educației Socialiste cu Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al C.C.E.S., și Vasile Nicolescu, directorul Direcției literaturii și publicațiilor culturale; la Radio-Televiziune, la Facultatea de limbi române și clasice, la «Asociația România»; la studioul Buftea; la editura «Univers». Oaspetele s-a întâlni cu un grup de scriitori la Uniunea Scriitorilor”. ■ Este comunicat, pe scurt: „Luni, 4 iunie 1973 scriitoarea italiană Teresa Maria Moriglioni-Drăgan, aflată în țara noastră cu prilejul apariției volumului său (ediție bilingvă, Ed. Univers) *Poemi-Poeme* în traducerea poetului Ilie Constantin, a tăcut o vizită la sediul Uniunii Scriitorilor din R. S. România. Scriitoarea a fost primită de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte, Ion Hobana, secretar Ilie Constantin și Traian Filip * Recent a plecat în Austria, pentru a participa la o sesiune literară internațională ce se va desfășura în orașul Fresak din Landul Carintia, Francise Storch. [...] * Cu prilejul aniversării a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, la Universitatea din Urbana, statul Illionis (SUA) a avut loc o adunare festivă în cadrul căreia lectorul român Pompiliu Teodor a conferențiat despre viața și opera marelui cărturar român. Au participat cadre didactice și studenți ai Universității. * Muzeul literaturii române, în colaborare cu Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, inaugurează joi, 7 iunie 1973, orele 13, expoziția *1848 – literatura revoluției*”. ■ În *Ochiul magic* citim o scrisoare semnată de Constanța Pompiliu-Constantinescu: „Stimate tovarășe director, în revista «România literară» cu nr. 21, din 24 mai, la pagina 12, tovarășul Mihail Petroveanu, în textul medalionului consacrat tov. Victor Felea cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani – a afirmat următoarele: «Simpătia pentru Pompiliu Constantinescu – a cărei activitate a republicat-o într-o serie de volume – derivă din înclinația criticului și editorului său postum către înțelegerea largă și evaluarea judicioasă, dozată fără avarii». ... După câte știu, atât eu cât și alții, fapt consemnat și în foaia de titlu, editarea operei lui Pompiliu Constantinescu – până în prezent apărute 6 volume – îmi aparține exclusiv mie”. ■ Tot în *Ochiul magic* sunt notate și *Premiile literare „Argeș”*: „Juriul celei de a V-a ediții a Festivalului cultural artistic *Memoria Argeșului*, prezidat de Constantin Dinischiotu, președintele Consiliului județean al Comitetului de Cultură și Educație Socialistă, a decernat următoarele premii: – *Premiul de onoare*: Nichita Stănescu pentru întreaga activitate literară; *Premiul pentru poezie*: Ana Blandiana pentru *Octombrie, noiembrie, decembrie*; Ovidiu Hotinceanu, pentru volumul postum *Cămașa de apoi* și *Premiul pentru proză*: Florin Mugur, pentru volumul *Aproape noiembrie*; *Premiul special*: Tudor Gheorghe pentru merite excepționale în interpretarea poeziei românești, populare și culte”. ■ Ana Blandiana scrie despre *Singurătatea magică a lui Michel de Ghelderode*, despre volumul *Povestirile*

crepusculare: „Ai impresia că autorul a avut nevoie de sălbatica exorcizare și de chinul dramaturgiei sale pentru a ajunge la seninătatea tandră și crepusculară a poveștilor”. ■ În *Prezențe românești*: „**Zilele acestea a apărut** la Kiev în Editura Dalpro romanul *Jocul cu moartea* de Zaharia Stancu. Traducerea e semnată de Mikola Cișcevil și s-a tipărit într-un tiraj de 150.000 de exemplare. * Recent a apărut în Editura Abelard – Sehuman Limited din Londra romanul *Șatra* de Zaharia Stancu. Concomitent, romanul a apărut în aceeași editură, la New York și în Canada, la Editura Longman Limited. Traducerea aparține poetului Roy Mac Gregor-Hastle. [...] * Numărul 15 al revistei literare englezești «Modern Poetry in Translation» publică sub un excurs biografic, trei poeme de Nichita Stănescu: *Omul-fantă; Raid în interiorul pietrelor și Ciudata lipsă de părinți*. Traducerea în limba engleză e semnată de Petru Popescu și Peter Jay”. ■ În *Meridiane*, printre altele, citim: ■ *La Muzeul de artă – Renato Guttuso* de Andrei Pleșu. ■ Sub semnătura C. U. apare *Pierre Emmanuel*: „*Poetul trebuie să caute adevărurile ascunse în oameni*”, o prezentare a conferinței susținute de Pierre Emmanuel, în data de 1 iunie 1973, la Biblioteca Franceză din București.

●[**„Tribuna”, nr. 23**] *Actualitatea Literară*: romane: *Mofeta* (Eminescu, 1972, traducere Remus Luca) – un microroman de Fodor Sandor; *Aproapele nostru aproape* (Eminescu, 1972) roman-reportaj de Platon Pardău; *Tăceri și fugă* (Dacia, 1973) – debut Maria Baciuc; *Casa Izolda sau cutremurul* (C.R., 1973) de Leonida Neamțu; ■ *Cronică literară* – Ion Vlad despre *Darul suprem al contemplației* – recenzează *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur; ■ Eseu Victor Felea despre *Literatura ca mărturie* – „o mare parte din poezia modernă e o reacție foarte radicală față de niște realități considerate inacceptabile ori chiar monstruoase și aparent ea nu mărturisește nimic despre realitățile respective iar forma adoptată pare s-o împingă într-o solitudine totală. Și cu toate acestea, tonul și implicațiile ei aparent nepremeditate ne indică și aici elementele unei mărturii despre ceva ce depășește simpla construcție poetică, o simptomatologie gravă a lumii derutante pe care poetul o refuză”; „un fapt specific pentru epoca noastră îl constituie interesul crescând al cititorului pentru scrierile-document: memoriile, jurnale, reportaje, reconstituiri stricte ale unor evenimente importante din trecutul apropiat sau chiar din cel mai depărtat, pagini de arhivă, dosare ale unor procese etc”. ■ Alexandru Paleologu în rubrica *Opinii*, publică articolul *Puterea Întunericului*. ■ În *Bivouac*: *O operă necesară* – articol scris de Mircea Zăciu despre importanța activității de istoric literar a lui Marin Bucur. ■ *Literatura*: poezii de Angela Marinescu, Emil Brumaru, Veronica Porumbacu; rubrica *Interviu* – discuție purtată de N. Prelipceanu cu Constantin Chiriță despre *Literatura ca prietenie, prietenia ca generozitate, generozitatea activă*. ■ *Meridian* – Mircea Bogdan scrie un minieseu despre soprana Beverly Sillis, o soprană din America, al cărui tată era un român, născut la București – *O voce cucerește America*; ■ Traducere de Ionel Bandrabur a eseului lui Henry Miller – *Meseria de scriitor.*; scriori publicate dinte Upton Sinclair și Eugen Relgis.

8 iunie

• [„Munca”, nr. 7948] În rubrica *Punct*, cu titlul *Misiunea criticii - să contribuie la promovarea valorilor autentice*, revista publică un scurt interviu cu Gabriel Dimisianu. Acesta răspunde la întrebări legate de „rostul de azi al criticii literare”: „Misiunea criticii astăzi nu poate diferi în chip esențial de ceea ce această disciplină intelectuală și-a propus întotdeauna și anume de a contribui la promovarea valorilor autentice într-o epocă de creație, de a discerne căile cele mai fecunde pentru afirmarea acestor valori, de a respinge și discredita produsele false, nevalabile, expresiile imposturii ș.a.m.d. Desigur, critica este făcută de critici, adică de individualități, iar aceste câteva mobiluri enumerate mai sus și încă altele ce se pot presupune, fiecare le atinge în modul său particular, potrivit vocației și pregătirii, corespunzător unor convingeri despre menirea actului artistic, imprimând acțiunii critice o culoare personală, un stil, o direcție (atunci când personalitatea criticului este ea însăși structurată, bineînțeles). O atitudine concertată a criticii în vederea înfăpturii unor mari țeluri de cultură, propunându-și obiective ce ar necesita reunirea forțelor și concilierea diferitelor tendințe individuale, iată un deziderat ce rămâne încă de îndeplinit”. În încheiere se detaliază tipul de critică literară spre care se îndreaptă revista „România literară”, al cărei director este G. Dimisianu: „În al cincilea an de apariție, «România literară» are deja o istorie proprie, momente de afirmare bogată, interesantă, stimulatoare, iar altele de relaxare sau chiar de regres, cum este în firea lucrurilor (mă refer la toate compartimentele sale). În ce privește critica, încă de la început am dorit ca ea să fie deschisă, neîncorsetată de prejudecățile limitative, obiectivă pe cât e cu putință, axată riguros pe principiile esteticii marxiste. În ce măsură am reușit să materializăm aceste țeluri desigur că alții decât mine sunt cei chemați să judece”. ■ Gheorghe Tomozei oferă, într-un scurt material, detalii privind „premiile Uniunii Scriitorilor, acordate recent pentru volumele apărute în 1972”: „Până la apariția juriilor «electronice» ne mulțumim - atunci când acordăm premii literare - cu judecățile unor colegi care se străduie să fie cât mai ... imparțiali. Oricât de imperfecte ar fi listele de premii, noi știm că nu poate fi altfel, operează adesea (în stabilirea ierarhiilor valorice) criterii subiective care sunt greu de subsumat. Un lucru e cert, se urmărește neîndoios onorarea cărților rare, cartea mare, apariție de excepție, capabilă să vorbească posterității despre realitatea tensionată a momentului literar contemporan, generos populat cu imagini ale unui nou timp istoric, cel al creațiilor socialismului. Anomalii? Destule! E bizar să constăți că Eugen Barbu, de pildă, n-a fost încă distins cu vreun premiu literar, dar așa este. Poate că în anii viitori... Acte de dreptate? Marin Preda a primit (în sfârșit) laurii meritați și anul trecut („Imposibila întoarcere”) iar autorii din provincie și-au înscris numele apăsător, pe tabla de onoare a premiilor Uniunii Scriitorilor, ediția 1973”.

• [„Contemporanul”, nr. 24] În cadrul rubricii *Pledoarii pentru calitate în literatură* semnează texte: Petru Popescu, D. Micu. □ D. Micu, *Descurajarea mediocrității*: „E un fapt: apare multă prea multă poezie mediocră. Și în reviste și în volume. Nu chiar atâta câtă apărea acum vreo patru-cinci ani, suficient de multă, totuși, spre a tăia multor cititori cheful de a mai jertfi timp lecturii de poezie în general, fie aceasta chiar poezie bună. [...] Ce ar trebui întreprinde critica spre a contribui la stăvilirea valului de mediocritate: Sau, mai corect formulată întrebarea, ar putea întreprinde ceva? Redactorului de editură puțin îi pasă ce spun cronicarii literari, el acceptă sau respinge manuscrisele după criteriul propriu, care diferă adesea nu doar de ale criticului, ci și de ale redactorului de revistă. [...] E un cerc vicios. Criticii nu pot influența editurile și revistele, pentru că nu sunt luați în seamă: redactorii nu se pot ghida după zisele criticilor, întrucât, nu odată, sunt derutante. Ce rămâne de făcut? Personal, consider că înainte de orice se impun anumite măsuri organizatorice. S-a preconizat mai de mult, dar nu se aplică, selecționarea manuscriselor de debut pe bază de concurs. Fiecare editură cu profil adecvat să publice anual un număr limitat de debutanți, și nu la voia – mai mult sau mai puțin – a întâmplării, ci în termenii unei selecții riguroase, operate – ca altădată la Fundații – de un juriu. [...] Pe de altă parte, revistele ar trebui să trateze cu mai multă responsabilitate chestiunea reflectării critice a fenomenului literar curent. Nu la o singură publicație, se recenzează ce și cum se nimerește. Redacțiile publică sau nu articolele ce li se oferă, și dacă despre o carte sau alta nu se îndeamnă să scrie nimeni, respectiva apariție rămâne neconsemnată. [...] Dar aceasta nu e totul. Asaltat de autori, recenzentul nu se poate pronunța asupra cărților în deplină libertate de spirit și dacă nu în fond, cel puțin în formulări, ajunge să facă anumite concesii de apreciere calitativă. Cel puțin în ce mă privește, îmi reproșez de a nu fi spus întotdeauna destul de răspicat ce credeam devalorabil despre o carte. De omis n-am omis niciodată (cu bună știință, cel puțin) dezvăluirea defectelor, dar am făcut-o, și fac în «Contemporanul» chiar, din considerente de umanitate, în termeni cât mai delicați, ceea ce nu e oricând recomandabil. Mediocritatea tenace și impertinentă trebuie biciuită cu duritate, arșă cu toți acizii sarcasmului... [...] Problema cea mai acută rămâne, cred, asigurarea unei cât mai judicioase înregistrări critice a producției literare. Nu-i normal ca sumarele rubrici de cronici și recenzii din publicații să fie tratate între critici și autori. Normal e să existe o colaborare între critici și redacții. Redacțiile să decidă cine să scrie despre ce carte, și la ce dimensiuni, având grijă ca nicio apariție să nu rămână nemenționată [...] Dacă tot ce apare s-ar recenza onest, cu exigență, cu o ierarhizare judicioasă a valorilor și reprimarea falselor valori, cuvântul criticii ar ajunge, fără îndoială, să fie mai ascultat la reviste și edituri și, drept consecință, ar apărea mai puțină poezie și, în general, literatură proastă”. □ Petru Popescu, *Impostura candidă*: „Iată, deja, mai în vârstă, mai tineri, și foarte tineri, o mulțime de debutanți, de «recidiviști», care

au dat și dau, net, lucruri fără valoare. La unii nu se întrevede nicio posibilitate de progres. Și, destui, sunt oameni cu formație reală, intelectuali chiar mai subțiri. Foarte mulți nu vor neapărat să devină celebri, nu neapărat «cariera» îi aduce la scris, nu sunt mânați de vreun interes. Cei mai mulți sunt oameni perfect «cumsecade». Mulți au meserii, nu stau degeaba, sunt utili. Ei compun o specie de impostură pe cât de gingașă pe atât de greu de combătut; impostura candidă, minciuna sinceră. Ei se mint pe ei în chip «curat», și la fel ne mint pe noi, și ce putem face, cum putem lupta? Din prietenie, din delicatețe, uneori de-a dreptul din milă, mulți le suntem complici, sperăm că va rodi în ei, odată, vocația și că generozitatea noastră de azi va fi confirmată. [...] Nu le spunem adevărul în față. Nu-i zguduim. Și nu ne zguduim nici pe noi. Lăsăm în seama cititorului și a timpului judecata drastică. [...] Impostura lor candidă, dar mai ales lașitatea noastră conștientă sunt vinovate de un torent de cărți mediocre, care, încet-încet, dacă nu vor fi stăvilite, vor contamina (și au și început să contamineze) gustul publicului, votul criticii, atmosfera culturală în genere, ierarhia valorilor, și, până la urmă, însăși claritatea conceptelor estetice. [...] Critica și instituțiile culturale pot, desigur, să stăvilească fenomenul, și nu în chip inuman. Ar crea niște oameni reușiți și intelectualicește compleți, în locul unor epigoni. Căci marii impostori, lătrători și fără rușine, aceia, la urma urmei, se demască singuri. Însă orbirea de care am vorbit e de zi cu zi și de clipă cu clipă, și e mai puțin victima a unor căderi răsunătoare. Și e mai periculoasă”. ■ Veronica Porumbacu scrie despre *Doi poeți*. □ Immanuel Weissglass, *Hanul din urmă*: „Surprinde la el limbajul modern, concentrarea alchimică, sintaxa întrepătrunsă, care-l face aproape imposibil de tradus. Cu atât mai mult cu cât vibrația modernă se exprimă cu o absolută rigoare clasică. [...] Chiar și legendarul han din urmă, la trecerea vămii dintre ființă și neființă fantomele războiului, ale morților fără glorie, îl urmăresc pe martorul acestor cete aflate la răscrucea omeniei cu neomenia”. □ Emil Bruckner, *Cap sau pajură*: „Poezia lui Emil Bruckner e datată 1925-1971. Poetul are deci în urmă aproape cinci decenii lirice, din care și-a înmănuncheat începutul și sfârșitul”.

● [„Cronica”, nr. 23] Număr dedicat în parte Revoluției pașoptiste, prin numeroase articole istorice (Al. Zub, „*Dorul cel mai înfocat al nostru*”, Gh. Ungureanu, *Documente franceze despre revoluție*, Grigore Țugui, *Corespondența unui pașoptist*, despre masiva culegere de *Scrisori și acte*, ce poartă semnătura lui Heliade, apărută la sfârșitul anului 1972), unul din perspectivă literară, *O mișcare de renaștere*, semnat de Florin Faifer („Odată cu mișcarea pașoptistă, cultura și literatura română ajung să dobândească o modernă, mai profundă și limpede, conștiință de sine. Întemeiată, între altele, pe conceptul specificului național, această conștiință de sine anunță instaurarea spiritului criticare, în deceniile următoare, va fi un titlu de onoare atât pentru cei care au negat mișcarea, cât și pentru aceia care au recunoscut a-i fi îndatorați.”) și poezia de pe prima pagină, *Bălcescu*, de Gheorghe Daragiu. ■ „Două volume

apărute recent, unul la Editura Junimea (Ioanid Romanescu: *Baia de nori – poeme de dragoste*) și altul la Editura Albatros (Dan Rotaru: *Lacrima Laurei*), vin să ne atragă din nou atenția asupra unei teme eterne, dragostea, și asupra modalităților diverse de a o comunica poetic”, scrie Al. Andriescu în recenzia intitulată *Eros în ipostaze moderne*. După ce demostrează că nu este vorba despre exaltarea unei prezențe feminine reale, precum odinioară, criticul conchide că „Mistica religioasă este înlocuită de poetul modern cu o mistică estetică, care pune în centru o nouă divinitate: poezia”. ■ Const. Ciopraga se ocupă de *Sentimentul dorului în perspectivă comparativă*: „Lucrarea Elenei Bălan-Osiac, privind *Sentimentul dorului în poezia românească, spaniolă și portugheză*, prezentată ca teză de doctorat la Toulouse, tinde să răstoarne opinia că dorul aparține în exclusivitate sensibilității românești. Față de toți aceia care demonstau intraductibilitatea dorului, singur Ion Barbu era, în trecut, de altă părere. Lucian Blaga și Ion Pillat, temeinici cunoscători ai literaturilor europene, rămân la convingerea *unicității*, deci a imposibilității de a transpune «starea de dor» în alte limbi. Elena Bălan-Osiac, hispanistă competentă, consideră pe bază de studiu la text, că sentimentul în discuție are echivalențe în spiritualitatea iberică.” ■ La rubrica *Mențiuni critice*, Aureliu Goci prezintă volumul de versuri *Sâmbătă seara* de Sterian Gheorghiu, „poezie cuminte ca valoare”, iar Voicu Bugariu, cel de al patrulea volum de versuri *Suflet în spațiu* de Liviu Călin, „poet încremenit în câteva atitudini lirice”. ■ În eseu intitulat *Esoterismul ca apărare*, Paul Everac glosează pe marginea a două fenomene moderne: „cultura medie câștigă masele și un alt tip de cultură, fără rezonanță, dar specioasă, ambițioasă, pusă pe subtilități și descifrări își caută drept de cetate, sub emblema modernului și a experimentului”. Constatând că dramaturgia stă ceva mai bine decât alte genuri”, semnatarul țintește asupra poeziei: „Câtă impostură și goană după vânt e în truculențele verbale presărate prin reviste sub numele de poezie modernă nu știm, nici nu vom putea ști. [...] Dar un lucru mi se pare de pe acum mai deslușit, și anume: în această mare scamatorie unde cuvintele alunecă pe jgheaburi incongruente, cu sensuri și rosturi schimbate, aspirând să găsească undeva un subsol de taine pe care să-l explodeze cu strașnic forfot și cutremur, este o dorință perpetuă a ființei umane de a se distinge, de a ieși din tagmă, de a rezista la primejdia unei integrări nivelatoare”. ■ Al. Pascu traduce *Ce este american în literatura americană*, un text ce cuprinde elementele esențiale ale conferinței susținute la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, pus la dispoziție în exclusivitate pentru „Cronica” de autor, scriitorul și profesorul american Leslie Fiedler. ■ Al. Călin comentează cartea lui Eugen Negrici, *Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin* (Minerva, 1972), „una din cele mai interesante apariții din ultima vreme”. ■ Georgeta Țurcanu prezintă *Documente despre opera lui Dimitrie Cantemir*, descoperite în Arhivele Statului din Iași, referitoare la acțiunile de inițiere a tipăririi scrierilor cantemirene,

datorate lui C. Negruzzi, M. Kogălniceanu și, mai târziu, lui Gh. Asachi. ■ Ion Munteanu dezvăluie noi „file de arhivă” despre G. Coșbuc, publicând o fotografie în care poetul se află alături de criticul Gh. Bogdan-Duică și o alta cu o variantă a strofei finale din *Nunta Zamfirei*. ■ La rubrica *Moment*, cu fotografii alăturate, sunt prezentați cei trei ieșeni Premiați de Uniunea Scriitorilor: Corneliu Ștefanache, Premiul pentru proză (*Ziua uitării*), Mihai Drăgan, Premiu pentru critică (*B. P. Hasdeu*) și Al. Călin, Premiu pentru debut în critică (*Anton Holban – Complexul lucidității*). ■ D. Irimia, în articolul *Cultura românească în Italia*, trece în revistă prezențele autohtone în diverse domenii: lingvistică, artă, muzică, cinematografie, literatură.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 131**] Un poem de Carol Malinowschi, dedicat lui Nicolae Labiș – *Baladă timpului scurt*: „Poetul Labiș bea prima zăpadă/ dar buzele lui nu o mai prind;/ Ușile tramvaiului mereu se deschid/ eliberând clipele timpului scurt,/ prea scurt, de a-l mai fi zărit”. ■ În *Estetica*, A. Baranga scrie despre inutilitatea artei urâtului, a patologicului: „Arta presupune atracție, o comuniune spirituală între obiectul artistic și consumatorul de artă, în timp ce boala, anormalitatea, abaterea de la ordinea naturală, trezește în om spaima contagiunii... o literatură a morții.. nu poate avea valoare decât în măsură în care ne-ar propune o soluție de învingere a acestui rău suprem. Violența, sălbăticia, crima, agonia, inversiunile, drogurile, starea de somnambulism intelectual, contemplate fiziologic, pot oferi material de studiu clinicianului de specialitate nu și artistului. Arta a fost, este și va rămâne o propensiune spre idealitate; în afara acestei aspirații se neagă pe sine, convertindu-se în contrariul ei: o tristă zădărnici și inutilitate”. ■ E. Manu marchează necesitatea colecțiilor de *Sinteze*, inaugurate în 1973 de către cel puțin două edituri, Eminescu și Albatros. Seria *Ed. Eminescu* a fost lansată prin cartea lui Al. Philippide, *Puncte cardinale europene – orizont romantic*. Seria *Sinteze* – colecția *Lyceum* – a Ed. Albatros a debutat cu volumele *Iluminismul în literatura europeană*, *Realismul*, *Studii eminesciene*, *Școala Ardeleană*, dar și o inedită antologie, realizată de Virgiliu Ene: *Satira în literatura română*.

9 iunie

● [**„Munca”, nr. 7949**] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Victor Stan, Teodor Maricaru.

● [**„Scânteia”, nr. 9534**] Citim nota *Colecții și serii noi în Editura Politică*: „Începând cu acest an, Editura politică pune la îndemâna unor categorii largi de cititori noi colecții și serii de lucrări sintetice, de volum redus – 40-80 pagini. Cele peste 200 de titluri care urmează să apară în limbile română, maghiară și germană constituie o bogată sursă pentru cunoașterea și însușirea politicii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român, pentru înțelegerea

aprofundată a fenomenelor social-economice și politice din țara noastră, cât și în întreaga lume. Primele lucrări au și ieșit de sub tipar”. ■ Agerpres transmite detalii despre *Sesiune de comunicări cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la revoluția din 1848*: „Cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la revoluția burghezo-democratică, moment remarcabil din istoria de luptă a poporului nostru pentru progres social și libertate, pentru drepturi naționale, vineri a avut loc, la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România, sesiunea de comunicări pe tema *Anul 1848 și semnificația sa istorică*. [...] Cuvântul de deschidere a fost rostit de acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei Republicii Socialiste România, care, subliniind semnificația evenimentului, a arătat: Anul 1848 reprezintă în istoria poporului român o piatră de hotar și tot ceea ce s-a petrecut atunci este un exemplu al tradițiilor de luptă pentru eliberarea socială și națională ale poporului. Generația de luptători de la 1848 – a spus în continuare vorbitorul – pentru care nu a existat nici piedică, nici jertfă de neînving, ne rămâne vie în fața ochilor, pildă de patriotism și acțiune în slujba poporului și a idealurilor sale. [...] În încheierea lucrărilor a luat cuvântul prof. dr. docent Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, care a arătat că revoluția de la 1848 din Țările Române, deși temporar înăbușită, a fost de fapt victorioasă prin urmările ei asupra dezvoltării sociale și politice a României moderne. Modul specific în care s-a desfășurat revoluția din țara noastră, a spus vorbitorul, a făcut necesară continuarea procesului de desăvârșire a revoluției burghezo-democratice încheiat în anul centenarului ei, proces în cursul căruia s-a afirmat o nouă clasă socială, forța cea mai revoluționară a societății românești – clasa muncitoare în frunte cu Partidul Comunist Român”.

● [„Flacăra”, nr. 24] În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a șasea a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată *Drumuri și popasuri prin Europa*. ■ În *Ce profețim, ce profesăm*, Nicolae Stoian scrie despre *Autoritatea morală a scriitorului*, un articol comemorativ dedicat lui Nicolae Tăutu. ■ Cu titlul *Portretele bunicii*, revista publică fragmentul al XV-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ Revista publică un reportaj fotografic despre *Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1972*. Sunt menționați, la secțiunea poezie, Eugen Jebeleanu, Ben Corlaci și Constanța Buzea; la proză: Marin Preda și Corneliu Ștefanache; dramaturgie: Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu; publicistică și reportaj: Nichita Stănescu și Octavian Paler; literatură pentru copii și tineret: Costache Anton și Corneliu Buzinschi; critică și istorie literară: Șerban Cioculescu, Mihai Drăgan și Ion Vlad; traduceri din literatura universală: A.E. Baconsky și Leon Levițchi; traduceri din literatura naționalităților: Paul Drumaru; literatura naționalităților conlocuitoare: Szilágyi Domokos, Bajor Andor, Franz Heinz și Immanuel Weissglass; debuturi: Alexandru Călinescu, Radu Mareș, Dușan Petrovici, Dan Verona, Saszet Géza și Váradi B. László. □ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un

portret biobibliografic dedicat lui Stephan Roll. ■ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Odiseea spiritului*, ce are ca subiect viața lui Voltaire. ■ Sanda Faur, cu titlul *La Bacău, poezia regină pentru trei zile*, scrie despre Gala recitalurilor dramatice.

● [„**Lucefărul**”, nr. 23] Numărul cuprinde o anchetă despre *Condiția romanului*: „Poate că nu există o probă mai elocventă pentru fecunditatea unei orientări literare decât vigoarea romanului. Este evident că în ultimii ani, în domeniul prozei de largă respirație se afirmă la noi talente puternice, care prezintă o mentalitate și sensibilitate distincte. Apare, desigur, interesant de constatat ce tradiție continuă această serie nouă de romancieri, care sunt precursorii pe care îi recunosc ca nume de referință în dezvoltarea unei descendențe spirituale. De asemenea merită cercetată tangența lor cu literatura lumii, modul în care receptează mutațiile petrecute în tratarea tipologiilor, a spațiului narativ, a stilului în cele mai de seamă opere ale veacului. Dar, întâi de toate romanele apărute la noi în ultimii ani exprimă o realitate social-istorică specifică, transformările în felul de viață și de gândire produse de prezentul socialist. Nu e greu de observat că în cărțile recente se efectuează o pătrundere mai adâncă și mai cuprinzătoare în universul concret, în zonele socialului. Scriitorii noilor promoții simt puternic atracția realului, urmăresc cu fervoare și curiozitate evenimentele contingente, aspiră, e limpede, să creeze o cronică fidelă a epocii. Rămâne, firește, de apreciat chipul în care aceste preocupări capătă o expresie estetică, se convertesc în teme și obsesii, cu caracter literar. De bună seamă modificările în structura socială și în mentalitate își pun amprenta asupra conflictelor și tipurilor, asupra «metabolismului» narativ. Cum se armonizează spiritul contemplativ cu cel întreprinzător, ce pondere are meditația și acțiunea, de unde se ivesc resursele de vitalitate și de luciditate – iată motive de interpretare propuse, azi, în special, romanului. S-a remarcat în proza ultimului deceniu un efort de depășire a senzorialului și a pitorescului, o năzuință spre o literatură de gravitate. În condițiile acestui secol, care a aglomerat stările de confruntare decisivă, se nasc forme deosebite de asumare a tragicului. Romanul primește un coeficient sporit de tensiune a stărilor de conștiință, angajând resorturile cele mai profunde ale ființei omenești”. □ Răspund: Radu Petrescu, Virgil Duda, Sorin Titel, Mihai Giugariu, Petru Popescu, Nicolae Damian, Bujor Nedelocovici, Corneliu Ștefanache, Maria-Luiza Cristescu, Platon Pardău, Norman Manea, Mircea Cojocaru. □ Radu Petrescu, *Vocația de a vedea*: „Recepția critică a romanului este, tocmai de aceea, interesant de urmărit. Fiindcă romanul are la noi tradiție mai scurtă decât alte genuri, fiindcă e un gen «greu», practicat relativ de puțini, și fiindcă se ocupă de realitatea cea mai comună (ori cel puțin ar trebui să se ocupe, căci uneori evadează în fabricații neverosimile, care ar surprinde dacă n-ar plictisi peste măsură), nu puțini intelectuali dotați cu multe prejudecăți față de roman. Pentru unii critici, romanul trebuie să fie bombat și pompos, stufos intelectualicește,

cu trimiteri, cu ton, cu «morgă». Un roman net, simplu, direct, dezinhibat poate fi subiect de suspiciune, așa cum un autor de succes de public e pe dată taxat de «popular». Încercătura filosofică unii nu o văd decât în teorii, în vorbe, nu în personaje și întâmplări. Un roman care are epică evidentă, și se citește pe nerăsuflăte poate fi acceptat mai greu decât o pretențioasă agramăție. Și așa mai departe”. □ Virgil Duda, *Meseria de romancier*: „Ar fi de pomenit împrejurarea că punctele de tangență dintre romanele aceluiași autor se dezvăluie adesea chiar în pofida voinței scriitorului, prin parcurgerea onestă a unor experiențe marcate de o anume personalitate distinctă, asemeni unor cercuri constrânse să atingă un loc fix de încărcare cu energie ca să se rotească mai departe. Meseria de romancier, ca și orice altă activitate de durată, este supusă unor reguli de exercitare, inflexibile, iar aceea despre care am pomenit mai sus face parte dintre cele socotite «de bază». Ea este cunoscută și respectată de foarte mulți romancieri de azi, chiar de unii aflați la începutul activității lor”. □ Sorin Titel, *Plămâni puternici ai epicului*: „Toți am citit în ultima vreme uluitorul roman al lui Marquez, *Un veac de singurătate*, roman care ne-a oferit o extraordinară «lecție» de realism și gândindu-ne din nou la definiția lui Hugo, romanul acesta ne-a demonstrat în ce flacăra într-adevăr se poate transforma această «lumină» a realului. Marquez ne-a arătat încă odată, și la modul cel mai strălucit și fără drept de apel, că realismul nu este subminat prin «infuzia» de elemente fantastice, mitice, ci, din contră, potențat la maximum. El primește prin introducerea acestor elemente, un surplus de densitate și de relief. Iată deci că acest «gen imperfect» cum îl definește un critic englez, romanul («imperfect» tocmai pentru că atât de deschis tuturor «influențelor», gata să împrumute și să asimileze orice) nu se află în pericol de a trăda realitatea, oricât de ciudate, de «ieșite din comun» ar fi oglinzile pe care el le folosește, iar falsele semnale de alarmă, pe care unii au fost tentați la un moment dat să le tragă, nu pot fi decât inutile. Din fericire, romanul este mult mai puțin fragil decât s-ar putea crede. Ceea ce el cere, totuși este doar posibilitatea de a se putea dezvolta în afara unor reguli și rețete stânenitoare. Trebuie să mărturisesc că rezerva pe care încep s-o am și care devine din ce în ce mai pronunțată, față de «noul roman francez» (ca prozator și cititor), este în legătură și cu această «asceză» pe care noul roman și-o propune. Căci din dorința de a da romanului maximum de «specificitate», se apelează tocmai la «reguli» care nu pot fi decât imitative. Cu plămâni puternici, romanul simte că se asfixiază în aerul rarefiat pe care îl oferă prozatorii în cauză. Față de cele spuse cum privește critica noastră tendințele romanului de a-și oferi maximum de libertate? În trecut fie spus, ca prozator e teribil de greu să vorbești despre «critică». Căci, să zicem, rezervele pe care le-ai putea avea ar putea presupune o anumită acreală, sau o nemulțumire personală ascunsă în subtext, iar entuziasmul ar putea fi citit ca o tentativă nesinceră de flatare bine calculată. Pășind cu prudență, deci, pe acest teren ușor mânat, să încercăm să spunem

câteva lucruri despre modul în care critica noastră receptează romanul; să încercăm să vedem care e atitudinea criticii față de tentativele pe care romanul le întreprinde. În primul rând trebuie spus, desigur, că tot ceea ce s-a făcut în roman în acești ultimi ani, a fost receptat cu deosebită acuitate de critica bună (singura care intră în discuție). Nu cred că un «mare» roman a fost trecut cu vederea, neglijat de critici, cu toate că au fost probabil cărții care ar fi cerut, să zicem, un ecou mai îndelungat, o «bătaie mai lungă». Cred de asemenea că în acești ultimi ani critica n-a căutat să impună nici false valori, iar atunci când totuși a observat, că zicem, că mizele oferite au fost prea mari, s-a retras cu prudență. Cum cele spuse riscă să primească tonul ușor neplăcut al unui bilanț, m-aș opri în continuare la un singur lucru, la o observație la care aș ajunge pornind de la cele spuse mai sus despre roman, adică la tendința acestuia de a-și oferi maximum de deschidere, maximum de libertate”. ■ Mihai Giugariu, *Realismul și spațiul conflictual*: „Universul romanului este un univers problematic, conflictual, iar aceasta ține prin excelență de lumea ideilor. Particularitatea romanului față de alte domenii ale conștiinței sociale stă în faptul că prezentarea «conflictului» se face într-un mod specific, că mișcarea «ideilor se realizează prin procedee proprii. Scriitorul intuiește sau descoperă această lume conflictuală, discerne în spatele deplasărilor rutiniere resorturi problematice. Năzuința scriitorului – dacă există și alta în afară de a scrie cărți bune – este de a descoperi «conflictul» – mișcările contradictorii – de a le urma traiectul. Această deplasare de interes și vocație nu este singulară în lumea modernă. Poate că termenii nu sunt foarte exacți, dar mi se pare că asistăm (într-o disciplină științifică de mare interes) la trecerea, de exemplu, de la o fizică descriptivă la una problematică. Este destul de probabil că mutația este mai șocantă în proză (roman). De la o lume a emoției, a descriptivului, se trece la o lume a ideilor”. □ Petru Popescu, *Inhibiția în recepția critică*: „Avem romancieri, avem romane – fiecare, după mine, într-un număr insuficient. Piața cărții, interesul publicului, cer un număr mult mai mare de autori de proză, o producție mai mare și mai diversificată. Că unele cărți fac mare succes, că unii romancieri (nu prea mulți) sunt venerați, e excelent, dar numai ca început. Câtă vreme anume sectoare ale existenței sociale și psihice, teme, momente istorice, în fine anume abordări și formule stilistice încă lipsesc, nu se poate vorbi de o stare normală a prozei. Modernitatea de care am mai vorbit de atâtea ori se face pe calea urbanizării, a dezinhibării stilistice, în fine, a sincerității tot mai mari, a examenului tot mai sever, care, după mine, trebuie inaugurat de către orice romancier printr-un act de autoexpunere și autocritică – am făcut elogiul persoanei întâi pentru că înțeleg prin ea și o morală de autor (o adevărată terapie pentru scriitorii mai înclinați spre acte de vanitate), și o cale sigură de a atinge o tensiune epică superioară, și o garanție pentru public, garanția confesiunii, a «democrației principiale» care animă un romancier și dă formă, trăinicie, perenitate unui text”. □ Nicolae Damian: *Renunțarea la rutină*:

„Rezultă, sper, din ceea ce am spus, că psihologia succesului este un fenomen de psihologie colectivă. Componentele sale – reușită, stimulație, excitație sau eliberare, reacție de eșec sau de triumf – relatate în mod convingător și adaptate creației literare nu ar însemna altceva, pentru mine, decât parafrizare unui cunoscut: *Fals tratat pentru uzul romancierului*. Cât despre proiectele mele prefer să le transfer din capitolul promisiunilor în acela al realizărilor valabile care, din situația de a fi supuse interogațiilor, interoghează”. □ Bujor Nedelcovici, *Scriitorul și epoca sa*: „S-a depășit perioada anilor '50-'60 când romanul trebuia să «oglindească realitatea cu ce are ea mai tipic», dar, nici acum unele romane nu au ajuns la acea forță de cuprindere socială și aprofundare spirituală în care sinceritatea și adevărul să nu cunoască nicio știrbire. Câteodată sinceritatea este mimată, problematica este minoră și oprită la jumătatea drumului, stilul încețoșat și intenționat alambicat pentru a sugera profunzimea. Încrederea în roman pleacă tocmai de la nevoia cititorului pentru mai multă sinceritate și adevăr, romanul fiind prin excelență forma artistică în care aceste două coordonate de netăgăduit ale vieții își pot găsi o deplină realizare. Romanul se îndreaptă spre social și politic, spre dezbatere, spre angajare problematică el năzuie să arunce lumină asupra unor perioade (rămase încă, parțial în întuneric) din viața noastră cu toate victoriile și înfrângerile cunoscute”. ■ Corneliu Ștefanache, *Direcția: spre adevăr*: „Îmi place această direcție: «spre adevăr». Este însă ciudat să vezi pe câte unul dintre noi lamentându-se că n-a spus adevărul în nu știu care carte fiindcă nu știu ce l-a împiedicat, când de fapt n-a avut și nu are ce spune, și, mai presus de toate, este lipsit de har. Toți știm o mie și una de lucruri despre viața noastră și cea din jurul nostru, toți avem idei și propuneri (unii detestabile și mă gândesc ce-ar fi dacă și le-ar aplica numai la viața lor), dar sigur scriitorul le poate da forța artei. Da, forță, o forță pe care unii o subestimează, dar ea este mai rezistentă decât cele mai groase ziduri pe care le putem ridica. Se poate vorbi despre introducerea eseului în roman, a lirismului, despre accentuarea analizei psihologice etc. Nu mă pricep nici la teorie nici la sistematizarea ei. Am însă o imensă bucurie când citesc câte o pagină de proză bună care merge până la capăt, adică spre adevăr. De ce oare nu avem puterea, nu o dată să mergem până la capăt?”. □ Maria Luiza Cristescu: „Cât despre psihologia succesului în momentul de față, prefer să nu vorbesc. Mi-ar fi necesare câteva pagini de umplut – și n-aș putea decât să lansez un apel prea patetic la critică, la necesarele diferențieri pe care trebuie să le facă, în favoarea artistului cu o conștiință estetică dublată de conștiința morală, precum și un proces de blândă alungare a operelor neizbutite și de violentă polemică față de impostura deghi-zată în curaj. Proiecte: *Așteptare*, roman aflat la Editura «Cartea Românească» și studiul *Tehnici ale romanului românesc*, cărți care, sper să vadă lumina tiparului la începutul anului viitor”. □ Platon Pardău: „Poate conta romanul deschis, de abordarea frontală, cinstită, curajoasă prin adevărul gândirii și

judecății, a realității, pe alianța cititorului? Cartea de succes, de adevărat succes, a întâlnit întotdeauna, dacă nu simultan, dar într-un timp relativ scurt, opțiunea criticii și a cititorului. Criticul n-a trebuit să risipească efort spre a impune cărțile lui Marin Preda, Eugen Barbu, Alexandru Ivasiuc, Fănuș Neagu, Dumitru Radu Popescu sau Petru Popescu, cărțile despre care nu se poate spune că excelează prin accesibilitate de tip vulgarizator. Dar ce se întâmplă în cazul când anumiți critici vor, sau își fac ambiția de a impune o carte rece, lipsită de vlagă, formal complicată spre a ascunde tocmai absența substanței. Răspunsul e unul singur: nu se întâmplă nimic”. □ Norman Manea: „Cât despre proiecte, câte ne-ar îngădui și amâna și interzice timpul... să regăsim adâncimea, adevărul, rafinamentul unui dialog simplu și direct... ca și cum ne-am revedea, dintr-o dată în trecutul irealității imediate, ca și cum ascultătorul și-ar fi regăsit și el, odată cu aerul ... pădurile și cerul de altădată, liniștea, curajul, puterea adică de a porni bucuria vieții și consolarea artei”. ■ Tot tematica romanului este abordată și în rubrica *Romancierii tineri: interpretări*. Semnează texte: Paul Georgescu, Dana Dumitriu, Dan Cristea, Florin Mugur. □ În *Daruri și moduri*, Paul Georgescu se ocupă de: „Nicolae Damian nu scrie niciodată rău, dar tensiunea stilului nu poate suplini rareficarea substanței, prea cețoasă în proza poetică din final, prea simplificată în povestea de dragoste. Fiindcă în intenția autorului, *Pribegi, noi visăm*, ar fi să fie un roman de iubire. Dar iubirea lipsește, de o parte și de alta, poate din prea mult control de sine, la el, poate din prea multă frivolitate la Ea. Scenariul e acela al lui Swann-Odette, reluat de Holban. Odette, Gilberte, Irina sunt ființe rarefiate dar recreate pigmalionic de investițiile emotive ale bărbaților îndrăgostiți. Ori naratorul din acest roman, un sculptor refuză să fie Pygmalion, să creeze o ființă vie, misterioasă, ciudată. Din control de sine din teamă de vulnerabilitate, el refuză să investească afectiv, să creeze în imaginar”. □ Dana Dumitriu reflectează la *Procesul defînirii*: „Ceea ce este foarte pregnant în cazul romanelor tinerei generații de prozatori este că acest erou are un suport social puternic, este produsul unei experiențe de viață neterminate istoric. Scriitorul îi împrumută din propria sa structură psihică și din propriul său mod de a privi lumea, de a gândi istoria. De unde și aerul puțin partizan al personajului, tonul lui confesiv. Viața pe care a trăit-o se filtrează subtil în exercițiul retrospectiv pe care îl săvârșește cu oarecare ostentație și astfel poziția lui își găsește justificarea socială. Evenimentele pe care le-a trăit, la care a asistat sunt cele reprezentative pentru mișcarea socială, pentru momentul istoric respectiv. Și, iată, că prin intermediul unui personaj introspectiv se face examenul lucid, profund al unei epoci frământate, examenul unei umanități foarte sensibilizate de istorie. Eroii au depășit ipostaza de martori, de «absenți», de «apatiți», deși au mândria acestei detașări, și-au asumat rolul de observatori critici și inteligenți ai realității umane din care fac parte. Caracterele descrise ca și substanța meditației care alcătuiesc aceste romane aparțin unei realizări concrete și de

aceea cred că scriitorii pe care i-am enumerat continuă tradiția literaturii noastre realiste și analitice, în cel mai bun sens al cuvântului, oferindu-i dimensiuni noi. Aparentul scepticism al unor eroi îngăduie scriitorului amendarea poziției acestuia și tocul de oglinzi al romanului se multiplică și capătă adâncime. Rămâne să vedem cum va căpăta acest personaj un spor de vitalitate, devenind și el, ca o răsfrângere a epocii, un ins întreprinzător, capabil de inițiativă și de gesturi energice”. □ Pornind de la romanul Danei Dumitriu, Florin Mugur expune *Gânduri despre un personaj*: „*Masa zarafului*, roman însuflețit de o pasiune intensă și rece, oferă o altă imagine a unei *Livezi cu vișini* în care niște oameni trăiesc finalul propriei lor vieți sufletești, o imagine surprinsă cu o cruzime cehoviană ..., dar într-un stil mai puțin economic, îngăduind uneori «moralei» să umbrească fabula propriu-zisă. Apropierea de teatrul lui Cehov se poate justifica și prin existența unei teme comune, pe care o desemnează fraza-cheie a romanului: «De câte ori fac cuiva o cât de neînsemnată mărturisire, am impresia că devin agresiv». Este tema sincerității (și a lipsei de sinceritate, a înșelătoriei conștiente sau inconștiente, a cabotismului), întreaga carte fiind o dezbatere asupra dreptului pe care-l avem – sau nu-l avem – de a-i împotrivi ori chiar de a-i copleşi pe ceilalți cu adevărurile noastre intime, despre măsura în care aceste adevăruri încap în cuvintele rostite, despre îngăduința care ni se acordă – sau ni se refuză – de a vorbi despre noi. Principala îndoială a personajelor este cu privire la actul confesiunii: nu cumva, «punându-și sufletul pe masă», îl și modifică total, confesiunea, sinceră la origine, transformându-se într-o minciună? [...] Dar în ce constă superioritatea Martei față de ceilalți? E vorba de trei însușiri: ea vine «din afară», dintr-o altă lume, mai pozitivă și în orice caz mai activă; e dornică să știe adevărul fără să-și facă iluzii și e dispusă să-l formuleze în cuvinte...; în sfârșit, e tânără, mai poate să gândească, să rabde, să speră”. □ Despre *Erou și perspectivă* în romanele lui Petru Popescu notează Dan Cristea: „*Sfârșitul bahic* este un asemenea roman al unor sisteme de lentile care observă mult mai bine și mai profund decât până acum nu o realitate gândită, ci una literară, sensibilă, aptă de sugestii, însuflețită de pasiune”. ■ Melania Livadă semnalează în *Alecu Russo, un spirit critic autentic*: „Reprezentant tipic al «pașoptismului» în tot ce acesta a însemnat ca militantism social, politic și cultural, însuflețit de idealul național și democrat și de puternica afirmare a tradiției și a dragostei de popor, Alecu Russo este condeiful critic cel mai combativ al generației sale și un gânditor patetic al unor impresionant de multiple probleme de cultură națională. Adept al programului «Daciei literare», el atribuie literaturii o funcție națională prin cultivarea valorilor autohtone, a tradiției, folclorului și limbii populare și prin combaterea xenomaniei care o bântuia. Fără a fi filolog, dar cu o intuiție vie a problemelor de limbă literară, el este un entuziast în susținerea concordanței dintre limba literară și cea vorbită de popor și în combaterea curentelor filologice fanatice și nocive (latinizare, italianizarea,

fonetismul rebarbativ etc.). Cugetările sale, privind problema limbii, sunt fundamentale ca spirit de justețe filologică și intuiție artistică. Ele susțin, în lumina progresistă, armonizarea limbii populare cu neologismele de rădăcină latină, adaptate spiritului limbii române”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Teodor Mazilu, *Înmormântare pe teren accidentat*: „O atenție aparte solicită nuvelele de amploare romanescă intitulate *Viața de spital* și *O simplă pasiune fizică*. Împreună cu cea titulară, acestea indică cel mai ridicat grad de eliberare al autorului de tirania paradoxului teoretizant, reflecția morală insinuându-se complet în materia epică și în dialog. În același timp, *Viața de spital* și *O simplă pasiune fizică* reiau unul din leit-motivele curente ale literaturii lui Teodor Mazilu: falsul misoginism al personajelor sale masculine. Cu precizarea că acum viziunea, mai mult decât satirică, este aceea specifică farselor de inflexiune dramatică, semn sigur că autorului nu i se refuză temele de intensă gravitate morală. *Înmormântare pe teren accidentat* este una dintre cele mai bune cărți de proză scurtă apărute în anii din urmă la noi”. ■ La cartea lui Leonida Neamțu, *Acoperiș cu demoni*, se referă Mircea Iorgulescu: „Printre personajele romanului *Acoperiș cu demoni* figurează și un scriitor, autor al unui roman intitulat *Acoperiș cu demoni*. În romanul lui Leonida Neamțu sunt incluse fragmente din romanul scriitorului-personaj, care, la rândul său, reproduc o parte din romanul celui alt scriitor, personaj-al-personajului-scriitor”.

10 iunie

• [„România liberă”, nr. 88905] Ion Țugui recenzează culegerea de schițe a lui Ion Băieșu, *La iarba albastră*, considerând-o „una dintre cele mai semnificative pentru scrisul” autorului, apreciind comicul „de caracter”, „de o tonicitate remarcabilă” și „sarcasmul pipărat”. ■ În articolul *Critica teatrală*, Dinu Săraru atrage atenția asupra necesității reeditării *Mărturiilor în contemporaneitate*, cu ocazia împlinirii („în toamna aceasta”) a 75 de ani de la nașterea lui George Mihail Zamfirescu.

• [„Scânteia”, nr. 9535] Ziarul publică pe prima pagină *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu participanții la Conferința națională a Uniunii artiștilor plastici, cu prilejul vizitării expoziției „125 de ani de la revoluția din 1848 în România”*.

• [„Tomis”, nr. 11] Alex. Ștefănescu semnează cronică literară la romanul *Aproapele nostru, aproape* (Eminescu, 1972), de Platon Pardău care „își consolidează reputația de scriitor al actualității datorată romanului *Ore de dimineață* (1972). Și de data aceasta, el reunește personaje diferite ca structură pentru a studia un «eșantion» de existență socială, însă momentul ales nu mai are o funcție doar simbolică, ci și una de test, deoarece, prin dramatismul său, obligă conștiințele să se manifeste și chiar să se dezmințe semnificativ. [...] Subordonându-și talentul dezbaterii și ilustrării unor idei de actualitate, el își

revendică meritul de a se adresa, și prin *Aproapele nostru, aproape*, publicului larg”. ■ Rubrica este completată de cronica literară a Mirelei Roznoveanu care analizează *Poezii* (C.R., 1973), un volum „care adună laolaltă cărțile publicate până acum de Ileana Mălăncioiu și anume *Pasărea tăiată* (1967), *Către Ieronim* (1970) și *Inima reginei* (1971). Ediția are meritul de a face și mai vizibile contrastele între care pendulează deocamdată lirismul acestei poezii. Reeditarea integrală în defavoarea unei ediții selective, probabil că nici n-a avut alt scop. Poezia Ilenei Mălăncioiu este marcată în general de tendința de depășire a unui lirism descriptiv de foarte largă inspirație rurală, pentru unul care să fie rezultatul spiritualizat al meditației asupra marilor teme care fac obiectul poeziei. Aspirația nu este scutită de o doză de bovarism, cu atât mai mult cu cât poeta o dublează de la un moment dat cu o recuzită compensatorie – în lipsa aptitudinii pentru speculație – insuficientă însă să-i modifice înclinația de fapt în datele esențiale”. ■ Dorind să marcheze împlinirea a 90 de ani de la apariția poemului *Lucașfărul*, Augustin Z. N. Pop semnează articolul *Tinerete fără bătrânețe* și observă că „departe de a-și fi scuturat podoabele și de a fi îmbătrânit”, *Lucașfărul* lui Eminescu „își sporește, înaintea celei de-a patra generații, admirația cititorilor din țară și de peste hotare pentru caracterele exemplarității lui poetice *in excelsior*. [...] Puterile artistice ale *Lucașfărului* aparțin unor rezonanțe de excepțională spiritualitate și poemul, departe de a fi cântecul de lebedă al lui Eminescu, rămâne plenara împlinire a geniului său artistic într-o eternă tinerete fără bătrânețe”. ■ Cornel Regman și Al.Protopopescu își continuă demersul din numărul anterior cu titlul *Moment Eugen Jebeleanu* (II). Astfel, Cornel Regman notează: „O singură remarcă aș avea de făcut în legătură cu thanaticul Jebeleanu. El conservă multe trăsături ale unui mod de manifestare colectiv-empiric și tocmai acest lucru ne-a îngăduit să vorbim de bocet, deși din cele ce-ai spus mai înainte ar reieși că renunți la această înrudire. Bocetul e expressia «naturalistă» a emoției și în orice caz forma ei gesticulantă”. Al. Protopopescu notează: „Fără îndoială că se va vorbi și se va scrie despre acest teritoriu al liricii lui Eugen Jebeleanu”. Poemul *Hanibal* „își strămută atenția spre marile răspunderi sociale și istorice, devenind un fel de contemplație, cu concluzii izbăvitoare precum «rostul tunurilor e să bată luna-n ele». De fapt, poeziile ciclului titular nu sunt niște parabole construite după toate regulile algebrei consacrate de acest gen. Sunt puține poemele în care autorul are răbdare să-și îngroape aluzia în anecdotă după acea tehnică a insinuării pe care Geo Bogza a dus-o la virtuozitate. Peste această tendință iese repede biruitoare dorința iconoclastului de a ironiza, de a sancționa, de a turna apă tare pe racile, cu o frenezie ce amintește de poezia lui Geo Dumitrescu, neatingând vehemența ei sprintară”. ■ Grupajele de poezie, semnată de Aurel Tita, Petre Paulescu, Vlad Andrei Orheianu, Petre Vlad, Șerban Gheorghiu, Mihai Păcuraru, Lie Nour, Doina Barbu, Sanda Ghinea, G. G. Ursu, Traian Coșovei, completează peisajul literar al epocii.

12 iunie

• [„Scânteia”, nr. 9537] În *Adnotări* citim *Echivocul „stărilor intermediare”* de G. Cuibuș: „Nu este ușor să-ti asumi sarcina de a scrie ample poeme despre geneza, existența și dispariția individului; și mai ales să te situezi, în acest caz, în cadrul unor concepte izvorâte din cunoașterea profundă a vieții, a realităților umane, a structurii societății. Un atare adevăr îl confirmă și versurile semnate de Victor Haide, autorul unui recent volum de poeme, *Stări intermediare*. [...] Încercarea autorului de a releva drumul omului de la naștere și până la moarte ar fi putut avea un rost, dar pesimismul exacerbat copleșește și deconcentrează”.

13 iunie

• [„România liberă”, nr. 8907] Marta Alboiu consideră volumul *Un coniac pentru o fată*, de Viorel Cacoveanu, ca reprezentând o „Filozofie”... de cafea, mai ales, pentru că „este vorba de o carte submediocră, deși pretextul povestirii [...] ar fi putut servi intențiile autorului de a biciui moravuri anacronice timpului nostru. Din păcate, acest pretext, manevrat inabil pe plan litera, duce la un fiasco total.”.

• [„Viața studentească”, nr. 24] Medeea Ionescu semnează cronică teatrală, *Vilegiaturistii de Gorki la Cassandra* – Studioul IATC. □ Rubrica *Sintagme* propune volume ca Sașa Pană – *Născut în 02*, seria *Memorialistică*, Minerva, Mihai Beniuc – *Un bătrân către un tânăr cărturar*, Albatros, cronicile adunate chiar din „Viața Studentească” sau „întâia istorie a istoriei literare de la începuturi până la G. Călinescu”: *Istoriografia literară românească* de Marin Bucur, colecția *Universitas*, Minerva. ■ Doru Mielcescu punctează *Prezența post-mortem în actualitate a lui Nicolae Tăutu* – analizând postumul *Misiunile căpitanului Dan*, Albatros.

14 iunie

• [„Munca”, nr. 7953] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă *Cavalerii dreptății* de Șerban Nedelcu.

• [„România liberă”, nr. 8908] În articolul intitulat *Personalitatea poetului se exprimă cu putere în cântecul său social*, Tia Șerbănescu reproduce dialogul purtat cu Ilie Constantin. Acesta afirmă că: „în general, un poet talentat, trăind în angrenajul social, nu poate fi surd la glasul Cetății, el răspunde din adâncul ființei sale. [...] Forța poeziei politice stă, pe lângă atracția ideilor sociale și patriotice vehiculate, în realizarea sa literară pleneră, fără concesi de ordin artistic. Toate aceste generalități mă privesc în modul cel mai direct și pe mine”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7486] M. Costea scrie despre *Maculatura și teoriile*, considerând că „invazia maculaturii literare” nu exprimă „o tendință pozitivă ce ar consta anume în demitizarea actului de creație. [...] Noi nu

suntem de acord cu teza apărării în numele democrației culturale a imposturii și veleitarismului”. ■ C. M. glosează pe marginea „maculaturii” și a modelelor, incluzând mimetismul „printre cele mai consistente surse de maculatură poetică”.

● [„**Albina**”, nr. 24] Numărul se deschide cu articolul lui Dumitru Almaș, dedicat lui *Dimitrie Cantemir, istoricul*. Alături, versuri de Dimitrie Străuț, fotografia primei pagini înfățișând o fetiță stând la Masa Tăcerii de la Târgu Jiu. ■ Dragoș Vicol, responsabil cu *Poșta Prozei*, reține spre publicare două povestiri inspirate din viața satului, trimise de condeierii aspiranți Stancu Nedeia (din Giurgiu) și Ion Vasilescu (din Leleasca-Olt). Tot aici, alături de alții, este refuzat și Const. Brândușoiu (din Reșița), cu un sec „Deocamdată, nu”. În final, semnatarul rubricii transmite corespondenților literari următorul mesaj: „Primim nenumărate povestiri, portrete, evocări, în care autorii vorbesc despre amintirile bunicilor și străbunicilor, despre personajii grotești din lumea de altădată a satelor, despre obiceiuri și ritualuri mistice etc. Nu există oare destule fapte emoționante, destui oameni vrednici, destule întâmplări semnificative în actualitate care să ispitească penele corespondenților noștri literari? Asemenea subiecte ne-ar interesa cu precădere”. ■ Trei microfile de calendar îi evocă pe I.I. Mironescu, autorul nuvelei *Tulie Radu Teacă* (13 iunie), pe junimistul folclorist Miron Pompiliu (14 iunie) și pe Ion Marin Sadoveanu (15 iunie). ■ Pe ultima pagină, de *Satiră și umor*, Ion Bănuță semnează o scurtă recenzie elogioasă a culegerii de epigrame *Floreta de argint*, de Valeriu Bucuroiu, citând, la un moment dat, din prefața întocmită de Nichita Stănescu: „Acest cavalier al epigramei mă face să-i admir floarea floretei de aproape, iar ascuțișul ei, de la distanță [...] versurile lui au în coadă un subtil ac de albină”.

● [„**Orizont**”, nr. 24] Retine atenția convorbirea cu N. Manolescu de pe prima pagină (consemnat sub un nume generic „interlocutor”) din care ne oprim asupra unei confesiuni despre...metoda sa critică: „[...] prea bine n-am știut niciodată ce e măsura. De câte ori, mi-am propus să scriu o carte m-am entuziasmat de subiect, de personaje, mi-am pierdut așa zicând spiritul critic. Desigur scriind-o, am pus, unde am putut, accentele critice, surdina necesară, dar momentul inițial de simpatie n-a rămas fără consecințe. [...] Cad din nou la început într-un entuziasm cam facil, pe care încerc să-l atenuiez apoi. Fiecare rând, fiecare pagină, fiecare capitol conține această contradicție dintre un elan absolut, fără spirit critic, în care autorul și opera se «eroizează», primesc dimensiuni mitice, și spiritul critic cel mai ascuțit, care întoarce efuziunea lirică în sarcasm și retează aripile imaginației. [...] A fi creator încritică nu înseamnă decât a admite pentru aceasta disciplină un statut propriu, a face din lectură un mijloc de atitudine intelectuală”. ■ Ancheta Orizont ia în colimator critica și actualitatea literară, pornind de la ideea ca artistul trebuie să fie „un participant la viața socială”; respondenții sunt Valentin Tașcu, Ion Marcoș, Adrian Isac,

Alexandru Ruja, Marcel Pop-Corniș. ■ Radu Tomoioagă face o demonstrație pe ideea că „pașoptiștii au extins substanțial sfera preocupărilor filosofice și au înscris în istoria gândirii românești, după Școala ardeleană, pagini incandescente de filosofie politică angajată, militantă” în articolul *Pașoptiștii și filosofia*. ■ La „poșta poeziei”, răspunde regulat Damian Ureche.

● [„România literară”, nr. 24] Versuri semnează: Ion Brad (*Respirație*), Mircea Vaida (*Coasa pierdută*), Nicolae Prelipeanu (*Trecând*), Cicerone Theodorescu (*Pecețile duratei; Cei patru mii; Temelia; Restituiri* – „din volumul în pregătire – *De bello Dacico*”). ■ Cristian Unteanu prezintă pe René Berger și semnează traducerea sub titlul *Mutația semnelor*. ■ Vasile Băran publică *Întâlniri târzii*. ■ Ovidiu Bogdan traduce *Annabel Lee* de Edgar Allan Poe. ■ Nichita Stănescu semnează *De fapt, ce este limba română?* ■ În loc de editorial, numărul se deschide prin *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu participanții la Conferința națională a Uniunii Artiștilor Plastici, cu prilejul vizitării expoziției „125 de ani de la revoluția din 1848 în România”*. ■ Cu ocazia acestei expoziții, Amelia Pavel publică o prezentare a evenimentului, organizat la sala Dalles, sub titlul „135 de ani de la revoluția din 1848 în România”. ■ Mihael Giugariu semnează *Inima*: „Întoarcerea neconținută a scriitorului asupra lui însuși, care-l apropie și-l îndepărtează de *cartea* sa supunându-l aceleiași forțe de expansiune, sugerează, ca și ritmul contracțiilor inimii, o cadență biologică obsesivă, poate obscură, în nici un caz irațională, fiindcă materia vie nu este niciodată irațională. În ultimă analiză, drama cioplitorului este drama oricărui individ social. Mitul lui Sisif ar trebui regândit. Este posibil chiar ca anonimul grec așa să-l fi văzut, dar amănuntul i se va fi părut nesemnificativ și nu ni l-a transmis. Sisif atacă permanent muntele, dar niciodată prin același loc. (Nu este exclus ca schimbarea locului să ascundă un grăunte de superstiție.) Distanțele sunt altele, panta este mai mare sau mai mică, văzut dinspre miazănoapte vârful e îmbrățișat într-o lumină strălucitoare dar difuză, de la răsărit se proiectează pur și limpede pe cerul albastru. Jos de tot e linia oscilantă dintre pământ și apă. Ori de câte ori reîncepe a nerăbdător. Cei care-l atacă prin același loc sunt liftierii societății. Pentru ei primejdiile izvorăsc dintr-o prea mare obișnuință”. ■ În *Dicțiunea documentară* Ilie Constantin scrie despre două volumele lui Platon Pardău, *Hanu Ancuței* și *Ore de dimineață*: „Cu aceste două cărți apărute până acum, el se arată un bun autor epic, bogat în resurse. Se impune, în cazul său, o mai adâncită scrutare a destinelor omenești în mișcare – deci renunțarea la colecțiile de biografii spectaculoase și statice, în relații de stângace coincidențe. Experiența de care face dovadă, practica textelor narrative de până acum, lasă să se întrevadă în Platon Pardău nu doar un romancier real, ci și unul care va putea intra, cu apariții viitoare, în rândul celor care se bucură de o mai largă audiență”. ■ Roxana Sorescu scrie despre poezia lui Nichita Stănescu în *Căile cunoașterii poetice*: „Emoția primelor sale volume se întemeia pe contactul șocant cu o fizică refu-

zându-și azi adevărurile de ieri și îndreptând mâine dulcile iluzii ale adevărilor de azi. Dacă istoria științei, raționa poetul, se confundă cu suma erorilor posibile, dacă bunele noastre explicații de azi se vor dovedi repede niște orbiri parțiale, atunci eroarea primă, cea mai gravă dintre toate, e și cea mai demnă de respect, ca *mater genatrix* a tuturor adevărilor parțiale care ne-au făcut existența posibilă. [...] Ultimele sale volume sunt bânuite de nostalgia extazului și a convertirii stării extatice în cuvânt. Așa cum în răspunsurile sale «științifice» la problemele cunoașterii Nichita Stănescu fusese un nonconformist programatic, orientându-se spre eroarea fecundă, spre refuzul geometriei suficiente sieși, în tânjirea după starea de poezie el se înverșunează să creadă în capacitatea sa de a se transcende, în contrasens cu majoritatea liricilor contemporani”. ■ Constantin Țoiu semnează *Distanțe*, despre *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur, volumul care „s-a bucurat de cele mai frumoase aprecieri. [...] O carte captivantă, care se citește ca un roman”. ■ Șerban Cioculescu semnează în *Breviar* textul *Alexandru Philippide și orizontul romantic*, prezentând volumul *Puncte cardinale europene* de Alexandru Philippide, Eminescu, 1973, un volum în care citim „o serie de substanțiale eseuri, un adevărat «tour d’horizon» de la Shakespeare la poezia noastră dintre cele două războaie”. ■ Ecaterina Țărălungă publică *Vocația teoriei și critica ei*: „În ceea ce privește teoria literară propriu-zisă, cercetările apr îndreptate în două sensuri: expunerea sistematică a principiilor și categoriilor cu care lucrează disciplina (George Macovescu, Silvian Iosifescu) și găsierea unor coordonate teoretice românești (Al. Dima, Ov. Papadima, G. Ivașcu)”. ■ J. Wertheimer-Ghika semnează *Anul 1848. A. G. Golescu și folclorul românesc*. ■ Sub titlul *Tudor Arghezi, pamfletar*, Nicolae Manolescu publică o cronică literară la *Scrieri. vol. 23, Semne cu creionul, 1904-1914*, Minerva: „Sunt cuprinse articole și pamflete de caracter literar și care au rămas în general pe dinafara culegerilor anterioare (*Pagini din trecut, Tablete de cronicar*), interesate mai ales de publicistica social-politică a poetului. Autorul însuși le-a intitulat *Semne cu creionul*, grupându-le în trei capitole”. Cronica se încheie cu un P. S.: „În «Transilvania» nr. 5 am publicat un eseu despre universul poeziei intitulat *Automobilul și căprioara*, a cărui logică internă a devenit, datorită omiterii unui pasaj cu desăvârșire misterioasă. În pasajul respectiv se formula tocmai principiul teoretic al articolului și anume că există obiecte poetice prin natură și obiecte poetice prin tradiție culturală (G. Călinescu nu face această deosebire în *Universul poeziei*). La sfârșitul celui de al doilea paragraf se va citi deci în continuare: «E lesne de văzut că poezia radioului rezidă în natura lui. Dar, mai departe, G. Călinescu se referă la pușcă ce ar fi putut deveni poetică, simbol al martiriului, ca altădată crucea. În acest al doilea exemplu constatăm că există și obiecte care nu sunt poetice în sine, prin natură, ci prin norocul de a participa la o tradiție. Într-un caz deci criteriul se află în „natura” obiectului, în celălalt, în „cultura” lui». ■ Citim recenzii: □ Sorin Titel prezintă *Strigoaica și*

casa nebună de Ben Corlaci, C.R., 1973, considerând că povestirea care dă titlul cărții este „O povestire într-adevăr remarcabilă”. ■ Aureliu Goci scrie despre *Zăpada nevăzută* de Silvia Cinca, Albatros, 1973: „În subtext, dincolo de fabulația necesară, romanul aproximează condiția erotică a femeii în societatea modernă”. ■ Victor Atanasiu se ocupă de *Serile de toamnă la țară* de Alecu Cantacuzino, Dacia, 1973: „S-a retipărit în cadrul seriei de «Restituiri» acest scurt roman, mai bine zis fragment de roman, mai bine zis fragment de roman, publicat pentru prima dată în câteva numere ale «României literare» scoase de Vasile Alecsandri. Ediția prezentă este îngrijită de Livia Grămadă, din a cărei prefață se pot reține câteva remarci interesante, altele însă nu prea strălucesc prin noutate pentru cine a citit scurtul paragraf consacrat de Elena Piru scriitorului în *Istoria literaturii române*, vol. II (Editura Academiei, 1968). Obiecții serioase poate trezi felul cum au fost alcătuite cele câteva «note» de la sfârșitul volumului (după un procedeu de altfel răspândit la atâtea alte apariții editoriale) – superflue pentru cel cât de cât inițiat și atât de generale încât nu au cum folosi neinițiatului (un școlar din clasele elementare, de pildă)”. ■ Florentin Popescu notează apariția volumului *Miorița nu s-a născut lângă stele* de Mihai Pelin, Editura Scrisul Românesc, 1973: „Cu mici excepții (*Trei scrisori din Calafat, Tragedia și speranța unui județ*) – și lăsând la o parte unele pagini (puține la număr) în care ni se pare a se face exces de informație istorică – volumul lui Mihai Pelin adaugă o nouă dimensiune prozatorului de până acum – aceea de inspirat reporter”. ■ Mihai Minculescu recenzează *Lacrima Laurei* de Dan Rotaru, Editura Albatros, 1973: „Mature și candid, grave, versurile lui Dan Rotaru – în stare să impună un autor al tinerei generații – eterogene și încă nu întotdeauna în matcă proprie, sunt antologabile”. ■ În *Prima verba* citim *Lección de istorie*, semnat de Laurențiu Ulici, despre volumul *Țepeș* de Mircea Leria, pseudonimul lui Mircea Harpalet, apărut la C.R.: „În general bine scrise, mai cu seamă cea de a doua, piesele lui Mircea Leria vor să fie o lecție de istorie în legătură cu sentimentul așa de sublim al patriotismului. Ce păcat însă că această lecție de istorie nu s-a vrut mai mult literatură, adică mai mult viață și lanț de împrejurări și gânduri adevărate în profunzime, rămânând prea mult în zona incertă a ilustrativismului de teză. În orice caz ce se reține din trilogie este, în primul rând, o propunere de portret Țepeș, poate nu cea mai convingătoare, dar una plauzibilă. Cum dramaturgul are vocație și un simț deosebit al replicii puternice, e de sperat că deficitul de acum, ținând, cum spuneam, de o prea sumară înțelegere a istoriei, nu va repercuta asupra creației sale ulterioare. Drept care îl așteptăm”. ■ George Muntean scrie despre *Poemele Teresei Maria Moriglioni Drăgan*, prezentând volumul de *Poeme*, ediție bilingvă, traducere de Ilie Constantin: „Deși e evident că sunt scrise pe parcursul a mai mulți ani, poemele relevă un simț al selecției și al unității care au dus la un volum omogen, cu un sunet liric propriu, definitiv pentru stadiul la care se afla atunci poeta, evoluată ulterior până la

nerecunoaștere către o poezie de formulă oarecum însumabilă avangardei, în care predomină (ca și în teatrul și în eseurile pe care le scrie) reflecția asupra societății contemporane, asupra vieții, destinului, naturii și complexității existenței (poezii săi preferați fiind cu deosebire Ungaretti, Montale, Quasimodo, opera primului fiind chiar «vinovată» de declanșarea elanurilor sale lirice). [...] Astfel, prin acest prim volum de versuri (convingător prefătat de Romul Munteanu și inteligent ilustrat de Traian Alexandru Filip), poeta Teresa Maria Moriglioni Drăgan se face cunoscută și cititorilor din țara de origine a soțului său, pe care o prețuiește în cel mai înalt grad și pentru a cărei cunoaștere în lume întreprinde acțiuni demne de toată recunoștința”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Prin halele oceanice ale teatrului claudelian*, un text în care scrie despre teatrul lui Paul Claudel. ■ Aflăm de apariția volumului *Sfârșitul serbării* de Graham Greene, Univers, 1973. ■ Sub semnătura R.A.R. citim prezentarea volumului *Eroii mor și ei* de Aharon Megged, Univers, 1972. ■ Revista ne informează despre Premiile Asociațiilor Scriitorilor: ■ „Asociația Scriitorilor din București. Juriul: Marin Preda (președinte), Alf Adania, Ilie Constantin, Al. George, Aurel Martin, Iosif Naghiu, Fănuș Neagu, Octav Pancu-Iași, Nichita Stănescu, Virgil Teodorescu și Constantin Țoiu. Premiile: Poezie: Ion Horea: *Încă nu* (Ed. Dacia), Mircea Ivănescu: *Alte versuri* (Ed. Eminescu), Gabriela Melinescu: *Jurământul de sărăcie, castitate și supunere* (Ed. Eminescu). Proza: Mircea Micu: *Patima* (Ed. Cartea Românească), Al. Ivan Ghilia: *Recviem pentru vii* (Ed. Cartea Românească), Maria-Luiza Cristescu: *Castelul vrăjitoarelor* (Ed. Cartea Românească). Critică și istorie literară: Paul Cornea: *Originile romantismului românesc* (Ed. Minerva), Eugen Negrici: *Narațiunea în cronicile lui Grigore Ureche și Miron Costin* (Ed. Minerva), Leonida Teodorescu: *Dramaturgia lui Cehov* (Ed. Univers). Literatură pentru copii și tineret: Vladimir Colin: *Capcanele timpului* (Ed. Albatros), Dumitru M. Ion: *Povestea minunatei călătorii* (Ed. Ion Creangă). Traduceri din literatura universală: Darie Novăceanu: *Moartea și busola* de G. A. Borges (Ed. Univers). Mențiuni: George Virgil Stoenescu: *Cercuri la Elsinore* (Ed. Eminescu), Petru Vaida: *Dimitrie Cantemir și umanismul* (Ed. Minerva). Premiul pentru dramaturgie nu a fost acordat. Asociația Scriitorilor din Brașov: Juriul: Paul Constant (președinte), Werner Bossert, Voicu Bugariu, Mihai Gavril și George Scherg. Premiile: Iv Martinovici: *Ochii și ploile* (Ed. Cartea Românească), Ioana Postelnicu: *Toate au pornit de la păpușa* (Ed. Eminescu). Asociația Scriitorilor din Cluj. Juriul: Al. Căprariu (președinte), Bălint Tibor, Constantin Cubleşan, Gall Ernő, Laszloffy Aladar, Ion Lungu, Virgil Nistor, Panek Zoltán, Nicolae Prelipceanu și Szabo Gyula. Premiile: Aurel Gurghianu: *Temperatura cuvintelor* (Ed. Dacia) și *Poarta cu săgeți* (Ed. Eminescu), Vasile Igna: *Fum și ninsoare* (Ed. Dacia), Kenéz Ferenc: *Nisip în valiză (Homok a böröndben)* (Ed. Kriterion), Racz Gyözö: *Rațiunea și frumusețea (Ertelem es szepseg)* (Ed. Kriterion). Asociația Scriitorilor din Iași. Juriul:

Corneliu Ștefanache (președinte), Nicolae Barbu, Mihai Drăgan, Corneliu Sturzu și Nicolae Țatomir. Premiile: Ovidiu Genaru: *Patimile după Bacovia* (Ed. Cartea Românească), Ioanid Romanescu: *Favoare* (Ed. Cartea Românească). Asociația Scriitorilor din Târgu Mureș. Juriul: Gagyi Laszlo (președinte), Romulus Guga, Nagy Pal, Toth István și Varro Ilona. Premiile: Papp Ferenc: *Paznicul beat (A reszeg vadör)* (Ed. Kriterion), Szöcz Kálmán: *Jucăriile mele (Jatekaim)* (Ed. Dacia). Asociația Scriitorilor din Timișoara. Juriul: Ion Stoia-Udrea (președinte), Anavi Adam, Ion Arieșanu, Radu Ciobanu, Hans Kehrer, Svetomir Raicov și Ion Dumitru Teodorescu. Premiile: Mircea Șerbănescu: *Misterioasa sirenă* (Ed. Albatros), Al. Jebeleanu: *Transparente* (Ed. Eminescu). Premiile au fost înmânate la sediile Asociațiilor de către secretarii acestor Asociații și președinții juriilor respective”. ■ „În ziua de sâmbătă 9 iunie 1973 s-au decernat premiile Asociațiilor de scriitori din București, Brașov, Cluj, Iași, Tg. Mureș și Timișoara. Festivitatea decernării premiilor Asociației Scriitorilor din București a avut loc la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din Capitală, în prezența a numeroși scriitori. Luând cuvântul, George Macovescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, secretar al Asociației, a spus între altele: Ne întâlnim azi în casa noastră, a scriitorilor pentru a-l cinsti pe realizatorii unora dintre cele mai valoroase cărți literare din cadrul Asociației, apărute în cursul anului 1972. Este ora când trebuie să ne manifestăm bucuria deplină pentru succesele obținute de confrății noștri, cărora le adresăm urările cele mai sincere de sănătate pentru a ne da noi și valoroase lucrări, prin care să contribuie la înălțarea templului literaturii românești. Mulțumim juriului prezidat de prozatorul Marin Preda, care a lucrat intens și neprecupețindu-și eforturile, dovedind competență și obiectivitate în munca dificilă de a selecta, din numeroase lucrări de valoare, pe cele mai bune, încununate cu distincțiile pe care le înmânăm azi. În numele premiaților a luat cuvântul Vladimir Colin care a spus: Sunt deosebit de emoționat și sunt convins că exprim emoția tuturor celor care au fost încununați cu premiile Asociației noastre. Mulțumim juriului și îmi exprim nădejdea că lucrările premiate nu vor fi ultimele noastre cărți care să merite a fi distinse, ci vor fi urmate și de altele, care să le depășească pe cele de azi”. ■ Citim și scurte biobibliografii ale laureaților: Ion Horea, Mircea Ivănescu, Gabriela Melinescu. Mircea Micu, Al. Ivan Ghilia, Maria-Luiza Cristescu, Paul Cornea, Eugen Negrici, Leonida Teodorescu, Vladimir Colin, Dumitru M. Ion, Darie Novăceanu, George Virgil Stoenescu, Petru Vaida, Iv Martinovici, Ioana Postelnicu, Aurel Gurghianu, Vasile Igna, Kenéz Ferenc, Racz Győző, Ovidiu Genaru, Ioanid Romanescu, Papp Ferencz, Szocz Kolman, Mircea Șerbănescu, Al. Jebeleanu. ■ Ultimele știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. România au sosit la București Yves Gandon, președintele Asociației Internaționale a criticilor, și William Murray, profesor de literatură engleză și comparată la Universitatea din Iowa (S. U. A.). * Sâmbătă, ora 18, la librăria Mihail Sado-

veanu din bulevardul Magheru, tovarăşa profesor dr. docent Zoe Dumitrescu-Buşulenga va prezenta publicului cititor cartea de poezie a lui Ioan Alexandru *Imnele bucuriei*". ■ Paginile dedicate cinematografiei vin cu ancheta *Scriitorii despre scenariile lor*, realizată de Ioana Creangă: „Realizările cinematografiei româneşti din ultima vreme, despre care s-a vorbit pe larg, şi chiar angajându-se propoziţiuni teoretice, sunt determinate de scenarii interesante, viguroase, consacrate actualităţii. Am socotit că e potrivit deci a afla opinia scriitorilor care au elaborat aceste scenarii asupra felului în care filmul cu semnătura lor îi reprezintă. Întrebările noastre au fost: 1. Cum v-aţi regăsit intenţiile, gândurile, coordonatele stilistice ale scenariului scris de dv. în filmul realizat? 2. Care este, după opinia dv., aspectul caracteristic, zona realităţii româneşti ce a fost mai puţin sau deloc surprinsă în cinematografia noastră actuală?”. La aceste întrebări răspund: ■ Ion Băieşu: „1. [...] Scenaristul scrie ce-i vine lui în cap, dar regizorul are o răspundere, pe mâna lui se dau o sumedenie de bani şi energii umane. Scriitorul nu trebuie să aibă, deci, pretenţia să-şi recunoască stilul sau personalitatea în respectivul film, ar fi o exagerare din partea lui. Autorul principal al filmului este regizorul şi ştampila personalităţii lui trebuie să se observe pe peliculă. [...] 2. Lumea tineretului contemporan, cea mai convulsionată şi pasionată, este zona despre care nu s-au spus aproape nimic în filmele noastre. Ceea ce s-a încercat până în prezent e schematic şi idilic. Un film bun despre tineri cere curaj şi sinceritate”. ■ Ioan Grigorescu: „1. [...] Mi se pare inutil să reafirm cunoscutul adevăr că scenariul cinematografic include în el atât virtuţile cât şi defectele unui viitor film şi că de talentul şi personalitatea regizorului, ca autor final al peliculei, depind valorificarea virtuţilor şi atenuarea defectelor conţinute de un scenariu. Niciodată însă, oricât de mare ar fi fost regizorul, nu s-a putut realiza un film mare după un scenariu slab. Contrariul s-a petrecut însă destul de frecvent. [...] 2. [...] Patosul Bicazului, cutezanţa Argeşului, amploarea Porţilor de Fier şi vastitatea Lotrului şi durarea cetăţii oţelului de la Galaţi ar fi putut constitui cadrul n ude fundal, ci sursa de depistare a unor problematici şi conflicte umane caracteristice epocii. Un film posibil într-un cadru de actualitate de tipul celor enumerate mai sus, ar fi fost ecranizarea romanului *Intrusul* de Marin Preda, mereu actual prin conţinutul dramei sale umane şi realizabil pe orice mare şantier de construcţii. Inventare putem face oricâte, dar tematica unei epoci nu aşteaptă, ea trăieşte şi se duce în istorie”. ■ Teodor Mazilu: „1. Convingerea mea este că Mircea Mureşan a făcut din *Bariera* un film bun, chiar dacă nu mi-am regăsit toate intenţiile, şi, cum spuneţi dumneavoastră, acele «coordoanate stilistice». Nici nu era posibil aşa ceva. Filmul aparţine în primul rând regizorului... Important e că regizorul a surprins bine atmosfera şi ia reuşit să dea viaţă personajelor romanului. El nu m-a trădat, n-a împins filmul spre alte semnificaţii decât cele pe care le avea scenariul. Abuzul de introspecţii filmate şi o anumită căutare prea îndârjită a metaforei şi a simbolului nu mi-au plăcut. Simbolul nu se caută chiar cu atâta

disperare. 2. [...] Realismul li se pare unor regizori ceva foarte suspect și nefilmic, de aceea ei se îndreaptă cu prea multă dragoste spre conflicte artificiale. Ei vor să spună că numai ceea ce e artificial ar fi și implicit filmic. Ei drăcia dracului... Lipsa de realism nu se manifestă numai în artificialitatea deșănțată a conflictelor, ci și în atmosfera forțată, sterilizată, aproape suprarealistă, prin absența culorilor și armelor vieții. Obsesia profesionalismului, a mijloacelor de expresie, mitul «aparaturii», speranța secretă de a-l egala pe Fellini...".

■ Petru Popescu: „1. [...] E limpede că nu te poți aștepta să fii respectat integral de regizor – tocmai pentru că regizorul e și el un artist, cu o marcată personalitate. E deci vorba de un conflict și de o frustrație care se poate întoarce, până la urmă, în favoarea operei finite, adică a filmului. Și e un conflict care poate să aibă ca efect respectul reciproc, ducând în orice caz la mai buna cunoaștere a celor doi colaboratori. 2. [...] Din multe puncte de vedere filmul nostru e prea «clasicist». Pentru a filma tineri, n-ar strica să învățăm să filmăm cu ochiul, pe stradă, figuri, perechi, replici. Nu-i suficient să-i vedem în cafelele. Trebuie să le trăim viața, măcar câteva zile, dacă vrem să-i reproducem convingător și să-l câștigăm ca public stabil".

■ Nicolae Țic: „1. Nu sunt autor de scenarii, ci coautorul unor scenarii. Așa se face că mi-ar fi greu să precizez în ce măsură mi-am regăsit intențiile, gândurile, simțămintele în filmele realizate pe baza acestor scenarii pornite și scrise, și rescrise în colaborare. [...] Dorința, și a scenaristului, și a regizorului, este să se regăsească în filmul realizat. Măsura în care se regăsesc reflectă, de fapt, cât de armonioasă și de fructuoasă a fost colaborarea; sau dimpotrivă... Dacă s-a ajuns la eșec, înseamnă că au lipsit intențiile limpezi, simțămintele înflăcărare. Și dacă au lipsit, de ce să te plângi la premieră că nu te regăsești? 2. [...] Ceea ce mă impresionează în cel mai înalt grad la mulți dintre oamenii pe care-i cunosc – aparținând unor medii diferite – este faptul că, de-a lungul anilor, în ciuda numeroase greutăți, a unor înfrângeri, au găsit în ei puterea de a merge mai departe, cu fruntea sus, de a munci, de a crește copii, de a îmbătrâni frumos. Iată o zonă de investigat; doar una".

■ Constantin Crișan realizează un interviu *Cu Pierre Emmanuel despre viața poeziei și despre el însuși*: „Const. Cr.: În cadrul dialogului pe care l-ați avut cu o serie de confrății români la Uniunea scriitorilor ați declarat foarte deschis că «Franța face încă destul de puțin pentru cunoașterea și răspândirea culturii, a literaturii române», în țara dv. În schimb – după cum se știe și cum ați recunoscut – Franța literară este și continuă să fie bine cunoscută și apreciată la noi în timp ce... știți, nu mai repet. Aș vrea însă să dau un caracter mai amplu, general, întrebării. Care ar fi, după dv., căile de acces înspre universalitatea literaturii, și – mai ales – a poeziei românești de azi? Pierre Emmanuel: Lumea de aici este foarte guralivă. Da, vorbește mult. Și n o foarte mare parte a literaturii care circulă este o literatură «de bavardage». În cât îmi vine să cred – am și gândit de câteva ori asta – dacă nu cumva universalitatea este ceva ascuns. În această literatură locvace, îmbibată de vorbă,

poezia nu joacă nici un rol, în afara câtorva mici cercuri, a câtorva «specialiști», a unor grupuri de amatori profesioniști. În universități, se învață poezia de azi: aceasta nu înseamnă că ea este și cunoscută. Franța este o țară care nu citește pe proprii ei poeți. Poeții francezi sunt glorioși și în întregime obscuri. Sunt mituri de domeniului literar. Cât despre poeți străini, pe care francezul îi «cunoaște», aceștia sunt mult mai puțin numeroși decât poeți francezi. Așadar, pentru o mai bună cunoaștere, mi se pare foarte important să se întărească mai întâi legăturile interpersonale, necesare unei aprofundări reciproce, asupra dificultății de a fi poet în epoca noastră. Și trebuie, totodată, cât mai multe cărți, și alte mijloace, care să amorseze eventualele bune traduceri. Vă rog să remarcați că, în Franța, niciodată nu s-a tradus multă poezie, nici măcar în secolul al XIX-lea; astăzi se traduce mult mai mult, dar... În alt plan, apropiat, poezia nu este rentabilă pentru marile case editoriale. Va fi, cred, un lucru bun, dacă în Franța vor fi profund și cu adevărat cunoscuți unul sau doi mari poeți aparținând marii dv. tradiții poetice din secolul XX. Evident, poeți care să exprime geniul poetic al poporului dv., sufletul colectiv românesc”. ■ În *Prezențe românești* citim: ■ *Zilele „Săptămânii românești” la Bochum* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Într-una din cele mai noi Universități germane, de uriașe dimensiuni, inaugurate în 1965, la Bochum, în inima ținutului industrial al Ruhr-ului, reprezentanții Universităților din București, Iași, Cluj s-au întâlnit cu profesori și studenți germani la diverse colocvii și conferințe pe teme general umanistice, de istorie și artă, de literatură comparată și lingvistică, de filologie. Trei zile la rând, între 5 și 7 iunie, profesorii români Virgil Vătășianu, Camil Mureșan (Cluj), V. Arvinte (Iași), C. Nicuță, R. Munteanu, Gr. Brâncuși și subsemnata (București) au susținut referate și au făcut conferințe, au participat la discuții cu caracter științific, menite să delimiteze fenomenele științifice și culturale românești, să le precizeze particularitățile în contextul mai larg sud-est european și european în genere. Cu prilejul deschiderii expoziției de carte românească în Universitate (Clădirea GB, etajul 02), marți, 5 iunie, profesorul Virgil Vătășianu a susținut o erudită conferință despre o anumită etapă din istoria cărții în general, oprindu-se asupra Evangheliarului din Lorsch. Despre Dimitrie Cantemir a vorbit profesorul V. Arvinte, integrându-l în peisajul european al luminilor, iar subsemnata a prezentat studenților și profesorilor de la limba și literatura română prelegerea *Eminescu și motivul oniric*, concepută în spirit comparatist. Colocviile au oferit însă un larg teren de discuții tuturor participanților. Prima zi a fost dedicată literaturii române și anume unei etape deosebit de importante pentru concluziile de ordin comparatistic, romantismul. Privit în raport cu întregul romantism european, curentul românesc a fost încă odată reprecizat în ceea ce privește câteva date fundamentale, ca durata și periodizarea, amestecul de clasicism și romantism, adâncirea, interiorizarea, treptată de la poezii pașoptiști la Eminescu etc., etc. Referatele au fost susținute de prof. Romul Munteanu și subsemnata, iar intervențiile au

apartănut prof. Nicuță și Mureșan, prof. Turcinski, Schulz, etc. Întregul colocviu fiind condus de prof. Maurer. A doua și a treia zi au cuprins referatele prof. V. Arvinte și Gr. Brâncuși care dezbăteau respectiv problemele atlaselor lingvistice și ale lingvisticii balcanice și comparate. Și aici schimbul de păreri a fost deosebit de viu, depășind limitele stricte ale disciplinelor și conexând chestiuni de istorie și sociologie, de geografie și antropologie. Pe lângă participanții români au făcut intervenții interesante și specializate profesorii Boretzky și Ude Figge de la Bochum, ca și alți specialiști de la alte Universități germane. [...] Întreaga delegație românească a luat parte la aceste întâlniri, ca și la acelea, colegiale ori festive, cu profesorii, decanul și rectorul Universității Bochum, prof. Siegfried Grosse germanist. De altfel, prezența noastră în importantul centru universitar a coincis cu o întreagă serie de manifestări de viață și cultură românească, cu spectacole folclorice și expoziții, cercetate și frecventate cu vie curiozitate de publicul german care arăta a înțelege bine sensul de pace și colaborare a întregii politici românești desfășurate de conducerea statului nostru pe plan european și mondial”. ■ *O antologie de proză în Elveția*: „Antologia recent publicată *Rumänische Erzähler der Gegenwart*, Einfuhrung von Adrian Marino (Gute Schriften, Bern, 1972), a fost întâmpinată cu bune ecouri în presa elvețiană. Astfel, importantul cotidian «Basler Nachrichten» (6. IV. 1973), după ce analizează și elogiază în deosebi schița lui D.R. Popescu, *Bâlc și doctorul pleacă la vânătoare*, încheie: «Cititorul, în această poveste, ca și în celelalte, este confruntat cu sine însuși. Precum scriitorii români sunt confrunțați, el înșiși, cu tradiția și formele moderne, cu probleme personale și colective». «Der Bund» (3 III 1973), din Berna, constată că definițiile prefetei privitoare la caracterele generale ale prozei românești sunt confirmate de conținutul sumarului. [...] În sfârșit, «Positiv» (25 II 1973) constată că antologia aduce «elemente caracteristice» întâlnite și la P. Istrati: [...] . Are bune cuvinte și pentru introducerea apreciată ca o eine glänzenden Einleitung”.

●[„Tribuna”, nr. 24] *Actualitate Literara*: Paul Emanuel scrie despre Jean Carrière – *Premiul Goncourt*, face o scurtă prezentare a autorului și a romanelor sale. *Poezie*: Valentin Tașcu prezintă *Rugul palidității* de Ion Rahoveanu – „deținător a unei experiențe poetice bogate, cu incursiuni prin câteva mode literare din ultimii cincisprezece ani, ne obișnuise cu mai sigura explicare a temelor, cu subiecte și predicate precise”, „era poate și timpul ca poetul să dobândească o dimensiune a timpului și implicit, o obsesie a lui, nu atât în cadrul obișnuit al existenței, cât în cel mai contorsionat al artei”; *Evocări* – recenzie la cartea lui Virgil Carianopol – *Scriitori care au devenit amintiri*. *Cronica literară*: Victor Felea scrie o cronică despre *Semne pe scut* de Emil Giurgiuca și *Poezii* de Dimitrie Danciu. Eseu de Petru Popescu despre importanța simplității și a simplismului – *Meditație despre Simplitate și Simplism*; în *Bivuaac*

– Mircea Zăciu scrie despre filmul mut; ■ Micro-eseu de Laurențiu Ulici despre *Realismul și romanul social*; ■ În secțiunea *Premii*: Vasile Sălăjan, Ion Vartic, Szocs Istvan Al. Căprariu, Ion Cocora, Bretter György, Constantin Cubleşan, Veres Zoltán și Laszloffy Aladar scriu cronici ale cărților premiate în urma *Premiilor Uniunii Scriitorilor din anul 1972* și a *Premiilor Asociației Scriitorilor din Cluj – Sechestrul* de Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu; *Convergențe și Povestirea, destinul unei structuri epice* de Ion Vlad; *Ironia, cheia pentru univers?* – de Bujor Andor; *Anna sau Pasărea paradisului* de Radu Mareș; *Poarta cu săgeți și Temperatura cuvintelor* de Aurel Gurghianu; *Rațiunea și frumosul* de Racz Gyözö; *Fum și ninsoare* de Vasile Igna; *Certitudini* de Saszet Géza; *Nisip în Valiză* de Kenéz Ferenc. Apar în acest număr poezii de Marcel Mureșeanu și Petru Romoșan; ■ În *Meridian* – apare un interviu cu Peter Brook luat de Denis Bablet și tradus de George Banu.

15 iunie

● [„*Scânteia*”, nr. 9540] Alexandru Ivăsiuc semnează *Cultura universală contemporană și conștiința publică*: „Va trebui să se spună categoric și cu fermitate *nu* acelor lucrări situate pe poziții retrograde, reacționare. [...] Să nu uităm că evoluția societății românești este fundamentată solid pe un marxism-leninism creator. Din acest punct de vedere, fiecare dintre noi suntem solicitați să gândim activ și să participăm efectiv la tot ce se întâmplă în jurul nostru și prin noi. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este nu numai președintele conducător, om de acțiune și organizator – ci și un important teoretician creator și inovator cu contribuții însemnate în teoria construcției socialismului în epoca noastră. Pentru a înțelege cu adevărat atât contribuția sa, cât și caracterul creator al marxismului exprimat prin politica P.C.R., e nevoie să avem în primul rând o cunoștință clară a vazelor clasice ale filozofiei noastre și, totodată, o înțelegere a modului în care se aplică azi, în mod creator, marxismul în condițiile noilor realități social-politice. Iată de ce considerăm că politica noastră editorială trebuie să adâncească această tendință pozitivă și să fie completată de o largă dezbatere care să sintetizeze contribuțiile menite să asigure o cât mai mare eficiență activității de editare a cărții străine”.

● [„*Contemporanul*”, nr. 25] Ion Frunzetti susține ideea de *A milita pentru artă*: „Odată cu transformările revoluționare ce s-au succedat după eliberare, necesitatea epicii s-a reafirmat. Și iată că a treizecea aniversare ne va găsi pregătiți cum se cuvine să o sărbătorim, și artisticeste, ca în atâtea alte domenii ale activității sociale din Republică. Iar încurajarea venită pentru artiști din partea conducerii superioare de partid și de stat, din partea însuși secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, care le-a răsplătit munca prin cele mai calde aprecieri, va conta foarte mult în activitatea lor viitoare”. ■ Adriana Miteșcu meditează la *Răspunderea față de opera de artă*: „Astăzi, mai mult ca oricând, în condițiile creșterii dificultăților interne ale procesului

creator și totodată în condițiile pe care le ridică interpretarea și cunoașterea exactă a realității, societăților contemporane, profesioniștii artei au nevoie de încredere în propriile lor mijloace de investigație, și anume încrederea în artă. Răspunderea față de propria operă este asumată unei răspunderi prometeice în fața artei pe care creatorul nu o poate pierde demoralizat de eșecul de cunoaștere a unor experimente izolate de criză a conștiinței”.

● [„Cronica”, nr. 24] Pe prima pagină, cuvântarea lui Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu participanții la Conferința națională a Uniunii artiștilor plastici. ■ Zaharia Sângeorzan recenzează volumul lui Al. Săndulescu despre *Literatura epistolară* (Minerva, 1972), conceput ca o teză de doctorat în litere: „Lucrarea se distinge nu numai prin informație, serioase cercetări de arhivă în țară și străinătate, prin rigoarea analitică, dar și printr-un progres remarcabil în sensul evoluției spiritului critic”. ■ În cronica intitulată *Recitind pe Camil Petrescu*, Const. Ciopraga observă că acesta „a demonstrat exemplar resursele «egotismului» tocmai prin aptitudinea de a se ridica într-o supraindividualitate a contemplării lucide”. ■ În *Exegeze eminesciene*, N. Barbu, ieșind din sfera teatrului, se ocupă la rubrica *Antract* de câteva poezii care, din permanență românească glisează spre permanență universală: *Scrisoarea I, La steaua, Glossă, Sara pe deal*. ■ Convorbire cu Aurel Martin, directorul Editurii Minerva, consemnată de un anume „Interlocutor”. Printre temele abordate se numără preferințele în materie de poeți sau prozatori contemporani, despre ce scriitor s-ar încumeta să scrie o monografie, „literatura proastă” etc. ■ Grupaj liric Gheorghe Istrate și Adi Călin. ■ Liviu Leonte semnează cronica literară a volumului lui Ion Brad, *Emil Isac tribun al ideilor noi*. ■ *Gheorghe Asachi, un mare necunoscut* – titrează Gavril Istrate analizând primul volum din ediția de *Opere*, îngrijit de N. A. Ursu la Minerva (1973). ■ La rubrica de *Mențiuni critice*, Petru Zugun prezintă succint primul volum al *Caietelor Mihai Eminescu*, ce cuprinde „studii, articole, note, documente, iconografie și bibliografie, prezentate de Marin Bucur”, iar Aureliu Goci, al doilea volum de poezii semnat de Pan Izverna, intitulat *Cuaternar*. ■ Al. Philippide comentează poezia eminesciană *Dacă treci râul Selenei*, ce „are aerul unei prime aruncări pe hârtie a tabloului din marele poem” *Memento mori*. ■ *Strălucitoarele umbre*, poem de Haralambie Țugui. ■ Vasile Vasile ni-l prezintă pe *Dimitrie Cantemir muzician*. ■ D. Irimia semnează un amplu studiu de stilistică despre *Comparația eminesciană*, având subtitlurile: *Topuri structurale, Comparații polisemantice și monosemantice, Comparații statice și dinamice, Comparații complexe, Comparații obiective și subiective, Comparații-proces, Comparații legate*. ■ La rubrica *Moment* sunt prezentate Premiile scriitorilor obținute de ieșeni: Ioanid Romanescu, pentru volumul *Favoare*, și Ovidiu Genaru, pentru *Patimile după Bacovia*. ■ O notă despre inaugurarea Casei scriitorilor din Iași. ■ Este semnalat un concurs intrajudețean de recitatori artistici, intitulat *Eminesciana 73* și organizat de asociația județeană

UTC în colaborare cu ziarul „Scânteia tineretului” între 9-11 iunie, la Botoșani. ■ N. Irimescu atrage malițios atenția asupra „neineditei” scrisori a lui Brâncuși, publicată în „Ramuri” (a treia oară!) ca inedită. ■ În exclusivitate pentru „Cronica”, Paul B. Marian obține un interviu cu Hervé Bazin despre roman în general, cu prilejul apariției recentului său op *Cri de la chouette* (*Țipătul cucuvăii*), roman salutat de întreaga critică franceză drept „cea mai bună carte a sa, o carte profundă și puternică”.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 132**] *Săptămâna pe scurt*: la Ed. Abelard din Londra, cât și la New York și în Canada a fost tipărit romanul *Șatra* de Zaharia Stancu. ■ Un portret *Conu Aurică sau un comediograf la 60 de ani*, dedicat de Dinu Săraru lui A. Baranga. ■ Același Baranga este prezent cu un text dezbătând *Tradiția și inovația*. ■ Romul Munteanu vorbește despre *Contestarea antiromanului* (de către Pierre de Boisdeffre, printre alții), considerând că noul roman e un experiment deja clasat, literatura tradițională continuând să dăinuiască beneficiind de o audiență profund justificată: „Prin însăși natura lor, mișcările literare de avangardă din epoca noastră au apărut ca niște acte de contestare a tuturor fenomenelor artistice tradiționale care le-au anticipat. De la suprealism și futurism până la antiteatru și nouă critică, tentativa de contestare a fost realizată în fiecare caz cu argumente. *Lupta dintre clasici și moderni* nu ramâne astfel un fapt istoric unic de la finele veacului luminilor, când se anunța romantismul. Ea se repetă de fiecare dată, când un gen literar sau literatura în ansamblul ei a intrat în criză, fenomen care s-a soldat în fiecare caz nu cu moartea literaturii, ci doar cu metamorfoza ei structurală”. ■ O cronică a prozelor lui Manole Auneanu, *Aventură nocturnă*, este semnată de Vladimir Udrescu. ■ Dan Mutașcu pune în discuție *Moartea și transfigurarea lui Eminescu*. ■ Un poem *Crez*, semnat de... actorul Ilarion Ciobanu. ■ În articolul *Fenomenul românesc*, Pompiliu Marcea se referă la studiul din 1971 al lui Klaus Heitmann, *Fenomenul românesc. Problema specificului național în conștiința de sine a culturii române de după 1900*, apărut în „Sudost-Forschungen”, publicație internațională „pentru istoria, cultura și arta populară din Europa răsăriteană”, care apare la Oldenburg și München.

● [**„Convorbiri literare”, nr. 11**] Mircea Radu Iacoban consemnează despre *Premiile Uniunii Scriitorilor pe '73*: „S-au decernat premiile Uniunii scriitorilor [...] Juriul desemnat de Consiliul Uniunii Scriitorilor a acordat 26 de premii, dintre care, pentru prima dată în istoria acestei instituții literare, 1/3 au luat drumul Asociațiilor de scriitori din provincie. [...] În acest an mai mult ca oricând s-a produs un reciproc transfer de prestigiu între insituția premiilor și laureații ei. Discuția – plecată de la bun început de la o premisă falsă – dacă aceste premii sunt de «încurajare» sau de «consacrare», pur și simplu nu mai are obiect, câtă vreme pe lista operelor laureate se află cărți datorate unor personalități ca Marin Preda, Eugen Jebeleanu, Șerban Cioculescu, câtă vreme în

anii trecuți au fost onorați cu aceleași premii scriitori ca Nichita Stănescu, Ștefan Augustin Doinaș, Fănuș Neagu, Dumitru Radu Popescu, Paul Anghel [...]”.

■ La *Nicolae Bălcescu – ipostaze epistolare* se referă Doru Scărlătescu: „Rolul și importanța politică a scrisorilor lui Bălcescu, acest «clasic al gândirii românești și europene» cum l-a definit nu de mult G. Ivașcu, adunate în excelenta ediție din 1964 a lui G. Zane sau inserate în studii de specialitate [...] au fost de multe ori evidențiate. O înțelegere a concepției ideologice și activității practice a marelui tribun este aproape imposibilă fără parcurgerea lor. G. Călinescu le valorifică, folosindu-le aproape în exclusivitate în monumentală sa *Istorie...* unde accentul e pus firește pe faptul biografic, înțeles ca exemplar, și nu altfel vor proceda istoricii literari imediat următori, printre care Șerban Cioculescu [...]”.

■ Const. Ciopraga începe articolul: *Fântânile lui Ion Vinea*: „Publicate în 1923, poeziile *Dintr-o vară* și *Dintr-o toamnă* au suferit ulterior, ca și altele, modificări. Prima n-a intrat în volum. Câte o nălucă a propriei tristeți se materializează în ipostaze absurde sau numai ermetice”.

■ *Argumentul lui Dimitrie Cantemir* este prezentat de Tudor Ghideanu: „Cantemir probează, în fața lecturii filosofice, acea rotunjime încheagată care împarte câmpul epistemologic al discursului său vast și felurit, în două valori cognitive: gânduri-sens și gânduri-argument, aflate într-o subordonare firească de la scop la mijloace. După cum se va desprinde la lectura de esență a operei lui Cantemir, rotunjime ni se pare mai larg și potrivit pentru cele ce urmează, decât simplu coerență, tocmai pentru faptul că este vorba despre o coerență în care istoricul depășește organic și valoric logicul”.

■ Dan Mănuță semnează articolul *Pozitivismul junimist*: „Junimea face din filosofie în general și din morală în special, îndreptare practice pentru realitate, ferindu-se de divagații sterpe și de obsesii epigonice. În epoca de înfrigorare ... dintre anii 1850-1880, ea se prezintă cu o concepție filosofică proprie, oferind criticii literare un fundament cu atât mai modern, cu cât provenea dintr-o înțelegere sociologică și complexă a rostului ei cultural”.

■ Daniel Dimitriu analizează volumul de versuri al lui Ion Gheorghe: „Nu cred că greșesc prea mult afirmând că *Megalitice* este un experiment. Un experiment de factură specială, mai puțin radical pe linia insolitului lingvistic decât *Zoosophia*, lipsit de premeditare și organic adaptat la tematică. Hiperbola, ca tipar coagulat al materialului poetic, este un fapt obișnuit la Ion Gheorghe, de astă dată însă ocupă un loc special, devine mai mult decât o modalitate necesară de expresie. Ea tinde spre suprasolicitare să acapareze totul și să estompeze în bună măsură implicațiile generale ale textului poetic, devine o condiție de existență a poeziei”.

■ George Pruteanu recenzează cartea lui Florin Mugur dedicată lui Marin Preda: „Florin Mugur a scris o carte de Marin Preda. Aducându-l pe autorul *Moromeților* în starea de vorbă și dând discret impulsurile, el a săvârșit ceva echivalent cu o moșire. Poate că singur, Marin Preda n-ar fi scris aceste lucruri. [...] În cozeriile din volumul lui Florin Mugur, aproape fiecare frază a lui Preda e ca o capcană cu

două uși: una spre implicațiile filosofice, cealaltă spre spațiul hilarității. Marin Preda râde «sans avoir l'aire», tot așa cum și filosofează”. ■ Despre studiul lui Ion Pop: *Poezia unei generații*, scrie Al. Dobrescu: „Editată în liniile generale ale comentariului, cartea lui Ion Pop ambiționează ineditul sintezei și chiar dacă perspectiva propusă mi se pare neconvingătoare, are calitatea de a pune deschis problema devenirii poeziei noastre contemporane. O atentă examinare a ipotezei va fi, de aceea, de mai mare folos decât elogiul de circumstanță. Nu atât dovedirea invalidității ideii lui Ion Pop mă interesează, cât o mai mare apropiere de realitatea a cărei ordine el o încearcă”. ■ Mircea Iorgulescu medidează la *După Labiș*: „O adevărată explozie lirică s-a produs după ce Nicolae Labiș a deschis drumul către asumarea subiectivă a lumii: dacă n-a fost singurul poet al epocii nemulțumit de aspectul exterior, convențional și decorativ al poeziei legitimate prin circumstanțe, autorul *Luptei cu inerția* are meritul inegalabil de a fi primul și totodată cel mai decis. [...] Despre poeții care i-au urmat lui Nicolae Labiș, în înțelesul că au debutat după tragica lui dispariție, se vorbește în mod eronat ca despre o generație solidară în căutări, în soluții și în spirit, deși notele constituite ale acțiunii și creației acestor poeți aparțin în realitate întregului moment literar, tuturor genurilor – poezie, proză, critică – și tuturor vârstelor”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 15] În *Hyperion* citim *Miorița* tradusă în engleză de William Snodgrass. ■ Maia Belciu publică *Locuri pe unde n-ați mai fost. Lungu-i drumu' Clujului*. ■ În *Lyra* citim poeziile lui Paul Celan, în limba germană (*Sprich auch du; Halbe Nacht; Flügelnacht; Der uns die Stunden zählte; Aus dem Meer; Fernen*). ■ În *Sânziene* Fănuș Neagu publică o nouă tabletă, *Cuc nuia de salcie*. ■ Apare un scurt interviu cu Solomon Marcus, „*Metafora nu este o modalitate esențială a limbajului poetic, ci a celui științific*”: „– Cum citește un matematician poezia? – Are sistemul lui propriu de referință. Eu, de exemplu, citeam, bineînțeles, poezie și când eram elev. Atunci, lectura nu se sprijinea decât pe o anumită sensibilitate. Astăzi, așa cum se întâmplă cu orice matematician, simt nevoia unei înțelegeri mai structurale, simt nevoia să proiectez în diverse domenii structurile matematice cu care sunt familiarizat. Deci – și în poezie. [...] – În *lingvistică* s-a lucrat foarte mult. *Ce avantaj v-a oferit matematica?* – Posibilitatea de a aborda lucrurile mai logic, mai sistematic, de a merge – pe un drum mai elegant și mai revelator – la aspectele structurale și funcționale ale limbajului. Uneori, rezultate sunt destul de paradoxale. – *Spre exemplu?* – În legătură cu rolul metaforei. Metafora nu este o modalitate esențială a limbajului poetic, ci a limbajului științific. – *Ne surprindeți.* – E greu să argumentez aici acest lucru. Trebuie operate anumite distincții pe care gândirea curentă nu le operează. – *Cui îi revine rolul principal în limbajul poetic, dacă nu metaforei?* – Conotației. Și pentru că ea apare uneori sub forma metaforei, ele sunt confundate”. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu *Sub clopotul lui Iunie*. ■ În secțiunea *Carte* sunt prezentate do-

uă volume: *Micul dicționar enciclopedic* apărut la Editura enciclopedică este prezentat de Acad. Aurel Avramescu, iar *Urme celtice în spiritualitatea și cultura românească* de Virginia Cartianu, Univers, 1972 este prezentată de Victor Bibicioiu. ■ Sub titlul „*Il lume sotto il sole*” apare un scurt interviu cu Teresa Maria Moriglioni Drăgan, realizat de M. M. Popa, cu ocazia apariției volumului *Il lume sotto il sole (Lumea de sub soare)*, în tălmăcirea lui Ilie Constantin. Lansarea cărții a fost organizată la librăria „Dacia”, București.

16 iunie

● [„**Munca**”, nr. 7955] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. ■ În demers poetic, Octavian Nica face o amplă analiză a profilului paginii *Știință. Artă. Literatură* ce apare în revista de față. ■ În pagina *De toate - pentru toți*, Eugen Frunză publică poezia *Parazitologie*.

● [„**Scântea**”, nr. 9541] Cornel Regman omagiază 80 de ani de la nașterea lui *Ion Marin Sadoveanu*: „Prin întreaga activitate, prin opera scrisă, dar mai ales prin preocupările sale de a face larg cunoscute publicului valorile perene ale artei naționale și universale, Ion Marin Sadoveanu a fost, ceea ce astăzi cu toții numim în termeni concisi, un artist-cetățean. El a intuit ca un fapt firesc, cotidian, necesitatea unui contact permanent cu marele public; în dorința de a se identifica cu aspirațiile cetății, Ion Marin Sadoveanu s-a plasat, prin preocupările culturale, prin numeroasele inițiative, prin întreaga viață, în centrul frământărilor vremii sale”.

● [„**Flacăra**”, nr. 25] În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a șaptea a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată „*Minunata revoluție*”. ■ În *Viața literară - Recenzii*, Lucian Raicu prezintă volumul lui Vasile Băran, *Cartea proverbelor* (Albatros). ■ În *Opinii*, Alexandru Papilian discută *Despre o organizare „polifonică” a revistelor*: „După cum se știe, viața literară dintr-un anumit moment este doar laboratorul istoriei. Produsul care dă sens acestui laborator, semnul acestei istorii, e numai valoarea care rămâne. Deci peisajul pe care ni-l oferă revistele, ori peisajul literar al unui moment, nu reprezintă decât plasma unde se află deja sau care va dăruii culturii marea operă. [...] Priveliștea pe care ne-o oferă azi revistele noastre suferă de o anumită monotonalitate. De ce?... Din motive mai mult sau mai puțin explicite, revistele nu-și formează un spirit propriu. Realitatea noastră, unica, cere cam același efort, unic și mare, din partea tuturor creatorilor. Deci perenitatea unei reviste se asigură prin menținerea colaboratorilor apropiați în actualitate. Lucru perfect realizabil. Există însă prejudecata (contrazisă în realitate de revistele de dinainte de război) precum că un grup de oameni nu pot ține pasul cu evenimentele. Asta ar însemna că niciun om nu poate fi contemporan... Fals, desigur, acest peconcept. Dimpotrivă, am putea spune că vina pentru aspectul tern al multor reviste din zilele noastre o poartă

lipsa de organizare «polifonică», după cum spuneam. Dacă vom urmări număr de număr revistele, vom vedea că există o unitate în varietate doar când e vorba de numerele tematice. În rest, rareori se pot vedea numere susceptibile de a deveni referințe”. ■ În *Scritori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic dedicat lui Eugen Barbu pe care îl consideră ca fiind „unul dintre scriitorii români înzestrați cu multiple disponibilități în practica scrisului. Autorul, de un impresionant proteism, tinde să se manifeste exhaustiv în toate compartimentele activității scriitoricești. Nu e vorba aici de o superfluă versatilitate, ci totul e pornit din nevoia imperioasă de a se comunica. Pasionalitatea scrisului său indică o individualitate în permanentă ebuliție, în continuă și autentică trăire a datelor realității exterioare și biografice”. ■ Ion Dodu Bălan publică reportajul *Cucul din Cornul viilor*. ■ Cu titlul *Amintiri muzicale*, revista publică fragmentul al XVI-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Oameni despre care se vorbește* se publică o notiță despre apelul politic către oamenii de cultură din Chile făcut de Pablo Neruda.

● **[„Luceafărul”, nr. 24]** Pe prima pagină a revistei este redată *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceușescu* rostită la întâlnirea cu participanții la *Conferința națională a Uniunii artiștilor plastici*, cu prilejul vizitării expoziției la împlinirea a „125 de ani de la revoluția din 1848 în România”: „Sunt convins că ne vom întâlni la noi expoziții și mai mari și mai frumoase. Vă urez succes în activitatea dumneavoastră, urez comitetului pe care l-ați ales succes în îndrumarea activității de creație. Aceste succese depind de munca tuturor artiștilor plastici, de felul în care fiecare înțelege să servească poporul, prin tot ceea ce face. Văd că, într-adevăr, pe acest drum vrea fiecare să meragă, în felul său, servind poporul, cauza socialismului și păcii. (Aplauze puternice, prelungite)”. ■ În textul *Istorie și poezie*, Al. Săndulescu se referă la studiul lui Nicolae Bălcescu: „*Românii sub Mihai Viteazul* ni se relevă deopotrivă ca un imn, ca o inspirată și mesianică poemă. Dincolo de expunerea savantă a relațiilor politice și sociale, a demersurilor diplomatice, a campaniilor militare, se aude, înfiorată o voce lirică, proiectând istoria în planul sensibilității, prefăcând-o în ditirambi sau în elegii, într-o melodie gravă, însuflețită, prevestitoare”. ■ Ilie Constantin prezintă două cărți semnate de Alexandru Philippide. □ *Puncte cardinale europene. Orizont romantic* (Eminescu, 1973): „[...] este cel de al șaselea volum de «critice» al poetului, a cărui aplecare spre rostirea eseistică a fost și a rămas statornică. [...] Pagina critică a lui Al. Philippide se remarcă prin câteva note caracteristice. E lesne de constatat, mai întâi, că avem de a face cu o critică artistă, o critică de maestru – situație care s-a mai făcut”. □ *Flori de poezie străină răsădite în românește* (Eminescu, 1973): „Poezii «răsădiți» nu sunt egal reprezentați, cel mai masiv florilegiu fiind cel din Baudelaire – versiune de multă vreme clasică în lumea traducerilor. Urmează alte mari și notorii preferințe ale lui Al. Philippide: Hölderlin, Rilke, Novalis, cele șapte poeme din Mallarmé, ș.a.”. ■ Despre

cartea lui Vasile Florescu, *Retorica și neretorica* (Editura Academiei, 1973) scrie Mircea Iorgulescu: „Studiul lui Vasile Florescu examinează situația retoricii în contextul succesivelor etape ale istoriei culturii, analiza urmărind atât obținerea unei perspective globale asupra disciplinei, cât și caracterizarea riguroasă a formelor și accepțiunilor specifice fiecărui moment”. ■ În textul *Jurnalistica literară*, Dan Cristea se referă la volumul lui Constantin Țoiu, *Pretexte*: „Cartea lui e un act de rescriere, nu de transcriere, a câtorva întâmplări pe care le oferă spectacolul existenței și al artei prin feluritele lor guri de informație, și mai profundă decât cu personajul coltairian, așa zice că este alăturarea de funcția și de misiunea scribului pe care scriitorul o amintește la un moment dat [...] Traversând o gamă variată de pretexte, în atingere cu morala, cu istoria, politica preocupările lumii noastre, privind muzeele sau strada, Constantin Țoiu dă partituri jurnalistului tuburile de orgă ale moralistului”. ■ Alexandru Duțu notează despre *Dimitrie Cantemir istoric al civilizațiilor sud-este europene*: „Narațiunea politică și militară din *Istoria Imperiului Otoman* capătă profunzimi ale gândirii în comentariile ce invadează adesea textul. Într-o zonă cu tradiții diverse, dar cu aspirații ce se conjugă, lupta pentru libertate și dreptate este aceea care va pune capăt despotismului, iar în acest efort general exemplul poporului român oferă un reper. Și de aceea în continuarea acestei direcții de gândire, cărturarii din Școala Ardeleană au făcut apel la sinteza marelui predecesor, pentru a afla într-însa, Șincai mai ales, argumente de necontestat, iar pașoptiștii o sursă pentru acțiunea revoluționară”. ■ Vasile Dem. Zamfirescu prezintă cartea lui Henri Wald, *Limbaș și valoare* (Editura Enciclopedică română, 1973): „Pornind de la rezultatele principalelor discipline care studiază omul cu mijloace științifice – sociologia, lingvistica, teoria infirmației, antropologia, lingvistica, teoria informației, antropologia structurală – Henri Wald elaborează schița unei antropologii filosofice opusă concluziilor antiumaniste care sunt derivate în mod eronat din aceleași premize. Studiul riguros al omului nu-i anulează poziția de valoare supremă, ci poate cel mult, modifica o anumită imagine pe care omenirea a avut-o despre sine însuși la un moment dat”.

• [„Steaua”, nr. 12] Un număr aniversar dedicat lui Dimitrie Cantemir. Doina Curticăpeanu își dezvoltă reflecțiile despre personalitatea lui Cantemir, pornind de la simbolul ales de Blaga să-l caracterizeze în chip fabulos pe autorul *Istoriei ieroglifice*, inorogul (articolul *Melanholia inorogului*). Gh. Bulgăr face o lucrare de arheologie documentară despre evenimentul istoric al bătăliei de la Stănilești, pe Prut, din 1711, așa cum se reflectă într-un manuscris francez intitulat *Relation de ce qui s'est passé entre l'armée des Turcs et celle des Moscovites pendant l'année 1711* (autorul fiind un martor ocular, diplomat sau militar) (articolul *Cantemir și lupta de la Stănilești într-un manuscris francez acum publicat în românește*). ■ Aurel Rău publică o serie de *Micropoeme*. ■ Alexandru Balaci apropie cititorul român de literatura italiană, însemându-

și interpretările sale asupra odei *Cinque Maggio* scrisă de Alessandro Manzoni și dedicată lui Napoleon Bonaparte (articolul *Recitind oda Cinque Maggio*). ■ Dintre evocările lui Baruțu T. Arghezi asupra activității de gazetar a tatălui său din anul 1943, o reținem pe aceea în care povestește revolta și amărăciunea lui Arghezi referitoare la parastasul de 25 de ani a lui Coșbuc unde nu au participat decât șase oameni (cu văduva lui cu tot) și nimeni din partea Academiei și a Universității) (articolul *Gazetărești*, rubrica „hotare de aer”). ■ Despre monografia lui Mircea Zăciu, *Ion Agârbiceanu*, Petru Poantă semnează prima cronică literară din care redăm: „Meritul esențial al monografiei lui Mircea Zăciu stă în perfectă adecvare la obiect, într-o dublă perspectivă: critică și istoric-literară”; „Amatorii de eseistică speculativă și de mistificări ale clasicilor vor fi, probabil, decepționați de articulațiile severe ale acestei cărți, de geometria ei lipsită de fast”; „[...] monografia lui Mircea Zăciu este o «revizuire critică» și o analiză de ansamblu a operei lui Agârbiceanu. [...] Creația scriitorului este urmărită cronologic, în directă corelație cu vârstele biologice și intelectuale ale acestuia.” Virgil Ardeleanu salută, în cronică, inițiativa editurii Junimea de a publica volumul *Amintiri despre Sadoveanu*, sub coordonarea lui Ion Popescu-Sireteanu. ■ Ajuns la episodul a șaptelea al jurnalului lui Gala Galaction, Teodor Vârgolici publică scrisorile acestuia în care descrie întâlnirea lui cu Olga Sacara-Tulbure, prima femeie din România care a îmbrățișat cariera medicală (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction*). ■ Mircea Tomuș se află în căutarea literaturii lui Al. Odobescu pe care încearcă să o delimiteze din spațiul cuprinzător al operei sale (articolul *Sensurile principale ale literaturii lui Odobescu*). ■ Minunându-se cu o vorbă a lui Heidegger, „de ce există ceva în loc de nimic”, Constantin Noica își continuă rafinările filozofice în domeniul ontologiei (articolul *A prinde sau a nu prinde ființă*). ■ T. Tihan se arată cucerit de eseistica lui V. Nemoianu din volumul *Utilul și plăcutul* (Eminescu, 1973), remarcându-i latura polemică despre care spune: „Virgil Nemoianu are neîndoiește gustul controversii, dar nu al uneia care se consumă în sfera joasă a umorilor, ci a controversii grave, de principiu”. ■ Adrian Popescu recenzează poezia lui Ion Țugui din volumul *Ochii fastului* (Dacia, 1973) și scrie în final, după o analiză aplicată pe text: „Impresia finală este că autorul volumului *Ochii fastului* este deocamdată în căutarea unei formule poetice care să-l diferențieze de versificatorii mediocri atât de activi și perseverenți în revistele de literatură”. ■ Scriitorul parodiat de Mircea Micu este Romulus Vulpescu, în *Reproș sobru*: „Închei *fincă* cuvinte nu-s/ Și îmi lipsește-o rimă-n OA/ Ca să semnez V. Romulus/ Văr de plăceri cu Francois”. ■ P. Petru îl numește pe Valeriu Cristea „critic facultativ” pe motiv că acesta declară, în revista „Luceafărul”, că Eugen Barbu nu are antene pentru receptarea lui Dostoievski (pentru că își permite contestarea acestuia: că este melodramatic, că are o viziune decadentă, că este artificial), iar între cei doi, Dostoievski va fi întot-

deuna valoarea sigură, în timp ce Eugen Barbu...este „facultativ” (articolul *Am întâlnit un critic «facultativ»*, rubrica „revista revistelor”). ■ Adrian Popescu formulează verdicte critice la rubrica „poșta redacției”.

17 iunie

• [„Scânteia”, nr. 9542] Deasupra frontispiciului citim: *Într-o atmosferă de înălțător patriotism, ieri a fost sărbătorită împlinirea a 125 de ani de la revoluția din 1848 și a unui sfert de veac de la naționalizarea principalelor mijloace de producție*. Numărul este dedicat acestei manifestări, publicând și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la Grandioasă adunare populară din Piața Republicii*.

19 iunie

• [„România liberă”, nr. 8912] În cadrul „Cronicii teatrale”, Radu Popescu recenzează piesa *Puterea și adevărul*, de Titus Popovici, notând că: „nivelul general al operei este înalt, povestea ne transportă în sfera adevăratului dramatism [...] iar tensiunea ideilor și a sentimentelor, sinceritatea și adâncimea frământărilor umane ating zonele cele mai aspre ale vieții”. Drama „creează multe dificultăți regiei”, după cum s-a demonstrat, pe alocuri, în montarea coordonată de Liviu Ciulei și de Petre Popescu la Teatrul „Lucia Strudza-Bulandra”.

• [„Scânteia”, nr. 9544] Corneliu Ștefanache scrie despre *Conflictul în literatură – cadrul afirmării ideilor generoase, înaintate*: „Nimeni nu-și poate închipui o literatură de valoare în absența conflictelor din lumea ce ne înconjoară. Nu numai proza și teatrul nu se pot construi decât în jurul unor conflicte, dar nici chiar poezia nu se poate sustrage inefabilei lupte a contrariilor. [...] A dezvălui, cu uneltele literaturii, conflictele din viață înseamnă a dezvălui înseși sensurile rezolvării acestor conflicte, care nu pot fi decât umaniste, pe măsura concepției noastre, comuniste, despre om și societate. Astfel, literatura își exercită firesc menirea ei, atât aceea de a afirma valorile umane, morale, cât și pe aceea de a critica fenomenele negative care apar în societate. Atunci când critica fenomenelor negative se realizează din perspectiva încrederii în forța societății, în structura ei sănătoasă, literatura este în stare să ajute real lumea noastră de astăzi și pe cea de mâine. Îndeamnă la a situa în centrul operei conflicte autentice, cu semnificații politice și etice actuale însăși concepția partidului nostru, potrivit căreia socialismul nu poate fi privit ca ceva dat, născut perfect de la început, ca un sistem încheiat, negând tocmai conținutul revoluționar al lumii noastre, capabilă să cunoască și să folosească conflictul în continua ei autoperfecționare, să fie deschisă tuturor prefăcărilor cerute de progres”.

20 iunie

• [„Viața studentească”, nr. 25] La rubrica *Magazin istoric pentru 1848*, un eseu de Constantin Șerban, *Ecoul Revoluției române de la 1848 în presă*

europăană a vremii. □ Articolul de prima pagină îi aparține lui Niculae Stoian, *Unificarea învățământului cu cercetarea și producția – un nou mod de a gândi și a munci al studentului*. ■ Ion Cristoiu – eseu *11 iunie 48 – 11 iunie 1948*, un „arc revoluționar peste timp”.

21 iunie

● [„**Munca**”, nr. 7959] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul de versuri *Banchetul*, semnat de Radu Cârnelci: „Iubitor de fast, trăind cu voluptate plăcerea „înscenărilor” somptuoase, poetul are o știință a sa, un adevărat secret, în a evita tonul de romanță și diluția pasională. Incantatorie, poezia sa degajă o muzicalitate de acorduri joase, parcă mereu aceeași, dar, în realitate, de fiecare dată alta. Poet de evidentă vitalitate a simțurilor, trăindu-și cu autenticitate sentimentele, Radu Cârnelci, prin acest ultim volum (de o unitate structurală apreciabilă), credem că nu mai trebuie recomandat cititorilor, fiind îndeajuns de bine cunoscut și impus conștiinței lor”. □ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Antonio Mattiuzzi zis Collalto, *Trei frați gemeni venețieni* (Teatrul Național).

● [„**Albina**”, nr. 25] Prima pagină, ilustrată cu o fotografie în care Nicolae Ceaușescu se adresează mulțimii la „marea adunare populară din capitală”, găzduiește tableta lui Ion Bănuță, intitulată *Flăcările revoluției*, și poezia lui Dan Mutașcu, *România noastră cea de toate zilele*. ■ În cuprins, o pagină dedicată lui N. Bălcescu și momentului revoluționar, conține versuri de Victor Tulbure, Camil Baltazar, Vlaicu Bârna, Mihai Gavril, N. Rădulescu-Lemnar, George Filip. Tot aici, o notă amintește de „Poporul suveran” (editori Dimitrie Bolintineanu și Al. Zane), una dintre publicațiile pașoptiste bucureștene, de la a cărei apariție s-au împlinit, la 19 iunie, 125 de ani. ■ La rubrica *Aniversări*, Vasile Cărăbiș îl evocă pe Johannes Honterus, iar I. R. pe Blaise Pascal. ■ O scurtă prezentare a poetului St. O. Iosif, la 98 de ani de la naștere, schițează și Iulian Neacșu.

● [„**Orizont**”, nr. 25] Din seria „convorbiri” și tot sub semnătura generică „reporter”, avem în numărul de față o discuție cu dramaturgul Aurel Baranga din care ne-au atras niște nuanțări privitoare la artă: „ – *Credeți că tenta moralizatoare, didactică s-a demonstrat în arta dramatică a zilelor noastre?* – Sunt adversarul artei didactice și pedagogice. Arta nu e pedagogie, și mai puțin decât orice, demagogie. Este artă, intelect și emoție. În timp ce o parte a teatrului occidental nu se sfiește să practice o artă didactică deschisă, noi am început să ne ferim de pedagogie ca de ciumă, confundând uneori pedagogia și dacticismul cu mesajul. Una este didacticismul plat, cenușiu, dădăceala inferioară și alta este mesajul, care nu se confundă cu pedagogia. Mesajul este expresia dorinței autorului de a comunica oamenilor o teză implicită operei de artă, explicită sub raportul cauzalității și determinării sale”. ■ C. Ungureanu șarjează pe tema premiilor literare acordate de Uniunea Scriitorilor (premiile Academiei,

în partea literară, bucurându-se de anonim), menționându-i pe câștigătorii anului anterior (1972), „clasici în viață ai literaturii noastre”, și anume pe Șerban Cioculescu, Eugen Jebeleanu, Marin Preda, alături de încă „neclasicizații” Mihai Drăgan, Corneliu Ștefanache, Ben Corlaci, plus premiații debutanți (atunci) precum Al. Călinescu, Dușan Petrovici, Dan Verona și a scriitorilor timișoreni, Al. Jebeleanu și Mircea Șerbănescu. ■ I. Florian se află în dialog cu dr. Sanda Golopenția-Eretescu, cercetător principal la Centrul de cercetări fonetice și dialectale al Academiei R.S.R., vorbind despre conceptul de risc lingvistic prezentat la un Colocviu de analiză contrastivă de la Universitatea din Timișoara. ■ Petru M. Haș îl atrage într-o discuție pe istoricul literar Al. Oprea, director al Muzeului literaturii române și al revistei *Manuscriptum*, editat de acesta, pe care-l pune să răspundă la o primă întrebare formulată astfel: „– *Ce înseamnă pentru dumneavoastră Muzeul literaturii române?* – În orice caz, nu o simplă magazie în care sunt adunate, chiar cu evlavie, vestigii ale literaturii naționale, ci o instituție vie, care să valorifice prin variate forme tezaurul existent”.

● [**„România literară”, nr. 25**] Versuri semnează: Adrian Dohotaru (*Poem*), Traian Iancu (*Decebal la Roma...*), Leonid Dimov (*Gestație*), Tudor George (*Ochii Bălcescului*), Ana Mureșanu (*În adorația părinților; Amiază de iarnă; Somn*). ■ George Bălăiță publică reportajul *Din Hanoi – mai '73*. ■ Sub titlul *Dincolo, insula*, un fragment de roman de Marius Tupan. ■ Mircea Micu semnează *Confesiuni răzlețe*. ■ Sub semnătura R. I. apare editorialul *Sinteză*: „O sinteză de o deosebită valoare științifică sub semnul materialismului dialectic și istoric, reprezintă cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din Piața Republicii, consacrată sărbătoririi a 125 de ani de la revoluția burghezo-democratică din Muntenia și a unui sfert de veac de la naționalizarea principalelor mijloace de producție din țara noastră. [...] Evenimentul de acum 25 de ani demonstrează capacitatea popoului român în a fi și a se afirma el însuși, ca națiune în deplină conștiință a potențialului de progres pe care îl conferă socialismul. Imaginea de astăzi a României, pe care întregul popor, strâns unit în jurul Partidului, o întrupează, – iată sinteza vocației lui revoluționare, sub semnul Istorie adevărate”. ■ Pe prima pagină apare și „...născut din cântecul țării” de Nichita Stănescu: „Vasile Alecsandri ne inspiră dragoste și recunoștință pentru marile daruri pe care le-a făcut literaturii române. Alături de Anton Pann, deși nu și-a câștigat existența din literatură ca acesta, el este unul dintre primii scriitori profesioniști ai noștri”. ■ Petre Got semnează *Un mare forum*: „Comentarea cărților nu trebuie dată decât unor oameni temeinic pregătiți, înzestrați, foarte serioși și foarte cinstiți, în urma unui adevărat examen. Normal, cerințele nu se aplică numai celor tineri, ci tuturor aceluia care judecă munca semenilor. Criticul literar trebuie să inspire încredere și garanție atât pentru autorul în cauză, cât și pentru cititor. [...] Socot că dând dovadă de suplețea proprie oamenilor cu adevărat

chemați, se poate face (ceea ce se și întâmplă în bună parte) o critică literară care să răspundă tuturor cerințelor estetice și cetățenești, pentru a stabili o ordine firească a lucrurilor. Critica literară poate și trebuie să fie, în primul rând pentru ea și apoi pentru întreaga literatură, un mare forum. E foarte important să apară o carte, dar tot atât de important este felul în care ea este primită. Despre modul cum se face popularizarea cărților de către cei răspunzători în acest sens, nu e cazul să discutăm aici. Esențial mi se pare ca nici un volum să nu rămână în afara comentariului, iar presa să acorde spații cât mai largi criticii literare competente și drepte”. ■ În *Biografie și construcție* C. Ungureanu analizează romanul *Fără vâsle vol. I* de Bujor Nedelcovici: „În *Fără vâsle* simbolismul din romanul de debut e temperat, obsesiile rămânând. Ele creează microstructura romanului, fundamentul pe care se construiesc întrebările romancierului; verva eseistică, superioară, se leagă de acestea, ca și «evadările lirice». *Fără vâsle* e un roman în care autorul are curajul să-și descrie pe larg eroul, și mai ales are curajul să nu renunțe la nici unul din personajele romanului său de debut; are, cu alte cuvinte, curajul stăruinței în propriul său univers. În *Fără vâsle* Bujor Nedelcovici are curajul să scrie lung, chiar cu riscurile de a trece, nu o dată, prin teritorii îndelung bătătorite de romancierii începutului de veac”. În continuare, C. Ungureanu descoperă convergența mai multor romane în această scriere: *Romanul „aristocrației”*; *Romanul sentimental*; *Romanul cotidianului*. ■ Constantin Țoiu semnează *Reîntâlnire cu Tudor-Miu*: „Apariția recentă la Editura Minerva a culegerii de versuri *Întâlnire cu Pasărea Phoenix*, însoțită de *Mărturia* anterior publicată, avea să capete un al doilea înțeles față de cel imaginat de poetul prahovean în ciclul de versuri numit astfel și în poezia ce poartă acest titlu, fiindcă, iată, Al. Tudor-Miu însuși este acum o pasăre renăscută din cenușă, dintr-o cenușă, e drept, amestecată cu multă păcură și multă neșansă”. ■ Șerban Cioculescu publică în *Breviar* a doua parte a textului despre volumul *Puncte cardinale europene* de Al. Philippide, de data aceasta purtând titlul *Alexandru Philippide și orizontul romantic*: „Acad. Alexandru Philippide ne dovedește încă o dată, cu luminoasele sale exegeze, că poezia, națională și universală, câștigă să fie înțeleasă, că ea este bun obștesc, iar nicidecum obiect de bisericuță”. ■ Radu Popescu scrie despre *Baranga necunoscutul*: „Dacă aniversările sunt prilej de ceremonii și declarații, ele trebuie să fie, mai ales, prilejul unor sincerități cărora, în restul timpului, nu le dăm curs, din sfială, din grabă, sau din... nesinceritate. Aniversarea lui Aurel Baranga ne dă prilejul de a recunoaște cinstit că opera dramaturgului cel mai celebru, cel mai popular, și, fără îndoială, cel mai bun al epocii noastre, nu este cercetată, apreciată și definită la nivelul exact al valorii ei. [...] Operei lui Baranga trebuie să i se releve, – cu seriozitate, cu insistență, cu obiectivitate, dar și cu dragostea binemeritată – numeroasele valori pe care le conține, să i se explice și să i se justifice, astfel, nemaipomenitul succes, extraordinara popularitate. Va fi un succes al criticii, și urez un asemenea succes, la

aniversarea lui Baranga, tuturor care ne asumăm un rol în propagarea și consacrarea operei literare”. ■ Sub titlu *O biografie lui Eminescu* citim o nouă cronică literară, semnată de Nicolae Manolescu, la *Hyperion, I. viața lui Eminescu* de George Munteanu, Minerva, 1973: „Ultimele trei capitole (boala și moartea) sunt impresionante, deși reticente, fără acel spirit anecdotic așa de supărător uneori în biografiile lui Eminescu, dar respingerea totală a cercetărilor unor medici e o eroare, fiindcă aflând mai exact diagnosticul știm mai exact căror cauze își datora poetul suferința și, implicit, ce răspundere revine contemporanilor. În totul, cartea, ridicată pe un volum de muncă uriaș și pe o perfectă stăpânire a materiei, e interesantă, plină de informații și de interpretări noi, chiar dacă nu schimbă esențial imaginea omului Eminescu”. ■ Citim recenzii: ■ L. Raicu prezintă *Înmormântare pe teren accidentat* de Teodor Mazilu, Eminescu, 1973, spunând că „și nuvelele din *Înmormântare pe teren accidentat* au până și în stil ceva dintr-un asediu tenace, lucid și îndelungat, ceva din atmosfera unei «campanii» teribile, istovitoare, a unei veritabile expediții, menită să ducă la purificare, la înțelegere, la descoperirea unui nucleu omenesc rezistent, în stare să asigure un răgaz de siguranță, tăcere calmă, liniștire contemplativă”. ■ Sorin Titel scrie despre *Autografe pariziene* de Teofil Bălaj, Eminescu, 1972: „Din păcate însă în aceste pagini «locul comun» nu este evitat întotdeauna, Teofil Bălaj fiind mai puțin atent să ne comunice impresiile sale imediate, preferând să transcrie date, mai mult sau mai puțin generale, despre viața și opera pictorilor în cauză. Cartea rămâne, însă, interesantă, oferind o lectură atractivă”. ■ Dan Cristea recenzează *A. B. C.* de Leonid Dimov, C.R., 1973: „Neașteptat, s-a insistat foarte puțin asupra sensului poemelor, și dacă îmi iau libertatea de a vorbi numai despre acest subiect, e și din pricina trecerii lui, în genere, cu vederea, și pentru că recitind poezia lui Leonid Dimov, strânsă în volumul antologic *A. B. C.*, am rămas încă o dată convins că așa-numitele proze, istoriile lirice, baladele sunt capodoperele autorului”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Sensul biografiei*, un text despre Marcel Constantin Runcanu și volumul său de debut *Sepia*, Dacia: „Scriind o biografie, autorul *Sepiei* și-a asumat, cu destulă convingere, riscurile oricărei întreprinderi de acest fel, printre care, nu în ultimul rând, descriptivismul și monotonia. Cartea lui e însă nici exagerat descriptivă, nici monotonă; înțelegând biografia ca pe o posibilitate de a comenta structuri individuale, tânărul scriitor procedează ca atare, avantajat fiind de o evidentă putere de a crea epic. Îi mai trebuie însă timp ca să se convingă cât de mult contează într-un roman consecvența atitudinii. Debutul lui Marcel (Constantin) Runcanu – semenele parantezei îmi aparțin – este la unui prozator despre care se va vorbi”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* informează despre proiectele literare ale lui Ioan Alexandru, Leonida Teodorescu, Maria Luiza Cristescu, Corneliu Ștefanache, Ion Istrati, Ion Petrache, Corneliu Buzinschi, Ion Drăgănoiu. ■ *Seară literară consacrată memoriei lui Lucian Blaga*: „La Muzeul Literatu-

rii Române din București s-a desfășurat obișnuita seară literară lunară din cadrul «Rotondei 13», consacrată de data aceasta memoriei lui Lucian Blaga. După cuvântul de deschidere al lui Al. Dima, au vorbit, despre viața și opera marelui scriitor, Vasile Băncilă și Ovidiu Papadima. Au luat cuvântul numeroși participanți la reuniune care l-au cunoscut îndeaproape pe Lucian Blaga. De asemenea, rudele poetului au pus la dispoziția Muzeului Literaturii Române benzi de magnetofon, cu vocea lui Lucian Blaga”. ■ *Zilele Călinescu*: „Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej (Onești) a fost, de curând, gazda ospitalieră și agreabilă a unei manifestări culturale care tinde să se integreze cu prestigiu în tradițiile noastre culturale, anume «Zilele culturii călinesciene», ajuns la a cincea ediție. Comunicările și discuțiile care s-au desfășurat între 8 și 10 iunie au avut, ca obiect, pe lângă temele direct legate de personalitatea și opera lui Gh. Călinescu – și câteva probleme de actualitate din literatura lirică, din sociologie societății socialiste și relația cultură-mass media. La lucrări au participat numeroși scriitori, critici, istorici literari. În ședința de deschidere, academicianul prof. Al. Rosetti a vorbit despre «fascinația personalității călinesciene». Tot d-sa a condus, asistat de publicistul Liviu Călin, dezbaterile secției de limbă literară, a cărei temă centrală s-a intitulat *Văd poeți ce-au scris o limbă...* Secția de literatură contemporană, coordonată de Nicolae Manolescu, a avut ca temă întrebarea *Poezia tânără în impas?* Dezbaterile au fost interesante, vii. Cităm comunicările făcute de Mircea Tomuș, redactorul-șef al revistei «Transilvania» din Sibiu, Dana Dumitriu (*Logica ideilor vagi despre poezia lui Nichita Stănescu*), Constantin Th. Ciobanu (*Poezia și critica*), Constantin Călin (*Critica și debutanții*). La discuții au participat, activ, cu opinii remarcabile, tineri poeți și scriitori din localitate. Secția de literatură clasică a dezvoltat, sub coordonarea lui Mihai Gafița, tema *Pentru o nouă lectură a clasicilor*. La secția de sociologie, ale cărei ample lucrări au fost coordonate de Gh. Berescu, Constantin Crișan și Mihai Merfea au fost prezentate comunicări privitoare la etica sociologică, la dezvoltarea și evoluția conștiinței socialiste actuale. Profesoara Florica Leuștean a vorbit despre *Unitatea structural-funcțională a conștiinței morale în accepția eticii marxiste* iar profesorii Mircea Ignat și Aurel Platon au dezvoltat tema «creativității în școală». O comunicare despre «arta audio-vizuală» a fost prezentată de Dorin Speranția, iar Liviu Grăsoiu a vorbit despre *Istoria literaturii, între document și creație*. Secția Gh. Călinescu, ale cărei lucrări le-a coordonat prof. univ. Al. Piru, a inclus comunicările făcute de prof. Cornelia Ștefănescu (*Cum s-a născut un personaj*), prof. N. Dima (*Clasicismul lui Gh. Călinescu*), Mircea Griorescu (*Călinescu ziarist*), prof. Ernest Gavrilovici (*Gh. Călinescu despre limba română*). În concluzii, prof. Al. Piru a vorbit despre abordarea moștenirii literare a lui Gh. Călinescu din punctul de vedere al ideologiei marxiste. «Zilele Gh. Călinescu» s-au încheiat cu festivalul *Poetul în cetate*, desfășurat la Borzești”. ■ Știri din *Uniunea scriitorilor*: „De curând, «La Gaceta de Cuba»,

revistă care apare la Havana, a publicat o selecție de poeme de autori români contemporani, traduse de David Chericlan. Sunt prezentați următorii poeți: Victor Eftimiu, Geo Bogza, Maria Banuș, Eugen Jebeleanu și Zaharia Stancu. ■ Au plecat în Finlanda, pentru a participa la reuniunea internațională a scriitorilor organizată de Societatea literară «Eino Leino», Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Radu Lupan, Mircea Micu și Mircea Zăciu. Întâlnirea se va desfășura în orașul Lahti. ■ În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor Slovaci, au sosit la București scriitorii Ladislav Luknar și Osvald Zahradnik. ■ La invitația Uniunii Scriitorilor din țara noastră au sosit la București Albrecht Rachr și Bernhard Ohsam, redactori la «Süddeutsche Rundfunk» din Stuttgart. □ În prezența organelor de partid și ale municipiului Iași, a numeroși oameni de artă și cultură, a avut loc inaugurarea noului sediu al Asociației scriitorilor din Iași, situat în str. Cuza Vodă nr. 2. Sediul dispune de spații adecvate pentru organizarea întâlnirilor cu cititorii, seri literare, lansări de cărți etc. După cuvântul prozatorului Mircea Radu Iacoban, secretarul Asociației scriitorilor din Iași, a vorbit despre *Momentul literar actual* prof. dr. Constantin Ciopraga”. ■ Mircea Iorgulescu semnează noua rubrică *Revista revistelor* în care sunt prezentate ultimele numere din „Contemporanul”, „Luceafărul”, „Orizont”, „Convorbiri literare” și „Echinox”. ■ Al. Piru semnează *Panait Istrati – cavalier modern rătăcitor*, prezentând cartea lui Alexandru Oprea, *Panait Istrati, Un chevalier errant moderne. Dossier de la vie et de l’oeuvre*, Editura Eminescu, 1973: „Apreciind totuși pozitiv valoarea documentară și uneori chiar exegetică a lucrării lui Alexandru Oprea (biografia romanțată a lui Edouard Rayond e neserioasă, iar monografia *Un chardon deracine* de Monique Jutrin-Klener e precară, ca să nu zic rudimentară), mă întrev: va ajuta versiunea franceză a Magdalenei Sachelarie la răspândirea peste hotare a studiului lui Alexandru Oprea? Traducerea fiind prea literală, nu literară, ne îndoim. Ar fi fost dorit ca versiunea franceză să fi fost făcută de un francez, cunoscător al lui Istrati, la Paris”. ■ Emil Manu semnează *Un scriitor pașoptist necunoscut*, despre Gr. Grădișteanu. ■ Christina Zanne scrie despre *Alexandru Zanne și „Poporul suveran”*. ■ Augustin Z. N. Pop semnează *Tatăl vitreg al lui Baudelaire și revoluția română din 1848*. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Menipeea lui Bulgakov*, o prezentare a romanului *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov. ■ Dana Dumitriu notează apariția volumului *Le chandail bleu* la Editions de Seuli. ■ În *Prezențe românești* citim: ■ Florica Dimitrescu scrie despre „*Premiul Citta di Monselice*” atribuit lui Marco Cugno pentru traducerea poeziilor lui Arghezi: „Juriul, alcătuit din filologi și scriitori cu renume, a examinat un număr de 27 opere literare traduse. Președintele juriului, G. Folenă, a relevat nivelul înalt al traducerilor prezentate la concurs și, prin urmare, dificultățile selectării pentru premiere. Trebuie subliniat că în acest an premiului național, decernat lui G. Caproni pentru traduceri din franceză (A. Frenaud,

Non c'è Paradiso și J. Genet, *Tutto il Teatro*) i s-au adăugat două premii speciale dintre care unul a fost conferit lui Marco Cugno pentru *Acoordi di parole* (poesie 1927-1967) de Tudor Arghezi, ediția bilingvă apărută în 1972 la Torino. [...] Prin Traducerea din Arghezi – ca și prin tălmăcirea recentă din poezia lui Marin Sorescu – Marco Cugno se înscrie cu merite deosebite în rândul acelor neobosiți purtători ai înțelepciunii lumii, după definiția poetului Diego Valeri, membru în comitetul de onoare al premiului Monselice. Distincția atribuită lui Cugno – impus de pe acum ca unul dintre cei mai buni traducători din română în italiană – reprezintă stimularea unei activități pe care o dorim cât mai rodnică și mai îndelungată, în interesul dezvoltării relațiilor culturale dintre țara noastră și Italia”. ■ Sub semnătura N. N. aflăm de prezențe românești în țările: „Turcia. Cunoscuta editură «Yöntem» din Istanbul a pus recent la dispoziția cititorilor turci romanul *Răscoala* de Liviu Rebreanu. Versiunea turcă a capodoperei lui Rebreanu, apărută sub titlul *Pământul speranței*, este datorată scriitorului Gülen Findikli. Supracoperta volumului întâi reprezintă reproducerea tabloului *Țărani în repaos* de Camil Ressu, iar a celui de al doilea, care va apărea în vitrinele librăriilor peste puțin timp, înfățișează tabloul *1907* de Octav Băncilă. Lucrarea a fost tipărită într-un tiraj de 3 000 exemplare. [...] * Indonezia. La Djakarta s-a organizat, sub auspiciile UNESCO, o mare expoziție internațională de cărți, ecou târziu al *Anului internațional al cărții*. Țara noastră este prezentă cu un număr important de volume, selectate din producția editurilor românești din ultimii ani. * Olanda. «De Gids», una dintre cele mai importante reviste literare din Olanda, publică un amplu material dedicat poeziei române contemporane. Un studiu semnat de criticul Sorin Alexandrescu îl introduce pe cititor în universul poeziei noastre contemporane, după care urmează un grupaj de 17 poezii, aparținând poezilor Adrian Păunescu, Nichita Stănescu, Leonid Dimov și Sorin Mărculescu. Traducerile sunt semnate de Lisbeth Ziedses și Betty Van Veelen și Irene Lengedijk, studenți care învață limba română la lectoratele de limbă și literatură română din universitățile din Amsterdam și Groningen”. ■ Nota nesemnată: „Au apărut de curând numerele 1 și 2/1973 ale revistei «Lumina» din Vârșeț. Intrând în al douzeci și șaptelea an de existență, revista «Lumina» și-a schimbat aspectul grafic”. Este dat și un citat dintr-o fișă critică semnată de Nichita Stănescu, fișă apărută în numărul omagial 1/1973, dedicat lui Vasko Popa, iar din nr. 2/1973 este de reținut articolul semnat de Victor Vescu, *I. A. Candrea – reprezentant de frunte al lingvisticii române moderne*. ■ Dan Grigorescu trimite o *Scrisoare din New York* în care scrie despre *Simpozion consacrat Revoluției române de la 1848*, organizat la Biblioteca Română din New York.

●[„**Tribuna**”, nr. 25] *Actualitatea Literară*: Mircea Popa recenzează în secțiunea de *Critică* – cartea *Atitudini Critice* de Ion Maxim; Mircea Muthu recenzie – *Dimitrie Cantemir* de I. D. Lăudat. ■ *Proză* – cronică de Constantin Cubleșan la *Maria și marea* de Radu Tudoran; ■ Ion Vlad în rubrica *Cronică*

Literară scrie un eseu despre *Privirea Romancierului* din romanele lui Petru Popescu. ■ În *Biviuac* – Mircea Martin recenzează *Născut în 02* de Sașa Pană; Ion Buzași scrie un articol cu titlul *Radu Stanca – poetul neliniștilor existențiale*; Cornel Robu – *Ficțiune „în cultura forțată”*; ■ Fragment text dramatic de Iosif Naghiu – *Cliantul*; fragment din *Clodi Primus* de Constantin Zărnescu; ■ Interviu făcut de N. Prelipceanu cu Iosif Pervain despre *O școală de istorie literară la Cluj*. ■ *Meridian*: fragment tradus de Horia Stanca din Heinrich Böll – *Râzătorul*; Ioan Alexandru – convorbire cu Pierre Emanuel – *Un poet vrăjit de frumusețe*.

22 iunie

● [„**Munca**”, nr. 7960] În rubrica *Punct*, cu titlul *O critică de consolidare și interpretare*, revista publică un scurt interviu cu Mircea Tomuș. Acesta răspunde la întrebări legate de literatura română contemporană, discută despre rolul criticii, despre critica literară, „de ce unii critici s-au năpustit asupra operei lui George Călinescu și nu numai a acestuia?” („Este semnul unei dezorientări, semnul unei lipse de orientare în spațiul Călinescu. Ei nu reușesc să distingă între important și mai puțin important, între central și periferic, ceea ce e o dovadă de îndepărtare de la exigențele actului profesional. Chiar dacă ești obligat de împrejurări să te referi la aspecte secundare ale fenomenului literar, trebuie întotdeauna să existe conștiința sistemului de ierarhizare internă a literaturii. Calitatea majoră și minoră ale componentelor fenomenului literar este o realitate peste care nu se poate trece.”), precum și despre critica promovată de revista „*Transilvania*”, pe care acesta o conduce („Cred că deocamdată suntem în etapa organizării forțelor criticii. Am stabilit în general oamenii cu care vom lucra și între care se află câțiva autori sibieni foarte promițători. Intenționăm să promovăm o critică serioasă, cu un acut simț al responsabilităților profesionale, care să nu cadă ușor în capcana efuziunilor de moment. Va fi mai mult o critică de consolidare și interpretare decât de lansare”).

● [„**România liberă**”, nr. 8915] Veronica Porumbacu prezintă succint volumul de versuri al lui Victor Felea, *Cântecul materiei*, apărut la Dacia, precizând că autorul „a pornit în același pas cu o generație pe umerii căreia timpul a pus multe din greutatea anilor de secetă, construcție, reconstrucție, peste ale cărei cântece de junețe betonul a făcut priză închizându-le în cofrajul edificiiului”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9547] M. Ungheanu prezintă volumul *Străinul* de Titus Popovici, ediția a V-a, revăzută: „Citim astăzi romanul ca pe un roman istoric. Evenimentele s-au depărtat în timp și interesul față de ele a crescut. Citim *Străinul* cu regretul că nu avem multe romane de genul său, care să surprindă din apropiere și cu atâta acuratețe epoca. Dacă multe compoziții romanești simultane *Străinului* au fost uitate datorită unui rău înțeles caracter de frescă,

Străinul este rezistent tocmai pe această latură. Semn cert al intuiției și vocației autorului”. ■ Virgil Teodorescu scrie despre *Debutanții și răspunderea cuvântului tipărit*: „Ar fi ceva de spus și în privința modelului. Pentru că pot exista «modele» de creație poetică de calitate inferioară, care pot avea, la un moment dat asupra celor care le preiau, o înrăurire mai puțin pozitivă. Pot exista, de pildă, modele străine spiritului revoluționar care trebuie să marcheze orice operă artistică creată în țara noastră. Iată de ce forța morală a operei socotită ca model este de o importanță capitală în evoluția viitoare a debutantului în literatură. Iată de ce suntem datori să predăm noilor generații experiența noastră, să le insuflăm idealurile pentru care luptăm și am luptat, să procedăm în așa fel încât să devenim pentru tinerii debutanți exemple demne de urmat. [...] În România socialistă, încurajarea tinerilor de talent a devenit nu numai o datorie de onoare pentru societate, dar și o obligație legiferată. Potrivit programului politicii culturale a partidului și statului nostru socialist, Uniunea scriitorilor are rolul de a sprijini – îndeosebi prin intermediul publicațiilor pe care le editează – promovarea talentelor tinere, desăvârșirea personalității lor artistice, în sensul unei arte angajate, în care palpită germenii viitorului, ducând mai departe cele mai nobile tradiții ale culturii poporului român. În această privință, revistei «Luceafărul» îi revine o misiune de înaltă răspundere, întrucât un compartiment important al acestei reviste este dedicat activității scriitorilor tineri, atât în domeniul beletristicii și al reportajului de actualitate, cit și în cel al interpretării și cercetării critice a fenomenului literar. În paginile revistei au debutat, de-a lungul anilor, poeți, prozatori, critici și exegeți literari care se bucură azi de o binemerită prețuire din partea cititorilor. În ultima vreme, nu puțini tineri s-au afirmat ca scriitori de valoare. Lirismul acestor tineri poeți se acordă cu imaginea nouă a țării, proiectată pe imensul ecran al unui viitor luminos, ca o dantelă a dimineții. [...] Firește, nu toate debuturile se înscriu într-o arie fertilă: sunt nevoit să arăt că, deseori, observ o agitație sterilă la cei ce debutează sau sunt «în marș», o creștere disproporționată a «agresivității literare», vu care încearcă să epateze. [...] Tineretul de azi trebuie să înțeleagă foarte bine că nu este o generație spontană, și că România socialistă de azi nu este o creație spontană, ci rezultatul luptelor revoluționare ale poporului nostru. În fața lor stă ca o carte deschisă opera celor care, de-a lungul vremii, au păstrat neîntinat, din tată în fiu, idealurile progresului și ale revoluției, frumusețea nealterată a limbii române, mesajele noastre de spiritualitate și adevăr, de grija pentru cuvântul tipărit, de înălțare a valorilor noastre naționale”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 26] În textul *Un roman al limpezirii interioare*, D. Micu prezintă romanul lui Petru Popescu: *Sfârșitul bahic*: „Dar *Sfârșitul bahic* nu e și nu se vrea un roman-frescă. *Sfârșitul bahic* este romanul unei experiențe interioare. Al unei formări. Bine compus, bine scris, străbătut de o idee forță a zilelor acestora, de ideea că toate energiile, toate valorile umane sunt și trebuie să fie integrate și prețuite în consecință, într-o societate a cărei

deviză obiectivă e: totul pentru om, pentru dezvoltarea completă, armonioasă a personalității sale. Cel de al treilea roman al lui Petru Popescu e o apariție care îmbogățește incontestabil, peisajul epic, și-l înviorează”. ■ Dan Nedeanu recenzează studiul *Istoria și comparatismul în România*: „Realizată de un prestigios colectiv al secției de literatură română a Institutului de Istorie și Teorie literară «G. Călinescu» a Academiei de Științe Sociale și Politice, alcătuit din M. Bucur, B. Capesius, G. David, Al. Dima, K. Engel, Rodica Florea, E. Manu, I. Oprișan și O. Papadima, prezenta lucrare – beneficiind de îngrijirea științifică a prof. Al. Dima și Ovidiu Papadima – se constituie ca o cuprinzătoare retrospectivă a comparatismului nostru de la începuturile lui și până astăzi [...] Lucrare densă, de sinteză și direcționare *Istoria și teoria comparatismului în România* este un obligatoriu punct de referință și de un prețios instrument de lucru pentru oricine studiază problemele literaturii”. ■ Dinu Flămând analizează monografia lui Henry Troyat, *Viața lui Tolstoi*: „Meritele acestui pasionat biograf sunt mai multe. Cu fiecare pagină a ei, cartea este și o biografie a ideilor tolstoiene. În literatura lumii sunt puțini scriitorii care să fi trecut cu atâta patimă prin mai multe crezuri morale și artistice. Toate convingerile lui Tolstoi devin cu timpul a doua lui natură”.

• [„Cronica”, nr. 25] Pe prima pagină, *În toate cuvintele*, poezie de Lucian Valea, închinată lui Avram Iancu: „Cu ele măritele/îi mulțumim astăzi frumos/pentru oasele-fluier,/pentru carnea-lumină,/Domnului nostru Iancu,/sfântului nostru de neodihnă”. ■ Liviu Leonte recenzează monografia dedicată de Const. Ciopraga *Hortensiei Papadat-Bengescu*: „Critica lui Const. Ciopraga își dovedește încă o dată capacitatea de a se organiza într-o construcție aptă de a defini multilateral o operă și un profil scriitoricesc”. ■ La rubrica săptămânală, în articolul intitulat *Între muzică și poezie*, Const. Ciopraga scrie despre „un poet autentic”, Virgil Huzum care, după o lungă tăcere, revine cu un volum, *Mirajul sunetelor* (C.R., 1973), în care își propune „dificila tentativă de a crea în marginea unor piese muzicale celebre echivalențe poetice”. ■ Grupaj liric semnat Ion Hurjui. ■ În cadrul tricentenarului D. Cantemir, Viorica S. Constantinescu, pune *Divanul în contextul barocului european*. „În *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea*, Dimitrie Cantemir reia un motiv medieval cunoscut, în condițiile crizei spirituale de la sfârșitul Renașterii, criză ce a generat, în plan artistic, barocul european. Cartea I-a a operei, deosebit de valoroasă din punct de vedere literar, este străbătută, ca mai toate operele baroce, de un profund sentiment al contrastelor. O ezitare perpetuă între ascetism și plăcerile lumii, între impulsul de a jubila în fața frumuseților vieții și ideea renunțării, conștiința unui fatal dualism creează o tensiune psihologică exprimată emfatic, concret.” ■ După ce a urmărit, într-o serie de articole ale rubricii *Caiete*, chestiuni teoretice referitoare la „temporalitatea narativă”, Al. Călinescu își propune să abordeze, într-o altă serie de articole, pe care le prefațează cu cel intitulat *Considerații preliminare*,

o nouă categorie fundamentală a naratologiei „intens studiată în ultima vreme, dar cu rezultate adesea divergente”, aceea referitoare la relațiile dintre autor-narator-personaj. □ *Păsări cântătoare* de Ion Istrati, amplu fragment din volumul în lucru, intitulat *Fantezii confidentiale*. ■ Al. Husar traduce din lirica germană din R.F.G.: Silja Walter, Rainer Brambach, Horst Bienek, Britta Titel. ■ *De la un Sainte-Beuve la altul* își intitulează Val. Panaitescu amplul eseu în foileton despre unghiurile diferite în care a fost considerată personalitatea criticului și literatului francez (continuare în nr. 26–29). Preluând ca motto o reflecție a acestuia, „Cu citate bine alese, ți-ai putea găsi în fiecare autor propria-ți judecată”, semnatarul articolului prezintă, în prima parte, atât textele reunite de Proust sub denumirea *Contre Sainte-Beuve*, cât și un studiu al criticului Irving Babbitt din *The Masters of Modern French Criticism* (1912), pe care îl consideră un soi de *Pro Sainte-Beuve*. „Dintr-o asemenea curioasă dispută – curioasă fiindcă preopinienții Proust și Babbitt se ignorau reciproc – personalitatea critică a lui Sainte-Beuve se alegea înjumătățită, fiecare din cei doi preferând partea care îi servea mai bine: Proust îl reținea pe tânărul Sainte-Beuve, pe entuziastul de la periodicul «Le Globe», capabil de accente lirice pre-baudelairiene, iar Babbitt pe criticul clasicizant, pe îndrumătorul tot mai sigur de sine de după cursul *Chateaubriand et son groupe littéraire*.” Înurmătoarele părți ale studiului, autorul prezintă și comentează numeroase alte abordări critice ale personalității în discuție, datorate unor autori precum Jean Bonnerot, Gustave Michaut, Albert Thibaudet, William Frederik Giese, André Billy, Maurice Regard, precum și toți cercetătorii adunați la cele două reuniuni critice: decada de la Cerisy-la-Salle, condusă de Georges Poulet (1966), și cea de la Liège (1969). În final, autorul conchide: „Compararea diverselor interpretări date personalității și criticii sale în secolul XX ne-a dovedit că atunci când criticii au un anumit nivel de conștiință, când citesc cu atenție și sunt realmente dornici să spună tot adevărul, relativitatea – cel puțin în judecățile de ansamblu – are tendința să scadă”. ■ În *Bonaventura sau romantismul antiromantic*, Hertha Perez publică o serie de considerații despre romanul *Veghile de noapte*, a cărui traducere se află sub tipar la Junimea. „Identitatea autorului acestei cărți, publicată în 1904 sub pseudonimul Bonaventura, n-a fost nici până azi stabilită cu precizie, ea fiind atribuită pe rând filozofului Schelling, soției sale Karoline, scriitorilor Clemens Brentano sau E.T.A. Hoffmann și, în fine, obscurului jurnalist Friedrich Gottlob Wetzel.” ■ În *I. I. Mironescu – Contribuții documentare*, Valentin Ciucă prezintă și comentează scrisori de importanță istorico-literară, din corespondența autorului cu Gr. T. Popa sau Panait Istrati.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 133] *Săptămâna pe scurt*: la Academia de Științe din Bavaria a avut loc o manifestare consacrată celor 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, despre viața și opera acestuia conferențind Șerban Cioculescu. ■ Un *Răspuns* dat lui Al. Constantinescu în

problema paternității *Învățăturilor lui Neagoe* de către Dan Zamfirescu, continuat pe larg și în nr. următor. Zamfirescu practic reia în rezumat întreaga poveste în acest prim text (polemica din jurul așa-zisului ajutor dat de Gavriil Protul domnitorului în elaborarea capodoperei, sau din neînțemeiata ipoteză a lui Vranoussis, care atribuie *Învățăturile* unui cărturar grec, Manuil din Corint, ambele ipoteze fiind „necontrolate”), trăgând și concluziile în privința „intrusului diletant” Constantinescu. □ Un scurt popas la a cincea ediție a *Zilelor culturii călinesciene* (8-10 iunie) semnează acad. Al. Rosetti, în *Festivalul de la Onești*. ■ În *Bochum, săptămâna culturii românești*, Romul Munteanu discută colocviul desfășurat între 1 și 11 iunie 1973, cu participarea doamnei Zoe Dumitrescu-Bușulenga – comunicarea *Romantismul românesc, romantismul european*, Grigore Brâncuș, *Lingvistică comparată și substratul limbii române*, Virgil Vătășianu – *Arta cărții*, Vasile Arvinte – *Dimitrie Cantemir*, Camil Mureșanu etc. ■ Virgil Dan, un periplu prin librării, sintetizat în *Cartea la zi*, cu exemple ca a patra ediție a romanului *Îngerul a strigat* (ecranizat chiar în 1973 sub titlul *Dincolo de nisipuri*), *1001 de nopți* la BPT, versuri de Virgil Huzum sau *Valuri* de Virginia Woolf. ■ E. Manu punctează evenimentul unui *Dicționar de idei literare* de Adrian Marino: „Dicționarul lui Adrian Marino nu este un tratat sau un curs (și autorul nici nu-l gândește în acest fel), bazat pe fișe imobile ci un dialog, un excurs, *un antitratat*, în care se combate implicit istorismul și fixismul unor lucrări similare străine, pentru că la noi este primul de acest gen. Aș vrea să remarc că lucrarea lui Marino depășește cadrul teoriei literare, implicându-se domeniului istoriei și chiar criticii literare. Autorul tinde să ajungă să realizeze o adevărată «gramatică a literaturii». Probabil *Dicționarul* s-a născut din investigațiile prilejuite de elaborarea volumelor *Introducere în critica literară* (1968) și *Critica și istoria ideilor literare* (în manuscris); în forma în care se prezintă (au apărut numai literele A-G), prin caracterul informativ și totodată plin de incitații la discuții, *Dicționarul* lui Adrian Marino ne demonstrează că există și trebuie să existe o critică a operelor literare și o critică, cu drepturi egale (ca disciplină) a ideilor literare”.

23 iunie

● [„**Munca**”, nr. 7961] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ion Vasiu, Ioan Chiraș. ■ În pagina *De toate - pentru toți - Ultrascurte*, Eugen Frunză publică poezia *În familie*.

● [„**Scânteia**”, nr. 9548] Din *Carnet cultural* aflăm, printre altele: „Vineri, la librăria «Mihai Eminescu» a fost prezentat cititorilor din Capitală cel de-al III-lea volum din *Istoria literaturii române*, recent apărut în Editura Academiei. Volumul cuprinde un studiu amplu asupra uneia dintre cele mai fecunde perioade ale culturii românești – epoca marilor clasici M. Eminescu, I. Crean-

gă, I.L. Caragiale. Acad. Alexandru Graur, director general al Editurii Academiei, și prof. univ. Șerban Cioculescu, director general al Bibliotecii Academiei, au relevat cu această ocazie importanța lucrării”.

• [„Flacăra”, nr. 26] Pe pagina «*Flacăra*» - *martor ocular*, revista publică o poezie semnată de Gheorghe Năstase, intitulată *Cununa grâului*. ■ Cu titlul *Pe urmele pașilor lui Apollinaire*, revista publică fragmentul al XVII-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a opta a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată *În focul Revoluției*. ■ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică schița *D-ale turismului*. ■ În *Teatru - Cronică spectatorului*, revista publică răspunsul Rodicăi Constantin, profesoară la Liceul 42 din București, la o anchetă despre premiera piesei *Puterea și Adevărul* de Titus Popovici (Teatrul Bulandra). ■ În *Spectacole*, Radu Prejbeanu prezintă *Puterea și Adevărul* de Titus Popovici și *A 12-a noapte* de W. Shakespeare (Teatrul Bulandra). ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic dedicat lui Aurel Baranga. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul lui Lucian Valea, *Întoarcerea lui Don Quijote* (E.C.R) și *Semnul de taină* de George Suru (Facla).

• [„Luceafărul”, nr. 25] Referindu-se la *Imperativele muncii noastre*, redacția revistei conchide: „Complexitatea problemelor ce au stat în centrul dezbaterilor recentei plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Marii Adunări Naționale, caracterul lor actual și totodată continuu și de perspectivă sunt proprii țării noastre, aflată în plin efort de creație, făurindu-și o civilizație socialistă, în constantă autodesăvârșire”. ■ Virgil Teodorescu reflectează la *Prestigiul poeziei de circumstanță*: „De pe poziția poeziei de circumstanță înțeleasă ca o plancentă a progresului poeziei au încercat și încearcă să detecteze acel unic acord în care caracterul contradictoriu al termenilor, disimulați în propria lor substanță, se transformă, printr-o superbă mișcare de levitație, într-un neîntrerupt poem cu mii de fețe, rectificând, în durata lui timpul ca spațiu al realității noastre, hrănind, fără contenire, marele rug al alianței și prezenței noastre comune. Despre poziția poeziei de circumstanță, înțeleasă ca un omagiu adus libertății, poezii au respins dominația unei arte statice, incapabilă să sondeze și să exprime gigantul tumult al epocii noastre, au respins o artă redusă, în ultimă instanță, la un enorm panou fotografic și sarbede răspunsuri stereotipe, deschizând poeziei infinite perspective care continuă să se interfezeze la marginile orizontului, continuă să apară pe marile platouri ale gândirii vizionare, profilând o mitologie a viitorului”. ■ Nicolae Ciobanu prezintă volumul lui Gheorghe Tomozei, *Mașinării romantice*: „Impresia generală lăsată de poezia lui Gheorghe Tomozei este aceea de continuă adaptare la fugoasele și imprevizibilele metamorfoze ale poeziei noastre de azi a unui temperament poetic înfiorat de melancolii senzitiv-romantice și, în același timp, stăpânit când de stările de reverie

idealizate, când de ironia bonomă, aproape întotdeauna liniștitoare”. ■ Mircea Iorgulescu semnaleză apariția a patru cărți. □ Ioanid Romanescu, *Baia de nori* (Junimea, 1973): „Purtând mențiunea «poeme de dragoste», așadar delimitându-se numai sub aspect tematic, volumul *Baia de nori* înseamnă însă pentru Ioanid Romanescu mai mult decât o adâncire a liniilor de existență în poezia sa și mai mult decât o simplă nuanță în plus: noua carte adaugă o trăsătură inedită profilului literar de netăgăduită originalitate al poetului ieșean, a cărui prezență în lirica de astăzi este una din cele mai distincte. Poet vitalist și patetic [...] voluntar până la o impetuoșitate uneori barbară a elanurilor, contorsionat turbure și imprevizibil, Ioanid Romanescu profesază o poezie aspră și viguroasă având ca principiu dominant o continuă mișcare agitată de mari fierberi lăuntrice. Poeziile sale sunt expresia unui tumult ce-și caută un sens, de aici aspectul de răvășeală energetică a materiilor, de haos vijelios, precum și insolitul lingvistic, dând impresia stranie a lemnului sudat cu metal”. ■ Mircea Dinescu, *Elegii de când eram mai tânăr* (C.R., 1973): „Dintre poeții mai tineri a căror intrare în literatură a pefațat începutul acestui deceniu, Mircea Dinescu este primul care-și înfruntă printr-o a doua carte răsunetul celei dintâi. Temele și motivele noului său volum, aceleași ca în culegerea de debut, sunt exersate din registrul unei delicate sensibilități adolescente, deși narcisismul contemplării propriului freamăt juvenil poartă acum un nimb de melancolie plușată, are un aer de «morbideză» vlag evlavioasă. O diferență existentă totuși, de proporții: în *Invocația nimănu* (1971) angelicul, suavitatea, prospețimea, grația inocentă exprimau o stare de sensibilitate, în vreme ce în *Elegii când eram mai tânăr*, păstrându-se, aceste note devin componentele unui stil, a cărui imperfecțiune nu ne împiedică să-i constatăm convenționalismul și chiar descendența”. ■ Nicolae Prelipceanu: *Arheopterix* (C.R., 1973): „Spirit vioi mobil dintr-o nevoie de protecție mai mult decât dintr-un impuls organic, Nicolae Prelipceanu practică în *Arheopterix* – a treia culegere de versuri apărută sub semnătura sa – o poezie de circumstanțializări ironice gratuite, fel de a spune că sentimentul este absent, totul reducându-se, în cele mai multe cazuri, la o supralicitare a ingeniozității”. □ Daniela Crăsnaru, *Lumina din umbră*, Eminescu, 1973: „La prima carte, Daniela Crăsnaru celebrează momentele unei iubiri împărțite, într-o poezie deseori corectă, fără strălucire, dar cu o reală capacitate de emoție simplă, naivă, în genul romanțelor sau al versurilor de album sentimental”. ■ Alexandru George notează despre *Marile întâmpinări ale poeziei*: „Mi se pare pilduitor că marea realitate a poeziei românești nu a fost menită doar să pună în dificultate înțelegerea criticilor ci să strunească ambiția acestora și să le ascută acea inteligență specifică, de la care nu era necesar măcar o clipă să abdice”. ■ La *Manieră și manierism* se referă Dan Cristea: „Firește că aceste portrete sunt – am spus-o dintru început – puțin exagerate și că manifestările lor, nu depline, ci mai accentuate, nu se găsesc în ipostazele

periferice ale poeziei de azi. Totuși, manierele descrise există virtualmente și oricine le poate recunoaște modelele. Căci, dacă manierismul a încetat să mai fie un termen estetic peiorativ; dacă el a analizat și receptat ca o constantă; dacă vorbim în mod curent de poeți manieriști, socotind prin asta poeți care și-au construit, prin detaliu minuțios și repetiție de motive, un univers artificial, dar artistic, manierele vizate aici sunt efecte de serie, degenerescențe ale unor stiluri poetice posibile și îndreptățite la origine. Limbajul lor nu e nici al vieții, nici al artei, neexprimând, în ultimă instanță, nicio convingere. Doar superficialitate”. ■ Redacția revistei publică un articol al lui Augustin Buzura intitulat *Condiția romanului*, în continuarea anchetei revistei „Luceafărul” din nr. 23/1973 despre un subiect cu același titlu: „Cum bine s-a spus, romanul este semnul maturității unei literaturi dar, fiind specia cea mai completă și mai căutată, el este și semnul cert al nevoii vii, permanente de adevăr, sinceritate, cunoaștere și, în egală măsură, frumos. Nicio teorie despre adevăr, dreptate etc. nu poate înlocui adevărul real cu mijloacele artei, nu izbuteste să înfățișeze omul în uimitoarea-i complexitate, cu tainele și profunzimile sale, cu aspirațiile cele mai dureroase, societatea în detaliile ei intime. Fără acoperirea lor în fapte (deci în cărți), vorbele noastre, pledoariile, [...] își pierd sensul, se demonetizează chiar dacă ele sunt făcute cu tehnica și cu forța de convingere a hotelierilor levantini, cum ar spune Camil Petrescu. Vorbele frumoase sună clar, curat, numai în gura acelor scriitori care au dovedit prin fapte, adică prin cărțile lor, adevărul, demnitate, curaj, dragoste de oameni și de țară. Firesc, extraordinarul succes al *Imposibilei întoarceri* de Marin Preda, fiecare vorbă de aici, își are acoperire în aurul din *Moromeții*, *Intrusul*, *Marele singuratic* etc. Literatura care a trebuit purtată cu căruciorul pentru invalizi n-a putut și nu va putea avea o viață lungă: concesiile făcute mediocrității, gustului micului burghez incult și laș, textele desprinse de adevărata realitate psihică și socială, adaptate conjuncturilor individuale, curajului *miner*, n-au sorti de izbândă în timp. Oamenii demni conștienți de propria lor forță și inteligență n-au nevoie să le fie acoperite cu vorbe în care nu crede nimeni unele insuccese firești, pasagere, urmate din memorie: scuzele și poleiala liricoidă sunt proprii nepuțincioșilor: oamenii adevărați sunt necesitatea unei literaturi demne, sincere, profunde, receptivă la marile lor bucurii și tristeți, sincronă cu știința și filosofia, cu ideile și aspirațiile reale ale națiunii. De fapt, nu văd pentru ce altceva s-ar putea opta? Direcții? Orice direcție poate fi fecundă când este reprezentată de oameni cu talent, instruiți, cinstiți, care, respectându-și profesia își respectă cititorii, nu rămân datori vremii. Fiecare direcție are cititorii ei consecvenți: a absolutiza una sau alta dintre ele, a încerca să-ți împui gusturile nu e numai nedrept dar și periculos. Niciodată nu se știe pe cine pregătește în timp formula X, ce explozie va genera și cine îi va da un sens nou. Câți cititori anonimi au pregătit și prevestit Coloana lui Brâncuși? Sigur, nu pledez pentru milă sau clemență față de nulități, față de cei ce se pomenesc făcând literatură

deși ar fi mult mai utili în alte munci, ci pentru discernământ. Este iritantă rățoiala periodică a unora, felul în care «execută» pe cei fără o «poziție» socială sau redacțională, ori abia apăruiți. Neajunsurile literaturii noastre, atâtea câte sunt, nu se datoresc în primul rând celor neafirmați. Pe de altă parte cine ar fi putut întrezări în povestirile sale de început pe marele Rebreanu sau în dulcile scrisori ale Hortensiei Papdat-Bengescu pe marea romancieră de mai târziu? Bineînțeles, cine-i bun, cine are ceva de spus rezistă, nu se lasă ușor impresionat, însă asemenea discuții mi se par colaterale, ele deviază atenția de la adevăratele întrebări ale literaturii noastre. Un «război» de acest gen ar merita teme minore, concesiile făcute mediocrității, seninele refugii în nesemnificativ, în roz, evidente, din păcate și la unii scriitori buni. În ceea ce mă privește am certitudinea că nu de talent duc lipsă unii scriitori, ci de coloană vertebrală. Forma, scriitura etc. mi se pare de cea mai mare importanță. Ea îți se impune de la sine, fără grija și migala bijutierului, fără un respect nețârmurit față de cuvinte, cartea este pe jumătate ratată, ideea compromisă parțial. Numeroase temeri în legătură cu accesibilitatea sunt cred de multe ori nefondate. Când ai ce spune, când te doare adevărul nemărturisit, când singur și nesilit de nimeni ți-ai ales această profesie, nu se poate să nu fii limpede, clar, să nu găsești calea potrivită spre cititor. Pe de altă parte însă lectura a încetat de mult să mai fie o treabă comodă. Astăzi orice se învață, chiar și a muri, așa că nu e de vină distinsul savant Solomon Marcus, să zicem, că eu, din păcate, nu prea am habar de matematici, deși e comod să dai vina pe alții, să te îmbraci în scuze. Poziția criticii? În decursul anilor, criticilor li s-au găsit mult prea multe vini de parcă prozatorii și criticii ar fi trăit pe planete diferite. N-ar fi suferit aceleași influențe. Sigur, multe din vini au fost reale, nu mă pricep, poate că din cauza unor grafomani aflați mereu în treabă, puși continuu pe hartă s-au mai încurcat borcanele, au fost învinuiți și alții pe nedrept. Un lucru mi se pare însă foarte clar: nicio carte bună n-a scăpat necomentată, nicio carte «mare» tipărită nu zace dată uitării. La orice semn de noutate și valoare criticii autentici au reacționat cu promptitudine și sensibilitate, găsind căile cele mai potrivite de abordare, de aducere sau readucere în fața cititorului a cărților bune. Evident, discuțiile nu sunt întotdeauna grozav de vii, există mari perioade de liniște și de aparent dezinteres, dar oare sunt cărți chiar atât de multe în măsură să alimenteze neîntrerupt discuții? Adevărul este că se scrie destul de puțin, scriitorii înzestrați deși numeroși sunt cam scumpi la vedere din păcate. Dintre romanele apărute în anul trecut de exemplu, câte au fost foarte bune sau bune? Par suficiente degetele unei singur mâini. Pe de altă parte, oare toți criticii buni sunt independenți, în afara sferei de influență a unor interese și orgolii? Psihologia succesului [...] Ea a fost analizată pe larg într-o carte excelentă. Nu văd ce aș mai putea adăuga. Scriitorii autentici au fost și trebuie să fie oameni autentici. Valorile adevărate n-au cum să aibă frică sau să se simtă incomode de alte valori. Numai gloriile artificiale, semita-

lentele, ratații, incapabili se distrează cu pusul bețelor în roate, cu mărunțișuri din recuzita țătelor și pensionarilor senili. Numai respectul, solidaritatea și conlucrarea cinstită, deschisă dintre scriitori pot asigura succesul fiecăruia în parte și al literaturii în întregime. Un roman bun este o pârtie defrișată pentru toți. Ca scriitor exiști sau nu exiști, atât, lipsesc căile intermediare. Or, înclăstarea cumplită pentru a exista, pentru a spune ceea ce vrei, pentru a dovedi că nu trăiești degeaba, perfecționarea neîntreruptă nu-ți lasă timp pentru invidii și pioaneze pe scaunele altora. Suntem judecați numai după cărți atunci când vine scadența. Cei ce se mulțumesc cu altceva își merită soarta. Proiecte, ambiții... Am terminat două romane: *Fețele tăcerii*, *E frig și e noapte seniori* și un volum de eseuri *Fețele tăcerii* predat Cărții Românești și aflat în planul pe anul curent este, cred, măsura posibilităților mele din acest moment. Ce pot să-mi doresc decât să nu-mi deziluzionez eventualii cititori și să scriu și mai bine celelate cărți”. ■ Despre *Poezia lui M. Blecher* scrie Artur Silvestri: „M. Blecher e un bacovian, cultivă mobila vetustă și danțul mecanic, alcovoul tenebros, amănții hieratici, valsul. El ascultă planul și inspectează bibelourile din casă, pune mâna pe o blană cu franjuri și fuge la bucătărie unde e amețit de miros de legume și făină de grâu [...] Mai toate poeziile lui M. Blecher se rup de viață, tind către oniric și delirant, sparg realitatea în cioburi care se adună deodată în alt mozaic. Obiectele sunt cele palpabile, cotidine și banale, însă, mânate de mâini oculte”. ■ Nicolae Balotă scrie *Despre necesitatea variantelor în creația poetică*: „Există la Biblioteca Academiei Române un tezaur pe care, oricât l-am exploata, nu-l vom putea epuiza niciodată: corpus-ul manuscriselor lui Eminescu. Va rămâne pentru totdeauna un obiect de admirativă mirare grija poetului (pe care-l știm destul de puțin grijuliu în administrarea celor vremelnice) pentru cea mai mică, mai aparent ne semnificativă însemnare a sa. El a târât geamantanul cu «hârțoage» prin felurile sale sălașuri temporare. A păstrat notele, bruioanele, schițele aparent distrase ale mâinii sale zăbovind pe hârtie, în timp ce spiritul plutea deasupra. Conservarea variantelor care a dus la o formă pe care poetul a simțit-o suficient împlinită implică un respect deosebit pentru itinerariul care duce la țintă. Creația îi era, lui Eminescu, fără îndoială, cel puțin la fel de importantă ca și creatul, ca și opera”.

24 iunie

• [„Scânțea”, nr. 9549] Vasile Rebreanu semnează *Himerica strălucire a „modei literare”*: „Se știe, copierea frauduloasă e condamnată în artă cu hotărârea cuvenită. Ciudățenia e că moda prinde, ba chiar întrunește aplauze, uneori regizate cu suficientă abilitate pentru a părea spontană. Or, moda nu e decât forma «superioară» a pastişei, ornată și multiplicată în serie. Arborându-și de fiecare dată atu-urile noutății de ultima oră, reușește câteodată să provoace confuzii și să anexeze autori de bună credință, dar mai oscilanți, doritori să nu rămână în urma experimentelor la zi. Așa expus, fenomenul pare destul de

limpede, ușor de radiografiat; în realitate e extrem de complex, derutant chiar, și e o dovadă într-adevăr de mare talent, de clarviziune ideologică și estetică, situarea de către artist în teritoriul artei autentice, rezistența la chemările înșelătoare de sireună. [...] Într-o epocă de speranțe și grandioase înfăptuiri, în care prezența artistului este reclamată de cetate, în care ele este chemat nu numai să rostească adevărul, ci să-l și apere, să apere adevărul și omul, adevărul vieții și al semenilor săi, este de negândit ca acesta să se piardă în jocuri sterile, în fond, să evadeze într-o lume himerică. Îndemnurile generoase, hotărâte, acoperite de autoritatea înaltă și înțelepciunea unei prestigioase tradiții, îndemnurile adresate de partid, susținute cu fervoare de creatorii adevărați, ca scriitorul să fie pătruns de umanismul acestei epoci, având sub picioare vatra de aur a omeniei unui popor, să oglindească realitatea acestui pământ, adevărul acestui timp, ne obligă și ne stimulează pe fiecare dintre noi, onorându-ne breaslă. Originalitatea operelor noastre stă în primul rând în generozitatea, adevărul și ineditul izvoarelor lor, în realitatea noastră socialistă”.

25 iunie

• [„Tomis”, nr. 12] Alex. Ștefănescu își începe cronică literară la romanul *Pribegi, noi visam* (ed. Cartea Românească, 1973) fixându-i locul în creația literară a lui Nicolae Damian cel care mai publicase înainte „două volume de povestiri – *Diminețile bătrâne* (1969) și *Fete și băieți* (1971) – meritorii prin simplitatea lor subtilă, prin aptitudinea de a surprinde concis și simetric stări sufletești evanescente. În *Pribegi, noi visam*, acest stil devine instrumentul unei partituri extrem de ample, astfel că particularitățile sale pot fi observate mai clar. Romanul conține povestea unei iubiri incerte ai căror protagoniști – un sculptor, Emil, și o studentă la medicină, – nu-și pot preciza niciodată poziția unul față de celălalt”. Analiza volumului îi permite cronicarului să identifice atât aspectele bune, cât și cele mai puțin bune referitoare la tipul de scriitură propus de autor: „Singurul său aspect contestabil rămâne montajul, care în povestiri era simplu și strict necesar și care aici a devenit o complicată știință a organizării epice. În schimb, progresul în realizarea impresiei de viață este remarcabil, Nicolae Damian situându-se prin paginile sale de construcție psihologică, în rândul celor mai valoroși prozatori tineri”. ■ Cea de-a doua cronică literară, semnată de Mirela Roznoveanu, semnaleză apariția romanului *Maria și marea* (Albatros, 1973), de Radu Tudoran, „unul dintre prozatorii formați în perioada interbelică, unul care fără să-și propună să mediteze, concepe romane în maniera tradiționalei notații realiste, folosind o fabulație ușor frivolă (melodramatică și ușor aventuroasă), cu priză la marele public”. În *Maria și marea*, „găsim intactă grija aproape pedantă pentru detaliu, mâna sigură a romancierului stăpân pe secretele meseriei, amestecul inevitabil de pasiune, aventură și exotism purtat de destine senzaționale. Romanul este construit, în genul lui, fără cusur, așa cum puțini prozatori din

generațiile mai tinere ar ști să o facă. Cu toate acestea, el pare simplificat, lipsit de complexitate. Există desigur o explicație care se întemeiază tocmai pe ceea ce s-a întâmplat cu romanul ultimelor decenii: [...] problematizarea existenței, a omului social, analiza psihologiilor, deplasarea atenției asupra aventurii săritului, stabilirea unui gen cu totul nou de relații cu lumea obiectelor ș.a.m.d.

. Proza lui Radu Tudoran a rămas sensibil în afara acestora. *Maria și marea* are însă și pagini febrile, pasionante, capitole de reală poezie a mării (plimbări subacvatice, furtunile grandioase)". ■ Grigore Grigurcu semnează articolul *Specific secund* în care comentează aspecte legate de particularitățile liricii Mariei Banuș la care consideră „surprinzătoare tranziția de la universul limitat însă coerent și dens al simțurilor, la varietate, generalitate, declarație. Nu e vorba aci de ceea ce ar fi de așteptat, de o supunere la traiectoria de foc a biologiei, ci de o asemenea relaxare a fibrei expresive, încât aceasta nu se mai poate încorda la minimele solicitări lirice, având nevoie de o acoperire în concept, în «ideea» literară ori extraliterară variabilă. Poeta excepțională n-a putut ancora în momentul său reprezentativ și ieșind dintr-o vârstă ideală, n-a putut pătrunde într-alta care s-o compenseze.[...] Aceasta nu înseamnă că producția actuală a Mariei Banuș, degrevată de un oarecare schematism, nu atinge intensități onorabile, că nu realizează chiar un specific secund. Fulgerată în însăși esența sa impalpabilă, creația în cauză încearcă a renaște într-o remarcabilă sforțare". ■ Constandina Brezu face o serie de observații privind unul dintre romanele lui Ion Vinea în articolul *Ion Vinea – ipoteze la „Venin de mai”*: „Dacă trebuie să motivăm interesul nostru – tardiv – pentru romanul lui Vinea, intitulat *Venin de mai*, atunci el nu stă atât în apariția lui, cât în modul în care a fost tipărit, aspect discutat puțin și impropriu. Cu alte cuvinte, merită un plus de atenție o interpretare editorială, în măsura în care ea propune cititorului un șantier de creație, dându-i acestuia cheile – posibile – de descifrare a construcției, nedebarasată încă de schelele care o susțin. Pentru că, chiar dacă n-am fi fost preveniți de către editori, simpla lectură ne-ar fi lăsat să înțelegem că *Venin de mai* nu este un roman încheiat, deși unii croniciari l-au considerat ca atare. [...] La *Venin de mai*, autorul a lucrat parcă după o tehnică a cercurilor concentrice, încercând multiple variante, fără să fi apucat să opteze definitiv, nici în raport cu fiecare personaj, nici în raport cu conexiunea de ansamblu a cărții". ■ Despre *Literatura cea mare a lumii* scrie Hristu Cândroveanu: „Orice om de mai întinsă cultură poartă în minte o adevărată bibliotecă în care cărțile nu sunt compartimentate pe literaturi naționale, ci pur și simplu sunt reținute independent, ca opere memorabile". Comentînd relație național-universal în artă, semnatarul articolului o consideră a fi „tautologică (termenii de opoziție admisibili putînd fi doar: național-extranațional, pentru o distincție cu scopuri didactice), fiindcă universalul, categorie valorică nu e decât suma contribuțiilor naționale de excepție în orice domeniu al spiritualității". Comentînd rolul nostru ca națiune la sporirea acestui patrimoniu

universal, se observă: „Cât privește contribuția noastră la îmbogățirea tezaurului de artă al lumii, ea abia urmează să fie cunoscută și mai ales *recunoscută* dincolo de hotarele naționale. În anii de reînviore, de renaștere socialistă pe care îi trăim, am învățat să ne lepădăm de complexe și să ne redescoperim la adevăratele noastre dimensiuni, ca nație și spiritualitate. Știm ce datorăm culturii universale, dar și ce i-am dăruit, îi dăruim la rândul nostru. Niciodată nu s-a făcut atât de mult la noi, ca să afle și alții că *existăm* – și încă exemplar”. ■ Numărul din iunie al revistei „Tomis” publică versuri semnate de Virgil Teodorescu, Ovidiu Genaru și Aurora Conțescu.

26 iunie

• [„România liberă”, nr. 8918] În articolul *Despre un nou dramaturg*, Radu Popescu scrie rânduri „de început teatral” despre Romulus Guga, referindu-se la piesa *Speranța nu moare în zori*, montată la Teatrul din Târgu-Mureș: „Romulus Guga, noul venit pe scenă, nu este doar o speranță, este o certitudine”.

• [„Scânteia”, nr. 9551] În *Adnotări* citim *False tristeți în versuri fade* de prof. I. Săndulescu: „Ne surprinde nu o dată, parcurgând filele acoperite de versuri din numeroasele plachete publicate, uneori cu riscantă bunăvoință de edituri, platitudinea dezarmantă a unor poezii adunate cu nejustificată grabă între copertile unor cărți. Oricât de dăruți am fi cititului de stihuri, oricât ne-am strădui să aflăm și să păstrăm ceva din substanța unor asemenea cărți, în locul tuturor acestor dorințe firești ne invadează, după ultima filă citită, gustul amar al convingerii că am fast păcăliți, că cineva, ascuns între rânduri, ne amăgește timpul, pasiunea și, mai ales, speranțele noastre. Deoarece, oricare cititor atunci când deschide o carte speră să afle cel puțin câteva rânduri în care simțirea, și gândul său să se întâlnească cu cele ale poetului. Din păcate, se oferă adesea, prea adesea, cărți străine de spiritul poeziei, incapabile de a vibra și de a ne emoționa. Am răsfoit, nu de mult, un asemenea volum, intitulat *Clipe colorate*, tipărit de Florica Dumitrescu, (e drept, pe cont propriu, la editura. «Litera») și impresia de superficialitate, de inconsistentă, răzbate din puținele-i poezii, anulând eforturile programatice ale autoarei”.

27 iunie

• [„Munca”, nr. 7964] Pe pagina dedicată vizitei lui N. Ceaușescu în R.F.G., Adrian Păunescu publică un articol omagial intitulat *Fermitate, căldură, demnitate*. □ Într-o notă se face o trecere în revistă a manifestărilor dedicate lui Dimitrie Cantemir cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la naștere.

• [„Scânteia”, nr. 9552] Agerpres informează cititorii despre *Sesiunea științifică consacrată lui Dimitrie Cantemir*: „La București s-au încheiat marți lucrările sesiunii științifice a Institutului de istorie «Nicolae Iorga» și Institutului de studii sud-est europene, consacrată împlinirii a 300 de ani de la nașterea

marelui savant român Dimitrie Cantemir. Reuniunea, care a deschis seria manifestărilor științifice dedicate lui Dimitrie Cantemir, a prilejuit reliefaarea unor aspecte semnificative privind personalitatea și opera sa. În acest cadru, comunicările prezentate au analizat și au pus în lumină ideile filozofice și social-politice înaintate ale savantului domnitor, rolul lor inovator în contextul istoriei și culturii românești. S-a subliniat aportul lui Dimitrie Cantemir la cristalizarea ideii originii latine și a continuității poporului român în Dacia, precum și contribuția la cunoașterea sud-estului european și a trăsăturilor specifice acestei zone de civilizație în conștiința lumii savante de pe continent. Au fost, de asemenea, aduse precizări însemnate asupra circulației operei sale pe cuprinsul întregii noastre patrii. * Cercurile filatelice din întreaga țară organizează în aceste zile expoziții-concurs consacrate aniversării tricentenarului nașterii marelui om de stat și cărturar român Dimitrie Cantemir. Colecțiile selecționate în această etapă vor fi incluse ulterior în expozițiile organizate de filialele județene și apoi în faza republicană, care va avea loc la Brașov, în perioada 28 octombrie 15 noiembrie a.c.”.

• **[„Viața studentească”, nr 26]** Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie, *Cuvântarea* tov. Ceaușescu, însoțită de un articol de fond al lui Nicolae Stoian: *Concepție unitară, calitate, mobilitate*. ■ Ion Cristoiu aduce în *Practică de vară* câteva argumente pentru pregătirea social-politică a studenților de la facultățile cu profil umanistic. ■ La rubrica *Teatru*: Medeea Ionescu, despre scenariul dramaturgic al lui Titus Popovici – *Puterea și adevărul*. ■ Cronica literară de M. N. Rusu vizează cartea lui M. Beniuc, *Un bătrân către un tânăr cărturar*, Albatros, pe ideea dialogului între generații, „a comunicărilor care se pot stabili între ele în funcție de angajarea pentru viitorul țării”, la aceeași editură apărând un volum similar ca temă, *Catargele înalte* de George Macovescu, ambele având același obiectiv: „a realiza un colochiu cu adolescenții și tinerii țării, mărturisind grija pentru transmiterea zestrei noastre revoluționare, dar și pentru sporirea ei”. Opera lui Beniuc se înscrie pe acea coordonată a *cărturarismului românesc*, prezentă încă de la *Învățăturile lui Neagoe*: „Învățăturile poetului Mihai Beniuc către urmașii săi în știință sau literatură sunt scoase din propria biografie și concepție de viață... cartea sa are la baza materialul acumulat în ani de luptă revoluționară care se confundă cu lupta sa poetică”.

28 iunie

• **[„Munca”, nr. 7965]** În *Carnet Cultural -Carte*, Voichița Martin prezintă volumul lui Elefterie Voiculescu, *În lumea de vise cu picioarele pe pământ* (Albatros).

• **[„România liberă”, nr. 8920]** Boris Buzilă recenzează volumul lui Petru Popescu, *Sfirșitul bahic*, notând că „pretextul dramatic al romanului aparține unei categorii de cazuri la care proza noastră recentă a făcut nu o dată apel (Al.

Ivasiuc, Augustin Buzura, Romulus Guga, Corneliu Ștefanache)". Cu toate acestea, „dacă într-o viziune ce ne este proprie, arta, ca formă de cunoaștere a omului, constituie un mod specific de căutare a adevărului, Petru Popescu pare să atribuie, în propria sa practică, acestui enunț valoarea unui concept programatic”.

● [„**Albina**”, nr. 26] Pe prima pagină, *Ziua învățătorului*, versuri scrise de învățătoarea-poetă Antoneta Emanoil-Rezuș. ■ Simion Hârnea-Năruja trimite o legendă și o povestire din zona Vrancei. ■ Pagină de *Satiră și umor*, „din județul Sibiu”, realizată de A. Croitoru și F. Radivoi, conține și folclor satiric din Mărginime.

● [„**Orizont**”, nr. 26] Subiectul primei cronici, a lui C. Ungureanu, o constituie cartea lui M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri* (C.R., 1973), care dezvăluie „un critic tânăr”, oficiind „critica de cultură” și „obsedat de demonul construcției”. A doua cronică se ocupă de volumul de poezie a lui Ion Gheorghe, *Megalitice* (C.R., 1973), considerată a „atinge punctul de sus și încheie, totodată, traiectoria unei «expediții» poetice”. ■ Semnatarii următoarelor două articole critice, Traian Liviu Birăescu și Adriana S. Brădeanu, sunt atrași în cercul de influență al scrierilor lui Adrian Marino, mai precis al ultimei sale lucrări, *Dicționar de idei literare* (Eminescu, 1973), dar, în timp ce T. L. Birăescu pune pe tapet principiile din articolul pilot al *Dicționarului...*, *Pentru o nouă critică: cronica ideilor literare*, sub epigraful aflat pe pagina de gardă: „Old things in a new way”, Adriana S. Brădeanu atacă frontal capitolul cel mai întins al *Dicționarului...*, *Antiliteratura*. ■ Este publicată o povestire de Mircea Șerbănescu, *Ceea ce face dragostea prețioasă*. Versuri semnate de Vladimir Ciocov. ■ În prezentarea și traducerea lui Dan Constantinescu, apar, pe ultima pagină, evocând un număr aproape rotund de la moartea poetului, poemele lui Rainer Maria Rilke.

● [„**România literară**”, nr. 26] Versuri semnează: Haralambie Țugui (*României*), Mihai Negulescu (*Un om*), G. Corbu (*Ispitire; Aureolă*), Coman Șova (*Gong; Răgaz de tăcere*), Ion Brad (*Noapte cu privighetori; Căutare; Balada Alba-Iuliei; Leagăn; Vonsan; Resurrecție*), Florentin Cațan (*Bălcescu; Palermo*), Nicolae Nasta (*Cerdacul*). ■ Citim reportaje: *Universități vest-germane* de Silviu Iosifescu, *O zi pe Rin* de Mircea Grigorescu, *Baladă pentru vechiul drum* de Iordan Chimet. ■ Nichita Stănescu semnează *Curiozitatea și instinctul*. ■ George Ivașcu semnează *La al III-lea volum al tratatului academic de Istoria literaturii române*: „Este o mare bucurie să constatăm apariția volumului III al tratatului academic de *Istoria literaturii române*, în continuarea mari lucrări ale cărei baze le-a pus G. Călinescu, ca prim obiectiv al Institutului ce-i poartă numele. Ne amintim cu câtă dăruire profesorul și-a întocmit colectivele celor 5 volume, câtă pasiune a desfășurat pentru a convinge pe redactorii responsabili și, odată cu ei, în plus pe sine însuși de necesitatea muncii colective – el care dăduse cea mai originală dintre asemenea lucrări la noi. Din

nefericire, arhitectul unui asemenea edificiu al culturii naționale n-a putut vedea deplin redactat și tipărit, în 1964, decât volumul I: *Folclorul. Literatura română în perioada feudală (1400-1780)*. Căci, în martie 1965, G. Călinescu avea să treacă întru cele veșnice, al tratatului numele lui Tudor Vianu apăruse în chenar negru. Dar vasta lucrare a continuat și, în 1968, a apărut vol. II, având ca redactor responsabil pe profesorul Al. Dima, iar acum, vol. III, în fruntea colectivului aflându-se profesorul Șerban Cioculescu”. ■ Revenind la *Pro domo*, Alexandru Ivasiuc în *Cum ne privim tinerețea* scrie despre ultimul volum al lui Radu Cosașu, *Supraviețuiri*: „Nu ne e frică nouă prea des de noi înșine? Ce să facem să nu ne refuzăm cu superbie? Poate să scriem cărți ca a lui Cosașu, prin care să ne regăsim, împăcându-ne. Ironia, adică dragostea distanțată, poate fi cea mai bună formulă. E mai sigură decât cruzimea cu care ne-am putea respinge mai eficient o fază din viață, însă cu aceeași frică față de ea, deci față de noi. Numai așa putem să «supraviețuim». În ultima instanță, suntem puși în prezența unei victorii a umanului ce nu-și respinge, ci-și integrează experiențele formatoare”. ■ Grigore Hagiu scrie despre *Starea de poezie*: „Cu cât realitatea pare mai îndepărtată și aspră cu atât starea de poezie caută să și-o asume mai deplin. Blândețea este aparentă. Luarea în posesiune este rapidă și tenace. Pentru poet, în acest perimetru fulgurant, se iscă marile teme. Întâmpinarea lor se-ntâmplă numai prin scădere de greutate, pentru mai svelta creștere a conștiinței, pentru mai dreapta cuprindere din centrul fix oriunde l-ai muta, în nemărginit. Poezia este o formă deosebită a stării de poezie, mai absolută de impurități, mai rafinată în speranțe, un soi de materie ce se contemplă și poate reușește să se transforme pe sine. Nu s-au inventat cântare pentru măsurat cuvintele. Poate și din cauza uluitoarei lor densități. Mai ales unele, atât de concentrate și grele încât dispar din raza percepției noastre încă precare, tot astfel cum bănuim printre stele, fără să le vedem, stele fără lumină dar adevăratele centre de sprijin ale universului întreg. Sufletul este singurul capabil să le suporte, să le sesizeze legăturile, să le reflecte și să le traducă uneori intenția. Sufletul împătimit stării de poezie”. ■ Despre creația lui Mihail Sebastian scrie Domițian Cesereanu în *O inteligență sensibilă*, ocupându-se de opera critică a autorului. ■ Ion Bălu se ocupă de creația literară a poetei Gabriela Melinescu în textul intitulat *Întâiul anotimp al dragostei*: „Dezordini sufletești necunoscute anterior se răsfrâng copleșitor într-un joc de abstracțiuni sentimentale ce se revarsă peste întreaga ființă: spaima de a fi surprinsă în postura «Cenușăresei», sfâșietoarea plăcere cu care ascultă râsetele tinerilor nevăzuți, vârtejul amețitor al unui posibil dans și isențația apăsătoare de jenă se îmbină într-un neascuns elogiu adus bărbatului”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* și pornind de la apariția volumului III din *Istoria literaturii române*, scrie despre *Epoca marilor clasici*, adică despre Eminescu, Slavici, Caragiale, Creangă. ■ În *Scene din viața publică*, textul semnat de George Munteanu, citim despre publicistica lui Mihnea Gheorghiu, care „are o deschidere aproape

circumterestră, cel puțin ca sistem de referințe, dacă nu ca problematică și mai ales ca teme și subiecte tratate, intenția fiind ca lectorul să fie ajutat «să vadă cum se face istoria și astfel să-și câștige libertatea și satisfacția intelectuală de a-i înțelege și interpreta contemporaneitatea»". ■ Nicolae Manolescu semnează o cronică literară la *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru, C.R., 1973: „*Imnele bucuriei* este, cu unele lucruri de nivel discutabil, o carte excepțională". ■ Citim recenzii: ■ Bogdan Ulmu notează apariția volumului *Versuri (II)* de Gh. Ionescu-Gion, C.R., 1973: „Din păcate, nu toate versurile au aceeași intensitate poetică, aceeași incandescență cerebrală. Volumul uneori epatează (datorită numărului prea mare de poezii incluse) prin pedanterii banale [...] . Totuși, aceste inadvertențe sunt nesemnificative și singura carență pe care o pot indica este aceea a selecției – nicidecum cea axiologică! Slujind cu siguranță și profesionalism două muze, Ionescu-Gion le înobilează pe amândouă". ■ Citim și o prezentare a volumului *Elegii de când eram mai tânăr* de Mircea Dinescu, C.R. , 1973: „Beția senzorială din primul volum face loc unor emoții mature: revelația istoriei, a destinului colectiv, a poziției omului tânăr în fața bătrânei lumi. [...] Teribilismul nu lipsește dar are o forță polemică, tinerețea răzvrătită împotriva blazării și amenințată de spectrul unei oboseli pretimpurii reacționează cu gesticulații ușor teatrale pentru o mai evidentă opoziție. [...] Paralel se poate observa formarea unei conștiințe active, polemice, sub aerul bătaios-copilăros, o notă gravă de scepticism, dar și ide energetică angajare". ■ Dana Dumitriu prezintă *Scrisori către Orfeu* de Ioana Bantaș, C.R., 1973: „Poeta încă oscilează între un lirism propriu, simplu, elegiac, și ambiția unei poezii cerebrale, inadecvate. Volumul însă se caracterizează în linii mari prin cuminența confesiei, prin interiorizare, prin expresia directă a turfiei maternității și a închiderii în pânzele fine ale așteptării". ■ Aureliu Goci scrie despre *Poeme* de Victor Sivetidis, C.R., 1973: „Fie că se adresează mulțumii, fie că își impune sieși un model de viață – poezia gnomică – autorul găsește tonul cel mai firesc, lipsit de orgoliu și ostentație". ■ Sorin Titel se ocupă de volumul *După o lungă și grea suferință* de B. Elvin, Eminescu, 1973: „O carte care ne invită la o meditație cu privire la avaturile succesului este fără îndoială o carte interesantă care merită a fi citită". ■ Mihai Minculescu recenzează *La iarbă albastră* de Ion Băieșu, Facla, 1973: „Prolific, Ion Băieșu, – atunci când investigarea realității nu-i oferă suficient material pentru repovestire – recurge la relatarea fabulelor, la localizarea lor. Moralul, predominant, este întregit prin rescriere. Prea mare valoare literară nu pot să pretindă asemenea crochiuri, dar, în limitele genului foiletistic, cartea se remarcă prin autenticitatea situațiilor". ■ Nic. Ulrieru comentează *Ce lășăm în urma noastră* de Victor Vântu, Albatros, 1973: „Culegere de reportaje, dar o culegere structurată conform rigorilor unei anumite idei, *Ce lășăm în urma noastră* este o carte despre oameni și fapte. Oameni și fapte de excepție – ai fi tentat să zici, dacă în ziare n-am întâlni aproape zilnic fapte

și oameni asemenea celor despre care vorbește cartea”. ■ G. Dimisianu scrie despre *Între Socrate și Xantipa* de Petru Popescu, Eminescu, 1973: „Dincolo de ceea ce afirmă sau dezaprobă, eseistica lui Petru Popescu procură satisfacții prin calitatea sa literară. Emoțiile participării se transmit scrisului său care este febril, acut, precis în expresie, cu toate că rapiditatea jurnalieră a transcrierii e o trăsătură nedisimulată. Scriind sub impulsunile unor *idei patetice* (subtitlul primului ciclu), sub imperiul unor încordări intelectuale din care nu face o taină, acest autor nimereste fără greș formulările proprii și tăietura elegantă a frazei, totdeauna expresivă, energetică. Aspectul paginii răsfrânge un stil de gândire: spectacol al ideilor clare, logice, coerente, chiar atunci când unele premise se pot contesta”. ■ Cu textul *Artizanat liric*, Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, comentând ■ volumul de debut *Lumină cât umbră* de Daniela Crăsnaru, Eminescu: „Daniela Crăsnaru are, cum spuneam, sensibilitate și a învățat, citind, să scrie poezii. Pentru a fi o poeză de care să auzim îi mai trebuie un singur lucru: să se dezvețe. Talentul, indiscutabil, îi permite un atare efort, ce i-ar aduce poate mai puțină perfecție în geometria versurilor dar, sigur, mai multă personalitate. Cât despre întâmplarea de a le avea pe amândouă...”. ■ cartea *Perfectul foarte simplu* de Petre Dragu, Editura Scrisul Românesc: „Pentru Petre Dragu poezia e cuvântare pe spații psihologice și ideatice mici, dar într-o varietate de tehnici admirabilă, în care sonoritățile folclorului și calofilia degustătorilor de arabescuri lingvistice se combină, uneori cu ușoară maliție din partea poetului, întotdeauna cu finețe și ostentativă pedanterie. Un manierism fără manieră, întreținut cu duiosie de grădinar, pentru florile lui de cuvinte”. ■ În *Viața literară* citim: ■ Din *Șantier* aflăm proiectele literare ale lui Dragoș Vrânceanu, Fănuș Neagu, Constantin Salcia, Ovidiu Papadima, Ștefan Luca, Constantin Crișan, Ștefan Iureș. ■ Lansarea celui de-al III-lea volum al *Istoriei literaturii române*: „La librăria «Mihai Eminescu» din Capitală, a avut loc lansarea celui de-al treilea volum al *Istoriei literaturii române*, amplă lucrare elaborată sub auspiciile Academiei Republicii Socialiste România și ale Academiei de Științe Sociale și Politice. Volumul a fost prezentat numerosului public – cititori, scriitori, critici și istorici literari, oameni de cultură – aflat în incinta librăriei, de Șerban Cioculescu, redactorul responsabil, și Al. Graur, directorul Editurii Academiei, R. S. R.”. ■ Al. Raicu semnează necrologul *Gabriel Georgescu*. ■ M. Petroveanu semnează necrologul *Dimény István*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul schimburilor culturale dintre R. S. România și R. P. Albania au sosit la București scriitorii Thoma Frasheri și Teodor Lago. În cadrul înțelegerii similare cu R. P. Polonă a sosit în țara noastră Maria Wislovka. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. S. Cehoslovacă au sosit în țara Ladislav Luknar și Osvald Zahradnik. De asemenea, în cadrul înțelegerii de colaborare similare cu Uniunea Scriitorilor din R. D. Germană, ne vizitează țara

scriitorul Peter Mahting. * Din inițiativa Uniunii tinerilor scriitori greci, în sala «Kyriaki Estia» din Atena a fost organizată o seară literară consacrată lui Tudor Arghezi. Despre viața și creația lui Arghezi a vorbit poetul Yannis Manikas. Au recitat apoi Hristou Pirpasos, secretarul general al Uniunii și actrița Despina Polihronitu, din versurile argheziene traduse în limba greacă de Rita Bumi Papas. * La Casa de cultură a sindicatelor din Ploiești a fost deschisă, sub auspiciile Comitetului județean Prahova pentru cultură și educație socialistă, expoziția intitulată *Oamenilor, cărțile oamenilor*. Cu prilejul Zilei Editurii pentru Turism, inclusă în acțiunile ce se vor desfășura până la 1 iulie în cadrul acestei expoziții, a fost prezent Pop Simion, directorul editurii respective. În cadrul zilei Editurii Ion Creangă, s-a desfășurat o serată literară la care au participat Veronica Mihăileanu, Ion Crânguleanu, Al. Mitru, G. Moroșanu, N. Rădulescu Lemnaru și Ovidiu Zotta. Vineri 29 iunie va fi prezentă aici Editura Cartea Românească, iar sâmbătă 30 iunie Editura Eminescu. Pentru duminică 1 iulie este prevăzută Ziua scriitorilor prahoveni la care au fost invitați Laurențiu Fulga, Ioan Grigorescu, Vasile Nicolescu, Valeriu Râpeanu, Nichita Stănescu și Radu Tudoran”. ■ Aflăm și despre *Întâlniri ale scriitorilor cu cititorii*, întâlniri organizate în toată țara”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă scrie despre volumul *Orășelul* lui Heinrich Mann, volum tradus de Ion Roman. ■ Cristian Unteanu semnalează apariția volumului *Jarry* de Henri Béhar, Librairie Larousse, 1973. ■ Al. Piru scrie despre *Eminescu, Creangă, Rebreanu pe meridianele lumii*, cu ocazia unei expoziții *Eminescu, Creangă, Rebreanu* organizată în Biblioteca centrală universitară, detalii pe care ne oferă o notă semnată de Gheorghe Tomozei. ■ Apare nota *Premisele istorice ale înființării Academiei Române*: „În zilele de 22 și 23 iunie a acut loc la Academia Republicii Socialiste România colocviul științific cu tema *Premisele istorice ale înființării Academiei Române*. Dezbaterile, de o mare însemnătate pentru colaborarea primului volum al *Istoriei Academiei Române*, au fost deschise de acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei R. S. România. Asupra *Istoriei Academiei* au vorbit acad. Ștefan Milu, vicepreședinte al Academiei, președintele Colectivului pentru elaborarea *Istoriei Academiei Române*. A urmat prezentarea și susținerea numeroaselor comunicări privind viața academică, științifică și ideologică a secolului trecut, comunicări care au marcat momentele de intensă spiritualitate românească, stabilind premisele social-politice, istorice și culturale care au dus la constituirea Academiei Române”. ■ Mircea Iorgulescu revine la *Revista revistelor* prezentând conținutul ultimelor numere a revistelor „Steaua”, „Tomis” și „Săptămâna”. ■ În cadrul rubricii apare și un scurt text, *Poeți monumentali*, în care sunt notate poeziile autorilor: Ion Hurjui („Cronica”, nr. 25), Gavril Rusu („Steaua”, nr. 12), Petre Paulescu („Tomis”, nr. 11). ■ În *Prezențe românești* citim: ■ *Sărbătoarea lui Dimitrie Cantemir în R. F. Germania* de Pompiliu Marcea: „Începută în țară încă cu o lună în urmă, sărbătorirea marelui învățat

și domnitor, cu prilejul împlinirii a 300 de ani de la naștere și 250 de ani de la moarte, eveniment intrând în planul aniversărilor UNESCO pe acest an, a găsit un larg ecou și în R. F. Germania unde s-au organizat câteva manifestări. Prima dintre acestea a avut loc în ziua de 6 iunie, la Universitatea din Bochum, în cadrul «Zilelor românești», patronate de primăria orașului, în contextul colocviului dintre un grup de universitari români de la București, Cluj și Iași și profesori ai Seminarului de romanistică de la Ruhr-Universitat. După care, au urmat cele patru conferințe despre *Viața și opera lui D. Cantemir*, susținute de profesorul Șerban Cioculescu, membru corespondent al Academiei. Prima a avut loc în ziua de 14 iunie, la München, în sala Bibliotecii Academiei bavareze de științe, organizată de societatea Südosteuropa și de Südost-Institut, cu o participare dintre cele mai prestigioase, dintre care notăm numai cateva nume, cele mai repute: prof. dr. Ioachim Werner, vicepreședintele Academiei din Bavaria, prof. dr. Hermann Gross, vicepreședinte al societatii Südosteuropa, cunoscutul istoric Georg Stadtmuller, director al Institutului pentru istoria țărilor din Europa răsăriteană, prof. dr. Mathias Bernth, director al Südost-Institutului, numeroase cadre universitare, oameni de cultură și artă, ziariști și reporteri. Următoarea conferință a avut loc marți, 19 iunie, la Aachen, în cadrul Institutului de romanistică și al Institutului de filozofie de la Universitate. Aici profesorul Cioculescu a fost prezentat de către prof. Walter Biemel, directorul Institutului de filozofie, iar expunerea, la care au luat parte cadre didactice și studenți, s-a desfășurat într-un din marile amfiteatre din vechea clădire a universitatii. Cea de a treia conferință a avut loc la Universitatea din Düsseldorf, una din cele mai noi din R. F. Germania, așezată în partea de sud a frumosului oraș care a cunoscut, cu un an în urmă, sărbătorirea lui Heinrich Heine, născut aici. Expunerea, urmărită de un număr important de profesori și studenți de la seminarul de romanistică, a fost precedată de prezentarea conferințiarului român de către profesorul Rothe, director al seminarului. În seara aceleiași zile, 20 iunie, profesorul Cioculescu și-a susținut conferința la Bonn, în cadrul societatii *Internationes*. [...] Aș vrea să stărui și asupra faptului că profesorul Șerban Cioculescu, mai puțin cunoscut aici până acum, a lăsat o impresie dintre cele mai durabile și dintre cele mai vii. Textul conferințelor dale, prezentate în limba germană ,a captivat, pretutindeni, asistența, nu numai prin risipa de erudiție, care place, totuși, spiritului german, cât și prin eleganța desăvârșită și prin puterea de captare. [...] În afara conferințelor, contactele directe ale profesorului Cioculescu cu oamenii de aici, cu universitarii în primul rând, au produs impresii din cele mai vii, risipind, în numeroasele discuții, datele unei memorii prodigioase și înclinatiile unui spirit critic ascuțit, fin, caustic, de factură voltairiana, cum observă, pe drept, un interlocutor german. Capabil de a aborda, în discuții, domenii largi ale culturii, mai ales istoria, filozofia și, bineînțeles, literatura, profesorul Șerban Cioculescu a lăsat aici nu numai amintirea unui eminent comentator al lui Dimitrie Cantemir, dar, fără

îndoială, și ceva din sugestia de continuitate a spiritului cantemirian în cultura română contemporană”. ■ *Seara Arghezi la Atena*: „Patronată de Uniunea scriitorilor tineri greci, la 20 iunie, la Atena a fost organizată în sala «Kypriaki Estia» o seară literară consacrată lui Tudor Arghezi despre a cărui viață și operă a vorbit Yannis Manikas. A urmat apoi un recital din versurile scriitorului omagiat”. ■ O notă semnată de Anton Dogaru: „La Roma a apărut numărul 1-2/1973 din «Notiziario» («Buletinul») editat de Accademia di Romania. Consacrat aniversării a 50 de ani de la înființarea Academiei, «Buletinul» cuprinde în afara cuvântărilor rostite la festivitățile consacrate acestui eveniment (rostite de Iacob Ionescu, Alexandru Balaci, Dumitru Ghișe, Charles Verlinden) un articol, scris de dr. Vasile Netea, care aduce o lumină nouă asupra legăturilor dintre Giuseppe Mazzini și revoluționarii români Bălcescu, Dimitrie Brătianu și C. A. Rosetti”. ■ Scurte știri din țările: „Peru. Revista «El Corro», care apare la Lima, a publicat un grupaj de povestiri ale lui Mihail Sadoveanu. [...] Indonezia. În cadrul manifestărilor prilejuite de comemorarea a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, cotidianul indonezian «Merdeka», ce apare la Djakarta, a publicat un amplu material despre viața și activitatea marelui cărturar și domnitor român. Articolul este însoțit de fotografia domnitorului”.

• [„**Tribuna**”, nr. 26] în *Actualitatea Literară* – debut proză M. C. Runcanu – *Sepia* – cronică de Ion Marcoș; recenzie de N. Prelipceanu la cel de-al doilea volum de poezie semnat Ion Cocora – *Dezlegare de chaos*; Victor Felea scrie în rubrica *Cronică Literară* tot despre volumul lui Ion Cocora – *Dezlegare de chaos*; ■ Poezii din volumul în curs de apariție la Editura Dacia – *Răzvrătirea desenatorului de cercuri* de Francisc Păcurariu; Fragment de Ana Pop Sârbu – *Leagăn pentru miss Maria*; ■ *Masa rotundă* – discuție cu Dan Rebreanu – *Iepurele sub acoperiș*; ■ *Meridian*: poezii de Hans Magnus Enzensberger, traduse de Ileana Mălăncioiu și Aurelian State.

29 iunie

• [„**Munca**”, nr. 7966] În rubrica *Punct*, cu titlul *Cărți care să dea oamenilor conștiința de sine fără înfățișarea adevărului nu sunt posibile*, revista publică un scurt interviu cu Romulus Zaharia. Acesta răspunde la întrebări legate de realismul literaturii române contemporane, vorbește despre „producția poetică actuală”, despre raportul, pe plan editorial, între cartea de poezie și cea de proză, despre relația scriitorului cu omul în general. ■ În *Invitație* se dau detalii despre un articol semnat de Petru Popescu despre Aurel Baranga, în care acesta subliniază faptul că estetica, istoria literară și critica nu s-au oprit suficient asupra operei acestui autor.

• [„**Scânteia**”, nr. 9554] Citim despre *Plenara Consiliului Culturii și Educației Socialiste*: „Joi s-au desfășurat lucrările Plenarei Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Alături de membri ai consiliului, au luat parte directori ai

editurilor, teatrelor și caselor de filme, precum și președinții comitetelor județene de cultură și educație socialistă. Plenara a avut la ordinea de zi: repertoriul teatral și muzical pentru stagiunea 1973–1974, planul producției editoriale pe anul 1974 și programul producției de filme artistice pe anii 1974–1975. În cadrul dezbaterilor s-a relevat că planurile tematice prezentate, prin structura și direcțiile lor fundamentale, sunt o expresie a hotărârii oamenilor de artă și cultură de a contribui tot mai mult la traducerea în viață a politicii culturale a Partidului nostru, a sarcinilor trasate de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, a programului său ideologic. Rod al unei munci colective desfășurate de instituțiile culturale, de comitetele județene de cultură și educație socialistă, de comisiile artistice obștești ale C.C.E.S., al unei largi consultări cu oameni de artă și cultură, cu alți oameni ai muncii, planurile, prin amploarea și varietatea lor, prin caracterul profund angajat al operelor pe care le au în vedere, reprezintă premisele unei activități menite să sporească aportul artei și literaturii la educația socialistă a maselor, la creșterea nivelului de conștiință al oamenilor muncii. Participanții la dezbateri au făcut propuneri de îmbunătățire a acestor planuri în vederea stabilirii unui echilibru și mai judicios al diferitelor compartimente, pentru creșterea nivelului de exigență în selectarea și promovarea celor mai valoroase creații literar-artistice. O atenție deosebită s-a acordat realizării unor lucrări și manifestări artistice care să marcheze marea sărbătoare a celei de-a 30-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist. În încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvântul tovarășul Dumitru Popescu, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste”.

• [„Contemporanul”, nr. 27] Andrei Pleșu analizează *Comportamentul critic*: „Cei mai mulți dintre noi uită că virtutea esențială a criticului este forța sa de invenție în imediat, capacitatea sa de a pune ordine în confuzia pe care o îmbracă nu odată fenomenul artistic. Criticul trebuie să fie în primul rând un om de atitudine promptă, un agent social răspunzător de salubritatea gustului public, un întemeietor de ierarhii”. ■ Dan Zamfirescu se referă la *Nicolae Iorga*: „Valeriu Râpeanu nu și-a asumat cea mai delicată dintre misiuni: reeditarea celebrei autobiografii *O viață de om* (Ed. Minerva, seria *Memorialistică*). Dificultățile unei asemenea întreprinderi n-au nevoie să fie subliniate. Reușita este însă incontestabilă, deși autorul a fost obligat să aplice textului același tratament pe care Iorga îl recomanda editorilor lui Hasdeu în conferința de la Câmpina. [...] Adevărat roman, *O viață de om* întrunește toate atributele mării literaturi. Sinteză și punct culminant al operei lui N. Iorga, ultima sa carte de seamă, ea se înscrie în istoria literaturii române cu drepturi egale, alături de operele lui Eminescu, Caragiale, Creangă, Sadoveanu”. ■ De volumul de *Povestiri* (Minerva, 1972) al lui D.D. Pătrășcanu, se ocupă D. Micu: „Scriitor de valoare medie, D.D. Pătrășcanu posedă acest dar, nu foarte răspândit al umorului, dar în virtutea căruia s-ar cuveni să fie mai cu multă generozitate oferit

publicului larg, care prețuiește umorul atât de mult și căruia îi prinde atât de bine umorul de calitate”. ■ În *Note despre echilibrul cult*, Petru Popescu analizează cartea de versuri a lui Vasile Nicolescu, *Clopotul nins*: „Volumul s-a bucurat de o atenție deosebită, a fost încununat premial și comentat amplu, astfel că ar fi tardiv să încerc o analiză literară. Însă am fost impresionat de echilibrul unei formule, și mi se pare acest volum una din cărțile, mai rare, care sunt, în sine, un argument spiritual. [...] *Clopotul nins* definește versul atât în chip general cât și în stări intermediare, și dintre stările intermediare una foarte importantă e firește însăși poezia”. ■ Eugen Luca descoperă *Spiritul adolescentin* în volumul de nuvele *Supraviețuiri* (C.R.) al lui Radu Cosașu: „Scrise, acestea, la mari distanțe, dar toate, la persoana întâi și cu aceeași febrilitate, de confesie absolut necesară, eliberatoare se constituie, în imensa lor majoritate, ca un act deliberat de desolidarizare, de adolescență, de reconsiderare critică și de compromitere a acestei vârste, elogiată într-atât, încât s-a transformat într-un adevărat titanice mit. Celelalte piese ale volumului, consacrate psihologiei senile sau ale nevroticului nu sunt chiar fără raport cu această tendință. Se sugerează, astfel, discret, apropieri nebănuite între psihologia adolescentină, care pare a o nega pe cea senilă, și aceasta din urmă;”.

● [„Cronica”, nr. 26] *Sfârșitul bahic*, cel de-al treilea roman al lui Petru Popescu, este analizat de Liviu Leonte care relevă calitățile deja familiare ale prozatorului: „«foamea» de real asimilat în paginile cărții într-un ritm cinematografic, plăcerea narațiunii pline de imprevizibil, preferința pentru eroul tânăr, aflat într-o confruntare decisivă, încărcată de dramatism”. ■ La rubrica *Mențiuni critice*, I. Sârbu prezintă un prozator necunoscut, *Traian Chelariu*, recuperat postum de Minerva, prin volumul de proză *Necunoscuta*, cu o prezentare de Mircea Horia Simionescu. „Ce izbește la acest scriitor e simțul compoziției epice, de o acută rigoare, asociat, adesea, unui lirism de calitate, bine strunit, care nu afectează substanța densă, cristalizată în forme sigure, a nuvelor sale”. ■ În *Versificând, versificând...*, Magda Ursache glosează pe marginea poeziei diletanților, a eșecurilor literare, a imitațiilor care pot afecta gustul publicului. ■ În *Poezia ca spectacol uman*, C. Costin schițează profilul poetic al lui Ioanid Romanescu analizându-i pe rând volumele de versuri, până la cel mai recent, *Favoare* (1972) ce „consacră un autor matur, de superioară altitudine etică și estetică”. ■ Grupaje lirice semnate de Aurel Butnaru și Nicolae Țațomir. ■ Două povestiri de Alecu Ivan Ghilia, *Drumuri de memorie* și *Bâlciurile*, sunt publicate cu supratitlul *Când frunzele târzii...* și specificarea că sunt preluate „Din volumul *Iubirea mea dintâi*, în curs de apariție la Editura pentru turism”. ■ Anatol Ghermanschi traduce din lirica vietnameză. ■ Georgeta Loghin prezintă antologia Corneliiei Comorovski, *Literatura umanismului și Renașterii* (în trei volume, publicate la Albatros, 1973), care „vine să continue prestigios preocupările românești asupra uriașei mișcări, cu un larg excurs care recompune multiplan perioada și o ilustrare cu texte

comentate, prima de acest fel întreprinsă”. ■ Ion Munteanu, în „File de arhivă”, prezintă trei fotografii de ostași: Liviu Rebreanu în 1900, Nicolae Iorgași Mihail Sadoveanu în 1913. ■ Const. Ciopraga, în *Stadii ale poeziei* (continuare în nr. 27), urmărește diferitele concepte despre poezie datorate unor generații diferite: de la poezia cu mesaj social-politic imediat de după război, la militantismul civic ulterior, apoi la problematizarea intensă a relațiilor dintre om și univers, o poezie reflexivă, a neliniștilor, urmându-i o poezie consonantă „cu stilul epocii electronice”. ■ La rubrica *Moment*, N. Irimescu se alătură corului de scriitori care îl omagiază, în diverse reviste literare, pe Aurel Baranga, la împlinirea a 60 de ani. ■ De asemenea, semnatarul rubricii prezintă primul număr pe 1973 al „Revistei de Istorie și Teorie Literară”, din care reține îndeosebi expunerea lui Marin Bucur, *O istorie a literaturii românești contemporane – principii – metode*, omagiul adus de Al. Dima profesorului Șerban Cioculescu, la aniversarea a 70 de ani, precum și sintezele succinte despre autori contemporani semnate de Adriana Mitescu, Emil Manu și Nicolae Balotă. ■ Pe ultima pagină, Andi Andrieș trimite revistei note de călătorie intitulate *Mărturisiri scandinave* (continuare în nr. 27–29).

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 134] *Săptămâna pe scurt*: în Italia a fost atribuit premiul Citta di Monselice lui Marco Cugno, pentru traducerea poeziilor lui Arghezi. ■ E. Manu îl elogiază pe Mircea Dinescu, din volumul *Elegii de când eram mai tânăr*: „Nu știu dacă Mircea Dinescu face o mare poezie... dar că este un real poet lucrul apare extrem de evident. O naivitate încă necoruptă de mode, o spontaneitate încă în stare primară, ne conving că poetul trăiește o stare ludică fără falsuri livrești și fără convenții...”. ■ Ioan Ion Diaconu, din nou despre *Istoria Ieroglifică: Dimitrie Cantemir sau inorogul*. ■ Romul Munteanu îi comentează pe Sartre și Blanchot, în *Romanul și actul de lectură*. ■ Cronica teatrală a lui Dinu Săraru, vizând piesa *Hotelul astenicilor* de I. D. Șerban. ■ A. Baranga notează premiera piesei *Puterea și adevărul*, adaptată de Liviu Ciulei după filmul omonim. ■ D. Mutașcu urmărește volumul de reportaje al lui Ioan Grigorescu, *Spectacolul lumii*.

30 iunie

● [„Munca”, nr. 7967] În pagina *De toate - pentru toți* – *Ultrascurte*, Eugen Frunză publică *Vorbe*.

● [„Flacăra”, nr. 27] Adrian Păunescu, în *Civilizația ochiului*, scrie *Important e că la Mediaș trăiește un pictor adevărat: Alexandru Vlasiu*. ■ În *Teatru*, Rodica Pop publică *Acesta este rostul teatrului politic*, o sinteză a chestionarelor realizate pentru ancheta revistei: „Ancheta efectuată ne-a permis cunoașterea mai detaliată a modului de gândire a celui care vine la teatru, iar când acest complex de gânduri și de sentimente a fost declanșat de o piesă politică de actualitate, «Puterea și Adevărul», el devine cu atât mai interesant

și mai demn de luat în considerație, pentru că niciunul dintre spectatorii investigați nu venise întâmplător la teatru. De fapt acesta este rostul teatrului politic, de a dinamiza conștiințele, în ideea unui drum fertil al colectivității”. ■ Magda Bordeianu, în *Teatru pentru tineret sau tineret pentru teatru?* prezintă *Festivalul spectacolelor de teatru și copii de la Piatra Neamț*. ■ În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a noua a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată *În apărarea «Drepturilor românilor»*. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Semenul și fratele nostru, cititorul...*: „A fi scriitor înseamnă o misiune ce nu ține numai de un tip particular de activitate, ci de amplexarea conștiinței civice, de posibilitatea de a-ți asuma răspunderi și de o anumită universalitate. [...] Să ne fie iertată prezumția de a nu socoti scriitorul român de astăzi mai prejos decât înaintașii săi și decât colegii din alte literaturi. Mediul firesc al unui volum de versuri sau de proză îl dau tot cărțile, și mai ales cele importante, de la noi și de aiurea. Cea mai bună critică ar consta în măsura sentimentului valorii prin raportarea la coordonatele stabilite, deja și jalonate prin operele sancționate de timp și de conștiința publică. Nu avem ce face, vom rămâne probabil cu acest defect de a ne considera contemporan cu Maiorescu sau cu Lovinescu, de a ne referi la operele fundamentale fără a crede că operația înseamnă paradă de erudiție și manie a citării. Un complex cultural, datorat școlilor slab frecventate de criticii noștri în anumiți ani, i-a făcut prea sensibili la mitologia artistică și a schimbat venerația într-un fel de obscurantism de cea mai proastă factură. [...] Desigur, nu voim a expune aici un întreg program critic. Nu ne permite nici împrejurarea, supusă fatalmente imperativelor unei cronici hebdomadare, și nici obligația noastră față de un public atât de numeros precum al revistei «Flacăra». Unica noastră pretenție este de a-l informa cinstit, pe cât ne ajută experiența literară și mijloacele pe care le-am deprins, asupra literaturii la zi și asupra clasicilor cu cea mai acută prezență contemporană, apăruiți în ediții semnificative. Ne vom feri de viziunile fragmentare, la modă prin paginile publicațiilor Uniunii, judecând opera ca un ansamblu de posibilități expresive, creatoare de satisfacții estetice. Nimic nu constituie mai mult un «scandal» pentru inteligență decât extrapolarea unui element nesemnificativ. Un ultim cuvânt despre statutul cronicii literare în paginile revistei. Este de la sine înțeles că prezența noastră de la primul număr înseamnă o adeziune la noua viață a revistei «Flacăra», un acord cu finalitățile pe care și le-a stabilit și cu stilul său mai bătaios. Răspunderea pentru opiniile apărute sub semnătură ne aparține însă în întregime, după cum asigurăm pe toată lumea că singurul vinovat pentru limitele de înțelegere este autorul lor. Pornim la drum cu convingerea că sensibilitatea ultragiată a confrăților ce vor fi tratați mai sever nu-i va împinge până la îndoială cu privire la buna noastră credință. N-avem decât un singur interes: dreapta judecată a cărților. Cel pe care vrem să-l slujim este publicul, semenul și fratele nostru, cititorul, cum spunea poetul”. ■ S. Traian, în *Atitu-*

dini, scrie *Despre Anumite lentile* prezentând culegerea de nuvele *Ploaia de la miezul nopții* (Dacia) de Ion Lăncrănjan: „Realismul literaturii lui Ion Lăncrănjan e datorat, cu precădere, semnificațiilor dinamicii sociale. În timp ce mulți dintre confrății săi navighează pe apele lăncede ale unor problematici de import sau își extrag bruma de subiecte din medii periferice, neesențiale pentru viața noastră, Ion Lăncrănjan scrie cu o nobilă obstinație despre ce are el mai mult la inimă: satul românesc, surprins în mutațiile lui revoluționare. [...] Se vorbește în presa noastră literară despre necesitatea realismului în literatură, despre realism ca o condiție indispensabilă unei arte adevărate. Se fac pe această temă grupaje de articole, anchete, mese rotunde, interviuri. Totul însă, de cele mai multe ori, pe un ton de generalitate absolută, de pledoarie vagă, fără exemplificările necesare. Se discută despre realism numai ca despre o entitate abstractă, fără să se aibă în vedere că acest realism există, concret, și prin scrierile respective. Desigur că nici proza lui Ion Lăncrănjan, care întrunește atribuțiile unei arte realiste, nu face obiectul unor astfel de discuții”.

■ Alexandru Papilian, în *Copiii*, prezintă volumul lui Dumitru M. Ion, premiat de Uniunea Scriitorilor, *Povestea minunatelor călătorii*. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic dedicat lui Ion Gheorghe.

■ Marin Ioniță publică *Într-una din zilele „memoriei” Argeșului: O întâlnire cu Emil Botta*, succintă evocare memorialistică. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul de publicistică *Ceasornicul de nisip* de Lucian Blaga (Dacia), ediția fiind realizată de Mircea Popa. Despre acesta se afirmă: „Dacă îngrijitorul ediției se înșală văzând în Lucian Blaga un creator de «imagini de o mare succulență verbală», posesorul unei verve pamfletare deosebite, nu e mai puțin adevărat că publicistica lui Blaga ne ajută să ne întregim, să ne nuanțăm datele cu privire la formația spiritual-culturală a poetului. Bineînțeles, ni se pare exagerată afirmația lui Mircea Popa conform căreia această etapă a creației blagiene ar fi cea mai aptă «pentru descifrarea și surprinderea formației spirituale a poetului»”. ■ Cu titlul *O carte despre I. Șt. Paulian*, revista publică fragmentul al XVIII-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*.

● [„Convorbiri literare”, nr. 12] Redacția revistei notează despre *Poeticul și literatura*: „Descifrarea de către scriitori a politicului în toate datele lui, îl va duce pe acesta, întotdeauna, la dezvăluirea – cu ajutorul artei – a conflictelor prin care se realizează progresul oricărui domeniu, la adevărata cunoaștere a cauzelor ce generează un fenomen sau altul, în societatea noastră. Și o literatură în absența dezvăluirii acestor conflicte, a luptei dintre nou și vechi, a analizei subtile, deveniri ale omului contemporan, a frumuseții lui, dar și a umbrelor care uneori îi schimonosesc chipul, poate fi orice, un joc frumos, o scriitură artistică, numai literatură care să ateste pentru urmași cum am fost noi astăzi, nu! Și, în primul rând o literatură care să ajute prezentul. Nu, nu ne gândim o clipă la acest ajutor pe care unii și-l închipuie direct, la o literatură de eficiență imediată, asemenea unui articol de ziar, pentru că o asemenea efi-

ciență este efemeră, iar cea a literaturii, invizibilă, rămâne pentru decenii și secole. Totuși semnul verificării valorii paginilor noastre de literatură începe cu prezentul, cu acest timp în care trăim”. ■ Const. Ciopraga continuă eseu despre *Fântânile lui Ion Vinea (II)*: „La «Contemporanul» și «Punct» viziunile citadine se multiplică. În teorie, poetul «fântânilor» se declară campion al modernismului, dar poezia sa nu depășește niciodată o anumită moderație; nici vorbă de dinamitarea formei. Versul alb nu exclude versul de factură clasică iar sintaxa poetică nu forțează ostentativ sensurile. Ion Vinea e modern prin nota discret cerebrală, intelectuală, uneori prin ironie și sugestie. Tinzând către esențe, emoția e comunicată în datele ei pure, dar nu abstractizată, ca la Ion Barbu de pildă. Perfect inteligibilă, fraza lirică își asociază la el intenționat libertățile prozei pentru a se sustrage ritmului mecanic. Excesele sunt însă evitate permanent: nici retorica pe teme clasice, nici divagațiile la modul realist”. ■ Al. Andriescu se ocupă de o nouă rubrică intitulată *Dicționar literar autobiografic*, unde se afirmă scriitorii contemporani printre care și Romulus Guga: „Am debutat în 1958 în revista «Tribuna» din Cluj, cu ceva care pe atunci se numea poezie. Dar de fapt începutul meu literar îl datorez revistei «Steaua» din Cluj, poezilor A. E. Baconsky, Aurel Rău, Aurel Gurghianu și, oricât ar părea de ciudat, prozatorului D.R. Popescu, care în perioada 1956-1960, în lungul perelinaj al oricărui debutant, m-a ajutat foarte mult în a găsi drumul, la posibilitățile mele de atunci, spre ceea ce atât de miraculos se numește artă”. ■ Mircea Iorgulescu analizează *Universul liric al lui Adrian Păunescu*: „Poezia lui Adrian Păunescu trăiește dintr-un cult statornic al evenimentului, poetul asemănându-se ca natură temperamentală cu autorii de la jumătatea veacului trecut, la fel de agitați și de pătimași în efortul de a supune și devora liric realul. Poezii de acest tip nu-și inventează niciodată un univers propriu, ci propun o atitudine poetică față de lume. Ei au posibilitatea – uneori doar iluzia! – de a prefăce totul în poezie, luând în posesiune lumea așa cum este și re-modelând-o prin agresiune lirică, transformând-o în scenă pentru un singur actor, tribun retoric. [...] Era firesc, de aceea, ca evenimentul cel mai spectaculos posibil, geneza să-l fascineze în așa măsură pe Adrian Păunescu încât să devină un motiv fundamental al poeziei sale. Însă, el este un cântăreț al dezlănțuirilor colosale de energii, al materiilor fumegânde, al elementelor turmentate prinse în rotirea nebună a unui delir vital... Adrian Păunescu are, se vede, în fiecare vers al său, vocația revoltei împotriva universului constituit”. ■ Alexandru George prezintă *O carte de excepție*: „Cartea lui Florin Mugur este o carte de destăinuire, de adevăruri spuse la capătul unor convorbiri, în care cel care le-a provocat nu a vorbit numai ca o străină gură, dar a și pus la contribuție cunoașterea profundă a operei maestrului, o curiozitate vie și afectuoasă. Romancierul este urmărit și în ceea ce a scris și în ceea ce spune ca de un fel de ecou permanent, amplificat într-o altă cunoaștere”. ■ Daniel Dimitriu analizează volumul de versuri al lui Mihai Beniuc, *Arderi*: „Creația poetică a lui Beniuc, fapt remar-

cat încă de la început, cunoaște și o a doua față, cea a interiorizării subînțelese ori declarate, cea a confesiuni cu determinări intime, pur subiective. Acest revers elegiac, expresie reflexivă a unui binecunoscut egotism, e și el o permanență. Notorietatea liricii militante face ca în ochii multora Beniuc să apară drept un expansiv de profesie”. ■ Rubrica intitulată *Critica criticii* este semnată de Al. Dobrescu. □ Const. Ciopraga: „Prin *H. P. Bengescu* (Cartea Românească, 1973), Const. Ciopraga realizează probabil cea mai fericită întâlnire din cariera sa de critic și istoric literar. Până la un punct ea era chiar previzibilă, dat fiind modul său de înțelegere și practică a actului critic. [...] Cum se explică însă evoluția evidentă a scriitoarei de la feminitățile din *Ape adânci* și *Femeia în fața oglinzii* către o proză accentuat obiectivă? Const. Ciopraga nu este interesat de acest aspect, dar furnizează suficiente elemente pentru susținerea unei motivări. Hortensia trăiește în cel mai înalt grad un complex (de inferioritate) al sexului (scrisorile către Ibrăileanu, citate copios în monografie, sunt probe concludente ale convertirii la o retorică virilă) și face eforturi pentru a-și îngenunchia efuziunile lirice, de care însă nu va scăpa niciodată, nici chiar în cea mai obiectivă carte a sa, *Concert din muzică de Bach*”. □ M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri*: „M. Ungheanu ambiționează reeditarea maiorescianismului. Însă această propoziție va fi adevărată numai atunci când se va putea proba că adversarii săi ilustrează cu fidelitate mentalitatea pastorală”.

● [„**Luceafărul**”, nr. 26] În acest număr este abordată ca tematică raportul dintre *Psihologie și literatură*. Redacția revistei notează: „Marea artă a tins întotdeauna spre totalitate. Constructor de univers, scriitorul aspiră să concureze, prin coerența și profunzimea noului întreg zămislit, existența reală, sursă de inspirație și model de o factură aparte. Prin forța lor de definire, tipurile sau situațiile literare capătă coeficient de durabilitate, devin puncte de referință ca și figurile și evenimentele adevărate, atestate de probele istoriei. În năruința lui de a întreprinde o experiență totală, romanul secolului XX, de o configurație inedită, a trecut prin felurite metamorfoze. De natura relației lui cu psihologicul a depins nu numai construirea tipurilor dar și viziunea asupra funcției autorului și asupra demersului narativ. Cum poate scriitorul să pătrundă simultan în lumi sufletești deosebite, să știe cu exactitate ce face și, mai ales, ce gândește fiecare personaj într-un moment dat? E întrebarea care l-a obsedat pe Camil Petrescu, pornit cu atâta febrilitate în căutarea autenticității. Ne aducem aminte cu ce vemență scria Sartre despre François Mauriac, ironizând ideea că romancierul e un demiurg, omniprezent, așezat, undeva, deasupra, la o altitudine foarte privilegiată, din care poate dezlega lesne tainele lăuntrice ale tuturor eroilor. Erau astfel suspectate o serie de convenții ale narațiunii și intervenea, din ce în ce mai decisiv, nevoia firescului în relatare. În schimbul unei totalități rigide, arbitrare, se preferă fragmentarea în prealabil, unghiul de vedere subiectiv, chiar declarat și acceptat ca o limită, restrângerea la datele sigure, apte de verificare. De fapt, îndoiala literară pleca de la o stare a personajului. Vechile tipare ale

caracterologiei, mândria romanului clasic, păreau acum prea strâmte pentru mobilitatea, felul fluid și discontinuu al unor reacții sufletești. Tot dintr-o schimbare în conformația tipurilor epice s-a născut cealaltă tentație care a modificat vizibil spațiul de investigare în roman. Unde se află motorul ascuns al actelor neprevăzute? Încă Dostoievski, înfățișând trecerile subite la extreme sufletești, scotea la iveală regiunile tulburi, cu dinamica lor paradoxală, într-o permanentă comunicare, plină de tensiune, cu zonele conștiinței. Marile romane ale secolului XX (Proust, Joyce, Kafka și apoi Faulkner) cutreieră labirinturile interioare ale personajelor și relevă raporturile care produc înălțările spre sublim și coborârile spre abjecție. Literatura rivalizează astfel cu cercetările științifice, pe aceste planuri (ale dezvoltării de tipuri și de modalități de comportament) cu ale psihologiei, îndeplinind în unele privințe un rol de pionierat. Direcțiile principale ale psihologiei moderne implică examinarea porțiunilor din adâncuri, dialectica subtilă, directă și mediată, dintre gest și gând. S-a aprofundat cunoașterea omului prin îndepărtarea unor concepte statice, în ultimă instanță, ipocrite. Pentru a înțelege mișcarea psihică s-a dovedit necesară încadrarea ei în concretul existenței, în mecanismul social, în istorie. Materialismul dialectic oferă o platformă solidă și creatoare interpretărilor complexe și rafinate care reduc aproximațiile în reprezentarea asupra omului. De aceea, neașteptatele contururi ale tipologiilor pe care le înregistrează romanele secolului XX și le confirmă psihologia modernă nu pot fi explicate fără o referire hotărâtoare la includerea insului în angrenajul social-economic. Teza lui Marx cu privire la psihologia alienării în epoca burgheză îngăduie o vastă lămurire a ciudățeniilor de conduită și a tragismului specific unor personaje proeminente ale romanului universal. A dispărut astfel în acest fel năzuința scriitorului spre totalitate? Nicidecum. Orgoliul artei rămâne acela de a propune un univers închegat, sprijinit pe structuri unitare. S-au adoptat alte căi pentru rezolvarea dilemelor, pentru cuprinderea mai precisă a noilor totalități. Thomas Mann a avut ambiția să strângă în aceeași ecuație narativă și pe Goethe și pe Nietzsche. Izbucnirea haotică, inopinată, declanșare a impulsurilor, nu trebuie disimulată filistin. Dar și peste zbaterea impudică de a guverna lumina atotbiruitoare a rațiunii, G. Călinescu s-a decis să introducă în roman momentele de dispersare (cel puțin pe planul acțiunii): ele erau încă înglobate, subsumate unui sistem de armonie și simetrie, până la urmă suveran. Autorul *Bietului Ioanide* apela la o sinteză a elementelor, o sinteză care să nu omită discontinuitatea caracterelor și oscilațiilor sensibilității moderne. Dar această sinteză echivalează cu un echilibru, stabilit de autoritatea raționalismului umanist. Noile revelații ale psihologiei permit o altă refacere a unității, pe o cale mai întortocheată și mai dificilă, care ține seama de aventurile cunoașterii într-un secol zbuciumat. Cercetările asupra omului, ca ființă biologică și constituție psihică în structuri etajate, cu sondarea și a ținuturilor din afara conștiinței, marchează așadar și lucrările savanților psihologi și operele romancierilor.

Într-o epocă în care individul a fost supus unei intense solicitări externe, îndemnat să se acomodeze unei civilizații a tehnicii și a trepidației cotidiene, sau creat într-un timp scurt reflexe și deprinderi, grefate pe trainice tulpini anterioare, dar cu serioase rectificări de metabolism. Nimic nu se poate deduce din particularitățile psihologiei moderne fără raportarea la cadrul contingent al evenimentelor. După abisul fascismului și al celor două războaie mondiale, după cutremurele acestui veac este natural ca schimbările ivite în realitate să se răsfrângă și asupra gândirii și sensibilității oamenilor. Astfel, în condiții proprii, atât de distincte, trebuie judecată în prima jumătate a secolului proiecția de eroism sau de lașitate, raportul dintre onoarea morală și dorința de supraviețuire, jocul paroxistic de la normal la anormal a victimelor represiei. Rapidele și radicalele modificări ulterioare în anatomia organismului social au schimbat privirea asupra istoriei, au determinat în verticală și în orizontală o altă optică asupra destinului colectiv, au impus un sentiment lucid al responsabilității și o nevoie acută de demnitate. Eficacitatea analizei psihologice e condiționată în secolul XX de perceperea tragicului la nivelul stărilor de conștiință, al reflexivității. Romanele lui Malraux, Hemingway, Babel, excepționalele forje psihologice, conțin totodată patetice apeluri la solidaritate în spiritul unui umanism militant, animat de elanul revoluționar al mulțimilor. Din contactul cu psihologicul, din solicitarea lui, literatura acestui secol n-a ieșit, deci, mai săracă. Este limpede că ea a găsit acolo resurse extrem de bogate pentru dezvăluirea noilor tipologii. Dacă nu mai pot fi identificate uneori mijloacele tradiționale de caracterizare a personajelor, nu se poate conchide că lipsește psihologicul. Formele neașteptate de exprimare a conținutului sufletec revendică azi și instrumente perfecționate pentru delectarea lor. Totuși în relația psihologie-literatură se ivesc și aspecte de impas și sterilitate. Nu orice incursiune de specialitate, cu caracter pur abstract, își descoperă de îndată o ilustrare adecvată în roman. La penibile ratări a dus adesea intenția de a demonstra cu orice preț teze freudiene cu mijloacele narațiunii. Psihanaliza constituie o etapă de seamă în cuceririle psihologiei contemporane. Marxismul se află într-un dialog creator cu psihanaliza, dezvoltă lucid și fecund realizările științifice, validate de realitate, respinge excesele, unilateralitatea. Fără a introduce spiritul dialectic, perspectiva istorică omogenă, determinările sociale, psihologismul freudist e amenințat de imobilitate și uniformizare. Acest adevăr nu e valabil numai pentru literatură, dar și pentru cercetările criticii literare. E absurd să renunți în comentarii, dintr-o închistare dogmatică, la un izvor atât de important al studiului biografiei cum este psihanaliza. Tot atât de eronată apare însă și tendința de a prelua fără discernământ exclusivismul unor teoreticieni freudiști, convertind judecățile de psihologie literară și de valoare estetică în diagnostice ale nevrozelor și psihopatiilor. În confruntarea dintre mit și istorie se cere o mare atenție mai ales în tratarea fenomenelor de psihologie de grup. A vedea societatea încremenită în simboluri arhetipale, indiferentă la

istorie, condusă doar de impulsioni, de inconștientul colectiv – înseamnă, implicat, a renunța la dinamica mișcării, a cultiva nostalgia primitivității. Un efect al psihologismului excesiv poate fi nu numai sustragerea din social, dar și din etic. Nu e o dovadă de fidelitate față de veridicitatea psihologilor acțiunea de fărâmițare a personalității umane prin accentuarea ambiguității, prin egalizarea de pildă a justificărilor victimei și a călăului, prezentați ca reversibili, în mutație continuă de rol. Recunoaștem maleabilitatea reacțiilor în tipologia modernă, dar nu împărtășim convingerea cinică despre pierderea identității morale și abolirea criteriilor. Cultul iraționalismului, al pornirilor bestiale, al rasismului – forme monstruoase de violentare a psihologilor – a fost la noi, cu fermitate înlăturat și condamnat la declarații publice, la documente de partid. Pe un alt versant și refuzul psihologiei, din saturație, e un simptom îngrijorător. Curios sună protestele împotriva analizei în disertațiile unor teoreticieni literari. Moartea psihologiei presupune inevitabil moartea omului. În orice caz, el încetează de a mai fi în centrul tabloului, se retrage la margine sau lesne cu totul din cadru. Rămâne o lume a obiectelor, neînsuflețită, peste care se instalează doar domnia privirii. Un critic francez caracteriza un asemenea roman: «descrie obiectele pentru a expulza omul». Suporturi impersonale ale unor «tropisme», eroi fără identitate, fără fizionomie, fără antecedente biografice dau, în această literatură, impresia vidului. Toate implicațiile relației dintre psihologie și literatură, chiar dacă nu au întotdeauna un ecou direct, interesează în cel mai înalt grad romanul românesc contemporan. Se impune nevoia unor dezbateri teoretice de clarificare a noțiunilor și traseelor narative. Aflat într-un efort major de reflectare a actualității, romanul se străduie la noi să surprindă trăsăturile psihologice caracteristice prezentului. Are loc o intensă secțiune de aprofundare a mentalităților de intuire a răsturnărilor în moravuri, de deslușire a stărilor conflictuale specifice. O puternică mutație morală determină și o direcție a psihologiei eroilor literari. Într-o accepție clarvăzătoare și vitală a gravității romanul românesc de azi se distanțează de elementar și pitoresc, abandonează psihologii primare, recurge la reflexivitate, la înalta tensiune a stărilor de conștiință. Pentru dezvoltarea realismului, magistrală a literaturii noi, dezvăluirile psihologice au, incontestabil, o menire esențială. Am socotit util ca în continuarea anchetei despre condiția romanului, găzduită într-un număr anterior al «Luceafărului», să consacram o discuție raportului dintre psihologie și literatură. Solicitând colaborarea unor scriitori și critici am propus câteva întrebări, ca repere facultative ale dezbaterii: *Care sunt, azi, resursele analizei psihologice? Cum se exercită determinarea socială a modificărilor de comportament? Ce rol joacă în întărirea realismului adâncirea psihologilor?* Răspunsurile primite sunt o mărturie a febrilității de creație și de cugetare care definește literatura nouă. Reflectând diverse tendințe ale opiniei scriitoricești, unele încărcate poate de elemente subiective excesive, aceste participări la dezbateri se cer privite în

ansamblu, în confruntarea lor, care aduce... elucidări și corijează erorile. Oricum, discuția continuă. Printre care problema psihologiei deține funcție atât de importantă, acaparează atenția scriitorilor și criticilor literari. Dezvoltând tradiția dezbaterilor serioase și deschise, revista noastră își propune să publice în numerele viitoare alte contribuții ale colaboratorilor ei, literați sau cititori, care să analizeze mai direct situația romanului contemporan și relațiile lui cu cuceririle psihologiei”. Răspund la întrebări: Nicolae Balotă, Sorin Titel, Savin Bratu, Norman Manea, Marius Robescu, Ion Marcoș, George Schwartz, Ion Vianu, Vladimir Colin. □ Nicolae Balotă analizează *Noua metaforică*: „Criza psihologiei din prima jumătate a secolului nostru se dovedește azi a fi fost mai curând o criză de creștere decât agonică. Desigur, ca și în vechile metode ale psihologilor, vechile procedee ale scriitorilor analiști au căzut în desuetudine. Ceea ce a rămas – cum ne-o probează tot mai mult prozele unor contemporani – este o nouă metaforică psihologică. Nu mai avem azi scriitori care să aplice naiv formulele psihanalizei, nici comportamențiști intransigenți. Este, în schimb tot mai evidentă o surprindere concomitentă a umanului în mundan, a eului-în-lume. Și aceasta este utilizarea celor mai diverse parabole, simboluri sau imagini. Nu un roman de situație opus unuia psihologic. Deceșul «analizei psihologice» implică apariția unor noi perspective de apropiere a psihologicului”. □ Sorin Titel se întreabă: *A coborî privirea?*: „Întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este dacă romanul românesc poate «ignora» aceste «clopote de alarmă» (chiar dacă ele sunt excesive ca ale doamnei Sarraute). A răspunde teoretizând aprioric mi se pare inefficient și inutil, în schimb, am putea exemplifica – din fericire – cu romane apărute chiar în ultima vreme și care continuă organic bogata tradiție a romanului psihologic românesc – *Masa Zarafului* de Dana Dumitriu sau *Anchetatorul apatic* de Virgil Duda – cu romanele lui Nicolae Breban și Augustin Buzura – în care autorii în cauză mi se par a fi foarte atenți în cuceririle de astăzi ale romanului psihologic. Mai ambițioasă pe linia modernității, dar, în același timp, mai riscantă mi se pare tentativa lui Nicolae Damian în *Pribegi, noi visăm*, în care asistăm la o anumită pulverizare a trăirilor psihologice în maniera prozatoarei franceze mai sus amintită. Bineînțeles, a spune că romanul românesc are încredere în psihologie nu înseamnă a repeta un truism”. □ Norman Manea: „Intuirea, cunoașterea și revelarea omului, prin ceea ce îl condiționează și pune în mișcare, presupune, fără îndoială, înțelegerea lumii sale interioare, nevăzută sau mai puțin văzută, acolo unde, după o logică anume a resorturilor adânci ale psihicului, se coagulează și pornesc nebuloasele sentimentului, gândurile, acțiunea și abandonul”. ■ Ilie Constantin recenzează volumul de versuri al lui Cezar Baltag, *Madona din dud*: „În destinul său literar, *Madona din dud* ne pare un moment important. Cu acest volum poetul își clarifică unele direcții mai vechi și mai ales, reușește să se «înnoiască» profund, fără a se rupe de matca proprie,

continuându-se ascendent”. ■ În textul *Curiozitatea înțeleptului*, Alexandru George prezintă antologia lui Geo Șerban: „Vom saluta deci înainte de orice inițiativa lui Geo Șerban de a ne oferi un florilegiu – sau poate o culegere mai amplă? – din publicistica lui G. Călinescu, într-un volum care nu împieteză cu nimic ediția de *Opere* în curs de apariție, și care deschide noi posibilități de a face cunoscut scrisul marelui critic, realmente: *Gâlceava înțeleptului cu lumea*, Minerva, 1973. După câte înțelegem din tăcerea editorilor în acest sens, nu există nicio dispoziție testamentară sau vreo intenție exprimată pe undeva asupra felului în care autorul însuși vedea soarta lor. Voia fiind infinită, culegerile acestea s-au succedat urmate firește de tot soiul de obiecții și dintre ele *Ulyse* (1967) de sub îngrijirea lui Geo Șerban și *Scriitori străini*, 1967 (editori: A. Marini și Vasile Nicolescu) ni se par de departe cele mai revelatoare”.

[IUNIE]

• [„Amfiteatru”, nr. 6] Ștefan Iureș recenzează, la rubrica „forumul cărților”, cartea de interviuri a lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda* (Albatros), recunoscând că filonul cel mai important al acestei cărți „scrisă cu gravitate și farmec rămâne dezbaterea conceptului de autenticitate”, pe lângă dezvăluirile personale la care este incitat Marin Preda. ■ Ana Blandiana își dezvăluie preferințele în materie de cinema, vorbind despre arta și tehnica cinematografului, „această cenușăreasă a artelor” (articolul *Povestea Cenușăresei*). ■ Dumitru Radu Popa comentează compendiul literar scris de A. E. Baconsky cu titlul *Panorama poeziei universale contemporane* (Albatros, 1972), pornind de la definirea termenului „panorama” (> lb. gr. *pan* = „tot, totalitate” și *orama* = „vedere”), care nu înseamnă numai o vedere de sus sau de ansamblu, ci și o vedere circulară (articolul *Implicațiile privirii panoramice*). ■ Marian Popa prezintă „eșecul unui roman” *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann, în care inițiază o analiză amplă a sensurilor timpului, spațiului și inițierii personajului Hans Castorp într-o existență spirituală. ■ Proză scrisă de Paul Strepol, *Spectacolul*. ■ Continuând cu traducerea textelor de estetică, Natalia Seleșteanu se oprește la Pierre Guastalla, cu un articol intitulat *Gustul*, după volumul *Les grands problèmes de l'esthétique* (ed. a III-a). ■ Gheorghe Achiței perorează despre *Gustul estetic între realitate și iluzie*, realizând un tablou diacronic al gustului odată cu secolul barocului.

• [„Argeș”, nr. 6] Consemnare despre Nichita Stănescu și poezia patriotică de Sergiu Nicolescu, în cenaclul Miron Radu Paraschivescu. ■ George Nițu despre *Arta logosului la Dimitrie Cantemir* ■ I. Negoïtescu în rubrica *Istoria literaturii române* scrie despre Dinicu Golescu și Ion Gheorghe ■ Secțiunea *Arta prozatorilor de azi* cuprinde o succintă analiză a operelor lui Ștefan Bănulescu (*Iarna bărbaților*, *Mistreții erau blânzi*, *Satul de lut*, *Dropia*) ■ Dana Dumitriu comentează *Cărțile de proză: Martorul* (Gheorghe

Schwartz, ed. Facla) și *Veghea bătrânei doamnei Gall* (Oltea Alexandru, ed. Cartea românească); ■ Dinu Flămând comentează *Cartea de poezie: Cumplita apoteoză* (Gheorghe Alboiu, ed. Vartea Românească) ■ „Biblioteca Argeș” publică *Roman fantezist*, de Marin Sorescu. ■ Luiza Petre scrie un articol despre *Emil Botta și riscul deghizării romantice* – cuprinde comentarea diferențelor între volumele *Întunecatul April* și *Pe-o gură de Rai, Vineri*, prin faptul că primul volum are nuanțe romantice, iar cele din urmă se remarcă prin luciditate. ■ Anchetă Argeș: *Pe scurt, despre poezia de azi (De vorbă cu câțiva dintre participanții la colocviile călinesciene – orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej)* – consemnează Anca Băbulescu: N. Prelipceanu observă că terenul românesc are de-a face cu un „piesaj liric diversificat”, I. Negoïtescu este de părere că „poezia e mai în floare în cenaclu decât în paginile revistelor și în edituri”. ■ Secțiunea *Agon* cuprinde comentarea volumului intitulat *Copiii (Povestea minunatelor căclătorii)*, de Dumitru M. Ion) de către Alexandru Papiilian, care accentuează „Amestecul de Andersen cu Boris Vian, de basme populare românești cu basme ale fraților Grimm”. ■ Mirela Roznoveanu semnează articolul *Petre Stoica – un avatar al noului lirism*, considerând că în poemele scriitorului abordat se fac remarcate „reconstituirea diafană a timpului” și imposibilitatea reconcilierii dintre individual și răceala civilizației. ■ Redarea a opt poeme de Nichita Stănescu.

● [„Astra”, nr. 6] Publică versuri, în acest număr, Victor Nistea, Ion Mărgineanu, Ermil Rădulescu, Verona Brateș, Grete Tartler. Viorel Știrbu publică *Jurământul*, fragment din romanul *Bălcescu*, aflat în curs de apariție la E.C.R. Voicu Bugariu comentează, în cadrul *Cronicii literare*, volumul de versuri al lui Radu Cârnecki, *Banchetul*. Reunind poezii erotice, volumul creează, pe un ton „decorativ – pățimaș”, prin aceea că „anumite cuvinte sunt cultivate în mod constant”, o „sugestie de somptuozitate, de oficiere”. Ca zeu simbolic, „poetul se apropie de iubită cu gesturi sacramentale, lente, de oficiere”, cu intenția vădită de „a obține un text global, un fel de *Cântare a cântărilor*”. În prima parte a volumului se regăsesc „poezii în care euforia iubirii ceremonioasă este extremă, gesturile cu care iubitul se apropie de iubită îmbinând pasiunea lentă și iubirea de cuvinte frumoase”. Iar în cea de-a doua parte, distinctă, se regăsesc „note elegiace, incertitudini, vântul rece al senectuții devine sensibil”. ■ Romanul lui Mihail Diaconescu, *Culorile sângelui*, analizat și acesta de cronicarul literar al „Astri”, îl are în centru pe Pîrvu Mutu, starostele breslei zugravilor din București din timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat, în 1716, „erou problematic” sfâșiat între „alternative chinuitoare” – „eternitatea dorită a artei” și conștiința „nestatorniciei lucrărilor omenesti”. La nivelul construcției romanului, personajele și conflictele adiacente provoacă, în opinia cronicarului literar, o evidentă contradicție între „iluzia unui text scris pe la 1700” și „profilul modern al personajului central”. ■ Rubrica *Puncte de vedere. Tentația istoriei la prozatorii contemporani*, semnată de Emil Manu, pro-

pune o sinteză a reprezentărilor și a atitudinilor față de istorie în literatura noastră, începând cu scriitorii pașoptiști, care „descoperă conștient istoria”. Dacă pentru Eminescu istoria concentrează o „realitate exemplară”, o „zonă de refugiu stenic” dar și un „pamflet exprimat simbolic, adresat societății în care poetul vizionar nu-și găsea un loc”, modernizarea percepției asupra istoriei este exemplificată prin romanul lui Camil Petrescu, *Un om între oameni*, ca și de *Istoria* lui G. Călinescu. În aceasta din urmă, ca și la romancierul Camil Petrescu, „reorganizarea istoriei” se face, de pildă, în jurul figurii Spătarului Nicolae Milescu, „figură extraordinară și pitorească, pretabilă la un roman de aventură istorică”, bazat pe „expuneri documentate ușor întregite de iamginație”. După Sadoveanu, însă, istoria a fost „abordată aproape exclusiv de scriitori căutători de pitoresc și acțiune”, precum Dumitru Almaș – *Miron Costin*, Ioana Postelnicu – *Plecarea Vlașinilor*, Paul Constant – *Tudor Vladimirescu*, Constantin Cuza – *Prințul de aur* etc. Romanul lui Eugen Barbu, *Princepele*, este analizat separat, întrucât, ca „roman – pamflet și basm modern”, folosește istoria drept „pretext pentru a spune adevărul”, adesea un „adevăr ascuns care trebuie divulgat”. Din această perspectivă, romanul reprezintă „un pamflet la adresa oricărui fanariotism posibil”, ca și un exemplu de „pamfletizare a genului istoric” în contemporaneitate. ■ Rubrica *Șantier* găzduiește interviul luat de I. Bălan scriitorului Darie Magheru, cu privire la volumele care urmează să fie publicate. La C.R. urmează să apară un volum de poezie patriotică – *Schițe iconografice*, care va reuni poeziile publicate în paginile revistelor „Astra” și „România literară”, iar la Albatros, poemul tragic *Pygmalion*, parte a *Trilogiei cunoașterii* care mai cuprinde poemul *Meșterul Manole*, apărut în două ediții, în 1957 și 1968, și poemul inedit *Exclusiv tauri*. La Eminescu sunt în curs de apariție un volum de teatru, care va reuni piesele *Forum traiani*, *Tragicul domn*, *Nicola Ursu*, *Ospăț în toamnă*. Iar la C.R. se află în pregătire tot un volum de teatru – *Nemuritorul în solitudine și durere*, din care fac parte piesele *Sisif uitând*, *Când are să se întoarcă Apolodor*, *Nemuritorul*. ■ Rubrica *Note de lector* găzduiește recenzia semnată de Mihai Neagu Basarab la culegerea de eseuri a lui Gheorghe Achiței, *Ce va fi Măine?*, apărută la Albatros, în 1973, care are drept temă de investigare „comportamentul omului în plan estetic”. Ceea ce rezultă din însumarea eseurilor este o „sinteză a gândirii contemporane” ce reunește idei din filosofie, estetică, mitologie, viitorologie, antropologie, sociologie, psihologie, funcționând ca un instrumentar care să „orienteze conștiința lectorului deopotrivă spre ideea de adevăr și ideea de bine”. Recenzentul laudă explicit „înaltul umanism al autorului, optimismul afirmat în termeni clari, erudiția rar întâlnită în circumstanțele unei poziții ideologice atât de ferme”. ■ Mihail Magiari recenzează volumul de versuri al lui Valentin Deșliu, *Chemarea părintelui meu*, apărut la Litera, în 1972, un volum de poezie propagandistică dedicat „sfertului de veac de la întemeierea Republicii”. Exprimând „atașamentul față de străbuni și pământul” patriei, volumul expri-

mă un „optimism robust”, concentrat în jurul simbolisticii visului și a zborului. ■ Titus Vâjeu prezintă volumul de proză *Năvod pentru scrumbii albastre*, semnat de Grigore Ilisei și apărut la Junimea, în 1973, în care un „scriitor psihologizant, analist al stărilor și al caracterelor în cea mai bună tradiție a prozei analitice românești”, în descendența lui Anton Holban, Hortensia Papadat-Bengescu și Max Blecher, dă viață unor „mici partituri caracterologice” conexie vieții de provincie. Scriitorul enumeră o serie de „destine surprinse în momente esențiale” din viața lor, care „nu au nimic eroic în menirea lor” și „formează o lume pe care filtrul vremii o ajută să-și grupeze valorile și să-și elimine tarele”. ■ În rubrica intitulată *Caiet*, A. I. Brumaru discută despre specificitatea poeziei angajate pornind de la Titu Maiorescu, pe ale cărui opinii la temă le comentează. Reține, astfel, observația potrivit căreia „spre a-și păstra caracterul autentic, poezia nu trebuie să coboare din planul ficțiunii, ea trebuie să păstreze substanța ideilor eterne”. Astfel de „realități tipice și perene se găsesc și sub contingența socială” – așa se face că „patria e un absolut, accesibil formelor estetice”. Dat ca exemplu în acest sens, socotit ca fiind cel mai relevant, dintre poeții contemporani, Adrian Păunescu este considerat „ctitor de școală” poetică patriotică în deplină concordanță cu regimul politic comunist, de vreme ce cultivă o „poezie patriotică politică de mari resurse, poeții având percepția sunetului fundamental, dat de realitatea social – istorică”. Cu alte cuvinte, ei cântă „universul național pus pe o osatură milenară”. ■ Alte două exemple prezentate ca ilustrând standardele ideologice și estetice care se cer îndeplinite de poezia patriotică sunt volumele de versuri *Aici lângă Carpați* – Editura Militară, 1972, al lui Ion Lotreanu, și *Ochiul lui Zamolxe*, apărut la Albatros, în 1972, al lui Dan Mutașcu. În primul volum menționat se regăsesc poeme „dedicate eroului timpului nostru”, în care „expresia poetului contează pe structuri ale ficțiunii” dedicate acestui erou ideal, promovat intens de propaganda politică a epocii. Al doilea volum propune „motive fenomenale de natură socială și istorică care sunt ținute în unghiul ficțiunii, adică al tiparului absolut, prin recurgera la simbol”. Ca prototip, Zamolxe reprezintă „ființa noastră ca idee, ochiul său, extins prin efort de imaginație, fiind orizontul în care ne mișcăm”.

• [„Ateneu”, nr. 6] Ion Constantinescu comentează *Falsul prezent în teatrul lui Caragiale*: „S-a observat că în drama tradițională omul apare pe scenă ca semen și ca prezență. Relațiile interumane sunt pentru el, ca și pentru sistemul dramatic tradițional, fundamentale. Stabilind relații cu ceilalți, viața sa interioară devine prezent dramatic. Ca urmare, tot ceea ce se află în afara prezenței sale rămâne străin dramei. Expresia lingvistică normală a acestei relații dramatice este dialogul”. Analizând comediile lui Caragiale, Ion Constantinescu observă că „acțiunea este dependentă, în mai mare sau în mai mică măsură, de o scrisoare. [...] Procedul, facil în teatrul tradițional, poate părea facil și la Caragiale; aici însă, dincolo de resursele comice pe care le conține, joacă un alt

rol: scrisoarea leagă acțiunea de trecut, o limitează în însăși esența ei, prezentul dramatic nu mai este prezent prin el însuși. Folosit în toate comediile, procedeul e o formă a repetiției care diminuează rolul acțiunii teatrale propriu-zise și limitează prezentul ca timp scenic, transformându-l aproape într-un «trecut repetat». Repetiția situațiilor comice, [...] a gesturilor, a cuvintelor, chiar «repetiția» unor tipuri de la o comedie la alta fixează trecutul ca timp dominant al dramei. [...] Timpul comediilor nu este un prezent dramatic real, de sine stătător, ci un timp de repetiție: și de aici, în parte, uzura, degradarea personajului și a limbajului său, imposibilitatea înțelegerii, noncomunicarea”. La finalul analizei sale, semnatarul articolului notează: „Procedeul repetiției în comedii (trecutul repetat «devine» acolo prezent dramatic) și străinul venit din afară și din trecut readuc în scenă prezentul. Dar acest prezent dramatic nu mai este unul autentic. Odată cu I.L. Caragiale, Ibsen, Strindberg ș.a., falsul prezent dramatic este unul dintre elementele unei noi structuri dramatice”. ■ C. Costin semnează două cronici literare. Prima dintre acestea analizează volumul *Ce întemeiază privighetoarea* (Junimea, 1973), semnat de Octavian Voicu, un poet care se recomandă a fi „un om înclinat spre acceptarea firii ca un tot armonios, determinat originar după întocmiri de taină. Poetul abordează fondul filozofic al lucrurilor, zonă unde *zero* și *infinit* se adevăresc identici”. Volumul de față „conține elanuri esențiale, traduse predilect în arpegii de cântec ecumenic. Noi și infinitul, noi și neantul, noi și neființa – iată teme de eternă poezie sau teme eterne de poezie. [...] Stăruie aperceptiv în sensibilitatea lui Octavian Voicu «corola de minuni a lumii», castă iluzie blagiană. În fapt, atari neliniști sunt dintotdeauna. Particulară este însă tenacitatea cu care sunt reformulate, parafrazate ori interpretate motive filozofice fundamentale. [...] Cu gustul discursului profestic-recitativ, oficiat însă discret, mânat spre apoteoze și extaze solare, poetul cugetă la lumile de vis, visate în vis, adică face poezie de simboluri pure. Motivul lumii ca umbră [...] dă profunzime de sistem volumului. [...] *Ce întemeiază privighetoarea* are intuiția omului în măreția și modestia sa, dominând și dominat de «nemargini»”. Sub raport stilistic, cronicarul literar punctează „inflexiunile arhaice de cuvinte, anumite sonori clasicizante în ceremonialul de cult, recrearea unor alte nivele semantice prin pendularea între noutate și primordial, dau poeziei un aer vetust, de rafinament heraldic. Naivitatea, umilitatea de bun simț țin de autenticitate, premisa valorii”. ■ Cea de-a doua cronică literară este o analiză a volumului *Noaptea migratoare* (C.R., 1972), de Dan Verona a cărui „vocație este certă dar, deocamdată, incert vertebrată”. Lectura cărții îi relevă cronicarului literar un poet care „și încarcă versul cam cu tot ce-i pică sub peniță: textul se umflă ca un balon de săpun, când de fapt poezia cere concentrare, economie optimă de mijloace. [...] Este vorba [...] de a regăsi dincolo de cuvinte, acoperirea în gând și metaforă. Este la mijloc apoi un viciu de formă. Dan Verona se lasă furat de dulci sonorități ademenitoare, alunecând într-un verbiaj vitregit de sens. Momentele de bună

poezie nu lipsesc. Dar o carte, mai ales o *carte de vizită* care se respectă, nu se alcătuieste după principiul una caldă-una rece! [...] Impresionează plăcut în *Noaptele migratoare*, elogiul condiției poetice: «Un neam fără poeți e ca o câmpie/ Cu mușuroaie-n gură de fântâni» sau «Înclină/ Spre noi cumpăna înțelepciunii, dar ce ne va scăpa mereu/ Și numai sunetul lirei mai acoperă/ Ceea ce gura nu poate să spună».”. ■ În rubrica *Cronica edițiilor*, Mihai Drăgan semnaleză și salută apariția volumului *Mihai Eminescu, Scrieri de critică teatrală* (Dacia, 1972), editat de Ion V. Boieriu: „Reeditarea, fie și selectivă, a operei critice a lui Eminescu, rămâne un deziderat. Începutul făcut, în 1970, la editura Junimea din Iași, cu volumul *Despre cultură și artă*, a readus în actualitate necesitatea cunoașterii acestui important domeniu al activității poetului. [...] Ediția în discuție este întocmită cu atenție și rigoare științifică. Avem în vedere, mai întâi, modul în care Ion V. Boieriu concepe corpul de note pentru fiecare text în parte. Ca să nu dea impresia că această antologie are merite ieșite din comun, în comparație cu acelea mai vechi, îngrijitorul prezentei ediții semnaleză de fiecare dată locul unde au mai fost reproduse paginile reeditate acum sau numele celor care le-au identificat, dând, indirect, o replică exemplară criteriilor inadecvate folosite în alcătuirea culegerii *Despre cultură și artă*. Respectul pentru munca altora este o pildă de probitate științifică ce se cuvine remarcată”. Analiza lui Mihai Drăgan continuă pe același ton laudativ, salutând „activitatea laborioasă întreprinsă de Ion V. Boieriu pentru identificarea a cincisprezece notițe despre teatru ale poetului apărute în ziarul *Timpul*. Demonstrarea paternității eminesciene aduce în discuție numeroase argumente de limbă, stil și idei care ne conving. Semnalăm, de asemenea, și lămurirea definitivă paternității eminesciene a unor cronici dramatice atribuite mai înainte lui Caragiale”. Concluzia lui M. Drăgan este fără echivoc: „Avem, în sfârșit, un volum care grupează aproape tot ceea ce a scris Eminescu despre teatru (fără să putem vorbi încă de o editare absolut integrală a tuturor textelor). [...] Unele inconsecvențe întâlnite în textele eminesciene reproduse de Ion V. Boieriu sunt mai degrabă greșeli de tipar care pot fi remediate la o ediție viitoare. Deocamdată, ediția realizată de cercetătorul clujean este un foarte bun instrument de lucru. Un cuvânt de apreciere merită studiul introductiv, metodic și pertinent, precum și bibliografia adusă la zi (mai puțin unele inexactități)”. ■ La rubrica *Cronica limbii*, Val. Ciubotariu scrie despre *Teatrul și cultivarea limbii* și punctează faptul că „trecând peste epoca de pionierat a teatrului românesc, nu putem lăsa la o parte serviciile făcute limbii române prin opera dramatică a lui Alecsandri, chiar dacă acesta uzează foarte mult de șarjă; eficiența luptei lui împotriva stricătorilor de limbă, latinști sau franțuși sunt foarte cunoscute. Cea mai impresionantă rămâne însă [...] opera lui Caragiale. Rețetele unei întregi echipe de filologi nu credem că ar fi avut nici pe departe efectul pe care l-au avut intervențiile sale. [...] Oricâte articole s-ar fi scris în jurul pleonasmelor și nonsensurilor generate de folosirea

neologismului nu ar fi avut forța de convingere a formulelor din teatrul lui Caragiale, devenite de un veac încoace, aproape refrene, adevărate antimodele lingvistice”. Alte aspecte vizează „utilizarea greșită a pronumelui de întărire cu care ne chinuim atâta, compromisă într-o singură replică a lui Rică: *«Ingrato, ...tu însuși...»*. [...] Excesele retorice, șablonul, latinismul, inadecvarea limbajului la contextul general, [...] devalorizarea metaforelor, [...] clișeele, [...] prețiozitatea sunt fapte de limbă pe care Caragiale le va fi observat sau care, cum remarca Ibrăileanu, se datoresc «divinației lui», geniului lingvistic al marelui dramaturg. Oricum ar fi însă, prezența lor în operă a constituit un act de normare și cultivare a limbii. Această caracteristică nu e străină nici literaturii dramatice actuale. Un personaj din teatrul lui Baranga acuză șablonul de gândire și exprimare. Sunt semnalalte și aici riscurile abuzului, mai ales în lexic”.

■ Se publică poezie, semnată de Radu Cârnci, Ion Olteanu, Angela Chiuaru, Tina Ionescu Demetrian, Ștefan Radof, Alta Victorița Dobre, Ina Otilia Ghiulea și un fragment din piesa *Două zile într-un an*, de George Genoiu.

●[„Cinema”, nr. 6] Este prezentat detaliat subiectul filmului *Ultimul cartuș*, al cărui scenariu este semnat de Titus Popovici și Petre Sălcudeanu. ■ Cu titlul *Din culisele unui scenariu: „Frații Jderi”*, Eva Havaș îi ia un interviu Valeriei Sadoveanu, despre drumul cărții către film. Dacă pentru scenariul primei serii au colaborat Profira Sadoveanu, Constantin Mitru (secretarul și colaboratorul lui Mihail Sadoveanu) și regizorul Mircea Drăgan, la cea de-a doua serie, soția a înlocuit-o pe fiica scriitorului. Aceasta își declară mefiența față de ecranizări, care a însoțit-o pe tot parcursul realizării scenariului și filmului: „Totul e important și selecția, fie ea reușită sau nu, este o muncă chinuitoare. Dacă ar fi după mine, aș filma întreaga carte, pagină cu pagină, exact așa cum e scrisă. [...] Abia acum văd câtă dreptate am avut când m-am opus ani de zile oricăror prelucrări după scrierile lui Sadoveanu. Singurul care m-a convins până astăzi a fost regizorul Radu Penciulescu. Mi-a adus să citesc o dramatizare a *Baltagului*. Bineînțeles că i-am spus și lui, cum mai spusese de multe ori până la el: «Dacă credea Sadoveanu că subiectul acesta se cuvine să fie piesă de teatru, o scria singur.»” La întrebarea legitimă a reporterului, legată de schimbarea atitudinii în cazul romanului *Frații Jderi*, Constantin Mitru motivează prin argumentul că tineretul are nevoie astăzi de „un erou istoric și legendar totodată”, Ștefan cel Mare fiind cel mai potrivit. În plus, i se pare că Sadoveanu este încă un scriitor necunoscut. „Parte din cărțile lui au ajuns la cititori abia în ultimii ani. Ca să nu mai vorbim cât de puține se știu despre omul Sadoveanu.” Stârniță de panta evocatoare pe care a imprimat-o discuțiilor fratele ei, Valeria Sadoveanu ține să povestească și ea o întâmplare care să contureze personalitatea celebrului ei soț: „Maestrul a fost invitat odată să țină o conferință despre Taras Șevcenko. Ca să se documenteze, a cerut în prealabil un volum din versurile poetului, care nu era încă tradus în românește. A primit deci o traducere din ucraineană în rusă. A citit, a ținut conferința și

după aceea s-a apucat să-și traducă unele poeme. Când a terminat, a cerut părerea unui specialist. Acesta a citit la rândul său, după care l-a întrebat cu uimire dacă știe limba ucraineană. N-o știa. Ceea ce nu-l împiedicase ca, pe alocuri, unde traducătorul rus își permisesese niște licențe cerute de specificul limbii, să revină, fără să știe, din pură intuiție, la formulările originale. De altfel, contrar opiniilor cum că Sadoveanu ar fi fost doar un om cu intuiție și cu darul scrierii, el știa foarte bine enorm de multe lucruri. Totuși n-a descris niciodată ceva ce nu a văzut cu ochii lui, nici măcar un fir de iarbă sau un bulgăre de pământ.”

●[„Echinox”, nr. 5-6] Ioan Alexandru aduce un elogiu Clujului: „Un loc primește aura și ființează nu numai prin cei ce-l viețuiesc la un moment dat istoric și prin prezența celor dispăruți, prin ființa lor vie rămasă în cetate, prin umbra lor de gândși sens [...]. Datoria unei cetăți matcă rămâne mereu de a ocroti și cultiva geniul locului, datoria Clujului, de a păstra și încuraja geniul Transilvaniei [...]” (articolul *Chujul*) ■ Nicolae Oprea consemnează impresiile sale critice prin două cronici literare: florilegiul de poezie al lui Ion Pop din volumul *Poezia unei generații* („Cartea lui Ion Pop constituie o întreprindere curajoasă în care sunt implicate două riscuri fundamentale : a) inițiativa delimitării și clarificării cadrelor unei creații în plin proces de desfășurare suportă riscul infirmărilor ulterioare; b) ordonarea antumă într-o generație de creație, sub semnul unor motive și atitudini comune, poate suscita multiple obiecții din partea poeților respectivi, dar mai ales din partea criticii, pe zi ce trece mai puțin receptivă față de ideea de generație și suspicioasă față de orice grupare omogenă de creație [...]”) și cartea de critică a lui Matei Călinescu intitulată *Fragmentarium* („Întrucât Matei Călinescu nu este la primul volum eterogen, ne putem întreba ce criterii guvernează selecția fragmentelor critice. A devenit îngrijorătoare larghețea selectivă a foiletoniștilor în alcătuirea volumelor de efemeride și s-a format obișnuința ca tot ce apare în periodice să figureze cronologic și în cărți de o inegalitate valorică frapantă. [...] În *Fragmentarium* există totuși o coerență interioară, deși autorul a fost handicapat de prezența intermitentă în periodicele noastre literare (intermitență explicabilă prin «comfort» intelectual sau ecletism literar). Și nu întâmplător piesele de bază ale volumului aparțin unei rubrici susținute cu aplomb în *România literară: Carnet 70*”.) ■ Este anunțată, prin mai multe ferepare, moartea Olimpiei Radu, iar colegii și prietenii de la „Echinox” care le semnează sunt Dinu Flămând (*Olimpia Radu*), Marian Papahagi (*Pentru Pia*), Eugen Uricaru (*Primul dintre noi*), Marcel Runcanu (*Ne rămân amintiri*), Aurel Șorobetea (*Pia*). ■ Dinu Flămând se lansează eseistic în divagații pe marginea poemelor orfice: „Numele lui Orfeu ne terorizează. Ni s e pare azi firesc să-i dăm biografie și persoană fizică concretă, pentru că însuși rostul numelui de poet să nu se clatine. Pentru noi Orfeu nu poate fi decât trac, pentru noi nu există un orfeu asiatic. El este unul dintre zeii tutelari ai civilizației noastre scris [...]. Cu toate că imnurile orfice sunt în general inmuri thanatice, dedicate morții, o nespusă putere

vitală se păstrează în componența lor gregară. Inițiații, care au cunoscut revelația lui Orfeu se mântuiau, iar neinițiații treceau prin ciclul nesfârșitelor reveniri. Poeții lumii au fost de aici încolo cu toții neinițiați, mântuirea lor fiind cântecul. Mitul lui Orfeu este cea mai ciudată biografie a poetului universal, poetul care trebuie să-și elibereze sufletul de sub lespedeă corporală. Relația *soma-sema*, iată o temă eternă a poeziei!” (articolul *Orfica*). ■ Alexandru Papiilian realizează o convorbire cu Ștefan Augustin Doinaș, dintre ale cărui răspunsuri se pot stabili adevărate lecții de poietică: „Transfigurarea artistică despre care se vorbește mereu și constituie condiția *sine qua non* a artei, deci și a poeziei, este tocmai aceasta reșezare a lumii în limbaj. Și fiindcă cel care o exprimă sunt eu, adică o persoană particulară, ea trebuie să devină o expresie verbală particulară, în ciuda faptului că limbajul este un instrument de ordin general. Expresia mea folosește desigur limbajul și funcția lui comunicativă: aceea de a transmite o informație și o semnificație. Dar pentru a fi poezie, expresia mea trebuie să treacă dincolo de aceasta funcție și să mobilizeze celelalte virtuți ale limbii – de la cele simbolice la cele muzicale – adică să îmbogățească funcția principală a limbajului cu o întregă serie de „armonici” care zac latente în carnea concretă a aceluiași limbaj”; „Pun prea puțin preț, deci, pe sinceritate – înțelegă aceasta, ca o transcriere fidelă a unui raport afectiv. Blaga are un aforism (citez aproximativ): Dacă sinceritatea ar da valoare poeziei, bocănitul cerbilor în perioada de rut ar fi cea mai sublimă poezie din lume.”; „Poezia este un fruct al unei elaborări aproape riguroase, după părerea mea; dar în cadrele acestei rigori se insinuează neconținut un joc fericit sau nefericit al hazardului. Altfel ar însemna în mod obligatoriu să infirmăm experiența și să spunem că un poet care a scris o capodoperă nu va mai scrie de aici înainte decât capodopere”; „A scrie simplu și limpede sau a scrie obscur și dificil, nu înseamnă nici un capriciu nici o opțiune deliberată a poetului; înseamnă o *adeziune* organică la un anumit tip de poezie, la o anume poetică. Mallarmé își scria poeziile mai întâi foarte simplu și apoi, printr-un travaliu aplicat, le complica, le încifra. [...] În nici un caz nu pentru a crea complexe cititorului, nu pentru a-i măsura capacitatea de a dezlega rebusuri. El avea credința nestrămutată că poezia înseamnă o revirginizare a limbajului (*donner un sens plus pur aux mots de la tribu*), adică o trezire a facultăților latente originare ale limbii, datorită cărora poezia nu mai este un discurs informativ, ci sugestie, vraja verbală, incantație”. ■ Ion Vartic insistă pertinent asupra unui subiect de actualitate de atunci privitor la destinul și definiția tragediei în teatrul scriitorului existențialist Albert Camus (articolul *Repercusiuni ale tragediei elene în teatrul lui Camus*). ■ Pagina 16 în limba germană, paginile 17-19 în limba maghiară. ■ Mircea Curticeanu încheie publicarea ciclului de scrisori inedite ale lui Bogdan Amaru, puse la dispoziția cercetătorului de familia scriitorului. ■ Este anunțată derularea primului Colocviu National Studențesc «Mihai Eminescu». ■ Victor Ieronim Stoichiță traduce *Coborârea lui Ishtar în infern*.

● [„Familia”, nr. 6] Se deschide cu poemul lui Camil Baltazar, *Țară dragă*. ■ Un articol sărbătorește 25 de ani de la *Naționalizarea* principalelor mijloace de producție industrială, semnat *Familia* și situat sub motto-ul lui Nicolae Ceaușescu: „Naționalizarea a deschis o etapă nouă în istoria relațiilor de producție din țară noastră, a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector socialist în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale”. ■ Val. Tașcu, în *Descoperirea poeziei*, comentează câțiva lirici debutanți: Ion Sângereanu cu volumul apărut în 1973 la Dacia, *Cu taxă inversă*; Ion Ghiur, *Rătăcirea în lucruri*, Eminescu, 1972; Doina Cetea, *Cutremurul albastru*, Dacia, 1973. ■ Dintre poeții promovați/ publicați de Șt. Aug. Doinaș la *Poșta redacției*, în acest număr scriitorul mizează pe Carolina Ilica și a sa „disciplină a pasiunii”. ■ O dublă cronică literară a lui Radu Enescu, despre Petru Popescu și noul său roman *Sfârșitul bahic* („Scriitor angajat, Popescu dezbată în epica sa, până la obsesie, problema situațiilor umane fundamentale... Ceea ce caracterizează – în toate romanele – fizionomia creatoare a lui Petru Popescu este o masculinitate exacerbată cu toate atributele ei: agresivitate, ușor misoginism, absența sentimentalismului romantic etc omul fiind un *animal rațional*, extrem de lucid și la care afectivitatea înlocuită de idei percepe senzorial realitatea... *Sfârșitul bahic* dezbată artistic tot o situație-limită și anume vină, culpabilitatea... Realismul nu e pentru acest înzestrat și extrem de citit (de marele public, mai puțin de critici) autor un panș retoric sau chiar o formulă artistică; e mai mult o profesiune de credință organică, o vocație majoră, un fapt de viață... transfigurarea artistică a unor esențiale probleme... *Sfârșitul bahic* constituie drama de conștiință, saturată de idei care nu alterează derularea epică a protagonistului... Acest ultim epos românesc, extrem de concentrat, aproape sterilizat stilistic până la o esențială și transparentă uscăciune... mai pune în subsidiar, încă unele probleme definitorii pentru condiția umană în anume situații concret-istorice.. De menționat arta lui Petru Popescu de a surprinde, în pastă groasă, fizionomii morale, *in actu*... Roman al unui om tânăr, dar artist matur... *Sfârșitul bahic* e încă o pledoarie realistă și militantă pentru adevărul nostru comun și nobil că socialismul trebuie construit «cu mâinile curate»), respectiv *Fragmentarium*-ul lui Matei Călinescu, „fulgurații literar-estetice... (ale unei) inteligențe sensibile în continuă mișcare relevând un anumit tip de gândire... Volumul cuprinde eseuri, reflecții ori note, disparate și eterogene ca subiect sau domeniu, dar unificate de un riguros principiu diriguitor, care nu rezidă în conținutul operei ci prezidează gândirea autorului aplicată, într-o indestructibilă unitate, unor varietăți în spațiu și timp... Ca personalitate scriitoricească, sub toate ipostazele ei... Matei Călinescu tinde să încorporeze cât mai exemplar figura *ironistului*... a *criticului complet*. Volumul ultim al lui Matei Călinescu constituie, astfel, o elocventă mărturie a vieții, a mobilității perpetue a spiritului omenesc”. ■ Val. Silvestru vorbește despre o piesă uitată, *Moartea*

lui Dante Alighieri de Al. Macedonski. ■ O serie de *Memorii*, aparținând lui Onisifor Ghibu, despre Blaga, cu o notă a redacției: „ne exprimăm totodată rezerve față de anumite aprecieri ale autorului”. ■ Versuri de Gh. Grigurcu, Al. Jebeleanu, A. Beldeanu. ■ Un necrolog C. Daicoviciu de S. Dumitrașcu. ■ Tineri poeți germani din România – Anton Sterbling, Gerhard Eike, Ernst Wichner – sunt publicați cu câteva poeme în tălmăcirea lui Vasile Spoială. ■ În articolul *Cărțile cunoașterii reciproce – Contemporani și clasici*, Robotos Imre se referă la traducerea lui Caragiale cu un volum de nuvele, schițe și publicistică în limba maghiară, de către Kiss Jenő, Mehes György sau Nagy Géza. La fel, sunt traduși în maghiară, tot la Ed. Kriterion, B. Fundoianu și Topârceanu. ■ Liviu Câmpeanu marchează 80 de ani de la nașterea lui Ion Marin Sadoveanu. ■ Un interviu de Radu Iftimovici, luat acad. Ștefan Milcu: *Prezentul și devenirea omului contemporan*. ■ H. Wald continuă seria eseurilor despre revoluția socialistă, etapa electronică a dezvoltării mijloacelor de producție și comunicare și conflictul om-mașină în *Reumanizarea tehnicii*. ■ Un omagiu adus de C. Gheție la moartea lui Grigore Moisil, în *Protecția rațiunii*. ■ Gh. Șora schițează un portret *Dimitrie Cantemir – 300 de ani de la naștere*.

●[„Presa noastră”, nr. 6] Vasile Netea publică, în rubrica *Primele file ale istoriei presei românești*, cea de-a doua parte a studiului: *Presa română în timpul Revoluției de la 1848* ■ Victor Bârlădeanu semnează cronică de carte: „[...] Interesanta și binevenita inițiativă a actualului director al editurii Eminescu, Valeriu Râpeanu, el însuși critic și publicist de prestigiu, de a scoate o colecție dedicată programatic reportajului – colecție numită, de altminteri, simplu și direct, așa spune ostentativ de simplu și direct: „Reporter” – începe de pe-acum să dea îmbucurătoarele roade așteptate. După câteva apariții care s-au bucurat de justificata atenție a criticii și cititorilor – așa releva mai ales cărțile lui Valentin Hossu-Longhin și Ion Țugui – această colecție publică remarcabilul volum al lui Mihai Caranfil, cu titlul atât de sugestiv, de intens grăitor inițiativ și conștiinței fiecărui slujitor al scrisului cotidian: „8 aldin de noapte...”. □ Revista consacră un medalion lui George Macovescu la împlinirea a 60 de ani de viață: «la împlinirea a 60 de ani de viață, ziaristul și scriitorul, ministrul afacerilor externe George Macovescu. a fost sărbătorit cu dragostea și cinstirea ce i se cuvin. În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a altor conducători de partid și de stat, lui George Macovescu i s-a conferit ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” clasa I. Acest popas aniversar constituie totodată un prilej de a sublinia meritele lui George Macovescu pe tărâmul presei militante, comuniste din țara noastră, contribuția sa remarcabilă în acest domeniu în anii ilegalității și după 23 August 1944. „Cu George Macovescu – scria recent într-o emoționantă evocare septuagenarul Gheorghe Dinu în „Contemporanul” – ne-am întâlnit și ne-am legat umerii în presă, pe mesele acelor lăcașuri redacții. Pe culoarul de reporteri ai ziarelor „Adevărul” și „Dimineața”

... Culoarul avea de o parte și de alta a sa birourile înghesuite ale condeierilor cotidiani care consemnau evenimentele zilei... Eu împărțeam biroul cu Brunea-Fox. George Macovescu era în cel din fundul culoarului, mai mare, dar tot înghesuit, cu mesele de schimb ale reporterilor, cu larma de artizani ai scrisului. Cu Alexandru Sahia și cu ceilalți. Avea rubrica lui. Acreditat la Ministerul Instrucțiunii Publice. Unde nu-i era îngăduit să scape nicio știre aferentă. Scria reportaje. Bune., „Reacțiunea – își amintește Gheorghe Dinu – își întetise atacurile. Au suprimat ziarele la care scriam. Am trecut amândoi la foaia lui Zaharia Stancu, „Lumea Românească [...]”.

● [„**Ramuri**”, nr. 6] Apar poeme de Nicolae Motoc (*Solară merinde, Numele tău...*, *Într-o noapte...*), Virgil Ivănescu (*Stejar, Punct*), Iustin Moraru (*Grabă*), George Niță (*Insomnie, Poarta cu clopoței*). ■ Ov. Ghidirmic are articolul *Duiosă suprafață a patriei natale*, în centrul atenției fiind poezia lui Adrian Păunescu asemănat cu Octavian Goga. Opera lui „pare mai valoroasă în latura patrioticului decât în aceea a politicului”. ■ În „Cartea de critică”, G. Gheorghită semnează trei recenzii. În *Constantin Ciopraga: Hortensia Papadat – Bengescu*, G. Gheorghită remarcă o „originalitate relativă” în demersul monografic. În *Al. Andriescu: Disocieri* (Junimea, 1973), G. Gheorghită vede în Al. Andriescu un „intelectual profund”. O analiză mai amplă o are despre Ion Barbu (*Ion Barbu sau mitul lui Ianus*). Al treilea studiu este intitulat *Petru Popescu: Între Socrate și Xantipa*, un volum „de debut în critica literară al scriitorului Petru Popescu [...]”. Sunt apreciate ideile „curajoase, polemice”. ■ În „Cronica literară”, Al. Piru scrie despre *Violeta Zamfirescu*. Al. Piru face remarci politicoase despre calitatea artistică a vastei activități literare a autoarei în cauză „Violeta Zamfirescu s-a menținut în compuneri onorabile și oneste de jurnal pe teme ale actualității, comentând cu entuziasm prefacerile vremii noi [...]”. Emoțiile sunt convertite în exaltări, peisajele nu mai sunt stări sufletești materializate, ci consemnări de fapte”. ■ În „Studii. Mărturii. Documente” apare *Dimitrie Cantemir: himerele filozofului* de D. Teodorescu. Acesta spune că „Superioritatea lui Cantemir provine din detașarea ironică, din umorul filozofic, din jocul artistic care descrețește frunțile”. ■ Eugen Negrici în *Despre înțelesurile prozodiei (II)* evidențiază câteva trăsături ale *metaforei fonice*. Este o construcție stilistică ce „se stabilește între un sunet al limbii și înțelesul său atunci când se impune conștiinței noastre o anumită înrudire dintre tonalitatea de simțire a sunetului și sentimentul care însoțește reprezentarea desemnată fonice”. ■ Aureliu Goci în *Literatura și aventura rezumă acțiunea romanului Toate pânzele sus* de Radu Tudoran. La nivel structural, Aureliu Goci identifică „serialitatea, alcătuirea din secvențe episodice” care determină la nivelul stilistic „uzitarea unui limbaj individual”. ■ În „Studii. Mărturii. Documente”, George Gibescu are în vedere activitatea literară a lui Bogdan Amaru, mai exact, comedia *Goana după fluturi*. Bogdan Amaru operează asupra detaliilor ca un *romancier*. Spre

final, George Gibescu afirmă următoarele „Comicul ieșit din discrepanța dintre realitate și imaginar are o funcție existențială”. ■ În secțiunea „Cărți noi la „scrisul românesc”“ apar trei recenzii. O. G. în *Victor Papilian: „Ceartă olteanescă”* (Scrisul Românesc, 1973) atestă că acest volum de nuvele aparține unui scriitor care se apropie de „spiritul nuvelor lui D.R. Popescu”. Sorin Pop are recenzia *O carte despre Theodor Aman*. Este o monografie „admirabilă” ce îi aparține Petronelei Negoșanu – *Destinul unui artist* (Scrisul Românesc, 1973). V. Dan semnează *Tentația romanului* în care scrie despre un roman al lui I. D. Sârbu, *De ce plânge mama?* (Ediția Princeps, 1973), „o investigație artistică în universul infantil”. ■ Traian Demetrescu traduce poeme de Iulia Hasdeu în *Versuri de Iulia Hașdeu în traducerea inedită a lui Traian Demetrescu* (*Disprețul, Țiganca, Clopoțelul, La ce cugetai ?, Nu – ndrăznesc !, Patria, Văr și Vară*). ■ Sunt publicate un text în proză de Dan Ion Vlad și poezii de Romulus Cojocaru, Dan Lupescu și A. I. Zăinescu. ■ În rubrica „Itinerarii” apar două articole: *Despre Schwabing, altădată...* de Mihai Pelin și *Roland Dorgelès* de C.D. Papastate. ■ În finalul revistei sunt prezentate, în versiunea românească realizată de Lucia Postelnicu, poeme de Claude Roy – *Indiferență*, Jacques Réda – *Războiul*, Edmond Vandercammen – *Metamorfoză mexicană*, Miquel Angel Asturias – *Și tu, exilatul, Să bei dintr-o fântână, Să alergi prin orașe, Un om fără nume, Să fii în trecere*, G. L. GoDean- *Contract*, Geo Libbrecht – *Cărți ascunse*.

● [„Secolul 20”, nr. 6] Paul Drumaru traduce din patru poeți maghiari. ■ În deschiderea rubricii *Caleidoscop*, G. Ș. [Geo Șerban] aduce un omagiu poetului Jean Ballard, la moartea acestuia, considerându-l *Un prieten al poezilor români*, în calitatea sa de fondator și editor al revistei marseilleze „Cahiers du Sud”, din paginile căreia nu au lipsit nici exponenții poeziei românești: Ilarie Voronca, B. Fundoianu, Eugen Ionesco, Tudor Arghezi, Ion Vinea ș.a. Ca exemplificare, sunt reproduse două poezii de Ion Vinea, traduse în franceză de Claude Sernet și publicate în revista menționată în nr. 383-384/ aug.-oct. 1965. ■ În cadrul aceleiași rubrici, Madeleine Fortunescu traduce, din revista leningrădeană „Zvezda”, câteva fragmente din însemnările scriitorului Gleb Gorșin despre ultimele traduceri în limba rusă din creația lui Zaharia Stancu: romanul *Ce mult te-am iubit*, apărut în revista „Inostrannaia literatura”, și romanul *Pădurea nebună*, tipărit de Editura Literatura beletristică. „Romanele lui Stancu în traducerea rusă se citesc nu foarte ușor, dar cu atenția trează, pe nerăsuflăte, cum se spune. Liniile narrative care se încrucișează în romanele sale se înnoadă, au o culme, dar nu se rup, ci se transformă în noi linii, noi subiecte. Romanele sunt scrise ca un eseu, în ele află chintesența vieții, amărăciunea ei dură și dulceața. Ceea ce nu există în operele lui Stancu sunt locurile de odihnă, antractul, refugiul salvator, apărarea împotriva fluxului de gânduri și sentimente neliniștitoare, dureroase...”. ■ Tot aici, Sanda Apostolescu semnalează poeme de Ion Alexandru (în nr. 2/1973 al revistei

pragheze de literatură universală „Svetová literatura”, traducerea grupajului și notabibliografică fiind semnate de Eva Strebingerová), iar L. V. prezența lui Mihai Beniuc și Marin Sorescu la cea de-a treia întâlnire a poezilor europeni, ce a avut loc în luna aprilie la Budapesta. Cu acest prilej, revista maghiară de literatură universală „Nagy világ” a publicat în numerele 3 și 4/ 1973, câte una sau două poezii semnificative din creația celor 80 de poeți participanți. Astfel, Parancs Janos a tradus poezia *Sisif* de Mihai Beniuc, iar Jekély Zoltán, *Învieirea lui Lazăr* de Marin Sorescu.

● **[„Tânărul leninist”, nr.6]** F. Brunea-Fox întocmește un *Portret retrospectiv: Tudor Arghezi la Mărțișor*: „Casa din ulița Mărțișor era de o arhitectură bătrânească, provincială: odăi mici, dar luminoase, ce se încălzeau iarna cu lemne [...] Pitorescul îl dădea grădina vastă cu pomi roditori ce o înconjură, răzoarele cu flori, spațiile cu iarbă și o bucățică de vie ce-i prilejuia gazdei să se laude cu vinul cu care își cinstea oaspeții din recolta sa proprie (30 – 40 litri pe an!). În livadă, printre meri, vișini și caiși, pe când i-a cântat atât de fermecător («de unde au ieșit atâtea caise, ca niște ouă ale Lunii la răsărit, scoase cu năvodul din apele acoperite cu coca de aur») zumzăiau făcătoarele de miere ale celor trei știubee”.

● **[„Teatrul”, nr. 6]** Cu titlul *...Comedia și drama omului mărunt*, Florin Tornea publică o analiză a dramaturgiei lui Aurel Baranga. ■ Natalia Stancu, în *Dramaturgia lui Aurel Baranga*, realizează un amplu articol omagial dedicat scriitorului, cu ocazia împlinirii vârstei de 60 de ani. ■ Florin Tornea, în *Condiția spectacolului politic*, scrie o amplă cronică dramatică la piesa *Puterea și Adevărul* de Titus Popovici, pusă în scenă la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”. ■ Maria Földes realizează un interviu cu Titus Popovici intitulat *Teatru, film și...vânătoare*. Întrebările sunt în general legate de proiectele sale viitoare. ■ Revista publică *Mușchetarul român* de Mihnea Gheorghiu, „scenariul unui film despre Dimitrie Cantemir”. ■ Alexandru Balaci publică un amplu studiu intitulat *Romantismul și poezia teatrului manzonian*. ■ Mihai Nadin scrie despre *Teatrul actualității*, afirmând: „Nu vom identifica succesul cu actualitatea, înțelegând că divertismentul (uneori la un nivel calitativ mai mult decât discutabil) are în sine ceva atemporal. Imprimarea unei anumite actualități (și, uneori, ca în cazul teatrului de estradă, prin cupletul satiric, al unei focalizări precise pe evenimentul zilei) se face prin activarea câtorva structuri unice, a unor mecanisme bine verificate în timp și relativ neutre. Cine ar face un examen atent al literaturii (să o numim astfel în lipsa altui termen) de acest fel, ar constata că actualitatea rezultă dintr-o localizare a schemei, dar că în niciun caz nu o epuizează. Comedia de bulevard, la rândul ei, face același lucru. Locul și timpul acțiunii se pot schimba la nesfârșit, finalului i se poate imprima un sens moral (de la ambiguu, la riguros didactic), dar nu asta contează, ci succesiunea de momente în sine, virtuozitatea (dublă, apoi în planul interpretării). Dar dacă actualitatea nu este același lucru cu succesul, ea se

raportează totuși la el, pentru că succesul, în termenii analizei sociologice, reprezintă o reacție de răspuns ce se poate exprima cantitativ, dar poate fi analizată și calitativ. [...] Teatrul este produsul actualității, dar tocmai în această calitate el poate să fie inactual când se raportează la aparență sau când mistifică, voit sau nu, realitatea surprinsă la timpul prezent. Actualitatea, de pildă, a unor motive tragice în contextul războiului este indiscutabilă, dar parțială. [...] În condițiile în care, a te situa pe pozițiile actualității, adică a-ți trăi epoca și a fi solidar prin conștiință critică și responsabilitate cu ea, devine motivul programului global al societății, nu ne mai rămâne decât să înțelegem că cel mai drastic examen al teatrului e tocmai acesta. Pentru că niciodată actualitatea sa (în tematică, mijloace de expresie, viziune asupra timpului, adevăr, ideologie) nu a fost alta decât a timpului comun în care inima celor de pe scenă și a celor din sală s-a sincronizat perfect. Nicio trădare nu mai e posibilă când teatrul își asumă în mod real, cu toată convingerea și răspunderea, imperativul actualității. Iar a te eschiva de la acesta devine, în epoca noastră, din ce în ce mai puțin posibil”. ■ În *Pseudoantinonii*, Ion Pascadi scrie despre *Model și realitate*. ■ M. M. prezintă Festivalul internațional de la Florența, eveniment aflat la cea de-a IX-a ediție, dedicat Teatrelor Stabile și desfășurată între 2 aprilie și 6 mai. Alecu Popovici, în *Săptămâni și luni...teatrale*, face o trecere în revistă a câtorva evenimente din domeniu: „Săptămâna teatrului”, „Primăvara culturală” și „Luna comediei”. ■ În *Cronica dramatică* Mira Iosif publică o cronică teatrală a piesei *Trei frați gemeni venețieni* de A. Matiuzzi zis Collalto (Teatrul Național „I.L. Caragiale”); Valeria Ducea scrie despre *Liola* de L. Pirandello (Teatrul Giulești), *Mitică Popescu* de Camil Petrescu (Teatrul de Revistă și Comedie „Ion Vasilescu”) și *Inimă Rece*, prelucrare de Eduard Covali după W. Hauff (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț); Virgil Munteanu prezintă *Dansați cu salamandra* de Ștefan Iureș și *Cimilituri* (Teatrul „Ion Creangă”); Fl. T. scrie despre *Poteca trece printre stânci* de Corneliu Dragoman (Teatrul Dramatic din Brașov); Ileana Popovici despre *Stâlpii societății* de H. Ibsen (Teatrul de Stat din Ploiești); V. M. despre *Hangița* de Goldoni (Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila); Irina Toma Constantinescu despre *Răposatul* de B. Nușici (Teatrul de Stat din Sibiu). ■ C. Paraschivescu prezintă, cu titlul *Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara. Un jubileu*, istoria acestui teatru, cu ocazia împlinirii a două decenii de la înființare. ■ În *Festivalul dramaturgiei ruse și sovietice*, V. D. publică o cronică dramatică piesei *Vinovați fără vină* de A.N. Ostrovski (Teatrul Național din Craiova); C. Paraschivescu scrie despre *Ivanov* de A.P. Cehov (Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara); Fl. T. despre *Vifornița* de Leonid Leonov și *104 pagini despre dragoste* de Eduard Radzinski (Teatrul „A. Davila” din Pitești); Fl. T. despre *Casa asta veche și dragă* de Alexei Arbutov (Teatrul Dramatic din Brașov).

●[„Transilvania”, nr. 6] Versuri semnează: Adrian Munțiu (*Casa lui Iancu*), Titus Andronic (*Unghi de sprijin*), Ion Vidrighin (*Timpul prezent*), Victor

Nistea (*Orifică* – fragment), Ion Laza (*Poem pentru campanie*), Dim. Rachici (*Spicile povestesc*), Traian Suciu (*Rememorând*), Gheorghe Pugna (*Transilvania*), Ion Mircea (*Cuvânt*). ■ În *Album sentimental* citim *Jurământul lui Iancu*. ■ Numărul se deschide cu textul *Teoretic și practic în conducerea politică de către partid a construcției socialiste* de Marin Panait: „Trăsătura definitorie a conducerii politice pe care o exercită partidul este responsabilitatea față de destinele poporului, înalta conștiință a datoriei față de generațiile de azi și cele de mâine, slujitoare cu credință neșrămutată a idealurilor socialismului și comunismului. Aceasta este expresia, umanismul integral al teoriei marxist-leniniste, izvorul succeselor noastre de până acum și garanția celor viitoare”. ■ Marin Panait semnează și eseul *Dimitrie Cantemir – 300 ani de la naștere*: „Aniversarea a 300 de ani de la nașterea marelui patriot, gânditor și om de știință Dimitrie Cantemir este o binemeritată recunoaștere a locului și importanței sale în istoria gândirii românești și universale, în galeria marilor personalități ale poporului nostru. Căci și astăzi opera și pilda vieții lui slujesc patriotismului înălțător, idealurilor de libertate și progres”. ■ G. Nistor scrie despre *Literatura naivă*: „Deocamdată literatura naivă este, cu rare excepții rurale, sau cel puțin poartă amprenta unei viziuni rurale, iar scriitorul naiv este un țăran înțelept și talentat, integrat în «lumea» colectivității care l-a dat”. În continuarea eseului citim despre Toader Hrib și Ion Frumosu, reprezentanții literaturii naive. ■ Despre *Un cărturar revoluționar sibian: Aaron Florian* scrie Maria Fanache: „În luminile pe care cercetările actuale le aduc cunoașterii evenimentelor revoluției de la 1848, reluarea studiului operelor și a documentelor despre activitatea lui Aaron Florian, a corespondenței sale, credem ca va fixa conturul real al personalității cărturarului care a probat prin fapte, virtuți ce l-au alăturat cu demnitate atâtor bărbați patrioți din anii marii cotituri istorice pe care au determinat-o mișcările patruzecișioptului”. ■ Vasile Netea scrie despre *Andrei Șaguna (1808-1873)*, pornind de la cuvântarea rostită de Nicolae Ceaușescu, pe Câmpia libertății la 17 iunie 1967, în care Ceaușescu îl enumără pe Șaguna printre conducătorii Revoluției din 1848 în Transilvania. ■ În *Năzuințe comune, idealuri comune*, Michael Kroner scrie despre problema unirii Transilvaniei cu Ungaria, adunarea de la Blaj și despre poziția lui Roth în aceste probleme. ■ Vasile Netea scrie *Pe baricadele vieții. În amintirea lui Onisifor Ghibu*. În continuare citim *I. Primii pași din viața mea. Satul meu natal (fragmente)* de Onisifor Ghibu. ■ Ion Pascadi publică prima parte a textului *Arta și etica*: „În ce sens poate înșa constitui etica, înțeleasă ca disciplină, o modalitate de abordare a operei? După părerea mea, nu prin depistarea concepțiilor morale ale personajelor sau a implicațiilor etice ale acestora în genere (lucrul acesta urmează să-l discutăm în cele ce urmează), ci mai degrabă prin cercetarea unor fenomene caracteristice actului de creație și produsului său însuși. Asemenea parametri de investigație ar putea fi: a) distanța între moralitate ca fenomen existențial și reflectarea lui artistică; b) modalitatea speci-

fica în care fenomenul etic se transformă, în artă, devine model construit spiritualicește; c) influența concepției etice a creatorului, grupului social sau clasei asupra procesului de creație; d) măsura în care atitudini umane cum sunt partinitatea, responsabilitatea, libertatea, conformismul sau nonconformismul se integrează în valorile artistice care se nasc”. ■ Mihai Nadin semnează *Autentic și impostură*: „Există câteva nivele la care se poate discuta chestiunea imposturii. Primul, psihologic prin excelență, are de definit motivele unei acțiuni care nu se rezumă la artă, ci cuprinde, în egală măsură, orice alt domeniu al activității omului. Tot aici, mecanismul intim al acțiunii prin care, într-o măsură mai mare sau mai mică, se acționează conștient în vederea atingerii unui scop relativ independent de mijloacele utilizate. Acțiunea impostoare este, în general, finalistă, fapt de care demersul psihologic trebuie neapărat să țină seama. Un alt nivel e cel sociologic. Aici apare deja problema valorii, apar și problemele specifice mediului în care impostura își află climatul cel mai favorabil. Diversificarea tipurilor de impostură se face aici, și asta pentru că ne aflăm în domeniul în care acțiunea artei e diferită de aceea a moralei, a politicii, a obiectelor supuse consumului. [...] S-au dat, și se vor da mereu, exemple de surse de autentic. Dar, fiecare în parte, răsturnată ca valoare, golită de semnificație, este în același timp sursă de impostură. [...] Tulburătoare devine însă perspectiva întoarcerii noastre la sensul primar al artei. Marx anticipa momentul, și ideea a fost citată frecvent, deși în contexte depărtate de a acela în care el însuși o enunța. Dispariția sculptorului înseamnă, în viziunea lui, dispariția meseriei și regăsirea bucuriei firești, intime, autentice, a sculpturii. Sau a poeziei, sau a picturii. Sau... Impostura reflectă automatisme ale unui cult al tezaurizării. A fi înșelat, ca privitor într-un muzeu, – suspiciune frecvent exprimată – e prelungirea temerii celui care a manevrat comercial valoarea estetica. Dar când arta (Eluard anticipa momentul doar pentru poezie) va fi făcută de toți, prețul imposturii nu va fi altul decât acela pe care-l plătim, ca oameni, pentru toate trădările fața de noi înșine”. ■ Mircea Braga scrie despre *Conturul artistic al mitului*: „Considerând mitul ca «imagine», creatorul îi acordă sensuri actuale în contur exclusiv artistic. Nu mai e necesară, astfel, demonstrarea posibilităților semnificației actuale ale mitului lui Prometeu. Faptul a fost demonstrat”. ■ Apar două cronici literare: ■ Mircea Tomuș scrie despre *Bariț și contemporanii săi*: „Comemorarea lui George Bariț, la opt decenii după moartea lui, nu fi putea găsi o expresie mai potrivită decât acest prim volum care anunță atât de promițător o serie impresionantă de documente legate de o prodigioasă activitate în care, inevitabil și deplin conștient, nemijlocit și indirect, s-au întretăiat, am putea spune, toate firele istoriei culturale și politice a românilor transilvăneni din o bună parte a veacului trecut. Valoarea documentară a conținutului său este greu de estimat printr-o formulă fixă. [...] Experiența de cea mai înaltă valoare și calitatea, asemenea, a prestației științifice a celor doi reputați coordonatori, profesorii Ștefan Pascu și Iosif Pervain, au fost, în această privință, factorul hotărâtor. După cum reprezintă și cheazășia cea mat sigură a reușitei

unei acțiuni de perspectivă care a marcat un atât de valoros debut”. ■ Titu Popescu prezintă *Umanismul lui Tudor Vianu* de Traian Podgoreanu: „De o mai strictă eficacitate în scopurile demonstrative ale studiului este capitolul idealul de om. Și aici ni se pare limitată identificarea explicativă umanism = totalitate, în absența altor adăugiri lămuritoare, relație vizată de Vianu ca «ideal clasic al omului», însă într-o cuprindere antropologică a viziunii umaniste. Sub aspect demonstrativ, conceptul nu se realizează prin simpla mânuire a enunțului pe orbita cercului vicios al invariației terminologice. De asemenea, nu putem subscrie la inserția în text a însuși comentariului vianesc, retranscris la modul narativ al ideilor, ceea ce elimină automat atitudinea valorizatoare de condiție științifică”. ■ În rubrica *Bibliografie* aflăm realizările editurilor Albatros, Dacia și Scrisul Românesc. ■ În *Revista revistelor* prezentarea sumarelor revistelor sunt împărțite în categorii *Ideologie, Poezie, Literatură universală, Proză, Critică, Istorie literară*. ■ În *Curier* citim: ■ Doina Morar scrie despre *Săptămâna Shakespeare* organizată în municipiul Sibiu în perioada 23-27 aprilie 1973. ■ I. T. Perșoiu semnează o notă fără titlu: „Casa de cultură a tineretului din Sibiu a înlesnit tinerilor posibilitatea de informare asupra activității scriitorilor sibieni organizând concursuri tematice, din rândul cărora cele privitoare la poezie au avut un deosebit succes de public. Prezența poezilor Ion Rahoveanu, Mira Preda, Victor Nistea, Cornel Brahaș a marcat un element esențial în atractivitatea acestor concursuri tematice. Consemnăm contribuția organizatorică a profesorilor Doina Ivănuș și Ion Titus Perșoiu și evidențiem pe eleva Paula Crăciun (Liceul nr. 2), laureată a mai multor concursuri consacrate poeziei contemporane”. ■ Errata: „Cerem scuze, pe această cale, colaboratorului nostru Vasile Netea, a cărui semnătură lipsește, din cauza unei regretabile erori de tipar, de la sfârșitul articolului de fond din nr. 5 al revistei noastre, intitulat *Țelurile comune ale revoluției românești de la 1848*. Răspunderea pentru această scăpare aparține întreprinderii poligrafice din Sibiu”.

• [„**Vatra**”, nr. 27/iunie] În *Efigia* este inclus un poem de Andrei Mureșanu; 15 mai 1848 ■ *Povestea poveștilor*: Nicolae Manolescu, eseu despre *Hanul Ancuței*: recapitularea celor nouă povești din opera lui Sadoveanu și identificarea unor trăsături comune ■ traducere de Tudor Balteș a unei poezii intitulate *Fluviile lumii*, de Szöcs Kálmán ■ *Cronică literară* de Dan Culcer despre Eugen Jebeleanu, *Hanibal* (C.R., 1972), în care se accentuează tema „noului realism” în literatură: „Termenul denumește realități literare de o diversitate copleșitoare căci, în ultimă instanță de la Sofocle, prin Dante, Chenier sau Hugo, Eminescu, Goga, Bacovia, Maikovski, Aragon sau Evtușenko amestecul politicului în sfera esteticului capătă sensuri și finalități deosebite. De la odă la pamflet, toate formele poeziei lirice sau didactice au căpătat în proporții diverse elemente ale politicului”. Volumul *Parabole civile* al lui Jebeleanu a fost discutat și de Al. Paleologu, care consideră că avem de-a face cu un „optimism tragic” în scrierea celui dintâi, însă Dan Culcer observă tonul lucid pe care *Hanibal* îl marchează în legătură cu trauma rezultată din cursul istoriei.

■ *Restituiri: Tradiție și inovație în lirica lui Eduard Schullerus* – Ștefan Siernerth efectuează o trecere în revistă a perioadelor de creație a poetului, astfel încât este vorba despre un tip de poezie neoromantico-impresionistă, urmată de o perioadă goetheană, în care sunt create „idei filosofice în versuri anacronice”. ■ *Parodii* de George Boitor: Victor Felea, *Doină* ■ *55 de ani de la moarte*: George Coșbuc – redarea unui fragment memorialistic de Onisifor Ghibu ■ *Vatra – Dialog* cu Corneliu Ștefanache: autor ce debutează în 1968, cu un volum de povestiri intitulat *Cercul cu ochi*. Ștefanache afirmă: „Nu ceea ce este scriitorul contează, ci ceea ce dă” ■ în categoria *România, suavă patrie* sunt incluse poeme de Ioan George Șeitan (*Liberi suntem, Carte de vizită, Jurăm, Scrisoare Iancului, Credeți-mă, Istoria din inimi*) ■ *Scriitori mureșeni*: Papp Ferenc – povestire tradusă de Andrei Fischhof: *Frați* din volumul *A rezeg vador* (Premiul Asociației Scriitorilor din Țirgu Mureș pentru proză, 1972) ■ *Vatra* vă propune un prozator: „Ioan Radin (n. 1945, la Timișoara) a publicat proză și traduceri în revistele *Echinox, Luceafărul, Ateneu, Vatra*” ■ *Prospecțiuni: Ochiul lui Picasso*: Val Condurache scrie cum, deși se vorbește despre „anti-roman”, acest spirit „anti-” nu se aplică și poeziei. „Meditația artei asupra propriei existențe înseamnă meditație asupra formelor. Ochiul artei se autocontemplă. Privirea ei se dedublează: un ochi se deschide spre lume, celălalt se întoarce spre sine, dar amândoi clipind pe același versant al exteriorității. Este metafora lui Picasso”. Romanul a fost schimbat de Stendhal, Henry James, sau a devenit un mijloc de negare a propriei forme, la Joyce sau Faulkner, concluzia fiind aceea că „Romanul nu poate fi descoperit în romane, ci este suma lor”. ■ *Punct Contrapunct*: În revista *Form* de reținut este studiul lui Frano Cale despre *Funcția numelui propriu în proza lui Pirandello și Krleža* ■ *Radar*: Autori de literatură română din R. S. F. Iugoslavia: poezie – Slavco Almăjan, Mihai Avramescu, Ion Flora, Miodrag Miloș, Cornel Bălică; proză – Ion Bălan. ■ *Antologie science-fiction*: continuarea din romanul lui Stanislaw Lem, *Tragedia mașinii de spălat*.

●[„Viața militară”, nr. 6] Publică versuri: Constantin Ștefuriuc (*Partid-aripea mea de soare*), Traian Coșovei (*Dragoste de drumuri mari*), Nicolae Dumbravă (1848), Haralambie Țuguu (*Mândrie*), alături de tinerii cenacliști: Mihai Rășică (*Inscripție*), Mircea Opaschi (*Anotimpuri*), Ilie Bîtcă (*Cuvinte de lumină*), reportaje: Iulian Marinof (*Locotenentul Chiriac și subordonații săi*), Nicolae Dumbravă (*A conjuga la viitor*), Dragoș Vicol, Mihai Negulescu, Adrian Merlușcă, Ion Arieșanu (*De veghe cerului patriei*), Ion Căpeț (*Uzina noastră, În rânduri strănse*), pagini de proză: Alecu Ivan Ghilia (*Întoarcerea lui Bălcescu*), Vasile Băran (*Cântecul*), Traian Uba (*Turnu Măgurele*), alături de tinerii cenacliști: Nicolae Boghian (*Cerul era senin*), Hariton Marcu (*Secvență*), Mircea Radina (*Suspense?*). I. Lotreanu prezintă volumul de studii și cronici de teatru *Al treilea gong* de Dinu Săraru, apărut în editura Eminescu. Orecenzie este consacrată, sub semnătura lui Aurel Martin, primei ediții a *Micului dicționar enciclopedic*, alături de o altă recenzie, semnată de Nicolae

Baltag, volumului întâi al *Dicționarului de idei literare* de Adrian Marino. ■ Rubrica *Manuscris* semnaleză preocupările editoriale ale poetului Radu Cârnelci: „Din câte știm va vedea lumina tiparului în Editura militară, volumul de versuri «Poeme cu vulturi». Ce semnifică acest volum în creația lui Radu Cârnelci? – Poeziile din cartea de față se integrează creațiilor mele poetice din totdeauna, marcate de un evident accent patriotic. M-am gândit să încredințez acest volum Editurii militare, pentru că poeziile din această carte sunt inspirate din trecutul patriei pe care de-a lungul timpului au știut atât de eroic să o apere părinții și străbunii. Nu puține versuri reflectă prezentul și viitorul ei socialist. E vorba, așadar, de o poezie care se adresează în primul rând tineretului, deci și ostașilor, sentimentelor de dragoste față de țară, popor și partid ale acestora. De altfel, încă de la debutul meu literar, de la care au trecut mai bine de două decenii, am fost și sunt un colaborator apropiat ai revistei «Viața militară» care găzduiește prin excelență o literatură patriotică de cea mai bună calitate, literatură care nu se adresează numai militarilor, ci tuturor iubitorilor de frumos. – Observ pe masa, încă netipărită, o nouă lucrare... – E o copie a manuscrisului predat Editurii Eminescu, selecție care cuprinde versuri din volumele anterioare, precum și inedite, carte care va vedea lumina tiparului în 1974, în cinstea celei de a 30-a aniversări a eliberării patriei. Tot în cursul anului viitor voi mai tipări la Editura «Junimea» din Iași o carte de poezie de dragoste, destinată tineretului. – Deci și ostașilor, – Evident. Și ei sunt tineri”.

• [„Viața românească”, nr. 6] Petru Popescu consemnează *Interviul „Vieții românești” cu Dumitru Radu Popescu*: „- Ce trăsături anume ale operei dv. sunt servite de proză, și care de teatru? Cu ce sentiment treceți de la un gen la altul și care vă este mai drag? – Proza este efectul unui surplus de cuvinte. Cine posedă o energie verbală și o răbdare musculară și un orgoliu mimat sau nu de modestie scrie romane. Dar vine o vreme când de plictisești și când totul ți se pare un joc inutil. (O precizare: prin energie verbală nu înțeleg limbuția celor din adunări de breaslă, aceștia sunt niște avocați ai unor opere pe care încă nu le-au scris, deși cariera lor literară este în plină glorie.) Teatrul strucează lumea printr-o lipsă de cuvinte. Eroii se mișcă, ascultă – sunt mai liberi pe scenă decât într-o pagină de proză și deci mai adevărați, deși poate uneori mai săraci în aparență. Teatrul te obligă să nu umfli cu vorbe inutile pagini foarte multe, ci mai puține. Ce nu este autentic, în limbaj, în gândire, se vede. Ce nu este construit autentic (și autorul lui *Godot* și autorul *Rinocerilor* sunt extrem de autentici în ce-și propun) se vede. Lipsa de talent sare mai repede din fotoliul ei și-și dă fustele peste cap. Și apoi, piesa de teatru poate să includă și poezia și proza, deci e un crocodil ce-și poate digera rivalii propunându-i de pe scenă mai strălucitori și mai fără moarte decât și-ar fi închipuit chiar crocodilul nostru – teatrul. Și apoi să nu uităm că unii cercetători susțin că din teatru au derivat și poezia și proza. Că, bunăoară, *Odiseea* a fost concepută ca un text dramatic pentru mai mulți interpreți. Și să nu uităm că unele romane par lungi dialoguri – sau pur și simplu niște piese ce nu se pot juca din

cauza lungimii discursurilor. Faulkner își pune personajele să monologheze pe zeci de pagini, într-un spectacol verbal. La Hemingway dialogul cotidian e al unui dramaturg. Schițele lui (ca și ale lui Caragiale, pe alt plan) piese într-un act. Dostoievski este după mine cel mai mare dramaturg venit după greci și Shakespeare. Teatrul mai are un mare avantaj: prin oralitatea sa face mai viu și mai direct și de aceea câteodată mai imposibil dialogul... Aplauze la scenă deschisă numai în teatru există, cum și înjurăturile cele mai picante și fluierăturile cele mai sincere. Dar o deosebire fundamentală nu cred să existe între proză și teatru, doar una formală: dramaturgul își imaginează povestirea sa jucată pe scena teatrului cutare din cutare localitate, iar autorul își imaginează drama sa jucată într-un teatru imaginar. Care poate să fie în bunele cazuri, calota craniană a cititorului său. În proză există mai mult spațiu vid, multe indicații de regie, de mișcare adică. Pe câtă vreme teatrul este mișcare: sub ochii noștri vedem și auzim cum crește și descrește și moare un personaj, o lume, o stea, dacă vrei [...] Până descoperi esența, parcurgi lungi prezentări, parcurgi un spațiu în care sunt enumerate datele cerului propus. În teatru – totul e deschis, de la prima replică cerul e deschis, obiectele și subiectele nu-și așteaptă rândul, ele sunt simultane în fața noastră și pot vorbi prin tăcere mai elocvent decât prin cuvinte. Teatrul e astfel mai aproape de firea lucrurilor, de natură, de oameni etc. – *Ce lipsește prozei românești de azi? Ce căi de ameliorare întrevedeți?* – Să se construiască totul pe valoare. Inițiații ce cred că știu mai mult decât poporul de cititori ce trebuie să înțeleagă acest popor sunt ori snobi ori disprețuiesc acest popor, ori nu le pasă de el. Și atunci devin cultivatori de hârtie, de orice fel de hârtie, de ediții, de reeditări – mai ales de hârtie pe care literatura plată și condeiul mediocru strălucesc timp. Prozei de azi nu-i lipsește valoarea, dar îi prisosește mediocritatea, comodă și rândușă. Ameliorarea acestei situații o să vină atunci când cei ce înțeleg cu adevărat sau nu vor să înțeleagă – lucru absolut dialectic și posibil. Valoarea are durată în timp și cititorii fiind niște oameni se nasc în timp și sunt chiar timpul. – *Asupra operei dv. stabilirea în Ardeal, cu deosebire la Cluj, a avut o influență modelatoare directă?* – Clujul este și nu este inima Ardealului. Astăzi poate da. Dar Transilvania nu înseamnă numai ziua de azi. Cei care au vorbit pe drept de un spirit transilvan în cultura românească au avut în vedere Blajul, Sibiu, Oradea, Bradul, Orăștie etc., au avut în vedere Școala Ardeleană, revistele «Familia», «Luceafărul», «Tribuna», au avut în vedere specificul scriitorilor transilvăneni. Sub acest aspect au fost influențate de Ardeal. Din păcate mulți confrăți nu știu astăzi nimic despre Școala Ardeleană. Mulți nu știu absolut nimic despre «Luceafărul», «Tribuna», «Transilvania». Despre «Familia» se știe doar atât: că aici a debutat Eminescu. Din păcate o serie de scriitori ardeleni de la începutul secolului, minori e drept, sunt absolut necunoscuți. Spiritul transilvan se sprijină în manualele școlare pe o coloană de prozatori: Slavici, Agârbiceanu, Rebreanu, Pavel Dan. E bine și așa. Dar e prea puțin. Scriitorii ardeleni au avut întotdeauna un acut sentiment al istoriei. Ei nu au separat literatura de istorie, de

social, de gândirea politică, de filosofie. De la Școala Ardeleană și până la Blaga acest drum e clar. Lupta lor cu limba scrisă nu trebuie luată ca o infirmitate, ca o lipsă innăscută de strălucire lingvistică. Problema e mult mai complexă”. ■ I. Opreșan reflectează la *Trilogia lui Ion Marin Sadoveanu*: „Apariția romanului *Sfârșit de veac în București* într-o ediție de largă popularitate, precedată în decurs de numai zece ani de alte trei ediții totalizând peste 70.000 exemplare, dovedește viabilitatea și prospețimea uneia din cărțile fundamentale ale romanului românesc, ce și-a câștigat în scurtă vreme notorietatea bine meritată în rândul maselor celor mai largi. Mai puțini știu, însă, că *Sfârșit de veac...* constituie doar prima parte a unei trilogii ce se continuă cu *Ion Sântu* și avea să se încheie cu romanul neterminat *Copacul în flăcări*”. ■ Florin Mihăilescu prezintă trei cărți. □ G. Călinescu, *Literatura nouă* (Scrisul românesc, 1973): „Reeditarea scrisului călinescian, indiferent de formele în care se produce, reprezintă întotdeauna un necesar act de cultură. [...] Înfrângându-și ostilitatea de principiu împotriva unor volume improvizate după gusturi strict personale pe motivul că G. Călinescu însuși le-ar fi dezavuat, Al. Piru ne oferă prin intermediul tinerei edituri craiovene «Scrisul românesc» o culegere de articole ale criticului publicate în anii de după 1944. Ne aflăm în fața uneia dintre cele mai instructive și mai incitante cărți care redeschide problema pasionantă a unei cât mai exacte situări a personalității lui G. Călinescu”. □ S. Iosifescu, *Dimensiuni caragialiene* (Eminescu, 1973): „[...] reface la un nivel evident superior, cartea anterioară despre *Momentul Caragiale* și o extinde dintr-un punct de vedere sistematic mai bine precizat, ceea ce conferă noului volum nu numai o unitate sporită și, în consecință, o altă eficacitate a demersului critic, dar și o inevitabilă noutate în raport cu prima variantă, atât în detalii cât și în arhitectura viziunii întregi. Criteriul istoric al analizei alternează cu cel tematic și problematic în încercarea de a ne deschide perspective mai limpezi, nu neapărat inedite asupra universului artistic caragialian”. □ Eugen Luca, *Sadoveanu sau elogiul rațiunii* (Minerva, 1973): „Prin ambițiosul eseu al lui Eugen Luca, exegeza sadoveniană intră în faza superioară a interpretărilor și dezbaterilor polemice. După cuprinzătoarea introducere a lui Savin Bratu din 1963 și după monografia sintetică a lui Constantin Ciopraga din 1966 [...] aplombul polemic al lui Eugen Luca i-a deranjat pe unii dintre comentatori. Ei s-au îndoit de ipoteza de la care pornește noua carte, a unui Sadoveanu necunoscut sau rău cunoscut, trecând apoi cu regretabilă ușurință peste meritele remarcabile după opinia noastră, ale primei încercări cutezătoare de a rectifica imaginea constituită a marelui scriitor”. ■ Eugenia Tudor Anton se referă la reeditarea romanului *Cireșarii* (Albatros, 1972) al lui Constantin Chiriță: „Ciclul *Cireșarii* pare o replică dată obiecției critice lovinesciene care, vorbind de *Medeleni* nega posibilitatea creării unui roman din substanța incertă, lipsită de dinamism și de dimensiuni a copilăriei. C. Chiriță și-a axat fiecare dintre romanele ciclului pe schelăria atrăgătoare a romanului de aventuri: fiecare dintre cele cinci cărți are un sâmbure epic, o enigmă de rezolvat”. □ Aceeași autoare

notează și despre cartea *Martorul* (Facla, 1972) al lui Gheorghe Schwartz: „Detașat de sentimentul unei vinovății firești (constrâns să semneze o declarație defavorabilă amicului său din copilărie) procesul dramatic la care asistăm în *Martorul* este deopotrivă social, dar și unul psihologic, de descoperire (cu poticniri și reveniri firești) și de clarificare pe care-l trăiește un om cinstit, dar neputincios fiindcă se află singur și crede că poate lupta singur împotriva minciunii organizate, oficiale”. ■ M. Petroveanu analizează două volume de versuri. □ Marin Sorescu, *Suflete bun la toate* (Albatros, 1973): „Înainte de a fi un stil, mai precis o atitudine, poezia lui Marin Sorescu este o tehnică sau un procedeu, nu specific în el însuși, dar devenit caracteristic autorului printr-o aplicație metodică, împinsă până la ultimele consecințe posibile. E vorba de utilizarea metaforei în accepția sa proprie. [...] Poezia lui Marin Sorescu nu poate fi considerată simbolică nu numai fiindcă simbolul este totdeauna plurivoc dar și, pentru că, prinși în angrenajul comparației urmărim dezvoltarea termenului comparativ independent de termenul comparat”. □ Constanța Buzea, *Leac pentru îngeri* (Albatros, 1973): „Dorința de a păstra intactă puritatea, ca pe o condiție a existenței totale, se izbește însă de conștiința trecerii la vârsta adultă. Poezia Constanței Buzea devine atunci confesiune dramatică a eului confruntat cu neantul, în însăși arderea lui vitală. Contactul cu teribilele adevăruri deșiră o armătură socotită până atunci inexpugnabilă și invită la reacții de adolescent, de fugă în copilărie, în natura cu prezumție de durată, ori în nu știu ce obscur ungher al eului”. ■ Cu titlul *Monografie despre Marin Preda*, M. Nițescu prezintă studiul lui M. Ungheanu, *Marin Preda- vocație și aspirație*: „Într-o primă secțiune a monografiei sale, criticul face o analiză detașată și lejeră a fiecărui roman în parte: teme, personaje, conflicte, arta prozatorului etc. E ca o expunere de motive în care el pare dispus a observa totul în mod obiectiv, fără a fi tentat, deocamdată, să proiecteze asupra lucrurilor o anume viziune critică. Autorul citează, uneori cu prea multă larghețe, păreri nu întotdeauna concludente, mai cu seamă dintre cele care se referă la primele nuvele și volume ale scriitorului și care sunt trasate de tendința sociologistă și dogmatică”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Note de lectură* semnează texte: Ioana Crețulescu, Florența Albu, Petre Got, Andrei Savu. □ De volumul de versuri al lui Vlaicu Bârna, *Auster* (Eminescu, 1973) se ocupă Ioana Crețulescu: „Cel din urmă volum de versuri semnat de Vlaicu Bârna, așezat firesc în ordinea evoluției parcurse de poet, se definește în primul rând prin identificarea versului cu un act de conștiință. Imaginea poetică nu există în sine, ci funcționează ca o confruntare sau ca o amprentă a conștiinței nediferențiate față de timp”. □ Florența Albu analizează cartea lui Nicolae Prelipceanu, *Arheopterix* (C.R., 1973): „Poeziile noului volum al lui Nicolae Prelipceanu sunt tot atâtea viziuni ale unui fantastic întunecat, proiecții pe ziduri, păstrând în jocul lor acea minuție, acea uitateală a jocului de umbre. Poezia devine un fel de arheologie – dezgroparea și inventarierea urmelor vieții și sentimentelor pe Terra. Planează deasupra acestei lumi amenințarea unui cataclism cosmic”. □ La

cartea Violetei Zamfirescu, *Poezie* (Eminescu, 1972) se referă Petre Got: „Foarte unitară, tematic, această ediție de autor a Violetei Zamfirescu, oglindind, într-un fel, orientarea unei anumite lirici de la noi, în ultimele două decenii. În asemenea cărți selective, plachetele inițiale își pierd identitatea, rămânând unitați de sine stătătoare, doar ca realitate cronologică, căci se crează o nouă alchimie interioară, o nouă structură, și o privire retrospectivă numai din acest unghi se poate realiza, credem, cu mai mult folos [...] Dacă ar fi să-i dăm un titlu acestei selecții de *Poezii* [...] ne-am opri la acela de *Frumusețe continuă*”. ■ Despre proza lui Petru Vintilă din volumul *Numărătoarea inversă* (Eminescu, 1973) scrie Anca Midia: „Critica a primit cartea lui Petru Vintilă – *Numărătoarea inversă* – cu o răceală aproape unanimă. Dar romanul acesta – în care nu se comentează nimic – este o răscolitoare demonstrație de viață a unor fapte umane prinse într-o avalanșă de secvențe de o pregnanță aparte. Personajele nu-și pun întrebări, nu caută sensuri, nu-și explică eșecurile, ele trăiesc într-o desăvârșită inocență, bine sau rău, visând neconștient sau prăbușindu-se”.

● [„**Književni život**”, nr. 1] Cezar Apreotesei semenază *Joan Slavici* (Joan Slavici), cu ocazia 125 de ani de la nașterea acestui scriitor. ■ Revista publică o schiță, *Humu* (Fire), de Ion Arieșanu și tradusă de D. Živanović. ■ În *Критички дијалог на актуелне теме* (Dialogul critic asupra temelor actuale) apare *Улога критике и критеријуми утврђивања вредности уметничког дела* (Rolul criticii și criteriile pentru stabilirea valorii unei opere de artă), dialogul purtat de Nicolae Țirioi și Sergiu Levin. N.Ț. spune: „Rolul criticii literare într-un centru cultural, cum e Timișoara, este de a stimula creația, să descopere și să ajute talentele, mai ales să dea o imagine adevărată a valorii, să manifeste sentimentul responsabilității pentru cuvântul scris și în aceeași măsură să facă o operă literară accesibilă gustului și înțelesului masei cititorilor”. S.L. adaugă că „subjugându-se aceluiași criterii ideologico-estetice și actul critic va primi o volorare pe care o vor acorda cititorii și critica din nou și, nu în ultimul rând, creatorii operelor literare care și nouă ne oferă o bucurie pură și nobilă de a participa în creația artistică”. ■ Andrei A. Lillin semnează *Неколико аксиолошких обележја савремене прозе* (Câteva caracteristici axiologice în proza contemporană), textul în care afirmă că romanele semnate de Fănuș Neagu, Alexandru Ivasiuc și Petru Popescu sunt „indiscutabil opere ale unui adevărat voiaj creator spre tradiție și autenticitate.” ■ În rubrica *Живот књига* (Viața cărților) apar: ■ *Ернст: Књига ласта* (Ernst: Cartea rândunelelor) de Alexandra Indireș, despre volumul semnat de Ernst Toller și tradus de Octavian Sireagu; ■ *Леп издавачки догађај. Ребреану, дело 5. „Шума обешених“*, *Издавачко предузеће Минерва* (Un eveniment editorial frumos. Rebreanu, opere 5, „Pădurea spânzuraților”, Editura Minerva) de Elena Ionescu; ■ *Бужор Неделькович Без весла* (Bujor Nedelcovici Fără vâsle) de C. Ungureanu, afirmând că „Bujor Nedelcovici oferă cititorului una dintre cele mai interesante cărți din proza românească”.

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA
VIETII
LITERARE
ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XIX-B

1973

IULIE-DECEMBRIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești : perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. - București : Editura Muzeului Literaturii Române, 2010-

vol.

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 19-B : 1973 / Ana-Maria Bănică, Carmen Brăgaru, Alunița Cofan, ... ;

coord. redacțional: Lucian Chișu. - 2020. - Conține bibliografie. - Index. -

ISBN 978-973-167-566-4

I. Bănică, Ana-Maria

II. Brăgaru, Carmen

III. Cofan, Alunița

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

*Volum realizat în cadrul Proiectului *Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe* (INTELLIT), PN-III-P1-1.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.*

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircea Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Simona ANTOFI, Ana-Maria ȚARBU, Ana-Maria BĂNICĂ, Răduț BÎLBÎIE,
Elena BOTEZATU, Carmen BRĂGARU, Oana CENAC, Carina Iulia CHEREJI,
Lucian CHIȘU, Alunița COFAN, Anca-Bianca COMAN, Cristina DEUTSCH,
Andrei Cornel GOGU, Nicoleta IFRIM, Andra IONESCU, Andreea MARINAȘ,
Andrei MILCA, Marija NENADIĆ ZURKA, Lavinia TACHE,
Andrada YUNUSOGLU

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XIX-B

1973

IULIE-DECEMBRIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

IULIE

1 iulie

● [„Scânteia”, nr. 9556] În *Festivitățile de la Botoșani* citim despre manifestările organizate cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la apariția primului număr al ziarului „Clopotul”. În cadrul prezentării manifestației găsim și o telegramă adresată lui Nicolae Ceaușescu din partea redacției ziarului.

● [„Steaua”, nr. 13] Petru Poantă prezintă premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1972, despre care comentează semnificativ: „Fără îndoială preferințele juriului, pe lângă subiectivitatea firească, au și un punct de convergență obiectiv; un premiu nu consemnează numai valoarea „absolută”, în sine; în multe cazuri el reconfirmă, readuce în prim plan o personalitate artistică. Pe de altă parte, un debutant premiat înseamnă prin forța lucrurilor un risc. Premiul nu-i poate oferi certificatul de valoare; îl scoate însă în arenă, îl angajează. Riscul constă tocmai în răspunsurile ulterioare ale tânărului la această încredere acordată”; lista laureaților este lungă: la poezie sunt premiați: Eugen Jebeleanu (vol. *Hanibal*), Aurel Gurghianu (volumele *Poartă cu săgeți* și *Temperatura cuvintelor*), Ben Corlaci (vol. *Starea de urgență*), Mircea Ivănescu, Ovidiu Genaru, Gabriela Melinescu, Constanța Buzea, Ion Horea, Iv Martinovici, Ioanid Romanescu, Al. Jebeleanu și debutanții – Dușan Petrovici și Dan Verona; la proză au fost premiați: Marin Preda (romanul *Marele singuratic*), Mircea Micu (romanul *Patima*), Radu Mareș (debutant), Maria Luiza Cristescu, Al. Ivan, Corneliu Ștefanache; la dramaturgie sunt laureați: Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu (coautori ai volumului *Sechestrul*); la publicistică și reportaj primesc lauri Nichita Stănescu (pentru *Cartea de recitare*) și Octavian Paler; la critică și istorie literară se află pe lista laureaților Șerban Cioculescu, Ion Vlad (pentru vol. *Povestirea, destinul unei structuri*), Paul Cornea (pentru *Originile romantismului românesc*), Eugen Negrici, Petru Vaida (pentru *Dimitrie Cantemir și umanismul*), Alexandru Călinescu (premiul de debut: *Anton Holban și complexul lucidității*); la traduceri din literatura universală au fost apreciați A. E. Baconsky (cu *Panorama poeziei universale contemporane*), Leon Levițchi, Darie Novăceanu; la literatura pentru copii: Vladimir Colin (volumul *Capcanele timpului*), Corneliu Buzinschi (*Hoții de vise*) etc (articolul *Premiile scriitorilor*). ■ Este publicat postmortem *Un ultim interviu cu Constantin Daicoviciu* semnat de Olimpia Radu și luat cu câțiva ani în urmă, prin 1970. ■ Poezie de Leonid Dimov. ■ Impresii de lectură despre romanul *Cien años de soledad* lasă Gabriela Melinescu (articolul *Un secol de singurătate*, la rubrica „cutia Pandorei”). ■ Eseul lui Ioan Alexandru este despre efectul poeziei asupra locurilor locuite sau nu de om, căci „cântecul desălbățește un loc”, iar „patria unui om este suma acestor locuri desălbătite prin cântecul poezilor” (articolul *Desălbătirea locurilor*). ■ Barațu T. Arghezi povestește despre prima arestare a tatălui său, din mai 1943, când stă trei zile în detenție

și scrie, pe ascuns, un mic jurnal al celor trei zile de reclusiune forțată (articolul *Prima arestare*, rubrica „hotare de aer”). ■ Ajuns la episodul al optulea, Teodor Vârgolici anunță încheierea publicării selective a paginilor din jurnalul lui Gala Galaction, recomandând publicarea integrală în volum a respectivului jurnal (articolul *Pagini inedite din «Jurnalul» lui Gala Galaction*). ■ Elga Mayer traduce din volumul *Marcovaldo sau anotimpurile în oraș* de Italo Calvino. ■ Maria Vodă-Căpușan traduce articolul lui Donald Stoddard care face un tablou al laureaților americani din diferite domenii ale culturii pe anul 1973 (articolul *Peisajul cărții americane: primăvara lui 1973*). ■ Horia Bădescu face recenzia poeziilor lui Mihai Ursachi din volumul *Poezii* (Junimea, 1972), „un autor de o certă valoare și originalitate”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 16] În *Hyperion* apare *Gelu's Death (an excerpt)* de George Coșbuc, traducere în engleză de Andrei Bantaș. ■ În *Lyra* sunt publicate poeziile lui Radu Boureanu (*Parafrază; *; Diaspora*). ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu *În ajun de seceră*. ■ În rubrica *Acasă* citim *Câteva amintiri* de acad. Alexandru Philippide. ■ În *Cuvântul zilei* apare *Vacanța*, semnat T. R.: „Când ne cern stelele în palmă, când le ridicăm razele pe gene, când le regăsim căldura în inimă, e semn că ne-am reîntâlnit cu Miorița sau că ne-am întors la noi. Purtăm pe buze dogoarea verii și sărutăm această țărână cu gust fierbinte de pâine”. ■ În rubrica *Document* citim: ■ Barutu T. Arghezi publică *Tudor Arghezi la Geneva*, o notă însoțită de versurile *Fără titlu*, scrise de T. Arghezi. ■ Ov. Pop semnează nota *Hortensia Papadat-Bengescu, poetă*, notă urmată de poezia *Le chapeau* de H. P. B. ■ Revista realizează ancheta *Cartea în România: „În România se citește enorm. Răspândirea rapidă a mijloacelor de comunicare în masă nu a adus după sine o diminuare a interesului pentru carte. În 20 și ceva de ani s-au publicat un miliard și jumătate de cărți. Cele 26 de edituri abia prididesc să satisfacă «foamea de carte», dorința publicului românesc de a fi informat, de a-și însuși valorile culturii proprii și ale celei universale. Una dintre cele mai noi direcții ale activității editoriale – care îmbrățișează absolut toate domeniile de preocupare spirituală – este reprezentată de coproducții. Tipărite în colaborare cu edituri din străinătate, o serie de volume – bilingve sau în limbile zonelor respective – duc peste hotare mesajul literelor românești. (în clișeele noastre: doua ilustrații de Val Munteanu la volumul *Das Märchen vom Weissen Mohren*, de Ion Creangă, tipărit, pentru export, de editura „Ion Creangă” din București)”. În cadrul anchetei citim: ■ *Invitatul nostru: Alexandru Rosetti. „Nu este alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”. În tensiunea lumii moderne, emeritul filolog, scriitor, editor și bibliofil ne primește între cărți și manuscrise rare, reluând cuvintele lui Miron Costin. Interviu a fost realizat de Ilie Purcaru: „- Preocupările Dumneavoastră, stimate domnule profesor, prezintă o triplă și fericită interferență, care vă definește în calitate de cărturar: limbă română, literatura română, cartea românească. Ce orizont vi s-a**

deschis mai întâi? – Preocupările mele științifice și literare datează dintr-o epocă îndepărtată. Licean fiind, curiozitatea mea se îndrepta deopotrivă spre lucrările de filologie, istorie, literatură și arte frumoase. Bunica mea după mamă, Elena C. Cornescu, era reprezentanta unei categorii de oameni luminați; în biblioteca ei am descoperit o mulțime de cărți, printre care aproape toate scrierile lui Eliade Rădulescu, cu care mă delectam zilnic. [...] Dar m-ați întrebat de unde am pornit. Am pornit de la starea țaranului la noi. Asta m-a interesat, în primul rând. În liceu citeam multe cărți de istorie propriu-zisă, de economie, de agricultură, ca să pot să pătrund, să-mi dau seama ce era de făcut în problema aceasta, care era problema noastră majoră. Interesul pentru viața țaranelor era foarte viu în casa bunicii mele. La moșia ei din Budești, județul Ilfov, casa îi era deschisă sătenilor care o vizitau zilnic, fie pentru a primi sfaturi, fie pentru o intervenție sau un caz de boală. [...] – [...] *Iată – biblioteca o probează – iubiți nu numai scriitorii ci și cartea ca atare, cartea detașată de autor, cartea care trebuie să-și croiască drum în cultură peste autor, depășindu-l și înscriindu-l în durată. Ați fost, din acest punct de vedere, cel mai mare editor al nostru, cărturarul care ne-a dăruit, la editura «Cultura Națională» și la cea a Fundațiilor, pe care le-ați condus, câteva din capodoperele literaturii noastre moderne. Cum v-ați descoperit ca editor? Care dintre operele pe care le-ați editat le considerați marile Dumneavoastră reușite? Ce credeți despre funcția culturală a editorului, ieri și azi? (Ținând seama de faptul că interviul cu Dvs. deschide, în «Tribuna României», o amplă anchetă despre Cartea în România, despre editarea și circulația ei!).* – Am devenit editor, aș putea spune, printr-o întâmplare fericită. Mi s-a dat posibilitatea, o dată întors de la Paris (1928), să înființez o mică editură, «Cultura Națională». Prima carte pe care am scos-o a fost *Joc secund* de Ion Barbu, în 1930. Prin această editură am cunoscut o serie de scriitori. Firește că aveam un program (și prin asta răspund întrebării Dvs. despre «funcția culturală a editorului»): scriitori noi, de talent – pe care îi căutam... Camil Petrescu, când l-am cunoscut, nu publicase încă nici un roman, era doar autor de piese de teatru. *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* a apărut la «Cultura Națională». G. Călinescu publicase diverse lucrări, dar lucrări de știință, documente, eu i-am publicat, la «Cultura Națională», *Viața lui Mihai Eminescu*, care a fost o revelație. După aceea, mi s-a dat posibilitatea să lucrez în mare, la Fundații. Firește că am venit și aici cu un program, pe care l-am îndeplinit punct cu punct: scriitori contemporani, scriitori uitați, clasici români, ediții definitive ale scriitorilor români, premii pentru scriitorii tineri și publicarea lucrărilor lor ș. a. m. d. Am publicat primele ediții critice de scriitori români: Caragiale (7 volume), Eliade Rădulescu (2 volume), Bălcescu (2 volume), Hasdeu (2 volume), Al. Odobescu, ediția monumentală Eminescu îngrijită de Perpessicius... Era un început; intenția mea era să dăm ediții complete, atât de imperios necesare culturii noastre. Știți foarte bine că pe Heliade Rădulescu îl aveam doar în fragmente. Opere funda-

mentale, cum e *Echilibrul între antiteze*, n-au fost reeditate. La fel, în cazul lui Hasdeu. Care dintre operele pe care le-am editat le consider ca mari reușite? În afară de cele de care am vorbit, aș aminti edițiile Blaga, Camil Petrescu, cum și monumentală *Istorie a literaturii* a lui G. Călinescu. Funcția culturală a editorului? Editorul trebuie să aibă simț, să știe să aleagă și să fie îndrăzneț. Dacă se poate – să meargă înaintea timpului său, rămânând ca mai târziu să se confirme alegerea lui”. ■ Felicia Antip semnează *Ancheta noastră: Cartea în România. TV: 5 000 000 de adepți pe zi. Filmul: 179 300 000 de adepți pe an. Dar cartea?:* „Trăim oare în perioada de tranziție spre o civilizație a analfabetismului, spre vremea când oamenii, drogați de informația sonoră, de epica milioanei de imagini care se succed pe micile și marile ecrane, vor pierde deprinderea lecturii, vor abandona cu totul cartea? Apocalipsul prezis de Marshall McLuhan îi înspăimântă pe mulți sociologi și teoreticieni ai culturii, care văd în invazia mijloacelor de comunicare în masă o primejdie tot mai presantă pentru răspândirea cuvântului scris. Ei se tem că, nărașiți de ușurința cu care înregistrează și asimilează informația vorbită sau filmată, oamenii vor ajunge să respingă cea mai prețioasă hrană spirituală – cartea, cartea bună, marile valori create de scriitorii tuturor timpurilor. Cifrele par să confirme aceste temeri. În Anglia, de pildă, se numea «bestseller», în 1950, o carte cu un tiraj inițial de o sută de mii de exemplare, în 1973, se numește «bestseller» o carte din care se vând zece mii de exemplare. În Statele Unite, editorii știu că, din fiecare trei cărți lansate, una va fi în mod sigur un eșec. În aceste două țări și în altele, aparițiile beletristice scad de la an la an. Și în România, după cum rezultă și din cifrele citate în titlul nostru – 179 300 000 de spectatori de filme într-un an; 5 000 000 de telespectatori pe zi – așa-zisele mass-media cuceresc un număr tot mai mare de prozești. Dar acest proces de modernizare a sistemului informațional are oare loc în detrimentul lecturii? Ne aflăm cumva, și la noi, în pragul unei crize a cărții? Ancheta de față își propune să răspundă la această întrebare. Să ne fie îngăduit, să dezvăluim, încă din aceste rânduri introductive, rezultatul ei: o adevărată foame de carte determină creșterea continuă și masivă a numărului tipăriturilor, diversificarea lor. În România, editurile, tot mai numeroase, abia prididesc să satisfacă cererea de carte”. Urmează o prezentare statistică a vânzărilor și producției editoriale, pentru a se ajunge la concluzie: „Lectura nu este, pe meleagurile noastre, o ocupație festivă, cartea noastră cea de toate zilele nu este de trebuință într-una, *anii sunt cu toții, unul după altul, anii Cărții*”. ■ Nota *Biblioteca pentru toți*: „*Cartea de buzunar*” românească prezintă cele trei serii: „Anul 1935, când a fost lansată, în Anglia, colecția «Penguin», este considerat a fi anul de naștere al «cărții de buzunar», cartea ieftină, de format mic, care pune la îndemâna tuturor operele literare valoroase. În România, însă, cartea de buzunar apare cu regularitate din martie 1895, când a ieșit de sub tipar primul număr al «Bibliotecii pentru toți», volumul *Povești alese* de Andersen. [...] Actuala serie, a treia, numerotată, a fost inaugu-

rată la 9 ianuarie 1960. La sfârșitul anului 1972 apăruseră în această nouă serie 700 de titluri (clasici al literaturii române și universale, literatură din perioada interbelică) într-un tiraj total de 57 456 000 de exemplare. Tirajul mediu al colecției este de 82 000 de exemplare, prețul unui volum fiind de cinci lei”.

■ Nota *Coproducțiile: o șansă de pătrundere multiplă*: „Dl. Pop Simion, directorul Editurii pentru turism, ne vorbește despre o formă tot mai vizitată de colaborare cu editurile străine: coproducția. Editura are un contract de colaborare cu Firma Rombach, din Freiburg (R.F. Germania), condusă de dl. Fritz Hodelge, care a editat o biografie a președintelui Nicolae Ceaușescu și a scos recent de sub tipar cartea *Der Rumänische Standpunkt* (o culegere de cuvântări ale președintelui Nicolae Ceaușescu). [...] În ultimii ani, ne-a spus și dl. dr. Gh. Constantinescu, directorul Editurii Științifice, relațiile acestei edituri cu instituții similare de peste hotare s-au extins considerabil. Au fost realizate coproducții cu edituri din U.R.S.S., U.S.A., Anglia, Olanda, Franța, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă”.

■ Nota *La „Litera”, poezii se autoeditează*: „Despre particularitățile acestei edituri ne vorbește directorul ei, dl. Gh. Buzatu: – În temeierea editurii «Litera» răspunde cerințelor acelor autori care, negăsind plasament pentru operele lor în editurile de achiziție, doresc să-și confrunte creațiile cu publicul și cu critica de specialitate, luând asupra lor toate cheltuielile pe care le implică o asemenea întreprindere”.

■ Romul Munteanu, directorul Editurii „Univers” scrie despre *Politica traducerilor*: „În ultimele două decenii, mai ales, se poate constata un efort sistematic al editorilor români de a umple anumite goluri ale trecutului și, totodată, de realizare a unor opțiuni pentru marile capodopere contemporane care să răspundă cu adevărat nevoilor spirituale ale poporului nostru. [...] Politica culturală a României este de așa manieră încât întreține o receptivitate mereu deschisă față de toate operele majore realizate pe cele mai diverse zone ale globului. De la Yasunari Kawabata până la Gabriel García Marquez, sau de la poezii Americii Latine până la tineri scriitori africani din țările în curs de dezvoltare, atenția noastră este îndreptată în permanență spre acele fenomene de creație care dau sentimentul noului, indicând, în același timp, anumiți germeni ai literaturii viitorului. În acest spirit au fost oferite cititorilor români diverse traduceri din școala noului roman francez sau din noua critică, deoarece, în momentul de față, după părerea noastră, romanul și critica imprimă notele caracteristice fundamentale ale peisajului literar contemporan. Participarea noastră la actualitate se produce astfel și prin acest canal imens al traducerilor care întrețin o receptivitate fertilă, sincronă cu marile prefaceri artistice din epoca în caia trăim”.

■ Nota *Premiiile literare: între succes de stimă și best-seller*: „În România se acordă, anual, numeroase premii literare. Acordă Academia R.S. România, acordă Uniunea Scriitorilor și asociațiile de scriitori din diferite centre ale țării (Asociația scriitorilor din București, asociațiile din Brașov, Iași, Cluj, Timișoara, Târgu-Mureș), acordă unele organizații și instituții (ca, de pildă, Uniunea Tineretului Comunist),

acordă, unele reviste (ca revista «Argeș» din Pitești). Ca pretutindeni, premiile fluctuează, listele laureaților se lărgesc sau se restrâng în funcție de bogăția sau precaritatea «anului literar». Anul 1972 s-a numărat, se pare, printre cele «bune». [...] Premiile literare au, ca pretutindeni, un preambul (campanii de presă, nelipsitele aranjamente de culise, operate cu mai mult sau mai puțin succes...) și o post-față, care înseamnă destinul cărții după premiere. Care este acest destin? Un premiu literar este, desigur, cea mai bună recomandare pentru o carte. Atunci, însă, când cititorii caută în librării o operă premiată, se poate întâmpla să n-o găsească: apărută în anul precedent și prețuită de public înainte a fi fost consacrată prin premiu, ea s-a epuizat de mult. De ce n-ar constitui oare premiile literare un stimulent și un criteriu de orientare pentru reeditarea rapidă a operelor foarte apreciate? Iată o întrebare care s-a pus (fără efect!) și în anii trecuți, și pe care presa din România a repetat-o în aceste zile...» ■ Apare pagina *Anul Cantemir*, în care citim textul *Ora de desen a prințului Dimitrie* de Ion Sava Nanu. ■ Sub semnătura M. N. apare *Eveniment editorial: Un nou volum al „Istoriei literaturii române”*: „A ieșit de sub teascuri volumul al III-lea al *Istoriei literaturii române*, amplă lucrare de interes național, tipărită sub egida Editurii Academiei. Lucrarea, elaborată de un grup de specialiști condus de profesorii Șerban Cioculescu, Ovidiu Papadima și Al. Piru, se ocupă de una dintre cele mai interesante perioade ale culturii românești: începând cu întemeierea mișcării literare ieșene «Junimea» și terminând cu sfârșitul secolului trecut. Capitole speciale, concepute monografic, sunt rezervate marilor personalități ale literaturii noastre: Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Ioan Slavici, Titu Maiorescu, Ion Ghica, Alexandru Macedonski, Dobrogeanu-Gherea, Duiliu Zamfirescu, Barbu Ștefănescu-Delavrancea, Al. Vlahuță, George Coșbuc ș.a. De asemenea, sunt prezentate în mod amănunțit diverse publicații cu ecou în epoca: «Convorbiri literare», «Literatorul», «Evenimentul», grupările literare «Junimea», «Contemporanul», precum și curentele literare din perioada respectivă. Volumul cuprinde, de asemenea, o bibliografie și un bogat material ilustrativ puse la dispoziție de Biblioteca Academiei». ■ În secțiunea *Carte citim*: ■ Alexandru Duțu scrie despre *Dimitrie Cantemir în enciclopedia*, semnalând articolul *Dimitrie Cantemir și Rusia* de D. Dvoicenko-Markov, publicat în „Balkan Studies”, vol. XII, 2, Salonic: „Studiul profesorului Demetrius Dvoicenko-Markov este de sperat că va contribui la corectarea erorilor strecurate în lucrări de referință de largă difuzare; el se înscrie, în orice caz, în șirul contribuțiilor care aruncă noi lumini asupra vieții intelectuale din zona Sud-Est europeană mult timp întrevăzută sub coloritul tern al unei pete uniforme, sugerată de prezența unui întins imperiu; or, opera savantului-principe, evocat de istoricul american, oferă cele mai solide premise pentru studiul unității și diversității acestei arii de civilizație, prin patosul cu care condamnă despotismul. În numele aspirațiilor profunde ale tuturor popoarelor sud-est europene, ca și prin căldura cu care afirmă drepturile poporului

român și rolul lui în concertul european”. ■ Victor Bibicioiu prezintă volumul *Fără interpret... Convorbiri cu 56 de scriitori despre relațiile literare româno-maghiare* de Beke György, Kriterion, 1973: „*Fără interpret...* transmite imaginea cuprinzătoare a unei realități deosebit de interesante, atent și înțelegător «restituită» a relațiilor literare româno-maghiare”.

2 iulie

• [„*Scânteia*”, nr. 9557] Ada Gregorian scrie despre „*Biblioteca Historica Romaniae*”: „Acum 10 ani, la 1 iulie 1963, apărea primul volum din colecția «Biblioteca Historica Romaniae», editată sub auspiciile secției de științe istorice a Academiei. Scopul pe care și-l propunea colecția era acela de a răspunde interesului crescând manifestat peste hotare pentru istoria și cultura românească. O retrospectivă evidențiază rodnică activitate ce s-a desfășurat pe acest târâm. În cadrul colecției, inițiată și îndrumată de regretatul acad. Constantin Daicoviciu și prof. univ. Miron Constantinescu, au văzut lumina tiparului, în limbile română, franceză, germană, engleză și rusă 68 de volume, în două mari serii: «Studii» și «Monografii», elaborate deopotrivă de specialiști de prestigiu și cercetători tineri”.

3 iulie

• [„*Scânteia*”, nr. 9558] Adrian Anghelescu prezintă volumul *Valori și echivalențe umanistice* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Chiar și atunci când, abordând creația unui scriitor, scopul cercetării îl formează circulația unor motive și forme literare, a unor atitudini și modalități artistice, Zoe Dumitrescu-Bușulenga evită cu suplețe interpretările excesiv comparatiste care reduc conținutul unei scrieri la o simplă receptare de influențe. Minuțioase analize pe text vin astfel să probeze înnoirea unor motive poetice (ca acela al *Florii-Albastre* de Eminescu, împrumutat inițial din lirica romantică germană), modul în care acestea sunt îmbogățite cu valențe inedite, integrate unei viziuni originale”.

4 iulie

• [„*Scânteia*”, nr. 9559] Mihai Beniuc publică însemnările *Talentul – contract de răspundere socială*: „Ajuns în breasla scriitorilor, a cărturarilor, tânărul va trăi neîndoios o altă etapă de experiențe, de cunoaștere. Contactul cu poezii mai vârstnici, cu opera acestora va marca desigur o nouă treaptă în conturarea unui stil propriu, a unui timbru specific. Dar procesul afirmării sale publice e mult mai complex: un nume nou în poezie înseamnă o voce în plus în marea breaslă a scriitorilor noștri. Această «voce» trebuie cultivată nu prin intermediul sfaturilor de circumstanță, ci prin integrarea tinerilor creatori în colectivele de scriitori. [...] Mai există și un alt mod de a privi talentul. De pildă, cuvântul lucid al unui magistru al criticii și chiar al colectivului în care

activează, al cititorilor de poezie. Și gândesc că ar fi indicat ca aceste opinii să vadă de la caz la caz, lumina tiparului. [...] În loc de dezbateri asistăm, în schimb, la încercări premature de mitizare a unui poet sau altul. Fenomenul este cât se poate de nociv, pentru că exclude aprioric puncte de vedere deosebite, înlocuite de regulă de un cor de laude de natură să prejudicieze atât interesele autorilor, cât și pe cele ale culturii noastre. [...] S-a spus la repetate rânduri că și critica ar trebui să manifeste o mai mare receptivitate față de scriitori, să renunțe la practica «tăcerii», a ignorării unui debutant care «spune ceva» în versurile sale, în proza sa. Câteva rânduri la adresa creației acestuia pot declanșa clarificări de conștiință, atitudini ulterioare și mai ales căutări fertile, generoase. [...] Îndrumarea tinerilor scriitori se face, de bine, de rău, și prin intermediul presei literare, fie circumscrisă într-un cadru sentimental, fie în acela al sentințelor. Însuși acest concept ar trebui revăzut, împlinit în funcție de tendințele ce apar. Mă refer, de pildă, și la inițierea unor dezbateri asupra curentelor de idei din alte țări ale lumii. asupra unor mode, teze și teorii în literatură, critică sau filozofie. Mi se par necesare aceste dezbateri pentru faptul că peisajul literar în lume este tot mai divers, că datorită circulației nestânjenite a informației pe plan mondial, ne parvin tot mai multe ecouri și chiar material tipărit despre aceste curente, al căror curs social se cere explicat, descifrat. Deocamdată însă, publicațiile noastre literare și de cultură se mențin în această privință la nivelul unor declarații teoretice, foarte generale, care fără trimiteri la opere și autori nu spun mare lucru. [...] Datele realităților de la noi sunt, prin natura lor, un factor de modelare și apropiere a scriitorului de viață. Iată ce trebuie să știe, în primul rând, cei ce fac întâii pași în literatură. În această direcție se cere acționat, aș spune, cu mai multă fermitate, cu mai mult discernământ. cu mai multă pasiune”. ■ Nicolae Dragoș prezintă volumul *Al treilea gong* de Dinu Săraru, Editura Eminescu: „Autorul cultivă o critică de verdict. Textul – uneori stilistic necenzurat îndeajuns – are calitatea de a-l implica pe autor în controverse ce refuză disimularea, iar armele la care apelează sunt dintre cele mai diverse: de la însumarea unor argumente de bun simț sau apelul la opinii consacrate, până la contestarea violentă, la ironia de sorginte populară. *Al treilea gong*, volum de critică teatrală activă, însoțit de o vie, pitorească prefață, semnată de Eugen Barbu, deschide, așadar, drumul unei colecții care, atent dirijată, se poate constitui într-o istorie la zi a teatrului nostru”. ■ Ladislau Hegedus consemnează *Un număr aniversar al revistei „Igaz Szó”*: „Revista «Igaz Szó» împlinește 20 de ani. Ani de febrile căutări și împliniri pe linia promovării unei arte și literaturi puse în slujba omului, în spiritul idealurilor umanismului socialist. Organ al Uniunii scriitorilor, «Igaz Szó» a urmărit și oglindit cu consecvență procesul de formare și dezvoltare a noii literaturi maghiare din România, literatură legată prin mii de fire de istoria și irealitățile meleagurilor țării, având drept țel suprem reflectarea artistică multilaterală a modului în care trăiesc și muncesc azi împreună cetățenii români, maghiari,

germani și de alte naționalități din România socialistă. [...] Aflată în cel de-al douăzecilea an de existență, revista aduce în acest fel un omagiu colaboratorilor săi, celor care i-au urmărit și irealizat intențiile, făcând-o să strălucească cu distincție în constelația culturii României socialiste”.

5 iulie

• [„**Munca**”, nr. 7971] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă *Dimitrie Cantemir (Studiu lingvistic)* de Ștefan Giosu (E.Șt.). ■ În *Carnet Cultural- Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Titus Popovici, *Puterea și Adevărul*, considerată „un eveniment al actualei stagiuni”, regia fiind semnată de Liviu Ciulei și Petru Popescu.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7504] M. Ungheanu prezintă volumul lui Ion Pop, *Poezia unei generații*, centrat pe analiza poeziei ultimilor zece ani din care selectează 11 poeți reprezentativi – Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Marin Sorescu. Deși criticul „își propune să facă în mod egal istorie a poeziei și critica ei”, „maniera didactică s-a insinuat serios în paginile tentativei lui Ion Pop”. ■ M. Costea scrie despre *Maculatura cu destinație „specială”?*, analizând o antologie de teatru scurt, *Nunta cerbului*, publicată la Cartea românească și conținând „douăzeci de piese cu *subiect sătesc*” publicate în perioada 1951-1972: „acestea din care se compune antologia sunt departe de a ne satisface. O umanitate falsă văzută cu un ochi superficial ne întâmpină din mai fiecare pagină. Eroarea principală ni se pare că provine din apelul masiv la situații *stas*, la conflicte de operetă, rezolvate rapid și sumar, pe o linie total previzibilă, fără nici o surpriză. Adevăratele conflicte par să fi fost lăsate undeva în afara acțiunii dramatice imaginate, considerându-se probabil prea cunoscute”.

• [„**Albina**”, nr. 27] *Lacul*, o poezie alui Ion Bănuță, deschide numărul. ■ Într-o notă redacțională sunt trecute în revistă diversele manifestări artistice ale celei de-a treia ediții a săptămânii culturale de la Pucioasa, intitulată *La poalele Pătranei*. Printre acestea, o seară literară cu tema *Mărturisiri despre carte ca mijloc de informare*, susținută de scriitorii Ion Bănuță, redactorul-șef al „Albinei”, și Petre Ghelmez, directorul Editurii Albatros. „Cu acest prilej s-a vorbit pe larg despre rolul cărții în culturalizarea maselor. În încheiere scriitorul Ion Bănuță a citit din poeziile sale”.

• [„**Orizont**”, nr. 27] Pe urmele genului literar al eseului, răspunde la întrebările adresate de redacție Nicolae Balotă: „ – [...] *ce opinie aveți despre relația dintre eseu și ritmul neiertător al unei susținute activități publicistice?* – [...] Pentru un om a cărui viață este, înainte de toate, aceea a cuvintelor, a scrie înseamnă a reîncepe totul de fiecare dată, de la început. [...] Printre altele, publicistica îți impune o disciplină a scrisului zilnic: *nulla dies sine linea*. Dar, desigur, e necesară reculegerea, îndeosebi atunci când întreprinzi o lucrare de

mai lungă respirație”. ■ Revine rubrica „lector”, unde dăm peste recenzia Olimpiei Șerban privitoare la cartea lui Paul Cornea, *Originile romantismului românesc* (Minerva, 1973). ■ Poezia criticului-poet, Gheorghe Grigurcu, este revelată printr-o prospețime a reinterpretării de către Marin Mincu, care respinge din start „minimalizarea laturii de poet a lui Gh. Grigurcu, poet prin vocație și nu prin mimetism, în descendență aforistică blagiană”. ■ Maria-Luiza Cristescu pune în discuție cartea lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda*, o carte de „confesiuni provocate”. ■ Mariana Șora traduce doua proze din germană de Arnold Hauser. ■ Pagina de poezie este „luată” în întregime de Nichita Stănescu. ■ Marcel Pop-Corniș pune publicul românesc la curent cu „tendențele actuale în poezia britanică”, traducând din diferiți poeți, născuți în jurul anilor 20 de la începutul secolului XX, și anume: Ted Hughes, Philip Larkin, Michael Hamburger, Thom Gunn, R.S. Thomas.

● [„România literară”, nr. 27] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Stejarul*), Vasile Nicolescu (*Panteism; Secundă*), Nicolae Dumbravă (*La pragul tomonic; Arheologie; Soldații*), Dan Mutașcu (*Laus daedali; Studentul se întoarce cu luna în inimă; Explicație; Traducând convențional gânduri; Semn de exclamare; Sus adia un cânt palid și calm; Nimeni nu mai repetă geometria măslinelor...*). ■ În *Atelier literar* citim poezia *Traietorie* de Gabriel Chifu, *Tărâm* de Valeriu Drumeș. ■ În traducerea lui Ștefan Aug. Doinaș și Virgil Nemoianu citim poeziile lui Gottfried Benn: *Cine ești; Ceas de chin; Nike; Ascunde-te; Și tu; Privește aștrii, ostatici*. ■ Citim *Și a fost seară – și a fost dimineață* de Nicolae Jianu. ■ Nichita Stănescu semnează *Această miraculoasă surzenie*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Conștiința universalității*, despre *Punctele cardinale europene*: „De multă vreme n-am mai fost solicitat cu atâta forță a convergenței ideilor să urmăresc, într-o arhitectură atât de originală și, totodată, atât de general-valabilă, o demonstrație de fermecătoare rigoare științifică într-o nobilă finalitate: aceea a afirmării la nivel autentic contemporan a tezaurului nostru de spiritualitate, de la «facerea lumii» românești până astăzi, în conjuncție directă cu marile pulsații ale civilizației și culturii umane în ce are ea mai definitoriu. Pondere, măsură, echilibru, dar și îndrăzneală multiplu creatoare în proiectarea valorilor și echivalențelor românești pe cerul întregii umanității; erudiție stăpânită, pe pagina infuzând adeziune la argumente vibrând de o convingere adâncă; o pleneră personalitate în exercițiul ideilor, – făcându-te a trăi în act «permanența unei existențe istorice și spirituale de popor mic, dar investit cu o mare misiune de sinteză între răsărit și apus, între nor și sud, între trecut și prezent». Un elevat patriotism, la cea mai nobilă dimensiune a umanismului. O vie, prezența conștiință a universalității, în proiecția căreia pulsează aripa geniului românesc”. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc publică *Demnitatea muncii noastre*: „Să promovăm produsul muncii, al efortului, al creației sincere, devotată intereselor majore ale popoului, este o datorie de onoare, un înalt semn de solidaritate umană. Să

urmăm în acest sens pilda marilor pașoptiști pe care i-am sărbătorit. Cu atât mai mult cu cât acum respectul față de muncă și față de valoare – munca cristalizată deci, este o bază de nezdruccinat a eticii socialiste, etica muncii, cult al muncii”. ■ Al. Căprariu dă spre publicare textul *Confesiuni editoriale*: „Dacă analizăm cu toată luciditatea și întreg aparatul de răspundere necesar modul în care au lucrat, în aproape patru ani de la reorganizarea sistemului editorial, toate editurile din țară, vom constata că – dincolo de unele inevitabile plângeri nelegitime – nu există manuscrise cu adevărat valoroase care, în acest timp, să nu fi fost tipărite. [...] Cât despre debutanți, problema se complică, înainte de toate, și sub alt orizont. Publicați, nu o dată, de reviste prestigioase, cu prea multă indulgență, ei, debutanții, consideră indiscutabil dreptul la volum de îndată ce numele le-a apărut în presă sub șarpele – mai scurt ori mai lung – a două sau trei cicluri de poeme. Circulă și ideea că rostul editorilor ar fi să-i publice pe cât mai mulți, ba chiar pe toți, și să lase responsabilitatea selecției direct pe seama timpului. Din păcate, s-a dovedit că – fie chiar și imediat după apariție – nici timpul prezent nu mai acordă atenție la mare parte dintre debutanți, așa că speranțele plasate în viitor sunt mai puțin constante decât fumul”. ■ Mircea Vaida scrie despre *Tragicul Rebreanu*. ■ De *Poezia lui Cicerone Theodorescu* se ocupă Dan Cristea: „Poezia lui Cicerone Theodorescu ilustrează, ca și în cazul altor poeți, de aproximativă generație, o «metamorfoză» poetică pe care timpul și-a imprimat adânc pecetea. Debutând cu o lirică ermetică, autorul a trecut apoi prin mai toate fazele poeziei narative, ilustrative sau anecdotice, de unde și încercarea, reînnoită de câteva ori, de a se recitit astăzi tocmai din perspectiva timpului”. ■ Șerban Cioculescu publică în rubrica sa un text despre „*Joc secund*” în versiune franceză, notând apariția poeziei lui Ion Barbu la Editura Eminescu, traducerea semnată de Yvonne Strat, prefața de Dinu Pillat. ■ Prof. dr. docent Gheorghe Cronț publică *Sfârșitul unei controverse Între Neagoe Basarab și Manuil din Corint*. ■ Sub titlul *Condiția foiletonului critic* Nicolae Manolescu publică o cronică literară la: ■ *Opere*, 5, de Perpessicius, Minerva: „Perpessicius nu-și propunea atât să judece valorile, să le trieze în funcție de gusturi și criterii proprii, cât să-și ascundă aceste reacțiuni. Dincolo de cauza temperamentală a mărturisirii, se ghicește în ea și un oarecare scepticism cu privire la profesia însăși. E drept că a da judecăți corecte ni se pare și astăzi rostul principal al unei cronici literare; dar, la urma urmelor, satisfacția pentru autorul însuși al acestor judecăți e minimă. El s-ar voi citit și pentru sine (să remarcăm în treacăt că Perpessicius făcea precizarea cu prilejul publicării articolelor în volum), dincolo de pretextul săptămânal ales, iar jurnalul lui de lectură, fiind documentul unui timp, l-ar voi și o operă de sine stătătoare. Vanitate a scrisului critic, la fel cu a scrisului în general, care-și ajunge și, totodată, nu-și ajunge sieși!” ■ *200 rețete cercate de bucate, prăjituri și alte trebi gospodărești* de M. Kogălniceanu și C. Negruzzi, Editura Dacia: „Nu-i vorba de a examina din nou

sub acest raport cartea (competența îmi lipsește!), ci de a semnala, dacă pot spune așa, valoarea ei literară. Nu știu dacă rețetele sunt sau nu originale, dar limba lor e savuroasă și ar merita în sine un studiu”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu notează apariția volumului *Frunzele în Galaad* de Ion Caraion, Dacia, 1973: „Nedreptatea pe care critica o face în continuare operei lui Ion Caraion este că aplică, în judecata ei, criterii ce rămân străine de structura sa internă, criterii de o generalitate inadecvată, venind cu o prea liniștită balanță în întâmpinarea unei poezii profund neliniștite, în care nu împlinirea, ci ruptura, sincopalele, sfâșierea, discontinuitatea constituie elementul dominant. Lirica lui Caraion este menită să contrarieze, nu să destindă și să dea stări de împăcare și de reculegere, satisfăcătoare pentru «bunul gust» general, discutabil și acesta în însuși principiul său”. ■ Mihai Minculescu prezintă *Mirajul sunetelor* de Virgil Huzum, C.R., 1973: „Virgil Huzum n-are simțul tragicului și nici intuiția gravității verbului. Rimând – destul de superficial, de altfel – pierde și cea mai mică idee poetică”. ■ Valeriu Cristea recenzează *Sângele unei vârste* de Al. Simion, Eminescu, 1973: „Cu ceva dificil în expresie, dar totodată solid construit și dens ca substanță, romanul *Sângele unei vârste* confirmă în Al. Simion pe unul din acei serioși și interesanți scriitori care se învâluie în prea multă discreție și sunt din această cauză mai puțin discutați decât ar merita”. ■ Aflăm și de apariția monografiei *Ilarie Chendi* de Mircea Popa, Minerva, 1973: „Istoric literar scrupulos, aflat temperamental al antipodul personalității celui despre care scrie, Mircea Popa a dat monografiei sale un caracter predominant de recuperare, deși a nega existența efortului interpretativ înseamnă a ignora datele cărții. Portretul făcut lui Chendi nu este doar deductibil din descrierea analitică a operei și activității sale, din examenul ideilor ori din înregistrarea și inventarierea preocupărilor”. ■ Mircea Iorgulescu scrie despre *Volumul și esența* de Al. Protopopescu, Eminescu, 1973: „Artificialitățile și extravaganța sunt precumpănitoare în critica lui Al. Protopopescu”. ■ Al. Piru notează că a apărut *O nouă biografie a lui Eminescu*, anume *Viața lui Eminescu* de George Munteanu, Editura Minerva, 1973: „Cu aceste neînsemnate observații teza lui George Munteanu este solidă, laborioasă, în genere bine scrisă, cea mai bună după clasică biografie a lui Eminescu de G. Călinescu”. ■ Cu textul *Cuvinte de răsul cuvintelor* Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, comentând volumul *Eternitate locală* de Eugen Seculeanu, C.R.: „Caustic, dar cu un fel de bunăvoință miloasă printre rânduri, *Eternitate locală* e un roman în care cuvintele râd de cuvinte cu o voluptate aproape omenească. Foarte inteligent, noul scriitor nu se supraveghează însă îndeajuns și riscă, din prea marea ușurință cu care accede la umor, să se piardă în foiletonism tip «Urzica»”. ■ În *Viața literară* citim: ■ Despre proiecte literare ale scriitorilor aflăm din *Șantier*: Teodor Mazilu, Mircea Zăciu, Augustin Buzura, Eugen Luca, Ion Biberi, Ion Crânguleanu, Eugenia Tudor Anton, Ladmis Andreescu. ■ Sub semnătura președintelui Uniunii Scriitorilor,

acad. Zaharia Stancu, citim „*Igaz Szó*” la 20 de ani: „Cu prilejul aniversării a două decenii de la apariția primului număr al revistei «Igaz Szó», în numele conducerii Uniunii Scriitorilor din R. S. România adresăm cele mai calde felicitări conducerii revistei, colectivului său redacțional, ca și numeroșilor ei colaboratori. În cei 20 de ani de apariție, revista «Igaz Szó» a reușit să grupeze în jurul ei majoritatea scriitorilor maghiari din patria noastră, contribuind la îndrumarea și formarea unei literaturi noi, pătrunse de nobilele idei ale umanismului socialist, pornind din cele mai generoase tradiții culturale ale naționalității maghiare din România”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Sâmbătă 30 iunie 1973, Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor din R. S. România, a plecat la Moscova, la invitația Uniunii Scriitorilor Sovietici. * În cadrul expoziției *Oamenilor – cărțile oamenilor*, organizată la Casa de cultură a sindicatelor din Ploiești, sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă Prahova și a Centrului de librării Ploiești, ziua de vineri 20 iunie 1973 a fost dedicată Editurii Cartea Românească. Cu acest prilej, Mihai Gafița, redactor șef al editurii, a prezentat lucrările apărute în primul semestru al anului 1973, ca și cele mai importante titluri prevăzute în proiectul de plan al anului 1974. Ziua de sâmbătă 30 iunie 1973 a fost consacrată Editurii Eminescu. A fost prezentat volumul *Valori și echivalențe umanistice* de Zoe Dumitrescu Bușulenga, apărut în colecția «Sinteze». Prezentarea volumului a fost făcută de criticul literar Valeriu Râpeanu, directorul editurii. * În cadrul aceleiași expoziții, duminică 1 iulie 1973 scriitorii Radu Tudoran, Vasile Nicolescu, Laurențiu Fulga, Dan Tărchilă și Traian Iancu s-au întâlnit cu cititorii prahoveni. * La 13 iulie 1973, orele 19, se va desfășura în cadrul Muzeului Literaturii Române din București, «Rotonda 13» în cadrul căreia va fi evocată personalitatea lui Eugen Lovinescu. Ca de obicei, această manifestare va fi prezidată de Șerban Cioculescu. Au fost invitați să participe la această evocare: Eugen Jebeleanu, Radu Boureanu, I. Peltz, Radu Tudoran, Ioana Postelnicu, Camil Baltazar, Virgil Monda și Virgil Carianopol. Colaboratori ai lui Eugen Lovinescu au trimis Muzeului Literaturii Române amintiri imprimate pe o bandă de magnetofon, care vor fi audiate cu acest prilej. * Marți 3 iulie 1973, la Casa prieteniei româno-sovietice din Capitală s-a desfășurat o masă rotundă cu tema *Universul moral al literaturii* la care au participat Ion Bănuță, Constantin Crișan, Victor Crăciun și Viniciu Gafița”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ În *Introducere la Yasunari Kawabata* de Nicolae Balotă citim despre *Stol de păsări albe* și *Vuietul muntelui*, traduse de Pericle Martinescu. ■ Cristian Unteanu semnalează apariția volumului *Vous les entendez?* de Nathalie Sarraute, Ed. Gallimard, 1972. ■ Nicolae Liu scrie despre *Două reviste românești în Italia acum o sută de ani*, despre revistele „Dacia Traiana” și „Propaganda”. ■ În paginile dedicate teatrului apare o nouă anchetă de Bogdan Ulmu, *Regizorii despre piesele românești*: „Având o constatare unanimă – aceea că stațiunea prezentă a fost mai generoasă cu piesa românească decât cea anterioară

– și având creat precedentul sondării opiniilor unor realizatori ai fenomenului teatral actual (vezi anchetele noastre cu dramaturgii și actorii, publicate în numerele trecute), continuăm azi încercarea de a lua foaia de temperatură a anului teatral 1972-1973, adresând unora din autori celor mai interesante spectacole cu texte românești următoarele întrebări: 1) Ce satisfacții (sau dezamăgiri) v-a produs dramaturgia originală în această stagiune? 2) Ce piese românești sun incluse în proiectele dumneavoastră?”. La întrebări răspund:

■ Olimpia Arghir, Teatrul „Ion Vasilescu”: „1. [...] Așadar, cu excepția ultimului spectacol montat pe scena Teatrului «Ion Creangă» cu piesa lui Alecu Popovici (*Scufița cu trei iezi*), nu aș putea spune că personal am avut bucuria unor realizări deosebite cu texte din dramaturgia originală contemporană. 2. Învățând din experiența trecută sper că în acest an voi avea ocazia întâlnirii fericite cu un text nou. Și aceasta pentru că am hotărât să nu mai așteptăm autorii la noi, ci să mergem noi la ei. Drept care oferim subiecte de actualitate, autentice chiar, acelor autori care vor să scrie special pentru teatrul nostru o comedie bună”.

■ Magda Bordeianu, Teatrul „Ion Creangă”: „1. Din ce în ce mai preocupați de o căutare autentică și nu doar de simpla mimare meșteșugărească, autorii dramatici, jucați în această stagiune, demonstrează că pot spune foarte multe adevăruri prin piese care să solicite atât receptivitatea marelui public, cât și a specialiștilor. Spre exemplu, la *Buna noapte nechemată* de Al. Popescu montată la teatrul «Nottara», sau la *Casa care a fugit prin ușă* de Petru Vintilă la teatrul Giulești, aplauzele s-au dezlănțuit spontan. În sfârșit, promisiunile făcute publicului de a onora scenele teatrelor cu adevăruri au fost respectate prin aceste prime reușite ale stagiunii bucureștene. Pentru că îmi plac drumurile și contactele cu cât mai mulți oameni, am avut ocazia să particip și la unele spectacole de la teatrele din țară, și anume la premierele pieselor *O pasăre dintr-o altă zi* de D.R. Popescu, *Puterea și adevărul* de Titus Popovici. [...] 2. Un proiect care nu de multă vreme a devenit realitate: *Dansați cu Salamandra* de Ștefan Iureș, pe care am montat-o la Teatrul «Ion Creangă» din București. Am anunțat publicul că-i vom oferi prilejul de a lua contact cât mai direct cu problemele copiilor și tinerilor din zilele noastre și sper că nu i-am dezamăgit. Am citit o foarte recentă lucrare a lui Ion Băieșu, care în seria surprizelor prilejuite, de la *Tanța și Costel* până la *Preșul*, și-a încununat frumos destinul de dramaturg prin minunata dramă *Chițimia*. De astă dată, prin această piesă, Ion Băieșu râde și plânge atât de adânc, încât reușește, ba mai mult, ne obligă, să nu uităm nici un moment de tot ceea ce este legat de demnitatea umană. De fapt îmi iau permisiunea să-l felicit pe Ion Băieșu pentru această piesă și, de ce să nu recunosc, aș dori foarte mult s-o pot transfigura scenic pe una din scenele Capitalei”.

■ Cătălina Buzoianu, Teatrul Național din Iași: „1. Piesa românească nu mi-a provocat o mare satisfacție în prezenta stagiune, dar ea a câștigat câteva certe valori. Mă refer în primul rând la *Puterea și adevărul*. Apoi la evoluția unor autori cum sunt Corneliu Leu și Mircea Radu Iaco-

ban (a cărui ultimă piesă *Sâmbătă la Veritas* denotă un progres evident în descrierea psihologică a caracterelor). Regret nespun că numele dramaturgilor noștri incisivi, de tip satiric, așa cum e Mazilu de exemplu, sau numele unor dramaturgi preocupați de a pune în discuție întrebările esențiale ale omului contemporan (mă refer deci la piesa cu caracter filosofic – Sorescu, de exemplu), sau numele unor tineri mereu preocupați să se găsească sau să găsească, așa cum e Chitic, de exemplu, lipsesc din «paleta» acestei stagiuni. Băieșu, unul dintre cei mai serioși dramaturgi ai noștri, grav, adânc, responsabil, are dreptul să se amuze și să ne amuze cu *Preșul*, dar îl așteptăm în continuare pe Băieșu cel din *Iertarea*. 2. În proiectele mele, poarta spre piesa originală bună, autentică, sinceră, e întotdeauna deschisă. În fiecare an am încercat o piesă originală. Simt această nevoie cetățenească și spirituală. M-a interesat textul lui Iacoban (deși nu am fost admiratoarea lui în *Tangou la Nisa* și *Fără cascadori*). Încerc la teatru o piesă contemporană *Oameni în tranșee* a unei autoare locale, cum se spune, Natalia Dănăilă. Am dramatizat *Istoria ieroglică* pentru începutul stagiunii viitoare (aceasta nu e piesa contemporană, firește). Aștept o minunată și universală piesă românească”. ■ Ion Cojar, Teatrul Național „I.L. Caragiale”: „1. *A doua față a medaliei* în afară de faptul că mi-a prilejuit întâlnirea la lucru cu dramaturgul I. D. Sârbu pe care-l apreciez, dar pe care desigur că-l aștept și cu lucrări mai îndrăznețe, a însemnat pentru mine întoarcerea la Teatrul Național unde m-am născut și m-am format ca regizor. [...] Pe de altă parte, viața fiind complexă și contradictorie, nu-mi pot refuza satisfacția în fața imensului succes de public al spectacolului *Preșul* de I. Băieșu de la Teatrul de Comedie”. ■ Horia Popescu, Teatrul Național „I.L. Caragiale”: „1. Acaparat de munca îndelungată și intensă investită în realizarea spectacolului *Un fluture pe lampă*, care marchează dealtminteri în activitatea mea de regizor cea de-a douăzecea transpunere scenică a unei piese românești, n-am avut răgazul să urmăresc îndeaproape stagiunea de față. Am citit însă cele mai multe din piesele care se află în manuscris, sau tipărite, ori care se joacă, și dacă destule dintre ele constituie pagini pline de interes, iar unele remarcabile, ceea ce mi se pare cu deosebire impresionant e marele număr de producții dramatice. [...] 2. Am lucrat, până de curând la transplantarea pe micul ecran a uneia din operele cele mai de seamă ale literaturii noastre, *Bălcescu* de Camil Petrescu. Și în ciuda problemelor și dificultăților pe care mi le-a ridicat un text cu deschidere vastă, înflăcărat de idei patetice și individualități de excepție, în ciuda restricțiilor impuse de dreptunghiul televizorului, nimic nu mi s-a părut mie unuia mai pasionant decât a găsi acele echivalențe, pentru ca, strămutată în alt cadru, piesa aceasta să-și păstreze vibrația și forța”. ■ Sergiu Savin, Teatrul Național din Timișoara: „1. În trei stagiuni am lucrat pe câteva texte românești, care prezintă mari diferențe din punct de vedere ideatic și de manieră, texte care m-au și solicitat profesional în moduri diferite, dacă ar fi să amintesc numai grava meditație filosofică *Arca bunei speranțe* de I. D. Sârbu, piesă care reclamă o

mare austeritate și discreție a mijloacelor de expresie, și satira de moravuri *Despre unele lipsuri...*, aparținând lui Al. Mirodan, care obligă la fantezie și poate chiar la oarecare extravaganță. [...] 2. Mă gândesc la imaginea scenică a unei piese ce aparține lui Aurel Gh. Ardeleanu, autor timișorean, cunoscut prin succesul său de la debut cu *Coroană pentru Doja*. Este o piesă despre angajarea comunistă sau mai precis un scenariu de teatru politic cu un dialog de mare credință, susceptibil de îmbunătățiri dar și plin de promisiuni scenice”.

■ Nicoleta Țoia, Teatrul din Galați: „1. Din 3 piese făcute anul acesta, 2 au fost românești: *Plicul și A doua față a medaliei*. Prima am realizat-o la TV cu Cotescu, Plătăreanu, Cornel Vulpe, Mitică Iancu, Dorina Lazăr, Hamid Cercez. Cu cealaltă piesă am avut mai puțin noroc. *A doua față a medaliei* am montat-o într-o premieră absolută la Galați, și dintr-un efort considerabil la care m-a obligat montarea, am reținut marile dificultăți ce mi le-a dictat fragilitatea construcției dramatice. [...] 2. Proiectele noastre depind foarte mult de realizările dramaturgilor. Continui s-aștept apariția unor texte demne de atenție. Deocamdată mă gândesc vag la *Singurătatea trăgătorului la Țintă* de V. Rebreanu. Mai am în proiect *Cititorul de contor* a lui Paul Everac. Dar, cei care vor hotărî vor fi tot directorii teatrelor”.

■ Alexa Visarion, Teatrul Giulești: „1. Am montat o piesă autentică, un text neliniștit, o dezbatere a Adevărului. D.R. Popescu e crestat de iubire și omenie. *O pasăre dintr-o altă zi* incită conștiințele somnolente. [...] Aș dori să propun dezbaterii publice, prin mijloace specifice teatrului, probleme vitale ale vremii noastre”.

■ În *Revista revistelor* M. [Mircea] I. [Iorgulescu] scrie despre ultimul număr al revistei „Secolul 20”.

● [„Tribuna”, nr. 27] *Actualitatea Literara*: în rubrica *Discuții* – Vlad Mușatescu scrie micro-eseul *Lecturile lui Fantomas*, despre importanța romanelor polițiste și despre cum „prozele «polițiste» nu prea sunt considerate demente de-a sta la ospățul marii literaturi”; ■ Recenzie de Dan Rebreanu – la romanul *Un coniac pentru o fată* de Viorel Cacoveanu –, romanul polițist de astăzi pornește în mai mare măsură de la faptul viu, petrecut aievea (chiar dacă nu se limitează la el), de la datele psihologiei și comportamentului modern implicând, ca pe o componentă esențială, elementul social. Structura lui devine adesea polifonică și cititorul nu se limitează doar la urmărirea și dezlegarea unei enigme, el este atras în descifrarea atentă și judecarea *unui caz*”; Victor Felea scrie o cronică a următoarelor volume de poezie: *Auster* (Eminescu, 1973) de Vlaicu Bârna, *30 de poeme* (C.R., 1973) Petru Sfetca; debutul lui Petre Dragu cu volumul *Perfectul foarte simplu* (ed. Scrisul românesc, Craiova, 1973). ■ În rubrica *O aventură spirituală – Călătoria* apar mai multe eseuri și fragmente din texte literare, precum: *Cyrus în Babilon* – poezie de George Dan; Marian Papahagi – *Note la un motiv literar* – micro-eseu; ■ Sorin Titel eseu *Damnațiunea lui Ahab*; ■ Aurel Rău – fragment din *Patru zile la Muntele Athos*; ■ Octavian Paler – *Drumuri prin memorie*; ■ în secțiunea *Masa*

Rotundă – se discută despre romanul lui M. C. Runcanu *Sepia*. ■ Virgil Stanciu traduce fragmente din Thomas Wolfe – *Despre timp și râu*. ■ *Meridian*: fragmente din proza lui Valeriu Anania – *Străinul de pe Kewalo*.

6 iulie

● [„**Contemporanul**”, nr. 28] La *Cota Cantemir* se referă Dan Zamfirescu: „Suntem, astăzi în plin proces de înfăptuire a datoriei pe care o săpa astfel în conștiințe genialul cărturar, și eforturile comune își găsesc cea mai înaltă încurajare și călăuză în însăși politica partidului și statului. Un exemplu din cele mai grăitoare este grandioasa sărbătoare a lui Cantemir, de-a lungul unui an întreg, act de înțelepciune care evită improvizația găunoasă și obligă la meditație aprofundată [...]. De pe acum s-a acumulat o bibliografie din care cercetătorul de mâine va scoate imaginea unui Cantemir în multe privințe nou. Se poate afirma că în ultimii ani, și mai ales în acest an jubiliar, s-au pregătit premisele unei adevărate mutații în concepția ce a domnit până acum despre voievod și opera sa”. ■ Petru Popescu notează despre *Scriitorul și gustul publicului*: „Problema care se pune este aceea de a-ți păstra intactă personalitatea de autor, de a nu ceda asupra vreunui punct important numai ca să câștigi cititorul mai ușor. Acest lucru se poate însă face și în condițiile impuse de public. Publicul admite originalitatea, efortul de modernizare, opinii mai puțin obișnuite, unele înclinații neverosimile. Ci condiția ca ele să nu se prezinte în hlamida pompoasă a vanității de autor”. ■ George Munteanu, în textul *Al. Philippide: eseist și traducător*, notează despre două cărți: „Cât privește studiul despre Schlegel, după *Sentimentul naturii și expresia lui literară* din *Scriitorul și arta lui* (1968), cel mai amplu din câte a publicat Al. Philippide, el este la noi, și nu numai la noi, cea mai pertinentă analiză a operei acestui scriitor german, văzută mai ales ca vestitoare și fundamentatoare teoretică a marelui val romantic ce începuse a se semnala în literaturile europene. [...] deși arta are valoarea ei incontestabilă, în literatură nu primatul nud al unei idei, al unei informații sau al unei semnalări contează. Forța acestei priorități stă în fecunditatea și în claritatea pe care o aduce [...] Din acest punct de vedere, cele zece texte însumate în actualele *Puncte cardinale europene – orizont romantic* aduc, fiecare, elemente și nuanțe, opinii și interpretări a căror însemnătate pentru înțelegerea unor epoci și tendințe literare este adesea hotărâtoare”. ■ Despre volumul de versuri al lui Gheorghe Tomozei, *Mașinării romantice*, scrie Dragoș Vrânceanu: „Gheorghe Tomozei a încercat, de la primele sale versuri să salveze un drum de mijloc al imaginii, păstrând-o în «mașinării» logică și căutând ca acestui cadru să-i însufle o emanație pe care, acum, în titlul acestui volum antologic al său, apărut de curând, o definește romantică. Trebuie să spunem că numele dat volumului de față ni se pare bine găsit și luciditatea poetului dovedește o conștiință care îl onorează. [...] Ispitit de pornirea romantică a muzicii trecutului și a muzicii naturii, poetul nu o lasă să curgă la întâmplare

pe vadul ei deja săpat în sensibilitatea literară, ci are grijă să introducă ingrediente simple și nimerite, care o modulează fără să o denatureze, ca în poezia *Cronicarii*". ■ Eugen Luca recenzează romanul lui Șerban Nedelcu, *Cavalerii dreptății*: „În ultimul său roman [...], Șerban Nedelcu își îngăduie puține libertăți. Și chiar pe acela fără plăcere, ca dintr-o obligație căreia nu i se poate susține, silit parcă de întâmplări. Căci scopul său, mărturisit de altfel, nu e de a face literatură pe marginea unor evenimente care-l interesează în mod aparte, ci de a întocmi pe cât mai exact cu putință, pe atât de sobru documentar al lor”.

● [„Cronica”, nr. 27] Liviu Leonte analizează romanul lui Al. Simion, *Sângele unei vârste*, în care „epicul este redus la minimum iar, atunci când îl întâlnim, este infuzat prin câteva aluzii în fluxul lirico-reflexiv al narațiunii”. ■ Elvira Sorohan comentează la rubrica de *Mențiuni critice* volumul *Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin* de Eugen Negrici, ce „vine cu punctul de vedere al analistului modern, cu o informație teoretică și o terminologie bine asimilată, propunând specialiștilor o lectură mai sensibilă cronicilor moldovene”. ■ Profilul poetic al lui Ștefan Aug. Doinaș este conturat de Constantin Pricop, ce stăruie cu precădere asupra baladelor din creația acestuia, care „n-au în general, caracterul epic al celor ale lui Radu Stanca, unele sunt chiar dezvoltări abstracte, parabolice”. ■ Grupaje lirice Ion Zamfirescu și Corneliu Sturzu. ■ Ștefan Oprea semnează cronica teatrală a spectacolului cu piesa *Speranța nu moare în zori* de Romulus Guga (Teatrul de Stat din Târgu Mureș). ■ La pagina de „Literatură sovietică”, Dumitru M. Ion traduce versuri din Metaksé (R.S.S. Armeană), iar Nicolae Nicoară o schiță de Grigori Konovalov, intitulată *Izvoare*. ■ Prof. dr. Al. Obreja îl prezintă pe *Dimitrie Cantemir, geograf și cartograf de renume european*. ■ La rubrica *Moment*, N. Irimescu scrie despre *Moștenirea lui G. Călinescu*: „Impresionantă devoțiunea cu care Societatea culturală «G. Călinescu» din municipiul Gh. Gheorgiu-Dej cultivă memoria «fascinantei personalități călinesciene» (e chiar titlul evocării acad. Alexandru Rosetti în deschiderea festivităților), organizând la fiecare început de iunie cele trei zile ale «culturii călinesciene» intrate în tradiție”. ■ Același semnatar trece în revistă cuprinsul celui mai recent număr al *Caietelor Teatrului Bacovia*, ce „continuă să se situeze la un apreciabil nivel în ce privește bogăția sumarului, ținuta materialelor publicate și aspectul grafic, de o particulată sobrietate și eleganță”. Printre cei care semnează articole, studii, cronici dramatice sau texte memorialistice se numără Mihai Nadin, N. Carandino, debutantul George Genoiu, Mircea Ștefănescu, Constantin Moruzan, Paul B. Marian ș.a. ■ Aceeași rubrică propune o *Invitație la poezie*, consemnând cea de-a V-a ediție a Concursului de poezie „Nicolae Labiș”, organizat sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă Suceava. „Propunându-și a simboliza tinerețea creatoare, receptivitatea tineretului față de frumos și dorința lui de a se afirma ca factor activ în îmbogățirea patrimoniului artistic național, concursul e deschis tuturor

tinerilor sub 25 de ani, cu condiția de a nu fi membri ai Uniunii Scriitorilor sau Fondului literar, să nu fi publicat vreun volum de versuri și să nu fi obținut premiul întâi la edițiile precedente ale concursului”. ■ Același N. Irimescu se întreabă care să fie *Cauza mediocrității?* unor producții cinematografice autohtone, referindu-se la disfuncția dintre scenariștii scriitori de profesie și regizorii de film. Reflecțiile amare îi sunt stârnite de lectura interviului pe această temă pe care îl acordă Eugen Barbu lui Radu Georgescu, în „Săptămâna”, nr. 134, din 29 iunie. Autorul *Princepelui*, semnat de scenarii cinematografice, „se plânge de tratamentul pe care regizorii de film îl aplică scenariilor, chiar și celor semnate de scriitori de seamă, cu experiență în film”, dând ca exemple negative propriile incidente avute cu Dan Pița („cu o aroganță înspăimântătoare” pe platourile serialului *Un august în flăcări*) și cu Mircea Veroiu („persoană inteligentă altfel, când stai de vorbă cu el”), adepți ai decupajelor proprii. N. Irimescu conchide: „Este pur și simplu de neînțeles. Dacă tovarășii regizori au asemenea veleități de scriitori, de ce nu-și scriu singuri scenariile?”. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după picturi de Iulia Hălăucescu.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 135**] Despre *Ideile filosofice în opera lui Cantemir* discută I. Lotreanu. ■ Alte Fragmente din *Caiete (le Princepelui)*, Eugen Barbu, până la finalul anului. ■ Cronică literară a lui E. Manu laudă volumul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Valori și echivalente umanistice*, colecția *Sinteze*, Minerva, „un triptic semnificativ în evoluția operei sale comparatiste: cele trei secțiuni ale cărții (sinteze de cultură românească, sinteze eminesciene și excurs universal) corespund celor 3 direcții în care autoarea s-a afirmat... Sinteza [...] urmărește niște idei de bază ale culturii românești, ca ideea originilor, a originalității umanismului românesc, în cadrul umanismului european, a realismului nostru în context universal, a exotismului (ca izvoare), a permanențelor în literatura contemporană. Zoe Dumitrescu-Bușulenga este un specialist în literaturi clasice ce se coboară în timp până la poeții contemporani, cu gândul de a descoperi permanențe, de a înregistra acea pendulare între ascendent și descendent, de a cunoaște în verticalitate cultura românească, de a-i descifra viitorul”.

7 iulie

● [**„Munca”, nr. 7973**] În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Cristina Suci, Traian Duică. ■ În *Însemnări de lector*, Mihai Cernat prezintă volumul al III-lea al seriei *Interferențe*, ce „înmănușează creații artistice a membrilor societății literare «Relief românesc»”. ■ În pagina *De toate - pentru toți - Ultrascurte*, Eugen Frunză publică poezia *Curat murdar*.

● [**„Scânteia”, nr. 9562**] Gheorghe Tomozei semnează tableta *Lui Eminescu*: „S-au împlinit 90 de ani de la tipărirea – deci nașterea – *Luceafărului* emi-

nescian și 90 de ani de când Eminescu-Luceafărul a încetat să mai scrie, înecat în noaptea ce avea, cutând, să-l soarbă cu totul. [...] Dar, mă întreb, unde e – în Bucureștii în care a trăit și s-a stins – Muzeul Eminescu? N-ar trebui să ne împodobim cu un locaș în stare să-l evocem? N-ar trebui să aducem «la vedere» manuscrisele rămase de la el? N-ar trebui să imaginăm un loc care să cuprindă puținele urme ale trecerii lui printre oameni?».

■ Aflăm că la Târgu Mureș s-a organizat o *Șezătoare literară cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la apariția revistei «Igaz Szó»*: „Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la apariția revistei «Igaz Szó» din Târgu-Mureș, organ în limba maghiară al Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România, a avut loc o șezătoare literară la care au participat scriitori, reprezentanți ai revistelor literare din întreaga țară. În cuvântul de deschidere, Hajdu Gyözö, redactorul-șef al revistei, a arătat că în cursul celor două decenii de existență au avut loc sute de asemenea întâlniri cu reprezentanți de seamă ai literaturii noastre, realizându-se un dialog viu între scriitorii români, maghiari, germani și de alte naționalități. Din partea biroului Uniunii scriitorilor a vorbit Radu Boureanu, redactor-șef al revistei «Viața românească», care, apreciind activitatea colectivului redacțional al revistei «Igaz Szó», a transmis felicitări și noi succese în munca de creație. În cadrul programului, scriitori invitați au prezentat în fața publicului fragmente din lucrările proprii, cât și traduceri din lucrările confracților de alte naționalități. În sălile redacției «gaz Szó» a fost deschisă o expoziție retrospectivă cuprinzând cele mai semnificative momente din viața revistei. Participanții la șezătoare au trimis o telegramă C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care se spune, printre altele: «La această șezătoare care continuă o veche și prețioasă tradiție de colaborare frățească a revistelor literare române și maghiare din țară, gândirea noastră se îndreaptă spre dv., cel mai iubit fiu al poporului român, conducătorul nostru înflăcărat. Permiteți-ne să vă mulțumim și de astă dată pentru grija ce o manifestați neîntrerupt față de dezvoltarea vieții literare din patria noastră, să vă mulțumim pentru îndrumarea consecventă, marxist-leninistă, profund științifică de care ne bucurăm din partea C.C. al P.C.R., în frunte cu dv. Vă asigurăm, mult iubite și stimate tovarășe secretar general, că noi, scriitorii României socialiste, fără deosebire de naționalitate, stăm neclintit, cu toate talentele noastre, strâns uniți în jurul Comitetului Central al partidului nostru și nu vom precupeți nimic pentru traducerea în viață a politicii interne și externe a partidului Comunist Român».

■ Dragoș Vrânceanu publică „însemnări pe marginea câtorva volume de versuri”, intitulată *Criterii și exigențe în promovarea poeziei autentice*: „Căci rămâne în picioare cel puțin o problemă istorică a liricii noastre contemporane, înainte de cele strict estetice și făcând corp cu acestea, oricare ar fi ele: problema unei ieșiri din «aventura comunicării», adică problema unei organizări comunicative a limbajului poetic, tocmai spre a face față acelei cerințe specifice și determinante a epocii noastre, creată de ridicarea la cultură, și deci în percepția poetică valabilă, a

unor largi mase de cititori. Acestea este un fapt istoric de o semnificație cu totul particulară. El are și un înțeles estetic limpede, fiindcă influențează însuși procesul de creație poetic și deci eficiența emoției lirice, a conținutului spiritual al poeziei. Nu numai organizarea comunicării este, deci, o problemă, dar și caracterul conținutului spiritual, care nu poate să nu se refere la lumea de astăzi, la procesele ample, revoluționare ce au loc în viața poporului nostru angajat în realizarea unui destin nou, socialist. Aceste două puncte de vedere se impun statornic printre primele sub care urmează să fie examinată producția noastră poetică contemporană, în fazele ei succesive și, deci, și a celor mai recente. Avem în față un grup destul de numeros de volume lirice apărute în ultimul timp pe care voim să le cercetăm sumar, în ansamblu și în parte. Aceste volume se datorează, în ordine alfabetică, poezilor Marta Bărbulescu (Editura «Albatros»), Ion Alexandru Durac (Litera), Vitalie Cliuc (Cartea Românească), Smaranda Jelescu (Cartea Românească), Ion Larian Postolache (Cartea Românească), Dimitrie Rachici (Eminescu), Traian Reu (Cartea Românească), Ion Segărceanu (Eminescu) și Victoria Ana Tăușan (Eminescu). După cum se vede, unele din aceste volume aparțin unor nume mai cunoscute și altele unor debutanți. Vom spune îndată că în aceste cărți apar rezolvate, firește în mod diferențiat, cele două probleme, cea de formă și cea de conținut, pe care le-am definit la început, fără a mai vorbi de inegala lor valoare artistică. Dar, tot așa, ne vom grăbi să afirmăm că aceste volume au meritat în general să vadă lumina tiparului și să constituie, deci, un document al fenomenului liric al actualității. Multe însă din volumele amintite suferă de o mai mare sau mai mică imprecizie a conținutului spiritual raportat la lumea contemporană; deși unele manifestă caractere de conținut uman ferme și substanțiale. [...] De aici, și concluzia care se impune, sper, de la sine: încurajarea în continuare a debuturilor, dublată permanent de o exigență pe potrivă, de promovarea cu predilecție a autorilor care, atât prin calitatea versurilor, prin originalitatea stilului, cât și prin claritatea mesajului liric, întind brațul metaforei către sensibilitatea cititorului. Deci, o mai insistentă activitate editorială dedicată promovării unei lirici autentice a actualității...”

● **[„Flacăra”, nr. 28]** În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a zecea a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată «*Nu poate fi fericire fără libertate*». ■ Cu titlul *Pentru ca pacea să urmeze păcii*, Adrian Păunescu scrie despre *Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în R.F. Germania*. ■ Cu titlul *O carte despre I.Șt. Paulian (II)*, revista publică fragmentul al XIX-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic dedicat lui Ștefan Augustin Doinaș: „Există aproape la fiecare poet autentic o poezie sau un grup de poezii care dă mai explicit cheia înțelegerii unei evoluții lirice. La Ștefan Aug. Doinaș, o astfel de poezie poartă titlul *Orologiul de gheață* și e datată cu anul 1942. Poemul exprimă, repetăm, nu fără dramatism, nostalgia unui spațiu pur,

privilegiat, corectată însă de neînvingătoare atracție pentru contingent, pentru real. Ideea, definitorie pentru lirica lui Ștefan Aug. Doinaș, revine cu pregnanță în poemul din 1964: *Visez mereu*. Poemul întregeste cu semnificații superioare etice aspirația spre frumos și puritate a autorului. Poetul, care nu o dată își exprimă oroarea față de degradarea materiei, «visează mereu» acel «loc privilegiat», ferit de «fenomenele perstrite» ale înjosirii universului material și spiritual. Pe de-a-ntregul relevant sectorul baladesc iscat sub înrâurirea romantismului german. În critica și eseistica sa, dovadă a unei deosebite culturi literare, scriitorul își mărturisește crezul într-o artă poetică de clare rosturi estetice și umane, novatoare, dar nedelirantă și exhibiționistă. În contextul liricii noastre de azi, Ștefan Aug. Doinaș e un cert punct de referință pentru o poezie ce nu-și reneagă atributele perene». ■ În *Cronica literară*, cu titlul *Cântarea lumilor*, Aurel-Dragoș Munteanu publică o amplă recenzie a volumului lui Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei* (C.R.): „Discutarea unei asemenea poezii nu se mai poate face în termenii consacrați ai criticii strict estetice. Substanța ei se găsește în lumina unei lumi exprimate prin Cuvântul-principiu și trăiește în determinări multiple, sedimentate în istoria vie a graiurilor. De aceea, autorul procedează la explorări sistematice în cărți de demult, în faguri de miere ai literaturii de cult, constituindu-și un vocabular simbolic și o sintaxă particulară, plină de efect. [...] Desigur, se poate contesta dintr-un alt punct de vedere, îndreptățirea atitudinilor descifrate în poezia actuală a lui Ioan Alexandru. Opțiunea lui nu este singura posibilă iar din unghiul preocupărilor strict artistice mi se pare uneori că restrânge amploarea posibilităților unui atât de mare scriitor. Ceea ce trebuie reținut este că în *Imnele bucuriei* se realizează acordurile unor versuri de rezonanță unică [...]». ■ Dan Cristea scrie despre volumul de versuri *Miazănoaptea miresmelor* de Grigore Hagiu (C.R.), volum ce poate fi citit „astfel ca un concentric poem despre existență și inexistență, despre cunoaștere și problemele ei, unde oscilației și osmozei dintre domeniile investigate, dintre spiritual și pământesc, dintre trezie și coșmar, îi corespund și mătăsoasa concretețe fizică a simțurilor, și glaciala abstracțiune programatică, și cuvântul evocator, ingenuu și cuvântul steril, uneori de o deplină opacitate”. ■ Iulia Moldoveanu, în *Jubileul revistei «Cutezătorii»*, prezintă pe scurt profilul revistei. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran scrie despre romanul *Pribegi, noi visam* de Nicolae Damian (C.R.).

• [„**Luceafărul**”, nr. 27] În acest număr în paginile revistei este abordată tematica: *Rethorica rediviva*. Pe prima pagină, redacția revistei oferă un *Argument*: „Cele câteva numere monografice pe care le-a scos revista noastră au fost bine primite de cititori și înțelegem să continuăm seria punând în discuție de data aceasta neoretica. Ceea ce a determinat alegerea făcută până la romantism, a dominat cu autoritate problematica literară. Este acest interes o modă trecătoare, ca atâtea altele sau, dimpotrivă, reprezintă o înnoire reală, căreia trebuie, pe cât posibil să-i ușurăm afirmarea?”. Semnează texte: Vasile

Florescu, Antonia Constantinescu. □ Vasile Florescu susține *Redescoperirea operei*: „Fără să cunoască neoretorica americană, fără să cunoască nici măcar reabilitarea filosofică a retoricii inițiată și difuzată în franceză [...] noua critică grămădește contradicții peste contradicții numai și numai pentru a fi «nouă». Căci ce înseamnă să preconizezi zgomotos îndepărtarea de operă prin critica metaforică, pentru ca, în același timp și tot atât de zgomotos să te apropii de ea prin aparatul retoric, pe care o recunoști de la început ca inutilă”. ■ Antonia Constantinescu prezintă cartea *Retorica generală și grupul de la Liège* (J. Dubois, F. Edeline, J. M. Klinkenberg, P. Minguet, F. Pire, Larosusse, 1970): „Paralel cu aceste extinderi ale spațiului retoric grupul din Liège urmărește aplicarea practică a concluziilor lor teoretice din volumul analizat de exemplu în broșura *Le jeu des figures dans un poème* de P. Eluard, apărută în cadrul seriei *Documente de travail* ale Universității din Urbino (1972, seria *Rhétorique poétique*)”. ■ O altă secțiune se referă la *Memorie și document*. Se afirmă: Ilie Constantin, Camil Baltazar. □ Ilie Constantin prezintă două cărți. □ Prima este a Ștefaniei Velisar Teodoreanu, *Ursitul* (Minerva, 1973, în seria Memorialistică): „Asemenea pagini de memorialistică vie sunt destule în carte, ca și unele bune portrete de scriitori rămași în amintire (Carianopol scrie cu pietate despre G. M. Vlădescu [...] și amănuntul ambiguu despre Minulescu). În ansamblu, însă cartea ne lasă neîncrzători, prea mulți autori mari și mici se exprimă cu vorbele autorului, neverosimil”. ■ A doua este semnată de Virgil Carianopol, *Scriitori care au devenit amintiri* (Minerva, 1973): „Asemenea pagini de memorialistică vie sunt destule în carte, ca și unele bune portrete de scriitori rămași în amintire (Carianopol scrie cu pietate despre G. M. Vlădescu, cu înclinație spre farsa groasă și amănuntul ambiguu despre Minulescu). În ansamblu, însă, cartea ne lasă neîncrzători, prea mulți autori mari și mici se exprimă cu verbele autorului, neverosimil”. □ Camil Baltazar notează despre scriitorul Al. Robot: „Poetii au totuși simțul grav al previziunii. Însă oricât de pesimist ar fi fost Robot în mărturisirea menționată, nu-și putea prevedea sfârșitul tragic. Refugiat în U.R.S.S., a pierit cu arma în mână, luptând eroic contra hitleriștilor, la nici 30 de ani (1943), în plină și exuberantă forță de creație când mai avea atâtea de destănuț, ajuns la deplinătatea instrumentului de expresie”. ■ Paul Miclău analizează pe *Tzvetan Todorov și gramatica povestirii*: „Mai puțin cunoscută la noi este însă cartea care a devenit un model al genului, *La grammaire du Décaméron* (Paris, 1969; Editura Univers n-a acceptat propunerea de a publica în curând o versiune românească a acestei lucrări, care ilustrează succint, dar profund, noul mod de a aborda povestirea). Demersul poeticii structurale este o revenire, la un nivel superior, la cel al retoricii: nu se studiază, nu se descrie de fapt o operă sau alta, ci organizarea interioară a unor tipuri de expresie verbală artistică; la un nivel mai general, obiectul poeticii este însăși literaritatea”. ■ Recenzând romanul lui Al. Simion: *Sângele unei vârste*

(Eminescu, 1973), Nicolae Ciobanu conchide: „Ultima parte a romanului (a treia) este cea mai puțin reliefată artistic, fiind grevată de un exces de anecdotă nediferențiată și de facilitatea soluțiilor epice [...] În afară de aceste neajunsuri la care am putea adăuga și o anumită uniformitate a stilului, suntem bucuroși să subliniem cu fermitate calitățile noului său roman”. ■ Mircea Iorgulescu analizează două cărți. □ Prima este scrisă de Nicolae Balotă, *Umanități* (Eminescu, 1973): „Dacă *Umanități* prelungește astfel, prin fiecare text, traseul inaugurat în 1969 cu volumul *Euphorion*, nu e fără interes a semnala apariția unui ton inedit în eseistica lui Nicolae Balotă. Este vorba de prezența unui pronunțat accent confesiv, indiciu de participare și sufletească”. ■ A doua aparține lui Marian Popa, *Călătoriile epocii romantice* (Univers, 1972): „[...] cartea lui Marian Popa se citește ca o creație «artistică» deși este o lucrare «științifică» și are utilitatea unei cercetări, deși este construit pe un principiu «artistic», în felul unui roman sau, de ce nu, al unui memorialist de călătorie printr-o bizară bibliotecă alcătuită pe criteriul strict al identității de material, în rafturile ei marii autori fiind egalizați cu cei mai obscuri”.

8 iulie

● [„Scânteia”, nr. 9563] Ziarul publică *Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973 Cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România*. ■ Nicolae Balotă scrie despre *Obiectiv și subiectiv în îndrumarea tinerilor scriitori*: „Relațiile dintre scriitorii aparținând tuturor generațiilor sunt hotărâtoare în instaurarea unui climat prielnic afirmării talentului. Din păcate, uneori, în redacțiile revistelor, aceste relații stau sub semnul unui subiectivism nefolositor nimănui. Sunt tineri care pierd ceasuri și zile prin birourile redacționale nu pentru a-și susține creații valoroase, ci spre a obține bunăvoința, a forța publicarea unor lucrări neîmplinite. Alții mai vârstnici nu se simt nicidecum obligați să le întindă acea mini de ajutor, de care ar avea nevoie în ucenicia scrisului. Lipsa de atitudine deteriorează, așadar, uneori, raporturile, iar direcționarea eforturilor tinerilor începători, climatul favorabil afirmării lor rămân câteodată simple deziderate. Prea puțini dintre redactorii principalelor publicații literare se pot numi semănători de germeni, descoperitori de talente, făuritori ai unui climat și ai unei vieți literare dincolo de obligațiile stricte de serviciu. [...] Având o viziune de ansamblu asupra fenomenului cultural național, diriguitorii culturii trebuie să dea dovadă de cât mai multă autoritate morală și spirituală în susținerea mișcării literare, să orienteze cu consecvență eforturile componentilor acestor mișcări, să militeze pentru instaurarea unui climat spiritual, exigent, creator. Iată, după părerea mea, câteva elemente menite să declanșeze noi inițiative, să concureze la promovarea și afirmarea cu și mai multă vigoare a tinerelor talente, la sudarea noilor nuclee literare, la explorarea vieții sociale în toată complexitatea ei, la o producție literar-artistică pe măsura transformărilor epocii socialiste. Pe un

asemenea drum cred că trebuie să pășească toți făuritorii culturii noastre, cit și publicațiile investite cu asemenea misiune: ele nu pot prospera decât prin perpetuarea unei fecunde legături cu rădăcinile culturii românești, cu creația însăși a poporului”.

10 iulie

• [„**Munca**”, nr. 7975] În *Tv-Comentar*, Călin Căliman scrie „*Statui în piatră*”, o prezentare a „emisiunii de versuri” cu același titlu.

• [„**Scânteia**”, nr. 9565] Voicu Bugariu prezintă volumul *Varia* de Al. Piru: „Un foarte interesant aspect pe care volumul *Varia* îl prezintă este ceea ce am putea denumi tendința practicării unei critici totale. Apetitul lui Al. Piru pentru lectură este uriaș. Nenumărate cărți sunt parcurse cu o neobosită curiozitate, numeroase fapte și documente sunt invocate la tot pasul. În felul acesta, comentariul critic tinde să cuprindă nu numai anumite cărți și autori sau diverse aspecte legate de literatură, ci și însăși ideea de literatură, privită ca o manifestare superioară, definitorie a spiritului uman. Privind lucrurile în felul acesta, criticul tinde să scrie despre o serie teoretic infinită de fapte ale literaturii, nimic nepărându-i-se neinteresant. De aici derivă însă și anumite neajunsuri: exacerbarea enumerărilor, includerea în culegere a unor texte nerelevante. Exceptând asemenea scăderi, greu de ocolit într-o culegere atât de masivă, *Varia* este o valoroasă realizare a criticii noastre”. ■ Emil Vasilescu scrie despre volumul *Poporanismul* de Z. Ornea: „Noutatea cărții, dincolo de unele contribuții documentare, se află, în mare măsură, în știința de a condensa uriașul material faptic în jurul unor imperative social-ideologice și estetice, care au direcționat întreaga mișcare poporanistă. *Poporanismul* este o cercetare cu implicații în domenii variate, cu rezultate definitorii prin ele însele și fecunde cercetărilor viitoare”.

• [„**Tomis**”, nr. 13] Alex.Ștefănescu semnează prima dintre analizele care compun rubrica *Cronica literară* și care aduc în prim plan romanul *Masa zarafului* (Eminescu, 1972), de Dana Dumitriu: „Nuvele din volumul de debut al Danei Dumitriu – *Migrații*, 1971 – sunt concepute ca mărturisiri ale unui personaj feminin care face risipă de spirit analitic și sarcasm pentru a se defini în opoziție cu cei din jur. În romanul *Masa zarafului*, acest personaj se numește Marta, iar opoziții săi primesc dreptul la replică. Autoarea încearcă astfel să depășească un anumit exclusivism, transformându-și personajul absolut într-un simplu participant la o confruntare de opinii.[...]A analiza *Masa zarafului* înseamnă a analiza personalitatea Martei care ocupă romanul pe măsură ce îl creează. [...] Ceea ce dorește Marta este sublim, ceea ce întreprinde ea este lamentabil. Dana Dumitriu a înfățișat dinăuntru această contradicție, lăsându-și eroina să-și construiască propriul roman. Propunând mai mult un mod de gândire decât un comportament, cartea tinerei autoare, scrisă extrem de subtil, îmbogățește, cu o notă distinctă, proza eseistică actuală”. □ A doua cronică

literară a Mirelei Roznoveanu semnaleză apariția volumului *Iubiri rele* (Eminescu, 1973), de Mihai Giugariu: „Nuvele și schițele din *Iubiri rele* mențin o conduită existentă în cărțile anterioare. Se renunță însă la tentativele prolixede înregistrare exhaustivă, din roman, preferându-se atacurile fulgerătoare asupra gesturilor și trăirilor care aparțin unei umanități destul de eterogene. Narațiunea alertă este decisă de fraza scurtă, iritant de concisă (semn al unei mobilități spirituale), convențională, și ca tonalitate – «albă» – cu care ne-a obișnuit proza americană contemporană. Proza lui Mihai Giugariu are o transparență sub care viețuiesc laolaltă irizațiile fantastede și accentele lirice. Ea indică un prozator talentat dar, contrar aparențelor, nu pe deplin format, căruia îi lipsește frecvent o inteligentă imaginație a realului în chiar tentativele de supunere a acestuia”. ■ Dan Simionescu semnează articolul *Narațiunea în vechea istoriografie românească*, de fapt o recenzie la volumul lui Eugen Negrici, *Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin* (Minerva, 1972 – colecția Universitas). Cartea lui Eugen Negrici este „un studiu profund de analiză și estetică literară, mai puțin de stilistică literară, aplicat valorilor artistice ale operelor celor doi cronicari moldoveni. Lucrarea fiind exhaustivă pe linia esteticii literare, în mod firesc, nu se limitează numai la «narațiune», ca specie epică dominată de combinația secvențelor, ci studiază și alte procedee literare care întregesc și subliniază pregnant arta narațiunii, ca: descrierea, portretul, instantaneul scenic, biografia literară, figurile și schițele convenționale ale personajelor, ideologia și gradul de veridicitate al narațiunii istorice (fiind vorba de cronici). Un asemenea studiu, adică o monografie de estetică literară aplicată textelor vechi era foarte necesară în momentul de față”. ■ În *O istorie a esteticii românești*, Octavian Georgescu recenzează volumul semnat de Ion Iliescu și intitulat *Geneza ideilor estetice în cultura românească*: „Ceea ce impresionează de la început este bogatul aparat critic al lucrării. Autorul ne trimite în text, în subsolul paginilor și în fișele de la finele cărții la sursele cele mai varii, de la calendarele vechi, la dicționare, de la creștomatiile, la articolele răspândite prin periodice. Nimic nu pare a fi fost scăpat din vedere, nici manuscrisele sau scrisorile, întregul eșafodaj al documentării (și al analizei) atestă o rigoare, o grijă a preciziei, o scrupulozitate am zice exemplară.[...]Cu o bogată informație, cu un stil limpede, cursiv, lucrarea se dovedește nu numai un instrument util pentru specialiști, dar și o lectură interesantă”. ■ În *Dialoguri contemporane*, Al. Protopopescu și Cornel Regman dialoghează pe tema *Între Petru Popescu și Petru Popescu* (I). Pentru cel dintâi dintre partenerii de dialog, Petru Popescu este „un gen de scriitor atent și apt în a-și impune propria imagine de romancier. Sub perseverența pledoarie pentru așa-numita de el «democrație estetică» se ascunde, de fapt, un energic iconoclast decis să se autoconsacre chiar cu risipă de elocvență”. Pe de altă parte, Cornel Regman observă: „Într-o epocă în care poeții mai ales, artiștii în general pun scrupule infinite în a-și clarifica poetica și a descifra

imboldurile ce-i conduc și articularea lor cu anume direcții confraterneale gândirii și sensibilității veacului, gestul tânărului romancier, al și mai tânărului eseist care se dezvăluie în persoana sa, conservă toate caracteristicile unei intense campanii de propagandă. De fapt, *eseismul* și *propaganda* nu fac tocmai casă bună laolaltă. Mai corect ar fi să vorbim de un anumit fel de *gazetărie literară* în cazul recente cărți de articole a lui Petru Popescu”. Dorind să explice termenul *iconoclast* atribuit lui Petru Popescu, Al. Proto-poescu notează: „Îl numeam iconoclast nu fiindcă ar afirma cine știe ce noutăți vitale pentru proza românească, ci pentru că știe să nege cu dibăcie toate acele soluții literare care nu convin modului său de a fi scriitor. Petru Popescu pare în eseuri expert și revoluționar, pare exhaustiv și invulnerabil, fiindcă, de fapt, nu-l interesează nimic din treburile literaturii. Pe el îl interesează Petru Popescu și-atât”. ■ Al doilea număr din luna iunie al revistei „Tomis” publică versuri semnate de Virgil Teodorescu, Dan Rotaru, Dumitru Pricop, Mihail Sabin și fragmente de proză, semnată de Radu Deican (*Negușătorii de noroc*) și Sorin Titel (*Umbrele verii*).

12 iulie

● [„**Munca**”, nr. 7977] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Radu Cosașu, *Supraviețuiri*. ■ În *Film*, Lucia Bogdan scrie despre *Conspirația*, scenariul fiind semnat de Petre Sălcudeanu și Titus Popovici.

● [„**România liberă**”, nr. 8932] Dragoș Vrânceanu recenzează volumul de poezii al lui Radu Cârneli, *Banchetul*, condiderând că „Strategia interesantă a poemului lui Radu Cârneli stă în această neprevăzută substituție salvatoare a ideii – când se rătăcește – prin ritm, a fondului prin formă. Acest anti-experimentalist care e poetul practică totuși o investigație poetică căreia putem să-i spunem îndrăzneță, deși camuflată și am zice aproape inconștientă, când joacă din instinct, cu multă siguranță, pe cele două clape fundamentale ale poeziei: forma și conținutul, fără a le violenta, ținându-le permanent în comunicare para-logică”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9567] Romulus Guga publică *Simplă pledoarie pentru personajul zilelor noastre*: „Dacă a existat o perioadă a delimitării exacte a personajului bun și rău, element necesar pentru o anumită etapă, în acest nou moment al țării, în care bătălia pentru nou se duce nu numai pe tărâmul existenței sociale, ci mai ales în sfera conștiinței, a făuririi omului fără de care nu se poate concepe o societate socialistă multilateral dezvoltată, atunci firesc pledoaria noastră se va îndrepta spre un tip de personaj care ar reuni toate fețele complexe ale omului de azi, format în societatea noastră socialistă. [...] Acum, mai mult ca oricând, în bătălia grandioasă pentru transformarea României într-o țară înaintată, a demnității, dreptății și libertății, a principiilor noastre partinice, în constanta bătălie dintre vechi și nou, personajul literar, dramatic trebuie să devină un factor activ cu tot universal în care el se mișcă.

Și în acest mod vom reuși să ridicăm la nivelul realizărilor grandioase a ceea ce înseamnă România socialistă de azi, nivelul conștiinței omului care trebuie să fie contemporan cu vremea sa. Astfel, creatorul de artă își va face datoria față de poporul și vremea sa”. ■ Ziarul publică *Un răspuns de la revista „Transilvania”*, semnată de redactorul șef Mircea Tomuș: „Redacția revistei «Transilvania» a parcurs cu deosebită atenție articolul din «Scânteia» în care, pe linia preocupării generale a ziarului de a analiza programele, profilul și contribuții publicațiilor cultural literare din țară în raport cu cerințele traducerii în viață a politicii culturale a partidului, pentru valorificarea la maximum a resurselor creatoare locale, se făceau observații de real interes teoretic și ide mare utilitate pentru bunul mers al revistei noastre. Suntem încredințați că o preocupare susținută pentru îmbunătățirea profilului publicației noastre, în sensul unei mai mari apropieri de sfera interesului larg al cititorilor și de realitățile locale, în sensul valorificării cât mai depline a forțelor creatoare ale Sibiului, pe linia tradiției înaintate a culturii de pe aceste locuri, ar asigura revistei «Transilvania» un plus de valoare și de audiență. Însușindu-ne conținutul indicațiilor conducerii de partid, cu privire la rolul și funcția publicațiilor social-culturale și literare, am căutat și până acum să menținem o legătură cât mai strânsă cu publicul, sondând opinia cititorilor noștri, consultându-i prin organizarea de consfătuiri și întâlniri, după cum în atenția noastră a fost și valorificarea potențialului creator al oamenilor muncii sibieni, prin asigurarea unui cerc de colaboratori în care, treptat, elementul local să aibă cuvântul hotărâtor și, totodată, cel mai potrivit cadru de exprimare. [...] O importanță deosebită a avut, pentru activitate revistei noastre, analiza recentă a activității sale de către secretariatul comitetului județean de partid. S-au stabilit, cu această ocazie, o serie de măsuri ferme, concrete, privind îmbunătățirea activității redacționale, s-au dat indicații concrete pentru traducerea în practică a politicii partidului în domeniul ideologiei și culturii, pentru o mai mare apropiere a revistei de realitățile și problematica locală, pentru diversificarea și activizarea programului ei. Pe această linie, planul de perspectivă al revistei noastre prevede inițiative publicistice menite, în speranța noastră, să afirme profilul original al revistei «Transilvania», prin sporirea interesului cititorilor pentru conținutul și forma ei de prezentare, prin promovarea în continuare a autenticelor forțe creatoare locale, prin ridicarea problematicii locale la valoarea unui interes larg național”.

• [„Albina”, nr. 28] Numărul debutează cu poezia lui Ion Bănuță, intitulată *Grâu de soare*. ■ Pagina de *Satiră și umor* găzduiește anecdote de Stelian Filip, inspirate de Festivalul umorului de la Gabrovo (Bulgaria).

• [„Orizont”, nr. 28] Prima cronică literară intră, prin pana lui C. Ungureanu, în universul romanelor lui Petru Popescu (trei la număr: *Prins, Dulce ca mierea e glonțul patriei și Sfârșitul bahic* – C.R., 1973), caracterizat în felul următor: „Petru Popescu e, după două romane, un prozator cu o enormă priză

la public. Dintr-un instinct sigur al pieței literare s-a născut *Sfârșitul bahic*, roman aproape la fel de inteligent ca și anterioarele, mai incisiv decât acestea, alert scris, perfect construit de un meseriaș care știe bine ce are de făcut, lipsit de bovarismul specific breslei ca și de complexul «intelectualității».

■ Un articol evocator despre Anișoara Odeanu, amintiri și biografie discretă, realizează Ion Th. Ilea, din care decupăm un mic fragment: „Am întâlnit-o, deosemena, la Eugen Lovinescu, la Eugen Ionescu și Camil Petrescu, în discuții situându-se într-o poziție constructivă și bine informată. Nenumărate sunt zilele petrecute în peregrinările mele la Lugoj, unde făceam plimbări prelungite, prin vii, în interminabile convorbiri literare. Era o povestitoare neîntrecută.”

■ Este anunțată moartea lui Octavian Meta, „scriitor, pasionat cercetător al moștenirii culturale [...] colaborator activ al revistelor *Orizont*, *Familia*, al ziarelor *Drapelul roșu*, *Neue Banater Zeitung* etc”.

■ Veronica Porumbacu traduce din poezia franceză pe Audiberti, Patrice de la Tour du Pin, Jean Grosjean.

● **[„România literară”, nr. 28]** Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Întâlnire*), Lidia Stăniloae (*Ștefan*), Iulian Vesper (*Peisaj*), Constanța Buzea (*Prețul tău; Hoții de vise; Scufundată; Cu câinii tineri; Totdeauna am simțit...; Spital de cumpărat; Imagini fără dor; Vreme pentru poezie; Visare*). ■ Mihaela Hașeganu semnează *Prăjitura de după masă*. ■ Damian Necula publică *Zăpezile*. ■ Terma numărului: E. Lovinescu. ■ Editorialul *E. Lovinescu* este semnat de George Ivașcu: „Împlinirea, la 15 iulie, a trei decenii de la moartea lui E. Lovinescu solicită un popas dincolo de efemerul comemorativ. Preocuparea pentru ierarhia valorică a fost structurală întregii activități a criticului care și-a început sub auspicii maioresciene, la «Epoca», în 1904, și a sfârșit-o prin acel laborios studiu monografic, *T. Maioreșcu*, în două volume, totalizând o mie de pagini, apărute în 1940 și urmate, în 1943, de alte două, unul prezentând pe contemporanii mentorului junimist, celălalt posteritatea lui critică”.

■ Șerban Cioculescu semnează portretul lui *E. Lovinescu*. ■ Citim despre *E. Lovinescu și Academia*, un text scurt, nesemnat. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc semnează *Lupta dintre vechi și nou*: „Arta, prin operele sale cu adevărat izbutite, nu este numai o încercare cu noi semnificații a lumii, nu e doar un semnificant, ci și o reîncercare cu concret a semnului, transformarea semnului în existența plină. Dar convențiile, semnele lumii, informația pe circuite bine stabilite sunt mari comodități, sunt mijloace de economie vitală la care ține într-un fel orice ființă vie. Există conflicte dintre vechi și nou cu un acut substrat de clasă, opere artistice care sunt acceptate sau respinse sub masca esteticii – din motive ideologice precise, în care interesele se pot decela cu o siguranță științifică. Dialectica noului și vechiului, confruntarea dintre ele în domeniul artei, este însă mai largă decât acest unic, clar și tranșant tip de conflict (deși totdeauna există și o explicație sau alta). În clipa în care *Ion* al lui Rebreanu a fost atât de violent atacat de unele condeie, și nu oarecare, ci de mari personalități ca Ni-

colae Iorga sau de foarte mari artiști ca Tudor Arghezi, nu s-au înfruntat niște interese de clasă nete (mai ales în a doua polemică). Dacă în cazul lui Arghezi se ciocneau două personalități puternice și două stiluri artistice, iar marele poet, în plus, avea și un temperament de extremă violență, în cazul lui Iorga mai intervenea un factor. Ideologul sămănătorismului a militat o viață întreagă pentru o literatură inspirată de majoritatea covârșitoare a populației țării și, iată, era pus în fața unui roman masiv, major, construcție de granit, despre țărani”.

■ Romulus Guga semnează *A te roști – a te implica*: „Pentru a putea combate, trebuie înfățișat convingător, cu toate nuanțele, ceea ce ne-am propus a face spre binele societății, dar, în același timp, înseamnă a afirma cu aceeași tărie valoare care dorim să viețuiască în om și-n relațiile interumane. Să încercăm în consecință a ne apleca cu mai mare atenție asupra vremii noastre, cât și a operelor noastre, dar în aceeași măsură să nu neglijăm nici formarea și educarea cititorului cărui ne adresăm. Numai astfel vom putea trăi laolaltă satisfăcuți în egală măsură de toate bătăliile câștigate și numai astfel noi, scriitorii români, ne vom face datoria, fără a avea vreodată remușcări față de această țară. Este timpul ca noi, scriitorii, să ne dăruim cu tot ce avem mai bun, cu tot cât ne stă în putință, acestei vremi pe care o trăim, spre a fi demni de a ocupa un loc de cinste în paginile care se vor scrie într-o zi despre acești ani, în care fiecare cucerire a lumii noi s-a dobândit prin eroism”. ■ În *Sfidând timpul* Alex. Ștefănescu scrie despre volumul de debut al lui Mihai Beniuc, *Cântece de pierzanie*: „Sfidând timpul, Mihai Beniuc i se consacră până la identificare, inegalitatea poeziilor sale, tumultul, dar și cantitatea mare de improvizație se explică prin această secundare patetică a istoriei. De cele mai multe ori, el crede că dezlănțuie stihiile timpului, conducând iureșe rebele, deschizând drumuri noi, împlântând drapelul vitalității pe culmi inaccesibile. Timpul însă îl urmează calm, fără exaltare. Alteori, obosit de desele cavalcade, el cere o clipă de odihnă, de reîntoarcere în trecut, de regăsire a amintirilor dragi. Dar timpul înaintează la fel de nepăsător”. ■ Mihai Novicov semnează *Patos romantic*, un text despre opera lui Dumitru Corbea: „Două ni se par a fi coordonatele esențiale ale poeziei lui Corbea: explozia confesivă și implicarea continuă în ea a universului de imagini alcătuit ca urmare a unei ciocniri cu viața”. ■ În *Identitatea personajului* Laurențiu Ulici scrie despre personajul din romanul *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu: „Personajul își caută, deci, identitatea și romanul întreg e povestea acestei încercări, mai aproape de eșec decât de reușită, de nedumerire decât de clarificare. Cu asta am spus aproape totul despre semnificația mai adâncă a *Sfârșitului bahic*. Și despre tema lui. Problema e dacă prozatorul reușește să fie concludent la nivelul epicului și al arhitecturii românești, cu alte cuvinte dacă tema și semnificația concluzivă se susțin prin niște probe decisive de natură epică, ori, dimpotrivă, sunt numai niște bune intenții. În ce mă privește am avut, citind romanul, sentimentul realizării primei ipoteze, dar la instituirea lui a contribuit, paradoxal într-un fel, o stare de contrarie-

tate pe care cartea, cel puțin la o lectură neinterrogativă, o lasă. Este vorba, în principal, despre cele două secvențe epice mai mari, ce par, sub raportul interesului, inegale”. ■ Ov. Ghidirmic semnează *Viața unei cărți*, un text despre destinul romanului *Desculț* de Zaharia Stancu: „Oricum am privi lucrurile, *Desculț* reprezintă, sub toate aspectele, embrionul creației lui Stancu, matricea ei stilistică”. ■ Romulus Dianu publică „*Domnul Goe*”, o *Documentație pentru o biografie*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Virtuozitate poetică*, o cronică literară la *Madona din Dud* de Cezar Baltag, Editura Eminescu, 1973: „Poate că, în viitorul volum, când motivele culturale vor fi resorbite complet, poezia lui Cezar Baltag își va afla în astfel de purități ritmice adevărata originalitate”. ■ Citim recenzii: ■ Victor Atanasiu notează apariția volumului *Venea o moară pe Siret* de Mihail Sadoveanu, Editura Eminescu, 1973: „Mai palid apar cele trei victime ale dramei sentimentale (Anuța, Costi, Filoti și Vasile Brebu). Paginile capătă în această parte a cărții un aspect de roman de aventuri”. ■ Dana Dumitriu în *Ironie și tandrețe* prezintă două volume: ■ *Baia de nori* de Ioanid Romanescu, Editura Junimea, 1973: „*Baia de nori* arată calități lirice deosebite care merită o analiză mai atentă, mai amănunțită. Fire elegiacă, dar și fin ironică, poetul trăiește în continuă cenzură sentimentală de unde și particularitatea versurilor sale cele mai bune. Atât în substratul emotiv cât și în rostirea lui ironică se insinuează o pornire polemică, o retragere spre sine echivalentă cu un refuz al dialogului amplu”. ■ *Sfere muzicale* de Otilia Nicolescu, Editura Eminescu, 1973: „O discreție, dacă nu chiar o inhibiție, oprește poeta în elanul ei confesiv și versurile se încarcă de o tensiune, de o ardere mocnită”. ■ Aureliu Goci scrie despre *30 de poeme* de Petru Sfetca, Editura Cartea Românească, 1973: „Tocmai pentru că ilustrează așa de corect poetica ermetismului, ne întrebăm dacă Petru Sfetca n-ar fi trebuit să se revolte uneori împotriva rețetei. Astfel, poezia sa nu este decât expresia cea mai fidelă a ermetismului canonic, chiar dacă perfect adaptat la dispozițiile lirice personale”. ■ Sorin Titel comentează *Anna sau pasărea paradisului* de Radu Mareș, Editura Dacia, 1972: „S-ar putea ca sensul «ascuns» al întregii cărți să ne fi scăpat, dar părerea noastră (am fi bucuroși ca ea să fie falsă) este că el nu există. Credem că Radu Mareș a vrut cu tot dinadinsul să scrie o carte complicată cu toate că substanța cărții nu cerea acest lucru; iată de ce proza sa ni se pare, deocamdată, pretențioasă și afectată. Siguranța redactării nu ne mulțumește nici ea atâta vreme cât romanul este numai o înșiruire de fraze frumoase. Dar această «siguranță» a frazei ne-ar putea face să credem că Radu Mareș va descoperi în cele din urmă cât de «complicată» poate fi viața, ca să poată scrie într-adevăr o literatură «complicată»”. ■ Mihai Minculescu spune despre *Necunoscuta* de Traian Chelariu, Editura Minerva, 1972: „Elementul de gravitate definește această proză de căutare, insuficientă pentru a determina, singură, un nume în istoria literară, dar evident utilă prin raportarea la poezie”. ■ Florentin Popescu recenzează *8 aldin de noapte* de Mihai Caranfil, Editura Eminescu,

cu, 1973: „Autorul se dovedește un bun și corect stăpân al mijloacelor, cu o forță a cuvântului capabilă să păstreze o anume nervozitate a stilului, dar – din păcate – numai până la un punct. Copleșit de date și cifre (de ordin economic, social, cultural etc.) el se lasă furat de enumerări seci, aride, care nu reușesc să convingă; alteleori, tributar aceluiași stil gazetăresc – amprentă mai degrabă a rapidității în scriere decât în documentare – reporterul cade victima unor procedee și chiar formulări devenite demult locuri comune ale genului”. ■ G. Dimisianu semnează *Un demers critic* de Eugen Luca, Editura Dacia, 1973: „Nu e numai inventariere, glosare mărunță, dar și tentativa de a reînsufleți o atmosferă, acțiune ce-i reușește lui E. Luca atâta vreme cât procedează cu aplicație, menținându-se în marginile textului pe care-l comentează”. ■ Nicolae Albu scrie despre *Oameni din Ardeal* de Radu Brateș, Editura Eminescu, 1973, prezentând conținutul cărții. ■ Al. Piru notează că a apărut volumul *Mitologie romantică* de Elena Tacciu, Editura Cartea Românească, 1973: „Interesantă, documentară și personală, lucrarea Elenei Tacciu este nouă în literatura de specialitate și merită toată atenția”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* citim planurile literare ale lui Paul Daniel, Ovidiu Constantinescu, Mircea Horia Simionescu, Tudor Ștefănescu, Cristina Taccoi, Paul B. Marian, Alf Adania, Petre Luscalov, Baruțu Arghezi, Laurențiu Cerneț, Nicolae Nasta. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la apariția «Igaz Szó» din Tg. Mureș, organ în limba maghiară al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, a avut loc o șezătoare literară la care au participat scriitori, reprezentanți ai revistelor literare din întreaga țară. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Hajdu Gyözö, redactorul șef al revistei. Din partea Biroului Uniunii Scriitorilor a vorbit Radu Boureanu, redactor șef al revistei «Viața Românească», care a transmis felicitări și noi succese în munca de creație. În cadrul programului ce a urmat, scriitorii Bajor Andor, Radu Boureanu, Nina Cassian, Deak Tamás, Farkas Árpád, Romulus Guga, Traian Iancu, Ianoshazy György, Letáy Lajos, Nagy Istvan, Vasile Nicolescu, Papp Ferenc, Paskandi Géza, D.R. Popescu, Aurel Rău, Szász János, Székely János au prezentat în fața publicului fragmente din lucrările proprii, cât și traduceri din lucrările confrăților de alte naționalități. În sălile redacției «Igaz Szó» a fost deschisă o expoziție retrospectivă, cuprinzând cele mai semnificative momente din viața revistei. Participanții la șezătoare au trimis o telegramă C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care, printre altele, se spune: «La această șezătoare care continuă o veche și prețioasă tradiție de colaborare frățească a revistelor literare române și maghiare din țară, gândirea noastră se îndreaptă spre dumneavoastră, cel mai iubit fiu al poporului român, conducătorul nostru înflăcărat. Permiteți-ne să vă mulțumim și de astă dată pentru grija ce-o manifestați neîntreput față de dezvoltarea vieții literare din patria noastră, să vă mulțumim pentru îndrumarea consecventă, marxist-leninistă, profund științifică, de care ne bucurăm din partea C.C. al P.C.R., în frunte cu dumnea-

voastră. Vă asigurăm, mult iubite și stimate tovarăse secretar general ,că noi, scriitorii României socialiste, fără deosebire de naționalitate, stăm neclintit, cu toate talentele noastre, strâns uniți în jurul Comitetului Central al Partidului nostru, și nu vom precupeți nimic pentru traducerea în viață a politicii interne și externe a Partidului Comunist Român». [...] * La Casa scriitorilor din Iași s-au desfășurat lucrările colocviului *Teatrul și actualitatea*, organizat de Asociația scriitorilor ieșeni, în colaborare cu Studioul de radio-televiziune Iași. În cadrul colocviului au fost dezbătute probleme care vizează colaborarea mai strânsă a creației dramatice cu teatrele, legăturile dintre dramaturgi, edituri, teatre și posturi de radio și televiziune, contribuția scriitorilor din această parte a țării la îmbogățirea tezaurului dramaturgiei naționale. La lucrări au participat dramaturgi, directori și secretari literari ai teatrelor din județele Moldovei, critici teatrali, ziarști. După prezentarea referatelor *Dramaturgia azi* de Nicolae Barbu, redactorul șef adjunct al revistei «Cronica» și *Teatrul și microfonul* de Constantin Paiu, de la postul de radio-televiziune Iași, au urmat ample discuții cu privire la fenomenul teatral contemporan, la care au participat dramaturgul Andi Andrieș, George Genoiu, Mircea Radu Iacoban și Constantin Munteanu, directorii de teatru și secretarii literari Teofil Vâlcu, Eduard Covali, Natalia Dănăilă și Vasile Mălinescu, – redactorii de la postul de radio și televiziune Iași, George Rogoz, Grigore Ilisei, Iancu Șerban și cronicarii teatrali George Timcu și Al. I. Friduș. Cu prilejul colocviului, s-a hotărât înființarea la Iași a unui *Teatru al autorilor*, menit să ofere spectacole-lectură, urmate de dezbatere. * Scriitorii albanezi Thoma Frasher și Teodor Lace care s-au aflat în țara noastră, au făcut o vizită de prietenie la Asociația Scriitorilor din Brașov unde au fost primiți de Dan Tărchilă, secretarul Asociației, și scriitorul Ștefan Stătescu. * În stațiunea balneară Buziaș se desfășoară «Săptămâna teatrului de amatori», în cadrul căreia 14 formații artistice de pe lângă casele de cultură și căminele culturale din Timișoara, Lugoj, Jimbolia, Ceacova, Cernei, Homoșu-Mare și alte localități din județul Timiș, prezintă piese din dramaturgia clasică și contemporană, românească și universală. După o amplă expunere a scriitorului Mircea Șerbănescu, despre teatrul românesc contemporan, artiștii amatori din Buziaș au prezentat piesa *Trepte* de Paul Everac. În cadrul săptămânii teatrului de amatori, formațiile Casei de Cultură Buziaș și Căminul Cultural din comuna Ghizela vor prezenta piesa *E vinovată Corina* de Laurențiu Fulga, precum și piese într-un act de Aurel Baranga, Paul Everac etc.”. ■ Sub semnătura Al. R. apare necrologul *Miron Neagu*. ■ În *Cartea străină* apar: ■ În *Parfumul celor „O mie și una de nopți”* Nicolae Balotă prezintă volumul *Povestea-Dalilei-cea-Vicleană O mie și una de nopți*, al șaptelea volum, traducere de Haralambie Grănescu. ■ Ioana Crețulescu semnalează apariția cărții *Introducere în literatura fantastică* de Tzvetan Todorov, Editura Univers, 1973, traducere de Virgil Tănase. ■ În *Revista revistelor* sunt prezentate ultimele numere din revistele „Transilvania” și „Romanian Books”. ■ Cristian

Unteanu semnează traduceri din *Revoluția franceză* de Jean-Paul Rabaut și *14 iulie 1789* de Jean Jaures. ■ În *Prezențe românești* aflăm: „«Norwood Library» din Londra a organizat o manifestare de amploare dedicată țării noastre, realizărilor ei multilaterale din toate domeniile de activitate. De un binemeritat succes s-a bucurat expoziția de cărți românești, care a cuprins cele mai reprezentative titluri din producția din ultimii ani ai editurilor noastre. Un interes deosebit au trezit volumele selectiv de articole și cuvântări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu apărute la Editura Meridiane, precum și cele două lucrări dedicate vieții și activității secretarului al P. C. R. publicate în Anglia: *Nicolae Ceaușescu – Omul, ideile sale, înfăptuirile pe calea socialismului*, ediția I (1972) și ediția a II-a (1973), apărute sub îngrijirea prof. Stan Newens la «Russell Press Ltd» și *Ceaușescu al României* de Donald Catchlove, care a văzut lumina tiparului la «Abacus Press Ltd». * «El libro espaniol», prestigioasa revistă madrilenă, publică în nr. 184/1973 un articol pe marginea primei expoziții de cărți românești deschisă în capitala Spaniei. Se fac aprecieri elogioase la adresa realizatorilor și a editurilor românești. [...] * «Mosaic», revistă de literatură contemporană mondială, a publicat în ultimul său număr pe 1973 poeziile *Shakespeare* și *Atavism* de Marin Sorescu, tălmăcite în limba engleză de poetul Roy Mac Gregor-Hastie și un fragment din *Poezia matematică* de Marcus Solomon. Suplimentul pe luna mai al revistei este consacrat basmului *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte* de Petre Ispirescu, tradus în limba engleză de Mary Lăzărescu”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie despre *O întâlnire internațională între scriitori*, întâlnire organizată la Lahti, Finlanda: „Poeti și prozatori, critici, ziariști și editori, printre care Hans Magnus Entzensberger din R. F. G., Jean François Revel din Franța, Alexandr Mihailov din U.R.S.S., Marcel Lobet de la Academia Regală a Belgiei, Ryszard Matuszewski din R. P. Polonă, Adrian Mitchell din Anglia, Manuel Scorza din Peru, James Tate din Statele Unite ale Americii etc., precum și foarte numeroși participanți din Finlanda, Suedia, Norvegia și Danemarca, au stat de vorbă între 18 și 22 iunie, spunându-și punctele de vedere asupra întrebării *Pourquoi les belles lettres? (La ce slujește literatura?)*. [...] Delegația română, a Uniunii Scriitorilor, alcătuită din Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Mircea Zăciu, Mircea Micu, (Radu Lupan, invitat personal, a susținut un «speech» la deschiderea dezbaterilor), a exprimat, prin comunicarea subsemnatei, un punct de vedere rezultând din felul în care noi concepem literatura în general. [...] Scriitorii români au avut și interesante discuții cu mai toți participanții, atât în probleme de literatură propriu-zisă, cât și de cultură, în general. Și foarte numeroși scriitori străini, poeți, romancieri, critici și-au exprimat dorința de a vedea România, de a cunoaște realitățile noastre socialiste. [...] La Lahti, ca și în oricare altă parte a lumii, astăzi, literatura română a fost prezentă”.

● [„**Tribuna**”, nr. 28] N. Prelipceanu scrie articolul *Cărțile prietenilor noștri* – făcând referire la Ion Drăgănoiu, iar Marian Papahagi *Ca un stol de*

păsări subterane, la Ioanid Romanescu. ■ *Proză*: Constantin Cubleşan recenzie *Sunt un pământean* de Lucia Demetrius; ■ Ion Marcoş – cronică la *Între Socrate și Xantipa* de Petre Popescu și *Opera și destinul scriitorului* de Aurel Dragoş Munteanu; ■ Ion Vlad – eseu cu titlul *Nicolae Iorga, memorialistul*; ■ Dana Dumitriu – eseu despre Nichita Stănescu – *Nichita Stănescu și noua serie lirică*; Fragment proză de Nicolae Calomfirescu – *Drumuri* și poezii de Ileana Roman și Valeriu Armeanu. ■ Ion Pop convorbire cu Michel Deguy – *Poezia trebuie să fie mai mult decât poemul*: „cred că e destul de tradițional a se spune că poezia este reflecția înlăuntrul ei însăși, asupra ei însăși: nu este desigur, o inovație: despre Hölderlin vorbim ca despre un poet al poeziei sau, pentru a lua un exemplu dintre poeții francezi, în legătură cu René Char se vorbește cu dragă inimă despre o poezie în care poemul comportă propria-i reflecție despre poezie”; „este aici un fel de duplicitate de fond, un du-te-vino, de schimb de locuri: pe de o parte deci – poetul, pentru care poezie e toată gândirea – și, de altă parte, filosoful, pentru care poezia este o activitate pusă la locul său într-o posibilitate”; „aș vrea mai întâi, în continuarea primei întrebări, să spun un lucru. Mi se pare că există ceva nou, cel puțin pentru acest secol, adică ceea ce s-ar putea numi *criza poeziei*; aceasta, în măsura în care există ceva ca o neliniște profundă a poeziei cu privire la ea însăși, ceea ce la un Georges Bataille apare ca «ură față de poezie» [...] Ei bine, e vorba de niște fenomene de respingere, de dezgust și – am putea spune – despre o anume *moarte a poeziei*: iată de pildă, letriștii, care vorbesc despre moartea poeziei o dată cu ei, și de o înviere... Vreau să sun că poetul și poezia nu mai sunt crezuți pe cuvânt, în climatul poetic” „poetul e fără încetare *somat* să refacă dovada că poezia are ceva nu numai de spus, ci – în fond – are și *o anumită putere asupra lumii*, nu o putere politică, ci o *putere de deschidere spre lume*”. [...] „Hölderlin zicea că poezia este lucrul cel mai primejdios dintre toate, cel mai nevinovat și cel mai primejdios”, „Avangarda... e foarte greu să te situezi tu însuși în avangardă... Pentru că trebuie să ai o percepție clară a ariergardei... Ar trebui să știi ce se află la orizontul unei avangarde – iar aceasta implică o mulțime de judecăți de valoare. În fond, e o postură mereu avantajoasă aceea de a fi în avangardă și prin urmare presupune un fel de prezumție pe care aș ezita s-o revendic în ceea ce mă privește polemică și, în orice caz, inventivă... Încă o dată: a te situa aici ar însemna să-ți acorzi un rol prea frumos... Și apoi mai e un lucru: cred că suntem într-o epocă în care ceea ce este mai vechi este rememorat, ceea ce este mai îndepărtat contemporaneizat – pe scurt, că există ceva, în situația generală, care se împotrivesc schemei evolutive simpliste, progresist-simpliste. Aveam de-a face în același timp cu *contemporaneitatea lumii* și cu o profundă *rememorare* – cam în felul în care Malraux vorbește despre *muzeul imaginar*, în care totul revine, într-o stranie contemporaneitate... Aceasta face să nu-mi placă să mă servesc de cuvinte ca *avangardă*, decât atunci când lupta e clară, contra unor pseudo-avangarde, adică a unor mișcări

care cred că inventează ceva, dar care nu fac decât să repete ceea ce se făcea în urmă cu vreo cincisprezece ani”. Poezii traduse din Michel Deguy de Ion Pop.

13 iulie

• [„**Munca**”, nr. 7978] În rubrica *Punct*, cu titlul *Personajele în care contemporanii lor nu se recunosc sunt refuzate*, revista publică un scurt interviu cu Maria Luiza Cristescu. Acesta răspunde la întrebări legate de cum corespunde literatura contemporană problemelor tinerei generații. ■ În *Carnet editorial* este prezentată pe scurt ediția de *Scrieri* de Zaharia Stancu ce cuprinde 10 volume apărute la Eminescu.

• [„**Scânteia**”, nr. 9568] Mihai Iordănescu scrie despre *Comunistul de la catedră – militant activ pentru perfecționarea învățământului*, prezentând „Dezbaterea la Ministerul Educației și Învățământului a sarcinilor trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973”: „Important este acum – au subliniat cei prezenți – ca fiecare slujitor ai școlii să imprime străduinței sale sensul nobil al muncii de partid, al muncii desfășurate în spiritul celei mai înalte responsabilități comuniste. O concluzie ale cărei consecințe pozitive pentru învățământul nostru, neîndoielnic, vor putea fi constatate din plin încă din viitorul an școlar”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 29] Valeriu Râpeanu semnaleză *Timpul sintezelor*: „Un fapt este însă esențial. 1974 este anul în care se vor împlini trei decenii de la marea zi a istoriei țării: 23 August. Or, editurile sunt acelea care, în complexul larg și multilateral al culturii noastre socialiste, au menirea să înfățișeze, prin opere de toate genurile, semnificația celor trei decenii de luptă și victorii, de biruință a unei vieți noi, de afirmare plenară a capacității creatoare și a virtuților poporului nostru. S-a subliniat și în cadrul discuțiilor de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste că cinstirea acestui eveniment istoric nu trebuie realizată prin opere de circumstanță, festive și declarative”. ■ Mircea Mancaș reflectează la *Creație și responsabilitate*: „Arta are drepturi și libertăți deplin consacrate de marile ei realizări în istoria, milenara ei devenire. Dar pentru noi, azi – într-o epocă revoluționară pe plan ideologic și structural – mai mult decât oricând, arta și literatura trebuie să se afirme sub forma unor noi și autentice valori, ce exprimă originalitatea spiritului național și specificul umanismului socialist. Iar poezia – ca mijloc direct și prioritar în accesul artei în mase – trebuie să redea inegalabila frumusețe a vieții noi, în modalități clare și expresive, constituind o inalterabilă mărturie a prezentului și un preludiu al viitorului proiectat în lumina mărețului ritm al construcției socialismului”. ■ Intitulându-și textul: *Orientări definitorii*, D. Micu analizează studiul Adrianei Mătescu: *Libertate și responsabilitate în literatură și artă*: „Cu această primă carte a Adrianei Mătescu, editura Politică inaugurează o colecție nouă, *Dezbateri ideologice* menită ... să cuprindă sinteze asupra unor probleme teoretice de actualitate [...] Studiul apărut abordează problema liber-

tății de creație la un nivel teoretic adecvat gravității și complexității acesteia, cu o competență profesională mai presus de discuție. Într-un volumaș de o sută și ceva de pagini, format de buzunar, autoarea discută, din unghiul adoptat, o seamă de orientării definiții ale artei contemporane, stabilind în cazul fiecăreia, pe baza unor criterii suplimentare, dar foarte precise, în ce măsură și în ce condiții, insurrecția față de limbaje consacrate, neacceptarea normelor facilitează creația autentică, comunicarea efectivă a unei noi sensibilități, a problematicii secolului”.

● [„Cronica”, nr. 28] Pe prima pagină, poezia lui Vasile Constantinescu, *De-a pururea trăind românește: Patrie română, /Istoria ta luminează cu nume/De oameni, Mircea, Ștefan, Tudor, Mihai [...]*. ■ „După un excepțional studiu monografic dedicat operei lui Marin Preda, Mihai Ungheanu își adună în volum (și bine face) cronicile și articolele publicate în reviste învingând prejudecata că activitatea unui cronicar literar trebuie să rămână pentru totdeauna în reviste. Mihai Ungheanu nu s-a lăsat «intimidat» de această idee și prin textele introduse în *Pădurea de simboluri* (C.R., Buc., 285 pag.), autorul ne convinge de utilitatea recuperării și evidențierii exercițiului critic curent, de puterea lui de a configura o imagine la scară redusă a evoluției literaturii”, consideră Zaharia Sângeorzan în cronică sa literară. ■ Const. Ciopraga propune *Monologuri în secvențe*, adică scurte însemnări pentru posibile articole viitoare, referitoare la cuvinte, teme, motive, idei stârnite de lecturi diverse. ■ Florentin Popescu semnează reportajul intitulat *Drumuri prin Țara Vrancei*, alegând ca motto un citat din Simion Mehedinți. ■ Grupaj poetic Radu Felix. ■ *Izvorul*, fragment din romanul *Treceri pentru Ioachim*, de Corina Cristea. ■ I. Sârbu îl relevă pe *Arghezi – polemist*, comentând cel de-al 23-lea volum al ediției de *Scrieri*, recent apărut, ce cuprinde texte scrise între anii 1904-1914. „E, aici, un Arghezi mai aproape de cotidian, de sensul imediat al lucrurilor, decât în pamfletele de mai târziu, de pildă, unde dispoziția polemică se sublimază în pagini de artă independente, de sine stătătoare, în care obiectul vizat nu interesează atât în configurația lui concretă, precisă, ci apare transfigurată, mutat într-un plan de amplă generalitate.” ■ Al. Arbore semnalează volumul de *Interviuri literare*, consemnate de Vasile Netea și publicate de Minerva în seria de memorialistică. Fără a se enumera interviuții, recenzentul laudă autenticitatea „spovedaniilor”. ■ N. B.[arbu] urmărește drumul multmai rar, *De la ecran la scenă*, pe care filmul *Puterea și adevărul* de Titus Popovici îl face înspre Teatrul Bulandra, avându-l ca regizor teatral pe Liviu Ciulei. ■ Iorgu Iordan semnează un eseu intitulat *Istoricitatea comediilor lui Caragiale*, având subtitlul lămuritor *Observații târzii și totuși actuale pe marginea unor spectacole teatrale*. „Toate aceste aspecte ale moravurilor prezentate în mișcare, pe scenă, sunt produsul unei anume epoci, care are specificul ei, deosebit, prin urmare, de al epocii precedente, ca și de al celei următoare. Se înțelege că deosebirile nu sunt, cum se spune, de esență,

fundamentale. Dovadă că în multe comedii ale lui Alecsandri întâlnim și moravuri și situații și oameni care amintesc bine de producțiile similare ale succesoriului său. Nu sunt necesare o perspicacitate neobișnuită și nici o informație documentară propriu-zisă pentru ca cineva să facă ușor distincția să zicem între Clevetici ultrademagogul și Cațavencu, nu mai puțin demagog decât predecesorul său. Și aceasta pentru că, repet, ei aparțin la epoci de evoluție a societății românești diferite clar una de alta, chiar dacă distanța în timp dintre cei doi reprezentanți ai demagogiei este de numai câteva decenii. Asta înțeleg eu prin *istoricitatea* comedii lui Caragiale. (Și acest lucru l-aș înțelege, dacă m-aș ocupa de operele similare ale lui Alecsandri). ■ Seria de articole supraintitulate *Concepția lui Goethe despre om* continuă cu *Fenomenul originar al romanului*, în care Constantin Noica glosează pe marginea *Afinităților electiv*: „În cartea aceasta, scrisă atât de liniștit, de frumos și de înțelept, e ceva adânc dramatic: este dezbaterăa lui Goethe cu sine, cu privire la dezbaterăa omului cu sine, și anume dezbaterăa dintre determinismul naturii și libertatea umană. Goethe s-a hotărât pentru necesitatea naturii; și totuși simte încă o dată că nu totul e necesitate, că există un rest și că în pendularea aceasta încapă destinul omului. Romanul *Afinități electiv* dă expresia acestui destin”. ■ Șerban Comnea traduce textul expunerii președintelui Universității „Paul Valéry” din Montpellier, profesorul P. Laubriet, intitulată *Mitul orașului la Michel Butor în „La modification” și „L’emploi du Temps”*, comunicare susținută la Facultatea de filologie din Iași și pusă la dispoziție, în exclusivitate, revistei „Cronica” (continuare în numerele 29–30). ■ La rubrica *Moment*, Aurel Leon semnează tableta *Mircești*, o prezentare eseistică a melegurilor în care s-a născut V. Alecsandri. ■ În cadrul aceleiași rubrici, N. Irimescu semnalează un *Colocviu despre teatru*, intitulat *Teatrul și actualitatea*, ce a avut loc la Casa scriitorilor din Iași, cu participarea a numeroși specialiști în domeniu: N. Barbu, Const. Paiu, Mircea Radu Iacoban, Andi Andrieș, George Genoiu ș.a.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 136] Laurențiu Ulici îl pune în discuție pe *Dimitrie Cantemir – europeanul*. ■ Dinu Kivu semnalează *Un Camil Petrescu la Național!* – este vorba despre piesa *Dona Diana*, teoretic/ inițial o traducere din Moreto, practic/ până la urmă „o veritabilă adaptare, rescriere a piesei... o *camilpetrescienizare*”, nu neapărat cea mai reușită, dar, în fond, „o comedioară de valoare relativă nu este sub nivelul altor piese mai ușurele ale lui Camil: [*Profesor doctor Omu vindecă de dragoste sau Iată femeia pe care o iubesc.*]” Totuși, citându-l pe Gelu Ionescu, D. Kivu admite că „oricum am lua-o, Camil Petrescu rămâne al doilea nostru mare dramaturg după Caragiale.” ■ C. Otobăcu vorbește despre *Stilul sărac* (și curat) la unii romancieri, cu un scurt studiu de caz pe Nicolae Prelipceanu, *Vara unui fost campion de pian*: „Sunt scriitori, în special în proză, ce legitimează un stil în care mândria artei fără vocație și har se substituie talentului, vrând parcă să

spună: copiii deștepți nu se joacă... mijloacele lui stilistice sunt elementare, lipsite de orice nuanțare.. opera lui dă la iveală descoperiri fundamentale, trisme folosite ca gumă de mestecat... Dacă în măiestrie scriitorii mai pot semăna unii cu alții, poate și prin împrumutarea meșteșugului, în lipsa de măiestrie ei sunt total diferiți, fiecare având personalitatea lui distinctă și bine conturată.. Acest stil de scriitor sărac... dezvăluie o sumedenie de infirmități și anatomii artistice strâmbe, disperări și nuanțe de necuviință artistică. Este stilul care umblă cu groapa după el și denotă o trăire a vieții pe dinafară, pentru a nu-i simți nici sudorile și nici gustul.” ■ E. Manu semnează un articol ce îl vizează pe Marin Bucur și a sa *Istoriografie literară românească*, una dintre cărțile anului: „Lucrarea lui Marin Bucur este prima de acest gen la noi: lucrată cu seriozitate, bazată pe surse directe... organizată pe capitole sintetice, *Istoriografia* devine un indispensabil instrument de lucru... «Bilanțul unui secol de istorie literară» prezintă o istorie a istoriei literare românești de la origini până la G. Călinescu. De ce până la G. Călinescu? Întrebarea și-a pus-o chiar autorul într-un recent interviu, explicând motivele pentru care nu a mers mai departe. Marin Bucur consideră «școala călinesciană» din acest domeniu ca ultima configurare concret-istorică a istoriei literare. Istoricii literari ce s-au format ulterior nu au dat măsura exemplară a operei lor... Astfel, cei mai «tineri» istorici literari prezentați sunt Al. Piru, G. Ivașcu și A. Marino“ (n. b. discipolii lui Călinescu).

14 iulie

• [„**Flacăra**”, nr. 29] În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic al lui Zaharia Stancu. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică «*Scribi, acțibilduri, sterilitate...*», un amplu articol biobibliografic dedicat lui Sașa Pană. ■ Vasile Netea prezintă profilul și istorie revistei „România viitoare”, „prima revistă a românilor din exil”. ■ În *Dialog peste veac 1848-1973*, Vasile Netea publică partea a unsprezecea a studiului despre *Viața lui Nicolae Bălcescu*, intitulată «... *Eu asemeni am muncit și am pățimit pentru dreptate* ■ În *Teatru - Cronica teatrală*, Dinu Săraru publică *La sfârșitul stagiunii - critica, sau în loc de prefață*.

• [„**Lucefărul**”, nr. 28] Redacția revistei semnează textul omagial: *Trecut-au anii*: „Vom sărbători în scurt timp, 29 de ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, 29 de ani de la insurecția armată din 23 august 1944, act istoric fundamental și fără egal în istoria țării noastre, care proclamă, instaurează și consfințește hegemonia clasei muncitoare în alianță cu țărănimea și intelectualitatea progresistă, determinând trecerea rapidă la etapa grandioaselor transformări socialiste”. ■ Numărul conține o rubrică specială destinată lui E. Lovinescu. Semnează texte: Alexandru George, Ileana Vrancea, Ieronim Șerbu, Domițian Cesereanu, Florin Mihăilescu. □ Despre *Revista și Cenaclul „Sburătorul”* scrie Alexandru George: „Marea importanță a Sburătorului trece

dincolo de acțiunea sau valoarea unor scriitori, grupați de-altminteri fără omogenitate, și nu pentru lungă vreme, în jurul unei personalități care nu era altceva decât un critic, și prin aceasta sporea la o potență nebănuită însuși faptul disciplinei sale. Importanța trebuie căutată în convertirea, în traducerea unui concert de opinii și pe proprie răspundere [...] Viața Sburătorului e însăși întruparea ideii de critică pe cale de a se naște”. □ Ieronim Șerbu reflectează la *E. Lovinescu și tânărul scriitor*: „Dar și când nori negri amenințători s-au adunat pe cerul literar între anii 1937-1942, criticul Lovinescu n-a pregetat să ia o atitudine inflexibilă apărând principiul autonomiei estetice într-o perioadă de confuzie a tuturor valorilor, într-o perioadă când criteriul estetic era azvârlit peste bord de reacțiune căci el încheia atunci toate socotelile teoriilor rasiste și șoviniste. Iar ca o dovadă supremă a dragostei sale pentru tânărul scriitor, acest om [...], care a jertfit nu numai cariera socială, gloria literară pe altarul sacerdotului criticii ci s-a jertfit pe sine însuși, acest om în pragul morții, și-a îndreptat ultimul său gând tot spre scriitorul tânăr, necunoscut, prin încercarea de a pune bazele unei asociații Sburătorul care să acorde ajutoare și pensii tinerilor scriitori. Actul de constituire a acestei asociații sau mai precis a comitetului său de conducere, împiedicat de condițiile vitrege politice să activeze, este cel mai notabil testament al marelui critic E. Lovinescu”. □ Florin Mihăilescu descoperă *Implicațiile unui concept*: „Raportul dintre evoluție și revoluție nu e așadar la Lovinescu un raport dialectic, ci mai curând unul de excludere. Formația revoluționară a civilizației noastre este expresia unui determinism întors, explicabil prin înapoierea ei istorică și declanșat în împrejurările noi ale interdependenței popoarelor moderne. Admițând anticipația formelor asupra fondului în plan sociologic, criticul va cere însă literaturii doar gestul normal al confruntării cu realitatea”. □ Ileana Vrancea semnează textul *Nu numai „la aniversări și ocazii solemne”*: „Lovinescu rămâne actual în primul rând prin această capacitate de raportare selectivă a tradiției la realitatea interioară a vremii sale, prin crezul în răspunderea morală și misiunea directoare a criticii literare. Logica internă în virtutea căreia întreaga lui operă stă sub semnul acestui militantism critic o găsim în teoria a cărei însemnătate constă nu în originalitatea ideilor, ci în valoarea semnificației sociale și estetice anti-conservatoare pe care o reprezintă în acel moment istoric în mișcarea de idei din România, saturată de apologia patriarhismului feudal: sincronismul lovinescian nu a fost o veselă campanie pentru imitarea tuturor modelelor străine, așa cum în mod caricatural l-au prezentat adversarii, ci o gravă și responsabilă pledoarie pentru cultivarea valorilor naționale prin asimilarea creatoare a valorilor civilizației și culturii universale, în poziție cu teza izolării și exacerbării arhaismului”. □ Domițian Cesereanu: „Avatarurile aici amintite nu întunecă însă orizontul de probleme al unei mari construcții cum se pronunțase în cauza «apărării» sale, se apropie irezistibil de prețuirea criticului care, într-o epocă de puternice coliziuni culturale, a avut meritul de a defini autonomia

conceptului estetic, merit «ce i se recunoscuse în principiu și azi, subconștient, în evaluări, se confundă încă». Pe o cumpănă proprie acestor variații putem deosebi, până la urmă autenticitatea demersului său monografic. Iar mai târziu, în *T. Maiorescu și posteritatea lui critică*, Lovinescu a fost în măsură”. ■ Ilie Constantin analizează cartea lui Matei Călinescu: „*Fragmentarium* rămâne pentru noi o carte cuceritoare, delectabilă și gravă, în care Matei Călinescu se exprimă pe sine cu mai mare fidelitate de eseistică, poezie, proză. *Fragmentarium* împlinește profilul unuia dintre cei mai interesanți scriitori români de astăzi, aflat în eșalonul de frunte al vieții noastre literare și intelectuale”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează două cărți. □ Prima aparține lui Mihai Giugariu, *Iubiri rele* (Eminescu, 1973): „Beneficiind de un stil ascetic, rece, limpede și lucid până la sarcasm, stilul unui febril bine temperat, proza lui Mihai Giugariu transformă observația realistă nemijlocită într-un instrument de revelare a unei ordini care se conduce după legile enigmatice ale hazardului. Coincidențele, paralelismele, corespondențele, suprapunerile, simetriile sunt frecvente în această proză deschisă oricăror metamorfoze, fiindcă universul ei este unul al confuziei și al tranziției dintre planuri altfel ireductibile”. ■ A doua aparține lui Ion Lungu, *Recviem rustic* (C.R., 1973): „O tragedie săteană ar fi romanul lui Ion Lungu dacă lipsa de înzestrare literară a autorului nu ar prefăce totul într-un fel de parodie sinistră, cu efecte pe cât de tari pe atât de vesele”.

15 iulie

• [„Convorbiri literare”, nr. 13] Const. Ciopraga expune *O viziune românească a existenței: Sadoveanu (I)*: „Sadovenismul, fenomen spiritual complex, reprezintă, în primul rând, o rară capacitate asociativă, un aliaj real și fabulos de candoare, de revoltă și sublim, artistul ridicându-se, ca mai înainte Eminescu, de la personal și mărginit la totalitate. Dacă stilul în general înseamnă o anumită ordine imprimată lucrurilor, un anumit ritm sufletesc, un mod particular de a regândi lumea, atunci stilul sadovenian – sinteză de romantism, de echilibru clasic și fertile aluviuni folclorice – rezumă hotărât particularități ale fondului național”. ■ În cadrul rubricii *Dicționar literar autobiografic* sub îngrijirea lui Al. Andriescu, răspunde solicitării Ioan Alexandru: „Am fost născut în ziua de douăzeci și cinci decembrie anul 1941, în satul Topa în Transilvania, din părinții Ioan și Valeria, țărani. Părinții tatălui meu erau dieci la biserică iar părinții mamei tot țărani. Școala primară am urmat-o în satul natal iar cea secundară în satul Săn Mihai unde am avut ca profesor de limba română pe un mare pedagog ardelean Butoi Ilie. Liceul l-am urmat la Cluj la Gheorghe Bariț și l-am terminat în anul 1962. Am absolvit Facultatea de Filologie din București în anul 1968, am fost reținut asistent. Între anii 1968-1972 am fost plecat la studii în R.F. Germania unde am studiat filosofia și filologia clasică – greaca și ebraica. Am scris cinci cărți de versuri:

Cum să vă spun, 1964, *Viața deocamdată*, 1965; *Infernul discutabil*, 1967; *Vămile Pustiei*, 1969, *Imnele bucuriei*, 1973. Am tradus din gerceșete toate *Imnele* și fragmentele lui Pindar și din ebraică *Cel mai frumos cântec* al lui Solomon. Sunt un om căsătorit cu patru copii. Scriu o nouă carte de *Imne* și-l traduc pe poetul bizantin Romanos Melodul”. ■ Alexandru George se situează *În jurul romanului*: „Adevărul e că Ibrăileanu nu suportă o comparație cu Lovinescu, care e marele critic al literaturii noastre și creatorul stilului modern în critică. Acțiunea lui Ibrăileanu e prea restrânsă și prea marcată de sectarism ca să poată fi pusă în cumpănă cu cea a lui Lovinescu, personalitate plenară, angajând toate sectoarele de investigație literară, judecând sau determinând întreaga realitate a acesteia. Ibrăileanu ne apare mai curând ca un glosator al valorilor și problemelor literare, venind cu observații interesante, fine, dar totdeauna complementare, insuficiente, nu o dată contradictorii”. ■ Daniel Dimitriu recenzează volumul de versuri al lui Ioanid Romanescu, *Baia de nori*: „Pe lângă acestea văd în eros și o posibilitate de evidențiere a unor fierberii interioare, fapt realizat în *Baia de nori* într-un registru mai amplu decât în precedentele apariții editoriale. Impetuos și aspru, violent și revendicativ, autorul trece cu uimitoare repeziciune [...] la mărturisirea discretă atinsă de fragilitate și candoare, la nonșalanță și autoironie, manevrând o gamă lexicală derutantă în asocieri. Poezia lui Ioanid Romanescu își are rădăcinile într-un sol «gras», de o compoziție complicată, aș spune, rară”. ■ Romanul lui Petru Popescu, *Sfârșitul bahic* (C.R., 1973) este analizat de George Pruteanu: „Al treilea roman al lui Petru Popescu e din acele cărți care concură la aceasta: subiectul ațâțător, chiar oarecum «senzațional», sinceritatea apăsată, programatică a confesiunii, a observației și a limbajului, în fine, petulanța stilistică binecunoscută a autorului. Petru Popescu are în doză apreciabilă tot ce-i trebuie unui romancier de cursă lungă: o amplă capacitate de înregistrare a amănuntului semnificativ, pe cât de concret pe atât de simbolic: o fluență epică aparte, și – *last but not least* – o certă vigoare lirică, strunită cu tact spre a colora doar pagina, fără a o împăienjeni în metafore. Pe scurt: Petre Popescu vede exact, narează curgător și fraza sa cântă”. ■ Al. Dobrescu prezintă două studii critice. □ Dan Zamfirescu, *Neagoe Basarab: Învățăturile către fiul său Theodosie*: „Refăcând bibliografia critică a *Învățăturilor*, sistematizând mai vechile puncte de vedere, Dan Zamfirescu are ocazia să remarce motivele pentru care susținătorii tezei Neagoe n-au reușit să convingă pe deplin, deși beneficiază de probe hotărâtoare. Între acestea figurează și inexistența unei ediții critice, publicate abia în 1970 de un colectiv alcătuit din Florica Moisil, Dan Zamfirescu și G. Mihăilă (Minerva)”. □ Marin Bucur: „În *Istoriografia literară românească* (Minerva, 1973) Marin Bucur, odinioară romancier, produce marea surpriză a anului literar. [...] Redactată cu un total dispreț pentru ceea ce se cheamă gramatică, *Istoriografia literară românească* poate fi utilizată ca material didactic pentru lecțiile în care li se arată elevilor din ciclul primar importanța studiului grama-

ticii”. ■ Constantin Pricop descrie panorama poeziei universale contemporane a lui A. E. Baconsky: „Este probabil inutil să mai amintim dificultățile și riscurile unei antologii. Cu atât mai mare este riscul pe care și-l asumă A. E. Baconsky alcătuind o *Panoramă a poeziei universale contemporane*. Criteriile în alcătuirea unei asemenea antologii pot fi atât de diverse încât «obiectivitatea» este în mare parte exclusă. Singurul criteriu «realist» este recunoașterea, dintr-un început, a unui punct de vedere personal și susținerea lui prin selecția operată. Este ceea ce face și A. E. Baconsky în cartea de față”. ■ Al. Călinescu începe articolul despre *Convențiile mărturisirii*: „Dar, respectând adevărul vieții sale, Gide nu se erijează în deținător al Adevărului vieții, nu are veleități de moralist; nu e greu de văzut aici o atitudine care anticipează – dând și replica care se cuvine – posibilele acuzații de «corupere» a tineretului... dacă voința de sinceritate reprezintă, programatic, idealul moralistului, problema care se pune este – ca și în cazul *Jurnalului* – dacă această sinceritate nu se alterează odată cu «transmiterea» ei prin intermediul literaturii: Gide nu ignoră nici acest aspect”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 17] În *Hyperion* citim *Were I to die* de Ion Pillat, tradus în engleză de Andrei Bantaș. ■ În *Lyra* sunt publicate poeziile lui Geo Dumitrescu (*Alchimie; Școala frumuseții; Veșnicul joc; Până la galben*). ■ În *Sânziene* Fănuș Neagu publică tableta *Și mă vând lui Sânt Ilie...* ■ În secțiunea *Cartea* Edgar Papu semnează *Eugen Lovinescu, precursorul*: „Dacă ne întrebam, însa, cine a deschis primul această atmosferă fecunda, cine a fost campionul ei și a luptat cu inerția mediului pentru a-i pregăti dezvoltarea, atunci nu putem invoca în mod cinstit decât numele lui Eugen Lovinescu. El a fost, însă, și mai mult decât un exponent și un făuritor al strălucitei epoci în care a activat. Pe Eugen Lovinescu – de la a cărui moarte s-au împlinit, la 9 iulie, 30 de ani – îl putem considera și ca pe unul din marii precursori al aspirațiilor noastre culturale de astăzi. Noțiunea sa de «sincronism» nu este decât o primă și necesară treaptă a ceea ce numim noi, actualmente, tendință de universalizare. [...] Nu poți năzui către universalizare, dacă nu știi mai înainte ce înseamnă, universalitate. Și iarăși nu știi, ce înseamnă, la un moment dat, universalitate, dacă nu-ți însușești sincronicele datele și valorile ei circulante. Filiația dintre noi, cei de astăzi, și această excepțională personalitate a trecutului nostru apropiat se dovedește vie și mereu deschisă. Din perspectiva celor trei decenii de când a dispărut, figura lui Eugen Lovinescu ni se proiectează în dimensiunile ei reale”. ■ În *Anul Cantemir* citim *Muzicianul* de Viorel Cosma. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu *Arborii și codrii*.

16 iulie

● [„**Steaua**”, nr. 14] Publică poezii Șt. Aug. Doinaș, Dan Mutașcu, Virgil Carianopol și Ioan Alexandru, poemul *Exil*. ■ Emil Manu aduce în dezbatere jurnalul lui Eugen Barbu, ținut între 1943-1948, și publicistica pamfletară pen-

tru definirea profilului interior al scriitorului (articolul *Debutul lui Eugen Barbu*). ■ Henri Sale creionează profilul unui Octavian Goga militant, mesianic și patetic, încercând să înlăture ideea tezismului sămănătorist care s-a pus în cărucia poetului și să sublinieze „formele moderne ale lirismului neoromantic” din poezia lui Goga (articolul *Octavian Goga și trăirile militante*). ■ Modest Morariu traduce o suită de poeme din ciclul *Far-West* a lui Blaise Cendrars. ■ Nae Antonescu redactează un articol de reevaluare a activității cenaclului *Sburătorul* condus de Eugen Lovinescu și ajunge la concluziile următoare: „*Sburătorul* a susținut întotdeauna modernizarea inspirației lirice, a militat pentru o literatură citadină, a combătut confuzia dintre etnic și estetic, declarând justă disocierea valorilor, a marcat tendințele de obiectivare a prozei și a subminat ideologia exagerată a diferitelor naționalisme și a promovat cu fermitate și convingere calitatea artistică a scrisului beletristic.” (articolul *Sburătorul*). ■ Petru Poantă radiografiază critica lui Ion Vlad din volumul *Convergențe* emițând un verdict pozitiv despre modul de a face critică al acestui critic universitar care nu se mulțumește să înșire niște păreri în comentariile sale, ci deduce și o poetică a „speciilor sub care se înscriu operele analizate” și caută obsesiile revelatoare ale autorilor prezente în imaginarul operelor; în concluzie: „În critica actuală, Ion Vlad reface modalitatea exemplară a cronicii literare practicate altădată de Pompiliu Constantinescu. Este vorba despre «lectura constructivă» a textului, despre aproximarea exactă, atât cât e posibil, a nucleului inefabil al operei; [...] se observă o apăsată înclinație către teoretizare și către stabilirea unor «serii» istorice în care o carte anumită poate fi integrată.” Următoarea cronică literară, a lui Virgil Ardeleanu, este o cronică negativă la romanul *Maria și marea* a lui Radu Tudoran, pe care îl introduce în „literatura minoră”, o literatură de fundal deasupra căreia ies în evidență marile opere: „Există un gen de proză, nici bună, nici execrabilă, care constituie îndubitabil grosul unei literaturi «în viață» [...] Literatura minoră proliferază și fără îngăduința noastră și a o întâmpina cu o ridicare din umeri ni se pare nițel exagerat. [...] atâta vreme cât critica n-a renunțat încă la principala sa menire, aceea de a emite judecăți de valoare, de a «face ordine» în producția artistică, la zi, se cuvine să ne spunem răspicat opinia.” ■ Recenzia referitoare la volumul selectiv intitulat *Poezii* (Ed. Junimea, 1972) a lui Mihai Ursachi, recenzie semnată de Horia Bădescu, ne reține atenția prin impresiile laudative: „un autor de o certă valoare și originalitate”, „Ursachi este un melancolic grațios, ceremonios și seniorial, misterios și ironic. El este un menestrel cântând despre lucruri petrecute într-o țară inaccesibilă, un interpus aducând o solie”. ■ P. Petru, la rubrica „însemnări în actualitate”, face un tur de orizont al problematicei dezbătute în reviste și se oprește asupra a două articole din *Contemporanul* (nr. 24/ 1973) unde Dumitru Micu și Petru Popescu publică două articole de combatere a mediocrității (*Descurajarea mediocrității* și, respectiv, *Impostura candidă*), în care propun diferite soluții pentru trierea „maculaturii sublite-

rare”, după o expresie a lui Cornel Regman, menționat a face operă de stigmatizare fără milă a unor astfel de rebuturi literare în cadrul emisiunilor de la Televiziune.

17 iulie

• [„Munca”, nr. 7981] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, în articolul intitulat *Un tele-eveniment patriotic*, despre montarea pentru televiziune a piesei lui Camil Petrescu, *Bălcescu*.

18 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9573] Ziarul comemorează *Un an de la Conferința Națională a P. C. R.*: ■ Corneliu Șerban publică poezia *E viu în noi îndemnul...* ■ M. Costea semnează textul *La radioteleviziune, un emoționant recital*: „Sub titlul «Să urce națiunea spre comunism, în zbor!» s-a desfășurat luni seara, în Sala de concerte a Radioteleviziunii române, un emoționant recital literar-muzical, organizat de redacțiile emisiunilor culturale și muzicale ale Radioteleviziunii, recital consacrat împlinirii unui an de la Conferința Națională a P.C.R. Laitmotivul recitalului l-au constituit versurile cuprinse în raportul prezentat Conferinței de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Poezii și cintece dedicate partidului și patriei, realităților socialiste, semnate de autori din toate generațiile – de la poeți intrați de mult în conștiința cititorilor: Virgil Teodorescu, Ion Brad, Tiberiu Utan, Franz Johannes Bulhardt, Victor Tulbure, până la autori din generațiile mai tinere: Grigore Hagiu, Mihai Negulescu, Radu Cârnelci, Székely János, Corneliu Șerban și alții – s-au constituit într-un vibrant omagiu”.

19 iulie

• [„Munca”, nr. 7983] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul de reportaje *Ce lăsăm în urma noastră* de Victor Vântu. ■ Gheorghe Tomozei semnează *Un an bun*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7516] M.Ungheanu recenzează volumul de reportaje al lui Mihai Pelin, *Miorița nu s-a născut lângă stele*, în care autorul „este atras, am mai amintit-o, de vestigiile trecutului și de universurile care mor.”

• [„Albina”, nr. 29] Deasupra frontispiciului revistei, poezia *Plugurile* de Tudor Arghezi. ■ Stelian Cârstean recenzează culegeri de folclor din Țara-de-sus, iar Traian Lalescu culegerea *10 poeți țărani*. ■ *Nunta cerbului*, o antologie de teatru scurt contemporan (E.C.R.) este prezentată de Iulian Neacșu. Editorul Mihai Georgescu a selectat 20 de piese din ultimele două decenii, semnate în majoritate de scriitori prestigioși precum Radu Boureanu, Mihail Davidoglu, Lucia Demetrius, Paul Everac, Ion Băieșu, Fănuș Neagu, Sütő András, Hans Kehrer ș.a.

• [„**Orizont**”, nr. 29] Anton Ilica este cel care încearcă revelarea personalității lui Ștefan Aug. Doinaș în interviul inserat pe prima pagină: „ – *Mă gândeam, eventual, să-l puneți pe critic față în față cu poetul. Care este raportul dintre critic și poet în structura spirituală a lui Ștefan Aug. Doinaș?* – În orice poet adevărat se ascunde un critic latent, așa cum în orice critic, se zice, s-ar ascunde un poet ratat... [...] Azi, mai ales, poezia nu mai poate fi doar o secreție fiziologică a temperamentului; ea trebuie să se dubleze, în straturile profunde ale persoanei, de o cultură adecvată, îndeosebi de ordin poetic. Suntem prea saturați de cultură ca să nu facem și critică, manifest sau nu, ca să mai putem fi absolut originali. Numai o conștiință perfect avizată asupra chestiunilor poeziei în general, și a poeziei contemporane, în special, mai poate rezista în climatul de astăzi al culturii.” ■ Ion Iliescu merge pe urmele constituirii lectoratului român de la Montpellier, arătând că un rol esențial l-au avut romanistul Jean Bourciez, primul lector Eugen Tănase și scriitorul Eugen Ionescu și făcând publice două scrisori adresate de Eugen Ionescu lui Eugen Tănase (*Eugen Ionescu și lectoratul român de la Montpellier*). ■ C. Costin decortichează universul nuvelor lui G. Bălăiță, (autor deja a trei cărți *Călătoria* – 1964, *Conversând despre Ionescu* – 1966, *Întâmplări din noaptea soarelui de lapte* – 1967), remarcând că prozatorul este un „nuvelist aplaudat încă de la debut”, un „povestitor de vocație” și că „se înscrie pe linia realismului nostru tradițional, cu certe inclinații spre social” (articolul *Tentația metamorfozelor*). ■ Alexandra Indrieș scrie despre *Structuri ale utopiei în literatura științifico-fantastică*, referindu-se, printre altele, la Campanella și la a lui *Cetate a soarelui*. ■ I. Cheie-Pantea construiește un demers al analizei receptării operei eminesciene, începând cu studiul lui I. Negoïtescu (*Poezia lui Eminescu* – 1968) și continuând cu cele ale lui Edgar Papu (*Poezia lui Eminescu*, 1971) și E. Todoran (*Eminescu*, 1972). ■ Alexandru Deal publică proza *Alt anotimp*.

• [„**România literară**”, nr. 29] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Masa tăcerii*), Petre Ghelmez (*Ascultă cum foșnește...; Ne soarbe umbra lumii...*), Profira Sadoveanu (*Cununa; Proprietar; La croitor*), Darie Novăceanu (*Un țarm e patria; Dreptul poezilor; Rosti mai bine patria; Și pentru cer; Nu ai avut să te cunoști; Ci nici un cânt; Scriind că arborii; Și uneori cuvintele; În numele acestui țarm de lume*), Dan Laurențiu (*Frunze albe cad în trecut; Acord de toamnă; Portretul artistului la maturitate*), Eugen Barbu (*Sagrada Familia*). ■ Cicerone Theodorescu semnează traducerea *Cetățean al Comunei Pământului* de Vladimir Maiakovski. ■ În traducerea lui Cristian Unteanu citim *Thomas Mann inedit. „Laudă somnului”*. ■ Maria Breban traduce un fragment din volumul *Conștiința critică*, despre *Proust* de Georges Poulet. ■ Citim *Cercul* de D.R. Popescu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Examine*: „Suntem în plină perioadă a examenelor de admitere în învățământul superior și – totodată – de absolvire a facultăților, a institutelor, a «examenelor de stat». Evident, ceea ce ne interesează pe noi, aici, în primul rând, este secto-

rul umanistic, în frunte cu limba și literatura română, apoi diferitele limbi și literaturi străine”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo*, cu textul „*Cuvinte către fata necunoscută din poartă*” în care îndeamnă: „Să recitim, deci, pe marii poeți, ca mijloace de a continua acea țâșnire pură, să-l citim la toate vârstele, și să-i urmăm, pentru a nu părăsi nici o clipă școala educației emotive”.

■ Mihai Gafița susține *Valorificare concretă*: „Critica uneori, și un gen de cititori, pretind public fiecărei cărți, în numele realismului, eroi cu nimb, socotindu-i unicii transmițători de adevăruri eterne ale epocilor; critica altelei și alt gen de cititori neagă definitiv o atare literatură cu vorbe grele și epitete infamante, arătându-și preferința pentru operele-rechizitoriu. Ca orice atitudini exclusiviste, ambele sunt neprielnice literaturii. Discuția despre realism pare adesea a da prioritate mai ales celei de-a doua ipostaze, care, trebuie recunoscut, se învecinează mai îndeaproape cu drama, dacă nu în substanță totdeauna, cel puțin în aparență. Însă, nu poți nega în absolut, în afara unei raportări la ceea ce – implicit sau explicit – afirmi. Astfel că discutând despre realism, scriitorul apără în fața criticii, în fața unor cititori care au încă nevoie să fie lămuriiți, posibilitatea literaturii realiste de a-și exprima opțiunile prin intense conflicte dramatice prin fapte grave, eroi angajați în procese cu desfășurări adesea tragice, chiar cel mai adesea. Judecata generală asupra lumii din care sunt extrase procesele nu stă însă în tragismul eroilor și faptelor, ea stă de fapt în tot cursul faptelor prezentate, în sensul a ceea ce ele comunică, nu în concretețea lor, parțială, tragică, ci în direcția desfășurării ansamblului, care nu poate aparține decât adevărului vieții”.

■ Ilie Constantin publică *Gânduri despre Geo Bogza*: „Cea mai recentă carte dată la iveală de Geo Bogza în ultimii ani – vorbim de creații noi, firește, nu dă reluări – poartă titlul îndelung semnificativ *Priveliști și sentimente*. Simpla rostire a acestei sintagme îndreaptă gândul spre o cuprindere mai generală a scrisului acestui autor, singular în spațiul literaturii noastre din ultimele câteva decenii. *Privirea și sentimentul* provocat de ea, acestea sunt, reduse la ultimă expresie, elementele fundamentale ale mărturiei literare pe care o datorăm lui Geo Bogza. Istoricii literari au stabilit că descinderea sa în reportaj a fost provocată (sau doar înlesnită) de preocupările avangardei în domeniu. [...] Niciodată Geo Bogza nu ia poza călătorului în timp, intangibil, asistând la dezastre sau splendori cu ochiul rece. Paginile sale abundă de patetice declarații ale propriei zguduiri, de solicitări adresate simțirii și rațiunii cititorului”.

■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Cazuistica dorului în „Stilistica funcțională a limbii române”*.

■ Adriana Mitescu semnează *Memorialistica lui Ion Vlasiu*: „Poate această modalitate a jurnalului, specifică scrisului lui Ion Vlasiu, a confesiunii creatoare, ca și romanul autobiografic sau romanul alegoric, rod al aceleiași experiențe autobiografice, își află adevărata acoperire a sensului în neistovita dorință a autorului de a se exprima. Parcă toate gândurile și sentimentele generațiilor și generațiilor de lechințeni și ogreni pierduți fără cuvânt în lume s-au regăsit

în alcătuirea sufletească a copilului, necăjit și orfan, care și el s-a pierdut cu oile pe hotare, pentru a lăsa pe drumul țării un călător artist, uneori involburat alteori trist, căutându-și «drum spre oameni»”. ■ În *Ritualuri* George Arion scrie despre Ileana Mălăncioiu: „Poezia Ilenei Mălăncioiu fascinează prin marea liniște sufletească cu care poeta contemplă gesturi, fapte, întâmplări intrate în conștiința oamenilor ca reguli imuabile, a căror constrângere, paradoxal, eliberează pe om, îl conferă demnitatea unui statut în societate. În concepția autoarei volumelor *Pasărea tăiată*, *Către Ieronim*, *Inima reginei* existența apare ca un lanț de ritualuri prin oficierea cărora oamenii reușesc să-și conserve experiența ancestrală și, implicit, colectivitatea. [...] Poeziile mai recente ale Ilenei Mălăncioiu sunt mai rafinate, cultivă galanteria. Decorul e fabulos, personajele – Natanaei, Ieronim, Ierodesa -, sunt imaginate la dimensiuni de basm. Dar rămâne evidentă aceeași grijă a poetei de a descrie în versuri ritualuri (plasate în feeria unei împărății de astă dată) care să înfățișeze modele de comportament uman”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Începuturile literare ale lui B. P. Hasdeu*, o cronică literară la *Duduca Mamuca*, ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Ion Șeuleanu, seria „Restituiri”, Editura Dacia, 1972: „Criteriul principal al ediției este așadar acela al vârstei la care a scris Hasdeu aceste opere între 16 și 25 de ani. Tocmai de aceea absența poeziilor și a celorlalte încercări traduse de Elena Dvoicenco rămâne inexplicabilă. Asupra valorii lor anticipatoare a insistat încă Pompiliu Constantinescu. Un argument l-ar fi putut constitui și relativa raritate a acestor prime texte ale lui B. P. Hasdeu, pe care edițiile mai noi nu le înregistrează”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu prezintă *Mașinării romantice* de Gheorghe Tomozei: „Plăcerea de a experimenta este foarte vizibilă la Gheorghe Tomozei. Poetul este în același timp un mare cititor de poezie, deschis generos, comprehensiv, de antipaticele și neinteligentele obtuzități în care unii cred a descoperi marca însăși a «talentului», urmarea inevitabilă a mesajului propriu, apărat cu strășnicie de posibilele contaminări. Tomozei gustă cum trebuie, cu voluptăți și adesea cu amuzament, lirica originală până la exces a altora, a clasicilor, a confrăților, a tinerilor, fără a se anula pe sine”. ■ Mihai Minculescu notează apariția volumului *Ochii fastului* de Ion Țuguș, Editura Dacia, 1973: „Poet capabil să-și susțină o viziune, lui Ion Țuguș nu-i reușesc poemele în tipare; forma este un impediment serios, dovadă a insuficientului exercițiu și a logoreei”. ■ Valeriu Cristea comentează *Iubiri rele* de Mihai Giugariu, Editura Eminescu: „Chiar atunci când este înzestrat în chip deosebit, prozatorul de la noi (și în special cel tânăr) simte nevoia să pară cât mai «deștept». El vrea tot timpul să arate că nu a rămas în urma (cui?), că este la curent cu (ce?), că nu e mai prejos decât (cine?). Una dintre datoriile fundamentale ale criticii e de a-l convinge să fie în mai mare măsură el însuși, să spună numai ceea ce el are de spus. Pentru Mihai Giugariu, scriitor atât de bine dotat pentru o solidă literatură realistă – după cum o și dovedit-o, elaborarea excesivă, labirintică a narației, căutările formale prea

mult prelungite, încercarea de a conferi textului semnificații exterioare pretențioase constituie iubirile sale nefaste, rele. Poate, însă, și pasagere”.

■ Mircea Iorgulescu semnează *Situațiuni și nostalgii critice*, o recenzie la *Idei și forme critice* de Gheorghe Grigurcu, Editura Cartea Românească, 1973: „Făcând neîncetat profesiune de credință pamfletară (în sfera vieții literare curente «limbajul critic e pus „când să-mbie când să-njure») și văzând pamfletul ca expresie supremă a polemicii, Gheorghe Grigurcu transformă fiecare dintre cărțile comentate într-un pretext pentru exercitarea posibilităților sale în această direcție, posibilități care, trebuie spus, sunt cu totul remarcabile. Chestiunea care se pune aici nu mai este dacă suntem ori nu de acord cu opiniile sale; important este să stabilim, ca în cazul oricărui text literar, arta înoculării veninului ucigaș sub aparențele cele mai liniștitoare”.

■ Al. Piru semnează *Retro-spectivă Simion Stolnicu*: „Mai puțin personale decât antumele, postumele lui Simion Stolnicu meritau să fie și ele scoase la lumină”.

■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici semnează *Fetișul replicii*, o prezentare a două volume de debut ale lui Mihai Georgescu, *Punctul* la Editura Eminescu și *Elegii pentru cetatea soarelui* la Editura Cartea Românească: „Deocamdată Mihai Georgescu scrie un teatru fără sau cu foarte fragil conflict, probabil dintr-o prea mare atenție la autonomia replicii. De va ști să facă din replicii un purtător de tensiune dramatică, și să le pună în acord cu ceea ce s-ar numi starea de dramă a personajelor în situații alese, vom avea în el pe unul dintre cei mai interesanți dramaturgi contemporani”.

■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* aflăm care sunt proiecte literare ale lui Al. Graur, Anghel Dumbrăveanu, Eugen B. Marian, Octav Pancu-Iași, George Bălăiță, Irimie Străuț, Laurențiu Ulici, Felix Milorad, Ștefan Gheorghiu, Teofil Bălaj, Mihail Crama, Balogh József.

■ *Concursul de poezie „Nicolae Labiș”*: „Concursul de poezie «Nicolae Labiș», ajuns la a V-a ediție – organizat sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă Suceava – este deschis tuturor tinerilor sub 25 de ani, membri ai unor cenacluri literare, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor sau al Fondului literar, nu au publicat încă vreun volum de versuri și nu au obținut premiul I la edițiile precedente ale Concursului. Fiecare participant la concurs trebuie să trimită cel mult 5 poezii în 7 exemplare, pe adresa Comitetului de cultură și educație socialistă, str. Ștefan cel Mare nr. 58, Suceava, până la 1 octombrie 1973, respectând consemnul cunoscut: în loc de semnătură, un moto ales de autor, iar într-un plic separat și închis, numele și prenumele autorului, data și locul nașterii, adresa exactă, profesia și, eventual, cenaclul din care fac parte. În afara celor trei premii și trei mențiuni instituite de comitet, vor mai fi decernate premii oferite de ziarul «Zori noi» – Suceava, revistele «Luceafărul», «Ateneul» și «Argeș», de Editura «Junimea», Comitetul județean U. T. C. și Consiliul județean al pionierilor. În zilele de 17 și 28 octombrie, va avea loc la Suceava, o serie de manifestări culturale în cadrul cărora se va face decernarea premiilor. De asemenea, va avea loc un pelerinaj la Mălini-Fălticeni, satul na-

tul al lui Nicolae Labiș”. ■ *Seară comemorativă consacrată lui E. Lovinescu*: „În cadrul «Rotondei 13» la Muzeul Literaturii Române din Capitală, obișnuita seară comemorativă a fost consacrată personalității lui E. Lovinescu. După cuvântul introductiv al lui Șerban Cioculescu, marele scriitor a fost evocat în ordine de Camil Baltazar, Cella Serghi, Virgil Monda, Ioana Postelnicu și Radu Tudoran. Actorul Dinu Ianculescu a citit, cu acest prilej, o mărturie inedită a lui Ioan Petrovici, cu privire la propunerea ca Eugen Lovinescu să fie ales membru al Academiei. De asemenea, au fost citite unele scrisori adresate de Eugen Lovinescu scriitoarei Hortensia Papadat-Bengescu. Numeroși scriitori și ziariști care au participat la cina «Sburătorul» au completat această seară comemorativă, prezentând scrisori inedite și volume cu dedicații ale lui Lovinescu”. ■ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „În prima decadă a lunii iulie 1973, Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S: România, a avut convorbiri la sediul Uniunii cu următorii oaspeți străini: prozatorul William Murray, profesor la «Atelierul scriitorului» din cadrul Universității Iowa, Statele Unite ale Americii; editorul Takis Maeridis, reprezentant al Editurii Doricos din Atena – Grecia; poetul Ahmed Hannaoui, redactor șef al ziarului marocan «Al Baian» și secretar general al asociației «Pionierii condeiului» din Casablanca; poeta Mira Aleskovic [trebuia: Alečković], redactor-șef al revistei «Zmaj» din Belgrad; Pan V. Vadoros, secretar general al Fundației Europene Drăgan. Convorbirile s-au referit la structura organizatorică și specificul activităților Uniunii Scriitorilor, la posibilitățile de dezvoltare a popularizării literaturii române peste hotare. La convorbiri au participat: Romul Munteanu, director al Editurii Univers, Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor, Mircea Radu Iacoban, director al Editurii Junimea, Traian Iancu, Vlăicu Bârna, Radu Cârnelci, Menelaos Ludemis, Traian Filip, Radu Lupan, Haralamb Zincă. * În luna iunie poetul Marin Sorescu, oaspete al Academiei de Arte din Berlin-Vest, s-a întâlnit cu studenții prestigioasei Freie Universität, în fața cărora a ținut conferința *Poetul și poezia, azi* și le-a citit din versurile sale. Poetul român a fost prezentat de prof. dr. K. H. Schroeder, directorul Institutului de filologie romanică. * Luni, 16 iulie, redacțiile emisiunilor culturale și muzicale ale Radioteleviziunii române au organizat, în sala de concerte din str. Nufurilor, un recital literar-muzical consacrat împlinirii unui an de la Conferința Națională a Partidului Comunist Român. Programul a cuprins poeme inedite de Virgil Teodorescu, Victor Tulbure, Nicolae Dragoș, Franz Johannes Bulhardt, Haralambie Țugui, Grigore Hagiu, Anghel Dumbrăveanu, Corneliu Sturzu, Ion Petrache, Mihai Negulescu, Corneliu Șerban, Radu Cârnelci, Dragoș Vicol, Székely János, Dan Mutașcu, Constantin Săbăreanu și Dan Verona. Au citit și au interpretat cunoscuți actori din Capitală. * În acest an, cartea literară românească va fi prezentă în luna august la târgurile internaționale de la Toronto și Izmir. În luna septembrie, la salonul de toamnă al cărții de la Paris (patronat de ziarul «l’Humanité»), vor fi, de asemenea, prezente

câteva sute de titluri, îndeosebi din producția editorială a anului 1973. La târgul internațional de la Sofia, la salonul cărții din Beirut și la târgurile internaționale din Frankfurt și Belgrad, vor fi prezenți și reprezentanți ai editurilor românești. * Sub auspiciile Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, la Galați s-a desfășurat festivalul literar «Poetii cântă 23 August – marea sărbătoare națională a poporului român» – organizat de Uniunea Scriitorilor și Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Galați. Au citit din lucrările lor, consacrate marelui eveniment istoric, poeții: Eugen Jebeleanu, Dragoș Vrânceanu, Dan Deșliu, Vlaicu Bârna, Mara Nicoară, Traian Iancu – și poeții gălățeni: Ion Chiriac, Maria Petra, Ion Trandafir și Sterian Vicol. * La clubul Uzinei «Nicolina» din Iaș ia fost organizat un ciclu de dezbateri cu privire la problemele artei. Despre «Noul în artă» a vorbit Mircea Radu Iacoban. Cu acest prilej, a fost deschisă o expoziție a artiștilor plastici ieșeni. Poeții George Lesnea, Florin Mihai Petrescu și Ioanid Romanescu au citit din creația proprie. Dezbaterile despre artă în cadrul Uzinei «Nicolina» se vor desfășura lunar, până la sfârșitul anului. * În Editura de Stat a R. P. Polone au apărut, recent, romanele: *Bietul Ioanide*, de G. Călinescu, în traducerea Danuței Bienkowska și *Viața și opiniile lui Zacharias Lichter*, de Matei Călinescu, în traducerea Irinei Harosimowicz”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează prezentarea *O capodoperă: „Orbirea”*, o prezentare a romanului *Orbirea* de Elias Canetti, Editura Univers. ■ Sub semnătura C. U. aflăm de apariția volumului *Mille aujourd’hui* de Rezvani, Ed. Stock, 1972. ■ Revista dedică două pagini lui *Ion Marin Sadoveanu*, citim: *Fragmente autobiografice*, textul *Ion Marin Sadoveanu* de Valeriu Râpeanu, poezia inedită *Lorelei*, inedit: *O scrisoare către Tudor Vianu*. ■ În *Revista revistelor* citim prezentarea ultimului număr al revistei „Ateneu”.

●[„Tribuna”, nr. 29] *Actualitatea literară*: în secțiunea de *Proză*: Ion Marcoș recenzie *Sângele unei vârste* de Al. Simion: „ imaginează un război indirect, din afara frontului. Eroii de prim plan nu sunt combatanți în prima linie. Această relatarea mediată, mai puțin spectaculoasă dar și mai puțin expusă clișeelelor despre curaj, eroism etc., are avantajul, enorm, al nedeterminării”; *Poezie*: N. Prelipceanu scrie despre *Pasărea medievală* de Mihail Sabin și *Celălalt geamăn* (debut) de Traian Drogoșan. ■ Ion Vlad despre nuvelele lui Radu Cosașu – *Supraviețuiri* (CR, 1973): „se întrevăd constituții posibile ai unui roman biografic organizat după normele recunoscute ale unei formule care adoptă convenții superioare”, „o înclinație vizibilă e în nuvele apelul la comentariul ironic”, „Radu Cosașu cultivă umorul, ironia, auto-persiflarea, avida căutarea a sensurilor, pentru a oferi cititorului un sistem de semne (un text!) prin intermediul căruia să descifreze semnificațiile meditațiilor sale”, Firește, prozele lui Radu Cosașu dau numai impresia de simplitate și de scriitură directă. În ceea ce considerăm simplitate epică se ascunde efortul unu prozator obsedat de planul de adâncime al narațiunilor sale, cons-

truind sensurile nuvelor (viață, parabole ale vieții și prefacerii, ale clarificărilor și reînțoarcerile la actele unei vârste etc.) cu un anume rafinament și o notabilă atenție la nuanțe”; ■ Traian Podgoreanu despre *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu; A. I. Brumaru despre *Nebunul și floarea* (Dacia, 1970) de Romulus Guga. ■ Fragment din romanul *Atrium* de Norman Manea; D. Irimia în secțiunea *Aniversări* – scrie despre receptarea lui Al. Manzoni în critica literară românească; ■ *Meridian*: traducere în românește de Ion Pop din Eugen Ionescu – *Singularicul*; ■ Articol scris de Ion Vlad despre Eugen Ionescu.

20 iulie

● **[„Munca”, nr. 7984]** În *Filigran*, Gheorghe Tomozei publică *Poetul și construcția cetății*. ■ În rubrica *Punct*, cu titlul *Necesitatea abordării realității cu răspundere și curaj*, revista publică un scurt interviu cu Al. Călinescu. Acesta răspunde la întrebări legate de literatura română contemporană, discută dacă opera literară corespunde necesităților, vorbește despre abundența de cărți în librării, dacă „poziția criticii este cea mai promptă în aprecierile aduse producțiilor literare” (aici criticul consideră că „unii cronicari sunt foarte serioși și se vor exigenți, neinfluențabili, alții însă... E curios cât de multe recenzii nevertebrate pot apărea în niște reviste care pretind că se ocupă în primul rând de actualitatea literară. Un rol mai important al trebui să-l aibă ziarele de mare tiraj, unde cronică literară, încredințată unor critici de prestigiu, ar avea mare audiență de public și ar dirija mai îndeaproape gustul cititorilor”), dă detalii despre primirea premiului Uniunii Scriitorilor pentru debut, anul acesta („M-a bucurat, firește mult acest premiu, care a venit după ce cartea mea fusese bine primită de public și de critică; sper, totodată, că am contribuit cu ceva la reevaluarea operei lui Anton Holban, scriitor al cărui destin nu părea prea fericit și care merita – și merită – să ocupe un loc mai bine marcat în conștiința literară românească”). ■ Tot aici, cu titlul *Promisuni neonorate*, se atrage atenția asupra necontinuării serie de *Opere complete* ale lui T. Arghezi, V. Alecsandri, Al. Macedonski ș.a., fără a fi precizată editura vinovată.

● **[„Scânteia”, nr. 9575]** La 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, acad. C. I. Gulian publică textul omagial *Esența etică a umanismului marelui cărturar român*: „Dacă menirea istoricului, declară Cantemir, este de a trezi și îmbărbăta conștiința națională, orice fiu al neamului își împlinește cu adevărat menirea atunci când nu pregetă să-și dea viața pentru patrie. Astfel, lauda umanistă a personalității, a eroului, se justifică la Cantemir prin lupta, cu pana sau sabia, pentru apărarea demnității și libertății naționale”.

● **[„Contemporanul”, nr. 30]** Maria Banuș analizează volumul de versuri al lui Victor Felea, *Cântecul materiei*: „La mijloc, între generații, poezia lui Victor Felea ne dăruiește direct fără multe artificii inițiatice, timbrul ei gingaș, de cântec epurat al chinuitei noastre țărâne, repede trecătoare”. ■ Eugen Luca

descrie *Publicistul literar*: „Dar publiciștii constituie auxiliare ale criticii literare și în alt sens. Criticii – toți criticii, nu numai cronicarii, cum se mai crede pe alocuri – sunt obligați să urmărească foarte îndeaproape evoluția fenomenului literar, să citească, pe cât e omenește posibil, tot ceea ce apare, pentru a descoperi, din noianul de tipărituri, valori reale, pentru a depista tendințele ce se manifestă și a-și putea astfel exercita acțiunea îndrumătoare. Eliberat de această, adesea ingrătă, misiune, publicistul îl secundează pe critic în promovarea valorii pe care acesta din urmă ne-o propune și la care el a aderat. Uneori chiar cu mai mulți sorți de izbândă, fiindcă el nu se adresează cu precădere lumii literare, ci publicului larg, pentru că, în genere, se bucură de o mare audiență”. ■ Dragoș Vrânceanu prezintă cărțile lui Ion Vlasiu: „Cele trei volume de meditații asupra vieții și artei, ale lui Ion Vlasiu, intitulate *În spațiu și timp*, dintre care a apărut de curând cel de al treilea, cuprind în fapt un roman-eseu, dezmembrat sau concentrat în fragmente foarte scurte și disparate. Este forma la care cunoscutul scriitor și sculptor recurge, după o izbită experiență în romanul autobiografic, propriu-zis epic, pe care ni l-a dat în *Am plecat din sat*, magistrală povestire cu personaje mobile și inconfundabile, reprezentând una din operele de vârf ale literaturii noastre contemporane”. ■ Hristu Cândroveanu recenzează volumul de poezii al lui Ioanid Romanescu, *Favoare*: „O limpezire, prin renunțarea la sintaxa, întortocheată adesea în cărțile sale anterioare, aduce în scrisul lui Ioanid Romanescu culegerea de poeme: *Favoarea* (Cartea Românească, 1972). [...] Nu se pune, așadar, problema întâlnirii cu poezia, în cărțile lui Ioanid Romanescu, evidentă – inclusiv în aceasta din urmă, ci aceea a exprimării ei fără complexe, mai directe. Ceea ce autorul ar și obține, mai mult decât a izbutit până acum, dacă s-ar hotărî să-și despovăreze versul de false pudori, de puneri în scenă care îi sugrumă nu o dată cântecul”. ■ De cartea *Estimp* a lui Valeriu Pantazi se ocupă Dan Medeanu: „Urmând unei activități poetice de aproape un deceniu, volumul de debut al lui Valeriu Pantazi este, neîndoielnic, o carte îndelung gândită. Se face repede remarcată, încă de la primele pagini, o anumită siguranță a tonului – rod firesc al prelungitei aplecări asupra hârtiei, dar și, deopotrivă, rezultat desigur, în urma unui minuțios travaliu”.

• [„Cronica”, nr. 29] Mircea Mancaș se ocupă de *Mutații și sensuri noi în estetică*: „Noile curente estetice implică incontestabil o privire mai amplă și detaliată asupra direcțiilor esențiale ale esteticii contemporane, atingând problemele de bază ale mult discutatei discipline. Dintre acestea din urmă, convingerea noastră desprinde în special preocupările de axiologie: cunoașterea, definirea și precizarea intrinsecă a valorii artistice, în raport cu structura și funcțiile societății, precum și formarea judecăților estetice. În ceea ce privește esența artei, remarcăm că sursa gândirii intelective și a intuiției fecunde e în funcția ei expresivă, simbolică, iar finalitatea ei în practică socială.” ■ „Monografia pe care o consacra I. Sârbu lui Camil Petrescu (Junimea, 1973)

este o temeinică cercetare de factură universitară, asemănătoare, în multe privințe, lucrărilor pe care le publică de câțva timp încoace Editura Minerva, în colecția Universitas. [...] Este vorba de o carte care își propune să epuizeze sursele, să adune tot ceea ce acestea pot oferi, să sistematizeze și să comenteze datele, selectate cu perseverență și cu metodă, într-o sinteză totodată utilă, nu numai pentru că ar răspunde unor necesități de ordin didactic, ci și în planul istorie literare [...]", scrie Al. Andriescu la rubrica de cronică literară. ■ *Poezia lui Simion Stolnicul* este pusă sub lupă de Const. Ciopraga, care recenzează ediția îngrijită și prefațată de Simion Bărbulescu (intitulată *Șerpuiri între lut și torțele de aur*, Minerva, 1973, cu un cuvânt înainte de Vl. Streinu), ce „reactualizează imaginea unui poet ca și uitat”. ■ Prilejuită de o consfătuire de lucru a Asociației scriitorilor din Iași și a celor de la Studioul de radio-televiziune Iași, Sergiu Teodorovici întreprinde o anchetă (un „sondaj de opinie”; „un fel de original extemporal publicistic”) intitulată *Teatrul radio-fonic*, la care participă scriitori, dramaturgi, actori, directori de teatre: Mircea Radu Iacoban, Grigore Ilisei, Eduard Covali, Ion Istrati, Vasile Mălinescu, Constantin Munteanu, Andi Andrieș, George Genoiu, Const. Paiu, Costel Popa. ■ Grupaje lirice semnate de Ioanid Romanescu și Paul Balahur. ■ Const. Coroiu prezintă volumul de reportaje adunate de Paul Anghel sub titlul *Recitind o țară*, căci autorul „vorbește despre România ca despre o poveste, sau orășfoiește ca pe o carte”. ■ La 30 de ani de la moartea lui E. Lovinescu, Aurel Sasu publică articolul intitulat *Timp incontrollabil*, în care urmărește devenirea criticului prin raportare la N. Iorga și la maioreșcianism: „N. Iorga se miră de cinstea lui «ca de o virtute singulară și pozitivă». E. Lovinescu făcuse un efort de a-l înțelege sau de a se înțelege pe sine, mai puțină importanță are, fapt e că, neputându-se desprinde de maioreșcianismul său, a încheiat în 1943, în *T. Maioreșcu și posteritatea lui critică*, prin a recunoaște dificultatea întreprinderii. Propoziția, deși avea în vedere cele opt volume ale *Istoriei literaturii românești*, era, în ultimă analiză, formula unei personalități: «Alcătuirea lor ne amintește de creația lumii»”. ■ În *Destine și destinul dramaturgiei*, Mihai Nadin prezintă succint piese autohtone publicate recent în reviste, de autori precum Mircea Radu Iacoban, Alecu Popovici, Emil Bunea, Mircea Ghițulescu, Iosif Naghiu, Vasile Rebreanu ș.a. ■ *Un strigăt din turn*, „fragmente” de proză de Radu Mareș. ■ N. I. Pintilie traduce trei poezii de Tadeusz Rózewicz. ■ În cronică intitulată *Însemnări despre un roman*, subliniind „primatul actualității”, Al. Călinescu scrie despre cel de-al patrulea roman al lui Corneliu Ștefanache, *Ziua uitării*. ■ Ecaterina Alexandrescu prezintă volumul Mihaelei Mancaș, intitulat *Stilul indirect liber în româna literară*, cercetare deopotrivă lingvistică și literar-estetică, ce vizează scriitori reprezentativi din secolele al XIX-lea și al XX-lea. ■ La rubrica *Moment*, N. Irimia trece în revistă cuprinsul celor mai recente numere din „Echinox” și „Secolul 20”. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după tablouri de G. Petrașcu.

- **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 137]** *Săptămâna pe scurt*: „Am dorit toată viața să scriu un roman. Scriindu-mi piesele, n-am făcut decât să îl aștept, declară Eugen Ionescu despre primul său roman, *Le Solitaire*, povestea vieții unui fericit pensionar de 35 de ani.” (semnează, cu pseudonim, *Ciclop*) ■ Romul Munteanu comentează, la rubrica de *Carte străină, Moarte pe credit* de Celine – în eseu *Un roman autobiografic*. ■ E. Manu îl recenzează pe scriitorul-medic Alexandru Lungu și volumul liric *Armură de aer*. ■ A. Beldeanu semnalează la Ed. pentru Turism *Gastronomicele* lui Păstorel Teodoreanu, o ediție de Grigore Damirescu și Val. Borda, cu o postfață de George Muntean. ■ În cronică teatrală *Încă o minune...*, Dinu Kivu critică slăbiciunile piesei actorului-scriitor Alexandru D. Lungu, *A opta minune a lumii*, în premieră la Teatrul Mic.

21 iulie

- **[„Munca”, nr. 7985]** În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*.

- **[„România liberă”, nr. 8940]** Pentru Tia Șerbănescu, volumul *Valori și echivalențe umanistice*, semnat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, „are, pe lângă farmecul stilistic incontestabil și calitatea demonstrațiilor și rolul unui argument convingător în favoarea studierii disciplinelor umanistice pe care le reprezintă cu atâta succes.”

- **[„Scânteia”, nr. 9576]** Emil Vasilescu prezintă volumul *Umanități* de Nicolae Balotă: „*Umanități* se alcătuieste pe ideea de panoramă mișcătoare, pe deplin cognoscibilă și interpretabilă, a universului operelor. Chiar dacă ultimele două secțiuni ale volumului, *Lecturi și Profiluri*, adună o parte din eseurile-cronici publicate în presă, nu toate de aceeași importanță în economia cărții, fie că se referă la scrieri de mai mică valoare sau la scriitori cu circulație redusă la anumite arii spirituale, lucrarea de față concentrează fascicolul ideatic în jurul problematicii centrale a antropologiei creației, a umanului și a umanității”.

- **[„Flacăra”, nr. 30]** În *Săptămâna politică*, Dinu Flămând publică *Când vine august*. ■ În *Lumea de ieri*, Corneliu Vadim Tudor publică o selecție din *Mica publicitate de acum trei decenii*, fragmente preluate din ziarul „România liberă” din 1945. ■ Cu titlul «*Doi ochi care râd în soare ori doi ochi care plâng?*», revista publică fragmentul al XX-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Capriciile gustului*, George Achiței scrie *Cu privire la conceptul de avangardă artistică*: „Altădată, avangarda reprezenta arta vie, arta tânără în raport cu arta academică: astăzi, ea nu mai reprezintă decât academismul nerefuzat prin raport cu academismul refuzat. Creația artistică recentă își reînnoiește fără încetare modelele, pentru a-și seduce în permanență clientela. Desemnat astfel la orizontul culturii occidentale contemporane, fenomenul artei de avangardă promovează și întreține un anumit tip de snobism specific,

cu privire la exigențele estetice ale lumii de astăzi, cu privire la valorile care nu își revendică gloria comercială a artei de avangardă”. ■ În *Scriitori de azi*, Dorin Tudoran publică un portret biobibliografic dedicat lui Nichita Stănescu: „Poezia lui Nichita Stănescu este iubită și negată, aplaudată și respinsă cu aceeași intensitate: «Nu știi ce să admiri mai mult: tensiunea interioară care-i însuflețește versurile sau agilitatea lor prozodică» (Pierre de Boisdeffre). «Nichita Stănescu e la rândul său o statuie constituită din pulberea poezilor interbelici»... «o confuzie materială, suprasaturată de ea însăși, secret de gust de poezie» (Gheorghe Grigurcu). «Conștient sau instinctiv, Nichita Stănescu definește cu propria poezie o *condiție ideală a poeziei* și interesant e că o face fără să-și epuizeze poezia» (Mircea Martin). «Manierist sadea.» (C. Costin). Faptul că în prezent există un «caz Nichita Stănescu» dovedește că poetul nu este doar un scriitor de azi, ci și unul de mâine. Nichita Stănescu mi se pare tocmai datorită marilor sale excese un autentic ludi magister”. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică, cu titlul *Poezia unui cărturar*, o recenzie a volumului lui Victor Felea, *Cântecul materiei* (Dacia). ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul de proză *Mișcare browniană* de Gheorghe Ghidrigan (Eminescu). ■ În *Cronică teatrală* Dinu Săraru scrie despre *Liola* de Luigi Pirandello, pusă în scenă la Teatrul Giulești. ■ În *Valori românești în Univers*, Șt. Ștefănescu publică articolul Marele nostru Nicolae Iorga.

• [„Luceafărul”, nr. 29] Numărul cuprinde o rubrică specială despre romanciera Hortensia Papadat-Bengescu. Redacția subliniază *Prestigiul prozei*: „De la Hortensia Papadat-Bengescu pornesc, negreșit, câteva din direcțiile cele mai fecunde ale romanului românesc. Tentativele scriitoricești recente de cuprindere omogenă a realului în datele lui social-istorice și de investigare până în străfunduri a psihologicului demonstrează tocmai extraordinară modernitatea a acestei opere care le-a premers. Poate că pentru unii comentatori ai literaturii faptele nu sunt deocamdată destul de limpezi în ceea ce privește stabilirea locului pe care Hortensia Papadat-Bengescu îl ocupă în evoluția prozei noastre. Ea nu deține încă întru totul în conștiința criticii și a publicului rangul care i se cuvine, de pionierat și profunzime, de scriitoare de talie mondială înscrisă printre puțini ați să depună mărturia cea mai edificatoare asupra unei epoci. [...] Prea puțin au fost examinate de critica noastră în explorări de detaliu, metodice și competente, resorturile multiple ale operei. Câteva cercetări monografice sau prefețe nu pot suplini bogata exegeză critică pe care o îngăduie masivă construcție narativă. Numeroase trasee extrem de fertile, pilduitoare pentru sforțările epice de mai târziu ale romanului românesc, se găsesc expuse în opera Hortensia Papadat-Bengescu”. □ Semnează texte: Edgar Papu, Maria-Luiza Cristescu, Adrian Isac, Artur Silvestri. □ Edgar Papu reflectează la „*Apele adânci*” ale lecturii: „Așa cum s-a manifestat și cum a creat, Hortensia Papadat-Bengescu fixează o dată istorică în literatura românească.

Mai întâi este prima mare scriitoare femeie pe care a înregistrat-o istoria noastră literară. Exemplul ei a declanșat un vast filon de creație feminină. Este apoi primul prozator român care a întrerupt seria calofilă a scrisului «frumos», devenind, chiar în context european, una din anunțătoarele prozei de astăzi. În sfârșit, dintre atâția scriitori străluciți care au ilustrat literatura noastră dintre cele două războaie, Hortensia Papadat-Bengescu a dat cea mai incisivă frescă critică a epocii. Credem că sunt argumente suficiente pentru a fi salvată din nedreapta uitare de care se vede amenințată”. □ Opera scriitoarei este așezată *În fața oglinzii* de către Adrian Isac: „Deși nu s-ar putea spune că exegezele critice au ocolit în ultimul timp opera atât de bogată în semnificații a Hortensiei Papadat-Bengescu, două fericite inițiative editoriale ale anului trecut – *Opere* vol. I la Editura Minerva și *Sangvine* la Editura Dacia – au rămas încă lipsite de ecoul critic pe care îl meritau. Reproșul nu vizează lipsa unor recenzii festive, ci a unor analize atente la perspectiva nouă pe care prozele recent apărute – relativ inedite – le-ar putea deschide asupra întregii opere a prozatoarei”. □ Maria Luiza Cristescu identifică o *Evoluție pe verticală*: „Modificarea biologică și psihică, degradarea însăși a organismului și supunerea lui în fața legii rele, umilitoare a maladiei e o preocupare a Hortensiei Papadat-Bengescu devenită motiv literar. O ascuțime a observației științifice, o descriere directă și clară, o impudoare francă depășesc regulile obișnuite ale naturalismului. Niciodată în ciclul Hallipilor boala nu este simplă cădere în scara biologiei”. ■ G. Dimisianu semnează textul *Caragiale. Note despre comedii (I)*: „Contrariantă opoziția lui E. Lovinescu față de Caragiale. Unul dintre țelurile acțiunii criticului, formulat programatic și urmărit tenace încă de la începuturile manifestării sale în lupta de idei fusese încurajarea acelor procese din literatura momentului care ilustreau «descătușarea de lirism» și «efortul de obiectivare», ieșirea din «faza lirică» și îndreptarea către «genul obiectiv izvorât din observație». Din perspectiva acestei direcționări vor fi cordial întâmpinați la Sburătorul G. Brăescu, L. Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu [...]. Întrebarea este de ce nu a căutat Lovinescu în Caragiale puncte de sprijin pentru această tendință, de ce realismul de observație directă și însușirile de incisivitate și concentrată notație pe care le prețuiește atât de mult la un emul al lui Caragiale cum este G. Brăescu refuză să le perceapă în registrul mai bogat și de altă complexitate a lui Caragiale însuși. Față de marele înaintaș adoptă o atitudine de rezervă și formulează învinuiri ce contravin principiilor sale directe, expuse în repetate împrejurări, unul din momentele de inconsecvență în cariera criticului”. ■ La *O „autobiografie intelectuală”* a lui Titu Maiorescu se referă Z. Ornea: „În sfârșit, explicabil e faptul că asupra liberului cugetător care a fost toată viața Maiorescu a avut «cea mai mare influență» Ludwig Feuerbach, în a cărui operă un loc important îl ocupă critica religiei. E drept că nu sunt citate *Esența religiei și Esența creștinismului*. Dar oricum, Feurbach e pomenit printre cugetătorii care i-au guvernat formația spirituală.

Și aceasta e foarte important. De asemenea menționarea lucrării lingvistului Max Müller, ca o operă asimilată temeinic în anii formației, explica siguranța cu care tânărul profesor stabilit la Iași a izbutit să clarifice, într-o perioadă de răscruce, problemele lingvistice ce preocupau lumea intelectuală a vremii, oferind soluții ferme ce s-au impus și au fost validate de istorie”. ■ *În inevitabila întoarcere*, Corina Cristea analizează proza Iulie Soare: „Dovedind o remarcabilă intenție a implicațiilor socialului în viața oamenilor, Iulia Soare nu are nevoie de motivări ale acțiunilor eroilor săi, contextul în care ei apar, trăiesc, felul lor de a gândi și de a simți, nu numai că le motivează, ci le și generează. [...] Forța cărților – puține dar bogate – pe care le-a lăsat Iulia Soare constă în tensiunea lor; sentimentul pe care ele îl trezesc în cititor e acela al unei vieți trăite intens, sentiment care în fond e testul final al împlinirii literare”. ■ *La Momentele romanului*, studiu al Corneliei Ștefănescu, se referă Al. Săndulescu: „Așa se intitulează foarte serioasele cercetări de istorie literară ale Corneliei Ștefănescu, autoare ce s-a impus tot mai ferm în ultimii ani prin preocuparea față de fenomenul modern al romanului. Cartea ei, publicată recent la Editura Eminescu nu e decât în aparență o «culegere» de studii. În realitate, conținutul se structurează organic susținut pe un bine gândit sistem de vase comunicante, în care Hugo se întâlnește – «helas!»- cu Gide și Proust cu G. Călinescu. E vorba, într-adevăr, cum singură ține să precizeze, de «modele, continuitate, neprevăzut», adică de rezonanța în timp a unor idei și forme literare, de receptarea lor nu o dată contradictorie sau pur și simplu surprinzătoare. Cornelia Ștefănescu stabilește filiații, identifică precursori, urmărește destine, mai cu seamă în spațiul român și francez, unde cercetarea comparatistă a problemei în discuție are șansa de a căpăta un caracter aplicat și de aceea profitabil”. ■ Adriana Iliescu descoperă în cartea lui Ion Vlad: *Morfologie literară și timp istoric*: „Ion Vlad și-a propus să scrie o carte care să corespundă «științei literare contemporane» – ca să folosim chiar formula sa: așa a apărut *Povestirea*. Destinul unei structuri epice, studiu voluminos și substanțial cu ambiția unei cercetări complete, până la epuizare, a subiectului abordat. S-a pornit de la principiul că în cazul studiilor de morfologie literară, este necesară o investigație multilaterală, «concentrarea unui grup de discipline», «o cercetare specializată și în același timp convergentă». Autorul este conștient de faptul că o formă literară nu poate fi privită static, ci în dezvoltarea, conexiunile, transformările, ba chiar și în mutațiile ei”. ■ *Cântecul whitmanian* este descris de Dinu Flămând: „Optimismul și seninătatea sa, imparțiale, victorioase, se plămădesc însă, cum singur recunoaște, din contradicții intime: dar este cu adevărat puternic numai cel convins că aceste contradicții dau robustețea ființei sale. Este posibil însă ca această nestăvilă robustețe să determine un anume timp de lectură pentru Whitman. Uneori ești îndreptățit să-l consideri obositor. Dar oare nu sunt obositoare chiar încercările radicale ale vieții noastre? Să ne explicăm așadar și să admitem că această poezie străpunge reflexul nostru de

autoprotecție”. ■ Mihai Elin prezintă și traduce *Poeme* de Dylan Thomas: „Într-o perioadă când poezia engleză, și nu numai cea engleză, părea devitalizată, [...] prin zonele reci ale speculației cerebrale sau epuizându-se în experimente formale, Dylan Thomas, structură violent romantică, irumpea cu un lirism dens, de mare energie explozivă. Puternica sa viziune imaginativă, operând mai mult cu simboluri decât cu metafore, creează o lume dinamică, sfâșiată de forțe contrare și străbătută de elanuri vitale. Este spectacolul continuuiei regenerării a universalului, în care ochii inocenți ai copilăriei încearcă să pătrundă misterul marilor momente biologice cuprinse între naștere și moarte. Poetul celebrează într-un mod mitologizant viața, omul, creațiunea, în ritmuri viguroase și în imagini de mare îndrăzneală, propulsate de o intensitate a emoției rar întâlnită. Poet al patosului și al viziunii, Dylan Thomas continuă în lirica engleză linia marcantă de prezențe singulare ca J. Donne, W. Blaje și G.M. Hopkins”. ■ Despre *Mit și istorie* scrie Paul Georgescu: „Mitul este neîndoienic, prin abstracția sa, general și polivalent, dar reînvierea și interpretarea lui au totdeauna o semnificație istorică, socială și politică precisă. Tocmai caracterul său abstract polivalent, de personaj-situație îl atrage pe scriitor cu dorința unei interpretări inedite. Printr-un personaj care trăiește în mințile cititorilor scriitorul își transmite, de fapt, propria sa concepție, cristalizare și potențare a viziunii politice difuze a unui grup social. De altfel, orice personaj principal exprimă o atitudine și funcția criticii e de a-l explica ca atare. Mitul, ca și simbolul, sunt mijloace de luptă în istorie. Cei ce resping istoria și devenirea, adepții timpului, genuin și încremenit sunt cei respinși de istorie”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează volumul de *Versuri* (Eminescu, 1972) al lui Ștefan Aug. Doinaș: „Prin vocație și prin «program», poezia lui Doinaș se recomandă ca un strălucit act de demonstrație tocmai în această direcție. Fascinația exercitată de această poezie, în multe privințe, trebuie identificată tocmai într-o atare aspirație de anvergură. Într-o asemenea ordine de idei, cum este și firesc, exegeza aplicată poeziei lui Doinaș, în principal, este chemată să se axeze în jurul următoarei teme critice cu valoare de pivot: gradul de compatibilitate dintre programul teoretic al poetului și structurile proprii genurilor, speciilor și, mai departe, stilului, formulelor etc. cultivate de acesta”.

22 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9577] Citim *Dimitrie Cantemir în opere de artă monumentale*: „Printre numeroasele acțiuni organizate în țara noastră pentru cinstirea memoriei marelui cărturar și om politic român Dimitrie Cantemir, de la a cărui naștere se împlinesc, în octombrie, trei secole – sărbătorire ce figurează și în calendarul UNESCO – se numără ridicarea în importante centre de cultură din țară a unor busturi reprezentând pe ilustrul domnitor umanist și cărturar de renume european. Trei sculptori și-au asumat nobila sarcină de a realiza

asemenea lucrări de artă. În vederea executării bustului lui D. Cantemir, destinat Capitalei, s-a apelat la artistul poporului Ion Irimescu. Lucrarea – un bust compozițional de mari dimensiuni – este terminată în gips, urmând să fie turnată în bronz. Ea va fi amplasată pe magistrala Nord-Sud. Sculptorul clujean Mircea Spătaru are în lucru un bust monumental al lui Dimitrie Cantemir, care va fi executat tot în bronz. Noua efigie a domnitorului și marelui om de cultură român va fi așezată în parcul municipal al Clujului, unde a fost realizată în ultimii ani o galerie a personalităților ce au făcut faima științei și culturii românești. Un alt bust monumental reprezentându-l pe Dimitrie Cantemir va împodobi orașul Iași, oraș care păstrează atâtea vestigii despre viața și activitatea remarcabilului reprezentant al istoriei și culturii noastre. Bustul, operă a sculptorului ieșean V. Florea, se află în prezent la Combinatul Fondului Plastic, în vederea turnării sale în bronz”. ■ În *Adnotări* citim: *Trei secole de poezie cultă în limba română* de Octav Păun: „În acest an celebrăm trei secole de la publicarea *Psaltirii în versuri*, remarcabila operă a mitropolitului moldovean Dosoftei, «Clement Marot al nostru», cum l-a numit G. Călinescu”. ■ *Amoral și inestetic* de Victor Atanasiu, o notă despre volumul *Adio Tizian* de Irina Pușchilă: „Din loc în loc, autoarea pare a intui situația sentimental-melodramatică a personajelor sale, pe care le privește cu superioritate ironică. Mult prea rar însă și fără ca mijloacele artistice să fie la înălțimea eventualelor intenții satirice”.

23 iulie

● [„Scânteia”, nr. 9578] Aflăm de *Noi ediții din opera lui Dimitrie Cantemir*: „La 300 de ani de la nașterea marelui om de cultură român Dimitrie Cantemir, considerat pe drept cuvânt unul dintre marile spirite umaniste ale Europei secolului al XVIII-lea, editurile noastre îi retipăresc aproape întreaga operă. *Descrierea Moldovei* a fost retipărită de Editura «Minerva». Aceași operă, într-o ediție bilingvă latino-română, se află sub tipar la Editura Academiei. Cunoscutul cercetător Dionisie Pippidi își pune semnătura pe introduce-re, note și glosar. Și tot *Descrierea Moldovei*, sub îngrijirea Editurii Kriterion, va apărea în limba germană, precum și în limba maghiară. Cu același prilej, Editura «Albatros» a tipărit în colecția sa «Oameni iluștri» studiul *D. Cantemir*, aparținând lui Constantin Măciucă. Editura Științifică oferă cititorilor o lucrare inedită, recent tipărită, privind limba și stilul marelui cărturar: *Dimitrie Cantemir. Studiu lingvistic*, semnate de Ștefan Giosu. Din vasta serie completă de «Opere», inițiată de Editura Academiei, sunt în curs de tipărire voi. 1 – *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea, sau giudețul sufletului cu trupul* și vol. IV – *Istoria ieroglifică*. Valoarea textului «Operelor» este sporită prin aparatul științific auxiliar (glosar, indici de nume, ilustrații, stampe de epocă și portrete ale autorului), care însoțește volumele. Într-o ediție alcătuită de P.P.

Panaiteescu – I. Verdeș și ilustrată de Simona Runcan, *Istoria ieroglică* va apărea, nu peste mult timp, la Editura «Minerva», împreună cu un volum separat care include *Viața lui Constantin Cantemir – scrisă de fiul său*, cu un studiu introductiv redactat de Constantin C. Giurescu. Editura «Minerva» pregătește în plus spre apariție o operă mai puțin cunoscută a lui Dimitrie Cantemir – *Cartea sistemii religiei mahomedane*”.

● [„Tomis”, nr. 14] Alex. Ștefănescu semnează cronică literară la volumul *Convorbiri cu Marin Preda* (ed. Albatros, 1973), de Florin Mugur care „se face exponentul publicului de astăzi, solicitându-i prozatorului noi și noi informații în legătură cu existența sa umană și artistică. Și acum Marin Preda cedează insistenței și persuasivei invitații, însă tot numai pe jumătate, tăcând sau răspunzând prin parabole întrebărilor prea îndrăznețe.[...]Aparent volubil, Marin Preda păstrează totuși pentru sine multe secrete ale operei pe care a creat-o. Când nu ocoloște întrebările, el recurge, ca Moromete în înfruntările sale cu receptorii, la diferite alte moduri de tergiversare. Cel mai eficient dintre toate este acela de a răspunde implicit, prin literatură, unor întrebări explicite. Așa se întâmplă cu întrebarea care îl obsedează pe Florin Mugur și pe care acesta, frecvent, o reformulează: care este profesiunea de credință a lui Marin Preda? Prozatorul răspunde evaziv sau parțial la această întrebare; la un moment dat el înțelege însă că va trebui oricum să se conformeze, dar o face implicându-și răspunsul într-o povestire de o mare forță artistică: *Călătorie în Asia*”. Lectura și analiza cărții lui Florin Mugur îl face pe cronicarul literar să puncteze: „În cea mai mare parte, cartea recent apărută, departe de a elucida creația lui Marin Preda, o îmbogățește”. ■ A doua cronică literară, semnată de Mirela Roznoveanu, comentează *Frunzele în Galaad* (ed. Dacia, 1973), de Ion Caraion, „un elegant și nemărturisit volum selectiv care repetă cumva formula lui Ștefan Aug.Doinaș din *Versuri* (1972), de editare a operei ignorând principiul cronologic sau editorial. Numai că dacă Ștefan Aug.Doinaș apelează totuși la criteriul tematic și formal, Ion Caraion sugerează doar vag ideea unei ediții în care ponderea ar avea-o poezia erotică. În volum sunt reținute și poeme care n-au nimic cu poezia sentimentală, [...] poeme foarte iubite de autor și insistent tipărite, cum se întâmplă cu *Ciclul schizofrenic* din *Panopticum* (1943). Grație lor, avem în față și de astă dată un poet inegal oscilând între pamflet și elegie, între violență și gingășie, între notația neinspirată și cea sensibilă”. ■ Adrian Anghelescu recenzează volumul lui George Munteanu, intitulat *Hyperion (Viața lui Eminescu)* și apărut la editura Minerva în 1972: „Acest volum, întâiul dintr-o serie de cinci consacrate vieții și operei marelui poet – anunță de pe acum o lucrare de serioasă anvergură menită să îmbogățească substanțial vasta exegeză eminesciană, făcându-i vizibile, în actualitate, progresele. [...] Demersul e pe cât de seducător, pe atât de temerar când e vorba de Eminescu. [...] Fără a neglija contribuția predecesorilor la cercetarea universului eminescian, George Munteanu trece cu

succes această primă și preliminară etapă, abordând frontal și cu finețe atât problemele controversate referitoare la viața poetului, cât și pe acelea pe care părerile prea facil convergente riscau uneori să le transforme în prejudecăți și tabuuri”. ■ Mircea Iorgulescu scrie despre *Descoperirea litoralului*, afirmând că „este aproape surprinzător cât de rar este inclusă marea ca element de peisaj în epica românească, în poezie fiind, dimpotrivă, o prezență statornică, intensă și dominante! [...] Disciplinarea naturii nu se poate produce decât într-un singur fel, prin «cadinizare», și nu e greu de observat că în două dintre cele mai «urbane» – în spirit – romane ale literaturii române, personajele sunt aduse în vecinătatea mării: în *Ioana*, de Anton Holban și în *Patul lui Procust*, de Camil Petrescu, marea încetează să mai fie exclusiv o forță stihială, supraumană. [...] Prin aceste două romane, marea pătrunde în romanul românesc ca un element specific; din păcate, ulterior fie că va cădea în puerilități mondene, fie că vor apărea ipostaze pe cât de insolite (litoralul ca premiu, litoralul ca pliant turistic, litoralul ca decor pentru iubiri luxuriante) pe atât de superficiale prin indiferența față de uman, urmând a fi redescoperit”. ■ În *Despre amintiri și adevăr*, Mihai Gafița rememorează întâlnirea cu Camil Petrescu și „cele două ciudate discuții despre două din cărțile scriitorului: una a fost piesa *Bălcescu*; a doua, romanul *Un om între oameni*”. Acest fapt, menționat chiar de la început, nu este întâmplător, cu atât mai mult cu cât semnatarul articolului susține importanța „mărturiilor scriitorului care trebuie privite de istoricul literar nu cu circumspecție sau cu neîncredere, ci cu toată grija pentru cunoașterea mai largă a circumstanțelor în care ele se fac...Păcat că aceste circumstanțe și resorturi ascunse nu totdeauna ne devin cunoscute!”. ■ Dan Simionescu scrie despre *Preocupările despre limbă ale lui Dimitrie Cantemir*: „Un studiu despre preocupările scriitorului român Dimitrie Cantemir, referitoare la limba lui maternă trebuie să aibă în vedere două direcții: una, *teoretică*, va privi poziția lui în diferite probleme lingvistice; a doua, *aplicativă*, va exemplifica în mod curent preocupările lui scriitoricești de a îmbogăți și cultiva limba românească. [...] Lucrarea lui Ștefan Giosu, *Dimitrie Cantemir. Studiu lingvistic* (1973) o cuprinde exhaustiv. O constatare este uimitoare când citești operele lui Dimitrie Cantemir: *precocitatea intelectuală*. [...] Ideile teoretice de ordin lingvistic le-a expus Cantemir în mod dispart în mai toate lucrările lui, dar mai pregnant în lucrarea sa *Sacro-Santae Scientiae indepingle imago* (Imagina de nedescris a științei sacro-sante, cunoscută și sub numele de *Metafizica*), în *Divanul lumii* (1698) și în *Hronicul vechimei a romano-moldovlahilor* (1718)”. La finalul analizei sale, Dan Simionescu concluzionează: „Scriitorul Cantemir a dat un impuls nou și original limbii române literare. În vremea lui, acest impuls n-a avut ecou, dar în secolul al XVIII-lea, istoricii ardeleni i-au copiat și cunoscut opera (*Hronicul...*), iar în secolul al XIX-lea, când i s-au editat operele, limba lui a fost apreciată și chiar luată ca model de prozatorii genului istoric”. ■ Grupajele de poezie, semnată

de Virgil Teodorescu, Radu Cârnci, Traian Coșovei, Corneliu Ștefanache, Ion Lotreanu, Aurel Dumitrescu, Ioan Mincu, Mihail Sabin, Nina Cassian, Grigore Sălceanu, George Mihăescu, Călin Sabin, Calistrat Costin, Sanda Ghinea, Adrian Beldeanu, completează peisajul literar al epocii.

24 iulie

• [„**Munca**”, nr. 7987] În *Cronica filmului*, Lucia Bogdan prezintă *Dra-gostea începe vineri*, scenariul fiind semnat de Francisc Munteanu.

• [„**Scânteia**”, nr. 9579] Al. Andrițoiu semnează *Un eveniment editorial: „Miorița” în mai multe graiuri*, o ediție apărută la Editura Albatros, alcătuită de Emil Chendea: „Sublima baladă este tradusă în cele trei mari grupuri de limbi: germanice (engleză și germană), latine (franceză și spaniolă) și slave (rusă). [...] Ne mai trebuie asemenea ediții. Literatura română are un palmares cu care poate să se înfățișeze oricând în universalitate. Căci dacă circulația res-trânsă a limbii noastre împiedică uneori ieșirea operelor românești în lume, dacă marii scriitori ai altor țări nu știu românește, atunci, iată, se dovedește că putem noi înșine arunca punți, uneori de aur, spre omenire, printr-o înțeleaptă politică editorială, printr-o justă înmănunchere a unor traduceri, atâtea câte sunt ele, din fagurii scrisului românesc”.

25 iulie

• [„**România liberă**”, nr. 8943] Tia Șerbănescu scrie despre *Insuficiențe lirice*, în contextul sesizării unei „inflații a poeziei”: „Sursele acestor semnale de alarmă sunt desigur mai multe: o anume saturație a criticii, nereceptivitatea unor categorii de cititori și – nu rareori – poeziile înseși, insuficient realizate și tipărite cu grabă și neglijență.” „Sondajul” realizat „în câteva colecții de reviste literare” scoate în evidență următoarele „neajunsuri”: „observăm prezența uneori masivă a scriitorilor bucureșteni în detrimentul celor locali”; „uneori versuri care se plasează în zona mediocrității pastîșează stilul sau temele unor poeți cunoscuți sperând că rețeta lor este suficientă.” „E cazul să ne întrebăm dacă spațiul cedat cu atâtea ușurință unor versuri scrise la minima rezistență n-ar fi putut fi gospodărit mai bine cu articole sau poeme, care să invite cititorul la lectură fără a-i provoca nedumerire sau ilaritate”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9580] Aflăm că *La Sinaia s-a deschis ieri A 14-a ediție a cursurilor și colocviilor științifice de limbă, literatură, istorie și artă ale poporului român*: „Cea de-a 14-a ediție a cursurilor de vară și colocviilor științifice de limbă, literatură, istorie și artă ale poporului român, organizată de Universitatea din București, s-a deschis, marți dimineața, la Sinaia. La ediția din acest an participă 150 de profesori, tineri cercetători și studenți de la catedrele de romanistică din 23 de țări ale lumii, care doresc să-și îmbogățească cunoștințele de limbă și literatură română. În prima zi, după cuvântul introductiv, rostit de directorul cursurilor, prof. univ. Boris Cazacu, membru corespon-

dent al Academiei Republicii Socialiste România, și salutul conducerii colectivului Universității din București, adus de prof. Gh. Ciucu, rectorul Universității, prof. univ. Ștefan Pascu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, rectorul Universității din Cluj, a prezentat expunerea intitulată *Istoria României*”.

● [„Tomis”, nr. 15] Alex. Ștefănescu scrie despre *Tudor George*, un autor de „poezie patetică și fastuoasă prin care își revendică titlul de ultim romantic. [...] Vorbind în numele unei generații romantice și încercând să o acrediteze împotriva oricărei susceptibilități moderne, Tudor George uzează în mod sistematic de capacitatea pe care o au cuvintele de a fascina atunci când se înălțuie rapid, inventiv, arborescent. Nu întâmplător, în toată opera sa, rima și ritmul sunt respectate cu strictete. [...] În ultimele sale două volume, *Sonete aeriene* și *Armura de sudoare*, Tudor George și-a perfecționat acest mecanism, exploatând până la sațietate forma sonetului și «inventând» chiar «sonetulglosă», pe care îl consideră o izbândă. Însă, cum era și firesc, lirismul s-a diluat în aceste poeme de performanță, reușind să mai emoționeze doar prin unele ecouri ale febrilității de odinioară. Deși alunecă uneori în exagerări de acest gen, deși, în general, are un anumit aer superficial datorat căutării efectului imediat, Tudor George se înscrie totuși, mai ales prin *Baladele singapore*, în sfera literaturii vii, căutate și prețuite de public”. ■ *Cronica literară*, semnată de Mirela Roznoveanu, analizează *Doi tineri prozatori: Maria Hadan și romanul Balustrada de briză* (ed. Cartea Românească, 1973), care „continuă atmosfera ușor letargică și artistică a nuvelor *Vacanțe ilirice* (1970) mergând chiar până la reluări integrale (nuvela *Pasager în tranzit* este înglobată capitolului șase al romanului). Dispoziția către comentarea sentimentală a artei exprimată în volumul de debut prin pretextul unei călătorii pe țărmul Adriaticii, este valorificată de astă dată într-o meditație deschisă prin destinul unui personaj alienat de artă și pierdut pentru artă. Romanul pune astfel în discuție programatic relația dintre artă și viață, nu din perspectiva artei (care s-ar fi finalizat, natural, într-un eseu), ci din aceea a realului. În biografia pe care o descrie, autoarea, urmărindu-și ideea, deplasează cu o îndemânare stranie, parcă rodul unei culturi obosite, întreaga atenție asupra problematicii spirituale”. ■ Cel de-al doilea prozator analizat în cadrul acestei rubrici este Traian Țanea și romanul său de debut, *Cealaltă față*, despre care se notează: „Scris într-un stil pe care nu l-aș numi jurnalistic, ci mai degrabă popular datorită destulelor neglijențe venite din folosirea unui limbaj prea familiar (salvat uneori de savoarea lui genuină), disprețuind formularea solemnă a literaturii, este un roman despre intelectualii unui anumit moment istoric. Imaginea intelectualului pentru care autorul pledează în cartea sa, polemizând cu o fantoșă evident «negativă», rămâne din păcate, la fel de inconsistentă ca și opusul ei”. Analiza cronicarului literar se încheie cu afirmarea preferinței autorului pentru „problematicele individului activ social. N-ar fi exclus ca evoluția

lui de prozator să fie surprinzătoare, fie și numai pentru savoarea pe care știe să o imprime colportajului”. ■ Gh. Bulgăr recenzează volumul *Convorbiri culturale*, „una dintre ultimele două cărți ale lui Paul Anghel, apărute în același timp în librării. [...] Cele patru capitole ale cărții configurează cu remarcabilă forță artistică amănunte grăitoare ale istoriei civilizației pe care românii au îmbogățit-o cu valori durabile, de mare strălucire, încă insuficient cunoscute. Dar poate erudiția și talentul lui Paul Anghel se vor consacra mâine unei adevărate istorii a civilizației românești pe care o așteptăm de mult”.

■ Despre *Spiritul critic al Junimii (I)* scrie Marin Mincu care notează: „Criticismul pozitiv al *Junimii* e un fapt semnalat și argumentat cu rigoarea «partizanatului», mai ales de G.Ibrăileanu în lucrarea sa fundamentală *Spiritul critic în cultura românească*. Apare neîndoios pentru oricine că criticul ieșean și-a construit o întreagă teorie pentru a ilustra primatul lui Maiorescu și al «Convorbirilor» la întemeierea noastră culturală. Nu altceva dovedește cartea mai recentă a lui N. Manolescu, *Contradicția lui Maiorescu*, încercare ce a stârnit multe discuții și s-a tipărit de curând în a doua ediție, după ce se retipărise și clasică monografie a lui E. Lovinescu intitulată *Titu Maiorescu*. [...] Nu prea s-a comentat cum se cuvenea o lucrare nu de mult apărută, aparținând lui Pompiliu Marcea, *Convorbiri literare și spiritul critic* (ed. Minerva, seria «Momente și sinteze»”. Menționarea celor trei lucrări importante nu este întâmplătoare întrucât semnatarul articolului este de părere că „abordarea momentului maiorescian din cât mai diverse unghiuri de perspectivă constituie tot atâtea căi de elucidare actuală a problemelor de bază ale literaturii române”. Problema anunțată în titlul articolului este abordată în partea a doua a demersului său de Martin Mincu care notează: „O chestiune foarte discutată este aceea a apariției *spiritului critic*. Ibrăileanu este cel care afiliază această noțiune în exclusivitate *Junimii*, considerând că muntenii n-au avut o tradiție culturală și deci nici spirit critic. Nu se înțelege prin spirit critic nimic altceva decât critica adusă instituțiilor împrumutate și atitudinea conservatoare față de tradiție. Spiritul critic înseamnă însă ceva mai mult: o atitudine filosofică activă și o viziune stilistică sub semnul căreia se manifestă o cultură privită în totalitatea ei. Pompiliu Marcea descoperă cu justețe că toate ideile critice importante ale junimismului existau schițate *in nuce* de către un Heliade Rădulescu, lui Maiorescu rămânându-i doar să le impună prin autoritatea și talentul său. Heliade nu numai că a ctitorit cultura și literatura română, dar i-a trasat și direcțiile principale de dezvoltare. [...] Kogălniceanu, contemporanul lui Heliade în instituirea *spiritului critic*, va afirma *principiul adevărului* în jalonarea operelor, înaintea lui Maiorescu, folosind expresii ce vor fi preluate întocmai de mentorul *Junimii*: «Vom combate din toate puterile noastre, direcția falsă, ce o parte din scriitorii de azi se încearcă a da limbii și literaturii». Punctând faptul că „programul critic al *Junimii* a fost anticipat în întregime de spiritele directoare ale pașoptismului românesc”, Marin Mincu își

încheie demonstrația cu observația că „ceea ce diferențiază pe junimiști de pașoptiști este *gradul de eficiență* sporit în aplicarea principiilor critice”. ■ *Un om ciudat* este titlul articolului, semnat de Mihai Gafița care scrie despre Marcel Breslașu, în încercarea de a-l face cunoscut publicului cititor: „S-au descoperit acum cel puțin trei mari poeme epice: *Caradeniz* (deci «Marea neagră»!), *Iov* și *Radu Vodă Prasnaglava*. Și mii, multe mii de versuri răvășite, din care s-a alcătuit un volum, *Zodiac*, un prim volum ca să pătrundem cu el într-unul din cele mai frământate laboratorii de poezie contemporană. Îl știam toți fabulist: Îl știam evocator al unor episoade istorice (*Cântec de leagăn al Doncăi, În târg la Iași-1917*), se știa că vrea să compună un fel de suită epopeică, *Povestea poveștilor*, de ecou oarecum hugolian (*La légende des Siècles*)”. Analiza lui Mihai Gafița se oprește asupra volumului *Zodiac*, „cu multele lui cicluri (fiecare din ele posibil volum autonom) dă o imagine foarte fragmentară, dar sugestivă asupra acestui laborator vast, oferind, printr-o mare parte a lui, o icoană a unui Breslașu total sau aproape total, necunoscut: liricul, poetul intim, omul simțind viața în unele clipe și ca pe o povară, nu doar ca pe spectacolul din care alegi subiectele pretabile la fabulă și satiră, nici doar ca pe un tezaur de teme ale militantului ardent, ale revoluționarului, comunistului care era – ci ca un mediu al omului copleșit de durere, sfâșiat de îndoială, singur în fața morții pe care n-o primește doar sfîndând-o, ci și ironic, și tămându-se de ea, bletemând-o, mai ales când îi smulge de lângă el ființa iubită – pe admirabila artistă Sara Manu, soția sa, cândva Julietă alături de celălalt tragic al scenei, Mihai Popescu, partenerul ei în tragedia lui Shakespeare, un Romeo excelent, stins aproape odată cu ea... Pe acest Breslașu l-au cunoscut foarte puțini – dar l-au cunoscut”. ■ În *Metaforă și definiție*, Nicolae Motoc comentează câteva particularități ale liricii lui Mircea Dinescu care „are curajul să fie un cântăreț, pur și simplu confesiv și sentimental, desuet, poate, uneori, dar cât de fermecător și de reconfortant. Încă de la debut (*Invocație nimănui*, 1971), el alege cântecul, elegia și se fixează la o tematică sentimentală”. În finalul analizei sale, Nicolae Motoc vine cu o propunere: „Important este pentru Mircea Dinescu, dacă nu vrea ca timpul poeziei lui să nu fie băut odată cu vinul din pahar, ca să-l parafrazăm, să renunțe la poza sentimentalistă și la ferocitățile infantile (împerecherile de cuvinte despre moarte și sicrie). Sunt sigur că extraordinarul său instinct poetic îmi dă dreptate”. ■ În primul număr din luna august al revistei, se publică versuri, semnate de Virgil Teodorescu, Ion Faităr, Hristu Cândroveanu, Ion Andrei, Arthur Porumboiu, și proză, semnată de Gh. Georgescu-Buzău, M. Brătucu și Bujor Nedelcovici. ■ Ultima pagină a revistei publică două poezii eminesciene (*Stele în cer* și *Mai am un singur dor*), traduse în franceză și italiană de Petru P. Ionescu.

• [**„Viața studentească”, nr. 27-28**] De larg interes grupajul *Spre o reabilitare a valorilor academice*, o dezbatere realizată de Doru Mielcescu despre

vol. 3 al *Istoriei literaturii române* (Mielcescu se află în discuție pe marginea acestei realizări cu doi colegi de la Facultatea de limba și literatura română din București, Dan Pârvulețu și Lia Tudor), dar conținând și o expunere a lui M. N. Rusu, din care cităm: „Aș spune că dacă volumul II al *Istoriei literaturii române* stârnise un sentiment de îndoială asupra autorității pe care trebuie să-l reprezinte cuvântul academic în rândurile cititorilor și, mai ales ale specialiștilor, volumul de față, III, pe care îl supunem discuției atestă convingător rolul național al tratatelor academice: cultivarea valorilor dintr-un punct de vedere clasicist. Cărțile tipărite de Editura Academiei ... au scopul de a fixa în cultura noastră contemporană reperele mari, de echilibru, adică acele contribuții în jurul cărora să poată gravita orice altă nouă contribuție... Valoare academică este aceea care conferă publicului modelul constant al spiritualității românești... Al treilea volum din *Istoria literaturii române (Epoca marilor clasici)* vine să confirme evoluția spre consolidarea valorilor academice nu numai în sânul întreprinderii ca atare, ci și în contextul general al culturii românești de astăzi... Tratatul epoca valorilor clasice din literatura noastră acest volum academic sintetizează tot ce a fost contribuție clasicistă în exegeza personalităților ce o cuprind, oferind în același timp o platformă nouă de analiză și interpretare.” La rândul său, D. Mielcescu apreciază apariția, dincolo de inerente erori, drept *un studiu fundamental*: „Trebuie să recunoaștem că în ultimul timp ne-am dovedit tot mai avizi de istorii literare. După planul publicat de I. Negoieșcu în «Familia», 1968, au apărut la mici intervale lucrările lui G. Ivașcu, I. Rotaru, C. Ciopraga, fără a știrbi însă nimic din prestigiul *Istoriei* călinesciene. Paralel apare și *Tratatul* colectiv al Academiei... Al treilea volum e... un instrument larg accesibil, dar și eventual punct de plecare pentru viitoarele cercetări de istorie literară. Apariția tratatului răspunde în același timp unor necesități stringente, impuse de noile condiții de desfășurare a activității învățământului din țara noastră, necesități pe care se poate spune că tratatul academic le satisface în cea mai mare măsură”. ■ Se lansează o amplă dezbatere în grupajul *Tezele de doctorat – act de cultură sau formalitate universitară?* Sunt puse în discuție – și evidențiate – volume tipărite recent, care au pornit de la niște teze doctorale: Dan Zamfirescu – *Neagoe Basarab și Învățăturile către fiul sau Theodosie – Problemele controversate* (articol de Gh. Mihăilă), Petru Vaida – *Dimitrie Cantemir și umanismul* (text de Manuela Tănăsescu), ambele volume fiind tipărite la Ed. Minerva, colecția *Universitas*; dar avem și o carte mai puțin reușită: Aurel Petrescu, *Opera lui Camil Petrescu*, Ed. Didactică și Pedagogică – cu un articol critic de M. N. Rusu. „, Lucrarea lui *A.P.* ... pornește de la premise eficiente, însă se împotmolește în contradicții. Principalul motiv al acestei neizbânzii vine de acolo că metoda aleasă de *A.P.* este improprie obiectivelor propuse. El nu se angajează în a trata creația lui Camil Petrescu prin limitele unui singur concept (fie el și acela de *substanțialism*), ci prin

acela de nucleu formativ pe care îl creează armonia în care își răspund diversele domenii ale geniului camilpetrescian. Dar pentru autorul acestei *Opere a lui Camil Petrescu*, deși are în vedere această viziune, metoda de lucru nu este una structuralistă (în sens foarte larg, desigur), ci una didacticistă. El operează la nivelul cronologiei, iar nu la acela al obsesiilor, al semantemelor. De aici, oscilația permanentă între aserțiuni juste și altele de-a dreptul banale.”

26 iulie

• [„**Munca**”, nr. 7980] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat, cu titlul *Și, totuși, cu ce rămânem după lectura cărții „Sfârșitul bahic”*, publică un articol critic la adresa romanului lui Petru Popescu în care afirmă: „Experiența romancierului, dobândită prin cele două volume anterioare, se vedește aici în densitatea pe care o are stilul său, în arta de a mânui ironia, grotescul, în numeroasele pagini remarcabil scrise. [...] Petru Popescu a îngroșat voit unele întâmplări, unele situații care în loc să-și afle rostul în luminarea, în clarificarea existenței personajului său, contribuie la estomparea ei, chiar la crearea unei obscurități. Mai mult chiar, apar momente când autorul se substituie personajului, abandonându-se tentației de a eseiza pur și simplu. De asemenea, ni se pare neconcludent modul în care este prezentat în paginile cărții suflul realității, al unei realități socialiste ce apare însă în elementele ei nesemnificative, uneori unele împrejurări fiind de-a dreptul persiflate. Tocmai de aceea ne vom întreba, la finele acestei cronici: cu ce rămâne cititorul după parcurgerea acestei ultime creații a lui Petru Popescu?”

• [„**România liberă**”, nr. 8944] Ion Dodu Bălan scrie despre *Teatrul lui Horia Lovinescu*: „În literatura noastră contemporană, Horia Lovinescu din opera căruia Editura Eminescu a publicat recent două volume, este, poate, primul dramaturg care a abordat problemele de conștiință dintr-un unghi modern, cu efortul de a încorpora discursul dramatic dezbatărilor ideologice actuale, privitoare la om, la condiția umană, la locul și rostul intelectualului în societate, la normele etice fundamentale ale socialismului”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9581] Nicolae Baltag prezintă volumul *Starea de urgență* de Ben Corlaci: „Dincolo de unele «desene» mai inexpressive, dincolo de anume cantonări excesive în posturile «damnate», Ben Corlaci se relevă ca un înzestrat rapsod al umanului, autorul unui mesaj artistic tulburător, străbătut de vibrații grave”. ■ Grigore Tănăsescu scrie despre volumul *Sentimentul durerii în poezia română, spaniolă și portugheză* de Elena Bălan-Osiac: „Fundamentată pe o cercetare solidă, multilaterală, a izvoarelor și literaturii de specialitate, luminată de o viziune de ansamblu a fenomenului studiat, monografia elaborată de cercetătoarea Elena Bălan-Osiac – prima consacrată acestei materii în țara noastră – reprezintă o contribuție valoroasă și originală. Ea răspunde imperativelor actuale ale culturii românești de propagare, adecvată și argumentată, a contribuției specific-naționale la îmbogățirea tezaurului culturii

și spiritualității universale”. ■ Edgar Papu scrie despre *Actualitatea literaturii de inspirație istorică*: „Departa de-a mai fi privită ca un gen desuet și răsuflat romantic, în momentul de față o asemenea literatură, așezată pe baze și concepții noi, pe concepția materialist-dialectică asupra istoriei, se integrează necesar în spiritul și aspirațiile noastre actuale, devine o literatură angajată și angajantă, în sensul superior al cuvântului, o modalitate impresionantă de cultivare a sentimentelor patriotice, a respectului pentru tradițiile de luptă ale poporului, ale clasei muncitoare, în aspecte inedite și uneori cu resurse de profundă originalitate continuă astfel să se dezvolte o vocație de totdeauna a genului literar românesc, să se afirme o literatură istorică în care cuceririle tradiției se îmbină cu sugestiile generoase ale unei concepții superioare asupra istoriei și, desigur, asupra rosturilor literaturii istorice însăși. Mai trebuie doar ca, așa cum s-a întâmplat de a lungul deceniilor, în noua noastră literatură să se ivească acele mari talente care să înalțe pagina de istorie la pagină vie de literatură. O seamă de cărți apărute în cele aproape trei decenii câte au trecut de la eliberare anticipează dezvoltarea literaturii istorice contemporane. Privim cu încredere fenomenul, cu convingerea că literatura de inspirație istorică se va îmbogăți în viitor cu opere de reală valoare”.

● [„*Albina*”, nr. 30] Pe prima pagină, versuri de Al. Raicu și prima parte a tabletei în foileton *Vestitorii primăverii* de Ion Bănuță. Fiecare parte (până la cea din urmă, a cincea, din nr. 34), dedicată evenimentelor din vara lui 1944, se încheie cu versurile poetului semnat. ■ Pagină închinată lui D. Cantemir: Stelian Cârstean îl descrie ca *Folclorist și etnograf*, Iulian Neacșu recenzează „prima și singura biografie din literatura noastră veche”, *Viața lui Constantin Cantemir*, scrisă de fiul său, iar Marilena Vulpe (în *Cantemir fantastul*), se ocupă de *Istoria ieroglifică*. De asemenea, alături de portretul voievodului luminat, sunt reproduse câteva citate din opera acestuia.

● [„*Orizont*”, nr. 30] La rubrica „lector”, Olimpia Șerban recenzează lucrarea lui Teodor Vârgolici, *Aspecte istorico-literare* (Eminescu, Buc., 1973), iar Eugen Micu pe cea a lui Mircea Vaida, *Sextil Pușcariu, critic și istoric literar* (Dacia, 1972). ■ Cronica literară a lui C. Ungureanu semnaleză trăsăturile poeziei lui Radu Cârneli din volumul *Banchetul* (Dacia, 1973). ■ Rubrica „aniversări” cuprinde doi „aniversați”: primul este criticul Eugen Lovinescu, „eroul” unui articol cu titlu captivant *Aventuri imaginare* sub semnătura lui Aurel Sasu, iar al doilea este poetul Ilie Măduță, aflat la „vârsta maturității”, al cărui univers poetic este detaliat de Nicolae Țirioi (*Măști de zăpadă*, Ed. Facla, 1973). ■ Cercetătorul L. Grăsoiu vizează o lucrare a lui Marin Bucur, *Istoriografia literară românească*, într-un articol care se deschide în felul următor: „În ultimul timp, Marin Bucur a scos la iveală acumulările de muncă și cercetare asiduă întreprinse de-a lungul mai multor ani petrecuți departe de zarva publicisticii, a criticii foiletonice, în atmosfera propice studiului de la Insti-

tutul de istorie și teorie literară «George Călinescu» ori în aceea a marilor biblioteci din țară și din străinătate». ■ Cezar Ivănescu se implică în analiza poeziei lui Mircea Ciobanu „autor de poezie, eseu, proză, cunoscător specializat al literaturii ruse [...] care face parte din «falanga celor fără de care nu se poate» (Al. Philippide, Gellu Naum, Leonid Dimov, Teohar Mihadaș, Nichita Stănescu și mulți alții) [...] despre care se scrie puțin, puțin...”. ■ Este publicat un fragment de roman de D.R. Popescu, *Ștefan*. ■ Anghel Dumbrăveanu și Adam Puslojič traduc din poezia iugoslavă contemporană: pe Goran Babic, pe Branko Bosnjak, Srba Ignjatovic, Stevan Tontic.

● [„România literară”, nr. 30] Versuri semnează: Al. Căprariu (*Însemn la cartea de citire*), Haralambie Grecu (*Fermecatul urciilor; Pace; Fiecare stejar*), Francisc Păcurariu (*Menire; Veghează-n noi; Meșteșug; Solstițiu de iarnă; „Din volumul Răzvrătirea desenatorului de cercuri, în curs de apariție la Editura Dacia”*). ■ Tașcu Gheorghiu traduce *Isidore Ducasse – Comte de Lautréamont*. ■ Laurențiu Silvan traduce *Poeți contemporani din Cuba*: Emilio Ballagas (*Țăranul rănit*), Fayad Jamis (*Pasărea de hârtie*), Adolfo Suárez (*Primul discurs*), Pablo Armando Fernandez (*Eu care vorbesc*), Raul Rivero (*Zice că e toamnă*), Jesus Orta Ruiz (*Ultimul ciclon*), Rolando T. Escardo (*Zilele*). ■ Ion Pas semnează *Mai departe... Mai sus...* ■ Citim *Matca* de Marin Sorescu, piesă în 2 acte. ■ George Macovescu semnează *Pluta*, o tabletă despre întâlnirile sale cu Zaharia Stancu. ■ Editorialul *Drumul romanului* este semnat de George Ivașcu. După trecerea în revistă a evoluției romanului românesc, George Ivașcu ajunge la concluzia: „Întreg acest ansamblu constituie tot atâtea surse de încredere în capacitatea prozei noastre de a-și sintetiza, la un moment dat, puterile în ivirea acelei capodopere purtând plinul sigiliul geniului românesc contemporan. În continuare, căutându-ne temeinic, să ne recunoaștem și astfel să fim încântați a gândi profund la noi înșine, retrăind o întregă eroică epocă, cu încordările de ieri și – câte le-am cucerit – bucuriile de astăzi. Dar, mai ales, ridicându-ne la dimensiunea uriașelor responsabilități ale viitorului pe care, cu toții, îl făurim acestei țări și acestui popor”. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc semnează *Noul necesar*: „Într-un articol precedent afirmam, în fond locul comun, că o viziune artistică nouă, cu adevărat originală, șochează uneori chiar pe acei care, în mod programatic, susțin un tip de artă sau o tematică – s-o numim așa – realizată de artist. Dădeam exemplul atacului lui N. Iorga la apariția lui *Ion* al lui Rebreanu, deși marele istoric a fost un promotor, o viață întregă, al literaturii inspirate din viața țărănească. La o scrutare ceva mai atentă a acestei probleme, vom constata că există anumite inovații artistice stârnitoare de reacții și anume acelea nu numai care se depărtează cel mai mult de niște vechi canoane, ci operele capabile să creeze școală. Adică nu gradul de noutate este acela care determină mărimea reacției sau a indignării, ci, curios, tocmai gradul de necesitate, adică acea noutate creatoare de stil, care sintetizează o tendință, neexprimată încă, dar plutind în atmosfere

ră”. ■ Ion Biberi publică *În orizontul culturii*: „Asistăm, în prezent, la o schimbare de atitudine mentală a omului față de noțiunea timpului istoric și față de raportul dintre individ și totalitatea valorilor culturale. Omul contemporan nu mai îmbrățișează lumea culturii sub unghiul unei singure categorii de valori. Atitudinea umanistului, celebrând exclusiv cultura elenistă sau latină, sau poziția artistului de avangardă, fixat cu predominantă pe valorile călăuzitoare ale timpului actual vădind o luare aminte indulgentă pentru trecut, face loc unei înțelegeri totale a valorilor culturale, care sunt privite în continuitatea lor organică, în devenire. [...] Omul contemporan este prezent în cultură, această noțiune fiind înțeleasă în realitatea ei totală, de expresie evolutivă a întregii umanități, cu proiecție către viitor”. ■ Mioara Apolzan scrie despre *Fapt și semnificație în poezia lui Ion Vinea*: „Aspirând spre o poezie a emoțiilor intelectualizate, în care filtrul inteligenței și surdina sentimentelor sunt un principiu estetic, anulând și nivelând accentele de intensitate, Vinea sfârșește prin a obține contrariul, impresia de poezie sentimentală, în care țipătul marilor trăiri e înlocuit cu șoapta”. ■ În *Breviar* citim *Păstorel, gastronom* de Șerban Cioculescu, analizând creația din volumul *Gastronomice* de Al. O. Teodoreanu. ■ Apar *Scrisori provinciale de Ștefan Bănuțescu* în care citim textul *Un defect al d-lui Mérimée*. ■ Constantin Călinescu, în *Realitatea fantastică*, scrie despre *Craii de Curtea-Veche* de Mateiu Caragiale. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară la *Jurnal* vol. I (1898-1912) de Gala Galaction, ediție îngrijită de Mara Galaction Țuculescu și Teodor Vârgolici. Prefața și note de Teodor Vârgolici, Editura Minerva, 1973: „Valoarea de document asupra omului și epocii sale a acestui *Jurnal* este excepțională. Sub raport literar, merită atenție în special bune părți din literatura noastră de la 1900 reproduce fidel această stare de spirit: emfază, prețiozitatea, dulcegăriile romanțioase provin dintr-o afectivitate exagerată, din înclinația nereprimată spre exces. Tinerii furioși, de la răsăntia de veacuri sunt excesivi în viață și în limbaj, idealști, utopici și visători”. ■ Citim recenzii: ■ Dana Dumitriu prezintă *Scrieri lirice* de Traian Chelariu, Eminescu, 1973: „În general, poetul preferă formele cuminiți, rimele simple, metaforele uzate de tradiție și caută să ridice un cântec sincer, sentimental și intimist dintr-o simțire nesofisticată. Originalitatea lui, atâta câtă este, nu se datorează nici emoției și nici tematicii livești, clasice, care îi provoacă gestul liric, ci tonului molcom al versului și confesiunii disimulate, deseori colorată ironic”. ■ Dan Mutașcu scrie despre *Dezlegare de chaos* de Ion Cocora, Eminescu, 1973: „Ion Cocora este și în *Dezlegare de chaos* un imagist frenetic în primul rând, un pictural, poate uneori cam baroc, un creator care, fascinat de «muza asocierii libere» a cuvintelor, lasă câteodată forma să primeze asupra gândului scriind, cu unele accente stridente”. ■ Sorin Titel recenzează *Cheia de Fa* de Ștefan Luca, Editura Eminescu, 1972: „Întregul roman poate fi citit ca un lung monolog al unui om care încearcă să-și cunoască victoriile și înfrângerile, analizându-se în perma-

nență cu luciditate. O carte care ar fi putut fi foarte interesantă dacă autorul ar fi fost mai riguros construind-o, pentru că așa, trebuie să recunoaștem, lectura se face cu greutate, cerând cititorului răbdare și un efort susținut”. ■ Victor Atanasiu notează că s-a reeditat *Țiganiada* de Budai-Deleanu la Minerva, 1973. ■ G. Dimisianu comentează volumul *Varia* de Al. Piru, Eminescu, 1972: „Nu toate textele din această masivă culegere sunt la fel de interesante (mai palide sunt, de exemplu, paginile despre Sadoveanu, unele aprecieri asupra volumelor *1907* și *Stihuri peștrițe* ale lui Arghezi, sau articolul *Caragiale și clasa muncitoare*) din totul închegându-se însă un tablou critic plin de relief și bogat în sugestii de interpretare”. ■ Al. Piru semnează *Un heinean: B. Nemțeanu*, un text în care este notată apariția volumului antologic *Stropi de soare*, realizat de Ion Dodu Bălan. ■ „*Ce mai faci, Cornelia?...*” este textul lui Laurențiu Ulici în rubrica *Prima verba*, text în care sunt prezentate două debuturi: ■ *Adio Tizian* de Irena Pușchilă, C.R.: „Cauza eșecului, pe lângă absența perfect vizibilă a talentului, stă în lipsa totală de umor, de unde și caracterul foarte pronunțat de prost gust al «glumelor» emise cu o înverșunare caracteristică fie insului hipersensibil ce nu se poate exprima, fie inocentului definitiv. Iar dintr-o proză în care poți ghici, nu fără efort, o intenție satirică, dar în care nu există, de fapt, nici satiră, nici umor, nici vreo umbră de sens, nu se conservă în final decât o imensă plictiseală. Admit veleitarismul autoarei, în fond fiecare crede despre sine ce pofteste, dar de ce să fie tras în 2 810 exemplare tipărite, când unul singur, dactilografiat, sau în manuscris, ar fi fost pentru toată lumea mai convenabil”. ■ *Tăceri și fugă* de Maria Baciu, Dacia: „La Maria Baciu, inaptitudinea construcției se propagă în structura subiectului, compromițându-l, iar de aici în existența personajelor, coborând-o în artificial. Convenționalismul transmis printr-un limbaj ilar este, în planul mesajului psihologic, viciul fundamental al cărții”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* vine cu noi informații despre proiectele literare ale lui Dinu Săraru, Profira Sadoveanu, Sânziana Pop, Gheorghe Tomozei, Al. Călinescu, Beke György, George Ricus, Costache Anton, Mihai Tunaru, Matei Gavril, Iordan Chimet. ■ *Evocându-i pe Bălcescu, Alecsandri, Eminescu* de Al. Raicu: „«Rotonda scriitorilor» din bătrânul Cișmigiu a căpătat noi valențe, o dată cu inaugurarea spectacolelor de sunet și lumină, inițiate de Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București. Un scenariu plin de poezie, semnat de Alecu Popovici, elaborate de Olimpia Arghir. Și un subtil joc al luminilor evidențiat de un meșter adevărat, Titi Constantinescu. Iată elemente simple cu ajutorul cărora s-a reușit o evocare de o profundă semnificație a lui Bălcescu, Alecsandri și Eminescu. Reflectoarele au iluminat chipurile de piatră ale ilustrațiilor înaintași care străjuiesc de ani de zile rotonda din marele parc al Capitalei, fără să fi reținut vreodată o mulțime atât de receptivă ca recente spectacole. Scenariul nu reînvie numai secvențe desprinse din viața clasicilor ale căror busturi se află în circularul de marmură din Cișmigiu. El aduce și

vocea lui Arghezi, rememorându-l pe Eminescu, a lui Sadoveanu, recitând *Seara pe deal*, a marelui actor care a fost George Vraca, declamând pasaje din scrisoarea a treia. De asemenea, artistul poporului George Calboreanu declamă cu înfiorare *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*. Demne de reținut și melodiile pe versuri eminesciene, ca și proiecțiile cinematografice ce completează spectacolul. Redarea inspirată a unor secvențe din marile opere ale lui Bălcescu, Alecsandri, Eminescu, ni se pare una din cele mai valoroase inițiative luate din opera de educare a tinerei generații, și un dar frumos făcut în această vară celor ce obișnuiesc să poposească în orele de seară în Cișmigiu. Totodată, o sugestie pentru realizarea altor spectacole similare la monumentele – puține câte există în București – ale scriitorilor – I. Heliade Rădulescu, Gheorghe Lazăr, Barbu Delavrancea, Al. Vlahuță, Al. Macedonski, Al. Sahia”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul planului de colaborare dintre R. S. România și R. P. D. Coreeană, a plecat la Phenian scriitorul Marcel Petrișor. * La seminarul Academiei de studii slovace organizat de Universitatea «Jean Comenius» din Bratislava, vor participa Jean Grosu și Gabriela Sandu, care au plecat recent în R. S. Cehoslovacă. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U. R. S. S., au plecat la Moscova Mircea Ciobanu, Mircea Cojocaru și Leonida Teodorescu. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U. R. S. S: a sosit la București traducătoarea Tatiana Ivanova. * A plecat la Praga pentru a participa dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Bulgaria a plecat la Sofia Neboisa Popovici. * În prima jumătate a anului în curs, au fost create noi lectorate de limbă și literatură română la Antwerpen – Belgia și la Belfast – Irlanda de Nord. Activitatea lectoratelor este sprijinită de Biblioteca Centrală Universitară din București, care le expediază lunar un bogat material documentar. La aceste lectorate predau atât cadre didactice din țară, de la facultățile de specialitate ale universităților din București, Cluj, Iași, Timișoara, – cât și profesori sau cercetători de la catedre de romanistică, din țările respective. [...] * La 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, editurile noastre îi retipăresc aproape întregă operă. După apariția lucrării *Descrierea Moldovei* în Editura Minerva, aceeași operă, în ediție bilingvă latino-română, se află sub tipar la Editura Academiei. De asemenea, *Descrierea Moldovei* va apărea în limba germană și în limba maghiară, în Editura Kriterion. Se mai află sub tipar la Editura Academiei primul volum al lucrării lui D. Cantemir *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul* și volumul IV din *Istoria ieroglifică*. * În același timp, Editura Minerva va tipări *Istoria ieroglifică* și *Viața lui Constantin Cantemir*, cu un studiu introductiv de Constantin C. Giurescu”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Arta seducției la Ortega y Gasset*, ocupându-se de *Meditații despre Don Quijote*, volum tradus și prefațat de Andrei Ionescu. ■ Cristian Unteanu semna-

lează apariția volumului *D'amour, P. Q.* de Jacques Godbout, Hurtubise HMR/Seuil, 1972. ■ Radu Anton Roman prezintă *Mafia și mafioții* de Peter Maas, Editura Științifică, 1973. ■ În *Ochiul magic* citim o scrisoare trimisă de Mariana Șora: „O pagină de revistă închinată unui autor mare cum e Thomas Mann e întotdeauna binevenită, mai cu seamă când e vorba de o bucată antologică, cum e cea publicată în nr. 29 din 19.VII al «României literare», de un interes major și prin faptul că ni se dezvăluie aici o latură mai puțin cunoscută a scriitorului: aducând prinos de gânduri și cuvinte lirice întoarcerii în sânul vieții vegetative, lucidul, ironicul, intelectualizatul vădește în această proză, am zice poematică, deși e înțesată de reflecție, legături indisolubile cu firea, dovedind încă o dată, dacă mai era nevoie, că marile înzestrări sunt hrănite de sevă vitală grație rădăcinilor pe care spiritul le înfige adânc în străfundurile ființei, în subconștient. Mai puțin îmbucurătoare sunt informațiile eronate, strecurate în prezentare și în însuși titlul paginii, *Inedit?* Cred că prima apariție în traducere franceză nu ne îndreptățește să considerăm inedit un text figurând, sub titlul de *Süsser Schlaf (Dulce somn)*, în toate edițiile de opere complete, precum și în cea nu chiar integrală în 12 volume, publicată în 1956 de Aufbau Verlag. De asemenea eronate sunt indicațiile cu privire la geneza textului și la legăturile lui cu celelalte scrieri ale autorului. Textul e datat: n-a fost scris cu puțin înainte de moarte, ci prin 1909. Prin urmare nu poate fi vorba să «reia» vreo idee din *Muntele Vrăjtit*, apărut în 1924, cel mult anticipa dezvoltările asupra unui fel de a ieși din timp. Nu e exclus ca scriitorul să fi avut intenția să-l integreze, în ultimii ani ai vieții, unui ansamblu mai larg, care însă nu poate fi *Mario și vrăjitorul*, nuvelă de sine stătătoare, apărută în 1930 și publicată și la noi într-un volumaș aparte. Evident, s-ar putea ca o culegere de povestiri și alte proze să fie editată de Grosset sub titlul uneia din nuvele, dar acesta nu e un criteriu de orientare”. În continuare citim *Nota Red.*: „Mulțumim cordial tovarășei Mariana Șora pentru aprecierea paginii din numărul precedent, care a înlesnit cititorilor noștri cunoașterea acelei «bucăți antologice», *Lauda somnului* de Thomas Mann, pentru prima dată publicată în limba română/. În acest sens textul este «inedit», la fel cum au considerat, pentru publicul francez, și editorii mensualului «Magazine litteraire» (nr. 77, din iunie 1973), semnalând drept *inedit* textul respectiv atât pe copertă, cât și – repetat – deasupra paginilor 71, 72, 73 și 74 care cuprind textul. În ce privește «geneza textului și legăturile cu celelalte scrieri» ale autorului, – precizăm că aceeași sursă («Magazine litteraire», nr. 77, la pag. 71, sub titlul *Eloge du sommeil*, menționează vizibil: «Ce texte écrit à la fin de la vie de Thomas Mann doit paraître en octobre prochain dans le recueil intitulé *Mario et le magicien* publié par les éditions Grasset». Nu altfel informează colaboratorul nostru. Cât despre aprecierea sa, că «aici se reia (subl. ns.) într-un anume fel ideea din *Muntele Magic*, dar descoperind valențe și efecte mult mai subtile», – ea, această apreciere, e în logica sursei pe care o folosește (adică revista franceză menționată).

[...] Cu alte cuvinte, – e vorba de o divergență – în ce privește editorii francezi și tovarășa Mariana Șora, – divergență, în care, tovarășa Mariana Șora are evidentă dreptate, întrucât cf. și cercetărilor noastre în urma sesizării d-sale, într-adevăr, bucată *Lauda somnului* este una și aceeași cu *Süsser Schlaff*, datată 1909 (figurând, între altele, în ediția Thomas Mann, vol. 12, Aufbau – Verlag, Berlin 1956, pag.: 351-357, – ediție aflată la B. A. R., cota 37 25 56). Totuși, să ne bucurăm, odată cu tovarășa Mariana Șora, de lectura acestei «bucăți antologice». ■ În *Prezențe românești* citim ■ *Enciclopedia „Le Million” și literatura română*: „Literaturii române, integrării ei în procesul luptei poporului român pentru afirmarea conștiinței naționale și eliberarea sa națională și socială îi sunt rezervate 8 pagini bogat ilustrate cu reproduceri după vechi manuscrise și fotografii ale marilor oameni ai cuvântului și scrisului românesc. [...] Evoluția literaturii române este urmărită până în zilele noastre, la cea mai tânără generație de prozatori, poeți și critici literari”. ■ *Cipru*: „Sala tineretului» din Nicosia a găzduit la 14 iulie o seară culturală românească dedicată lui I.L. Caragiale. Dr. Cristofores Ioanides a făcut cu acest prilej o amplă prezentare a vieții și activității literare a dramaturgului român, după care un grup de artiști din capitala cipriotă au prezentat spectacolul cu piesa *Conu Leonida față cu reacțiunea*. Regizat de V. Kafkarides, spectacolul s-a bucurat de bunele aprecieri ale unui numeros public, format în cea mai mare parte din tineri”.

●[„Tribuna”, nr. 30] *Actualitatea Literară*: în secțiunea *Critică*, Nicolae Oprea scrie despre culegerea lui G. Călinescu – *Gâlceava înțeleptului cu lumea*; Ion Buzași scrie un articol omagiu la moartea lui Radu Brateș despre volumul său *Oameni din Ardeal*; Olimpia Radu scrie *Fantasticul țărănesc la Pavel Dan*; în *Cronică literară*: Ion Marcoș recenzează cel de-al doilea volum de proză scurtă, *Iubiri rele*, al lui Mihai Giugariu. ■ Anchetă despre *Necesitatea Polemicii*: „inaugurăm această anchetă pornind de la ideea că poziția față de polemică este definitorie într-un fel pentru condiția criticii, a literaturii noastre actuale. Se vorbește în ultimul timp despre o anume apatie în publicistica literară, de lipsa de interes pentru dezbateri, controversă, dialog efectiv al ideilor. Fără a porni de la un da sau nu preconcept, încercăm aici un test, după opinia noastră, de maximă utilitate: 1) există o relație organică între polemică și spiritul critic în genere? 2) se simte, în viața noastră literară, lipsa unei polemici mici «răsunătoare», angajând probleme fundamentale ale culturii? 3) ce aspecte ale actualității noastre literare ar trebui abordate «polemic»? 4) credeți în polemica – «spectacol», subiectivă sau în confruntarea de principii, obiectivă? Cum vedeți, în consecință, relația «polemică de idei» – «polemică de cuvinte»? 5) care ar fi mijloacele ideale ale polemicii? Cum se aplică ele în publicistica noastră literară? Problema fiind de interes mai larg, întrebările se adresează nu numai criticilor, ci și scriitorilor. Vom publica în continuare și alte răspunsuri”; la această anchetă răspund următorii scriitori: D. Micu, Petru Popescu, Alexandru Papilian, Alexandru George, Mircea Ior-

gulescu. ■ articol despre N. Iorga: *Iorga în fața istoriei* de Mircea Vaida; în secțiunea *Literatură*: fragment *În vălmășag* de Iosif Naghiu; poezii de Mihai Traianu, Daniel Turcea. ■ *Masa rotundă* – discuție cu Mircea Popa despre Ilarie Chendi. ■ Aurel Sasu scrie articolul *Proprietatea opiniilor* despre activitatea lui G. Călinescu atât ca scriitor, cât și ca istoric și critic literar. ■ Ion Oarcăsu despre Titu Maiorescu: *Maiorescu și stilul polemic*. ■ Ion Vlad – *E. Lovinescu și condiția necesară a spiritului critic* (articol continuat din pagina 1). ■ *Meridian*: prezentat și tradus de Tudor Ionescu, autorul Robert Quatrepoint – *Jurnalul unei ființe umane*.

27 iulie

● [„**Munca**”, nr. 7990] În rubrica *Punct*, cu titlul *O mare responsabilitate față de ceea ce scriem ne poate da statutul de scriitor*, revista publică un scurt interviu cu Titus Vâjeu. Acesta răspunde la întrebări legate de poezia tinerilor, autorul încercând să facă și o caracterizare a generației din care face parte: „Fac parte din generația celor care mai au încă 25 de ani. Este acesta un lucru superb, din foarte multe puncte de vedere. Suntem abia ieșiți dintr-o adolescență mirifică, dar fie că ne numim Dumitru M. Ion, Mihai Bărbulescu sau Dan Verona, știu că numai o mare responsabilitate față de ceea ce gândim și scriem ne poate acorda statutul de tineri scriitori”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 31] Mircea Mancaș reflectează la *Sensul și dimensiunile actuale ale criticii*: „Critica trebuie să reacționeze în egală măsură între cele două excese – inevitabile în perioadele de mutații sociale și de reconsiderare a valorilor spirituale: estetismul pe de o parte, discreditul formei artistice pe de alta [...] Tendința către supravalorificarea expresiei și neglijarea fondului etic, social, gnoseologic, nu e dată recentă. Dar înclinarea inevitabilă către exagerări în valorificarea ineditului formei – atunci când aceasta nu e privită ca un element structural ordonator al conținutului psihic – duce la apariția unor producții hibride, lipsite de vitalitate”. ■ De *Clasici* se ocupă Dan Zamfirescu: „Asumându-și destinul unei lucrări ce nu prea a dat până acum prilejul de entuziasm, Editura Academiei Republicii Socialiste România a scos de sub tipar volumul III al tratatului academic *Istoria literaturii române*. Volumul este consacrat marilor clasici. Literaturii «Contemporanului» și scriitorilor afirmați la sfârșitul veacului trecut (Duliu Zamfirescu, Delavrancea, Vlahuță, Coșbuc, Traian Demetrescu). Studenții, profesorii, elevii, în primul rând, dar și toți iubitorii, literaturii noastre, apărută în ultimii treizeci de ani”. ■ În textul *A integra, a retrăi*, Petru Popescu susține autenticitatea cărții *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*: „Nefiind de specialitate, mărturisesc că mă cam îndoiam, deschizând *Problemele controversate*, că voi putea duce lectura până la capăt. Ei bine, m-am înșelat, și am fost captivat întâi pentru că această carte e o carte polemică – polemizând nu numai cu Vranoussis, dar cu întreaga gândire de care vorbeam. [...] Acest tip de carte –

istoria unei descoperiri, viața unei capodopere, modul cum a primit-o o națiune și o cultură, la noi aproape lipsește. Nu pot încheia decât recomandând cu căldură tinerilor atât pe Neagoe Basarab, cât și pe cercetătorii săi. Tinerii au nevoie de mari cărți morale, după cum au nevoie și de exemplul savanților dăruiți cu pasiune specialității lor. Tinerii au, slavă domnului, generozitate, nu sunt spiritual închiși, nu trăiesc într-un climat de ficțiuni, și mai ales resping bonjurismul în cultură”. ■ Adriana Mitescu enunță principiile *Poeziei intelectuale*: „De fapt, conștiința artei este specifică poetului intelectual. El este cel care știe cum se face poezia, cel care cunoaște din interior ceasornicaria complicată a metaforei și a versului, cel care trăiește în climatul afectiv al marilor poeți ai timpurilor, fiind tentat să aplice poeziei simetria de aur a absolutului. Asemenea poeți își nutresc propria creație din ambrozia și nectarul *Poeziei*, emoția izvorând din palpitul intelectual contemplativ. Tensiunea lirică este dată tocmai de confruntarea uneori melancolică, alteori ironică, de pildă, la Vladimir Streinu, a spiritului reflexiv, cu adevărul universal al naturii, confruntarea dintre lumea cărții și lumea umbroaselor poetici”. ■ D. Micu notează despre studiul lui Silvan Iosifescu, *Dimensiuni caragialiene*: „Indiferent de preferința proprie pentru un sector sau altul, Silvan Iosifescu parvine să demonstreze odată mai mult, că dimensiunile operei lui Caragiale, privită în totalitate, sunt considerabile. Aceasta a treia carte a sa despre marele prozator și dramaturg va fi probabil, și ultima. Poate că *Momentul Caragiale* și *Dimensiuni caragialiene* vor fi absorbite într-o viitoare nouă monografie. Ar fi de dorit”.

• [„Cronica”, nr. 30] Pe prima pagină, versuri de Vasile Mihăescu, cu titlul *Patria – fruct, sublimă încarnare* și editorul redacțional intitulat *Etica criticii*: „La Conferință [Națională a partidului, din 1972] s-au fundamentat principiile eticii și echității socialiste care guvernează relațiile în societatea noastră și favorizează expansiunea liberă, creatoare, a personalității umane. Literatura a beneficiat și ea de acest climat stimulat, înscriindu-se ca un factor activ în modelarea omului nou, în perfecționarea trăsăturilor sale de caracter. Parte integrantă a literaturii și a culturii socialiste, critica s-a manifestat ca o prezență responsabilă și matură, contribuind la receptarea autenticelor valori, la instaurarea unui climat favorabil vieții literare”. ■ Al. Andriescu analizează volumul *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru (C.R., 1973), constatând că poetul „se lasă pradă, în aceste Imne, unei dulci confuzii între spațiul imaginar al mitologiei biblice și cel concret, din Transilvania. Mărturisim că ne simțim mai puțin ispitiți să-l urmărim pe poet în adorațiile lui mistice și ne câștigă mai mult încercarea sa temerară de a reconstitui liric, cu o intensitate pe care rar am întâlnit-o la alți poeți, orizontul spiritual al țaranului din Carpați”. ■ Const. Ciopraga recenzează cele mai recente volume de versuri aparținând poezilor Florin Mihai Petrescu (*Vis și simetrie*, „stil sobru, expresiv, pe măsura liricii sale senin-meditative”, Junimea, 1973) și Ovidiu

Genaru (*Patimile după Bacovia*, „cartea de vizită a unui talent”, C.R., 1972). ■ Emil Nicolae comentează volumul de versuri *Armura de aer* (C.R., 1973), semnat de medicul Alexandru Lungu, iar Carmen Vericeanu, romanul istoric al lui Mihail Diaconescu, *Culorile sângelui* (C.R., 1973). ■ Constantin Coroiu semnează eseu *Actual și contemporan*, care seîncheie astfel: „Continuând firul celor mai bune tradiții ale liricii și prozei naționale interbelice, numeroși scriitori români contemporani vor oferi cititorului de mâine, cititorului de la răscrucea dintre milenii și celui de după tulburătorul prag, posibilitatea de a fi măcar o oră pe zi... «inactual», adică sentimentul de a fi contemporan cu noi, cu el și cu cei ce vor veni după el, cu istoria”. ■ Radu Șt. Mihail consemnează un *Interviu cu Cella Serghi, la reeditarea romanului „Pânza de păianjen”*, cu întrebări și răspunsuri despre proiecte viitoare, traduceri proiectate, despre proza contemporană, despre viitorul romanului etc. ■ Grupaj poetic Cătălin Bordeianu. ■ *Bunul cetățean Arhimede*, fragment de roman de Dan Mutașcu. ■ La 10 ani de la moartea lui Ernest Hemingway, revista publică o scurtă povestire, intitulată *După ploaie* (în românește de Ion Călin), și eseu *Sub semnul lui Thanatos* de Sorin Pârveu, referitor la „clipa morții” în opera scriitorului american, „singurul moment ce traduce plener comuniunea omului cu natura”. ■ Volumul lui Ion Ianoși, *Petersburg-Petrograd-Leningrad* (Univers, 1972), „un autentic și tulburător roman al unui oraș-mit, al unui oraș-simbol, recunoscut în lume ca o citadelă a luminilor și a eroismului revoluționar, al blocadei, al mirificelor nopți albe”, este comentat de Zaharia Sângeorzan. ■ Liviu Moscovici prezintă, reproduce și comentează câteva scrisori descoperite în arhivă, care „scot la iveală o altă latură a activității lui G. Topîrceanu: conferențiar propagandist și lector al Casei școalelor”, într-un rând susținând, la Roman și la Bârlad, câte o conferință „foarte aplaudată” despre bacilul lui Koch și despre mijloacele de profilaxie contra tuberculozei.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 138] *Săptămâna pe scurt: Bietul Ioanide* a fost tradus pentru prima oară în Polonia. ■ D. Mutașcu propune *Un Bălcescu pentru eternitate*. ■ A. Baranga în rubrica *Timbru* ne ține un curs de... *Lingvistică*. ■ Ion Papuc semnează un portret *E. Lovinescu* – „legea morală a criticii literare românești: Nu un om, ci o instituție a literelor naționale a fost E. Lovinescu – de la a cărui moarte s-au împlinit zilele acestea trei decenii.. de numele lui se leagă modernismul românesc și într-adevăr tot ceea ce este modern în literatura noastră este de neconceput în afară acțiunii lui critice, de susținere teoretică.. de asemenea, se spune, preluându-se o afirmație a sa, că E. Lovinescu a fost un impresionist, dar acest impresionism era corectat prin revizuirii critice și racordat unui raționalism de cea mai elevată ținută... Existența sa socială, raționalismul sau radical și mai ales acel sentiment al viețuirii spirituale într-un «peisaj de cenușă» au făcut din E. Lovinescu un sceptic, dar nu unul oarecare, ci un sceptic din aceeași familie cu Maiorescu, Eminescu

și Pârvan”. ■ Ioan Adam se referă la nouă ediție a *Cânticilor țigănești* ale lui Miron Radu Paraschivescu, C.R. (volum ilustrat de Marcel Chirnoagă, cu mici modificări față de ediția clasică aleasă de autor în 1969), *Cânticele de lume* care l-au blocat pe autor într-o popularitate ce nu a mai ținut cont de alte fațete/realizări ale sale, «cavalerie rusticana pe portativ țigănesc» (apud Ș. Cioculescu). „Resentimentele afișate de autor spre sfârșitul vieții, într-un memorabil interviu acordat lui Adrian Păunescu sunt din acest unghi explicabile: – Din păcate, eu am avut un succes cam facil. – Cu ce? – Cu *Cânticele* alea (s. n.) *țigănești*. Cert este însă că Paraschivescu a revenit mereu la primogenitura lui editorială, stilizând-o și amplificând-o în succesive ediții până la a-i dubla sumarul inițial... În opera lui M. R. Paraschivescu *Cânticele țigănești*, cu explozia lor instinctuală și virtuozitatea lor imagistică, alcătuiesc o piesă de rezistență”.

28 iulie

• [„**Munca**”, nr. 7991] Cu titlul *Oamenii muncii slăvesc Patria - Partidul - Socialismul*, revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ioan Vasiliu, Mihai Lău. ■ În *Însemnări de lector*, Mihai Cernat prezintă volumul de versuri *Inima acestui pământ* de Victor Stan.

• [„**Scânțea tineretului**”, nr. 7524] Ion Cristoiu scrie despre *Literatură și accesibilitate, despre unele criterii de evaluare critică a literaturii de analiză*, având ca punct de plecare numărul tematic al revistei *Luceafărul* dedicat „raportului literatură – psihologie”: „Inițiativa e salutară și – așa spune – entuziasmantă, dacă n-ar repeta cusururi întâlnite și la alte asemenea numere tematice: abundența referirilor la literatura universală în detrimentul literaturii române contemporane; aerul grabit al unor intervenții făcând ca în unele locuri intenția redacției să nu se realizeze”.

• [„**Flacăra**”, nr. 31] Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică prima parte a textului, intitulată *Pace separată*. ■ Cu titlul *Repertoriul nostru muzical*, revista publică fragmentul XXI din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic al lui Marin Sorescu: „Măștile poetului, fie ele cât de diverse, de la grimasa ironică până la bufonadă și burlesc, scot parcă și mai mult în evidență originalul său fond liric. Din această atitudine contrapunctică rezultă originalitatea sau, dacă vrei, inefabilul poeziei lui Marin Sorescu. Ne place să credem că Marin Sorescu, scriindu-și poezia, nu-și ia mai întâi în mod deliberat mijloacele de precauție necesare estompării sau ascunderii lirismului. Credem că el își scrie poezia, așa cum o cunoaștem, pentru simplul motiv că numai acesta îi e modul propriu de ființare ca poet. Mai înainte de a fi formulă sau procedeu, poezia lui Marin Sorescu e atitudine și viziune. Poetul ne-a apărut așa cum e și astăzi încă de la primele faze de început. El nu și-a adoptat o formulă și nici n-

a schimbat-o. *Originaritatea* ei e de necontestat. [...] Poet al timpului său, al societății în care trăiește, Marin Sorescu dezbate și aderă, în chipul său propriu, la principiile de înalt umanism ce călăuzesc lumea socialistă românească din acest ceas de față. Complex, deloc jubilat, neocolind dramatismul unor obsesii și interogații existențiale, poetul afirmă încrederea în forța demiurgică a omului, în capacitatea lui de a «avea un avans față de lucrurile care nu gândesc»". ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumul de nuvele al lui Radu Cosașu, *Supraviețuiri* (C.R.). ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică *Între patos și idee*, o analiză a volumului lui Petru Popescu, *Între Socrate și Xantipa*: „Petru Popescu este un publicist impetuos și adesea imprudent, capabil de entuziasme, devotat ideii de operă durabilă, pentru care se avântă în arenă cu viziera ridicată. Poți să găsești cu ușurință locuri comune și inadvertențe la un autor preocupat mai puțin de acuratețea expresiei teoretice, cât de viabilitatea atitudinii și scrisului său! [...] Strânse în volum, articolele sale câștigă organicitate și impun o lectură mai atentă, configurând un punct de vedere serios și argumentat, urmărit cu consecvență și pasiune de artist adevărat”. ■ Alexandru Papilian prezintă romanul lui Marcel Runcanu, *Sepia*. ■ Ion Dodu Bălan publică schița *O întâmplare cu tâlc*. ■ În *Teatru - Cronica teatrală*, Dinu Săraru prezintă, cu titlul *Teatru politic - politica teatrală*, volumul de *Cronici* semnate de Traian Șelmaru. ■ În *Succese peste hotare*, Rodica Pop, scrie despre opiniile apărute în „The Illustrated London News” despre spectacolul lui Dinu Cernescu cu *Măsură pentru măsură* de W. Shakespeare de la București. ■ În *Dialog peste veacuri*, Nicolae Stoicescu scrie despre *Viața lui Dimitrie Cantemir* un amplu studiu intitulat *Un fiu de răzeș pe tronul Moldovei*.

• [„**Luceafărul**”, nr. 30] Numărul cuprinde o rubrică specială despre *Mit și istorie*. Redacția revistei notează: „În cadrul direcției despre psihologie și literatură găzduită în «Luceafărul» (nr. 26/1973) s-a atins, inerent, în mod tangențial, și tema relației între mit și istorie. Am propus unor colaboratori ai revistei, critici și scriitori, reluarea acestui aspect al dezbaterii și abordarea lui într-un chip mai direct și mai metodic. De relația dintre mit și istorie depinde, desigur și adâncimea de cunoaștere a literaturii și puterea de dezvoltare și plasticizare a intențiilor narrative. Nu considerăm că e oportun în aceste rânduri introductive, care fixează o direcție a dezbaterii, să întreprindem migăloase operații de definire a noțiunilor, de prezentare a evoluției raporturilor reciproce dintre mit și istorie, cu specificul diverselor perioade. De altfel în numărul trecut al «Luceafărului» într-un amplu articol, publicat în pagina I-a, Paul Georgescu a sintetizat cu precizie premisele teoretice ale discuției și a formulat câteva deziderate ale momentului literar, care au, evident, o deosebită actualitate. Acum, în pagina a III-a a revistei noastre se fac din nou disocieri și sublinieri pline de interes cu privire la funcțiile mitului, la metamorfozele lui, la interferențele cu traseele istoriei. Ceea ce voim să analizăm, cu precădere, aici,

este contemporaneitatea mitului și dependența distinctă de mișcarea istoriei pe care o stabilește veacul nostru. Ignorarea acestei dependențe ar stânjeni serios, suntem convinși, eficacitatea ideologică și estetică a unor tratative literare sau rodnicia unor interpretări critice. La o privire foarte superficială, secolul XX pare refractar coincidenței dintre mit și istorie. Altfel, nicicând nu a fost mai obsesivă în literatură, ca în ultimele decenii, tendința de a căuta formele deschise, concrete, de prezență imediată în timp, care să dea cu orice preț impresia autenticului. De creditul cititorului beneficiază în special faptul trăit, reafirmat de probe, care poartă cu sine fiorul adevărului. În această năvală a contingentului, care confiscă atenția, mitul are șanse de supraviețuire? Da. Fără îndoială, căci a opune cotidianul marilor zămisliri ale ficțiunii înseamnă a crea o contradicție aparentă, în fond eronată. Cine citește atent cărțile de valoare consacrate faptului zilnic, îmbibate de detalii permanent atestate de realitate, descoperă până la urmă, dincolo de perdeaua imediatului, contururile unor simboluri, generalizatoare. Nu ne referim doar la operele construite dintr-o etajare și care secondează premeditat pe o dimensiune parabolică. Seduși de proiecția halucinantă, descrisă cu atâta exactitate a autenticului de Kafka, lume posibilă și logică, urmărim mai în adânc și căutăm să descifrăm semnificațiile cu caracter alegoric pe care le conține narațiunea. La Joyce, în mod vizibil, peregrinarea în banalitatea unei zile oarecare a unui irlandez se identifică uluitor cu episoadele ieșite din comun ale aventurilor legendarului Ulyse. Dar dacă aici punctele de intersecție sunt evidente și deliberate, adăugăm de îndată ca și cărți concepute în spiritul unui riguros realism al situațiilor pot include, ca o supratemă, pe deplin confirmată de relatarea de la suprafața întâmplărilor, o desfășurare mitică. La Malraux, Hemingway sau Babel, în modalități epice atât de diferite, chemarea la solidaritate cu mulțimea, comuniunea prin revoluție, primește, cum s-a observat, accente prometeice. Sacrificiul militantului, înfățișat în scene de tensiune grandioase, este înălțat la rangul de mit. Pe un alt versant al epicului dacă Thomas Mann concepe vaste panorame, clădite, de pildă, pe tipare biblice, arhitectura verosimilului sistematic elaborată, implică o savantă pledoarie pentru virtuții umaniste și un raționalism lucid. Un exemplu atrăgător pentru critică este, însă, deslușirea miturilor caracteristice secolului XX. Se mai inventă mituri? Trăim într-o eră marcată de atâtea seisme (războaie, revoluții) într-o acumulare de tragic și sublim, o eră solicitată de rapide și masive decoperiri ale științei care modifică decisiv cadrul natural de trai, înlătură pe întinse porțiuni naivitatea și ignoranța, imprimă o altă cadență și formele de reacție ale psihicului. Miturile noi, lesne de recunoscut, aspiră să fie pe măsura veacului. Răsturnările în mentalitate și în felul de trai pretind o întruchipare a mitologicului în care imaginarul să rivalizeze ca miracolele realului. Civilizații formate prin extraordinara declanșare a mecanismelor tehnice își creează propriile oglinzi, ale măreției și ale temerilor. În această propensiune spre gigan-

tic, istoria contemporană nu este numai novatoare. Ea preia și miturile străvechi, răsfrângeri eterne ale veleităților umane, în forme pregnante, și le conferă noi valențe, regenerate. Simpla repetare a simbolurilor ar fi o irosire de energie. Orice apel la puterea de plasticizarea a mitului presupune, azi, negreșit, originalitatea în atitudine, în preluare, în tratare. Prometeii, Icarii sau Tezeii care populează poveștile grave ale contemporanilor capătă fizionomia și costumația veacului prezent. Chiar vestite personaje literare, care au dobândit putere de mit, Don Quijote, Hamlet sau Faust se regăsesc în cărți contemporane în ipostaze întruchipând aceeași sete de dreptate, de adevăr sau de construcție, însă în orizontul nostru de percepere și de inițiativă. Are însemnătate adesea în aceste cazuri nu sursa de inspirație, ci parafraza, nuanța modificată, gestul particular, care destăinuie climatul, imposibil de confundat al secolului al XX-lea. Actualitatea permite așadar repetarea miturilor pe o altă spirală și se remarcă tocmai prin ingenioase redistribuiri ale rolurilor cunoscute în limbajul și circumstanțele epocii noastre. Între mit și istorie se pot ridica însă bariere artificiale. De pildă oroarea de civilizație produce forme bizare de refugiu în imaginar. Din eschiva istoriei se ajunge la plămuirea unor lumi încremenite, cosmosuri geometrice închise, abstractizate, care nu admit animația și lumina. Sforțările de a construi în verticală, de a schimba peisaje, de a sfida ordinea naturii sunt întâmpinate în acele hibride produse narative cu reflecții tânguitoare, cu precizări sumbre, cu retragerea în cochilia mitului. Rigid, intolerant, dogmatic, universul imobilităților respinge contactul cu «impura» lume terestră. Nu un averstiment, adesea util, în fața exceselor tehnicii descoperim în aceste lamentații, ci o repulsie ciudată și total anacronică în fața efortului grandios, prometeic de prefăcere a planetei. Pe această traiectorie mitul capătă o funcție retrogradă, mistificatoare. Tot din aceeași optică desuetă raportul de continuitate dintre mitul arhaic și actualitate poate apărea răstălmăcit. Privirea se îndreaptă exclusiv spre zona genericului care se transformă subit și straniu într-un ev atemporal, anistoric, întruchipare metafizică a unui început, guvernat de duhuri și tainic. Fascinația mitului arhaic e firească și fecundă. El reprezintă un termen al ecuației, dintr-o perspectivă a înaintării în timp. Mitul primelor explozii ale energiei autohtone se încorporează actualității printr-o osmoză continuă de vitalitate. E limpede că întreg patrimoniul tradiției exprimă configurația unui popor, succesiunea civilizației și culturii sale. Această identitate s-a imprimat normal în deprinderi, în producțiile spiritului. Virtuțile mitului străvechi nu se pot însă limita brutal la un fond magic, presupus embrion prim, predestinare ontologică a unei lumi genuine. Din aceste interpretări aberante este anulată dinamica mișcării în spațiu și timp în favoarea unei stagnări eterne, evocată pios. Cine stabilește o relație de neîmpăcare între mit, socotit un produs al unui inconștient colectiv și actualitate – omite faptul că însuși mitul în formele lui arhetipale, e «o istorie trăită», înscrisă pe o efigie. În dezlegarea ei, se cere examinată pentru elucidarea

rea tuturor determinărilor și complexitatea condiționărilor sociale. Aici este un spațiu vast care se oferă explorărilor științifice, analizelor marxiste riguroase și perspicace. Splendida mitologie română prezintă tocmai dovezi pentru vechime și continuitatea legitimă a poporului, pentru cursul ascendent al istoriei, care consfințește biruința în timp a mentalităților umaniste și raționaliste. Mitul este deci o expresie a permanenței, integrat istoriei prezente, înălțat la treapta de recunoaștere conștientă, de dezvoltare creatoare. Există o continuitate organică, de substanță și aspirație. Ieșirea din timp într-un univers al simbolurilor neclintite, de natură neosămănătoristă sau neogândiristă, e o reminiscență nocivă a iraționalismului. Ne amintim intervențiile lucide între cele două războaie ale lui E. Lovinescu, G. Călinescu sau Șerban Cioculescu, inamici reductibili ai mistagogilor, promotori ai literaturii care reflectă și stimulează progresul civilizației. Ei au salutat formele noi de organizare a vieții, dezvoltarea orașelor, arsenalul tehnicii, nivelul de intelectualitate – care au impus o primenire a decorului literar, un altfel de dresaj al metaforei, smulsă din articulații inerte. Au replicat cu robustă ironie la o încăpățănare stupidă și agresivă. Menținerea prozei în clișee pitorescului exotic, la stagiul elementar și descriptiv, creează iluzii paradisiace, complet ridicole. «Ea ne prezintă oamnei travestiți, costumați în țărani preistorici, în ființe sustrase oricărei societăți organizate», scrie G. Călinescu. Din cântarea nostalgică a unui trecut imaginar, transformat în entitate oraculară, se naște doar o alergie în fața istoriei și un cult al primitivității: lumea e chemată să se întoarcă la nivelul relațiilor tribale, al formelor rudimentare de trai. Nu e de mirare că ideologiile retrograde, demagogice de tip fascist, foloseau abuziv mitul (falsificat), punându-l în antinomie cu logosul, ca și cum acest fel de a nara istoria (mitic) nu mai trebuia să aleagă între adevăr și neadevăr. Cele mai stridente născociri erau difuzate sub paravanul mitului, opus istoriei privită cu dispreț. Mitul ca expresie a «minciunii» se degradează, își pierde vocația de a seduce și convinge. În altă ordine de idei, o curioasă opacitate în fața adevărului este încercarea în critică de a reduce cu exclusivitate volume contemporane la un fond genuin, neatins de istorie, ferit de civilizație. Un roman social realist, excelentă descriere a unei avansări dialectice, se convertește în comentariile unui tânăr critic – stupoare! – într-un elogiu al gratuității metafizice. Peste tot, într-o asemenea interpretare deformată, *Moromeții* relevă un lirism mitic, o magie ancestrală, un spirit arhetipal («moromețianismul reprezintă o metafizică inefabilă cu localizarea în ținutul de relief, plan, deschis unei contemplații infinite a câmpiei dunărene»). Tot ce e în roman mișcare vie, angajare în istorie, element social – suferă o drastică obstracizare în comentariul critic. Nu rămâne decât o înfierare transcendentă în fața existenței, căutarea unui sens gratuit în efemeritatea datului uman. Temă ispitoare și generoasă, relația dintre mit și istorie nu este prielnică improvizăției, superficialității și speculațiilor fanteziste. În judecarea realismului prozei, confruntarea simbolului cu documentul aduce indicii prețioase. Și în acest do-

meniu, firește, aprecierile noastre necesită, în prealabil, studii calificate, exigente, rigoare în ipoteze și în argumentare. Nădăjduim că publicarea acestor dezbateri în revista «Luceafărul», într-un spirit de continuitate și aprofundare pe diferite planuri, va contribui la favorizarea climatului de discuție serioasă în elucidarea problemelor teoretice și în cercetarea practicii literare». ■ Savin Bratu se situează *Dincolo de poveste*: „Printr-un mit putem, evident, să înțelegem o structură socială revolută. Între suprastructura mitică și baza socială sunt de descoperit omologii structurale, printr-o dialectică nuanțată. Pentru Marx societatea reprezintă un efort colectiv, în același timp material și spiritual, ce se manifestă atât în structura socială, cât și în conștiință, inclusiv, firește, în conștiința mitică. Studiul științific al miturilor relevă dedublarea aceluiași praxis pe planul relațiilor sociale și pe acela al conștiinței sociale în interiorul căruia miticul se formează ca realitate subiectivă, fie prin similitudine, fie prin antiteză. Pentru conștiința mitică, istoria ca și natura se află într-o permanentă regenerare posibilă prin înțelegerea în *illo tempore* care a întemeiat istoria și natura. Mitul, pentru cel ce îl trăiește efectiv, se actualizează într-un praxis adecvat, al ritului. Cunoscând obiceiurile unui popor, consacrate prin rituri străvechi (de naștere, de nuntă, de înmormântare etc...) și împletite cu folclorul propriu-zis, putem înțelege o experiență trăită de strămoși cu experiența de înțelepciune în care urmașii nu mai sunt inițiați, dar pe care și ei o continuă prin gesturi și cuvinte înscrise în memoria lor. A înțelege nu înseamnă a propaga, – nici măcar posibilitatea de a propaga – când experiența de altădată nu mai este reversibilă. Miturile se înfățișează ca experiențe existențiale ale omului arhaic, nu ale celui care trăiește în alte structuri sociale. Ceea ce se perpetuează este, însă, putința și necesitatea omului de a retrăi, în orice structură socială, în orice moment istoric, forța mitică de transformare a semnificației unor lucruri prin însăși transformarea lor din valori de schimb și de întrebuintare în valori simbolice, identificate cu însăși existența lui ca om. Drapelul pentru care un om luptă, trăiește și moare există în subiectivitatea acestuia ca natură și istorie a propriei lui ființe. Istoria are conștiința că a produs mitul, îl judecă și-l povestește”. ■ Nicolae Balotă reflectează la *Desacralizarea eroilor*: „Și totuși, inevitabilul proces al desacralizării, «reducerea» miturilor la rangul unei fabule epice, trecerea de la religios la estetic, nu implică o epuizare a mitului. Nici o demitizare nu există fără o remitizare subsecventă. Dacă «istoriile adevărate» (mituri constituind la origine obiecte de credință tratând despre originea, sensul, sfârșitul lumii și al omului) se vor perpetua în ceea ce poetica clasică numea «genuri nobile» (tragedia, în primul rând), pe când «istoriile false» vor genera genuri pedestre (între care ultimul născut, dar și cel mai important prin evoluția sa ulterioară: narațiunea românească), aceasta înseamnă că în raportul dintre istorie sacră și profană nu există ruptură, ci continuitate. Este tocmai ceea ce observa Thomas Mann în textul amintit. Între mit și istorie există continuitatea unui proces dialectic, continuitate manifestă pe

tărâmul literelor și artelor”. ■ Viorel Cosma prezintă *Un studiu inedit despre D. Cantemir*: „Timp de peste 35 de ani, viața și opera muzicianului Dimitrie Cantemir au constituit una din cele mai pasionante cercetări ale muzicologului ieșean Teodor T. Burda. Rodul descoperirilor sale au constituit obiectul unor studii și comunicări (susținute și publicate în cadrul Academiei Române între anii 1909-1911) precum și a unor articole în presa epocii («Revue de Roumanie»). Recent, cu ocazia investigațiilor întreprinse în arhiva familiei Burada în vederea publicării ediției critice de *Opere alese* (Editura muzicală) am descoperit un manuscris inedit, redactat la sfârșitul secolului trecut de către cercetătorul ieșean cu ocazia unei conferințe despre moștenirea muzicală a lui Dimitrie Cantemir. Documentul autograf conține 12 file de manuscris în cerneală, pe hârtie de formatul coalei ministeriale. La sfârșit, testul este semnat Teodor T. Burda. Faptul că autorul a ținut să-și certifice conferința (care debutează cu clasică formulă «Onorată adunare») și prin semnătura completă, dovedește intenția de publicare a textului”. ■ În pagina a 4-a este redat documentul inedit al lui Teodor T. Burada despre Dimitrie Cantemir muzician. ■ Ilie Constantin recenzează cartea lui Ion Caraion intitulată: *Frunzele cad* (Dacia, 1973): „La capătul acestor impresii de lectură, credem că procesul receptării operei lui Ion Caraion e abia început, că iritarea dintre autor și critici nu poate fi de durată. Explorări critice tot mai bine pregătite sunt de așteptat pe teritoriul acestei creații, pe deplin aptă să le primească. În ceea ce ne privește, noi am fost cuceriți de grimasa și surâsul – amândouă dureroase – specifice poeziei lui Ion Caraion, în care... excesele pot fi uneori autentice”. ■ Mircea Iorgulescu semnalează publicarea *Jurnalului* lui Gala Galaction, vol. I, la Minerva, 1973: „Real eveniment literar, publicarea primului volum al *Jurnalului* lui Gala Galaction, de fapt a primelor patru ținând seama de numerotarea textului manuscris, aduce literaturii noastre o operă ce-i fusese destinată: fiindcă izbitor în această masivă confesiune este caracterul literar, cel de document fiind quasi-nul, chiar sub aspectul comunicării de informații asupra autorului însuși. Valoarea *Jurnalului* este una pur literară și Galaction avea o foarte exactă reprezentare a acestei împrejurări [...] *Jurnalul* se citește ca un roman, cu toate deosebirile de registru dintre părți, și tentația de a confunda imaginea dedusă din aceste – să le numim direct: pseudo-mărturisiri! – cu opera și cu știrile despre scriitor provenite de la alții este, cel puțin pentru noi, minimă. Rareori autorul acestor epistole și confesiuni este și altceva decât un personaj, intenția literară fiind pretutindeni evidentă. Lipsă de sinceritate? Niciodată – mai mult o dramatică neputință de trăire și a literaturii în viață, o reducere a vieții la literatură, un amestec de mare originalitate între autentic și artificial”. ■ La rubrica intitulată *Autografe*, Al. Raicu îl intervievează pe M. Beniuc: „L-am găsit, mai de mult, pe autorul *Mărului de lângă drum* îngropat în manuscrise, cărți, reviste și scrisori. Acum, din fostul birou a dispărut complet decorul de lucru – mutat cu un etaj mai sus. Au rămas doar

mobilele, tablourile, tapiseriile, ceramica, icoanele – multe dintre ele rarități demne de invidiat. Discutăm o vreme despre revistele noastre literare și despre șantierul literar al gazdei și, cum îmi dau seama că am cam abuzat de timp, îmi amintesc scopul vizitei mele. Beniuc urcă sprinten scara, zăbovește o vreme, apoi revine cu două volume. Primul este *Joc secund* de Ion Barbu apărut în Editura Cultura Națională, având portretul autorului – desenat și gravat în lemn – de Marcel Iancu. Pe prima filă, autorul lui *Uvedenrode* a scris: «Salutul meu frățesc mândrului poet revoluționar – lui Mihai Beniuc – căruia îi urez să împlinească o întreprindere altă dată atât de dragă mie: liberarea cuvântului românesc, de al la său....» – Volumul, îmi relatează Beniuc, mi-a fost dăruit la 11 aprilie 1946. Eu tocmai sosisem de la Moscova și mă aflam la Atenée Palace împreună cu un cosilier al ambasadei noastre în U.R.S.S. Pe Ion Barbu îl cunoaștem mai de mult, eram – cred – unul dintre primii cititori ai poetului, ținusem la Cluj o conferință despre el și despre volumul *Joc secund*, la un ceneclu al lui Victor Papilian. Acum, Ion Barbu care mi s-a părut că îmbătrânise un pic, a venit la masa noastră și mi-a oferit cu multă căldură cartea, desigur unul dintre puținele exemplare pe care autorul le mai păstra din anul 1930, anul apariției. Mărturisesc că mi-a făcut multă plăcere gestul marelui matematician și poet... Pe al doilea volum adus de Beniuc din bibliotecă – *Balada comunistului fără nume* de Nicolae Tăutu – volum apărut în Editura Militară în 1971, regretatul poet a scris: «Maestrului Mihai Beniuc, cu statornică admirație, din toată inima și cu tot devotamentul». –Și acum, pentru cititorii noștri un gând despre poezie, – i-am solicitat în încheiere lui Mihai Beniuc. Poetul mi-a luat Notes-ul și a așternut următoarele rânduri: «Dacă aș fi religios, aș spune că poezia este rugăciunea mea de fiecare zi. Constituie pentru mine, în orice caz o satisfacție perpetuă, indiferent dacă o să apară ori nu vreodată»".

■ G. Dimisianu continuă studiul intitulat *Caragiale. Note despre comedii (II)*: „Firește că la originea contestărilor etniciste ce s-au adus lui Caragiale, a învinuirilor de inaderență, aflăm complexe create de sarcasmul său și dorința de a face să se creadă că iritantul atac venea din «afară». Iluzie inconsistentă fiindcă scriitorul venea din lăuntru și ne privea cu proprii noștri ochi. A-i proiecta în afară, iată o ripostă dintre cele mai naive, comodă însă nu prea onorantă. Fiindcă o lume puternică, o colectivitate robustă și sigură în așezările ei, simțind în adâncuri tălăzuirea energiilor vitale, bogatele resurse de tămăduire a eventualelor răniri, suportă bărbătește adevărurile cele mai crude despre ea însăși. Evoluează în liniște binele și răul, frumosul și urâtul, le cântărește lucid, fără crispare”.

■ În textul *Negația negației*, Paul Georgescu se ocupă de: „Poezia lui Virgil Teodorescu, înscriindu-se în strategia veacului, este o poezie activă, angajată în negarea fantomelor ce ne-au asuprit continentul și mințile, iar dacă fantasmelor s-au risipit, adică au fost risipite, pozele lor au rămas în Muzeul imaginar al ororii ca un moment cutremurător al posibilităților inuma-

nului. [...] Pentru a preciza mai bine terenul de luptă al lui Virgil Teodorescu, tauromahia sa execută cu calm și grație – cu atâta eleganță încât uneori suntem ispitiți să uităm primejdia taurului zădărnit și furios, într-atât ucenicul nicăieri zărit dar pretutindeni prezent știe să evite cornul asasin al taurului – trebuie să o numim lupta cu aparența. Demonstrarea aparenței ca aparență, dislocarea ei, constituirea ei în obiect negativ e un mod al lui Virgil Teodorescu, de a ne ajuta să trecem dincolo de mirajul ei vid, de a ne regăsi cu noi înșine. Maestrul nicăieri zărit ocolește confesiunea de sine, subiectivitatea lirică – de aceea Maestrul nici nu poate fi zărit – tinzând spre obiectualizare, spre maximum de concret”. ■ Emil Manu descoperă în lirica Constanței Buzea *Nostalgia clasicismului*: „Sonetele Constanței Buzea nu sunt jocuri de virtuozitate sau o maturizare și nici funcționale replici etice la modul poetic; logismul liricii sale e discret și chiar atunci când se insistă pe o idee, pe o comunicare de categorii filosofică, imaginile atenuază sterilitatea inevitabilă a meditației asupra destinului uman, ca de exemplu: «Grădinile spectacular inventă/ oglinzi din care vor să iasă oameni», se contrapune unei reflecții prea logicizate. De reținut invențiile tropice din sonete: toamna e «anotimpul crengii policandre»... Colinele, devenite leit-motiv al întregii sale poezii, dragostea de soție și de mamă, dorul de țară, întrebările contemplative în care rod viermii unor desnădejdi sunt câteva din temele sonetelor cuprinse în *Sala nervilor*. Evoluând în spațiul dintre contemplația sentimentală și cea problematică, poezia Constanței Buzea rămâne elegiacă, oferind tandrețea unei feminități grave, o nostalgie a unui clasicism intangibil [...]”. ■ Artur Silvestri observă în proza lui Sorin Titel *Întoarcerea la ingenuitate*: „Un lucru e izbitor, peste tot, la Sorin Titel: cultivarea unui automatism psihic și această idee e pilonul central, fundația veche pe care s-au așezat, în diverse momente, alți pereți. Ca și basilica romană care s-a făcut capelă creștinească prin mici artificii de zidărie, și aici proza în «vals sentimental» poartă germeii romanelor parabolice de mai târziu. Același acord, scurt cu o impresie s-a revărsat în romane ca și în nuvele, mai grandios ori gătit, însă similar în esență. Așadar – un laborios, un om care pune piatră pe piatră ca să înalțe universul de jos în sus, dar nu demiurg, nu balzacian cât iubitor de alegorii”.

29 iulie

- [„Scânteia”, nr. 9584] George Cuibuș publică „însemnări pe marginea unor versuri publicate în reviste”, text intitulat „Înșirând cuvinte goale...” *faci doar pagubă-n hârtie*: „Niciodată poezii n-au fost mai convinși ca în zilele noastre de funcția socială a poeziei: dovadă stă faptul că cei mai mulți continuă cu ferveare să surprindă în versurile lor o nouă reprezentare a condiției umane, în plenara ei diversitate. Am putea numi nenumărate poeme, relevante în ce privește strădaniile debutanților de a face din versul lor un port-drapel al năzu-

ințelor și idealurilor omului contemporan. Am evocat sumar aceste elemente, prezente și în creația unora din cei mai tineri poeți, cu intenția de a ne ocupa de măsura în care debutanții – ale căror primele încercări văd lumina tiparului în coloanele revistelor literare și ale publicațiilor de cultură județene – se apropie de adevărata poezie. Lectura multora dintre producțiile lor, înserate în coloanele revistelor «Ramuri», «Tribuna», «Argeș» sau «Vatra», relevă faptul, notabil în sine, că un număr însemnat de debutanți, mai ales dintre cei care și-au făcut ucenicia în cadrul unui cenaclu literar, cultivă o poezie cetățenească, de certe promisiuni. Din păcate, o bună parte dintre debutanți întârzie în crearea unei poezii fără adresă socială, în perimetrul unui sol de tărâm al nimănu – în care devin posibile cele mai năstrușnice aberații. [...] Prezența masivă a poezilor debutanți în revistele de cultură trebuie percepută nu numai ca un act de încurajare a celor care bat la porțile poeziei, dar și de îndrumare a acestora către poezia adevărată, autentică, în consens cu starea de spirit a epocii, cu sentimentele contemporanilor noștri. Or, trebuie să constatăm că mare parte din ele se înscriu sub limita unor versificații de început, iar altele sunt marcate de o penurie și de o mediocritate a expresiei poetice care demonstrează limpede imaturitatea actului poetic, fragilitatea gândirii lirice și, adeseori, ignorarea gravă a valorilor artistice ale limbii române. În această situație este cel puțin contrariantă graba cu care conducerile publicațiilor de cultură continuă să gireze aceste pseudopoezii. Criteriile atemporale și estetice [sic!] manifestate în selecția și în girul publicării, departe de a fi un stimulent, pun sub semnul întrebării nu numai evoluția și drumul debutanților, dar și locul poeziei în coloanele acestor publicații. Menirea revistelor de cultură nu este aceea de a fi «jurnal de cenaclu» – destinat să găzduiască – ci de a se manifesta ca foruri de îndrumare atentă a creației lirice, de promovare a celor mai autentice voci”.

■ În *Adnotări citim Cărți atractive pentru copii* de C. Victor: „Editura «Ion Creangă» pune la îndemâna copiilor mai mari două cărți ilustrate, organizate ca două bune excursii în lumea științei de doi autori bine cunoscuți ca popularizatori științifici”. Sunt semnalate volumele *Uzina Terra* de Aurel Lecca și *Printre linii și suprafețe* de Florica T. Câmpan.

30 iulie

• [„Convorbiri literare”, nr. 14] Const. Ciopraga descoperă *O viziune românească a existenței: Sadoveanu (II)*: „Privind domeniul sadovenian în totalitate, câteva elemente revin simfonic: pământul, pădurea, apa, lumina. Meșterii de fresce de la Voroneț și Humor ajunseseră la ideea perfecte consoanțe cromatice cu florile de câmp din ținut. Sadoveanu își concepe opera ca o construcție de dimenisunile țării întregi, descoperind cu încântare acordul dintre ambianța generală și oameni. Relicve istorice, ziduri ruinate, mănăstiri, îl orientează paralel cu munții și pădurea, spre trecut”. ■ Alexandru George face *Note despre ultimul Argezi*: „Editura «Scrisul românesc» din Craiova își

face simțită apariția în arena culturală românească prin acest volum care dacă nu ne înșelăm e și primul ei dar oferit cititorului. E o alcătuire compactă de aproape 400 de pagini, cuprinzând cu unele omisiuni toată lirica marelui poet publicată în felurite plachete, de la *Frunze* (1961) până la culegerile postume. Ideea de a însuma aceste versuri într-un singur volum ridică desigur unele obiecții, deoarece introduce un criteriu cronologic în secționarea liricii argheziene, ceea ce rămâne de discutat, atâta timp cât o perfectă consecvență a aplicării principiului nu e posibilă”. ■ Al. Călinescu continuă studiul *Convențiile mărturisirilor (II)*: „Așadar nu numai omul, ci și multe aspecte ale operei gidiene își află prefigurarea în aceste memorii. Nu am putea oare recunoaște, în pasiunea copilului pentru jucăria numită «caliedoscop», gustul viitorului romancier pentru viziunile stereoscopice?”. ■ De poezia lui Florin Mugur se ocupă Mircea Iorgulescu: „Refuzul descendenței, sentimentul desprinderii totale sunt determinate însă de un criteriu exterior, cronologic («alte vremuri») nu-și au sursa într-un proces lăuntric, într-o depășire prin sine a destinului întrupat în procesiunea fantomatică a strămoșilor.) [...] Imediatul este eliminat sub forma cultivării de convenționalități, estetizante într-un mod sui-generis, trăsătură de altfel comună epocii, reflectată în poezia lui Florin Mugur prin identificarea cu artificialități, prin popularea cu vieți fictive a unui vid interior”. ■ Daniel Dimitriu prezintă volumul de versuri al lui N. Prelipeanu, *Arheopterix*: „Departate de a nega tendințele semnalate, Nicolae Prelipeanu apare ca o discretă diversiune. În *Arheopterix* oroarea de confortabil e atât de vizibilă încât ajunge să-l incomodeze serios pe cititor. Lapidar și eliptic, Prelipeanu încearcă conturarea, din foarte puține linii, a unui autoportret complicat și insolit, văzut simultan din mai multe unghiuri, a cărui coerență devine sesizabilă prin recompunerea planurilor”. ■ George Pruteanu semnalează apariția cărții lui G. Călinescu, *Gâlceava înțeleptului cu lumea (pseudo-jurnal de moralist)*: „De ce «gâlceava înțeleptului cu lumea?» m-am întrebat întâi, la recenta culegere de publicistică din Călinescu alcătuită de Geo Șerban. Titlul îmi părea neavenit. Călinescu a fost un adaptat, un adaptat superior, desigur, nu în sensul conformismului sau oportunistului, ci în acela de consonanță lăuntrică cu spiritul veacului. [...] Gâlceava, polemica de moravuri din aceste texte este ceea ce am numi astăzi o formă de angajare, de participare la trebile publice. Călinescu a avut un demon al curiozității, spiritul său tentacular palpa cu aviditate nu doar profunzimile ci și suprafețele, și datat mării arte gusta și «mica existență», în ce are ea simplu și cotidian?”. ■ Al. Dobrescu analizează două studii critice. □ *Panoramic* de Nicolae Ciobanu, care: „se definește fără reticențe ca eclectic, el recrutându-și preferințele din toate categoriile și nivelele literaturii. *Panoramicul* o arată foarte bine. Căci nu o direcție literară anume se întrevede din cronicile adunate în volum, ci – vorba lui – «unele din liniile de forță ale mișcării literare românești de azi». Nicolae Ciobanu nu propune, ci constată. Iată de ce Virgil Teodorescu stă alături de Tudor George,

Titus Popovici face casă bună cu Augustin Buzura, S. Damian cu M. Ungheanu etc.”. □ „Monografia *Camil Petrescu* de I. Sârbu (Junimea, 1973) se înscrie în lungul șir al cărților ne semnificative prin ceva anume. Tratarea este «corectă» de la cap la coadă, formulările sunt judicioase, dar fără strălucire. Pe scurt deci Camil Petrescu este o juxtapunere de analize literare tipic didactice ale scrierilor romancierului, care nu spun mai puțin decât s-a îndrăznit până acum, dar nici mai mult. Sistematizarea tinde să ajungă exhaustivă, fiecare volum sau scriere fiind prezentată cu tot dichisul: întâi o incursiune în textele critice, apoi un fel de rezumat al conținutului cu caracterizarea personajelor principale și, în final, indicarea locului în literatura națională”.

31 iulie

• [„**Munca**”, nr. 7993] Cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, Lucian Boia publică un amplu material intitulat *Semnificația europeană a operei marelui cărturar român*.

• [„**Scântea**”, nr. 9586] Prof. univ. dr. Ion Dodu Bălan comemorează 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir publicând textul *Dimitrie Cantemir – cititor al literaturii și limbii române literare*: „Eruditul renaștător, scriitorul ctitor al literelor românești moderne, filozoful umanist, istoricul patriot, omul acestor plaiuri strămoșești, Dimitrie Cantemir. Întruchipează în mod exemplar virtuți spirituale ale acestui popor, păstrându-și pentru contemporaneitatea socialistă semnificații dintre cele mai emoționante și pilduitoare”. ■ Petru Popescu semnează *Cuvinte din bătrâni*: „Realism, angajare, patriotism, luciditate, responsabilitate sociala sunt cuvinte cunoscute. Nu chiar noi, dar cuvinte cu miez. Altele nu avem și fenomenele pe care le descriu ele nu pot dispărea. Să le contemplăm mai îndelung, mai îndeaproape, cu mai multă seninătate, cu răspunderea conștiinței. Să le studiem, să le utilizăm, să le tratăm fără părtinire, ca artiști siguri de metodele lor și siguri de cunoașterea vieții. Și să acționăm chiar în sensul lor clar și unic, în sensul lor verificat și sigur, față de care n-au șovăit cele mai ilustre nume ale artei. Sunt încredințat că tocmai din această conlucrare, bazată pe seriozitate, pe patriotismul autorului, și chiar pe un anume spirit de sacrificiu față de semenii ce ne citesc și ne așteaptă cu multă încredere, va țâșni și generozitatea, și originalitatea, și inovația, și perenitatea atât de proprie operelor mari și adevărate”.

[IULIE]

• [„**Amfiteatru**”, nr. 7] La recomandări de lectură, rubrica intitulată „merită să citim”, sunt semnalate următoarele apariții: Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei* (Minerva, o nouă ediție, folosind traducerea din limba germană, datorată lui Petre Pandrea), George Munteanu, *Hyperion* (primul volum dintr-o serie proiectată în cinci volume de către autor); Ion Caraion, *Frunzele din Galad* (ultimul volum de versuri apărut, masivă culegere de poeme de dragoste);

Ion Pop, *Poezia unei generații* (studiu critic asupra poeților din deceniul al șaptelea, impuși de *Echinox*). ■ Ana Blandiana realizează o evocare lirică a lunilor de primăvară și vara (*Iulie – luna de naștere a pâinii*). ■ *Sfârșitul bahic* (C.R.), romanul lui Petru Popescu (al treilea în ordinea publicării) este adus în fața unui pluton de execuție format din patru condeieri studenți (Nicolae Bortîș, Ana Moga, Paul Dugneanu, Merișor Popa), toți puși să demonstreze „absența unui realism de adâncime”, „pete albe”, „fragmente inegale ca valoare”, „o carte care nu convinge”, „o realitate fabricată în laborator” într-o vreme în care, cităm din fragmentul introductiv la aceasta execuție și nesemnat: „avem nevoie de o proză tonică, fiindcă, într-un fel, poporul nostru cucerește astăzi o lume nouă și luptă cu mentalități, cu falsuri, cu inerții, pentru înlăturarea confuziilor, a șovăielilor”. ■ Dumitru Micu caută să demonstreze existența specificității autohtone în lirica poetului *Nebănuitelor trepte*, notând: „poetul [...] reține din priveliști doar liniile definitorii, reduce individualitățile la schiță, la schema prototipală. Integrat prin aceasta în expresionism, Blaga îl modifică, substituind (începând cu al doilea volum al său) impetuoșizată fugoașe, expansivități de nou „Sturm und Drang”, monumentalități gotice, spre care orientaseră curentul reprezentanții săi germani, o exultanță calmă, bucolică, în curând convertită într-un hieratism de iconografie bizantină. Ridicat peste timp, scos din spațiul fizic, abstractizat, peisajul blagian nu este implicit fără specificitate; posedă una chiar foarte pregnantă: individuală și etnică” (articolul «Țara» în *poezia lui Lucian Blaga*). ■ Natalia Seleșteanu traduce lungi fragmente din *Formes et forces* a lui René Huyghe, sub titlul *Arta – eterna reușită umană*. ■ În consecință, articolul lui Gheorghe Achiței, de pe ultima pagină, reia ideile lui René Huyghe, istoric de artă, psiholog și estetician, încercând să dea un răspuns mulțumitor la întrebarea „de ce este necesară arta?” (articolul *Forme și forțe*).

• [„Argeș”, nr. 7] Pe prima pagină apar poeme de Dan Rotaru (*Imn pentru țară*) și Florin Mihai Petrescu (*Pro Patria*) ■ 1944 – 23 august– 1973: poezii de Dan Ovidiu, Tudor Diaconu, Virgil Dumitrescu ■ În articolul *Sentimentul seninătății*, Sergiu Nicolaescu vorbește despre motivul soarelui dispersat în literatura lumii (Dante, Shakespeare, Karin Boyle) și în cea românească (Al. Philippide, Ion Barbu, Mihai Beniuc) ■ *File de arhivă*: Argeșul în preajma insurecției: Dan Șățineanu face consemnări despre poezia lui Mișu Dragomir. ■ Dana Dumitriu comentează *Cărțile de proză: Supraviețuiri* (Radu Cosașu, C.R.) și *Căinele și gramofonul* (Marta Cosmin, ed. Cartea Românească); Dinu Flămând comentează *Cartea de poezie: Madona din dud* (Cezar Baltag, Eminescu): „Extraordinar este procedeul indeterminării unor spații de descântec la zodie”. ■ În *dezbatere – Romanul actual*: Interviu cu Petru Popescu, de Anca Bărbulescu („1.Ultimul dvs. Roman, *Sfârșitul bahic*, l-ați scris – după cum ați avertizat cititorii – într-un timp foarte scurt, o lună... 2. Critica literară s-a ocupat mult și de acest ultim volum. Cum apreciați judecățile emise? 3. S-a afir-

mat că, dorind să comprimați o realitate la rigorile unui roman, ați redus sentimentul realității la o schemă, diminuând astfel complexitatea unor situații reale. A fost o intenție sau o rezultată? 4. S-ar zice că sunteți supărat pe critica literară... 5. Ați anunțat un ciclu dedicat epocii pe care o tratați și în *Sfârșitul bahic*. V-ați propus să duceți ideile mai departe?) ■ Gheorghe Tomozei scrie despre *Banchetul* lui Radu Cârneli: „Cârneli izbutește să- unească într-o singură ființă pe eroii stihurilor sale și delicate euritmii”. ■ *Poesis* cuprinde pe Dan Mușatescu, Henri Zalis, Nicolae Turtureanu, Veronica Porumbacu, Dan Rotaru. ■ Secțiunea *Cronica literară*: S. Nicolescu despre Sașa Pană, *Născut în 02* – o carte de memorii, file de jurnal, evocări. ■ „Biblioteca Argeș” publică volumul *Intrare în viața zilei*, de Mihaela Minulescu (poezii) și *Școala moralului sau hristoitia meșterului Anton Pann*, de Barbu Brezianu ■ *Arta prozatorilor de azi*: Augustin Buzura – *Absenții*: Petru – Mihai Gorcea vorbește despre rolul psihanalizei în înțelegerea romanului. ■ Poezii din cinci cenacluri literare: Ion Radu, Cristian Popescu, Nicolae Coman, Gheorghe Matei, Nicu Lucian, Lucian Avramescu ■ *Tineri poeți* – redarea unor poeme de Stanciu Aluniș ■ *Lynotip* de Gheorghe Tomozei ■ Opera *Curiosul nestăpânit* (II) – Valeriu Cristea: „Anselmo, Camila, Lotario sunt «demonii» lui Cervantes. Din grup se desprinde cu o deosebită forță cel dintâi”.

• [„Astra”, nr. 7] Publică versuri, în acest număr al „Astrei”, Vlaicu Bârna, Ion Ardeleanu Pruncu, Adrian Silvan Ionescu, Vasile Diaconescu, Emil Manu, George Boitor etc. ■ D. M. Bucur semnează proza *Zbateri* – fragment din romanul *Strigătul*. ■ *Cronica literară* propune, sub semnătura lui Voicu Bugariu, un comentariu al volumului *Florin Mugar: Convorbiri cu Marin Preda*, remarcându-se, de la bun început, faptul că, „departe de postura obișnuită, a romancierului, Marin Preda vorbește despre sine în mod direct, ștergând fără ezitări granițele dintre literatura pe care a scris-o și viața pe care a trăit-o”. Tocmai de aceea, în cazul acestui prozator, romanele și nuvelele „tind să iasă din categoria ficțiunilor literare, înrudindu-se cu adevărurile unei conștiințe, devenind documente”. Așa se face că personajul Ilie Moromete trebuie să facă față concurenței realizate de Tudor Călărășu, fapt vizibil în traiectoria varianteilor prin care prozatorul și-a îmbunătățit versiunile scrierilor sale în scopul de a le face „convingătoare ca ficțiuni literare”. Se adaugă, aici, „revenirile asupra unor personaje, cu arătarea surselor lor reale, glosele pe marginea propriilor cărți, comentariile ce prelungesc dezbaterile unor personaje ce modifică, retroactiv, sensul strict artistic al operelor”. Iar efectul identificabil la nivelul întregii scriituri a lui Marin Preda este acela că toate „cărțile se dizolvă într-o structură comună mai semnificativă decât elementele care au participat la construcția ei”. □ Tot aici, se regăsește un al doilea comentariu critic, dedicat studiului lui Ion Vlad, *Povestirea. Destinul unei structuri epice*, apreciat atât în context – studiile similare elaborate de V. I Propp – *Morfologia basmului*, și

V. Shklovsky – *Construcția nuvelei și a romanului*, cât și pentru insistența asupra „dimensiunii ontice a povestirii” – „legată de conceptul de comunicare interumană”. Mai precis, Ion Vlad tratează povestirea ca un „model al literaturii privită ca totalitate”, ca „sintagmă a literaturii” ale cărei dimensiuni reduse o transformă într-un „câmp redus asupra căruia analiza și teoretizarea se pot aplica mult mai ușor decât asupra unei totalizări a genurilor și a seriei practic infinite de tranziții în care genurile se înfățișează”. În capitolul *Lumile și sensul exemplar al povestirii* apare ideea „finalității morale a povestirii”, ca „structură destinată evidențierii sensurilor superioare ale raporturilor umane”. Ideea se înscrie în ceea ce cronicarul literar numește „pledoaria umanistă” a criticului literar, în sensul „dovedirii moralismului ei – al povestirii – stabilirii caracterului ei exemplar, extrapolării optimiste a notelor ei predominante la nivelul conceptului de literatură, conchiderii că ea are statut ontologic pozitiv”. Dincolo de elementele pozitive ale studiului, cronicarul literar identifică și unele deficiențe, precum lipsa unei comparații a povestirii cu romanul, în special cu romanul modern, care „nu este un multiplu aritmetic al acesteia”, ca și lipsa unor analize utile aplicate asupra prozei literare a lui Borges, Kafka – doar amintit, Buzzati, A. E. Baconsky sau Mircea Ciobanu. ■ *Notele de lector* din acest număr al „Astrei” conțin recenzia semnată de A. I. Brumaru la cartea de *Poeme* a Teresei Maria Moriglioni Drăgan, în care recenzentul identifică date ale poeticității feminine precum „procesul vital, tremurul simțurilor, contemplarea anatomiei – tema dintotdeauna a literaturii feminine”, ca și o serie de motive universale ca „geneza, factorii seminali, dorul de pereche”. ■ Ion Buzași prezintă, tot aici, volumul de versuri al lui Dimitrie Danciu – *Poezii*, ce face parte dintr-o serie de volume care marchează spiritualitatea acestui poet afirmat în revista „Lanuri”, apărută la Mediaș, alături de Ion Moldoveanu, George Popa ș.a. În acest volum antologic, Dimitrie Danciu reunește texte din volumul de debut, *Solitudini* – apreciat, la momentul publicării, de Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Dragoș Vrânceanu – ca și din volumele ulterioare, *Lumini pentru vămi și Ceas târziu*. ■ Ion Bădiță recenzează volumul de proză *Păcală și Tândală* (apărut la C.R. în 1973), în care autorul, Corneliu Buzinschi, preia particularitățile personajului Păcală – „istețimea nativă ca mijloc de răzbunare a nedreptăților sociale”, ca și pe cele ale lui Tândală – „tipul omului greu la minte”. Reunind sugestiile și informațiile oferite asupra celor doi eroi de snoavele, baladele, legendele și credințele populare, scriitorul realizează, în opinia recenzentului, „chintesența folclorică de profunzime artistică și filosofică” a acestui segment din creația poporului, proiectat în literatura cultă.

● [„Ateneu”, nr. 7] Vlad Sorianu semnează articolul *Exegeză și credință*, în fapt o recenzie a două cărți recent publicate, ambele având același „protagonist”: *Convorbiri cu Marin Preda* (Albatros, 1973), de Florin Mugur și *Marin Preda, vocație și aspirație* (Eminescu, 1973), de M. Ungheanu: „Două cărți

consacrate în același moment unui scriitor în plină maturitate artistică, și care ne dezvăluie de la volum la volum tot altă ipostază a personalității, reprezintă un fapt puțin obișnuit chiar în literaturi cu o conștiință de sine mai îndelung cristalizată. [...] O carte de convorbiri cu Marin Preda, după ce scriitorul a publicat un volum de admirabile monoloage, ca răspuns la o rubrică de întrebări? Un volum de comentarii critice despre un scriitor care este el însuși un voluptos al auto-contemplației estetice? [...] Cărți cum e cea a lui Florin Mugur aparțin, chiar, unui gen ce face vogă în actualitatea literară europeană, iar eseul lui Ungheanu vine pe urmele unor încercări de istorie literară în care Marin Preda își află capitolele sale demult statornicite. Poet prin vocație, Florin Mugur își întâmpină interlocutorul cu emoție, dar și cu convingerea ascunsă că între ei nu se va angaja un dialog. [...] Nu e vorba de simple interviuri, ci de convorbiri, iar materia cărții este structurată cu intenția unui fir conducător al autorului”. Pe de altă parte, Mihai Ungheanu „abordează opera lui Marin Preda cu mult aplomb, stabilind corespondențe uneori surprinzătoare, alteori discutabile, de cele mai multe ori sigure și, în orice caz, sortite să lumineze creația valorosului prozator din cele mai interesante unghiuri”. Punctând absența unei „integrări a lui Marin Preda în peisajul prozei noastre postbelice”, alături de Zaharia Stancu, Eugen Barbu, Titus Popovici, Vlad Sorianu concluzionează: „Însuflețit de aceeași credință în menirea excepțională a lui Marin Preda, ca și poetul Florin Mugur, criticul Mihai Ungheanu conjugă rigorile cercetării minuțioase cu inspirația încrezătoare, dăruind bibliografiei critice a lui Preda o primă încercare de sinteză mai mult decât merituosă”. ■ Despre *Un epicureu rafinat*, scrie Daniel Dimitriu care schițează portretul poetului Radu Cârnelci, făcând o scurtă trecere în revistă a principalelor sale volume: *Noi și soarele*, *Umbra femeii*, *Centaur îndrăgostit*, *Banchetul*, *Oracol deschis*. Alături de toate acestea, „certificatul de maturitate poetică se numește *Grădina în formă de vis*. A fost expresia unor ambiții dintre cele foarte mari, iar satisfacerea lor (indiscutabilă) a dat la iveală, printre altele, un spirit tenace, apt pentru noi deveniri. [...] Autorul încearcă o cenzurare a efuziunilor și o face fără a lăsa impresia efortului. Gustul pentru atmosfera barocă nu poate scăpa nimănui. Plăcerea fastului, grija pentru detalii, cromatică și lumină sunt evidente. [...] Mistica erotică din *Grădina în formă de vis* amintește în destule privințe de poezia clasică indiană și persană. Fără a putea fi acuzat de imitație epigonică, Radu Cârnelci se arată în dese rânduri receptiv la detalii de împrumut, la detaliul livresc în special, ceea ce, de altfel, intră în ticurile barocului”. La finalul analizei sale, semnatarul articolului concluzionează: „Radu Cârnelci se află în faza unor fertile și nu mai puțin deconcertante descoperiri. Ultimul cuvânt nu a fost încă spus”. ■ Dan Culcer comentează *O perifrază pentru fantastic*, notând faptul că „bibliografia românească în domeniul artei fantastice este formată mai ales din articole ocazionale, scrise nu atât de teoreticieni, cât de practicienii genului. Al. Philippide, V. Beneș, Oscar Lemnar, Cezar Petrescu, Victor Pa-

pilian, Mircea Eliade, Pavel Dan, V. Voiculescu, Gala Galaction, I.L. Caragiale, Mihai Eminescu și alți câțiva scriitori [...] au meditat asupra posibilităților și limitelor prozei fantastice [...] fie explicit, fie implicit, adică prin scrierea unor texte care au îmbogățit patrimoniul literelor românești, echilibrând, într-o anumită măsură, propensiunea majoritară, spre realism, a literaturii noastre”. O secvență importantă a articolului surprinde câteva observații vizând categoria estetică a fantasticului care „corespunde unui dublu sentiment de spaimă și curiozitate, cu direcții contradictorii, de atracție și respingere. Literatura fantastică e un joc cu spaima care presupune o subtilă cultură și un solid fond de necredință. [...] Universul fantastic este construit pe relații analogice și nu cauzale. El este amenințat de comic și poetic, trăind într-o simbioză fericită cu tragicul. Fantasticul este o pendulare între credibil și incredibil, între artă și mistificare, sentimentele cu care lucrează sunt estetic negative. Motivul fantastic este doar centrul organizator al unui câmp de forțe și morala fantastică este numai accidental optimistă”. ■ Viorica S. Constantinescu comentează *Dialectica fantasticului*, fiind de părere că „în cadrul relației autor-operă-receptor, arta fantastică presupune existența unui raport specific mai ales între termenii al doilea și al treilea. [...] Mai mult decât atât, fantasticul este condiționat esențial, definitoriu de modul receptării care nu trebuie (în cazul literaturii, de exemplu) să fie nici alegorică, nici poetică, ci literară. [...] Fantasticul presupune cu necesitate insolitul, incertul, bizarul, șocul sau, în momentul când neobișnuitul devine obișnuit, necunoscutul-cunoscut. [...] Dincolo de raportul operă-receptor, există și o relație specială între autor și receptor, în sensul că autorul de opere fantastice trebuie să cunoască receptorul creației sale, posibilitățile acestuia de a imagina, de a se impresiona, de a se obișnui cu anumite tipuri de personaje, de intrigi, de situații. Fantasticul eliberează imaginația [...] presupune o trăire intensă, cu totul specifică din partea receptorului, o trăire pe care autorul o consideră în procesul creației operei sale. S-ar putea vorbi și despre o funcție cathartică, eliberatoare a fantasticului: participând intens, cititorul se eliberează prin groază sau prin râs de propriile lui angoase, de teama existențială din sine”. ■ Rubrica *Mențiuni critice* cuprinde trei recenzii. Prima dintre acestea este semnată de Fl. Dimoftache care semnaleză apariția volumului lui Ion Brad, intitulat *Emil Isac – tribun al ideilor noi*, punctând faptul că „lucrarea, monumentală, denotă o minuțioasă investigație, autorul dorind să dezvăluie adevăratele dimensiuni și valențe ale publicisticii lui Emil Isac, prezență activă de-alungul unui semicentener. [...] Cercetător obiectiv, Ion Brad n-a evitat să amintească sinuozițiile, estomparea intermitentă a unor convingeri. Lucrarea poetului și romancierului Ion Brad apare astfel ca o nobilă și folositoare inițiativă de a reda freamătul și incandescența unui purtător al năzuințelor de libertate și progres”. ■ A doua recenzie este semnată de Valentin Ciucă și semnaleză apariția în 1973, la Minerva, sub semnătura lui Dan Zamfirescu, a volumului *Neagoe Basarab și învățăturile către fiul său Theodosie*

(*Problemele controversate*): „Scrisă cu vădită intenție de a repune adevărul științific în drepturile sale, Dan Zamfirescu urmărește [...] să ofere publicului românesc și străin o amplă sinteză critică asupra problemei, inventariind totodată opiniile pro sau contra generate de scrierea lui Neagoe. Omul de știință român analizează argumentele oponentilor și, cu dezinvoltură, prin contraargumente veridice le distruge edificiul critic. Este, în această carte de știință, o excelentă pildă de polemică intelectuală, susținută științific. Bogăția notelor și trimerelor din subsolul cărții nu încetează imaginea edificiului, ci, dimpotrivă, dă încredere în soliditatea construcției. [...] Dan Zamfirescu dobândește cu cartea de față o meritată victorie științifică, contribuția sa la elucidarea «problemelor controversate» fiind fundamentală”. ■ Ultima recenzie, semnată de Ion Neacșu, prezintă volumul *Ce se va întâmpla mâine?*, de Gheorghe Achiței: „Studiile cuprinse în acest volum demonstrează că estetica, în ipostaza ei de știință de frontieră, înglobează probleme de antropologie, psihologie, sociologie, filosofie, teoria informației, standardizare, genetică, axiologie, prospectarea viitorului, constituindu-se ca o știință despre om și relația sa cu mediul, mai amplă și mai profundă, mai comprehensivă decât însăși antropologia. [...] Studiile din acest volum demonstrează nu numai că arta nu moare, dar, mai mult, că omenirea se îndreaptă spre o civilizație estetică, ai cărei zori apar acum, când civilizația tehnică a ajuns la apogeu. Așa stând lucrurile, estetica teoretizează într-un fel civilizația viitorului și esteticianul este cel mai în măsură să se întrebe: *ce se va întâmpla mâine?* Tot el este cel mai în măsură să de un răspuns”. La finalul analizei sale, recenzentul laudă „caracterul militant al studiilor lui Gheorghe Achiței”, trăsătură care „rezultă și din faptul că majoritatea lor au apărut în presa culturală, autorul vizând astfel marele public, nu un public de specialiști”. ■ În *Călătorie și vacanță*, Al. Săndulescu prezintă „un volumaș alcătuit de George Muntean care a strâns laolaltă însemnările și reflecțiile lui G. Călinescu despre excursiile efectuate prin țară, unele constituind un adevărat breviar de vacanță. Însemnările de călătorie ale lui G. Călinescu sunt desigur incidentale, unele simple dacă nu convenționale reportaje, dar ele ni-l relevă încă o dată și poate și mai clar pe marele spirit renașcentist, pasionatul de arhitectură și de arte în genere, pe care-l va întrupa Ioanide”. ■ În rubrica *Cronica literară*, sub titlul *Monografii*, Constantin Călin semnalează apariția a două importante lucrări monografice: *Hortensia Papadat-Bengescu* (ed. Cartea Românească, 1973), de Const. Ciopraga și *Ilarie Chendi* (ed. Minerva, 1973), de Mircea Popa: „Portretist subtil, profesorul Const. Ciopraga a găsit, credem, în monografie instrumentul de expresie cel mai adecvat personalității sale științifice și talentului său literar. *Hortensia Papadat-Bengescu* e a patra monografie pe care istoricul literar de la Universitatea din Iași a realizat-o de la 1960 încoace, precedentele având ca obiect viața și opera lui *Calistrat Hogaș* (1960), *G. Topîrceanu* (1966) și *Mihail Sadoveanu* (1966). [...] Incursiunea în vasta operă a prozatoarei, de la «feminitățile» primelor volume

[...] la romanul de analiză, [...] are ca finalitate surprinderea omogenității spirituale a scrisului bengescian, nutrit de o intensă pasiune pentru explorarea profundă, științifică a sufletului omenesc, cât și explicarea tuturor mutațiilor care au făcut posibil saltul spectaculos de la o literatură a subiectivității la creația obiectivă. Istoricul literar înregistrează cu precizie, urmărește în amănunt dezvoltarea internă a operei bengesciene, acumularea calităților de stil și de tehnică literară, moderne, în fazele premergătoare creației capodoperei *Concert din muzică de Bach*, și, de asemenea, interludiile, variațiunile și reluările tematice”. ■ A doua monografie inclusă în această rubrică este „consacrată vieții și operei lui Ilarie Chendi. La origine teză de doctorat, susținută în 1971, lucrarea se bazează pe o documentație masivă, pe folosirea tuturor surselor bibliografice, începând cu fondurile arhivistice și colecțiile unor ziare de epocă până la opera și reflexele acesteia în conștiința contemporanilor. Autorului pare să nu-i fi scăpat nimic din ceea ce s-ar referi cumva la Chendi, spunându-ne cam totul despre acest ciudat personaj al vieții literare de al începutul secolului. [...] Prin atenția acordată tuturor laturilor personalității lui Chendi – scriitor, critic și istoric literar, editor, folclorist, publicist – prin apelul la confirmările pe care timpul le-a dat opiniilor și concluziilor acestuia, prin varietatea argumentelor și materialelor folosite, «apărarea» susținută de autorul monografiei ni se pare completă”. ■ *Un roman al ideilor literare*, articol semnat de Cristian Livescu, este, de fapt, o recenzie a primului volum al *Dicționarului de idei literare* (ed. Eminescu, 1973), de Adrian Marino care încearcă să „justifice prin ton și prin faptă o critică a ideilor literare”. Este „nu atât un «experiment», o «aventură», cum declară autorul lui, ci mai degrabă dovada unei maturități incontestabile a criticismului românesc, plictisit în sinea lui de atâta «avocatură» sterilă; ridicarea sa pe creste purificatoare, de unde să poată contempla ideile, să le poată «trăi», să le poată «simți», să le poată scrie chiar «romanul», într-o manieră polițistă, prin neprevăzutul «situațiilor». Metoda aleasă, recomandată ca deosebit de utilă și voluptoasă, în același timp, este aceea a modelării, dar nu în sens structuralist, ci într-un sens propriu, sinonim cu «structurare», de fapt cu resistemizarea a celor lăsate să fie de alții. Ideile se «destăinuie» astfel, iar A. Marino nu face decât să le reconstituie universul bogat și de o vivacitate neobișnuită, aidoma universului poetic sau românesc”. ■ Gheorghe Cronț semnează articolul *Concepțiile lui Dimitrie Cantemir despre domnia autoritară și destinul istoric al poporului român*, fiind de părere că „întreaga operă a lui Dimitrie Cantemir constituie un izvor mai obiectiv pentru studiul concepțiilor social-politice care au început să predomine în cultura română din secolul al XVIII-lea. [...] Concepțiile lui Dimitrie Cantemir despre instituțiile politice și juridice ale Moldovei nu reprezintă un sistem unitar, dar oglindesc orientarea iluministă a gândirii sale și prin aceasta se deosebesc întrucâtva de concepțiile cronicarilor. Caracterul înnoitor al gândirii politico-juridice a acestui cărturar se relevă mai bine în comparație cu concepțiile cronicarilor” care „au

exprimat în general aprecieri subiective, inspirate de interesele grupărilor boierești pe care le susțineau. [...] Dimitrie Cantemir a avut nu numai ca domn, ci și ca istoric conștiința tragică a incapacității boierimii de a asigura statului, dreptului și justiției stabilitatea de care avea nevoie poporul român la începutul secolului al XVIII-lea pentru a-și păstra în condiții mai bune personalitatea sa istorică și propriile sale instituții în comunitatea popoarelor europene, luptătoare pentru libertate”. ■ În *Cronica limbii*, Val. Ciubotaru scrie despre *Avatarurile gramaticii*, plecând de la observația că „generația tânără nu pare să pună prea mare preț pe această știință, și asta se datorește, poate, în mare parte și concepției actuale în materie, care tinde să transforme lingvistica din disciplină normativă în disciplină științifică. [...] Gramatica e una dintre științele cele mai vechi. Poate că asta și explică tradiționalismul ei foarte accentuat. Vechii indieni au întreprins o analiză de structură a limbii fără egal în secolul al XIX-lea european, instaurând noțiuni pe care le folosim și noi azi. [...] Gramatica grecilor a fost mai ales filologică, adică apărută din necesitatea de a explica textele literare, căci uzul curent se îndepărta sensibil de uzul textelor. Grecilor le datorăm gramatica așa cum o avem în linii mari acum: cu clasificarea formală și funcțională a cuvintelor în părți de vorbire, cu teoria cazurilor, cu distincția (operată și în sintaxa modernă când se vorbește de grup nominal și grup verbal) între nume și verb. Tot la ei se pun bazele analizei sintactice și se face teoria structurii bipolare a frazei – cu subiect și predicat”. Ultima parte a articolului încearcă să schițeze situația gramaticii astăzi: „În primul rând, în ciuda realizărilor structuraliste și în ciuda revoluției, în parte de fond, în parte numai de terminologie, propusă de cei care fac gramatică generativă și transformațională, gramatica rămâne o știință tradiționalistă. Chiar în mediile universitare, mulți specialiști manifestă față de ultimele orientări o anume răceală! [...] Mai ales că mulți observă în propunerile moderniştilor mai mult niște reformulări a ceea ce spunea gramatica tradițională, dându-și seama totodată, că tradițional nu înseamnă neapărat învechit, inexact. [...] De asemenea, în ciuda dezvoltării studiului istoric al limbilor, gramatica se studiază prin excelență descriptiv, având adică în vedere limba la un moment dat. Și, deși de mai multă vreme s-a fixat convingerea că unele abateri sancționate de gramatici devin normale și corecte în cursul evoluției limbii, [...] gramatica rămâne cum ne-a dat-o latinul Varro, adică normativă”. ■ Mariana Filimon dialoghează cu academicianul Alexandru Graur, subiectele abordate fiind legate de problema abaterii de la normele exprimării corecte, de perspectivele școlii românești de lingvistică, de posibilele teme de cercetare în tezele de doctorat, dar și despre proiectele de viitor ale profesorului. ■ Se publică poezie, semnată de Traian Chelariu, Elisabeta Isanos, Gheorghe Tomozei, Ovidiu Genaru, Horia Gane, Mădălina Canură, Clementina Voinescu, Elena Alice Podoleanu, Ion Tudor, Constantin Ștefuriuc, Ion Beldeanu și proză (fragmentul *Spațiul meu*, de Vasile Andru).

● [„Cinema”, nr. 7] Pornind de la o directivă a lui Nicolae Ceaușescu, publicată cu litere de o șchioapă pe prima pagină („Trebuie deci îmbunătățită comanda scenariilor, modul de solicitare a acestora. În această fază să existe discuții largi cu realizatorii de scenarii – la care să participe cei mai buni scriitori, dramaturgi. Să li se spună clar de la început ceea ce dorim să realizăm, ce vrem să obținem de la filmul respectiv din punct de vedere politic, social-artistic și, pe această bază, să asigurăm un număr mare de scenarii, din care să putem alege pe cele ce răspund cel mai bine obiectivelor propuse.”), se dă tonul anchetei *Bătălia pentru calitate!*, Al. Ivasiuc fiind cel care semnează primul articol tematic, intitulat *Ce fel de scenarii așteptăm*. Este vorba, desigur, despre scenarii contemporane, care să dezvăluie conflicte autentice.

● [„Familia”, nr. 7] O dublă cronică literară de Gh. Grigurcu, comentând volumul de versuri ale lui Nicolae Prelipceanu, *Arheopterix*, respectiv pe cel de critică al lui Ion Caraion – *Duelul cu crini*, un eșec per total, pentru că aduce „caracterizarea unui haos ce se caracterizează pe sine însuși”. „Lipsit de minimală preocupare de ansamblu, indiferent la structura valorică, Ion Caraion nu poate face într-adevăr figură de critic. Stilul său, adesea sensibil, scânteind prin micile explozii reci ale resentimentului, este doar acela al unui incisiv jurnal intim. Fraza sa are șerpuirea dar și răceala unei reptile.” ■ Viorel Faur pune în dezbatere autobiografia lui N. Iorga, *O viață de om așa cum a fost*, ce reunește trei părți inițial independente: *Copilăria și tinerețea*, *Lupta*, *Spre în-seninare*. „Reținem în special unele considerații ale lui Valeriu Râpeanu (cel care îngrijește ediția, alături de Sanda Râpeanu, și semnează și studiul introductiv) despre așa zisele «complexe dominante» ale lui Iorga (al sărăciei, erotic refulat, de superioritate și mesianic), anxietatea aceluiași, și, la antipod, «superba nepăsare a unui Don Quijote modern».. Neabătuta strădanie a lui Nicolae Iorga de a asana moravurile și năravurile politicianiste în virtutea unei datorii patriotice, își are sorgintea în dorința de a construi viabil pe temeliiile unui trecut și nicidecum într-o ambiție deșartă de a domina. De fapt, Nicolae Iorga a rămas – în esența sa – un om al studiului și al satisfacțiilor spirituale... arta sa portretistică este fără echivalent în literatura noastră, la care se adaugă cea de pamfletar și ironist subtil. Monumentala sa autobiografie conține și alte virtuți, pentru a fi considerată în mod legitim, o capodoperă a genului”. ■ Pe urmele operei filosofice a lui Mircea Florian, H. Wald se referă la *Conținutul de conștiință*. ■ Proză de Gheorghe Schwartz, poeme de Alexandr Blok (în românește de Victor Tulbure), versuri de Mircea Ivănescu, Nicolae Prelipceanu, Grigore Hagiu, Mircea Micu. ■ O recenzie de I. Cheie Pantea a volumului de la Minerva al lui Eugen Todoran despre *Eminescu*, pe urmele lui Negoșescu sau Papu, studiul său având semnificația „unui adevărat act de cultură”. ■ Câteva fragmente din viitorul volum *Convorbiri despre teatru* de Stelian Vasilescu, în pregătire la Ed. Facla, un incisiv dialog – aici – cu D.R. Popescu, despre piesele acestuia, receptarea lor – dar și despre confrăți:

„Există încă o neîncredere în teatru ca literatură. Și atunci de ce să ne mai mirăm că dramaturgi ca Mirodan sau Cosașu au părăsit teatrul?... Mă bucură apariția unor tineri dramaturgi buni și foarte buni... cei mai tineri: Bradu, Ardeleanu, Guga. Să completăm lista cu M. N. Basarab, Paul Cornel Chitic, Leonida Teodorescu, Iosif Naghiu, Radu Dumitru. Vezi, colegii lor poeții, prozatorii, ba chiar și criticii dacă au scos un singur volum bun (ba chiar și în cazul în care volumul nu e bun) se bucură de o presă în jurul cărții. Critica literară e trecută în primele pagini ale revistelor, în timp ce critica teatrală e așezată, aproape întotdeauna, în paginile dinspre sfârșitul revistei. Apoi cartea de teatru nu se bucură de critică literară. Sunt excelente piese ca literatură despre care nu se scrie nimic”. D.R. Popescu răspunde și altor întrebări esențiale: *Ce crezi despre teatrul pe care-l scrii? Ce-ti dorești ca scriitor?* „Când scriu o piesă (sau proză) plec de la ideea că nu trebuie să-mi fie rușine de ceea ce am scris, în fața nimănui. Fără sinceritate eu nu concep literatura, arta... Pe mine nu mă silește să scriu decât conștiința... Pe urmă: pledez pentru un teatru care să fie în primul rând literatură, pentru un teatru care înainte de toate să se poată citi și să reziste lecturii, acestei prime probe, cea de a doua fiind spectacolul. Dacă textul are virtuți tehnice, cu atât mai bine... (Vreau) Să propun contemporanilor mei eroi despre ei pe măsura evenimentelor pe care le trăim. *Să fie o conștiință atât și nimic mai mult...* Știi, prietene, cum visez eu teatrul? Un loc unde lumea să meargă ca la oracol căutând și găsind acolo răspuns întrebărilor ei, mari și mici”. ■ Un eseu de Mircea Muthu, *Dimitrie Cantemir și subsolul istoriei otomanilor*. ■ Alte articole din sumar: o evocare *Victor Papilian* de N. Opreanu; *Delavrancea în viziunea lui Sextil Pușcariu* de Gabriel Țepelea; *Trei cărți de poezie la Facla* de Cornel Ungureanu (despre George Suru, Aurel Turcuș și Traian Dorgoșan); *O piesă uitată: Nevestele domnului Pleșu* de Caton Theodorian (articol de Valentin Silvestru). ■ Versuri de Gottfried Benn, tălmăcit de Șt. Aug. Doinaș și Virgil Nemoianu.

● **[„Presa noastră”, nr. 7]** George Ivașcu semnează un profil *Gheorghe Dinu – Stephan Roll*: „[...] L-am cunoscut pe Gheorghe Dinu mai întâi și mai ales din scris ca Stephan Roll, numele cu care-și semna cel mai frecvent poemele și articolele în revistele mișcării de avangardă de la noi: «Contemporanul», «75 H. P.», «Punct», «Integral», «Unu», «Meridian». A fost, în multiple sensuri, «argintul viu al mișcării», cum l-a caracterizat cel mai bun cunoscător și colecționar al publicațiilor și «documentelor» ei, Sașa Pană, opinia noastră fiind că autorul, din 1929, al *Poemelor în aer liber* este dintre avangardiștii deceniului al III-lea și cel mai receptiv la sensul social al literaturii, legând organic nevoia înnoirii limbajului poetic cu cea a proiectării ei în cât mai numeroase conștiințe. Este o mare capacitate de dăruire, o generozitate de autentic lirism în tot ce scrie Gheorghe Dinu, fie versuri, fie proză (*Moartea vie a Eleonorei*, 1930) fie publicistică. [...] Biografia de nobil profesionist al condeiului a lui Gheorghe Dinu implică, încă din cea de a doua jumătate a

deceniului al treilea, contactul cu mișcarea proletariatului, cu avangarda clasei muncitoare, cu partidul ei. La lăptăria lui, de pe lângă Piața Sf. Gheorghe, pe unde a trecut și Brâncuși, se perindau (cum a povestit nu demult Șt. Voicu), pe lângă clienții obișnuiți, pe lângă atâția poeți ce se vroiau „suprarealiști”, și unii militanți, cu sarcini importante în acțiunea de propagandă a mării avangarde a proletariatului, Partidul comunist. „Ghiță Roll” (contaminația celor două nume spune destul) știa să recepționeze și să „dea mai departe” manifeste și publicații ilegale, știa să recepteze și să comunice un cuvânt de ordine al mișcării noastre revoluționare. [...] În toamna lui 1941 aveam, prin el, să intru în redacția «Timpului», atunci condus de Mircea Grigorescu, unde aveam să lucrez alături de George Macovescu. Aveam să-l invit, la răndu-mi pe Gheorghe Dinu și pe alți tovarăși să „democratizăm”, cât de cât săptămânalul „Vre-mea”, după ce – cu numele de Paul Ștefan – izbutisem să intru acolo ca profesionist întru ale secretariatului de redacție. Din primăvara anului 1943, când am primit sarcina de a activa în colectivul ilegal de redactare a ziarului patriotic „România liberă”, Gheorghe Dinu și George Macovescu au fost tovarășii mei cei mai apropiați, —activitatea noastră din timpul războiului și, cu atât mai intens, după 23 August 1944, fiind coordonată de către partid spre același obiectiv: al luptei, pe calea presei, pentru eliberarea țării și, apoi, pentru cucerirea noului său destin. Gheorghe Dinu a continuat să lucreze ca secretar general de redacție la „Timpul”, în timp ce eu îngrijeam de „Victoria” (după ce, din martie 1944, împreună cu G. Macovescu, contribuiseam să apară ziarul „Ecoul”, și după ce în noaptea de 23 spre 24 August 1944, ne străduisem, alături de alți tovarăși să apară și primul număr, în sfârșit legal, al „României libere”). [...] » ■ Revista găzduiește o dezbatere despre Cronică cinematografică. Participă: Florian Potra – conf. univ. I.A.T.C., Doina Boieriu – Televiziune, Ana Halasz – „Elore”, Florica Ichim – „România liberă”, Eva Sârbu – revista „Cinema”, Magda Mihăilescu – revista „Flacăra”, D. I. Suchianu – revista „România literară” ■ Octavian Butoi realizează un interviu cu scriitorul Paul Anghel: *Despre sentimentul de presă*. « [...] – *Ați practicat ani în șir reportajul. Este obligatorie o asemenea cunoaștere specifică a realității pentru activitatea de scriitor ?* – Nu, foarte mulți scriitori remarcabili nu s-au format ca reporteri, foarte mulți excelenți reporteri nu au devenit scriitori. Reportajul e obligatoriu pentru cel ce vrea să devină ziarist profesionist. – *Sunteți, cel puțin pentru cititori, în egală măsură ziarist și scriitor. Dv. ce vă considerați în primul rând?* – Am mai spus-o în câteva rânduri: cele două vocații ale mele nu se contrazic sau uneori se contrazic dramatic, dar aceasta mă privește exclusiv pe mine. Sunt unele lucruri pe care nu le pot spune decât în presa vie, cu sufletul la gură, sub imperativele stringente ale cotidianului și atunci recurg la ziaristică, chiar dacă nu toate lucrurile pe care le am de spus ajung totdeauna să se materializeze în paginile mele. Cealaltă vocație este nocturnă, așa spune. Acolo mă întâlnesc cu altă față a mea. Acolo văd lumea cu un alt ochi, care trece din-

colo de cotidian, chiar dacă nu atinge eternitatea. – *Ati inițiat unele rubrici – Ilie Purcaru spune foarte frumos unele genuri inedite – în presa românească; ce ați intenționat prin permanentizarea lor?* - De câte ori am cititorit o rubrică, am explicat precis cititorilor ce intenționez să spun în cadrul ei. Așa s-a întâmplat la „Gazeta literară“ când am inițiat *Arhiva sentimentală*. În prefața volumului în care mi-am strâns foiletoanele am scris rânduri pe care le mențin și astăzi: „Arhiva noastră sentimentală este un joc al memoriei, un caleidoscop intim. Materia însăși a dictat genul, care s-a impus treptat și ca o preferință publică. Nu o puteam numi altfel. Lăsăm zilnic în urmă, pe diferite planuri, câte ceva de preț, iar arhiva – fără a fi fost o calendaristică a scâzământului sau un pretext de nostalgie – ne-a obligat să consemnăm sporul, după o prealabilă extragere a rădăcinii pătrate. O matematică tonică, cel mai adesea... Arhiva n-a fost și nu este o cronică – literară, plastică, de idei – ci o formulă sui generis de fracție în cuvinte, un raport între azi și ieri, adică o împărțire neefectuată. [...] Integrând unei asemenea perspective dialectice înțelegerea vieții literare și publicistice, am trecut la „Arhiva politică“, în „România literară“. Rubrica mea a coincis cu un moment de efervescentă cetățenească unanimă care m-a solicitat ca scriitor. La „Contemporanul“ am ținut, peste trei ani, o nouă rubrică pe care am numit-o „Săptămâna“, care era un jurnal cultural-politic de scriitor. În sfârșit, mai recent, am renunțat la rubrica pe care mă invitase s-o țin în „Flacăra“. Adrian Păunescu— se numea „Arhiva socială“ și ar fi putut deveni interesantă dacă nu s-ar fi confundat cu profilul însuși al revistei. Ce se poate spune despre o rubrică? Ea se justifică în măsura în care capătă autonomie într-o publicație, în măsura în care autorului i se oferă șansa de a spune lucruri interesante sau originale. [...] – *Care sunt ziariștii și scriitorii români pe care-i recunoașteți ca dascăli?* – Mai curând aș numi gazetarii și eseistii pe care-i consider la superlativ. Aceștia sunt: Tudor Arghezi din „Bilete de papagal“, Călinescu din întreaga sa publicistică, Mircea Eliade din „Fragmentarium“. Mă cutremur, de asemenea, recitind publicistica lui Nicolae Iorga. – *Intervenți pe textul colegilor mai tineri ? E necesară o îmbunătățire a textelor, o unitate stilistică a articolelor dintr-o revistă?* – O gazetă trebuie să fie bine scrisă. E neplăcut să-i oferi cititorului distonanțe flagrante de registru și ton. Ideal este să poți alcătui o echipă de colaboratori excelenți care să scrie la fel de bine cu oricâte diferențe de timbru și de stil. Ideal este să nu intervi pe textele colaboratorilor, mai mult decât atât: e detestabil să intervii. Rândurile primite trebuie să fie sfinte ca și semnătura care-și asumă răspunderea lor. În ceea ce privește redactorii tineri, situația este simțitor diferită: aceștia învață să scrie. Învățătura nu se poate face însă pe seama cititorului, deci a textului tipărit, ci numai în laboratorul redacțiilor. Aici, textele fie iau drumul coșului, fie sunt rescrise sau modificate încât uneori nici nu mai amintesc măcar textul inițial. Important este ca redactorul tânăr să parcurgă bine aceste avataruri și, la sugestiile primite, să devină el însuși, să supraviețuiască. [...] – *Se învață gazetăria? Dacă da,*

cui trebuie să-i revină dificila sarcină? – Gazetăria presupune talent. Cine nu are, n-are ce căuta în presă. Cine îl are, știe singur să-și facă auzit glasul. Cine nu, inutil frecventează școli și instituții speciale. Aceasta nu înseamnă că asemenea forme de învățământ sunt inutile. [...]” □ Valentin Silvestru semnează un *Raport benevol către ziariști cu privire la colocviul criticilor teatrali* – Bacău, iunie 1973. □ T. Caranfil publică o cercetare „*Drapelul Român*” – un ziar necunoscut scos de I.L. Caragiale. □ Vasile Netea publică partea a treia a studiului *Presa romana in timpul Revoluției de la 1848*.

●[„*Ramuri*”, nr. 7] În prima pagină apare articolul politic *Dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste*. Tot în prima pagină este ilustrată o fotografie cu Tudor și Paraschiva Arghezi, din Geneva-Palace de Nations, 1964. ■ Aurel Goci publică articolul *Memoriile unui avangardist*, despre volumul *Născut în '02*, de Sașa Pană, despre care afirmă că nu prea are „talent evocativ”, „nu sesizează marile tensiuni subterane” și nici nu schițează portretele morale ale personalităților pe care le evocă, iar uneori are păreri pripite. ■ *Ethos și creație*, de Ovidiu Ghidirmic: despre programul „umanist” și trăsăturile criticii pe care o scrie Nicolae Balotă, în special în culegerea de eseuri *Euphorion* (1969). Critica lui este una hermeneutică, cu un program „abia schițat”, dar cu o metodă amănunțită. El respinge teza că un critic este, conform lui Mihai Ralea, un „creator de puncte de vedere noi în raport cu o operă”. Nicolae Balotă consideră că o conștiință critică nu dă valoare unui text literar, pentru că textul în sine ar trebui să fie valoros. Ceea ce face criticul însă, este să găsească „acestei poziții privilegiate – față de operă – din care sensurile, semnificațiile și simbolurile centrale ale operei să fie «relevante», «descifrate»”. De asemenea, critica hermeneutică a lui Nicolae Balotă este și una umanistă, unde „criticul umanist indică iritat capcanele pe care ni le poate întinde jocul periculos al sofisticii, cum se întâmplă cu un alt gânditor contemporan, precum Claude Levi-Strauss”. În ansamblu, calitatea pe care trebuie să o aibă criticul, dar și omul, în general, este „pasiunea”: „criticul întreprinde un adevărat elogiu al pasiunilor, al pasiunii văzute nu numai ca un *amor intellectualis*, ci al pasiunii totale, integrale. ■ *Cronica ideilor literare*, de Adrian Marino: se discută despre esteticianul polonez Władysław Tatarkiewicz, pe baza articolului său din „*Philosophy and Phenomenological Research*”, *Did Aesthetics Progress?* ■ *Cronica literară*, de Al. Piru, despre Gheorghe Tomozei, care a scris, până în 1973, 13 volume de poezie și cinci volume de proză. În 1973 a realizat o selecție a acestor texte, sub titlul *Mașinării romantice* (Eminescu), unde „poetul nu cântă năzuința spre fericire, ci regretul după copilăria pierdută în orașul lui Cârlova, Alexandrescu și Eliade, evocat în cadențe de rezonanță pillatiană”. ■ În acest număr îi este acordată o atenție specială lui Dimitrie Cantemir, prin câteva articole despre acesta: *Câteva observații privind Logica lui Dimitrie Cantemir*, de Valeriu Streinu, care îl vede pe Cantemir drept cel mai mare umanist român. După o scurtă prezentare a principiilor

filozofice din opera lui Cantemir, Valeriu Streinu argumentează de ce scriitorul este un logician: „Grija deosebită în onduirea corectă a argumentelor, folosirea adecvată a regulilor logicii spre evitarea sofismelor, spiritul de metodă în cercetarea diferitelor probleme de care se ocupă, în sfârșit bogata și temeinica cunoaștere a scrierilor de logică, chiar dacă acestea nu apar în mod evident citate”. ■ *Studii, mărturii, documente: Un retor: Dimitrie Cantemir (I)*, de Sultana Craia, care afirmă că *Istoria Ieroglifică* este scrisă „după normele retoricii”, în care principalul discurs retoric este de tipul *narratio facti*. Cantemir urmează această metodă, pentru că „ea este mai mult decât un fapt urmat în virtutea convenției, fiind rezultatul unei necesități reale”. Ceea ce este foarte dificil de urmat în discursul retoric și un aspect care lui Cantemir îi reușește este virtutea modestiei, care este „o formă de a capta bunăvoința, o atitudine de reverență față de auditoriu”. ■ *Un traducător craiovean al lui Dimitrie Cantemir*, de Ion Pătrașcu: despre edițiile în franceză, traduse de cărturarul craiovean Eugeniu Carada. În 1877 a tradus *Hronicul româno-moldo-vlahilor*, iar mai apoi și altele, adresându-i lui Cantemir și un *Epigraf*. ■ Fl. Firan publică corespondența lui Caton Theodorian cu revista „Ramuri”. ■ Este consemnată prezența lui Ion Pillat pe plaiurile Mehedințului, de către Ion Penteș. ■ *Cărți noi la „Scrisul românesc”: Virgil Carianopol și metamorfozele poeziei*, de O.[vidiu] G.[hidirmic]. Articolul nu vizează numai volumul de versuri *Lirice*, apărut în 1973, ci are în vedere întreaga activitate a poetului, în care găsește anumite faze, cum ar fi avangardismul, tradiționalismul și nota de clasicism din ultima sa fază la acea vreme. Aceasta perioadă este marcată, afirmă Ovidiu Ghidirmic, de „o poezie calmă, o poezie a senectuții”, în care „inconformismul a dispărut”. ■ În *cartea de critică*, rubrică semnată de G. Gheorghită, sunt publicate 3 recenzii: Teodor Vârgolici, *Aspecte istorico-literare* (Eminescu, 1973), Al. Săndulescu, *Citind, recitind...* și Cornelia Ștefănescu, *Momente ale romanului* (Eminescu, 1973). Despre prima carte, G. Gheorghită afirmă că este foarte bine documentată și are și o dimensiune comparatistă, „tinzând spre discutarea adecvată și complexă a fenomenului cercetat, în context universal.” Cartea vizează fenomenul literar din secolul al XIX-lea, cu o atenție deosebită asupra contextului în care s-a început să se scrie o literatură română ceva mai avizată, asupra apariției romanului, dar și asupra importanței publicisticii. Cartea lui Al. Săndulescu adună o serie de texte despre tehnicile de (re)lectură ale unor texte clasice, scrise de autori precum: Alecsandri, D. Zamfirescu, Demostene Botez, Zarifopol, Fănuș Neagu, Sadoveanu, Rebreanu, Pillat etc. G. Gheorghită consideră că cel mai bun articol din carte este cel dedicat poetului G. Călinescu, cu titlul *Fântâni arteziene*: „poetul Călinescu nu trebuie căutat numai în versurile sale, ci în toată opera de prozator, de dramaturg, de istoric și critic literar. Poezia lui G. Călinescu devine astfel fermentul întregii sale creații”. Cartea Corneliei Ștefănescu analizează evoluția romanului, comparând fazele romanului românesc cu cele ale romanului francez, avându-i drept

„borne” pe: Eugène Sue, Victor Hugo, Emile Zola, Liviu Rebreanu, Marcel Proust, François Mauriac, G. Călinescu și Michel Butor. ■ *Un debut*: Irena Pușchilă debutează cu un volum de proză scurtă, *Adio, Tizian* (C.R., 1973), consemnat de V.[irgil] Car.[ianopol]. ■ *Cartea străină*: este consemnată apariția traducerii din Ferdinand Brunetière, *Evoluția criticii de la Renaștere până în prezent*, Ed. Enciclopedică română, 1972, realizată de Agnès Valentin, cu studiu introductiv de Mircea Martin. Sunt publicate poeme de: Virgil Carianopol, Daniela Crăsnaru, Ioana Dinulescu, Cristina Tăcoi, Hristu Căndroveanu, George Niță, Maria Bărbulescu, Oana Chelaru, Toma Biolan. Este consemnată activitatea cenaclului literar „Cezar Petrescu”.

● [„Secolul 20”, nr. 7] Preluând termenul *Weltliteratur*, folosit pentru întâia oară de Goethe, Lucian Blaga scrie un studiu cu acest titlu, încercând să definească conceptul de literatură universală, de la modul în care a fost perceput inițial de poetul german, până în zilele noastre, când „cercul ei geografic” este în continuă creștere, „ca o undă vastă pornită nu se știe din ce centru într-o apă misterioasă”. „Accentul triumfal” din textul lui Blaga este apoi comentat în detaliu de Geo Șerban (în *Matcă vie*), Edgar Papu (*Plecând de la Goethe și Blaga*), Ovid S. Crohmălniceanu (*Osmoze organice*), Mariana Șora (*Marginalii*), Mihai Petroveanu (*O perspectivă fertilă*). ■ Fiind un număr închinat exotismului în literatura lumii, revista oferă și câteva repere teoretice ale conceptului, văzute ca o „estetică a diversului”, semnate de Ștefan Aug. Doinaș, Petru Creția, N. Steinhardt ș.a. ■ Nepărăsind tema numărului, *Maitreyi regăsită* este titlul pe care Veronica Porumbacu îl dă articolului în care povestește cum a întâlnit-o pe eroina romanului lui Mircea Eliade la un congres mondial al mamelor din 1956. După un deceniu, Amita Bhowe i-a adus în România douăsprezece poeme bilingve (bengali/engleză), trimise de poeta Maitreyi Devi, stârnite de rememorarea întâmplărilor povestite de autorul român, despre cartea căruia nu știuse până foarte târziu. „Aceleași fapte, aceleași amănunte, luminate parcă oblic de timp și rotunjite de sensibilitatea orientală”, își încheie Veronica Porumbacu textul care postfațează traducerile unora dintre aceste poeme (realizate împreună cu Amita Bhowe).

● [„Tânărul leninist”, nr. 7] Dan Zamfirescu semnează textul, *Cantemir: sinteză și anticipație*: „Ca și la Eminescu meritul lui Cantemir nu este numai de a sintetiza culminând, ci și de a făuri un prag nou culturii noastre întregi, de la care ea să-și ia avânt în viitor. Simbol al vechiului cărturar român, cum îl numea G. Călinescu, Cantemir se profilează, proiectat pe cele două veacuri și jumătate care au trecut de la moartea sa, ca un precursor și deschizător de drumuri”. ■ În cadrul rubricii *Divagații în doi*, este redat dialogul (*În jurul unor definiții*) dintre Ana Blandiana și Dumitru Micu: „-A.B.: Punerea față în față a unui istoric literar și a unui poet mi se pare un fapt destul de insolit și intimidant, cel puțin pentru una dintre părți; chiar dacă ele nu sunt delimitate strict, chiar dacă istoricul literar este în același timp un poet autentic și un cri-

tic, mereu în ultima oră literară. Oricum, în acest dialog în mod fatal voi vorbi în numele literaturii, iar dumneata în numele istoriei literare. După cum vezi poziția mea nu este în niciun caz prea avantajată. Tocmai de aceea te rog pe dumneata, co-semnatar al singurei lucrări de istorie literară contemporană, să începi prin a vorbi despre relația deloc simplă dintre literatura română de azi și cea de întotdeauna. – D.M.: Lăsând la o parte amabilitățile de care mă găsești [...] să mă învrednicești, voi răspunde direct și simplu chestiunii ridicate de dumneata [...] Ca mai în vârstă, eu am cunoscut un «azi» al perioadei imediat următoare datei de 23 August 1944 [...] un altul al anilor 50, un altul al celui de-al doilea deceniu republican, în fine un azi în sens empiric, acela în care ne găsim și în aceste clipe. Literatura română e, în înțelegerea mea una: aceeași de la primele vorbe articulate pe un petec de hârtie în limba noastră și până azi, când generația dumitale lirică – și generația generațiilor încă și mai tinere – aduceți nuanțe noi de sensibilitate și expresie. Dintotdeauna și în permanență s-au afirmat valori și s-a afișat impostura; valorile fiind deseori eclipsate pentru moment, dar triumfând mai apoi, definitiv, impostura izbutind să pară ceea ce nu era, dar până la urmă fiind demascată și autodemascându-se. [...] O serie de cărți apărute în acești ani suportă comparație cu opere intrate în tezaurul literaturii naționale, și fiindcă ne găsim într-o publicație de tineri, voi observa că unii dintre poeți – mai ales -, dar și prozatori, poate și anumiți dramaturgi – care au debutat în preajma lui 1960 sau după – au creat valori întrutotul autentice: Nichita Stănescu, Ion Alexandru, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Mircea Ciobanu, Augustin Buzura, dumneata și alții, încât pot fi comparați, cred, cu scriitorii dintre cei mai proeminenți din perioada interbelică. Dezavantajul multora dintre ei față de precursorii de elită vine, după opinia mea, de acolo că scriu – mai exact spus, publică – din cale afară de multe, și, în consecință inegal. Rar volum de versuri în care toate piesele să fie excelente. Or, la Blaga, la Arghezi (în *Cuvinte potrivite*, în *Flori de mucigai*), la Pillat (*Pe Argeș în sus*) la Philippide greu vei găsi o poezie pe care, dacă ai scoate-o, culegerea în care e inclusă ar câștiga. În schimb, la destui dintre tinerii poeți de azi există o irepresibilă tendință spre cantitate, spre inflație, și dacă din câte trei volume ale lor ai face unul singur, profitul artistic ar fi evident. – A.B. –Și totuși, poeții rămân întotdeauna ca autori ai capodoperelor și nu ai paginilor lor slabe. Arghezi nu a scris numai *Cuvinte potrivite* și *Flori de mucigai*, Ion Barbu nu a scris numai *Joc secund*. Autorul unui sonet poate fi în fața istoriei literare egal cu autorul unei epopei. Din epoca noastră, ca din toate epocile, vor rămâne numai cărțile bune, rolul deloc ușor al criticului este să le descopere înainte ca timpul să le întunece pe celelalte. D.M. – Da desigur, supraproducția literară nu e un fenomen specific celor din urmă. Heliade Rădulescu, Alecsandri, Bolintineanu mai ales, dintre cei vechi, Macedonski, Minulescu, Arghezi, dintre moderni au publicat mult – nu însă (nici unul) cât, să zicem, Nichita Stănescu timp de două decenii sau cât – dintre mai vârstnici – Mihai Beniuc. A.B. – Îmi

face plăcere să constat că ești mult mai critic decât istoric literar, vreau să spun că ești un critic care scrie și istorie literară (ca și Călinescu sau Lovinescu, sau Ibrăileanu) și nu un istoric literar care scrie și critică. De altfel deosebirea dintre istoria și critica literară mi se pare în ultimă instanță o deosebire de viziune: în timp ce criticul vede și istoria populată cu oameni vii, istoricul privește și contemporaneitatea ca pe un muzeu de figuri de ceară decupate din viață pentru a-i fi indicate într-un gest încremenit.- D.M. – Nu cred că istoria și critica literară sunt două discipline deosebite. Criteriile de evaluare a operelor nu pot fi, în orice caz aceleași. Desigur, istoria literară e și... istorie, implicând adunare de date, situarea scriitorilor într-un anume context, dezvăluirea circumstanțelor în care s-au manifestat..., însă toate acestea nu sunt decât operații premergătoare și ajutătoare fără utilitate intrinsecă. Faptul ca atare că *Memento mori* e o scriere de tinerețe a lui Eminescu, iar *Lucașfărul* de maturitate, împrejurările în care au luat naștere și unul și altul dintre aceste două poeme prezintă interes numai întrucât prin cunoașterea unor asemenea fapte se lămurește temperatura morală de care sunt străbătute, specificul stărilor lirice comunicate. Biografia, studiul conformației intelectual a scriitorilor, stabilirea influențelor îndurate de ei, relevarea atitudinilor adoptate în diverse momente ale existenței lor sunt de folos prin aceea – și numai prin aceea – că oferă date despre definirea portretului sufletesc și, prin el, al creației. Captarea fenomenului operei – iată scopul și al criticii și al istoriei literare și cercetătorul indiferent dacă se dedică trecutului sau prezentului literar, utilizează în chip firesc toate mijloacele de natură a-l ajuta să-și atingă ținta. Pentru un cercetător care își ia în serios profesia nu există scriitori de azi și de ieri, principial vorbind, Bolintineanu, Alexandrescu, Heliade Rădulescu îmi sunt tot atât de contemporani ca, să zicem, Romulus Rusan și d-ta, iar d-ta – ca poet – la fel de abstractă ca ei”.

● [„Teatrul”, nr. 7] Amza Săceanu prezintă *Stagiunea bucureșteană 1972 - 1973*: „În ansamblu se poate aprecia că această stagiune marchează un progres în raport cu cele anterioare, în promovarea unui program artistic mai precis conturat, de pe poziția unor opțiuni politico-ideologice și estetice clare, angajate, cu o structură mai corespunzătoare. Astfel în stagiunea 1972/1973 teatrele dramatice bucureștene au prezentat 43 de premiere din care 19 piese din dramaturgia românească contemporană, 7 piese din dramaturgia țărilor socialiste, 5 piese din dramaturgia clasică universală. 4 piese din dramaturgia clasică românească și 8 piese din dramaturgia occidentală”. □ Constantin Paraschivescu publică un articol de estetică intitulat *Frumusețea morală a concepției*. ■ Mihai Nadin prezintă două evenimente ce au avut loc la Bacău, „Gala recitalurilor dramatice” și „Colocviul criticilor”. Acesta din urmă a fost dedicat „*Dramaturgiei românești contemporane pe scenă, în volume și reviste, la radio și T.V.*”, fiind coordonat de Radu Popescu, Dinu Săraru, și Valentin Silvestru”. ■ Cu titlul *Din dragoste pentru teatru*, Mircea Grigorescu publică

un portret literar al lui Ion Marin Sadoveanu. ■ În *Pseudoantinonii*, Ion Pascadi scrie *Firească sau teatral?* ■ Revista publică articolul lui Roland Barthes intitulat *Bolile costumului de teatru*. ■ Sandu Eliad evocă, în *Acum 50 de ani...*, *Demonstrația de artă nouă a revistei „Contemporanul”*, prezentând în detaliu punerea în scenă a piesei *Moartea veselă* de N. Evreinov. ■ George Banu, în *Detalii*, analizează, printre altele, „tema străinei” în *Medeea* și *Fedra*. ■ În *Cronica dramatică* Radu Albala prezintă *Dona Diana* de Camil Petrescu (Teatrul Național „I.L. Caragiale”); Valeria Ducea scrie despre *A opta minune* de Alexandru Lungu (Teatrul Mic); Virgil Munteanu despre *Hotelul astenicilor* de I. D. Șerban (Teatrul „Nottara”) și *Harapnicul fermecat* de Gelu Păteanu (după Benedek András); Alecu Popovici despre *Herșale Dubrovner* de Iacob Gordin (Teatrul Evreiesc de Stat) și *Speranța moare în zori* de Romulus Guga (Teatrul de Stat din Târgu Mureș); Cristian Constantiniu despre *Casa care a fugit prin ușă* de Petru Vintilă (Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani); V. M. despre *Trecere prin veranda verde* de George Genoiu (Teatrul Bacovia din Bacău); Ileana Popovici despre *Scufița roșie* de Evgheni Svartț (Teatrul Giulești). ■ În *Tv*, Dumitru Solomon scrie, printre altele, și despre „efortul temerar al regizorului Horea Popescu de a combina o piesă de teatru și un scenariu cinematografic (rămas până acum, din păcate, nevalorificat în film), aparținând, amândouă, lui Camil Petrescu și de a alcătui un spectacol de televiziune (în două serii) a fost, în mare parte, răsplătit: ceva din amploarea și noblețea revoluției de la 1848, din elanul acelor generoși lucizi și demni care au deschis perspectiva unei națiuni libere, suverane, independente, din zbulciul politic și social al uneia dintre cele mai agitate epoci al istoriei europene au dat suflul cu totul aparte al acestei montări viguroase. Personalitatea lui Bălcescu – creierul și inima revoluției – este luminată puternic și exclusiv din unghiul tăriei morale și al consecvenței revoluționare, desenându-se portretul unui luptător pasionat, intransigent și vizionar. Scenele, secvențele care evocă înfruntarea forțelor politice în revoluție sunt și cele mai încărcate de tensiune și de culoare. Dinamismul proiecției regizorale a lui Horea Popescu s-a aplicat perfect pe textul vehement, scânteietor, de un retorism poetic al lui Camil Petrescu”. ■ În *Cartea de teatru*, C. Paraschivescu prezintă volumul lui Traian Șelmaru, *Teatrul politic - politica teatrală* ce cuprinde „100 de „însemnări despre teatru” [...] publicate în „Informația Bucureștiului” între 1968-1971”. ■ Revista publică *Diogene câinele*, „piesă nefilosofică” de Dumitru Solomon.

• [„**Transilvania**”, nr. 7] Versuri semnează: D. Ciurezu (*Viață; Casa albă dintre țarini; Părinți; Izvorul din adânc*). ■ În *Album sentimental* citim un fragment de *Gemenii* de Mihai Eminescu. ■ Paul Constant semnează *Volburile apelor se prăvălesc din munți*. ■ Editorialul *Omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu* este semnat Transilvania: „Zilele acestea a apărut în librării o carte fără egal: *Omagiu*. Fără egal nu numai în istoria tiparului românesc, dar mai ales în cuprinsul său. O prezentare monumentală, făcură de Editura politică, a

manifestării atotcuprinzătoare și profunde a poporului față de personalitatea cu nimb de istorie a conducătorului partidului și statului, a celui mai iubit fiu al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Manifestare de dragoste și încredere, adevărat imn al iubirii și avântului creator în cinstea celui care a împlinit 55 de ani de viață demnă și 40 de ani de luptă revoluționară”. ■ Wolf Aichelburg publică esul despre *Poezie*, iar traducerea acestui text aparține lui Horia Stancă: „Poezia adevărată nu este nici vorbire deplasată, deci nu-i o vorbire scoasă din ordinea ei. Poezia este o altă ordine. Văzută din punctul de vedere al vorbirii, este întotdeauna o deformare, o deplasare, dar nu este o sucire a unui lucru drept. [...] Să reținem deci: poetul nu spune ceva mai frumos, mai altfel decât alți oameni. Poetul spune altceva. Poetul nu spune ceva oarecare deformat, schimbat. A face poezii este în sine, dacă vrem, a schimba, a deforma. Deosebirea este următoarea: falsul poet își modifică obiectul, vorbirea, prin deformarea lor. Poetul adevărat acoperă neantul, tăcerea, prin elementul poetic, gata să se nască, care nu este comparabil, care nu a mai fost încă niciodată și nici nu va mai fi. Că n-a mai fost nicicând, nu înseamnă că, după aspect și după conținut, trebuie să pară că nu a mai fost nici dată. Originalitatea se referă aici iarăși numai la starea interioară”. ■ Mircea Ivănescu publică un eseu despre *Interviuri literare* de Vasile Netea: „Discuțiile cu marii scriitori ai momentului, pe care și le-a asumat V. Netea cu un curaj care a fost remarcat și de către colegii săi lucizi din publicistica vremii, și care ar trebui subliniat în istoria presei noastre progresiste, se integrau într-un program consecvent la care au participat figuri de primă importanță ale culturii noastre (V. Netea amintește de George Ivașcu, de poezii Geo Dumitrescu și I. Caraion – și mulți alții, firește) pentru a apăra ceea ce trebuie să constituie întotdeauna menirea presei și a depozițiilor intelectuale: libertatea și exactitatea de informare. Ele își găseau locul în paginile de cultură ale acelor publicații care-și luau în serios menirea”. ■ Mihai Radu publică *Farmecul micilor maestri*, un eseu despre arta Belgiei și Olandei. ■ Sub titlul *Lugebere nobis* apare necrologul semnat de Nicolae Lupu, dedicat lui Constantin Daicoviciu. ■ Sub semnătura lui Pimen Constantinescu citim *A doua odă a lui Gheorghe Lazăr*, odă „Neinclusă în prețioasele volume de *Bibliografie Românească Veche* ale lui Ioan Bianu, Nerva Hodoș, Dan Simonescu (B.R.V.), necunoscută de Ilarion Pușcariu și nici de Gh. Bogdan-Ducă – Gh. Popa-Liveanu (editori cu toții ai primei ode a lui Lazăr, oda se află în original, probabil unic în țara noastră, la Biblioteca Muzeului Brukenthal din Sibiu (nr. 3681, azi II 3627). Ea a scăpat absolut atenției cercetătorilor de istorie literară română”. ■ Citim recenzii: ■ G. Nistor scrie despre *Omul din vis* de Ecaterina Săndulescu, C.R., 1973: „*Omul din vis* întrunește șaptesprezece poeme în proză, dintr-un ciclu de nouăsprezece, publicat în presa din Sibiu până prin 1945. Astăzi, ele încă își păstrează prospețimea, muzicalitatea și lirismul, și surprinde că au stat atâta timp necunoscute în pagini de periodice necercetate. Create în momente de profundă

solitudine și criză, poemele Ecaterinei Săndulescu sunt totodată reacții împotriva degradării valorilor umane dintr-o perioadă istorică dată”. ■ Wolf Aichelburg prezintă *Contrabas și trestie* de Georg Scherg: „Meritul cel mai mare al cărții este, după părerea noastră, limba în care e scrisă, o limbă inspirată, bogată plină de surprize și ascunzișuri dar întotdeauna de o ținută demnă și exemplară de limbă literară, ce poate servi ca pildă de înaltă răspundere a scriitorului față de materialul său o virtute de multe ori prea neglijată”. ■ Tot Wolf Aichelburg scrie și despre *Ausgespielt* (Joc terminat) de Frieder Schuller, Dacia, 1973: „Bunul simț, gust, măsură sunt noțiuni relative, vagi și discutabile. Vrei să le arunci peste bord, fă-o. Dar să ni se dea posibilitatea de a înțelege scopul superior, scopul artistic în virtutea căruia s-a făcut. Cu acest răspuns, Frieder Schuller ne-a rămas deocamdată dator”. ■ G. Nistor prezintă și *Rugul palidității* de Ion Rahoveanu, Dacia, 1973: „Fără a fi răscolit de întrebări existențiale, fără a trăi drame interioare adânci, fără a cultiva oniricul, pentru a salva aparențele, sau estetismul, Ion Rahoveanu rămâne un versificator onest, probabil însuși conștient de virtuțile și scăderile poemelor sale”. ■ Ilie Guțan scrie despre volumul *Memoria toamnei* de Titus Andronic, Dacia, 1973: „*Memoria toamnei* este cartea unui poet de autentic talent, pentru care poezia se naște din tăceri prelungi, din magma interioară a faptului trăit cândva însă distilat prin fermentație adâncă până la reflexe de luci metalic. Fără a fi spontană în sensul revărsării nestăpânite, ceea ce ar fi dus la spectaculoase suprapuneri de imagini prolixе, prozaice, discursive, fenomen deseori încriminat în presa noastră, poezia lui Andronic nu deviază nici spre elaborarea căznică, industri-oasă, nimicitoare, a mesajului afectiv”. ■ Reimar Alfred Ungari prezintă *Von Dorf zu Dorf* (De la sat la sat), Editura Kriterion: „Editura Kriterion a oferit cititorilor un interesant volum de reportaje, *Von Dorf zu Dorf* (De la sat la sat), dedicat împlinirii unui deceniu de la cooperativizarea agriculturii patriei noastre, antologia și prefața fiind semnate de ziaristul sibian Ewalt Zweier”. ■ În *Patrimoniul documentar* George Sbârcea scrie despre *George Dima în lumina corespondenței sale*.

• [„**Vatra**”, nr. 28/iulie] Conține un *Eseu* de Silvia Udrea despre *Fantastic la Alexandru Philippide*: „Cele mai bune dintre poemele sale probează o adîncă și stăruitoare complicitate cu lumea obscură a visului sau cu cea confuză dintre vis și realitate.” În una dintre poezii, *Mocirla*, este observată influența lui Baudelaire, prin atmosfera tenebroasă, printr-un „ritual pestilențial”; în alte poezii, Philippide explorează bizarul, fapt care conduce la încadrarea lui în categoria „romanticilor celui de-al doilea clasicism”. ■ În rubrica de *Cronică literară* Dan Culcer prezintă volumul de poezii *Un om în agora*, de Dumitru Popescu, spunând că el îmbină pe de o parte politicul, iar pe de altă parte eticul și esteticul. O altă pereche de clasificare este aceea a tonului prevestitor și a celui apropiat de un judecător, volumul fiind alcătuit din cinci părți. „Poezia cultivată de Dumitru Popescu se află, prin patosul ei, în tangență cu atitudini

neoromantice” și este o poezie care cultivă alegoria. ■ Articol de Serafim Duicu: *Emil Isac – un tribun al ideilor noi* este titlul unui studiu („monografie de istorie literară”) alcătuit de Ion Brad, referitor la poezia autorului ardelean. Acesteia îi sunt analizate trăsăturile umanitare, patriotice, deopotrivă cu asimilarea spiritului modern al simboiștilor. ■ *Filtre* – Poezie: prezentări ale unor volume de poezie, în care Dumitru Mureșan observă tendința de amestec al stilurilor: *Poezii* de Miron Georgescu, *Fum și ninsoare* de Vasile Igna, *Cu taxă inversă* de Ion Sângereanu; Critică: Serafim Duică susține că erorile subestimării și ale supraestimării sunt prezente în procesul de critică a literaturii, sau chiar de critică a criticii. În acest sens, sunt discutate volumele *Panoramic*, de Nicolae Ciobanu (demers „cazistic”, stil monoton, lipsindu-i „orgoliul de critic”) și *Sincronism și Tradiție* de Mircea Braga (cele două secțiuni cuprind „reacții” la literatură și studii despre Titu Maiorescu și Vasile Voiculescu) ■ *Memorialistică* – Onisifor Ghibu despre George Coșbuc. ■ Redarea unui fragment din romanul *Ancheta în munți*, de Cornel Dimovici și a poeziei *Să ai curajul zborului*, de Mara Nicoară. ■ *Vatra-dialog* cu istoriograful Constantin C. Giurescu ■ *Cumînțenia pământului* de Ion Apostol Popescu: *Asimilare și creație* – sunt amintite creațiile *Meșterul Manole*, *Măr și Păr*, *Zâna-Apelor* care au trecut printr-un întreg „proces de absorbție verticală”, adică prin filtrări interpretative diferite, astfel că au circulat în diverse variante de-a lungul timpului și în anumite regiuni. ■ Efectuarea unei liste cu poezii mureșeni și poemele lor: Ioan Barassovia (*Scoica uiată de val*), Zeno Ghițulescu (*Apoi ne-am reîntors*), Ioan Teodor Oltean (*Spre seară*) ■ Parodii de George Boitor – Traian Iancu, *Toate izvoarele* ■ *Radar* – traducere de Iva Paraschiv (din volumul *Regards sur le monde actuel*) din Paul Valéry – fragment *Gândire și artă franceză*. ■ Edward Lear, *Rime fără noimă* (volum în curs de apariție la editura Albatros, în românește de Constantin Abăluță și Ștefan Stoenescu) – poeziile din acest volum au fost scrise pentru copiii ducelui de Derby cultivând, în acest sens, poezia de tip „limerick” („poezie ironică”): „Sub aparența unei gratuități totale, genul acesta de poezie exprimă un refuz al gîngavei obișnuințe verbale și al anchilozei, bazîndu-se pe o perpetuă inventare a imaginilor și a stărilor miraculoase, a unor regnuri și sisteme, produse ale unor bruște comasări de domenii sub semnul liberății asociative”. ■ *Antologie science-fiction*: continuarea din romanul lui Stanislaw Lem, *Tragedia mașinii de spălat*.

•[„**Viața militară**”, nr. 7] Publică versuri: Dragoș Vicol (*Țară de dor*), Coman Șova (*Permisie*), Paul Tutungiu (*Poetul cântă*), Constantin Ștefuriuc (*Noi, comuniștii*), alături de militari din diverse cenacluri literare, reportaje: Ion Săvoiu (*Sentimentul profund al datoriei*), Nicolae Dumbravă (*Piatra Neamț*), Jean Gheliuc (*Patetica*), Nicolae Mărgeanu (*Tăria oamenilor mării*), Mircea Radina (*Un marinar grănicer*), Ioan Costea (*Soarele de aur la București*), Ion Căpeț (*Secvențe brăilene*), proză și eseu: Radu Theodoru (*Eroica*),

Nicolae Minei (*Rampele de lansare a rachetelor V2 sub ploaia de bombe*). O recenzie este consacrată, sub semnătura lui Nicolae Baltag, volumului de versuri, *Sângele voinicului* de Dan Deșliu. ■ Aurel Martin face o prezentare a colecției *Arcade* a editurii Minerva. *Posta redacției* este susținută de Nicolae Dumbravă. Scriitorul încurajează creațiile militarilor în termen Ion Lilă și Lucian Zamfiroiu.

● **[„Viața românească”, nr. 7]** Revista organizează o *Anchetă* despre *Momentul actual al prozei noastre (I)*: „Inițiind o dezbatere pe tema anunțată în titlu, revista «Viața românească» a urmărit să întreprindă un examen critic, cuprinzător și sincer, care să releve unele aspecte esențiale ale prozei de azi. [...] Pentru realizarea ei ne-am adresat unui număr mare de prozatori și critici decât se obișnuiește în asemenea anchete, de la cei mai tineri la cei mai vârstnici, și de formule estetice diferite. [...] Iată acum întrebările pe care le-am propus în cadrul anchetei, lăsând la latitudinea colaboratorilor noștri să abordeze eventual și alte probleme care ar fi considerate necesare discuției: 1. *Dacă apreciați că se poate vorbi de diversitate în proza noastră actuală, care sunt principalele ei tendințe și direcții estetice?* 2.- *Mai este posibilă antinomia roman rural – roman citadin?* 3.- *Cum receptează proza noastră unele experiențe din proza universală?* 4. – *Care sunt condițiile și perspectivele audienței peste hotare a prozei actuale?* 5- *Vă rugăm să vă referiți la factorii acre concură la dezvoltarea și promovarea prozei actuale ca, de pildă: procesul de editare, acțiunea criticii etc.”.* Răspund: Ștefan Bănulescu, Nicolae Balotă, Mihai Gafița, Ion Maxim, Teodor Mazilu, Al. Paleologu, Al. Protopopescu. ■ Ștefan Bănulescu: *Dar poate fi oare altfel? – forța destinului particular capabil de universalitate – a cuceri contemporaneitatea și a pătrunde naiv în ea:* „1. Diversitatea în proză și în literatură în general? Dar poate fi oare altfel? Aceasta este însăși natura literaturii, e doar un interior al ei, nu i se poate lua fără a o ucide, nu i se poate face cadou din afară din moment ce-l are. Pentru că numele de scriitor a fost și rămâne legat de originalitate. Doi autor care se aseamănă se anulează reciproc. Un scriitor mare, imitat chiar excelent de un altul sau de o sută, rămâne uluitor de singur. Nu există teamă mai feroce pentru scriitor decât aceea de a i se usca mâna și de a fi silit să scrie cu laba altuia. Se știe că în cazul școlilor și al curentelor literare, tot scriitorii au fost aceea care au emis observația usturătoare: școlile nu sunt bune decât pentru maeștri. De aceea, dacă e vorba de principalele tendințe, cum sună întrebarea, să spunem mai întâi că proza actuală românească se bucură de personalitățile unor autori care-și pricep foarte bine meseria și care nu confundă masa de scris cu cantina. Literatura scrisă după rețete a fost încercată și nu i se cunoaște eșecul. Orice repetiție nu se poate face decât fie din cinism, fie din lenea gândirii. 2. – Roman-rural, roman-citadin? Primar de sat și primar de municipiu, da, dar asta e o chestiune județeană. Treabă de dascăli antinomia asta a romanelor pentru a reține temele în rigori didactice ca să nu le încurce când le au de predat învăță-

ceilor. Personajele n-au decât să fie orășeni sau țărani, sau și țărani și orășeni; fiind vorba de literatură, în speță de proză, ceea ce interesează este forța destinului particular capabil de universalitate. Poate numai când e vorba de încercări literare mediocre, unele personaje rămân fără altă identitate decât una geografic-administrativ-economică, unde intențiile rămân fără acoperire iar viziunea originală e aproape nulă. Negăsindu-se criteri de distingere literară se recurge apăsător la compensația termenilor de rural și citadin. 3. – Dacă înțeleg bine, e vorba, în mare, de capacitatea de receptare și de modalități de receptare. Cât privește modalitățile de receptare, lucrul e mai la îndemâna explicațiilor criticii literare. Capacitate de receptare poate fi, indiscutabil, pe deplin afirmată. [...] Nu văd e ce n-ar avea prozatorul român, ca și colegul său din Danemarca, din Islanda sau dintr-o insulă a Pacificului o capacitatea de receptare asemănătoare, deși, la drept vorbind, un prozator dintr-o țară sau alta poate deveni mare fără să treacă direct, similar și cu întârziere prin experiențele literare încercate pe malurile Mediteranei, ale fluviului Mississippi sau în Alpi? [...] Dacă literatura cuiva sau a mai multora este provincială, acest lucru nu poate fi explicat prin așezarea geografică, după cum nu poate fi învinuită țara respectivă și nici populația ei mică sau mijlocie”. □ Nicolae Balotă: *Examen public de conștiință – criză fecundă a revizuirii – un nou didacticism? Nu, desigur. Dar romancierul autentic... – intervenția hotărâtă a istoriei:* „1. Spectacolul pe care ni-l oferă proza noastră din ultimii ani – în operele cele mai reprezentative – este acela al unui examen public de conștiință. Înțelegem acest proces în două sensuri: pe de o parte e un examen al conștiinței publice, al experienței social-istorice și morale a societății românești din ultimele decenii; pe de altă parte e vorba de o examinare, pe tărâm literar, a condițiilor romanului ca atare, cu alte cuvinte un proces al conștiinței romancierului. Cele două modalități ale întoarcerii conștiinței asupra sa însăși sunt corelate. Să le cercetăm mai îndeaproape. Examen al conștiinței publice. Dacă este o deosebire marcantă între romanul românesc din ultimele două decenii și romanul dintre cele două războaie, aceasta rezistă în sporul de luciditate, de reflexivitate etic-socială care stă la originea noului roman românesc. Nu vrem să afirmăm că o problematică morală lipsea din romanul interbelic, că explorarea existenței sociale, a experiențelor, a actelor politice nu fusese întreprinsă de romancierii noștri din acea epocă. Sociologia romanului ar putea să se găsească în operele lui Liviu Rebreanu, al Hortensiei Papadat-Bengescu, al lui Camil Petrescu etc., material suficient de investigație. Dar ceea ce apare cu evidență în romanul românesc de după eliberare și îndeosebi din ultimul deceniu – ne gândim îndeosebi la *Moromeții* I-II, la *Risipitorii* și *Intrusul* lui Marin Preda, la *Animale bolnave* de Nicolae Breban, la *F* de D.R. Popescu, la *Păsările* de Al. Ivăsiuc, la *Dulce ca mierea e glonțul patriei* al lui Petru Popescu – este o intenționalitate a mesajului, întemeiat pe o examinare lucidă a unor fenomene ce aparțin vieții social-politice și morale contemporane, ca și o asumare

conștientă – din partea romancierilor – a unui rol de judecată al transformărilor produse în realitatea social-politică din țara noastră, ca și în conștiința socială și morală, ea însăși antrenată într-un profund proces de transformare. Există în romanele amintite mai sus (dar și în altele publicate în aceeași perioadă asupra cărora ne vom opri mai târziu) o evidentă voință de adevăr. De asemenea, observăm în cele mai reușite din romanele acestei epoci o voință de dreptate manifestată a scriitorilor care se vor justițiarii trecutului, judecătorii existenței social-morale. În fond, o asemenea tendință apăruse încă din anii de criză dinaintea celui de-al doilea război mondial. Conștiința publică în derută din acei ani reclama cuvântul drept, adevărat, izbitor, al scriitorului. Cele mai lucide conștiințe ale timpului au încercat atunci un asemenea examen, dar rezultatele au fost mediocre. După ce a dat acel tulburător epos al satului ardelean, în *Ion*, după ce a construit romanul marilor frământări sociale din 1907 în *Răscoala*, Liviu Rebreanu a încercat o prospectare a vieții publice românești, o satiră a politicianismului disolut, a partidelor burgheze din anii '31 în *Gorila* ca și Ion Agârbiceanu în *Sectarii*. Dar niciunul n-a izbutit să înfățișeze veridic realitatea social-politică a timpului, infuzând în romanele lor acea feroare a dreptății care îi anima. [...] Prozatorii români din zilele noastre s-au folosit de toate modalitățile pe care le ofereau noile tehnici românești, ceea ce a dus la o diversificare estetică a romanului. Trebuie să remarcăm însă că, cu excepția unor experimentate ratate, făcute de dragul experimentului sau mai exact sub imboldul unei dorințe de inovare cu orice preț, încercări de o superficială excentricitate, cele mai autentice creații ale prozatorilor noștri contemporani au purces dintr-o modificare a structurilor, a modalităților, a tehnicilor narațiunii în conformitate cu transformările obiective ale noii societăți socialiste urmărite de acești scriitori, ca și modificările paralele în conștiința social-morală. Acest dublu proces-etic și estetic – ne apare îndeosebi atunci când cercetăm mesajul operelor prozatorilor noștri contemporani, și, îndeosebi, al celor mai izbutite lucrări apărute în ultimul deceniu. 2. – Considerând azi, la peste cincizeci de ani de la apariția lui *Ion* (1920), tabloul divers al romanului românesc contemporan, putem trage anumite concluzii privind tendințele esențiale ale mișcării prozei și, îndeosebi, privind modificările în conștiința care le reflectă. [...] Perenitatea structurilor lumii rurale – despre care s-a vorbit adeseori în critica literară dintre cele două războaie – este o aparență, o perspectivă eronată asupra satului considerat ca o realitate atemporală. Cât timp istoria nu intervine în universul anistoric al satului arhaic s-ar părea că nimic nu se schimbă într-însul. O întregă literatură a universului rural a întreținut credința în existența unui spațiu, a unei existențe rurale anistorice. Însăși apropierea, corespondențele ce se pot stabili între romanele ori nuvelele țărănești mai vechi ar pleda pentru o universalitate a motivelor acestei literaturi. Într-adevăr, motivele mari ale romanului sau ale nuvelei ce explorează lumea satului sunt aceleași, fie că e vorba de Câmpia Dunării de jos ori Câmpia Aradu-

lui, ori chiar despre dealurile aride ale Siciliei sau despre cele ale Poloniei [...] Găsești la Ion Slavici unele dintre temele narațiunilor vizând lumea rurală din novelierul lui Fănuș Neagu, Dar, cu toată aparenta identitate a structurilor, deosebirile sunt esențiale. Înainte de toate în spațiul imaginar al lui Fănuș Neagu (dar – cum vom vedea – și al lui Marin Preda din *Moromeții*, al lui D.R. Popescu din *F* sau din alte opere) elemente arhaice, aparent perene și universale ale satului sunt supuse unei degradări, sunt pe cale de dispariție. Dar de această modificare a structurilor, de criza satului arhaic pe care o descriu prozatorii noștri contemporani ține și transformarea și dispariția ori înlocuirea instituțiilor în sensul cel mai larg al cuvântului, al convențiilor sociale, al raporturilor dintre oameni, al relațiilor dintre sat și oraș etc. Un important sector al modificărilor în conștiința socială, ce se reflectă în romanul sau nuvela contemporană este constituit prin intervenția hotărâtă a istoriei în țesătura aristocratică a vieții rurale. Când urmărești cu atenție unele romane ale lui Zaharia Stancu (ciclul *Desculț*), Marin Preda (*Moromeții* I-II), Fănuș Neagu (*Îngerul a strigat*), D.R. Popescu (*F*) etc. observi însemnătatea epică a modificării structurilor, a dispariției treptate a unor elemente arhaice ca și a unor elemente istorice primare. Scriitorii au înțeles că acest proces generează situații complexe, drame, că este matricea unică a unor interesante situații epice. În unele din textele amintite poți sesiza prezența în anumite drame familiale a structurilor arhaice abolite. Cei care continuă să trăiască în conformitate cu aceste structuri stau sub condamnarea istoriei”. □ Al. Paleologu: *O șansă oricărei formule – analiza fără creație... – încadrarea în marea tradiție – domeniul prozei (... sper deosebire de Dl. Jourdain):* „-Evident că se poate vorbi de diversitatea în proza noastră actuală, dar de ce să vorbim? Întrebarea dv. are un aer sofisticat, ușor epatat de stadiul evoluat la care am ajuns în sfârșit și noi: avem în sfârșit faliții noștri. Am depășit conceptele primare pe care le impunea cândva atât de intoleranta estetica dogmatică. Dar să nu uităm că tot atunci au apărut câteva cărți de proză care n-au mai fost egalate de atunci și care se situează la un nivel comparabil cu al prozei interbelice: *Moromeții*, *Groapa*, *Bietul Ioanide*, *Un om între oameni*. E adevărat că dintre autorii acestor cărți doi erau de mult consacrați iar altul se afirmase înainte de 1944; [...] Nu cred că un mare scriitor, adică un artist preocupat de lucruri fundamentale, își pune apriori probleme de tehnică. Firește că substanța operei poate, prin logica ei interioară, obliga pe artist la anumite căutări formale cu caracter inovator, îl poate duce la o structură compozițională insolită, la probleme de tehnică...”. ■ Al. Protopopescu: *A rata cu politețe adevărul –jazz-ul, telefonul, automobilul, neonul și toate celelalte – fuga băieților lui Moromete la oraș:* „-Dacă înțeleg bine, ceea ce interesează în această chestiune este nu diferența de stil dintre un prozator și altul, dintre să zicem, *Îngerul a strigat* al lui Fănuș Neagu și *Martorii* lui Mircea Ciobanu, diferență iminentă care, funcționând la suprafața lucrurilor, nu poate nici cuprinde, nici satisface nevoile reale de complexitate ale unei literaturi. [...] Ceea

ce se petrece astăzi în proza noastră este, de fapt, un refuz demn al ambelor tendințe și o întoarcere fructuoasă la frământările omului care face istorie. De parte de a uniformiza, această întreprindere produce modificări și diferențieri de viziune care, prin rezultatele lor de vârf pot fi numite direcții estetice. Nucleul diversificărilor stă tocmai în descoperirea eroului de factură polemică, care nu mai reprezintă expresia naturală a existenței, ci imaginea semnificativă a ei. Trei credem că sunt modalitățile de reprezentare epică spre care romanul nostru se îndreaptă cu precădere, promovându-și particularitățile. Este vorba de romanul de tip Marin Preda, în care mersul spre sine al individului a încetat să mai fie normat exclusiv de un contingent supralicitat în perfecțiunea sa: dimpotrivă, traseul de acces la individualitate și caracter reiese din analiza autoritară pe care eroul o aplică realului, cu acel sentiment că în realitate nu se află nici de tot la el acasă, nici de tot străin, cum spune un sociolog literar. O direcție extrem de complexă o constituie romanul parabolic cu funcționalitate simbolică, ale cărui modalități se pot deosebi enorm între ele. Deocamdată prototipul îl reprezintă magistralul *Princepe* al lui Eugen Barbu, unde ecuația apare aurită de legendă. În fine, al treilea spațiu – înșiruirea nu înseamnă și ierarhizare – este al romanului de analiză, al cărui reviriment se leagă bine de numele lui Nicolae Breban și Al. Ivasiuc [...]. 2. – Dificultatea unui răspuns la o atare întrebare provine din examinarea mult prea fragmentară de care termenii au beneficiat în critica noastră, în ciuda unor controverse celebre dintre cele două războaie. Ceea ce se poate cu siguranță afirma e că am depășit prin proza ultimului deceniu, faza în care antinomia viza rusticizarea cu orice preț a națiunii, în raport cu citadinizarea înțeleasă ca diagramă a buldozerului ori a compresorului transportat în pagina de roman”. ■ Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la nașterea lui Demostene Botez, semnează articole omagiale: Al. Philippide, Constantin I. Botez, Florin Mugar, Eugen Luca, Ion Bălu, Eugenia Tudor-Anton, Ioana Crețulescu. □ Al. Philippide, *Primele și ultimele amintiri*: „Și pretutindeni în amintire, și în Iașul dispărut al tinereții, și prin capitale europene, și apoi la București, după întoarcerea mea în țară, în acești cincizeci de ani care, cu atâta istorie acumulată fac cât un ev întreg, îl văd pe Demostene cum mă ia afectuos de braț, ca să pornim la plimbare, el domolind cu mersul lui așezat și pașnic mersul meu, mai repede și mai nerăbdător”. □ Constantin I. Botez, *Acel climat spiritual*: „În minunatele sale *Memorii*, Demostene Botez vorbește de Liceul Internat din Iași, de acel climat spiritual cu totul neobișnuit la o școală de provincie, de cultul ideilor și de pasiunea discuțiilor care însuflețeau pe adolescenții de atunci. *Et in Arcadia ego!* Am fost și eu în acel liceu al Iașului, dar diferența de vârstă a făcut ca atunci când am intrat eu, Demostene Botez, ca și Ralea, frații Teodoreanu și Suchianu să fi terminat deja liceul”. □ Florin Mugar, *Despre bărbăție*: „În ultimii săi ani de viață, poetul poate a trăit cel mai patetic răstimp al existenței sale. Era bătrân, era bolnav, ar fi trebuit să se odihnească. Ar fi trebuit, într-adevăr? Poetul simțea că nu. Își ducea

la capăt sarcinile redacționale, scria poezii, amintiri, dar și mărunte note critice pe teme neglijabile. Dacă ar fi încetat să scrie, ar fi murit. Și poate că mi-e atât de drag tocmai pentru că a trăit atâția ani de-a rândul sub semnul acelui imperativ: „Scrie, altfel mori!”

□ La *Sinceritatea și spontaneitatea în poezia lui Demostene Botez* se referă Eugen Luca: „Demostene Botez e cunoscut mai ales în calitatea sa de poet al tristeților provinciale, al târgurilor moldovenești de odinioară cu uliți glodoase sau prăfoase. Înainte de toate, el a intrat în conștiința tuturor ca poet al plictisului duminical, al unui univers închis. Dar chiar și sub acest aspect, Demostene Botez nu e, în lirica noastră, o figură solitară; el aparține unei destule cuprinzătoare familii poetice: Bacovia, Fundoianu, Voronca”.

□ Ion Bălu, *O viziune umanistă*: „În câmpul literelor române, Demostene Botez aduce un roman poetic a cărui notă fundamentală constă în proiecția subiectivă și necenzurată a eului. *Ghiocul, Înălțarea la cer, Obsesia, Oameni de lut și Bucuria tinereții* sunt tot atâtea trepte pe care urcăm spre nuanțele infinite ale unui suflet ce vibrează autentic la dramele multiple ale existenței cotidiene”.

□ Eugenia Tudor-Anton, *Într-o lumină blândă*: „Memorialistul Demostene Botez nu este nicio clipă mai prejos de poet. Dimpotrivă, paginile de memorii ne apar ca o parte foarte densă din întinsa operă a scriitorului. Alături de poemele din ultima perioadă a vieții, memoriile sunt și ele, un fel de «cântec al lebedei» de o mare puritate și forță”.

□ Eugen Luca, *Sinceritate și spontaneitate în poezia lui Demostene Botez*: „Poetul vede, ca atare, în sinceritate una dintre condițiile de bază ale poeziei, suprema, poate, virtute și îndatorire. Iar ideea de sinceritate o raportează nu doar (ca Miron Radu Paraschivescu mai târziu) la sensibilitatea creatorului, ci și la tehnica lui artistică”.

■ Împlinindu-se 30 de ani de la moartea lui E. Lovinescu, semnează texte comemorative: Cella Delavrancea și Alexandru George.

□ Cella Delavrancea rememorează *Imagini din trecut*: „Viața lui Eugen Lovinescu a fost un apostolat dăruit literaturii. Timp de 40 de ani s-a dedicat promovării talentelor în care întrevăzuse licăririle creației. Cu o energie neobosită, cu o răbdare de om de știință genial, sonda – cu spirit de arheolog – meandrele creației pentru a-i corecta expresia”.

□ Despre *Memoriile unui critic* scrie Alexandru George: „În toamna anului 1929, aflându-se la Paris, Lovinescu începe redactarea memoriilor sale și le duce la capăt într-un ritm susținut, din moment ce primul volum apare chiar în anul următor. Concepute mai mult ca o galerie amplă de portrete, fiecare capitol deci putându-se susține independent, aceste pagini se adună ca un material ce numai ulterior se va fixa într-o anumită ordine, cronologică și sistematică, pe volume”.

■ În textul *Romanesc și antiromanesc*, Romul Munteanu conchide: „Investit în permanență cu o funcție destructivă a unor clișee care vizează relația artă-realitate, conceptele de intrigă, personaj, timp, spațiu, ca și sistemul de comunicare, antiromanescul reprezintă o categorie deschisă, extrem de complexă și mobilă”.

■ M. Petroveanu analizează două

cărți de poezie. □ Prima aparține Gabrielei Melinescu, *Îngânarea apelor* (Albatros, 1973): „Specatcolul, viziunile obținute impresionează mai puțin prin plasticitatea sau fabulosul imaginilor, cât prin inocența și transparența lumii de vis edenic pe care o suscită. Comunicarea peste vreme, între trecutul dispărut și prezentul cel mai actual, se realizează cu o ușurință aproape grațioasă”. ■ A doua este semnată de Ileana Mălăncioiu, *Poezii* (C.R., 1972): „Tradițională și prin efortul continuu de elevație, de spiritualizare a cărnii, și prin limbajul direct, fără imagini și asociații inedite, cultivând simboluri constituite, poezia Ilenei Mălăncioiu este oarecum în afara curentului actual; de aici succesul construit prin contrast, dar și pe merit”. ■ Florin Mihăilescu analizează două studii de critică literară. □ Adrian Marino, *Dicționar de idei literare* (Eminescu, 1973): „Un aspect al viziunii sistematice care patronează cartea lui Adrian Marino este polemica implicită și explicită, care alimentează multe pagini cu o vervă tăioasă și definitivă în verdicte, împotriva a ceea ce autorul numește neoimpresionism de circulație jurnalistică. Marino opune diletantismului erudiția, noi – cultura filosofică; adevărul e desigur de ambele părți. Problema care se naște e însă aceea a înțelesului cu care urmează a folosi termenul”. □ Eugenia Tudor-Anton, *Pretexte critice* (C.R., 1972): „Atrasă mai cu seamă de problemele prozei, ea însăși prozatoare insuficient cunoscută, [...] Eugenia Tudor se recomandă prin *Pretexte critice* (titlu din păcate nepotrivit, căci autoarea nu-și transformă niciodată obiectul în pretext în maniera agreată de impresionisti) drept un spirit critic pe deplin format, limpede și bine temperat în registrul grav și plin de responsabilitate al demersului aplicat și obiectiv, spirit critic înzestrat cu reale calități analitice, căruia nu-i lipsește poate decât mai multă îndrăzneală în actul interpretativ”. ■ De cartea lui Matei Călinescu, *Fragmentarium* (Dacia, 1973) se ocupă M. Nițescu: „Noul volum al lui Matei Călinescu grupează tematic în cinci secvențe, dar fără o unitate aparentă a întregului, diverse articole scrise și publicate, cele mai multe, între 1968 și 1970 [...] Ceea ce dă totuși unitate acestui volum destul de divers este modalitatea scrisului, constant eseistică și situarea autorului într-o anumită perspectivă de observație, aceea a limbajului”. ■ În cadrul rubricii *Note de lectură* semnează texte: Petre Got, Bogdan Ulmu, Paul Dugneanu, Barbu Solacolu. □ Petre Got prezintă volumul lui Radu Stanca, *Poezii* (Albatros, 1973): „Noul volum de Radu Stanca apărut în colecția *Cele mai frumoase poezii* este un bun prilej de revenire asupra liricii unuia dintre cei mai aleși poeți ai literaturii noastre contemporane. Distins dramaturg și om de teatru, eseist, Radu Stanca este în primul rând un veritabil poet”. □ Volumul de *Teatru* (Eminescu, 1972) al lui Paul Anghel este analizat de Bogdan Ulmu: „Nu se poate spune că destinul de dramaturg al lui Paul Anghel nu a fost cât de cât spectaculos! Debutând, acum câțiva ani cu o comedie din mediul sătesc, neluată în seamă de majoritatea condeielor și scenelor noastre prestigioase, autorul a reușit să se impună brusc, surprinzător prin numai două piese – *Săptămâna patimilor* (apărută în revista «Teatrul»)

și *Viteazul* (publicată în «România literară»). [...] Trebuie remarcat în primul rând faptul că Paul Anghel polemizează cu imaginile domnitorilor noștri dintr-o serie de piese precedente. El redimensionează lecția lui Delavrancea și-a lui M. Sorbul”. □ La cartea lui Nichita Stănescu, *Măreția frigului* (C.R., 1972) se referă Paul Dugneanu: „În *Măreția frigului* regnurile se întrepătrund, simbolurile animale și minerale alcătuind o unică heraldică [...] Înstrăinat și exclus din cadrul ordinii suprasensibile a firii, poetul izbucnește într-o *Rugăciune arzătoare*, de o mare puritate, întru mântuirea trupului și a sufletului, o rugăciune păgână adresată forțelor purificatoare ale naturii”. ■ Barbu Solacolu analizează studiul lui Al. Săndulescu, *Literatura epistolară* (Minerva, 1972): „Cu un titlu necorespunzător cuprinsului, cartea lui Al. Săndulescu prezintă totuși un real interes și e foarte frumos scrisă. Într-un capitol introductiv *Delimitări*, autorul arată că cercetarea sa se înscrie în ordinea sugerată cândva de G. Lanson, că una este genul epistolar – așa cum a fost înțeles în secolele XVII și XVIII, și alta literatura epistolară care ia naștere oarecum ca o categorie de literatură post-festum, fără nicio intenție de-a avea un caracter artistic și literar”. ■ N. Steinhardt notează despre *Un scriitor uitat: Arthur Schnitzler*: „Critic moderat al societății austriece și al Vienei imperiale, Schnitzler nu face mai puțin parte din grupul de iubitori ai orașului cântat de Schubert și Johann Strauss ori slăvit de autori ca Hugo von Hofmannstahl ”.

AUGUST

1 august

● [„*Scânteia*”, nr. 9587] Victor Atanasiu prezintă volumul *În spațiu și timp* de Ion Vlasiu: „*În spațiu și timp* este în esență mărturia unui artist înflăcărat de nobile idealuri, dotat cu o privire fermă, ce știe să aleagă adesea detaliile relevante, scenele de viață semnificative, artist ce impresionează prin sinceritatea tonului, prin observațiile juste și profunde”. ■ Gheorghe Chirilă notează apariția antologiei *Poezie 1950-1972* de Violeta Zamfirescu, Editura Eminescu: „Lectura volumului subliniază predilecția pentru acel vis care înalță, versul transmițând simțământul plenar al unei lumi în triumf. Motivul nașterii și al creșterii, descinderea în istorie pe urmele eroilor neamului, bucuria în fața vieții și a muncii libere – iată câteva dintre direcțiile importante urmate de versurile poetei”.

● [„*Steaua*”, nr. 15] Încercând să dea răspuns la simpla întrebare *De ce scrieți?*, Virgil Ardeleanu arată că nu este așa ușor de răspuns, indiferent că întrebarea e pusă scriitorilor consacrați sau tinerilor debutanți. ■ Evocările lui Barbu T. Arghezi fac stop cadru asupra procesului de lezmajestate intentat revistei *Facla* (4 august 1912) în care au fost inculpați patru redactori: Toma Dragu, Tudor Arghezi, Alex. Filimon și N.D. Cocea, în urma căruia aceștia au

primit cate 2 ani de închisoare și „10 000 amendă în solidar” (articolul *Sub vișini*, rubrica „hotare de aer”). ■ Gh. Bulgăr, la „cronica limbii”, scormonește după valori expresive în cartea *Napoleon Bonaparte* (Ed. Academiei, 1973) a colonelului Gh. Eminescu „nepot direct al marelui nostru poet, fiul lui Matei Eminescu, și el militar” (articolul *Densitatea stilului*). ■ Este publicată o povestire de Ion Agârbiceanu, *Ariciul*. ■ Relevând nostalgia pentru renaștentismul «uomo universale» ce transpare din cartea lui N. Balotă, *Umanități*, „o carte scrisă în apărarea omului”, Petru Poantă face astfel de precizări: „nu e totuna cu a spune că singura virtute a lui Nicolae Balotă provine din fecunditatea scrisului. Foarte instruit, cunoscător al literaturilor vechi și noi, deopotrivă, scriind cu aceeași mobilitate despre iluminismul european ca și despre labirinturile lui Borges, cu aceeași fervoare și exaltare reținută despre Hölderlin sau Kavafis, el se impune în primul rând ca un eseist [...] . Balotă nu reabilitează specia, nici nu-i conferă alte dimensiuni. O reprezintă pur și simplu, într-un fel în care îi menține demnitatea.” ■ Poem de Horia Bădescu, cu titlu à la François Villon, *Balada gureșei Coquette*. ■ Bazil Gruia dezvăluie unele aspecte inedite din viața lui Lucian Blaga prin publicarea scrisorilor adresate de poet lui Horia Teculescu, coleg de clasă la liceul Andrei Șaguna din Brașov și apoi la Seminarul teologic din Sibiu (între 1906 – 1917), și a unui articol scris de Horia Teculescu, *Amintiri despre Blaga*, conform căruia prima poezie publicată de Blaga trebuie datată în 1910 și a apărut în *Tribuna* de Arad, nu în *Tribuna* de Brașov (articolul *Momente Blaga*). ■ La rubrica „unghiuri și antinomii”, Constantin Noica face o digresiune filozofică despre individ și individual (articolul *Făpturi de o clipă sau reabilitarea individualului*). ■ Despre *Elegii de când eram mai tânăr* (C.R., 1973) a lui Mircea Dinescu, Petru Poantă face următorul comentariu: „După o lansare cam zgomotoasă și după un succes efemer cu prima carte, Mircea Dinescu publică acum aceste *Elegii...*, surprinzător de puțin comentate de către cei care i-au aprins tânărului poet iluzia gloriei absolute. Credem că Mircea Dinescu este, într-adevăr, un poet talentat, suficient de îndrăzneț, ca să pară profund, cu suflu scurt totuși; că se simte la Dinescu o reală putere de invenție metaforică, în care tensiunea este slabă”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 18] În *Hyperion* apar două poezii ale lui M. Eminescu (*Je n'ai qu'un seul desir; Sonnet*), traduse în franceză de Edmée Gregorian. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Sub lună, la malul mării*. ■ Dintr-o *Scrisoare din Athena*, semnată de Georges Asimakopoulos, citim despre *Poezie românească lângă Acropole*: „Lansarea volumului de lirică românească, ce va avea loc la Atena, în toamnă, este doar unul dintre multiplele elemente care exprimă interesul grecului cultural pentru cultura română de azi. [...] Recent, la Atena, în saloanele Fundației Europene Drăgan, a avut loc o masa rotundă, în cadrul căreia s-a pus în dezbatere planul unei mai largi colaborări între editurile din Grecia și România. Prof. dr. Romul Munteanu,

directorul Editurii «Univers» din București, și gazdele au examinat posibilitatea realizării unor coproduții de carte (a fost tradus în limba greacă «jurnalul» spătarului Milescu și romanul lui Jean Bart *Europolis* și, printre altele s-a discutat propunerea de a se deschide o expoziție de carte românească la Atena, cum și în alte centre culturale grecești). Cu puțin timp înainte, în Capitala noastră, în saloanele Uniunii Scriitorilor greci, a avut loc o seară de poezie românească, organizată de Fundația Drăgan, cu prilejul căreia a fost prezentată creația unui poet român aflat la Atena, dl. Francisc Păcurariu, ambasadorul român în Grecia. [...] De un egal succes s-a bucurat seara culturală, desfășurată tot în frumoasele saloane ale aceleiași Fundații Drăgan, consacrată mănăstirilor din nordul Moldovei. Atât proiecția (38 de diapozitive color), cât și comentariul competent al domnului Dumitru Năstase, cercetător la Institutul de Istoria artei din București, s-au bucurat de un deosebit interes”. ■ În *Remember* Maia Belciu semnează *Constantin Daicoviciu*: „A plecat dintre noi Constantin Daicoviciu. A căzut? A căzut drept, așa cum a și trăit: în mers, ca un stâlp. De fapt, nu a căzut un stâlp: s-a săpat o nouă canelură în columna de marmură a drumului parcurs de neamul nostru, pe care se vor așterne, în alto-relief, pregnante imagini ale istoriei noastre, tulburătoare imagini semnate de acest dăltuitor în soluri dure, care este Constantin Daicoviciu”. ■ În *Anul Cantemir* citim despre *O mărturie franceză a luptei de la Stănilești* de Gh. Bulgăr, care prezintă documentul intitulat *Relation de ce qui s'est passé entre l'armée des Turcs et celle des Moscovites pendant l'année 1711*, pe care autorul textului l-a descoperit în perioada 1965-1967 la Archives Nationales de France. Apar și fragmente din acest document, sub titlul *Relatare despre ceea ce s-a întâmplat între armata turcilor și cea a moscoviților în anul 1711*, autorul documentului fiind anonim. ■ În secțiunea *Cartea* citim: ■ „*Bibliotheca Historica Romaniae*” de Constantin C. Giurescu: „Se împlinesc, în vara aceasta, zece ani de la apariția primelor două volume din «*Bibliotheca Historica Romaniae*», și anume scurta sinteză *Formarea poporului român și a limbii române* de C. Daicoviciu, E. Petrovici și Gh. Ștefan și darea de seamă *Arheologia română în secolul XX* de Em. Condurachi, ambele volume redactate în limba franceză; în anul următor, 1964, apărea o ediție germană a primului volum și una engleză a celui de al doilea. Ideea înființării unei biblioteci care să cuprindă lucrări în limbile de circulație mondială, pentru informarea obiectivă a specialiștilor străini, dar nu mai puțin a marelui public, a fost a profesorului Miron Constantinescu”. ■ *Din bibliografia vacanței* de Mara Teodorian, care prezintă volumul *România – cartea de vizită a orașelor*, ghid în trei limbi: română, franceză și germană, realizat de dr. Vasile Cucu.

2 august

•[„*Munca*”, nr. 7995]În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă romanul lui Corneliu Buzinschi, *Viața noastră cea de toate zilele* (Junimea).

• [„Albina”, nr. 31] Versuri de Ion Bănuță, la sfârșitul tabletei săptămânale. ■ Un grupaj poetic semnat de Anca Armaș, „elevă de liceu”.

• [„Orizont”, nr. 31] La rubrica „lector”, Lucian Alexiu este recenzentul de serviciu, scriind despre poezia lui Ion Caraion din *Frunzele în Galaad* (Dacia, 1973) și poezia lui Dan Deșliu din *Sângele voinicului* (Ed. Militară, 1973). ■ C. Ungureanu descoperă în ultima carte a lui Nicolae Balotă, *Umanități* (Eminescu, 1973), cum eseistul propune cititorului „ceasul de meditație asupra culturii”. Pe pagina alăturată, Eugen Dorcescu scrie a doua cronică literară despre baladele și poeziile lui Radu Stanca (*Poezii*, Albatros, 1973). Alexandru Ruja ia în târbacă câteva debuturi (Cornel Brahaș, Traian Dorgoșan, George Virgil Stoenescu, Aurel Turcuș, Dan Verona), nuanțându-le aparițiile „între varietate și valoare”. ■ M.N. Rusu reînvie, la rubrica „document”, interesul pentru *Săptămâna luminată*, piesa de teatru a poetului Mihail Săulescu, căzut pe front în primul război mondial (*O capodoperă uitată*). ■ Livius Ciocârlie intră în teritoriul lui Franz Kafka cu articolul *Procesograful*, care începe în felul următor: „Romanul *Procesul* nu este numai romanul unui proces, ci și procesul unui roman. Ca orice text important, și acesta are pereții interiori lustruiți, încât opunându-se unul altuia fiecare se opune sieși într-un proces care, prins între oglinzi, nu poate decât să se răsfrângă în sine”.

• [„România literară”, nr. 31] Versuri semnează: Gabriela Melinescu (*Într-o dimineață de vară*), Traian Iancu (*Noapte de august*), Dominic Stanca (*Și iarăși amurgul; Atât de trist; Vine o zi*), H. Zalis (*Măsura*), Teodor Mazilu (*Am urât întotdeauna...; La început am fost o stea; O fetiță și-a adus aminte; De fapt, iubitor, nu m-ai părăsit; Florile m-au luat drept flori; Dorința era un cuțit; Trupul meu greoi și singur...*), George Uscătescu (*Mele sideral*). ■ Vasile Nicolescu semnează traduceri din lirica engleză: Walter de la Mare (*Napoleon; Pasărea singuratecă*), Sylvia Plath (*În ceață; Cel spânzurat*), Louis Mac Neice (*Rugă înainte de naștere; Perseu*), W. H. Auden (*Străinule, privește spre insula aceasta*). ■ Al. Ivan-Ghilia publică un reportaj despre Botoșani, *Lumea din galantare*. ■ Eugen Teodoru semnează *Odiha pământului*. ■ Editorialul *Noi dimensiuni* este asumat redacțional și semnat R. I.: „În continua evoluție, precum însăși legitatea construcției unei mari culturi umaniste o implică, literatura noastră contemporană, artele îmbogățesc prin noi și noi opere patrimoniul geniului creator românesc. Se-nțelege, însă, că această îmbogățire nu echivalează doar cu simpla constatare a unei acumulări statistice de nume și de titluri. Dimpotrivă, ea implică un permanent proces de selecție, la actuala scară a valorilor, scară în care raportul «conținutul»-«formă» a devenit demult o structură ideologico-estetică în care, cu un accent încă în plus față de odinioară, noțiunea de receptor al creației artistice a evoluat ea însăși într-o asemenea măsură, încât – veritabilă dimensiune socială – ea se impune ca un factor sine-qua-non în valorificarea operei de artă. [...] Nu demult (la întâlnirea cu participanții la Conferința națională a Uniunii Artiștilor Plastici, cu pri-

lejul vizitării expoziției *125 de ani de la revoluția din 1848 în România*), remarcând că «folosindu-se stiluri și maniere diferite de expresie, s-au realizat lucrări bune, cu un conținut menit să servească educării poporului», și, ca atare, «această expoziție a reușit în mod minunat să dea expresie orientării date de Congresul al X-lea al partidului nostru», – tovarășul Nicolae Ceaușescu exprimă totodată «dorința, dorința conducerii noastre de partid, a întregului popor de a vedea noi opere de înaltă valoare educativă și artistică». Și în această perspectivă, secretarul general al Partidului îndrepta atenția spre o serie de alte mari evenimente legate de istoria luptei revoluționare a poporului nostru, evenimente printre care, în primul rând și cel mai apropiat: împlinirea – și sărbătorirea – anul viitor, a celor 30 de ani de la victoria insurecției naționale antifasciste armate. E de așteptat, deci, ca ansamblul reprezentanților artei noastre să dăruiască în opere de înalt mesaj tot ceea ce vibrația simțirii patriotice, profunditatea gândirii lor de artiști-cetățeni, puterea talentului lor vor reuși să concretizeze într-o omagiere a acestui măreț eveniment de o însemnătate crucială în noua istorie pe care cu toții o făurim. Îndemnul era cu atât mai intens, cu cât, în acea caldă comuniune cu cei ce dau viață culorilor sau dăltuiesc în piatră și – analog – cu artiștii cuvântului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe un ecran larg deschis tuturor talentelor, tuturor stilurilor și manierelor de expresie – trasa liniile unui luminos univers de inspirație și de re-creare artistică, evocând realizările, preocupările de astăzi ale fiilor patriei noastre, munca de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, eroismul cu care întregul popor înfăptuiește această politică, acest program. În plus, tocmai pentru a marca acest larg orizont deschis spre reala complexitate a universului uman contemporan, secretarul general al Partidului invita pe artiști a se gândi să dea expresie prin operele lor și profundelor schimbări din viața internațională, succesorilor și afirmarea năzuinței popoarelor spre o lume mai dreaptă, mai bună, spre o lume a păcii. Iată, așadar, prin chiar asemenea dimensiuni ale universului de creație, noi și noi unghiuri de incidență ale angajamentului artistic, estetic, al pictorului, al sculptorului, al muzicianului, al cineastului, al scriitorului, al literaturii. Angajament, care, la actualul punct de evoluție a conștiinței artistice, este mai mult decât implicit. Constituie, adică, însuși indicele de situare în scara valorilor”. ■ Ștefan Aug. Doinaș semnează *Orfeu și tentația realului*: „A spune că poetul caută sau nu realul, și deci realismul expresiei, înseamnă a uita unde anume cade accentul, pe care din termenii dubletului indestructibil eu-univers. În acest raport, inițiativa nu aparține poetului, ci realului, căci poetul este tot timpul urmărit de către real, pândit – așadar – de realism. Realul, confortabil, solid și minuțios așezat în jurul nostru, ca împrejurul unei cetăți, vai! expugnabile, apărând mereu în valori succesive ca o oaste inepeizabilă, este încă o dată propus, în mod imperios, atenției noastre cu fiecare cuvânt pe care-l rostim, datorită caracterului referențial al limbajului: dincolo de fiecare nume stă un lucru la care vorbirea trimite fără încetare. Când poetul așterne pe pagi-

na albă primul său cuvânt, realul este deja acolo, nu ca realitate iconică a sem-nului grafic, ci ca realitate-substrat a graiului. Orice cuvânt, oricât de virgin, este gravid de realitate. Marea problemă a poeziei constă în necesitatea ca lim-bajul, saturat și borțos de real, să și nască – în expresia specifică a textului – o realitate vie de ordin artistic”. ■ Ilie Constantin scrie despre *Poezia lui A. E. Baconsky*: „Drumul creației lui A. E. Baconsky este unul din cele mai puțin simple în literatura noastră din ultimul sfert de veac. Nu doar etapele scrisului său, așa cum se pot distinge ele la ora actuală, ci și treptata extindere în genuri literare (poezie, proză, critică și eseu, traduceri de amploare) se constituie ca argumente în favoarea unui destin literar asumat cu gravitate și demn de o atență luare în considerare. Însăși prezența scriitorului – editorială, în presă, în cadrul dezbaterilor de idei, scrise și vorbite, ale obștei litere – ne pare un a de excepție; e o prezență discretă dar fermă, rarele sale luări de poziție se rețin de fiecare dată, unii dintre tinerii scriitori îndreptându-și, ca spre un posibil mo-del, privirile spre acest autor matur, de o rară urbanitate în atitudini, de o ex-plicabilă și totodată misterioasă autoritate în lumea literară. Coordonata funda-mentală a scrisului lui Baconsky – și prin aceasta nu dorim să minimalizăm im-portanța celorlalte zone din creația sa – rămâne poezia. Aici și spectacolul de-venirii treptate a scriitorului este mai bogat, mai dramatic și semnificativ”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu se ocupă de *Gala și Theo*, adică, despre re-lația lui Gala Galaction cu Tudor Arghezi. ■ În *Scrisori provinciale de Ștefan Bănulescu* citim „*Monsieur Costache Negruzzi, numai dumneata ești de vină*”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară la monografia *Gib. I. Mihăes-cu* de Mihail Diaconescu, Minerva, 1973: „Gib. I. Mihăescu merita, hotărât, o altfel de monografie, pe care nepriceperea lui Mihail Diaconescu nu face decât s-o amâne până cine știe când”. ■ În *Prietenia poetului cu lumea* George Ari-on scrie despre primul volum de versuri al lui Emil Brumaru: „Emil Brumaru este un voluptuos al visului, un creator de lumi imagineare atât de fragile încât și o adiere ar putea să le năruie. În acest univers de excepție gesturile sunt lip-site de violență, cuvintele se rostesc cu voce domoală («vorbit încet sau poate chiar în șoaptă»), pentru a nu tulbura vraja în care par cufundate făpturile și lucrurile”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu prezintă *Cântecul materiei* de Victor Felea, Dacia, 1973: „Cu vremea, care lucrează în favoarea lor, obsesiile poetului capătă un timbru de nostalgică vechime, de caldă uzură, de înrădăci-nare – și în ciuda tot mai deselor meditații despre deșertăciune și inutilitate, a demnelor și frumoaselor lamentații pe tema unui sfârșit inevitabil al tuturor lucrurilor, versurile lui Victor Felea își consolidează conturul, încât până și deznădejdea participă la formarea sentimentului poetic al vieții”. ■ Florentin Popescu scrie despre volumul de *Poezii* de Const. T. Stoika, Minerva, 1973: „Const. T. Stoika nu ne-a lăsat un portret liric bine definit (în paginile lui se pot întâlni deopotrivă tendințe simboliste, ecouri romantice, armonii clasice) și este greu de presupus în ce direcție s-ar fi realizat el mai bine și mai complet”.

■ Valeriu Cristea recenzează *Veghea bătrânei doamne Gall* de Oltea Alexandru, C.R., 1973: „Talentul scriitoarei este complex: ea știe să creeze atmosferă, personaje vii, să facă să pulseze viața interioară a eroilor, pe cea, secretă, a naturii, sau pe cea, surprinzătoare și perfidă, a obiectelor. [...] Cu *Veghea bătrânei doamne Gall*, Oltea Alexandru oferă una din surprizele cele mai autentice ale acestui an literar”. ■ Aureliu Goci semnalează apariția volumului *În anticameră* de Mircea Constant, C.R., 1973: „Prozator, ca și necunoscut, Mircea Constant, debutant în 1969 cu *Pragurile*, are neșansa, ca și noul roman, inegal, dar de incontestabil interes, să nu fie înregistrat și discutat de critica foiletonistică. Prozator de talent, autorul nu arată încă profesionalitatea necesară, acel dram de specializare în formula genului, care conduce la o scriere rotundă, inatacabilă în calitatea sa de roman, indiferent de metoda și conținuturile propuse. Și mai trebuie adăugat ceva, o observație cu valabilitate mai largă pe care am numi-o criza subiectului de roman resimțită la nivelul întregului gen fie prin trecerea la experiment – o situație de sterilizare – fie prin reactualizarea reportajului romanțat (sau a romanului reportaj) care copiază pur și simplu o realitate minoră și neinteresantă”. ■ Mircea Iorgulescu, în *Eseu și popularizare*, comentează volumul *Retroproiecții literare* de Pericle Martinescu, C.R., 1973: „Chiar dacă, prin caracterul lor preponderent informativ și disociativ, mai puțin «creator», aparțin unui «intelectual» și nu unui «eseist» – fiindcă «intelectualul» este cu precădere un om al cuvântului citit – textele din *Retrospecții literare* sunt o patetică mărturie despre o substanțială epocă literară și culturală”. ■ Al. Piru semnează *Blaga în perspectiva universală*, despre apariția unui eseu despre Blaga în *Profili di estetica europea* de Nicoletta Corteanu Loffredo, volum apărut la Roma în 1971: „Nicoletta Corteanu Loffredo oferă în eseuul său traducerea impecabilă a 18 poezii din opera lui Lucian Blaga excelent analizate”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, prezentând volumul de debut *Cuvânt pentru tăcere* de Ioan Matei, Editura Cartea Românească: „Așadar, rigoare formală, expresie concentrată și, într-un plan, ca să zic așa, tematic, o atitudine erotică transcrisă în pastel, poate dintr-o dorință de cenzurare sentimentală. Hotărât, toate acestea nu sunt lucruri comune multor debutanți. Despre Ioan Matei se va vorbi”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* ne informează despre proiectele literare ale lui Horia Lovinescu, Constanța Buzea, Cezar Ivănescu, Gabriel Țepelea, Adrian Rogoz, Z. Ornea, Dar Tărchilă, Virgil Huzum. ■ Apare și *Bartalis János – octogenar*, iar în cadrul notei citim și poeziile traduse de Gelu Păteanu (*În colbul gliei; Simplitate*) și Constantin Olariu (*Neliniști*). ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Bulgaria, au plecat la Sofia Mihail Magiari și Ștefan Teaciu. * În cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din U. R. S. S. au plecat la Moscova Radu Albala, Virgil Chiriac și Gheorghe Suru. [...] * Cu prilejul împlinirii a 152 de ani de la cucerirea independenței statului Peru, In-

stitutul român pentru relațiile cu străinătatea și Asociația de prietenie româno-peruană, au organizat o seară culturală, în cadrul căreia scriitorul Darie Novăceanu a prezentat expunerea intitulată *Peru – spațiu și cultură*”. ■ În *Cartea străină* găsim: ■ Nicolae Balotă prezintă romanul *O viață* de Italo Svevo, apărut la Univers, în traducerea Mariei-Luisa Copceag. ■ Sub semnătura d. d. aflăm de apariția volumului *Frankenstein sau Prometeul modern* de Mary W. Shelly, Albatros, 1973. ■ M. N. Rusu scrie despre *Un pamfletar necunoscut: Dimitrie Ciocârdia Matila*, iar alături apare și *Adresa recunoscătoare la plecarea prințului Știrbei din Principat*. ■ În secțiunea numită *Teatru* citim despre *Dramaturgul D.R. Popescu*, un text semnat de George Genoiu: „Ori de câte ori se va vorbi despre conștiința elevată a teatrului românesc, numele dramaturgului D.R. Popescu nu va putea fi omis, deoarece existența procesuală a personajelor sale descoperă lucid natura certitudinilor noastre, la un nivel artistic superior”. ■ Val. Panaitescu scrie despre *Raymond Queneau și romanul-poem*. ■ Augustin Maissen, de la Universitatea din Cariolina de Nord, SUA semnează textul *Un poet de limbă retoromană și cultura românească*, despre Alfons Tuor.

• [„**Tribuna**”, nr. 31] în secțiunea *Proză*: recenzat *Porți pentru eternitate* de Vasile Nicorovici; ■ continuarea anchetei *Necesitatea polemicii*, răspund: Al. Paleologul, Gheorghe Schwartz, Radu Mareș. ■ Nicolae Oprea articol *Retrospectivă Echinox* – despre autorii pe care „revista echinox i-a propulsat”; ■ Victor Mihai scrie un articol – *Balthasar, Anselmus și ceilalți* despre cum „îndelungata tradiție universitară a Germaniei a influențat multe opere literare create în această țară”; secțiunea *Reflecții contemporane*: Constantin Cubleşan scrie articolul *o temă de la sfârșitul secolului* despre romanul *Venea o moară pe Siret* a lui Mihail Sadoveanu (Ed. Eminescu, col. Romanului de Dragoste, 1973); fragmente de proză de Vasile Spoială: *În spatele blocului, Sub șopron mirosea a vară*; în *Agenda* – tradus poetul Bartalis János; ■ Interviu făcut de Ion Pop cu Genevive Serreau, „secretară de redacție la una dintre cele mai prestigioase reviste literare pariziene – *Les Lettres Nouvelles*”; ■ *Meridian* – interviu făcut de Nicolae Prelipceanu cu scriitorul Erwin Wickert.

3 august

• [„**Munca**”, nr. 7996] În rubrica *Punct*, cu titlul *Nimic adevărat nu se face fără răspundere*, revista publică un scurt interviu cu Nicolae Manolescu. Acesta răspunde la întrebări legate de poezia tinerilor, discută pe marginea părerilor exprimate la Colocviul „Zilelor G. Călinescu” („Într-o anchetă din revista băcăoană „Ateneu” și, mai înainte, într-o discuție cu Florin Mugur publicată în revista „Argeș” am susținut că poezia ultimei generații (deci aceea afirmată de prin 1968 încoace) și poezia noastră în general în ultimii ani se află foarte aproape de un manierism secătuitor. Am dat exemple din care rezultau,

sper, două lucruri: că manierismul nu e condiționat de lipsa de valoare a poezilor (din contra, au debutat în acești ani poeți foarte buni); că manierismul este, deci, reflexul unei mentalități artistice și a unei stări de fapt. Sociologic, fenomenul constă într-o tendință a poeziei de a se limita la ea însăși. Istoria literaturii ne arată că epocile de deschidere și epocile de închidere ale poeziei alternează. Prin 1960 poezia noastră a trăit un moment al revelației de sine, urmat, în prima clipă de o eferescență extraordinară și de o generozitate lirică rar întâlnită; ceva mai târziu, conștiința aceasta (necesară, mai ales după un deceniu de relativă sărăcie poetică) a înghițit poezia, i s-a substituit. Și am intrat într-o epocă de manierism. Se observă tendința poeziei de a se desprinde de problemele individului și ale timpului în care trăim. Acest evazionism (conștient sau instinctiv) ce duce la uscarea lirismului, nu se poate imputa în toate cazurile numai poezilor înșiși: poeții se întâmplă să se lovească (uneori cam des) de o greșită înțelegere a poeziei însăși, de false exigențe din partea criticii. Care, în loc să-i îndrume spre adevărul omului de astăzi îl îndepărtează de el. Poetul manierist trăiește ca melcul, plăcerea lui e retractivă și solitară. Există, neîndoind, mari poeți manieriști, dar calea ca atare nu se poate recomanda și când o generație întreagă o urmează, trebuie să admitem că ne aflăm în fața unei crize.”), vorbește despre responsabilitatea creatorului și a editurilor, despre rolul criticii în promovarea valorilor literare autentice („[...] critica reflectă ea însăși condițiile obiective ale vieții literare, ca și poezia, și nu-i putem cere minuni. Trebuie însă să o îndrumăm cu onestitate, spre adevărata ei misiune.”).

• **[„Contemporanul”, nr. 32]** Despre *Editorul – om politic* scrie Aurel Martin: „Editorul, om politic, nu se poate și nu are mandatul colectivității să se sustragă obligațiilor decurse din conștiința funcției sale civice. Principialitatea, fermitatea ideologică, patriotismul acționând concentrat, trebuie să-l conducă la selectarea atentă, avizată și autorizată a manuscriselor. Exigența e un complement necesar, inerent al autorității, iar aceasta o realitate cu multiple laturi ale oricărei edituri de prestigiu. Autoritatea echivalând cu încrederea acordată redactorului de către colaboratori și emblemei editurii de către cititori”. ■ În textul *Flacăra ideii*, Dan Zamfirescu prezintă cartea lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Valori și echivalențe umanistice*: „Forța unei culturi, garanția continuității sale stă în primul rând în capacitatea de a confrunța cu universul «înainta organic după legi proprii». Dintr-o asemenea necesitate a răsărit și cartea *Valori și echivalențe umanistice*, oglindă perfectă a unui univers de simțăminte și gânduri legate între ele prin același duh din zile mari ale scripturilor române. [...] Zoe Dumitrescu-Bușulenga, profesoara noastră de odinioară, a reușit în acești ultimi ani, care i-au înaripat condeiul și valorificat plenar atâtea despre ale minții și inimii, să devină un adevărat luptător prin cuvânt al acestei noi conștiințe, al acestui stil major de existență intelectuală spre care năzuim cu toții și pe care noua sa carte îl exprimă și-l promovează cu un patos unic”.

■ În *Romanul-relatării*, Dumitru Micu analizează romanele lui Platon Pardău: „Un mesaj stenic transmis de altfel și de primul roman al lui Platon Pardău, *Orele dimineții* e o carte a încrederii în posibilitatea depășirii greutăților, a speranței. [...] Moderne prin compoziție, actuale prin mesaj, cât sunt de rezistente romanele lui Platon Pardău, artistic? Ingeniozitatea construcției, abilitatea prozatorului în a ordona secvențele astfel încât «relatarea» să ațâțe curiozitatea, să dezvăluie constituția psihică a personajelor și, în genere, datele nucleare ale istorisirii pe încet, conferă cărții, de la sine înțeles, o reală putere de atracție. [...] Să nu uităm însă că *Orele de dimineață* și *Aproapele nostru* sunt romanele unui scriitor care n-a mai publicat proza, ale unui poet. Ca volume de debut în creația epică, ele recomandă, neîndoios, un romancier de nădejde”. ■ De volumul de versuri al lui Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei*, se ocupă Dragoș Vrânceanu: „Ioan Alexandru dezvăluie o fenomenologie de adâncime, nouă, a sentimentului de țară, dovedind evoluția interioară pozitivă și progresivă a acestui sentiment, arătând parcă o deplasare a structurilor psihice către o limită complexă și absolută în această privință. Progresul lăuntric al sentimentului de țară, așa cum se răsfrânge în *Imnele bucuriei*, este, am putea spune, uriaș, căci el a anexat totalitatea ecourilor existențiale, a devenit o manifestare inegală și esențială a personalității, până în transfigurările sale biblice ca în poezia *Origine*”. ■ Geo Șerban recompune imaginea lui *Vasile Pârvan în scrisori*: „De la Iorga a luat Pârvan îndemnul de a se dezvolta cu întreaga sa capacitate fizică și spirituală îmbogățirii culturii românești cu creații în măsură să dovedească lumii întregi marile noastre resurse de afirmare ale poporului nostru. Scrisorile adunate în acest volum – în număr de aproape 300 – cele mai multe din epoca studiilor, către prieteni și magistrați, atestă cum nu se poate mai bine tocmai fervoarea lăuntrică a viitorului savant istoric și arheolog, însuflețit deopotrivă de scrupule severe ale științei și de nobile, impresionante idealuri morale”. ■ Același autor vorbește despre *Cincinat Pavelescu, restituit*: „Trecerea unei sute de ani de la nașterea lui Cincinat Pavelescu, răsfățatul publicului de acum patru decenii, la fel de popular cu epigramele sale ca Sadoveanu și Rebreanu a fost marcată printr-o compactă ediție îngrijită de George Zarafu și Victor Crăciun. Pare aproape neverosimil acest masiv volum de peste 500 de pagini pentru scriitorul a cărui faimă se datora, în mod expres, circulației orale: versurile sunt improvizațiile spirituale rostite pe la șezători de poet cu o mare distincție, fiind apoi răspândite fulgerător de către litota admiratorilor și prețuitoarelor fanatici. Față de unicul volumaș de poezii publicat de Cincinat Pavelescu în 1911 și de o parcimonioasă culegere de epigrame dată de el în 1924, actualii editori aduc în plus o mare cantitate de lucrări, sustrate uitării de prin publicațiile vremii ori direct din arhive particulare”.

● **[„Cronica”, nr. 31]** În editorialul redacțional, intitulat *O permanență a poeziei*, este semnalat festivalul ieșean de „poezie dedicată cinstirii patriei”, programat la începutul lunii august. În cinstea acestui eveniment, aureolat și de

aniversarea „de importanță capitală pentru istoria patriei”, și anume insurecția armată națională antifascistă de la 23 august, pagina a treia cuprinde un amplu grupaj poetic cu tematică patriotică. Semnează George Lesnea, Haralambie Țugui, Florin Mihai Petrescu, Ion Chiriac, Florentin Popescu, Ion Beldeanu, Lucian Valea, Emil Nicolae, Bogdan Sireteanu, Adi Călin. ■ Liviu Leonte recenzează *Două cărți de poezie recente: Vis și simetrie* de Florin Mihai Petrescu și *Lumina pământului* de Ion Chiriac. ■ Const. Ciopraga se ocupă de *Poezia lui Al. Philippide* în patru numere consecutive (v. și nr. 32-34), constatând că „fixată în câteva atitudini fundamentale, după *Aur sterp*, poezia acestuia câștigă în substanță și profunzime prin reluări concentrice”, demonstrând o „soliditate moleculară”, autorul *Monologurilor în Babilon* dovedindu-se a fi „una din vocile mari ale poeziei contemporane, exemplar nu numai prin cultul formei, prin coerența gândirii, ci și prin perseverența într-un crez”. ■ M. Iulian prezintă succint cel de-al treilea volum de *Scrieri* ale lui Demostene Botez, ce cuprinde două romane *Ghiocul* (1934) și *Înălțarea la cer* (1937). ■ Mircea Fotea comentează culegerile de folclor ale dorohoianului D. Furtună, *Izvodiri din bătrâni*, volum îngrijit de Gh. Macarie (Minerva, 1973). ■ Portretul lui *Octav Botez – criticul* este conturat de Nae Antonescu. „Critica literară așa cum a practicat-o Octav Botez răspunde unei adânci nevoi de simplificare, de clarificare a unor poziții artistice în noianul atitudinilor diverse. [...] Dogmatismul estetic este înlăturat precum și impresionismul capricios. Profesorul ieșean năzuia spre o critică totală, cuprinzătoare, cam așa cum apare ea în studiile închinat lui Calistrat Hogaș, P. Cerna și Ștefan Petică.” ■ *Poate îmbătrânim împreună...*, fragmente din piesa *Două zile într-un an* de George Genoiu. ■ *Estetizarea călătoriei în scrierile lui Mihai Ralea* este subiectul articolului semnat de Titu Popescu, care remarcă de la bun început că „La călătorul Ralea nu se poate neglija impulsul poetic pe care Pompiliu Constantinescu nu voia să i-l recunoască [...] deoarece însăși recuperarea sufltească atrărilor anxietate de obiceiuri, însăși «cunoașterea» implică, la Ralea, o revelație a naturii originare a omului, care este vizuală și auditivă”. ■ Constantin Crișan îl prezintă succint pe Henry Meillant, președintele Societății Poetilor și Artiștilor din Franța, și traduce trei poezii ale acestuia. ■ Al. Călinescu titrează *Un roman al descoperirii adevărului*, recenzând *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu, ce se înscrie „printre romanele (destul de puține încă) în care o anumită problemă socială este abordată direct, tranșant, autorul dovedindu-ne că dorește să spună adevărul până la capăt”. ■ N. Grigoraș comentează *Hronicul vechimii româno-moldo-vlahilor* de Dimitrie Cantemir, „primul istoric român care a reușit să ne dea prima sinteză a trecutului întregului nostru popor, neținând seama de granițele vremelnice în care era silit să trăiască și totodată a reușit s-o încadreze în evoluția istoriei universale”. ■ D. Irimia stă de vorbă cu prof. dr. Claudio Cesare Secchi, președintele Centrului Național de Studii Manzoniene, despre omul și scriitorul Alessandro

Manzoni, despre activitatea centrului și editarea textelor. ■ „Cazul Breytenbach” intră în vizorul lui Radu Simionescu. Este vorba despre schimbarea de atitudine a Republicii Sud-Africane față de tânărul poet Breyten Breytenbach exilat de o vreme la Paris. Recent, acesta a primit viză de intrare în țara natală, unde a fost distins cu numeroase premii, rămase până acum neridicate.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 139] Cronicile sunt semnate de E. Manu despre D. Mutașcu și *Stema din inimi*, A. Beldeanu despre Dan Tărchilă și volumul *Mireasa lumii* sau Romul Munteanu, *O moarte foarte ușoară*, vizând *Une mort tres douce* de Simone de Beauvoir. ■ Pompiliu Marcea notează marele defect al comentatorilor literari, „cuprinși peste măsură de febra creatoare” și măcinați de câteva obsesii, ducând până la autoplagiere, în vreme ce manevrează aceleași idei simultan în 5-6 reviste diferite, în jurul unor puține subiecte dar fixe – promovate astfel excesiv: *Ubicuitatea criticii*. „...Este cazul să ne întrebăm asupra carierelor literare, asupra reclamei zgometoase din jurul unor publiciști care de-abia au părăsit băncile școlii (ceea ce nu-i împiedică să se pronunțe cu aroganță despre orice) ... Ne impunem să nu ne referim la prosperitatea socială și (oribile dictu!) materială a celor în cauză. Amintim doar că unui G. Călinescu îi era suficient «Contemporanul» pentru a-și exprima opinia critică, lui V. Streinu «Luceafărul», lui S. Cioculescu «România literară» ... Ca să cităm doar câteva exemple mai recente pentru a para, de la început, contraargumentul cu privire la «ritmul trepidant al vieții contemporane» care, mărturisim, ne descumpănește mereu.” ■ În *Recitindu-l pe G. Călinescu*, Dan Mutașcu realizează un portet reușit al criticului, comparându-l cu Georgios Plethon sau Pico della Mirandola, adică un „artist și analist al artei, capabil să vadă în realitate acele cuvinte care creează înăuntrul ei ritmuri muzicale și acide, multicolore, melancolice și profunde” : „ G. Călinescu a trăit tot timpul pentru și în literatură, și de aceea rolul Divinului critic în dezvoltarea scrisului românesc este, fără exagerare, imens; oricât de erudiți și de metodici, de seniorali ar fi fost Maiorescu, Lovinescu, Vianu, nici unul dintre ei n-a ars pentru artă caq fascinantul Călinescu, acest alchimist al cuvântului și al surselor, acest magician care va trece întotdeauna statuar și în opera căruia întâlnim toate cele trei încercări artistice de a prinde absolutul: romantism, clasicism, baroc... G. Călinescu, bizantin și renescentist totodată... știa totul sau aproape totul... Tot ceea ce scria el poartă semnul distinctiv al unei cutremurătoare culturi altoite pe un spirit meteoritic, ardent și agresiv, celest și personal până la paroxism.”

4 august

● [„Munca”, nr. 7997] Octavian Nica, în *Puncte de vedere*, publică *Falsul limbaj în critica literară și ecourile lui nedorite* în care critică „absența spiritului critic din dezbaterile ce se poartă în unele cercuri literare”. ■ În *Știință*.

Artă. Literatură revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Ioan Chiraș și Ion Radu. ■ În *Biblioteca*, Mihai Cernat publică o serie de note despre Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei* (E. Acad.) și Vasile Nicorovici, *Porți pentru eternitate* (Eminescu).

• [**„Scânteia”, nr. 9590**] Apare noua rubrică, intitulată *Tribuna cititorului*: „În țara noastră literatura și arta au devenit bunuri ale marelui public. Cultura face parte astăzi din viața întregului popor. Creatorii, instituțiile de cultură, toți cei angrenați în mecanismul complex al răspândirii artei și culturii sunt, în mod firesc, interesați să cunoască opiniile beneficiarilor activității lor. Aprecierile cititorilor, ale spectatorilor, criticile și sugestiile lor sunt nu numai utile, dar și necesare făuritorilor de frumos, pot contribui la perfecționarea difuzării, la afirmarea valorilor autentice. Iată de ce, reluând rubrica noastră «Tribuna cititorului», vă invităm, dragi cititori ai «Scânteii», să vă spuneți părerea despre cărțile apărute în ultima vreme, despre spectacole de teatru sau de cinema, despre concerte, expoziții, emisiuni de televiziune, despre modul de difuzare a creației literar-artistice, pentru a sprijini și astfel, în cadrul unui dialog fructuos, înflorirea continuă a vieții spirituale românești. Publicăm, pentru început, câteva opinii despre filme și despre cinematograf”.

• [**„Scânteia tineretului”, nr. 7524**] C. Stănescu recenzează studiul lui George Munteanu, *Viața lui Eminescu*, care conturează „biografia unui personaj exemplar”, „ce ne dă impresia a fi mai sustrasă conjuncturilor și gesturilor exterioare și, scoțând personajul din atmosfera hipnotică a operei, imprimă vieții un mai puternic accent etic. Este biografia unui erou nu idealizat dar exemplar, care se construiește în deplină cunoștință de cauză, conformându-se în mod esențial unui *orar interior* ce prindea mai bine decât oricare altul ritmurile mari ale lumii și istoriei sale.”

• [**„Flacăra”, nr. 32**] Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a doua a textului memorialistic, intitulată *Omul de încredere*. ■ Cu titlul *Premisele vocației*, revista publică fragmentul al XXII-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Scriitori de azi*, Dorin Tudoran publică un portret biobibliografic dedicat lui Gellu Naum: „Personalitate artistică de mare originalitate, conștiință profesională de excepție, Gellu Naum este prezent în cele mai cunoscute reviste de cultură ale lumii, lucrările sale fiind antologate începând cu prestigioasa «Antologie supra-realistă», Cahiers du Sud, 1946, până la cele mai recente. Dintre aprecierile date poeziei lui Gellu Naum o reținem, pentru finețea ei, pe cea a lui Ov.S. Crohmălniceanu, din care cităm: «Avem de-a face cu o poezie prospectivă în câmpul necunoscutului și insolitului. Ea ar trebui să devină o lectură obligatorie, de antrenament, pentru toți acei care sunt pregătiți spre a fi trimiși să viziteze alte lumi»”. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică o recenzie intitulată *Ceasornicul de nisip*, despre volumul de publicistică apărut

în seria „Restituiri” de la editura Dacia. „Această culegere ne apropie de un Blaga în tradiția «luminătorilor» ardeleni, preocupat de nivelul general, doritor să contribuie la creșterea interesului pentru cultură și la ascuțirea mijloacelor de creație intelectuală. Citind articolele sale îți dai seama cât de intensă era viața provinciei ardelenene, după cel dintâi război mondial, ce energie se punea în slujba ridicării noastre în rândul națiunilor mândre ale Europei. [...] În al doilea rând, *Ceasornicul de nisip* dă o imagine mai limpede a felului cum s-au născut o seamă de ipoteze blagiene în artă și filozofice. Interesul său cuprinde subiecte variate, cu predilecție cele care vizează folclorul, creația colectivă. Un ochi atent urmărește tot ce apare în domeniu, culegerile etnografice, speculațiile unor gânditori occidentali, traduceri de poezie populară românești în limbi de circulație etc.” □ Ion Dodu Bălan scrie *Cum cităm...?*, text în care critică un articol al lui Teodor Mazilu, apărut în nr. 20/1973 al revistei „Luceafărul” și intitulat *M-agăț de tine, poezie*, în care se semnalează că acesta citează inexact anumite versuri din Al. Philippide. ■ Dinu Săraru, în *Cronica teatrală*, publică *Estival-boema*. ■ Eugen Barbu inițiază *Cronica de fotbal*, semnând articolul *Sardeaua*. ■ În *Dialog peste veacuri*, Nicolae Stoicescu publică *Viața lui Dimitre Cantemir. Pe țărmul Bosforului*.

● [„Luceafărul”, nr. 31] Adrian Isac reflectează la *Realitate și realism*: „Scriitorul integrat cu deplină responsabilitate în realitatea acestui prezent pe care-l trăim ne oferă pilda vie a eficienței și dinamismului operei sale. Premiile unui realism autentic și reprezentativ pentru epoca noastră nu lipsesc. Cei care neagă realismului posibilitatea unei existențe reprezentative, cu argumentul controverselor care i-ar fi subminat integritatea și i-ar fi contestat caracterul modern, nu fac de fapt, decât să confirme statutul dinamic al realismului supus, prin însăși natura sa, unor premise în continuă evoluție în raport cu evoluția societății, însăși, contextului social care-i determină profilul și în raport cu care i se profilează aspirațiile. Tocmai faptul că e un concept deschis, permite realismului, atâta timp cât și păstrează caracteristicile reprezentative, șansa constituirii lui într-o formă specifică, azi, la noi, în directă concordanță cu idealurile noastre politice și sociale”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Platon Pardău intitulată: *Aproapele nostru, aproape*: „Cum se vede, într-o anumită măsură, reproșul pe care i-l făceam lui Platon Pardău în legătură cu insuficiența filonului meditativ imaculat fondului narativ-analitic în romanul *Ore de dimineață*, acum, în *Aproapele nostru, aproape*, nu își mai are temeiul. Trebuie să spunem totuși că chestiunea e încă departe de a fi complet rezolvată. Tentativele prozatorului de a sonda în tenebrele psihologiei individuale sunt încă destul de timide. El nu poate, în general, depăși limitele unei percepții psihologice oarecum pragmatice, ilustrative, o percepție impulsivă prea mult de întâmplările de viață palpabile, sesizabile la prima vedere”. ■ Mircea Iorgulescu analizează studiul lui Al. Piru intitulat: *Analize și sinteze critice* (Scrisul Românesc, 1973): „Prin noua sa carte Al. Piru continuă acțiunea recu-

peratoare de strângere în volume a textelor pe care le-a publicat de-a lungul vremii în reviste, cu prefețe și postfețe ori în culegeri colective, fiind necesară observația că pe măsură ce materialul se epuizează intențiile de sistematizare devin tot mai modeste. Dacă în *Panorama deceniului literar românesc 1940 – 1950* (1968) se crea impresia de tablou unitar, în ciuda multor omisiuni și a inconsistenței capitolelor privind pe marii scriitori, acest efect se datora unei incontestabile abundențe a materiei, prin care se estompau chiar și rigidele compartimentări în funcție de genuri și de generații biologice; în *Varia*, (1972) culegere masivă de efemeride, cum indică și titlul, organizare se reduce la dispunerea articolelor în ordinea cronologiei autorilor discutați, același principiu fiind urmat și în *Analize și sinteze critice*, fără a se mai beneficia însă și de consecvența perspectivei asupra literaturii, fiindcă au fost selectate lucrări scrise într-un mai întins interval de timp, de aproximativ 15 ani”. ■ În cadrul rubricii *Probleme ale literaturii comparată* semnează texte: Nicolae Balotă, Mircea Vaida, Alexandru Dușu. □ Nicolae Balotă prezintă *Colaborarea națională*: „În preajma Congresului de literatură comparată care va avea loc la Ottawa în cursul acestei luni, s-a fixat un plan director al volumului I. La diverse capitole privind literatura română își vor aduce contribuția cercetătorii români: Paul Cornea, Vera Călin, Adrian Marino, Csehi Gyula, Nicolae Balotă, ca și prof. Ladislau Galdi din Budapesta. Ne aflăm, doar la începutul unei colaborări internaționale care se anunță promițătoare”. ■ Mircea Vaida prezintă pe *D.D. Roșca – teoretician al comparatismului*: „Într-o carte susținută ca teză de doctorat la Sorbona, acum peste patru decenii, D.D. Roșca a înțeles și a îndrăznit să afirme că imaginea glorioasă a lui Hippolyte Taine – îmbătrânise. În esența filosofiei celui ce a fost «directorul intelectual» al gândirii franceze din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, un om singur, venit «din afară» dezgropa cu migala ascuțită a demonstrației – *Logica și Estetica* lui Hegel.... Dar, concepând lucrarea *L’Influence de Hegel sau Taine, théoretician de la connaissance et de l’art* (Paris 1928), D. D. Roșca definea de la început o serie de criterii și principii generale ale metodei de investigație științifică, prin cunoașterea cărora se dovedea implicit și ca un original teoretician comparatist”. ■ La *Evoluția mentalităților* se referă Alexandru Dușu: „Pornind de la analiza structurilor culturale, întemeiate pe structuri mentale, cercetarea comparată își poate propune să dezvăluie modurile diferite în care s-a organizat universul mental în arii diverse de civilizație și să restituie, în fond, varietatea experiențelor intelectuale făcute de popoarele pe care le-au raliat aspirațiile comune de a înnobila natura umană”. ■ Domițian Cesereanu notează despre *Maiorescu și Gherea*: „Datorăm lui George Ivașcu două micromonografii despre Titu Maiorescu și Dobrogeanu-Ghera, apărute printr-o fericită sincronizare la Ed. Albatros (1972). În panoramări strânse autorul propune indici de recunoaștere specifică pentru fiecare critic privind, de la nivelul biologiei și mai cu seamă al

operei, prezența lor singulară și am spune oportună în destinul literaturii române. Alăturarea e concepută pe linia departajărilor prezente pe de o parte și de alta, formulând în mod implicit sau explicit o comparație prin care autorul pune problema stringentă a raportului de complementaritate între două direcții critice”. ■ Marius Robescu semnaleză *Semnificații în cartea lui Marin Preda*: „*Imposibila întoarcere* a confirmat, pentru mine, o așteptare. Nu pretind că citind cărțile anterioare ale lui Marin Preda o așteptam chiar pe aceasta, în forma și substanța în care a apărut. Dar ceea ce mă interesa în mod deosebit – gândirea scriitorului – nu se putea să nu găsească o cale spre cititor, alta decât povestirile și romanele. Recentele *Convorbiri cu Florin Mugur* nu sunt altceva decât continuarea acelei cărți, așteptată, după cum spun, dar și surprinzătoare prin caracterul universal al temelor tratate. Ciudat lucru, mi se pare că informat asupra problemelor filosofice ale omenirii, Marin Preda încearcă să le răspundă metodic, nu însă și abstract, cu aventuri și gânduri proprii. În copilărie, povestește el, îl domina o stare de lentoare, nu vedea numai decât lucrurile pe care era îndemnat să pună mâna, acțiunile pe care trebuia să le săvârșească”. ■ Florin Mihăilescu descoperă *Limite și perspective în activitatea lui Mihail Dragomirescu*: „Nu totdeauna, din păcate, contemporanii și, în prelungirea lor, posteritatea repartizează judicios și limpede accentele de prețuire și de contestație asupra unora din personalitățile care marchează în mod indiscutabil o epocă. Este cazul lui Mihail Dragomirescu, critic și estetician literar care a făcut încântarea ironică nu numai a zeflemiștilor de profesie, dar chiar și a câtorva dintre confrății de mare autoritate. Examenul obiectiv și lucid s-a văzut astfel înlocuit prin demonstrații polemice spectaculoase, desigur pe gustul publicului amator de confruntări superficiale și prea puțin dispus să iasă din comoditate pentru a le putea urmări pe cele cu adevărat esențiale”. ■ La secțiunea intitulată *Autografe*, Al. Raicu consemnează o discuție cu Șerban Cioculescu: „În dimineața aceasta de vară adevărată stau de vorbă cu Șerban Cioculescu, în sufrageria locuinței sale din strada Dr. Turnescu nr. 5. Câte cărți trebuie să se află în bibliotecile prestigiosului critic și istoric literar? Probabil foarte multe, de vreme ce micul hol de la intrare – asemănător ca două picături de apă cu acela de la locuința lui Liviu Rebreanu – este ticsit de volume așezate pe două rânduri, până mai sus de umerii unui om foarte înalt. Firește, un mare număr din acestea sunt volume pe care sunt așternute cele mai diverse autografe din partea autorilor respectivi. Nici nu e de mirare că discuția noastră se oprește mai multă vreme asupra acestui subiect. Venind vorba despre lansările de cărți de odinioară ale marilor edituri, ni-i amintim împreună pe Minulescu, Ionel Teodoreanu, Cezar Petrescu, Tudor Arghezi sau apariția mai rară a lui Mihail Sadoveanu, acordând autografe cititorilor. Dintre aceștia – subliniază Șerban Cioculescu – cel mai exuberant se dovedea Ionel Teodoreanu, căruia îi făcea plăcere realmente să improvizeze cele mai fanteziste dedicații pe

cărțile cu care sute de cititori, dar mai ales cititoare, îl asaltau, în prima zi de vânzare a unui nou volum. – Sadoveanu însă – precizează gazda – era extrem de concis. Fie că se adresa unor vechi prieteni, fie unor necunoscuți el caligrafia de obicei următoarele cuvinte: «Domnului cu stimă sau cu prietinie (cu i nu cu e pe antepenultima vocală) – Sadoveanu». Rareori cu cele două noțiuni, – «stimă și prietinie» dar atunci trebuia să fie vorba de un om căruia îi purta o deosebită afecțiune. Ei bine, nu posed o carte a autorului *Fraților Jderi*, unde a ieșit totuși din acest tipar [...] Am să ți-o aduc mâine, te aștept la Biblioteca Academiei [...] A doua zi eram punctual în antecamera directorului general al marelui bibliotecari a țării și n-a trebuit deloc să fac «coadă» cum mi se mai întâmplase altădată. – Iată, mi-a întins distinctul critic, volumul *Noapțile de Sânziene*, apărut cu aproape 30 de ani în urmă la Editura Cartea Românească. Am citit: «Domnului Șerban Cioculescu, această carte fără succes, dorind și cărții și domnului Cioculescu bună înțelegere. 16 februarie 1944». – Când v-a dat cartea? – M-a întâlnit într-o zi pe Calea Victoriei și între altele m-a întrebat dacă am primit ultimul său volum – era vorba tocmai de *Noapțile de Sânziene* a cărei acțiune este localizată la 24 iunie 1927. I-am răspuns că nu. Imediat a doua zi am și primit volumul, iar din autograf reiese limpede că de astă dată Sadoveanu fusese mai «larg» ca de obicei. Șerban Cioculescu s-a dovedit însă și el darnic: îmi adusese două cărți cu autografe deosebit de prețioase: Pe volumul *De vorbă cu mine însumi* tipărit la Stabilimentul de arte grafice Albert Baer, într-un număr extrem de restrâns – în format «caiet de desen», cu superbe desene de Iser «executate» la Marvon și cu o fotografie color a autorului, Ion Minulescu a scris: «Lui Șerban Cioculescu ca să stea de vorbă cu mine printre... picături. Ion Minulescu». În sfârșit Șerban Cioculescu mi-a făcut surpriza de a-mi aduce și un autograf, într-adevăr rar, de data aceasta din partea lui Ion Barbu. E vorba de o dedicație nu pe un volum de poezie, ci pe un... extras din «Gazeta matematică și fizică» seria A. Noiembrie 1955 – pe care autorul poemului *După melci* a notat: «Lui Șerban Cioculescu, bucuros că prin fondul matematic scap asprimilor criticii lui. Dan Barbilian 30 iulie 1955» . – Eram prieten cu Ion Barbu mărturisește Șerban Cioculescu. Ne întâlneam fie la Athenée Palace, fie la Capșa sau la Nestor. Obișnuia să-și pregătească lecțiile acolo, pe masa cofetăriei-cafenele, exact cu o oră înaintea prelegerii în care trebuia să o țină în fața studenților. În acele ore nu sta de vorbă cu nimeni dintre numeroșii scriitori care frecventau pe atunci susnumitele localuri. Avea nevoie să fie sigur și i se respecta dorința. Dar asta se întâmpla o zi-două pe săptămână. În restul celor cinci zile se vedea un excelent *causeur* și un admirabil amic [...] –Dar un autograf al criticului de care erau atât de neliniștiți pe vremuri poeții și prozatorii? Drept răspuns, Șerban Cioculescu a caligrafiat interesantul final al articolului «De la Ion Luca citire» pe care l-a publicat la 9 noiembrie 1972 în «România literară». Iată-l: «Mai complex în poetica lui decât Mateiu I. Caragiale, și el un dezafectat al trecutului, Luca Ion a fost de fapt

un virtuos care va încerca pe toate instrumentele și claviaturile cu aceeași dexteritate în căutare, nu atât a unei fixări poetice, cât adesea de sine, în haosul contemporaneității. Înapoia mirajelor, pe care ni le propune talentul său netăgăduit, întrevedem un proces dramatic de conștiință». ■ În *Intenție și realizare*, Sorin Titel analizează romanul lui Petru Popescu, *Sfârșitul bahic*: „În partea ultimă vom găsi toate locurile comune ale romanului de senzație: împușcături, tentative (realizate) de omor, cuțite înfipite în spate etc., prozatorul, de dragul unei «popularități false» făcând concesii unui gust mai mult decât îndoielnic. Cartea lui Petru Popescu se citește ușor, scrisul e fluent, dar această «lectură» plăcută nu poate să suplinească lipsa ei de consistență, subțirimea faptică și superficialitatea dezbaterii». ■ Lirica lui Mihai Ursachi este analizată de Rodica Locusteanu, în textul *Cercul vrăjit*: „Dincolo de aceste probleme deocamdată nerezolvate și de influențele rămase destul de vizibile, versul lui Mihai Ursachi are o fluentă, o tensiune și o acuitate a sensibilității care lasă să se vadă talentul autentic. Suntem siguri că acest talent va reuși să se găsească deplin pe sine însuși». ■ În *Reflecții singulare*, Geo Șerban deplânge destinul critic al studiilor lui Z. Ornea: „Mai mult decât de câteva obișnuite recenzii nu a beneficiat nici suita de monografii dedicate de Z. Ornea unor importante curente literare, începând cu junimismul și continuând cu sămănătorismul, poporanismul și, ar trebui să adăugăm și țărănismul, deși acesta din urmă având numai tangențe prin unii partizani cu mișcare scriitoricească trecută”.

5 august

• [„Scânteia”, nr. 9591] Ziarul omagiază *Se împlinesc patru ani de la Congresul al X-lea al P. C. R., eveniment de însemnătate epocală în viața partidului, a poporului, a întregii țări*. Citim textul nesemnlat *Programul Congresului călăuzește și sporește puterea creatoare a națiunii noastre și poezia Partidului* de Ion Petrace.

8 august

• [„România liberă”, nr. 8955] Pentru Ion Dodu Bălan, volumul de *Teatru* al lui Paul Everac, recent publicat la C.R., construiește un discurs dramatic care „pare a urmări expres să ajute omul în efortul de a-și descifra propriile taine, de a se înțelege mai bine în raport cu existența și cu semenii săi. Foarte adesea piesele sale aruncă acuzatoare fascicole de lumină asupra petelor de întuneric din noi și din afara noastră, asupra neajunsurilor și scăderilor morale care vor să se mențină în umbra minciunii și a neomeniei. Opera sa dramatică tinde, prin toate articulațiile ei a fi în serviciul omului și al omeniei. Prin umanismul socialist care îi e consubstanțial, ea se vrea și reușește să fie un obstacol în calea mecanismelor străine din societatea noastră și de natura intimă a omului”.

• [„Scânteia”, nr. 9594] Anton Breitenhofer semnează *Sentimentul patriei tema supremă a creației*: „Toți creatorii ide artă, indiferent de naționalitatea și limba lor maternă, au aceleași posibilități de a crea. Aceasta dovedește că toți cetățenii țării au aceleași drepturi, dar și aceleași îndatoriri. Creatorii de artă trăiesc în același climat spiritual și social și se inspiră din realitățile aceleiași țări. De aceea și scrierile în limbile naționalităților conlocuitoare sunt o parte integrantă a culturii noastre socialiste. [...] Este nevoie desigur de continuitate în privința scrisului îngrijit, de atingerea măiestriei artistice cu mijloace actuale. O dezbatere creatoare în jurul marilor probleme ale realității noastre socialiste, a modului în care sunt surprinse în paginile cărților, ar asigura nu numai prezența și sporirea cercului de cititori, ci și promovarea prieteniei tradiționale a tuturor oamenilor patriei noastre, indiferent de naționalitate. Aceasta ar însemna totodată noi pași făcuți de literatura noastră socialistă spre o nouă maturitate umană și artistică”.

9 august

• [„Munca”, nr. 8001] În *Carnet Cultural -Carte*, Vlaicu Bârna prezintă, cu titlul *Violoncel solar*, volumul de versuri *Noblețea plaiului natal* de Camil Baltazar. ■ Mihai Cernat publică o recenzie a volumului lui Sașa Pană, *Născut în '02* (Minerva): „«Născut în '02» era cel puțin prin premisele ei, o carte ce ar fi trebuit citită. Și asta, pentru că aducea mărturie despre mișcarea literară de avangardă din țara noastră și apoi deoarece era scrisă tocmai de unul dintre „supraviețuitorii” ei, de unul dintre principalii animatori ai curentelor moderniste. [...] Cartea are, desigur, merite sub raport informativ-documentar, în special. Sunt pagini din care răzbate atmosfera specifică a unei epoci, a unor medii artistice. [...] Dar, toate acestea, nu justifică volumul imens de pagini ce alcătuiesc «Născut în '02». Nu justifică întrucât sunt așa de multe amănunte, mai mult chiar decât neinteresante, sunt atâtea date cu tentă anecdotică, prea puțin revelatoare pentru ceea ce ar fi fost necesar să se rețină dintr-o anumită „epocă literară”, de către un participant direct la evenimente. [...] Sunt cunoscute rezervele pe care le-au avut criticii și scriitorii de mare autoritate (Eugen Lovinescu, Mihail Sadoveanu, Mihail Sebastian, Liviu Rebreanu, G. Călinescu) despre unii reprezentanți ai frondei literare. Și trebuie s-o recunoaștem că a fost momentul când s-au putut strecura în peisajul literar al timpului oameni care nu numai că nu aveau nimic de spus în creația artistică, dar care necesitau serioase îngrijiri medicale. Și atunci de unde mărinimia pe care Sașa Pană o revarsă azi peste aparițiile „remarcabile dar meteorice” ale unor așa-zisi scriitori ai avangardismului literar interbelic? Sunt, în sfârșit, felurite aluzii, insinuări, maliții de tot felul la adresa unor autentici creatori de artă. Dacă nu le-am suspecta de dorința de a le șicana memoria acestora, le-am recepta poate pentru rămășița unui spirit „frondeur” al autorului acestei cărți. Credem că nu în acest fel este firesc să vorbim despre trecutul nostru literar, pe

care trebuie să-l judecăm cu discernământ, chiar dacă „amintirile” noastre se referă la o perioadă ce a șocat „rafinamentul” burghez. De altfel, istoria literară și însuși timpul au dovedit-o. Cu atât mai inutilă apare străduința unora de a ridica la suprafață, o dată cu valorile autentice și mătul...”

● **[„Scânteia”, nr. 9595]** Aflăm că a decedat Sică Alexandrescu. Necrologul este semnat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale: „Prin dispariția regizorului Sică Alexandrescu, teatrul românesc încearcă o grea și dureroasă pierdere, dar imaginea personalității sale multilaterale se va păstra mereu vie în amintirea mulțimii de spectatori care l-au prețuit și iubit, iar opera sa își va păstra locul de cinste pe care și l-a dobândit în cultura poporului român”. ■ M. Ungheanu publică o cronică literară la *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu: „Deoarece etichetele se aplică cu ușurință și pledoaria lui pentru romanul de inspirație citadină e pe cale să-i procure una, dacă nu i-a și instalat-o, este cazul să amintim că prezentând lumea satului prozatorul nu se mișcă deloc cu stângăcie, că priceperea lui literară nu este incomodată de mediu. Dar aici menționăm un accent excesiv, un ochi prea atent la situația de tipar zolist, (și nu numai în scenele cu țărani!) ceea ce poate avea efecte denaturante. Ar mai fi, de asemenea, de observat că romanul începe amplu, masiv, lent, pentru a se subția în partea a doua, unde un ritm accelerat, trepidant expediază situații care s-ar fi cerut aprofundate. Hotărât să-și câștige cititorul, autorul apelează la mijloace captivante, finalul e de-a dreptul polițist, dar nu în favoarea ci în detrimentul densității cărții. După cum un mai riguros control stilistic ar fi putut duce la înlăturarea unor neglijențe, ușor de retușat, de altfel, la o nouă ediție. *Sfârșitul bahic* este însă, în mare parte, un roman reușit, pe linia propusă de autor, și este cu atât mai salutar cu cât este semnat de un scriitor care nu-și neglijează angajamentele teoretice”.

● **[„Albina”, nr. 32]** Versuri de Ion Bănuță, Ion VasIU, Florin Costinescu. ■ Pagină de *Satiră și umor*.

● **[„Orizont”, nr. 32]** Este publicat un lung fragment de proză, *Persistența memoriei*, de Ion Velican. ■ Sunt prezente relatările evocator-eseistice ale lui Ion Arieșanu de la rubrica „creion”. ■ În tălmăcirea lui Leonid Dimov, este prezentat poetul simbolist rus Andrei Belâi, cu un potpuri de poeme intitulate *Mica dughiană de pe mica planetă pământ*.

● **[„România literară”, nr. 32]** Versuri semnează: Darie Novăceanu (*Un timp al nostru*), Ion Lotreanu (*Numele și patria*), Vlaicu Bârna (*Roma; Marc Aureliu; Dom; Templul lui Apollo; Bocca de la Verita; Mierlele din Vale Giulia; Sixtina; Logodnicii; Umbre din trecut; Podul lui Mucius Scaevola; Pasărea Minervei*), Al. Raicu (*Muntele ascuns; Moment fix; Timp firesc; Tentativă; Semnal; Stol de vrăbii*). ■ Leonid Dimov traduce poeziile lui Mihail Lermontov: *Vis; Ies la drum de unul singur*. ■ Cristian Unteanu semnează traducerea *Robert Sabatier: „Trei acadele cu mentă”*. ■ În *Atelier literar*, printre altele,

citim o poezie nouă a lui Gabriel Chifu, *Să ard nesecat*. ■ Citim *Vatra* de Aurel Mihale. ■ Editorialul *Cultura literaturii* aparține lui George Ivașcu: „O numeroasă delegație de teoreticieni, istorici și critici literari a plecat în Canada pentru a participa la cel de al VII-lea Congres al Asociației Internaționale de Literatură Comparată; o nouă revistă, într-o limbă de circulație internațională, «Cahiers roumains d'études littéraires», a apărut cu o serie de articole prezentând din actualele noastre preocupări privind literatura; de asemenea, câteva «puncte de reper» consacrate *Sociologiei literaturii* – acestea adăugându-se la un prim volum al unui prodigios, ca referințe, *Dicționar de idei literare*, după o cuprinzătoare și competentă antologie de «orientări moderne» în *Poetică și stilistică*, fericit apărut concomitent cu o vastă *Panoramă a poeziei universale contemporane*. Cele două culegeri de «sinteze»: *Puncte cardinale europene – Orizontul romantic* (de Alexandru Philippide) și *Valori echivalente umanistice* (de Zoe Dumitrescu-Bușulenga), în sfârșit, volumul III al tratatului academic de *Istoria literaturii române*, – iată tot atâtea afirmări ale capacității noastre de cercetare și de promovare a literaturii marcând – evident – noua fază din istoria culturii contemporane în acest, cel mai important, sector de «umanități»”. ■ Revenind la *Pro domo* Alexandru Ivasiuc scrie despre Zaharia Stancu în *De ce a învins Darie?*: „Darie nu trăiește numai în concret, ci și deasupra concretului, într-un albastru simbolic, neuitând pe de-a-ntregul nici lecția eclesiastului. Însă tocmai această integrare cosmică îi face să biruie și orice biruitor adevărat de altfel trebuie să aibă și sursa nesecată a vitalității, nu numai în rapiditatea mișcărilor, dar și în știința fără cuvânt. Cine o pierde este zdrobit de concret, de clipă, de intensitate, fărâmițat mărunț, fără puțință de izbândă. De aceea mi se pare că a învins Darie, că a avut ambele înzestrări contradictorii”. ■ Nicolae Ioana semnează *Universalialia*: „În momentul de față se înregistrează un mare apetit pentru real. O fascinație în care sunt prinși autorii și cititorii. Desigur că dintr-un asemenea demers va rezulta o revitalizare. Ceea ce s-a și întâmplat prin apariția unor cărți care s-au bucurat de succes. Succesul unora îl motiva un critic doar prin exercitarea acestei fascinații, lucru care mi se pare pe deplin întemeiat. Căci dacă ea poate oferi forța inimitabilă a vieții, tot atât de bine scriitorul se poate pierde în fabula acestui mit. O asemenea raportare la viață fără o urmărire a proiecțiilor ei în spirit de naștere «monștrilor» transcrierii și inventarierii, înlocuind cu ușurință elaborarea cu bloc-notesul reporterului”. ■ Eugen Todoran, în „*Secțiunea de aur*” a poeziei oferă un studiu de introducere despre gândirea poetică. ■ N.A. Ursu scrie despre *Un manuscris necunoscut al fabulelor lui Alecu Donici*. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Un nou Miron Costin*, notând apariția volumului *Miron Costin. Interpretări și comentarii*, apărut la Minerva. ■ Ștefan Aug. Doinaș dezvoltă tema din articolul său din numărul trecut al revistei, *Orfeu și tentația realului*, publicând studiul *I. Poezia ca univers*, împărțit în patru părți. ■ Sub titlul *Unde începe lectura*, Nicolae Manolescu semnează

cronica literară la volumul *La sfârșitul lecturii* de Alexandru George, C.R., 1973: „O asemenea critică impresionează prin justețe. Și deloc prin «artă». Autorul, caracterizându-se cum am văzut în articolul final, se cunoaște foarte bine. Să mai spun că fantezia nu-i neapărat condamnabilă? Sau că puțină culoare stilistică (ștearsă în *La sfârșitul lecturii*) nu înseamnă o încălcare a regimului firesc prozaic al criticii? Ar fi să forțez uși deschise. De mirare doar cum se împacă, în Alexandru George, un prozator dotat cu atâta spirit critic și un critic atât de nepăsător la grațiile literaturii”. ■ Sub titlul *Reîntoarcerile poezilor* Dana Dumitriu recenzează două volume: ■ *Cântecele casei de sub pădure* de Dragoș Vrânceanu, Eminescu, 1973: „Câteva poeme se închid brusc cu fraze concludive, un fel de rezumat al discursului poetic rupând vraja. Există, iată, și un risc al simplității, al expresiei directe și despovărate exigent de orice podoabă”. ■ *Reîntoarcerile* de Ursula Șchiopu, Editura Eminescu, 1973: „În genere metafora e discursivă, versul încărcat și retoric. Poezia transmite căldura unei intimități melancolice, ușor distilate, plăcerea interioarelor umbrite și clame («ungherele ascund tăceri decolorate»), în care imaginația încearcă să pătrundă taina vremurilor apuse (*Genealogie, Metatrezorerie, Cronică scitică, Cifrul, Baladă, Bătrânul șaman, Sisiute, șarpele* etc.), să evoce o natură stihnică, dezlănțuită, care provoacă de la distanță emoții puternice (*Ceasurile anotimpului de foc, Arșiță, La porțile cetății*)”. ■ În *Două volume de povestiri* Sorin Titel comentează: ■ *Câinele și gramofonul* de Marta Cosmin, C.R., 1973: „Scrise cu spontaneitate și grație, povestirile Martei Cosmin oferă cititorului o lectură «ușoară», fără să fim prin aceasta în fața unei proze de simplu agrement: întâmplările descrise sunt înfiorate de obicei de o discretă undă de poezie (care fixează și subliniază perfect situațiile), «comicul», adăugându-le o ușoară, și necesară, notă de melancolie”. ■ *Iepurele pe acoperiș* de Dan Rebreanu, Dacia, 1973: „Prozator cultivat și inteligent, Dan Rebreanu apelează întotdeauna în povestirile sale la o scriitură modernă, prudent, însă, el nu se aventurează pe terenuri necunoscute, de unde siguranța, dar și o anumită «cumințenie» a scrisului său”. ■ Bogdan Ulmu prezintă *O trufie modestă* de Anca Bursan și Gheorghe Panco, Editura Cartea Românească, 1973: „Două lucruri esențiale au ocolit autorii în momentul conceperii cărții: a) Singura șansă de (relativă) reușită a ei era distanțarea, parodia; b) pentru girarea unui asemenea subiect un singur nume era – cum se spune – arhisuficient...”. ■ G. Dimisianu semnează *O critică a ideilor*, notând apariția volumului *Scriitori români și străini* de Liviu Petrescu, Editura Dacia, 1973: „Un climat de intelectualitate autentică în paginile lui Liviu Petrescu și un stil de manifestare critică ce ar trebui stimulat să prolifereze”. ■ Al. Piru semnează *Real și imaginar în „Istoria ieroglifică”*. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu „*Violon d’Ingres*”, în care prezintă două volume de debut: ■ *Timpul știut* de Stelian Oancea, Eminescu: „La Stelian Oancea n-am descoperit veleități pronunțate, dar ce împiedică, totuși,

poemele sale să fie de aspectul bijuteriilor este frustețea limbajului, mai exact inapetența pentru ceea ce numim curent imagine poetică. Versurile declină cu ostentație orice ofertă metaforică, poetul, acomodat, se vede, cu tendințele mai noi ale poeziei moderne, călătorește iluzoriu la polul nud al lirismului, a cărui existență tot mai mulți o recunosc, dar pe care de trecut nu l-a trecut, după știința mea, încă nimeni. Amator fiind, curajul lui e mai mare fiindcă nu implică nici un risc psihologic, dar nu e mai puțin adevărat că șansa de a găsi ceea ce caută e mai mică decât aceea de a cădea la proză versificată”. ■ *Negru și alb* de Vasile Zamfirescu, Editura Albatros: „Plăcerea de a compune imagini e mai mare la Vasile Zamfirescu decât dorința de a le supune gândirii poetice. El știe nota într-un limbaj adecvat niște stări poetice, dar nu are obișnuința de a gândi poetic. De aceea, ca și în cazul lui Stelian Oancea, riscul ce-i pândeste poezia e prozaismul. E drept că nu unul, precum dincolo deduc dintr-o frazeologie ostentativ prozică, dar unul produs de chiar imagistică abundentă a poetului. Ceea ce nu înseamnă nicidecum un avantaj. Talentul îl îndreptățește pe Vasile Zamfirescu să spere într-o mai grabnică depășire a debutului dacă, bineînțeles, poetul va dori sau va ști să se profesionalizeze”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* găsim anunțate proiectele literare ale lui Vasile Nicolescu, Mircea Ștefănescu, Sașa Pană, Alexandru Mitru, Emil Manu, Violeta Zamfirescu, Petru Homoceanul, Haralambie Țugui, Savco Vesnic, Ferencz Laszlo, Petru Pascu. ■ Notă fără titlu, semnată m. m.: „A apărut nr. 1/73 din «Cahiers roumains d'études littéraires», în editura Univers din București. *Scriitorul și societatea contemporană* este tema în jurul căreia publicația grupează câteva studii de certă valoare privind relațiile existente astăzi între scriitori și societate. Astfel Mircea Zăciu face o documentată incursiune în istoria relațiilor între literatură și societate reamintind intervenția criticii literare – de la începuturile afirmării ei și până la G. Călinescu – în favoarea «conexiunilor dintre literatură și viața socială, arta, idealurile sociale, morala» (*Critica română și relația literatură-societate*). Adrian Marino analizează relația de reciprocitate dintre succesul unei opere și gustul public al epocii, ajungând la concluzia că «dacă operele determină succesul, succesul determină la rândul său, într-o măsură oarecare, operele» (*Succes literar și receptarea socială*), concluzie către care tinde și studiul lui Petru Popescu, *Scriitorul și gustul publicului*. Romul Munteanu semnează o convingătoare pledoarie pentru «necesitatea unei critici totale» (*Biografie, operă, societate și critica sociologică*). În cadrul aceleiași teme propuse de comitetul redacțional al «Caietelor române de studii literare» mai semnează: Nicolae Balotă (*Scriitorul și circulația valorilor în cultura română contemporană*), Edgar Papu (*Funcția civică a criticii literare*) și Traian Herseni (*Industrializarea și concentrarea activității literare*). Celelalte secțiuni ale «Caietelor române de studii literare» sunt alcătuite din observații pertinente asupra actualității literare, trecându-se în revistă principalele apariții editoriale atât din țară cât și din străinătate. Un merit deosebit îl are rubrica *Cronica tra-*

ducerilor în care sunt analizate atât opere traduse recent în românește cât și lucrările fundamentale ale culturii românești care, datorită traducerii lor într-o limbă de largă circulație, pot pătrunde mai ușor în circulația valorilor universale”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Colegiul New England din orașul Han- niker, statul New Hampshire (SUA) a fost timp de două zile gazda simpozionului *Cultura României și semnificația ei internațională*, manifestare organizată sub auspiciile Societății Americane de istorie a științei și Bibliotecii Române din New York, și dedicată apropiatei sărbători naționale a României, ziua de 23 August. În cadrul simpozionului, cercetătorii americani au prezentat o serie de comunicări, între care: *Baladele românești, expresie a tragicului și frumosului, Luceafărul lui Mihai Eminescu, o viziune cosmologică românească, Școala românească a literaturii comparate, Aspecte ale implicației sociale în romanul românesc contemporan*. Prof. Dan Grigorescu, directorul Bibliotecii Române, a susținut comunicarea *Caracter național și valori internaționale în cultura română*. În semn de recunoaștere a contribuției sale la răspândirea și cunoașterea culturii române în Statele Unite, el a fost ales membru de onoare al Uniunii Asociației Științifice din SUA Televiziunea din orașul Concord, capitala statului New Hampshire, a transmis o emisiune dedicată colocviului de cultură românească. Postul de radio al orașului Manchester, din același stat, a transmis un program în care au fost incluse lecturi din poezia românească, traduse în limba engleză. * În cadrul cursurilor de vară ce se desfășoară la Sinaia, marți a fost organizat un colocviu cu tema *Contribuția lui Ovid Densusianu la dezvoltarea lingvisticii și a istoriei literare românești*, prilejuit de împlinirea a 100 de ani de la nașterea acestuia. Mâine, vineri, se va desfășura colocviul *Limba și literatura română pe meridianele lumii*, iar sâmbătă va avea loc, la Bușteni, o șezătoare organizată de studenții străini care studiază limba și literatura română. Cursurile de vară de la Sinaia se vor încheia la 17 august 1973. * Expoziția «Ion Slavici», organizată de Muzeul Literaturii Române cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la nașterea marelui scriitor, după ce a urmat traseul: Arad, Oradea, Satu Mare, Baia Mare și Cluj, a poposit în rotonda muzeului respectiv, unde va rămâne în lunile august și septembrie. * La Muzeul de Artă al Republicii va fi deschisă, în cursul lunii septembrie, o expoziție «Dimitrie Cantemir», organizată de Muzeul de Istorie al R. S. România în colaborare cu Biblioteca Academiei și Muzeul Literaturii Române în cadrul căreia vor fi expuse ediții rare ale lucrărilor marelui cărturar român, numeroase stampe și fotografii”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ În *Alain, un moralist modern* Nicolae Balotă prezintă volumul *Studii și eseuri* de Alain, Editura Meridiane, traducere de N. Steinhardt și Al. Baci. ■ Sub semnătura C. U. aflăm de apariția volumului *La tragédie grecque* de Guy Rachet, Ed. Payot, 1972. ■ Revista publică *Un articol nepublicat al lui G. Ibrăileanu* intitulat „*Greutatea artei*”. Nota introductivă și explicativă este semnată de Mihai Drăgan, în care se menționează că „acest articol, aflat în Arhiva «G. Ibrăileanu», de la

Biblioteca centrală universitară «M. Eminescu» din Iași, l-am semnalat în trecut în studiul nostru *G. Ibrăileanu*, Ed. «Albatros», 1971”. ■ În secțiunea *Teatru* Mircea Grigorescu semnează necrologul *Sică Alexandrescu*: „Cu sufletul acesta de permanent iubitor al teatrului, de pasionat al interpretării, de credincios al înscenării limpezi și expresive, absolut fidelă textului, Sică, «maestrul» drag tuturor, a închis ochii. Personalitatea lui, exemplară din atâtea puncte de vedere, devotamentul lui pentru dramaturgia românească, în care credea mai presus de orice, talentul lui de a face să re trăiască momente de mult trecute, – toate acestea îi vor perpetua amintirea, vie, nealterată nici de timp, nici de faptul nemărginit de dureros că omul acesta încântător și competent, mereu tânăr și mereu sfântos, prieten cald și nedesmințit, nu mai apare, zâmbitor, printre noi”. ■ În *Ochiul magic* citim *Călinescu inedit*, notă semnată M. I.: „După *Universitate-Universalitate*, excepționalul text inedit călinescian publicat în urmă cu patru ani (nr. 6/1969), revista «Secolul XX» tipărește un nou manuscris până acum necunoscut al marelui scriitor: *Spiritul literaturii italiene* (nr. 5/1973). După ipoteca plauzibilă a lui Geo Șerban, descoperitorul manuscrisului, textul a fost redactat aproximativ între «finele anului 1944 și începutul lui 1946», reprezentând, probabil, fie o prelegere universitară, fie o conferință rostită cu prilejul reluării activității fostului institut italian”. ■ În *Meridiane* apare nota *Congresul al VII-lea al Asociației Internaționale de Literatură Comparată*: „Între 13 și 19 august a. c. se va desfășura în Canada, la Universitățile din Montreal și Ottawa, al șaptelea Congres al Asociației Internaționale de Literatură Comparată (cel anterior a avut loc la Bordeaux în 1970). O tematică interesantă, cuprinzând pe de o parte un subiect mai special: *Legăturile dintre literaturile americane*, iar pe de alta unul mai general: *Situația literaturii comparate în fața tendințelor actuale ale studiilor literare*, va fi dezbătută de peste trei sute de participanți din țări de pe întregul glob. [...] Delegația română care va participa la Congres va fi condusă de prof. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga și va cuprinde numeroși membri, printre care prof. dr. doc. Al. Dima, membru al Comitetului Internațional A.I.L.C., prof. dr. Ion Zamfirescu, președintele Comitetului național român de literatură comparată, prof. dr. doc. Nina Façon, prof. dr. Vera Călin, conf. dr. Cornelia Comorovski, profesorii și criticii literari Ion Chițimia, Adrian Marino, Mihai Novicov, Paul Cornea, Matei Călinescu, Al. Duțu, secretarul general al Comitetului român de literatură comparată, George Muntean ș. a. Membrii delegației române vor susține comunicări, vor lua parte la discuții, vor prezida ședințe, vor prezenta progresele participării lor la lucrările colective ale A.I.L.C. Cu prilejul congresului va avea loc și alegerea organelor de conducere ale A.I.L.C. până la cel următor”. ■ Barbu Brezianu semnează *Constantin Brâncuși*, un text în care sunt notate omagiile aduse sculptorului român în Vest.

- [„Tribuna”, nr. 32] Ioan Alexandru despre *Puterea vizionară a poeziei*;
- *Cronică literară* – Ion Marcoș recenzie la romanul *Matei Iliescu* de Radu

Petrescu; ■ în *Reflecții contemporane* – articol de Constantin Cubleşan despre romanul *Desculț* de Zaharia Stancu, la împlinirea a 25 de ani de la apariție. ■ continuarea anchetei *Necesitatea Polemicii*, răspund: Radu Enescu, M. Nițescu, Vasile Sălăjan, Mircea Popa, Vasile Sav. ■ Articol de Serafim Duicu despre volumul *Studii de literatură universală* (ed. Univers, 1973) care cuprinde studii și articole mai vechi de ale lui Vladimir Streinu. ■ interviu Robert Quatrepoint – N. Prelipceanu; Dorin Iancu dialog cu Sandro Kay-Aberg, „poet și dramaturg de notorietate continentală”; ■ Maria Vodă-Căpușan – articol *Personaj și antipersonaj la Jean Vauthier*; ■ Ion Cocora despre volumele lui Ioan Alexandru – *Viața decomandată* și *Infernul discutabil*. ■ *Meridian*: autorul ucrainian Andrei Miastchiavski este tradus de Valeriu Varvari și M. Kramar.

10 august

• [„Munca”, nr. 8002] În rubrica *Punct*, cu titlul *Romanul contemporan trebuie să fie un document al timpului ce-l trăim*, revista publică un scurt interviu cu Ioana Postelnicu. Acesta răspunde la întrebări legate de „transpunerea realității în romanul contemporan”, descoperă asemănări și diferențe între romanul contemporan și cel interbelic („Romanul psihologic și romanul citadin au dominat literatura dintre cele două războaie. Epoca actuală ne-a învățat cum să valorificăm ce se întâmplă sub ochii noștri, cum faptele pot căpăta valoare, dacă le transpui artistic. Ne-a învățat pe noi, scriitorii, că există idealuri ce depășesc universul individual”), vorbește despre faptul că în librării se găsesc mai puține romane decât volume de poezie („Versurile se scriu ușor, „poezia” se scrie inspirat. Roamnul cere alt efort decât poezia. Organizarea zecilor de personaje, situații, îți răpesc liniștea, pe când poezia, după părerea mea, îți dă o stare de extaz. O porți în tine ca pe o prietenă, îți zbârnâie pe sub frunte, te joci cu metaforele ei când ești la plimbare sau întins în pat și consemnezi aceste perle pe orice petec de hârtie, să nu le uiți. Pe când sutele și sutele de pagini de proză...”), oferă detalii despre reeditarea romanului săi, *Vlașinii*.

• [„Contemporanul”, nr. 33] Eugen Luca este încântat de inițiativa debaterii de la revista «Lucefărului» despre *Mit și istorie*: „Oportună dezbaterea inițiată de Paul Georgescu în coloanele «Lucefărului», în legătura cu mitistorie. Căci, în acest domeniu, interpretările eronate n-au lipsit, iar reflexul lor în practica literară s-a făcut pe alocuri simțit. Înscriindu-se în această discuție, reluăm, pentru început, câteva prepozițiuni pe care, privitor la aceeași problemă, le-am scris în urmă cu aproape nouă ani. Miturile poetice – spuneam atunci – traducând într-un limbaj propriu, neliniștit, aspirații și atitudini eterne ale omului în fața marilor probleme ale existenței, au un caracter de generalitate și universalitate”. ■ Dan Medeanu prezintă volumul de versuri al lui Mihail Sabin, *Arena cu paiețe*: „Ceea ce definește și particularizează poezia lui Mihai

Sabin este în primul rând echilibru, calitate vizibilă atât în alcătuirea generală a volumului [...] cât și la nivelul poemului luat separat, unde evidențiază, dincolo de minuția cântării fiecărui cuvânt, o anume concepție – să-i zicem clasică – despre poezie, definitiv acceptată de autor și urmărită cu nobilă obstinație în fiecare vers. [...] Sunt scăderi pe care Mihai Sabin le putea evita – volumul de față oferă în acest sens suficiente dovezi. Așteptăm ca demersul liric al lui Mihail Sabin să se situeze, cu hotărâre, sub semnul profunzimii și al densității”.

■ În rubrica intitulată *În librării* este menționată apariția a două cărți.

■ Leonid Dimov, *A.B.C.*: „Versurile lui Leonid Dimov se caracterizează printr-o continuă alunecare spre vis, farmecul provenind nu atât din atmosfera bizară, în care totul devine posibil, pe care poetul o creează, ci din chiar mijloacele cu care realizează această atmosferă: imagini vizuale, demonstrând un simț de observație și o invenție verbală cu totul aparte, sunt aglomerate cu rafinament într-o succesiune imprevizibilă, cele mai inefabile senzații provenind, neașteptat, din alăturări de cuvinte de o terifiantă concretețe. De neuitat: *Povestea carului și a miraculoasei călătore*”.

■ Alexandru Mitru, *Legendele Olimpului*: „Cartea lui Alexandru Mitru, dispusă cu premiul Ion Creangă al Academiei Republicii Socialiste România pe anul 1972, cunoaște acum a III-a ediție. Lucrarea, alcătuită din două volume (vol. I *Zei*, vol. II *Eroii*) este precedată de un amplu și documentat studiu introductiv, semnat de prof. dr. Docent Nicolae I. Barbu, și de o caldă prefață, datorată regretatului Demostene Botez, din care desprindem câteva considerații edificatoare”.

• [„**Cronica**”, nr. 32] Pe prima pagină, poezia *Neam* de Rusalin Mureșanu.

■ Zaharia Sângeorzan comentează volumul *Scriitori români și străini* de Liviu Petrescu (Dacia, 1973), ale cărui texte „se remarcă printr-o mare penetrație critică, printr-o excepțională forță de convingere: în jurul unei teme, a unei idei, criticul țese o rețea de exemple, de argumente bine alese, ca la sfârșitul operației să ne propună o concluzie originală”.

■ Grupaje lirice de Ovidiu Genaru și George Damian.

■ O pagină întregă de revistă este ocupată de fragmente din *Caietele Prințelului* de Eugen Barbu.

■ Emil Nicolae comentează cel mai recent volum de versuri publicat de Grigore Hagi, *Miazănoaptea miresmelor* (E.C.R., 1973), iar Haralambie Țugui, povestirile din volumul de debut al lui Ion MarinAlmăjan, „*Spune-mi unde duce acest drum*”, ce reține atenția „prin puterea de evocare a întâmplărilor și prin atmosfera densă”.

■ V. Filip, L. Volovici și Al. Arbore semnează trei texte cuprinse sub umbrela reportajului anchetă intitulat *Aportul orașului la ridicarea nivelului vieții spirituale a satului*.

■ I. Caproșu prezintă volumul *Vasile Pârvan, Corespondență și acte*, ediție îngrijită, cu introducere, note și indice de Al. Zub.

■ Petre Stoica traduce din lirica expresionistă germană: Georg Heym, Gottfried Benn, Georg Trakl, Else Lasker-Schüler, Ernst Stadler.

■ M. Tudor consemnează scurta convorbire realizată cu L. Bolle, profesor la Universitatea din Louvain, aflat în vizită la Iași, despre diverse teme, precum poeții francezi contempo-

rani, teoria și critica literară actuală ș.a. ■ *Albastra călătorie*, un reportaj eseistic despre sezonul estival semnat de Nicolae Turtureanu. ■ Titlul articolului semnat de L. Burduja, *Absențe nemotivate*, se referă la regretabila tăcere a criticii literare pentru copii față de apariții importante în domeniu, cum ar fi *Cele douăsprezece luni ale visului* (Jordan Chimet, Ed. Ion Creangă, 1972), *Domnișoara Ursuza* de Iulia Hasdeu, *Cărticica de doi ani și Cărticica de trei ani* de Constanța Buzea și altele asemenea, aparținând unor autori recunoscuți (Const. Chiriță, Radu Tudoran, Nina Cassian, Ion Hobana, Mircea Sântimbreanu ș.a.). ■ Lucian Costache traduce eseul intitulat *Apollinaire și pictorii cubiști*, în care Marie și Jean Delaperrière urmăresc modul în care poetul francez a încercat să adapteze tehnicile picturii la poezie. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după picturi de Henri H. Catargi.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 140] *Săptămâna pe scurt*: Ed. Univers din Capitală a editat primul număr din „Cahiers roumains d'etudes litteraires”. ■ Două articole de E. Manu, o cronică literară despre Al. Dima – *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale* și o prezentare a Congresului de comparatistică și impactul Comparatismului românesc. Al. Dima și-a strâns în volumul respectiv „studiile sintetice” publicate în anii ‘60-70, într-un *studiu-eseu* autorul prezentând un fapt deosebit de istoria literaturii române pe plan comparatist: „în vremea noastră literele românești trec de la o universalitate virtuală la una reală. Milescu, Cantemir, Eminescu, Caragiale, Creangă, Sadoveanu demonstrează acest proces; Arghezi, Barbu, Blaga urmează acestei prime serii.” De cealaltă parte, între 15-19 august 1973 are loc la Montreal și Ottawa (Canada) cel de al VII-lea Congres al Asociației Internaționale de Literatură comparată. La acest congres participă și o delegație românească, prof. Al. Dima, membru în biroul acestei organizații internaționale, prezidând în zilele congresului două secții și prezentând comunicarea *Rolul și funcția valorilor în literatura comparată*. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, la rândul-i, prezidează un simpozion – *Literatura comparată și umanismul*, prezentând și comunicarea *Edgar Poe în România*. Mai participă: Liviu Rusu, prezidând secția *Relații între literaturile americane și literaturile de origină*; Paul Cornea prezidează secția de antropologie culturală, susținând comunicarea *Periodizarea în literatura comparată*; A. Marino prezidează secția *Periodizarea procesului istoric în literatura comparată*, ținând și o comunicare despre *Noțiunea de valoare în literatura comparată*; Matei Călinescu participă la discuția privind periodizarea literaturilor sec. XX; Vera Călin vorbește despre *Influența prozei americane din sec. al XIX-lea asupra discursului literar european*; Ion Dimitriu prezintă o *Paralelă între Peter Neagoe și Panait Istrati pe plan comparatist*; George Muntean susține un referat despre *Relațiile culturale româno-canadiene*. Mai participă din partea delegației noastre: I. C. Chițimia, M. Novicov, Nina Façon, Leonida Teodorescu, Ion Zamfirescu, Cornelia Comorovski. ■ A. Beldeanu abordează *Pensula și dalta*,

partea din *Scrierile* lui Arghezi 1954-1967 adunând cronicile despre pictură și artiști, împrumutând de fapt titlul unui articol al poetului din „Adevărul”, 1946. ■ Un debut critic: Aureliu Goci și *Cronica – între diletantism și competență*. ■ Versuri de C. Abăluță.

11 august

● [„*Munca*”, nr. 8003] Cu titlul *Lirică patriotică*, revista publică o serie de poezii semnate de Radu Ghica Moise, Corina Victoria Sein, Romeo Bușegescu și Gheorghe Mincă. ■ În *Biblioteca*, Mihai Cernat prezintă într-o notă *Puncte cardinale europene (Orizont romantic)* de Al. Philippide (Eminescu).

● [„*Flacăra*”, nr. 33] În *Buletin de știri* se anunță ecranizarea scenariului lui Marin Preda, *O oră din august*, de către Mircea Mureșan. ■ În *Realitatea ilustrată* este publicată o poză cu Marin Sorescu oferind autografe cititorilor. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a treia a textului său memorialistic, intitulată *Un om stenic*. ■ Din *Flămând* publică un amplu reportaj intitulat *Iarba*. ■ În *Viața literară - Scriitori de azi*, Traian Stoica realizează un portret biobibliografic al lui Geo Bogza. ■ În *Viața literară - Cronică literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică *Întâlnire cu Pasărea Phoenix*, o recenzie a culegerii semnate de Al. Tudor-Miu (Minerva). ■ În *Lumea de ieri*, Corneliu Vadim Tudor publică o selecție din *Mica publicitate-căsătorii*, fragmente preluate din revista „Gazeta mea”. ■ În *Pe ecrane*, Magda Mihăilescu scrie despre *O ispită numită Dostoievski*, ecranizarea realizată de Tarkovski. ■ În *Teatru*, Dinu Săraru scrie despre *Prezențadramaturgiei originale*, făcând o analiză a stagiunii ce tocmai s-a încheiat. ■ În *Diverse*, Ion Dodu Bălan publică *Cântecul lebedei*, o prezentare a volumului *Correspondențe spirituale* semnat de Doru Popovici (Albatros). ■ În *Dialog peste veacuri*, Nicolae Stoicescu publică *Viața lui Dimitre Cantemir. Tinerețe zbuciumată*. ■ Cu titlul *Bună ziua, neică!*, revista publică fragmentul al XXIII-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Valori românești în univers*, Ioan Grigorescu scrie despre *Umbra lui Bălcescu la Palermo*.

● [„*Luceafărul*”, nr. 32] Numărul cuprinde o rubrică specială despre *Autobiografie și roman*: „Suntem întrebați, uneori, de ce deschidem atâtea dezbatere, în loc să ne concentrăm de pildă asupra uneia singure, pe care să o reluăm număr de număr și s-o desfășurăm până la capăt. Ne pare rău că cei care se arată sceptici în fața diversității discuțiilor pe care le găzduim, nu observă, totuși, că ele se află într-o succesiune, sunt complementare, reprezintă fețele unui întreg, în inițierea și organizarea numerelor axate tematic, urmărind de fapt, o continuitate și o aprofundare a unor motive fundamentale. Astfel am încercat să analizăm condiția romanului de azi și, inevitabil, am ajuns să abordăm problema criteriilor de receptare ale criticii pentru omologarea direcțiilor fertile, ne-am ocupat de relația dintre psihologie și literatură și tendințele soci-

al istorice ale veacului, am evidențiat legăturile organice cu precursorii, momentele de coincidență ale tradiției cu inovația, am dezvăluit forme ale raportului actual între mit și istorie în proza care aspiră să fie și o cronică a epocii. Temele se întretaie, negreșit, există, se poate constata, o filiație și o răsfrângere, care permite tratarea într-un spirit de omogenitate a romanului. În cele din urmă, incursiunile variate vor lumina, sperăm, profilul specific al vastelor panorame epice contemporane, reflex al unui timp de radicale prefaceri și de intense sollicitări. Va reieși, suntem încredințați, natura pledoariei noastre: situat, literar, la intersecția unor trasee fecunde, romanul poate fi o mărturie edificatoare asupra unei stări de spirit și poate confirma o treaptă de angajare și înțelegere a istoriei. Cel care participă la anchetele «Luceafărului», scriitorii și criticii, au aderat, în mare măsură, la aceste intenții ale noastre și s-au străduit ca în intervențiile lor, concepute în spiritul de continuitate și aprofundare menționat, să nu piardă din vedere semnificațiile majore și orizontul dezbaterii. Avem convingerea că diferitele schimburi de opinii, nuanțări și rectificări ale ideilor, disocieri polemice, se petrec în paginile revistei, într-un climat de urbanitate în care primează respectul pentru valoare și dorința de elucidare a adevărului. Năzuim să asigurăm din ce în ce mai mult discuțiilor un caracter direct și concret, de pe o platformă teoretică solidă și sigură, astfel încât confruntarea părerilor să fie mai vie, mai dinamică. În efortul de a cuprinde complexitatea de dezvoltare a romanului, nu putem omite, desigur, caracterul de confesiune, deschisă sau mijlocită, pe care îl deține desfășurarea narativă. De capacitatea romanului de a strânge și transfigura experiențe semnificative de existență depinde forța lui de reflectare și de adâncime. *Am adresat de aceea colaboratorilor noștri, scriitorii și criticii, aceeași întrebare: în ce măsură romanul este o autobiografie?* Nu este locul aici, să întreprindem întinse și felurite cercetări de detaliu pentru a stabili modalitățile posibile ale relației autor-operă. Socotim, de altminteri, că o serie din articolele publicate în mai multe pagini în acest număr al «Luceafărului» conțin instructive puncte de vedere. Există, firește, cărți în care întâmplări din viața scriitorului se pot lesne identifica. Suita de romane ale lui Malraux reproduce episoade din călătoriile scriitorului pe diferite meleaguri, aventuri ale cunoașterii, tentative de solidarizare și de comuniune cu mișcări revoluționare ale mulțimilor, dar și înfruntările grave și solemne ale unui destin. Nici aici, în aceste relatări ale unor ipostaze trăite, nu putem descoperi echivalențe precise între eul literar și cel biografic. Romanul este o disimulare a confesiunii, un transfer al ei pe un alt plan, care neutralizează exploziile pur individuale și convertește autobiografia în ficțiune. Dacă suprapunerea docilă este o eroare, raporturile de atracție sau respingere, de influențare între autor și personaj, între faptul real și cel imaginar, îngăduie, însă incontestabil, interpretări pline de interes asupra mobilurilor psihologice și estetice ale narațiunii. [...] Poate că nicăieri nu este mai fidel mărturisită aspirația lui G. Călinescu spre zborurile imaginației și spre construcția durabilă

și gigantă decât în plăsmuirile astralului Ioanide. Emisar al autorului, dar nu printr-o translație simplă, autonomă, arhitectul înfățișează o traiectorie a angajării în real: necesitatea de a introduce curgerea fenomenelor o ordine a moralei și a adevărului, revelația politicului – care sugerează, fapt de netăgăduit, însuși procesul de depășire a indiferentismului estetic pe care l-a străbătut G. Călinescu. Ceea ce dorim să accentuăm, acum, este valoarea pe care o reprezintă, pentru operă, experiențele esențiale de cunoaștere și de angajare ale scriitorului. Autocontemplarea narcisică, indiferentă la frământările veacului, nu poate fi fertilă romancierului contemporan. Trăim într-o lume dominată de eveniment. Acumularea de eroism și de abnegație s-a născut dintr-un dramatic contact cu istoria, dintr-o experiență a tragicului. Niciodată în trecut omul nu s-a simțit atât de integrat în viața colectivității și, în ultimă instanță, a umanității întregi. Fiindcă nimic nu îi poate fi străin, cele mai mărunte mișcări, de pe întinsul planetei, îl implică, îl îndeamnă să fie solidar, activ și responsabil. De aceea, spunem cu îndreptățire că politicul a devenit mediul obișnuit de existență al secolului. Inițierea în politică a arhitectului Ioanide, resimțită ca o nevoie vitală, este rodul, pe planul ficțiunii, a unei constatări exacte, autobiografice a lui G. Călinescu, ca și a altor romancieri prestigioși români și universal. Desprinderea din contingent, fuga de actualitate apar azi sinonime nu numai cu dezertarea spiritului, dar și cu sterilitatea creației. În acest fel ne explicăm interesul mereu mai pronunțat pe care îl conferă intelectualii de seamă din lumea întreagă marxismului. Ca să se poată orienta în vârtejul de fapte, ca să le dispună într-o înlănțuire logică, într-o ierarhie, ca să aibă puțința de a participa la eveniment, scriitorii apelează la singura călăuză eficace pe drumurile istoriei. A vorbi de conduita etică a autorului, de formele exemplare de atitudine pe care ar trebui să le ilustreze conștiința scriitoricească – nu înseamnă a formula deziderate extraliterare. Căci pentru a se transmite, mai mult sau mai puțin disimulat, o experiență, ea trebuie oricum, în prealabil, să existe! E necesar, un material autobiografic bogat care să poată hrăni narațiunea. Încă o dată o autobiografie substanțială nu presupune numai o multiplicitate de fapte trăite, expuse aidoma. Pe căile tainice ale elaborării artistice o operă se naște, însă, dintr-o cantitate imensă de observații; o realitate febrilă și diversă e înregistrată de un ochi sensibil și de o conștiință neliniștită, în căutarea adevărului. De aceea e atât de justificată chemarea adresată scriitorilor de a cunoaște, în profunzime, înfățișarea nouă a țării, printr-un contact nemijlocit și intens. Romanele mari depind, într-adevăr, în acest sens de o autobiografie autentică și reprezentativă pentru epocă ”.

■ Răspund: Paul Georgescu, Radu Petrescu, Norman Manea, Mihai Giugariu, Sorin Titel, Nicolae Damian, Lucian Raicu, Melania Livadă, Vladimir Simon.

■ Paul Georgescu analizează *Literatura autenticului și autenticitatea literaturii*: „Prima idee este că fantasia sintetizează, combină, suprimă etc. și, în acest sens, ea creează personaje, situații, conflicte; dar ea poate crea, pornind

doar de la datele imediate ale conștiinței, de la datele realului trăit direct, sau mediat. [...] În al doilea rând, sensul activității imaginarului este de a da trăitului mai multă expresivitate, mai multă tensiune, mai mult sens, de a suprima amorful, repetiția ca banalitate, neexpresivul. Adevărata fantasmă lucrează în sensul semnificativului, ca forță a structurii mentale, încarcă trăitul cu cea mai mare tensiune ideologică, eliminând neutru. [...] Pe căile lui uneori ciudate, imaginarul tinde spre esență, spre lege. Fiindcă legea artei este potențarea semnificativului în realul trăit și structurat”. ■ Radu Petrescu face niște *Aproximații*: „Aerul magic, accentul straniu, care nu contravin poeziei și nici realismului, par să fie indispensabile pentru aceste scrieri (în care autorul vorbește despre sine... și despre întâmplări ale lui, care puse la cheia imaginii își schimbă profund natura), justificând interesul autorului pentru o întreprindere artistică ce, principial, nu are prin ce să intereseze pe cititori dat fiind că nu prea mulți scriitori se pot recomanda cu o viață ca a lui Papillon. Dimpotrivă, din punctul de vedere al poeziei experiența ștersă, comună este ideală, fiindcă ea este aceea care oferă misterului mediul său natural”. ■ La *Scrisorile doamnei T.* se referă Norman Manea: „În spatele, dar și în miezul operei, stă totdeauna, credem, creatorul ei, indiferent dacă vocea, voința și chipul său sunt ușor de perceput, sau vor să rămână la distanțe inaccesibile. Cu-atât mai mult, poate, când romanul încearcă o proiecție a autorului în personaj, un dialog, imaginarea, apropierea și asumarea treptată a eroului către narator... Cât interes ar dobândi stabilirea caracterului autobiografic sau confesiv al romanului n-am ține neapărat, să aflăm, dar gradul de angajare al autorului (în formele cele mai evidente, sau sub măștile cele mai derutante) în înfăptuirea proiectului său artistic condiționează, credem, în cele mai multe cazuri, valoarea și permanența reușitei sale”. ■ Mihai Giugariu se întreabă *Marea curge?*: „În arta romanului poate fi recunoscută așadar confluența acestor două tendințe. Pe de o parte dorința de exhibiție, privită ca o nevoie de neînfrânt a scriitorului de a comunica ceea ce îi aparține. Pe de altă parte, imperativul de a ascunde, a altera, a acoperi urmele, care corespunde nevoii de disimulare, de altfel specifică, într-un anumit fel, artei. Aceste două tendințe nu se confruntă, ci se suprapun. Ele sunt ca și curentele binefăcătoare care își dispută mărele adânci, unul la suprafață urmând un anumit sens iar altul în adânc înaintând în sensul contrar. Iar de aici rezultă minunatul echilibru al apei, tot atât de adevărat și neadevărat în același timp pe cât este gândul că marea curge și nu curge”. ■ Sorin Titel reflectează la *Descoperirea identității*: „Încercând să stabilească raporturi în stare să ducă la disocierile cele mai subtile, critica structuralistă a încercat să delimiteze cu exactitate autobiografia de roman. Redusă la esențial – ne spune Jean Starobinski, într-un studiu publicat în *Poetique* – autobiografia pune în primul rând problema unei identități între povestitor și eroul narațiunii. Nu e greu să ne dăm seama că realizarea unei literaturii autobiografice în stare «pură» este greu de presupus; având în vede-

re trăsăturile ei distincte, tranzații cu alte genuri ale literaturii intime (memori, eseu, jurnal) se fac în mod natural. Un text autobiografic, este de părere criticul citat, poate fi contaminat de evenimentele istorice, sociale, la care eul autobiografic a fost martor și în acest caz întrepătrunderile cu memorialistica sunt de neevitat. [...] Poate că pornind de la aceste disocieri ne-am putea explica ideea, de mare circulație, conform căreia romanul ar putea fi mai adevărat decât autobiografia. Când pe autori ca Gide sau Mauriac, Philippe Lejeune relevă modul în care scriitorii de talia lor reușesc prin autobiografie să-și sublinieze opera, potențând-o la maximum”. ■ Nicolae Damian afirmă: *Vinovatul este Proust*: „Romanul nu se poate închista nicidecum într-o modalitate oricât de novatoare la vremea ei. Faptul se explică simplu: romanul nu trăiește în sine, ci pentru cititor, iar acesta din urmă este cel care impune noi și noi căutări, încercări, experiențe, dorindu-și, pe bună dreptate, un produs care să reflecte cât mai mult cu putință din uluitoarea bogăție a vremurilor contemporane; un produs la nivelul experienței lui practice și spirituale din chiar momentul în care ne aflăm. A surprinde cât mai mult cu putință semnificațiile grave ale societății noastre – iată menirea primordială a romanului contemporan”. ■ Lucian Raicu descoperă *Treptele confesiunii*: „Cât despre chestiunea «autobiografiei», ea depășește romanul și poate fi la fel de bine pusă în legătură cu toate modurile de expresie, nu neapărat literare. Ne scriem pentru a ne povesti viața, oricât de interesantă și de zbuciumată, cum credem, cum mai ales ne place să credem că este. Majoritatea marilor romane pe care le cunoaștem sunt compuse de autorii lor în prima parte a vieții, dacă nu chiar în plină tinerețe încrezătoare și gravă și asta ne cam încurcă, iar excepțiile se datorează numai unei miraculoase puteri de regenerare”. ■ Melania Livadă expune *Moduri și controverse biografice*: „Raportul operă-biografie a format întotdeauna un subiect viu al discuțiilor literare, tratat în maniere diverse și contradictorii, soluțiile variind între extrema absolutei corelații și aceea a negării oricărei relații. Prima merge până acolo, – sub egida metodei sainte-beuviene – încât încearcă a explica opera cu ajutorul vieții artistului, cealaltă refuză a crede că «omul» e implicat în creația sa și că analiza acesteia nu se poate face în afara datelor biografice”. ■ Ilie Constantin prezintă cartea lui Florin Mugur intitulată: *Convorbiri cu Marin Preda* (Albatros, 1973): „*Convorbiri cu Marin Preda* rămâne una din cărțile-reper ale anului 1973, mărturia unei conștiințe scriitoricești. Creatorul atâtor destine românești acceptă semnele de întrebare spre care poetul Florin Mugur îi îndreaptă atenția (cu discreție și conform unei bune scheme de ansamblu pentru ca puține interogații esențiale să-i scape) și se angajează în hotărâte disocieri, adeziuni, refuzuri, revelații de alte întrebări al căror răspuns ne privește pe noi toți. Peste paginile dense și tulburătoare ale volumului stăruie cuvintele program ale confesiunii lui Marin Preda, îndelung citate de critică și pe care nu pregetăm să le reproducem și noi, la capătul acestor însemnări: «Eu nu mă gândesc niciodată decât

la ceea ce am cunoscut și la ceea ce am trăit direct. Consider că numai asta are valoare»”.

12 august

• [„**România liberă**”, nr. 8959] Ion Drăgănoiu subliniază importanța „Revistei de istorie și teorie literară”: „Apărută sub egida Institutului de istorie și teorie literară G. Călinescu și, din păcate, mai puțin cunoscută largului public, revista de istorie și teorie literară, cuprinzând studii ample și de real interes, mai cu seamă studii de literatură comparată, reprezintă una din punțile de legătură cu marea literatură a lumii.”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9598] Pe prima pagină citim poezia *Noi și marea* de Mihnea Gheorghiu. ■ În *Adnotări* citim: ■ *Metamorfoze* de Dan Bogdan: „De când exista poezie, de atunci și dragostea s-a constituit în una din temele ei predilecte. Mărturie stau versurile atâtor poeți. Numai că tema în sine nu asigură singură succesul și, mai ales, valoarea poeziei. O dovedesc multe din versurile de inspirație erotică publicate în reviste. Simpla citare a unora dintre ele, luate la întâmplare, ar fi suficientă pentru a contura o imagine asupra «metamorfozelor de circumstanță» pe care le poate suferi dragostea. [...] Firește, alături de asemenea exerciții poetice găsim deseori în revistele și publicațiile de care ne ocupăm și pagini întregi de poezie autentică, în care dragostea, sentimentul atât de firesc, inspiră metafore strălucite. Cu atât mai mult se cer descurajate facilitatea, intimismul precar, naturalismul care transpar din unele poezii de dragoste. Asupra acestui aspect ar trebui să mediteze îndelung atât autorii unor versuri de factura celor citate, cât și redacțiile revistelor care le deschid mult prea generos coloanele”. Sun citate exemple din revistele „Amfiteatru”, „România literară”, „Familia”, „Tribuna”, „Transilvania”. ■ „*Biblioteca Eminescu*” de G. Constantin: „Majoritatea editurilor noastre, potrivit unei tradiții perpetuate de-a lungul anilor, lansează periodic colecții și serii antologice, însumând așa-numitele cărți de fond, volume reprezentative din diverse domenii – literatură, istorie, știință etc. Editura «Eminescu» și-a concentrat cea mai mare parte din producția de carte în jurul unor astfel de colecții destinate unui număr larg de cititori. [...] Un cuvânt ar fi de spus totuși despre aparatul critic al colecției: editorii care girează apariția acestei serii de texte – având în vedere faptul că ele servesc ca instrument de cunoaștere, de analiză a operei unui scriitor – ar trebui să opteze pentru o metodologie unitară, menită să înlesnească asimilarea celor mai generale date despre autor și operă. Or, «aparatul critic» al tomurilor apărute până în prezent variază de la un autor la altul, de la un volum la celălalt: *Desculț* beneficiază, de pildă, de un «cuvânt înainte» datorat lui O. Păcurariu și de note bibliografice referitoare la această lucrare literară și la restul creației lui Zaharia Stancu, în timp ce *Răscoala* este însoțit doar de un studiu competent, semnat de Al. Piru, iar romanul *Ciocoii vechi și noi* nu este însoțit nici măcar de o sumară bibliografie. Or, succesul unei colecții este asigurat și de datele esențiale asupra operei și autorului său”.

13 august

• [„Scânteia”, nr. 9599] Se anunță *Un concurs al editurii „Eminescu” de piese cu tematică patriotică și revoluționară*: „Propunându-și să contribuie la stimularea dramaturgiei originale, la crearea unor piese cu un puternic mesaj social militant, editura «Eminescu» inițiază un concurs anual de piese de teatru, cu o tematică patriotică și revoluționară. La concurs – care este deschis tuturor creatorilor – pot fi prezentate numai lucrări originale, în trei sau patru acte, nepublicate în periodice sau în volume, neprezentate pe scenele teatrelor profesioniste sau de amatori, nedifuzate la radio și televiziune. Manuscrisele vor fi apreciate de un juriu compus din oameni de cultură, critici, regizori, actori, reprezentanți ai editurii «Eminescu», ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Volumele premiate vor fi tipărite în noua colecție «Rampa» și vor purta pe copertă mențiunea: «Premiul de teatru al editurii Eminescu». În afara drepturilor de autor, care se acordă conform legislației actuale și în funcție de calitatea lucrării, editura «Eminescu» atribuie mai multe premii, printre care și două premii de debut în dramaturgie. Consiliul Culturii și Educației Socialiste va achiziționa piesele premiate conform normelor în vigoare, asigurând introducerea lor în repertoriul principalelor scene ale țării. Editura «Eminescu» se va strădui ca volumele premiate să fie lansate odată cu premiera pieselor respective pe scena teatrelor. În același timp, se va îngriji de popularizarea pieselor premiate în revistele de specialitate, în presa cotidiană la radio și televiziune. [...] Rezultatele concursului vor fi anunțate până la cel târziu la data de 15 februarie a fiecărui an”.

14 august

• [„Scânteia”, nr. 9600] Ziarul anunță *De azi, un nou ciclu de articole: „23 August în destinele națiunii”*: „Ne mai despart puține zile de marea sărbătoare – împlinirea a 29 de ani de la glorioasa insurecție națională antifascistă armată, care a dus la eliberarea României de sub jugul fascist. Marcând o cotitură decisivă în întreaga istorie a poporului român, actul de la 23 August 1944 a deschis calea revoluției populare, înfăptuirii unor transformări radicale în domeniile politic, economic, social, cultural, în ansamblul destinului națiunii. În întâmpinarea mării aniversări, «Scânteia» își propune să publice un ciclu de articole care să înfățișeze aceste transformări, concentrându-le în cinci planuri ale existenței națiunii noastre: libertatea, progresul, cultura, coeziunea, prestigiul internațional. Publicăm astăzi primul din aceste articole”. Primul articol în ciclul anunțat este *Libertatea* de Tudor Olaru. ■ Citim și despre *Funeraliile lui Sică Alexandrescu*.

15 august

• [„Scânteia”, nr. 9601] Citim *Aniversarea „Scânteii” – Ziua presei române*: „Deschis oamenilor muncii nu numai pentru a fi citit, ci și pentru a fi

scris de ei, ziarul comunist se identifică cu vocea poporului în lupta acestuia plină de avânt constructiv, în atitudinea lui fermă față de neajunsurile și deficiențele care frânează manifestarea pleneră a hărniciei devotate și conștiente a milioanelor de constructori ai socialismului. Gazetarul însuși devine astfel un om politic, cu o concepție înaintată, cu o temeinică pregătire ideologică marxist-leninistă, capabil să militeze neobosit pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului. Sensibil seismograf al actualității strâns legat de masele populare, servind prin întreaga sa activitate interesele clasei muncitoare, ale întregului popor, cauza partidului, a socialismului și comunismului, ziarul, radioul, televiziunea își fac un titlu de onoare din a reda fidel climatul actualei etape a dezvoltării noastre, realitățile României socialiste de azi, perspectivele luminoase ale României comuniste de mâine. O zi în calendar care se identifică cu ziua nașterii «Scânteii» – 15 august 1931 – nu este decât una din cele 365 de zile ale anului când gazetarii, toți cei ce lucrează în presa noastră răspund partidului cu aceeași promptitudine: Prezent! Prezent pretutindeni acolo unde țara își desface larg aripile pentru zborul ei spre viitorul de lumină”.

■ Dr. Adolf Armbruster, cercetător științific la Institutul de istorie „Nicolae Iorga” comemorează 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir cu textul *Romanitatea românilor, unitatea lor națională – temelia unei monumentale opere științifice*. ■ Ziarul publică *Primatul textului, primatul actualității*, un articol de Sică Alexandrescu, introdus prin următoarea notă: „Marele om de teatru, maestrul Sică Alexandrescu, a fost un colaborator statornic, un prieten devotat al ziarului nostru. Nu cu multă vreme în urmă, i-am solicitat acestui decan de prestigiu al teatrului românesc un articol în legătură cu prezența piesei românești în stagiunea 1972/73. Ne-a sunat într-o dimineață, cu promptitudinea-i caracteristică, să ne anunțe că articolul este scris, invitându-ne să-l luăm, întrucât – cum spunea – urma să plece pe câtva timp. Aveam să aflăm, nu peste multe zile, că acest «câtva timp» devenea fără limite. Publicăm acum, în acest moment de tristețe pentru teatrul nostru, pentru iubitorii săi, articolul maestrului Sică Alexandrescu, un argument concret al prezenței sale vii în actualitatea vieții noastre culturale. Definind un crez «de o viață», el conține implicat, date fiind împrejurările, un tulburător testament artistic”. Din text reținem: „Numărul scriitorilor noștri care îmbrățișează dramaturgia crește pe zi ce trece. Strădania lor pentru calitate dă rezultate evidente. Rămâne, desigur, încă deschisă problema varietății temelor atacate, care sunt departe de a acoperi toate cerințele actualității. [...] Nu trebuie trecut cu vederea felul cum au fost slujite aceste realizări de oamenii de teatru cărora le-au fost încredințate. Cei mai buni regizori – în frunte cu multilateralul artist Liviu Ciulei – cel mai înzestrați scenografi, cei mai talentați interpreți din vechea și noua generație s-au străduit să facă spectacole de înalt nivel din aceste lucrări, dovedind încă o dată primatul textului”. ■ Z. Ornea prezintă volumul *Cultură și religie* de Al. Tănase: „Autorul stăruie acolo asupra climatului obiectiv și subiectiv al elimi-

nării religiei din viața socială, proces ce se demonstrează, ireversibil, în condiția celor două mari revoluții ale secolului nostru (revoluția socialistă și revoluția științifico-tehnică). Lucrarea lui Al. Tănase e neîndoios un remarcabil eseu de publicistică filozofică de aleasă ținută”.

● [„Convorbiri literare”, nr. 15] Const. Ciopraga începe studiul *Proiecții în universal: vocații și dimenisuni specifice*: „Spiritalitatea Heladei a primit sugestii de la egipteni și asirieni, din alte părți. Helada Partheonului, a lui Praxitele și Euclid și-a pus însă amprenta asupra elementelor preluate, imprimându-le o particulară geometrie, un limbaj cu alte particularități. Din cultura Heladei, din aceea a Bizanțului au împrumutat câteva mari culturi apusene. Din izvoare bizantine ori slave, am preluat și noi, însă în ciuda diverselor polarități (determinate de condiții istorice), cultura românească veche, conturată pe un teritoriu cu regimuri deosebite, denotă o remarcabilă conștiință de sine”.

■ În cadrul rubricii *Dicționar literar autobiografic* sub îngrijirea lui Al. Andriescu se afirmă: Veronica Porumbacu și Anghel Dumbrăveanu. □ Veronica Porumbacu: „În ce privește receptarea scrisului? Răsfățată la început de soartă, stimulată chiar și în anii când buna credință lirică nu era acoperită de bună știință, când din câmpul vizual al vremii absentau câteva ștachete înalte, cu mine s-a întâmplat, *mutatis mutandis*, ceea ce s-a petrecut cu destui congenari: au fost criticați sau ignorați, tocmai atunci când se regăseau. Nu generalizez. După ce a tăcut 10 ani, de la girul acordat manuscrisului de debut, G. Călinescu a semnalat regăsirea mea lirică, în notațiile despre *Poezia feminină* și *Stele în vârful degetelor*. Criticii adevărați fac analiza cărților fără alergii față de autori. Personal, sunt lipsită de aversiunea generică a poezilor față de speță critică (dovadă că m-am și căsătorit cu un critic, pierzându-l pentru totdeauna ca exeget posibil); dacă nu sunt indiferentă, deși aș dori să fiu la reaua credință, la răstălmăcirile sau prejudecățile de care n-am fost cruțată, în schimb păstrez grațitudinea celor care au primit «scrisoarea mea către lume», și mi-au răspuns într-un moment ori altul, căci critica e o corespondență nefrancată, un dialog de la distanță între autorul și cronicarul care meditează, tălmăcește adică, publicul, mesajul și «tehnica» autorului. Printre confracții de liră am găsit nu odată cea mai consonantă audiție: la poetul de autentică vibrație Victor Felea, dublat de un critic fin, de factura lui Perpessicius, ale cărui cronici, fără a stârni zgomot, sunt din cele mai precise diagnostice sau radiografii lirice ale acestor ani. Nu puțin au contat, în momentele mele de răspântie, notele... Mariei Banuș și Ion Caraion, Florin Mugur și Cătălin Ciocla [...] Cât despre exegeții de profesie, în afara criticilor pomeniți pe parcurs, l-aș aminti pe D. Micu, cel care – nemenajându-mă când pendulam între *Întreg și parte* (1959), s-a oprit cu delicată atenție la retrospectiva lirică *Cerc* (1971), pe Aurel Martin care a retrasat «timpul zguduirilor intime», pe Ion Bălu, de care – fără a-l cunoaște personal – mă leagă sentimentele sale față de G. Călinescu”. □ Anghel Dumbrăveanu: „Începuturile mele literare s-au întâmplat sub zodia fascinată a

poeziei eminesciene. Cred că Arghezi și Blaga au însemnat foarte mult în lunga mea ucenicie, iar dintre poeții de azi – A.E. Baconsky. De altfel, revista «Steaua», condusă de acesta din urmă, a exercitat asupra mea o vie atracție și am simțit-o întotdeauna foarte aproape, influențându-mi dezvoltarea literară. Revin mereu la acei poeți a căror lectură îmi aduce rare satisfacții estetice. Aici aș aminti pe T.S. Eliot, Ezra Pound, Frost și Rilke [...] Nu știu nimic despre apartenența mea la vreo școală sau grupare literară, dar Nichita Stănescu, Petre Stoica și iugoslavul Adam Puslojic îmi sunt, prin cinstea prieteniei pe care mi-a acordă și prin poezia lor, îndemnuri substanțiale [...] Încerc să scriu o poezie care să apropie oamenii. Singurătatea, iată o melodie a cărei dimensiune ne scapă adesea, cu urmări uneori imprevizibile. Mi se pare că poezia îi poate oferi omului posibilitatea unei regăsiri, dacă nu și aceea a unei redimensionări spirituale”. ■ Redacția revistei semnalează *Evenimentul literar: al III-lea volum al tratatului de Istorie a literaturii române*: „Recenta apariție a volumului al treilea al tratatului de *Istorie a literaturii române* se înscrie între evenimentele editoriale a căror însemnătate nu poate scăpa nimănui. Lucrare de interes național, monumentală prin dimensiuni, tratatul trebuie să fie, deopotrivă, un model și un bun instrument de lucru și, plecând de la aceste două esențiale imperative, am socotit că e datoria noastră să inițiem o largă și serioasă dezbatere în jurul său”. ■ Alexandru George: „La cel de al treilea volum al tratatului nostru academic, operă de elevată ținută științifică, își unesc forțele peste cincisprezece istorici literari, redactor responsabil fiind profesorul Șerban Cioculescu, iar adjuncți profesorii Ovidiu Papadima și Al. Piru. Faptele literare studiate în prezentul volum se înscriu într-o perioadă relativ scurtă, la mai puțin de patruzeci de ani, ilustrată însă de personalități de excepție și neconceput să se vorbească de Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici și Maiorescu fără a vedea în opera lor acel aer de exemplaritate pe care îl găsim la clasiicii literaturii franceze”. ■ Const. Ciopraga: „Ar fi fost poate mai elocvent ca Macedonski să fi plasat capitolul «Literatorul» și revistele anexă (redactat de Adrian Marino), așa cum Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale apar după capitolul general «Junimea» și «Convorbiri literare» (semnat de Al. Piru). Procedul propus pledează în favoarea unei mai reliefate situații a lui Macedonski. [...] scăpări sau lacune de peste o mie de pagini. Important e însă ca acest al treilea volum demonstrează un înalt nivel calitativ, asigurându-și astfel stima pe care din plin o merită”. ■ Daniel Dimitriu analizează volumul de versuri al lui Gheorghe Tomozei, *Mașinării romantice*: „Ultima carte de versuri al lui Gheorghe Tomozei este o sinteză destul de amplă ce punctează etapele unei evoluții normale, așa spune, ajunsă în prezent la stadiul – previzibil inițial – de eleganță colaborată și farmec expresiv, de mașinărie bine pusă la punct. De altfel, titlul cărții (*Mașinării romantice*) mi se pare fără echivoc, el subînțelege, printre altele, o viziune sentimentală nedeformată de impasuri, dezvoltată prin intermediul unui amuzament seducător și nu mai puțin ele-

vat”. ■ George Pruteanu recenzează două romane. □ Nicolae Damian, *Pribege noi visam* [C.R., 1973]: „Teza, deloc mascată, a romanului ca titlu ce ar părea romanțios dacă n-ar trimite la o certă fascinație a oniricului – este aceea a triumfului imaginației asupra simțului realului. Cu alte cuvinte, recompunerea analitică a trecutului – în cazul de față o istorie de iubire imposibilă, de iubire alterată de suspiciune – nu depinde atât de memorie cât de fantezie, dacă nu cumva una se dizolvă în cealaltă”. □ Al. Simion, *Sângele unei vârste* (Eminescu, 1973): „Istoria a trecut cu minimum de transfigurare în ficțiunea romanească – rezultat al opticii documentare. Personajele sunt asimilate de fundalul în care epicul e dublat de meditația liric-existențială – cu excepția locotenentului Iulian. Romanul lui Al. Simion, cu totul apreciabil în pasajele de paroxism al mizeriei și suferinței, de exacerbare a tragicului absurd, este deficitar în zonele excesiv demonstrative sau excesiv cauzistice”. ■ Al. Dobrescu analizează două studii critice. □ George Munteanu, *Hyperion I: Viața lui Eminescu*: „O exegeză de proporții călinesciene ambiționează George Munteanu prin ciclul *Hyperion*, din care a apărut de curând primul volum, *Viața lui Eminescu* (Editura Minerva, 1973). Titlul general vrea să spună că existența efemeră a poetului, cât și opera sa, figurează un tip unic de cunoaștere, cel hyperionic, sugerat de două versuri din *Legenda Luceafărului* [...] Ceea ce se poate remarca de la prima vedere e faptul că George Munteanu reface istoria vieții poetului plecând de la operă. Intuirea modului hyperionic de cunoaștere de acolo vine, nu din examenul evenimentelor”. □ Gheorghe Grigurcu: „*Idei și forme critice*, tipărit de curând la Cartea Românească, culegere de cronici, la care se adaugă trei dialoguri (cu Al. Piru, Adrian Marino și I. Negoïtescu), ne oferă imaginea unui Grigurcu mai rafinat, mai pervers chiar textele sunt elaborate cu o îndelungată grijă pentru fața lor artistică, formulările nu mai par atât de categorice și o lectură superficială ar lăsa impresia că autorul face concesii peste concesii. Grigurcu rămâne și aici spiritul critic de atitudine mascată însă de arta organizării demonstrației”. ■ Constantin Pricop semnalează apariția traducerii cărții *Meditații despre don Quijote și Gânduri despre roman al lui Jose Ortega y Gasset*, traducere Andrei Ionescu (Univers, 1973): „Personalitate de primă mărime a gândirii spaniole și europene, Ortega y Gasset – filozof, eseist, cercetător literar, animator cultural – arată o atență și mai ales competentă și inedită poziție în fața problemelor de literatură. Traducerea și prezentarea lui atență în românește nu poate fi remarcată decât ca un act deosebit de util, capabil să elasticizeze opinia despre cercetarea literară- a cititorilor și mai ales a specialiștilor”.

● [**Tribuna României**”, nr. 19] Sub semnătura T. R. citim *Cuvântul zilei*, intitulat 23: „Lună de dogoare, lună de holde și fructe, lună a bilanțurilor economice fructuoase, lună a marilor festivaluri artistice și sportive, lună a vacanței, pe țărnul însorit al mării și pe crestele munților, august e cea mai rotundă, mai plină și mai zâmbitoare lună din calendarul nostru contemporan,

pentru noi și pentru toți oaspeții noștri. Am așezat în inima ei ziua noastră națională, care a devenit, iată, cea mai mare sărbătoare a verii românești”.

■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Culorile verii*. ■ Acest număr este dedicat *România la ora civilizației urbane*, prezentând cititorilor săi expansiunea orașelor și „racordarea lor la ritmurile moderne ale vieții citadine”.

■ În *Hyperion* apar două poezii de Nicolae Labiș, traduse în engleză: *Bio-graphy*, tradusă de Leon Levițchi și *Not us*, în traducerea lui Roy MacGregor-Hastie. ■ În *Lyra* sunt publicate versurile lui Ion Brad (*Destin; Depărtate; Vară în Bucovina; Nu pot să dorm; Respirație*). ■ În secțiunea *Cartea* citim despre *Două studii despre România*: ■ Victor Bibicioiu semnează *O meditație despre destinul nostru istoric*, o prezentare a volumului *Romania – paese dei due mondi* de Iosif Constantin Drăgan, volum apărut la Milano, Europa nuova, Edizioni Nagard. ■ Edgar Papu semnează *O exegeză elvețiană despre lirica românească*, o prezentare a volumului *Existence poétique de Bacovia*, apărută la Winterthur, iar lucrarea aparține Svetlanei Matta, lector la catedra de romanistică a Universității din Zürich, fiind teza de doctorat: „Este pentru prima dată când un poet român nu se mai face cunoscut în felul marilor scriitori din Balcani, ca existențe ce merită a fi acceptate, ci se recomandă în felul celor mai mari scriitori ruși, ca existențe investite cu un mesaj cutremurător pentru lume. Prin *Existența poetică a lui Bacovia*, cultura românească nu mai apare ca un obiect de curiozitate, ci ca unul de absolută necesitate spirituală. Aici se descoperă marea cotitură pe care o va înscrie densa carte a doamnei Svetlana Matta în istoria lucrărilor străine dedicate scriitorilor români”. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor*, cu tableta *Florile munților*.

16 august

● [„Munca”, nr. 8007] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Gheorghe Grigurcu, *Idei și forme critice* ce „urmărește să surprindă actul critic actul reprezentat de câțiva dintre cei care au avut sau au calitatea esențială de a spune ceva, de a constitui individualități, profiluri critice distincte. Cartea este o culegere sau, să ne exprimăm mai elegant, o selecție a cronicilor publicate de autor de-a lungul anilor. În unele cazuri (I. Negoïtescu, Adrian Marino, Cornel Regman, Alexandru George) sunt grupate reflecțiile pe marginea câtorva apariții editoriale ale criticilor amintiți, încercându-se să se evidențieze trăsăturile definitorii ale acestora nu printr-o tentație spre cuprindere sintetică, ci printr-o succesiune de afirmații, de intuiții critice, ce demonstrează că s-au completat în timp și, de cele mai multe ori, n-au venit să se contrazică unele pe altele. [...] Gheorghe Grigurcu scrie cu eleganță, armele ironiei și chiar ale polemicii ascunzându-le cu abilitate în faldurile metaforice ale expresiei sale critice. În general, scriitura sa e binevoitoare”.

● [„România liberă”, nr. 8962] Veronica Porumbacu semnalează debutul lui B. Elvin cu romanul *După o lungă și grea suferință*, „care te ține de la pri-

ma la ultima pagină, și mai cu seamă după ce închizi cartea, ca s-o redeschizi imediat, pentru a bate încă o dată de la început drumul parcurs gâfâind, ca să afli cât mai repede dacă eroul absent în jurul căruia se înnoadă niște inextricabile ite, Iac, Bell, Bello și cum i se mai spune directorului Iacob Albu, a fost ucis, și de cine?” ■ Nicolae Liu analizează *O monografie dedicată primului monument al literaturii române*, volumul lui Dan Zamfirescu, *Neagoe Basarab și Învățăturile către fiul său Theodosie. Probleme controversate*, publicat la Minerva, 1973, în colecția *Universitas*, care „își propune și reușește fundamentarea amplă și temeinică a drepturilor exclusive ale culturii române asupra acestei opere și în același timp combaterea tuturor opiniilor eronate mai vechi sau mai noi în legătură cu *Învățăturile*”.

● [„Scânteia”, nr. 9602] George Cuibuș semnează *Cu mituri de ocazie și tristeți confecționate, aripile poeziei bat în gol*, însemnări pe marginea antologiei *Eu port această ființă*, Dacia: „Această carte (din care transpar cu ușurință semnele talentului, predispozițiile lirice, vocație alcătuirii versului) atestă prin sentimentul depresiv pe care-l comunică mai degrabă imaturitatea debutanților. Nu putem încheia fără a reaminti, în acest context, că este de datoria editorilor și a celor care se îngrijesc de apariția unor astfel de tomuri de le conferi o alură cu adevărat antologică, menită să poarte în timp mesajul poetic al unei generații. Pentru că un poem acceptat și tipărit într-o antologie, oricât de modestă ar fi, înseamnă un test, o selecție publică, destinată să-i recomande și să-i recompenseze pe cei mai înzestrați. Iată de ce, suntem încredințați că dincolo de acest aspect, promovarea tinerelor condeie cere din partea editorilor, a redactorilor un plus de atenție, de grijă pentru cuvântul dăruit tiparului”. ■ Citim despre *Adunarea festivă cu prilejul Zilei presei române*: „La Casa Ziariștilor A avut loc miercuri dimineața, o adunare festivă organizată de Uniunea Ziariștilor cu prilejul Zilei presei române și aniversării a 42 de ani de la apariția primului număr al ziarului «Scânteia». Au participat membri ai CC. al P.C.R., redactori șefi, redactori și corespondenți ai presei centrale și periodice, ai Agenției Române de Presă «Agerpres», radioului și televiziunii, activiști de partid. Adunarea festivă a fost deschisă de Alexandru Ionescu, membru al C. C. al P.C.R., redactor șef al ziarului «Scânteia». Despre semnificația Zilei presei române a vorbit Ion Mărgineanu, directorul general al Agenției Române de Presă «Agerpres». La finalul adunării festive, participanții au transmis o telegramă adresată lui Nicolae Ceaușescu: „Vă asigurăm, iubite tovarășe secretar general, că, urmând înaltul exemplu pe care îl dați întregii națiuni prin activitatea desfășurată în fruntea partidului și statului, pentru continua dezvoltare economică și politico-socială a patriei, pentru întărirea prestigiului internațional al României, noi, ziariștii, nu ne vom precupeți eforturile în munca noastră cotidiană de informare și formare a opiniei publice în spiritul politicii și idealurilor nobile ale Partidului Comunist Român – conducătorul încercat al presei din Republica Socialistă România. Însuflețiți de obiectivele mobilizatoare stabilite

de Partidul Comunist Român, ziarisții din întreaga țară, fără deosebire de naționalitate, vor milita și de acum înainte, cu toată convingerea și puterea lor de muncă, pentru a se dovedi la înălțimea marilor răspunderi încredințate de partid, ca militanți neobosiți în lupta pentru înflorirea României socialiste”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7540]** C. Stănescu scrie despre *Satul pe care ni-l propune „teatrul scurt”*, glosând pe marginea antologiei *Nunta cerbului* (după piesa omonimă a lui Paul Cornel Chitic), publicată la C.R., în care primează „seducția genului facil”, ceea ce o face să fie „în felul ei, negativ, o antologie exemplară.”

● **[„Albina”, nr. 33]** Poezii patriotice, unele dedicate zilei de 23 august, semnează Vlaicu Bârna, Camil Baltazar și Aurel Condruz-Ulmu.

● **[„Orizont”, nr. 33]** Poetul Camil Baltazar îl evocă în cuvinte calde, dui-oase și recunoscătoare pe G. Călinescu, față de care l-a legat „o prietenie literară și o prietenie umană” (*George Călinescu sau pateticul intelectului*).

● **[„România literară”, nr. 33]** Versuri semnează: Maria Alboiu-Cuibuș (*Facere; Îngemănare*), Dumitru M. Ion (*Ian Demeter; Venea călare înserarea; Pe strânteale faleze; Cântam la gura unei viziune: ah. poesia puternic animal...; Sufletul meu înțelege răzbunarea cumplită; Clipesc și mă-ntunec: văd herghelii de trandafiri; Despre singurătate, despre mine, despre teamă*).

■ Florin Chirișescu traduce „*Faulkner și caii*” de Guido Lopez. ■ Virgil Mocanu semnează „*Sur le Pont d’Avignon...*”. ■ Mariana Șora semnează traducerea *Cărți poștale* de Arnold Hauser. ■ Grigore Hagi semnează *Spicul de grâu*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *O datorie patriotică*: „În articolul din numărul precedent, în care relevam dezvoltarea, în ultima vreme, a preocupărilor de teorie, istorie și, în genere, de cercetare asupra literaturii ca prim factor de îmbogățire și de definire a culturii contemporane, ne refeream, pe bună dreptate, la mai vechile, în această privință, contribuții ale lui G. Ibrăileanu”. ■ Pe scurt este prezentată *Antologia Silarus*, iar M. Minculescu traduce poezii: Angelo Di Mario (*Pasărea luminii*), F. P. Messauo (*Neliniștea soarelui*), Mirella Taverna (*Rugă pentru fluviu*), Emilia Notarangelo (*Dacă tu nu mă înțelegi*). ■ Emil Manu semnează *Istoria literaturii ca instrument de cultură*: „Nu e un secret comercial faptul că istoriile literare sunt cerute în librării, mai mult decât lucrările de critică; nu le cer specialiștii sau cei ce vor să le învețe la școală, ci mai ales cei care vor să învețe din ele acasă, înțelegându-le ca materiale nepedagogizate. Ca instrument de cultură, istoria literară are o funcționalitate beletristică. Am putea spune că azi e «moda» istoriilor literare scrise de scriitori, adică se cer niște opere care să nu-și conteste severitatea informației, dar care să fie scrise frumos. [...] Publicul căruia i se adresează istoria literară, dincolo de categoria inițiaților sau a celor în curs de la distanțe intelectuale astronomice, dar și cărțile încărcate compuse într-o pasărească astrală, metaforizată până la confuzie. Pentru acest public diletant, dar util în dezvoltarea unei culturi moderne, istoriile literare devin «opere», devin creații

originale și nu foiletoane terne sau fise teribiliste. Prin aceasta nu este atacat nici stilul și nici nivelul universitar al lucrărilor de specialitate”. ■ Grigore Smeu semnează *Relația cu publicul*: „În cadrul unei cercetări personale privind receptivitatea artistică a publicului rural, întreprinsă în ultimii ani, am avut prilejul să observ anumite stări de lucruri și în aria receptării literaturii, care cred că nu trebuie să ne lase indiferenți. În general, criticii și esteticienii preocupați de fenomenele artistice contemporane, au neglijat într-un mod regretabile, vreme îndelungată, ca pe un aspect fără vreo importanță demnă de atenția lor, problemele receptării artistice în mediul uman rural. Firește, în spațiul unui articol restrâns, cum este cel de față, observațiile pe care dorim să le comunicăm vor fi inevitabil succinte”. ■ În *Poezia sentimentului civic*, Ion Bălu scrie despre Virgil Teodorescu: „Noile poeme conturează mai pregnant sentimentul organic al unei înalte conștiințe civice. Asemenea lui Louis Aragon, a cărui biografie poetică o reeditează pe meridian românesc, Virgil Teodorescu a rămas credincios idealului revoluției, exprimat sub diferite ipostaze de la începutul poeziei sale, el însuși considerându-se ostaș al mării armate ce caută drumul spre un echitabil viitor. Tema oferă pagini antologice de poezie înalt cetățenească într-o impecabilă haină lingvistică”. ■ Ștefan Bănulescu revine la *Scrisori provinciale* cu textul „*Omnibusul lui Bismarck*”. ■ Șerban Cioculescu publică în rubrica sa textul *Drama lui Miron Costin*. ■ Citim *ExeGéza locurilor comune. Nu te mai gândi la asta!* un text inedit de I.M. Rașcu. ■ Ștefan Aug. Doinaș continuă cu tema *Orfeu și tentația realului* publicând a doua parte (părțile 5, 6, 7) din *I. Poezia ca Univers*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Viața la țară*, o cronică literară la *La Lilieci* de Marin Sorescu Eminescu, 1973: „Valoarea poemelor nu e, desigur, peste tot aceeași și uneori intenția critică rămâne exterioară sau facilă. Însă *La Lilieci* întrece cu mult caracterul de simplă experiență literară și nici un volum de parodii, în sensul curent, nu este. Înainte de a fi ridiculizate, locurile comune sunt însușite liric, ca și cum poetul ar voi să ne inducă în eroare, amestecând evocarea tandră cu gluma corozivă, simulând și nostalgia și maliția. Marin Sorescu ne propune de fapt o formulă originală de poezie, remarcabilă deopotrivă prin spirit critic și ingenuitate”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu prezintă *Umbra faptei* de Doina Sălăjan, C.R., 1973: „Dincolo de accidente regretabile de felul celui semnalat, poezia de astăzi a Doinei Sălăjan continuă să justifice impresiile provocate de un debut excelent”. ■ Mihai Minculescu scrie despre *Pasărea medievală* de Mihail Sabin, Junimea, 1973: „Poet promițător, Mihail Sabin nu demonstrează că și-a găsit o matcă de invidiat”. ■ Despre *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu, C.R., 1973, scrie Valeriu Cristea: „E datoria noastră de a constata că în momentul de față Petru Popescu se îndreaptă, cu o decizie pe care nu putem decât să o regretăm, spre o tipică literatură de consum, cu mult inferioară – mai credem acest lucru – posibilităților sale, urmărind succesul cu orice preț, imediat. Departate de a constitui un caz singular în rân-

dul prozatorilor de azi (poate doar prin precocitatea reacției), Petru Popescu manifestă o iritare arogantă față de obiecțiile care i se aduc; și uneori atât de mare încât, excluzând din capul locului posibilitatea ca ele să conțină fie și un singur dram de adevăr, merge până la a le atribui (după cum a scris negru pe alb într-un articol publicat în «Steaua» acum un an sau doi) *complexelor criticilor* (față de literatura sa? față de el?), vizați deopotrivă ca reprezentanți ai unei profesii ingrate și ca simple persoane. De aceea am dori să-l asigurăm pe tânărul scriitor că sursa obiecțiilor noastre se află exclusiv în textele sale. Chiar dacă am colcăi de cele mai negre complexe (psihologia modernă arată că omul normal are complexe) nu e deloc sigur că ar trebui să-l avem și pe cel față de Gigi și de ceilalți eroi ai lui Petru Popescu. Cu aceeași sinceritate cu care i-am adus cândva autorului meritate – o credem și acum – elogii îi înfățișăm astăzi rezervele și criticile noastre. Căci una din îndatoririle cele mai stricte ale recenzentului este onestitatea față de propria impresie. Impresie supusă, desigur, erorii. Până vom înțelege că am greșit (dacă am greșit) sau până ni se va dovedi aceasta am preferat să ne-o expunem, pe a noastră, cu franchețe”. ■ Mircea Iorgulescu semnează *Austeritate și dezinvoltură*, o recenzie la *Utilul și plăcutul* de Virgil Nemoianu, Eminescu, 1973: „Poziția lui Virgil Nemoianu, atât în articolele din volumul apărut anul trecut (*Calmul valorilor*), cât și în cele cuprinse în cel recent editat, este în mod vizibil aceea a unui observator interesat continuu de păstrarea unei distanțe convenabile față de obiectul comentariilor sale. Tonul este grav, cu o ușoară inflexiune pedantă, iar atitudinea autorului este, aparent, mereu una olimpică; sunt discutate cu exactitate și aplicație, principii generale, criterii oricând valabile, sunt emise observații care nu riscă să-și piardă, după un timp, actualitatea, se fac aprecieri greu de contrazis”. ■ Al. Piru semnează *Parabola Liliacului și a Șoimului de iepuri*, continuând să se ocupe de *Istoria ieroglică*. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici prezintă două volume de debut sub titlul *Două moduri lirice*: ■ Marieta Nicolau, *Masculin, feminin*, C.R.: „Exuberanța viforoasă ca și senzualitatea suavă, de adolescentă ce se uimește descoperindu-se, lipsesc de aici, înlocuite fiind de «progresiile» lor mature, printre care inclinația spre autodefinire repetată (și ea feminină dar de altă vârstă) și, mai ales, o accentuată simulare a inocenței cu scopul clar de a da trăirilor cerebrale un aer de afectivitate, așa de prielnic liricii feminine”. ■ *Anotimpuri* de Aurel Butnaru, Junimea: „Noul versificator are o mare ușurință de a rima stea cu mea, mâna cu fântâna, steme cu poeme, românesc cu înfloresc, munte cu cărunte, curată cu fermecată, cuvinte cu morminte, lume cu mume, pace cu face, mare cu soare, plai cu grai, sfat cu bărbat, buze cu obuze, floare cu soare, calmă cu palmă, grea cu mea, una cu luna, țară cu vară, apoi din nou buze cu obuze, cuvinte cu morminte, calmă cu palmă, stele cu mele, țară cu vară etc., și, în fine, pentru a treia oară, din nou, buze cu obuze, stele cu mele, țară cu vară, grea cu mea ș.a.m.d. Și toate astea, uimitor, numai pe 50 de pagini”. ■ În

Viața literară citim: ■ În *Șantier* citim despre proiectele literare ale lui Anton Breitenhofer, Nicolae Balotă, Mircea Radu Iacoban, Tașcu Gheorghiu, Ioana Postelnicu, Al. Oprea, Virgiliu Monda, Iulian Neacșu, C.A. Munteanu, Val Gheorghiu. ■ George Băiculescu semnează *Amintirea lui George Mărgărit*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La invitația Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România a sosit la București scriitorul belgian Karel Jonckheere. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. D. Germană, au plecat la Berlin Al. Baciș și Kessler Conrad-Claus. [...] * Cu prilejul aniversării a 125 de ani de la revoluția din 1848, la Brașov a avut loc dezvelirea statuii fruntașului pașoptist George Barițiu. Statuia, așezată în fața bibliotecii municipale, este opera sculptorului Nicolae Encea, din București. * La Biblioteca română din New York a avut loc o manifestare cu tema *Cultura românească în contextul culturii universale*. După conferința prof. Dan Grigorescu, directorul bibliotecii, au urmat discuții asupra culturii și literaturii românești contemporane. * Din inițiativa Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Caraș-Severin, în zilele de 18 și 19 august se va desfășura la Casa de cultură din Oravița o consfătuire a cercurilor literare din acest județ, la care au fost invitați din partea Uniunii Scriitorilor Mircea Iorgulescu și Ștefan Popescu, iar din partea Asociației Scriitorilor din Timișoara, George Drumur, Al. Jebeleanu, Nicolae Țirioi și Ion Stoia-Udrea. Consfătuirea va dezbate tema *Literatura document al contemporaneității*. [...] * De curând la Nicosia, în Cipru, s-a desfășurat o seară culturală românească închinată lui I.L. Caragiale, în cadrul căreia a fost prezentat un spectacol cu piesa *Conu Leonida față cu reacțiunea*”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Destinele teatrului contemporan*, prezentând volumul *Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul XX. 1. de la Caragiale la Brecht*, o antologie de texte făcută de B. Elvin. ■ Cristian Unteanu notează apariția volumului *J'ai vu* de Ana Giurgariu, Ed. Perret – Gentil, 1973. ■ Mircea Vaida publică un studiu intitulat *Ion Barbu – Tudor Arghezi și universul antonpannesc*. ■ George Muntean semnează *Itinerar iugoslav*, un reportaj despre călătoria sa spre Skopje.

• [„**Steaua**”, nr. 16] Despre metamorfozele romanului în spațiul actualității, scrie T. Tihan în editorialul *Motive și obsesii ale romanului actual*, din care transpar idei precum „o angajare mai accentuată în social”, atingerea „diapazonului grav al epocii”, romanul actual „mizează pe reflexivitate”, romanțierul „o conștiință patetică a vremii sale”, romanul actual „se vrea social și politic”, evazionismul criticabil al romanelor psihologice ori ale celor care adoptă diferite formule narative moderniste. ■ Adrian Popescu recunoaște cu sinceritate că „o caracteristică a epocii noastre o constituie, fără nicio îndoială, influența politicului asupra artelor în general” și că s-au petrecut o serie de schimbări în orizontul de așteptare al cititorului „apetitul pentru document,

deplasarea interesului de la ficțiune spre real”, definirea poeziei politice fiind mult mai dificilă decât cea a poeziei erotice, deoarece implică „niște motivații mai complicate, este expresia unei concepții și a unei viziuni asupra lumii în general” și deoarece „poezia politică refuză, din principiu, *estetismul, decorativismul și gratuitul*, pretinzând cu precădere *substanță, densitate*” (articolul *Poezia și politicul*). ■ Poezii semnate de Camil Baltazar, Haralambie Țugui, Modest Morariu, Bazil Gruia, Victor Kernbach, Petre Ghelmez. ■ Aurel Gurghianu critică modul cum sunt concepute manualele de literatură din liceu pentru clasele a XI-a și a XII-a, arătând cum autori de prim rang (Vinea, Matei Caragiale, Ion Pillat, Minulescu, Adrian Maniu, Agârbiceanu, Gala Galaction, V. Voiculescu) sunt expediați într-o paranteză sau într-un rând ori sunt prezențați tendențios, precum V. Voiculescu care ar corespunde „trecutului medieval și eresurilor folclorice” (articolul *De-ale manualelor*). ■ Referindu-se la articolele publicate în *Informația zilei* de T. Arghezi, care se pare circula chiar pe front ca un ziar subversiv „ascuns pe sub manta, interzis de unii ofițeri”, Barutu T. Arghezi reproduce un dialog cu tatăl lui din vara anului 1962, referitoare la vremea războiului (iulie 1943), din care aflăm problemele pe care Arghezi însuși le avea cu cenzura de la Ministerul Propagandei și cu Siguranța, unde era des chemat la Brigada a III-a de la etajul doi al Prefecturii (articolul *Convorbiri*, rubrica „hotare de aer”). ■ Roxana Sorescu scrie un laborios studiu despre *Ultimele sonete...ale lui V. Voiculescu* cu titlul *Vasile Voiculescu, inițierea prin Eros*. ■ Ionel Bandrabur adaptează liber, din volumul *La marée du soir* a lui Montherlant, un lung fragment. Nicolae Maresș traduce câteva poeme din polonă ale poezilor Wislawa Szymborska, Tadeusz Sliwiak, Margorzata Hillar. ■ Este publicată o scrisoare a lui Serge Fauchereau cu titlul *Noutăți literare franceze*. Ioan A. Popa dezvăluie etapele relației lui Peter Neagoe cu Brâncuși, în articolul *Esența nobilă a geniului popular: Constantin Brâncuși în viziunea lui Peter Neagoe*, așa cum se reflectă acestea în ceea ce a scris Peter Neagoe despre Brâncuși (Însemnări *despre Brâncuși*, 1957, Syracuse University Library, New York). ■ Reflecțiile filozofice asupra „câmpurilor ființei” sunt provocate, în articolul lui Constantin Noica de la rubrica „unghiuri și antinomii”, de versurile lui Eminescu din *Scrisoarea III* (articolul *Despre câmpurile ființei*). ■ Adrian Popescu formulează răspunsuri critice la rubrica „poșta redacției”.

• [„Tomis”, nr. 16] Ion Dodu Bălan discută despre *O clară moștenirea culturală* fiind de părere că aceasta „implică o clară atitudine politică. Este vorba aici despre o alianță ideologică pe care prezentul o face cu trecutul său. [...] Moștenirea culturală e o moștenire sui-generis, lipsită de tirania unor moșteniri de alt ordin biologic să zicem, care vin cu o anumită realitate biologică acționând decisiv”. Subiectivitatea „trebuie axată pe criteriile științifice, în interpretare, în valorificare, în selectare. Totodată însă, marxismul interpretează cultura în chip obiectiv, mai detașat, urmărind cauzalitatea, finalitatea

lucrurilor. În procesul moștenirii literare, două cred că sunt aspectele mari, cu valoare de permanență: reactualizarea și interpretarea”. Despre „principiile după care trebuie orientată selectarea”, Ion Dodu Bălan este tranșant: „În cultură nu există o scară de valori, așa cum e tabloul lui Mendeleev – acolo e cutare element și acolo rămâne pentru totdeauna. Orice operă de artă este, într-un anume fel, o operă deschisă în sensul că fiecare generație va descoperi în ea sensuri, idei, sentimente noi, sau, dacă nu chiar noi, cel puțin interpretarea va fi făcută într-o perspectivă nouă, în concordanță cu ambianța spirituală a momentului istoric respectiv”. Pledând pentru „intransigența ideologică, pentru răspunderea personală a editorului și a celor care difuzează cartea”, Ion Dodu Bălan conchide: „Autorul are libertatea de a scrie ce vrea, noi o să avem libertatea de a publica ceea ce credem că e bun, că servește culturii noastre socialist”. ■ Alex. Ștefănescu comentează *Comediile lui Aurel Baranga*, un autor care „se numără printre pușinii dramaturgi de azi care oferă teatrelor piese cu succes sigur de public. Comediile sale [...] alimentează continuu viața culturală cotidiană fără a fi creat încă o senzație de sașietate. Popularitatea lor constantă, firească se explică în primul rând printr-o particularitate de ordin social: deosebit de receptiv la problemele zilei, dramaturgul intervine prompt în dezbaterile care animă comunitatea. Intervenția sa are un caracter aparte: el nu formulează principii, ci furnizează exemple, aducând în discuție personaje definite clar și situații de o maximă elocvență. [...] Prin cele mai multe dintre comediile sale, Aurel Baranga propune «cazuri» transformând spectacolele în «ședințe» la care participă, fie și tacit, publicul din sală”. Comentând principalele sale producții – *Sfântul Mitică Blajinu*, *Adam și Eva*, *Interesul general*, *Mielul turbat*, *Opinia publică* – Alex. Ștefănescu concluzionează: „Marele merit al comediilor lui Aurel Baranga rămâne eficiența lor socială. Om al timpului său, dramaturgul contribuie cu mijloacele unei arte ale cărei secrete le deține la perfecționarea vieții publice, lăsând pe un plan secundar preocuparea de a impune un stil”. ■ Rubrica *Cronica literară* este semnată de Mirela Roznoveanu care prezintă două volume recent publicate. Primul dintre acestea este semnat de Al. Piru și se intitulează *Analize și sinteze critice* (Scrisul românesc, 1973), o carte care „adună laolaltă o serie de articole lipsite în sobsol de vreun indiciu cu privire la locul și data apariției lor. Multe dintre ele pot fi însă recunoscute ușor deoarece au însoțit unele ediții de mare tiraj sau au apărut prin reviste ori volume dedicate unor aniversări”. În analizele sale, criticul „folosește metoda descrierii obiective a operei. Prin aceasta înțelege abordarea unui ton obiectiv, impersonal în comentariu, unde subiectivitatea critică se face simțită doar grație ironiei reci, malițioase. [...] Al. Piru se pronunță cu preferință, în comentariile sale critice, pentru poezia și proza obiectivă. Sub această preferință se ascunde de fapt opțiunea autorului pentru o literatură clasică, în primul rând creatoare de tipuri și axată în jurul unor dezbateri morale. Acesta este de fapt cel mai utilizat criteriu de apreciere

cu care operează Al. Piru” care se dovedește „imbatabil pe terenul anecdotei, al portretului, în scotocirea și etalarea savuroasă a dedesubturilor genealogice. [...] Talentul lui de a construi epic excelează aici, immortalizând cu personalitate «tipuri» inconfundabile de scriitori sau animând ca un magician episoade ale memoriei istoriei literare”. ■ Al doilea volum analizat este *Scriitori români și străini* (Dacia, 1973), pe care cronicarul literar îl prezintă plecând de la opiniile autorului însuși, Liviu Petrescu, care își descrie cartea ca fiind „doar o culegere de eseuri și comentarii critice, apărute în anii din urmă în revistele noastre literare, [...] o culegere de foiletoane consecvente unei metode și unei estetici a ei, prin care se conturează o idee despre literatură. Continuând preocupările din *Realitate și romanesc* (1969) și din eseul *Dostoievski* (1971), Liviu Petrescu își exprimă implicit punctul de vedere asupra romanului pe care îl vede istoric, ca o evoluție către complexitatea psihică a personajului”, iar ca metodă, se apreciază că autorul „este un impresionist cu aplicație psihanalitică. [...] Cartea de față oferă o serie de intuiții și analize foarte interesante”. Astfel, Dania, eroina lui Anton Holban din *Jocurile Daniei*, este văzută „ca o structură conflictuală oscilând între real și imaginar și, respectiv, între conformism și emancipare simulată; personajele lui Al. Ivasiuc stau sub semnul «descompunerii, al trecerii de la complicat la simplu, de la superior la inferior, de la evoluat la amorf, la increat»; personajele lui N. Breban se dezvoltă dintr-o «dialectică elementară, aceea a opoziției dintre un principiu viril și unul feminin»; personajele lui B. Nedelcovici se constituie din fructificarea unui raport dintre solicitarea politică și înzestrarea ontologică; *Absenții* lui A. Buzura au ca notă distinctivă «oroarea de vulgaritate» manifestată chiar prin folosirea limbajului sau a evenimentului vulgar. Interesantă este încercarea de a dărâma mitul unui Camil Petrescu analist și cerebral”. La finalul analizei sale, Mirela Roznoveanu concluzionează: „Liviu Petrescu face o critică de afinitate și subtilitate, o critică cu disocieri remarcabile, însă în care judecățile de valoare lipsesc sau se limitează la un superlativ final”. ■ Florin Pietreanu scrie despre *Imaginea Dobrogei în proza contemporană* schițând câteva repere asupra unora dintre producțiile literare care o evocă. Sunt amintite: Geo Bogza, *Privești și sentimente*, Traian Coșovei, *Farmecul genezei*, Paul Anghel, *Victoria de la Oltina*, Pop Simion cu *Anul 15*, Petru Vintilă și al său volum de reportaje, *Dobrogea în marș*. La finalul demersului său, semnatarul articolului notează: „Schițând câteva aspecte ale prezenței fascinante a Dobrogei contemporane în proza noastră, s-a putut constata dinamismul multiplelor înnoiri înfăptuite de oameni la îndemnul «poetului visător», după planurile «genialului arhitect», Partidul, așa cum îl numește Traian Coșovei în *Oda zilnică*, volum conturând una din cele mai recente și complexe imagini ale Dobrogei”. ■ G.M. recenzează volumul lui Gh. D. Vasile, intitulat *Rapsodie pentru republică*, o carte construită „pe ideea dialectică a progresului permanent al cărui

început are ca punct inițial de reper strămoșii. [...] Munții și marea, câmpia, vântul, grâul, râurile, privighetorile, vulturii, edificiile de pe Argeș și Jiu, constituie tot atâtea motive de meditație pentru poet, de bucurie și împlinire, exprimate uneori direct, ca un manifest”. ■ Recenzând volumul de debut al Mariei Baci, intitulat *Tăceri și fugă* (Dacia, 1973), Bianca Vernescu e de părere că autoarea „reînvie în romanul ei o lume amorfă, de periferie, înghețată în nedumerire, cu întregul ei cortegiu de flămânzi, libidinoși și bătăuși, din perioada tulbură a anilor 1943-1947. [...] Cartea este scrisă cu vocația naturalistă a descrierii trivialului și a promiscuității. Spre deosebire de Maria Hadan care subordonează evenimentul meditației și de Traian Țanea care îl folosește drept mijloc de implicare într-o «actualitate», Maria Baci acordă întreaga atenție numai reliefului lui naturalist, funcției în sine, imediate. Dilatarea lui exclusivă pune în umbră orice încercare timidă de diferențiere a personajelor”. ■ Ileana Manole scrie despre *Seria «Universitas» a editurii Minerva* care, „inaugurată în 1970, a reușit să publice până acum lucrări de istorie literară, texte cu o structură exegetică exhaustivă, majoritatea lor, teze de doctorat. Autorii lucrărilor examinează de obicei tema abordată, până la epuizarea posibilă a surselor de informație literară. Volumele din această serie se adresează profesorilor, studenților, cercetătorilor, fără ca ea să devină o colecție profesională”. Printre producțiile acestei serii sunt amintite „monografiile de autori (*Octavian Goga* de I.D. Bălan, *Eminescu* de Eugen Todoran, *Ion Agârbiceanu* de Mircea Zăciu, *Lovinescu și antinomiile criticii* de Florin Mihăilescu, *Ilarie Chendi* de Mircea Popa) și de probleme al căror scop preponderent este investigația documentară sau cercetarea comparativă (*Problemele tipologiei folclorice*, de D. Caracostea și O. Bârlea, *Introducere în istoria versului românesc* de Ladislau Galdi, *Dimitrie Cantemir și umanismul* de Petru Vaida, *Literatura epistolară* de Al. Săndulescu, *Metafora mării în poezia lui Eminescu* de Ion Dumitrescu și mai recent *Istoriografia literară românească* de Marin Bucur). Lucrările apărute până în prezent nu au o programare, nu blochează o tematică sau un autor”. Sub raport tematic, semnatarul articolului observă „o anume preferință pentru studierea unor epoci mai îndepărtate, a unor scriitori din epoca veche sau modernă, mai puțin cea interbelică și de loc din epoca contemporană”. Articolul oferă și câteva sugestii privind politica editorială: „Seria «Universitas» [...] ar putea, credem, să echilibreze publicarea studiilor de istorie literară, în așa fel încât să fie mai bine reprezentate toate epocile, toate problemele.[...]Am dori să avem în această serie și monografiile ale unor scriitori mari ca Arghezi, Blaga, Călinescu, mai multe studii referitoare la critica literară românească, și mai ales lucrări de sinteză asupra fenomenului literar contemporan, atât de necesare”. ■ În *Recitindu-l pe Delavrancea*, Emil Manu mărturisește: „Mi-am pus uneori întrebarea dacă umbra marilor creatori nu se materializează în contextul lecturilor, nu pătrunde dincolo de barierele spirituale ale memoriei sau imaginației. [...] Cine se apropie de *retoricul*

Delavrancea fără surdina plasticeii, cine-i conservă acutele auditive spontane fără grafismul căutat al stilului nu-l cuprinde pe acest scriitor în care se întâlnesc atâtea școli sau modalități, nici una definindu-l în întregime”. ■ Adrian Anghelescu recenzează *Între Alpi și Marea Nordului*, cartea lui Edgar Papu, care „reunește eseuri asupra artei germane”, probând „o neistovită și comprehensivă fervoare spirituală pe care i-o produce autorului fiecare nou contact cu marile mișcări, stiluri și curente artistice, cu importante opere și fapte de cultură ale umanității. [...] Lucrare remarcabilă prin finețea analizelor și viziunea sintetică care le subordonează unei unități structurale, oferind largi deschideri asupra modului în care s-au ivit și cristalizat procese spirituale ce au jalonat în decursul timpului istoria culturii universale, cartea lui Edgar Papu atestă stadiul avansat pe care l-a atins în prezent, în exeGéza românească, studiul unor fenomene artistice extrem de complexe și adeseori interdependente, aparținând altor zone naționale de cultură”. ■ Comentând „debutul tânărului poet George Virgil Stoensescu”, Gh. Bulgăr semnează articolul *Reabilitarea cuvântului poetic*, în fapt o recenzie a volumului „întitulat simbolic *Cercuri la Elsinore*. [...] Prin forța condensării de noi semnificații în simbolurile cercului și prin expansiunea semantică, sugestivă a cuvintelor a căror semantică apare regenerată, [...] tânărul poet obține adâncimea conceptelor și bogăția nuanțelor poetice”. ■ În *Prezențe ovidiene în «Descriptio Moldaviae»*, Ioan Micu face o serie de comentarii legate de „prezența nefericitului poet roman pe meleagurile moldovene” care „era, pentru Dimitrie Cantemir, prilej de îndreptățită mândrie că numele acestuia lăsase urme pe pământul Țării Moldovei. La capitolul al III-lea din partea întâi a *Descrierii Moldovei*, în care savantul prinț expune datele referitoare la apele principatului său, arătând că o scaldă mari ape navigabile și că «Moldova nu duce lipsă de lacuri, cum nu duce lipsă de râuri», el amintește [...] numai cinci: Brateșul, Lacul Orheiului, Lacul Dorohoiului, Lacul Colașin și «cel din urmă și cel mai vestit dintre toate, cum ține să sublinieze însuși Cantemir, «*Lacul lui Ovidiu*, numit de locuitori *Lacul Ovidiului*». Cantemir îl fixează ca așezare geografică, «lângă Akerman – Alba Iulia», după care precizează că lacul acesta e «cunoscut mai cu seamă din pricina numelui său, fiindcă se zice că acolo a fost surghiunit în sărăcie vestitul poet roman Ovidius»”. ■ Al doilea număr din luna august publică poezie, semnată de Virgil Teodorescu, Calistrat Costin, Silvia Cerbu, Constantin Bejenaru și Ion Dragomir.

• [„România literară”, nr. 33] Versuri semnează: Maria Alboiu-Cuibuș (*Facere; Îngemănare*), Dumitru M. Ion (*Ian Demeter; Venea călare înserarea; Pe strâmtele faleze; Cântam la gura unei viziune: ah. poesia puternic animal...; Sufletul meu înțelege răzbunarea cumplită; Clipesc și mă-ntunec: văd herghelii de trandafiri; Despre singurătate, despre mine, despre teamă*). ■ Florin Chirișescu traduce „*Faulkner și caii*” de Guido Lopez. ■ Virgil Mocanu semnează „*Sur le Pont d’Avignon...*”. ■ Mariana Șora semnează tradu-

cerea *Cărți poștale* de Arnold Hauser. ■ Grigore Hagi semnează *Spicul de grâu*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *O datorie patriotică*: „În articolul din numărul precedent, în care relevam dezvoltarea, în ultima vreme, a preocupărilor de teorie, istorie și, în genere, de cercetare asupra literaturii ca prim factor de îmbogățire și de definire a culturii contemporane, ne refeream, pe bună dreptate, la mai vechile, în această privință, contribuții ale lui G. Ibrăileanu”. ■ Pe scurt este prezentată *Antologia Silarus*, iar M. Minculescu traduce poezii: Angelo Di Mario (*Pasărea luminii*), F. P. Messauo (*Neliniștea soarelui*), Mirella Taverna (*Rugă pentru fluviu*), Emilia Notarangelo (*Dacă tu nu mă înțelegi*). ■ Emil Manu semnează *Istoria literaturii ca instrument de cultură*: „Nu e un secret comercial faptul că istoriile literare sunt cerute în librării, mai mult decât lucrările de critică; nu le cer specialiștii sau cei ce vor să le învețe la școală, ci mai ales cei care vor să învețe din ele acasă, înțelegându-le ca materiale nepedagogizate. Ca instrument de cultură, istoria literară are o funcționalitate beletristică. Am putea spune că azi e «moda» istoriilor literare scrise de scriitori, adică se cer niște opere care să nu-și conteste severitatea informației, dar care să fie scrise frumos. [...] Publicul căruia i se adresează istoria literară, dincolo de categoria inițiaților sau a celor în curs de la distanțe intelectuale astronomice, dar și cărțile încărcate compuse într-o pășăreasă astrală, metaforizată până la confuzie. Pentru acest public diletant, dar util în dezvoltarea unei culturi moderne, istoriile literare devin «opere», devin creații originale și nu foiletoane terne sau fise teribiliste. Prin aceasta nu este atacat nici stilul și nici nivelul universitar al lucrărilor de specialitate”. ■ Grigore Smeu semnează *Relația cu publicul*: „În cadrul unei cercetări personale privind receptivitatea artistică a publicului rural, întreprinsă în ultimii ani, am avut prilejul să observ anumite stări de lucruri și în aria receptării literaturii, care cred că nu trebuie să ne lase indiferenți. În general, criticii și esteticienii preocupați de fenomenele artistice contemporane, au neglijat într-un mod regretabile, vreme îndelungată, ca pe un aspect fără vreo importanță demnă de atenția lor, problemele receptării artistice în mediul uman rural. Firește, în spațiul unui articol restrâns, cum este cel de față, observațiile pe care dorim să le comunicăm vor fi inevitabil succinte”. ■ În *Poezia sentimentului civic* Ion Bălu scrie despre Virgil Teodorescu: „Noile poeme conturează mai pregnant sentimentul organic al unei înalte conștiințe civice. Asemenea lui Louis Aragon, a cărui biografie poetică o reeditează pe meridian românesc, Virgil Teodorescu a rămas credincios idealului revoluției, exprimat sub diferite ipostaze de la începutul poeziei sale, el însuși considerându-se ostaș al mării armate ce caută drumul spre un echitabil viitor. Tema oferă pagini antologice de poezie înalt cetățenească într-o impecabilă haină lingvistică”. ■ Ștefan Bănulescu revine la *Scrisori provinciale* cu textul „*Omnibusul lui Bismarck*”. ■ Șerban Cioculescu publică în rubrica sa textul *Drama lui Miron Costin*. ■ Citim *Exe-Géza locurilor comune. Nu te mai gândi la asta!* un text inedit de I.M. Rașcu.

■ Ștefan Aug. Doinaș continuă cu tema *Orfeu și tentația realului* publicând a doua parte (părțile 5, 6, 7) din *I. Poezia ca Univers*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Viața la țară*, o cronică literară la *La Lilioci* de Marin Sorescu, Eminescu, 1973: „Valoarea poemelor nu e, desigur, peste tot aceeași și uneori intenția critică rămâne exterioară sau facilă. Însă *La Lilioci* întrece cu mult caracterul de simplă experiență literară și nici un volum de parodii, în sensul curent, nu este. Înainte de a fi ridiculizate, locurile comune sunt însușite liric, ca și cum poetul ar voi să ne inducă în eroare, amestecând evocarea tandră cu gluma corozivă, simulând și nostalgia și maliția. Marin Sorescu ne propune de fapt o formulă originală de poezie, remarcabilă deopotrivă prin spirit critic și ingenuitate”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu prezintă *Umbra faptei* de Doina Sălăjan, C.R., 1973: „Dincolo de accidente regretabile de felul celui semnălat, poezia de astăzi a Doinei Sălăjan continuă să justifice impresiile provocate de un debut excelent”. ■ Mihai Minculescu scrie despre *Pasărea medievală* de Mihail Sabin, Junimea, 1973: „Poet promițător, Mihail Sabin nu demonstrează că și-a găsit o matcă de invidiat”. ■ Despre *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu, C.R., 1973, scrie Valeriu Cristea: „E datoria noastră de a constata că în momentul de față Petru Popescu se îndreaptă, cu o decizie pe care nu putem decât să o regretăm, spre o tipică literatură de consum, cu mult inferioară – mai credem acest lucru – posibilităților sale, urmărind succesul cu orice preț, imediat. Departe de a constitui un caz singular în rândul prozatorilor de azi (poate doar prin precocitatea reacției), Petru Popescu manifestă o iritare arogantă față de obiecțiile care i se aduc; și uneori atât de mare încât, excluzând din capul locului posibilitatea ca ele să conțină fie și un singur dram de adevăr, merge până la a le atribui (după cum a scris negru pe alb într-un articol publicat în «Steaua» acum un an sau doi) *complexelor criticilor* (față de literatura sa? față de el?), vizați deopotrivă ca reprezentanți ai unei profesiuni ingrâte și ca simple persoane. De aceea am dori să-l asigurăm pe tânărul scriitor că sursa obiecțiilor noastre se află exclusiv în textele sale. Chiar dacă am colcăi de cele mai negre complexe (psihologia modernă arată că omul normal are complexe) nu e deloc sigur că ar trebui să-l avem și pe cel față de Gigi și de ceilalți eroi ai lui Petru Popescu. Cu aceeași sinceritate cu care i-am adus cândva autorului meritate – o credem și acum – elogiile îi înfățișăm astăzi rezervele și criticile noastre. Căci una din îndatoririle cele mai stricte ale recenzentului este onestitatea față de propria impresie. Impresie supusă, desigur, erorii. Până vom înțelege că am greșit (dacă am greșit) sau până ni se va dovedi aceasta am preferat să ne-o expunem, pe a noastră, cu franchețe”. ■ Mircea Iorgulescu semnează *Austeritate și dezinvoltură*, o recenzie la *Utilul și plăcutul* de Virgil Nemoianu, Eminescu, 1973: „Poziția lui Virgil Nemoianu, atât în articolele din volumul apărut anul trecut (*Calmul valorilor*), cât și în cele cuprinse în cel recent editat, este în mod vizibil aceea a unui observator interesat continuu de păstrarea unei distanțe convenabile față

de obiectul comentariilor sale. Tonul este grav, cu o ușoară inflexiune pedantă, iar atitudinea autorului este, aparent, mereu una olimpiană; sunt discutate cu exactitate și aplicație, principii generale, criterii oricând valabile, sunt emise observații care nu riscă să-și piardă, după un timp, actualitatea, se fac aprecieri greu de contrazis”. ■ Al. Piru semnează *Parabola Liliacului și a Șoimului de iepuri*, continuând să se ocupe de *Istoria ieroglifică*. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici prezintă două volume de debut sub titlul *Două moduri lirice*: ■ Marieta Nicolau, *Masculin, feminin*, C.R.: „Exuberanța viforoasă ca și senzualitatea suavă, de adolescență ce se uimește descoperindu-se, lipsesc de aici, înlocuite fiind de «progresiile» lor mature, printre care înclinația spre autodefinire repetată (și ea feminină dar de altă vârstă) și, mai ales, o accentuată simulare a inocenței cu scopul clar de a da trăirilor cerebrale un aer de afectivitate, așa de prielnic liricii feminine”. ■ *Anotimpuri* de Aurel Butnaru, Junimea: „Noul versificator are o mare ușurință de a rima stea cu mea, mâna cu fântâna, steme cu poeme, românesc cu înfloresc, munte cu cărunte, curată cu fermecată, cuvinte cu morminte, lume cu mume, pace cu face, mare cu soare, plai cu grai, sfat cu bărbat, buze cu obuze, floare cu soare, calmă cu palmă, grea cu mea, una cu luna, țară cu vară, apoi din nou buze cu obuze, cuvinte cu morminte, calmă cu palmă, stele cu mele, țară cu vară etc., și, în fine, pentru a treia oară, din nou, buze cu obuze, stele cu mele, țară cu vară, grea cu mea ș. a. m. d. Și toate astea, uimitor, numai pe 50 de pagini”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* citim despre proiectele literare ale lui Anton Breitenhofer, Nicolae Balotă, Mircea Radu Iacoban, Tașcu Gheorghiu, Ioana Postelnicu, Al. Oprea, Virgiliu Monda, Iulian Neacșu, C. A. Munteanu, Val Gheorghiu. ■ George Băiculescu semnează *Amintirea lui George Mărgărit*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La invitația Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România a sosit la București scriitorul belgian Karel Jonckheere. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. D. Germană, au plecat la Berlin Al. Baci și Kessler Conrad-Claus. [...] * Cu prilejul aniversării a 125 de ani de la revoluția din 1848, la Brașov a avut loc dezvelirea statuii frunțașului pașoptist George Barițiu. Statuia, așezată în fața bibliotecii municipale, este opera sculptorului Nicolae Encea, din București. * La Biblioteca română din New York a avut loc o manifestare cu tema *Cultura românească în contextul culturii universale*. După conferința prof. Dan Grigorescu, directorul bibliotecii, au urmat discuții asupra culturii și literaturii românești contemporane. * Din inițiativa Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Caraș-Severin, în zilele de 18 și 19 august se va desfășura la Casa de cultură din Oravița o consfătuire a cercurilor literare din acest județ, la care au fost invitați din partea Uniunii Scriitorilor Mircea Iorgulescu și Ștefan Popescu, iar din partea Asociației Scriitorilor din Timișoara, George Drumur, Al. Jebeleanu, Nicolae Țirioi și

Ion Stoia-Udrea. Consfătuirea va dezbate tema *Literatura document al contemporaneității*. [...] * De curând la Nicosia, în Cipru, s-a desfășurat o seară culturală românească închinată lui I.L. Caragiale, în cadrul căreia a fost prezentat un spectacol cu piesa *Conu Leonida față cu reacțiunea*". ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Destinele teatrului contemporan*, prezentând volumul *Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul XX. I. de la Caragiale la Brecht*, o antologie de texte făcută de B. Elvin. ■ Cristian Unteanu notează apariția volumului *J'ai vu* de Ana Giugariu, Ed. Perret – Gentil, 1973. ■ Mircea Vaida publică un studiu intitulat *Ion Barbu – Tudor Arghezi și universul antonpannesc*. ■ George Muntean semnează *Itinerar iugoslav*, un reportaj despre călătoria sa spre Skopje.

● [„**Tribuna**”, nr. 33] Acest număr este format din mai multe articole care îmbină arta plastică cu literatura: ■ *O carte-spectacol: Eleusis* – Ion Marcoș scrie o recenzie despre această carte care îmbină poemele lui Dimov cu desenele lui Florin Pucă; ■ Victor Felea recenzie la *Pensula și dalta* de Tudor Arghezi; ■ N. Prelipceanu dialoghează cu Nichita Stănescu: *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea*. ■ în secțiunea *Bivouac*: Mircea Zăciu articol despre Chagall: *Confesiunile lui Chagall*. ■ Radu Mareș discută cu Ana Lupăș: *Poate fi tapiseria un seismograf al lumii moderne?*; ■ Bazil Gruia scrie articolul *Blaga și artele plastice*; ■ Ovidiu Genaru despre *Desenele lui Bacovia*; ■ Adrian Beldeanu despre Arghezi și desenul – *Pictând o petală* ■ Poezii de Constantin Abăluță, Adrian Beldeanu, Mariana Bojan etc. ■ *Meridian* – poezii traduse din diferiți artiști plastici: Salvador Dalí, Pablo Picasso, Paul Eluard.

17 august

● [„**Munca**”, nr. 8008] În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia politică trebuie să mediteze asupra perfectibilității umane*, revista publică un scurt interviu cu Ion Drăgănoiu. ■ Cu titlul *Consecvență*, se publică o succintă prezentare al numărului al treilea al revistei „*Manuscriptum*”, ce conține poezie, proză, teatru (Ion Pillat, M. Blecher, Geo Bogza, George Ciprian, Ion Barbu, Șerban Cioculescu ș.a.).

● [„**Scânteia**”, nr. 9603] În ciclul de texte numit *23 august în destinele națiunii*, al treilea text, despre *Cultură*, este semnat de Tudor Olaru: „La înflorirea culturii naționale în anii socialismului, la îmbogățirea vieții spirituale a poporului au contribuit numeroase realizări cu care ne mândrim în toate ramurile creației literare și artistice. Principalul factor stimulator al acestor împliniri l-a constituit îmbinarea înaltei responsabilități și exigențe în preluarea a tot ce e valoros și înaintat în moștenirea culturală a poporului, cu stimularea efortului spre noi și cât mai valoroase creații care în forme și stiluri cât mai variate să redea preocupările și realitățile epocii, viața poporului, respectarea libertății de creație în condițiile situații ferme pe pozițiile concepțiilor și idea-

lurilor revoluționare, profund umaniste ale societății noastre. [...] O însemnătate excepțională pentru întreaga viață ideologică și culturală a țării are orientarea trasată de Congresul al X-lea al P.C.R. privind necesitatea intensificării educației socialiste, concepută ca o activitate complexă, vizând deopotrivă dezvoltarea pregătirii profesionale, asimilarea a tot ce e valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, însușirea materialismului dialectic și istoric, formarea unei atitudini cetățenești înaintate. [...] La 29 de ani de la eliberarea patriei, realitățile României contemporane ilustrează grăitor progresele realizate în asimilarea organică a trăsăturilor caracteristice unei națiuni culte, verificând în mod strălucit adevărul că socialismul și cultura sunt de nedespărțit, îngemănarea lor cheazăuind înflorirea vieții spirituale a societății, formarea multilaterală a omului nou”. ■ G. Cuibuș prezintă volumul *101 picături de cerneală* de Petru Vintilă: „O carte «mozaic» al cărei titlu jurnalistic ne avertizează că avem de-a-face cu o sută una file dintr-un original blocnotes de reporter: cugetări fugare, însemnări cotidiene, scurte eseuri cu valoare moralizantă, portrete și chiar informații”. ■ Sub titlul *Piesa românească pe scenele noastre* citim „între două stagii, retrospectivă și perspectivă”: „Înaltă prețuire a piesei românești clasice și contemporane, ca expresie a legăturii nemijlocite a creației cu realitatea, cu viața și năzuințele maselor angajate în transformarea revoluționară a societății, îndemnul la stimularea neobosită a dramaturgiei originale străbat ca un fir roșu istoria teatrului românesc încă din anii începuturilor. [...] Promovarea cu predilecție a textului autohton inspirat din actualitate constituie și unul dintre cele mai importante principii ale politicii noastre culturale – piesa românească de valoare, îndeosebi cea inspirată din contemporaneitate, din realitățile de «aici și acum», fiind considerată ca principalul mijloc de a exercita o funcție activă, de a contribui, prin teatru, la modelarea conștiinței socialiste. Bilanțul sfârșitului de stagii 1972-1973 vorbește despre 43 de piese românești care au văzut în premieră absolută luminile rampei. Ne aflăm în fața unui indiciu cantitativ care conține nu numai premisa, ci și realitatea unor succese artistice de ținută. Se demonstrează receptivitatea, convingerea și dăruirea cu care dramaturgii au răspuns apelului adresat de partid de a oglindi amplu, pătrunzător și profund realitățile sociale, de a milita pentru transformarea revoluționară a societății, precum și adeziunea de care textele s-au bucurat în rândul colectivelor artistice. Transpunerea scenică a textelor românești a fost încredințată cel mai adesea unor regizori prestigioși și actori prețuiți. Valoarea textelor, conjugată cu cea a montărilor, a dus și la cea mai însemnată reușită: succesul de public al piesei originale noi. Deschidem azi, prin opiniile cu privire la creația dramatică recentă, dezbateră consacrată stagiunii 1972-1973 – preocupați fiind să definim mai exact măsura în care piesa românească izvorâtă din actualitate devine o expresie a timpului de transformări revoluționare pe care îi trăim, răspunde exigențelor spectatorului contemporan, contribuie la modelarea omului nou. Ne propunem, de ase-

menea, în cadrul dezbaterii pe care o inaugurăm astăzi, să ne oprim asupra valorii reprezentative a eroului dramatic contemporan, precum și asupra plusurilor și minusurilor pe care le-a înregistrat stagiunea precedentă în privința artei spectacolului”. Citim două texte în cadrul acestei dezbateri: ■ Valeriu Râpeanu, *Investigații în miezul problemelor sociale*: „Dramaturgia noastră a dovedit, deci, că poate să depășească stadiul unor conflicte minore, periferice și că știe aborda întrebări grave, acute, esențiale pentru progresul social. Despre conflictul, personajele și semnificația fiecărei piese în parte s-a mai scris și am mai scris, dar ceea ce rămâne la sfârșitul acestei stagiuni mi se pare a fi mai mult decât mai multe titluri care intră în circuitul operelor remarcabile, ci un drum care poate fi urmat, o direcție, un alt mod de a privi câteva caracteristici ale dramaturgiei noastre”. ■ Florin Tornea, *Spiritul militant al creației teatrale*: „Neîndoios, au fost lucrări remarcabile și au fost lucrări de mai joase, chiar îndoielnice însușiri. Dincolo de fatale deosebiri în mânăuirea mijloacelor artistice se cuvin reținute diversitatea câmpurilor de investigație a realității, diversitatea formelor în care aceasta realitate e transpusa ca ficțiune dramatică, tonurile variate în care e dezbătută, scala întinsă a conflictelor cu care actualitatea și problemele actualității confrunta pe individ în aspirația realizării sale umane, în mutațiile ce le încearcă, în efortul integrării lui în procesul devenirii istorice a societății. [...] Ceea ce rămâne ca o trăsătură de nepierdut, caracteristică anului scurs, este larga deschidere spre dramaturgia autohtonă contemporană, de suflu contemporan și ide rezonanță contemporană în spiritul spectatorului, spre o dramaturgie pe care ne-am obișnuit s-o numim politică, dar de al cărei înțeles participativ, militant participativ, în temeiurile, vibrația și elanul construcției noastre materiale și spirituale, parcă abia stagiunea lăsată în urmă ne-a prilejuit să ne pătrundem”. ■ Aflăm și de *Manifestări consacrate zilei de 23 August*: „În unitățile militare, instituții militare de învățământ, case ale armatei din întreaga țară au loc în aceste zile numeroase manifestări culturale-educative organizate în cinstea celei de-a XXIX-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate. În cadrul unor expuneri, simpozioane, seri tematice, montaje literar-muzicale sunt evocate tradițiile revoluționare ale poporului nostru, rolul Partidului Comunist Român în înfăptuirea insurecției naționale antifasciste armate, participarea armatei române la insurecție și la războiul antihitlerist, munca eroică a poporului pentru construcția socialistă. La Casa centrală a armatei s-au desfășurat simpozionul *Insurecția națională antifascistă armată de la 23 August 1944 – piatră de hotar în istoria patriei*, montajul literar-muzical *Scump pământ al țării mele*, precum și seara tematică *23 August 1944 oglindit în muzica de masă*. * Biblioteca centrală a Ministerului Apărării Naționale a organizat, în cinstea sărbătorii de la 23 August, o bogată expoziție de carte ce reunește lucrări valoroase apărute în anii socialismului. Tot în cinstea zilei de 23 August, în Editura Militară au apărut mai multe lucrări, printre care *Studiul strategic operativ; Armata română pe frontul antihitlerist* și vo-

lumele de versuri *Stema din inimi și Strofe la pământul țării*. În județul Harghita au loc în aceste zile numeroase manifestări cultural-artistice și științifice consacrate celei de-a XXIX-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate. La Casa de cultură din orașul Bălan, de pildă, a avut loc expunerea *23 August – începutul transformărilor revoluționare în țara noastră*. Tot aici a fost deschisă o expoziție a cărții politice și științifice care reunește aparițiile editoriale din ultimii ani. La Miercurea Ciuc, în fața a sute de cetățeni, a fost prezentată expunerea *Insurecția armată – act de însemnătate istorică în viața poporului nostru*. În numeroase alte localități din județ au avut loc manifestări cultural-artistice și științifice la care au luat parte mii de oameni ai muncii români și maghiari”. ■ George Mirea prezintă volumul *Lumina pământului* de Ion Chiriac, Junimea: „Ion Chiriac și-a conturat o personalitate pe care o poți distinge în tonul viguros, trădând o obârșie cu puternice seve autohtone, în densitatea ideatică a lirismului său, cu sursă mărturisită și cu destinație firească. Monocord, în aparență, poetul se reînnoiește cu fiecare volum, câștigând în naturalețe și disponibilități emoționale. Este un poet al plenitudinii, un inițiat în «cultul» luminii”. ■ Ion Bălu scrie despre volumul *Pretexte critice* de Eugenia Tudor: „Volumul *Pretexte critice* ne dezvăluie profilul unei intelectuale care se arată preocupată să facă din studiul literaturii nu o profesiune, ci un pasionant itinerar spiritual în universul fără sfârșit al cărții”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7541]** Aureliu Goci prezintă studiul lui Al. Piru, *Analize și sinteze critice* (publicat la Scrisul românesc, 1973), „o izbitoare probă de consonanță, căci criticul clasic prin formulă și formație, se aplică de această dată clasicilor literaturii românești”.

● **[„Contemporanul”, nr. 34]** Al. Dima semnalează apariția unei monografii dedicate lui *C. Dobrogeanu-Gherea*: „Apărută de curând, sub semnătura lui Damian Hurezeanu, o amplă monografie asupra lui Constantin Dobrogeanu-Gherea, un studiu social-istoric cum îl caracterizează, în subtitlu, autorul însuși. În 467 de pagini se desfășoară, stringent argumentată, biografia spirituală a vajnicului militant al mișcării noastre socialiste din ultimele decenii ale veacului trecut și până în cel de al treilea al secolului nostru. Se urmărește, cu accentuată preocupare istorică, formarea și evoluția de la narodnicism spre concepția marxistă și apoi – în cadrul dezvoltat al acesteia însăși – frământarea teoretică a lui Gherea și contribuția lui la difuzarea în țara noastră a marxismului, odată cu aderarea mișcării socialiste anterioare la acesta și paralel cu fenomenul analog ce se producea, pe scara internațională după 1880, cel puțin în Rusia, Bulgaria și la noi”. ■ Hristu Căndroveanu se referă la volumul de proză al lui George Timcu, *Tănuitele culpe*: „Recenta culegere de nuvele a poetului George Timcu este de fapt proza poemătică a unui fantast, în care granițele dintre real și imaginar se șterg, ori se întretaie neconținut. Așadar, aici, nu construcția epică, riguroasă, e de căutat, ci structura (și destructurarea) fantomatică de tărâmurii de vis, asemenea unor insule ridicându-se și dispărând din

noiane de ape ce zămislesc pământuri nebănuite, pentru a le înghiți apoi la fel de enigmatic”. ■ Maria Manoliu și Ion Manea consemnează interviul: *Reflecție și limbaj cu Noam Chomsky*: „– *De ce ați ales lingvistica drept profesiune? Care au fost măestrul dumneavoastră?* – Explicația poate să nu fie întrutotul exactă, cred însă că două motive m-au îndemnat la aceasta. Primul este faptul că tatăl meu a fost specialist în filologie medievală. Aceasta mi-a dezvoltat, desigur, gustul pentru text și gramatică, dar nu cred că a constituit cauza principală. În mod direct, interesul meu pentru lingvistică a apărut când eram la Universitatea din Pennsylvania. În anul doi, tocmai când intenționam să părăsesc colegiul, m-am întâlnit cu profesorul Zelling S. Harris, care era foarte activ în mișcarea politică de stânga. În întâlnirile și în conversațiile noastre despre politică, atingeam și probleme de lingvistică. Am început să frecventez cursurile sale, și astfel, s-a trezit în mine o adevărată pasiune pentru lingvistică. Harris era pe atunci o figură centrală a științei limbii, profesor de mare renume la Universitatea din Pennsylvania. Ne-au unit interese politice comune în orientarea noastră de stânga și m-am decis, astfel, să rămân în colegiu. El a devenit maestrul meu. Am studiat, apoi, filosofia cu Nelson Goodman și, după ce am venit în Boston, am lucrat sub îndrumarea lui Roman Jakobson și a altor lingviști de seamă. – *Se spune că lucrarea dumneavoastră Structura sintactică a constituit o adevărată revoluție în teoria limbii. În ce constă această revoluție?* – Cred că modul în care se lucrează astăzi în lingvistică este diferit de cei în care am lucrat eu ca student. Au apărut noi întrebări, unele mai vechi au reapărut sub o formă nouă. Probabil că principala inovație din cartea mea se referă la studiul sintaxei și, în special, la ceea ce numesc eu aspectul creator al limbajului. Este vorba de capacitatea specifică de a produce limbajul într-o manieră liberă și creatoare în baza unui sistem finit de reguli cu caracter repetabil. Încercări de a investiga aceste probleme se găsesc și în perioada premergătoare gramaticii transformaționale, de exemplu la Ferdinand de Saussure, care a pus în discuție inovația și creația în limbă. Dar el a situat-o într-o arie care, teoretic, a fost virtual exclusă din cadrul obiectivului lingvistic. Consider că această poziție a rămas dominantă între anii '30-'50, când principala preocupare a lingvisticii a fost structura și organizarea elementelor, structurile de paradigme și structurile locale sintagmatice. Dar, după câte știu, nu a existat o preocupare concretă pentru a determina principalele abstracte care caracterizează cunoștințele noastre despre limbă, pentru a găsi o regulă care să explice caracterul creator al limbajului. – *Ce este, după dumneavoastră, limbajul? Cum îl dobândim? Cum îl folosim?* – În legătură cu această întrebare se ivește o alta care în ultimii 20 de ani este formulată astfel: care este mecanismul din inteligența umană care permite dobândirea sistemului de cunoștințe numit limbă? Această întrebare a fost abordată în lingvistica structurală și în special în lingvistica structurală americană. Ea a luat forma descoperirii unor procedee de analiză capabile să dea lingvistului o cale de a determina într-o formă me-

canică, la fel ca în fizică sau chimie, o gramatică pe baza examinării unui corp de date. Dar munca pe care am desfășurat-o aici, ulterior, arată, cred, destul de clar că felul în care a fost tratată problema în lingvistica structurală nu dă rezultate satisfăcătoare [...] Or, cred că ceea ce trebuie să se facă, și în acest sens sugerez o nouă orientare, este să se acorde mai multă atenție naturii celui schematism (probabil înnăscut) care determină ce fel de sistem de cunoștințe se pot obține prin mintea umană. Acest mod de a considera lucrurile pune într-o poziție marginală problema modalității în care acest schematism înnăscut, general, comun tuturor oamenilor, se articulează și se diferențiază foarte net de la o comunitate lingvistică la alta, prin experiență. Este o interpretare care constituie, am impresia, principala inovație a teoriei mele. – *Ce raport există între gramatica generativă, psihologie și filosofie?* – Se poate găsi o relație strânsă. Concepută în acest mod, gramatica generativă este o simplă parte a psihologiei teoretice, adică a psihologiei care studiază natura și capacitatea de a dobândi acest bogat sistem cognitiv și modul în care sistemul odată dobândit este folosit. Legătura cu filosofia, ar fi, după părerea mea, în sectorul filosofiei cunoașterii, a epistemologiei, care se ocupă cu bazele dobândirii sistemului de convingeri – *System of beliefs* – și de cunoștințe. Părerea mea personală este că această abordare devine un sprijin convingător pentru tratarea acelor chestiuni ale filosofiei (teoriei cunoașterii) care au o puternică nuanță rațională dat fiind că, în această arie (lingvistică) putem determina, cred, destul de precis mecanismele rațiunii care se dezvăluie în procesul de dobândire a cunoștințelor. Presupun că și alte aspecte ale cunoașterii umane ar putea fi supuse unei astfel de analize. Dacă ipoteza este corectă, atunci suntem în prezența unei abordări a premiselor teoriei rațiunii prin care ar fi sprijinite și, în același timp, modificate într-o oarecare măsură, dezvoltările raționaliste dintr-o epocă mult anterioară. – *Credeți că modelul transformațional poate fi aplicat în analiza literară?* – Nu sunt sigur. Există critici literari care au încercat să aplice la textele de proză modelul gramaticii transformaționale. Părerea mea este că rezultatele obținute nu sunt deosebit de interesante. Personal, sunt sceptic. Nu cred că se poate afla ceva despre opera literară prin aplicarea metodelor gramaticii generative. În fenomenul literar avem de-a face cu un foarte specific uz al limbajului, în scopuri cu totul speciale. Literatura folosește, firește, mecanismele generale ale limbajului, dar bogăția și profunzimea analizei literare se extinde pe arii, în care, atât cât îmi dau seama, metodele gramaticii transformaționale nu oferă nicio perspectivă. S-ar putea să greșesc, dar aceasta este opinia mea. – *Este posibilă o nouă revoluție în lingvistică? În ce sens?* – Este oricând posibilă să se desfășoare o revoluție în știința limbii. În prezent, însă, nu văd niciun semn care să indice o astfel de întorsătură, a lucrurilor. După părerea mea, ideile care apar la ora actuală sunt foarte tehnice, foarte înguste, și ele nu reprezintă o reală posibilitate de a revoluționa lingvistica. – *Ca profesor, vă petreceți o bună parte a timpului în universitățile americane. Care este*

opinia dumneavoastră despre sistemul actual de predare și educație, despre viața universitară, despre relațiile dintre profesor și student? – Există posibilități vaste pentru dezvoltarea unei munci creative. Sistemul de relații, de structuri în cadrul cadrelor sau între profesori și studenți este destul de elastic. Noi așteptăm de la studenți să fie participanți activi la discuțiile pe care le purtăm în cadrul orelor, să contribuie cu idei și lucrări originale. Am putea spune că studenții și cadrele didactice formează o comunitate de cercetători pornind chiar de la primii lor pași în universitate. Dar modul în care aceste opțiuni de se realizează este o altă chestiune. – Vă mulțumim, domnule profesor, pentru timpul consacrat acestui interviu. În țara noastră activitatea dumneavoastră, cărțile pe care le-ați scris, dezvoltarea gramaticii transformătionale sunt urmărite cu real interes. La București, de fapt, s-a dezvoltat o adevărată școală transformătională. – Consider că este bine ca gramatica transformătională să fie difuzată în sfere mult mai largi și răspândită în mai multe centre, nu numai în Statele Unite: cred că este foarte util ca gramatica transformătională a permis lingvisticii românești să obțină rezultate valoroase în domeniul sintaxei”.

• [„Cronica”, nr. 33] Liviu Leonte analizează noua selecție de autor, intitulată *Platoșa duratei*, pe care Cicerone Theodorescu o operează din cele două volume de *Scrieri*, apărute în 1969. În *Cuvântul înainte* al antologiei, poetul este „mulțumit și nemulțumit totodată de el însuși și de receptorii cu investitură de critici”. ■ Diptic liric de Constantin Ștefuriuc, triptic de Marin Sorescu și grupaj de versuri de Gheorghe Simon. ■ *Prizonier la nouă ani*, recenta carte a lui Ion Grecea (Ed. Ion Creangă, colecția „Biblioteca contemporană”, 1973), nu îl impresionează pe recenzentul L. Buduruja din pricina „fragilei cunoașteri a universului copilăriei” și demonstrează că „generozitatea subiectului nu poate suplini travaliul artistic”. ■ Titrând *Existența – temă a literaturii*, Zaharia Sângeorzan își expune părerile referitoare la problemele ridicate de o recentă anchetă din „Luceafărul”, pe tema relației dintre biografia și opera unui scriitor: „Ne intersează cu adevărat și chiar extrem de mult viața romancierului, nu ca să-i descoperim posibile și inevitabile coincidențe, să vedem în fiecare personaj o mască a scriitorului, identități de situații, ci ca să ne convingem și să ne lăsăm pătrunși de autenticitatea compoziției estetice. Fără să exagerăm, putem afirma că, în general, existența romancierului modern determină însăși existența literaturii sale”. ■ Atras de „cazul unei drame exemplare a artistului care se refuză pe sine, creând în pofida cenzurilor, a opreliștilor pe care singur și le pune în cale”, Nicolae Balotă se ocupă de memorialistul Nicolae Iorga (continuare în nr. 34), recenzând *O viață de om așa cum a fost*, reeditată cu acuratețe de Valeriu și Sanda Râpeanu (Minerva, 1972). ■ În siajul tricentenarului nașterii, Nicolae Ostin scrie despre Dimitrie Cantemir, precursor al istoriografiei medicale românești. ■ Constantin Coroiu recenzează eseu Adrian Miteșcu, despre *Libertate și responsabilitate în artă și literatură*, cu care debutează colecția *Dezbateri ideologice* a Editurii

Politice. Autoarea pleacă de la „două capete de pod istorice”, și anume „răspunsurile date problemelor libertății și conștiinței umane, libertății și răspunderii pe care o implică aceasta, de către *Faust* al lui Goethe și *Doctor Faustus* al lui Thomas Mann”. ■ Anatol Ghermanschi traduce din lirica cipriotă. ■ *Casa din fața lumii*, fragment din *La Mort heureuse* de Albert Camus, este tradus de Luca Pitu (sic!). ■ În *Perspectivă și „distanțe”*, Al. Călinescu se ocupă de contribuția criticii engleze și americane (Percy Lubbock, Norman Friedman, Cleanth Brooks, Robert Penn Warren, Wayne C. Booth) în domeniul consacrat „perspectivei narative”. Continuarea din nr. 36, purtând același titlu, va fi centrată pe școala germană în domeniu (K. Hamburger, Stanzel, Otto Ludwig, Wolfgang Kayser). ■ Ion Munteanu scotocește prin file de arhivă, aducând la lumină fotografiile de la înmormântarea lui Vasile Alecsandri, la cea cu M. Sadoveanu rostind discursul funebru alăturându-i și un fragment de text. ■ N. Irimescu reține pentru notele din rubrica sa, revista „Manuscriptum”, nr. 3, rubrica *Revista revistelor* din lunarul sibian „Transilvania” și lucrările bibliografice realizate la BCU Iași: fișarea „Jurnalului literar” al lui G. Călinescu (G. Oniscu), *D. Bolintineanu* (Eugenia Toma), *Duiliu Zamfirescu* (G. Oniscu), *I. Agârbiceanu* (Maria Rezlescu). ■ Tot aici sunt semnalate întâlnirile pe care scriitorii ieșeni (Mircea Radu Iacoban, George Lesnea, Andi Andrieș, Corneliu Sturzu) le-au avut cu oaspeți străini: scriitori spanioli (Miguel Veyrat și Clara Janes) și ziariști bulgari.

●[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 141] *Săptămâna pe scurt*: Cu prilejul celei de-a 29-a Aniversări a Eliberării României, la Biblioteca Română din New York a avut loc o manifestare cu tema: *Cultura românească în contextul culturii universale*. ■ Versuri de Ioanid Romanescu și Damian Ureche. ■ Romul Munteanu comentează, în *Convorbiri cu ...*, volumul omonim al lui François Bondy, printre cei intervievați de autorul francez figurând și Ionesco („Eugen Ionescu apare astfel ca un adept al *teatrului ca act de reverie*, fapt de care nimeni nu este străin. Nouă este însă exprimarea preferinței sale pentru o piesă ca *Scaunele* sau motivația atitudinii sale antibrechtiene”). ■ Ion Papuc îl reamintește pe G. Călinescu – un erou intelectual, punând în discuție culegerea de articole a lui Geo Șerban, *Gâlceava înțeleptului cu lumea* – în care este aprofundată publicistica lui Călinescu, „acest Pericle al literelor noastre” : „Cu cât vom lua în cercetare un teritoriu mai întins din vasta lucrare de-o viață a lui G. Călinescu, cu atât ne va fi mai evident că acest om a fost mai mult decât un scriitor, că scrisul a fost numai mijloc de realizare a personalității sale copleșitoare. S-a spus că ar fi fost întâiul în orice alt domeniu l-ar fi purtat conjuncturile biografice, că el n-a fost cu necesitate, cu predestinare scriitor. În cultura română, G. Călinescu răspunde cu promptitudine, cu uriașă energie intelectuală și cu forță artistică deosebită marilor necesități ale momentului istoric. Oricât de gratuit în estetismul său de desăvârșit rafinament, chiar și aiurea rar spirit care să manifeste un atât

de esențial devotament față de imperativele unei culturi... într-un cuvânt: a fost pretutindeni prezent acolo unde un spațiu al spiritului pretindea a fi împlinit organic de prezența unui monument...”.

18 august

● **[„Munca”, nr. 8009]** În *Literatură – Critică*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Alexe Solomon, Ioan Vasiu. ■ În *Biblioteca*, Mihai Cernat publică, într-o notă, o prezentare a volumului Adrianei Mitescu, *Libertate și responsabilitate în literatură și artă* (Editura Politică).

● **[„România liberă”, nr. 8964]** Paul Alexandru Georgescu prezintă volumul Elenei Bălan-Osiac, *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză*: „Dominant descriptivă în primele trei capitole, lucrarea dobândește în ultimele două un caracter problematizat, în primul plan al interesului trecând efortul de ordonare și interpretare a materialului. Autoarea abordează acum procesul de ipostaziere și metamorfozare a dorului și îl urmărește în deosebi la două tipuri umane și poetice: la solitari și la deșrădăcinați”.

● **[„Flacăra”, nr. 34]** În *Realitatea ilustrată*, revista publică o fotografie cu Eugen Barbu. ■ Pe pagina intitulată *Au devenit comuniști în zilele lui august*, Dinu Flămând publică reportajul *Tineri, dar născuți mai devreme*. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a patra a textului său memorialistic, intitulată *Livada*. □ În *Lumea de ieri*, Corneliu Vadim Tudor publică o selecție din *Mica publicitate- căsătorii*, fragmente preluate din revista „Gazeta mea”. ■ Cu titlul *Profesorul*, revista publică fragmentul al XXIV-lea din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Viața literară - Scriitori de azi*, Dinu Flămând publică un portret biobibliografic al lui Ioan Alexandru. În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Un «sfârșit...» lamentabil*, o analiză a romanului *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu, „[...] dorința autorului a fost totuși de a dezbate probleme serioase. Personajul său trebuia, pe parcursul celor două sute de pagini, să cunoască secrete ale vieții și ale morții și să înceapă un alt ciclu al existenței sale sociale. El vede consecințele unei înțelegeri eronate a revoluției, este confruntat cu situația țărănimii, participă la neliniștile cercurilor artistice, dominate de proletcultismul anilor '50. Numeroase aluzii la experiența istorică românească au însă o exaltare juvenilă și un parti-pris de un prost gust desăvârșit. [...] Romanul este scris alert, cu o ușurință păgubitoare, amintind de cărțile lui Françoise Sagan, pline de experiențe asemănătoare, chiar dacă mai decent reproduse. Păcat de talentul incontestabil al lui Petru Popescu, amenințat de înverșunarea cu care urmărește aplauze ușoare de la galerie”. ■ În *Cronica teatrală*, Dinu Săraru publică *Dramaturgie originală*, un scurt articol despre cele mai bune lucrări ale stagiunii: Paul Everac, *Ape și oglinzi*, *Și eu am fost în Arcadia* de Horia Lovinescu, *Puterea și Adevărul* de Titus Popovici.

• [„Luceafărul”, nr. 33] Cu prilejul împlinirii a *300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir*, Viorel Cosma semnează articolul: *Personalitate muzicală de prestigiu universal*: „Concluzia ce se desprinde din sumara privire de ansamblu de până acum este desigur fără echivoc: Dimitrie Cantemir nu a fost doar un savant cu «preocupări» artistice, ci un veritabil muzician profesionist. Iar prin domeniile diferite pe care le-a abordat în opera sa, «prințul valah» s-a înscris pe coordonatele culturii europene ca o personalitate muzicală de primă mărime, numele său introducând implicit muzica românească în circuitul artei universale”. ■ Despre cartea lui Mihai Giugariu, *Iubiri rele*, scrie Nicolae Ciobanu: „Nu e vorba de niciun paradox când spunem că posibilitatea dobândirii modernității autentice, în proza lui Mihai Giugariu – ca și la alții, de altfel! – stă în durabilitatea de esență realistă a intuițiilor artistice de la care porced. O dovedesc și cele mai împlinite nuvele și schițe ale prezentului volum”. ■ Paul Georgescu semnează textul *Călinesciana*: „Volumul cu titlu cantemiresc, aproximativ adecvat *Gâlceava înțeleptului cu lumea* repune în circulație texte călinesciene, risipite prin reviste, cam uitate de vârstnici, neștiute tinerilor, readucându-l printre noi pe acel om fermecător și strălucit sub aspectul său mai puțin cunoscut de cives, de intelectual de stânga al perioadei interbelice, un Călinescu ziarist scăpărând din toate cotidianul burghez, mimând mânia, caragialește grav dar senin în adâncuri”. ■ Ileana Vrancea notează despre *Virtuțile și servituțile memorialisticii*: „Curentele de avangardă din România au avut parte până acum de foarte multe versiuni; cea mai prețioasă modalitate de reconstituire a spiritului și literei lor o poate furniza memorialistica participanților. Mai trebuie oare să spunem, că pe lângă atracția obișnuită pe care o exercită literatura memorialistică în rândurile unui public foarte larg, pentru istoricii literari, ca și pentru cititorii de predilecție ai lucrărilor de istorie literară, avizi de informația provenită din sursa directă și sastisiți de coexistența pașnică a unor versiuni contrazicătoare, asemenea cărți constituie obiecte de studiu, în sensul cel mai didactic al cuvântului? Ei vor să știe, înainte de a avea opinii, să fie în cunoștință de cauză, înainte de a fi partizanii unei interpretări. Memorialistica poartă, firește, pecetea unei viziunii subiective, a unei poziții partizane, dar ea este înainte de toate, mărturie, dovadă, opera de referință. După cartea lui Sașa Pană – un început care trebuia făcut și care se cere salutat ca atare – mărturia tovarășilor săi de generație și de crez nu trebuie să se lase așteptată”. ■ La *Critica și istoria* reflectează Florin Mihăilescu: „Nu putem primi deci cu inima ușoară anumite tendințe structuraliste moderne ale analizelor de text, întrucât credem mai cu seamă în procese decât în structuri stabile și apte a fi deplin formalizate. «Eu cred, declara și Sartre într-un interviu, că suntem mereu în trecere, mereu pe cale de a dezagrega producând și de a produce dezagregând: că omul este continuu dezorientat în raport cu structurile ce-l condiționează, pentru că el este altceva decât ceea ce îl face să fie ceea ce este. Nu înțeleg deci să ne oprim la structuri: pentru mine acesta este un

scandal logic» («Secolul 20»...). Dacă așa stau lucrurile pentru un gânditor ca Sartre, atunci cu atât mai mult pentru noi. Căci pentru critica marxistă, dimensiunile istoriei reprezintă principala ei rațiune de a fi». ■ Valeriu Râpeanu semnează textul omagial *Douăzeci și nouă la număr*: „Actul de la 23 August 1944 a demonstrat maturitatea politică și capacitatea revoluționară a poporului român, a cărui sete de libertate și dreptate s-a cristalizat în ceea ce i-a fost deopotrivă far și călăuză: Partidul Comunist Român. Actul de la 23 August a demonstrat solidaritatea poporului român în jurul marilor cauze ale istoriei sale, dorința sa de a trăi liber, voința sa de a-și afirma independența națională, de a fi singur stăpân pe destinele sale”.

● [„Scânteia”, nr. 9605] Pe prima pagină citim poezia *Luminos partid* de Radu Cârneli. ■ Și Nicolae Balotă comemorează 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir cu textul *Valoarea universală a operei lui Dimitrie Cantemir*: „O mare operă de continuitate a culturii române și de integrare în cele mai nobile tradiții ale culturii umaniste universale, aceasta este lucrarea vieții lui Dimitrie Cantemir. Valoarea universală a acestei opere românești este incontestabilă”. ■ În *Adnotări* citim despre „*Jurnalul literar*” de M. Costea: „Subintitulat «Foaie a societății culturale „G. Călinescu”» a oamenilor muncii din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, «Jurnalul literar» amintește tradițiile umaniste ale săptămânalului cu același nume, patronat la Iași de marele cărturar George Călinescu. [...] Oricum, sumarul «Jurnalului literar» este destul de cuprinzător; o mai vie reflectare a problemelor oamenilor de aici, a realităților și vieții noului oraș ar fi de natură să-i sporească prestigiul, să-l impună ca memorator și îndreptar al faptelor culturale locale, al vieții sociale a unei colectivități socialiste în plină înflorire”.

21 august

● [„Munca”, nr. 8011] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, printre altele, în articolul intitulat *Filme și oameni*, despre *Puterea și Adevărul*, realizat după un scenariu de Titus Popovici.

● [„România liberă”, nr. 8966] Pentru Boris Buzilă, volumul lui Petru Vintilă, *101 picături de cerneală*, publicat la C.R., reprezintă „un florilegiu obținut, probabil, prin aspră eliminare dintr-o producție mult mai voluminoasă decât cea care a putut să încapă în aproape 400 de pagini, o selecție de miniaturi publicistice apărute într-un răstimp de vreo trei decenii”.

● [„Albina”, nr. 34] Număr tematic ce omagiază actul de la 23 august. Folclor nou, cules de Ion Socol, publicat cu titlul *August, lună înstelată!* ■ Este anunțat un concurs de creație, intitulat *Din toată inima*, destinat poezilor țărani din județele Alba, Arad, Caraș-Severin, Cluj, Dolj, Gorj, Mehedinți, Sibiu, Timiș și Hunedoara, revista urmând să publice lucrările premiate, „precum și alte poezii meritorii înscrise în concurs”.

22 august

• [„**Munca**”, nr. 8012] Cu titlul *Oamenii muncii slăvesc Patria - Partidul - Socialismul*, revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Corina Victoria Sein, Radu Ghica Moise.

• [„**Scânteia**”, nr. 9608] Numărul stă sub semnul sărbătoririi a zilei de 23 August. Printre altele, citim: ■ Pe prima pagină citim *În luminoasa zi de August, slavă partidului eroic, partidului conducător!*, text nesemnat: „Peste țară, lângă frunțile și inimile noastre, se înalță în prag de August sărbătorește stindardele roșii și tricolore. Pe-al nostru steag de August se află înscrisă unitatea, mai puternică decât oricând, dintre partid și popor, strălucit confirmată de-a lungul celor 29 de ani pe care îi sărbătorim, certitudinea perspectivelor comuniste care ne luminează anii și deceniile viitoare”. ■ Versuri patriotice semnează: Ion Brad (*Timp al libertății*), Mihai Beniuc (*Sub darnicul tău soare*), Virgil Teodorescu (*Respiră-adânc pământul...*), George Hagiu (*În raza unui drept conducător*). ■ Titus Popovici semnează *Ziua demnității*: „Cu fiecare an, ziua. aceasta, înscrisă cu litere eterne în frământata devenire a patriei – ziua independenței și demnității naționale – își dezvăluie noi semnificații. Devine, în conștiința fiecăruia, moment major de referință, prilej de confruntare a propriului destin cu destinul colectivității naționale, sursă de fertilă verificare a raportului ideal-realitate, a relației între dorință și faptă și, mai ales, izvor de certitudine, poartă larg deschisă spre viitor”. ■ Sub titlul *Totul pentru om! Așa cum a gândit, așa cum gândește, cum acționează partidul!* citim scurte reportaje despre toate reușitele partidului.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 142] Număr special pentru 23 august, cu articole encomiastice *Poezia sărbătorii, sărbătoarea poeziei* de Aurel Baranga sau *Rolul culturii și al creatorului* de Valeriu Râpeanu. „23 August se înscrie... ca o mare zi a Poeziei. Și asta fiindcă munca descătușată, eliberată de servituți, înseamnă Poezie... Fiindcă accesul tuturor oamenilor la cultură și artă înseamnă Poezie... Dintr-o manie derizorie cum era, Poezia a fost transformată azi într-o necesitate imperioasă de viață. Nu putem trăi fără Poezie, cum nu putem trăi fără aer, fără apă și fără pâine. Poezia e hrană de toate zilele a douăzeci de milioane de oameni, care știu că socialism înseamnă trai mai bun și cultură... Poezia a făcut diferența dintre animal și om.” (A. Baranga) „Dacă numele ți s-a așternut pe o carte, pe o operă de artă... atunci poți avea sentimentul că ai îmbogățit patrimoniul unei culturi, atunci numele tău va fi printre acelea care au făcut ca spiritualitatea unui popor să progreseze pe culmile culturii și ale civilizației... Aceste opere, rod al talentului fiecărui creator, al înzestrării sale deosebite și neconfundabile, rod al muncii lor adesea istovitoare, fără tihnă, sunt și o rezultată a unui mod structural și fundamental nou, de a înțelege rolul culturii și al creatorului în viața de fiecare zi a societății. Pe acest tărâm, în cei 29 de ani, s-a petrecut o transformare structurală cu

nimic mai prejos decât celelalte schimbări radicale trăite de societatea noastră în acest răstimp... Odată cu 23 August 1944 ... artistul a fost chemat să fie în mijlocul vieții, să participe nu numai cu opera dar și cu fapta sa la tot ceea ce privește mersul înainte al poporului... a fost considerat unul din cei mulți, *om alături de oameni...*". (V. Râpeanu). ■ Dan Mutașcu vorbește despre *Educația prin literatură*: „...mai ales prin artă, prin literatură, omul poate descoperi, așa cum spunea Eminescu, *un univers într-o picătură trecătoare*, adică se poate, în fond, descoperi pe el însuși... Educație prin literatură? Desigur! Citind și recitind pe Blaga sau Valéry, pe Saint-John Perse și Macedonski, ori Dostoievski, te îmbogățești interior, te formezi pentru a descifra, tu însuși, armonia contrariilor, căci, de mult (sau poate dintotdeauna) arta nu mai e doar un obiect de delectare, ci și un instrument de cunoaștere, de stabilire a unor repere adânci și de o mare intensitate pentru viață, pentru sentimentele noastre. Educație prin literatură? Citind și recitind pe Ion Barbu și Claudel, pe Sadoveanu și Faulkner, pe Mateiu I. Caragiale și Truman Capote te simți înobilat, întregit, cumva, și, pur și simplu, mai demn ca individ [...] literatura este, și probabil că va fi întotdeauna, un strălucitor punct de plecare pentru dezvoltarea virtualităților educative ale gesturilor noastre etice și estetice”. ■ Romul Munteanu prezintă primul număr al revistei „pe un program bine definit” „Cahiers Roumains d'Etudes Litteraires”. Primul număr este organizat în jurul unei idei: scriitorul și societatea contemporană, următoarele apariții se vor axa pe alte teme de circulație internațională: *poeți moderni/ poetică modernă, literatură română actuală, literatură, umanism, viitor*; printre semnatari: E. Papu, M. Zăciu, N. Balotă, A. Marino. ■ Ion Lotreanu se referă la Pompiliu Constantinescu, *Un comentator al liricii* „prin excelență actual”, într-un nou „serial” despre autorul *Figurilor literare* și cei despre care a scris, promovându-i: Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia.

23 august

- [„Munca”, nr. 8013] Sunt publicate două poezii omagiale, *Partidului de Ilie Olaru-Delavulpești* și *August - chip bătut în steme* de Florin Costinescu.

- [„Scânteia”, nr. 9609] Deasupra frontispiciul ziarului citim *Trăiască 23 August!* Pe prima pagină apare *Adunarea festivă consacrată a împlinirii a 29 de ani de la înfăptuirea insurecției naționale antifasciste armate și Cuvântarea tovarășului Chivu Stoica*. ■ Poezia patriotică este semnată de: Corneliu Șerban (*Ceas sărbătoreasc*), Ion Crânguleanu (*Partidului*), Ion Bănuță (*Cu soare*), Dan Mutașcu (*În eterna noastră Românie*), Mihai Negulescu (*Demnitate vie*).

- [„Orizont”, nr. 34] C. Ungureanu dezbate cuprinsul monografiei, un „roman al colectivității proletare”, al lui Virgil Birou, intitulat *Lume fără cer* (Facla, 1972). ■ În ton cu aerul aniversar al numărului „un august fierbinte” (cum reiese din editorialul semnat generic „Orizont”), Lucian Alexiu recenzează „trei cărți de reportaj”, și anume: *Petrol și oameni* (Eminescu,

1973) de Ion Țugui, *8 aldin de noapte* (Eminescu, 1973) de Mihai Caranfil și *Porți pentru eternitate* (Eminescu, 1973) de Geta Brătianu. ■ Tonul contribuțiilor din acest număr este cel de „dezbateri ideologice sau dialogul filosofiei marxiste cu direcțiile teoretice contemporane”. ■ Fragment de roman de Nagy Istvan, *Cel adevărat*, în traducerea Adelei Rodica Sălăgianu.

● **[„România literară”, nr. 34]** Versuri semnează: Vasile Nicolescu (*Ceas de baladă*), Petre Ghelmez (*Acestor codri*), Dan Mutașcu (*Poem de august*), Nicolae Arieșescu (*Cetate a florilor*), Ion Segărceanu (*Cuvinte de inimă*), Al. Andrițoiu (*La arcul carpatic; Insular; Aripi de legendă; Tot mă mai doare...; Cort cu steaguri; Amiaza; Raza soarelui, floarea câmpului*; „din volumul *Aur* în curs de apariție la Editura Albatros”). ■ Dariie Novăceanu traduce *Din poezia Americii latine*: ■ Cuba: Fayad Jamis (*Se poate întâmpla*), Nicolas Guillen (*El Caride*). ■ Chile: Pablo Neruda (*Poezii celești*), Braulio Arenas (*Piață de provincie*), Vicente Huidobro (*Noapte*). ■ Costa Rica: Yolanda Oreamuno (*Duhul pământului meu*), Ana Antillon (*Singura luptă*). ■ Peru: Alberto Hidalgo (*Scrisoare pentru Peru*), Antonio Cisneros (*Vânt dinspre Pacific*), César Vallejo (*Agapă*), Augusto Salazar Bondy (*Confidență cu voce tare*). ■ Argentina: Romualdo Bruguetti (*Pampa; Leagăn de ciment*), Jorge Luis Borges (*Limite*), Macedonio Fernandez (*Există o moarte*), Julio Cortazar (*Fiți realiști: cereți imposibilul*). ■ Columbia: Leon de Greiff (*Balada mării nevăzute*), Eduardo Carranza (*Străinul*), Jose Asuncion Silva (*Vechituri*). ■ Ecuador: Jorge Carrera Andrade (*Istorie contemporană*). ■ Venezuela: Vicente Gerbasi (*Tablă de șah*). ■ Editorialul XXIX este semnat de George Ivașcu: „În universul artei noastre, acest interes, această dragoste, mereu proaspete, mereu îmbogățitoare de energie creatoare, constituie astăzi un factor primordial în înflorirea artelor și literaturii noastre. Călăuzirea de către Partid a creației noastre spirituale a căpătat, față de odinioară, dimensiuni, sensuri cu totul și cu totul inedite. E ceea ce și explică noua dimensiune a culturii române, iradiația ei depășind tot mai semnificativ hotarele țării, prin tot mai frecventele recunoașteri artificiale, prin premii și distincții, prin solicitări de traduceri din domeniul literaturii, prin participări active la reuniuni și dezbateri internaționale. Tot mai autentic, mai adânc ancorat în realitățile lumii contemporane, spiritul creator românesc și-a înscris o arie tot mai întinsă a vibrației lui pe firele de înaltă tensiune ale universalității. Mobilă modalitate de a conferi aniversării crucialelor evenimente de acum 29 de ani acea aură de adevăr și de perspectivă pe care numai o istorie astfel trăită, astfel făurită o poate face a străluci pe cerul umanității”. ■ Apare Colocviul „României literare” intitulat *Universul artei noastre*, cu întrebări: „Considerând valoric liniile definitorii ale creației spirituale românești – cum se sincronizează arta și literatura noastră cu ritmurile universale de evoluție, prin ce trăsături specifice ne afirmăm nota proprie în ansamblul culturii mondiale? Reflectând marile evenimente din istoria națională – cum vedeți modalitățile contemporane ale artei și literaturii noastre de a

cuprinde cât mai semnificativ eroismul, lupta de astăzi a poporului pentru progres, pentru civilizație? Dată fiind diversitatea de stiluri artistice – care ar fi modalitățile cele mai adecvate proiectării în opere trainice a realităților caracteristice societății noastre în dinamica ei actuală? În această nobilă finalitate socială – cum apreciați sinteza elementelor de tradiție activă și de firească înnoire ale artei și literaturii noastre, în cadrul amplului proces de îmbogățire a universului interior al constructorilor orânduiri socialiste, prin continua largire a orizontului de cultură al maselor, prin stimularea gustului pentru frumosul autentic?” La aceste întrebări răspund: ■ George Macovescu, *Valori certe, superioare*: „O cercetare, chiar sumară, a artei și literaturii noastre duce la concluzia că am ajuns la un stadiu de exprimare pleneră a caracterului poporului român. Arta și literatura română au căpătat o mai mare personalitate, o mai distinctă autenticitate tocmai prin trăsăturile ei naționale. Poezia românească de astăzi – trăim anii de aur ai ei – nu seamănă cu nici altă poezie, – o auzi distinct în ansamblul tuturor celorlalte tocmai pentru că exprimă mai profund, mai strălucitor, mai singular sensibilitatea omului de astăzi din România, a poporului nostru, rezonanță colectivă a marilor sentimente, a ideilor noi, răscolitoare. [...] Stilurile nu sunt alese aprioric de către creator. Ele, ca mijloace de expresie, apar și se definesc în raport cu calitățile subiective ale omului de artă, cu conținutul operei și cu epoca și mediul în care trăiește și creează omul de artă. În definitiv, nu modalitatea de expresie interesează, ci rezultatul ei, opera”. ■ Mihai Beniuc, *Destine și destine!*: „Dar să nu facem confuzie între universalitate și celebritate. Români celebri peste hotare ca Panait Istrati, Tristan Tzara sau Eugène Ionesco nu sunt ca valoare intrinsecă mai universală ca Eminescu, Caragiale, Bacovia sau Arghezi, cunoscuți întrucâtva peste granițele țării, dar cu totul insuficient recunoscuți. În țară se poate întâmpla ca nu cei mai recunoscuți să fie și cei mai valoroși, cu timpul alții putând deveni candidați la o universalitate pe care nici n-au visat-o. Nu știu dacă a fi patriot înseamnă a fi sau nu tradiționalist, cum se-mpăunează prostește unii. Totul e ca depășind cercul magic al unor conformisme sclerозate, să găsești expresia artistică adecvată și nouă pentru adevărurile ce le susții. Fără această noutate în expresie, de fapt necesară conținutului ideatic și afectiv, fără această expresie, zic, care să devină tulburătoare pentru câmpul magnetic al conștiinței, obligând la restructurarea liniilor lui de forțe, candidezi, vrei-nu-vrei, la anonim”. ■ Grigore Hagiu, *Mesajul unic*: „Ajuns o modă, astăzi, să căutăm și să găsim apropieri între literatura noastră și cea universală. Nu e nici bine, nici rău. Doar normal. Cu excepția eforturilor cu orice preț în a dovedi uneori apropieri absolut fanteziste, dacă nu chiar ilare. Trimiterile se fac mult mai rar la autorii români. Totuși, fără prea multă larmă, un lucru de mare însemnătate s-a produs. O întregă perioadă literară a fost redescoperită. Este vorba de perioada imediat următoare lui Blaga și Bacovia, lui Arghezi și Barbu, dacă ne referim la poezie. [...] Dacă lumea va aparține comunismului, cum nu ne-ndoim

noi, cei care chiar îl edificăm, cu toate entuziasmele și greșelile inerente începutului, calmi însă și siguri pe ascendență, beneficiem de o stare privilegiată. Puterea artei noastre stă în conținutul ei revoluționar. Oricât am vrea să sofistecăm termenul, aceasta este realitatea, și nu putem și nici nu vrem să i ne stragem. Precizia, migala și înflăcărea discursului poetic de aici începe și aici se sfârșește. Cristalizările nu sunt decât aparența unor idei în continuă mișcare”. ■ Anotol Vieru, *Și în ogorul uman...*: „În domeniul «sincronizării cu ritmurile universale» constatăm o definitivă depășire a complexelor de provincialism; arta românească participă la arta universală cu toate drepturile și obligațiile care decurg din aceasta. Transformarea s-a întâmplat în conștiința artiștilor, nu întotdeauna însă și în formula organizatorică a vieții publice artistice (în muzică, cel puțin, realizările individuale, din nefericire, mai sunt încă înaintea celor colective). [...] Diversitatea de stiluri nu e altceva decât diversitatea în autenticitate și sinceritate. Universul spiritual al unui popor este cristalizat, dar, fiind viu, orice operă artistică mai importantă îi adaugă ceva nou”. ■ Radu Boureanu, *Tradiție – observație – viziune personală*: „Fiecare generație trebuie să aducă lumii ceva nou. Dar acest nou trebuie să fie nu un reflex al unor epoci revoluate în gândirea și creația lumii, ci un quantum de autentic, de personal. Diversitatea este creată de individualități artistice, nu de reproducere prin hibridi, prin stoloni. Nu atât elementele, cât condițiile și climatul de înțelegere a noului exprimat în opere artistice. Gustul pentru frumos poate fi creat, sădit în mase cu condiția ca cei ce-l exprimă să fie autentici. Uneori se încearcă ca gustul sau stilul operelor să fie influențat de «maestri» care nu știu ce este stilul, care este adevărata expresie a modernității. Elementele de tradiție să nu fie confundate. Ele nu înseamnă tirania unor clasici care stau cu cinste în istorii literare. Înnoirea artei noastre contemporane nu este, nu poate fi condiționată, de impulsul unor valori ale «ismelor», ale curentelor, fie ele cu strălucire în istoria artei, cât de acel spirit novator care naște din ecuația tradiție-observație-viziune proprie – fantezie creatoare, nu imitabilă – inimitabilă”. ■ Alexandru Ivasiuc, *Realism, nu mitologii*: „Până acum, nu există o mărturie completă a marilor evenimente pe care le-am trăit – și cred că nu o operă, ci întreaga literatură poate să ne cuprindă istoria, din zeci și sute de puncte de vedere – așa cum a fost și diferențiat trăită. Diversitatea de stiluri aceasta și înseamnă și este o condiție sine qua non a unei literaturi autentice. Monotonia, deci lipsa de originalitate, canonul și tiparulucid sigur arta. Avem nevoie de realism, nu de mitologii, care în secolul XX nu se pot crea. De altfel esența marxismului nu e departe de ideea că oamenii și nu eroii mitologici fac istoria”. ■ Edgar Papu, *Profunzimea, pasiunea de adevăr...*: „În creațiile actuale de pretutendeni se năzuiește către o ieșire din «artă», către o înlăturare a convențiilor impuse de ea, către o apropiere de sensurile directe. Iată, deci, că alții își părăsesc criteriile tradiționale, și vin către noi, fără ca, desigur, să știe acest lucru. Efortul nostru de sincronizare avea loc numai atunci când noi ne îndrep-

tăm către ei, modelându-ne după consacratul lor meșteșug «clasic», chiar dacă el apărea în mereu noi variante (parnasianismul și simbolismul lui Macedonski). Pentru ceea ce se cere, însă, astăzi, deși nu suntem efectiv – fiindcă nu există încă suficientă circulație a valorilor noastre – putem deveni modele. În momentul de față creațiile noastre se sincronizează de la sine, deoarece, la tendințele actuale, ele răspund printr-un fond firesc și permanent al spiritului românesc. [...] Diversitatea de stiluri artistice este absolut necesară, fiindcă numai astfel se poate garanta libertatea de creație a artistului, premisa indispensabilă a unei arte cu adevărat valoroase. Totuși, aceste stiluri multiple devin muncă irosită zadarnic dacă nu se integrează într-o unitate actuală, într-un suprastil al momentului. [...] Pentru marii poeți și pentru marii artiști, orice pas în înnoire este, totodată, și un pas înainte în promovarea pe plan major a unei laturi de tradiție. Relevarea coincidenței tradiție-înnoire nu depinde de o rețetă anumită, ci de o condiție cu mult mai grea: aceea de-a fi mare. Transmisă în mase, o asemenea contopire le îmbogățește nemăsurat orizontul conștiinței. Gustul pentru frumos li se deșteaptă cu atât mai puternic, cu cât descoperă că înrădăcinarea în spațiul lor le stimulează integrarea în timpul de față. Ecourile ancestrale ale tradițiilor scumpe li se trezesc înnobilate de ultima realitate ce o trăiesc, realitate în care ele și întreaga societate se transformă”.

■ Dina Cocea, *A modela conștiința umană*: „Literatura și arta contemporană se disting astăzi printr-o multitudine de genuri și stiluri de creație. La temelia acestei varietăți și pluralități ce aparțin culturii artistice, stă unitatea ideologică și fermitatea principiilor creatoare ale esteticii marxist-leninistă. Sarcini multiple stau în fața creatorilor pe linia oglinzirii dinamicii societății socialiste multilateral dezvoltate, a aspectelor caracteristice timpului nostru, a modificărilor ce se produc în conștiința omului contemporan. Plenara Comitetului Central din 3-5 noiembrie 1971, cuvântările secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vastul program educativ elaborat de partid, însumează câteva momente de riguroasă principialitate, în legătură cu necesitatea ca artele și creatorii să foreze mai adânc zăcămintele societății socialiste românești”.

■ Ion Sălișteanu, *Setea de armonie și echilibru*: „Simțul dialectic, calitate relațională, are în arta noastră sensul unei poziții stabile față de niște permanențe mereu descifrate în formele vii ale mutațiilor și cunoașterii, care conturează filonul dialectic al tradiției și măsura noastră spirituală, «legea cadru» a atitudinii noastre artistice cu valoare genetică. Bunul gust, despre care nu gratuit se vorbește, nu este, poate, decât capacitatea de a sesiza inoportunul – și în arta românească are mereu și un sens etic, nu numai estetic”.

■ Marius Robescu, *Potențarea tradiției*: „Diversitatea de stiluri nu înseamnă același lucru în mai multe feluri. Fiecare scriitor bun are adevărul lui, parte din adevărul întreg al poporului. Fiecare scriitor trebuie să-și rostească deplin adevărul, pentru care nici nu e singur răspunzător. Cu cât despre un poet se spune că e mai mare și mai personal, cu atât se poate înțelege că e mai impersonal în sen-

sul absolutei generozități față de lumea care și-a făcut din el glas. Nu există, lucid vorbind, decât două modalități de exprimare a universului spiritual al unui popor: talentul și geniul. Dar există posibilitatea de a conserva democrația ideilor, de a primi cu bună credință valoarea, de a admira meritul artistic, toate acestea constituind climatul cultural normal. [...] După părerea mea, adevărata înnoire este capacitatea de a te ridica peste efemerul producției artistice curente, este de fapt semnul permanenței. În același timp tradiția simbolizează tocmai permanența. Nu trebuie să coborâm discuția la nivelul procedeelelor. Tradiția nu e o sumă oarecare de procedee pe care le urmăm ortodox sau de la care ne abatem. Deopotrivă cu sentimentele noastre, ea e substanța din care ne hrănim. De aceea înnoire nu înseamnă a ignora tradiția și e un fapt semnificativ că, în realitate, cei care disprețuiesc noul nu au pentru tradiție decât o înțelegere superficială. Orice operă nouă potențează tradiția care, la rândul-i, o sprijină pe dinăuntru”. ■ Romul Munteanu, *Nevoia acută a unui roman de idei*: „În măsura în care un stil este inteligibil, arta nu cunoaște nici o limitare de acest gen. Dacă poezia noastră are un registru foarte divers, apt să reprezinte universul spiritual al poporului român, romanul, cu puține excepții, a rămas cantonat în arsenalul literar al eticii balzaciene sau într-un pitoresc poetic desuet. Trăim nevoia acută a unui roman de idei al timpului nostru, a literaturii polemice moraliste care acreditează adevăruri fundamentale și, totodată, a artei care respinge deformarea spiritului, contaminat de anumite tare ale timpului. După părerea noastră, tradiția reprezintă doar un model care trebuie depășit, nu un tip etern de scriitură folosită ca un corset al spiritului novator. [...] Fixat pe un anumit meridian al țării românești, scriitorul din patria noastră trebuie să aibă auzul fin al creatorului capabil să asculte în același timp inima întregii omeniri”. ■ Corneliu Ștefanache, *Profundul și omenescul cult pentru adevăr*: „Din păcate, suntem încă puțin cunoscuți peste hotare și, atât cât suntem, nu întotdeauna prin acele lucrări care într-adevăr ne-ar reprezenta valoric. Cauzele sunt multe și mult cunoscute ca să le mai aduc în discuție. M-am întrebat de multe ori dacă o carte, un roman românesc, ar fi un ambasador mai șters decât o echipă de dansuri populare? Hotărât, nu! Atunci de ce nu facem mai mult... [...] Înaintașii noștri, cei mai străluciți, au făcut o literatură realistă, înțelegând prin realism nu limitarea după nu știu ce anume, ci deschiderea amplă către tot ce înseamnă viața; literatura lor a avut întotdeauna o atitudine critică față de realitatea pe care au dorit-o mai bună, adică mai omenească; ei au avut un adevărat cult pentru adevăr; paginile lor exprimă, direct sau indirect, o sfântă dragoste față de tot ce-a însemnat atunci România... Iată doar câteva gânduri la această întrebare. De aici putem porni fără nici o teamă în mistuitoarea aventură care ne așază, aproape fără voia noastră, seară de seară, la masa de lucru”. ■ Szász János, *Caracterul angajat al scrisului*: „Elementele de tradiție și înnoire ale scriitorului, pentru a contribui la formarea gustului, sunt multe, printre care însă primează trei momente principale, așa zice elemente care condițio-

nează actul de creație însuși: talentul (căci prea se confundă cei ce scriu ceva pe bucată de hârtie cu cei care se *dăruiesc scrisului*), dragostea de adevăr (căci socialismul nu poate, nu vrea și nu o să vrea niciodată să renunțe la descoperirea esențelor fenomenelor sociale, istorice și umane), precum și finalitatea umanistă a actului de creație (căci omul a fost și rămâne și alfa și omega a tot ceea ce facem pe acest pământ)”. ■ În *Eroii zilelor noastre* Șerban Cioculescu scrie despre *Porțile de Fier*. ■ Continuând cu *Orfeu și tentația realului* Ștefan Aug. Doinaș publică a treia parte (8, 9, 10) din *I. Poezia ca Univers*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Cultură și literatură*, o cronică literară la *Valori și echivalențe umanistice* de Zoe Dumitrescu Bușulenga, Editura Eminescu, 1973: „E chiar curios că, atrasă mai des de temele de speculație generală (filosofică sau de istoria culturii), Zoe Dumitrescu-Bușulenga își reprimă o anume vocație a amănuntului concret, a contactului direct cu textul. Relativ redusă ca dimensiuni, partea de critică propriu-zisă din această masivă culegere de studii este totuși cea mai originală”. ■ Citim recenzii: ■ Dana Dumitriu notează apariția volumului *Cântece țigănești* de Miron Radu Paraschivescu, C.R., 1973: „Editura Cartea Românească a avut să aducă un binemeritat omagiu poetului publicând o ediție de lux, fastuoasă, a celui mai cunoscut și mai valoros din volumele sale. Încredințând macheta și ilustrația volumului lui Marcel Chirnoagă, artist de recunoscută vocație, avea garanția unei bine tratări a subiectului. Rezultatul, însă, mi se pare (opinie strictă personală) discutabil. Excesul de ilustrație, hârtia pretențioasă, litera gravă, formatul impresionant nu sunt în litera poeziei”. ■ Sorin Titel prezintă *Aproapele nostru aproape* de Platon Pardău, Eminescu, 1973: „Dacă am vorbit mai mult despre eroii cărții lui Platon Pardău, am făcut-o pentru că suntem convinși, așa cum am mai spus, că principalele merite ale romanului – și cu totul deosebite – trebuie căutate aici. În tot cazul cel de al doilea roman al lui Platon Pardău confirmă atenția pe care critica i-a acordat-o celui dintâi. Prozatorul știe să aducă în discuție probleme acute ale actualității la un mod pasionant”. ■ G. Dimisianu recenzează *A doua carte despre poeți* de Ilie Constantin, C.R., 1973: „Într-adevăr, activitatea critică a lui Ilie Constantin ni se înfățișează în limpede progres față de punctul ei de pornire. Și-a extins suprafețele de investigare, și-a sporit și nuanțat mijloacele, și-a rafinat expresia. Îi rămâne criticul să poată stăpâni cu fermitate procesul de expansiune în care se găsește antrenat. Slăbirea supravegherii poate să disperseze și să umbrească o acțiune susținută până astăzi atât de făgăduitor”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Sub auspiciile Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor și Universitatea București au organizat luni 20 august 1973, la Ateneul Român, Festivalul de poezie *Lauda României Socialiste*. Cuvânt introductiv: Virgil Teodorescu – vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. Au citit din versurile lor: Florența Albu, Agatha Bacovia, Teodor Balș, Camil Baltazar, Mihai Beniuc, Vlaicu Bârna, Radu Boureanu, Constanța

Buzea, Emilia Căldăraru, Radu Cârnci, Ben Corlaci, Ion Crânguleanu, Mihai Cruceanu, Suzana Delciu, Leonid Dimov, Mircea Dinescu, Nicolae Dragoș, Dumitru M. Ion, Constantin Florea, Eugen Frunză, Grigore Hagi, Ion Horea, Traian Iancu, Gheorghe Istrate, Anemone Latzina, Toma George Maiorescu, Ion Meițoiu, Mircea Micu, Mara Nicoară, Darie Novăceanu, Letiția Păpu, Adrian Păunescu, Gheorghe Pituț, Ștefan Popescu, Ion Larian Postolache, Doina Sălăjan, Teodor Scarlat, Ion Serebreanu, Nichita Stănescu, Claus Stephani, Nicolae Stoian, Szász János, Szemlér Ferenc, Virgil Teodorescu, Romulus Vulpescu. * Sub auspiciile Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, la Iași a avut loc un festival literar organizat de Uniunea Scriitorilor. Asociația Scriitorilor din Iași și Comitetul județean pentru Cultură și Educație Socialistă. Poezii: Sergiu Adam, Florența Albu, Mircea Dinescu, Constantin Florea, Traian Iancu, George Lesnea, Florin Mihai Petrescu, Mihai Sabin, Doina Sălăjan, Corneliu Sturzu, Alexandru Tacu, Romulus Vulpescu și Horia Zilieru au citit versuri dedicate patriei și partidului. Gazdele de la Întreprinderea mecanică «Nicolina» au oferit participanților macheta unei locomotive fabricate în această unitate și câte un frumos volum omagial dedicat muncii și luptei eroice a muncitorilor din întreprindere. În încheierea festivalului literar, rapsodul Tudor Gheorghe a interpretat un fragment din spectacolul de poezie patriotică *Acolo unde-s nalți stejari...* * De curând, sunt oaspetele țării noastre scriitoarea Herma Iohnova-Svazilova și Marie Codrova, șefa secției externe a Uniunii Scriitorilor Cehi, sosite în cadrul schimbului reciproc dintre Fondul literar al scriitorilor din R. S. Cehoslovacia și Fondul literar al scriitorilor din R. S. România. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. S. Cehoslovacă, au plecat la Praga, Laurențiu Cerneț, Alexandru Dobrescu-Mossora și Iuliu Martinovici”. ■ Revista publică *Biruința soarelui nou*, introdus cu o notă semnată R. L.: „«Problema culturii este astăzi mai actuală decât oricând» – scria Tudor Vianu în octombrie 1943, indicând nu o constatare, ci o revendicare, o năzuință a vieții intelectuale românești din acei ani. Căci, condițiile unui timp social și politic revolt, apărarea culturii căpăta sensul direct angajat de pleoară în favoarea democrației și progresului, de militare pentru un ideal de umanitate și patriotism luminat. Constituți într-un adevărat front de rezistență antifascistă, prin mesajul implicit al unor opere sau, explicit, prin colaborarea la presa legală și ilegală condusă și îndrumată de Partid, scriitorii au marcat un grafic reprezentativ de conștiință și acțiune. O asemenea atitudine, un asemenea crez ideologic și artistic capătă noi valențe și finalități pe coordonatele noii lumi inaugurate la 23 August 1944. Grupajul de texte, pe care îl prezentăm în paginile de față, încearcă să prezinte, fie și parțial, dinamica peisajului literar așa cum s-a manifestat în primele luni după august 1944, prin forma cea mai direct și prompt legată de chiar evoluția vieții: jurnalismul. Cum, de altfel, o și subliniază unele intervenții, intelectualii noștri, scriitori din diferite generații,

se situează prin atitudinea publicistică într-o logică acțiune de continuitate a unor nobile crezuri și speranțe. Pe spirala ascendentă, revoluționară, a noului timp și a noii lumi, scriitorii cunosc și ei înșiși o etapă de clarificare și maturizare, de concentrare a opiniilor în favoarea promovării democrației socialiste, singura reprezentativă, singura eficientă pentru o Românie într-adevăr nouă în cuget și simțiri, pentru o țară modernă, a păcii și solidarității internaționale cu forțele progresiste. În câmpul culturii, se accentuează misiunea, datoria responsabilă a creatorului față de destinele poporului său, prin cultivarea unei arte care să iasă în întâmpinarea năzuințelor acestuia și care să facă din reflectarea ființei naționale calea deschisă spre universalitate și perenitate. O artă a societății «de mâine», în care, după imaginea atât de sugestivă a lui Mihail Sadoveanu la sărbătorirea primului 1 Mai liber, cel din 1945, «biruința soarelui nou» s-a dovedit a fi atotputernică”. Grupajul de texte este alcătuit din: Miron Radu Paraschivescu, *Organizarea libertății* („Ecoul”, an II, nr. 254, 4 septembrie 1944); Șerban Cioculescu, *Scriitorul în fața societății* („Scriitorul în fața societății”, an I, nr. 11, 25 septembrie 1944); George Călinescu, *Un singur bun solid și obștesc: Patria* („Ecoul”, an II, nr. 256, 6 septembrie 1944); Ion Pas, *Maturitate* („Vremea”, anul XVI, nr. 765, 6 septembrie 1944); Mihai Beniuc, *Funcția socială a scriitorului* („Victoria”, an I, nr. 1, 20 octombrie 1944); Eugen Jebeleanu, *Alături de popor* („România liberă”, an II, nr. 51, 5 octombrie 1944); Tudor Teodorescu-Braniște, *Strălucitoarele biruințe ale adevărului* („Jurnalul de dimineață”, an VI, nr. 1, 14 noiembrie 1944); citat din Nicolae Ceaușescu, din Cuvântarea la Conferința națională a scriitorilor, 24 mai 1972; Mihai Ralea, *La reparația „Vieții Românești”* („Viața românească”, an XXXVI, noiembrie 1944); Athanase Joja, *Cultura de mâine* („Orizont”, an I, nr. 9, 15 martie 1945); Tudor Arghezi, *Principii* („Bilete de papagal”, an XVI, nr. 2, 16 decembrie 1944); Al. Philippide, *Scriitorul și publicul* („Victoria”, an II, nr. 151, 20 aprilie 1945); George Constant, *Spiritul nou* („Libertatea”, an I, nr. 11, 7 septembrie 1944); Cicerone Theodorescu, *Atelierul scriitorului* („Tribuna poporului”, an I, nr. 34, 18 octombrie 1944); Geo Dumitrescu, *Șomajul intelectual* („Tribuna poporului”, an I, nr. 34, 18 septembrie 1944); *Orizont*, nesemnat („Orizont”, an I, nr. 20, 1 septembrie 1945); Gala Galaction, *Sfaturi unui prieten nehotărât* („Victoria”, an II, nr. 142, 10 aprilie 1945); *Chemare către intelectuali*, nesemnat („Victoria”, an I, nr. 18, 10 noiembrie 1944); Zaharia Stancu, *Sărbătoarea păcii* („Ultima oră”, an II, nr. 189, 5 mai 1945); prof. dr. C. I. Parhon, membru al Academiei Române, *Vina intelectualilor și datoria lor* („Victoria”, an I, nr. 1, 20 octombrie 1944); Mihail Sadoveanu, *Biruința soarelui nou* („Victoria”, an II, nr. 159, 1 mai 1945). ■ În *Ochiul magic* citim o scrisoare semnată de I. Opreșan: „În nr. 29 din 19 iulie a. c. al «României literare» a fost publicată traducerea inedită a poeziei *Lorelei* de H. Heine, realizată de I. M. Sadoveanu. Într-o scrisoare adresată redacției, traducătorul Lazăr Iliescu pretinde că tălmăcirea respectivă i-ar aparține dânsului.

După noi, faptul respectiv nu-și are nici un temei, întrucât la Biblioteca Academiei (Arhiva I. M. Sadoveanu, mapa XI; varia 3) se păstrează manuscrisul original (pe care îl reproducem în fotocopie) al lui I. M. Sadoveanu cu traducerea în românește a poeziei, efectuată, după cum rezultă din notele însoțitoare, spre a fi citită în cadrul conferinței pe care a ținut-o cu prilejul sărbătoririi unui secol de la moartea poetului german (în 1956)”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Ioana Crețulescu prezintă volumul *André Malraux* de Robert Payne, Ed. Buchet – Chastel, 1973. ■ R. A. Roman notează apariția volumului *Expedițiile Ra* de Thor Heyerdahl, Editura Științifică, 1973. ■ Cristian Unteanu semnalează volumul *L’Autoportrait* de Edouard Mattei, Ed. Chalmann-Lévy, 1972. ■ Victor Udrea scrie despre volumul *Archaos ou le jardin étincelant* de Christiane Rochefort, Ed. Grasset, 1972. ■ În *Prezențe românești* citim un interviu cu Rene Coeckelberghis, directorul editurii „Coeckelberghs Bokforlag” din Goteborg, interviu consemnat de Ion Comșa: „- *Ce înseamnă pentru dumneavoastră România înainte de prima vizită făcută în țara noastră?* – Găsesc întrebarea foarte potrivită. Acum un an nu știam mare lucru despre țara dv. Ceea ce m-a determinat să iau contact cu Uniunea Scriitorilor din România a fost lectura manuscrisului unei traduceri suedeze a romanului *Ce mult te-am iubit*. [...] – *Domnule Rene Coeckelberghs, în interval de câteva luni ați publicat cinci cărți în colecția românească. De ce primire s-au bucurat aceste lucrări în lumea scandinavă în general și, în special, în Suedia?* – Primirea făcută de critica literară a fost pur și simplu formidabilă. Până în ziua de astăzi am înregistrat 75 de recenzii care au apărut atât în presa centrală de mare tiraj cât și în presa din provincie. Chiar și ziarele daneze, norvegiene și finlandeze au găsit cale să recenzeze edițiile noastre românești. [...] – *Care sunt cărțile pe care aveți intenția să le tipăriți în colecția românească, în viitorul apropiat?* – Grație excelentei *Antologii* întocmite de Alain Bosquet, am descoperit poezia românească și doresc să public o antologie a poeziei românești contemporane”. Se anunță publicarea romanelor: Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*, Sadoveanu, *Baltagul*, Panait Istrati, *Chira Chiralina* și *Unchiul Anghel*, precum și *Șatra* de Zaharia Stancu. ■ Octav Păun, cu ocazia vizitei profesorului suedez Alf Lombard, publică *Două comunicări ale profesorului Alf Lombard*, prezentând comunicările *Paralele româno-malteze* și *Un călător suedez în țările române în secolul al XVII-lea*.

● [„*Tribuna*”, nr. 34] secțiunea *Proză: Cealaltă față* (Junimea, 1973) de Traian Țanea – recenzie făcută de Vintilă Vulpescu; ■ *Cronică literară* – articol despre opera lui Marin Sorescu; ■ Al. Paleologu scrie *Reabilitarea sofiștilor*; fragment proză din Pavel Aioanei – *Istorisire*; ■ în *Meridian*: autorul polonez Tadeusz Rózewicz – prezentat și tradus de Nicolae Mareș.

● [„*Viața studentească*”, nr. 29-30] *August – sens unic al istoriei* de Nicolae Stoian. ■ Poemul *23 August* de Mișu Dragomir, pe prima pg. ■ O convorbire cu Letáy Lajos, scriitor maghiar, redactor șef al rev *UTUNK: Crediința*

în menirea ta, justificată prin opere (interviu de Cornel Nistorescu). ■ *Opera și personalitatea lui Dimitrie Cantemir – sinteză de spiritualitate românească* (eseu de Gh. Bulgăr). ■ *Două contribuții ale unei discipline în expansiune-Lexicografia*, Mircea Coresi desopre *Mic dicționar enciclopedic*, M. N. Rusu despre apariția de la Minerva a *Dicționarului de pseudonime* de Mihail Straje. ■ Rubrica *Poemele verii*: M. Bogdan despre *Poemele țărâni*, o antologie Arghezi, Ed. Militară; *Eu port această ființă – antologie de poezie tânără* la Dacia 1972 (articol de D. Mielcescu, urmărind câțiva poeți noi: Mariana O. Bojan, Dan Damaschin, Ștefan Damian, Crenguța Diaconescu, Nicolae Mocanu, Dușan Petrovici, Gh. Pugna, Werner Sollner, Aurel Șorobetea, Radu Ulmeanu, Vasile A. Vlad etc); Daniela Crăsnaru – *Lumina cât umbra*, volum apărut la Ed. Eminescu 1973, comentat de Dan Mihăilescu. ■ Continuă analiza *Tezelor de doctorat – act de cultură sau formalitate universitară?(II)*, dezbătându-se în al doilea episod al grupajului încă două nume: Marian Popa – *Călătoriile epocii romantice*, Univers (un articol aproape elogios de Eugen Todoran), respectiv Mihail Diaconescu – *Gib Mihăescu*, Universitas, Ed. Minerva 1973 – comentat și pozitiv, dar și criticat parțial de Diana Cristev. „Constituindu-se ca un vast comentariu asupra literaturii de călătorie din epoca romantică (din toate literaturile)... cartea lui Marian Popa are caracterul expunerii unei «călătorii» într-un domeniu interesant pentru cititor, ghidul fiind însuși autorul. Este impresionant materialul consultat, selectarea lui și organizarea într-o tratare tematică făcându-se pentru demonstrarea ideii că *deplasarea* este modul fundamental de existență și de definire umană, mai ales în literatura romantică... Bogată ca informație, sinteza pe care ne-o propune, abordarea problematicii în spiritul unei moderne cercetări de literatură comparată demonstrează cu prisosință capacitatea și formația autorului, calități de altfel afirmate și în lucrările publicate anterior”. (E. Todoran) „Ambiționând o viziune integrală asupra omului și a operei, cartea lui Mihail Diaconescu dedicată autorului *Donnei Alba* are în primul rând meritul de a fi adunat (ordonat) datele pe care bibliografia le deținea... Regretăm că autorul nu a abordat opera lui Gib I. Mihăescu dintr-un unghi mai personal... fetișizând judecăți de valoare emise deja... Monografia nu propune un nou mod de lectură a literaturii lui Mihăescu”. (D. Cristev)

24 august

• [„**Contemporanul**”, nr. 35] Valeriu Râpeanu analizează *Arta despre om – arta pentru om*: „Dar dacă ne vom recunoaște fiecare și toți în operele ce se rânduiesc în acest uriaș muzeu nu vom spune și celălalt adevăr și anume că spiritul lor trăiește în noi? Fără îndoială și plenara din noiembrie 1971 a pus în lumină cu prisosință acest mare adevăr al societății noastre, arta are în primul rând menirea de a influența omul, de a contribui la educare și înălțarea lui spirituală. Și acum când încercăm să aruncăm o privire retrospectivă vom spune

că arta noastră contemporană a avut o contribuție esențială la cel mai delicat și cel mai complicat proces al acestor zile: modelarea sufletului omenesc”. ■ În textul *Umanismul – program infinit*, Antoaneta Tănăsescu realizează un colaj cu poeți: „Permanența și vocație a culturii noastre, umanismul este o dată mai mult relevat de scrierile apărute în anii războiului, de cele apărute în primii ani de pace, urmând insurecției naționale antifasciste armate de la 23 August 1944. [...] O tulburătoare geografie morală a țării și oamenilor trasează Geo Bogza în *Țări de piatră, de foc și de pământ* (1939), în timp ce Mihail Sadoveanu coboară în istorie prin *Divanul persian* sau ultimele volume ale *Fraților Jderi* apărute în această perioadă. [...] Parabolă vor fi și *Cântecele țigănești* ale poetului Miron Radu Paraschivescu, cel care în prefața la *Pâine, pământ și țărani* (1943) sublinia deschis și responsabil menirea intelectualului în actualitate [...] Mai direct este mesajul lui Zaharia Stancu din volumul *Anii de fum* [...] Spiritul de simpatie și solidaritate cu această mulțime și imboldul de a fi crainicul ei, vine de departe, de la obârșie, și în poetul cu timbru special, vădit în ultima parte din *Anii de fum*, glăsuie sângele cald al pălmașilor”.

● **[„Cronica”, nr. 34]** Pe prima pagină, poezia *Punct de referință* de Nicolae Turtureanu: *Clepsidră geto-dacă, floare de colț latină/Tu, patrie a păcii ființă din ființă/statuie de lumină/în geometria lumii un punct de referință*. ■ „Textele critice ale lui Al. Piru au trezit întotdeauna reacții, vociferări, contestări. Criticul a răspuns cu ironie din perspectiva unei întinse experiențe critice, alteori, a tăcut cu înțelepciune și, ceea ce e mai important, a scris. După masivul volum de controverse și preciziuni, *Varia*, apărut la Ed. Eminescu, 1972 (un adevărat îndreptar de istorie literară contemporană), Al. Piru a scos de curând o altă carte substanțială: *Analize și sinteze critice* (Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1973, 308 p.)”, scrie Zaharia Sângeorzan în cronica literară a volumului. ■ Cu titlul *Confruntarea*, Dumitru Ignea publică un fragment din piesa *Prietena mea noaptea*. ■ „Articolele, eseurile lui Dan Zamfirescu (din *Spre noi înșine*) sunt discursuri ori dialoguri cu cititorul. Te invită la replică, au în ele ceva efervescent și pătimaș fără ostentație”, constată Constantin Coroiu în recenzie sa, adăugând că ideile nu sunt noi, ci în majoritate reluate, însă perspectiva propusă este nouă, aceea a „epocii actuale românești”. ■ „Tema satului de azi rămâne deschisă și văd în ea o sursă și o șansă sigură de a crea opere fundamentale. E satul care își așteaptă romanțierii, căci în structura lui morală și materială socialismul a produs schimbări esențiale”, conchide M. Todoran în articolul *Romanul satului de azi*. ■ D. Kalmuski face o succintă prezentare eruditelor *Eseuri asupra artei germane*, publicate de Edgar Papu la Meridiane, 1973. ■ În grupajul istoric dedicat actului de la 23 august, sun inserate poezii tematice de Haralambie Țugui (*Arc de triumf*) și Florin Mihai Petrescu (*La timpul unu*). ■ Revista publică o pagină cu nouă poezii din antologia lui Ion Potopin, aflată în pregătire, intitulată *Poezii lumii cântă România*. Între aceștia, Nazim Hikmet, Iacob Helemski,

Salvatore Quasimodo, Miguel Angel Asturias. ■ În *File de arhivă*, Ion Munteanu aduce mai multă lumină în cazul debuturilor ieșene ale lui Emil Gârleanu (cu pseudonimul Emilgar) și Demostene Botez, ambii scriind pentru prima dată în „Arhiva Societății științifice și literare din Iași”, scoasă de A. D. Xenopol. ■ În apropierea deschiderii noului an școlar, în articolul *Școală și literatură*, prof. Valeriu Neșțian lansează întrebarea „cui îi revine patronajul vieții literare din școli?” și răspunde „În primul rând corpului profesoral de specialitate, organizațiilor de tineret. Dar un substanțial ajutor pot da revistele literar-culturale, teatrele, asociațiile scriitorilor, cercetători din institute specializate, bibliotecile, adică toți acei care au preocupări direct și stringent legate de înflorirea fenomenului literar”. ■ „Versul vibrant, de amplu suflu patriotic și-a interferat din nou ritmurile cu ritmul uzinei, poezia s-a întâlnit iarăși cu ascultătorii ei”, scrie N. Irimescu prezentând evenimentul intitulat *A patriei cinstire*, care a avut loc la Întreprinderea Mecanică Nicolina din Iași. Printre participanți s-au numărat Florența Albu, Sergiu Adam, Dan Deșliu, Mircea Dinescu, George Lesnea, Florin Mihai Petrescu, Mihail Sabin, Corneliu Sturzu, Horia Zilieru, Romulus Vulpescu, Doina Sălăjan. ■ În aceeași rubrică, într-un soi de revistă a revistelor, N. Irimescu se oprește la „România Literară” (unde regăsește numele lui George Mărgărit grație lui George Băiculescu, dar și o cronică contradictorie despre poezia lui Mihai Sabin, semnată de Mihai Minculescu), la „Flacăra” (unde este nemulțumit de abuzul de detalii și modul de tratare a subiectelor de la pagina 39 a publicației, intitulată „dosar Flacăra”) și la „Scânteia” (unde se poate citi un ultim articol al regretatului regizor Sică Alexandrescu despre primatul textului dramatic).

25 august

- [„Scânteia”, nr. 9610] Și acest număr stă sub *Sărbătoarea zilei naționale a României*. Pe prima pagină citim *O puternică manifestare a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășului Nicolae Ceaușescu*. Apar reportajele despre sărbătoare sub titlul *De la un capăt la altul al țării, în coloanele entuziaste ale lui 23 August*.

- [„Flacăra”, nr. 35] Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a cincea a textului său memorialistic, intitulată *Plângând de uimire*. □ În *Dialog peste veacuri*, Nicolae Stoicescu publică *Viața lui Dimitre Cantemir. Un domn «aplecăt spre cei mici și săraci»*. □ În *Lumea de ieri*, Corneliu Vadim Tudor publică o selecție intitulată *Scandaluri, reclame, anunțuri*, fragmente preluate din ziarul „Dimineața”. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu face o prezentare a volumului lui G. Călinescu, *Gâlceava înțeleptului cu lumea* ce „include articolele referitoare la probleme sociale, mai precis de psihologie socială, din punctul de vedere al unui scriitor înzestrat cu luciditate și cu o vocație saint-simoniană. Moralistul presupune un spirit activ, doritor să îndrepte lumea și să edifice, în numele unui sistem de

valori construit. A fost aceasta o atitudine proprie lui G. Călinescu? Mi se pare că da, iar titlul propus de îngrijitorul de astăzi al textelor [respectiv Geo Șerban, n.n.] este în litera autorului *Scrinului negru*, chiar dacă nu ne putem reține impresia unei mici impietăți. «A colabora» cu G. Călinescu presupune o anumită temeritate, indiscutibil, și rămâne de văzut dacă nu este prea mare”. ■ Cu titlul *Mihalache și Mișu*, revista publică fragmentul XXV din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Flacăra-Reportaj* Dinu Flămând semnează *Muncitorii lemnului*.

● [„*Lucaefărul*”, nr. 34] Redacția revistei semnează textul omagial: *Arcada de lumină*: „23 August 1944, ziua insurecției naționale antifasciste armate, înseamnă, desigur, pe planul existenței noastre comune, eroism și certitudine, dar ea înseamnă totodată, momentul dialectic suprem al unor adânci schimbări revoluționare, apariția unei noi structuri sociale, a unei noi concepții a statului național suveran, înseamnă împlinirea jaloanelor necesare înfăptuirii idealurilor de libertate și dreptate socială nutrite de poporul român, prin aplicarea, în mod creator, a legilor generale ale dezvoltării sociale la condițiile și particularitățile naționale. Cu alte cuvinte: prin aplicarea principiilor marxism-leninismului la realitățile concret-istorice ale României, la cerințele fiecărei etape a procesului revoluționar, închegarea unității naționale sudată de aceleași interese și năzuințe”. ■ Aurel Martin reflectează la *Vârste ale poeziei noi: Panoramic*: „O literatură e conștiința unui popor. A spiritului ce o guvernează în diverse etape ale istoriei. Poezia postbelică e imaginea, în mișcare, a adevărilor noastre contemporane, polarizând deopotrivă inspirația poezilor români sau a celor aparținând naționalităților colocuitoare. Dar, ca proces specific, și rodul precursorilor. Al contactului cu valorile intrate în eternitate și constituite ca model. Fără Eminescu, Coșbuc, Goga, Bacovia, Blaga, Pillat, Barbu și alții, a căror influență e iradiantă, succesele înregistrate de urmași sunt greu de presupus. Ca și fără deschiderea liricii române actuale spre cea universală. Cum nu e de ignorat exemplul unor creatori de mare prestigiu care, traversând epoci, au știut să rămână [...] și în anii socialismului. Certificându-și tinerețea prin adeziunea la prezent și la noul destin, comunist, al națiunii”. ■ Ilie Constantin recenzează romanul lui Petru Popescu: *Sfârșitul bahic*: „Riscul pe care îl întrezărim este, deocamdată, cel al unei restrângeri a căutărilor creatoare, autorul s-ar putea mulțumi cu un anume succes de public, altminteri stimabil, decent – care a mai făcut victime în spațiul epic de la noi (Ionel Teodoreanu, Cezar Petrescu – iată nume, demne și ele de considerații din seria vizată). Petru Popescu e capabil de mai mult, chiar dacă *Sfârșitul bahic* constituie, într-un fel o nouă amintire a intrării acestui scriitor în ipoteza sa gravă”. ■ O secțiune specială în acesta număr este despre *Opera deschisă*. Semnează texte: Paul Georgescu, Savin Bratu, Radu Petrescu, Vladimir Simon, Artur Silvestri. □ Paul Georgescu: *Biograficul și opera deschisă*: „Repet: consider această formulă valabilă doar pentru mine, ca un cititor sunt

hămesit de Memorii, Scrisori și Jurnale ca și de proza transcriere a realității trăite. Ficțiunea pură mi se pare nerozie curată când nu e minciună cu schepsis. Nucleul dinamic este trăitul [...]”. □ Savin Bratu analizează: *Extensiunea sensurilor*: „Literatura noastră de azi, prin natura ei integrată în actual și istorie, trebuie să se prfere unui șir de generații care să se simtă stârnite a bate la porțile ei cu convingerea că, îndărătul lor, vor descoperi semnificații inalterate”. □ La *Elemnete de deschidere* se referă Radu Petrescu: „Dubla condiție a operei de a fi o lume și de a fi în lume este ambiguitatea fundamentală, pe care pictorii contemporani, refuzând operelor lor rama tradițională care izolează pe perete panoul pictat și înlocuind-o cu o simplă baghetă, o funcționalizează de exemplu în senul sugestiei că ne putem aștepta la proliferarea motivului dincolo de panou, în serie infinită. Sunt combinații de forme elementare care obligă ochiul privitorului să înconjoare exemplarul unic oferit, cu o infinitate de repetări ale acestuia, până la saturarea spațiului imaginabil”. ■ La *Opera literară ca înfăptuire socială* se referă Vladimir Simion: „Opera literară nu este numai cuvânt al ei ci și, în primul rând, valoare constituită din anume valori sociale. Actul critic de a releva structura valorii literare presupune, în fond, nu analiza riguros filologică și stilistică ci compararea mesajului literar cu realitatea socială, cu alte cuvinte modul în care universul literar particular se constituie ca un model al societății. Subliniez, această paralelă se face prin intermediul valorilor sociale implicate în operă care traduc relații stabilite între elementele discursului literar – personaje, situații, intervenții ale scriitorului etc. Valabilitatea operei ține de mobilitatea acestor relații, de capacitatea lor de a primi alt sens, fără a alterna substanța elementelor componente”. □ Rigorile biografiei sunt semnalate de Artur Silvestri: „În fine, o critică metodică acum nici nu se poate face. Se va constata vreun document, poate veni cineva cu vești noi, însă imaginea integrală se poate doar bănuși. Această biografie e ca un fir de urzeală enormă, care răspunde unde nu te aștepti”. ■ În *Parabola poetului*, Alexandru Philippide notează despre Alfred Margul Sperber: „Trăinicia operei poetice a lui Sperber este asigurată în chip temeinic de forma ei perfectă. Sperber are simțul clasic al formei, care asigură chiar celei mai zbu-ciumate substanțe o frumusețe durabilă. Numai așa se pot înălța în poezie cotidianul și obișnuitul. Poetul parabolelor subtile se arată tot atât de artist și în cel mai ocazional subiect, pe care datorită expresiei strălucite cu care îl îmbracă, îl scoate din efemer. E drept, pe de altă parte, că Sperber, în alegerea temelor, este tot așa de exigent ca și în privința formei. Căutător de absolut poetic, el merge cu predilecție către adâncimi, către esențe, către acel arhetip de care vorbește în prefața primului său volum. Poetul pătrunde în adâncul vieții, al realității, al visului, ca să caute adevărul poetic. El este un scafandru al cunoașterii poetice!”. ■ Voicu Bugariu descoperă în *Bietul Ioanide: O utopie a romanului*: „*Bietul Ioanide* poate fi reprezentat deci sub forma unor linii ce pornesc din același punct și se răspândesc precum razele unui soare schematic.

Unele dintre aceste linii se încheie într-un anumit punct, altele se ajung până la marginea hârtiei pe care este desenată imaginea solară, sugerând tendința de a se continua la nesfârșit. Scriind *Bietul Ioanide*, Călinescu este dominat de senzația că orice afirmație trebuie neapărat continuată, într-un fel ce ține de o obscură necesitate. Rezultatul sunt serii întregi de dezvoltări succesive, ce se produc după legile simple ale mergerii ludice din aproape în aproape. De multe ori un zvon este cel ce declanșează asemenea succesiuni asociative. [...] *Bietul Ioanide* este un roman cu un singur personaj: G. Călinescu. Acest unic personaj echivalează literatura cu lumea și ceea ce rezultă este utopia sintetică a romanului”. ■ M. Ungheanu prezintă *Un critic: Alexandru George*: „«Răutatea» pe care o denunța Al. George ca neavenită în actul critic îi este proprie într-o formulă personală. Multe din paginile lui ne arată că zodia Scorpiei îi străjuiește ochiul și mâna. Structura sa pare să fie în contradicție cu principiile anunțate anterior și corectate recent. Proaspătul amendament nu arată numai o intuire a criticii în intimitatea actului său, ci și una a propriei structuri care e a criticului. Cu atât mai de mirare că Al. George susține că este altceva decât ceea ce face și noi știm că oamenii sunt ceea ce spun”.

26 august

• [„Scânteia”, nr. 9611] Mihai Beniuc semnează *Patriotismul – ideal suprem al scriitorului*: „Ca în întreaga noastră viață, în artă nu pot fi nici o clipă uitare limba, portul, nu se poate ignora nimic din ceea ce am primit prin tradiție, prin învățătura, prin truda înaintașilor și contemporanilor; cu un cuvânt, suprem este sentimentul patriei. [...] Dacă privim în adâncurile literaturii noastre vom afla o tradiție minunată, o artă pusă în slujba omului, străbătută de un vibrant patriotism. Este temelia statornică a artei noastre socialiste de azi. Socialismul este prin excelență o orânduire a faptelor grăitoare, fie în domeniul agriculturii, industriei, economiei, politicii ori, ca să ne referim la propriile treburi, în domeniile științei, filozofiei, artei și literaturii. E vorba în fiecare caz de acte publice, iar un act public presupune o înaltă responsabilitate. Primează în el caracterul obștesc și patriotic, urmașii continuându-l, la un nou nivel, pe înaintașii lor”.

28 august

• [„Munca”, nr. 8016] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, în articolul intitulat „*Descoperirea familiei*”, despre dramatizarea de Virgil Stoenescu după romanul omonim al lui Ion Brad.

• [„România liberă”, nr. 8971] În opinia Tiei Șerbănescu, volumul lui Marin Sorescu, *La liliaci*, „descrie universul rural al copilăriei, cenzurat de un mod literar ironic și, în același timp, sentimental. Substratul polemic al liricii lui Marin Sorescu pare a trăda din ce în ce mai mult sentimentalul. Noul volum o dovedește prin excesul, dacă vreți, de dramatizare a universului sătesc,

printr-o codificare a experienței rurale în care, însă, regretul și admirația sunt implicite”.

• [„Scânteia”, nr. 9613] Radu Florescu semnaleză apariția volumului *Brâncuși la Târgu-Jiu* de Ion Miclea: „Ultima carte a lui Ion Miclea, *Brâncuși la Târgu-Jiu*, este o fericită demonstrație de ceea ce s-ar putea numi o cercetare poetică. Miclea a făcut-o – nu se poate spune că a scris-o – numai cu imagini din lumea îndepărtată și arhaică din care Brâncuși a plecat și la care, în amurg, s-a întors ca să-i dăruiască cele mai prețioase fructe (ale căror imagini se regăsesc în carte), drept mărturie a îndelungii și tumultoasei meditații a marelui sculptor asupra formelor, și cu forme”.

29 august

• [„Scânteia”, nr. 9614] Ziarul organizează ancheta *Cum și cu ce contribuiți la popularizarea științei?* La întrebare răspund editurile: Editura politică, Editura Scrisul Românesc, Editura medicală, Editura enciclopedică și Editura științifică. ■ Al. Săndulescu publică note de lectură la volumul *Momente ale romanului* de Cornelia Ștefănescu: „Studiile adunate în volumul *Momente ale romanului* sunt mai toate studii de referință: nu acest aspect l-am sublinia în primul rând însă la Cornelia Ștefănescu, ci încercarea, de atâtea ori izbutită, de a se elibera de povara datelor și de a se situa într-un unghi din care literatura româna mai recentă să fie privită în perspectivă universală iar marii scriitori străini în perspectivă românească. Aici vedem caracterul creator al comparatismului pe care cercetătoarea l-a înțeles în esență”.

30 august

• [„Munca”, nr. 8018] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Valori și echivalențe umanistice* (Eminescu, colecția „Sinteze”): „Bună cunoscătoare a literaturii universale, autoarea are toate atuurile pentru a privi fenomenul cultural românesc și, îndeosebi, cel literar cu o oarecare detașare, nu afectivă desigur. Nutrindu-și cercetările de critică sau istorie literară, mai bine zis, comparatiste, Zoe Dumitrescu-Bușulenga a realizat o carte, într-adevăr de „sinteze”, accesibilă și plină de miez. Este, o spunem acum la finele acestui masiv volum, creația unui spirit exemplar, a unui om de autentică și solidă cultură”.

• [„Scânteia”, nr. 9615] În acest număr citim *Inaugurând istoricul itinerar în America Latină. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a sosit ieri în Cuba Socialistă*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7551] Aureliu Goci scrie despre *Poezia patriei. Schiță pentru o geografie lirică actuală*, considerând că „cel care caută specificitatea unei regiuni, își caută propria individualitate lirică.”

• [„Albina”, nr. 35] În cadrul rubricii *Cartea de folclor*, Stelian Cârstean recenziază culegerea *Cât e țara-n lung și-n lat. Poezie populară contemporană* (București, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, 1973).

• **[„Orizont”, nr. 35]** Petru M. Haș realizează „profilul” fantasticului în proza lui Dumitru Radu Popescu, analizând în special romanul *F (F, de la fantastic, în proza lui Dumitru Radu Popescu)*. ■ Cronica literară a lui C. Ungureanu, referitoare la culegerea de nuvele *Supraviețuiri* (C.R., 1973) de Radu Cosașu, punctează câteva aspecte interesante legate de publicistică, din care cităm: „«Ultimul val» al publicisticii noastre a scos foiletonistul din fotoliul rigid al frazei încheiată la toți nasturii, sobră și (din punctul de vedere al subiectului-autor) de o înduioșătoare neutralitate. Voga reportajului anchetă, și nu numai ea, a adus pe tapet stilul oral, cu o coloratură mai mult sau mai puțin ironică. Interviewatul nu mai e zeu, «anchetatorul » are păreri proprii și, de ce nu, obsesii. Noul val, deci, a impus «stilul ironic», observația acută, verbul vioi, surprinzător, șocant. Pe urmele Ecaterinei Oproiu, noul val a pus pe piață tot felul de danteluțe, cordele și frou-frou-ri reportericești (dintre cele care fac viața cititorului agreabilă), dar și o cantitate de sinceritate și adevăr care îl onorează. Publicistica a devenit o profesiune, publicistul, o personalitate. Istoria prozei actuale trebuie să însemne, în loc de onoare, numele lor.” ■ Alexandra Indrieș filosofează despre *Plăcere aesthetică – o chestiune de sinceritate*, pornind de la o scenă din *A la recherche du temps perdu* (în care doamna Verdurin își acoperă ochii cu palmele pentru a trage, neobservată, un pui de somn la un concert muzical) și ideile structuralistului Roland Barthes din *Le plaisir du texte*.

• **[„România literară”, nr. 35]** Versuri semnează: Eta Boieriu (*Pe străzi, ca-n păduri...*), Rodica Iulian (*Ecou; Baladă; Ariel între arbori*), Nicolae Dan Frunteletă (*Cântăreții aceia frumoși; Rit; De mii de ani; Călătorie*), Iv Martinovici (*Din spaimele nocturne...; Jurământ din Ev Mediu; Aduceți ulcioarele...*), Eugenia Burdușa („*Zburător*”). ■ Radu Cârnecki și Milorad Felix traduc poeziile scriitorului iugoslav Miodrag Pavlović (*Presimțirea Renașterii; Gloria reversului; Masa cea din urmă; Arborii cântă*). ■ Cristian Popișteanu traduce *La comanda Brigăzii „Alsacia-Lorena”* de Andre Malraux, și semnează prezentarea *André Malraux: „O viață într-un secol”*, volumul publicat în 1973, la Ed. Seuil de Jean Lacouture. ■ Sub titlul *Poezia retoromană în perioada renașterii culturale* citim poezii traduse de Augustin Maissen și Magdalena Marin: Gion Battesta Sialm (*Copilărie*), Luis Candinas (*Pe apa morii*), Alfons Tuor (*Băiatul și fata*), Flurin Camathias (*Seara pe lac; De unde?*), Aluis Tuor (*La stână*), Giachen Mihel Nay (*Oh, de câte ori am cântat...*), Giachen Caspar Muoth (*În codrul verde*), Gion Antoni Huonder (*Liga grizonă*). ■ Nichita Stănescu semnează *Visul*. ■ Milița Petrașcu publică pe prima pagină o tabletă omagială dedicată lui Brâncuși, *Un mare poet*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Colocviul nostru*: „Larga dezbatere inaugurată în numărul trecut sub titlul generic *Universul artei noastre* continuă cu noi contribuții și nădăjduim ca paginile revistei să se bucure de atenția a încă altor reprezentanți ai literaturii și artelor – creatori, teoreticieni, critici, esteticieni, muzicologi, regizori,

actori, cineaști, arhitecți – ca și ide intervenții din alte domenii: sociologi, profesori, diriguitori de instituții în difuzarea culturii; nu mai puțin receptorii artei noastre – cititori de literatură, spectatori ai scenei și ecranului (inclusiv al micului ecran), înfățișând opțiunile și dezideratele diferitelor generații, cu atât mai mult din rândurile tineretului studios, vor fi bineveniți cu observații și sugestii. Pe toate le vom consemna cu grijă spre a înlesni astfel un veritabil impact cu cât mai numeroase și mai diverse laturi, aspecte ale realității noastre spirituale, considerând că prin asemenea ample confruntări putem într-adevăr năzui la un veritabil spor de cunoaștere a propriilor noastre îndatoriri în promovarea literaturii și artelor, stimulând, totodată, factorii unui autentic climat de orânduire socialistă”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga publică *Național și universal în lumina unei dezbateri internaționale*: „De la Utrecht la Fribourg, la Belgrad, Bordeaux și în anul acesta, între 12 și 19 august, la Montreal și Ottawa (Canada), tematică generală a întâlnirilor între membrii A.I.L.C. (Asociația Internațională de Literatură Comparată) se lărgește și se diversifică neîntrerupt, în funcție de modernizarea viziunii asupra țelurilor complexei discipline. Chiar faptul de a ne fi reunit pentru prima oară pe alt continent decât cel european marchează un moment deosebit și a generat și o temă, printre celelalte, privind literaturile de noul continent în dependența și interdependența specifică. Două simpozioane închinată, respectiv, legăturilor dintre Orient și Occident și dintre Africa și America au sporit evident unghiul detașării de vechiul, tradiționalul europocentrism, atrăgând atenția asupra valorilor universale produse de popoarele Asiei, Africii și Americilor și a interesantelor și frecvențelor lor interacțiuni. Altă temă la fel de sugestivă pentru transformările pe care le suferă literatura comparată a fost aceea a confruntării disciplinei noastre cu metodele și tendințele actuale ale studiilor literare, ca și cu alte discipline cu care vine în atingere și ale căror metode le folosește. [...] Astfel, studiul literaturii naționale devine o parte de sine sătătoare dintr-un întreg foarte variat și în care se disting deopotrivă particularul și generalul. Iar studiul comparat al literaturilor naționale se cere întreprins ca o vastă cooperare. Și, într-adevăr, o astfel de cooperare – oricât de migăloasă, de detaliată părea lucrarea fiecărui participant – a însemnat acest al VII-lea Congres, la care s-au distins, trebuie s-o spunem, de altfel după aprecierea generală, în special unele țări mici ca Belgia, R. S. România și R. P. Ungaria. Cele două țări socialiste au avut delegațiile cele mai numeroase și mai active atât în secții, la comunicări, cât și la simpozioane și mese rotunde privind temele menționate și, pe deasupra, și tema *modului de predare* a literaturii comparate în Universități. Profesori, cercetători, critici, delegații români au izbutit să aducă, prin prezența lor notabilă la acest Congres, un nou argument al valorii țărilor mici în uriașul context al literaturii universale și comparate. Nădăjduim ca până la proximus Congres, în 1976, la Budapesta, comparatistica românească să fie mereu prezentă la lucrările colective întreprinse sub egida A.I.L.C.-ului, adică la *Isotira literaturilor*

(pe epoci și curente) și la *Dicționarul de termeni literari*, dăruind – în plus – propriile-i lucrări de interpretare în lumină universală a valorilor românești”.

■ Apare continuarea *Colocviului „României literare”* intitulat *Universul artei noastre*. În acest număr la întrebările menționate în numărul precedent răspund: ■ Jean Livescu, *Permanență și sincronizare*: „Restrângând discuția numai la probleme de circulația valorilor, există însă și fenomenul de sincronizare care acționează în sens invers, dinspre cultura noastră spre cea universală, din dorința de a împărtăși altora propriile frumuseți și care, în cazul unei arte ca a noastră, neavând drept purtător – mă refer la literatură – o limbă de largă circulație, obligă la măsuri sistematice pentru a ne face cunoscuți, printr-o propagandă culturală în cel mai nobil sens al acestei noțiuni. Fără a subaprecia ceea ce, prin efortul colectiv și prin entuziasmul unor oameni de bine, s-a înfăptuit la noi în acest domeniu, ceea ce a dus peste hotare mesajul unui Eminescu, Creangă, Caragiale, Rebreanu sau Stancu și a făcut din Miorița noastră un bun al multor alți oameni, în multe alte graiuri, nu cred că ne-am putea declara mulțumiți: spiritul nostru critic frânează de multe ori inițiativa, iar modestia greșit concepută ține multe valori sub obroc”. ■ Nicolae Prelipceanu, *Mintea, inima și literatura*: „Nici prin citadinism și nici prin ruralism, noțiuni mai mult statistice decât estetice, deși prea adesea le asimilăm, unii dintre noi, cu cele estetice, nu ne sincronizăm cu lumea largă a literaturii și cu literatura lumii largi, ci sincronizându-ne în primul rând și în al doilea și în al treilea cu noi înșine, cu istoria și viața poporului român. Iar asta se întâmplă, prin capodopere, total, și prin celelalte opere treptat, cucerind încet, dar poate că sigur, terenul minții, inimii și literaturii noastre, fără a trebui să ne punem mereu și mereu problema cuceririi «teritoriale» a minții, inimii și literaturii lumii”.

■ Sergiu Dan, *tradiția și înnoirea nu se exclud*: „Modalitățile cele mai potrivite pentru a înfățișa în opere artistice realitățile societății socialiste, universul spiritual al poporului nostru, sunt acelea pe care și le aleg creatorii înșiși fără nici o imixtiune din afara conștiinței lor și civice și artistice. [...] Cât despre gustul pentru frumos, cu toate atentatele pe care le suferă, sunt destule motive să sperăm că el se va răspândi tot mai mult și în straturi tot mai largi. E vorba însă de un proces de lungă durată. Ni se pare sigur că fiul omului care admiră astăzi o oală smălțuită sau o lingură de lemn cizelată va admira mâine o poezie bună, o pagină de proză densă sau o sonată reușită”. ■ Eugenia Popovici, *Rostind adevărul*: „Un fenomen cu totul special, caracteristic momentului prin care trece astăzi România, este, ca să zic așa, împletirea dintre exigență și îngăduință, îngăduința fiind, de fapt, după părerea mea, un element component al exigenței. Așa e viața, așa sunt cerințele ei. Mijloacele diferă, rezultatul este unul: construirea socialismului”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *O carte modernă de înțelepciune*, prezentând cartea lui Mihai Beniuc, *Un bătrân către un tânăr cărturar*, Albatros, 1973: „Mihai Beniuc optează pentru un ideal uman de complexitate renașcentistă, de tip

universal. Împrejurările seismice ale istoriei contemporane, – care, după un distih celebru al poetului român, i-a plâns în sânge, – au făcut din debutantul contemplativ un poet militant și ca atare exemplar în cadrul culturii noastre socialiste”. ■ Ștefan Aug. Doinaș continuă să publice *Orfeu și tentația realului*, de data aceasta *II. Tratarea poetică a realului*, cu subtitlul *Procedee intensive*, textul fiind împărțit în 3 părți. ■ Nicolae Manolescu semnează *Cronică și istorie literară*, o cronică literară la *Răsfrângerii* de Mircea Tomuș, Dacia, 1973: „Însă cartea nu are propriu-zis o idee centrală și nici structură unitară, fiind, dacă nu complicăm inutil lucrurile, o culegere de cronici, ca și mai vechiul *Carnet critic*, interesantă, când e, prin fiecare comentariu în parte și nicidecum prin vizionarea în ansamblu a fenomenului critic actual”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu prezintă volumul *Alte poeme* de Mircea Ivănescu, Editura Albatros, 1973: „Fiecare piesă are o strălucire mată, autonomă, suficientă sieși, este perfect decupată și totuși participă, prin infrastructura secretă, la fluxul universalei deveniri, se integrează curentului liric subteran de-o extraordinară omogenitate”. ■ Constantin Crișan scrie despre *Zei asediați* de Aurel Rău, Albatros, 1972: „Un fir al esteticii subînțelese, stăpânite, deschisă lumii, suflului ei în toată generozitatea, ca o poartă înspre zodia împlinirii”. ■ Valeriu Cristea recenzează *Eternitate locală* de Eugen Secleanu, C.R., 1973: „Un roman comic cel puțin putea fi ceva mai vesel! Incertitudinea noastră deci – pentru a răspunde preocupării lui Laurențiu Ulici privind posibila evoluție a lui Eugen Secleanu – se referă nu la problema de a ști dacă scriitorul va putea trece la un alt gen, mai puțin «minor», din moment ce-l cultivă cu vervă și talent pe acesta, ci la capacitatea lui de a reconsidera viața dintr-un unghi mai larg, păstrându-și totodată intactă dispoziția comică actuală ce ni s-a părut nu o dată excelentă”. ■ Antoaneta Tănăsescu scrie despre *Momente ale romanului* de Cornelia Ștefănescu: „Sinteză interesantă, ce urmărește destinul în timp și spațiu al câtorva «modele» românești, cartea Corneliei Ștefănescu adună într-un fascicul larg cuprinzător o amplă bibliografie a problemei în literatura noastră de după 1800 – texte critice, unele foarte cunoscute, altele nu, articole din presă, cataloage de librărie, rezultate ale unor anchete [...]”. ■ Z. Ornea notează că a apărut *O monografie despre Dobrogeanu-Gherea*, la Editura Politică, autor Damian Hurezeanu: „Dacă ignori (și e imposibil să n-o faci!) improprietățile stilistice și capitoul despre critica literară, monografia lui Damian Hurezeanu se impune oricărui lector avizat ca o lucrare densă în idei, serioasă în analiză și impresionantă în documentație”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* anunță noile proiecte literare ale lui I. Peltz, Ion Grecea, George Sbârcea, Dragoș Vacariuc, A. Ebion, Ioan Massoff, Petre Dragu. ■ Kovács János publică *Rămas bun de la Szöcs Kálmán*. ■ H. Mălineanu semnează necrologul *Eugen Mirea*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Iugoslavia, se află în țara noastră poetul Miodrag

Pavlović cu soția. * La inițiativa Uniunii Scriitorilor din R. S. România, a sosit în țara noastră scriitorul ceh Jiri Marek cu soția. * Scriitorul și criticul italian de literatură științifico-fantastică Gianfranco de Turris a făcut o vizită în țara noastră. Cu acest prilej el a avut un schimb de opinii cu Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, Vladimir Colin, Adrian Rogoz. * La Montreal și Ottawa s-au desfășurat lucrările celui de-al 7-lea Congres al Asociației Internaționale de Literatură comparată, care a reunit specialiști și personalități în acest domeniu, din toate continentele lumii. Conducătoarea delegației române, prof. Zoe Dumitrescu-Buşulenga a fost aleasă membră a Comitetului executiv al acestui important for internațional. * La Iași, s-a desfășurat, în cinstea zilei de 23 August, un festival literar, organizat sub auspiciile Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, de către Uniunea Scriitorilor, Asociația Scriitorilor din Iași și Comitetul județean de cultură și educație socialistă. În cadrul festivalului, scriitorii participanți au purtat un rodnic dialog cu muncitorii de la întreprinderea mecanică «Nicolina». Poeții: Sergiu Adam, Florența Albu, Mircea Dinescu, Constantin Florea, Traian Iancu, George Lesnea, Florin Mihai Petrescu, Mihai Sabin, Doina Sălăjan, Corneliu Sturzu, Alexandru Tacu, Romulus Vulpescu, Horia Zilieru au citit versuri dedicate patriei și partidului. În încheierea festivalului literar, rapsodul Tudor Gheorghe a susținut un recital de balade”. ■ Al. Piru semnează *Poezia lui D. Cantemir*. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *În căutarea timbrului pierdut*, prezentând două volume: ■ *Întors* de Cornel Brahaș, C.R.: „Ce-i lipsește este un timbru mai personal, o punere în pagină poetică mai hotărâtă. Cornel Brahaș, poet cu un vizibil instinct al poeziei, nu are deocamdată maturitatea necesară pentru a lega cuvintele într-o expresie suficientă și caracterizantă. Probabil că vârsta va decide în cele din urmă calitatea de timbru a acestui poet”. ■ *În căutarea timbrului pierdut* de Liviu Giulescu: „Oricum, dată fiind obstinația cu care se aventurează în căutarea timbrului pierdut, avantajat și de o invidiabilă dispoziție lingvistică, ne putem aștepta ca Liviu Giulescu să ne producă în continuare surprize. Din partea noastră, «macte animo!»”. ■ Mircea Martin publică studiul *Viziune și tehnică la Geo Bogza*: „De câte ori în scrisul său mocnește o tensiune reparatoare, de atâtea ori, mijloacele sale se articulează miraculos și hiperbola însăși primește o acoperire. În tot ce are mai profund, Geo Bogza rămâne un poet al revoltei și un profet al sublimului într-un spațiu apăsător de simțul exagerat al ridicolului. Amintirea avangardei îl bântuie din când în când compensator”. În cadrul textului citim și *De ce scriu*, un text semnat de Geo Bogza și publicat în „România literară”, nr. 41, 7 octombrie 1971. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Stendhal, sau eșecul eșecului*, o prezentare a romanului *Armance*, apărut la Eminescu. ■ Cristian Unteanu semnalează apariția volumului *La quatrieme sortie de Fernando Qui* de Serge Behar, Gallimard, 1972. ■ În *Vară finlandeză* Valentin Silvestru scrie despre *Congresul Asociației internaționale a criticilor de teatru*.

• [„**Tribuna**”, nr. 35] În acest număr majoritatea articolelor sunt pe tema călătoriei; în secțiunea *Proză*: apariții *Peste mări și țări* de Mihai Tican-Rumano; traducere Yasunari Kawabata; *1000 de ore în Spania* de Valentin Silvestru; ■ Ion Vlad în *Cronică literară* – scrie un eseu *Lecturi constructive (I) – Echilibrul și disciplina sintezelor*; următoarele articole, aparținând secțiunii *Lume și cunoaștere*: *Acropole* de Constantin Zărnescu (din Clodi Primus); *Călătoria lui Cyrano în lună* – prezentare și traducere de Ion Hobana; apr poezii tot pe această temă.

• [„**Convorbiri literare**”, nr. 16] George Pruteanu meditează la *Criticul și viața imediată*: „O altă inadecvare frecventă, rezultat tot al insuficientului contact cu viața directă, este savantlâcul, pompozitatea limbajului critic. În loc să-și democratizeze jargonul specific, inoculându-i vocabule din zonele fruste, simple, vii ale vorbirii, criticii de această orientare îl serilizează la maximum, cu efecte dezastruoase atât în privința justeței (nu poți prinde inefabilul unei opere grăind numai în radicale, florile se iau cu buricele degetelor, nu cu cleștele), cât și în privința comunicării”. ■ Const. Ciopraga continuă eseu *Proiecții în universal; vocații și dimenisuni specifice (II)*: „Până acum patruzeci-cincizeci de ani, literatura română a fost mai puțin o literatură reflexivă, întrebătoare, cât una de observație. Dincolo de momentele tragice după tăcere, meditație, reculegere, viața redevine speranță. Existența nu e o monadă. Unei atitudini îi corespunde psihologic, deci și literar, un revers, un dublet, iar în cele din urmă alternața lor duce la echilibrare”. ■ În rubrica *Dicționar literar autobiografic* sub îngrijirea lui Al. Andriescu răspund Paul Constant și I. Peltz. □ Paul Constant: „Am considerat întotdeauna că pentru literatura pe teme istorice scriitorul trebuie să dispună de un capital bogat de cunoștințe, de o aplicare specială pentru acest gen. Dacă nu, să-și caute alte locuri pe care să-și plaseze talentul. Romanul *Rita* este rezultatul observațiilor mele timp de șase luni cât am fost funcționar la percepția comunală și a patru ani cât am făcut garnizoană în Caracal. Din citirea lui nu cred să fie careva care să fi trăit într-un orașel de provincie și să nu-i fi identificat personagiile cu cele din mai toate orașele de provincie, așa cum existau la vremea când le-am descris”. □ I. Peltz: „Am frecventat cenaclul Sburătorului, unde am citit diferite fragmente de romane, poeme în proză, studii critice etc. Acolo am cunoscut mulți scriitori și mai tineri și mai vârstnici. E. Lovinescu a fost un admirabil amfitrion care a slujit toată viața Literatura. Un critic strălucit, un om minunat. Am fost redactorul «Literaturii» lui Alexandru Macedonski (seria a 2-a) – 1918-1919. Și despre acest mare și nefericit poet păstrez cele mai bune amintiri”. ■ Mircea Muthu expune *Tradiția lui Esop*: „Ridicându-se – oare a câta oară? – din apele legendei, Esop, austerul Esop se împodobește cu fesul lui Anton Pann și coboară din nou în ea, nu înainte de a se ospăta la kieful de cuvinte al fratelui său, un «graeculus» obișnuit cu ținuturile carpatice. De la amândoi însă – mari anonimi! – au rămas dăruite, restituite mulțimii, celor învățați și neînvățați,

inestimabile concentrate de gândire colectivă pentru care Timpul departe de a fi o «trecere» în neant, este mărturia de necontestat a unei adevărate «tinereți fără bătrânețe» și a unei tot atât de reale «Vieți fără de moarte».

■ Daniel Dimitriu semnează rubrica intitulată *Critica poeziei*, referindu-se la poezii Victor Felea, Titus Andronic.

□ Victor Felea: „*Cântecul materiei* (o altă parafrază bacoviană?) nu dorește să impună o experiență generalizată; aspectul de intimitate nu poate scăpa nimănui. Avem de-a face cu un jurnal care enunță fără să explice stări de spirit incomode, constituindu-se mai puțin ca o memorie a simțurilor (o retrăire intensă) și mai mult ca o consemnare de atitudini în consecință”.

□ Titus Andronic: „Cum s-a spus în *Memoria toamnei*, Titus Andronic este un pillatian, și, aș adăuga eu, apt de a fi inclus în tipologia poetică ardeleană. Sentimentul obârșiei, imboldul de a descinde în imemorial sunt elemente de prim plan. Moartea însăși e privită cu secretă satisfacție, satisfacția cufundării în pământul strămoșesc. Până și dragostea e contaminată de «dorul atavic de ginți», cum spune poetul în unul din cele *Trei poeme de dragoste târzie*. Fără idilisme, versurile lui Titus Andronic cunosc atât rostirea abruptă cât și cugetarea romanțioasă, contaminată de un rafinament incert, inofensiv”.

■ Al. Dobrescu prezintă două studii critice.

□ Petru Popescu: „*Între Socrate și Xantipa* putea cuprinde, spre binele general, numai cele 100 de pagini despre scriitori străini, unde trebuința citatelor ameliorează boala generalizărilor cu orice preț”.

□ Al. Dima: „Consemnând apariția celei de a doua ediții a *Principiilor de literatură comparată*, scriam – între altele – că, departe de a fi o ramură a cercetării literare comparatismul este o metodă a cărei universală aplicabilitate se poate proba fără dificultăți”.

■ În textul *Romanul în două oglinzii*, Val Condurache se referă la Petru Popescu: „Să reconstituim, totuși, din puținele propoziții cu caracter teoretic, Romanul așa cum îl vede Petru Popescu: un roman net simplu, direct, dezinhibat; un roman cu «epică evidentă» și care «se citește pe nerăsuflete»; un roman sincer, realist, dar de un realism care nu poate fi nici *judecat*, nici contestat, ci, pur și simplu, consemnat ca atare. Dacă, pe de o parte, Petru Popescu găsește că realismul este util și recomandabil, de pe altă parte contestă calitatea criticii de a aprecia în ce măsură un roman sau altul e realist sau nu. Ori, tocmai aici este eroarea: când romancierul își revendică dreptul de a impune o nouă *viziune* asupra realității, el cere criticii (citorului) nu aprecierea artei sale de povestitor, ci a puterii sale de a *reflecta* realitatea verosimil și *original*”.

31 august

• [„**Munca**”, nr. 8019] În rubrica *Punct*, cu titlul *Orice poezie e directă, cu condiția să fie poezie*, revista publică un scurt interviu cu Mircea Ivănescu. Acesta răspunde la întrebări legate de faptul că „în articolele critice care definesc opera” sa „apar câțiva termeni ce delimitează un teritoriu liric ferm conturat: *livresc*, de factură epică” („Nu vreau să vorbesc de șirurile care aglome-

rează referințe sau enumerări de nume proprii, date culturale sau citate – acestea ar reprezenta livrescul în poezie. Însă nu văd de ce o poezie pătrunsă de „cultură” – îmbibată, poate chiar saturată de așa ceva – n-ar fi totuși imediat accesibilă și profund poetică.”), detaliază modul în care „poezia răspunde sensibilității moderne” („Simplificând mult, aş spune că mi se pare firesc ca într-o perioadă istorică de mare expansiune spirituală, culturală și tehnică – cu toate transformările și frământările decurgând de aici pe plan social și general uman – să existe o artă care să exprime cu mijloacele ei specifice o asemenea îmbogățire și înnoire a viziunii omenești.”), analizează disputa dintre „poezia directă, care se adresează cititorului” și „poezia înfrânată, de care te apropii cu mult mai multă greutate” („Dacă este adevărat că însemnătatea poeziei constă în încercarea de a întreține luciditatea în fața emoțiilor (și nu complacerea nediferențiată în sentimentalisme, cum parcă s-ar mai crede încă), atunci o asemenea distincție nu mai există. Orice poezie e directă cu condiția, evident, să fie poezie. În fond, suntem cu toții de acord că arta este o manifestare de mare gravitate și ea implică răsunderi din cele mai mari pentru cel care o creează. Însă asemenea răspunderi i se impun, automat, și celui care o primește, și este o eroare încercarea de a o aborda cu neseriozitate.”), dă amănunte despre activitatea sa de traducător și abordează problema ecourilor literaturii române în străinătate, vorbind aici, în schimb, despre influența posibilă a literaturii engleze și americane asupra literaturii române și despre activitatea editurii Univers („S-au realizat multe în domeniul punerii în circulație în limba noastră a valorilor autentice din această literatură [engleză, n.n.]. Un omagiu trebuie adus, negreșit, Editurii Univers, în special pentru colecțiile de poezie, și unor traducători, în majoritate poeți ei înșiși, care au furnizat versuri de o mare frumusețe și valoare poetică din textele clasice sau contemporane – Sorin Mărculescu (Eliot), Aurel Covaci (Keats, Yeats etc.), St. Stoenescu și C. Abăluță (Dylan Thomas, Wallace Stevens, Th. Roethke). Planurile editoriale, așa cum le cunoaștem, promet completarea golirilor mai importante – *Ulysses* de Joyce, o ediție de autor din Faulkner, antologii de poezie contemporană anglo-americană”). ■ În *Acasă la Eminescu* se discută situația Muzeului din Ipotești.

• [„**România liberă**”, nr. 8974] În opinia lui Ion Segărceanu, volumul de poezii al lui Dragoș Vrânceanu, *Cântecele casei de sub pădure*, are „ceva din adierea vântului de vară, din liniile rotiri de nouri peste obcinele alpestre. Pătrunse de filozofia delicată a vieții, ele mărturisesc calmul olimpiian al creației, traducând o serie de stări psihice a căror trăsătură comună este poezia, în toată sinceritatea momentelor sale genezice”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 36] Dan Zamfirescu descoperă: *Un nou sentiment al hărții*: „Niciun leac și niciun imn festiv nu pătrunde mai adânc în conștiința mea de om al acestei Români, cum răsună vibrația elicei avionului ce poartă flacăra zămislită pe aceste meleaguri și ocolește cu ea lumea. Un nou

sentiment al hărții se naște. Pe ea numai caut patria mea ca pe un colț pierdut, ci văd zeci de fire luminoase care o leagă de toate colțurile de lume unde oamenii vor, și luptă, ca să fie liberi, demni și umani”. ■ Dumitru Micu analizează monografia lui Constantin Ciopraga dedicată *Hortensiei Papadat-Bengescu*: „Monografia debutează cu un succint preambul asupra opticii feminine, care, consemnând contribuția la epica modernă a unor autoare precum Rosamond Lehman, Virginia Woolf, Katherine Mansfield, Clemence Dane, Dorothy Richardson, conchide că a aplica astăzi, nediferențiat, conceptul de literatură feminină întregii literaturi scrise de femei este un anacronism, scriitoarele fiind, pe de o parte, tot atât de diferențiate unele de altele ca scriitorii, iar pe de alta, la fel sau chiar mai profunde, mai reflexive, unele ca autorii bărbați. Dintre românce, Hortensia Papadat-Bengescu se situează, în această privință, în fruntea tuturor. [...] O dezvoltare și adâncire merita și analiza sensurilor, în special observația, dar enunțată, asupra filosofiei romancierei în fața vieții. Cu oricâte dezvoltări, monografia n-ar fi epuizat însă studiul operei prozatoarei. Eminamente deschisă, literatura Hortensiei Papadat-Bengescu înmagazinează atâta observație, rezervă atâtea surprize de tot felul, încât nu poate fi, din principiu, istovită. Monografia elaborată de Constantin Ciopraga află o hartă în relief a acestei opere. Un ghid exact, un instrument pentru explorarea tărâmului Hortensia Papadat-Bengescu”. ■ Hristu Cândroveanu notează despre „primul roman de tip paremiologic”, *Păcală și Tândală*, care: „nu putea fi scrisă decât de un profund cunoscător al graiurilor”.

• [„Cronica”, nr. 35] *G. Călinescu, moralist* este titlul cronicii literare a lui Liviu Leonte, care se ocupă de primul din cele două volume ale pseudo-jurnalului de moralist, publicat de Geo Șerban „de laprima personalitate enciclopedică a culturii române, D. Cantemir”, *Gâlceava înțeleptului cu lumea* fiind o selecție din foiletoanele săptămânale scrise de critic între 1927 și 1939. Acestea îl recomandă drept un „scriitor-cetățean”. ■ Const. Ciopraga prezintă și comentează masivul și temerarul eseu intitulat *Panorama du roman historique* (Editions Sodi, Paris-Bruxelles, 1969) și datorat belgianului Gilles Nélod, o privire sintetică asupra acestui gen în cadrul literaturilor europene și al celor două Americi. România figurează la secțiunea Centrul și Sud-Estul Europei. ■ Poezii de Ion Chiriac și Aurel Brumă. ■ *O întâlnire*, fragment din romanul *Înapoi la Savina*, de Mircea Cojocaru. ■ Constantin Coroiu recenzează un volum nenumit, datorat lui Titu Popescu, apărut la Minerva [1973, *Mihail Dragomirescu, estetician*], care „nu este un studiu monografic, ci un eseu despre sistemul estetic al lui M. Dragomirescu. Mai întâi volumul are meritul de a enunța ideile principale ale mentorului *Convorbirilor critice*, apoi el conține câteva delimitări și descrieri menite să releve destul de cuprinzător personalitatea originală a esteticianului prin depășirea conștientă și privirea critică asupra concluziilor negativiste care s-au emis în legătură cu rolul lui M. Dragomirescu în gândirea estetică și, în general, în cultura

românească”. ■ Tilul contradictoriu al articolului, *Poezia contra poeziei*, este explicat de Magda Ursache astfel: „Mai mult decât oricând, în momentul liric actual sensibilitatea coexistă cu inteligența, poezia propunându-și altceva decât să încânte auzul asemenea unor clopoței de cristal. Devenită incompatibilă cu «plăcutul» înțeles în mod simplist, ea abdică de la menirea de a «descrie trandafirul», pretinzând lectorului un grad sporit de tensiune. Astfel că, aparent obosită de «poetic», o parte a liricii pare să-și renege propria condiție, tendința distructivă asupra imaginii revenind cu persistența unui fenomen”. Exemplificări din lirica Anei Blandiana, a Gabrielei Melinescu, a lui Ioanid Romanescu, Mihai Ursachi, Mircea Ivănescu. ■ Cu titlul „*A practica realismul...*”, A. Popescu consemnează convorbirea purtată cu Petru Popescu despre proza românească actuală scrisă de autori tineri, despre și pentru tineri: „În clipa de față, e limpede, avem nevoie de proză, de proză bună și sinceră, mai mult decât orice altceva pentru consolidarea unor noțiuni morale în tineretul de care depinde, în fond, viitorul României. Ca să nu ne speriem de această idee, să ne gândim că generații ilustre au fost modelate moral de literatură”. Inițiatorul dialogului ține să precizeze în final că „pe parcursul discuției s-au strecurat și accente critice”, acestea dovedind faptul că interviewatul se preocupă serios de destinul literaturii, ce vine „dintr-o admirație iremediabilă pentru arta românească de azi și de totdeauna”. ■ Continuând sărbătorirea celor 300 de ani de la nașterea domnitorului-scriitor, Ion Solcanu semnează o serie de considerații despre valoarea documentar-etnografică a scrierilor lui Dimitrie Cantemir. ■ Constatând că „despre Constantin Sterea teoretician al poporanismului, fondator și reprezentant de seamă al «Vieții Românești» s-a scris într-o măsură destul de însemnată”, Ioan Căpreanu încearcă, în articolul *C. Stere, profesor și rector*, să prezinte activitatea acestuia de „slujitor al școlii, cât și preocupările ce le-a avut cu privire la dezvoltarea învățământului”. ■ Cu titlul *Un roman al revoluției cubaneze*, Paul Alexandru Georgescu prezintă și traduce un fragment din romanul lui Manuel López Cofino, intitulat *Ultima femeie și prima luptă (La última mujer y el próximo combate)*. ■ La *Poșta literară*, Nicolae Turtureanu îi răspunde, între alții, lui Gelu (sic!) Dorian: „Schimbarea de nume nu semnifică și o radicală metamorfoză lirică. Da, într-adevăr, reușiți «lucruri frumoase în poezie» am dedus și noi «acest lucru», dar după cum vi s-a mai spus (și de către alții), nu e suficient. Pentru că una este a reuși «lucruri frumoase», și alta – poezii frumoase. Noi nu ne grăbim, vă așteptăm cu acestea. Semne că vor veni există”. ■ Pentru rubrica *Moment*, N. Irimescu remarcă (în general, și în nr. 16, în particular) „ținuta și valoarea selecției pe care ne-o oferă revista «Steaua» în rubricile de beletristică, ca și în cele consacrate problemelor de critică și istorie literară” și, de asemenea, reține „o mai sobră și expresivă grupare a materialelor” cuprinse în sumarul publicației „Anii de ucenicie”, foaie a cenaclului literar „Mihail

Sadoveanu” din Pașcani. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după pictura lui Aurelian Dinulescu.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 143] *Săptămâna pe scurt*: Sub auspiciile Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Uniunii Scriitorilor și Universității București, s-a desfășurat la Ateneul Român festivalul de poezie *Laudă României Socialiste*. ■ Versuri de A. Baranga, *Fabulă destinului* și Mircea Dinescu, *Elegie la trenurile reci*. ■ Aureliu Goci se declara *Împotriva folosirii termenului de „modă” literară* (n.b. „după sistemul modei se petrece rinocerizarea în faimoasa piesă absurdă a lui Ionescu”), iar în *Stilul clasic* Romul Munteanu pune în discuție un volum omonim de Yves Gandon, despre clasicii literaturii franceze. ■ Ion Lotreanu îl urmărește pe Radu Cârneli și a sa „replică”/ în continuare la *Cântarea cântărilor*, interpretarea ditirambilor biblici într-un nou poem liric-dramatic: „poemul său nu e o traducere ci o parafrază... și, dincolo de modelul din Vechiul Testament, poetul folosește idei noi, diversifică metafora și organizează mai ferm curgerea dramatică a acțiunii”. ■ E. Manu comentează *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru, volum ce continuă „adâncirea acestui absolut existențial (n.b. din *Vămile pustiei*, 1970), sondarea unui trecut, unei vechimi românești, istorice și protoistorice, a unei liniști ce vine din adâncuri”. „Ioan Alexandru e un poet al luminii, înțeleasă ca simbol al vieții românești arhaice... în această lume, cu izolare în absolut, apropiată de naivitatea eternă a pământului și plantelor și încărcată de mistere traductibile, își plasează total existența sa modernă, trăind un «orizont spațial» al protoistoriei dacice în evoluțiile ei semnificative... *Imnele* sunt poeme de idei... imagine a unei reclusiuni în istoria patriei, o imagine a unui umanism ce începe cu păstorii români de acum o mie de ani și care ne cuprinde și pe noi. Poetul e un *relegat în absolut*, ne-o spune indirect chiar Ioan Alexandru.”

[AUGUST]

● [„Amfiteatru”, nr. 8] Despre *La liliaci*, proaspătul volum de poezie al lui Marin Sorescu, Al. Robescu scrie ca este „poezie fascinantă”, „evenimentele descrise într-o limbă coerentă, fără contorsiuni, notate exact, se desfășoară în visul unei realități ireversibile”. ■ Ni se semnalează să citim, la rubrica „merită să...”: *Istoria literaturii române contemporane* de Eugen Lovinescu, unul „dintre marii critici dintotdeauna”; *Îngerul de gips*, noul roman al lui Nicolae Breban „creație a acestui cunoscut romancier”; *Frumos e în septembrie la Veneția* de Teodor Mazilu, culegere de teatru în care se îmbină „tragicul cu satiricul”; *O sută de ani de sonet românesc* (Albatros) o culegere de sonete datorată poetului Gh. Tomozei, o selecție din 110 autori; două capodopere ale literaturii americane *La răsărit de Eden* (Univers) de John Steinbeck și *Lumină de august* (Univers) de William Faulkner. ■ Ana Moga recenzează *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru, care rezumă astfel volumul: „un sentiment al de-

venirii insului, sentimentul bucuriei de a ființa – iată mesajul noii cărți a poetului”. ■ Ancheta revistei se axează pe tema „romanului istoric românesc în actualitate” și pe ce „așteaptă tânăra generație de la un roman istoric cu adevărat valoros”. Răspund, printre alții, la anchetă Artur Silvestri din a cărui părere extragem câteva fragmente: „Să nu se creadă totuși că nimeni nu scrie azi romane istorice. [...] Cred că în romanul istoric de astăzi unele caractere sunt de o oarecare falsitate. Secvențele cu haiduci, foarte sensibile la tropot și cavalcadă, la sunetul spadei scoasă din teacă, se bizuie pe senzational; așadar, un tip de literatură modern, de aventură, însă deghizat în costume de epocă. Există și polul opus, aspectul decorativ care cultivă descrierea minuțioasă a veșmintelor, a bijuteriilor de la curte. [...] În fine, care sunt șabloanele romanului istoric se pot vedea ușor. Mai peste tot sare în ochi descriția înăbușitoare care copleșește acțiunea, sugrumă personajele. [...] În romanul istoric nu merseul pe urmele exacte ale documentului e totul, cât însușirea de a crea fapte ipotetice, de a visa pe marginea vechilor documente. Sadoveanu, el însuși, nu face întâi operă de istoric ci „iscă” din urice, hrisoave și pergamente cancelărești, o lume înfiptă adânc în pământ, grea de mituri, purtătoare a unei vechi culturi” și Irina Gorun, care scrie negru pe alb: „Țin să observ, de la început, că, în genere, există, pentru cititori, o viziune ideală asupra romanului istoric. Cred că a scrie despre trecut înseamnă să cunoști prezentul, să-ți înțelegi istoria ca o succesiune dialectică și să-ți împarți cu înțelepciune atenția între moment și evoluție. Și mai adaug, pentru a-mi fi înțeleși parametrii, că nu sunt dintre acei ce consideră *Nicoară Potcoavă* apogeul romanului istoric românesc”. ■ Digresiunea lui Marian Popa, intitulată *Characteristici*, cuprinde exemplificarea câtorva motive literare mai stranii precum străinul, jocul, calul, arama (ca simbol al trecerii în neființă) și Arnota, un loc magic și misterios, unde nu se poate ajunge (cf. Arnotenii lui Mateiu Caragiale). ■ Marcel Pop-Corniș se lansează în caracterizarea *Criticii de atitudine și [a]titudinilor critice*, pornind de la cartea lui Ion Maxim *Atitudini critice* și scoțând în evidență ideea criticului timișorean despre o a patra generație postmaioresciană de critici (idee mai veche) în care acesta include „cu destulă larghețe personalități critice aparținând unor vârste și atitudini temperamentale diferite, de la Ion Negoitescu, Cornel Regman, N. Balotă, Ovidiu Cotruș, la N. Manolescu și M. Ungheanu, pe motiv ca toți ar fi apropiați de spiritul raționalist și logic al lui Maiorescu”; concluzia criticului fiind: „Ca atare *Atitudini critice* este mai puțin o încercare de metacritică, de punere la punct principială a peisajului poliform al criticii actuale, cât o carte-campanie ce uzează de aceeași strategie (descoperită de autor la M. Ungheanu) menită să ridice pe unii critici și să coboare pe alții”. ■ Daniel Prelici traduce un lung fragment din *Education through art* al autorului englez Herbert Read, cu titlul *Conceptul de artă*. ■ Iar Gheorghe Achiței, conform obiceiului încetățenit, explică personalitatea și ideile autorului englez tradus cu o pagină înainte, parafrazându-i părerea despre destinul

artei în lumea contemporană: „e de părere că speranțele pe care lumea de azi și le leagă de destinul artei mai devin explicabile și în lumina unei alte necesități spirituale specifice – necesitatea de a fi noi înșine”.

• [„Argeș”, nr. 8] *Eminescu, portretul selenic* – scurtă descriere de Gh. Tomozei ■ Secțiunea *Caligrame* – Dana Dumitriu despre *Iubiri rele* (Mihai Giugariu, ed. Eminescu) și *Vara unui fost campion de pian* (Nicolae Prelipceanu, C.R.); Dinu Flămând despre *Mirajul sunetelor* (Virgil Huzum, C.R.) ■ *Cronica literară*: S. Nicoleascu despre *Condiția romanului istoric* – este discutat romanul lui Mihail Diaconescu, *Culorile sângelui*, C.R. ■ Articol de Aureliu Goci, sub titlul *Măreția conceptului* – în care scrie despre poezia lui Nichita Stănescu: „Versurile sunt, în general, construite după tehnica paradoxelor sau dezacordului logic premeditat – unii au văzut aici, cu totul inexact, suprarrealism – modalitatea viabilă și subsumabilă unei teorii a probabilităților lirice”. ■ Rubrica *Poesis* cuprinde poezii de Ana Blandiana și Miron Cordun ■ Este redată proză aparținându-i lui Mircea Horia-Simionescu, numită *Ars Amandi* și este comentat, în *Pagini inedite, Jurnalul de la Valea Mare* a lui Liviu Rebreanu, de către A. Raicu ■ Victor Atanasiu recenzează *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino, autor care „proclamă vouptatea orgolioasă a viziunii panoramice și a formației complete”. ■ Poem de Horia Zilieru, *Sobolul*, poeme de Alba Mirandoz, Ludmila Ghițescu, Tudor Andronache; *Lynotip* de Dan Rotaru ■ Sunt redată câteva scrisori ale Veronicăi Micle către Mihai Eminescu, către Mihail Kogălniceanu și către B. P. Hasdeu.

• [„Astra”, nr. 8] Dedicată sărbătoririi zilei de 23 august, „Astra” conține un număr semnificativ de poezii explicit patriotice, semnate de Titus Vâjeu, Vitalie Cliuc, George Chirilă, Mariana Moșoiu, George Boitor, Nicolae Stoe. ■ Constantin Cuza începe serialul *Pe urmele lui Dimitrie Cantemir*, în care propune o vizitare simbolică a locurilor în care s-a format și a trăit eruditul domnitor moldovean. ■ Virgil Gheorghiu publică proza intitulată *Gamela*. ■ Al. Căprariu, directorul editurii Dacia, îi acordă lui George Boitor un interviu pe tema promovării scriitorilor tineri în literatură, intitulat *Cred în puterea tinerilor de a împropăta literatura română*. În ceea ce privește promovarea prozei, editura va continua seria de volume în cadrul căreia au publicat deja Emil Bunea, Dan Rebreanu, Maria Baciu, Nicolae Prelipceanu, și care, ca tineri prozatori, aduc „acea prospețime și îndrăzneală pe care o aduce condeil nou”. În planurile editurii sunt incluse, în colecția Restituiri, volume aparținând lui Ion Vinea, George Mihail Zamfirescu, Vasile Voiculescu, Dimitrie Popovici, Ion Agârbiceanu, Al. O. Teodoreanu etc. Au fost, deja, publicate, în 1973, o serie de cărți reprezentative precum *Cei doi din dreptul Tebei*, a lui D.R. Popescu, *Sonetele* lui Shakespeare, în traducerea integrală a lui Teodor Bocșa, precum și o *Antologie a poeziei americane moderne*, în traducerea Margaretei Sterian. În perspectivă, pentru anul 1974, referitor la beletristica

dedicată tineretului, se vor avea în vedere cărțile care tratează despre „problemele tinerilor de pe șantiere, din mediul studentesc”. În ceea ce privește poezia, întrucât există, după cum se știe, o psihologie anume a iubitorilor de texte lirice, și fiindcă tinerii nu au, încă, lecturi complete care să-i formeze în acest sens, iar vârstnicii rămân într-o „ancorare conservatoare într-o optică lirică depășită”, se constată „necunoașterea sporului adus de moderni în sfera poeziei, lenea de gândire”, dar și „îndrăzneala cu orice preț”, din dorința de a fi neapărat la modă. În condițiile inflației de scriitori tineri, este nevoie de un „profund sentiment de responsabilitate socială și estetică”, care să permită corelarea puterii reale a scriitorilor tineri de a „împropăta literatura română” cu „marile probele ale prezentului”, cu „respectarea valorilor clasice și moderne” ale literaturii reprezentate de operele lui Eminescu, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Eugen Jebeleanu, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc ș.a. ■ În rubrica intitulată *Caiet*, A. I. Brumaru comentează poezia lui Gheorghe Pituț, considerat „modern” doar din punctul de vedere al expresiei, căci ideatica lirică se revendică de la formula tradiționalismului blagian – „gândirea sa mergând tradițional către locul absolut al patriei, găsit în eternitatea rurală”. În volumele sale, *Poarta cetății*, *Ochiul neantului*, *Fum*, imaginează un spațiu „de legătură, apropiat persoanei contingente și lumii închipuite” și, totodată, cu deschidere universală, în care „legea ființei” și „izvorul firii” coincid. ■ *Cronica literară* propune, sub semnătura lui Voicu Bugariu, o analiză a monografiei realizate de Constantin Ciopraga, dedicate Hortensiei Papadat – Bengescu. Autor al mai multor astfel de studii, dedicate lui Calistrat Hogaș – în 1960, lui George Topârceanu, în același an, lui Mihai Sadoveanu – volumul *Portrete și reflecții literare*, din 1967, ca și al sintezei *Literatura română între 1900 și 1918*, apărute în 1970, criticul literar recurge la metoda critică lansoniană, prin „cultivarea minuțioasă a citatului” și prin „analiza cugetată” a secvențelor considerate semnificative. Personalizând metoda analizei literare lansoniene, Ciopraga construiește monografia despre Topârceanu în așa fel încât bogăția de citate este egalată de sobrietatea stilistică și de o constantă obiectivitate”. Amintind conflictul de idei dintre Roland Barthes – care pledează pentru critica de interpretare, în contra criticii academice, rigide și conservatoare, așa cum rezultă din *Eseurile critice* publicate în 1964, și Raymond Picard, care-i răspunde, în 1965, prin *Nouvelle critique ou nouvelle imposture?*, precum și preluarea parțială a acestuia, în forme atenuate, în *Lecturile infidele* ale lui Nicolae Manolescu, Voicu Bugariu remarcă, în cazul lui Constantin Ciopraga, faptul că, „scriind despre literatură, criticul privește în permanență obiectul cercetării sale cu o constantă atenție sobră, cu un respect funciar”. Reținut în raport cu orice polemică de natură critică, Ciopraga alege ca „procedarea sa să fie sistematică, pe mari porțiuni deliberat descriptivă, punctată însă de periodice constatări sintetice”. În monografia dedicată Hortensiei Papadat – Bengescu se regăsește, astfel, „stăpânirea totală a informațiilor, cultul citatului semnificativ,

alternanțele savante dintre momentul confundării cu opera și cele ale emancipării critice față de ea, considerarea autoarei într-un raport de unu la unu față de scrierile ei, descrierile prin parafraze ce au o acuratețe ireproșabilă, echivalările între textele programatice și literatura propriu-zisă a autoarei, aprecierile față de opere aparținând unor scriitori români și străini, ce sunt introduse cu dezinvoltură și precizie”. ■ Al doilea volum ce face obiectul *Cronicii literare* îi aparține lui Dan Tărchilă – *Mireasa lumii*, cuprinzând două nuvele cu subiect istoric ce încearcă să realizeze „modernizarea personajului principal în sens psihologic, inventarea unor fapte ce tind să precumpănească asupra celor atestate de documente, recurgerea la elemente ale literaturii de aventuri, crearea unui al doilea plan pe care autorul se mișcă, eseistic, acumularea de trăsături supraomenești în jurul figurii eroului” care capătă, astfel, dimensiuni mitice. Primul text se axează pe a doua domnie a lui Vlad Țepeș, din 1476, și construiește un domnitor care „reflectează asupra existenței sale, își motivează cruzimile, se gândește la soarta viitoare a țării”. Umanizat prin apropierea de moarte, Țepeș nu mai este omul de acțiune de altădată, ci gânditorul care reflectează „mai cumpătat, mai profund la viitorul țării”. A doua nuvelă, *Ninge peste moarte*, îl are în centru pe Radu de la Afumați, și descrie uciderea acestuia, împreună cu fiul său, de către boierii trădători, în timp ce încercau să scape traversând Oltul. ■ Constantin Cuza continuă serialul *Pe urmele lui Dimitrie Cantemir*. ■ *Notele de lector* din acest număr găzduiesc o retrospectivă postumă a scrierilor lui Simion Stolnicu, realizată de Emil Manu, în care sunt rememorate principalele momente ale existenței acestui scriitor dispărut prematur, apreciat de Eugen Lovinescu, cel care i-a și dat pseudonimul literar sub care s-a camuflat identitatea reală a lui Alexandru Botez. Autor al unui volum intitulat *Punct vernal*, apărut în 1933, și premiat de Societatea Scriitorilor Români în 1934, ca și al volumului *Pod eleat*, din 1935, pentru care a primit Premiul Fundațiilor Regale, Simion Stolnicu scrie și un roman, *Madona Angelicata*, rămas, din păcate, în manuscris. Apreciat de critica de specialitate, considerat romantic, de Lovinescu și Cioculescu, parnasian, de Perpessicius, ermetic, de G. Călinescu, poetul este, în fond, un „amator de forme clare, polemizând cu propria sa poezie mai obscură din trecut, așa cum rezultă din volumul retrospectiv apărut la Minerva, recent, sub îngrijirea lui Simion Bărbulescu, și care reunește toată opera poetică a lui Simion Stolnicu. ■ Ion Buzași prezintă recentul volum de versuri al lui Teodor Crișan, *Nunțile clipei*, apărut la Dacia, în 1973, volum precedat de *Ceasul cetății* – E.P.L., 1968, în care se regăsește o „poezie metaforică și meditativă cu rădăcini în lirica lui Blaga”. Poezia din acest al doilea volum conține, în opinia recenzentului, o „mândră și patetică revoltă împotriva imixtiunii ca onestitate și trucaj ce dă un sentiment dezolant al pauperității sufletești”.

• [„Ateneu”, nr. 8] *Condiția modernă a comentariului critic*, de Vlad Sorianu, grupează două recenzii a unor volume recent publicate: *Disocieri* (Juni-

mea, 1973), semnat de Al. Andriescu și *Panoramic* (C.R., 1973), de Nicolae Ciobanu: „În cazul criticului ieșean Al. Andriescu avem de-a face cu o carte ce selectează peste 30 de volume de poezie, de critică a poeziei și proză, apărute sau reeditate în decurs de câțiva ani, iar în cel al lui Nicolae Ciobanu de o selecție operată pe materialul a 10 ani de publicistică, cuprinzând circa 60 de titluri din cele mai diverse generații de scriitori, din cele mai variate genuri literare și orientări stilistice. [...] Ambii critici se dovedesc conștiințe împătimitate de problematizări, de fecunde aventuri intelectuale și în același timp autocenzurați de o spiritualitate solid cultivată. Decizi în operațiunea de disociere a valorilor, de delimitare față de efemeritatea mimetismului cultural, profesiunea lor de credință mi se pare pilduitoare”. ■ *Umanități contemporane*, articol semnat de Cristian Livescu, este o recenzie a volumului *Umanități* (Eminescu, 1973), de Nicolae Balotă: „A fi umanist în zilele noastre înseamnă să cauți să-ți explici întregul mers al culturii umane, inclusiv al celei contemporane, să și-l apropii, să-l trăiești cu o răbdare de schivnic, în afara suficienței anchilozante și dogmelor. Un astfel de umanist își închipuie N. Balotă în eseurile sale și aspirația depășește prin rezonanță simpla cutezanță novatoare. Coordonată definitorie a celor 5 volume de eseuri, apărarea umanului de orice fel de interpretare vitregă sau alterare nesăbuită constituie structura de rezistență a unei concepții umaniste bine încheiate în care limbajul rezistă ca esențial *loc al devenirii pentru umanitate*”. ■ Valentin Tașcu recenzează volumul lui Mihai Sabin, *Pasărea medievală* (Junimea, 1973), „o carte de rară poezie care își câștigă un chip aparte în peisajul, din păcate, nu prea divers al versificației contemporane. E scrisă sub zodia binefăcătoare a *Princepelui* și în senzația acelui vers care în paseismul lui trimite către viitor: «*Mais ou sont les neiges d'antan?*». Totul în *Umbrele Cetății*”. ■ Traian Cantemir recenzează cartea lui Cornel Regman, intitulată *Agârbiceanu și demonii* (Minerva, 1973), o carte care „iese din cadrul obișnuitelor monografii ce s-au elaborat în ultima vreme. Privind opera lui Ion Agârbiceanu prin prisma tipologiei literare, cercetarea întreprinsă are meritul de a sesiza calități neglijate, laturi rămase în umbră. Iluminându-le cu discernământ critic, Cornel Regman înlătură impresia de suficiență și monotonie care plana asupra operei scriitorului transilvănean, descoperind în lumea eroilor săi o variată galerie de tipuri care o colorează viu, dându-i relief”. ■ G. Pătrar semnaleză apariția la editura Junimea, a volumului, semnat de publicistul ieșean Traian Țanea și intitulat *Cealaltă față* (1973): „Prozatorul surprinde convingător amestecul de trai molcom și de viață modernă, trepidantă, de romantism desuet și realism dur. [...] E reînviată apoi atmosfera de cenaclu din Iași de acum 20 de ani, în care criteriul de evaluare a lucrărilor literare era adesea cantitatea de lozinci conținute. Romanul apare astfel compus din fragmente disparate, diferențiate uneori prin ton și atitudine, dar toate configurând în linii sugestive, un mare oraș, cu oamenii săi. Autorul cunoaște bine realitățile pe care le descrie și nu

ezită să prezinte situații și întâmplări reale. [...] *Cealaltă față* este, în ciuda unor tendințe de literaturizare, o carte scrisă cu un apreciabil simț al proporțiilor, cu o neîndoieală îndemânare”. ■ Al. Săndulescu semnează articolul *Duiliu Zamfirescu, spirit european*, „unul dintre scriitorii de la sfârșitul secolului trecut care s-a format într-o ambianță culturală și artistică ce avea să-i deschidă largi perspective și să-l apropie considerabil de ceea ce însemna fenomenul modern al romanului în epocă. Prin opera lui, și mai cu seamă prin ideile estetice susținute cu fervoare, el a adus o însemnată contribuție la procesul de sincronizare a literaturii române cu mișcarea general-europeană. Desfășurându-și activitatea aproape două decenii în străinătate, ca diplomat, Duiliu Zamfirescu a fost un ambasador al națiunii și al limbii noastre, argumentând încă o dată originea latină, vitalitatea și unitatea poporului român. [...] Scriitorul a crezut întotdeauna în destinele culturii de pe aceste meleaguri, căutând însuși, după puterile lui, s-o îmbogățească și s-o introducă în concertul celorlate culturi”. ■ Rubrica *Cronica limbii* cuprinde articolul semnat de Val. Ciubotaru și intitulat simplu – *Lingvistica – știință pilot*, o formulă care „a intrat în uzajul specialiștilor în ultimele două decenii și a fost determinată de observarea relațiilor interdisciplinare în care este angajată știința limbajului. [...] Relațiile cu alte științe au caracterizat lingvistica de la începuturile ei, căci încă din timpurile vechi s-au produs întrepătrunderi cu logica, de pildă, pentru ca mai apoi să apară legăturile cu anatomia și fiziologia, fizica, psihologia și alte științe, dintre care se remarcă în ultima vreme matematica, statistica matematică, cibernetică. [...] Lingvistica apare multora, în epoca modernă, drept cea mai avansată și precisă dintre științele sociale, cu o metodologie bine pusă la punct; așa se explică apariția [...] disciplinelor «de frontieră», ca psiholingvistica, sociolingvistica, lingvistica antropologică, etnolingvistica etc.”. În demonstrația sa, semnatarul articolului îl citează pe Solomon Marcus, „întemeietorul lingvisticii matematice românești” care afirma „că e posibil ca «matematicianul de mâine să aibă nevoie de o inițiere în lingvistica structurală»” fapt care „demonstrează convingător că lingvistica poate fi considerată ca o știință pilot nu numai în cadrul științelor sociale, ci și în cadrul științelor naturii. Un drum făcut odată (e vorba de conceperea biologică sau matematică a limbii) se va reface în sens invers, căci vom asista, probabil, la conceperea din ce în ce mai frecvent lingvistică a unor științe ca biologia și matematica”. ■ Const. Călin și C. Costin semnează trei cronici literare. Astfel, în *Un avangardist fericit* este prezentat volumul *Născut în '02* (Minerva, 1973), de Sașa Pană: „*Născut în '02* nu e, cum promitea inițial, o carte de reflecții literare, politice, sociologice și nici, cum speram noi, o carte-document, deosebindu-se, prin rigoare, de obișnuitele cărți de amintiri, care cuprind povestea mai mult sau mai puțin verosimilă a câte unei vieți. [...] Intersectată și de alte confesiuni, ampla evocare a activității de la *unu*, într-un spațiu de nu mai puțin 166 pagini, alcătuiește, fără îndoială, partea cea mai consistentă a volumului *Născut în '02*”. ■ Ultimele două cro-

nici literare sunt semnate de C. Costin care semnaleză apariția volumului *Sfârșit bahic* (C.R., 1973): „Scriitor disputant cu pasiune, în grația ori în dizgrația criticilor și confrăților, mereu în centrul atenției însă, Petru Popescu își scrie cu distinsă profesionalitate proza, făcând «casă plină» și cu *Sfârșitul bahic*”, o carte care „are exact atâta sare și piper cât cere o lectură lejeră care instruește pe nesimțite, polemizând aspru, surâzând...Privită mai atent, narațiunea este o farsă de proporții! Șarja din partea a doua a romanului, unde protagonistul trage câteva chefuri monstruoase, cu niște artiști paranoici, de trei parale, seamănă mult cu *Eu, Consula!* de Alexandru Jar, cu deosebirea că *Sfârșitul bahic* nu pierde măsura. Petru Popescu are ambiția să demonstreze că se poate face literatură din orice”. ■ Ultima cronică literară este dedicată volumului, semnat de Ben Corlaci și intitulat *Starea de urgență* (C.R., 1972), o carte care „conține, după spusele autorului – quasi-majoritatea poeziilor pe care le-am scris între anii 1941-1971». După trei decenii, un autor este în măsură să-și precizeze, cel puțin în datele generale, profilul care va sta ulterior la baza încadrărilor istorico-literare. Dată fiind valoarea propunerii poetice făcute de Ben Corlaci, aceste puține rânduri de cronică la *Starea de urgență* nu pot acoperi întreaga problematică a creației sale. [...] Manifestare sinceră a contactului cu viața, poezia lui Ben Corlaci caută să propună o durabilă condiție etico-estetică. Despre valoarea unui poet nu începem a discuta (fie și în contradictoriu!) decât în momentul când există probele corespunzătoare de autenticitate. Ben Corlaci a văzut în poezie un scop și nu un mijloc”. ■ Se publică poezie, semnată de Ovidiu Genaru, Camil Baltazar, Valeriu Gorunescu, Calistrat Costin, Petre Manolache, Florentin Popescu, Al.Raicu, Haralambie Țugui, Ion Potopin, și proză (fragmentul *Iarna, departe*, de Sergiu Adam și *După cumpărături* – fragment din romanul *Nimeni nu moare de două ori*, de Al. Popovici).

●[„Cinema”, nr. 8] La rubrica TV, *Privind o privire*, Al. Mirodan semnează articolul *Mai mult*, centrat pe „pasiunile neștiute, pe activitățile suplimentare, adică pe omul multilateral”, pledând pentru relevarea laturilor puțin cunoscute ale unor personalități: Ștefan Tapalagă – scrieur, Nina Cassian – pianistă și compozitoare, Radu Beligan – poet („recitând propriile și neșoarele sale poezii”) etc.

●[„Echinox”, nr. 7-8] Număr dedicat tematic fantasticului. Printre semnătarii poeziilor din acest număr se află: Cezar Ivănescu, Virgil Mazilescu, Horia Bădescu, Aurel Gurghianu. ■ Constantin Hârlav revine cu o cronică literară despre doi poeți „fără orizont”, și anume Nicolae Neagu (care scrie ca „un adolescent începător” cu „versuri perfect prozaice”, iar „nonșalanța cu care autorul imită maniera lui Nichita Stănescu nu poate ascunde lipsa de vibrație”) și Darie Magheru (care „se abținează în artificiozitate și experimente”și în a cărui poezie „lapidaritatea expresiei ascunde un vid de trăire”). ■ Navigând printre sensuri filozofice și etimologii lingvistice, Radu Toma scrie cartezian

despre identitatea din cuvinte a poezilor într-un eseu cu titlul *Existenta și logistică* din care cităm următorul fragment: „Gestul poetic e, în același timp, poetizare și poem-atizare. Poetul nu se naște poet; el nu e decât actualizarea [...] unor potențe existente în ființa umană care îl precede [...] Actualizare vrea săspună aici decantare, cernere; cernere care constituie simultan și poemul; iar dacă aceasta este *ceva* și nu *altceva* [...] el poate fi considerat spațiu al morții.”

■ Îndrăgostit de „frumuseți de răscoală”, Ion Vartic dedică o interesantă analiză poeziilor lui Radu Stanca, mort prematur, „mim și trubadur”, „un mare pasionat al spectacolului” și găsește că poemul care îl dezvăluie cel mai bine pe Radu Stanca „în postura sa fantezistă de histrion este *Corydon*, poem șocant prin extravaganța imaginativă” (articolul *Sfârșit de spectacol*). ■ Printre articolele și studiile care se încadrează în tema fantasticului, avem următoarele: Sergiu Pavel Dan – despre prozele fantastice ale lui A.E. Baconsky din *Echinoxul nebunilor* (articolul *Tradiția bizarului poetic*); Al. Th. Ionescu – despre fantasticul din povestirea sadoveniană *Ochi de urs* (articolul *Intre fantastic și ceremonial*); Călin Manilici – despre fantasticul de sorginte diferită din povestirile lui Voiculescu și Bănulescu (articolul *Două modalități ale fantasticului*); Olimpia Radu – despre disocierile dintre fantastic, miraculos și science-fiction (articolul *Fantastic, miraculos, science-fiction*). ■ Aplicând teoretizările lui J. Huizinga despre joc și seriozitate, Nicolae Oprea analizează lirica lui Leonid Dimov: „Interesant este că Leonid Dimov, manifestând o plăcere diabolică în înscenări fastuoase și ciudate are mereu certitudinea că spectacolul este într-adevăr spectacol, adică presupune de fiecare dată un public, mai elevat sau mai comun, în funcție de uneltele poetice folosite cu precădere. În dependență de public, Leonid Dimov apelează la rafinamentul ironic sau la forma caricaturală”. ■ Dan Brudașcu traduce din poeți americani: Norman McCraig, Saint Gerould, Gerald William Barrax, Jon Anderson, Tom Clark.

●[„Familia”, nr. 8] Val. Tașcu analizează, în *Dimensiunea prozei* (mai ales proză scurtă, menționând și volumul lui Ion Vlad, premiat de US, *Povestirea. Destinul unei specii literare*), trei autori: Nicolae Prelipceanu, de data aceasta în calitate de prozator, în *Vara unui fost campion de pian*, Dacia, 1973; Dan Rebreanu, *Iepurele sub acoperiș*, Dacia, 1973; Grigore Ilisei, *Năvod pentru scrumbii albastre*, Junimea, 1972, cel din urmă aspru criticat pentru inconsistența sa. „Părerea mea este că dimensiunea lirică a epicului trebuie să păstreze o anumită discreție în manifestare... dominația lirismului este în general o vocație a poezilor care încep să scrie proză. Refuz de obicei asemenea încercări, nu din considerente valorice (scrierile respective putând fi excelente) ci din motive teoretice, neputând să admit proză, în această stare, ca proză... Cred, deci, că, dacă dimensiunea epică menține proza în laturile ei teoretice, dacă dimensiunea lirică atacă proza posibilă, recunoscând-o ca termen de dispută, lipsa oricărei dimensiuni o transformă în lexic, în glosar de

cuvinte și întâmplări”. În nr. următor, același Tașcu se ocupă de romanele lui Gheorghe Schwartz, *Martorul*, Facla, 1972, respectiv *Sepia* de Marcel Constantin Runcanu, debut, Dacia, 1973. ■ Gh. Grigurcu vorbește despre „omul himeric Adrian Marino, ascuns după fațada scientizantă a operei... marele savant al criticii”, cel din *Dicționar de idei literare*, „încercarea ideală a unei personalități de a elabora un ansamblu enciclopedic, bazat pe un substrat de idei literare investigate orizontal și vertical”. De reținut: „[...] aversiunea lui Marino față de «jurnalismul» semiinformat: „Unii își imaginează cu inocență că ei fac «eseu» lipind cap la cap două trei idei și citate din Barthes, Picon, Sartre, Călinescu, amestecați extravagant cu Wellek și Warren, arătându-se profund îngrijorați că n-ai citat și pe... Blanchot, într-o problemă de altfel perfect banală. Ne consolăm cu ideea că, în cazurile cele mai fericite, ar putea fi vorba doar de criză de creștere, de «pubertatea» eseistului tânăr, impertinent prin infatuare; pe scurt, de «boala copilăriei eseului»”. ■ Alte texte despre Cantemir – 300: Virgil Cândea – *Cantemir biograf și memorialist al epocii sale*, Liviu Câmpeanu: *Marginalii la Istoria Ieroglifică*. ■ Marin Bucur continuă „foiletonul” său – *Adenda la dicționarul eminescian*, cu *Natură fizică, natură ideală*. ■ Versuri din Esenin, în traducerea lui Al. Andrițoiu și Gh. Grigurcu. ■ Rubrica *Piesa uitată* de Valentin Silvestru își reamintește de *Molière se răzbună* de Nicolae Iorga. ■ *Poezii* de Mihai Avramescu, liric de limba română din RFS Iugoslavia. ■ Viorel Horj scrie despre volumul liric *Reîntoarcerile* de Ursula Șchiopu. ■ Crăciun Bejan comentează cartea lui Tzvetan Todorov, *Introducere în literatură fantastică*. ■ *Traducerea între nu și da*, eseul lui Ion Kohn (cu considerații și pe marginea articolelor „la modă” George Steiner – *Poezie și traductibilitate*, nr. 3 din „Secolul XX” / 1973, Gaëtan Picon, *Traducerea, un eveniment al limbajului*, nr. 2/1965 din „Secolul XX”, respectiv Ortega y Gasset – *Mizeria și splendoarea traducerii*, „Secolul XX”, nr. 8/ 1972) propune câteva traduceri-etalon din literatura română: „Heliconul nostru a iscat din virtuțile specifice limbii române, izbutite mai mult decât meritorii: Traducerile lui Goga din Petofi și a *Tragediei omului* de Madach, tălmăcirile lui St. O. Iosif din poezia lui Heine, Schiller și Wagner, *Divina comedie* și *Eneida* dăruite limbii române de Coșbuc, excelențele traduceri din Baudelaire ale lui Arghezi și Al. Philippide, poeziile lui Hölderlin și Mallarme recreate în românește de Șt. Aug. Doinaș și acea uluitoare catedrală [...] care este *Faustul* lui Goethe, în geniala tălmăcire a lui Blaga, dovedesc cu prisosință posibilitatea traducerii artistice la nivelul valoric apropiat de cel al originalului”. ■ Un alt eseu de H. Wald, *Reabilitarea definiției*. ■ Poeme de Nichita Stănescu (*Sandule, os lung, subțire* – dedicat lui Al. Andrițoiu), G. Hagi, L. Dimov, Horvath Imre.

●[„**Presa noastră**”, nr. 8] Revista publică o notă despre ședința de lucru a Asociației Române a Ziaristilor și Scriitorilor de Turism: „La 20 iulie a.c., la

Casa ziariștilor din București a avut loc o ședință de lucru a Asociației în cadrul căreia au fost dezbătute o serie de probleme ridicate de organizarea în țara noastră, între 30 septembrie – 9 octombrie 1973, a celui de al XVIII-lea Congres și a Adunării generale a Federației Internaționale a Ziariștilor și Scriitorilor de Turism (F.I.J.E.T.). Victor Vîntu, președintele Asociației române a ziariștilor și scriitorilor de turism, a anunțat tema Congresului: „Rolul ziaristului și scriitorului de turism în formarea turistului modern“ și a prezentat, supunând dezbaterii, tezele referatului principal care urmează să fie susținut de Asociația noastră. [...] Au urmat discuții în cadrul cărora numeroșii participanți (Gh. Brătescu – Agerpres, Leon Sărățeanu – Radio, I. Manea – Redacția publicațiilor pentru străinătate, Ioan Grigorescu – „Scânteia“, Victor Bârlădeanu – „Scânteia“, Renato Iliescu – Ministerul Turismului, Dorin Iancu – Redacția publicațiilor pentru străinătate, Valentin Hossu-Longin – „România pitorească“, Valentin Borda – Editura pentru turism, Toma George Maiorescu – „România pitorească“, Gh. Graur-Florescu – Radio, S. Wolf – Editura pentru turism, C. Oprică – Agerpres, ș.a.) și-au exprimat punctele de vedere referitoare la tezele expuse, precum și asupra modului de organizare a Congresului, propus de biroul Asociației precum și a excursiei de documentare care va preceda lucrările Congresului». ■ Revista infomează că « [...] în 14 iulie a.c., a avut loc încheierea cursului postuniversitar al Facultății de ziaristică-Academia „Ștefan Gheorghiu”. În 1972–1973 – anul celei de a doua promoții a acestei forme noi de învățământ gazetăresc din țara noastră – au frecventat cursurile treizeci și șase de ziariști din presa centrală, cotidiană și periodică, patruzeci și șase de la cotidienele și revistele de cultură din țară, șase reporteri și redactori de la radioteleviziune. Cursurile au fost urmate de asemenea de un grup de unsprezece redactori de la edituri. La adunarea consacrată încheierii celui de al doilea an de învățământ gazetăresc postuniversitar au fost prezenți tovarășii Leonte Răutu, președintele Consiliului de conducere al Academiei „Ștefan Gheorghiu”, Teodor Marinescu, membru al C.C. al P.C.R., redactori șefi ai ziarelor centrale, profesori asociați». ■ Octavian Butoi consemnează un dialog cu Ion Ianoși, profesor universitar, șef de catedră de estetică a Universității București, secretar al Secției de critică și istorie literară a Asociației Scriitorilor din București: „- *Cum explicați interesul tot mai mare al cititorului pentru literatura construită pe date și fapte reale, pentru literatura-document?* – Interesul din ce în ce mai accentuat pentru literatura-document este neîndoielnic probat de către toate statisticile autohtone și internaționale din ultimul timp. Cred că este vorba, în esență, de extraordinara densitate și forță percutantă a chiar faptelor de viață, care adesea concurează cu succes cele mai năstrușnice exerciții ale fanteziei, fantastice sau fantasmagorice. Vreau să spun că în secolul nostru mai mult decât oricând înainte, faptul real a ajuns depozitarul unor sensuri majore, plăcute sau neplăcute, nobile sau groaznice. Scriitorul are sentimentul, adesea îndreptățit, că nu se poate lua la întrecere cu realitatea nemij-

locită, densă, bogată, inedită, copleșitoare. Drept care alege ipostaza de martor ocular, ipostază adevărată și totodată mimată pentru că, oricum, imaginația se va infiltra în chiar cea mai fidelă „redare“ a unei întâmplări socotite de prim ordin. Cât privește cititorul, el este dornic să afle cât mai multe despre o lume care i-a devenit familiară prin presă, prin radio, prin televiziune, prin călătorii. [...] – *Cum vedeți influența reportajului politic asupra literaturii – prozei și poeziei – actuale?*- Literatura-document la care m-am referit adineauri este adesea tocmai reportajul politic. El este la mare cinste într-o lume care cunoaște însemnătatea decisivă a opțiunilor politice și ține să prospecteze cu rapiditate orice transformare înnoitoare. Nu există desigur nici o succesiune mecanică a genurilor (de tipul: întâi reportaj – pe urmă poezie – în final roman) și nici o influențare univocă a genurilor „literare” de către cele ziaristice. Aș remarca beneficiul valoric al reportajelor noastre din ultimul timp tocmai în urma calității sporite a măiestriei literare. Autori prestigioși se exersează – reeditind o ilustră tradiție – în domeniul reportajului. În cazul în care același autor scrie poezie sau proză, efectul investigărilor reportericești nu poate să nu se manifeste. Dar și într-un plan mai larg, reportajul împrăștiează – adesea pe căi indirecte și greu detectabile – literatura noastră lirică și proza de ficțiune. Se păstrează bineînțeles și diferențele specifice, dar se accentuează și mișcările complementare sau chiar de simbioză.- *Credeți că reportajul – mult discutatul reportaj! – așa cum se practică el, este un gen efemer, fără o existență autonomă ? Care ar fi șansa acestui gen al ziaristicii și probabil și al literaturii ?*- Sigur că aplecarea asupra unui moment al schimbării implică riscul inactualității pentru o altă etapă a ei. Numai că destinul de efemeridă – care ne amenință pe mai toți – nu poate fi depășit prin doar invocarea veșniciei. Secolele se compun din zile, și cine nu-și cunoaște ziua cu greu se va impune secolului său. Orgoliul reporterului este să-și cunoască minuțios ziua – restul se va vedea pe urmă. Sunt destule cazuri când acest „pe urmă“ îi este favorabil. Am mai spus și repet că marii scriitori au fost adesea și publiciști și reporteri, și ne este dificil să delimităm sectoarele unor opere în fapt unitare. Șansa la care vă referiți este desigur saltul în posteritate care nu poate fi obținut prin „literaturizarea“ reportajului, ci doar printr-o superioară adecvare a funcțiilor sociale pe care le are de îndeplinit.- *O întrebare care nu este numai a mea; Unde se încheie gazetăria și unde începe literatura ?*- Linia demarcatoare e mobilă (unii spun __ inexistentă). Literatura începe probabil acolo unde și atunci când dorim să recitim un articol de gazeta. Apoi să-l avem în fapt, într-o culegere, pe care s-o răsfoim ca pe orice altă carte literară. Cu timpul informarea densă, personală, unică, revelatoare, se poate metamorfoza în ceea ce un estetician numea „perlă a conștiinței”. Cu valoare de sine stătătoare, evident. [...]»

□ Rubrica *File de istoria presei* include eseul *Șapte zile din viața ziaristului I.L. Caragiale* de T. Caranfil. Autorul se referă la o filă de istorie controversată cu privire la publicația „Națiunea Română”: „[...] în pragul secolului, la

31 decembrie 1899, «Universul» publica foiletonul intitulat *Succes*, retipărit mai târziu, în 1902, în calendarul «Moftul român» cu titlul *Națiunea Română*. Era o «reminiscentă» în care Caragiale evoca experiența scoaterii, în august 1877, a unei gazete de tiraj, intitulată «Națiunea Română», a cărei răspundere o împărțise cu Frederic Dame, viitorul lingvist. În toiul bătăliei de peste Dunăre, ziarul îndrăznise a lansa, fără prealabila verificare, știrea căderii Plevnei, «șopârlă» – cum spunem astăzi – care avea să provoace, după o scurtă euforie, indignarea onor publicului cititor și retragerea în derută a celor doi redactori din arena presei cotidiene”. ■ Ion Felea publică partea a treia a studiului *Ziare dintre cele două războaie*. ■ V. Bârlădeanu recenzează cartea de reportaje a lui Ioan Grigorescu – „Spectacolul lumii” (C.R.). ■ Ștefan Pietraru publică studiul *Cunoașterea și difuzarea operei lui Cantemir prin presă*. ■ În rubrica *Cum scriem*, Luiza Seche comentează *Critica literară și limbajul ei în presă*. Autoarea remarcă: „[...] Apetitul pentru un limbaj grandilocvent, alambicat, „elevat“, încâlcit, sofisticat, împănăt cu neologisme folosite barbar și cu fraze stufoase, incoerente și bolborosite care nu reușesc să comunice nimic — limbaj care trădează adevărul, deservindu-l și făcându-l incompatibil cu mesajul criticii – este dușmanul cel mai înverșunat împotriva căruia trebuie să lupte cultivatorii și iubitorii limbii românești, cei ce doresc accesibilitatea reală a presei pentru masele largi de cititori”.

● [„**Ramuri**”, nr. 8] Este comemorat momentul 23 august prin poeme printr-un articol în prima pagină, intitulat *Pagini doljane din lupta antifascistă*. ■ *retrospective lirice*: George Gibescu scrie despre poezii B. Nemțeanu și George Boldea. În ceea ce-l privește pe primul poet, criticul Ion Dodu Bălan a realizat o culegere de versuri scrise de B. Nemțeanu. George Gibescu afirmă: „în poezia lui B. Nemțeanu intră mici gravități umoristice. Temperamentul e un elegiac, minor pentru unii, în orice caz cu posibilități de comunicare pe suprafețe mici”. Nae Antonescu a realizat o ediție cu versurile lui George Boldea, poet care a debutat în perioada interbelică. George Gibescu este de părere că poemul „Colocviu ceresc” este „capodopera liricii lui George Boldea”, o „meditație pe tema condiției umane și, implicit, a poetului, străfulgerate de azur”. ■ Fl. Firan consemnează corespondența dintre criticul C.D. Ionescu și revista „Ramuri” (I). ■ Ov. Ghidirmic scrie articolul *O nouă „Viață a lui Eminescu”*, în care prezintă studiile lui George Munteanu despre viața și opera poetului, în contextul în care, după consacrarea studiului al lui G. Călinescu, este foarte dificil de propus o nouă perspectivă. ■ *critica ideilor literare*: Adrian Marino scrie despre cartea recentă a lui Rene Wellek, *Discriminations: further concepts of criticism* (New Haven and London, Yale University Press, 1970) și despre studiul *Metodi Attuali Della Critica in Italia*, semnat de Maria Corti și Cesare Segre. ■ *cronica literară*: *Evoluția literaturii române*, de Al. Piru. ■ *cartea de critică*: G. Gheorghiu semnează două cronici: Gheorghe Grigurcu, *Idei și forme critice* și Nicolae Manolescu, *Contradicția lui Maiorescu*.

■ Dan-Ion Vlad, *Perspectiva personajului holbanian*. ■ Studii, mărturii, documente: Mărturisirea unui scriitor, de Aureliu Goci. ■ *Dante și Coșbuc (I)*, de Ion Pătrașcu. ■ *Un retor: Dimitrie Cantemir (II)*, de Sultana Craia. ■ Tema spațiului deschis în opera lui Tudor Arghezi, de D. Teodorescu. ■ *cartea străină: Ortega y Gasset și Paiunea eseului*, de Octavian Lohon, cu referire la eseurile din 1914 ale scriitorului francez, *Meditații despre Don Quijote*. ■ *Cronica mărunță*: C. Cristobald semnează o serie de scurte cronici, unite sub titlul *Erată benevolă*. Cronicile au ca subiect fie studii literare, fie poeme, fie articole din presa literară, iar fiecare cronică are câte un titlu, de cele mai multe ori ironic. Este vorba de *Cincinat nevinovat*, pentru *Jurnal de lector*, de Geo Șerban; *Maimuțăreală*, pentru poemul *Melanholie*, de George Iarin; *Traducere și postfață*, pentru cartea lui André Gide, *Școala femeilor. Robert*, în traducerea Irinei Eliade (E.P.L.U., 1968); *Spectacular – spectaculos*, cu referire la un articol al lui D. Micu pentru cartea *Sfârșitul bahic*, de Petru Popescu; *Ferește-i, doamne, pe poeți...*”de prieteni, că de critici se apără singuri (cu însăși opera lor)”, făcând referire la apărarea pe care Sașa Pană i-o lua lui Nisipeanu, în volumul *Născut în '02*. ■ Sunt publicate poeme de Dumitru Bălăeț, Felicia Marinca, Constantin Ionescu-Balș, George Niță, Bucur Demetrian și de Marica Beligan (în traducerea Ninei Cassian). De asemenea, apar proze scurte semnate de Lucia Postelnicu.

● [„**Tânărul leninist**”, nr. 8] În textul *Revista ideilor*, M.N. Rusu subliniază traseul pe care revistele studențești ca «Echinox», «Alma Mater», trebuie să-l urmeze: „Să rezumăm și alte atribute ale presei studențești. Pe unul din aceste atribute l-aș cuprinde în sintagma: *Sincronism și angajare*. După o perioadă de firești căutări al unui profil distinct, majoritatea acestor publicații au atins, putem spune, stadiul maturității. Și faptul se evidențiază în principiu, prin aceea că, pe de o parte, revistele dezbat cu maturitate și competență întreaga viață a asociațiilor studenților comuniști, problematica specifică pe care o reprezintă, iar, pe de altă parte, ele tind să depășească aria strictă a institutului, aducând probleme de largă rezonanță și de interes național”. ■ Mircea Nedelciu semnalează apariția la Centrul de cercetări pentru problemele tinerețului a studiului *Studentul și societatea* (Dacia, 1973): „Rezultatele anchetei relevă omogenizarea social-politică a studențimii, unitatea care există între universitate și societate, adeziunea tineretului studențesc la politica societății noastre, concordanța dintre mediul de proveniență și mobilitatea ascensională etc.”.

● [„**Teatrul**”, nr. 8] Mihai Vasiliu publică un amplu articol intitulat *Spiritul contemporan - coordonată a evoluției dramaturgiei originale*, în care afirmă: „Într-o evoluție redusă în timp, dar, prin compensație, foarte densă, dramaturgia românească s-a integrat în această opțiune universală pentru manifestarea spiritului contemporan, cu ardență și vigoare. Hrănită cu seva îmbelșugată a folclorului național și alimentată permanent de necesitatea istorică, ea s-a în-

scris între cele mai eficiente contribuții ale spiritualității noastre în lupta pentru progresul societății românești. [...] Desigur, într-o evoluție care s-a desfășurat pe parcursul a douăzeci și cinci de ani și care - dacă o privim dintr-o perspectivă istorică - a fost mai rapidă decât părea în faza ei inițială - forma de manifestare a spiritului contemporan apare în continuă modificare. Într-o primă etapă, după cum se știe, autorii dramatici au înțeles necesitatea oglinzirii transformărilor revoluționare ale societății românești, dar actualitatea s-a tradus adesea prin transpunerea pe scenă a unor fapte de viață nude, a unor eroi și conflicte tributare schematismului, simplificării; conținutul operelor dramatice era inedit și bogat, însă uneltele cu ajutorul cărora acest conținut trebuia să capete calitate artistică erau încă insuficient șlefuite. [...] Ne apare așadar limpede faptul că - oricât de talentat ar fi un autor - actualitatea nu oferă un câștig real originalității creatoare decât în măsura în care ea exprimă corect sensul realității, sensul progresist al evoluției, spiritul contemporan al vremii. Nu orice întâmplare sau comportament uman pot constitui surse de inspirație fertilă. Pentru dramaturgia noastră de astăzi, actualitate înseamnă realizările mărețe ale construcției socialiste, faptele memorabile ale omului care făurește societatea socialistă multilateral dezvoltată; însuși profilul etic și politic al acestui om; actualitate înseamnă, în același timp, atitudine critică față de tot ceea ce constituie mentalitate înapoiată și frânează mersul ascendent al societății; după cum actualitate înseamnă evocarea trecutului de luptă al poporului nostru pentru libertate socială și națională, evocarea eroismului clasei muncitoare, a comuniștilor în anii ilegalității ori în cei mai apropiați nouă, ai luptei pentru victoria socialismului". ■ În *Ancheta Revistei „Teatrul”*, cu titlul *Locul și rolul dramaturgiei noastre azi*, Mihnea Gheorghiu, Paul Anghel, Ion Băieșu, Dumitru Solomon, Dan Tărchilă, Maria Földes, Pentru Vintilă și George Genoiu răspund la întrebările: „1. Care este, după părerea dumneavoastră, locul dramaturgiei originale în anii de după Eliberare? 2. Ce tendințe și valori artistice vi se par caracteristice acestei dramaturgii? 3. În ce măsură reflectă ea problemele politice ale a epocii noastre și ale construcției umane, și în ce măsură este eficientă funcția ei educativă? 4. Ce vă propuneți, ca dramaturg, în anul jubiliar 1974?”. Mihnea Gheorghiu răspunde: „În ansamblu, cred că teatrul nostru a câștigat foarte mult în *intelectualitate*, iar spectacolul în *cultură*. Un istoric de azi va trebui să recunoască adevărul simplu că în România se face „teatru politic” de mai bine de un sfert de veac și că sămânța plantată în cultura noastră teatrală de primul său clasic, de Ion Luca Caragiale, a dat, dialectic vorbind, roadele cu care ne mândrim astăzi, pe scenele românești și străine. [...] Dramaturgia nouă face azi parte inseparabilă din ideologia socialismului nostru, prin tot ce demonstrăm cu mijloacele filozofiei actuale a „frumosului și utilului”, ale concepției despre lume a artistului român contemporan”. Ion Băieșu, în schimb, apreciază că „S-au scris în ultimii ani câteva piese bune (nu am curajul să le numesc), care au dat ocazia lucrării unor spectacole de răsunet. Mai mult, pen-

tru prima oară dramaturgii români au început să fie jucați în mod frecvent peste hotare. Totodată, critica teatrală a început să devină mai curajoasă și mai cinstită, deși nu s-a dezbărat încă de păcatul de a se pune, uneori, în slujba unui dramaturg sau a câtorva, făcând ceea ce se cheamă politică de grup. Ar mai exista o nemulțumire: dramaturgii tineri nu sunt susținuți și încurajați suficient. Unii dintre ei n-au mai fost jucați de ani de zile, piesele lor sunt folosite doar pentru a fi citate în rapoarte ca exemple negative. Un spirit de prudență bolnăvicioasă și moșmondeală a domnit o vreme lungă la Consiliul teatrelor. Am sentimentul că ceva s-a schimbat aici, în ultimul timp, că există interesul sincer pentru mai binele situației dramaturgiei”. ■ Mira Iosif face o amplă trecere în revistă, intitulată *Scena în retrospectivă. Pe marginea spectacolelor din stagiunea '72-'73*. ■ Ion Mihăileanu, în „*Reconsideratul*”, publică un portret literar dedicat lui Miron Radu Paraschivescu. ■ Revista publică piesa în trei acte *În marginea vieții* de Miron Radu Paraschivescu. ■ Constantin Paraschivescu publică un articol de estetică intitulat *Epica dramei*. ■ În *Cartea de teatru*, C. P. prezintă *Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul XX* de B. Elvin (Minerva), iar Emil Manu volumul de *Teatru* al lui Dan Tărchilă (C.R.). ■ Revista publică piesa în două părți *Dialog nocturn* de Leonida Teodorescu.

●[„**Transilvania**”, nr. 8]Versuri semnează: Mira Preda (*Cu demiurgice flăcări*), Christian Maurer (*Cântec* – tradus de Corneliu Buchholtzer), Mihai Gavril (*Cumpănă rădăcinilor*), Dragoș Olaru (*Glasul tău*), Werner Bossert (*Laudă omului, laudă țării* – tradus de Corneliu Buchholtzer), Ion Mircea (*Ecranul aniversării*), Cornel Todeasă (*Albastru duminical*), Ion Laza (*Imn*). ■ În *Album sentimental* citim *Memento mori* de Mihai Eminescu. ■ Editorialul *Luminosul August* este asumat redacțional și semnat Transilvania: „Răsturnarea măreață de la 23 August 1944 și îndreptarea armelor spre inamicul de moarte al întregii omeniri, fascismul, n-au putut fi realizate decât în condiții excepționale. Impulsul revoluționar al poporului nostru și bravura armatei care a lichidat numai la câteva ore stăpânirea fascistă au găsit resurse creatoare în gândirea marxistă, iar puterea de a acționa în mod salvator, la imensele rezervoare de energie creatoare ale partidului clasei muncitoare”. ■ În *Patrimoniu documentar* Gheorghe I. Bodea publică *Din dosarele luptei antifasciste*. ■ Pavel Apostol scrie un text omagial la decesul lui Constantin Daicoviciu. ■ Gh. Pavelescu semnează *Dimitrie Cantemir, prințul filozof*: „Dimitrie Cantemir este întâiul reprezentant de dimensiuni europene al poporului român, iar opera sa este prima noastră contribuție remarcabilă în tezaurul culturii universale. Multilateralitatea în adevăr uimitoare și excepțională a acestei vieți la răscruce de veacuri, cu profil abrupt și dramatic, îl face pe Dimitrie Cantemir comparabil cu marile personalități ale Renașterii”. ■ Despre *Cibinum, expresie a culturii sibiene* scrie Maria Fanache. ■ Marcel Petrișor publică o *Retrospectivă poetică*, un text despre poeziile Etei Boieriu în *Crânguri*: „Mai întâi de toate, impresia generală pe care o ai după ce-i citești poezia e aceea a unei

băi sau voluptăți imense pe care o simți în contactul cu materia originară, vânată, vie, vâscoasă și viscerală cum o numește poeta, folosind termenii cu maximă eficiență sugestivă”. ■ Ion Pascadi publică a doua parte a eseului *Arta și etica*: „Dorința noastră de a înțelege arta, de a-i descifra sensurile și de a fi nemulțumiți când ne-o putem face este firească dar nu trebuie să credem că o traducere a mesajului etic este posibilă întotdeauna sau chiar că acesta este prezent în fiecare caz. Uneori o grupare de linii, forme și culori nu ne spune nimic anume, dar prin valoarea estetică a compoziției realiste sensibilitatea noastră estetică se formează, iar pe solul unei atitudini estetice receptive se vor putea clădi mai ușor cunoștințele etice”. ■ Mircea Braga scrie despre *Destinul conceptului de frumos*: „Fără îndoială, incertitudinea câmpului estetic actual se revendică în mare măsură și dintr-un impas real al unei destul de întinse zone a esteticii «tradiționale». În primul rând este evident că numeroase contribuții apărute în ultimul veac s-au abandonat unui accentuat caracter speculativ-abstract, profesându-se la un nivel universitar-dogmatic. «Ineficiența» acestei orientări însemnează ruperea punților cu fenomenul artistic concret, navigarea în derivă pe suprafața generalităților din care nu apar decât cel mult piscurile formelor moarte”. ■ Titu Popescu semnează cronică literară la *Umanități* de Nicolae Balotă, Editura Eminescu: „În sine, însă, comentariul lui Nicolae Balotă se situează în zona fertilă a creației intelectuale de natură umanistă, indicând la autor o nobilă și pasionantă dăruire în slujba virtuților cuvântului, gustând deliciale ascunse ale abandonării în lumea miraculoasă a cărții. Se câștigă, astfel, o dimensiune participativă a identificării, asimilându-se, în ex» experiență productivă, pasiunea livrescă. Această tipologie intelectuală, dezvoltată în special în fazele efervescente ale unei culturi, ajută substanțial la sinteza din care evoluția dialectică a spiritului își face un nou punct de sprijin. Nicolae Balotă, prin natura consecventă a preocupărilor de până acum (*Umanități* vine în consecuția firească a celorlalte două volume de eseuri, *Euphorion*, 1969, *Labirint*, 1970), tinde să-l illustreze cu o vocație provocatoare de învățăminte”. ■ Revista publică studiul lui Marin Panait, *Aspecte ale raționalismului și umanismului în lupta de idei în filozofia românească nemarxistă din perioada interbelică*. ■ În rubrica *Bibliografie* citim despre editurile Dacia și Albatros, iar subtitlul *Cartea românească de estetică* vine cu informații de aparițiile volumelor de estetică la mai multe edituri: Editura politică, Editura Univers, Editura științifică, Editura Meridiane, Editura Facla, Editura Cartea Românească. ■ În *Revista revistelor* prezentările sumarelor revistelor sunt împărțite în categorii *Ideologie, Critică, Poezie, Literatură universală, Proză, Istorie literară*. ■ În *Curier* citim: „În ziua de 28 iunie a. c. în renumita sală «Astra» a avut loc o întâlnire a cititorilor sibieni cu scriitorul Petru Popescu, prilejuită de apariția ultimelor sale cărți (*Sfârșitul bahic și Între Xantipa și Socrate*), în prezentarea criticului literar Mircea Tomuș. Întreaga discuție s-a axat pe probleme stringente ale literaturii de azi: realism, angajarea socială a scriitorului,

obiectivitate, maturitate politică, condiția personajului, relația scriitor-cititor, accesibilitatea operei etc. Întâlnirea sibienilor cu valorosul prozator se înscrie pe linia unor mai vechi manifestări culturale organizate în orașul de pe Cibin”.

• [„Vatra”, nr. 29/august] în *Efigie* este publicată Nora Iuga, cu poezia *Oriunde* ■ Redarea unui grupaj de poeme de Soril Miavoe (*Mă ude-aceeași apă, Angelei Davis, Elemente pentru o completare de cadru, Când aerul e-o carne rece*) ■ Rubrică de *Aniversare* – 22 de ani de la apariția romanului *Desculț – Zaharia Stancu- prozatorul*, articol de Fănuș Băileșteanu, în care sunt precizate cele douăsprezece volume de poezii și romane, volume în proză, efectuându-se pentru acestea din urmă o clasificare: romanul erotic, sentimental (*Taifunul, Oameni cu joben, Pădurea nebună, Vântul și ploaia, Ce mult te-am iubit*); romanul social (*Desculț* – „Revlația romanului mi se pare a fi, înainte de toate, sălbăcia relațiilor sociale. Sărăcia oamenilor ia proporții cosmice, halucinante”); romanul picaresc (*Jocul cu moartea, Pădurea nebună*) ■ *Etica artistului*, titlul cronicii de Dan Culcer referitoare la *volumul În spațiu și timp* (III, Dacia, 1973) de Ion Vlasiu: acest autor este comparat cu Ștefan Petică în ceea ce privește relația dintre rural și citadin, plecarea de la sat și stabilirea la oraș: „Legea morală e pusă deasupra, prin simțul datoriei morale specific umană, împotriva oricăror infiltrații ale eticii levantine, fanariote.” Trilogia *Drum spre oameni* constituie un bildungsroman, iar majoritatea romanelor lui poartă drept temă etica artistului ■ *Atitudini: Actualitatea romanului social*: Anton Cosma: „romanul este văzut de romancierul actual ca o modalitate nu numai de cunoaștere a realității, ci și de intervenție în procesul modelării revoluționare a acesteia”. Anton Cosma constată că majoritatea romanelor scrise în perioada socialismului sunt angajate politic, având o dimensiune larg socială: *Marele singuratic* (Marin Preda), *Ziua uitării* (Corneliu Ștefanache), *Orele dimineții* (Platon Pardău). În cele din urmă, romanul care nu este roman social este un roman politic, fundamentat pe actualitatea românească. ■ *Filtre* – volume de poezie discutate de Dumitru Mureșan: *Rost*, de Silviu Rusu (Junimea, 1972), *Târziul clipei*, de Radu Selejan (Eminescu, 1973), *Nunțile clipei*, de Teodor Crișan (Dacia, 1973), *Ce întemeiază privighetoarea*, de Octavian Voicu (Junimea, 1973); proză recenzată de Silvia Udrea: *Tăceri și fugă*, de Maria Baci (Dacia, 1973), *Iepurele sub acoperiș*, de Dan Rebreanu (Editura Dacia, 1973); istorie literară prezentată de Serafim Duicu: *Istoriografia literară românească*, de Marin Bucur (Minerva, 1973), *Ilarie Chendi*, de Mircea Popa (Minerva, 1973) ■ *Memorialistică* de Onisifor Ghibu despre G. Coșbuc ■ Publicarea unei poezii de Ioan Teodor Oltean (*Asalt la Oarba*) ■ Grigore Ploșteanu despre *Cantemir: personalitatea, ideile și opera în Transilvania*: „Prezența ideilor lui Dimitrie Cantemir în gândirea pașoptiștilor, direct în cea a lui Eftimie Murgu, de exemplu, și mediat prin opera învățaților Școlii Ardele- ne, ne permite să afirmăm că esența operei savantului patriot s-a tranferat și în

conținutul ideologiei pașoptiste care a asimilat moștenirea cantemireană.”

■ Fragment de proză: *Antonius*, de Radu Mareș. ■ *Vatra vă propune un prozator*: Cornel Popescu, *O groapă mare, fumegândă* ■ Poezii de Simon Ajarescu (*Semn bun*), Mara Nicoară (*Cînd marea...*), Florin Mihai Petrescu (*Izvor de libertate*) ■ *Restituiri*: Oscar Lemnaru – Sergiu Tismăneanu scrie despre *Omul și umbra* și ciclurile de povestiri (*Ochii reflectați*), încadrând proza în dialectica natural-artificial bazată pe teme fantastice. ■ *Radar*: Poezie germană – Günter Kunert (*Marx, Bătălia lui Alexandru, Democrit*) – în românește de Ovidiu Mureșan și Günter Eich (*Sfîrșit de vară, Unde mi-e casa*) – în românește de Ștefan Sienerth ■ *Radar*: dialog Valeriu Nițu și Alexandru Dima despre literatura comparată – Alexandru Dima îi menționează pe Tudor Vianu, care a lansat „teoria influențelor și izvoarelor, bazate pe factorul receptării” și pe Lucian Blaga „cu teoria sa despre influența uniformizatoare”. ■ *Antologie science-fiction*: continuarea din romanul lui Stanislaw Lem, *Tragedia mașinii de spălat*.

● [„**Viața militară**”, nr. 8] Publică versuri Victor Tulbure (*Suprema bucurie, Lada de zestre, Inscripție pe o lespede*), George Chirilă (*Cântec în August, Culoarea drapelului, Soldatul și patria*), Ioan Costea (*Legământ*), Hristache Tănase (*Deschise porți de drum*), Zamfir Vasiliu (*Când zorii*), reportaje: Mircea Cristian (*Drum spre piscuri, Trei noțiuni cheie*), Jean Gheliuc (*Cazul I.A.*), A. Madu (*De la inimă la inimă*), Lucian Dumitrescu (*Zilele și nopțile unui tânăr*), Traian Coșovei (*Farmecul Deltei*), Ion Căpeț (*Flăcările nestinse ale tradiției*), proze și însemnări de scriitor: Mircea Radina (*Un caz izolat?*), Radu Theodoru (*Eroica*, partea a doua), Ștefan J. Fay (*Capcana lui Mackensen*), Radu Vaida (*O întrebare neașteptată*), Vasile Băran (*Reporterul*), Traian Reu (*Sunt soldat*), Petru Popescu (*După potop*), Ion Grecea (*Tinerii comuniști, eroii cărților noastre*), studii: Ion Lotreanu (*Bălcescu și patosul istoriei*).

■ Nicolae Baltag prezintă monografia *Dimitrie Cantemir* de Constantin Măciucă, Aurel Martin scrie o cronică literară volumului *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu. ■ Rubrica *Manuscris* inserează un scurt dialog cu scriitorul Victor Tulbure: «Îl vizitez pe poetul Victor Tulbure, la locuința sa situată într-un bloc de pe bulevardul Magheru din Capitală. „- La ce lucrez în prezent? La multe. Tot ce vedeți aici, pe masă, e rezultatul unei munci de peste 30 de ani, dedicați poeziei. Acum încerc să fac o oarecare ordine în tot ce am scris. Și selectez, adică, ceea ce mi se pare că reprezintă ancorarea mea într-un timp istoric. – *Mai precis*. – Mai precis, alcătuiesc, pentru Editura Eminescu, o ediție în trei volume. Primul volum, intitulat *Roman liric*, va cuprinde confesiunile mele lirice, cu nu puține elemente autobiografice, poeziile de țară și de tot ceea ce iubim. Al doilea volum, *La porțile copilăriei*, se constituie ca o selecție din poeziile pentru copii, iar al treilea, «Privighetori străine», reunește traduceri din lirica universală. Pentru Editura Univers am pregătit o ediție masivă din poezia lui A. Block, iar în colecția B.P.T. a Editurii Minerva voi tipări un vo-

lum de traduceri din Taras Șevcenko. – *Știu că traduceți cu aceeași pasiuni și din poezia poezilor aparținând naționalităților conlocuitoare din țara noastră.* – E adevărat. Dealtfel, în 1974, în cinstea celei de a 30-a aniversări a insurrecției, sub titlul «Cântece frățești», voi publica un volum care va aduna între copertile sale tot ce-am tradus din creația confrăților noștri de scris de pe pământul României. E o creație valoroasă și merită să fie mai larg cunoscută. – *Și pentru ostași?* – Pentru ostași lucrez la un amplu montaj liric realizat pe versuri de factură eroică din creația lui Mișu Dragomir, Nicolae Tăutu și... Victor Tulbure. Sper că acest manuscris să-l încredințez curând Editurii Militare. – *Și alte manuscrise?* – Sunt cărți pentru copii, precum și «Antologia poezilor de... mâine», o carte la care țin foarte mult pentru că în ea sunt incluse creații ale celor mai tinere talente care bat azi la porțile poeziei”. □ O pagină este consacrată producțiilor cenacliștilor. Semnează versuri: Mihai Vasilescu, Ștefan Cula, proze scurte: Viorel Domenico, Constantin Strună.

• [„**Viața românească**”, nr. 8] Este continuată Ancheta „Vieții românești” despre *Momentul actual al prozei noastre (II)*, printre respondenți afirmându-se: Nicolae Breban, Augustin Buzura, G. Dimisianu, Alexandru George, Romulus Guga, Mircea Iorgulescu, Fănuș Neagu, Bujor Nedelcovici, Edgar Papu, Petru Popescu, Cornel Regman, Sorin Titel, Mircea Zăciu. □ Nicolae Breban: *Dac'aș ști!* – o creație profund originală, profund realistă – și reportajul, adevăratul reportaj – prea mult în oglindă: „1. – Evident, diversitatea de stil și de concepție (de viziune literară) e un fapt, o cucerire definitivă a literaturii române contemporane. Cadrul, structura necesare apariției unor opere de înalt nivel artistic, de gândire matură, specifică, problematică, aptă de a reprezenta onorabil fenomenul nostru literar în ochii noștri și, poate, ai generațiilor ce vin. Diversitatea în abordarea materiei epice e nu numai o problemă de talent ci, evident, de capacitate a unei literaturi de a recepta viziuni originale, de a include creator experiențele interesante, revelatoare pentru sensibilitatea mereu vie, contemporană, de a continua unele filoane românești de dinainte de război, atunci când s-au întâmplat în proza și în gândirea noastră artistică fenomene revoluționare. [...] Direcțiile prozei? Habar n-am. Dac'aș ști!... 2. – Nu cred că există o astfel de antinomie. Niciunde, nu numai la noi. Când Lovinescu cerea prozei să se urbanizeze, el pretindea, pe bună dreptate, o schimbare de viziune asupra materiei epice, nu o dislocare forțată de medii, teme, psihologii, tipologie. Mediile umane sunt astăzi, în lume, total deschise: a căuta țăranul sau orășeanul înseamnă să te demaști ca provincial. 3. – Problema, mereu actuală, primește de fiecare dată un răspuns diferit și e firesc să fie așa, deoarece și cel care răspunde, scriitorul e altul, sensibil altul. Din fericire nu suntem aceeași, sau, vai, nu rămânem aceeași. Dacă un deceniu, un deceniu și jumătate, poate chiar două, literatura noastră a trăit într-un studio perfect etanș (evident nici această afirmație nu se poate absolutiza), aerul literar străin a intrat apoi poate cu prea mare brutalitate. Nimic neliniștitor până acum dacă aceste

două stări, e adevărat cam extreme, se vor resorbi într-o creație profund originală, profund realistă, specifică zonei noastre de climat ideatic-sentimental, spațiului nostru mioritic. [...] Evident, nu e ușor să scrii roman (și apostrofele mele se îndreaptă, bine înțeles, în primul rând contra subsemnatului!), nu e ușor să inovezi în roman, specie ce implică o adâncă maturitate nu numai a individului dar și a culturii în care s-a format și trăiește. Victoria de decenii a poeziei... nu e totală, fără roman, fără genurile teoretice, critica, eseul, filosofia. Teoreticul este cel care consolidează o cultură, îi desenează un profil stabil, o structurează. Romanul intră și el, astăzi, între aceste genuri. Dezvoltarea lui spre profesionalizare și originalitate, ieșirea lui din provincialism și mimetism inferior, previzibil, din împărțirea pe categorii (rural, orășenesc), pe modalități (modern, tradiționalist), din confuzia specificului său (alunecarea spre estetică sau spre simpla factologie, spre alegorie insipidă etc.) și altele, vor marca deplina maturizare a literaturii noastre. Bolile lui nu sunt numai ale lui, eșecurile sale nu sunt numai ale sale. Romanul e construcție, el cere în primul rând o inhibiție a elementelor spontane, o dozare, o gradare ce se aseamănă cu construcția unei simfonii, a unei cupole. Viitorul romanului este al celui problematic, al celui care va dezbate, cu cele mai dinamice mijloace ale epicului (de la dialog, anecdotă, reportaj până la suspense-ul polițist) drama și grandoairea omului modern, singur în cosmos, amenințat uneori de copiii săi precoci, roboți tehnici, dar aflat totodată în fața unei ere noi. Romane de tipul *L' Etrangere* sau *Der Zauberberg*, *Patul lui Procust* sau *Intrusul*. Romanul social, romanul de fabrică (cu ample colaje de reportaj), romanul omului singur, romanul femeii (ca la Joyce și Virginia Woolf). Și reportajul, adevăratul reportaj, care să treacă dincolo de crusta tehnică, dincolo de accidentul etern și nespecific, care să ajungă cu un patos încifrat, la omul particular, la individul cutare, redescoperindu-l lui însuși, descriindu-i fața, boala sau singurătatea.

5. – Ultima dv. întrebare e și cea mai dificilă pentru mine. Despre edituri un singur lucru: mult prea îndelungat ciclul de pregătire a unei cărți. Fapt îmbucurător: o mult mai mare diversitate de titluri, de preocupări, traduceri de calitate (mai ales la Univers), Editura Uniunii Scriitorilor, Cartea Românească, o editură cu redactori pricepuți, cu personalitate, deosebit de operativă. Felicitări”.

□ Augustin Buzura: *Reliefarea deschisă, curajoasă a realități – împărțirea prozei după profesia eroilor? – acel ceva în plus pe care trebuie să-l comunice orice carte – ... un roman tehnic-administrativ! Vântul bătea din direcția nord-vest – vechiul balast descriptivist, liricoid, pitoresc – avem parte de un timp dramatic – semnul defulării – câțiva nași de import – literatura noastră este nedreptățită – o enigmă – la urma urmei, cine citește antologii? – o investiție sigură, de durată – oare nu cumva și cărțile noastre au o vină? – după ce masa a fost întinsă – în suc propriu – intimidând, amenințând, umilind – tranzit mare...: „1. – Avem indiscutabil, o proză bună, diversă, dar, accentuând puțin liniile nu chiar atât de diversă, nu diversitatea absolută cum o văd unii entu-*

ziaști facili și, din fericire, nici chiar atât de monotonă pe cât ar vrea-o alții, depășiți de vreme, rămași cu sufletul artistic în dulcile plapume de acum 10-15 ani. Oricum, n-aș îndrăzni să vorbesc cu toată gura de prea multe tendințe, sau direcții estetice. Există cărți foarte bune și bune, dar totuși prea puține pentru a acoperi sau reliefa tendințe, direcții; pe de altă parte, ele sunt vizibile, prind contur în timp, – or, la acest capitol se impun câteva precizări. Cu excepția romanelor semnate de G. Călinescu, Marin Preda, Zaharia Stancu, Titus Popovici, Eugen Barbu, cărți apărute salutar, deschizând pârtii noi, înviorând discuții, aducând mari speranțe, n-aș spune că epoca în care au apărut a fost diversă: ei erau excepțiile care nu confirmau regula. Abia cu 6-7 ani în urmă proza cunoaște o explozie, o schimbare la față. Chiar și prozatorii care au debutat în jurul anilor '60 s-au putut manifesta plenar abia de atunci încolo – în sensul că în acești ani le-au apărut cărțile de maturitate – dar mi se pare că timpul fiind atât de scurt e greu de vorbit cu gura întreagă de direcții estetice. Există desigur un mare număr de scriitori foarte buni și buni: Laurențiu Fulga, Fănuș Neagu, D.R. Popescu, Nicolae Breban, Virgil Duda, Ștefan Bănulescu, Sorin Titel. [...] 2. – Nu, categoric. Sigur, la timpul potrivit, s-a vorbit foarte mult de romanul rural, și, firește, i s-a găsit un specific, de necontestat, coordonate, a fost teoretizat etc. Se știe de ce, se cunoaște structura populației de atunci. De asemenea, discuțiile asupra romanului citadin sunt și ele destul de vechi, la noi datând chiar și înainte de Denusianu. Sunt cunoscute precizările pe care le face eruditul critic și istoric literar Adrian Marino. Deși teoriile de azi sunt convingătoare, în felul lor argumentate, la urma urmei mi se pare de neînțeles împărțirea prozei după profesia eroilor. 3. – Experiențele din proza universală sunt receptate în chip diferit, într-o gamă foarte largă, de la asimilarea creatoare, firească, necesară în ultimă instanță și până la imitarea flagrantă – sau chiar pașărea unor scriitori mai mult sau mai puțin mari, unii comentatori voind să-și mascheze informația precară să -și dovedească erudiția nu pierdeau ocazia să te asimileze unui alt scriitor. Astfel, cine nu se trăgea din Hemingway se trăgea sigur din Camus, care nu era din Heinrich Böll era, indiscutabil, din Joyce sau din noul roman, etc. etc., de parcă unii din scriitorii amintiți n-ar proveni din Dostoievski. 4. – În diverse împrejurări, mari personalități ale culturii noastre au analizat pe larg acest subiect nevralgic, dar se pare că rezultatele întârzie să apară, deși s-ar putea să fie de vină lipsa mea de informație. Oricum, am certitudinea că literatura noastră este nedreptățită, ar merita un alt loc în lume, pe măsura valorii ei. Rămâne însă o enigmă faptul că nu se trece energic dincolo de această observație la îndemâna oricui, că într-un asemenea moment de puternică afirmare politică pe plan internațional, afirmarea culturală – care întotdeauna o potențează cu succes pe cea politică- întârzie sau este – ca să nu-i spun astfel – insuficientă. Prin forța împrejurărilor am călătorit extrem de puțin în străinătate, doar în câteva țări vecine. Ce am găsit în biblioteci? Prea puțini autori români. 5. – Ar fi multe de spus. Războiul cu cri-

tica, atât de viu uneori, cu atâta vehemență purtat de unii colegi, mi se pare inutil și cam nedrept. [...] Editurile? Drumul spre librării e lung și anevoios... Un lucru e clar: există foarte mulți redactori cu suflet, calificați, editori cu mare dragoste de carte. Și asta e bine. Poate că planificarea prea timpurie și criteriile după care se alcătuieste un plan ar trebuie revăzute puțin. În ce mă privește, mă cred un om norocos. Am predat un roman Cărții Românești – e vorba de *Fețele tăcerii* – și până la această oră sunt entuziasmat de colaborarea și rapiditatea cu care a fost citit. Sper să am noroc și în continuare”. □ G. Dimisianu: *Realismul, ca orientare dominantă – eu ilustrez tendințe, direcții, trasee – resurrecție a realismului de observație socială – antinomie ce aparțin anilor '20!- cu reticență, dacă nu și mai rău – sănătos la urma urmei – vocația europeană a culturii noastre – în proporții în general admisibile: „1. – Într-o lucrare de acum câțiva ani încercam să propun o clasificare a tendințelor din proza actuală pornind tocmai de la constatarea aspectului variat și dinamic pe care aceasta îl oferă în momentul de față. Ultimul deceniu în special este marcat de fenomenul diversificării formulelor în consens cu extinderea și nuanțarea preocupărilor de conținut. Anii de după război încurajaseră filonul realismului de problematică socială din care au ieșit *Desculț*, *Bietul Ioanide*, *Moromeții*, opere de prim ordin, dar și un mare număr de produse cenușii, teziste, degradate la un descriptivism fără orizont. Depășirea impasului s-a produs datorită procesului general de emancipare a conștiinței estetice românești, petrecut după 1960, odată cu reintegrarea în circuitul intelectual a tuturor valorilor autentice din trecut și cu afirmarea tot mai bogată și mai convingătoare a noilor generații. Realismul, ca orientare dominantă în proza de azi, și-a extins acțiunea și înmulțit tehnicile, explorează domeniile psihologicului, discerne procese complicate de structurare morală sau dislocări, sfâșieri interioare, trăiri în contrasens. Nu e numai descriere, strictă reproducere a elementelor realului dar și o acțiune de interpretare a vieții, efort de înțelegere a sensului general prin raportare la contextul social și istoric. Spuneam că realismul e orientarea dominantă dar el presupune, în chiar lăuntru său, atitudini diferențiate. Poate fi obiectiv (impersonal, rece), poate fi analitic, poate fi liric, moduri ale prozei avându-și fiecare ilustrările lor în literatura noastră de azi. În afară de acestea anii din urmă înregistrează expansiunea prozei simbolice, eseistice, fantastice, poematice, onirice ș.a.m.d. – oportunități de tot felul în acțiunea de diversificare a stilurilor și procedeelelor. Nu toate aceste tendințe au răsunet egal și urmări la fel de fecunde, în planul creației, nu toate reprezintă câștiguri, lucru firesc. O istorie literară obiectivă e încă datoare să consemneze asemenea manifestări, tendințe în curs de cristalizare care imprimă înfățișarea vie a unei mișcări artistice. Iată de ce n-am înțeles reproșurile care mi s-au adus de către unii (și mi se aduc și acum) de a fi introdus în volumul dedicat *Prozatorilor de azi*, alături de autori cu activitate întinsă și limpede configurată, nume de autori tineri și foarte tineri, încă neprecizați în formula*

talentului lor (să admitem). Dar prin aceste nume eu ilustruam tendințe, direcții de înaintare, trasee pe al căror fir noii scriitorii se aliniau. Unii vor fi confirmat autenticitatea vocației lor, alții nu, dar în momentul literar respectiv ei existau, deci sunt înregistrați ca atare. Iar dacă unii întârzie să confirme ceea ce anunțau, alții, în schimb, au și devenit prezențe literare de prim ordin, ceea ce compensează măcar o parte din riscurile criticii ambiționate să opereze în terenul mișcător al actualității. Vom da numai exemplul lui Sorin Titel, trecut de mulți, acum câțiva ani, printre experimentalistii incerți, autor minor în ochii unora, manifestându-se astăzi din ce în ce mai bogat și substanțial, armonizând matur pasiunea renovatoare de care este în permanență activizat în spiritul implicării într-o problemă umană de amploare. Importantă de asemenea îmi apare afirmarea promoției Virgil Duda, Augustin Buzura, Petru Popescu, Mihai Giugariu, Bujor Nedelcovici, prozatori cu o ritmicitate a producției invidiabilă, și ale căror scrieri vestesc o interesantă și atât de binevenită izbândă a realismului de observație socială.

2. – E o antinomie (declanșatoare de controverse) ce aparține (în literatura noastră) anilor '20. Astăzi mi se pare fără obiect. Conștiința literară a evoluat în ultimele decenii către o viziune integratoare în dependență de evoluția în cadre mai largi a spiritualității, a formelor de viață umană. Putem vorbi astăzi despre un suflet țărănesc în stare genuină, de o realitate țărănească abstrasă din circuitul general, de o lume a statului și una a cetății, fiecare privite ca realități neinterferate și veșnic în opoziție? Dimpotrivă, epoca noastră a întrepătrunderii, a suprapunerilor, a tangențelor dintre cele două sfere, o realitate din care rezultă un suflet nou. El aduce problematica sa ce nu mai poate fi integrată în vechile concepte, după atâtea prefaceri și fuzionări care au flexibilizat la extrem granițele dintre genuri, dintre formule artistice, dintre noțiuni. Cu atât mai puțin va supraviețui o antinomie literară ale cărei surse din viața reală s-au diminuat până la dispariție.

3. – În genere prezența influențelor, tentativelor de sincronizare, căutările sub girul unor experiențe estetice de aiurea sunt întâmpinate la noi cu reticență, dacă nu și mai rău. Alarmarea față de mimetism nu este un laitmotiv doar al ultimilor ani. E un conservatism sănătos la urma urmei fiindcă descurajează transplantările obediente, fenomenele de impostură ș.a.m.d. Până la un punct totuși, fiindcă a fi, astăzi, în afara ritmului general, ca în orice domeniu al civilizației umane de altfel, este cu neputință, decât cu prețul rămânerii în urmă. Culturile naționale comunică, se nutresc reciproc, se activează prin relații de schimb. Oricât am fi de robuști, de autentici, de virili în viziunea noastră, a rămâne în izolare de circuitul universal al valorilor ar fi să eșuăm în caducitate și neașism. Să nu privim deci cu circumspecție excesivă orice gest de sincronizare, orice atingeri cu fenomenul literar din afară; e un teritoriu în care vocația europeană a culturii noastre se poate manifesta. În ce privește proza de astăzi contactele cred că s-au petrecut în spritul ponderației, între limite și în proporții în general admisibile. Prin anii '60 prozatorii com-

portamentiști americani au avut la noi oarecare ecou: ceva mai târziu noul roman francez s-a bucurat de interes inspirând o sumă de inovări epice, în plan tehnic, promovate în special de prozatori din noile promoții”. □ Alexandru George: *O problemă fals pusă – orașul este decadența, falsificarea, îndepărtarea – modernismul românesc și un antiruralism – o formă mult mai acută decât merita – nicio antinomie – poate că numai Rebreanu – o teorie destul de vulnerabilă – întrebare e: de ce? Și cum? – dacă vine este a cuiva – în direcția complicării – în bloc nu prin mijlocirea unei singure personalități – înțelegerea adecvată a întregului fenomen românesc: „2. – Cred că formulată ca antinomie, problema raportului dintre romanul rural și romanul urban este o problemă fals pusă, deși istoricește ea e perfect explicabilă, dacă nu și justificată. Se știe că totdeauna o experiență estetică istorică și de mare importanță creează pentru contemporanii ei tendința de exclusivism în punerea anumitor probleme. 4. – Cred că problema aceasta a audienței peste hotare a prozei actuale este strâns legată de întrebarea precedentă, pentru că se referă de fapt la structura prozei. O literatură de un anumit tip poate fi mai ușor receptată în străinătate, alta mai greu: întrebarea e: de ce? Și cum? În genere orice act de receptare a unei anumite opere aparținând unei literaturi în cadrul alteia e un moment în dialogul dintre două culturi. Faptul că acest dialog nu se poate înjgheba nu înseamnă neapărat că o literatură lipsită de audiența meritată e principial vinovată de acest lucru: dimpotrivă, vina este a cuiva, ea cade asupra literaturii care afectează dispreț și ignoranță față de altele”. □ Romulus Guga: *Baza: realismul- nu vom putea intra în universalitate prin mijloacele altora – o mare încredere reciprocă – acele cărți atât de necesare – și ne vor iubi și pre noi: „1. – Cred că momentul actual al prozei noastre se caracterizează în primul rând printr-o mai profundă ancorare a scriitorului în social și politic. De aici și opinia mea că ne putem aștepta la un deceniu literar care va produce opere de mare răsunet în orice domeniu. Diversitatea în proză este evidentă, în modalitățile prin care operează, așa spune nu grupuri literare, căci nu poate fi vorba de așa ceva, ci fiecare scriitor în parte. Se poate vorbi în consecință despre o imagine de ansamblu, nu numai favorabilă, dar și necesară, ținând cont de diversitatea, de capacitatea de asimilare a cititorului contemporan, a cărui pregătire, sub toate aspectele este de-o mare diversitate. 2. – Nu cred că se mai poate vorbi de ceea ce înțelegeam cândva prin roman rural, roman citadin. Însăși dezvoltarea logică a societății românești a schimbat structural fața de azi a satului, dar și a orașului, prin migrația reciprocă, așa încât așa afirma că va trebui să găsim o altă definiție mult mai complexă a romanului, fie că el este rural sau citadin, și aceasta mai ales că personajele care populează sau vor popula romanul românesc contemporan, sunt ele însele citadine sau rurale, prin tranșumanță, ducând cu ele specificul lor. 3. – S-a căzut de multe ori în greșeala de a se aplica la noi experiențe valoroase, desigur, ale prozei contemporane universale. Cea ce interesează în primul rând este nu atât preluarea formulei în**

sine, ci modul în care ea este adaptată specificului nostru, problemelor noastre, fie ele sociale, politice sau estetice. 4. – Cred că se face foarte puțin pentru cunoașterea prozei românești contemporane peste hotare. Nu numai că nu se oferă străinătății o imagine de ansamblu a diversității din proza noastră contemporană, dar există și un sistem preferențial, se pare, datorat lipsei oricăror preocupări în această direcție, decenii la rând, în a ne înfățișa lumii, pornind de la marile noastre valori, până la scriitorul european. 5. Un mare rol în dezvoltarea prozei actuale îl are, cred, munca dintre editor și scriitor, și cred că aici ar trebuie să existe o mare încredere reciprocă, dar în același timp, și un proces mai grabnic de editare, căci, să nu uităm, sunt cărți care-și propun să se adreseze actualității imediate, și apariția lor după 4-5 ani devine aproape un *nou-sens*”. □ Fănuș Neagu: *Arșiță cumplită și frig incisiv – cam la patru ani odată-restul e joc sau piraterie – Marea e plină de riduri – dăruiți cântecului pentru om – lângă osia stelei polare*: „1.3 – Proza românească – mă refer numai la acea de aleasă ținută și deloc la acea scrisă de peltici sau cepelegi – cunoaște, ca și clima noastră, perioade de arșiță cumplită sau de frig incisiv. Un număr restrâns de scriitori, cam aceeași mereu din nefericire, produc, cam la patru ani o dată, romane sau cărți de nuvele de autentică valoare, demne de a figura pe lista de lucrări obligatorii a oricărui om care vrea un depozitar de cultură. Fenomenul nu trebuie să ducă la concluzia că scriitorul român lucrează dezordonat, ci la aceea că grupul de prozatori de distincție și de referință – repet, foarte restrâns-, cu mici excepții, numără între 40-50 de ani de viață, a acumulat o experiență civică și socială de mare profunzime și, dacă termenul nu sperie, o experiență estetică devoratoare, care nu-i permite să trateze teme și subiecte cu superficialitatea insului bolnav de glorie. Pentru un observator pătruns de spiritul adevărului, proza românească apare scrisă cu unelte moderne, dar păstrându-se, deliberat, în aria cu parfum clasic. Excesele de strangulare a tradiției, când se ivesc, țin parcă să ne asigure că experimentul e fugar. Marea proză nu cunoaște inovații fundamentale de cel puțin 2000 de ani. Și, personal, nici nu văd cum s-ar putea inova în acest domeniu. Ceea ce s-a lărgit intens e vatra cunoașterii, puterea de sugestie a cuvântului și explozia simbolului. Restul e joc sau, când avem de-a face cu talente lipsite de vigoare, piraterie. În ochii unui ca Țepeș, ca să dau un exemplu de neputință, Marea Neagră e plină de riduri și numai Oceanul Atlantic sparge talazuri, izbindu-le de țarm. Pe lângă picioarele prozatorilor cu vocație mișună tot soiul de gălci unsuroase, plesnind de teorii șterpelite. Dar asta se întâmplă în toate literaturile. Ceea ce mă interesează la modul vital, în acest secol pe nedrept considerat ca fiind al alienării, e faptul că marii prozatori ai lumii, printre ei și ai României, sunt dăruiți cântecului pentru om. Sufletul, ca și carul, are adâncimi insondabile. Destinul romancierului e să caute steaua magică din om și s-o proiecteze pe cer. Cred numai în acei prozatori care se luptă să așeze o stea de pe pământ lângă osia stelei polare. Doar numele lor se va vărsa ca fluvii în veacul ce vine. Ceilalți”. □ Edgar Papu:

Din unghiul unui dinamism al prefacerilor – în marea unitate a aceleiași viziuni sociale – cu nota sa de energie totodată brutală și subtilă – critica: o criză a autorității – prestigiul căpătat de România pe plan politic internațional :

„1. – În proza noastră actuală se poate vorbi cert de o accentuată diversitate. Desigur că, formulată global, ideea sună destul de imprecis. Diversitatea poate exista sub aspectul mediului social evocat, apoi al poziției autorului față de obiectul său, în sfârșit al stilului personal pe care-l cultivă scriitorul. Care latură a problemei soliciță un răspuns din partea noastră? Noi credem că toate. Or, în acest sens integral nu toate aspectele prozei noastre ne îndeamnă să vorbim de o diversitate a ei. Poate chiar că este mai bine să prezinte și unele trăsături comune, fiindcă astfel ansamblul prozei noastre ar deveni haotic. Aceste trăsături comune pot fi identificate într-o accentuată atitudine critică, în privirea vieții din unghiul unui dinamism al prefacerilor, în interesul pentru ceea ce am numi documentarism. Sunt indicii prețioase prin care istoriile literare vor fixa caracterele dominante ale prozei noastre actuale. Numai înlăuntru acestei unități de matrice se poate vorbi de o diversitate. Ea se vedește mai întâi în principiile după care se concepe construcția unui roman. Am putea distinge aici o factură încheșată, am spune clasică, gen Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Barbu, Petru Popescu, Traian Filip, de alta sincopată, gen Breban, Fănuș Neagu, Ivasiuc, Ștefan Bănulescu, Constantin Gheorghiu. Diversitatea mai există în proza noastră și sub raportul procedeelelor, deosebind aici romanul frescă, structurat din spații largi, și romanul film, alcătuit din secvențe delimitate de prim-planuri. În sfârșit, limbajul iarăși constituie o notă de diferențiere, în proza noastră mergându-se de la expresiile cele mai intelectual filtrate, până la reproducerile neselectate ale vorbirii curente, luate parcă de pe o bandă de magnetofon. Sub toate aceste raporturi se poate vorbi de o incontestabilă diversitate a prozei noastre. Ea se înscrie, însă, la marea unitate a aceleiași viziuni sociale.

2. – Nu mai este posibilă antinomia roman rural-roman urban, *Moromeții* sau *Cordovanii* încetează a mai fi fresce rapsodice. Accentul se situează pe procesul lăuntric al personajelor, ca la orice romane moderne. Se știe că trăim într-o vreme de mari prefaceri, extinse la întregul nostru spațiu social. Or, această extindere acoperă sub un semn unificator întreaga noastră proză epică. Pe plan tradițional romanul rural se vede dominat de pitoresc, iar cel urban de problemă. În virtutea prefacerilor amintite, elementul problematic a pătruns, însă pretutindeni. Desigur, conținutul acestui element se diferențiază după variile medii la care se vede aplicat. Rămâne, însă, constantă peste tot factura configurativă a problemei, care domină întreaga noastră proză actuală.

3. – Poporul român, posedând cele mai variate resurse de conținut regional, poate răspunde cu o notă profund personală oricărei injoncțiuni străine. După cum, în veacul trecut, Muntenia prin județele ei de sus, a dat replica sa personală clasicismului – de la Gr. Alexandrescu până la Caragiale – tot astfel Moldova timpului a promovat un mare romantism românesc [...] Astăzi identi-

ficăm în proză o certă influență îndeosebi din partea romanului american, cu nota sa de energie totodată brutală și subtilă. Această trăsătură își găsește ecouri profund originale în unele regiuni ale Ardealului și îndeosebi în valea Dunării, de unde s-au ridicat prozatori noștri cei mai importanți din ultima vreme.

4. – Condițiile și perspectivele audienței peste hotare a prozei noastre se văd favorizate de doi factori însemnați. Mai întâi este valoarea ei intrinsecă și apoi prestigiul căpătat de România pe plan politic internațional, ceea ce atrage consecutiv interesul față de toate manifestările ei, inclusiv cele de cultură. Mai lipsește o ultimă condiție care să garanteze audiența prozei noastre peste hotare. Este vorba de propaganda noastră culturală, unde mai sunt încă multe de făcut. Din fericire, lipsurile existente până acum sunt pe calea unei masive remedieri. Dacă și această ultimă condiție va fi pe deplin realizată, nu se mai poate ivi nicio opreliște pentru circulația valorilor noastre, inclusiv a prozei actuale, în universalitate. Așteptăm cu încredere acest moment apropiat.

5. – În privința criticii n-am putea vorbi nici de criză a discernământului, nici a fineței analitice, ci de o criză a autorității. Critica își exprimă numai opinii, uneori de o incontestabilă pertinentă, dar acestea au valoarea numai de constatări pasive, nu și de îndrumări active. Ele pot fi utile numai pentru cariera scriitorului, dar nu pentru ceea ce este cu mult mai important, anume pentru arta scriitorului. Am dori ca funcțiunea criticii să fie activată în sensul unei recâștigări a autorității, atât de necesară pentru un efectiv progres artistic”. ■ Petru Popescu: *Mentalitatea urbană câștigă tot mai mult teren – acum zece ani, de pildă... – de la francezi, care, după opinia mea, trec printr-o remarcabilă criză a prozei – câte ceva extrem de după ureche – fixații – o dovadă de balcanism – să-ți pui ochelarii altuia – caligramele nu interesează pe nimeni – ierarhiile stabilize:*

„1.2. – Principalele tendințe și direcții estetice contemporane pornesc încă de la dihotomia agrar-urban. E efectul unei situații tradiționale, firește. Dar atât romanul agrar cât și cel urban s-au schimbat extrem de mult, astfel încât raportul dintre ele, ca mentalități cardinale ale prozei românești, e azi unul nou. Speranța mea este că acest raport nu va mai fi în chip principal antagonic – că, în cadrul unui mai larg proces de modernizare, cele două aripi se vor uni în jurul unui corp comun. Un proces de modernizare a romanului depinde și de creșterea numerică rapidă a publicului, care, în condiții sociale moderne, manifestă un gust tot mai omogen.

3. Din păcate aceste experiențe sunt preluate, preferențial, de la francezi, care, după opinia mea trec printr-o remarcabilă criză a prozei de aproape o jumătate de secol, suplinind profunzimea prin invenție, însă invenția aceasta preluată la noi, de unii, ca inedită, e destul de neoriginală [...] ba uneori s-a născut chiar la noi! Afară de această sursă, spațiul de experiență cunoscut nouă e foarte îngust – se știe câte ceva extrem de după ureche, despre anglo-saxoni. Chiar literatura vecinilor, uneori, e insuficient cunoscută! Fără un orizont larg, orice prozator face fixații, mai exact în legătură cu obsesiva temă a modernului, pe care începe să-l vadă într-un singur

fel, deci dogmatic. Pe de altă parte, a crede că numai anumite nații pot da experimente interesante e o dovadă de balcanism în sensul inferior al cuvântului. Critica, și ea, e unilaterală în ce privește fondul de influență – are un sistem de referință doar din anumite regiuni ale culturii – regiunile limbilor de circulație. Eu am citit cărțile culturilor fără limbi de circulație în traducerea românească – trăim un moment de foarte bună informare prin carte, se traduce mult și de calitate, din multe limbi, și se traduce bine. Unii intelectuali literați, însă, nu se informează decât când în originalul francez, ori cărți care au fost traduse în franțuzește – deci prin filtrul gustului străin. Ce rost are să-ți pui ochelarii altuia? 4. – După mine, proza noastră nu se poate impune peste hotare decât dacă are o formă directă, dacă e sinceră, dacă are un conținut istorico-politic. Caligramele nu interesează pe nimeni. Perspectivele sunt foarte bune – interesăm lumea, ca nație, și deci și ca cultură, ca niciodată înainte. 5. – Procesul de editare are un cusur – tirajul autorilor citați cu adevărat nu pompați, e foarte mic. Acțiunea criticii, fără a fi lipsită de fier, e uneori destul de conformistă – respectă ierarhiile stabilite ale obștei și vieții scriitoricești, are prejudecata vârstei, și se ferește de opinii mai tranșante, după cum se entuziasmează destul de zgârcit și de rar. Și, în general, gustul criticii nu cunoaște, ori nu recunoaște gustul publicului – ceea ce uneori devine, în conștiință, confuzie, ori adevărată tragedie”. □ Cornel Regman: *Cu seninătate – generația entuziaștilor – două religii – o mulțime de lucruri printre care chiar anti-romanul – crisparea în locul generozității... – psihologia colectivă cu bunele și cu relele ei – a doua zi după premiere:* „1. – Timp de douăzeci de ani s-a făurit la noi romanul românesc dintre cele două războaie mondiale. Cam același interval de timp trebuie investigat spre a putea aprecia diversitatea în proza noastră actuală. Meditând la deosebiriile dintre cele două epoci, ele mi se par considerabile. În primul rând, în ceea ce privește destinul romanului. Romancierii acelei perioade credeau cu seninătate în puterile miraculoase ale genului și, mai ales, construiau cu seninătate. Această credință s-a păstrat și dincoace de granița istorică a războiului, la aceia dintre ei care au continuat să scrie proză întinsă, cum ar fi Camil Petrescu, G. Călinescu, Ion Marin Sadoveanu, Zaharia Stancu etc. [...] Romanul istoric, romanul autobiografic, romanul cărturăresc, romanul liric – iată temeliile pe care le-au pus. Dar pe aceste temelii urmașii nu s-au grăbit să construiască, mă refer la aceia dintre ei care prin scrisul lor reprezintă ceva, și nu la simplii epigoni din descendența lui Mihail Sadoveanu sau Cezar Petrescu. 2. – Pentru cei ce mai cred într-o astfel de antinomie și în supraviețuirea ei, aș aduce un argument faptul că de cele mai multe ori în- sau anestetic, dar nu mai puțin probant, că articolul de îmbrăcăminte cel mai apropiat al românului de pretutindeni este azi universalul maiou, iar locul zeghei sau sumanului de iarnă (mutate la oraș) l-a luat scurta îmblănită din material impermeabil [...] Dar lăsând moftul la o parte și trecând la argumente estetice [...] voi spune că faimoasa antinomie a fost pentru întâia oară ruinită la noi de către povestitori,

prin intermediul nuvelei și al povestirii, specii ce s-au dovedit mult mai novatoare decât romanul. Nume s-ar putea da destule, pentru moment mă limitez să-i numesc alături de Marin Preda, care a deschis drumul pe Nicolae Velea, Fănuș Neagu, Ion Lăncrăjan. 3. – Legea sincronismului a funcționat în genere la noi destul de bine, uneori prea bine, chiar când ceea ce se încerca a se împământeni nu merita efortul. Mă îngrijorează în prezent prea repede alunecarea a prozatorilor spre eseism, spre un gen de intelectualizarea a paginii, a scriiturii care nu ține de felul de a fi al naratorilor respectivi. În lipsa unei autentice puteri analitice, se meditează prețios despre fleacuri, se despică artificial firul în patru etc. Multe romane sunt victimele acestui zel de sincronizare și, printre ele – măcar prin unele capitole de speculație hibridă, – chiar *Marele singuratec*". ■ Sorin Titel: ... *nu numai ușor naivă, ci și complet eronată – cu altă peniță – Faulkner, citadin sau rural? – cu multă nerăbdare romanul lui Fănuș Neagu- un fals clopot de alarmă – fără să se anuleze unul pe celălalt;* „2. – N-am să pot înțelege niciodată prin ce se diferențiază proza așa-zis rurală, unde intervine ruptura, despărțirea, antinomia despre care se vorbește, prin ce ar ridica deci romanul citadin alte probleme estetice, un alt mod de abordare decât cel rural? Care ar fi specificul, așadar, al romanului citadin pus față în față cu celălalt? Care ar fi modificările intervenite chiar în structura romanului care să ne determine să vorbim aproape ca de două specii diferite? Probabil că discutarea acestei antinomii, atunci când ea a avut loc pentru prima dată, a fost rodul unei anumite conjuncturi literare, o astfel de discuție s-a născut probabil dintr-o anumită cerință foarte concretă a momentului literar respectiv, probabil, dar această delimitare mi se pare nu numai ușor naivă ci și complet eronată. [...] Dar Faulkner, care scrie despre Mink, clanul Snops, sau avocatul Gavin, e un scriitor citadin sau un scriitor rural? Cred că această antinomie deci, despre care se mai vorbește, apărând din când în când, ba înfocați cavaleri ai citadinismului, ba rurali și convinși, nu concordă cu stadiul foarte evoluat în care se găsește proza românească în momentul de față. În fazele de început ale unei literaturi, o astfel de antinomie poate probabil apărea, dar nu astăzi, când romanul românesc a înregistrat suficiente capodopere rurale și citadine, ca să se poată considera matur. Iată de ce aștept cu multă nerăbdare romanul lui Fănuș Neagu din care am citit câteva fragmente, roman care se petrece la oraș și în care autorul părăsește pentru un moment lumea satului fără să-și schimbe condeiul, după câte am putut observa din fragmentele publicate. Am citit de asemenea o bună parte din romanul lui Augustin Buzura, *Fețele tăcerii*, carte care se anunță a fi cu totul remarcabilă și în care autorul părăsește pentru un moment lumea satului, nu-și modifică nici el, nici scriitura, nici modul de a aborda realitatea. Buzura nu se simte, se pare, obligat să scrie altfel despre țărani decât despre medicii săi. Iată un prozator care nu mai are complexe schimbând locul acțiunii, trecând de la un mediu la altul. 3. Un romancier care să trăiască în afara unei anumite neliniști estetice, surd la

căutările romanului în ultima jumătate de secol, mi se pare a fi, într-un fel, un om fericit. Întâmplările se nasc sub condeiiul său și el le pune pe hârtie, așa cum sunt: încrezător în forța epicului, în puterea anecdotei, rupt aparent de orice tentație formală, de orice influență din afară. Suntem totuși o literatură tânără, în comparație cu cea franceză, care, obosită de romanul vechi a ajuns să zicem la romanul nou, încât existența unui astfel de scriitor este posibilă. Scriitorii de acest tip au dat chiar în ultimul an în literatura noastră cărți bune (ei nu sunt chiar ruși de orice influență decât aparent, doar că influențele care s-au exercitat asupra scrisului lor nu sunt în funcție de unele scrieri de ultimă oră). A pune însă întreaga proză românească sub semnul numai unui astfel de tip de scriitor, mi se pare a fi o judecată foarte restrictivă. Pentru că în cazul scriitorului mare sau, hai să zicem, al scriitorului de talent, pericolul influențelor nu poate fi decât un fals clopot de alarmă”. ■ Voicu Bugariu semnează textul *Semnificațiile variantelor în proza lui Marin Preda*: „În ceea ce privește proza lui Marin Preda, socotim justificată urmărirea variantelor. O vom întreprinde având în vedere următoarele patru obiective: jalonarea în sensul tehnicii literare a unei evoluții (modalități, construcția, [...] personaje etc.), evidențierea relației în care perfecționările textelor se află cu opiniile critice exprimate în timp, stabilirea unei evoluții în concepția prozatorului despre literatura, urmărirea caracterului exemplar pe care această concepție și concretizările ei îl au în contextul prozei românești contemporane. Numeroase dintre modificările operate de către Marin Preda în edițiile succesive ale scrierile sale sunt îmbunătățiri elementare. Schimbarea timpilor variabili, renunțarea la anumite detalieri analitice superflue sau simpliste, transformarea unor exprimări prin imprimarea unor rezonanțe stilistice mai personale, eliminarea unor pasaje socotite parazitare, ajustarea unor cuvinte și a unor dialectale, înlocuirea unor termeni ce se repetau prea frecvent sunt cele mai importante din această categorie”. ■ M. Petroveanu prezintă două volume de poezie. □ Ilie Constantin, *Celălalt*: (C.R., 1973): „Fără a fi o însumare a tuturor motivelor poeziei lui Ilie Constantin, *Celălalt* are ceva dintr-un examen de serie, mai exact dintr-o confesiune spirituală, privind concluziile statornic și rezultatele întregului itinerar întreprins pentru explorarea naturii și destinului ființei poetului, a omului în lume. Parte a lumii, bun al ei prin latura sa elementară, alcătuită din pământ și apă, din soi și cer, ființa este ireductibilă, singulară, într-un univers de care propria conștiință o separă, o rupe definitiv. Nostalgia după reintegrarea condiției originare, după topirea în lucruri, este sortită neîmplinirii”. □ Mircea Ivănescu, *Alte versuri*, (Eminescu, 1972): „Nu s-a produs nicio schimbare esențială la Mircea Ivănescu. Maniera sa în alte versuri este aceeași. Ca și atmosfera specifică sau natura obsesivă a motivelor conducătoare. A avut însă loc o operație de simplificare. Arborescent, stufos până acum, versul este în noua culegere mult mai desfoliat, mai aerat. Fraza, intactă în structura ei sinuoasă, a lăsat în drum numeroasele incidente care îi însoțeau itinerariul. Con-

fruntarea cu timpul, tema unică, de fapt, a poeziei lui Mircea Ivănescu, apare, din aceste cauze, direct urmărită. Iar elementul de artă – compoziție și efectul de ceremonial – se detașază mai net pe fondul unei atitudini lirice, al unui mod poetic, cultivat la fel de statornic și de deliberat, mai curând decât al unei inspirații propriu-zise”. □ De romanul lui Nicolae Damian, *Pribegi, noi visăm* (C.R., 1973), se ocupă Eugenia Tudor-Anton: „Ceea ce frapează și încântă în acest roman este o uimitoare capacitate de a înregistra prin intermediul privirii sau al auzului și de a descrie minuțios, parcă mărind cu lupa, de a dilata imagine; așa de pildă, de la contemplarea unei fotografii luate de la un solar [...] se trage la reconstituirea ambianței și a protestului acestora. Sau de la imaginea, parcă filmată cu încetinitorul, a trupului cuiva care se ascunde sau fuge, se trece la descrierea amănunțită a unei goane istovitoare, într-o urmărire nocturnă a unui presupus rival, urmărire ce se transformă uneori în goană halucinantă, trecându-se de la real la închipuire și invers, în salturi, cum spuneam, discontinue”. ■ Florin Mihăilescu prezintă două studii critice. □ Primul este semnat de Petru Popescu, *Între Socrate și Xantipa* (Eminescu, 1973): „Petru Popescu reprezintă un astfel de caz fericit de scriitor de vocație dublat de un intelectual autentic ce se manifestă cu plăcere și cu pasiune pe tărâmul criticii, nu pentru a-și demonstra veleități de profesionist al ei, ci pentru a-și consolida un program estetic individual în a cărui valabilitate mai cuprinzătoare crede în deajuns de puternic pentru a-l recomanda cu o inerentă intransigență de ton. El practică așadar o critică de artist, dar de artist conștient de rosturile sale și responsabil chiar de destinele unei literaturi, ceea ce vorbește de la sine cu privire la seriozitatea profesională a tânărului romancier. Celelate două secțiuni ale cărții lui Petru Popescu exemplifică de fapt aceste idei patetice care-i configurează atitudinea”. □ Al doilea aparține lui Ion Pop, *Poezia unei generații* (Dacia, 1973): „Dincolo de severitatea acră și veșnic nemulțumită a criticului de rutină și dincolo de subtilitățile manieriste ale unor cronicari de profesie, cartea lui Ion Pop trebuie întâmpinată cu simpatie și stimă intelectuală. Ea însăși nu e numai un act de disciplină critică, dar și un manifest de fraternitate spirituală Luceafărului. Căci, lucru semnificativ, criticul de azi a debutat el însuși cu ani în urmă între copertile aceleiași colecții. Ca poet, cum în realitate nu nendoim că a rămas și azi, chiar dacă între timp muza cea de pe urmă a Criticii, i-a deturnat destinul din zodia entuziasmului către aceea a lucidității”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Note de lectură*, semnează texte: Paul Dugneanu, Petre Got, Alexandru Martin, Sanda Radian. □ Paul Dugneanu analizează *Caietele Mihai Eminescu* (Eminescu, 1973): „Editarea acestei publicații, îngrijată și prezentată de istoricul literar Marin Bucur, constituie un eveniment în viața noastră literară și trebuie consemnat ca atare. [...] În ce măsură primul număr corespunde generoaselor imperative enunțate mai sus, vom vedea în continuare. Răspunzând aceluia deziderent al deschiderii spre toate sferile de cercetare, expus în prefață, volumul cuprinde articole, eseuri, comentarii, documente etc.

Din cele mai diverse, resimțindu-se chiar lipsa unui principiu selectiv mai riguros”. ■ Petre Got analizează trei cărți. □ Ion Brad, *Emil Isac, un tribuna al ideilor noi* (Dacia, 1972): „După cum reiese și din titlu, Ion Brad realizează profilul lui Emil Isac, ca poet luptător de-a lungul întregii sale vieți pentru promovarea ideilor înaintate, progresiste. În acest scop, se apelează la poezie, proza, teatrul, dar mai ales la publicistica și activitatea practică a scriitorului, autorul lucrării procedând nu la o analiză propriu-zisă, la un studiu academic, ci, după cum însuși, mărturisește, la tehnica de jurnal, de decupaj cinematografic. Păstrându-se în umbră, asemeni unui dibaci regizor, Ion Brad împinge în prim plan un personaj viu, complex, generos”. ■ Ben Corlaci, *Starea de urgență* (C.R., 1972): „Această culegere retrospectivă cuprinde creația poetică a lui Ben Corlaci dintre 1941 și 1971. Sunt versuri din plachetele până în 1945, ciclul *Postumele*. [...] precum și două grupaje inedite: *Explozia sertar* și *Poeme fără carte*, ultimele neindicându-li-se exact etapa căreia aparțin, ca în celelalte cazuri. Autorul își așază poeziile în carte nu în ordinea firească a zămislirii lor, ca după o cronologie inversă, de la sfârșit spre origini”. ■ Ioana Bantaș, *Scriitori către Orfeu* (C.R., 1973): „Un lirism, foarte echilibrat practic Ioana Bantaș. Un scris sever supravegheat, geometric i-am spune. Cu ochi detașat, autoarea își judecă propriul destin și lumea din jur. Deși ipotezele lirice în care apare sunt de mamă, de iubită, nu întâlnim nimic din ceea ce în mod obișnuit numim lirica feminină; din contra, e prezentă o viziune extrem de stăpânită asupra afectului. Poezii scurte, care punctează observații și reflecții, având la bază un elan interiorizat”. ■ De cartea lui Ion Lungu, *Recviem rustic* (C.R., 1973) se ocupă Alexandru Martin: „După cum reiese și din titlu, noua carte a lui Ion Lungu abordează o tematică profund diferită față de proza parabolică din *Regele pălăriilor* (1967), unde spiritul raționalist susținut de o ironie adesea sarcastică, nu ocolea absurdul și cochetăria cu fantasticul, deși, în esență, importante rămâneau construcția epică și dezbateră de idei”. □ Sanda Radian semnaleză apariția cărții lui Carol Ardeleanu, *Diplomatul, tăbăcarul și actrița* (Minerva, 1972): „Meritul lui Carol Ardeleanu este că apropiindu-se de aglomerările industriale, oferă una din primele viziuni impresionante asupra condițiilor de muncă și trai ale muncitorilor de la noi. În *Diplomatul, tăbăcarul și actrița* urmărește deplasarea unui personaj din corpul diplomatic care, datorită unui scandal, este îndepărtat din funcție, decade și ajunge locuitorul unui cartier mizer”. □ Aurel Martin consemnează informații despre *Premiile literare*: „Consemnăm premiile Uniunii Scriitorilor acordate de curând prin vot secret, pentru lucrări apărute în anul 1972, de un juriu ales de Consiliul Uniunii: Poezie: Eugen Jebeleanu, *Hanibal*; Ben Corlaci, *Starea de urgență*; Constanța Buzea, *Leac pentru îngeri*; Proză: Marin Preda, *Marele singuratic*; Corneliu Ștefanache, *Ziua uitării*; Dramaturgie: Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu, *Sechestrul*; Publicistică și Reportaj: Nichita Stănescu, *Cartea de recitare*; Octa-

vian Paler, *Drumuri prin memorie* [...] O grijă aparte s-a dat debuturilor, fiind premianți debutanți cu lucrări valoroase: Al. Călinescu, *Anton Holban. Complexul lucidității*; Radu Mareș, *Ana sau pasărea paradisului*". ■ N. Steinhardt semnează textul: *Géricault, Gorgone, categorii*.

SEPTEMBRIE

1 septembrie

● **[„Munca”, nr. 8020]** În *Știință. Artă. Literatură* revista publică o serie de poezii *Din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*. Semnează, printre alții, Mihai Lău, George Savin. ■ În *Cărți noi*, Mihai Cernat semnalează apariția volumului lui G. Călinescu, *Gâlceava înțeleptului cu lumea* (Minerva).

● **[„Scânteia”, nr. 9617]** Dr. Paul Cernovodeanu publică note de lectură la volumul *Romanitatea românilor. Istoria unei idei* de A. Armbruster: „În concluzie, monografia lui Adolf Armbruster – în pofida unor mici lacune bibliografice sau erori de amănunt – constituie, după părerea noastră, un succes al actualei istoriografii românești, atât prin tema majoră abordată, cât și prin nivelul tratării, impunându-se deopotrivă atenției specialiștilor, ca și publicului larg”.

● **[„Luceafărul”, nr. 35]** Analizând conceptele de *Sincronie și Diacronie*, Romul Munteanu conchide: „Dacă acceptăm ideea că traseul critic se compune din explicarea operei și judecata de valoare asupra ei, observăm că eludarea studierii diacronice a creației literare nu este cu puțință. H.R. Jausă avea dreptate când afirma că înnoirea istoriei literare trebuie să se producă prin renunțarea la anumite prejudecăți ale istorismului, prin eliminarea unor corelații postfestum, dar nu prin anularea istoricității actului de lectură, care-l însușește pe critic, ca pe orice alt cititor. Produs al unui timp, creația literară nu poate fi înțeleasă integral prin criterii atemporale. Conjugat cu studiul sincron al operelor, perspectivismul reprezintă astfel factorul de certitudine al actului critic, nu o forță tiranică exclusivă, investită cu o funcție deformată în procesul de receptare a creației literare. În felul acesta, atât relativismul istorist excesiv, cât și concluziile absolutizante ale cercetării sincronice, ajung să fie în mare măsură înlăturate”. ■ Numărul cuprinde o discuție despre *Confruntări actuale*. Se evidențiază cu eseuri: Vasile Florescu, Adrian Isac, Florin Mihăilescu. ■ Florin Mihăilescu expune *Polivalența unei relații*: „Cum la noi confruntarea dintre tradiție și inovație a luat, de cele mai multe ori, aspectul unei confruntări între specificul nostru național și influențele străine, relația lor n-a fost întotdeauna între două momente istorice, cât între două civilizații. Sincronizarea noastră culturală și materială și, pe de altă parte, mai mult decât atât, progresul social-istoric al României de azi creează condițiile necesare ca dialogul dintre

tradiție și inovație să devină unul intern, nu între spiritualitatea noastră și influențele altor civilizații și culturi, ci între moștenirea trecutului istoric național și inovațiile proprii, născute din imperative ce ne aparțin. Procesul e desigur mai vechi, dar niciodată ca acum el nu a dispus de șanse mai mari de a se finaliza, încât să putem contribui la viața culturii universale nu numai prin tradițiile noastre (al căror interes – de ce să nu mărturisim? – a fost și este nu arareori exotice), dar și prin originalitatea unor soluții proprii în fața marilor probleme ale lumii și artei contemporane. Încât literatura noastră actuală nu-i poate reveni în niciun caz numai obligația, oricât de importantă ba chiar primordială, de-a prelungi un drum ce vine de departe, ci și aceea, nu mai puțin nobilă, de a croi, cutezătoare, drumuri noi. Și poate ar trebui să ne ntrebăm: nu e acesta oare singurul mod de a cinsti tradiția? Nu ni se pare că răspunsul este prea greu de dat”. ■ Adrian Isac meditează la *Poezie și adevăr*, în cazul poetului Ioan Alexandru: „Soluția lui Ioan Alexandru nu mi se pare, de aceea, că se situează, estetic, la nivelul epocii, din moment ce nu se încadrează nici chiar contestatar, perimetrului său de manifestare, ci dimpotrivă îl anihilează. Poemele sunt totuși excepționale, au spus unii critici. Excepțională este poezia lui Homer. Exagerez, desigur, dar pentru a accentua problema care mă interesează: aceea că indiferent de formula estetică pentru care poetul a optat, fundamental nu se pot pur și simplu ignora datele existenței noastre actuale. Au mai existat desigur, foarte mulți scriitori moderni care au încercat să se regăsească în vechile mituri atât de bogate semnificativ, dar au făcut-o reinterpretându-le dintr-o perspectivă modernă, conștientizând în continuare marile noastre obsesii, izvorâte din existența istorică pe care, ca oameni responsabili, o trăim. Ca să fiu foarte aproape de cazul lui Ioan Alexandru, aș da exemplul lui Ion Barbu care considera, la rândul său, că izvorul poeziei sale îl constituie imnele pindarice. Dar, făcând și precizarea – explicând astfel și ermetismul poeziei sale – că în secolul XX poetul nu mai poate apărea în sandala și cu o cunună de lauri pe cap, Ioan Alexandru ambiționează să realizeze în felul său, tentativa acestei apoteoze”. ■ Vasile Florescu afirmă: *Calandri-no este fericit, dar...*: „În numărul din 7 iulie a.c. pe care «Luceafărul» l-a consacrat problemelor neoretoricii, a fost publicat și articolul *Tzvetan Todorov și gramatica povestirii* semnat de Paul Miclău. Față de *Argumentul editorial*, acest articol apare în mod evident ca o «altera pars», care într-o discuție serioasă trebuie neapărat «audiată», și felicităm redacția pentru respectarea unui principiu fără de care nici buna informare a publicului nici progresul real al cunoașterii n-ar fi cu putință. Articolul la care ne referim este, însă, prea semnificativ ca să treacă neobservat, și fiindcă alte condeie mai agere și mai cu autoritate nu s-au hotărât să se ocupe de el, ne luăm noi sarcina primului comentariu. [...] Să vedem cum stau lucrurile cu antiistorismul exaltat al lui Paul Miclău. Autoritățile invocate de d-sa nu contestă valabilitatea istoriei și a metodelor respective, ci doar pledează, este drept foarte călduros, pentru cer-

cetarea formală ca fază preliminară obligatorie a abordării istoriste”. ■ Paul Georgescu semnează textul *Predoslovie*: „Pe noi nu ne interesează aici în ce măsură critica este universitară sau eseistică, după cum refuzăm să discutăm altfel decât ca o fugă, estetismul, impresionismul, paradoxalitatea sau orice sistematică antisistematică. Valoarea există doar într-un sistem de corelații, mai ales conceptualizarea valorii – critica – și acest sistem ne interesează mai întâi, fie că apare explicit sau implicit. Rostul cronicii nu trebuie să fie acela de a pune în valoare calitățile cronicarului ci al cărții recenzate, astfel spus, cronicarul trebuie să fie transparent. Dar dacă nu vom impune gustul, ne vom apăra ideile, acele idei ce ne justifică existența”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează studiul lui Damian Hurezeanu despre *C. Dobrogeanu-Gherea* (Editura Politică, 1973): „Descriptiv și sistematizator, studiul lui Damian Hurezeanu înseamnă în primul rând o restituire prin ocolirea punctelor nevralgice, păstrându-și însă toate caracteristicile unei încercări de interpretare; fiindcă atras în prea multe direcții (inclusiv în aceea, ratată, a unei reconstituiri biografice), autorul și-a îngreunat cartea cu multe pagini inutile (între altele, puteau lipsi cele despre activitatea literară), cărora li se adaugă o anume prolixitate a limbajului folosit, nepermis de bogat în formulări jurnalistice șablonarde; cartea nu propune un portret, ci desfășoară o hartă de teme și idei dispuse în funcție de criteriul cronologic”. ■ La *Poezia „Divanului”* se referă Artur Silvestri: „A vorbi despre «poezie» la Cantemir, s-ar zice că e aventură curată, însă nu e așa. «Poezie», în sens larg, adică vibrație din pricina unei amintiri ori a stărilor insolite, aceasta există, firește, și cine are simțul liricii poate extrage uluitoare poeme de orișunde. În fine, aceasta s-a mai făcut și eu însumi îmi iau acum libertatea să așez, vreun fragment prozastic, în versuri, urmărind ce iese prin acest artificiu. Și într-adevăr, rezultatele sunt foarte inedite și, în «Divanul» mai mult ca oriunde, poezia sare la tot pasul. Întâi e de mare interes cum folosește Cantemir tropii, cum imaginează el poeticește”. ■ În textul *Începuturile romanului românesc* apar note despre cartea lui Teodor Vârgolici: „A apărut anul acesta volumul *Aspecte istorico-literare* de Teodor Vârgolici, carte despre care s-a scris puțin deși pune în discuție multe probleme interesante. Istoric literar de mult preocupat de felul concret în care se realizează mult discutata și ambigua «permanență a clasicilor», T. Vârgolici face în volumul de față considerații asupra câtorva scriitorii ce au trăit în epoci cu totul deosebite; scrie despre N. Bălcescu, despre primii noștri romancieri, despre Iosif Vulcan, Coșbuc, [...] Galaction, Mihail Sadoveanu, ca să cităm selectiv, din sumar și pentru a desemna, oricât de vag, aria pe care a dorit să o cuprindă autorul *Aspectelor istorico-literare*”. ■ În *Inconsistența unghiului de vedere*, M. Ungheanu analizează romanul lui Petru Popescu, *Sfârșitul bahic*: „Este surprinzătoare reacția de drastic tratament cu care o parte a comentatorilor au primit ultimul roman semnat de Petru Popescu, *Sfârșitul bahic*. Surprinzătoare pentru că nu este în obișnuința comentatorilor noștri literari și pentru că prin singularitatea ei poate

să dea aerul că ar fi o campanie. Sigur este că *Sfârșitul bahic* și autorul lui au reușit să atragă asupra lor concentrarea unui fir critic căruia nu-i lipsește semnificația. Una, după părerea adversarilor cărții, ar fi că noua scriere a lui Petru Popescu este nici mai mult nici mai puțin un jalnic eșec. Alta, degajată involuntar, că această scriere își are indiscutabil însemnătatea ei de vreme ce coaliizează câteva condeie critice ascuțite. [...] Nici autorul romanului, nici autorul criticii nu sunt scriitori de disprețuit. Nutrim pentru ei o stimă neascunsă. *Sfârșitul bahic* este o carte vulnerabilă, dar nu mai mult ca altele. Concluzia către care vor să ne îndrepte atât Sorin Titel, cât și Valeriu Cristea, în cronica pe care o face romanului în «România literară», tinde să nu pună în evidență decât o singură latură a romanului și aceea în chip exagerat. Considerăm reacția de un subiectivism explicabil de la un caz la altul, dar inacceptabil, iar concluzia lor excesivă. [...] Credem, date fiind cele spuse până aici, că cele două intervenții oferă o imagine mult prea partizană a cărții. Nu considerăm *Sfârșitul bahic* în afara criticii, dar singularitatea tratamentului la care a fost supus este o dovadă de exagerație. Credem că cele spuse de noi până aici sunt neconvingătoare și pentru autorii celor două comentarii. Obiectul discuției noastre nefiind însă romanul lui Petru Popescu, despre care ne-am exprimat părerea, în altă parte, părere din care nu lipseau rezervele, ne oprim aici. Urmărind cu sincer interes și nedisimulată simpatie activitatea critică a lui Sorin Titel și Valeriu Cristea am fost izbiți de atitudinea limitată în acest din urmă caz. Cum exigența este cea mai lesne dovadă de prețuire ne-am ferit să privim intervențiile lor cu un ochi îngăduitor. Celor pe care îi stimăm le suntem datori cu exigența noastră”. ■ La *Arta traducătorului* meditează Mihai Beniuc: „Personal am tradus versuri numai cu scopul de a descifra tema scrisului altor poeți și tocmai de aceea relativ puțin din: Poe, Pușkin [...] Apollinaire, Ady, Baudelaire și alții. De cele mai multe ori m-am mulțumit cu ceea ce-mi oferea lectura originalului. Dar niciodată nu înțelegi mai bine pe un poet ca atunci când îl traduci tu singur. Știam că există și o primejdie în aceasta, anume de a îndrăgi meseria de traducător și a-ți face din ea o ocupație principală. Eu simțeam însă alte chemări”.

• [„Steaua”, nr. 17] Baruțu T. Argezi continuă publicarea unor *Note de viață* despre evenimentele anului 1943 în care relatează înfruntările dintre Argezi arestat de nenumărate ori pentru articole de atitudine deranjante politic (rubrica „hotare de aer”). ■ Publică poezii Mircea Micu, Aurel Gurghianu, Franz Hodjak. ■ Al. Oprea introduce cititorul în atelierul de creație al lui Liviu Rebreanu, care lucra, se pare, mai bine noaptea, un scriitor care nu are ușurința scrisului ca Sadoveanu, ci creează trudnic, după cum mărturisește el însuși despre geneza *Răscoalei*: „Într-o noapte întreagă, de la 9 seara la 6 dimineața, am scris exact 8 rânduri, pe care le-am reluat în aceeași noapte și le-am redus la 7 [...] A doua seară am reluat *d'a capo* și am scris 4 ½ pagini.... »”

(articolul *Liviu Rebreanu sau armonia dominată*). ■ Ioan Alexandru alcătuiește un aparat critic format din note impresionante la tălmăcirea poeziei lui Pindar. ■ Petru Poantă se întrece pe sine scriind două cronici literare; prima la volumul *Petrecere cu iarbă* a Florenței Albu, „o prezență relativ discretă în spațiul liricii feminine, când euforic-senzitivă, când contemplativă, păstrând însă întotdeauna un echilibru sufletesc și o calmă seninătate” ; a doua cronică este consacrată lui Ion Cocora cu cel de-al doilea volum tipărit *Dezlegare de chaos*, un poet care „are o notă distinctă, deși nu inovează nici formal, nici ca viziune.” ■ Constantin Noica scoate semnificații ontologice dintr-o pagină a *Capitalului* lui Marx, folosind trei termeni ontologici: individualul, determinațiile și generalul (articolul *Un model ontologic*). ■ Adrian Popescu este criticul (de serviciu) care recenzează cărți de poezie apărute, printre altele volumul *Lumina cât umbra* (Ed. Eminescu, 1973) al Danielei Crăsnaru, „cartea unei înzestrate poete, meritând, fără nicio îndoială, a sta în atenția comentatorilor de poezie”. Tot la rubrica „viața cărților”, Marian Papahagi își asumă recenzarea unor cărți de critică, precum volumul *Fragmentarium* (Dacia, Cluj, 1973) a lui Matei Călinescu, „un critic cu apetențe și gusturi «clasice»” care „are excelența intuiției a ceea ce permite specia eseului: plasticizarea literară a unei judecăți critice”.

● **[„Flacăra”, nr. 36]** Alexei Rudeanu publică o scurtă prezentare a unui festival folcloric intitulat *Hora la prislop*. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a șasea a textului său memorialistic, intitulată *Lina*. ■ În *Viața literară - Scriitori de azi*, Dinu Flămând publică un portret biobibliografic dedicat lui Ștefan Bănulescu. „În ciuda numărului restrâns de cărți publicate, el este o prezență vie în câmpul literelor românești. După opinia noastră, considerăm că Ștefan Bănulescu este unul dintre cei mai importanți prozatori de astăzi, un maestru al povestirii și al nuvelei, un scriitor care poate sat alături de cei mai buni prozatori români și străini ai genului”. □ S. Traian prezintă profilul revistei „Manuscriptum”, precum și sumarul ultimului număr al acesteia. ■ În *Despre cărți*, Dorin Tudoran prezintă volumului lui Ilie Constantin, *A doua carte despre poeți* (C.R.) ce „consolidează prestigiul unui scriitor polivalent, aspirând către tipul de autor total. Ilie Constantin este, și prin activitatea sa de critic literar, un scriitor de referință în literatura română de azi”. ■ Iulia Moldoveanu publică o prezentare a *Cahiers Roumains d'études littéraires*, apreciind: „Sinteză a momentului literar actual, «caietele» debutează prin evidențierea acestei relații existente în gândirea critică românească de la Ion Heliade Rădulescu și Cezar Bolliac și până la George Călinescu”. ■ Cu titlul *Lecția profesorului Mihai Dragomirescu*, revista publică fragmentul XXVI din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cronica teatrală*, Dinu Săraru scrie despre *Autori, piese și spectacole de N. Carandino*: „N. Carandino este, prin excelență, un polemist. Gazetarul cu vervă drăcească, atent la informația incendiară, ambiționând să-și inventeze un

preopinent atunci când nu-l are la dispoziție, sufocat de patimă dar cătând să convingă că niciodată n-a fost mai calm și mai obiectiv decât atunci când a respins cu vehemență sau a declarat că a întâlnit genialitatea acolo unde alții detectaseră debilitatea progresivă, gazetarul care nu se sfiește să-și bruscheze chiar cititorul, avertizându-l că dacă este amator de judecăți conformiste să nu-și piardă timpul citindu-l, gazetarul, zic, gazetarul de excepție, prevalează criticul în înțelesul pe care îl dau noțiunii manualele școlare. [...] Dintre toți cei care scriu astăzi critică, N. Carandino a văzut cele mai multe spectacole, începând din epoca în care mai jucau Nottara, Iancu Petrescu, Aristide Demetriad”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 20] Revista comemorează 300: „An generos, anul 1973 este anul cifrelor aniversare rotunde, care dau strălucire calendarului nostru de sărbători. Acum 300 de ani, în Moldova, s-a născut acel prinț pe nume Dimitrie, care avea să ridice cultura românească la cotele cele mai înalte ale faimei europene, și tot acum 300 de ani, într-o toamnă ca și aceasta, s-a născut o carte, s-a ivit o mare carte, a ieșit de sub teascuri întâia carte românească în versuri, *Psaltirea* blândului Mitropolit Dosoftei. Un voievod – Dimitrie Cantemir, un cleric – Mitropolitul Dosoftei, doi mari cărturari al căror nume a intrat pentru vecie în panteonul nostru de valori, iată ce înseamnă aceste date aniversare, marcate prin cifra 300. E clipa când putem zice, îngânând *Psaltirea*: «Limbile să salte/ Cu cântece-nalte...» E clipa când putem repeta cuvintele unui alt cărturar, din același secol de aur, biv-vel vornicul Miron Costin: «Nasc și în Moldova oameni». Îi prăznuim pe toți acești mari oameni, prin care azi, la 300 de ani, continuăm a vorbi, cu mândrie, lumii întregi”.

■ Justin Moiescu, Mitropolitul Moldovei și al Sucevei, semnează *Dosoftei cititor al versului nostru cult*, iar General colonel Ion Coman scrie despre *Cantemir și istoria militară a românilor*. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Vântul scutură frâie de aur*. ■ În *Cuvântul zilei*, sub semnătura T. R., citim *Ora limbii române*: „Prin Dvs., prin capiii Dvs., limba română – cunoaște o amplă răspândire pe glob. Când scriem că avem cititorii în 46 de țări, aceasta înseamnă, după cererile de abonamente pe care le-am primit, că limba română circulă în toate aceste 46 de țări, fie și ca limbă de familie, ca limbă a familiei celor originarii din România. Dar există și mari comunități românești care cultivă asiduu limba română, păstrându-i neștirbită valoarea de instrument de comunicare nu numai cu familia ci și în viața publică a colectivității”. ■ În *Hyperion* citim *No jardim* de Dimitrie Anghel, în traducerea lui Nelson Vainer. ■ Revista organizează ancheta *Limbile străine în România*: „În ceea ce ne privește, accesul la limbile străine a constituit totdeauna o necesitate vitală. Situată – și geografic, și istoric – la întretăierea atâtor căi, România a fost, veacuri în șir, punct de confluență, creuzetul în care au fuzionat, pentru a fi asimilate, influențe dintre cele mai felurite. În atâtea limbi au fost descrise locurile și întâmplările vrednice să fie reținute, încât, chiar și numai pentru a studia

izvoarele istoriei patriei, cărturarul român trebuie să cunoască latina, slavona, greaca, turca, maghiara, germana, franceza, engleza și alte câteva limbi. [...] Între cele două războaie mondiale, limbile străine au avut, în școlile românești, un loc foarte precis delimitat: franceza începând din prima clasă de liceu, plus germana în cursul superior și – în conformitate cu tradiția clasicizantă – latina, dublată, în clasa a opta, de elină. Limbile străine și-au cucerit, deci, de multă vreme, o poziție fermă în sistemul școlar românesc”. Printre cei care răspund la anchetă, citim și „*Exclusivismul mai mult strică decât drege*” de acad. prof. Remus Răduleț, vicepreședinte al Academiei Române, care răspunde la întrebările: câte limbi vorbește, prin ce metode le-a învățat, despre metoda intuitivă de a învăța limbile. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu tableta *Florile rustice*. ■ În secțiunea *Cartea citim Româna în țările nordului* de Marius Sala, o prezentare a unui volum de gramatică română, intitulat *Rumänsk grammatik*, CWK Gleocup, 1973, volum realizat de prof. Alf Lombard. ■ Radu Beligan semnează *In memoriam Sică Alexandrescu*: „Cu Sică Alexandrescu dispăre unul din cei mai mari animatori pe care i-a cunoscut istoria teatrului românesc. A creat teatre, a lansat dramaturgi – el este cel care l-a descoperit pe Mihail Sebastian – a creat actori și regizori”. ■ În *Serialul nostru ilustrat* apare *Între pană și spadă* de Sarina Cassvan, iar desene sunt semnate de Valentin Popa.

2 septembrie

• [„*Scânteia*”, nr. 9618] Citim despre *Marele miting al prieteniei româno-cubaneze*, însoțit de *Cuvântarea tovarășului Fidel Castro* și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. ■ Z. Ornea semnează *Cum edităm clasicii?*: „Chestiunea, pentru a fi soluționată, presupune măsuri care nu stau numai în puterea editurilor. În unele țări, edițiile critice sunt concepute și realizate de institutele de istorie literară în colaborare – când e cazul – cu alte institute de specialitate (lingvistică, istorie, filozofie etc). În asemenea institute se pot constitui grupuri de colaboratori care să ducă la bun sfârșit asemenea întreprinderi de lungă respirație. Cred că la noi «Institutul de istorie și teorie literară G. Călinescu», care dispune de un colectiv destul de compact, și-ar putea aduce o contribuție competentă prin angajarea într-o asemenea acțiune. Intervenția Academiei de științe sociale și politice ar fi, cu siguranță, salutară. Ar trebui apoi luată în considerație capacitatea potențială a cadrelor de specialitate de la facultățile de filologie. Programarea unor asemenea ediții, în planurile de activitate științifică a cadrelor didactice, s-ar solda, cu siguranță, cu rezultate apreciable și apreciate. Dar, din nou, materializarea unor asemenea inițiative nu depinde doar de o editură anume. Intervin desigur și rațiuni economico-financiare, edițiile critice primind, de regulă, tiraje cu totul modeste, programarea acestor tipuri de lucrări trebuind să fie echilibrată prin editarea unor titluri de mare tiraj. Sigur că în aceste cazuri se cere să prevaleze interesul cultural-științific. Dar dacă se analizează atent lucrurile se poate constata că nu

se pot semnala cazuri când ediții depuse la editură nu au apărut. Sunt apoi de luat în considerație și aspectele legate de procesul tipografic. Cu toate acestea, problema hotărâtoare în asigurarea ritmicității editării clasicii depinde de soluționarea dată pregătirii îngrijitorilor de ediție. Rezolvată prin măsuri adecvate, avem convingerea că editarea clasicii literaturii române, sarcină de prim ordin, cu semnificații multiple, obiectiv primordial al operei instructiv-educative pe care se cere să o desfășurăm prin activitatea editorială, ar înregistra un reviriment. Un reviriment așteptat deopotrivă de publicul larg și de specialiști”. ■ În *Adnotări* citim *Itinerar literar italian* de George Banu: „A intrat în tradiția revistei «Secolul XX» realizarea unor numere tematice sau a unor dedicate marilor culturi. Cititorului i se oferă astfel posibilitatea contactului amplu cu motive, teme, probleme ale artei și conștiinței moderne. Evitând didacticismul, ca și orgoliul unor tratări exhaustive, aceste inițiativă pot fi înțelese ca sugestii de valoare pentru declanșarea unor discuții fecunde. Ultima apariție a revistei se remarcă prin interesul acordat artei italiene, propunându-se cititorului texte de rară valoare”.

5 septembrie

● [**„România liberă”, nr. 8978**] Radu Popescu analizează *Jurnalul lui Gala Galaction*: „O primă parte a unui manuscris a cărui existență, cunoscută de foarte mulți, și al cărui cuprins, cunoscut de foarte puțini, tindeau să-l înconjoare aproape în legendă, a apărut, în sfârșit, la editura Minerva în colecția de memorialistică. E vorba de volumul I al *Jurnalului* lui Gala Galaction. E un fapt de seamă, un eveniment al literaturii și vieții noastre culturale”. Așa cum observă recenzentul, primul volum „cuprinde primii vreo cincisprezece ani de însemnări, de la ultimii ai veacului trecut, până în ajunul primului război mondial”.

6 septembrie

● [**„Munca”, nr. 8024**] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumului *Flori pentru sarea pământului și Poeme* de Ion Crânguleanu și *Din Nord*, debut al lui George Damian.

● [**„Albina”, nr. 36**] La șapte ani de la moarte, Sașa Pană îl evocă pe Marcel Breslașu, punctând cele mai semnificative momente ale vieții și carierei poetului. ■ Se publică două dintre poeziile înscrise în concursul de creație intitulat *Din toată inima*, destinat poezilor țărani. Textele folclorice sunt semnate de Hermina Pupeză din Dăbica – Hunedoara. ■ *Hârtia de o sută de lei*, schiță de Aurel Iordache.

● [**„Orizont”, nr. 36**] De „profilul literar” al lui Ioan Alexandru, al poeziei sale, se ocupă Alexandru Ruja în articolul *Itinerar poetic – Ioan Alexandru*. ■ I. Cheie-Pantea construiește un demers analitic în o jurul conceptului de romantism, pornind de la scrierea academicianului Al. Philippide, *Puncte*

cardinale europene. Orizont romantic, culegere de eseuri care a inițiat noua colecție de „sinteze” a Editurii Eminescu. ■ „Poșta poeziei” este ținută în continuare de Damian Ureche. ■ Mirela Petcu, Angela Teodorescu și D. Marian transpun în românește poezia indienilor Quecha și Mapuche, pe Roberto Fernandez Retamar, pe Rodolfo Hinostroza și pe Javier Heraud.

● [„România literară”, nr. 36] Versuri semnează: Toma George Maiorescu (*Peisaj cu personaje; Peisaj cu lei*), Marcel Breslașu (*Lied; Cioburi; Noapte și frig; Chitară; Cumpănă; Sonet; Descumpănit; Migrații; Zodiac; Marea nostalgie* – „din versurile postume, cuprinse în volumul *Zodiac*, în curs de apariție la Cartea Românească”). ■ În *Atelier literar* apare o nouă poezie de Gabriel Chifu, *Cine sunt*. ■ Apare poezia de George Uscătescu (*Florilegiu*), cu o notă explicativă semnată de Darie Novăceanu. ■ *Din lirica bulgară* citim: Mihail Maglari traduce poezii de Ludmila Isaeva (*Cerul*) și Gheorghi Strumski (*Dimineața*), iar Valentin Deșliu semnează traduceri din Nino Nikolov (*August*) și Veselin Hancev (*Liniște*). ■ Bujor Nedelcovici publică *Noapte rece de septembrie*. ■ Nichita Stănescu semnează *Mitul ca exaltare a întâmplării*. ■ Pe prima pagină citim tableta *Noapțile albe* de George Macovescu. ■ Editorialul *Stil și originalitate* este semnat de George Ivașcu: „Drumul ascendent parcurs de literatura noastră în climatul dezvoltat atât de prielnic după și prin Congreșele IX și X ale Partidului, stimularea creației originale, a personalității omului de artă, eflorescența, prin consecință, a stilurilor și modalităților de expresie constituie astăzi o realitate prin ea însăși fecundă. Niciodată afirmarea talentelor, în infinitele lor posibilități, n-a fost mai pregnantă și mai semnificativă, însăși «exceptia de la regulă», adică inerenta proliferare și produse marginale artei, literaturii autentice, confirmând legitatea procesului. [...] Decentralizarea editorială, descentralizarea însăși a Uniunii Scriitorilor prin asociații cu o sporită conștiință de sine a imperativelor specifice, îmbogățirea numărului de reviste și creșterea perimetrului de acces la mijloacele radio-televizate, – se adaugă, apoi, acestor condiții de salt, cantitativ dar și calitativ, în profesiunea artei scriitoricești. De aici, firește, și noile dimensiuni ale noțiunilor de stil și originalitate, noul context social, noul climat, noile mijloace de răspândire a literaturii, noile tehnici de comunicare ale scriitorului cu lumea și în lume. Toate implicând – și solicitând – o cât mai fermă conștiință de sine a talentelor în ce au ele mai propriu, ca și a noilor parametri de situație a lor în colectivitate, în raport cu exigențele acesteia, cu propria-i conștiință de sine, și ea îmbogățită, modificată”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo*, cu textul *A fi „modern”*: „Omul a devenit o realitate care-și copleșește mediul pentru că altfel nu poate să existe. Este o specie copleșitoare în lume, care-și explorează lumea, ca să-i cunoască măruntaiele și care a înțeles ceva din fața ei surzătoare, făcând-o să nu mai surdă. Întrebarea noastră este următoarea: cât vom rezista noi, ca specie, marilor adevăruri spre care titanic suntem împinși de natura noastră interioară, cât suntem în stare să trăim fără iluzii, fără convenții

și fără valuri – în lumea aceasta a excitației nu a inhibiției?”. ■ Nicolae Ciobanu semnează *Conștiința de sine a criticii*: „Atenția opiniei literar-artistice s-a oprit și se oprește adesea asupra procesului de edificarea unei cât mai distincte conștiințe critice pe ansamblu culturii române contemporane. Fiind expresia unei complexe asimilări de elemente estetic-culturale, social-politice, istoric-literare și, nu în ultimul rând, morale, sintagma aceasta, *conștiința critică*, este chemată să particularizeze un mod calificat – structurat în conformitate cu exigențele ce decurg din condiția generală a fenomenului artistic actual – de a înțelege și judeca, la nivelul premiselor permanent valabile, tot ce se circumscrie vieții literare de zi cu zi. Firește, din orice unghi am privi chestiunea, criteriul valorii este (sau ar trebui să fie!) criteriul suveran”. ■ În continuarea citim intervenții la *Colocviul „României literare”* despre *Universul artei noastre*: ■ Aurel Baranga, *În dialogul umanității – valori originale*: „Se crede, în mod simplist, că *stilul* unui scriitor este ceva foarte apropiat de caligrafia lui, de capacitatea respectivului artist de a așeza «frumos» cuvintele în frază. *Stilul* e expresia de *gândire* a scriitorului, *stilul*, în accepția majoră a termenului, și nu în cea uzuală, lipsită de funcție, a cuvântului, e echivalentă cu filosofia de viață a creatorului, cu felul cum judecă el Umanitatea și Istoria, e sancțiunea lui supremă. [...] *Stilul* adevărat n-are nimic comun cu frumusețea frazeologică. Așa se explică atâtea aparente și doar înșelătoare nepotriviții: scriitori foarte mari, care n-au «stil» și grafomani calofili, deținători ai unui «stil», complex, dar care rămân nuli în plan artistic. Așa se explică încă un paradox: poeții minori seamănă între ei, chiar dacă «stilurile» lor sunt diferite. Seamănă între ei, ca două picături de apă, prin lipsa lor de stil”. ■ Vasile Tomescu, *Responsabilitatea actului de creație*, scrie despre muzica contemporană, pentru a ajunge la concluzie: „În spiritul învățaturii marxist-leniniste al ideilor cuprinse în documentele Partidului Comunist Român, cunoscând legile dezvoltării societății și cu conștiința clară că participând la făurirea celei mai avansate orânduiri putem înțelege cu aceeași acuitate toate fenomenele pe care le generează contemporaneitatea. Prin înțelegere vrem să exprimăm de fapt capacitatea noastră de a distinge ceea ce are atributul autenticității, de ceea ce este creația pseudo-artistică, ce e durabil și semnificativ de ce e caduc, în fond ce servește și ce se opune înaltului nostru ideal artistic. În acest fel vom putea aprecia la justa lor valoare dreptul și datoria de a păstra și de a duce mai departe ceea ce ne aparține organic, pe linia tradițiilor noastre, a originalității culturii noastre naționale, rolul și necesitatea experimentului în muzica noastră simfonică și de cameră, sensul creator al avangardei (atunci când acesta își legitimează în profunzime titlul), dreptul și datoria la o gândire proprie dar responsabilă”. ■ Paul Anghel, *Pe când ora literaturii române?*: „Altfel spus, când o literatură devine vedetă internațională? ... Când apucă să spună ceva, ceea ce alte literaturi întârzie să spună, ezită să spună sau nu știu încă să spună. Tocmai de aceea, chestiunea sincronismului ar trebui formulată altfel. Sincro-

nismul se produce de fapt continuu; sincronismul literaturii române nu mai trebuie dovedit (ceasul romantismului, spre exemplu, n-a sunat la noi prea târziu, ceasul avangardismului a sunat chiar mai devreme). În schimb, *trebuia găsită șansa* – paradoxală – *de a ieși din sincronism, de a lucra pe cont propriu*, în afara soluțiilor generale, anticipând soluțiile generale, anticipând soluțiile generale, astfel încât sincronismul să se producă invers. Un antisincronism, dacă doriți, cel prin care, printr-o întoarcere, coada sau mijlocul rândului devin cap. Problema este deci de a ști să provoci sau să produci ora unei anume literaturi, în cazul nostru ora literaturii române”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Albumul lui Al. T. Stamatiad*. ■ Ștefan Aug. Doinaș revine la *Orfeu și tentația realului* publicând a doua parte din *II. Tratarea poetică a realului* (4, 5, 6). ■ În *Studii despre clasici*, Nicolae Manolescu scrie două cronici literare: ■ *Pădurea de simboluri* de M. Ungheanu, C.R., 1973: „Două lucruri sunt supărătoare în *Pădurea de simboluri*, poate chiar într-o măsură sporită față de cărțile vechi: împingerea spiritului de contradicție până la vana arguție și neglijența exprimării. [...] *Pădurea de simboluri* cuprinde câteva studii remarcabile și este, în ansamblu, o carte incitantă și plină de idei”. ■ *Citind, recitind...* de Al. Săndulescu, Eminescu, 1973: „Mai cuminte sub raportul intențiilor și mai săracă în mijloace, culegerea lui Al. Săndulescu este a unui cercetător atent al literaturii clasice, informat, fără imaginație critică, scriind într-un stil agreabil și mai mult eseistic, deși lipsit de culoare personală”. ■ Citim recenzii: ■ Mihai Minculescu prezintă *Aspecte istorico-literare* de Teodor Vârgolici: „Așadar, o carte într-adevăr utilă, vizând în primul rând pe «consumatorul de literatură» – către care este înclinat cuvântul înainte al autorului (*Permanența clasicilor*), și pentru care scrie Teodor Vârgolici”. ■ Dana Dumitriu scrie despre *Senin* de Al. Claudian, Minerva, 1973: „Volumul editat recent la Minerva are meritul de a smulge neantului și de a valorifica opera poetică aproape necunoscută a lui Al. Claudian, inegală pe întinderea ei dar și cu reale izbânzi, care printr-o selecție exigentă poate rezista timpului”. ■ Aureliu Goci notează apariția volumului *Lirice* de Virgil Carianopol, Scrisul românesc, 1973: „Versurile de dinainte de 1940 sunt totuși net superioare celor de astăzi, definind personalitatea celui mai eclectic poet român”. ■ Sorin Titel recenzează *Cartea pierdută* de Domnița Gherghinescu-Vania, C.R., 1973: „Ce ciudat se construiește, frază cu frază, vorbă cu vorbă, farmecul acestei cărți alcătuită din frânturi de scrisori, asemenea unui roman epistolar. Decupate cu multă grijă, din epistolele pe care Domnița Gherghinescu-Vania le-a trimis prietenilor (printre aceștia Lucian Blaga și Tudor Arghezi) – și scrise bineînțeles fără gândul de-a fi vreodată dezvăluite tiparului, ele alcătuiesc o carte unitară, de o aleasă și plină de noblețe poezie, o carte tulburătoare”. ■ Sorin Titel se ocupă și de *Culorile sângelui* de Mihail Diaconescu, C.R., 1973: „Riguros construită, cartea lui Mihail Diaconescu ne lasă impresia, în general, a unui

profesionalism lăudabil. Romanul anunță un prozator care își va găsi în continuare, în istorie, o sursă de inspirație”. ■ În *O vocație universalistă* G. Dimisianu scrie despre *Umanități* de Nicolae Balotă, Eminescu, 1973: „Oriunde în scrisul lui N. Balotă e o propensiune spre orizonturi largi, peste tot ambițioase deschideri către spații întinse de cultură, manifestarea unui spirit dotat să privească valorile integrator, prin epoci și curente de creație. Cu egală și calmă stăpânire a materiei criticului străbate ținuturi vaste și de un foarte divers relief, interesat, cum îl vedem, de autorii antici și de cei ai Renașterii, de clasicism, de perioada luminilor, de romantici, de realiști, de exponenții avangardei sau ai esteticii absurdului și, nu mai puțin, de actualitatea literară imediată unde ia act de tot ce e nou, totdeauna documentat și mereu comprehensiv, nicio dată rigid în receptarea expresiilor viabile ale artei”. ■ Paul Tutungiu comentează *Cultură și religie* de Alexandru Tănase, Editura Politică, 1973: „*Cultură și religie* este un eseu substanțial, dens, interesant, util în acțiunea educativă de formare a unei conștiințe emancipate”. ■ Al. Piru scrie despre *Vladimir Streinu și literatura universală*, despre volumul *Studii de literatură universală* de Vladimir Streinu, editat de George Munteanu, Univers, 1973, spunând că „eu aș fi pus în volumul postum doar articolele rămase prin periodice sau inedite, numai 240 de pagini, întregind în chip suficient figura de critic literar cu deschidere spre literatura lumii și uneori interesant comparatist a lui Vladimir Streinu”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* vine cu informații despre proiectele literare ale lui Dumitru Corbea, Al. I. Ștefănescu, Ion Th. Ilea, Ion Acsan, Virginia Șerbănescu, Sarina Cassvan, Barbu Solacolu. ■ Sub semnătura g. m. apare necrologul *George Cuibuș*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Între 4-7 septembrie 1973, în Uniunea Sovietică, la Alma-Ata, are loc Conferința scriitorilor din țările Asiei și Africii, urmată, la Erevan, între 10-13 septembrie, de un simpozion de poezie. Uniunea Scriitorilor din R. S. România este reprezentată la aceste acțiuni de o delegație formată din: Ion Horea, redactor șef adjunct al revistei «România literară», și Gheorghe Tomozei, redactor șef al revistei «Argeș», membri ai Consiliului Uniunii Scriitorilor. * În cadrul schimbului redacțional între revistele «Viața Românească» și «Letopis Matice Srpske» din Novi Sad, a plecat în Iugoslavia poetul Radu Boureanu, redactor șef al revistei «Viața Românească»; iar în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunile de scriitori din R. S. România și R. P. Polonă, a plecat la Varșovia o delegație de scriitori compusă din: Jordan Chimet, Nicolae Neagu și Ion Petrache. * Oaspeți străini: scriitorul Ilya Kosntantinovski (în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor Sovietici); scriitoarea maghiară Kada Iulia, redactor al revistei «Nagyvilág» și secretar al Pen-Clubului din R. P. Ungară (în schimb redacțional cu revista «Secolului XX»”. ■ Știri din *Asociația Scriitorilor din București*: „În tabăra de vară a elevilor din Capitală, organizată de Comitetul Municipal U. T. C., a avut loc o seară literară pentru tineret la care au participat Mircea Micu și

Pia Olaru. * Pentru a găsi forme noi în relația scriitori-cititori, Asociația Scriitorilor din București a organizat o convorbire de lucru între conducerea clubului Uzinelor Republica și scriitori. Au participat: Violeta Zamfirescu, Mircea Micu, Ion Meîțoiu, Nicolae Ștefănescu, Ion Larian Postolache. Din partea conducerii clubului au participat Staiciu Teodor și Mariana Manoliu”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Jules Verne, vizionarul*, notând apariția volumului *Prin deșertul de gheață*. ■ Cristian Unteanu notează apariția volumului *La petite boutique* de Suzanne Prou, Ed. Mercure de France, 1973. ■ Revista dedică două pagini lui George Enescu, întâmpinând astfel Festivalul Enescu; citim textele: „*Oedip*” la *Opera din Paris. Amintirile scenografului* de Andre Boll și „...*O imensă datorie de recunoștință...*” de George Manoliu. ■ Ana Giugariu semnează un interviu cu Jean Starobinski, „*Demnitate, curaj, sens al realității*, un interviu despre Școala din Geneva, Etica profesională, „Profit de cuceririle lingvisticii”, Ramuz, Masca și despre România și legăturile lui Starobinski: „Legăturile mele cu România sunt din ce în ce mai numeroase, pline de prietenie. N-aș putea să le enumăr acum, căci «Reuniunile Internaționale de la Geneva» au prilejuit o multitudine de asemenea contacte fructuoase. În ultimii ani, după ce la «Recontres» participaseră Mihai Ralea, Iorgu Iordan, am fost fericiți de a cunoaște opiniile unor personalități precum C.I. Botez, George Ivașcu, Valentin Lipatti, Horia Lovinescu, Adrian Marino, Gh. Vlădescu-Răcoasa, N. Tertulian. Aceste legături, prețioase nu numai pentru mine, ci pentru toți scriitorii Elveției Romande, ar trebui să se întărească în mod permanent”. Alături citim și un fragment din *Portret al artistului ca saltimbanc* de Jean Starobinski.

● [„**Tribuna**”, nr. 36] În secțiunea *Proză*: Irena Pușchilă cu o culegere de schițe – *Adio Tizian* – Traian Dumitrescu considerându-le „submediocre, trădând o totală lipsă de gust și, evident, absența oricăror însușiri literare”, Ion Marcoș recenzează *A doua carte despre poeți* de Ilie Constantin; ■ Victor Felea scrie cronici literare pentru: *Elegii de când eram mai tânăr* de Mircea Dinescu și *Lacrima Laurei* de Dan Rotaru. ■ Secțiunea *Lecturi constructive (2): Calitatea lecturii critice* – eseu de Ion Vlad; ■ Dezbateră propusă de revista „**Tribuna**”: *Critica necesară*: „revista noastră propune o dezbateră mai amplă, menită să sublinieze rolul și eficiența criticii literare actuale. Fără a stabili rigori prealabile, ne-am gândit, totuși, ca în cadrul acestei discuții despre necesitatea actului critic solidar cu opera să pornim de la câteva aspecte esențiale, cum ar fi de pildă relațiile: a) operă actuală și opțiunile criticului; b) creație și construcție în critica literară; c) spirit critic, spirit polemic; d) intuiție, metodă, fundamentare teoretică; c) critică și foiletonism”, intervin Radu Enescu, George Munteanu, Mircea Braga, Gheorghe Grigurcu. ■ Eugen Simion eseu: *Un poet al statuarului* – despre Ștefan Augustin Doinaș. ■ *Meridian*: tradus de Dan Băndilă, Franz Kafka – *Scrisori către Felice*; tradus de Veronica Porumbacu și Tothfalusi Anna – poezii de Radnoti Miklos.

7 septembrie

• [„**Munca**”, nr. 8025] În rubrica *Punct*, cu titlul *Cititorii trebuie să se recunoască în mesajul operei*, revista publică un scurt interviu cu Paul Anghel. Acesta răspunde la întrebări legate de literatura română contemporană („în clipa de față literatura română se află de așezare, după o perioadă de efervescență și căutări, căreia încă nu i s-a pus punct și nu trebuie, practic, să i se pună punct. Procesul de efervescență și așezare trebuie să fie de fapt continuu: așezarea, deci consolidarea valorilor, ferind literatura de irosirea sterile, iar căutările asigurându-i o permanentă deschidere de orizonturi.”), de „raportul dintre verosimilitatea operei și adevărul vieții reflectat în literatură”, își exprimă preferința pentru teatrul isoric, vorbește despre istoria literaturii române la care autorul lucrează („Lucrez la această istorie care este mai mult decât o istorie literară, încercă să fie un eseu asupra spiritualității românești în expresia sa literară, dar nu numai în această expresie ci și în alte coordonate. Primul volum din această carte este gata, și în clipa de față îl definitivez pentru tipar. Ceea ce vreau să se înțeleagă este că această istorie este a mea, adică un act personal de investigații și contemplare a spectacolului literaturii române, iar valoarea ei este circumscrisă acestei voințe subiective de a descifra câteva dintre enigmaticele acestui spectacol, enigme care țin de formula originală a spiritualității noastre”).

• [„**Contemporanul**”, nr. 37] Adriana Miteșcu, în *Orizontul poetului*, meditează la poezia lui Dragoș Vrânceanu: „Desigur versurile atestă multiple reminiscențe culturale și turistice, utilizate simbolic sau în discursuri de invocație retorică. Dar nu aceste elemente de decorație livrescă și istorică mi se par hotărâtoare pentru a accepta sau a argumenta asimilarea originală a unei experiențe lirice universale. Dragoș Vrânceanu este o personalitate vibratilă care se armonizează în momentele de neistovită confruntare. Lirismul său țâșnește dintr-un roi de impresii labile care printr-un fericit hazard se atrag în puncte de incidență”. ■ De cartea lui Al. Mitru, *În țara legendelor* se ocupă Dumitru Micu: „Nu putem, în consecință, decât să fim recunoscători acelor ce, precum Al. Mitru, repovestesc legende și basme, în bună parte uitate. Și subscriem cu amândouă mâinile la opinia profesorului Guillerrou că ar fi bine să se ofere turiștilor, în afară de ghidurile obișnuite, și ghiduri de un gen inedit, care să cuprindă informații nu numai de ordin istoric și artistic, ci și din acelea care răzbat «până la sufletul peisajului». Editura pentru turism a anticipat, de fapt, această sugestie, tipărind *În țara legendelor*”.

• [„**Cronica**”, nr. 36] Cronica lui Al. Andriescu are ca subiect volumul lui Florin Mugur *Convorbiri cu Marin Preda* (Albatros, 1973), subliniind că poetul „știe când să cedeze «cârma» dialogului în «mâinile romancierului», încât aproape că nu-ți mai dai seama că citești totuși niște «confesiuni provocate»”. ■ Const. Ciopraga glosează pe marginea folosirii cuvintelor în limbajul comun și în cel poetic, inserând idei pe această temă, sau citând din

confesiunile unor creatori precum Lucian Blaga, Ion Barbu, I.L. Caragiale, Rousseau, Rimbaud, Camus, Sartre ș.a. ■ N. Barbu prezintă succint *Dicționarul de pseudonime* alcătuit de Mihail Straje la Minerva, „cel dintâi de acest profil în limba română, al cărui merit prim și esențial se confundă cu însăși existența lui”. ■ *Ora prânzului*, schiță de Stelian Baboi. ■ *Scrisori către prieteni din Ardeal*, versuri de Marcel Mureșeanu. Tot o poezie amplă, divizată și numerotată cu cifre romane, semnează și Ion Crânguleanu: *La Eminescu*. ■ Val. Condurache traduce din lirica latino-americană (șapte poeți cu nume fără rezonanță). ■ Magda Ursache recenzează două volume de proză: *Miraculoasele întâlniri*, povestiri de Nina Stănculescu („Cartea refuză să prindă viață, nu rezistă sub povara intențiilor scriitoarei, faptele narate fiind prea inconsistente, prea sărace ca să constituie substanța unor proze și să se cristalizeze epic”), și *Cocoșatul are alibi* de Rodica Ojog-Brașoveanu (ce s-ar părea că vrea să „contrazică opinia lui G. Călinescu privind incapacitatea noastră structurală de manifestare în genul romanului polițist”). ■ În articolul intitulat *Necesitatea comentariului*, Constantin Pavel își expune părerea despre acest subiect, pledând pentru comentarii de calitate, pornind însă de la exemple negative din nenumite manuale școlare sau texte comentate apărute în seria *Lyceum* a Editurii Albatros. „Literaritatea textului nu rezidă în detaliile de elaborare, în catalogarea surselor și nici în consemnarea parcimonioasă a procedeelelor, ci doar în încântarea pe care o procură, spontană, dar și purtând marca reflecției”, conchide autorul. ■ Seria de articole și studii suprintitulate de Constantin Noica *Concepția lui Goethe despre om* continuă cu eseu *Mai este ceva: Cuvântul*, în care se găsește cheia prin care se poate înțelege de ce „Goethe a făcut totuși cultură mare, din perspectiva ochiului și nu a cuvântului”, înțelegându-i astfel pe greci ca nimeni altul: „Din perspectiva aceasta a cuvântului, cultura va apărea ca instanța superioară, care ar contrazice natura. Dar, instanța superioară fiind, trebuie ea să contrazică natura? Nu poate fi reluat ceva din sugestia lui Goethe, cum că faptul de cultură apare în prelungirea naturii, dar poate, până la urmă, deveni nenatural, și totuși trebuie păstrat ca atare?”. ■ *File de arhivă* despre primele încercări de constituire a S.A.D.R. (Societatea autorilor dramatici români), începând cu 1911, până în 1923. Alăturat, o fotografie îi arată pe Caton Theodorian, Mihail Sorbul, Ion Minulescu, A. de Hertz și Liviu Rebreanu în Piața San Marco din Veneția. ■ Mihai Dimiu prezintă cititorilor *Interferențe teatrale româno-latinoamericane*, inițiate în urmă cu un sfert de veac. Dramaturgii români jucați pe continentul îndepărtat sunt I.L. Caragiale (*O scrisoare pierdută* sau *O noapte furtunoasă*) și Al. Mirodan (*Celebrul 702*). Autorii latinoamericani „devin tot mai familiari publicului român”: Agustin Cuzzani (*Centrul înaintaș a murit în zori*), Alejandro Casona (*Copacii mor în picioare, Doamna zorilor*), Guilherme Figueiredo (*Vulpea și strugurii*), Em. Roblès (*Montserrat*). ■ Marioara Munteanu, învățătoare din comuna Dolhasca, jud. Suceava, trimite

revistei o scrisoare (datată 25 iulie 1908), adresată de Mihail Sadoveanu unui învățător din comuna Brădățel, Teodor Radovici, cuprinzând «sfaturi valoroase pentru un îndrăgostit al condeiului». Acesta trimisese o bucatăintituală *Ion Novs*, pe care maestrul o consideră „schița unei povestiri mari”, adnotând-o cu observații în vederea publicării viitoare. ■ N. Irimescu reține pentru rubrica sa culegerea gălățeană de studii și articole de folclor, limbă, critică și istorie literară intitulată *Orizonturi*, noua rubrică *Rondul de noapte*, din revista „Ateneu”, „ce se anunță atractivă”, precum și rubrica *Predoslovie* din „Luceafărul”, Paul Georgescu preluând cronică literară, de fapt o critică a criticii literare. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după tablouri de Ștefan Hotnog.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 144] Eugen Barbu întocmește o *Istorie a plagiatului* în rubrica sa *Caiete*. ■ Un portret *Dimitrie Cantemir* de C.C. Giurescu. ■ Dan Mutașcu, prin *Frumoasa modestie a poeziei*, face o reverență către Virgil Carianopol și al său *Cântec oltenesc*. ■ E. Manu recenzează volumul de studii al Cornелиei Ștefănescu, *Momente ale romanului*. ■ O *Fabulă ghicitoare* de Aurel Baranga. ■ Romul Munteanu despre *Un roman al evenimentului-limită*, *Pomul de Crăciun* de M. Bataille, Univers, în traducerea Mihaelei Protopopescu. ■ C. Otobăcu, în cronică *Interpretarea textului poetic*, se oprește și la Matei Călinescu și cartea *Conceptul modern de poezie*, Eminescu, 1972. „*Conceptul modern de poezie* este o carte a cărei valoare documentară nu poate fi depășită decât de capacitatea de sinteză a autorului ei și de acuratețea stilului în care este scrisă... cartea se dovedește a fi un templu plin de lumină, în care sunt puse să officieze vocile cele mai înzestrate (de la Apollinaire sau Dante și Shakespeare la Valéry sau Pound); dintre români: Arghezi, Barbu, Blaga, Călinescu, Eminescu, Lovinescu, Macedonski, Maiorescu, Streinu, Tzara, Vianu, pentru a nu cita decât câteva din cele peste 400 de personalități artistice cărora Matei Călinescu le dă întâlnire în cartea sa, pentru a lumina, prin gândirea lor pătrunzătoare și elevată, vasta sferă a conceptului modern de poezie.”

8 septembrie

● [„**Munca**”, nr. 8026] În *Literatură - Critică*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Aurel M. Buricea, Gelu Dorian. ■ În *Puncte de vedere*, Lucia Bogdan publică *Teatrul popular: Un titlu onorific, sau o formă superioară de activitate?* ■ În *Cărți noi*, Mihai Cernat prezintă, într-o serie de note, volumele: Damian Hurezeanu, *C. Dobrogeanu Gherea* (Editura Politică), Gala Galaction, *Jurnal*, vol. I (Minerva) și *La răsărit de Eden* de John Steinbeck (Minerva).

● [„**Flacăra**”, nr. 37] Revista publică o fotografie cu Romul Munteanu, „directorul editurii Univers, cu gândul la viitoarele apariții editoriale”. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a șaptea

a textului memorialistic, intitulată *Cererea în căsătorie*. □ În *Cronica teatrală*, Dinu Săraru scrie despre Paul Everac, *Trei piese-eseu la Cartea Românească*. „Literar vorbind, volumul publicat de «Cartea Românească» - editură care face mari servicii literaturii române de actualitate, devotându-se ei cu o generozitate nobilă și poate că o dată va trebui să observăm rolul jucat de această editură în ultimii ani în instaurarea unui climat de efervescență - literar vorbind, volumul se constituie drept argumentul unui moment de lectură pasionată și pasionantă”. ■ R.P. prezintă, cu titlul *Teatrul Tv: Marele rol*, piesa omonimă a lui Tudor Negoiță. ■ Cu titlul *Institutul de literatură*, revista publică fragmentul XVII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Viața literară - Scriitori de azi*, Alexandru Papilian realizează un portret biobibliografic dedicat lui Dumitru Radu Popescu. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică *Zăpezi fără întoarcere*, o amplă analiză a volumului omonim al lui Nicolae Dragoș (C.R.). ■ Într-o notiță evidențiată tipografic, se anunță deschiderea, luni, 17 septembrie, a Cenaclului Flacăra și se prezintă, pe scurt, programul. ■ În *Viața literară*, se publică, cu titlul *Ancheta noastră*, un amplu material intitulat *Poeți la al treilea volum*. Se pleacă de la ideea că „fiecare carte de versuri are istoria ei în creația unui poet. Fiecare adaugă alte semnificații la autobiografia lirică a autorului ei. Inițiind această anchetă cu privire la «al treilea volum» ne-am gândit că el ar putea fi un test, ar putea prezice o maturitate lirică. O carte e întotdeauna o speranță, un semnal. Ea poate confirma împliniri și nega aspirații”. ■ În acest context, Mihai Gafița scrie *Speranță nerealizată? Previziune ratată?*: „Premisele pe care le ghicim - și adesea le auzim formulate direct, nu doar de critici literari, ci de cititori sau oameni din sfera culturii, iar adesea, mai cu seamă, de aceste două categorii din urmă - ar suna (interogativ) cam așa: După al treilea volum de poezii, unui autor putem să-i pretindem, sau trebuie să fie poet în toată puterea cuvântului, recunoscut și cunoscut? Dacă la un al treilea volum nu e încă un astfel de poet - mai e cu cale să i se publice veleitarului vreun volum? Nu este el o «speranță» nerealizată? O previziune ratată?”. În această discuție sunt incluși poeți precum Grigore Arbore, Petre Ghelmez, Nicolae Ioana, Doina Sălăjan, Mihai Ursachi ș.a., iar concluzia la care se ajunge este că al treilea volum al acestor poeți „este legitim, el reprezintă valori, însă și trepte spre următoarele care vor putea valorifica superior un drum parcurs, în câteva cazuri de zece ani, și cel puțin în două, de douăzeci. A rămâne sau a intra în istoria literară e și o chestiune de editare, de circulație în librării, mai e și o chestiune de obișnuință a cititorilor din două-trei generații succesive, de atenție și receptivitate a criticii”. □ În schimb, Dan Cristea scrie despre *O răscruce a îndoielilor*, în care susține că „[...] poetul modern a încetat să mai fie autorul unei singure cărți de fulgurantă apariție. Pentru el carte a devenit Cartea, cu majusculă, însemnând opera spirituală ca atare, care învinge «hazardul cuvânt cu cuvânt». Distanțarea de hazardul inspirației, înțelegerea, dimpotrivă, a liricii ca rezistență și ca muncă

metodică, de laborator, a atras și ideea operei, edificată arhitectonic prin dispunerea ordonată și nuanțată a intuițiilor. Poetul modern e dublat, în genere, și de un teoretician al versului și al literaturii, care simte nevoia să-și explice și să-și exemplifice conștiința artistică”. ■ Dinu Flămând publică un reportaj intitulat *Risipitorii*.

● [„**Lucefărul**”, nr. 36] Aurel Baranga semnează textul: *Solia umanismului militant*: „Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în America Latină capătă în contextul vieții internaționale, o amploare deosebită încărcându-se de semnificații politice, sociale și culturale, excepționale. Președintele Ceaușescu e primul om de stat aparținând lumii socialiste, care vizitează America Latină și marele sol al unui popor de origine latină care și-a orânduit viața pe baze socialiste”. ■ Paul Cornea observă *Tendențe actuale în literatura comparată*: „Sunt numai două săptămâni de când s-au închis lucrările celui de al VII-la Congres al Asociației Internaționale de literatură comparată, desfășurat la Montreal-Ottawa (Canada). Participanții, veniți din toate colțurile lumii, s-au întors între timp în țările lor: peisajul canadian, cu marile lui metropole ultra-moderne și întinderile nesfârșite, par pustii sub îmbrățișarea soarelui torid de august, s-a topit ca un abur – și, în primul rând, profesoara Eva Kushner, căreia îi revine meritul principal în organizarea și reușita congresului – și-au oferit bine meritate vacanțe”. ■ Florin Mihăilescu semnează cronică literară la volumul lui Marin Sorescu intitulat *La liliaci*: „Apreciind așadar noua încercare a lui Marin Sorescu de a se elibera de propria-i formulă într-un efort experimental pe care îl depune de mai mulți ani, dacă nu cumva însăși vocația lui rezidă în experiment, și subliniind în special autenticitatea acestor pagini din *La Liliaci* în care doarme, poate, ignorându-se, un prozator de formulă modernă, nu ne vom ascunde însă insatisfacția ce ne-o provoacă în primul rând premeditatea impreciziei de statut estetic a noului volum, dăunătoare nu din perspectiva stabilității genurilor, ci din aceea, cu adevărat importantă, a eficacității artistice. Căci începând printr-o cutezătoare eliberare de balastul convențiilor poetice, Marin Sorescu sfârșește acum prin a se elibera de [...] poezia însăși ceea ce nu ni se pare că mai figurează printre intențiile sale. Și, neapărat, nici printre propriile noastre exigențe”. ■ În cadrul rubricii *Perspectiva operei* semnează texte: Vasile Florescu, Vladimir Simion și Nicolae Ciobanu. ■ Despre *Sens și consens* scrie Vasile Florescu: „La această justificare a ambiguității, bazată pe geniala intuiție a lui Humboldt, trebuie să adăugăm o cucerire, mult mai veche, datorată gnoseologiei sofisților. Acești gânditori, pe nedrept huliți veacuri de-a rândul, și-au dat seama că există un domeniu în care rigoarea scientistă nu e cu puțință, dar o anumită rigoare de alt tip, poate duce la stabilirea unei quasiunivocități, care este consensul”. ■ La *Înțelesul finalului* se referă Vladimir Simion: „Confruntarea tragică pe care Goethe o rezolvă în interiorul romanului său, devine la Albert Camus o confruntare cu cititorii, cu

semenii săi. De aici revolta sa împotriva unei analize întreprinse pe un ton apodictic, care nu admite replică”. ■ După ce expune *Un „punct geometric”*, Nicolae Ciobanu conchide: „În încheierea acestor succinte note, ne gândim că multe dintre imperfecțiunile de gândire și de elaborare artistică învederate adesea chiar și de romanele notabile ce apar la noi azi sunt generate, indiscutabil, și de faptul că anumiți autori consideră sfârșitul scrierilor lor drept o chestiune ce se poate rezolva mai mult de la sine, uneori chiar în momentul în care redactarea a ajuns în punctul respectiv”. ■ Artur Silvestri semnaleză *Limita semnificativă*: „Un roman polifonic, sunând din articulațiile construcției, din șipicile drepte și stâlpi verticali al schelelor, rezonând de la un capăt la altul, în unde, ca și piatra în apă – iată ce visez eu însumi. În episodul de la sfârșit, ca într-o movilă în care s-au așezat una peste alta 12 civilizații seculare, să surprinzi, planând, firește în atmosferă, toate cutele sufletești, exaltările și retragerile suspicioase, într-un cuvânt, tot ce face din om istoria și umanitatea”. ■ Numărul conține o rubrică specială despre *Hortensia Papadat-Bengescu*. Semnează texte: Norman Manea, Dan Cristea, Nicolae Balotă, Adrian Isac. ■ Dan Cristea se referă la *Modele și actori*: „Alte personaje, spre deosebire de Rim care doar se informează, sunt compuse în umbra romanului efectiv jucat de Don Juan. Pentru mediul pe care îl străbat valoarea lor e de a fi cuceritori. În *Fecioarele despletite* meditănd la cauza surpărilor de la Hallipi, Mini așază la baza tuturor dramelor vieții un principiu masculin.... Și nu-i mai puțin adevărat că întâmplările provocatoare de consecințe funeste sunt declanșate pretutindeni de treceri de o clipă prin viața eroinelor a unor bărbați: italianul și Lenora, Lică și Lina, Elena Drăgănescu și Marcian. Iubirea lor e, totdeauna, un element de dezagregare, de distrugere și dispariție”. ■ Despre *Finalul „Concertului”*, Norman Manea notează: „Căci zgomotele sunt acum străine. Mai curând presimțiri. Ca și cum s-ar sustrage în liniște scaunele din sala de audiție sau, în întuneric, s-ar pregăti abia locurile pentru orchestră. Unii ar putea pândi fâșâitul de cauciuc al superbului Lincoln purtând pe bulevarde stilizata legătură dintre marele muzician Marcian și Elena, distinsa diletantă”. ■ Adrian Isac descoperă *Sensul unei metamorfoze*: „Recenta monografie a lui Const. Ciopraga dedicată Hortensiei Papadat-Bengescu, uzează, din punct de vedere metodologic, de principiile curente ale istoriei literare: după o scurtă prezentare biografică, criticul urmărește etapele mai importante de creație ale prozatoarei, încheind printr-o privire de ansamblu asupra operei, în cadrul celui mai interesant capitol al cărții. În cazul Hortensiei Papadat-Bengescu, metoda, cu toate că nu este modernă, pare adecvată, întrucât, ceea ce urmărește Const. Ciopraga este – ne place să credem – și surprinderea metamorfozei continuă ce a caracterizat opera prozatoarei, perspectivă de altminteri optimă pentru descifrarea adevăratelor semnificații”. □ Nicolae Balotă analizează *Ochiul și privirea în proza Hortensiei Papadat-Bengescu*: „Căci ochiul, atunci când nu refuză, sau nu se refuză, când

acceptă privirea și participă, este purtător de putere fatală. De aceea, «poveștile ochilor și păcatul lor» sunt fatidice. Ele constituie substanța acelor «feminități» deloc frivole a acelor texte (*Femei, între ele*) în care confesiunile câtorva femei purced și sunt concentrate în jurul acestui motiv al ochiului fatal. Dar, despre acestea, altădată”. ■ În textul *Critica și confuzia valorilor*, Valeriu Cristea îi răspunde articolului publicat de Mihai Ungheanu în numărul precedent: „M. Ungheanu s-a remarcat prin câteva «campanii» utile îndreptate împotriva literaturii mediocre și submediocre, a maculaturii apelând la cele mai facile și ieftine mijloace pentru a-și asigura un succes niciodată obținut de altfel în chip real, a pretențiilor nejustificate. Ultimul roman al lui Petru Popescu este marcat, în ciuda talentului cert, dar greșit orientat al autorului, talent care, în cazul *Sfârșitului bahic* nu mai poate decât să dea un lustru destul de palid textului, de caracteristicile producției pe care criticul a combătut-o nu o dată. Și totuși M. Ungheanu se declară partizanul acestui roman. Cine dă dovadă de «inconstanță»?”

10 septembrie

• [„Tomis”, nr. 17] În articolul *Opera lui Dimitrie Cantemir în lume*, Teofil Bălan omagiază personalitatea cunoscutului om de cultură: „Afirmându-se în primul rând ca orientalist, dar nefiindu-i deloc străină faima de filosof și logician, istoric și geograf, literat, compozitor și teolog, marele nostru învățat și-a pus la dispoziția cititorilor vasta sa operă în zece limbi, fiind cunoscut – uneori în manuscris, alteori în ediții tipărite – în cele mai importante centre de cultură ale vremii. Parisul, Berlinul și Londra, Constantinopolul, muntele Athos și Orientul Apropiat au putut cunoaște, astfel, prin opera marelui principe, nu numai generozitatea unui spirit de elită, dar și istoria poporului român cu marile și multele ei frământări care i-au scris suișul până la constituirea statului român unitar”. ■ În *Ion Gheorghe*, Alex. Ștefănescu evocă personalitatea celui care, „spre deosebire de Nichita Stănescu – alături de care este adesea citat – nu deține un limbaj cu valoare lirică proprie. De altfel, el nici nu înțelege prin poezie funcționarea liberă a unui limbaj. În concepția sa, poezia reprezintă abordarea unor subiecte, iar limbajul – rezolvarea circumstanțială a unor dificultăți de exprimare. În consecință, deși Nichita Stănescu *improvizează*, iar Ion Gheorghe compune, primul întreține o iluzie de perfecțiune, în timp ce al doilea lasă senzația că totul este în curs de constituire, că totul se dislocă greoi și cețos din masa informă de cuvinte”. Semnatarul articolului face câteva observații cu privire la volumele celui evocat: *Megalitice, Pâine și sare, Căile pământului* (1960), *Țara rândunelelor* (1963), *Cariatida* (1964), *Nopti cu lună pe Oceanul Atlantic* (cu subtitlul *Scrisorile esențiale*, 1966), *Zoosophia* (1967) și *Vine iarba* (1968). ■ Mirela Roznoveanu semnează cronică literară la volumul *La liliaci*, semnat de Marin Sorescu: „Cartea este formată din mai multe proze scurte, mimând grafic poezia, savuroase portrete

și scene rurale dialogate, reînviată de memoria afectivă a autorului. Aceste «amintiri din copilărie», prezentate destul de sofisticat, impun însă cu forță evocatoare imaginea satului oltenesc Bulzești animat de o lume pestriță și idealizată». Pentru semnatarul cronicii, *La liliacinu* reprezintă altceva „decât o meditație robustă, amuzată să se exercite pe o temă pe seama căreia s-a excitat în gol, cu mijloace idilice, o anumită literatură. Ambiția lui Marin Sorescu a fost totuși și mai mare, și anume să descopere mai mult decât un stil, singura cale, cea mai pură, în care s-ar putea scrie despre satul românesc utilizând chiar «vocea» acestuia». ■ Articolul lui Ov. Ghidirmic – *Un eseist cordial: Mihail Sebastian* – stă sub semnul unei întrebări: „Ce loc ar ocupa Mihail Sebastian în cadrul strălucitei pleiade de critici dintre cele două războaie?”. Analizând publicistica autorului, semnatarul articolului notează: „Impresia pe care ne-o lasă lectura publicisticii sale (încă neadunată toată în volum) este aceea, mai degrabă, a unui eseist ce se simte stânjenit în spațiile cronicii literare, datorită unei nereprimite nevoi de divagare continuă. Pe Mihail Sebastian nu-l interesează probleme de tehnică literară[...], ci conținutul uman al literaturii, autenticitatea, senzația de viață adevărată pe care o degajă lectura cutărei opere literare (romanul în primul rând)”. Vorbind despre caracteristicile criticii sale, Ov. Ghidirmic notează: „Deși ia atitudine contra criticului «eclectic», care îmbrățișează, cu un entuziasm egal școli, tendințe, psihologii și moralități, ce se înfruntă, aflate pe poziții exact opuse, militând pentru criticul «partizan», Mihail Sebastian e mai curând un critic «eclectic»; proustian declarat, el are aceeași aderență și la un roman de tip obiectiv, cum este *Răscoala*. «Eclectismul» este aproape obligatoriu pentru istoricul literar de profesie, după cum o oarecare doză de «eclectism» se cuvine să aibă și criticul propriu-zis, pentru a nu cădea în păcatul exclusivismului și în acela, mai grav, al «criticii dogmatice». «Eclectismul» acesta al lui Mihail nu vine atât din imposibilitatea de a respinge, de a fi categoric în judecățile de valoare, dimpotrivă, nonvalorile sunt respinse cu fermitate, cât din comprehensiune, largă înțelegere și receptivitate în fața fenomenelor literare, de cele mai diverse structuri”. „Volubilitatea” este o altă caracteristică a criticii lui Mihail Sebastian: „Numai Călinescu manifestă o asemenea poftă de a vorbi, are un debit verbal atât de cuprinzător. Din păcate, stilul este prea oral (cronicile-eseu par a fi scrise pentru a fi citite la radio) și de aceea citatul expresiv nu mai poate fi izolat, decât cu greutate”. ■ Se publică poezie, semnată de Grigore Sălceanu, Virginia Carianopol, Aurel Dumitrescu, Virgil Teodorescu, și proză (fragmente semnate de Radu Deican, Adrian Beldeanu și Șerban Nedelcu).

12 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 9628] Ilie Tănăsache și Alexandru Brad semnează textul *Oameni de seamă al societății noastre. Cele 100 de anotimpuri ale lui Dumitru Dumitru*: „În 1973 Dumitru Dumitru a împlinit douăzeci și cinci de ani

de când se află la I.A.S. Pietroiu în funcția de director. Mai întâi a fost erou de carte – Filip din romanul *Bărăgan* de V. Em. Galan, l-a avut drept prototip pe fostul muncitor turnător sosit de la București să schimbe Borcea cu oamenii și pământurile ei. Anii au trecut și din erou de carte iată-l Erou al Muncii Socialiste. Existența sa se constituie din armătura destinelor exemplare: destinul comunist al atâtor existențe în epoca noastră”. ■ La 70 de ani de la nașterea scriitorului Marcel Breslașu, Nina Cassian publică textul omagial *Poet militant, om de aleasă cultură*: „Nu-l vor uita niciodată acei care au avut prilejul să-l asculte cântând la pian liedurile compuse de el pe versuri proprii sau pe versuri de Poe (Breslașu a fost și un talentat compozitor), nu-l vor uita nici cei care i-au cunoscut ținuta colegială, bonomia, grația verbală, disponibilitatea de copil. Se simțea bine între tineri, pe care-l întrecea adesea în sclipire și inventivitate; era străin de brutalitate, detesta obtuzitatea și impostura vizibil la intruziunea acestora în zona poeziei”.

13 septembrie

• [„*Munca*”, nr. 8030] Mihai Cernat prezintă „*Trei piese-eseu*” de Paul Everac.

• [„*Scânteia*”, nr. 9629] Citim *Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist Român*: „Întregul popor român a luat cunoștința cu adâncă indignare do lovitura do stat provocată în Chile do forțele reacțiunii, în cârdășie cu imperialismul, care a dus la înlăturarea guvernului constituțional, democratic și progresist, expresie a voinței poporului chilian. Am aflat, de asemenea, cu profundă durere și consternare de asasinarea mișească a președintelui Salvador Allende Gossens, eminent om de stat, patriot și progresist, conducător al poporului chilian prieten, militant pentru pace și colaborare între popoare. Lovitura de stat a forțelor reacționare constituie un grav atac împotriva clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor forțelor progresiste patriotice din Chile și din întreaga lume, împotriva luptei poporului chilian pentru progres economico-social, și aduce mari prejudicii independenței și suveranității naționale a Republicii Chile. Comitetul Central al Partidului Comunist Român și întregul nostru popor își exprimă profunda indignare împotriva acestui complot reacționar, a terorii reacționare dezlănțuite contra forțelor democratice, patriotice, progresiste din Chile. Cerem încetarea imediată a acestor acte de teroare și ne exprimăm profunda solidaritate cu forțele patriotice, progresiste fi democratice din Chile, încrederea că poporul chilian va restabili toate drepturile și libertățile democratice, ordinea constituțională, va face să fie respectată voința sa. Considerăm că nici o forță nu va putea învinge forțele progresiste, democratice din Chile, nu va putea abate poporul chilian de pe calea luptei pentru o viață mai bună, pentru progres, pentru dezvoltarea sa economico-socială independentă”.

• [„*Albina*”, nr. 37] Numărul se deschide cu poezia lui Camil Baltazar, *Noblețea plaiului natal*, și cu tableta lui Ion Bănuță, *Legendele iubirii*, o

prezentare eseistică a unui caiet de balade, primit spre cercetare de la avocatul Ion Stoescu. Redactorul-șef face trimitere la o întâmplare al cărei protagonist a fost Tudor Arghezi: un profesor de folclor de la Universitatea din Berlin îi declarase poetului nostru că folclorul muzical românesc ar fi fost cel mai bogat din lume, având 33 de motive originale, față de 3, 5, 7, 12 sau 15, câte există în general. Spre exemplificare, revista publică în pagina a cincea, cu supratitlul *Pe un fir de argint*, trei legende în versuri din caietul menționat: *Legenda cucului*, *Legenda ghiocelului* și *Legenda privighetorii*. ■ La 18 ani de la moartea compozitorului, George Sbârcea evocă *Prezența lui George Enescu*. ■ Pagină de *Satiră și umor* (schite, versuri), semnată de A. Croitoru, Stelian Filip, C. Stănescu, Silviu Georgescu, Grigore Ionas.

● [„**Orizont**”, nr. 37] Poezia lui Dim. Rachici din volumul *Întindere solară* (Ed. Albatros, 1973) constituie subiectul cronicii literare a lui Eugen Dorcescu. ■ Constantin Trandafir se arată a fi adeptul traducerilor infidele, într-un eseu despre *Cerințele traducerii*, dar aducând un amendament acestei poziții: „infidelitatea nu trebuie împinsă până acolo încât originalul să fie totalmente desconsiderat. Se înțelege ce rezultă: o altăoperă, de obicei mai proastă, rareori mai bunădecât originalul.” ■ Mihai Cazacu îi acordă prozatorului Vasile Rebreanu, după o analiză punctuală a operei sale, creditul unei viitoare împliniri: „V. Rebreanu merită totuși atenție nu atât prin ceea ce a realizat până acum, cât prin latențele talentului sau care-l supun unor determinante cu caracter de permanențe ale spiritului creator autohton.” ■ Din lirica universală, este prezentat și tradus de Tașcu Gheorghiu Robert Sabatier.

● [„**România literară**”, nr. 37] Versuri semnează: Damian Necula (*Cea mai frumoasă*), Marin Radu Voinea (*Hoțul de spice*), Dinu Flămând (*Lautréamont; Ploaia și somnul*), Adrian Beldeanu (*Casa; Discurile de porțelan*), Domițian Cesereanu (*Țărm; Cai*), Adriana Bittel (*Răspunsul; Luna de pe corăbii*). ■ Angela Teodorescu și D. Marian traduc pe poeți din Peru: Carlos German Belli (*A venit duminică; Robot grosolan*) și Carlos Henderson (*Noaptea*). ■ Ovidiu Genaru publică reportajul *La Neapole, viața pe stradă*. ■ Cezar Baltag traduce poeziile scriitorului indian Arvind Krishna Mehrotra (*Genealogie; Index după primul vers*). ■ Gabriela Adameșteanu semnează *Neliniștea*. ■ Nichita Stănescu semnează *Învățuirea lucrurilor*. ■ Editorialul *Școala* este semnat R. I.: „Ne aflăm în pragul unui nou an școlar: luni, 17 septembrie, învățământul de toate gradele își a deschide porțile celor peste patru milioane și jumătate de copii și tineri, cuprinși în rețeaua unităților sale. [...] Deschiderea anului de învățământ 1973/1974, care marchează începerea aplicării amplului și temelnicului program al partidului nostru propus de plenara din iunie, reprezintă un moment istoric în progresul școlii românești, chemată să răspundă tot mai bine rosturilor ei fundamentale în opera de făurire a omului nou, devotat țării și socialismului, militant conștient pentru civilizație și cultură”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro domo* cu textul *Critică și realism*: „La noi

nemaexistând burghezie, nu avem de ce să fim realiști critici. Nimic mai puțin adevărat. Orice scriitor care vrea să recompună prin cuvinte lumea este în mod necesar critic, pentru că fără spirit critic nici persoanele, nici obiectele realității nu se pot distinge. În spiritul critic nu pot apărea convingeri, adică niște idei care să fie asumate ca adevărate după ce au fost verificate, adică supuse unei judecăți care se întrebă dacă un fenomen există sau este o iluzie, cum este acel fenomen, de unde s-a născut și în ce direcție se dezvoltă el”. ■ Sorin Titel *Scriitorul – cititor de romane*: „Sunt cazuri în care buna credință a scriitorului nu poate fi pusă sub semnul întrebării, «antipatii» care sunt rezultatul «ciocnirii» unor universuri total diferite și la fel de pregnante, adeseori tot atât de geniale constituite. Nu ne referim aici la invidia mărunță pe care o simte scriitorul mediu în fața operei marelui scriitor. Un dramaturg francez de bulevard, al cărui nume l-am uitat, se revolta într-un articol împotriva lui Samuel Beckett cu ocazia decernării Premiului Nobel, încercând să-i facă praf opera, un altul polemizează de ani de zile cu teatrul lui Eugen Ionescu. În astfel de cazuri, nu subiectivitatea scriitorului intră în joc, ci invidia, enervarea în fața operei mari, triumfătoare. Astfel de lecturi «ratate» nu pot avea bineînțeles nici o scuză. Iată-l deci pe scriitorul mediu devenind un prost cititor!”. ■ Citim noi intervenții la *Colocviul „României literare”* intitulat *Universul artei noastre*: ■ Al. I. Ștefănescu, *Ideea de specific*: „Problema diversității de stiluri părea a fi rezolvată. Reactualizarea ei mi se pare superfluă. Cu atât mai mult când e pusă de unii sub semnul accesibilității privită doar sub aspectul ei cantitativ. Accesibilitatea este o scară spre cunoașterea artistică pe care toată lumea e obligată să urce și nimeni n-are voie să coboare. Cine încearcă să coboare este în mod fatal înlăturat de masa celor care urcă. Tradiția nu-și păstrează valoarea decât dacă se înnoiește mereu. Ceea ce de altfel se și întâmplă în mod obiectiv. Cultura noastră socialistă cunoaște acest adevăr și în acest sens lărgiște orizontul de cultură a maselor. Marile opere ale trecutului nu există decât atâta timp cât por fertiliza prezentul, atâta timp cât incită la noi interpretări, atâta timp cât ating sensibilitatea în continuă transformare a umanității”. ■ Petre Ghelmez, *Înțeleaptă și dreaptă privire asupra lumii*: „Este normal deci, ca în literatura și arta românească să descoperim acele trăsături fundamentale cu care poporul nostru se înscrie în contextul general al umanității, îmbogățindu-l, sporindu-i cu inimile geniului său – tezaurul. Care sunt aceste trăsături? Nu este ușor să vorbești despre ele în câteva rânduri comentariul cerând nuanțări precizări pe care însăși complexitatea realității artistice ca atare le impune. Și totuși. Una dintre liniile cu adevăra dominante ale literaturii și artei românești, cu funcție definitorie asupra fenomenului, mi se pare a fi spiritul ei echilibrat-apolinic. O anume înțelepciune senină, un anume calm de transparentă profunzime, pe care numai o experiență multilaterală a vieții îl poate sublima, străbate arta și literatura noastră, de la cele dintâi manifestări ale ei și până astăzi”. ■ Virgil Teodorescu, *Literatura – act de răspundere și participare*: „E clar pentru ori-

cine că în societatea noastră literatura și arta nu pot constitui o întreprindere particulară și de sine stătătoare, că trebuie să existe (și există) un front literar și artistic compact, dictat de evoluția și țelurile acestei societăți și că numai în interiorul acestui front dezvoltarea nestingherită a personalității fiecărui veritabil creator este posibilă. Dacă există, în momentul de față, în literatura română o evidentă ecloziune și o unitate diversificată corespunzând dezvoltării multilaterale a societății, abordarea de stiluri și modalități diferite nu trebuie să devină nici modă, nici manie, nici un tipar de ticuri, o repetare, până la urmă mecanică, știut fiind că orice creator adevărat ajunge să fie conștient de arta sa. Azi cu atât mai mult când responsabilitatea ce ne revine nouă, scriitorilor, crește, ținând seama de actuala etapă axată pe îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii, așezarea relațiilor umane și sociale în deplină concordanță cu principiile eticii și echității socialiste”. ■ Liviu Glodeanu, *Distincții necesare*: „Marea tradiție, marile înnoiri contemporane din toate domeniile artei, aduse la nivelul bunului de consum spiritual al maseilor, îmbogățesc orizontul de cultură și determină procese de elevare spirituală. Adevărata operă de artă are implicat caracterul educativ. Mi se pare mult mai important a căuta mijloacele potrivite pentru ca arta să fie asimilată de mase decât, temători, a încerca să discernem componentele artei în vederea stimulării doar a acelor elemente pe care le considerăm, poate în chip unilateral, esențiale. Nu căutând în artă anumite elemente de tradiție sau inovație determinăm procesul de elevare spirituală, ci căutând căile de promovare a valorilor artistice spre marile mase și modalitățile concrete, practice, de favorizare a acestui contact, determinând o emulație în care creatorul și publicul să se contopească în același elan spre frumos”. ■ Șerban Cioculescu publică în rubrica sa *Portretul lui Titu Maiorescu*. ■ Ștefan Aug. Doinaș revine la studiul *Orfeu și tentația realului*, de data aceasta cu *Procedee reductive*, împărțit în trei părți. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un roman de analiză*, o cronică literară la *Deruta* de Virgil Duda, Editura Cartea Românească, 1973: „Romanul are un farmec al detaliului poetic sau de limbă netăgăduit mai frapant decât teza pe care o conține. Defectul lui constă în excesul de subtilitate și în nota de ușoară artificialitate. Dar e sigur că inteligența artistică remarcabil de vie a romancierului îl va feri la timp de impas”. ■ Citim recenzii: ■ Victor Atanasiu prezintă *Cetiți-le noaptea* de Ion Minulescu, Dacia, 1973: „Comparația între poet și prozator este însă net defavorabilă celui din urmă. Dacă versurile comunicau un lirism incontestabil, rezultat tocmai din tentativele sfioase de învăluire a sentimentului, la prozator minarea continuă a tensiunii duce doar la o lectură agreabilă”. ■ Lucian Raicu semnează *Răbdătoarea gestație*, o prezentare a volumului *Goana după vânt* de Tiberiu Utan, Eminescu, 1973: „Autentica voce a poetului se distinge și în *Goana după vânt*, dincolo de unele experimente discutabile, printr-un sunet plin, pătrunzător și bine interiorizat, eminentemente liric”. ■ George Muntean scrie despre *Satira în literatura*

română de Virgiliu Ene, Albatros, 1973: „Noutatea culegerii lui Virgiliu Ene stă în ambiția de a fi reprezentativă și (dacă avem în vedere numele și textele pomenite sau analizate în introducere) larg informativă asupra satirei românești culte, în mai toate datele ei decisive. Acestea sunt constant menționate în studiul însoțitor, care, de-ar fi fost redactat (ca și nota asupra ediției) într-un limbaj mai supravegheat și mai puțin împănat cu epitete și cu alte podoabe literare artificiale (cusur mai vechi al scrisului lui Virgiliu Ene), ar fi constituit nu numai cea mai nouă și cuprinzătoare exegeză asupra literaturii satirice românești, ci și una dintre cele mai dense ca expresie din mulțimea lor (ocasionale în majoritate) ce le avem”. ■ În *Deromanțare* Valeriu Cristea recenzează *Tu care treci pe aici...* de Doina Ciurea, C.R., 1973: „O excesivă intenționalitate a semnificației copleșește pe alocuri la Doina Ciurea materia epică. Ideea nu se incrustează de aceea întotdeauna în povestire, rămânând câteodată o simplă veleitate. În acest sens spuneam că proza scriitoarei este de natură eseistică: nu pentru că narația (cel puțin în acest volum) ar lăsa prea multe interstiții considerațiilor, speculațiilor, ideilor, teoriilor, ci pentru că epicul e subordonat semnificației. Textul pleacă de la (și ajunge la) aceasta, rolul epicului fiind de a o ilustra”. ■ Prof. Paul Grigoriu comentează *Monografia despre Gheorghe Lazăr*, pornind de la cuvântări comemorativă „în anul 1871, la București s-au publicat *Gheorghiu Lazaru și școala română*, două discursuri de recepție prezentate la Societatea Academică română de P. Poienaru și G. Sion“, până la monografia *Gheorghe Lazăr* din 1954 realizată de George Macovescu. ■ Mircea Iorgulescu recenzează, în *Descripție și interpretare*, monografia *Hortensia Papadat-Bengescu* de Const. Ciopraga, C.R., 1973: „Cartea lui Const. Ciopraga impresionează prin capacitatea de a oferi un tablou complet și exact al literaturii Hortensiei Papadat-Bengescu alcătuit prin urmărirea unei evoluții de la simplu la complex, de la poem și schiță la roman, de la lirism la obiectivitate ș. a. m. d., totul într-o expunere de imperturbabilă moderație”. ■ Al. Piru semnează *Orizont romantic*, un comentariu la *Puncte cardinale europene. Orizont romantic* de Al. Philippide, Eminescu, 1973: „Majoritatea studiilor, deși urmăresc în primul rând trăsăturile specifice romantismului, sunt scurte monografii critice despre diverși autori, adevărate sinteze, vizând îndeosebi poezia, căci romanticii sunt întâi de toate poeți, structura lor poetică fiind recunoscută în teatru ca și în proză”. ■ În *Prima verba*, Laurențiu Ulici semnează *Chipul de sub vizieră*, o prezentare a volumului de debut *Mic tratat de glorie* de Dorin Tudoran, C.R.: „Ce mă reține de la entuziasm în receptarea poeziei lui Dorin Tudoran este o prea apăsată juvenilitate în parada imagistică, vizibilă prea adesea pentru a o lua drept accident; bucurându-se de frenezia imaginației proprii ca un licean la gândul primei întâlniri amoroase, poetul scapă din atenție faptul că, dincolo de șocul metaforic și sonoritatea, ce-i drept plăcută urechii, poemele astfel caligrafiate eludează nu doar sentimente mai acătării, necum, idei, dar până și emoția simplă ce însoțește orice stare lirică”.

■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* anunță planurile literare ale lui Mihai Beniuc, Edgar Papu, Pavel Apostol, Pericle Martinescu, Emil Brumaru, Eta Boieriu, George Chirilă, Al. Andriescu, Mircea Pavelescu. ■ Sub semnătura G.M. citim necrologul *Adrienne Prunkul-Samurcaș*. ■ Constantin Țoiu semnează *Un spirit de renaștere*, un necrolog la moartea lui Nicolae Argintescu-Amza. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „George Ivașcu, directorul revistei «România literară» și N. Tertulian participă la «Recontres internationales de Genève», ale căror lucrări se desfășoară între 10-16 septembrie 1973. * Prozatorul Arnold Hauser, redactor șef adjunct al revistei «Neue Literatur», la invitația Consiliului orașenesc din orașul St. Veit an den Glan (Austria) a luat parte la un simpozion internațional pe tema *Problemele schimburilor culturale*. * În cadrul Universității Populare – București, scriitorii Vasile Netea și Ovidiu Papadima au vorbit despre viața și opera lui Gheorghe Lazăr, personalitate a culturii românești, a cărei comemorare se află înscrisă în calendarul UNESCO din acest an. * O delegație a Uniunii Scriitorilor din R. S. România, alcătuită din Vladimir Colin, Ion Hobana și Voicu Bugariu, a fost invitată să ia parte la «Întâlnirea internațională a autorilor de literatură științifico-fantastică», ale cărei lucrări se desfășoară la Poznan (Polonia). * Joi, 6 septembrie a. c., a avut loc la librăria «Mihai Eminescu» din Oradea lansarea romanului *Limuzina neagră* de H. Zincă. După un cuvânt introductiv rostit de Teodor Crișan, H. Zincă a dat autografe”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Thomas Mann la Weimar*, o prezentare a volumului *Lotte la Weimar* de Thomas Mann, Editura Cartea Românească, traducere de Al. Philippide. ■ Mihai Pascu notează apariția volumului *Istoria Franței* de Jacques Madaule, Editura politică, 1973. ■ Revista comemorează *Centenar Lucia Sturdza Bulandra* cu un text omagial semnat de Valentin Silvestru. ■ În *Meridiane* citim despre *Bulletin International des Critiques Littéraires nr. 3 – 1973*, nota semnată Cr. U.: „Literatura română este prezentată în articolele lui George Ivașcu și Eugen Simion, ambii membri ai Asociației. Primul articol, intitulat *Perspective asupra anului 1972*, pune în evidență continua «dezvoltare și diversificare a surselor de inspirație» în ceea ce privește creația poetică, fenomen profund semnificativ în raport cu universul omului contemporan. [...] Eugen Simion prezintă volumul de versuri *Hannibal* al lui Eugen Jebeleanu, «volum al anului», de o valoare excepțională, profund reprezentativ pentru literatura noastră: «*Hannibal* este încercarea victorioasă de a reabilita un gen de poezie care reconciliază poezia cu istoria în termenii unui monolog sincer, dramatic, perfect lucid. Aceasta ne aduce aminte de celebra frază a lui Malraux: transformer l'expérience en conscience”. ■ În *Prezențe românești*, sub semnătura N. N., citim despre *Eminescu, Caragiale și Creangă în limba bulgară*: „Recent, lucrărilor din literatura noastră li s-a adăugat una de o valoare cu totul excepțională. Este vorba despre volumul *Clasici români din secolele XIX-XX* apărut în

«Clasici ai literaturii universale» a Editurii «Narodna kultura» din Sofia. Ea prezintă iubitorilor de frumos din Bulgaria pe trei dintre cei mai mari scriitori români: Eminescu, Caragiale și Sadoveanu”. Sunt traduse 55 de poezii de Eminescu, *O noapte furtunoasă* și *Conu Leonida față cu reacțiunea* de Caragiale și *Baltagul* de Mihail Sadoveanu. ■ Const. Vilkovsky trimite o *Scrisoare din Moscova* în care prezintă *Trei romane istorice*, anume: *Nerăbdarea* de Iuri Trifonov, *Nu doresc să spun* de Vladimir Kronilov și *Măsura încrederii* de Vladimir Voinovici.

● [„Tribuna”, nr. 37] în *Actualitatea literara* sunt recenzate următoarele cărți: subsecțiunea *Critică*: ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga: *Valori și echivalențe umanistice* – articol semnat de Al. Căprariu; ■ *Carte străină*: Virgil Stanciu despre *Valurile* de Virginia Woolf; ■ *cronică literară*: Victor Felea despre *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru; ■ Continuare eseu Eugen Simion – *Un poet al statuarului*; ■ Continuare dezbatere *Critica necesară* – răspunde Constantin Călin; fragmente din *Maraton* de M.C. Runcanu; ■ în *Meridian*: traduși de Petre Forna poezii din LWG – *Die literarische Werkstatt Gelsenkirchen*: Werner Stereletz, Michael Glasmeier, Volker W. Degener, Rinhard Zschlag, Walter Neumann, Lieselotte Rauner, Roswitha Kamper, Joseph Wachter, Bernd-Peter Aust, Richard Limpert; și Vasile Grunea traduce poezii din poetul chilean Vicente Huidobro.

14 septembrie

● [„Munca”, nr. 8031] În rubrica *Punct*, cu titlul *Suntem mai mult perfectibili decât perfecți*, revista publică un scurt interviu cu Grigore Hagiu. Acesta răspunde la întrebări legate de trăsăturile literaturii române contemporane („Ceea ce îl interesează pe poet în primul rând este lumea sentimentelor. Aceasta este realitatea lui nedezmănițită, în ea crede, prin ea se îmbogățește și îmbogățește, pe măsura talentului său, și pe ceilalți. Zona este, desigur, nelimitată. Avem de unde alage și avem, în același timp, ce corecta. Suntem, adică, mai mult perfectibili decât perfecți. Este, aceasta, de altfel, una din ideile centrale ale societății noastre. Dar orice idee, cum atrăgea atenția Dostoievski, nu e adevărată și eficientă dacă nu devine sentiment. Dacă am încerca să alegem, dintre toate sentimentele care animă conștiința contemporană, pe acela al perfectibilității, l-am pune mai presus de toate. Trăim într-o lume orientată prin rațiune, spre progres. Sentimentul progresului nu înseamnă, în fond, decât același lucru. A gândi sensibil, a fi sensibili în idei, complexitate în care se angajează demersul poetic, căutând s-o influențeze, s-o limpezească, constituie caracteristica fundamentală a artei și năzuința ei mereu reîmprospătată”), analizează „relația dintre responsabilitatea socială a scriitorului și valoarea artistică a operei pe care o realizează”, discută despre expectativa cititorului ca „scriitorul să înfățișeze universul uman în toată complexitatea lui”, despre atitudinea revistei „Luceafărul” față de promovarea

tinerilor scriitori („Dacă am lua drept bună ideea debutului permanent, datoria unei reviste și a celor care se ocupă de ea ar trebui să fie una dintre ocupațiile cele mai frumoase și rodnice. Într-o bună măsură se și întâmplă astfel. Scriitorul tânăr simte nevoia unei confruntări permanente. Fiind în plină evoluție, de la o carte la alta, se definește tot mai plenar. O revistă pune o ordine mai evidentă în această evoluție, se conduce după un program critic, imaginează, inventează chair și ea, potrivit țelurilor pe care le urmează. Debutantul, în sensul cel mai strict al cuvântului, își vede prima carte în paginile disparate ale unei reviste. Dacă alege bine sau nu, revista se va vedea. Condiția ar fi să nu se facă concesii. Cei care răspund de revistă să poată alege în liniște, sentimentul responsabilității funcționând astfel cu detașarea necesară”). ■ În *Cărți care stau*, în cadrul unui interviu cu Elena Puiu, librar, se descoperă care sunt „titlurile ce stau acum în librărie fără să stârneasă interesul cititorului-cumpărător”. Regăsim aici, printre altele, pe Eugen Barbu, *Cu o torță alegând în fața nopții*, pe Aurel Mihale, cu *Primăvara timpurie* și pe Constantin Abăluță, cu *Piatra*.

● [„Scânteia”, nr. 9630] Radu Constantinescu semnează *Cărți care... ar trebui să existe*, despre inexistența unor volume în librării, fie din cauza aprovizionării defectuoase, fie din cauză că librării nu știu ce cărți au în librării.

● [„Contemporanul”, nr. 38] Virgil Teodorescu reflectează la *Actul critic*: „Și, totuși, dacă orice aventură profundă sau de anvergură este un bagaj de trudă și de fericire, poezia respectă, fără îndoială, aceste înalte norme. Ce magnific antrenament reprezintă ea pentru săritura în înălțime, pentru cursa cu obstacole, pentru aruncarea cu discul, pentru atâtea discipline superioare ale psihicului nostru! Ce antrenată lectură – Poezia!”. ■ Nina Cassian susține *Lectura antrenantă*: „Denumirea se aplică, de obicei, literaturii de divertisment, cărții pe care n-o lași din mână, epicii găfâitoare și pline de neprevăzut, paginilor care «te fac să râzi» sau «să te înduioșezi până la lacrimi» etc.”. ■ În textul *Literatura memorialistică*, Valeriu Râpeanu semnalează *Un eveniment editorial: Gala Galaction- Jurnal*: „Or, *Jurnalul* lui Gala Galaction fiind o mină de aur pentru cel care va vrea să reconstituie o viață de om așa cum a fost toată proza ei cotidiană, în toate momentele formării unei cariere, a unei familii, a unei opere literare, fiind o mărturie din cele mai prețioase din câte avem asupra unor din marile personalități ale culturii și ale vieții noastre sociale, precum Iorga, Sadoveanu, Tudor Arghezi, N.D. Cocea, I.G. Duca, ca și a secolului pe care opera acestora l-a avut în epocă – reprezintă romanul unei vieți reconstituit în tot ceea ce are el mai autentic, mai suav și mai dureros, și mai liniștit și mai dramatic, mai poetic și mai prozaic”. ■ Romanul lui Al. Simion, *Sângele unei vârste*, este analizat de Dragoș Vrânceanu: „Sub titlul sugestiv [...] Al. Simion ne dă un roman de o densitate dură și, aș zice, și elastică – când încheșată extrem de compact, când lăsând și spații de transparență – incluzând fenomenul unei zguduiri de război – e o vorbă de primul război

mondial –, o atmosferă de zbucium și de aventură exacerbate, exasperate, deseori de-a dreptul oprimate, ca în unele romane ale lui Gib Mihăescu. Structura sintactico-stilistică a lui Al. Simion este cu totul adecvată acestei viziuni intensive a lucrurilor. Scrisul său rupe orice desfășurare curentă, țintește efectele rapid, prin rupturi și suprapuneri aglutinate”.

● [„Cronica”, nr. 37] Const. Ciopraga analizează noul volum al lui Al. Dima, *Aspecte naționale ale curentelor internaționale* (C.R., 1973), lucrare ce „se înscrie în categoria preocupărilor constante ale autorului, orientate, cum se știe, spre delimitarea fenomenului literar românesc în raport cu alte literaturi”. Studiile „sintetice” au fost fie publicate în periodice de specialitate cu difuzare restrânsă, fie susținute la sesiuni și congrese naționale și internaționale. ■ „*Răsfrângerile* (Dacia, 1973) lui Mircea Tomuș sunt efectul unei sensibilități și al unei intuiții critice remarcabile”, „fiind «radiografiile» criticii noastre de azi”, scrie Zaharia Sângeorzan în cronică literară săptămânală. ■ Nicolae Turtureanu recenzează elogios două volume de versuri: *Primejdii lirice*, al debutantei Daniela Caurea (Junimea, 1973), și *Pavăză la armonia culorilor* de Traian Reu (Ed. Militară, 1973). ■ Triptic poetic feminin: Ana Mășlea, Crenguța Diaconescu, Cornelia Maria Savu. ■ C. Costin scrie despre Ben Corlaci, ca aparținând «generației cinice» (Dimitrie Stelaru, Constant Tonegaru, Geo Dumitrescu, Ion Caraion) de poeți foarte tineri în anii Războiului Mondial, care „reeditează condiția și comportamentul cinicilor din antichitate”, întrucât s-au ivit într-un climat de acută criză de ideal. ■ Grupaj poetic Vasile Constantinescu. ■ Lirică latinoamericană (între care Gabriela Mistral) în traducerea lui N.I. Pintilie. ■ Cu titlul *Fii, fiice, părinți* și subtitlul „literatură-document”, Mihai Stoian publică câteva tablete (*Fierbe oala, Busola, Răpire*), subiecte din viața de zi cu zi ce pot deveni texte în proză. ■ La tricentenarul lui D. Cantemir, Scarlat Porcescu scrie despre istoria tipăririi și traducerii în limba română, la Neamț, în 1825, a lucrării *Descriptio Moldaviae*, cu titlul schimbat în *Scrisoare Moldovei*. De asemenea, N. V. Turcu elogiază *Renascentismul gândirii lui D. Cantemir*. ■ Traducătorul Valentin Deșliu dă spre publicare povestirea *Bătrâni* de Gheorghii Raicev, din volumul de nuvele și povestiri *La periferia orașului*, în curs de apariție la Univers. ■ Al. Călinescu începe o serie de articole despre *Condiția naratorului* (continuare în nr. 39), plecând de la aserțiunile lui Boris Tomașevski din *Teoria literaturii* (1925) sau *Problemele poeziei lui Dostoievski* (1929). Romanele s-ar clasifica în cinci tipuri, în funcție de «sistemul de povestire»: 1. narațiunea abstractă, 2. romanul-jurnal, 3. romanul-manuscris găsit, 4. Romanul-povestirea eroului și 5. romanul epistolar. ■ Valer Mitru semnează esul *Visul lui „Orel”*, la 60 de ani de la moartea lui Aurel Vlaicu. ■ N. Irimescu semnalează cea de-a șasea ediție a Festivalului internațional George Enescu, precum și inaugurarea seriei de monografii dedicată *Istoriei comparate a literaturilor de limbi europene* (Ed. Didier, Paris și Ed. Academiei Maghiare

din Budapesta), sub egida Asociației internaționale de literatură comparată. Primul volum, aflat deja în librării, vizează *Expresionismul ca fenomen literar internațional*, capitolul dedicat expresiei autohtone fiind semnat de Al. Dima și Dan Grigorescu, directorul Bibliotecii române din New York. ■ În cadrul aceleiași rubrici, semnatarul urmărește polemica iscată în jurul roamului *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu. Critica s-a împărțit „în două tabere: una care a acceptat favorabil romanul, iar alta care îl neagă cu vehemență, considerându-l un eșec”. Criticul Mihai Ungheanu se declară *pro* într-un articol de atitudine (în „Luceafărul”, nr. 35), iar Valeriu Cristea, simțindu-se vizat, ripostează „iritat” (*Critica și confuzia valorilor*, în „Luceafărul”, din 8 septembrie). Comentatorul speră să apară și argumentări mai sobre, mai serioase, la rece, fără accente polemice personale. ■ Număr ilustrat cu imagini din Casa Pogor ce găzduiește „Muzeul de literatură al Moldovei”.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 145]** Valeriu Râpeanu cere *Un repertoriu pentru public*, în noua stagiune (menționând că despre varietatea repertoriului formulase niște opinii pertinente – și cam singulare – și Aurel Baranga în „România liberă” și punctând și cele două creații remarcabile din stagiunea încheiată, *Un fluture pe lampă*, respectiv *Puterea și adevărul*, două piese pe linia cărora trebuie să se meargă de acum înainte: „e singura cale de manifestare a dramaturgiei originale, validată deopotrivă de critică și de public”): „Să fim, într-adevăr, partizanii unei dramaturgii majore, dar acest deziderat nu trebuie realizat în pofida varietății, a încurajării tuturor genurilor, a celor mai populare, a celor mai atractive. Să nu ne construim teoriile noastre în abstract, fără să ținem seama de faptul că teatrul trăiește prin public și pentru public, că acest public este o realitate diversă, contradictorie chiar. Nu pledez pentru coborârea dramaturgiei spre zonele joase ale înțelegerii și sensibilității publicului. Dimpotrivă, pe căile specifice artei, ea caută să-l educe treptat, cucerindu-l, atrăgându-l cu iscusință spre sala de teatru, unde el să pătrundă cu sfială, dar și cu credință că aici se va simți acasă, unde să vină pregătit pentru o solemnitate și să se elibereze sufletește prin hohotul de râs, să plângă pentru moartea eroului iubit sau să încerce fiorul mării tragedii. Dar pentru aceasta, repertoriul trebuie să fie divers, să îmbrățișeze toate genurile prin exemplarele lor de vârf, iar dramaturgia românească să nu uite că nimic din ceea ce este omenesc, nu ne este, totuși, străin”. ■ Continuă „serialele” despre Pompiliu Constantinescu – *Un comentator al liricii* de Ion Lotreanu și Matei Călinescu – *Interpretarea textului poetic* de C. Otobăcu. ■ Emil Manu comentează volumul de schițe și nuvele *Supraviețuiri* de Radu Cosașu. ■ Despre *Literatura de colportaj* (San Antonio) scrie Aurel Baranga. ■ Paul Tutungiu realizează *O nouă viziune asupra Mioriței*. ■ Traian Iorga semnalează în recenzie sa antologia coordonată de Ion Larian Postolache și Charlotte Filitti, lector: Nicolae Ioana – *Texte alese din lirică sanscrită*, Colecția *Cele mai frumoase poezii*, Albatros, 1973.

15 septembrie

• [„Flacăra”, nr. 38] Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a opta a textului său memorialistic, intitulată *Casa mamei Leana*. ■ În *Diverse*, cu titlul *Amintiri despre Vlaicu*, se publică o fotografie de grup în care sunt prezenți, printre alții, I.L. Caragiale, Octavian Goga, St. O. Iosif, Al. Ciurea și Aurel Vlaicu. ■ În *Realitatea ilustrată* se publică o fotografie cu Eugen Simion, cu explicația: „bucuria de a fi colaboratorul revistei «Facăra», ca semnatar al viitoarei rubrici «Cartea străină»”. □ Mihai Vasiliu, în *Teatru*, scrie despre *O problemă de repertoriu: Dramaturgia clasică românească*. „Valorificarea scenică a dramaturgiei noastre clasice și dintre cele două războaie mondiale constituie nu numai obligația morală a teatrelor noastre, dar în același timp și o importantă sursă de alimentare a repertoriului cu opere de prestigiu, temeinic realizate din punct de vedere artistic. Așa stând lucrurile, concomitent cu preocuparea esențială pentru promovarea dramaturgiei originale actuale, teatrele s-au străduit în stagiunea trecută să asigure o prezentare scenică mai echilibrată (în raport cu anii precedenți) a literaturii dramatice românești din trecut. Faptul apare evident, dacă observăm că din totalul premierelor cu piese românești, mai mult de un sfert (32) au fost consacrate acestei dramaturgii, încă aproape 50 de titluri din aceeași categorie fiind înscrise în repertoriul de reluări”. ■ Cu titlul *Atingeri cu titanul*, revista publică fragmentul XXVIII, dedicat lui Nicolae Iorga, din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ Se face o succintă prezentare a Cenaclului Flacăra, fiind enumerați membrii fondatori, publicându-se și câteva detalii despre programul primei ediții.

• [„Convorbiri literare”, nr. 17] Const. Ciopraga finalizează studiul despre *Proiecții în universal: Vocații și dimensiuni specifice (III)*: „Compartia cu scriitorii din alte literaturi oferă celui ce povestește atent panorama literaturii române cote și valori demne de stimă. Perspectiva de a ne integra prin opere importante în fluxul valorilor universale apare ca un efect al maturității depline”. ■ Daniel Dimitriu prezintă cartea de versuri a lui Ovidiu Hotinceanu: *„Cămașa de apoi* (al doilea volum de versuri [...] apărut postum) divulgă o acută criză de timp. Se face, de asemenea, simțită nevoia de a da răspunsuri certe la întrebări dintre cele foarte complicate. Eterna problemă a condiției artistului, definirea ei din perspectiva unui anumit moment, de sub anumite unghiuri ce are în vedere în permanență – ca termen de comparație – condiția individului, dialogul neîntrerupt cu creația, certitudinile și nesiguranțele, victoriile și înfrângerile – cu toate cunosc o febrilă demascare”. ■ Același autor se ocupă și de cartea lui Constantin Țoiu: „Apărut la Albatros, volumul de *Pre texte* strânge intervențiile publicistice ale lui Constantin Țoiu, ambianța editorială accentuând ceea ce aș numi unitatea de viziunea. A considera aceste *Pre texte* divagații nu e greșit, atâta timp cât ele divulgă o inteligență adaptabilă la cele mai diverse condiții (problematici)”. ■ Al. Dobrescu analizează două studii

critice. □ Liviu Petrescu, *Scriitorii români și străini* (Dacia, 1973): „Despre ce este vorba? Plecând de la sugestii sartriene, Liviu Petrescu socotește lectura o inventare a operei literare, însă «numai sub raportul facticității ei»; limitarea o impune «viziunea generală, concepția de ansamblu a scriitorului». Astfel ... criticul (și el un cititor) își manifestă personalitatea numai în sfera percepției. Ceea ce ar trebui să fie un argument hotărâtor împotriva obligativității criticului la originalitatea intelectuală”. □ „Am crezut deschizând volumul Cornелиei Ștefănescu (*Momente ale romanului, Model, continuitate, neprevăzut*), că este vorba de o istorie a genului romanesc în momentele lui semnificative. [...] Cât despre posibilitățile analitice ale Cornелиei Ștefănescu capitolul *Vitalitatea romanului: Liviu Rebreanu stă mărturie*”. ■ Mirela Roznoveanu se ocupă de *Un poet spectaculos*: „Poezia lui Leonid Dimov este una dintre experiențele poetice cele mai personale, dar și mai stranii, ale lirismului actual. [...] Numai că această poezie nouă, adevărata poezie a lui Leonid Dimov, este mai mult o simplă visare, o aspirație, fidelă însoțitoare a textului. Ar putea fi imaginată chiar ca un negativ al poeziei scrise, care ar putea să o descrie anatomic cu ușurință: o poezie simplă, gravă, dar nu lipsită de strălucire și căldură, dincolo de amuzament sau bagatelizare. Se poate, desigur, obiecta, că acestea nu sunt decât câteva trăsături presupuse și sumare ale unui model ideal construit mai mult prin intenție decât prin datele palpabile ale unui text și care se potrivesc, pe deasupra, cu aspirația, se situează de fapt și Leonid Dimov, poet generos prin structura lui de precursor, dar neîmplinit”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 37] Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Szász János: *Cei dintâi și cei din urmă*: (Eminescu, 1973, traducere de Ion Chinezu, Paul Drumaru și Constantin Olariu): „Înzestrat cu o mare mobilitate în mânăuirea elementelor de compoziție contrapunctică și cu o remarcabilă capacitate de penetrație intelectuală în psihologia personajelor, odată cu romanul *Oameni suntem*, Szász János ne convinge în chip indubitabil că e un prozator de excepție”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lectură*, Mircea Iorgulescu recenzează două cărți. □ Prima aparține lui Virgil Duda, *Deruta* (C.R., 1973): „Semnalând câteva dintre punctele de interes ale noului roman semnat de Virgil Duda nu credem a greși afirmând că *Deruta* este una din cele mai importante apariții din proza acestui an literar”. ■ A doua este semnată de Ion Lăncrănjan: *Ploaia de la miezul nopții* (Dacia, 1973): „Cu aceste mijloace, scriitorul s-a orientat, spre subiecte senzaționale direct sau aluziv, originalitatea reducându-se la investirea personajelor cu însușiri șocante în raport cu condiția lor socială ... întorcând pe dos o serie de convenții, ceea ce duce, desigur, la un convenționalism nu mai puțin evident”. ■ În cadrul rubricii *Confruntări actuale* semnează texte: Paul Georgescu, Nicolae Balotă, Savin Bratu. ■ Paul Georgescu propune *O meditație posibilă*: „Reținând această idee a sociologului Lucien Goldmann, să reținem cel puțin că pentru psihanaliză nu există irațional, absurd, nonsens, cu un cuvânt inexplicabil în

limitele adevărului acesta ne ajută să folosim, cu spirit critic, între general și individual, pentru a descoperi sens acolo unde hazardul biografic pare a nu fi pus niciunul: fiindcă, orice este, semnifică”. ■ Savin Bratu face niște *Lecturi psihanalitice*: „Cred că, în diverse sensuri nu puțini critici marxști au exploatat, mai mult sau mai puțin programatic, metodologia unei lecturi psihanalitice. La noi, în ultimii ani, fără ostentație și împotriva oricărei trivializări, au fost investigate psihanalitic opera lui Macedonski și aceea a lui Mateiu Caragiale, trama psihologică a *Adelei* lui Ibrăileanu, viziunea românească lui G. Călinescu”. ■ *La Fenomenul suprarealismului* se referă Nicolae Balotă: „Am reflectat adeseori asupra alegerii perspectivei privilegiate în disciplinele pe care ne-am obișnuit să le numim umane sau umaniste. Pentru a oferi o vedere panoramică asupra epoci, pentru a înțelege și descrie în trăsăturile sale esențiale un mai amplu complex de fenomene culturale – literare artistice etc., trebuie să-ți alegi, poate înainte de toate, punctul de vedere, în sensul cel mai propriu al termenului, să-ți stabilești un fel de loc central din care se deschide o perspectivă optimă asupra punctului de cercetat”. ■ G. Dimisianu descoperă *Spectacolul epic în proza lui Fănuș Neagu*: „E în proza lui Fănuș Neagu asfințitul unei lumi împinsă fulgerător în arhitate dar este, în același timp, și un răsărit, o nouă geneză, o naștere pe care o vestește simbolic cea de a treia strigare a *Îngerului*. Vuietul prăbușirii vechilor forme se întrepătrunde astfel cu rumoarea plămădirii noilor structuri, sincronizare plină de sens fiindcă așază toată dramatica desfășurare sub arcuirea unei boli înseminate; deasupra dislocărilor și rupturilor un principiu compensator pare să privegheze, atent să echilibreze tendințele, să tempereze șocurile oricât de brutale, să protejeze, în ultimă instanță, esența umană”. ■ Sorin Titel îi răspunde lui Mihai Ungheanu în textul *Când criticii devin exclusiviști*: „O încercare de «apărare» a cărții lui Petru Popescu publică M. Ungheanu în penultimul număr al revistei «Luceafărul», comentând un articol al subsemnatului, *Intenție și realizare*, publicat în aceeași revistă precum și cronică literară pe care i-o consacră Valeriu Cristea în «România literară». Pornind de la aprecierea, că «Sfârșitul bahic este o carte vulnerabilă, dar nu mai mult decât altele» (?!), criticul este uimit de tratamentul care i se aplică romanului și care n-ar fi «în obișnuința» comentatorilor noștri. [...] Resursele unei posibile «regenerări» așa cum am căutat să argumentăm în articolul incriminat, par posibile la un personaj care este făcut dintr-un curios amestec de lichelism, superficialitate și cinism de duzină. Întrebarea pe care ne-o punem, încă o dată, e așadar, de ce ar trebui să ne placă, «măcar cât de cât» această carte? Și de ce să se supere un critic stimat ca M. Ungheanu dacă nu ne place?”.

● **[„Tribuna României”, nr. 21]** În rubrica *Acasă* Ion Dodu Bălan scrie despre *Rădăcini transilvane*. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Fluture de aur*. ■ *Cuvântul zilei* poartă titlul *Noi orizonturi școlii românești* și este semnat de Paul Niculescu-Mizil, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri,

ministrul educației și învățământului. Textul prezintă programul adoptat care vine cu măsuri „privind dezvoltarea și perfecționarea pe o perioadă îndelungată a învățământului în România. Programul e menit să aducă o contribuție hotărâtoare nu numai la asigurarea cadrelor necesare dezvoltării într-un ritm accelerat a patriei, ci și la ridicarea nivelului de cultură generală al întregului popor, la lichidarea deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, la omogenizarea societății noastre, la apropierea ei de idealul nostru de civilizație și progres”. ■ În *Hyperion* apare *Autumnal unrest* și *Lacustrine* de George Bacovia, traducere în engleză este semnată de Alfred Margul-Sperber. ■ Apare textul nesemnat „*Tribuna României*” la Brașov și Sibiu: „Vineri, 31 august, în sala de conferințe a revistei «Astra» din Brașov, a avut loc o caldă și interesantă consfătuire de lucru a redacției noastre cu cititorii din Țara Bârsei. O după-amiază cordială, deschisă, fructuoasă, la care au fost prezenți, din partea redacției: dl. Paul Anghel, redactor șef al revistei, dl. Ilie Purcaru, redactor șef adjunct, d-na Cella Delavrancea, titulara rubricii «Filarmonia», dl. Petre Anghel, redactor, iar din partea brașoveană – numeroși cititori. [...] A doua zi, sâmbătă, 1 septembrie, o întâlnire similară a avut loc la Palatul «Astreii» din Sibiu. Au fost prezenți profesori, artiști, scriitori, reprezentanți ai principalelor publicații locale, – «Tribuna Sibiului», «Transilvania», «Die Woche», «Telegraful român» –, numeroși cititori”. ■ Radu Gyr revine la *Rarul florilor* cu tableta *Flori acvatice*. ■ Ilie Purcaru realizează interviul *București la ora frunzelor galbene*. *Invitatul nostru: Eugen Barbu: „- Sunteți un mare polemist. Un mare pamfletar, zic alții. Pamfletul vă incomodează existența și incomodează, desigur, existența celorlalți. Cum ar fi literatura noastră, dacă ați tăcea? (Fie și numai polemist?). – Nu știu dacă sunt un mare polemist sau un mare pamfletar, cum ziceți Dvs., dar într-adevăr, pamfletul meu incomodează pe foarte mulți. Mi se aplică de ani de zile pedeapsa tăcerii. Sunt contestat cu virulență de niște adolescenți cărora abia le-a dat coșurile pe hârtie și și-au uitat degetele în nas, oameni care au trista meserie de latron, de câini în zgardă... Schelălăiturile lor mă lasă rece. Pe câte unul l-am mai tras de coadă, dar am observat că asta contribuie la urcarea lor în gard. Salvamontul literar organizează imediat funeralii naționale pentru victimă, se stabilesc pensii de invaliditate pentru cel atacat de bruta de Barbu și premiile literare curg, gârlă. Nu sunt nici chiar atât de generos, ca să ajut licheaua să ajungă în muzeu... Mă întrebați cum ar fi literatura noastră dacă aș tăcea? Cum o să tac? [...] – Ce-ar fi dacă ați fi: – președintele Uniunii Scriitorilor? – președintele Federației de fotbal? – ministru de externe? – președintele Fundației Nobel? – primar în Capitală sau la Bușteni? – Președinte al Uniunii Scriitorilor nu vreau să fiu nici eu și nici scriitorii din România. Președinte al Federației de fotbal nu m-am visat nicicând. Îmi place fotbalul dar nu-mi plac fotbalistii. Ministru de externe? Ce, sunteți copil? Aș încurca toate treburile din lume. Președinte al Fundației Nobel? Imposibil. Nu sunt diplomat. Primar la Bușteni? Ei, asta*

mi-ar surâde! Aș face o ordine în orașelul ăsta, de s-ar duce pomina! Idealul meu edilitar este să scol lumea de la 5 dimineața să spele trotuarele cu săpun. – *Ce ne puteți împărtăși despre proiectele Dvs. literare?* – Întâi, terminarea acelei *Istorie a literaturii*, publicarea romanului *Ianus* și începerea romanului *Frica* care ar avea nouă volume și ar înfățișa societatea românească dintre 1920 și 1970. Pe parcurs, probabil, se vor ivi și alte lucrări pe care nici nu le bănuiesc la ora asta. Numai să țină”. ■ În *Locuri pe unde n-ați mai fost* apare *București la ora frunzelor galbene*, în care citim „Trei scriitori în dialog cu toamna și cu cetatea”: ■ *A fost odată, ca niciodată...* de Octavian Stoica: „Toamna ne-a dat întâiul ei semn, reamintindu-ne toamna Bucureștiului medieval. Și când s-a consumat această toamnă, dacă nu în veacul al XVIII-lea?... Pentru că veacul al XIX-lea a uitat sau nu mai vrea să știe nimic despre Curtea Veche...”. ■ Petre Anghel, ... *un bucureștean numit Mitică...*: „Mă întorc spre mine și în ceas de cinste recunosc în fața inimii deschise, că nu orașul m-a chemat la el, ci eu l-am ales pe negândite și dintotdeauna”. ■ Mihai Pelin, ...*pe Dâmbovița, apă dulce*: „Întâiele [sic!] ploii ale toamnei – și mirul lor s-a așternut deja pe fruntea Bucureștilor – ar trebui să resuscite în mine o temere veche și nu întru totul definită, asemănătoare poate derutei generată de întâlnirea cu bufnițele, pe care cel mai mulți dintre concetățenii noștri de pe malurile Dâmboviței nu izbutesc să le contemple decât în muzee când sunt împăiate”. ■ În *Lyra* apar versurile lui Ion Alexandru (*Imn și Amurg de toamnă*). ■ Sub semnătura Ov. Pop citim *Inedit: Jurnalul lui Rebreanu*: „Editura Cartea Românească din București anticipează, în coloanele revistei «Lucașfărul», un apropiat și remarcabil eveniment editorial: apariția *Jurnalului inedit* al lui Liviu Rebreanu, o descoperire de ultima oră, în legătură cu paginile căruia scriitorul însuși ceruse un răgaz de 30 de ani între dispariția sa și data posibilei lor publicări”. ■ În secțiunea *Cartea* Eugen Simion prezintă „*Cahiers roumains d'études littéraires*”: „Una din inițiativele culturale cele mai importante din ultimul timp este aceea de a scoate, într-o limbă de largă circulație, o revistă de critică și informație literară. [...] Nu avem nimic de obiectat, principial, la acest proiect. El este bine conceput și calitatea colaborărilor din numărul pe care îl discutăm arată că el are toate șansele să-și atingă ținta. Ar fi doar de discutat spiritul omagial în care sunt redactate unele recenzii (majoritatea sunt reproduse din presa literară), interesul ar fi ca spiritul critic să funcționeze și la acest nivel. Ceea ce propunem cititorilor din alte țări nu e totdeauna o capodoperă, ceea ce citim noi din alte literaturi nu sunt scrieri în afara oricărei discuții. O analiză critică obiectivă, fără inutile elogii, ar fi mai convingătoare, și într-un caz și în celălalt. Sugerăm redactorilor acestei publicații și o rubrică de *bibliografie*, critică în genul practicat, de pilda, în revista «Littérature» (Ed. Larousse). Utilă ar fi, cred, și prezența în sumarul numerelor viitoare a criticilor din alte țări. Dar la aceste probleme meditează, probabil, și cei ce asigură apariția acestei reviste de cel mai mare interes, încă o dată, pentru noi”. ■ Sub titlul *Memento*

În lume citim: ■ *Simpozion românesc la New England*, nota semnată I. M.: „Colegiul New England din orașul Hanniker, statul New Hampshire, U.S.A., a găzduit, timp de două zile, simpozionul *Cultura României și semnificația ei internațională*, organizat sub auspiciile Societății americane de istorie a științei și ale Bibliotecii române din New York. Lucrările seminarului – conduse de prof. Ralph Scot, de la Universitatea din Carolina de Nord, președintele Societății americane de istorie a științei, și de prof. Dan Grigorescu, directorul Bibliotecii române din New York – s-au bucurat de participarea a numeroși oameni de cultură și artă, cercetători și profesori de la prestigioase universități din Statele Unite – Harvard, Columbia, New York, Washington, Minnesota, Vermont, New Hampshire etc. După cuvântul de deschidere, rostit de prof. Michael Smith, rectorul Colegiului New England. gazdele au prezentat numeroase comunicări, de înaltă ținută științifică, dedicate unor probleme de primă însemnătate ale creației spirituale a românilor. [...] Prof. Dan Grigorescu, directorul Bibliotecii române din New York, a prezentat comunicarea: «Caracter național și valori internaționale în cultura română». Cu acest prilej, prof. Dan Grigorescu a fost ales membru de onoare al Uniunii Asociațiilor Științifice din USA”. ■ *Serate literare în 18 orașe ale Americii*, nota semnată P. Ghelan: „Un grup de 6 scriitori de limbă maghiară din România a vizitat, de curând, U. S. A. și Canada, la invitația Asociației de răspândire a cărții *Hungarian-book*. Membrii delegației – Hajdu Gyözö, Domokos Géza, Konyai Sandor, Farkos Árpád, Adam Elisabeta și Sütő András – au participat la o serie de serate literare organizate cu prilejul vizitei lor în 18 orașe din USA și Canada. [...] Scriitorii de limbă maghiară din România au vorbit publicului – prin intermediul radioului și televiziunii – despre diferite aspecte ale vieții culturale românești, despre preocupările lor actuale, despre proiectele care-i animă. La Miami, statul Florida, oaspeții au fost declarați cetățeni de onoare ai orașului”. ■ *România la Congresul Comparatist din Canada*, semnat M. C.: „Al VII-lea Congres al Asociației internaționale de literatură comparată, care a avut loc de curând, în Canada, la Montreal și Ottawa, a prilejuit o masivă participare românească. România a fost prezentă cu 14 comunicări, îmbrățișând diferite domenii: în domeniul periodizării diferitelor epoci – contribuția profesorilor I. C. Chițimia și Paul Cornea; în domeniul valorilor (rolul și funcțiunea acestora în literatura comparată) – expuneri semnate de Al. Dima, Liviu Rusu, Adrian Marino, I. Zamfirescu, Cornelia Comorovski; în domeniul relațiilor literare româno-americane – comunicările prof. Zoe Dumitrescu-Buşulenga și G. Muntean; în domeniul legăturilor dintre America și Europa – comunicările prof. Vera Călin și Matei Călinescu. În domeniul statutului literaturii comparate în universități – dezbateri conduse de Zoe Dumitrescu-Buşulenga și Al. Dima. În programul Congresului din Canada au fost prevăzute șapte secții conduse de președinți români (Matei Călinescu, Paul Cornea, Al. Dima, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Nina Façon, Adrian Marino, Liviu Rusu); dintre aces-

tea, trei secții privind stadiul actual al literaturii comparate în învățământ. Cu prilejul Congresului, Comitetul român de literatură comparată, care funcționează pe lângă Secția de istorie a artei și literaturii a Academiei de Științe Sociale și Politice, a tipărit o bibliografie amplă a literaturii comparate din România, iar «Revista de istorie și teorie literară» va dedica un număr manifestării din Canada”.

16 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 9632] Al. Căprariu semnează *Marea poezie a idealului socialist*, însemnări despre volumul *Scrieri* de Mihai Beniuc: „Esențial este însă faptul că poezia lui Mihai Beniuc reprezintă o certă izbândă a liricii noastre militante, dovedindu-se exemplară datorită idealurilor partinice care o animă, calităților sale artistice, umanismului ei generos, capacității sale de a vorbi oamenilor acestui timp despre ei înșiși. Aici își află explicația ecoul pa care-l are lirica sa, acestea sunt calitățile pentru care poezia lui Mihai Beniuc a intrat adânc în conștiința maselor”.

• [„Steaua”, nr. 18] Marian Papahagi întreprinde o analiză a „canonului modern al criticii” (în accepțiunea dată canonului de E. R. Curtius), aplicată la situația literelor românești și fixând ca figură tutelară a criticii românești contemporane pe G. Călinescu, care a dat naștere „călinescianismului”, o atitudine critică bazată pe „personalism critic” în sensul cel mai bun al cuvântului, pe stilul polemic, pe un anume «extremism» pasional pentru operă, pe militantism estetic, pe repulsie față de «eseism», literaturizare, «impresionism» (articolul *Critică și informare*). ■ La rubrica „poeta faber”, Al. Oprea detaliază dificultățile întâmpinate de Camil Petrescu în a-și juca pe scena Teatrului National piesele de teatru, ajutat fiind, în cele din urmă, de Liviu Rebreanu și Tudor Arghezi (articolul *Camil Petrescu și tipologia «faustescului»*). ■ Poezii semnate de Constanța Buzea, Adrian Popescu, Eta Boieriu. ■ Aurel Gurghianu scrie un eseu despre «*Carte frumoasă*»... în care face referire la *Panorama poeziei universale contemporane* a lui A. E. Baconsky. ■ Pornind de la distihul „Marele Unu, imaculat și fecior,/ stă ca pasărea flamingo, într-un picior”, H. Zalis realizează exegeza universului liric al lui Ion Gheorghe, un poet care „scos din trăirile obișnuite și plasat la cota istoriei [...] devine volubil”, care „construiește cosmogonii copilărești, istoria fiind în ultimă instanță un pretext pentru arhaizări eteroclite” (articolul *Ion Gheorghe sau antimodernitatea*). ■ Cronica lui Petru Poantă reprezintă parcursul analitic prin poezia lui Ioan Alexandru, cel din volumul *Imnele bucuriei*, dar și al unor volume anterioare precum *Vămile pustiei*, cronică din care transcriem câteva impresii: „Este vorba de imnele în vers alb, cele de gloriificare a eroilor sau de numire a *locurilor* în care poetul își întemeiază destinul”, „dezideratele principale ale acestei lirice constă în salvarea eroului de la uitare prin readucerea figurii sale în contemporaneitate. Poetul nu mitizează, așadar, ci își aduce aminte”. ■ Ion Biberi

analizează caleidoscopic fantasticul ca „atitudine mentală a unei personalități în fața unei realități date, banale sau insolite”, articol din care nu lipsesc referințele la Roger Caillois, Marcel Brion (*L'art fantastique*, Marabout Université, 1961), Roger Campbell (*Du fantastique*, din revista *Annales medico-psychologiques*, mai 1956) (articolul *Fantasticul, atitudine mentală*). ■ Angela Teodorescu și D. Marian traduc două poezii ale lui Jorge Luis Borges. ■ Constantin Noica divaghează despre semnificațiile modelului ontologic reprezentat de Don Juan (articolul *Don Juan și modelul ontologic*). ■ Legat de recenziile lui Adrian Popescu, nu putem să nu ne oprim asupra a două dintre ele: prima referitoare la *Înflorirea lucrurilor* (Facla, 1973) a lui Gheorghe Grigurcu (despre care notează: „Poezia lui Gh. Grigurcu se revendică de la binecunoscutele propoziții – cheie ale poeziei moderne: instaurarea «fanteziei dictatoriale» ca principiu al creației și literalitatea poeziei. [...] Alături de fascinantul posibilități deschise cuvântului, asocierilor neprevăzute, inventivității verbale, există și pericolul artificializării și gratuității, al devitalizării și abstractizării excesive. Și nu în ultimul rând cel al insuficienței structurării.”) și a doua referindu-se la volumul *Baia de nori* (Junimea, 1973) a lui Ioanid Romanescu, față de care formulează unele rezerve, dar, în final, scrie „cartea lui Ioanid Romanescu este de o remarcabilă unitate, atent construită, cu o pregnanță lirică de necontestat. Autorul rămâne unul dintre cei mai interesanți, dar și mai puțin comentați poeți.” Eugen Uricaru se ocupă de recenzarea volumelor de proză, printre care și cartea lui Platon Pardău, *Aproapele nostru aproape* (Ed. Eminescu, 1973), volum ce reprezintă o reluare a formulei de succes din romanul *Ore de dimineață*, care a fost „un succes de public și de critică”. ■ În cadrul rubricii „revista revistelor”, P. Petru critică articolul lui Dumitru Micu din revista „Amfiteatru” (nr. 7/ 1973) cu titlul «*Țara*» în poezia lui Lucian Blaga, din cauza didacticismului și a inventarierii plicticoase pe durata a doua treimi din lungimea lui; a doua țintă critică este rubrica lui Ștefan Aug. Doinaș din *România literară*, cu titlul *Orfeu și tentația realului*, în care cunoscutul poet încearcă să educe cititorul pentru formarea gustului estetic, dar cade în didacticism. ■ Mircea Micu îl parodiază pe Radu Cârneli în poemul *De patimi plină ca un paneraș*.

17 septembrie

- [„Munca”, nr. 8033] Succintă prezentare a unei „serii culturale românești” ce a avut loc în Maracay, Venezuela.

18 septembrie

- [„Scânteia”, nr. 9634] Conf. univ. Gh. Georgescu Buzău publică *Gheorghe Lazăr Eminent cărturar patriot, ctitor al școlii românești*: „La împlinirea a 150 de ani de la moartea lui Gheorghe Lazăr se cuvine să evocăm în spiritul tradițiilor poporului nostru de omagiere a iluștrilor înaintași, figura lu-

minoasă a acestui eminent cărturar patriot. Într-o vreme când cultura era un apanaj numai al celor avuți, iar limbi culte erau socotite de clasa stăpânitoare și biserică doar greaca și slavona, el a făcut atât de mult pentru dezvoltarea limbii naționale și pentru răspândirea culturii în popor încât, pe bună dreptate, avea să fie caracterizat de N. Iorga «cel dintâi învățător de ideal național»”.

19 septembrie

• [„**Viața studențească**”, nr. 31] *Mesajul* adresat de tov. Nicolae Ceaușescu cadrelor didactice, elevilor și studenților, organizațiilor de partid, de tineret și pionieri, cu prilejul deschiderii anului școlar și universitar 1973-1974. □ Primul curs festiv al anului universitar – *Cursul inaugural*, susținut de prof. Univ. Dr. Romul Munteanu, *Raportul dintre istorie și critică literară*. Pe urmele unor H. Robert Jauss, Taine, Lanson sau Werner Krauss, Romul Munteanu crede că misiunea istoricului literar este de a studia *funcționalitatea* operei literare în fiecare epocă, în funcție de perspectiva trecutului și a prezentului – la aceasta adăugându-se preocuparea pentru actul de receptare a creației artistice, proiectat în permanență pe un plan diacronic, depășindu-se astfel o așa zisă *criză a metodei în istoria literară*: „Ostil separării dintre domenii, cercetătorul german (Jauss) stăruie asupra corelării dintre istorie, sociologie și literatură, conferind actului de receptare valoarea unei judecați de valoare. Incursiunea istorică pe care am realizat-o (n. b. în acest curs inaugural) are scopul de a demonstra că fenomenele de criză a metodei sau a obiectului în istoria literară reprezintă doar secvențele unei etape de tranzit, care duc la înnoirea acestei ramuri majore a științei literaturii.... Despărțirea istoriei literare de critică este o aberație, iar renunțarea la conjugarea cu datele noi ale filosofiei marxiste a culturii, ca și cu alte informații din alte domenii, reprezintă o altă eroare, care trebuie evitată. Istoria literară nu este astfel un gen de cercetare amenințat de perimare sau moarte lentă, ci, așa cum spunea romanistul marxist W. Krauss, o nouă sarcină istorică a timpului nostru”.

20 septembrie

• [„**Albina**”, nr. 38] Revista debutează cu ilustrația lui Done Stan la volumul lui Al. Odobescu, *Pseudo-Kynegeticos*, deasupra căreia Dumitru Almaș semnează articolul *Dimitrie Cantemir, Luptător pentru independența țării*. ■ Ultima pagină *Magazin* reține atenția prin fotografiile din casa memorialistică G. Topîrceanu din Nămăieni – Argeș, precum și prin nota intitulată *Jules Verne a descris cetatea Colț?*, referitoare la similitudinile dintre „străvechea cetate feudală hunedoreană” și cea descrisă în *Castelul din Carpați*.

• [„**Orizont**”, nr. 38] C. Ungureanu relevă calitățile de foiletonist ale lui Gh. Grigurcu, detaliind cronicile sale din volumul *Idei și forme critice* (C.R., 1973) și despre care scrie: „[...] după N. Manolescu, G. Grigurcu este cel mai

consecvent autor de cronică literară din presa noastră. Stârnind (prin atitudini uneori paradoxale) riposte violente, creându-și (așa cum stă bine unui critic) inimiciții trainice, Grigurcu continuă, de ani de zile, să-și păstreze neștirbită calitatea foiletonistului. Criticului îi e străin cuvântul etern, sărac, epuizat prin continua utilizare: verdictele sale se nasc din metafore nu o dată flatante, frazele decisive ale autorului mizând pe definiții de lucitoare poezie”. ■ La rubrica „profil”, Stela Mirel creionează activitatea de bizantinolog, slavist, istoric literar, eseist, gazetar a lui Dan Zamfirescu (*Dan Zamfirescu – contemporanul nostru*). ■ Al. Jebeleanu semnalează câteva „scăpări” ale lui Virgil Carianopol din cartea lui de amintiri *Scritori care au devenit amintiri* (Minerva, 1973). ■ La rubrica „aniversări”, Romeo Poenaru scrie un articol comemorativ, la 150 de ani de la moartea lui Gheorghe Lazăr, despre ideile sale de patriot și mare cărturar. ■ Damian Ureche continuă să răspundă la rubrica „poșta poeziei”.

● **[„România literară”, nr. 38]** Versuri semnează: Doina Sterescu (*Mi-reasma patriei*), Aurel Clinciu (*Enesciana*), Radu Cârnci (*Vei adormi frumoasă; Elegie în așteptare; Chipul de aer*), Al. Căprariu (*Scritură din penel; Mic tratat de astronomie*), Poeme de Vasile Văduva. ■ Vasile Nicolescu traduce poezii de Karel Jonckheere (*Recital; Așteptare*). ■ Gabriela Melinescu și Sofia Cărmăzan traduc poeziile poetei iugoslave Vesna Parun (*Ușa vraiște; Ființa în primăvară; Mama omului; Prima iubire; Dragostea*). ■ Nicolae Țic publică *Drumul spre câmpie*. ■ Editorialul din acest număr, *Datoria criticii*, este semnat R. I.: „Critica literară se află, în ultima vreme, în centrul preocupărilor a numeroase reviste de cultură: anchetele inițiate de «Tribuna», «Lucafărul», articolele de dezbatere apărute în «Convorbiri literare», «Steaua» ș. a., la care iau parte scriitori și critici de toate vârstele, permit o utilă confruntare de opinii, atât în probleme generale – cum ar fi legătura dintre spiritul critic și spiritul polemic, implicația socială a judecății critice, rostul foiletonului, – cât și în probleme particulare, unele de metodă, – de exemplu, discuțiile despre locul studiului biografic, sau despre valoarea psihanalizei în critica modernă. Nici «România literară» nu e străină de acest interes aproape general pentru critică; pe lângă articole cu caracter teoretic, am abordat chestiunea criticii în câteva rânduri, sub formă de dezbateri deschise unei largi participări (chiar în numărul de față continuăm publicarea unor intervenții în cadrul colocviului intitulat *Universul artei noastre* care, cel puțin printr-una din laturile importante, se referă la critică). [...] Dezbatere, polemică – iată motoarele progresului artistic, ale mișcării spre viitor. Datoria criticii noastre, astăzi, este de a milita de pe o platformă marxistă, comună tuturor celor ce scriu, pentru înnoirea literaturii și înfrângerea inerțiilor și prejudecăților; pentru o artă capabilă să țină pasul cu evoluția societății și în care contemporanii noștri să se recunoască; pentru o artă care să contribuie la formarea omului de mâine, constructor activ, conștient al socialismului multilateral dezvoltat”. ■ În *Pro domo*, Alexandru

Ivasiuc publică *Elegie pentru luptătorul luminat*: „Recenta lovitură de stat militară din Chile ne readuce în minte, odată cu indignarea, și tot ce am știut și am învățat despre acea parte luminoasă a istoriei omenirii care adeseori e înfrântă, dar are capacitatea să se transforme în exemplu moral, fără de care viața ar fi greu de suportat. Președintele Allende se alătură galeriei de eroi morți pentru o idee, pentru cele mai scumpe valori din tezaurul politic al omenirii: libertate, progres și democrație”. ■ Augustin Buzura semnează *Moderni, dar cum?*: „A-ți exprima lucid, cu sinceritate și demnitate timpul și societatea, a nu-i neglija imensa complexitate, cultura și filosofia, a-i reda esența, coordonatele ei spirituale autentice, a nu face concesii vulgarității, mediocrității, inculturii înseamnă în realitate a fi modern. Așadar, modernitatea trebuie căutată în noi, în conștiința noastră, în semenii noștri. Formulele, schemele, tehnicile rămân ceea ce sunt atunci când în ele nu pulsează sângele viu al zilei, durerea și bucuria cunoașterii. Proza trebuie modernizată mai ales în conținut, dacă trebuie; presupunând existența talentului și a informației, devii modern abia în clipa când părăsești convențiile, inhibițiile, subiectele pasabile, rozul penibil, extazul rudimentar, când îți asumi riscul de a rămâne față în față cu adevărul care, desigur, pentru a fi recepționat n-are nevoie de formule țipătoare, de protezele reclamei sau de explicații suplimentare; efortul este uneori imens, drumul spre el și deci spre noi înșine – anevoios – dar, odată pornit pe el, definițiile și etichetele nu mai au nici o valoare; exprimând în felul tău cu maximă sinceritate oamenii pe care-i cunoști, exprimi în realitate omul”. ■ Traian Podgoreanu scrie despre *Romanele lui D.R. Popescu*: „Romanele lui D.R. Popescu descriu același mediu social – cel țărănesc – aflat în starea de tranziție spre o nouă alcătuire. Cu fiecare roman, distanța autorului (și a personajelor) față de evenimente se mărește, perspectiva din care sunt abordate devine tot mai largă, tinzând spre totalitate. Paralel cu aceasta are loc un proces de amplificare a dezbaterilor etice, o pătrundere în zonele mai adânci ale conștiinței, ale memoriei individuale și colective, ceea ce determină și o acțiune de rafinare a construcției romanești, totul culminând în *F*”. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice*, prezentând poezia Anei Blandiana în *Intelectualizarea emoției*: „În *Octombrie, Noiembrie, Decembrie* (1972), Ana Blandiana revine la poezia erotică păstrând însă plăcerea de a spiritualiza emoția. Dragostea este văzută, eminescian, ca o *bucuroasă disperare* și tot eminescian este sugerat și momentul ei de extaz: somnul, adormirea: [...] . Somnul nu este o necesitate, o prefigurare a morții. E întoarcerea pentru o clipă la ritmul pur al materiei, o zonă de liniște și de plenitudine a pasiunii degajate de forța devastatoare a simțurilor. Iubirea își regăsește în acest spațiu chipul ei melancolic, suav, spiritualizat”. ■ George Muntean comemorează *150 de ani de la moarte Gheorghe Lazăr*. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică în continuare seria textelor despre Titu Maiorescu, *Alte voci despre Titu Maiorescu*. ■ Ștefan Aug. Doinaș revine la *Orfeu și tentația*

realului, publicând a doua parte din *Procedee reductive* (4, 5, 6). ■ Nicolae Manolescu semnează *Ironia critică*, o cronică literară la *Itinerar critic* de Șerban Cioculescu, Eminescu, 1973: „Puțini critici sunt mai iubitori de filologice decât Șerban Cioculescu, gata a trage toate foloasele de pe urma unei nevinovate etimologii sau a sensului figurat al cuvintelor. Nu știi niciodată dacă autorul nu dă frazei și alt sens decât acela superficial”. ■ Citim recenzii: ■ Mihai Minculescu prezintă *Camera de recuzită* de Corneliu Sturzu, Junimea, 1973: „De altfel, întregul volum este un joc (nu facem aluzie la mai vechile poeme din *Restituirea jocului*, 1969) al imaginilor, fără a determina cu rigurozitate un precursor, nici în simbolismul parnasian și nici în poezia avangardei, ale cărei mijloace Corneliu Sturzu le utilizează”. ■ În *Când înfloresc poezii* Dana Dumitriu prezintă *Mic tratat de glorie* de Dorin Tudoran, C.R., 1973: „În afara acestei inclinații spre confesiune sinceră, juvenilă, Dorin Tudoran se distinge în masa debutanților prin particularitățile fanteziei sale lirice. Multe poeme din *Mic tratat de glorie* conturează situația poetică din care au țâșnit prin acumularea unor elemente insolite (acumulare cu valoare simbolică), prin libertatea oferită imaginației de a plasticiza metafora, de a o aduce într-un plan aproape pictural”. ■ Viorica Mereuță scrie despre *Întindere solară* de Dim. Rachici, Albatros, 1973: „În virtutea unor reguli imanente poeziei, i se poate reproșa poetului Dim. Rachici (în această carte!) o tehnică deficitară: explicarea metaforelor transparente și frustrarea poeziei de sensurile ei latente”. ■ În *Jurnal și analiză* Sorin Titel prezintă două volume: ■ *În inima lui Yamato* de Aurel Rău, Albatros, 1973: „Putem spune așadar că de câte ori «curiozitatea turistului» e mai puternică decât cea a poetului, jurnalul de călătorie al lui Aurel Rău devine mai puțin interesant”. ■ *Macii din preajma nopții* de Oltea Alexandru, Eminescu, 1973: „Cartea Oltei Alexandru se vrea, și reușește să fie, un roman care se construiește ca o dezbateră asupra ipostazelor și a cauzelor ratării”. ■ Aureliu Goci se ocupă de *Sub cerul Heniului* de Ion Th. Ilea, Editura Militară, 1973: „Autorul a beneficiat de multe elemente interesante, dar nu are mâna de prozator, așa că textul oscilează între descrierea nudă și divagația lirică, în afara unei trame epice ferme”. ■ G. Dimisianu comentează *Atitudini critice* de Ion Maxim, Facla, 1973: „În genere, de altfel, tonalitatea scrierii, modul tratării, optica dau senzația unei inadecvări. Autorul s-a dedicat țelul său fără a-și cântări lucid resursele de înfăptuire”. ■ Al. Piru semnează „*Laudele*” lui Miron Radu Paraschivescu, comentând volumul *Laude și alte poeme*, reeditat în 1959, 1963 și parțial în *Scrieri I* în 1969. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima vreba* cu textul *Versuri și proză*, în care comentează două volume de debut: ■ *Cupa și săgeata* de Radu Vasiliu, C.R.: „La Radu Vasiliu s-au încurcat ițele timpurilor poeziei. Și ale sensibilității lirice, dar pe acestea nu i le putem acuza, căci fiecare ins are dreptul elementar de a simți după modelul care-i convine și în pas cu vremea care i se potrivește”. ■ *Năvod pentru*

scrumbii albastre de Grigore Ilisei, Junimea: „Portretele sunt compuse într-un fel filmic, pe mișcarea personajelor, pe gesturile lor, uneori chiar pe amănunte biografice în intenția, probabil, de a sugera odată cu dominantele caracterologice și pe cele temperamentale. Dacă acestei calități vizibile a scrisului său prozatorul va ști să-i adauge o mai acută preocupare pentru semnificațiile ascunse în desfășurarea epică, fără îndoială că proza sa va depăși faza minoră”.

■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* cu proiectele literare ale scriitorilor Sergiu Dan, Silvian Iosifescu, Dan Duțescu, Ion Sofia Manolescu, Tiberiu Iliescu, Aurel Gurghianu, Radu Ciobanu, Vasile Andru, George Drumur, Florin Tornea. ■ Gheorghe Pituș semnează necrologul *Vasile Văduva*. ■ Sub semnătura G. M. aflăm de decesul lui *Corneliu Belciugățeanu*. ■ *Manifestări Dimitrie Cantemir*: „În numeroase județe ale țării se desfășoară manifestări prilejuite de comemorarea a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, strălucit cărturar, filolog și istoric român. Astfel, la biblioteca «G.T. Kirileanu» din Piatra Neamț a fost organizată o expoziție cuprinzând ediții românești și străine din opera lui Dimitrie Cantemir. De asemenea, la bibliotecile orașenești din Miercurea Ciuc, Toplița, Odorheiu Secuiesc și Gheorghieni, s-au organizat recent expoziții de cărți, facsimile și documente, sub genericul *Dimitrie Cantemir, cărturar de renume mondial și mare patriot român*. Totodată, în localitățile Tulgheș, Toplița, Precu și în stațiunea Borsec au avut loc simpozioane consacrate aceluiași eveniment. Printre numeroasele acțiuni organizate pentru sărbătorirea tricentenarului lui Dimitrie Cantemir figurează deschiderea, începând cu această lună, în numeroase localități, a unor expoziții documentare itinerante. Inițiate de Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România, în colaborare cu Comitetele județene de Cultură și Educație Socialistă Ialomița, Teleorman, Dâmbovița, Prahova, Argeș și Ilfov, expozițiile cuprind fotografiile după documente originale înfățișând aspecte din viața, lucrările și activitatea lui Dimitrie Cantemir. În colaborare cu Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România, pregătește, de asemenea, albume cuprinzând fotografiile, bibliografiile și studii documentare despre Dimitrie Cantemir”.

■ *Zilele editurii „Dacia”*: „Editura Dacia din Cluj organizează între 20-22 septembrie la librăria Dacia din Calea Victoriei nr. 45 din Capitală «Zilele Editurii Dacia». Cuvântul inaugural va fi rostit de scriitorul Al. Căprariu, directorul editurii. Joi, 20 septembrie orele 18, vor fi prezentate lucrările: *Melanholia neasemuitului inorog* de Dimitrie Cantemir (selecția textelor, prefață, note și glosar de Doina Curticăpeanu) și *Viața spătarului Miclescu* de Radu Boureanu ce va fi prezentat de prof. univ. Șerban Cioculescu. Vineri, 21 septembrie, orele 18, prof. univ. Zoe Dumitrescu-Bușulenga va prezenta volumul intitulat *Teatru american* – traducere și selecție de Mihnea Gheorghiu, – iar prof. univ. Ion Vlad, volumul *Cei doi din dreptul Tebei* de D.R. Popescu. Sâmbătă, 22 septembrie orele 18, prof. univ. Edgar Papu va prezenta volumul *Actori de ieri și de azi* de N. Carandino

(desene de Silvan), iar prof. univ. Mircea Zăciu volumele *Pe drumul tradiției* de Valeriu Râpeanu și *Memoriale* de Vasile Pârvan (seria «Restituiri», ediție îngrijită și prefată de Ion Vartic)”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la moartea marelui cărturar Gheorghe Lazăr, personalitate proeminentă a culturii românești, înscrisă în calendarul marilor aniversări U.N.E.S.C.O. din acest an, Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România a depus luni, 17 septembrie, o coroană de flori la statuia marelui cărturar din Piața Universității, București. * La invitația Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România a sosit la București scriitorul și editorul englez Peter Jay cu soția. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. au sosit în țara noastră scriitorii sovietici Lili Promet și Ralf Parve. În cadrul înțelegerii de colaborare similare cu Uniunea Scriitorilor din R. D. Germană ne vizitează scriitorul Rudi Strahl. De asemenea, în cadrul Înțelegerii de colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară, au sosit la București scriitorii maghiari Annuș Jozsef și Ilya Mihály. * Au plecat în R. P. Ungară, în cadrul Înțelegerii de colaborare dintre cele două uniuni de scriitori – Ion Acsan, Alexandru Deal și H. Grănescu. * Au plecat în R. P. Bulgară, în cadrul unei înțelegeri Florin Mugur și Radu Petrescu. * Între 11-14 septembrie 1973, la Poznan (R. P. Polonă), a avut loc întâlnirea internațională a autorilor de literatură științifico-fantastică din R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. S. Polonă, R. S. România, R. P. Ungară și Uniunea Sovietică. Delegația țării noastre a fost alcătuită din scriitorii Voicu Bugariu, Vladimir Colin și Ion Hobana. Juriul internațional constituit cu acest prilej a acordat premii pentru creația literară și activitatea desfășurată pe tărâmul anticipației. Ion Hobana a fost distins cu marele premiu al Ministerului culturii și artei din R. P. Polonă. Lui Vladimir Colin și Voicu Bugariu le-au fost decernate Premiul special (placheta de aur) și, respectiv, premiul (statueta de argint) conferite de prezidiul comitetului voievodal și prezidiul comitetului orașenesc Poznan, precum și de Comitetul de radio și televiziune”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Un scriitor kafkian*, o prezentare a volumului *Crematoriul din Viena* de Goffredo Parise. ■ Elena Tacciu semnalează volumul *The Philosophy of Literary Form* de Kenneth Burke, Vintage Books, New York. ■ Apar noi intervenții la *Colocviul „României literare”* intitulat *Universul artei noastre*: ■ Al. Dima, *Stimularea originalității*: „Se înțelege că legea literaturii actuale nu poate fi decât «sinteza elementelor de tradiție activă și de firească înnoire a artei și literaturii noastre». Se pune în formulare un accent deosebit pe «universul interior al constructorilor orânduirii socialiste», idee cu care nu putem fi decât de acord, dar și aici să ne fie îngăduită «o limită». Arta fără interiorizare nu e posibilă, ceea ce nu înseamnă că subscriem la literatura psihologistă și egoistă care se manifestă uneori, de pildă în romanul contemporan. Dominarea analizei interioare până la ignorarea faptelor externe, accentuarea insistentă a pro-

ceselor sufletești, deplasează interesul de la social spre individual, în fond de la funcțiunea militantă a artei la narcisism. Cine ar putea dori o astfel de evoluție?”. ■ Nina Cassian, *Un traseu spectaculos și ardent*: „Fertilitatea noastră artistică are aerul unui «fenomen natural», prin spontaneitate și varietate, ceea ce însă nu înseamnă nici dezordine, nici absența elementului conștient. «Diversitatea de stiluri» este una din expresiile acestei realități. Lipsa unor «școli» este semnul de bun augur al existenței unor personalități în liberă ebuliție. Disciplinările teoretice rămân, desigur, posibile, dar e absent aspectul negativ al construcțiilor intelectuale artificiale cu pretenții de adevăr unic. [...] Foarte importantă este și stimularea de către toți factorii culturali a foamei de adevăr care, în principiu, îi este înăscută unui scriitor meritându-și numele, dar care poate fi și descurajată prin comentarii suspicioase sau obtuze. Cercetarea sau exprimarea realității, efectuate complexat, nu pot duce decât la opere minore”.

■ Al. Mirodan, *Modalitatea cea mai adecvată...*: „Modalitatea cea mai adecvată este coexistența modalităților. De ce insist asupra pluralismului necesar? Pentru că marea primejdie mi se pare a se afla în fuga de autenticitate proprie și-n ispita, greu stăpânit, de a căuta o soluție în afara ta. O modalitate, alta decât aceea ce-mi aparține și pe care-am încercat-o până la ceasul de față. O «modalitate» magică, deschizând – în sfârșit – ușa spre mondial”.

■ Ion Vlad, *Ne definește experiența unei literaturi realiste*: „Literatura contemporană păstrează prin înnoiri, urmând parcă unui consemn; e vorba de continuitatea unor proprietăți esențiale, deloc imuabile, ci, dimpotrivă, dispuse să-și inoveze structurile, funcțiile și modalitățile. Sigur e că vom conserva întrucât ne reprezintă și ne afirmă, o dominantă precum aceea a creației inspirate din faptele și semnificațiile evenimentelor. Istoria funcționează nu numai în calitatea ei recunoscută de mărturie superioară, ci și ca afirmare în prezent prin datele umanismului socialist, termen definitoriu al unei creații realiste. [...] Cred că ceea ce ne definește sau ne va defini, în sfera creației literare, e mai ales experiența unei literaturi realiste; un realism al reflecției adânci, al inteligenței prozatorului care explorează și interpretează semnele timpului, dramatica acțiune a oamenilor spectacolul extraordinar al vieții”.

■ Nota *Editura argentiniană „Losada” și literatura română* este semnată N. N., notă în care sunt enumerate volumele din literatură română publicate la această editură: *Antologia prozei românești*, *Doine și balade populare românești*, *Pădurea spânzuraților* de Liviu Rebreanu, *Enigma Otiliei* de G. Călinescu, *44 poeți români*.

■ Adrian Marino trimite o *Scrisoare din Paris*, intitulată „*Fête de L’Humanité*”: „Nefiind nici străin, nici ostil contrastelor și bucuriilor vieții, mă las smuls cu plăcere din spațiul abstract și imaterial al Bibliotecii Naționale, pentru a fi aruncat două zile în mijlocul unei mari vâltori umane, zgomotoase, colorate și pitorești: binecunoscuta, tradiționala *Fête de L’Humanité*, a oficiului central al P. C. F., organizată anul acesta, între 8 și 9 septembrie, în suburbia din nordul Parisului”.

● [„**Tribuna**”, nr. 38] în secțiunea *Poezie*, N. Prelipceanu amintește următoarele volume: *Înflorirea lucrurilor* de Gheorghe Grigurcu, *Poeme* de Hristu Cândroveanu, *Ora târzie* de Constantin Salcia, *Ce întemeiază privighetoarea* de Octavian voicu și *Cuaternar* de Pan Izverna. ■ în *Cronică literară*, Victor Felea scrie un articol despre Matei Călinescu: *Matei Călinescu, poet și critic*; ■ Continuare dezbateri *Critica necesară* – răspunde N. Barbu; ■ Articol de Achim Mișu despre romanul *Risipitorii* de Marin Preda: „*Cifra teoretică*” al romanului *Risipitorii*; fragmente proză de Ion Lăncrăjan – *Fiul Secetei*. ■ poezii de Cezar Ivănescu; ■ În *Meridian*: traducere din poezii din America Latină de Ștefan Bitan: *Din poezia Americii latine*: Gabriela Mistral, Manuel Dias Martines, Pablo Neruda, Nicanor Parra, Andres Eloj Blanco; Leonida Teodorescu traduce fragmente din *Jurnal* de Dostoievski.

21 septembrie

● [„**Munca**”, nr. 8037] Se anunță prezența Editurii Dacia la București, cu ocazia unei serii de manifestări ce „evidențiază nu numai o bogată și valoroasă activitate editorială a instituției clujene, dar și constanta preocupare de a lărgi contactul direct cu cititorii”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9637] Mihnea Gheorghiu semnează *Pace naturii!*: „M-am bucurat și sufletul mi s-a mai ușurat citind în toate ziarele că, printr-un ordin al ministrului economiei forestiere, deși la data de 15 august s-ar fi deschis oficial sezonul de vânatoare la rațe și găște sălbatice, vânătoria în Delta Dunării continuă să fie prohibită «la toate speciile de păsări de baltă și pe toate categoriile de vânat»? De ce? Această măsură este menită să protejeze avifauna [sic!] acestui ultim colț de paradis european, care aparține României”. ■ Emil Vasilescu publică note de lectură la volumul *Goana după vânt* de Tiberiu Utan: „Unele din notele aparte ale poeziei lui Tiberiu Utan, prezente și în volumul de față, tipărit la editura Eminescu își au temeiul în relația intimă ce se stabilește între vocație și biografie, între faptul de viață trăit și proiecția sa artistică. Poetul își manifestă atașamentul la un anumit teritoriu geografic, Maramureșul, provincia natală, care devine substratul întregii sale poezii, configurând acele elemente de referință cu caracter de permanență reluate ca laitmotive, ca justificare morală sau suport artistic al desfășurării lirice”. ■ Agerpres transmite despre *Zilele Editurii „Dacia”*: „Ca un prolog la apropiata Decadă a cărții românești, manifestare ce va avea loc în prima parte a lunii octombrie, joi s-au deschis în Capitală Zilele editurii «Dacia» din Cluj. Librăria bucureșteană «Dacia», sediul acestei manifestări de carte, găzduiește astfel între 20 și 22 septembrie multiple acțiuni de popularizare, a producției editoriale clujene. În cuvântul inaugural, scriitorul Alexandru Căprariu, directorul editurii «Dacia», a înfățișat publicului prezent secvențe din activitatea casei de editură din Cluj, în cei patru ani de la înființare. Totodată, în cadrul primei zile a întâlnirii dintre scriitori, editori, librari și cititori au fost lansate două noi vo-

lume, ultimele noutăți editoriale apărute la «Dacia». Primul este volumul: Dimitrie Cantemir *Melanholia neasemuitului Inorog* – o selecție de povestiri din valoroasa operă literară, filozofică și social-politică *Istoria ieroglifică*, scoasă de sub tipar cu ocazia tricentenarului marelui om de cultură român. Cea de-a doua carte lansată joi se intitulează *Viața spătarului Milescu* a scriitorului Radu Boureanu. Problematica lucrărilor, locul lor în contextul vieții noastre editoriale au fost prezentate de criticul Șerban Cioculescu. Zilele editurii «Dacia» includ, de asemenea, lansarea volumelor *Teatrul american* – o antologie realizată de Mihnea Gheorghiu, *Cei doi din dreptul Hebei* [sic!] de D.R. Popescu, *Actori de ieri și de azi* a lui N. Carandino, precum și *Memorialele* de Vasile Pârvan”. ■ Tot de la Agerpres aflăm că a apărut *O nouă revistă*: „O nouă revistă de specialitate, rezervată în exclusivitate criticii, esteticii și istoriei literare românești, se înscrie în peisajul publicațiilor contemporane; Este vorba de «Cahiers roumains d'etudes litteraires», scoasă de editura bucureșteană «Univers» și lansată joi, în premieră, la librăria «Mihai Eminescu» din Capitală. Noua revistă, cuprinzând trei mari secțiuni: o cronică a traducerilor din limbi străine, alta destinată recenziilor și un caleidoscop literar, apare trimestrial. Ea își propune să abordeze probleme deosebit de actuale precum «Scriitorul și societatea contemporană» (titlul primului număr al revistei), poezii moderni, literatura românească actuală, literatura și umanismul”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 39] Horia Lovinescu susține *Puterea artei*: „În adevăr, arta are încă o putere de influențare atât de mare încât, la prima vedere, ai putea crede că ea e înzestrată cu harul miraculos de a crea prototipuri și modele. E o eroare. De fapt artistul mare intuiește în realitatea imediată modelul posibil, susceptibil de a exercita o mare putere de atracție și realizează propunându-l contemporanilor săi. Concluzia? Eroul exemplar va rămâne o simplă confecție lipsită de valoare, dacă el nu reprezintă concretizarea unei virtualități dorite și chemată, mai mult sau mai puțin conștient, dar pătimaș, de către marea masă care râvnește să se regăsească în apele adânci ale acestei oglinzi vrăjite”. ■ În textul *Noii studii eminesciene*, Dumitru Micu notează despre două cărți dedicate autorului «Lucașului». □ George Munteanu, *Hyperion: Viața lui Eminescu* (Minerva): „Ce pondere și funcție are să ocupe în teatologie apăruta *Viața a lui Eminescu* vom putea aprecia, natural, doar atunci când Hyperion ni se va fi dezvăluit integral. De pe acum, *Introducerea* ne previne că volumul nu s-a născut dintr-o pură pasiune biografică: materia lui se integrează meditației asupra condiției creatorului de geniu, desfășurată pe parcursul întregii monografii, biografia fiind constant raportată la operă, cu punctarea în consecință a acelor elemente constitutive ... care deschid zări spre creație și se resimt decisiv de pe urma răsfrângerilor acesteia”. □ Eugen Todoran, *Eminescu* (Minerva): „Cealaltă monografie, a lui Eugen Todoran, își propune asemenea exegezei lui Alain Guillerrou din 1963, *La g n se int rieure des po sies d'Emineco*, explicarea creației eminesciene, printr-o «cercetare din interior»,

prin dezvăluirea «genezei gândirii poetice». [...] Procedând la explorarea universului eminescian de sus în jos, analiza izolează succesiv diferitele lui domenii de cele uranice mai întâi, apoi cele terestre, cu specială stăruință asupra acelor priveliști ce evoluează în tărâmul național, spațiul predilect de expansiune a frontierei lirice”. ■ În textul *Personaj și determinism*, Aurel Martin recenzează romanul lui Nicolae Breban, *Îngerul de gips*: „Izolând câteva coordonate ale romanului – hotărâtoare, după opinia mea – nu pot trece cu vederea (oricât de plictisitoare și de prolixă e, nu în puține momente, narațiunea și oricât de neglijentă ar fi, stilistic redactarea) pagini care validează însușirile de prozator ale lui Nicolae Breban. Vocația sa de analist. Simțul observației. Darul de a explora abisul sufletesc. Păcat că, în *Îngerul de gips*, ele nu sunt nici suverane, nici esențiale. Și nici nu contribuie la profilarea memorabilă a unor caractere sau la conturarea realistă a unui timp și spațiu concret”.

● **[„Cronica”, nr. 38]** „Intitulat sibilinic, volumul *Frunzele în Galaad* (Dacia, 1973) reunește poeziile erotice ale lui Ion Caraion, selectate și adunate – ideea ni se pare fericită – la o vârstă când poetul este deplin definit de o operă cu hotare bine configurate”, astfel își deschide Al. Andriescu cronica literară. ■ După o rapidă trecere în revistă a cercetărilor întreprinse de redacția „Vieții românești” pentru aflarea adevăratului nume tănuit de pseudonimul Lucia Mantu, la debutul acesteia după primul război mondial (Sadoveanu intuind că este vorba despre Camelia Nădejde, fiica lui C. Nădejde de la „Contemporanul”), Const. Ciopraga (în *Feminități: Lucia Mantu*) analizează scrierile acesteia: „Calificativul de *feminități*, căruia Hortensia Papadat-Bengescu îi dădea o utilizare critică în sensul de *limitativ*, de *restrictiv*, convine mai mult decât oricare *miniaturilor* [*Miniaturi*, schițe și impresii, 1923] și *umbrelor* [*Umbre chinezești*, roman în fragmente, 1930] Luciei Mantu, scriitoare cultivând instantaneul, secvența, fragmentul sau scena, preferând compoziției complicate un moment, o latură, un amănunt revelator”. ■ Recenzând nuvelele lui Radu Cosașu din *Supraviețuiri*, Magda Ursache conchide: „Iată o proză scrisă pentru uzul lectorilor necomplexați și nesuprarealiști, cu gustul tehnicii «banale» a povestirii, de un adolescent perpetuu ce îmbină fericit tristețea cu umorul”. ■ Ion Apetroaie revine asupra debutului lui V. Voiculescu (continuare din nr. 21), analizând sistematic volumele sale de versuri și lexicul preferat. „În această simpatie specială, nicidecum abandonată, pentru cuvântul cu seve tari, fruste, trebuie recunoscut fără ocoluri cultul pentru natură și transpunerea ei artistică. Pe calea acestor experimente lexicale, îndelung deliberate, Voiculescu nu va stăruii multă vreme, dar tot atât de adevărat este că de aici își va deschide firesc o zare la luminile căreia își va dirija, cu voluptate și durere, potențialul său liric cel mai intens solicitat de către poezie”. ■ În articolul *Experiența de viață* (rubrica *Romane de azi*), Zaharia Sângeorzan comentează romanul lui Traian Țanea *Cealaltă față* (Junimea, 1973). ■ *Edelweiss*, povestire de Vasile Andru. ■ Minigrupaje lirice semnate de

Mihail Sabin, Daniil Dania și Vasile Mihăescu. ■ Știut fiind că D. Cantemir, filosof înainte de toate, nu și-a expus detaliat concepția isoriografică într-un text anume, istoricul Al. Zub, bazându-se pe cercetările lui Dan Bădărău [*Filosofia lui Dimitrie Cantemir*, E.A.R.P.R. 1964], încearcă să punteze „canoanele istoricului”. ■ A. Ln. [Aurel Leon] semnează tableta intitulată *G. Topîrceanu ... inventator!*, descriind documentat cum poetul, cu înclinații serioase și recunoscute pentru fizică, inventase prin 1922 un procedeu de reliefare a imaginii cinematografice plane, identic cu cel brevetat peste doi ani în Franța de un savant francez de origine română. ■ Ion Munteanu consemnează succint detalii de istorie literară, privind debutul aproape simultan al lui Victor Eftimiu și Liviu Rebreanu, la Orăștie, în 1912, la Editura Librăriei Naționale. ■ Al. Husar traduce trei poezii din lirica peruvianului César Vallejo, iar Anatol Ghermanschi povestirea lui Alberto Moravia, intitulată *Ah, Verdi!* ■ *Poezia la Struga*, reportaj semnat de Corneliu Sturzu despre serile internaționale de poezie la care a participat alături de Emil Brumaru, Mircea Dinescu și Dumitru M. Ion. ■ În două numere consecutive, Mihai Cozmei aduce *Date noi cu privire la concursul de interpretare ținut de George Enescu la Siena*. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după lucrări ale pictorului Nicolae Popa, despre care se și publică o evocare semnată de Aurel Leon, preluată din volumul *Umbre III*, aflat în pregătire.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 146**] Un poem omagiu lui *Salvador Allende* de Ion Bănuță. ■ Tot despre *Imnele* lui Ioan Alexandru scrie și A. I. Brumaru în eseu-foleton *Un „luminiș” al poeziei*. ■ Timbrul lui Baranga, *Lecturi lirice*, notează debutul Daniei Crăsnaru în volum, *Lumina cât umbra*, receptat pozitiv. ■ Romul Munteanu discută *Relația critică*, 1970, de Jean Starobinski, volum ce continuă ideile din *L'oeil vivant*. ■ Se semnaleză *Zilele Editurii Dacia*, la Librăria Dacia din Calea Victoriei, cu lansări de carte moderate de Al. Căprariu, directorul editurii: *Teatrul american*, traducere și selecție de Mihnea Gheorghiu, în prezentarea Zoiei Dumitrescu-Buşulenga, *Cei doi din dreptul Ţebeii* de D.R. Popescu, în prezentarea lui Ion Vlad sau volumul *Pe drumurile tradiției* de Valeriu Râpeanu și *Memoriale* de Vasile Pârvan, comentate pentru public de Mircea Zaciuc.

22 septembrie

• [**„Munca”, nr. 8038**] În *Literatură - Critică*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Petru Stoia, Ion Trif. ■ În *Puncte de vedere*, N. Octavian scrie despre *O inițiativă: Clubul dezbaterilor de artă* ce anunță un festival literar, la Iași, unde vor fi invitați, printre alții, George Lesnea, Romulus Vulpescu, Horia Zilieru, Florența Albu. ■ În *Cărți noi*, Mihai Cernat prezintă volumul al III-lea al lui Mircea Malița, *Aurul cenușiu (Eseuri rostite)* (Dacia) și pe cel al lui Ion Ianoși, *Romanul unui oraș* (Univers).

• [„Flacăra”, nr. 39] Revista publică poemul *Imnul lui Neagoe Voievod* de Ioan Alexandru. ■ În pagina intitulată *Cenacul Flacăra*, sunt publicate, pe lângă un reportaj fotografic, poezii dedicate lui Nicolae Labiș de Ștefan Dumitrescu, poemul *Radioscopie* de Ion Gheorghe, precum și o prezentare a primei ediții a cenaclului, cu titlul *Cum a fost (I)*, semnată de Dorin Tudoran: „Luni 17 septembrie, în prezența unui public numeros (peste 100 de persoane), a avut loc ședința inaugurală a *Cenaclului Flacăra*. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Adrian Păunescu, redactorul șef al revistei și conducătorul cenaclului. După ce a salutat prezența în sală a membrilor fondatori ai cenaclului, în frunte cu profesorul universitar Șerban Cioculescu, Adrian Păunescu a făcut cunoscute celor de față obiectivele pe care și le propune *Cenaclul Flacăra*: «Vom prezenta, celor care vor să ne asculte, scriitori din toate generațiile. Fiindcă nu suntem străini de faptul că revista noastră este citită, dorim să sprijinim și să promovăm o literatură majoră, a marilor probleme, o literatură a acestei societăți, o literatură a curajului, o literatură a adevărului. De asemenea, pentru că suntem un cenaclu de poezie, de muzică și plastică, vom sprijini acea muzică și acea plastică mai apropiate sufletului tinerelor generații, fără a uita să dăm prețuirea cuvenită valorilor pe care le-am moștenit. Vom ieși în public, în mijlocul muncitorilor, țăranilor, studenților, funcționarilor pentru a stabili cu toți cei interesați de artă un dialog real, sincer». În continuare, se descrie în detaliu desfășurarea cenaclului la care au participat, printre alții Ion Gheorghe, Ion Caramitru, Ștefan Dumitrescu, Amza Pellea, Nicolae Dragoș, Aurel-Dragoș Munteanu, Gheorghe Apostu, Florian Pittiș, Tudor Gheorghe. ■ În *Flacăra-Reportaj*, Dinu Flămând semnează *Renașterea unui oraș*. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a noua a textului său memorialistic, intitulată *În cuprinsul gardului bătrânesc*. ■ Cu titlul *Cenacle de ieri și de astăzi*, revista publică fragmentul XXIX din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cronica teatrală*, Dinu Săraru publică *Dar și critica*, eseu dedicat meseriei de cronicar teatral. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic dedicat Ninei Cassian: „Puternic confesivă, poezia Ninei Cassian e ancorată, în același timp, în datele imediate, nemijlocite ale realității. De aici o seamă de consecințe. Poeta e într-o comuniune directă cu elementele naturale ce nu apar ca un decor, ci drept dimensiunile ei sufletești. Resimțind cu acuitate viața, afectivitatea poetei reacționează nu o dată frenetic la toate solicitările ei. Și nu numai la cele sărbătorești, duminicale. Dar și la acelea ce-i declanșează, dramatic, resorturile unor dureroase sentimente”. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică *Elogiul inteligenței*, o prezentare al celui de-al treilea volum din *Aurul cenușiu* de Mircea Malița: „Cartea lui Mircea Malița demonstrează compatibilitatea eseului cu tendințele formalizante ale gândirii moderne, ridicând limbajul literar până la stringența unei ecuații. Citită cu atenție, ar putea influența stilul discuțiilor intelectuale de la noi, încă dator prolixității și amato-

rismului. [...] În esență, *Aurul cenușiu* este cartea unui înainte-mergător, a unui autor aflat în avangarda gândirii, înzestrat cu un stil exemplar, cu o formulă sufletească și intelectuală reprezentativă pentru impetuosul sfârșit de secol la care vom asista”. □ În *Mapamond '73*, Eugen Simon publică *Jurnal parizian (II)*. ■ În *Universul*, Nicolae Stoian publică poezia *Cu tine, Chile*.

• [„**Luceafărul**”, nr. 38] Virgil Teodorescu îndeamnă: *Oameni, vegheați!*: „Lovitura militară de stat din Chile și asasinarea mișelească a președintelui Salvador Allende, precum și teroarea dezlănțuită de forțele reacționare împotriva elementelor democratice și progresiste, este înfierată, cu profundă indignare, de miile și milioanele de oameni ai muncii de pe suprafața pământului, de țări și guverne, de diferite organizații cu caracter obștesc”. ■ La rubrica *Însemnări de atelier*, Ștefan Aug. Doinaș propune ca temă: *Tărâmul de mijloc*: „Și totuși – așa cred – poezia e traductibilă. Există, mai întâi, o traducere imaginară (fericita expresie aparține lui V. Voiculescu): continuarea – conștientă sau nu – a spiritului unui maestru, cu rezultate personale, adică nu ca simplu mimetism epigonic, ca pastişă nemărturisită. Cine dintre noi, poeții de azi, nu l-a tradus, uneori, pe Eminescu în limba română de azi? Datoria față de el, a acestei limbi, e atât de mare încât oricum nu vom izbuti s-o plătim pe deplin... Există, apoi, traducerea poetică dintr-o limbă în alta, transferul unei valori singulare dintr-un spațiu cultural străin în cel propriu. Dar lucrul acesta n-ar fi posibil, dacă exercițiul poetic n-ar implica acel minimum de retorică despre care vorbeam, dacă faptul stilistic al unui poet n-ar crea un spațiu poetic în limba lui natală, spațiu care poate fi re-creat într-o altă limbă, grație unui artificiu (de ce ne-ar speria acest cuvânt?) simetric și egal: dar nu literal, adică nu ca simplu decalc verbal. Limbă cu rădăcină veche și cu inflorescență nouă, limba în care cuvintele nu și-au epuizat semnificațiile marginale, limbă a lui Eminescu, Blaga, Arghezi, Barbu și Cotruș, – limba română posedă o plasticitate materială capabilă să accepte, și să refacă în spațiul ei universurile poetice ale unui Dante, Shakespeare, Goethe, Hölderlin, Mallarmé sau Whitman. A traduce poezie e, poate, o aventură: dar numai dacă se consideră că poezia însăși e o aventură a limbajului”. ■ De cartea lui Alexandru George: *La sfârșitul lecturii* se ocupă Paul Georgescu: „Dar luciditatea Raționalistului, rigoarea cercetătorului, duritatea antimistagogului și o reală independență de gândire vor rezolva antagonismul în sensul folosirii din plin a singurei metode de gândire consecvent creatoare a secolului nostru. Ca un cititor fidel al lui Alexandru George voi continua să-i ... receptez activitatea creatoare cu interes și simpatie”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează cartea lui Ilie Constantin: *A doua carte despre poeți* (C.R., 1973): „face de netăgăduit afirmația că în persoana poetului Ilie Constantin actualitatea literară și-a găsit unul dintre comentatorii fideli și avizați. Cartea unei constelații, antologia anunțată și promisă în textul final, va completa, credem, în chip armonios, cele trei volume de texte critice apărute sub semnătura lui Ilie

Constantin". ■ La secțiunea despre *Confruntări actuale*, semnează texte: Romul Munteanu, Vladimir Simon, Florin Mihăilescu. ■ Ocupându-se de *Variantele și invariantele* criticii tematice, Romul Munteanu afirmă: „Critica tematică configurată în ultimele decenii în Franța sensibil diferită de New Criticism reprezintă fără îndoială un progres în istoria acestei metode, rezultat dintr-o apropiere tot mai mare de literalitatea textului. Ea propune în fiecare caz un nou tip de lectură, apt să revele unele semnificații ale scriiturii literare care nu au fost semnalate până în momentul de față”. ■ Vladimir Simon descoperă *Limitele criticii arhetipale*: „Desigur dacă ar fi fost un simplu divertisment, o activitate dezinteresată a spiritului practica criticii arhetipale ar fi putut oferi sugestii interesante. Dar îndărătul erudiției și a pedanteriei, descoperim cu ușurință eludarea semnificațiilor sociale ale literaturii, dezinteresul pentru valoarea estetică și pentru ierarhizare, ceea ce duce implicit la o mistificare a conștiinței sociale”. ■ În textul *Între subtilitate și concluzie*, Florin Mihăilescu notează: „Nu mă așteptam desigur la Radu Enescu și cu atât mai puțin de la Gh. Grigurcu să-și schimbe opiniile dar meditănd la implicațiile atitudinii lor vom descoperi, poate printre ele, și pe cea mai nocivă și mai directă asupra căreia nu ne-am oprit și care se numește iraționalism. Și nu fără folos, căci responsabilitatea crește din curajul de a privi realitatea în față și de a merge, cum zice Marx, până la rădăcina lucrurilor, îndepărtând vegetația parazitară a subtilităților gratuite ce generează progresiv confuzie”. ■ *Prin ani, cu Victor Eftimiu* se află Virgiliu Monda: „Prin lunga sa viață fără lacune de creație, prin participarea activă și constantă la toate manifestările noastre literare timp de șase decenii, manifestări cărora le-a ridicat întotdeauna prestigiul și, mai ales, printr-unele din operele sale dramatice și poetice, Victor Eftimiu ocupă în istoria literaturii române un loc însemnat. Dispariția lui mi-a lăsat în suflet acea tristețe invincibilă stârnită de pierderea unuia din puținii oameni care, pe lângă prietenie, sunt demni de respect și admirație” ■ Adriana Iliescu propune o lecție *Cum re-citim clasicii*: „Cunoscut cercetător și istoric literar, Al. Săndulescu a scris o carte *Citind, recitind...* în care mărturisește a fi re-citit opera scriitorilor noștri după ce a studiat documente noi, și are dreptate când înțelege prin asta texte uitate de aproximativ o sută de ani în paginile unor periodice și manuscrise pe care singur le descifrează pentru întâia dată”. ■ În textul *Personajul preferat: marea*, Eugenia Tudor analizează romanul lui Radu Tudoran: *Anotimpuri*, 1973 : „Realitatea Mării, privită nu ca un fundal pe care se derulează dramele omenești, ci ca o componentă a lor sau ca un filtru care parcă imprimă consistență și culoare întâmplărilor, este dominatoare. Fiindcă Radu Tudoran rămâne în primul rând un bun creator de atmosferă, în cărțile căruia, peisajul are o funcție de prim-plan. [...] Evident, romanul suferă de lungimi [...] ca și de oarecare dispersare a episoadelor, care se leagă totuși numai prin prezența fascinantă a mării”. ■ La *Critica literară și literatura de consum* reflectează Al. I. Ștefănescu: „Criticii care ignoră diver-

sificarea sociologică a beletristicii contemporane nu sunt eficienți, ei se luptă cu «mori de vânt». Criticii care iau nivelul de jos al beletristicii contemporane, sau chiar unul mediu, sau hai să spunem cuvântul, «literatura de consum, superioară» drept *sumum* estetic sunt, evident, despărțiți de situație”. ■ Andrei Ion Deleanu prezintă *Enigma unei dedicații în cazul dramaturgului William Shakespeare*.

● [„Tomis”, nr. 18] Gh. Bulgăr semnează articolul *Scriitori care au devenit amintiri*, de fapt o recenzie a volumului *Viorile vârstei*(1972), semnat de Virgil Carianopol care „oferă cititorilor săi un interesant volum de amintiri, de dialoguri cu scriitori din glorioasa generație dintre cele două războaie. [...] După lectura acestui excelent volum simțim satisfacția de a fi parcurs momente biografice de cea mai înaltă tensiune, de a fi cunoscut amănunte de cel mai mare interes literar și cultural, de a ne fi completat imaginea oamenilor și a epocii cu date de strictă autenticitate, de cea mai aleasă filtrare afectivă, dominată de discernământ critic, de priceperea defnirii limpezi a unor atitudini psihologice, adesea uimitoare, mai ales pentru tânăra generație care nu a fost în contact direct cu autorii despre care ne vorbește această carte. Cunoscut mai ales ca poet, autorul acestui volum oferă publicului „o proză exactă și colorată, cu accente dramatice și cu un fior sincer de poezie a momentelor memorabile de ieri”. ■ Hristu Cândroveanu recenzează volumul *Sângele unei vârste* (ed. Eminescu, 1973), de Al. Simion, autor „al unei proze fără dialog sau cu dialoguri întoarse în interior, obsesiv, personajele – nu multe la număr, încercând fiecare, desperat, să se înțeleagă pe sine, în contextul unei lumi fără orizont, cenușie și perpetuu amenințătoare.[...]Cu *Sângele unei vârste* – geografiei mai mult subterană, dar și în relief a unei epoci nu prea îndepărtate de noi, deschizând perspective spre anii noștri, Al.Simion se înscrie printre romancierii de astăzi, distinct, cu o personalitate de acum, credem, inconfundabilă”. ■ Volumul *Imnele bucuriei* (ed. Cartea Românească, 1973) este recenzat de Mirela Roznoveanu care consideră că „alături de Ion Gheorghe, Ioan Alexandru – semnatarul volumului – contribuie remarcabil la conturarea unei orientări poetice distincte, prin ale cărei procedee specializate se încearcă îndeosebi reînvierea formală a miturilor unei civilizații arhaice”. În această carte, punctează recenzenta, „gândirea și limbajul poetic sunt adaptate unicului scop de a «fixa» o mitologie păstorească, în cea mai mare parte, spiritualizând-o. Vocabularul și sintaxa caută mijloacele cele mai atemporale, mai generale și esențiale totodată în stare să garanteze o formulare cu valabilitate eternă. La fel se întâmplă și cu procedeele poetice reduse la alegorie sau la o simbolistică specioasă care întreține un joc ipocrit al voalurilor aluzive”. ■ În *Eminescu și Ovidiu*, G.G.Ursu propune o demonstrație a legăturii strânse dintre cei doi mari poeți. Demersul autorului pornește de la îndemnul lui Nicolae Lascu, „pasionat cercetător al operei lui Ovidiu”, de a se continua „cercetarea confluențelor dintre opera lui Ovidiu și a lui Eminescu.

Cercetarea influenței lui Ovidiu asupra operei eminesciene s-a limitat însă la întrezărirea unor elemente cosmogonice din *Scrisoarea I* și *Lucefărul*, precum și din poezia *Apari să dai lumină* (inspirată după legenda ovidiană *Pygmalion*). [...] Figurile mitologiei antice, greco-romane, l-au atras cu putere pe Eminescu încă de la începuturile lui poetice. [...] Îndrăgostit de miturile străvechi în care inteligența lui vizionară, fantezia lui fără limite își găseau un domeniu predilect de gândire și expresie poetică, el a fost atras de legendele din *Metamorfoze* pentru explicația misterioasă a fenomenelor naturii în neconținută lor mișcare. [...] Peisajul natural în care a crescut Ovidiu nu era deosebit de cel eminescian. Sulmona, locul nașterii, pământ binecuvântat cu vii, câmpii, izvoare, a fost cântat adesea de Ovidiu. Eminescu se regăsea în peisajele silvestre și campestre din *Metamorfoze*, mai ales că scenele de iubire se integrau ca în propriile lui plâsmuiri, în tablouri de natură singuratică, scăldată de izvoare, umbrită de arbori”. G.G.Ursu își sprijină demonstrația oferind exemple din poemele eminesciene: *Iubita de la Ipotești*, *Povestea codrului*, *Diana*, *Erotocrit*, *Sunt ani la mijloc*, *Codru și salon* ș.a. ■ I. Matei semnaleză și comentează două volume apărute recent, traduceri ale unor foarte cunoscute lucrări din literatura universală. Prima dintre acestea este romanul *Valurile* (ed. Univers, 1973), de Virginia Woolf: „Mai mult chiar decât perspectiva cuprinzătoare din care este privită lumea, farmecă însă în *Valurile*, stilul mereu imprevizibil, strălucitor. După un moment de surpriză, cititorul înțelege că și abandonarea convenției epice reprezintă o nouă convenție pe care o acceptă și, ulterior, o neglijează sau o uită pentru a se consacra în liniște contemplării fascinantului spectacol al cuvintelor”. ■ Același I. Matei analizează un alt volum, recent tradus în limba română (traducerea aparține lui Virgil Tănase, iar prefața este semnată de Alexandru Sincu). Titlul cărții este *Introducere în literatura fantastică* (ed. Univers, 1973) și îi aparține lui Tzvetan Todorov care „se situează într-un plan înalt de generalitate pentru a observa că fantasticul rezidă în ezitarea cititorului implicit – ce se confundă cu personajul principal – între o explicație logică și una miraculoasă a fenomenelor neobișnuite cu care vine în contact. Adevărata literatură fantastică, susține Tzvetan Todorov, conține fapte care pot fi interpretate deopotrivă real și fabulos. Când scriitorul rezolvă echivocul în favoarea uneia dintre alternative, fantasticul dispare”. Lectura cărții îi relevă recenzentului „un studiu care se desfășoară cu strălucire, oferind criticii înseși un valoros instrumentar teoretic”. ■ *Ultima carte a lui Miron Radu Paraschivescu* nu este o recenzie, ci o poveste, semnată de Mihai Gafița, care surprinde avatarurile volumului *Ultimele*, pe care autorul său nu a mai avut puterea să-l vadă tipărit: „Va să zică, Miron s-a dus, fără să-și vadă cartea din urmă; n-am avut cu el nici lămurirea pe care aș fi vrut să o am și pe care mi-am promis-o. [...] Ca să nu se piardă chiar de tot, am scris eu, în locul lui, rândurile de față, [...] pentru a mărturisi că, dintre toate câte nu s-au mai putut isprăvi cum le-ar fi vrut el, un

singur lucru mă îndurerează mai mult decât toate: *Ultimele* nu a mai putut apare în forma pe care i-ar fi asigurat-o el, dacă mai trăia măcar două luni încă!”.

■ În articolul *Marea – motive și semnificații în lirica populară*, Constanța Călinescu și Ion Faităr comentează pe marginea unuia dintre cele mai populare motive din creația populară: „Poetul popular, același mare inspirat, în orice parte a țării s-ar afla, a reușit să realizeze, cântând marea, imagini izbutite, de o reală finețe artistică.[...] Fenomen natural de certă complexitate, marea din folclorul nostru este un foarte interesant motiv de cercetare, cu atât mai mult, cu cât se integrează altor motive ale creației populare, cum ar fi cel al înstrăinării de ținuturile natale, [...] al sacrificiului femeii iubite; al luptei drepte împotriva cotoptitorilor străini”. Semnatarii articolului punctează și o schimbare de perspectivă în ceea ce privește motivul marin: „Mutațiile funcționale ce au avut loc se datoresc în primul rând evoluției viziunii creatorului popular asupra acesteia: de la tragic la senin. Tot mai puține drame colective și individuale cu răsunet se leagă de această imensitate. Inițial, marea constituia un loc de sacrificare, silită sau voită, loc de înstrăinare, era, cu alte cuvinte, o zonă de înfricoșare pentru om”.

■ Grupajele de poezie (semnată de Virgil Teodorescu, Aurel M. Buricea, Gheorghe Tomozei, Eugenia Zaimu, Nicolae Ungureanu, Agi Amet Gemal) și cele de proză (*Septembrie fără recurs*, un fragment din romanul *Separația bunurilor*, de Constantin Novac) completează peisajul literar al epocii.

24 septembrie

• [„**Munca**”, nr. 8039] În *Punct*, Anca Bărbulescu scrie despre Cenaclul „Flacăra”, definindu-l ca pe „o inițiativă meritorie”: „Un nou moment cultural în viața Capitalei și-a făcut prezența prin deschiderea Cenaclului de poezie, plastică și muzică „Flacăra”. Prezentând în cuvinte calde și alese intențiile acestuia, poetul Adrian Păunescu, redactor șef al revistei „Flacăra”, în calitate de conducător al cenaclului, a ținut să precizeze că noul cenaclu va promova numai poezia de calitate, acea poezie al cărei mesaj este profund umanist. Au citit din versurile lor poezii Ion Gheorghe și Ioan Alexandru, spre deliciul celor prezenți în sală, dovedind o dată în plus înalta ținută artistică a poeziei lor. [...] Și-a făcut debutul tânărul poet Ștefan Dumitrescu, cu un ciclu de poezii care anunță un posibil poet valoros. Au urmat vii discuții la care au participat academicieni, artiști, cronicari de specialitate, studenți și alți iubitori de poezie. Notăm ca deosebit de valoroasă intenția anunțată de poetul Adrian Păunescu ca, cel puțin o dată pe lună, ședințele cenaclului să se țină „undeva”, într-o întreprindere sau într-o școală, cu participarea oamenilor muncii și a tinerilor iubitori de frumos”.

25 septembrie

• [„**Scântea**”, nr. 9641] Agerpres informează cititorii despre *Manifestări consacrate aniversării lui Dimitrie Cantemir*: „În cadrul amplelor manifestări

prin care tineretul patriei noastre cinstește aniversarea a trei secole de la nașterea lui Dimitrie Cantemir. Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist a realizat – în colaborare cu Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România – un album fotografic omagial dedicat acestei personalități a culturii românești și universale a secolului XVIII. Cuprinzând interesante imagini, din care mare parte au caracter inedit, ele sunt însoțite de o monografie documentară explicativă, precum și de o biografie redactată atât în limba română, cât și limbi moderne de largă circulație. Alături de pelicule consacrate, de asemenea, lui Dimitrie Cantemir, albumul – recent difuzat comitetelor județene ale U. T. C. – este proiectat a epidiascop pentru a ilustra serile culturale, prelegerile, simpozioanele și diferite alte manifestări omagiale care au loc la cluburile și casele de cultură ale tineretului din întreaga țară. Sub egida comitetelor municipale ale Uniunii Tineretului Comunist, în numeroase așezăminte de cultură au fost amenajate expoziții de carte, care, pe lângă lucrări ale savantului sărbătorit, reunesc studii, comentarii și articole de referință relevând importanța operei și a gândirii sale filozofice și social-politice”. ■ La 70 de ani de la nașterea scriitorului Nicolae Deleanu, Valeriu Râpeanu publică textul omagial *Conștiința unei misiuni nobile*: „Nicolae Deleanu, de la a cărui naștere s-au împlinit de curând șaptezeci de ani, și-a dedicat întreaga viață slujirii idealurilor sociale înaintate ale clasei noastre muncitoare prin activitatea sa nemijlocită și neobosită de militant politic, prin temeinica și riguroasa muncă de cercetare pe tărâmul istoriei luptelor revendicative ale proletariatului român, ca și prin laborioasa lui activitate jurnalistică și scriitoricească”. ■ Citim *Pablo Neruda a încetat din viață*: „Santiago de Chile 24 (Agerpres) – Poetul chilian de renume mondial, Pablo Neruda, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1971) și Premiului Lenin pentru pace (1953), a încetat din viață, duminică noaptea, la o clinică din Santiago de Chile, în vârsta de 69 de ani. După cum relevă agențiile de presă, poetul era grav bolnav”. Urmează o scurtă biografie a scriitorului.

26 septembrie

- [„Munca”, nr. 8041] Se anunță, într-un scurt articol *Funeraliile lui Pablo Neruda*.

- [„România liberă”, nr. 8996] Dan Mutașcu recenzează volumul lui Constantin Țoiu, *Pretexte*, în care, „obsedat de ritmurile existenței noastre moderne, filosofând și liricizând cu discreție, Constantin Țoiu e în același timp preocupat atât de semnificațiile, cât și de culoarea vorbelor sale: este nu de puține ori exultată pe parcursul volumului capacitatea scrisului de a potența cunoașterea directă, experiența de viață propriu-zisă”.

- [„Scânteia”, nr. 9642] La „300 de ani de la nașterea marelui cărturar” Cristian C. Ghenea publică textul *Dimitrie Cantemir în conștiința contemporanilor și urmașilor*: „Opera lui Cantemir este, așa precum au prezentat-o ne-

numărați autori, o operă de ctitor. Mai mult decât atât, ea reprezintă o pagină din istoria noastră, o pagină realizată de acel «bărbat de merit» care a luptat neconținut pentru independența, propășirea și bunăstarea poporului său”.

■ Agerpres informează despre noi *Manifestări cu prilejul tricentenarului Dimitrie Cantemir*: „Filiala București a Societății de științe istorice, în colaborare cu Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România, a organizat, marți dimineața, un simpozion dedicat aniversării a trei secole de la nașterea lui Dimitrie Cantemir. În agenda simpozionului au figurat comunicări elaborate de profesorii C.C. Giurescu, D. Almaș și C. Șerban, care au reliefat aspecte semnificative privind personalitatea și opera lui Dimitrie Cantemir, savant român de renume mondial, scriitor, om politic și patriot înflăcărat. La manifestare au asistat oameni de știință, muzeografi, profesori care predau istoria în învățământul de toate gradele. * La liceul „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți s-a deschis recent o expoziție omagială prilejuită de aniversarea a trei sute de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir. Sunt expuse diverse tipărituri, ilustrând opera marelui savant român, precum și o serie de publicații, monografii, fotocopii, facsimile, ilustrând viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir. * La căminul cultural din comuna Ruginoasa, județul Iași, locuitorii acestei așezări cu profunde rezonanțe istorice au vizionat, în premieră pe țară, un interesant documentar cinematografic, realizat de Studioul «Al. Sahia» și inspirat din munca și viața cetățenilor din această localitate. În continuare a avut loc un simpozion cu tema «300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir». În aceeași zi, în alte 10 localități rurale din cuprinsul județului Iași au fost prezentate, în fața a numeroși săteni, conferințe despre personalitatea și opera savantului”. ■ Nina Cassian publică un *Cuvânt la moartea lui Pablo Neruda. Pasărea și iarba*: „Pablo Neruda închide ochii într-un ceas de mare cumpănă a patriei lui, Chile. Nu pot, nu vreau să cred că i-a închis numai cu suferință. Nu pot, nu vreau să cred că, alături de suferință, nu a rămas pe retina lui și albastru culoare a speranței”.

● [„**Viața studentească**”, nr. 32] Ion Cristoiu, în *Dialectica ideilor*, pune în dezbatere subiectul *Moralști sau moralizatori?* menționând unele inutile forțări ale scriitorilor în încercarea lor de a poza obligatoriu și permanent în moralizatori – pe tema *cum și ce trebuie să facă tânărul nostru în viață*. Este vorba despre autori ca: Lucia Demetrius – *Scrisoare către tinerele fete*, I. Biberi – *Arta de a trăi*, Constantin Crișan – *Eseu despre personalitate*, Mircea Berindei – *Nicomahos*, Galina Enișteanu – *Adolescentele*, Vasile Vetișanu – *Elogiul eroismului*, precum și articolele lui Dumitru Almaș – *Care este locul prieteniei în scara valorilor morale?* respectiv Ștefan Iureș – *Vârsta: stimulent sau obstacol?*, ambele apărute în culegerea pentru tineret în 2 volume, *Un univers într-o carte*, concluzia fiind destul de acidă: „În buna intenție de a contribui activ la formarea morală a tineretului nostru, editurile trimit pe piață cărțile pestrițe și hazlii în gravitatea lor fără duh, asemenea almanahurilor

vândute prin bâlciurile de odinioară... lucrări excelând prin didacticismul lor supărător, prin slăbiciunea mijloacelor de influențare morală”. La polul opus, sunt reamintiți scriitorii cu adevărat înzestrați în a educa tineretul, fără a se strădui foarte mult pentru acest lucru: Dumitru Popescu, Al. Paleologu, Marin Preda, Teodor Mazilu și remarcabilele lor cărți de publicistică, prin care ajută din plin, „contribuind esențial la împlinirea morală a tinerei generații.” ■ La rubrica *Destinele epocii*, un interviu luat de M. N. Rusu scriitorului Constantin Chiriță, secretarul general al US – *Literatura și anii romantismului revoluționar*, sub un motto/ confesiune de credință: „Eu consider că mi-am făcut datoria de scriitor dacă după lectura unei cărți scrise de mine cititorul are câteva clipe de emoție frumoasă, câteva momente de meditație, dacă cititorul simte și gândeste frumos câteva secunde. Cât mai multe asemenea secunde frumoase pentru cititor și vă dați seama ce înseamnă literatura și cât de mult influențează ea”. (n. b. ciclul *Cireșarilor* ajunsese în 1973 la peste 1 milion de exemplare în ediții succesiv retipărite). „Cred că pentru un scriitor și pentru un intelectual, un alt adevăr care se impune este acela de a-și înțelege și căuta locul său în obște... Viziunea sa nu poate exista decât împreună cu viziunea celorlăți, împreună cu ele formează ansamblul literaturii române. Literatura unei epoci este literatura scriitorilor unei epoci, suma cărților de valoare ale acelei epoci... Numai într-o atare concepție profesională pot exista emulație autentică, solidaritate și comparație, numai astfel poate fi concretizată imaginea mării literaturii.” La întrebarea „*Ce înțeles dați noțiunii de scriitor-cetățean*”, Chiriță se referă la conduita scriitorului în societate, la comportamentul său cotidian – cinste, corectitudine, moralitate: „Poate fi alta finalitatea unei opere literare decât aceea de morală, persuasivă și artistică? Eu nu pot să scriu o carte despre mine sau despre alții dacă nu am în vedere efectul ei, direcția și destinația ei și mai ales dacă nu contribui la conturarea unui ideal de frumusețe, dacă nu apăr morala ideală a societății... *Rolul scriitorului trebuie să fie pozitiv*, chiar și atunci când scrie o dramă, o tragedie, să tragă un semnal de alarmă. Apărând temperamentele și structurile diferite care propulsează lumea noastră, noi apărăm în aceeași măsură datele elementare ale moralei socialiste și în primul rând cinstea, corectitudinea, respectul față de operă, față de om”.

27 septembrie

• [„*Munca*”, nr. 8042] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat publică o recenzie a volumului lui Marin Sorescu, *La Lilieci*: „Fenomenul literar românesc actual cunoaște două existențe poetice asupra cărora ar fi necesar să se stăruie mai mult. Nu pentru a se lua în discuție originalitatea talentului (căci despre doi poeți e vorba), care rămâne incontestabilă, ci pentru a anunța semnificațiile și consecințele etapelor unor traiectorii poetice interesante. Primul caz e cel al lui Nichita Stănescu, al doilea, asupra căruia încercăm să zăbovim, e Marin Sorescu. Instalată cu un gen de comoditate intelectuală într-o anumită

manieră de creație, Marin Sorescu are „tăria” și răbdarea de a încerca prin fiecare nou volum să extragă din propria sa formulă poetică alte posibilități expresive. Maniera sa parodică și ironică până la sarcasm îi cenzurează orice încărcătură emoțională, care mai răzbate însă pe alocuri din când în când. Dețășarea pe care și-o impune poetul Marin Sorescu în receptarea perimetrului existențial a cunoscut, de la volum la volum, o accentuare. Credem însă că asta ar dauna poeziei însăși. Ultima apariție editorială care poartă semnătura sa, *La Lilioci*, este, din acest punct de vedere, exemplară. Poate într-un fel și explicabilă. Lirismul său a cunoscut în noua carte noi constrângeri, pentru că fiind vorba de propriul sat, de locurile și oamenii în mijlocul cărora a văzut lumina zilei și a crescut, n-a vrut nicăieri să pară înduioșat, copleșit de amintiri. Sec, mat în expresia sa poetică, Marin Sorescu pășește aproape pe teritoriul prozei cu poemele din *La Lilioci*. [...] Nu vom spune că *La Lilioci* este un volum de poezii neinteresant (pe alocuri sunt versuri autentice provenite din „relatarea” tocmai a prozaismului cotidian existențial), deși personal îmi rezerv dreptul de a avea rețineri față de acest gen de poezie. Volumul este exemplar pentru felul în care inteligența artistică a unui poet domină sensibilitatea sa. Între „poemele” din *La Lilioci* și „prozele” unui prozator modern, care eventual s-ar numi Marin Sorescu, sunt diferențe minime. Indiferent care va fi evoluția poetului de acum încolo, suntem încredințați că prin acest volum s-a încheiat o etapă a creației soresciene”. ■ Anca Bărbulescu anunță, la Casa de cultură a sindicatelor din Bacău, *Festivalul literar-artistic „George Bacovia”*.

• [„România liberă”, nr. 8997] Grigore Hagiu analizează *Dialectica mesajului poetic*: „Trăind o epocă fundamentală, înnoită în toate planurile și programată lucid întotdeauna pe arii compacte de timp, de timp trăit și realizat plener, poetul se simte dator să-i însumeze efectele gândirii în planul mai aparte al sentimentelor, să-i ofere o oglindă demnă deschiderii ei în spațiu, oglindă capabilă să reflecte miezul fără a pierde ansamblul mișcărilor subadiacente”.

• [„Scânteia”, nr. 9643] Emil Vasilescu semnează „*Caiete românești de studii literare*”, un text despre noua revistă „*Cahiers roumains d'études littéraires*”, prezentând primul ei număr și oferind un sumar al ei: „Subliniind încă o dată valoarea inițiativei editurii «Univers», ținuta textelor ca și realizarea grafică corespunzătoare, sperăm ca această tânără publicație, apelând la toate forțele criticii literare românești, să contribuie, alături de alte mijloace, la răspândirea pe meridianele lumii a celor mai de seamă valori spirituale ale popoului nostru”. ■ Radu Constantinescu publică a doua parte a textului-anchetă *Cărți care... ar trebui să existe*.

• [„Albina”, nr. 39] Într-un colț al primei pagini, sunt publicate câteva versuri populare despre *Pintea haiducul*, fotografiile reproducând lucrări (*Balada lui Pintea și Pintea Vitezul*) ale sculptorului Vida Gheza, despre arta căruia semnează un articol în acest număr R. Iarai. ■ Pe o pagină întregă este tipărit un „poem scenic” pentru șase recitatori semnat de Ion Crânguleanu și

Daniela Caurea, intitulat *Închinare lui Dimitrie Cantemir*. ■ Pagină de *Satiră și umor*, semnată de A. Croitoru, Grigore Ionas, Stelian Filip, Ion Gh. Arcudeanu.

● [„**Orizont**”, nr. 39] Suntem întâmpinați de cronică literară a lui C. Ungureanu referitoare la volumul *La liliaci*, dar și la „cazul Marin Sorescu”, reabilitat în aceste rânduri: „Campania anti-Sorescu a atins unul din momentele de vârf, obiect al ei fiind tocmai acest volum pe care nimeni nu l-a văzut pe vreun raft de librărie pentru simplu motiv că mai toate cărțile semnate de Marin Sorescu se vând pe sub tejghea. Noi n-o să afirmăm că succesul public al poetului i-a iritat pe comentatorii de poezie: dimpotrivă, multe din argumentele acestora par demne de crezare, multe dau dovada unei erudiții deosebite, după cum încă și mai multe vorbesc despre intransigența, fermitatea și moralitatea momentului criticii actuale. [...] Fapt cunoscut mai de toată lumea criticii literare e că există un moment Sorescu în literatura actuală. Noi am adăuga că acest *moment Sorescu* reprezintă în poezia noastră contemporană un important moment de revitalizare al lirismului, o nouă deschidere către ideea modernă de poezie”. ■ La rubrica „lecturi”, Ion Taloș recenzează cartea cercetătoarei Ștefănescu Cornelia, *Momente ale romanului* (Eminescu, 1973), „o culegere de articole despre romanul modern și despre teoreticienii lui (de la Eugène Sue până la Michel Butor)”. ■ Alexandra Indrieș dirijează interesul de lectură al cititorului, la rubrica „cartea străină”, spre André Malraux, „un caz paradigmatic al interdependentei între artă și viață”. ■ Transformarea sugestiilor livrești în acțiune și a experienței de viață în literatură constituie însuși destinul său” (*André Malraux – portret antiimagine*). ■ Ioan Alexandru este prezent cu câteva reflecții despre *Eminescu și clasicitatea*.

● [„**România literară**”, nr. 39] Versuri semnează: Adrian Păunescu (*Noi*), Ioan Iacob (*În pădurile lumii*), Leonid Dimov (*Labor; Ciclism; După-amiază; Consecutio temporum; Reper*), Toma Roman (*Poeme minore*), Constantin Atanasiu (*Poetul*), Nichita Stănescu (*Anatomia, fiziologia și spiritul*). ■ Andrei Ionescu, marcând decesul lui Pablo Neruda, traduce poeziile *Poseșiuni și Lui José Caballero*. ■ Mircea Martin semnează prezentarea esteticianului *Gaëtan Picon*, iar Viorel Grecu semnează traducerea din *Operă și conștiință*, un capitol din volumul *L' écrivain et son ombre*. ■ Ilie Constantin traduce poeziile *Unui poet din Umbria*, Ruggero Puletti. ■ Revista publică o nuvelă inedită de Gib. I. Mihăescu, *Tatăl*. Florea Ghiță oferă prezentarea nuvelei. ■ Editorialul *Poezia* este semnat R. I.: „S-a constatat de câteva ori până astăzi faptul că revistele noastre (și, pe alt plan, editurile) publică multe poezie; față de situația din alte părți, – unde aproape numai romanul are căutare, dintre genurile literaturii de ficțiune, poezia fiind o floare rară, menită a înfrumuseța un colț de pagină al marilor săptămânare –, interesul scriitorului și cititorului român pentru poezie apare ca o excepție fericită. [...] Datoria unei reviste este de a încerca să facă prin poezia pe care o publică în paginile ei și o

cultură a poeziei, o educație a spiritului și gustului, un instrument de înnobilitare a omului. Am publicat și vom publica poezie, originală sau în traducere, precum și analize și studii teoretice despre poezie. Am consacrat multe pagini eseurilor. De câteva numere, pagina 27 este dedicată traducerilor din poeți străini pe care le fac cunoscuți poeți români. Și exemplele s-ar putea înmulți. Ideea noastră este de a arăta că sămânța poeziei se găsește în fiecare cititor și că trebuie doar un anumit efort de a o dezvălui; că, adresându-se tuturor, prin universalitatea emoției, poezia implică lecturi bogate și educare a gustului, fiindcă, dacă e adevărat că poezia se naște dintr-o experiență deopotrivă de viață și de cultură, trebuie să fie la fel de adevărat că a o citi și pricepe înseamnă a realiza o experiență asemănătoare”. ■ Șt. Cazimir semnează *Nașterea Mioriței*: „Cenușa lui Traian, adăpostită cândva la temelia monumentului într-o urnă de aur, s-a risipit de mult. Dar în vârful columnei, de peste optsprezece veacuri, soarele mângâie un picior de plai. Pe spirala invizibilă care-l prelungește spre cer hălăduiesc pastori și mioare, haiduci și căpitani, măicuțe bătrâne și fete de crai. De ce poezii nu ne-au spus niciodată cum se sfârșește columna lui Traian? Pentru că e o coloană fără sfârșit”. ■ Revista publică noi contribuții la *Colocviul „României literare”* care se ocupă de *Universul artei noastre*: ■ Traian Herseni, *...Universul poporului român*: „Într-o societate socialistă, arta și literatura trebuie să fie și ele, fără nici o îndoială posibilă, socialiste. Dar dacă știm foarte exact ce înseamnă o economie socialistă, o politică socialistă, un stat socialist, ce înseamnă o artă și o literatură într-adevăr socialiste? Desigur, o artă și o literatură care reflectă realitățile socialiste și militează pentru socialism. Dar numeroase alte aspecte rămân să fie analizate pentru ca răspunsul să devină complet. [...] O artă și literatură socialiste sunt, prin însăși poziția lor spirituală, o artă și o literatură a depășirilor, a întoarcerii prezentului spre viitor, a negării militante a tot ceea ce nu face decât să fie, în numele a ceea ce este de făcut, ca totul să fie *așa cum trebuie*. După părerea mea, realismul socialist nu constă numai în a reda realitățile așa cum sunt ele la un moment dat, ci și realitățile în curs de facere și cele care nu vor prinde trup decât în perspective îndepărtate. Există un *real* care se duce și un *ireal* care se apropie. Care dintre ele este «mai real»?”. ■ Constantin Lucaci, *Specificul național nu e o modă!*: „Arta ca să fie artă trebuie să sublimeze aspirațiile omului, ale locului, ale acestei celule unice om-loc în așa fel, încât fiecare dintre noi să se recunoască în ea, în totalitatea năzuințelor sale. Marile construcții ale poporului nostru realizate azi sunt fenomene istorice. A fi contemporan, a fi artist, înseamnă în primul rând a te sincroniza cu epoca ta. Dar pentru că a face artă înseamnă a sublima activitatea omului, înseamnă a crea în spectatorul ei stări emotive, măsura însăși în care realizările epocii noastre sunt majore dă, implicit, artei posibilitatea să se apropie de la sine de valențele Creației”. ■ Mircea Vaida, *Adevăr și stil*: „Spiritul se cere reprezentat așa cum este. Există un adevăr însuși al condiției de scriitor român pe care numai scriitorul

român îl poate rosti. Aceasta înseamnă a nu te risipi în fleacuri și gratuite invenții, când realitatea oferă fapte al căror nume abia literatura unei epoci îl poate pronunța. Ce ar fi stilul fără adevăr?... Iată cum, de forța etică și de moralitatea profesională a scriitorului depinde și calitatea estetică a creației, în ultimă instanță durabilitatea și ponderea ei de permanență. Marx sesizează în esența spiritului existența adevărului însuși”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică textul *Un studiu lingvistic despre Dimitrie Cantemir*, notând apariția volumului *Dimitrie Cantemir*, studiu lingvistic de Ștefan Giosu, Editura Științifică. ■ Ștefan Aug. Doinaș continuă studiul *Orfeu și tentația realului*, publicând *Procedee proiective*, împărțit în patru părți. ■ Nicolae Manolescu semnează *Viziune grotescă*, o cronică literară la *Cei doi din dreptul Tebei sau cu fața la pădure* de Dumitru Radu Popescu, Dacia, 1973: „Bine construit, captivant, dezvăluind realități cumplite, romanul mi se pare totuși ușor pretențios și chiar tezig în comentariul moral (care, pe alocuri, depășește resursele intelectuale ale personajelor). În fond, abundența explicațiilor, stilul foarte artistic, înclinația spre latura bizară (D.R. Popescu e un poet al faptului insolit, pe care-l exploatează până la sațietate) din comportamentul unor personaje indică mereu o natură sentimentală a prozei”. ■ Nicolae Balotă semnează *Un roman-parabolă* în care prezintă romanul *Cei dintâi și cei din urmă* de Szász János, „traduse în cele trei volume ale sale de Ion Chinezu, Constantin Olariu și Paul Drumaru”, considerând „Cartea lui Szász János își dobândește sensul ei parabolic, devine cu adevărat o carte de «învățătură», tocmai printr-un patos secret, bine ascuns sub straturile unei proze elegant-obiective. Patosul unui martor pentru care trecutul n-a încetat de a fi prezent”. ■ Citim recenzii: ■ Valeriu Cristea prezintă, în *Succes și valoare*, volumul *Vorbă-n colțuri și rotundă* de Nicolae Velea, Albatros, 1973: „Nicolae Velea este un excelent scriitor de suprafețe mici. În specificul și limitele talentului său, valoarea lui ca prozator a fost și rămâne, incontestabil, de prim ordin. A o pune în discuție pornind de la criterii ce nu i se pot aplica sau de la fluctuația succesului este, evident, o eroare. Succesul e umbra capricioasă a scriitorului (fără de care ar fi de neconceput); ea se poate alungi până la proporții fantastice sau scurtă în chip ridicol. Scriitorul de vocație își urmează însă drumul, dacă nu indiferent, oricum independent față de proiecția sa de moment”. ■ Lucian Raicu recenzează *Legile pământului* de Marin Tarangul, Albatros, 1973: „Muzical sublimată în unele cazuri, intensitatea recepției se vindecă de sine, mai precis de riscul grandilocvenței, alteori, în fraza așezată, bătrânească, ironică și frumos temperată, care face adesea farmecul zicerii lui Marin Tarangul”. ■ George Muntean comentează monografia *Eminescu* de Eugen Todoran, Minerva, 1973: „Însă, în general vorbind, fluxul ideatic, motivarea impulsurilor și atitudinilor, a turnurii unor proiecții eminesciene, este atât de metodic urmărită și pusă în evidență că, închizând cartea, harta genezelor și a devenirilor ideologice ale poetului capătă o limpezime din

nou configurată, în multe privințe pentru totdeauna”. ■ Mircea Iorgulescu scrie despre volumul *Autori, piese și spectacole* de N. Carandino, C.R., 1973: „Incapacitatea lui N. Carandino de a se entuziasma ori de a deveni violent atunci când inteligența și gustul artistic dormitează în bună pace, fără a stânjeni pe nimeni, este de fapt o mare și rară însușire”. ■ Al. Piru scrie despre *Primele etape în poezia lui A.E. Baconsky*. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, publicând textul *Liniște, dar...* prezentând două volume de debut: ■ *Poeme* de Hristu Cândroveanu, Eminescu: „Deși de un lirism al stărilor interogative, ca atare acomodându-se ușor abstracțiunilor, poeziile lasă să se vadă o anume tendință spre epicizare, un fel de cult discret pentru observația peisagistică ori pentru notația de inventar ce nu mizează prea mult pe sensibilitate, ceea ce mă face să risc prezumția că în Hristu Cândroveanu se ascunde un bun critic de proză”. ■ *Cu taxă inversă* de Ion Sângereanu, Dacia: „Ion Sângereanu e, fără îndoială, un poet, aflat însă într-o situație puțin obișnuită: caută ceea ce crede că îi trebuie și nu ceea ce are. Dacă va pune în versul de ținută clasică febra lirică pe care din prejudecată o crede numai a versului liber, ne va obliga să-l redescoperim. Altminteri...”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* se anunță proiectele literare ale lui Ștefan Popescu, Ben Corlaci, Theodor Constantin, Ștefan Tita, Dumitru Mircea, Mihail Davidoglu, Victor Kernbach, Viniciu Gafița. ■ Sub semnătura A. P. aflăm de decesul lui George Popa. ■ Citim *Telegrama Doamnei Matilda Neruda*, semnată de acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Cu profundă durere, am aflat de greaua pierdere pe care o încercați. Pablo Neruda, poetul *Cântului general*, a dat glas celor mai adânci aspirații ale omului de azi. El va rămâne veșnic viu în conștiința popoarelor lumii. Scriitorii și cititorii români, care l-au cunoscut și l-au iubit, îl vor păstra o neștearsă amintire”. ■ *Decada cărții românești*: „Între 1-10 octombrie 1973 va avea loc tradiționala manifestare «Decada Cărții Românești», care în acest an va include numeroase acțiuni destinate intensificării cunoașterii și difuzării literaturii originale: expoziții de carte organizate în principalele librării, la cluburi și case de cultură, întâlniri între autori și cititori, dezbateri asupra tematicii unor scrieri inspirate din realitățile socialiste. La librăriile «M. Sadoveanu», «Academiei», «Junimea», «Lucefărul» etc. se vor desfășura «Zile» ale editurilor: Politică, Eminescu, Minerva, Ion Creangă, Albatros, Academiei, Univers, Meridiane, Didactică și pedagogică etc. Aceleași edituri vor organiza consfătuiri în principalele întreprinderi, în instituții, școli și facultăți”. ■ *Tricentenar Dimitrie Cantemir*: „Cercetări recente efectuate peste hotare de specialiștii «arhivelor statului» au scos la iveală noi mărturii privitoare la viața și activitatea lui Dimitrie Cantemir. Aduse în țară sub formă de microfilme și xerografii, documentele oferă posibilitatea întregirii conștiințelor referitoare la activitatea literară, științifică și politică desfășurată de voievodul moldovean. Alături de manuscrise și documente purtând semnătura marelui cărturar vor fi prezentate,

de asemenea, documente elaborate în cancelaria domnească a anilor 1710-1711, privitoare la aspectele economico-sociale și culturale ale epocii, la organizarea Moldovei în perioada istorică respectivă, mărturii cu priire la activitatea lui Dimitrie Cantemir în Rusia, precum și la unele din lucrările sale cum sunt: *Istoria Hieroglifică*, *Hronicul vechimii romano-moldovo-vlahilor* și altele. O altă categorie de documente evidențiază modul cum a fost apreciată și cinstită memoria lui Dimitrie Cantemir de către generațiile veacurilor XVIII-XX". ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „De curând, printr-o hotărâre a conducerii Academiei R.S.R., Zoe Dumitrescu-Bușulenga a fost numită în funcția de director al Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu». [...] * A plecat în R. P. Polonă Gabriela Melinescu, invitată să participe la cea de «A doua toamnă a poeziei poloneze», organizată de filiala Uniunii Scriitorilor din Varșovia. * La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. România a sosit la București scriitorul italian Roberto Sanesi. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U. R. S. S. ne vizitează țara scriitorul Otar Salamberdize. De asemenea, în cadrul înțelegerilor de colaborare cu uniunile de scriitori din țările respective, au sosit în România Erhard Scherner, scriitor din R. D. Germană, și Katja Špur, scriitoare din R. S. F. Iugoslavă. * Între 27-30 septembrie 1973, în organizarea Comitetului Județean de Cultură și Educație socialistă Bacău și a revistei de cultură «Ateneu», sub președinția de onoare a acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România, se va desfășura cea de-a doua ediție a Festivalului literar artistic «George Bacovia». Deschiderea festivă și adunarea solemnă vor avea loc azi, orele 17, în sala mare a Casei de cultură din Bacău. Sesiunea științifică cu tema *Contribuții la cunoașterea vieții și operei lui George Bacovia* va avea loc mâine 28 septembrie, orele 10, în sala Bibliotecii Casei de cultură. [...] * Au avut loc primele două ședințe ale Cenaclului Flacăra. Luni 17 septembrie, în ședința inaugurală, cuvântul de deschidere a aparținut poetului Adrian Păunescu, conducătorul cenaclului. Au citit versuri Ion Gheorghe și Ștefan Dumitrescu, poet ce și-a făcut cu acest prilej debutul. Tudor Gheorghe a interpretat trei cântece, iar Florian Pittiș a susținut un recital poetic. Doru Stănculescu a interpretat două melodii pe versuri de Adrian Păunescu. Discuții animate, public foarte numeros. Luni 24 septembrie, au citit Stephan Roll și Leonid Dimov, versuri. Un nou debutant: Mihai B. Constantin. Ca și în prima ședință, programul a fost complicat de recitări (actorul Ion Marinescu) și cântece (Mircea Vintilă, Suzana Georgescu și Tudor Gheorghe). * Duminică 30 septembrie 1973 orele 10,00 sub conducerea criticului Ov. S. Crohmălniceanu, la sediul clubului «Litere», va avea loc ședința de deschidere a cenaclului Junimea de pe lângă Facultatea de filologie a Universității din București. Citesc Mihai Andrei (proză) și Viorel Varga (poezie)". ■ În *Meridiane* citim nota nesemnăată *Eugen Ionescu și dinamica teatrului său*: „În Editura Klinck-Reck a apărut studiul lui Paul Vernois intitulat: *La dynamique*

theatrale d'Eugene Ionesco prin care autorul crede că a dat la iveală resorturile intime ale operei lui Ionescu. Astfel: «Insolitul este resortul dramaturgic esențial al operei lui Ionescu» dar este vorba «de un insolit, care are la bază cotidianul, termeni aparent antinomici». Apoi: «Ionescu, abandonat angoase existențiale, creează un teatru al solitudinii fundamentale a ființei, ingenioasă mlădiere a unei veritabile geometrii scenice, în care imaginea teatrală se structurează în sensul verticalității sferei sau spiralei». Teatrolologul Paul Veronis consideră și că «punerea în scenă prin metamorfozele sale și intervenția obiectelor semnifiante a putut facilita spectatorului înțelegerea acestui teatru oniric, într-adevăr caleidoscopic, unde se impune dramaturgia unei combinări scenice originale, riguros calculate, întipărire savantă a unui ritm coreografic»⁷. ■ În *Prezențe românești* citim: „În prima fascicolă recent apărută din *Dictionnaire international des termes litteraires*, consacrată literei L, lucrare colectivă de proporții condusă de Robert Escarpit, sub egida Asociației Internaționale de literatură comparată (The Hague-Paris, Monton Publishers, 1973), Adrian Marino publică articolul *Lecture* (pp. 14-22), alături de colaborări de prestigiu: Rene Wellek, Robert Escarpit, Charles Bouzis etc. [...] * Revista «Edge» din Noua Zelandă, dedică numărul 5/6 din acest an *Direcțiilor Literaturii science-fiction*. [...] Literatura științifico-fantastică românească este reprezentată de Vladimir Colin și Ion Hobana, prin povestirile *Dincolo* și, respectiv, *Cea mai bună dintre lumi*. * Revista lunară moscovită «Naș sovremennik», organ al Uniunii Scriitorilor din R.S.F.S.R., publică în numărul 9-1973 nuvelele *Zbor jos* de Nicolae Velea și *Maiorul și moartea* de Ion Băieșu, în traducerea Lilei Dolgoșeva. Cele două nuvele sunt precedate de articolul *Proza scurtă în literatura română*, semnat de criticul Nicolae Ciobanu”.

● [„*Tribuna*”, nr. 39] Numărul începe cu un articol de Pompiliu Teodor despre *Dimitrie Cantemir și preiluminismul sud-est european* ■ secțiunea *Carte străină*: recenzii de Constantin Hârlav: Giorgio Bassani – *Bîltanul*; Joseph Roth – *Cripta Habsburgilor*, Artiom Vesiolăi – *Volga petrece*; ■ N. Prelipeanu despre Dorin Tudoran; în *Cronică literară*: Victor Felea scrie articolul *Pericle Martinescu: Retroproiecții literare*; ■ continuare dezbateri *Critica necesară*, răspunde Radu Enescu; Dimitrie Danciu despre poetul George Popa, articol omagiu la moartea acestuia. ■ Poezii de Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Nichita Stănescu; ■ *Masa rotundă* – discuție cu Ion Pop despre *Poezia unei generații*. ■ *Meridian*: poezii traduse de Marian Papahagi din poezii din America Latină – *Din poezia Americii Latine*: Pablo Neruda, Oliverio Girondo, Vicente Gerbasi, Jorge Luis Borges, Vicente Huidobro, Jose Lezama Lima, Jorge Varrera Andrade, Nicolas Guillen.

28 septembrie

● [„*Munca*”, nr. 8043] În rubrica *Punct*, cu titlul *Există tentative false de a face poezie*, revista publică un scurt interviu cu Alexandru Căprariu, direc-

tor al editurii Dacia din Cluj: „Am observat o tendință la unii critici, aceea de a nu lua foarte în serios factorul moral: critica aceasta vizează mai mult publicitate decât analiză. Din această cauză nu o dată ți se întâmplă, ca tu, cititor, să vezi cum se exultă în unele reviste literare în fața unor cărți. Este un fel de paralelism neloyal între critică și carte. Tendința de care vorbeam se observă mai ales în unele reviste bucureștene, unde factorul moral, practic etica scriitoricească, nu este respectată. Foarte bune volume de poezii sunt *înjurate* pe nedrept pentru că recenzorul nu este în bune relații cu autorul. Greșeala fundamentală este că analiza unui autor nu se face pe carte sau cartea raportată la ceea ce a scris sau ceea ce se întrevede că va scrie el în viitor. Propunând acest amendament să nu uităm că trebuie demonstrat că prezenta carte este sau nu bună”. ■ În *Decada cărții românești* se publică o scurtă avanpremieră a evenimentului ce s-a desfășura în întreaga țară începând cu 1 octombrie. Tot aici, se anunță un *Concurs al Teatrelor Naționale* ce se va organiza la Cluj între 7 și 14 octombrie.

• [„Scânteia”, nr. 9644] Emil Vasilescu publică o cronică literară la volumul *Puncte cardinale europene* de Alexandru Philippide: „Critica lui Alexandru Philippide se dezvoltă prin realizarea de o elevată modernitate și clasică cumpănire. Intuind locul criticului în preajma poetului, conviețuirea lor paradoxală sub chipuri diferite în același trup, putem conchide, parafrazând vorbele poetului, că neliniștea lui sufletească este însoțită, în ce privește gândirea și exprimarea critică, de o mare dorință de ordine și de echilibru. Semn convingere al deplinei realizări în apariția spre universalitate”. ■ Citim despre *Festivalul literar-artistic „George Bacovia”*: „Bacău (De la corespondentul „Scânteii”, Gh. Baltă). – La Bacău a început ieri cea de-a II-a ediție a festivalului literar-artistic «George Bacovia», organizat de comitetul județean pentru cultură și educație socialistă și revista «Ateneu», în colaborare cu Uniunea scriitorilor din țara noastră. La festivitatea inaugurală, care a avut loc la casa de cultură, au luat parte numeroși locuitori ai orașului, scriitori, artiști, oameni de cultură. Cu acest prilej au luat cuvântul tovarășul Gheorghe Roșu, prim-secretar al comitetului județean de partid, prozatorul Laurențiu Fulga, primvicepreședinte al Uniunii scriitorilor, Vasile Nicolescu, director general în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, poeta Agatha Grigorescu-Bacovia, care au evocat figura marelui poet George Bacovia și au subliniat, totodată, semnificația acestui festival. Seria manifestărilor celei de-a II-a ediții a fost deschisă de un concert omagial, susținut de orchestra simfonică a filarmonicii de stat din localitate, un spectacol de sunet și lumină la casa memorială a poetului, prezentat de actorii teatrului dramatic ce poartă numele lui Bacovia. Pentru următoarele trei zile, cât va ține festivalul, se prevăd alte manifestări, printre care o sesiune științifică pe tema «Contribuții la cunoașterea vieții și operei lui Bacovia», cu participarea unui mare număr de istorici și critici literari, expoziții de artă rară românească și de artă plastică, întâlniri ale poezilor

participanți la festival cu publicul cititor din instituțiile de cultură și unitățile agricole și industriale din județ, serbări populare cu concursul formațiilor artistice ale sindicatelor și ale așezămintelor culturale din județ”.

● [„Contemporanul”, nr. 40] Dan Zamfirescu se referă la *Puntea de aur*: „Este tot mai evident, pe măsură ce zilele trec și dobândim perspectiva necesară evaluării întregii complexități a evenimentelor la care am fost martori emoționați, că nu numai semnificația, ci și urmările vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în șase state ce alcătuiesc avangarda *Istoriei* în America Latină, vor fi istorice. Pentru România și poporul său, vizita în Cuba, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador și Peru a însemnat, în primul rând, un prilej grandios de «a asigura triumful pe planeta noastră al unei politici noi de pace și colaborare, care să chezășuiască dreptul tuturor națiunilor la libertate și independență, la fericire»”. ■ G. Dimisianu analizează *Climatul criticii*: „Pledăm, prin urmare, pentru o atitudine destins și încurajatoare față de aerul critic, față de acea critică, bineînțeles, pregătită a-și onora vocația și prerogativele”. ■ La *Responsabilitatea criticii* se referă Florin Mihăilescu: „Sintetică prin excelență, critica noastră nu se refuză experiențelor întreprinse în prezent pe plan mondial, dar le filtrează prin viziunea ei filosofică patronată de imperativele determinismului, raționalismului și realismului marxist. Respingând critica de tip exclusiv artistic, ea nu refuză nici grațiile stilului și nici ipotezele imaginației creatoare, compatibile oricând și cu gândirea științifică și cu cea filosofică, ci spiritul relativist, agnostic, sceptic al iraționalismului în fața operei de artă”. ■ Hristu Căndroveanu analizează cartea lui Marin Sorescu: *La liliaci*: „Sensul polemic al recente cărți de versuri, *La liliaci* de Marin Sorescu este fără echivoc. Prin urmare – o artă poetică, deloc surprinzătoare însă, la acest autor, de fapt, încă un tuș, mai bine-zis, al ei – cunoscută în linii generale din cărțile anterioare. Fiindcă parodia, demitizarea, depoetizarea au fost atributele dintotdeauna ale creației soresciene”. ■ Dragoș Vrânceanu descrie *Doi Poeți: Tiberiu Utan – Florența Albu*: „Evoluția poeziei române contemporane a fost conformă izbucnirii spontane de talente, care a marcat începuturile ei de epocă, după 1944. Ea s-a diversificat și s-a definit printr-un mers prins între tentațiile tradițiilor și ale atmosferei istorice și fenomenul liricii moderne, precum și cu înclinările subiective teatrale și acute ale poezilor. Unii poeți s-au îndreptat către exemplul liricii absolute și în aceasta snobismul a jucat un rol de prim plan. Alții au fost câștigați de tonalități și viziuni rapsodice. Alții, în fine, au căutat să se mențină în echilibru – sau în dezechilibru – între toate cele trei tendințe. Lirica lui Tiberiu Utan intră în această categorie. [...] Volumul *Goana după vânt*, volum aproape firav, ni se pare culegerea de versuri cea mai de seamă a lui Utan. Ea îngemănează, în primul rând, două suflete poetice, care foarte adesea se contopesc și se sporesc expresiv unul pe altul”. □ „O interesantă deplasare moleculară a versului înregistrează Florența Albu în ultimul său volum, *Petrecere cu iarbă*. O cunoaștem ca pe o stringentă mânăitoare a

unor emoții [...] prinse într-un staticism metafizic aproape dur și oarecum rece, dar de bună calitate poetică. Răceala poetei implica multă puritate și sobrietate, conferind o nuanță personală prețioasă versului său, grijuliu să extirpeze orice alunecări senzuale, fără teamă de monotonie. Florența Albu a lucrat cu răbdare la propriul ei contur, ferindu-se de orice urmă de grabă sugerată de cunoscutul vers al lui Rimbaud: *La science est trop lente*”.

● [„Cronica”, nr. 39] Liviu Leonte consemnează *Două cărți de proză*, cu certe și autentice înzestrări scriitoricești: culegerile de nuvele *Iubiri rele* (Eminescu, 1973) de Mihai Giugariu și *Ultimul Monac* (Junimea, 1973) de Alexei Rudeanu. ■ Const. Ciopraga consacră un spațiu generos unui scriitor „bizar” (*Urmuz – după patru decenii*, continuare în *Urmuz și alții*, nr. 40), observând că, dacă autorul „ar fi perseverat în propria-i formulă, manierismul devenea fastidios. Că s-a oprit la timp, evitând astfel căderea în banal, a fost o dovadă de tact [...]”. ■ „Hristu Cândroveanu debutează editorial sub eticheta criticului care scrie poezie”, observă Nicolae Turtureanu, ocupându-se de volumul *Poeme*, în care Dumitru Micu descoperă „rezonanțe blagiene pe alocuri”, „inflecții argheziene, mai adesea”, „uneori luminozități de «țarm clasic», via Ion Pillat”. ■ Alocând un spațiu considerabil, Zaharia Sângeorzan se ocupă de „*Sfârșitul bahic*” și *exagerările criticii*, atrăgând atențiacă romanul lui Petru Popescu (E.C.R., 1973) a devenit „tema unor discuții critice, polemice, violente” la care se aștepta, „căci un scriitor aplaudat mereu la scenă deschisă rămâne întotdeauna «disponibil» și pentru... fluierături!”. Rezumând pozițiile pro și mai ales contra (începând cu cea a lui Valeriu Cristea, din „România literară”, din 16 august 1973, care impută „superficialitatea, vulgaritatea, preponderența erosului, simplificarea, schematizarea timpului social evocat în roman”), comentatorul conchide: „Exagerările criticii în fața acestui autentic roman ni se par cu totul nejustificate, abuzive. Care romancier tânăr de astăzi a fost atât de drastic «comentat»? Câte mediocrități răsfățate de critică se mai bucură încă de analize de complezență? Petru Popescu nu este un scriitor oarecare, ci un mare romancier de mâine despre a cărui operă se va vorbi, și suntem siguri de acest fapt, ca despre aceea a lui Liviu Rebreanu și a lui Marin Preda. Așteptăm cu mare interes de la talentatul critic Valeriu Cristea analiză obiectivă, complet dezinteresată, a *temei cimitirului*, cu revelaarea tuturor semnificațiilor ei, adică a acelor pagini substanțiale, de neuitat, care fac singure gloria unui scriitor, fie el și tânăr, și incomod pentru o anumită critică care exagerează fără motive serioase când e vorba să valorifice un roman de Petru Popescu”. ■ Grupaje lirice semnate de Daniel Lascu, Emil Nicolae, Emilian Marcu și N. Grigore Mărășanu. Și Haralambie Țugui este prezent cu o selecție de versuri. ■ Vasile Sălăjan publică un fragment în proză intitulat *Săptămâni de dragoste*. ■ Constantin Noica își continuă cercetarea concepției lui Goethe despre om, văzându-l ca pe un *Restaurator al lumii grecești*. ■ Corneliu Popel semnalează cartea lui Traian Herseni, *Sociologia*

literaturii, ce „pornește de la cunoașterea exactă a tendințelor sociologice contemporane, pe care le interpretează folosind ca «puncte de reper» tezele materialist-dialectice fundamentale”. ■ Smaranda Gaiculescu traduce două poeme de Pablo Neruda, la moartea acestuia. ■ *Mallarmé și obsesia Cărții* este titlul cronicii lui Luca Pitu (sic!) referitoare la „tălmăcirea lui Ștefan Aug. Doinaș” [Stephane Mallarmé, *Poezii*, Univers, 1972] din textele cele mai semnificative „ale aventurii poetice mallarmeiene, însoțite de originalul francez și de o prefață concentrată”. ■ *Dimitrie Cantemir despre codicile lui Alexandru cel Bun* este subiectul articolului istoric semnat de G. Băileanu. ■ M.R.I. [Mircea Radu Iacoban] consacră rubrica de sport din acest număr laturii poetice a tenismanului Ion Santei, publicând și două poezii: *Natale* și *Bosfor* (*Bosfor, talger răsturnat,/ Joc de spumă, ochi de foc/Țintuit în cui de stea...*). ■ Radu Simionescu anunță *Un eveniment politic de însemnătate istorică*, arondând în întregime ultima pagină a revistei vizitei pe care Nicolae Ceaușescu a întreprins-o în toamna acestui an în șase țări ale Americii Latine. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după lucrări ale pictorului Dumitru Cionca, al cărui profil este schițat de Constantin Ilie.

• [**Săptămâna Culturală a Capitalei**], nr. 147] *Săptămâna pe scurt*: A încetat din viață Pablo Neruda. ■ Un Interviu cu Dinu Săraru: *Prefer polemica cinstită!*, pe marginea reacțiilor sale anti-Ghiurcescu și a versiunii regizorale a acestuia în cazul *Noapții furtunoase* – faptul că Săraru a considerat-o un eșec stârnind un scandal: „Eu rămân la credința elementară că dacă ne aflăm în slujba unei anumite scene iar scena aceasta este o scenă comunistă, suntem datori să o servim cu credință și devotament, cu fantezie, cu tot talentul pe care-l avem... Polemica mea (cu „subtext stanislavskian” **n b**) își are izvorul în patima lecturării cu un ochi nou a bieților noștri clasici. (Totuși) Sunt dintre aceia care au susținut sau continuă să creadă în viziunea contemporană ilustrată de Dinu Cernescu în spectacolul *Măsură pentru măsură*, după cum am susținut până la a fi premiată *D-ale Carnavalului*, în lectura sau versiunea lui Lucian Pintilie. În ambele cazuri, oricâtă fantezie au risipit regizorii, esența operelor clasice a rămas intactă.” La întrebarea dacă este un cronicar „colțos”, Săraru se explică: „Da, colțos, și împreună cu Radu Popescu, conservator. Conservator, da, dacă prin asta se înțelege rezistența mea la exhibiție și trivialitate pe scenă. Conservatorismul meu este unul al logicii. Când mi se va demonstra că logica este conservatoare, atunci voi îmbrățișa fără ghilimele calificativul de conservator. Nu voi putea accepta niciodată și asta trebuie s-o recunosc cu mare regret, «sublimul metaforei» care se întemeiază pe etalarea furtunoasă a desous-urilor.” ■ Ca o completare a ideilor lui Săraru, Un *Timbru* de A. Baranga, *Teatrul și alergiile lui* – și prin prisma unei cărți „despre care s-a scris prea puțin” : *Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul XX* de B. Elvin. „Mai evident decât în orice altă formă a artei, teatrul impune un adevăr: imposibilitatea repetării unor experiențe digerate, caducitatea fatală a unor

experimentări anterior consumate. Actualitatea și spiritul epocii înțeles acest concept în sensul lui major, ca expresie a unei spiritualități tiranic fidelă timpului, e proprie teatrului... Și atunci.. ce-i mai rămâne scriitorului de teatru sau regizorului ce nu se împacă și nu poate abdica înaintea ideii de efemer? O singură posibilitate de salvare: să fie cât mai tare al vremii lui. Fiindcă – și aici e paradoxul – numai în acest chip ai șansă să-ți supraviețuiești. *A fi actual* – și aici intervine al doilea paradox, dar unul tonic și plin de speranțe – e singura modalitate de a te insera într-o tradiție de cultură și unica formă de poiecție într-un viitor de artă.” ■ D. Mutașcu afirmă, în cronica sa literară, că ultimul volum al lui V. Râpeanu, *Pe drumurile tradiției*, arată că „patriotismul spiritual rămâne o formă lucidă, caracteristică și substanțială de reflectare a esențelor unui popor; tocmai de aceea analiza atentă și avenită a genezelor și structurilor operelor lui reprezintă și un act etic.” ■ Aurel Dragoș Munteanu abordează fenomenul de translație din proza românească, de la Mateiu Caragiale spre *Princepele* lui Barbu, în eseu *Cuvintele*. ■ E. Manu, o cronică literară despre romanul (“sau nuvela mai întinsă”) lui D.R. Popescu *Cei doi din dreptul Țebeii sau Cu fața la pădure*. „Titlul exprimă într-o simbolistică heladică (utilizată și în Renaștere) o dramă modernă, chiar contemporană, petrecută în timpul ultimului război mondial, într-un sat din Transilvania, devenit teatru de lupte armate dar și de lupte de conștiință... narațiune amplă, sincopată în episoade așezate striat dar complete, cu o cursivitate indirectă, proza lui D.R. Popescu se încheagă aproape numai din dialoguri epice... Motto-ul cărții ne avertizează că drama (chiar) a existat. Dar spre deosebire de «romanele trăite», de *literatură-document*, ce transcrie viața așa cum e, D.R. Popescu inventează viața *așa cum e*. Senzația de autentic este dată numai aparent de existența reală a faptului: ea consistă mai ales în stil și-n modalitatea de organizare a materiei epice.” ■ George Gibescu analizează volumul lui D. Păcurariu, *Clasicism și romantism*, Albatros, iar Elena Gronov Marinescu *Poemele în proză ale lui Mihai Săulescu*.

29 septembrie

- [„**Munca**”, nr. 8044] În *Literatură - Critică*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Nicolae Popescu, Traian Duică.

- [„**Scânteia**”, nr. 9645] Titus Popovici publică însemnările *În numele legii, al rațiunii, să apărăm natura!*: „De peste cincisprezece ani, pentru mine, începutul auriu al toamnei, plin de subtilă melancolie, de sentiment al plinătății naturii, de meditație calmă și de regenerare psihică, se confundă cu alunecările lotcii tăcute prin canale pierdute, cu întinderea pură a ghiolurilor, cu nopți nesfârșite sub cer spuzit de stele, cu zborul în azurul palid al înserării al miilor de păsări, cu Delta Dunării, această minune unică în lume, pe care natura a așezat-o în România”.

• [„Flacăra”, nr. 40] Adrian Păunescu publică un amplu articol de fond intitulat *Un moment la care conștiințele simt nevoia să se refere, pentru a se primumi, pentru a se regăsi, pentru a rămâne treze*. „Sunt, în istoria colectivităților, momente la care conștiințele simt nevoia să se refere, pentru a se primumi, pentru a se regăsi, pentru a rămâne treze. Peste lungile perioade liniștite, peste duratele fără evenimente memorabile, peste zilele normale ale existenței, acele momente-cheie dau un îndelung și fertil ecou, iar frecventarea acelor momente devine un act de legitimare morală. Colectivitățile mari, națiunile de exemplu, știu să concentreze în fizionomia unor asemenea momente atenția și emoția tuturor. Așa se nasc sărbătorile, așa arată sufletul generos al colectivității. Pentru că, la urma urmei, ele nici n-ar avea valoare diferențiată, dacă de ele nu s-ar lega speranța că sufletul colectiv, conștiința colectivă vor ieși întinse și înviorate după sărbătoare. Iar problema aceasta, a conștiinței, împrejurarea că ea are nevoie de impulsuri mărețe nici nu intră în discuție. Avem nevoie de momente mari pentru a face din succesiunea momentelor obișnuite, mici, existențe onorabile, dacă nu chiar existențe mari. [...] Nimic nu ne poate împiedica să căutăm esența calitativ-nouă al celui de-al IX-lea Congres al partidului și nimic nu ne împiedică să observăm că acel congres a însemnat un nou început în viața României. Cum am putea să nu considerăm al X-lea Congres al partidului la adevărata sa înălțime? Dar conștiința, care primește aerul proaspăt al acestor două evenimente, nu va reacționa cu falsă sfiiciune, ci, din contra, va înțelege că unul din marile momente, unul din momentele-cheie ale istoriei contemporane este cea Plenară a partidului din noiembrie 1971, la care, practic, națiunea română și-a pus, prin mulți din fiii ei buni, întrebări cu privire la propria sa conștiință. Iar conștiința nu este *unul din* domeniile de activitate - cum s-ar putea spune cu o lozincă - nu, conștiința este câmpul de acțiune directă a revoluționarului! Schimbând atâtea dintre cele materiale, revoluția socialistă nu uită esențialul, și anume că are de schimbat, peste toate, *conștiințe!* Iată de ce cea plenară a conștiinței reprezintă un moment cu autoritate durabilă. În noiembrie 1971 s-a petrecut un fapt covârșitor: Plenara Comitetului Central al partidului. [...] Rechem în memoria mea de scriitor și gazetar sensul acelei plenare, pentru că și azi, din când în când, în prea multe sectoare de activitate tonusul vital scade, formalismul se mai manifestă, lozincile abstracte, bombastice și generale se așază în fața faptelor și le umbresc ori le compromit, pentru că și azi - și uneori azi cu mai multă violență ascunsă - pe chipurile și în conștiințele unor oameni cu oarecare pondere putem desluși un dispreț ciocoiesc față de ideile noi și cinismul burghez al lipsei de criterii”. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a zecea a textului său memorialistic, intitulată *Rezistența materialelor*. ■ Cu titlul *O luptă literară și pacea «ante-mortem»*, revista publică fragmentul XXX din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cronica teatrală*, Dinu Săraru scrie despre *Dona Diana*, comedie de Moretto, tradusă de Camil

Petrescu. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic al lui Edgar Papu. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică o recenzie a volumului lui Ioan Grigorescu, *Spectacolul lumii*. ■ În *Cum a fost (II)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra. Au participat, printre alții, Șerban Cioculescu, Alexandru Papilian, Eugen Simion, Al. George, ședința încheindu-se cu un moment de reculegere în memoria lui Pablo Neruda. ■ Sunt publicate poezia *Flux* de Stephan Roll, un fragment din *Baia* de Leonid Dimov și *Poartă* de Mihai B. Constantin. ■ În *Mapamond '73*, Eugen Simon publică *Jurnal parizian (II)*. ■ În *Universul*, cu ocazia morții lui Pablo Neruda se publică o serie de citate în memoria acestuia, semnate de diverși scriitori. ■ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Poem în cer și pe pământ*.

● [„**Lucefărul**”, nr. 39] Redacția revistei propune un moment de *Puțină istorie*: „Gânditorilor de orientare marxistă li s-a adus – și nu de puține ori – obiecția că nu fac decât să înlocuiască o transcendență printr-alta: zeitatea căreia i se închină s-ar numi Istorie. Această obiecție atribuie metodei istorice de cercetare un sens fatalist și mistic pe care ar fi inutil să afirmăm că nu-l are întrucât spiritul marxismului merge tocmai împotriva oricărei fetișizări a conceptelor, inclusiv a conceptului de istorie. Marx a fost primul filosof care a denunțat caracterul ideologic al fetișizării conceptelor [...]”. ■ Valeriu Râpeanu descoperă un *Dialog creator*: „După mai bine de trei săptămâni pe prima poartă aeriană a țării aeronava prezidențială și-a făcut reîntrarea în patrie. Și la ceasurile serii l-am așteptat în poarta țării bucuroși să-i spunem bun venit și să-l primim cu flori ca să-i cinstim vrednicia închinată ceas de ceas nouă oamenilor acestui pământ”. ■ Despre cartea de versuri a lui Alexandru Lungu, *Armura de aer*, notează Florin Mihăilescu: „Întâmpinată îndeobște cu stimă sau cu indiferență, când nu de-a dreptul cu neînțelegere sau incompetență, poezia lui Alexandru Lungu merită, în întregimea ei, dar mai ales prin acest ultim volum, o altă atenție și, negreșit, o altă considerație”. ■ La cartea lui Hristu Cândroveanu: *Poeme* (Eminescu, 1973) se referă Mircea Iorgulescu: „Ceea ce atrage imediat atenția în versurile lui Hristu Cândroveanu este preocuparea pentru latura strict tehnică a poeziei, vădită în cele câteva rime mai mult decât foarte căutate [...] realizând permanențe pe care le-ar invidia orice rebusist”. ■ În cadrul secțiunii *Confruntări actuale* semnează texte: Paul Georgescu, Nicolae Balotă, Savin Bratu. □ Paul Georgescu meditează la *Operă, sociologie, valoare*: „Dacă burghezia victorioasă n-a creat nicio operă remarcabil burgheză (toate operele majore fiind anti-burgheze), faptul se explică prin aceea că burghezia a ridicat «valori» pur individualiste, or, creația literară apare numai acolo unde există tendința de a depăși individul-absolut, acolo unde se tinde spre o valoare transindividuală. Doar cu valori transindividuale se poate crea o viziune globală asupra omului în lume, deci valoare estetică”. □ Nicolae Balotă este *Pentru o sociologie a literaturii*: „Cercetările

din zilele noastre care au drept obiect literatura, faptul literar sub toate aspectele sale, trec printr-o profundă mutație a tiparelor. Apar metode, instrumente noi de lucru. Sunt propuse planuri de referință și modele noi de cugetare a experienței artistice-literare. Se fundează și se constituie chiar și noi discipline de lucru. Sociologia literaturii este una dintre acestea”. □ Savin Bratu face *Însemnări despre publicul literar*: „O critică literară educativă în acest sens ar fi corolarul cel mai prompt al unei sociologii a cititorilor, ca și a mijloacelor de influențare eficientă a lor (ceea ce ar presupune și anchete serios studiate despre eficiența și calitatea criticii literare adresate publicului larg sau a emisiunilor literare de radio și televiziune, etc.)”. ■ Mircea Vaida afirmă: *Lumea lui Galaction: o răspântie*: „Lumea lui Galaction e trainică, temeinică. Dunărea lui stă, nu curge ca la Panait Istrati. S-a oprit Dunărea, e apa basmului în care Călifar, miraculosul morar, sufla fantome fantastice ca prin țeava de aur a unei trestii. În fond, opera lui Galaction e și ea un hotar între lumi [...]”. ■ Alexandru George scrie *Din nou despre eseu*: „Apariția în ultima vreme a unui mare număr de cărți de eseuri în literatura noastră și impunerea eseului ca un gen de certă audiență în publicul cititor constituie un fenomen dintre cele mai interesante, așa că riscând și noi câteva considerații despre el, nu am crezut că ar fi trebuit s-o facem pe un ton de alarmă. Există însă și opinia contrarie, și cel ce ne-o amintește este Nicolae Tăutu, într-un recent articol publicat în «Luceafărul» intitulat *Tentația și pericolul eseului* (31, 4 august 1973)”. ■ Proza lui Teodor Mazilu este asociată de Savin Bratu cu *O metamorfoză*: „De esența prozei lui Teodor Mazilu te poți pătrunde abia acum citind această carte [...]: *Înmormântare pe teren accidentat*. O evoluție, o metamorfoză chiar, față de tot ce se putea intui mai înainte, sunt ca și inevitabile și, din această pricină, o discuție ar fi foarte necesară”. ■ Ion Ianoși în textul *Lupta cu îngerul* se ocupă de romanul lui Nicolae Breban: *Îngerul de gips*: „Un realist viguros continuă să fie Nicolae Breban și în cele mai bune părți ale acestui ultim roman al său. Presupun că l-ar sluji o anume înfrânare a «secundelor jocuri» filosofice, în favoarea «primarelor» desfășurări ale faptului semnificativ de viață: ca și o anumită eliberare de dictatul prea îndrăgitelor autorități trecute, în favoarea deplinei sale originalități. Totuși, în consens cu maniera deocamdată preferată a citărilor parabolice – prilej de «recunoaștere» a noului prin străvechi – voi spune că și Nicolae Breban s-a luptat în cartea sa cu îngerul «până la revărsatul zorilor» [...]”. ■ Pe ultima pagină sunt publicate *Poeme* scrise de Pablo Neruda, traduse în românește de Dumitru Fara. ■ Despre același scriitor, semnează textul omagial Maria Banuș: *El vine cântând*: „Doamne, cât îmi vine de greu să scriu despre Pablo Neruda, acum, în această zi de 25 septembrie 1973, când o singură noapte mă desparte de vestea morții lui, o noapte bântuită de spectre însângerate, de vise confuze, violente, pline de zgomot și de furie. Sunt crâmpie zdrențuite, rupte din tumultoasa frescă shakespeariană a devenirii istorice. Flutură pe dinaintea ochilor mei nedormiți și-mi îngreunează mâna pe hârtie”.

30 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 9646] Mircea Sântimbreanu scrie despre „*Decada cărții românești*”: „Măine are loc inaugurarea tradiționalei Decade a cărții românești, manifestare cu profunde semnificații în ansamblul atât de bogăției vieții culturale a țării noastre. Cu avantajul de a îmbina încă prospețimea cu galoanele maturității, «decada» (1-10 octombrie) își inserează în acest an prezența sub semnul unor importante evenimente. Ea se prezintă nemijlocit ca un veritabil prolog al manifestărilor prin care autorii, editorii și alți profesioniști ai cărții vor omagia cea de-a XXX-a aniversare a insurecției naționale antifasciste armate din România și cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. [...] Realist vorbind, «decada» nu va fi un arc triumfal pentru toate. Alături de editori și librari, Uniunea scriitorilor, asociațiile de scriitori – câte participă cu cvasitotalitatea condeierilor lor la acțiunile «decadei» – vor putea distinge «cu ochiul liber» atât rotirea noilor aștri pe bolta succesului verificat, cât și, în mod firesc și cu același interes, mecanica meteoritului editorial. Sărbătoare a cărții românești, «decada» devine în acest fel o sesiune de lucru pentru toți cei ce se dedică slovei tipărite, o cultivă și o iubesc”. ■ În *Adnotări* citim *Nici o oază... în pădure* de Victor Atanasiu: „O violentă pastișare a folclorului se produce în versurile lui Ion Bujor Pădureanu (*Poemele pădurii*, Editura Eminescu, 1973). Poetul încercând să preia sonurile liricii populare ajunge de fapt să le compromită, versurile sale devenind astfel o involuntară parodiare a produsului artistic folcloric. [...] Criticul se simte îndemnat să găsească o oază de poezie care să justifice cât de cât apariția editorială a volumului. În *Poemele pădurii*, nici o oază nu-și face însă apariția”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 18] Const. Ciopraga semnează eseu: *Timpul lui Urcan bătrânul*: „Soclu statuilor lui Pavel Dan este pământul, autorul lui Urcan bătrânul având în vedere oameni înrădăcinați în solul câmpiei Ardelene. Nu atât oameni vechi, anacronici, cât arhaici ca mentalitate și psihologie, evoluând într-un mediu rudimentar; nu atât misterioși, cât refractari normelor, eroi păstrând sub măștile neutre gânduri ascunse. Nimic idealizat în comportamentul lor, dimpotrivă reacțiile dure, gesticulația violentă, limbajul stâncos, instinctele nemodelate par văzute de un Verga transilvănean, opus sofisticării, «crud» în sinceritățile sale”. ■ În rubrica *Dicționarul literar autobiografic sub îngrijirea lui Al. Andriescu* se evidențiază Nicolae Ioana: „Cred că i se face o mare nedreptate liricii actuale, în care mă încadrez, atunci când este comparată cu perioadele poetice «așezate», cum este și cea dintre cele două războaie. De asemenea, se vorbește prea puțin despre importanța generației de mijloc. Mă gândesc la Virgil Teodorescu, Nina Cassian, Emil Botta, Geo Dumitrescu, Șt. Aug. Doinaș, Ion Caraion, Ben Corlaci, cât și la doi autori neștiuți îndeajuns în excepționala lor dimensiune: Gellu Naum și Dimitrie Stelaru. Despre ei trebuie să recunoaștem că s-a vorbit poate mult mai puțin decât despre unii poeți ai anului '60. Și ce este mai straniu, deși mulți s-au străduit să

vadă acest an reverberant și propice unei cronologii valorice, poeții cei mai profunzi care au urmat după aceea au dovedit afinități evidente cu generația de mijloc. Din acest punct de vedere, îl văd, de pildă, mult mai legat pe Dan Laurențiu de Botta, pe Adrian Păunescu de Geo Dumitrescu, pe Grigurcu de Gellu Naum. Despre această generație, după cum spuneam, nu s-a vorbit îndeajuns, în timp ce despre ceilalți s-a spus fantastic de mult”. ■ I. Constantinescu semnează textul, *Carnavalescul la Caragiale*: „Autorul *Scrisorii pierdute* este unul dintre dramaturgii care, potrivit vederilor ulterioare ale lui Durrenmatt, după cum lumea modernă n-ar fi compatibilă cu tragicul pur ci cu grotescul, indică una dintre modalitățile metamorfozei unui motiv tragic într-un motiv de frescă grotescă. [...] Motivul «lumii pe dos» îi permite lui Caragiale această transformare a unui tragic latent în grotesc. Funcționalitatea motivului atinge astfel punctul ei culminant în însăși evoluția modernă a formelor dramatice”.

■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ George Alboiu, *Cumplita apoteoză*: „Ambiția de a scrie o poezie «dogmatică» în simboluri, de o fastuoasă monotonie, este un fapt remarcabil, mai ales dacă avem în vedere că în contextul general al poeziei actuale a cocheta succesiv cu modalități și viziuni foarte diferite, incompatibile chiar, este, în suficiente cazuri o obișnuință. Toată stima pentru consecvență chiar, dacă în formula aleasă, pusă la punct cu migală, nu originalitatea e cea care se impune”. □ Ion Cocora: „*Dezlegare de chaos*, ca titlu simbolic, se cuvine luat *ad litteram* și într-un prim sens – de efort de organizare a materialului poetic. Există trei texte programatice, lipsite de echivoc. Explicitearea crezului artistic nu înseamnă oferirea unei chei care să deschidă ușile ferecate ale poemelor. În cazul volumului în discuție, a defini explicit poezia mi se pare un gest de loialitate pentru cititorul mai puțin familiarizat cu dilemele ei de ultimă oră”. ■ Val Condurache prezintă cartea lui Andi Andrieș, *Interludiu* (Eminescu, 1973): „Incluse în volum în ordinea cronologică a scrierii lor, piesele lui Andi Andrieș, oferă, pe măsură ce le parcurgem, imaginea unui dramaturg în continuă evoluție, într-un proces de continuă modernizare a mijloacelor de expresie. *Metamorfoza progresivă* a concepției despre teatru se face remarcată nu numai în calitatea replicii (Andi Andrieș renunță puțin câte puțin la discursivitate) ci în indicațiile de regie. [...] Indicațiile de regie ale autorului nu prezintă o importanță deosebită pentru spectacolul de teatru: regizorul are libertatea să le respecte sau să le neglijeze cu desăvârșire”. ■ Al. Dobrescu analizează *Istoria literaturii române III*: „Tratatul de *Istorie a literaturii române* a ajuns după mulți ani la al treilea tom (Editura Academiei, 1973) și comentariile pe care le-a prilejuit până acum nu s-au arătat a fi dintre cele mai favorabile, excepțiile – câte au fost – izbândă tocmai prin tonul complezent și neconvincător. Rezervele formulate au privit fie concepția generală, fie chestiuni de amănunt, dar ceea ce se remarcă la o privire retrospectivă e faptul că, în esență, ele nu diferă de cele exprimate cu ocazia apariției volumelor anterioare. Cu alte cuvinte, realizatorii tratatului n-

au reținut nimic din noianul de observații critice, ceea ce e cu atât mai neașteptat cu cât nu puține dintre ele apăruseră sub propria lor semnătură. [...] Nu mă voi opri, de aceea, la meritele pe care lucrarea de față indiscutabil le are (și între ele aș cita în primul rând apariția ei), semnalând, în schimb, dificultățile pe care volumele editate, și în special al treilea, le etalează”. ■ Tatiana Nicolescu redă un interviu: *Despre proza sovietică actuală cu Vladimir Piskunov: „Discuția a pornit de la un schimb de informare reciprocă în ce privește debaterile literare curente, în presa din țara noastră, în revistele din Uniunea Sovietică. Criticul și istoric literar Vladimir Piskunov a vizitat cu trei ani în urmă România, s-a întâlnit și a discutat cu scriitorii noștri; de atunci el manifestă un interes susținut față de cultura, de literatura română. Mărturie ne stă de pildă, prefața pe care a semnat-o la tălmăcirea în limba rusă a romanului Groapa de Eugen Barbu. De atunci durează și legăturile prietenești, de colaborare cu unele reviste din țara noastră («România literară», «Secolul 20»...) în paginile cărora a publicat articole. Vladimir Maximovici Piskunov s-a arătat interesat de reverimentul pe care l-au cunoscut în vremea din urmă în presa noastră literară debaterile privind realismul. Despre unele dintre ele luase indirect cunoștință din relatările apărute într-o revistă cum e «Inostranina Literatura». V.P. – Nu numai în virtutea preocupărilor mele mai vechi din domeniul teoriei și istoriei literare sunt sensibilizat și dispus în receptarea unor atari dialoguri. Cartea la care lucrez în momentul de față, și mă bucur să subliniez că o scriu special pentru o Editura Enciclopedică Română, a reactualizat și a acceptat interesul meu față de problemele realismului, față de destinele realismului în «Secolul 20». Este vorba în speță de o carte închinată poetului și prozatorului Andrei Belâi, una din figurile cele mai interesante și mai complexe ale literaturii ruse din secolul al XX-lea, a cărui biografie creatoare reprezintă un exemplu de îmbinare și conviețuire, de luptă și confruntare a celor mai de seamă tendințe din literatura de la începutul secolului XX (simbolism, expresionism, realism). – Aveți în vedere corelația dintre crizele de conștiință și momentele de cotitură, fenomenele de revoluționare în artă? – Mulți scriitori s-au referit la această corelație. Despre «criza» conștiinței artistice la hotarul dintre sec. XIX și XX au scris Blok, Thomas Mann, Romain Rolland, Kafka, Joyce. Fiecare din ei a înțeles altfel această «criză» și a tras concluzii diferite de pe urma ei. – Socotiți că realismul secolului nostru are valențe noi, caută drumuri noi, deschide perspective noi? – Toți marii creatori din secolul XX, Gorki și Hemingway [...] au lucrat pentru înnoirea artei, pentru lărgirea ariei de afirmare a veridicității în artă. Creațiile lor sunt o expresie a proceselor complexe și complicate ce definesc existența istorică a secolului XX. – Pregătiți pentru tipar o monografie închinată destinului «romanului epopee» în literatura sovietică. Probabil elaborarea acesteia a stimulat atenția cu care urmați și discuțiile despre realism? – Desigur. Cred că toate aceste modificări ale artei realiste în secolul XX se manifestă cu deosebită pregnanță tocmai în*

domeniul romanului. Multe opinii interesante în acest sens aflăm în lucrările de teorie a romanului aparținând unor specialiști sovietici de prestigiu precum M. Bahtin și A. Cicerin. Personal mă conving din ce în ce mai mult de uriașele potențe inovatoare, prezente în romanele lui Lev Tolstoi și Dostoievski, care incontestabil au pregătit literatura secolului XX și în romanele lui Maxim Gorki, poate nu suficient de prețuite la justa lor valoare. [...] E greu să vorbim numai despre etapa actuală, fără a stabili legături cu... etapa anterioară, fără a face filiații și raportări la antecedente. Să ne amintim de perioada de acum 12-15 ani. Literatura și în special proza, romanul căutau să afirme din plin importanța personalității umane, a demnității și valorii omului, să-i descopere lumea interioară. De aici poate și o anume preponderență la un moment dat a «prozei lirice» [...] De astfel, perspectiva istorică, istorismul, înțelegerea proceselor istorice, pătrunderea legilor de desfășurare ale istoriei, sunt calități ce definesc în vremea din urmă majoritatea creațiilor în proză ale literaturii sovietice, chiar pe cele ce au temă istorică”.

[SEPTEMBRIE]

● [„Amfiteatru”, nr. 9] La rubrica „comentarii la...”, ne atrag atenția câteva recenzii, după cum urmează: cea a Aurei Matei-Săvulescu la studiul *Valori și echivalențe umanistice* (Eminescu) a Zoei Dumitrescu Bușulenga, unde chiar dintru început se dezvoltă interesul pentru carte: „un permanent și veritabil dialog al culturii românești cu cea europeană, iată ce ne propune în primul rând această carte”; cea a lui Dumitru Radu Popa la cercetarea lui Traian Herseni intitulată *Sociologia literaturii* (Univers), apreciată drept „salutară”, un studiu „sistematic și cu discernământ a stadiului actual al cercetărilor în domeniu”, „planul general al lucrării e simplu și judicios alcătuit, refuzând artificiile sclipitoare și optând pentru sobrietate și competență”; și cea a lui George Tudor la volumul de articole ale lui Lucian Blaga, intitulat *Ceasornicul de nisip* (colecția Restituiri), articole publicate pe parcursul a aproape zece ani (1921-1930). ■ Marian Popa face arheologie textuală în romanul *Imaginația moartă imaginează* de Samuel Beckett în articolul *Cel mai scurt roman*. ■ Printre recomandările de lectură de la rubrica „merită să...”, reținem: versiunea românească a poetului Leonid Dimov din versurile lui Andrei Belâi; sinteza *Teatrul de la origini până azi* de Ovidiu Drâmba; *Versurile* (Univers, colecția Poesis) lui Paul Celan în traducerea „garantată de semnăturile Ninei Cassian și a lui Petru Solomon”. ■ Ana Blandiana revine cu o altă evocare, a copilăriei și a mării: „Nu mă atrage la mare nemărginirea, marea, forța și toate metaforele și simbolurile care dantelează ca o spumă fața ei nepătrunsă, ci capacitatea ei de a-mi transforma într-un trup eminent vii, atent, străbătător prin timp” (articolul *Marină*). ■ Natalia Seleșteanu traduce amplu din *Art et communication* a lui René Berger, un articol intitulat *Arta și omul – o problemă de reconsiderat*.

• [„Argeș”, nr. 9] Pe prima pagină sunt redată poezii de Ion Horea; Nichita Stănescu scrie despre Marin Preda în articolul *Amintiri din prezent* ■ *Cartea de poezie* este comentată de Nicolae Baltag: *Imnele Bucuriei* (Ioan Alexandru, ed. Cartea Românească): „În ciuda câtorva bruioane prozaice, *Imnele bucuriei* rămân în geografia noastră literară o oază de lirsim dens și pur.”; Victor Atanasiu comentează *Cartea de critică: Hortensia Papdat Bengescu* (ed. Cartea Românească) de Const. Ciopraga ■ *Cronica literară: S. Nicolaescu* scrie despre *La liliaci* (Marin Sorescu) și *Vorbă-n colțuri și rotundă*, sub titlul *Efemeride rustice* ■ Poeme de Virgil Teodorescu, Victor Felea, Nicolae Coman, Ludmila Ghițescu, Viorel Varga ■ Ancheta Argeș: „1. Este proza ultimilor ani o mărturie asuora epocii? 2. Care este raportul între evenimente cotidiene și transferul artistic? 3. Ce modalități se întrevăd a fi apte pentru proza următorilor ani?”. Răspund următorii: Corneliu Ștefanache (*Dacă am putea să ne uită, din când în când în oglindă*), Platon Pardău (*Redescoperirea subiectivității*), Mihail Diaconescu (*Reevaluarea realității*), Dumitru Micu (*Între efemer și permanent*) ■ Poeme de Otilia Nicolescu (*Va veni seara, Roata de lumine, Camera goală*) ■ Sunt redată *Caietele* lui Eugen Barbu ■ *Cronica tardivă: Costin Crișan* despre *Laurențiu Fulga sau pictura sufletului* ■ *Arta prozatorilor de azi: Proza* lui Teodor Mazilu discutată de Petre Mihai Gorcea. Acesta din urmă numește tipul de scriitură pe care Mazilu îl cultivă un tip al „prozei de reducere”, mai ales ca urmare a faptului că „Impresia este de teatru de umbre pe o pânză albă; poate că numai în proza lui Unamuno mai găsim o reducere similară, programatică” ■ *Trei scrisori inedite: Mihail Sadoveanu* către învățătorul Radovici; E. Lovinescu către Vasile Ciurea; Anton Holban către învățătorul Ion Luchian din Probata ■ *Secțiunea Memorii: La moartea lui Mihail Sebastian* (D. I. Suchianu): „Mihail Sebastian iubise, în această lume, mai presus de toate, frumusețea morală din dramele lui Shakespeare”

• [„Astra”, nr. 9] Publică versuri, în acest număr, Ștefan Stătescu, Nicolae Stoe, Gheorghe Chivu, Anghel Dumbrăveanu, Titus Vâjeu, Eugen Evu, Verona Brateș etc. ■ Constantin Cuza continuă serialul *Pe urmele lui Dimitrie Cantemir*. ■ Rubrica *Note de lector* propune o prezentare sintetică a romanului polițist al lui Nicolae Stoe, *Acuzatul din camera 13*, realizată de Ermil Rădulescu. Aflat la al doilea roman polițist al său, după *Asasinul coboară cântând*, Nicolae Stoe construiește un roman ironic, apropiat de ideea de farsă, în care o „intrigă palpitantă și încurcăturile neprevăzute” deschid calea către finalul neașteptat al unui „roman atractiv și abil pus la cale”. ■ Ion Buzași comentează volumul de memorii al lui Virgil Carianopol, *Scriitori care au devenit amintiri*, apărut la Minerva, în 1973, remarcând nu doar succesul de care se bucură astfel de scrieri, ci și pleiada de nume celebre din literatura noastră, precum Camil Petrescu, Ion Pillat, Octavian Goga, Nicolae Iorga, Vasile Voiculescu, Ion Minulescu, Ionel Teodoreanu etc., care se regăsesc în

acest volum. Conținând reale contribuții de istorie literară, cartea mai conține „interviuri antrenante, răspunsuri memorabile, idei și maxime ce se adaugă în moștenirea literară a celui evocat”. ■ Sub inițialele I. B. este semnalată apariția numărului 3, pe 1973, al revistei „Manuscriptum”, care conține un număr semnificativ de pagini dedicate beletristicii. Apar, astfel, aici, materiale inediate precum poezii de Ion Pillat, comedia lui Ciprian, *Ioachim – fiul poporului*, *Berck – scene și fragmente* de Max Blecher. Revista publică și studiul lui Alexandru Oprea, *Fals tratat pentru uzul autorilor de scenarii cinematografice*, ca și un grupaj de mărturii și documente literare despre Ion Barbu, intitulat *Diacronia unei existențe*. ■ În cadrul rubricii *Caiet*, A. I. Brumaru prezintă *Cartea pierdută*, apărută la C.R., în 1973, volum alcătuit, postum, de Mihai Gafița, în care Domnița Gherghinescu Vania recompilează un drum simbolic al copilăriei, parcurs de autoarea însăși. Așa cum remarcă recenzentul, „inteligența Domniței Gherghinescu Vania e declinată la punctul subiectiv, adică liric și narcisiac”, iar personajul scriiturii „are sufletul răsăritean, îndreptat spre contemplație, de unde produce simboluri”. Mai mult, asemănată lui Maiytrei, personajul eliadesc, „Domnița simte aderența sa la celelalte regnuri și o consemnează cu uimire și cu încântare feminină”, „își ascultă creșterea vegetală a corpului, împânzirea cu liniște a elementelor, renunțând, în cele din urmă, la toate pentru tăcere”. ■ *Cronica literară* aduce în atenție, prin pana lui Voicu Bugariu, volumul lui Ion Dodu Bălan, *Ethos și cultură*, adresat explicit tinerilor și asumându-și un rol educativ nu doar prin instruire și educare efectivă, ci și prin evidențierea „atributelor epicii noi, comuniste”, opuse „reziduurilor amoralei burgheze” care cultivă „necinstea, lenea, nepotismul, aroganța, arivismul, spiritul de căpătuială”. Secțiunile cărții semnaleză intenția educării tinerilor în spiritul ideologiei comuniste și prin titlurile pe care le propun – *Univers etic*, *Univers estetic*, *Glasuri ale patriei*. „Pledoaria pentru profilul moral și spiritual al omului contemporan”, modelat doctrinar cu severitate, se sprijină pe structura eseistică a scriiturii – „mici discursuri despre câteva dintre noțiunile fundamentale ale eticii socialiste”, asociate cu pamflete precum cel intitulat *Parazitul*. A doua secțiune dintre cele trei amintite pune problema „dependenței dialectice a artei și artistului de mediul social în care apar”, precum și a legăturii cu tradiția literară, în scopul „respectării specificului național în sens înalt” și al „angajării politice ferme a actului critic”. Secvența *Glasuri ale patriei* reunește portrete de scriitori considerați a fi „valori naționale” – Coșbuc, Labiș, Perpessicius, Vladimir Streinu ș.a., întrucât ilustrează „simbioza etic – estetic”, propensiunea spre etern a dimensiunii estetice a operei literare valoroase și obligativitatea legăturii directe a literaturii cu prezentul.

● [**„Ateneu”, nr. 9**] Const.Călin observă în *Perspective critice* că „în raport cu precedentele numere de revistă, din 1966 și 1971, consacrate lui G.Bacovia, cel de față e degajat de obligații strict omagiale. Festivalul – adus, odată cu actuala ediție, la proporțiile unui act reprezentativ pentru creația cul-

turală locală de azi – e numai ocazia de a reuni câteva din rezultatele studiului permanent al operei lui Bacovia”. Acesta „a ieșit din conul de umbră al injuștițiilor critice și nu mai are nevoie de acte de reparație și admirație necondiționată. Câmp deschis aplicării oricărei metode moderne de investigație critică, opera bacoviană” oferă numeroase drumuri de studiu ce vor contribui la „stabilirea unei precise identități morale și estetice a lui Bacovia”. ■ Sub titlul *Bacovia – așa cum l-am cunoscut*, Octavian Voicu consemnează convorbirile pe care le-a avut cu cei ce „au avut norocul să-l cunoască pe poet în diferite împrejurări băcșoane, care i-au putut urmări gesturile sau au conversat cu el. [...] Relatările obținute nu au în amănunt exactitatea unor reconstituiri documentare, au însă meritul de a proveni de la oameni, ei înșiși intelectuali, care au cunoscut epoca și mediul «bacovian», fiind adesea, într-o anumită perioadă, în prejma poetului”. Alexandru Șendrea, V. D. Manciu, Mihai Gherguță și Vasile Mitrofan – foști elevi ai profesorului de caligrafie și desen Bacovia, dar care peste timp deveniseră colegi de cancelarie cu acesta sau participaseră la șezătorile „Ateneului cultural”, unde conferența Bacovia – conturează imaginea unui „om modest, fără impetuozitate, [...] fire sensibilă, [care] ne dădea impresia unui om al tăcerii, [...] un om foarte tăcut, [care] se strecura printre oameni parcă dorind să nu-l vadă nimeni și să nu atingă pe cineva în drumul său”; tot ei consemnează că „la vremea când l-[au] cunoscut, Bacovia era un poet apreciat în cercurile din țară. Pentru aceasta au făcut mult Macedonski și Grigore Tăbăcaru. Desigur, la Bacău geniul lui nu era încă omologat. Și poate e și firesc: de departe se vede întotdeauna mai bine. Nu se poate spune însă că nu era cunoscut ca o figură a orașului”. ■ Ion Biberi, în *Interferențe*, constată că „peisajul poetic românesc din epoca în care s-a format Bacovia întrunea caractere contradictorii: exotism de fantezie și autohtonism programatic. [...] În această ambianță literară, poezia lui G. Bacovia aduce un accent nou, de suferință și dramă înăbușită. Deopotrivă depărtat de exotismul fastuos ca și de viziunea concretă a satului, poemul bacovian răsfângea ecoul târgului provincial, pe atunci monoton, cenușiu, încropit în oboseală și nostalgie. Poetul se menținea în decorul cotidian, căruia îi descoperea adâncimea și sunetul grav; versul său nu avea rezonanțe de alămuri, ci o muzicalitate interioară, mărturie a unui suflet interiorizat. Contrastul cu opera celor mai mulți dintre poeții timpului era puternic. Bacovia nu lua atitudini, nu proclama ostentativ o estetică. Era natural și sincer cu sine. Se menținea în cotidian, dar pentru a-i descoperi ritmul încetinit și sugestiv. A creat o poezie de atmosferă”. Întregul articol al lui Ion Biberi demonstrează că „poetica bacoviană ascultă [...] de comandamentul estetic esențial, formulat de Mallarmé, sugestia, dar îmbină într-o structură complexă, deși, în aparență, de mare simplitate, mijloace artistice variate: se află, astfel, la întretăierea poeziei, muzicii și picturii”. ■ Ion Maxim subliniază, în *Audiție colorată*, că „poezia lui Bacovia a avut, la apariție, o audiență de public limiată, dar o mare influență asupra liricii noastre. Prin mecanismul ei

aparent simplu și prin atmosfera ei ciudată, prin muzicalitatea cromatică și plasticitatea specifică, a stârnit nenumărate ecouri ce se pot depista până în zilele noastre”. Criticul își propune să evidențieze modernitatea universului poetic bacovian: „Un spațiu limitat, o structură spațială cu anumite linii, nu multe, dar pe care poetul le parcurge mereu ca și atâtea personaje moderne ce fac aceleași gesturi, rostind doar câteva cuvinte, repetându-le invariabil. De aici și limitarea limbajului pe măsura acestor căi reduce la număr, dar bătătorite ritmic. De aici și aparentul caracter artificial al poeziei, manierismul ei. [...] Această stereotipie caracteristică unui gând închis sau unei poezii de teme reduse, reluate mereu într-o limbă uniformă și uniformizată, poate da impresia unei continuități și identități în continuitate. [...] Dezordinea este specifică acestei lumi agonice ce se rânduiește totuși liric (VI. Streinu), într-o poezie a unui dezgust de veac”. ■ În *Marginalii editoriale sau un mesaj uitat*, Mihail Petroveanu, autorul unei cărți despre *George Bacovia* (E.P.L., 1969), evidențiază „caracterul cu totul simplificator al ideii declinului absolut în care faimoasa și teribila «nevroză» ar fi precipitat fără drept de apel și talentul și mintea poetului”. Mihail Petroveanu comentează semnificația includerii versurilor postume în cea de-a doua ediție a monografiei, precum și importanța introducerii în „dosarul” bacovian a „rândurilor în proză privind stările psihice trăite în ultimii ani de viață” de poet. Propunându-și să facă un comentariu aparte la o confesiune a lui Bacovia, tipărită în revista „Ateneu”, 1966, prin grija Agathe Grigorescu-Bacovia, sub titlul *Divagații utile*, criticul constată că „textul în cauză, ocazionat de moartea lui Camil Petrescu, deci compus la mai puțin de două săptămâni înainte de propriul sfârșit, este literalmente cea din urmă mărturie scrisă a poetului. Deși așternute într-un moment în care s-ar fi zis că Bacovia nu mai putea fi capabil nici de efortul mecanic al scrierii, aceste ultime *Divagații utile* reflectă o privire limpede, un cuget aflat în posesia resorturilor lui. [...] Adresată sieși, epistola este cel din urmă autoportret. Autoportret în care poetul se descrie pe sine așa cum s-a descris în poezia sa. Ca protagonist al unui destin. Un destin tragic, îndulcit de un vis. Un vis transfigurator al omului însuși”. ■ Emil Manu formulează *Un punct de vedere* privitor la publicarea *Postumelor* lui Bacovia, dar și a oricărui poet, în general: „Mi-am dat seama, dintr-o practică personală, că postumele poezilor, ale marilor poeți, n-ar trebui publicate separat decât în cazuri excepționale, ci ca anexă, într-o ediție critică (o ediție critică a operei lui Bacovia nu avem încă!). Postumele, variantele, fragmentele de poeme strică, în ochii publicului, imaginea unui creator, având mai ales rolul unei întregiri de ordin istorico-literar”. După ce a publicat postumele lui Minulescu, criticului i s-a reproșat că a stricat imaginea poetului, deși nu făcuse decât o întregire a ei; de aceea, „în cazul lui Bacovia lucrurile sunt cu atât mai adevărate cu cât versurile din ultima perioadă sau cele rămase în arhiva familiei par scrise de un alt Bacovia”. ■ La *Cronica edițiilor*, Mihai Drăgan scrie *Despre unele omisiuni și adaosuri* în alcătuirea

edițiilor, numeroase, ale operei lui Bacovia. Constatând că la acel moment nu există o ediție completă a operei bacoviene, deși unele volume antologice au apărut sub directa supraveghere a poetului. După o critică trecere în revistă a diverselor ediții, Mihai Drăgan arată că „în materie de editare, se pune întrebarea: care este textul de bază? Acela din «ediția definitivă» din 1944, din aceea (selectivă) publicată în 1957, ultimul volum antologic antum, sau prima apariție a textului (în revistă sau în volume)? [...] Iată o întrebare la care ar putea răspunde numai un filolog încercat ce și-ar lua misiunea dificilă de a realiza o ediție critică definitivă a creației bacoviene”. ■ Sub titlul *Pentru o explicare a lui Bacovia*, Mariana Filimon consemnează discuțiile despre opera bacoviană cu participanții la festival de diferite specialități: esteticianul Cezar Radu (*Descoperindu-l pe Bacovia, cititorul de astăzi se regăsește pe sine*), poetul și traducătorul Iulian Vesper (*George Bacovia și patosul sincerității*), criticul literar Mihai Gafița (*În numărătoarea secolului, întâiul...*) profesorul Paul Caravia (*Bacovia – poet de anticipație*), poetul Ioanid Romanescu (*Om – cuvânt*), romancierul Petru Popescu (*Rânduri epigonice despre Bacovia*), poeta Mariana Filimon (*Privilegiul*), compozitorul Doru Popovici (*Eufonie autumnală*), scenograful Radu Negru (*Scenografie la proza scurtă*), regizorul de teatru Bogdan Ulmu (*Poezia, spațiu teatral*), pictorul Ilie Boca (*Omagiile sunt fructele noastre*), dramaturgul și publicistul George Genoiu (*Simple propuneri*), pictorul Constantin Doroftei (*Acord grav*). ■ Valentin Tașcu propune o discuție despre *Originalitatea poeziei bacoviene* și constată că „la o întrebare, deloc lipsită de importanță, s-a răspuns cu dificultate, parțial și relativ”. Sunt amintite opiniile contradictorii ale lui G. Călinescu, Nicolae Manolescu („Care e timbrul intim, sunetul fundamental, desprins de toate armonicile superioare, al poeziei lui Bacovia e greu de spus”), Șerban Cioculescu („el a chibzuit artistic singularitatea, găsind că numai în acest fel poate fi original”), Ov. S. Crohmălniceanu (expresionismul bacovian), Mircea Tomuș („În veacul său, autorul *Plumbului* nu îl continuă doar pe înaintașul său [Eminescu, n.n.], ci îi reprezintă tipul, îl reeditează, într-un mod în care intervine multă conștiință artistică. Bacovia nu este deci un Eminescu al secolului XX, ci este el însuși, având însă o structură apropiată, de tip eminescian deci”); desigur, autorul articolului avansează și propria opinie: „Originalitatea poeziei lui [Bacovia] stă în puterea și curajul de a se lipsi, de a nu căuta cu orice preț originalitatea”. ■ Ioan Neașu se întreabă: *Este Bacovia expresionist?* Răspunsul la întrebarea din titlu declanșează precizări de natură estetică, cu frecvente citări din *Zări și etape* de Lucian Blaga, „cel mai de seamă expresionist al nostru”. Premisele teoretice, aplicate lecturii poeziei lui Bacovia, ar dezvălui un paradox: „Prin monotonia tematică, deci, Bacovia este un impresionist, el comunică *nuanțe* ale aceleiași stări, nuanțe însă care apar ca impresii, ca o consecință a contactului său cu realul. O dovadă în acest sens este și sentimentalismul (N. Manolescu), sinceritatea poeziei bacoviene. În această privință părerile sunt împărțite, o serie de

critici văd în opera lui Bacovia produsul sincer și naiv al unei sensibilități excesive, în timp ce alții văd [...] o poză rafinată, creată «la rece», ba chiar o anumită doză de manierism, discutat cu subtilitate de M. Petroveanu [...] . A opta pentru una dintre aceste două poziții înseamnă a rezolva implicit și problema caracterului expresionist sau impresionist al poeziei bacoviene [...] . Expresionistul are o estetică pe care o aplică, impresionistul comunică spontan. Iată de ce e paradoxal să se vorbească despre Bacovia ca despre un «expresionist involuntar» (Laurențiu Ulici, Șt. Aug. Doinaș), e o contradicție în termeni, după cum paradoxal este și să se susțină sinceritatea poeziei bacoviene și în același timp caracterul ei expresionist (M. Petroveanu). Confuziile acestea sunt posibile deoarece [...] o operă poate fi considerată expresionistă sau impresionistă doar din perspectiva procesului de creație atunci când nu se operează delimitări stilistice, cum procedează [...] Ov. S. Crohmălniceanu în monografia sa *Literatura română și expresionismul* (ed. Eminescu, 1971). Criticul trebuie să țină cont de acest lucru și să nu schimbe în decursul analizei unghiul de vedere”. ■ Florin Mihăilescu semnează *O interpretare a «Lacustrei»*, oscilând între surprinderea expresivității artistice și trimiteri la raportul literaturii cu ideologia: „Dimensiunile adânci ale *Lacustrei* nu se dezvoltă printr-o analiză fenomenologică, ci printr-o inserție clară și decisă a textului în două contexte supraordonate: totalitatea operei și totalitatea structurii sociale determinante. Coerenței cu care poezia bacoviană realizează viziunea asupra lumii a unei categorii sociale date, aceea a proletariatului intelectual de extracție mic-burgheză, îi corespunde în *Lacustră* coerența cu care elementele structurii ei artistice sugerează sensul liric fundamental. Plânsul materiei ca simbol existențial devine, în această perspectivă, finalitatea majoră a poeziei al cărei ultim secret rămâne tocmai această transcendere, remarcabilă prin simplitatea ei, a elementelor de figurație plastică. Dincolo de ele, și dincolo de monotonia somnolentă a ideii poetice, veghează o conștiință neliniștită și tragică”. ■ Cristian Livescu, în articolul *Decorul vizionarismului bacovian*, încearcă să reconstituie „o structură de adâncime vizionară, grație căreia universul bacovian se susține ca o construcție sigură, desăvârșită, care să nu aibă neapărată nevoie de aluzii exterioare, [...] resistemizarea noastră nefăcând altceva decât să evidențieze existența unei mitologii poetice cu totul originale. Transviziunea se produce prin intermediul simbolului-decor” din care analizează: parcul, grădina, câmpia-pustiu; apa și scrumul; cimitirul de vise; oceanul groazei; camera agoniei; putrezirea toamnei. ■ Ernest Gavrilovici semnează *Bacovia sau luciditatea sugestiei*, articol care urmărește „demersurile criticii literare din ultimii ani în «cazul» Bacovia, [care] au adus, indiscutabil, câteva substanțiale modificări «portretului robot» al acestui ciudat și tulburător poet. I s-a măsurat, printre altele, cuantumul de irradiație suferită din partea eminescianismului [...], i s-a determinat locul și situația specifică în literatura noastră [...], și, ceea ce ni se pare nouă esențial, suprafața de contact conștient cu rea-

litățile unei societăți [...] . Exegezele de acest fel converg în a sublinia caracterul conștient și rafinat al creației bacoviene. [...] Astfel poezia bacoviană se desprinde, cu concursul paradoxal al unor critici impresionisti, de blestemul lovescian al «cinesteziei animalice», de «întâia licărire de conștiință a materiei ce se însuflețește», redobândându-și oficial identitatea sa, luciditatea sugestiei. Se reabilitează raționalitatea universului bacovian exprimat într-o serie evasiinfinită de obsesii”. ■ Pentru C. Costin, *Invocații fundamentale*, „viziunea arhitecturală a liricii noastre [...] își are în autorul *Plumbului* pe unul dintre pilaștrii fără de care bolta (Eminescu) ar pierde din grandoare. [...] Poetul care între cele două războaie mondiale a știut să plângă frumos ca nimeni altul, rostind și supreme refrene agitatorice («*Sculați ai muncii proletari!*»), a înzestrat ideea de poezie cu câteva virtuți fundamentale. Așadar nimic «senzațional» în postumitatea lui Bacovia”. ■ Mircea Popa afirmă în «*Pustiul*» bacovian că „una din cele mai zguduitoare metafore pe care poezia sa o introduce în circuitul literar românesc este aceea a pustiului. Nu în înțelesul de «pustie» și «asceză», ca la Ioan Alexandru, ci în acela de gol universal, de vid sufletesc. Poetul este un damnat sortit să trăiască într-o lume absurdă care îi dă fiori de revoltă sau de tristețe. [...] Poetul e o conștiință dezorganizată și răvășită, invadată de neantul vieții cotidiene în care prezența sa pare o anomalie. Comportamentul său e bizar, existența sa pusă sub semnul incertitudinii și al precarității”. Afirmările sunt bogat exemplificate cu versurile poetului și duc la concluzia: „Pustiul bacovian e cea mai dureroasă imagine pe care infernul lumii capitaliste a creat-o în literatura română”. ■ La rubrica *Jurnal de istorie literară*, Al.Săndulescu afirmă, în *Sonuri și culori bacoviene*, că „opera poetică a lui Bacovia ar putea să poarte ca motto semnificativul vers baudelaireian: «*Les parfums, les couleurs et les sons se répondent*». Căci ființa ei, atât de singulară în poezia românească, se înalță printre efluvii, încorporându-și muzica și culoarea ca pe două elemente constitutive, organice. În Bacovia s-au întâlnit un pictor și un muzician, care proiectează asupra lumii o viziune de sinteză”. Analiza rafinată și subtilă întreprinsă de Al.Săndulescu relevă că „în ființa poetică a lui Bacovia s-a decantat ecoul *Nocturnelor* și al *Valsurilor* lui Chopin și al picturii impresioniste (grația baletului l-a atras și pe Degas), prefăcându-i poezia în melodie și culoare, «o pictură parfumată cu vibrări de violet»”. ■ La rubrica *Cronica limbii*, Val. Ciubotariu vorbește despre limba poeziei lui Bacovia, împrumutând formula celebră cu care Tudor Vianu a caracterizat ultima perioadă a creației eminesciene: *Scuturarea podoabelor*.; „Artificiul stilistic lipsește aproape cu desăvârșire, poetul nu «lucrează asupra cuvântului», opera sa e poate cea mai puțin împodobită, în accepțiunea curentă, din toată literatura noastră. [...] Nu este locul și nici situația de a stabili locul lui Bacovia în ierarhia valorilor poeziei noastre. Lîmpede este însă că acest om care și-a trait halucinat nefericirea este un poet fascinant, convingător, care izbutește să ne transmită mâhnirile lui fundamentale și incurabile. Succesul de azi al literaturii

sale se explică cu siguranță prin modernitatea construcției poetice, extrem de economică, prin atmosfera de sinceritate, prin caracterul extrem de direct al confesiunii [...] Volumul redus al lexicului, mulțimea repetițiilor dau impresia de monocord, dar aceasta e compensată de forța cu care, prin revenirea insistentă a cuvintelor-cheie și prin apelul la sinonimele contextuale, se reliefează stările de spirit și ideile fundamentale ale poetului. Dacă adăugăm valorificarea superioară a neologismului precum și faptele de simbolism fonetic avem, în mare, resursele lingvistice principale ale operei lui Bacovia”. ■ Rubrica *Cronica literară*, semnată de Const.Călin, relevă o importantă operă a literaturii epistolare și memorialistice românești, *Jurnal* (vol.I) (Minerva, 1973, seria „Memorialistică”) de Gala Galaction: „Ceea ce se remarcă dintru început la autorul *Jurnalului* e convingerea sa într-o înzestrare și misiune superioare [...] rafinamentul de percepție și pasiunea artistică a scriitorului care și-a elaborat opera într-o strictă reclusiune nu sunt inferioare ideologiei și vocației misionare”. ■ La rubrica *Mențiuni critice*, Fl.Dimofte scrie despre reeditarea sub îngrijirea lui Simion Bărbulescu, a operei unui poet lansat de E. Lovinescu, anume Simion Stolnicu, *Șerpuiri între lut și torțele de aur* (Minerva, 1973). Autor a două volume antume remarcate unanim în 1933 și 1935 – nu va reintra în uitare, *Șerpuiri...* conținând suficiente piese de rezistență, iar intersecțiile cu lirica majoră interbelică determinând situarea lui într-un spațiu literar des frecventat de cititori. ■ Vlad Sorianu urmărește „maturizarea unei conștiințe poetice”: Ioanid Romanescu, în cele două volume *Favoare* (C.R., 1972) și *Baia de nori* (Junimea, 1973) – „este drumul de la aventura spirituală a unui temperament introvertit, la acceptarea mai mult sau mai puțin conștientă a unui destin intelectual”. ■ Se publică poezie, semnată de Radu Cârnecki, Agatha Grigorescu-Bacovia, Petru Anghel, Ernest Gavrilovici, Paul Sân-Petru, Constantin Abăluță, Ovidiu Genaru, Mihail Sabin, Haralambie Țugui, Horia Gane, Ion Lotreanu, Elena Cătălina Prangati, Florin Muscalu, Ion Ivan, Ioanid Romanescu, Mihai Ursachi, Ovidiu Hotinceanu; eseu: Al. Protopopescu; traducere de poezie: Al.Husaru; traducere de proză: Virgil Stanciu.

●[„Cinema”, nr. 9] După ce s-a ocupat luni întregi de decoruri, costume, operatori și regizori, din acest număr, revista inaugurează o serie de articole dedicate scenariștilor, argumentând: „Începem cu Titus Popovici, scriitor de care sunt incontestabil legate realizări dintre cele mai izbutite ale filmului nostru. În numerele viitoare ne vom consacra atenția unor Eugen Barbu, Mihnea Gheorghiu, Ioan Grigorescu, D.R. Popescu, Petre Sălcudeanu, Nicolae Țic, scriitori de primă mărime, din ale căror eforturi cinematografia noastră își extrage acea materie primă-fără-de-care...”. Intitulat *Un copil al secolului său: Titus Popovici*, primul articol de acest fel aparține lui Radu Cosașu, care consideră că „Literatura e vocația lui – filmul însă e perpetua sa invocație. Niciun scenarist român – și se va înțelege că eu aici nu-s deloc interesat de clasamente, ci fac doar un portret de profesionist al unei inspirații esențiale pentru

cinematografia română de azi – nu are ochiul lui cinematic, sensul mișcării, dinamica replicii lui”. Semnele zodiei sale literare ar fi, în opinia semnatarului, politicul și revoluția, iar sursele inspiratoare, Rebreanu și Malraux. Fișa cinematografică ce acoperă intervalul 1956-1973 cuprinde douăsprezece scenarii (între care *Moara cu noroc*, *Setea*, *Străinul*, *Pădurea spânzuraților*, *Mihai Vi-teazul*, *Puterea și adevărul*), jumătate din acestea realizate în colaborare cu Petre Sălcudeanu, Francisc Munteanu sau Al. Struțeanu. ■ Un grupaj se intitulează *Călinescu cinefil*, în caseta redacțională precizându-se că, pornind de la primul volum al culegerii de articole călinesciene, *Gâlceava înțeleptului cu lumea*, editat de Geo Șerban, Radu Cosașu „și-a permis să citească această carte cu ochi de cineast, pentru a o prezenta cinefililor”. „Articolele lui Călinescu sunt erupții de viață, cascadă de strigăte, râsete, zgomote și cântece. Impresia fundamentală a acestor «nimicuri» e de torent vital. Totul pare scris pe un colț de masă care merge cu tramvaiul, la piață, apoi în bibliotecă, apoi la mare, la băi, pe urmă în tipografie, în librărie, în Franța, în Italia, la pol și în Abisinia, în grădină, în Obor și la Universitate [...]”. Este reprodusă tableta *La cinematograful*, apărută în „Adevărul literar și artistic”, din 26 noiembrie 1933, și sunt extrase păreri critice despre cinema, între care „Filmul este mijlocul cel mai sigur de a lua pulsul unei națiuni”. ■ În articolul *Cine se teme de ecranizări?*, Teodor Mazilu atinge inevitabil și chestiunea raportului dintre literatură și film: „Romanul este o expresie artistică infinit mai complexă și mai pregnantă decât un film; nu numai la început a fost cuvântul dar și la sfârșit... Literatura exprimă misterul și sensul ultim al existenței, parfumul ei tragic” pe care filmul n-a reușit s-o egaleze. ■ Scriitorul Constantin Stoiciu, producător delegat, descrie într-un articol cele trei săptămâni de filmare a comediei satirice *Castele de nisip*, cu scenariul semnat de Paul Everac. „Este un caleidoscop satiric, alcătuit din mai multe povestiri care alcătuiesc (sic!) o imagine comică și chiar grotescă uneori a imposturii, a incompetenței, a afacerismului, a lichelismului, într-un cuvânt, o imagine satirică a unei lumi mici lăturalnice, izolate în margine de lege și de omenie”.

● [„**Familia**”, nr. 9] Gh. Grigurcu propune în cronică literară două nume lirice: Dragoș Vrânceanu, cu un volum ce constituie „un act de inefabilă arheologie”, *Migdalul înflorit a două oară*, și Liviu Călin, *Suflet în spațiu* (un „spațiu” suav citadin, parcul, „al unei poezii exsanguu delicată, o mărturie lirică a unei existențe de intelectual... în tradiția tandrei sensibilități a lui Adrian Maniu, Camil Baltazar sau Virgil Gheorghiu”). ■ Ilie Maduță adaugă câteva *Marginalii la poezia lui Emil Botta*, discutând despre elementele tragicului, histrionicului și folcloricului. ■ Versuri de Al. Andrițoiu – *Tot comunist*. ■ Proze scurte de Sun Iui, în traducerea lui Ion Covaci. ■ Ed. Tesler: *Motive lirice în poezia lui Arghezi*. ■ Un amplu studiu despre „nedreptățitul” Mateiu I. Caragiale, într-o nouă lectură critică – *Câteva precizări metodologice* semnează Ov. Cotruș. Discutând despre impactul în epocă al *Crailor...*, entuziast

receptați la momentul 1930 doar de către „singurul nostru *critic de identifi-care*” – Perpessicius (abia după moartea autorului venind și laudele unor Vianu, Streinu, Pompiliu Constantinescu), Cotruș remarcă „graba de a-i valorifica opera așezând-o în diverse constelații literare-autohtone sau străine.. arătând mai mult o preocupare de istorie literară decât efortul critic al înțelegerii operei în realitatea ei originară. [...] Când se procedează prea grăbit la scoaterea în prim plan a relațiilor externe ale operei unui scriitor, înainte de a se proceda la epuizarea relațiilor interne dintre diferitele ei componente (în cazul lui Matei, relațiile dintre *Craii*, poeziile din *Pajere*, nuvela *Remember*, fragmentele din *Sub pecetea tainei*) avem conștiința că se sare cu prea multă ușurință peste primul și cel mai important moment al procesului de înțelegere, pentru a se ajunge, din nevoi de sistematizare, la un moment secundar și în ultimă instanță, nedefinitiv pentru esența operei. Numai opera care există prin ea însăși, în afara procesului de contextualizare, își sporește semnificațiile înlăuntrul acestui proces”. ■ Pagini de memorialistică de Onisifor Ghibu, despre Sextil Pușcariu. ■ *Puterea cuvântului*, un nou eseu despre Dimitrie Cantemir, semnat de Mircea Muthu, vorbindu-se despre *înțelepciunea fără vârstă* din *Divanul* sau *Logica*, prevestind tezaurul paremiologic al lui Anton Pann: „Gândirea este asociativă, sentențiile se leagă una de cealaltă în serii memorabile... Ca și Nicolae Iorga, savantul care avea respectul izvoarelor istorice, era dublat de un temperament vulcanic, de mobilitate meridională, ce se «revanșase» din plin în *Istoria Ieroglifică*... Înțelept tragic și comentator burlesc deopotrivă, el posedă artă disimulării perfecte, izvorâtă și dintr-o necesitate istorică (și balcanică, am adăuga noi) a supraviețuirii. Cu mult înainte de Arghezi sau Anton Pann, prințul avea geniul limbii, cu care ieșea în întâmpinarea «luminilor» celui de-al XVIII-lea secol”. ■ O recenzie a lui Crăciun Bejan asupra volumului lui Traian Herseni, *Sociologia literaturii*. ■ Crăciun Parasca vorbește despre *Piesa scurtă contemporană*, cu exemple de opere „într-un act” ca *Jocul cu focul* de Octav Măgureanu sau *Nepotrivire de caracter* de Ion Băieșu, piese editate de Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă București în niște broșuri pentru uzul amatorilor. De asemenea, punctează autorul, sunt necesare mai multe antologii tematice de gen/ teatru scurt, fiind evidențiată cea de la Cartea Românească, *Nunta cerbului*. ■ O rubrică de *Note lingvistice despre județele țării*, realizată de Marius Sala. ■ François Pamfil, în *Umbra statuii*, amintește despre necesitatea unui edificiu eminescian la Oradea.

• **[„Presa noastră”, nr. 9]** Octavian Butoi realizează un interviu cu F. Brunea Fox: „[...] ce ne puteți spune inedit despre reportaj? – Reportajul trebuie să fie un fragment de viață din care unii să înțeleagă ce este viața, iar alții cum trebuie trăită. E un gen care deschide fereastra sensibilității și ascute inteligența. E un detector, foarte sigur, de realități, de fapte. [...] Reportajul se constituie în punctul unde se întretaie funcțiunea lucidă a cercetătorului de ac-

tualități pregnante cu calitatea publicistului, care știe să rafineze această funcțiune prin filtrele sensibilității și interesului public, el corespunde nu numai unei îndeletniciri profesionale, ci unui imperativ social pe care alte predicții nu-l pot satisface decât unilateral. Nu demult îi spuneam lui Petru Popescu: „Scrie reportaj, ai să cunoști lumea. Eu am cunoscut-o, luând-o razna prin orașe, prin sate, cu carnetul în mână, până când realitatea visată, închipuită, citită, a devenit realitatea trăită. Pipăită, ciupită, strânsă în brațe, adică viața. Vezi tu, din fotoliu viața se distinge prost, distanța topește nuanțele într-o singură culoare, care adesea e un roz foarte înșelător“. Sunt deci adept al formulei reporterului integral, așa am încercat să fiu și eu... [...] — *Sunteți printre primii care ați susținut înainte de ultimul război utilitatea socială deosebită a cursurilor universitare de ziaristică.*— Astăzi, după cum știi și dumneata, asemenea cursuri se predau în toate universitățile din lume. Ziaristica este o disciplină indispensabilă formării gazetarului, sporirii eficienței formative a presei, odată cu penetrarea ei fără precedent, prin cele mai variate mijloace de comunicație, în publicul larg. Nu înseamnă însă că gazetăria s-ar putea învăța exclusiv în universități, prin asemenea cursuri. Odată cu definirea orizontului teoretic, tânărul trebuie să colinde țara, să vadă cu „alți ochi“ oamenii, să citească rând cu rând gazetele; să asude printre tipografi în tipografie și să vâneze verbul înaripat în redacție. Abia atunci îți dai deplin seama că trebuie să știi de toate: și politică internă, și chimie, și agricultură, să ai și cunoștințe juridice, pentru ca să te descurci în toate problemele pe care le dezbați. Este o necesitate și pentru el ca profesionist, și pentru societate, ca orizontul lui cultural să fie cât mai larg cu putință. Desigur, unul care scrie despre economie, nu trebuie să concureze cu profesorul de economie politică, dar trebuie să aibă acele cunoștințe necesare pentru a înțelege și pune corect problemele. Asta constituie, în linii mari, ceea ce se cheamă cultura gazetarului. – *Doriți să citați câteva nume care au ilustrat gazetăria românească ?* – Gazetăria românească a dat mari valori în profesia asta. Dacă e să amintesc doar câteva nume, atunci aș începe cu Mihai Kogălniceanu. Eu l-am cunoscut pe Vasile Kogălniceanu; scria impecabil, cu nerv și pasiune. Mari publiciști au fost Nicolae Iorga, Constantin Mille, Constantin Bacalbașa, N.D. Cocea, C. Graur, Teodorescu Braniște. Îmi plăcea, de pildă, la Iorga patima fulminantă cu care scria. El venea cu o frază amplă, cu tot felul de comparații istorice și culturale, reușea să surprindă pitorescul și individualitatea. Bacalbașa, care s-a preocupat de istoria presei, era un îndrăgostit de mahalalele bucureștene și un povestitor de nedezmințit al tuturor cancanurilor ce aveau să se întâmple, de la cele din dughenele negustorilor până la cabinetul politicianului. Uite, Constantin Graur era și el un om de o rară consecvență. Totdeauna spiritul lui temperat știa să puie măsură în toate și să-și susțină cu perseverență convingerile până și le impunea. Ar fi bine ca o istorie a presei românești să prezinte operele lor, felul cum scriau, spre folosul incalculabil al tinerilor ziariști. – *Cum vă autodefiniți?* – În cei

peste 55 de ani de carieră, am început la 18 ani să lucrez – am scris fel de fel de texte: anchete, reportaje, interviuri, cronici și chiar articole de fond, în care mă refeream la „toate cele știute și încă la multe altele”. Nu m-am gândit însă niciodată să mă autodefinesc. Las pe alții să mă definească”.

● **[„Ramuri”, nr. 9]** Pe prima pagină apare articolul *Patria și poezia*, scris de Dumitru Bălăeț. ■ *Cartea de critică*: G. Gheorghiu scrie trei cronici literare. Prima cronică este dedicată cărții lui Matei Călinescu, *Fragmentarium* (Dacia, 1973). Cea de-a doua cronică este despre *Scritori români și străini*, de Liviu Petrescu. Ultima cronică este dedicată cărții lui Alexandru George, *La sfârșitul lecturii*. ■ *Cronica literară*: Al. Piru scrie despre Dragoș Vrânceanu. ■ *cărți noi la „Scrisul românesc”*: Constantin M. Popa scrie despre cartea *Sub umbrela mea roz*, de Sina Dănculescu. *Perfectul foarte simplu*, de Petre Dragu, este subiectul cronicii scrise de L. Octavian. Același autor scrie despre Mihai Pelin, *Miorița nu s-a născut lângă stele*. ■ *Studii, mărturii, documente*: Adrian Marino scrie articolul intitulat *Romul Munteanu: Literatura europeană în epoca luminilor*. ■ Ion Pătrașcu va continua în acest număr articolul *Dante și Coșbuc (II)*. ■ Fl. Firan consemnează corespondența dintre criticul C. D. Ionescu și revista „Ramuri”. ■ Octav Lazăr consemnează Un debut remarcabil: Dorin Tudoran. ■ *Perspectiva românească asupra universalității lui Pablo Neruda (II)*, de Paul Alex. Georgescu. ■ *meridiane: Cocodrilo sau moartea kawamei*, de Ilie Purcaru. ■ Apare o pagină specială Adrian Păunescu, ce conține *Poezii de dragoste, de călătorie și de aducere aminte*. ■ Sunt publicate poeme de: Nicolae Dragoș, Virgil Dumitrescu, Claudiu Moldovan, Ana Digă, Ioana Dinulescu și George Niță.

● **[„Secolul 20”, nr. 8-9]** Număr dublu tematic dedicat Americii Latine, prefătat de un citat din Nicolae Ceaușescu, rostit, în septembrie, la întoarcerea dintr-o vizită oficială în acest spațiu. ■ La moartea lui Pablo Neruda, revista publică o *Carte poștală netrimisă* de Eugen Jebeleanu, iar Edgar Papu traduce versuri ale poetului chilian, prefățate de textul intitulat *Târziul Pablo Neruda*. ■ Rubrica de *Mărturii românești* cuprinde fragmente din volumul lui George Bibescu, *Au Mexique, 1862*, care, pentru meritele de ordin istoric și literar, a fost recompensat cu premiul Bordin al Academiei franceze. Textul este tradus din limba franceză de Nicolae Liu, cel care dă toate lămuririle istorico-literare necesare în textul introductiv, intitulat *Un fiu de domnitor român în Mexic*.

● **[„Tânărul leninist”, nr. 9]** George Virgil Stoenescu reflectează la *Dimetrie Cantemir, primul nostru mare economist*: „Cantemir a observat faptul că în condițiile economiei feudale a Moldovei comerțul reprezenta un factor de progres, un stimulent pentru dezvoltarea producției de mărfuri [...] Toate aceste elemente ne duc, în mod obiectiv, către un răspuns obiectiv la întrebarea pe care ne-am pus-o mai înainte: da, Cantemir este un reprezentant al gândirii mercantiliste, dar nu în forma clasică, arhicunoscută, a mercantilismului apusean, ci într-una acordată la condițiile concret istorice în care a trăit, particula-

rizator genial”. ■ În cadrul rubricii *Cronica ideilor*, M.N. Rusu se referă la corespondența lui Ion Barbu: „Pentru mai dreapta cinstire a lui Ion Barbu poate fi intitulat gestul lui Simon Bayer de a comunica scrisorile pe care marele poet i le-a adresat în anii lor de formație universitară. Dintre acestea scrisoarea datată 16 aprilie 1923 este de o excepțională valoare psihologică și istoriografică. Ea are darul să ne releve fizionomia morală a poetului, risipind – e drept, tardiv – la încercările unor critici de a acredita imaginea unui Ion Barbu cu convingeri civice confuze”.

● [„Teatrul”, nr. 9] Constantin Măciucă, în *Angajarea socială și estetică*, afirmă: „Raza repertoriului o constituie dramaturgia națională, expresie profundă și nuanțată a spiritualității poporului, în cadrul acesteia locul preponderent deținându-l creația contemporană care oglindește complex problematica omului socialist. Arta noastră socialistă este organic solidară cu tendințele și cerințele societății, sintetizând și transformând în creuzetul imaginii artistice valorile etice, politice, filozofice care dimensionează realitatea contemporană și conturează destinul și aspirațiile comunistului. O amplă perspectivă umanistă oferă dramaturgilor – ca tuturor scriitorilor de altfel – revelatoare surse de inspirație, rodind în creații care jalonează peren procesul de continuă dezvoltare a creației dramatice. După elaborarea și ampla dezbatere a programului ideologic și educativ al partidului, creația originală a beneficiat de condiții superioare de afirmare, dramaturgii găsind în spiritul dinamic, prospectiv al acestuia un nou impuls pentru a surprinde ipostazele variate ale atitudinii umane dezvoltată în orizontul vast al socialismului, atitudine activă, faustică, afirmatoare, ostilă însă tendințelor de narcisism social și artistic. [...] În sectorul dramaturgiei contemporane, atenția continuă să fie distribuită cu preemțiune pieselor cu caracter militant, cu semnificații majore. Din dramaturgia socialistă au fost preluate, în general, piese cu o importantă miză socială, caracteristice pentru preocupările actuale ale țărilor prietene de făurire a conștiinței comuniste”. ■ În *Gong '73-'74. Prolog la noua stagiune*, sunt publicate o serie de avancronici teatrale: *Simfonia patetică* de Aurel Baranga (Teatrul Național „I.L. Caragiale”), *Casa de mode* de Theodor Mănescu, *Între noi doi n-a fost decât tăcere* de Lia Crișan, *Pygmalion* de G.B. Shaw (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”), *Omul care și-a pierdut omenia* de Horia Lovinescu (Teatrul „Notara”), *Philadelphia ești a mea* de Brian Friel (Teatrul Mic), *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban (Teatrul Giulești) ș.a. ■ În *Ancheta Revistei „Teatrul”*, cu titlul *Locul și rolul dramaturgiei noastre azi*, Aurel Baranga, Paul Everac, Theodor Mănescu, Virgil Stoenescu, Alecu Popovici, Gheorghe Vlad, Leonida Teodorescu, Alexandru Popescu, Mircea Radu Iacoban, Paul-Cornel Chitic, răspund la întrebările: „1. Care este, după părerea dumneavoastră, locul dramaturgiei originale în anii de după Eliberare? 2. Ce tendințe și valori artistice vi se par caracteristice acestei dramaturgii? 3. În ce măsură reflectă ea problemele politice ale a epocii noastre și ale construcției umane, și

în ce măsură este eficientă funcția ei educativă? 4. Ce vă propuneți, ca dramaturg, în anul jubiliar 1974?” Aurel Baranga apreciază că „tendința fundamentală a dramaturgiei creată în ultimele trei decenii a fost, este și va fi multă vreme de aici înainte tendința reflectării unei societăți în plină construcție. Această reflectare a fost înțeleasă de multe ori schematic, dogmatic, suferind de unilateralizări vinovate. Am confundat, și nu o dată, reflectarea cu o copie facsimilică a vieții. Am plătit acest tribut, ne-am lămurit, sper să ne fi vindecat. Arta cere interpretarea realității, extragerea semnificațiilor profunde, intelectuale și emoționale, înțelegerea dialectică a devenirii istorice, situarea cotidianului pe orbita evoluției unei societăți și a unui om care respinge accidentele stagnării. Dintr-o asemenea perspectivă se descifrează și sarcinile dramaturgiei actuale, a unei dramaturgii care trebuie să sporească în adâncimi filozofice și deci în capacitatea ei de prognoză. Am întrebuițat termenul, voit împrumutat din câmpul științei, fiindcă mă îndărătnicesc să cred că ridicată pe o altă spirală a Istoriei, însușindu-și însă caracterele fundamentale ale artei marilor tragici antici, dramaturgia contemporană e chemată să semnifice dar să și prevestească. Văd în acest caracter profetic al artei rostul ei major”. □ Constantin Paraschivescu, în *A fi sau a nu fi*, publică un eseu pe tema apariției dramei moderne. ■ Revista publică „piesa în două acte (șase tablouri) *Matca* de Marin Sorescu. ■ În *Pseudoantinomii*, Ioan Pascadi scrie despre *Național sau universal*. ■ Revista publică studiul *Școlile literare ca moment al stagnării* de Leonida Teodorescu, precizând că „Între 13 și 19 august a avut loc în Canada, la Montreal și Ottawa, cel de-al VII-lea Congres al Asociației Internaționale de Literatură Comparată (A.I.L.C.). La acest congres a participat și o delegație română condusă de prof. dr. docent Zoe Dumitrescu-Bușulenga”. Se notează că textul comunicării a fost prezentat în cadrul temei „La litterarité”. ■ Mira Iosif publică un amplu interviu cu Martin Esslin pe tema *Forme ale teatrului prezent*. ■ În *Cartea de teatru*, Constantin Radu-Maria prezintă volumul de *Teatru* al lui Vasile Voiculescu (Dacia), ediția fiind îngrijită de Mircea Tomuș. Bogdan Ulmu prezintă volumul *Teatru* de George Magheru. ■ În *Tv*, Dumitru Solomon abordează problema teatrului televizat, apreciind că „fenomen greu de explicat, televiziunii i-au reușit întotdeauna mai bine dramatizările decât teatrul propriu-zis. Probabil că, totuși, televiziunea e mai aproape de cinema decât de scenă, cum, la rândul său, cinematograful preferă proza teatrului. Meritorii dramatizări mai vechi după literatura lui D.R. Popescu sau a lui Eugen Barbu (poate că au fost și altele), sunt urmate acum de una, aflată nu mai prejos, după romanul *Descoperirea familiei*. Un dramaturg, Virgil Stoenescu și un reporter, Rodica Rarău, au descoperit în proza unui poet, Ion Brad, filonul unui bun spectacol de televiziune; iar regizorul Cornel Popa a avut norocul (care se abate atât de rar asupra capetelor regizorale ale televiziunii) să-și arate experiența profesională și talentul lucrând pe un text valoros, de reală condiție literară, așa cum s-ar cuveni să fie toate textele dramatice sau dramatizate din

emisiunile de teatru”. ■ I. P. în *Cărți, reviste*, prezintă numărul 3/1973 al „Revistei române”, „publicație trimestrială de literatură și artă, editată în limbile franceză, rusă, engleză și germană”. ■ Revista publică piesa în două părți *Chițimia* de Ion Băieșu.

• [„**Transilvania**”, nr. 9] Citim fragmente din poemul dramatic în trepte *Iezerul* de Cristofor Dancu. ■ Versuri semnează: I. V. Spiridon (*Moment ritual*), Cristofor Dancu (*Fânețele*), I. Dancu (*Balada; Feerie nocturnă; Cantilena*). ■ *Din folclorul Avrigului* citim: *Doine de codru; Cântare la mor; A mortului; Strigătură la nuntă; Cântece (lirice); Cântecu Văleanului; Cântecu lu Marcu*. ■ Numărul este dedicat lui Gheorghe Lazăr: ■ Numărul se deschide cu textul *Gheorghe Lazăr și Avrigul*, semnat Transilvania: „În Avrig s-a cheltuit un mare efort constructiv și anii noștri ne aduc și ne promit mărturia cea mai elocventă a rezultatelor acestui efort, în consemn cu fertilul ritm de dezvoltare a întregii țări: din Avrig au pornit legende, cântece și oameni, așa cum au pornit din toate satele țării; din Avrig au pornit și în Avrig s-a întors Gheorghe Lazăr cel care prin contribuția lui de modestă aparență, a realizat fundamentala orientare patriotică și națională a bazelor culturii române într-un moment de grea cumpănă”. ■ Apare un fragment din ediția a doua a monografiei *Gheorghe Lazăr* de George Macovescu, fragment intitulat *Gheorghe Lazăr, ctitor de școală românească*. ■ Revista publică și o *Cronologie* a Avrigului, semnată de Mihai Racovițean. ■ În *Album sentimental* citim un fragment din *Înștiințare de toată cinstirea vrednică tinerime* de Gheorghe Lazăr. ■ Maria Fanache publică un text scurt, *Dascălul*. ■ Ilie Guțan scrie despre *Patosul cărturarului*. ■ Apar și câteva studii: Vasile Netea semnează *Gheorghe Lazăr în Istoriografia română*; studiul *Gheorghe Lazăr, inginerul* este semnat de T. Mihăilescu și B. Popa; *Gheorghe Lazăr, date vechi – tâlcuri noi* apare sub semnătura lui Ioan N. Ciolan; Alexandru Vilan publică studiul *Gheorghe Lazăr și filozofia*. ■ Mircea Zăciu scrie despre *Avrigul*. ■ În *Patrimoniul documentar* apare *Un preludiv al revoluțiilor mari europene: Răscoala țaranilor români din Avrig, din anul 1751 și rolul lui Gheorghe Lazăr în faza din urmă a acesteia*, text semnat de Onisifor Ghibu.

• [„**Vatra**”, nr. 30/septembrie] Rubrică de Fănuș Băileșteanu: *Zaharia Stancu – prozatorul* (II) despre romanul extincției, cu cele două cărți apărute în 1968: *Șatra* și *Ce mult te-am iubit*, care sunt „două meditații despre moarte, mai profunde decât tot ce s-a scris până acum, în literatura română, pe această temă”, având ca elemente specifice principale sublimul și grotescul, alături de motivul oglinzii, al vizualului și cel al paternității. Despre romanele memorialistice publicate în 1946 (*Zile de lagăr*), respectiv 1958 (*Rădăcinile sunt amare*), Fănuș Băileșteanu afirmă că sunt construite pe „capriciile memoriei involuntare, memorie greu pusă la încercare”, deoarece amintirile se vor contopi în romane precum *Desculț* și *Vântul și ploaia*. *Epopoea deliromaului – Desculț* este nucleul românesc al întregii recuzite literare aparținând lui Zaha-

ria Stancu, în jurul căruia se creează celelalte romane, în care se pot identifica șiruri de povești din regiunea Câmpiei Dunării, ca într-o epopee a secolului XX. ■ Poeți mureșeni: Viorica Mereuță (*Vorbind de poet, Așteptați poezia*), Zeno Ghițulescu (*Feerice Grădini*) ■ *Filtre*: Poezie recenziată de Dumitru Mureșan: Mihai Ursachi (*Poezii*, editura Junimea, 1973); Proză recenziată de Silvia Udrea (Petru Popescu, *Sfârșitul bahic*, C.R., 1973 și Nicolae Damian, *Probegi, noi visăm*, editura Eminescu, 1973); critică recenziată de Vasile Florescu (Marian Popa, *Călătoriile epocii romantice*, editura Univers, 1972, Vasile Florescu, *Retorica și Neoretorica*, editura Academiei R.S.R., 1973) ■ *Cronica literară* de Dan Culcer: *Între Scylla și Charibda*, despre criticul M. Nițescu. Acesta scrie o serie de articole asupra poeziei (Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Ion Alexandru, Mircea Ivănescu, Șt. Aug. Doinaș) și consideră că poezia actuală trebuie să se despartă de tradiția anterioară: „reșezarea valorilor trebuie încercată prin despărțirea poeziei *epigonice, anonime* de cea *novatoare*”. În acest sens, M. Nițescu îl apreciază pe Ioan Alexandru ca fiind cel mai valoros poet dintre cei citați, acordând atenție sporită și unor poeți cum sunt Șt. Aug. Doinaș și Mircea Ivănescu. Volumul conține și un articol polemic la adresa cărții lui Basarab Nicolescu, *Ion Barbu-Cosmologia Jocului Secund*, Dan Culcer susținându-i aparatul critic, căci încearcă să îmbine portretele morale ale autorilor cu analiza unei opere. ■ Articolul *55 de ani de la moartea poetului: George Coșbuc – precursor al lui Lucian Blaga?* – în care Anton Cosma întreprinde o încercare de analiză a lui Coșbuc care să părească o anumită concepție eronată asupra poetului, aceea a simplității operei sale, evidențiind tocmai modernismul care reiese din numeroase creații. Acest fapt este demonstrabil prin legătura cu Lucian Blaga, cu care are în comun valorificarea folclorului și prin cultivarea anumitor coordonate specifice, precum modelarea tradiției autohtone și prezența unor elemente nietzsciene. Și lirica erotică este similară, alături de tema bahică și imaginea individului mort. Totodată, „cea mai revelatoare apropiere ce se poate face între poezia lui Blaga și aceea a lui Coșbuc este modul de a vedea satul românesc”, printr-o optică a stilizării, a idealizării acestui spațiu, printr-o dimensiune mitică. ■ *G. Coșbuc și idealul clasicității*: Mircea Popa îl consideră pe Coșbuc „un temperament contemplativ și senin, pătruns de sentimentul ordinii, simetriei, unității, de cultul formei și al rigorilor clasicității”. În idilă se observă înlocuirea motivelor mitologice cu cele folclorice, iar temele eroice sunt identificabile în specia literară a baladei, în care Mircea Popa consideră ca excelează, prin poeziile *El Zorab*, *Moartea lui Fulger*, *Noi vrem pământ*. Sunt publicate poeziile îndeite de G. Coșbuc: *Regele și ciocul*, *Călărețul străin*, *Coaredele de aur* – poeziile scrise în clasa a V-a, despre care Traian Pavele spune că sunt „prelucrări ale unor teme filosofice și folclorice”. ■ Redarea unor fragmente de proză aparținând lui Vasile Sălăjan (*Întâmplări odinioară*) și lui Mihai Sin (*Poarta de fier forjat*) ■ În articolul *Silueta lui Cantemir privind cu mândrie construcția frazei ro-*

mâneși Alexandru Toșa acordă o deosebită atenție stilizării formulelor lui Cantemir, comparațiilor ample și utilizării unor structuri rare: „Frazele lui Cantemir sunt adesea obscure, cu întorsături chinuite, îndelung și trudnic sculptate, dar întotdeauna au o notă personală; uneori, în proză, cuvintele rimează, răs-punzându-și unul altuia în plan semantic și fonetic”. ■ *Radar*: redarea unui fragment de proză de Guillaume Apollinaire: *Disparția lui Honore Subrac*, tradus în română de Tudor Balteș; poezie de Jorge Luis Borges, în română de Angela Teodorescu și D. Marian (*Paznicul cărților*); poezie din R. P. Ungară, de: Zelk Zoltán, Nemes Nagy Agnes, Petri György, Pilinszky Janos, Csoori Sandor, Karolyi Amy, traduse Tudor Balteș și Ion Iuga. ■ *Antologie science-fiction*: continuarea din romanul lui Stanislaw Lem, *Tragedia mașinii de spălat*.

● **[„Viața militară”, nr. 9]** Publică versuri: Dan Mutașcu (*Stea de atins cu buzele*), Al. Jebeleanu (*Intimitate*), Rusalin Mureșanu (*De n-am iubi...*), Mara Nicoară (*Patrie, destinul tău, destinul nostru este*), Gheorghe Scripcă (*Contur de foc*), reportaje: Ilie Zavragiu (*Absolvenții*), Nicolae Boghian (*Misiunea în-seamnă dăruire*), Nicolae Dumbravă (*Duminica unor artileriști, Prezenți pe șantier, Sau poate însăși poezia*), Ion Căpeț (*Cea mai frumoasă aventură*), Mircea Cristian (*Un telefon de departe*), Mircea Radina (*O mândrie aparte, Seara uniformelor albastre*), D. Lucian (*Drumul spre drapel, Arma și struna*), A. Madu (*Elogiu muncii*), proză: Ladmis Andreescu (*Stai! Cine-i?*), Ion Aramă (*N-am renunțat la fotografie*), George Florin Cozma (*Echilibru*), Nicolae Minei (*Sinuciderea la comandă a lui Rommel*), eseu: Ion Lotreanu (*Semnificația unui personaj*, despre Ioan Valahul din *Princepele* de Eugen Barbu) ■ Aurel Martin, scrie cronici pentru volumele *Strofe la pământul țării* de Nicolae Dumbravă, *Stema din inimi* de Dan Mutașcu, *Pavăză la armonia culorii* de Traian Reu. ■ Nicolae Baltag recenzează volumul *Forță ascunsă* al scriitorului Aurel Mihale. O notă informează despre apariția suplimentului revistei, volumul *Apartamentul de la etajul 18* de George Florin Cozma și Ioan Chilom.

● **[„Viața românească”, nr. 9]** Numărul este dedicat lui Dimitrie Cantemir, articolele fiind grupate în două secțiuni. ■ Prima secțiune, intitulată *300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir* cuprinde texte semnate de: Radu Boureanu, Alexandru Duță, Șerban Cioculescu, Dan Simionescu, M. Petroveanu, Mircea Vaida, Savin Bratu, Narcis Zărnescu, Vasile Netea, Valeriu Străinu, Vasile Vetișanu. □ Radu Boureanu meditează la *Cantemir, azi*: „Umanist medieval român ca Grigore Ureche, Miron Costin, Const. Cantacuzino, afirmat în cultura lumii ca istoric, savant, cu o cuprindere larg a fenomenului politic, gânditor de formație științifică de nivel european, exegetul unor stări, al unei epoci, într-o operă (*Istoria ieroglifică*) generată de o morală laică așezând în centrul ei omul ca demiurg, Domnul cu pornire din spiță de răzeși moldavi, neștiutori de carte stă alături de marile spirite ale umanității”. ■ *De Opera lui Dimitrie Cantemir în cultura română modernă* se ocupă Alexandru Duță: „*Descoperirea Moldovei și Istoria Imperiului Otoman*, la aceste opere care și-au pro-

pus să lărgescă orizontul cultural al popoarelor europene, vom descoperi punctele de sprijin oferite de opera cantemiriană activității celor care au dat noi dimensiuni imaginii Europei din societatea română și au înfățișat, în același timp, societăților europene o imagine mai completă și mai plină de profunzimi a civilizației dezvoltate pe continentul nostru”. ■ *Despre Cantemir, scriitor de limbă română* notează Șerban Cioculescu: „Limba latină a fost idiomul lucrărilor științifice ale lui Dimitrie Cantemir. O învățase la Școala Patriarhiei din Constantinopol și-i cultiva tiparele ciceroniene [...] Aceasta nu vrea să zică deloc că învățatul se rupsesse de graiul poporului. Dimpotrivă, avea un gust foarte pronunțat pentru paremiologia autohtonă și cea turco-arabo-persană, iar zicalele constituie sarea bucatelor în contextul operelor lui, mai ales a celor scrise în limba părinților lui”. □ Dan Simionescu descrie *Aventura editorială a operelor lui Dimitrie Cantemir*: „Încep cu o mărturisire: titlul nu-mi aparține! Este sugerat de prietenul Șerban Cioculescu și l-am adoptat, pentru că într-adevăr, începând cu prima lucrare tipărită a lui D. Cantemir (*Divanul lumii*, Iași, 1698), până la ultima (din întâmplare tot *Divanul lumii*, ed. Virgil Cândea, București, 1965), lucrările genialului autor român, toate au avut câte ceva neobișnuit la apariția lor”. □ M. Petroveanu găsește un raport între *Dimitrie Cantemir și poezia de azi*: „După cum rezultă chiar din referințele și scurtele noastre încadrări, Ion Gheorghe nu a intenționat să dea o replică lui Dimitrie Cantemir. Doar incitat la o întreprindere proprie de autorul *Istoriei ieroglifice*, el a apelat la unele personaje din repertoriul cantemirian și, în spiritul de astădată al poporului, a compus cu ajutorul lui un soi de legendă a secolului și nu o alegorie, precum înaltul predecesor”. □ Textul *De la Inorog la Pașadia* este semnat de Mircea Vaida: „Când apare Pașadia, puternic și vulnerabil, pe ultimul pod aruncat spre amurg, poate fi invocată vechea oglindă cantemiriană, icoana Inorogului. Cu trupul sfâșiat de colții și ghearele jigăniilor, cu melancolia celui care și-a pierdut iluziile, pe orizontul parastasului de la Curtea-Veche, Inorogul e singur”. □ *Glose cantemirologice* face Savin Bratu: „Cantemirologia actuală a redescoperit sursele bibliografice oferite de teologie oricărui studiu despre o operă scrisă în epoca respectivă. Însăși opoziția, atitudinile contestatate, se produceau înăuntrul unui sistem atotcuprinzător și marcau contradicții sau scepticisme dar nu imposibile și de neconceput evadării. Cantemir e contemporanul voltairianismului de care este, evident, departe dar care nici el, nu ieșea din hotarele (în plurisemantica lui Cantemir) deismului”. □ Vasile Netea vede în *Dimitrie Cantemir, precursor al Școlii Ardelene*: „Admirația transilvănenilor pentru Dimitrie Cantemir se va menține intactă și după ce teoriile lor, care în fond erau teoriile cronicarilor moldoveni și ale lui Cantemir, cu privire la originea pur romană a poporului român au fost înfrânte, ei, prin Al. Papiu-Ilarian și Iosif Hodaș, fiind unii din principalii susținători și traducători ai *Operelor* sale întreprinse de Academia Română în 1870”.

□ Narcis Zărnescu reflectează la *Alegoricul la Dimitrie Cantemir*: „Existența culturală a *Istoriei Ieroglifice*, valorile estetice, poetice, social-istorice ale mesajului și codului, nu pot apărea decât în spațiul cuplului text-lector sau emițător-receptor. Comunicarea, cu cei doi poli ai săi, teoretizată de majoritatea esteticienilor și lingviștilor contemporani, l-a preocupat în secolul al XVII-lea și pe D. Cantemir”. □ Valeriu Streinu notează despre *Logicianul Cantemir*: „Așadar, opera logică a principeului filosof român Dimitrie Cantemir poartă, în mod evident, semnul tratării originale și personale – structura și modul de dispunere a materiei logicii la Cantemir nu l-am mai întâlnit la alți autori fie medievali fie din Renaștere fie din epoca lui Cantemir”. □ Vasile Vetișanu prezintă *Ethosul cantemirian*: „Etica nu rămâne un fenomen în sine, ci își găsește împlinire în modul de viață, în atitudinile și idealurile unei societăți, dornică să statornicească puterea omenescului, în tot ce el are mai trainic și mai specific. Aceasta a fost crezul etic al lui Cantemir”. ■ În cea de a doua secțiune *Cantemiriană*, semnează texte Eugenia Popescu-Județ, Petru Vintilă, Vlaicu Bârna, Mircea Deac. □ Eugenia Popescu-Județ îl prezintă pe *Cantemir, muzician în Constantinopol*: „Compozițiile sale se cântă și astăzi în concerte de muzică clasică turcească și sunt considerate printre cele mai frumoase melodii ale genului. Amintirea sa de cântăreț din tambur a dăinuit în cronici, luminând activitatea sa din domeniul muzicii otomane”. □ Petru Vintilă descoperă *Un palat al muzelor pe țărmul Bosforului*: „Palatul său de pe țărmul Bosforului va fi desigur locul prielnic al unui cenaclu literar în sensul larg al cuvântului, cu dese prilejuri de îndelungi colocvii intelectuale din cele mai diferite domenii, literatura, muzica, metafizica, logica și istoria, oferind în mod firesc subiectele cele mai aprinse și frumoase”. □ De *Iconografia Cantemir* se ocupă Vlaicu Bârna: „A trecut aproape neobservată, acum zece ani, apariția unui album de format mare (21/27) intitulat *Dimitrie Cantemir- viața și opera în imagini* scos de Scarlat Callimachi în colaborare cu Vladimir Block și Elena Georgescu-Ionescu. Este prezentat aici, pentru prima oară, un buchet impresionant de imagini legate de viața și scrierile vestitului cărturar român, a cărui operă a cunoscut o largă difuzare în toate marile centre de cultură europeană începând din prima decadă a veacului XVIII. [...] Materialul iconografic ni se înfățișează în mod cronologic, împărțit în patru capitole: copilăria și adolescența lui Dimitrie Cantemir, anii șederii la Constantinopol, perioada domniei și anii petrecuți în Rusia. Pe parcursul acestor etape în care se înscrie viața și oprea luminatului domnitor se poate urmări formarea și evoluția concepțiilor sale politice, filosofice și științifice”. □ Mircea Deac descoperă *O nouă imagine a lui Cantemir în sculptură*: „Fără a diminua cu nimic meritul acestor artiști, trebuie să spunem că bustul monumental al lui Irimescu se detașază prin generalizarea atât de clară și expresivă a personalității lui Cantemir, diplomatul, oșteanul și cărturarul”.

OCTOMBRIE

1 octombrie

• [„Steaua”, nr. 19] Editorialul lui Adrian Popescu șarjează asupra ideii de «disponibilitate» a unei personalități artistice ori a unui critic veritabil, pornindu-și demonstrația de la maxima lui Buffon «Stilul este omul» (articolul *Riscurile «disponibilității»*). ■ Al. Oprea face o lucrare de cercetare literară în care să dezvăluie o față mai puțin cunoscută a lui Cezar Petrescu, considerat îndeobște ca „un scriitor cu elaborare facilă, de o excesivă productivitate”, iar acea față mai puțin cunoscută reiese din scrisorile adresate lui Panait Istrati unde apare în ipostaza de „creator bântuit de neliniști, predispus la autoflagelări și [...] adept al unei nemulțumiri de sine profund ostilă facilitații și spiritului meșteșugăresc în literatură.” (articolul *Cezar Petrescu sau apetențele romantice ale unui romancier realist*, rubrica „poeta faber”). ■ Adrian Popescu îl prezintă publicului român, într-un medalion evocator cu titlul *Neruda sau patetismul poeziei*, pe Pablo Neruda, mort de puțină vreme, fiul unui feroviar, care a scris într-o singură noapte, de mare febră interioară, un volum întreg *Prăștierul entuziast*, la vârsta de doar 18 ani, fiind „după rafinatul Ruben Dario, o voce patetică, de amplă respirație whitmaniană, strălucitor militant pentru progres și pace”. ■ Gh. Bulgăr pune problema variantelor stilistice din scrisul lui Rebreanu și a „năzuinței estetice a limbajului romancierului”, având în față ultimele două volume din admirabila ediție critică a *Operele* lui Rebreanu, realizată de trei cercetători: N. Gheran, Cezar Apreotesei, Valeria Dumitrescu, și incluzând „o imensă Addendă, caietele de creație, variantele, cele 166 de documente legate de aceasta operă, cu succesivele retușuri editoriale” (articolul *Bogație și transparență*). ■ Poezie de Petre Ghelmez, Al. Căprariu, Ovidiu Genaru. ■ Vasile Sav construiește o demonstrație despre eros în lirica eminesciană (articolul *Metafizica iubirii*). ■ Proză de Eugen Uricaru, *Transportul*. ■ Petru Poantă scanează critic conținutul volumului de poezie *Cântarea cântărilor* de Radu Cârneli, despre care face următoarea însemnare: „observăm că poetul este senzual și ceremonios, discursiv și melodramatic, spontan și necenzurat, posedând un real sentiment al nuntii cosmice”, iar volumul analizat „o parafrază ambițioasă a celebrului text biblic. [...] A reinterpretat unul din cele mai vechi și mai fascinante «coduri» ale eroticii, înseamnă atât o confruntare a propriei creații cu un model ilustru, deci o integrare în memoria culturii, cât și voința de a-l depăși, restituindu-l contemporanilor, stilizat”. ■ Aurora Niculescu traduce din patru poeți aparținând literaturii hispano-americane. ■ Petru Poantă scrie un articol cu titlul *Tristan Tzara de la dada la suprarealism*, în care vrea să atragă atenția supra unei cărți de dimensiuni modeste, monografia *Tristan Tzara*, semnată de René Lacote și publicată prima dată în 1952. ■ Preocuparea lui C. Noica rămâne în sfera ontologicului cu articolul *Plastica, romanul și modelul ontologic*. ■ Marian Papahagi sur-

prinde conținutul a două cărți, prima *Puncte cardinale europene. Orizont romantic* (Eminescu, 1973) a lui Alexandru Philippide, „o carte de elevată intelectualitate”; și a doua, *Valori și echivalențe umanistice* (Eminescu, 1973) de Zoe Dumitrescu Bușulenga, „o culegere de studii și articole mai vechi sau mai noi”, „autoarea reînnoiește în această carte pledoaria sa pentru viziunea globală, umanistă, în sensul modern al termenului, asupra vârstelor literaturii, iar în planul mai concret al metodei literare pentru perspectiva comparatistă”.

■ Mircea Micu îl parodiază pe Mircea Dinescu, în poemul *Uite așa*.

● [„**Tribuna României**”, nr. 22] În *Cronica* Radu Budeanu informează cititorii despre vizita lui *Ceaușescu în America Latină*. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Anotimpul culesului*, semnat T. R.: „...Toamna cărții, a concertului, a vernisajelor. E anotimpul luminii discrete din bibliotecă, din sala de muzică, e ora penumbrei calde din fața căminului, e clipa când ne apropiem din nou de culorile picturii, cu nostalgia culorilor de afară, care se sting. Toamna e anotimpul cugetului bogat, iar cugetul nostru și sufletul nostru își măsoară prea plinul. «Niciodată toamna nu fu mai frumoasă...» cum spunea Arghezi”. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Toamna, mușcând dintr-un măr*. ■ Eugen Simion semnează *Centre de studii românești. Paris 100 de ani de învățământ românesc*. Textul este introdus prin următoarea notă: „Începând din acest număr, vom prezenta cu regularitate centrele universitare străine în care limba, istoria, cultura română beneficiază de un interes deosebit – tradițional sau de dată recentă – prin activitatea unor românologi de faimă, prin deschiderea pe care tinerii cercetători în românistică o oferă culturii noastre”. Din textul propriu-zis reținem: „În anul universitar 1974-1975 se vor împlini 100 de ani de când Emile Picot a deschis un *curs liber de limba română* în cadrul *Institutului de limbi orientale* din Paris. 100 de ani, așadar, de când limba română a devenit obiect de studiu într-un institut de reputație mondială și peste 60 de ani de când învățatul Mario Roques a început (la 1 octombrie 1911) un curs de limbă română comparată la Sorbona, punând, totodată, bazele unui institut de specialitate care există și azi (*L'institut roumain*)”. ■ Radu Gyr revine la *Orarul florilor* cu tableta *Vistieriile Toamnei*. ■ În cadrul *1673 Cantemir 1973* citim: ■ Un fragment din *Descriptio Moldaviae* de Dimitrie Cantemir. ■ Const. Aldea realizează un interviu cu Virgil Cândea: *De vorbă cu prof. Virgil Cândea, editorul operei integrale a lui Dimitrie Cantemir. Istorical, filozoful, literatul*: „- «Anul Cantemir» ne-a propus manifestări consacrate lui în multe colțuri ale lumii. În universitățile americane, vest-germane, italiene etc. s-au pregătit sau sunt în curs de pregătire sesiuni științifice consacrate lui Cantemir, se pregătesc publicații speciale, volume omagiale etc. Universalizarea lui Cantemir continuă, deci. Ce elemente noi se mai adaugă acestui tablou? Ați făcut, recent, o călătorie în Orientul Apropiat, în Australia și Noua Zeelandă, în care ați vorbit despre Cantemir... Care sunt ecourile? – În cursul recente mele călătorii în Noua Zeelandă, Australia și Liban am avut adesea prilejul să evoc

numele lui Cantemir în discuții cu specialiști, dar mai cu seamă în două conferințe, una în fața membrilor coloniei române din Melbourne, la 4 septembrie, a doua la Pen-Clubul libanez, la 6 septembrie. [...] Prin Cantemir, cultura românească a primit anul acesta noi și îndreptățite omagii”. ■ Citim *Umanistul. File dintr-o prefață*, un fragment din prefața la volumul *Der Wortschatz Dimitrie Cantemirs* „în curs de apariție”, semnat de Paul Miron, profesor la Universitatea din Freiburg – R. F. Germania. ■ Apare *Geograful. „Principatus Moldaviae, Delineante Principe Demetrio Cantemirio”...*, semnat de E. D. Tappe, profesor la School of Slavic and East European Studies – Universitatea din Londra. Nota este urmată de un post-scriptum semnat de prof. dr. Vintilă Mihăilescu. ■ *Diplomatul. Câteva însemnări privind tratatul de la Luțk* de Stephen Fischer-Galați, profesor la Universitatea Colorado – U.S.A. ■ *Eseitul. Artă și limbaj în gândirea prințului-cărturar*, de Cornel Mihai Ionescu. ■ *Cantemir enciclopedicul. Vir illustris. Opere ale voievodului român prezentate în „Acta Eruditorum” din Leipzig* de Paul Cernovodeanu. ■ *Orientalistul. Erudit în culturile turcă, arabă, persană* de I. Matei. ■ *Cantemir. Călătoriile principelui* de Mihai Pelin. ■ În secțiunea *Cartea* citim: ■ *Meșterul Manole în Portugalia* de Edgar Papu, semnalând că în 1970 a apărut la Lisabona drama *A catedral* de Julio Dantas, o dramă despre care editura spune că ea „este o teatralizarea în patru acte a unui străvechi mit românesc”: „Motivul românesc al Meșterului Manole a devenit astfel, la celălalt capăt al lumii romanice, nucleul unei magistrale tratări dramatice. Este pentru prima dată când o mare tragedie străină se întemeiază pe-un asemenea motiv, crescut din inima pământului nostru. Câmpul de circulație al limbii portugheze este desigur, extins, și ne bucură acest fapt. Nu ne putem însă, mulțumi numai cu atât. În primul rând, o datorie de onoare reclamă efectuarea unei bune traduceri românești. Prin adâncă ei esență umană drama merită, însă, a fi cunoscută și în alte părți ale globului. În felul acesta, Meșterul Manole, închinând lui Julio Dantas postuma recunoștință a sa și a noastră ar deveni unul din purtătorii numelui românesc pretutindeni”. ■ „*Desculț*” – un sfert de veac de carieră literară de Victor Bibicioiu: „De multă vreme știrile privind o nouă tălmăcire din opera lui Zaharia Stancu nu mai au darul să surprindă. Odată apărută în vitrinele unei librării din cutare țară, cartea purtând semnătura sa atrage privirea iubitorului de literatură, îi solicită curiozitatea. Și nu e nevoie de investigații speciale pentru a afirma că Zaharia Stancu e cel mai citit scriitor roman peste hotare. [...] Prin opera lui Zaharia Stancu, poarta receptării universale a literaturii române se deschide tot mai larg”. ■ Aurel Baranga publică *Note la un volum*, intitulat *O mare carte a lumii*, comentând volumul *Le Solitaire* de Eugen Ionesco: „Obligatorie ni se pare o altă observație: imensa compasiune a scriitorului față de soarta eroului său, compasiune ce pare să confirme strigătul dostoevskian: «Doamne, nu putem trăi fără milă». După cum ne siluiește la o adâncă reflecție ultima pagină și cel din urmă rând al cărții. Dincolo de coșmare [sic!] și de tenebre, dinco-

lo de zbuluciumul și perpetua noastră agonie, este totuși lumină. Cea mai tristă și mai pesimistă carte a lui Eugen Ionesco se încheie cu o smerenie înaintea acestei lumini care există și dăinuie peste toate conușiile și eșecurile, peste toate osândeale omului”. ■ Și Radu Beligan scrie despre *Eugen Ionesco*, în *Personalia*: „Am avut privilegiul să-l joc pe Berenger din *Rinocerii* și *Uciğaș fără simbrie* vreme de trei sute șazeci și cinci de seri și de-a lungul acestei durate (care înseamnă pentru mine mult mai mult decât un an calendaristic, înseamnă o adolescență regăsită în plină maturitate, înseamnă vârsta tinerelor probleme articulate cu răspunderea ce ți-o dă trecerea pe celălalt versant al vieții), am înțeles – cred – câteva din sursele aparte de seducție ale teatrului lui Eugen Ionesco. După mine, unele din aceste însușiri vin din faptul că opera lui Ionesco nu îngăduie spectatorului să treacă pe lângă anumite semnificații, ci îl somează să ia act de ele, revelându-le și arătându-i substanța din care sunt făcute. Așa procedează în *Scaunele* pentru a arăta că prezența aparentă a semenilor noștri este un alibi pentru absența lor reală, așa procedează în *Uciğaș fără simbrie* pentru a arăta atâtea dintre tentațiile conștiinței de a se automatiza și a-și uita condiția implacabilă, așa procedează în *Rinocerii* pentru a arăta cât de gravă e primejdia suprimării spiritului critic și a uniformizării. De altfel, una din marile satisfacții ale interpreților pieselor sale e aceea de a arăta că ideile sunt acte, că sentimentele sunt palpabile, și unele și altele având o densitate și o forță egală cu aceea a concretului. Nu e oare aceasta însăși nostalgia artei? Îmi propun să revin pe larg, într-un articol viitor, asupra cunoștinței mele cu Ionesco, petrecută în mod cu totul neașteptat în... Japonia”.

2 octombrie

• [„Scânțea”, nr. 9648] Agerpres informează despre *Deschiderea „Decadei cărții românești”*: „La librăria bucureșteană «Mihai Eminescu» a avut loc, luni, festivitatea deschiderii «Decadei cărții românești», ediția 1973, manifestare culturală destinată evaluării activității noastre editoriale din acest an, stimulării interesului pentru lectură al milioanele de cititori. Despre locul și importanța .«decadei» în cadrul activităților de popularizare a cărții românești, despre realizările noastre editoriale au vorbit Mircea Sântimbreanu, directorul Direcției literaturii, publicațiilor culturale și scenariilor de film din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, și Amza Săceanu, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București. Prima zi a «Decadei cărții românești» în Capitală a fost rezervată Editurii politice. Manifestări similare au avut loc în întreaga țară, ele fiind marcate, totodată, prin inaugurarea unor expoziții de carte, prin întâlniri între autori, editori, librari și cititori”.

3 octombrie

• [„Scânțea”, nr. 9649] Mircea Anghelescu semnează *Gheorghe Lazăr Patriot înflăcărat, personalitate de frunte a școlii românești*: „S-au împlinit

150de ani de când s-a stins din viață Gheorghe Lazăr. Spre deosebire de primii reprezentanți ai iluminismului românesc, un Maior, un Șincai sau Budai-Deleanu, care au lăsat o vastă operă scrisă dar nu și-au putut exercita pe deplin și vocația de dascăli, de îndrumători, a cărei chemare au simțit-o atât de puternic, Gheorghe Lazăr – probabil cel mai strălucit reprezentant al generației care le-a urmat – a fost, înainte de orice, profesor și organizator, ctitor al învățământului românesc modern”; la finalul textului găsim o notă despre numărul 9 al revistei „Transilvania” și conținutul ei, dedicat lui Gheorghe Lazăr.

● **[„Viața studentească”, nr. 33]** La rubrica *Prezențe poetice* sunt recenzate volumele *Goana după vânt* de Tiberiu Utan, Ed. Eminescu (articol de Ion Segărceanu), *Târziul clipei* de Radu Selejan, Ed. Eminescu, 1973 (text de M. N. Rusu), *Zăpezi fără întoarcere* de Nicolae Dragoș, la Cartea Românească (consemnează Dan Frunteletă), respectiv placheta lirică a lui Corneliu Șerban, *Om pentru oameni* (articol de întâmpinare semnat de Doru Mielcescu). ■ D. N. Zaharia tipărește, la *Dialectica ideilor*, un eseu dedicat lui Dimitrie Cantemir: *Pentru ca filosofia să vorbească românește*. ■ Vasile Popa se referă, în *Leția lui George Călinescu*, la volumul de la Minerva, îngrijit de Geo Șerban, *Gâlceava înțeleptului cu lumea (Pseudojurnal de moralist)*, o culegere din activitatea publicistică a criticului. „Trebuie să remarcăm caracterul desăvârșit al mijloacelor subtile pe care le dovedește moralistul G. Călinescu. În mod paradoxal, tezismul poate să apară nu numai într-o operă literară, dar și într-un articol publicistic, din încăpățânarea autorului de a preciza la fiecare pas ce scopuri educative urmărește, din înlocuirea demonstrației cu simpla afirmație. G. Călinescu are însă marele talent de a-și ascunde în fiecare moment intențiile educative, idealurile morale, lăsând cititorul să le desprindă singur din lectura tabletei. Subtilitatea tabletelor morale constă în permanenta impresie a unui comentariu de plăcerea comentariului, a unui joc cu faptele cotidiene pe care și-l permite un om al cărților. Subiectele sunt abordate cu o superioară detașare, de spectator în comedia vieții, o detașare aparentă însă, constituind unul din cele mai însemnate mijloace de influențare morală, unul din cele mai eficiente «vicleșuguri» ale publicisticii călinesciene. Pentru didacticismul unor volume de publicistică apărute la noi, e o lecție deosebită”.

4 octombrie

● **[„Munca”, nr. 8048]** În *Teatru*, S. Marin prezintă *Turneul Teatrului din Reșița* la teatrul Național din București.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7581]** Ion Cristoiu semnează articolul *Istorie contemporană în romanul actual*, consemnând faptul că „literatura noastră socialistă a înregistrat o sumedenie de romane, mai mult sau mai puțin împlinite artistic, scrise în chiar miezul epocii, toate năzuind să surprindă laturile unui proces în istoria sa vie, în complexitatea sa dialectică. [...] Literatura nu poate rămâne străină de evoluția mentalităților cu care este

privită, apreciată, judecată istoria, realitatea dintr-un moment sau altul. Noua imagine, noua viziune se explică în mare măsură prin individualitatea scriitorului, prin modul lui propriu de a vedea lumea. În cazul literaturii [...] explicația este întrucâtva deosebită: o întreagă generație de scriitori nutresc ambiția de a propune o nouă imagine asupra epocii respective, din conștiința că această imagine este mai lucidă și mai obiectivă decât cea oferită de o bună parte din romanele deceniului respectiv”.

● **[„Albina”, nr. 40]** Pe prima pagină, o fotografie din concert cu Gheorghe Zamfir, catalogat drept „un vrăjitor al naiului”. Alături, poezia *Mândrie* de Tiberiu Utan. ■ Ion Bănuță prezintă, cu numeroase citate, volumul *10 poeți țărani*, apărut cu un cuvânt înainte de Al. Philippide (pag. 1, 5), conchizând: „Deci să observăm bine aceste zece steaguri de foc, desfășurate larg în lirica românească, atât de fertilă azi. Citindu-i înțelegi și mai bine că în acest popor mustesc talente, talente de dor și înțelegi tot mai mult că toate drumurile duc către împlinirea tuturor visurilor. A visurilor de fericire. Și... nu e puțin”. ■ O notă prezintă cea de a doua ediție a Festivalului literar-artistic „George Bacovia” de la Bacău. „La această manifestare de prestigiu și de amploare, au participat numeroși scriitori, poeți și critici literari din București, Cluj și Iași și din alte centre culturale ale țării. Festivitatea a cuprins o gamă largă de manifestări dedicate creației și personalității marelui poet, precum și promovării poeziei patriotice militante actuale”.

● **[„Orizont”, nr. 40]** C. Ungureanu pune în discuție, în cronică sa literară, meritele romanului *Treptele Diotimei* (Eminescu, 1973) de Radu Ciobanu, despre care notează: „Meritele acestei cărți ni se par a fi legate, mai cu seamă de ambițiile prozatorului. Chiar dacă ele sunt infirmate de numeroasele pagini moarte ale cărții tentativa autorului merită stima noastră”. ■ Sergiu Drincu aduce în atenția cititorului ediția critică a *Gramaticii românești* a lui Constantin Diaconovici Loga, apărută la Buda în 1822 și reeditată la 150 de la apariție, efortul de reeditare datorându-se unor cercetători de la Institutul de Lingvistică din Timișoara care „au rezolvat corect multiplele probleme pe care le puneau mai ales transcrierea fonetică a textului original, scris cu caractere chirilice.” ■ Anghel Dumbrăveanu asigură „poșta redacției” și dă răspunsuri solicitanților la gloria Parnasului. ■ Aurel Sasu detaliază o primă încercare românească de actualizare a conceptului de retorică și neoretorică, apărută la Editura Academiei, în 1973 (lucrarea intitulându-se *Retorica și neoretorica. Geneză. Evoluție. Perspective* de Vasile Florescu) și socotind ca autorul „încearcă să familiarizeze publicul cu o disciplină azi de mult uitată” (articolul *Rhetorica rediviva*). ■ Ion Arieșanu își reia tabletele evocatoare de la rubrica „creion”, intitulată *Inima*.

● **[„România literară”, nr. 40]** Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Elegie pentru Pablo Neruda*), Cristian Șișman (*Într-o lungă călătorie; Eram copil*), Nicolae Lupu (*Îngenunchind în fiu; Străbunii*), Matei Gavril (*Cât de mult te*

iubesc; Clipa; Strigăt enorm). ■ Dan Ciachir traduce *Din „Memoriile vieții mele”* de Giorgio De Chirico. ■ Nina Cassian semnează traducerea poeziilor lui Paul Celan (*Seara cuvintelor; Cu buzele roșii ca timpul; Sus, fără zgomot; O stea de lemn; Coagula; Cu scrisoare și ceasornic*). ■ Tudor Țopa semnează *Construirea primei zile de vară*. ■ Revista serbează pe Iorgu Iordan, la 85 de ani: ■ Editorialul *Iorgu Iordan* este semnat R. I.: „La 29 septembrie, Iorgu Iordan a împlinit 85 de ani. «România literară» omagiază, în numărul de astăzi, pe marele savant, lingvist și filolog de renume europeană, profesor al multor generații de specialiști în problemele limbii de la Universitățile din Iași și București, autor de studii importante în toate domeniile cercetării lingvistice, personalitatea proeminentă a vieții sociale din țara noastră. [...] Dacă meritele savantului lingvist sunt unanim apreciate astăzi, credem că activitatea lui Iorgu Iordan în literatura și cultura română este mai puțin recunoscută la adevărata ei valoare, în primul rând de către autorul însuși. În marele savant a fost mereu un poet care s-a ignorat. Omagiul unei reviste de literatură, cum este a noastră, nu poate trece cu ușurință peste această vocație secretă a lingvistului și filologului a omului de știință exactă, Iorgu Iordan”. ■ Texte omagiale semnează: Iorgu Iordan publică *Schiță de autobiografie spirituală*, Alexandru Niculescu semnează *Profesorul Iorgu Iordan*. ■ Mircea Horia Simionescu semnează: *Creație înseamnă sinceritate*: „Considerând cultura și arta drept parte integrantă a vieții întregului popor, năzuind ca bunurile spirituale să pătrundă larg în marile mase, așezăm problema în datele ei reale, îi stabilim raporturile firești cu viața societății socialiste în multilaterală împlinire, asigurăm culturii o dezvoltare ce prelungește și fructifică virtualitățile relevate de marea tradiție clasică. Condiția realizării acestei continuități este cunoașterea exactă a adevăratelor valori ale trecutului și nu a accidentelor, conștiința că istoria artei este un organism care se maturizează și înflorește după legi obiective și nu după dorința unuia sau altuia, încrederea că, citită corect, «cult», tabla valorilor constituie indică un larg câmp de inovație, în stare să revoluționeze neconținut gândirea artistică”. ■ Citim intervenții la *Ancheta „României literare”*, cum îi revista dă titlul din acest număr, cu titlul *Universul artei noastre*: ■ Mircea Tomuș, *Mesajul național comun*: „Creația noastră spirituală are vocația exprimării universalului în datele inefabilului local, după cum și virtutea de a fructifica această ecuație în toate articulațiile necesare ale unui program patriotic, cu toate urmările firești și obligatorii pentru satisfacerea misiunii sociale și naționale a artei”. ■ Gálfalvi Zsolt, *Esența realității*: „În artă, succesul, veritabil, de durată, nu se realizează nicicând prin goana după succes, ci prin căutarea – și, bineînțeles, exprimarea – esenței realității. Tot astfel, drumul către universalitate duce și el prin exprimarea totală și aprofundată a realității noastre specifice. Uneori însă semnele exterioare ale acestui succes și ale acestei afirmări – singurele demne de artă – pot fi influențate și de factori incidentali (spre exemplu: nivelul traducerilor, propaganda

făcută artei noastre peste hotare, etc.). Totuși, cred că nu față de manifestările prețurii acordate nouă trebuie să fim nerăbdători și exigenți, ci față de noi înșine și de propria noastră operă”. ■ În textul *Pe marginea unui motto*, Ov. S. Crohmălniceanu scrie despre volumul *Îngerul de gips* de Nicolae Breban, Editura Cartea Românească: „După *Îngerul de gips*, nu mai încapă nici o îndoială că Nicolae Breban e un romancier foarte înzestrat, care știe să lumineze, ca puțini alții, zonele obscure ale existenței omenești. El practică o originală analiză literară «micropsihologică», disecând în elemente infinitezimale actele eroilor săi, până când acestea își trădează fisura secretă, pe unde țâșnesc la suprafață sentimentele abisale, ascunse adeseori sub automatismele comportărilor curente. Dar universul lui, oricât de dostoevskian ar avea ambiția să fie, nu se poate sustrage presiunilor sociale. Numeroase date ale vieții cotidiene, chiar dacă alcătuiesc doar o pânză de fond, vin să-l condiționeze, fie și indirect. Eroilor lui Nicolae Breban nu le e deloc indiferent ce mănâncă și cum se îmbracă, unde locuiesc și de câtă considerație au parte, ba aș spune că sunt mai mult ca sensibili la asemenea lucruri. [...] Dar frecvențele speculații intelectuale care parazitează cartea, străduindu-se să-l transforme neapărat pe erou, într-o victimă ascund practic fizionomia lui exactă. În ciuda aparentelor lucruri foarte crude spuse despre el, asistăm la o idealizare, deoarece N. Breban își interzice aici tocmai luciditatea critică a realismului, consecvența cu motto-ul romanului: «Cât adevăr suportă, cât adevăr îndrăznește un spirit?»”. ■ Șerban Cioculescu semnează *Un erudit spiritual: Vasile Bogrea*, notând apariția volumului postum, îngrijit de Mircea Borcilă și V. M. Ungureanu, *Sacra via*, Editura Dacia. ■ Ștefan Aug. Doinaș continuă cu studiul *Orfeu și tentația realului*, publicând părțile 5, 6, 7 și 8 din *Procedee proiective*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Ritualuri sentimentale*, o cronică literară la *Răsad de spini* de Constanța Buzea, Editura Cartea Românească, 1973: „Fără ca exemplele citate să fie cele mai pronunțat personale, e neîndoielnică «stilizarea»; poezia Constanței Buzea se artificializează formal în ultima vreme, și anume în sensul unei coreografii plastice. Păstrându-și conținutul curat afectiv, ea se limitează din ce în ce mai rar la contabilitatea resorbită în sine a sentimentului, din sonetele *Sălii nervilor*”. ■ Citim recenzii: ■ Victor Atanasiu notează apariția volumului *Opere III (Lunatecii)* de Ion Vinea, Dacia, 1973. ■ În *Imagomahia* Dana Dumitriu prezintă *Lacul sâmburelui* de Sorin Mărculescu, C.R., 1973: „Încă de la prima lectură impresionează cizelarea sonoră a versului și orchestrarea poemului după legile simfoniilor ample. Dar chiar aceste calități stă dificultatea apropierii de poezia lui Sorin Mărculescu. Abuzul de imagini, amplexarea excesivă a poemelor – necesare și chair iminente unui atare lirism, îl ostenesc pe cititorul dornic să ajungă mai grabnic la idee”. ■ Dan Mutașcu recenzează *Zăpezi fără întoarcere* de Nicolae Dragoș, C.R., 1973: „Unitatea de stil a volumului este evidentă, semn că el a fost bine gândit și riguros selectat, semn că poetul de care vorbim are si-

guranță și gust, o bună știință sentimentală a versului”. ■ În *Autorul și personajele sale* Sorin Titel prezintă *Dezacorduri* de Valentin Șerbu, C.R., 1973: „Foarte unitară ca tematică și ca ton, cartea lui Valentin Șerbu poate fi citită și ca un roman în care eroii sunt aceiași, chiar dacă numele li se schimbă de la o povestire la alta. Ne-a plăcut în primul rând la scriitorul pe care l-am discutat siguranța și profesionalismul scrisului său”. ■ Florentin Popescu prezintă *Popasuri și chipuri* de Ion Lazăr, C.R., 1973: „Interesantă, mai ales prin cele câteva reportaje în care se caută corespondențe între eroii livești și cei reali și mai puțin prin secvențele reportericești din actualitatea imediată, cartea lui Ion Lazăr se citește cu plăcere”. ■ Constantin Hârlav comentează *Mireasa lumii* de Dan Tărchilă, Editura Militară, 1973: „În raport cu dramaturgia, cele două narațiuni istorice ale lui Dan Tărchilă sunt complementare. *Mireasa lumii* și *Ninge peste moartea voievodului* sunt schițe pregătitoare, o primă etapă într-un proces de esențializare, de concentrare a sensurilor”. ■ G. Dimisianu prezintă *Structuri literare* de Lucian Raicu, Eminescu, 1973: „Dacă ar fi să formulăm un reproș acestei cărți a lui Lucian Raicu, sau, mai exact spus, dacă ar fi să exprimăm un regret în legătură cu ceea ce autorul a adunat în pagini, ei ar privi ilustrarea prea avară a unei dimensiuni pe care i-i știm structurală: ironia. Dar poate că e de constatat, în această voită diminuare, un semn al pătrunderii într-o vârstă spirituală nouă”. ■ Al. Piru semnează „*Cântare omului*”, o analiză a poemului lui Arghezi. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *...în fața oglinzii*, prezentând volumul *Inoceranii* de Maria Contea, C.R.: „Cu *Inoceranii* Maria Contea ne-a dat un jurnal de nevroză ce se citește cu interes și a cărui valoare literară ar fi fost mai mare dacă autoarea n-ar fi împins biografismul până la exces, căzând în aluzia la real, jenantă și nesemnificativă din pricina deficitului de transfigurare. Evident talentată, prozatoarea mai are de făcut drum până la calitatea de martor, necesară oricărui romancier. Oricum, o carte ca asta nu cred că va mai putea scrie”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* sunt anunțate proiectele literare la care lucrează Tamara Gane, Alexandru George, N. Țațomir, Dimitrie Rachici, Andreas A. Lillin, Mihail Cosma, Laza Ilici, Savin Bratu. ■ Aflăm despre activitatea în ultima săptămână a cenaclurilor Flacăra, Junimea și a Cineclubului Scriitorilor. ■ „*Museion*” (ediția a II-a a „*Săptămânii Muzeului Literaturii Române*”): „Muzeul Literaturii Române din Capitală își amplifică activitatea în sezonul de toamnă prin o serie de importante manifestări. Înmănunchind reprezentări ale artelor surori, afișul-invitație al «Săptămânii Muzeului Literaturii Române», ce se va desfășura între 14-21 octombrie, apare sub genericul «*Museion*» – reamintind sensul primordial al anticului «sălaș al muselor». Acțiunile săptămânii respective vor debuta duminică 14 octombrie a. c., în comuna Băbeni, județul Vâlcea, cu un spectacol folcloric al formației de fluierați din această localitate, pe un scenariu de Dragoș Vrânceanu (*La izvorul fermecat*). [...] În zilele următoare, la sediul muzeului din strada Fundației nr.

4, din București, se vor organiza variate manifestări expoziționale (reconstituirea camerei lui Mihail Sadoveanu, deschiderea expoziției «Panait Istrati», – reînnoirea după un turneu în Franța, – vernisaje ale unor expoziții de artă plastică drept omagiu adus literaturii române (portrete sculpturale ale unor scriitori de seamă, realizate de Milița Petrașcu, expunerea unui grup de picturi ale unor artiști ieșeni), întruniri, simpozioane și dezbateri pe teme de istorie literară și de muzeografie. Dintre acestea fac parte: procesul-dezbatere *Istoria literaturii române* a lui G. Călinescu, *Întâlnire cu Ion Barbu* (în cadrul obișnuitei «Rotonde 13»), o dezbateră privind editarea operei scriitorilor și edițiile respective, apoi, cea cu tema: *Ce e nou în muzeografia mondială*, o altă pe tema ecranizărilor după opere ale literaturii noastre, schimburi de opinii între factorii de propagare culturală în rândul publicului (muzeu-biblioteca-librărie). Un moment de seamă al activităților din această bogată săptămână muzeală a fi consacrată memoriei fondatorului Muzeului Literaturii Române, Dumitru Panaitescu-Perpessicius. Cu acest prilej, un juriu special va decerna, într-un cadru festiv, Premiul «Perpessicius» celei mai valoroase ediții critice apărute anul trecut».

■ *Festivalul literar-artistic „George Bacovia”*: „În zilele de 27-29 septembrie 1973, la Bacău, s-a desfășurat ediția a II-a a Festivalului literar-artistic «George Bacovia», organizat de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, Uniunea Scriitorilor din R. S. România și revista «Ateneu». Ședința omagială a avut loc în prezența tovarășului Gheorghe Roșu, prim secretar al Comitetului județean al P.C.R. – Bacău. Printre scriitorii invitați la festival s-au aflat: Nina Cassian, membră a Consiliului Uniunii Scriitorilor, Dumitru Radu Popescu, secretar al Asociației Scriitorilor din Cluj, Mircea Radu Iacoban, secretar al Asociației Scriitorilor din Iași, Anghel Dumbrăveanu, secretar al Asociației Scriitorilor din Timișoara, Ion Horea, redactor șef adjunct al revistei «România literară», Al. Andrițoiu, redactor șef al revistei «Familia», Gheorghe Tomozei, redactor șef al revistei «Argeș», Corneliu Ștefanache, redactor șef al revistei «Convorbiri literare», Ștefan Popescu, redactor șef al revistei «Cadran», Nicolae Motoc, redactor șef adjunct al revistei «Tomis», prof. dr. doc. Dumitru Păcuraru, decan al Facultății de filologie de la Universitatea din București, George Lesnea, Radu Cârnelci, Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor, Gheorghe Iacob, director adjunct al Editurii Cartea Românească. În cadrul ședinței omagiale au rostit alocuțiuni tovarășii: Gheorghe Roșu, prim secretar al Comitetului județean al P.C.R. – Bacău, Vasile Nicolescu, director al Direcției literaturii, publicațiilor cultural-artistice și scenariilor de film din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România, poeta Agatha Grigorescu-Bacovia, soția marelui sărbătorit, Aurel Ilie Calimandric, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, Constantin Călin, redactor șef al revistei «Ateneu». S-a dat lectura scrisorii trimise festivalului de către acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din

R. S. România. Adunarea omagială a adresat o telegramă Comitetului Central al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. Din programul festivalului, foarte bogat în activități, reținem: [...] o sesiune de comunicării științifice, constituind contribuții la cunoașterea vieții și operei lui George Bacovia, la care și-au dat concursul următorii critici și istorici literari: Ion Maxim, Vlad Sorianu, Valentin Tașcu, Ioan Neacșu, Valentin Ciucă, Cristian Livescu, Ernest Gavrilovici, Ștefan Avădanei, Al. Pascu, Ion Rotaru, Cornel Ungureanu, Marin Cosmescu, Laurențiu Ulici, Constantin Călin. [...] Au fost organizate șezători literare și întâlniri cu cititorii la fabrica de hârtie Letea, Complexul industrial Mărgineni, cooperativele agricole de producție din Urechești, Parava, Plopana, casa de cultură din Comănești, liceul «Vasile Alecsandri» și în statuia poetului din centrul orașului Bacău. La aceste manifestări, în afară de scriitorii amintiți mai sus, au participat: Sergiu Adam, Adi Cusin, Mircea Dinescu, Mihai Drăgan, Ion Drăgănoiu, Mihai Gavril, Ovidiu Genaru, Petre Got, Gheorghe Istrate, Dan Laurențiu, Mara Nicoară, Ștefan Oprea, Nicolae Prelipceanu, Ioanid Romanescu, Mihail Sabin, Ion Stanciu, Corneliu Sturzu, Nicolae Turtureanu, Haralambie Țugui, Ion Țugui, Damian Ureche, Mihai Ursachi, Horia Zilieru, Dan Verona, Romulus Vulpescu. Această manifestare închinată lui George Bacovia a constituit o elocventă sărbătoare a liricii și spiritualității românești”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Marți, 2 octombrie 1973 a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor, cu următoarea ordine de zi: – Dare de seamă asupra activității financiare a Uniunii Scriitorilor pe primul semestru al anului 1973; preliminară pe întregul an 1973, schița planului financiar preliminar pe anul 1974; – Propuneri de acțiuni ale Uniunii Scriitorilor, dedicate aniversării a 30 de ani de la eliberarea României; – Aprobarea planului de manifestări cultural-artistice ale Casei Scriitorilor, în perspectiva aceleiași aniversări; – Diverse. Au fost prezenți următorii membri ai Biroului: Radu Boureanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ștefan Augustin Doinaș, Domokos Géza, Geo Dumitrescu, Laurențiu Fulga, Ion Hobana, Horia Lovinescu, George Macovescu, Fănuș Neagu, Ioanichie Olteanu, Dumitru Radu Popescu, Fănuș Neagu, Ioanichie Olteanu, Dumitru Radu Popescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Szász János, Virgil Teodorescu. La ședința Biroului au mai participat, ca invitați, tovarășii: Dumitru Ghișe și Ion Dodu Bălan, vicepreședinți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Vasile Nicolescu și Mircea Sântimbreanu, directori în C.C.E.S., Valeriu Bucuroiu, instructor la C.C. al P.C.R., Dan Tărchilă, Mircea Radu Iacoban și Anghel Dumbrăveanu, secretari ai Asociațiilor de Scriitori din Brașov, Iași, respectiv Timișoara, Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor, Teodor Balș, președintele comisiei de cenzori a Uniunii Scriitorilor, Haralamb Zincă, șef al Casei Scriitorilor. Biroul Uniunii Scriitorilor a dezbătut asupra tuturor problemelor înscrise în ordinea de zi și a luat măsurile corespunzătoare”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă scrie despre *Poezia fericitului Rafael*

Alberti. ■ Mihai Minculescu semnaleză apariția volumului *Théâtre et télévision*, Edition UNESCO; Paris, 1972. ■ Darie Novăceanu realizează interviul cu Josep M. Castellet, *Literatura catalană contemporană*. ■ Tot Darie Novăceanu semnează și traduceri din poezii catalani: Salvador Espriu (*Cuvintele, Uneori e necesar, nu se poate altfel*), J. V. Foix (*Nu-l caut nici nu-l iubesc pe acel ce rătăcește...*), Joan Vinyoli (*Cineva m-a chemat*), Gabriel Ferrater (*În șoaptă; Idoli*), Ramon Garriga (*Fără să am curajul*). ■ Antonia Constantinescu realizează un scurt interviu cu Philippe Minguet: *Idealul cercetării științifice – estomparea oricărei subiectivități*. ■ În *Prezențe românești* citim: „În editura varșoviană Nasza Ksiegareria a apărut de curând în traducerea scriitoarei Danuta Bienkowska, cu frumoase ilustrații semnate Julietta Karwowska-Wnuczak – *Povestea porului* de Ion Creangă. * Sub îngrijirea Editurii Academiei Republicii Socialiste România și Mouton & Co BV Publishers (The Hague, Paris) au apărut zilele acestea la Editura Mouton, în limba franceză, *Etudes Linguistiques* de Alexandru Rosetti. [...] Volumul este completat de o *Liste d'abréviations* și de un *Index* întocmit de Aurel Nicolescu de la Centrul de cercetări fonetice și dialectale al Academiei R. S. România”. ■ Gheorghe Tomozei scrie despre *Septembrie la Alma-Ata*.

●[„**Tribuna**”, nr. 40] *Însemnări despre poezie* de Ioan Alexandru: „poezia adevărată începe acolo unde încetează eul personal și se descoperă realitatea istorică ce ființează comunitatea unei Patrii”, autorul face o pledoarie a poeziei angajate; în secțiunea de *Proză* – Ioan Marcoș face o recenzie a romanului *Jurnal la morile de vânt* de Caius Mihăilă; ■ Victor Felea scrie în secțiunea *Cronică Literară* despre o culegere a pieselor de teatru ale lui Gib Mihăescu, punând accentul, mai ales, pe piesa *Pavilionul cu umbre*. ■ În rubrica *Critica necesară* sunt scrise mai multe articole care susțin importanța criticii literare: *Un imperativ etic* – articol scris de Emil Manu : „critica de azi, creatoare de opinii despre opere, opinii fără de care opera ar fi incompletă”, „publicul cerea criticului să devină un intermediar, un specialist, care să-l introducă în sau să-l apropie de poezia încifrată din care a dispărut emoția”, „opera actuală are nevoie mai mult ca oricând de opțiunile criticului, în primul rând pentru descoperirea imposturii literare”; *Eriniile criticii* de Mircea Vaida; „*Cifrul teoretic*” al romanului „*Risipitorii*” de Achim Mihu; în rubrica *Literatura* – apar fragmente de proză din *Profesorul* de Radu Mareș, poezii de Ion Drăgănoiu și un fragment din ciclul *Civilizația lemnului* de Pop Simion; ■ în *Știința* – un articol despre *Dimitrie Cantemir și preiluminismul sud-est european* de Pompiliu Teodor; ■ *Meridian*: Leonida Teodorescu scrie despre *Jurnalul unui scriitor* de Dostoievski, raportându-se la întreaga opera a autorului – *Jurnalul lui Dostoievski*: „după cum am spus, Dostoievski și-a început și și-a terminat cariera literară prin abordarea a două genuri sentimentaliste (romanul în scrisori și jurnalul)”, „literatura rusă clasică a fost o literatură a dezbaterii”.

5 octombrie

● [„Munca”, nr. 8049] În rubrica *Punct*, cu titlul *Esențial este să fim loiali cu noi înșine*, revista publică un scurt interviu cu Ovidiu Genaru. Acesta răspunde la întrebări legate de condiția poetului în provincie, vorbește despre modul în care se realizează fenomenul poetic, despre caracteristicile tinerei generații de poeți, despre ce sens are realitatea în poezie. ■ Succintă prezentare a numărului 9 al revistei „Ateneu”, dedicat lui George Bacovia. ■ Cu titlul *Agatha Grigorescu-Bacovia despre Festivalul...Bacovia*, se publică o un fragment din declarația soției poetului. ■ În *Din patru puncte cardinale*, se discută ipoteza ca manuscrisul *Divinei Comedii* să se afle ascuns în zidul unei mănăstiri din apropiere de Ferrara.

● [„România liberă”, nr. 9004] Petre Sălcudeanu analizează volumul lui D.R. Popescu, *Cei doi din dreptul Tebei*, menționând că opera „înainte de toate, obligă la meditație. Părăsind firul unei acțiuni aproape polițiste, romanul se constituie ulterior la adevărat lui dimensiune, neliniștindu-te continuu, solicitându-ți conștiința pînă ce te simți determinat să-ți răspunzi ție și altora: «Ce-am făcut și ce facem ca nimic din ce s-a petrecut acolo, pe scena vieții, să nu se mai întîmple?»». ■ În cadrul aceleiași rubrici, „Vitrina cărții”, Dan Mutașcu prezintă tomul de versuri al lui Corneliu Sturzu, *Camera de recuzită*, apreciind la autorul a șase volume de versuri, „mai toate bine primite de critică și de public [...] : diafanitatea și limpezimea.”. În plus, acesta „a ținut să ne convingă de faptul că nerenunțînd programatic la mijloacele sale, perpetuîndu-le, cu riscul de a se repeta uneori, scrie poezie. Văzînd vara cum trage rîurile țării sub «pleoapele colinelor», poetul de care vorbim ne anunță că formula sa lirică ne poate oferi întotdeauna trăiri și fapte de stil care să ne intereseze.”.

● [„Contemporanul”, nr. 41] Valeriu Râpeanu reflectează la *Adevărul vieții și adevărul artei*: „Poate părea paradoxal ceea ce spun, dar o operă de artă este adevărată nu în măsura în care copiază fidel și conștiincios un fragment de realitate, ci în măsura în care creează un adevăr nou. Un exemplu la îndemîna oricui ne-ar demonstra: Nicolae Grigorescu a creat și a impus un tip de frumusețe umană și a naturii care s-a impus ca o nouă dimensiune a devenit o categorie estetică. În fond, el a făcut acea concurență realității, făcînd-o mai frumoasă decît era și, în același timp, a văzut cum realitatea începuse să semene cu pânzele sale”. ■ Al. Philippide exprimă *Năzuința spre armonie*: „Încheind această scurtă însemnare a întîlnirilor mele cu pictura lui Ciucurencu, mă bucur că pot să-i urez, cu prilejul împlinirii unui număr oarecare de ani, să adauge acestora încă un număr de ani plini de lumină și de culoare, atît în viața cît și în arta pe care în chip strălucit o ilustrează”. ■ Paul Cornea semnează textul *Instrumente de lucru*: „Or, lipsa de atenție și sprijin (în sensul stimulatînd, dar și critic) față de problema instrumentelor de lucru a produs deja o serie de neajunsuri. Lăsînd de o parte faptul că multe lucrări importante apărute n-au fost supuse unui examen serios și deci n-au fost încă omologate de

opinia publică, există edițiile de mari autori începute dar neduse la capăt, lipsește Bibliografia generală a literaturii române, Catalogul manuscriselor... Încă e cazul să acționăm pe toate căile, suscitând o emulație reală în jurul activităților arhivistice, textologice, bibliografice. Și cu atât mai mult cu cât există și pericolul umplerii de mântuială a golurilor, în baza principiului că acolo unde profesioniștii depărtează, vin diletanții să le ia locul. Fără îndoială că, în toate aceste chestiuni, Institutul de Istorie și Teorie literară «G. Călinescu» are cu deosebire în conjunctura actuală, un cuvânt autorizat de spus. Suntem încredințați că-l va face auzit”. ■ D. Micu prezintă *Dicționarul de pseudonim* al lui Mihail Straje: „Spre a marca utilitatea *Dicționarului* cât mai precis, e de menționat că, spre diferență chiar de lucrările străine de acest fel, care se limitează să indice telegrafic numele reale ale autorilor presupuși a se ascunde sub diversele pseudonime respective, el specifică pe deasupra și izvoarele bibliografice, scrierile, adică, în care e atestată utilizarea de către cutare autor a cutărui pseudonim. Într-un cuvânt, masivul *Dicționar de pseudonime* semnat de Mihail Straje constituie un cât se poate de util instrument de lucru; apariția lui înscrie un nespectaculos, însă întru totul binevenit act de cultură”. ■ În rubrica *Poezia românească în peisajul liricii italiene*, Angela Ioan consemnează interviul cu Roberto Sanesi: „- *Cum v-ați apropiat de literatura română?* – Prima întâlnire cu literatura română s-a petrecut acum câțiva ani, odată cu publicarea în Italia a unei antologii de poezie românească, în traducerea lui Mario De Michell. Ulterior mi s-a propus să traduc din poezia lui Jebeleanu, cu ajutorul unei prime traduceri literare realizată de Dragoș Vrânceanu. Cunoștințele mele asupra poeziei românești s-au extins, deci, grație, întâlnirii cu Jebeleanu, care a obținut premiul Taormina, în traducerea mea. Mi-am continuat investigațiile traducând poezia lui Dragoș Vrânceanu. Dar poeziile apărute în volumul editat în Italia nu sunt traduse în exclusivitate de mine. În timp ce traducem încă din poezia lui Jebeleanu, am întâlnit în Iugoslavia, la Festival de poezie internațional, un grup de poeți români, printre care și Ștefan Augustin Doinaș. Ulterior am tradus și opera sa poetică. – *După părerea dv., ce aduce nou, specific, poezia românească în peisajul liricii italiene?* – Nu e prea ușor de răspuns, pentru că eu însumi ar trebui să cunosc poezia românească mult mai bine. Totuși, impresia mea este că există o ciudată, dar interesantă fuziune între un filon tradițional, pe care l-aș defini, la modul general, romantic – filon cu inflexiuni în secolul XIX, care a exercitat o influență directă asupra cristalizării curentelor de avangarda europene, de genul lui Tristan Tzara, de pildă, – și filonul unei poezii de inspirație socială care, unită cu preocupările de ordin lingvistic, creează un impact arareori întâlnit în poezia italiană. – *Ce tendințe se disting în momentul de față în poezia italiană?* – Ultima generație – de altfel, cred că fenomenul este general – se ridică împotriva tradiției care s-a stabilit chiar la nivel editorial. Acești poeți sunt preocupați de problema unei reînnoiri lingvistice. În Italia există o justificare a acestor încercări, care unora le-ar putea pă-

rea excentrice... Există și acum în Italia arii lingvistice dialectale extrem de puternice și absolut autonome. Deci, influența dialectelor asupra limbii literare nu e lipsită de interes, cum e cazul lui Pasolini, Zanzotta sau, în proză, Gadda, fără îndoială cel mai mare prozator italian al secolului nostru. Problema este actuală dar nu recentă. Manzoni când a scris prima versiune a romanului *I promessi sposi* nu știa ce limbă să întrebuițeze. Se întreba care este limba național-populară a Italiei unită. – *În ultimul timp, în poezia dv. se înregistrează o trecere de la contemplație spre meditația lucidă. Este expresia unei noi relații cu realitatea?* – Poezia mea se află într-o perioadă de tranziție. Fără să fiu un poet realist, am încercat mereu să mă apropiu de realitate, mai precis, să inițiez o dezbatere asupra adevărului. Eu cred că poezia trebuie să fie expresia unei idei, a unor judecăți de valoare. De aceea prefer analiza în locul descrierii realității. Iar dacă voi fi acuzat că nu vreau să fiu poet ci filosof, cu atât mai bine. Aș vrea să se înțeleagă că eu prin poezie încerc o interpretare rațională a realității, care nu e imobilă. Încerc în acest fel să determin cititorul să găsească în poezia mea un stimulent pentru a construi el însuși, ca lector, ceva care să fie poezie. Detest cititorul impasibil”.

• [„Cronica”, nr. 40] Subliniind că însuși poetul a respins eticheta de „parodist”, perpetuată prea facil de critică de la primul volum sorescian și asupra celorlalte, Al. Andriescu comentează volumul *La Liliaci*, surprins totuși de subtitlul *poeme*, de vreme ce crezul poetic este „travestit de data aceasta în proza cea mai pură”, „desfacerea frazelor în versuri tipografice” fiind un simplu capriciu. În siajul criticii recente, comentatorul vede în volum o monografie a satului românesc (Victor Felea, Florin Mihăilescu), sau o parodiare dinăuntru a tradiționalismului românesc (N. Manolescu). ■ Sortimentele de umor din volumul *De ce râdeau gepizii* de Valentin Silvestru o interesează pe Magda Ursache în recenzia sa la acest „tratat de răsologie”. ■ Grupaj poetic semnat de Dan Rotaru, Miron Blaga, Steliana Delia Beiu, Ion Iancu Lefter, Silviu Rusu. Nicolae Țațomir beneficiază de un spațiu liric personal, cuprinzând șase poezii. De asemenea, un inedit crochiu poetic intitulat *Concert din muzică de nai* semnează Val Gheorghiu. ■ D. Florea-Rariște evocă prietenia sa cu Eusebiu Camilar, încredințând tiparului una dintre poeziile inedite (*Plecarea poetului*), aflate într-un carnețel rămas în posesia semnatarului, cuprinzând texte datate 1937-1938. ■ „Ucenic smerit al lui Caragiale, după propria mărturie, Aurel Baranga, cu reputația unui satiric, este în fond un autor de dibace vodeviluri. Aliajul comediilor sale e curios, în adevăr. Căci pe canavaua unui năstrușnic vodevil, a unei farse jucăușe, prind să se urzească și înțelesuri serioase, grave, dezvăluind o atitudine angajată, de responsabilitate morală și social-politică”, scrie Florin Faifer în articolul *Aurel Baranga, între satiră și vodevil*. ■ C. Isac îl intervievează pe Ion Băieșu în legătură cu nevoia de răs, ca cerință umană fundamentală, pornind de la o aserțiune pe această temă făcută de curând. Umoristul declară că există generații

„mai grave” și altele „mai exuberante”: „Generațiile care au cunoscut războaie, cutremure, epidemii sau alte nenorociri, numai de exuberanță și râs nu le ardea (sic!). În schimb, generațiile actuale au toate condițiile pentru a fi optimiste, adică dominate de obsesia vieții, și, deci, iubitoare de veselie și râs”. ■ *Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian, pusă în scenă la Teatrul de Stat din Petroșani, aflat în turneu pe litoral („Un Sebastian ușor burlesc, cu timide modernizări anticalofile și vagi excese carnavalești”) este subiectul cronicii dramatice semnată de Al. I. Friduș. ■ Al. Dima ia apărarea termenului „didactic” („dacă acesta înseamnă expunere argumentată, sistematică”), folosit tot mai des în sens peiorativ în cronicile literare (*Între didactic și științific*). ■ Cu ocazia tricentenarului, N. Grigoraș se ocupă detaliat de *Prima lucrare de memorialistică*, referindu-se la *Vita Constantini Cantemiri*, redactată de D. Cantemir între anii 1714-1716. ■ *Participare și integrare în cultura lumii își intitulează* Georgeta Loghin recenzia volumului *Valori și echivalențe umanistice* (Eminescu, 1973) semnat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. „Pretutindeni criteriul comparativ întregește pe cel național, servește excursul plural în diverse culturi, sprijină sinteza.” ■ George Popa traduce din poezia Flămândă actuală. ■ După ce, într-un număr precedent (nr. 38), Nicoale Turtureanu pusese eticheta „de bun augur” versurilor primite la *Poșta redacției* din partea unui grup de poeți aspiranți, între care și Gelu (sic!) Dorian și Valeriu Salcie, în acest număr, semnatarul rubricii, reține pentru publicare sub titlul generic de *Timp liric*, trei *Elegii din septembrie* semnate de cel din urmă. ■ Despre *Turneul Teatrului Național „Vasile Alecsandri” în R. D. Germană* (cu spectacole după piese de B. Brecht și E. Lovinescu) scrie Radu Șt. Mihail.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 148]** E. Manu semnează o cronică literară despre *Jurnalul italian* al lui Al. Balaci: „Nu e numai un *Jurnal italian* ci este, în același timp, un *Jurnal* al unui român care proiectează valorile românești în spațiul italian și care urmărește sensibilitatea și spiritualitatea italiană și dincolo de granițele Italiei... *Jurnalul* este un fel de jurnal de tabără a spiritului, un jurnal al Academiei di Romania, pe care un critic eminent ca Mario Verdone o consideră o adevărată tabără românească, deosebit de bine înarmată care trage «salve culturale asupra Romei»... Încheind cartea cu simbolul lui Arghezi, Al. Balaci vrea să arate că în *Jurnalul* său n-a făcut nimic altceva decât să implice în spiritualitatea oamenilor un peisaj.” ■ Două articole pe linii asemănătoare, vizând forțarea tiparelor în numele modernității gratuite: Dan Mutașcu despre *Specializarea metaforei* („Mi-e foarte greu să accept că există metafore specializate pentru aviatori, țărani cooperatori, regizori de film sau delincvenți de drept comun; mi-e foarte greu, dacă nu imposibil, să accept că specializarea probabil necesară care se aplică la foarfeci de tuns iarbă, pixuri, șampoane, serviete și ochelari se poate aplica și producției artistice, harului unui condeier, operei unui creator de frumos, al celui ce «vede idei și nuanțe în lucruri și trăiri»... evident, în «era vitezei» și a

benzii rulante, tot mai multe lucruri sunt și vor fi produse de serie, dar arta literară, în ceea ce are ea autentic și strălucitor, nobil și lucid, transcendental, nu face parte dintre acestea. O metaforă poate deveni prin tipărire, recitare și comentariu critic un bun al celor mulți, dar nu poate deveni un produs de serie specializat, lipsit de personalitate, niciodată.”) și *Arta cuvântului* de A. Baranga („Nefericirea teatrului contemporan vine, în cea mai mare măsură, dintr-o contaminare nefastă – imixtiunea brutală a cinematografului în teatru, faptul că mulți interpreți se devotează ambelor arte, a dus la o fuziune ingrată și păgubitoare.. Filmul acordă cuvântului un rol subaltern/ suportă sau pretinde o vorbire cotidiană.. în timp ce teatrul este și va fi – cât va mai fi – o artă a cuvântului rostit... trăiește exclusiv prin cuvânt și prin complementul sau la fel de expresiv: tăcerea...”). ■ C. Otobăcu în *Cronica limbii* se referă la *Specificul național*. ■ Aurel Dragoș Munteanu, în *Imitația*, și A. Goci, în *Legitimitatea criticii* dezvoltă subiecte de interes în jurul unui numitor comun: G. Călinescu. „Descoperirea moștenirii mari a poeziei românești interbelice, manifestată după 1960, era firească și a constituit un element de progres, chiar dacă a fost însoțită în mod curent de tendințe epigonice. Sub influența lui Blaga și a lui Barbu s-a născut apoi o splendidă generație, care numără personalități de talia lui Ioan Alexandru, Ion Gheorghe și Adrian Păunescu... În același timp, criticii l-au redescoperit pe Călinescu. Au existat apoi tineri care au îmbătrânit sub pulpana sa, furându-i mai degrabă ticurile și uitând lecția lui de demnitate și independență a spiritului. O mulțime de recenziți și cronicari *călinesciani-zează* până astăzi, scufundându-se în pustiul anonim al imitatorilor obișnuiți” (A. D. Munteanu); „Cum cei mai mulți critici – și Călinescu a dat dreptate scriitorilor – sunt creatori ratați, în exercițiul funcțiunii sunt suspectați de refulări și sterilitate... Criticul se naște exersând o artă în general, sau un gen literar, în particular, ca după etape și acumulări succesive să se fixeze în genul critic în virtutea celei mai armonioase continuități cu puțință, și, aș zice, fără metamorfoza ipostazei și fără schimbarea uneltelor.. Criticul se alege singur, nu a «ratat» ci s-a «încercat» în mai multe genuri, nu este exponentul nimănu... oare câte volume ale criticilor de mare reputație de la noi sau de aiurea, se numesc *Încercări critice*? Deci critica însăși este o «încercare».” (A. Goci).

6 octombrie

- [„**Munca**”, nr. 8050] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale sindicatelor*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Viorel Varga.

- [„**Scânteia**”, nr. 9652] Aflăm de noi *Manifestări consacrate tricentenarului nașterii lui Dimitrie Cantemir*: „Sfântu-Gheorghe (Corespondentul «Scânteii», Tömöri Géza). În sala de festivități a Comitetului județean Covasna al P.C.R. a avut loc un simpozion «Dimitrie Cantemir», în cadrul căruia au fost prezentate comunicări științifice privind viața și activitatea marelui cărtu-

rar și om politic. Tot vineri, în holul Teatrului maghiar de stat din Sfântu-Gheorghe s-a deschis o expoziție cuprinzând documente legate de activitatea multilaterală a marelui umanist și om de stat. * Piatra Neamț (Corespondentul «Scânteii», Ion Manea). În sălile colecției de artă a Muzeului județean de istorie din Piatra Neamț a avut loc un colocviu dedicat aniversării a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, intitulat «Dimitrie Cantemir – cărturar de renume mondial». Cu acest prilej, specialiști ai muzeului, oameni de cultură din Piatra Neamț au evocat viața și opera marelui om politic și de cultură. De asemenea, a fost deschisă o expoziție care cuprinde facsimile, ediții de opere, alte documente privind viața și opera ilustrului cărturar român”. ■ Găsim informații și despre „*Decada cărții românești*”: „Pe agenda multiplelor acțiuni ale «Decadei cărții românești» a fost înscrisă, vineri, ziua editurii «Cartea românească». Această manifestare de popularizare a activității de tipărire a cărților casei de editură bucureștene a fost totodată un prilej de întâlnire între oameni de litere și numeroși iubitori ai lecturii. Editura, păstrătoare a numelui și, în parte, a profilului vechii «cărți românești» acordă cel mai mare spațiu tipăririi literaturii noastre contemporane. Aria tematicii este lărgită și prin tălmăcirea de opere din fondul literaturii clasice universale. În aproape patru ani de la stabilirea actualei structuri a editurii au văzut lumina tiparului circa 500 de titluri într-un tiraj de peste 5 milioane de exemplare. Dintre seriile și colecțiile editurii, de o popularitate deosebită se bucură «Manuscrise inedite», «Critică și eseuri», «Monografii», «Teatru» și altele”.

• [„**Flacăra**”, nr. 41] Adrian Păunescu semnează articolul de fond *Spre viață!* în care susține: „Începând cu acest număr, revista noastră devine, în mod programatic, în toate compartimentele ei, o revistă a concretului, o revistă a vieții reale, o revistă a oamenilor. Începând cu acest număr, «Flacăra» extinde experiența pozitivă a reportajelor pe care le-a găzduit, de șapte luni încoace, asupra tuturor rubricilor revistei, fără excepție. Dorim să fim o revistă a oamenilor, o revistă a adevărului concret, o revistă a argumentelor, o revistă a faptelor! Ne-am săturat și noi, o dată cu cititorii, de vorbe goale, de vorbe fără acoperire concretă. *Cerem colaboratorilor noștri să respecte acest principiu de lucru: vorbind despre muncă, trebuie să muncim! Cerându-le oamenilor să muncească, trebuie să dăm noi înșine exemplul muncii noastre.* Or, munca noastră nu poate fi altceva decât punerea condeielor noastre în slujba directă a vieții, a realității, a concretului! Datorită acestei orientări, mai accentuate decât până acum, spre viață - dar nu la modul «perifrastic», evazionist, șmecher - datorită cerinței pe care o formulăm aici, cu solemnitatea unui jurământ, e posibil ca unii dintre colaboratorii de până acum să renunțe la spațiul pe care li l-am acordat în revistă. Nu-i exclus ca unii să nu poată merge pe teren, în perioadele care urmează, așa cum nu e absurd să considerăm că alții preferă scrisul comod, din marginea vieții, iar nu din miezul ei aprins. Totul e posibil, nu acuzăm pe nimeni, dar, în același timp, suntem hotărâți să nu dăm

înapoi în niciun caz. Vom fi o revistă a vieții, a adevărului și a faptei! Nu vrem să suținem că nu e posibil și altfel și că numai așa se poate face o revistă. Dar trebuie să spunem: astfel gândim noi această revistă! Și că nu vom face niciun rabat, nimănui! Suntem de *această* credință și vom acționa deci în numele ei: *în România socialistă sunt fapte, sunt realități care merită atenția gazetarilor și scriitorilor cu mult mai mult decât teoretizările savante și, în orice caz, cu mult mai degrabă decât scrierile din birou, care tot birocrăție se numesc*. Căci dacă Plenara din noiembrie 1971, a C.C. al P.C.R., a însemnat atât de mult în viața națiunii române, în ceea ce privește călăuzirea tuturor acțiunilor noastre spre viața concretă, spre realitatea plină de necesități, atunci n-ar fi în regulă dacă noi, la acest loc de muncă al nostru, n-am acționa pentru transformarea revistei «Flacăra» într-un fragment de viață fierbinte a României socialiste! Așadar, spre viață!”. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XI-a a textului său memorialistic, intitulată *Lisandru Galbenu*. ■ În *Vitrina Flacăra*, Adrian Păunescu semnează o notă intitulată *Alți elevi, alte ghiozdane*. ■ Cu titlul *Gheorghe Țițeica*, revista publică fragmentul XXXI din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cronica teatrală*, Dinu Săraru scrie *Clasicii* și discută modul de abordare contemporană a acestora. ■ În *Capriciile gustului*, George Achiței publică *Meseria de om*. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic al lui Titus Popovici. „Titus Popovici e unul dintre scriitorii noștri cu acută conștiință politică. Datele sociale și politice constituie elementele coagulante ale întregii sale activități creatoare de până acum. [...] Așa cum s-a remarcat, scriitorul simte o fascinantă atracție spre momentele cruciale, grandioase, din dinamica revoluționară a societății noastre, determinate de partidul comunistilor. [...] Dobândind acea acută conștiință politică de care am amintit, Titus Popovici, e însă înzestrat, în același grad de intensitate, și cu una de ordin artistic. Scriitorul e conștient de rostul și responsabilitatea scrisului său, dar e obsedat și de condiția artistică a operei sale. Opera lui Titus Popovici e solid construită, are forța epică și dramatică necesară pentru a rezista eroziunii timpului”. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu publică *Locul sâmburelui*, o recenzie a volumului lui Sorin Mărculescu (C.R.). ■ În *Cum a fost (III)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, ediția fiind dedicată memoriei lui Miron Radu Paraschivescu. Au participat, printre alții, Aurel Dragoș Munteanu, Constanța Buzea, Eugen Secoleanu. ■ Leonid Dimov, în *Fetișuri de azi*, publică un eseu intitulat *Automobil, antibiotic, magnetofon*. ■ În *Universul*, Eugen Simon publică *Jurnal parizian (III)*. ■ În *Valori românești în univers*, Nicolae Balotă scrie despre *Un poet român de notorietate europeană: Ilarie Voronca*, un amplu portret biobibliografic al acestuia.

• [„**Lucefărul**”, nr. 40] Ion Dodu Bălan meditează la *Cartea zilelor noastre*: „Cărțile trebuie să fie punți ale prieteniei și ale înțelgerii între inimile noastre, între popoarele lumii. Și pot fi ale noastre sau ale întregii umanități

numai dacă sunt bune și adevărate, numai dacă sunt ale vremii noastre, dacă exprimă viața și lupta poporului român, credințele sale politice, abnegația pentru construirea socialismului, idealul etic și estetic al oamnelor de pe aceste plaiuri, experiența lor specifică de viață”. ■ Nicolae Ciobanu recenziază cartea lui Mircea Ciobanu, *Martorii*: „Din fericire, într-o bună măsură, *Martorii* e o colecție de strălucite «micro-romane» vădind o excepțională capacitate de invenție epică și de adaptare la formule și viziuni dintre cele mai dificile. Ca și în cazul unui număr dintre «epistolele» sale, incontestabila vocație de prozator a lui Mircea Ciobanu rezidă, și acum, tocmai în prezența acestor zone în care creația și analiza epică sunt suverane. Deplina generalizare a acestui atribut ar putea să elibereze definitiv pe scriitor de exacerbările demonstrativ- intelectualiste”. ■ În cadrul rubricii *Confruntări actuale* semnează texte: Paul Georgescu, Paul Cornea, Florin Mihăilescu. ■ Paul Georgescu notează despre *Lapsus ideatic și tautologie*: „O sociologie marxistă a literaturii este genetică și axiologică, după cum valoarea estetică este, în ultimă instanță, socialmente determinată ca maximă coerentă a structurii mentale a unui grup social concret. Dacă totdeauna conjuncția Socialului și a Istoriei este necesară, această conjuncție este totdeauna concretă”. ■ Paul Cornea descoperă *Perspective și limite ale renovării satdilor comparatiste*: „Vocația de renovare s-a manifestat la recentul Congres comparatist din Canada pe două căi: mai reticent, prin reluarea vechilor probleme într-un spirit nou, însă fără a abandona aparatul conceptual și metodologic de bază a comparatismului clasic și, mai radical, prin adaptarea deschisă a unei perspective interdisciplinare, implicând importul masiv de terminologie și puncte de vedere din alte științe umane, îndeosebi, din antropologia culturală, istoria ideilor, sociologia literaturii și istoria discursului literar. Evident, deosebirea pe care o instituim trebuie luată «cum grano salis»: tendințele amintite nu s-au conturat în toate cazurile cu claritatea dorită și, de altfel, destule comunicări au continuat să se miște între coordonatele tradiționale, ca și cum nimic nu s-ar schimba în lume de la Vam Tieghem încoace”. □ □ La *Posibilitatea polemicii* se referă Florin Mihăilescu: „Posibilitatea polemicii autentice și fertile nu apare, credem, decât odată cu manifestarea unor sisteme de opțiuni și soluții proprii, formulate fără ezitări prudente, limpede și categoric. Mai presus de orice, trebuie afirmate, apărate și impuse ideile și adevărul lor. Astfel încă o dată: ce rost ar mai avea discuția?”. ■ Vladimir Simon analizează *Univers balcanic în proza lui Al. Macedonski*: „O discuție asupra balcanismului în literatură ar trebui să sublinieze istoricitatea acestui univers spiritual, cu alte cuvinte condiționarea sa social-istorică. De la cronicarii munteni la Anton Pann și Nicolae Filimon balcanismul suferă modificări devenind prin proza lui Macedonski pentru prima dată în istoria literaturii o categorie bine detremnată, conștientă. Nu este mai puțin adevărat că odată cu I.L. Caragiale apare o distanțare ironică față de balcanism care într-o piesă cum este *Mitică Popescu* a lui Camil Petrescu se încheagă și ca atitudine hotărât polemică”. ■ Dan

Mutașcu semnează textul *Ut pictura...*: „Prin vizualitatea ei acută și excepțională, poezia lui Mateiu I. Caragiale devine un teritoriu liric profund tulburător și de neconfundat, în care întrebări de planuri, linii și combinații capătă un sens poetic seducător, țin adică de elementele unei metode poetice de o plasticitate sui-generis”. ■ Constandina Brezu meditează la *Ion Vinea: destinul publicistului*: „Dar dezvăluirea cea mai importantă, pentru scrisul publicistic al lui Vinea din perioada ieșeană, este desăvârșita sa vocație pentru gazetăria politică – încă o confirmare a adevărului elementar că istoria își descoperă și condeiele de care are nevoie. Atacul la adresa partidelor numite «istorice» frontal. Demascarea incapacității acestora de a governa nu mai are nevoie de figuri de stil pentru a fi cât mai pregnantă”. ■ Adriana Iliescu spune *Ceva despre dimensiunile operei lui Caragiale*: „Probabil era firesc ca tocmai un critic al nuanțurilor multiple și excelente cum este Silvian Iosifescu să ne prezinte în *Dimensiuni caragialiene*, un Caragiale complicat și complex, prin analiza elegant dusă până foarte departe, a contradicției sale: imaginea scriitorului clasic, echilibrat limpede și măsurat dimpreună cu cealaltă față a sa, comediograful mereu în mișcare, mereu altul, schimbând registrul și stilul, omul atâtor contradicții și ciocniri pasionale, mereu inventiv și excesiv”. ■ Mariana Șora realizează o *Prezentare și traduceri din Reflecții despre limbaj și literatură ale lui Goethe*: „Un aliaj care constituie farmecul și poate unicitatea geniului său. În gândirea lui Goethe, genialitatea nu seamănă cu cea romantică, a vizionarilor, a exaltaților și posedăților. În zadar am căutat-o în vederi extravagante; în schimb o găsim în adevărul cugetărilor”.

7 octombrie

• [„Scântea”, nr. 9653] Conf. univ. dr. Gh. Vlăduțescu semnează *Dimitrie Cantemir deschizător de drumuri în gândirea filozofică românească*: „Ceea ce dă tărie operei sale filozofice și ceea ce a și pătruns în fenomenologia conștiinței noastre filozofice este însă incontestabil raționalismul său. Raționalismul cantemirian [sic!] este o stare de spirit. Învățatul principe gândește universul ca o logică naturală, iar omul este în concepția sa microcosmosul care repetă marele univers – o ființă perfectibilă fără limite”. ■ Maria Banuș publică „un gând în amintirea lui Alfred Margul Sperber”, *Poet al năzuințelor sociale*: „La sfârșitul lunii septembrie, dacă poetul Alfred Margul Sperber și-ar mai fi purtat aici, printre noi, statura de uriaș fragil și blând, ar fi împlinit frumoasa vârstă de 75 de ani. Dar, deși nu mai e printre noi, rămâne, pentru cei ce l-am cunoscut, o prezență vie, o adiere de căldură sufletească, o melodie a inimii nimbată de un surâs bun și înțelept”.

9 octombrie

• [„Munca”, nr. 8052] În *Tv-Comentar*, Călin Căliman scrie despre *Goluri de producție*, o discuție asupra problemelor pe care le implică teatrul de televiziune.

• [„Scântea”, nr. 9655] Citim despre „*Decada cărții românești*” la Arad: „Arad (Corespondentul «Scântei», C. Simion). În municipiul și județul Arad, «Decada cărții românești» a prilejuit în acest an numeroase și interesante manifestări, dintre care reținem: întâlnirile cititorilor cu scriitorii Al. I. Ștefănescu (autorul volumelor *Să nu fugi singur prin ploaie*, *Al cincilea anotimp* și *Cubul de aer* etc), Radu Ciobanu, Lucian Cursaru, Mircea Șerbănescu și Anghel Dumbrăveanu – acțiuni organizate la librăriile «Concordia», «Ion Slavici», la școala profesională textilă și grupul școlar al Consiliului popular județean Arad, în orașul Lipova – precum și în sălile editurilor «Eminescu» din București și «Facla» din Timișoara”.

10 octombrie

• [„Munca”, nr. 8053] În *Pe scurt* se anunță turneul Teatrului de Comedie din București, între 3 și 5 octombrie, în Suedia.

• [„Viața studentescă”, nr. 34] La rubrica *Sintagme*, câteva semnalări „într-un rând” ale unor volume: Ioan Grigorescu – *Spectacolul lumii*, Cartea Românească, „un reporter mondial și mondo-reportajele sale” ; N. Carandino – *Autori, piese și spectacole*, Ed. Cartea Românească, dar și *Actori de ieri și de azi*, Ed. Dacia, „sau despre perenitatea cronicii teatrale și a portretului literar” ; Lucian Raicu, *Structuri literare*, Ed. Eminescu, „un blagian al criticii anti-structuraliste” ; Șerban Cioculescu – *Itinerar critic*, Ed. Eminescu, „alte aspecte critice contemporane”. ■ Cronică literară a lui M. N. Rusu urmărește *O sinteză vizionară – Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru “un cod metafizic general valabil, evident în maximele și învățăturile lui Ioan Alexandru către urmași”. „Aș spune că Ioan Alexandru este Meșterul Manole care aspirând la spațiul de dincolo de cupole, îl construiește într-o ordine inversă, orizontul ceresc urmărind linia domoală a turlor... Nu condiția tensionată existențială a poetului o reflectă această zguduitoare și intimă carte, în zona conștiinței românești, ci condiția umană însăși. Dacă avem în vedere că poezii sunt *copiii veacului* (în sensul calităților lor profetice) atunci trebuie să avem curajul de a recunoaște că dramele în spirit ale umanității, calvarul ei spre muntele desăvârșirii este o eternitate căreia nu i se poate întoarce spatele. *Imnele* este tocmai rezultatul unui astfel de curaj. *Imnele* este cartea cu lacăte străvechi a căror cheie o deține (sau o poate deține) fiecare.” ■ Este semnalat al XV-lea Congres Mondial de Filosofie, 17-22 septembrie 1973 la Varna, RP Bulgaria, printr-un interviu cu Ștefan Georgescu, decanul Facultății de Filosofie din București, dialog realizat de Ion Cristoiu.

• [„Tomis”, nr. 19] Cu prilejul serbării tricentenarului nașterii lui Dimitrie Cantemir, Ion Bădică semnează articolul *Eruditul* care elogiază personalitatea ilustrului savant: „Cantemir este nu un simplu compilator, ci un om de știință care analizează, compară știrile, dezvăluind cu migală și pasiune adevăruri a căror valabilitate a fost întărită de cercetările ulterioare. Om al timpului său,

cercetarea lui are limite firești, impuse de orizontul epocii și de condițiile vi-trege în care și-a elaborate unele lucrări departe de sursele de informație pe care le cercetase în tinerețe. Dar prin ce are mai înaintat în concepție, prin argumentarea ideilor și ipotezelor, prin bogăția informațiilor – unele existente azi numai în opera sa pentru că sursele consultate de el s-au pierdut – Cantemir este și rămâne unul din marii noștri erudiți, un savant care-și păstrează neclintit un loc de cinste în panteonul științei românești și universale”. ■ Mirela Roznoveanu recenzează volumul *Poeme* (ed. Eminescu, 1973), semnat de Hristu Cândroveanu, „un poet mai puțin preocupat să-și impună obsesiile spiritualizate ale sensibilității, și mai mult dispus să se joace de-a poezia utilizând cu pricepere un inventar stilistic și tematic cunoscut. Poezia lui Hristu Cândroveanu se alcătuieste astfel ca un pseudo-memorial de lectură, din glosări pe marginea clasicilor și modernilor, firește cu preferințe vizibile pentru Blaga, Arghezi, Voiculescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu”. Analiza recenzentei punctează și aspectele mai puțin reușite ale volumului: „Poezia emoționează deocamdată prin efortul de a supune și a depozita cuvintele. Dincolo de el însă ambiția de a scrie poezie se fărâmițează, nesistematizată de o subiectivitate care ar fi trebuit să fie în primul rând ea autoritară. Se remarcă totuși în aceasta carte de poeme o atmosferă de o tulburare gravă care aduce ceva din misterul greu al marilor transhumante, formulată din păcate cu prea multă timiditate și inexplicabile precauții”. ■ În *Marin Preda și independența personajului*, Alex. Ștefănescu face o analiză în care, plecând de la „schițele și nuvelele cuprinse în volumul de debut, *Întâlnirea din pământuri*, 1948”, ajunge la concluzia că acestea „ilustrează stadiul ultim, de un desăvârșit rafinement, al prozei rurale tradiționale. Pentru a se elibera deplin, prin asimilare și prin frondă, de sub tutela lui Slavici și Rebreanu, autorul face, folosind chiar instrumentele lor, o demonstrație de virtuozitate”. În schița *La câmp*, se remarcă „puritatea primară, instinctuală a pasiunilor țaranului”. *Ceață* reprezintă „una din primele tentative ale lui Marin Preda de a-l privi pe țaran într-un moment în care existența lui se refugiază în gândire”. Un alt tip de țaran identifică semnatarul articolului în câteva nuvele din prima etapă „a carierei sale scriitoricești[...]în care țaranul este urmărit, în anii de după război, antrenat în procesul de modernizare a satelor. În cea mai mare parte, aceste lucrări (*Desfășurare*, 1952, *Ferestre întunecate*, 1956, *Îndrăzneala*, 1959) sunt tributare unui mod specific epocii de a înțelege raportul dintre bine și rău. Un personaj luminos, complex și ferm individualizat rămâne Ilie Barbu, protagonistul nuvelei *Desfășurarea*. Ca și Moromete, Ilie Barbu reușește să se ridice deasupra necesităților practice, însă nu atât printr-o calitate intelectuală, cât prin una de ordin moral. El are o demnitate înnăscută care se exprimă prin bucuria înaltă de a trăi și printr-o încredere senină și exigentă în oameni”. ■ Grupajele de poezie, semnată de Virgil Teodorescu, Irina Vartic, Tudor George, Ioan Micu, Vasile Petre Fati, Dona Roșu, Dan Mutașcu, Dumitru

Bălăeț, Sanda Ghinea, și cele de proză (un fragment din romanul *Insurecție în cetate*, de Șerban Nedelcu) completează peisajul literar al epocii.

11 octombrie

● **[„Munca”, nr. 8054]** În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul de versuri *De câte ori* de Constantin Florea.

● **[„România liberă”, nr. 9009]** Radu Popescu analizează piesa lui Theodor Mănescu, *Casa de mode*, despre care notează: „ca să spun drept, articulația polițistă adramei mi s-a părut greu de urmărit, deosebit de încâlcită, aglomerarea afîtor procedee aducînd după sine, cum spuneam, mai multă confuzie decît suportă misterul, indispensabil pînă la un anumit punct: una e să citești literatura polițistă, și alta să o urmărești odată cu faptele și succesiunea lor.”. Spectacolul Teatrului „Bulandra”, în regia lui Valeriu Moisescu a utilizat „cu multă candoare și convingere, vechi, uzate mijloace exterioare de mister și senzație, pe care i le reproșăm, cel mai mult, pentru că sînt monotone și obositoare.” Ion Drăgănoiu prezintă succint volumul de versuri al lui Nicolae Dragoș, *Zăpezi fără întoarcere*, despre care afirmă că: „E, peste tot, ceva din Bлага, sublimat, într-o altfel de spunere, nu știu dacă mai puțin ceremonială, dar, oricum, mai directă, filtrată printr-o sensibilitate modernă, neliniștită, cu unghiuri deschise egal cosmicului și epidermicului”.

● **[„Scânteia”, nr. 9657]** În rubrica *Picătura de cerneală* citim *Cititorul și cartea* de Petru Vintilă: „Însetați de noi și noi cunoștințe, înzestrați cu un tot mai înalt spirit critic de selecție, posesori de biblioteci personale, informați cu privire la mișcarea editorială, milioanele de cititori statornici dau vieții spirituale din patria noastră imensul spor de lumină și de prestigiu pe care ea l-a râvnit atît de mult odinioară și pe care ea l-a râvnit atît de mult odinioară și pe care azi în sfârșit l-a dobândit în dimensiunile unei victorii memorabile. «Decada cărții românești» a luat sfârșit; cele zece zile dedicate cărții au trecut; dar au rămas 355 de zile și, în fiecare din ele, an de an, milioane de cititori trăiesc într-o comuniune statornică și pasionată cu cartea”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7587]** Dan Laurențiu scrie despre *Actualitatea poeziei*, considerând că „ea trebuie să fie mai întâi o creație, finalizarea unui proces complex de transfigurare, de transmutare a elementelor realului pînă la nașterea unui nou element, stabil, al conștiinței, în care să se reflecte întregul proces anterior, îmbogățit prin experiența proprie a creatorului, a epocii sale.”

● **[„Albina”, nr. 41]** Nicolae Dragoș este prezent cu versuri pe prima pagină. ■ Sunt publicate rezultatele concursului de creație *Din toată inima*, destinat poeților țărani. Revista oferă un premiu special lui Gheorghe Nistor Ungureanu (Gorj), căruia îi face o prezentare și îi publică un fragment de lirică populară. ■ Pagină de *Satiră și umor* (schițe, epigrame, o fabulă), realizată de A. Croitoru, Mihail Cosma, Ion Dianu, B. Cristian.

● [„Orizont”, nr. 41] Nuvela lui D.R. Popescu, *Cei doi din dreptul Țebeii*, constituie subiectul primei cronici literare a lui C. Ungureanu despre care cronicarul comentează: „Literatura aluzivă a lui Dumitru Radu Popescu, oarecum ermetică pentru profan, se hrănește din aceste paralele, niciodată dogmatizate, sanctificate. Ele trimit doar către o umanitate canonică, a cărei lege a fost formulată de literați geniali. Pornind de aici, scriitorul descrie relațiile eroilor săi, problemele lor, ca probleme ale contemporaneității. În fundal mitul, textura livrescă, potențează dezbateră, sugerează cititorului cadrul tragic al înfăptuirii conflictului.” ■ Andreas A. Lillin face „profilul literar” al ui Franz Liebhard, începând cu rândurile: „Nu-ncăpe nici o îndoială că măiestria formei joacă un rol important în axiologia literară. Nu vom tăgădui, bineînțeles, experimentului îndreptățirea sa, la fel cum nici nu vom susține că numai și numai prin stăpânirea metrelor și rimei se poate crea o poezie valabilă. Ca întotdeauna adevărul se află între cele două extreme.” ■ I. Negoitescu vizează interpretarea operei memorialistului C. Stere, cel din *Preludii*, care precede vasta întreprindere epică din *În preajma revoluției*. ■ Numărul este ilustrat cu lucrări ale pictorilor naivi din Banat cărora Coriolan Babeți și A. Gh. Ardeleanu le dedică comentarii despre arta naivă.

● [„România literară”, nr. 41] Versuri semnează: Victor Sivetidid (*Lui Bacovia* – în românește de Constantin Crișan), Angela Marinescu (*Arcul; Floarea luptei*), Constantin Voiculescu (*Dedublare; Dubito...*), Letáy Lajos (*Păr de aur...; Astfel vine amintirea; Ramura-și pierde o frunză; Două fete pe mal* – traducere de Aurel Gurghianu), Nicolae Neagu (*Ceva rămâne; În tulburările miez; Și spune-mi tu ceva mai imposibil; Vremelnic martor*), Livia Bacăru (*Histria*). ■ Marin Tarangul traduce din *Lirică din R. D. G.*: Ulrich Grasnick (*Câtă vreme trăim*) și Gerhardt Gröschke (*Întâlnire cu mama*). ■ Leonid Dimov semnează traducerea din Giambattista Marino. ■ Citim un fragment din romanul *Apa*, intitulat *Înainte de sfârșit*, de Alexandru Ivasiuc. ■ Editorialul *Romanul actualității* este semnat R. I.: „Fără a urmări cu tot dinadinsul o dezbateră sistematică pe tema prozei sau a realismului, publicăm în numărul de azi al revistei noastre câteva lucruri – comentarii critice, un amplu fragment de roman – care pot constitui reperele unei utile confruntări. Se discută, de altfel, frecvent în ultima vreme despre realism în proză, atât în publicațiile literare și culturale, cât și la radio și televiziune. Se precizează și se reprecizează termeni. Se analizează exemple. Se fac sugestii romancierilor, firește, nu toate demne de a fi luate în considerare, dar reflectând în orice caz o preocupare interesantă și binevenită. [...] Avem nevoie de romane ale actualității, dar acestea trebuie să fie cu adevărat romane și nu consemnarea reportericească a evenimentelor. Spiritul «anecdotic» al reportajului, romanele adevărate îi opun o vocație a sintezei, a recompunerii tabloului existenței sociale și morale în datele lui esențiale. Căci roman înseamnă esență a vieții și generalizare semnificativă a experienței umane. Prin el ne putem cunoaște epoca mai adânc și

mai temeinic”. ■ Pe prima pagină citim și tableta *Moment Bacovian* de Gheorghe Tomozei: „Imaginat în excepționala sculptură a lui Popovici într-o ipostază ce pare premergătoare «Rugăciunii» lui Brâncuși, Bacovia a fost martorul de bronz al propriei sărbători într-un oraș asediat de toamnă și de poeți, cu brațe ninse de frunze metalice, martor însingurat al propriei înălțări spre nădir”. ■ Const. Ciopraga semnează *Raționalism și echilibru*: „Fenomen tipic, dedramatizarea tragicului caracterizează, pe o mare întindere, literatura română mai veche. Tranziția de la reprezentarea în suprafață, de la frescă la o literatură a profunzimilor, se produce, după o lungă acumulare, sub ochii noștri. Modernii au un mai subliniat sentiment al tragicului. Câteva romane din ultimii ani, diverse piese cu subiect istoric, câteva reușite construcții de aspect parabolic, poezia în unele privințe reflectă, în parte, acest reviriment”. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice* cu textul despre Marin Preda, *Spațiu social – timp psihologic*: „*Risipitorii* reprezintă pentru Marin Preda trecerea de la stilul epic *indirect* la stilul *direct*, acela care dă posibilitatea autorului să-și exprime ideile fără a mai recurge la limbajul personajelor. Prozatorul știe mai mult decât eroii săi și, intervenind în dialogul cărții, devine el însuși un personaj, și anume personajul cel mai bine plasat pentru a judeca pe celelalte și a da faptelor, la urmă, o viziune unitară, coerentă. Limbajul este, fatal, mai subiectiv, structura românească mai variată, totuși libertatea prozatorului față de personaje rămâne relativă. Personajele continuă să exprime pe autor, autorul continuă să fie regizorul acestor destine. Trecerea se traduce prin spargerea narațiunii și introducerea masivă a eseului, mai marea libertate, cu ale cuvinte, a autorului de a tulbura discursul epic prin reflecții personale”. ■ Alături citim *Marin Preda, sau dezlegarea de mit* de Nichita Stănescu: „Marin Preda are originea cea mai nobilă pe care o poate avea un român: este țaran, adică născut la țară, adică din țărână, adică din pământ. [...] Iată cum mi s-a revelat tema cărților lui: *Ce s-a întâmplat după îngroparea ciobanului miotic și ce au cântat fluierele de la căpătâiul lui*. Balada ne spusese numai cum cântă fluierul de os, dar nu și ce...”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Mihail Dragomirescu în corespondență*. ■ Revista continuă cu publicarea intervențiilor la colocviul său, *Universul artei noastre*: ■ Virgil Cândea, *O măsură proprie*: „Arta și literatura română mi se par în cel mai înalt grad funcționale, instrumente ale împlinirii aspirațiilor unui popor. Repet: nu numai expresia geniului creator al acestui popor, dar căi ale împlinirii sale. De aceea tocmai, cronologia lor nu cred că trebuie asociată cu alte fenomene literare sau artistice europene, ci cu cronologia neamului românesc însuși. În ritmurile universale am impus o măsură proprie (pentru cine e capabil s-o descifreze): un înalt acord între om și lume posibil în arcu carpatic și la sfârșitul Dunării, între Orient și Occident, în centrul zonei temperate hiperboreene. Cred că trăsătura noastră fundamentală, nu numai în cultură, dar în tot ce facem, este un calm chibzuit, rezultat dintr-o scump plătită experiență a istoriei și, deopotrivă,

din reflecția ancestrală asupra vieții însăși – a firii oamenilor și așezărilor – în forme mentale specifice nouă românilor. [...] Elevarea spirituală a unei generații e mai greu de raportat la elementele tradiției sau inovației – prea bogate -, cât în atitudinea față de ele. Până la selecționarea valorilor vechi și noi convenabile împlinirii sale artistice, amatorului de azi i se cuvin stăruință în informare și claritate a criteriilor. Cred că cei ce se simt chemați să înfăptuiască ceva în acest domeniu, numai așa își pot ajuta semenii: ajutându-i să învețe și să judece. Restul trebuie lăsat libertății lor”. ■ Mircea Braga, *Certitudinea sincronizării*: „Chestiunea modalităților de creație, a stilurilor artistice nu este una care să se poată rezolva «din afară». Nici un critic nu poate spune care trebuie să fie modalitatea de structurare a substanței unei opere, care trebuie să fie ritmurile stilistice ale acesteia, pornind de la intenția de bază. Dacă ar fi altfel ar însemna acreditarea unei rupturi a procesului de creație, prin acceptarea existenței unor «categorii» anterioare actului creator. În fond, substanța care se cere a se structura într-o operă, dimensiunile și specificul ei, împreună cu datele proprii unui singur creator, cu resursele și caracteristicile personalității sale, acestea conduc spre o opțiune adesea inexplicabilă și pentru autor, pentru o anume modalitate și un anume stil. Evident, expus astfel, procesul e mult simplificat, dar fără absențe esențiale. Se impune, însă, precizarea că susținerea tezei de mai sus nu însemnează ancorarea în «logica hazardului». Existența comandamentului social-istoric nu este o aserțiune scoasă din recuzita dogmatismului, cu condiția să nu o înțelegem ca o propulsare a metodei de creație. Ideile și necesitățile timpului, apoi specificul datului social sunt deopotrivă imprimare, ca elemente definitorii, atât în substanța operei, cât și în datele personalității artistice”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Ficțiune și reportaj*, o cronică literară la mai multe volume: ■ *Aproapele nostru, aproape* de Platon Pardău, Editura Eminescu: „Defectul este, din nou, caracterul prea sumar, epic și psihologic. Personajele sunt abia schițate, comportarea lor fiind în genere convențională. Viitorul imediat e de aceea previzibil; previzibile sunt, în sens opus, biografiile. Turnura cărții rămâne pur anecdotică, fără suficientă dezvoltare morală, ca și cum materialul obiectiv nici n-ar fi transfigurat. Mâna reporterului se remarcă în predilecția pentru cazul particular. Chiar și împrejurarea aleasă e specială, mai potrivită cu o tratare simbolică decât cu una realistă. E vorba de un joc a cărui regulă se simte mereu și provoacă impresia de artificialitate. Scriitorul vede ce e obișnuit în viață, reporterul, ce ține de excepție: într-asta, Platon Pardău continuă să fie, și în al doilea roman, mai mult un reporter”. ■ *Sepia* de Marcel Constantin Runcanu, Editura Dacia: „Idea în sine (ruperea de tradiția latinizantă și cărturărească a familiei și înapoierea la ea, după o tentativă de a trăi pe cont propriu) e neglijabilă, în parte și din cauza sfârșitului neserios și melodramatic. Ce rămâne e spiritul de observație, limba energetică, bogăția detaliilor realiste. Ele pot face din Marcel Constantin Runcanu un romancier original și puternic. Cu condiția de a căuta mai puțin anecdotic

ticul, bizarul (două crime condimentează aventurile eroului), de a explora viața în adâncime nu în întindere. Un roman trebuie să fie profund în latură morală, nicidecum pitoresc sau extravagant”. ■ *Caractere* de Alexandru Monciu-Sudinschi, Editura Cartea Românească, 1973: „Meritul ei constă în transcrierea foarte fidelă a răspunsurilor (întrebările sunt minime, deși stimulatoare, și în genere participarea autorului este de o perfectă discreție), în limbajul autentic, în faptele de viață relevate. Se observă lipsa oricăror intervenții «literare»”.

■ Citim recenzii: ■ N. Zărnescu prezintă *Retorica și neoretorica* de Vasile Florescu, Editura Academiei, 1973: „Retorica este inseparabilă de idealul dezvoltării armonioase și integrale a omului. Acest ideal formativ va fi numit mai târziu umanism. Istoria culturii arată că ori de câte ori el devine dominant, retorica este redescoperită, reabilitată, revalorificată, căci destinul ei ca disciplină nu poate fi separat de probleme «perennis» ale omului și ale societății. Privită din această perspectivă, cartea lui V. Florescu se impune nu numai ca pur act de cultură, ci și ca act politic remarcabil”.

■ Valeriu Cristea semnează *Condiția umorului*, o prezentare a volumului *De se râdeau gepizii...* de Valentin Silvestru, Editura Eminescu, 1973: „Cum însă uneori nu este mai ușor să ne explicăm de ce râdem decât de a explica de ce râdeau gepizii, cum adică efectele comice nu se lasă întotdeauna anticipate cu destulă precizie, să nu impuțăm cu prea multă severitate umoristului eșecurile sale intermitente. Cu atât mai mult cu cât, ca și hohotul de râs, verva care îl produce e prin natura ei sincopată”.

■ În *O lirică a demnității* Lucian Raicu scrie despre volumul *Petrecere cu iarba* de Florența Albu, Editura Cartea Românească, 1973: „Ceea ce diferențiază poemele Florenței Albu de lirismul pronunțat (și excesiv!) feminin este această simplitate dură, care exclude obișnuitele intimități și grațiile discutabile ale efuziunii dezlănțuite, dar ceea ce le menține totuși în raza iradierii sale specifice, fără de care și-ar pierde identitatea, este tipica fervoare senzorială și fuga de concept, voluptatea trăirii imediate, prin intime luări de contact cu suprafața lucrurilor și deopotrivă cu vitalitatea lor secretă, încurajatoare, pătrunzătoare”.

■ George Muntean comentează *Bătălia condeiului* de Franyó Zoltán, Editura Minerva, 1973: „Cu trecerea anilor, publicistica lui Franyó Zoltán, care e departe de a fi adunată, ci numai reprezentată în cele două volume apărute până acum (sub titlul celui din 1961 i-a apărut, în 1967, la București, și o selecție în limba maghiară), ia tot mai mult o turnură memorialistică și confesivă, urcând în zone de liniște și lumină, de bucurie a unor visuri realizate și de mulțumire a datoriei împlinite”.

■ În *Dependența de obiect* Mircea Iorgulescu recenzează volumul *Clasicism și romantism în dramaturgia românească* de V. Mândra, Editura Minerva, 1973: „V. Mândra are o bună intuiție punând în legătură complexitatea raporturilor dintre clasicism și romantism cu afirmarea burgheziei, dar o insistență a demonstrației în acest sens l-ar fi dus poate la stabilirea unei relații pe care noi o socotim decisivă – între evoluția formelor și a ideilor literare, pe de o parte, și evoluția atât a conceptului de li-

bertate cât și a sentimentului de libertate, pe de altă parte; în acest fel, clasicismul și romantismul, direcții artistice «exclusiviste» și profund «teatrale», se opun fundamental realismului, care este mai mult un «sistem compozițional și stilistic» exprimându-se prin romanesc și nu prin teatralitate». ■ Al. Piru scrie despre *Viziunea răscoalei la Tudor Arghezi*. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici semnează *Aptitudini lirice*, prezentând volumele: ■ *Primejdii lirice* de Daniela Caurea, Editura Junimea: „Promițător în ce privește aptitudinea lirică a poetei, volumul acesta de debut mă oprește să-mi fac vreo iluzie în legătură cu amplitudinea lirismului. Altfel zis, dacă am toate motivele să cred că Daniela Caurea este un poet adevărat, nu am nici unul să sper în niște mari dimensiuni de forță lirică. Daniela Caurea scrie acum o poezie bună, fără să greșească nici măcar cu o scânteie”. ■ *Cuvânt în cuvânt* de Nicolae Ionel, Editura Junimea: „Fără îndoială talentat, poetul *Cuvântului în cuvânt* face figură insolită printre debutanții din ultima vreme, deopotrivă prin cultivarea obsesivă a unei singure teme lirice, și ea destul de puțin frecventă, și prin limbaj. Poemele, mai exact, poemul său de acum suferă însă de o excesivă retorică narcisistă. Cu el ar fi trebuit să se încheie o operă, iar nu să înceapă. Nicolae Ionel comentează cu dezinvoltură și grație ușor vetustă condiția geniului”. ■ În *Viața literară* citim: ■ Din *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează D. I. Suchianu, Lucia Demetrius, Alexandru Lungu, Paul Daniel, Mihail Madgiari, Eugen Frunză, Jean Grosu, Ștefan Tcaciuc. ■ *Premiul Perpessicius*: „Revista «Manuscriptum» acordă în acest an, în cadrul festivităților prilejuite de Săptămâna Muzeului Literaturii Române, Premiul Perpessicius pentru cea mai bună ediție critică apărută în 1972. Juriul este format din Șerban Cioculescu, Constantin Ciopraga, Al. Dima, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Iorgu Iordan, Nicolae Manolescu, Aurel Martin, Al. Oprea, Dimitrie Păcurariu, Cornel Regman, Al. Rosetti, Mircea Zăciu. Premiul va fi decernat sâmbătă 20 octombrie 1973, ora 13”. ■ Apar informații și despre cenaclurile Flacăra, Junimea, Tudor Vianu. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În ultima perioadă, factori de conducere ai Uniunii Scriitorilor din R. S. România au avut convorbiri, la sediul Uniunii, prof. Michael Impey, de la Universitatea Lexington, Kentucky (S. U. A.), prozatorul sovietic Vasilii Axionov și Stanislaw Lewandowski, corespondentul Agenției poloneze de presă la București. La convorbiri au participat Laurențiu Fulga, Constantin Chiriță, Ion Hobana, Domokos Géza, Szász János. Convorbirile s-au referit la colaborarea pe tărâm literar cu organisme de cultură din țările respective. * La invitația Uniunii Scriitorilor din R. S. România a sosit la București scriitorul sovietic Ion Druță. * Au plecat la Budapesta, pentru a participa la întâlnirea redactorilor-șefi ai revistelor literare din unele țări socialiste, tovarășii Aurel Rău, redactor șef al revistei «Steaua», Emeric Stoffel, redactor șef al revistei «Neue Literatur», Ion Arieșanu, redactor șef al revistei «Orizont» și Hajdu Gyözö, redactor șef al revistei «Igaz Szó». * În cadrul înțelegerilor de colaborare cu uniunile de scriitori din țările socialiste, în ultima vreme, au ple-

cat scriitorii Lucia Olteanu și Tiberiu Utan, în R. S. Cehoslovacă; Violeta Zamfirescu și Laszloffi Csaba, în R. P. Bulgaria; Ion Oarcăsu, Voicu Bugariu și Kormos Carol, în R. P. Ungară; Constantin Țoiu, Bajor Andor și Adrian Cernescu, în R. D. Germană; Paul Daniel, Virgil Stoenescu și Marcel Aderca, în Uniunea Sovietică. * În cadrul schimburilor redacționale între revistele «România literară» și «Sibirskie Ogni», «Orizont» și «Zvezda», «Neue Literatur» și «Naș Sovremenik», au plecat în Uniunea Sovietică Vasile Băran, Cornel Ungureanu și Gerhard Csejka. * În cadrul înțelegerilor de colaborare cu uniunile de scriitori din țările socialiste, ne-au văzut scriitorii Katja Špur (R. S. F. Iugoslavia), Tadeusz Sarnowski (R. P. Polonă), Milan Resutik și Iozef Petrik (R. S. Cehoslovacă). * La invitația societății «Internationes», a plecat în R. F. Germania scriitorul Mihail Isbășescu, într-o călătorie de documentare”. ■ Știri din *Asociația Scriitorilor din București*: „Marți, 16 octombrie, orele 18, va avea loc la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», redeschiderea Cenaclului asociației. Vor citi: Mircea Dinescu și Carolina Ilica. Invitațiile se pot obține de la sediul asociației, str. Nicolae Golescu nr. 15. Ședința inaugurală va fi condusă de Fănuș Neagu”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Don Quijote, eroul lui Unamuno*, notând apariția volumului *Viața lui Don Quijote și Sancho* de Miguel de Unamuno, Editura Univers. ■ Ioana Crețulescu prezintă volumul *Frank al cincilea* de Friedrich Dürrenmatt, Co. Thalia, 1973. ■ În *Prezențe românești* Nicolae Nicoară publică informații despre România *La târgurile internaționale ale cărții*. Pe scurt mai aflăm și: „În numărul 38 din 23 sept. a. c. al revistei poloneze «Zycie literackie» au apărut trei poeme din volumul *Hanibal* de Eug. Jebeleanu, în traducerea lui Zbigniew Szuperski. * *Jugend der Welt (Tineretul lumii)*, acesta este titlul antologiei de proză apărută la Aufbau Verlag – Berlin und Weimar, și care conține 30 de povestiri dedicate tineretului sau despre tineret, scrise de autori de pe cinci continente. Alături de numele unor cunoscuți scriitori ca Alberto Moravia, Ana Maria Matute, Evgheni Evtușenko ș.a., îl întâlnim și pe cel al lui Pop Simion, din lucrările căruia autorul antologiei a ales povestirea *Pământul tânăr*. [...] * În lucrarea *Mergând pe drumul propriu – România, viața socială și politică*, prezentă în aceste zile în vitrinele librăriilor din Japonia, autorul Shiro Suzuki și-a propus să prezinte cititorilor din țara de la Soare-Răsare evenimentele cele mai de seamă din istoria de ieri și de azi a României. Sunt cuprinse în volum date despre viața și activitatea unor scriitori români dintre care amintim pe: Zaharia Stancu, Geo Bogza, Marin Preda, George Macovescu, Mihai Beniuc, Titus Popovici, Ion Lăncrănjan, Eugen Barbu, Maria Banuș, Marin Sorescu”.

●[**„Tribuna”**, nr. 41] Ioan Alexandru scrie despre *Poezia nouă*, continuându-și pledoaria din numărul trecut. ■ În secțiunea *Poezie*: Nicolae Oprea recenzează *Frunzele în Galaad* (ed. Dacia, 1973) de Ion Caraion; ■ Victor Felea scrie în rubrica *Cronică literară* despre *Lirica românească*, o antologie

bilingvă română-engleză, ce cuprinde poeți precum Arghezi, Blaga, Goga, Vi-nea, Eminescu ș.a.m.d.; antologia este alcătuită de Sever Trifu și Dumitru Ciocoi-Pop; Ion Marcoș scrie un articol despre cartea *Idei și forme critice* de Gheorghe Grigurcu; ■ Zoe D. Bușulenga face o prezentare a tezei de doctorat a lui Ioan Alexandru: *Patria în opera lui Pindar și Eminescu*; ■ Dumitru Velea despre poezia Anei Blandiana; în secțiunea *Critica necesară* – Valentin Tașcu scrie articolul *În absența criticii*; Anton Cosma recenzează romanul *Nebunul și floarea* de Romulus Guga. ■ în rubrica *Literatura*: apar poeme de Nichita Stănescu; ■ Interviu cu Nina Cassian: *Arta este un act esențialmente și exclusiv uman*; ■ În *Știința* – Al. Matei scrie *Dimitrie Cantemir și Școala Ardeleană*; ■ În *Meridian* Viorel Hodiș stă de vorbă cu redactorul polonez Tadeusz Silwiak, „șeful secției de poezie, care este, în același timp, unul dintre poeții de seamă ai Poloniei, ai tinerei sale generații” – poezii traduse de B. Witowski și V. Hodiș; de altfel, Nicolae Mareș traduce poeziile de Zbigniew Herbert și Stanislaw Jerzy Lec.

12 octombrie

• [„**Munca**”, nr. 8055] În rubrica *Punct - Premiere teatrale*, se face o trecere în revistă a acestora: *Poem 1907*, „un montaj din opere ale clasicilor literaturii române”, precum și *Paradisul* de Eugen Lovinescu (Teatrul „Nottara”), *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban, *Marea expediție* de Romeo Müller (Teatrul Giulești), *Fata din dafin* de Dan Tărchilă, *Doamna ministru* de Nușici (Teatrul dramatic din Brașov) ș.a. ■ Cu titlul *Prima cunoștință*, se face o succintă trecere în revistă a ultimelor apariții de la editurile Politică, Univers, Cartea Românească, Albatros, Dacia, Meridiane.

• [„**România liberă**”, nr. 9010] Dan Mutașcu prezintă lucrarea semnată de D. Păcurariu, *Clasicism și romantism*. Apreciind, cu precădere, „informația, metoda și claritatea”, autorul semnalează „necesitatea absolută” de a o parcurge, „pentru o lămurire mai detaliată și profundă a literaturii române.”

• [„**Scânteia**”, nr. 9658] Emil Vasilescu semnează *O nouă ediție a „Descrierii Moldovei” Marginalii la cartea cărților lui Dimitrie Cantemir* traduce realizată de Gh. Guțu, introducerea este semnată de Maria Holban, comentariul istoric aparține lui N. Stoicescu, iar studiul cartografic este făcut de Vintilă Mihăilescu: „Ediția de față evidențiază convingător că în opera cu dimensiuni excepționale, de o varietate derutantă a lui Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei* se situează la distanțe egale de toate lucrările sale pe care le unifică prin mijlocirea unei concepții directoare, sintetizând întreaga experiență a savantului, artistului și omului politic în jurul nucleului gândirii și simțirii sale, crescută în ideea și sentimentul iubirii de țară. Produs da excepție al acțiunii și, mai ales, al spiritualității românești, deplin încrustată în conștiința națională, hrănindu-se pretutindeni din aceasta și năzuind s-o sporească, opera lui Dimitrie Cantemir re trăiește astăzi un moment editorial de seamă”.

• [„Contemporanul”, nr. 42] În *Jocuri*, Nina Cassian reflectează la *Arta versului*: „Ce le fac poeții, cuvintelor – și ce le fac cuvintele, poeziilor? Câtă tortură, câtă frivolitate, cât sens și câtă noblețe intră în căutarea acestor ... ritualuri? [...] Când atinge onomatopeea un sunet fundamental și când e o clămpăneală, o jucărie de lemn? Când e rostirea cea simplă o ceremonie și când e platitudine și uscăciune? Poezia nu poate fi judecată în afara acestora întrebări pe care poeții și le pun, cutremurați, pentru că implică patima și crezul lor de o viață, chiar dacă – sau, mai ales, pentru că – se poate întâmpla, «în zorii zilei de la care/ nu mai este cale-ntoarsă», ceea ce descrie tot Breslașu, în finalul poeziei *Jocuri*”. ■ D. Păcurariu prezintă imaginea lui *Dimitrie Cantemir – Precursorul*: „Opera lui Cantemir cea mai cunoscută în Europa, aceea care i-a creat faima de savant, este *Istoria imperiului otoman*. Depășită de alte lucrări mai noi, ea nu și-a pierdut cu totul interesul nici astăzi. Atitudinea antiotomană a autorului, sentimentul de mândrie care răzbate nu o dată atunci când se referă la lupta Țărilor Române pentru a-și apăra libertatea în fața puterii cotropitoare turcești, luptă înfățișată totuși în treacăt, cu mari omisiuni, sunt definatorii, pentru *Istoria* lui Cantemir”. ■ D. Dumitru, în textul *O meditație asupra culturii românești*, analizează studiul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Preocupată, o vreme, în principal de literatura română, de cea clasică îndeosebi (Eminescu, 1963, *Ion Creangă*, 1963), Zoe Dumitrescu-Bușulenga perseverează cam de un deceniu în explorarea celei străine, rezultatul major al acestei silințe fiind sinteza *Renașterea*, publicată cu doi ani în urmă. Pentru Zoe Dumitrescu-Bușulenga, domeniul național și cel universal nu reprezintă două teritorii separate; raportul dintre ele este acela al părții cu întregul. Valorile autohtone, cercetate în continuare, sunt – ca, de altminteri, și în studiile mai vechi, considerate din perspectiva universalului, cele apărute în alte părți ale lumii – raportate la experiența specifică a culturii noastre. Acest fapt apare cu deosebită evidență în ultima carte, *Valori și echivalențe umanistice*, compusă din vreo patruzeci și mai bine de studii de literatură română și universală, asamblate într-o aceeași viziune, legate între ele prin unitatea punctelor de vedere și a criteriilor: fenomenul românesc este apreciat ca element constitutiv al creației pe scară planetară, realizările de ieri și de astăzi ale altor literaturi intră în aria de investigație mai ales prin acela dintre componentele lor, care au tangențe cu spiritualitatea noastră sau care, în cazul operelor exemplare de dată mai recentă, ar merita să fie integrate”. ■ De cartea *Pe drumurile tradiției* a lui Valeriu Râpeanu se ocupă Dragoș Vrânceanu: „De o compoziție aparent dispartă, cartea *Pe drumurile tradiției* reprezintă una din lucrările de-a dreptul revelatoare ale unui spirit de structură multiplă (îl cunoaștem drept muzicolog, cronicar dramatic, analist istorico-literar) situându-l pe o poziție sincretică amplă în ce privește concepția critică. El se manifestă în adevăr liber de orice judecată curentă a esteticului pur și face uz de elementele fundamentale ale unei viziuni integrale, care nu pot să lipsească într-o epocă de perocupări com-

plexe ca aceea în care trăim. Este cazul să ne referim și la câteva cuvinte și la mănunchiul de cronici teatrale intitulate *Incursiuni în lumea teatrului*, pe care autorul le-a dedicat spectacolelor scenei românești, punând în funcție un capital de cultură dedicat, cu multă adresă în judecată, acestei activități la zi, la urma urmei destul de pretențioasă”.

● **[„Cronica”, nr. 41]** Liviu Leonte prezintă volumul *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, aparținând lui Al. Dima, „estetician «convertit» la studiul comparat al literaturilor, după modelul ilustrului său profesor Tudor Vianu”. „Teza sa, accentuând caracterul național al literaturii, descoperă pe teren românesc câteva curente neidentificabile pe plan european, dar a căror înțelegere necesită, în grade diferite, raportarea la fenomenul cultural și literar mondial.” ■ Dramaturgia lui Victor Ion Popa îi reține atenția lui Const. Ciopraga, comedia *Take, Ianke și Cadâr* fiind considerată cea care îi va da „rezonanță în posteritate”. ■ La împlinirea a 85 de ani, Gavril Istrate semnează un articol sub formă de scrisoare adresată lui Iorgu Iordan, intitulat *Stimate tovarășe academician*. ■ *Mirajul insulei* este titlul cronicii lui Zaharia Sângeorzan la romanul lui D.R. Popescu *Cei doi din dreptul Țebeisau Cu fața la pădure* (Dacia, 1973), ce amintește, prin stil, limbaj și densitate epică de proza lui W. Faulkner. ■ *Asumarea poeziei* este titlul pe care îl alege Nicolae Turtureanu pentru recenzia volumului de versuri *Întoarcerea lui Don Quijote*: „Dacă nu se ajunge la bacovianism este pentru că Lucian Valea apasă în continuare pe o altă pedală, sunetele grave sunt estompate de revelațiile unui contemplativ care-și savurează *starea* și nu se lasă devorat de ea”. ■ Grupaje lirice de Dumitru Bălăeț și Florin Mihai Petrescu. ■ *Geometria variabilă* de Traian Filip, *Iubirea mea dintâi* de Alecu Ivan Ghilia și *Porți pentru eternitate* de Vasile Nicorovici sunt cele trei cărți analizate de Al. I. Friduș în articolul *Reportajul monografic*. „Toate cele trei volume sunt un evident semn al procesului de maturizare pe care îl cunoaște reportajul, etapa monografică fiind, în acest sens, o treaptă absolut necesară, multilateral edificatoare.” ■ Ștefan Giosu îl privește pe Dimitrie Cantemir ca reformator al limbii române, analizând lexicul a trei dintre operele acestuia: *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea*, *Istoria ieroglifică* și *Hronicul vechimei a româno-moldo-vlahilor*. ■ Dan Ciachir traduce un fragment din *Memoriile vieții mele*, datorate pictorului, poetului, romancierului și eseistului italian Giorgio de Chirico. ■ Romanul fantastic *Statuia* de Ghennadi Gor (Junimea, 1973, traducere de Natalia Cantemir) este prezentat de Florin Faifer cu titlul *Un basm modern*. ■ *Poetica compoziției* de B. A. Uspenski (Moscova, 1970) atrage atenția lui Al. Călinescu în articolul *Perspectivă și nume proprii*. ■ Profesorul Dumitru Marin din Vaslui atrage atenția publicului asupra unei prestigioase reviste de folclor bărlădene, „Ion Creangă”, apărută la 1 august 1908, a doua revistă pur folclorică de la noi după „Șezătoarea” lui Arthur Gorovei, întemeiată în 1892. ■ I. Șerban scrie despre *Comparatismul român*

în străinătate, semnalând lucrări recent apărute: „o istorie de ansamblu a disciplinei în România” (E.A.R.S.R., 1973), „o schiță bibliografică a raporturilor literaturii române cu celelalte literaturi europene și cele nord-americane, editată de Comitetul național de literatură comparată a R.S.R. și prefăcută de profesorul I. Zamfirescu și Al. Duțu” (E.A.R.S.R., 1973, în limba franceză), RITL (nr. 3/1973) prezentată în Canada etc. ■ În cadrul aceleiași rubrici, *Moment*, A. Vraciu și D. Trocin scriu despre al VII-lea Congres internațional al slaviștilor ce a avut loc la Praga, grupat în cinci secțiuni: lingvistică, literatură, folclorică, istorie, literatură-lingvistică. ■ N. Irimescu reține un articol al lui Gh. Iancovici din „Steaua” (nr. 18/1973) despre Lucia Mantu, „pe nedrept abandonată uitării”. ■ Horst Fassel îl prezintă succint pe poetul Heinz Piontek din R.F.G., îi ia un scurt interviu despre temele preferate și îi traduce un grupaj de șase poezii.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 149] *Săptămâna pe scurt*: Închizând *Decada cărții românești*, Ed. Eminescu a organizat pe 10 octombrie 1973 o manifestare cu participarea lui Mihai Beniuc, Silvian Iosifescu, Mihai Negulescu, Platon Pardău, Dan Mutașcu, scriitori prezentați cititorilor de directorul editurii, Valeriu Râpeanu. ■ Cronica teatrală a lui Dinu Săraru menționează o premieră la Bulandra: *Casa de mode* de Theodor Mănescu. ■ A. Beldeanu se întoarce la Cezar Petrescu și fantasticul interior din volumul de nuvele *Aranca, știma lacurilor*. ■ Despre psihologia profunzimii la Jean Starobinski scrie Romul Munteanu, în *Aplicație și metodă*. ■ D. Mutașcu caută *Poezia în opera lui Vasile Pârvan*. ■ Ion Lotreanu recenzează, în *Possibilitățile eseului*, volumul lui A. Dragoș Munteanu, *Opera și destinul scriitorului*, Cartea Românească, 1972. ■ În *Cartea la zi*, Virgil Dan semnalează alte apariții lirice: Ovidiu Genaru, *Bucolice*, Ed. Junimea și Mircea Micu, *Țară de dor*, Ed. Ion Creangă. ■ George Gibescu, un text interesant despre *O nouă structură: critica*. „Nouă condiție a criticii poate fi explicată prin progresele înregistrate de critica istorică, biografică, psihologică, estetică și prin apariția unor talente capabile de a mima opera (G. Picon)... se vorbește în ultimul timp de o civilizație a comentariului, de existența unei noi structuri – critica, definită ca suprastructură, act prin care «organismul abstract dă rezultanta fictivă» (G. Călinescu) sau metalimbaj (R. Barthes)... Unica artă în critică – în concepția lui G. Călinescu – constă în acuitatea ideilor, iar «un bun eseu critic e o dramă de idei» (Al. Piru)... Celebra epopee de destine și forme literare a lui Călinescu, *Istoria literaturii române* poate fi citită independent de operele studiate prin caracterul de verosimilitate a reprezentărilor critice... «Noua structură» presupune neapărat mari critici, într-un cuvânt, vocație, așa cum pretendem prozatorului, poetului, dramaturgului. Critica noastră subliniat marxistă, expresia *criticii totale*, prin caracterul deschis și nuanțat, se subsu-mează noii structuri, fiind superioară tuturor variantelor stilului critic.”

13 octombrie

• [„Munca”, nr. 8056] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale sindicatelor din Turnu Măgurele*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Dumitru Vasile Delceanu, Radian Drăgoi.

• [„Scânteia”, nr. 9659] Agerpres informează despre noile *Manifestări consacrate aniversării lui Dimitrie Cantemir*: „În cadrul manifestărilor omagiale dedicate sărbătoririi tricentenarului Dimitrie Cantemir, Universitatea-București a organizat, vineri dimineața, o sesiune comemorativă. În cadrul manifestării, care a avut loc în aula Facultății de drept, au fost prezentate comunicările: *Dimitrie Cantemir, mare patriot, personalitate de seamă a culturii europene* – prof. dr. George Ciucu, rectorul Universității bucureștene, *Dimitrie Cantemir, primul mare filozof român* – prof. dr. Gh. Cazan, *Dimitrie Cantemir, remarcabil om politic și strălucit istoric român* – prof. dr. docent Mihai Berza, *Opera literară a lui Dimitrie Cantemir* – prof. dr. docent Alexandru Piru, *Opera geografică a lui Dimitrie Cantemir* – prof. dr. Ion Popovici. Aniversarea a 300 de ani de la nașterea marelui cărturar român prilejuiește Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România organizarea în numeroase localități a unor întâlniri și simpozioane omagiale. Un astfel de simpozion a avut loc vineri la Pucioasa, în cadrul căruia specialiștii cunoscutei instituții bucureștene au conferențiat despre viața și opera eminentului om de cultură. Manifestări similare urmează să aibă loc în zilele următoare la Videle și în alte localități din țară. Un bogat material original, precum și reproduceri după exponatele aflate în colecțiile muzeului oferă participanților la aceste acțiuni o imagine cuprinzătoare asupra personalității și activității politice, literare, științifice, desfășurată de Dimitrie Cantemir. * În scopul unei mai largi popularizări a operei și activității lui Dimitrie Cantemir, Biblioteca Centrală de Stat a tipărit o bibliografie selectivă a lucrărilor marelui cărturar și patriot român, de la a cărui naștere sărbătorim împlinirea a 300 de ani. Bibliografia scrierilor istorice, literare, filozofice și muzicale, elaborate de ilustrul învățat, este completată cu o exegeză cantemiriană [sic!] selectivă, cu citate din cele mai cunoscute lucrări ale sale, cu opinii ale unor oameni de cultură – români și străini – despre personalitatea sa, precum și cu o bogată iconografie (portrete, manuscrise, stampe, diverse ediții ale operei sale etc). Lucrarea, difuzată unor instituții culturale din țară, precum și în străinătate, reprezintă un prețios îndreptar atât pentru cititori, cât și pentru specialiști, în cunoașterea vastei activități literar-științifice desfășurate de Dimitrie Cantemir. Menționăm, de asemenea, realizarea de către aceeași instituție a unor seturi de fotografii ilustrând aspecte ale vieții și activității domnitorului-cărturar, ce urmează a fi expediate bibliotecilor. * O expoziție de documente și iconografie, consacrată vieții și operei lui Dimitrie Cantemir, a fost deschisă și la Casa de cultură din Odobești. Printre expozate se numără mai multe ediții ale *Descrierii Moldovei și Istoriei Im-*

periului Otoman, numeroase fotocopii după documente, facsimile, tablouri și pagini conținând aprecieri ale filozofilor vremii, ca și ale unor gânditori contemporani despre viața și activitatea voievodului moldovean. * Centrul din Craiova al Academiei de științe sociale și politice a organizat un simpozion, prilej cu care au fost evocate viața și opera marelui savant român, contribuția sa la dezvoltarea culturii românești și universale. * În localitățile Suraia, Sihlea, Corbita, Răcoasa și Mera (așezare legată de istoria familiei Cantemireștilor) din județul Vrancea, au avut loc simpozioanele «Dimitrie Cantemir – întâiul enciclopedist român» și «Dimitrie Cantemir – personalitate polivalentă», în cadrul cărora s-a vorbit despre scrierile de rezonanță mondială ale voievodului moldovean, despre activitatea sa neobosită pentru independența țării și propășirea neamului”.

• [„**Flacăra**”, nr. 42] În *Flacăra - Martor ocular*, Dinu Flămând publică reportajul «*Împletim inutilul cu neplăcutul*». ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XII-a a textului său memorialistic, intitulată *Jocuri de iarnă*. ■ În *Dialog peste veacuri*, Nicolae Stoicescu publică *Viața lui Dimitre Cantemir... Vechile drepturi și vechea libertate*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (IV)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra. Au participat, printre alții, Ion Bănuță, George Stanca, Ion Horea. ■ Sunt publicate poeziile *Dacă este...* și *Cavalerii marini* de Nicolae Breb Popescu și *Panorama intrării Mărțișorului* de Ion Bănuță. ■ Cu titlul *Charles Drouhet*, revista publică fragmentul XXXII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica realizează un portret biobibliografic al lui Emil Botta. „Poezia lui Emil Botta e un lung și titanic monolog. Dincolo de teatralitatea unei atitudini și gestici, când solemn ceremonioase ori de autopersiflări și ironie, lirica acestuia rămâne un continuu și grav soliloc. De o mare sinceritate cu el, poetul se arată la fel de sincer și în expresia sa lirică. Făcându-se o forțată apropiere între actorul și poetul Emil Botta, critica, nu de puține ori, a accentuat excesiv partea de regie și spectacol, a poeziei lui.” ■ În *Viața literară*, Ovidiu Ghidirmic publică prima parte a studiului *Conștiință și anagajare*, o analiză a volumului lui Florin Mugar, *Convorbiri cu Marin Preda*: „Concepută inițial ca o carte de «interviuri», pe diverse teme, cu un singur interlocutor, cu un singur interviuat, Marin Preda, ea s-a transformat, pe nesimțite, într-o carte de «confesiune» și aceasta datorită faptului că interviuatul n-a găsit de cuviință să răspundă decât la acele întrebări care pentru el constituie o adevărată «obsesie», permanentă și chinuitoare, ocolind cu bună-știință și involuntar, problemele prisositoare, care nu intră în raza de interes, evitând pe cât posibil și amânând răspunsurile la întrebările care riidcă atari probleme, preluând, implicit, și cârma discuțiilor în mâinile sale”. ■ În *Valori românești în univers*, Sorin Stati publică un portret bibobibliografic dedicat lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. ■ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Alt poem în cer și pe pământ*.

●[„Luceafărul”, nr. 41] Alexandru Ivasiuc explică diferențele dintre literatura socială și literatura social-politică: „Cred că deosebirea constă în preponderența, în cazul politicii, a relației de guvernare [...] deci este vorba de nașterea, creșterea, consolidarea sau pierderea puterii [...] Ea devine locul geometric de întâlnire între problemă, reacție și mecanism de guvernare. [...] Scriitorul, cu experiența frământărilor politice, mai trebuie să fie, cu toată patima sa, și apărătorul legăturii [...] între politică și morală”. ■ Vasile Andru (*Posibilități de comunicare*) meditează asupra tăcerii personajelor sale: „Un recenzent a notat că descoperă necomunicare în prozele pe care le-am scris [...] De ce să admitem ca palpabilă numai comunicarea tradițională, a dialogului comod [...] Este oare singurul fel de a stabili legături între membrii unei colectivități? [...] Studierea acestei relații ne relevă adevărul despre personaje, dincolo de dialog”. ■ Paul Georgescu anunță publicarea celui de al treilea volum din seria *Tudor Vianu: Opere*. ■ Mircea Iorgulescu semnează o serie de recenzii: ■ Liviu Petrescu, *Scriitori români și străini* (Ed. Dacia, 1973): „Aplicând aceeași perspectivă unor autori contemporani se creează posibilitatea apariției de supralicitări [...] sau chiar de erori. [...] În ciuda acestor observații, *Scriitori români și străini* este o carte de critică depășind cu multe nivelul comun”. ■ Nicoale Dragoș, *Zăpezi fără întoarcere* (Ed. Cartea Românească, 1973): „Titlul noului său volum reia într-o formă ușor modificată, dovadă a nei statornice obsesii, denumirea unui ciclu din culgerea de debut (*Zăpezi interzise*), natura cerebrală a poeziei lui Nicolae Dragoș vădindu-se în continuitatea posturii interogative”. ■ Dan Mutașcu, *Stema din inimi* (Ed. Militară, 1973): „scriitorul adună motivele curente ale poeziei de inspirație națională într-o viziune policromă dictată de percepția subregimului artei”. ■ Matei Alexandrescu, *Catarg* (Ed. Minerva, 1973): „El este unul dintre poeții de fundal al epocii interbelice, repetând la o mărunță scară marile forme și atitudini lirice ale vremii”. ■ Victor Ernest Mașek și Artur Silvestri contribuie la dezbateră iscată în criticii și esteticii informaționale: Victor Ernest Mașek, *Cunoștințe vagi, aprecieri de ansamblu*: „Estetica informațională are astăzi mulți adepți, lucrările ei de bază s-au înmulțit corespunzător [...] În cadrul ei s-a dezvoltat o direcție marxistă, mai nuanțată și mai preocupată de valorificare datelor experimentale [...] în perspectiva unui ideal estetic și social bine definit [...] ne punem întrebarea [...] în ce domeniu de probleme se justifică un asemenea efort. Ni se vor impune atunci [...] domenii precum cel al structurării optime a mediului, [...] al structurării informației [...] Că un asemenea efort teoretic ar fi justificat, în schimb, pentru a face diferențierea «între Gioconda și nu nud de Renoir», ni se pare problematic”. ■ Artur Silvestri, *Morile de vânt*: „Opera servește doar ca un pretext pentru plâsmuiri subiective. Ce se reține din critică nu sunt judecățile de valoare, exactitatea comentariilor, ci tonul personal al formulării. De pe acets fundament, se dau note unor critici contemporani definiți ca mai mult sau mai puțin șăgalnici. De unde această subită alergie

estetizantă în fața criteriilor cât mai precis, pasibile de confirmare în epocă, în timp? De unde acest gust al «hoinăreliei» fără responsabilități, fără nevoia stabilirii unui adevăr?” ■ Discutând volumul lui Joseph Hillis Miller, *Charles Dickens: The world of his novels*, Silvian Iosifescu pledează pentru o critică bazată pe criterii riguroase: „Stidiul acesta despre Dickens cuprinde pagini de critică tributare lui Georges Poulet [...] Miller aplică lui Dickens metoda pe care o propusese Poulet prin referiri la paginile de critică ale lui Proust. [...] Miller ne oferă pagini excelente despre un Dickens posibil, confirmat de text. Iar particularizarea demersului critic nu mai poate fi osândită decât de amatorul de banalități grupate”. ■ Al. I. Ștefănescu, Al. Gheorghiu-Pogonești, Dorina Rădulescu și Eugenia Tudor-Anton publică texte în proză. ■ Semnează versuri: Mihnea Gheorghiu, Nicolae Motoc, Dorin-Liviu Zaharia. ■ Vasile Nicolescu traduce versuri din William Blake (*Zicalele infernului, Tu, floare-a soarelui*). ■ Romanul semnat de Meliusz Jozsef, *Destin și simbol sau Romanul unei călătorii prin Ardeal în una mie nouă sute patruzei și trei, istorisit în douăsprezece capitole* este discutat de Nicolae Balotă: „Cartea peregrinărilor transilvane a lui Meliusz Jozsef este, în același timp, un roman «adevărat», plin de fapte de eroi, de locuri ale omului, și un eseu pasionat, un fel de încercare de a configura geografia spirituală a Transilvaniei prin câteva secțiuni ale ei”. ■ Valeriu Cristea recenzează volumul lui Tiberiu Utan, *Goana după vânt*: „Ceea ce e încadrabil în lirica lui Tiberiu Utan ține de marea tradiție a poeziei ardelenne [...] prin caracterul său militant și politic și printr-una din temele ei în cel mai înalt grad specifice: a dezrădăcinării”. ■ Dan Cristea analizează particularitățile de structură, temă și stil din volumul de cronică literară al lui Lucian Raicu, *Structuri literare*: „Cu toate că materia ei s-ar putea preta foarte bine unui capitol de istorie literară contemporană, [...] cartea cuprinde numai și numai «structuri literare», adică scriitori și opere văzuți în deplina lor singularitate. [...] Stilul criticului e, de altminteri, pe potrivă acestei imagini militare: nervos, precipitat, [...] revărsându-se în valuri succesive de probe și argumente, acoperind în acest fel înaintarea ceva mai lentă a unor motive mai grave, esențiale”. ■ Perpessicius vede în apariția antologiei *Ani* (Ed. Minerva, 1973) un proiect de actualitate: „*Ani*, antologia atât de luminată întocmită, întregeste seria antologiilor pe care Editura Minerva le-a pus la dispoziția redactorilor tratatului de *Istoria literaturii*, ilustrând, în același timp, personalitatea lirică a lui Ștefan Nenițescu, fără de care peisajul poeziei românești dintre cele două războaie ar fi incomplet”. ■ M. Ungheanu își exprimă rezervele în ceea ce privește volumul *Sadoveanu sau elogiul rațiunii*, de Eugen Luca: „Autorul nu va începe cu o mare operă, ci cu o carte mai puțin cunoscută: jurnalul călătoriei din Olanda [...] Or, firească ni se pare să căutăm pe creator în zonele cele mai izbutite ale operei lui. [...] Nu vrem să se tragă concluzia că am fi adepții unei teze sau alteia, n-am avansat încă nici o idee pro sau contra, ci pur și simplu ținem să constatăm că notele din *Olanda*

n-au fost citite cum trebuie. De aici decurd și concluziile surprinzătoare, extremiste ale autorului care modifică în ultimă instanță spiritul operei”. ■ Ion Vianu analizează romanul Virginiei Woolf, *Valurile*: „Biografia celor șase persoane (sunt șase persona – măști prin care se exprimă glasul încărcat de ecouri și rezonanțe ale vieții) răzbate până la noi un discurs profund și emoționant despre poezie și despre epică. [...] Prelungire a unui impresionism mai mult plastic și muzical prin conținut, idei și sentimente, «Valurile» sunt în același timp o operă de o mult mai acută modernitate prin demersul pe care îl întreprind: incursiune în tărâmul îndepărtat unde se naște cuvântul, într-o gestație comună cu poezia și povestirea”. ■ Teodor Balș traduce poemul *Prima lumânare*, poem semnat de Vladimir Lugovskoi.

15 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 9661] Ion Istrati semnează *Pe plaiuri cantemirești*, un reportaj din zona din care provine Dimitrie Cantemir.

• [„Convorbiri literare”, nr. 19] Cu prilejul *Tricentenarului Cantemir* semnează articole: Const. Ciopraga, Viorica S. Constantinescu, Al. Teodorescu, D. N. Zaharia. □ Const. Ciopraga întocmește un *Profil cantemirean*: „Temperamental, autorul *Istoriei ieroglif* e o structură bipolară, balansând între gravitate și scris, între retorica clasică și simplitatea fabulei populare, între simbolul cu perspective în infinit și temporal, balansare ce imprimă operei un sens mai profund decât acela strict polemic, aripile bătând spre fantastic iar privirile căutând un fantastic intangibil. [...] Clasicul are euforia comentariului savant, care sub specia artei împovărează ansamblul sau cultivă digresiunea cu toate că rafinat cunoscător, prețuiește «alcătuirea loghicească». Atunci când încetează de a vorbi *ad personam*, cu adresă directă, figurația tinde tot la modul clasic spre o relevare a universalului, încât, detașându-se, Cantemir are viziuni fabuloase, ca în acest lamento, pe marginea vieții Hamleleonului”. ■ Viorica S. Constantinescu, *Cantemir moralistul*: „Ca moralist, Cantemir este uneori subiectiv și pătimaș, căci aceste maxime și sentințe sunt și urmarea propriei trame existențiale. El își exprimă adesea în ele rezultatul cunoașterii sale directe sau prin intermediul cărților, într-un limbaj plastic și patetic. Ceea ce-l face pe Cantemir să se încadreze moralismului secolului al XVII-lea este în primul rând considerarea conceptului de condiție. Oricât s-ar strădui să ne dea impresia că viciile și slăbiciunile pe care le observă sau le judecă sunt ale omului dintotdeauna, noi avem impresia că ele țin și de anumite condiții specifice unei epoci. Niciodată parcă «tiranii firii omenești» – lăcomia, pisma, setea de putere, ipocrizia – nu fuseseră așa de puternici ca în acele timpuri ale stăpânirii otomane. Balcanismul și bizantinsimul reprezintă condiția care limitează generalitatea absolută a cugetărilor lui Cantemir”. ■ Al. Teodorescu, *Dimitrie Cantemir scriitorul*: „Realizarea unei lumi independente, manevrarea cu măiestrie a unei multitudini de resorturi care determină în chip

veridic comportarea unor personaje și a unor caractere, sugerarea identității de substanță după două planuri aparent distincte, predispoziția spre meditație și reflecție, după lectura fabulei demonstrează complexitatea și profunzimea gândirii artistice și surprinzătoarea sa capacitate creatoare. [...] Spectacolul la care a asistat în timpul vieții, rolul pe care l-a avut, dar mai presus de toate, geniul său creator, înțelegerea filosofică a istoriei omenirii și scepticismul cu care-și contemplă anturajul și propriul destin l-ar fi putut determina la elaborarea unei tragedii cu elemente de grotesc”. □ D. N. Zaharia, *Paradoxul Cantemir sau drama inorogului*: „Curgea în arterele sale veritabil sânge de român, avea conștiința clară că întreaga sa capacitate fizică și mai ales intelectuală aparține unui popor încordat de veacuri întru dobândirea deplinei libertăți. Întreținând și întărind credința poporului său în venirea mult așteptatei clipe, Cantemir merită, o dată în plus, prețuirea de care se bucură astăzi din partea noastră”. ■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. ■ Dan Mutașcu, *Steaua din inimi*: „Dragostea de țară e înainte de toate reflex al frumuseților țării, sau, mai bine zis, ea se traduce poetic în primul rând prin evocarea acestor frumuseți. Pastelul e astfel mai convingător decât declarația patetică. Scenografia joacă în aceste condiții un rol foarte important, bogăția paletei descriptive permite pe alocuri combinații cromatice remarcabile. Ele fac ceva mai inofensive simplificările rezultate din folosirea variantei robuste, abrupte a spunerii, varianta pe care *Steaua din inimi* nu o ocolește”. □ Ion Crânguleanu, „Aceste *Poeme* ale lui Ion Crânguleanu sunt cu toate de dragoste – patriotice și erotice – cele două secțiuni care corespund acestei delimitări se susțin reciproc, erotica având un plus de spontanietate și de neprevăzut, o naivitate dintre cele care prind bine”. ■ Al. Dobrescu analizează volumul lui Valeriu Râpeanu: *Pe drumurile tradiției*: „Ceea ce se remarcă de la bun început este diversitatea subiectelor. Secțiunile literare (*Sinteze și momente* și *Portrete și impresii literare*) tratează astfel despre geneza memoriilor lui Iorga și permanențele epice naționale în poezia lui Goga, universul literaturii epistolare și *Istoria lui Boisdeffre*, ca și despre ultimile cărți semnate de Adrian Marino, Ion Brad și Ion Dodu Bălan. [...] Căci cărțile lui Valeriu Râpeanu au o astfel de unitate, interioară, conferită de spiritul cultivat și gustul ales al autorului și pe care numai cei cu adevărat iubitori de literatură știu să o prețuiască îndeajus”. ■ De volumul lui Zaharia Stancu, *Scrieri 3, Sarea e dulce* (Minerva, 1973) se ocupă George Pruteanu: „Volumul adună articole publicate între 1934 și '36 în ziarul «Credința». Marea majoritate sunt pe teme politice și se grupează în veritabile campanii. Dacă din punct de vedere politic atitudinea lui Zaharia Stancu este nedisimulat de stânga, în favoarea muncitorimii nedreptățite, a țărănimii călcate în picioare, a intelectualității umilite (și în 1934 o atare atitudine nu era chiar cel mai comod lucru!) – ca urmare, esența atitudinii lui Stancu este înverșunarea. E un scris cu sufletul la gură și cu pumnii strânși. Pozițiile sunt precizate net (dar net e puțin spus, ar fi trebuit să spun: aprig),

eufemismul nu încapă în acest stil care știe să facă din bătă – și stilet, și tun, și bici. Când Zaharia Stancu ataca un subiect, apoi chiar se putea spune că îl ataca. În pamfletele lui Zaharia Stancu disprețul e dispreț, scârba e scârbă, totul e spus fără perdea și politicienii corupți și trecători ai zilei sunt făcuți, ca să folosim o savuroasă zicere populară, albie de porci”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 23] Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Must înăsprit...* ■ În *Cuvântul zilei* Paul Anghel publică textul *Cultura română și interferențele*: „Pluralitatea spre care se îndreaptă cugetarea politică, cea mai rațională, cugetare pe care noi o promovăm, are ca suport, își poate afla un trainic suport în pluralitatea culturii, în respectul pentru vocația universală a fiecărei culturi, în realitatea dialogului și schimburilor între culturi, în însușirea fără prejudecăți și fără discriminări a tuturor valorilor majore ale culturii umane, indiferent de sorginte. [...] Invităm distinșii noștri cititori să participe la dialogul în care suntem angajați. Nu trăim într-o lume a izolării ci într-o lume a schimburilor. Militând pentru intensificarea schimburilor cu toate culturile, cu toate țările și popoarele, milităm pentru o lume a concordiei și omeniei. Propunem valuta valorilor noastre drept garanție a unei fructuoase reciprocități, în spiritul demnității, echității și respectului reciproc. Nu poți da fără să primești, nu poți primi fără să dai, iar darul cel mai de preț este darul culturii”. ■ În *Anul Cantemir* citim *Un Marc Aureliu al Moldovei* de Paul Philipp. ■ În *Hyperion* citim *Oktober* de George Topârceanu, traducerea în limba germană este semnată de Helen Maugsch-Drăghiciu. ■ Apare interviul *Interferențe româno-maghiaro-germane. Invitatul nostru Franyó Zoltán*, realizat de Ilie Purcaru: „- *Ați fost încununat – ați amintit-o adineauri – cu premiul Herder, ca omagiu pentru această strălucită activitate de sol al prieteniei între multiple culturi. Ce rol atribuiți culturilor din țările mici și mijlocii în procesul de edificare a unui nou spirit, de prietenie și colaborare, în Europa și în lume? Spuneți, într-un interviu: «deși trăiesc geografi la Timișoara, mă simt cuplat la rețeaua unei spiritualități universale». Nu credeți că acesta ar trebui să fie chiar sentimentul culturii noastre? – Să convenim, de la bun început, că ori cât de mic ar fi un popor, el își poate dezvălui măreția spirituală printr-o cultură durabilă, orientată în sensurile cele mai generoase ale umanității. Apoi, sunt numeroase țările mai mici – iar România, Ungaria și Austria se numără printre ele – al căror cumul de experiență istorică depășește, prin profunzime, experiența unor națiuni care, în felul lor, se consideră mari. Nu întâmplător, tocmai culturile țărilor mici și mijlocii militează în mod deschis în sensul edificării unui nou spirit, de prietenie și colaborare, în Europa și în lume. Casa mea din Timișoara, într-adevăr, încapă un univers, deschis și comunicativ, și dați-mi voie să mă consider, împreună cu toate manuscrisele mele, o parte integrantă a culturii române. Ceea ce înseamnă că am răspuns afirmativ la ultima parte a întrebării pe care mi-ați adresat-o... – Și o ultimă întrebare, maestre Franyó Zoltán: la ce lucrați în prezent? – Am încheiat, recent, traducerea a 50 de po-*

eme alese din volumul *Cântec șoptit* de Zaharia Stancu, care vor apare la Viena, în editura «Bergland». Tot recent, și tot la Viena, cu sprijinul neprecupețit al soției mele, a ieșit de sub tipar culegerea de versuri *Rumänische Lyrik*, cuprinzând traduceri în limba germană ale operelor unor poeți români, începând de la Vasile Alecsandri și până la cei mai tineri din zilele noastre. Apoi, multe din proiectele mele privesc transpunerea unor poeme românești semnificative în limba maghiară. Dar, la vârsta mea, proiectele pot rămâne simple proiecte, ceea ce nu înseamnă că nu mă voi strădui până în ultima clipă să le realizez”.

■ În *Lyra* apar versurile lui Octavian Paler (*Pasul absent; Întrebare; Poartă veche; Demnitate; Nesingurătate; Măr tăiat; Incertitudine; Ciudați copaci; Singurătate relativă; Memorie*). ■ În secțiunea *Cartea citim România la Congresul mondial al bibliofililor* de dr. Corneliu Dima-Drăgan, secretar general al Societății române de bibliofilie: „Al VIII-lea Congres internațional al bibliofililor s-a desfășurat, recent, în Polonia, în cadrul marilor manifestări prilejuite de celebrarea a 500 de ani de la nașterea lui Nicolaus Copernic și a unei jumătăți de mileniu de la apariția, la Cracovia, a primului incunabul polonez”. ■ V. Bibicioiu semnează *Pablo Neruda și noi*: „Cel căruia i-a plăcut să i se spună Pablo Neruda a trecut la masa umbrelor. Neftali Ricardo Reies din Temuco a devenit cetățean al lumii ca poet (primul poet american de expresie spaniolă de la Ruben Dario încoace, cum s-a arătat adesea !) și ca diplomat”.

16 octombrie

• [„Munca”, nr. 8058] În *Din patru puncte cardinale* se publică o notiță despre „*Divina comedie*” în versiunea cinematografică a lui Franco Zeffirelli.

• [„Scânteia”, nr. 9662] Constantin Chiriță semnează *Esența opțiunii noastre: o literatură despre om, pentru om*: „În fond, Partidul Comunist Român cere scriitorilor săi comuniști să creeze o literatură pentru om, dar pentru om, pentru omul epicii, homo faber și homo sapiens la un loc, nu pentru sinantropi și cromagnoni. Nu ni se indică metode, stiluri, forme rigide, nu ni se înfățișează modele fixe care ar stingheri personalitatea scriitorului, dar întotdeauna se face apel la necesitatea unei esențe umaniste a literaturii noastre. Aceasta, pentru a păstra o tradiție nobilă și frumoasă, pentru a ne face datorita de comuniști care au aderat de bună voie la filozofia și la politica vie a partidului lor, în sfârșit, pentru a simți un plus de răspundere față de literatura pe care o scriem și față de cei cărora le e destinată. [...] Cititorul, ca erou general al literaturii noastre, ca inspirator firesc al scrierilor noastre, simțindu-se direct implicat în adevărurile pe care i le înfățișăm, pentru că la urma urmei el ni le-a furnizat, va fi cel mai în măsură să ni le autentifice, să ni le confirme. Și aceasta calitate a lui nu trebuie să ne sperie. Oare am mai simți nevoia scrisului dacă nu ne-am gândi la efectul lui asupra cititorului, dacă nu i-am presimți și prevedea exclamația față de adevărurile pe care i le redăm în paginile cărții noastre? Fără această dorință vitală nu cred că poate exista literatură adevărată.

Începem literatura cu cititorul-erou și o terminăm cu cititorul-lector. Suntem ai lui prin însăși profesiunea și destinul nostru. Pentru a fi al nostru trebuie să-l cunoaștem, să-l respectăm, să-l iubim. În aceasta constă esența angajării noastre”. ■ Ziarul publică „*Lumina minții nu-i mai puțin în viață ca lumina soarelui*”, un *Fragment din scenariul dedicat marelui cărturar patriot Dimitrie Cantemir de scriitorul Mihnea Gheorghiu*: „Recent a intrat în producție filmul *Dimitrie Cantemir – Mușchetarul român*, povestire cinematografică în două părți, consacrată marelui cărturar umanist și domn al Moldovei de la a cărui naștere se împlinesc 300 de ani. Autorul scenariului, scriitorul Mihnea Gheorghiu, este de multă vreme preocupat de personalitatea lui Cantemir, un fruct al acestei preocupări constituindu-l romanul istoric *A venit un om din răsărit*, publicat în 1969, în «Editura tineretului». Încredințat Casei de filme nr. cinci, noul scenariu – din care publicăm un fragment: secvența Divanului, după înscăunarea lui Dimitrie Cantemir ca domn al Moldovei – propune o imagine complexă asupra destinului acestui ilustru înaintaș, relevând patriotismul său fierbinte, înaintatele sale concepții filozofice și sociale. Evocarea este astfel concepută încât să alieze exigențele reconstituirii istorice cu cele ale filmului de acțiune, constituindu-se într-un spectacol de largă audiență. Filmul va fi realizat de regizorul Gheorghe Vitanidis și va adăuga o pagină nouă epopeii cinematografice naționale”.

● [„*Steaua*”, nr. 20] În articolul *Intre natura și ideea poeziei*, Petru Poantă încearcă să circumscrie originalitatea poeziei nichita stănesciene, pe baza textelor din *11 elegii* (1966) și a celor din *LausPtolemaei* (1968), enunțând teza incomprehensibilității și uscăciunii lirice: „crează imaginea unor aglomerări enorme. Lirismul va fi încă o dată sacrificat. Scoase din această cosmogonie, poeziile sunt ininteligibile și sterile. Aici, impresia de confecționat, de făcut, este cea mai puternică [...] . Intre natura poeziei și ideea ei, poetul alege al doilea termen. Nichita Stănescu este un mare sacrificat și mult mai puțin un mare poet.” ■ Nicolae Balotă pune în dezbatere studiile publicate de profesorul Al. Dima în volumul *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, studii de literatură comparată „vizând îndeosebi aplicarea principiilor acestei discipline la raporturile dintre literatura română și literaturile străine, precum și unele probleme de istorie și estetică literară” (articolul *Al. Dima – Aspecte naționale*). ■ Poezie de Ion Cocora. ■ Constantin Noica arată cum Dimitrie Cantemir urmărea să dezvolte limba românească, scriind primul roman istoric în limba română, *Istoria ieroglifică*, și dorind „săltarea limbii române până la «subțirimea celei grecești»” (articolul *Un ceas când cuvintele vechi se mai puteau mlădia*). ■ Sergiu Dan publică *Pagini de jurnal*, iar Valentin Șerbu, un lung fragment de proză, *Nostalgii*. ■ Părerea lui Petru Poantă despre poezia Etei Boieriu, din volumul *Dezordine de umbre* (este ca reprezintă „imaginea deposedării de principiul matern al fecundației. Prima era o carte [volumul de debut: *Ce vânăț crâng*] a genezei, a zămislirii, aceasta e a

împietririi. Cea dintâi propunea un sens al fecundității cosmice, aici apar fulgurații de apocalipsă.” Virgil Ardeleanu îi reproșează prozei lui Sorin Titel cantonarea în existențialism, după o etapă în care avea fraze bine compuse, idei „frumoase”, „suflete curate”, „merii în floare”: „Cert este ca prozatorul care ne obișnuise cu candori a căzut dintr-o dată în mania existențială”, iar despre *Lunga călătorie aprizonierului* zice: „micro-roman scris desigur cu talent dar absolut nul ca valoare”; cât despre povestirile de la început *Mi-am amintit de zăpadă*, sunt „pline de naivitățile începutului”. ■ Ion Vlad încearcă să surprindă personalitatea lui Gala Galaction studiindu-i jurnalul (cel publicat anterior în mai multe episoade de Teodor Vârgolici), un document memorialistic „încărcat nu doar de informații, ci și foarte bogat în referințe de ordin spiritual” (articolul *Gala Galaction, memorialistul*). ■ Eugen Uricaru scrie un articol polemic pornind de la nevralgiile provocate de apariția romanului *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu (articolul *Best-seller-ul și căile succesului*). ■ Despre poziția lui Gib Mihăescu față de curentele avangardiste, scrie Leon Baconsky, după o cercetare a unor manuscrise și documente inedite aflate în fondul de manuscrise din Biblioteca Academiei R.S.R. (articolul *Gib Mihăescu și...futurismul*). ■ Henri Zalis redactează câteva însemnări critice despre lirica lui Marin Sorescu, din care spicuim: „Marin Sorescu amplifică de la volum la volum involuția lirismului cangrenat de prea multă dezabuzare”, „dispoziția regresivă de care s-a contaminat însuși drumul poetului trecând prin *Moartea ceasului* (1965), *Tineretea lui Don Quijote* (1961), *Tușiți* (1970) transpare în orizontalitatea reducățiilor sufletești, în abdicarea de la necesara ținută emoțională”, „Ticul verbal al acestor poezii parodice este acela că neavând miză răscolesc în gol. Limbuția lui Sorescu, deși privită favorabil de unii, este cea dintâi discreditată”, poetul „ocupat în *La liliēcisă* descifreze o parte lirică intim cufundat în rememorări. Prin intermediul lor Marin Sorescu atribuie satului oltenesc, obiceiurilor o valoare spirituală exemplară. [...] Sorescu a dorit să dea un rost pozitiv modificat percepției sale despre sat. Un rost poetic vital. Eșecul său provine din modul în care a înțeles să atingă obiectivul propus. [...] O culegere de «poeme» în care abundă o terminologie dialectală (*mejdină, gâldan, sarabalie, străfîgai, bujdală, a linciuri, a derbulgi, a urdina*) și în care ne întâmpină la fiecare pas, fără vreo marcată necesitate, când termeni ca *ududoi* când *udubenci*, căbașa ș.a. se condamnă singură la o audiență limitată.” ■ La rubrica „dictionar parodistic contemporan”, Mircea Micu îl zeflemisește pe Petre Ghelmez, în poemul *Lynxul alungat*.

17 octombrie

● [„România liberă”, nr. 9014] Tia Șerbănescu analizează volumul lui Nicolae Velea, *Vorbă-n colțuti și rotundă*, notând că: „avem de-a face cu o paremiologie vivantă în care proverbele devin personaje, cu o dinamică specială surprinsă în momentele de criză.”. Dacă „schitele sînt un fel de momente

caragialești”, autoarea consideră și că tomul ajunge „un eșantion al unei lumi de roman pe linia *Moromeșilor*”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 35] M. N. Rusu comentează , în *Mondo-reportajul*, volumul lui Ioan Grigorescu, *Spectacolul lumii*. ■ La rubrica *Sintagme* este recomandată cartea *Melanholia neasemuitului inorog* de Dimitrie Cantemir, *Povestiri exemplare din Istoria ieroglifică* – „sau insulele povestirii din arhipieleagul Istoriei”, selecția textelor, prefață, note și glosar de Doina Curticăpeanu, Dacia, Cluj, 1973. ■ Tot despre Cantemir scriu la rubrica *Dialectica ideilor* și Corneliu Ostahie, *Idealurile etice ale unei personalități renaștentiste* și Andrei Corbea – *Valori literare în opera cărturarului*, în grupajul intitulat *Opera și personalitatea lui Dimitrie Cantemir – sinteză de spiritualitate românească*. În numărul următor, semnează D. N. Zaharia, *Etosul – dominantă implicită a operei cantemiriene* și Mihai Stratulat, *Patriotismul – crezul călăuzitor al domnitorului, cărturarului și istoricului*. ■ La Teatrul Național din Timișoara deschiderea stagiunii se realizează printr-o premieră, o piesă care a avut succes în alte mari orașe, *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* de Eugen Barbu.

18 octombrie

• [„**Munca**”, nr. 8060] Revista publică o prezentare a *Manifestărilor consacrate aniversării a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir*.

• [„**Albina**”, nr. 42] Pe prima pagină este reprodusă lucrarea *Maternitate* de Dimitrie Paciurea. Alături, versuri de Vasile Nicolescu. ■ I. Peltz evocă episoade cu M. Sadoveanu în ipostaza de vânător. ■ Tableta lui Ion Bănuță (*Un Mărțișor, un rege*) prezintă eseistic o vizită în spațiul amenajat de Tudor Arghezi la margine de București, care va deveni din anul următor casă memorială. Ca încheiere, este reprodus un fragment din poezia *Testament*. ■ Culegătorul mureșan Dumitru Boieru-Hodăceanu, interesat de chipul lui *Horea în creația populară*, spicuieste câteva fragmente din cele 67 de cântece inedite adunate de prin satele ardelen.

• [„**Orizont**”, nr. 42] Numărul este dedicat sportului, iar cele două cronici literare de pe pagina a doua descriu relațiile unora dintre scriitori cu sportul și producțiile lor literare în materie de cronici sportive. Astfel, C. Ungureanu își bazează cronică pe o paralelă între activitatea lui Radu Cosașu, ca și cronicar sportiv, complinită de cea a lui Teodor Mazilu din volumul *Fotbalul n-a fost creat de diavol*, notând: „Între idei antifobalistice, condeii lui Radu Cosașu tremură ca în fața Curții Marțiale. Acolo unde Teodor Mazilu îl vede pe Hamlet cu craniul lui Yorik înmână, Radu Cosașu distinge un cântec și-o floare.” A doua cronică îi aparține lui Radu Cosașu însuși care își construiește demonstrația pe negația „cronicii sportive ținute de literați”, așa încât niciunul nu întrunește sufragiile cronicarului: nici Fănuș Neagu, nici Teodor Mazilu, nici Eugen Barbu, nici Adrian Păunescu, nici Guță Băieșu, nici Al. Mirodan; din

suita lui de negații o extragem pe prima: „Nu – lui Fănuș, în sport. Cronica lui e o imensă metaforită plină de iezi, cucuiezi, tei, mei, vin, fecioare, mioare, căprioare, căpriori, fluvii, izvoare, fotbalul fiind un pretext pentru un subtext pe care îl pricep doar șefii de gară care ies cu steagul când trece prin fata Rapidul. Fănuș face stilistică, balistică, logistică – niciodată logică, ca să nu mai vorbim de intuiția lui psihologică cu U.T.A., cu Sătmăreanu, cu Progresul, cu U Cluj și alte alergii puse de el pe rapsodii de toamnă.” ■ In prezentarea și traducerea lui H. Grănescu apare, pe ultima pagină, Henry de Montherlant cu o scriere „sportivă”, *Olimpicele*.

● **[„România literară”, nr. 42]** Versuri semnează: Ion Sofia Manolescu (*Transhumanță*), Traian Iancu (*Leac de lacrimi*), Gheorghe Chivu (*Apele Țării*), Marian Dopcea (*Cyterea; Lumina; În dimineți de aur; Fructe suntem; Fragment*), Ioan Ivan (*Adâncul cel neurmat; Și bucuria; Orfeu; Ești în această mută devoțiune*), Paul Emanuel (*Mangalia; Tăcerea, un avatar al astrelor; Înaintea iernii*), Lucian Avramescu (*Din clopote de ceară; Castele fără uși*), Ion Petrache (*Povârniș; Dacă ar fi; Ochii izvoarelor; Grăunte de pământ; Picătura de duh; Lacrima cerului; Cătușe nevăzute; Colț de adevăr*), Pan Izverna (*Rondelul din pustiu; Rondelul pecetluirii; Rondelul somnului; Rondelul soarelui uitat; Rondelul spațiilor; Rondelul zilei*). ■ Maria Breban traduce *Florile din Tarbes* de Jean Paulhan. ■ Victor Tulbure semnează traduceri poeziilor lui Aleksandr Blok: *Acolo, damele...; Cu trandafiri și-n lanțuri...; Din cețurile de cleștar...; Annei Ahmatova; Către prieteni*. ■ Mircea Ciobanu publică *Dimineață de anul nou*. ■ Pe prima pagină citim un citat din *Cuvântarea la Adunarea populară de la Tg. Mureș*, rostită de Nicolae Ceaușescu. ■ Editorialul *Toamna în haine de lucru* este semnat R. I.: „De mare importanță educativă, acțiunile de muncă patriotică ce antrenează sute de mii de tineri, muncitori, elevi, studenți, sau alte categorii de oameni ai muncii, au devenit și ele, în aceste zile de toamnă, una din obișnuințele semnificative ale societății noastre. A fi acolo unde e nevoie, a te strădui să fii folositor în fiecare clipă, – iată ce nobil îndemn conțin astfel de acțiuni, pe cât de admirabile în însăși ideea care l-ea inspirat, pe atât de eficiente în fapt. O eficiență practică, dar și una morală totodată; toți aceia dintre noi care au participat, chiar și o singură dată, la o asemenea acțiune au simțit ce înseamnă solidaritatea prin muncă. Cu atât mai mult, scriitorii, artiștii n-au rămas, nu puteau rămâne, insensibili la acest splendid efort colectiv, la această generoasă dăruire care face să fie parcă și mai frumoasă toamna frumoasă pe care o trăim. O toamnă în haine de lucru”. ■ Alexandru Ivasiuc scrie despre *Varietatea de stiluri*: „Transformarea conștiință a țării, prin participarea tuturor, este prioritatea absolută a timpului nostru, și ea se poate realiza printr-un complex proces de creștere a unor personalități, în toate domeniile, singure capabile să realizeze unitatea în diversitate, diversitatea corelată în structură. «Varietatea de stiluri» nu este o problemă de arguție estetică, din contră, ea are o conotație nemijlocit politică.

Ea nu poate fi discutată în sine, ruptă din legătura organică cu semnificația social-politică a operelor”. ■ În acest număr la colocviul revistei *Universul artei noastre* răspund: ■ Leonida Teodorescu, *Măsura adevărată a valorii*: „E adevărat că un scriitor român de astăzi este de două ori (cel puțin) handicapat față de un scriitor englez, să zicem. În primul rând este handicapul limbii. În al doilea rând, orice scriitor englez profită de pe urma stării de universalitate a literaturii engleze. Oamenii s-au obișnuit să acorde o mare atenție literaturii engleze și-i vor citi și studia pe englezi, francezi, italieni etc., în primul rând pentru că sunt scriitorii englezi, francezi sau italieni, pentru că țin de o literatură care s-a consacrat ca una din marile literaturi ale lumii. Un scriitor român înainte de a fi citit trebuie în primul rând să se impună și dacă vrea ca atenția ce ni se acordă să fie cotidiană și nu ocazională, trebuie să impunem în primul rând conceptul de literatură română. Și pentru asta trebuie ca grupuri întregi de opere să devină sisteme de referință și obiecte de dezbatere. Problema este nu atât să ne sincronizăm noi cu alții (este un stadiu pe care, din fericire, l-am depășit), cât să-i facem pe alții să se sincronizeze cu noi”. ■ Marius Dumitrașcu, *Umanismul românesc și câteva delimitări*: „Contemporaneitatea noastră apare din ce în ce mai clar ca o matcă în care se zămislește o altă omenire. Implicit pentru a fi valide, fundamentale noului umanism vor trebui să fie zidite nu numai în funcție de specificul spiritualității noastre, ci și ide mișcarea acestui vast proces de osmoză care a cuprins atât structurile sociale, cât și orizonturile sufletești și noologice ale omenirii. [...] Trebuie să fim mai mult decât mulțumiți că suntem contemporani cu această perioadă de căutare căci ea se consumă odată la câteva sute de ani. Este un imens avantaj fiindcă ni se dă posibilitatea de a interveni în jocul de forțe care tind să configureze viitoarele structuri ale omenirii”. ■ În *Dominus Diabolicus* Dan Cristea scrie despre nulele și schițe ale lui Caragiale. ■ Șerban Cioculescu, în *Breviar*, prezintă volumul *Fauna bufonă* de Romulus Dianu, Editura Albatros: „Experiențele omului de știință comportă mai grele riscuri de cât scrisul. Dar aceasta nu e o aluzie malițioasă la adresa lui Romulus Dianu, scriitor de nesfârșite resurse, de la acelea ale stilului oral și direct comunicativ, la formulările cele mai intelectualizate, inteligibile numai între filologi. *Fauna bufonă* este mai mult decât atât, o carte scilipitoare de inteligență, de talent și de inimă (Dacă în căldura acesteia intră și fosforescența maximă)”. ■ În *Fragmente critice* citim *Critica de interpretare* de Eugen Simion, o analiză a două volume de Valeriu Cristea, *Interpretări critice* din 1970 și *Tânărul Dostoievski* din 1971: „Criticul este în lumea cărților, pe rând, un Don Juan și un Tristan. Instrumentul lui de cunoaștere și persuasiune este metafora care, încetând să mai aibă un rol decorativ, traduce o judecată de valoare și definește o esență: esența magică a operei. Magic are aici înțeles de secret, profund, ceea ce este dincolo de vizibil, explicit, pe scurt: subtextul operei. La acest strat al cărții aspiră criticul, folosind limbajul figurat ca pe un instrument de generație. Efectele se văd mai ales în

analiza prozei pentru care Valeriu Cristea manifestă, de altfel, predilecție”.

■ Nicolae Manolescu semnează *Realismul social*, o cronică literară la *3 Nuvele* de Paul Georgescu, Editura Albatros, 1973: „Paginile capătă (mai ales în *Și...*) o alură de pamflet și, pe alocuri, stilul degenerază. De altfel, cel mai discutabil lucru în aceste nuvele originale și puternice este tocmai excesul stilistic. Fără îndoială că până la un punct limbajul definește mediul personajelor înseși, aparține acestora și este un mod de caracterizare, pe care, simulând el însuși acest limbaj, autorul o întărește. [...] Prea pătimase și vehemente în ton, nuvelele mi se par totuși remarcabile în profundul lor realism social”.

■ Citim recenzii: ■ Mihai Minculescu notează apariția al V-lea volum din *Scrieri*, intitulat *Moartea tineretelor* de I. Peltz, Minerva, 1973. ■ Dana Dumitriu semnalează că a apărut *Mic manual de fericire perfectă* de Ilarie Voronca, C.R., 1973. ■ În *Ironie și compasiune* Sorin Titel scrie despre *Deruta* de Virgil Duda, Editura Cartea Românească, 1973: „Remarcabilă ni s-a părut, în acest roman al lui Virgil Duda, coerența și rigoarea dezbaterii, precum și excepționalele intuiții ale unui analist de prima mână”.

■ Aureliu Goci semnează *Studii și observații critice*, un comentariu la volumele *Varia (II)* de Al. Piru, Eminescu, 1973 și *Analize și sinteze critice*, Editura Scrisul românesc, 1973: „Autorul uzează frecvent, fără a cădea în dogmatism îngust, de conceptele generale ale criticii – definite în fiecare context – clasicism, romantism, realism etc.; de asemenea, ideea purității stricte a fiecărui gen – poezie, proză, dramaturgie – în interiorul literaturii, apare permanent subliniată. Numai cu titlu informativ amintim că noua critică nu mai recunoaște curentele literare – nici măcar în sensul de emblemă definitorie, de permanență – și nici genurile literare ca realități canonice, închise. În acest fel, Al. Piru este exponentul cel mai important al criticii tradiționale și universitare de astăzi”.

■ George Muntean scrie despre *Un dicționar*, notând apariția *Dicționarului de pseudonime* de Mihail Straje, Minerva, 1973: „Se înțelege de la sine că dicționarul de pseudonime al lui Mihail Straje (pseudonim al lui Mihail Stețcu) nu-i o carte de citit (deși parcurgerea ei te fură în chip neașteptat încât n-i mai lași din mână), ci de folosit”.

■ G. Dimisianu recenzează *Poezia unei generații* de Ion Pop, Dacia, 1973: „De o principială bunăvoință și amenitate față de autorii discutați, Ion Pop își expune fără crispă judecățile, numește decis eșecurile constatate, delimitează spațiile aride, inegalitățile, experiențele lipsite de șansă. E un comentator obiectiv de exemplară onestitate, lucid, fără a fi niciodată rece și doctoral. Percepem peste tot emoția implicării, pasiunea lăuntrică, angajarea, atitudini probate, la urma urmei, chiar de alegerea subiectului. Căci acest document despre contribuția literară a unei generații pe care autorul însuși o ilustrează ca scriitor este și un act de solidarizare intelectuală”.

■ Al. Piru scrie despre *Arghezi fabulist*. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Cine ești, de fapt, Cornelia?*, în care discută volumul *Totem în alb* de Cornelia Maria Savu, Albatros: „În ce mă privește, văd în autoarea *Totemului în alb* o

mare speranță a poeziei românești și debutul poetic cel mai pregnant din ultimii ani. Aștept cu încredere și teamă următoarea ei carte. Sper să se înțeleagă de ce”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* sunt notate proiectele literare la care lucrează Franyó Zoltán, Gheorghe Dinu, Vasile Zamfir, Ștefan Luca, Al. Ivan Ghilia, N. Rădulescu-Lemnaru, Petre Strihan, Const. Cubleşan. ■ Aflăm și de activitatea cenaclului Junimea din ultima săptămână. ■ *Seara de la Podul Dâmboviței*: „Din inițiativa dramaturgului Paul Everac, vineri 12 octombrie a avut loc într-un cadru natural, sub auspiciile răsăritului de lună, prima seară de poezie din comuna Podul Dâmboviței, județul Argeș. Au citit și au recitat din lucrările lor poeții: Ana Blandiana, Radu Boureanu, Paul Everac, Ion Horea și Romulus Vulpescu. Momente de mare poezie au realizat actorii Tudor Gheorghe și Mihai Velcescu. S-a recitat din poezia populară, din Miron Costin, Cârlova, Eminescu, Blaga, Arghezi, Barbu, Bacovia, Mihai Codreanu, Păstorel Teodoreanu, M. Beniuc, Ioan Alexandru și poetul bizantin Grigorie din Nazianz”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România, a primit la sediul Uniunii, vineri 12 octombrie 1973, delegația de scriitori sovietici sosită în țară în cadrul înțelegerii de colaborare, pentru a participa la o masă rotundă dedicată problemelor literaturii. Masa rotundă a fost organizată a doua zi, sâmbătă 13 octombrie, la Casa Scriitorilor, având ca temă *Despre compartimentarea literaturii, despre influența pe care o exercită asupra literaturii revoluția tehnico-științifică*. Delegația scriitorilor sovietici a avut următoarea componență: criticii literari Grigori Brovman și Vladimir Ojnev, poeții Alexandr Mejirov, Mark Maksimov, Jakov Akim și Grigore Vieru, cărora li s-a adăugat prozatorul Ion Druță, aflat în România ca invitat al Uniunii Scriitorilor. La dialog au participat scriitori români: Radu Cârnelci, Constantin Chiriță, Ov. S. Crohmălniceanu, Ion Hobana, Laurențiu Fulga, Toma George Maiorescu, Tatiana Nicolescu, Ioanichie Olteanu, Octav Pancu-Iași, Nichita Stănescu, Haralamb Zincă. Problemele puse în discuție s-au dovedit extrem de utile pentru ambele părți, dialogul s-a desfășurat într-un spirit de înțelegere deplină. * Plecări în străinătate: Sașa Pană și Aurel Gurghianu în Cehoslovacia, Nicolae Barbu, Radu Dumitru, Ion Grecea și Iosif Naghiu în Ungaria – în cadrul convențiilor de colaborare cu uniunile de scriitori din țările respective; Georgeta Horodincă în Iugoslavia, în cadrul schimbului redacțional dintre revistele «Luceafărul» și «Izraz»; Augustin Buzura și Cezar Ivănescu în Albania, în cadrul planului de schimburi culturale dintre statele noastre; Eta Boieriu în Italia, pentru a participa la simpozionul internațional despre «muzică și teatru»”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ În *Mitologia lui D. H. Lawrence*, Nicolae Balotă prezintă volumul *Fii și îndrăgostiți* de D. H. Lawrence, Editura Cartea Românească. ■ George Banu notează că a apărut la Editura C.N.R.S. la Paris, 1973, volumul *Căile creației teatrale (vol. III)*. ■ Grigore Arbore semnează *Veneția, cetatea cărții*: „Iată pentru ce manifestările de amploare, prilejuite de *Anul in-*

ternațional al cărții, nu puteau ocoli Veneția. Sub patronajul Consiliului de Miniștri, cu concursul a numeroase instituții de cultură venețiene – Fundația Giorgio Cini, Biblioteca Marciana, Direcția artelor frumoase a comunei Veneția, Museo Civico Correr, Institutul elenic de studii bizantine și postbizantine, Radioteleviziunea italiană, Conservatorul de muzică Benedetto Marcello, Asociația autonomă a Bienalei din Veneția etc. – cetatea din lagună sărbătorește cinci secole de activitate editorială”.

● [„Tribuna”, nr. 42] în *Cronică literară*: Victor Felea scrie despre *101 picături de cerneală* de Petru Vintilă; ■ În *Lecturi constructive*: Ion Vlad scrie *Text și substanță în roman*, unde motivează importanța analizării textului, deoarece așa se pot observa preferințele autorului; ■ Ion Marcoș scrie despre Zaharia Stancu – *În ciclul devenirii*; ■ Articol de Eugen Simion despre Marin Preda și romanul *Imposibila reîntoarcere*; Traian Podgoreanu – *Comentariu la „Rătăcirile Principelui”*, în care analizează capitolul *Rătăcirile Principelui* din cartea lui Eugen Barbu *Principele*. ■ Mircea Tomuș despre Fănuș Neagu – *Un poet epic*; ■ interviu făcut de N. Prelipceanu cu Al. Andrițoiu – *Despre poezia română și nu numai despre poezie*; ■ în *Știința* – Octavian Șchiau despre D. Cantemir – *Povestirile exemplare ale lui Dimitrie Cantemir*; ■ în *Meridian*: în traducerea Mariei Breban – *Schiță radiofonică* de Samuel Beckett; prezentare a autorului francez Patrick Modiano făcută de Maria Vodă Căpușan.

19 octombrie

● [„Munca”, nr. 8061] În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia patriotică dragă inimii mele*, revista publică un scurt interviu cu Traian Iancu. ■ În *Din patru puncte cardinale* se publică o succintă dare de seamă despre *Laureații premiului Nobel pentru literatură și economie*.

● [„Scânteia”, nr. 9665] Corespondentul ziarului din Roma, Radu Bogdan, informează despre *Bogată activitate editorială a comuniștilor italieni*. ■ Agerpres transmite informații despre *Manifestări consacrate aniversării lui Dimitrie Cantemir*: „Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România continuă seria manifestărilor consacrate aniversării a 300 de ani de la nașterea marelui cărturar român Dimitrie Cantemir. În sala muzeului, dedicată ilustrei personalități a culturii noastre, elevi ai liceului «Dimitrie Cantemir» din Capitală s-au întâlnit, joi după amiază, cu specialiștii instituției bucureștene care au evocat aspecte semnificative din viața și opera savantului. Expunerile au fost însoțite de prezentarea unor mărturii originale despre prodigioasa activitate desfășurată de Dimitrie Cantemir. A fost vizionat apoi un film documentar închinat memoriei acestui precursor al culturii românești. * În cadrul manifestărilor consacrate împlinirii a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, la Academia militară a avut loc, joi dimineața, o sesiune de comunicări privind activitatea și opera marelui cărturar român. Au fost prezentate comunicările:

Dimitrie Cantemir – luptător pentru independența țării, savant și istoric de renume mondial; Concepția filozofică și social-politică a lui Dimitrie Cantemir; Concepții și idei militare în enciclopedismul lui Dimitrie Cantemir; Dimitrie Cantemir – geograf și economist. De asemenea, la Biblioteca centrală a Ministerului Apărării Naționale s-a deschis o expoziție de carte care cuprinde opere ale lui Dimitrie Cantemir, lucrări despre personalitatea și activitatea sa, volume privind viața politică și economică a țărilor române în perioada respectivă. La aceeași bibliotecă a avut loc și un medalion literar, în cadrul căruia profesorul universitar doctor docent Dan Simionescu a făcut o expunere despre viața și lucrările lui Dimitrie Cantemir privind istoria poporului român. Actori ai teatrului «C. I. Nottara» au prezentat un montaj literar alcătuit din fragmente selectate din principalele opere ale cărturarului. * Joi seara, la biblioteca «V. A. Urechia» din Galați a avut loc vernisajul expoziției «Dimitrie Cantemir, cărturar de renume mondial și mare patriot român». Expoziția reunește un mare număr de lucrări, de o deosebită valoare, aparținând ilustrul savant. Remarcăm dintre acestea *Scrisoarea Moldovei*, ediția 1825, *Hronicul româno-moldovo-vlahilor*, ediția 1835, setul complet de opere ale lui Dimitrie Cantemir, editate de Academia Română între anii 1972 [sic!] și 1901, primele ediții, franceză și germană, ale *Istoriei Imperiului Otoman*. Sunt, de asemenea, prezentate lucrări ale unor personalități de seamă ale culturii europene, care vorbesc despre savantul român sau au folosit opera acestuia ca mijloc de informare. * Sub genericul «Dimitrie Cantemir – om politic, istoric, literat, filozof, geograf și muzician», în localitățile județului Neamț se desfășoară manifestări culturale consacrate sărbătoririi a 300 de ani de la nașterea ilustrului savant. La Reditu, Tazlău, Dumbrava Roșie, Cândești, Săbăoani, Tg. Neamț, Roman și Piatra Neamț au fost deschise expoziții, urmate de simpozioane”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 43] Petru Popescu descrie *Eroul pozitiv*: „Trecând prin complexitate deci, revenim la sumă, la sinteză, la nota dominantă. Făcând aceeași operație cu un personaj, cu personajul pozitiv în speță, constatăm că prin așezarea lui sub lentilă, el devine un ... întreg cu lumini și umbre, plinuri și goluri, bucurii și păreri. Pozitiv e în fond nu personajul, pozitivă e viața lui, destin izvorât dintr-o formulă umană sănătoasă, în care predomină lumina. Opoziția, cum am spus, este față de personaj schematic. Personajul complex, convingător, nu supără pe nimeni prin natura lui tonică, solară, dimpotrivă, simțeam intens nevoia unui asemenea personaj”. ■ Laurențiu Ulici analizează *Poezia în reviste*: „Frecvența notabilă are în reviste și poezia zisă de meditație. Diversitatea obiectelor pe care se exercită gândirea lirică a autorilor de versuri, de la întâmplărilor existenței diurne la abstracțiunile gândirii, e îndeobște asociată, în expresie poetică, de o diversitate a stărilor afective ori a atitudinilor intelectuale ce face, în definitiv, hazul particular al cutărui sau cutărui poet. [...] Cu atât mai mult în poezia ce-și face din meditația lirică un privilegiu de autoritate”. ■ De volumul de versuri al lui Dan Mutașcu, *Stema din*

inimi, se ocupă Dan Medeanu: „Poemele din *Stema din inimi* se disting, de asemenea, printr-o cantabilitate anume, adesea cu tentă de baladă, care sporește considerabil farmecul versurilor. Efectele sonore, deloc înrobitoare, sunt puse în valoare cu discreție, demonstrând o bună stăpânire a tehnicii poetice și un ales gust literar. Temperament funciar-liric, exprimat în imagini de subtilă savoare, Dan Mutașcu este un adept al poeziei comunicabile, amețitorul joc al metaforelor neajungând niciodată la o existență abstractă, de sine-stătătoare, ci fiind menit întotdeauna aceleiași stricte funcționalități: sensibilizarea unei idei generoase”.

● [„Cronica”, nr. 42] Numărul se deschide cu editorialul semnat de Al. Dima (*Dimitrie Cantemir, spirit național și universal*), un eseu despre cele două categorii de universalitate, virtuală și reală, cea din urmă, aplicată la perioada feudală a culturii române, vădindu-se mai cu seamă în personalitatea lui Dimitrie Cantemir. ■ *Camera de recuzită*, al șaselea volum de versuri publicat de Corneliu Sturzu face obiectul cronicii lui Al. Andriescu. Criticul sesizează „ambitiția poetului de a scrie o poezie cerebrală” și de „a ataca marile teme lirice”. ■ În spiritul cunoscut de aducere la lumină a numelor mai puțin cercetate de critică, Const. Ciopraga se oprește de această dată la *Săptămâna luminată*, singura piesă rămasă de la Mihail Săulescu, mort pe front la Predeal în 1916, la numai 28 de ani. Constatând, la analiză, că acest autor aproape necunoscut a realizat „o dramă modernă de intensă poezie tragică”, deși pornise de la un pretext folcloric ce putea eșua în dramoletă, criticul ieșean conchide că piesa discutată merită să fie inclusă printre cele câteva „lucrări dramatice de nivel înalt din preajma întâiului Război Mondial, când pe scenă se jucau piese de Victor Eftimiu, Mihail Sorbul, Caton Theodorian, A. de Hertz și alții”. ■ *Toamnă în munții Neamțului*, un reportaj de Aurel Leon. ■ N. Barbu părăsește în acest număr preocuparea pentru teatrul a rubricii *Antract*, pentru a amenda un nou „stil de vorbire”, comentând lingvistic și sociologic expresia „Mișto gagiul!”, auzită recent ca semn de admirație față de un mare savant român. ■ Grupaje lirice de Ion Lotreanu, Constantin Ștefuriuc și George Chirilă. ■ Ilie Constantin traduce „*Cântecele altora*”: poezii de Mario Luzi și Attilio Bertolucci. ■ Mihai Nadin, prezentând *Cartea pierdută* (C.R.) a Domniței Gherghinescu Vania (volum îngrijit de Mihai Gafița, după o selecție operată de poetul Gherghinescu Vania din scrisorile, însemnările și jurnalul soției sale), se întrebă dacă și câtă valoare literară există cu adevărat în aceste pagini, dincolo de valoarea documentară indiscutabilă sau de plăcerea lecturii. ■ „Deși tipărit postum, *Geniu pustiu* este esențial prin afirmarea unor direcții poetice primordiale pentru creația lui Eminescu în totalitate: *erosul, viața ca vis, demonismul și titanismul personajelor*”, scrie debutantul Vasile Drăgan în eseu „*Geniu pustiu*” sau *începutul eminescianismului*, afirmând un adevăr în aparentul calambur „Eminescu este «eminescian» înainte de apariția poemelor din 1870”. ■ „*Subtilul elogiu al*

maternității”, conținut în subsidiar, este ceea ce reține Al. I. Friduș în cronica dramatică a piesei *Trecere prin veranda verde* de George Genoiu (Teatrul dramatic „Bacovia”). ■ Înainte de somn, schiță de Radu Petrescu. ■ În *Dimitrie Cantemir, filozof al istoriei*, un fragment dintr-un studiu postum, Dan Bădărău descrie amănunțit epoca în care a scris acesta, „condițiile materiale în care geniul său s-a manifestat, în împrejurările deosebite ale istoriei române de atunci”. ■ Salutând ancheta inițiată recent de revista „Tribuna”, pe tema *Critica necesară* (sintagmă ce dă și titlul articolului său), Mihai Drăgan face o pledoarie pentru foiletonul critic, „forma cea mai proprie de manifestare a criticii moderne”, firește, atunci când este autentic (deosebindu-se de critica negativistă, fără argumente, sau de cea care exaltă cărți mediocre): „[...] foiletonismul veritabil este uneori înlocuit cu pseudofoletonismul, ilustrat de câte vreun proaspăt absolvent de facultate care repudiază diploma de profesor și se crede menit să devină mare critic literar”. ■ În *Manzoni și constituirea teoriei romantice*, D. Irimia prezintă succint și traduce prefața scriitorului și teoreticianului italian la tragedia sa *Il Conte di Carmagnola* (1820), considerată printre primele manifestări ale romantismului european. De asemenea, sunt trecute în revistă manifestările italiene, cu precădere din Lombardia, de comemorare a veacului scurs de la moartea autorului (în *Milano l-a sărbătorit pe Manzoni*). ■ Nicolae Turtureanu reține pentru *Poșta literară* trei poezii ale lui Valentin Marica și una de Constantin Dracsin. ■ O pagină închinată teatrului, semnalează *Turneul Teatrului din Weimar* la Iași (Șt. O. Mugur), precum și săptămâna teatrelor naționale, desfășurată la începutul lunii octombrie la Cluj (Ștefan Oprea). ■ Grigore Ilisei încheie numărul cu o pagină de note de călătorie din Belfast.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 150] La rubrica *Gâgă* – polemicul *Scriitor recidivist*, de fapt o listă cu toate inadvertențele și greșelile gramaticale ale lui Nicolae Breban din *Îngerul de gips*, C.R., 1973 – „și asta numai pentru primele 50 de pagini!” ■ Este criticată sever, în *O noapte furtunoasă sau rică-venturianismul regizoral*, viziunea regizorală a lui Ghiurchescu (de la Teatrul de Comedie) asupra „Noptii” din dealul Spirei, „eșafodajul ei bufonard”, cronicarul Dinu Săraru pornind de la un citat din G. Călinescu: „Nu există decât un itinerar grafic pentru a executa un cerc, orice deviațiune scandalizează spiritul. Caragiale este, în literatura română, unicul geometru. Nu văd altă modalitate de a spune «curat murdar». Aici stă măiestria sa fără pereche. Aici, cine-l va ajunge, se va desprinde din viața cea din urmă și va intra în empireu”. Concluzia e simplă: la această versiune regizorală a *Noptii*... nu se râde (la fel ca în versiunea de la Notarra cu câțiva ani înainte – un alt eșec de proporții). ■ Cronici de E. Manu, *Nicolae Dragoș și zăpezile fără întoarcere*, respectiv Dan Mutașcu despre *Secțiunea de aur (a poeziei)* de Vasile Nicolescu, Eminescu, 1973.

20 octombrie

• [„Munca”, nr. 8062] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Nicolae Iorga, Gheorghe Chirculescu.

• [„România liberă”, nr. 9017] În cadrul rubricii *Vitrina cărții*, Tia Șerbănescu recenzează culegerea de articole și de studii semnată de Valeriu Râpeanu, *Pe drumurile tradiției*, accentuând „restituirea completă cu o reconstituire riguroasă a împrejurărilor care au influențat sau chiar determinat destinul unei opere, reabilitatea pigmentată cu un anume patos polemic și, nu în ultimul rând, cum ar spune autorul, o atentă și sensibilă aplecare a argumentației și asupra amănunțelor biografice semnificative”.

• [„Scânteia”, nr. 9666] Eugen Stănescu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, semnează *Umanismul politic în creația lui Dimitrie Cantemir*: „Ideile lui înaintate pentru acel timp își aveau, astfel, o determinare complexă în realitățile și necesitățile epocii, ale societății românești de atunci. De aici, trăinicia și răsunetul lor, în vremea lui Dimitrie Cantemir dincolo de aceasta”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7595] Constantin Stoiciu scrie despre *Angajare*, pornind de la analiza romanului recent apărut, *Deruta*, de Virgil Duda: „Vigoarea și succesul unei literaturi nu pot fi concepute nici în afara talentului și a muncii scriitorului și a libertății lui de a fi el însuși, dar nici în afara angajării lui directe și în deplina cinstită a adevărului vieții și oamenilor în realitatea epocii pe care, trăind-o, o înfăptuim”.

• [„Flacăra”, nr. 43] Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică reportajul *O invitație la masă*. ■ În *Dialog peste veacuri*, Nicolae Stoicescu publică *Viața lui Dimitrie Cantemir*. „*Dulce iastă dragostea moșiei*”. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XIII-a textului său memorialistic, intitulată *Fusese o femeie fără bucurii, dar și fără muștrări de conștiință*. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea XXXIII, intitulată *Student la drept*. ■ În *Viața literară*, Dinu Flămând prezintă volumul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Valori și echivalențe umanistice* (Eminescu): „Noua colecție a editurii Eminescu, *Sinteze*, nu putea să debuteze cu o mai strălucită demonstrație despre ceea ce se numește caracter sintetic în cercetarea literară. Cu un spirit viu, ce participă la mișcarea de idei, și nu se mulțumește doar să le denunțe din exterior, autoarea își propune în scurte articole să urmărească unele direcții ale culturii și literaturii noastre. Demonstrația este laxă, fără complicate teoretizări, fără respingerea ostentativă a unor lucruri deja cunoscute, dar cu un plus de nuanță, ce se dovedește de multe ori esențial și inedit. Culegerea are o evidentă unitate interioară, atât prin scurtele incursiuni teoretice în *Ideea originilor în cultura românească*, sau în *Spiritul umanismului românesc*, cât și în articolele despre scriitorii români, în general clasici”. □ Tot aici, Dorin Tudoran publică o re-

cenzie a volumului de versuri al lui Ovidiu Hotinceanu, *Cămașa de apoi*. ■ În *Viața literară*, Ovidiu Ghidirmic publică partea a doua a studiului *Conștiință și anagajare*, continuând prezentarea volumului lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (V)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, ediția fiind dedicată lui Emil Botta. Au participat, printre alții, Eugen Seceleanu, Iulian Neacșu, Cornel Brahaș, Nicolae Breb Popescu, Dinu Flămând, Ioan Crișan. ■ Este publicată poezia *Capriciu cu urmări* de Cornel Brahaș. ■ În *Valori românești în univers*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga publică un portret biobibliografic al Annei de Noailles.

●[„*Lucefărul*”, nr. 42] Număr aniversar, dedicat lui Dimitrie Cantemir: ■ Cu acest prilej, Eugen Stănescu discută importanța și receptarea volumului în limba engleză *Dimitrie Cantemir, istoric al sud-estului european și al civilizațiilor orientale*, editat de Alexandru Duțu și Paul Cernovodeanu. ■ Alexandru Duțu anunță apariția unei noi ediții a *Descrierii Moldovei: „Descrierea Moldovei*, editată de echipa de filologi și istorici va da, cu siguranță, un considerabil impuls cercetărilor care reînnoiesc imaginea pe care ne-o facem despre propria noastră devenire”. ■ Teodor Vărgolici insistă asupra readucerii în actualitate a personalității lui Dimitrie Cantemir: „Exegezele istorico-literare contemporane au îndeplinit, fără îndoială, un rol activ în ansamblul eforturilor depuse în ultimele două decenii pentru a Mallarmé fixa mai adânc personalitatea și opera lui Dimitrie Cantemir în conștiința poporului român. ■ Mihail Sabin semnează poezia *Cantemir*. ■ Mihai Giugariu (*Lectura – eveniment al creației*) discută responsabilitățile sociale ale scriitorului: „Uneori o carte poate fi pentru un scriitor la fel de concretă ca plita încinsă a unei mașini”. ■ Mircea Dinescu, Tudor George, Cezar Ivănescu, Iulia David, Gabriela Gheorghiu, Haralambie Țugui semnează poezii. Se exprimă prozastic: Maria-Luiza Cristescu și Ștefan Pârvu. ■ Secțiunea *Cronica literară* găzduiește o recenzie semnată de Florin Mihăilescu, *Ioan Alexandru: „Imnele bucuriei”*: „Cel mai bun lucru pe care îl putem exprima cu privire la stadiul actual al poeziei lui Ioan Alexandru, pe lângă recunoașterea autenticității talentului său, este impresia că ea traversează de câțiva timp încoace epopeea omenească dramatică a unui proces adânc de criză spirituală, al cărei ultim (și extrem) term în constituie aceste *Imne ale bucuriei*”. ■ Actualitatea literară este surprinsă în recenziile lui Mircea Iorgulescu: ■ Alexandru Monciu-Sudinski, *Caractere* (Ed. Cartea Românească, 1973): „Debutând cu «schite și povestiri» Alexandru Monciu-Sudinski face în *Caractere* – o culegere de «interviuri» cu oameni obișnuiți, cei mai mulți muncitori din Galați – o extraordinară prospecțiune socială și psihologică într-un mediu adus în literatură rareori altfel decât sub o formă literaturizată”. ■ Gheorghe Grigurcu, *Înflorirea lucrurilor* (Ed. Facla, 1973): „Cerebrală și elaborată, poezia lui Gheorghe Grigurcu trăiește prin densitatea expresivă [...] trebuie totodată să menționăm că primejdia unei astfel de poezii stă în ca-

racterul său de «performanță»”. ■ Haralamb Zincă, *Limuzina neagră* (Ed. Militară, 1973): „Haralamb Zincă dă în *Limuzina neagră* un bun roman al unei afaceri criminale, antrenant și dinamic”. ■ Mihai Stănescu, *Cântece pentru timpul meu* (Ed. Militară, 1973): „Versificând corect, [...] Mihai Stănescu pășește în «cântecele» sale pe generoasa cale a poeziei clasice de inspirație națională, putându-se recunoaște cu suficientă facilitare ecouri din Eminescu, Alecsandri, Goga, Arghezi ș.a.m.d”. ■ Z. Ornea deschide un studiu extins al operei lovinesciene cu articolul *Lovinescu și rațiunea ciclului junimist (I)*: „Interesul exclusiv al lui Lovinescu în ultimii șase ani de viață, pentru maiorescianism nu e rezultatul unei întâmplări, după cum nu e nici o expresie a «junimizării criticului». [...] Vrem să spunem că Lovinescu nu a fost până în 1937 și nu va fi nici de acum încolo un hagiograf al lui Maiorescu [...] Spre sfârșitul deceniului patru tendințele spre fascizare de mai multă vreme manifeste, încep să atingă cote maxime. [...] Ferm în idealurile sale democratice și intransigent în convingerile sale estetice, criticul înțelege să le afirme necondiționat. [...] A apelat, în consecință, la tradiția maioresciană care operase cu șase decenii mai înainte”. ■ Cu privire la cariera în publicistică a lui Ion Vinea, Constandina Brezu (*Ion Vinea: destinul publicistului*) afirmă că: „Experiența sa de vechi gazetar proba că filozofia sa politică era în esență credința neștrămutată în viitorul socialist al omenirii, în forțele democrat revoluționare ale proletariatului”. ■ Sub titlul *Sub semnul lirismului meditativ*, Nicolae Ciobanu propune o analiză dedicată metamorfozelor din lirica lui Eugen Jebeleanu: „Locul incendiarului tribum de altădată este luat acum, cu nedezmănițită decizie, de contemplativul crispat, atent la dialectica sinuoasă a frecvențelor degradări și trădări suferite de morală, fie în sens social, fie în sens individual. [...] Spre a-și revela forța de pătrundere și la treapta legilor general valabile ale vieții, moralismul său se insinează în structuri poematice de anvergură parabolică. [...] Un poet precum Eugen Jebeleanu, posesor al unei conștiințe sociale [...] are nu numai dreptul ci și obligația de a-și moraliza contemporanii fără nici un soi de menajamente”. ■ Contribuția lui Artur Silvestri la acest număr ia forma unui articol despre recent-apărutul volum *3 nuvele*, semnat de Paul Georgescu: „Cartea lui Paul Georgescu reprezintă, neîndoios, o apariție editorială de excepție”. ■ În ceea ce privește ultimul volum din trilogia lui Mircea Malița, *Aurul cenușiu*, Nicolae Ciobanu se oprește la dialogul dintre știință și artă: „Deși matematician prin formație, Mircea Malița ascunde într-însul un poet care-și găsește [...] modalități de manifestare. [...] Claritatea argumentelor, concizia expunerii nu ascund decât în parte ebuliția, un anume patos secret al ideii. Dialogurile omului de știință cu artistul au un vădit caracter conflictual dramatic”. ■ Sunt publicate versuri din Mallarmé, în traducerea lui Șerban Foarță, cu un studiu semnat de Georgeta Horodincă (*Homo aestheticus*): „În orgoliul rănit al acestor poeți blestemați și în dorința lor de a-și esențializa până la ermetism arta, acțiunea desigur, poate inconștient, poate numai nemărturi-

sit, o malițioasă doamnă de Guermantes. [...] Dorința lor de a fi înțeleși de puțini dar de a fi într-adevăr înțeleși, nu e decât o dureroasă și mereu contrariată nevoie de comunicare”. ■ Ștefan Aug. Doinaș semnează poemul *Sicriul lui Mallarmé*.

21 octombrie

• [„România liberă”, nr. 9018] Cu ocazia tricentenarului nașterii lui Dimitrie Cantemir, conf. univ. dr. Georgescu-Buzău semnează articolul *Cantemir și problema țărănească*, notând: „Prin opera sa, *Istoria ieroglifică*, care întrunește calitatea dublă de satiră politică și pamflet, Dimitrie Cantemir are meritul de a fi precursor al celor două genuri în literatura noastră. El a mai luat apărarea țărănimii în *Descriptio Moldaviae* (1716). [...] Umanismul lui [...], precursorul învățaților Școlii Ardelene, este un umanist militant și, sub acest aspect particular, stă contribuția principală pe care umanismul românesc a adus-o în ideologia și creația umanistă universală”.

• [„Scânteia”, nr. 9667] În *Adnotări* citim *O utilă lucrare bibliografică dedicată lui Dimitrie Cantemir* de C. Radu: „În ansamblul ei, bibliografia selectivă *Dimitrie Cantemir* constituie nu numai un nelipsit instrument de lucru, ci și un omagiu, de o fermă ținută științifică, adus savantului de renume mondială care a fost Dimitrie Cantemir”.

22 octombrie,

• [„Scânteia”, nr. 9668] Citim despre *Manifestări consacrate aniversării lui Dimitrie Cantemir*: „Iași (Correspondentul «Scânteii», Manole Corcaci). Cu prilejul sărbătoririi a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, la Iași s-a dezvelit în fața sediului Casei presei, un bust al marelui nostru cărturar, operă a sculptorului Vladimir Florea. Aniversarea domnitorului patriot a mai prilejuit organizarea unor expuneri și simpozioane în 21 de întreprinderi și 42 de comune, în cadrul cărora au vorbit lectori ai comitetului județean de partid și cadre didactice din învățământul superior și școlile de cultură generală. Scriitorii și poeții ieșeni au mers și ei în mijlocul muncitorilor de la Întreprinderea mecanică Nicolina și întreprinderea de tricotaje «Moldova», unde au vorbit despre personalitatea lui Dimitrie Cantemir și au citit din creațiile lor închinată evenimentului. * Filialele societății de științe istorice și ale celei de științe filologice din Suceava au organizat o sesiune omagială dedicată vieții și operei lui Dimitrie Cantemir. Comunicările prezentate cu acest prilej au evocat personalitatea multilaterală a savantului român, relevând contribuția sa remarcabilă, în diferite domenii ale culturii, profundele sentimente patriotice care l-au călăuzit în întreaga lui activitate de cărturar și om politic: Biblioteca municipală Cluj găzduiește o interesantă expoziție de cărți, fotografii și reproduceri sub titlul generic: «Dimitrie Cantemir – domnitor român și savant de renume mondial». * În cadrul manifestărilor organizate în județul Arad cu prilejul aniversării tri-

centenarului marelui cărturar și domnitor român Dimitrie Cantemir, în sălile Muzeului județean Arad s-a deschis o interesantă expoziție cuprinzând documente, fotografiile, lucrări legate de viața și activitatea lui Dumitru Cantemir”.

23 octombrie

• [„România liberă”, nr. 9019] Veronica Porumbacu scrie despre *Două volume de Florența Albu, Petrecere în iarbă și Elegii*. Pornind de la constatarea că „rar poet mai unitar decât această fată legată de câmpia Dunării, [...] cu un cântec neîntrerupt, al vieții și al morții, curgând una din alta, una într-alta, în acea eternitate care continuă omul și preface viața în pământ și pământul în viață”, conchide că cele două culegeri „sunt tot ce a scris mai bun până acum”.

• [„Scântea”, nr. 9669] La 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, Conf. univ. dr. Gh. Cazan publică textul *Deschiderea spre universalitate a gândirii filozofice cantemirești*: „Modul propriu de sintetizare a cunoștințelor filozofice de până la el, înțelegerea tendințelor practicii social-istorice și încrederea în putința omului de a-și realiza condiția, modul original în care a îmbinat valorile naționale cu cele universale, au făcut din Dimitrie Cantemir una dintre personalitățile marcante ale epocii, recunoscut ca atare în vremea sa și în secolele următoare. La trei sute de ani de la nașterea sa, este considerat ca valoare autentică și prestigioasă a culturii umanității”. ■ Emil Vasilescu semnează cronică literară la volumul *Noapte cu privighetori* de Ion Brad: „Consecventă cu sine în cea mai mare întindere a sa, lirica lui Ion Brad din *Noapte cu privighetori* prin cele mai reușite poezii străbate încă un pas spre deplina cuprindere în vers a gândurilor unui poet confruntat permanent cu problematica și aspirațiile timpului său”. ■ Prof. univ. Mihai Berza, directorul Institutului de studii sud-est europene, scrie despre *Prestigiul creației istorice cantemirene*: „Dacă marii ardeleni îi vor duce mai departe, viziunea vitejiei în libertate și a pavezei pentru alte popoare Cantemir o ca lăsa ca deosebită zestre istoriografiei romantice a veacului al XIX-lea și culturii românești din epoca celei dintâi reintegrări în drepturile naționale”. ■ Citim *Dimitrie Cantemir în cultura europeană*, semnat C. Varvara: „Prof. Werner Bahner, membru al Academiei de științe din capitala R. D. Germane, este un pasionat cercetător al Istoriei literaturii române. În cercurile de specialitate din R.D.G. și din țara noastră, el este cunoscut printr-o serie de lucrări de înaltă ținută ca, de pildă: *Unele aspecte istorice și lingvistice de la Școala ardeleană până la junimea, Trăsături ale limbii străromane* (proto-romane) între secolele V și VIII, un studiu despre viața și opera lui Nicolae Bălcescu. Cu prilejul manifestărilor din R. D. G., consacrate sărbătorii lui Dimitrie Cantemir, am avut o convorbire cu prof. Werner Bahner, membru al Academiei de științe a R. D. G., în cursul căreia d-sa a făcut o serie de considerații despre viața și opera cărturarului moldovean”. Reținem: „Manifestările din R.D.G. legate de împlinirea a 300 de ani de la nașterea învățatului român Dimitrie Cantemir, a declarat în încheiere

prof. Bahner, marchează un moment important al strădaniei noastre permanente de a face cunoscute poporului R.D.G. valorile culturale ale poporului român si. pe această cale. de a aduce o contribuție la prietenia care leasă țările noastre". Mai aflăm: „În cadrul seriei de manifestări consacrate aniversării a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, la Ambasada română din capitala R.D. Germane a avut loc marți o conferință de presă. Cu acest prilej, ambasadorul României la Berlin, Vasile Vlad, a evocat personalitatea cărturarului român și s-a referit la locul pe care opera sa îl ocupă în cultura română și universală. A fost prezentat apoi un film documentar despre viața și opera lui Dimitri» Cantemir”. ■ Mircea Tomuș scrie despre *Vocația socială a literaturii contemporane*: „Inclinația spre pitoresc a literaturii noastre în general și a prozei în special este, în cazul realizărilor artistice majore, semnul de împlinire a vocației sociale pe linia reprezentării. Nu este simplă întâmplare faptul că prozatorii actuali cu cel mai acut simț al pitorescului sunt, în același timp, și interesați de problematica și fenomenul social. Am putea lua, cu valoare de exemplu, operele a trei reputați prozatori, pentru a constata, pe viu, competiția care se angajează în literatura lor între interes social și pitoresc. Ne gândim la Eugen Barbu, D.R. Popescu și Fănuș Neagu, a căror operă este pe cât de încărcată de problematică socială pe atât da saturată de savoare. Nu este o simplă impresie aceea că imaginea superficială și unificatoare a reliefului faptelor de observație din atâtea și atâtea alte lucrări în proză corespunde unei medii călduțe, deficitare în originalitate, a prestației artistice. În exercițiul realist al literaturii, zonele de adâncime procură substanța prețioasă. [...] Observația socială, meditația socială și conștiința socială sunt trepte ale acestei vocații, ilustrate cu strălucire de întreaga istorie a literaturii române și urmărite de scriitorii de astăzi în setea lor de perfecțiune. În dorința lor de a răspunde prin opere realizate în cele mai diverse stiluri, în funcție de talentul specific al fiecăruia, marii misiuni pe care partidul a pus-o în fața artei – aceea de a înfățișa viața de azi, aspirațiile poporului de a sluji edificarea unui om nou, a unei societăți noi”. ■ T. Prelipceanu semnează *Ziua Națiunilor Unite*: „Marcând Ziua Națiunilor Unite, popoarele își exprimă convingerea că O.N.U. va întreprinde noi pași pe drumul îndeplinirii rolului încredințat și a speranțelor umanității, sporindu-și contribuția la stabilirea unui climat de pace și colaborare multilaterală între toate popoarele”. ■ La finalul textului găsim următoarea informație, transmisă de Agerpres: „În cadrul acțiunilor menite să marcheze sărbătorirea în țara noastră a «Zilei Națiunilor Unite», marți după-amiază a avut loc la Ateneul tineretului din București o manifestare organizată de Comitetul municipal București al U.T.C. Cu acest prilej, S. A. Chedid, directorul Centrului de informare al O.N.U. la București, a prezentat o expunere pe tema *Tineretul și O.N.U.* Vorbitorul a relevat însemnătatea inițiativelor promovate de România, în cadrul organizației, pe linia educării tinerei generații în spiritul idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare. Au luat apoi

cuvântul dr. Ion Voicu, director adjunct al Centrului de Informare al O.N.U., și George Genoiu, prim-secretar al Comitetului municipal București al U.T.C. În încheierea manifestării, participanții au urmărit o gală de filme documentare”.

24 octombrie

• [„Viața studentească”, nr. 36] O știre marchează comemorarea UNESCO, *Gheorghe Lazăr – 150 de ani de la moarte*, „cel care a introdus în învățământul românesc limba maternă de predare și a înființat prima școală românească superioară” fiind omagiat printr-un volum la Albatros, o monografie coordonată de George Macovescu, dar și printr-un întreg număr – 9 – al revistei „Transilvania”. ■ M. N. Rusu pune în dezbatere volumul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Valori și echivalente umaniste*, conturat din perspectiva *filosofiei culturii*, ce „reactualizează, uneori indirect, alteori direct, finalitatea indiscutabilă a unui *program estetic și ideologic*, care stă la baza exemplelor literare.” „Pentru Zoe Dumitrescu-Bușulenga, substanța operelor literare oferă posibilitatea aproape unică de a putea contura *fința spirituală a culturii românești*, autonomia și specificul ei în temporal și universal... Prin orice modalitate am opera – critică, genetică, comparatism – trebuie să desprindem acele trăsături interioare, dimensiuni psiho-spirituale, care ne configurează individualitatea culturală în spațiul universalității... autoarea propune în această carte nu *ipoteze*, cât *certitudini* ale fizionomiei noastre naționale și universale.”

25 octombrie

• [„Munca”, nr. 8066] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Dumitru Radu Popescu, *Cei doi din dreptul Țebeii sau cu fața la pădure*: „Romanul are o forță de evocare remarcabil. Folosind alternativ mărturisirile personajelor despre umanitatea dezorientată a satului, aflat sub pecetea războiului, D.R. Popescu aduce o viziune relativistă (și poate de aceea mai conformă cu realitatea) asupra întâmplărilor, a evenimentelor. Artist deplin stăpân pe mijloacele sale, prozatorul are o știință deosebită în crearea scenelor grotești (în special omorârea celor doi preoți) dar și multă poezie în unele momente ale narației”. ■ În *Carnet Cultural - Teatru*, S. Marin publică o cronică dramatică a piesei lui Brian Friel, *Philadelphia, ești a mea!*

• [„Scânteia”, nr. 9671] Citim *La aniversarea marelui Cantemir creator de geniu al unei opere pătrunse de patriotism fierbinte și luminat*: „Sărbătorim 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, mare cărturar patriot, personalitate de geniu a culturii noastre, care a dat istoriei, literaturii, științei vremii sale opere nepieritoare, expresie a unei gândiri superioare, care a înscris gândirea și cultura românească în conștiința universală. Expresie a prețuirii pe care partidul nostru o acorda tuturor celor ce au contribuit la afirmarea idealurilor de progres, a științei și culturii românești, aniversarea lui Dimitrie Cantemir a

prilejuit o vastă punere în valoare a operei sale, o valorificare multiplă a zestrei pe care a lăsat-o patrimoniului spiritual al poporului. Tipărirea în ediții științifice și în ediții de popularizare a operelor cantemirene fundamentale, exegezele multiple dedicate lucrărilor savantului, diversele manifestări prilejuite de anul aniversar, – toate acestea s-au constituit într-un vibrant omagiu pe care partidul, patria, poporul l-au adus marelui înaintaș, semn al statornicei prețuiri ce se acordă tuturor celor ce au trudit spre binele poporului, al științei și culturii românești. Vasta operă a lui Dimitrie Cantemir îmbrățișează multiple domenii pe care geniul său le-a îmbogățit cu idei de o profunda originalitate. Fie însă că a abordat domeniul istoriei sau al filozofiei, al geografiei, literaturii sau muzicii, filonul care a alimentat creația sa și i-a dat posibilitatea să se ridice pe culmile cele mai înalte l-a constituit dragostea fierbinte de patrie, interesul profund pe care l-a purtat poporului său. A pus în lumină ca nimeni altul până la el, printr-un efort intens și îndelungat, printr-o investigație de o amploare ce stârnește și astăzi uimirea, descendența romană, unitatea de neam și limbă a poporului român, silit de vitregia vremurilor să trăiască în formațiuni politice separate, continuitatea românească în spațiul carpato-danubian. A gândit, a scris și a luptat pentru libertatea patriei sale; în pagini memorabile a reînviat luptele purtate de-a lungul atâtor veacuri de poporul român pentru apărarea ființei sale naționale, văzând în lecția de bărbăție și vitejie strămoșească a trecutului un îndemn la acțiune pentru scuturarea jugului otoman, pentru redobândirea independenței. A închinat pământului patriei o vastă lucrare, făcând cunoscute lumii științifice și opiniei publice europene frumusețile și bogățiile țării sale. La cota înaltă a identificării cu aspirațiile de libertate și unitate ale poporului său s-a făurit astfel o operă nemuritoare, la care generații întregi de români au putut, pot și vor putea afla însuflețitoare pildă de patriotism fierbinte și luminat”. În cinstea lui Cantemir apar: *Dimitrie Cantemir geniu românesc și universal* de Dan Zamfirescu, *Cuvinte alese din marea operă „Neamul nostru, al românilor” și Prețuirea peste veacuri, în țară și în lume*, cu citate din A. D. Xenopol, N. Iorga, G. Călinescu, Mihail Skendos Vanderbech, învățat grec din secolul XVIII, Sir William Jones, orientalist englez, Voltaire, Arnold Tynbee.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7599] Alexandru Papilian analizează relația dintre *Creație și realitate*, pornind de la romanul lui Petru Popescu, *Sfârșit Bahic*: „Răspunzând la o anchetă care va apare în *Almanahul literar* 1974, spuneam că îl urmăresc cu atenție pe Petru Popescu, dar că sunt îngrijorat de impersonalitatea personajelor sale. Gândurile acestea erau valabile până la apariția ultimului roman al autorului, *Sfârșit Bahic*. Și rămân valabile pentru *Prins* și *E dulce ca mierea*... Nici, în urma *Sfârșitului Bahic* rezervele pe care le am față de aceste două romane nu dispar. Acum însă, în fața *Sfârșitului Bahic*, trebuie să mă retrag. Romanul acesta, cred eu, reprezintă pentru Petru Popescu începutul adevăratei exploatare literare. [...] Pe scurt, cartea m-a cucerit. Și n-a fost greu. [...] M-a cucerit mai ales autentificarea revoluției”.

• [„**Albina**”, nr. 43] Numărul se deschide cu versuri de Vlaicu Bârna. ■ În tableta *Drumuri de aur*, Ion Bănuță descrie eseistic „călătoria de poezie și cântec” făcută cu revista „Flacăra” la Craiova în zilele de 19-20 octombrie: „În acest Teatru Național nou câțiva poeți români au făcut să se audă ecourile unui vers românesc, ecourile unui cântec de lume și pentru lume, fiindcă – mai la urma urmei – steagurile noastre de vis sună și răsună în imensitatea unui decor infinit, în mireme nemuritoare în care se află intarsiate drumurile noastre de aur, unde nimeni nu poate intra cu picioarele în sufletul de argint al poporului român”. ■ Versuri patriotice de Valentin Deșliu. ■ Cu titlul generic *Războiul văzut cu ochi de copil*, I. Gh. Arcudeanu publică trei schițe începând din acest număr: *Ariciul* (nr. 43), *Ciocolata* (nr. 45), *După pâine* (nr. 47). ■ La 75 de ani de la naștere, Vladimir Pană îi schițează o fișă biobibliografică lui George Mihail Zamfirescu. ■ În articolul *Dimitrie Cantemir muzician*, folcloristul Gh. N. Dumitrescu-Bistrița trece în revistă preocupările teoretice și practice în domeniu ale eruditului român, „statornic preocupat de arta sunetelor”: „iscusit interpret, teoretician, compozitor, profesor de muzică, istoric și folclorist”. ■ Pagină de *Satiră și umor*, realizată de A. Croitoru, Stelian Filip, Silviu Georgescu și colaboratori selectați dintre cititori, la rubrica *Din tolba veselă*.

• [„**Orizont**”, nr. 43] Valoarea operei învățatului domn al Moldovei, Dimitrie Cantemir, constituie baza tematică a acestui număr. Corneliu Popeți face deschiderea printr-un lung articol dedicat operelor savantului român, *Dimitrie Cantemir – deschizător de drumuri noi în cultura românească*. Acestuia i se alătură încă trei autori cu studii despre domnitorul moldovean și anume: Ion Iliescu scrie despre *Dimitrie Cantemir teoretician al artei*, Nicolae Bocșan incită printr-un articol despre *Receptarea lui Dimitrie Cantemir în iluminismul bănățean*, iar D. N. Zaharia relevă *Particularitatea umanismului cantemirian*. ■ Cronicile literare din acest număr sunt mai numeroase ca de obicei și includ următoarele contribuții (asupra unor cărți apărute, toate, la editura timișoreană Facla): C. Ungureanu reliefează universul liric al lui Anghel Dumbrăveanu din volumul *Singurătatea amiezii*; Șerban Foarță decortichează fibrele romanului *Saltul în gol* de Alexandra Indrieș; Marcel Pop-Corniș prezintă cel de-al treisprezecelea volum de proză al prolificului și răbdătorului prozator Mircea Șerbănescu, numit *Cerc și dragoste*; Traian Liviu Birăescu reliefează metoda critică a lui Eugen Todoran din volumul *Secțiuni literare*; Eugen Dorcescu punctează calitățile de memorialist ale lui Ion Velican din *Soarele se uită înapoi*. ■ Proză de I. D. Teodorescu, un fragment de roman *Accidentul*. Poezie de Alexandru Jebeleanu (la 50 de ani) și de N. D. Pârvu. ■ Ion Arieșanu își continuă evocările șir elatările din cadrul rubricii „creion”. ■ Șerban Foarță traduce nouă poeme din Mao Țe Dun după versiunea franceză a lui Philippe Sollers, *Dix poèmes de MaoTse-Toung* (1970).

• [„**România literară**”, nr. 43] Versuri semnează: George Țârnea (*Testamentele înțeleptului*). ■ Virgil Mazilescu traduce poeziile lui Michel Deguy

(*; *Trădătorul; Disparația; Ochii*). ■ Numărul comemorează *Tricentenar Cantemir*. George Ivașcu semnează editorialul *Cantemir*: „Prin amploarea și ținuta lor științifică, prin ecoul larg în opinia publică, manifestările consacrate tricentenarului Cantemir, contribuțiile – nu puține cu caracter inedit – în valorificarea vastei opere a savantului și scriitorului născut acum trei veacuri constituie prin ele însele un important act de cultură. Dimensiunile pe plan universal ale acestei afirmări românești sunt semnificative de UNESCO, care a înscris această aniversare în calendarul său și care, într-un apropiat număr al noii sale reviste, «Culture», va face să apară un studiu dedicat acestui «Lorenzo de Medici al nostru». În diferite capitole au avut sau vor avea loc conferințe, simpozioane consacrate vieții și operei cantemirești”. Texte omagiale semnează: ■ Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *Un destin european: Dimitrie Cantemir*. ■ Un citat din prefața la *Viața lui Constantin Vodă Cantemir* de Dimitrie Cantemir, 1924, de Nicolae Iorga. ■ Al. Piru, *Măștile „Istoriei ieroglifice”*. ■ Tabel cronologic nesemnlat *Dimitrie Cantemir: 300 de ani de la naștere – 250 de ani de la moarte*. ■ Alexandru Ivăsiuc, *Cantemir și luciditatea teoretică*. ■ Șerban Cioculescu, *Cantemir – retor și artist*. ■ Constantin Țoiu, *Ostatecul sublimei Porți*. ■ Nicolae Liu, *Dimitrie Cantemir – ecouri literare europene*. ■ G. Călinescu despre D. Cantemir – filosof și romancier, extras din *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ediția Fundațiilor, 1941. ■ „*Scrisoare pentru viața lui Dimitrie Cantemir*”, un fragment reprodus este „transcrierea testată de Comersantul Barbu Cepescu din Brașov”; fragmentul vine cu o notă explicativă semnată de Petre Popescu-Gogan. ■ Ion Cantacuzino, „*Cela ce știe știința fericirii*”. ■ În *Meridiane* apare nota nesemnlată *Conferințe despre Cantemir la Institutul de Cultură Hispanică*: „La Madrid, în seara zilei de 22 octombrie, sub auspiciile Institutului de Cultură Hispanică în Aula de conferințe a acestuia, profesorul George Ivașcu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România, a făcut o expunere asupra *Principelui Dimitrie Cantemir, un mare umanist român*. Conferențiarul a fost prezentat de către directorul activităților culturale ale Institutului, poetul și academicianul don Luis Rosales, la sfârșit luând cuvântul secretarul general al Institutului, don Juan Ignacio Tena Yharra. Ziarul «A. B. C.», la rubrica *Viața culturală* a publicat a doua zi o cronică asupra conferinței”. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* vine cu proiectele literare la care lucrează Henriette Yvonne Stahl, Letáy Lajos, Ștefan Augustin Doinaș, Mircea Levian, Radu Selejan. ■ Sub semnătura G. M. apare necrologul *Nicolae Dunăreanu (1881-1973)*. ■ Suntem informați de activitățile cenaclurilor „George Călinescu”, „Titu Maiorescu”, „Charmidies”, „Junimea”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Polonă, au plecat la Varșovia Vasile Rebreanu și Banu Rădulescu. * La invitația Uniunii Scriitorilor din țara noastră au sosit la București scriitorul sovietic Iuri Kojevnikov,

cunoscut traducător din literatura română, și scriitorul italian Giorgio Bassani.

* În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor slovaci ne-a vizitat țara scriitorul Pavel Bunceak”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Vocația în critică*, o cronică literară la două volume: ■ *Critică și Valoare* de Radu Enescu, Editura Dacia: „Cartea lui Radu Enescu este reconfortantă prin precizie, deși nu lipsită nici de putere speculativă, nici de ingeniozitate a expresiei”. ■ *Idei și forme critice* de Gheorghe Grigurcu, C.R., 1973: „Critica lui Gheorghe Grigurcu este însă de stil literar, urmărind în primul rând efecte artistice. De aici o anume prețiozitate și artificialitate, un abuz de epitete și ide metafore. Înrudirea cu I. Negoșescu apare evidentă, deși paleta e mai săracă. Exacte sau nu (eu de pildă nu cred că C. Stănescu sau Dragoș Vrânceanu sunt critici importanți, iar Paul Georgescu, Alexandru George și E. Simion neglijabili, cum rezultă din aprecierile autorului, foarte pline de partis-pris pe alocuri), judecățile sunt totdeauna susținute cu aplomb. Reputația de polemist a lui Gheorghe Grigurcu este totuși exagerată, fiindcă vederile lui coincid frecvent cu cele unanim acceptate. Ea i se trage mai mult din aerul polemic al articolelor decât din conținutul lor. Dacă ignorăm aceste juvenile ieșiri contra unuia ori altuia dintre confrăți, observăm la Gheorghe Grigurcu, exprimate admirabil, păreri în genere juste despre cărți și autori”. ■ Citim recenzii: ■ George Munteanu prezintă *Clasicism și romantism* de D. Păcurariu, Albatros, 1973: „Altfel, dozând cu justețe explicațiile și exemplificările privitoare la clasicism și romantism, văzute când ca stări și tendințe generale, când concentrate în curente delimitate istoric, dar, la noi, relativ întrepătrunse, D. Păcurariu face un foarte bun oficiu tinerilor cărora li se adresează, informându-i cu atenție și pricepere, astfel că mai ales aceștia vor profita din plin parcurgându-i noua carte”. ■ În *Declamația erotică* Lucian Raicu scrie despre *Singurătatea amiezii* de Anghel Dumbrăveanu, Editura Facla, 1973: „Cele mai multe poezii sunt declarați ide dragoste, reverențe de mare efect în fața femeii, sectorul liricii galante fiind abundent reprezentat și în acest volum, axat, am spune, pe o adevărată strategie a iubirii la maturitate”. ■ Valeriu Cristea semnează *Proza sentimentală*, o prezentare a volumului *Miraculoasele întâlniri* de Nina Stănculescu, Editura Albatros, 1973: „Asemenea personajului din schița *Pași în zăpadă*, Nina Stănculescu va trebui să evadeze cât mai curând cu puțință din micul univers de «dantele», «dulcețuri» și «zaharicale» ce domină deocamdată proza ei”. ■ Mircea Iorgulescu publică *Viața pământescă și faptele geniului*, o recenzie la volumul *Hyperion. Viața lui Eminescu, vol. I*, de George Muntean, Editura Minerva, 1973: „Chiar dacă am fi preferat ca întreaga lucrare să fie prezidată de spiritul critic superior și ide capacitatea intuitivă pe care le probează aceste «momente» ale cărții lui George Munteanu, importanța lor pentru o altă, nouă esențial, înțelegere a vieții poetului (nu a componentelor mitului!) Eminescu situează întregul studiu printre cele mai substanțiale cercetări de istorie literară ale ani-

lor din urmă”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Wieland și rococul literar*, o prezentare a *Operele alese* de Christoph Martin Wieland, Editura Univers. ■ Cristian Unteanu semnalează apariția volumului *L'oiseau saltimbanque* de Bernard Barokas, Ed. Grassel&Fasquelle, 1973. ■ În *Ochiul magic* citim despre „*Museion*”: „Timp de o săptămână s-au desfășurat sub titlul *Museion* numeroase acțiuni importante organizate de Muzeul Literaturii Române. Ciclul de manifestări a debutat duminică 14 octombrie la Mărțișor, unde a fost adus un vibrant omagiu lui Tudor Arghezi. Aici, scriitorii Al. Balaci, Șerban Cioculescu, I. Bănuță, Vlaicu Bârna, Paul Anghel, Nicolae Dragoș și actorii Irina Răchițeanu-Șirianu, Silviu Stănculescu, Dem. Rădulescu, Coca Andronescu și Olga Bucătaru au recitat versuri din opera lui Tudor Arghezi, în cadrul spectacolului *Mărțișorul, patria literaturii mele*, spectacol realizat în colaborare cu Televiziunea română. O altă manifestare a constituit-o seara de amintiri literare intitulată *Întâlnire cu Ion Barbu*, cu prilejul căreia autorul *Jocului secund* a fost evocat de academicienii Al. Rosetti și Gib. Mihoc, de poezii Virgil Teodorescu, Nina Cassian și Romulus Vulpescu și de criticii Ov. S. Crohmălniceanu și Solomon Marcus, precum și de soția scriitorului Gerda Barbilian. Totodată, în cursul acestei prestigioase manifestări culturale a fost decernat Premiul «Perpessicius» celei mai bune ediții critice din anul trecut. Juriul a premiat ediția *Opere* de Antim Ivireanul, apărută în Editura Minerva, sub îngrijirea lui G. Stempel. Artele plastice au adus, de asemenea, un cald omagiu literaturii prin retrospectiva Miliței Petrașcu, *Portrete de scriitori*, ca și prin lucrări de pictură și grafică dedicate de artiști plastici ieșeni unor nume ilustre ale liricii românești. [...] Cea de a doua săptămână a Muzeului Literaturii Române s-a încheiat duminică, în comuna Băbeni, județul Vâlcea, printr-un spectacol folcloric oferit de *Dor* din localitate și prin colocviul *Folclorul și poezia modernă*. La această manifestare au participat Eugen Jebeleanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Al. Oprea, Ioan Alexandru, Dragoș Vrânceanu”. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Revista «Mogucnosti» din Split (Iugoslavia) a publicat în nr. 9 – 1973 o panoramă a noii poezii românești în antologarea și traducerea lui iBaciki György și Iv Martinovici. Au fost traduse versuri aparținând poezilor Ion Horea, Petre Stoica, Tiberiu Utan, Aurel Rău, Anghel Dumbrăveanu, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Marin Sorescu, Ilie Constantin, Constanța Buzea, Gheorghe Tomozei, Cezar Baltag, Gabriela Melinescu, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu. [...] * În editura moscovită «Hudojestvenaia literatura» a apărut traducerea romanului Jean Bart *Europolis*. Traducerea și un călduros cuvânt înainte sunt semnate de Iuri Kojevnikov”. ■ Mihai Minculescu scrie despre *Patrick White*, laureatul premiului Nobel pentru literatură 1973: „Opera lui se subsumează structurilor tradiționale ale povestirii, fără a recurge la variațiile spațio-temporale, desconsiderând total limbajul experimental. [...] Stilul său – de o limpede frumusețe – este condus de o bogată rețea de metafore de-a lungul a cinci sute de pagini cât, are, în medie, fiecare din romanele sale”.

• [„Tomis”, nr. 20] Numărul din luna octombrie al revistei este dedicat aniversării a trei secole de la nașterea lui Dimitrie Cantemir. Astfel, Ion Lungu semnează articolul *Înțelepciunea inorogului*: „Neîndoios, Dimitrie Cantemir a fost unul din oamenii de seamă ai veacului său. Principe domnitor al Moldovei, animat de o fierbinte devoțiune față de țară și poporul său, consilier al lui Petre cel Mare după bătălia pierdută la Stănilești, erudit de faimă europeană, membru al Academiei din Berlin, autor, între alte lucrări, al unei prestigioase și edificatoare *Istorie a Imperiului Otoman*, apreciată de Voltaire, iată câteva din datele definitorii ale personalității sale. El continuă cu strălucire șirul unor cărturari de origine română, vestiți prin erudiția lor atât în apusul, cât și în răsăritul Europei, călători cu funcții diplomatice la marile curți domnitoare, ca Nicolae Olahus sau spătarul Milescu”. Concentrând în câteva cuvinte creația lui Dimitrie Cantemir, semnatul articolului notează: „Pentru noi, el este primul care realizează o logică și o metafizică, cel dintâi care ne dă o lucrare monografică despre Moldova (*Descriptio Moldaviae*), ca și primul nostru romancier (*Istoria ieroglifică* fiind definită de cei mai mulți dintre cercetători drept un roman alegoric). ■ Șerban Cioculescu scrie despre *Cantemir – poetul*, făcând, încă de la începutul articolului, cel puțin la nivel teoretic, o delimitare între poet și omul de știință: „Între noțiunea de om de știință și aceea de poet este la prima vedere o incompatibilitate de natură, nu numai una de obiect. Omul de știință este socotit ca unul care studiază cu atenție, se informează, observă, experimentează, ca din suma faptelor cercetate să inducă adevărul, iar la un nivel superior, legea care guvernează o serie de fapte. Se cer omului de știință aplicarea la obiect, rigoarea în judecată, nepărtinirea, facultatea de sistematizare, forța de cercetare exhaustivă. Aceste calități nu i-au lipsit lui Dimitrie Cantemir, eminent om de știință istorică, geograf, cartolog, etnograf, logician, metafizician, teolog, filolog și muzicolog, dar și romancier, pamfletar și poet”. Invocând critica vremii, cunoscutul critic literar notează: „Critica cea nouă a fost cucerită de bogăția lexicului cantemirian, de simțul filologic al prozatorului, de viziunile poetului cosmic, de enorma sa capacitate de ură și de iubire, de verva sa neseacă, de sinteza rară realizată între cultura superioară și înțelepciunea populară. Poliglotul, cunoscător de unsprezece limbi și creator în limba maternă, a îmbogățit proza noastră literară cu fulgerătoare intuiții de poet și cu preceptele înțelepciunii populare”. ■ Despre Dobrogea și reflectarea ei în opera lui Dimitrie Cantemir scrie Ion Bădică în articolul *Dimitrie Cantemir și Dobrogea*: „Opera lui Dimitrie Cantemir oferă informații bogate despre toate teritoriile locuite de români. Valoarea acestor informații constă nu atât în natura izvoarelor scrise consultate, cât în faptul că o bună parte din ele sunt rezultatul contactului direct al autorului cu locurile, cu oamenii, cu evenimentele. Monografia dedicată Moldovei – *Descriptio Moldaviae* – este un exemplu. O provincie despre care Cantemir ne pune la dispoziție date valoroase este Dobrogea, pe care el a

cunoscut-o cu ocazia drumurilor – destul de dese – pe care le-a făcut începând din 1688, până în 1710, între Iași și Istanbul, trimis fie ca ostatec, fie ca puchehaia a Țării Moldovei la Poarta Otomană”. ■ Dan Simionescu semnează articolul *Dimitrie Cantemir – scriitorul umanist*, în fapt o analiză a lucrării *Divanul lumii*, „prima lui operă care a îmbrăcat *haina cuvântului tipărit*, eveniment rar pe vremea aceea pentru opere cu conținut laic.[...] *Divanul lumii* este totodată și opera unui umanist cultivat care vrea să împace morala religioasă cu cea laică, folosind filozofia antică, elină și latină.[...] *Divanul lumii* este nu numai operă de filozofie morală, dar și operă literară, cum, de altfel, a intenționat autorul s-o facă. Tema dualistă, a luptei dintre bine și rău, deși veche, este înfățișată de Cantemir în forma figurantă, nouă a unei discuții între două personaje. Mulțimea metaforelor sensibilizează ideea, pe care cititorul o urmărește cu plăcere”. ■ Valeriu Streinu scrie despre *Logica lui Cantemir*: „Umanismul cu multiple valențe ale culturii românești din secolele XVII-XVIII își găsește o pertinentă întruchipare în opera principelului filosof român Dimitrie Cantemir, în a cărui gândire și operă se realizează o admirabilă sinteză dintre Orient și Occident. Om de cultură, savant multilateral și enciclopedic, [...] Dimitrie Cantemir nu putea să ignore rostul logicii în ansamblul culturii și dacă nu a reușit să dăruiască neamului său o logică în limba română – cum promitea în *Istoria ieroglifică* -[...]lasă în limba latină o mică scriere care poartă titlul *Compendiolum universae logices institutiones*, fie și numai pentru a-și sistematiza cele ce știe asupra folosului acestei *arsinstrumentalis philosophiae* (artă instrumentală a filosofiei) prin care se dobândește puterea de a deosebi adevărul de fals și se ajunge la cunoașterea adevăratei înțelepciuni (*verae sapientiae cognitionem perveniatis*)”. ■ *Filosofia în „Istoria ieroglifică”* este articolul semnat de G. Vlăduțescu: „Deși nu este carte de filosofie ca, bunăoară, *Divanul ori Imaginea de nedescris a sfintei științe, Istoria ieroglifică* îl reprezintă, totuși, ca filosof pe Dimitrie Cantemir. Mai întâi, pentru faptul că, în *Istorie*, Cantemir, prin grija față de limbă, creează fondul terminologiei filosofice românești. *Divanul* este o carte de morală, iar *Imaginea* fusese scrisă în latină. În *Istorie*, însă, Cantemir face din terminologie punct de program. Probă: cel de-al doilea cuvânt «cătore cititoriu» și «Scară a numerelor și cuvintelor tâlcuitoare», un fel de vocabular filosofic sau, mai exact, predominant filosofic (pentru că apar și termeni fără legătură cu filosofia). Cantemir vrea să vadă filosofia și «pre limba noastră», pentru a ajunge la învățăturile ei și aceia care nu știu elineasca sau latineasca. «Scara...» este demonstrație că lucrul e posibil, Cantemir propunând și explicând numeroși termeni cu întrebuințare filosofică”. ■ Cu articolul *Marin Preda și independența personajului*, Alex. Ștefănescu își continuă demersul început în primul număr din luna octombrie, de această dată aducând în prim plan un alt personaj – Ilie Moromete: „Romanele *Moromeții*, vol. I (1955) și II (1967) ca și *Marele singuratic* (1972) sunt dominate de figura unui personaj care a

depășit demult spațiul iluzoriu al literaturii pentru a deveni un reper în conștiința publică românească. Cu timpul, scriitorul însuși s-a transformat în purtătorul lui de cuvânt, consultându-i și făcându-i cunoscută opinia chiar și în probleme aparent greu de rezolvat de către un țăran din Siliștea-Gumești. Acest rol privilegiat pe care îl deține Ilie Moromete în proza lui Marin Preda se explică, în parte, prin raportul cu totul nou pe care scriitorul l-a instituit între sine și personaje în general. El evocă oameni nu pentru a se impune ca expert în psihologie și nici pentru a ilustra teze filozofice, ci, pur și simplu, pentru a se bucura, cu decență și gravitate, de exigența lor”. ■ Mirela Roznoveanu semnează cronică literară la volumul semnat de Gheorghe Grigurcu și intitulat *Idei și forme critice* (ed. Cartea Românească, 1973), o carte „care adună o parte din cronicile la cărțile de critică publicate din 1966 până în 1972 în revista *Familia*. [...] Foarte consecvent în metodă, Gheorghe Grigurcu se comportă cu textul critic la fel ca și cu textul poetic”. Cronicarul literar punctează încercarea autorului de „a contura un teritoriu liric al criticii actuale. Ca atare, Gh. Grigurcu nu se preocupă de examinarea principiilor critice sau de validitatea aserțiunilor autorilor recenzați, [...] ci de șansele lor la o critică creatoare a poeziei numită «o poezie a poeziei»”. Analizând tipul de cronică pe care îl practică autorul cărții, cronicarul literar notează: „În general, critica pe care o practică Gheorghe Grigurcu este de un impresionism declarat, destul de sensibil la perspectiva istoriei literare.[...] În cronici, este un ironist savuros și subtil dar atât de amabil încât poate fi surprins înlocuind consecvent cuvântul uzual, mai dur, cu vocabula rară înfășurată în aureola considerării și a culturii. Siguranța cu care se mișcă în istoria literară, unele formulări lapidare sau comparații revelatoare cu fenomenul imediat întrețin un plăcut confort al cozeriei rafinate”. ■ Marin Mincu semnaleză apariția volumului *Clasicism și romantism* (în colecția *Lyceum* a editurii Albatros), „o valoroasă contribuție de istorie literară.[...] Plecând de la noțiunea de *clasicism*, văzut la început ca *un curent literar*, D. Păcurariu epuizează materia cuprinsă aici din punct de vedere diacronic, extinzând observațiile critice până la descoperirea unui stil clasic ce caracterizează evoluția literelor românești. El demonstrează aspectul clasicității fundamentale ce întemeiază literatura și cultura română, conferindu-i permanență, acesta fiind dezideratul călinescian al specificității noastre creatoare. [...] După ce și-a fixat reperatele teoretice în capitolul inițial intitulat *Clasicism și romantism în literatura română*, autorul demonstrează felul de coabitare al celor două tendințe la scriitori precum Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, D. Bolintineanu, A. Russo, Andrei Mureșanu, A.I. Odobescu, tratați fiecare aproape monografic. E de așteptat ca în continuare, D. Păcurariu să illustreze aceeași idee la scriitori ca V. Alecsandri, Heliade Rădulescu, Costache Negruzzi și, de ce nu, la un Macedonski și chiar la un Ion Barbu”. ■ Al. Protopopescu recenzează volumul *Pe drumurile tradiției*, de Valeriu Râpeanu, un „critic și istoric literar, observator avizat al fenomenului teatral care dă la

iveală o carte ce exprimă în modul cel mai exact crezul și vocația: criticul este înainte de orice o *conștiință*, necesară culturii și timpului său în măsura în care posedă simțul istoric al judecății. Înrudită îndeaproape cu precedentele *Interferențe spirituale* (1970), *Pe drumurile tradiției* este în multe privințe o carte singulară” care „se înscrie în tradiția criticii de direcție nu doar prin elogiul acestei tradiții, ci prin afirmarea din perspectivă modernă a direcțiilor culturale românești. Critica însăși devine pentru el o responsabilă *criză de conștiință* al cărei obiect îl constituie literatura și arta contemporană”. ■ Se publică *poezie*, semnată de Virgil Teodorescu, Aurel Dumitrescu, Arthur Porumboiu, Romulus Vulpescu, Petre Vlad, Mariana Filimon, și *proză* (un fragment din romanul *Sub temelii*, de Petru Popescu).

● [„*Tribuna*”, nr. 43] Număr aniversar Dimitrie Cantemir, 300 de ani de la nașterea acestuia. ■ Liviu Petrescu despre cartea *Poezia unei generații* de Ion Pop; ■ Victor Felea în *Cronica literară* – despre cel de-al doilea volum de versuri al Etei Boieriu, *Dezordine de umbre* (ed. Dacia, 1973); ■ O serie de articole aniversare despre D. Cantemir: Mircea Popa – *Receptarea operei în Transilvania*; Emil Pop scrie despre alegerea lui Cantemir la Academia din Berlin – *Academicianul*; Nicolae Oprea scrie despre Cantemir prozatorul; Alexandru Savu – *Geograf și etnograf*; Nicolae Edroiu – *Omul politic*; ■ Articole aniversare centrate pe activitatea de scriitor a domnitorului: Mircea Vaida – *Stilul și Inorogul*; Mircea Muthu – *Teoria Cosmologică*; Octavian Șchiau – *Scriitorul mai puțin cunoscut*; numărul continuă cu articole dedicate autorului: Pompiliu Teodor – *Istorie și erudiție*; Gheorghe Toma – *Filosoful*; Viorel Cormoș – *Între istorie și literatură*; Romulus Tudoran – *...și studiul limbii române*; Romeo Ghircoiașiu – *Muzicianul*; Ion Taloș – *...și folclorul românesc*; ■ *Meridian* – fragmente din *Jurnal parizian* de Adrian Marino

26 octombrie

● [„*Munca*”, nr. 8067] În *Punct*, cu titlul *Să nu mai uităm*, se publică o notă critică la adresa revistei „România literară” care, în articolele publicate (cu excepția unuia, semnat de Ion Dodu Bălan), neglijează domeniul literaturii pentru copii. ■ Cu ocazia împlinii a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, Vasile Vetișanu publică un amplu articol intitulat *Motivația națională a culturii și umanismul lui Dimitrie Cantemir*. ■ Amplă dare de seamă asupra *Adunării festive din Capitală*, cu ocazia aniversării a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir.

● [„*România liberă*”, nr. 9022] Dr. Constantin Șerban semnează articolul *300 de ani de la naștere: Dimitrie Cantemir, personalitate de frunte a culturii românești și universale*, prezentând influența activității acestuia în sfera culturală și literară.

● [„*Scântea*”, nr. 9672] Citim despre *Adunarea festivă din Capitală consacrată împlinirii a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir*: „În prezi-

diul adunării au luat loc tovarășii Miron Constantinescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C. C. al P. C. R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, Chivu Stoica, Mihnea Gheorghiu, George Macovescu, Ion Traian Ștefănescu, Constantin Pârvulescu, acad. Petre Constantinescu-Iași, general colonel Ion Gheorghe, Dumitru Ghișe, academicieni, scriitori, conducători ai unor mari unități economice din Capitală, primarul comunei Hurdugi (județul Vaslui) în apropierea căreia se afla satul Silișteni, locul de baștină al Cantemireștilor, muncitori fruntași, studenți și elevi. La adunare au participat conducători ai unor instituții centrale și organizații obștești, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai vieții științifice și culturale, oameni ai muncii din instituțiile și întreprinderile bucureștene, ofițeri, studenți și elevi. Adunarea a fost deschisă de tovarășul Petre Constantin, secretar al Comitetului municipal București al P. C. R.”. ■ Agerpres informează despre *Vernisajul expoziției jubiliare*: „La Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România, joi dimineața a fost deschisă Expoziția jubiliară «Dimitrie Cantemir», prilejuită de aniversarea a trei veacuri de la nașterea voievodului cărturar, fiu al poporului român, savant și umanist de reputație mondială. [...] La vernisaj au participat tovarășii Miron Constantinescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C. C. al P. C. R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, Chivu Stoica, acad. Miron Nicolescu, general col. Ion Gheorghe, Dumitru Ghișe, Ion Traian Ștefănescu, Constantin Pârvulescu, conducători ai unor instituții centrale și organizații obștești, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai vieții noastre științifice și culturale, oameni ai muncii din întreprinderile și instituțiile bucureștene, ofițeri, studenți, elevi. Prof. univ. dr. docent Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, a rostit cuvântul de deschidere”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 44] C. I. Gulian se referă la *Gânditorul Cantemir în context european*: „Aniversarea tricentenarului nașterii lui Dimitrie Cantemir nu este numai un prilej de a reaminti și reliefa locul excepțional pe care l-a jucat marele cărturar în cadrul culturii naționale. Aniversarea pe care o sărbătorim, prilejuind valorificarea multiplelor laturi de manifestare a personalității creatoare a lui Cantemir, impune și confruntări de cultură comparată. Chiar dacă cele ce urmează se reduc la câteva considerații, ni se pare că ele se impun, pentru a încerca o îmbogățire a perspectivelor de înțelegere și de apreciere mai îndrăzneță a marelui nostru om de cultură. Din acest punct de vedere, al abordării ideilor lui Cantemir din perspectiva valorilor universale care se afirmă în epoca lui, poate că este posibilă o depășire a formulelor de umanism civic, umanism târziu sau iluminism timpuriu”. ■ Petru Popescu susține *A construi oameni luminoși*: „Problema personajului pozitiv cred că trebuie să și-o pună cu multă seriozitate oricare prozator. Nu numai în chip general, teoretic, ci chiar în chip practic, adică în strictă legătură cu propria sa operă. [...] Deci, revenind la prozator și romancier, ne putem pune problema în ce măsură crearea unui personaj pozitiv trebuie să fie pentru el una din preocupările con-

secvente ale filosofiei sale compoziționale. Mai mult, ale moralei sale de autor. [...] A construi tipuri umane complete, și tipuri umane pozitive, e datoria fiecărui prozator conștient de rolul lui social, de influența lui, de încrederea candidă cu care e urmărit de oameni fragezi nu numai ca vârstă”. ■ Al. Dima reflectează la *Noi orientări în istoriografia literară*: „Un merit deosebit al cercetării istoriografice actuale e apoi atenția diferențiată ce se acordă zonelor culturale europene în cuprinsul aceleiași perioade. S-a arătat astfel că Europa centrală și orientală reprezintă o regiune distinctă față de Occident, dar plină de valori remarcabile. O viziune deosebită a vieții, apariția mai lentă a burgheziei, înlocuirea activității politice, neîngăduită de pildă, atunci, la noi sau la cehi, cu cea culturală și literară prin care se puteau afirma și țelurile politice – compun o altă fizionomie luministă centrului și răsăritului european”. ■ De cartea lui Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei* se ocupă Dragoș Vrânceanu: „Ascultați de spirit și procedee de concentrare de tip modern sunt aplicate în *Descrierea Moldovei*, care dau apariției acestei lucrări, am zice, înțelesul unei ipostaze de întemeiere intelectuală a pământului moldovenesc. *Descrierea Moldovei* s-ar putea socoti o proiecție reflexivă strictă de istorie și etnologie românească. Modernitatea aceasta a principelui Cantemir trebuie integrată figurii sale anticipatoare, alături de marile sale merite în cadrul propriei epoci și în cadrul evoluției la zi a culturii noastre, că a găsit în personalitatea lui uriașă și complexă un suport de manifestare la nivel mondial”.

● [„Cronica”, nr. 43] Număr omagial dedicat în întregime lui Dimitrie Cantemir, de la a cărui naștere se împlinesc trei secole. Pe prima pagină, un citat tematic din Nicolae Ceaușescu („Dimitrie Cantemir [...] a demonstrat pentru prima dată, pe bază de date istorice, de cultură, de limbă și de obiceiuri, că muntenii, moldovenii și transilvănenii din cele trei principate formează un singur popor, poporul român.”) și editorialul redacției, intitulat *Dimitrie Cantemir, patriotul erudit*. În continuare, semnează contribuții Liviu Leonte (*Începuturile memorialisticii*), Const. Ciopraga (*Priorități cantemiriene*), D. Ivănescu (*Dimitrie Cantemir în conștiința contemporanilor săi*), N. Barbu (*Chipul prințului*), Petru Zugun (*Despre limba și stilul operelor lui Cantemir*), Elvira Sorohan (*Armoniile „Istoriei ieroglifice”*), M. Mardare (*„Descrierea Moldovei”*), Mihai Drăgan (*Conștiința latinității și a dacismului*), Mihai Cozmei (*Muzicologul*), Aurel Leon (*Ipostaze portretistice ale palatinului*), I. D. Lăudat („... de la o fântână au izvorât”, referindu-se la problema unității și continuității românilor), A. Ln. [Aurel Leon] (*„Istoria ieroglifică” pe scenă*), Iorgu Iordan (*Limba lui Cantemir*), Ernest Stere (*Filosoful umanist*), Valeriu Streinu (*Valoarea logicii în cercetarea filosofică și științifică*), D. N. Zaharia (*Contribuții la exegeza cantemiriană*), N. Grigoraș (*Domn al Moldovei*), Al. Zub (*Ochii, sufletul și viața istoriei...*), Valer Mitru (*„Prințul luminat”*), Dumitru Marin (*Argumentul folclorico-etnografic...*), Victor Sficlea (*Cartograful de renume mondial*), I. Burduja (*Despre „feluritele schimbări ale*

stării moldovenilor”), Adela Becleanu-Iancu (*Dimitrie Cantemir, primul culturolog român*), George Lesnea (triptic poetic, prima poezie fiind intitulată *Stihuri pentru Dimitrie Cantemir*), Andi Andrieș (*Posibilul dialog lângă portret*, o scenă imaginară între domnitorul moldovean și pictorul care l-a imortalizat). ■ Rubrica *Moment* semnaleză bibliografii tematice, alcătuite la București și Iași, expoziția omagială dedicată tricentenarului (la BCU Iași), bustul realizat de sculptorul Vladimir Florea, inaugurat la Iași și reprodus pe prima pagină a revistei.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 151] *Patriotismul lui Dimitrie Cantemir* este pus în evidență de Dan Zamfirescu, într-un amplu eseu. ■ Pe 20 octombrie 1973 la MLT, în cadrul festivităților prilejuite de *Săptămâna Muzeului*, s-a acordat – de către revista „Manuscriptum” – premiul onorific Perpesicius pentru cea mai bună ediție critică apărută în 1972. Juriul a fost format din: Ș. Cioculescu, C. Ciopraga, Al. Dima, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Iorgu Jordan, N. Manolescu, Aurel Martin, Al. Oprea, C. Regman, Al. Rosetti, Mircea Zăciu. ■ Cronici de E. Manu, la *Goana după vânt* de Tiberiu Utan și Romul Munteanu, *Cartea străină*, despre ciclul de *Povestiri chinezești din perioada Sun (sec X-XIII)*, în traducerea lui Aurel Covaci. ■ Un dur rechizitoriu al criticilor *pleșcari* („cum le-ar spune Petre Pandrea”), în *Critică și literatură tabu* de Dan Mutașcu: „Există, de ce să nu-i spunem pe nume, o literatură «tabu», care «n-are voie» să ia, tot timpul, decât premii și aplauze, o literatură dirijată ca o mașină de sortat nasturii și care devine, sub specia eticului, de-a dreptul abuzivă... o literatură a magnificilor și «continentalilor» creatori atât de senioriali în achitarea notei de plată... nu se pot niciodată (parcă) exprima rezerve – îndreptățite – la adresa unor autori cu «state mai vechi de serviciu» și mai ales cu funcții în aparatul administrativ al publicațiilor și editurilor de beletristică.. în schimb, se pot emite în lanț și aproximativ, gângăvite rezerve, la adresa unor tineri, culți și înzestrați autori... ca Ovidiu Genaru, A. I. Brumaru, Horia Bădescu, Ioanid Romanescu, George Pruteanu, Mihai Sin, Dan Culcer, Cornel Ungureanu, Radu Selejan, Adrian Popescu, Val. Tașcu, Al. Protopopescu, Petru Popescu, Ion Cocora... Sechelă deghizată, această atitudine incorectă, eronată a unei anumiți părți a criticii «pleșcare» față de literatura «tabu» este desigur condamnată să dispară, mai ales că, în ultimii ani, în special, autori mari au regalat publicul larg și pe avizați cu adevărate și frumoase cărți.” ■ Despre *Actualitatea marilor poeți*, pornind de la Arghezi dar cu un studiu scurt de caz pe Ioan Alexandru și Ion Gheorghe, discută A. Dragoș Munteanu: „Între poeții actuali, Ioan Alexandru și Ion Gheorghe și-au construit o imagistică bazată pe culturi străvechi, dintr-un nobil sentiment al continuității spirituale, accentuând prezența inalienabilă a acestui moment de istorie literară în contextul unor importante creații românești [...] Cultura este domeniul valorilor, iar peste timp ne vor reprezenta operele cu realitatea artistică cea mai amplă și cea mai adâncă, așa cum sunt *Imnele* lui Ioan Alexandru [...] Ar fi oțios

să punem la îndoială actualitatea marilor poeți. Ea nu se cucerește plebiscitar, ci se află în legitimitatea actului de creație, indiferent de calea pe care au ales-o pentru a se exprima. De aceea, putem vorbi de contemporaneitatea unor opere de demult”.

27 octombrie

• [„**Munca**”, nr. 8066] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Ștefan Tunsoiu, Barbu Stanciu-Dolj. ■ În *Cărți noi*, Viorel Doreanu prezintă, într-o serie de note, *Liviu Rebreanu interpretat de...* (Eminescu), Romul Munteanu -*Jurnal de lectură* (Albatros), Virgil Carianopol -*Scriitori care au devenit amintiri* (Minerva). ■ Cu titlul *300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir*, se publică o suită de note despre diversele manifestări culturale din țară dedicate evenimentului.

• [„**Scântea**”, nr. 9673] Ziarul organizează ancheta *Cultura și etica socialismului dau strălucire nouă luminilor rampei românești*: „Între arte, teatrul deține unul din locurile de frunte, datorită capacității sale de a transmite în mod expresiv, convingător, un mesaj educativ, încărcat de semnificații umaniste. Subliniind aceste trăsături ale artei spectacolului, Plenara C. C. al P. C. R. din noiembrie 1971 a relevat succesele obținute de teatrul românesc contemporan pe linia promovării dramaturgiei originale, a lucrurilor inspirate din realitățile anilor noștri, din bogata istorie a patriei. În același timp a indicat căile ce trebuie urmate în continuare pentru ca teatrul să contribuie și mai puternic la formarea și educarea conștiinței socialiste a maselor, la conturarea profilului înaintat al constructorilor de mâine ai comunismului. Acum, la doi ani de la Plenara din noiembrie 1971, am inițiat cu sprijinul directorilor unor instituții teatrale din București și din țară, o amplă anchetă, prin care ne-am propus să evidențiem experiența acumulată, realizările obținute în aplicarea în viață a hotărârilor plenarei, direcțiile viitoare de acțiune în vederea creșterii rolului educativ al teatrelor”. La întrebarea „«Pe scenele teatrelor noastre, a operei trebuie să-si facă loc lucrări de toate genurile, dar și lucrări contemporane, cu caracter revoluționar, militant, contribuindu-se și pe această cale, în spiritul tradițiilor noastre progresiste, la educarea maselor largi populare»». Acest apel programatic a fost adresat teatrelor noastre de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la tribuna Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din noiembrie 1971. Au trecut doi ani de acțiune pentru a situa scena la înălțimea acestei chemări. În ce constă străduința slujitorilor artei teatrale? Cum înțeleg ei să sporească funcția educativă a teatrului, aportul său la dezvoltarea conștiinței socialiste a poporului ?” răspund: Radu Beligan, directorul Teatrului Național „I.L. Caragiale”, Horia Lovinescu, directorul teatrului „C. I. Nottara”, Teofil Vâlcu, directorul Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Iași, Acs Alajos, directorul Teatrului de Nord din Satu-Mare,

Constantin Petrican, directorul Teatrului „V. I. Popa”, Bârlad, Mircea Petru Suciu, directorul Teatrului „Ion Creangă”.

● **[„Flacăra”, nr. 44]** Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XIV-a a textului său memorialistic, intitulată *Văduva de război*. ■ În *Scriitori de azi*, Traian Stoica publică un portret biobibliografic dedicat lui Al. Rosetti. ■ Pe pagina *Viața literară*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Viața cărților*. În frontispiciu se anunță că „răspunzând chemării noastre «Spre viață», Aurel-Dragoș Munteanu renunță la «Cronica literară» și inaugurează noua sa rubrică: *Viața cărților*”. „Titlul, ales de noi în mod intenționat, figurează în mai toate paginile revistelor literare și culturale, desemnând o rubrică neglijată, cu semnături întâmplătoare, unde se consemnează aparițiile de nivel comun. «Locul reginei» aparține însă cronicii care nu mai există decât pe stelele îndepărtate din galaxia noastră și acolo unde mai știți și dumneavoastră că a mai supraviețuit, ca reziduu al criticii judecătorești. În marile hebdomadare ale lumii și-a făcut loc recenzia scurtă și nervoasă, diagrama sensibilă a gustului contemporan, iconoclastă și vie, certând autoritățile literare ale zilei și propunând scriitorii noi, dacă se poate scriitorii de mâine ai unei țări. Ce argument am putea găsi pentru metamorfoza genurilor tradiționale ale publicisticii? Știm un singur lucru, că problema cărții implică însuși destinul cultural al contemporaneității și că nu este de ajuns să ne plângem peste tot că lumea se îndepărtează de carte, ci trebuie să vedem ce așteaptă publicul de la noi și să apropiem, de asemenea, cartea de cititor. A tot discuta între noi poate să însemne o treabă cât se poate de plăcută, și nu voi fi eu acela care să neg valoarea simpozionului și a comunicării între spiritele alese. Ca scriitor, mă interesează totuși, în primul rând, să ne facem drum către inima cititorilor, să știm exact cum privește el munca noastră, ce ecou real au diferitele ambiții artistice. *Viața cărților* este cea mai importantă pentru un autor, și nu întâmplătoare sunt reacțiile acelora ce speră o revanșă din partea cititorilor, pentru a birui inerția și opacitatea criticii. [...] Promițând cu nu vom sluji decât pe cititor, am făcut un pact de austeritate și devotament față de «fratele și semenul nostru», care ne constrânge acum să abandonăm pentru moment exercițiul solitar al lecturii, în favoarea unui dialog mai amplu și mai strict, a unei dezbateri publice a cărților”. ■ Cu titlul *Alți profesori universitari*, revista publică fragmentul XXXIV din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (IV)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Craiova. Au participat, printre alții, Ion Bănuță, Nicolae Stoian, Nicolae Dragoș, Ion Gheorghe, Eugen Seculeanu, Dorin Tudoran.

● **[„Luceafărul”, nr. 43]** Articolul de concesiune ideologică plasat în deschiderea revistei aduce în discuție misiunea criticii de a fi „tribună a dezbaterii ideologice”. ■ Henri Wald (*Uimiri în fața limbajului*) apreciază scrisorile despre limbaj semnate de Sorin Stati (Editura științifică, 1973): „Cartea lui Sorin

Stati este binevenită din mai multe puncte de vedere: informativ, explicativ și educativ. [...] autorul îi informează pe cititori asupra stadiului la care a ajuns cercetarea limbajului”. ■ Paul Cornea atrage atenția asupra noilor metode de cercetare din domeniul comparatisticii: „caracteristica momentului de față în literatura comparată o constituie diversitatea punctelor de vedere și supralicitarea metodelor. [...] Erorile de aplicație nu pledează împotriva principiului căutării a noi modele de inteligibilitate. Iar riscul cel mai mic e totuși acela de a merge înainte, [...] lărgind perspectiva asupra studiilor comparatiste în scopul de a le face mai eficiente, mai stimulative”. ■ Este reluată dezbaterea privind rolului criticii literare, astfel: ■ Vladimir Simon (*Temeiuri pentru o critică literară*) crede într-o „întemeiere obiectivă” a valorii estetice: „Fundamentarea unei estetici și, implicit, a unei critici literare marxiste va trebui să depășească «prejudecata» ideii de frumos [...] opera literară poate fi analizată și judecată printr-un discurs rațional și, mai cu seamă, că opera literară este o acțiune socială determinată”. ■ Pentru Gelu Ionescu, *Teoria literară*, volum semnat de B. Tomașevski și tradus la noi în 1973, contextualizează o serie de meditații pe tema genurilor literare: „Văd în literatură un dialog între genuri – poate o luptă; înflorirea liricului trebuie să rodească – și atunci epicul îmi apare ca o involuție a liricului, vreau să spun a cuvântului [...] Nici o mare literatură nu există fără o mare epică – o literatură numai de mari poeți desminte memoria și ne apare ca o splendidă adolescență”. ■ Savin Bratu (*Bovarisme și triumful criticii*) e de părere că: „Cât despre critica literară, ca activitate prin definiție «metaliterară» [...] o văd îndreptățită să aspire la creativitate. [...] Preocuparea pentru geneza unei opere [...] ca și pentru efectul ei social constituie evident știința relaționării operei cu ceea ce o precede, o urmează și există independent de ea își spune cuvântul cu prioritate. Aici obiectivitatea este aceea a oricărei științe sociale”. ■ Mircea Iorgulescu semnează rubrica *Jurnal de lectură*: ■ Constanța Buzea, *Răsad de spini* (Ed. Cartea românească, 1973): „Noul volum al Constanței buzea are semnificația unui moment de răscruce [...] Poezia capătă un rol purificator, durerea se înapărtează printr-un ciudat vindecător efect hipnotic”. ■ Corneliu Sturzu, *Camera de recuzită* (Ed. Junimea, 1973): „Aspectul de jurnal intim liricos al poeziilor lui Corneliu Sturzu nu compensează totuși răceala provenită dintr-o secare a emoției”. ■ Horia Robeanu, *Ocolul nopții* (Ed. Albatros, 1973): „Horia Robeanu transcrie în versurile nude, lispite de fast imagistic [...] o anumită bruschețe a personificărilor apropiindu-l însă de mai vechea manieră a poeziei lui Marin Sorescu”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează volumul *Vorbă-n colțuri și rotundă*, semnat de Nicolae Velea: „Cartea lui Nicolae Velea atrage atenția încă o dată asupra vitalității artistice cu care este înzestrată specia «prozei scurte», atunci când una din sursele ei originare – folclorul – intră în aria de interes a unui scriitor matur, edificat asupra vocației sale”. ■ Ov. S. Crohmălniceanu (*Zaharia Stancu, poetul*) discută pe larg lirica lui Zaharia Stancu: „Stancu are curajul rar de a fi într-

adevăr simplu. [...] Stancu e străin de orice naivitate căutată; el nu-și stilizează, după un model primitiv, atitudinile lirice, mulțumindu-se cu o simplitate firească, perceptibilă imediat în tăietura versurilor”, asociindu-l în repetate rânduri cu Esenin. ■ Sunt publicate versuri semnate de: Ion Cocora, Ion Drăgănoiu, Ioan Flora, Florența Albu, Mirela Roznoveanu, Heinz Kahlau [nume însoțit de precizarea „(R.D.G.)”; în românește de Nina Cassian] ■ Al. Simion și Ion Bledea se exprimă prozastic. ■ Z. Ornea (*Lovinescu despre contemporanii lui Maiorescu II*) continuă seria de articole despre E. Lovinescu: „Așa cum a rămas, scurtată, lucrarea lui Lovinescu nu izbutește, din păcate, să se constituie ca o frescă amplă, cuprinzătoare a Junimii și a epocii dominată de junimism”. ■ Sub titlul *Oglinzi severe* sunt grupate mai multe recenzii prin care este fixată actualitatea literară: ■ Sorin Titel despre romanul lui D.R. Popescu, *Cei doi din dreptul Țebeii*: „D.R. Popescu, autorul acelei violente povești de iubire, care este nuvela Dor reușește în acest sens și de data aceasta să ne emoționeze și să ne cucerească, noua sa carte marcând o nouă victorie a scrisului său”. ■ Dan Laurențiu despre romanul lui Nicoale Damian, *Pribegi, noi visăm*: „Nicolae Damian a reușit în mare măsură să atingă tocmai această performanță: să facă din romanul său atât de sărac în elemente narrative și saturat, deci, de analiză psihologică, un adevărat proiect existențial, o structură omogenă, coerentă a comportamentului eroilor săi. Romanul [...] își păstrează [...] unitatea muzicală a unui poem”. ■ Virgil Duda, despre *Un august pe un bloc de gheață și Supraviețuiri*, de Radu Cosașu: „S-ar părea că acestui om (care nu mai prididește să îngheșuie în sufletul său știri din lumea întreagă, cu o poftă nesfârșită) nu-i mai rămâne altceva decât să sorteze întâmplările altora, să le compare și apoi să le monteze, să le descopere semnificații, să le comenteze [...] Nu mai e vorba de o modalitate artistică, ci de un mod de existență”. ■ Octavian Simu despre *Cheia de Fa*, romanul lui Ștefan Luca: „Romanul este întins, e dens, se cere efort pentru a fi parcurs. Poate că ar fi trebuit împărțit în două volume, poate că pe alocuri există lungimi, nimic din toate acestea, însă, nu scad în mod esențial valoarea cărții”. ■ Norman Manea despre *Matei Iliescu*, roman semnat de Radu Petrescu: „Farmecul cărții se decantează în zvonul înalt muzical al compoziției, în surdina ei subtilă, cristalină, în care ideile perforează, ca niște lungi ace argintii, învelișul de clopot al scenei”. ■ Sunt publicate fragmente din lirica lui Ezra Pound, în traducerea lui Cezar Baltag.

28 octombrie

● [„România liberă”, nr. 9024] Cu ocazia împlinirii a doi ani, „peste câteva zile”, de la Plenara din noiembrie 1971, Valeriu Râpeanu semnează articolul *O literatură despre om și pentru om*, menționând că „prețioasele indicații” ale „tovarășului” Nicolae Ceaușescu „au deschis nu numai largi orizonturi creației, au traversat nu numai un program de vaste perspective, ci au stimulat

energii creatoare românești, au făcut ca tot ceea ce are mai bun spiritualitatea noastră să se mobilizeze și să dea acele opere care au intrat în conștiința popoului român.” ■ În *Drumurile romanului: Proza nu poate exista în afara socialului*, reproducând convorbirea avută cu scriitorul Virgil Duda, Tia Șerbănescu abordează particularitățile romanului „contemporan”.

● [„Scântea”, nr. 9674] Ion Lăncrănjan semnează *Fundalul social al creației literare*: „Fundalul social al unei literaturi este și trebuie să fie latura ei cea mai puternică și mai bogată, o latură secundară în aparență, mai mult decât însemnată însă în realitate, fiindcă frumusețea unei epoci, măreția și complexitatea ei sunt lucruri care nu se nasc și nu plutesc în gol, sunt ale vremii numai dacă își au propria lor temelie, vibrațiile și profunzimiile lor proprii, mai mult invizibile decât vizibile, ținând de sugestie, trădând însă forța sau lipsa de forță a unei literaturi”. ■ În *Adnotări* citim: ■ *Dimitrie Cantemir în limba engleză* de N. Stancu: „A apărut recent, cu ocazia sărbătoririi a trei secole de la nașterea marelui nostru domnitor și cărturar umanist, o frumoasă tipăritură: *Dimitrie Cantemir – Historia of South East European and Oriental Civilization*. Cartea cuprinde extrase din *Incrementa atque decrementa aulae othomanicae* (1714-1716) și utilizează o traducere engleză din latină, publicată la Londra în 1734-1735. Apărută sub egida *Asociației internaționale de studii sud-est europene* și sub îngrijirea lui Alexandru Dușu și Paul Cernovodeanu, cartea beneficiază de un cuvânt înainte al lui Halil Inalcik, președinte al A.I.E.S.E.E., care propune o caracterizare a epocii sub aspect politic și spiritual și o configurare a locului lui Dimitrie Cantemir în fenomenul de întâlnire și comunicare dintre cultura estică și cea vestică”. ■ *Ghid critic* de George Gibescu: „Antologia de comentarii și referințe critice Liviu Rebreanu (editura «Eminescu», 1973, colecția «Biblioteca critică») alcătuită de prof. Al. Piru pune la îndemână unor categorii largi de cititori opiniile rostite în jurul autorului *Răscoalei* de principalii exponenți ai conștiinței critice românești, fiind, în intenția istoricului literar, un ghid critic. Culegerea înfățișează cronologic și selectiv recepția critică de ieri și azi a unuia dintre cei mai mari scriitori, întemeietorul romanului românesc modern, intrat de mult în patrimoniul universal”. ■ *Platitudini* de R. Constantinescu: „Din ce în ce mai multe volume de poezie văd lumina tiparului în județe. Multe dintre ele, semnate de amatori și editate prin grija centrelor de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, se constituie ca reflexe nemijlocite ale unui vibrant patriotism, ale unei stări de spirit profund mobilizatoare a întregului popor. De altfel, ni se pare absolut normal faptul ca tematica principală a acestor volume editate de Centrele județene de îndrumare să o constituie omagierea principalelor evenimente politice ale anilor noștri, exprimarea sentimentelor fierbinți de patriotism ale celor care, după ce părăsesc halele marilor uzine mu combinate, migălesc ore în șir, cu creionul în mână. În fața unor versuri pe care te doresc cât mai vii, mal convingătoare. [...] Avem în față volumul *Aniversare*, apărut din inițiativa Centrului de îndrumare

a creației populare din Județul Tulcea. O idee excelentă, ratată însă tocmai din cauza ofensivei prozaismului, a lucrurilor comune într-un domeniu în care imaginile inspirate, surprinzătoare sunt singurele capabile să trezească în cititor scânteia interesului. Iată acum și un exemplu de altă natură: în loc de plati-tudini – încifrare”. ■ Citim nota *Omagiu lui Gheorghe Lazăr*: „Sibiu (Correspondentul „Scânteii”, N. Brujan). În cadrul manifestărilor organizate sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Comisiei naționale UNESCO cu prilejul comemorării a 150 de ani de la moartea înflăcăratului patriot și ilu-stru ctitor de școală românească Gheorghe Lazăr, sâmbătă, la Casa de cultură a sindicatelor din Sibiu, a avut loc o adunare omagială, la care au luat cuvântul Maria Fanache, președinta Comitetului județean de cultură și educație socialis-tă, Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialis-te, Ștefan Pascu, rectorul Universității «Babeș-Bolyai» din Cluj, prof. dr. docent Boris Cazacu din partea Comisiei naționale UNESCO, Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. [...] După-amiază, în parcul «As-tra» din Sibiu, a fost dezvelit un bust al lui Gheorghe Lazăr. operă a sculptoru-lui sibian Kurtfrit Handel”. ■ Aflăm și despre *Sesiunea științifică dedicată lui Dimitrie Cantemir*: „În cadrul manifestărilor consacrate aniversării a trei vea-curi de la nașterea marelui cărturar român Dimitrie Cantemir, Facultatea de limbă și literatură română a Universității bucureștene a organizat o sesiune științifică omagială. Axate pe o tematică ce include o largă arie de preocupări ale renumitului savant, comunicările susținute au pus în lumină aspecte semni-ficative privind personalitatea și opera sa. Sub semnul aceleiași înalte prețuiri prin care generația noastră cinstește memoria eruditului domnitor, consemnăm, de asemenea, alte manifestări care au avut loc în numeroase localități din țară. Astfel, la Biblioteca municipală din Constanța, la Casa de cultură din Hune-doara, Muzeul din Suceava au fost deschise expoziții documentare. Iar la Iași, Timișoara, Pitești, Galați, Bacău s-au desfășurat simpozioane, medalioane lite-rare, concursuri pe teme legate de viața și opera lui Dimitrie Cantemir”.

29 octombrie

- [„**Munca**”, nr. 8069] Este prezentată pe scurt *Aniversarea lui Dimitrie Cantemir la New York*, evenimentul fiind organizat de către Biblioteca Româ-nă de aici.

30 octombrie

- [„**Munca**”, nr. 8070] Cu titlul *Manifestări peste hotare consacrate ani-versării lui Dimitrie Cantemir*, se publică o suită de note despre diversele ma-nifestări culturale din țară dedicate evenimentului.

- [„**Scânteia**”, nr. 9676] Citim despre *Manifestări consacrate tricentena-rului nașterii lui Dimitrie Cantemir*: „Aniversarea a trei sute de ani de la naște-rea marelui cărturar și domnitor român Dimitrie Cantemir prilejuiește

organizarea în continuare în numeroase instituții și localități din țară, a unei largi suite de manifestări cultural-științifice. Astfel, specialiștii Muzeului arhivelor din București au omagiat, în cadrul unui simpozion, care a avut loc luni, figura eminentului savant, evidențiind, în același timp, aspecte semnificative cu privire la activitatea sa politică, istorică, literară etc., așa cum rezultă ea din documente aflate în arhivele din țară și străinătate. Participanții la un alt simpozion, organizat de Facultatea de economie agriculturii a Institutului agronomic «N. Bălăcescu», au audiat mai multe comunicări care s-au referit la locul lui Dimitrie Cantemir în cultură mondială și la modul de reflectare a economiei în opera sa. Expuneri, simpozioane, ceri literare consacrate vieții și activității eruditului domnitor, au mai avut loc la casele de cultură, liceele, căminele culturale din județul Suceava din alte județe”, dar și manifestări organizate *Peste hotare*: „Hanoi 29 (Agerpres). – Comitetul pentru relații culturale cu străinătatea – C. R. C. S. – și Institutul de științe istorice din Vietnam au organizat la Hanoi o seară culturală dedicată aniversării lui Dimitrie Cantemir. Au participat Vu Quoe Uy, vicepreședinte al C. R. C. S., oameni de știință și cultură, reprezentanți ai unor instituții centrale din Hanoi. Despre personalitatea, activitatea și opera marelui cărturar român a vorbit Phan Gia Bon, secretar general adjunct al Institutului de științe istorice din Vietnam. În încheierea seriei culturale a fost prezentat un film artistic românesc. * Praga 29 (Agerpres). – Comisia națională cehoslovacă pentru colaborarea cu UNESCO și Ministerul Culturii al R.S. Cehe au organizat, luni dimineața, la Praga, un simpozion consacrat marelui istoric, filozof și om de stat român. Dimitrie Cantemir, conf. univ. Radu Manolescu și dr. M. Teichman au înfățișat complexa activitate desfășurată de domnitorul moldovean, contribuția sa de preț la îmbogățirea tezaurului culturii românești și mondiale. * Caracas 29 (Agerpres). – Postul de radio național din Venezuela a transmis o emisiune specială dedicată marelui cărturar și om de stat român Dimitrie Cantemir, în cadrul programului a fost făcută o prezentare a vieții și operei istorice, literare și muzicale a lui Dimitrie Cantemir, după care a fost transmis un program de muzică populară românească”.

• [„**Convorbiri literare**”, nr. 20] Const. Ciopraga semnează articolul *Între Taliarh și B. Fundoianu*: „Nesatisfăcut de sine, poetul strămutat în Franța reintră într-o criză morală pe care împrejurările sociale și politice aveau s-o accentueze. Când în țară i se tipărea volumul *Privești*, cele *Câteva cuvinte pădurețe* pe care le trimite ca prefață, respiră decepție, Fundoianu vorbind despre sine ca de un «poet mort». În atmosfera crispantă a primului război mondial, el «închipuia un univers pacific în care crea, inventa». [...] natura a fost un mod de evaziune într-un timp interior la Taliarh se instala iluzoriu un Fundoianu cu altă structură decât aceea a unui iubitor de forme clasice”.

■ Victor Atanasiu observă *Părbușirea inevitabilă* în *Arhanghelii* de Ion Agârbiceanu: „Partea vulnerabilă a romanelor cu tentă moralizatoare este dată și de

modificările pe care le operează autorul către sfârșitul povestirii în destinul eroilor. [...] Ar părea că din această categorie face parte și romanul *Arhangheli* de Ion Agârbiceanu... Lucrurile nu stau așa și vom vedea îndată de ce”. ■ Val Condurache analizează cartea lui Ion Lungu: *Recviem rustic* (C.R., 1973): „Romanul [...] se înscrie, cuminte, în tradiția romanului ardelenesc: autorul urmărește evoluția unor ființe stăpânite de patimi mistuitoare și, prin permanența atributelor ce le definesc, adevărate caractere. Universul ficțiunii este guvernat de legea morală, imuabilă, a triumfului Binelui. Răul își are cauza, dar și remediul, în Patimă”. ■ George Pruteanu semnalează apariția ediției a II-a a studiului *Contradicția lui Eminescu* (Eminescu, 1973) de Nicolae Manolescu: „Apariția *Contradicției lui Maiorescu* a stârnit aplauze care au călcat pe nervii multora; [...] *Contradicția lui Maiorescu* este, în miezul său, un eseu de psihanaliză a operei. Un capitol hotărâtor se numește *Par lui-même*, dar el violează tradiția. Nu e privit chipul scriitorului prin vitraliul operei. Manolescu șterge praful de pe vitraliu, sfărâmă sticla și, la incandescență o topește ca s-o recompună global – adică, la propriu: ca pe un glob cristalin... Pentru Manolescu, a face critică e a găsi prezentul continuu al operei. *Contradicția lui Maiorescu*, prin limpezimea geometrică, aspră, cu care reușește acesta, ca și prin faptul că e în fond un discurs despre înțelesul efortului de a crea critic – e o structură cartesiană”. ■ Constantin Pricop notează despre traducerea cărții lui Tzvetan Todorov: *Introducere în literatura fantastică* de Virgil Tănase (Univers, 1973): „O carte despre fantastic nu poate fi decât interesantă, mai ales că *domeniul* a fost frecventat de atâtea ori fără a se pune totuși punctul pe *i*. Tzvetan Todorov încearcă aceasta în *Introducere în literatura fantastică*. De la început autorul își arată rezervele de rigoare, pentru că înțepinderea este într-adevăr riscantă”.

31 octombrie

• [„**Munca**”, nr. 8071] Adriana Luscalov publică, cu titlul *O apariție editorială notabilă: „O sută de ani de sonet românesc”*, un microinterviu cu Gheorghe Tomozei, cel care a fost responsabil de apariția acestui volum la Albatros. ■ În *Pe glob. În 24 de ore*, este publicată o succintă prezentare a *Inaugurării Târgului internațional al cărții de la Belgrad*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9677] Nicolae Balotă scrie despre *Răspunderea civică a omului de cultură*: „Spectacolul pe care ni-l oferă literatura noastră contemporană – în operele cele mai reprezentative – este acela al unui examen public de conștiință. Procesul existenței social-istorice și morale a societății românești din ultimele decenii este evident îndeosebi în proza noastră. Dacă este o deosebire marcantă între romanul românesc din ultimele două decenii și romanul dintre cele două războaie, aceasta rezidă în sporul de luciditate, de reflexivitate etico-socială care stă la originea noului roman românesc. [...] Literatura contemporană este și trebuie să fie o literatură pentru om. Un om nou, făurirea

unei noi conștiințe socialiste sunt obiective capitale pe care practica revoluționară, întemeiată pe concepția marxist-leninistă despre lume și societate, le urmărește. Partidul nostru pune mai presus de orice slujirea prin artă a realizării unui asemenea ideal. Literatura trebuie, așadar, să așeze în centrul preocupărilor sale omul, relațiile sociale care asigură eliberarea reală a omului, dezvoltarea multilaterală, integrală a personalității sale, ca fenomen generalizat la întreaga scară a societății, afirmând acel nou umanism care ține seama de realitățile contemporane, de nevoile morale ale epocii. Se poate vorbi, astfel, despre un univers uman al literaturii contemporane care își proiectează dimensiunile inedite, calitățile, valorile proprii, identificabile numai în realitatea acestui univers, al socialismului”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 37] Grupajul *Critica criticii* marchează, pe o pagină, ultimele apariții prin care 1973 ar putea fi considerat și „un an al criticii” – dar, pe de altă parte, „ținem să subliniem că suntem pentru o prezență constantă a criticii în orice moment al literaturii noastre, critica fiind una din modalitățile de manifestare a conștiinței literaturii, un element important al dialecticii sale. Diversitatea mijloacelor critice pe care, *ipso facto*, o configurează și pagina de față, ne apare astfel din altă perspectivă, integratoare, care impune criticului fidelitatea față de principiile pe care le apară sau sancționează, când e cazul, lipsa unor criterii obiectiv verificabile.” Sunt analizate aici volumele *Pe drumurile tradiției* de Valeriu Râpeanu, Ed. Dacia (în articolul *Descoperirea tradiției* de M. N. Rusu, cartea apărând „într-un context în care o revistă ce poartă în titlul ei numele uneia din capodoperele lui Eminescu, ia în derâdere pe iubitorii de substraturi folclorice, a *Miorișei* de pildă, din poezia de azi, prin numirea acestora ca adepți ai oieritului...”); *Idei și forme critice* de Gh. Grigurcu, Cartea Românească (în *Epicizarea criticii*, text de Ion Cristoiu); *Structuri literare* de Lucian Raicu, Ed. Eminescu (în eseul *Un structuralist epic* de Doru Mielcescu) „Modalitățile critice adoptate de Lucian Raicu pot fi subsumate, cu mai mult succes, criticii «de interpretare», autorul încercând să desprindă caracteristicile mai mult sau mai puțin esențiale ale textului, «revelațiile» care pot facilita trecerea «dincolo de literatură». Sunt implicate aici capacitatea de identificare cu opera și refuzul criticii ca magistratură.”

[OCTOMBRIE]

• [„**Amfiteatru**”, nr. 10] Recomandările de lectură de la rubrica „merită să...” se opresc asupra a două cărți ale lui D.R. Popescu *Vânătoare regală* (Ed. Eminescu, 1973) și piesa de teatru *Piticul din grădina de vară* (Ed. Eminescu, colecția Rampa, 1973); asupra romanului *Să crești într-un an cât alții într-o zi* de Petru Popescu „autor de neobișnuit succes de public și aflat mereu în centrul atenției criticii literare, nehotărâtă încă în privința situației sale în peisajul literar contemporan, dar unanimă în a-i recunoaște dreptul la un loc menit să suscite interes”. La acestea se adaugă și două recenzii mai importante, precum

cea a lui G. Tudor la „jurnalul de lectură” al profesorului Romul Munteanu, intitulat *Jurnal de cărți* (Ed. Albatros) și cea a lui Merișor Popa la monografia lui George Munteanu, *Hyperion, I, Viața lui Eminescu* (Ed. Minerva). ■ Un pastel liric evocator realizează Ana Blandiana în articolul *Un răsărit*. ■ Dumitru Radu Popa își propune să gloseze pe marginea publicării celui de-al treilea volum al *Istoriei literare române*, „elaborat și editat sub egida Academiei Republicii Socialiste România”, care „a suscitât și continuă să suscite multiple comentarii, luări de poziție, exprimări mai mult sau mai puțin substanțiale”, și dă un verdict neambiguu: „volumul al treilea al tratatului de *Istoria literaturii române* este, orice s-ar spune, o *improvizație*; lucrul a fost observat cu destulă pregnanță de critica noastră literară. [...] Dintr-un lucru rău făcut se poate adesea învăța foarte mult” (articolul *Exigența improvizației și improvizarea exigenței*). ■ Nicolae Bortîș realizează un mini-interviu cu Ioan Alexandru: „ – *Dv. sunteți «poet ardelean».* Care sunt izvoarele «*Imnelor bucuriei*» raportându-ne la aceasta remarcă? – Izvoarele poeziei mele le-am mai numit și cu alte prilejuri. Mai întâi este viața noastră milenară cu spiritualitatea noastră extraordinară din care mă revendic cu tot ce am mai bun. Drumul spre această spiritualitate română și transilvană trece însă prin lumea elină și ebraică, aceste două mari vetre arhaice care au contribuit foarte mult la citorirea spiritualității europene, inclusiv române, prin lumea traco-dacică și prin cea latină și apoi să nu uităm Bizanțul, aceasta sinteză unică pe care o avem înființa noastră, dar trebuie mereu să tindem pentru a ne-o redescoperi mereu. – *Ce înseamnă Imnele bucuriei în evoluția unui reprezentant de seamă al poeziei noastre contemporane?* – *Imnele bucuriei* sunt ultimii patru ani de poezie și simțire după *Vămile pustiei* în care poeziile cred că vorbesc mai deslușit decât aș putea să explic aici. – *Poetul Ioan Alexandru este asistent la catedra Eminescu. Cum concordă «viața poetului» cu «viața profesorului»?* – Poezia este vorbire despre Altul pentru Alții. Ca dascăl faci într-o câțva același lucru, vorbești oamenilor despre ceilalți mari poeți. Există mai multe modalități așadar de a-l ajuta pe om să fie mai bun și mai aproape de Adevăr. – *In librării este imposibil să întâlnești o carte semnată de dv. Cum vă explicați acest «succes de public», astăzi, când mulți poeți se plâng de «lipsa de audiență»?* – Oamenii au nevoie astăzi mai mult decât altădată de un scris poetic sau filosofic organic sănătos care să-i poată ajuta să-și găsească echilibrul în lume și să poată da un răspuns nenumăratelor îndoeli și spaime ce-i cercetează. Imi place să cred că scrisul meu de aceea este iubit și căutat de către cititori, îi ajută să fie mai buni și mai profunzi, mai aproape de ceea ce alcătuiește acel fluviu etern și tainic al spiritualității noastre române.” ■ Proză de Paul Strepol, *Trenul și apa*. ■ Adrian Dohotaru semnează un *Reportaj de 360 de grade*. ■ Natalia Seleșteanu traduce fragmente din Johan Huizinga, din celebrul lui studiu, într-un articol intitulat *Jocul, ca fenomen de cultură*, iar Gheorghe Achiței scrie, pe ultima pagină, despre ideile lui J. Huizinga și ecoul lucrării sale *Homo ludens* (articolul *Omul care se joacă*).

• [„Argeș”, nr. 10] Numărul conține un articol semnat de Nichita Stănescu intitulat: *Amintiri din prezent: Marin Preda- scriitor european și Un dialog la Pitești cu Marin Preda*. □ Nichita Stănescu, *Marin Preda – scriitor european*: „Primul contact cu opera lui Marin Preda, aș îndrăzni să spun, că l-am făcut înainte ca Marin Preda să-și fi scris opera. Adică, demult și foarte demult, în refugiul sătesc al părinților mei din timpul războiului. În opinia mea, atât trăită cât și dedusă din lectură, niciodată nu mi-am pus problema dacă țăraniile lui Marin Preda sunt «normali» sau nu. O mai veche credință, provenită dintr-o observație existențială și de bun simț, m-a făcut să cred și m-a făcut să simt că, în genere, biziunța intelectuală a țării noastre rezidă din țărani, m-a făcut să remarc măreția cosmică a țaranului român, mi-a îngăduit jubilația de a iubi în mod greoi textul scris de Marin Preda. Atunci când critica română l-a sărbătorit ca pe un descoperitor al inteligenței nuanțate a țaranului român, inima mea de prost cititor și de om greoi de tot în alianțe superficiale, s-a strâns. În credința mea era o evidență simplă, iar nu o pricină de sărbătoare. Poate că alfabetul din mine spera și gândea și în altă parte sărbătorirea acestui foarte mare scriitor, care ne-a onorat existența intelectuală. Îmi pare că greul cuvântului lui Marin Preda este greul pământului. M-aș strânge în mine însumi, aidoma cornului de melc, atins de obiectul întâmplător în sine însuși, dacă ar trebui să fiu fericit din numai pricina că sunt. A fi nu este și pricina fericirii. A fi nu este pricina onoarei. A fi înălțat e pricina aripei în aer. Fericirea, ea însăși, este, deci, o conjunctură. Ceva din mine m-a umilit când Marin Preda a fost înălțat din pricina laudării și justificării, așa cum părea a fi făcut-o țărănilor. Nu pentru că Marin Preda a demonstrat că țaranul român este nobil și inteligent îl iubesc cu lacrimă. Acest lucru este o evidență și numai un călător fără de dragoste prin Țările Românești l-ar putea lauda din această pricină, faptul că Marin Preda a avut încă o dată curajul limbii române, aidoma lui Rebreanu, și amândoi, Marin Preda și Rebreanu, aidoma celui mai de seamă poliglot al limbii române, Ispirescu – cap și începătură a prozei, din această pricină și fără de această pricină, îl sărbătoresc cu inima. Aș vrea să spun că uneori, noi avem un exagerat mit al străinătății și al țărilor străine. Uneori s-ar putea ca însăși Franța să nu fie bună, dacă Marin Preda nu este tradus într-o altă țară cu succes, mie îmi apare că poate e o pierdere a acelei țări. Există un mit nătâng în România, pe care aș vrea să-l denunț; există mitul străinătății. Pentru mine, și nu numai pentru mine, păstrând distanța istorică, mi-aș îngădui, pentru ciobanul Mioriței și pentru urmașii săi – cel mai străin era cerul, adevărata străinătate este verticală, iar nu orizontală. În străinătatea orizontală, până acolo merge pofta de cultură cu ghiotora, a noastră, încât un romanț de nimica al lui Alain Robbe-Grillet, pe care am avut curiozitatea să-l cunosc în București, și mai puțin agricultorul de el în Franța, roman numit *Gumele* a apărut, nu mai țin minte unde, să zicem în Franțiosifia, în maximum de vreo 400 de exemplare, la noi bine s-a vândut în vreo șapte mii. De n-au curiozitate de Marin Preda, îi

privește. Nu Marin Preda este acela care nu este un scriitor european. S-ar putea întâmpla ca părți ale Europei să nu fie europene”. □ Pe ultima pagină a revistei este redat *Un dialog la Pitești cu Marin Preda*: „Într-o zi frumoasă din primăvara trecută, Marin Preda a fost oaspetele piteștenilor, căroră, într-un dialog atât în ambianța plăcută a unei literaturi, cât și într-o sală a unei instituții de cultură, le-a împărtășit câte ceva din multiplele preocupări ale Domniei-sale, câte ceva din secretele artei scrisului, precum și puncte de vedere asupra unor fenomene artistice și culturale contemporane. Ne-am gândit să transcriem de pe banda de magnetofon câteva pasaje ale dialogului, fiind siguri că ele prezintă un interes mult mai larg decât acela particular și local. Încredându-le tiparului avem convingerea că oferim cititorului aspecte noi, prin unghiul de vedere, din care au fost luate, asupra unui mare spirit al culturii și literaturii românești contemporane”. „*Un oraș cu amintiri*. Stimați piteșteni, sunt deosebit de fericit că mă aflu azi în mijlocul dumneavoastră, în orașul de care mă leagă amintiri foarte dragi de pe vremea când veneam cu tatăl meu cu căruța cu grâu, aici la Pitești, unde trebuia să vindem acel grâu, să facem rost de banii necesari familiei. Piteștiul a rămas în amintirea mea ca un oraș de vis. Erau în ele multe căruțe, foarte mulți cai, convoaie nesfârșite, care astăzi au dispărut. Locul lor a fost luat de alte mijloace de transport, în care persoanele umane se văd în dosul unui geam, care este cabina șoferului. Însă, să nu credeți că nu urmăresc, din pricina amintirilor care păstrează un alt oraș, în memoria mea, marile transformări care se petrec în orașul Pitești, din zilele noastre: nenumăratele uzine, șantiere și fabrici în care lucrează și-și câștigă existența piteștenii. Acum mă aflu în fața dumneavoastră cu dorința de a ne cunoaște și noi, de asemenea, exact în felul în care mi s-a spus, adică începând un dialog între scriitor și cititori, fără niciun fel de jenă, punând întrebările care vă interesează în legătură cu literatura mea, ci și dacă aveți întrebări cu privire la alte probleme literare. Eu voi încerca, pe măsura posibilităților, să vă răspund. *Vechi obiceiuri*. Am fost întrebat de ce nu se scrie mai multă literatură inspirată din viața țăranilor și ce părere am eu despre această situație. Părerea mea este următoarea: că preocuparea este, într-adevăr, slabă. Din motive care mi-e greu să le analizez în ansamblu. Aș putea să vă răspund de ce nu mă ocup eu, de ce nu intră în planurile mele de lucrare. Ei, păi pentru simplul motiv pe care l-am mai exprimat și într-o carte. Dacă țăranul care pleacă din satul lui și lucrează în uzină, sau nu știu ce, nu mai e țăran. Deci, a devenit orașean, chiar dacă el continuă să locuiască mai departe la țară, el și familia lui. Ar mai rămâne cei care stau și lucrează la cooperativele agricole. Pentru că anul ăsta lucrează, peste un an pleacă și ei pe un șantier sau într-o uzină. Un fapt pozitiv. Dar această mișcare continuă de populație de la sat spre oraș, care este un fenomen social pozitiv, pentru mine, ca scriitor, este un fenomen greu de prins. Nu mai știu ce este acel cetățean; este țăran sau este muncitor? Este într-o fază de tranziție. Nouă ne place, de obicei, să ne ocupăm de faze încheiate. Sunt și

scriitori care, cum a fost Balzac, au fost pasionați tocmai de faza de expansiune a burgheziei și de decădere a nobilimii. Dar, mă rog Balzac era Balzac, noi suntem scriitorii din secolul al XX-lea, care suntem cam zguduiți de prea multele întâmplări care s-au petrecut pe scoarța pământului, și vrem puțin liniște. Cel puțin în ce mă privește. Totuși, ce se întâmplă cu țărani? Dacă ați observat și dumneavoastră, la noi nu se mai practică nici vechile obiceiuri la țară; ele sunt păstrate totuși cu multă sfințenie, pe plăci, la Institutul de folclor. Mă refer la muzică: lucruri foarte frumoase care nu se vor pierde. Dar când se cântă, hai să zicem, cântecul *Hai leliță-n deal la vie*, se pune întrebarea dacă mai există via aia acolo în deal, dacă cel care cântă, adică nu cântărețul, ci eroul cântecului, mai are vie. Țsta e un cântec vechi. Și toate aceste cântece vechii unii le cântă cu un aer că sunt foarte noi, sau că, adică, realitățile acelea mai există în viața reală. Ele nu mai există și entuziasmul acestor cântăreți populari mi se pare cam bizar.... Cea mai patetică mărturisire: Iată acum veșnica întrebare: toți scriitorii, când se întâlnesc cu cititorii lor sunt întrebați cum au ajuns să scrie. E o întrebare justificată. E un adevărat mister. Într-o carte a mea pe care o văd aici, *Imposibila întoarcere*, povestesc că, după părerea mea, un alt coleg al meu, un băiat care era foarte talentat în născociri, ar fi trebuit să ajungă scriitor și nu eu care, dându-mi-se o temă liberă, am scris ceva cred ilizibil despre istoria invențiilor. Am scris vreo douăzeci de pagini. Deci, ar reieși că ar fi trebuit să ajung inventator sau cel puțin specialist în materie de invenții. S-a întâmplat pe dos, am ajuns scriitor. Cum? În *Imposibila întoarcere* și mai ales în cartea mea ultimă, Florin Mugur a cules-o de pe o bandă de magnetofon, mi-au scăpat câteva mărturisiri... N-aș vrea să le repet, iar pentru a face, aici, altele, mi-e greu pentru simplul motiv că nu există în amintirea mea ceva deosebit și concentrat asupra unei unice întâmplări care să nu fi fost folosită în cărțile pe care le-am scris [...] deci, cea mai patetică mărturisire a și fost făcută *Cărțile scrise... Ce face parte din artă. Ce cred despre suprarealism...* E cazul să nuanțăm puțin deosebirea dintre suprarealism și abstracționism. Mișcarea suprarealistă, în special în plastică, este artă. În timp ce abstracționismul este artă decorativă. Adică cine vede, să zicem, un tablou de Dali – un ceas care curge, dar care rămâne totuși ceas sau o girafă în flăcări – impresia de șoc este puternică. Gândești: Da, e artă, face parte din arta cea mare. Remarcăm că ceasul are formă, este ceas, nu sunt două pete de culoare puse acolo despre care să zici că sunt un obiect, dar nu sunt, cum fac abstracționiștii. În poezie, de asemeni, șocul pe care îl primim citind o bună poezie suprarealistă e același. *Ce părere am despre film.* Vă spun ceva. Filmul este o artă a mișcării și a farmecelor. Mișcarea îl ține în timp viu, formele îl demodează. Se văd în el costumele, se vede pălăria, se vede cu ce e încălțat. De ce nu fac film după *Morometii*? În carte, Moromete poate să fie foarte desculț. Să stea desculț în grădina lui, nu produce niciun șoc vizual în defavoarea lui. În film însă, dacă-l vedem desculț în grădina lui poate să producă următoarea impresie: că el nu are cu ce să se

încalțe. Îndepărtând astfel eroul de sufletul, de gândirea lui [...] *Temperamentul nepolemist*. Dacă îmi place polemica. Da, dar prin temperament eu nu sunt un polemist, zgomotos care să iasă în arenă. E drept, când ies mi-am pregătit bine armele și mi-am ales cu grijă victima. Polemist, înțelegând prin asta acel om care este dispus să se ia mereu la hartă cu alții, n-am fost și nu voi fi. Eu prefer, am preferat totdeauna să gândesc că dacă am dreptate e suficient să știu eu că am dreptate și, cu vremea, acel care mă dușmănește să piară singur în neant. De ce să-mi pierd eu vremea cu el? Sigur că asta e filosofia spiritului nepolemist. Pentru spectatori, pentru dumneavoastră polemica e un lucru foarte atrăgător. Pentru că, cu ocazia asta, când se încrucișează, ca să spun așa, spadele adversarilor, atunci se vede, cititorul poate savura frumusețea imaginilor, inventivitatea comparațiilor, epitetelor, ș.a.m.d. Dacă totul e decent. Dar asta e, polemica devine repede indecentă. Eu, personal, nu am o părere bună despre polemiciști. Consider că polemica trece, nu rămâne în urma ei aproape nimic. Firește, nu e vorba de – aici să fim clari – nu e vorba de polemici cum ar fi, mă rog, polemica Maiorescu-Gherea, care mă rog, a rămas în istoria literaturii ca o înfruntare de idei aparte, care a fost foarte fructuoasă pentru literatură. Eu mă refer în special la polemica de tip arghezian, care, Arghezi, avea prin structura și prin conformația lui, geniul polemicii. Însă mă întreb dacă astăzi, când au trecut atâția ani de când el și-a consacrat polemicii o mare parte a carierei sale publicând articole violente și difamatorii în presă, citite astăzi aceste articole mai au vreun înțeles, dispărând obiectul polemicii, persoane care nu ne mai spun nimic, idei care ne lasă indiferenți [...] Poate că-l au, aicea nu sunt sigur că am dreptate, dar pentru mine personal nu mai are mare importanță polemica pe care a dus-o Arghezi în viața lui, în cariera sa literară, afară de articole celebre și luări de poziție configurate într-o carte, care, mă rog, acelea fac parte din opera argheziană și-i dau strălucirea pe care o cunoaștem. *Cât și ce publicăm*. Cineva mă întreba dacă nu se publică prea multă poezie. Într-adevăr, se publică foarte multă poezie și chiar noi, la Cartea Românească, publicăm foarte multe versuri pentru că le considerăm bune. Acuma, Dumnezeu știe ce-o să se aleagă, dacă sunt cu adevărat bune sau nu. S-ar putea să se dovedească că sunt chiar bune. Și din rândurile celor care publică astfel de cărți să iasă niște poeți importanți de mâine. Asta e și rațiunea pentru care îi publicăm. Nu știu care dintre ei va ajunge un mare poet. Și atunci, acceptăm mai ușor să fim învinuiți că publicăm mult, decât să fim învinuiți mâine că n-am publicat un mare poet care se năștea”. ■ Nicolae Baltag se ocupă de cartea lui Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei* (C. R.): „Privit din perspectiva acestui sentiment – al patriotismului vizionar și profetic – întregul ceremonial al cărții refuză sensurile oculte, ezoterice, cu care l-au gratulat, în treacăt, amatorii de încifrări cu orice preț. Căci, nu întâmplător, poemele cam învolburate de altădată, Ioan Alexandru le asociază claritatea adâncă, de reminiscență clasică, elină «a imnurilor de acum». În ciuda câtorva bruioane prozaice, *Imnele bucu-*

riei rămân în geografia noastră literară, o oază de lirism dens și pur”. ■ Victor Atanasiu analizează studiul lui Const. Ciopraga despre *Hortensia Papdat-Bengescu* (C.R.): „Care sunt lipsurile cărții, plină, cum am văzut, de atâtea lucruri interesante? Ca întotdeauna, în textele autorului, din lipsa unei idei fundamentale în jurul căreia să graviteze observațiile, Const. Ciopraga nu cade niciodată în banalitate, formulează mereu frumos și exact, dă fertile sugestii comparatiste, sesizează cu acuitate o notă de bază a scriitoarei privită în ansamblul creației ei, dar niciodată nu încearcă să se «atașeze» de o idee, să se străduie să-i demonstreze cu insistență valabilitatea, intuițiile ce criticul le are nu sunt exploatare satisfăcătoare și de aceea mult din ceea ce ochiul său rafinat descoperă riscă să rămână neglijat de cititor”. ■ S. Nicolescu recenzează două cărți. □ Prima aparține lui Marin Sorescu, *La liliaci*: „I s-a imputat lui Marin Sorescu lipsa poeziei, *La liliaci* fiind considerată o carte de proză ritmată. Oare în care carte de versuri se conduce Marin Sorescu după regulile clasice ale prozodiei? La el fiecare poem este o metaforă, și chiar dacă admitem o explicație recentă a poetului cum că nu a vrut niciodată să distrugă poezia, trebuie specificat că el a distrus limbajul poetic tradițional, înlocuindu-l tocmai cu acest poem-metaforă, noutate de excepțională însemnătate și originalitate. Apelând la un termen structuralist am putea spune că Marin Sorescu a descoperit și a pus în practică capacitatea oricărui limbaj de a fi și artă și limbaj – totul depinzând de intuiția lectorului de a găsi varianta exactă în care se reliefează poezia”. □ A doua este semnată de Nicolae Velea, *Vorba-n colțuri și rotundă*: „Pitorescul este evident în această ultimă carte, unde paremiologia a devenit se poate lesne observa, obiect de lux tocmai pentru țărani. Un om nu se folosește prea des de o idee, un obiect decât atunci când simte că în curând le va pierde. Acest fenomen se petrece în *Vorba-n colțuri și rotundă*, iar Nicolae Velea realizează cu atât mai mult o operă de creație cu cât a sesizat tocmai acest moment – al doilea din literatura lui – de pierdere a identității de către clasa socială pe care o transcrie – aflată în degradingoladă în fața propriei ei evoluții”. ■ Revista „Argeș” organizează ancheta *Realitate și ficțiune în proza deceniului opt* cu întrebările: „1. Este proza ultimilor ani o mărturisire asupra epocii? 2. Care este raportul între evenimente cotidiene și transferul artistic? 3. Ce modalități se întrevăd a fi apte pentru proza următorilor ani?”. Răspund: Corneliu Ștefanache, Platon Pardău, Mihai Diaconescu, Dumitru Micu. □ Corneliu Ștefanache: *Dacă am putea să ne uităm din când în când în oglindă*: „Oare nu ne-am întrista? [...] Am vedea cred, în acea oglindă (fiecare într-a lui), o anumită timiditate, o sfială, ca să nu o numesc altfel, față de multe câte au trecut peste noi, pe care le trăim sau le intuim, un fel de pudicitate inexplicabilă aparent în relația dintre noi și ceea ce numim cu tulburătoare împerechere de cuvinte Adevărul vieții. De aici s-au născut cei câțiva care preferă să-și descompună pe zeci de pagini niște senzații subțirele și fără vreo semnificație, iar alții, în cealaltă extremă, ținând să ne convingă că ne aduc «docu-

mente vii» despre ce a fost, când de fapt sunt niște palide umbre ale celor întâmplate atunci. Ce vreau să spun? Că nici cele mai izbutite romane n-au mers până la capăt, că de cele mai multe ori adevărul cărții, al substratului deși (și peste al nostru, al tuturor) a fost acoperit într-un noian de fapte nesemnificative. Nu cred că romanul nostru a cuprins de exemplu procesul traversat de țaran (cu excepția lui Marin Preda), după cum la fel nu cred că marile noastre bucurii sau tragedii s-au convertit cu totalitatea adevărului lor în artă. Oglinda noastră, a fiecăruia, îmi închipui că ne-ar arăta incomparabil mai mult decât spun ei, spun asta fiindcă mie însumi îmi este teamă de ea și o ocolesc”. □ Platon Pardău, *Redescoperirea subiectivității*: „Romancierul român din deceniul al optălea a redescoperit, printre altele, că «fotografia» realității pe care o execută scriitorul se află înăuntrul său. Romanul a devenit, mai mult, un punct de vedere, o propunere subiectivă. Talentul a început să fie judecat în raport cu capacitatea de a macera realitatea într-o realitate imediată sau reală a cititorului. Așa stând lucrurile, se poate vorbi despre o «eliberare» a scriitorului de timpul strict convențional care, însă, a dobândit greutate specifică sporită și, îndeosebi, funcționalitate mai complexă prin cealaltă apartenență a sa, și anume – comunicarea. După experiențe cețoase și, adeseori, evazioniste, romanul s-a întors la năzuirea sa majoră, care face din comunicare tensiunea sa intimă, îi conferă calitatea de discurs implicit sau explicit”. □ Mihail Diaconescu, *Reevaluarea realității*: „După părerea mea, actuala afirmare a romanului românesc se datorează tocmai faptului că autorii care îl ilustrează se străduiesc consecvent să propună conștiinței noastre aspecte de viață insuficient abordate până acum, sau complet ignorate de epică. Deși e foarte greu să faci previzuri în literatură, eu sunt convins că această tendință va continua să se afirme. Deschid romanele pe care editurile noastre le oferă în ultimul timp, într-un ritm din ce în ce mai susținut, cu sentimentul rar dezmințit că mă aflu în fața unor noi descoperiri. Aceasta înseamnă mult. Chiar foarte mult”. ■ Dumitru Micu, *Între efemer și permanent*: „Aparițiile reprezentative și semnificative din ultimii ani (ca, de exemplu, dintre cele mai recente, *Orele dimineții* de Platon Pardău sau *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu) atestă năzuința proprie în genere a epicii românești de azi, spre o cât mai temeinică ancorare în social, în concretul istorie. Faptul nu e decât întru totul firesc. A scrie proză realistă implică (azi mai mult ca oricând) înaintea de orice subînțelegând talentul, a sonda umanul în expresia lui diferențiată în funcție de timp și de loc, a explora socialul, a ancora deci în istorie. Interesul pentru istorie datează încă din romantism, dar în cuprinsul realismului, dialectul raporturilor dintre individ, dintre lumea sa interioară și structurile sociale, istoric determinate, își găsește o reflectare plenară, de o bogăție și o complexitate fără precedent. De mișcarea istorică nu poate face, de altminteri, abstracție niciun curent. Chiar școlile literare ce tind la abstractizare, la exprimarea pe cale de simbol și parabolă a condiției umane nu pot să nu-și ia materialul din timpul concret, din existența obiectivă din is-

torie, construcțiile lor prezentând ca universale și permanente stări proprii îndeosebi unei anumite etape istorice și unui anumit climat social. În realitate, nu există universalul pur, cum nu există nici particularul absolut. Generalul nu există decât în și prin individual, iar individualul semnificativ conține în el întotdeauna ceva universal și permanent. Eroarea multor scriitori români, și înainte și după transformările deschise de marea cotitură din august 1944, a fost aceea de a fetișiza faptul particular, evenimentul, de a se fi lăsat absorbiți de materialul empiric, în loc să-l ia ferm în posesie, să-l domine. Acei scriitori, în loc să creeze, ca altădată Balzac o «comedie umană», au ajuns să piardă, în bună măsură, din vedere omul, reținut fiind de aspectele istorice neesențiale, caduce, de învelișul exterior al fenomenelor sociale. Cutare romancier, luându-și drept model pe Balzac, l-a urmat, de fapt – și cu destulă superficialitate – uneori – pe Zola, întocmind nu o impunătoare viziune a condiției umane într-o anumită perioadă istorică ci – după propria definiție – doar o «cronică românească» a veacului. La nivel de cronică și de reportaj au rămas și multe romane apărute în anii noștri, și faptul merită să fie menționat, întrucât el nu traduce doar niște eșecuri individuale, ci denunță o greșită înțelegere a investigației istorice. E mai presus de orice discuție că un bun roman realist nu se poate înfăptui fără înțelegerea în biografiile eroilor săi a timpului istoric, dar totodată e de la sine înțeles că acolo unde nu există personaje viabile, oameni autentici, nici vorbă nu poate fi de adevărată creație. Meritul romanelor care au supraviețuit momentului editării – mă gândesc, desigur, la *Bietul Ioanide*, la *Scrinul negru*, la *Moromeții* și la altele din aceeași perioadă – ca și la cele apărute mai curând, ca de pildă, *Coborând, F, Îngerul a strigat, Păsările, Marele singuratic*, este tocmai acela de a fi considerat nu în sine, ci în indisolubilă legătură cu destinele personajelor, de a o fi citit ca să spun așa, în sufletele acestor personaje. Romanele acestea sondează – cu eficacitate desigur, viabilă – ceea ce am putea numi timpul istoric interiorizat, mistuit în viețile eroilor. Aceasta e, fără îndoială, calea, aceasta e condiția creației”. ■ Cu prilejul evenimentului: *Dimitrie Cantemir, 300 de ani de nemurire*, semnează texte: I.D. Lăudat, Valeriu Streinu, Toma Roman. □ La *Literatul* se referă I.D. Lăudat: „Prin aceste pagini desprinse din opera sa, Cantemir ne apare și ca un talentat scriitor care dublează cu toată prestația pe omul de știință atât de prețuit de contemporani. Prin aceste însușiri el este un adevărat om de Renaștere, care stă cu toată demnitatea alături de marii creatori ai epocii amintite”. □ *Logicianul* este semnalat de Vladimir Streinu: „Om de cultură, savant multilateral și enciclopedic – a cărui operă interesează istoria și literatura, geografia și etnografia, filosofia și orientalistica, teologia și muzicologia – Dimitrie Cantemir nu putea să ignore rostul logicii în ansamblul culturii și dacă nu a reușit să scrie o logică în limba română – cum promitea în *Istoria ieroglifică...* – însă, în limba latină, o mică scriere *Compendiolum universae institutiones*”. □ Toma Roman descoperă *O perspectivă axiologică*: „Am urmărit, uneori îngroșând, pentru a da în relief, o

perspectivă axiologică în lucrările marelui învățat. La trei sute de ani de la naștere, Dimitrie Cantemir continuă să suscite interesul, exegeții descoperind mereu noi surse de discuție. Unul dintre ultimii gânditori care pot primi atributul renescentist de «uomo universale», el a fost un model de aplecare spre studiu, spre reflexia cuprinzătoare, tradusă într-o atitudine originală față de lume”. ■ Despre *Mallarmé sau poezia ca animus* notează Gabriel Pârvan: „Vizând absolutul, Mallarmé avea nevoie de un limbaj cât se poate de neobișnuit, de un limbaj al imposibilului. Or, absolutul în poezie ar fi poate tocmai pagina albă, semn al neputinței, rezultat al renunțării succesive, dictat de exigența poetului. Mallarmé a fost de altfel conștient de utopia torturantei sale aspirații. Celebra-i afirmație: «Arta mea e un impas» este în acest sens revelatoare”. ■ Constantin Crișan notează despre *Laurențiu Fulga sau pictura sufletului: „Moartea lui Orfeu – roman realist-fantastic de o trufașă, calculată vitalitate, pe axa filosofică Eros-Tanathos – este o monografie a morții creatoare de un timbru unic în proza noastră nouă. Într-o antologie a romanului de acest gen, cred cu toată puterea că Laurențiu Fulga va sta – oricât de puțin am recunoaște-o acum – pe un loc, deocamdată, neocupat de nimeni”*. ■ De *Proza lui Teodor Mazilu* se ocupă Petre Mihai Gorcea: „La personajele lui Teodor Mazilu, gândirea etică nu este niciodată o concluzie a trăirii (ei prezintă, cu toții, un mare deficit de existență), nici măcar a unei trăiri în închipuire, pe plan subiectual; ea este o modalitate de a evita trăirea autentică, personală, răspunderea pentru propriile fapte; «idealul» etic, la aceste personaje, este o scuză a comportamentului stereotip și impersonal. Firește că un astfel de personaj va suferi de singurătate stranie în mijlocul oamenilor plini de bunăvoință”.

● [„Astra”, nr. 10] Dedicat lui Dimitrie Cantemir, acest număr al „Astrei” reunește versuri la temă, semnate de Vasile Diaconescu, Mihai Deșelaru, Haralambie Țugui, Verona Brateș. ■ Adrian Dinu Boeru semnează articolul *Citind Istoria ieroglifică*, în care identifică elemente de „gândire politică explicită” care prefigurează chiar noocrația camilpetresciană – căci în roman „noblețea apare nu atât ca rang social câștigat pe baza situației materiale, ci dobândit pe baza puterii intelectuale a indivizilor”. Cantemir își scrie cartea ca operă de ficțiune în aceeași măsură în care „se face apel la un spirit logic ce ar trebui să guverneze relațiile sociale și politice”, opinează Adrian Dinu Boeru, furnizând, totodată, un argument *pro domo*, care să justifice atenta preocupare a lui Cantemir pentru retorica scriiturii – „retorica este necesară atât timp cât moravurile sunt imperfecte”. Întrucât Inorogul poate fi privit și ca „întruchiparea filosofiei (logicii)” susținute cu instrumentele retoricii, figura acestuia se constituie și ca urmarea a implicării sale în „subiectul discursului, subiect reprezentat de o lume imperfectă”. ■ Emil Manu îi dedică principelui – filosof articolul intitulat *Poetul Dimitrie Cantemir*, în care identifică și comentează elementele care pot fi circumscrise unei poezii intrinseci a *Istoriei Ieroglifice*, precum „poezia ceremonială a obiceiurilor”, alaiul de nuntă care precede, în opinia criticului

literar, nunta simbolică din poemele eminesciene, funcția ornamentală a proverbelor și a zicătorilor, a cugetărilor excerptate din scrierile lui Hesiod, Homer, Horațiu, Sfântul Augustin, la care se adaugă „poezia lumii orientale, farmecul exotic al Orientului”. Descriind Nilul „cu ochi de caligraf”, așa cum observa G. Călinescu, Cantemir descoperă, în apele fluviului, „palate fantastice, cu scări de marmură albă, cu ceardace deasupra apelor”, conturându-se, astfel, nucleul unei capodopere „mai presus de pana lui Ariosto”. ■ Voicu Bugariu abordează, în *Cronica literară* din acest număr, studiul lui Mihai Nadin, *Cămașa lui Nessus*, o carte despre gândirea modernă în teatru. Se regăsesc, aici, „unele dintre ideile fundamentale pe care gândirea modernă le-a formulat cu privire la statutul estetic, sociologic și tehnic al teatrului”, beneficiind de „spontaneitatea colocvială a autorului”. Mihai Nadin pledează pentru „un teatru debarasat de toate inserțiile” nespecifice, un teatru modern, în consonanță cu modelele ilustre reprezentate de Shakespeare, Beckett, Ionescu ș.a., care să se „înnoiască perpetuu, să se nege astfel în fiecare clipă” – și această dinamică benefică să fie însăși „condiția existenței sale”. ■ În aceeași rubrică, Voicu Bugariu comentează volumul de proză al lui Platon Pardău, *Aproapele nostru, aproape*, care urmează romanului din 1973, *Ore de dimineață*. Dacă romanul prezintă „structura socială a unei epoci” și „destinele unor indivizi” selectați pentru „capacitatea lor de a reprezenta anumite linii sociale”, prin intermediul rememorărilor care ascultă de „logica aleatorie a sentimentelor”, noul volum de proză reunește oameni care provin din diferite păaturi sociale și care, datorită unei calamități naturale, sunt siliți să conviețuiască într-un tren blocat în pustietatea unei câmpii. Stau, astfel, laolaltă un ziarist, secretarul unei județene de partid, un mecanic de locomotivă, o doctoriță și un grup de țărani. Această microcolectivitate reprezintă un model social la scară redusă, ai cărui membri se vor organiza pentru a face față primejdiei. Oamenii vor fraterniza, în fața primejdiei obiective, construindu-se, astfel, o parabolă despre umanitate, despre „necesitatea ca omul să nu se îndepărteze de esența sa” la vreme de primejdie. În paralel cu factualul, avem de-a face și cu „cartea unei conștiințe contemporane”, urmărindu-se reflectarea faptelor în conștiința personajului principal, ziaristul Augustus, care ajunge să „ia contact cu realitatea nu prin cuvinte, ci prin fapte”, și să parcurgă o „dialectică a regretului și a necesității de a continua existența în parametrii ei reali”, nu discursivi. După ce toți pasagerii sunt salvați de un elicopter, Augustus alege să rămână în tren și să dispară, apoi, în mod straniu, ca și cum și-ar fi asumat „penitența unei vinovății” – „de-a fi trăit prea mult pentru sine”, „de a fi crezut prea mult în angrenajele liniștitoare, dar superficiale ale cuvintelor”. ■ *Notele de lector* conțin un *Îndemn la citirea Istoriei ieroglifice*, semnat de Ion Buzăși, în fapt, o recenzie la cartea Manuelei Tănăsescu, *Istoria ieroglifică*, apărută la Minerva, în 1970. Numită, pe rând, „roman alegoric, pamflet politic, memorialistică ornamentală” etc., *Istoria ieroglifică* reprezintă, în opinia cercetătoarei – pe care recenzentul o împăr-

tășește – „o capodoperă a genului baroc în literatura noastră”. Totodată, *Istoria* se înrudește, prin „virulența pamfletară”, cu scrierile lui Arghezi, prin „detașarea ironică, conștiința înscenării și a spectacolului grotesc”, cu scrierile lui Anton Pann, Ion Barbu sau Mateiu Caragiale. ■ Adrian Beldeanu recenzează volumul de versuri al lui Virgil Teodorescu, *Poezia retortelor fragile de velur*, arătând că, „la vârsta serenității, bardul își multiplică uneltele, construindu-și forjerii ample, plăsmuiește tipare proaspete, se duce în cetate și cumpără nenumărate lingouri de oțel, valuri de flori luxuriante, butelii cu acizi” și fabrică, folosind toate acestea, adevărată poezie. Constatând că „ceea ce a rămas din suprarealismul spectacular matador al prozodiei sofisticate cu refluxul unui dezgust metafizic, al unei înstrăinări în fața realităților incendiare ale războiului” este doar „o traiectorie necruțătoare a memoriei lirice, un spirit justițiar”. Căci actualmente, „experimentalismul lui Virgil Teodorescu se preschimbă prin convertiri alegorice și biruința cerebralului profesat cu indice de busolă, în model clasic”. ■ A. I. Brumaru recenzează volumul de *Poeme* al lui Hristu Cândroveanu, apărut la Eminescu, în 1973, arătând că poezia este, în acest volum, „susținută de un duh pământean, mai aspru și lapidar, potrivit adică spațiului originar al poetului” – munții Pindului. În pofida unor deficiențe prozodice – „ritmul adesea șchiop”, „rostirea apăsată, grea”, „cu linia zguduită din când în când”, recenzentul apreciază „tonul oracular” și predilecția poetului pentru „regnurile elementare”. ■ Ion Lotreanu prezintă *Suflet în spațiu*, un volum de „peisaje ale unei topografii lirice prezidate de discreție și de subtila confesie” a autorului, esteticianul Liviu Călin. Imaginea poetică este „limpede, deschisă, de autentică profunzime”, iar versul, „luminat de o simplitate divulgând rafinament de substanță”. Marca de originalitate a volumului rezidă în „larga cuprindere culturală” a autorului care „știe și poate să rămână ingenuu” și care dă dovadă de reală vocație poetică – „vocația unui poet de expresie clară, accesibilă, a unui meditativ senin”.

● [„Ateneu”, nr. 10] *Tricentenarul Cantemir*, declanșează scrierea editorialei *Comemorări*, semnat A., ce cuprinde reflecții asupra sensului verbului *a comemora*: „A comemora este un act eminent cultural și totodată profund patriotic [...] A comemora înseamnă a pune sub radical: un eveniment, o viață de om, o operă. Înseamnă a extrage esența unui eveniment, unei vieți de om, unei opere. [...] A comemora înseamnă, [...] a crea un raport între valori aflate pe trepte cronologice diferite, însă corespondente [...] .A comemora înseamnă a intensifica viața spirituală a prezentului. Selectăm doar ceea ce mai păstrează un efect stimulator, pedagogic, ceea ce încă iradiază o energie sufletească, spirituală. [...] A comemora e, în ultimă analiză, un act de elevație și, totodată, de maximă răspundere intelectuală”. ■ I.D.Lăudat prezintă pe *Dimitrie Cantemir, energie românească*, în a cărui biografie în datele și faptele politice importante intercalează aprecieri asupra valoroaselor sale scrieri ce l-au făcut cunoscut și apreciat în Europa epocii și i-au asigurat locul printre membrii activi ai Aca-

demiei de științe din Berlin: „Prin tot ce a gândit, a acționat, a scris într-un timp limitat de o anumită ideologie și împrejurări ale vieții nepotrivite actului de cultură, Dimitrie Cantemir este o personalitate remarcabilă, un enciclopedist, un deschizător de drumuri variate în cultura românească. Împotrindu-se tuturor vicisitudinilor timpului, el le-a învins, dovedindu-se o autentică energie românească”. ■ În articolul *În jurul unei comemorări la Academia Română*, Al.Zub amintește că a scris în mai multe rânduri despre „strânsa legătură dintre destinul operei lui Dimitrie Cantemir și conjuncturile politice din sfertul de mileniu care s-a scurs de la moartea cărturarului”. Precizând că dorește să pună în lumină „bicentenarul morții lui Cantemir, comemorat în 1923 sub cupola Academiei Române”, istoricul observă că evenimentul a fost „legat de câteva împrejurări deosebite. Mai întâi, comemorarea a avut loc într-o Românie întregită, așa cum a visat-o cărturarul, care afirmase, insistent, existența unei unități etnice și politice primordiale, unitate a cărei refacere era doar o chestiune de timp. În al doilea rând, festivitatea s-a desfășurat într-un cadru foarte solemn, cu o amplă evocare a principelui cărturar. În fine, comemorarea, anunțată cu două luni înainte de Vasile Pârvan, i-a prilejuit acestuia unele însemnări demne de toată atenția pe marginea operelor și soartei cărturarului”. Asupra acestor însemnări se oprește Al.Zub, care prezintă împrejurările care au făcut ca Vasile Pârvan să nu-și mai rostească public observațiile asupra personalității lui Cantemir, dar a căror cercetare oferă imaginea unui „Cantemir [ce] simboliza devoțiunea unui cărturar față de patrie, «folosul pentru o națiune de a avea oameni de seamă» care să lupte pentru interesele ei și să o poată recomanda lumii în chip onorabil, [...] ceea ce se poate afirma despre Pârvan însuși, ale cărui însemnări despre personalitatea și opera lui Dimitrie Cantemir reflectă într-o largă măsură propria experiență de viață, așa cum o regăsim în scrisorile către prieteni și în eseurile din anii de după război”. ■ Ion Alex.Angheluș aduce, în articolul *Poetul*, argumente „despre marele merit al lui Cantemir de a fi cel mai însemnat poet al epocii medievale românești [...]. Versificatorii de până la 1848 pălesc în fața poeziei pe care o trăia și o dăruia limbii românești autorul *Istoriei ieroglifice*. În multe rânduri ale acestei cărți de excepție, tonul lamentos are curgere de miere fluidă și momentul de inspirație este atât de intens, încât limba arhaică se limpezește în zvon de destăinuire lirică [...]. De la elegie până la blestem, de la portret și până la grandiosul natural; cântând sau pictând cu ajutorul cuvintelor; băsnind sau, pur și simplu, potrivit insidios vorbele pentru a izvodi suavități sau imprecății – arta lui Dimitrie Cantemir este eminentemente poetică”. ■ La *Cronica limbii*, Constantin Cojocaru recenzează cartea lui Ștefan Giosu, *Dimitrie Cantemir. Studiu lingvistic* (ed. Științifică, 1973), „apărută cu prilejul comemorării a 300 de ani de la nașterea și a 250 de ani de la moartea marelui învățat. În această lucrare, care a fost prezentată mai întâi ca teză pentru obținerea titlului de doctor în filologie la Universitatea din Iași, autorul și-a propus să studieze particularitățile lingvistice ale

operelor scrise de D.Cantemir în limba română (e vorba de *Divanul sau gălceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul, Istoria ieroglifică și Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*). Studiul „reprezintă un aport prețios la cunoașterea limbii lui Dimitrie Cantemir și totodată a limbii literare da la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea”. ■ Anchetă *Scriitorul și spiritul publicare* în vedere „relevarea problemelor și aspectelor noi intervenite în dialogul scriitor –public” în societatea și cultura socialistă. Tema a fost propusă de redacția revistei „Ateneu” unor scriitori – poeți, prozatori și critici din întreaga țară, încă din luna iulie a anului curent. În numărul din octombrie răspunde Ovidiu Genaru și Bujor Nedelcovici. Ovidiu Genaru își intitulează intervenția *Subiectul vieții noastre*: „Când scriitorul are talent, substanța operei sale este viața, echilibrul uneori instabil al vieții în balanță cu moartea. Se poate vorbi despre talent și când ne referim la public, înțeles ca o sumă de individualități solitare. Fiindcă luarea în posesie a mesajului este un act solitar. Critica literară intermediază doar valoarea, o denumește acolo unde există. Ea recomandă: citiți această carte, dar nu poate înlocui supremația lecturii, a emoției, a fascinației. Un șir de câteva cuvinte pot mulțumi o generație, pot da un înțeles existenței, lumii. Operă pasivă nu există...”. În intervenția sa, *Sinceritate și adevăr*, Bujor Nedelcovici meditează, prin prisma scriitorului de roman, „asupra posibilității de a forma și educa cititorul din punct de vedere ideatic, afectiv și estetic”, arătând că, „în raportul atât de complex dintre scriitor și cititor, putem distinge mai multe «momente», care, însumate, pot contura noțiunea de «spirit public»”. Bujor Nedelcovici este convins că „numai romanele care au încercat să deștelenească drumuri noi, care prin conținutul de viață și idei au zguduit conștiința cititorilor ajungând până acolo încât au format un nou mod de înțelegere și simțire, numai acele romane vor rezista timpului. Acest ideal, spre care tinde fiecare romancier, nu poate fi îndeplinit decât de opera în care sinceritatea, curajul și demnitatea scriitorului s-au împletit cu o nevoie adâncă de adevăr”. ■ Lectura celor două cărți de critică literară apărute în 1973, *Poezia unei generații* (ed.Dacia, 1973) de Ion Pop și *A patra dimensiune* (ed.Junimea, 1973) de Magda Ursache, îi prilejuiește lui Vlad Sorianu comentariul critic intitulat *Dimensiunile unei generații lirice*. Partea inițială a articolului atrage atenția asupra caracterului comparabil, sub aspectul creației lirice, al deceniului patru al secolului XX cu deceniul al șaptelea al aceluiași secol, ultimul „deși mai puțin diversificat formal, [fiind] totuși mai bogat în individualități lirice, chiar dacă n-a dat încă personalitățile de excepție pe care le-a consacrat deceniul interbelic”. Criticul consideră că principalul temei al asemănării perioadelor este „locul, oarecum prioritar pe care îl dobândește poezia prin cristalizarea unei înalte conștiințe de sine. Poetul revendică tot mai insistent acum statutul de promotor al conștiinței artistice a perioadei”. Sunt sesizabile însă și deosebiri esențiale între cele două perioade literare, izvorâte din „prefacerile structurale ce au urmat războiului,

au potențat în conștiința generației tinere sentimentul răspunderii pentru ce a fost și pentru ce urma”. Autorul *Poeziei unei generații*, Ion Pop, „vorbește de o comunitate întemeiată pe ansamblul împrejurărilor social-economice, în care s-au zămislit idealuri similare și chiar atitudini, teme sau motive lirice majoritare”. În aceste condiții, se conturează „o generație maturizată de experiența războiului [...] , generație care a izbutit să treacă de stagnările poeziei epice și ale «reportajului liric», și va inaugura, prin tulburătorul caz Labiș, deceniul al șaptelea al liricii românești” – „lupta cu inerția”. În „excelentul volum al criticului clujean” Ion Pop, se remarcă faptul că „opera «nedesăvârșită» a lui Nicolae Labiș «poate fi considerată deopotrivă ca marcând sfârșitul unei epoci de lirism și începutul alteia». [...] În general, adeviziunea expressis verbis a generației deceniului șapte la «funcția», «obsesia», «mitul» Labiș conține un însemnat procent de afectivitate, care [...] «s-a dovedit fertilă în activitatea conștiinței noii generații», «forțând o întreagă generație să se autodefinească». Pentru Magda Ursache, în *A patra dimensiune*, „elementul definitoriu pentru starea de spirit a acestei generații, trecută prin experiența existențială a «luptei cu inerția» [...] , ar fi o solitudine meditativă indispensabilă creației autentice. [...] Limbajul nou, pe care este obligată să-l creeze poezia, înseamnă zămisirea unei metafore existențiale atotcuprinzătoare, din perspectiva concret istorică a fiecărei generații”. Comparând punctele de vedere ale celor doi critici, Vlad Sorianu apreciază că „primul constituie un demers pentru tradiție, iar celălalt pentru inovație, amândouă aflându-se, firesc, într-un raport de contiguitate”. În volumele ambilor critici se abordează cam aceeași perioadă a liricii și se conturează „remarcabile fișe de istorie literară contemporană” despre Nichita Stănescu, Ion Alexandru, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Emil Brumaru, Ion Gheorghe, Gh. Tomozei, George Alboiu ș.a. Vlad Sorianu aduce în discuție și conceptul de generație literară, precizând că „premisele că o generație lirică se constituie cu precădere pe criterii de vârstă este vulnerabilă”. ■ Articolul lui Cristian Livescu, *Prozatorii și publicistica literară*, critică „moda” din lumea literară „ca scriitorul tânăr, după ce a trecut prin încercările consacării, să-și omagieze triumful adunându-și între copertile unui volum intervențiile ocazionale, păreri asupra destinului literaturii române, fragmente din teza de licență, editoriale de prin diverse gazete, răspunsurile la anchete sau interviuri, «insomniile» și câte și mai câte asemenea pretexte”. Fenomenul se asociază, de cele mai multe ori, și cu „metamorfozarea” unor poeți în critici fără har, prozatorii tineri în esești lipsiți de valoare. Situația este exemplificată cu analiza a două cazuri: primul, Petru Popescu, comentat cu ironie și lipsă de simpatie, „a avut neșansa să-și vadă scoasă «opera teoretică» la concurență cu cel de-al treilea roman al său – *Sârșitul bahic* – , contesat sau, dimpotrivă, apărut cu excesivă fervoare. Astfel, culegerea *Între Socrate și Xantipa* (ed. Eminescu, 1973) a trecut aproape neobservată, prin conul de umbră al certei dintre prozator și critici, dintre critici și critici. Ce vrea în fond să ateste ori să propună cu

cartea sa «de atitudine» Petru Popescu, acest răsfățat, comparat nu de puține ori cu lacrimogenul său contemporan, încă în vogă, Erik Segal? Frapează desigur, lipsa ambiției filologice la un fost student merituos al facultății de limba engleză, care ajunge să se mire el însuși, amuzat, de «tonul cam poporanist și chiar pașoptist al unor pagini»»; al doilea caz, „cu mult mai interesant”, este cel al lui Aurel Dragoș Munteanu, tânăr prozator și critic ardelean, colaborator al revistei „Familia”, care și-a strâns articolele publicate între 1967-1971 într-un volum de publicistică literară, *Scurte itinerarii spirituale*: „Ceea ce atrage atenția în felul de a fi critic al lui Aurel Dragoș Munteanu este tonul său ce vrea neapărat să reconsidere, să reabiliteze, iritat de necesitatea unor precizări în plus, în apărarea fie a generației de poeți postbelici (Tonegaru, Stegaru, Corlaci, Geo Dumitrescu, Caraion, suprarealiștii Gellu Naum, Virgil Teodorescu, Gherasim Luca etc.), pe care o consideră o generație șocantă, discontinuă, motiv pentru care a pătimit destul prin uitare, fie a lui Vasile Alecsandri, Anton Pann (cărui îi închină un eseu memorabil), Anton Holban, M.R.Paraschivescu și chiar Eugen Barbu, «realmente un scriitor valoros» – căruia «adulatorii» i-au compromis opera [...] . Într-alt loc, autorul nostru izbucnește violent împotriva criticii mai vechi sau mai noi...”. Este apreciat „tonul ușor polemic, implicat de-a lungul demonstrației”, capacitatea de a evidenția „o anume stare de lucruri pe lângă care mulți au trecut indiferenți sau pur și simplu rău voitori”.

■ Const.Călin comentează cartea lui Ion Maxim, *Atitudini critice* (ed.Facla, 1973), „o carte incitantă care se pretează la multiple și diverse adnotări”. Autorul, „nu numai familiarizat cu ideile critice, ci și obișnuit să le urmărească, din unghi logic, până la ultimele consecințe, [...] surprinde critica actuală «în exercițiul ei și în varietatea atitudinilor adoptate». [...] În tentativa sa, Ion Maxim pornește de la câteva constatări desprinse din teoria critică și din critica practică recent: propensiunea spre creație a criticii, tendința sa către autonomie, coexistența unei diversități a formelor critice. Dar întrucât critica «n-a putut fi, istoric, decât posterioară operei, nu concomitentă», fenomenul critic – opinează autorul – «nu e esențial», ci «secund, uneori secundar» [...] .Critica ar avea, se admite, rolul unei prezențe «mai degrabă catalitică decât modelatoare». [...] Primul și cel mai extins din cele 12 capitole ale cărții în discuție e consacrat problemei «fidelității și infidelității criticii», în speță atitudinii lui Nicolae Manolescu”, de al cărui stil autorul este vizibil câștigat. Alte capitole ale cărții examinează „contradicția dintre programul teoretic și realizările criticii lui Al.George [...] ,descoperă ideea coordonatoare a activității” lui Mihai Ungheanu: „necesitatea adecvării între operă și critic”, evidențiază „teribilismele” lui Virgil Ardeleanu, dar și „opiniile curajoase și cu adevărat onorabile ale criticului de la Steaua” sau atitudinea „relativistă” a lui Marian Popa pe care „se sfiește să-l ia în serios”. În atenția lui Ion Maxim intră și critica lui Cornel Regman, a cărui vigoare polemică este insuficient evidențiată; cele mai aspre observații se fac în legătură cu activitatea critică și cu stilul lui Al.Piru,

recenzentul considerând că autorul *Atitudinilor* „face campanie împotriva criticii lui Al.Piru”, ignorând faptul „că «notarul» Al.Piru e unul dintre cei mai diligenți istoriografi și un portretist expresiv. [...] Ca un contrapunct, [...] Ion Maxim oferă o interpretare pozitivă, nuanțată, a atitudinii lui Alexandru Paleologu, la care distinge judecata cumpănită și dreaptă, respectul consecvent față de adevăr, plăcerea amănuntului, perfecta politețe”. Cartea mai conține un examen al opiniilor literare ale poeților Al.Philippide, Ștefan Aug.Doinaș și Ilie Constantin, ale criticilor Victor Felea, Mircea Martin, Dumitru Micu, Nicolae Balotă și, la final, un profil al activității critice a lui I.Negoïtescu. Const.Călin își încheie cronică cu imaginea pe care și-a format-o după lectura volumului despre Ion Maxim: „Inteligent, mobil, cu o bună pregătire literară și filozofică, autorul *Atitudinilor* e lipsit totuși de nervul stilistic al scriitorilor ce strălucesc în afaceri polemice”. ■ La rubrica *Jurnal de istorie literară*, Al. Săndulescu scrie despre *Alecsandri și Provența*. Interesul istoricului literar este îndreptat spre momentul ce a făcut „de-a dreptul răsunătoare legăturile poetului român cu Provența” – câștigarea premiului pentru cea mai frumoasă poezie scrisă pe tema gîntei latine, la concursul din 1878 al «Jocurilor florale», aflate sub auspiciile Societății limbilor romanice din Montpellier; la festivitatea de premiere din 1882, Alecsandri a fost primit triumfal de poezii felibri și „numit Victor Hugo al României, ba chiar al Orientului, regele poezilor”. Prezentarea detaliată a afinităților lui Alecsandri cu peisajul, oamenii și poezia Provenței îl conduce pe Al.Săndulescu la concluzia că „orice mare poet (și bardul de la Mircești a fost un mare poet al vremii lui) deschide o fereastră spre lume. Având un temperament meridional și o formație de cultură franceză, Alecsandri a deschis în secolul trecut (al XIX-lea, n.n.) o fereastră spre Franța, iar la epoca deplinei sale maturități literare, o poartă anume spre Provența, ducând acolo mesajul originii latine a națiunii și limbii române, a luptei noastre pentru independență și suveranitate națională, în întâmpinarea căreia veneau și felibrii de la Montpellier. *Cântecul gîntei latine* era un cântec de prietenie, de aducere aminte și de speranțe, un imbold spre apropiere și o mai bună cunoaștere în spațiul culturii. Alecsandri și Mistral intuiau o idee care a devenit foarte actuală în vremea noastră și pentru care nu încetăm de a milita”. ■ Ion Apetroaie publică, cu prilejul a 90 de ani de la nașterea și o jumătate de veac de la moartea lui Urmuz, o conferință pe care poetul *Vasile Voiculescu* a ținut-o la Radio, în ziua de 2 ianuarie 1932, *Despre scriitorul Urmuz*, despre amiciția sa cu „bizarul și neconformistul Urmuz”, amiciție „adâncă” ce a durat de pe băncile școlii până la sinuciderea lui „Mitică Buzău”. Aceste amintiri, însoțite de nota-comentariu a lui I.Apetroaie, sunt „un prețios document istorico-literar pentru ambii scriitori. Aflăm că încă din liceu făceau literatură (Urmuz ca «ironist și zeflemist») și ca dizidenți față de disciplina școlară, excesivă, a directorului de la «Gheorghe Lazăr», [...] nu se dădeau în lături, în frunte cu «drăcosul Urmuz», de la farse bine jucate pentru a-și marca prezența

rebelă. [...] Poate și de aceea succesele școlare ale lui Voiculescu (cât și ale prietenului) nu fură strălucitoare. Legea compensației! Admirația pentru colegul cu un an mai mare: scriitor, muzician, pictor, e totală la Voiculescu; «vraja covârșitoare» ce o exercita Urmuz asupra generației sale, în care cu modestie se înglobează Voiculescu însuși, stăruie și după moarte. Memoriile în posteritate [...] alcătuiesc totodată un portret condensat, exact și vibrant al scriitorului Urmuz, deschizător de cale în avangarda literară europeană prin acel «umor amar, batjocură tristă, veselie de nebun», cum îl definește cu pătrundere Voiculescu. Alte noutăți îndrăznețe ca disocierea prozatorului muntean de umoriștii Twain și Jarry, apoi cele referitoare la unicitatea lui Urmuz nu sunt nici simplă complezență, nici afirmații pe alături de adevăr”. ■ La *Cronica edițiilor*, Mihai Drăgan discută despre reeditarea studiilor critice, a cronicilor literare, a eseurilor și recenziilor lui Pompiliu Constantinescu, în seria *Scrieri*, începută în 1967 (la E.P.L.) și încheiată cu volumul VI (ed. Minerva, 1973), „sub îngrijirea devotată a Constanței Constantinescu, soția criticului”. Se fac observații privitoare la modul cum a fost concepută ediția *Scrieri* (prefață Victor Felea), între care cea mai importantă este cea privitoare la „nerespectarea ordinii cronologice a articolelor și cronicilor și adoptarea criteriului alfabetic [...]”, volumele căpătând înfățișarea unor dicționare de autori, foarte lesnicioase când este vorba de a urmări, cronologic, opiniile lui Pompiliu Constantinescu despre un scriitor, dar inadecvate dacă vrem să ne facem o părere despre evoluția în timp a metodei criticului”. ■ La pagina *Mențiuni critice*, Fl. Dimoftache încadrează noul roman al lui Al. Simion, *Sângele unei vârste* (ed. Cartea Românească, 1973), în ansamblul scrierilor autorului, cu mențiunea că „denotă o evoluție a posibilităților autorului”. ■ C. Isac, evidențiază „o permanentă stare de evoluție” în dramaturgia semnată de Andi Andrieș în volumul *Interludiu* (ed. Eminescu, 1973), ce oferă „o imagine bibliografică elocventă pentru un dramaturg cu o distinctă personalitate, același de la debutul în 1963 când înfrunta, original, scheme aproape generalizate în teatrul acelor ani, pe tema tinereții, și totuși, într-o continuă înnoire a mijloacelor și a tematicii”. ■ C. Costin constată, la lectura volumului lui Grigore Ilisei, *Năvod pentru scrumbii albastre* (Junimea, 1972), că „deși imprevizibil, drumul lui Grigore Ilisei în proză s-a deschis sub auspicii favorabile!” ■ Traian Cantemir apreciază clasică metodă istorico-literară cu care I. Sârbu analizează opera lui *Camil Petrescu* (Junimea, 1973) pentru „reevaluarea lucrărilor ce-i aparțin și o verificare minuțioasă a pozițiilor deținute” în contextul literar al epocii. Studiului i se reproșează absența unui capitol referitor la publicistica scriitorului, dar se remarcă prin demonstrarea „legăturii evidente ce există între particularitățile sufletești ale scriitorului și între trăsăturile de fond ale eroilor operii sale”. ■ În *Cronica literară* semnată de C. Costin se fac aprecieri asupra volumelor de poezie *Arheopterix* (C.R., 1973), de Nicolae Prelipceanu – „*Arheopterixul* este o șaradă de aproape o sută de pagini. Cititorul este chemat să

ghicească, printr-un exercițiu de logică adesea reconfortant, gândul, gândurile, ideile subsumate rebusului. «Poetizarea» realității, Nicolae Prelipceanu o face cu fină maliție [...] *Arheopterix* onorează o conștiință civică exemplară, pentru care versul este mijlocul de livrare cel mai puțin sacru...». – și *Camera de recuzită* (Junimea, 1973), de Corneliu Sturzu, apreciat a fi „un autor de grațioase stanțe iscate dintr-o disciplină poetică exemplară, punctate nu o dată cu rostiri excepționale. Forța unei astfel de creații poate consta tocmai în fragilitatea gestului asumat. Un timid („intelectualul”!), poetul țese imagini din fir fragil cu puseuri de cinism, arderile nu țin mai mult decât o clipă, efectul de șoc se produce rar”. ■ Două pagini ale numărului din octombrie al revistei „Ateneu” sunt dedicate comemorării centenarului nașterii lui Grigore Tăbăcaru (1883-1939), (pionier în docimologia românească și cu intensă activitate în domeniul educației – fost profesor la Tecuci și Bacău). Doru Scărlătescu va evidenția în articolul său *Prieten al poeziei* activitatea culturală a lui Grigore Tăbăcaru care, în calitatea sa de „fost coleg de școală, prieten și colaborator apropiat al lui G. Bacovia”, va înființa, sub președinția sa, Societatea „Ateneul cultural” din Bacău, și va edita revista „Ateneul cultural” (martie 1925 – august 1928), sub direcția lui G. Bacovia și Gr. Tăbăcaru. Având un cult constant pentru Ștefan Petică, Gr. Tăbăcaru, posesor al manuscriselor poetului – pe care le va tipări prin eforturi personale, va întreține interesul pentru acesta prin rubrica permanentă *Amănunte necunoscute din viața și opera poetului Ștefan Petică* din noua revistă băcăoană. Doru Scărlătescu reproduce și o scrisoare adresată de Gr. Tăbăcaru fratelui poetului Ștefan Petică, în care se „oferă amănuntul că primul număr al «Ateneului» apărut sub îngrijirea lui Tăbăcaru și Bacovia trebuia să fie un număr festiv, închinat «întâiului simbolist declarat și veritabil»”. ■ Se publică poezie: Octavian Voicu, Constantin Olariu, Dan Verona, Horia Zilieru, Victor Kernbach, Constantin Ștefuriuc, Constantin Voiculescu, George Damian, Adrian Beldeanu, Crenguța Diaconescu; traducere de poezie: Sergiu Adam; proză: Mihai Stoian, Horia Gane; traducere de proză: Sergiu Adam.

● [„Cinema”, nr. 10] Continuând seria de articole dedicate scenariștilor, inaugurată în numărul precedent, Dinu Kivu semnează articolul *O șansă numită Eugen Barbu*: „Era imposibil ca personalitatea acestui prozator să nu fie «captată» de cinematografie. Și aceasta, pentru că – înainte de toate – Eugen Barbu este un autor spectaculos. [...] Toate romanele lui (începând cu cele de «fotbal») și mai toate schițele și nuvelele sale pot fi citite – primejdios de ușor! – în imagini, surprinse într-o latură a dinamicii lor concrete, remontate în planuri (chiar detalii) și secvențe. Barbu are voluptatea acțiunii voaiante (ce noroc pentru orice regizor!), dar și a decorului fastuos, opulent. [...] Este în proza sa această foame de senzorial, de amănunte vii și colorate. Cei ce l-au învinuit de «baroc» nu greșeau, îl subestimau doar, căci Barbu cultivă barocul cu o obstinație de suprem contemplator, care nu-și îngăduie să-și risipească colecțiile de bizarerii.” Continuând în aceeași manieră, Kivu declară că autorul *Princepelui*

ar fi putut fi scenaristul lui Fellini la *Satyricon*. ■ Cititorii sunt anunțați că „după 18 ani de la *Desfășurarea*, un nou film scris de Marin Preda” este în lucru, în regia lui Mircea Mureșan. Titlul nu este încă decis, *O oră din August* sau *La o margine de cer*, însă va fi un film „eroic, dar cu puține personaje, deci cu mult eroism pe cap de locuitor”. Întrebat ce îi place mai mult în scrisului Preda (fotografiat la filmări), regizorul declară că i-a citit toată opera, care l-a frapat întotdeauna de la primul rând scris: „Are un mod foarte direct, deci cinematografic, de a începe narațiunile. Ca și Rebreanu, care deschidea *Răscoala* cu un fel de apostrofare a cititorului [...] Marin Preda începe *Marele singuratic*, care, virtual, e un scenariu de film excepțional, cu o reflecție exclamatorie: «Un țăran, când vine la București, tot țărani caută.»”

● [„*Echinox*”, nr. 10] O anchetă asupra „teatrului în actualitate” ne relevă, printre respondenți, pe George Banu „cronicar dramatic și asist.univ. I.A.T.C.” și pe Alexa Visarion, regizor. ■ Histrionic și pozând într-un modest traducător al poezilor medievale francezi, Șerban Foarță încearcă să lămurească câteva din problemele estetice ale traducerii, întrebând-se, nu chiar retoric, ce traducem: „spiritul” sau „litera” și răspunzând: „Litera, deci; ea, litera, fiind «carnea» însăși – grație căreia un *spirit* urmează a se face manifest!”, devreme ce critica nu este decât „un veșnic *cortegiano*” al „Măriei Sale opera” (*Fals-tratat pentru uzul traducătorilor*). ■ Constantin Hârlav relevă, în cronica sa literară, contribuția lui Gh. Grigurcu (cel din volumul *Idei și forme critice*) la „oficiul de cronicar pe care-l onorează cu consecvență fiind dublat de meditația asupra condiției specifice a cronicii și a cronicarului” căci, remarcă C. Hârlav, „cronicarul literar (foiletonistul) continuă să fie, la noi, omul care-și inventează mereu – după o expresie a lui Cornel Regman – «genul și trebuințele». E o situație și ingrată și avantajoasă – ingrată pentru că, în genere, foiletonistului fără volum i se recunoaște destul de greu și de târziu vocația; avantajoasă pentru că lupta continuă cu materia și cu detractorii îi oferă criticului-cronicar, prin exercițiu îndelungat, prilejul de a se defini pe sine, de a-și mlădia limbajul, de a-l potrivi materiei”. ■ Microromanul lui D.R. Popescu, *Cei doi din dreptul Tebei*, formează subiectul cronicii literare a lui Nicolae Oprea: „Personalitate marcantă în cadrul prozei și dramaturgiei românești, Dumitru Radu Popescu manifestă înclinație spre capodopera de proporții reduse, densă în substanță, construită pe principiul condensării epicului prin juxtapunere de monologuri”. ■ Ion Vartic ne introduce în universul prozatorului Anton Holban, oprindu-se în special asupra obsesiei morții și a timpului fărâmițat (articolul *Obsesiile unui prozator*). ■ Al. Th. Ionescu aduce într-o discuție critică proza lui Pavel Dan dintr-o ediție critică realizată de criticul Nicolae Balotă (editura Minerva, 1973). ■ Mircea Ghițulescu publică fragmente din piesa de teatru *Astăzi avem invitați*. ■ Proză de Ștefan Damian, *Intoarcerea*. ■ Alex. Cistelean înțâmpină apariția volumului *La liliaci* prin mari rezerve critice: „De o platitudine pozastică, prin sensul lor strict epic și de rememorare, textele volumului fixea-

ză de la sine literatura de gen care l-a precedat la noi pe Sorescu: toată epica pășunistă, literatura de efuziuni liricoidale ale memoriei unei vârste preraționale, pe care poetul a cenzurat-o, scuturând-o de aluviunile lacrimogene. [...] Din nefericire, nivelul sublitar al volumului nu îngăduie, afară doar dacă nu vrem să ne amuzăm, altă luare în discuție decât din perspectiva intențiilor care au dus la realizarea lui (ceea ce exclude însăși rațiunea și teritoriul de manifestare al criticii). [...] Simplă proză, neaducând nici un câștig în literatura noastră, fie ea chiar și numai cea de orientare rurală, «La liliaci» marchează un punct avansat în destinul unei poetici aflată, după primele volume, în continuă disoluție” (articolul *Noua poezie rurală*). ■ Călin Manilici recenzează cartea lui Miguel de Unamuno, *Viața lui Don Quijote și Sancho* (Editura Univers, 1973), iar Sergiu Sălăgean scrie un eseu cultural despre Quijote din perspectiva lui Ortega y Gasset, atras fiind de atitudinea critică a lui Ortega y Gasset față de valorile culturii spaniole: „Formula lui Ortega este aceea a patriotismului critic. Ceea ce iubim trebuie să criticăm. Din acest unghi de vedere, gânditorul reproșează trecutului spaniol dogmatismul, lipsa de elasticitate, absența organicismului” (articolul *Meditații despre Quijote*). ■ In cadrul rubricii „vitrina cu cărți“, sunt de reținut trei recenzii: prima aparține lui Ion Buduca despre volumul *Madona din dud* al lui Cezar Baltag („Poate să pară acest volum un corespondent al ciclului balcanic barbian, dar el este profund original prin prospețime și originalitate.”); a doua este realizată de Virgil Suciș la volumul de cronici al lui Mircea Tomuș, *Răsfârângeri* (Editura Dacia, 1973) („[...] absența unei metode unice. Însăși această absență justifică, voit sau nu, titlul cărții : răsfârângeri, reflecții pasive tocmai prin caracterul activ pe care și-l revendică [...] tocmai prin situarea autorului pe aceeași lungime de undă cu criticul reflectat. În felul acesta formula «radiografeii» criticii noastre propusă de M. Tomuș se dovedește a fi nici mai mult nici mai puțin, decât ceea ce se vrea ; critică de constatare.”); iar a treia se ocupă de volumul de debut în proză a lui N. Prelipceanu, *Vara unui fost campion de pian*, semnată de Monica Păun. ■ Andrei Marga scrie un lung eseu filosofic cu titlul *Filosofia tehnicii*, din care cităm: „Analiza incidentelor dintre tehnică și viața socio-umană îl conduce pe Marx la un argument nou pentru teza cardinală a operei sale – imposibilitatea de a transcende contradicțiile societății umane moderne fără o transformare profundă, sinonimă cu comunismul. Reala depășire a acestor contradicții sau trecerea omului în poziția de stăpân și suveran al procesului de producție și, în fond, împlinirea veritabilului salt în imperiul coincidenței determinismelor primordiale cu dezideratele libertății, presupune pe lângă un tip esențialmente nou al realităților sociale, un nivel calitativ determinat al dezvoltării tehnicii.” ■ În seria documentelor de arhivă, C. Nistor dezvăluie publicului, din fondul Pimen Constantinescu al Facultății de filologie și istorie din Sibiu, câteva scrisori inedite ale lui Ilie E. Torouțiu către italianistul Pimen Constantinescu. ■ Constantin Abăluță traduce din Jean Pierre Faye și Jacques Roubaud.

• **[„Presa noastră”, nr. 10]** Carol Roman semnează un interviu cu Sașa Pană: „[...] Am debutat în presă ca publicist. Știu că, de obicei, se spune despre poeți că ei scriu mai întâi poezie și apoi trec la nuvelă, roman... Eu am început direct cu publicistica. E drept, o publicistică cu termeni cam violenți. Prima mea apariție a fost în ziarul „Luptătorul” – un ziar democrat pe care-l scotea Leon Algazi în 1921 – cu un scurt articol de demascare a comportării unui profesor care a spus niște lucruri nedemne elevilor, articol intitulat „Un nebun”. Fiind atunci elev în clasa a 8-a de liceu – cum ar fi clasa a XII-a de azi – desigur că nu puteam să-l iscălesc cu numele meu. De aceea a apărut sub semnătura anonimă a lui X. După aceea am mai publicat articole prin „Gazeta Dorohoiului” (Dorohoiul este orașul copilăriei mele, acolo locuiau părinții mei). Abia peste un an am trăit cel de-al doilea debut al meu, dacă se poate spune așa, de astădată ca poet, în ziarul „Rampa”, o poezie-parodie care se chema „Poveste banală”. Intrebați dv. de acel impuls de a pune mâna pe condei. Trebuie să precizez că în casa mea, a părinților a fost ani întregi o redacție. Așa că de mic copil, de pe vremea când aveam 5–6 ani și mai târziu în casa noastră se scotea o revistă de medicină populară. – *Ce gândiți despre revistele literare, despre ziare?* – Drept să fiu sunt bune, bine organizate... Sunt convins că mai bine lucrează în redacții cei tineri. Ei sunt mai curajoși. Noi care am fost odată curajoși suntem astăzi ca un leșt. Evident, nici vorbă, poate să fie și un cap matur pe acolo, dar cei tineri să conducă, să le scrie. Noi când am scos reviste eram tineri. Cât privește ziarele, îmi plac atunci când sunt bine scrise, când tratează probleme care ne ard. Din păcate nu întotdeauna sunt scrise așa cum mi-ar plăcea. Mi-a displicut și-mi displace încă stilul, fraza căldicică, sfătoasă cu tot dinadinsul... Îmi displace, apoi, cu totul acea frază pseudo-patriotică, patriotardă, pe care o întâlnesc uneori, spre neplăcerea mea. Mi-ar plăcea, apoi; să existe o mai mare diversitate de stiluri și tematică mai bogată. Cel care face articolul să folosească și câte o imagine, câte un cuvânt de duh, să-l facă astfel mai valoros, și acel articol să fie capabil să influențeze mai mult. [...] – *V-aș ruga să creați o strofă dedicată cuvântului ziarist, așa după cum știu că ați făcut cândva ...* – Într-o perlă de cerneală așteaptă Universul/Și aripioara peniței e motorul minune./Pentru recordul de distanțe în clipă./Neștiute poteci/cascade ucigașe/itinerarii la pândă/Călătorii discontinue./Cuvântul scris trece ca un bolid/Fiecare frază ridică un pavilion/Fiecare eveniment, nimbul unei experiențe,/Scriem azi cronică zilelor de mâine.// Citi-tor, întinde brațele./Acest cearceaf cuprinde viața de fiecare zi/A planetei. [...]. □ I Felea publică partea a patra a studiului *Ziare dintre cele două războaie*

• **[„Ramuri”, nr. 10]** Articolul politic al acestui număr se intitulează *Politica partidului – formă supremă de angajare a poporului nostru*. ■ *Publicistica lui Zaharia Stancu*, de Ov. Ghidirmic. ■ *cartea de critică*: G. Gheorghiuță semnează două cronici. Prima este dedicată cărții lui Șerban Cioculescu, *Itine-*

rar critic. *Clasicism și romantism*, de D. Păcurariu, este subiectul celei de-a doua cronici. ■ *cronica literară*: Al. Piru scrie despre poetul *Ion Gheorghe*. ■ *Cărți noi la „Scrisul românesc”*: *Poeme*, de Hristu Cândroveanu, *Ștergar românesc*, de Virgil Carianopol. Ambele recenzii sunt semnate de Ovidiu Ghidirmic. ■ *Gib Mihăescu, Zilele și nopțile unui student întârziat*. ■ *Studii, mărturii, documente: Bolintineanu în opinia criticilor (I)*, de D. Păcurariu. ■ *Perspectivă la „Ion”*, de Aureliu Goci. ■ *Liviu Rebreanu. „Răscoala”. Note din mers*, de Valeria Dumitrescu. ■ *cartea străină*: Octavian Lohan scrie articolul *Idealul lui Unamuno*, care are ca subiect cartea lui Ortega y Gasset, *Viața lui Don Quijote și Sancho* (trad. de Ileana Bucurenciu și Grigore Dima, pref. de Andrei Ionescu, ed. Univers, București, 1973). ■ Sunt publicate poeme de Virginia Mușat, Ioana Dinulescu, Mihai Dușescu, Anca Digă, Virgil Ivănescu, George Niță.

● [**„Secolul 20”, nr. 10**] În grupajul intitulat *Surprizele unui atelier*, sunt scoase la iveală traduceri inedite ale lui Marcel Breslașu din Edgar Allan Poe (între care *Corbul* și *Ulalume*) și Rainer Maria Rilke, precum și textul unei conferințe, *Muzică și poezie*, ținută la Sala Dalles în 1955. Reamintind faptul că poemul a fost dintotdeauna cântat, „de la cântărețul psalmilor până la poeții gazelurilor și hai-kaiurilor” și până la „generații de rapsozi și de barzi, de trubaduri și de menestrelți”, Breslașu deplângea fractura relativ recentă: „Lipsite, atât muzica pur instrumentală, cât și poezia, de un echilibru lăuntric, fugăresc himera unei perfecțiuni periferice și, în narcisismul lor steril, se înverșunează să explice sau să dea de înțeles ceea ce nu pot să spună sau să cânte.” Revelațiile acestor piese de laborator, la șapte ani de la moartea poetului, sunt comentate de Nichita Stănescu (în articolul intitulat *Un om din breasla fluturilor*: „Neîntrecut maestru al limbii românești, inventa mai multe nume decât lucrurile care să le poarte. Era tot o vorbire și era tot o dragoste de literatură. Traducea din Nemțește, din Englezește, din Vulturește, din Iepurește, din Șerpește și din Îngerește! Și asta din dragoste pentru creierile noastre.”), de Geo Șerban (*Migală artizană și discreție*), de Petre Solomon (*În atelierul poetului*) și de Doru Popovici (*Euforia nostalgică*). ■ Titrând *Lecturi americane în decor baroc*, Andrei Brezianu descrie atmosfera seminarului de studii americane găzduit de Castelul Leopoldskron din Salzburg, unde, în acest an, a fost prezentată liber, „ex-cathedra”, revista „Secolul 20”, stârnind aprecieri și aplauze unanime. „Surpriza depășește toate așteptările. Se sugerează cucăldură difuzarea publicației românești în lumea literară și artistică din alte țări prin traduceri sau rezumate în limbi de circulație mondială. Se cer explicații suplimentare. Exemplarele circulă printre rânduri. Elogiile nu conțin. [...] Cu bucurie, acest public de specialiști înțelege că în România, cultura și literatura lumii sunt receptate cu promptitudine, într-un mod original, caracterizat prin inteligență critică și discernământ, prospețime și deschidere în opțiuni.” ■ „O scurtă vizită în Varșovia în această toamnă ne-a convins încă o dată de interesul

manifestat culturii românești de către editurile, redacțiile de reviste și în general de către scriitorii din R. P. Polonă”, își începe Rodica Ciocan-Ivănescu articolul intitulat *Note din Polonia*. Urmează o trecere în revistă a rezultatelor acestui interes, pornind de la piesa *Opinia publică* de Aurel Baranga, jucată constant cu succes pe scenele varșoviene, până la texte apărute în reviste (de A. E. Baconsky, Tristan Tzara, G. Ciprian) sau articole și eseuri semnate de Marin Bucur (despre modernismul românesc), I. Hobana (despre literatura științifico-fantastică) ș.a.

● **[„Tânărul leninist”, nr. 10]** Cu prilejul *Tricentenarului Cantemir* semnează articole omagiale: Alexandru Dușu, Vasile Vetișanu. ■ Alexandru Dușu se întreabă: *Dimitrie Cantemir: o conștiință preiluministă?*: „Spiritul rațional pe care Cantemir îl introduce în interpretarea istoriei, vădit mai cu seamă de canoanele fixate la începutul *Hornicului*, este o expresie a maturității la care a ajuns gândirea română în epoca umanistă. În *Divanul*, Cantemir preia o îndelungată tradiție de cultivare a virtuților pentru a o transpune pe planul comportării în societate; înțelepciunea recomandată de vechile cărți de comportare se ancorează în politică, în colectivitate ce își propune un program de existență”. ■ Vasile Vetișanu notează despre *Umanism și universitate*: „Finalitatea umanistă a ideilor lui Cantemir este revelatorie pentru modul în care condiția umană poate fi dirijată către un scop nobil. [...] Cantemir a fost un enciclopedist și erudit pătrunzător prin spiritul său dinamic care, extinzându-se, nu s-a răsfirat și risipit, ci a elaborat sinteza de sine stătătoare, în care diversitatea planurilor, aidoma unor fășii de relief, se întâlnesc pentru a ne reda întregul”. ■ M. N. Rusu, în textul *Despre personalitatea editorialelor de revistă*, apreciază activitatea lui George Ivașcu în cadrul revistei «România literară»: „Sunt aproape doi ani de zile de când George Ivașcu semnează editorialele revistei «România literară». Regularitatea acestui efort merită toată atenția, articolele lui G. Ivașcu nefiind niște editoriale în genul cu care ne-a obișnuit o parte a presei literare, și nici o simplă rubrică, chiar substanțială, a cunoscutului critic și istoric literar. Ele sunt ceva mai mult. În măsura în care articolele de pe pagina întâi a «României literare» reușesc să unifice sub un semn sau altul diversitatea de materiale din interiorul revistei, ele se constituie într-un fel de program al ediției respective. [...] Pe de altă parte, însemnările lui George Ivașcu, în măsura în care abordează problematica stringentă a actualității noastre literare, se configurează ca pledoarii pentru o idee sau alta teoretică, înărcată de bogata sa experiență literară. În această măsură ele au valoare în sine și pot alcătui oricând sumarul unui interesant volum de publicistică substanțială, concretă, reflectând devenirea fenomenului nostru literar și cultural, ca și unghiul nou sub care este privită istoria literaturii”.

● **[„Teatrul”, nr. 10]** Redacția revistei publică un articol de fond intitulat *La început de stagiune. Premise, obligații, speranțe*. „Gândirea teatrală, direcționată și învigorată în ultimii de ani de gândirea politică, se cere, dialectic,

regândită teatral pentru a se dimensiona din nou și specific și adecvat cerințelor publicului consumator și mai ales doritor de artă. Acest public este și el, de mult, un public politic, la noi. El caută în consecință, în teatru, nu atât confirmarea cunoașterilor și convingerilor lui, cât revelarea unui țesut afectiv ideilor și problemelor politice în care trăiește și la care cugetă, cât deschiderea aceluia orizont inefabil care conferă ideii - politice sau filozofice - freamătul de vrajă și de tulburare al experienței de viață. Lucrarea dramatică și fapta de teatru care se opresc la ce și cât știe și gândește spectatorul îi sărăcesc practic acestuia conștiința, se plasează nu la același nivel cu spectatorul (ceea ce ar fi, și așa, în dauna actului artistic), ci la un nivel subordonat lui. Argumentul artistic și efectul artei - cu tot depozitul lor de concepție, de limbaj, de înfiorare sunt singure în măsură să-și dea sentimentul plenitudinii, să-i sporească rodul convingerilor proprii, să-l întărească în conștiința apartenenței lui active la epoca și lumea lui". ■ Cu ocazia deschiderii Teatrului Național, Aurel Baranga publică *Câtă iubire, atâtea speranțe*. ■ În *Pseudoantinomii*, Ion Pascadi scrie despre *Artă sau virtuozitate*. ■ În *Ancheta Revistei „Teatrul”*, cu titlul *Locul și rolul dramaturgiei noastre azi*, Eugen Barbu, I. D. Sârbu, Corneliu Leu, I. D. Șerban răspund la întrebările: „1. Care este, după părerea dumneavoastră, locul dramaturgiei originale în anii de după Eliberare? 2. Ce tendințe și valori artistice vi se par caracteristice acestei dramaturgii? 3. În ce măsură reflectă ea problemele politice ale epocii noastre și ale construcției umane, și în ce măsură este eficientă funcția ei educativă? 4. Ce vă propuneți, ca dramaturg, în anul jubiliar 1974?” Eugen Barbu consideră că: „1. Desigur, un loc însemnat pentru că ea a răspuns unei necesități sociale. Au existat la început piese conformiste, dar utile, pe urmă s-au abordat cu curaj marile teme ale epocii. Nu aș vrea decât să vă amintesc prezența unui Baranga sau a unui Everac, care au dat în piesele lor pulsul ultimilor ani, au pus în fața publicului problemele cele mai la zi. Asta este foarte mult. 2. Cred că cel mai bine s-a reușit în comedie. Tendințe ar fi: o prea multă imitație după Brecht, o sofisticare a textului teatral care-l face de fapt ateatral. Dramaturgii noștri (vorbes despre cei ce nu reușesc) pun pe actori să rostească texte livrești pe scenă. Or, teatrul este, înainte de orice, oralitate, discuție ca în viață, fără farfastăcuri stilistice. 3. Tendințele politice sunt reflectate cu onestitate, dar mi se pare că ar trebui ceva mai mult. Cât privește eficiența educativă a teatrului, eu cred că ea există atâtea vreme cât dramaturgia este perfectă, regia bună și jocul actorului strălucitor. Teatrul nu este amvon. El trebuie să fie înainte de orice superior. Restul sunt cuvinte de ședințe. 4. Scriu o comedie intitulată *Ultima călătorie*, de fapt o satiră la adresa miliardarilor din lumea întreagă, cu implicații pe care o să le deslușiți la reprezentația dintâi a piesei”. ■ În *Cronica dramatică*, Mira Iosif prezintă *Meșterul Manole* de Lucian Blaga („Pe scena Naționalului din Cluj, unde drama lui Blaga a mai fost reprezentată în stagiunea 1929-1930, *Meșterul Manole* are o semnificație adâncă, răspunzând cerințelor simultane ale unui

public de diferite vârste și formații, public deprins aici, mai mult ca în orice alt centru cultural al țării, cu lectura dramaturgiei blagiene. Condiția lecturii prealabile e importantă, fiindcă trebuie spus de la bun început că Alexa Visarion propune o formulă proprie în abordarea poemului dramatic, un decupaj regizoral în care a integrat cu o funcție accentual demonstrativă scenografia lui Vittorio Gassman, și într-o mare măsură răspunsurile actorilor. Așadar o montare „de autor”, firească în operația frecventă de recitare a clasicii, ce ilustrează în primul rând punctul de vedere al directorului de scenă a textului lui Blaga. *Meșterul Manole* e fidel spiritului blagian, chiar dacă nu literei, potențează cu o maximă expresivitate scenică ideile dramei chiar dacă pasaje de respirație lirică și incantație metaforică au dispărut din montare. Spectaculoasa teatralizare a piesei apare acum ca un argument suplimentar în infirmarea tezei despre dificultoasa aderare a poeticei lui Blaga la scenă”) și *Unchiul Vanea* de A. P. Cehov (Teatrul Național din Cluj); M. I. publică o cronică teatrală a piesei lui I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă* (Teatrul de Comedie); Valeria Ducea scrie despre *Cititorul de contor* de Paul Everac (Teatrul de stat din Oradea, secția română); Virgil Munteanu despre *Adâncimi* de Constantin Chiriță (Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila); Al. Popovici despre *Casa de mode* de Theodor Mănescu (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”); Ileana Popovici despre *Locul tău sub soare* de Gh. Robu (Teatrul Național din Craiova); V.D. despre *Philadelphia, ești a mea* de Brian Friel (Teatrul Mic); I. P. despre *Aici a dormit George Washington* de G. Kaufman și M. Hart (Teatrul „Nottara”); V. M. despre *Lozul cel mare* de Șalom Alehem (Teatrul Evreiesc de Stat); Manuela Moldovan despre *Antigona* de Sofocle (Teatrul de Stat din Arad); V. M. despre *Cuza Vodă* de Mircea Ștefănescu (Teatrul Dramatic din Galați); V. D. despre *Acul cumetrei Gurton* de W. Stevenson (Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani); C. Paraschivescu despre *Acești îngeri triști* de D.R. Popescu și *Revolta de pe Caine* de H. Wouk (Teatrul de stat din Oradea, secția română); Cristina Constantiniu despre *Casa care a fugit prin ușă* de Petru Vintilă și *Micii burghezi* de Maxim Gorki (Teatrul de Stat din Reșița); Florin Tornea despre *Casa care a fugit prin ușă* de Petru Vintilă și *Vrăjitoarele din Salem* de Arthur Miller (Teatrul Dramatic din Brașov). ■ Constantin Paraschivescu publică *Marginalii la teatrul lui Horia Lovinescu*: „O clasificare foarte aproximativă ar împărți piesele acestui dramaturg în drame sociale (*Citadela sfărâmată, Surorile Boga, Febre, Al patrulea anotimp, Moartea unui artist, Și eu am fost în Arcadia*), drame simbolice (*Hanul de la răscruce, Paradisul, Jocul vieții și-al morții în deșertul de cenușă, Omul care și-a pierdut omenia*), drame istorice (*Petru Rareș*), la care s-ar adăuga, ca diversitate de gen, piesa polițistă (*Omul care...*) și comedia (*O casă onorabilă*). Exceptând ultima, toate sunt exemple ale genului și se impun ca atare conștiinței publice, iar puterea lor de penetrație, ca și propria capacitate interioară de dozare a edificiului, de arcuire armonioasă și semeață, se explică tot prin puterea de a *emana energie vitală* și

nu, în primul rând, prin structura idelor. Dramaturgia lui e considerată, îndeobște, ca fiind o dramaturgie de idei. Dar adevărul e că ceea ce o particularizează și-i dă valoare este autenticitatea timbrului vital și măiestria dovedită în construcție”. ■ Revista publică „comedia polițistă în 7 tablouri” *Misterioasa convorbire telefonică* de Virgil Stoenescu. ■ În *Detalii*, George Banu scrie despre *Brechtianismul lui Mazilu*, realizând o scurtă paralelă între cei doi autori.

● [„**Transilvania**”, nr. 10] Sub titlul *Tineri poeți sibieni* citim: Nicolae Petru (*Patriile de floare*), Arnold Kartmann (*Pentru*, în românește de Wiltrud Kartmann), Dănilă Dan (*Mai bine*), Dragoș Olariu (*Jubește-mi arborii*), Zâna Pop (*Sete*), Corina Lițescu (*Imagini din tren*), Cornel Brahaș (*Uimirile*). ■ În *Album sentimental* citim un fragment din *Însemnare a călătoriei mele* de Dinicu Golescu, intitulat *Sibiul*. ■ Aurel Călinescu publică *Tronul alb al Moldovei. Memoriei pictoriței Cici Constantinescu*. ■ Numărul se deschide cu *Prestigiul internațional al României Socialiste*, semnat Transilvania: „Recenta vizită de lucru a președintelui Nicolae Ceaușescu în unele țări ale Americii latine constituie nu numai un mare și elocvent triumf, ci și o confirmare a prestigiului incontestabil de care se bucură România în lume. Poporul nostru încearcă sentiment de reală mândrie și-și mărturisește bucuria prin fapte deosebit de mărețe. Entuziaștele angajamente cu care a fost întâmpinați sosirea delegației noastre; cuvintele de adânc respect devotament cu care a fost și este salutată întotdeauna apariția tovarășului Nicolae Ceaușescu în public și mesajele care sosesc zilnic pe adresa Comitetului Central al partidului reprezintă dovezi pregnante ale dragostei cu care este înconjurată conducerea noastră de partid și de stat. Ea izvorăște și din conștiința clară că România și-a cucerit un loc aparte printre celelalte popoare ale lumii datorită, în primul rând, strălucitoarei personalități a președintelui nostru, înțeleptei politici externe pe care o duce statul nostru, pe toate planurile”. ■ Romul Munteanu publică studiul *Critica sociologică și raporturile dintre biografie, operă și societate*: „În această etapă de diversificare excesivă a sistemelor criticii literare, critica sociologică nu poate ajunge la o înțelegere totală a raportului dintre autor-operă și societate decât prin conjugarea sa firească cu alte metode. În acest context, credem că năzuința spre critica totală se va cristaliza în curând ca un deziderat imperios al epocii noastre”. ■ Aflăm că a decedat George Popa: „A murit, la Mediaș, în ziua de 19 septembrie, poetul și publicistul George Popa, cu puține zile înainte de a împlini vârsta de 61 de ani. Numele lui se leagă de dezvoltarea literaturii și a mișcării revuistice transilvănene a ultimelor patru decenii. De asemenea, și-a adus, cu elan și dăruire, contribuția la organizarea vieții artistice medieșene, la acțiunea civică și patriotică de popularizare în mase a valorilor culturale”. Revista publică patru poezii de George Popa (*Câteva fericiri; Pâine și flori; Frunte întoarsă; Pasăre întoarsă*). ■ Acest număr este dedicat lui Dimitrie Cantemir. Citim texte semnate de Vasile Netea, *Dimitrie Cantemir, istoric*

al românilor; Alexandru Boboc, *Dimitrie Cantemir, și cugetarea modernă*; Gheorghe Stoica, *Descrierea economică a Moldovei în opera lui Dimitrie Cantemir*; Al. Vilan, *Umanismul și filozofia lui Dimitrie Cantemir*; Aurel Decei, *Dimitrie Cantemir, orientalist român și european*. ■ Mircea Tomuș semnează cronică literară la *Secțiunea de aur* de Vasile Nicolescu: „Prin tensiunea înălțării ca motiv poetic dominant care te confundă cu o dimensiune fundamentată a spiritului uman, prin elanul spre depășirea limitelor, elan convertit în experiență, trăită, la rândul ei, cu maximă acuitate și având ca rezultat dăruirea de sine, ștergerea limitelor individualului, poezia lui Vasile Nicolescu se situează, de la sine, firesc, pe reperele clasicității fertile, ale cărei reprezentări geometrice sunt rezultatul efortului de cunoaștere al poetului aplicat problematicii umane majore. De altfel, nu se putea un titlu mai fericit decât *secțiunea de aur* pentru a marca sintetic, prin efigie, acest conținut prin care umanul este exprimat în dimensiunile sale fundamentale: spirit și materie, geometrie și substanță corporală”. ■ Cronică literară la *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru este semnată de Titu Popescu: „O poezie a genezei se confundă, la Ioan Alexandru, cu însăși geneza poeziei. Iată, deci, că o gravitate înfiorată se definește la intersecția fertili a reflexivității cu patosul romantic al existenței, a meditației general-omenești cu atracția spațiului național, plin de sugestii, a încărcăturii livrești cu frustetea simbolului folcloric. Este un drum original, pe care poetul îl trasează cu pregnanță atât în cadrele, firește – bogate, ale generației sale, cât și în cele ale poeziei noastre actuale. Ioan Alexandru, poetul, nu are înainte predecesori, ci o întreagă dimensiune a liricii noastre naționale”. . ■ În rubrica *Bibliografie* citim despre editurile Editura Academiei Republicii Socialiste România, Editura Albatros, Editura Facla, Editura Ion Creangă, precum și despre cărți în limba germană apărute la Editura Dacia și Editura Facla. ■ În *Revista revistelor* prezentările sumarelor revistelor sunt împărțite în categorii *Ideologie, Critică, Poezie, Proză, Istorie literară*. ■ În *Curier* aflăm: „Sâmbătă, 1 septembrie a avut loc, în sala «Astra», întâlnirea revistei «Tribuna României» cu cititorii sibieni. A răspuns întrebărilor adresate de către participanții la dezbatere tovarășul Paul Anghel, redactorul șef al prestigioasei reviste”.

● [**„Vatra”, nr. 31/octombrie**] În rubrica *Filtre*: poezie recenzată de Dumitru Mureșan: *Cumplita Apoteoză* de George Alboiu (editura Cartea Românească, 1973), *Ochii fastului* de Ion Țugui (editura Dacia, 1973); proză recenzată de Silvia Udrea: *Aproapele nostru, aproape*, de Platon Pardău (editura Eminescu, 1973), *Sepia*, de Marcel Constantin Runcanu (editura Dacia, 1973); ediție recenzată de Titus Moraru: *Istoria civilizației române moderne* de Eugen Lovinescu (editura Științifică, 1972) ■ *Atitudini – Un baroc al involuției*: Anton Cosma: „Numesc barochism diferența frapantă dintre rafinamentul expresiei și banalitatea totală a conținutului, adică, în ultima instanță, un manierism însumat paradoxal cu lipsa unui elementar simț estetic.” Barochismul este prezent în romanul de debut al lui P. Jaleș, *Vânzătorul de memorii*,

prin ambiguitatea fără miză, elemente baroce utilizate fără originalitate, care rezultă în manierism, și într-o anumită încercare eșuată de construcție a polifoniei românești. ■ *Cronica literară* de Dan Culcer asupra lui Ben Corlaciuc: *Starea de urgență* (C.R., 1972); în cronică despre Radu Cosașu, *Supraviețuiri* (C.R., 1973), citim cum volumul este alcătuit din „nuvele” în care aluzia este filonul principal, volumul reconstituind mentalitatea epocii postbelice: „L-aș numi pe Radu Cosașu un Blecher (din *Întâmplări din irealitatea imediată*) mai ales social, mai sensibil la influențele acestuia asupra comportamentului psihic”. ■ Articol de Sergiu Tismăneanu despre volumul de debut al Vioricăi Mereuță (*Singurătatea păsărilor*): *Poezia între voința și ambiția de a fi*: sensibilitatea și solidaritatea cu timpul în care poeta scrie sunt elementele principale pe care se fundamentează volumul, însă poeziile sunt caracterizate de un sentiment al grabei, oferind impresia de creații neterminate: „Deocamdată poezia Vioricăi Mereuță e o poezie izvorâtă nu atât din har și chin creator cât din voință și ambiți de a fec poezie”. ■ În categoria *Excelsior*: redarea unor grupaje de poezii aparținând lui Mircea Duca (*Drum spre Iancu, Blaj 1973, Peisaj de elegie*) și Cornелиei Velțan (*Anotimp, Pămînt, Interval*) ■ Rubrica *Radar* conține o traducere din Ștefan Țanev (*Hamlet XX*) și Mihail Berberov (*Fără metafore*) de Maria-Magdalena Mutașcu; *Dramaturgi și piese ale secolului XX: Pirandello*: temele sunt demnitatea umană, drama cunoașterii umane; Costel Ionescu îl apropie pe Pirandello de Eugen Ionescu, Beckett, Osborne, Albee; ■ Poezie sudamericană (traducere de Angela Teodorescu și D. Marian) de Carlos German Belli, Fernando Paz Castillo, Jorge Luis Borges, Aljandra Pizarnik (traducere de Mirela Petcu) ■ *Antologie Science-Fiction*: este publicat prozatorul Matthew Gant, cu opera *Avanpostul* (traducere de Florica-Eugenia Codurachi).

●[„**Viața militară**”, nr. 10] Număr dedicat zilei de 25 Octombrie. Publică versuri: Adrian Merlușcă (*La glasul Patriei*), Nicolae Dumbravă (*Romantică*), Dragoș Vicol (*Poem lui 25 Octombrie*), Virgil Carianopol (*De ziua ta*), Eugen Frunză (*Cu fața la drapel*), reportaj: Adrian Merlușcă (*Sentimentul marilor răspunderi*), Ion Căpeț (*Tanchistul*), Constantin Strună (*Nebănuita chemare*), Traian Uba (*Un ostaș*), Dragoș Drăgoi (*Cu ecusoane tricolore*), Ion Grecea (*Prima promoție de femei cadre ale armatei noastre*), studii: Virgil Căndea (*300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir*), proză și însemnări: Radu Theodoru (*Eroica, III*), Vasile Bârză (*Supraviețuitorii*), Nicolae Minei (*“Vulpea Deșertului” în capcana unei farse macabre*). □ Nicolae Baltag semnează o cronică de carte volumului polițist *Aventură nocturnă* de Manole Auneanu, alături de Aurel Martin care comentează volumul de versuri *Poemele țărâni* de Tudor Argezi, o selecție alcătuită de Mircea Iorgulescu. Nicolae Dumbravă încurajează la *Poșta redacției* pe Ovidiu Suciuc, Zaharia Pleșa, Al. Florin Țene.

●[„**Viața românească**”, nr. 10] Dinu Flămând propune *Joc secund: o analiză*: „Reliefulurile lumii pozitive conțin în ele și tiparele negative ale aceleiași

lumi. A scrie sau a nu scrie sunt doar oscilațiile iluziei. Durata «jocului secund» nu este alta decât durata gestului spontan care deschide o carte”.

■ Roxana Sorescu identifică *Variante și permanente în poezia lui Arghezi*: „Scindat și în permanentă luptă cu sine, obsedat de o idee ce revine mereu în alte forme, poetul aspiră spre expresia limpede, logică, unitară în termenii ei, clasică. Temperamentul i se ajustează după tiparele cuvântului și după legile construcției. Sensul ultim al modificărilor operate de Arghezi de la o ediție la alta stă, dincolo de potrivirile stilistice, în sublinierea opozițiile fundamentale care acționează la nivelul expresiv, ca și la nivelul ideatic”.

■ De romanul lui Al. Simion, *Sângele unei vârste* (Eminescu, 1973) se ocupă Eugenia Tudor-Anton: „În acest sens cartea *Sângele unei vârste* rămâne o carte despre frumusețea stranie a unei iubiri târzii, iar ultima parte a cărții, scrisă la un nivel tensional înalt, cea mai izbutită din carte. Ciudățenia acestei iubiri pare însă, la lectură, foarte firească, ceea ce denotă din partea scriitorului o deplină stăpânire a mijloacelor sale”.

■ M. Nițescu recenzează romanul lui Petru Popescu, *Sfârșitul bahic* (C.R., 1973): „Dincolo de punerea în scenă a faptelor ca atare, ironia este aceea care subminează tot ce trebuie subminat și discreditat în *Sfârșitul bahic*. Eroul povestește mult mai târziu cele întâmplate, de unde alternanța care dă culoare textului, dintre înțelegerea maturizată, ulterioară a faptelor, și naivitatea celui dinainte. În vorbele lui e prezentă credulitatea, sau aparenta lui credulitate, și ironia prin care autorul îi corectează subtil naivitatea [...]”.

■ Florin Mihăilescu prezintă două studii critice. □ Alexandru George, *La sfârșitul lecturii* (C.R., 1973): „Originalitatea și independența de spirit a lui Alexandru George sunt totdeauna servite la timp de o erudiție nonșalantă și sobră care conferă susținerilor critice temelia obiectivă a faptelor și argumentelor istorice. Limbajul intelectual sever, lucid și neted, ce amintește când de Cioculescu și când de Pandrea sau Camil Petrescu, introduce pe cititor în universul de probleme al unui spirit pertinent și acut, la care nu numai adevărurile, dar și erorile rămân inteligente”.

□ Mihail Diaconescu, *Gib I. Mihăescu* (Eminescu, 1973): „Ezitănd să treacă dincolo de ceea ce și-a propus să fie, adică în domeniul ipotezelor și al interpretărilor cutezătoare, monografia lui Mihail Diaconescu trebuie judecată ca atare. Ea constituie, în aceste limite, un început necesar, dincolo de care nu va putea să ajungă decât o altă carte [...] Deocamdată, Gib Mihăescu, scriitorul de mare și încă insuficient cunoscută și recunoscută însemnătate, are o monografie!”.

■ În cadrul rubricii intitulate *Note de lectură* semnează texte: G. Dimisianu, Dorina Suhanea, Adrian Georgescu. □ G. Dimisianu semnalează apariția ediției *Opere II* (Minerva, 1972) a lui Tudor Vianu: „Volumul 2 al *Operele* grupează studiile consacrate de Tudor Vianu literaturii noastre din secolul trecut, de la Anton Pann, Alecsandri, Odobescu, Hasdeu, trecând prin Junimea și marii clasici până la Delavrancea, Vlahuță, Macedonski. Secolul a îmbrățișat aproape în tot ce a dat reprezentativ, atenția principală îndreptându-se, bineînțeles, către Junimea și către marii

scriitori afirmați în ambianța junimismului: Eminescu, Caragiale, Creangă, Slavici și Titu Maiorescu, magnifică însumare de energii creatoare încordate spre misiunea înaltă a renașterii spirituale românești”. □ Dorina Suhanea se referă la volumul de versuri al lui Aurel Rău, *False proze* (Eminescu, 1973): „Discontinuu în aparență prin varietatea subiectelor abordate, cartea lui Aurel Rău constituie de fapt jurnalul unui literar receptiv. O parte din cele douăsprezece articole au apărut în «Steaua»”. □ De volumul de nuvele al lui Radu Cosășu, *Supraviețuiri* (C.R., 1973), se ocupă Adrian Georgescu: „Titlul ultimului volum de nuvele al lui Radu Cosășu – *Supraviețuiri* – este el însuși definitiv pentru această fază a expresiei sale artistice. Problematika noii cărți, în liniile ei mari ar fi: obstinația insului de a-și releva lui însuși propria-i identitate de-a lungul mai multor vârste, cu prețul unor dramatice eforturi pentru păstrarea și apărarea zonelor celor mai intime ale ingenuității. Personajele întreprind autosondaje amănunțite în propria biografie”. ■ N. Steinhardt semnează două texte. □ În primul, *Una caldă, alta rece*, conchide: „Prorocirile și sistematica lui Mc Luhan urmează să le verifice trecerea timpului; ele constituie deocamdată un punct de vedere original, cu a cărui terminologie este util a face cunoștință. Efectele celor două media esențiale – radioul și televiziunea – una caldă, alta rece, el le consideră în general fericite. Că sunt ca în orice inovație [...] și reziduri perturbatorii, este sigur, prevăzute și ele în vorba românească una caldă, alta rece, a cărei semnificație depășește poate cadrul strict morfologic, causal, distributiv”. □ Al doilea text conține rezumatul numerelor 12-13/ 1973 al revistei „Tomis”: „Variat și interesat poate fi pe drept cuvânt și fără exagerație socotit materialul cuprins în numerele din 25 iulie și 10 iulie a.c. ale revistei constănțene. Sunt abordate, critic și cu deplină libertate de gândire, o seamă de probleme”.

NOIEMBRIE

1 noiembrie

- [„Munca”, nr. 8072] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă romanul lui Virgil Duda, *Deruta*.

- [„Scântea”, nr. 9678] Ziarul comemorează *Doi ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 Programul educației comuniste în acțiune*. Sub titlul *Menirea educativă a artei*, citim trei texte: *Un îndemn devenit profesiune de credință* de Teodor Bratu, *Puterea de influențare a celei mai cuprinzătoare mișcări artistice* de Teodor Gheorghiu și *Judecări de valoare cu discernământ și respect pentru cititor* de Șerban Cioculescu. ■ Din intervenția lui Șerban Cioculescu reținem: „Se dezbat în ultima vreme, mereu mai stăruitor, problemele criticii literare, rolul ei în promovarea literaturii celei bune, în ce măsură își îndeplinește acest rol etc. Desigur, se așteaptă din partea criticii o funcție

mai activă în cadrul producției literare, o atitudine mai fermă în actul judecării, un stil mai limpede în expresia judecării de valoare, în orice caz, neeludarea acesteia, se pare că acesta ar fi nodul problemei judecata de valoare. [...] Autoritatea critică există numai acolo unde criticul, dezbatut de uri și de simpatii, de veleități literare și de ambiție, liber de orice servitute cenaculară [sic!] și încrezător în puterea judecării de valoare, își câștigă încrederea publicului. De pe poziții opuse, atât Maiorescu, cât și Gherea au corespuns deplin acestor condiții etice. Glasul lor n-a răsunat în pustiu”.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7605] M. Ungheanu scrie despre *Proza fără ficțiune*, constatând faptul că „s-ar părea că cititorul trăiește un proces de radicalizare a gustului și a opțiunilor lui literare și fenomenul merită toată atenția. Cititorul tinde să facă din literatura citită propria lui experiență și cere de la aceasta o implicare pe care literatura de ficțiune nu i-o oferă. Preferința pentru documentar, orientarea către o literatură care să refuze ficțiunea și să constituie un contact nemijlocit cu evenimentul și să-l capteze fidel nu este numai a cititorilor. Ea poate fi regăsită și la scriitori, la prozatori cu deosebire, și se manifestă în predilecția lor către reportaj. [...] Oricât de compromis printr-o rea destinație reportajul rămâne o posibilitate literară cu resurse excepționale. Condiția este ca autorii să refuze rețeta și să nu se conformeze schemei. Marile reportaje nu atestă o abdicare a autorilor lor de la ținuta proprie. Scriitorii puternici și originali rămân la fel de puternici și originali în reportaj ca în orice pagină bună pe care au scris-o”.

● [„**Albina**”, nr. 44] Pe prima pagină, versuri de Adrian Păunescu (*Ferestre de porumb în univers*), alături de reproducerea unei tapiserii de Maria Ionașcu, intitulată *Simfonia muncii*. ■ O pagină cu titlul *Cenaclu* grupează zece poeți, cu texte în care tema toamnei este altoită cu aceea a cântării patriei: Nicolae Herțeg, Dionisie Duma, Viorel Varga, Gheorghe Istrate, Ion Mărgineanu, George Filip, Wilhelm Weiss, Ion Beldeanu, George Boitor, Dumitru Udrea.

● [„**Orizont**”, nr. 44] Remarcând că Anișoara Odeanu a apărut într-o „generație de prozatori care prețuiau faptul viu, trăit (și lecția lui Camil Petrescu a fost una dintre cele mai prețuite de Anișoara Odeanu)”, C. Ungureanu face exegeza ultimului roman, cu tentă autobiografică precum și a altor romane ale prozatoarei, *Acele lucruri mari* (Editura Cartea Românească, 1973). ■ La rubrica „debut”, este semnalată poezia Danielei Crăsnaru, *Lumină cât umbră* (Editura Eminescu, 1973) de către Eugen Dorcescu care precizează, după unele reticente critice: „Versurile Danielei Crăsnaru au, totuși, fluență și o oarecare muzicalitate de fond, calmă și persistentă”. ■ În seria „aniversări”, Mihai Cazacu dezvoltă un studiu amănunțit asupra liricii lui Alexandru Jebeleanu, însoțită de o fișă bio-bibliografică, în care, printre altele, se indică faptul că „a fost redactorul șef al revistei *Orizont*, din 1949 până în 1972”. ■ Maria-Luiza Cristescu publică proza *Atât de simplu*. ■ Ultima pagină îi revine lui Dușan Petrovici care traduce din monografia *Arthur Rimbaud un destin de excepție* de Pierre Gascar.

• [„România literară”, nr. 44] Versuri semnează: Eugen Frunză (*Culesul de mâine; Nenumiți*), Camil Baltazar (*Arabesc; Arpegiu pe o frunză în cădere; Septembrie, 1973; Octombrie; Răboj pe o frunză*), Victor Kernbach (*În clipa fără timp; Cât ceasul încă...; Mers*), Traian Iancu (*Și viața lui, de viață dăătoare...*). ■ Citim traduceri *Din lirica sovietică actuală*, introduse prin nota *Imaginea poeziei* de Vladimir Ognev: Evgheni Evtușenko, traducere de Ion Covaci (*Descântec; Boala vârstei*); Grigore Vieru (*; *Strigăt șoptit*) și Alexandr Mejirov (*Zăpada*) în românește de Aneta Dobre și Victor Tulbure, Radu Cârnci (*Despărțirea de zăpezi*); Mark Maksimov, traducere de Aneta Dobre și Victor Tulbure (*Pui de cerb*) și Radu Cârnci (*Mama*); Iuri Kojevnikov (*Voroneț*) adaptare de Victor Tulbure; Iakov Akim (*O bună amintire*) în românește de Radu Cârnci, (*Bumerang*) Aneta Dobre și Victor Tulbure. ■ Citim *Imaginație* de Maria-Luiza Cristescu. ■ Editorialul *Memoria prezentului* este semnat R. I.: „Întru totul semnificativă sărbătorirea a 500 de ani de existență atestată documentar a orașului Zalău. Festivitatea a fost cinstită de prezența președintelui Consiliului de Stat, secretarul general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, orașului conferindu-i-se ordinul «Steaua Republicii Socialiste România» clasa I, în semn de prețuire a trecutului său istoric, a contribuției aduse de locuitorii săi la realizarea idealurilor de liberate și progres social și a participării active la înlăptuirea politicii Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate”. ■ Revista comemorează pe Gheorghe Lazăr: Ion Horea publică tableta *La Avrig*; Laurențiu Fulga semnează *Omagiu*, cuvânt rostit la ședința comemorativă de la Sibiu; Ștefan Pascu publică studiul *Gheorghe Lazăr*. ■ În *Pro domo*, sub titlul *Artistul către Prietenii săi de breaslă*, Alexandru Ivasiuc publică gândurile sale după citirea poeziilor lui Aleksandr Blok, publicate în numărul precedent al revistei „România literară”. ■ Nicolae Damian scrie despre *Literatură și actualitate*: „Neîndoielnic literatura de actualitate este aceea care cuprinde în câmpul său vizual realitatea umană, socială și politică, de altfel într-o permanentă devenire. Este și motivul pentru care un scriitor dacă dorește – și acesta este visul mai mult sau mai puțin mărturisit al fiecăruia dintre noi – să fie actual, prezent în arena literară, citit și, la urma urmei, consacrat, trebuie să facă dovada unei mari supleți intelectuale, emotive, estetice, cu ajutorul căreia să fie sincron cu metamorfозările realității, vizibile, uneori, de la o zi la alta. Evenimentele de neuitat, personajele viabile, bine conturate și reprezentative și care vor persista în mintea cititorului până la obsesie, sunt acele evenimente și personaje întru totul caracteristice vremurilor de azi”. ■ Revista publică noi intervenții la colocviul său *Universul artei noastre*: ■ Constantin Ciopraga, *Nevoia de lumină*: „Deschiderea spre cosmic și universal nu trebuie uitată în nici un caz, în această epocă a tehnizării progresive, fiindcă orice ruptură cu natura, cu orizontul deschis provoacă surpări sufletești. Sunt un partizan al concilierii unor forme verificate în timp cu formele moderne de aceea consider ca necesar, pentru mai multă

organicitate, apelul la izvoare folclorice și mitologice autohtone. Acestea lucrează în favoarea specificității noastre. Nevoia de lumină, în ansamblu, reprezintă una din permanențele literaturii române, fertilizând existența, justificându-o. Să păstrăm umanismul nostru actual acest caracter luminos”. ■ Cella Dima, *Puncte de reper*: „Societatea noastră socialistă în procesul revoluției și evoluției sale culturale găsește în multiplele modalități contemporane de comunicare atât de diversificatele personalități care alcătuiesc ceea ce curent numim public sistemele imediate și cele eficiente de a dezvolta în conștiințe simțul artistic de calitate, de a respinge falsele valori și modele nesănătoase, pericol ce umbrește uneori culturile altor țări. Preocupați de a desăvârși moștenirea culturală prin creații care să reflecte cu pasiune, cu vigoare, cu aleasă expresie artistică frământările, aspirațiile și realizările prezentului, așteptăm de la creatori, îmbogății de trezirea conștiinței naționale, de romantismul zilelor noastre, acele opere care prin patosul lor vor parcurge însăși istoria poporului nostru”. ■ Viorel Știrbu, *O literatură consolidată din interior*: „Nu cred că există o contradicție între tradiție și înnoire. Operele din diferite epoci nu se pot substitui unele altora. Se afirmă –și nu foarte întemeiat, cred – că romanul contemporan nu este la înălțimea epocii. Dacă așa stau lucrurile e greu de spus sau oricum riscant. Dar se cuvinte să semnalăm că nu întotdeauna epocile mari au coexistat imediat cu o artă mare. Sunt de stabilit mai întâi caracterele ce se formează ,ceea ce presupune o anumită distanțare în timp”. ■ Edmond Nicola, *Știință și artă*: „Viața merge în permanență înainte, în țările socialiste cultura cuprinde masele și ne sună în urechi cuvintele profetice ale clasicilor: «într-o societate comunistă nu există pictori, ci, cel mult, oameni care, printre altele, se ocupă și de pictură». Parafrazarea la știință și, de ce nu, la literatură, este imediată în această societate ideală, talentele descătușate se vor putea manifesta liber, găsind o audiență pe măsura talentului propriu, a bogăției și autenticității universului interior”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *Lecturile Stolnicului*. ■ Eugen Simion, în rubrica sa, scrie despre *Poezia lui Marin Sorescu*: „Adevărul este că poemele lui Sorescu vizează în subtext judecata ce ține pe poetul modern de viața satului, din frica de a nu fi suspectat, prin chiar simpla abordare a temei, de tradiționalism. Însă tradiționalismul este o doctrină, o atitudine ce se poate discuta, iar universul rural este, ca orice altul, un obiect posibil pentru poezie”. ■ Nicolae Manolescu semnează *O reeditare necesară*, o cronică literară la retipărirea, în 2 volume, a *Istoriei literaturii române contemporane* de E. Lovinescu, în care e reprodus textul din *Scrieri* vol. 4 și 5, Editura Minerva, 1973: „În ansamblu, *Istoria literaturii române contemporane* este una din acele reeditări firești și necesare care asigură sentimentul de continuitate al unei culturi”. ■ Citim recenzii: ■ În *Faptele străvezii*, Dana Dumitriu prezintă volumul *Bucolice* de Ovidiu Genaru, Juni-mea, 1973: „Sentimentalismul este mai direct și ironia se îmblânzește. Titlul, chiar, este o ironie tandă la adresa propriei formule lirice, poetul simte nuanța

idilizantă a elogiului pe care îl face boemei, nonconformismului său față de măruntele și meschinele reguli de viață ale mediului provincial”. ■ Aureliu Goci scrie despre *Măști de zăpadă* de Ilie Măduță, Facla, 1973: „Ilie Măduță se află la a doua carte (prima: *Corabia autohtonă*, 1969), față de care a evoluat într-un fel, mai bine zis a câștigat în latura conștiinței poetice; acum e nebănuț de artizanal, comparativ cu lirica greoaie, pur vitalistă, exactă și seacă din volumul anterior”. ■ Florentin Popescu se ocupă de *Semnul unei corăbii* de George Chirilă, Eminescu, 1973: „Dincolo de pericolul de a deveni facilă [...], sau didactică [...] cum se întâmplă, de câteva ori în prezentul volum, o asemenea poezie este pândită, pe de altă parte, de monotonie prin supralicitare de fond și de ton. Prin urmare o schimbare a uneltelor ar fi binevenită”. ■ Sorin Titel prezintă două volume în *Cărți pentru tineret*: ■ *O șansă pentru fiecare* de Ovidiu Zotta, Editura Ion Creangă, 1973: „Ovidiu Zotta este un autor specializat în literatura pentru tineret, un bun cunoscător al universului pe care îl descrie, cartea sa, antrenantă, scrisă cu nerv, sunt convins că a trezit interesul tinerilor cititori. Aceștia se vor regăsi fără greutate în paginile ei...”. ■ *Pariu pe alb* de Iosif Lupulescu, Albatros, 1973: „N-am greși însă dacă i-am cere prozatorului să-și «complice» mai mult eroii, fiind convinși că acest lucru n-ar umbri în nici un fel spontaneitatea și prospețimea scrisului său. Și așa, însă, cartea se citește cu foarte mare plăcere, ea ne oferă o lectură tonică, încrederea prozatorului în resursele inepuizabile de generozitate, care sunt în străfundurile individului, fiind molipsitoare”. ■ G. Dimisianu semnează *Critică de interpretare*, o recenzie la volumul *Secțiuni literare* de Eugen Todoran, Editura Facla, 1973: „Studiile consacrate lui Creangă, Slavici, Rebreanu, Blaga sunt remarcabile, impunând contribuția unui autor care a evoluat nezmotos, dar ferm situat pe orbita unei fecunde tradiții de cultură”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Universul poeziei*, o prezentare a volumelor: ■ *Cântărețul de sticlă* de Anais Nersesian, C.R.: „Spontaneitatea o ajută să evite bâlbâielile, dând poemelor un aer de siguranță care, de obicei, e pandantul exercițiului îndelungat, iar imagismul tratat cu o greu explicabilă duioșie ironică, îi avantajează sensibilitatea, colorând-o exploziv și selectând dintr-un temperament feminin numai notele admise de cenzura ironică”. ■ *Insulă* de Nicolae Grigore Mărășanu, Albatros: „Nicolae Grigore Mărășanu s-a fixat, de la debut, într-un spațiu ale cărui elemente odată aduse în versuri ambiționează să compună un univers poetic. Poetului nu-i mai trebuie, spre a ne convinge, decât să intre și el în universul acesta”. ■ Al. Piru continuă să scrie despre opera lui Arghezi, de data aceasta publicând *Ciclul arghezian. „Copilărești”*. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* aflăm planurile și proiectele literare la care lucrează Gabriela Melinescu, Constantin Țoiu, Al. Andrițoiu, Virgil Gheorghiu, Vasile Rebreanu, Petru Popescu, Letiția Papu, Dan Cristea, Haralamb Zincă, Ștefan Crudu, Const. Mateescu. ■ *Seară omagială I. M. Rașcu*: „Societatea de Științe Filologice – Filiala

Focșani, Casa de cultură a municipiului Focșani și «Revista noastră» a liceului Unirea au organizat în ziua de sâmbătă 27 octombrie o seară omagială I. M. Rașcu în sala teatrului din localitate. Profesorul Petrache Dima, președintele Filialei locale a Societății de Științe Filologice, prof. dr. doc. Constantin Ciopraga, prof. dr. Dumitru Murărașu, lector dr. Ioan Constantinescu și prof. Mariana Zamfirescu-Rarincescu au evocat creația poetică și activitatea de istoric și critic literar a lui I. M. Rașcu. Virgil Huzum a împărtășit publicului amintiri de la revista «Îndreptar», actorul Dinu Ianculescu oferind o lectură din poeziile lui I. M. Rașcu. Au citit poezii Nina Cassian, Romulus Vulpescu, Tudor George și Mircea Dinescu». ■ Aflăm de activitatea cenaclului „Junimea” din ultima săptămână la care a participat Nicolae Manolescu. ■ *Comemorarea lui Gheorghe Lazăr*: „În cadrul marilor aniversări culturale înscrise în calendarul UNESCO, în zilele de 27 și 28 octombrie, sub auspiciile Uniunii Scriitorilor din R. S. România și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Sibiu, a avut loc comemorarea cărturarului și cititorului școlii superioare românești – Gheorghe Lazăr, cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la moartea sa. La ședința festivă organizată în sala de cultură a sindicatelor, după cuvântul rostit de Maria Fanache, președinta Comitetului județean de cultură și educație socialistă Sibiu, personalitatea lui Gheorghe Lazăr a fost evocată de Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ștefan Pascu, rector al Universității din Cluj, și Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România. În cursul aceleiași zile, în sala de conferințe a Palatului «Astra», s-a desfășurat o sesiune de comunicări științifice. După evocarea aparținând prof. univ. Alexandru Dima, membru corespondent al Academiei R.S.R., Iosif Pervain a susținut tema *Un om între oameni – Gheorghe Lazăr*. Au mai prezentat comunicări: Emilia Milicescu *Gheorghe Lazăr în arhivele de la Viena și Karlovitz*, Ion Botta – *Lumea în care a copilărit și s-a format Gheorghe Lazăr*, Vasile Netea – *Gândirea politică și patriotică a lui Gheorghe Lazăr*, – Adriana Niculiu – *Gheorghe Lazăr, ctitor al școlii românești* – Doina Moingrădeanu – *Abecedarul lui Gheorghe Lazăr* – Felicia Cărăușu, *Gheorghe Lazăr, personalitate eminentă a învățământului și culturii românești*, – I. N. Ciolan – *Gheorghe Lazăr văzut de profesorul Onisifor Ghibu*. Sesiunea a fost condusă de prof. univ. Boris Cazacu, membru corespondent al Academiei R. S. România. [...] În cadrul planului de colaborare dintre R. S. România și Cipru, a sosit la București Achille Emilianides, președintele Societății oamenilor de litere din Cipru. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Polonă, ne vizitează țara scriitorul Leszek Prorok”. ■ Știri din *Asociația Scriitorilor din Cluj*: „În cadrul «Decadei cărții românești» ce s-a desfășurat de curând, Asociația Scriitorilor din Cluj a organizat o serie de importante manifestări. Astfel, la deschiderea decadei, Al. Căprariu, directorul Editurii Dacia, a vorbit despre însemnătatea acestui eveniment în

viața culturală a țării. Cu acest prilej, au fost lansate cărțile *Melanholia neasemuitului inorog*, de Dimitrie Cantemir, ediție apărută sub îngrijirea Doinei Curticăpeanu și *Actori de ieri și de azi* de N. Carandino, – volumele fiind prezentate de Mircea Zăciu și Constantin Cubleşan”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Și, totuși, poezie de dragoste*, o prezentare a volumului *Mătasea și metalul* de Pablo Neruda. ■ Elena Tacciu semnaleză apariția volumului *Interpretări și previziuni* de Lewis Mumford, New York, Harcourt Brace Jovanovich, 1973. ■ Eleonora Butnaru-Nicola semnează *Leopardi – fabulist*, notând apariția volumului *Scrieri inedite*, volum îngrijit de Maria Coti, la Milano, 1972. ■ În *Prezențe românești* Madeleine Karacasian scrie despre *Lucrări în limba armeană despre Nicolae Iorga*, semnalând că Suren Kolangian a publicat în revista «Lraber» două texte: *Nicolae Iorga și studiile sale de armenologie*, nr. 8/1972 și *Bibliografia lucrărilor de armenologie ale lui Nicolae Iorga* în nr. 2/1973, dar și despre decesul autorului cărții *Cu Nicolae Iorga*, J. Dj. Siruni. ■ Dan Grigorescu prezintă viața culturală în SUA în textul *Octombrie la New York*.

● [„Tribuna”, nr. 44] În *Cronică literară* – Victor Felea scrie o recenzie a volumului *Secțiunea de aur* (Eminescu, 1973) de Vasile Nicolescu; Ion Vlad scrie un articol cu titlul *Lecturi erudite* – îi menționează pe Nicolae Balotă și Octavian Goga; ■ Liviu Petrescu despre ceea ce numim „teatrul lui Ibsen” – *Perspectiva ibseniană*; ■ N. Prelipceanu interviu cu Peter Jay, poet și editor englez – *Poezia este un simbol al libertății*; ■ Ioan Alexandru – articol despre poezia greacă: *Însemnări despre poezia greacă*; Al. Căprariu recenzează volumul *Noaptea cu privighetori* de Ion Brad; în *Literatura*: fragment din romanul lui Teodor Tanco; poezii de Ioan Apostol Popescu și Victor Torynopol; ■ Apare în rubrica *Publicistica* – continuarea fragmentelor din *Jurnal parizian* de Adrian Marino; ■ *Meridian* – poeme de O. V. de L. Milosz în traducerea lui Paul Emanuel.

● [„Steaua”, nr. 21] Este semnalată tema „revoluția științifico-tehnică și literatura” și vizita la Cluj a tovarășului Nicolae Ceaușescu care s-a înscris „în acest efort general de ridicare a țării pe noi trepte de civilizației și cultură”. ■ Poezii de Dinu Flămând, Doinea Cetea, Vasile Sav, Gellu Naum. ■ T. Tihan observă polemicile din spațiul literar românesc, și anume controversa dintre Valeriu Cristea, Sorin Titel și Mihai Ungheanu pe marginea receptării romanului *Sfârșitul bahic* de Petre Popescu, și se întreabă dacă nu cumva „controversele literare nu cunosc un început de evanescență” și dacă gestul polemic „nu mai intră în reflexul criticii literare decât în măsura în care reușește să acorde o iluzorie revanșă unei sensibilități rănite”. ■ Marian Papahagi dedică studiul său cărții lui Mircea Zăciu, *Ordinea și aventura* remarcând că „dialectica ordinii și a aventurii o reproduce pe cea a raportului dintre «tradiție» și «invenție», sugerând în același timp atitudinea celui care cercetează: activitatea sa este ordonatoare în măsura în care consideră valorile transmise de timp și le ierar-

hizează; și este «aventura» intelectuală în măsura în care explorarea și aprecierea operelor literare implică pe de parte o luptă cu hazardul, cu fluctuația gustului, cu opinia rutinieră, spre detectarea de noi sensuri care să repună în circulație un autor sau o operă, pe de alta riscul inevitabil al defectului de apreciere”. ■ Modest Morariu publică un fragment apocrif intitulat *Întoarcerea lui Ulise*. ■ Un studiu tipologic realizează Al. Oprea despre *Craii de Curtea veche* a lui Mateiu Caragiale, un scriitor meșteșugar, un „flaubertian”, „terorizat de o conștiință artistică scrupuloasă” pentru a ajunge la concluzia că romanul acesta este „cu adevărat magnific”. ■ Virgil Ardeleanu urmărește evoluția organică a prozei lui D.R. Popescu în întregimea ei, dar cu accent special pe nuvela *Cei doi din dreptul Țebeii*, dat fiind că „D.R. Popescu face parte din familia acelor prozatori care chiar când nu publică se bucură de o mare atenție din partea criticii. Este deci un prozator de marcă”; nuvela analizată este „un insolit car alegoric în care au fost rânduite printre florile codrului și pânzele de păianjen ale miturilor câteva casete moderne, purtând neliniștitoare etichete ale dezbaterii despre libertatea individului, consensul social, integritatea iubirii, ideea de caracter etc.”. ■ Din interviul Miliței Petrașcu, după 70 de ani de activitate, realizat de Vladimir Brânduș, reținem evocările lui Brâncuși, a lui Picasso și a lui Matisse și declarația pictoriței despre artă și realitate: „Eu nu văd nicio diferență între abstract și real. Este o formă de realism. Este aceeași formă văzută sub alt aspect. Este un unghi de analiză în loc de sinteză din realismul tradițional. Analiza formei are un rol foarte mare în abstractizare dar este în fond același lucru. Totul este să faci ceva cu o line, cu un plan, n-are importanță. Oricum te învârți, nu scapi de realitate. Eu personal nu văd abstract”. ■ Adrian Popescu găsește, la poșta redacției, un poet promițător, Ion Moldoveanu, despre care spune: „Vă lipsește încă puțin: un grăunte de exigență și răbdare. Mai trimiteți.”

● [„**Tribuna României**”, nr. 24] Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Gutui sub lună*. ■ În *Cuvântul zilei* Zoe Dumitrescu-Buşulenga publică *Anotimpul cărților*: „Vorbim mereu despre *homo faber*, *homo sapiens*, *homo ludens* etc... Dar de ce n-am afirma oare, în vremea revoluției tehnico-științifice și în era televiziunii, valoarea omului care citește, a lui *homo legens*, pentru viitorul societății? El va fi păstrătorul unor secrete intelectuale, spirituale, care-l vor face imun față de pericolul alienării și care se trag dintr-o prelungită frecventare a cărții și din meditația de secole pe marginea ei. De aceea, când într-o țară tirajele cărților continuă a fi astronomice și publicul le cumpără și le citește tot mai mult, într-un fel de nobilă competiție, să ne fie îngăduit să augurăm în chip pozitiv despre viitorul nostru spiritual, după semnele bune ale reușitei oricăror manifestări de carte, printre care se numără și zilele din acest început de octombrie însorit. Nu degeaba toamna este, de mult, simbolul împlinirii în spirit”. ■ În *Hyperion* citim *Reencontro* de Mihai Eminescu, poezie tradusă în portugheză de Victor Buescu. ■ În *Vești din centre de studii ro-*

mânești citim *Lisabona. Limba română în Portugalia*, textul semnat de M. Zamfir, profesor auxiliar la Facultatea de litere din Lisabona. ■ Acad. Al. Graur semnează *O sărbătoare a lingvisticii românești. Iorgu Jordan la 85 de ani*: „Cu ocazia celei de a 85-a aniversări a nașterii sale, colegii, colaboratorii și foștii elevi i-au urat viață lungă și continuarea activității rodnice de până acum. Cred că ne putem permite să asociem pe cititorii noștri la aceste urări și să așteptăm cu nerăbdare viitoarele publicații ale academicianului Iorgu Jordan”. ■ În pagina numită *Invitatul nostru* citim *Despre ethosul prieteniei* de Méliusz Jozsef, un interviu realizat de Ilie Purcaru. ■ La întrebarea numărul 3, „[...] *Beneficiind de libertățile noii epoci, scriitorii maghiari din România se adunau într-o uniune de breaslă, ca, de altfel, și scriitorii altor naționalități. V-am ruga să precizați, pentru cititorii noștri, care este statutul actual al literaturii maghiare din România?*” Méliusz Jozsef răspunde: „Care este statutul actual al literaturii de limba maghiară din România? Acest statut înseamnă deplină egalitate în cadrul Uniunii Scriitorilor din România, respect reciproc față de literaturile noastre în diferite limbi, care alcătuiesc literatura României socialiste; reprezentarea tuturor naționalităților în Uniunea Scriitorilor, în diferite foruri de conducere; existența Comisiei Naționalităților în cadrul Uniunii; condiții egale de editare a lucrărilor literare, mai ales după înființarea, acum 4 ani, a Editurii «Kriterion», cu redacții pentru literaturile – contemporane și clasice – maghiare, germane, sârbe, ucrainene și idiș din România; și, desigur, editarea traducerilor în aceste limbi a literaturii române, ca și transpunerea literaturii maghiare și germane în limba română, traducerea reciprocă reprezentând un act fundamental al prieteniei și stimei reciproce. Cărțile scriitorilor aparținând naționalităților conlocuitoare apar, în limba originală sau în traducere română, la încă 5 edituri pentru literatura română. Scriitorii naționalităților sunt reprezentați și în societățile scriitorilor din diferite regiuni ale țării. Scriitorii naționalităților își redactează, de asemenea, propriile reviste, editate de Uniunea Scriitorilor. Săptămânalul «Utunk» apare, dacă nu mă înșel, în 15 000 exemplare. Revista «Igaz Szó» («Cuvântul drept» – sau «adevărat»), în 4 500 de exemplare, iar săptămânalul Consiliului pentru Cultură și Educație Socialistă, «A hét», în 15 000 de exemplare. Ele apar în condiții tehnice optime și cu un conținut și nivel artistic deosebit de interesant și original. Scriitorii naționalităților beneficiază de toate avantajele, de sprijin material egal, pensii egale cu cele oferite scriitorilor români. Părerea mea personală este că statutul de egalitate al scriitorilor de diferite limbi din România, în cadrul Uniunii noastre, poate fi exemplar și pe plan internațional”. ■ Întrebarea numărul 4: „*V-am ruga să ne vorbiți, în continuare, despre problemele specifice ale literaturii maghiare din România – preocupări, curente, mode sau stiluri literare, personalități reprezentative din toate generațiile etc.*”, citim răspunsul: „Răspunsul la întrebarea Dvs. ar cere dimensiunile unui tratat istoric-literar. Convergențele și divergențele, la acest capitol, cred că sunt, în general, similare, cu cele din

orice literatură, însă, desigur, determinate de relațiile interioare ale patriei noastre; ele sunt specifice, prin faptul că literatura maghiară din România este, în fond, determinată de structurile în care această literatură se realizează ca artă, ca stil, ca poziție umanistă, bazată pe istoria unei culturi naționale”.

■ Întrebarea numărul 5: „*Să revenim, la Méliusz Jozsef: ați cultivat o poezie revoluționară, afișat de stânga, în versuri de o mare originalitate și forță, care, încă înainte de ultimul război, v-au afirmat printre numele de primă mărime ale liricii noastre. Între timp, lirica Dumneavoastră s-a sublimat, a devenit încă și mai densă, mai esențială parcă. Ce credeți despre poezie ca limbaj? Care este opinia Dumneavoastră despre comunicabil și incomunicabil în poezie?*”, răspunsul: „Personal, nu cred că poezia făcută de mine, în perioada anterioară – despre care vorbiți atât de elogios – ar putea fi scutită de o revizuire serioasă. O parte însemnată a ei a fost legată prea direct de anumite perioade istorice. Nu reneg nimic; timpul, însă, este necruțător. Nu mă simt deloc nefericit în urma faptului că lărgirea gândirii mele în ultimii 10-15 ani îmi dă puterea unei atitudini critice față de opera mea. [...] Poezie și limbaj? Poezia devine numai prin limbaj, prin personalitatea limbajului, prin ineditul limbajului. În afara acestei categorii estetice nu există poezie”.

■ Întrebarea numărul 6: „*Legat de întrebarea de mai sus, iată o problemă comună poeziei din România, indiferent de limbă: problema traducerilor. Cum apreciați efortul reciproc de traducere a poeziei în cele două limbi? Dar în alte limbi? Ce șanse are literatura unor limbi mai puțin cunoscute de a se universaliza?*”, răspunsul: „Ce șanse are literatura unor limbi mai puțin cunoscute de a se universaliza? Cred că prima condiție este universalizarea interioară a literaturilor în aceste limbi. Apoi – cred că ar fi o pretenție prea mare aceea de a li se impune literaturilor, în totalitatea lor, urcușul pe scara literaturii mondiale. Dacă se impune câte un mare scriitor al unor limbi mai puțin cunoscute – ne putem deja bucura. Operele mari rămân opere mari chiar dacă nu trec granița limbii în care au fost scrise. Grijă fundamentală trebuie să rămână aceasta: să facem o literatură mare – universală – pentru noi înșine. Restul urmează..”.

■ Domokos Géza semnează *Itinerar cultural*: „Sentimentul că e necesar să construim pe fundamentul trecutului, al tradiției constituie un reflex primordial în cultura noastră de azi, din România. Despre oricare dintre tărâmurile vieții spirituale ar fi vorba, e aproape imposibil să abordăm obiectul cercetării fără a recurge la ajutorul istoriei. Ne aflăm într-o situație similară celei în care timidul adolescent al balurilor școlare de odinioară nu îndrăznește să invite o fată decât dacă-și putea lua avânt spre a porni la dans dinspre sobă, – căci așa fusese deprins la școala de dans”. Textul oferă informații despre activitatea culturală a maghiarilor din România (arte plastice, teatrul, diferite festivaluri și concursuri).

■ În *Lyra* citim versurile lui Szilágyi Domokos, traduse de Paul Drumaru (*Baladă, noaptea; Planetă; Cine ești*).

■ În secțiunea *Carte*, Edgar Papu scrie despre „*Dorul*” în *universalitate*, o prezentare a volumului *Sentimentul dorului în*

poezia română, spaniolă și portugheză de Elena Bălan-Osiac, Minerva, 1972: „Cartea *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză* inițiază un model de cercetare comparatistă, ce se poate aplica asupra tuturor «noțiunilor intraductibile» din diferite limbi și literaturi, de unde rezultă în chipul cel mai pregnant specificul fiecăreia din ele. Așteptăm, do aceea, din partea tinerei și dotatei autoare, noi surprize pentru cultura noastră și pentru cea universală”.

■ Ov. Pop semnează nota *Încă o exegeză Cantemir*, notând astfel apariția „Dimitrie Cantemir Historian of South East European and Oriental Civilization. Extracts from «The History of the Ottoman Empire». Edited by Alexandru Duțu and Paul Cernovodeanu. With a Foreward by Professor Halil Inalcik, President of the AJESEE, Bucharest, Association Internationale d'Etudes du Sud-Est European, 1973, 359 p”.

■ În *Personalia* Stephan Roll semnează *Amicul de la „75 H. P.”*, un text omagial despre Marcel Iancu.

■ Virginia Șerbănescu publică în *Remember* textul *Doamna Literelor*, omagiind 12 ani de la decesul Alicei Voinescu.

2 noiembrie

• [„**Contemporanul**”, nr. 45] Redacția revistei semnează textul *Forța conștiinței socialiste*: „A vorbi despre cultură ca instrument implică, evident, analizarea permanentă a eficienței sale. Or, este limpede că gradul de eficiență crește direct proporțional cu puterea culturii de a se înnoi fără conținere cu facultatea sa de invenție, cu știința de a se găsi modalități de expresie corespunzătoare sensibilității omului modern, nivelului și pretențiilor spirituale din ce în ce mai înalte ale contemporanilor noștri”.

■ Adriana Mătescu se referă la *Critică și echilibru*: „Desigur această discuție se pretează unei dezvoltări mai amănunțite, și anume, în ce măsură criteriul judecății critice întâmpină, pregătește și declanșează verva spontaneității și intuiției critice, sau în ce măsură spiritul critic se poate lipsi de cercetarea integrală a faptului literar pentru a opera parțial prin intermediul experienței strict individuale”.

■ D. Micu recenzează studiul lui Al. Dima, *Principii de literatură comparată*: „În general studiile incluse în volum oferă tineretului intelectual și tuturor celor dornici de instruire o serie de jaloane orientative de evidentă utilitate. «Sintetice» și chiar ultrasintetice, uneori doar enunțând problemele, «ele pot fi caracterizate – cum o specifică însuși autorul – ca sinteze în sensul concentrării unor materiale vaste în esențe, ce ar urma apoi să fie dezvoltate prin cercetări speciale»”.

• [„**Cronica**”, nr. 44] Considerând facilă, chiar inexactă, încadrarea obișnuită a poeziei lui Leonid Dimov în onirismul suprarealist („Vom spune deci că Leonid Dimov este, înainte de orice, un autor de poeme fantastice, înmuiate în duh oriental și național, și nu un oniric care-și etalează cu voluptate elucubrațiile unei imaginații bolnăvicioase”), Al. Andriescu recenzează antologia *ABC* (C.R., 1973), care „îl afirmă în primul rând pe autorul de narațiuni fantastice, așa cum se definește tot mai exact poetul în latura cea mai

rezistentă a creației sale”. ■ N. Barbu face portretul Mariei Filotti. ■ Aura Pană se ocupă de *Poezia lui Mihai Ursachi*, considerându-l drept „unul din glasurile cele mai limpezi și mai înalte ale liricii noastre actuale”. ■ Nicolae Turtureanu prezintă succint *Madona din dud* de Cezar Baltag (volum prin care poetul „a ieșit din cercul leibnizian spre a intra într-altul: al jocului ca joc, al jocului de cuvinte date cu parfume iberico-balcanice”) și *Adagio* de Ioana Diaconescu (poetă aflată „încă în căutarea buletinului de identitate lirică”). ■ O poezie de George Damian, precum și grupaje lirice semnate de Ioanid Romanescu, Ion Olteanu și unul ce marchează debutul lui Mihai Leoveanu. ■ *Deductia*, povestire de Doru Kalmuski. ■ O pagină de cronici dramatice elogioase, referitoare la spectacolul după cea de-a treia piesă a lui Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la „Veritas”* (Teatrul Giulești), sau cel după *Cititorul de contor* de Paul Everac (Teatrul „V. I. Popa” din Bârlad). ■ Eugen Barbu publică fragmente din *Caietele Prințepelui* (din vol. IV, V și VI). ■ Pavel Dan este considerat de Mihai Drăgan *Un prozator modern*, a cărui creație continuă să suscite interes, dovadă stând o nouă ediție, selectată și îngrijită de Nicolae Balotă, apărută la Minerva, în colecția *Arcade*. ■ D. Marian traduce un fragment de jurnal datat 1948, în care Max Frisch descrie întâlnirile sale cu Bertolt Brecht. ■ Al. Călinescu (în articolul intitulat *O clasificare tripartită*) își menține preocupările teoretice pentru temporalitatea narativă, prezentând ideile lui Jean Pouillon din volumul *Temps et roman* (1946), „devenit un fel de punct obligatoriu de referință”. ■ Rubrica *Moment* semnalează ultimul volum din arhiva Ibrăileanu (*Scrisori primite*), recent publicat la Minerva. ■ Andi Andrieș semnează o pagină de note de călătorie la traversarea Canalului Mânecii. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după lucrări ale sculptorului Dimitrie Paciurea, al cărui profil este schițat pe prima pagină de Amelia Pavel.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 152] Săptămâna pe scurt:** La Muzeul de Istorie RSR s-a deschis *Expoziția jubiliară Cantemir*. ■ Cronica teatrală de Dinu Săraru, *Sâmbăta la veritas* de Mircea Radu Iacoban la Teatrul Giulești, cu un *PS* polemic către „România literară”, privind „gustul amar” al acesteia în fața cronicii dure a lui Săraru la „*Noaptea furtunoasă*” în *indispensabili*: „Mă așteptam la nițică politică de la revista Uniunii Scriitorilor, care nu mai conținește cu aplauzele când e vorba să-i revizuiim pe clasici”. ■ Versuri de Liviu Călin și Mircea Micu. ■ *Despre excesele biografice* comentează Pompiliu Marcea, criticând mentalitatea, ca urmare va unor reacții reflexe, în care amestecul metodei biografiste e principalul culpabil. „Păcatul capital al acestei mentalități constă în primul rând în cultivarea unei comodități de gândire, în sensul că viața marilor personalități, cu elementele comune predominante, lasă convingerea că marile opere sunt rodul unei evoluții uniformizante, la îndemâna oricui [...] Cred că aici editurile sunt chemate să joace un rol mai activ, să stopeze zelul biografist și să încurajeze, pe toate căile, adevăratul comentariu literar. Să redea, adică criticii, adevărata ei demnitate. Vom vedea

poate atunci, în locul tomurilor pline de date ne semnificative, studii mai dense și dirijate de menirea specifică disciplinei”. ■ Mihai Dascăl îi găsește lui Al. Philippide niște *Afinități expresioniste*. ■ E. Manu analizează un volum semnat de Barutu și Mitzura Argezi, *Călătorie în vis*, ce adună și câteva inedite argheziene sau poezii rămase în periodice. ■ Dan Mutașcu recenzează volumul *Note din Grecia. Diverse. Cartea albă* de Al. Rosetti, Minerva, cu un cuvânt înainte și tablou bibliografic de Liviu Călin.

3 noiembrie

● [„**Munca**”, nr. 8074] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de George Irava. ■ În *Corespondență*, N. Octavian aduce în discuție rolul educativ al revistelor literare și impactul pe care acestea le au asupra activității cercurilor literare ale sindicatelor.

● [„**România liberă**”, nr. 9029] Considerând *Creația literară – un act de conștiință angajată*, Nicolae Balotă reamintește apelul adresat de către secretarul general al partidului, în urmă cu doi ani, în Expunere la Plenara din noiembrie a Comitetului Central, accentuându-i importanța: „artiștii erau îndemnați să redea în operele lor transformările socialiste, munca milioanelor de oameni, contradicțiile și conflictele reale alături de faptele mărețe, emoționante, frumosul și iubirea, astfel încât arta să contribuie la perfecționarea continuă a societății, a omului, de afirmare a dreptății și echității sociale, a modului de viață socialistă și comunistă. Nu este oare acesta rostul însuși al inițierii întru cultură, al introducerii în spațiul spiritual?”. ● În rubrica „Vitrina cărții”, în articolul *Locuri și legende românești*, Gh. Bulgăr prezintă volumul lui Alexandru Mitru, *În țara legendelor*, prefațat de prof. Alain Guillermou, notând că este străbătut „de un adânc umanism, sintetizând, în spiritul tradiției basmelor noastre străvechi, însușiri spirituale de mare preț, în confruntarea acerbă cu răul, cu pornirile dușmanilor omului.”

● [„**Scânteia**”, nr. 9680] Ziarul comemorează în continuare doi ani de la *Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971*. ■ Sub titlul *Oameni între oameni, comuniști între comuniști* citim o mini anchetă printre muncitori, anchetă semnată de Mihai Caranfil, Nicolae Brujan, Gh. Baltă, Dumitru Gâță, Octav Grumeza, George Mihăiescu, Valeriu Stoiu. ■ Apar trei texte sub titlul *Țelul major al întregii activități ideologico-educative: A spori puterea de afirmare și strălucirea conștiinței socialiste*: Constantin Petre, secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., evocă activitatea organizației de partid a Capitalei în *Propaganda și munca politică au devenit mai eficiente*, Dumitru Ghișe, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste evocă relații culturale ale actualității noastre în *Efervescența creației artistice pătrunsă de patos revoluționar*, iar prof. dr. Mihai Todosia, rectorul Universității „Al. I. Cuza” din Iași, scrie în *Școala cunoștințelor aprofundate, școala conduitei etice* despre progresele calitative ale învățământului superior.

• [„Flacăra”, nr. 45] Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XV-a a textului său memorialistic, intitulată *Pomii pot fi ca oamenii și copiii...* ■ În *Flacăra - Martor ocular*, Dinu Flămând publică reportajul *Nu e nuntă fără sarmale și Dobroge fără geamparale*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (VII)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, dedicată Ninei Cassian. Au participat, printre alții, Nicolae Dragoș, George Țărnea, Dinu Săraru, Dorin Tudoran. ■ Este publicată poezia *Balada hoșilor de vin* de George Țărnea. ■ În *Viața cărților*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Cum citim?* Plecând de la un articol semnat de Tia Șerbănescu în „România literară”, ce trăgea „un semnal de alarmă cu privire la felul de a citi un roman, așa cum se reflectă el în lucrările unor elevi din ultima clasă de liceu”, se discută problematica înțelegerii cărții literare: „[...] Exemplul tuturor societăților umane ne arată că studiul literaturii naționale a fost considerat întotdeauna un element de coeziune a cetății și este mai grav să pierzi un poet decât zidurile de apărare. Dar toate cărțile lumii sunt moarte în fața acestei obtuzități. Este nevoie să înțelegem că personajele unei cărți nu sunt oameni de pe stradă și că operele de ficțiune au o altă realitate decât ce a a vieții de toate zilele. Tudor Vianu îi spunea «arealitate», pentru a o deosebi în egală măsură de irealitate [...] Aș vrea să afirm că tinerii aceștia nu sunt de vină, ci noi, cei care nu ne interesăm în niciun fel de soarta cărților sau de felul cum sunt scrise manualele de literatură. Este o răspundere națională, în egală măsură. Critici literari și scriitori, suntem încă absenți, deși lipsa de participare la discuțiile privind învățământul a dus, între altele, care nu mai depind de noi, la cazurile amintite mai sus”. ■ În *Fetișuri de azi*, Leonid Dimov semnează schița *Lanțurile*. ■ Cu titlul *Iarăși despre capriciile memoriei*, revista publică fragmentul XXXV din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*.

• [„Luceafărul”, nr. 44] Redacția revistei notează despre *Conștiința revoluționară*: „Plenara Comitetului central al P.C.R. din noiembrie 1971 acordă toată atenția problemelor dezvoltării conștiinței socialiste, subliniind atât rolul activ de prim ordin al conștiinței, cât și faptul că între conștiință și viața socială, sub toate aspectele ei, există o concordanță reală și necesară, un raport strict și direct care nu permite ca una să rămână în urma celeilalte”. ■ Numărul conține o rubrică specială despre creația romancierului Mihail Sadoveanu. Semnează texte: Savin Bratu, Dan Cristea, Artur Silvestri, Adrian Isac. □ Savin Bratu reflectează la *Național, universal, etern*: „Sadoveanu este al nostru, al celor de azi ca și al celor de acum un mileniu și al celor de peste un mileniu, trăitori pe acest pământ și vorbitori ai acestei limbi, martori, observatori și constructori ai epocii în care ne-am aflat, ne aflăm, ne vom afla. Kesari- on Breb e purtătorul său de cuvânt tocmai pentru că e în același timp un om politic al vremii sale, un gânditor al poporului său și un spirit universal. De aici, cred, titlul său clasic pe care cu adevărat îl merită Sadoveanu: nu modern

și niciodată desuet, mereu național și actual dar totdeauna internațional și etern”. □ Despre *Declanșarea expresiei* notează Dan Cristea: „Pentru Sadoveanu a vorbi înseamnă, negreșit, a face, și limbajul înlocuiește de multe ori însăși fapta. Foarte subtile raporturi de substituție se nasc între momentul rostirii și cel al înfăptuirii. Cuvântul fixează imaginația în cadrele concretului, după cum povestirea ancorează evenimentele de piloni mai fermi decât cei ai realității. Două episoade din *Baltagul* sunt de reamintit în această privință. Primul se referă la clipa în care bănuielile și intuițiile încă obscure ale Vitoriei sunt pe punctul de a se transforma în acțiune: este clipa în care formularea în cuvinte de către prefect, a ipotezei morții oierului coincide chiar cu descoperirea adevărului, ca și cum moartea ar fi fost atrasă de cuvinte, devenind într-acest chip vizibilă, prezentă. Al doilea episod, fundamental, e însăși istorisirea crimei, când exactitatea relatării uimește până și pe fruntașul Calistrat Bogza”. □ Artur Silvestri descoperă *Prezentul continuu*: „O categorisire obișnuită împarte opera lui Mihail Sadoveanu în câteva părți: proză a vieții la țară, nuvelă ori roman dezabuzat istoric. [...] Pare că o imaginație fantastă a risipit sunete continue și foarte complexe în zeci de cărți, cu limite netede, însă peste toate se înalță unitatea grozavă a operei sadoveniene. Fiindcă, din toate paginile, de la prima clipă la cele de pe urmă, poți recompuce, ca pe o imensă epopee, cronică unui popor din vremi ancestrale, căzând sub invadatori, slavându-și ființa după ce a hrănit răzmerița în suflet, realizându-și idealurile, în fine”. □ La *Sfârșitul baladei* se referă Adrian Isac: „Tragedia Vitoriei este, iată, condiționată de această situație, care o lasă absolut singură în fața greutăților. În lipsa oricărui sprijin nu-i rămâne decât să urmeze sistemul de norme al lumii în care s-a născut, cu atât mai acerb cu cât era ultima ei speranță în acțiunea pe care voia s-o ducă la bun sfârșit. Ultimul simbol al unei lumi arhaice care se opune destrămării apărându-se, a rămas baltagul. Dar este semnificativ că Vitoria Lipan în dreapta ei răzbunare, nu de el se folosește”. ■ Florin Mihăilescu recenzează cartea lui Virgil Gheorghiu, *Trezirea faunului*: „Un sonet mărturisește sensul evoluției poetice de la expresia hermetică a experiențelor de avangardă din tinerețe la aceea clară și clarificată a cântecelor de azi... Strădanie desigur laudabilă în sine. Din păcate însă trebuie spus că ea a generat și câteva poeme declarative, de pur și ineficace verbiaj prozaic, prezente și în acest ultim volum în dauna excelenței cu care poetul, respectându-și structura, ne-a obișnuit. Inutil a spune că poezia, oricât de limpede, trebuie să rămână poezie. Încât în orice scădere de nivel estetic nu putem vedea decât, dacă nu o carență a inspirației poetului, atunci în orice caz o abatere de la uneltele sale caracteristice, pe care în cea mai întinsă parte a recente sale cărți Virgil Gheorghiu le-a făcut să strălucească nu numai odată încununându-și astfel un destin artistic literalmente exemplar”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează două cărți. ■ Prima aparține lui Romulus Guga: *Sărbători fericite* (C.R., 1973): „[...] ca și în *Nebunul și floarea* ori *Viața post-mortem*, eroul narator din *Sărbători fe-*

ricite este un anchetator al propriei conștiințe, fiind acuzat și acuzator, totodată pedepsindu-se și absolvindu-se dintr-o voință de a mărturisi mai puternică decât teama de consecințe. Eroul își intentează un fel de auto-portret, întreg romanul prefăcându-se într-o colecție de probe care, fără a face posibilă stabilirea unei vinovății precise, înseamnă totuși o eliberare”. □ A doua carte aparține lui Ovidiu Genaru, intitulată *Bucolice* (Junimea, 1973): „Ironia este, în această unitară și remarcabilă culegere de poeme deloc «bucolice», rezultatul unei devieri de sensibilitate”. ■ Referindu-se la cartea *Structuri literare* a lui Lucian Raicu, M. Ungheanu conchide: „Asumându-și ca suprem obiectiv critic dezghiocarea structurii ascunse, dar manifeste, a operei, Lucian Raicu își propune unul din cele mai dificile și anevoioase examene, dar și pe cel al unei satisfacții rare: intimitatea cu opera”. ■ N. Tatu semnează textul *Un gen ambiguu și specios*, continuare la articolul *Tentația și pericolele eseului*, publicat în «Luceafărul», în 4 august, 1973: „Eseul se menține la frontiera dintre literatură și filosofie, dintre literatură și știință, parazitând aceste forme de manifestare, într-adevăr autonome, ale spiritului creator. Din această situație evadează când într-un domeniu, când în altul. [...] Ambiguitatea aceasta a eseului, indefinibil și inclassificabil, proteic prin natura sa, este însă, cum o vom arăta, izvorul a numeroase pericole”. ■ Mihail Petroveanu scrie un articol omagial intitulat *Un artist al prozei* în onoarea lui Paul Georgescu: „Este limpede că scriitorul visează azi la 50 de ani aceeași «viziune a paradisului» descrisă în *Vârstele tinereții* și invocată încă de la 20 de ani într-un articol din «România liberă»: o civilizație armonică, de intimitate afectivă și spirituală între om și oameni, între om și propria sa lume”. ■ Despre lirica lui Florin Mugar notează Dan Laurențiu în textul: *Cuvântul și tăcerea* : „Viziunea grotescă, născută din percepția fragmentarului semnificativ, o regăsim la Florin Mugar și în recentul volum *Cartea prințului* publicat la editura Cartea Românească. Ca o notă particulară ce ar putea să nuanțeze caracteristica acestei cărți în contextul creației de până acum a poetului, ar fi o mai înaltă grijă pentru armonie și ritm, precum și o tendință clară de purificare a lexicului. Vechile teme și obsesii – figurarea universului într-o perspectivă hibridă, prin neîmplinire, degradare și aglutinare – revin, poate că aici tratate cu un plus de seninătate efect al diminuării volumelor, dimensiunilor până aproape de intimitatea tactilă”.

4 noiembrie

- [„Scânteia”, nr. 9681] Violeta Zamfirescu semnează *Poezia – act civic*: „Vorbim adesea despre modificarea etică a omului prin bunuri estetice, despre mutațiile ce pot avea loc în structurile sufletești datorită poeziei. Eu cred că nu este o iluzie. De altfel istoria culturii mărturisește nu o dată influența artei asupra oamenilor, a poeziei mai ales a cărei energie convingătoare s-a afirmat de multe ori în lume ca forță materială. Prin posibilitatea săvârșirii modificărilor

în conștiințe, prin purificarea și luminarea spirituală, situând tensiunile sufletești în mutații pe o treaptă superior umană, poezia devine forță productivă, necesită sufletească, care poate schimba atitudinea omului față de om, a omului față de muncă, față de existența lui, față de patrie și față de omenire. [...] Sunt poeți a căror poezie este înflorată puternic de această dimensiune civică, dimensiune care afirmă dreptul de existență poeziei românești la colocviul Internațional al poeziei contemporane. Într-o lume frământată de existența socială, politică și morală a oamenilor, dimensiunea civică a poeziei comuniste și universul ei general uman stimulează nu numai umanizarea relațiilor de producție, stăpânirea lucrurilor, a succeselor economice și frumuseții materiale a mediului ambiant, ci impulsionează mai ales ridicarea plenară pluridimensională a conștiinței umane, slujește unei viziuni de viitor, cunoașterii și stăpânirii lăuntrice a ființei umane, căutând desăvârșirea ei, revoluționarea spiritului omenesc prin poezie”. ■ În *Adnotări citim Refuzul exprimării naturale* de Victor Atanasiu, o notă despre volumul *Pașii* de Ion Topolog, Editura Eminescu: „Considerând că face analiză psihologică, autorul se afundă în detalii neesențiale ce fac lectura fastidioasă, încarcă textul cu reprezentări onirice în care se simte clișeu și a căror lipsă de necesitate în cadrul ansamblului este evidentă: se ocupă prea mult spațiu, cu digresiuni, în intenția lor poetice, în realitate liricoide, sau, în cel mai bun caz, doar parazitare”.

5 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 9682] Citim despre *Zilele cărții social-politice*: „Între 9 și 16 noiembrie, Bucureștii va găzdui «Zilele cărții social-politice» – prestigioasă manifestare culturală organizată de Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului, Centrul de librării București în colaborare cu editurile Politică, Academiei. Științifică și Enciclopedică. Cu acest prilej, librăriile bucureștene vor găzdui expoziții de carte social-politică, întâlniri ale redactorilor din edituri cu publicul cititor, lansări de carte din acest domeniu. Astfel de întâlniri vor mai avea loc în diferite întreprinderi și instituții din Capitală: Uzinele Chimice Române, «23 August», «Electronica», «Steaua roșie», «Suveica A», Institutul dr. I. Cantacuzino, Fabrica de elemente automatizate, Universitate, Academia de Studii Economice etc. Printre alte manifestări amintim consfătuirea cu tineretul a reprezentanților editurilor amintite mai sus pe tema: «Contribuția literaturii social-politice la formarea conștiinței socialiste a tineretului», ce va avea loc la «Ateneul tineretului»”.

6 noiembrie

• [„România liberă”, nr. 9031] Boris Buzilă analizează lucrarea lui Teodor Vârgolici, *Aspecte istorico-literare*, menționând că este „o pledoarie pentru înțelegerea literaturii noastre în ansamblul evoluției sale.”.

7 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 9684] Cornel Regman semnează *De ce rămân datoare editurile exigențelor debutului literar?*: „Realitatea e că noi vorbim do debutanți atunci când ei sunt de mult semnatari de volume și ne preocupa prea puțin soarta adevăratului debutant, acela care do fapt ar trebui sa stea (a stat totdeauna) în atenția redactorilor de publicații. E cel puțin curios ca în revistele noastre «predebutantul» se bucură de o audiență mal largă și de un sprijin mai eficace (datorită unui sistem de *Poșta redacției* care funcționează în câteva cazuri în chip optim), în timp ce de talentele care au trecut acest prag nu se mai ocupă nimeni sau, în orice caz, nu cu acea grijă a selecției și orientării ce s-ar cere, acum mai ales, cât mai sporită. De aceea nu putem decât felicita editura Eminescu pentru inițiativa luată do a tipări volumele debutanților numai în baza unei selecții cu premii, hotărâtă de un juriu competent, inițiativă care se înscrie de altfel pe firul unor tradiții editoriale de larg răsunset (a se vedea mai vechea colecție a *Operele premiate ale scriitorilor tineri*)”. ■ La 60 de ani de la nașterea scriitorului Brassal Victor, Kilgászt Eva publică textul omagial *Viguros poet și militant comunist*: „Brassal Victor a iubit oamenii și idealurile lor, viața și opera lui propunând posterității un emoționant exemplu de conștiință revoluționară și artistică, de luptător neînfricat pentru triumful cauzei clasei muncitoare. A murit în circumstanțe tragice, la 31 de ani, împușcat de fasciștii pe care îi stigmatizase. A lăsat în urma lui o moștenire lirică prețioasă, dovadă peremptorie a încrederii lui în partid, în viitor, în ceea ce are omenirea mai bun și mai frumos: socialismul”.

• [„Viața studentească”, nr. 38] La rubrica *Sintagme* sunt prezentate pe scurt alte apariții importante ale anului: Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, traducere după originalul latin de Gh. Guțu, introducere de Maria Holban, studiu cartografic de Vintilă Mihăilescu, notă asupra ediției de D. M. Pippidi, la Ed Academiei, „primul tom dintr-o monumentală ediție bilingvă” ; V. I. Propp, *Rădăcinile istorice ale basmului*, Ed. Univers, „studiu complementar *Morfologiei basmului*” ; E. Lovinescu *interpretat de...* studiu, antologie și ediție de Florin Mihăilescu, Ed. Eminescu, „bibliografia fenomenului Lovinescu și, poate, fenomenul bibliografiei sale.” ■ Doru Mielcescu semnalează un debut feminin în volum individual, după prezența în mai multe antologii colective: Daniela Caurea cu *Primejdii lirice*, Ed. Junimea. ■ La rubrica de scurt pamflet *Aflăm cu emoție...* este persiflată poetesa Mirela Roznoveanu, publicată în „Luceafărul”, stabilindu-se că „în lirica feminină contemporană nu mai există limite autarhice.” ■ Cronica literară este semnată de Lucian Alexiu, vizând noua apariție a eminescologului Eugen Todoran – *Secțiuni literare*, Ed. Facla, 1973 (pe linia precedentului *Eminescu – Minerva*, 1972), studiile reunite în această carte – în care sunt abordați, pe lângă Eminescu, și Creangă, Caragiale, Rebreanu, Arghezi – interesând sub dublu aspect: al metodologiei (metoda de cercetare fiind una superior didactică) și al contribuției privind clarificarea unor probleme ale istoriei și teoriei literare românești.

8 noiembrie

• [„**Munca**”, nr. 8078] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă, cu titlul *Melancolia autopersiflată*, volumul lui Ovidiu Genaru, *Bucolice*. ■ În *Film*, Lucia Bogdan prezintă *100 de lei*, scenariul fiind semnat de Horia Lovinescu.

• [„**România liberă**”, nr. 9033] În articolul *Umanismul artei*, Mircea Macaş punctează că „arta exprimă nu numai o mărturie vie și elocventă a realității contemporane, ci, totodată, constituie o contribuție la educarea omului în spiritul principiilor socialismului”. ■ Ion Murgeanu prezintă succint volumul lui Radu Cârneli, *Cântarea cântărilor*, apărut la C.R., precizând că se tratează „de un cu totul alt text decât acel «sacru» [...] , în sensul că versificarea în alt ritm, mai autohton, și cu rimă, a inițialelor versete imnice, ar fi chemată, printre altele, cum spune autorul, să confere «acțiunii» un cadru dramatic. Surpriza conținutului dramatic și «intriga», deci, ar fi indicată într-un «studiu exhaustiv, în care se fac pertinente observații cu privire la originea poemului, la valoarea sa morală», de Ernest Renan”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7611] C. Stănescu recenzează volumul de poezii al lui Nicolae Dragoș, *Zăpezi fără întoarcere*, „un poet controlat și relativ econom cu efuziunile, însă nu mai puțin sensibil și expresiv în descrierea delicatelor reflexe coloristice din spectacolul prea ignorat al naturii.”

• [„**Albina**”, nr. 45] Numărul se deschide cu poezia *Mume* de Constanța Buzea. ■ Versuri despre țăranul român care trece prin istorie „ca mireasma de pâine” semnează și Marius C. Nica. ■ *Amintirea vie a lui Alexandru Sahia* este păstrată de Camil Baltazar, care evocă o serie de întâlniri ale scriitorului, între care și aceea cu Liviu Rebreanu. ■ Pagină de *Satiră și umor*.

• [„**Orizont**”, nr. 45] C. Ungureanu acordă atenție unei cărți de critică, *Răsfrângeri* (Dacia, 1973), a lui Mircea Tomuș, „o încercare de radiografiere a criticii noastre actuale”, în care „există mica dramă a ieșirii din cotidian a cronicarului, și poate de aceea cartea se poate citi ca un roman sau ca o îndelungă mărturisire: nu ca o carte de critică, de teorie subtilă și de polemică respectuoasă, ci ca o confesiune (timidă) a cronicarului de provincie”. ■ C. Costin radiografiază, la rubrica „profil”, volumele de versuri ale lui Geo Dumitrescu și afirmă despre poet: „În sânul generației cinice, Dimitrie Stelaru este boemul absolut, marele absent însetat agonice de «nemoarte», Constant Tonegaru, pelerinul catilinar într-o existență trucață, poescă, Ion Caraion, spadasinul falacios al cuvântului aspru, crispat, vitriolant, Ben Corlaci, poetul unui alt «anotimp în infern»; «omul cu dințiși palmele de ceară» (cum și-l închipuie cu juvenila candoare Ben Corlaci, în *Arhipelag*, 1943, pe Geo Dumitrescu) completează într-un mod original generația”. ■ Anghel Dumbrăveanu răspunde aspiranților la lira de aur a poeziei, la rubrica „corespondență”. ■ Ion Th. Ilea îl evocă pe Camil Petrescu, încercând să-i creioneze personalitatea din amintirile personale. ■ La rubrica „efigii”, Șerban Foarță merge pe urmele „comediei cu măști”

din poeziile sau sonetele lui Traian Dorgoșan din *Cellalt geamăn* (Facla, 1972), făcând următoarea observație: „Ce e, pentru acest poet, sonetul?...În niciun caz, un exercițiu de virtuos (cu toate că orice sonet e și, desigur, un «pariu» cu propriile-i canoane...), poetul ca atare fiind un disimulat”. ■ Dan Muțescu publică un fragment de roman, numit *Bunul cetățean, Arhimede*. ■ Poezii de George Țârnea și Crișu Dascălu. ■ Ion Arieșanu realizează un „creion” melancolic, intitulat *De partea cui?*.

● [„**România literară**”, nr. 45] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Sonată*), Constanța Buzea (*Somnul uitării de sine; Metafora; Aș vrea să facem un popas; Triptic; Singurătate; Păcatul trufiei; Poemele din ladă*). ■ Cezar Baltag traduce poeziile de Kijima Hajime (Japonia): *Vârful plopilor; Înălțarea; Securea enormă; Respirația*. ■ Marin Sorescu traduce poeziile lui Rolf Haufs, R. F. Germană: *Îndeletnicire; Cuvințel; Spirit practic; Timpuri rele; Despre prezență*. ■ Sub titlul *Poeți tineri la Cenaclul Asociației Scriitorilor din București* citim poeziile Denisei Comănescu (*Ce-mi pasă mie, acum, iubite; Cioburi; Baladă pentru calul roșu; Agonia crinului regal*), Neagu Vulcănescu (*Uneori, în zilele când nu voi mai fi...; Există, desigur, în lumea copiilor...*) și Carolina Ilica (*Brățări însângerate; Pădureancă*). Tinerii poeți sunt introduși printr-o notă semnată de Mircea Dinescu: „Odată cu toamna asta atât de promițătoare, în bătrâna sală a Casei Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», mamă bună a unor cenacluri glorioase (seria *Nicolae Labiș* și *Cenaclul M. R. P.*), s-a redeschis *Cenaclul Asociației Scriitorilor din București* sub președinția prozatorului Fănuș Neagu. Vervă, polemici, petarde lexicale au însoțit versurile Carolinei Ilica și ale mai semnatului. Astfel, prima ședință a fost mai degrabă sărbătorească decât de lucru. După două săptămâni, la 29 octombrie, la următoarea ședință, doi tineri poeți au demonstrat că entuziasmul pentru adevărata poezie nu s-a retras definitiv din noi: Neagu Vulcănescu și Denisa Comănescu. În ședința următoare, marți 13 noiembrie 1973, la orele 18, în aceeași Casă a Scriitorilor din Calea Victoriei nr. 115, vor citi versuri Radu Ulmeanu, Pia Olaru și Aurel Sefciuc”. ■ Citim *La vârsta asta...*, un text inedit de I. M. Rașcu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Memento*: „Răsfoim cu legitim interes cele peste o sută de numere ale revistei noastre, – câte se cuprind între ziua de 3 noiembrie 1971, marcată de istorica expunere în fața Plenarei Comitetului Central al Partidului de către secretarul său general Nicolae Ceaușescu, și prima săptămână a acestui noiembrie 1973. În felurite moduri s-a manifestat, în acești doi ani, însușirea ideilor, a argumentelor, a chemării Partidului adresată atunci în vederea perfecționării tuturor laturilor vieții economico-sociale care să ducă la așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste, la ridicarea nivelului general al cunoașterii și la deschiderea largă a căilor pentru afirmarea în viață a acestor principii. [...] Literatura, artele, prin cei mai dăruți reprezentanți ai lor, și-au manifestat cu elevată vibrație adeziunea. Ca atare, recitim astăzi cu un viu in-

teres atât anchetele și colocviile noastre (acestea privind fie raportul specific dintre *temă și valoare*, dintre semnificația morală a operei și limbajul estetic, fie multiplele aspecte pe coordonatele *universului artei noastre*), cât și articolele din pagina 3, deschisă tuturor scriitorilor sub nobila egidă a confesiunii lui Geo Bogza: *De ce scriu*, sau atâtea dintre *opiniile și confesiunile* unor importanți purtători ai condeiului, alături de paginile, număr de număr, consacrate poeziei, prozei sau criticii, nu mai puțin artelor noastre. [...] S-au conferit, în acești doi ani, de către Uniunea Scriitorilor și asociațiile ei, de către reviste, numeroase premii pentru poezie, proză, teatru, publicistică, critică și istorie literară, pentru tehnica edițiilor. Zeci și zeci de nume de scriitori, din toate generațiile, dar mai ales din rândurile tinere, zeci și zeci de titluri au fost proiectate în conștiințe. Nădăjduim că nu puține dintre ele au răspuns nobilei chemări a secretarului general al Partidului, glas al țării, al întregii națiuni, care, cu ne-limitată încredere, cu tot mai semnificativă dragoste, prin cele mai sensibile antene ale spiritualității așteaptă opere reflectând-o pe ea însăși, chipul ei cel de astăzi și de mâine”. ■ Darie Novăceanu scrie despre *Nevoia de realitate*: „Un scriitor nu scrie pentru a se uimi pe sine însuși, nici pentru a-i uimi pe colegi și nici pentru a face plăcere cititorului. El trebuie, așa cum am spus, să pună probleme. Convingerea aceasta e mai de mult, eu nu aduc nimic nou la ea; o găsesc în mai toate articolele de problemă, peste tot și nu pot înțelege de ce găsesc, totuși, sub multe titluri de cărți ignorarea ei, fuga spre o realitate inconsistentă, palidă, deci îndepărtată. Să fie vorba de o neînțelegere, în sfârșit, ori însăși cantonarea unor scriitori într-un cadru strict declarativ de realitate? Eu unul, nu știu”. ■ Citim noi intervenții la colocviul revistei *Universul artei noastre*: ■ Adrian Marino, *Dialog critic*: „Am mai spus-o, cred, și altă dată: nici un critic străin nu ne va lua în serios, oricare ar fi el, dacă simte că în fața sa are doar un palid reflex al propriilor sale idei și metode, un mic epigon balcanic oarecare, un spirit minor, predispus doar spre imitație, docilitate și pastişă. Și tocmai pentru a depăși acest stadiu, prim simplă maturizare și creștere intelectuală organică, avem vitală nevoie de puncte de vedere, metode, construcții critice originale, personale, autentice, care să poarte o semnătură și o responsabilitate, de spirit de inițiativă, de emulație și de conștiință a personalității proprii, ca exponenți ai unei tradiții critice românești reale, serioase, competitive, bine orientate ideologic. Așa cum orice mare poet actual vizează și o audiență internațională, romancierii și dramaturgii de real talent la fel, tot astfel și criticii români actuali, cu personalitate bine definită, mulți-puțini câți sunt, au dreptul și datoria să se ridice la condițiile severe ale dialogului internațional. Pentru aceasta – repet lucruri elementare, dar etern actuale – ei au nevoie de visul marii construcții, de disciplină și chiar de asceză intelectuală, de o mare rigoare și seriozitate, de erudiție și sisteme de idei, prin renunțare pe cât posibil la jurnalismul literar facil, efemer și uneori inconsistent, care săptămâna viitoare nu mai interesează pe nimeni în țară, dar în străinătate...”.

■ Amelia Pavel, *Justificatul interes*: „O cultură este un ansamblu, o unitate. Orice trunchiere rănește întregul ansamblu. Înnoirea este un proces firesc care uneori operează prin continuitate directă, alteori prin continuitate în salturi, deci spiritul tradiției se cuvine a fi întreținut viu în toate înfățișările lui. De aceea aş pleda insistent pentru alcătuirea unui muzeu de artă contemporană, spațiu spiritual în care procesul sintezei dintre tradiție și inovație ar fi mereu la îndemâna privirilor și judecății noastre”. ■ Al. Căprariu, *Spiritul de echilibru*: „Rostul creației – artistice și literare – este să spună frumos adevărul și să-l ajute pe om să cunoască mai bine propria-i ființă și ființa lumii. Există la noi, la ceasul de față, o imensă sete colectivă pentru frumos, adevăr, cunoaștere. Tradițiile creatoare – artistice și literare – au pus la îndemâna artistului și scriitorilor nesfârșite surse de inspirație. În această situație, evidentă pentru toți, ce rămâne de făcut? Artiștii și scriitorii să-și îndeplinească cu simplitate datoria și menirea”. ■ Șerban Cioculescu scrie despre *Anii de ucenicie* de Mihail Sadoveanu, o analiză a „varietăților filologice”. ■ Petru Popescu scrie despre *Modernitate și consum*: „O dezbatere mai vie decât mă așteptam – lucru la urma urmei măgulitor – a provocat ultimul meu roman, asupra lui pronunțându-se și autori care nu fac critică în mod obișnuit. Deși nu toate articolele publicate au fost la fel de calm concepute, până la urmă s-a desenat o opoziție principială între două cauze estetice, și s-a depășit ca subiect romanul – ci poate nici nu merita atât «temperament» – ajungându-se în fond la problema prozei românești, în al cărei destin se produce în clipa de față o cotitură, și, pe plan mai general, la starea de azi a romanului de orișiunde. Chiar și intervențiile mai puțin imparțiale, după opinia mea, au avut un substrat teoretic care le-a salvat, și ide pe urma căruia eu cel puțin am profitat, confirmându-mi intuiții și ipoteze. Intervenția teoretică a unor prozatori, faptul că în discuție au intrat elemente definitorii ale romanului de azi – între care problema exactității investigației realiste, a legitimității limbajului direct, «colocvial», a valabilității succesului la public – ne îndreptătesc să spunem că e vorba, la dimensiunile respective, fi-rește, de o querelle des anciens et des modernes, ceea ce tuturor ne e mai util (inclusiv mie însumi) chiar decât niște analize la obiect – din punct de vedere strict literar, romanul a fost cercetat, din păcate, destul de vag. O dezbatere similară, începută nițel mai înainte s-a dat în jurul volumului *Între Socrate și Xantipa*: formulându-se adeziuni de o parte și rezerve de alta, anumite adevăruri despre statutul criticii s-a spus. [...] În discuția pomenită s-a folosit termenul de «literatură de consum»; unii l-au folosit peiorativ, și dintre ei chiar câțiva prozatori. Aspectul cel mai interesant al discuției mi se pare în fond acesta: există încă la noi opinia că diagnosticul de literatură de consum e un diagnostic negativ, și de aici se și suspectează în mod principial succesul la public al unei cărți, Pentru unii, chiar circulația cărții e simptomul inferiorității ei. [...] Cititorul e suficient de matur, de pregătit pentru viață, pentru a nu avea nevoie de un exces de profilaxie pedagogică, și e ridicol să încerci să-i îndrumi

ca la grădiniță; de altfel ,de regulă aceste îndrumări se întorc împotriva îndrumătorilor. Și, la urma urmei, să ne întrebăm dacă sub raportul modernității unui cititori n-au luat-o înaintea unora dintre literați. Căci dacă ei, cititorii, trăiesc azi, ca gusturi, ca preocupări, ca angajare, e firesc să li se satisfacă dreptul la o literatură de azi”. ■ Roxana Sorescu, în *Tradiția trubadurilor*, scrie: „Evenimentul cel mai interesant, literar vorbind, pe care-l reprezintă poeziile lui Radu Cârnelci, stă în capacitatea sa de a stinge, pornind de la tranșa erotică ,starea de entuziasm poetic din care se naște metafora. De la primul volum, de acum zece ani, până la recenta *Cântare a Cântărilor* poetul își păstrează unitatea tematică (mai vine zis unicitatea temei), înaintând sigur pe drumul virtuozității metaforice, deschizătoare de înalte perspective, în cadrele fixe la care de bunăvoie s-a oprit”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Gravitate și funambulesc*, o cronică literară la *Cartea prințului* de Florin Mugur, Editura Cartea Românească, 1973: „Mi-au plăcut mai puțin poeziile din penultimul ciclu (celelalte fiind în genere reluări, din cele mai reușite ale poetului), unde aceeași materie este sistematizată în versuri uneori admirabile, însă reci și monotone, în linia hieratic-decorativă din *Strofe* («Trece prințul trist cu cartea» etc.) sau retorice, șiroind de cuvinte ca jgheburile după ploaie. Impresia de artificialitate vine și din repetarea unor imagini și atitudini prea studiate. E vorba aici de un manierism ce constă în sațietatea de cuvântul rar, căutat sau pur și simplu frumos. În primul ciclu lipseau asperitățile, proza, detaliul grotesc; aici ele au fost eliminate și versurile suferă de fadoare. Florin Mugur rămâne, în *Cartea prințului*, același poet subtil și ironic, capabil de viziuni febrile, stranii, în care feericul ascunde coșmaruri secrete colorate shakespearean”. ■ Citim recenzii: ■ Victor Atanasiu notează apariția volumului *Aranca, știma lacurilor* de Cezar Petrescu, Editura Minerva 1973. ■ În *Diapazon liric* Lucian Raicu scrie despre *Diapazon*, Florica Mitroi, Editura Cartea Românească, 1973: „Expresie a unei inspirații netrucate, cu elemente de mitologie proprie, poezia Floricăi Mitroi convinge prin gravitate, energie și ton personal”. ■ Valeriu Cristea semnează *Reportajul deliteraturizat*, o prezentare a volumului *Caractere* de Alexandru Monciu-Sudinschi, Editura Cartea Românească, 1973: „Cu ale sale *Caractere*, Alexandru Monciu-Sudinschi contribuie la relansarea reportajului brut, de minimă prelucrare a faptelor în cadrul unor imagini neretușate, neliteraturizate, propunându-și, înainte de toate, să oglindească”. ■ Sub titlul *Peregrinări critice și istorico-literare* Mircea Iorgulescu recenzează volumul *Ordinea și aventura* de Mircea Zăciu, Editura Dacia, 1973: „Epicureu și instabil. autorul fuge de construcția sistematică din frică de platitudine (a fi «obscur» înseamnă, pentru Mircea Zăciu, suprema injurie posibilă și nu altul este calificativul pe care-l folosește de câte ori neagă!), căutându-și satisfacțiile într-un voluptuos fragmentarism; mobilizate de un fior patetic, un gust ales și o cultură întinsă compensează precaritatea unor formulări abstracte, la substituirea cercetătorului zidit în sisteme și în metode printr-un nestatornic iubitor de plăceri livrești

contribuind și în metode printr-un nestatornic iubitor de plăceri livrești contribuind și un dar neobișnuit al expresiei plastice și o aptitudine asociativă cu totul remarcabilă; încât, putem spune că natura publicisticii literare a lui Mircea Zăciu are la bază un spirit de călător exaltat de bucuria descoperirii și a parcurgerii de itinerarii altora necunoscute”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici publică *Viața în proză*, prezentând două volume de debut: ■ *Saltul în gol* de Alexandra Indrieș, Editura Facla: „Romanul Alexandrei Indrieș atestă o dispoziție epică remarcabilă – vizibilă în ficțiune ca și în scriitură – contracarată însă de ambiția problematizării în gol, ce aduce cu sine toată sofistica proprie simulacrului”. ■ *Muntele alb* de George Maria Banu, Editura Eminescu: „Cum știe crea atmosfera și întreține dramatismul epic deopotrivă prin personaje și prin situații, lui George Maria Banu i-ar fi mai favorabilă proza de suflu larg decât, acum, proza scurtă. În acest sens *Muntele alb* poate fi considerat un enunț preventiv, o verificare a armelor scriitoricești în vederea romanului. Având în comun efortul de a releva epic forța dramatic-lirică a indivizilor – față cu ei înșiși sau în contextul comunității – câteva dintre proze par a fi niște capitole fragmentare dintr-un posibil, neterminat, roman”. ■ Al. Piru semnează *Retrospective lirice*: „O antologie de Dinu Pillat, *Ani, poezii* (Minerva, Retrospective lirice, 1973), actualizează lirica lui Ștefan I. Nenițescu (născut în București la 8 octombrie 1897), conferențiar de estetică, apoi secretar de presă și consilier economic la legația română din Haga, mai cunoscut ca traducător al breviarului de estetică al lui Benedetto Croce (el însuși autor al unei *Teorii a criticeii*, în trei volume) decât ca poet”. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* sunt prezentate proiectele literare ale Ninei Cassian, Romul Munteanu, Ion Băieșu, Constantin Nisipeanu, Toma George Maiorescu, Ioana Postelnicu, Petre Luscalov, Aurel Tita, Mircea Micu, Ion Rahoveanu, Ion Arieșanu, Constantin Zărnescu, Eugen Lumezianu, H. Grămescu. ■ Nichita Stănescu semnează *Omul Paul Georgescu – La 50 de ani –*: „Întotdeauna Paul Georgescu mi-a dat impresia acută de om unic, greu de înțeles și fascinat, cu un temperament imprezvizibil, dar cu un caracter statornic. Personalitatea lui mi-a umplut tinerețea, și nu numai mie. [...] Născut iar nu făcut, talentul lui Paul Georgescu, activitatea lui polivalentă de prozator și de eseist acoperind aproape trei decenii de inteligență creatoare, îl impun astăzi ca pe una dintre ele mai de seamă valori ale literaturii noastre contemporane. Acum, când împlinește cincizeci de ani de viață trăită cu vârf și când scriu aceste rânduri stângace de emoție, mă gândesc la el cu o nespusă dragoste și recunoștință și-l așez în inima mea alături de acei oameni minunați și singuri care mi-au adăugat conștiința, alături de învățătorul Popescu de la care am învățat miracolul alfabetului, alături de domnul profesor Constantin Râpeanu de la care am învățat *Luceafărul*, alături de Nicolae Simache care mia revelat istoria patriei, alături de romanticul profesor de literatură Milica care mi-a revelat sufletul literaturii, alături de Geo Bogza care mi-a revelat demnitatea scrisului. Acum, când Paul Georgescu îm-

plinește cinci decenii, îi urez din tot sufletul «La mulți ani!»». ■ *Ședința de lucru a Biroului Uniunii*: „Sâmbătă, 3 noiembrie 1973, în prezența tovarășilor acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor și Dumitru Ghișe, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii. Au fost prezenți următorii membri ai biroului: acad. Geo Bogza, Radu Boureanu, Constantin Chiriță, Ov. S. Crohmălniceanu, Ștefan Augustin Doinaș, Domokos Géza, Geo Dumitrescu, Laurențiu Fulga, Ion Hobana, Eugen Jebeleanu, Romul Munteanu, Fănuș Neagu, Ioanichie Olteanu, Dumitru Radu Popescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Szász János, Sütő András, Virgil Teodorescu. Au participat, ca invitați, tovarășii Vasile Nicolescu, director al Direcției literaturii, publicațiilor literar-artistice și scenariilor de film din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Valeriu Bucuroiu, instructor al secției organizatorice din C.C. al P.C.R., Anghel Dumbrăveanu, Mircea Radu Iacoban și Dan Tărchilă, secretari ai Asociațiilor de scriitori din țară, următorii redactori șefi ai revistelor editate de Uniune: Ion Arieșanu, Dan Hăulică, George Ivașcu, Letáy Lajos, Aurel Rău, Emeric Stoffel, Corneliu Ștefanache, de asemenea Traian Iancu, director administrativ al Uniunii. Au fost discutate și rezolvate probleme curente ale Uniunii Scriitorilor din R. S. România”. ■ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară, au plecat la Budapesta S. Damian, Forro Laszlo, Rusalin Mureșanu și H. Zalis. * Au sosit la București, în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R. P. Polonă, Stanislaw Goszczurny, vicepreședintele secției scriitorilor din Gdansk, și poetul Henrik Gansowski, iar în cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din U. R. S. S., scriitorul Vasili Bikov. [...] * În cinstea celei de a 30-a aniversări a eliberării patriei, Consiliul Central al U.G.S.R. va edita o culegere literară intitulată *Patriei libere – partidului iubit*, care va cuprinde creații din cele mai valoroase de proză și versuri ale membrilor cercurilor și cenaclurilor literare. Poeții și prozatorii amatori sunt invitați să trimită lucrări închinat trecutului de luptă a partidului și prezentului socialist, ziarul «Munca», până la sfârșitul lunii decembrie, specificându-se numele și prenumele autorului, profesia, cercul sau cenaclul literar din care face parte”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Pegas-ul fanteziei lui Al. Dumas*, o prezentare a volumului *Cele două Diane* de Alexandru Dumas. ■ Cristian Unteanu notează apariția *L'Année du crabe* de Olivier Todd, Ed. Robert Laffont, 1972. ■ Revista comemorează 75 de ani de la nașterea scriitorului B. Fundoianu publicând: ■ O notă biografică de Paul Daniel. ■ Poezii inedite: *Furtună; Noapte; Un marș...; Toamnă; Ah, orele-amintirii...; Agua-forte; Decor sumbru; Balada celor cu un ochi...; Am plâns pe auroră...; Când vine toamna-n sale de spital*. ■ Apare *Plaiul (Amintiri din copilărie)* de B. Fundoianu. ■ Fragmente dintr-un text despre *Tudor Arghezi* scris de B. Fundoianu, din 1918.

■ *Cuvinte*, „din unul din Programele teatrului de avangardă *Insula*, anul 1922”. ■ Sub semnătura lui George Munteanu citim *Destinele literaturii comparate*: „Congresul din Canada al Asociației internaționale de literatură comparată – la care țara noastră a fost reprezentată de o delegație formată din Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ion Zamfirescu, Vera Călin, Cornelia Comarovschi, Nina Façon, Matei Călinescu, I. C. Chițimia, Paul Cornea, Alexandru Duțu, Adrian Marino, Mihai Novicov, Leonida Teodorescu și subsemnatul – a prilejuit o relativ amplă confruntare de idei și metode, de rezultate și mentalități etc., în legătură cu această preocupare și destinele ei. Profitând de prezența la amintitul forum a câtorva personalități remarcabile ale acestei «discipline a universalului», cum denumea de curând comparatismul Zoe Dumitrescu-Bușulenga (a cărei alegere în Comitetul executiv al Asociației a fost salutăată cu un entuziasm puțin obișnuit), le-am adresat câteva întrebări, cu gândul de a informa asupra stadiului actual al acestei mișcări și, eventual, de a provoca o dezbatere mai simplă asupra înțelesurilor și direcțiilor ei contemporane. De regulă, întrebările au fost trei: 1. Prin ce se deosebește prezentul congres de cele anterioare? 2. Ce gândiți despre statutul actual al comparatismului? 3. Ce știți despre mișcarea comparatistă din România? Dar dialogul s-a extins uneori și asupra altor probleme, a căroră consemnare depășește întrucâtva cadrul de față. Trebuie să adaug numaidecât că realizarea interviurilor a fost mult facilitată de împrejurarea că delegația noastră a fost una dintre cele mai active în cadrul congresului, ca și de faptul că realizările comparatiștilor români au o cotă dintre cele mai ridicate în ansamblul respective discipline”. La cele trei întrebări răspund: ■ A. Owen Aldridge, profesor de literatură comparată la Universitatea Illinois, SUA., director al revistei „Studii de literatură comparată”: „3. [...] Trebuie spus că dv., românii, meritați toate laudele, pentru felul cum v-ați prezentat la acest congres și în general pentru chipul cum acționați pentru consolidarea comparatismului (prin volume, periodice, prin diverse acțiuni sau participări la întruniri internaționale etc.). Personal, îmi explic acest interes pentru comparatism și prin situația dv. istorică și geografică, ca și prin vocația pe care o aveți pentru noutate, pentru deschiderea spre întreaga lume, pe care o promovați cu tenacitate pe toate planurile”. ■ Eva Kushner, profesoară de literatură franceză și comparată la Universitatea Carleton din Ottawa, co-președintă a Consiliului canadian pentru cercetări umanistice: „3. Atât Asociația canadiană de literatură comparată, cât și cea internațională (Eva Kushner a fost aleasă vicepreședintă – notă G. M.), poate sublinia prin mine, oarecum oficial, calitatea prezenței delegației române la acest congres. De altfel, Vera Călin a făcut foarte bună impresie și ca profesoară la cursurile de vară organizate aici. M-a impresionat plăcut prezența profesoarei Zoe Dumitrescu-Bușulenga, tactul, erudiția și inteligența ei, chipul direct de abordare a lucrurilor, caracteristic, în fond, dumneavoastră tuturor. Mi-au atras atenția comunicările susținute de Matei Călinescu, Mihai Novicov, Paul Cornea, Adrian

Marino etc. Cele două periodice pe care le-ați adus («Revista de istorie și teorie literară» și «Cahiers roumains d'études littéraires»), celelalte lucrări (bibliografia intitulată *Rapports de la littérature roumaine avec les littératures européennes et nord-américaines*, *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino), comunicările, participările la discuții etc., v-au evidențiat plenar, după cum se cuvine menționată, de asemenea, vigoarea cu care românii iau parte la elaborarea diverselor noastre lucrări, între care istoria literaturilor europene și dicționarul de termeni literari”. ■ Jean Weisgerber, profesor la două universități din Burxelles, membru al Academiei regale de limbă și literatură neerlandeză, vicepreședinte al Asociației internaționale de literatură comparată: „3. Am viu respect pentru comparatismul românesc. Am primit volume și periodice românești, pe unii dintre dv. i-am ascultat aici, încât vă socot dintre cei mai dinamici. De altfel și la acest congres, cei mai activi au fost americanii, românii, maghiarii, francezii și apoi ceilalți. Nu întâmplător au fost desemnați ca președinți de secții ale congresului atâția români, în general comunicările românești fiind excelente”. ■ Rolland Mortier, profesor la Universitatea Bruxelles, membru al Academiei regale de limbă și literatură franceză: „3. Ceea ce m-a impresionat totdeauna la comparaștii români și îndeosebi la Tudor Vianu, despre care păstrez agreabile amintiri, a fost puterea de a asocia critica, istoria și teoria literară, voința de a lărgi parametrii, fără a ieși însă în afara cadrelor. Sigur că aceste tendințe imprimare de Vianu au lăsat urme, pe care le-am putut observa în lucrări precum cele elaborate de Paul Cornea, Alexandru Dușu și de alții. Oricum, aveți o școală comparatistă înnobilită de o mare tradiție și decisă să se afirme viguros în continuare”. ■ Horst Frenz, șeful catedrei de literatura comparată de la Universitatea Indiana, Bloomington, S. U. A., președintele Asociației internaționale de literatură comparată: „1., 2., 3. [...] Mă gândesc la mai multe schimburi, la unele burse de studii, la specializări, la schimburi de publicații și la eventuala lor înmulțire (mi-a făcut mai mult decât plăcere să aflu, îndeosebi prin intermediul lui Matei Călinescu, despre activitatea comparaștilor din România, că la dv. sunt mai multe periodice care dau atenție mișcării noastre etc.), în fond la stimularea de idei”. ■ M. I. Balașov, șef de secție la Institutul de literatură mondială „M. Gorki”, Moscova, U.R.S.S., al cărui răspuns a comprimat cele trei întrebări, fără a da un răspuns clar despre comparatismul românesc. ■ Söter István, academician, director al Institutului de studii literare al Academiei maghiare, profesor la Universitatea din Budapesta: „3. Dacă prezența delegației române la congresul de la care ne întoarcem (convorbirea a avut loc în avionul de Montréal-Paris), a stârnit elogii unanime, mai puțini știu, probabil, ce tradiții bogate aveți dumneavoastră în promovarea comparatismului. Personal, am luat cunoștință de ele prin intermediul profesorului Tudor Vianu, de care mă leagă amintiri deosebite. [...] Cercetători, precum Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Adrian Marino, Paul Cornea, Alexandru Dușu, Matei Călinescu, Mihai Novicov, Ion Zamfirescu și

alții au de fiecare dată un cuvânt serios de spus în dezbaterile noastre. Contribuțiile comparatiștilor români sunt astăzi de prim ordin și colaborarea cu ei, pe care o dorim cât mai intensă, dintre cele mai agreabile și rodnice”. Această anchetă se termină cu: „Aș nota totuși că în timpul convorbiri cu profesorul Aldridge, l-am întrebat ce-ar zice de eventuala organizare a unui congres de literatură comparată în București sau în alt centru intelectual din România. A fost atât de cucerit de idee, încât dacă nu s-ar fi stabilit mai înainte ca în 1976 să ne întâlnim la Budapesta, ar fi început imediat să facă propagandă pentru aceasta. Propunerea a stârnit interes în culise, încât i-a cucerit rapid și pe profesorii Jean Weisberger, Rolland Mortier, Horst Frenz și pe alții, astfel că s-a ajuns la un larg acord colegial, ca măcar între congresul din Canada și cel din Ungaria să organizăm un simpozion internațional de literatură comparată în țara noastră”.

• [„**Tribuna**”, nr. 45] Numărul acesta are ca temă centrală teatrul ■ *Cronica literară*: Victor Felea despre *Dialog neîntrerupt al teatrului în secolul XX* – antologie apărută la B.P.T., surprinde mărturii în volumul I: de la Caragiale la Brecht, și în volumul II: de la Lorca la Brook; ■ Ion Marcoș despre personajul lui Zaharia Stancu, Darie – *Contradicția lui Darie*; ■ Liviu Petrescu analizează volumul *II elegii* de N. Stănescu; ■ În *Literatura* apar poeme de Ștefan Augustin Doinaș; Cezar Ivănescu, Ovidiu Genaru, Marcel Mureșeanu; ■ *Clasic și Contemporan în teatru* – Nicolae Balotă despre *Resurrecția tragediei*; ■ Eugen Todoran despre *Mitul Meșterului Manole în teatrul lui Blaga*;

9 noiembrie

• [„**Munca**”, nr. 8079] În rubrica *Punct*, cu titlul *Curat agonie!* se publică o notiță critică despre un articol semnat de Mircea Dinescu, în „România literară”, în care acesta afirmă: „Doi tineri poeți au demonstrat că entuziasmul pentru adevărata *poezie* nu s-a retras definitiv din noi”. În acest context, se reproduce și un fragment din poezia Denisei Comănescu, *Agonia crinului regal*. ■ În *Agenda cotidiană* revista publică, cu titlul *Zilele cărții social-politice*, un microinterviu cu Vasile Niță, redactor-șef la Editura Politică.

• [„**Scânteia**”, nr. 9686] Dumitru Bălăeț semnează *Biblioteca publică și cerințele educației prin lectură*: „Ceea ce se cere să caracterizeze domeniul de activitate al bibliotecilor publice este dezvoltarea funcțiilor lor cultural-educative în lumina sarcinilor actuale și de perspectivă, pentru a realiza ceea ce secretarul general al partidului nostru a denumit «ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor»”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 46] Redacția revistei semnează textul *Finalitatea culturii*: „A vorbi despre cultură ca instrument implică, evident, analizarea permanentă a eficienței sale. Or, este limpede că gradul de eficiență crește direct proporțional cu puterea culturii de a se înnoi fără conținere cu facultatea sa

de invenție, cu știința de a se găsi modalități de expresie corespunzătoare sensibilității omului modern, nivelului și pretențiilor spirituale din ce în ce mai înalte ale contemporanilor noștri. A vorbi despre cultură ca instrument implică, evident, analizarea permanentă a eficienței sale. Or, este limpede că gradul de eficiență crește direct proporțional cu puterea culturii de a se înnoi fără conținere cu facultatea sa de invenție, cu știința de a se găsi modalități de expresie corespunzătoare sensibilității omului modern, nivelului și pretențiilor spirituale din ce în ce mai înalte ale contemporanilor noștri”. ■ Despre *Ceasul fericit* notează Nina Cassian: „Dar vine uneori ceasul înalt și fericit în care afli că cineva a avut nevoie de un rând de al tău, că lucrul tău singuratic, bântuit de răspunderi și dubii, reverberează în timp și spațiu, că ești cu adevărat în acea gravă prelungire a ființei tale care se atinge de oameni, ca de gonguri sensibile”. ■ În textul *Prețul inautenticului*, Valeriu Râpeanu analizează romanul lui Nicolae Breban, *Îngerul de gips*: „Fără îndoială, toată această asfixie morală a eroilor, care formează substanța cărții, ce nu își află de la o pagină la alta oxigenul înnoirii, ce bate pasul pe loc repetând aceleași și aceleași situații ce nu aduc nimic nou, are în chip fatal urmări asupra calității literare a cărții, care, la un moment dat, se sufocă pur și simplu. Stilul devine din ce în ce mai crispat, o complicare vădită care duce la o analiză pletorică și îneacă paginile într-adevăr percutante prin finețea surprinderii unor reacții umane ca și prin reconstituirile atmosferei. Nu-i vorba de un stil aparte, ci de reflexul acestei dorințe de a complica artificial drumul eroului. Nicolae Breban, chiar dacă nu pusese toate premisele unui roman despre intelectualul zilelor de astăzi, avea în paginile de început substanța unei dezbateri de o mare rigoare și complexitate, privind înfruntarea de idei, de caractere, de mentalități în societatea noastră. Cu acest sentiment am înaintat în lectură. Dar, asemenea eroului său Minda, cartea a început să se destrame exact invers de ceea ce autorul a dorit, de ceea ce noi am așteptat. Prețul inautenticului a fost, din păcate, plătit”. ■ De volumul de versuri al lui Vasile Nicolescu, *Secțiunea de aur*, se ocupă Dragoș Vrânceanu: „Ne aflăm, odată cu seria acestor versuri ale lui Vasile Nicolescu, în fața unei cantate orifice a țării, care constituie o creație supremă, după ce a preocupat generațiile cele mai diverse ca un leit-motiv ale elevației spirituale, găsește accentul cu adevărat strălucitor, care aduce în plină actualitate esențele ei curgătoare veșnice, secțiune de aur în realitatea lumii care ne înconjoară”. ■ Hristu Cândroveanu recenzează cartea lui Nicolae Dragoș: „Litaniile lui Nicolae Dragoș din aceste *Zăpezi fără întoarcere* nu ne încarcă, totuși, sufletul de tristețe. Ele sunt, în fond, o surdă și necurmată împotrivire la ireversibilitatea timpului nostru biologic, la alterarea absurd intelectuală a materiei. Și mai sunt, aceste poeme, o reflecție stoică asupra condiției existenței noastre umane, înnobilate de chiar exercițiul reflecției. Ultima culegere a acestui autor, care își trăiește cântecul – niciodată coborând la facil, în gratuități mimetice, îi conturează și mai pregnant decât până acum profilul”.

• [„Cronica”, nr. 45] Cronica literară semnată de Liviu Leonte vizează cel mai recent roman al lui D.R. Popescu, *Cei doi din dreptul Țebeii*. „Punctul forte al prozatorului, neexersat până acum în această direcție, rezidă în surprinderea mișcării maselor traversate de impulsuri contradictorii. Artist al psihologiei individuale, D.R. Popescu își manifestă calitățile și în psihologia colectivă”.

■ La publicarea volumului de versuri *Secțiunea de aur* (Eminescu), Vasile Nicolescu este plasat de Const. Ciopraga: *Între Orfeu și moderni*. ■ *Portretul mamei*, povestire de Dorin Baci. ■ Grupaje de versuri semnate de Corneliu Ostahie-Cosmin și Nicolae Ioana. ■ Anatol Ghermanschi traduce din lirica iugoslavă contemporană șapte autori. ■ Observând că „de la drama psihologică la parabolafilosofică deșteptând ecouri de poem”, opera lovinesciană a fost „neconținut cutureierată de obsesii cruciale”, Florin Faifer urmărește „*Jocul vieții și al morții*” în *dramaturgia lui Horia Lovinescu*. ■ Piesa *Cuza Vodă* de Mircea Ștefănescu, pusă în scenă la Galați face obiectul cronicii dramatice a lui Const. Paiu. ■ Mihai Drăgan prezintă succint volumul de *Documente literare junimiste* (1973), îngrijit de istoricul literar ieșean Dan Mănuacă, care pune astfel la dispoziția cercetătorilor „un material inedit, în mare parte interesant, însoțindu-l de note redactate într-un spirit de scrupulozitate ce-i este caracteristic”.

■ I. Manoliu (în *Flaubert și Sartre*) recenzează primele trei volume din eseu *L’Idiot de la Famille* (Gallimard) consacrat de J.-P. Sartre vieții și operei lui Gustave Flaubert. ■ Studiul lui Michel Butor, intitulat *Folosirea pronumelor personale în roman* (din *Répertoire II*, 1964), devine subiectul articolului lui Al. Călinescu (*Opiniile unui romancier*). ■ Doru Scărlătescu publică și adnotează câteva scrisori inedite primite de Ștefan Petică, aflate în arhiva fratelui poetului. ■ N. Irimescu salută inițiativa revistei „Contemporanul” de a aronda rubrica de cronică literară unui critic și istoric literar ca Dumitru Micu, „unul dintre cei mai dotați și mai serioși critici ai literaturii noastre contemporane”.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 153] *File regăsite*: o tabletă de Argezi, *O familie Kirilov*. ■ Dinu C. Giurescu semnalează primele titluri din noua colecție a Editurii Politice – *File de istorie*. ■ D. Mutașcu despre *Neodihna de a fi om* de Mihai Negulescu. ■ A. Baranga, cu un text despre expresia *hodoronc-tronc* și C. Otobăcu despre *Studiul limbii scriitorului*, cu un scurt studiu de caz pe Grigore Alexandrescu și Bolintineanu. ■ Un altfel de jurnal la Londra ține Romul Munteanu, în *Itinerar englez*. ■ În *Micii burghezi*, Ileana Colomieț remarcă anvergura punerii în scenă a piesei respective de către Teatrul Mare Academic de Dramă „Maxim Gorki” din Leningrad, în turneu bucureștean. ■ Despre prezența regizorului în teatrul contemporan românesc notează Dinu Săraru în *Să ne tragem răsufierea*, menționând câteva nume deja consacrate, „în frunte cu Liviu Ciulei” : Penciulescu, Horea Popescu, Esrig, Dinu Cernescu, Cojar, Sorana Coroamă, Lucian Pintilie.

10 noiembrie

• [„**Munca**”, nr. 8080] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Ștefana Grigore Iorga. ■ G. Vâlceanu, în *Corespondență*, publică eseu *Expresia poeziei*.

• [„**România liberă**”, nr. 9035] Boris Buzilă analizează lucrarea scriitorului-publicist Pop Simion, *Civica*, apărută la Editura „Paralela 45”, în care „cumpănește asupra demonstrației de idei”, majoritatea textelor cuprinse împrumutând „caracterul unor pasionante pledoarii politice și cetățenești”, sperând să-și depășească „condiția inițială: aceea de efemeritate”.

• [„**Scântea**”, nr. 9687] Huszár Sándor scrie despre *Responsabilitatea animatorului de cultură*: „În pictură, literatură, în cinematografie, în toate domeniile culturii, prezența eratzului [sic!] artistic este o realitate. Or, tocmai în acest punct începe munca noastră propriu-zisă: animatorii culturali trebuie să vadă cu claritate, să deosebească arta autentică de artificiu, de surogat. Dar făcând aceasta nediferențiat, negradat, cei în cauză pot cădea pradă ușor unui practicim îngust, într-o generozitate exagerată, în dogmatism sau într-un «realism fără limite». Or, munca de animator al literaturii adevărate trebuie să fie aprioric gândită de pe pozițiile unei estetici bine conturate, pe criteriile esteticii marxiste, pe formarea unei largi opinii de creator, pe democratismul discutării fenomenelor. [...] Iată de ce pledez în aceste rânduri, printre altele, pentru dezbateră cât mai largă a opiniilor, adică, într-un anumit sens, pentru colectivizarea procesului de elaborare sau, mai precis, de cristalizare a «produsului» spiritual. M-aș referi la un exemplu relativ recent din literatura maghiară din România: *Istoria literaturii maghiare după eliberare*. Deși scriitorii de naționalitate maghiară nu sunt grupați în curente, cartea este scrisă de pe poziții de generație. Li lipsesc două elemente totuși: o privire de ansamblu și o optică istorică; din această cauză, după părerea mea, autorii au subapreciat rolul unor generații premergătoare, alunecând în formulări estetizante”.

• [„**Flacăra**”, nr. 46] Revista publică o fotografie a lui Mihai Beniuc, cu explicația „iubitorii poeziei lui Mihai Beniuc așteaptă nerăbdători îndeplinirea promisiunii Editurii Eminescu de a tipări în '74 volumul de inedite din lirica poetului militant”. ■ În *Film. Pe ecrane*, Radu Prejbeanu prezintă *Doi pe un balansoar*, ecranizare a piesei lui William Gibson. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XVI-a a textului său memorialistic, intitulată *La ce-i folosește coada unei pisici?* ■ Cu titlul *Cafe-neaua literară*, revista publică fragmentul XXXVI din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (VIII)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, ce a avut loc la liceul „Gheorghe Șincai” din București. Întâlnirea a fost axată pe trei recitaluri de poezie contemporană.

• [„Luceafărul”, nr. 45] Redacția revistei se referă la *Cititori și scriitori*: „Nevoia de comunicare, atât a cititorului cât și a scriitorului, nu se poate baza decât pe sinceritate, pe respect și cunoaștere, decât pe certitudinea că dialogul a însemnat de fapt un pas înainte pe tărâmul muncii de creație”. ■ Norman Manea analizează *Proza prezentului*: „Ni se pare cu totul firească obligația de a nu eluda problemele grave ale omului contemporan, tot mai implicat, în actele existenței sale, în viața socială, devenind, cu sau fără voia sa, un ins mereu mai angajat al colectivității. Atenția stăruitoare acordată răspunsurilor ce le provoacă în lumea ideilor și afectelor sale, pasiunea și ritmul, neuniforme dar ascendente, ale unei societăți într-o deloc liniștită transformare, trebuie să-și găsească, însă, valorificarea artistică de calitate, care să tindă cel puțin către adevărul și originalitatea marilor opere”. ■ La romanul lui Virgil Duda, *Deruta* se referă Nicolae Ciobanu: „În încheiere, ne exprimăm o singură dar importantă rezervă față de noul roman al lui Virgil Duda. Ne referim, anume, la excesivul neutralism aplatizant cu care sunt conduse ostilitățile pe întreg parcursul romanului. Firește, am înțeles din capul locului dorința prozatorului de obiectivare a narațiunii și a analizei. Credem însă că nu era imposibil un acord între acest «program» și nevoia de «turburare a apelor» prin utilizarea inspirată a unor jocuri de lumină și umbră. Astfel zona subtextuală a romanului ar fi câștigat foarte mult”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează volumul de versuri al lui Florin Mugur, *Cartea prințului* (C.R., 1973): „Încât, deși aparent se situează în prelungirea ultimelor sale culegeri – titlul dând în acest sens o indicație eronată (*Cărții Regilor* îi urmează *Cartea Prințului*) – noul volum al poetului înseamnă de fapt o răscruce în creația sa, căci pe lângă un timbru liric distinct descoperim o personalitate poetică profundă și complexă”. ■ Despre *Cultura română și spațiul sud-est european*, Nicolae Balotă notează: „Cultura sud-est europeană ni se oferă, așadar, nu numai ca un câmp al peregrinărilor posibile, ci ca un spațiu de explorat sistematic, un spațiu al interrelațiilor fecunde”. ■ Dumitru Micu analizează *Ideologia gândiristă*: „Acțiunea pe care tindea să o declanșeze ideologul gândirist avea drept scop peregrinare spirituală, o «îndreptare» de felul celei urmărite de N. Iorga, la începutul secolului, însă cu un conținut complet diferit. În concepția lui Iorga, asanarea morală implica insufletirea de duh național în toate instituțiile și activitățile, așezarea culturii și a întregii vieți pe tradiție. Colaboratorul «Gândirii» nu propune în aparență altceva, numai că pentru el duh național înseamnă în primul rând duh ortodox. [...] Evanghelică sau nu, pretinsa «democrație» pe care o propaga avea să-l ducă pe doctrinarul «Gândirii» în tabăra extremei drepte, în rândul celor mai sălbatici dușmani ai democrației și progresului. Ideolog al fascismului, Nechifor Crainic avea să angajeze «Gândirea», cu timpul, în serviciul celei mai reacționare și obscurantiste ideologii, al unei politici accelerate”. ■ Dan Cristea se referă la *Gustul criticii*: „Nu aș merge până acolo încât să spun că asemenea lucruri denotă înclinații psihologice, dar de câteva ori am avut senzația

că prin paginile lui Șerban Cioculescu se plimbă doamne și domni. Îmbrăcați în costume de epocă și parcă scoși din iodate fotografii, care își oferă cu distincție darurile trupului și ale minții într-un stil de existență al cărui cunoscător, prețuitor și adulator se arată «aprigul» critic”. ■ Dumitru Bălăeț notează *Despre eseu sau tinerețea spiritului*: „Pusă în acest context, dezvoltarea eseului nostru de azi ni se pare a avea o legătură strânsă cu programul complex al ridicării nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor stabilit de Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971, de la care s-au împlinit doi ani. În perspectivele vaste ale acestui program, eseistica noastră, alături de toate celelalte mijloace de cunoaștere și educație, va cunoaște, fără îndoială, o împlinire din ce în ce mai înaltă, exprimând prin intermediul ei, originalitatea, suplețea, spiritul de inițiativă al unei spiritualități tinere, efervescente, creatoare”. ■ Artur Silvestri se referă la cartea lui Mircea Zăciu, *Ordinea și aventura* (Dacia, 1973): „Mircea Zăciu e apt, astăzi, să dea o interpretare de sus dialecticii culturale române în epocile ei de formație, fiindcă el e mai interesant de Școala ardeleană și de începutul secolului douăzeci, făcând munca de îndrumător cultural, într-un sens foarte nobil. El, ca și Nicolae Balotă se dedă, e de crezut, ideii de sinteză, de acum înainte, are o conștiință prospectoare, trează supraveghind atent mișcările istoriografice românești”.

● [„Tomis”, nr. 21] Mirela Roznoveanu prezintă a doua carte a lui Lucian Raicu: „După eseu despre Liviu Rebreanu publicat în 1907, *Structuri literare* (ed. Eminescu, 1973) este cea de-a doua carte de critică a lui Lucian Raicu, dar de fapt prima carte oferă o imagine oarecum unitară a cunoscutului comentator al literaturii la zi. Cartea de față cuprinde două secțiuni, una alcătuită din eseuri, iar cealaltă din cronici literare. Calitatea ultimei rezidă și din faptul că ne propune un portret mai ferm al criticului, sudând ceea ce era risipit în publicistica ultimilor zece ani, sau valorificând diverse păreri și interpretări critice lipsite, fragmentar, de forța autorității programatice”. ■ Marin Mincu prezintă *Un poet apolinic – Vasile Nicolescu*: „Focul, ca element originar al cosmosului, întreține permanent obsesiile lirice ale lui Vasile Nicolescu, alimentându-i metaforic gnosice. Dar flacăra constituie chiar sâmburele unei energii dionisiace, izvor al prefacerilor primordiale prometeice. Înlăuntrul ființei sale, poetul ascunde un tumult romantic exacerbat, stăvilat să se manifeste în afară de o cenzură cerebrală neîmblânzită. Zbuciumul dionisiac este convertit să se exteriorizeze în tiparele formale apolinice. Ceea ce se pierde în planul trăirii, se câștigă în planul expresiei”. ■ Despre creația lui Valentin Șerbu scrie I. Matei: „Valentin Șerbu a debutat în anul 1971, cu volumul de schițe *Provinciale*, care a surprins prin siguranța stilului. Cu o ironie inflexibilă, rezistând mereu tentației de a stabili între sine și cititor o complicitate amuzantă, scriitorul evocă personajele situate în periferia existenței, a căror principală preocupare era că participă activ la soluționarea celor mai importante probleme ale epocii. [...] În 1972, lui Valentin Șerbu i-a apărut romanul *Expediția* construit cu mijloace

satirice și picarești și având ca protagoniști câteva personaje de aceeași factură”. ■ Despre *Fantezia lui Ury Benador* scrie Mihai Gafița: „Ury Benador nu se întorcea pe căi bătute mai înainte. El inventa mereu episoade noi, mai bune, îngrămădindu-le în jurul firului principal, care acesta rămânea statornic, purtător al ideii de bază. Iar ideea de bază era întotdeauna de o nesfârșită omenie, de o mare înălțime”. ■ N. Ungureanu analizează volumul de versuri al lui Nicolae Grigore Mărășanu, *Insula*: „Imaginea aeriană a insulei se materializează printr-o profuziune de metafore care îi conferă o atmosferă de tragism, taină și, în multe poeme, de luminoasă certitudine. Cei ce se înecă pătrund în nemărginirea apelor ca într-un teritoriu necunoscut, copilul ascultă cântecul pe care i-l cântă propriul său destin în frumoasa elegie”. ■ Gheorghe Grigurcu se proclamă *În favoarea noii serii lirice*: „Pornind de la câteva din observațiile noastre cuprinse în *Mitul lui Nichita* («Vatra» nr. 5/973), Dana Dumitriu se ocupă de una din temele capitale legate de destinul liricii noastre de azi și anume confruntarea dintre Nichita Stănescu și noua serie lirică («Tribuna» nr. 28/1973). Un merit al acestui text îl constituie, fără îndoiață, deschisa recunoaștere a chestiunii, fără acea enormă spumegare a contrarietății cu care am fost întâmpinați cu un an în urmă în paginile aceleiași reviste de către poet. Dana Dumitriu se străduiește, pe un ton al civilității și al realei aprehensiuni intelectuale, să demonstreze că autorul *Măreției frigului* este «superior noii serii lirice», indicată (rezumativ) de noi a fi reprezentată de Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Emil Brumaru, Ileana Mălăncioiu, Mihai Ursachi, la care preopinanta noastră adaugă pe Dan Laurențiu, Cezar Ivănescu, Petre Stoica. [...] Intervenția Danei Dumitriu – cu toate acestea – certifică o dată în plus existența unei noi emisii de personalități poetice, nelimitată, evident, la numele mai sus menționate. Respingând-o autoarea marchează începutul unui pasionant proces literar a cărui desfășurare ne va umple un timp, nădăjduim, existența critică”. ■ Despre *Scriitorii și publicul* notează Alex. Ștefănescu: „Valoroase prin reușita lor, dar și prin concluziile pe care le impun, întâlnirile dintre scriitori și publicul cititor, programate în cadrul manifestărilor din acest an ale Ponticiei au contribuit substanțial la buna desfășurare a zilelor culturii constănțene”.

11 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 9688] În *Adnotări* citim: ■ *Pseudofilozofii careucid hârtia* de Victor Atanasiu, o notă despre romanul *O truție modestă* de Anca Bursan și G. Panco, C.R.: „Incapacitatea de a da viață personajelor, de a imagina tipuri reprezentative, de a crea un conflict real, de a înfățișa o problematică interesantă este evidentă. După cum evidentă este și falsitatea dialogului. Sărăciei de mijloace literare îi corespunde o sărăcie în planul înzestrării spirituale a personajelor”. ■ *Despărțire de cuvinte?* de George Gibescu, o notă despre volumul *Despărțirea de cuvinte* de Ion C. Ștefan, Editura Litera: „Au-

torul acestei plachete ilustrează categoria foarte largă a celor care vulgarizează, prin contrafacere, spiritul mării poezii”. ■ În *Cartea, soarele nou al Africii*, Augustin Bumbac scrie despre *formarea de cadre naționale – factor hotărâtor al progresului economico-social*: „Fructuoasa colaborare româno-africană în domeniile educației, al formării de cadre, ca și în atâtea alte domenii – politic, diplomatic, economic – contribuie în mod fericit la cimentarea prieteniei între poporul român și popoarele africane, la întărirea cauzei înțelegerii, cooperării și păcii în lume”.

14 noiembrie

● [„*Scânteia*”, nr. 9691] În acest număr citim despre *Ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C. R.*, urmat de *Hotărârea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. în legătură cu dezvoltarea energiei și măsurile de economisire a combustibililor și energiei electrice*. ■ Ioan Adam notează apariția volumului *Poemele țărâni* [sic!] de Tudor Arghezi: „Privind ritualul egal al perindării ciclurilor, contemplând perpetua prefacere a lumii, Arghezi probează un remarcabil echilibru, izvorând din conștiința istorică ce guvernează actul său liric”. ■ Mircea Anghelescu scrie despre volumul *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale* de Alexandru Dima, C.R.: „Lectura acestui volum releva o profunda unitate de substanță care nu este numai aceea a continuității unei activități rodnice de peste patru decenii, ci și a permanenței unei atitudini care a făcut din autor o figură marcantă a cercetării noastre literare marxiste”. ■ Al. Săndulescu semnaleză monografia *Camil Petrescu* de Ion Sârbu, Junimea: „Informată la zi, atestând efortul de a traduce și a pune într-un sistem relațional sensurile mari ale operei, monografia lui I. Sârbu stă, în genere, sub semnul seriozității”. ■ Emil Vasilescu prezintă *Antologia literaturii precolumbiene*, de Francisc Păcurariu, editura Univers: „Consecvent în organizarea amplului material, Francisc Păcurariu se dovedește la fel de sensibil în fața expresivității formale, a comunicării emoției prin mijlocirea verbului. *Antologia literaturii precolumbiene* mijlocește cititorului, în bună parte și cercetătorului culturii acestei lumi apuse, însă atât de vie în operele contemporane ale unui Ruben Dario, Borges, Asturias, Garcia Marquez sau Julio Cortazar, contactul direct cu opere aparținând unei spiritualități creatoare fecunde. Pentru asemenea mijlocire spre orizonturile unei culturi de respirație universală, antologia merită interesul și aprecierile specialiștilor, ale unuia public larg”.

● [„*Viața studențească*”, nr. 39] O cronică literară de M. N. Rusu, discutând poezia lui Vasile Nicolescu, din volumul *Secțiunea de aur*, Eminescu, „o savantă combinație între muzică și plastică”. ■ *Sintagme* ne prezintă alte apariții de larg interes: E. Lovinescu, *Scrieri*, vol 4, 5, *Istoria literaturii române contemporane*, ediție îngrijită de Eugen Simion, Minerva; Florin Mugur, *Cartea prințului*, C.R., „sau despre destinul hamletian al poetului”; Dan Hăuli-

că, *Geografii spirituale*, Univers, 1973, „o carte-spectacol și un Valéry Larbaud al culturii românești.”

15 noiembrie

● [„Munca”, nr. 8084] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat publică două recenzii despre Dragoș Vrânceanu -*Cântecele casei de sub pădure* (cu titlul *Esențializarea lirismului*) și, cu titlul *Promisiunea unui debut*, despre volumul lui Sever Utan, *Un pumn de lumină* (Eminescu). □ În *Carnet Cultural - Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei *Iancu Jianu* de Alexandru Mitru și Aurel Tita.

● [„România liberă”, nr. 9039] În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, Al. Di-ma prezintă *O monografie despre Hortensia Papadat-Bengescu*, semnată de Constantin Ciopraga, menționând că cel din urmă este „un critic de la care se poate învăța cu mult folos” și că lucrarea sa se constituie într-o „remarcabilă analiză intrinsecă a operei integrale” a autoarei, situând-o „limpede în evoluția romanului românesc”. Dan Mutașcu analizează succint volumul de versuri *Fals tratat de vânătoare*, al lui Dumitru M. Ion, considerând că nu oferă „o suită de poeme de un fantastic programat”, ci „un panopticum, pe alocuri, inegal, de elegii și balade hipnotizate de neobișnuit și straniu”.

● [„Scânteia”, nr. 9692] Arnold Hauser semnează *Realitatea contemporană subiectul major al creației*: „Opera unui scriitor angajat trebuie să prezinte personaje angajate. Angajarea sociala a autorului presupune însă, în primul rând, angajarea personală. [...] Cititorul, după părerea mea, nu ar trebui atras într-o direcție oarecare, nedefinită și întâmplătoare, ci numai în direcția pe care scriitorul poate s-o justifice în fața conștiinței sale și, bineînțeles, față de societate, căreia îi aparțin atât autorul, cit și cititorul. Societatea – înțeleasă nu ca suma tuturor indivizilor, ci ca totalitate de individualități distincte – ar trebui să fie în cazul ideal singura piatră de încercare pentru valoarea utilitară a fiecărei opere literare. [...] În domeniul formei, inovațiile sunt mai greu de realizat și consider că ele prezintă mai puțină importanță față de noutatea substanței, a viziunii de ansamblu, ce aparține, neîndoiește, fiecărui creator în parte și asigură, hotărâtor, individualitatea și originalitatea creatoare”.

● [„Albina”, nr. 46] Pe prima pagină: *Logodnă*, versuri de Magda Isanos. ■ Fragmente din poemul *Cetate milenară* de Ștefan Popescu. ■ M. I.[oan] prezintă succint manifestările prilejuite de cea de-a cincea ediție a Concursului de poezie „Nicolae Labiș” din Suceava, la care au participat peste 240 de tineri poeți din mai multe județe ale țării. Simpozionul cu tema *Poezia românească contemporană – direcții și coordonate* i-a strâns alături pe Corneliu Sturzu, redactor-șef al Editurii Junimea, Nicolae Prelipceanu, redactor al revistei „Tribuna”, Viniciu Gafița de la Editura Ion Creangă și Ion Țugui, redactor al ziarului „România liberă”. ■ Folcloristul Gh. Dumitrescu-Bistrița prezintă antologia de folclor poetic contemporan *Cât e țara-n lung și-n lat*: „Piese

reprezentative din cele mai diverse zone ale țării se însumează într-un veritabil atlas liric al fenomenului folcloric actual, edificator atât asupra registrului tematic al cântecului nou, cât și asupra modului organic în care acesta se situează în prelungirea unui inestimabil fond tradițional”.

● [„Orizont”, nr. 46] C. Ungureanu dezbată critic cartea lui Mircea Zăciu, *Ordinea și aventura* (Dacia, 1973) despre care zice că: „nu e un volum de studii de istorie literară și totuși istoria literară e centrul de gravitație a eseurilor, istoria literară ca fapt trăit: istoria literară devenind morală a literaturii și a vieții literare”. ■ Șerban Foartă apreciază ca excelentă prefața criticului Mircea Tomuș la volumul de traduceri din lirica iugoslavă, ce cuprinde douăzeci și doi de poeți iugoslavi printre care Vasko Popa și Adam Puslojić. ■ Mirela Roznoveanu realizează profilul lui Petru Popescu, naratorul atâtor romane de succes, cu rețetă, despre care comentează: „Petru Popescu perpetuează de la un roman la altul o schemă invariabilă, însuflețită de o idee unică și ilustrată prin niște contemplatori destul de modești.” ■ Ștefan Muntean scrie un eseu despre creația sadoveniană care i se pare cu neputință de cuprins „în câteva fraze”, creație a unui scriitor care „numără modalități stilistice atât de diverse” (*Mihail Sadoveanu sau demnitatea artei*). ■ Este publicată o povestire de Titus Suciu, *Liniștea aceea*. Poezii de Ion Cocora, George Suru, Theodor Cernăuțeanu.

● [„România literară”, nr. 46] Versuri semnează: Grigore Hagiu (*Ano-timp*), Ana Blandiana (*Cu pleoape transparente*), Doina Uricaru (*Vindecare; Furcile pământului*), Mircea Vaida (*Corb alb; În vis; Drum; Norii*), Radu Anton Roman (*Elegii pentru Maria*), ■ Nichita Stănescu semnează *Copernic, sau reintegrarea în cosmos*. ■ Florin Chirițescu semnează traducerea la *Fiți veseli, băieți* de Manlio Cancogni, laureatul premiului Strega 1973. ■ Hristos Ziatas și Gheorghe Anca traduc *Din lirica elenă actuală: Aleka Petridu (Alegorie)*, Giorgios X: Stoianidis (*Un nume; Apa*), Dimitris Manos (*Cale; Fără fantezie; Dans cu dama de pică*). ■ Citim *Bunul cetățean, Arhimede* de Dan Mutașcu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Descoperire și promovare*: „În presa scrisă, la radio, la televiziune se acordă o atenție, credem deloc neglijabilă, descoperirii și promovării de noi și noi talente. Scriitorii de prestigiu și de multă experiență, fie semnând cu propriul nume, sau nu, rubricile respective, își dăruiesc un timp oricum prețios lecturării unei voluminoase corespondențe, selectând, mai degrabă generoși decât zgârciți, nu puține încercări, majoritatea în versuri, și recomandându-le tiparului. [...] Descurajarea mediocrității, afirmarea, într-un cadru demonstrativ accesibil, a adevărului, constituie, prin urmare, tot atâtea imperative ale unei vieți literare chiar la niveluri incipiente (ne referim și la numeroasele reviste școlare, liceale, sau la caietele literare ale unor instituții culturale de mai modestă cuprindere socială). Altfel, riscăm a întreține noi înșine, tocmai prin dimensiunile responsabilității revenind unei publicații Uniunii Scriitorilor, să creăm circumstanțe artificioase climatului literar, stimulării creației în autentica ei valabilitate, promovării talentelor rea-

le, cea implicând selecție de înalt nivel ideologic și estetic”. ■ George Alboiu semnează *Poezie și construcție*: „Pentru poezie și, în general, pentru omul poetic nu există niciodată vreun pericol mitologic. Inefabilul poeziei moderne este varianta cea mai proaspătă a mythosului. Deci, ca o lege istorică, poezia nu va ieși niciodată din mit, ea însăși fiind la nesfârșit creatoare de mit. Cine înțelege mythosul ca fiind la nesfârșit numai chemare încifrată a unui timp revolut ce provoacă o abandonare a istoriei se dispensează, cu sau fără știință, de esența lui. Fiecare epocă, în mod necesar, își apropie o formă specifică de creare a mitului. O asemenea formă, în poezia cea mai nouă, este conceptul poetic lansat pe calea metaforei originare”. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice* cu textul *Eseul românesc* în care prezintă eseistica lui Matei Călinescu. Textul este „din volumul în curs de apariție la Editura Cartea Românească: *Scriitori români de azi*”. ■ În *Aventura memoriei* Traian Podgoreanu se ocupă de *Moartea lui Orfeu* de Laurențiu Fulga: „*Moartea lui Orfeu* abundă în simboluri, cele mai multe preluate din mitologiile antice, dar încărcate și cu semnificații contemporane. Structura simbolică, modalitățile de plasticizare a vechilor legende, precum și fiecare din temele ce se încrucișează în roman ar merita și o discuție de sine stătătoare, cu atât mai mult cu cât, în peisajul literaturii noastre contemporane, Laurențiu Fulga aduce o notă insolită, îmbogățindu-l substanțial”. ■ Lucian Raicu semnează *Joc și fervoare*, o scurtă prezentare a volumului *Madona din dud* de Cezar Baltag: „Textele sale nu sunt «simple» jocuri cărturărești, rezultat al unei aplicații provizorii, de care s-ar fi lăsat sedus cu delicii de cunoscător rafinat, ceea ce mi s-a părut că primează în ele este, dimpotrivă, o fundamentală gravitate, o personalitate grea, implacabilă, dureroasă. Ele amintesc, prin climatul încins, ațâțător, de *Ciuleandra*”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Eminescu văzut de Arghezi*. ■ În rubrica *Opinii* citim *Vocile criticii* de Romul Munteanu: „Critica este o problemă de aux interior, rezultat dintr-o educație ascetică severă. Ea se înscrie însă într-o axiologie specifică fiecărei epoci. De aceea, demersul critic autentic pune în lumină o anumită filozofie umanistă a existenței, care face ca relația dintre critic și obiectul său să capete o motivație rațională, fie că este vorba de un act de adeziune, fie de unul de respingere. În acest context, critica criticii este un examen periodic al validității instrumentelor utilizate, al devenirii lor în timp, al capacității lor de înscriere într-un prezent mobil, gata să se reverse în viitor. Într-o măsură mult mai mare decât în alte împrejurări, demersul critic exercitat asupra unui obiect care se primează atât de repede, cum este critica, se realizează în numele unor principii care aparțin prezentului. De aceea, dacă se poate vorbi de o anumită dimensiune diacronică a traiectului critic, ea se configurează numai printr-un act de receptare care iradiază din prezent spre trecut”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Spirit de geometrie*, o cronică literară la *Secțiunea de aur* de Vasile Nicolescu, Eminescu, 1973: „Bogată în sedimente culturale și nutrită de lecturi moderne, poezia lui este de aspect intelectualist și

ușor cerebral, neocolind rafinamentul de formă, metafora rară și chiar prețioasă. Întâiul strat al acestei poezii este, de altfel, unul livresc, nu atât în sensul că imaginația și-ar extrage motivele din cărți sau dintr-un univers artistic constituit (sub acest raport, «suita lirică» *Enescu* din 1958 era mai degrabă o excepție), cât în acela al existenței unui filtru secret de referință artistică, fără de care înțelegerea poeziei nu e cu putință”. ■ Citim recenzii: ■ Victor Atanasiu notează apariția volumului *Poezii. Suvenire contimpurane* de George Sion, ediție îngrijită de Radu Albala, Minerva, 1973. ■ Dana Dumitriu, în *Boema retorică*, prezintă *Bazarul cu măști* de Tudor George, Eminescu, 1973: „Boema prin manierism se sofistichează, logoreea poetului se transformă în declamație, divagația ușoară devine retorism savant. Temele oarecum clasice, sunt tratate u exces de referințe livrești. Versurile se îngreunează prin simboluri evocatoare, prin sublinieri, prin cuvinte scrise cu majuscule pentru a li se întări sensul fundamental, prin cuvinte rare, neologisme sau arhaisme, sau lexic argotic, prin intorsiuni gramaticale nu rareori silnice, căutate, prin vocabularul inventat al bacanalei lirice”. ■ Sorin Titel semnează *Întoarcerea în timp*, o prezentare a volumului *Vârtej* de Dorina Rădulescu, C.R., 1973: „O carte despre un destin exemplar, care apelează în permanență la sensibilitatea și nevoia de lirism a cititorului”. ■ G. Dimisianu recenzează *Jurnal Italian* de Alexandru Balaci, Albatros, 1973: „Este o conștiința solară Alexandru Balaci, un sudic, un mediteranean. Nu numai prin educație, prin ceea ce a sădit în el frecventarea intimă a spiritualității italiice, dar prin ceea ce are originar, prin structură. În tot ce scrie deslușim năzuința către orizonturi limpezi, luminoase, clare, încântarea de a contempla reliefuri ferme, neaburite de cețuri. Zărilor clasice s-au deschis înaintea unui spirit pregătit să li se dăruiască”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici publică prima parte din *Șansa debutantului*: „1. *Debutul – ipostaza scriitoricească sau accident de conjunctură?* – De la început o precizare: debutant nu este insul care se descoperă de ieri pe azi autor de literatură, începătorul propriu-zis în ale scrisului, ci acela care, cu mai multă sau mai puțină experiență în urmă, dar conștient de faptul că literatura reprezintă modul său propriu de afirmare în societate, se găsește în fața primei trepte a scării de afirmare ce coincide, de obicei, cu prima carte. [...] Nu ne rămâne decât să recunoaștem că, prin definiție ipostaza scriitoricească, debutul, la scara unei epoci literare, se revendică, fie și limitat, fie și vremelnic, de la accidentele de conjunctură. Care-l pot favoriza sau dimpotrivă; care-l pot grăbi sau întârzia; care-l pot înlocui cu false-debuturi (orice debut nesprijinit de o conștiință scriitoricească, literară, este un fals debut); care-l pot face să treacă neobservat sau să se impună cu repeziciune etc. 2. *Debutantul în preziua ieșirii în lume sau cine pe cine debutează.* [...] Un redactor de editură bun, un editor bun, face uneori, cu o singură carte a scriitorului, cât n-ar fi reușit scriitorul lăsat singur cu trei sau patru cărți; îi impune, impunându-i-se prin justetea sfaturilor, observațiilor, atitudinii critice. În fond, editorul este primul critic al unei cărți și,

dacă se poate spera ca o carte bună să iasă totuși, fie și prin hazard, de sub teascurile unui editor incompetent, e greu de crezut ca un editor de bun gust și cultivat să trimită cititorilor o carte proastă. Cel puțin atâta vreme cât criteriile editoriale nu se vor înstrăina de criteriile de apreciere ale operei literare abilitate de estetica literară. [...] În orice caz, propaganda unei cărți se face cu totul altfel și asta este întâi și întâi treaba editorilor. Numai că nici situația debutului girat lucrurile nu sunt foarte clare. În primul rând pentru că, flatați sau vrând cu tot dinadinsul să fie amabili, scriitorii prestigioși cărora li se adresează debutantul – direct sau prin intermediul editurii – fac nu rareori recomandări mai mult din curtoazie, fără să se întrebe dacă textul literar pe care-l prefațează sau postfațează justifică atributele ce-i vin în întâmpinare. Altfel cum să-mi explic, ca să dau un exemplu dintre cele, totuși, benigne, că un critic de autoritatea lui Nicolae Balotă recomandă cald și argumentat o foarte bună carte de poeme semnate de Cornelia Maria Savu și, totodată, recomandă, pe scurt e drept, da la fel de cald și de entuziast în atribute, un roman numai parțial izbutit al Alexandrei Indrieș. [...] Se mai întâmplă ceva: între debutanții girati – uneori cu zgomot – și cei ce ies singuri în arenă se produce un decalaj de prestigiu – atâta cât poate fi la un debutant – care, de cele mai multe ori, nu ilustrează, o diferență reală, valorică între cărțile lor, ba se poate să fie tocmai pe dos. Ca să mă exprim în termeni de teoremă, la talente relativ egale, ecouri de receptare vădit inegale. [...] Așadar, a doua șansă a debutantului este să fie girat de o personalitate literară care să-i asigure – ar fi de dorit ca întotdeauna pe bună dreptate – vâlva necesară. Nu de alta, dar critica s-a dovedit de atâtea ori așa de sensibilă la cărțile ce vin cu recomandări prestigioase”.

■ Al. Piru scrie despre *Poezia lui Demostene Botez*. ■ În *Viața literară* citim: ■ Din *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează G. G. Ursu, Romulus Guga, Florin Mugur, Nicolae Ioana, Valentin Silvestru, Venera Antonescu, Marcel Aderca, Petru Vintilă, Igor Block, Emil Bunea. ■ *Fundoianu omagiat la Muzeul Literaturii Române*: „În rotonda Muzeului Literaturii Române a avut loc marți 13 noiembrie o seară consacrată lui B. Fundoianu. În cadrul acestei seri, prezidată de Șerban Cioculescu, personalitatea lui B. Fundoianu (Benjamin Fondane) a fost evocată de Alexandru Philipide, Paul Daniel, Gheorghe Dinu, Dorina Rădulescu, Brunea Fox și Sașa Pană. ■ *Vizite de documentare ale scriitorilor*: „Din inițiativa Comitetului de partid și a conducerii Uniunii Scriitorilor din R. S. România, au fost organizate două vizite de documentare ale scriitorilor, prin grija revistelor «România literară» și «Lucefărul», în orașele Oltenița și Târgoviște. La Oltenița, Laurențiu Fulga, Ion Horea, Traian Iancu, Valentin Silvestru, Gheorghe Tomozei, Constantin Țoiu și Vasile Băran, însoțiți de Vasile Anghel, secretar al comitetului orașenesc de partid, au vizitat «Filatura Oltenița» și Șantierele navale. La Târgoviște, Florența Albu, Teodor Balș, Ion Gheorghe, Grigore Hagi, Traian Iancu, Nicolae Jianu, Gabriela Melinescu, Virgil Teodorescu și grafi-

cienii Nicăpetre și Const. Baciuc au vizitat noile unități industriale ale orașului, Palatul domnesc, Muzeul Tiparului și alte obiective culturale. De asemenea, au fost vizitate comunele Potlogi și Răcari. La școala pedagogică și la Liceul «Enăchiță Văcărescu» din Târgoviște au avut loc șezători literare”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Au sosit la București Rosa Hernando Divar, președinta Asociației Naționale a Scriitorilor și Artiștilor din Peru și Isabel Bustamante Perez, membra a conducerii asociației, pentru a semna Înțelegerea de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Asociația Națională a Scriitorilor și Artiștilor din Peru, pe anii 1974-1975. ■ În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. a sosit la București scriitorul Daniil Granin, iar în cadrul înțelegerii de colaborare similare cu Uniunea Scriitorilor Slovaci Peter Secovic, din Bratislava. ■ Ne vizitează țara traducătorul maghiar Klumak Istvan, sosit în cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară. ■ Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor din R. S. România, a plecat la Berlin pentru a lua parte la cel de al VII-lea Congres al Uniunii Scriitorilor din R. D. Germană. ■ În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. au plecat la Moscova Vlad Mușatescu și Haralamb Zincă; de asemenea, în cadrul programului de colaborare culturală dintre R. S. România și Tunis, a plecat în această țară Teohar Mihadaș. ■ În cadrul schimbului redacțional dintre revista «Steaua» și revista «Literaturnaia Gazeta» a plecat la Moscova Virgil Ardeleanu. ■ În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor Cehi, a plecat la Praga Ana Barbu”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă scrie despre volumele *Umbra sunetului* de Andrei Voznesenski și *Brazii ninși* de Rimma Kazakova. ■ Ioana Crețulescu semnalează apariția volumului *Pustiul dragostei* de François Mauriac, Editura Eminescu, 1973. ■ Sub titlul *Camil Petrescu – director la Teatrul Național* citim o notă de M. N. Rusu; Conferința la Radio din 14 septembrie 1939 intitulată *La deschiderea stagiunii*; apare și o „*Darea de seamă*”, datată 22 noiembrie 1939. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: ■ „În prestigioasa revistă iugoslavă de literatură universală «Mostovi» nr. 15 (septembrie) au apărut în continuare elegiile 5, 6, 7 și 8 de Nichita Stănescu, în traducerea lui Adam Puslojić. ■ În revista «Strajilovo», sub titlul *Doi poeți români*, Ion Marcoviceanu publică, în traducerea sa, poeme de Nichita Stănescu și Marin Sorescu. ■ În revista ungară de literatură comparată «Neohelicon» («Acta comparationis litterarum universarum»), nr. 3-4/1973, număr monografic dedicat secolului al XVIII-lea, sunt recenzate două lucrări românești de istorie și critică literară consacrate acestui domeniu: *Literaturaeuropeană în epoca luminilor* de Romul Munteanu (Laszlo Galdi) și *Clasicism, Baroc, Romantism*, culegere de studii de G. Călinescu, Matei Călinescu, Adrian Marino, Tudor Vianu (Eva Szucs). [...]

■ Numărul 5/1973 din revista anuală publicată de «La Societe francaise d'Eude du XVIII-e siecle», *Dix-hultième siècle*, publică sub semnătura lui Andrei Pippidi (p. 475-476) o recenzie a cărții lui Al. Duțu, *Les livres de sagesse dans la culture roumaine* (Bucarest, 1971). ■ La rubrica revistei «Casa de las Americas», Confrontaciones, consacrată, în nr. de noiembrie-decembrie 1973, problemei *El hecho real y la literatura*, întâlnim trei colaborări românești Romul Munteanu, *Acontecimiento, biografia, creacion*, Ștefan Augustin Doinaș, *Hecho historico, hecho literario* și Virgil Nemoianu, *Espontaneidad y acontecimiento*. ■ Romanul *Robinson și inocenții* de Irina Grigorescu (Ed. Cartea Românească) a fost prezentat publicului danez de cunoscutul cotidian din Copenhaga «Politiken» în numărul din 5 sept. 1973, ca expresie a psihologiei tineretului român actual și a noilor tendințe ale prozei românești”. ■ Dan Grigorescu semnează *Chicago, Oshkosh, New York...* despre „expoziția copiilor din Vulturești”.

● [„Tribuna”, nr. 46] În *Bivuac* – Mircea Zaciuc scrie despre Onisifor Ghi-bu; în rubrica *Actualitatea literară* – recenzie la *Critică și valoare* de Radu Enescu; ■ În *Publicistica* – o anchetă despre traduceri: *Ce traducem, cum traducem?* Diferiți traducători (Ioan Alexandru, Rez Pal) răspund la următoarele întrebări: „1. Ce părere aveți despre modul în care literatura străină e reprezentată în cadrul actualității culturale românești, despre ceea ce se traduce și cum se traduce? 2. Sînt aproape trei decenii de când România a pățit pe un nou făgaș istoric – în acest context cum apreciați Dvs. că e prezentată în lume, prin traduceri, literatura română? Indicați care ar fi căile afirmării valorilor durabile ale literaturii române peste hotare. 3. Care e specificul activității Dvs. de traducător, ce considerați că ați realizat pînă în prezent, ce planuri de viitor aveți? 4. După opinia Dvs., munca traducătorilor se bucură de atenția și prețuirea meritată? Critica de specialitate, premiile existente, atribuirea lor, corespund ritmului de dezvoltare al vieții noastre literare? Ce propuneți în acest sens?; ■ Interviu făcut de N. Prelipceanu cu Dan Hăulică: *Criticul contemporan trebuie să se confrunte cu diversitate de experimente, trebuie să se supravegheze și să-și impună disponibilitatea*; ■ o nouă traducere a poemului *Corbul* de E.A. Poe – traducere de I. Cassian-Mătășaru; sunt publicate poeme a câștigătorilor concursului „N. Labiș”; ■ în *Meridian: Mandala* de Patrick White – tradus și prezentat de Ionel Bandrabur.

● [„Convorbiri literare”, nr. 21] Const. Ciopraga analizează *Romanele lui Anton Holban*: „Citite izolat, la intervale de timp, romanele lui Anton Holban apar mai interesante decât la lectura *in toto*, când un subliniat schematism sare în ochi. O neistovită luciditate, o dureroasă nevoie de certitudine coexistă la autorul *Morții care nu dovedește nimic* cu o neliniște ce nu scade în niciun fel. Sub nume schimbate, personajele în care se travestește prozatorul poartă aceeași mască. Oricare i-ar fi abaterile de moment (călătorii, muzică, exotica, voluptatea lecturii), fondul dominant al proceselor sale rămâne legat de drama

morții. Obsesia se întrevide și din titluri precum *O moarte care nu dovedește nimic*, *Bunica se pregătește să moară*, *Conversații cu o moartă*". ■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ Corneliu Sturzu: „Cu note distincte în sensul unei mai pronunțate sensibilizării a confesiunii, în pofida unor concesii importante făcute sincerității nesupravegheate, *Camera de recuzită* atestă, în prelungirea aparițiilor editoriale anterioare, importanța pe care Corneliu Sturzu o acordă poeziei ca expresie lingvistică de factură aparte. Limbajul cu metamorfozele sale nu trece înaintea datelor propriu-zise ale comunicării lirice, dar, nu e mai puțin adevărat, această comunicare este în permanență raportată la datele expresiei”. □ Mircea Dinescu: „Prin *Elogii de când eram mai tânăr*, Mircea Dinescu confirmă că este un neoromantic și, așa cum stă bine oricărui neoromantic e manierist, are slăbiciuni nedisimulate pentru fast și pitoresc. Poezia sa, s-a spus, e un veritabil depozit de mătăsurii, petale și dantele, de polen și zăpezi, o «crescătorie» de viermi strălucitori, de fluturi și păienjeni”. ■ Val Condurache analizează romanul lui Dumitru Radu Popescu: *Cei doi din dreptul Tebei* (Dacia, 1973): „[...] reprezintă unul din rarele exemple de construcție epică cu un caracter profund poematic. De cele mai multe ori sunt numite lirice acele romane care, în afară de coloratura metaforică a stilului, nu au nimic, sau aproape nimic comun, cu poezia. Romanul lui Dumitru Radu Popescu, dincolo de fraza melodioasă, cu o încărcătură metaforică densă, are structura unui poem de largi dimensiuni”. ■ Reeditarea cărții lui Radu Petrescu, *Matei Iliescu* (ed a II-a, Eminescu, 1973) este semnalată de George Pruteanu: „La o a doua lectură, *Matei Iliescu* rămâne aceeași carte surprinzătoare și inefabilă. Infeabilă atât în formă cât și în fond (iertată fie expresia!). E o poveste de iubire evidentă, dar relatarea e, paradoxal, atât de neutră, de egală, de obiectivă încât mai curând am numi-o harta unei iubiri. Lirismul abundent nu afectează cu nimic curgerea de lentoare imperturbabilă a narațiunii. Autorul – și aceasta e o performanță – pare străin de ce se întâmplă acolo. El e obligat să înfățișeze exact efuziunile eroilor săi, comuniunile lor patetice cu cerul și pământul, să precizeze eventual ambianța – dar fără a avea vreun amestec afectiv, fără a lua partea cuiva”. ■ Constantin Pricop semnaleză traducerea a *Două romane de Cesare Pavese: Satele tale – Diavolul pe dealuri*, traducere de Florin Chirișescu (Minerva, București, 1973): „Cesare Pavese este unul din scriitorii care s-au bucurat de atenția traducătorilor români. I s-au tradus poeziile, eseurile, jurnalul, romanele importante, iar «Secolul XX» i-a consacrat un număr. Faptul este îmbucurător pentru că astfel cititorul român poate cunoaște într-adevăr un scriitor și poate extrage dintr-o operă lucrările cele mai bune”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 25] Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *La hora fulgilor*. ■ Revista serbează „*Tribuna României*” la un an: „Patru mesaje, primite din patru colțuri de lume în care ajunge «Tribuna României». Au sosit pe masa redacției – odată cu numeroase altele, pe care le găzduim în

paginile următoare – chiar în clipa când închideam cel de-al 25-lea număr, sub auspiciile primei noastre aniversări: 1 an de apariție. Sărbătorindu-și acest prim jubileu, «Tribuna României» își sărbătorește, de fapt, cititorii, numeroșii colaboratori, din țară și de peste hotare, mulțumindu-le pentru generozitatea cu care ne-au acordat sprijinul lor, pentru aleasa receptivitate față de ceea ce am dori să fie acest mesaj românesc, mesajul unei țări, mesajul unei civilizații, mesajul limbii noastre. Mulți ani cititorilor noștri din 68 de țări!». Cele patru mesaje sunt semnate de: prof. dr. Emanuel Merdinger, președintele Asociației de științe a statului Illinois – U. S. A.; prof. dr. Alf Lombard, Universitatea din Lund – Suedia; Richard J. Daley, primarul orașului Chicago; prof. dr. Hermann Oberth, Feucht. ■ În *Cuvântul zilei* citim *La un an* de Paul Anghel: „Programul «Tribunei României»? Programul Asociației «România», programul țării, programul limbii române, a supremului ei rost umanist, exprimat în cuvântul *omenie*. O limbă e tot una cu destinul vorbitorilor ei. Limba română nu e o limbă moartă, este limba celor 20 de milioane de oameni care zidesc aici, la Carpați și Dunăre, o nouă Dacie. Destinul lor, destinul celor 20 de milioane de vorbitori, e totuna cu destinul acestui pământ. Nimic și nimeni nu-i va clinti din loc – ne-o dovedesc cele 20 de secole de afirmare și luptă – nimic și nimeni nu-i va împiedica pe frații mei de aici să se afirme, mai departe, ca neam, pentru ca Dacia noastră să se întâlnească u chipul Daciei de demult, al Daciei ideale, Dacia Felix. Nimic și nimeni nu va împiedica această limbă, care își are matca aici, care se naște continuu și crește continuu aici, numai aici, să-și împlinească rostul sacru, acela de a cuvânta pentru noi, despre noi și prin noi”. ■ Printre mesajele primite la redacție cu ocazia aniversării revistei, găsim și mesaje semnate de: ■ Al. Andrițoiu, redactor-șef al revistei „Familia” – Oradea, *Cea mai veche revistă din țară vă salută*: „Rotația celor 4 anotimpuri a revistei Dvs. de aleasă ținută artistică și gazetărească ni se impune nouă, celor din țară, și, suntem siguri, concetățenilor noștri de peste mări și țări. Valoarea, promptitudinea, diversitatea și sinceritatea informației, la nivelul modern al zilelor noastre, ne determină să iubim și să stimăm publicația pe care o tipăriți. La cei 108 ani pe care-i numără revista «Familia», cea mai veche revistă din România, primiți, vă rog, felicitările noastre cordiale și colegiale, odată cu urarea ca vârsta revistei noastre să fie depășită de către publicația Dvs. Vă dorim, totodată tot ce poate fi mai frumos și mai de preț pe acest pământ”. ■ Hajdu Gyözö, redactor șef al revistei „Igaz Szó”, Târgu-Mureș, *Sincere sentimente de frăție*: „Dorim confrăților noștri de la «Tribuna României», precum și tuturor colaboratorilor revistei, noi succese în munca lor de înalt umanism, în îndeplinirea marilor sarcini încredințate de scumpa noastră patrie comună, sarcini în îndeplinirea cărora noi, scriitorii maghiari din România, ne aflăm cu toții alături de ei”. ■ Eugen Barbu, redactor șef al revistei „Săptămâna”, București, *Culoare, varietate, ținută stilistică*: „Și iată că «Tribuna României», sora noastră de slovă tipărită, împlinește «matusalemica» vârstă de un

an! Urăm acestei prestigioase reviste, plină de culoare, de varietate a informației și de ținută stilistică, să ne incinte până la adânci bătrânețe cu savuroasele ei ore ale florilor, nopți de Sînziene, locuri pe unde n-am mai fost demult, cu inteligentele interviuri și cu pastelatele și parfumatele ei reportaje literare! Salutăm în «Tribuna României» și acea publicație de înaltă ținută patriotică, capabilă să realizeze, prin intermediul cuvântului scris trainice punți de legături spirituale între românii de pretutindeni». ■ Octavian Paler, redactor șef al ziarului „România liberă”, *O fizionomie distinctă*: „La ceasul acestui prim popas aniversar, vă dorim încă o dată noi și însemnate succese în activitatea Dumneavoastră, asigurându-vă de întreaga noastră dragoste colegială. La mulți ani!”. ■ În *Hyperion* citim *The sonnet of gems* de Alexandru Macedonski, tradus în engleză de Dan Duțescu. ■ Ov. Pop semnează „*Anul Cantemir*” – *cununi aniversare*: „O adunare festivă organizată la Ateneul Român, în ziua de 25 octombrie, a încununat, la București, bogata serie de acțiuni și manifestări jubiliare de amploare, diversitate și profunzime unice, desfășurate în întreaga Românie, în acest an, cu prilejul tricentenarului nașterii lui Dimitrie Cantemir. [...] O sesiune științifică omagială a dedicat jubileului Cantemir, în ziua următoare, Academia Republicii Socialiste România și Academia de Științe Sociale și Politice. Au prezentat comunicări acad. Miron Nicolescu, prof. dr. docent Mihnea Gheorghiu, prof. dr. docent Mihai Berza, acad. Iorgu Iordan, acad. C. Ionescu Gulian, dr. Virgil Căndea, dr. Adolf Armbruster, prof. dr. docent Vintilă Mihăilescu, general-colonel Ion Coman, prof. dr. Ștefan Ștefănescu, prof. dr. docent Gheorghe Ivănescu. În după amiaza aceleiași zile a avut loc, în Capitală, solemnitatea dezvelirii bustului lui Dimitrie Cantemir. Monumentul, operă a sculptorului Ion Irimescu, a fost amplasat la intersecția fostei magistrale Nord-Sud – care a primit numele de bulevardul Dimitrie Cantemir – cu bulevardul Mărășești”. ■ Constantin Noica semnează *Mănăstirea Văcărești – un monument istoric redat strălucirii culturale*: „Prin ediția Teofil Coridaleu (7 vol., text grec, trad. franceză și introduceri) din care stă să apară vol. II, în timp e vol. III e de pe acum pregătit, facem dovada că avem trei secole de viață universitară, nu doar unul, cum din greșeală s-a sărbătorit acum câțiva ani. În speță, în 1978 vom putea sărbători 300 de ani de la înființarea primei universități durabile, căci încercări anterioare mai fuseseră făcute. [...] Spre a cinsti în chip potrivit acest eveniment trebuie redat culturii noastre un locaș, Văcărești (unde a fost la un moment dat Academia domnească) cu o admirabilă biserică monument istoric, în jurul căreia, ca la Sorbona, s-ar putea construi o adevărată cetate universitară. [...] Hotărârea ar trebui luată grabnic, pentru că între timp închisoarea din Văcărești a fost dezafectată și, după câte suntem informați, există proiectul de a se face acolo un simplu muzeu, nicidecum o universitate, cum s-ar cădea. Aniversarea a 300 de ani a întemeierii Universității din București, în 1978, ar putea deci avea loc în cadrul istoric cel mai adecvat, adică în singurul lăcaș ce supraviețuiește dintre cele unde a fost cândva Academia

domnească din București, transformată apoi în Sf. Sava”. Textul vine cu următorul post scriptum: „La acest memoriu, Academia Republicii Socialiste România a răspuns, sub semnătura vicepreședintelui ei, acad. Șt. Milcu: «Propunerea Dvs. cu privire la sărbătorirea, în 1978, a trei sute de ani de la înființarea Universității românești, propunere, credem, justificată, am reținut-o pentru proiectul *Planul de aniversări și sărbătoriri pe perioada 1974-1980*, inițiat de organele superioare de partid și de stat. În enunțul problemei am introdus și ideea redării Palatului Văcărești, învățământului clasic românesc»”.

■ În *Lyra* apar trei poezii inedite ale lui V. Voiculescu (*Lui Eminescu; Generații sceptice; Fără titlu*). ■ În secțiunea *Cartea* citim *Fișier de toamnă* de V. Bibicioiu, un text scurt în care autorul trece în revistă „Decada cărții”, „Anul Cantemir”, precum și cele mai reprezentative cărți beletristice și volumele de teorie, critică și istorie literară și de artă. ■ Marius Sala publică a doua parte a textului *Româna în țările Nordului*, prezentând în continuare volumul de gramatică română, semnat de Alf Lombard. ■ Nicolae Prelipceanu semnează *Ofrandă lui Blaga*, notând că la „Săptămâna dramaturgiei originale românești” desfășurată la Cluj, a fost prezentată premiera *Meșterul Manole* de Lucian Blaga. ■ Agatha Grigorescu-Bacovia scrie despre „*Zilele Bacovia*” la Bacău: „În zilele 27-30 septembrie a avut loc, la Bacău, cea de a doua ediție a Festivalului literar-artistic «George Bacovia». [...] Ședința de deschidere a festivalului s-a desfășurat în sala palatului sindicatelor din Bacău, plină până la refuz de invitați. În prezidiu au luat loc președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al județului, dl. Gheorghe Roșu, scriitorul Laurențiu Fulga, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, reprezentanți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, poezii Vasile Nicolescu și Agatha Grigorescu-Bacovia, soția marelui sărbătorit, fiul poetului, Gabriel Bacovia, directorul Muzeului «Bacovia» din București, precum și alte personalități, care, în cuvântul lor, au subliniat importanța creației bacoviene, creație cu adânci implicații și ecouri în literatura națională și universală. [...] Astfel, în ziua a doua a festivalului, au avut loc vernisajele câtorva expoziții (o expoziție de artă, «Culorile toamnei», la Muzeul de artă al orașului, o expoziție a cărții, o expoziție închinată comemorării a 300 de ani de la moartea lui Dimitrie Cantemir, la Muzeul de istorie din Bacău); în aceeași zi, în sala Bibliotecii orașului, au fost prezentate peste treizeci de comunicări, propunând o seamă de elemente noi în exegeza și interpretarea creației lui George Bacovia. Seara, în grădina casei Bacovia, lângă nucul centenar din fostul parc, a avut loc un spectacol de sunet și lumină, care a strălucit prin participarea actorului și poetului Emil Botta. S-a vizitat, apoi, interiorul casei, care, restaurată, adăpostește azi un prețios material documentar. A treia zi, după turneele în județ pe care le-am amintit mai sus, a avut loc o seară de poezie omagială, la monumentul poetului. Un public imens, strâns în fața podiumului de marmoră ce înălbea întunericul nopții, a ascultat, recules și emoționat, omagiul Lyrei, adus de poezii Alexandru Andrițoiu, D. Țugui, Ion

Horea, Radu Cârneli, Ernest Gavrilovici, Gabriel Bacovia, Al. Voiculescu, Octavian Berindei, Magdalena Constantinescu ș.a.”.

16 noiembrie

• [„**Munca**”, nr. 8085] În rubrica *Punct*, cu titlul *Socialismul a dat spiritului contemporan încrederea în desăvârșirea umană*, revista publică un scurt interviu cu Horia Zilieru. Acesta răspunde la întrebări legate de identificarea „poetului contemporan” cu „omul contemporan”, vorbește despre sensul poeziei pentru omul de mâine, precum și despre problema limbajului poetic.

• [„**Scânteia**”, nr. 9693] Edgar Papu publică note de lectură la volumul *Panorama poeziei universale contemporane* de A. E. Baconsky, Editura Albatros: „O trăsătură esențială a autorului este viziunea marelui, lipsa de timiditate și de șovăială, în fața cuprinzătorului, a monumentalului, ceea ce intră categoric în postulatele și exigențele culturii noastre actuale. Natural că o lucrare de atari proporții, gândită și executată de la un capăt la altul – în toate articulațiile el complexe – de către un singur om, rămâne susceptibilă și de anumite obiecții. Am fi însă nedrepti să ignorăm puterea de cuprindere intuitivă a autorului ei, care a străbătut, a adâncit și a circumscris o atât de impunătoare arie a poeziei moderne. Aceasta fără a mai insista asupra imensei sale utilități ca instrument de informație și de educație artistică pentru cititorul roman de astăzi și de mâine”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 47] Paul Everac susține *Îndrumarea fenomenului literar*: „Mijloacele producției sunt intelective, tehnice, fizice, ale creației cu precădere artistice sau psihologice, morale, spirituale. Sigur că psihologia se poate demonta și, până la un punct, recompile. Sigur că morala se poate analiza și codifica. Sigur că spiritualul se poate proiecta în efectele sale, în demersurile tipice. Dar nici proiecția nu acceptă spiritualul, nici codificarea moralul, nici traducerea sau modularea fizică psihologicul. Dacă ar fi altfel, atunci, prin îmbunătățirea tehnologiilor și metodologiilor am putea obține rezultate imediate pe plan moral sau spiritual, asemeni produselor, sau condiționări și dresaje quasi-mecanice”. ■ Maria Banuș reflectează la *Incredibilul 50*: „Incredibil Paul Georgescu a împlinit jumătate de secol. De ce incredibil? Pentru că e mai tânăr ca noi? Pentru că absurdele anacronisme interioare ne fac să privim spre cifra 50 ca spre un venerabil pisc încăruntit, așa cum o vedem la cei 20 de ani ai noștri rămași undeva, ascunși în adânc, în spuza lor de viziuni naive colosale?”. ■ Ion Ianoși analizează cartea lui Dumitru Popescu: *Ieșirea din labirint* (Eminescu, 1973): „Cele zece noi eseuri [...] urmăresc toate, patetismul ideilor sau ceea ce autorul însuși numește odată știința armoniei raporturilor interumane, iar cu un alt prilej solemnitatea filosofiei dialectice a comunismului. Formulele sunt concepute unitar, îmi permit totuși să le desfac trecător în componentele lor, conform evadărilor mitice din Antichitate”. ■ De cartea lui Alexandru Balaci, *Jurnal italian*, se ocupă Sorin Arghir: „*Jurnalul*

italian este un mozaic de impresii, un memorial geografic, artistic și literar, redactat sub soarele generos al Peninsulei, unde A. Balaci a petrecut câțiva ani, deosebit de rodnic, atât pentru instituția pe care a călăuzit-o – Accademia di Romania din Roma – cât și pentru el însuși, cercetător prestigios al fenomenului literar italian”.

● **[„Cronica”, nr. 46]** „Ovidiu Genaru scrie în *Bucolicele* sale o poezie a existenței, după ce a înlocuit idilismul vechiului pământ fericit al Arcadiiei cu «târgul moldav», conchide Al. Andriescu în finalul cronicii sale literare. ■ Tot despre *Poeți și poezie* se ocupă și Const. Ciopraga în rubrica sa: *Cartea prințului* (C.R., 1973) de Florin Mugur și *Pasărea de foc* (Junimea) de Ovid Caledoniu. Primul îi apare tot romantic, însă „unul înclinat spre sarcasm, invadat de neliniștile vârstei mature”, cel de-al doilea, după o lungă tăcere, revenind cu „o poezie de întrebări grave, poezie căreia un plus de căldură și plasticitate i-ar spori vibrația”. ■ Poezia lui Ion Chiriac, despre care s-a vorbit prea puțin, este subiectul articolului lui Mihai Drăgan. „Înzestrat cu o sensibilitate frustă, hotărât și aspru înatitudini, de o spontaneitate ce trădează, în viața obișnuită, o natură țărănească colțuroasă, Ion Chiriac se metamorfozează neașteptat în poezie, devenind când solemn și delicat, când grav și tulbure ca un cer înnourat de toamnă”. ■ Poezii de Gheorghe Lupu, Aura Mușat, Adrian Beldeanu și [...] Pham Viet Dao (scrise în limba română). ■ Cu prilejul premiului „Perpessicus” (înființat de Al. Oprea, directorul Muzeului literaturii din București, pentru răsplătirea eforturilor îngrijitorilor de ediții științifice), revenit lui Gabriel Ștrempel, „autorul acelei distinse, elegante și precise ediții a lui Antim Ivireanul”, Al. Dima glosează pe marginea problemei mai vechi, a lipsei edițiilor critice, pricinuită și de concepția greșită „care socotește edițiile ca pe o îndeletnicire minoră”. ■ Când titrează *Fațetele eseului*, Traian Liviu Birăescu se referă la atitudinile exprimate în spațiul literar de diverși confrăți, referitoare la acest subiect: Nicolae Tatu (în „Luceafărul”), Petru Popescu (*Între Socrate și Xantipa*), Adrian Marino (*Dicționar de idei literare*) ș.a. ■ *Memoria adolescenței* își intitulează Zaharia Sângerzan recenzie dedicată romanului lui Romulus Guga, *Sărbători fericite* (E.C.R., 1973), căci „ideea fundamentală a romanului e camusiană”. ■ Cu titlul *Fragment de istorii*, revista publică un fragment din romanul *Istории* de Mircea Ciobanu. ■ *Un text de „plăcere”* i se pare lui Val. Panaitescu cel mai recent roman allui Hervé Bazin, *Cri de la chouette (Țipătul cucuvelei)*. ■ Rubrica *Moment* semnalează numărul 45 al revistei „Tribuna”, pentru contribuțiile lui Nicolae Balotă, Leonida Teodorescu, Eugen Todoran, George Banu ș.a., precum și serata literară dedicată lui Traian Chelariu, organizată de Asociația scriitorilor din Iași la 9 noiembrie. Despre opera și personalitatea scriitorului au vorbit Emil Manu și Const. Ciopraga. ■ Corespondența din Paris, semnată de Constantin Pavel, îl vizează pe André Malraux, o prezență contemporană impunătoare, căruia i se dedică în spațiul literar francez volume masive,

foiletoane și chiar numere întregi de reviste. ■ Ion Munteanu inventariază statuile și busturile lui Eminescu, 40 la număr, răspândite în 30 de localități din țară. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după lucrări ale pictorului Liviu Suhar, a cărui expoziție ieșeană este prezentată în paginile revistei de Aurel Leon.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 154] Pe 15 noiembrie a avut loc primul spectacol în noul sediu al Teatrului Național I.L. Caragiale, lucru punctat și de Amza Săceanu în *Prolog la Teatrul Național!* ■ Sub pseudonimul *Profesorul Haddock*, în *Pe marginea unor poezii tomnale* este zeflemisit „venerabilul nostru poet Camil Baltazar” cu ale sale recente 5 acorduri autumnale. ■ La *Romanticul Sadoveanu*, din povestiri precum *Cocostârcul albastru*, se referă Liviu Călin. ■ Romul Munteanu ne prilejuiește o întâlnire literară cu Salvador Dali – *Romancierul din Hidden Face/ Fețe ascunse*. ■ C. Otobâcu analizează volumul de la Ed. Didactică și Pedagogică, 1973, *Momente din evoluția limbii române literare* de Gh. Bulgăr și Gabriel Țepelea. Studiile celor doi se opresc la originile limbii literare, la literatura veche, la Negruzzi și Eminescu, dar și la Arghezi sau Rebreanu. „Ele conving că expresia lingvistică a unei opere beletristice cere un efort de imaginație și sensibilitate nu numai de lectură, stilul unui scriitor mare stabilind noi contacte cu lucrurile, pe deasupra celor codificate social... Scriitorii care fug de puritatea clasic constituită a scrișului – cum a făcut Arghezi – nu sunt adepții dezordinii stilistice, ci ai unei relaxări, impure în căutarea altor rigori artistice. Privite în ansamblul lor, *Momentele...* nu sunt altceva decât punctele cele mai luminoase ale unei continuități neîntrerupte a dezvoltării limbii române literare, al cărei început, asemenea adâncimii unui iceberg, nu-l putem decât intui în limba comună întregului popor”. ■ În jurul operei lui T. S. Eliot se conturează și articolul lui I. Lotreanu, *Nucleu lirice și formule discursive*. ■ În *Mircea Ivănescu – Alte poeme*, Anca Bărbulescu subliniază cei doi pivoți ai liricii acestuia: *referințele și ipoteticul*. Ironia lui M. Ivănescu devine „una matură... a formalului, un formal mărturisind o anume alcătuire, rod al unei purități și timidități sublimite în scris”.

• [„Steaua”, nr. 22] Editorialul lui Virgil Ardeleanu subminează ideea seriozității și profunzimii criticului foiletonist, considerat, în trei cuvinte „o floare fără parfum” (articolul *Criticul foiletonist, o floare fără parfum*). ■ Poezii de Ion Horea, Virgil Nistor și Romulus Vulpescu. ■ O încercare de descriere a fenomenului poetic din contemporaneitate face Adrian Popescu: „Suntem, după toate semnele, martorii unui proces de eflorescență poetică. De la poezii generațiilor mature la cei ai deceniului al 6-lea, poezia a cunoscut în ultimii ani metamorfoze neașteptate, înnoiri de substanță și «schimbări la față» stilistice fecunde”, enumerând și culpele sau cusururile care i se aduc poeziei din actualitate: absența vitalității sau a suflului poetic; ultraermetismul (gen Ion Barbu; „un fel de îngănare a mării poezii de către poezii făcuți și nu născuți”); hipermetafizicismul (gen Blaga); manierismul; „amintitele «culpe» ale poezi-

ei actuale, firește reale, funcționează, în cele din urmă, și era aproape imposibil să nu se întâmple așa la un nivel valoric mediu, așa-numit onorabil și subonorabil” (articolul *Însemnări despre poezie*). ■ Eugen Uricaru elogiază antologia lirică a Rosei del Conte din volumul intitulat *La lirica di Lucian Blaga* (editura Lerici, Roma, 1973) în care sunt selectate poezii din perioada 1919-1943 (*Poemele luminii, Pașii profetului, In marea trecere, Lauda somnului, La cumpăna apelor, La curțile dorului, Nebănuitele trepte*), căci o apreciază pe autoare pentru „strădania și harul unei neprețuite și devotate slujitoare a culturii românești” (articolul *O antologie de excepție*). ■ Henri Zalis face însemnări despre spațiul liric din actualitate, încercând să găsească trăsăturile lui definitorii pe baza textelor poetice ale Mariei Banuș, lui Ion Caraion, Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, V. Voiculescu, din aceste însemnări nelipsind referințele critice la Jacques Maritain, Pierre de Boisdeffre, G. Bachelard și Northrop Frye (articolul *Marginalii la o poetică a actualității*). ■ Petru Poantă radiografiază conținutul volumului de critică a criticii, *Răsfrângeri* al lui Mircea Tomuș, „adept al criticii ca vocație”, dar fiind și „un critic de vocație”; un critic care nu acordă credit „limbajului excesiv specializat”, „pozitivismul îi repugnă dar nu îl atrage nici metaforic”. ■ Ovidiu Mureșan traduce din Kurt Vonnegut, fragmentul *Abatorul nr. 5 sau cruciada copiilor*. ■ Constantin Noica își extinde cercetarea asupra ontologiei prin analiza unor texte dramatice ale lui S. Beckett (articolul *Absurdul contemporan și modelul ontologic*). ■ Nicolae Balotă comentează romanul lui d’Annunzio, *Triumful morții*, un roman de dragoste în care eroul caută „o formulă existențială salvatoare” dintr-o iubire agonică, o iubire în care cele două principii (masculin și feminin) se luptă între ele, iar moartea ia chipul dragostei (articolul *D’Annunzio și romanul «fin de siècle»*, rubrica „confluente”). ■ Dintre cele trei recenzii ale lui Marian Papahagi, din cadrul rubricii „viața cărților”, ne atrag atenția două: Alexandru George, *La sfârșitul lecturii* (C.R., 1973), în care autorul „e mai atras de cercetarea operelor aparținând istoriei literare decât de considerarea celor contemporane”, opinia recenzentului fiind că: „Și-a făcut loc părerea că Al. George ar fi criticul care ține cu tot dinadinsul la răsturnarea opiniilor constituite, chiar cu riscul de a șoca prin afirmațiile sale. Analizate atent însă, acestea vădesc o mare profunzime și demonstrează, dincolo de o bună cunoaștere a materialului literar, capacitate și finețe de foarte bun comentator. [...] fac din Al. George unul din cei mai interesanți critici contemporani, la care curiozitatea de om de litere se împletește cu pasiunea comentariului și cu un anume gust polemic în sens eseistic.”; și a doua recenzie este la volumul lui Virgil Nemoianu, *Utilul și plăcutul* (Eminescu, 1973), o miscelane de studii și articole, în privința cărora recenzentul apreciază mai mult partea a treia referitoare la panoramarea „peisajului literar american” și a „gustului estetic contemporan din America”.

17 noiembrie

● [„**Munca**”, nr. 8086] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Ion Hara, George Savin. ■ În *Cărți noi*, V. Doreanu prezintă, într-o serie de note Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, volumul VI (Minerva) și Petru Vintilă, *101 picături de cerneală* (C.R.).

● [„**Flacăra**”, nr. 47] În *Flacăra - Martor ocular*, Adrian Păunescu publică un amplu reportaj, sub formă de dialog, intitulat *E destul de greu pământul*. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XVII-a a textului său memorialistic, intitulată *Și Galileu intră în inima mea...* □ Magda Mihăilescu prezintă filmul *100 de lei*, scenariul fiind semnat de Horia Lovinescu. ■ Cu titlul *Zexe!*, revista publică fragmentul XXXVII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Anchetă-Flacăra*, Dinu Flămând publică reportajul *Mitul călăririi spartane*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (IX)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, dedicată folclorului românesc. Au participat, printre alții, Hari Brauner. ■ Sunt publicate o serie de poezii semnate de Claudiu Iordache. ■ George Bălăiță, în *Strada*, publică eseu *Omul de pe stradă*. ■ În *Universul*, Ion Hobana scrie despre *O.Z.N.-urile din nou în actualitate*.

● [„**Lucefărul**”, nr. 46] Nicolae Balotă se referă la *Critica necesară*: „Într-o epocă în care cultura noastră trece prin mai profunde mutații decât cele ale epocii maioresciene, în care logosul cunoaște mai acute și mai înalte sollicitări, în care ponderea etică a cuvântului trebuie mai mult decât oricând să depindă de autoritatea morală a cuvântătorului, necesitatea unei critici fundată pe o semiologie, pe o filosofie a cuvântului și pe o estetică este evidentă”. ■ Florin Mihăilescu recenzează cartea lui Sorin Mărculescu, *Locul sâmburelui*: „Dacă am propus mai sus un anumit context interpretativ, sub semnul perspectivelor valide ale suprarealismului și ale poeziei pure, am avut în vedere necesitatea de a deschide drumul unei înțelegeri mai complexe, mai cuprinzătoare și în același timp mai adecvate a poeziei lui Sorin Mărculescu, poezie evident remarcabilă, simptom de maturitate intelectuală a unei literaturi cu adevărat moderne”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează cartea lui Dumitru Radu Popescu, *Cei doi din dreptul Țebeii* (Dacia, 1972): „Între romanele cu adevărat remarcabile apărute anul acesta se află și *Cei doi din dreptul Țebeii*, totuși probabil un «intermezzo» în cariera epică a lui Dumitru Radu Popescu, fiindcă mai degrabă era de așteptat ca scriitorul să-și continue unul sau altul dintre cele două cicluri inaugurate cu an în urmă și rămase la întâiele volume [...] Caracterul de scriere de tranziție al acestui mic roman este efectul epuizării prin exces a unei formule: *Cei doi din dreptul Țebeii* amintește într-o bogată măsură de o mai veche proză a lui Dumitru Radu Popescu, excepționala nuvelă *Duios Anastasia trecea*, pe drept considerată «o capodoperă a prozei epice românești» (I. Negoitescu)”. ■ În cadrul rubricii *Confruntări actuale* semnează

texte: Ileana Vrancea, Romul Munteanu. □ Ileana Vrancea face unele *Disoci-eri*: „Impasul comentariului critic, denunțat în urmă cu aproape un secol de Lemeitre, criza comentariului critic denunțată în ultiii ani de Barthes, și la altă scară și în alte condiții, impasul în care se găsea comentariul critic la noi, la începutul deceniului VII se configurează în momentele în care critica este obligată să se sincronizeze, să țină pasul cu evoluția literaturii”. □ Romul Munteanu reflectează la *Criteriile criticii și critica criteriilor*: „Futurologii care prevăd moartea criticii se bazează, în general, pe anumite modele culturale perimate. În societatea în care literatura este investită cu o funcție socială și morală de emancipare a ființei umane, de transformare a conștiinței acesteia, criticul, privit ca un mediator de excepție între scriitor și public, nu încetează să reprezinte o autoritate de primă importanță”. ■ Stancu Ilin notează despre *N.D. Cocea*: „O energie care s-a consumat, un ziarist de rasă, un scriitor fără laurii gloriei depline, un om al paradoxului, un umanitarist și un luptător neobosit pentru dreptate – acestea sunt impresiile ce stăruie în mintea celui ce se încumetă să străbată bogata publicistică și literară a lui N.D. Cocea, o prezență vie a literelor românești vreme de peste 40 de ani”. ■ La Urmuz se referă Sașa Pană: „În viața a suportat ironia meschină și bine hrănită a celor care nu s-au descifrat în rândurile scrise cu cerneală simpatică necunoscută până la el, a rătăcit prin târguri noroioase deghizat cu masca judecătorului Demetrescu-Buzău și când a vrut să evadeze din București a ajuns numai în inima șoselei Kiseleff. Acolo, în miez de noapte, la ora impalpabilă 0, Urmuz s-a despicat: Demetrescu-Buzău s-a întors pentru efemerul faptului divers din ziare și de la Capșa, iar Urmuz a rămas Cutezătorul. Asta s-a întâmplat în urmă cu exact 50 de ani”. ■ Ion Segărceanu se ocupă de *Geneze lirice*, în cazul poetului Dimitrie Stelaru: „Dacă Segarcea Vale, satul natal al lui Dimitrie Stelaru, a exercitat asupra sa o irezistibilă și permanentă atracție, Turnu Măgurele, orașul adoptat de timpuriu prin capriciul soartei, [...] a reprezentat aria de circumscriere a unor momente din existența-i atât de zbuciumată. Descifrarea lor consfințește ideea izbitorului realism și al motivelor lirice, izvorâte din cele mai directe și mai nude trăiri ale celui ce, într-o sumară și ritmată *Biografie*, se considera o frunză lunară în crengile lumii”. ■ Artur Silvestri în textul *Petrecere melancolică*, se ocupă de ultimul volum de versuri al Florenței Albu, *Petrecere cu iarbă*: „Peste tot în poezia Florenței Albu aflăm o mare voluptate a discursului debitat cu iuțeală dar susținut cu nervozitate. Poeta, suflet nordic, vrea să spună totul cât mai repede. Aceasta e o poezie care nu fundamentează ci cântă în mișcare lentă, ca o tăiere solemnă a bucăților groase de ceață. Poezia Florenței Albu, petrecere melancolică, imaginează parcă ceea ce gândește «Regina» lui Henry Moore”. ■ Despre volumul de versuri al Floricăi Mitroi scrie Dan Cristea, în textul *Asimilări lirice*: „Recentul volum al poetei (*Diapazon*, ed. Cartea Românească) absoarbe pe cât e cu putință motivele inspirației exterioare, colorându-le pe dinăuntru cu o tentă mai greu de descifrat. Câștigul de lirism e evi-

dent. Peisajele, de pildă, sunt în linii mari neschimbate, aflate sub același regim torid-solar care le aduce în starea unor foșnitoare foite de hârtie”.

20 noiembrie

• [„Munca”, nr. 8088] Într-o notă se anunță o *Senzațională descoperire literară* având ca obiect un manuscris al lui Thomas Heywood, dramaturg contemporan cu Shakespeare.

• [„Scânteia”, nr. 9697] Despre *Eroul piesei românești contemporane* scriu: ■ N. Barbu, *Întruchipări ale mesajului comunist*: „De la eroii jubilanți, declarativi, de altădată, dramaturgia noastră a făcut pași hotărâți spre maturizarea sa prin noile dimensiuni dobândite de personajele dramatice și de conflictele ce le tratează. Personajele și conflictele dramaturgiei contemporane ne trimit, prin cele mai izbutite lucrări, la ideea mesajului comunist, la un punct de vedere asupra vieții care conturând idei și structuri morale noi prospectează viitorul”. ■ Aurel Strihan, *Imagini ale omului de azi, ale idealurilor sale*: „Personajul perfect s-a dovedit adesea artificial și s-a dovedit astfel pentru că nu are viață. Sublim poate în splendoarea lui încheiată, e rece și indiferent la râsul și lacrima omenească. Ne trebuie, cred eu, personaje în vinele cărora să pulseze sângele vieții și nu apa de trandafiri, personaje în care să putem afla oglinda preocupărilor noastre de astăzi, în care să putem surprinde mutațiile revoluționare proprii timpului și locului în care trăim, procesualitatea devenirii deloc ferită de denivelări materiale, afective și spirituale, într-un cuvânt un personaj în care să investim speranțele, tristețea și mai ales bucuriile noastre, împlinirile noastre”. ■ În *Adnotări* citim *Absurdități pretențioase* de George Mirea, discutând două proze publicate în „Familia”, sub titlul *Debut*, și anume *Pantofii* și *Între un câine și un iaurt* de Cornel Dana și proza scurtă *Briciul* de Vasile Spoială: „E greu de înțeles căror cerințe spirituale, estetice, actuale, răspund unele inițiative redacționale. [...] O discuție aparte ar merita prozele publicate cu o lejeritate deconcertantă în multe reviste, proze în care erotismul, scenele de dragoste devin pretexte pentru descrieri minuțioase, naturaliste, de scene amoroase, trase la indigo”.

21 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 9698] Mircea Zăciu semnează *Dialectica tradiției în creația literară*: „Între negarea zgomotoasă și sumisiunea despersonalizantă la o «tradiție» înțeleasă într-un sens mecanic, vetust, deosebirea nu e decât de semn, exagerațiile în ambele sensuri ducând la devitalizare. Evident, în toate cazurile nu conceptul în sine al tradiției se afla în cauză. Ca orice concept, și acesta are o valoare istorică și semantică variabilă, a cărei ignorare nu se poate face fără riscuri. Căci tradiția literară nu e o sumă fixă de date, elemente estetico-stilistice, un corp de canoane sacrosancte. De altă parte, orizontul tradiției nu e nici el fix, ci unul dinamic, variabil și modificat din perspectiva prezentului. [...] Epigonismul, când se manifestă, ține de pastişă, care e neputință crea-

toare. El se înscrie deliberat în postura unei «tutelări» acceptate, fiindcă nu e capabil să iasă din câmpul de atracție magnetică al unei personalități dominante sub toate raporturile. Epigonismul mai este și victima unei miopii istorice, căci e neputincios să se smulgă limitelor viziunii unei epoci anterioare. Epigonul are numai sentimentul (nu și rațiunea) tradiției, concept pios, dogmatic, dacă nu chiar ca o «mistică» a trecutului. Pentru noi, tradiție înseamnă însă continuare creatoare, ceea ce echivalează cu un omagiu de la urmaș la precursor și conștiință a valorii proprii”. ■ Emil Vasilescu scrie despre *Poezii din revista „Luceafărul”*: „Universul poeziei publicate în revistă dezvăluie conviețuirea vârstelor creatoare tinere cu cele ale vigorii și senectuții într-un echilibru indispensabil unei publicații ce-și propune menținerea de orbita superioară a valorilor consacrate și care, totodată, are conștiința necesității ide a face din cultivarea scriitorilor cunoscuți puncte de reper pentru mai tinerii săi colaboratori. Remarcabile ne apar, de asemenea, paleta coloristică și diversitatea ideatică ale lirismului, prioritatea acordată uneori versului limpede, încărcat de pulsația înnoitoare a vieții. [...] «Luceafărul» este în primul rând o publicație deschisă creației tinere, față de care are îndatoriri mari și permanente; însă ea trebuie să mențină aceeași cotă înaltă a exigențelor redacționale și față de poezia oferită de autorii consacrați. Este de așteptat, deci, ca prezența unor poeți de certă valoare să se constituie în veritabilă lecție de poezie, ca aceștia să propună spre publicare revistei «Luceafărul» vru precădere poezii de inspirație civică, pătrunse de spirit militant, de sentimentele generoase ale încrederii în om, în vocația sa creatoare. Numai astfel tânărul poet va putea să învețe din ciclurile lirice purtând semnătura unor autori care au intrat demult în conștiința publică. Puterea exemplului, după cum știm, este adesea hotărâtoare, și în procesul de creștere al tinerilor creatori revista poate interveni cu bune rezultate prin publicarea acelor opere de mare vibrație și cuprindere, încărcate de patosul contemporan, prin sporirea valorii întregii producții lirice găzduite în paginile sale. Proces pe care experimentul colectiv redacțional al revistei îl poate conduce și amplifica în sensul promovării unor creații care să ateste întru totul preocupările pentru afirmarea valorilor reale ale literaturii noastre”.

● **[„Viața studentească”, nr. 40]** *Sintagme* punctează tipărirea unor volume ca Jean Piaget – *Structuralismul*, Ed. Științifică, în traducerea lui Al. Gheorghe, „un punct de vedere asupra celui mai controversat curent estetic contemporan.”; Tudor Arghezi – *Eminescu*, Ed. Eminescu, postfață de Sorin Alexandrescu, „adorția unui poet față de magul său”; Romul Munteanu – *Jurnal de cărți*, Ed. Albatros, „un panoramic al literaturii universale” ; Mihai Negulescu – *Neodihna de-a fi om*, Ed. Eminescu, versuri „sau datoria poetului”; Ovidiu Genaru – *Bucolice*, Ed. Junimea, „sau mitizarea peisajului interior”. ■ M. N. Rusu comentează pe larg volumul lui Dan Hăulică, *Geografii spirituale*: „Pentru Dan Hăulică, moștenirea spirituală a umanității, monumentele, cărțile vechi, artele plastice, filmele pot conviețui într-un muzeu univer-

sal, sau, cum spunea Malraux, într-un muzeu imaginar... Amestec de eseu cu însemnări de călătorie, de evocare cu pagini de revenire, inventar de idei și opinii originale țâșnind ca fuzeele din masa unui stil baroc, *Geografii spirituale* este un ospăț regizat cu rafinament, o carte-spectacol a cărei suprastructură îmbină vizualul ideii cu ideea vizualului... Haulică e un estet în căutarea conștiinței de sine universale... el contribuie la dezvăluirea universalului din cultură românească apelând la sincronismul nostru conținut, la clasicismul nostru fratern”.

22 noiembrie

• [„**Munca**”, nr. 8090] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă, cu titlul *Sensul ironic al radiografiei sociale*, volumul 3 *nuvele* de Paul Georgescu.

• [„**România liberă**”, nr. 9045] Despre *Jurnalul de cărți* al lui Romul Munteanu, Dan Mutașcu notează: „cuprinzătoare și bine structurată, vie și limpede, colorată, [...] este mult mai mult decât o invitație la lectură, este o carte prețioasă și necesară”, chiar dacă, printre autorii „de primă mână”, îi tratează și pe Mimmo Morina și pe Franz Kahlau. ■ Tia Șerbănescu recenzează *Trei nuvele* de Paul Georgescu, respectiv *Fragment citadin, Și..., Pilaf*, concluzionând că acestea compun „o cronică – superior scrisă – a unor vieți netrăite, ignorate și, uneori, ignorante, epuizându-se în forme caricaturale, neatrinse de sublim”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9699] Marin Mincu scrie despre volumul *Cântecele casei de sub pădure* de Dragoș Vrânceanu: „*Cântecele casei de sub pădure* constituie o sinteză matură a creației lui Dragoș Vrânceanu. Revigorându-și viziunea lirică printr-o coborâre în adâncurile creației folclorice, poetul a descoperit permanentele poeziei. Aflat. poate, în punctul cel mai de sus al evoluției sale. Dragoș Vrânceanu se afirmă prin acest volum ca un reprezentant marcant al liricii actuale”. ■ Titus Vâjeu prezintă *Poeme* de Ion Crânguleanu: „Evitarea accentelor retorice potențează valoarea unei atari poezii, manifest politice, care a constituit de altfel o permanență a liricii autorului. E adevărat însă și faptul că *Poemele* de față cuprind și destule versuri cu un lirism rarefiat. Se rețin cu precădere acele poeme în care vocația de poet-cetățean a lui Ion Crânguleanu află ritmurile ample ale dăruirii și sincerității lirice”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7611] M. Ungheanu prezintă volumul lui Geo Bogza, *Tabloul geografic*, în care autorul „caută toate analogiile care să dea cititorului senzația de grandoare, de tensiune, de eroism și de sacrificiu pe care i-a produs-o munca minerilor din Valea Jiului. Lumii subpământene i-a fost zmulă o bucată de adevăr cu ocazia scrierii acestei cărți”.

• [„**Albina**”, nr. 47] *Închinare*, versuri de Otilia Cazimir. ■ Sub un citat din Nicolae Ceaușescu („O trăsătură esențială a istoriei teatrului românesc este împletirea sa organică și profundă cu însăși istoria țării, cu strădania pasionată

a cărturarilor iubitori de neam pentru cauza luminării maselor.”), Alecu Popovici rezumă dialogul avut cu Radu Beligan, directorul Teatrului Național, cu prilejul primirii unui sediu nou. „În epoca noastră, – declară acesta – teatrul nu poate trăi decât ca teatru politic și aceasta deoarece destinele țării, ale întregii umanități nu pot fi despărțite de destinele fiecărui spectator. Prima scenă a țării va aduce la rampă spectacole ce se înscriu nemijlocit în sfera prezentului, privind direct întrebările conștiinței noastre, confruntată cu realitatea [...]”. Primele două piese puse în scenă în noul sediu sunt *Apus de soare* de Barbu Ștefănescu Delavrancea și *Simfonia patetică* de Aurel Baranga. ■ Continuând sărbătorirea evenimentului, Vladimir Pană alcătuiește un grupaj de articole intitulat *Thalia în casă nouă*: un citat din Aurel Baranga cu acest prilej, *Câteva detalii tehnice* (despre noua clădire), *Contract* (reproducerea celui dintâi încheiat de Costache Caragiale, primul director al Teatrului Național, cu „Departamentul Trebilor din Lăuntru” pentru primul sediu), *Muzeul teatrului românesc* și „*Teatrul cel mare*” (denumirea purtată până la Războiul de Independență din 1877). ■ Pagină de *Satiră și umor* (schițe, fabule, vorbe de duh), realizată de Constantin Petrila, Valer Hossu-Horea, Ion Dianu, Grigore Ionas.

• [„**Orizont**”, nr. 47] Numărul dedică multe și lungi texte teoretice, de interpretări și traduceri ale membrilor Cercului de semiotică de pe lângă revista *Orizont*. Ca atare, interviul de pe prima pagină este cu prof. Dr. Doc. Mihai Pop, directorul Institutului de etnografie și folclor, președintele Comitetului internațional de Etnologie unde sunt citate numele lui Ch. S. Peirce (primul care a utilizat într-o accepțiemodernă termenul de semiotică) și Julia Kristeva, cât și cercetarea semiotică de la Collège de France, Claude-Levi Strauss, Greimas și apoi grupul de la Tel Quel cu Sollers, Kristeva și grupul lui Roland Barthes și Christian Metz. ■ C. Ungureanu comentează performanțele analitice ale lui Nicolae Breban din romanul *Îngerul de gips* (Editura Cartea românească, 1972), despre care zice: „este totuși un roman al «ferocității analitice» al unui autor prea convins de buna sa înzestrare. Roman aluvionar, *Îngerul de gips* târăște după sine (pe foarte numeroasele sale pagini) improvizații eseistice, considerații de filosofia culturii, note de călătorie, anecdote, publicistică, pagini de melodramă, citate din Villon, Eminescu sau Nietzsche, în învolburări torențiale [...]”. ■ Anghel Dumbrăveanu ține rubrica de corespondență cu tinerii aspiranți la gloria Parnasului. ■ Olimpia Șerban semnalează la rubrica „lecturi” lucrarea lui Nicolae Constantinescu, *Rima în poezia populară românească*, socotind-o „o primă lucrare de sinteză cu privire la rimă în literatura română de specialitate, având ca atare și meritele și neajunsurile unei atari întreprinderi”. ■ Nicolae Scurtu relevă la rubrica „istorie-document” avaturile romanului *Întunecareal* lui Cezar Petrescu, care „după ce stătuse vreo doi ani prin sertarele editurii Cartea Românească, autorul a găsit de cuviință să-și încredințeze lucrarea lui Virgil Molin proaspăt licențiat al Academiei de arte gra-

face din Leipzig” și scrisorile pe care i le adresează autorul lui *Fram* bănățeanului Virgil Molin, „un om care îl va sprijini și îi va da tot ce va fi va sta în putință”. ■ Este publicat un *Dicționar de semiotică* pentru uzul cititorilor, cu citate din Ch. S. Peirce, F. De Saussure, J. Derrida, R. Barthes, Ch. Morris, H. Wald, A. Sincu, J. Kristeva, I. M. Lotman, O. Ducrot. ■ Își adaugă contribuțiile lor semiotice CrișuDascălu, cu un eseu despre *Caragiale: Lume și Emul* și ȘerbanFoartă despre rimele lui Ion Barbu, *Parte din rimele...* ■ Delia Șepețean Vasiliu traduce un interviu al lui Roman Jakobson acordat de celebrul lingvist unor ziariști italieni în revista *Cinéma et film* (1973). ■ Livius Ciocârlie realizează, pe ultima pagină, o traducere din *Le plaisir du texte* (collection Tel Quel, aux Editions du Seuil).

● [„România literară”, nr. 47] Versuri semnează: Victor Nistea (*Laudă patriei*), Ana Blandiana (*Fântâna setei*), Marta Alboiu-Cuibuș (*Somn*), Emil Ciuraru (*Acolo, sus*), Ștefan Aug. Doinaș (*Hieroglifă spațială; Un coș cu nim-buri; Cuvintele ca pete albe; Momentul măștii; Născut în Utopia; Dați drumul armăsarilor; Literele*). ■ George Ivașcu semnează editorialul *Eseul*: „Resurrecția, în ultimii ani, a eseului social-politic, a celui de filozofie a culturii, a civilizației, a științei, a eseului de problemă umanistă, a eticii omului contemporan, ca și a celui din domeniile artei și literaturii, marchează în plus noile dimensiuni ale spiritualității românești. Pe care le-a câștigat prin climatul deschis dezbaterii de idei, prin stimularea actului de gândire, de creație originală, prin prețuirea și valorificarea acestui proces la scara eficienței sociale. De aici și îndatorirea ca revistele de cultură literar-artistică să-și deschidă mai larg paginile lor acestei modalități de expresie, să comenteze, totodată, și să releve competent ceea ce se manifestă ca într-adevăr valoros, descurajând, prin consecință, și ceea ce, în numele «eseului» sau al «stilului eseistic», nu este decât confuzie și superficialitate. Procedând astfel, vom contribui noi înșine la stimularea gândirii originale a talentului autentic”. ■ Alex. Ștefănescu semnează *A privi din alt unghi*: „Reconsiderând permanent adevărurile practice, poetul este pus inevitabil în situația de a le reconsidera și pe cele artistice. Descoperirile estetice senzaționale făcute de predecesorii sau concomitență, acuitatea și tind să devină bunuri comune, irelevante. De aceea, poetul este original nu numai față de omul de știință, ci și față de poeți. El trebuie să poetizeze mereu realitatea și să depoetizeze poezia. În acest context, caracterul relativ al originalității este evident. Originalitatea nu înseamnă unicitate absolută, ci capacitate de a reconsidera, la un moment dat și într-un anumit loc, enunțurile stereotipe. Timpul zădărnicește eforturile și, dacă nimeni nu ar mai crea, operele s-ar dizolva treptat în simțul comun așa cum un oraș părăsit s-ar scufunda și s-ar risipi în pământ. Însă omul înfruntă mereu timpul, ridicând construcții noi pe ruinele celor vechi și smulgându-se neconținut din interiorul acaparatoarelor sale sisteme de referință pentru a privi liber și demn din afară, după cum viața însăși se opune inepuizabil entropiei universale proliferând și dând la

iveală organisme din ce în ce mai perfecționate. Pentru că arta, în fond, nu este decât un mod superior de afirmare a vieții, de opoziție inventivă față de timpul care tinde să omogenizeze și să echilibreze definitiv”. ■ Victor Isac scrie despre *Etic și estetic la Gala Galaction*. ■ În *Libertatea lucidității* Traian Podgoreanu scrie despre *Ieșirea din labirint...* de Dumitru Popescu, Editura Eminescu, 1973: „Poate că trăsătura cea mai caracteristică a eseurilor care alcătuiesc noul său volum – *Ieșirea din labirint...* – o reprezintă tocmai dezbaterile ideilor cu un patos și o luciditate intransigente, oricare ar fi domeniul supus analizei. Fiecare din cele zece eseuri este rodul unei conștiințe reflexive, al cărei ultim scop îl constituie înnobilarea ființei umane prin realizarea treptată, dar integrală, a umanismului socialist, atât în planul socialului, cât și în cel al moralității, adică înfăptuirea consecventă a dreptății – «marea noblețe virtuală a socialismului este abolirea tuturor privilegiilor» – și desăvârșirea morală, căci toxinele morale se întind «mai periculos decât orice gudron»”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Erotica lui Eminesc*. ■ Marin Mincu semnează *Poezia cerebrală*, o analiză a artei lui Mircea Ciobanu: „Poezia lui Mircea Ciobanu este de aceea renunțare, orgolioasă abdicare de la lirismul propriu-zis. Poetul se exprimă pe sine ca eu activ al umanității, dar nimic nu-l împiedică să fie cu atât mai profund, cu cât este mai programatic. Libertatea eului său liric e demonică în sens goethean. Mircea Ciobanu e poet fiindcă vrea să fie poet. Și reușește dincolo de orice riscuri. În literatura română numai un Camil Petrescu a mai realizat asemenea performanță”. ■ Dinu Kivu analizează *O piesă de Ion Băieșu*, anume – *Chițimia*: „Toate aceste artificii (nici un moment artificioase în consecuția imediată a intrigii) sunt ordonate de Băieșu într-un peisaj absolut realist, care nu admite nici un fel de detalii fanteziste. Mai mult, toate personajele se abțin să verifice veridicitatea faptelor”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Sentimentalism sau ironie?*, o cronică literară la *Sărbători fericite* de Romulus Guga, C.R., 1973: „Nici vorba că uneori (mai ales în final) romanul devine franc sentimental, cu scene melodramatice greu de suportat. E cu neputință de propus o judecată netă, într-atât indecizia autorului îi sabotează cartea. Virtual, este în *Sărbători fericite* o satiră modernă a ipocriziei și autoiluzionării sub aparențele unei povestiri duioase, de familie, veche de pe timpul lui Dickens”. ■ Citim recenzii: ■ Alexandra Roceric prezintă *Limbă și lingvistică română* de D. Macrea, Editura didactică și pedagogică, 1973: „Privit în ansamblu, volumul profesorului Macrea este, cu siguranță, o contribuție serioasă la cunoașterea lingvisticii românești, cu toată istoria ei”. ■ Dana Dumitriu semnează *Meditație cu cartea închisă*, o prezentare a volumului *Poem* de Mircea Ivănescu, C.R., 1973: „Încercarea de închegare a unei ficțiuni degenerază în consemnarea ideilor stârnite de continua senzație a poetului că literatura nu poate cuprinde esența vieții. Impulsul interior de a scrie, în ciuda acestei blazări, însă nu cedează. Poetul oscilează între elanul creației și un scepticism profund și balansul continuu imprimă poeme-

lor o dinamică somnolentă, în care divagațiile subtile pe teme sentimentale («obsesiile mai vechi») și pe teme livrești se întrepătrund”. ■ În *Conștiința critică a scriitorului* Valeriu Cristea scrie despre *Limuzina neagră* de Haralamb Zincă, Minerva, 1973: „În *Limuzina* pe care Haralamb Zincă ne-o oferă, construcție vădind solida profesionalizare a unui notoriu autor de romane polițiste, și în urmărirea căreia curiozitatea noastră este invitată să se lanseze, ni s-a părut în unele clipe a zări profilul unui posibil prozator «pur», renunțând la avantajele și emancipat de constrângerile genului pe care deocamdată îl ilustrează”. ■ Gelu Păteanu se ocupă de volumul *Piotrușca* de Karácsony Benő: „Lumea premergând și urmând primului război mondial i se dezvăluie cititorului într-unul din cele mai izbutite romane autobiografice ale unui scriitor maghiar transilvănean superior locului hărăzit lui, până acum, în istoria literaturii”. ■ George Munteanu recenzează monografia *Gheorghe Lazăr* de George Macovescu, Albatros, 1973, o reeditare a cărții care inițial a apărut în 1954. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, publicând a doua parte a textului *Șansa debutantului*: „*Debutantul în ziua ieșirii în lume sau victoria lui Pyrus*. [...] În fața volumelor de debut critica adoptă, mai nou, de vreo trei-patru ani, două atitudini de mai mare frecvență: își ia avânt, emițând judecăți și analizând cu seriozitate, în cazul cărților ce apar sub un gir de autoritate sau cu o bună pregătire publicitară (cazurile, în ultimii ani, ale volumelor semnate de Mircea Dinescu, Dan Verona, Al. Papilian, ca să-i amintesc doar pe cei mai interesanți) și tace în cazul cărților ce apar singure și fără publicitate prealabilă, ignorându-le de tot sau lăsând comentarea lor pe seama unor recenzenți ocazionali, recrutați cel mai adesea dintre autorii de literatură care fac o critică îndeobște afectivă (amicală sau ba, fără nici o intenție analitică), și aceea plasată în colțuri de ziare, în dimensiuni liliputane. [...] Debutantul, ca să revin la el, dacă are șansa de a fi bine lansat precritic, are toate șansele să fie receptat bine și critic. Dacă nu, nu. Iar în timp, el își va face o bucurie din simplul fapt de a fi fost semnalat, fie și în trecut, în nu știu care colț de revistă. La rândul-i, criticul se va bucura când, ignorând cu sau fără voie, zece cărți de debut, va găsi într-a unsprezecea, aceea sosită mai zgomotos, un posibil interesant scriitor de mâine. [...] *Debutantul față cu el însuși*. A patra șansă a debutantului și singura care ține numai de el însuși este acuratețea conștiinței sale scriitoricești. Analizându-se cu exactitate el va ști să reziste neșansei ca și supralicitării ocazionale. Va pierde, eventual, câteva bătlui, dar nu și războiul. [...] Optimist cum sunt, îmi place să cred că, oricâtă neșansă ar avea un tânăr scriitor în cele trei privințe discutate până acum, mai devreme sau mai târziu el se va impune. Dacă o merită. Pe de altă parte, îmi place să sper că va reuși s-o facă mai devreme decât mai târziu”. ■ Al. Piru semnează *Recitind pe Blaga*. ■ În *Viața literară* citim: ■ Despre proiectele literare aflăm din *Șantier*: Mihai Beniuc, Ion Bănuță, Constantin Ciopraga, Franz Heinz, Maria Luiza Cristescu, George Alboiu, Ion

Nepohoda. ■ Apare poezia *Precizii* de Iulian Vesper, cu ocazia *Iulian Vesper la 65 de ani*. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Vineri 16 noiembrie 1973, la sediul Uniunii Scriitorilor, a avut loc semnarea *Înțelegerii de colaborare și prietenie* pe anul 1974 între Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Asociația națională a scriitorilor și artiștilor din Peru. Înțelegerea a fost semnată de acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România și de Rosa Hernando Divar, președinta Asociației naționale a scriitorilor și artiștilor din Peru. În cuvântul rostit cu acest prilej, acad. Zaharia Stancu a spus: «Suntem cu toții încă sub impresia recente vizite a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, într-o serie de țări din America Latină. După cum știți, printre aceste țări s-a numărat și Republica Peru. Discuțiile purtate cu conducătorii statului peruan au fost deosebit de fructuoase. S-a hotărât, de comun acord, intensificarea relațiilor bilaterale pe toate planurile, un rol important revenind, cum e firesc, relațiilor culturale. Unul dintre rezultatele vizitei îl constituie prezența în milocul nostru a doamnelor Rosa Hernando Divar, președinta Asociației scriitorilor și artiștilor din Peru, și Isabel Bustamante Perez, membră în conducerea Asociației. În urma unor convorbiri purtate într-un spirit de perfectă înțelegere și prietenie, a fost elaborat textul *Înțelegerii de colaborare* între cele două instituții, text pe care l-am semnat astăzi. Suntem convinși că îndeplinirea prevederilor *Înțelegerii* va contribui în mod substanțial la o mai bună cunoaștere reciprocă a vieții celor două țări, la strângerea legăturilor de prietenie dintre scriitorii români și peruani, profund angajați în amplul proces de transformare a vieții popoarelor lor». În cuvântul său, Rosa Hernando Divar, președinta Asociației scriitorilor și artiștilor din Peru, a exprimat hotărârea creatorilor de literatură peruani de a contribui prin scrisul lor la o cât mai bună cunoaștere a țărilor respective. ■ Marți 20 noiembrie 1973, după-amiază, la Casa Scriitorilor din București, a avut loc o întâlnire între un grup de scriitori și Hans Janitschek, secretar general al Internaționalei Socialiste, care se află în vizită în țara noastră. Dialogul s-a referit la raportul dintre cultură și umanitate, la rolul literaturii în societatea socialistă, la puterea de influență a literaturii în lumea contemporană. Au participat scriitorii: Laurențiu Fulga, Arnold Hauser, Dan Hăulică, Ion Hobana, Mihail Isbășescu, Romul Munteanu, Fănuș Neagu, Alexandru Papilian și Sevilla Răducanu. ■ În cadrul *Înțelegerii de colaborare* dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R. P. Bulgaria, au sosit la București, Spasca Kanurkova, Joko Molkov, Mihai Vasiliev, Ivan Popivanov și Vladimir Zarev. ■ S-a deschis *Cervul de critică* al Facultății de limba și literatura română, condus de Eugen Simion. Cercul și-a propus studierea literaturii române între 1944-1948 (publicații, probleme, autori). Prima ședință a fost consacrată publicațiilor călinesciene”. ■ În cartea străină citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Michel de Ghelderode sau Crepuscul în Flandra*, o prezentare a volumului *Povestiri crepusculare* de Mi-

chel de Ghelderode. ■ Elena Tacciu semnalează apariția studiului *Al. Blok și teatrul rusesc la începutul secolului XX* de Tatiana Rodina, Nauka, Moskva, 1972. ■ Revista comemorează *Demetru Demetrescu-Buzău 1883-1923*. Citim: *Urmuz – acest mare anonim* de Lucian Raicu; o variantă inedită *Cotadi și Dragomir*; *Variante necunoscute* de George Muntean; *Urmuz – adevări și corespondențe* de Dan Cristea. ■ Revista marchează și *Centenar Colette*: nota introductivă este semnată C. U.; citim *Oglinda*; apare și o scrisoare *Colette către Marcel Proust*; apar și *Colette văzută de Anna de Noailles*, *André Dunoyer de Segonzac despre Colette*, *Colette vorbind „Ilustrațiunii Române” în 1932*. Toate traducerile îi aparțin lui Cristian Unteanu. ■ Pompiliu Marcea publică *Însemnări despre Köln*.

● [„Tribuna”, nr. 47] N. Lascu scrie o recenzie a volumului antologic *Antologia poeziei latine*, considerând-o, de fapt, „o pseudoantologie”; ■ *Cronica literară*: recenzii scrise de Victor Felea despre *Arheopterix* de N. Preliceanu și *Aluzia marină* de Negoită Irimie; ■ Ion Marcoș continuă eseuul despre *Darie – La vida es sueno*; ■ În rubrica *Publicistica* este continuată ancheta *Ce traducem, cum traducem?* și răspund Veronica Porumbacu și Eta Boieriu. ■ *Masa rotundă* – discuție organizată de revista „Tribuna” și R.T.V. Cluj despre *Condiția literaturii la radio*; ■ Recenzie făcută de Serafim Duicu la *Clasicism și romantism* (Albatros, 1973) de D. Păcurariu. ■ *Meridian*: traduse fragmente din Gaëtan Picon – *Scriitorul și umbra lui*; traducere făcută de Violet Grecu;

23 noiembrie

● [„Munca”, nr. 8091] În rubrica *Punct*, cu titlul *Publicul acceptă piesa cu personaje luminoase, ferme, optimiste*, revista publică un scurt interviu cu Ștefan Oprea. Acesta răspunde la întrebări legate de problema dacă „cantitatea de adevăr exprimată în dramaturgia noastră actuală este suficientă”, vorbește despre tendința de a „readuce în discuție a problemelor trecutului nostru istoric” în dramaturgie, despre ce ar trebui să conțină o piesă de teatru astfel încât aceasta să se apropie cât mai mult de public, se referă la „cum poate contribui cronicarul dramatic la stimularea prezentării unor piese de cea mai bună calitate”.

● [„Scânteia”, nr. 9700] În *Cartea de proză și eroii ei* Victor Atanasiu publică „însemnări pe marginea unor romane apărute recent”, prezentând pe scurt romanele: ■ *Masa zarafului* de Dana Dumitriu, Editura Eminescu, 1972, *Anchetatorul apatic* de Virgil Duda, C.R., 1971, *Viața postmortem* de Romulus Guga, C.R., 1972, *Veghea bătrânei doamne Gall* de Alexandru Oltea, Editura Cartea Românească, 1973, *Martorul* de Gheorghe Schwartz, Editura Facla, 1972, *Zilele* de Radu Ciobanu, Editura Albatros, 1972, *Spune-mi unde duce acest drum* de Ion Marin Almăjan, Eminescu. Concluzii: „Ce observăm din pricirea ce am încercat să o aruncăm asupra unor romane apărute în ultimii ani.

O tendință spre unilateralizare, cum scriam ,care se soldează cu preocuparea exclusivă spre medii și personaje străine esenței noastre spirituale, pe care nu o pot defini decât prin contrast. Pe de altă parte, o înfățișare neviabilă artisticește, în multe cărți, a eroului. Există, avem impresia, mai ales la tinerii autori, o timiditate nejustificată în abordarea temei cu adevărat actuale. Încercările ratate de a aborda subiecte de actualitate nu au compromis, desigur, tema, ci doar pe autorii care nu au știut să abordeze. Realismul presupune, ca o condiție *sine qua non*, re-crearea în operă a unor aspecte caracteristice, semnificative, din realitate. Or, ce poate fi mai semnificativ pentru societatea noastră decât chipul inspiratului și curajosului constructor al socialismului? Avem nevoie de reflectarea lui în proză; o reflectare înțeleasă nu la modul idealizant și nici printr-un procentaj «calculat» de calități și defecte care să facă apariția verosimilă. Constructorul socialismului trebuie să trăiască cu adevărat în paginile cărții ca o făptură în carne și oase, iar nu ca un preparat fabricat în eprubetă. Apreciind forța construcției epice, caracterul relevant al detaliului analitic, capacitatea de a face personajele să trăiască în planul creației, calități incontestabile ale tinerilor romancieri citați, vom observa, în același timp, că pentru scrisul lor ar avea o eficiență sporită abordarea mai susținută a problemelor specifice societății noastre, reflectarea mai atentă a chipului omului reprezentativ. Acesta este drumul cel mai sigur către prețuirea cititorului de azi. Creatorul veritabil se va simți dator să surprindă în cărțile sale eroismul de zi cu zi al semenilor noștri. A evita o astfel de temă, înseamnă a ocoli nu doar o temă oarecare, ci cea mai generoasă dintre teme. Temeinice motive, cred, pentru a supune atenției creatorilor, criticii, aceste puncte de vedere”.

• [„Contemporanul”, nr. 48] Const. Ciopraga propune: *Marginalii la un tratat academic: Istoria literaturii române*: „Părerile despre cel de al treilea volum al *Istoriei literaturii române*, ca și despre cele anterioare, sunt împărțite. Unii comentatorii contestă, într-un mod sau altul, însăși posibilitatea unei lucrări de echipă, aducându-se argumentul că De Sanctis, Lanson, Călinescu și alții n-au avut colaboratori. Nu trebuie să se uite însă că dimensiunile unor lucrări devenite clasice, elaborate de câte un singur autor, sunt mult mai reduse decât acelea ale tratatului academic în curs de realizare. [...] Luată în parte, majoritatea capitolelor din recentul volum răspund exigențelor, astfel că el poate servi, potrivit scopului, ca instrument de lucru”. ■ Hristu Cândroveanu prezintă cartea lui Vasile Nicorovici, *Porți pentru eternitate*: „Desigur, am în vedere reportajul scris cu har. Așa cum este cazul cărții lui Vasile Nicorovici, *Porți pentru eternitate*, de curând apărută la Editura Eminescu. Impresionantă, această mărturie epopeică, despre o înfăptuire tot de epopee, definitorie pentru un popor, pentru o țară și o orânduire, libere, în sfârșit. Pentru că, visul zăgăzuirii apelor Dunării la Porțile de Fier nu s-a născut astăzi. Dar el s-a putut înfăptui numai astăzi, în anii socialismului. Ceea ce este mai mult decât edificator!”.

■ Dragoș Vrânceanu analizează două cărți. ■ Dumitru M. Ion, *Fals tratat de vânătoare*: „Logica acestui nou volum «vânătoresc» al lui Dumitru M. Ion ne duce la *Pseudokinetikos* al lui Odobescu, adică la o tratare de teme care nu sunt la subiect, faptul intrând în structura poeziei înseși, ca o garantare a unui plus al libertății ei de fantezie [...] A fost o adevărată surpriză ca un poet așa de tânăr la debuturile sale reale (era încă elev de liceu), să arate a fi deprins un trac formal așa de eficace și așa de vital, care ulterior i-a devenit o notă caracteristică originală de primul plan: urmărirea cu îndârjire a unei unități lirice, obținute printr-o cascadă de «catastrofe ale senzației», cum spunea el la un moment dat, prin ieșirea [...] din circuitul subiectului a unor teme”. ■ Florin Mugur, *Cartea prințului*: „Poezia lui Florin Mugur [...] este o neomitologie bazată pe un instinct fizionomic, deosebit de inventiv și deosebit de sigur, am zice ca al unui tânăr Cervantes. Ea arată cât de complexe și ingenioase sunt căile pe care le încearcă poezia noastră, spre a se sustrage alunecării spre absolut, țintind totuși către esențe. Este o poezie în care cultura ca univers concret îmbobocește în evoluții noi, ocolind sterilitatea contemplațiilor pur reflexive. [...] Inventivitatea fantastică a lui Florin Mugur și eficacitatea emotivă a miturilor sale revelă pe unul din cei mai originali poeți ai generației tinere”.

● [„Cronica”, nr. 47] Pe prima pagină, versuri de Ion Chiriac. ■ *Între cronică și ficțiune*, definește Liviu Leonte volumul lui Traian Țanea, *Cealaltă față* (Junimea), precizând că autorul propune o narațiune mixtă, în care invenția coabitează cu pagini de „curată memorialistică”. ■ Subliniind ideea fundamentală a volumului, aceea că „tradițiile generoase garantează progresele autentice”, Const. Ciopraga recenzează cartea lui Valeriu Râpeanu, *Pe drumurile tradiției* (Dacia), poziționată la granița dintre cultură și critică. ■ Inspirat de pledoariile pentru „condiția femeii”, din rubrica omonimă semnată de Ecaterina Oproiu în revista „Contemporanul”, A. Ln. [Aurel Leon] pune în paralel (în *Avem curajul de a le da cuvântul...*) ideile exprimate de jurnalista menționată și „părerile feministe de aproape acum cinci decenii” datorate Otiliei Cazimir, poetă ce făcuse parte din Liga femeilor. ■ Zaharia Sângeorzan se ocupă de romanul de debut al lui Gh. Schwartz, *Martorul* (Facla, Timișoara, 1972), o surpriză, ce consacră un prozator de excepție. ■ Virginia Burduja realizează o anchetă ce conține patru întrebări pe tema literaturii pentru copii, la care răspund Constanța Buzea, Alexandru Mitru, Octav Pancu-Iași, Adrian Munțiu. ■ *Istoria ieroglifică* (dramatizare de Cătălina Buzoianu și Mircea Filip), pusă în scenă la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” este subiectul cronicii dramatice semnate de Ștefan Oprea. ■ Grupaj liric de Corneliu Sturzu. ■ Ioanid Romanescu și Andreea Rados traduc din poeți greci contemporani. ■ *Nunta*, fragment de roman de Petru Popescu. ■ Contrar părerilor comune, conform cărora edițiile din colecția *Lyceum* a Editurii Albatros ar fi „întocmite în pripă de amatori sau editori mai puțin experimentați”, Mihai Drăgan prezintă elogios câteva antologii recente,

alcătuite riguros științific: *Literatura română veche(1402-1647)*, îngrijită de G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, *Școala ardeleană*, ediție critică de Florea Fugariu, studiu introductiv și note de Romul Munteanu, *Junimea*, ediție și prefață de Cornel Regman, *Satira în literatura română*, antologie și studiu introductiv de Virgiliu Ene. ■ La moartea acestuia, Al. Pascu îl prezintă succint pe *W. H. Auden – poetul*, traducând și două poezii. ■ În *Avatarurile inconsecvenței* (continuare în nr. 49), Al. Călinescu analizează tipurile de povestiri, rezultate după criteriul focalizării, propus de Gérard Genette în *Figures, III*. ■ Scotocind prin arhive, Ion Munteanu aduce date despre Șezătorile Societății Scriitorilor Români, organizate după 1909 în câteva mari centre orășenești: Galați, Buzău, Piatra Neamț (1909), Bucovina și Transilvania (1910). ■ N. Irimescu reține pentru rubrica *Moment* un fragment despre Constantin Brâncuși din interviul dat de Milița Petrașcu revistei „Steaua” (nr. 21/1973).

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 155] Coperta revistei reproduce câteva titluri de referință ale lui 1973, apărute la Ed. Eminescu: Șerban Cioculescu – *Itinerar critic*, Dumitru Popescu – *Ieșirea din labirint*, D.R. Popescu – *Vanătoarea regală*, Vasile Nicolescu – *Secțiunea de aur*, S. Iosifescu – *Configurație și rezonanțe – un itinerar teoretic*, E. Barbu – *Caietele*, vol. 2 și Petru Popescu – *Să crești într-un an cât alții într-o zi*. ■ Liviu Călin găsește în studiul său câțiva *Precursori ai lui Goga*, pe care acesta i-a admirat și chiar a scris laudativ despre ei (în volumul din 1930 intitulat tocmai *Precursorii*): Alecsandri, Coșbuc, Caragiale. ■ Versuri de L. Dimov, *Irizare* și R. Cârnelci, *Romanță de toamnă*. ■ C. Otobâcu analizează „superbul microeseu” *Privit de sus* de Ana Blandiana, în articolul *Superlativul discret*. ■ O cronică la jurnalul de lector din *Caiete 2* face Emil Manu, punctând „o carte de poetică modernă”, dar și „o bibliografie a punctelor de plecare ale *Princepelui*”, *Caietele* mai având și aspectul unui dosar imens „într-un mare proces de creație în care debaterile continuă”. ■ Dan Medeanu marchează *75 de ani de la nașterea lui G. M. Zamfirescu*.

24 noiembrie

• [„Munca”, nr. 9092] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate, printre alții, de Ioan Chiraș, Gheorghe Chirculescu. ■ În *Cărți noi*, D. Nicu prezintă, într-o serie de note despre Dumitru Popescu, *Ieșirea din labirint* (Eminescu), Tudor Arghezi, *M. Eminescu* („Cu admirație și căldură sufletească, un mare poet vorbește despre creatorul „Luceafărului”, aducând o interpretare cu note de o evidentă originalitate. Eseul, a cărui reeditare, la 30 de ani după întâia ediție, o socotim salutară, este mai degrabă o privire cu ochi de poet, colorată și admirativă, decât o explicație metodică a lui Eminescu. Dar, așa cum spune Șerban Cioculescu, «opiniile literare ale lui Arghezi nu pot fi nimănui indiferente») și despre Alexandru Balaci, *Jurnal italian* (Albatros).

● **[„Scânteia”, nr. 9701]** Al. Căprariu semnează *Arta de a scrie frumos*: „În poemele marilor autori nu pot fi izolate, nicăieri, mari insule de proză, deși versurile multora numai rareori se reîntorc cu fața spre punctile ce leagă de prozodia clasică. Dar în fiecare din aceste poeme există o armonie interioară, o muzică interioară, o frumusețe interioară. Cel mai adesea nu știi – e cerul cel ce se oglindește în apa lacului din pisc, ori invers. Există la Blaga, la Philippi-de, la Eugen Jebeleanu, la Șt. Aug. Doinaș – și, din fericire, la încă mulți alții – supreme lecții privind arta de a scrie frumos. Această artă îi face să ne dezvăluie o sublimă gramatică a sufletului lor, îi păstrează legați de marile tradiții ale literaturii române și îi duce, totodată, în universalitate. Ei – și toți autenticii poeți ai literaturii noastre de azi – stăpânind firesc arta de a scrie frumos, își sporesc coplesitor șansele de a fi crezuți: de noi – acum, de timp – cu fiecare zi ce trece”.

● **[„Flacăra”, nr. 48]** În *Muzică*, George Stanca scrie *Spre poezie!*, făcând o legătură între poezia actuală și muzica folk, și prezintă rubrica *Disc* ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XVIII-a a textului său memorialistic, intitulată „*Viermele turbării*”. ■ Cu titlul *De la una la alta*, revista publică fragmentul XXXVIII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (X)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Liceul „C. A. Rosetti”. A participat, printre alții, Emil Botta. ■ În *Viața cărților*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Un elefant pentru doi oameni*, un portret literar dedicat lui Ilie Purcaru. ■ În *Strada*, George Bălăiță publică reportajul *Lemnul și lâna*. ■ Adrian Păunescu, în *Fotbalul ca fenomen social*, semnează *Prea vesela ruină*.

● **[„Lucefărul”, nr. 47]** Redacția revistei se referă la *Educație și cooperare internațională*: „Între 26 noiembrie și 4 decembrie a.c. se vor desfășura la București lucrările celei de a doua conferință a miniștrilor educației din țările europene, membre ale U.N.E.S.C.O. Pe lângă delegațiile ministeriale din treizeci și două de țări ale continentului nostru, vor participa în calitate de observatori, delegați din unele țări neeuropene precum și reprezentanți ai unor organizații internaționale, fundații etc.”. ■ Paul Georgescu recenzează cartea lui Silvian Iosifescu, *Configurație și rezonanțe*: „Până la urmă, lucrarea lui Silvian Iosifescu constituie un constant informat și exact al dramei trăite de estetica nemarxistă, scindată între refuzul neseriozității impresioniste, a criticii interjecționale și incapacitatea de a găsi un teren ferm și principii obiective. Este rezultatul firesc al faptului că estetica nu-și găsește reazim în ea însăși. Că drumul inițiat de Baumgarten este sterp, că marile estetici au fost – și nu pot să nu fie – parte integrantă a unui mare sistem filosofic, că estetica poate exista doar ca parte a filosofiei creatoare a epocii noastre: marxism-leninismul”. ■ În cadrul rubricii *Confruntări actuale* semnează texte: Gelu Ionescu, Ion Vianu. □ Gelu Ionescu face *Însemnări despre teatru (I)*: „Sunt, toate aceste semne,

expresii ale unei obsesii a esențialității, a căutării esențialității teatrului. În idee, cred unii, în mecanismul dramatic alții. Oricum, numai într-o înfruntare, ce va avea loc prin spectacol”. □ La *Psihanaliza și critica ei de stânga* se referă Ion Vianu: „Este psihanaliza o a doua revoluție psihanalitică așa cum au proclamat adepții ei? Aparent da, de vreme ce creează bolnavului mintal putința de-a ieși din azil, deschiderea către o înțelegere a suferinței lui astfel decât ca pe un scandal al rațiunii, ci dimpotrivă, ca pe o condiție minimală a culturii (așezarea complexului lui Oedip la temelia socializării omului mărturisește amploarea unui asemenea efort)”. □ Dumitru Micu continuă studiul despre *Ideologia gândiristă (II)*: „Gândirismul continuă o anume linie a spiritualității românești – valabilă în sine, însă pe care o deformează până la nerecunoaștere, respingând linia cealaltă, iarăși pozitivă. Posibilitatea sintezei o exclude. Denaturând, falsificând moștenirea trecutului, ideologia gândiristă a introdus în cultură confuzie, a provocat derută, haos, înscriind în mișcările de idei o direcție profund primejdioasă, una dintre cele mai nocive, mai reacționare direcții ideologice manifestate vreodată la noi”.

25 noiembrie

● [„Scânteia”, nr. 9702] Voicu Bugariu semnează *Unitatea de ideal în proza originală*: „Vorbind despre valoarea prozei noastre contemporane trebuie, deci, avute în vedere, în primul rând, cele două caracteristici pe care le-am subliniat: unitatea idealului politic și filozofic și persistența unui moralism superior. [...] Prin ce are mai valoros, proza noastră nouă confirmă efortul de continuare superioară a unei tradiții realiste, preocuparea creatorilor de a supune evenimentele și faptele vieții unei interpretări dialectice, de a face din operele de artă documente viabile, expresive, ale noului timp al țării, factori activi în edificarea unui om cu o atitudine și conștiință înaintate, cu un înalt simț al răspunderilor civice, sociale. Act de cunoaștere, de atitudine, proza noastră nouă dovedește – prin ce are ea mai împlinit – caracterul fertil, generos al realismului și umanismului socialist ce se află la baza fiecărui edificiu epic, validează orientările teoretice, principiale ale culturii și artei noastre actuale”.

● [„Tomis”, nr. 22] Mirela Roznoveanu semnează recenzia la volumul *Singurătatea amiezii* (ed. Facla, 1973), de Anghel Dumbrăveanu a căruia poezie „se construiește în jurul unei obsesii pe care aș numi-o «neliniștea punctului stabil». Există în *Singurătatea amiezii* o adevărată drumomanie poetică, o imposibilitate de statornicire, năzuința de transfer în țărmurile ireale unde nu mai funcționează eroziunea timpului, iar iminența risipirii presimțită altminteri cu discreție se topește în ficțiune ideală”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Alexandru George sau un mod de a parodia*. În prima parte a articolului, găsim o serie de observații cu privire la debutul în critica literară care s-a produs „cu iritarea celui care, după ce a ascultat multă vreme o discuție, intervine brusc pentru a pune lucrurile la punct. Atât timp cât a tăcut, el i-a

studiat cu atenție pe vorbitori, le-a sesizat exagerările și, totodată, și-a pregătit în taină replici tăioase, decisive. De aceea, când, în sfârșit, a luat cuvântul, toate privirile s-au îndreptat asupra sa”. Pentru semnatarul articolului, Alexandru George este asemeni unui „avocat de elită care alege cazuri grele pentru a-și proba măiestria. [...] Lui îi lipsește în schimb adevărata dorință de a face dreptate, astfel că demonstrațiile sale, deși remarcabile prin acuitate și finețe, produc, uimitor, in justiții grosolane. Este notorie, în acest sens, acțiunea sa distructivă împotriva romanelor călinesciene. *G. Călinescu – romancier* [studiu publicat în volumul citat] are la origine o familiarizare perfectă cu opera romanescă a autorului *Istoriei literaturii române*, dar, cu toate acestea, ajunge la concluzii care ar putea aparține și unui detractor ignorant”. Un alt studiu menționat este *Marele alpha* (1970), monografia consacrată lui Arghezi, care „are acest noroc de a se opune unei mode în care nu figurează Arghezi, adică unei situații într-adevăr false. [...] Criticul nu edifică, nu definește memorabil, prevalându-se, ca și în analiza poeziei lui Ion Barbu, de neomogenitatea operei, de renașterile succesive ale scriitorului”. Articolul lui Alex. Ștefănescu nu comentează doar cărțile de critică, ci menționează și cele „două culegeri de povestiri – *Simple întâmplări cu sensul la urmă* (1970) și *Clepsidra cu venin* (1971) – în care sunt parafrazate cu rafinament opere literare celebre”.

■ Despre *Sadoveanu și Dobrogea* scrie Al. Protopopescu care punctează: „Acestea sunt cele două ipostaze fundamentale ale Dobrogei înfățișate la Sadoveanu: *o Dobroge elementară, vitregă și sumară, dar armonioasă și tainică în elementaritatea ei și o Dobroge solară, prielnică și receptivă la propria sa recuperare istorică*. Cu excepția câtorva «pânze»[...]risipite prin alte cicluri ori volume (*Pildele lui cuconu Vichetie*, 1922, *Țara de dincolo de negură*, 1926, *Fantazii răsăritene*, 1946), periplul dobrogean se alcătuiește organic din *Priveliști dobrogene* (ed. Minerva, 1914) și *Ostrovul lupilor* (ed. Cartea Românească, 1941), scrieri înrudite ca structură și ton, în ciuda distanței în timp la care au fost scrise”. ■ Cornel Regman semnaleză apariția volumului *Mașinării romantice*, de Gheorghe Tomozei: „«Ediție de autor» o numește poetul – ea conține nu mai puțin de 430 de pagini, de unde se poate vedea că, deși volumul reprezintă cam o treime din tot ce-a tipărit până acum autorul nostru, treimea sau chiar pătrimea aceasta e considerabilă”. ■ Dan Mutașcu scrie despre *Marea – pretext literar*. Făcând o sumară trecere în revistă a celor inspirați de motivul mării în creația lor – Eminescu, Macedonski, Minulescu, Tonegaru, Valéry, J. Michelet – semnatarul articolului notează: „Limbajul mării este fără îndoială unul gigantesc, primar și stihial, ea nereprezentând un vid absolut, ci o devenire absolută. [...] Poezie și știință totodată a fizicii universale, marea fascinează, dă sentimentul plenitudinii și al micimii, marchează, domină. [...] Marea constituie o amplă replică la neliniștea noastră fertilă, înmugurind, adesea, în precizări, ea se confundă, în foarte multe cazuri, din fericire, cu propriul nostru vis despre ea”. ■ Un poet

al pământului este titlul articolului semnat de Hristu Cândroveanu care evocă personalitatea lui Petre Ghelmez, unul dintre poeții „ne-«alterați» de modernism, neatinși de aripa de vis, dar și de pierzanie, de multe ori, a noului. [...] Robust, reavăn în expresie, discursul lui poetic cucerește prin prospețime și directitate, autorul fiind convins că oficiul său este acela de a transmite sentimente unor interlocutori care trebuie să se regăsească în ele, ca în prelungirea propriilor lor proiecții de reverie”. Sunt amintite volumele sale, începând cu debutul (*Germinații*, 1967) și continuând cu *Altare de iarbă* (1969) și „ultima sa carte, *Lynxul* (1972)”, în care „Petre Ghelmez mută accentul, de pe descripția naturistă și meditativă de până acum, pe reflecția existențială”. ■ Adrian Anghelescu recenzează ultima carte a lui Romul Munteanu, intitulată *Jurnal de cărți*, „un volum care [...] reprezintă pentru cititorul român un foarte util îndreptar nu numai în ce privește cunoașterea unuia din cele mai noi compartimente ale acestui mirific muzeu, acela al valorilor literare contemporane, dar și al unor recente demersuri creatoare sau interpretative caracteristice pentru anumite orientări, tendințe, școli și curente din literatura și critica străină”. ■ Marin Mincu scrie despre *Satira în literatura română*, acesta fiind și titlul „primei antologii sistematice asupra modului de reprezentare a genului pamfletar sau satiric în literatura română”, apărută recent la editura Albatros și purtând semnătura lui Vergiliu Ene cel care „a sesizat că una din coordonatele specifice literaturii noastre oconstituie *apetitul pamfletar*”. Apreciind justețea „criteriilor de selectare după care este alcătuită antologia”, recenzentul punctează faptul că „Vergiliu Ene a întreprins reactualizarea istoriei literare prin includerea unor autori ca și necunoscuți pentru marele public, ca Nicolaus Olahus, Mateiu Milu, Ioan Cantacuzino, Naum Râmniceanu, Nicolae Dimachi, Ionică Tăutu, Costache Bălăcescu, Costache Negri, Constantin Faca, Matei Millo, Costache Caragiale, Dimitrie Ralet ș.a. [...], dar ne miră omiterea programatică a criticilor. Astfel lipsește întemeietorul polemicii la noi, Titu Maiorescu, a cărui *Beție de cuvinte* e o capodoperă a geniului, lipsește E. Lovinescu ale cărui polemici cu Mihail Dragomirescu sunt scăpărătoare, și lipsesc Vladimir Streinu și Șerban Cioculescu. [...] Cea mai mare omisiune este Ion Barbu. Autorul *Jocului secund* a întreținut în epoca dintre cele două războaie câteva polemici de răsunset cu E. Lovinescu, T.Arghezi”. Finalul analizei lui Marin Mincu stă sub semnul evidențierii importanței pe care o are volumul, insistând asupra „utilității extreme a acestei lucrări precum și asupra faptului că munca imensă desfășurată de Vergiliu Ene a fost încununată de o reală reușită. Ea poate fi imbold pentru inițiativele temerare și ale altor cercetători”. ■ Grupajele de poezie, semnată de Virgil Teodorescu, Eugenia Zaimu, Călin Sabin, Gabriel Stănescu, Vasile Botta, George Buzinovski, George Mihalcea, Ion Andrei, Ioan Iacob, și fragmentele de proză (*Pictorița*, de Radu Holban) completează peisajul literar al epocii.

27 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 9704] Citim despre *Conferința miniștrilor educației din țările europene membre ale UNESCO – Ieri, la Ateneul Român, ședința inaugurată*: „Prestigioasa manifestare culturală europeană, eveniment marcant al vieții internaționale, Conferința miniștrilor educației din țările europene membre ale UNESCO și-a inaugurat lucrările luni dimineața, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România. La ceremonia deschiderii au luat parte, de asemenea, tovarășii Ion Gheorghe Maurer, Emil Bodnăraș, Manea Mănescu, Ilie Verdeț, Dumitru Popescu, Leonte Răutu, Cornel Burtică, Miron Constantinescu, Mihai Dulea, Mihai Gere, Ștefan Andrei, George Macovescu, ministrul afacerilor externe”. Urmează *Cuvântarea președintelui Nicolae Ceaușescu*, rostită la Conferința miniștrilor educației.

28 noiembrie

• [„România liberă”, nr. 9050] Radu Popescu analizează piesa lui Dumitru Solomon, *Diogenele cîinele*, reprezentată scenic, în premieră, la Teatrul de stat din Ploiești. Despre textul dramatic, asemenea lui *Socrate*, cronicarul teatral menționează că, în ciuda ideilor filosofice valorificate, „dramatismul și teatralitatea nu izvorăsc de aici, în planul acesta putîndu-se afirma că opera este total lipsită de acțiune, de dinamism, de evoluție și deznodămînt. Dramatismul izvorăște dintr-o sursă cu mult mai pură, și cu mult mai rară în teatru: din ideea însăși. Solomon este un scriitor care știe, care scrie, că ideea este o dramă și că ideea poate fi trăită ca o dramă dintre cele mai omenești.”. Spectacolul i s-a părut „de reținut”.

• [„Viața studentescă”, nr. 41] O Cronică dramatică a lui Andrei Corbea anunță premiera de la Teatrul Național din Iași a *Istoriei Ieroglifice* pe scenă, „adaptare a unui text complicat”, realizată de Cătălina Buzoianu și Mircea Filip. ■ Este publicat cu câteva poeme *Un student vietnamez afirmându-se ca poet în limba română*: Pham Viet Dao.

29 noiembrie

• [„Munca”, nr. 8096] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Nicolae Velea, *Vorbă-n colțuri și rotundă*: „Ceea ce se poate lesne constata din lectura paginilor scrise de N. Velea este capacitatea sa de a concentra într-un spațiu extrem de restrâns o „lume întregă”. Mai bine zis, e vorba de intenția prozatorului de a merge exact către elementele fundamentale din comportarea oamenilor sau către acelea ce alcătuiesc „scheletul” unei anumite atmosfere. N. Velea n-are apetitul desfășurărilor epice ample. „Respirația” sa scriitoricească e precipitată. Parcă din fuga condeiului trage câteva linii, ce i se par suficiente pentru a fixa propriile impresii ce dospeau în conștiința sa de scriitor, lăsate apoi să-și „trăiască” existența lor, pentru ca apoi să schițeze alte

întâmplări”. ■ În *Carnet Cultural - Teatru*, T. Mihai publică o cronică dramatică a piesei lui A. Davila, *Vlaicu Vodă* (Teatrul „Mihai Eminescu” din Boțoșani).

● [„**Albina**”, nr. 48] Numărul se deschide cu versuri de Tudor Arghezi (*Acela ce zidi statuia*), aflate sub o fotografie ce reproduce o sculptură de Gheorghe Adoc, reprezentându-l pe Mihai Viteazul călare. Explicația este deslușită în articolul lui Dumitru Almaș, *Temeiul unui alt timp*, închinat celor 55 de ani de la Unirea de la 1 decembrie 1918. Sunt trecute în revistă tentativele de unitate din istoria poporului român, cea dintâi fiind împlinită de Mihai Viteazul la 1600. ■ Articolele diverse dintr-un grupaj despre muzeele sătești, intitulat *Temelii ale ființei poporului român*, sunt delimitate de citate despre cultură selectate din M. Sadoveanu, M. Eminescu, T. Arghezi, N. Iorga. ■ La rubrica *Rapsozi ai satelor*, un anume S. C. îl prezintă pe Ion Șorodoc, iar Grațian Jucan, pe Vasile Crăciun, fiecare publicându-i-se câte un grupaj de cinci poezii.

● [„**Orizont**”, nr. 48] Din interviul lui D.R. Popescu cu Virgil Oancea reținem, pentru actualitatea lor, câteva idei, întrebări și răspunsuri: „ – *Ce înseamnă în literatură, provincial și republican?* – Nu înseamnă nimic! Revistele din provincie, de exemplu, trebuie să reflecte potențialul literar și cultural al provinciei respective, potențial aflat însă, într-un dialog republican. Altfel devine un fel de cenușăreasă unde toți refuzații își pot găsi un loc inutil. Iar cine cultivă inutilul, adică vântul, ca culege tot...vânt. Fără valoare nu se certifică nici un efort, iar dacă o revistă nu intră în dialog, prin ceea ce publică, cu toate revistele din țară, dacă nu e citită, ea rămâne o simplă foaie de binefacere...de falsă binefacere. Dacă, din condeiele propuse spre publicare, nu va ieși, nicio dată nimic, înseamnă că revista e fără perspectivă, adică moartă, chiar din clipa apariției ei. [...] Nu există scriitori provinciali și scriitori republicani, există doar scriitori buni. Iar un condei care e provincial nu e un condei. Trebuie să avem pretenția să nu fim priviți de sus, ci să ridicăm revistele din provincie la nivelul unui dialog național”. ■ La seria „profiluri literare”, Stela Mirel se ocupă de prozatorul Vasile Băran despre care notează: „proza lui Vasile Băran se circumscrie contemporaneității, în fața ei modernă, abordând romanul, povestirea, schița, în spațiul concilierii liricului cu modalitățile epicului.” ■ Este organizată o masă rotundă *Orizont*, o dezbatere literară despre volumul de lirică a lui Anghel Dumbrăveanu, *Singurătatea amiezii*, „o apariție de prestigiu pentru viața literară din această parte a țării și poate nu numai atât, volum de vârf al creației poetului”, la care participă ca invitați și interlocutori: Cornel Ungureanu, Ion Maxim, Ovidiu Cotruș, Marcel Corniș-Pop, Șerban Foartă, Ion Arieșanu. ■ Laurențiu Cerneț este prezent cu două proze satirice din *Amintirile unui mincinos*. ■ Din nou, pe ultima pagină, traduceri din poezia iugoslavă de Anghel Dumbrăveanu și Adam Puslojič, din lirica unor Vasko Popa, Srba Ignjatovic, Stevan Tontic, Vesna Parun, Goran Babic, Stevan Raickovic.

● **[„România literară”, nr. 48]** Versuri semnează: Ana Blandiana (*Marină*), George Vasile Simina (*Mătasa de porumb*), Tudor George (*Mesajul găzei; Nesățiosul har; Rusalie; Brâncușiană revelație; Trei lucruri; Poetul; Oare-am putea să definim sonetul?*). ■ Citim traduceri *Din poezia iugoslavă*: Petre Stoica și Adam Puslojić semnează traducerile: Miodrag Pavlović (*Tăcerea de lângă apă; În casa singuratică*), Petar Gudelj (*Stelele șfichiuiiau Pământul; Nu am fost și nici nu voi fi*); Nichita Stănescu și Adam Puslojić traduc poezia lui Ivan V. Lalić (*Păzitorul din Colhida*); Ion Drăgănoiu și Adam Puslojić semnează traducera din Branko Bošnjak (*Pentru cine...*); A. Dumbrăveanu și Adam Puslojić traduc poezia lui Srba Ignjatović (*Ca un centaur*). ■ Citim un fragment de roman, *Nobila nevoie de puritate* de Augustin Buzura. ■ Sub titlul *Șase scriitori la Oltenița. Dunăre, Dunăre...* citim: poezia *La fereastra zorilor...* de Traian Iancu; *Drumul* de Ion Horea; *Scrisoare deschisă* de Laurențiu Fulga; *Respectul față de om* de Constantin Țoiu; *Fata frumoasă* de Valentin Silvestru; *Fire și ancore* de Vasile Băran. ■ Nichita Stănescu semnează *Distanța între gură și hrană*. ■ Numărul stă sub semnul *Teatrului Național*, cărui revista dedică rubrica *Teatru*, precum și tableta *Cititorie*, semnată de George Ivașcu. ■ Sub semnătura R. I. citim *Prestigiu creator*: „Cea de a doua Conferință a miniștrilor Educației din țările europene, membre ale U.N.E.S.C.O., care și-a inaugurat lucrările luni, la Ateneul Român, constituie un eveniment de ample dimensiuni internaționale, eveniment privind școala, învățământul la nivel universitar, formarea cadrelor de conducere a societății în viitorul apropiat, în lumea de mâine”. Editorialul este un elogiu la cuvântul de salut adresat conferinței de către tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Înțelepte, nobile cuvinte, generând încrederea în etalonul suprem al valențelor lumii contemporane: Omul, în cea mai autentică tradiție marxistă, revoluționară deci, în cea mai eficientă gândire contemporană asupra destinului, comun, al întregii umanități”. ■ Mihai Ursachi semnează *Poezia și nerăbdarea limitelor*: „Faptul că se scrie multă poezie și se tipărește destul de multă este o consecință firească a progresului material și spiritual al societății; dacă azi producem de o sută de ori mai mult oțel decât în cutare an, este cât se poate de natural să tipărim și ceva mai multe cărți. Dar, așa cum nu se tinde ca fiecare cetățean să ia parte direct la producția de țevi laminate, utile întregii societăți, tot așa nu se va ajunge ca fiecare să scrie poezii și să le tipărească. Pericolul benzii rulante apare atunci când a scrie poezie devine industrie. Iar poetul un producător de rând”. ■ Mircea Horia Simionescu publică textul *Ciudatul caligraf Radu Petrescu*: „Ciudat, prolific caligraf (termenul și-l revendică mândru), Radu Petrescu, posesor al unei întregi biblioteci de manuscrise proprii – romane, povestiri, eseuri, epistole – este una dintre cele mai interesante întruchipări, din câte cunosc, a ceea ce numim conștiință artistică. Etern chinuit de metamorfozele ideilor și lucrurilor, năzuind să surprindă într-o zi cu năzdrăvana-i peniță chiar și palpitul intim al obiectelor, însăși volbura de lumină ce aburește

un zâmbet de copil, prozatorul se salvează de la sterilizarea marilor exigențe numai datorită incandescenței sale pasiuni pentru mișcările vieții, dragostei sale pentru frumusețea realității, încrederii umaniste în rodnicia actului artistic”. ■ În *Fragmente critice* citim *O parabolă*: „*Princepele*” de Eugen Simion: „Sigur este că autorul *Groapei* nu voințe să facă o simplă operă de reconstituire istorică ori de a merge până la un punct în această direcție, elementul esențial al *Princepelui* este altul: parabola. Organizând în acest chip faptele, Eugen Barbu procedează în felul romancierilor moderni pentru care istoria nu-i decât un punct de pornire pentru fabule cu înțelesuri actuale amare. Rari sunt cei ce mai fac, azi, roman istoric pur, în formula adusă la strălucire de romantici, mai toți caută în istorie o filozofie a existenței, alegând, pentru aceasta, o cale indirectă”. ■ Șerban Cioculescu semnează *Poezia faptului divers și „Pui de găi”*, un text despre firul narativ la Tudor Arghezi. ■ În *Opinii* citim *Ideile literare* de Aureliu Goci, un comentariu la ideile ale lui Adrian Marino expuse în *Introducerea în critica literară*: „Dar se pare – următoarele obiecții nu privesc valoarea, ci structura cărții – critica ideilor literare nu realizează exact ceea ce își propune, de a fi, adică, un sistem coerent articulat. Este o nouă poetică critică, dar nu la modul în care și-l închipuie autorul. Las la o parte intenționalitatea excesiv subliniată căci, dacă se poate spune: acum creez un nou sistem critic, de ce nu ar putea exista și ambiții de tipul: acum mă apuc să inventez muntele Ceahlău. Nu? Un nou sistem nu se propune într-un dicționar terminologic de aceea, originala, în accepția că idei vechi îmbracă o formă nouă, critică a ideilor literare este, de fapt, o construcție în fărâme sau, mai bine, sistemul, adevărata concepție a autorului, se află în *Introducere în critica literară*. E curios cum, după atâta muncă elogiabilă în toate situațiile după atâta talent consumat într-o încercare de ordin didactic nu face decât să contureze termenii unui posibil edificiu și nu edificiul propriu-zis. Era de datoria noastră, având o admirație infinită pentru Adrian Marino, în sensul unei consonante de viziune generală asupra criticii, să spunem asemenea lucruri”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Realismul vizionar și liric*, o cronică literară la *Vânătoarea regală* de D.R. Popescu, Editura Eminescu, 1973: „E, peste tot, un abuz de violență și degradare, de cruzime și moarte, care sfârșește prin a dezgusta. Nu e narațiune fără o crimă oribilă. Nu e personaj fără o țară morală. Atâta atrocitate creează pe alocuri impresia de farsă sinistră și de neseriozitate. Riscul manierei lui D.R. Popescu este mereu acela de a abate atenția de la tragedia profundă pe care proza lui o dezvăluie către pitoresc și senzațional. Nu întâmplător unui romancier cu o atât de pronunțată vocație morală a fost aceea de ușurință a tonului”. ■ Citim recenzii: ■ Lucian Raicu semnează *În căutarea obiectului* prezintă volumul *Cartea de nisip* de Nicolae Ioana, C.R., 1973: „Egalitatea tenace a suflului, caracteristică noului volum al lui Nicolae Ioana, conține totuși riscul oricărui confort, mai ales pe acela al unei premature profesionalizări; de unde și absența frazelor de vârf, de inspirație foarte înaltă”.

■ Mihai Minculescu se ocupă de *Orfeu plângând-o pe Eurydice* de Horia Zilieru, Albatros, 1973: „Ermetic și parnasian, simbolist și vag tradiționalist, Horia Zilieru este un poet care înșală. Ascuns printre rime, printre metaforele strecurate, mesajul este al unui romantic”. ■ Roxana Paicu notează apariția volumului *Neodihna de a fi om* de Mihai Negulescu, Editura Eminescu, 1973: „Volumul, în ansamblu, mi se pare unul din cele mai bune ale lui Mihai Negulescu”. ■ Sorin Titel scrie despre *Cvartetul alb* de Nicolae Jianu, C.R., 1973, oferind o prezentare a fiecărei povestiri aparte care apare în acest volum, fără a da o judecată generală asupra valorii volumului. ■ G. Dimisianu semnează *Dialectica limbajului literar*, o recenzie la *O misiunea elocventă* de Vera Călin, Editura Enciclopedică Română, 1973: „Scrisul Verei Călin filtrează sever inadecvările, aluviunile impure ale limbajului, răsfângând fidel un temperament intelectual armonizat convingerilor pe care le propagă”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Nepricepere*, în care se ocupă de volumul *A patra dimensiune* de Magda Ursache, Junimea: „Midas, zice-se, tot ce atinge se făcea de îndată aur. O vocație de Midas întors, cum n-am întâlnit prea des, are Magda Ursache: tot ce atinge, chiar aur de este, se face de îndată nisip. Păcat”. ■ Al. Piru continuă să se ocupe de Blaga, în acest număr în textul „... dulce pierdere de sine”, analizând poezia lui Blaga. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* aflăm planurile și proiectele literare la care lucrează Maria Banuș, Aurel Baranga, Doina Cetea, Elis Bușneag, Rusalin Mureșanu, Ion Meïțoiu, Dumitru Ignea, Dan Verona. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În ziua de 26 decembrie 1973, la Uniunea Scriitorilor au fost primiți Salvador Garmendia, scriitor din Venezuela, și J. Korleis, redactor al Televiziunii 1 – ABD din Republica Federală Germania. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară, a sosit la București Anna Nadudvari. * A plecat la Praga pentru a participa la seminarul bohemiștilor și slovachiștilor traducătorul Jean Grosu. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Uniunea Scriitorilor din R. P. Polonă a plecat la Varșovia Mihai Stoian. * La invitația departamentului culturii din Norvegia, Ioan Meïțoiu a conferențiat la Universitatea din Bergen și la Asociația Națională a tinerilor țărani din Oslo, despre *Ceremonialul nupțial la români și respectiv Valori fundamentale ale folclorului românesc*”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Lumini și umbre faulkneriene*, o prezentare a romanului *Lumină de august* de William Faulkner. ■ Cristian Unteanu semnaleză apariția volumului *Iubim oare cu adevărat pe cei pe care-i iubim?* de Henry de Montherlant, Ed. Gallimard, 1973. ■ În traducerea Tatiane Nicolescu citim *Întâlniri cu Marc Chagall*, text semnat de Alexandr Kamenski, critic de artă. ■ În *Prezențe românești* citim: „În ultimul număr al revistei internaționale «Baroque» (nr.6, 1973) care apare la Montauban (Franța), unica publicație specializată consacrată studiului sistematic al problemelor barocului, întâlnim două contribuții

ale criticului Adrian Marino: *Essai d'une définition de la notion de «Baroque littéraire»* (pp. 43-61) și un scurt articol despre *Les premiers echos baroques et maniéristes dans la littérature roumaine*. * Panait Istrati revine pe sumarul ultimului număr al revistei «Europe» (Septembre-Octobre 1973), consacrat aniversării a 50 de ani de la apriție, cu câteva pagini autobiografice: *Post-Scriptum à «Une nuit dans les marais»*, reproduse din aceeași revistă, unde au apărut cu aproape patru decenii în urmă, în numărul din noiembrie 1935. * O revistă integral dedicată problemelor genurilor literare este publicația bianuală poloneză «Zagadnienia Rodzjow Literarskich» («Les problèmes des genres littéraires»), care numără printre colaboratorii săi (Tom. XV, nr. 2, 1972, pp. 29-35) și pe folcloristul și slavistul Ion C. Chițimia: *L'évolution de la fable en tant que structure et art littéraire*. Articolul are și un rezumat în limba polonă. * În revista lunară iugoslavă «Lumina» (nr. 3, 1973), editată în limba română la Pančevo (redactor șef Ion Bălan), Antoaneta Tănăsescu publică un concentrat ese de inspirație structuralistă despre *Meșterul Manole – Polivalența mitului*. Se fac asociații și cu texte moderne de Al. Ivăsiuc și Marin Sorescu. * Un studiu, bogat ilustrat, consacrat lui *Dimitrie Cantemir*, publică revista «Sonntag» din Berlin, sub semnătura lui Mihail Diaconescu. * Juriul internațional al *Premiului european de literatură pentru copii și tineret (Premio Europei di Letteratura Giovanile «Provincia di Trento»)* întrunit la Levico – Italia, în cea de-a V-a sesiune a sa, pe baza selecției cărților pentru copii și tineret apărute în ultimii patru ani, atât în ediții prime, cât și în reeditări și traduceri, scrise în spiritul unei mai bune cunoașteri și înțelegeri între popoarele Europei, a acordat Marele Premiu cărții *Krabat* a scriitorului german Otfried Preussler. România a fost reprezentată cu acest prilej, prin înscrierea pe lista de onoare a Premiului European a cărții *Povești cu tâlc* de Alexandru Mitru (scriitor care a primit, de altfel, aceeași distincție și la precedenta ediție a premiului, din anul 1968, pentru cartea *Săgeata căpitanului Ion*). ■ Cezar Ivănescu semnează *Itinerar albanez. Grația nouătății*, un reportaj un urma vizitei Albaniei. ■ În *Ochiul magic* citim o scurtă precizare semnată de Ion Caraion: „Vă rog să aveți amabilitatea de a publica în revista «România literară» următoarea precizare: În editura Cartea Românească a apărut recent volumul de versuri *Zestrea visurilor* de Emanoil Cobzalău, cu un cuvânt înainte care poartă semnătura mea. Menționez pentru cititorii care întâmplător vor avea această carte în mână că respectivul text – în forma în care el a apărut – nu-mi aparține”.

• [„Tribuna”, nr. 48] Ion Vlad analizează modul în care Cornelia Ștefănescu parcurge diferite texte literare – *Critică, teorie și istorie literară*; ■ Liviu Petrescu scrie despre receptarea lui Gib Mihăescu în prezent – *Gib Mihăescu în actualitate*; ■ Continuarea anchetei *Ce traducem, cum traducem?* – Victor Felea scrie un mini-eseu despre „problema traducerilor” și răspunde și traducătorul Belia György; ■ Interviu cu Mihai Beniuc – *Poezia și mitul nu se*

pot dispensa una de alta; „-Explicarea ideală a lumii a fi deci poezia? – Sigur din capul locului eu aş putea să spun că dacă ne ducem pe drumul acestea am putea spune că lumea rămâne inexplicabilă în esenţa ei. Poezia însă nu cred eu că întunecă posibilităţile noastre de explicare, [...]”. □ *Masa rotundă* – discuţie despre *Condiţia umană* de Nicolae Mărgineanu. ■ *Meridian* – Ion Pop scrie articolul *Un teatru de situaţii*.

30 noiembrie

• [„*Munca*”, nr. 8097] În rubrica *Punct*, cu titlul *Generaţii întregi au lucrat pentru succesul teatrului românesc*, revista publică un scurt interviu cu Marietta Sadova. ■ În *Pe scurt* se anunţă că „la ambasada României din Roma a avut loc o întâlnire prietenească cu personalităţi ale vieţii culturale şi ştiinţifice din Italia, în cadrul căreia scriitorului Rafael Alberti i-a fost înmănat ordinul „Meritul cultural” clasa I, conferit de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, pentru contribuţia sa la răspândirea valorilor culturii poporului român, pentru opera sa dedicată prieteniei între popoare, idealurilor de dreptate şi libertate”.

• [„*Contemporanul*”, nr. 49] Redacţia revistei se referă la *Evenimente majore*: „Dacă în contextul vieţii interne Plenara reprezintă evenimentul cel mai de seamă, o înaltă manifestare de prestigiu, cu rezonanţe în viaţa internaţională şi care ilustrează preocuparea ţării noastre de a contribui la activitatea laborioasă a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru educaţie, ştiinţă şi cultură a fost Conferinţa miniştrilor educaţiei din ţările europene. În Salutul adresat Conferinţei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a făcut o amplă expunere de motive a politicii României în domeniul educaţiei, a grijii cu care este îndrumată la noi tânăra generaţie, a răspunderilor ei în dezvoltarea economică şi socială a lumii de mâine”. ■ Despre *Urmuz sau destinul de a deveni clasic* scrie Geo Bogza: „Obscurul grefier care scria în secret, şi s-a sinucis din cine ştie ce îndoieli sau disperări, a fost un om de geniu, iar ceea ce a scris, născocind un nou fel de literatură, are atâta perfecţiune, încât îl aşază printre cei mai mari scriitori români. Nimeni n-ar mai opune astăzi, dintr-o optică exclusivistă, ca pe vremea avangardei, felul de a scrie al lui Urmuz, felului de a scrie al lui Sadoveanu sau al lui Rebreanu. Oricât de diferiţi, ei stau acum – în virtutea legii care dictează oricărei culturi să-şi descopere cât mai multe şi diversificate valori – alături. [...] De altfel, pentru o antologie a prozei româneşti moderne, ce titlu ar fi mai nimerit, cuprinzător şi orientativ, decât *De la Creangă la Urmuz*? Şi se cade să fim fericiţi pentru ceea ce – atât de felurit, dar întotdeauna foarte sus – el propune minţii noastre”. ■ Valeriu Râpeanu meditează la *A înţelege arta*: „Arta contemporană – literatura, plastica sau muzica, – în câteva din tendinţele ei dominante, care i-au marcat evoluţia, nu mai cucereşte instantaneu publicul, precum altădată o poezie sau o rapsodie romantică. Fie că uneori scriitura e neobişnuită, rupând violent cu limbajul cunoscut, fie că,

prezentându-se chiar în formele clasice, ea se adresează mai ales intelectului și nu inimii”. ■ George Radu descoperă o *Sinteză necesară: Marginalii la un tratat academic: Istoria literaturii române*, vol III: „Volumul al III-lea al *Tratatului academic* umple – cum arăta și prof. C. Ciopraga în intervenția sa – un mare gol în istoriografia literară românească contemporană, lipsită până acum de o sinteză asupra perioadei marilor clasici; el pune în circulație studii mai vechi, dar fundamentale, despre unii din scriitorii noștri, și – cele mai multestudii noi, elaborate special pentru tratat. [...] Cercetător mai vechi al operei lui Caragiale, Silvian Iosifescu concentrează studiul său apărut în 1951, căruia îi fac îmbunătățiri rezultate din cercetări mai recente și realizează un capitol *Caragiale încheat*, renunțând aproape complet la date biografice”. ■ Despre studiul lui V. Mândra, *Clasicism și romantism în dramaturgia românească*, scrie Dumitru Micu: „S-ar putea formula, desigur, și alte observații, de detaliu, mai ales sugerate, unele chiar de autorul cărții, care ne previne că sunt texte dramatice care ar merita un studiu mai aprofundat, considerații ce pot fi dezvoltate. Esențial rămâne faptul că avem în *Clasicism și romantism* în dramaturgia românească o sinteză de istorie a literaturii dramatice naționale cu un solid suport documentar, temeinic gândită, judicios orientată, și care, în consecință, constituie un ghid de studiu ce poate fi utilizat cu încredere”. ■ Melania Chiriacescu consemnează interviul avut cu Titus Popovici: „- *Despre romanțierul Titus Popovici se spune că excelează în construcția scenelor cu grupuri și mase a căror psihologie este exprimată prin episoade spectaculoase și violente: despre scenaristul Titus Popovici, că este preocupat de momente istorice grandioase, deci atât prozatorul cât și scenaristul manifestă pe plan tematic aceeași preferință. Putem vorbi de o specializare în acest sens?* – Specializare? În mod sigur. Eu cred că epoca noastră se caracterizează printr-un raport tot mai strâns, tot mai determinant și tot mai conștient între om și istorie. Procesul prin care istoria devine dintr-o forță oarbă (mai corect spus: văzută de om ca atare [...] «nu sunt vremurile supt om, ci bietul om supt vremuri», zicea cronicarul) un teritoriu în care rațiunea (deci înțelegerea) poate și trebuie să acționeze, a constituit și constituie pentru mine preocuparea scriitoricească esențială. Spectaculosul? Numai în sensul în care el oglindește trecerea de la spectaculosul, nu o dată tragic și violent, al istoriei, la spectaculosul muncii libere, al creației materiale și spirituale, la spectaculosul devenirii multilaterale a personalității umane. Dar în această ultimă direcție, filmul nostru se află deocamdată în faza căutărilor modeste... – *Ce căutați să realizați cu mai multă pregnanță în scenariile dv.?* – Construcția și dialogul. – *Știu că vă place vânătoarea, bănuiesc că viața animalelor, a păsărilor, a obiceiurilor lor nu vă sunt necunoscute. Nu v-a tentat niciodată un scenariu pe această temă?* – Cum să nu. Am chiar în planurile mele mai îndepărtate ideea unui asemenea film. Numai că mă tem că protagoniștii vor fi mai greu de dirijat: apropierea până la 200 de metri de o capră neagră e o artă în sine... Lăsând gluma la o parte, cred

că un asemenea film e necesar: avem încă (și sunt bucuros că se iau toate măsurile să avem în continuare) o țară cu bogății naturale fabuloase: toată arta noastră, întreaga spiritualitate a poporului s-a născut și s-a șlefuit într-un contact subtil și profund cu natura, cu ființele ei. Ar fi păcat ca această propensiune românească să nu-și găsească un echivalent și în arta a șaptea. – *De ce scriitorii noștri sunt tentați mai curând să-și ecranizeze cărțile decât să facă scenarii originale?* – Pot emite doar o părere, iarăși personală, ca rezultat al unei experiențe destul (sau poate prea) îndelungate în acest domeniu: scenariul de film presupune stăpânirea unei meserii foarte riguroase: romancierul e autorul complet: regizorul, decoratorul, compozitorul operei sale. Scenaristul nu: el construiește un schelet, o partitură: restul e treaba și povara dirijorului, a soliștilor și a orchestrei. Un film reușit este o simfonie în care totul concură, de la gestul celui care ține bagheta, până la suflătorul din rândul ultim. Și în primul rând filmul este rezultatul colaborării scenarist-regizor, al completării lor reciproce, uneori al compromisurilor (în sensul bun al cuvântului) reciproce. E mai plăcut să fii singur, cu tine însuși, la masa de scris; e dificil să împarți cu oricine, chiar cu cel mai bun prieten, sentimentul demiurgic pe care ți-l dă romanul”.

• [„Cronica”, nr. 48] Numărul se deschide cu articolul lui V. Pavelcu, intitulat *Ficțiune și realitate*, ce tratează subiectul pornind de la cartea filosofului german Hans Vaihinger, *Filosofia lui „Ca și cum”* (1911), o apologie a ficțiunii, și de la aserțiunile lui Ortega y Gasset despre literatură, conform cărora materia romanului nu ar fi altceva decât „psihologie imaginară”. Concepte precum *real*, *posibil*, *verosimil* sunt discutate cu argumente din și referiri la literatura universală: Goethe, Dickens, Thackeray, Balzac, Flaubert, Gorki, Oscar Wilde ș.a. ■ „Cu ultimul său volum de versuri, *Madona din dud* (Eminescu, 1973), Cezar Baltag descoperă, într-o formă surprinzătoare, și nu o dată derutantă, dulceața folclorului”, scrie Al. Andriescu în cronică sa literară. ■ Tot de poezie se ocupă și Const. Ciopraga în rubrica sa, analizând creația lirică a lui Horia Zilieru, pe care îl consideră „unelegiac solar”. ■ *Bucolicele* lui Ovidiu Genaru îi rețin atenția lui Nicolae Turtureanu. ■ Zaharia Sângeorzan recenzează volumul propus de Mihai Stoian, *5 romane trăite* (C.R., 1973), glosând pe marginea conceptului de literatură-document. „Romanele trăite ale lui Mihai Stoian nu pot forma un nou gen, ci atrag atenția asupra unor teme literare mai puțin abordate. Literatura-document este mai degrabă o formă a romanului autobiografic, căci romanele brute ale lui M. S. sunt mai mult jurnale ale unor personaje care nu-și depășesc niciodată condiția de simpli cronicari ai propriilor drame”. ■ *Clasicism și romantism* (Albatros), volumul de studii consacrate de D. Păcurariu literaturii române din prima jumătate a secolului al XIX-lea, este prezentat de Mihai Drăgan. ■ Dând spre publicare un text inedit, intitulat *Naiada*, o povestire fantastică de Magda Isanos, aflată, alături de alte trei, într-un carnet scăpat ca prin minune din

bombardamentele anului 1944, Veronica Gorgos îl prefațează cu date biografice ce țin de istoria manuscrisului, dar și de prototipul real al personajului principal. ■ Grupaj liric Horia Zilieru. ■ *Piața rotundă*, povestire de Angela Traian. ■ Cu titlul generic *Scriitori sovietici* și specificarea traducătorilor în limba română, Horia Zilieru și Irina Vrabie, revista publică un grupaj de texte, majoritar poetice, încredințate de oaspeții aflați la Iași în cadrul acordului de colaborare „între cele două țări prietene”. Din „grupul de scriitori sovietici” fac parte criticul literar Vladimir Ognev și poezii Mark Maksimov, Grigore Vieru (sic!) și Achim Iacov. ■ Steliana Delia Beiu traduce două fragmente (*Marea și Lecția de etichetă*) din romanul *Masako* (1925) scris de Kikou Yamata și dedicat lui Paul Valéry, a cărui personalitate a influențat major stilul autoarei franceze. ■ Cu titlul *O carte și amendamentul unor „explicabile semne de întrebare”*, Ion Istrati consemnează volumul *Retro-proiecții literare* de Pericle Martinescu, o selecție din cronicile, articolele și studiile literare publicate între 1953 și 1964. ■ La un an de la moartea scriitorului, Ion Munteanu, răsfoind file de arhivă, semnează tableta *Victor Eftimiu la Iași*, trecând în revistă câteva din „prezențele lui în Moldova”. ■ N. Irimescu semnaleză în rubrica *Moment* o bibliografie eminesciană lacunară publicată de revista „Limbă și literatură” pentru elevi (nr. 3, 1973), în vederea concursului național de literatură „Mihai Eminescu”, precum și prezentarea în avanpremieră a lucrării în curs de publicare la Junimea, *Personalitatea literaturii române*, pe care autorul Const. Ciopraga a făcut-o recent la Asociația scriitorilor din Iași. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după lucrări ale lui Constantin Piliuță, despre a cărui pictură semnează un eseu Adrian Beldeanu.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 156] *Săptămâna pe scurt*: la Institutul G. Călinescu a avut loc sesiunea festivă Dimitrie Cantemir. ■ A. Dragoș Munteanu consemnează a treia carte din seria *Aurul cenușiu* de Mircea Malița, în *Știința de a gândi*. ■ Despre *Amintirile lui Kazantzakis* și spovedania sa din volumul din 1961, *Scrisoarea către El Greco*, discută Romul Munteanu, așezându-l pe autorul grec între *scriitorii rebeli* (și prin prisma prieteniei cu Gorki și a afecțiunii petru Panait Istrati). ■ A. Baranga comentează în *timbrul* din *Lecturi lirice* cartea de poezie a lui Ștefan Popescu, antologia *Zăpezi*. ■ E. Manu recenzează al șaselea volum de versuri a lui Dan Mutașcu, *Leuky*, iar Mutașcu însuși comentează tomul lui Mircea Tomuș de la Ed. Dacia, 1973: *Răsfrângerii*, „bună carte de articole și eseuri”, reprezentând, chiar după spusele autorului, „o încercare de radiografie a criticii noastre actuale” (de la Cioculescu, Papu sau Negoiteșcu la Ciopraga, Virgil Ardeleanu, Mariana Șora sau N. Manolescu). ■ *Ovid Densusianu la 100 de ani de la naștere* este apreciat de I. C. Chițimia drept *Un mare dascăl și om de știință*. ■ Pornind de la *Getica* lui Pârvan, ni se oferă *O nouă perspectivă asupra procesului românizării dacilor și a aportului lor pentru marea civilizația europeană modernă* (pe sâmburii viitorului protocronism, deci) în eseu lui Ion

Horățiu Crișan, *Un monument românesc de civilizație europeană*. ■ Directorul Teatrului Național, Radu Beligan a fost reales la Paris în funcția de Președinte al Institutului Internațional de Teatru.

● [„Convorbiri literare”, nr. 22] Const. Ciopraga semnează textul, *Blaga între totalitate și fragment*: „Prin insistența cu care revine asupra întrebărilor fundamentale relative la taină, trecere, eros și celelalte, Blaga e un creator de tip interogativ, cu momente de tensiune și relax, îmbibat de filosofie modernă dar sedus de pădurea de simboluri cu străvechi rezonanțe mitice. De expresie modernă și arhaic (nu vechi), căutător de analogii între eu și cosmos, apologet al luminii albe dar savurând penumbrelor selenare, preocupat de interpretarea Omului sub specia universului dar căutând soluții în profunzimile unui fond autohton imemorial, efigia scriitorului captează și impune stimă”. ■ În rubrica *Dicționar literar autobiografic sub îngrijirea lui Al. Andriescu* se afirmă: Andrei Ciurunga, Henri Zalis. □ Andrei Ciurunga: „Principiile mele estetice sunt clare ca apa: cred în poezia simplă, angajată, directă – atât la îndemâna oricui cât o cere existența societății actuale, nivelul său spiritual, receptivitatea sa afectivă. Cred numai în munca pe manuscris – îmi manifest neîncrederea absolută în dicteul automat care naște monștri, în poezia zvârlită – iertați-mă, ca un scuipat! – pe hârtie. Cine n-a văzut și n-a iubit paginile chinuite ale lui Eminescu, cine nu crede în salahoria literaturii, acela să se lase de scris”. □ Henri Zalis: „Nu mă pricep să autocaracterizez ce am făcut până acum. Știu în schimb că am contractat mari datorii de grațitudine față de Edgar Papu, Ov. S. Crohmălniceanu, Const. Ciopraga, Aurel Martin, N. Manolescu, D. Micu, M. Petroveanu care s-au ocupat de manifestările mele în domeniul criticii și istoriei literare”. ■ Al. Călinescu scrie despre *Critică și poetică*: „Obiectul poeziei este, se știe, literaturitatea; sau, ca să reluăm alte definiții mai recente, poezia este esențialmente o «teorie internă a literaturii», o disciplină care studiază proprietățile discursului literar (de unde observația că obiectul poeziei ar fi mai curând operele virtuale, posibile, decât operele reale: de remarcat că se profilează, fundamentată tocmai pe această observație, o nouă înțelegere a raportului poetică-poietică, preconizată – așa cum s-a văzut din studiul inedit publicat în revista «Cronica», nr. 21 și 24 a.c – de T. Todorov)”. ■ La *Paul Zarifopol și ideea de specificitate a artei* se referă C. Trandafir: „Paul Zarifopol rămâne un *homo estheticus*, cum îl numește Pompiliu Constantinescu, care a năzuit să protejeze arta de tristele contrafaceri, de invazia sufocantă în perimetrul ei a materiilor extraestetice. Se înțelege că pasiunea polemică, rar întâlnită, ca urmare a neconformismului său, a determinat absolutizarea izolării estetice, de unde caracterul restrictiv al altor atitudini estetice; dar acestea pot fi puse și pe seama plăcerii sale pentru paradox, căci, de fapt, în critică el nu procedea ca un esthet notoriu. A se vedea mai cu seamă părerile sale despre literatura română”. ■ Pornind de la studiul lui France Vernier, Adrian Marino se întreabă: *O știință literară este posibilă?*: „Meritul lucrării lui France Ver-

nier (*Un science du litteraire est-elle possible?* Paris, Les Editions de «La Nouvelle Critique», 1972), constă tocmai în deschiderea unor perspective acceptabile și altor esteticieni marxști, pentru care de pildă rolul «ideologiei dominante» (în termenii implicați de analiza raporturilor ideologice franceze actuale) are o altă dimensiune. Într-o expunere clară, sistematică, sobră, France Vernier (din echipa critico-literară de «La Nouvelle Critique», împreună cu Claude Prévost și Jean Thibaudeau), în stilul unor «teze» ideologice, atacă frontal probleme din cele mai dificile». ■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ Radu Cârneli, *Cântarea cântărilor*: „Mi se pare clar că însăși textul original al *Cântării* propune mai puțin o metafizică și mai mult o dialectică a iubirii, o înfruntare de pasiuni, de convulsii pasionale chiar și nu o meditație asupra sentimentului. Ce aduce original interpretarea lui Cârneli? Autorul amplifică și înmulțește vocile, alternează faptele cu a lor comentare (corul), menită să le sublinieze în chip moralizator”. □ Nicolae Dragoș: „*Zăpezi fără întoarcere* este numele ultimului volum de versuri semnat de Nicolae Dragoș, și, pentru început, se poate spune că titlul acoperă cât se poate de bine aria de observație și inspirație poetică. [...] *Zăpezi fără întoarcere* este un titlu cu deja bine precizate sensuri pentru poezie. În unele texte nostalgia e consemnată ca pură stare de spirit, raportarea alegorică la ciclurile naturii fiind un procedeu dintre cele mai cunoscute [...]”. ■ Val Condurache semnează rubrica intitulată *Critica prozei*. □ Romulus Guga: *Sărbători fericite* (C.R., 1973): „Proza lui Romulus Guga se înscrie în sfera de preocupări a unei generații (Augustin Buzura, Corneliu Ștefanache, Nicolae Breban etc.) ale cărei direcții de dezvoltare nu pot fi înțelese decât raportându-ne la romanul perioadei amintite. Destinul de prozator al lui Romulus Guga nu poate fi urmărit, nici judecat în sine. Romanele sale, dincolo de valoarea lor intrinsecă (literaritatea lor) interesează mai ales prin forma profund polemică și prin viziunea, în aceeași măsură polemică, asupra universalității ficțiunii [...] *Sărbători fericite*, ultimul roman al lui Romulus Guga. Polemizează cu viziunea «idilică» violând mai toate tabu-urile scriiturii schematice. Sunt destul de multe fapte acumulate de povestitor, mai importante dar și mai puțin semnificative. Romulus Guga nu le adună ca probe în procesul unei epoci, ci se servește de ele pentru a condamna pe aceia care, investiți cu puterea o practică abuziv”. □ Dan Culcer, *Un loc geometric* (C.R., 1973): „Cea mai bună din prozele volumului e cea care dă titlul cărții: *Un loc geometric*. În căutarea unui «modus vivendi», naratorul are revelația că sinuciderea (metaforică) prietenului său este un efect al înfruntării a două morale. Prima din ele, reprezentată de grupul de tineri, cea de a doua de părinții sinucigașului. Prietenul povestitorului se sinucide nu în urma unei confruntări între cele două moduri de viață, ci în urma refuzului uneia din părți de a se confrunta”. ■ Al. Dobrescu notează despre *Itinerariul critic* al lui Șerban Cioculescu: „Nimic mai impropriu dar, decât a căuta perspectiva istorică la Șerban Cioculescu și, mai cu seamă, a pretinde că ai și descoperit-o. Nevoia

carteziană de certitudine explică la fel de bine componența *Varietăților critice* și a *Itinerarului critic* (al cărui titlu e dintre cele mai nefericite), colecții de contribuții istorico-literare în ordine factologică. Ultimul, cel puțin, duce pasiunea pentru document la ultimele consecințe. Atracția o asigură, firește, căutarea anecdoticii și a rarității, ca și o specifică savoare a discursului de subțirime franceză. Șerban Cioculescu se vedește un intelectual de rafinement (urmarea educației la o cultură de tradiție), și această elevație motivează interesul pentru nimicuri, fundamentale în optica de colecționar, și renunțarea la experiențele critice de amploare. În *Itinerar critic* atracția istoricului este mania de rafinat, ca atâtea altele; un soi de blazare a criticului dispus să se cheltuiască aproape trei decenii în dezgustări pedante. Încât după lectură ai toate motivele să te întrebi: unde va mai fiind proverbiala credință a lui Șerban Cioculescu în misia nobilă a criticii? ■ De romanul lui Mircea Ciobanu, aflat la a doua ediție, *Martorii* (C.R., 1973), se ocupă George Pruteanu: „Reeditându-și *Martorii*, carte profundă în ceea ce are auxiliar, dar vicioasă la miez, fruct al unei inteligențe anxioase nedepășindu-și net obiectul, Mircea Ciobanu probează că își ignoră încă vina cea mai fecundă a talentului de prozator: aceea a epicului aspru analitic”. ■ Constantin Pricop semnalează apariția traducerii cărților lui Ernesto Sábato: *Tunelul* (traducere și cuvânt înainte de Darie Novăceanu, E.L.U., 1965), *Despre eroi și morminte* (în românește de Aurel Covaci, cuvânt înainte de Darie Novăceanu, Univers, 1973): „Pentru specialiști a devenit tot mai evident faptul că proza Americii Latine înseamnă astăzi ce a însemnat proza nord-americană sau cea franceză în perioada interbelică. A ocupat, adică, o poziție de prim-plan și poate emana o influență remarcabilă. Și spunând asta nu ne referim la scriitori ca Borges sau Cortazar, care au avut o rapidă și largă notorietate europeană, tocmai pentru că sunt, în fond, scriitori mai apropiați spiritului continentului nostru. [...] Dintre cei enumerați mai sus nu poate lipsi, fără nicio îndoială, argentinianul Ernesto Sábato. [...] Cele două romane și mai ales ultimul au fost puse în circulație universală prin mai multe traduceri, printre care și cele două versiuni românești datorate editurilor noastre”.

[NOIEMBRIE]

• [„Amfiteatru”, nr. 11] Vorbind despre senzații și impresii, tableta Anei Blandiana se vrea un portret interior (articolul *Creion*). ■ La rubrica „comentarii la...”, primul comentariu este al lui Ion Stăvăruș la lucrarea *Clasicism și romantism* (Albatros, colecția *Sinteze Lyceum*) de D. Păcurariu, „o elocventă sinteză a preocupărilor de cercetare ale autorului său”. ■ Viorel Varga prezintă publicului poezia avangardistului Voronca din volumul *Mic manual de fericire perfectă* (articolul *Meditativul Voronca*). ■ Poezii semnate de Gabriel Chifu, Cezar Popescu, Gabriel Stănescu, Grigore Georgiu. Publică proză Radu Anton Roman, *Calbor*, și Areta Șandru: *Îmblânzitorul de păsări*. ■ Adrian

Dohotaru concepe un reportaj despre...*Cimentul nostru de toate zilele*. ■ Sonia Bratu scrie despre Festivalul internațional de teatru universitar de la Wrocław (aflat la a patra ediție), care nu s-a voit „o demonstrație ostentativă a avangardismului teatral de pretutindeni”, ci un festival al „teatrului deschis” (articolul *Wrocław* 73). ■ Traducerea Nataliei Seleșteanu cuprinde fragmente din *Le nu et le vêtement* a lui Marc-Alain Descamps, sub titlul românesc *Corpul și veșmântul*.

● [„**Argeș**”, nr. 11] ■ Pe prima pagină, poeme de Gabriela Melinescu ■ Nicolae Baltag despre *Cartea de poezie: A.B.C* de Leonid Dimov (C.R.): „poezia-spectacol a lui Leonid Dimov – atât de lipsită de ceremonial – se desfășoară, polifonic și policrom, între atitudinile sublim-romantice și parodia lor”; Victor Atanasiu comentează *Cartea de critică: Pretexte critice* (C.R.), de Eugenia Tudor. ■ În secțiunea *Cronica literară*, S. Nicolaescu recenzează volumele de poezii ale lui Florin Mugur ■ Ancheta „Argeș”: *Realitate și Ficțiune în proza deceniului opt*: Radu Cosașu – *Toți prozatorii depind de toți prozatorii*; Virgil Duda – *Cărți cu încărcătură profetică*; Mirela Roznoveanu – *Voluptatea narațiunii*. ■ Constantin Crișan scrie despre Marin Preda și sociologia bunului simț în *Cronica tardivă*. ■ Poezii de Ion Stanciu și Gabriel Diaconescu. ■ *Urmuziana*: Geo Bogza, Stephan Roll, Mircea Horia Simionescu, Leonid Dimov despre Urmuz. ■ Fragment de roman de Adrian Beldeanu, *Hotarul*. ■ Secțiunea *Eseu: Bietul Ioanide – structuri și sensuri* (I): Petru Mihai Gorcea. ■ Secțiunea *Tineri poeți* – poezii de Dionsie Duma. ■ Cronică de Gheorghe Soare despre motivul oglinzii în romanele lui Alexandru Ivasiuc: *Străbaterea oglinzii*: „Oglinza lui Ivasiuc, spre deosebire de cea barbiană, nu este numai un spațiu al zonelor pure, ci implică și drumul către ele, cerând riscuri și mai cu seamă perseverență” ■ Casetă în care este prezentă Nina Cassian cu un scurt text – *Despre snobism* ■ Ultima pagină înregistrează poeme de Nichita Stănescu (*Dor, Nașterea, Copiii jucând fotbal*).

● [„**Astra**”, nr. 11] Constantin Catrina oferă spre publicare documente *Din Arhiva Literară brașoveană*: „Adunate cu migală și prețuire, mănunchiul de scrisori și însemnări literare despre scriitorul A. P. Bănuț spre păstrare în Biblioteca muzeului culturii românești din Șcheii Brașovului oferă astăzi cercetătorului nenumărate dovezi ale realizărilor literaturii românești din Transilvania. Documentul cu nr. 157, păstrat în fondul A. P. Bănuț, aduce mărturie frumoasele pagini scrise de unul dintre cei mai statornici prieteni ai scriitorului brașovean și anume Ion Agârbiceanu”. ■ Despre *Esențe poetice în opera lui Vasile Nicolescu* scrie Adrian Beldeanu: „Pe foaia dublă a copertii ultimului volum de versuri: *Secțiunea de aur* – ce cuprinde în final și un grup de interpretări din mari poeți [...] – Vasile Nicolescu face un rezumat al cărților apărute sub iscălitura sa – fie «originale», fie traduceri sau întreprinderi antologice «pe teme» –, resurrecție a spiritului pillatian spre o pildă, în manieră de intelectualism rafinat și în pluriformitate a focarelor de expansiune

«sub unghiul» mereu săvârșit și printr-un paradox intrat în conexiunea «locului comun» al sistemelor de preocupății, mereu supus «foamei de continuitate și reluare pe planuri tot mai aprofundate»”. ■ Voicu Bugariu recenzează două cărți. □ Prima aparține lui Valeriu Râpeanu: *Pe drumurile tradiției*: „Culegerile de publicistică din categoria cărora face parte și noua carte a lui Valeriu Râpeanu, au sens doar atunci când ideile pe care le susțin sunt prezentate cu un anumit coeficient de fervoare și au, apoi, un conținut politic și educativ consonant idealurilor esențiale ale epocii noastre. *Pe drumurile tradiției* îndeplinește, în adevăr, fără teama de a greși, [...] o ilustrare convingătoare a modului în care critica, istoria și publicistica literară reușesc să sprijine programul ideologic al partidului nostru, să devină o parte integrantă din vasta acțiune educativă ce caracterizează epoca pe care o trăim”. □ A doua carte este un volum de versuri semnat de Corneliu Sturzu, *Camera de recuzită*: „Coexistă în cel de-al șaselea volum de versuri al lui Corneliu Sturzu câteva orientări caracteristice. Prima dintre acestea, aceea care îl poate plasa pe poet în familia elegiacilor, este constituită din poezii în care curgerea pururi lentă a imaginilor are efecte notabile. Asemenea realizări se află mai ales în prima parte a volumului. În ele melancolia capătă adesea grația obosită a unui peisaj de toamnă, ca în poezia intitulată *În șoptă, octombrie*”.

● [„Ateneu”, nr. 11] În ancheta *Scritorul și spiritul public*, inițiată de revistă în numerele anterioare, vor răspunde Al. Călinescu și Ion Maxim. Intervenția lui Al. Călinescu, intitulată *Datorii și deziderate*, amintește de cei care, de-a lungul vremurilor, au meditat asupra efectelor „nocive” ale culturii, căci adeseori „cultura este declarată «responsabilă» pentru o serie de fapte sau manifestări umorale ale individului, ce pare astfel să acționeze împins de un fel de complex al culturii, «defulându-se» prin mimarea, pastișarea în plan existențial a unor situații pe care le-a cunoscut prin intermediul mijloacelor de informare. [...] Cultura exercită o adevărată «fascinație», o mare și, uneori, teribilă fascinație. Impactul social al culturii a devenit [...] mai puternic în zilele noastre, când ea dispune de mijloace de difuzare ce permit o reală «democratizare» a vieții spirituale. Două obligații de o excepțională importanță decurg de aici: stăpânirea, dirijarea acestor mijloace și creștere răspunderii artistului. Aceasta din urmă este una din valorile pe care trebuie să o acordăm termenilor: «conștient, «lucid», «sincer», «angajat», «responsabil», termeni pe care îi folosim foarte des atunci când vorbim despre locul și rolul artistului în societatea contemporană”. Al. Călinescu apreciază că „cititorul de astăzi [este] dornic să-l vadă pe scriitor ieșind din lumea cărților sale și spunându-și cuvântul în problemele vieții cetății” și adaugă ideea „necesității unei critici literare cu rol informativ și formativ, care să orienteze gustul cititorilor în spiritul unei profunde onestități [...] în procesul de formare a spiritului public, criticul are drepturi și obligații cel puțin egale cu acelea ale scriitorului”. Răspunsul lui Ion Ma-

xim, *Transferul cuvântului în imagini*, ridică problema locului pe care îl ocupă cartea și, implicit, autorul ei, în formarea spiritului public dintr-o țară. Pornind de la constatarea că „formarea spiritului public este acum în proporție directă cu progresul mijloacelor de comunicare în masă”, Ion Maxim se întrebă „face și cartea parte din aceste mijloace?”. Răspunsul „probabil că se află undeva la interferența mijloacelor de comunicare în masă cu cele personale. În orice caz influența ei este redusă. Căci cum va forma modul de gândire și manifestare [...], cu un cuvânt, spiritul public dintr-o țară, un volum de versuri sau unul de proză ce se tipărește în câteva sute sau mii de exemplare?” Cartea se află la concurență cu marele și micul ecran prin care milioane de spectatori „iau cunoștință directă cu evenimente, filme și piese de teatru. Asistăm azi la un transfer al cuvântului în imagine și se pare că ne întoarcem la vechile procedee grecești când cuvântul, mișcarea și sunetul contribuiau împreună și în aceeași măsură la realizarea unui spectacol. [...] Proza, la fel ca poezia, critica, eseul filozofic, rămâne un mod de comunicare a unui grup restrâns. [...] Și firește influența va fi direct proporțională cu numărul celor ce iau cunoștință cu ideile și mesajul pe care opera de artă le difuzează în lume”. La final, sunt sugerate o serie de acțiuni care să contribuie la „masificarea literaturii”. ■ Cristian Livescu scrie despre *Vocația umanismului* descoperit în cărțile „eruditei profesoare” Zoe Dumitrescu-Bușulenga – *Renașterea. Umanismul și dialogul artelor* (Albatros, 1971) și *Valori și echivalențe umanistice. Excurs critic și comparatist* (Eminescu, 1973): „Aflăm în paginile acestor două sinteze aceeași credință în funcția terapeutică a umanismului, în virtuțile lui de a menține veșnic trează o cultură”. Autoarea este preocupată de „formularea unor caracteristici esențiale ale *umanismului românesc*”, remarcând, pe linia lui N. Iorga, că „spiritul umanist este anterior celei de-a doua jumătăți a secolului al XVII-lea, când Iorga socotea pătruns «curentul greco-latin» [...] , că există o «vocație umanistică» a românilor, exprimată în folclor”. Sunt stabilite „câteva asemănări și deosebiri de «virtute» între spiritul umanist românesc, statornicit din vechime, și cel din Apusul Europei. [...] «Filozofia măsurii», înțelepciunea, cumpătarea, vor rămâne statornicite în cultura românească și Zoe Dumitrescu-Bușulenga explică pe acest temei alternanța *clasicism-romantism* (derivând dintr-un șir de alternanțe înrudite: istoricitate – arhaitate, mit cultural – mit arhaic, romanitate – clasicism etc.). Recitindu-și cu ochi critic cărțile, Zoe Dumitrescu-Bușulenga aprofundează pasaje din monografia consacrată lui Mihai Eminescu (1963) și grupează cele zece noi studii sub genericul *Eminesciune* (1973), mărturisind astfel pasiunea statornică pentru creația eminesciană. Cristian Livescu e de părere că apariția relativ târzie a scrierilor de anvergură amintite, vin „să confirme maturizarea cercetătoarei” și dragostea „de umanist poliglot pentru marile valori lăsate să fie sacre. Pentru că umanismul presupune, între altele, universalizarea unei literaturi, prin veșnica ei raportare la creațiile eterne de aiurea”. ■ Recentă carte a profesorului Al. Dima intitulată *Aspecte naționale*

ale curentelor literare internaționale (C.R.,1973) este comentată de I.Constantinescu în articolul *Comparatismul și sincronismul literar*: „În spiritul unei noi înțelegeri a studiului sincronismului literar, Al. Dima a propus, în continuarea unor idei mai vechi ale lui Blaga, cercetarea valorilor originale, a sincronismului activ, a punctelor de vedere autohtone, dincolo de concordanța «automatică» a unor fenomene artistice și de constatarea că «și» literatura română oferă un răspuns unui anume moment istoric”. Autorul observă că „cercetarea comparatistă a fost, în general, orientată către aspectele internaționale ale curentelor literare și că, în actualitate, a devenit necesar studiul aspectelor diferențiale «de fapt și ele părți constitutive ale curentelor literare europene». [...] Este o carte care sugerează posibilitatea unor fecunde cercetări comparatiste și care, totodată, oferă unele puncte de vedere noi în studiul literaturii române”. ■ La rubrica *Mențiuni critice*, Fl. Dimofache face o serie de comentarii pe marginea volumului semnat de D. Păcurariu și intitulat *Clasicism și romantism* (Colecția „Sinteze-Lyceum”), ce „cuprinde în bună parte reeditări ale unor studii monografice publicate anterior, inserate de data aceasta unei perspective sintetizatoare. [...] O epocă interesantă ca proces literar, premergător unei eflorescențe, interferat de fascicule romantice și clasice, prezentând un relief valoric divers, reclamă descripția meticuloasă a istoricului literar, combinată abil cu interpretarea care selectează atent părțile rezistente și azi. [...] Cititorul va fi atras de familiaritatea și naturalețea elegantă cu care D. Păcurariu frecventează intervalul literar abordat, efecte ale cunoașterii exacte printr-o amplă documentare și lectură insistentă a textelor. Intervențiile echilibrate ale comparatistului conferă perspectivă peisajului autohton”. ■ În atenția lui Vasile Drăgan intră volumul de debut al Danielei Caurea, *Primejdii lirice* (Junimea, 1973), a cărei poezie „suferă la acest stadiu, de insuficiența expresiei. Cuvintele mai mult se rostogolesc decât alunecă. Rămân interesante ideile care așteaptă să fie dezvoltate”. ■ N. Nicolescu parcurge materialul folcloric selectat de editorul Gh. Macarie în ediția selectivă *Izvodiri din bătrâni* (Minerva, 1973), de Dumitru Furtună, folclorist ale cărui preocupări au la bază „o concepție folcloristică tradiționalistă. Viziunea ruralistă, puternic imprimată în cercul tuturor folcloriștilor (în frunte cu Teodor Pamfile)” l-a determinat „să respecte cât mai fidel, ba chiar cât mai arhaic, modul de reproducere a materialului folcloric de către informatorul popular. [...] Intervenind așa cum se obișnuia atunci, în aranjarea materiei basmului sau snoavei, Dumitru Furtună îl imită pe Creangă. Imitația vizează limbajul neaș al personajelor (poate ostentativ neaș), comportamentul vădit țărănesc al acestora, precum și reconstituirea atmosferei vieții rurale. Se distanțează, însă, enorm de Creangă, pentru că îi lipsește geniul creării unor caractere memorabile și, de asemenea, îi lipsește capacitatea de a da basmelor o compoziție armonioasă și logic încheată. [...] După părerea noastră, cele mai valoroase dintre creațiile orale culese de Dumitru Furtună sunt plugușoarele. Destul de ample, ele sunt originale prin pito-

rescul evocării muncilor agrare și printr-un comic de mare savoare”. ■ La rubrica *Jurnal de istorie literară*, Al. Săndulescu scrie despre *Povestitorul Panait Istrati*, a cărui operă de debut, *Chira-Chiralina*, relevă în cel mai înalt grad, calitățile de povestitor ale lui Panait Istrati. Nefiind literat de profesie, autorul dovedește [...] o mare spontaneitate și naturalețe, o remarcabilă forță de captare a realității în imagini fruste, brutale, nestilizate. Povestirile lui, și în primul rând *Chira-Chiralina*, transmit emoția faptului viu, adesea de origine autobiografică. La baza narațiunii stă peripeția, filmul dramatic al întâmplărilor derulându-se ca în romanul de aventuri, cu un mic număr de personaje, și nu într-o ordine strict cronologică. Panait Istrati nu *compune*, ci *spune*, nu construiește echilibrat și obiectiv, ci scrie la persoana întâi, condus de memoria sa afectivă”. Articolul prezintă în detaliu împrejurările tentativei de sinucidere a lui Panait Istrati, împrejurare care l-a adus în atenția lui Roman Rolland și i-a deschis drumul spre literatură. Al. Săndulescu consideră că, deși scrisă în limba franceză, unde și refuzul sau măcar ezitarea istoricilor literari de a-l introduce pe autor în istoria literaturii române, *Chira-Chiralina* se situează pe linia unei tradiții naționale, care s-a forjat aici, la porțile Orientului”. ■ Const. Călin prezintă cartea lui Al. Săndulescu, *Citind, recitind...* (C.R., 1973) care oferă „sub acest titlu nepretențios, «elastic», ușor sentimental și vag polemic [...] un montaj de fișe și adnotări, recenzii și referate, opinii și medalioane, dispuse într-o ordine cronologică proprie subiectelor și nu primei lor imprimări, în presa literară”. Ceea ce se remarcă „la Al. Săndulescu, e calitatea de lector avizat într-o arie literară și problematică întinsă, capabil de o muncă intelectuală temeinică”, recenzentul insistând asupra inițiativelor de studiu și originalității părerilor literare ale criticului. ■ În articolul *Disponibilitatea, tematica și stilistica unei vârste*, Vlad Sorianu apreciază că „tot ce a creat mai bun proza noastră postbelică [...] se polarizează în jurul câtorva principii de aur ale epocii *realiste*. Desigur, un realism substanțial îmbogățit prin interferența sa cu modalități de investigație moderne, dar în ultimă instanță realism. Nu în accepția pe care i-o atribuia o anumită etapă a «exegezei» noastre: o copie fotografică a unui succedaneu sociologizant al realității, ci în aceea de solidaritate a idealului cu adevărul, lumea «reflectată» fiind, de fapt, o lume umanizată. Nu o copie a realității, ci un produs transfigurat de conștiința artistului, adică o reflectare a reflectării. Marea varietate a prozei actuale [...] ni se pare explicabilă, în primul rând, prin disponibilitățile realismului, ca orientare fundamentală a epocii noastre postbelice. [...] Două romane izbutite, două direcții extreme ale prozei noastre actuale, două ipostaze caracteristice ale realismului contemporan: Dumitru Radu Popescu, *Cei doi din dreptul Țebeii sau cu fața la pădure* (ed. Dacia, 1973) și Virgil Duda, *Deruta* (C.R., 1973) atrag atenția lui Vlad Sorianu. Fiind la a 14-a apariție editorială, proza lui Dumitru Radu Popescu, cu tematica menținută în mediul sătesc și cu tipologia de preferință rurală, „rămâne fidelă unui statornic

ideal de umanitate angajată, structurile artistice solicitate fiind de o concizie progresivă. [...] Vituozitatea simbolizatoare, trimiterile mitologice [...], aluziile la alte modele ilustre se contopesc într-o structură epică, importantă nu în sine, ci în sensurile ei generalizatoare”. Dacă la D. R. Popescu se pune accent pe ceea ce ar trebui să potențeze semnificațiile etice, ideatice în genere, ale vieții, la Duda s-ar părea că totul este îndreptat într-o direcție contrară, aceea a surdinizării oricăror ecouri reflexive ale existenței. [...] Obsesia epicii lui D.R. Popescu s-ar putea numi viața ca vis și simbol – deci realitatea ca inefabil – în timp ce a lui Duda dimpotrivă – inefabilul ca viață. De aceea, dacă prin laturile cele mai definitorii proza lui D.R. Popescu, și cu deosebire ultimul volum, se apropie de expresionism, a lui Duda se afiliază la un fel de hiper-realism, cu numeroase momente eseistice. [...] Numai la prima vedere poate fi vorba, aici, de o resuscitare a tezei «realismului fără țărături»; în esență, nu e vorba de vreun «realismului fără margini», ci de realismul momentului actual al prozei noastre, disponibil la cele mai neașteptate ipostazieri”. ■ Se publică poezie: Veronica Galiș, Mara Nicoară, Emil Manu, H.Zalis, Eugenia Burdușa, Cristina Tanoi, Calistrat Constantin, Gheorghe Istrate, Dan Mutașcu; proză: Eugen Uricaru; teatru: Eusebiu Camilar; traducere de poezie: Mihail Sabin; traducere de proză: Manuela Macarie.

●[„Cinema”,nr. 11] „O criză de identitate eșuată într-o criză de idei”, scrie Ecaterina Oproiu criticând filmul *100 de lei*, al cărui scenariu este semnat de Horia Lovinescu. ■ Continuând seria de articole dedicate scenariștilor, inaugurată în nr. 9, Călin Căliman scrie despre *Mihnea Gheorghiu și vocația culturii*. Toate cele patru scenarii, dintre care trei originale (*Tudor* – primul film istoric românesc, *Zodia fecioarei*, *Pădurea pierdută*) și unul, *Porto Franco*, realizat după romanul *Europolis* de Jean Bart, „sunt magnetizate, parcă, de mit. De aici și forța lor lăuntrică, subtextul lor permanent. Pronunțata înclinație către zonele reflexive, a autorului și implicit a personajelor, le conferă parcă acorduri grave, de orgă, un pronunțat substrat filozofic. [...] Foarte atent la ținuta literară a scrisului său, autorul a ajuns uneori dincolo de extrema cealaltă, «limbajul literar» al unor personaje din *Porto Franco*, de pildă, disonând uneori cu condiția lor moral-socială și câte o «pată» de livresc, pe ici pe acolo, s-a făcut simțită și în celelalte creații ale sale. Ceea ce nu l-a împiedicat să portretizeze personaje dintre cele mai convingătoare ale filmului românesc”. ■ În așteptarea filmului artistic cu acest subiect, este prezentat deocamdată documentarul omagial Dimitrie Cantemir, realizat de Petre Sirin la 300 de ani de la nașterea domnitorului cărturar. Consultanți științifici: Virgil Cândea și Ana Turdeanu. ■ Platon Pardău, venit spre cinematografie cu un scenariu de actualitate (*Trei scrisori secrete*), răspunde la întrebările puse de N. C. Munteanu, mărturisind că „mai întâi a fost scenariul. Ulterior, anumite elemente mi-au inspirat o acțiune colaterală în romanul *Aproapele nostru aproape*”. ■ Se anunță intrarea în producție a filmului *De bună voie și nesilit de nimeni*, cu un

scenariu de Domokos Géza. „Subiectul: o poveste de dragoste desfășurată în decorul contemporan al unui sat din Transilvania, în care conviețuiesc de veacuri români și secui”.

● [„Familia”, nr. 11] Se deschide cu un citat din Nicolae Ceaușescu despre artă: „Este, cred, un adevăr axiomatic că până la urmă arta, ca orice activitate socială, trebuie să răspundă unei necesități și numai în măsura în care satisface această necesitate ea își confirmă valoarea... Arta este cu adevărat valoroasă când omul, ascultând-o, citind-o, privind-o, simte că ea îi devine necesară, indispensabilă, îl transformă, îl educă, îi lărgeste orizontul spiritual... Noi credem că datoria scriitorilor și artiștilor este aceea de a contribui activ la făurirea omului nou, la formarea conștiinței socialiste, la dezvoltarea umanismului socialist, a acelor virtuți morale pe care dorim să le cultivăm la fiecare cetățean și pe care poporul român le are în însăși structura sa psihică. Arta va contribui astfel la modelarea unui tip înaintat de om, gata să lupte pentru fericirea, libertatea și independența patriei sale, pentru cauza socialismului, pentru pace și prietenie între popoare”. – ca un motto al articolului de pg. 1 *În slujba ideologiei Partidului* de Ioan Chira (președintele Comitetului de cultură și educație socialistă Bihor), acesta dând ca model de reușită al dramaturgiei originale pe scena orădeană următoarele titluri: *Apus de soare*, *O scrisoare pierdută*, *Acești îngeri triști*, *Opinia publică*, *Vlad Tepeș în ianuarie*, *Pasacaglia* s.a. ■ Gh. Grigurcu receptează pozitiv volumele *Către Ieronim* și *Inima reginei* de Ileana Mălăncioiu, și *Poezii* de Mihai Ursachi. La Mălăncioiu „mediul psihologic rămâne în continuare cel al neîmplinirii erotice... (în cele 2 volume ea) își deschide lirismul unor elemente de cultură poetică, ce păstrandu-i cateva linii de forță, îl modifică totuși considerabil... Prin Adrian Maniu și Blaga, Ileana Mălăncioiu se apropie acum de poezia lui Ion Gheorghe... Fără a neglija frumusețea caligrafic-melancolică suplu elaborată a celei de-a doua ipostaze lirice puse sub semnul lui Ieronim, o preferăm pe Ileana Mălăncioiu în prima sa înfățișare, excepțională expresie a unui univers organic, controlat de datele sale concret-instinctive”. ■ În *Sentimentul criticii* Val. Tașcu adaugă câteva nume mai noi și activitatea lor: Mircea Zăciu și monografia *Agârbiceanu*, Ed. Minerva 1972, Emil Manu și studiul despre *Revistele românești de poezie*, Ed. Academiei R.S.R., 1972, sau Petru Popescu, *Între Socrate și Xantipa*, Ed. Eminescu 1973, eseuri „pe teme de strictă actualitate critică”. ■ H. Wald stabilește ce este *Actual și inactual în filosofie*. „Actualitatea unei lucrări teoretice sau a unei opere de artă nu ține de temă ci de tratare... Capodoperele rămân actuale tocmai datorită forței lor critice și prospective. Valorile etern-umane nu pot fi inactuale (de exemplu Platon sau Shakespeare), ci sunt permanent actuale... Oamenii nu se mulțumesc să «sufere» istoria, ci o și «făuresc». *A fi actual este un act militant*. Dar nu numai viitorul trebuie să profite de pe urma prezentului, ci și prezentul trebuie să capete mereu mai mult din partea viitorului. Mitificarea viitorului este tot atât de rea ca și mitificarea trecutului sau a pre-

zentului. Viitorul nu e un paradis care așteaptă undeva în timp să ne apropiem încetul cu încetul de el. Presentul este și «producătorul» și «consumatorul» viitorului». ■ Marius Sala își continuă notele lingvistice despre județele țării. ■ Se publică *Balada cerbului invizibil* de Șt. Aug. Doinaș. ■ O recenzie a lui Paul Magheru vizează ampla lucrare a lui Ion Zamfirescu, *Panorama dramaturgiei universale*, Ed. Enciclopedică romană. ■ Radu Sp. Popescu discută volumul lui Gabriel Țepelea și Gh. Bulgăr, *Momente din evoluția limbii române literare*, apărut la Ed. Didactică și pedagogică. ■ Versuri de Leonid Martinov, în traducerea lui Al. Andrițoiu, și de P. K. Iavorov, în românește de Al. Ivănescu. ■ O altă piesă uitată este semnalată de Valentin Silvestru: *Comedia fantasmelor* de Dan Botta. ■ Un portret *Piliuță*, realizat de același omniprezent Andrițoiu. ■ În premieră la Timișoara avem piesa lui Eugen Barbu, *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* (semnalată de Dumitru Chirilă), respectiv la Oradea piesa *Mușcata din fereastră* de Victor Ion Popa, la care se adaugă și o „cronică a rolului” / protagonistului din *Acești îngeri triști* de D.R. Popescu la Teatrul de stat din Oradea – aparținând lui Ion Parhon. ■ O altă cronică dramatică, de Victor Parhon, pune în discuție piesa lui Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la Veritas*. ■ *Dimitrie Cantemir – un Marc Aureliu al Moldovei*, eseu de Paul Philippi.

- **[„Presa noastră”, nr. 11]** La 300 de ani de la naștere a lui D. Cantemir, N. Stoicescu semnează studiul *Savantul, omul politic, patriotul român Dimitrie Cantemir*. ■ Victor Bârlădeanu prezintă apariția în editura Eminescu a cărții „Prin Europa“ de Iosif Constantin Drăgan. □ I. Felea publică partea a cincea a studiului *Ziare dintre cele doua războaie*.

- **[„Ramuri”, nr. 11]** În numărul din noiembrie este publicat articolul *Tensiunea etică și poezia*, de Dumitru Bălăeț. ■ *Principiul colaborării în istoria literară (I)*, de Ov. Ghidirmic. ■ *cartea de critică*: G. Gheorghită scrie trei cronici: Mircea Tomuș, *Răsfrângeri*. Despre cartea lui Lucian Raicu, *Structuri literare ...* Valeriu Râpeanu, *Pe drumurile tradiției*. ■ *cronica literară*: Al. Piru scrie articolul *Vasile Nicolescu*. ■ *cărți noi la „Scrisul românesc”*: Valeriu Dascălu marchează apariția cărții lui Ilie Purcaru, *Un elefant pentru doi oameni*. G. Traian scrie despre Manole Neagoe, *Mari bătălii din istoria lumii*. ■ *studii, mărturii, documente: Bolintineanu și criticii (II)*, de D. Păcurariu. ■ *Al. Philippide și literatura romantică europeană*, de Octavian Lohon. ■ *Un baroc folcloric – Fănuș Neagu*, de Mirela Roznoveanu. ■ Sunt publicate poeme de Dorin Tudoran, George Corbu, Virginia Mușat, Ioana Dinulescu, George Niță, Claudia Moldovan, Șt. Roman, Ion Molea etc. și proză scurtă de Gheorghe Robu.

- **[„Tânărul leninist”, nr. 11]** M. N. Rusu semnalează apariția la Editura politică a celui de-al III-lea volum din studiul *Presa muncitorească și socialis-tă din România (1917-1921, partea a II-a)*: „Despre importanța acestei culegeri pentru istoria presei progresiste și istoria ideilor socialiste și comuniste de la

noi s-a scris la timpul potrivit și se va mai scrie. Ceea ce cred că nu s-a subliniat îndeajuns este caracterul ei de instrument de lucru pentru cercetătorul din domeniul istoriei literare. După cum se știe, la publicațiile muncitorești și socialiste – în special socialiste – au colaborat și o seamă de scriitori români”.

● **[„Teatrul”, nr. 11]** Redacția revistei publică articolul de fond *Teatru nou, pentru oameni noi*. ■ Radu Albala publică o analiză intitulată *Dimitrie Cantemir „În mijlocul teatrului lumii”*. *Istoria ieroglifică la teatrul Radiofonic și la Teatrul Național din Iași*. ■ Sub titlul *Piesa românească actuală* sunt grupate o serie de cronică dramatice: Virgil Munteanu prezintă *Puterea și Adevărul* de Titus Popovici (Teatrul de stat din Tg. Mureș, secția română) și *Cine ucide dragostea* de Petru Vintilă (Secția maghiară); Al. Popovici scrie despre *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban (Teatrul Giulești); V. Munteanu despre *Între noi doi n-a fost decât tăcere* de Lia Crișan (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”); Florin Tornea despre *Poate acesta e secretul* de Sergiu Levin (Teatrul Național „Matei Millo” din Timișoara); Irina Toma-Constantinescu despre *Iancu Jianu* de Alexandru Mitru și Aurel Tita (Teatrul „Ion Creangă”). ■ Vicu Mândra scrie despre *Intrigă și gândire (Trei piese-eseu de Paul Everac)*. ■ Constantin Paraschivescu publică *Marginalii la teatrul lui Al. Mirodan*. ■ În *Turnee*, Mira Iosif publică o amplă prezentare a pieselor *Micii burghezi* de Maxim Gorki, *A treia gardă* de Kapralov și Timanov și *Opinia publică* de Aurel Baranga (Teatrul Mare Academic de Dramă „Maxim Gorki” din Leningrad), în timp ce Mircea Filip scrie despre Teatrul Național German din Weimar. ■ Margareta Andreescu publică un amplu studiu despre *Teatrul proletar combatant în România. Aspecte ale luptei antifasciste prin teatru*, cu precizarea că acesta este un „fragment dintr-o lucrare monografică”. ■ Paul Alexandru Georgescu scrie despre *Drumurile de azi ale dramaturgiei latino americane*. ■ În *Cronica dramatică*, Ileana Popovici publică un amplu material intitulat *Arad. O desfășurare de energii*, o sinteză a activității Teatrului de Stat din Arad, cu ocazia împlinirii a 25 de ani de existență. M. I. scrie despre *Jocul dragostei și al întâmplării* de Marivaux (Teatrul Național din Cluj) și *Micii burghezi* de M. Gorki (Teatrul Național din Timișoara); Julieta Țintea despre *Avarul* de Molière (Teatrul Dramatic din Galați); Cristina Constantiniu despre *Profesiune pentru îngeri* de Dragomir Asenov (Teatrul „A. Davila” din Pitești). ■ Revista publică „drama în trei acte” *Orașul scufundat* de Silvia Andreescu și Theodor Mănescu. ■ Necrolog dedicat lui S. Massler. ■ Mihai Nadin în *Micul ecran și scena mare* publică un articol despre teatrul televizat. ■ În *Cronica Tv*, Dumitru Solomon scrie, printre altele, despre piesa lui D.R. Popescu, *Acești îngeri triști*, „una dintre cele mai importante, mai interesante și mai adevărate dintre piesele noastre contemporane, iar spectacolul lui Saizescu, de teatru și de televiziune, un excelent spectacol”.

● **[„Transilvania”, nr. 11]** Versuri semnează: Victor Nistea (*O lampă de aur*), Mihai Ursachi (*Moartea și viața căprioarei*), Liviu Sofnea (*Teamă*), Teo

A.-Tudor (*Lungi așteptări*), Nicolae Lazăr (*Autumnală*), Florin Mihai Petrescu (*Picasso*), Ion Tomoiagă Maramureșanu (*Cerul de plumb*). ■ În *Album sentimental* citim *Rășinari* de Fănuș Neagu, preluat din „Tribuna României”, nr. 2/1972. ■ Citim *Ploaia* de Gheorghe Felder. ■ Primul text al numărului poartă titlul *Sub semnul eticii și echității socialiste*, semnat Transilvania: „Tezele plenarei comitetului central al partidului comunist român din 3-5 noiembrie 1971 au fundamentat un vast și revoluționar program pentru îmbunătățirea activității ideologice, pentru ridicarea nivelului general al cunoașterii și al educației socialiste a maselor populare și pentru întărirea relațiilor din societatea noastră după principiile eticii și echității socialiste și comuniste. [...] Mărețele fapte la care participăm cu întreagă noastră ființă națională își găsesc o legitimitate perfectă în politica marxist-leninistă promovată de partid, în adaptarea creatoare a acestei politici la condițiile specifice ale țării noastre. Realismul cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu exprimă mereu rodnicia acestei politici este mobilizator și merita să fie subliniat. Importantele rezultate obținute în domeniul dezvoltării economice și sociale, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului «demonstrează justetea liniei generale marxist-leniniste a partidului nostru care a știut să aplice adevărurile generale la condițiile concrete din țara noastră, să asigure mersul ascendent al construcției socialiste»”. ■ Ioan Adam publică eseu *Disciplina lirei*, ocupându-se de volumul *Zăpezi fără întoarcere* de Nicolae Dragoș, C.R.: „În aceste poeme nostalgice și colorate ce emana parfumul unei lucidități exigente, Nicolae Dragoș e un apolinic răzvrătit Există în versurile sale un dramatic divorț între a zice și a trăi. Poetului i s-a imputat răceala, ritualul prin care-și provoacă cerebral starea de grație. Dar faptul că sentimentul este cenzurat de inteligența nu trebuie să ne conducă la concluzia că acesta nu există. Caracteristic pentru Nicolae Dragoș este tocmai tumultul sentimental pe care și-l cenzurează voit, datorită structurii sale pudice, ostile intimismului caligrafic. Temperamental, scriitorul descinde din stirpea rafinației căreia îi aparține și D. Anghel. Ca atare, preferă expresia învăluită, aluzivă, impersonalizată”. ■ Traian Rotaru semnează „*Munca fizică și munca intelectuală*”, o prezentare a volumului cu același titlu, semnat de Laurențiu Pop, Dacia, 1973: „Mai întâi, primul capitol al cărții ocupă un spațiu prea restrâns în raport cu celelalte, ținând cont de bogăția de idei ce-o cuprinde. Apoi, nu reiese suficient de limpede modul cum leagă acea primă parte, teoretică, de restul lucrării, adică materialul din capitolele II și III nu este clar structurat pe baza considerațiilor din primul capitol. În fine, atunci când se analizează problema apropierei muncii fizice de cea intelectuală, în condițiile societății noastre, se creează impresia unui proces liniar, fără sinuozități. Era de așteptat ca autorul să se oprească mai mult asupra aspectelor concrete pe care aceste deosebiri le îmbracă în momentul de față. Chiar și cu aceste mici rezerve – mici în raport cu meritele ce nu pot să nu fie recunoscute acestei cărți – lectura lucrării lui

Laurențiu Pop va constitui un prilej de reale satisfacții intelectuale pentru un public foarte larg și, în același timp, va prilejui importante sugestii organelor de decizie”. ■ Sub semnătura Transilvania apare *Cibinium '73*, la a șasea ediție: „În acest număr, «Transilvania» și-a propus să prezinte cititorilor câteva din aspectele semnificative ale lui Cibinium '73, consemnând opiniile unora dintre participanții la dezbateri, precum și o parte dintre atât de numeroasele expoziții prezentate”. ■ Sunt publicate textele de: Ion Sălișteanu (*Modalități de expresie ale artei contemporane*, „fragmente din expunerea pe tema *Modalități de expresie ale artei contemporane*, care a avut loc în cadrul manifestărilor cultural-artistice Cibinium '73) și Victor Ernest Mașek (*Noua etapă a raporturilor artă-știință*); ambele texte sunt legate de artă plastică. ■ Mircea Tomuș publică o cronică literară la *Cei doi din dreptul Țebei* de Dumitru Radu Popescu: „Ca și mult apreciată nuvelă *Duios Anastasia trecea*, romanul de față, *Cei doi din dreptul Țebei*, după cum s-a observat în cronicile apărute până acum, ilustrează preocupările lui Dumitru Radu Popescu pentru reluarea, reinterpretarea, din punctul de vedere al propriei condiții creatoare, a unor motive epice sau dramatice din fondul permanent actual al clasicității. Nu este absolut necesară insistența analitică pe această direcție; suficient este să delimităm punctele esențiale ale motivului preluat, încercând să sublinieze semnificațiile particulare ale noului lor destin literar. Ele sunt, după opinia noastră, două: izvorul tragic al acțiunii, ceea ce am putea numi vina tragică în această carte, și finalul de natură catastrofică”. ■ Cronică literară la *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale* de Al. Dima este semnată de Titu Popescu: „În maniera de concepție a noului său volum, *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, Al. Dima își exersează metoda mai mult decât obiectul de studiu, încât exemplară fiind sub unghi cel dintâi, cartea apare inegală sub cel de al doilea. Atunci când are loc întâlnirea fericită dintre obiect și procedeu, lucrarea dezvoltă pasaje de un real interes doctrinar, în special pe planul specificului artistic național; alături de acest interes este mai puțin persuasiv”. ■ În rubrica *Bibliografie* citim despre editurile Eminescu, Dacia, Albatros. Rețin atenția următoarele volume semnalate: *Puncte cardinale europene* de Al. Philippide și *Citind, recitind...* de Al. Săndulescu, Editura Eminescu; *Panorama poeziei universale contemporane* de A. E. Baconsky, Editura Albatros. ■ În *Revista revistelor* sumarul publicațiilor este împărțit pe tematică: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară*. ■ În *Curier*, printre altele, aflăm de *Cadran cultural medieșean* și *Decada cărții românești*.

• [„*Vatra*”, nr. 32/*noiembrie*] În *Efigie* este prezent Gavril Rusu, cu poezia *Partidul* ■ Redarea unor poezii de Petre Anghel (*Istorie*), Ioan Teodor Oltean (*Toamnă*), Ștefan Cămărașu (*Definiții*), Teodor Borz (*În mijlocul zilei*), Tudor Balteș (*Colinele noastre, statornicele*) ■ *Cumințenia pământului: Fluxul memoriei*, volum de poezii de A. E. Baconsky; Dumitru Mureșan despre Iugan Constantin, cu cartea *Capitalele lumii* ■ În *Filtre*, Dumitru Mureșan

recenzează volumele de poezii: *Lebede ale puterii*, de Dușan Petrovici (editura Albatros, 1972), *Baia de nori*, de Ioanid Romanescu (Junimea, 1973); Silvia Udrea despre volumele de proză: *Sângele unei vârste*, de Al. Simion (Eminescu, 1973), *Aproape noiembrie*, de Florin Mugur (Albatros, 1972); Serafim Ducu despre Critică: *Poezia unei generații*, de Ion Pop (Dacia, 1973) ■ C. Costin scrie în *Fișe pentru un profil* despre Ion Caraion (*Dintr-o sută de eseuri consacrată generației cinice*) ■ *Cronica literară* de Dan Culcer asupra lui Florin Mugur (*Convorbiri cu Marin Preda*, Albatros, 1973) și asupra lui M. Ungheanu (*Marin Preda, Vocație și aspirație*, Eminescu, 1973) ■ *Ancheta Vetrei: Comedia, – un semn de întrebare*: Ion Băieșu afirmă existența unui singur mare comediant în literatura română: I.L. Caragiale și semnalează faptul că în *Urzica* se scrie proză comică; Vasile Băran: ridică problema punerii în scenă a pieselor de comedie; Dumitru Solomon: „Comicul este eliberarea urîșeniei din noi și din afara noastră [...] Molière știa că, prin rîs, omenirea nu se va salva, dar își va prelungi copilăria.”; Mihai Nadin consideră că „asumarea expresiei comice este într- asemenea măsură un act social, încît el nu se poate exercita oricînd și oricum.” ■ Redarea unor poezii de Dumitru Mureșan (*Noi și copiii noștri, Brațele femeii*) și de Victor Felea (*Cât aur, Îmi amintesc*) ■ Articolul *Blînd asediu bacovian*: „Bacovia e un poet al fiecărui, nu al cîtorva coordonate rostite mai insistent” – ediția a doua a *Festivalului de poezie George Bacovia*, septembrie. ■ În *Radar* sunt publicate *Rondeluri* de Charles d’Orleans și *Echivalente* de Romulus Vulpescu; anchetă referitoare la literatura *Science Fiction*: redacția a adresat un set de întrebări despre acest gen unui grup de literați: Liuben Dilov (Ungaria), Ion Hobana (România), uri Kagarlički (U.R.S.S), Leszek Prorok (Polonia) ■ Traducere din Ray Bradbury de Virgil Stanciu a textului *Vulpea și Pădurea*.

• **[„Viața militară”, nr. 11]** Număr sub semnul împlinirii a doi ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971. Publică versuri: Al. Andrițoiu (*Elegie ostășească*), Constantin Ștefuriuc (*Cu trup de aur*), alături de tinerii: Nicolae Boghian (*Asalt*), Jenică (Eugen) Pelin (*Izvoare*), Sorin Rosentzveig (*Masa tăcerii*), reportaje: Ion Aramă (*Eroii cărților mele, oamenii din viață*), Nicolae Dumbravă (*Aici, de unde începe țara*), Nicolae Jianu (*Târgoviște, început de zodie nouă*), Adrian Merlușcă (*Arcul de veghe*), Constantin Strună (*Trepte spre izbândă*), Nicolae Mărgeanu (*Timișoara*), Ion Grecea (*O personalitate a muzicii românești*), Cristian Unteanu (*Angajare totală, deplină*), Ion Căpeț (*Semnificații*), proză: Dorel Dobre (*Urmărirea*), Banu Rădulescu (*Nedumerirea Luteției*), Nicolae Minei (*Șaradele unui ciudat tezaur*). Oronică literară este consacrată, sub semnătura lui Aurel Martin, volumelor III și IV *Scrieri* de Zaharia Stancu, apărute în Editura Minerva, o alta, semnată de Nicolae Baltag volumului *Timpul rămâne tânăr* de Nicolae Jianu. ■ Rubrica *Orizont* anunță apariția volumelor: *Planul furtuna* de D. Gherguț și E. Georgescu, *Cântece pentru timpul meu* de Mihai Stănescu. Emil Manu prezintă volumul

lui Ion Th. Ilea, *Sub cerul Heniului*, apărut în Editura Militară. ■ Rubrica *Manuscris* include un scurt dialog cu Ion Petrache: „– *Ați predat la Editura militară manuscrisul volumului de versuri «Cer și pământ»?* – După *Aripi* (cartea mea de debut) și *Diminețile patriei*, acesta este cel de al treilea volum pe care-l încredințez Editurii militare. După cum vedeți, mă leagă de această editură o veche și statornică dragoste. De altfel nu numai de editura armatei ci și de revista «Viața militară», în redacția căreia, cu ani în urmă, am lucrat și eu. alături de confrăți care i-au rămas credincioși până azi.- *Ce cuprinde «Cer și pământ»?* – Un ciclu de poezii de front cu imaginea celor ce s-au jertfit pentru eliberarea țării în 1944 și, apoi, în luptele din Ungaria și Cehoslovacia. Un alt ciclu se constituie din poeme închinată patriei și partidului, iar un altul cuprinde meditații lirice.- *Ce alte lucrări mai aveți pe șantier?* – Aș putea înșira multe proiecte. Dar cum nu toate proiectele se realizează, deocamdată mă rezum la a anunța un volum pe care-l pregătesc pentru Editura «Eminescu», intitulat «Linii în ceață», și care sper să apară în 1974.» O notă informează despre *Festivalul cântecului ostășesc*: „Pentru îmbogățirea repertoriului cu noi cântece inspirate din viața și activitatea militarilor, Ministerul Apărării Naționale organizează în perioada 1—10 octombrie 1974 cea de a doua ediție a *Festivalului cântecului ostășesc* Te apăr și te cânt, patria mea!. Festivalul se organizează pe baza unui concurs de creație de cântece patriotice, marșuri și muzică ușoară cu tematică militară și prezentarea lucrărilor selecționate în concerte publice. [...] Concursul de creație de cântece patriotice, marșuri și muzică ușoară cu tematică militară este deschis tuturor compozitorilor și poezilor, membri sau nemembri ai uniunilor de creație, din cadrul Ministerului Apărării Naționale sau din afara acestuia. Fiecare compozitor poate participa cu una sau mai multe lucrări, pentru fiecare din cele trei categorii de cântece. Vor fi luate în considerare numai lucrările inedite, nedifuzate anterior pe nicio cale și neprezentate la alte concursuri. [...] Se vor acorda următoarele premii și mențiuni: a) Marele premiu al festivalului, în valoare de 15 000 lei (muzică și versuri), va fi acordat celui mai bun cntec prezentat la festival.b) Pentru cântece patriotice(muzică și versuri) – Premiul I, în valoare de 10000 lei; – Premiul II, în valoare de 8000 lei; – Premiul III, în valoare de 6000 lei; – Două mențiuni a 4000 lei fiecarec) Pentru marșuri(muzică și versuri) – Premiul I, în valoare de 9000 lei; – Premiul II, în valoare de 7 000 lei; – Premiul III, în valoare de 5000 lei; – Două mențiuni a 3 500 lei fiecare.d) Muzică ușoară(muzică și versuri) – Premiul I, în valoare de 8000 lei; – Premiul II, în valoare de S 000 lei; – Premiul III, în valoare de 4000 lei; – Două mențiuni a 3 000 lei fiecare. Fiecare lucrare va fi apreciată de juriu ca o creație unitară (muzică și versuri), neputându-se premia separat muzica sau numai versurile. Regulamentul de desfășurare a festivalului poate fi consultat la Uniunea compozitorilor și filialele acesteia, Uniunea scriitorilor și asociațiile de scriitori, precum și la casele armatei și comitetele județene de cultură și educație socialistă”.

●[„**Viața românească**”, nr. 11] În cadrul rubricii intitulată *Literatura și mitul* semnează texte: Edgar Papu, G. I. Gulian, Ion Pascadi, Ion Ianoși, Henri Wald, Radu Boureanu, Ioana Crețulescu, H. Zărnescu, Nicolae Bârna, Romulus Vulcănescu, Paul Anghel, Șt. Aug. Doinaș. □ Edgar Papu analizează raportul dintre *Literatura și arta ca esențializări ale mitului*: „Titlul de mai sus presupune o edificare asupra termenilor în discuție, cărora nu ne mai rămâne decât să le stabilim relația. [...] Am spus că, față de constituția sa din epocile arhaice, mitul a devenit azi mai relativ, mai lipsit de rădăcini și mai ușor substituibil. Este o constatare care se poate aplica la orice aspect al vieții moderne, în primul rând la factura tehnicii actuale, destinate unei continui înlocuiri și perfecționări. Dar aproape că nu există domeniu de activitate, care să nu poarte în veacul nostru o asemenea întipărire stilistică”. □ C. I. Gulian reflectează la *Vârstele mitului*: „Mitul nu poate fi tratat în sine, rupt de problematica omului și de viața socială. Dacă se recunoaște nu numai că mitul este un «precedent», un «model» pentru grupul social, dar și că «invers mitul nu poate trăi fără această lume, deoarece se integrează organic în ea», atunci în mod consecvent trebuie să raportăm mitul la «lumea omului» (Marx)”. □ Ion Pascadi reflectează la *Mit și valoare*: „Pentru cercetarea valorii mitului literar trebuie să distingem înainte de toate care este natura sa, funcțiile sale pe care le-a jucat de-a lungul istoriei, raportul său cu limbajul, căile de circulație și modalitățile de receptare ale mitului în genere. Tema este mult prea generală și complexă pentru a putea fi tratată pe larg sub toate aspectele, motiv pentru care – în constelația de studii din acest număr al «Vieții românești» – ne-am ales cu precădere perspectiva axiologică, deși nu mai puțin tentate rămân cea gnoseologică, socio-culturală, etnografică sau folclorică”. □ Despre *Mitizarea istoriei* scrie Radu Boureanu: „Un fel de mitizare este și cronica apologetică. Dincolo de acceptarea personajului istoric care se automitizează conferindu-și atribute extra umane, de către popoare, cronica apologetică conferă o aură improprie personajului, eroului, regelui sau timpului său”. □ *Mitul și psihanaliza* sunt analizate de Ioana Crețulescu: „În concluzie se poate spune că raporturile dintre psihanaliză și mit sunt importante din două motive fundamentale: în primul rând psihanaliza oferă explicații ale unei afectivități necunoscute dar esențială și continuă în spiritul uman. În al doilea rând aplicațiile atitudinilor mitice la literatură sunt de natură să definească atât conștiința structurantă care produce opera cât și tematismul predilect al acesteia. Ceea ce nu este puțin lucru: dar insuficient. Raporturile dintre psihanaliză și estetică sunt inevitabil excluse”. □ Nicolae Bârna se referă la *Elemente ale unei mitologii balzaciene*: „Astfel s-ar rezuma unele dintre principalele manifestări ale gândirii mitice în opera lui Balzac. Opera marelui romancier oferă un exemplu concludent de modul în care literatura modernă a preluat unele dintre funcțiile rezervate cândva mitului, sporindu-și astfel complexitatea”. ■ St. Aug. Doinaș face *Însemnări asupra bestiarului blagian*: „Nicio zoolaterie nu însoțește

această regresie pe scara biologică. Identificându-și rosturile spirituale cu comportamentul elementar și obscur al animalului, *Poetul* vrea să sublinieze, în primul rând, apropierea sa de Natură, să marcheze angajarea totală a ființei sale în actul poetic. Symbolism, totuși, ciudat, dacă ne gândim la prăpastia care-l separă pe *Poet*, ființă hărăzită să înobileze graiul speciei sale, de celelalte vietuitoare!”. ■ De *Poezia lui Al. Philippide* se ocupă Aureliu Goci: „Al. Philippide e un caz singular în literatura română. El se angajează conștient pe drumurile bătute ale poeziei și, mai mult, îndrăznește să fie în același timp și clasic și romantic, înfruntând dogma antinomiilor imposibil de reconciliat; și este clasic și romantic când romantismul și clasicismul au dispărut de mult ca școli de creație, s-au istoricizat ca formulă și s-au metamorfozat prin continuatori”. ■ M. Petroveanu analizează antologia lui Ion Caraion, *Frunzele în Galaad* (C.R., 1973): „*Frunzele în Galaad*, culegere din versurile erotice scrise de Ion Caraion de la debut până în preajma centenarului său, împlinit în chiar anul de apariție a volumului, este mai mult și mai puțin decât o carte de lirică a dragostei. Aceasta, afară că, deseori, e doar o fereastră către alte compartimente sufletești, sau calea spre considerarea destinului global al noului Orfeu, nu cunoaște plenitudinea triumfătoare a sentimentului, sugerată de titlul antologiei, trimitător la *Cântarea Cântărilor*”. ■ Florin Mihăilescu analizează studiul lui George Munteanu, *Hyperion I. Viața lui Eminescu* (Minerva, 1973): „Așadar încă o biografie din șirul nesfârșit al celor care vor urma [...] Cercetarea de acest tip ridică în genere câteva probleme, legate mai cu seamă de faptul că genul biografic s-a dovedit și se dovedește proteic. [...] Biografia pe care ne-o propune George Munteanu năzuiește spre o reconstituire exactă și esențială a avatarurilor sublunare ale marelui poet, atentă deci atât la aspectele epice, cât și, sau mai ales, la semnificațiile încifrate ca o hieroglifă în adâncimile unui destin, el însuși deopotrivă tulburător și impenetrabil”. □ Același autor se referă și la cartea lui Cornel Regman, *Agârbiceanu și demonii* (Minerva, 1973): „Prin construcție și viziune inedită, *Agârbiceanu și demonii* constituie indiscutabil un punct de reper în exegeza operei unui mare scriitor român, care pentru a se afirma ca atare nu mai are nevoie de o antologie corespunzătoare. Căci, în cazul său, istoria literară, uitată din atâtea unghiuri de vedere, poate dăuna prin tratament nediferențiat, în vreme ce critica, în chip paradoxal, e singura ce-i poate lumina proporțiile, eliminând impuritățile și resturile derutante”. ■ De cartea *Proverbelor* (Albatros, 1973) a lui Vasile Băran se ocupă Eugenia Tudor-Anton: „Ceea ce a păstrat Vasile Băran de la proverbe este tocmai această însușire de a surâde chiar când spune adevăruri grave, de a moraliza glumind. Fanteziile sale plac tocmai printr-o temeritate a desfășurării – fără ezitare, fără opreliști, plină de surprize, a firului narativ”. ■ În cadrul rubricii intitulată: *Note de lectură*, semnează texte: Anca Midia, Petre Got, Andrei Roman. □ Volumul de proză al lui Ben Corlaci, *Strigoaica și casa nebună* (Eminescu, 1973) este prezentat de Anca Midia: „*Strigoaica și casa*

nebună este o poveste a așteptării lor, a urii nedisimulate, și a înțelepciunii bătrânești, întrerupte din când în când de dangăte de clopot, de râsul nebun al Mariei Stamatopol – strigoaica satului, cum o numesc țărani”. □ Petre Got notează despre cartea de versuri a lui Mircea Dinescu, *Elegii de când eram mai tânăr* (C.R., 1973): „Poezia lui este o primăvară frenetică, o cavalcadă de imagini, o muzică luminoasă. Motivele inspirației sunt în general aceleași, ca în primul volum, numai că în acesta din urmă intervine o adâncire a trăirii, pe care o sperăm tot mai pregnantă în cărțile ce vor urma”. □ De studiul monografic dedicat lui *Ilarie Chendi* (Minerva, 1973) al lui Mircea Popa, se ocupă Margareta Feraru: „Comentariul critic se susține pe sugestiile a numeroase texte rămase în periodice. Implicit, se face evidentă necesitatea ediției de restituire a unui întreg sector din opera lui Ilarie Chendi, fără a cărui cunoaștere nu este posibilă înțelegerea nuanțată a acestei personalități complexe, înțelegere pentru care oferă câteva repere studiul actual al lui Mircea Popa”. ■ Andrei Roman scrie despre cartea lui Virgil Nemoianu, *Utilul și plăcutul*, (Eminescu, 1973): „Publicistica lui Virgil Nemoianu se constituie în primul rând ca o generoasă pledoarie pentru deschiderea actului literar românesc contemporan către fenomenul literar universal, printr-o lucidă analiză a fenomenelor ce se petrec în interiorul său ca și în cadrele celorlalte literaturi naționale. [...] Având un rol de instruire evident, prin introducerea cititorului într-o problemă mereu actuală, reținându-i atenția și printr-o acută receptivitate la o informație de cea mai bună calitate, cartea lui V. Nemoianu se dovedește a fi nu numai o lectură utilă, dar și un posibil punct de referință, ceea ce pentru o carte de acest gen nu este puțin lucru”.

DECEMBRIE

1 decembrie

• [„*Flacăra*”, nr. 49] Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea a XIX-a a textului său memorialistic, intitulată *Descoperirea radiumului*. □ În *Film. Premieră românească*, Magda Mihăilescu prezintă *Vișnița*, scenariul fiind semnat de Petre Sălcudeanu. ■ Cu titlul *Capșa*, revista publică fragmentul XXXIX din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (XI)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra de la Miercurea Ciuc. A participat, printre alții, Dorin Tudoran. ■ În *Fetișuri de azi*, Leonid Dimov publică esul *Scriitorul și opera*: „Devenit fetiș sau, mai bine-zis, rămas fetiș în secolul nostru cel iute, scriitorul se închistează sub un glanț de ipocrizie formală, fapt care se repercutează tocmai în scrierile sale. Acestea încep să mintă sau în cazul optim să fie doar stiharele unor fantome ale adevărului. Dintre toate fetișurile moderne cel al literatului glorificat este cel mai scârbavnic. Pentru că locul

unui ins care oferă generos o lume scoasă mirific din spuza gândurilor este luat de către un spelb veleitar gata să fure cititorului lumea potențială pe care i-a promis-o”. ■ Dinu Flămând publică reportajul *Trecerea de la o calitate la alta*. ■ În *Strada*, George Bălăiță publică reportajul *Cozi*. ■ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Un alt poem în cer și pe pământ*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 48] Radu Petrescu notează despre *Poetică târgovișteană*: „Blocuri pentru locuințe, modere așezăminte de învățământ tehnic, vaste edificii industriale, cu cele mai diverse profiluri, se întâlnesc acum pretutindeni în oraș și în jurul său, afirmând capacitatea Târgoviștei de a se înscrie în via actualitate a țării fără a pierde, în schimb, nimic, pentru că actualitate înseamnă, în cel mai înalt grad, actualizare, în sensul în care, de exemplu, un scriitor ca Paul Georgescu, atât de pasionat de actualitate, de problemele contemporaneității noastre, actualizează în finalul recent apărutei sale cărți, 3 nuvele, o variantă mai veche a tema platoniciană a banchetului, a simpozionului, aceea a festinului mortuar”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Romulus Guga, *Sărbători fericite* (C.R., 1973): „Să precizăm deci, în încheiere, că *Sărbători fericite* este un roman interesant datorită aproape exclusiv modului în care esre rezolvată problematica morală a personajului central, adolescentul Luca”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează două cărți. □ Prima aparține lui D.R. Popescu, *Vânătoarea regală* (Eminescu, 1973): „Mai mult decât în *F* și mai mult decât în toate precedentele sale scrieri, D.R. Popescu a rezistat tentației de a folosi excesiv bufoneriei sinistre sub acoperirea aspectului de carnaval tragic, sumbru și sângeros pitoresc al perspectivei de ansamblu; noul său roman impune prin sobrietate și prin caracterul de magistrală arhitectură epică, puternicul talent al scriitorului disciplinându-se și găsindu-și o expresie memorabilă. [...] *Vânătoarea regală* este marea carte a unui prozator intrat în rândul celor mai importanți creatori epici ai literaturii actuale”. □ A doua carte recenzată este semnată de Petru Popescu, *Să crești într-un an cât alții într-o zi* (Eminescu, 1973): „Romanul se încheie cu o «postfață-program», de o brutalitate naivă dar nu și inocentă, prin care prozatorii contemporani sunt considerați falși scriitori, autorul procedând la această demolare pentru a-și ridica o statuie solitară, operațiune pe care, vorba domniei-sale, (de bun stilist cum se auto-recomandă), nu o privim nici «cu revoltă», nici «cu religiozitate», fiindcă între fapte și pretenții distanța este din cale-afară de mare”. ■ Victor Atanasiu se ocupă de *Poezia Anei Blandiana*: „Ana Blandiana are un puternic talent poetic monocord, întreaga ei creație erijându-se într-un singur imn, care are un unic obiect de slavă: puritatea. Din dorința delimitării riguroase a zonelor rezultă însă și slăbiciunile estetice ale acestei lirici. Din gestul energic de a risipi confuziile (puritatea fiind stabilită în planul limbii prin enunțurile cristaline) se recurge, cum am încercat de altfel să arătăm fugitiv în cuprinsul acestui text, la repetiții, clarificări redundante etc. Oricât ar fi de multe aceste elemente care «bruiază» poezia, imnul se aude tot timpul, puternic și înfrigorat”. ■ Gelu Io-

nescu continuă să facă *Însemnări despre teatru (II)*: „Cronica dramatică îmi apare a fi, deseori, în calitate de cititor, cea mai «periculoasă» variantă a vieții unui cronicar. Aventurile ei existențiale mi se par uneori mai interesante decât cele artistice. Aș dori să citesc odată – și cu siguranță se va scrie – un roman autobiografic al unui astfel de ins curajos”. ■ În textul *Rigoare și invenție*, Dan Cristea se ocupă de poezia Ilenei Mălăncioiu: „Ca și *Către Ieronim*, ca și *Inima reginei*, *Crini pentru domnișoara mireasă* este, pe latura lui cea mai vizibilă, un basm, cu o putere de invenție mai liberă decât în cărțile anterioare. Poezia își găsește punctul de plecare în «istoria unor păpuși de piatră», care sunt, de fapt, așa-numitele pietre cu imagini, pietre miraculoase ce evocă un fond legendar străvechi. Însăși oprirea la un asemenea motiv denotă un «sistem» personal și coerent, dominat de impulsurile misterelor și corespondențelor. Piatră și viață se suprapun aici, sunt manifestările aceluiași tot, părțile la fel de semnificative ale unui întreg comun. Volumul se deschide, de altfel, cu un poem (*Răpirea*), în care o strofă definește admirabil, superior-liric, gândirea cosmogonică”. ■ În textul *Retorica în metamorfoză*, Octavian Simu se ocupă de cartea Verei Călin: „Lectura cărții Verei Călin *Omisiunea elocventă* are o intenție metodologică binevenită. Autoarea are meritul de a fi investigat un tărâm al retoricii privind stilul reductiv în opera literară, îndeosebi în proză, modalitățile lui de exprimare și eficiența mecanismului comunicării”.

● [„*Steaua*”, nr. 23] Eugen Uricaru dezbată problema necesității Romanului, fiindcă „cei mai mulți dintre romancierii contemporani nu reușesc să ofere publicului un român, publicând totuși literatură de bună calitate”, iar „un roman bun, un roman excelent se bucură de «credit», evident, rapid, eficace”, în timp ce „un volum de povestiri, un volum de povestiri excepționale, poate, cel mult, să atragă atenția publicului, a criticii, chiar, asupra posibilităților incontestabile de prozator ale autorului” (editorialul *De ce romanul?*) ■ Poezii publicate de Gabriela Melinescu, Florența Albu, Bazil Gruia. ■ Barutu T. Arghezi povestește episodul publicării în *Bilete de papagal* al pamfletului arghezian *Baroane!* și cum era cât pe ce să fie deportat cu întreaga familie în lagărul de la Dachau, la solicitarea expresă a ambasadorului Manfred Killinger. (articolul *Însemnări geneveze*, rubrica „hotare de aer”) ■ Augustin Buzura publică un fragment din romanul *Fețele tăcerii*, intitulat *Vizita rebusistului*. ■ Aurel Rău comemorează dispariția prematură a celui mai mic dintre copiii lui V. Voiculescu, Ion Voiculescu, care s-a ocupat, începând cu 1964, de manuscrisele inedite și de publicarea operei (restante) ale tatălui său (articolul *Ionică*). ■ Virgil Ardeleanu comentează, într-o lungă cronică, monografia *Hyperion. Viața lui Eminescu*, plasând-o printre nenumărate alte exegeze ce încep cu „excepționalele contribuții călinesciene” și continuă cu cele ale lui T. Vianu, Titu Maiorescu, E. Lovinescu, G. Ibrăileanu, D. Murărașu, Edgar Papu, I. Negoitescu, Augustin Z. N. Pop, I. Crețu, Octav Minar, și întrebându-se de la bun început ce mai poate aduce nou, bulversant, o altă lucrare pentru optica

tradițională în care e privită viața poetului: „Ori de câte ori ni se propune sau ni se va propune o *viață* a lui Eminescu mulți se întrebă și se vor întreba în ce măsură mai e necesară aceasta după excepționala *viață* scrisă de Călinescu”, dar „[...] *Hyperion* vol. 1, etalează certe finalități «beletristice». Cartea e aerată și se citește cu reală plăcere”. ■ Petre Pascu îl evocă pe Ion Barbu, amintindu-și de vizita făcută acasă la poet, în august 1961, și de bunăvoința d-nei Gerda Barbilian care i-a dat acces în biblioteca matematicianului ale cărui volume și dedicații vizitatorul le trece în revistă (articolul *Amintindu-ne de Ion Barbu*). ■ Petru Poantă se ocupă, în articolul *Un prețios redevabil – Cezar Baltag*, de poetul „cel mai dificil al generației sale, deși poeziile nu se refuză întru totul accesibilității, cel puțin prin rigoarea formal-muzicală”. ■ Adrian Popescu reia selecțiile critice la rubrica „poșta redacției”.

● **[„Tribuna României”, nr. 26]** Numărul este închinat Unirii. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Țara în decembrie*, text semnat T. R.: „Pătrundem în ultima lună a anului și, în așteptarea acelei clipe în care 1974 va bate la ușile noastre împodobite cu ramuri de brad, ne reglăm printr-un gest reflex cronometrele. Dar, desigur, în decembrie nu numai un astfel de gest se afirmă precum un reflex: decembrie, în plus, este luna dedicată bilanțurilor, este luna în care se zămislesc proiectele de viitor, este luna în care, prin excelență, bucuria și încrederea tuturor se hrănește din ceea ce am făcut și din ceea ce vom mai face. Apoi, decembrie mai este și luna marilor noastre izbânzi, pe care memoria și pagina fierbinte a istoriei le rețin ca înțelepte lucrări colective, desăvârșite în contul speranței înaintașilor. Ultima lună a anului debutează cu ziua de 1 decembrie, în care, urmă cu cinci decenii și jumătate, pe platoul Românilor din străvechiul oraș Alba Iulia, prin cei peste 100 000 de reprezentanți ai săi, Transilvania își afirmă voința de a se uni cu țara”. ■ Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Luna trece munții în Transilvania*. ■ În *Remember* citim *Unirea cea mare* de Constantin C. Giurescu. ■ În *Lyra* citim *Transylvania's Hora* de Vasile Alecsandri, traducerea în engleză este semnată de Leon Levițchi. ■ În *Lyra* citim versurile lui Al. Andrițoiu (*Urbea cu amintiri; Autumnală; Burg duminical*). ■ Prof. dr. Mihai Pop semnează *Un folclorist maghiar culege, în aceeași vreme cu V. Alecsandri, balada „Mioriței” într-o variantă secuiască*, varianta fiind notată de Petráš Ineze János. ■ Szász János scrie despre *Petőfi în Transilvania*, volumul semnat de Dávid Gyula și Micó Imre, apărută la Editura Kriterion: „Cartea lui Dávid și Micó, evocatoare a evenimentelor din anii 1848—1849 și a ultimelor zile ale marelui poet, a poeziei lui revoluționare, prilejuiește mult mai mult decât o simplă lectură. Ea invită conștiințele prezentului să rememoreze trecutul în perspectiva celei de a treia dimensiuni a timpului: viitorul”. ■ În secțiunea numită *Festivaluri* citim *La obârșiile poeziei*, notă semnată J-P.B., oferind detalii despre festivalul organizat de Muzeul literaturii române din București în Băbeni, în cadrul căruia s-a organizat și colocviul cu tema *Poezie populară – poezie cultă, simbioze și interferențe*, la care

au vorbit Dragoș Vrânceanu, scriitorul italian Eugenio Montale, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Eugen Jebeleanu, Ioan Alexandru, Paul Anghel, muzicologul Vasile Dinescu, Gheorghe Țârnea și folcloristul Gh. Lazăr.

3 decembrie

• [„Munca”, nr. 8099] În *Vitrina critică*, Mihai Coleșiu prezintă, într-o serie de note, *Zestrea viselor* de Emanoil Cobzalău (C.R.), *Însemnele anilor* de George Drumur (Facla) și *Zăpezi* de Ștefan Popescu (Eminescu). ■ Cu titlul „*În fulgerul unei imagini*”... se publică o prezentare a rubricii semnate de Stephan Roll, „Cuvinte”, din revista „Contemporanul”: „De mai bine de trei decenii Stephan Roll și-a rămas credincios migalei sale poetice și, citindu-i adevăratele poeme într-un vers din care sunt brodate „Cuvintele”, încerc un sentiment de neîmplinire că un volum „de autor”, care să-i cuprindă atât ciclul „Poemelor în aer liber” (1929), „Moartea vie a Eleonorei” (1930), cât și poemele mai noi, publicate sau pe care el le păstrează printre hârtiile lui cu constelații și vise nu a apărut încă. Și ar trebui. Ca să dobândim certitudine asupra valorilor poetice, să ne întregim imaginea asupra evoluției moderne a liricii noastre, și pentru a discerne non-valoarea din avalanșa de pseudo-poezie care răpește timpul, atât de scump, al lecturilor și, desigur, pentru autori de volume, spațiu tipografic”.

4 decembrie

• [„România liberă”, nr. 9055] În cadrul „Cronicii teatrale”, Radu Popescu prezintă piesa *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban, despre care notează că: „după Anouilh, după Rozov, după Françoise Sagan, și după mulți alții, Iacoban atacă, și el, tema «reîntâlnirii» [...] după ani și ani. [...] E o personalitate vioaie, luminoasă, care analizează inteligent, observă cu umor și portretizează cu mâna sigură, o lume cu dimensiuni și profunzimi destul de reduse, fapt pe care nu-l pot ascunde micile unde de lirism, amărăciune sau nostalgie cărora le cad pradă, rând pe rând, toate personajele.” Popescu a considerat, în linii mari, montarea scenică ca fiind „bună”.

• [„Scânteia”, nr. 9711] La *75 de ani de la nașterea lui Józsa Béla*, Domokos Géza publică textul omagial *Un om, un scriitor, un militant comunist*: „Jozsa Bela, figura omului care a fost, moștenirea sa literară, martiriul său revoluționar se constituie ca o tradiție scumpă epocii în care trăim, ideii al cărei chezași suntem, deoarece își capătă lumina de la farul viitorului comunist”.

5 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 9712] Citim pe prima pagină: *În spiritul colaborării și relațiilor prietenești între state, al păcii și înțelegerii internaționale, ieri a început vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii. Apar și Cuvântul președintelui Richard Nixon și Cuvântul președintelui Nico-*

lae Ceaușescu. ■ Nicolae Balotă semnează *Răspunsurile cărților la întrebările vieții*: „Unui scriitor nimic din tot ceea ce interesează omul contemporan nu-i poate fi străin. La întrebările mari ale veacului, la întrebările vieții noastre trebuie să răspundă cărțile noastre, literatura ca și arta autentică a vremii noastre. Orice înstrăinare a creatorului de experiențele esențiale ale omului contemporan dăunează creației sale. O carte care nu are nici o legătură cu problemele pe care le pune însăși existența omului din zilele noastre este o încercare sterilă, închisă în ea însăși. Or, o conștiință artistică vie nu îngăduie închiderea în cercul strimt al unei individualități. Creația înseamnă o continuă depășire de sine a artistului. Scriitorul – ca și orice artist – este o ființă care creează pentru ceilalți. [...] Așadar, răspunzând în cărțile noastre la imperioasele întrebări ale vieții, asumăm o conștiință a ecoului social pe care trebuie să-l aibă literatura, arta noastră. Numai cu o asemenea conștiință, cărțile noastre vor purta în sine valorile unei culturi – în același timp întemeiată pe tradițiile valoroase ale trecutului și pe marile eforturi constructive ale prezentului. Numai astfel, literatura noastră devine, așa cum ne cere partidul, un mod superior al educației. Căci, cum arăta secretarul general al partidului, datoria scriitorilor și artiștilor este aceea de a contribui activ la făurirea omului nou, la formarea conștiinței socialiste, la dezvoltarea umanismului socialist, a acelor virtuți morale pe care dorim să le cultivăm la fiecare cetățean și pe care poporul român le are în însăși structura sa”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 42] Un articol festivist de prima pagină: N. D. Frunteală, *Orele țării*. ■ Sunt propuse *Superlativele anului*, sugestii orientative pentru tradiționala anchetă a revistei, cu nume ca Ioan Alexandru pentru *poezie*, D.R. Popescu pentru *proză, reportaj*, Zoe Dumitrescu Bușulenga sau Adrian Marino pentru *critică și istoria literară*, Florin Mugur sau Dan Hăulică pentru *publicistică, eseuri* (remarcăm un an slab pentru roman). Ca o completare, articolul lui M. N. Rusu, *Compensații editoriale în luna decembrie*, în care sunt notate noul roman al lui Petru Popescu, *Să crești într-o zi câți alții într-un an* (“după un mult dar și complet proces deschis precedentului *Sfârșitul bahic*”), D.R. Popescu, *Vânătoarea regală*, tot la Ed. Eminescu, apoi volumul lui Paul Georgescu, *3 nuvele* (Albatros), dar și Al. Ivasiuc cu un nou roman, *Apa* (Ed. Eminescu). ■ Este semnalată și apariția cărții *Scriitorul și umbra lui* de Gaëtan Picon, în traducerea lui Viorel Grecu, prefațată Mircea Martin, Univers, „fundamente pentru o estetică a literaturii”.

6 decembrie

• [„**Munca**”, nr. 8102] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă romanul lui Romulus Guga, *Sărbători fericite*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9713] În cadrul vizitei lui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americi, aflăm că *Tovarășa Elena Ceaușescu a primit diploma de membru de onoare al Institutului American al Chimiștilor*. Eveniment este relatat de Ion Cârje, Romulus Căplescu și Constantin Alexandroaie.

● [„Albina”, nr. 49] Pe prima pagină, *Ithaca mea*, versuri de Mihai Beniuc.
■ Pagină de *Satiră și umor* (schite și versuri), semnată de Ion Gh. Arcudeanu, Andrei Croitoru, Victor Hâlmău, Stelian Filip.

● [„Orizont”, nr. 49] Petru M. Haș pune întrebările într-un interviu cu Mircea Tomuș, critic și istoric literar, redactor șef al revistei *Transilvania* din care extragem câteva idei: „ – *Care este rostul și șansa istoriei literare, după opinia conducătorului unui asemenea curs și a istoricului literar, în câmpul informațional ce proliferază atât de rapid și de divers?* – Istoria literară trebuie să dea o dimensiune creatoare și cu valoare de actualitate sau exemplaritate trecutului nostru literar. Condiționez prestația istoricului literar de originalitatea rezultatelor, de șansa încadrărilor în termenii problematicii literare actuale. [...] Dacă au fost generații care, din punct de vedere intelectual, au crescut la școala poeziei lui Eminescu, să zicem, altele la cea a romanului lui Teodoreanu, de ce n-am spera ca una din viitoarele generații să se formeze la școala unei istorii literare de factura complexă, pasionată în dezbateri, sensibilă în expresie, așa cum o practică unii din istoricii literari pe care-i invidiez. – *Vreți să exemplificați?* – Matei Călinescu, Mircea Zăciu, N. Balotă, Ovidiu Cotruș, Manolescu.... – *Cum definiți critica pe care o faceți?* – Prin critica pe care o fac încerc să intru în specificul literaturii abordate. Dacă accesul presupune anumite dificultăți, el poate fi întârziat prin digresiune. Manolescu a observat lipsa de decizie în exprimarea judecății de valoare. Cred că, de fapt, era vorba de dificultatea receptării unui anumit specific, dar, de cele mai multe ori, tocmai demersurile necesare pentru înfrângerea acestor dificultăți succesive exprimă sau pot exprima, condiția particulară a acestui specific”. ■ C. Ungureanu abordează scrierea metaliterară, în șase volume, a contestării și contestatului autor Eugen Barbu, *Caietele Princepelui*, II (Editura Eminescu, 1973), din a cărui luare de poziție aflăm: „Bănuiala superficială ar fi ca Eugen Barbu e un sadic, ținând cu tot dinadinsul să-și terorizeze primii comentatori și contestatari ai cărții, prea grăbiți (eufemism) spre a cerceta romanul în adânc. Operațiunea într-adevăr ar fi sadică, fiindcă ce rost ar avea, de pildă, să-i pui, ani de-a rândul, în față, unui Valeriu Cristea, dovezile absolute ale incompetenței, când e cunoscuta frivolitatea opțiunilor sale? (La vremea, nu depărtată de noi a apariției *Princepelui*, V. Cristea îi iubea, cu obstinație, în articole poluate de metafore, pe onirici: azi, cu același cabalac metaforic, s-a aciuat strategic lângă prozele unui Mihai Giugariu, declarat – nu se știe din ce pricini – model de realism) Deci nu sadice sunt *Caietele Princepelui* și nu (de pildă) incompetența muștrătoare a lui Valeriu Cristea e în cauză”. ■ Lucian Alexiu sondează proza și temele romantice din universul lui Haralambie Țugui, propus la „profiluri literare”. ■ La rubrica „cartea străină”, Margareta Gyurcsik analizează romanul lui Pinget, *Graal-Pirat*, care „la o primă citire, romanul (apărut în 1956, în plină epocă de glorie a *Noului Roman* francez) pare o aglomerare de tehnici narative, mergând de la Voltaire și Diderot, via Balzac,

până la Robbe-Grillet. În realitate însă, Pinget parodiază tehnicile cele mai diverse cu verva și ironia care-i sunt specifice [...] .” ■ Șerban Foarță își etalează verva lingvistică la rubrica „efigii”, punând în relief poezia lui Dușan Petrovici „o poezie descriptivă, de notație (însă la modul Trakl..., Ungaretti...) cea evocând o lume – lăuntrică– violentă” (*Debutul lui Dușan Petrovici*). ■ Tot despre Eugen Barbu, mai precis despre *Princepele*, psalmodiază critic într-un lung articol laudativ Ion Lotreanu (*Poezia Princepelui*).

● [„**România literară**”, nr. 49] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Un cântec roz*), Ana Blandiana (*Istoria mea*), Gellu Naum (*Purtătorul de lance; Căldura glaciară; Numărul de ciocniri cu peretele; Când se apropia*), Ioanid Romanescu (*Cu emoția și bucuria unei mulțimi; Nouăsprezece octombrie; Ascultați-mă; Scuză; *; Cântec frumos; Marele Oblic; Acela; Două zile într-o noapte*). ■ Citim *Epistolele unei poete: Emily Dickinson*, care apar cu o notă semnată de Veronica Porumbacu. ■ În *Antologia poeziei*, printre altele, citim poezia *Alunec* de Gabriel Chifu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Întâlnire*: „Cu infinită emoție am urmărit alaltăieri seara pe micul ecran spectacolul cu piesa lui G. Călinescu, *Ludovic al XIX-lea*”. ■ Valeriu Cristea scrie despre *Dimensiunea criticii*: „Care este literatura ce poate constitui obiectul criticii? Aceea, desigur, care se formează și se dezvoltă sub ochii noștri și care, tocmai pentru că reprezintă un proces în curs de desfășurare, de lentă și uneori incertă degajare a direcțiilor de evoluție și stratificare a valorilor, trebuie să stea în focarul atenției criticii. Dar nu numai ea. Pentru a situa noile serii de opere și de scriitori într-o perspectivă organică revelatoare, critica simte nevoia firească a distanțării în timp, a reîntoarcerii la clasici. De asemenea, stabilirea valorii reale a unui scriitor implică includerea sa în contextul literaturii universale. [...] Concepția despre critică a unor scriitori a devenit de la o vreme destul de transparentă; ei s-au obișnuit (sau au fost obișnuiți) să vadă în critica literară un fel de serviciu auxiliar al creației lor, o agenție de reclamă și difuzare a operelor pe care le produc. Evident, profesiune umilă prin vocație, critica face și trebuie să facă și acest lucru: ea răspândește, difuzează, consacră operele. Dar nu poate fi redusă la atât. Pentru tipul de scriitor la care ne referim, ce se însuflețește în câteva prea distante, din păcate, oaze, născute, toate, din sursele vitale pe care le reprezintă chiar propriile sale opere. În chipul cel mai sincer, scriitorului i se pare atunci că, în intervalele ce separă articolele ce i se consacră, scrisul criticului devine plat, neinteresant, plicticos, stupid. Îl agasează, îndispune, irită faptul că, prin însăși condiția sa, criticul scrie și despre alții, Exagerând (cât oare?), am putea spune că toată activitatea criticului care nu se raportează direct la el, unui asemenea scriitor i se pare o regretabilă evaziune. E cert că uneori scriitorii își pierd răbdarea. Cea mai bună replică a criticului e de a arăta, continuând să le comenteze cu seninătate cărțile, că știe să și-o păstreze pe a sa”. ■ În *Resursele analizei* G. Dimisianu scrie despre volumul *Deruta* de Virgil Duda: „Analismul poate prea laborios, poate prea stăruitor

câteodată în detalii pulverizatoare, dar atât de substanțial totuși, al noilor serii de prozatori realiști, printre care și Virgil Duda, se revendică de la aceste convingeri”. ■ D. Micu scrie despre *Poetul Alexandru Vițianu*, notând apariția culegerii de poezii *Suprema undă*: „Precum se vede, la șaizeci și trei de ani de la întâiul debut, pe care Arghezi îl găsea «remarcabil», «nonagenarul în devenire» (cum îl numește pe Alexandru Vițianu prefațatorul *Supremei unde*: M. G.) redebutează sub auspicii bine vestitoare”. ■ În rubrica *Opinii* citim *Filonul tragic* de Ion Lăncrăjan: „Pentru literatură, mai ales, pentru proză, dar și pentru teatru, evidențierea acestui filon poate fi de real folos, în consens cu epoca, desigur, nu prin negarea noilor împrejurări, ci printr-o racordare firească și cât mai convingătoare a acestor împrejurări la înclinațiile acestea temperamentale, pe cât de profunde pe atât de vechi. Nu se pune problema, bineînțeles, de a deveni, toți, tragicieni, avem sau nu avem vocația tragicului, suntem sau nu suntem capabili de a face asemenea sondaje. Problema e, cum și spuneam de altfel, nu de a nu supralicita, ci de a evidenția ceea ce a fost, pe nedrept, ținut în umbră, răbufnind rar și pe spații mici în planul cel mare al desfășurării literaturii noastre, având în realitate o continuitate dintre cele mai puternice în planul strict al desfășurării noastre”. ■ În *Ochiul magic* apare *Evidența confuziei* de Eugen Simion: „La dialogul publicat de Valeriu Cristea și de mine în «Era socialistă» (nr. 22, 1973), sub titlul *Spiritul critic în critica literară* răspunde în «Lucefărul» din 1 decembrie a. c. tov. Virgil Teodorescu, redactorșef al revistei, într-un lung articol intitulat: *Evidența inadvertenței*. Că răspunde era de așteptat. Vor mai răspunde, probabil, și alți autori, redactori care se recunosc în obiecțiile făcute acolo. Ceea ce este surprinzător și mă obligă să intervin în presă este modul în care semnatarul articolului înțelege să facă polemică. [...] Răspunzând, acum, la obiecțiile care, într-adevăr, mă privesc, precizez: 1. Subscriu și azi sub fraza scrisă în 1965 în revista «Steaua»; «Controlul literaturii a trecut cu câteva excepții în seama tinerilor critici». Fraza nu intenționa să jignească pe nimeni și nici să nedreptățească pe cineva. Formula *câteva excepții* viza pe cei câțiva critici din generațiile precedente, care mai făceau critică la zi. [...] Cât despre *tinerii critici* este o eroare să se creadă că eu aș împiedica prin ceva afirmarea lor. Mai întâi că mă simt solidar cu ei și chiar (deși tov. Teodorescu crede altceva) mă consider ca făcând parte din aceeași generație cu ei. [...] Discuția despre *control* este în afară de problemă. Nu e deloc vina mea că tov. Virgil Teodorescu dă termenului alt sens. 2. Autorul articolului *Evidența inadvertenței* vorbește cu insistență despre trecutul meu, despre *vremurile bune ale trecutelor* (mele) *campanii*, despre *epoca mea de aur* etc., face, cu un cuvânt, o descindere în biografia mea critică, întinsă totuși pe numai 10 ani. Accept. dacă domnia sa este de acord, o discuție mai coerentă pe tema creației. [...] 3. Tov. Virgil Teodorescu vorbește, într-un context cam confuz, de *rubrici* și de niște indivizi care vânează aceste rubrici («cu de-a sillea»). E vorba, dacă înțeleg corect, de revista «Lucefărul». Nu cunosc pe acei

autori care se bat să capete rubrici personale în «Lucefărul». În ceea ce mă privește, n-am solicitat și nici nu întrevăd posibilitatea de a solicita în viitor o rubrică la această revistă. Din lipsă de timp și, cum se spune, nepotrivire de caracter. Tot poetul Virgil Teodorescu, vorbind de revistele din provincie, condamnă pe acei autori lacomi care își împart marfa lor la toate publicațiile. Foarte justă observație. Într-adevăr, e detestabil spectacolul pe care îl oferă grafomanii, dezamăgitoare este imaginea prozatorului, poetului, criticului care publică în toate revistele, apare la radio, la televiziune oriunde și oricând, dispus să scrie despre orice cu seninătate și grație. Mă tem însă din nou că poetul Virgil Teodorescu a intrat într-un câmp primejdios de iluzii. Domnia Sa este redactorul-șef al «Lucefărului» dar publică, frecvent, și la alte reviste. Unii spun chiar că publică în toate revistele patriei, și foarte des. Eu însumi răsfoind revistele din Capitală și din provincie, ascultând radio-ul și privind la televizor, am întâlnit adesea numele său. Dar se poate să fie o iluzie, se poate să mă înșel. 4. Contradicția semnalată de tov. Virgil Teodorescu nu este chiar o contradicție. Am afirmat (și reafirm) că generația nouă de critici este «o generație strălucită». Și tot eu am afirmat, adevărat, referindu-mă la toată critică, nu numai la cea tânără, că «foarte puțini au înțeles exemplul și valoarea criticii noi. Am sentimentul că în multe cazuri criticul român trăiește într-un fel de preistorie a criticii, că rareori el pătrunde la ceea ce un critic numea subteranele opere»... Am scris exact ceea ce am gândit, nu-i nici o eroare la mijloc și nici o intenție de a vexa (cum crede tov. Virgil Teodorescu) pe criticii înzestrați care se exprimă azi. Apar, într-adevăr, articole, ce lasă impresia că ne aflăm încă într-o fază culturală a criticii, faza confuziei de valori și a limbajului nediferențiat. Dar să admitem că este o contradicție. Sunt și erori mai grave la viața unui om”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Suferințele imaginației*, o cronică literară la romanul *Așteptare* de Maria Luiza Cristescu, C.R., 1973: „Romanciera nu stă cu picioarele pe pământ și romanelor ei le lipsește un mai solid teren de referință; sociologic, lumea zugrăvită se constituie greu sau deloc și, oricum într-un plan secundar. Prozatoarei îi reușește în schimb (și ideea aceea din ce a publicat până azi, nuvelele din *Castelul vrăjitoarelor* mi se par lucrul cel mai original) tot ce ține de un univers sufletesc difuz, visul, fantezia lirică, sugestia de atmosferă, descrierea sau evocarea unor locuri și împrejurări învăluite de poezia amintirii. *Așteptare* conținea materie pentru un interesant roman”. ■ Citim recenzii: ■ George Muntean scrie despre volumul *Prin Europa* de Iosif Constantin Drăgan, Editura Eminescu, 1973: „Această impresie de întreg și infisurabil e una dintre cele mai durabile, de altfel, făcând ca în această perspectivă volumele viitoare ale acestui cuprinzător document uman și social să fie așteptat de pe acum cu real interes”. ■ Lucian Raicu semnează *Lirism și autenticitate*, o prezentare a volumului *Crini pentru domnișoara mireasă* de Ileana Mălăncioiu, C.R., 1972: „Dincolo de serii și generații literare, Ileana Mălăncioiu este o voce lirică de excepționa-

lă autenticitate”. ■ Sorin Titel scrie despre *Un roman ambițios*, o prezentare la *Alergie* de Genoveva Logan, Editura C.R., 1973: „În ciuda obiecțiilor pe care le-am făcut, rămân multe pagini în această carte care anunță un prozator ambițios, un prozator care evită drumurile supercarosabile, gata să se războiască (și sperăm să învingă) cu dificultățile unei proze «complicate»”.

■ Florentin Popescu scrie despre *Civica* de Pop Simion, Albatros, 1973: „Rezultat al unei bogate și interesante experiențe de viață a unuia dintre cei mai apreciați autori ai generației de mijloc, cartea lui Pop Simion – deopotrivă confesiune, profesiune de credință și meditație despre rosturile scriitorului-cetățean – se citește cu interes”.

■ În *Fragment și viziune critică* Mircea Iorgulescu recenzează *Modalități lirice contemporane* de Petru Poantă, Dacia, 1973: „Vocația deosebită a lui Petru Poantă, înzestrarea sa în ordinea sensibilității și a expresiei critice sunt incontestabile; cartea de față o demonstrează; dar viciile de construcție, absența unor mari (și «simple») idei directoare creează impresia de frumoasă inutilitate a unui lan de flori rare”.

■ Laurențiu Ulici semnează *O atitudine critică* în rubrica sa *Prima verba*, o prezentare a volumului *Disocieri* de Al. Andriescu, Junimea: „Fără să reușească un tablou cât de cât unitar asupra literaturii contemporane (cum s-ar deduce din faptul că majoritatea textelor are ca obiect opere și autori de azi), de altminteri nici nu cred să-și fi propus asta fiindcă selecția nu pare să fi onorat niște criterii, oricare ar fi ele, cartea lui Al. Andriescu propune nu atât o sumă de judecăți critice cât o atitudine critică ale cărei trăsături definitorii se arată a fi, cel puțin deocamdată, obiectivitatea, efortul într-o exactitate și tonul superior didactic”.

■ Al. Piru publică *Note despre Marcel Breslașu*, notând apariția volumului postum de *Versuri*, la Minerva, 1973.

■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* sunt prezentate proiectele literare la care lucrează Paul Everac, Georgeta Mircea Cancicov, Virgil Carianopol, Vasile Netea, Nicolae Jianu, Mihai Sin, Gheorghe Grigurcu, Ion Potopin.

■ Aflăm de decesul lui *Darvas Jozsef*, președintele Uniunii Scriitorilor Maghiari. Este publicată și *Telegramă către Uniunea Scriitorilor Maghiari*, semnată de acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România.

■ *Ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor*: „În prezența acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România, marți, 4 decembrie 1973, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii. Au fost prezenți următorii membri ai Biroului: acad. Geo Bogza, Radu Boureanu, Constantin Chiriță, Ov. S. Crohmălniceanu, Ștefan Aug. Doinaș, Domokos Géza, Geo Dumitrescu, Laurențiu Fulga, Ion Hobana, Eugen Jebeleanu, Horia Lovinescu, Aurel Martin, Romul Munteanu, Fănuș Neagu, Ioanichie Olteanu, Titus Popovici, Marin Preda, Nichita Stănescu, Szász János, Virgil Teodorescu. Au mai participat, ca invitați, tovarășii: Vasile Nicolescu, director în C.C.E.S., Valeriu Bucuroiu, instructor al secției organizatorice din C.C. al P.C.R., Anghel Dumbrăveanu, Mircea Radu Iacoban și Dan Tărchilă, secretari ai Asociațiilor de scriitori din

Timișoara, Iași, respectiv Brașov, Ion Horea, Majtényi Erik și Sânziana Pop, membri ai comitetului Fondului Literar, Traian Iancu, director administrativ al Uniunii Scriitorilor. Informat despre încetarea din viață a președintelui Uniunii Scriitorilor din R. P. Ungară, Darvas Jozsef, Biroul a omagiat personalitatea celui dispărut și a păstrat un moment de reculegere în memoria lui. Biroul a dezbătut, apoi, asupra noului regulament de funcționare a Fondului Literar al Scriitorilor; a hotărât convocarea Consiliului Uniunii Scriitorilor pentru ziua de 21 decembrie 1973 și a aprobat ordinea de zi respectivă; a rezolvat unele probleme organizatorice și curente”. ■ *Adunarea generală a Asociației Scriitorilor din Timișoara*: „Luni, 3 decembrie 1973, a avut loc Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Timișoara. Au fost prezenți tovarășii Radu Bădilă, șeful secției de propagandă a Comitetului județean P. C. R. – Timiș, Lucia Zamfir, vicepreședintă a Comitetului județean – Timiș pentru cultură și educație socialistă, Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor din R. S. România, Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor, membri titulari și stagiați ai Asociației, reprezentanți ai unor instituții de cultură din Timișoara. Poetul Anghel Dumbrăveanu, secretar al Asociației, a prezentat darea de seamă asupra activității Comitetului de conducere al Asociației pe anul 1973, iar criticul Cornel Ungureanu a făcut o informare despre participarea membrilor Asociației, prin mijlocirea cărții cuprinsă în planurile editoriale, în cinstirea anului jubiliar 1973. La discuțiile ce s-au purtat pe marginea acestor două documente, au participat scriitorii: Andreas Lillin, Ovidiu Cotruș, Laurențiu Cerneț, Alexandra Indrieș, Ion Marin Almăjan, Sofia Arean, Izsak Laszlo, Damian Ureche, Ovidiu Șurianu, Ion Stoaia Udrea, N. D. Pârvu, Dușan Petrovici, Ion Arieșanu (redactor șef al revistei «Orizont»), Al. Jebeleanu, Ion Velican, Traian Liviu Birăescu, Simion Dima (director al editurii «Flacăra»), Traian Iancu, Szász János, Anghel Dumbrăveanu. Lucrările Adunării generale a Asociației scriitorilor din Timișoara au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România”. ■ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „Președintele Uniunii Scriitorilor, acad. Zaharia Stancu, a primit la sediul Uniunii pe criticul sovietic Vladimir Piskunov; de asemenea, pe scriitorul Richard Swartz, redactor la cotidianul suedez «Svenska Dagbladet» din Stockholm, căruia i-a acordat un interviu cu privire la organizarea și funcționarea Uniunii Scriitorilor. * Împlinirea a 150 de ani de la moartea lui Gheorghe Lazăr, eveniment înscris în calendarul U.N.E.S.C.O. pe anul 1973, a fost comemorată la Ateneul Român în cadrul unei manifestări organizate de Uniunea Scriitorilor în colaborare cu Universitatea Populară București. Acad. Mihai Beniuc, prof. dr. Alexandru Dima și prof. dr. Vasile Netea au reliefat complexa personalitate a cărturarului român. În continuare, a avut loc un recital de poezie patriotică la care și-au dat concursul: Al. Andrițoiu, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Ana Blandiana, Radu Cârneli, Mihai Gavril. Ion Horea, Gheorghe Istrate, Ștefan Popescu, Victor Tulbure, Lucian Valea, Dragoș Vicol și Vasile Zamfir”. ■ În *Cartea*

străină citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Bietul, eroicul Vauvenargues*, o prezentare a volumului *Maxime și reflecții* de Vauvenargues. ■ Cristian Unteanu notează apariția volumului *Asemenea unui frate* de Vercors, Ed. Vercors et Pion, 1973. ■ Revista comemorează pe Martha Bibescu: „Scriitoarea Martha Bibescu a decedat miercuri, 28 noiembrie a. c., la Paris. Funeraliile au avut loc marți, 1 decembrie, la St. Louis en l’Ile, iar inhumarea la Menard in Loire et Seine”. Citim texte omagiale semnate de Șerban Cioculescu și *45 Quai de Bourbon* de Elena V. Firoiu, precum și textul „... o scriitoare de primul rang...” de Mihail Sadoveanu, text scris în 1938. ■ Ion Manea trimite o *Scrioare din SUA* intitulată *Chicago – peisaj artistic*.

● [„**Tribuna**”, nr. 49] Număr apărut după Ziua Națională, așa că multe dintre articole vor avea încărcătură folclorică și naționalistă ■ În *Cronică literară* – Victor Felea scrie o recenzie pentru cartea de eseuri *Ieșirea din labirint...* (Eminescu, 1972) de Dumitru Popescu. ■ *Bivuac*: Mircea Zăciu despre „micul memorial de călătorie *Rapid Constantinopol-Bioram*” a lui Camil Petrescu; ■ Liviu Petrescu despre *America* lui Kafka, acestea analizează personajul Karl Rossmann; ■ continuarea anchetei *Ce traducem, cum traducem?*, răspund Mihai Beniuc și Kiss Jenő; ■ Continuarea discuției de la *Masa rotundă* despre *Condiția umană* de Nicolae Mărgineanu; ■ *Meridian*: interviu cu Ion Druță – *Pentru mine a face literatură sau a face teatru este un fel de a trăi*.

7 decembrie

● [„**Munca**”, nr. 8103] În rubrica *Punct*, cu titlul *Mă revendic de la critica activă, promptă*, revista publică un scurt interviu cu Mircea Zăciu. Acesta răspunde la întrebări legate de „tipul de critică de la care acesta se revendică” („Nu cred în conceptul de „critică universitară”, deși el este vehiculat de mai multă vreme la noi. Împrumutat de la critica franceză, unde are o justificare, prin tradiție și acoperire în personalități și opere ce exprimă un climat și un spirit „universitar”, la noi termenul nu face decât să indice, prin opoziție, o critică mai pedantă, cu apetituri de erudiție, exprimată printr-un „aparatur științific”, sprijinită pe o mai întinsă lectură și deci mai puțin originală, mai timorată în judecăți de valoare proprii, eclectică și compilativă. [...] Nu mai puțin fals mi se pare celălalt concept, de critică „foiletonistă”, inventat de unii pedanți care vroiau să ia în zeflema pe autorii de cronici, foiletoane critice, articole, eseuri etc. din publicistica noastră curentă. Numai în imaginația bolnavă de savantlâcul sterp termenul „foiletonist” e infamant. [...] Critica nu se poate concepe în afara participării vii, active, la fenomenul literar curent, contemporan”), discută „care este explicația resurecției spiritului critic” la Cluj, dacă crede în „modalitatea eseistică a criticii” („Este singura modalitate modernă, funcțională, adecvată nevoilor unei literaturi în plin dinamism. Și singura care rămâne creatoare, probând talentul critic.”), despre care este „rostul istoriei literare în peisajul literaturii actuale” („Suntem astăzi mai mult ca oricând so-

lidari cu trecutul nostru literar. Avem o conștiință mai limpede a valorilor majore ale acestui trecut. Ca atare, există o solidaritate între istoria literară și prezentul literar, creația contemporană. De aceea nu concep o istorie literară închisată în cercetarea factologică, moartă, fără conștiința că citim azi, cu ochii prezentului socialist, operele trecutului, le apreciem, le analizăm, le gustăm din această perspectivă. Fără o fuziune prezent-trecut socialist, această disciplină nu de decît un soi de „gablonz”, un magazin de mărunțișuri.”). ■ Scurtă prezentare a Expoziției cărții românești de la Belgrad, organizată de editura „Nolit” și de Secretariatul pentru cultură al R.S. Serbia.

● [„Scânteia”, nr. 9714] Titus Popovici publică *Eseu despre eseuri*, „însemnări pe marginea volumului *Leșirea din labirint* de Dumitru Popescu”, volum apărut la Editura Eminescu: „La închiderea acestei cărți, foarte bine articulată, am simțit lipsa unui eseu despre una din componentele esențiale ale lumii de totdeauna și ale lumii de azi îndeosebi: proiecția în artă a marilor căutări și a marilor întrebări. În arta noastră socialistă. [...] Sunt necesare o reală vocație eseistică și curaj scriitoricesc să simți nevoia de-a face să răsunе timbrul tău personal, să împărtășești rodul frământărilor tale cele mai intime, asupra unor probleme pe care o judecată grăbită sau sofisticată le-ar putea cataloga drept «banale». În fond, ele sunt comune tuturor, ca nașterea, dragostea, moartea: teme eterne asupra cărora omul se apleacă în necurmatul său proces de autodescoperire. Nici un moment n-am avut sentimentul că autorul caută o «originalitate» cu orice preț. Nici că își încifrează gândurile pentru a părea... mai adânci. Formulările lui Dumitru Popescu, chiar cele mai izbutite artistic, au sunetul limpede al meditației lucide, îmbinată cu angajarea partinică. Dacă o carte îndeamnă la meditație, dacă te obligă să-ți pui și tu, cititor, aceleași întrebări și să încerci a căuta un răspuns al tău, înseamnă că este necesară. E destinul pe care i-l prevăd”.

● [„Contemporanul”, nr. 50] Redacția revistei meditează la *Momentul progresului*: „Realizarea esențelor calitative constituie momentele de încununare a oricărei mișcări progresive, îndemnul de a descătușa mai devreme esența calitativă semnifică grăbirea ascensiunii noastre către nivelul statelor celor mai dezvoltate economicește și în această tenace și nobilă ofensivă a calității există infinite modalități de a ne aduce contribuția, fiecare, fie că lucrăm direct asupra materiei inerte, fie că-i modelăm pe modelatorii acestei materii înșiși”. ■ Mircea Mancaș reflectează la *Realism și autenticitate*: „Nu trebuie să uităm că structura literară a operei e o sinteză originală – rezultat al prelucrării artistice a materialului de viață concretă, reală, efectuată grație actului de transpunere a realității în imaginea poetică ce atestă valoarea literară. De aceea, autenticitatea creației artistice implică efortul de înțelegere și exprimare superioară a lumii obiective, cu acel sentiment de responsabilitate și rară profesionalitate a talentului deschis spre marile perspective ale contemporaneității”. ■ De volumul de versuri al lui Ion Brad, *Noapte de privighetori*, se

ocupă Dragoș Vrânceanu: „Versurile lui Ion Brad au culoarea proaspătă a florilor care cresc sub stânci, a florilor de munte. Suntem în fața unei poezii totodată organice și suave, care este în posesia fertilității rapsodice. La Ion Brad, aproape rapsodia este egală cu poezia, chiar în cazurile de psihologism, când îmbracă din această cauză un veșmânt de puritate clară, fără urmă de ambiguitate, de amestec de senzații insolite. [...] În ciclul *Sora soarelui*, rapsodia lui Ion Brad îmbracă însăși trupul țării, contemplarea istoriei îl face să vadă, în ființa naturii «cum crește eroic, gorunul», identificând spectacolul pădurilor și câmpiilor cu al marilor evenimente și zbuciume învinse”. ■ Studiul lui Aurel Petrescu, *Opera lui Camil Petrescu* este analizat de Dumitru Micu: „Intitulată *Opera lui Camil Petrescu*, aceasta e, în fapt, o compactă monografie, ce debutează cu o schiță biografică, spre a cerceta apoi cu minuție întreaga activitate a scriitorului: lirică, dramatică, epică, critică, publicistică, acest din urmă compartiment incluzând atât colaborarea cu periodice cât și conducerea de publicații. Lucrarea impune înaintea de orice prin vastitatea și diversitatea informației: vrând să întocmească dosarul complet al fiecărei opere, monografistul comunică date privind procesul elaborării, sursele documentării, stabilește influențe și filiații”.

● [„Cronica”, nr. 49] Numărul se deschide cu articolul lui Mircea Mancaș, intitulat *Dimensiunea social-educativă a teatrului*: „Înarmat cu pricipiile ideologiei revoluționare și a principiilor (sic!) esteticii științifice a zilelor noastre, informat asupra mutațiilor culturale pe linia interpretării dialectice a procesului de dezvoltare a societății, posesor al datelor istoriei teatrului și ale evoluției gândirii teatrale, tineretul erei socialiste are la dispoziție instrumentul de înțelegere și valorificare a manifestărilor teatrului pe plan istoric și contemporan”. ■ „Prințul lui Florin Mugur nu poate fi nici în acest volum altul decât «sweet prince» al lui Shakespeare, stimulând imaginația febrilă a poetului care, printr-un subtil transfer de planuri, trece de la meditația hamletiană la meditația asupra condiției artistului”, consideră Liviu Leonte în cronică la volumul *Cartea prințului* (C.R.). ■ Const. Ciopraga schițează *Un profil de poet: Nicolae Țațomir*, observând că destinul liricii acestuia din ultimele patru decenii „stă sub semnul aspirațiilor către «geometria» versului”. ■ *Grindina*, povestire de Grigore Ilisei. ■ „După un eșec lamentabil cu un roman social apărut în 1963 – scrie Zaharia Sângeorzan în articolul *O reconstituire mediocră* – Mihail Diaconescu ne oferă în *Culorile sângelui* (C.R., 1973) un mediocrul roman istoric”. ■ Mihai Drăgan semnează *Note la un debut*, „un debut întotdeauna promițător”, acela al poetului băcăuan Octavian Voicu, cu volumul *Ce întemeiază privighetoarea* (Junimea, 1973). ■ Grupaj poetic semnat Ion Chiriac, precum și versuri răzlețe de Emil Brumar, Tamara Pintilie, Dan Angheliescu. ■ Din lirica americană traduc D. Marian, Ștefan Colibaba, Anatol Ghermanschi și Florica Popovici. ■ Al. Dima salută inițiativa UNESCO de a sărbători trei evenimente culturale românești: tricentenarul nașterii lui Dimitrie

Cantemir, 150 de ani de la moartea lui Gheorghe Lazăr și centenarul nașterii lui Ovid Densusianu, urmărind trăsăturile eligibile comune, între care se numără caracterul enciclopedic și cel consecvent militant al operelor acestora.

■ *Fondul Cantemir la biblioteca universitară „Mihai Eminescu”* este subiectul articolului semnat de M. Bordeianu, o trecere în revistă, de la *a* la *j*, a manuscriselor existente, între care *Descrierea Moldovei* (diverse ediții în mai multe limbi), *Divanul*, *Istoria Ieroglifică* ș.a. ■ În rubrica *Moment*, în nota intitulată *Faurul aburit*, N. Irimescu semnaleză articolul lui Al. Oprea (din „Manuscriptum”, nr. 4) care demolează mitul unui Sadoveanu „aflat în perpetuă stare de grație a creației”. ■ În cadrul aceleiași rubrici, Barbu Brezianu (în *Perseverare...*) ia atitudine față de „grosolanele neadevăruri” ce apar de la o vreme în presa românească, referitoare nu atât la opera lui Brâncuși, cât la „împrejurări minore și ne semnificative”, cum ar fi, de astă dată, reconstituirea atelierelor sculptorului la Craiova. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după lucrări ale sculptorului american Alexander Calder.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 157]** Este publicat un poem „celebru” de Adrian Păunescu: *Repetabila povară*. ■ În rubrica sa *Caiete*, Eugen Barbu semnaleză toate „influențele” suferite de Eminescu de-a lungul creațiilor sale, conform *Operei lui Eminescu* de G. Călinescu. ■ La rubrica de carte străină, Romul Munteanu atrage atenția asupra lui Freud și a *psihanalizei literare*. ■ O cronică dramatică de Dinu Săraru, despre *Noile suferințe ale tânărului Werther*, la Bulandra, unde Liviu Ciulei a fost numit, „cum se și cuvenea”, Prim regizor artistic. ■ Virgil Dan semnaleză, în *Cronică de librărie*, traducerea în română a lui Paul Celan, realizată de Nina Cassian și Petre Solomon. ■ Cronică literară a lui Emil Manu se ocupă de volumul lui Horia Zili-eru, *Orfeu plângând-o pe Euridice* (o selecție din poezia lui erotică). ■ Despre „urieșescul” la Eminescu, în *Sentimentul colosalului* de D. Mutașcu, note pe marginea *Avatarilor faraonului Tla*. ■ A. Beldeanu se referă la maturizarea unui critic, Piru, „un didactic înăscut” ce adună în cele 2 volume din *Varia (Preciziuni și controverse* respectiv *Studii și observații critice*) „excelente fascicule de interpretare pentru ceea ce numim o *critică a criticii*”. ■ Problema *Traducerilor* este dezbătută de Aurel Dragoș Munteanu, amintind că, în afară de două excepții aflate cu temele „la zi” (revista „Secolul XX”, Univers), nu ne putem lăuda în acest domeniu cu o racordare la toți autorii momentului din lume: „Mi se pare că acceptăm prea ușor echivalențe neelaborate, ca și oarecare dezorientare în privința culturilor mai puțin cunoscute. Europocentrismul reprezintă un concept depășit, lipsit de viabilitate, iar conștiința actuală trebuie să se îndrepte către noi orizonturi... Din păcate, de cele mai multe ori, ne oprim la formule istoricizate, studiate mai ales în cercurile academice, fără a urmări pulsul actual al literaturii respective. Un exemplu edificator este oferit de literatura americană, unde ne-am cantonat la cea dintâi generație de romancieri de după primul război mondial... deși între timp s-a născut o nouă lume, cu o altă literatură, mai apropiată de sensibilitatea noastră”.

8 decembrie

• [„**Munca**”, nr. 8104] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate, printre alții, de Ilie Tudora.

• [„**România liberă**”, nr. 9059] Ion Dodu Bălan analizează *Noapte cu privighetori*, de Ion Brad, pe care îl consideră ca fiind „unul dintre cele mai bune volume, de o subliniată maturitate, capabil să marcheze un punct înalt în traiectoria evoluției sale artistice și să nuanțeze, dintr-o perspectivă modernă, istoria unor motive poetice tradiționale care au fecundat în câmpul literelor române o producție lirică de o deosebită valoare.”. ■ Ion Țugui prezintă succint cartea „de călătorie” a lui Constantin Vișan, *Dorul zăpezii*, apreciind pozitiv „sensibilitatea autorului, impresiile dintr-un itinerar, de altfel, generos” și considerând că este o carte „care se citește cu interes și cu folos”.

• [„**Flacăra**”, nr. 50] Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea Xxa textului său memorialistic, intitulată *Am fost de mic politic*. ■ Cu titlul *Timoleon Pisani*, revista publică fragmentul XL din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Strada*, George Bălăiță publică reportajul *Păcălit*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (12 și 13)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, aceasta fiind dedicată lui Geo Dumitrescu. Au participat, printre alții, Sabin Bălașa și Dinu Săraru. ■ Revista publică *Elegie* de Ilie M. Stan și *...cu muzica eternă* de Teodor Vasilache. ■ Adrian Păunescu, în *Serial Flacăra*, anunță inițierea publicării «Memoriilor» fostului antrenor al Naționalei, Angelo Niculescu.

• [„**Luceafărul**”, an XVI, nr. 49] Reanalizând opera lui Ion Pillat, Ov. S. Crohmălniceanu observă cum „în evoluția sa de la chitonism la clasicism, Pillat descoperă poezia fantezistă. [...] îl surprindem celebrând cu aceeași ironie blândă și resemnată satisfacțiile vieții petrecute departe de agitația Capitalei. Ele constă în plăcerea de a duce o existență bucolică, de a putea scrie versuri «minore» și de a le citi prietenilor la un pahar cu vin. Chtonică, pentru că are, cum s-a spus, „le cult du terroir”, această lirică este în esență virgiliană și horatiană. Nota diferențială i-o dă doar dezvăluirea glumeată în fața cititorului a „bucătăriei” actului poetic”. □ Recenzând volumul de studii și eseuri critice al lui Valeriu Râpeanu, Nicolae Balotă comentează o afirmație a acestuia: „autorul definindu-și condiția scrie: „Criticul este un om lucid, el va trebui să-și cenzureze emoția, el nu poate avea lacrimi în ochi, lui nu-i stă bine să râdă cu poftă.” Este în această frază întrucâtva o declarație de principiu a criticului riguros, care face o profesiune de credință în obiectivitatea, în seninătatea judecății imperturbabile. Și într-adevăr, în studiile sale mai vechi [...] Valeriu Râpeanu a adoptat poziția elegant detașată a istoricului literar, sau a criticului-arbitru, a cercetătorului care respectă faptele, dar care își rezervă dreptul să le orânduiască, să le judece, să le prețuiască în conformitate cu o ierarhie riguroasă a valorilor”. □ În contextul încheierii anului 1973 și a creșterii volumu-

lui aparițiilor editoriale din ultimii ani, Ion Marcoș observă cum este „tot mai dificilă misiunea criticului care s-ar încumeta să ofere sinteze globale asupra creației în proza autohtonă. [...] cele câteva formule uzuale precum autenticitate, sondaj psihologic, limbaj metaforic sau nemetaforic, lirism etc.. vor părea din ce în ce mai insuficiente, mai puțin adecvate necesității stringente de a determina aspectele multiple ale unei evoluții deloc simple, uniforme”. □ Apar însemnările de călătorie ale lui Radu Lupan în care este relatată o întâlnire la Boston cu John Updike și o discuție asupra volumului *Assorted Prose* al celui din urmă. □ Sunt publicate nuvelele *Ultima vacanță* de Alexandru Deal; *Dincolo de deal, toamna* de Pia Olaru; *Grădina noastră* de Alexandru Hagi-Duvan; poemele unor scriitori precum Dan Deșliu (*Presimț; Acatist; Monolog; Corbi; Replay*), Vasile Sav (*Transfigurare; Contemplație; Înserare; Medievală*), precum și poeme ale scriitorului Kosti Sironen (*Viljo Kajava; Omul unic; Învingerea otrăvii; Ura*) traduse din limba finlandeză de Gabriela Melinescu și Aila Garcia Siren. □ Barutu T. Arghezi oferă câteva considerații asupra albumului de artă Florentiner Skizzenbuch, „o repovestire în desen a unora din imensele valori de artă ale Florenței, pe care celebrul pictor Oskar Kokoschka le înfățișează într-o succesiune de interpretări în creion colorat”.

9 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 9716] Gh. Bulgăr semnează *Cultură și limbaj*: „Problema calității este astăzi la ordinea zilei în toate domeniile; ea trebuie să se impună atenției autorilor și publicisticii mai ales, unde experimentele stilistice practicate ici-colo în scrisul poetic nu pot atrage pe cititorii dornici de informații și relatări dense, exacte, clare, preferând calitatea sugestivă a limbajului cantității excesive de vorbe și parafraze risipite în jurul unei idei sau al unui fapt, pe care-l putem prezenta în câteva propoziții. Iată de ce consider de maximă actualitate inițierea unor dezbateri riguroase privind raporturile dintre tradiție și inovație, dintre calitate și cantitate în domeniul limbajului, excesul construcțiilor retorice, oralitatea expresivă, înnoirea epitetului, hipertrofia frazelor etc.”. ■ În *Adnotări* citim *Spiritul critic al criticii* de I. Adam: „Un util schimb de opinii asupra spiritului critic al criticii literare, asupra modului în care tinerii exegeți afirmați în ultimii ani în perimetrul publicisticii noastre practică exercițiul foiletonistic este găzduit în numărul 22/1973 al revistei «Era socialistă». Doi critici, Eugen Simion și Valeriu Cristea, își confruntă părerile asupra unui subiect de acut interes, expunându-și punctele de vedere, semnalând unele aspecte «nevralgice» ale vieții noastre literare. [...] Deschiderea, pluralitatea problemelor abordate, recurgerea la expresia directă, fără subterfugii lexicale, sunt calități definitorii pentru acest dialog, desfășurat în genere sub zodia rigorii. Identificării însă și unele inadvertențe. Astfel, constatând că scriitori «destul de fragili din punct de vedere estetic», ajunși printr-un concurs de împrejurări «pe treapta de sus a scării valorilor», vădesc «tendența de a se

fixa pentru totdeauna acolo unde au ajuns doar printr-un hazard», V. Cristea susține ambiguu: [...] . Stilul aluziv, insinuant, nu avea ce căuta în acest dialog. Cu atât mai mult cu cât o asemenea trimitere echivocă, neprijinită pe vreun argument, poate duce la supoziții nedorite. Dar asemenea inconsecvențe (din care am citat doar spre exemplificare) nu pot diminua valoarea și oportunitatea unei interesante inițiative publicistice”.

10 decembrie

• [„Tomis”, nr. 23] Mirela Roznoveanu semnează cronică literară la *Secțiunea de aur* (Eminescu, 1973), de Vasile Nicolescu despre a cărui poezie se apreciază „că suferă un tratament curios: ea este discutată de obicei ca un fapt literar în care romanticul exuberant și retoric se întâlnește cu poetul simbolist interesat de sinestezii într-un efort comun de severă orânduire clasicizantă a expresiei poetice și a temperamentului, remarcându-se doar în treacăt, cu o discreție inexplicabilă, ceea ce este esențial pentru această poezie și anume apartenența ei la o concepție lirică mult mai modernă”. Comentând titlul volumului, Mirela Roznoveanu notează: „Autorul trimite prin metafora titlului la acea tensiune nerezolvată, caracteristică lirismului modern, căreia pare să-i fi găsit proporția ideală a sentimentelor contrare. De altfel, în această poezie, venerarea vieții și negarea ei, încrederea și disperarea, comicul și tragicul, firescul, grotescul și absurdul se amestecă cu demnitate, schițând un prototip uman complex, specific numai unei anumite idei de civilizație”. ■ Cu *O retrospectivă lirică*, Gh. Bulgăr semnaleză apariția volumului de poeme *Salcâm uituc* (Minerva, 1973), semnat de G. G. Ursu: „Volumul de față conține numeroase rondeluri, în forma aceasta fixă, mai exigentă însă decât aceea a sonetului. Semnificative sunt atât începutul cu *Rondelul nostagiilor* cât și încheierea cărții lui G. G. Ursu cu frumosul *Rondel patriei*, eterna nostalgie, discretă și adâncă, a celui ce s-a identificat cu atâtea momente dramatice ale istoriei noastre, participând direct și constructiv la marile momente ale înălțării obștești din ultimele decenii. [...] Retrospectiva lirică a poetului G. G. Ursu, vechi cercetător erudit al literelor românești, condei inspirat de grandoriile naturii, de crispările anilor și de înălțarea conștiinței în fața timpului care surpă și clădește mereu peste noi alte monumente, aduce vibrante cristalizări afective ca un adaos nobil la tezaurul umanismului poeziei noastre actuale”. ■ În *Oreste Tafrali – prozator*, Domnița Ștefănescu comentează interesul manifestat de cunoscutul istoric pentru zona Dobrogei. *Scene din viața dobrogeană* (1906) și *Idile din viața antică* (1935) „sunt două cărți despre Dobrogea și pentru Dobrogea. Pe de o parte, scriitorul vrea să popularizeze acest teritoriu în țară și peste hotare, iar pe de altă parte, urmărește să trezească mândria localnicilor. [...] Evocând istoria Dobrogei, O. Tafrali își manifestă încă o dată interesul statornic pentru pământul său natal, căruia îi aduce cele mai convingătoare dovezi de admirație”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Sensul*

umanist al poeziei lui Nichita Stănescu, observînd că „în poezia noastră de azi, Nichita Stănescu este autorul dotat cu cea mai mare capacitate de reconsiderare a locului comun. Urmînd exemplul lui Labiș, care îl evoca pe adolescentul Marx în mijlocul familiei, autorul *Necuvintelor* descoperă sensul eroic al faptelor obișnuite sau, dimpotrivă, «aduce la zi» miturile monumentale, devitalizate. Spre deosebire de adolescentul din Mălini, al cărui spirit era eruptiv și romantic, Nichita Stănescu reinterpretează totul cu o pasiune rece. El este inteligent, nu înțelept, curios, nu contemplativ, strălucitor, nu profetic. În loc să propună o viziune a lumii, poetul propune o suită de viziuni, situându-se cu mobilitate în cele mai diferite și surprinzătoare unghiuri de incidență”.

■ *Recunoașterea lui Gherea*, articol semnat de Al. Dobrescu, este o reinterpretare a unor opinii formulate de E. Lovinescu în *Critice*, VI, unde, vorbind despre criticul socialist”, se notează: „Opera lui Gherea ocupă, prin urmare, un loc important în evoluția culturii românești, fiind punctul de plecare al adevăratei noastre critici literare. Propoziție suficient de lămuritoare, indicînd o recunoaștere în termeni categorici, pe care însă unele spirite se cred îndreptățite să o socotească formală. Motivul acestei rezerve ar fi dat de împrejurarea că Lovinescu procedează la o desființare sistematică a criticii lui Gherea, pe care apoi o califică drept «punct de plecare»”. Pornind de la aceste considerente, scopul demersului propus de Al. Dobrescu este o analiză mai atentă a textului invocat: „Propun cititorilor o lectură a textului cu pricina. Nu înainte de a preciza că rîndurile de față nu se vor o *apărare* a poziției formulate de Lovinescu, cât o formă a respectului pentru litera scrisă. [...] Lovinescu oferă primul diagnostic critic memorabil asupra lui Gherea: teoreticianul care n-a știut să-și valideze ideile. Dar toți cei care l-au urmat au făcut-o, chiar atunci când l-au negat pe Gherea cu brutalitate”.

■ Adrian Anghelescu recenzează volumul *Zăpezi fără întoarcere*, semnat de Nicolae Dragoș, o carte care „marchează în evoluția acestui autor un semnificativ salt calitativ, determinat de o mai exigentă asumare a actului poetic, de o evidentă perfecționare și rafinare a mijloacelor expresive ce au dus la expurgarea unor accente discursive, retorice care se resimțeau în volumele anterioare, dar și de rezonanță umană a semnificațiilor cu care sunt investite datele unei noi experiențe morale și sufletești”.

■ În articolul *Două studii despre români scrise de un erudit italian*, Dan Simionescu semnalează două apariții extrem de importante: „*Biblioteca stolnicului Constantin Cantacuzino* este titlul primului studiu al profesorului Mario Ruffini din Torino,[...]tradus în românește de D. D. Panaitescu și Titus Părvulescu, publicat în colecția *Universitas* de editura Minerva, în 1973. [...] Lucrarea este de o mare importanță pentru literatura și cultura românească ale secolelor XVII și XVIII; mai mult decât atât, ea integrează spiritualitatea românească în curentele ideologice europene contemporane plecînd de la fapte concrete și verificate: analiza conținutului cărților din biblioteca stolnicului Constantin Cantacuzino (1640-

1716)”. Cel de-al doilea studiu, semnat de același autor, „este scris în limba italiană și are titlul «*Foletul novel*». *Calendarele lui Giovanni Candido Romano la curtea lui Constantin-Vodă Brâncoveanu*. Este un important capitol dintr-o lucrare mai mare referitoare la influența italiană asupra culturii și literaturii române timp de cinci decenii, de pe la 1680 până pe la 1730. *Foletul novel* este titlul general dat de traducător în românește mai multor calendare italiene solicitate și citite de Vodă Brâncoveanu și curtenii lui”. Recunoscând valoarea celor două lucrări, semnatul articolului concluzionează: „Prin cele două studii – ca și prin altele multe – profesorul torinez Ruffini se dovedește un cercetător și admirator constant al culturii românești”. ■ Se publică poezie (semnată de Virgil Teodorescu, Arthur Porumboiu, Ștefania Ploeanu, Ion Lotreanu, Aurel Iorga, Ovidiu Drăgănescu) și proză (*Rapsodia dobrogeană*, un fragment din romanul *Intersecții*, de Mircea Brătucu și *Odată la Monrovia*, nuvelă de Octavian Georgescu).

11 decembrie

• [„**Munca**”, nr. 8106] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, printre altele, în articolul intitulat *Câteva motive de satisfacție*, despre montarea piesei lui G. Călinescu, *Ludovic al XIX-lea* ce „reprezintă, neîndoios, un eveniment cultural și, dincolo de orice adjectiv și superlativ, este de reținut meritul punerii reale în circulație a acestui text de înaltă delectare spirituală într-o viziune regizorală capabilă să evidențieze forța artistică a compoziției dramatice însăși”. ■ În *Opinii despre lirica noastră contemporană*, Dragoș Vrânceanu scrie despre „*Aventura*” comunicării în poezie.

• [„**Scânteia**”, nr. 9718] H. Zalis semnează *Verbiajul, absența rigorii erori ale căror consecințe afectează unele cărți de proză*, exemplificând prin volumele „inegale ca valoare”: *Cheia de Fa* de Ștefan Luca, *Anna sau Pasărea paradisului* de Radu Mareș, *Vânzătorul de memorii* de Petru Jaleș. Din text reținem: „Fără rigoare în organizarea impresiilor, epicul face Ioc unui transfer ilicit de semnificații. El se constituie ca o totalitate artistică și se bizuie, deopotrivă, pe determinanții sociali, cât și pe pregnanța cu care ei se exprimă estetic, cu care se lasă acaparați de talentul povestitorului. Altminteri dialogul se rătăcește în ipoteze false. [...] De la sine înțeles că unde legăturile necesare dintre discursul narativ și durata vie se armonizează, epicul nu are de făcut față nici unei crize. Se va aluneca, în schimb, pe o pistă falsă (precum în *Vânzătorul de memorii*) când traseul analitic duce spre punctul în care eșecul acuză spațiul gol al împlinirii social-morale. Acest eșec constituie dovada pertinentă că plictisul, erotismul exclusivist restrâng perspectiva autorului și exclud participarea eroilor la problematica timpului lor. Nu trebuie omis faptul că subiecte stereotipe și biografii mediocre banalizează această participare oricât de palidă ar fi ea, după cum nu va stârni decât un interes restrâns universul minat de trivialitate și falsă autenticitate. Or, unele cărți de proză publicate în ultima vre-

me, cum este ultima citată în însemnările de față, se autocondamnă la o viață scurtă prin invazia anecdoticului minor. Oscilația între rigoare și inadecvare epică, realitate pregnantă în o seamă de romane, se cere să preocupe deopotrivă pe autori și pe editori, critica de specialitate, pentru a bara calea literaturii de restrânsă semnificație etică și socială și a stimula o creație cu adevărat a timpului nostru, majoră prin ideile și destinele implicate”.

12 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 9719] Z. Ornea prezintă *Pe drumurile tradiției* de Valeriu Râpeanu: „Aplecările criticului spre portretistică și literatura memorialistică și-au relevat deplin talentul și capacitatea. Întru aceasta pledează grăitor și studiul amintit despre «universul literaturii epistolare», ca și mișcătorul portret dedicat profesorului G. C. Nicolescu. Volumul din urmă al lui Valeriu Râpeanu marchează adecvat prezenta publicistică și științifică a unui critic și istoric literar de autoritate”. ■ M. Iorgulescu scrie despre volumul *Răsfrângerii* de Mircea Tomuș: „Mircea Tomuș aduce revelația unui alt Maiorescu, noul chip fiind determinat de filonul epic «al spectacolului vieții și al curiozității, aproape intelectuale, pentru acest spectacol». *Răsfrângerii* este cartea unui istoric literar costumat de circumstanță în foiletonist”. ■ Agerpres informează despre *Distincții pentru cartea românească*: „Pe lângă participarea la marile târguri internaționale de carte ale anului, tipăriturile românești au participat și la tradiționale expoziții și concursuri de carte, organizate peste hotare, unde au fost răsplătite cu numeroase distincții. Între cărțile participante la binecunoscutul concurs internațional «Cele mai frumoase cărți ale lumii», Leipzig – 1973, volumul *Miorița*, tipărit de Editura Albatros, a primit diploma de onoare. Această capodoperă a folclorului românesc și universal este transpusă pe lângă versiunea românească, în cinci limbi de largă circulație: engleză, franceză, germană, rusă și spaniolă. Valoarea ediției constă, totodată, în formula sa grafică deosebită, realizată de graficianul Emil Chendea. În plus, volumul are atașat un disc microșion cuprinzând interpretări de seamă ale baladei. La Trienala cărților și publicațiilor de teatru (ediția a III-a) desfășurată la Novisad-Iugoslavia, standului românesc i-a fost acordat premiul special al juriului pentru bogăția și varietatea edițiilor de literatură dramatică – opere originale și critică teatrală. De asemenea, în cadrul celei de-a 6-a ediții a Târgului internațional de carte de la Sofia, volumul *Cibernetica și economia*, tradus din limba bulgară și apărut în Editura Politică, a obținut diploma de onoare pentru calitatea tălmăcirii și prezentarea grafică”.

● [„Viața studentescă”, nr. 43] M. N. Rusu comentează cartea de referință a lui Marin Bucur, *Istoriografia literară românească*. „Marin Bucur își alege un aspect al evoluției culturale și istoriografice cu totul nedefrișat: anume, redactarea primei panorame a istoriei literare românești de la origini la G. Călinescu, adică până la ultima școală de istorie literară ce ține de cele prece-

dente și întâia școală istoriografică de după 23 august, ce poartă girul marelui Călinescu... Fiind o sinteză istoriografică a materiei respective, ea nu putea fi făcută fără o temeinică viziune contemporană asupra-i. O concepție istoristă ar fi fost oarecum întârziată în raport cu stilul științific actual de interpretare, dacă nu cumva ar fi rămas și fără ecou”. ■ O cronică teatrală de Al. Th. Ionescu, despre premiera la Naționalul din Cluj a piesei lui Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu, *Singurătatea trăgătorului la țintă*.

13 decembrie

• [„Munca”, nr. 8108] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Camil Baltazar, *Glorie iubirii*. ■ În *Carnet Cultural - Teatru*, Anca Bărbulescu publică o cronică dramatică a piesei *Singurătatea trăgătorului la țintă* de Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu.

• [„România liberă”, nr. 9063] Ion Drăgănoiu prezintă lucrarea semnată de Dan Hăulică, *Geografii spirituale*, notând că: „programul care leagă unul de celălalt eseurile volumului este acela de întocmire a unui alt «muzeu imaginar», însumând întreaga operă a spiritului uman, de la plastică la cinematograf, de la dans la literatură, ideile directe fiind mereu punctate cu digresiuni care, fără să fie savante, mărturisesc o informație mai rar întâlnită”.

• [„Scânteia”, nr. 9720] Ziarul publică *Telegrame adresate Comitetului Central, tovarășului Nicolae Ceaușescu*, transmise de diferite instituții, cu felicitări pentru succesul vizitei lui Nicolae Ceaușescu în SUA. ■ Ion Bănuță semnează *Virtuțile poeziei*: „Poezia înseamnă: un sens, o trăire, o direcție, o cucerire. Cred că înseamnă să accepți cu toată ființa ta, prin act scris, ideea de a face din patria ta un rai, din oamenii ei idealul creației tale. Pe magistrarele viitorului fiecare dintre noi trebuie să devină un poet, un poet al înfăptuirilor, al marilor înfăptuiri, fiindcă numai prin înfăptuiri înfrângem dificultățile, devenim icarii unui nou timp, salvând un vis de veacuri. Și e bine ca, și cu această ocazie, să ne dăruim oglinzilor poeziei, poezie care dă înalte dimensiuni omului. Și noi, noi poeții acestui timp de transformări indescriptibile, suntem oameni de omenie, ceea ce înseamnă că suntem înfiorați adânc de culorile tricolorului, de lumina drapelului roși al prezentului și viitorului”.

• [„Albina”, nr. 50] *Simplu*, versuri de Veronica Porumbacu. ■ Ion Bănuță se ocupă, în tableta sa, de *Fascinația oțelului*. ■ Cu titlul *Galerie de portrete*, Marilena Vulpe comentează schițele și desenele Veronicăi Porumbacu ce înfățișează „chipurile confrăților săi în ale scrisului”. Sunt reproduse trei dintre acestea, reprezentându-i pe Sadoveanu, Perpessicius și Călinescu.

• [„Orizont”, nr. 50] Este inserată pe prima pagină luarea de atitudine a lui Constantin Trandafir privitoare la *Resurecția esteticii*. ■ Cronică literară a lui C. Ungureanu are ca subiect cartea de critică a lui Șerban Cioculescu, *Itinerar critic* (Eminescu, 1973), despre care emite următoarele judecăți: „Încifrat niciodată n-a fost textul critic al lui Șerban Cioculescu. La vârsta gloriei deplii-

ne, autorul e jovial, mai departe ca niciodată de rigiditate și mohoreală. Lectura navighează sub semnul bucuriei, copioasa erudiție a savantului filolog nu ocolește anecdota care, după cum de la Junimea încă se știe, primează la marile sărbători ale criticii. [...] Regăsim în *Itinerar critic* erudiția filologică a profesorului, enciclopedismul istorico-literar, remarcate în celelalte volume. În forme amabile, continua războiul călinescian, citat mereu aici cu a sa *Istorie a literaturii*, dar nu numai cu ea”. ■ Olimpia Șerban recenzează tot o carte de critică, de data aceasta a lui Lucian Raicu, intitulată *Structuri literare* (Eminescu, 1973) despre conținutul căreia aflăm că: „Ferindu-se, în general, de stabilirea unor ierarhii pe scara valorii, Lucian Raicu nu profesează totuși neutralitatea axiologică. Bine gândită cartea este o serioasă contribuție la întregirea profilului unor scriitori dintre cei mai diferiți”. ■ Liviu Grăsoiu decorticează „foile de ceapă” ale sensurilor lirismului lui Damian Ureche, apreciat drept: „Poet matur, ca vârstă și posibilități de expresie, [...] este un nume destul de cunoscut în rândul publicului larg, iar în viața literară contemporană poate fi socotit fără îndoială o prezență. Explicația se află în numărul și frecvența volumelor, în aceea că revistele îi publică relativ des versurile și, în fine, în publicistica de bun nivel pe care o susține”. ■ Traian Liviu Birăescu abordează scrierile eseistice ale lui D.R. Popescu, mai precis pe cea intitulată *Ieșirea din labirint*, care, în linii mari, spune cronicarul reprezintă „o nouă interpretare a mitului elin al Labirintului” (*Eseul ca angajare etică și filosofică*). ■ Iosif Cheie-Pantea pune în lumină o nouă exegeză a vieții lui Eminescu, aparținând criticului George Munteanu, *Hyperion, I. Viața lui Eminescu* (Minerva, 1973). ■ Poezia se revarsă din lira lui Ion Maxim și Nicolae Dolângă.

• [**„România literară”, nr. 50**] George Alboiu (*Unele deasupra altora; Stâlp II; Stâlp III; Jos printre ierburi; Târziu; Câmpia eternă*), Nicolae Lupu (*Decembrie 13*). ■ Cristian Unteanu traduce și prezintă *Un taxi mov* de Michel Deon, laureat al Marelui Premiu al Academiei Franceze – 1973. ■ D. Marian traduce *Din lirica americană: Le Roi Jones (Un poem pentru neutri)*, Lawrence Ferlinguetti (*Aștept*). ■ Sub titlul *Un oraș al poezilor* citim reportajul lui Cezar Baltag despre San Francisco. ■ În pagina dedicată istoriei literare citim *O excursie în munți* de Ieronim Șerbu, cu o notă introductivă de Matilda Ulmu. ■ Apare și *Cutia cu maimuțe*, un text dramatic inedit de George Mihail Zamfirescu, cu o notă introductivă de Valentin Silvestru. ■ Nichita Stănescu publică *Durerea ca formă a erorii*. ■ George Ivașcu semnează editorialul „*Istoria să poată spune*”, dedicat vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii: „Este evenimentul de capătul anului 1973 – an în atâtea moduri semnificativ pentru noul curs al vieții internaționale – an marcând memoria secolului. Cu acea amprentă pe care numai legitatea marilor coordonate ale Istoriei o poate consemna”. ■ Pe prima pagină citim *Telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, Secretar general al Partidului Comunist Român, Președinte al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România* semnată de că-

tre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Stimate și mult iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, Obștea scriitoricească din România a urmărit cu legitimă și profundă mândrie recenta dumneavoastră vizită în Statele Unite ale Americii, act cu multiple semnificații politice, atât pentru prestigiul de azi al României în lume, cât și pentru cauza păcii, a întregii umanități. Importanța problemelor abordate cu factorii de conducere ai marii țări vizitate, ca și strălucitele succese cu care s-a încheiat vizita, constituie victorii ale rațiunii. Gândirea politică a Partidului Comunist Român, principiile de bază ale statului nostru, al căror neobosit exponent și propagator sunteți, și-au găsit și de această dată o strălucită expresie, aplicarea în viață. [...] Scriitorii din România socotesc de datoria lor de a vă mărturisi și ideea astă dată prețuirea și dragostea lor fierbinte, atașamentul sincer și statornic față de toate ideile și principiile pe care le promovați azi în lume și numele României socialiste; el își îngăduie să se cuprindă cu întreaga lor conștiință creatoare și cetățenească în însăși cutezătoarea conștiință de comunist și român cu care dumneavoastră, în fruntea partidului comunist, a țării, deschideți drum larg destinului României”. ■ Alexandru Ivasiuc scrie *Limbajul înțelegerii*: „Moralitatea internațională – atât de legată de valorile culturii – este un imperativ absolut, altfel oricând proporțiile unui cataclism pot să aneantizeze ceea ce s-a construit în atâta timp, cu atâta suferință și trudă. Politica editorială a României, atât de generoasă să ofere publicului nostru, la prețuri realmente de masă, toate marile valori trecute și contemporane – este o mărturie a unei constanțe, nu a unor simple fenomene de conjunctură. Scriitorii și artiștii, de la noi și de pretutindeni, sunt și în acest fel soldați ai păcii și înțelegerii, ai construcției acelei profunde comprehensiuni care nu înseamnă numai delimitarea unui punct de vedere înțeles rece și pragmatic, ci un mediu viu al dialogului continuu ce nu trebuie niciodată întrerupt decât cu grave riscuri. Lumea oamenilor, de la cea mai mărunță celulă socială până la comunitate mondială, s-a constituit pe comunicare și dialog. Acest dialog, întreținut la toate nivelurile, este un ferment al producției de valori autentice, fără de care viața nu merită să fie trăită. Dialogul înseamnă comunicare: diversă, diferențiată, dar nu mai puțin utilă”. ■ Adrian Marino scrie despre *Ideea de constantă*: „Efect al contestărilor, uneori violente, de esență pozitivist-istorică de diferite nuanțe, sau al orientărilor estetice radicale, care nu acceptă decât realitatea operei literare strict individuale, izolată în individualitatea sa creatoare ireductibilă, statutul actual al ideii de constantă rămâne cu toate acestea încă incert și instabil. El oscilează între confirmarea empirică, fragmentară, incidentală (de ordinul evidenței) și inhibiția generalizării, sub forma teoriei coerente și a metodologiei adecvate care, într-adevăr lipsesc. Încercăm, în ce ne privește, a contribui – dintr-o anumită perspectivă – la eliminarea acestei lacune, de natură a scoate constanta din zona existenței istorico-teoretice controversate”. ■ În pagina numită *Din cărțile anului* M. Ungheanu scrie despre volumul *Aspecte literare contemporane* de Șerban Cioculescu:

„Șerban Cioculescu nu este însă numai un polemist, ci și un critic adevărat, care a contribuit alături de acele fine spirite, pe care le pomenește, și între care el are unul din cele mai ascuțite, la crearea unui climat creator de epocă excepțional. *Aspectele literare contemporane* sunt o carte de referință la fel de importantă ca cele ale lui Perpessicius și Pompiliu Constantinescu sau Vladimir Streinu pentru cel ce vrea să cunoască literatura interbelică. Masiva culegere mai are pe deasupra și calitatea de a ne face să medităm asupra erorii de a părăsi în publicații ce se învechesc și se degradează fizic iremediabil o contribuție critică semnificativă”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *O consultație filologică solicitată de Titu Maiorescu*, despre o scrisoare pe care Titu Maiorescu a trimis-o lui Ibrăileanu. ■ În *Izgonirea lui Prometeu* Henri Zalis analizează creația lui Al. Philippide: „Rotirea frazei în jurul unor abstracțiuni a lăsat impresia că Al. Philippide e glacial și că patetismul său este calculat. Corect ar fi să vorbim despre un patos intelectual datorită căruia mesianismul înglobează în solicitările lui afective o mare sete de problematizare, de homerizare, cum a și remarcat cineva. Desigur, din paroxismul spiritual semnalat la Al. Philippide, mesianismul nu iese micșorat. Fuziunea lui cu simbolurile multiple ale realului echilibrează virtuozitatea reflexivă, o îndrumă spre temperare, spre un lirism mesianic al izbucnirilor sublimate, arcuindu-se pe cerul prezentului”. ■ Teodor Vârgolici scrie despre *Debutul poetic al lui Perpessicius*, publicând în continuarea însemnării poezia *Miriapodul*, care „a rămas, până acum, necunoscută”. ■ În *Studii și documente literare* Nicolae Manolescu face o cronică literară la două volume: ■ *Studii de literatură română și comparată* vol. II de Ion Breazu, Ediție îngrijită, postfață, bibliografie și indice de nume de Mircea Curticeanu, Dacia, 1973: „Rămân din cercetările documentare ale lui Ion Breazu câteva zeci de pagini utile oricând celui care s-ar întâmpla să treacă prin domeniul de competență al istoricului literar; și, în orice caz, pentru literatura ardeleană, Ion Breazu a făcut mult, învățându-și elevii s-o cunoască în toate aspectele ei”. ■ *Scrisori către Ibrăileanu*, vol. III, ediție îngrijită de M. Bordeleanu, Viorica Botez, Gr. Botez, I. Lăzărescu și Al. Teodorescu. Prefață de N.I. Popa, Minerva, 1973: „În genere, și acest volum al *Scrisorilor către Ibrăileanu*, ca și precedentele două, reprezintă pentru specialist un instrument de lucru de prima mână, și pentru noi, ceilalți, o lectură agreabilă”. ■ Citim recenzii: ■ Dana Dumitriu semnează *Cu totul altceva*, o prezentare a volumului *Înflorirea lucrurilor* de Gheorghe Grigurcu, Facla, 1973: „De altfel, multe poeme ale volumului sunt roadele unei meditații asupra poeziei și a condiției existențiale a poetului, ascund adică un subtext teoretic. În ele răceala expresiei este maximă, ajungând până la sentințe lirice cu intenții sarcastice”. ■ În *Observație și ironie* Valeriu Cristea se ocupă de volumul *Este corida o luptă cu moartea?* de Teodor Mazilu, Eminescu, 1973: „Însemnările de călătorie ale lui Teodor Mazilu cuprind și, am putea spune, un discret jurnal intim. Scriitorul e în această carte mai «des-

chis», mai «liric», ni se destăinuiește; aflăm mai multe lucruri din acest volum despre omul Mazilu decât poate din oricare altul: se ridică la suprafața textului reacții sufletești neașteptate, vechi și statornice pasiuni literare sau artistice, mărturisiri ale unor momente de excepție”. ■ Bogdan Ulmu scrie despre *101 picături de cerneală* de Petru Vintilă, C.R., 1973: „E adevărat că spiritul de selecție al autorului nu a funcționat – în alcătuirea volumului – cu exigență constantă. E de asemenea adevărat că multe din articolele scrise cu nenumărați ani în urmă sunt tributare clamărilor ușor lozincarde ale epocii. Totuși, apariția celor *101 picături de cerneală* semnifică, dincolo de importanța literară argumentată mai sus, un act de indiscutabilă sinceritate”. ■ G. Dimisianu recenzează *Jurnal de cărți* de Romul Munteanu, Albatros, 1973: „Fidel convenției «jurnalului», Romul Munteanu redactează fără obsesia efectelor expresive, își transcrie degajat impresiile asupra cărora, odată așternute în pagină, condeiul nu pare să mai fi revenit. Totdeauna fluentă și articulată adecvat, fraza sa nu e scutită de repetiții, de construcții neîngrijite sau de oralisme, dar acestea nu covârșesc, ci aduc textelor un spor de autenticitate pe care, de altfel, autorul însuși i-a urmărit deliberat”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Publiciști și călători*, prezentând două volume: □ *Dorul zăpezii* de Constantin Vișan, C.R.: „Constantin Vișan nu cade în pastişă, se lasă numai influențat, ceea ce vrea să spună că, destul de personal în atitudini și felul de a privi lucrurile, el nu a găsit încă o formă la fel de personală spre a-l reprezenta. Oricum, prima secțiune a cărții sale, prin adiacența la proza artistică, mă face să cred că nu va întârzia să se afirme și într-un domeniu propriu-zis al beletristicii”. □ *Popasuri și chipuri* de Ion Lazăr, C.R.: „Ion Lazăr evocă în limitele sintaxei comune, suplinind absența predispozițiilor literare printr-o abundență de informații dintre cele mai interesante. Din pricina acestora, capitolele susrezumate se citesc cu plăcere și curiozitate, după cum din pricina absenței amintite, restul capitolelor nu se pot citi, decât, eventual, într-o zi când poșta întârzie să-i aducă cititorului abonamentul la cutare ziar unde găsea de regulă reportaje asemănătoare”. ■ Al. Piru scrie despre *Poemele lui Eugen Jebeleanu*, notând apariția volumului *Surâsul Hiroșimei și alte versuri* la Editura Minerva, 1973, cu o prefață de Ov. S. Crohmălniceanu. ■ În *Viața literară* citim: ■ În *Șantier* aflăm despre proiectele literare la care lucrează Nicolae Balotă, Alecu Ivan Ghilia, Ioanid Romanescu, Ion Oarcăsu, Barbu Cioculescu, Vasile Băran, V. Firoiu. ■ Romulus Vulpescu semnează *Sun gelos...* „... pe voi, scumpi colegi de visuri din linii și din semne, devenite realitate fragilă, de hârtie imprimată; pe voi, apropiați mie prieteni de metaforă – chiar dacă, de atâtea ori, departe cu câte-o punte de rază ori cu trei unghiuri de imagine; pe voi, Mircea Ivănescu, și Florin Pucă, și Leonid Dimov: pentru *Amintirile* pe care mi le-ați dăruit în pragul iernii”. ■ Radu Petrescu semnează *Fixarea clipei*, o notă elogioasă la adresa expoziției Veronicăi Porumbacu, organizată la Casa Scriitorilor. ■ Știri din *Asociația Scriitorilor din București*: „Vineri, 7 decembrie, a avut loc la

Casa Scriitorilor Mihail Sadoveanu ședința secției de traduceri și literatură universală. S-a discutat planul de muncă al secției pe perioada 1 ianuarie – 1 iunie 1974. La propunerea secretariatului Asociației, secția a ales, prin vot secret, un nou birou, compus din Aurel Covaci (secretar), Catinca Ralea, Dan Duțescu, Marcel Aderca, Andrei Bantaș. Din partea conducerii Asociației a participat Fănuș Neagu, secretar adjunct. * Luni, 10 decembrie, la Casa Scriitorilor Mihail Sadoveanu a avut loc ședința de lucru a secției de critică și istorie literară, condusă de Ion Ianoși, secretarul biroului secției. A fost prezentat raportul de activitate pe ultimele 6 luni și s-a discutat planul de muncă pe perioada 1 ianuarie – 1 septembrie 1974. Au luat cuvântul George Muntean, Vasile Netea, Romul Munteanu, Dinu Pillat, Paul Cornea, Mircea Mancaș, Al. Paleologu, Alexandru George, Mihai Ungheanu, Ovidiu Papadima, Ion Dodu Bălan, Șerban Cioculescu, George Macovescu. Din partea conducerii Asociației au luat parte George Macovescu, secretar, Marin Preda și Fănuș Neagu, secretar adjunct”. ■ *Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Iași*: „În prezența tovarășului Petre Mălcome, secretar al Comitetului județean P.C.R. – Iași, vineri 7 decembrie 1973, a avut loc adunarea generală a Asociației scriitorilor din Iași. Dramaturgul Mircea Radu Iacoban, secretar al Asociației și director al Editurii Junimea, a prezentat darea de seamă a activității comitetului de conducere al Asociației pe anul 1973, iar poetul Horia Zilieru, membru în comitetul de conducere, secretar al organizației de partid a Asociației, a informat adunarea generală despre șantierul literar al membrilor Asociației dedicat aniversării eliberării României, despre planul de acțiuni ai revistei «Convorbiri literare» și al organizației de partid, pentru cinstirea aceluiași eveniment. La discuțiile purtate pe marginea acestor două documente, au participat scriitorii: Nicolae Barbu, Ștefan Oprea, Ion Istrati, N. V. Turcu, George Lesnea, Stelian Baboi, Aurel Leon, Dumitru Florea-Rariște, Corneliu Ștefanache (redactor șef al revistei «Convorbiri literare»), Mihai Sabin, Lucian Valea, Mihai Ursachi, Corneliu Sturzu, Ion Chiriac, Andi Andrieș (redactor șef adjunct al revistei «Cronica»), Traian Iancu (director administrativ al Uniunii Scriitorilor), Mircea Radu Iacoban. În închiderea lucrărilor a luat cuvântul tovarășul Petre Mălcome, secretar al Comitetului județean P.C.R. – Iași. Lucrările adunării generale a Asociației scriitorilor din Iași au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România”. ■ *Știri din Uniunea scriitorilor*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.S.F. Iugoslavia a sosit la București Iahmina Misabegović, iar în cadrul înțelegerii similare de colaborare cu Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară, scriitorul Lajos Szakolczayi. [...] În vederea colocviului româno-german, *D. Cantemir și raporturile dintre cultura occidentală și orientală în sec. XVII-XVIII*, organizat, între 7-11.XII, 1973, de Societatea *M. Eminescu* a Universității din Freiburg, la care a participat o delegație reprezentativă din România – la Institutul

de istorie și teorie literară «G. Călinescu» a avut loc de curând o amplă dezbatere asupra personalității și operei lui D. Cantemir, în cadrul căreia au prezentat comunicări M. Anghelescu și M. Moraru, și au participat la discuții prof. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, directorul Institutului, Amita Ray (India), Al. Ellan, I. Matei, Al. Duțu, N. S. Tanașoca, Ov. Papadima, I. C. Chițimia și R. Hincu”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează „*Plăcut e să-l cunoști pe dl. Lear*”, o prezentare a volumului *Rime fără noimă* de Edward Lear, Albatros. ■ Paul Dugneanu notează apariția volumului *Semantica metaforei și a metonimiei* de Michel le Guern, Larousse Université, 1973. ■ Iosif H. Andronic semnează „*Frații celor uciși*”, un text despre evenimentele din decembrie 1918, și despre manifestul *Frații celor uciși*. ■ În *Ochiul magic* citim reacția lui Mihai Gafița, redactor șef al Editurii Cartea Românească la precizarea lui Ion Caraion, apărută tot la rubrica *Ochiul magic*, nr. 48, din 29. noiembrie 1973, spunând că a înlăturat anumite părți ale textului socotind că această omitere „nu-l poate nemulțumi atât de grav pe semnatarul prefeței”. ■ Nicolae Balotă semnează *Moartea unui prieten*, un necrolog la decesul președintelui Uniunii Scriitorilor Maghiari Darvas Jozsef. ■ În *Prezențe românești* citim: ■ *Cantemir și Erasmus*: „Statornic în activitatea sa de propagator al valorilor spirituale românești în spațiul european, în special în cel iberic, profesorul universitar George Uscătescu semnează recent în ziarul madrilen «ABC» un foarte concentrat eseu închinat vieții și operei lui Dimitrie Cantemir”. ■ *Columna lui Traian*: „Sub semnătura autorizată a criticului de artă Felipe R. C. Maldonado, «Estafeta literaria» publică o amplă recenzie asupra cărții-album pe care o datorăm artei fotografie a lui Ion Miclea (publicată de Editura Dacia, cu un prolog de acad. Zaharia Stancu și Horia Stancu) și închinată memoriei de marmură a Columnei lui Traian”. ■ Scurta notă: „Revista de limbă croată «Dometi» din Iugoslavia a publicat în numărul 1-2/1973, sub titlul *Trei poeți din România*, un florilegiu de versuri de Virgil Teodorescu, Emil Botta și Maria Banuș, în traducerea colegului nostru Gheorghe Baciki”. ■ În *Correspondența din New York* citim *Ecouri semnificative* de Dan Grigorescu, un text despre felul în care au raportat revistele și ziarele din SUA. întâlnirea între Nicolae Ceaușescu și Richard Nixon.

●[„*Tribuna*”, nr. 50] Recenzii apărute: Constantin Zărnescu despre romanul *Vârtej* de Dorina Rădulescu; ■ Serafim Duicu despre *Analize și sinteze Critice* (C.R., 1973) de Al. Piru; Constantin Pricop și George Sidorovici despre N. Labiș; ■ Liviu Petrescu despre *Asupra criticei*, antologie alcătuită de Mircea Iorgulescu, în care este remarcată importanța lui Gherea; *Literatura – fragmente din romanul Așteptarea aproapelui* de Corneliu Ștefanache. ■ *Masa Rotundă* discuție despre *Răsfrângeri* de Mircea Tomuș; ■ continuarea anchetei *Ce traducem, cum traducem?* – Zbingniew Szuperski din R.P. Polonă scrie un articol *Traduceri din literatura română*; ■ *Meridian* – în traduceriile lui M. C. Runcanu și Cezar Ivănescu – *Lirică Albaneză*.

14 decembrie

• [„Munca”, nr. 8109] În rubrica *Punct*, cu titlul *Ambiția scriitorului este să exprime viața*, revista publică un scurt interviu cu Nicolae Prelipceanu. Acesta răspunde la întrebări legate de modul în care se definește generația tânără de poeți („Prin ce să se definească, cum spuneți decât prin sine însăși? Asta însemnând în acest caz un conținut de idei ce se vrea din ce în ce mai bogat, din ce în ce mai adânc. Se vrea, am spus, deci am implicat și posibilitatea nereușitei. Când vrei foarte mult, ai șansa de a realiza, nu o dată, foarte puțin, în alte cazuri, însă... Și, paralel cu această aspirație, cred că poezia își strecoară ea însăși un iz, o mică îndoială asupra ei însăși. Adică ceea ce altădată își permitea poetul numai în camera sa, când o avea, acum își permite în textul finit.”), vorbește despre „cum exprimă poezia aspirațiile generației tinere”, despre ironie și autoironie în poezie, despre diversele sale interviuri cu scriitori publicate în „Tribuna” („Un interviu este un interviu, important este să nu-l faci să fie un interviu ci o afirmație (sau o negație) despre lume, deci să-l transformi (dacă poți, și dacă celălalt vrea) pe omul întrebat din întrebare în răspuns, în acest sens, interviul slujește - și urmărește chiar asta - tuturor părților; interviuatului, întrucât acesta nu emite teorii de viitor, omorându-și opera nescrisă încă, deci omorându-se pe sine, ci teoretizează retroactiv, asupra celor care s-au realizat deja, cititorului, întrucât i se dă o nouă pistă de interpretare a artistului respectiv, iar celui care ia interviul, pentru marele interviu pe care îl luăm cu toții lumii”). despre posibilitatea succesului în abordarea unor genuri literare multiple. ■ În *Vitrina critică*, Mihai Coleșiu prezintă, într-o serie de note, *Dialog ipotetic* de George Timcu (Albatros) și *Pasărea de foc* de Ovid Caledoniu (Junimea). Tot aici scrie despre *Debutul și necesitatea criteriului valoric*, o prezentare a paginii dedicate tinerilor poeți sibieni de către nr. 10/1973 al revistei „Transilvania”. Sunt amintiți aici Corina Lițescu, Cornel Brahaș și Arnold Kartmann.

• [„Contemporanul”, nr. 51] Cu prilejul *Unui moment istoric în evoluția relațiilor americane*, Nicolae Ceaușescu afirmă: „Declarația comună semnată împreună cu președintele Nixon – moment istoric în dezvoltarea relațiilor dintre România și Statele Unite ale Americii – constituie o dovadă a marilor schimbări ce s-au produs în lume, a faptului că, în dezvoltarea vieții internaționale, țări cu orânduirii sociale diferite și de mărimi diferite pot și trebuie să concureze pentru o lume mai dreaptă, mai bună, pentru o lume a păcii”. Despre eveniment se exprimă: acad. Miron Nicolescu, Maria Banuș, Cicerone Theodorescu. □ Miron Nicolescu, *Dintre toți oamenii de stat din lume*: „Vor scrie istoricii de mânie că, în vremile noastre, secretarul general al Partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, interpret lucid și curajos al politicii externe a acestui partid, dar și al tradițiilor de luptă pentru independență și progres social ale mândrului nostru popor, a desfășurat o neobosită acțiune de înlăturare a oricăror surse de tensiune, de neîncredere și de agresiune, de insta-

urare a unei păci în egalitate, în demnitate și în justiție, în dreptul la viață și la binefacerile civilizației pentru orice popor al acestei planete”. □ Maria Banuș, *Se poate*: „Urmărind cu firească și vie participare vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii, mândră ca toată suflarea românească de prestigiu pe care țara noastră l-a dobândit, pe arena mondială, datorită unei politici înțelepte, clarvăzătoare și inamice, auzeam parcă un glas lăuntric care-mi repeta cu o tenace încăpățănare de metronom: «Iată că se poate, iată că se poate...»”. □ Cicerone Theodorescu, *România – vocație a optimismului*: „Clarviziune. Consecvență. Curaj. Sunt caracterizări pe care o singură dată presa străină le-a folosit în definirea politicii noastre externe din ultimii ani. Apare acum din ce în ce mai recunoscută în lume – și incontestabil de inspirație românească – ideea rolului însemnat și al eficienței reale a contribuției țărilor mici și mijlocii pe arena internațională. Iată în acest sens un fapt care ne-a reținut, recent, în mod deosebit atenția. Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu în Statele Unite ale Americii a constituit pentru președintele Nixon prilejul de a da – între altele – un relief cu totul remarcabil acestei idei”. ■ Despre *Vocația epică a prozei românești* scrie Ion Lăncrăjan: „La începutul acestui veac proza românească era dominată de povestire. Edificiile epice mai ample erau rare, romanul propriu-zis neconstituindu-se în chip didactic, ca specie. Apariția *Arhanghelilor* lui Agârbiceanu avea să jaloneze un început, pe care îl va continua apariția romanelor lui Liviu Rebreanu – *Ion, Pădurea spânzuraților și Răscoala*. Pe de altă parte, în aceeași epocă, de mare efervescență creatoare, rezultat al realizării unirii și al intrării societății românești într-un proces profund de modificare și complexare cum s-a remarcat, de altfel, se constituia o altă direcție în proza românească, jalonată de romanele de analiză psihologică ale Hortensiei Papadat-Bengescu. Alături de aceste două direcții, au coexistat, prin cărți izolate sau prin tentative de a realiza opere încheiate, alte direcții și alte tendințe, integrându-se toate într-un tablou extrem de bogat, a cărui configurație abia dacă o vom schița, fiindcă nu ne-am propus mai mult. Ceea ce am vrea să scoatem în evidență se referă la această nemaîntâlnită desfășurare de forțe care a dus nu la nașterea unei singure cărți, ci a unui șir întreg de romane, dând cheag și concretețe unei întregi epoci, ridicând-o pe culmile înalte ale izbânzilor artistice, într-un timp relativ scurt, ca într-o erupere de-a dreptul fascinantă”. ■ George Munteanu prezintă cartea lui Nicolae Balotă, *Umanități*: „Din acest punct de vedere, pe el îl interesează mai puțin intuiția valorilor, cât conștiința lor, e solicitat în principal de exprimare, de cuvânt, în sensul că mereu primează în demersul său critic punctul de vedere, dacă nu chiar al filosofului, în orice caz al eruditului, al învățatului, al cărturarului de veche tradiție transilvăneană [...] Ca structură, Balotă este foarte rar un anti, un opozant, un partizan sau un om de facțiune, vocația și pregătirea ducându-l către comprehensiune, toleranță și conformitate intelectualizată, către sensurile convergente ale culturii și artei”.

• [„Cronica”, nr. 50] Numărul se deschide cu vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii și întâlnirea acestuia cu președintele Richard Nixon. ■ Al. Andriescu recenzează cel de-al doilea volum al *Caietelor Principelei* de Eugen Barbu: „În bogatele fișe de lectură, alăturate aparent întâmplător, în realitate cu scopul de a se realiza efecte de contrast asemănătoare acelor ale mozaicarului, partea cea mai importantă, adeseori ascunsă în mulțimea informațiilor adiacente, o formează istoricul romanului *Principele*”. ■ Constatând că, odată cu trecerea timpului, contururile profilului spiritual al omului și artistului G. Călinescu încep să seestompeze, ajungându-se astăzi la „un proces de amplificare a acelor alegațiuni care tind să îngroașe și, uneori, să agraveze mai ales ceea ce poate părea bizar în conduita și chiar ideile sale”, N. Barbu se ocupă de *Călinescu la Iași*, venind cu noi detalii, dincolo de ceea ce era îndeobște cunoscut, cu precădere din textele memorialistice călinesciene, apărute în „Națiunea” (25 decembrie 1947) și „Viața românească” (nr. 6/1965). ■ Nicolae Turtureanu analizează succint trei cărți de poezie: *Mic tratat de glorie* de Dorin Tudoran, care „relevă un poet”, *Timpul știut* de Stelian Oancea și *Aluzia marină* de Negoită Irimie. ■ Analizând, pe de o parte, studiile consacrate de Al. Philippide romantismului, pe de altă parte având în minte lirica acestuia, Mihai Dascăl descoperă *Antinomiibarochiste*. ■ Păstrându-și spiritul critic intransigent din numărul trecut, Zaharia Sângeorzan, scriind despre romanul lui Petru Vintilă, *Numărătoare inversă*, titrează *Absența creației*. „Dintr-un roman care se anunța neobișnuit de interesant ca temă, conflict, Petru Vintilă ne-a oferit un eșec frumos și, poate, de neuitat.” ■ Grupaje lirice semnate de Dan Verona și Paul Balahur, dar și de Daniel Lascu și Ernest Gavrilovici. ■ Mihai Drăgan găsește plusuri și minusuri volumului *Maioreșcu în amintirea contemporanilor*, alcătuit de Ion Popescu-Sireteanu, specializat de la o vreme în culegeri de acest gen. ■ În cronică dramatică săptămânală, N. Barbu elogiază *Două eseuri dramatice de Andi Andrieș: „Interludiu” și „Vârsta zero”*, puse în scenă împreună pe scena Naționalului ieșean. ■ *Darurile*, fragment din romanul omonim de Ion Țăranu. ■ În articolul de estetică folclorică intitulat *Desprecomic*, Petru Ursache analizează genurile populare ale acestuia: satira, ironia și umorul. ■ Gabriel Istrati traduce schița *Napoleon* de Karel Čapek, Al. Husar tălmăcește din doi poeți americani, iar Anatol Ghermanschi, un grupaj din lirica lui Erich Fried, poet și traducător englez de origine austriacă. ■ N. Irimescu (la rubrica *Moment*) semnalează volumul *Liviu Rebreanu interpretat de...*, îngrijit de criticul și istoricul literar Al. Piru, apărut recent în colecția „Biblioteca critică” a Editurii Eminescu. ■ Despre premiile franceze pe anul 1973, Goncourt (atribuit elvețianului Jacques Chessex pentru romanul *L’Ogre*) și Renaudot (revenit Suzannei Prou pentru romanul *La Terrasse des Bernardini*) semnează o corespondență din Paris Constantin Pavel. ■ Număr ilustrat cu reproduceri după lucrări aparținând lui Mircea Ispir, despre a cărui pictură semnează un articol Al. Arbore.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 158] *Săptămâna pe scurt*: Acad. Zaharia Stancu i-a primit pe criticul sovietic Vladimir Piskunov și pe scriitorul suedez Richard Schwartz. ■ A. Baranga salută vizită lui Ceaușescu în SUA, la președintele Nixon, în *Omenia românească*: „Ne mai despart 26 de ani – deci o clipă – de anul 2000. Începe să fie mai mult decât primejdios, începe să devină ridicol, că *omul* unui veac de strălucite biruințe spirituale să între în al treilea mileniu robit de prejudecăți perimate și pândit de pericole dintre care cel mai înfricoșător rămâne al războaielor pustiitoare, tragice prin absurditatea lor... În călătoria sa peste ocean, Președintele a purtat flamura unui popor liber și demn, ale cărui idealuri de totdeauna au fost pacea și înțelegerea, bunăvoința și respectul, dar și primit, marea, adâncă, neistovită și niciodată trădată omenie românească.” ■ Se decernează *Premiile revistei Săptămâna pe 1973*. Pentru *Poezie*: Ioan Alexandru, volumul *Imnele bucuriei*. Pentru *Critică*: Marian Popa, premiat pentru volumul *Călătoriile epocii romantice*. ■ Despre păcatele criticii tradiționale, A. D. Munteanu notează *Între Scylla și Carybda*: „De o parte înecul în fișe, de alta pulverizarea în „stadiul estetic a juisorului literar, la fel de penibilă. Soluția cred că poate fi găsită prin contemplarea operei ca lume, necesitând instrumente diverse pentru inteligența ei, dintre care cele mai multe se găsesc în arsenalul științelor constituite. Discutând-o obiectiv, poți face sociologia și psihologia cărții în discuție, cu aplicația cea mai severă. În al doilea rând, critica însăși a creat propriile sale mijloace, ceea ce presupune obligativitatea de a le folosi, abandonând trufia suficientă a teoreticianului improvizat... Ajung să cred că critica literară este o spițerie foarte subtilă, cerând talent la fel de mare în expresie și acuratețe științifică în gândire. Dar cine a spus vreodată că se poate face critică fără talent?” ■ Volumul de eseuri al lui Radu Enescu, *Critică și valoare* este notat pozitiv de E. Manu. ■ Elena Gronov-Marinescu creionează un *Mihail Săulescu – Dramaturg*. ■ Același Baranga, în *Jurnal de lectură*, marchează 25 de ani de la apariția *Desculț* și 10 ani de la traducerea lui Tașcu Gheorghiu din *Ghepardul* lui Lampedusa, două cărți care înfruntă timpul prin valoarea lor. ■ Despre *Sentimentul cosmic la Sadoveanu* – în *Creanga de aur* – scrie Dan Mutașcu.

15 decembrie

• [„Munca”, nr. 8110] Este publicată poezia *Geană de luceafăr* de Ion Chiraș.

• [„Scânteia”, nr. 9723] Mihai Beniuc semnează *Adevărul vieții*: „Desigur, Marx are dreptate. Din proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție rezultă alienarea. Noi, în țările socialiste, am lichidat o asemenea proprietate. Lichidând-o nu înseamnă că nu mai avem nimic de făcut în organizarea mai bună a muncii. Cu atât mai mult e dreptul și datoria poezilor noștri de a scrie nu meditații negre, supte din bezna din afara socialismului, ci pro-

funde meditații analoage în felul lor cu ale lui Lamartine, ori cu noapțile lui Macedonski, sau cu poemele eminesciene. Poezia adevărată este oglinda adevărului. Chiar un ciob de oglindă prinde o fărâamă de adevăr. Dar e atâta adevăr în cei 30 de ani de socialism încât oglinzile sunt infinite, bogate în înfățișări. Merită să medităm și să chibzuim oglinzile poeziei noi, să le rotim astfel încât să arate viața adevărată, bogată în sensuri, încărcată de întrebări, însetată de răspunsuri profunde. Lirica meditativă românească de azi nu poate fi decât rezultatul unei meditații active, stenice, în care încrederea în om, în permanența sa ca parte a colectivității poate dărui virtuți superioare reflecției poetice”.

● **[„Flacăra”, nr. 51]** Adrian Păunescu semnează articolul de fond, cu caracter omagial, intitulat *De ce? Pentru binele neamului său, pentru înseninarea istoriei lumii: istorica vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu în SUA*. □ În *Strada*, George Bălăiță publică reportajul *Fluturi*. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică partea XXI a textului său memorialistic, intitulată *Mă urcam pe scriin și-ncepeam să mă privesc*. ■ Cu titlul *Ochii Marthei*, revista publică fragmentul XLI din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (XIV)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, ce a avut loc în Club A. ■ În *Capriciile gustului*, George Achiței scrie despre *Revistele de cultură*: „În contextul culturii noastre contemporane revistele de literatură și artă, revistele de cultură, ocupă un loc imposibil de ignorat. Se citește la noi foarte mult. Se citește literatura. Se citește eseistica. Se citește publicistica informatică. Se citește reportajul. [...] O problemă care se pune în legătură cu sistemul revistelor literar-artistice și culturale de la noi este aceea referitoare la necesitatea diversificării problematicii abordate în funcție de specificul cititorilor la care publicația are acces, în funcție de realitățile sociale dintr-o anumită regiune, în funcție de grupurile de scriitori și artiști care se constituie în jurul lor. În mod firesc ar trebui ca niciuna dintre publicațiile care apar să nu semene prea mult cu celelalte, să-ți ofere acces la un tip de informație diferit de celelalte, la un grup de valori specific. În mod firesc fiecare revistă ar trebui să aibă un profil distinct, descifrabil, nu numai la nivelul formatului grafic, al paginajului, al titlului și al locului de apariție, dar și la nivelul atitudinii față de anumite probleme, față de anumite situații literare sau artistice. Din păcate, în ce privește grupul valorilor vehiculate de către o publicație sau alta, ca și atitudinea față de evenimentele literar-artistice ce au loc, multe dintre revistele noastre parcă prea seamănă. Se acordă încă insuficientă atenție încurajării și afirmării forțelor artistice locale. Scriitorii din București sunt prezenți și în București, sunt prezenți și la Cluj, sunt prezenți și la Timișoara sau Iași sau Bacău. Aș remarca în această privință ca pozitiv efortul pe care îl face redacția revistei «Steaua», având un grup de colaboratori proprii formați în mediile intelectuale clujene, având o atitudine, față de evenimentele literar-artistice ce au loc, care

o situează pe o poziție care nu poate fi confundată cu altele. [...] Conceptul de cultură, ca și conceptele mai restrânse de literatură și artă sunt asimilate global fără a se ține seama de specificul realităților sociale și politice de la noi. Se manifestă încă insuficientă exigență față de producțiunile livrești având caracter minor și dezbătând o problematică nespecifică realităților sociale din România contemporană. Față de posibilitățile de care dispune, sistemul revistelor noastre de cultură comportă, fără îndoială, unele îmbunătățiri”. ■ Leonid Dimov, În *Fetișuri de azi*, publică *Sănătatea cu orice preț*?

● **[„Convorbiri literare”, nr. 23]** Redacția revistei semnează textul *Debutanții- eterna poveste*: „Nu credem a greși afirmând că problema debutanților este dintre cele mai complicate în cadrul unei literaturi. Incertitudinea a plutit și continuă să plutească asupra acestui capitol, soluțiile formulate la o ocazie ori alta fiind infirmate de realitate”. ■ Const. Ciopraga continuă studiul dedicat lui *Lucian Blaga: între totalitate și fragment (II)*: „Semnele verbale cu care operează poetul la început sunt «nemărginirea», «albastrul prea senin», lumina, tăcerea. Perspectivele cosmice, comune romanticilor, dar și liricii folclorice autohtone, alternează în *Pașii profetului* cu instalarea într-o natură intimă cu rezonanțe de mit. Un Blaga astral, devorat de aspirația spre transcendent, coexistă cu un altul «teluric», îmbibat de resursele materiei, sedus de spectacolul naturii imediate. Momente sufletești de minimă și de maximă se succed într-o undulație perpetuă, încât după depresiune și declin o imagine a rolului estival (*În lan*) declanșează rezerve de vitalitate”. ■ Al. Călinescu notează *Despre critică și poetică*: „Dincolo de orice obiecții posibile, noi am avut în vedere caracterul exemplar al cărții lui Genette: între poetică și critică se stabilesc relații de indeterminare și de colaborare, grila aplicată nu numai că nu anulează specificitatea operei ci o scoate și mai pregnant în evidență, soluțiile propuse nu apar ca definitive ci invită la ameliorări și nuanțări. O analiză extrem de riguroasă a textului proustian [...] permite totodată abordarea mai tuturor problemelor esențiale ale prozei. Ceea ce reprezintă, credem, formula ideală a lucrurilor de acest gen”. ■ În articolul *Narcis Romancier*, Adrian Marino analizează eseul lui Jean Rousset: „În fața unor cărți de tipul ultimului eseu al lui Jean Rousset: *Narcis romancier, essai sur la première personne dans le roman* (Paris, José Corti, 1973) criticul ezită între o analiză a rezultatelor și a metodei. De ce? Deoarece, mai mult decât în orice altă lucrare a criticului genevez, metoda se relevă cel puțin tot atât de însemnată cât și concluziile”. ■ Val Condurache analizează *3 nuvelele* ale lui Paul Georgescu (Albatros, București): „Petrecute puțin înainte de Insurecție, sau la scurt timp după înfăptuirea Insurecției, întâmplările povestite în nuvelele lui Paul Georgescu utilizează referința la timpul istoric ca simplu punct de reper. În ce constă funcționalitatea epică a acestor referințe, nu e greu de observat: unul și același fapt, trecut înainte și după Insurecție, are alte dimensiuni morale și o altă greutate în destinul personajelor”. ■ Al. Dobrescu semnalează reeditarea *Istoriei...*

lui E. Lovinescu: „Între evenimentele editoriale ale acestui an se înscrie, indiscutabil, reeditarea la Minerva a *Istoriei literaturii române contemporane* de E. Lovinescu (vol. I: *Evoluția ideologiei literare, Evoluția criticii literare, Evoluția poeziei lirice*; vol. II: *Evoluția prozei literare, Mutația valorilor estetice*), lucrare esențială pentru înțelegerea, nu numai a literaturii începutului de secol XX, dar a întregii culturi și literaturi naționale. Critică violent ori elogiată la fel, citită dar rareori citată, ea a fertilizat inspirația multor critici preocupați de soarta literelor noastre, G. Călinescu și Ov. S. Crohmălniceanu fiind numai două exemple dintre atâtea posibile”. ■ Cu prilejul retipăririi romanului lui Gib I. Mihăescu; *Zilele și nopțile unui student întârziat* (Scrisul românesc, 1973 cu o postfață de Al. Piru), George Pruteanu o percepe ca pe o *Carte slabă*: „Din rațiunile sumare enumerate mai sus, mi se pare foarte exagerată aprecierea lui Al. Piru din *Postfață*, conform căreia «această operă nu este inferioară celorlalte două, ci mai degrabă egală». Opinia ține, dacă nu mă înșel, mai cu seamă de autorul romanului *Cearța*. Dar nu înțeleg de ce afirmă Al. Piru, la p. 400, că printre «cei ce acordă întâietate romanului *Zile și nopțile...*» s-ar afla și N. Manolescu, când într-un eseu tipărit în volumul, *Teme*, acesta cotează fără echi-voc cartea drept «aproape trivială»”.

● [„**Luceafărul**”, an XVI, nr. 50] Prima pagină a numărului este dedicată vizitei lui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii și a declarației comune semnate de acesta și de președintele american Richard Nixon, declarație în care se găsește principiul suveranității și a integrității teritoriale a tuturor statelor. Cu această ocazie, Richard Nixon declară: „Distinsul nostru oaspete, dintre toți oamenii de stat din lume, a jucat unul din cele mai însemnate roluri ale unui șef de stat de pe glob prin faptul că a văzut ansamblul problemelor mondiale cu care suntem confrunțați și nu numai pe acelea care confruntau propria lui țară [...] El a dat dovadă de înțelepciune și înțelegere și a contribuit enorm la deschiderea unor dialoguri, care, altfel, ar fi rămas poate închise pentru totdeauna”. Uniunea Scriitorilor îi adresează secretarului general al P.C.R. o telegramă în care își mărturisesc „și de astă dată prețuirea și dragostea lor fierbinte, atașamentul sincer și statornic față de toate ideile și principiile pe care le promovați azi în lume în numele României socialiste”. □ Paul Georgescu amintește de controversese legate de *Istoria literaturii române contemporane* de E. Lovinescu iscate de-a lungul deceniilor: „*Pașii pe nisip* l-au urmărit pe Eugen Lovinescu toată viața și mult timp după aceea. Erorile simple sunt tenace și formula de impresionist, exactă în 1906, încetase de mult a fi adevărată și totuși marele critic a continuat a fi judecat cu o ciudată persistență prin prisma unei erori de tinerețe. [...] Cum s-a demonstrat în câteva lucrări recente, Lovinescu a încercat a-și găsi câteva puncte de reper și mai ales a depăși, cum dovedește Florin Mihăilescu, antinomiile criticii prin coordonate ferme: sincronismul și diferențierea. Lovinescu a fost, incontestabil, cel mai talentat și consecvent apărător al literaturii noi, expresie a vremii sale, iar se-

lecția sa, din 1926, confirmată – cu minime rețușuri – de evoluția ulterioară; el a fost, incontestabil, cel mai ferm și neobosit luptător împotriva unor modalități de gândire paseiste, retrograde sau curat reacționare, pe care evoluția istoriei le-a condamnat categoric și ireversibil. [...] Este de mirare doar cum o gândire atât de limpede și au putut trezi nu numai atâtea denigrări [...]”.

□ Comentând eseu *Critică și valoare* al lui Radu Enescu, Florin Mihăilescu delimitează triumphiul critică-știință-artă: „Considerând critica un tărâm al interferenței artei cu știința, Radu Enescu vorbește și de un moment științific al ei care ar fi ulterior celui artistic, al gustului: „Gustul, optând inițial pentru valoarea dominantă a unei structuri artistice date, este pe urmă explicitat, justificat, fundamentat printr-o întreagă aparatură de concepte care ne revelează caracterul de știință al criticii” (p. 31). Aici trebuie să ne arătăm noi mai sceptici chiar decât Radu Enescu, întrucât, în pofida spectaculoaselor rezultate obținute de cercetările moderne și în al căror viitor credem, când ele își recunosc limitele, critica rămâne în substanța ei o formă a ideologiei și ca atare nu poate fi științifică decât în măsura în care ideologia pe care o exprimă este ea însăși științifică. [...] Critica [...] nefiind nici artă, nici știință, ci o disciplină de sine stătătoare [...]”.

□ Analizând funcțiile literaturii și originile acesteia, Romul Munteanu începe cu „factorii ce au putut contribui la apariția creației artistice. [...] fiecare dintre noi a aflat pe parcursul timpului că arta s-a născut din joc (Schiller), că ea a fost un act de ceremonial într-un stadiu inițial al civilizației care se confunda cu poezia (Vico), că este produsul unui proces complex de sublimare a unor dorințe refulate în viața cotidiană (Freud) sau că s-a configurat în însuși procesul muncii (Engels). [...] dialogul autentic dintre scriitor și public nu se poate realiza decât într-o societate bazată pe legi democratice. Creația literară concepută ca un produs adresat unui destinatar nu o transformă într-un obiect utilitar, inserat alături de obiectele industriale sau pur comerciale. Totuși, rostul său de obiect utilitar cu un statut specific nu poate fi trecut cu vederea. Starea sa de obiect de consum cultural presupune existența unui public, a unei clase sau a unei categorii sociale căreia îi este adresat un anumit mesaj. [...] În ierarhia socială a valorilor actuale, factorul politic deține o importanță mult mai mare decât cel literar. [...] Heinrich Mann preciza într-o cuvântare a sa din 1928 că literatura se poate alia cu ordinea de stat atunci când acesta are un caracter democratic, dar datorită oamenilor de artă este de a spune nu acelei alcătuirii sociale care are un caracter tiranic. Scriitorul este cel care spune nu și cel care spune da, într-un anumit context de existență. Menirea lui este să refuze tot ce este perimat și inechitabil în alcătuirea unei societăți.

□ La rubrica de istorie literară apar două teze despre Urmuz. În prima, Ion Vianu se întreabă: „Avem oare dreptul să vorbim despre literatură? Dacă judecăm drept, nimic nu ne poate face să dăm acestor azvârliri spontane calitatea de operă. Farsa tragică a unui om tânăr din care adolescența refuza să se retragă, literatura lui Urmuz se înfățișează mai degrabă ca țipătul abia disimulat al

unui inconștient pândit de panici elementare. S-a spus despre Urmuz că este un precursor și fără îndoială că această calitate nu-i poate fi răpită. Dar antemergerea lui rezultă tocmai din aceea că reprezintă jetul spontan, neîntinat de compoziție, de influențe, de trucuri, de școli și coterii. Gestul lui Urmuz este semnificativ pentru că este solitar, izolat, perfect ignorat în epocă, de o originalitate pură. Este recuperat de circuitul literar abia după două decenii de o avangardă extrem de dinamică revendicând pentru ea o prioritate. Dar el s-a născut în afara literaturii și, în cea mai mare măsură, o neagă. [...] Nu este de neglijat un amănunt al atât de umilei biografii urmuziene: profunda cunoaștere și pasiune pe care o avea pentru muzică. E ca și cum ar fi coexistat în el două ființe din care una aspiră către armonie, către perfecțiunea liniștită a creației muzicale, în timp ce cealaltă se străduia în mod demonic să suprime tot ce ar fi putut însemna construcție și compoziție. Textele lui Urmuz sunt de fapt studii care încearcă să exploateze la maximum valoarea dezacordului, a disonanței. Un supraeu gigant îi interzice să întreprindă o astfel de profanare în sfera muzicii (de aceea nu a putut fi el un mare inovator în acest mediu), dar îi lasă o temporară și gătită libertate în cercul mai profan al cuvântului scris”. Criticul Gelu Ionescu, pe de altă parte, amintește de imposibilitățile de interpretare completă a lui Urmuz în articolul Amăgitorul: „După un debut obscur (1922), salutat doar de Tudor Arghezi (el însuși atunci un poet fără volum), Urmuz a devenit (post mortem) emblema de pe drapelul unei întregi generații avangardiste, ca azi să prilejuiască redactarea unui doct tratat, cu mult mai multe pagini decât toate scrierile sale la un loc. [...] Prea serioase, legitim și inerent serioase, scrierile despre Urmuz vădesc o amăgire, necesară și chiar nobilă amăgire, dar și o lipsă de umor, o ignorare a umorului. [...] Critica a fost mereu tentată sperând în șansa epuizării – tot materialul îi stă la dispoziție – și sunt foarte rari acei ce-au rezistat tentației, chiar dacă rezultatul nu a depășit câteva pagini de, repet, inteligentă și atrăgătoare exprimare. Încercarea de epuizare eșuează – oricine rămâne parțial, nimeni nu are materialul suficient pentru a ajunge la o „filosofie”, nici curajul să conchidă în a-l reduce pe Urmuz la o înțâmplare, un accident bizar”. □ Într-un articol despre Tristan Tzara, Ov. S. Crohmălniceanu conchide că „Marea descoperire a lui Tzara a fost forța negativității în dialectica oricărui act creator. Răzvrătindu-se împotriva tuturor normelor, părintele dadaismului a dat spiritului puțința să facă o baie salutară de nonconformism regenerativ. La nivelul zero unde un asemenea radicalism „anti-literar” a adus actul poetic, hazardul capătă brusc libertatea să lucreze în locul rutinei artizanale cu o forță inventivă de o prospețime nebănuită, uluitoare”. □ Sunt publicate poeme de Dan Verona (*Împotriva neantului; Valea purificării eterne*), de Angela Marinescu (*Mă smulg; Pe nisip; Glasul; Ochi negri; Marea*) și de poetul norvegian Rolf Jacobsen (*Fumegă; Când dorm; Norii; Noaptezeci de kilometri; Totuși trăim; Cuțite, cuțite; Poezia lebedei; Licheni rugină și molii; La mare*) în traducerea lui Paul Emanuel și a Mariei-Alice Botez.

• [„Tribuna României”, nr. 27] În *Cuvântul zilei* citim *Anii luminii*, semnat T. R.: „Decembrie, anotimp de sinteză și de bilanț, decembrie, deschidere de noi perspective spre viitor. Sărbătorim, la 30 ale acestei luni, marea zi a Patriei, 26 de ani de la întemeierea Republicii. Și pășim – încheind sărbătoreșcul bilanț al acestui an, al acestor ani – spre o nouă treaptă în timp, spre cel de al XXX-lea an al României noi”. ■ În *Sânziene*, Fănuș Neagu publică tableta *Iisus s-a născut la Grădiștea*. ■ În *Cronica* Radu Budeanu scrie despre *Ceaușescu în SUA*. ■ În *Hyperion* citim *Silence* de Lucian Blaga, traducerea în franceză fiind semnată de Elena Barthouil-Ionescu. ■ Apare un interviu cu Zaharia Stancu, „*Dar ie sunt eu. Dar nu în întregime*”, realizat de Ilie Purcaru: „- *S-ar putea ilustra pătrunderea literaturii române în lume fie și numai cu opera Dvs. Acești ultimii ani au marcat, totuși, o amplă deschidere a interesului față de literatura noastră, în numeroase țări. Ca președinte al Uniunii Scriitorilor din România, ce credeți că s-ar mai putea face pentru ca soarta pe plan internațional a lui Eminescu, Blaga, Arghezi, Sadoveanu, Călinescu ș. a. m. d. să fie mai bună? Dar reciproca: ce se face la noi pentru cunoașterea literaturilor străine? Ce relații de colaborare cu alte literaturi cultivă Uniunea Scriitorilor?* – Pătrunderea în literatura lumii numai cu opera mea sau cu opera altuia dintre confracții noștri nu este suficientă; nu putem câștiga interesul lumii pentru literatura care lansează pe plan mondial unul sau doi oameni. Interesul pentru literatura romană pe planetă este din ce în ce mai accentuat. Se poate face mult. Dar, în primul rând, eu trebuie să flu sincer și să vă spun lucrurile pe care le cred, așa cum am făcut de la începutul conversației noastre: că se poate face mult și se poate să nu se facă nimic sau aproape nimic. Ca președinte al Uniunii Scriitorilor și mai ales ca scriitor ale cărui cărți sunt traduse în multe limbi, trebuie să-mi spun mie însumi și confracțiilor mei că ceea ce s-ar putea face, în primul rând, ar fi un efort nu al unuia dintre noi, ci a foarte multora, pentru a crea în limba română opere de vază, capodopere, care să-i intereseze pe oamenii din țara noastră, pe milioanele de cititori ai noștri, dar care să-l intereseze și pe cititorul din altă parte a lumii. Noi avem ce spune lumii, fiindcă am văzut multe; noi avem ce spune lumii *important*, pentru că politica noastră spune lumii foarte multe lucruri care sunt luate în seamă și care au dus faima țării noastre și a poporului nostru dincolo de hotare, cu mult înainte ca să izbutim să scriem cărți care – ele – să ne ducă faima lumii. L-ați po-menit pe Eminescu, Blaga, Arghezi, Mihail Sadoveanu, George Călinescu. Sunt nume ale unor scriitori care au izbutit să cucerească dincolo de hotarele țării noastre cititori? Sunt, dar mai puțin decât am vrea noi să fie, fiindcă nu-i suficient ca dincolo de hotare să apară un volum de poezie de Eminescu, un volum de Blaga, un volum de Arghezi, un volum de Sadoveanu. Lângă acestea se pot adăuga cărțile a cel puțin două duzine de scriitori de mina întâi, care ar fi putut, la timpul lor, să treacă cu succese peste hotarele țării, să intre în literatura universală, și a căror glorie să fie recunoscută prin acordarea marilor pre-

mii literare internaționale. Oare nu putea Blaga, nu puteau Arghezi, Sadoveanu, nu puteau George Călinescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Cezar Petrescu, Camil Petrescu, Matei Caragiale, nu puteau și nu erau ei vrednici să primească la timpul potrivit cea mai înaltă distincție străină, «Premiul Nobel»? Pentru cunoașterea literaturii străine se face mult, se face foarte mult la noi; s-a tradus, în primul rând, toată literatura clasică, s-au tradus anticii, s-au tradus marii scriitori de limbă engleză, de limbă germană, rusă, franceză, spaniolă, portugheză ș.a.m.d. S-a făcut destul. În schimb am făcut puțin sau foarte puțin și trebuie să subliniez pe acest *foarte puțin* pentru traducerea și pentru răspândirea literaturii noastre în întreaga lume. Ce piedici ne stau în cale? Una din piedici mi se pare că este aceea a lipsei de traducători. Limba se schimbă și se îmbogățește în permanență, și nu numai limba română, ci graiurile tuturor popoarelor. O carte tradusă în limba franceză, în engleză, în germană sau în spaniolă, în România, de oameni care au învățat această limbă în școli, este nepublicabilă, după părerea editorilor străini. Nu o dată mi s-a răspuns când am recomandat o carte sau altă carte și am servit oamenilor cu care vorbeam niște texte traduse: parcă ar fi scrisă de străbunicul și citită de bunicul și aruncată la coșul cu hârtii inutile de tata-mare; puneți să vă traducă cărțile în limbile străine niște oameni care cunosc, într-adevăr, limbile moderne ale acestor popoare. Dar de unde să luăm noi pe acești traducători? De unde să-i luăm și unde și când să-i formăm? De aici cred eu că trebuie să plecăm. Pe urmă găsim și editori, găsim și cititori. Unora care, citind aceste rânduri, li s-ar părea că eu exagerez forța literaturii române în lume, vreau să le amintesc că noi am dat încă din vechime literaturii lumii și culturii universale oameni ca Dimitrie Cantemir, oameni ca Nicolae Milescu și mulți alții din timpurile mai îndepărtate, iar în timpurile noastre nu fuserăm oare martorii izbânzii lui Tristan Tzara, care prin 1917-18 întemeia în Elveția, pe atunci era o țară neutră, ca și azi, poezia nouă a secolului? Oare nu fuserăm martorii publicării în revista «Cugețul românesc» și în alte reviste a unor pagini, foarte ciudate, cele mai ciudate pagini scrise de cineva în limba română și iscălite Urmuz? Eu am fost martorul publicării lui Urmuz, operă care nu depășește mai mult de 40-50 de pagini dactilografiate, care nu are pereche în lume. Este primul scriitor al absurdului; din el se trag mulți care au căpătat în Occident o glorie, desigur, binemeritată. Nu fuserăm martorii apariției pe lume, în capitala Franței, a unui scriitor român, Panait Istrati? Nu fuserăm martorii victoriilor lui Eugen Ionescu, care în tinerețe a trăit printre noi și scria la aceleași reviste la care scriam și noi? De ce ne-am opri aici? Talente în limba română sunt destule. – *Trăiți de-o viață în lumea scriitorilor, sunteți scriitor, sunteți președintele Uniunii Scriitorilor, deci știți ca nimeni altul ce doresc scriitorii, mai ales în ceea ce privește climatul creației. Ce credeți despre acest climat, ce-ar mai trebui făcut ca scriitorul să-și dea deplina măsură a capacităților sale creatoare?* – Trăiesc în lumea scriitorilor de peste 50 de ani, nu a fost scriitor cât de cât important pe care sa nu-l

fi cunoscut și nu a fost scriitor de seamă pe care să nu-l fi stimat, să nu-l fi iubit, să nu-l fi prețuit. Am avut mulți scriitori; de mare valoare; avem și astăzi. Avem, pentru aceasta, condiții bune: edituri, reviste, case de creație, ajutoare materiale, largi posibilități de afirmare pe care scriitorii noștri trebuie să le fructifice din plin. E datoria lor de a răspunde, prin cărți de mare valoare, la grija și stima cu care sunt înconjurați în societatea noastră. Desigur, valoarea, unei creații se decide numai în fața paginei [sic!] scrise, iar noi trebuie să veghem ca nimeni să nu impieteze asupra acestui dialog al scriitorului cu pagina, cu gândul său. Dădăceala mea – sau a criticului – n-are ce căuta, e fără folos. Scriitorul singur trebuie să descopere modul în care el vrea să se exprime, să-și aleagă liber subiectele, el trebuie să-și aleagă liber stilul, să-și aleagă liber eroii, el trebuie să-și aleagă liber drumul, locul pe care-i așază pe acești eroi, acțiunea cărții ș. a. m. d. În creație, în creația literară, nu se pot lua masuri, se pot da sfaturi. Dar măsuri de ordin administrativ, dacă se iau, ele nu duc la nici un avânt creator și la nici o izbândă. – *La ce lucrați în prezent, ce proiecte aveți?* – Totdeauna lucrez la ceva. Nu există, în viața mea, un timp în care să stau, lucrez chiar și atunci când mă odihnesc. În momentul de față pregătesc un volum de versuri și una, sau două cărți de proză, care vor trebui să apară cu puține zile înainte de Congresul al XI-lea al partidului. Va si modul meu de a slăvi partidul din care fac parte și în forța și înțelepciunea căruia cred și de a bucura oamenii care se interesează din când în când de ceea ce scriu și, uneori, și de ceea ce nu scriu”. ■ În secțiunea *Cartea*, Edgar Papu scrie despre *Fantasticul în literatura română*: „Literatura noastră dispune de o îndelungă tradiție, care nu se autorizează de la umanismul clasic, ci de la umanismul folcloric, cu rădăcini poate mai bătrâne decât moștenirea clasicismului antic la popoarele occidentale. Or autoritatea folclorului, mai mult decât aceea a transmiterilor «culte», aduce implicit cu sine elementul fabulos, convertibil în clement fantastic. Se surprinde, deci, o prezență care la noi există difuză chiar și în expresiile cele mai opuse acestei categorii. Numai în coeficientul de narațiune «frumoasă», de povestire atrăgătoare și pasionantă, care se infiltrează și în romanul social sau de analiză psihologică, trăiesc coordonatele cu aceleași însușiri ale basmului sau baladei populare, ale colindei sau orației, pătrunse originar de un anumit fior al tainei. Asociativ, asemenea însușiri recheamă adesea și expresia de fabulos, cu care asemenea calități se vedeau însoțite inițial. Fantasticul devine, pe această cale, un tip de manifestare firească în literatura noastră”.

16 decembrie

• [„*Steaua*”, nr. 24] În editorialul lui, Petru Poantă încearcă un bilanț al anului literar ajuns la final și lansează întrebarea ce tip de poezie poate fi pastişată sau contrafăcută, autorul considerând că anul 1973 a fost sărac în apariții editoriale de excepție, dar acest lucru nu a influențat devenirea însăși a

literaturii și menționează trei poeți: „Sorescu este căutat și citit, chiar dacă și-a deziluzionat în buna parte admiratorii. Prima carte, *Suflete – bun latoate*, a rămas la simplul studiu de autopastișă iar cealaltă, *La liliaci*, un enorm joc de amuzament într-un limbaj de sursă folclorică. [...] O apariție întrucâtva impunătoare, sunt *Imnele bucuriei* ale lui Ioan Alexandru. [...] imnelor [...] în vers alb, prea puțin decantate, câteodată aproape ilizibile, încărcate de simboluri livrești obscure, nu aduc o sensibilitate nouă sau, în orice caz, nu reușesc să o dezvăluie. [...] Ion Gheorghe, care prin *Megalitice* demonstrează categoric apetența sa pentru fabulos. [...] Am dori numai să atragem atenția că structura primară a poetului (nu primitivă), anti-intelectualistă (înțelegând prin intelectualism o abstractizare excesivă și o devitalizare a poeziei), redă creației încrederea în vitalitatea ei. [...] În *Megalitice*, Ion Gheorghe a realizat într-o pastă densă, un «georgicon» modern, plin încă de asperități, dar și de miracole”. (articolul *Situația poeziei – un reviriment?*) ■ Cu intenții polemice, Domițian Cesereanu analizează „o carte repudiată de mulți comentatori” în urmă cu trei ani, și anume *Contradicția lui Maiorescu* (Eminescu, 1973) de Nicolae Manolescu, aflată la a doua ediție, revăzută și conformă cu cea dintâi, carte care a încercat să reșeze „imaginea marelui critic într-o viziune nouă față de ceea ce se scrisese până atunci despre el și – spre a nu uita o împrejurare conjuncturală [sic!] – venind curând după momentul negării sociologizante, nediferențiate și al reabilitării pe care o inițiaseră Liviu Rusu, Tudor Vianu s.a.”. ■ Liviu Grăsoiu semnează un articol de reabilitare a lui Vasile Voiculescu în ipostaza de poet patriot: „Nu cunosc, în istoria literaturii noastre, mulți poeți în ale căror versuri să revină cu o asemenea frecvență și cu valențe de absolută continuitate ideea de patrie ca în lirica lui Vasile Voiculescu. Numai că, spre deosebire de Alecsandri, Bolintineanu, Eminescu, Coșbuc, Goga, Pillat, Beniuc, despre al căror patriotism, exprimat estetic, s-au scris articole de ordinul sutelor, despre poezia patriotică a lui Vasile Voiculescu nu s-a prea vorbit”. (articolul *Vasile Voiculescu – poet patriot*). Tot despre poezia patriotică scrie, în tandem cu Liviu Grăsoiu, și Adrian Popescu referindu-se la valențele poeziei patriotice ale lui Ion Brad, un poet prin excelență al poeziei „angajate și militante, cu un mesaj crescut organic dintr-o sensibilitate deschisă problematicii contemporane”. (articolul *O ipostază a poeziei patriotice*) ■ Marian Papahagi aprofundează concepția lui Lovinescu despre critica estetică, punând ca bornă de început principiile directe, imitație, sincronism, diferențiere, din studiul *Mutația valorilor estetice*, care, totuși, nu reprezintă un sistem estetic încheiat, dar în care avem de-a face cu o «analitică» a gustului estetic și a condiționărilor sale: două de natură determinist-sociologică (rasa și timpul) și două de natură psihologică (percepția individuală și variația stărilor de conștiință) (articolul *Despre «estetica» lovinesciană*). ■ Semnează poezii: Ștefan Aug. Doinaș, Traian Iancu, Aurel Rău, C. D. Zeletin, Olimpiu Nușfelean. ■ Cronica literară a lui Petru Poantă are drept subiect lirica lui Anghel Dumbrăveanu

din volumul *Singurătatea amiezii*, în care poetul reia temele sale favorite, erosul și marea, repetate până la sațietate în toate volumele anterioare (*Iluminările mării* – 1967, *Oase de corăbii* – 1968, *Fața străină a nopții* – 1971), care configurează un univers monoton ce «amintește de familia marilor monocorzi» (Ilie Constantin), căci atmosfera rămâne elementul caracteristic liricii sale, poetul nefiind, de fapt, un imagist. ■ Baruțu T. Arghezi relatează o vizită la închisoarea de la Târgu-Jiu din octombrie 1943 unde fusese închis T. Arghezi, relatare încheiată cu menționarea operelor lui Brâncuși din Tg.- Jiu *Coloana fără sfârșit*, *Poarta eroilor* și *Masa cu cele 12 scaune* (articolul *Lagărul*, rubrica „hotare de aer”). ■ O listă sinoptică a tuturor autorilor și lucrărilor publicate în decursul anului 1973 încheie numărul.

17 decembrie

• [„*Munca*”, nr. 8111] În *Opinii despre lirica noastră contemporană*, Camil Baltazar publică *Pentru cine scriem?*: „Poezia trebuie s-o înțeleagă pe deplin într-o familie și copilul, și părinții și bunicii, pentru că pentru marea familie a poporului scriem și ne străduim ca ceea ce săvârșim să fie șlefuit cu grijă; să fie prelucrat cu migală și dăruit lectorului într-o formă cât se poate de frumoasă, perfectă, deoarece mulțimea lectorilor e, pe lângă foarte receptivă la ce e bun și frumos, și o mare pricepută în ce este, din punct de vedere estetic, pe deplin realizat”. ■ În *Vitrina critică*, Mihai Coleșiu prezintă, într-o serie de note, un fragment apărut în nr. 32/1973 în revista „*Vatra*”, extras din *Speranța bătrânei Emilia* de Bujor Nedelcovici, despre care se afirmă: „fragmentul constituie încă un argument asupra deserviciului pe care îl face publicarea unei părți desprinsă dintr-o structură unitară. În economia a două pagini de revistă, mijloacele specifice construcției unui roman devin sufocante; amănunțele capătă proporții ce nu se pot justifica în acțiune, personajele au reacții ce nu sunt explicate în niciun fel. Menținându-ne între limitele textului apărut, stufos, plin de descrieri, greu de sesizat ce își propune autorul să dezbată. Prin caracterul său static, fragmentul nu stârnește interesul, reducând probabil numărul cititorilor posibili ai romanului. Cu o asemenea finalitate, de ce au mai fost sacrificate două pagini de revistă?”. Sunt criticate și poeziile publicate de George Alboiu în numărul 90-1973 al revistei „*România literară*”, o prezentare a volumului *Varia* de Alexandru Piru, apărută în „*Săptămâna*”, precum și selecția de versuri semnate de Grigore Cajun și Emil Bădulescu apărute în „*Astra*”.

18 decembrie

• [„*Scântea*”, nr. 9725] Nicolae Dragoș semnează *Izvorul de viață și noblețe al artei*: „Sunt mereu vii în gândirea și conștiința noastră principiile partinității și combativității partinice a artei, principiul conducerii și îndrumării artei de către partid, înțeles în sensul adânc al democrației socialiste. Din sublinierea mării răspunderi și datorii partinice de a se manifesta intransigență față

de tot ce ar putea duce la poluarea spirituală, se desprinde în mod hotărâtor grija pentru autenticitatea și sănătatea etică și estetică a creației originale, consecvența ideii de promovare a unei literaturi și arte demne de dinamismul creator al anilor noștri, de frumusețea morală a oamenilor muncii, în concordanță profundă cu idealurile sociale cele mai înaintate. [...] Întâlnim încă în rafturile librăriilor volume de versuri care nu spun nimic, tributare unor lamentații incoerente, mimând stări artificiale, anacronice. Orizontul nelimitat al poeziei militante, patriotice, civice rămâne în continuare deschis marilor talente și marilor opere, unor creații ce se pot constitui în vibrante lecții de patriotism, de optimism socialist. În proză apar încă numeroase lucrări în care sunt vagi rezonanțele epocii noastre de febrilă construcție, în care în locul eroilor acestui timp, viguroși, animați de idealuri înălțătoare, apar biete personaje fără vitalitate, trăind mici și neinteresante drame, consumându-și existențele într-un spațiu parcă atemporal, într-un univers închis. Sunt încă abundente platitudinile, paginile fără valoare; apar lucrări în proză care în locul unor mari conflicte și înfruntări de idei, al surprinderii problemelor majore ale actualității aduc în atenția cititorului întâmplări modeste, fără semnificații sociale și etice majore. [...] Neîndoios, un cuvânt decisiv este de așteptat din partea criticii literare, mai aplicată în ultima vreme, mai fermă în formularea judecăților de valoare, în evidențierea mesajului artistic. Ar fi de observat, după opinia noastră, că nu întotdeauna critica este la înălțimea înaltei sale misiuni. Mai apar încă în revistele de cultură articole în care se elogiază fără măsură creații modeste; unele articole critice se pierd în observații de detaliu, în considerații estetizante, nu se manifestă combativitatea cuvenită față de manifestările de impostură, față de lucrările tributare unor viziuni anacronice. Deși dezbaterile de idei, clarificarea principială, cu argumente științifice a unor noțiuni de bază ale esteticii marxiste se află mai pregnant în atenția publicațiilor culturale, ar fi de apreciat că o adâncire a acestor dezbateri, raportarea concluziilor teoretice la realitatea operelor contemporane ar putea fi, în egală măsură, utile creatorilor, cât și iubitorilor de artă. În acest sens, afirmarea – cu o tot mai vastă și pătrunzătoare argumentație – a ideilor, ideologiei noastre, asigurarea unor replici ferme, combative față de concepțiile retrograde, burgheze, ivite în alte părți ale lumii ar determina o creștere a eficienței orientative a dezbaterilor critice”.

19 decembrie

• [„România liberă”, nr. 9068] În articolul *Romanul contemporan presupune simțul evenimentului*, Tia Șerbănescu semnalează faptul că: „nu-mi închipui un scriitor contemporan care să nu fie curios de ceea ce se petrece zilnic în lume, în orice colț al ei, care să nu citească cu înfrigurare ziarele, să nu caute avid cărțile de memorialistică mai recentă, care să nu se considere implicat în actual”.

• [„Scânteia”, nr. 9726] Mircea Zăciu scrie despre *Edițiile clasice*: „Cu deosebire se impune insistat asupra asigurării unui aparat critic riguros ca și a unei interpretări științifice, apelând consecvent la criteriile ce guvernează valorificarea critică a moștenirii culturale, punând în lumină marile calități umane și artistice ale operelor înaintașilor, nominalizând, în același timp, eventualele limite din viziunea acestora despre viață și societate. Nu e firesc, cred, în altă ordine de idei, pentru a da un singur exemplu, să nu avem o ediție științifică, cronologică, temeinic comentată, a operei lui Tudor Arghezi, dar să ne ospătam din fragmente diferit aseasonate. Nu alta e situația operei sadoveniene, a celei a lui Lucian Blaga, a lui Camil Petrescu și a altora încă. Si nu este vorba aici de o anume pedanterie, ci de nevoia înzestrării culturii noastre cu opere de referință, de o concepție clară, cu garanția științei filologice, și a îngrijirii textului, integrate organic într-o politică editorială care să aibă la bază un program coerent și fundamentat teoretic. Mijloace pentru a trage an de an câte o ediție dintr-un clasic sau altul, în stiluri și componente felurite, există. Se cere un mai ferm principiu de coordonare substanțial și funcțional. Cred că pornind de la stadiul meritoriu atins în integrarea literaturii clasice în circuitul viu al prezentului se poate concepe și realiza un vast și cuprinzător program național de ediții integrale, sistematice, cu discernământ concepute, din literatura română, de la origini și până în zilele noastre. Se va realiza astfel cu sistemă, criterii și continuitate acel «corpus» al literaturii române pentru care a militat Tudor Viănu și pentru care avem astăzi și mijloacele și forțele necesare”.

• [„Viața studentească”, nr. 44] Poemul *Dialectica* de Daniela Caurea reprezintă o întoarcere la poncifele lirice ale anilor 50: „Din faptă în faptă și gândul lumina de-oțel cucerește.../ Istoria nu te așteaptă; dialectic viitorul prin izvoarele clipei zidește/.../ O viață de preț și dăruire acestui timp incandescent/ Munca e dreapta ta mulțumire, tânăr comunist și student!” ■ Sub introducerea lui Niculae Stoian (*Scriu băieții și scriu bine*) și prezentările realizate de Mihai Tatulici, sunt recomandate câteva nume de studenți, viitori ziariști și scriitori: Andrei Corbea, Doru Mielcescu, Eugen Mihăescu, Cornel Nistorescu, Octavian Știreanu, dar și un colegiu ad-hoc al colaboratorilor-studenți (ai *VS*) din 1973: Ion Buduca, Veronica Galiș, C. Ostahie-Cosmin, Florian Popa-Micșan, Gheorghe Stanca, Gabriel Stănescu etc.

20 decembrie

• [„Munca”, nr. 8114] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă *Itinerar critic* de Șerban Cioculescu: „Extraordinara disponibilitate culturală, mai întâi, a criticului Șerban Cioculescu oferă un „festin” literar - am așternut cuvântul cu strângere de inimă - de un nespus rafinament. Autorul scrie cu plăcere despre orice. Lasă impresia - și știm că realitatea aceasta este - că nimic nu-i este străin. Indiferent despre ce ar eseiza (fie că e o reeditare, o recență descoperire de istorie literară, o carte despre un scriitor total necunoscut sau

extrem de puțin cunoscut etc.), Șerban Cioculescu are întotdeauna ceva de adăugat, ceva de precizat. De aici, superioritatea demersului său critic, pe care o simți la fiecare pagină. Nu e ostentativă însă „tehnica” autorului își creează rapid această senzație. [...] Șerban Cioculescu posedă o adevărată artă a insinuării. Subtilitatea observației critice maschează, de cele mai multe ori, procedeul, încât poți lesne să iei în serios ceea ce autorul a pregătit cu minuție și și-a propus să fie o adevărată capcană. Scriind critică literară în acest mod, Șerban Cioculescu ne convinge de virtuțile artistice ale acesteia”.

● **[„Scânteia”, nr. 9727]** Pe prima pagină citim despre deschiderea noi clădiri a Teatrului Național în Capitală: *Teatru Național pășește pe cea mai modernă scenă a țării*, însemnări semnate de Radu Beligan, artistul poporului, directorul Teatrului Național „Ion Luca Caragiale”. ■ Emil Manu scrie despre volumul *Varia* de Al. Piru: „Critica lui Al. Piru este a unui universitar cultivat și sobru, care știe să fie ironic la modul obiectiv și care-și cenzurează, de cele mai multe ori, subiectivismele inerente. Desigur, materialul din acest volum va fi reluat în sinteze, în lucrările consacrate unor perioade literare; așa cum se prezintă acum e reacția de lectură a unui critic cu vocația asociațiilor de idei, preocupat de estimarea lucidă, exactă a valorii artistice a operelor supuse investigației ideologice și estetice”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7647]** M. Ungheanu scrie despre *O panoramă a criticii de azi* schițată în volumul lui Gh. Grigurcu, *Idei și forme critice*, „poate cea mai completă și cea mai sensibilă panoramă a personalităților critice de azi.”

● **[„Albina”, nr. 51]** Revista publică două basme populare adunate de membrii cercului „Micii folcloriști” din comuna Vădăstrița, jud. Olt, incluse în culegerea intitulată *Gălbior de lângă soare*.

● **[„România literară”, nr. 51]** Versuri semnează: Radu Cârnelci (*Maramureș*), Dragoș Vrânceanu (*Colosul; Viața merge iute; Muza; Ruysburry; Din fragedă materie; Jurnal; Pictura; Prea multe sunt de spus; În bar; Casa nouă*), George Țârnea (*Partidului; Toamnă românească*), Ion Iuga (*Bălcescu*), Gheorghe Pituț (*Monolog*). ■ Petre Stoika traduce versurile lui Georg Trakl: *Lui Novalis; La Marginea unei fântâni de demult; Sufletul nopții; Ceasul mahnirii*. ■ Citim în *Cenacul Asociației Scriitorilor din București* poeziile semnate de: Ion Niculescu (*Sunt iris; O clipă nu mai stau pe gânduri; Într-o zi; În felul meu*), Aurel Sefciuc (*Povestire; Narcis*), R. Ulmeanu (*Lumina*), Pia Olaru (*Alunii se apleacă peste-aluni; Scrisoare*), Tamara Pintilie (*; *În Lan; Despre iubitul meu*). ■ Vasile Băran publică reportajul *Plămâni Reșiței*. ■ Editorialul *Cărțile anului* este semnat R. I. „Fără pretenția unei retrospective sistematice, care ar reclama alt cadru, «cărțile anului» vor constitui, în numerele următoare ale revistei noastre, obiectul unei atenții fără îndoială meritate. Este, de altfel, o preocupare permanentă și o îndatorire programatică a «României literare», a tuturor publicațiilor de cultură, această acțiune de selecție și

valorificare, de obiectivă evaluare critică a momentului literar actual în tot ce are mai reprezentativ”. În acest număr, în pagina *Din cărțile anului*, citim două texte: ■ Aureliu Goci semnează *Lirismul confesiv*, despre ultimul volum al Constanței Buzea, *Răsad de spini*, C.R.: „Lucrul cel mai important din acest volum îl constituie faptul că poeta a ajuns la conștiința tipului de lirică pe care îl cultivă; calofilia neîndemânată și intrusiunile culturale încă neasimilate au jucat, chiar dacă au eclipsat un volum din serie, un rol pozitiv. Ar trebui să căutăm mult pentru a putea să găsim în lirica de azi un poem de valoare egală cu *Cai în genunchi*. Poeta vorbește mai mult ca altădată de condiția femeii”. ■ Grigore Smeu, în *Un poem al amintirii*, scrie despre *La Liliaci* de Marin Sorescu: „Poetul a adoptat în *La liliaci* un ton sec nu numai ca o opoziție ostentativă față de clișeele idilizante ci și pentru că un astfel de limbaj țărănesc comun aparent descărnat, își are savoarea sa ascunsă, o frumusețe și o fervoare negălăgioase, difuze ca parfumurile rare și abia simțite. Este vorba, în fond, de un rafinament stilistic subteran, ce nu se dezvăluie numai de cânt. Valoarea literară a structurilor lexicale țărănești propuse de Marin Sorescu se constituie nu numai prin caracterul lor opozant față de stufozitățile verbale, ci și în sine, ca o altă față a limbii românești, ca o strălucire reținută, o lumină subiacentă a verbului comun”. ■ Al. Mirodan semnează *Autenticitatea în dramaturgie*: „Realitatea eroului pozitiv din dramaturgie este direct proporțională cu aceea a eroului negativ. Mai limpede spus, eroul – mult râvnitul și așteptatul pe scenă, ca un Godot, erou ce trăiește nu numai «în sine», datorită însușirilor (gene) ce iau fost infuzate la nașetere de către autori ci, și dacă nu în primul rând, în raport cu existența eroului negativ”. ■ În rubrica sa, *Fragmente critice*, Eugen Simion se ocupă de *Un procedeu epic în „Marele singuratic”*: „De altfel, în proza sa accentul nu cade pe analiza formelor de înfrângere, ci pe justificarea unor acte de existență cu prelungiri în sfera conștiinței. Prin aceasta, *Marele singuratic* depășește motivația realistă și tinde să facă dintr-un caz (istoria unui tânăr care încearcă să impună semenilor o nouă religie!) un destin, ceea ce presupune o plasare în istorie și o atitudine conștientă în fața circumstanțelor. Pe această linie (linia centrală a cărții), *Marele singuratic* este un roman ideologic, dând termenului din urmă înțelesul originar: un roman al soluțiilor de viață, al ideii de istorie, societate și al relațiilor dintre individ cu aceste noțiuni. Nu este însă unicul plan al narațiunii. Lângă cel dintâi se află și un roman de familie, în continuarea *Moromeților*, o scurtă, apoi, povestire polițistă (asasinarea lui Damian Gheorghe) inserată în cadrul narațiunii realiste și, în fine, prin episodul Simina, *Marele singuratic* este și un roman de dragoste”. ■ Șerban Cioculescu, în *Breviar*, publică *Neculce, cronicar obiectiv?!*. ■ În pagina numită *Opinii*, Corina Cristea scrie despre *Realism și simplitate*: „Literatura nu se poate face decât înțelegând ideea de artă și ide frumos. Efectul artistic este extrem de complex și se sprijină înainte de toate pe sentimentul autentic, pe muzicalitatea și armonia interioară, pe acele «unheard melodies» cum le nu-

mea Keats. Luptăm pentru afirmarea propriilor forme de expresie și trebuie desființate distorsionările ce distrug scopul. Simplitatea este de fapt foarte complicată și a fost darul marilor artiști”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Romanul imaginației literare*, o cronică literară la volumul *Martori* de Mircea Ciobanu, ediția a II-a complet revizuită, C.R., 1973: „Mai riguros construit în a doua versiune decât în prima, el rămâne totuși inferior sub acest raport *Cărții fiilor*, cu unele episoade parazitare; fabulația despre rigoarea literaturii nu implică, automat, cum se poate constata, și o rigoare a fabulației. Totuși, romanul e inteligent și ambițios, cu fraza clară, cultivată, lectură agreabilă mai puțin pentru cine caută în roman romanescul și mai mult pentru spiritele critice, mulțumite și cu o hrană abstractă”. ■ Citim recenzii: □ George Munteanu notează apariția volumul *Pe drumurile tradiției* de Valeriu Râpeanu, Albatros, 1973, volumul pe care „parcurgem cu interes și plăcere [...], cu sentimentul că avem în față o treaptă importantă a împlinirilor sale”. □ Valeriu Cristea semnează *Documentare și ficțiune*, o prezentare a volumului *Soldați fără arme* de Teodor Tanco, Dacia, 1973: „Substanța cărții lui Teodor Tanco provine în primul rând din pulberea reveriilor istorice pe care o degajă latura ei de solidă informație și cercetare arhivistică”. ■ În *Ceremonialul inocenței*, Lucian Raicu se ocupă de *Fals tratat de vânătoare* de Dumitru M. Ion, Eminescu, 1973: „Mult limpezit și mult detașat de faza încă foarte apropiată și plină de promisiuni a debutului, mersul de astăzi al lui Dumitru M. Ion, are cursivitate, eleganță, articulație proprie și un timbru stilistic ușor de recunoscut, în care artificialul se amestecă în doze variabile cu prospețimea încântătoare, cu inspirația intactă”. ■ „*Să scriem, cel puțin cu gândul la posteritate*” este titlul recenziei lui Mircea Iorgulescu la volumul VI al *Operele* lui Perpessicius, apărute la Minerva, 173. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Poeți în regie proprie (?!)*, un text despre cărțile debutanților care apar la editura Litera: „Cum însă mi-am propus să privesc cu maximum de atenție cărțile debutanților, lectura debuturilor de la Litera a devenit obligatorie, în ciuda lipsei ei de surprize. Fiindcă dacă e adevărat că nu se poate ști niciodată de unde sare iepurele, e tot așa de adevărat că se poate ști de unde nu sare. Ca unul care am răsfoit o întreagă bibliotecă Litera, îmi pot permite credința că aici e unul din locurile unde nu”. În continuare, comentează două volume apărute la această editură: ■ *Soarele ierbii* de Silvia Ștefănescu: „Cuvintele curg firesc, într-o dicțiune corectă, nu lipsită de platinitudine, dar mai interesant este că sentimentalismul, așa de evitat de către autoare, este cel care scade gradul de prozaism al poeziei”. ■ *Despărțirea de cuvinte* de Ion C. Ștefan: „Ion C. Ștefănescu scrie poezie dintr-o pornire livrescă și cu orgoliul blând al profesorului de literatură deformat de lecturile standard”. ■ Al. Piru scrie despre *G. Călinescu și istoria literară*. ■ În *Viața literară* citim: ■ *Șantier* ne informează despre proiectele literare la care lucrează Aurel Mihale, Veronica Porumbacu, F. Brunea-Fox, Ioan Massoff,

Franz Bulhardt, Aurel Chirescu, Lucian Valea, Andi Andrieș. ■ *Sărbătorirea lui Kos Karoly*: „Sâmbătă, 13 decembrie 1973, la sediul Asociației scriitorilor din Cluj, a avut loc sărbătoarea scriitorului Kos Karoly, cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani. Adunarea festivă a fost deschisă de Dumitru Radu Popescu, secretarul Asociației, după care scriitorii Marosi Peter, Iosif Pervain, Bálint Tibor, Laszloffy Aladar și Nagy Istvan au relevat prodigioasa activitate a celui sărbătorit, urându-i sănătate și noi succese în munca de creație”.

■ *Seară de poezie iugoslavă*: „La Casa Scriitorilor, în prezența unor membri ai Ambasadei R.S.F. Iugoslavia la București, a avut loc o *Seară de poezie macedoneană*. După cuvântul de deschidere rostit de Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, criticul literar Georgi Spalev Popovski și-a prezentat colegii din delegația macedoneană, Svetlana Hristova Iocic, Alexandr Andreevski, Kiril Bujukliev, Ivan Capovski, Cedo Jakimovski, care au citit din creația lor. A urmat un amplu recital poetic susținut de actorii Angela Chiuaru, Cristina Tanoi, Dinu Ianculescu și Ion Niciu. Și-a dat concursul poetul Romulus Vulpescu”.

■ *Adunarea generală a Asociației Scriitorilor din Cluj*: „În prezența tovarășului Dumitru Ghișe, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Aurel Negucioiu, secretar al Comitetului județean P.C.R. – Cluj, Liviu Văcariu, președinte al Comitetului județean de cultură și educație socialistă, vineri, 14 decembrie 1973, a avut loc adunarea generală a Asociației scriitorilor din Cluj. Conducerea operativă a Uniunii Scriitorilor a fost reprezentată prin Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte, și Traian Iancu, director administrativ. Ordinea de zi a constat la analiza activității Comitetului de conducere al Asociației pe desfășurarea perioadei de la alegerea lui până în prezent, informare asupra participării membrilor Asociației (scriitori români și maghiari) prin mijlocirea cărții editate la cinstirea anului jubiliar 1974, proiect de hotărâri ale Comitetului de conducere urmând să fie ales. Documentele de bază au fost prezentate de prozatorul Dumitru Radu Popescu, secretarul Asociației și redactor șef al revistei «Tribuna», poetul Al. Căprariu, director al Editurii Dacia, criticul Kantor Lajos și poetul Laszloffy Aladar, secretarul organizației P. C. R. a Asociației. Tovarășul Aurel Negucioiu a adus salutul Comitetului județean P. C. R. – Cluj. La dezbateri au participat scriitorii: Adrian Marino, Peter Marosi, Ion Manițiu, Dimitrie Danciu, Balogh Edgar, I. D. Mușat, Radu Enescu, Mircea Vaida, Radu Mareș, Fodor Sandor, Ion Vlad, Liviu Petrescu, Mircea Tomuș, Constantin Cubleşan, Aurel Rău. În încheierea dezbaterilor, a luat cuvântul tovarășul Dumitru Ghișe, vicepreședinte al C.C.E.S. Apoi adunarea generală a ales, prin vot secret, noul Comitet de conducere al Asociației scriitorilor din Cluj, în următoarea componență: Dumitru Radu Popescu (secretar), Laszloffy Aladar și Mircea Zăciu (secretari adjuncți), Bajor Andor, Bálint Tibor, Al. Căprariu, Eta Boieriu, Augustin Buzura, Fodor Sandor, Gáll Ernő, Aurel Gurghianu, Kányádi Sándor, Letáy Lajos, Adrian Marino, Nagy Istvan, Vasile Rebreanu, Szabo

Gyula, Szilagy Istvan, Ion Vlad. Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Cluj a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, o telegramă în care își reafirmă atașamentul la principiile politicii interne și externe a partidului și statului nostru, angajarea fermă de a cinsti pe multiple planuri, de activitate creatoare și obștească, anul jubiliar 1974. Lucrările adunării generale au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România”. ■ *Adunarea generală a Asociației Scriitorilor din Brașov*: „Miercuri, 12 decembrie 1973, a avut loc adunarea generală a Asociației scriitorilor din Brașov. Dramaturgul Dan Tărchilă, secretarul Asociației și redactor șef al revistei «Astra», a prezentat darea de seamă asupra activității Comitetului pe anul 1973, ar criticul Voicu Bugariu a informat adunarea generală despre efortul creator al membrilor Asociației pentru sărbătorirea celei de a 30-a aniversări a eliberării României. Pe marginea referatelor prezentate, au luat cuvântul scriitorii: Ion Th. Ilea, Emilia Milicescu, Radu Selejan, Ioana Postelnicu, George Boitor, Iv Martinovici, Mihai Nadin, M. N. Rusu, Ștefan Stătescu, Ion Topolog, Mihai Gavril, Georg Scherg, Dan Tărchilă. În încheierea dezbaterilor a luat cuvântul tovarășul Mihai Colef, președinte al Comitetului județean Brașov de cultură și educație socialistă. Lucrările adunării generale au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România”. ■ *Știri din Asociația Scriitorilor din București*: „Miercuri, 12 decembrie, a avut loc la Casa Scriitorilor ședința secției de copii și tineret. Pe marginea raportului de activitate prezentat de Octav Pancu-Iași, au discutat probleme ale secției și au făcut diverse propuneri scriitorii: Mircea Sântimbreanu, Al. Mitru, Vladimir Colin, Victor Bărlădeanu, Ion Hobana, Elena Mătase, Al. Gheorghiu-Pogonești. Ședința a fost condusă de Constantin Chiriță, secretar adjunct al Asociației Scriitorilor. * Tot la Casa Scriitorilor a avut loc, vineri, 14 decembrie, ședința secției de poezie. Secretarul biroului de secție. Ștefan Augustin Doinaș și Dan Deșliu au referat despre activitățile organizate și au anunțat viitorul plan de muncă. Au participat la discuții: Mihail Cosma, Teodor Balș, Ion Crânguleanu, Ileana Mălăncioiu, Ion Țugui, Nora Iuga, Aurelian Chivu, Virgil Mazilescu, Stelian Cucu, Toma George Maiorescu, Mircea Dinescu, George Chirilă, Ion Bănuță, Cezar Ivănescu, Mihai Moșandrei, Dan Deșliu, Vasile Vlad, Ion Potopin, Barbu Cioculescu, Tudor George, Constantin Chioralia, Leonida Secrețeanu. Din partea secretariatului Asociației a participat Constantin Chiriță”. ■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Poezia precolumbiană*, notând apariția *Antologiei literaturii precolumbiene* de Fr. Păcurariu. ■ Ioana Crețulescu prezintă volumul *Legea talionului* de Gerard Klein, Ed. Robert Laffont, 1973. ■ Angela Ioan realizează un interviu cu *Giorgio Bassani despre laboratorul său intim de creație*. Alături citim *Din volumul inedit „Epitaf”* poemul *XXVIII*, tradus de Florian Potra.

●[„Tribuna”, nr. 51] Tema centrală a acestui număr este literatura science-fiction. ■ Mircea Oprea scrie despre traduceri apărute: *Frankenstein* de Mary Shelley, *Planeta cu șapte măști* de Gerard Klein, antologia *Fantascienza*; ■ Ion Marcoș scrie articolul *Science-fictionul și literatura*; Tr. Maximin scrie despre caracterul „deocamdată fantastic” al povestirilor lui Mihai Dragomir; ■ *Actualitatea S.F.* – Cornel Robu scrie un mini-eseu cu titlul *Portret robot al robotului*; ■ Fragmente inedite din Victor Papilian – *În republica paradisiaco-baudelairiană a frumuseții totale*, prezentare făcută de Constantin Cubleșan. ■ *Literatură S.F.* – fragment de Mircea Oprea; traducere de H. R. Radian din autorul belgian Hugo Raes – *Evoluția lui Brak înainte*; ■ Interviu făcut de Voicu Bugariu cu Ion Hobana despre literatura S.F. și modul în care aceasta prezintă viitorul – *O literatură care ne pregătește pentru „șocul viitorului”*; ■ convorbire cu Petre Ghelmez și Victor Zednic despre literatura S.F. – *Am crezut în această literatură*; ■ Gerard Klein – *Bun venit în Aergistal* – traducere și prezentare scrisă de Vladimir Colin; ■ Bogdan Stugren despre *Dimensiunile cosmice ale literaturii de știință-ficțiune*; ■ în rubrica *Știință și Literatură S.F.* – Octavian Fodor scrie un articol despre *Ficțiunea științifică și cercetarea*, iar Voicu Bugariu scrie „*Soalris*” și *tendința ieșirii din convențiile genului*; ■ Tradus Igor Rosohovatski – *Întâlnire în timp*, traducere de Igor Blockk; *Sinurbia* de Gheorghe Săsăran; ■ Traducere de Virgil Stanciu – *Formați „F” pentru Frankenstein* de Arthur C. Clarke.

21 decembrie

● [„Munca”, nr. 8115] Într-un amplu material se prezintă inaugurarea Teatrului Național „I.L. Caragiale” din București, în acest context fiind reprodusă și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. □ În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia se mai face și din emoții...*, revista publică un scurt interviu cu Emil Manu. Acesta răspunde la întrebări legate de tipul de critică de care acesta se simte cel mai legat, explică dacă critica reușește să „impună opinia specialistului”, vorbește despre modul în care poate fi definit momentul actual al literaturii române, care este părerea „criticului Emil Manu” despre „poetul Emil Manu”, afirmând: „După mine a fi intimist nu înseamnă a fugi de realitate și doar a revela un aspect al realității. Cuvântul a fost compromis de o anumită practică economică la care nu mă revendic. Dar în realitate nu sunt un intimist, poate un sentimental ce operează cu noțiuni mai specioase, căutând să reabiliteze livrescul prin poezia pe care o practică. Recent, am căutat să-mi definesc poziția pledând pentru reinstalarea poeziei în inimi, pentru că poezia e un decret etern împotriva tristeții și mai ales că poezia se mai face și din emoții, așa cum vinul se mai face și din struguri”. ■ Tot aici se publică o notiță despre volumul lui Mircea Zăciu, *Ordinea și aventura*, „demonstrație sigură, argumentație stufoasă și diversă, o carte de largă superioritate culturală”. ■ În *Din patru puncte cardinale* se publică o notiță despre Muzeul cărții pentru copii din Varșovia.

• [„Scântea”, nr. 9728] Numărul este dedicat *Inaugurării noului edificiu al Teatrului Național*. Citim și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu* rostită cu acest prilej. ■ Citim recenzii: ■ Ion Lotreanu scrie despre volumul *Eminescu* de Tudor Arghezi, Editura Eminescu: „Ce ne propun, în fond, textele argheziene despre Eminescu? S-ar putea crede că Arghezi a adus marelui poet pur și simplu un «elogiu», că rândurile sale sunt caligrafii ale unei uimiri și atât. În realitate avem de a face cu o seamă de judecăți ce privesc, pe de o parte, poetica eminesciană, pe de alta, aspecte estetice de interes general”. ■ George Muntean prezintă volumul *Civica* de Pop Simion, Albatros: „Diversitatea fenomenelor, a oamenilor, a evenimentelor și a unghiurilor de abordare a acestora, meditația statornică (uneori cam prea literaturizată) asupra celor descoperite conferă cărții dinamism și interes, făcând-o să lucreze asupra conștiințelor și să le infuzeze de mândria de a fi părtașe sau martore la actualul patos constructiv al României, la voința de a înălța un cetățean structurat de «omenia comunistă»”. ■ Emil Vasilescu recenzează *Itinerar critic* de Șerban Cioculescu, Editura Eminescu: „Stilul său se asociază deplin ideii de scris frumos, prin care formele definesc individualitatea creatoare. Consilierea deplină a substanței cu forma epurată de rumegușurile abstracte ale erudiției, plăcerile de anticar pentru cartea rară cu parfum vechi și detașarea intelectuală au făcut din critica lui Șerban Cioculescu act public cu reverberații în straturi sociale întinse care, departe de a fi speculație ori simplă flatare a cititorului încântat de cordialitatea criticului, este dovada indubitabilă a capacității creatoare, materializată într-un stil personal, de neconfundat. În al optulea deceniu de viață, vivacitatea neistovită a spiritului, prezența în cărți, în presa literară sau cotidiană, precum și calitatea rară de amfitrion al multor dezbateri literare îl definesc pe Șerban Cioculescu ca pe unul din istoricii și criticii literari de mare prestigiu, personalitate de seamă și animator al culturii românești contemporane”.

• [„Contemporanul”, nr. 52] Cu prilejul *Inaugurării noului edificiu al Teatrului Național* este consemnată *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*: „Stimați tovarăși, Doresc ca în numele Comitetului Central, al Consiliului de Stat și al Guvernului să adresez cele mai calde felicitări celor care au proiectat și realizat noul edificiu al Teatrului Național, precum și conducerii teatrului, tuturor celor care vor da glas, prin arta lor, pe această scenă, sentimentelor și năzuințelor de dreptate și independență, spre o societate în care omul să fie deplin stăpân pe destinele sale, spre societatea comunistă”. ■ Gh. Bulgăr meditează la *Ediția Princeps – Titu Maiorescu a Poeziilor lui Eminescu*: „Scrisoarea lui Maiorescu nu are decât două pagini mari, dar este o admirabilă sinteză de amănunte definitorii pentru poet, pentru momentul lansării lui în arena literară prin ediția princeps; pe un spațiu minim Maiorescu evocă, în tonul cel mai optimist posibil, pentru liniștirea și reconfortarea poetului suferind, toată drama și grandoarea geniului eminescian, a cărui strălucire o

întrevedea atunci [...] La nouă decenii de la apariția ediției Princeps (Maiorese) a *Poeziilor lui Eminescu*, valoarea gestului său de editor, cel dintâi, dând culturii noastre o carte unică a celui mai inspirat poet român”. ■ Dragoș Vrânceanu analizează două volume de versuri ale Ileanei Mălăncioiu: „Anul acesta, Ileana Mălăncioiu a tipărit două cărți de poezie, amândouă la Cartea Românească: un volum retrospectiv considerat *Poezii* și un volum nou, intitulat *Crini pentru domnișoara mireasă*. Cel dintâi include și culegerea de debut, *Pasărea tăiată*, cuprinzând un număr de 31 de poezii. Urmează volumul de ritualuri *Către Ieronim*, apoi *Inima reginei*. Ne aflăm astfel în fața întregului corp de poezie dat la iveală de poetă. [...] Trecând la celelalte culegeri de poeme care sunt cuprinse în volumul retrospectiv, cum sunt *Către Ieronim*, *Inima reginei*, ca și volumul nou apărut *Crini pentru domnișoara mireasă*, trebuie să dăm înapoi în ce privește considerațiile acestea asupra artei autoarei. Printr-o ciudată turnură a fanteziei, Ileana Mălăncioiu n-a mai stăruit în priza sa directă a lumii celei mai profunde care era în poezia sa, lumea fenomenologică a satului, și a fost atrasă de un salt într-un fel de neo-romantism, unde pierde percepția sa inițială, care ar fi putut-o duce la o poezie de primul rang, solidă și puternică, asemănătoare aceleia a poezilor noștri importanți dintre cele două războaie”. ■ Valentin Ciucă semnalează apariția traducerii cărții lui Ernesto Sábato: *Despre eroi și morminte*: „Complexă ca problematică și surprinzătoare ca structură, cartea lui Ernesto Sábato, prezentată publicului românesc de către Aurel Covaci și Darie Novăceanu, nu numai că solicită la maximum fantezia și experiența lectorului avizat dar îl lasă deseori chiar și pe acesta în suspensie, incapabili să continue un gând, o frază de evaluare critică”.

• [„Cronica”, nr. 51] Numărul debutează cu poezii de Vasile Constantinescu și Al. Jebeleanu. ■ Al. Andriescu consemnează o reeditare: *Zilele și nopțile unui student întârziat* de Gib. I. Mihăescu (Scrisul românesc): „Cartea, care a suscitat multe discuții și opinii contradictorii, ne pune din nou, la reeditarea ei, în fața întrebării: este, într-adevăr, acest roman numai o pauză în care autorul s-a amuzatparodiindu-și propriile sale personaje, sau un semn de oboseală între *Rusoaica* și *Donna Alba*, romanele care, împreună cu nuvelele, îi asigură autorului un loc dintre cele mai onorabile din istoria literaturii române din perioada interbelică?” ■ Tot despre o reeditare scrie și Zaharia Sângeorzan pentru rubrica *Romane de azi*: ediția a doua din *Martorii* (C.R., 1973) de Mircea Ciobanu, care se dovedește „un roman cu totul nou atât din punctul de vedere al compoziției narative, cât și al ideilor fundamentale”. ■ O carte „plină de substanță”, *Ieșirea din labirint...* de Dumitru Popescu, îi stârnește lui Const. Ciopraga considerații asupra autorității și oportunității eselui. ■ Pornind de la exemple argheziene de „pierdere” a unor texte publicate în ziare obscure, neafiate în colecții, un anume ARB restituie istoriei literare două texte scurte despre pamflet semnate de Tudor Arghezi și Mihail Sadoveanu, recuperate din suplimentul literar al ziarului ieșean „Lumea”

(1924). ■ Dan Mănuță recenzează noul volum de documente referitoare la Junimea (*Junimea și junimiștii*), considerându-l o dovadă incontestabilă a interesului contemporaneității față de gruparea ieșeană: „Îngrijită de Ion Arhip și Dumitru Vacariu, colecția de față scoate la lumină un mare număr de scrisori, transcrise după originalele aflate la Muzeul de literatură din Iași. Sunt puse la dispoziția istoriei literare o sumă de date interesante și, unele, de o incontestabilă valoare despre unii membri ai Junimii, despre viața ei de-a lungul a mai bine de un sfert de secol”. ■ Pornind de la „criticismul sentențios, mai exact spus, nihilismul” tânărului Al. Dobrescu, detectabil constant în diversele cronici publicate de acesta în revista „Convorbiri literare” pe parcursul anului 1973, Mihai Drăgan îl amendează în eseu intitulat „*Critica negativistă*”, făcând apel la opinii exprimate de G. Călinescu pe această temă. ■ Magda Ursache se ocupă de volumul Doinei Ciurea, *Tu, care treci pe aici...*, mai mult decât o biografie documentară dedicată „Renegatului de la Pontul Euxin”. ■ Versuri de Aurel Butnaru și grupaj liric de Nicolae Motoc. ■ *Începutul nopții*, fragment din romanul *Așteptarea aproapelui* de Corneliu Ștefanache. ■ George Popa traduce câteva poezii de Yves Bonnefoy. ■ „Poeziile sale cele mai evident politice, cât și cele mai exuberante poezii de iubire [...] corespund cu precizie sentimentului său personal de libertate, care se armonizează absolut cu imensa (iată că suntem obligați să apelăm la adjectivul folosit până la abuz de Maiakovski) nevoie de libertate a celor oprimați, cu mărețele idealuri ale omenirii”, conchide Natalia Cantemir în *Vladimir Maiakovski, liricul revoluției și tribunul iubirii*. □ În *Puncte de reper* (continuare în 1974), Al. Călinescu se ocupă de contribuțiile românești (Camil Petrescu, G. Ibrăileanu, Pompiliu Constantinescu) la problema naratologiei, care face obiectul ciclului său de articole din ultima vreme. ■ Nicolae Turtureanu trece în revistă manifestările organizate de revistele „Cronica” și „Manuscriptum”, care, în ciuda profilurilor diferite, și-au găsit un punct de întâlnire comun, și anume „reflectarea problemelor de istorie literară”: expoziții documentare, vernisaje, evocarea lui G. Călinescu, o antologie a poeziei cântată de Tudor Gheorghe etc. O parte dintre acestea vor fi valorificate în numerele viitoare ale publicației. ■ Ion Apetroaie traduce articolul *V. Alecsandri și școala literară provensală*, semnat de Louis Michel, profesor la Universitatea „Paul Valéry” din Montpellier. Textul, o sinteză a rezultatelor cercetării Mariei Platon, adunate într-o teză de doctorat susținută în 1972 la Montpellier, cuprinde următoarele subdiviziuni: *Alecsandri și opera sa, Alecsandri și Mistral, Ideea latinității, Cântecul latinității, Succesul lui Alecsandri, Sărbătorile latine, Triumful din România, Relațiile franco-române, Continuarea legăturilor occitano-române*.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”**, nr. 159] Pe copertă, un *Prolog de deschidere a noului teatru Comedia, 1911*, de Tudor Arghezi, valabil și pentru inaugurarea din 1973 a noului sediu al Teatrului Național. ■ Despre aceeași

inaugurare, cu o premieră a noii piese a lui Baranga, *Simfonia Patetică*, scriu și Dinu Săraru (*La o inaugurare*), dar și dramaturgul-regizor nr. 1 al epocii, A. Baranga, în grupajul *Un moment istoric – inaugurarea Teatrului Național*, textul *Un moment simbolic*. „Actualul nou Teatru Național se impune drept expresia ideii noastre de aspirație spre zonele cele mai înalte ale artei pusă în slujba poporului creator, de cinstirea căreia și de glorificarea căreia se vor lega, în viitor, adevărul și perenitatea operei noastre de astăzi... Actualul nou Teatru Național se impune, de asemenea, drept expresia unei anumite epoci politice, definită și intrând ea însăși în istorie, prin afirmarea strălucită a națiunii noastre românești în concertul popoarelor lumii contemporane”. (D. Săraru). „Un moment simbolic. Să ne aducem aminte: sunt trei decenii de când ultima bombă nazistă azvârlită asupra Bucureștiului a distrus Casa lui Caragiale. Deschidem astăzi porțile noului așezământ de cultură, sub semnul civilizației socialiste. Dar în afara semnificației evocate, mai există una imediată, concretă și pragmatică: grație grijii Partidului și a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, avem acum un Teatru Național, așa cum înaintașii noștri n-au visat nici în reveriile cele mai îndrăznețe [...] Depinde numai de noi, scriitorii – fiindcă teatrul începe cu textul dramatic – ca să dăm piese la dimensiunea noului teatru”. (A. Baranga) ■ E. Manu notează *Două cărți de poeme*: Tudor George, *Bazarul cu măști*, Constantin Săbăreanu, *Poeme*. ■ D. Mutașcu semnează o cronică de întâmpinare laudativă – *Narcisism și performanță*, a noului volum de versuri al lui Gh. Grigurcu, „poet adevărat” în *Înflorirea lucrurilor*, Facla ■ I. Lotreanu, în *O monografie a singurătății*, abordează romanul lui Garcia Marquez, în traducerea inspirată a lui Mihnea Gheorghiu: *Cien anos de soledad/ Un veac de singurătate*. ■ Două articole cumva pe linii similare: *Despre polemică* (A. Baranga) și *Despre tratamentul talentului* (P. Marcea). Baranga pornește de la exemplul clasic de polemică, Gherea-Maioreșcu, miza acestora fiind dezvoltarea ulterioară a artelor românești. „Istoria literelor românești a relevat personalități ilustre de polemiciști: I. Heliade-Rădulescu, Iorga sau Arghezi, a căror operă și viață a fost o neîntreruptă polemică... E. Lovinescu, G. Călinescu, Ș. Cioculescu, V. Streinu, P. Constantinescu, Camil Petrescu – cine va uita polemica dintre Camil și Mircea Eliade? – s-au angajat, nu o dată, în dispute pătimase, duse cu înverșunare, în care nu s-au cruțat nici argumentele, nici expresiile tari. Și totuși, în ce aură de măreție ne apar, astăzi, aceste înfruntări nemiloase. Noblețea lor vine din faptul că se ciocneau convingeri, credințe și nu interese, și că aceste credințe și convingeri, divergente și de atâtea ori opuse, erau subsumate unui țel întotdeauna superior, generos, de o profundă încărcătură umanistă”. (A. Baranga). ■ Pompiliu Marcea vorbește despre primatul talentului la marii noștri scriitori și surprizele ce apar pe parcurs: „De multe ori talentul nu apare cu necesitate de la primele tentative, ci se conturează, nu o dată, cu dificultăți și contorsiuni derutante, în timp ce un talent care inhibă orice opoziție de la bun început, poate dezamăgi

mai apoi. Cu toată lauda adusă de Macedonski lui Arghezi la debut, poetul însuși n-a reținut nimic din poeziile de până-n epoca *liniei drepte*. Nici Rebreanu și nici Hortensia Papadat-Bengescu, să spunem, nu arătau a fi ceea ce au devenit. În schimb, Panait Cerna sau Cezar Petrescu s-au impus de la primele încercări, la un nivel onorabil, fără a se mai detașa în următoarele. Exemple ca cel al lui Blaga, ce și-a fixat de la început o ștachetă foarte înaltă, pe care și-a menținut-o mereu, constituie o raritate. Toate aceste exemple conduc spre o mare doză de indulgență critică, rezultat al unei concepții relativiste peste marginile îngăduite. Pentru că, oricât ne vor intimida formule ca *didacticism*, *dogmatism*, *apriorism* etc, nu se poate opera fără un minimum de instrumente, altfel zis criterii, în munca, atât de delicată, a consacrării talentelor”.

22 decembrie

• **[„Munca”, nr. 8116]** În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Ecaterina Simion, Viorel Varga.

• **[„Flacăra”, nr. 52]** În *Strada*, George Bălăiță publică eseu *Copiii..*
■ Cu titlul *Păstorel*, revista publică fragmentul XLII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ Cu titlul *Amintiri din copilărie*, Miron Radu Paraschivescu publică ultima parte din seria sa memorialistică, intitulată *Duminica mi se părea mai săracă*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (XV)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Râmnicu Vâlcea. Au participat, printre alții, George Stanca, Eugen Seceleanu, Dinu Săraru, Dorin Tudoran.

• **[„Luceafărul”, nr. 51]** Redacția revistei abordează ca subiect: *Orizontul criticii tinere*: „Cine spune critic literar, spune implicit neastâmpăr, seriozitate, vocație de descoperitor. Ca și în oricare alt domeniu, progresul se obține prin pregătire destoinică, tenace, neîntreruptă. Numai gustul și intuiția nu sunt suficiente pentru a clădi o magistratură critică reală. Cronicarul este, prin firea lucrurilor, un cititor neobosit, blestemat dar și înnobilit de actul lecturii. E de așteptat ca tocmai criticii tineri, încă departe de rutină și plafonare, să arate interes față de curente noi de gândire, față de mișcarea vie de idei. Nu se poate desfășura un dialog fructuos cu structuralismul, cu psihanaliza, cu teoriile genetice, cu critica tematică etc. fără o deschidere adecvată spre toate domeniile spiritualității contemporane. Eficacitatea criteriilor de asimilare a adevărului și de eliminare a erorilor și exceselor – depinde de spiritul marxist în care se duce cercetarea. Numai situarea valorilor într-o perspectivă istorică îngăduie o atitudine deschisă de absorbție a tot ceea ce reprezintă cucerire a științei și de înlăturare a mistificărilor ca și a închistării dogmatice. E profund regretabil să unii tineri critici, în goana după succesul facil, abandonează drumul anevoios al muncii serioase, al cercetării oneste, aplicate. Ignoranța este uneori chiar teoretizată ca un deziderat. E destul ca harul să coboare asupra

recenzentului și totul se luminează, judecata devine inafailibilă. De precizie, de rigoare, de știință, într-un cuvânt, te poți dispensa, ea poate fi chiar dăunătoare. Cât de simplu dispăre astfel cazna învățaturii și a disciplinării gândirii. Recidivele impresionismului steril găsesc un teren ospitalier tocmai acolo unde lipsește vocația reală de cunoaștere și cercetare. Nu se poate concepe, desigur, o lărgire a orizontului criticii tinere, fără participarea intensă, în acțiunea de îndrumare, a revistelor și editurilor. Aproape peste tot ușile sunt deschise, tineri sunt încurajați, ajutați să se dezvolte. [...] Revista noastră, deschisă, cum se știe, tuturor generațiilor literare, se ocupă cu precădere de formarea celor mai tineri scriitori și critici. Am găzduit în acest an articole, studii, eseuri ale unor tineri critici, aflați la începutul drumului. [...] Avem mari speranțe în câțiva tineri, foarte tineri colaboratori, care se remarcă prin pasiunea pentru adevăr, prin spiritul militant umanist, prin intuiția valorii, prin simțul nuanței și al eficienței estetice. Ne preocupă în chip stăruitor problema orizontului criticii tinere de azi. De aceea am inițiat în acest număr o dezbatere largă (paginile 1, 3 și 7) a care am solicitat prezența activă a unor scriitori și critici cunoscuți. Spre a fixa mai exact albia discuției, am propus participanților să răspundă la trei întrebări, care au însă un caracter facultativ [...]. Iată întrebările: 1. *Care este condiția debutului în critică?* 2. *Cum poate fi călăuzită rodnic formarea tânărului critic la reviste și edituri?* 3. *Ce nume ivite în ultimul an le considerați cele mai promițătoare?* Sperăm că părerile diverse, exprimate în paginile revistei noastre vor oferi o imagine a situației criticii tinere și vor stârni și alte comentarii, completare sau rectificare, pe care se declară dispuși să le publicăm în numerele viitoare”. Răspund la întrebări: Nicolae Balotă, Paul Georgescu, Al. Paleologu, Ov. S. Crohmălniceanu, Radu Boureanu, Silvan Iosifescu, Ion Vlad, M. Ungheanu. □ Ov. S. Crohmălniceanu reflectează la *Formația ideologică și estetică*: „Ce înseamnă azi, la noi, să fii «critic literar»? Să ai 30, 25 sau 20 de ani? Dar câți, câți ca să știm despre cine este vorba? Avem astfel de critici care au peste treizeci de ani, sunt cadre universitare superioare, fac parte din conducerea principalelor noastre reviste literare, li se spune «maestre» și vorbesc, totuși, în numele «tinerei generații». Alții, proaspăt absolvenți ai Facultății de litere, dacă nu chiar studenți îi consideră «bătrâni». În sfârșit, unii [...] revendică o «tinerețe spirituală», care ar fi singura decisivă în asemenea clasamente. Merită oare numele de critici tineri numai acei care semnează recenzii, cronici și articole prin gazete și n-au apucat să publice încă «volume»? Dar exigența editurilor noastre e atât de clasică încât mereu noi și noi juni poligrafi stăruitori ajung să-și tipărească foarte rapid două și chiar trei culegeri alcătuite din nimicuri. Cine rămâne atunci să fie socotiți debutanți, critici care ca M. Iorgulescu, deși n-au volume, s-au remarcat de mult prin siguranța gustului și limpezimea judecăților? Îi disting eventual pe reprezentanții ultimei generații o sensibilitate mai acută la noutate? Înclinațiile statistice ale unora, ca și mitologizarea altora nu prea o dovedesc. Mulți

dintre criticii tineri apar academizați prematur. Altfel, cum să ne explicăm slaba lor reacție la epigonsimul în care se complăce o bună parte a liricii noastre? Diferențiați sau nu de ceilalți, criticii tineri răsar. În ce condiții își croiesc ei azi drumul la noi? Posibilitatea de a se face auziți e, la prima vedere, mai largă ca oricând. El asigură rubricile de recenzii ale revistelor, ba adeseori și cronicile literare. Nu le e prea greu, cum poate contesta toată lumea, să publice cărți. De ce atunci, printre tinerii critici, afirmările reale sunt, totuși, mai rare ca înainte. Paradoxal, cred că din cauza debutului prea facil. Acolo unde intervin nenumărate voci, începe să nu se mai audă niciuna. Grămezile de cărți anodine sfârșesc prin a îngropa sub avalanșa lor și pe cele bune. O cultură, înfloritoare își concentrează interesul într-un focar și el implică, fatal, selecție. Ideea că aceasta are loc spontan și indiferent de ce apare pe piață nu rezistă confruntării cu practica. Într-un ocean de hârtie tipărită publicul cititor se pierde și primele victime ale fenomenului sunt autorii tineri, fiindcă insulele salvatoare sunt căutate exclusiv printre numele cunoscute. O atitudine mult mai selectivă a revistelor și editurilor ar favoriza vocațiile autentice și le-ar da posibilități sporite să se impună. Cred, apoi, că redacțiile nu contribuie îndeajuns nici la educarea tinerilor critici. Am în vedere mai cu seamă cultivarea acelei rectitudini morale, asupra căreia insistă atât, pe bună dreptate, Eugen Lovinescu. Ce se întâmplă destul de frecvent? Debutantul e pus să facă recenzii «de serviciu», cerându-i-se să scrie despre cărțile pe care criticii cu nume nu le ocolesc din diferite motive. Tânărul colaborator, ca să-și vadă textul tipărit, trebuie să renunțe la opinia personală și să asculte recomandările redacției. O astfel de ucenicie nu e din păcate pentru el o școală a probității profesionale, ci dimpotrivă. În munca de recenzent cuminte învață să-și plieze opiniile la diverse considerente extraliterare și să utilizeze limbajul echivoc care «scaldă» lucrurile. Înainte de a deveni critic, un astfel de tânăr ajunge, vai, un regretabil «tactician»! Și formația lui ideologică nu pare a avea multe de câștigat din contactul cu gazetele și editurile. Nu putem convinge ușor, privind puțin mai atent ce se publică. Problemele de orientare ideologică sunt rezolvate uneori expeditiv, prin tăieturi. Îndărătul lor însă concepții estetizante sau idei misticoide continuă să-și arate urechile. O orientare marxistă militantă nu se obține prin compromisuri tacite. Pentru aceasta sunt necesare discuții inteligent de fond. Dar unele redacții parcă nu găsesc timp, pentru așa ceva; manipularea foarfecilor e mai comodă. Și e păcat, fiindcă tocmai tineri care vin să înprospăteze rândurile criticilor, sunt chemați să aducă [...] un spirit cu adevărat înnoitor».

□ Alexandru Ivasiuc *Atitudinea față de valori*: „Când vorbim de critica tânără, desigur că ne referim în sensul strict la vârstă, Nicolae Manolescu este un om de 34 de ani, el este un om tânăr și un critic tânăr, după mai bine de un deceniu de activitate susținută în centrul criticii românești. Cred că adevărata problemă este de a vedea dacă după afirmarea generației care s-a impus în deceniul trecut, mai tineri sau mai bătrâni, se conturează vreo schimbare în di-

recția criticii, dacă a apărut o nouă școală în ultimii ani. Răspunsul este numai parțial afirmativ. Au apărut câteva nume noi, cum sunt cele ale lui Liviu Petrescu, Alexandru George, Dinu Flămând, Petru Poantă etc., dintre care, cu adevărat, foarte tânăr este Dinu Flămând. Acești critici însă nu au lansat o generație de scriitori așa cum Paul Georgescu și Crohmălniceanu în anii '50 au lansat pe Marin Preda și Eugen Barbu, așa cum generația noastră a fost lansată de S. Damian, Nicolae Manolescu, Lucian Raicu, Matei Călinescu, Valeriu Cristea, Eugen Simion și alții. Ciudat este faptul că s-au produs mutații în proză și chiar în poezie dar colegii mai tineri n-au beneficiat de o critică a lor, adică susținerea lor nu a căpătat o expresie teoretică. Se remarcă, dimpotrivă, o foarte serioasă întoarcere la analiza vechilor valori, noii critici exersându-se nu numai pe scriitorii contemporani cât pe valori certe din trecutul nostru literar. E caracteristic faptul că Alexandru George de pildă s-a impus printr-o carte polemică față de ideile obișnuite, despre Arghezi. Chiar criticii generației noastre se interesează din ce în ce mai mult de marile valori consacrate, nu numai românești, ci și internaționale. Astfel, S. Damian a scris o carte despre G. Călinescu, Eugen Simion a scris despre Lovinescu, Valeriu Cristea despre tânărul Dostoievski, Lucian Raicu a publicat câteva fragmente excelente dintr-o carte despre Gogol. Ultimele nume apărute în critică nu formează o categorie de entuziaști care lansează valori. Ei au o tendință spre stabilitate, spre consacrări, spre monografii, spre opere rotunde și constituite. Se produce o anumită diferențiere în cadrul acestui fenomen, o polarizare a criticii fie spre o analiză pur estetică, beneficiind de o informație mult mai largă decât generațiile anterioare la începuturile lor, fie, și aceasta îl consider un fapt îmbucurător, spre explicația integratoare a faptului artistic într-o perspectivă filosofică, sociologică. Revista «Luceafărul», de pildă, a început să lanseze niște nume noi care nu se mai feresc prin reacție de explicația sociologică. Desigur, că și unii dintre foarte tinerii critici nu și-au decantat limbajul și beția de cuvinte nu le este străină. Nu mă refer la numele citate mai sus. Dar poate că stăpânirea perfectă a unui limbaj critic este un semn de maturitate. Un tânăr critic se impune prin noutatea punctului de vedere. Un alt fenomen pe care l-am observat cu destul regret și pe care îl pomenesc numai în treacăt, sunt spectacularele schimbări de poziție, din motive cu totul și cu totul extraliterare a unor critici destul de tineri. Îmi aduc aminte că unul dintre ei scria lungi studii, e drept extraordinar de confuze, despre poezii și prozatorii generației mele, adică despre Nicolae Breban, Fănuș Neagu, Nichita Stănescu, Cezar Baltag și alții, ca recent să scrie un articol într-un cotidian în care respingea întreaga creație literară a deceniului trecut, ca ne semnificativă. Dar acestea sunt fenomene strict de etică și sociologie culturală. Poate că în viitor vom trăi o nouă epocă de expansiune a literaturii, similară cu cea din urmă cu cinci ani și atunci vom vorbi despre o nouă școală critică. Deocamdată impresia mea generală este că e vorba mai degrabă de un fenomen de acumulare”. □ M. Ungheanu: *Precedentul* „Jurna-

lului literar”: „Tema rămâne interesantă chiar dacă formularea întrebărilor, seacă, rebarbativă, aruncă un val de frigiditate asupra chestiunii. Care e condiția debutului în critică? Pusă atât de tranșant întrebarea sugerează un răspuns la fel de tranșant de felul celor de la Poșta juridică din anume cotidiene. Ceea ce este, însă, imposibil. Nu putem, stabili dinainte când poate și când nu poate debuta un critic. Când poate debuta poetul, când poate debuta prozatorul? Răspunsuri cu valoare de lege nu se pot da niciunde. Fiind vorba de personalități, și nu de absolvenți de școală de ucenici, data și condiția debutului unui scriitor nu stă scrisă nicăieri. Or, scriitorii sunt toți cei enumerați: atât poetul, cât și criticul, cât și romancierul sau dramaturgul. Ea se leagă, elementar răspuns, de o anume maturitate de gândire și de expresie. Fără ele scrisul de orice specie este literă moartă. Credem de altfel că ar trebui să ne intereseze condiția celor ce-i promovează pe noii veniți mai mult decât condiția aspirantului la gloria literară. Semnificativă ni se pare inteligenta experiență pe care a făcut-o G. Călinescu cu «Jurnalul literar». Ideea lui era de a forma o generație literară cu spirit critic, intenție nu fără sens polemic, desigur, motiv pentru care refuza publicarea întâmplătoare de colaboratori fără conștiința actului literar în totalitatea lui. El nu acceptă, deci, numai poetul, numai prozatorul sau numai criticul ci scriitorul și fiecare trimițător de versuri sau proză era îndemnat să se exerseze și să se exercite în critică, după cum celor ce făceau critică le era necesară, după aceeași opinie, trecerea prin câmpul poeziei ori al prozei. «Simple poezii face toată lumea» spune G. Călinescu. Important este ca făcătorul de versuri să dovedească «lărgimea conștiinței lui estetice», în eseu sau în comentariul critic. Problema e pentru cel ce tutelează spiritualmente o publicație, dacă cei pe care-i publică sunt viitori scriitori sau nu, iar robustețea vocației autentice are nevoie de o verificare pe întreg registrul de creație. Principii excelente, de multe ori uitate de cei ce au condus mai târziu revista de literatură. Dar asta nu face decât să sublinieze importanța «condiției» promovatorului de scriitori. Unul din deziderentele scumpe lui G. Călinescu la «Jurnalul literar» era să formeze o echipă de critici care să pregătească calea viitoarei literaturi: «Convorbirile au apărut ani de zile numai cu intenții bune și cu literatură mediocră. Dar apoi au sosit Eminescu, Slavici, Creangă, Caragiale. A pregătit terenul, criticește, este și aceasta o acțiune utilă». Viața de scurtă durată a revistei n-a permis efectuarea până la capăt a experienței, dar roadele ei sunt incontestabile. Ideea tutelei spirituale, a directivei programatice, în sens larg și nu a «călăuzirii» stă la temelia acțiunii călinesciene: «Un tânăr care voiește să publice în această revistă, trebuie să creadă în valabilitatea programului nostru și până la un punct în valoarea judecății aceluia care conduce revista. Se înțelege, noi putem să nu fim perfecți și să greșim, dar e admis că cel puțin avem față de alții mai tineri o experiență, de care cei tineri se pot ajuta, chiar dacă mâine ei o vor depăși. Acesta e mecanismul oricărei culturi. Nu se poate crea o generație decât prin intermediul unei persoane. Orice mare pictor a frecat vopsele

în atelierul unui maestru, deși acest maestru s-a dovedit de multe ori inferior elevului». Citatul din G. Călinescu e, credem un fericit răspuns la întrebarea revistei. Importantă este prezența publicației și ascendentul personalității ei directoare. În interiorul revistei G. Călinescu postula o mare libertate de opinii și a invitat insistent pe scriitori să trimită colaborări indiferent dacă acestea se declarau de acord sau nu cu cele ale lui. De reținut rămâne deschiderea atitudinii, lărgimea programatică de vederi. Din păcate nu întotdeauna rostul echipei de critici este înțeles și se face totul pentru formarea ei. Un moment simptomatic în acest sens l-a oferit revista «Luceafărul» în 1968 când strânsese în chip programatic un număr de tineri critici pe care o vreme i-a cultivat stăruitor. Cultivarea sistematică a spiritului critic nu este însă mai niciodată pe placul tuturor și, după un promițător început, echipa s-a destrămat nemotivat, iar paginile revistei invadate de literatură ocazională ori de semnăturile unor anonimi care n-au depășit de multe ori două apariții în vreo publicație literară. Scriau atunci în «Luceafărul», în afară de Magdalena Popescu, formată în paginile fostei «Gazete literare», Mircea Iorgulescu, trecut întâi pe la «Ramuri», ca și Dana Dumitriu, Florin Manolescu, Dan Cristea, Al. Călinescu, Ion Madoșa, Sergiu Sălăgean, Mihai Vornicu. Dotarea lor era incontestabilă și majoritatea trecând peste impasul destrămării nucleului amintit s-au afirmat fie prin rubrici critice de durată (M. Iorgulescu, F. Manolescu, Dan Cristea, Dana Dumitriu), fie prin volume (Al. Călinescu, Anton Holban, S. Sălăgean, Ion Vinea). Este regretabilă lipsa de continuitate publicistică sau pur și simplu dispariția unor tineri atât de promițători ca Al. Călinescu, Mihai Vornicu, Sergiu Sălăgean, Ion Madoșa, din paginile revistelor. Însemnat pentru critic nu este debutul ci permanenta și consecvența de principiu a acțiunii lui de unde nevoia unei minime stabilități în pagina revistei. În momentul de față, revistele, nu folosesc potențialul real al criticii literare. Canalizarea activității critice doar către consemnarea de volume și menținerea ei sistematică în acest stadiu nu e de natură a crea condițiile cele mai potrivite criticii. Nu întotdeauna publicațiile sunt interesate de reala chemare și calificare a recenzentului pe care-l folosesc. «Cum poate fi călăuzită rodnic activitatea tinerilor critici la reviste și edituri?» sună una din întrebările anchetei. Răspunsul nu poate fi altul decât cel dat de «Jurnalul literar»: între tânărul critic și programul revistei trebuie să existe afinitate, dar o prea mare coincidență de opinie a tânărului cu opiniile revistei trebuie să ridice semne de întrebare atât asupra tânărului colaborator cât și asupra mentorilor săi redacționali. Se obișnuiește însă cultivarea acestui tip de debutant în critică chiar și în paginile revistei de față. Spirit de independență, ceea ce nu este însă totul în critică, au arătat și C. Ungureanu, Al. Dobrescu, Z. Sângeorzan. Scriitor înainte de toate criticul nu-și poate îngădui să fie lipsit de personalitate”. □ Paul Georgescu, *Meseria de a fi debutant*: „Desigur debutanții în critică sunt mulți și de alt soi, prea timpuriu să-i caracterizăm. Câțiva mi-au atras, totuși, atenția. Îndrăzneț, combativ, atras de aspectul

ideologic al operei, Adrian Isac are personalitate, deși ar trebui – are timp – să descopere și nuanțele criticii pe text. Nuanțat, fin, Artur Silvestri e atras mai mult de comentariul pe text dar ar fi bine să iasă din umbra călinescianismului – știu că e greu. Atras de estetică, plin de fantezie, Vladimir Simion mai are să desprindă asceza pe textele obișnuite fiindcă o literatură nu e formată numai din capodopere. Sunt dezolat dar toți trei scriu în «Luceafărul». În «România literară», Tia Șerbănescu are vocația concentrării, calitate ce se cucerește greu. Speranțele ne fac să sperăm. Tinerii au de partea lor calitatea superbă a viitorului”. □ Al. Paleologu, *Un critic se naște ca Pallas Athena*: „Criticii nu apar an de an, pe promoții. Menționez doar, câteva nume, bineînțelese afirmate, nu numai «promițătoare» (în critică promisiunile nu există decât imediat onorate): Mihai Ungheanu, Dan Cristea, Al. Ștefănescu, Florin Mihăilescu, Mircea Iorgulescu, Al. Călinescu, Al. Dobrescu”. □ Al. George, *Spiritul de continuitate*: „Desigur că la un critic vârsta biologică reprezintă un oarecare titlu de interes dar nu și un argument de prestigiu. Preferințele noastre merg spre acea fericită situație în care criticul se dezvoltă, crește, se maturizează o dată cu o mare generație creatoare, ca un martor inteligent și ca o conștiință a ei. Ni se pare că mulți critici ai momentului actual nu trebuie să lase să le scape această șansă, ba chiar îndată ce au depășit o anumită vârstă, în sensul franțuzesc al cuvântului, nu trebuie să ia atitudini de superioritate față de colegii lor mai tineri. Dacă una din pretențiile criticii e de a fi în dialog cu literatura, putem oare să admitem absurditatea ca între critici să nu fie necesară o oarecare înțelegere, cu profit pentru toată lumea?”. □ Ion Vlad: „Scriind aceste rânduri, ne gândeam la prezența unor critici. Unul dintre ei e Liviu Petrescu, autorul volumelor *Realitate și romanesc* (1969) și *Scriitorii români și străini* (1973). Un altul ar fi Mircea Iorgulescu, cronicar și interpret al faptului literar, prezent în publicațiile din capitală. În fine, cel de al treilea se anunță, și noi ne facem datoria de a-l aminti: tânărul (și prin ani) Ion Marcoș. Fiecare, în parte, poate trimite la unul sau altul dintre termenii codului «tânărului critic»”. ■ Nicolae Ciobanu scrie despre cele două romane ale lui D.R. Popescu: „Nu mai departe, ultimele două romane ale lui D.R. Popescu (*Cei doi din dreptul Țebeii* și *Vânătoarea regală*, în acest sens, ne pun în fața unor întrebări imposibile deocolit. Examinarea critică a acestor romane nu poate fi nicidecum limitată doar la aprecieri vizând aspecte precum tensiunea elementară epică, atmosfera de un straniu aproape incredibil sau personajele înzestrate cu o vitalitate care nu o dată înspăimântă. Sigur, toate acestea sunt însușiri indiscutabile și ele nu lipsesc aproape niciodată din nuvelele și romanele lui D.R. Popescu. Dar, și în *Cei doi din dreptul Țebeii* și în *Vânătoarea regală*, dorința prozatorului de a realiza un anumit tip de roman apare atât de expresă, încât premisele analizei critice devin dintr-o dată altele”. ■ La romanul lui Alexandru Ivasiuc, *Apa* (Eminescu, 1973) se referă Mircea Iorgulescu: „Cu *Apa*, Alexandru Ivasiuc se abate hotărât de la ceea ce părea să fie tiparul definitiv stabilit al prozei sale, romanul – interesant și în

sine, cu multe părți viabile și conținând chiar câteva remarcabile intuiții în ordinea descifrării mecanismelor sufletești și sociale – atrăgând atenția mai ales prin caracterul oarecum surprinzător pe care îl capătă din punctul de vedere al evoluției autorului”. ■ George Munteanu scrie despre *Metafora drumului în opera lui Creangă*: „Metafora «drumului» e omniprezentă în opera lui Creangă, constituind unul din principiile ei de structurare compozițională, imaginea «lumii ca spectacol» e la Creangă rezultatul demersului creator; mijlocul ce duce spre asemenea rezultat e îndeosebi metafora «drumului». Aproape că nu există un erou în creația marelui povestitor care să nu porceadă de undeva spre altundeva”. ■ Dan Laurențiu analizează *Tensiunea contemplației în: „Poezia lui Ovidiu Genaru, ironică și sentimentală, în ipostazele ei mai importante exprimă evoluția unei conștiințe artistice pentru care forma [...] verbului, tensiunea acută a acestuia, își are originea și se întoarce într-o natură fundamental contemplativă”*.

23 decembrie

• [„*România liberă*”, nr. 9072] Tia Șerbănescu prezintă noul roman al lui Petru Popescu, *Să crești într-un an cât alții într-o zi*, conchizând că: „fără îndoială, se poate spune despre Petru Popescu că se poate face «roman» aproape din orice. Dintr-o simplă întâmplare de schiță, el scoate un roman de trei sute de pagini, ușor de citit, cu fraze simple, cu un remarcabil simț al limbii și cu câteva portrete care se rețin. Se pare că din cele patru romane pe care ni le-a oferit, [...] *Prins* rămâne cel mai bun”.

• [„*Scânteia*”, nr. 9730] Z. Ornea semnează *Argumentul documentelor în istoria literaturii*: „Știm prea bine că ceea ce s-a publicat în materie de documente și corespondență e foarte puțin, dacă ținem seama de faptul că marile biblioteci și arhivele sunt în posesie unei bogății inestimabile de material documentar. Oricâte eforturi s-ar face (și se tac!) nu vom putea păstra o cadență echilibrată între aceste publicații documentare și cele de istorie literară. Investigațiile în arhive, în marile biblioteci, apelul la manuscrise, periodice de și ediții princeps vor trebui așadar continuate cu aceeași osârdie”. ■ În *Adnotări citim Cam puțin...* de George Gibescu, despre volumul *Inoceranii* de Maria Contea, C.R.: „Cu romanul Măriei Contea se pune o problemă de fond a culturii noastre, și anume necesitatea angajării mai active a criticii literare în procesul de asanare a literaturii, al distingării între literatura bună și scrierile înclinare să facă concurență literaturii de consum”.

24 decembrie

• [„*Munca*”, nr. 8117] Lucia Bogdan, în *Cronica teatrului popular*, publică o cronică dramatică a piesei *Sentința se pronunță azi* de Constantin Brăiescu.

• [„*Scânteia*”, nr. 9731] Agerpres înștiințează cititorii despre *Editura Academiei la 25 de ani*: „Editura Academiei Republicii Socialiste România a

împlinit un sfert de veac de bogată activitate, de contribuție activă la dezvoltarea și promovarea științei și culturii românești și universale. Crearea în urmă cu 25 de ani a Editurii Academiei – a subliniat Constantin Busuioceanu, directorul editurii, într-o declarație acordată unui redactor Agerpres – a fost determinată de necesitatea publicării unui număr tot mai mare de lucrări științifice; editura a cunoscut de-a lungul anilor o continuă dezvoltare, atât ca apariții, cât și ca nivel valoric. În această perioadă au văzut lumina tiparului 2 471 volume, într-un tiraj de 7 361 229 exemplare, precum și un număr de 6 207 fascicule de reviste, într-un mare tiraj. [...] Paralel cu activitatea de tipărire a cărților și tratatelor, editura asigură apariția a numeroase reviste în limbi străine de mare circulație internațională. Valoarea științifică a lucrărilor oamenilor de știință români a determinat cunoscute edituri din Anglia, Franța, R. F. Germania, Olanda, U.R.S.S. și S.U.A. să solicite coeditarea unor lucrări. În prezent, se află în pregătire noi lucrări din diverse domenii de cercetare”.

25 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 9732] Al. Andrițoiu semnează *Claritatea poeziei*: „Niciodată mai mult ca acum, în secolul XX, artele n-au fost mai politice, mai prezente în for. Cu precădere cele de stânga. Cu toată certitudinea acestor adevăruri incontestabile suntem încă în situația de a constata cum o mică ceată de neputincioși reface procesul invers, trecând prin cartierele oculte și încâlcite ale artei. Pe aceștia eu îi bănuiesc de două viclenii: prima ar fi aceea de a ajunge celebri prin fals în acte artistice și a doua, de ordin financiar, de a câștiga bani pe necinstite, exact ca trișorii la poker. Sau, bineînțeles, amândouă aceste viclenii la un loc. Altfel nu pot înțelege de ce, într-o anumită perioadă, unele dintre editurile noastre înghițeau ca pe un moloh tot soiul de maculaturi. În diferite circumstanțe, câte unul a încercat a epata străinătatea cu ceea ce n-a prins rădăcini la noi, unde n-avea cum să prindă date fiind bunul simț care a guvernat întotdeauna creația, tradiția ei între care claritatea nu este ultima dintre calități. [...] Limpezimea este armonie, unitate de măsură, drum spre eternitate. Ea însă este numai un cadru. Restul trebuie umplut de căldura, entuziasmul și meditația civică, umană a scriitorului. Căci restul, vorba lui Verlaine, este literatură”.

• [„Tomis”, nr. 24] Mirela Roznoveanu semnează cronică literară la cartea de eseuri *Ieșirea din labirint* (Eminescu, 1973), semnată de Dumitru Popescu care „confirmă vocația de teoretician și ideolog prin caracterul sistematic al investigației care se cristalizează în evidențierea abstractă a unor legi și tendințe ale vieții sociale. În special, autorul urmărește să formuleze de pe poziția ideologiei marxiste și din premisele umane existente, datele esențiale ale unui prototip uman superior generat dar și generând într-un complicat proces al interdependențelor, o «epocă istorică previzibilă», adică societatea comunistă. Eseurile de față dezvoltă sau nuanțează în mare parte ceea ce a fost să fie și

numai enunțat în *Biletul la control* (1968), cartea întâmpinată la vremea ei cu un entuziasm nedisimulat ulterior, pentru că era expresia unei gândiri de o surprinzătoare elasticitate și putere de penetrație, hotărâtă să sintetizeze curajos și prob adevărurile unei etape sociale eliberate în general de dogmatism, dar nu și de unele dogme”. ■ Articolul *O istorie a literaturii Heladei*, semnat de Ioan Micu, este o cronică literară la ultima *Istorie a literaturii eline*, apărută la editura Științifică, în 1972, sub semnătura a două autoare: Maria Marinescu-Himu și Adelina Piatkowski: „*Istoria literaturii eline*, cu care ne-au dăruit cele două erudite profesoare ale Universității din capitală, constituie cel mai nou, dar și cel mai pus la punct tratat de istorie literară a clasicității grecești, mentor deosebit pentru toți cei care urmăresc fenomenele de cultură, iar pentru studenții și elevii noștri de liceu o aleasă călăuză spre umile de frumusețe ale Heladei. Pe când un tratat de aceleași proporții privitor la istoria literaturii latine?”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Un martor al realității sociale: Corneliu Ștefanache*: „Dacă ar fi transpusă pe ecran, proza lui Corneliu Ștefanache ar impune folosirea peliculei alb-negru. De un patetism auster, vorbind mai mult despre oameni și problemele lor de azi decât despre frumusețea atemporală a naturii, această proză sacrificială, în favoarea intensității dramatice, diferitele posibilități de seducție de care dispune spiritul moldovenesc. Într-o anumită măsură, Corneliu Ștefanache se conformează îndemnului pe care G.Călinescu îl adresa romancierilor români de a se smulge din contemplarea extatică a peisajelor pentru a-și privi și studia cu atenție semenii”. Sunt menționate volumele sale reprezentative – volumul de nuvele, *Cercul de ochi* (1968) și romanele *Zei obosiți* (1969), *Dincolo* (1970), *Paralele* (1970), *Ziua uitării* (1972) – care „îl situează pe om în mediul lui specific, în societate și îi reconstituie viața intimă în funcție de evenimentele care se petrec în acest mediu”. În finalul analizei sale, cronicarul literar notează: „Scrutând cu exigență contemporaneitatea, Corneliu Ștefanache nu își permite luxul să glumească sau să regizeze spectacole fanteziste. Principala sa preocupare este investigarea mutațiilor pe care le produce în conștiințe actuala realitate socială. Această sobrietate de martor al epocii nu încântă, nu amuză și nu predispoze la reverii, dar, în schimb, contribuie la întreținerea unui climat de responsabilitate”. ■ Sub semnul centenarului nașterii unui mare savant-cetățean, Ion Bădică scrie un emoționant articol despre activitatea celui care a fost *Ovid Densusianu*. Semnatarul articolului face o sumară trecere în revistă a multiplelor preocupărilor științifice ale celui evocat: „Până în 1938 când i se curmă firul vieții, Ovid Densusianu lucrează cu o febrilitate rar întâlnită printre contemporani, întrecută doar de aceea a lui Nicolae Iorga. Pregătește și predă câte două și uneori câte trei cursuri pe an, colaborează la o serie de publicații, conduce reviste literare și științifice (*Viața nouă*, *Grai și suflet*), adună material pentru lucrări de mare erudiție (*Histoire de la lague roumaine*, vol. II, care va apărea integral abia în 1938), colindă satele pentru culegeri de folclor

sau pentru monumentală colecție de texte din toate ținuturile de limbă românească (*Graiul nostru* – în colaborare cu I. A. Candrea și Th. Speranția), elaborează – singur sau în colaborare – manuale de limba română pentru clasele gimnaziale, scrie poezii și piese de teatru, face traduceri, lucrează și publică antologii cu pagini din cronici sau cu «flori alese» din folclorul nostru, organizează și conduce primul congres al filologilor români”. ■ În paginile ultimul număr din 1973 se publică poezie, semnată de Geo Vlad, Virgil Teodorescu, Călin Sabin, Livia Marinaș, George Mihăescu, Ion Andrei, Marin Mincu, Ion Dragomir, Haralambie Țugui și Sanda Ghinea.

26 decembrie

● [„Scântea”, nr. 9733] Victor Kernbach semnează *Literatura științifico-fantastică și educarea imaginației prospective*: „Act artistic încadrat în mișcarea unei fantezii romantice, literatura științifico-fantastică de azi își joacă bine rolul numai dacă nu evită omul considerat centru de greutate intelectuală și morală al unei ere revoluționate de gândirea științifică modernă, fără prejudecăți în fața tainelor naturii”.

● [„Viața studentească”, nr. 45] *Anul XXX*, articol festiv preambul al celei de-a 30-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, dar și al Congresului al XI-lea al P.C.R.. ■ Versuri de Dinu Adam, Paul Balahur, Nicolae Mircea Ben, Daniela Caurea. ■ În grupajul *Destinele epocii – Dialog în forum* (pagină realizată de Mihai Tatulici), alături de ingineri, profesori, muncitori sau actori, răspunde și scriitorul Constantin Chiriță, pe scurt despre epoca trăită, destinul exemplar, formarea omului/ mentori, momentele dificile ale creației și contribuția generației sale la dezvoltarea științei și culturii: „Fac parte dintr-o categorie de scriitori sau, mai bine zis, dintr-o generație de scriitori care și-a început activitatea literar-jurnalistică imediat după 23 August, când tinerețea lor de romantism s-a întâlnit cu tinerețea, foarte romantică a revoluției noastre... Întâlnirea dintre cele 2 vârste, pe drept cuvânt fericită pentru un candidat la scris, pentru scriitorul de mai târziu, n-a hotărât numai structura generației și destinul nostru dar ne-a oferit și acea substanță de bază, fără de care nu e posibil scrisul, literatura... Scriem despre o epocă în care am trăit și trăim, despre o societate în care am crezut și continuăm să credem. Nu inventăm adevăruri, ci le mărturisim, în relația lor cea mai sinceră cu inima noastră, cu sufletul nostru, cu fiorii noștri și de cele mai multe ori cu credințele și dorințele noastre”. ■ Apar *Superlativele anului 1973*; de partea de literatură se ocupă M. N. Rusu. La categoria *Publicistică, eseuri* câștigătorul este Dan Hăulică și al său volum *Geografii spirituale*, devansându-l pe Florin Mugar și *Convorbirile* acestuia cu Marin Preda (locurile 3-5: George Macovescu, *Catargele înalte*; Mihai Beniuc, *Un bătrân către un tânăr cărturar*; Dumitru Popescu, *Ieșirea din labirint*); la *Critică și istorie literară* se impune Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *Valori și echivalențe umanistice românești*, urmată de

Adrian Marino – *Dicționar de idei literare*, Marin Bucur – *Istoriografia literară românească*, George Munteanu – *Hiperion. Viața lui Eminescu* și Lucian Raicu – *Structuri literare* (“unitatea de stil care poate fi întrevăzută la cărțile semnate de acești autori poate fi interpretată și ca o «unitate de școală» ... izbânda unei școli istoriografice românești, de sorginte călinesciană.”); *Proza* încununează volumul de reportaje al lui Ioan Grigorescu, *Spectacolul lumii*, secondat de *Cei doi din dreptul Tebei* de D.R. Popescu, punctând și *Iubiri rele* de Mihai Giugariu, Nicolae Velea – *Vorba-n colțuri și rotundă* și Platon Pardău – *Aproapele nostru aproape*; la secțiunea *Poezie* victoria (detașată) îi aparține lui Ioan Alexandru, cu *Imnele bucuriei*, în față unor Mihai Negulescu – *Neodihna de a fi om*, Nicolae Dragoș – *Zăpezi fără întoarcere*, Vasile Nicolescu – *Secțiunea de aur* și Dragoș Vrânceanu – *Cântecele casei de sub pădure*.

27 decembrie

• [„**Munca**”, nr. 8120] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul *Răsad de spini* de Constanța Buzea: „Receptând propria viață sub latura gravă, chiar dureroasă, îmbibată de neliniști și incertitudini, Constanța Buzea conferă poeziei sale rostul unui factor de supraviețuire. Extrem de interesant este însă faptul că versurile poetei nu mărturisesc o devitalizare ci, dimpotrivă, credem că tocmai tăria de a-și pune întrebări grave, de a avea rezistența să-și pună cugetul în fața unor momente ce deliberat îi provoacă seisme morale, constituie expresia unei autentice vitalități”.

• [„**Albina**”, nr. 52] Număr cu pagini sporite, închinat aniversării Republicii: Dumitru Almaș scrie despre *30 Decembrie*, Ion Bănuță își intitulează tableta *Victorie*, pe prima pagină este reprodusă lucrarea lui Oscar Han, *Triumf*, Camil Baltazar este prezent cu poezia *Patrie dragă*, titlul unei poezii culese din zona Botoșani este *În decembrie treizeci* etc. ■ O pagină este închinată unui „vechi obicei popular”: *Plugușorul*, cu inserții de versuri extrase din diverse variante. În final este tipărit integral cel cules de folcloristul D. Boieru-Hodăceanu din comuna Hodac – Mureș. ■ Un grupaj de articole are ca subiect deschiderea recentă a stagiunii noului Teatru Național. Este reprodus salutul scris pe prima filă de Nicolae Ceaușescu în *Cartea de aur* a teatrului, un fragment din discursul rostit de directorul Radu Beligan, precum și impresii după prima cortină, aparținând lui George Calboreanu, Mariettei Sadova, Irinei Răchițeanu-Șirianu, Elvirei Godeanu și Marceliei Rusu. ■ O fișă biobibliografică la centenarul nașterii filologului, folcloristului și literatului Ovid Densusianu semnează M. Munteanu. ■ Pagină umoristică de Revelion ‘74, realizată de A. Croitoru, Ion Gh. Arcudeanu, Florin Iordăchescu.

• [„**Orizont**”, nr. 52] Sunt semnalate la rubrica „lecturi”, o serie de apariții interesante. Astfel, Alexandru Ruja prezintă, în mare, ultima carte de poezii a lui Mihai Beniuc, *Pământ! pământ...* (Eminescu, 1973), reprezentând o „con-

firmare a direcției pe care poezia lui Beniuc a urmat-o fără șovăire pe parcursul unei îndelungi perioade de timp”. ■ Ion Arieșanu „acroșează” cartea de povestiri a lui Vasile Băran, *Cartea proverbelor* (Albatros, 1973), emițând următoarea apreciere: „Vasile Băran, după ce cu un deceniu în urmă a renunțat la reportaj și, în general, la publicistică, a găsit în parabolă expresia cea mai potrivită vocației sale de moralist”. ■ Eugen Dorcescu înscrie într-un medalion profilul literar al prozatorului Laurențiu Cerneț (articolul *Proza lui Laurențiu Cerneț*), prezentat succint sub aspectul temelor, compoziției, stilului și operei semnificative, în acest caz fiind vorba despre *Experiențele lui Ionete*.

● [„România literară”, nr. 52] Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Primul mugur*), Horia Zilieru (*Salcâmi din eden*), Cezar Baltag (*Clotho; Prag de casă; Acolo; Poarta paradoxală; Imago Ignota; Frunze în Balta Albă; 34; Flacăra*), Mircea Florin Șandru (*Dor; Orașul; Vârsta; Freamăt*), Gheorghe Lupașcu (*Dunaris; Candoare*), Virginia Mușat (*Ție și numelui tău, Țară; Dragostea ta, Țară*), Dumitru Stancu (*Cântec pentru plopi; Va fi toamnă*). ■ Darie Novăceanu traduce *Din poezia Cubei*: Nicolas Guillen (*Împlinire*), Eugenio Florit (*Pescărușul*), Samuel Feijóo (*Un palmier*), Eliseo Diego (*Un poem*), Fayad Jamis (*Dimineată*), Roberto Fernández (*Patria*), Manuel Díaz Martínez (*Războiul*), Raul Ferrer (*Focul*), Nelson Cuenca (*Bio-limbaj*). ■ În *Pagini inedite din literatura umoristică* citim *Epigrame de Cincinat Pavelescu; Snoava cea mai bună* de I.C. Vissarion; *Cântăreț pe două strune – domnul Topîrceanu* de Păstorel Teodoreanu. Prezentările semnează Victor Crăciun. ■ În *Atelier literar* citim *Poeți tineri cântă patria*, poezii considerate „cele mai reușite” de către Index, cu prilejul Zilei Republicii. ■ Citim *Promisiunea*, un fragment de roman de Marin Preda. ■ Ultimul editorial al anului, *Republica noastră*, este semnat R. I.: „Cu arta lor, angajată și militantă, scriitorii sunt chemați să vină, să se afle, mereu, în rândurile celor ce merg înainte, pe drumul străbătut de istoria contemporană cu pași repezi și mari. În acest ritm trebuie să ne aflăm, în fiecare zi de muncă și de creație, pentru a da Patriei socialiste și republicane, în toate domeniile vieții social-poetice și spirituale, contribuția noastră, prinosul nostru de admirație și de dragoste nețărmurită. Nimic nu poate fi mai frumos decât dorința ca – atunci când privim din înălțimea faptelor împlinite în acești 26 de ani ai Republicii noastre – să năzuim a crea, cu muncă și talent, cu generozitatea inimilor pline de poezie, de cântec – opere pe drept cuvânt demne de solidaritatea activă și unanimă a poporului nostru – în calea lui dreaptă, în ascensiunea lui neconținută și accelerată, către progres, bunăstare și muncă pașnică”. ■ Cu ocazia inaugurării noului sediu al Teatrului Național din București, revista publică: *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la inaugurarea noului edificiu al Teatrului Național din București; Un cântec de victorie* de Cella Delavrancea; *Seara primă și solemnă* de Valentin Silvestru; *Un dar măreț* de Marcela Rusu; *Un spațiu scenic deschis viitorului* de Horea Popescu. ■ Mircea Zăciu semnează *A privi înainte*.

„Ne-am obișnuit să privim îndărăt nu neapărat cu intenția de a trage o linioară și a face suma succeselor și scăderea eșecurilor, ci cu sentimentul unei procesualități. Literatura unui an nu e o entitate metafizică, ci o «serie» într-un sistem. Ea se înscrie ca o realitate în dinamica unei epoci, unde importanța poate să cadă pe dinamică, nu pe faptul particular. Desigur, pot să apară fenomene izolate, aparent despărțite de mișcarea generală a unui moment, înscriind ceea ce se numește convențional «evenimentul literar» al anului”. ■ În secțiunea numită *Din cărțile anului* citim: ■ *Jebeleanu – astăzi* de Lucian Raicu, un text despre *Surâsul Hiroșimei și alte versuri* de Eugen Jebeleanu, Minerva, 1973: „Flacăra interioară, mereu aprinsă, (izbutind să rușineze «murdara față a întinericului»), conștiința exemplară și rezonanța vocii, ne face să vedem în Eugen Jebeleanu pe unul dintre marii poeți ai lumii contemporane”. ■ Antoaneta Tănăsescu semnează *Zaharia Stancu – vocația jurnalismului*, prezentând două volume de publicistică, *Sarea e dulce* și *Cefe de taur*, apărute la Minerva: „Jurnalista Stancu este, ca și prozatorul, un incisiv netemător de idoli, el are febra totalelor demistificări, violența atitudinii, exprimată în concise și acute pamflete, reliefând ceva din ființa sa de luptător neîmblânzit și aspru”. ■ Șerban Cioculescu scrie despre *O lucrare fundamentală: „Etnografia românească”*, prezentând volumul lui Ion Vlăduțiu, Editura Științifică. ■ În *Opinii* citim „*Recăderea*” în roman de Cornel Regman, un text în care se susține proza scurtă: „În bună măsură situația critică în care se găsește astăzi proza revistelor noastre se datorește și ușurinței snoabe cu care a fost satisfăcută râvna multor nechemăți de a răzbi în pagina tipărită. Contorsionarea luată drept trăire e și masca profundității mimate și a plictisitorului înscăunat. Dacă romanul-eseu le admite, povestirea-eseu încă nu s-a inventat”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Oamenii și politica*, o cronică literară la volumul *Apa* de Alexandru Ivasiuc, Eminescu, 1973: „Romanul e scris în general bine, cu formulări nete, tranșante, cu oarecare grabă, chiar, în a fixa oamenii și evenimentele. Autorul știe tot și (ceea ce e mai puțin bine) spune tot, analizele lui sunt fulgerătoare și irevocabile. [...] *Apa* este unul din cele mai puternice și mai originale romane din ultima vreme”. ■ Citim recenzii: ■ În „*Poezia de lumină*” Dana Dumitriu prezintă volumul *Glorie iubirii* de Camil Baltazar, Albatros, 1973: „Am preferat ca la apariția unei selecții de versuri ca cea din *Glorie iubirii*, în nici un fel deosebită de cele anterioare și pe alocuri defectuoasă, să ignor «zgura» (termenul aparține lui G. Călinescu) pe care poetul nu a eliminat-o și să încerc o sinteză a opiniilor critice de autoritate indiscutabilă. Impresia unitară pe care poezia lui Camil Baltazar a lăsat-o unor critici atât de diferiți unul de altul ne îndreptățește să credem că suntem în fața unui din acele puține cazuri aproape elucidate din lirica noastră”. ■ Florentin Popescu scrie despre *Insula cu orhidee mov* de Toma George Maiorescu, C.R., 1973: „Neunitar, și tocmai prin aceasta mai interesant la lectură, volumul lui Toma George Maiorescu se înscrie – în contextul poeziei

noastre actuale – pe coordonate aparte, reușind să sugereze ambianță originală”. ■ Sorin Titel comentează *Un roman despre Bartók*, anume *Cantata profana – Romanul vieții lui Bartók* de Szego Julia, Kriterion, 1973: „Autoarea ni se relevă, așadar, nu numai ca o foarte pasionată cunosătoare a vieții lui Bartók, ci în același timp și ca o excepțională exegetă a muzicii acestuia”. ■ G. Dimisianu semnează *Critica expozitivă*, o recenzie la monografia *Camil Petrescu* de I. Sârbu, Junimea, 1973: „Lucrarea documentează nuanțat și generos asupra mediilor umane și a realităților social-istorice care au generat lumea de ficțiune din opera lui Camil Petrescu și în această latură contribuția criticului este de netăgăduit”. ■ Laurențiu Ulici publică *Gheorghe Azap și ceilalți* în rubrica sa *Prima verba*, comentând șapte poeți care apar în antologia lui Anghel Dumbrăveanu, *Uneori zborul*, Facla: ■ Gheorghe Azap: „Dincolo de ecourile argheziene și minulesciene, poetul se va impune, fără doar și poate, cu timbrul său distinct, în peisajul poeziei contemporane”. ■ Gabriela Hurez-an, care „caligrafiază în vecinătatea modului Anei Blandiana, promițând – are 20 de ani – mai ales în poemele de substrat meditativ unde reușește efecte surprinzătoare din subordonarea senzorialului, intenției reflexive”. ■ Octavian Doclin: „Poetul nu-și găsește încă expresia cea mai potrivită; mai adecvat în ordine lirică este în niște «false balade»”. ■ Olga Neagu: „Poeta are o remarcabilă siguranță în exprimare și știe să vadă dincolo de impresii, nu descriindu-și, în poezie, sensibilitatea, ci căutându-i, în tot ce o împrejmuie, corespondențele”. ■ Ion Cădăreanu, Florin Dan Medeleț și Vasile Versavia „își caută, fiecare, drumul propriu, reușesc parțial să sugereze o eventuală cale favorabilă, însă poeziile ce le scriu dâșii acum, corecte și într-un fel de modă a momentului, parcă le-am mai citit în atâtea zeci de variante indistincte prin revistele noastre”. ■ În concluzie: „Antologia lui Anghel Dumbrăveanu, înainte chiar de meritele ce le-am enumerat la începutul acestor note, are meritul de a se deschide cu Gheorghe Azap. De data asta criteriul alfabetic după care au fost ordonați cei șapte poeți a coincis fericit cu cel valoric”. ■ Al. Piru scrie în continuare despre G. Călinescu, *Istoria – știință inefabilă*. ■ În *Viața literară* citim: ■ Sub titlul *Proiecte* Al. Raicu realizează o mini anchetă cu două întrebări, „Cu ce lucrări întâmpinați Anul Nou? Ce vă gândiți să scrieți în 1974?”, la care răspund Ion Bănuță, Profira Sadoveanu, Anghel Dumbrăveanu, Domokos Géza, Romulus Guga, Corneliu Ștefanache, Dumitru M. Ion. ■ *Rezultatele concursului anula al Editurii Eminescu pentru debut în volum*: „La concursul anual de debut în volum lansat de Editura Eminescu au fost primite 1300 manuscrise. Juriul – format din: Constantin Chiriță, Ov. S. Crohmălniceanu, Șt. Aug. Doinaș, Nicolae Dragoș, Laurențiu Fulga, George Ivașcu, Ion Hobana, Mircea Iorgulescu, Nicolae Manolescu, Aurel Martin, Al. Piru, Virgil Teodorescu, Dragoș Vrânceanu – a decernat următoarele premii: Poezie: Premiul I: Mircea Florin Șandru – redactor – București, pentru manuscrisul *Elegie pentru putereaorașului*; Carolina Ilica – studentă – București, pentru manus-

crisul *Neîmblânzită ca o stea lactee*; Premiul II: Dinu Adam – student – București, pentru manuscrisul *Patria*; Premiul III: George Florin Cozma – student – București, pentru manuscrisul *Oglinzi în rouă*. Roman – Nuvelă – Povestire: Premiul I: Doru Davidovici – ofițer de aviație – București; pentru manuscrisul *Caii de la Voroneț*; Premiul II: Dumitru Buznea – ziarist – Piatra Neamț, pentru manuscrisul *Noi și pământul*; Premiul III: Mathe Ștefan – asistent medical – Sibiu, pentru manuscrisul *Colivia*; Mențiune: Florin Bănescu – medic – Arad, pentru manuscrisul *Să arunci cu pietre în soare*. Reportaj: Premiul III: Dan Bițică – ziarist – Pitești, pentru manuscrisul *Pe Argeș în sus*; Mențiune: Pavel Perfil – ziarist – București, pentru manuscrisul *Cu fața spre lume*”.

■ *Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor*: „În prezența tovarășilor Dumitru Ghișe și Ion Dodu Bălan, vicepreședinți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, vineri, 21 decembrie 1973, a avut loc plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor, cu următoarea ordine de zi: – Dare de seamă asupra activității Uniunii Scriitorilor pe anul 1973; – Aprobarea planului de acțiuni ale Uniunii Scriitorilor dedicate celei de a 30-a aniversări a eliberării României; – Despre participarea scriitorilor, prin mijlocirea cărții editate, la cinstirea anului jubiliar 1974; – Informare asupra modificărilor aduse Regulamentului de organizare și funcționare a Fondului literar al scriitorilor; – Informare despre coordonatele planului de venituri și cheltuieli ai Uniunii Scriitorilor pe anul 1974; – Unele probleme organizatorice și curente. În afara membrilor Consiliului, au mai participat, la plenară, ca invitați, comitetul de partid și birourile organizațiilor de bază de la Uniunea Scriitorilor, comisia de revizie a Uniunii, redactori șefi ai revistelor editate de Uniune și ai altor publicații de cultură din țară, birourile secțiilor Asociației scriitorilor din București, directori de edituri. Au fost, de asemenea, prezenți tovarășii Vasile Nicolescu, director în C.C.E.S., Mircea Sântimbreanu, director adjunct în C.C.E.S., Valeriu Bucuroiu, instructor al secției organizatorice din C.C. al P.C.R. Documentele de bază ale problemelor înscrise în ordinea de zi au fost prezentate Consiliului de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Aurel Martin, director al Editurii Minerva, Ioanichie Olteanu, președinte al comitetului Fondului Literar, Traian Iancu, director administrativ al Uniunii. Pe marginea acestor documente au participat la dezbateri scriitorii: Ioana Grigorescu, Vladimir Colin, Romul Munteanu, Nina Cassian, Dan Dușescu, Alexandru Paleologu, Dan Deșliu, Fănuș Neagu, Szász János, Alexandru Papilian, Gheorghe Tomozei, Virgil Teodorescu, Aurel Covaci, Mircea Radu Iacoban, Alecu Ivan Ghilia, Haralamb Zincă, Romulus Guga, Al. I. Ștefănescu și Constantin Chiriță. În încheierea lucrărilor, au luat cuvântul tovarășii Ion Dodu Bălan și Dumitru Ghișe. Lucrările plenarei Consiliului Uniunii au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România”.

■ În *Cartea străină* citim: ■ Nicolae Balotă semnează *Dialogul Gide – Martin du Gard*. ■ Cristian Unteanu prezintă volumul *Interval* de Michel Butor, Ed. Gallimard,

1973. ■ În *Prezențe românești* citim o prezentare a activităților *La Biblioteca română din New York*, evenimente organizate pe parcursul 1973. Pe lângă aceasta, mai aflăm: „Revista de limbă croată «Dometi» din Iugoslavia a publicat în numărul 1-2/1973, sub titlul *Trei poeți din România*, un florilegiu de versuri de Virgil Teodorescu, Emil Botta și Maria Banuș, în traducerea lui Gheorghe Baciki. * În numărul din 1 decembrie al revistei «Nea Estia», cea mai veche revistă literară greacă, este publicat un amplu articol despre sărbătorirea la Atena a marelui cărturar român *Dimitrie Cantemir*. La această sărbătoare cuvântul de deschidere a fost rostit de G. Kournoutos, director general la Ministerul Relațiilor Culturale, urmând conferința despre viața și opera lui Dimitrie Cantemir pe care a ținut-o ambasadorul României, Ion Brad”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie despre *Colocviu Cantemir la Freiburg*: „În prima jumătate a lunii decembrie din acest an, '73, a avut loc o întâlnire mult mai însemnată decât cele anterioare, consacrată lui Dimitrie Cantemir și onorată de prezența unui mare număr de specialiști români și străini. [...] Asupra tuturor problemelor abordate s-au pronunțat toți participanții români, universitari și cercetători din toate generațiile, da la profesorii Mihnea Gheorghiu, Mircea Malița, Edgar Papu, Vintilă Mihăilescu, Șt. Ștefănescu, Petre Caraman (Iași), Virgil Căndea, Al. Duțu, C. Poghire, Viorica Dinescu, Dan Zamfirescu, N. Zub și până la foarte tineri cercetători din institutele de la București și Iași. [...] În tot răstimpul colocviului, ambasada română a fost mereu prezentă prin consilierul cultural, profesorul Pușcaș, care, în alocuțiunea rostită, a subliniat importanța științifică a acestei acțiuni”.

28 decembrie

- [„**Munca**”, nr. 8121] Nichita Stănescu publică o notă omagială intitulată *De ziua Republicii*. ■ Marin Stoian, în *Vitrina Critică*, comentează, în *Nostalgii*, obiceiul unor reviste de a publica „fragmente de roman”. ■ În *Despre igrasie* se face o trecere în revistă a „celor mai prost vândute cărți din ultima vreme”. ■ Un *Eveniment editorial* este considerată apariția volumului de *Amintiri* semnat de Mircea Ivănescu, Florin Pucă și Leonid Dimov (C.R.): „Pentru valoarea ei obiectivă, trimitem la critica de specialitate. Ce facem noi aici este o opțiune precumpănitor sentimentală, îndrăznind să credem că mulți vor avea bucuria să știe cartea aceasta undeva pe un raft la care mâna ajunge ori de câte ori sufletul se simte însetat de frumos și de frumusețe”.

- [„**România liberă**”, nr. 900076] Radu Popescu analizează piesa lui Virgil Stoenescu, *O față imposibilă*, accentuând tematica „atacată și de alții, a integrității tinerilor universitari, în munca la țară, în universul rural”. Spectacolul Teatrului „Ion Vasilescu” îi pare „bine realizat”. ■ Comitetul editorial scrie despre *Cultura românească peste hotare*, punctând, printre altele, că: „romane ale scriitorilor Liviu Rebreanu, George Călinescu, Zaharia Stancu, Jean Bart, piese de teatru de Caragiale, Camil Petrescu, Lucian Blaga, Horia Lovinescu,

volume de poezii de Veronica Porumbacu, Tiberiu Utan, sunt câteva din cărțile de beletristică care au văzut lumina tiparului din 1973 peste hotare. [...] Dacă anul 1973 se încheie cu un bilanț pozitiv în ceea ce privește colaborarea cultural-artistică a României cu străinătatea [...], aceasta ne obligă ca în anul 1974, anul celei de-a 30-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate, să ne străduim pentru a face tot mai cunoscute în lume succesele pe care cultura și arta noastră le înregistrează în anii socialismului”.

● [„Scânteia”, nr. 9735] Pe prima pagină citim *Ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.*, din care reținem: „În cadrul ședinței, Comitetul Executiv a stabilit să se ia unele măsuri pentru îmbunătățirea structurii Academiei Republicii Socialiste România – înalt for de consacrare a celor mai valoroși oameni de știință și cultură – pentru perfecționarea criteriilor de acordări a titlurilor academice”. ■ Tot pe prima pagină citim și poeziile *Republicii, un veșnic nimb* de Virgil Teodorescu și *Desen socialist* de Al. Andrițoiu. ■ Nicolae Baltag semnează cronică literară la volumul *Platoșa duratei* de Cicerone Theodorescu: „Lirică complexă, de bogată coloratură patriotică, ale cărei trăsături durabile sunt bine puse în lumina de prezenta selecție”.

● [„Cronica”, nr. 52] Pe prima pagină, o poezie de Florin Mihai Petrescu. ■ Al. Andriescu consacră un spațiu generos „masivei antologii de versuri de dragoste”, *Clar de inimă* (Junimea, 1973). „Poezia lui Nichita Stănescu pare o petrecere de jocuri savante. Printre acestea, ea reușește să-și strecoare ființa gingașă, apărută de extraordinarul mecanism metaforic folosit de poet cu o dezinvoltură rară, așa fel că nu-i mai vedem schelăria complicată. Credem că descifrăm aici sigiliul unui mare, inegalabil poet, care nu lasă nicio șansă mulțimii, mereu în creștere, a imitatorilor săi”. ■ Regretând plecarea din spațiul românesc, apoi definitivă a poetului, Const. Ciopraga propune un *Moment Ilarie Voronca* (continuare în 1974), analizând lirica acestuia, bazându-se pe masiva ediție de *Poeme alese*, în două volume, îngrijită de Sașa Pană în anul precedent. ■ O reușită certă i se pare lui L. Burduja romanul pentru adolescenți al lui Ovidiu Zotta, *O șansă pentru fiecare* (Editura Ion Creangă, 1973). ■ Gavril Istrate schițează profilul biobibliografic al lui Ovid Densusianu. ■ Despre *Certitudinea debutului* scrie Zaharia Sângeorzan, prezentând cartea lui Eugen Seceleanu, *Eternitate locală* (C.R., 1973), un roman „comic [...], specie foarte puțin cultivată de scriitorii tineri de astăzi”. □ Grupaj poetic ai cărui semnatari sunt Nicolae Țațomir, Camil Baltazar, Constantin Ștefuriuc, Daniil Dania, Cătălin Bordeianu. ■ V. Savinescu semnează o scurtă și elogioasă cronică dramatică a spectacolului cu piesa *Sâmbătă la „Veritas”* de Mircea Radu Iacoban, pusă în scenă de secția maghiară a Teatrului de Nord din Satu-Mare. ■ Urmând tradiția finalului de an, revista publică două pagini de parodii plastice, fotografice, literare. Astfel, Al. Copac îi parodiază în proză pe Ion Istrati, Andi Andrieș, Val. Gheorghiu și Corneliu Ștefanache. La capitolul lirici, Florin Gheucă îl parodiază pe Ion Bănuță, iar C. Vasilescu pe

Silviu Rusu. ■ Ultimele pagini ale numărului cuprind un sumar tematic selectiv al revistei pe anul 1973.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 160] *A la maniere de...*, o rubrică de parodii semnate de Tudor Stănescu; sunt vizați M. H. Simionescu – *Cronica ideilor*, Eugen Barbu – *Carnete*, Geo Bogza – *Planetă cu gânduri*, Ioan Grigorescu – *Cum am ratat un reportaj*, Al. Piru – *Cronică literară: Versuri alese de Ion Gheorghe*, Teodor Mazilu – *Aproape lied*, Belphegor – Coșasu – *Cronică tv*. ■ Romul Munteanu punctează valoarea europeană a romanului lui Eugen Barbu, în *Însemnări despre Groapă*. ■ Alte cronici: D. Mutașcu despre *Legile pământului*, versuri de Marin Tarangul, Albatros, 1973; A. Baranga, despre retipărirea *Medelenilor* lui Teodoreanu, *Întunecare* de Cezar Petrescu și *Rusoaica* lui Gib Mihăescu; I. Segărceanu despre volumul *Țară de dor* de Mircea Micu, la colecția de *poezii patriotice contemporane*, inițiată de Ed. Ion Creangă; Emil Manu, cartea străină, *Ismail Kadare și Generalul armatei moarte*; A. Beldeanu despre poemele lui Anghel Dumbrăveanu, *Singurătatea amiezii*. ■ Versuri de Al. Andrițoiu, *Perspectivă* și de Marin Mincu, *Imn*. ■ Dinu Săraru vine cu o cronică de final de an – laudă adusă unei piese de 40 de ani în repertoriul Naționalului, *Apus de soare* și a succesului variantei ei cu un mare actor la apogeu: George Calboreanu, omagiat aici și de Amza Săceanu într-o tabletă .

● [„Tribuna”, nr. 52] Ioan Alexandru scurtă prezentare a poeziei bizantine; ■ Mircea Popa scrie despre Liviu Rebreanu – *Misteriosul Rebreanu la începuturi*; ■ Gh. Bulgăr scrie o cronică literară a volumului *Imnele bucuriei* (C.R., 1973) de Ioan Alexandru; ■ Ana Pop Sârbu face o recenzie a volumului *Cântecul materiei* de Victor Felea; Liviu Petrescu scrie despre ediția de *Memoriale* ale lui Vasile Pârvan, îngrijită și prefăcută de Ion Vartic; fragment din *Inscripții la pământul Heladei* de Al. Căprariu; ■ Interviu cu Zaharia Stancu – *Numai o jumătate de veac? Poate mai mult. Poate chiar o veșnicie*; ■ Ion Vlad în rubrica *Lecturi constructive* – face o analiză a romanului *Bietul Ioanide* de G. Călinescu; ■ *Meridian* – interviu făcut de Ion Pop cu Maurice Nadeau, critic francez – „Prima funcție a artei, a literaturii este aceea de a deranja”: „nu ești chemat prin destin să faci critică. Ești împins către ea de un anumit gust pentru literatură, pentru idei, de nevoia de a lua cunoștință de o activitate intelectuală și artistică ce se manifestă sub ochii tăi”, „Cultura este un bun posedat, adică, pentru artist, un lucru mort. Artiștii de azi sunt cei care fac cultura de mâine”, „Limbajul literar trebuie să traducă toate celelalte limbaje: economic, politic, social, metafizic”, „poezia este locul predilect al limbajului”.

29 decembrie

● [„Munca”, nr. 8122] Este publicată o poezie semnată de Gheorghe Chirulescu intitulată *Urare patriei*. ■ Gheorghe Tomozei publică *Grâul din fe-*

reastră. ■ Cu titlul *Republică te cânt, te laud, te înalț!*, revista publică o selecție de poezii semnate, printre alții, de Mihai Platon, Ion Dumitrescu, Teodor Atanasiu.

30 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 9737] Pe prima pagină citim *Trăiască România puternică, măreață republică socialistă!*: „Au trecut 26 de ani din ziua în care Piața Palatului vuia de cântecele și uralele mulțimii, iar mii de oameni scandau voci și lozinci născută în acele ceasuri: «Muncitori, țărani, soldați, republica să aparăți! / Să trăiască, să-nflorească republica românească!»”. ■ Citim versuri dedicate *Partidului, patriei socialiste* semnate de: Gheorghe Tomozei (*Republicii*), Ion Crânguleanu (*Timp comunist*), Mihai Negulescu (*Porțile de Fier*).

● [„Convorbiri literare”, nr. 24] Redacția revistei semnează textul *Republica și scriitorul*: „În această trepidantă ascensiune continuă, scriitorul republicii nu e doar un «secretar» al epocii sale, un «cronicar» impasibil. Îl dorim – și cei mai buni oameni ai literei tipărite așa și sunt – suflet în sufletul neamului său, gând în gând și pas în pasul celor ce-l citesc. Scriitor în Republică înseamnă purtător al unui mesaj nobil. Cuvântul său de artist, cuvânt de frumusețe și onoare, e pătruns – ca frunza de nervuri – de cuvântul Partidului Comunist”. ■ Const. Ciopraga publică a III-a parte din eseu, *Blaga între totalitate și fragment*: „În gândirea, deci și în poezia lui Blaga, a privi și a vedea sunt acțiuni cu înțelesuri deosebite. Filosof cu studii sistematice, doctor al Universității din Viena, autorul *Nebănuitelor trepte* speră să intre în complicata *ordo rerum* printr-o luminare denunțată interioară, adică prin revelație. Sistemul său de metafore-simbolice nu e decât în aparență al unui vizual. Ce urmări decurg de aici? Maestrul se vrea explorat, străpuns, făcut palpabil printr-o abordare multiplă, simțit ca totalitate”. ■ Constantin Coroiu scrie despre cartea lui Dumitru Popescu, *Ieșirea din labirint*: „Dacă în volumul *Biletul la control*, eseistul era preocupat – fapt întru totul explicabil ținând seama de epoca în care au fost scrise, anul 1967 – de clarificarea și explicarea unor concepte ale filosofiei noastre față în față cu realitatea concretă, imediată, de critica – de pe poziții cu adevărat marxiste [...] – a unor mentalități nocive, a unor șabloane, a ignoranței, a imposturii, a confuziei valorilor, în *Ieșirea din labirint...* (Editura Eminescu) autorul vine cu o viziune mult mai largă, obiectul de referință fiind lumea contemporană în general. Au rămas însă și s-au cristalizat în cartea de care ne ocupăm perspectiva etică, atitudinea polemică”. ■ Mircea Muthu se referă la *Sadoveanu și amintirea Bizanțului*: „Sadoveanu cunoaște esența spiritului oriental și peninsular, înclinat spre reveria caracteristică oricărui final de civilizație, în care Bizanțul înscrisese experiența cea mai recentă. Mehmet, ultimul Nastratin Hogeia de pe «coasta mării sarmatice», își obiectivează suferința prin aforismul rezultat dintr-o îndelungată cunoaștere a omeneșului. Personajele își transmit secretul nemuririi prin povestirile rostite la

anume ceasuri, secret pe care autorul mărturisește a-l fi descoperit «după îndeletniciri cărțurărești de patruzeci de ani, care, cu ajutorul lor, ne-au îngăduit să scoatem la vileag povestea cea adevărată» despre tânărul Ferid și Kira-împărat (*Divanul persian*). Paragrafele de început ale capitolelor amintesc vechile cronografuri bizantine, ce aparțin și tradiției culturale a Principatelor”. ■ Cu prilejul apariției celei de-a IV-a ediție a romanului *Îngerul a strigat* (Eminescu, 1973), George Pruteanu afirmă: „Ajuns, iată, la cea de-a patra ediție această carte excepțională, nu neapărat în sensul axiologic al cuvântului, cât în acela literar: scriere reprezentând o excepție, pată de culoare în panorama unei epoci literare, dacă nu a unei literaturi. Roman al unor existențe pătimate, scris cu patimă – autorul mărturisea că a trecut prin 40 de variante – el a și stârnit patimi. A avut parte de admirații furibunde și de contestări frenetice. Lucru firesc, fiind vorba de o operă neobișnuită, incomodă, al cărei statut îl poate defini, în ultimă instanță, foarte bine expresia franceză *c'est à laisser*. E o carte predestinată să placă violent sau să nemulțumească aprig – în funcție de temperamentele literare ale receptorilor”. ■ Daniel Dimitriu analizează volumul de versuri a lui Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei*: „Observațiile pe care le poate suscita acest volum sunt destule. Așa mai mici sau mai mari, capătă proporții amplificate pe fundalul unor izbânzi certe, al unor căutări exemplare de a forța căi de acces, mai puțin frecventate anterior, *Imnele bucuriei* marchează, în acest context al unor tentative novatoare, o sensibilă desprindere de telurie, fapt subliniat printre altele de abundența acelor «poeme-lumină». Fără a-și pierde din forța cunoscută, cuvintele aspiră la sterilizare și corespondențe în evanescent. Se simte în volumul în discuție acea confruntare de forțe din subteran, perceptibilă într-o ipostază (aparență) relativ calmă”. ■ De romanul lui Virgil Duda, *Deruta* (C.R., 1973) se ocupă Val. Condurache: „Întrucât romanul *Deruta* s-a bucurat de o primire promptă (în scurt timp de la apariție cartea a fost recenzată de Nicolae Manolescu și Sorin Titel în «România literară», Nicolae Ciobanu în «Lucefărul») și atentă vom limita câmpul discuției noastre la analiza raporturilor temporale interne și a tipului de narațiune (discurs al naratorului) folosit de Virgil Duda. Prin temporalitatea internă înțelegem suma raporturilor stabilite între timpul istoriei și timpul narațiunii, ori între diferitele segmente ale istoriei”. ■ Al. Dobrescu analizează studiul lui Lucian Raicu, *Structuri literare*: „Ambiția volumului de față este mai mare decât o arată titlul. Determinarea structurilor literare (stadiu realizat în cronici) se dovedește în realitate, premisa demersului. Cele mai bune texte din prima secțiune, mă gândesc la *E. Lovinescu – între dezabuzare și credință*, *Tudor Arghezi în faza târzie*, *Paradoxul călinescian*.. *Pagini de critică* aspiră la descifrarea dramei creatoare ce se ascunde dincolo de pagina scrisă, a secretului vieții ce-și trimite numai ecourile în operă”. ■ Adrian Marino vorbește *Despre critica lui Marti*: „Studiul de îngrijită ținută grafică, apărut în colecția Cuadernos de arte Latino Americano (Editorial Andrés Bello) este întregit de o se-

lecție de cronici de critică plastică a lui José Marti, care confirmă în bună parte concluziile analizei critice”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 52] Nicolae Ciobanu prezintă *Anul literar*: „Socotim astfel că în ceea ce privește poezia anului 1973, se poate vorbi de constanța valorică a multora dintre autorii care și-au onorat talentul și la anii precedenți: Maria Banuș, Virgil Teodorescu, Mihai Beniuc, Dragoș Vrânceanu, Vasile Nicolescu, Virgil Gheorghiu, Marin Sorescu, Leonid Dimov, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Ileana Mălăncioiu, Constanța Buzea, Florin Mugur, Ioan Alexandru, Ovidiu Genaru [...]. Cât despre imaginea oferită de peisajul epic al anului 1973, și aceasta atrage atenția prin câteva realizări de prestigiu. Ne gândim, între altele, la cărțile de proză, conținând fie nuvele, fie romane, semnate de Dumitru Radu Popescu, Teodor Mazilu, Alexandru Ivasiuc, Mircea Ciobanu, Nicolae Breban, Virgil Duda, Paul Georgescu, Platon Pardău [...] Gravitația tematică a scrierilor tipărite de autorii citați, dublată de maturitatea mijloacelor artistice cu care această tematică este rezolvată constituie o realitate ce nu poate fi în niciun caz negată. În schimb, mai sărac apare anul 1973 la capitolul rezervat debutanților”. ■ Redacția revistei organizează o rubrică specială intitulată *Revista văzută de*: „Sfârșitul anului ne prilejuiește un moment de reflecție asupra activității redacției noastre, impunându-se totodată stabilirea câtorva coordonate ale muncii pe anul viitor. Dorind să beneficiem în alcătuirea numerelor viitoare ale revistei de rezultatele unui consult cât mai larg cu colegii de breaslă ne-am adresat unui număr de scriitori rugându-i să-și exprime opinia în legătură cu felul în care s-a prezentat revista «Luceafărul» în cursul anului 1973, rugându-i totodată să ne facă unele sugestii sau recomandări pentru anul 1974. Întrebările pe care le-am adresat nu au reprezentat decât un ghid benevol în alcătuirea răspunsului. 1. *Din tot ce a publicat revista «Luceafărul» în ultimul an v-a plăcut ceva în mod deosebit sau v-a displicut ceva în mod deosebit?* 2. *Ce părere aveți despre discuțiile care s-au purtat în paginile revistei în anul 1973?* 3. *Ce părere aveți despre ponderea pe care o dețin în revistă scriitorii tineri? V-a atras în ultimul an vreun tânăr poet, prozator sau critic în mod deosebit atenția?* 4. *Ce probleme de interes general pentru dezvoltarea literaturii noastre credeți că ar trebui discutate în paginile revistei «Luceafărul» în anul care vine?»*. □ Răspund: Șerban Cioculescu, Nina Cassian, Bujor Nedelcovici, Romul Munteanu, Virgil Duda, Radu Petrescu, Nicolae Damian, Szász János, Mihai Giugariu, Dorin Tudoran, Sorin Titel, Mircea Iorgulescu. □ Șerban Cioculescu: „1. Nu sunt un om mofturos cum mă credeți și n-aș putea spune că mi-a displicut ceva. Ca să vă fac o dovadă, că mă amuză și șarjele la adresa mea când sunt bine scrise, antrefileul lui Tomozei din anii trecuți cu titlul «Șerban cel rău» și i-am făcut o largă publicitate (asta nu e totuși o invitație la repetiție). Mă interesează îndeosebi inițiativa pe care ați luat-o de publicare a unor articole sau eseuri axate pe câte o temă (ex. *Autobiografie și roman*). 2. M-au interesat, de asemeni, discuțiile pe teme de actualitate ca

acelea să zicem asupra judecății de valoare în critică sau asupra psihanalizei și așa cita în special *Psihanaliza și critica ei de stânga*, articol care m-a făcut să mă bucur că regăsesc la Ion Vianu deschiderea de spirit a tatălui său, incomparabilul Tudor Vianu. 3. Cred că scriitorii tineri dețin la dumneavoastră o pondere rezonabilă, n-am deloc intenția să vă reproșez că n-ați fi o creșă literară. Celor care o regretă le-aș propune să scoată o revistă intitulată «Poșta redacției» în care nimeni să nu fie refuzat. Dintre criticii încă tineri (de cei imberbi nu mă ocup) am reținut în special pe Alexandru George care este și un novelist de talent și pe Florin Mihăilescu care și-a trecut o remarcabilă teză de doctorat despre E. Lovinescu. Salut la el direcția raționalistă a spiritului și refuzul tentației vaticinante. 4. Sunt absolut incapabil să improvizez pe loc probleme de interes general dar cred că redacția dumneavoastră are un adevărat *embarras du choix* în privința celor câteva octave de teme posibile. Am un singur sfat să vă adresez: atenție la muștarul ce se suie în nasul poeziei care redescoperă în fiecare an suprarealismul”. □ Nina Cassian: „Poate că mi se pare mie, dar un anume arbitrar tinde a se insinua în teoria și practica literară, provocând perturbare și derută. Un volum în care este pomenit «un înger» provoacă rețineri, în schimb, apare un altul în care sunt pomeniți douăzeci. O piesă de actualitate și de atitudine, se îmbunătățește prelungit, o carte «de consum», lipsită de problematica majoră, se editează în tiraje de peste 100.000. Un poet cu indiscutabilă ținută profesionistă este ignorat sau bănuț de «făcătură», în timp ce un altul, stângaci, lănced și stereotip, este elogiut pentru starea lui extatică. O producție mai slabă, sau mai incertă, a unui autor, stârnește indignare, zece producții slabe ale altuia sunt integrate unui «sistem», unei «viziuni». O traducere dintr-un mare poet, ediție bilingvă, vânzare singură, capătă un tiraj minim, spre deosebire de unele reeditări de cărți încă nevândute, semnate de câte un autor cunoscut sau numai insistent cu orgoliu inestetic, prezent funcțional (adică prin funcții) în viața noastră. Anumite colecții prin baremuri de vârstă și de producție unor scriitori, altora ba. Unor prozatori li se îngăduie să fie scabroși, trivali, altora (mai ales unor prozatoare) nu li se permite să scrie cuvântul «amant». Am apreciat evidentă «creștere» a revistei «Luceafărului», lărgirea criteriilor de alegere a colaboratorilor, coexistența salutară a generațiilor, fermitatea în afirmarea și în reafirmarea unor puncte de vedere ideologice și estetice. Firește, sectorul beletristic, în special poezia, ar putea beneficia de o mai judicioasă (nu mai parcimonioasă) selecție. Dar importantă, înainte de toate, mi s-ar părea intervenția promptă în fenomenul contemporan, dezbaterile (cum a fost aceea în jurul cărții lui Petru Popescu) privind aparițiile cele mai semnificative, mai puțină plutire în «cultura generală» [...]”. □ Bujor Nedelcovici: „Revista «Luceafărul» se distinge în cadrul celorlalte publicații literare din țară, printr-o originală și interesantă concepție și structură. În fiecare număr propune și supune dezbaterii publice o «problemă» ce este analizată și comentată de cei mai prestigioși oameni ai condeiului.

Am reținut discuțiile purtate asupra prozei, confruntările actuale privitoare la critică și articolele în care s-au examinat unele aspecte ale psihanalizei sau ale mitului”. □ Romul Munteanu: „Este adevărat că distincția între critici și aceia care sunt în curs de clasicizare nu poate eluda unele dificultăți. Dat fiind însă faptul că durată de afirmare a criticului, ca și de câștigare a creditului public, este mai lungă decât în alte domenii de creație, eu consider că anumiți critici plini de vitalitate, adeseori de o puternică intoleranță în exprimarea opiniilor, cum sunt Mircea Iorgulescu sau Mihai Ungheanu sau din când în când Florin Mihăilescu, reprezintă generația tânără, autentică ce promovează critica la «Lucașfărușul». Pentru stilul său polemic, de-a dreptul juvenil, îmi place Artur Silvestri”. □ Virgil Duda: „Mi-au plăcut, iarăși în mod deosebit, articolele de analiză a unor cărți contemporane, de polemică, opiniile de interes acut demne de Valeriu Cristea, G. Dimisianu, Paul Georgescu, Al. Paleologu, Sorin Titel, Ion Vianu. Cred că sectorul cel mai important al unei reviste literare rămâne acela de critică. Textele de cercetare critică aplicate fenomenului literar actual ar beneficia de un spațiu mai mare, dacă ar avea mai multe șanse să contribuie la despărțirea fermă a valorii de nonvaloare decât unele discuții teoretice cu caracter cam didactic”. □ Radu Petrescu: „Despre surprize fiind vorba, «Lucașfărușul» a oferit numeroase, dintre care (ca să mă refer doar la domeniul ilustrației), desenele lui Dimitrie Cantemir, apropiate de maniera grafică a lui George Călinescu, fotografiile făcute de Liviu Rebreanu la Valea Mare, precum și fotografia care o înfățișează pe Hortensia Papadat-Bengescu, în 1929, la Constanța, aproape de Cazino, dând replica pe gazon, într-o lungă și îngustă rochie deschisă, statuii subțiri din spatele ei, au fost revelatoare și emoționante. Autoarea *Concertului din muzică de Bach* a recâștigat, spre sfârșitul vieții, suplețea spirituală a anilor tineri și ochii mari și inteligenți, scutiți de povara vârstei de mijloc. Ușoara aburire a fotografiei invită la poezie”. □ Corneliu Ștefanache: „«Lucașfărușul» nu mai poate fi o revistă a tinerilor, adică nu mai poate deține un asemenea «monopol». Toate revistele publică pe tineri – poeți, prozatori, critici etc. Să nu uităm că, de exemplu, tinerii dețin rubricile de critică în numeroase reviste, ceea ce este un fenomen îmbucurător. Cred că mulți dintre cei care deschid revista «Lucașfărușul» citesc mai întâi rubrica lui Mircea Iorgulescu. Nu pot să spun care tânăr scriitor mi-a atras atenția în mod deosebit fiindcă sunt mai mulți și e bine să nu facem discriminări, măcar pentru cei tineri, adică să nu-i îmbătrânim noi”. □ Szász János: „Astfel, dintre discuțiile inițiate de «Lucașfărușul» mi-au plăcut cele purtate despre condiția criticii. În ce privește tinerii scriitori, cred că ei au o pondere în revistă, cred totuși că redacția nu a reușit să ajute la dezvoltarea câtorva tinere talente care au un profil mai distinct, așa încât din numărul în mod firesc mare al tinerilor să se contureze câțiva”. □ Nicolae Damian: „În anul care e pe cale de a lua sfârșit, paginile «Lucașfărușului» s-au oferit multor tineri poeți și prozatori, fiecare atrăgând într-un fel sau altul, atenția lectorului dar aș vrea să relev fermitatea cu care s-

au impus criticii Artur Silvestri, Adrian Isac și Victor Atanasiu. Mi-aș permite însă să sugerez revistei realizarea unor mese rotunde atunci când o operă literară, indiferent de genul său, stârnește un puternic ecou, lucru pe care de altfel l-a înfăptuit cândva «România literară» cu un mare succes și pe care continuă să-l înfăptuiască, cu un la fel de mare succes revista «Tribuna». În încheiere nu pot să nu-mi exprim întreaga mea stimă pentru revista «Luceafărul», pentru conducerea sa, pentru tot ceea ce au însemnat realizările ei la anul 1973”.

□ Mihai Giugariu: „Nu cred foarte mult în utilitatea discuțiilor (sub diversele lor forme: colocvii, mese rotunde, intervenții polemice etc.) publicate în reviste. Asta pentru că n-am văzut apărând niciun mare scriitor, nicio carte esențială în urma îndelungatelor discuții pe care presa noastră literară le-a publicat. Aș prefera ca paginile acelea să fi găzduit literatură propriu-zisă. Sigur, în *Confruntările actuale* publicate de «Luceafărul» au existat numeroase puncte de vedere stimabile, angajate. Dar, repet, nu aceste discuții, vor limpezi lucrurile. Singură literatura poate propune cele mai nete, nuanțate, autorizate și semnificative puncte de vedere. Discuțiile au, din ce în ce mai mult, un aer desuet-facultativ”.

□ Sorin Titel: „Din fericire criticii noștri cei mai buni au dat dovadă de multă «sensibilitate» întotdeauna când au fost puși în față cu un tânăr prozator. G. Dimisianu, de exemplu, a scris o carte (din păcate epuizată de mult) în care căile de evoluție a acestuia sunt urmărite cu o mare înțelegere pentru «specificul» fiecăruia. Cu toate că e vorba de scriitori tineri, G. Dimisianu nu dă «sfaturi», nici nu se «supără» când cutare scriitor scrie altfel decât ar prefera el. O receptivitate excepțională cu privire la scriitorii tineri nu ne-ar fi greu să o depistăm în activitatea unor critici ca S. Damian, Lucian Raicu, Valeriu Cristea, sau în cronicile lui Nicolae Ciobanu, Ilie Constantin, Dan Cristea. Personal am fost unul din prozatorii «receptați» încă de la primele proze de critică (Lucian Raicu a scris despre subsemnatul un articol înainte de a avea «pe piață» un volum!), bine găzduit de reviste (schițele din volumul meu de debut fuseseră toate publicate în «Luceafărul» sau în «Gazeta literară» a acelor ani). Redactori ca Gica Iuteș, conducători de revistă ca Ștefan Bănulescu, ca Mircea Zăciu și în primul rând S. Damian, căruia îi datorez în mare parte cariera de prozator, m-au primit cu deosebită căldură și înțelegere! Iată de ce aș vrea ca tinerii prozatori care vin astăzi în literatură, să se bucure de un tratament asemănător. O literatură cred că trebuie să rămână în permanență deschisă noilor veniți, și receptivitatea față de tineri, nu cred că trebuie să funcționeze cu intemitețe. Mă gândesc la semnăturile de încredere pe care le-a primit Nicolae Velea, însă de la primele povestiri publicate, semnături pe deplin confirmate de talentul său cu totul excepțional”. Mircea Iorgulescu: „Remarcabilă în revista «Luceafărul» mi s-a părut, de-a lungul acestui an, încercarea de constituire a unui punct de vedere și a unei perspective literare proprii; numeroasele dezbateri, anchete și articole grupate tematic au urmărit, dincolo de scopurile imediate, precizarea unei atitudini și a unei poziții distinc-

te, inconfundabile. Meritul revistei, dincolo de rezultatele obținute, stă în tendința deschisă de fundamentare principială a unui anumit mod de a privi literatura; și chiar dacă datorită unor cauze a căror analiză nu-și are locul aici, nu se poate vorbi despre o deplină izbândă, sublinierea acestei încercări de a asigura un stabil suport ideologic discuțiilor despre literatură mi se pare extrem de necesară. Putem avea rezerve față de un text sau altul, față de opiniile exprimate de cutare sau cutare autor, ne putem despărți până la diferențe radicale de concluziile sau de modul de formulare al unor «părerii literare», însă important este că prin ele se propune, deliberat, o concepție literară. Spiritul militar și combativ profesat în paginile revistei «Luceafărul» întrunește, ca ideea, întreaga adevărată noastră, indiferent de eventualele deosebiri de opinii într-o chestiune sau alta; iar dacă în anul 1973 au fost precumpănitoare eforturile de organizare în anumite direcții ale acestui spirit, este de sperat că în viitor nu va fi evitată nici posibilitatea confruntării”. □ Radu Anton Roman: „Încercând să rezum punctul meu de vedere asupra «revistei de la mansardă», trebuie să adaug rubrica lui Mircea Iorgulescu, deosebit de competentă și spiritualul colț sportiv al lui Radu Dumitru. Dintre dorințele pentru anul viitor ar fi poate aceea a prezenței unor grupaje mai substanțiale din lucrările tinerilor, spre mai bună citire și cunoaștere”. ■ Despre premiul *Goncourt 1973* scrie Elena Piru: „Al șaptelea deceniu de existență al celei mai înalte distincții literare franceze, premiul Goncourt – fondat în 1903 – a marcat pe scriitorul elvețian de expresie franceză Jacques Chessex pentru romanul său *L'Ogre (Căpcăunul)*. Să aibă, oare, celebra Academie, în ultima vreme, predilecție pentru căpcăuni? [...] Decernarea premiului a fost însoțită de această dată de contestări, devenite și ele tradiționale. Cu deosebirea că anul acesta li s-a adăugat și cartea lui Roger Gonze, *Les bêtes à Goncourt*, pamflet coroziv la adresa juriilor Goncourt, analizând critic criteriile utilizate, de-a lungul anilor, de către aceste jurii în selectarea scriitorilor pe care i-au premiat, bilanțul său urmărind, cronologic, 43 de laureați”.

31 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 9738] Citim editorialul *Un an bun!* care se deschide cu un citat din Nicolae Ceaușescu: „Anul 1974 va fi un an de noi realizări în toate domeniile de activitate, un an de înflorire a patriei, de noi progrese pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, de afirmare a ei pe plan internațional printr-o politică de pace și colaborare cu toate națiunile lumii”. Din editorial reținem: „Pășim într-un an nou – anul 1974. Un an istoric. Anul când țara va sărbători, la 23 August, trei decenii ale libertății sale. Anul când cei mai buni fii ai poporului se vor întâlni în istoricul forum, Congresul al XI-lea al partidului, pentru a estima realizările, pentru a hotărî obiectivele de lucru ale viitorului. Va fi 1974 nu numai un an al acestor mari evenimente, ci și anul în care – în raport de ele – noi înșine ne vom defini mai exact prin faptele noastre, vom pune și mai bine în valoare capacitățile de muncă, puterea de dăruire,

cuprinși cu toții în marele efort creator, dedicați trup și suflet bătăliei pentru continua înflorire a patriei, pentru bunăstarea generală, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate”. ■ Aurel Butnaru publică poezia *Urare*. ■ Citim reportajul „din actualitatea socialistă a țării” intitulat *25 de Români, într-una*, semnat de Ioan Grigorescu. ■ În pagina dedicată umorului și satirei citim *Fișe pentru un dicționar umoristic* și proza scurtă *Revelion pe șapte cai* de Valentin Silvestru.

[DECEMBRIE]

● [„Amfiteatru”, nr. 12] Semnează obișnuitele bilanțuri retrospective de apartinții editoriale în domeniul poeziei, prozei și a traducerilor Gabriel Stănescu (care afirmă că 1973 este „anul unor cărți remarcabile de poezie”), Nicolae Bortîș (susține că „din păcate, romanul vieții noastre nu a apărut”) și Florian Popa-Micșan (e de părere ca au fost „prea puține traduceri de filozofie și sociologie”). ■ Dumitru Radu Popa își consemnează și el impresiile de lectură despre cartea lui Dan Hăulică, *Geografii spirituale* (Univers), „o premieră editorială veritabilă aceasta carte cuprinzând studii, eseuri, interviuri, amintiri”. ■ Revista anunță acordarea de premii la fiecare secțiune literară unor studenți „în a căror vocație literară crede cu tărie”. La poezie, sunt premiați: Dinu Adam, George Vrânceanu, Paul Balahur, Iolanda Șokner; la proză: Paul Stropol, Areta Șandru, Dan Mitrici; la publicistică: Nicolae Petru, Florian Popa Micșan, Kovács Katalin. ■ Redacția elogiază aniversar cei cinci ani de existență ai revistei despre care scrie: „cei cinci ani au reușit să creeze nu numai o revistă ci și o tradiție, nu numai o literatură, ci și un climat. [...] Cu greu s-ar putea separa poezia ultimilor ani de nume ca Dinu Flămând, Ion Mircea, Adrian Popescu și ar fi imposibil să separi aceste nume de numele revistei în jurul căreia au crescut și pe care au crescut-o. La ei se adaugă poeți mai tineri ca Mariana O. Bojan, Aurel Șorobetea, Radu Ulmeanu, Gavril Moldovan, Dan Damaschin, Vasile Sav, Ștefan Damian, Marcel Constantin Runcanu, Eugen Uricaru, Constantin Zărnescu, Adrian Grănescu, Ioan Radin. Critici de prestigiu ca Marian Papahagi, Ion Vartic, Petru Poantă, Ion Marcoș Livian, Constantin Hârlav, Nicolae Oprea”. ■ Proză de Dan Mitrici, *Sonata lunii*. Poezie de Gabriel Stănescu, Geo Galetaru, Mihaela Minulescu, Iolanda Șokner, Grigore Ionas. ■ George Pruteanu scrie un *Capitol de istorie literară*, în stil umoristic, despre un anume Vasile care „era un adept neînfricat al concepției scrierii de la stânga la dreapta și de la capăt”. ■ Din volumul *Les loisirs: pour quoi faire?* a lui Jean Fourastie, traduce, sub titlul *Timpul liber astăzi: ce facem cu el?*, Natalia Seleșteanu.

● [„Argeș”, nr. 12] Secțiunea *Cronica literară*: S. Nicolescu scrie despre *Teatrul lui Teodor Mazilu*: „Pasiunea disocierilor între satiric, umoristic, ridicol, etc, motivările prin exemplificări celebre, conștiința noutății pe care o aduce prin piesele sale” demonstrează prezența unei inteligențe creatoare su-

perioare. ■ Apar *Sonete* de Adrian Păunescu (*Ora strepezită, Podul, Casa goală*) ■ La secțiunea *Cartea de poezie*, Nicolae Baltag scrie despre *Secțiunea de aur* (Eminescu) aparținând lui Vasile Nicolescu; ■ Este recenzat volumului *La sfârșitul lecturii* (de Alexandru George). Victor Atanasiu scrie: „Al. George inserează și în volumul de față multe pagini pline de observații de bun simț, dar de un bun simț atât de vizibil încât orice strălucire lipsește”. ■ La *Cronica tardivă*, Constantin Crișan (*Petru Popescu, romancier*) este de părere că volumul *Sfârșitul bahic* ilustrează un progrez în tehnica romanescă pe care o abordează P. Popescu; ■ Laurențiu Ulici abordează într-un micro-eseu tema erosului în poezie ■ Secțiunea *Poesis* conține poezii de Șt. Aug. Doinaș și Dan Rotaru. ■ Hristu Cândroveanu comentează *Poezia amplei descripții* – despre Ion Gheorghe: „Nu poți să nu apreciezi priceperea, arta autorului de a fi știut să pună la contribuție atâtea elemente folclorice, pentru a-și închea și înălța construcția lui magic-epopeică.” ■ Secțiune *In memoriam*: Nicolae Labiș (sunt reproduse poemele *Pe urmele frigului, Despre liniște*) ■ *Res Republica* – citat din Nicolae Ceaușescu urmat de poezii patriotice de George Țârnea ■ Fragment din romanul lui Dan Mutașcu, *Bunul cetățean Arhimede* ■ Ultima pagină cuprinde *Zece poezii din zece cărți ale anului 1973* (*Imnele bucuriei, Madona din Dud, Răsad de spini, Elegii de când eram mai tânăr, Bucolice, Cartea primului, Secțiunea de aur, Baia de nori, Lacrima Laurei, Astfel*).

● [„Astra”, nr. 12] În cadrul rubricii *Note de lector*, Constantin Radu-Maria se ocupă de cartea lui Mircea Malița, *Aurul cenușiu*, vol. III (eseuri rostite) (Dacia, Cluj): „Încercând o apropiere de însăși esența rostirii, Mircea Malița imaginează în cel de al treilea volum de eseuri din ciclul *Aurul cenușiu*, patru direcții [...], în sensul în care ne-au obișnuit maeștrii genului: Platon, Schelling, la noi G. Călinescu. Eseurile de față incită prin tematica de interes major supusă dezbaterii și prin subtilitatea discursului”. ■ Voicu Bugariu prezintă două cărți. □ Prima aparține lui Dumitru Radu Popescu: „*Cei doi din dreptul Țebe* nu este numai o proză în care spontaneitatea cuceritoare a autorului capătă una dintre întrupările sale impresionante. Pledoaria pentru înfrățirea între naționalități, parabola ce se îmbină cu această pledoarie și care susține în chip convingător frății fundamentale între românii și maghiarii din Transilvania sunt elemente ce conferă romanului lui D.R. Popescu un interes deosebit. Moralismul pe care prozatorul l-a dovedit încă din primele sale cărți capătă o nouă deschidere, deosebit de fructuoasă”. □ A doua este semnată de Nicolae Dragoș: „*Zăpezi fără întoarcere*, amintește de celebra *La Ballade des Dames du temps jadis* a lui Villon. O înclinare spre melancolie, tendința, apoi, de a obține efecte lirice din nuanțarea savantă a sentimentului trecerii timpului apar în noua carte în realizări ce rețin. [...] O intrare lentă în maturitate, însoțită de priviri nostalgice aruncate spre tinerețea ce rămâne tot mai departe în urmă, este celebrată în câteva poeme remarcabile. Ireparabila surpare a vremii este dădătoare de tensiune lirică”.

• [„Ateneu”, nr. 12] La ancheta *Scriitorul și spiritul public*, inițiată în numerele anterioare ale revistei, participă Corneliu Sturzu și Vasile Andru. În răspunsul intitulat *Un act de receptare ce se dovedește total*, Corneliu Sturzu consideră că repetarea afirmației despre contribuția scriitorului la modelarea conștiințelor rămâne un truism „care nu mai tulbură pe nimeni”, dacă nu se „înțelege felul cum astăzi această penetrare a spiritualității umane de către literatură se realizează în concurență cu ceilalți factori educaționali”. Deși actul de lectură este strict individual, „impactul cititorului cu pagina tipărită conduce la mutații sesizabile în ființa acestuia. Prin difuziune, cartea tipărită în mii de exemplare va avea aproximativ aceeași influență asupra a tot atâția indivizi”. Sunt aduse ca argument, între altele, operele românești ale lui Marin Preda, „care au modificat imaginea generațiilor de azi despre personalitatea țărânului român din perioada interbelică” sau poezia modernă a cărei „ambție supremă este de a răscoli ființa umană căreia i se adresează, de a-i născoci întrebări nebănuite până atunci chiar cu riscul violentării personalităților amorfe”. Respondentul observă că „civilizația de astăzi impune tot mai mult prezența creatorului în actul de difuziune a operei literare. [...] Cititorul contemporan cuprinde în sfera sa de interes și personalitatea prozatorului sau poetului într-un act de receptare ce se dorește total. Proliferarea festivalurilor de poezie, întâlnirile frecvente cu cititorii, prezența scriitorilor la microfon sau pe ecranele televizoarelor nu au un mărunț rol publicitar. Semnificația este mai adâncă și rezidă din necesitatea adâncirii acestui dialog între lector și operă. Participarea scriitorului ca om și cetățean la realizarea acestei comprehensiuni reciproce se impune azi cu necesitate”. ■ Contactul cititorului român cu „noul roman”, declanșează o serie de reflecții, semnate Vasile Andru, care le înregistrează în articolul *Formă nouă*: „Elaborarea unei forme noi de a zice stârnește reacții dintre cele mai deosebite și curioase. [...] O formă nouă poate neliniști pe unii, irita pe alții: ambele reacții sunt semnificative. Noul te neliniștește când, vrând a-l înțelege, vezi că drumul e plin de obstacole; intuiești adâncul, dar nu ai încă accesul la înțelesuri, nu ai cheia care duce spre «intrarea în castel» (folosind o expresie propusă de S.Damian). [...] Noul irită, însă, pe cel lipsit de chemare pentru înțelegerea lui și pe cel subjugat de un refuz preconcept de a-l înțelege. [...] Adesea scriitorul modern cere cititorilor să participe alături de el la creație: unii se apropie de autor cu iritarea ingrată că le stingherește o opinie prestabilită; alții se apropie cu o neliniște fertilă, cu teama că-l vor dezamăgi și nu-l vor putea urma”. ■ După a treia serie de răspunsuri din cadrul anchetei *Scriitorul și spiritul public* sunt „desprinse câteva note generale, cu caracter de concluzie: pe deasupra implicațiilor estetice inerente în pasionantul dialog scriitor-cititor, cultura noastră socialistă acordă o însemnătate de prim ordin aspectului etic, scriitorului revenindu-i sarcina patriotică de a face operă de educație a membrilor societății potrivit exigențelor celui mai înaintat mod de luare în posesie a datelor existenței – ideologia Partidului Comunist Român”. ■ În

Lumini pentru Labirint, Vlad Sorianu evidențiază efortul lui Dumitru Popescu de a impune prin cartea sa *Ieșirea din labirint (eseuri)* (Eminescu, 1973), „un gen publicistic de fierbinte actualitate, eseu civic, dezbateră etico-cetățenească a marilor probleme ale umanismului socialist”. Cele zece eseuri adunate în cartea lui Dumitru Popescu „fac radiografia unei conștiințe colective în plină prefacere. Rezultatul este o polemică cu conștiința veacului, potențată de vocația exteriorizării gândurilor, dar și atașamentul reflexiv de factură intimă, față de credințele, idealurile și căutările contemporanilor. [...] În spiritul lor, autorul vede esența umanismului socialist în solitudinea față de destinul omului, încât inteligența și energia lui să fie ocrotite de ceea ce se numește atât de expresiv «agresiunea» civilizației moderne. [...] Labirintul este o metaforă a antidogmatismului filozofic, etic și psihologic [...] .Labirintul înseamnă refuzul maniheismului naiv și acceptarea adevărului că viața personală – ca și cea socială – nu e numai rațiune și lumină, o sărbătoare continuă a optimismului, așa cum încerca să o denatureze o anume literatură”. ■ Cristian Livescu face, în „*Legile lecturii critice*”, o prezentare a celor două volume cu numele generic *Varia* (Eminescu, 1973) – primul intitulat *Preciziuni și controverse*, cel de-al doilea – *Studii și observații critice*, semnate de criticul și istoricul literar Al. Piru, „cel mai fidel și mai autorizat continuator al programului estetic elaborat de G.Călinescu”. Cristian Livescu își propune să cerceteze îndeaproape felul de a fi critic și istoric literar al lui Al. Piru: „Celor ce vor cu orice preț să epateze prin «forma negației mai mult sau mai puțin violente» la adresa autorului *Vieții lui Mihai Eminescu* sau practicând «un călinescianism după ureche», Al. Piru le opune fidelitatea sinceră față de moștenirea lui Călinescu. [...] Îmbinând ironia saint-beuviană cu austeritatea lansoniană a documentației exhaustive, precise, adunând neostenit date noi ce trebuie interpretate prin adaptarea la coloana vertebrală călinesciană, Al. Piru realizează aprecieri temeinice, bine armonizate, în favoarea acelei «metode cât mai... inefabile», al cărei secret șamanic îl deține, din camera de alchimii a tutorelui spiritual, și pe care îl știe folosi grație unui limbaj de o eleganță doctă și o frumusețe retorică”. ■ Liviu Grăsoiu se ocupă de *Poezia lui Mihai Ursachi*, ale cărui volume, *Inel cu enigmă* (Junimea, 1970) și *Missa Solemnis* (ed. Eminescu, 1972), au adus „în literatura contemporană glasul unui poet de excepție”. În *Inel cu enigmă*, „Mihai Ursachi reușește să-și creeze un univers poetic propriu, bine diferențiat de al altora. Locuitor al «Orașului metafizic», care face parte din Imperiul Melancoliei și al Singurătății, imperiu ce cuprinde și regatul For, poetul se închide în «mahalaua celestă Țicău» [...] .Crezând că «glasul [său] nu se aude în Megalopolis» se slujește de un limbaj nou: «limba melancolică»”. În volumul *Missa Solemnis* se conturează două teme esențiale: „destinul artistului creator și, derivând de aici, osânda peregrinării”. Ideea fundamentală a misse-lor este o reinterpretare a mitului meșterului Manole: „Prin inteligență și rafinament, prin originalitatea sa structurală, prin îmbinarea unică a unui ro-

mantism de coloratură germană și nuanțe mussetiene cu expresionism melancolic, Mihai Ursachi se înscrie alături de cei mai interesanți poeți ai literaturii române contemporane”. ■ Articolul lui Gheorghe Cronț, *O carte nouă despre cărțile vechi*, face referire la volumul *Ex libris* (ed. Litera Internațional, București, 1973), semnat de Corneliu Dima-Drăgan, distins bibliolog, „cu merite proprii pentru studiul bibliotecilor și cărților vechi și militând pentru așezarea acestora la locul convenit în patrimoniul culturii românești. [...] În această carte, autorul prezintă principalele sale studii și articole de bibliologie și bibliofilie, dintre care unele au văzut lumina tiparului în diferite periodice de specialitate și de cultură (în Ateneu, C. Dima-Drăgan a fost, o vreme, susținătorul rubricii *Ex libris*), iar altele nu au fost publicate până în prezent. Cercetările autorului se bazează în general pe o amplă documentare, oferă numeroase date necunoscute încă istoricilor și bibliologilor și prezintă interpretări noi”. ■ La rubrica *Inedit*, Daniela Poenaru publică din corespondența poetului Octavian Goga, în 1909, cu Victor Eftimiu, Ilarie Chendi și cu soția sa Hortensia, în împrejurarea arestării sale la Budapesta, din pricina activității sale la ziarul „Țara noastră” din Sibiu. De asemenea, este publicată telegrama expedită de Comitetul Societății Scriitorilor Români din București pentru eliberarea poetului din închisoare. ■ La rubrica *Mențiuni critice*, sunt publicate mai multe recenzii. Astfel, Fl. Dimoftache își exprimă decepția adusă de lectura volumului *Mirajul sunetelor* (C.R., 1973), de Virgil Huzum: „Simpla înșiruire de imagini, de arabescuri metaforice, oricât de diafane și grațioase, nu justifică revendicarea dreptului la lirism”. Același Fl. Dimoftache apreciază că cele două volume publicate de Dan Rotaru, *Plânsul oglinzilor* (Eminescu, 1971) și *Lacrima Laurei* (Albatros, 1973) „probează o intensă dorință de a fi poet. [...] Din ambele volume, se întrevăd coordonatele unui univers liric propriu. Luciditatea și registrul relativ divers și profund al sensibilității pot motiva așteptările”. ■ Volumul debutantului Stelian Oancea, *Timpul știut* (Eminescu, 1973), îl îndreptățește pe Ion Apetroaie să recunoască „o evoluție poetică substanțială, plină de făgăduințe”. ■ N. Nicolescu este interesat de cartea lui Alexandru Balaci, *Jurnal italian* (Albatros, 1973), ce „oglindește o bună parte din activitatea ce o desfășoară de câțiva ani, la Roma ca director la «Accademia di Romania», prestigioasă instituție menită să contribuie la o mai bună cunoaștere a spiritului românesc în Italia, precum și la intensificarea relațiilor italo-române. Paginile acestui *Jurnal...* nu sunt ale unei cărți de reportaj și nici ale unui memorial de călătorie propriu-zis. Avem a face cu jurnalul unui literat sensibil, îndrăgostit, mai ales, de o Italie a literelor și artelor”. Justificarea scrierii acestei cărți, dar și bucuria lecurii ei este astfel explicată de N. Nicolescu: „Pentru noi românii, contactul cu spiritul italian are însă o semnificație aparte. Dincolo de satisfacția estetică pe care oricine o are în fața culturii italiene, în noi vibreză încă puternic și sentimentul latinității. Simpatia pentru Italia nu este ocazională, ci este o atitudine permanentă a sufletului românesc, cu justificări etnice și istorice”. ■ În *Jurnal*

de istorie literară, Al. Săndulescu scrie despre *Exuberanță și nostalgie* în volumul lui Ionel Teodoreanu, *Pagini cu copii și adolescenți* (C.R., 1972), antologie alcătuită de Dinu Pillat, în care „lirismul, poezia copilăriei și a adolescenței [...] înflorește în mai toate paginile sale memorabile. [...] Urmărind în genere asemenea coordonate, antologia lui Dinu Pillat vine în întâmpinarea noastră, invitându-ne la o lectură selectivă pe care autorul ediției o ghidează excelent sub semnul cel mai adecvat și mai trainic, al poeziei”. ■ C. Costin semnează articolul *Cântarea cântărilor*, o cronică literară la volumul *Banchetul* (Dacia, Cluj, 1973), de Radu Cârneli, „poetul iubirilor coplesite de candoare, el însuși un candid absolut. [...] Crede ca un păgân în puritate, senzualitatea versurilor sale este tot pură, întreaga sa erotică freamătă de mireisme într-un ceremonial abundent panic, bărbatul și femeia sunt fiii naturii, numiți cu pudoare mire și mireasă. [...] Partenerii își cântă pe rând farmecele, revărsându-și [...] în ritmuri și rime vizibil intrate în desuetudine, fluidul mistuitor al dorului ce-i mână pe unul în brațele celuilalt. Iubirea este o «cântare», versul poetului o «cântare a cântărilor». Poemul poate avea și un sens filozofic. Monada lumii, după toți îndrăgostiții (Radu Cârneli este un îndrăgostit perpetuu), este iubirea, precum pentru alții aerul, apa, focul!” ■ Același C. Costin constată că volumul *Bucolice* (Junimea, Iași, 1973) de Ovidiu Genaru, confirmă „reacția fără rezerve” a criticii literare încă de la apariția cărții anterioare a poetului, *Patimile după Bacovia* (1972), poezia din ambele fiind „a unui stoic cu simțul umorului. De aceea, Genaru scrie mai mult o «poezie a poeziei», detașându-se de febra pură a lirismului. Ca un filozof, autorul descoperă și numește poeticul din lucruri [...] .Poetul are experiență fundamentală de citadin, cu o lecție bacoviană bine însușită, distrându-se, un fel de a suferi, bucolizând vis-à-vis de statuia geniului tutelar! «Rêveur» cu program, el compune bune efecte, inteligente, adesea risipite într-o frazare căutat alogică. [...] Se simte în tot acest volum – cel mai bun de până acum al lui Ovidiu Genaru – un dor după altceva, o «melanholie»! Satisfăcând întrucâtva ideea de «bucolic»”. ■ Ovidiu Genaru și Mihail Sabin realizează, pe două pagini de revistă, *Ateneu revelion*, o suită de scurte prezentări umoristice, dar amicale, ale colegilor de breaslă, fără a ocoli însă autoironia: „De ce scriem umor, de ce nu trecem nepăsători pe lângă micile defecte omenești ale colegilor noștri, iată o întrebare pe care ne-am pus-o, unul altuia, vai, fără a putea da un răspuns cât de cât mulțumitor. Că facem parte din stirpea nobilă a lui Swift și Gogol, Ilf și Petrov, morți, fiecare în felul lui, este un adevăr care nu mai trebuie demonstrat, opera noastră bufă fiind mărturia talentului nostru neobișnuit. E adevărat, mai există umoriști în breasla noastră – Baranga și Sadi Rudeanu, Valentin Silvestru și Horia Căciulescu, Ion Băieșu și Nicu Constantin – dar aceștia stau în banca lor și-și văd de umorul lor cotidian. Noi însă, cei de la Bacău, avem o viziune universală asupra vieții, fapt recunoscut de însuși Romulus Vulpescu într-o discuție particulară. Poate cititorii noștri sunt

curioși să afle cum lucrăm, care este secretul reușitei noastre în domeniul râsului. O condiție sine-cvanon este însușirea culturii, căci fără cultură, cum ar spune nemuritorul Crînguleanu, nu se poate concepe progresul. În al doilea rând, talentul. Avem pretenția că suntem cu mult mai talentați decât Andi Andrieș sau chiar M. R. Iacoban, recunoscut de unele cercuri drept chintesența umorului moldovenesc [...] În al treilea, dar nu în ultimul rând, este însăși munca pe text. Nici un cuvânt nu scapă până când nu determinăm cu precizie locul său în cadrul propozițiunii umoristice. În al patrulea rând este prietenia noastră față de cei de care râdem”. ■ Se publică poezie: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Geo Dumitrescu, Gheorghe Tomozei, Petre Stoica, Florin Mihai Petrescu, Paul Sân-Petru, Ernest Gavrilovici, Ovidiu Genaru, Mihail Sabin, Stelian Cucu, Adrian Voica, Horia Gane, Andrei Ciurunga, Octavian Voicu, Radu Felecan, Ion Bocăneț, Victor Petrescu Mărgean, Pricop Cristinel; proză: Eugen Uricaru; traducere de poezie: Alexandru Popovici; traducere de proză: Florin Gheucă.

● **[„Cinema”, nr. 12]** Numărul se deschide cu *Filmul unei vizite istorice* (în imagini și comentarii redacționale) a cuplului Ceaușescu în S.U.A. ■ Valerian Sava consideră *Vifornița*, cu scenariul lui Petre Sălcudeanu, o „șansă a filmului politic”. Același film este subiectul unei dezbateri între realizatori și spectatori din satul Gligorești (Cluj). Apostrofat de interlocutori în legătură cu veridicitatea celor descrise, scenaristul declară: „În concepția noastră, nu este numai un film despre colectivizare, ci despre atitudinile oamenilor din acel moment. De aceea cred că important nu este cât e de adevărat filmul în raport strict cu realitatea exactă a unui sat, ci cât este de adevărat filmul față de ceea ce credem noi astăzi că trebuie să reprezinte simțul de răspundere față de oameni, opus lașității și înstrăinării”. ■ Continuând seria de articole dedicate scenariștilor, inaugurată în nr. 9, Radu Cosașu scrie despre *Un „neexploatat”*: *D.R. Popescu*: „Sunt dintre aceia care văd în D.R.-ul clujean unul dintre prozatorii de primă mărime ai literaturii noastre noi. Îmi place cum scrie [...] întotdeauna cu miez, cu simț poetic intens, fascinat de om și de ale omului, pagina lui respiră cel mai curat oxigen, acela al adevărului [...]”. ■ Al. Mirodan, în cronică sa TV, intitulată *Deșliu și Țopescu*, constatând că, atunci când un scriitor „coboară” în arena sportivă, cota spiritului TV este în creștere, propune ca și alți „virtuali poeți ai televiziunii” să îl însoțească, „sporind astfel trupa de elită a studioului”.

● **[„Echinox”, nr. 11-12]** Aurel Sasu ne întâmpină pe pagina a treia cu un text incitant, intitulat *Hermeneutica: textul și contextul lecturii*, în care îi citează, bransat la ultimele apariții din domeniul criticii, pe Paul Hazard, pe Paul Ricoeur (cu *Structură și hermeneutică*), pe Leo Spitzer (cu volumul *Critica stilistică și istoria limbajului*), pe G. Genette (cu analiza structurală), pe criticul George Poulet. ■ Poeziile sunt semnate de Dan Culcer, Nicolae Diaconu, Ion Mircea și Vasile Sav. ■ Constantin Hârlav definește, în cronică sa litera-

ră, „personalitatea și opera de critic și istoric literar a profesorului Mircea Zăciu”, luând ca pretext volumul proaspăt apărut *Ordinea și aventura* (Dacia, Cluj, 1973) și notând despre acesta: „la *Ordinea și aventura*, textul critic își asociază o inefabilă vibrație lirică. Reconstituirea documentară exactă și riguroasă devine aventură a cercetării. Ordinea cucerită și interiorizată, metamorfozată în element al unui tipar intelectual interior solicită complementul dialectic firesc – aventura. Ordinea și aventura, tradiția și inovația, generalul și particularul, sinteza și analiza sunt poliile între care se desăvârșește activitatea de critic și istoric literar a profesorului, sunt poliile care conturează un teritoriu de cercetări și trăiri”. ■ Tot despre critică „ca știință aplicată literaturii”, scrie eseistic și Nicolae Oprea, în cronică sa, raportându-se, printre altele, la modul cum făcea critică divinul critic (articolul *Despre critică. Delimitări*). ■ În materie de interviuri, Henri Wald este supus tirului întrebărilor „despre problemele culturii contemporane”, formulate de Vladimir Brânduș, din care cităm o întrebare și un răspuns: „ – *Ce părere aveți despre arta kitsch – de semnificațiile ei sociale, cu atât mai mult cu cât, dacă în alte momente ale istoriei artei, protestatarii au constituit grupări de câteva zeci de persoane, acum fenomenul ia proporții, extinzându-se poate la câteva zeci sau sute de mii? Mai mult arta hippy – formă de expresie a protestului – nu mai este sub cultura de gang, nu mai este kitsch, ci începe, pe deoparte, să se oficializeze și să se rafineze* [sic!]. H.W. – Dezechilibrul de care vorbeam ar putea fi un dezechilibru între suflet și minte. Am ajuns să avem o minte fără suflet și, din această pricină, ei au reacționat cu violență, opunând aproape un suflet fără minte; până acolo au exagerat ei, înțelegând ca exagerarea aceasta are un rost în polemica cu societatea contemporană. Numai că, există o mare primejdie: sufletul fără minte poate să ducă la dragoste fără iubire. Nu la eroism, ci la odestrăbălare degradantă”. ■ Ioan Buduca descoperă sensurile retoricii ironiei din falsul roman *Viața și opiniile lui Zacharias Lichter* al lui Matei Călinescu. ■ O altă lectură posibilă a *Istoriei ieroglice*, despre „melanholia neasemuitului inrog” propune Al. Th. Ionescu, ocazia fiind reeditarea romanului lui D. Cantemir de către Doina Curticăpeanu, care semnează și o prefață unde consideră romanul cantemirian drept „opera barocă” (*«Istoria ieroglică» – o lectură posibilă*). ■ Dinu Flămând încearcă subtil să tranșeze o polemică între criticii tineri, recte Ion Negoitescu și Adrian Isac; măruș dispuței o constituie metoda sau principiul fundamental (estetic sau extraestetic) care trebuie să stea la baza realizării unei *Istorie a literaturii române*; „arbitrul” acestei dispuței dă câștig de cauză, pe bună dreptate, criteriului estetic (adoptat de Ion Negoitescu în istoria sa) și nu metodelor extraestetice de cercetare a literaturii: „Deși parcă e mai simplu să înțelegi că o istorie literară concepută după criteriul estetic, sau chiar scrisă, terminată adică, nu dă la o parte tratatul academic. În enciclopedism de pildă, lucrurile acestea sunt și mai clare. Dacă apare de pildă o enciclopedie a descoperirilor geografice, asta nu înseamnă că pentru cel ce a scris-

o nu mai există botanică, sau istorie, sau politologie etc, adică toate celelalte sectoare care intră într-o enciclopedie. Orice metodă exclude numai alte *metode*, dar nu obiectul metodei. [...] De aceea el tot dictează metamorfoze imposibile: «calule, nu fi cal, fii inorog», esteticianule, nu fi ceea ce ești, fii ornitolog.»(articolul *Din nou despre criticii tineri*). ■ Despre bucuriile lecturii și sensurile ei profunde, jonglează (printre reperele date de Radu Stanca în *Problema cititului*, de Mircea Eliade în eseurile din *Oceanografie* și de Paul Valéry) criticul Ion Vartic (articolul *Aspecte ale lecturii*). ■ Alex. Cistelean se apleacă cu mai multă înțelegere asupra surselor livrescului din poezia lui Mircea Ivănescu în *Ritualul ficțiunii*, comentând: „înscriserea poemului în continuarea unei serii literare, reluarea unor scene cunoscute prin lectură și reconstruirea lor, țin de ritualul ficționării într-un sistem poetic alcărui prim strat îl alcătuiește realitatea culturală.” ■ Pagina a 16-a, în limba germană, paginile 17-19 în limba maghiară. ■ Tot pe ideea lecturii, Ion Pop pornește în căutarea lui Roland Barthes și a plăcerilor oferite de lectură, iar Radu Toma se arată atras de teoriile intertextualității și de codurile lingvistice pe urmele Juliei Kristeva și a textului ca intertextualitate. ■ Șerban Foartă face „traduceri cu mâna stângă” din diferiți poeți francezi precum Jules Laforgue, Jean Coteau, Alfred Jarry, Arthur Rimbaud, Patrice de la Tour du Pin, Charles Cros, Paul Fort, Germain Nouveau și Max Elskamp.

● [„**Presa noastră**”, nr. 12] Revista publică o notă despre conferința de presă cu tema *Activitatea culturală de masă, teatrul profesionist și filmul românesc în perspectiva exigențelor programului de educație comunistă* desfășurată în cadrul acțiunilor desfășurate cu prilejul împlinirii a 2 ani de la Plenara din 3–5 noiembrie, organizată de Clubul ziariștilor de literatură și artă, la Casa ziariștilor: „au fost invitați membri ai conducerii Consiliului culturii și educației socialiste: Dumitru Ghișe și Ion Jinga, vicepreședinți și Mircea Sântimbreanu, director adjunct al Direcției literaturii, publicațiilor culturale și scenariilor de film. Cu acest prilej, redactorii de cultură din presă, de la radio și televiziune au fost informați asupra preocupărilor actuale ale Consiliului în legătură cu promovarea și dezvoltarea fenomenului de creație și cultural. [...] Mircea Sântimbreanu a cerut presei un sprijin mai substanțial decât până în prezent. Acest sprijin nu trebuie înțeles numai în sensul unor campanii de presă – ci prin acțiuni susținute pentru triumful cărții de bună calitate, prin identificarea imposturii și îndepărtarea acesteia – misiunea de totdeauna a criticii militante.» ■ V. Bărlădeanu recenzează volumele „Un pumn de lumină” de Sever Iuliu Utan (Eminescu) și „Aventură nocturnă” de Manole Auneanu (Editura Militară).» ■ În studiu semnat de Pavel Câmpeanu, *Comunicarea de masă în etapa actuală* sunt publicate date statistice referitoare la presă: „[...] Datele care configurau la 31 decembrie 1972 puterea de penetrație a sistemului comunicării de masă la noi în țară erau următoarele: – Presa 1.184.087 mii exemplare cotidiene anual; – Radio (inclusiv radioficare) 3.112.000 abona-

mente; – Televiziunea 1.944.000 abonamente; Creșterile în ultimul deceniu (1960–1970) au fost de:2.600% pentru televiziune; 53% pentru radio; 33% pentru presă. [...] în timp ce în București gradul de înzestrare atinge 222 televizoare la mia de locuitori, în județul Vaslui cifra e de numai 43 la mie. În județele Brașov, Constanța și Timiș înzestrarea e în tre 135 și 150 la mie, pe când în județele Botoșani și Sălaj e de 35 și respectiv 37 la mie.” □ Ion Andreiță publică o lucrare de absolvire, *Reportajul tradiție-inovație-tendențe*, în care constată: „[...] în esență, discuțiile – împinse până la polemică – s-au concentrat în jurul unei teribile întrebări-dilemă: reportajul – gen literar sau publicistic? La ora de față, cu toate că părerile rămân împărțite, cele mai multe dintre ele integrează reportajul între genurile literaturii beletristice”. □ Revista adaugă și fragmente ale lucrării lui Grigore Scarlat, *Ipostazele reportajului contemporan în „Cronica sătmăreană” „Scânteia tineretului” și „Luceafărul”*. □ I. Felea semnează un medalion despre revista „Omul liber“, condusă de Ion Pas, în paginile căreia au scris de-a lungul timpului Ion Slavici, F. Aderca, Panait Istrati, Ion Călugăru, I. Peltz, poeții Victor Eftimiu, Emil Isac, Leon Feraru, George Bacovia, George Silviu, Camil Baltazar.

● [„**Ramuri**”, nr. 12] Titu Georgescu scrie despre *Ieșirea din labirint*, de Dumitru Popescu, fiind considerată „o carte a timpului nostru”. ■ *eseu: Aspecte filozofice în gândirea lui Radu Ionescu*, de Dumitru Bălăeț. ■ Ov. Ghidirmic continuă articolul *Principiul colaborării în istoria literară (II)*. ■ *cartea de critică*: G. Gheorghită scrie trei recenzii. Prima este dedicată lui *Romul Munteanu: Jurnal de cărți*. A doua recenzie este despre cartea lui Mircea Anghelescu, *Introducere în opera lui Gr. Alexandrescu*. Ultima cronică are titlul *E. Lovinescu interpretat de ...* ■ La cronică literară Al. Piru scrie despre *Cinci volume de poezie*, selectând volumele a cinci poeți. ■ *cărți noi la „Scrisul românesc”*: Valentin Dascălu scrie despre Ștefan Roman, *Grădina stelelor mele*. Dan-Ion Vlad consemnează apariția cărții *Bănuiala*, de Chiril Tricolici. ■ Studii, mărturii, documente: *Sociologia literaturii – critica sociologică*, de Aurel Goci. ■ *G. Călinescu*, de Viorel Alecu. ■ *Critica monografică* este un articol în care Simion Bărbulescu pledează pentru importanța monografiilor literare. ■ În *Vladimir Streinu, exeget al literaturii universale*, Octavian Lahon sintetizează demersurile exegetice pe care Vladimir Streinu le-a făcut pentru a aduce în spațiul românesc literatura universală. ■ Sunt publicate poeme de Ștefan Aug. Doinaș, Adrian Păunescu, Claudia Moldovan, Nicolae Diaconu, George Niță, Marta Bărbulescu, Mihai Duțescu și un fragment de proză de Petru Popescu.

● [„**Secolul 20**”, nr. 11-12] Număr dublu închinat majoritar lui D. Cante-mir, de la a căruia naștere se împlinesc trei secole și 250 de ani de la moarte. Grupajul tematic se deschide cu articolul *Un om între veacuri* de Zoe Dumitrescu-Buşulenga. „Pe deasupra cutărei ori cutărei ipostaze a operei sale, numitorul comun care o unifică este limba rațiunii, instrument universal de comuni-

care în secolul luminilor, exprimând, în diversitate, unitatea funciară a acestui spirit atât de înzestrat. Și ceea ce a izbutit astfel Cantemir și ceea ce interesează astăzi poate mai mult decât talentul, erudiția, multilateralitatea sa uimitoare, este faptul de a fi întreprins cu toate mijloacele să demonstreze spațiul sud-est european (și mai cu seamă țara sa de obârșie) ca parte integrantă a Europei, fecundată de spiritul european și una din sursele acestui spirit însuși.” ■ Din *Istoria Ieroglifică*, Ana Cartianu traduce un fragment (*Line, filosofești, cuvintele Brehnaciei*), revista publicând textul în versiune bilingvă, română-engleză. De Cantemir, de „opera sa europeană” și de „stilul unei biografii intelectuale” se ocupă în articole substanțiale Alexandru Duțu (*An 18th Century Wit*), Andrei Brezianu (*Swift și Cantemir sau Gulliver și Licorna*), Alexandru Cizek (*Simbolica în „Istoria ieroglifică”*), Cristiana Hâncu (*Cantemir și fabulosul exotic*), Șerban Cioculescu (*Le Seigneur à la Licorne*), Werner Bahner (*Cantemir și Academia din Berlin*), Nicolae Liu (*Voltaire despre Cantemir – un document epistolar*), Cornel Mihai Ionescu (*Suflet-trup ca tensiune barocă, în gândirea lui Cantemir*). Dacă Andrei Brezianu este surprins de coincidența imaginilor din creațiile celor doi autori („La scara țărilor și veacului lor, magiștri și unul și altul în arta cuvântului mușcător, Swift și Cantemir, alăturați și contrastați aici într-o fugară însăilare de repere, oglindesc într-adevăr, la două margini ale continentului, două modalități superlative ale inteligenței satirice; în jocul dublei lor scânteieri deslușim astăzi conturul unei neștiute punți, aruncată, spre mândria noastră, ca un provocator paradox decalajelor părelnice, cronologiilor, nu o dată vitrege și arbitrar, din istoria culturii Europei.”), iar Alexandru Cizek deslușește cu acribie fiecare simbol animalier din *Istoria ieroglifică*, Șerban Cioculescu semnează un articol biobibliografic detaliat în limba franceză, pe Corneliu Mihai Ionescu preocupându-l cele trei întrupări ale barocului din scrisul lui Cantemir: prima și cea mai veche ar fi „stilul asiatic al patristicii”, cea intermediară corespunde fazei târzii, „cosmopolite” a goticului „înflăcărat”, iar cea din urmă, barocului epocii cantemirene, numit de Eugenio D’Ors *tridentin* sau *iezuit*. ■ În cadrul celui de-al doilea grupaj tematic, ce vizează corpul uman, este publicat un fragment din romanul *Ulysses* de James Joyce, în traducerea lui Mircea Ivănescu, cu un comentariu semnat de Andrei Brezianu. ■ Numărul se încheie cu o analiză a piesei într-un act *Huis-Clos* (1944), pentru care semnatarul N. Steinhardt (în articolul intitulat *Despre verbele trupești esențiale la Sartre*) propune traducerea *Cu ușile închise*.

● [„**Tânărul leninist**”, nr. 12] În textul *Scrisorile și aparatul lor critic*, M. N. Rusu subliniază importanța scrisorilor lui Lucian Blaga pentru întocmirea unui studiu monografic, reproșând totodată: „Ceea ce surprinde de această dată este faptul că publicistul nu dă nicio indicație asupra anului când ea a fost ca expedită. Fie că scrisoarea conține (dar în revistă lipsește cu desăvârșire), fie că nu, acest amănunt, principala sa obligație ar fi fost să stabilească data cronologică a redactării sale, eventual, și locul și fondul din care ea provine.

Pentru că nu numai munca viitorului cercetător al operei lui Blaga este astfel îngreunată, dar modul acesta superficial de a publica un document de istorie literară poate da o imagine greșită despre ceea ce se cheamă scrupul științific”.

• [„Teatrul”, nr. 12]Cu ocazia *Inaugurării noului edificiu al teatrului Național*, revista publică *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*: „Fără îndoială că slujitorii artei din România vor face și în viitor totul pentru a contribui la realizarea nobilelor idealuri de umanism, de dreptate, de echitate socială în patria noastră, că ei vor pune arta în slujba întregului popor, a promovării idealurilor socialiste și comuniste, prieteniei și înțelegerii între popoare, a cauzei păcii și colaborării internaționale. Acționând în acest sens, continuând astfel tradiția artei din totdeauna a poporului nostru, artiștii, toți slujitorii artei își vor face datoria față de popor, față de partid, față de năzuințele națiunii noastre socialiste de a fi tot mai puternică, de a păși în rând cu celelalte națiuni pe culmile civilizației materiale și spirituale, față de năzuințele ei spre o lume mai bună, mai dreaptă, în care oamenii să conlucreze strâns pentru aceleași idealuri de bunăstare, prietenie și pace”. Tot aici este publicat și *Cuvântul directorului Teatrului Național, Radu Beligan*. ■ Reunite sub titlul *La inaugurare*, sunt publicate o serie de cronică dramatice: Ilie Ciutescu prezintă *Apus de soare* de Barbu Ștefănescu Delavrancea, o altă prezentare fiind dedicată piesei lui Aurel Baranga, *Simfonia patetică*. ■ *Teatrul - în cadența evenimentelor* reafirmă implicarea în actualitate a stagiunii în curs: „Preocuparea creatorilor de literatură dramatică pentru autenticitatea, actualitatea și veritabilul conținut de idei filosofice al pieselor de teatru promite [...] premiere de valoare, în așteptarea cărora publicul este, de cam multă vreme, nerăbdător. Dar nu mai puțin importante pentru viața, evoluția și succesul teatrului românesc sunt și factorii de scenă, regia, înscenarea și interpretarea. [...] Teatrul românesc trăiește în cadența acestor evenimente, împletit cu istoria poporului și a țării, înnobilit de misiunea creatoare ce-i revine. De la înălțimea aceasta toți oamenii lui: actori, dramaturgi, tehnicieni, colaboratori activi, de aproape ori de departe, noi înșine, cronicarii vieții teatrului, trebuie să ne angajăm, cu plenitudinea puterii noastre de muncă și creație, pentru a da publicului spectator tot ce așteaptă de la noi”. ■ În *La masa rotundă*, se discută despre *Teatrul T.V.*, cu participarea, printre alții, a lui Petre Bokor, a Soranei Coroamă, Geo Saizescu, Dinu Săraru, Radu Popescu, Dumitru Solomon, Ileana Popovici, Valeria Ducea. În acest context, Dinu Săraru afirmă: „Teatrul T.V. nu este o emisiune, ci o instituție teatrală de sine stătătoare. [...] teatrul de televiziune a încetat să fie o emisiune printre altele, pentru a deveni un teatru de-sine-stătător, integrat mișcării teatrale din țară, ca o scenă; adică a devenit o *instituție teatrală*. Revista „Teatrul” însăși a contribuit la aceasta, acordând unele din premiile sale pentru spectacol unor montări ale noastre. Înscriindu-se printre celelalte scene, teatrul televiziunii are totuși un statut aparte - obligații care sunt numai ale sale, precum și posibilități care-l disting”. Acesta consideră că

nu exista o critică specializată în acest domeniu: „Cu excepția cronicarului revistei „Teatrul”, cronica spectacolului nu e susținută de oameni de specialitate. Nu cred în cronica „de amator”, nu sunt deloc convins că se poate discuta cu egală competență despre emisiunea „Căminul” și despre o montare de teatru. Iar cronicarii profesioniști nu prea au obiceiul, din păcate, să urmărească premierele noastre. Totuși, am fi cel puțin la fel de îndreptățiți ca orice alt teatru să așteptăm din partea lor o acțiune pozitivă de influențare a opiniei publice”. □ În *Cronica dramatică*, Ileana Popovici prezintă *Diogene câinele* de Dumitru Solomon (Teatrul de Stat din Ploiești) și *Noile suferințe ale tânărului „W”* de Ulrich Plenzdorf (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”); V. D. scrie despre *Gheorghe Lazăr* de Nicolae Iorga (Teatrul de Stat din Sibiu); Valeria Ducea despre *Răzvan și Vidra* de B.P. Hasdeu și *Neînțelegera* de Camus (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța); Bogdan Ulmu despre *Noile suferințe ale tânărului „W”* (Teatrul de stat din Oradea, secția română). V. Munteanu publică o sinteză intitulată *25 de ani de teatru turdean*. ■ George Gană scrie despre *N.D. Cocea - dramaturg*, în realitate o recenzie a volumului îngrijit de Nicolae Florescu și apărut la C.R. ■ În *Cartea de teatru*, Constantin Radu-Maria publică, în *Paul Claudel sau o viziune poetică asupra lumii*, o prezentare a volumului realizat de I. Igiroșianu și publicat în B.P.T. ■ Dinu Cernescu scrie despre turneul Teatrului Giulești în U.R.S.S., articolul fiind intitulat *Note sentimentale pe marginea unui turneu*. ■ Revista publică piesa în trei acte *Într-o singură seară* de Iosif Naghiu.

● [**„Transilvania”, nr. 12**] Versuri semnează: Ion Rahoveanu (*30 Decembrie; ****), Ion Mărgineanu (*Numai cu patria*), Ion Popa Argeșanu (*Poem de așezare*), Gavril Rusu (*Republica*), Emil Bejan (*Suflet de aur*), Negoită Irimie (*Cântec în ploaie*), Christian Maurer (*Zile de aramă ale văilor Bistra*, în românește de Corneliu Buchholtzer), Titus Andronic (*Existență*), Traian Suciuc (*Sfârșitul cavalerului*). ■ Ultimul număr al anului se deschide cu textul *Bilanț rodnic*, semnat de Ioan Ungur: „Și țara și noi simțim acum, în aceste zile, multe satisfacții ale unor rodnice fapte, prin care, fiecare om al muncii, la îndemnul partidului, și-a propus să înfăptuiască mai repede ceea ce a hotărât Congresul al X-lea. De fapt, nici nu este bucurie mai mare, ca atunci când știi pentru ce muncești. Și oamenii muncesc să îndeplinească un program măreț, care, prin rodul său, tot oamenilor le este folositor, le face traiul mai fericit și le asigură un viitor luminos”. Textul este o prezentare statistică a „creșterii industriale în județul nostru”, și pe scurt se discută dezvoltarea educației (noi școli, grădinițe). ■ Textul *Republica* este semnat Transilvania: „În istoria fiecărei națiuni un moment de radicală conștientizare semnificând independență și autodeterminare. pentru poporul nostru un asemenea moment se sărbătorește la 30 Decembrie, actul istoric al proclamării Republicii. Instaurarea Republicii a întruchipat totodată organizarea politică-statală a societății românești într-o întreagă epocă istorică – epoca trecerii de la capitalism la socialism. [...] Soci-

alismul a realizat pentru prima dată în istoria României înfăptuirea idealurilor de independență națională și suveranitate ale poporului pentru care au luptat multe generații în trecut. Astăzi destinele țării sunt hotărâte de însuși poporul roman, capabil astfel să ocupe un loc demn în lume. Acțiunea conștientă a poporului roman, înfăptuirile sale economice și sociale, solidaritatea sa cu toate forțele progresiste și contribuția activă la asigurarea unui climat de pace și colaborare între toate țările se înscriu pe coordonatele majore ale uriașului factor de progres pe care-l deschide perspectiva socialistă de dezvoltare, dând posibilitatea unei manifestări libere alături de celelalte națiuni în lumea contemporană”. ■ *Apare Argument*, nesemnat: „Începând din acest număr, revista noastră își propune să publice o serie de articole grupate pe un criteriu tematic și urmând a dezbate complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Alegerea acestei teme nu se sprijină pe nimic decorativ sau ocazional, ci pe înțelegerea faptului că o conștiință activă a valorilor naționale trebuie să acționeze în sensul propagării și impunerii acestora ca expresie elocventă a specificului național. Ne este clară convingerea că istoria creației culturale românești s-a desăvârșit în cadrele continuității de relevare a acestui specific, creând dimensiunea «internă», ca circulație și, implicit, apreciere, a raportului de universalitate, deci o stare a virtualității, dimensiunea «externă» – deci a faptului ca realitate recunoscută – începând a fi subliniată doar în vremea din urmă. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc la patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc în operele reprezentative coordonatele specificului național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor? Iată câteva întrebări la care ciclul tematic inițiat de revista noastră, prin semnături autorizate și contribuții de esență, va încerca să dea răspuns. Am vrea să mai precizăm că revista «Transilvania» prin numele, profilul și menirea pe care le are, își face, din inițierea și publicarea articolelor pe această temă, o dovadă majoră a responsabilității politice de care este pătrunsă. Orice contribuție pozitivă la elucidarea subiectului propus va fi tratată cu toată sollicitudinea necesară”. La această temă răspund: ■ Al. Dima, *Aspecte ale universalității noastre*: „«Universalitatea» nu e un concept general valabil, atemporal și abstract, aplicat literaturii epocilor și scriitorilor de seamă, în mod indiferent. Ea e – dimpotrivă – în funcție de timp, de nevoile spirituale variabile, de momentul cultural. «Universalitatea» evului mediu românesc nu poate avea același coordonate cu cele ale epocii moderne sau contemporane. Desigur, nu e vorba de rupturi între diferitele perioade ale universalității, o

continuitate cel puțin relativă trebuind să stăruie, dar nici diferențierile nu pot fi ignorate. [...] Mai e necesar să adăugăm că mai avem mult de lucru cu cercetarea complexă a universalității literaturii noastre moderne și contemporane. Am studiat noi, în cadru european și în mod temeinic, ce ar putea dăruii lumii opera lui Sadoveanu, Blaga sau Arghezi, nu numai referindu-ne la traduceri, ci și la valorile artistice atât de impunătoare reflectate în opera acestora? Mai sunt încă și alte aspecte asupra cărora, de asemenea, pare că nu s-a insistat îndeajuns. Să ne referim, de pildă, la răsfrângerea marilor curente literare internaționale în spațiul istoric românesc. [...] În ceea ce privește literatura noastră contemporană, valorile ei etice și estetice trebuie scoase la iveală – cu mai multă stăruință ca până acum – mai cu seamă prin contribuția comparatiștilor români, a căror datorie rămâne, mai departe, aceea de a studia, în perspectiva istorică și sistematică, structura universală a scrisului național”. ■ Nicolae Balotă, *Asimilarea valorilor universale și promovarea valorilor naționale*: „Avem o literatură bogată și diversă, bine reprezentată în toate genurile și modalitățile de expresie, cu un trecut care ne revelează mereu alte și alte tezaure, mereu alte fețe încă nu îndeajuns explorate. O literatură contemporană în plină efervescentă creatoare ne îngăduie să nu mai căutam cu dinadinsul – ca generațiile trecute – o «sincronizare» docilă cu contemporaneitatea universală, ci să fim cu adevărat sincroni cu realitățile lumii moderne. [...] Înainte de toate, se cere asimilată lecția clasicilor. Niciodată în trecutul culturii noastre n-am avut o perioadă în care să se fi urmărit mai sistematic răspândirea marilor opere ale clasicilor literaturii universale decât în anii noștri. Ediții integrale sau parțiale, colecții de traduceri, ca și studiile aferente, oferă unui public larg cunoașterea autorilor și ia celor mai de seamă opere. [...] Insuficient cunoscute sunt încă în străinătate lucrările criticilor noștri. În afara unor contribuții – studii, eseuri – personale la sumarul unor periodice europene sau americane, trebuie să amintim o publicație recent apărută în limba franceză, «Cahiers roumains d'études littéraires», care își propune să publice grupaje masive de texte dintre cele mai reprezentative pentru critica și teoria literară românească din zilele noastre. Astfel, se poate afirma că, în anii noștri, pași importanți au fost făcuți spre promovarea literaturii române dincolo de hotare. Este o universalitate meritată a acestor valori, pentru care trebuie să ne străduim din răspuțeri”. ■ Al. Călinescu, *Datoria criticii*: „Pe lângă traduceri (imperfecte sau chiar «imposibile», așa cum am văzut, dar, oricum, un «rău necesar»...) avem nevoie de o critică prin care să facem evidentă și să impunem valoarea acelor scriitori pe care vrem să îi «lansăm». O critică, însă, cu un real prestigiu internațional, cu «rază» mare de acțiune, capabilă să se facă ascultată și să participe, cu drepturi depline, la foarte numeroasele dialoguri în care se angajează, astăzi, criticii de pretutindeni. [...] Din păcate, suntem încă în faza când nu putem da decât exemple izolate. Necesară ar fi acum o «acțiune» critică puternică, inteligent dirijată, implicând o «sincronizare» a criticii noastre cu tot ce are mai repre-

zentativ și «modern», în momentul de față, critica de pretutindeni. [...] Trebuie să înțelegem că această expansiune a criticii (așa cum arăta, într-un articol recent, *Dialog critic*, în «România literară» din 8 nov., și Adrian Marino, ale cărui idei le împărtășim integral) este un fenomen care are loc actualmente la scară mondială și că o eschivare a criticii românești de la obligațiile care îi revin în acest context ar fi o mare eroare. Dimpotrivă, prezența prestigioasă a criticii ar aduce cu sine impunerea valorilor literaturii naționale”. ■ În textul *Un om, o carte, un univers...* Marin Panait scrie despre volumul *Ieșirea din labirint* de Dumitru Popescu, Eminescu, 1973: „Cartea lui Dumitru Popescu este cea mai convingătoare replică dată jocului gratuit al fanteziei, care eludează problematica socială; introspecției abisale cu implicații agnostice, exhibiționismului formal și incoerent – expresie a unei viziuni gazoase, difuze asupra lumii, dicteului automat și încifrării sterile. Cartea lui te invită la meditație. La meditație gravă și profundă asupra vieții. Te invită la acțiunea hotărâtă și responsabilă. Și o face cu fiecare pagină, cu fiecare frază, cu fiecare propoziție chiar. Cel mai adesea propozițiile sunt sinteze ale esenței. Adevărate aforisme. Adevăruri profunde, decantate dintr-un uriaș minereu social. Fascicule ce luminează câte un unghier din nesfârșitul labirint al existenței și pe care, urmându-le, ajungi la *Ieșirea din labirint*... Este o carte ce se citește cu interes crescând și se recitește cu pasiune”. ■ Gh. Pavelescu semnează un text omagial *Ovid Densusianu*, comemorând un secol de la nașterea lui: „Acesta a fost Ovid Densusianu: omul datoriei intelectuale dezinteresate și înnobilate prin muncă, slujitor al adevărului și frumosului. Iar opera sa, plină de erudiție, de spirit critic și ide subtilitate poetică, va ocupa întotdeauna un loc de cinste în istoria culturii noastre”. ■ Vasile Netea semnează *Pe marginea unei monografii Ilarie Chendi*, notând apariția monografiei *Ilarie Chendi* de Mircea Popa, Minerva: „Latura precară a monografiei Chendi o constituie însă capitolul intitulat *Publicistul și omul politic* (p. 251-290), în care autorul, deși intenționează să facă aceeași largă lumină în jurul criticului ca și în capitolele anterioare, totuși nu izbuteste să ducă lucrurile – și aceasta tocmai în partea cea mai palpitantă a lor – nici un pas mai departe de acolo de unde le lăsaseră, în urmă cu câteva decenii, unii din memorialiștii și exegeții lui Chendi, ca Ion Montani, Gala Galaction, O.C. Tăslăuanu, Sever Bocu, Victor Eftimiu. [...] Remarcabilă prin partea sa biografică și literară, prin care Chendi e arătat în dimensiunile și în esențele sale reale, monografia lui Mircea Popa e profund deficitară însă în direcția prezentării și aprecierii activității sale publicistice de natură politică, din anii 1910-1912, aceasta fiind cea mai însemnată contribuție publicistică a sa. Iată de ce investigațiile asupra activității publicistice și politice ale lui Chendi trebuie continuate, și iată de ce e nevoie de o nouă lucrare asupra lui”. ■ Mircea Tomuș semnează cronică literară la *Să crești într-un an cât alții într-o zi* de Petru Popescu: „Epica neutră, directă, cu aparență de

banalitate rămâne, totuși, produsul unui travaliu artistic, chiar dacă pagina nu-l trădează, cu atât mai mult cu cât nu-l trădează. Ceea ce nu este totdeauna cazul în romanul de față și duce chiar, după cum cred, la parțiala ratare a episodului important al aventurii sufletești. Observațiile noastre nu trebuie înțelese însă altfel decât în ideea generală a progresului prozei noastre. Diversitatea de stiluri, apropierea de viață și actualitatea tematicii, imperativele declarate ale prozei lui Petru Popescu se cer susținute din interior de cerința majora, de egală responsabilitate cetățenească, a valorii estetice depline”. ■ Cronica literară la *Ordinea și aventura* de Mircea Zăciu, Dacia, este semnată de Titu Popescu: „Este, așadar, o carte care se citește cu interes și plăcere, în ciuda unui automatism de aprehensiune la titluri aride, prin arta autorului de a transfera reclusiunea documentară într-o ecluziune umană, înviorând verbul și imprimând frazei o ritmicitate captivantă. În cadrele unei obiectivități documentare se toarnă o materie sufletească incandescentă, la temperatura ebuliției ideilor, emanând reverii discrete și incitări confesive. De ce *Ordinea și aventura*? Fiindcă este vorba de o complementaritate a procedeelelor în care intuim opțiunea ultimă a autorului pentru ordine, elaborată la un nivel inedit al sintezei și concluziilor, ordine care încheie, ca să deschidă din nou, pasiunea desfoliatoare [sic!] a «aventurii» intelectuale”. ■ În *Patrimoniu documentar*, sub semnătura lui Mihai Racovițean, apare *Două scrisori semnate de Tiron Albani și Nicolae Cristea*. ■ În *Bibliografie* citim semnalate volumele apărute la editurile Albatros și Meridiane, iar Emil Luncașu se ocupă de prezentarea *Cărții de lingvistică*. ■ În *Revista revistelor* sunt prezentate sumarele publicațiilor, împărțite în grupaje: *Ideologie, Poezie, Literatura universală, Proză, Critică, Istorie literară și De limbă germană*. ■ Numărul se încheie cu *Sumarul revistei „Transilvania” pe anii 1972-1973*.

● [„*Vatra*”, nr. 33/decembrie] În *Ffigie* este prezentă Mara Nicoară, cu poezia *Iubesc România* ■ Redarea a două poezii de Petre Stoica: *Elegie și Cîntec* ■ *Vatra-Dialog* cu Liviu Popoviciu: „Scriitor sau medic, trebuie să ne contopim destinele pentru perfecționarea societății noastre” ■ În rubrica *Filtre* este discutat Mihai Sabin, cu opera *Pasărea medievală* (editura Junimea, 1973) – de Dumitru Mureșan; Dan Culcer, *Un loc Geometric* (C.R., 1973), Valentin Silvestru, *De ce râdeau gepizii* (Eminescu, 1973) – recenzie de Ion Radin; Petre Anghel, Mihai Ralea, *Vocația Artistului* (C.R., 1973) – recenzie de Serafim Duicu ■ *Cronica literară* de Dan Culcer despre Romulus Guga (*Sărbători fericite*, C.R., 1973): „El refuză teza că melodramaticul și ridicolul sînt categorii inactuale, de a căror imixtiune în text scriitorul ar trebuie să se ferească”. ■ *Eseu* de Marin Mincu despre Ion Alexandru. În opera sa literară, materia biografică se împletește cu reflecția (*Cosmosul meu*) și expresionismul (*Infernul discutabil*) ■ *Atitudini. Actualitatea lui Rebreanu*: Sergiu Tismăneanu observă universul rural (*Ion*) și cel sufleteș (*Pădurea spînzuraților, Ciuleandra*) – „Rebreanu propune o realitate autarhică mișcată de mitul pămân-

tului, puternic convulsionată pînă în substraturile ei cele mai adânci, atît în ordinea individuală (*Ion*) cât și în cea colectivă (*Răscoala*)” ■ Sunt publicate poeme de Tudor Balteș (*Tot ce mi se întâmplă*), Monica Păun (*Intrare în toamnă*), Liviu Ioan Stoiciu (*Câte petale*) ■ Colocviul Vetrei are ca temă: *Comedia, – cu semn de întrebare*; Radu Cosașu: „Cred ca un ateu fanatic în genul comic (și în geniul nostru comic), fiindcă îl consider genul divin, singurul pe măsura tragediei” ■ *Punct Contrapunct*: „Manuscriptum ANR. 4/1973 aduce proiectul inedit al unui roman de aventuri în patru volume, al lui Tudor Arghezi. Intitulat *Omul brusc*, proiectul este datat 8 octombrie 1919, Văcărești”. ■ *Radar* – Danil Harms (U.R.S.S) – „absurdul și grotescul se nasc aici din parodiarea canoanelor prozei sau ale dramei clasice”: *Simfonia a II-a, Monolog, Tânărul care l-a uimit pe paznic, Întâlnire, Scrisoare, Legătura, Mkarv și Petresen* (în românește de Ioan Peianov) ■ Continuarea traducerii din Ray Bradbury de Virgil Stanciu a textului *Vulpea și Pădurea*.

● [„**Viața militară**”, nr. 12] Publică versuri: Radu Cârnecki (ciclul *Cântare României: Odă partidului, Republică, tu raiul meu de dor, Legământ sublim, Ostaș acestui timp, Poem aniversar, Tainică permanență*), Nicolae Dumbravă (*Colind*), note și însemnări: Ion Căpeț (*Arată-mi faptele*), Mircea Radina (*O întâlnire cu romantismul*), Ioan Kalmar (*Prietenii mei grănicerii*), Nicolae Mărgeanu (*Sinaia*), reportaje: Constantin Strună (*Îl știe tot regimentul*), Mircea Radina (*Datoria mea este să văd totul*), Nicolae Velea (*Portret în două oglinzi*), V. Neghină (*Oameni, fapte, gânduri*), catrene și crochiuri de Anul nou: Vasile Băran, Mircea Radina, Mihail Cosma, Nicolae Dumbravă, Aurelian Popescu, proză și scenete: Ion Aramă (*Penelopa*), Fred Firea (*Primul și al zecelea revelion*), Rodica Tott (*Surpriza*), Nicolae Minei (*Operația Bernhard*). Oronică literară este consacrată, sub semnătura lui Constantin Crișan, volumului *Ștergar românesc* de Virgil Carianopol, o alta, semnată Nicolae Baltag, volumului *Limuzina neagră* al scriitorului Haralamb Zincă. □ Constantin Crișansemnalează apariția volumului *Poeme* de Ion Crânguleanu, în Editura militară. □ N. Mărgeanu prezintă romanul de spionaj *Fulgerul negru* al publicistului Ion Căpeț.

● [„**Viața românească**”, nr. 12] Cu prilejul centenarului Ovid Densusianu, semnează articole omagiale: D. Macrea, D. Murărașu, N. Zărnescu, Mihail Cruceanu, I. A. Candrea. □ D. Macrea descrie pe *Ovid Densusianu, lingvist și cercetător al folclorului*: „O etapă importantă din activitatea lingvistică a lui Ovid Densusianu o formează timpul cât a apărut revista, de prestigiu internațional, «Grai și suflet», pe care a creat-o și a condus-o între 1923-1938. Titlul revistei este un întreg program. Este însăși concepția lui Ovid Densusianu despre natura limbii: expresie atît a sufletului popular, cât și a celui individual”. □ D. Murărașu se referă la *Istoricul literar*: „Activitatea lui Ovid Densusianu ca poet, critic și istoric literar este înfăptuirea unei misiuni la «Vieța nouă» și la catedră. Socotind, la începutul secolului, sămănătorismul și poporanismul ca

școli literare primitive, a voit, printr-o revistă sub semnul distincției în fond și formă, să dea altă îndrumare poeziei noastre. Timp de câteva decenii ni s-a înfățișat ca entuziast luptător pentru un modernism artistic, spre care-l îndemnau cultul pentru latinitate și convingerea că trebuie să creăm literatură de nivel european”. □ Despre *Teoreticianul simbolismului* scrie Narcis Zărnescu: „O. Densusianu a optat pentru «artificializarea vieții», pentru transformarea naturii în cultură, acceptând însă și transfuzii din seva populară, când artificialitatea s-a dovedit a fi steapă și falsă. Putem afirma în încheiere, împreună cu Lidia Bote, că simbolismul lui O. Densusianu este însuși «simbolul» poetic al vieții moderne”. □ Mihail Cruceanu rememorează imaginea *Directorului de revistă*: „Densusianu își considera colaboratorii ca pe membrii unei familii spirituale. Și în adevăr el s-a simțit bine mai ales în mijlocul familiei sale de la «Vieța nouă» [...] Spiritul de aventură, trecerea de la o revistă la alta, îl impresiona în rău, îl supăra chiar, iar noi colaboratorii i-am cauzat multe supărări de acest fel”. ■ I. Negoșescu publică fragmente din studiul *Istoria literaturii române*, referindu-se la Ștefan Petică, Mihail Săulescu, Ion Codru Drăgușanu. ■ Savin Bratu face *Note despre universul mitic al lui Sadoveanu*: „Ca lume originară, existența ei este anterioară verbului. Ca subiect, ea își are, de asemenea, vechile căi de cunoaștere, și ele anterioare verbului. Înscrierea lumii prin embleme, pe care o evocă arheologul în *Creanga de aur*. Ideogramele și hieroglifele sunt, ele însele, secunde față de emblemele primordiale: sisteme semiotice care despart, treptat, semnificantul de semnificat”. ■ La *Paul Georgescu sau polivalența criticii* se referă Florin Mihăilescu: „Esențial este că în persoana lui Paul Georgescu, ajuns acum nu numai la maturitatea celor 50 de ani ai săi, dar și la aceea a vocației și a concepției literare, critica românească de azi își poate recunoaște un excelent reprezentant, în a cărui operă își dau întâlnire cele mai variate aptitudini și valori într-o elegantă sinteză de sensibilitate și comprehensiune”. ■ De cartea lui D.R. Popescu, *Cei doi din dreptul Tebei* (Dacia, 1973) se ocupă Eugenia Tudor-Anton: „D.R. Popescu reactualizează și în acest roman un mit, mitul perechi de tineri îndrăgostiți din neamuri vrăjmașe, care duc la inerenta tragedie, dar transpune drama lui Romeo și a Julietei în contextul foarte complicat al șovinismului dintr-un sat ardelenesc, aflat în prim război”. ■ Florin Mihăilescu prezintă două studii critice. □ Șerban Cioculescu: *Itinerariu critic* (Eminescu, 1973): „Articolele din volumul recent constituie rodul prezenței săptămânale a autorului lor la rubrica *Brevier critic* din «România literară» și ne întrebăm chiar de ce titlul va fi fost schimbat, las' că atributul cel mai potrivit putea fi și cel istorico-literar și nu critic, de unde nu conchidem firește asupra segregăției celor două activități. Dar titlurile nu sunt adesea decât niște capricioase convenții! Dincolo deci de coperta acestui *Itinerar critic* întâlnim de fapt jurnalul de lectură al unui istoric-literar care pornește de la pretextul consemnării unor apariții editoriale pentru a ne plimba prin lumea unor personalități dispărute începând cu Neagoe

Basarab și încheind cu Ion Vinea sau Perpessicius, Emil Botta fiind singurul scriitor în viață de care se ocupă criticul travestit în istoric”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga: *Valori și echivalențe umaniste* (Eminescu, 1973): „Înainte de orice autoarea ... crede cu tărie în specificitatea și importanța contribuției noastre literare și culturale, care se întemeiază pe o spiritualitate inconfundabilă, precizată și maturizată pe parcursul unei istorii zbuciumate, dar alimentată la origini de existența unor prețioase tradiții naționale ce reprezintă atestatul nostru de existență independentă în lume”. ■ Virgil Nemoianu semnează textul *Conștiința epică*: „Discuția inițiată de «Viața românească» (numerele 7-8 1973 sub titlul *Momentul actual al prozei românești*) este foarte bine venită, întrucât nu am impresia că s-a constituit până acum o imagine limpede despre ce este sau ar putea fi proza română contemporană [...] este limpede pentru toți că Eugen Barbu și Marin Preda (iar alături de aceștia, potențial, Titus Popovici) constituie valori incontestabile și bine cristalizate ale generației de mijloc: poate chiar că ei au adus un plus în dezvoltarea istorică a prozei române. Dincolo de aceste certitudini avem măcar o idee clară a ordinii valorice? Cine să fie mai important, Fănuș Neagu, D.R. Popescu sau Nicolae Breban? Poate totuși Bănuțescu, în ciuda relativei sale sterilități?”. ■ În cadrul rubricii *Note de lectură*, semnează texte: Anca Midia, Marius Tupan, Petre Got. □ Anca Midia prezintă cartea lui Nicolae Jianu, *Cvartetul alb* (C.R., 1973): „O proză molcomă, alternând momente epice atent finisate cu altele încărcate excesiv scrie Nicolae Jianu în cartea sa de nuvele [...] Tema pe care și-o alege – «moartea pe dinăuntru a omului» – se pretează la o gamă largă de nuanțări, permițându-i câteva reușite literare – *Alge, Serafia, Muntele și treisprezece*; alte nuvele se pierd în amănunte nesemnificative, au adesea un stil greoi, întortocheat”. □ De volumul de versuri al lui Nicolae Dragoș, *Zăpezi fără întoarcere* (C.R., 1973), se ocupă Marius Tupan: „Cu ultimul volum, recent apărut, N. Dragoș se impune ca o prezență artistică notabilă, cu suficiente argumente care să-i dea dreptul la o cercetare mai atentă. Conștiință de artizan, poetul transmite prin partiturile sale un conținut intelectual deosebit. Versul său s-a îmbogățit cu un rafinament al reflecției exprimat în tonuri alese. Multiplele modalități de ilustrarea a aceleiași teme – iubirea – definesc un autor ce percepe nuanțele în toată gama disponerii lor”. □ Petre Got prezintă volumul lui Radu Cârneli, *Cântarea cântărilor* (C.R., 1973): „Radu Cârneli practică versul cantabil, cu repetiții și refrene, reușind să realizeze o ambianță de tumult, de ardență. Un vers inspirat, melodios, înaripat [...] Volumul lui Radu Cârneli este inspirat ilustrat de Sabin Bălașa”. □ N. Steinhardt meditează la *Istoria cantitativă*: „Materialul predilect al istoriei cantitative îl alcătuiesc nu corespondențele, cronicile, rapoartele, amintirile, ci mai ales statisticele, cadastrale, registrele parohiale ori contabile, arhivele notariale. Avem, astfel spus, de a face cu o istorie îndeobște informațională, unde rolul precumpănitor îl joacă cifrele și pentru care scopul final este tratarea materialului în cadrul unui program de computer”.

•[„Književni život“, nr. 2] În rubrica *Из румунске лирике (Din lirica românească)* apar: în traducere de Vladimir Čokov – Demostene Botez, Nichita Stănescu, Alexandru Jebeleanu, Anghel Dumbrăveanu; în traducere de Ivo Munćan – Maria Bănuş, Traian Iancu; în traducere de Živa Popović – Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Dumitru M. Ion. ■ Cezar Apreotesei semnează textul *Dimitrie Cantemir*, comemorând 300 de ani de la naşterea acestuia, oferind cititorilor o scurtă biografie a autorului, precum şi o scurtă prezentare a operei lui. ■ Nicolae Ţirioi publică *Cu ocazia 50 de ani de la naştere Alexandru Jebeleanu*, textul este urmat de poezia acestui scriitor, traducere de Vladimir Čokov. ■ Revista publică *Ишчекивање (Aşteptarea)*, dramă într-un act de Aurel Gheorghe Ardeleanu, traducere de Dušica Živanov. ■ În rubrica *Литерарна критика (Critica literară)*, putem citi: ■ *Цена уметничког дела (Preţul operei de artă)* de N. Popović, un text despre viaţa artistului şi greutăţile cu care se confruntă; ■ în continuare apare *Четири питања (Patru întrebări)* de Erih Koš, criticul literar iugoslav, un text care răspunde la întrebările: *Прво питање: шта и о чему? (Prima întrebare: ce şi despre ce?); Друго питање: како писати? (A doua întrebare: cum să scrii?); Треће питање: када? (A treia întrebare: când?); Четврто питање: зашто и чему? (A patra întrebare: de ce şi pentru ce?)*. ■ În rubrica *Живот књига (Viaţa cărţilor)* apar: ■ Ion Maxim notează apariţia volumului de *Poezii* de Stefan Mallarme, în traducerea lui Şt. Aug. Doinaş, Univers. ■ Višeslava Ćirić semnalează apariţia volumului de poezii de Aleksa Šantić, la editura Criterion. ■ Sub semnătura lui C. Ungureanu apare o scurtă prezentare a trilogiei *Primul şi ultimul* de Szász János. ■ Živko Milin semnează prezentarea volumului lui Ion Arieşanu, *Primiţi puţină duioşie*, un volum de reportaje. ■ Nicolae Ţirioi scrie despre *Spune-mi, unde duce acest drum?*, romanul lui Ion Marin Almăjan, apărut la Eminescu.

INDEX DE NUME

A

- Abăluță, Constantin, 124, 126, 805, 841, 866, 902, 966, 1023
- Achiței, George, 65, 88, 129, 138, 176, 320, 334, 379, 400, 420, 446, 671, 673, 749, 785, 790, 906, 1053, 1116, 1274
- Acsan, Ion, 9, 126, 259, 329, 453, 484, 949, 982
- Adam, Dinu, 1306, 1311, 1322
- Adam, Ioan [Ion], 111, 151, 201, 219, 223, 240, 300, 356, 361, 502, 773, 1179, 1235, 1258
- Adam, Sergiu, 92, 885, 890, 899, 912, 1045, 1133
- Adameșteanu, Gabriela, 960
- Adania, Alf, 324, 372, 594, 616, 726
- Aderca, Marcel, 9, 286, 1064, 1184, 1268
- Agârbiceanu, Ion, 58, 129, 130133, 143, 152, 188, 206, 237, 328, 429, 450, 475, 477, 556, 586, 630, 808, 814, 861, 873, 907, 910, 1113, 1226
- Aichelburg, Wolf, 16, 105, 216, 351, 459, 474, 517, 803
- Ajarescu, Simon, 142, 923
- Akim, Jakov [Iakov], 1083, 1147
- Aladar, Laszloffy, 33, 55, 616, 622, 1289
- Albala, Radu, 105, 349, 360, 459, 554, 802, 819, 1183, 1234
- Alberti, Rafael, 23, 68, 393, 395, 457, 1046, 1219
- Alboiu, George, 89, 121, 158, 181, 289, 305, 316, 543, 556, 672, 1013, 1129, 1142, 1182, 1203, 1264, 1283
- Alboiu, Marta, 128, 611, 1201
- Albu, Florența, 130, 241, 255, 467, 492, 588, 693, 884, 890, 899, 942, 987, 1005, 1062, 1062, 1092, 1196, 1110, 1184, 1243
- Alecsandri, Vasile, 105, 125, 167, 328, 363, 384, 387, 417, 473, 501, 615, 633, 732, 746, 873, 1045, 1050, 1076, 1102, 1107, 1130, 1207, 1244
- Alexandrescu, Grigore, 22, 101, 230, 427, 540, 931, 1102, 1174, 1331
- Alexandrescu, Sică, 197, 215, 277, 286, 458, 832, 837, 847, 848, 890, 944
- Alexandrescu, Sorin, 353, 389, 501, 638, 1198
- Alexandru, Ioan [Ion], 31, 54, 124, 197, 207, 208, 213, 265, 291, 325, 335, 362, 428, 446, 463, 521, 528, 556, 592, 618, 635, 639, 655, 678, 695, 703, 716, 735, 737, 771, 822, 837, 874, 905, 939, 942, 945, 965, 975, 987, 988, 991, 993, 998, 1003, 1016, 1022, 1031, 1046, 1051, 1056, 1064, 1083, 1089, 1099, 1106, 1116, 1120, 1142, 1151, 1186, 1245, 1246, 1273, 1282, 1307, 1314, 1316, 1317
- Alexandru, Oltea, 672, 819, 980
- Alexiu, Lucian, 816, 878, 1162, 1247
- Alighieri, Dante, 190, 681

Almaş, Dumitru, 66, 122, 181, 391,
 404, 472, 612, 673, 977, 995,
 1214, 1307
 Almăjan, Ion Marin, 335, 1205,
 1252, 1342
 Almăjan, Slavco, 161, 406, 424, 689
 Aluniş, Stanciu, 201, 786
 Amaru, Bogdan, 452, 679, 682
 Anania, Valeriu, 322, 711
 Anca, Gheorghe, 526, 1181
 Andor, Bajor, 590, 602, 622, 726,
 1064, 1289
 Andreescu, Ladmis, 71, 105, 123,
 706, 1032
 Andreescu, Silvia, 192, 246, 312,
 349, 1234
 Andrei, Mihai, 304, 372, 1002
 Andrei, Ştefan, 96, 1213
 Andriescu, Al., 18, 37, 58, 128, 166,
 199, 244, 289, 329, 376, 377,
 395, 402, 431, 507, 538, 600,
 665, 682, 735, 748, 771, 849,
 900, 910, 951, 964, 986, 1012,
 1049, 1086, 1155, 1192, 1221,
 1223, 1251, 1272, 1293, 1313
 Andrieş, Andi, 18, 37, 311, 328, 493,
 508, 523, 580, 662, 727, 732,
 748, 873, 1013, 1106, 1132,
 1156, 1268, 1272, 1289, 1313,
 1328
 Andriţoiu, Al., 11, 71, 80, 96, 111,
 208, 452, 555, 573, 757, 879,
 914, 1024, 1044, 1084, 1149,
 1188, 1190, 1233, 1237, 1244,
 1252, 1304, 1313, 1314
 Andronic, H., 157, 388, 1269
 Andru, Vasile, 238, 245, 792, 981,
 986, 1071, 1324
 Anghel, Dimitrie, 123, 419, 943,
 1235
 Anghel, Paul, 7, 9, 30, 38, 58, 66,
 76, 104, 123, 207, 238, 264, 356,
 449, 452, 553, 568, 592, 625,
 748, 759, 795, 812, 860, 919,
 947, 951, 972, 1075, 1099, 1142,
 1188, 1239, 1245
 Anghelescu, Adrian, 82, 151, 701,
 755, 862, 1212, 1260
 Anghelescu, Mircea, 14, 33, 53, 415,
 461, 1038, 1179, 1331
 Antip, Felicia, 95, 407, 698
 Anton, Costache, 307, 589, 602, 766
 Anton, Eugenia Tudor, 230, 434,
 466, 576, 692, 706
 Antonescu, Nae, 738, 823, 917
 Antonescu, Venera, 34, 71, 1184
 Apetroaie, Ion, 90, 539, 986, 1131,
 1294, 1326
 Apollinaire, Guillaume, 644, 840,
 941, 953, 1032
 Apostol Popescu, Ion [Ioan], 111,
 222, 355, 450, 805, 1151
 Apostol, Pavel, 176, 920, 964
 Apreotesei, Cezar, 177, 694, 1035,
 1342
 Aragon, Louis , 413, 855, 863
 Aramă, Ion, 79, 111, 223, 573, 1032,
 1237, 1339
 Arbore, Al., 189, 731, 839, 1272
 Arbore, Grigore, 15, 16, 31, 87, 166,
 200, 201, 297, 385, 445, 557,
 954, 1083
 Arbuzov, Alexei, 423, 525, 569, 685
 Archip, Ticu, 252, 420
 Arcudeanu, Gh., 998, 1096, 1247,
 1307
 Ardeleanu, Aurel Gheorghe, 1342,
 24, 710
 Ardeleanu, Carol, 288, 359, 473, 937
 Ardeleanu, Ion, 143, 329, 786
 Ardeleanu, Virgil, 11, 48, 126, 292,
 361, 469, 515, 630, 738, 813,
 1078, 1130, 1152, 1185, 1193,
 1222, 1243

Arghezi, Baruțu T., 67, 410, 515, 726
 Arghezi, Mitzura, 558, 1157
 Arghezi, Tudor, 11, 21, 22, 39, 46, 48, 68, 71, 112, 126, 177, 180, 211, 241, 266, 285, 292, 319, 348, 362, 376, 405, 411, 436, 446, 469, 470, 496, 515, 516, 526, 558, 568, 580, 582, 587, 614, 630, 638, 657, 683, 684, 695, 696, 724, 739, 746, 796, 813, 818, 828, 857, 858, 866, 886, 908, 918, 941, 948, 960, 966, 975, 1063, 1079, 1099, 1143, 1169, 1179, 1198, 1208, 1212, 1214, 1216, 1243, 1258, 1278, 1283, 1285, 1292, 1293, 1294, 1316, 1339
 Arghir, Olimpia, 708, 766
 Arghir, Sorin, 190, 209, 1191
 Arieșanu, Ion, 20, 135, 324, 407, 492, 617, 689, 694, 832, 1063, 1096, 1040, 1164, 1168, 1214, 1252, 1308, 1342
 Arion, George, 137, 235, 255, 742, 818
 Armbruster, Adolf, 848, 938, 1189
 Árpád, Farkas, 139, 259, 726, 974
 Arsene, Maria, 13, 67, 258, 306
 Arvinte, Vasile, 620, 643
 Asachi, Gheorghe, 22, 429, 601, 623
 Asturias, Miguel Angel, 683, 890, 1179
 Atanasiu, Victor, 12, 14, 17, 63, 70, 121, 179, 208, 252, 257, 280, 371, 409, 418, 473, 553, 577, 593, 615, 725, 754, 766, 813, 907, 962, 1012, 1016, 1042, 1113, 1121, 1161, 1167, 1178, 1183, 1205, 1226, 1242, 1320, 1323
 Auden, H., 816, 1208
 Auneanu, Manole, 624, 1143, 1330

Avădănei, Ștefan, 37, 86
 Avram, Mircea, 71, 92, 105
 Avramescu, Lucian, 786, 1080
 Avramescu, Mihai, 406, 424, 689, 914

B

Baboi, Stelian, 127, 952, 1268
 Bachelard, Gaston, 246, 1194
 Baciki, Gheorghe, 162, 1269, 1312
 Baci, Alexandru, 102, 258, 371, 432, 836, 857, 865
 Baci, Dorin, 33, 174, 263, 411, 1174
 Baci, Maria, 387, 596, 766, 861, 907, 922
 Baconsky, A.E. , 17, 170, 281, 291, 373, 392, 423, 446, 469, 521, 551, 582, 589, 602, 665, 671, 695, 737, 787, 818, 850, 913, 975, 1001, 1138, 1191, 1236
 Baconsky, Leon, 431, 593, 1078
 Bacovia, Agatha, 15, 884
 Bacovia, George, 7, 61, 63, 72, 80, 172, 212, 446, 545, 582, 594, 972, 997, 1002, 1004, 101, 1019, 1040, 1044, 104, 11337, 1190, 1237, 1331
 Bahner, Werner, 532, 1092, 1332
 Bahtin, M., 1015
 Balaci, Alexandru, 71, 112, 206, 494, 521, 629, 659, 684, 1050, 1099, 1183, 1191, 1192, 1208, 1326
 Balahur, Paul, 748, 1272, 1306, 1322
 Balotă, Nicolae, 11, 16, 25, 33, 38, 40, 47, 48, 55, 61, 87, 104, 124, 139, 146, 162, 182, 190, 212, 217, 236, 241, 248, 259, 267, 286, 300, 308, 313, 324, 335, 350, 353, 363, 373, 378, 381, 393, 410, 413, 417, 429, 447,

474, 493, 502, 506, 521, 527,
 537, 544, 547, 556, 566, 571,
 589, 616, 637, 648, 657, 662,
 670, 703, 707, 718, 727, 745,
 749, 767, 778, 797, 806, 814,
 816, 820, 827, 835, 857, 865,
 872, 876, 878, 899, 906, 910,
 921, 949, 956, 964, 970, 982,
 1000, 1010, 1045, 1053, 1064,
 1072, 1077, 1083, 1099, 1114,
 1131, 1134, 1151, 1156, 1157,
 1169, 1172, 1176, 1184, 1192,
 1194, 1195, 1204, 1217, 1246,
 1247, 1253, 1257, 1267, 1271,
 1290, 1297, 1311, 1336
 Balș, Teodor, 15, 55, 140, 181, 422,
 884, 1045, 1073, 1184, 1290
 Baltag, Cezar, 24, 30, 124, 446, 463,
 670, 703, 725, 785, 960, 1099,
 1110, 1135, 1156, 1164, 1182,
 1221, 1244, 1264, 1299, 1308
 Baltag, Nicolae, 223, 299, 358, 464,
 690, 762, 806, 923, 1016, 1032,
 1120, 1143, 1226, 1237, 1313,
 1323, 1339
 Baltazar, Camil, 15, 20, 71, 89, 413,
 421, 632, 680, 707, 717, 744,
 831, 854, 858, 884, 912, 959,
 1024, 1147, 1163, 1193, 1263,
 1283, 1307, 1309, 1313, 1331
 Balteș, Tudor, 355, 688, 1032, 1236,
 1339
 Banaru, A., 16, 62, 447, 554
 Banciu, M., 150, 160
 Bandrabur, Ionel, 38, 325, 411, 596,
 858, 1186
 Bantaș, Andrei, 511, 568, 696, 737,
 1268
 Bantaș, Ioana, 177, 370, 655, 937
 Banu, George Maria, 257, 264, 299,
 434, 448, 539, 622, 802, 945,
 1083, 1134, 1141, 1168, 1192
 Banuș, Maria, 7, 15, 23, 77, 94, 129,
 130, 134, 157, 181, 206, 248,
 258, 307, 335, 343, 348, 469,
 499, 551, 567, 576, 594, 637,
 650, 746, 849, 1011, 1055, 1064,
 1191, 1194, 1217, 1269, 1270,
 1312, 1317
 Baranga, Aurel, 21, 38, 51, 60, 80,
 105, 128, 142, 160, 168, 246,
 264, 286, 330, 377, 399, 414,
 432, 488, 502, 507, 524, 532,
 533, 537, 601, 624, 632, 634,
 644, 659, 662, 684, 727, 772,
 859, 877, 877, 905, 947, 953,
 955, 968, 1007, 1028, 1037,
 1049, 1051, 1138, 1139, 1174,
 1200, 1217, 1222, 1234, 1273,
 1295, 1314, 1333
 Barbilian, Gerda, 1099, 1244
 Barbu, Ana, 184, 205, 317, 1185
 Barbu, Doina, 29, 387, 498, 610
 Barbu, Eugen, 13, 21, 36, 38, 44, 56,
 58, 60, 73, 92, 96, 97, 101, 112,
 128, 130, 132, 135, 141, 143,
 148, 152, 163, 167-169, 187, 190,
 200, 208, 218, 221, 223, 233,
 246, 255, 264, 281, 282, 310,
 311, 330, 338, 353, 362, 377,
 393, 420, 428, 446, 447, 450,
 472, 477, 488, 516, 522, 534,
 572, 573, 575, 597, 607, 628,
 630, 673, 702, 713, 737, 740,
 788, 810, 826, 839, 874, 926,
 953, 966, 972, 1014, 1016, 1023,
 1029, 1032, 1064, 1079, 1084,
 1093, 1130, 1133, 1139, 1156,
 1188, 1208, 1216, 1233, 1247,
 1256, 1272, 1299, 1314, 1341
 Barbu, Ion [Barbilian, Dan], 134,
 149, 166, 180, 203, 264, 310,
 325, 358, 376, 436, 466, 473,
 482, 499, 528, 551, 568, 582,

- 600, 665, 682, 697, 705, 780,
785, 800, 829, 839, 857, 866,
878, 908, 939, 952, 1017, 1028,
1031, 1044, 1099, 1102, 1126,
1193, 1201, 1211, 1244
- Barbu, Nicolae, 18, 37, 58, 128, 167,
263, 494, 501, 524, 617, 623,
727, 732, 952, 984, 1083, 1086,
1105, 1156, 1197, 1268, 1272
- Bariț, George, 387, 484, 503, 556,
687
- Barițiu, George, 105, 857, 865
- Bart, Jean, 815, 1099, 1231, 1312
- Barthes, Roland, 303, 349, 352, 502,
802, 895, 908, 1068, 1200, 1201,
1330
- Barthouil, Elena, 403, 1279
- Bassani, Giorgio, 1003, 1098, 1290
- Bassarabescu, A., 290, 414
- Bazin, Hervé, 624, 1192
- Bădărău, Dan, 987, 1087
- Bădescu, Horia, 60, 325, 505, 515,
549, 696, 738, 814, 912, 1106
- Bădică, Ion, 27, 74, 318, 1056, 1100,
1305
- Băiculescu, George, 857, 865, 890
- Băieșu, Ion, 30, 49, 130, 165, 168,
182, 213, 258, 285, 302, 308,
331, 369, 384, 387, 524, 569,
589, 609, 618, 655, 708, 709,
739, 919, 1003, 1025, 1030,
1049, 1168, 1202, 1237, 1327
- Băileșteanu, Fănuș, 922, 1030
- Bălaj, Teofil, 220, 635, 743
- Bălan, Dimitrie, 453, 522, 861
- Bălan, Elena, 131, 171, 241, 248,
259, 290, 334, 422, 449, 456,
600, 762, 874, 1155
- Bălan, Ion Dodu, 132, 139, 144, 148,
213, 306, 321, 325, 350, 371,
374, 388, 393, 485, 509, 532,
595, 628, 762, 766, 774, 784,
826, 830, 841, 858, 917, 971,
1017, 1045, 1053, 1074, 1103,
1112, 1150, 1257, 1268, 1311
- Bălan, Ion, 161, 406, 424, 673, 689,
1218
- Bălașa, Sabin, 29, 152, 288, 514,
1257, 1341
- Bălăeț, Dumitru, 29, 58, 67, 85, 229,
263, 327, 422, 486, 576, 918,
1027, 1058, 1067, 1172, 1177,
1233, 1331
- Bălăiță, George, 16, 92, 474, 633,
740, 743, 1195, 1209, 1242,
1257, 1274, 1296
- Bălică, Cornel, 424, 689
- Bălu, Ion, 40, 408, 575, 654, 810,
849, 855, 863, 869
- Bănescu, Florin, 556, 1311
- Bănulescu, Ștefan, 24, 534, 671,
765, 806, 818, 855, 863, 913,
926, 942, 1320
- Bănuță, Ion, 15, 50, 105, 135, 138,
153, 161, 181, 216, 246, 254,
259, 274, 302, 324, 388, 406,
472, 521, 532, 549, 571, 588,
612, 632, 703, 707, 722, 763,
816, 832, 878, 959, 987, 1040,
1070, 1079, 1096, 1099, 1108,
1203, 1252, 1263, 1290, 1307,
1310, 1313
- Băran, Vasile, 54, 72, 111, 142, 223,
356, 469, 492, 535, 573, 613,
627, 689, 923, 1064, 1184, 1214,
1215, 1237, 1240, 1267, 1286,
1308, 1339
- Bărbulescu, Marta, 138, 190, 205,
293, 567, 715, 1331
- Bărbulescu, Mihai, 207, 462, 770
- Bărbulescu, Simion, 393, 557, 748,
909, 1023, 1331
- Bărbuță, Margareta, 7, 104, 214, 569
- Bărnuțiu, Simion, 168, 387, 506

Bârgău, Valeriu, 329, 453
 Bârlădeanu, Victor, 258, 347, 456,
 681, 915, 917, 1233, 1290, 1330
 Bârlea, Ovidiu, 546, 861
 Bârna, Nicolae, 232, 1239
 Bârna, Vlaicu, 15, 116, 139, 161,
 181, 247, 259, 368, 416, 520,
 632, 693, 710, 744, 786, 831,
 832, 854, 884, 1034, 1096, 1099,
 1252
 Beckett, Samuel, 961, 1015, 1084,
 1194
 Beiu, Steliana Delia, 310, 1049,
 1222
 Bejan, Crăciun, 97, 345, 914, 1025
 Beldeanu, Adrian, 29, 73, 78, 90,
 160, 203, 246, 290, 359, 396,
 446, 493, 524, 681, 749, 757,
 824, 840, 866, 958, 960, 1068,
 1126, 1133, 1192, 1222, 1226,
 1256, 1314
 Beldeanu, Ion, 62, 792, 823, 1146
 Beligan, Marica, 101, 162, 175, 918
 Belâi, Andrei, 407, 832, 1014, 1015
 Ben, Nicolae Mircea, 258, 1306
 Beniuc, Mihai, 8, 11, 16, 17, 22, 33,
 35, 37, 44, 48, 54, 68, 71, 81,
 112, 129, 131, 162, 175, 180,
 181, 208, 236, 247, 309, 312,
 348, 368, 392, 416, 423, 438,
 446, 456, 463, 467, 469, 484,
 488, 521, 543, 551, 562, 589,
 611, 652, 665, 684, 701, 724,
 779, 780, 785, 800, 877, 880,
 893, 897, 908, 941, 964, 975,
 1040, 1064, 1068, 1083, 1175,
 1194, 1203, 1218, 1247, 1252,
 1253, 1273, 1306, 1307, 1307,
 1308, 1317
 Benn, Gottfried, 438, 704, 794, 839
 Berindei, Dan, 46, 387, 399
 Berza, Mihai, 131, 1069, 1092, 1189
 Beșteliu, Marin, 101, 348
 Bianciotti, Hector, 494, 498
 Bianu, Ion [Ioan], 220, 803
 Biberi, Ion, 160, 594, 471, 706, 765,
 975, 995, 1018
 Bibescu, Martha, 125, 1253
 Bibicioiu, Victor, 287, 627, 701,
 852, 1037, 1076, 1190
 Bică, Gheorghe, 318, 588
 Birăescu, Traian Liviu, 67, 473, 653,
 1096, 1192, 1252, 1264
 Bistrițeanu, Ana Maria, 263
 Bitan, Ștefan, 75, 308, 984
 Blaga, Lucian, 96, 208, 213, 246,
 354, 370, 396, 399, 446, 471,
 511, 567, 572, 582, 588, 600,
 636, 664, 785, 799, 814, 819,
 923, 948, 952, 976, 1015, 1020,
 1031, 1139, 1190, 1194, 1275,
 1279, 1285, 1312, 1332
 Blake, William, 1072
 Blandiana, Ana, 17, 30, 87-89, 124,
 139, 162, 180, 200, 206, 207,
 271, 305, 325, 362, 366, 367,
 392, 428, 434, 445, 446, 463,
 517, 534, 551, 552, 557, 595,
 671, 703, 785, 799, 904, 907,
 979, 1003, 1015, 1065, 1083,
 1099, 1116, 1181, 1201, 1208,
 1215, 1225, 1242, 1248, 1310,
 1342
 Blecher, Max, 325, 417, 457, 494,
 498, 648, 674, 866, 1017
 Blok, Aleksandr, 126, 793, 1080,
 1147, 1205
 Boeșteanu, Aurel George, 102, 286
 Bogdan, Gh., 572, 601, 803
 Bogdan, Lucia, 50, 66, 118, 232,
 406, 423, 471, 485, 525, 547,
 549, 587, 632, 703, 721, 757,
 953, 1163, 1180, 1303
 Bogdan, Mircea, 596, 888

- Bogdan, Radu, 308, 1084
- Boghian, Nicolae, 111, 355, 689, 1032, 1237
- Bogza, Geo, 8, 51, 60, 72, 112, 136, 141, 164, 180, 187, 213, 221, 230, 240, 395, 420, 454, 520, 540, 573, 610, 637, 741, 841, 860, 866, 889, 899, 1064, 1165, 1199, 1219, 1226, 1251, 1314
- Boia, Lucian, 419, 547, 784
- Boiculesi, Valeria, 53, 248, 501
- Boieriu, Eta, 48, 450, 895, 920, 964, 975, 1077, 1083, 1103, 1205, 1289
- Boieru, Dumitru, 1079, 1307
- Boitor, George, 16, 571, 689, 786, 805, 907, 1146, 1290
- Bojan, Mariana, 97, 866
- Bojan, O., 888, 1322
- Bolintineanu, Dimitrie, 387, 394, 398, 413, 477, 492, 540, 549, 632, 873, 1102
- Böll, Heinrich, 639, 926
- Bolliac, Cezar, 387, 388, 942
- Bonnefoy, Yves, 430, 1294
- Borda, Valentin, 462, 749, 915
- Borges, Jorge Luis, 16, 237, 344, 522, 616, 879, 976, 1003, 1032, 1143
- Borletti, Giorgio, 521, 540
- Bortiş, Nicolae, 785, 1116, 1322
- Botez, Alice, 512, 1278
- Botez, Demostene, 17, 22, 112, 142, 160, 299, 300, 302, 304, 309, 311, 312, 315, 345, 358, 362, 379, 455, 484, 798, 810, 823, 839, 890, 1184, 1342
- Botez, Octav, 42, 823
- Botta, Emil, 31, 44, 62, 94, 110, 144, 149, 270, 305, 320, 333, 446, 482, 551, 664, 672, 1012, 1024, 1070, 1089, 1190, 1209, 1269, 1312, 1341
- Botta, Vasile, 422, 542, 1212
- Boureanu, Radu, 23, 71, 112, 181, 234, 244, 300, 306, 315, 358, 369, 392, 446, 556, 567, 696, 707, 714, 726, 739, 881, 949, 981, 985, 1032, 1045, 1083, 1169, 1239, 1251, 1297
- Brad, Ion, 71, 75, 77, 81, 102, 118, 119, 129, 141, 143, 158, 188, 252, 345, 397, 446, 469, 484, 502, 551, 613, 623, 653, 739, 789, 805, 852, 877, 893, 937, 1029, 1074, 1092, 1151, 1254, 1257, 1282, 1312
- Bradbury, Ray, 111, 223, 1237, 1339
- Bradu, Mircea, 49, 182, 349
- Braga, Mircea, 105, 187, 218, 351, 430, 687, 805, 921, 950, 1061
- Braga, Rodica, 56, 351
- Brahaş, Cornel, 16, 257, 293, 352, 387, 459, 475, 688, 816, 899, 1089, 1141, 1270
- Brateş, Radu, 140, 726, 769
- Brateş, Verona, 672, 1016, 1124
- Bratoloveanu, Liviu, 181, 258, 318
- Bratu, Savin, 61, 268, 527, 544, 670, 692, 778, 891, 970, 1010, 1032, 1043, 1109, 1158, 1340
- Brauner, Hari, 416, 1195
- Brădeanu, Adriana S., 486, 653
- Brătucu, Mircea, 760, 1261
- Brâncuşi, Constantin, 567, 837, 858, 1208
- Brânduş, Vladimir, 1152, 1329
- Breazu, Ion, 208, 498, 1266
- Breban, Maria, 740, 1080, 1084
- Breban, Nicolae, 51, 171, 241, 291, 557, 670, 807, 860, 905, 924, 986, 1011, 1042, 1087, 1173, 1200, 1224, 1299, 1317, 1341
- Brecht, Bertlot, 140, 293, 349, 1050

Breitenhofer, Anton, 99, 831, 857, 865
 Brentano, Clemens, 493, 642
 Breslașu, Marcel, 233, 760, 945, 946, 959, 1137, 1251
 Breton, André, 413
 Brezianu, Andrei, 1137, 1332
 Brezianu, Barbu, 428, 540, 786, 837, 1256
 Brezu, Constandina, 179, 650, 1055, 1090
 Browning, Robert, 9, 126, 590
 Bruckner, Emil, 16, 123, 351, 599
 Brumaru, Al., 221, 462
 Brumaru, Emil, 75, 168, 238, 344, 572, 582, 596, 818, 964, 987, 1129, 1178, 1255
 Brumaru, I., 60, 89, 202, 393, 447, 559, 572, 674, 746, 787, 908, 987, 1017, 1106, 1126
 Brunea, F., 33, 72, 80, 82, 99, 119, 684, 1025, 1288
 Brunetière, Ferdinand, 55, 799
 Buchholtzer, Corneliu, 570, 920, 1334
 Bucur, Marin, 22, 32, 97, 286, 375, 416, 432, 447, 453, 455, 493, 534, 568, 571, 596, 611, 623, 641, 662, 733, 736, 763, 786, 861, 914, 922, 936, 1138, 1262, 1307
 Bucuroiu, Valeriu, 22, 181, 384, 414, 418, 475, 503, 612, 1045, 1169, 1251, 1311
 Budeanu, Radu, 164, 1036, 1279
 Buero Vallejo, Antonio, 105, 254
 Buescu, Victor, 241, 1152
 Bugariu, Voicu, 26, 87, 90, 178, 201, 336, 411, 447, 558, 600, 616, 672, 719, 786, 892, 908, 935, 964, 982, 1017, 1064, 1125, 1210, 1227, 1290, 1291, 1323
 Bulgakov, Mihail, 22, 212, 459, 637
 Bulgăr, Gheorghe, 220, 377, 392, 397, 404, 406, 582, 629, 759, 814, 815, 888, 991, 1035, 1157, 1193, 1233, 1258, 1259, 1292, 1314
 Bulhardt, Franz Johannes, 125, 272, 739, 744
 Büllhman, Iakob, 416, 485
 Bunea, Emil, 75, 89, 202, 325, 375, 498, 748, 907, 1184
 Burada, T., 167, 779
 Burdușa, Eugenia, 895, 1231
 Bureriu, Lucian, 281
 Buricea, M., 388, 953, 993
 Bursan, Anca, 834, 1178
 Burtică, Cornel, 96, 99, 118, 1213
 Bustamante Perez, Isabel, 1185, 1204
 Butnaru, Aurel, 189, 661, 856, 865, 1294, 1322
 Butoi, Octavian, 562, 795, 915, 1025
 Butor, Michel, 287, 290, 330, 732, 799, 998, 1311
 Buzăși, Ion, 91, 219, 462, 559, 639, 769, 787, 909, 1016, 1125
 Buzea, Constanța, 15, 20, 31, 48, 95, 162, 248, 297, 318, 368, 446, 482, 551, 589, 602, 693, 695, 703, 723, 781, 819, 840, 885, 937, 975, 1003, 1042, 1053, 1099, 1109, 1163, 1164, 1207, 1287, 1307, 1317
 Buzilă, Boris, 99, 133, 412, 513, 652, 876, 1161, 1175
 Buzinovski, George, 89, 1212
 Buzinschi, Corneliu, 244, 445, 589, 602, 635, 695, 787, 815
 Buznea, George, 272, 306
 Buzoianu, Cătălina, 555, 708, 1207, 1213

Buzura, Augustin, 16, 111, 178, 343,
394, 430, 490, 531, 589, 646,
653, 670, 706, 784, 786, 800,
860, 924, 979, 1083, 1215, 1224,
1243, 1289
Buzzati, Dino, 124, 355, 403

C

Cacoveanu, Viorel, 187, 411, 611,
710
Caillois, Roger, 559, 976
Calboreanu, George, 767, 1307,
1314
Caldwell, Erskine, 140, 196
Caledoniu, Ovid, 1192, 1270
Camilar, Eusebiu, 464, 1049, 1231
Camus, Albert, 517, 679, 873, 955
Cancicov, Georgeta Mircea, 70, 449,
1251
Candrea, A., 638, 1306, 1339
Cantacuzino, Constantin, 497, 1260
Cantacuzino, Ion, 1097, 1161, 1212
Cantacuzino, Maria, 493, 567
Cantemir, Constantin, 374, 512, 755,
763, 767, 1097
Cantemir, Dimitrie, 22, 38, 74, 91,
125, 264, 293, 299, 330, 344,
373, 404, 419, 420, 452, 472,
497, 498, 502, 508, 512, 516,
524, 539, 540, 547, 560, 568,
571, 581, 595, 600, 612, 616,
623, 625, 629, 638, 641, 642,
651, 657, 658, 662, 671, 681,
682, 684, 686, 695, 700, 703,
712, 732, 746, 753, 754, 756,
761, 763, 767, 774, 779, 784,
791, 794, 797, 823, 825, 826,
836, 841, 848, 861, 872, 875,
876, 888, 890, 899, 903, 904,
907, 918, 920, 922, 923, 943,
953, 957, 967, 977, 981, 985,

987, 993, 994, 998, 1000, 1003,
1007, 1016, 1025, 1027, 1032,
1033, 1036, 1039, 1046, 1050,
1051, 1055, 1056, 1065, 1066,
1067, 1069, 1070, 1073, 1077,
1079, 1084, 1084, 1086, 1088,
1089, 1091, 1092, 1094, 1096,
1097, 1100, 1103-1107, 1111,
1112, 1123, 1124, 1126, 1128,
1138, 1141, 1143, 1151, 1155,
1162, 1189, 1218, 1222, 1231,
1233, 1234, 1256, 1268, 1269,
1280, 1312, 1319, 1329, 1331,
1342
Cantemir, Natalia, 1067, 1294
Cantemir, Traian, 910, 1132
Capesius, Bernhard, 32, 641
Caracostea, D., 44
Caragiale, Costache, 190, 1200,
1212
Caragiale, Ion Luca, 9, 33, 47, 54,
65, 70, 96, 187, 216, 230, 302,
312, 331, 399, 408, 459, 544,
569, 644, 675, 685, 700, 709,
769, 789, 797, 802, 829, 857,
866, 878, 916, 919, 952, 969,
1028, 1054, 1055, 1107, 1140,
1193, 1237, 1286, 1291
Caragiale, Mateiu, 74, 173, 201, 459,
765, 858, 906, 971, 1008, 1024,
1126, 1152, 1280
Caraion, Ion, 15, 38, 53, 132, 157,
167, 241, 287, 289, 291, 303,
362, 405, 412, 414, 424, 446,
461, 467, 469, 515, 544, 551,
592, 706, 755, 779, 784, 793,
803, 816, 849, 967, 986, 1012,
1064, 1163, 1194, 1218, 1237,
1240, 1269
Carandino, N., 21, 202, 237, 371,
712, 942, 981, 985, 1001, 1056,
1151

- Caranfil, Mihai, 76, 221, 492, 681, 725, 879, 1157
- Caratană, Nicolae, 131, 193, 289, 448
- Carianopol, Virgil, 22, 71, 123, 223, 376, 410, 428, 477, 510, 520, 553, 621, 707, 717, 737, 798, 948, 953, 978, 991, 1016, 1107, 1137, 1143, 1251, 1339
- Carrière, Jean, 16, 621
- Cartianu, Ana, 286, 519, 1332
- Cartoian, N., 156, 220
- Cassian, I., 286, 1186
- Cassian, Nina, 7, 36, 77, 102, 110, 162, 295, 363, 392, 410, 446, 551, 557, 588, 726, 757, 840, 912, 918, 959, 966, 983, 988, 995, 1012, 1015, 1041, 1065, 1066, 1099, 1110, 1150, 1158, 1168, 1173, 1226, 1256, 1311, 1317
- Caurea, Daniela, 517, 967, 998, 1063, 1162, 1285, 1306
- Cazacu, Boris, 511, 757, 1112, 1150
- Cazacu, Mihai, 177, 517, 960, 1146
- Cazimir, Otilia, 1199, 1207
- Cazimir, Șt., 159, 999
- Căldăraru, Emilia, 122, 258, 885
- Căliman, Călin, 133, 150, 273, 562, 719, 739, 876, 893, 1055, 1231, 1261
- Călin, Adi, 623, 823
- Călin, Constantin, 92, 342, 636, 790, 965, 1044
- Călin, Liviu, 46, 74, 77, 101, 122, 146, 149, 190, 204, 259, 323, 361, 387, 495, 577, 600, 636, 1024, 1126, 1156, 1193, 1208
- Călin, Vera, 147, 304, 324, 336, 447, 827, 837, 840, 974, 1170, 1217, 1243
- Călinescu, Alexandru, 19, 59, 122, 153, 167, 188, 189, 193, 200, 209, 245, 262, 267, 280, 289, 329, 381, 402, 409, 502, 509, 516, 539, 577, 590, 591, 602, 633, 641, 695, 737, 746, 748, 766, 783, 873, 938, 967, 1067, 1156, 1174, 1208, 1223, 1275, 1294, 1301, 1336
- Călinescu, Aurel, 71, 350, 1141
- Călinescu, Constantin, 372, 765
- Călinescu, G., 21, 22, 32, 42, 60, 96, 136, 157, 188, 208, 226, 235, 238, 247, 267, 273, 274, 282, 290, 292, 323, 336, 348, 355, 365, 370, 377, 395, 396, 403, 410, 413, 433, 440, 446-448, 452, 455, 456, 463, 477, 483, 485, 486, 491, 501, 516, 522, 534, 538, 540, 544, 556, 559, 567, 570, 573, 577, 581, 583, 611, 614, 625, 639, 641, 653, 667, 673, 692, 697, 706, 712, 733, 745, 752, 754, 763, 769, 777, 783, 790, 798, 799, 820, 824, 831, 835, 842, 846, 849, 854, 873, 876, 886, 890, 893, 903, 909, 917, 926, 938, 942, 944, 952, 971, 975, 983, 1002, 1020, 1039, 1044, 1048, 1051, 1068, 1087, 1095, 1097, 1125, 1185, 1211, 1222, 1248, 1256, 1261, 1262, 1269, 1272, 1276, 1279, 1288, 1294, 1295, 1299, 1305, 1309, 1312, 1314, 1319, 1323, 1325, 1331
- Călinescu, Gh., 636
- Călinescu, Matei, 14, 34, 52, 173, 217, 259, 277, 280, 284, 291, 307, 322, 336, 360, 376, 446, 447, 461, 501, 535, 572, 678, 680, 735, 745, 812, 837, 840,

942, 953, 968, 974, 984, 1027,
 1170, 1182, 1247, 1299, 1329
 Căpeț, Ion, 463, 573, 689, 805, 923,
 1032, 1143, 1237, 1339
 Căprariu, Alexandru, 208, 408, 411,
 429, 616, 622, 705, 764, 907,
 965, 975, 978, 984, 987, 1003,
 1035, 1150, 1151, 1166, 1209,
 1289, 1314
 Câmpeanu, Liviu, 681, 914
 Cândea, Virgil, 10, 39, 130, 330,
 374, 512, 914, 1033, 1036, 1060,
 1143, 1189, 1231, 1312
 Căndroveanu, Hristu, 32, 57, 318,
 421, 580, 650, 747, 760, 799,
 869, 903, 984, 991, 1001, 1005,
 1006, 1010, 1057, 1126, 1137,
 1173, 1206, 1212, 1323
 Cârlova, Vasile, 101, 1102
 Cârnci, R./ Cârnci, Radu, 15, 54,
 111, 181, 335, 377, 385, 391,
 424, 446, 463, 520, 540, 548,
 582, 589, 632, 672, 677, 690,
 721, 739, 744, 757, 763, 786,
 788, 876, 885, 895, 905, 976,
 978, 1023, 1035, 1044, 1083,
 1147, 1167, 1191, 1208, 1224,
 1252, 1286, 1327, 1339, 1341
 Cârstean, Stelian, 368, 549, 739,
 763, 894
 Cehov, A.P., 685, 1140
 Celan, Paul, 383, 626, 1015, 1041,
 1256
 Cendrars, Blaise, 114, 738
 Cerna, Al., 39, 89, 121, 152, 302,
 376, 507
 Cerna, Panait, 421, 823, 1296
 Cernat, Mihai, 29, 38, 50, 66, 134,
 152, 191, 232, 274, 301, 326,
 366, 377, 387, 406, 414, 423,
 471, 485, 516, 549, 578, 587,
 611, 632, 703, 713, 721, 739,
 762, 773, 815, 825, 831, 841,
 852, 874, 894, 938, 945, 953,
 959, 987, 996, 1058, 1094, 1145,
 1163, 1180, 1199, 1213, 1246,
 1263, 1285, 1307
 Cernegura, Cicerone, 92, 343, 524
 Cernescu, Adrian, 426, 1064
 Cernescu, Dinu, 162, 774, 1007,
 1174, 1334
 Cerneț, Laurențiu, 388, 521, 726,
 885, 1214, 1252, 1308
 Cernovodeanu, Paul, 938, 1037,
 1089, 1111, 1155
 Cesereanu, Domițian, 32, 52, 292,
 535, 654, 733, 827, 960, 1282
 Cetea, Doina, 393, 410, 469, 497,
 501, 583, 680, 1217
 Chagall, Marc, 521, 1217
 Cheie-Pantea, Iosif, 740, 1264
 Chelariu, Traian, 391, 661, 725, 765,
 792, 1192
 Chendea, Emil, 150, 159, 757, 1262
 Chendi, Ilarie, 22, 548, 706, 770,
 790, 861, 922, 1241, 1326, 1337
 Chessex, Jacques, 1272, 1321
 Chifu, Gabriel, 178, 517, 704, 833,
 946, 1225, 1248
 Chimet, Iordan, 653, 766, 840, 949
 Chinezu, Ion, 970, 1000
 Chiraș, Ioan, 191, 525, 643, 825,
 1208, 1273
 Chirculescu, Gheorghe, 525, 1088,
 1208, 1314
 Chirescu, Aurel, 71, 181, 1289
 Chiriac, Ion, 289, 431, 745, 823,
 869, 903, 1192, 1207, 1255, 1268
 Chirilă, Dumitru, 98, 1233
 Chirilă, George, 116, 258, 391, 469,
 581, 907, 923, 964, 1086, 1149,
 1290
 Chiriță, Constantin, 132, 139, 161,
 181, 236, 286, 349, 392, 428,

- 520, 589, 596, 692, 996, 1063,
1076, 1083, 1140, 1169, 1185,
1251, 1290, 1306, 1310
- Chirițescu, Florin, 854, 862, 1181,
1187
- Chirnoagă, Marcel, 773, 884
- Chitic, Paul Cornel, 181, 320, 325,
520, 794, 854, 1028
- Chițimia, C., 82, 840, 974, 1170,
1218, 1222, 1269
- Chiuaru, Angela, 181, 677, 1289
- Chivu, Aurelian, 258, 1290
- Chivu, Gheorghe, 242, 461, 1016,
1080
- Chomsky, Noam, 870
- Ciachir, Dan, 116, 140, 178, 424,
550, 1041, 1067
- Cinca, Silvia, 22, 255, 615
- Ciobanu, Constantin Th., 197, 365,
636
- Ciobanu, Ilarion, 8, 624
- Ciobanu, Mircea, 17, 142, 371, 420,
764, 767, 787, 800, 809, 1054,
1080, 1192, 1202, 1225, 1288,
1293, 1317
- Ciobanu, Nicolae, 24, 39, 61, 81,
120, 131, 172, 252, 256, 294,
321, 332, 399, 434, 491, 505,
543, 566, 585, 609, 644, 718,
753, 783, 805, 826, 875, 910,
947, 955, 970, 1003, 1054, 1090,
1109, 1176, 1242, 1302, 1316,
1317
- Ciobanu, Radu, 75, 111, 124, 181,
205, 209, 269, 368, 472, 617,
981, 1040, 1056, 1205
- Ciocârlie, Livius, 21, 51, 303, 368,
816, 1201
- Ciocoi, Dumitru, 476, 1065
- Ciocov, Vladimir, 51, 236, 424, 521,
653
- Cioculescu, Barbu, 139, 368, 520,
1267, 1290
- Cioculescu, Șerban, 13, 27, 32, 41,
44, 48, 50, 52, 69, 76, 97, 104,
112, 121, 136, 137, 158, 178,
189, 193, 207, 215, 234, 247,
257, 265, 273, 284, 292, 295,
305, 313, 319, 322, 330, 336,
354, 370, 375, 378, 393, 396,
398, 400, 408, 415, 425, 432,
433, 455, 474, 478, 487, 496,
503, 508, 518, 525, 531, 534,
543, 545, 552, 567, 584, 589,
602, 614, 624, 628, 633, 634,
642, 644, 654, 662, 664, 695,
700, 705, 715, 723, 741, 749,
765, 773, 777, 818, 825, 828,
833, 841, 850, 855, 863, 866,
874, 884, 891, 897, 942, 948,
954, 962, 969, 979, 985, 988,
1000, 1009, 1020, 1032, 1042,
1053, 1056, 1060, 1070, 1081,
1097, 1100, 1106, 1108, 1136,
1145, 1148, 1158, 1166, 1175,
1177, 1182, 1195, 1202, 1208,
1209, 1212, 1216, 1224, 1241,
1253, 1257, 1263, 1265, 1274,
1285, 1287, 1292, 1295, 1296,
1309, 1317, 1332, 1340
- Ciolan, N., 1030, 1150
- Cionoff, Șerban, 102
- Ciopraga, Constantin, 90, 236, 447,
637, 682, 692, 761, 903, 908,
1106, 1063, 1147, 1180, 1203,
1220
- Cipariu, Timotei, 98, 498
- Ciprian, George, 866, 1138
- Cistelecan, Alexandru, 207, 343,
1134, 1330
- Ciubotaru, Valerian, 448, 792, 911
- Ciucă, Valentin, 642, 789, 1045,
1293

- Ciucu, George, 64, 80, 113, 494, 758, 1069
 Ciucurencu, Alexandru, 88, 532
 Ciulei, Liviu, 312, 540, 631, 662, 703, 731, 848, 1174, 1256
 Ciulpan, G., 124, 141
 Ciuraru, Emil, 68, 319, 407, 1201
 Ciurea, Doina, 34, 408, 963, 1294
 Ciurunga, Andrei, 37, 205, 371, 1223, 1328
 Claudel, Paul, 22, 588, 616, 1334
 Claudian, Alexandru, 52, 189, 948
 Cliuc, Vitalie, 355, 715, 907
 Cobzalău, Emanoil, 1218, 1245
 Cocea, Dina, 54, 76, 175, 285, 306, 882
 Cocea, N.D., 60, 241, 292, 306, 813, 966, 1026, 1196, 1334
 Cocora, Ion, 33, 144, 362, 410, 452, 498, 537, 622, 659, 765, 838, 942, 1013, 1077, 1106, 1110, 1181
 Cocteau, Jean, 220, 588
 Cojocaru, Mircea, 144, 572, 603, 767, 903
 Coleșiu, Mihai, 1245, 1270, 1283
 Colin, Vladimir, 40, 69, 113, 123, 258, 314, 409, 594, 616, 670, 695, 899, 964, 982, 1003, 1290, 1291, 1311
 Colomieț, Ileana, 21, 79, 129, 190, 432, 1174
 Coman, Ion, 465, 943, 1189
 Coman, Nicolae, 89, 786, 1016
 Comarnescu, Petru, 178, 447
 Comănescu, Denisa, 1164, 1172
 Comorovski, Cornelia, 661, 837, 840, 974
 Comșa, Ioan, 140, 286, 310, 324, 887
 Condurache, Val., 254, 310, 376, 689, 901, 952, 1013, 1114, 1187, 1224, 1275, 1316
 Condurachi, Emil, 130, 147, 293, 485, 815
 Constant, Paul, 92, 616, 673, 802, 900
 Constantin, Abăluță, 1135
 Constantin, B., 1002, 1010
 Constantin, Ilie, 24, 30, 32, 39, 61, 68, 81, 131, 144, 160, 195, 223, 234, 244, 259, 267, 297, 305, 312, 314, 316, 326, 327, 328, 332, 381, 398, 399, 418, 446, 447, 461, 468, 481, 505, 551, 572, 592, 611, 613, 627, 628, 670, 703, 717, 735, 741, 779, 818, 845, 884, 891, 935, 942, 950, 989, 998, 1086, 1099, 1131, 1283, 1320
 Constantin, Nicu, 72, 1327
 Constantin, Petre, 508, 1104
 Constantinescu, Alexandru, 397, 642
 Constantinescu, Antonia, 717, 1046
 Constantinescu, Gheorghe, 89, 99, 699
 Constantinescu, Ioan, 245, 289, 392, 509, 674, 1013, 1150, 1229
 Constantinescu, Mircea, 337, 582
 Constantinescu, Miron, 96, 701, 815, 1104, 1213
 Constantinescu, Ovidiu, 533, 726
 Constantinescu, Petre, 98, 133, 473, 1104, 1295
 Constantinescu, Pimen, 803, 1135
 Constantinescu, Pompiliu, 33, 44, 119, 131, 280, 308, 328, 354, 380, 421, 441, 572, 595, 738, 742, 787, 823, 878, 968, 1025, 1132, 1195, 1223, 1266, 1294
 Constantinescu, Radu, 175, 587, 966, 997, 1111
 Constantinescu, S., 641, 789, 1073
 Constantinescu, Vasile, 29, 58, 731, 967, 1293

Constantiniu, Cristina, 105, 569,
 1140, 1234
 Constantiniu, N., 7, 10, 98
 Contea, Maria, 1043, 1303
 Coștescu, Aurora, 205, 272, 651
 Corbea, Andrei, 1079, 1213, 1285
 Corbea, Dumitru, 71, 135, 724, 949
 Corbea, Ileana, 314, 395, 418, 447
 Corbu, George, 348, 653, 1233
 Corlaci, Ben, 19, 81, 179, 285, 286,
 306, 311, 325, 330, 411, 412,
 446, 510, 551, 585, 602, 633,
 937, 1012, 1163, 1240
 Cornea, Paul, 14, 222, 252, 432, 461,
 483, 495, 498, 505, 616, 695,
 704, 827, 837, 840, 955, 974,
 1047, 1054, 1109, 1170, 1268
 Cornescu, Alexandru, 78, 99
 Corniș-Pop, Marcel, 282, 1214
 Coroamă, Sorana, 396, 1174, 1333
 Coroiu, Constantin, 190, 772, 872,
 889, 903, 1315
 Cortazar, Julio, 879, 1179
 Cosașu, Radu, 95, 102, 206, 227,
 248, 577, 592, 603, 654, 661,
 721, 745, 774, 785, 895, 968,
 986, 1010, 1023, 1070, 1079,
 1110, 1143, 1145, 1226, 1242,
 1328, 1339
 Cosma, Anton, 111, 922, 1031,
 1065, 1142
 Cosma, Mihail, 1043, 1058, 1290,
 1339
 Cosma, Viorel, 737, 779, 875
 Cosmescu, Marin, 204, 341, 1045
 Cosmin, Marta, 785, 834
 Costea, Ioan, 805, 923
 Costea, M., 546, 611, 703, 739, 876
 Costescu, Eugen, 167
 Costin, C., 94, 203, 340, 450, 462,
 561, 661, 675, 740, 750, 911,
 967, 1022, 1132, 1163, 1237,
 1327
 Costin, Calistrat, 92, 343, 757, 862,
 912
 Costin, Miron, 38, 212, 348, 381,
 519, 540, 567, 600, 616, 673,
 696, 712, 720, 833, 855, 863,
 943, 1032, 1083
 Costinescu, Florin, 103, 231, 365,
 832, 878
 Coșbuc, George, 302, 464, 601, 689,
 696, 805, 922, 1031
 Coșovei, Traian, 12, 66, 139, 161,
 259, 318, 364, 474, 610, 689,
 757, 860, 923
 Cotruș, Ovidiu, 267, 282, 521, 906,
 1024, 1214, 1247, 1252
 Covaci, Alexandru, 209, 337
 Covaci, Aurel, 517, 594, 902, 1106,
 1225, 1268, 1293, 1311
 Covaci, Ion, 581, 1024, 1147
 Covali, Eduard, 127, 685, 727, 748
 Covrig, Ana Maria, 308
 Cozma, George Florin, 111, 112,
 463, 1032, 1311
 Cozmei, Mihai, 987, 1105
 Craia, Sultana, 798, 918
 Crăciun, Gheorghe, 304, 372
 Crăciun, Paula, 688
 Crăciun, Victor, 14, 151, 707, 822,
 1308
 Crăsnaru, Daniela, 318, 549, 645,
 656, 799, 888, 942, 987, 1146
 Crânguleanu, Ion, 36, 71, 123, 195,
 258, 440, 657, 706, 878, 885,
 945, 952, 997, 1074, 1199, 1290,
 1315, 1339
 Creangă, Ioana, 31, 618
 Creangă, Ion, 18, 40, 92, 104, 138,
 143, 150, 158, 168, 263, 432,
 455, 459, 493, 534, 558, 569,
 583, 589, 616, 644, 657, 685,
 696, 708, 782, 839, 840, 872,
 1001, 1046, 1066, 1067, 1068,

- 1108, 1142, 1149, 1180, 1234,
1313, 1314
- Creangă, Mihai, 99, 221
- Crețu, Nicolae, 156, 433, 474, 509
- Crețulescu, Ioana, 162, 237, 308,
537, 594, 693, 727, 810, 887,
1064, 1185, 1239, 1290
- Cristea, Corina, 41, 249, 731, 752,
1287
- Cristea, Dan, 15, 23, 24, 31, 61, 284,
297, 305, 333, 417, 478, 482,
506, 527, 550, 607, 629, 635,
645, 705, 716, 954, 956, 1072,
1081, 1149, 1158, 1176, 1196,
1205, 1243, 1301, 1320
- Cristea, Valeriu, 8, 39, 80, 122, 132,
138, 142, 147, 159, 170, 173,
179, 183, 257, 269, 285, 290,
297, 325, 326, 370, 383, 391,
409, 477, 518, 557, 589, 630,
706, 742, 786, 819, 855, 864,
898, 941, 957, 963, 968, 971,
1000, 1006, 1062, 1072, 1081,
1098, 1151, 1167, 1203, 1247,
1248, 1258, 1259, 1266, 1288,
1299, 1319
- Cristescu, Maria Luiza, 16, 31, 72,
94, 143, 158, 205, 207, 250, 306,
557, 593, 603, 606, 616, 635,
695, 704, 730, 750, 751, 1089,
1146, 1147, 1203, 1250
- Cristian, Mircea, 923, 1032
- Cristoiu, Ion, 29, 134, 176, 198, 207,
273, 514, 632, 652, 773, 995,
1039, 1056, 1115
- Crișan, Constantin, 11, 52, 100, 138,
190, 197, 580, 619, 636, 656,
707, 823, 898, 995, 1059, 1124,
1226, 1323, 1339
- Crișan, Lia, 569, 1028, 1234
- Crișan, Teodor, 497, 594, 909, 922,
964
- Croce, Benedetto, 177, 311, 552,
1168
- Crohmalniceanu, Ovid S., 95, 96,
102, 130, 179, 206, 223, 236,
296, 323, 372, 416, 463, 494,
536, 555, 561, 592, 799, 825,
1002, 1042, 1083, 1099, 1109,
1169, 1223, 1251, 1257, 1267,
1276, 1278, 1297, 1310
- Croitoru, Andrei, 177, 232, 319, 516,
549, 653, 960, 998, 1058, 1096,
1247, 1307
- Cronț, Gheorghe, 705, 791, 1326
- Cruceanu, Mihai, 15, 181, 491, 885,
1339
- Cubleșan, Constantin, 56, 308, 337,
374, 394, 464, 616, 622, 638,
729, 820, 838, 1151, 1289, 1291
- Cucu, Stelian, 205, 258, 1290, 1328
- Cugno, Marco, 102, 142, 432, 637,
662
- Cuibuș, G., 26, 132, 361, 367, 419,
429, 483, 530, 545, 611, 781,
853, 867, 949
- Culcer, Dan, 60, 110, 221, 353, 375,
461, 572, 688, 788, 804, 922,
1031, 1106, 1143, 1224, 1237,
1328, 1338
- Curticăpeanu, Doina, 370, 470, 629,
981, 1079, 1151, 1329
- Curticeanu, Mircea, 208, 679, 1266
- Cusin, Adi, 119, 255, 1045
- Cuțitaru, Virgil, 128, 202, 310, 383
- Cuza, Constantin, 91, 673, 907, 1016

D

- Daicoviciu, Constantin, 87, 287,
291, 546, 547, 549, 582, 681,
695, 701, 803, 815, 920
- Damaschin, Dan, 97, 207, 408, 450,
888, 1322

Damian, George, 245, 293, 308, 340,
 391, 411, 839, 945, 1133, 1156
 Damian, Mircea, 79, 128, 196
 Damian, Nicolae, 285, 390, 406,
 434, 513, 522, 557, 603, 649,
 670, 716, 843, 851, 936, 1031,
 1110, 1147, 1317, 1319
 Damian, S., 86, 126, 137, 181, 187,
 190, 207, 241, 310, 324, 334,
 344, 358, 375, 385, 485, 784,
 888, 1134, 1169, 1299, 1320,
 1322, 1324
 Dan, Ilie, 117, 501
 Dan, Sergiu Pavel, 22, 48, 122, 199,
 258, 260, 282, 335, 392, 427,
 522, 691, 769, 789, 897, 913,
 981, 1012, 1077, 1134, 1156
 Dan, Vasile, 180, 683
 Dan, Virgil, 60, 129, 311, 432, 540,
 643, 1068, 1256
 Danciu, Dimitrie, 497, 621, 787,
 1003, 1289
 Dancu, Cristofor, 459, 1030
 Daniel, Paul, 726, 1063, 1169, 1184
 Dario, Ruben, 1035, 1076, 1179
 Dascăl, Mihai, 236, 1157, 1272
 Davidoglu, Mihail, 16, 33, 428, 739,
 1001
 Davila, A., 349, 569, 685, 1214,
 1234
 Dănilă, Natalia, 709, 727
 Dănculescu, Virgil, 99, 165
 Deal, Alexandru, 517, 740, 982,
 1258
 Deguy, Michel, 729, 1096
 Deican, Radu, 721, 958
 Delavrancea, Barbu, St., 223, 409,
 464, 501, 767
 Delavrancea, Cella, 47, 146, 165,
 179, 258, 285, 396, 410, 811,
 972, 1308
 Deleanu, Andrei Ion, 132, 173, 991
 Delureanu, Ștefan, 213, 567
 Demeter, Ian, 854, 862
 Demetrescu, Traian, 456, 683, 770
 Demetrius, Lucia, 24, 113, 180, 258,
 286, 729, 739, 995, 1063
 Densusianu, Ovid, 236, 512, 836,
 1222, 1305, 1307, 1313, 1337,
 1340, 1339
 Deșliu, Dan, 15, 69, 130, 306, 324,
 372, 400, 425, 588, 745, 816,
 890, 1258, 1290, 1311
 Deșliu, Valentin, 319, 673, 946, 967,
 1096
 Devi, Maitreyi, 799
 Di Mario, Angelo, 854, 863
 Diaconescu, Crenguța, 335, 888,
 967, 1133
 Diaconescu, Ioana, 15, 305, 1156
 Diaconescu, Mihail, 492, 672, 772,
 818, 888, 907, 948, 1016, 1121,
 1122, 1144, 1218, 1255
 Diaconescu, Traian, 9, 476
 Diaconescu, Vasile, 64, 67, 786,
 1124
 Diaconu, Nicolae, 1328, 1331
 Diana, Dona, 732, 802, 1009
 Dianu, Ion, 1058, 1200
 Dianu, Romulus, 125, 128, 165, 246,
 276, 399, 553, 725, 1081
 Dima, Al., 18, 32, 34, 58, 71, 86, 90,
 105, 108, 122, 190, 283, 289,
 310, 311, 327, 335, 371, 406,
 410, 447, 495, 501, 614, 636,
 641, 654, 662, 837, 840, 869,
 901, 923, 967, 974, 982, 1050,
 1063, 1067, 1077, 1086, 1105,
 1106, 1150, 1155, 1179, 1180,
 1192, 1236, 1252, 1255, 1335
 Dima, Corneliu, 1076, 1326
 Dimisianu, Gabriel, 23, 38, 40, 143,
 146, 181, 196, 247, 378, 398,
 479, 489, 503, 519, 531, 555,

- 584, 597, 656, 726, 751, 766,
780, 834, 884, 924, 949, 971,
980, 1005, 1043, 1082, 1144,
1149, 1183, 1217, 1248, 1267,
1310, 1319, 1320
- Dimitrescu, Florica, 271, 637
- Dimitriu, Daniel, 45, 85, 156, 199,
280, 328, 402, 510, 548, 625,
665, 736, 783, 788, 850, 901,
969, 1013, 1074, 1187, 1224,
1316
- Dimiu, Mihai, 301, 952
- Dimoftache, Fl., 789, 1229
- Dimov, Leonid, 31, 41, 136, 168,
242, 290, 291, 344, 369, 407,
421, 424, 446, 459, 467, 527,
572, 633, 695, 764, 832, 839,
885, 913, 914, 970, 998, 1010,
1015, 1053, 1059, 1155, 1158,
1178, 1208, 1226, 1241, 1267,
1275, 1312, 1317
- Dincă, Dumitru Ion, 223, 258
- Dinescu, Mircea, 68, 182, 306, 324,
392, 428, 462, 556, 645, 655,
662, 760, 814, 885, 890, 899,
905, 950, 987, 1036, 1045, 1064,
1089, 1150, 1164, 1172, 1187,
1203, 1241, 1290
- Dinu, Gheorghe, 100, 174, 236, 521,
533, 581, 681, 794, 1083, 1184
- Dinulescu, Ioana, 799, 1027, 1137,
1233
- Dobrescu, Al., 46, 60, 86, 156, 200,
328, 402, 548, 626, 666, 736,
783, 851, 885, 901, 969, 1013,
1074, 1224, 1260, 1275, 1294,
1302, 1316
- Dobrogeanu, Constantin, 22, 143,
331, 417, 869, 940, 953
- Dohotaru, Adrian, 87, 334, 445, 633,
1116, 1226
- Doinaş, Ştefan Augustin, 21, 23, 68,
81, 92, 96, 102, 112, 126, 134,
139, 162, 166, 168, 180, 181,
186, 196, 196, 213, 233, 244,
257, 257, 258, 263, 297, 303,
360, 394, 412, 428, 430, 436,
446, 451, 453, 517, 521, 556,
561, 570, 571, 584, 625, 679,
680, 704, 712, 715, 716, 737,
740, 753, 794, 799, 817, 833,
855, 864, 884, 898, 914, 948,
950, 962, 976, 979, 989, 1000,
1007, 1012, 1031, 1042, 1045,
1048, 1091, 1097, 1169, 1172,
1186, 1201, 1209, 1233, 1239,
1251, 1282, 1290, 1310, 1323,
1331, 1342
- Domenico, Viorel, 111, 924
- Domokos, Szilágyi, 590, 591, 602,
1154
- Dopcea, Marian, 255, 372, 407, 1080
- Dorcescu, Eugen, 67, 119, 127, 136,
193, 816, 960, 1096, 1146, 1308
- Doreanu, Viorel, 1107, 1195
- Dorgoşan, Traian, 816, 1164
- Dracsin, Constantin, 263, 450, 1087
- Dragomir, Ion, 258, 372, 388, 422,
862, 1306
- Dragomir, Miha, 484, 785, 887, 924,
1291
- Dragomirescu, Mihail, 496, 538,
828, 903, 942, 1060, 1212
- Dragoş, A., 1068, 1106, 1222
- Dragoş, Gheorghe, 260, 413
- Dragoş, Nicolae, 26, 196, 253, 409,
503, 516, 547, 702, 744, 885,
954, 988, 1027, 1039, 1042,
1058, 1071, 1087, 1099, 1108,
1158, 1163, 1173, 1224, 1235,
1260, 1283, 1307, 1310, 1323,
1341

- Dragu, Petre, 348, 656, 710, 898,
 1027
 Drăgan, Gheorghe, 187, 202, 271
 Drăgan, Iosif Constantin, 852, 1233,
 1250
 Drăgan, Mihai, 142, 167, 336, 341,
 389, 414, 523, 589, 601, 602,
 617, 633, 676, 836, 1019, 1045,
 1087, 1105, 1132, 1156, 1174,
 1192, 1207, 1221, 1255, 1272,
 1294
 Drăgănoiu, Ion, 133, 378, 428, 635,
 728, 846, 866, 1045, 1046, 1058,
 1110, 1215, 1263
 Drăgușanu, Ion Codru, 567, 1340
 Drămbă, Nicolae, 151, 160
 Drumaru, Paul, 58, 182, 590, 602,
 683, 970, 1000, 1154
 Drumur, George, 15, 122, 857, 865,
 981, 1245
 Druță, Ion, 1063, 1083, 1253
 Ducea, Valeria, 105, 216, 349, 458,
 569, 685, 802, 1140, 1333
 Duda, Virgil, 23, 24, 26, 41, 87, 194,
 284, 382, 407, 482, 603, 670,
 926, 962, 970, 1082, 1088, 1110,
 1111, 1145, 1176, 1205, 1226,
 1230, 1248, 1316, 1317
 Dugneanu, Paul, 200, 231, 334, 785,
 812, 936, 1269
 Duică, Traian, 713, 1008
 Duicu, Serafim, 110, 221, 354, 411,
 463, 572, 805, 838, 922, 1205,
 1237, 1269, 1338
 Dulea, Mihai, 96, 1213
 Dumbravă, Nicolae, 111, 358, 463,
 689, 704, 805, 1032, 1143, 1237,
 1339
 Dumbrăveanu, Anghel, 20, 33, 51,
 62, 105, 140, 162, 180, 303, 409,
 446, 521, 589, 743, 764, 849,
 1016, 1040, 1044, 1056, 1096,
 1098, 1163, 1169, 1200, 1210,
 1214, 1215, 1251, 1282, 1310,
 1314, 1342
 Dumitrescu Bușulenga, Zoe, 285,
 304, 432, 707, 884, 1015, 1036,
 1246
 Dumitrescu, Aurel, 185, 498, 542,
 757, 958, 1103
 Dumitrescu, Dinu, 285, 428
 Dumitrescu, Geo, 14, 30, 33, 68,
 324, 412, 446, 526, 551, 589,
 610, 737, 803, 886, 967, 1012,
 1045, 1130, 1163, 1169, 1251,
 1257, 1328
 Dumitrescu, Gheorghe, 364, 1180
 Dumitrescu, Ion, 129, 861, 1315
 Dumitrescu, Ștefan, 88, 200, 255,
 988, 993, 1002
 Dumitrescu, Valeria, 1035, 1137
 Dumitrescu, Virgil, 785, 1027
 Dumitriu, Dana, 11, 33, 85, 121,
 142, 199, 200, 235, 286, 305,
 323, 335, 344, 377, 427, 452,
 557, 607, 636, 655, 670, 671,
 719, 725, 729, 765, 785, 834,
 884, 907, 948, 980, 1042, 1082,
 1148, 1178, 1183, 1202, 1205,
 1266, 1301, 1309
 Dumitru, Dumitru, 958, 1066
 Dumitru, Nicu, 47, 299, 476
 Dumitru, Radu, 258, 794, 1083,
 1321
 Durac, Ion Alexandru, 38, 715
 Duțescu, Dan, 981, 1189, 1268, 1311
 Duțescu, Mihai, 456, 1137, 1331
 Duțu, Alexandru, 125, 287, 381,
 583, 629, 700, 827, 837, 1032,
 1068, 1089, 1111, 1138, 1155,
 1170, 1186, 1269, 1312, 1332

E

- Eco, Umberto, 432
 Eftimiu, Victor, 47, 104, 105, 140,
 187, 285, 330, 581, 637, 987,

- 990, 1086, 1222, 1326, 1331,
 1337
 Eliade, Mircea, 346, 417, 789, 796,
 799, 1295, 1330
 Eliot, S., 38, 187, 850, 1193
 Eluard, Paul, 389, 717, 866
 Elvin, B., 78, 265, 655, 852, 857,
 866, 920, 1007
 Emandi, Alexandru, 39, 122
 Emanuel, Paul, 325, 621, 1080,
 1151, 1278
 Emilian, M., 59, 290, 396, 582
 Eminescu, Gheorghe, 371, 388, 814
 Eminescu, Mihai, 61, 78, 105, 130,
 140, 158, 180, 192, 208, 216,
 258, 263, 300, 306, 348, 364,
 371, 375, 392, 406, 411, 416,
 492, 555, 569, 571, 572, 581,
 583, 584, 623, 643, 656, 676,
 679, 697, 789, 802, 814, 836,
 837, 907, 920, 936, 964, 985,
 1038, 1152, 1208, 1214, 1222,
 1228, 1256, 1268, 1325
 Emmanuel, Pierre, 555, 594, 619
 Encea, Nicolae, 857, 865
 Ene, Virgiliu, 601, 963, 1208, 1212
 Enescu, Radu, 96, 208, 346, 453,
 680, 838, 950, 990, 1003, 1098,
 1186, 1273, 1277, 1289
 Escarpit, Robert, 474, 1003
 Everac, Paul, 19, 23, 49, 50, 80, 105,
 205, 208, 263, 323, 372, 432,
 492, 555, 600, 710, 727, 739,
 830, 874, 954, 959, 1024, 1028,
 1083, 1140, 1156, 1191, 1234,
 1251
 Evtuşenko, Evgheni, 1064, 1147
- F**
- Façon, Nina, 71, 447, 494, 837, 840,
 974, 1170
 Faifer, Florin, 58, 142, 289, 329,
 580, 599, 1049, 1067, 1174
 Faităr, Ion, 318, 760, 993
 Fanache, Maria, 105, 351, 570, 686,
 920, 1030, 1112, 1150
 Fanache, V., 208, 470
 Fassel, Horst, 311, 1068
 Fati, Vasile Petre, 271, 498, 1057
 Fauchereau, Serge, 48, 242, 858
 Faulkner, William, 19, 61, 200, 905,
 1067, 1217
 Faur, Sanda, 8, 23, 80, 312, 603
 Faur, Viorel, 219, 793
 Faye, Jean Pierre, 923, 1135
 Fazekas, Ludovic, 63, 384
 Fărcăşan, Sergiu, 123, 236, 258, 372,
 511
 Felea, Ion, 98, 348, 507, 917, 1233,
 1331
 Felea, Victor, 16, 56, 75, 124, 130,
 136, 162, 258, 286, 393, 446,
 498, 521, 536, 537, 589, 596,
 621, 639, 659, 689, 710, 746,
 750, 818, 849, 866, 901, 950,
 965, 984, 1003, 1016, 1046,
 1049, 1064, 1084, 1103, 1131,
 1151, 1172, 1205, 1218, 1237,
 1253, 1314
 Ferenc, Papp, 617, 689, 726
 Ferenc, Szemlér, 15, 139, 161, 259,
 393, 885
 Fiedler, Leslie, 324, 600
 Filimon, Mariana, 92, 498, 792,
 1020, 1103
 Filip, George, 632, 1146
 Filip, Mircea, 1207, 1213, 1234
 Filip, Stelian, 30, 319, 722, 960, 998,
 1096, 1247
 Filip, Traian, 12, 221, 347, 388, 405,
 445, 595, 744, 931, 1067
 Filotti, Maria, 9, 349, 685, 1140,
 1156

- Firan, Florea, 374, 798, 917, 1027
 Firea, Fred, 177, 1339
 Firoiu, V., 89, 223, 493, 1253, 1267
 Fischof, Andrei, 355, 689
 Flaubert, Gustave, 1174
 Flămând, Dinu, 18, 126, 127, 167,
 181, 200, 207, 241, 258, 325,
 335, 343, 446, 451, 505, 527,
 557, 587, 641, 672, 678, 749,
 752, 785, 841, 874, 891, 907,
 942, 955, 960, 988, 1070, 1088,
 1143, 1151, 1158, 1195, 1242,
 1299, 1322, 1329
 Flora, Ioan, 241, 372, 424, 689, 1110
 Florea, Constantin, 15, 96, 885, 899,
 1058
 Florea, Rodica, 32, 447, 641
 Florea, Vladimir, 754, 1091, 1106
 Florescu, Eugen, 99, 102
 Florescu, Nicolae, 314, 395, 418,
 447, 1334
 Florescu, Vasile, 82, 629, 717, 938,
 955, 1031, 1040, 1062
 Foartă, Șerban, 257, 297, 424, 521,
 588, 1090, 1096, 1134, 1163,
 1181, 1214, 1248
 Földes, Maria, 684, 919
 Fox, Brunea, 60, 99, 508, 1025, 1184
 France, Anatole, 441
 Frasher, Thoma, 656, 727
 Friduș, I., 157, 167, 413, 523, 539,
 581, 727, 1050, 1067, 1087
 Friel, Brian, 349, 1028, 1094, 1140
 Fruntelată, Nicolae Dan, 29, 87, 318,
 895, 1039, 1246
 Frunză, Eugen, 15, 29, 181, 309,
 424, 627, 643, 662, 713, 885,
 1063, 1143, 1147
 Frunză, Victor, 134, 272
 Frunzetti, Ion, 279, 622
 Frye, Northrop, 208, 396, 1194
 Fulga, Laurențiu, 15, 33, 47, 54, 56,
 79, 96, 111, 161, 181, 201, 258,
 317, 337, 392, 428, 464, 520,
 536, 555, 566, 590, 657, 707,
 727, 744, 926, 1004, 1016, 1044,
 1063, 1083, 1112, 1124, 1147,
 1169, 1182, 1190, 1204, 1215,
 1251, 1268, 1289, 1310
 Fundoianu, B., 681, 683, 1113, 1169,
 1184
- G**
- Gábor, Garai, 78, 139
 Gafița, Gabriel, 187, 360
 Gafița, Mihai, 25, 28, 102, 192, 236,
 417, 427, 484, 485, 496, 498,
 516, 636, 707, 741, 756, 760,
 806, 954, 992, 1017, 1020, 1086,
 1178, 1269
 Gafița, Viniciu, 71, 258, 307, 707,
 1001, 1180
 Gafton, Marcel, 124, 150, 160
 Galaction, Gala, 39, 149, 168, 241,
 266, 292, 362, 376, 469, 515,
 630, 696, 765, 779, 789, 818,
 858, 886, 945, 953, 966, 1023,
 1078, 1202, 1337
 Galdi, Ladislau, 396, 571, 827, 861
 Galiș, Veronica, 301, 1231, 1285
 Gandon, Yves, 34, 617, 905
 Gane, Horia, 92, 205, 792, 1023,
 1133, 1328
 Gane, Tamara, 520, 1043
 Garcia Marquez, Gabriel, 699
 Gascar, Pierre, 407, 1146
 Gasset, Ortega y, 1135
 Gatto, Alfonso, 311, 424
 Gavril, Matei, 41, 522, 537, 766,
 1040
 Gavril, Mihai, 15, 139, 161, 181,
 259, 410, 448, 616, 632, 920,
 1045, 1252, 1290

- Gavrilovici, Ernest, 636, 1021, 1045, 1191, 1272, 1328
- Gârleanu, Emil, 890
- Genaru, Ovidiu, 24, 35, 47, 50, 85, 92, 110, 142, 144, 172, 186, 201, 212, 282, 312, 329, 353, 446, 450, 498, 515, 617, 623, 651, 695, 772, 792, 839, 866, 912, 960, 1023, 1035, 1045, 1047, 1068, 1106, 1128, 1148, 1160, 1163, 1172, 1192, 1198, 1221, 1303, 1317, 1327
- Genette, Gérard, 353, 1208, 1328
- Genoiu, George, 78, 92, 677, 712, 727, 732, 748, 802, 820, 823, 919, 1020, 1087, 1094
- George, Al., 25, 40, 81, 115, 128, 173, 174, 230, 267, 268, 276, 380, 412, 413, 451, 462, 482, 528, 572, 576, 586, 587, 616, 645, 665, 671, 733, 736, 769, 782, 811, 834, 850, 852, 893, 924, 989, 1010, 1011, 1027, 1043, 1098, 1144, 1194, 1210, 1268, 1299, 1302, 1318, 1323, 1323
- George, Tudor, 15, 53, 101, 126, 199, 306, 388, 533, 538, 558, 633, 758, 783, 1057, 1089, 1150, 1183, 1215, 1290, 1295
- Georgescu, Gabriel, 63, 187, 422, 542, 656
- Georgescu, Gh., 760, 976
- Georgescu, Mihai, 450, 739, 743
- Georgescu, Miron, 73, 361, 805
- Georgescu, Octavian, 272, 720, 1261
- Georgescu, Paul Alexandru, 237, 286, 393, 567, 874, 904, 1234
- Georgescu, Paul, 13, 30, 36, 113, 144, 193, 313, 331, 380, 463, 482, 517, 538, 552, 607, 753, 774, 838, 843, 875, 891, 940, 953, 970, 989, 1010, 1054, 1071, 1082, 1090, 1098, 1160, 1168, 1191, 1199, 1209, 1242, 1246, 1275, 1276, 1297, 1317, 1340
- Georgescu, Silviu, 319, 960, 1096
- Georgiu, Grigore, 258, 1225
- Gerbasi, Vicente, 879, 1003
- Gere, Mihai, 96, 99, 118, 1213
- German Belli, Carlos, 960, 1143
- Géza, Domokos, 974, 1045, 1063, 1154, 1169, 1232, 1245, 1251, 1310
- Géza, Paskandi, 110, 139, 161, 726
- Géza, Páskándi, 259, 569
- Géza, Saszet, 590, 602, 622
- Géza, Tömöri, 63, 1051
- Gheliuc, Jean, 540, 805, 923
- Ghelmez, Petre, 13, 22, 139, 177, 208, 287, 365, 703, 740, 858, 879, 954, 961, 1035, 1078, 1212, 1291
- Gheorghe, Ion, 37, 61, 70, 82, 94, 124, 128, 142, 176, 200, 291, 297, 303, 325, 368, 382, 420, 446, 451, 463, 468, 575, 586, 625, 653, 664, 671, 703, 957, 975, 988, 991, 993, 1002, 1033, 1051, 1104, 1106, 1108, 1129, 1137, 1184, 1213, 1232, 1282, 1314, 1323
- Gheorghe, Tudor, 178, 372, 392, 446, 565, 595, 885, 899, 988, 1002, 1083, 1294
- Gheorghită, G., 101, 212, 456, 566, 682, 798, 917, 1027, 1136, 1233, 1331
- Gheorghiu, Al., 258, 1072, 1290
- Gheorghiu, Gheorghe, 340, 636, 672, 876
- Gheorghiu, Mihnea, 21, 51, 59, 79, 99, 102, 103, 112, 118, 128, 132,

139, 149, 162, 312, 318, 330,
 406, 414, 459, 480, 484, 512,
 526, 540, 547, 554, 566, 580,
 602, 654, 684, 846, 919, 981,
 984, 987, 1023, 1072, 1077,
 1104, 1189, 1231, 1295, 1312
 Gheorghiu, Sterian, 170, 600
 Gheorghiu, Șerban, 542, 610
 Gheorghiu, Tașcu, 233, 298, 764,
 857, 865, 960, 1273
 Gheorghiu, Val, 19, 857, 865, 1049,
 1313
 Gheorghiu, Virgil, 409, 907, 1024,
 1149, 1159, 1317
 Gheran, Nicolae [Niculae], 348, 470,
 566, 1035
 Gherea, Dobrogeanu, 953
 Gherghinescu, Domnița, 948, 1017
 Ghermanschi, Anatol, 116, 661, 873,
 987, 1174, 1255, 1272
 Gheție, Coriolan, 106, 454
 Gheucă, Florin, 1313, 1328
 Ghibu, Onisifor, 583, 592, 681, 686,
 689, 805, 922, 1025, 1030, 1150,
 1186
 Ghica, Ion, 419, 470, 496, 542, 567,
 700
 Ghidirmic, Ovidiu, 137, 369, 797,
 1070, 1089, 1137,
 Ghidrigan, George [Gheorghe], 348,
 536, 750
 Ghilia, Alecu Ivan, 258, 289, 536,
 594, 616, 661, 689, 1067, 1083,
 1267, 1311
 Ghișe, Dumitru, 40, 96, 176, 358,
 378, 659, 1045, 1104, 1157,
 1169, 1289, 1311, 1330
 Ghițescu, Ludmila, 319, 907, 1016
 Ghițulescu, Mircea, 748, 1134
 Ghițulescu, Zeno, 536, 805, 1031
 Gibescu, George, 116, 133, 172,
 174, 197, 272, 310, 383, 412,
 419, 424, 682, 917, 1008, 1068,
 1111, 1178, 1303
 Gide, André, 114, 309, 466, 492, 918
 Giosu, Ștefan, 703, 754, 756, 1000,
 1067, 1127
 Girard, René, 237, 432
 Giugariu, Ana, 857, 866, 950
 Giugariu, Mihai, 40, 194, 382, 486,
 603, 613, 720, 735, 742, 769,
 843, 875, 907, 928, 1006, 1089,
 1247, 1307, 1317
 Giurescu, C., 10, 38, 264, 330, 492,
 502, 511, 755, 767, 805, 815,
 953, 995, 1174, 1244
 Giurgiuca, Emil, 53, 61, 231, 247,
 446, 575, 621
 Goci, Aureliu [Aurel], 33, 36, 53, 58,
 60, 70, 101, 111, 122, 138, 159,
 236, 252, 285, 305, 323, 348,
 371, 391, 427, 456, 467, 491,
 519, 535, 553, 566, 593, 615,
 623, 655, 682, 725, 797, 819,
 841, 869, 894, 905, 907, 918,
 948, 980, 1051, 1082, 1137,
 1149, 1216, 1240, 1287, 1331
 Goethe, J.W., 9, 119
 Goga, Octavian, 11, 54, 96, 212,
 213, 219, 350, 354, 522, 572,
 583, 682, 738, 861, 969, 1016,
 1151, 1326
 Goldmann, Lucien, 329, 524, 970
 Golescu, Dinicu, 22, 671, 1141
 Golescu, Nicolae, 398, 1064
 Göllner, Carol, 105, 570
 Gora, Petru Eugen, 84, 275
 Gorbunov, P., 63
 Gorcea, Mihai, 89, 201, 335, 786,
 1016, 1124, 1226
 Gorki, Maxim, 1015, 1140, 1171,
 1174, 1234
 Gorun, Irina, 304, 906
 Gorunescu, Valeriu, 258, 912

- Got, Petre, 51, 467, 554, 633, 693,
 812, 936, 1045, 1240, 1341
 Graur, Alexandru, 22, 281 644, 656,
 743, 792, 1153
 Grănescu, Haralambie, 233, 727,
 982, 1080, 1168
 Grăsoiu, Liviu, 31, 325, 636, 763,
 1264, 1282, 1325
 Grecea, Ion, 71, 111, 112, 464, 872,
 898, 923, 1083, 1143, 1237
 Grecu, Viorel, 998, 1205, 1246
 Greene, Graham, 174, 242
 Gregorian, Edmée, 239, 814
 Grigoraș, N., 823, 1050, 1105
 Grigorescu, Agatha, 60, 405, 510,
 1004, 1019, 1023, 1044, 1047,
 1190
 Grigorescu, Dan, 79, 183, 308, 492,
 638, 836, 857, 865, 968, 974,
 1151, 1186, 1269
 Grigorescu, Ioan, 8, 21, 80, 133,
 152, 166, 171, 258, 313, 468,
 520, 594, 618, 657, 662, 841,
 915, 917, 1010, 1023, 1056,
 1079, 1307, 1314, 1322
 Grigorescu, Irina, 102, 1186
 Grigorescu, Mircea, 236, 256, 410,
 533, 552, 636, 653, 795, 801, 837
 Grigoriu, Paul, 32, 492, 963
 Grigurcu, Gheorghe, 97, 208, 212,
 237, 242, 329, 345, 368, 452,
 463, 510, 544, 681, 704, 743,
 750, 793, 851, 852, 914, 917,
 950, 976, 977, 984, 990, 1065,
 1089, 1098, 1102, 1115, 1134,
 1178, 1232, 1251, 1266, 1295
 Grigurcu, Grigore, 650
 Gronov, Elena, 1008, 1273
 Gröschke, Gerhardt, 1059
 Grosu, Jean, 71, 111, 767, 1063,
 1217
 Gruia, Bazil, 136, 157, 208, 515,
 814, 858, 866, 1243
 Grumeza, Octav, 63, 1157
 Grunea, Vasile, 75, 394, 965
 Guga, Romulus, 48, 50, 151, 184,
 207, 222, 230, 238, 255, 345,
 354, 382, 472, 536, 543, 594,
 617, 651, 653, 665, 712, 721,
 724, 746, 802, 924, 1065, 1159,
 1184, 1192, 1202, 1205, 1224,
 1242, 1246, 1310, 1338
 Guillen, Nicolas, 879, 1003, 1308
 Guillermou, Alain, 432, 985, 1157
 Gurghianu, Aurel, 11, 48, 446, 570,
 616, 622, 665, 695, 858, 912,
 941, 975, 981, 1059, 1083, 1289
 Guțan, Ilie, 71, 105, 219, 351, 570,
 804, 1030
 Guțu, Gheorghe, 374, 1065, 1162
 György, Beke, 159, 375, 399, 701,
 766
 Gyözö, Hajdu, 55, 164, 714, 726,
 974, 1063, 1188
 Gyözö, Racz, 187, 616, 622
 Gyr, Radu, 10, 125, 287, 363, 470,
 626, 737, 852, 944, 972, 1036
 Gyula, Csehi, 187, 827
 Gyula, Dávid, 32, 1244
 Gyula, Szabo, 616, 1290
- H**
- Hadan, Maria, 758, 861
 Hagi, Grigore, 54, 112, 126, 129,
 162, 320, 424, 463, 469, 553,
 654, 716, 739, 744, 793, 839,
 854, 863, 877, 880, 914, 965,
 997, 1099, 1181, 1317
 Hamzea, Adrian, 459, 570
 Hašek, Jaroslav, 71, 111, 172
 Haș, Petru M., 223, 516, 633, 895,
 1247
 Hasdeu, B. P., 589, 1334

Hasdeu, Iulia, 683, 840
 Hauser, Arnold, 416, 474, 485, 589,
 704, 854, 863, 964, 1180, 1204
 Hauser, Hedi, 22, 404
 Hazard, Paul, 405, 1328
 Hăulică, Dan, 102, 279, 520, 1169,
 1180, 1186, 1198, 1204, 1246,
 1263, 1306, 1322
 Hârlav, Constantin, 145, 198, 206,
 207, 343, 411, 450, 912, 1003,
 1043, 1134, 1322, 1328
 Hârnea, Simion, 177, 653
 Heine, Heinrich, 658, 886
 Heinz, Franz, 590, 602, 1203
 Heitmann, Klaus, 287, 624
 Heliade, Ion, 44, 95, 398, 417, 484,
 567, 767, 942, 1295
 Hemingway, Ernest, 232, 772
 Hernando Divar, Rosa, 1185, 1204
 Herrero Esteban, Jacinto, 501
 Herseni, Traian, 835, 999, 1006,
 1015, 1025
 Hinoveanu, Ilarie, 101, 287
 Hobana, Ion, 15, 123, 139, 258, 314,
 324, 372, 392, 428, 520, 536,
 555, 594, 707, 840, 899, 900,
 964, 982, 1003, 1045, 1063,
 1083, 1138, 1169, 1195, 1204,
 1237, 1251, 1290, 1291, 1310
 Hoffmann, E.T.A., 208, 452, 642
 Hogaș, Calistrat, 22, 221, 790, 823,
 908
 Hogeia, Ileana, 522, 533
 Holban, Anton, 28, 122, 188, 193,
 200, 262, 267, 342, 381, 420,
 471, 516, 577, 590, 601, 674,
 695, 746, 756, 860, 938, 1016,
 1130, 1134, 1186, 1301
 Holban, Maria, 1065, 1162
 Horea, Ion, 24, 72, 139, 232, 285,
 377, 425, 446, 533, 616, 695,
 885, 949, 1016, 1044, 1070,
 1083, 1099, 1147, 1184, 1191,
 1193, 1215, 1252
 Horj, Viorel, 345, 914
 Horodincă, Georgeta, 61, 62, 102,
 146, 196, 252, 268, 298, 331,
 419, 428, 587, 1083, 1090
 Hossein, Robert, 432, 459
 Hossu-Longin, Valentin, 8, 23, 87,
 134, 580, 681, 915
 Hotniceanu, Ovidiu, 290, 476
 Hristić, Jovan, 506, 594
 Hristova Iocic, Svetlana, 1289
 Hugo, Victor, 432, 799, 1131
 Huidobro, Vicente, 879, 965, 1003
 Huizinga, Johan, 452, 588, 913,
 1116
 Hurezan, Gabriela, 453, 1310
 Hurezeanu, Damian, 133, 434, 869,
 898, 940, 953
 Hurjui, Ion, 641, 657
 Husar, Al., 90, 140, 142, 555, 642,
 987, 1272
 Husein, Gh., 151, 160
 Huzum, Virgil, 641, 643, 706, 819,
 907, 1150, 1326

I

Iacob, Ioan, 998, 1212
 Iacoban, Mircea Radu, 19, 33, 54,
 84, 128, 180, 246, 290, 300, 306,
 350, 523, 555, 589, 624, 637,
 708, 727, 732, 744, 748, 857,
 865, 873, 1007, 1028, 1044,
 1065, 1156, 1169, 1233, 1234,
 1245, 1251, 1268, 1311, 1313,
 1328
 Iancovici, Gheorghe, 255, 1068
 Iancu, Dorin, 838, 915
 Iancu, Marcel, 88, 780, 1155
 Iancu, Traian, 15, 55, 130, 139, 161,
 181, 259, 324, 474, 594, 633,
 707, 726, 744, 805, 816, 885,

899, 1044, 1080, 1084, 1147,
 1169, 1184, 1215, 1252, 1268,
 1282, 1289, 1311, 1342
 Ianculescu, Dinu, 285, 396, 410,
 588, 744, 1150, 1289
 Ianoși, Ion, 96, 121, 144, 165, 193,
 258, 266, 324, 380, 473, 495,
 518, 594, 772, 915, 987, 1011,
 1191, 1239, 1268
 Iarin, George, 144, 918
 Ibrăileanu, Garabet, 43, 257, 263,
 293, 305, 501, 836, 854, 863,
 1243, 1294
 Ibsen, H., 569, 685
 Ichim, Florica, 99, 795
 Igiroșianu, I., 215, 1334
 Igna, Vasile, 24, 34, 97, 394, 430,
 616, 622, 805
 Ignat, Nestor, 98, 118
 Ignea, Dumitru, 889, 1217
 Ilarian, Papiu, 209, 417
 Ilea, Ion Th., 15, 91, 181, 220, 247,
 391, 723, 949, 980, 1163, 1238,
 1290
 Ilea, Ion Th., 31, 723
 Ilica, Carolina, 680, 1064, 1164,
 1310
 Ilie, Constantin, 328, 1007
 Iliescu, Adriana, 18, 46, 53, 116,
 313, 445, 483, 544, 752, 990,
 1055
 Iliescu, Lazăr, 142, 886
 Ilin, Stancu, 377, 455, 460, 503,
 1196
 Ilion, Dărmat, 537
 Ilisei, Grigore, 65, 142, 221, 244,
 272, 674, 727, 748, 913, 981,
 1087, 1132, 1255
 Ilovici, Mihai, 89, 201
 Impey, Michael, 492, 1063
 Imre, Horvath, 96, 452, 914
 Imre, Robotos, 345, 681
 Inalcik, Halil, 1111, 1155
 Indrieș, Alexandra, 51, 694, 895,
 1168, 1184
 Ioan, Angela, 1048, 1290
 Ioana, Nicolae, 13, 152, 159, 236,
 246, 289, 493, 495, 833, 954,
 968, 1012, 1174, 1184, 1216
 Ion, M., 15, 124, 138, 181, 258, 312,
 463, 554, 558, 616, 664, 672,
 712, 770, 854, 862, 885, 987,
 1180, 1207, 1288, 1310, 1342
 Ionas, Grigore, 258, 960, 998, 1200,
 1322
 Ionașcu, Dumitru Dem., 131, 418
 Ionesco, Eugen [Eugène], 513, 683,
 880, 1037
 Ionescu Gulian, C., 1104, 1189,
 1239
 Ionescu, Alexandru, 198, 507, 853
 Ionescu, Andrei, 424, 457, 471, 767,
 851, 998, 1137
 Ionescu, Constantin, 414, 918, 1189
 Ionescu, Cornel Mihai, 1037, 1332
 Ionescu, Eugen, 312, 315, 416, 723,
 740, 746, 749, 873, 961, 1002,
 1143, 1280
 Ionescu, Gelu, 25, 71, 95, 297, 315,
 501, 535, 732, 1109, 1209, 1243,
 1278
 Ionescu, Medeea, 29, 49, 152, 176,
 484, 611, 652
 Ionescu, Tudor, 12, 770
 Iordan, Iorgu, 42, 87, 90, 113, 206,
 330, 379, 731, 950, 1041, 1063,
 1067, 1105, 1106, 1153, 1189
 Iordăchescu, Florin, 364, 1307
 Iorga, Nicolae, 25, 39, 55, 60, 79,
 121, 131, 200, 236, 266, 345,
 370, 376, 378, 417, 446, 456,
 485, 509, 540, 548, 567, 580,
 651, 660, 724, 729, 748, 750,

764, 770, 793, 796, 848, 872,
 914, 969, 977, 1016, 1025, 1026,
 1088, 1095, 1097, 1151, 1176,
 1214, 1228, 1305, 1334
 Iorga, Traian, 525, 968
 Iorgulescu, Mircea, 23, 24, 28, 39,
 60, 61, 81, 89, 112, 123, 131,
 144, 172, 176, 178, 195, 200,
 252, 256, 266, 281, 294, 314,
 332, 335, 381, 399, 418, 425,
 435, 446, 462, 472, 481, 501,
 505, 518, 534, 544, 557, 585,
 609, 626, 629, 637, 645, 657,
 665, 706, 718, 735, 743, 756,
 770, 779, 783, 819, 826, 856,
 864, 924, 940, 963, 970, 989,
 1001, 1010, 1062, 1071, 1089,
 1098, 1109, 1143, 1159, 1167,
 1176, 1195, 1242, 1251, 1262,
 1269, 1288, 1297, 1301, 1310,
 1317, 1319
 Iosif, Mira, 105, 349, 458, 569, 685,
 920, 1029, 1139, 1234
 Iosifescu, Silvian, 134, 143, 219,
 324, 427, 447, 474, 493, 524,
 544, 555, 614, 653, 692, 771,
 981, 1055, 1068, 1072, 1208,
 1209, 1220, 1297
 Iovan, Ion, 223, 550
 Ipătescu, Ana, 410, 532
 Irimescu, Ion, 426, 754, 1189
 Irimescu, N., 38, 59, 78, 128, 142,
 167, 190, 263, 290, 329, 377,
 396, 414, 432, 477, 501, 524,
 539, 581, 624, 662, 712, 732,
 873, 890, 904, 953, 967, 1068,
 1174, 1208, 1222, 1256, 1272
 Irimia, D., 37, 142, 246, 432, 601,
 623, 746, 823, 1087
 Irimia, Negoită, 62, 748
 Irimie, Cornel, 105, 511
 Irimie, Negoită, 33, 171, 410, 423,
 556, 1205, 1272, 1334
 Irineu, Cora, 252
 Isac, Adrian, 29, 85, 145, 157, 252,
 295, 506, 549, 612, 750, 826,
 938, 956, 1158, 1302, 1320, 1329
 Isac, C., 450, 1049, 1132
 Isac, Emil, 75, 118, 129, 141, 143,
 158, 188, 252, 345, 446, 623,
 789, 805, 937, 1331
 Isanos, Magda, 52, 252, 411, 1180,
 1221
 Isbășescu, Mihail, 140, 594, 1064,
 1204
 Istrate, Gavril, 19, 90, 377, 623,
 1067, 1313
 Istrate, Gheorghe, 143, 167, 223,
 304, 343, 355, 392, 463, 555,
 623, 885, 1045, 1146, 1231, 1252
 Istrati, Ion, 58, 61, 413, 635, 642,
 748, 1073, 1222, 1268, 1313
 Istrati, Panait, 8, 148, 221, 329, 552,
 621, 637, 642, 840, 880, 1011,
 1035, 1044, 1218, 1222, 1230,
 1280, 1331
 István, Nagy, 569, 726, 879, 1289
 István, Örkeny, 312, 459
 István, Toth, 353, 375, 617
 Iuga, Ion, 17, 407, 428, 1032, 1286
 Iuga, Nora, 25, 446, 922, 1290
 Iureș, Ștefan, 87, 88, 557, 656, 671,
 685, 708, 995
 Iuteș, Gica, 258, 323, 1320
 Ivan, Al., 616, 695, 816, 1083
 Ivan, Ion [Ioan], 372, 1023, 1080
 Ivanovici, Victor, 35, 213, 308
 Ivasiuc, Alexandru, 13, 40, 59, 68,
 81, 96, 120, 142, 144, 157, 173,
 194, 206, 256, 258, 282, 286,
 295, 320, 369, 377, 389, 410,
 425, 461, 473, 533, 607, 622,

- 653, 654, 694, 704, 723, 741,
764, 793, 807, 833, 860, 881,
946, 960, 979, 1059, 1071, 1080,
1097, 1147, 1218, 1226, 1246,
1265, 1298, 1309, 1317
- Ivaşcu, G./ Ivaşcu, George, 13, 31,
51, 68, 120, 134, 136, 157, 171,
178, 233, 243, 255, 273, 277,
282, 304, 320, 364, 365, 378,
384, 389, 407, 424, 473, 486,
517, 533, 576, 591, 614, 625,
653, 704, 723, 733, 740, 761,
764, 794, 803, 827, 833, 854,
863, 879, 895, 946, 964, 1097,
1138, 1164, 1181, 1201, 1215,
1248, 1264, 1310
- Ivănescu, Cezar, 17, 33, 119, 134,
235, 273, 463, 551, 764, 819,
912, 984, 1083, 1089, 1172,
1178, 1218, 1269, 1290
- Ivănescu, D., 328, 413, 1105
- Ivănescu, Gheorghe, 416, 1189
- Ivănescu, Mircea, 31, 37, 107, 131,
159, 171, 197, 217, 233, 238,
242, 281, 352, 383, 446, 572,
616, 695, 793, 803, 898, 901,
904, 935, 1031, 1178, 1193,
1202, 1267, 1312, 1330, 1332
- Ivănescu, Virgil, 682, 1137
- Ivireanul, Antim, 39, 1099, 1192
- Izverna, Pan, 475, 623, 984, 1080
- J**
- Jakobson, Roman, 222, 870, 1201
- Jalea, Ion, 20, 588
- Jaleş, Petru, 1142, 1261
- James, Henry, 286, 689
- Jamis, Fayad, 764, 879, 1308
- János, Bartalis, 819, 820
- János, Szász, 726, 744, 883, 970,
1000, 1045, 1063, 1169, 1244,
1251, 1311, 1317, 1342
- János, Székely, 233, 726, 739, 744
- Jar, Alexandru, 520, 912
- Jauss, Robert, 938, 977
- Jay, Peter, 474, 596, 982, 1151
- Jebeleanu, Al., 15, 51, 123, 161, 203,
368, 573, 617, 633, 681, 695,
857, 865, 978, 1032, 1096, 1146,
1252, 1293, 1342
- Jebeleanu, Eugen, 180, 230, 303,
334, 343, 1064
- Jeno, Kiss, 681, 1253
- Jianu, Iancu, 1180, 1234
- Jianu, Nicolae, 122, 234, 426, 474,
704, 1184, 1217, 1237, 1251,
1341
- Jonckheere, Karel, 857, 865, 978
- Jozsef, Meliusz, 33, 47, 54, 238,
1072
- Joyce, James, 132, 1332
- Jozsef, Darvas, 1251, 1269
- Jucan, Graţian, 371, 1214
- K**
- Kafka, Franz, 220, 816, 950
- Kalmuski, Doru, 413, 889, 1156
- Karacasian, Madeleine, 512, 1151
- Kartmann, Arnold, 350, 1141, 1270
- Kawabata, Yasunari, 699, 707, 900
- Kehrer, Hans, 302, 617, 739
- Kernbach, Victor, 21, 457, 858,
1001, 1133, 1147, 1306
- Kesrai, Siavus, 31, 550
- Kivu, Dinu, 31, 732, 749, 1133,
1202
- Klein, Gerard, 1290, 1291
- Kogălniceanu, Mihail, 601, 705,
907, 1026
- Kojevnikov, Iuri, 1097, 1099, 1147
- Kristeva, Julia, 1200, 1201, 1330
- Kunert, Günter, 289, 923
- Kunisch, Richard, 456
- Kushner, Eva, 955, 1170

L

- Labiș, Nicolae, 22, 101, 124, 195,
 223, 325, 411, 446, 601, 626,
 703, 712, 743, 852, 988, 1129,
 1164, 1180, 1186, 1269, 1323
 Lajos, Kantor, 75, 140, 375, 393,
 1289
 Lajos, Letáy, 15, 55, 181, 375, 569,
 726, 887, 1059, 1097, 1169, 1289
 Lalescu, Traian, 391, 739
 Lascu, Daniel, 501, 1006, 1272
 Lascu, Nicolae, 991, 1205
 László, B., 590, 602
 Laszlo, Forro, 345, 1169
 Laurențiu, Dan, 195, 297, 333, 446,
 463, 482, 740, 1013, 1045, 1058,
 1110, 1160, 1178, 1303
 Lawrence, D. H, 429, 1083
 Laza, Ion, 350, 686, 920
 Lazăr, Dumitru, 311, 379, 455, 566
 Lazăr, Gheorghe, 38, 122, 125, 429,
 767, 803, 963, 976, 978, 979,
 1030, 1038, 1094, 1112, 1131,
 1147, 1203, 1245, 1252, 1256,
 1334
 Lazăr, Ion, 1043, 1267
 Lăncrănjan, Ion, 122, 124, 138, 264,
 323, 354, 374, 486, 664, 934,
 970, 984, 1064, 1111, 1249, 1271
 Lău, Mihai, 143, 502, 773, 938
 Lăudat, D., 19, 90, 512, 524, 539,
 560, 638, 1105, 1123, 1126
 Lear, Edward, 805, 1269
 Lem, Stanislaw, 572, 689, 805, 923,
 1032
 Lemnaru, Oscar, 788, 923
 Leon, Aurel, 19, 37, 69, 78, 246,
 463, 732, 987, 1086, 1105, 1193,
 1207, 1268
 Leonov, Leonid, 549, 685
 Leonte, Liviu, 18, 128, 142, 245,
 262, 311, 376, 476, 501, 580,
 623, 641, 661, 712, 823, 872,
 903, 1006, 1067, 1105, 1174,
 1207, 1255
 Lepădatu, Valentin, 198, 207
 Lepădatu, Valentin, 207, 344
 Lerian, Mircea, 519, 615
 Lesnea, George, 19, 58, 63, 77, 246,
 306, 410, 431, 484, 555, 745,
 823, 873, 885, 890, 899, 987,
 1044, 1106, 1268
 Leu, Corneliu, 39, 61, 80, 96, 105,
 152, 168, 708, 1139
 Levin, Sergiu, 694, 1234
 Levițchi, Leon, 9, 589, 602, 695,
 852, 1244
 Lichter, Zacharias, 745, 1329
 Liebhard, Franz, 33, 1059
 Lillin, Andreas [Andrei] A., 236,
 521, 694, 1043, 1059, 1252
 Lipatti, Valentin, 10, 34, 175, 950
 Lițescu, Corina, 350, 1141, 1270
 Liu, Nicolae, 707, 853, 1027, 1097,
 1332
 Livadă, Melania, 131, 608, 843
 Livescu, Cristian, 246, 791, 910,
 1021, 1045, 1129, 1228, 1325
 Livescu, Jean, 54, 897
 Locusteanu, Rodica, 102, 568, 586,
 830
 Loga Diaconovici, Constantin, 1040
 Loghin, Georgeta, 245, 661, 1050
 Lohon, Octavian, 918, 1233
 Lombard, Alf, 887, 944, 1188
 Lopez, Guido, 854, 862
 Lotreanu, Ion, 21, 53, 60, 78, 79,
 110, 111, 177, 190, 199, 223,
 237, 255, 264, 290, 356, 358,
 377, 386, 464, 498, 502, 517,
 573, 581, 674, 689, 713, 757,
 832, 878, 905, 923, 968, 1023,
 1032, 1068, 1086, 1126, 1193,
 1248, 1261, 1292, 1295

Lovinescu, Eugen, 12, 22, 44, 82,
 87, 115, 236, 268, 276, 341, 350,
 354, 405, 413, 440, 483, 576,
 707, 723, 733, 737, 738, 744,
 748, 751, 759, 763, 770, 772,
 777, 811, 831, 900, 905, 909,
 1016, 1023, 1050, 1065, 1110,
 1142, 1148, 1162, 1179, 1212,
 1243, 1260, 1276, 1295, 1298,
 1316, 1318, 1331
 Lovinescu, Horia, 10, 24, 83, 92,
 105, 182, 258, 330, 396, 399,
 403, 432, 488, 501, 762, 819,
 874, 950, 985, 1028, 1045, 1107,
 1140, 1163, 1174, 1195, 1231,
 1251, 1313
 Luca, Eugen, 15, 32, 167, 188, 207,
 230, 309, 315, 661, 692, 706,
 712, 726, 746, 810, 838, 1072
 Luca, Ion, 70, 93, 829, 919, 1286
 Luca, Ștefan, 111, 304, 391, 561,
 656, 765, 1083, 1110, 1261
 Luca, V., 58
 Ludemis, Menelaos, 15, 22, 39, 70,
 744
 Lukács, Georg, 40, 115, 145, 380,
 552
 Luknar, Ladislav, 637, 656
 Lumezianu, Eugen, 318, 387, 1168
 Lungu, Alexandru, 117, 124, 231,
 306, 361, 371, 392, 411, 412,
 587, 749, 772, 802, 1010, 1063
 Lungu, D., 325, 749
 Lungu, Ion, 56, 75, 308, 375, 394,
 410, 427, 430, 475, 616, 735,
 937, 1100, 1114
 Lupan, Radu, 180, 286, 324, 372,
 391, 418, 555, 637, 728, 744,
 1258
 Lupu, Nicolae, 803, 1040, 1264
 Luscalov, Adriana, 12, 583, 1114
 Luscalov, Petre, 587, 726, 1168

M

Mac Gregor, Roy, 596, 728
 Macedonski, Alexandru, 22, 484,
 503, 681, 700, 746, 767, 900,
 1054, 1189
 Macovescu, George, 10, 15, 128,
 144, 162, 182, 258, 276, 376,
 486, 508, 520, 552, 581, 614,
 652, 681, 764, 795, 880, 946,
 963, 1030, 1045, 1064, 1094,
 1104, 1203, 1213, 1268, 1306
 Macrea, D., 428, 1202, 1339
 Madaule, Jacques, 208, 964
 Madu, A., 923, 1032
 Maduță, Ilie, 452, 1024
 Magdin, Dragomir, 223, 319, 355,
 463
 Magheru, Darie, 673, 912
 Magiari, Mihail, 486, 493, 673, 819,
 946
 Maiakovski, Vladimir, 740, 1294
 Maiorescu, Titu, 22, 88, 96, 117,
 134, 243, 263, 293, 305, 346,
 376, 378, 384, 405, 453, 501,
 540, 576, 674, 700, 723, 735,
 748, 751, 759, 770, 805, 827,
 962, 979, 1097, 1145, 1212,
 1243, 1266, 1292
 Maiorescu, Toma George, 15, 122,
 371, 448, 503, 885, 915, 946,
 1083, 1168, 1290, 1309
 Maissen, Augustin, 820, 895
 Majtényi, Erik, 54, 484, 1252
 Maksimov, Mark, 1083, 1147, 1222
 Malamen, Iolanda, 391, 434, 585,
 586
 Malița, Mircea, 96, 170, 363, 470,
 584, 987, 988, 1090, 1222, 1312,
 1323
 Mallarmé, Stephane, 679, 1007,
 1342

Malraux, André, 56, 220, 486, 887, 895, 998, 1192
 Mancaș, Mircea, 52, 78, 93, 189, 229, 258, 322, 358, 547, 730, 747, 770, 1254, 1255, 1268
 Manea, Ion, 870, 915, 1052, 1253
 Manea, Nicolae, 254
 Manea, Norman, 111, 572, 603, 670, 746, 843, 956, 1110, 1176
 Manilici, Călin, 207, 208, 344, 913, 1135
 Manițiu, Ion, 1289
 Maniu, Adrian, 241, 407, 858, 1024, 1232
 Mann, Heinrich, 657, 1277
 Mann, Thomas, 208, 483, 522, 572, 667, 671, 740, 768, 775, 873, 964, 1014
 Manole, Ileana, 464, 861
 Manolescu, Florin, 1301
 Manolescu, Ion Sofia, 15, 323, 335, 393, 428, 981, 1080
 Manolescu, Nicolae, 11, 14, 32, 53, 70, 87, 121, 136, 137, 145, 159, 179, 235, 257, 284, 302, 305, 322, 346, 370, 390, 398, 408, 426, 453, 463, 473, 491, 519, 535, 552, 570, 592, 612, 614, 635, 655, 688, 705, 725, 742, 759, 765, 818, 820, 833, 855, 864, 884, 898, 906, 908, 917, 948, 962, 977, 980, 1000, 1020, 1042, 1049, 1061, 1082, 1098, 1106, 1114, 1130, 1148, 1167, 1182, 1202, 1216, 1222, 1223, 1250, 1266, 1276, 1282, 1288, 1298, 1309, 1316
 Mantu, Lucia, 986, 1068
 Manu, Emil, 18, 21, 32, 59, 61, 79, 91, 92, 112, 129, 142, 168, 179, 190, 201, 246, 264, 290, 312, 322, 330, 337, 374, 377, 385, 396, 397, 405, 409, 412, 414, 432, 447, 455, 477, 502, 519, 540, 544, 558, 573, 581, 601, 637, 641, 643, 662, 672, 713, 733, 737, 749, 781, 786, 824, 835, 840, 854, 861, 863, 905, 909, 920, 953, 968, 1008, 1019, 1046, 1050, 1087, 1106, 1124, 1157, 1192, 1208, 1222, 1231, 1232, 1237, 1256, 1273, 1286, 1291, 1295, 1314
 Manzoni, Alessandro, 521, 630, 746, 824
 Marcea, Pompiliu, 40, 55, 156, 168, 174, 290, 376, 477, 525, 535, 576, 624, 657, 759, 824, 1156, 1205, 1295
 Marcoș, Ion [Ioan], 16, 34, 56, 75, 141, 187, 207, 237, 259, 287, 308, 325, 374, 394, 411, 429, 498, 521, 537, 612, 659, 670, 729, 745, 769, 837, 866, 950, 1046, 1065, 1084, 1172, 1205, 1258, 1291, 1302, 1322
 Marcoviceanu, Ion, 161, 406, 1185
 Marcus, Solomon, 470, 626, 647, 728, 911, 1099
 Mareș, Nicolae, 858, 887, 1065
 Mareș, Radu, 75, 95, 141, 221, 263, 308, 337, 394, 430, 498, 590, 602, 622, 695, 725, 748, 820, 866, 923, 938, 1046, 1261, 1289
 Margul Sperber, Alfred, 457, 892, 972, 1055
 Marian, B., 286, 345, 393, 624, 712, 726, 743
 Marian, D., 355, 946, 960, 976, 1032, 1143, 1156, 1255, 1264
 Marin, Dumitru, 31, 1067, 1105
 Marin, S., 1039, 1094
 Marin, Vladimir, 65, 102
 Marinescu, Angela, 596, 1059, 1278

- Marinescu, Ion, 453, 567, 1002
 Marinescu, Teodor, 99, 118, 915
 Marino, Adrian, 21, 44, 56, 124,
 172, 208, 237, 258, 286, 323,
 334, 374, 375, 393, 425, 429,
 440, 445, 450, 456, 461, 479,
 485, 495, 503, 509, 529, 538,
 547, 580, 586, 621, 643, 653,
 690, 733, 791, 797, 812, 827,
 835, 840, 850, 852, 878, 907,
 914, 917, 926, 950, 974, 983,
 1003, 1027, 1074, 1103, 1151,
 1165, 1185, 1192, 1216, 1223,
 1246, 1265, 1275, 1289, 1307,
 1316, 1337
 Marquez, Gabriel Garcia, 424, 1179,
 1295
 Martin, Aurel, 15, 22, 111, 112, 129,
 139, 196, 223, 298, 358, 575,
 616, 623, 689, 806, 821, 849,
 891, 923, 937, 986, 1032, 1063,
 1106, 1143, 1223, 1237, 1251,
 1310
 Martin, Mircea, 15, 31, 55, 71, 141,
 151, 178, 258, 433, 538, 555,
 639, 750, 799, 899, 998, 1131,
 1246
 Martin, Voichița, 50, 254, 652
 Martinescu, Pericle, 707, 819, 964,
 1003, 1222
 Martinovici, Iv, 60, 75, 91, 233, 388,
 426, 469, 522, 533, 616, 695,
 895, 1099, 1290
 Massoff, Ioan, 104, 215, 898, 1289
 Mașek, Victor Ernest, 29, 97, 150,
 160, 218, 345, 1071, 1236
 Matei, Aura, 87, 334, 1015
 Matei, Gheorghe, 89, 331, 786
 Matei, Ioan, 125, 421, 483, 819, 992,
 1037, 1177, 1269
 Maurer, Christian, 105, 129, 570,
 920, 1334
 Maurer, Ion Gheorghe, 82, 1213
 Mauriac, François, 275, 666, 799,
 1185
 Maurois, André, 9, 275, 401, 475
 Mavrodin, Irina, 14, 19, 57, 80, 237,
 309, 570
 Maxim, Ion, 233, 333, 345, 424,
 453, 515, 566, 638, 806, 906,
 980, 1018, 1045, 1130, 1214,
 1227, 1264, 1342
 Mazilescu, Virgil, 325, 463, 912,
 1096, 1290
 Mazilu, Teodor, 7, 19, 95, 159, 227,
 302, 313, 327, 360, 424, 469,
 476, 562, 581, 584, 609, 618,
 635, 706, 806, 816, 826, 905,
 996, 1011, 1016, 1024, 1079,
 1124, 1266, 1314, 1317, 1322
 Măciucă, Constantin, 214, 298, 373,
 419, 512, 560, 754, 923, 1028
 Mălăncioiu, Ileana, 39, 110, 248,
 258, 297, 333, 348, 382, 391,
 479, 483, 557, 610, 659, 742,
 812, 1178, 1232, 1243, 1250,
 1290, 1293, 1317
 Mălinescu, Vasile, 727, 748
 Mănescu, Theodor, 192, 246, 312,
 349, 1028, 1058, 1068, 1140,
 1234
 Mănucă, Dan, 625, 1174, 1294
 Mărășanu, Nicolae Grigore, 1006,
 1149, 1178
 Mărculescu, Sorin, 107, 459, 638,
 902, 1042, 1053, 1195
 Mărgărit, George, 43, 122, 857, 865,
 890
 Mărgeanu, Nicolae, 96, 111, 426,
 805, 1237, 1339
 Mărgineanu, Ion, 325, 403, 588, 672,
 853, 1146, 1334
 Mărgineanu, Nicolae, 587, 1219,
 1253

Mândra, Vicu, 71, 1062, 1220, 1234
 Mâșlea, Ana, 245, 331, 340, 967
 Medeanu, Dan, 747, 838, 1086, 1208
 Mețoiu, Ion, 885, 950, 1217
 Mejirov, Alexandr, 1083, 1147
 Melinescu, Gabriela, 11, 20, 23, 26,
 48, 87, 119, 124, 126, 129, 168,
 171, 241, 291, 297, 304, 320,
 335, 343, 362, 405, 428, 446,
 463, 469, 515, 527, 528, 551,
 616, 654, 695, 703, 812, 816,
 904, 978, 1002, 1099, 1149,
 1184, 1226, 1243, 1258
 Mereuță, Viorica, 355, 980, 1031,
 1143
 Merlușcă, Adrian, 111, 463, 689,
 1143, 1237
 Messauo, P., 854, 863
 Metea, Octavian, 407, 486, 723
 Miclău, Paul, 717, 939
 Micle, Veronica, 27, 394, 411, 907
 Miclea, Ion, 150, 160, 177, 894,
 1269
 Micu, Dumitru, 18, 29, 62, 77, 87,
 96, 121, 145, 166, 173, 190, 243,
 263, 268, 288, 309, 375, 423,
 431, 465, 477, 488, 523, 527,
 531, 598, 640, 660, 730, 738,
 769, 771, 785, 799, 822, 849,
 903, 918, 951, 976, 985, 1006,
 1016, 1048, 1121, 1131, 1155,
 1174, 1176, 1210, 1220, 1223,
 1249, 1255
 Micu, Ioan, 862, 1057, 1305
 Micu, Mircea, 12, 15, 49, 72, 127,
 139, 147, 169, 231, 282, 292,
 303, 324, 345, 405, 583, 616,
 630, 633, 695, 728, 793, 885,
 941, 950, 976, 1036, 1068, 1078,
 1156, 1168, 1314
 Midia, Anca, 360, 694, 1240, 1341
 Mielcescu, Doru, 29, 65, 387, 406,
 549, 611, 760, 761, 888, 1039,
 1115, 1162, 1285
 Mihadaș, Teohar, 124, 475, 498,
 764, 1185
 Mihail, Radu Șt., 310, 772, 1050
 Mihalache, Marin, 123, 308
 Mihale, Aurel, 39, 833, 966, 1032,
 1288
 Mihăescu, George, 29, 757, 1306
 Mihăescu, Gib, 184, 241, 335, 888,
 967, 1046, 1078, 1137, 1144,
 1218, 1314
 Mihăescu, I., 403, 431, 465, 593,
 818, 888, 998, 1276, 1293
 Mihăescu, Nicolae, 330, 518
 Mihăescu, Vasile, 771, 987
 Mihăilă, Caius, 498, 1046
 Mihăilă, G., 19, 736, 761, 1208
 Mihăilescu, Florin, 39, 71, 115, 145,
 171, 190, 229, 268, 295, 358,
 400, 467, 506, 576, 692, 733,
 812, 828, 861, 875, 936, 938,
 955, 990, 1005, 1010, 1021,
 1049, 1054, 1089, 1144, 1159,
 1162, 1195, 1240, 1276, 1302,
 1318, 1340
 Mihăilescu, Magda, 8, 80, 130, 312,
 795, 841, 1195, 1241
 Mihăilescu, Ștefan, 136, 422, 550
 Mihăilescu, Vintilă, 1037, 1065,
 1162, 1189, 1312
 Mihu, Achim, 12, 984, 1046
 Milcu, Ștefan, 80, 681
 Milescu, Nicolae, 673, 1280
 Milicescu, Emilia, 146, 410, 464,
 1150, 1290
 Miller, Arthur, 8, 167, 1140
 Miller, Henry, 194, 252, 596
 Millo, Matei, 501, 1212, 1234
 Miloș, Miodrag, 424, 689
 Mincu, Ion, 64, 185, 757

Mincu, Marin, 45, 60, 73, 87, 149,
271, 317, 353, 392, 406, 469,
472, 522, 544, 572, 704, 759,
1102, 1177, 1199, 1202, 1212,
1306, 1314, 1338
Minculescu, Mihai, 53, 60, 70, 138,
159, 179, 235, 285, 305, 323,
371, 391, 427, 491, 535, 615,
655, 706, 725, 742, 854, 855,
863, 864, 890, 948, 980, 1046,
1082, 1099, 1217
Minei, Nicolae, 356, 573, 806, 1032,
1143, 1237, 1339
Minulescu, Ion, 829, 952, 962, 1016
Minulescu, Mihaela, 16, 45, 103,
110, 207, 365, 786, 1322
Mioc, Simion, 168, 179, 282
Mirea, George, 299, 431, 869, 1197
Mirel, Stela, 978, 1214
Mirodan, Al., 95, 168, 170, 188, 258,
459, 492, 710, 912, 952, 983,
1079, 1234, 1287, 1328
Mironescu, I., 612, 642
Mironov, Alexandru, 212
Mistral, Gabriela, 967, 984
Mitescu, Adriana, 137, 523, 622,
662, 730, 741, 771, 872, 874,
951, 1155
Mitroi, Florica, 1167, 1196
Mitru, Alexandru, 58, 67, 657, 835,
839, 951, 1157, 1180, 1207,
1218, 1234, 1290
Mitru, Constantin, 239, 470, 677
Mocanu, Virgil, 138, 157, 473, 854,
862
Modiano, Patrick, 407, 1084
Moga, Ana, 785, 905
Moingrădeanu, Doina, 1150
Moisil, C., 52, 531, 546
Moisil, Grigore, 206, 534, 540, 549,
551, 681
Moldovan, Claudia, 1233, 1331
Moldovan, Gavril, 408, 1322
Moldoveanu, Ion, 353, 787, 1152
Moldoveanu, Iulia, 312, 416, 503,
716, 942
Molea, Ion, 181, 1233
Monciu, Alexandru, 1062, 1089,
1167
Monda, Virgiliu [Virgil], 71, 371,
707, 744, 857, 865, 990
Montale, Eugenio, 134, 524, 1245
Morariu, Modest, 126, 362, 412,
428, 738, 858, 1152
Moraru, Iustin, 588, 682
Moraru, Titus, 56, 78, 308, 1142
Moravia, Alberto, 167, 987, 1064
Moriglioni Drăgan, Teresa Maria,
595, 615, 616, 627, 787
Morina, Mimmo, 140, 1199
Moșandrei, Mihai, 409, 533, 1290
Moșoiu, Mariana, 559, 907
Motoc, Nicolae, 27, 31, 73, 186,
205, 386, 682, 760, 1044, 1072
Movileanu, Sorin, 223, 575
Mugur, Florin, 18, 24, 54, 57, 70, 80,
81, 89, 102, 136, 156, 171, 178,
239, 300, 303, 386, 429, 439,
446, 466, 473, 478, 481, 499,
504, 506, 518, 531, 538, 547,
549, 557, 583, 595, 596, 607,
614, 625, 665, 671, 704, 755,
783, 786, 787, 810, 820, 828,
845, 849, 951, 982, 1070, 1089,
1119, 1160, 1167, 1176, 1179,
1184, 1192, 1207, 1226, 1237,
1246, 1255, 1306, 1317
Mugur, O., 263, 1087
Muntean, George, 12, 137, 257, 282,
308, 391, 429, 473, 518, 554,
593, 615, 749, 790, 837, 840,
857, 866, 962, 974, 979, 1000,
1062, 1082, 1098, 1205, 1250,
1268, 1292

Muntean, Gheorghe, 235, 557
 Munteanu, A., 857, 865
 Munteanu, Aurel Dragoș, 64, 76,
 120, 124, 129, 132, 134, 235,
 300, 379, 420, 484, 729, 1008,
 1051, 1053, 1130, 1256
 Munteanu, Constantin, 273, 727, 748
 Munteanu, Dragoș, 235, 663, 716,
 733, 750, 774, 825, 841, 874,
 890, 954, 988, 1010, 1051, 1053,
 1068, 1106, 1108, 1130, 1158,
 1209, 1222, 1273
 Munteanu, Francisc, 16, 757, 1024
 Munteanu, George, 32, 53, 323, 392,
 394, 406, 411, 416, 432, 499,
 571, 581, 635, 654, 706, 711,
 755, 784, 825, 851, 917, 949,
 950, 985, 1098, 1116, 1170,
 1203, 1240, 1264, 1271, 1288,
 1303, 1307
 Munteanu, Ion, 78, 157, 320, 329,
 539, 601, 662, 873, 890, 987,
 1193, 1208, 1222
 Munteanu, Romul, 10, 22, 32, 38,
 60, 67, 89, 106, 140, 142, 168,
 181, 190, 217, 242, 246, 258,
 312, 318, 323, 330, 350, 363,
 396, 405, 414, 432, 459, 477,
 515, 520, 524, 570, 583, 586,
 594, 616, 620, 624, 643, 662,
 699, 744, 749, 811, 814, 824,
 835, 873, 878, 883, 905, 938,
 953, 977, 987, 990, 1027, 1068,
 1106, 1107, 1116, 1141, 1168,
 1174, 1182, 1193, 1196, 1198,
 1199, 1204, 1208, 1212, 1222,
 1251, 1256, 1267, 1277, 1311,
 1314, 1317, 1331
 Munteanu, Virgil, 105, 216, 349,
 458, 569, 685, 802, 1140, 1234
 Munțiu, Adrian, 282, 685, 1207
 Murărașu, Dumitru, 416, 461, 1150,
 1243, 1339
 Mureșan, Dumitru, 17, 222, 355,
 572, 805, 922, 1031, 1142, 1236,
 1338
 Mureșan, Mircea, 19, 618, 841, 1134
 Mureșan, Ovidiu, 198, 207, 343,
 452, 923, 1194
 Mureșanu, Ana, 405, 633
 Mureșanu, Andrei, 473, 688, 1102
 Mureșanu, Rusalin, 448, 839, 1032,
 1169, 1217
 Mureșeanu, Marcel, 622, 952, 1172
 Murgeanu, Ion, 179, 1163
 Murgu, Eftimie, 486, 516, 922
 Murray, William, 617, 744
 Muscalu, Florin, 30, 411, 1023
 Mușat, Aura, 501, 1192
 Mușat, D., 33, 1289
 Mușat, Virginia, 1137, 1233, 1308
 Mușatescu, Dan, 85, 786, 1074,
 1086
 Mușatescu, Tudor, 47, 176, 209
 Mușatescu, Vlad, 60, 557, 710, 1185
 Mutașcu, Dan, 21, 38, 47, 51, 59, 73,
 79, 82, 92, 111, 142, 149, 187,
 201, 205, 219, 246, 254, 306,
 311, 317, 330, 340, 356, 377,
 414, 428, 430, 463, 464, 498,
 507, 515, 540, 573, 578, 624,
 632, 662, 674, 704, 737, 744,
 765, 772, 824, 878, 879, 953,
 994, 1008, 1032, 1042, 1047,
 1050, 1055, 1057, 1065, 1068,
 1071, 1087, 1106, 1157, 1164,
 1174, 1180, 1181, 1199, 1211,
 1222, 1231, 1256, 1273, 1295,
 1314, 1323
 Muthu, Mircea, 45, 56, 75, 78, 145,
 308, 344, 430, 548, 638, 794,
 900, 1025, 1103, 1315

N

- Nadeau, Maurice, 303, 325, 494, 1314
- Nadin, Mihai, 78, 104, 349, 393, 409, 431, 458, 684, 687, 712, 748, 801, 1086, 1125, 1234, 1237, 1290
- Naghiu, Iosif, 78, 140, 258, 616, 639, 748, 770, 794, 1083, 1334
- Nasta, Mihai, 353, 389
- Nasta, Nicolae, 51, 653, 726
- Naum, Gellu, 15, 54, 120, 213, 325, 466, 521, 540, 594, 764, 825, 1012, 1130, 1151, 1248
- Neașu, Ioan, 340, 790, 1020, 1045
- Neașu, Iulian, 153, 258, 274, 302, 516, 588, 632, 739, 763, 857, 865, 1089
- Neagoe, Manole, 1233
- Neagoe, Peter, 840, 858
- Neagu, Fănuș, 9, 21, 24, 30, 45, 46, 72, 79, 84, 125, 139, 147, 148, 163, 171, 223, 227, 238, 246, 257, 287, 291, 306, 324, 363, 397, 403, 431, 470, 492, 511, 517, 534, 561, 572, 583, 594, 607, 616, 625, 626, 656, 694, 696, 737, 739, 798, 809, 814, 852, 924, 943, 971, 1036, 1045, 1064, 1075, 1079, 1084, 1093, 1152, 1164, 1187, 1204, 1233, 1235, 1244, 1251, 1268, 1279, 1299, 1311, 1341
- Neagu, Nicolae, 233, 912, 949, 1059
- Neagu, Olga, 178, 1310
- Neamțu, Leonida, 168, 305, 596, 609
- Necula, Damian, 723, 960
- Neculce, Ion, 39, 201, 397
- Nedelcoviți, Bujor, 11, 94, 101, 269, 283, 303, 344, 395, 430, 606, 634, 694, 760, 860, 924, 946, 1128, 1283, 1317
- Nedelcu, Șerban, 71, 516, 611, 712, 958, 1058
- Negoia, Lucia, 42, 263
- Negoieșcu, I., 21, 169, 200, 242, 258, 260, 291, 304, 335, 359, 409, 446, 515, 671, 740, 761, 851, 852, 906, 1059, 1098, 1131, 1195, 1243, 1329, 1340
- Negreanu, Marcel, 10, 47
- Negri, Costache, 498, 549, 1212
- Negrice, Eugen, 348, 381, 519, 567, 600, 616, 682, 695, 712, 720
- Negru, Radu, 102, 1020
- Negruzzi, Costache, 306, 330, 431, 540, 601, 705, 818, 1102
- Negulescu, Mihai, 80, 177, 474, 521, 653, 689, 739, 744, 878, 1068, 1174, 1198, 1217, 1307, 1315
- Negureanu, Ion, 29, 387, 498
- Nemoianu, Virgil, 68, 98, 209, 550, 630, 1241, 1341
- Nemțeanu, Barbu, 325, 374, 766, 917
- Nenișescu, D., 150, 160
- Neruda, Pablo, 193, 216, 567, 628, 879, 984, 994, 995, 998, 1003, 1007, 1010, 1011, 1027, 1035, 1040, 1076, 1151
- Netea, Vasile, 41, 54, 258, 362, 418, 433, 473, 478, 503, 525, 543, 562, 602, 627, 644, 659, 663, 681, 686, 715, 731, 733, 797, 803, 964, 1030, 1032, 1141, 1150, 1251, 1268, 1337
- Nica, Octavian, 583, 627, 824
- Nichita, Radu, 174, 372
- Nicoară, Mara, 201, 205, 372, 502, 745, 805, 885, 923, 1032, 1045, 1231, 1338
- Nicoară, Maria, 388, 446
- Nicoară, Nicolae, 254, 712, 1064
- Nicodim, Ion, 557

- Nicolae, Emil, 142, 376, 538, 772, 823, 839, 1006
 Nicolau, Edmond, 313, 1148
 Nicolau, Emil, 276
 Nicolau, Marieta, 517, 856, 865
 Nicolau, Petre, 334
 Nicolescu, S., 907
 Nicolescu, Miron, 9, 62, 87, 602, 657, 1104, 1189, 1270
 Nicolescu, N., 449, 560, 1229, 1326
 Nicolescu, Otilia, 725, 1016
 Nicolescu, S., 786, 1121, 1322
 Nicolescu, Tatiana, 61, 102, 314, 393, 1014, 1083, 1217
 Nicolescu, Vasile, 14, 17, 50, 140, 153, 172, 181, 282, 325, 442, 472, 551, 588, 657, 661, 671, 704, 726, 816, 835, 879, 978, 1004, 1044, 1072, 1079, 1087, 1142, 1151, 1169, 1173, 1174, 1177, 1179, 1182, 1190, 1208, 1226, 1233, 1251, 1259, 1307, 1311, 1317, 1323
 Nicorovici, Vasile, 221, 409, 820, 825, 1067, 1206
 Niculescu, Al., 370, 389, 518, 1041
 Niculescu, Ionuț [Ion], 104, 216, 350, 459, 1286
 Niculescu, Paul, 80, 83, 87, 113, 547, 971
 Nisipeanu, Constantin, 15, 391, 410, 521, 1168
 Nistea, Victor, 13, 170, 197, 216, 221, 351, 448, 672, 686, 1201, 1234
 Nistor, G., 136, 220, 351, 461, 686, 803
 Nistor, Virgil, 11, 582, 616, 1193
 Nistorescu, Cornel, 364, 888, 1285
 Niță, George, 682, 799, 918, 1027, 1137, 1233, 1331
 Nițescu, Marian, 101, 116, 230, 235, 360, 410, 413, 453, 456, 461, 466, 693, 812, 838, 1031, 1144
 Noica, Constantin, 12, 48, 127, 167, 242, 245, 289, 292, 363, 396, 432, 516, 539, 571, 583, 630, 732, 814, 858, 942, 952, 976, 1006, 1035, 1077, 1189, 1194
 Notarangelo, Emilia, 854, 863
 Nottara, I., 306, 1085, 1107
 Novăceanu, Darie, 21, 138, 213, 325, 374, 537, 616, 695, 740, 820, 832, 879, 946, 1046, 1165, 1225, 1293, 1308
 Novicov, Mihai, 273, 495, 519, 724, 837, 840, 1170
- O**
- Oancea, Stelian, 834, 1272, 1326
 Oancea, Virgil, 30, 135, 233, 302, 379, 532, 1214
 Oarcăsu [Oarcășu], Ion, 35, 56, 75, 136, 140, 286, 308, 375, 429, 498, 770, 1064, 1267
 Octavian, Nicolae, 142, 987, 1157
 Octavian, Tudor, 29, 301
 Odeanu, Anișoara, 723, 1146
 Odobescu, Al., 567, 630, 697, 977, 1102
 Ognev, Vladimir, 1147, 1222
 Olan, Laurențiu, 22, 64, 143, 468
 Olariu, Constantin, 105, 286, 819, 970, 1000, 1133
 Olariu, Dragoș, 350, 1141
 Olaru, Pia, 950, 1164, 1258, 1286
 Olaru, Tudor, 847, 866
 Oltean, Ioan Teodor, 805, 922, 1236
 Olteanu, Ioanichie, 113, 358, 412, 589, 1045, 1083, 1169, 1251, 1311
 Olteanu, Ion, 157, 677, 1156
 Omescu, Ion, 56, 122, 173, 322, 344

Onciul, Dimitrie, 311, 330, 463
 Onu, Eugen, 105, 351, 432, 460
 Oprea, Al., 552, 633, 637, 857, 865,
 941, 975, 1017, 1035, 1063,
 1099, 1106, 1152, 1192, 1256
 Oprea, Nicolae, 198, 207, 286, 343,
 450, 451, 678, 769, 820, 913,
 1064, 1103, 1134, 1322, 1329
 Oprea, Ștefan, 18, 58, 78, 167, 263,
 305, 329, 396, 501, 557, 712,
 1045, 1087, 1205, 1207, 1268
 Oprișan, I., 32, 275, 447, 524, 641,
 692, 886
 Opriță, Mircea, 97, 555, 1291
 Oproiu, Ecaterina, 10, 95, 128, 507,
 895, 1207, 1231
 Ornaru, Vintilă, 324, 556
 Ornea, Zigu, 36, 39, 64, 67, 96, 123,
 134, 146, 245, 258, 268, 331,
 341, 350, 381, 460, 467, 485,
 719, 751, 819, 830, 848, 898,
 944, 1090, 1110, 1262, 1303
 Ortega, Jose, 308, 851
 Ortiz, Ramiro, 136, 308, 567
 Ostahie, Corneliu, 87, 167, 253,
 1079, 1174, 1285
 Ostrovski, A.N., 524, 569, 685
 Otobâcu, C., 142, 377, 732, 953,
 968, 1051, 1174, 1193, 1208
 Owen, Peter, 248, 493

P

Paciurea, Dimitrie, 38, 125, 1079,
 1156
 Padina, Rodica, 340, 520
 Paiu, Constantin, 61, 727
 Paleologu, Al., 129, 130, 173, 180,
 187, 192, 193, 265, 293, 320,
 423, 461, 478, 572, 594, 596,
 688, 806, 887, 996, 1131, 1268,
 1297, 1311, 1319
 Paler, Octavian, 60, 98, 170, 192,
 247, 265, 525, 589, 602, 695,
 710, 938, 1076, 1189
 Panait, Marin, 105, 352, 686, 921,
 1337
 Panaitescu, D.D., 1044, 1260
 Panaitescu, Horia, 60, 70
 Panaitescu, P.P., 397, 560, 755
 Panaitescu, Val., 190, 642, 820,
 1192
 Pană, Aura, 127, 1156
 Pană, Sașa, 15, 22, 280, 406, 429,
 530, 611, 639, 733, 786, 794,
 797, 831, 835, 875, 911, 918,
 945, 1083, 1136, 1184, 1196,
 1313
 Pană, Vladimir, 67, 135, 177, 232,
 1096, 1200
 Panco, Gheorghe, 834, 1178
 Pancu, Octav, 258, 594, 616, 743,
 1083, 1207, 1290
 Pandrea, Petre, 30, 39, 266, 502,
 540, 784, 1106
 Pann, Anton, 407, 528, 633, 786,
 900, 1025, 1054, 1126, 1130,
 1144
 Pantazi, Valeriu, 258, 361, 747
 Panu, George, 263, 293
 Papadat-Bengescu, Hortensia, 22,
 129, 271, 335, 370, 420, 641,
 674, 696, 744, 750, 751, 790,
 807, 903, 956, 963, 1180, 1271,
 1280, 1296, 1319
 Papadima, Ovidiu, 32, 108, 273,
 289, 371, 377, 392, 447, 614,
 636, 641, 656, 700, 850, 964,
 1268
 Papahagi, Marian, 207, 208, 241,
 308, 429, 450, 537, 678, 710,
 728, 942, 975, 1003, 1035, 1151,
 1194, 1269, 1282, 1322
 Papastate, C.D., 456, 683

Papilian, Al., 181, 428, 679, 1203
 Papilian, Victor, 121, 683, 780, 789,
 794, 1291
 Papiu, Al., 209, 417, 1033
 Papu, Edgar, 25, 34, 46, 62, 82, 123,
 126, 131, 145, 189, 191, 215,
 241, 268, 285, 326, 349, 363,
 396, 405, 432, 470, 471, 473,
 571, 594, 737, 740, 750, 763,
 799, 835, 852, 862, 878, 881,
 889, 924, 964, 981, 1010, 1027,
 1037, 1154, 1191, 1223, 1239,
 1243, 1281, 1312
 Papu, Letiția, 15, 885, 1149
 Papuc, Ion, 772, 873
 Paraschivescu, Constantin, 105, 130,
 459, 569, 685, 801, 802, 920,
 1029, 1140, 1234
 Paraschivescu, Miron Radu, 30, 129,
 286, 411, 508, 520, 671, 773,
 811, 825, 841, 874, 884, 889,
 890, 920, 942, 953, 969, 980,
 988, 992, 1009, 1053, 1070,
 1088, 1108, 1130, 1158, 1175,
 1195, 1209, 1241, 1257, 1274,
 1296
 Pardău, Platon, 71, 77, 92, 123, 131,
 137, 143, 152, 171, 187, 232,
 261, 269, 281, 284, 314, 325,
 335, 336, 342, 354, 359, 387,
 399, 492, 505, 596, 603, 609,
 613, 822, 826, 884, 922, 976,
 1016, 1061, 1068, 1121, 1125,
 1142, 1231, 1307, 1317
 Parhon, Ion, 886, 1233
 Parhon, Victor, 78, 170, 192, 247,
 1233
 Parun, Vesna, 978, 1214
 Pas, Ion, 22, 41, 48, 54, 110, 179,
 299, 407, 474, 492, 507, 764,
 886, 1331
 Pascadi, Ion, 29, 104, 108, 329, 345,
 349, 350, 458, 685, 686, 802,
 921, 1029, 1139, 1239
 Pascu, Al., 37, 600, 1045, 1208
 Pascu, Ștefan, 105, 473, 508, 547,
 687, 758, 1112, 1147
 Pater, Walter, 125, 441
 Paulescu, Petre, 498, 610, 657
 Paulian, Șt., 664, 715
 Pavel, Amelia, 287, 613, 1156, 1166
 Pavel, Constantin, 329, 581, 952,
 1192, 1272
 Pavelcu, V., 19, 395, 1221
 Pavelescu, Cincinat, 14, 822, 1308
 Pavelescu, Gh., 920, 1337
 Pavese, Cesare, 550, 1187
 Pavlović, Miodrag, 895, 1215
 Păcurariu, Dimitrie, 71, 212, 286,
 399, 392, 406, 566, 1008, 1063,
 1065, 1066, 1098, 1102, 1137,
 1205, 1221, 1225, 1229, 1233
 Păcurariu, Francisc, 659, 764, 815,
 1179, 1290
 Păcuraru, Mihai, 318, 422, 610
 Pădureanu, Ion Bujor, 67, 532, 1012
 Păteanu, Gelu, 802, 819, 1203
 Pătrașcu, Ion, 798, 918, 1027
 Pătrășcanu, D., 179, 660
 Păun, Monica, 1135, 1339
 Păun, Octav, 754, 887
 Păun, Stelian, 358, 391
 Păunescu, Adrian, 8, 15, 23, 24, 26,
 30, 33, 54, 76, 79, 81, 87, 95,
 124, 127, 128, 130, 133, 142,
 143, 169, 185, 190, 192, 216,
 222, 247, 264, 291, 292, 303,
 312, 325, 326, 329, 330, 349,
 398, 403, 411, 416, 433, 463,
 503, 516, 537, 551, 572, 594,
 638, 651, 662, 665, 674, 682,
 703, 715, 773, 796, 800, 885,
 988, 993, 998, 1009, 1013, 1027,

1051, 1052, 1079, 1099, 1129,
 1146, 1195, 1209, 1256, 1257,
 1274, 1323, 1331, 1342
 Păunescu, Ilie, 13, 34, 49
 Pânzaru, Petru, 176, 213
 Pârvan, Vasile, 101, 353, 567, 822,
 839, 982, 987, 1068, 1127, 1314
 Pârvu, N. D., 282, 521, 1096, 1252
 Pârvu, Sorin, 413, 772
 Peianov, Ioan, 207, 1339
 Peirce, Ch. S., 1200, 1201
 Pelin, Mihai, 46, 101, 211, 493, 511,
 615, 683, 739, 973, 1027, 1037
 Peltz, I., 119, 129, 241, 472, 707,
 898, 900, 1079, 1082, 1331
 Perez, Hertha, 19, 343, 396, 642
 Perpessicius, 207, 304, 407, 421,
 697, 705, 787, 849, 909, 1017,
 1024, 1043, 1063, 1072, 1099,
 1015, 1192, 1263, 1265, 1266,
 1340.
 Pervain, Iosif, 286, 639, 687, 1150,
 1289
 Petcu, Mirela, 946, 1143
 Peter, Marosi, 375, 1289
 Petică, Ștefan, 22, 477, 823, 922,
 1133, 1174, 1340
 Petra, Maria, 450, 745
 Petrache, Ion, 635, 744, 830, 949,
 1080, 1238
 Petrașcu, Milița, 253, 895, 1044,
 1099, 1152, 1208
 Petre, Luiza, 89, 672
 Petrescu Mărgean, Victor, 1328
 Petrescu, Aurel, 264, 761, 1255
 Petrescu, Camil, 89, 137, 168, 201,
 208, 210, 213, 218, 236, 277,
 298, 310, 348, 367, 381, 399,
 417, 420, 451, 469, 524, 534,
 623, 646, 666, 673, 685, 697,
 709, 723, 732, 739, 747, 751,
 756, 761, 784, 802, 807, 860,
 933, 975, 1010, 1016, 1019,
 1054, 1132, 1144, 1146, 1163,
 1179, 1185, 1202, 1253, 1255,
 1280, 1285, 1294, 1295, 1310,
 1312
 Petrescu, Cezar, 29, 172, 191, 226,
 345, 453, 496, 788, 799, 828,
 891, 933, 1035, 1068, 1167,
 1200, 1280, 1296, 1314
 Petrescu, Florin Mihai, 29, 58, 111,
 236, 311, 376, 410, 523, 745,
 771, 785, 823, 885, 889, 899,
 923, 1067, 1235, 1313, 1328
 Petrescu, Liviu, 56, 834, 839, 860,
 970, 1027, 1071, 1103, 1151,
 1172, 1218, 1253, 1269, 1289,
 1299, 1314
 Petrescu, Radu, 24, 31, 130, 194,
 603, 838, 843, 891, 982, 1087,
 1110, 1187, 1215, 1242, 1267,
 1317
 Petrișor, Marcel, 34, 168, 208, 229,
 409, 474, 556, 577, 767, 920
 Petrișor, Vasile, 331
 Petroveanu, M., 116, 230, 466, 485,
 576, 656, 693, 811, 935, 1021,
 1032, 1223
 Petroveanu, Mihai, 295, 799
 Petroveanu, Mihail, 40, 82, 128, 297,
 409, 536, 595, 1019, 1160
 Petrovici, Dușan, 407
 Petrovici, Dușan, 97, 127, 140, 171,
 193, 256, 305, 365, 405, 424,
 590, 602, 633, 695, 888, 1146,
 1237, 1248, 1252
 Petru, Nicolae, 220, 301, 569, 1141,
 1322
 Petru, P., 630, 738, 976
 Philippi, Paul, 1075, 1233
 Philippide, Alexandru, 22, 34, 74,
 81, 102, 113, 136, 144, 172, 188,
 236, 300, 306, 307, 310, 315,

322, 335, 381, 394, 411, 413,
 446, 448, 476, 482, 492, 499,
 502, 511, 524, 551, 581, 584,
 601, 614, 623, 628, 634, 696,
 711, 764, 785, 788, 804, 810,
 823, 826, 833, 841, 886, 892,
 914, 945, 963, 1004, 1036, 1040,
 1047, 1157, 1184, 1233, 1236,
 1240, 1266, 1272
 Piaget, Jean, 588, 1198
 Picasso, Pablo, 383, 389, 866
 Picon, Gaëtan, 914, 998, 1068, 1205,
 1246
 Pietreanu, Florin, 149, 386, 860
 Pillat, Dinu, 172, 208, 267, 273, 376,
 392, 705, 1168, 1268, 1327
 Pillat, Ion, 111, 196, 377, 600, 737,
 798, 858, 866, 1006, 1016, 1257
 Pintilie, I., 38, 748, 967
 Pintilie, Lucian, 1007, 1174
 Pintilie, Tamara, 167, 1255, 1286
 Pippidi, Dionisie, 374, 754
 Pirandello, Luigi, 685, 750
 Piru, Al., 14, 33, 38, 39, 42, 55, 57,
 58, 60, 89, 101, 123, 135, 139,
 140, 147, 156, 162, 178, 208,
 211, 236, 259, 273, 286, 292,
 307, 318, 319, 324, 344, 348,
 370, 379, 393, 410, 429, 452,
 456, 467, 473, 485, 486, 488,
 511, 521, 524, 531, 536, 556,
 566, 594, 636, 657, 682, 692,
 700, 706, 719, 726, 733, 743,
 766, 797, 819, 826, 834, 846,
 850, 856, 859, 865, 889, 899,
 917, 949, 963, 980, 1001, 1027,
 1043, 1063, 1068, 1069, 1082,
 1097, 1111, 1137, 1149, 1168,
 1184, 1203, 1217, 1233, 1251,
 1267, 1269, 1272, 1276, 1283,
 1286, 1288, 1310, 1314
 Piru, Elena, 377, 493, 505, 615, 1321
 Piskunov, Vladimir Maximovici,
 1014, 1252, 1273
 Pittiș, Florian, 988, 1002
 Pitu, Luca, 873, 1007
 Pituș, Gheorghe, 15, 17, 208, 393,
 522, 885, 908, 981, 1286
 Pița, Dan, 58, 129, 152, 206, 713
 Pizarnik, Aljandra, 1143
 Platon, Gh., 328, 523
 Platon, Maria, 90, 128, 328, 1294
 Platon, Mihai, 1315
 Pleșu, Andrei, 188, 596, 660
 Ploeșteanu, Grigore, 463, 922
 Poantă, Petru, 11, 60, 93, 126, 136,
 167, 168, 207, 242, 291, 362,
 451, 469, 582, 630, 695, 738,
 814, 942, 975, 1035, 1077, 1194,
 1244, 1251, 1281, 1299, 1322
 Podgoreanu, Traian, 69, 391, 393,
 688, 746, 979, 1084, 1182, 1202
 Poe, Edgar Allan, 102, 283, 395,
 479, 613, 840, 1137, 1186
 Pogany, I., 150, 160
 Pompeiu, Dimitrie, 38, 125
 Pop, Anamaria, 25, 103, 365
 Pop, Ion, 23, 26, 56, 87, 94, 124,
 167, 179, 206, 207, 260, 429,
 450, 469, 496, 523, 528, 534,
 557, 626, 678, 703, 729, 746,
 785, 820, 936, 1003, 1082, 1103,
 1128, 1219, 1237, 1314, 1330
 Pop, Mihai, 368, 1200, 1244
 Pop, Ov., 164, 287, 696, 973, 1155,
 1189
 Pop, Rodica, 398, 662, 774
 Pop, Sânziana, 10, 119, 130, 236,
 258, 320, 487, 766, 1252
 Pop, Z. N., 27, 89, 324, 364, 371,
 388, 393, 408, 416, 610, 637,
 1243
 Popa Argeșanu, Ion, 335, 1334
 Popa, Anghel, 413, 858

Popa, Dumitru Radu, 200, 334, 445,
 671, 1015, 1116, 1322
 Popa, Florian, 1285, 1322
 Popa, George, 50, 105, 124, 570,
 787, 1001, 1003, 1050, 1141,
 1294
 Popa, Ion, 78, 105, 188, 192, 223,
 257, 335, 581, 1067, 1233, 1334
 Popa, Marian, 21, 45, 60, 88, 136,
 190, 200, 292, 328, 445, 541,
 627, 671, 718, 888, 906, 1015,
 1027, 1031, 1130, 1273
 Popa, Merișor, 785, 1116
 Popa, Mircea, 22, 56, 287, 308, 370,
 394, 410, 429, 498, 548, 638,
 664, 706, 718, 770, 790, 838,
 861, 922, 1022, 1031, 1103,
 1241, 1314, 1337
 Popa, Nicolae, 177, 987
 Popa, Vasko, 406, 638, 1181, 1214
 Pop-Corniș, Marcel, 20, 87
 Popescu, Adrian, 48, 126, 167, 169,
 207, 242, 292, 362, 405, 505,
 514, 583, 630, 857, 904, 942,
 975, 1035, 1106, 1152, 1193,
 1244, 1282, 1322
 Popescu, Alexandru, 23, 98, 182,
 708, 1028
 Popescu, Corneliu [Cornel], 310,
 923
 Popescu, Dumitru Radu, 16, 19, 30,
 49, 55, 181, 263, 308, 393, 398,
 594, 607, 625, 665, 690, 764,
 794, 809, 895, 926, 954, 1000,
 1029, 1044, 1059, 1094, 1110,
 1134, 1140, 1169, 1187, 1195,
 1230, 1231, 1234, 1236, 1289,
 1317, 1323, 1340
 Popescu, Dumitru, 26, 32, 49, 57,
 62, 66, 201, 215, 241, 308, 329,
 340, 358, 402, 411, 460, 467,
 660, 804, 996, 1191, 1202, 1208,
 1213, 1253, 1254, 1293, 1304,
 1306, 1315, 1325, 1331, 1337
 Popescu, Eugenia, 512, 1034
 Popescu, Florentin, 16, 37, 91, 123,
 258, 324, 372, 553, 615, 725,
 731, 818, 823, 912, 1043, 1149,
 1251, 1310
 Popescu, Horea [Horia], 709, 802,
 1174, 1308
 Popescu, Ion, 95, 630, 1272
 Popescu, Mihail, 255, 760
 Popescu, Nicolae Breb, 1070, 1089
 Popescu, Nicolae, 502, 1008
 Popescu, Petre, 72, 631, 729, 736,
 1097, 1151, 1323
 Popescu, Petru, 15, 19, 30, 38, 54,
 59, 67, 75, 80, 89, 102, 113, 128,
 130, 167, 180, 188, 190, 193,
 206, 223, 244, 258, 261, 286,
 324, 326, 343, 359, 376, 380,
 409, 412, 413, 416, 424, 464,
 472, 474, 476, 488, 502, 513,
 531, 532, 534, 552, 594, 598,
 603, 619, 621, 639, 640, 652, 656,
 659, 661, 680, 682, 690, 694,
 703, 711, 720, 722, 724, 736,
 738, 746, 762, 769, 770, 774,
 784, 785, 807, 823, 830, 832,
 835, 855, 864, 874, 891, 901,
 904, 912, 918, 921, 923, 924,
 940, 968, 971, 1006, 1020, 1026,
 1031, 1078, 1085, 1095, 1103,
 1104, 1106, 1115, 1122, 1129,
 1144, 1149, 1166, 1181, 1192,
 1207, 1208, 1232, 1242, 1246,
 1303, 1318, 1323, 1331, 1337
 Popescu, Ștefan, 15, 92, 111, 117,
 141, 157, 181, 319, 397, 463,
 474, 542, 575, 857, 865, 885,
 1001, 1044, 1180, 1222, 1245,
 1252

Popescu, Titu, 105, 109, 219, 353,
 460, 571, 688, 823, 903, 921,
 1142, 1236, 1338
 Popișteanu, Cristian, 10, 895
 Popovici, Alecu, 216, 459, 532, 569,
 685, 708, 748, 766, 802, 912,
 1028, 1140, 1200, 1234
 Popovici, Alexandru, 1328
 Popovici, Dimitrie, 44, 101, 156,
 159, 907
 Popovici, Doru, 841, 1020, 1137
 Popovici, Eugenia, 64, 557, 897
 Popovici, Ileana, 105, 350, 458, 569,
 685, 802, 1140, 1234, 1333
 Popovici, Jiva, 33, 51
 Popovici, Titus, 8, 30, 96, 104, 141,
 232, 245, 275, 280, 313, 345,
 349, 432, 433, 518, 547, 631,
 639, 644, 652, 677, 684, 703,
 708, 721, 731, 784, 788, 874,
 876, 877, 926, 1008, 1023, 1053,
 1064, 1220, 1234, 1251, 1254,
 1341
 Porțeanu, Alexandru, 65, 585
 Porumbacu, Veronica, 15, 17, 50,
 57, 71, 75, 118, 124, 160, 187,
 254, 315, 329, 369, 407, 412,
 445, 446, 549, 587, 596, 599,
 639, 723, 786, 799, 849, 852,
 950, 1092, 1205, 1248, 1263,
 1267, 1288, 1313
 Porumboiu, Arthur, 272, 446, 542,
 760, 1103, 1261
 Postelnicu, Ioana, 71, 216, 257, 351,
 493, 616, 673, 707, 744, 838,
 857, 865, 1168, 1290
 Postelnicu, Lucia, 683, 918
 Postolache, Ion Larian, 78, 520, 715,
 885, 950, 968
 Potopin, Ion, 181, 258, 343, 391,
 889, 912, 1251, 1290
 Potra, Florian, 21, 102, 795, 1290
 Poulet, Georges, 642, 740, 1072,
 1328
 Pound, Ezra, 19, 850, 1110
 Precup, Ioan, 291, 574
 Preda, Marin, 28, 33, 35, 44, 56, 59,
 75, 96, 148, 158, 173, 179, 187,
 193, 199, 212, 227, 232, 239,
 243, 247, 264, 267, 274, 299,
 303, 320, 324, 326, 327, 329,
 335, 378, 387, 390, 402, 408,
 413, 429, 439, 469, 473, 478,
 481, 488, 499, 501, 504, 506,
 512, 518, 531, 534, 537, 538,
 541, 547, 549, 557, 578, 589,
 596, 597, 602, 607, 614, 624,
 633, 646, 671, 693, 695, 704,
 731, 755, 786, 787, 807, 828,
 841, 845, 922, 926, 951, 984,
 996, 1006, 1016, 1045, 1057,
 1060, 1070, 1084, 1089, 1101,
 1117, 1134, 1169, 1226, 1237,
 1251, 1268, 1299, 1306, 1308,
 1324, 1341
 Preda, Mira, 16, 105, 570, 688, 920
 Prejbeanu, Radu, 644, 1175
 Prelipceanu, Nicolae, 16, 35, 51, 56,
 111, 140, 205, 216, 221, 237,
 260, 287, 308, 391, 394, 408,
 410, 451, 475, 498, 503, 537,
 582, 593, 596, 613, 639, 645,
 659, 672, 693, 728, 732, 745,
 783, 793, 820, 838, 866, 897,
 907, 913, 984, 1003, 1045, 1084,
 1132, 1135, 1151, 1180, 1186,
 1190, 1205, 1270
 Prevert, Jacques, 369, 477
 Pricop, Constantin, 46, 142, 263,
 403, 511, 523, 712, 737, 851,
 1114, 1187, 1225, 1269
 Primus, Clodi, 639, 900
 Prorok, Leszek, 1150, 1237

Protopopescu, Al., 385, 420, 497,
542, 566, 706, 806, 1102, 1106,
1211
Proust, Marcel, 12, 232, 799, 1205
Pruteanu, George, 45, 85, 153, 177,
199, 247, 281, 312, 403, 445,
510, 548, 580, 625, 736, 783,
851, 900, 1074, 1106, 1114,
1187, 1225, 1276, 1316, 1322
Pucă, Florin, 525, 866, 1267, 1312
Pugna, Gheorghe, 686, 888
Purcaru, Ilie, 9, 30, 46, 170, 236,
287, 391, 696, 796, 972, 1027,
1075, 1153, 1209, 1233, 1279
Puslojić, Adam, 161, 303, 1185,
1215
Pușcariu, George, 448, 459
Pușcariu, Sextil, 212, 219, 416, 501,
571, 763, 794, 1025
Pușchilă, Irina [Irena], 754, 766,
799, 950

Q

Quatrepoint, Robert, 770, 838
Queneau, Raymond, 190, 405, 588,
820

R

Rachici, Dim., 33, 368, 533, 550,
686, 715, 960, 980, 1043
Racovițean, Mihai, 570, 1030, 1338
Radian, A.R., 22, 1291
Radian, Sanda, 116, 936
Radin, Ioan, 689, 1322
Radina, Mircea, 79, 111, 223, 356,
464, 573, 689, 805, 923, 1032,
1339
Rados, Andreea, 501, 1207
Radu, Constantin, 1029, 1091, 1323,
1334
Radu, Ion, 786, 825

Radu, Olimpia, 207, 344, 678, 695,
769, 913
Radulian, Virgiliu, 454, 583
Rahoveanu, Ion, 187, 497, 569, 621,
688, 804, 1168, 1334
Raicov, Svetomir, 20, 617
Raicu, Al., 15, 122, 308, 409, 656,
763, 766, 779, 828, 832, 907,
1310
Raicu, Lucian, 8, 11, 23, 25, 34, 53,
70, 81, 121, 159, 170, 172, 179,
193, 257, 305, 333, 380, 386,
390, 425, 504, 553, 627, 635,
706, 742, 818, 843, 855, 864,
898, 962, 1000, 1043, 1056,
1062, 1072, 1098, 1115, 1160,
1167, 1177, 1182, 1205, 1216,
1233, 1250, 1264, 1288, 1299,
1307, 1309, 1316, 1320
Ralea, Catinca, 138, 236, 1268
Ralea, Mihai, 42, 60, 78, 245, 535,
797, 823, 886, 950, 1338
Rașcu, M., 369, 855, 863, 1149,
1164
Răchițeanu, Irina, 1099, 1307
Rădulescu, Adrian, 27, 29, 345
Rădulescu, Dorina, 23, 78, 150, 160,
508, 520, 1072, 1183, 1269
Rădulescu, Dumitru, 79, 111
Rădulescu, Eliade, 177, 411, 697
Rădulescu, Ermil, 672, 1016
Rădulescu, Heliade, 95, 119, 417,
484, 540, 567, 697, 759, 767,
800, 942, 1102
Rădulescu, Neagu, 21, 464, 632,
657, 1083
Rău, Aurel, 10, 54, 56, 93, 126, 168,
446, 582, 629, 665, 710, 726,
898, 980, 1063, 1099, 1145,
1169, 1243, 1282, 1289
Răutu, Leonte, 64, 96, 915, 1213

- Râpeanu, Sanda, 51, 330, 548, 580, 793, 872
- Râpeanu, Valeriu, 21, 34, 55, 79, 81, 104, 121, 140, 176, 188, 214, 275, 286, 288, 300, 305, 315, 330, 400, 425, 485, 492, 499, 508, 520, 527, 548, 568, 657, 660, 681, 707, 730, 745, 793, 868, 876-878, 888, 966, 968, 982, 987, 994, 1008, 1047, 1066, 1068, 1074, 1088, 1102, 1110, 1115, 1173, 1207, 1219, 1227, 1233, 1257, 1262, 1288
- Rebreanu, Dan, 258, 387, 475, 659, 710, 834, 907, 913, 922
- Rebreanu, Liviu, 20, 39, 61, 75, 96, 201, 216, 266, 302, 308, 327, 348, 376, 401, 416, 460, 469, 501, 560, 566, 567, 638, 662, 751, 799, 807, 828, 831, 907, 941, 952, 970, 973, 975, 983, 987, 1006, 1107, 1111, 1137, 1163, 1177, 1271, 1272, 1312, 1314, 1319
- Rebreanu, Vasile, 14, 142, 260, 287, 419, 556, 589, 602, 622, 648, 695, 710, 748, 937, 960, 1097, 1149, 1263, 1289
- Regman, Cornel, 21, 61, 148, 409, 461, 521, 542, 572, 610, 627, 720, 739, 852, 906, 910, 924, 1063, 1106, 1130, 1134, 1162, 1208, 1211, 1240, 1309
- Reu, Traian, 111, 715, 923, 967, 1032
- Rilke, Rainer Maria, 653, 1137
- Rimbaud, Arthur, 51, 68, 119, 136, 157, 177, 255, 282, 304, 368, 388, 407, 1146, 1330
- Robbe-Grillet, Alain, 224, 1117, 1248
- Robescu, Marius, 166, 172, 297, 382, 385, 388, 527, 670, 828, 882
- Roblès, Emmanuel, 275, 952
- Robu, Cornel, 451, 522, 639, 1291
- Robu, Gheorghe, 1140, 1233
- Rogoz, Adrian, 123, 555, 594, 819, 899
- Roll, Stephan, 82, 241, 379, 466, 508, 520, 530, 533, 581, 603, 794, 1002, 1010, 1155, 1226, 1245
- Rolland, Romain, 334, 572, 1014, 1230
- Roman, Andrei, 298, 360, 467, 887, 1240
- Roman, Ion, 427, 657
- Roman, Radu Anton, 18, 24, 303, 768, 1181, 1225, 1321
- Roman, Ștefan, 567, 1233, 1331
- Roman, Toma, 70, 173, 257, 293, 998, 1123
- Romanescu, Ioanid, 17, 35, 58, 62, 138, 140, 189, 246, 263, 280, 294, 343, 405, 410, 577, 600, 617, 623, 645, 661, 695, 725, 729, 736, 745, 747, 748, 873, 904, 976, 1020, 1045, 1106, 1156, 1207, 1237, 1248, 1267
- Romoșan, Petru [Petre], 124, 475, 622
- Rosetti, Al., 10, 43, 238, 374, 636, 643, 659, 696, 712, 1046, 1063, 1099, 1106, 1108, 1157, 1209
- Roșcin, Mihail, 81, 192
- Roșu, Dona, 329, 1057
- Roșu, Gheorghe, 1004, 1044, 1190
- Rotaru, Dan, 130, 157, 335, 475, 539, 548, 557, 600, 615, 721, 785, 907, 950, 1049, 1323, 1326
- Rotaru, Gheorghe, 111, 223
- Rotaru, Ion, 761, 1045
- Rousset, Jean, 242, 1275

- Rovan, Maria, 372, 426
Rózewicz, Tadeusz, 748, 887
Roznoveanu, Mirela, 72, 184, 270,
316, 420, 495, 541, 610, 649,
672, 720, 755, 758, 859, 957,
970, 991, 1057, 1102, 1110,
1162, 1177, 1181, 1210, 1226,
1233, 1259
Rudeanu, Alexei, 162, 245, 942,
1006
Ruja, Alexandru, 208, 613, 816, 945,
1307
Runcanu, C., 308, 498, 537, 659,
710, 965, 1269
Runcanu, Marcel Constantin, 35, 75,
207, 394, 410, 430, 635, 678,
774, 914, 1061, 1142, 1322
Russo, Alecu, 394, 431, 477, 540,
608, 1102
Rusu, Gavril, 657, 1236, 1334
Rusu, Liviu, 40, 335, 346, 447, 453,
473, 840, 974, 1282
Rusu, M.N., 20, 29, 213, 406, 918,
1028, 1233, 1332
Rusu, Marcela, 1307, 1308
Rusu, Silviu, 189, 323, 395, 922,
1049, 1314
- S**
- Sabatier, Robert, 832, 960
Sábato, Ernesto, 1225, 1293
Sabin, Călin, 757, 1212, 1306
Sabin, Mihail, 31, 70, 89, 92, 128,
140, 204, 289, 312, 325, 450,
550, 721, 745, 757, 838, 839,
855, 864, 885, 890, 899, 910,
987, 1023, 1045, 1089, 1231,
1268, 1327, 1338
Sadova, Marietta, 183, 1219, 1307
Sadoveanu, Ion Marin, 344, 524,
612, 627, 681, 692, 745, 802,
933
Sadoveanu, Mihai [Mihail] , 9, 22,
123, 140, 180, 193, 230, 236,
258, 275, 283, 300, 306, 372,
409, 429, 470, 482, 546, 592,
594, 617, 659, 662, 677, 725,
790, 820, 828, 831, 873, 886,
889, 905, 908, 933, 940, 953,
965, 1001, 1016, 1044, 1064,
1079, 1158, 1164, 1181, 1214,
1253, 1268, 1279, 1293
Sadoveanu, Profira, 122, 308, 677,
740, 766, 1310
Sagan, Françoise, 72, 874, 1245
Sahia, Alexandru, 552, 682, 767,
995, 1163
Sala, Marius, 944, 1025, 1190, 1233
Salcia, Constantin, 122, 656, 984
Salcie, Valeriu, 413, 1050
Sandor, Fodor, 375, 474, 589, 596,
1289
Sándor, Kányádi, 161, 259, 974,
1289
Sándor, Petőfi, 33, 36, 38, 47, 54,
63, 75, 105, 143, 236, 273, 410
Sanesi, Roberto, 1002, 1048
Sanielevici, H., 334, 572
Sarraute, Nathalie, 396, 707
Sartre, Jean Paul, 246, 424, 474, 662,
666, 875, 914, 951, 1174, 1332
Sasu, Aurel, 34, 56, 78, 136, 145,
203, 208, 308, 374, 394, 410,
430, 515, 556, 748, 763, 770,
1040, 1328
Sav, Vasile, 207, 838, 1035, 1151,
1258, 1322, 1328
Sava, Octavian, 432, 459
Savin, George, 938, 1195
Savu, Cornelia Maria, 967, 1082,
1184
Săbăreanu, Constantin, 744, 1295
Săceanu, Amza, 54, 167, 433, 801,
1038, 1193, 1314

Săhleanu, Victor, 218, 351
 Sălăgean, Sergiu, 168, 179, 1135, 1301
 Sălăjan, Doina, 855, 864, 885, 890, 899, 954
 Sălăjan, Vasile, 23, 26, 56, 75, 91, 221, 308, 410, 430, 452, 475, 492, 498, 622, 838, 1006, 1031
 Sălceanu, Grigore, 75, 149, 272, 757, 958
 Sălcudeanu, Petre, 8, 232, 426, 498, 547, 677, 721, 1023, 1047, 1241, 1328
 Sălișteanu, Ion, 882, 1236
 Săndulescu, Al., 61, 139, 166, 204, 268, 417, 460, 481, 485, 543, 559, 580, 623, 628, 752, 790, 798, 813, 894, 948, 990, 1131, 1179, 1230, 1236
 Săndulescu, Ecaterina, 71, 309, 803, 804
 Săplăcan, Constantin, 555
 Săraru, Dinu, 21, 38, 79, 129, 168, 190, 246, 247, 258, 286, 330, 398, 409, 411, 432, 439, 459, 478, 524, 525, 540, 609, 624, 644, 662, 689, 702, 733, 750, 766, 774, 801, 826, 841, 874, 942, 954, 988, 1007, 1009, 1053, 1068, 1087, 1088, 1156, 1158, 1174, 1256, 1257, 1295, 1296, 1314, 1333
 Sărăianu, Dumitru Lazăr, 379, 455
 Săulescu, Mihail, 816, 1008, 1086, 1273, 1340
 Săveanu, L., 151, 160
 Săvoiu, Ion, 355, 805
 Sân, Paul, 517, 1023, 1328
 Sângeorzan, Zaharia, 19, 58, 77, 142, 172, 188, 263, 289, 309, 310, 395, 413, 476, 523, 580, 623, 731, 772, 839, 872, 889, 967, 986, 1006, 1067, 1192, 1207, 1221, 1255, 1272, 1293, 1301, 1313
 Sângereanu, Ion, 411, 475, 680, 1001
 Sântimbreanu, Mircea, 139, 840, 1012, 1311
 Sârbu, I., 524, 731, 747, 784, 1179
 Sârbu, I. D., 24, 79, 118, 130, 182, 202, 216, 232, 330, 349, 362, 432, 456, 683, 709, 747, 1139
 Sbârcea, George, 21, 804, 898, 960
 Scărlătescu, Doru, 45, 625, 1133, 1174
 Scherg, Georg, 105, 570, 616, 804, 1290
 Schriften, Gute, 21, 621
 Schuller, Frieder, 26, 804
 Schwartz, Gheorghe, 140, 179, 325, 505, 556, 585, 672, 693, 793, 820, 914, 1205, 1207
 Scridon, Gavril, 11, 36
 Sebastian, Mihail, 134, 168, 221, 330, 341, 417, 654, 831, 944, 958, 1016, 1050
 Seceleanu, Eugen, 172, 293, 323, 530, 706, 898, 1053, 1089, 1108, 1296, 1313
 Seche, Luiza, 211, 456, 917
 Secrețeanu, Leonida, 258, 1290
 Sefciuc, Aurel, 1164, 1286
 Segărceanu, Ion, 13, 29, 65, 306, 533, 715, 879, 902, 1039, 1196, 1314
 Sein, Corina Victoria, 841, 877
 Selejan, Radu, 40, 152, 236, 422, 427, 469, 559, 922, 1039, 1097, 1106, 1290
 Seleșteanu, Natalia, 88, 200, 334, 446, 557, 671, 785, 1015, 1116, 1226, 1322
 Serghi, Cella, 248, 258, 744, 772

Sfetca, Petru, 515, 710, 725
 Shakespeare, William, 569, 644,
 774, 991
 Sherwood, E., 413, 569
 Shklovsky, V., 353, 787
 Sidorovici, George, 58, 221, 245,
 476, 1269
 Sienerth, Ștefan, 689, 923
 Silberstein, Graziella, 208
 Silvestri, Artur, 648, 750, 781, 891,
 906, 940, 956, 1071, 1090, 1158,
 1177, 1196, 1302, 1319
 Silvestru, Valentin, 49, 72, 130, 138,
 162, 170, 190, 192, 209, 258,
 409, 469, 473, 525, 557, 569,
 680, 794, 797, 801, 899, 900,
 914, 964, 1049, 1062, 1184,
 1215, 1233, 1264, 1308, 1322,
 1327, 1338
 Simache, Nicolae, 278, 1168
 Simion, Al., 172, 492, 587, 706, 712,
 717, 745, 851, 966, 991, 1110,
 1144, 1237
 Simion, Eugen, 3, 14, 52, 120, 136,
 145, 237, 264, 305, 377, 411,
 950, 964, 965, 969, 973, 979,
 1010, 1036, 1060, 1081, 1084,
 1098, 1148, 1179, 1182, 1204,
 1216, 1249, 1258, 1287, 1299
 Simionescu, Dan, 125, 220, 271,
 447, 720, 756, 1032, 1085, 1101,
 1260
 Simionescu, H., 21, 1314
 Simionescu, Mircea Horia, 130, 362,
 369, 377, 420, 447, 482, 521,
 569, 661, 726, 1041, 1215, 1226
 Simionescu, Radu, 824, 1007
 Simon, Eugen, 989, 1010, 1053
 Simon, Neil, 485, 569
 Simon, Vladimir, 843, 891, 990,
 1054, 1109
 Simu, Octavian, 14, 137, 269, 290,
 382, 1110, 1243, 1302
 Sin, Mihai, 221, 305, 325, 354, 450,
 462, 492, 557, 1031, 1106, 1251
 Sion, George, 963, 1183
 Sironen, Kostu, 304, 1258
 Siruni, Dj., 512, 1151
 Sivetidis, Victor, 655, 1059
 Slavici, Dan, 41, 54
 Slavici, Ioan, 22, 41, 47, 50, 54, 57,
 61, 65, 67, 71, 109, 286, 324,
 362, 396, 469, 493, 520, 694,
 700, 809, 836, 1056, 1331
 Smeu, Grigore, 158, 248, 284, 345,
 855, 863, 1287
 Snodgrass, William D., 457, 626
 Sofia, Ion, 15, 89, 323, 335, 393,
 428, 981, 1080
 Solacolu, Barbu, 41, 48, 54, 258,
 812, 949
 Sollner, Werner, 207, 345, 888
 Solomon, Dumitru, 105, 183, 216,
 432, 492, 561, 802, 919, 1029,
 1213, 1234, 1237, 1333
 Solomon, Petre, 138, 324, 521, 1137,
 1256
 Solomon, Petru, 383, 1015
 Sorbul, Mihail, 952, 1086
 Sorescu, Marin, 14, 17, 30, 49, 62,
 74, 102, 124, 127, 137, 142, 162,
 180, 201, 212, 213, 234, 242,
 262, 294, 301, 303, 316, 334,
 335, 343, 349, 368, 373, 411,
 412, 415, 446, 463, 514, 521,
 540, 582, 638, 672, 684, 693,
 703, 728, 744, 764, 773, 800,
 813, 841, 855, 864, 872, 887,
 893, 905, 955, 957, 996, 998,
 1005, 1016, 1029, 1031, 1057,
 1064, 1078, 1099, 1109, 1121,
 1129, 1148, 1164, 1185, 1218,
 1287, 1317, 1328

- Sorescu, Roxana, 69, 158, 455, 613, 858, 1144, 1167
- Sorianu, Vlad, 87, 92, 340, 449, 787, 909, 1023, 1045, 1128, 1230, 1325
- Sorin, Nicolae, 143, 329
- Sorohan, Elvira, 539, 712, 1105
- Souriau, Etienne, 154, 446
- Spitzer, Leo, 242, 503, 1328
- Spoială, Vasile, 681, 820, 1197
- Șpur, Katja, 1002, 1064
- Stahl, Henriette Yvonne, 54, 1097
- Stan, Victor, 189, 601, 773
- Stanca, Dominic, 816
- Stanca, George, 433, 1070, 1209, 1296
- Stanca, Radu, 105, 260, 322, 374, 412, 425, 446, 453, 459, 466, 566, 639, 712, 812, 816, 913, 1330
- Stanciu, Ion, 372, 1045, 1226
- Stanciu, Virgil, 242, 405, 711, 965, 1023, 1237, 1291, 1339
- Stancu, Dumitru, 428, 1308
- Stancu, Natalia, 214, 397, 507, 684, 1111
- Stancu, Zaharia, 11, 15, 16, 17, 21, 31, 46, 49, 56, 66, 68, 96, 113, 124, 136, 142, 146, 148, 162, 169, 171, 172, 200, 213, 284, 289, 303, 304, 310, 320, 325, 374, 411, 432, 488, 502, 524, 534, 590, 624, 637, 682, 683, 704, 723, 730, 733, 740, 764, 788, 809, 833, 838, 846, 886, 889, 908, 922, 926, 1001, 1030, 1037, 1044, 1064, 1074, 1076, 1083, 1084, 1109, 1136, 1164, 1172, 1204, 1237, 1248, 1269, 1273, 1279, 1309, 1312, 1314
- Starck, Otto, 31, 550
- Starobinski, Jean, 587, 844, 950, 987, 1068
- State, Aurelian, 348, 659
- Stati, Sorin, 165, 1070, 1108
- Stănculescu, Nina, 952, 1098
- Stănescu, C., 265, 281, 312, 348, 433, 585, 960, 1098
- Stănescu, Eugen, 293, 1088, 1089
- Stănescu, Gabriel, 135, 1212, 1225, 1285, 1322
- Stănescu, Mihai, 111, 1090, 1237
- Stănescu, Nichita, 13, 19, 30, 37, 67, 81, 109, 112, 117, 124, 127, 133, 142, 144, 157, 178, 187, 190, 193, 199, 201, 233, 255, 263, 282, 289, 291, 303, 312, 319, 320, 333, 335, 346, 353, 363, 368, 369, 377, 384, 386, 388, 400, 407, 411, 412, 414, 420, 424, 446, 461-463, 474, 475, 482, 486, 517, 533, 550, 574, 588, 602, 612, 613, 625, 633, 653, 671, 695, 703, 704, 729, 750, 764, 800, 813, 850, 866, 885, 895, 907, 912, 914, 937, 946, 957, 960, 996, 998, 1003, 1016, 1031, 1045, 1057, 1060, 1065, 1077, 1083, 1099, 1117, 1129, 1137, 1168, 1172, 1178, 1181, 1215, 1226, 1251, 1260, 1264, 1299, 1312, 1313, 1317, 1328, 1342
- Stăniloae, Lidia, 570, 723
- Stătescu, Ștefan, 92, 727, 1016, 1290
- Steinbeck, John, 515, 905, 953
- Steiner, George, 237, 914
- Steinhardt, N., 467, 799, 813, 836, 938, 1145, 1332, 1341
- Stelaru, Dimitrie, 120, 306, 354, 446, 551, 967, 1012, 1163, 1196
- Stere, C., 904, 1059
- Stere, Ernest, 311, 1105

- Sterian, Margareta, 252, 325, 907
 Stoddard, Donald, 405, 696
 Stoe, Nicolae, 335, 447, 559, 907,
 1016
 Stoenescu, George Virgil, 127, 502,
 616, 816, 862, 1027
 Stoenescu, Ștefan, 805, 902
 Stoenescu, Virgil, 78, 105, 183, 432,
 459, 617, 893, 1028, 1064, 1141,
 1312
 Stoffel, Emeric, 1063, 1169
 Stoia, Ion, 617, 857, 866, 1252
 Stoian, Marin, 152, 232, 1312
 Stoian, Mihai, 102, 187, 258, 378,
 398, 498, 535, 543, 561, 967,
 1133, 1217, 1221
 Stoian, Nicolae [Nicolae], 15, 29, 65,
 602, 632, 652, 885, 887, 989,
 1108, 1285
 Stoica, Chivu, 878, 1104
 Stoica, Gheorghe, 96, 521, 1142
 Stoica, Ion, 99, 414
 Stoica, Petre, 12, 24, 111, 124, 186,
 205, 235, 263, 303, 375, 407,
 446, 463, 493, 501, 572, 583,
 672, 839, 850, 1099, 1178, 1215,
 1328, 1338
 Stoica, Traian, 60, 170, 231, 248,
 266, 293, 415, 503, 525, 543,
 584, 602, 628, 644, 664, 715,
 733, 773, 841, 988, 1010, 1053,
 1070, 1108
 Stoicescu, Nicolae, 774, 826, 841,
 890, 1065, 1070, 1088, 1233
 Stoiciu, Constantin, 450, 1024, 1088
 Straje, Mihail, 22, 888, 952, 1048,
 1082
 Stratt, Yvonne, 376, 474, 705
 Strauss, Levi, 453, 1200
 Streinu, Valeriu, 797, 824, 1034,
 1101, 1105, 1123, 1295
 Streinu, Vladimir, 44, 51, 257, 295,
 411, 518, 557, 572, 748, 771,
 838, 949, 1017, 1123, 1212,
 1266, 1331
 Strepol, Paul, 88, 671, 1116, 1322
 Strihan, Petre, 233, 306, 372, 1083
 Strună, Constantin, 924, 1143, 1237,
 1339
 Sturzu, Corneliu, 19, 58, 140, 410,
 539, 555, 617, 712, 744, 873,
 885, 890, 899, 980, 987, 1045,
 1047, 1086, 1109, 1133, 1180,
 1187, 1207, 1227, 1268, 1324
 Suassuna, Ariano, 39, 50, 105
 Suchianu, D. I., 41, 48, 54, 113, 233,
 391, 396, 457, 795, 1016, 1063
 Suciui, Traian, 350, 686, 1334
 Sue, Eugène, 799, 998
 Suru, George, 162, 475, 497, 644,
 794, 1181
 Sütő, András, 55, 139, 151, 161,
 259, 345, 431, 471, 739, 974,
 1169
 Svarț, Evgheni, 9, 105, 802
 Szilágyi, István, 26, 56, 1290
 Szó, Igaz, 55, 702, 707, 714, 726,
 1063, 1153, 1188

Ș

- Șaguna, Andrei, 686, 814
 Șandru, Areta, 1225, 1322
 Șandru, Mircea Florin, 29, 119, 1308
 Șchiau, Octavian, 1084, 1103
 Șchiopu, Ursula, 486, 834, 914
 Șeitan, Ioan George, 689
 Șelmaru, Traian, 774, 802
 Șerb, Ioan, 405, 546
 Șerban, Constantin, 213, 631, 995,
 1103
 Șerban, Corneliu, 739, 744, 878,
 1039
 Șerban, D., 471, 662, 802, 1139

- Șerban, Geo, 173, 252, 267, 457,
 491, 544, 556, 567, 671, 683,
 783, 799, 822, 830, 837, 873,
 891, 903, 918, 1024, 1039, 1137
 Șerban, Olimpia, 67, 516, 704, 763,
 1200, 1264
 Șerbănescu, Mircea, 15, 33, 123,
 617, 633, 653, 727, 1056, 1096
 Șerbănescu, Tia, 151, 197, 387, 423,
 476, 611, 749, 757, 893, 1078,
 1088, 1111, 1158, 1199, 1284,
 1302, 1303
 Șerbănescu, Virginia, 949, 1155
 Șerbu, Ieronim, 733, 1264
 Șerbu, Valentin, 1043, 1077, 1177
 Șeuleanu, Ion, 308, 742
 Șevcenko, Taras, 677, 924
 Șincai, Gheorghe, 282, 540, 1175
 Șora, Mariana, 325, 447, 457, 494,
 536, 704, 768, 799, 854, 862,
 1055, 1222
 Șorobetia, Aurel, 97, 450, 678, 888,
 1322
 Șova, Coman, 379, 517, 557, 653,
 805
 Ștefan, C., 223, 1178, 1288
 Ștefan, M., 123, 285
 Ștefan, Mathe, 1311
 Ștefanache, Corneliu, 19, 41, 75, 77,
 81, 121, 128, 181, 184, 200, 332,
 342, 410, 490, 531, 576, 589,
 601, 602, 603, 617, 631, 635,
 653, 689, 695, 748, 757, 883,
 922, 937, 1016, 1044, 1121,
 1169, 1224, 1268, 1269, 1294,
 1305, 1310, 1313, 1319
 Ștefănescu, Alex., 52, 73, 121, 147,
 158, 185, 269, 317, 390, 420,
 495, 540, 552, 609, 649, 724,
 755, 859, 957, 1057, 1101, 1178,
 1201, 1210, 1259, 1302, 1305
 Ștefănescu, Barbu, Delavrancea,
 567, 700, 1200, 1333
 Ștefănescu, Cornelia, 14, 134,
 267, 323, 341, 636, 752, 798, 894,
 898, 953, 970, 998, 1218
 Ștefănescu, I., 236, 285, 393, 961,
 990, 1056, 1072, 1311
 Ștefănescu, Ion Traian, 15, 1104
 Ștefănescu, Mircea, 180, 458, 712,
 835, 1140, 1174
 Ștefănescu, Nicolae, 209, 950
 Ștefănescu, Ștefan, 96, 509, 750,
 1189, 1312
 Ștefănescu, Tudor, 726
 Ștefuriuc, Constantin, 245, 319, 492,
 689, 792, 805, 872, 1086, 1133,
 1237, 1313
 Știrbu, Viorel, 92, 473, 542, 672,
 1148
 Știrea, Octavian, 29, 207, 318,
 1285
 Ștrempel, Gabriel, 1099, 1192

T

- Tacciu, Elena, 415, 491, 726, 982,
 1151, 1205
 Taccoi, Cristina, 726, 799, 1231, 1289
 Tacu, Alexandru, 885, 899
 Tagore, Rabindranath, 388
 Taloș, Ion, 393, 560, 998, 1103
 Tanașoca, S., 1269
 Tanco, Teodor, 1151, 1288
 Taormina, Etna, 55, 61
 Tarangul, Marin, 1000, 1059, 1314
 Tartler, Grete, 672
 Tașcu, Valentin, 56, 97, 141, 187,
 259, 308, 345, 394, 410, 430,
 452, 498, 522, 612, 621, 680,
 910, 913, 1020, 1045, 1065,
 1106, 1232
 Tatu, Nicolae, 1160, 1192

Tatulici, Mihai, 29, 301, 311, 1285, 1306
 Taverna, Mirella, 854, 863
 Tăbăcaru, Grigore, 1018, 1133
 Tănase, Alexandru, 96, 345, 477, 549, 848, 949
 Tănase, Nicuță, 469, 558
 Tănase, Virgil, 727, 992, 1114
 Tănăsache, Ilie, 221, 426, 958
 Tănăsescu, Antoaneta, 282, 535, 889, 898, 1218, 1309
 Tănăsescu, Grigore, 183, 473, 762
 Tănăsescu, Manuela, 761, 1125
 Tărchilă, Dan, 71, 89, 221, 707, 727, 824, 909, 919, 1043, 1065, 1169, 1251, 1290
 Tătaru, Virgil, 109, 401
 Tăușan, Victoria Ana, 97, 715
 Tăutu, Nicolae, 79, 574, 602, 611, 780, 924, 1011
 Târziu, Alexandra, 248
 Tcaciuc, Ștefan, 819, 1063
 Teculescu, Horia, 572, 814
 Teodor, Pompiliu, 595, 1003, 1046, 1103
 Teodor, Staiciu, 950
 Teodoreanu, Al.O. [Păstorel], 9, 117, 236, 749, 765, 907, 1073, 1083, 1266, 1308
 Teodoreanu, Ionel, 241, 407, 412, 572, 828, 891, 1016, 1327
 Teodorescu, Angela, 946, 960, 976, 1032, 1143
 Teodorescu, Constantin, 99
 Teodorescu, D., 211, 324, 348, 682, 918, 1096
 Teodorescu, Dem., 9, 318
 Teodorescu, Dorin, 348
 Teodorescu, Leonida, 59, 212, 215, 258, 372, 459, 616, 635, 767, 794, 840, 920, 984, 1028, 1046, 1081, 1170, 1192
 Teodorescu, Tudor, 19, 129, 886
 Teodorescu, Virgil, 7, 14, 29, 30, 56, 74, 79, 83, 149, 150, 162, 186, 200, 238, 252, 266, 272, 293, 308, 318, 320, 370, 394, 435, 446, 466, 469, 472, 489, 498, 521, 531, 538, 542, 554, 557, 594, 616, 640, 644, 651, 721, 739, 744, 757, 760, 780, 783, 855, 862, 863, 877, 884, 958, 961, 966, 989, 993, 1012, 1016, 1045, 1057, 1099, 1103, 1126, 1130, 1169, 1184, 1212, 1249, 1261, 1269, 1289, 1306, 1310, 1313, 1317
 Teodorovici, Sergiu, 246, 748
 Teodoru, Eugen, 223, 356, 816
 Tertulian, N., 16, 64, 113, 173, 380, 483, 552, 950, 964
 Theodorescu, Cicerone, 157, 305, 320, 613, 705, 740, 872, 886, 1270, 1313
 Theodorian, Caton, 794, 798, 952, 1086
 Theodoru, Radu, 51, 177, 201, 223, 464, 805, 923, 1143
 Thibaudet, Albert, 642
 Thomas, Dylan, 753, 902
 Tibor, Bálint, 58, 590, 616, 1289
 Tican, Mihai, 900
 Tieghem, Vam, 1054
 Tihan, T., 168, 242, 630, 857, 1151
 Timcu, George, 535, 727, 869, 1270
 Tismăneanu, Sergiu, 923, 1143, 1338
 Tita, Aurel, 55, 610, 1168, 1180, 1234
 Tita, Ștefan, 38, 39, 105, 138, 1001
 Titel, Sorin, 14, 40, 70, 82, 122, 138, 194, 236, 257, 260, 285, 305, 374, 407, 417, 450, 473, 483, 491, 501, 519, 535, 550, 593,

- 603, 614, 635, 655, 670, 710,
721, 725, 765, 781, 830, 834,
843, 884, 924, 941, 948, 961,
971, 980, 1043, 1078, 1082,
1110, 1149, 1151, 1183, 1217,
1251, 1310, 1316, 1317
- Todoran, Eugen, 119, 282, 286, 348,
371, 516, 740, 793, 833, 861,
888, 985, 1000, 1096, 1149,
1162, 1172, 1192
- Todorov, Tzvetan, 167, 246, 353,
515, 539, 717, 727, 914, 939,
992, 1114, 1223
- Tohăneanu, G.I., 371, 388, 392, 406,
416
- Tolstoi, Lev, 1015
- Toma, A., 312
- Toma, Radu, 912, 1330
- Tomașevski, Boris, 967, 1109
- Tomescu, Vasile, 80, 947
- Tomoioagă, Radu,
- Tomozci, Gheorghe, 9, 21, 60, 64,
71, 89, 102, 112, 118, 157, 177,
236, 289, 290, 292, 295, 304,
387, 391, 446, 464, 468, 484,
492, 515, 549, 553, 572, 597,
644, 657, 711, 713, 739, 742,
746, 766, 786, 792, 797, 850,
905, 907, 949, 993, 1044, 1060,
1099, 1114, 1184, 1211, 1311,
1314, 1315, 1328
- Tomșa, Ligia, 31
- Tomuș, Mircea, 16, 71, 105, 126,
139, 161, 216, 259, 324, 374,
406, 408, 460, 469, 556, 571,
582, 630, 636, 639, 687, 722,
898, 921, 967, 1020, 1029, 1041,
1084, 1093, 1135, 1142, 1163,
1181, 1194, 1222, 1233, 1236,
1247, 1262, 1269, 1289, 1337
- Tonegaru, Constant, 52, 451, 967,
1163
- Tontic, Stevan, 764, 1214
- Topîrceanu, George, 772, 908, 977,
987, 1075
- Topolog, Ion, 1161, 1290
- Tornea, Florin, 104, 349, 459, 569,
684, 868, 981, 1140, 1234
- Tornopol, Victor, 119, 519, 1151
- Toșa, Alexandru, 355, 1032
- Traian, Angela, 245, 410, 581, 1222
- Traian, S., 171, 293, 312, 379, 503,
584, 663, 942
- Traianu, Mihai, 325, 770
- Trakl, Georg, 839, 1286
- Trandafir, C., 45, 280, 327, 1223
- Trandafir, Constantin, 960, 1263
- Tretinescu, Tib., 33, 53
- Trică, Gheorghe, 130
- Tricolici, Chiril, 1331
- Trifu, Sever, 55, 141, 476, 1065
- Troyat, Henri, 34, 641
- Tudor, Al., 136, 634, 841
- Tudor, Corneliu Vadim, 749, 841,
874, 890
- Tudor, Eugenia, 116, 230, 359, 371,
431, 434, 466, 576, 692, 706,
810, 869, 936, 990, 1072, 1144,
1226, 1240, 1340
- Tudor, George, 1015, 1116
- Tudor, Ion, 422, 792
- Tudora, Ilie, 319, 1257
- Tudoran, Dorin, 170, 193, 247, 254,
293, 299, 312, 325, 331, 379,
416, 434, 478, 503, 525, 584,
644, 664, 716, 750, 774, 825,
942, 963, 980, 988, 1003, 1010,
1027, 1053, 1070, 1088, 1108,
1158, 1175, 1195, 1209, 1233,
1241, 1257, 1272, 1274, 1296,
1317
- Tudoran, Radu, 22, 138, 638, 649,
657, 682, 707, 738, 744, 840, 990

Tulbure, Victor, 71, 80, 181, 484,
486, 520, 594, 632, 739, 744,
793, 923, 1080, 1147, 1252
Tunaru, Mihai, 555, 766
Tuor, Alfons, 820, 895
Tupan, Marius, 633, 1341
Turcu, V., 413, 967, 1268
Turcuș, Aurel, 119, 123, 256, 794,
816
Turdeanu, Ana, 497, 1231
Turtureanu, Nicolae, 128, 245, 290,
311, 329, 376, 410, 413, 476,
538, 581, 786, 840, 889, 904,
967, 1006, 1045, 1050, 1067,
1087, 1156, 1221, 1272, 1294
Tutungiu, Paul, 536, 805, 949, 968
Tzara, Tristan, 47, 88, 379, 880,
1035, 1048, 1138, 1278, 1280

Ț

Țanea, Traian, 758, 861, 887, 910,
986, 1207
Țatomir, Nicolae, 19, 57, 58, 85,
205, 396, 617, 661, 1043, 1049,
1255, 1313
Țăranu, Ion, 289, 1272
Țărnea, George, 282, 550, 1096,
1158, 1164, 1245, 1286, 1323
Țepelea, Gabriel, 67, 453, 496, 794,
819, 1193, 1233
Țepeneag, Dumitru, 572, 930
Țic, Nicolae, 619, 978, 1023
Țirioi, Nicolae, 282, 521, 694, 763,
857, 865, 1342
Țițeica, Gheorghe, 38, 125, 1053
Țoiu, Constantin, 24, 120, 139, 322,
370, 473, 504, 519, 582, 592,
614, 629, 634, 964, 969, 994,
1064, 1097, 1149, 1184, 1215
Țopescu, Cristian, 21, 95
Țugui, Grigore, 413, 599

Țugui, Haralambie, 13, 29, 78, 201,
203, 232, 459, 464, 515, 623,
653, 689, 744, 823, 835, 839,
858, 889, 912, 1006, 1023, 1045,
1089, 1124, 1247, 1306
Țugui, Ion, 331, 386, 405, 475, 492,
497, 557, 566, 584, 609, 630,
681, 742, 879, 1045, 1142, 1180,
1257, 1290

U

Uba, Traian, 111, 575, 689, 1143,
1339
Udrea, Silvia, 804, 922, 1031, 1142,
1237
Ulici, Laurențiu, 36, 57, 77, 87, 124,
127, 131, 166, 244, 258, 262,
281, 345, 392, 398, 409, 427,
474, 491, 520, 536, 537, 554,
593, 615, 622, 635, 656, 706,
724, 732, 743, 766, 819, 834,
856, 865, 898, 963, 980, 1001,
1021, 1043, 1063, 1082, 1085,
1149, 1168, 1183, 1203, 1217,
1251, 1267, 1288, 1310, 1323
Ulmeanu, Radu, 97, 408, 888, 1164,
1286, 1322
Ulmu, Bogdan, 104, 182, 459, 535,
655, 707, 812, 834, 1020, 1029,
1267, 1334
Unamuno, Miguel, 1135
Ungheanu, Mihai, 15, 19, 31, 38, 87,
130, 146, 171, 178, 180, 190,
193, 232, 243, 247, 264, 267,
274, 283, 293, 295, 331, 335,
378, 381, 390, 402, 413, 416,
461, 469, 501, 526, 537, 539,
541, 557, 563, 639, 653, 666,
693, 731, 784, 788, 832, 893,
906, 940, 948, 957, 957, 968,
971, 1072, 1130, 1151, 1160,

- 1237, 1265, 1268, 1297, 1302, 1319
- Ungureanu, Cornel, 20, 50, 60, 98, 119, 126, 135, 157, 238, 281, 282, 319, 338, 420, 424, 486, 521, 550, 632, 634, 653, 694, 722, 763, 794, 816, 878, 895, 977, 998, 1040, 1045, 1059, 1064, 1079, 1096, 1106, 1146, 1163, 1181, 1200, 1214, 1247, 1252, 1263, 1301, 1342
- Ungureanu, Nicolae, 993, 1178
- Uteanu, Cristian, 16, 34, 72, 124, 162, 255, 308, 369, 389, 493, 517, 537, 613, 657, 707, 728, 740, 767, 832, 857, 866, 887, 899, 950, 1099, 1169, 1205, 1217, 1237, 1253, 1264, 1311
- Ureche, Damian, 136, 324, 388, 517, 583, 613, 873, 946, 978, 1045, 1252, 1264
- Ureche, Gr. , 348, 381, 519, 600, 616, 712, 720, 1032
- Uricaru, Eugen, 92, 207, 259, 343, 405, 515, 678, 976, 1035, 1078, 1194, 1231, 1243, 1322, 1328
- Ursache, Magda, 37, 60, 128, 167, 263, 289, 377, 476, 501, 524, 661, 904, 952, 986, 1049, 1128, 1217, 1294
- Ursache, Petru, 90, 128, 1272
- Ursachi, Mihai, 95, 97, 297, 305, 395, 446, 462, 515, 539, 550, 696, 738, 830, 904, 954, 1023, 1031, 1045, 1156, 1178, 1215, 1232, 1234, 1268, 1325
- Ursu, A., 429, 623, 833
- Ursu, G.G., 27, 149, 498, 610, 991, 992, 1184, 1259
- Uscătescu, George, 529, 537, 816, 946, 1269
- Utan, Sever Iuliu, 1180, 1330
- Utan, Tiberiu, 15, 162, 446, 492, 739, 962, 984, 1005, 1039, 1040, 1064, 1072, 1099, 1106, 1313
- V**
- Vacariu, Dumitru, 37, 1294
- Vaida, Mircea, 102, 212, 219, 230, 268, 410, 613, 705, 763, 770, 827, 857, 866, 999, 1011, 1032, 1046, 1103, 1181, 1289
- Vaida, Petru, 92, 434, 616, 695, 761, 861
- Vainer, Nelson, 363, 943
- Valea, Lucian, 62, 124, 168, 499, 502, 641, 644, 823, 1067, 1252, 1268, 1289
- Valéry, Paul, 462, 732, 805, 1222, 1294, 1330
- Vallejo, César, 208, 879, 987
- Van Tieghem, Philippe, 162, 405
- Vancea, Viola, 14, 33, 70, 89
- Vania, Gherghinescu, 1017, 1086
- Varga, Viorel, 177, 1002, 1016, 1051, 1146, 1225, 1296
- Vartic, Ion, 56, 107, 198, 206, 207, 308, 353, 430, 452, 622, 679, 913, 982, 1134, 1314, 1322, 1330
- Vartic, Irina, 422, 1057
- Vasile, D., 593, 860
- Vasilescu, Emil, 134, 191, 197, 253, 272, 378, 530, 719, 749, 984, 997, 1004, 1065, 1092, 1179, 1198, 1292
- Vasilescu, Ion, 21, 30, 80, 105, 459, 524, 612, 685, 708, 1312
- Vasilescu, Stelian, 96, 209, 793
- Vasilii, Delia, Șepețean, 1201
- Vasilii, Zamfir, 559, 923
- Vasiu, Ioan [Ion], 60, 330, 643, 773, 832, 874
- Vatamaniuc, Dimitrie, 286, 325

Văcărescu, Elena, 146, 165
 Văcărescu, Enăchiță, 1185
 Vătășianu, Virgil, 620, 643
 Vântu, Victor, 456, 655, 739, 915
 Vâjeu, Titus, 674, 770, 907, 1016,
 1199
 Vârgolici, Teodor, 55, 168, 241, 292,
 362, 393, 413, 419, 469, 515,
 549, 630, 696, 763, 765, 798,
 940, 948, 1078, 1089, 1161, 1266
 Velea, Dumitru, 593, 1065
 Velea, Nicolae, 48, 207, 212, 227,
 934, 1000, 1078, 1109, 1121,
 1213, 1307, 1320, 1339
 Velea, Stan, 377, 410
 Velican, Ion, 119, 832, 1096, 1252
 Velisar Teodoreanu, Ștefana, 307,
 717
 Vercenko, Iuri, 520, 493
 Verlaine, Paul, 189, 282, 388, 432,
 436, 1305
 Verne, Jules, 950, 977
 Veroiu, Mircea, 58, 129, 152, 206,
 713
 Verona, Dan, 88, 182, 195, 200, 254,
 257, 303, 325, 335, 387, 393,
 450, 474, 476, 590, 602, 633,
 675, 695, 744, 770, 816, 1045,
 1133, 1203, 1217, 1272, 1278
 Versavia, Vasile, 325, 1310
 Vesper, Iulian, 391, 723, 1020, 1204
 Vetișanu, Vasile, 22, 995, 1032,
 1103, 1138
 Vianu, Ion, 298, 670, 1073, 1209,
 1277, 1318
 Vianu, Tudor, 22, 25, 34, 47, 71, 87,
 147, 277, 335, 376, 391, 501,
 503, 535, 538, 550, 654, 688,
 745, 885, 923, 1022, 1063, 1067,
 1071, 1144, 1158, 1171, 1185,
 1243, 1282, 1285, 1318
 Vicol, Dragoș, 15, 30, 111, 142, 181,
 356, 391, 486, 573, 575, 612,
 689, 744, 805, 1143, 1252
 Vieru, Grigore, 1083, 1147, 1222
 Viet Dao, Pham, 1192, 1213
 Vigorelli, Giancarlo, 213, 513, 521,
 540
 Vilan, Alexandru, 352, 1030
 Villon, François, 233, 814
 Vinea, Ion, 30, 102, 168, 179, 219,
 241, 268, 446, 625, 650, 665,
 683, 765, 907, 1042, 1055, 1090,
 1301, 1341
 Vintilă, Petru, 23, 49, 66, 70, 78, 89,
 111, 171, 172, 176, 183, 200,
 209, 223, 245, 253, 258, 283,
 356, 464, 498, 569, 694, 708,
 802, 860, 867, 876, 1034, 1058,
 1084, 1140, 1184, 1195, 1234,
 1267, 1272
 Visarion, Alexa, 182, 710, 1140
 Vissarion, C., 119, 472, 1308
 Vișan, Constantin, 1257, 1267
 Vitanidis, Gheorghe, 561, 1077
 Vițianu, Alexandru, 282, 1249
 Vlad Ion, 87, 207,
 Vlad, A., 408, 888
 Vlad, Mihai, 64, 378
 Vlad, Petre, 258, 272, 498, 610,
 1103
 Vlad, Vasile, 354, 1093, 1290
 Vlahuță, Al., 123, 222, 257, 700, 767
 Vlaicu, Aurel, 307, 967, 969
 Vlasiu, Ion, 20, 393, 522, 741, 747,
 813, 922
 Vlăduțescu, Gh., 1055, 1101
 Vodă Căpușan, Maria, 475, 1084
 Voicu, Octavian, 340, 421, 520, 561,
 675, 922, 1018, 1133, 1255, 1328
 Voicu, Ștefan, 96, 508, 520, 795
 Voiculescu, Constantin, 105, 258,
 1059, 1133

Voiculescu, Ion, 126, 392, 406, 1243
Voiculescu, V., 20, 89, 98, 125, 126,
190, 326, 338, 392, 394, 396,
420, 406, 407, 420, 446, 539,
540, 575, 789, 805, 858, 907,
913, 986, 989, 1016, 1029, 1131,
1190, 1194, 1243, 1282
Voinea, Radu, 64, 306, 547
Voinescu, Alice, 1155
Voitin, Al., 39, 208, 233, 258
Volodin, A.M., 81, 457
Volovici, L., 329, 839
Voronca, Ilarie, 113, 144, 207, 208,
233, 241, 252, 390, 683, 1053,
1082, 1313
Voznesenski, Andrei, 581, 1185
Vrancea, Ileana, 173, 268, 331, 571,
586, 733, 875, 1196
Vrânceanu, Dragoș, 15, 24, 26, 132,
157, 213, 231, 236, 260, 346,
361, 394, 403, 407, 521, 540,
656, 711, 714, 721, 745, 747,
787, 822, 834, 902, 951, 966,
1005, 1024, 1027, 1043, 1048,
1066, 1098, 1105, 1173, 1180,
1199, 1207, 1245, 1255, 1261,
1286, 1293, 1307, 1310, 1317
Vrânceanu, George, 88, 1322
Vulpe, Marilena, 763, 1263
Vulpescu, Romulus, 21, 72, 157,
178, 199, 233, 236, 322, 428,
519, 630, 885, 890, 899, 987,
1045, 1083, 1099, 1103, 1150,
1193, 1237, 1267, 1289, 1327

W

Wald, Henri, 8, 29, 38, 80, 98, 143,
208, 345, 453, 471, 588, 629,
681, 793, 914, 1108, 1201, 1239,
1232, 1329
Weisberger, Jean, 1171, 1172

Weissglass, Immanuel, 590, 599,
602
Wellek, Rene, 917, 1003
Wertheimer, J., 70, 614
White, Patrick, 1099, 1186
Wilde, Oscar, 9, 324, 441, 522, 1221
Williams, William Carlos, 169, 325
Woolf, Virginia, 86, 383, 577, 643,
903, 925, 965, 992, 1073

X

Xenopol, D., 567, 890, 1095

Y

Yourcenar, Marguerite, 300
Yuan, Qu, 533

Z

Zaciu, Mircea, 50, 55, 110, 141, 162,
169, 188, 222, 237, 241, 260,
287, 291, 308, 325, 328, 370,
375, 394, 410, 429, 450, 452,
471, 475, 498, 503, 522, 537,
556, 568, 589, 596, 602, 622,
630, 637, 695, 706, 728, 835,
861, 866, 924, 982, 987, 1030,
1063, 1106, 1151, 1167, 1177,
1181, 1186, 1197, 1232, 1247,
1253, 1263, 1285, 1289, 1291,
1308, 1320, 1329, 1338
Zaharia, Elena, 168, 179, 219
Zaharia, N., 1039, 1073, 1079, 1096,
1105
Zahradnik, Osvald, 637, 656
Zaimu, Eugenia, 186, 498, 993, 1212
Zalis, H., 21, 34, 129, 187, 230, 234,
335, 359, 395, 431, 515, 786,
816, 975, 1078, 1169, 1194,
1223, 1231, 1261, 1266
Zamfir, Vasile, 30, 138, 223, 319,
386, 1083, 1252

Zamfirescu, Dan, 18, 21, 22, 37,
243, 258, 288, 309, 375, 390,
397, 430, 470, 498, 499, 522,
539, 545, 643, 660, 711, 736,
761, 770, 789, 798, 799, 821,
853, 889, 902, 978, 1005, 1095,
1106, 1208, 1312
Zamfirescu, Duiliu, 29, 223, 343,
370, 381, 427, 481, 485, 540,
556, 567, 700, 770, 873, 911
Zamfirescu, George Mihail, 276,
609, 907, 1096, 1264
Zamfirescu, Ion, 71, 410, 447, 557,
712, 837, 840, 974, 1068, 1170,
1233
Zamfirescu, Mariana, 129, 524,
1150, 1208
Zamfirescu, Violeta, 15, 81, 181,
484, 682, 694, 813, 835, 950,
1064, 1160
Zarafu, George, 14, 232, 822
Zarifopol, Paul, 413, 1223
Zăinescu, A. I., 23, 87, 318, 683
Zărnescu, Constantin, 56, 75, 287,
308, 394, 430, 498, 639, 900,
1168, 1269, 1322
Zărnescu, Narcis, 1032, 1062, 1339,
1340
Zilieru, Horia, 58, 78, 127, 139, 208,
237, 246, 306, 391, 405, 413,
446, 555, 885, 890, 899, 907,
987, 1045, 1133, 1191, 1217,
1221, 1256, 1268, 1308
Zincă, Haralamb, 111, 223, 409,
464, 575, 594, 744, 806, 964,
1045, 1083, 1090, 1149, 1185,
1203, 1237, 1311, 1339
Zola, Emile, 60, 798, 1123
Zoltán, Franyó, 14, 161, 1062, 1075,
1083
Zotta, Ovidiu, 474, 657, 1149, 1313
Zsolt, Gálfalvi, 161, 259, 1041
Zub, Al., 311, 523, 599, 839, 987,
1105
Zugun, Petru, 623, 1105